Petrus de palude in quar
tum ſententiarum

N° 21.042

UNIVERSIDAD Y PROV.
BIBLIOTECA.
ZARAGOZA

¶ Reuerendiſſimo in xp̄o patri dn̄o dn̄o Thome donato
patriarche Uenetiaꝝ ordinis predicatoꝝ: Frater Paulus
Soncinas eiuſdem ordinis ſalutē ⁊ cōmendationem.

COnſtituerā magnis āniti virib⁹ Pr̄ reuerē
diſſime vt dignū aliqd maieſtate ⁊ gloria
throni tui ad te ꝓficiſcereť: ſed paucis ⁊ ijs
qdē icultis vbis tecū agere ꝯpellor vrgente
nūtio ⁊ iā iaꝫ naui ipoſito q̄ celerrime ſulca
to mari ſit Uenetias aduētura. voluiſſē.n.
vt Petrus nr̄ de palude nr̄is ēt ſtudijs ⁊ in
genio illuſtrareť: q̄q̄ ꝑ ſeipꝫ magnificus ac ſublimis ē: nec
vlla ex pte deficiat qn cū laude ⁊ glīa ꝑ oīuꝫ ora vſeť. Naꝫ
quū variū ſit philoſophādi gen⁹: morale: dialeticū: mathe
maticū: nāle. id ego ſemꝑ a pma illa etate qua me xp̄o ale
bas tū ſublime tū ēt excellēs ac pmagnificū iudicaui: quod
xp̄ianā maiores nr̄i theologiā ac ſapiam appellarūt. Cete
ra.n.oīs ph̄ie ſtudia tāetſi bonis artib⁹ mentē excolāt: ac li
berales aīos ⁊ alta īgenia vtuti alāt. nullū ē tamē pter hāc
nr̄am diuinā celeſtemq̄ ſapiam qd felices nos ac btōs effi
ciat: ea pſertim felicitate q̄ ſola ſtabilis ⁊ vera ⁊ incorrupta
hr̄i poteſt. Quare Ariſto. pſtanti vir īgenio quū reliquas li
beraliū artiū ptes īcredibili doctrina ⁊ ordine abſoluiſſet:
altū poſtremo ac venerabile metaphyſices negociū eſt cō
plexus: ⁊ eo vſq̄ ꝓgreditur modo diſputans: mō edocens:
mō etiā veteꝝ errata refellēs: donec ſublimē illū ſuū ani
mum in ſeparataꝝ quoddā ſubſtantiarū genus atq̄ noti
tiā ab humanaꝝ his reꝝ tenebris euocarit. Platonē vero
ea preſerti ratione greci diuinū cognominarūt q bonis ar
tib⁹ ⁊ doctrinis ſūmoq̄ ac incredibili ſapientie ſtudio ⁊ vi
ta ſimul innocenter acta ſeſe ad diuina ꝯtulerit. Qd cum
Marcus varro ⁊ Apuleus viri tuꝫ ſingularis litterature:
tū abſoluti ⁊ excelſi animi cognouiſſent: hunc ipm Ariſto
teleꝫ q Plato eſt: nō tm̄ heroibus ſuperiorē exiſtimarūt: ſꝫ
dijs etiā equalē fecere: qm̄ diuinaꝝ reꝝ abdita penetraſ
ſet. Quum.n.aīorum ſubam q̄ ſuapte natura imortalis eſt
ac excellens deus maximus in humana corpora ſparſerit:
nūq̄ certe felices erimus ac beati quoadusq̄ his abſoluti
vinculis quaſi ex obſcuro quodā carcere ad ſacrū illud do
miciliū ⁊ celeſte numen cū vtute ac ſapientia euolemus.
Quo circa vniuerſi mortales: qb⁹ diuine philoſophie ⁊ eru
ditionis: ⁊ eaꝝ rerum q̄ aut pietatē aut religionē pre ſe fe
runt ingens cura ⁊ animus fuit: eternū ſibi nomen ac lau
dem cōpararunt: qd nulla ſit vnq̄ etas aut obliuio deletu
ra. Priſci eni ac veteres illi theologi quos caſtos appellat
Enni⁹ (Orpheū loquor) Trimegiſtū: Taletem: Pythago
rā: nō tm̄ inter numina queadmodū heroes: qn etiā iter ſe
mideos a ſapiētiſſimis viris collocati ſūt. Nihil ē qdem in
terris quo magis ſaluti hominū ꝯſultū eat: q̄ cū mores in
pmis puros ac elegātes: tū diuine ſapiētie ſtudia ⁊ theſau
ros viris noſtri ſeculi ipartimur. Par eſt.n. illos q ea tātū
rōne creati ſunt vt imortalitate ac deo maximo ꝑfrui lice
at acerrimo vehemētiq̄ ſpū: ac totis eniti animis vt iter
ipſum quod in celū ferat ⁊ querāt grauiter ⁊ clare intelli
gant: ac tandē magnifice aſſequanť. Qd qꝛ humane men
tis diu ac multū acte tenebris excogitare non poſſunt ape
ruit nobis lumen xp̄s rex noſter: ac ſeſe illū eſſe nobis e ce
lo miſſum: qui via ſit ⁊ veritas ⁊ vita: non modo litteris ac
euangelio docet ſed reb⁹ diuino ꝯſilio ſapiēter geſtis pub
lice atteſtať. Nihil enim ab eo eſt pretermiſſū: qd ad bene
beateq̄ viuēdū accōmodari poſſit: ⁊ vt reliq̄ taceaꝫ ea mi
hi neſcio qd diuinitatis habere viſa ſunt q̄ Petr⁹ nouariē
ſis ex gallia ciſalpina quē magiſtꝝ ſniaꝝ apppellant admi
rabili ſūmaq̄ doctrina quarto diuinaꝝ ſniarum libro nō
minus grauiter q̄ lautiſſime diſputauit. Precelſam enim
ſacrorum vim ⁊ virtutem ⁊ dignitatem adeo clare ⁊ appo
ſite ⁊ ſapiēter docet: vt nihil deſit qd in optimo ſplēdidoq̄
doctore deſiderari queat. Nam q̄ clariſſimis doctoribus
Auguſtino Heronimo Beda origne chriſoſtomo Grego
rio hylario ⁊ Ambroſio ſparſiꝫ dicta ⁊ excogitata ⁊ lr̄is cō
mendata ſunt: igenti vir hic ſudore ac vigilijs in vnuꝫ cor
pus ſua ſapiētia ingenioq̄ coegit. Uerū qm̄ ſacra diuinaq̄
ꝓphanis oracula coīa eſſe nō debent: obſcuris ea nō nūq̄
verbis ac enigmatib⁹ pr̄es nobis vetuſtiſſimi tradiderūt.
Sic dionyſium areopagitā: ſic Mercuriū ⁊ Platonem fe
ciſſe cōperimus vt rerū celeſtium dignitatē ac maieſtateꝫ
ſeruarent. Quāobrē interprete opus ē ſi grauis has prūꝫ
ſentētias pura abſolutaq̄ veritatis noticia te conſtitueris
aſſecutuꝝ. Cum vero in his permagnis rebus interpretā
dis frequens: varius doctor ſit ac magr̄ offendi nunc Pe
trum cui de pallude agnomen eſt virū nō modo ſacris lit
teris eruditū: ſed qui pypatheticorū quoqꝫ ph̄iam ⁊ leges
pontificias callet. Fuit Petrus vir ſacris noſtris initiatus
bonaꝝ quoqꝫ artiū conſūmatiſſimus qdam preceptor ac
illuſtrator vſqꝫ adeo vt nulli hoīum etatis ſue: aut magni
tudine animi: aut ſciaꝝ copia aut humanarū reꝝ vſu atqꝫ
conſilio: aut vllo virtutis gn̄e inferior vnq̄ habit⁹ ſit. Naꝫ
pro religione ac pietate cuius ingens ei ſemꝑ ratio ⁊ cura
fuit in edē pontificiam ⁊ pr̄iarhalem eſt hieroſolimis cō
ſtitutus. Amplitudinem vero ſapiētie qua vniuerſos eius
tpis mortales excelluit teſtanť diuina illa cōmentaria q̄
in omimodas prūm ſententias grauiter ⁊ ornate digeſſit.
A primis eni fidei rudimētis ad ſūma queq̄ theoremata
⁊ difficillimas queſtiones ſublimeſqꝫ materias eſt nr̄am
legem interpretatus. Et quāq̄ vniuerſa q̄ ſcripſit ornatiſſi
ma ⁊ exculta ſint ⁊ aperta: enitet tm̄ Petrus ſplēdore quo
dam ingenij quū de ſacris agit ⁊ reliqua omni theologia
que quarto ſniaꝝ libro cōſcripta eſt. Nolim aūt eum pre
tuliſſe thome aqnati: qm̄ thomas numē quoddā in terris
fuit cui latini omnes ac greci ⁊ barbari auctores cedant:
ſed ingenue illud fateor nullius cuiuſpiā alterius editionē
his Petri cōmentarijs: aut multitudinum queſtionū: aut
ſententiaꝝ copia: aut proprietate ſermonis equari ⁊ cōpa
rari poſſe. Minutiſſima queqꝫ in lucē pandit abdita reſe
rat: archana docet: errores confutat: falſa explodit: ⁊ grauiſ
ſimo quodam conſilio altas ſublimeſqꝫ ſententias para
digmis imiſcet vt ſenſiꝫ indoctos ac rudes viros quaſi ma
nu ad veri cognitioneꝫ ducat. Dignoſces aūt antiſtes Re
uerendiſſime quas rei.p. chriſtiane noſter hic ordo predica
tori⁹ delicias miniſtrarit: ⁊ quātū de vniuerſa romana fi
de bene meritus eſt. Nam ſi de vita ⁊ ſanguine res agatur
quot noſtrates viri pro euangelio ⁊ chriſti nomīe occubue
runt: vt vita ēt functi ſacroſanctā ⁊ vnicam iſtam fidē am
plificarent ⁊ cruore purpureo tuerētur: Si vero doctrina
certandum erit: que nobiſcū religio: q cetus hominū contē
dere ac congredi vnq̄ poſſunt qn triumphi atq̄ victorie a
viris noſtris meis certe preceptoribus reporteť: Deniq̄
vbi alterum Thomā inueniet: vbi nouum Albertum quē
magnū ob ſingularem doctrinam appellant: vbi hugoneꝫ
alterum qui primus nouo ſcripturas mō ⁊ ordine docuit:
ac vt reliquos taceam: pmulti enim ſunt: vbi alterum Pe
trum habes qui excelſa hec myſteria ſplendide ⁊ argute i
terpreť: At hi omnes noſtra regula: nr̄o viuendi more: no
ſtriſqꝫ ſunt legibus inſtituti. Multa pterea quibus hanc
noſtram religionem ⁊ achademiam efferre laudibus in ce
lum poſſem: ſed vereor ne qui me putent amoris magnitu
dine cōmoueri. Alterius quoqꝫ loci ⁊ tpis iſta ſunt: alteri⁹
etiam negocij. nunc Petri agēda laudatio eſt: quē tāꝫ ſi in
telligam me ſatis laudare nō poſſe admirabor tamē ⁊ co
lam. Sum enim viri huius lectione magnoꝑe oblectat⁹ ⁊
quū petrum hunc ipm lego videor mihi non modo philo
ſophū ſed ſacerdotem ſed pontificem imo vatem ac fatidi
cum ⁊ diuinum hominem ſtuduiſſe. Uidebis auteꝫ per te

ipm antiſtes q̃ preclare ediſſerat de baptiſmo: de penitentia: de chriſmate: de euchariſtia: ac ceteris omnibus eccl̃ie ſacramentis quibus in cruce occũbẽs chriſtus robur ẽ maximum ad delenda vitia elargitus. Animorum preterea immortalitatem ita rõnibus ⁊ argumentis ꝓbat: vt nemo cõmentaria iſta diligentiſſime legens ſit vnq̃ de futuro ſeculorum ſtatu dubitaturus. ſed duo quidẽ maxima ⁊ optatiſſima conſequetur. dei. ſ. in primis optimi cultũ: tum animorum diuinitatem. Memoriẽ. n. proditũ eſt Pythagoram ⁊ pythagoricos omnis viros: ac rurſus Eraclitum ⁊. M. Manilium: ⁊ Uarronem: ⁊ eos qui platonici ac ſocratici eſſent philoſophi exiſtimaſſe animos ſempiternos: qm̃ ſi cum nobis vite terminũ atq̃ ceteris animantib⁹ natura dediſſet: nullũ eſſet aĩal homine infelicius: ꝙ illis nulli fortune impetus dominẽt̃: nõ exilia: non bella: nõ vrbiũ euerſiones: nõ charorum ⁊ aĩarum iactura: hoĩes autẽ diũ viuendi munere perfruuntur varie premant calamitates atq̃ miſerie. At Petrus eã eſſe aĩorum diuinã ſubãm demonſtrat: cui ſuapte natura mors ⁊ corruptio aduerſetur. Et ne vniuerſa ꝑcurram: de quibus ijs in ſententijs diſputat: tibi veli certo pſu ideas oĩa te penaꝝ ac p̃mioꝝ genera cogniturum: ac itẽ dei iudicia ⁊ ſupremã illaꝫ ꝯflagrationem qua mũdus hic noſter iubente chriſto maximo interibit. Erant autem hec ꝯmentaria ſiue (vt viu euenit) tẽporum diuturnitate: ſiue librarioꝝ neglectu vſq̃ adeo corrupta: manca: tetra: ſqualida: deturpata: vt ſplendorẽ nullũ pre ſe oĩno ferrent: ſed breui ꝑſus moritura iudicarentur. Quocirca nõ abſq̃ ingenti labore ⁊ ĩpẽſis maximis caſtigata ſunt auro rẽ agẽte viro ſpectate fidei Ambroſio ſpançota ciue Mediolanẽſi nr̃e religiõis amãtiſſimo. Nec tumultuarie p̃ſtino ſuo decori ac ornamẽto reſtituta ſũt: ſed ãnos ferme tres viri clariſſimi aſſumpſere: frater Bartholome⁹ charauaginus: ⁊ frater Thomas Mediolanenſis: accuratiſſime ꝑfecto ⁊ oculis vt ferũt lincęis. Exemplaribus vero cõpluribus: tum ex etruria tum ex Uenetia ⁊ inſubria cõportatis vſi ſunt ⁊ adiuti: vt nullos putent ex his q hactenus impreſſi ſunt cõmentarijs maiori ſtudio caſtigatos. Me quoq̃ longis precibus ⁊ orarunt ⁊ obſecrarũt non nihil laboris ⁊ temporis preclaro huic ac diuino operi impartirer ipſumq̃ clariſſimo cuipiam ex viris italis conſecrarem. Obſtiti diu ac ſepe: tum ꝙ arbitrabar nil me glorie vel vtilis ac honeſti boni mea his commentarijs opera preſtiturum: ꝙ eſſent a ſapientiſſimis hoĩb⁹ cognita: tuꝫ ꝙ varijs laboribus ⁊ ſtudijs impedito vix ſatis ocij ſuppetere cognoſcebam. Annui tandem votis Ambroſij noſtri q de nobis ac de omni repu. noſtra benemeritus eſt: tuꝫ preterea ꝙ ſua ingens virtus omne ab ſme officium ꝓmeret̃. Agende vero ſunt gratie imortales non mihi certe at viris illis quos ſupra Petruꝫ ab interitu reuocaſſe cõmemorauimus. Sẽpiterna. n. laude ⁊ grã ꝓſequendi ſunt: cum Ligurgo quoq̃ p̃ſtanti viro glĩe datũ ſit ꝙ homerũ varijs in locis diſperſum quẽ apud creophili nepotes integre ſeruatũ iuenerat ex aſia totũ in greciã reportauit. Et Cato ille ꝑfectus ciceronis ſn̄ia ſtoicus quũ ex aſia phũm deduxiſſet plus ſibi glĩe q̃. G. Põpeo aut lucullo deberi exiſtimauit: q᷑ iermis digniora hõeſtioraq̃ ſpolia retuliſſet q̃ illi maximis copijs magnis reb⁹ geſtis eẽnt cõſequuti. Nulle ſũt eni opes: nullũ aurũ: ac nulla impꝛia q̃ ſapie theſauris cõferri ac cõpari poſſint. Nam illa fluxa ⁊ fragilia ſunt: hi vero firmi: ſtabiles: perpetui: ſẽpiterniq̃. Opus aũt ipm tibi patriarcha Reuerendiſſime p̃ceteris oĩb⁹ eſſe dedicandum adiudicaui q ⁊ ſapiẽtiſſimus es ⁊ chriſtianaꝝ rex piiſſim⁹ ac totius religiõis ꝓpugnator ⁊ cuſtos. Nã cũ oẽs q te diligunt (diligũt aũt optimi qq̃ ac ſapientes viri nec mõ diligũt ſed amant quoq̃ ac venerant̃) ſub felicẽ hũc tuũ pontificatũ gratulentur tibi ac ſacroſancte fidei chriſtiane: pati ego nequaq̃ potuiſſẽ pro veteri mea erga te pietate ac obſeruãtia qn thron⁹ ac ſedes tua meis q̃q̃ vigilijs cũ his certe illuſtrari non poſſit collat̃ ſaltem ⁊ adoret̃. Cũ enim a teneris annis me q̃ſi pius qdam ac optim⁹ parens chriſto nutrieris iure ſtudioꝝ meoruꝫ fructus tibi Thoma donate venete p̃riarcha cõſecrandi ſunt. Tuis eniꝫ auſpicijs effectuꝫ eſt vt nõ nihil ſim ocij ſacris lr̃is impartitus q̃q̃ ſcio exiguã ⁊ non mediocrẽ me ſapiam cõpaſſe. Ceterũ cũ fuerit Petrus hieroſolymis p̃riarcha eruditiſſimus ad te p̃riarcham venetũ viſendi grã ꝓficiſcit̃: tu vero illũ excipies cultu pontificio ⁊ honore: ⁊ qñ ꝑ ociũ tibi licebit ſtudebis eũ ac leges: nã ei⁹ lectiõe atq̃ doctrina nil eſt tue ſedi magis accõmodatũ. Adde q̃ mirificã es inde laudẽ conſequutur⁹. Recordaberis ẽt iter legẽdũ Pauli filij tui q cũ cognouerit hec ſua tibi ſtudia placuiſſe ad maiora vehementius exardeſcet. Uale diu ⁊ me ama: deus autẽ te nobis ⁊ eccl̃ie ſue cuſtodiat. Boñ. kl̃is Julij.

Idem frater Paulus ad lectorem.

Lector igenue te ꝑ tuam rogo humanitatẽ ac ꝑ iura virtutis ⁊ amicitie ne me igni abſumas. Parce precor furori ⁊ te furijs tempa. Mea opa effectũ ẽ vt Petrũ habeas itegrũ ⁊ apprĩme caſtigatũ. Quãobrem mihi grẽ habende ſũt ſempiterne. Ceteꝝ cogita non poſſe me flãmis tradi: qn edaci tu primũ liuore eſtuq̃ inardeſcas. Agas igit̃ velim ꝙ phi ⁊ ſapientiſſimi viri eſt. Uale.

Incipit liber quartus ſententiarum. De ſacramentis ⁊ ſignis ſacramentalibus.

Diſtinctio Prima. a

Samaritanus eni vulnerato appropians curationi eius ſacramẽtoꝝ alligamẽta adhibuit: quia cõtra originalis peccati ⁊ actual' vulnera ſacramentoruꝫ remedia deus iſtituit. De q̃bus quattuor primo ꝯſideranda occurrũt. Quid ſit ſacramentũ. Quare inſtitutũ. In quibus cõficiatur. Et que ſit diſtãtia inter ſacramenta veteris ⁊ noue legis.

Quid ſit ſacramentum. b

Acramentum eſt ſacre rei ſignuꝫ. Dicit̃ f tamẽ ſacramẽtũ etiã ſacrũ ſecretũ: ſicut ſacramẽtũ diuinitatis: vt ſacramẽtuꝫ ſit ſacrũ ſignans: ⁊ ſacrũ ſignatũ. ſed nũc agitur de ſacramẽto ſm̃ ꝙ ẽ ſignũ. Itẽ ſacramẽtũ eſt inuiſibilis gratie viſibilis forma. Signũ vero eſt res p̃ter ſpẽꝫ quã igerit ſenſib⁹ aliquid aliud ex ſe faciens in cognitionem venire. Signorum vero alia ſunt naturalia: vt fumus ſignificãs ignẽ: alia data. Et eoꝝ q̃ data ſũt q̃dam ſũt ſacr̃a: q̃daꝫ nõ. Omne enim ſacramẽtum eſt ſignum: ſed non econuerſo. Sacramentum eius rei ſimilitudinẽ gerit cuius ſignum eſt. Si enim ſacramenta nõ haberẽt ſimilitudinẽ reruꝫ quarum ſacramenta ſunt: proprie ſacramenta nõ dicerẽtur. Sacramentum enim proprie dicitur quod ita ſignum eſt gratie dei: ⁊ inuiſibilis gratie forma: vt ipſi⁹ imaginem gerat ⁊ cauſa exiſtat. Non ergo ſignificandi tm̃ gratia ſacramenta inſtituta ſunt: ſed etiam ſanctificandi. Que enim ſignificandi gratia tantum inſtituta ſunt ſolum ſigna ſunt: ⁊ nõ ſacramẽta: ſicut fuerũt ſacrificia carnalia: ⁊ obſeruantie cerimoniales veteris legis: q̃ nunq̃ poterant iuſtos facere offerentes. Quia vt ait apoſtolus. Sanguis hircorũ ⁊ taurorũ ⁊ cinis vitule aſperſus inquinatos ſanctificabat ad emundationẽ carnis: nõ aĩe. Nam inquinatio illa erat cõtactus mortui. Unde Aug⁹. Nihil aliud itelligo inquinationẽ quã lex mundat niſi contactuꝫ mortui hominis: quẽ qui tetigerat imũdus erat ſeptem diebus: ſed purificabatur ſm̃ legem die tertio ⁊ ſeptimo: ⁊ ita mundus erat vt iaꝫ intraret in templum. Mundabant etiam interduꝫ a corꝑali lepra illa legalia. Sꝫ nũq̃ ex opib⁹ legis aliquis iuſtificat⁹ ẽ: vt ait apoſtolus: etiam ſi in fide ⁊ in charitate fierẽt. Quare: q2 imponit ea deus in ſeruitutem: nõ in iuſtificationẽ: ⁊ vt figura futuri eſſent: volens ſibiipſi potius offerri ea q̃ ydolis. Illa ergo ſigna erant: ſed tamẽ ſacramenta: licet minus proprie: in ſcripturis ſepe vocantur: quia ſigna erant rei ſacre: quã vtiq̃ non preſtabant. Illa autem apoſtolus opera legis dicit: que tm̃ ſignificandi gratia vel in onus inſtituta ſunt.

De cauſa inſtitutionis ſacramẽtoꝝ. c

Riplici autem de cauſa ſacramenta inſti t tuta ſunt. propter humiliationem. eruditionem: exercitationem. Propter humiliationem quidem vt dum homo in ſenſibilibus rebus: que natura infra ipſum ſunt: ex precepto creatoris ſe reuerendo ſubijcit: vt ex hac humilitate ⁊ obedientia deo magis placeat: ⁊ vt apud eum mereatur cuius imperio ſalutem querit in inferioribus ſe: ⁊ ſi nõ ab illis: ſed per illa a deo. Propter eruditionẽ etiam inſtituta ſunt: vt ꝑ id qđ foris ĩ ſpecie viſibili cernit̃: ad inuiſibilẽ virtutem que intus eſt agnoſcendaꝫ mẽs erudiatur. Homo eni q ante pctm̃ ſine medio deũ videbat per pctm̃ a deo hebuit vt nequaq̃ diuina nequeat capere niſi humanis exercitatus. Propter exercitationem ſimiliter inſtituta ſunt q2 cum homo ocioſus eſſe nõ poſſit: ꝓponit̃ ei vtilis ⁊ ſalubris exercitatio in ſacramentis: qua vanam ⁊ noxiaꝫ declinet occupationem. non enim facile capitur a tẽptatore qui bono vacat exercitio: Uñ Hiero. monet. Semper aliquid boni operis facito vt te occupatum dyabolus inueniat.

De triplici genere exercitationis. d

Unt autẽ exercitationũ tres ſpecies: vna f ad edificationem anime pertinet: alia ad corporis fomẽtũ: alia ad vtriuſq̃ ſubuerſionem. Cum igitur abſq̃ ſacramentis: quibus non alligauit potentiam ſuam deus: homini gratiã donare poſſet: predictis de cauſis ſacramenta inſtituit. Duo autem ſunt in quibus ſacramẽtũ conſiſtit: ſcilicet verba: ⁊ res. Uerba vt inuocatio trinitatis: res vt aqua oleum ⁊ huiuſmodi.

De differentia ſacramentoruꝫ veterum ⁊ nouorum. e

Am videre reſtat differẽtiã ſacramẽtorũ l veteꝝ ⁊ nouoꝝ vt ſacramẽta vocemus q̃ antiquit⁹ res ſacras ſignabant: vt ſacrificia ⁊ oblationes ⁊ huiuſmodi. Eoꝝ aũt differentiam breuiter auguſtinus aſſignat dicẽs: q2 illa promittebant tantuꝫ ⁊ ſignificabant: hec autẽ dant ſalutem.

¶ De circunciſione. f

Uit tamen inter illa ſacramenta ſacramē
f torum quoddam ſcilicet circunciſionis idē
conferens remedium contra peccatum
quod nunc baptiſmus. Unde Augu. Ex quo in
ſtituta eſt circunciſio in populo dei que erat tūc
ſignaculum iuſticie fidei: ad purgationem vale
bat magnis ⁊ paruulis originalis veteriſq̄ʒ pec
cati: ſicut baptiſmus ex illo valere cepit ad inno
uationem hominis: ex quo inſtitutus eſt. Item
Beda. Idem ſalutifere curationis auxilium cir
cunciſio in lege contra originalis peccati vuln⁹
agebat: q̄ð baptiſmus agere reuelate gratie tem
pore conſueuit: excepto ꝙ regni celeſtis ianuā
nondum intrare poterant. Tamen in ſinu abrae
poſt mortem requie beata conſolati ſuperne pa
cis ingreſſum ſpe felici expectabant. His aperte
traditur per circunciſionē3: ex quo inſtituta fuit:
ſcilicet remiſſionem peccati originalis ⁊ actua
lis paruulis ⁊ maioribus a deo preſtitam: ſicut
nunc per baptiſmum datur.

¶ De viris qui fuerunt ante circunciſionē: ⁊ de
feminis que fuerunt ante ⁊ poſt. g

q Ueritur etiam de viris qui fuerunt ante
circunciſionem: ⁊ de feminis que fuerūt
ante ⁊ poſt: quod remedium contra peccatum
habuerint: Quidam dicunt ſacrificia ⁊ oblatio
nes eis valuiſſe ad remiſſionē peccati. Sed me
lius eſt dicere illos qui de Abraam prodierunt
per circunciſionem iuſtificatos: mulieres vero
per fidem ⁊ operationem bonam: vel ſuam ſi
adulte erant: vel parentum ſi paruule. Eos ve
ro qui fuerunt ante circunciſionem paruulos in
fide parentum: parentes vero per virtutem ſa
crificioꝝ. ſ. quā intelligebant ſpiritualiter in illis
ſacrificijs iuſtificatos. Unde Greg. Q̄ð apud
nos valʒ aq̄ baptiſmi: hoc egit apð veteres vl' p
paruulis ſola fides: vel pro maioribus virtus ſa
crificij: vel pro his qui ex abrae ſtirpe prodierūt
myſterium circunciſionis.

¶ De inſtitutione ⁊ cauſa circūciſiōis. h

Ic dicendum eſt in quo iſtituta fuerit cir
h cunciſio. Et quare ⁊ cur mutata per ba
ptiſmum. Abraam primus mādatuʒ cir
cunciſionis habuit ad probationem obedientie:
nec ei ſoli precepta fuit circunciſio ſed ⁊ ſemini
eius. i. omnibus hebreis: q̄ fiebat ſm̄ legeʒ octa
uo die lapideo cultro in carne ꝓpucij. Data au
tem fuit circunciſio pluribus de cauſis. ſ. vt per
obedientiā mandati abraam placeret deo: cui
per preuaricationem adam diſplicuerat. Data
etiam fuit in ſignum magne fidei abrae: qui cre
didit ſe habiturum filiū in quo fieret benedictio
omnium. Deinde vt hoc ſigno a ceteris nationi
bus diſcerneretur populus ille. In carne vero p̄
pucij ideo iuſſa eſt fieri circunciſio: quia in reme
dium inſtituta eſt originalis peccati quod a pa
rentibus trahimus per concupiſcentiam: que in
parte illa magis dominatur: ⁊ quia in parte illa
culpam obedientie primus homo ſenſit decuit
vt ibi ſignum obedientie acciperet.

¶ Quare die. viij. ⁊ petrino cultro. i

Iebat autem octaua die ⁊ petrino cul
f tro: quia ⁊ in reſurrectiōe cōmuni octa
ua die etate futura per petram chriſtum
omnis ab electis abſcidetur corruptio: ⁊ p chri
ſti reſurrectionem octaua die factam circuncidi
tur a peccatis anima cuiuſq̄ʒ in eum credētis:
due ergo res ſunt illius ſacramenti.

¶ Quare in baptiſmū mutata ſit circūciſio. k

Deo autem mutata eſt circunciſio p ba
i ptiſmū: quia ſacramentum baptiſmum
cōius eſt ⁊ perfecti⁹ quia pleniori gradu
accumulatum. Ibi enim peccata ſolum dimitte
bantur: ſed nec gratia ad bene operandum adiu
trix: nec virtutum poſſeſſio vel augmentum ibi
preſtabatur vt i baptiſmo: vbi non tantummo
do abolentur peccata: ſed ēt gratia adiutrix ꝯfer
tur ⁊ virtutes augentur. Unde aqua refectiōis
vel regenerationis dicitur: quia aridos fecūdat:
etiam fructificantes ampliori vbertate donat:
quia quantūcunq̄ʒ per fidem ⁊ charitatem ante
habitam aliquis iuſtus ad baptiſmum accedit:
vberiorem ibi recipit gratiam: ſed non ita in cir
cunciſione. Unde abrae per fidem iam iuſtifica
to ſignaculum tm̄ fuit: nihil enim intus obtulit.

¶ De paruulis defunctis añ diē octauum. l

I vero queritur ð paruulis qui ante diē
r octauuʒ moriebantur anteq̄ʒ fiebat circū
ciſio ex lege: Utrum ſaluarentur vel nō.
Idem poteſt reſponderi quod ſentitur de par
uulis ante baptiſmum defunctis: quos perire
conſtat. Unde Beda. Qui nunc per euangeliū
ſuum terribiliter ⁊ ſalubriter clamat. Niſi quis
renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpiritu ſancto non intra
bit in regnum dei: ipſe dudum clamat per ſuam
legem: anima cuius prepucij caro circunciſa nō
fuerit peribit de populo ſuo: quia pactum meū
irritum fecit. Forte tamen ſub lege ingruēte ne
ceſſitate mortis ante octauum diem circuncide
bant ſine peccato filios: ſicut modo in eccleſia
fit de baptiſmo.

¶ Clariſſimi doctoris fratris Petri de palude Patriarche
hieroſolymitani: Ordinis predicatorum in quartum Sen
tentiarum ſcriptum felici
ter incipit.

Irca quartum
ſententiarū quo ad primaʒ
diſtinctionē q̄rūtur ſex. Pri
mū ē de ſacroꝝ noue legis
v̄tute ⁊ operatiōe. 2ᵐ de ſa
cramētorū diffinitiōe. Ter
tiuʒ de ipſorū inſtitutione.
Quartū de ipſorū ꝯſtitutio
ne. Quintuʒ de circūciſiōe.
Sextū de legaliū virtute ⁊
ceſſatione.

Rimo ergo querit᷑ Utruʒ ſa
cramēta
noue legis cauſent gr̄am diſpoſitiue p virtu
tē inherēteʒ: Et arguit᷑ ꝙ nō: q̄a ſicut ſe hēt
lex vetus ad legeʒ nouā: ſic ſacr̄m vete. legis
ad ſacr̄m noue le. ſʒ lex vet⁹ ſic ſe hʒ ad legē
nouā: ꝙ illud quod ꝓmittebatur in lege ve
teri: ſoluitur in noua: non per legem: ſed a deo in lege. ergo
ſimiliter eſt ꝙ gr̄a in ſacris veteris legis: promiſſa vel figu
rata exhibet᷑ in ſacris no. leg. nō q̄dē p ipſa: ſʒ a deo in ipſis.
¶ P̄. ē baptiſm⁹ in effectu maior q̄ʒ cetera ſacramēta: ſʒ ba
ptiſm⁹ nihil efficit. ḡ ⁊c̄. Probo minorē: p̄mo quidē: quia idē
remediū afferebat circūciſio: q̄ characterē nō cauſabat: 2ᵒ
qꝛ v̄itas ridet figure: ſʒ aq̄ iordanis nihil cāuit i Naamā vt
ſanaret᷑: nec diſpōnē: ḡ nec baptiſm⁹ quē ſignificabat. Et idē
eſt de baptiſmo ioānis. ¶ Cōtra. ſacr̄a ꝑfecta ðbēt aliquid
agere ad ſcificatōeʒ nō ſolū ſignifcare: qꝛ ſacr̄m ðr a ſacran
do actiue: vñ niſi agat aliq̄d ad ſacrandū nō eſt ꝑfectum ſa
cramentū: ſed ſacr̄a no. legis ſūt ꝑfectiſſima oiuʒ q̄ fuerūt ⁊
futura ſunt: ḡ ⁊c̄. ¶ Sc̄ðo qꝛ eadeʒ rō eſt de baptiſmo: ⁊ de
alijs: ſʒ baptiſmus nō eēt lauacrū regn̄ationis niſi renaſce
retur hō denuo ex aqua: ⁊ niſi eēt in eo vis regeneratiua p
quā ſaltē diſpōeret ad gratiā: ſicut nec hō generat hoieʒ ni
ſi per potētiā gn̄atiuā attingentē ſaltē ad diſpōnē ad aiam.
ergo ⁊c̄. ¶ Tertio. qꝛ eadē eſt rō de pn̄ia. ⁊ de alijs: ſʒ pn̄ia ē
cā gr̄e: qꝛ al's eſſet mendaciū in doctrina ⁊ ꝓfeſſiōe xp̄iane
religionis: cuʒ dicit ſacerdos: ego te abſoluo a peccatis tuis:
ac ſi diceret: ego quidē nō te ſoluo: ſʒ me dicente verba iſta
falſa: deus falſus teſtis te ſoluit: cuius forte opinionis greci
dicūt. Baptiçet᷑ ſeruus xp̄i. ⁊c̄. Probatio ꝯñtie. qꝛ nō pōt di
ci ſoluere vinculū. niſi qui ip̄m per ſe amouet. vel ad amo
tionem diſponit: vel ille cuius auc̄te ⁊ mandato hoc fit: vel
cui⁹ meritis aut p̄cib⁹ ali⁹ mouet᷑ ad ſoluēdū: ſacerdos āt ñ
ſoluit p auctoritatē: ſʒ p miniſteriū: nec p meritū: aut orōnē
ſuā: cū ſit aliq̄ñ peccator: quē de⁹ nō audit. ¶ Et ſi dicat᷑ ꝙ
hoc ē p merita ecclie: h ñ valet: qꝛ tūc i ꝑſona ecclie nō ſua:
deberet dr̄e: eccl'ia te abſoluit: ergo p hoc ꝙ dicit abſoluo te
niſi mētiat᷑ diſpōit. ḡ ⁊c̄. ¶ Rñdeo. ð iſta q̄ōne ſunt q̄tuor
opiniōes: quaꝝ ſc̄ðaʒ ſuſtinebo ad pñs. ¶ Circa p̄mā opini
oneʒ. p̄mo declarabit᷑ ip̄a opio. Sc̄ðo arguet᷑ ꝯ eā. Tertio
recitabunt᷑. 3. rōnes ad ꝯfirmationē opinionis ⁊ ſoluent᷑.
¶ Opinio ḡ antiq̄ prima ē ꝙ in ſacris non eſt aliq̄ virtus
cāūua gr̄e: nec characteris vel cuiuſcūq̄ʒ diſpōis: ſeu ornat⁹
ex̄ñtis i aia: ſʒ ſunt ſacr̄a cā ſine q̄ nō ꝯfert᷑ gr̄a. qꝛ ex diuina
pactione vel ordinatione ſic fit: ꝙ recipiens ſacr̄m recipit ⁊
gr̄am: niſi ponat obicem: ⁊ recipit gr̄aʒ non a ſacro ſʒ a deo:
g ſolus ꝑtingit ad characterē ⁊ gr̄aʒ ⁊ quēcunq̄ʒ ornatū qui
fit in aia. Hoc aūt declarat᷑ per ſil'e ⁊ p auc̄tē. Per ſil'e de il
lo g recipit denariū plumbeū facta tali ordinatione vt g re
cipit vnū de illis recipiat elemoſinā regis: nō ꝙ denari⁹ ſit
cā elemoſyne: ſʒ ſolū Rex: denari⁹ āt eſt ſignū: ⁊ cā ſine qua
nō: ſic eſt in ꝓpoſito de ſacris reſpectu gr̄e vel characteris
vel cuiuſcūq̄ʒ alterius effect⁹ ſpūalis. ¶ Ad idē eſt auc̄tas
Bernardi in ſermone de cena domini: q dicit ſic: Sicut ca
nonicus iueſtit᷑ p libꝝ: abbas p baculū: ep̄us per annuluʒ:
ſic diuerſe gr̄e ſunt tradite ſacris. ¶ Sʒ iſta opio nō valet Reprobatio illius Opinionis
ꝓpter duo. Primo qꝛ vr̄ abſurdū ꝙ deus non al'r agat i ſa Triplici ratione.
cramētis ad iuſtificādū q̄ʒ diabolus in ſortilegijs ad malefi
ciādū. ſ. ex pactione: herba vel charta poſita ſub lecto vel li
mine: ⁊ nihil penitus agēte. aut ꝙ verba ſacramētalia nihil
plus faciāt: nec miniſter q̄ʒ verba icantatoris: aut ipſe ican
tator: ſʒ ſicut illis dictis ex pactione demō agit in ſerpente
trahēdo vel venenū mortificādo: vel aliq̄d huiuſmodi: ſic
i ꝓpoſito. ¶ Sc̄ðo qꝛ ſm̄ hoc ſeq̄ret᷑ ꝙ ſacr̄a veteris legis
⁊ q̄dā ve. ⁊ no. le. non ſacr̄a: ſint magis cā gr̄e q̄ʒ ſacr̄a. no. le.
vel q̄ʒ aliqua alia. aut ꝙ nō niſi duo aut tria ſacr̄a. no. le. ſint
hꝫ. qꝛ illð eſt cā ſine qua nō: gratie potiſſima: quo ſolo poſi
to īfundit᷑ gr̄a aliunde: ⁊ quo ſolo remoto nullo alio poſito
īfundit᷑: ſicut quātitas hūana eſt cā ſine qua non hoīs. qꝛ hō
nunq̄ʒ eſt ſine q̄ātitate nec ecōuerſo: ſed nūq̄ʒ ē īfuſio gratie ī
adulto ſine īpletione p̄ceptoꝝ: nec econuerſo: iuxta illud: ſi
vis ad vitā īgredi ſerua mādata: ergo cū oīa ſacr̄a ve. le. vl'
fere oīa caderēt ſub p̄cepto: ⁊ de vtraq̄ʒ le. multa non ſacr̄a
cadāt ſub p̄cepto. de ſacris āt noue legis: ñ niſi duo ſint ſub
p̄cepto dei. ſ. baptiſm⁹. ⁊ pn̄ia: q̄ ſunt neceſſitatis: ⁊ euchari
ſtia ſub p̄cepto ecclie. ḡ ſacr̄a ve. le. fere oīa ⁊ multa vete. ac
no. le. nō ſacr̄a: ſunt magis cā ſine q̄ non gr̄e q̄ʒ q̄tuor ſacr̄a
no. le. ⁊ ſolū tria ſacr̄a no. le. ſunt iſto mō cā ſine qua non. qð
videt᷑ abſurdū. ¶ Nec valet ſol'o quā iſti dant ad diffōneʒ
⁊ ad auc̄tes ſanctoꝝ ð ſacris dicētes ꝙ qñ dicūt ꝙ ſunt cā:
veꝝ eſt intelligendo de cā ſine q̄ nō: qꝛ licet in deſcriptōib⁹
⁊ notificatōib⁹ ponant᷑ aliq̄ q̄ nō ſunt cā diffiniti. ſicut ſuba
notificat᷑ p accn̄s: ⁊ cā p effc̄m: tñ in nl'a deſcriptōe vera dr̄
ꝙ illð ſit cā diffiniti vel ecōuerſo: qð nō eſt cā: nec itrinſeca:
nec extrīſeca: nec p̄ncipal': nec inſtr̄alis: nec effectiua nec di
ſpoſitiua. Aliogn diffō eſſet falſa: ⁊ non v̄a: ⁊ nō ſolum nō ꝓ
p̄ria. In diffōne aūt ſiue deſcriptōe ſacri dr̄ ꝙ cā exiſtit gr̄e:
⁊ nō ſolū ꝙ eſt cū gr̄a: vl' aliq̄d hꝫ. Cā aūt ſine q̄ nō: ñ eſt cā:
ſic nec hō mortu⁹ ē hō: ſi nihil faciat ad cāſitatē. Uñ ſi dr̄e
tur ſor. eſt hō: veꝝ eſt. mortu⁹. nō eēt bona expō. Simil'r nō
eēt bona diffō caloris dr̄e ꝙ eſt cā frigiditatis fontiū i eſta
te: q̄ʒuis ſit cā ſine q̄ nō: ⁊ per accn̄s. Sic nec ſacr̄m bñ diffi
nit᷑ p hoc ꝙ dr̄ cā gr̄e ſi nō eſt al'r cā q̄ʒ per accn̄s: ⁊ ſine q̄ ñ:
niſi forte dr̄et᷑ ꝙ hoc eſt iō: qꝛ ſacr̄m ad nihil alið eſt ordina
tū. Sʒ hoc ip̄m ē icōueniēs. ſ. aliq̄d p ſe ordinari ad aliq̄d: ⁊
nihil ad illud facere. ¶ Nec ē iſtātia de ſacris. ve. le. qꝛ nō
ordinabant᷑ ad iuſtificādū ſicut iſta: ſʒ ſolū ad ſignificādū:
niſi forte circūciſio: vt dicet᷑ ifra. Auc̄tas aūt magr̄i quā i
ducūt: qꝛ data ſūt ſacr̄a: vt hō q̄rat ſalutē nō ab ill': ſʒ a deo ī
illis: nō obſtat: qꝛ nō ab illis q̄rit᷑ p̄ncipal'r ſʒ iſtr̄al'r. ¶ Nec
valet ſol'o q̄ dñt: ꝙ in ſacris ē vis ablutiua vl' regn̄atiua: aut
hꝫ. ꝙ. ſ. eſt in eis nō inherens ſʒ aſſiſtēs: qꝛ hic modus nō ē
aliq̄s de modis eſſendi in: quos ponit ph̄s. 4. phy. niſi ſit ibi
ſicut cā i effcū: vt cāns ibi v̄tutē: ⁊ ſic hr̄ ꝓpoᵐ. ¶ Ad cōfir Triplex ratio q̄ confirmat predictā opinionem.
mationē āt h⁹ pōnis: ponūt. 3. rōnes p̄ter illas q̄ poſite ſunt
arguēdo: q̄ hic ſil'r ponēde ſūt: ⁊ ſoluēde. Pr̄ia oñdit ꝙ non
ſit ibi aliq̄ virtus actiua: qꝛ oīs forma actiua: p̄ter actioneʒ
iſtr̄alē habet aliā nālē: ſic calor p̄ter gn̄āre ignē: vt eſt iſtr̄m
ignis: ⁊ p̄ter gn̄āre carnē: vt eſt iſtr̄m aie hʒ calefacere ex ꝓ
pria nā ⁊ a tota ſpē: ſed v̄tus q̄ eēt in ſacris p̄ter actioneʒ in
ſtr̄alē: q̄ eēt ad gr̄am diſponere: nihil alið ageret: ḡ fruſtra ⁊
male ponit᷑. ¶ Rñdeo dōʒ ꝙ maior ē v̄a de forma: q̄ nō ſo Solutio.
lū eſt ꝑꝑ agere iſtr̄ale: ſed ꝓpter ꝑfectionē abſolutam ſubi: virtus tm̄ tributus ſacro ad iſtr̄aliter agendum.
ſic calor q nō fruſtra erit i igne poſt reſurrectōeʒ qñ nō ſolū
nullā ſubam gn̄abit: ſʒ nec calefaciet: ſʒ ignē ī eē abſoluto ꝑ
ficiet. Secus aūt eſt de forma q̄ ñ eſt niſi ꝓpter agere iſtr̄a

le:ſicut aliq̄ forme artificiales ad nihil aliud iprimunt reb⁹ nālibus niſi vt ſint iſtrā ad determinatas opatiōes:pter q̄s ex nā ſua nullaʒ penitus hn̄t opationē:ſic acuties ſecuris ni hil agit niſi diuidere ⁊ ſcindere ab alio mota. Et ideʒ eſt de v̄tute:q̄ lʒ nō ſolū ſit pp opationē vel opari: ſʒ pp pfectiōeʒ ſubē nō abſolutā ſʒ relatā ad opus.ē.n.v̄tus q̄ hn̄tem pficit: ⁊ op⁹ eius bonū reddit:nullā tn̄ opationē hʒ niſi quā poten tia p eā iſtrālr exercet. Nec potētia ipa q᷑ ē pp operatiōeʒ aliq̄ʒ actōeʒ hʒ:niſi quē aīa p ipaʒ exercet. Ita ⁊ v̄tus q̄ a dō dat̄ ſacr̄o nō pp ſe:ſed ſolū ꝓpter animaʒ diſponēdam nihil aliō opat̄. Al's deus nō ipſaʒ ſufficiēter ordinaſſet in fineʒ ſi ipa hr̄et aliā opationē q̄ʒ iſtā pp quā ſolā eā dś fec̄. ❡ Scd̄a rō talis ē. Sic albedo ſepata a q̄ātitate nō poſſet imutare vi ſum q eſt q̄tus ēt in v̄tute dei:ſic ecōuerſo q̄litas extēſa: q᷑ recipit̄ in q̄to:mltominus imutabit ſpm̄ ēt virtute diuina. ❡ Sol'o.dōm ꝙ diſſil'e ē ex vtraq̄ʒ pte:pmo q᷑ albedo non ē apta nata imutare viſū niſi ipa ſit q̄ta:ecōuerſo autē q̄li tas extēſa nata ē imutare ſpm̄ cōiunctū: in v̄tute tn̄ qualita tis ſpūal':ſic fantaſma i v̄tute itellectus agētis:ſic ꝓbatū fu it li.p̄mo.di.z 7.de cālitate v̄bi:⁊ di.6.de intellectu agente. ❡ 2°.q᷑ viſus nō ē nat⁹ imutari a q̄li nō q̄to.cō āt ſpūs ꝯiū ctus nat⁹ ē imutari a q̄to ꝯiūcto:vt vbi ſupra. Propter hoc .n.aīa vnit̄ corpi vt pficiat̄. Uñ ſic ſenſibilia mediāte corpi ꝯiūcto imutāt aīam ad ſciaʒ:⁊ v̄tutes:pp qḋ dn̄t phy:ſciam nr̄aʒ cāri a reb⁹:in v̄tute tn̄ itellect⁹ agētis:q ē oīa facere: q̄ poſ'e ē fieri nālr:ſic ſenſibilia eodē corpe cōiūcto mediante imutāt aīam ad formā ſupnālē: in v̄tute tn̄ dei q eſt oīa fa cere ſupnāliter. ❡ Tertia rō eſt.q᷑ v̄tus corpea licʒ formā ad quā diſponit itroducat i iſtāti:vel ſi ab alio itroducatur diſpouit tn̄ in tpe nō in iſtāti:ſic calor alterat qdeʒ in tpe lʒ gn̄et in iſtāti:ſʒ character ita ſubito itroducit̄ ſic gr̄a q ē di ſpoſitio ad eā:igr̄ nō fit a corpe ſicut nec illa. Et ꝯcludit iſta rō:ꝙ ſi aliqd aliō faceret i aīa:ꝙ illud nō eēt diſpō ad gr̄aʒ: Scd̄a v̄o rō cōcludebat ꝙ nihil penit⁹ facere poſſet in aīa. ❡ Sol'o.tūc ſolū corpus diſpōit in tpe qn̄ iuenit diſpōneʒ i ſubo:poſitiuā ꝯriā formalē:nō ſolū v̄tualeʒ. Alias diſponit i iſtāti:ſicut ſol diſpōit in iſtāti per luceʒ aerē ad calorē: q᷑ te nebra pexn̄s ē pura p̄uatio. Et dn̄t aliq ꝙ hn̄s hītū appetiti uū:vel itellectiuū:p actū quēlʒ ꝯriū diſpōit̄ ſubito ad ꝯriū hītū:ſic ꝙ ſil' ſunt vtriq̄ʒ hītus in gradibus remiſſis: ⁊ quo cūq̄ʒ actu p̄m⁹ remittit̄ ſcd̄s itendit̄:quouſq̄ʒ p̄mus ſit cor ruptus:q᷑ nō ē iter eos ꝯrietas formal: ſic iter albū ⁊ nigꝝ. quēadmodū nec iter viſionē albi ⁊ nigri ſʒ ſolū v̄tual:q᷑ ad ꝯria nata ſūt iclinare:iō pn̄t ſil' ſtare:ſic i ferro grauitas icli natiua deorſū:⁊ q̄litas ipꝛeſſa a magnete ſuppoſito iclinati ua ſurſū. Sʒ qcqd ſit de hoc ſaltē hītus ifuſus ſil' ſtat cuʒ hi tu acqſito ꝯrio:q᷑ nō ē ꝯrius formalr:q᷑ differūt gn̄e:ſʒ ſolū v̄tualr. Uñ manēte hītu vicioſo intēperātie ſubito p libeꝝ arbitriū hō ad gr̄aʒ diſpōit̄.⁊ ſubito tēperātia ſupnāl' ifun dit̄. Ita ⁊ ſuſcipiēs ſacr̄ʒ:ſi hʒ pctm̄ ſolū quo ad maculā que ē pura p̄uatio i iſtāti recipit diſpōnē ad gr̄aʒ ſic aer lucē: Si āt hʒ hītū pcti acqſitū:adhuc ille nō ē ꝯrius niſi v̄tualr. Uñ cū illo pōt recipi diſpō ad gr̄am ſic ſine illo:⁊ p ꝯn̄s i iſtāti.

❡ Scd̄a opio ē Thome.⁊ hʒ.3.ꝯnes. Quaꝝ p̄ma ē ꝙ n̄ ſūt ſic cā gr̄e ꝙ attigāt ad ipaʒ eēntiā gr̄e ꝓducēdā. Scd̄a ꝙ at tingūt ad diſpōnē q̄ ē character vl' ornat⁹. Tertia ꝙ p v̄tu tē ihērētē. Circa q̄s ſic ꝓcedet̄.qa p̄mo ponet̄ p̄ma ꝯ.⁊ ꝯfir mabit̄.3.rōnib⁹:⁊ arguet̄ ꝯ eā tripl'r ⁊ ſoluet̄. 2° eodem mō ponet̄ ꝯfirmabit̄:⁊ ipugnabit̄. 2ª ꝯ.3° eiſdē modis dducet̄. 3ª ꝯ. ❡ Prima g̃ ꝯcl'o ē ꝙ nō attigūt imediate ad ꝓducti onē gr̄e pp tria. Prio q᷑ Augu.dic̄ li.83.q.qōne.53. Quedā ē dś faciēs p ſeipʒ:q̄ illo ſolo digna ſūt:eiq̄ʒ ſoli ꝯueniūt:ſicu ti illuminare aīas:ſʒ ſupma illumiatio q̄ ē i hac vita ē p gr̄aʒ ⁊ charitatē ſine qb⁹ hō ē in tenebris.p̄ma Jo.g̃ ⁊c̄. ❡ Et cō firmat̄ rōne ſic:q᷑ al's gr̄a nō eēt gr̄a. Nam ſic dr̄ ⁊ bn̄: effe ctus neceſſari⁹ vl' ꝯtigēs accipit̄ p ꝯpatōeʒ ad cāʒ ꝓpinquā ⁊ imediatā nō remotā:ēt ſi illa nō ſit p̄ncipal' ſʒ inſtrāl'. Sic dr̄ vnū celū moueri ab alio neſcio q̄uis nō moueat niſi mo tū ab angl'o mouēte ꝯtigēter ⁊ libere:q᷑ mouet p ſuū motū q ē mot⁹ neſcio agēs: ſic i ꝓpoſito: ſi gr̄a imediate cāret̄ a ſa cr̄o lʒ p v̄tutē a dō ſibi gratis collatā:q᷑ tn̄ illa v̄t⁹ neſcio age ret.g̃ gr̄a n̄ gratis.nec libere:ſʒ neſcio daret̄. ❡ 2° q᷑ creato ri dbet̄ adoratio latrie rōne creationis:ſed creature nō de betur latria:igiturip̄ſa non eſt creatiua:quod tamen eſſet ſi ſacramentū ꝓduceret gr̄aʒ q̄ nō ꝓducit̄ niſi p creationem. ❡ Si dicat̄ ꝙ latria dbet̄ ſoli creatori p̄ncipalr n̄ āt iſtru mentaliter. Contra. q᷑ quicquid ſit de potentia dī tamē de facto eē: vt coiter tenet̄ virtus creandi ēt inſtrumentaliter nō eſt cōmunicata creature: ſʒ ꝟm oēs gr̄a nō ꝓducit̄ niſi p creatōeʒ.g̃ ipa n̄ ꝓducit̄ a ſacr̄o qḋ ē creatura. ❡ Tertio.q᷑ xp̄s ꝟʒ ꝙ hō p ptātē excellētie de q̄ dr̄: Hic ē q baptiʒat: pōt ꝯferre effectū ſcr̄i ſine ſacr̄o:ſʒ ꝟʒ ꝙ hō nō pōt ꝯferre gr̄aʒ: q᷑ nō pōt dare ſpūʒ.ſ.g̃ gr̄a n̄ ē effcūs ſacr̄i:ſic ꝙ ab illo eēn tialiter ꝓducat̄: imo ſic xp̄s dicēs palitico: remittunt̄ tibi pctā tua: p h̄ v̄ba cāuit i ipo diſpōneʒ ad gr̄am quā n̄ hēbat q̄rēs magis ſalutē corpis q̄ʒ aīe:ſʒ p dītatē cāuit gr̄aʒ p quā formaliter peccatū dimiſit:⁊ ſic fili⁹ hoīs hʒ ptātē in terra dimi.⁊c̄.ſic p abſolutōeʒ ſacerdotis diſponit̄ ꝯfitēs:⁊ a deo gr̄a ifundit̄. ❡ Scd̄ʒ hoc itelligēde ſūt auctēs:q̄ dn̄t ſacr̄a cāre gr̄aʒ.ſ.diſpoſitiue.ſic hō ē cā hoīs diſponēdo: ⁊ ꝟʒ ꝙ di cim⁹ ꝙ hūanitas xp̄i viuificat aīas vl' aliqd hʒ:niſi ꝙ hūa nitas xp̄i:nō ſolū diſpoſitiue vt ſacr̄a:ſʒ etiā meritorie eſt cā gratie. ❡ Cōtra hoc arguit̄ tripl'r. Prio q᷑ illa q̄ ſūt eq̄liter i potētia:paſſiua:⁊ actiua:eq̄liter idē educunt̄ ſeu p creatio neʒ vt v̄tutes ifuſe:⁊ dona:ſiue per generationem:vt forme corpales lʒ vna ſit perfectior altera: ſed gratia ⁊ character ſunt huiuſmodi.quia neutrum eſt in potētia actiua nature nec per ꝯn̄s in potentia paſſiua māc.ergo equaliter cāntur vel gnāt̄:⁊ eq̄liter pn̄t a creatura ꝓduci vel non ꝓduci. ❡ Solutio.dōm ꝙ q̄tū ad potētiā paſſiuā maior ē vera.⁊ minor ē falſa:q᷑ diſſilr ſūt in potētia paſſiua: q᷑ ſicut in po tētia paſſiua nāli ſimplr p̄exiſtit aliqd reſpcū primi celi: qḋ poteſt ꝓduci virtute ipius ꝓpria: ſicut forma non viuens: aliquid autem p̄exiſtit minus in potentia:qḋ poteſt produ ci a celo in v̄tute dei:ſicut aīa corruptibilis ⁊ aliquid in ſola potētia māe obediēti:qḋ non pōt ꝓduci aliq̄liter niſi a ſola v̄tute dei:ſic aīa rōnalis:ſic aliqd ſimpliciter ē i potētia nāli aīe:vt q̄ nāliter acqrunt̄: Aliqd v̄o totalr ſimplr i ſola potē tia obediētiali: ſic illa q̄ a ſolo deo recipit: ſic gratia ⁊ glīa q̄ dn̄t ꝓpꝛie creari vel ꝯcreari:alia mō medio q̄ poſſūt ꝓduci a nā v̄tute dī ſupnāliter collata: vt character ⁊ ornatus: vt ꝓceſſus gratie rn̄deat ꝓceſſui nāc:quo ſupmū ē a deo ſolo p̄ncipalr ⁊ iſtrumn̄talr:ifimū autē a nā principalr ⁊ iſtrumē taliter:mediū a nā iſtrumn̄talr ⁊ a deo p̄ncipalr. ❡ Quātū ad aliā ptē de potētia actiua dōʒ ꝙ maior ē v̄a de his q̄ ſūt eq̄liter i potētia p̄ncipali ⁊ iſtrumētali nō ð altera tn̄. Mi nor āt ſub hoc ſenſu ē falſa:q᷑ lʒ gratia ⁊ character ſint eq̄lr ex potētiā pꝛicipalē creature:nō tn̄ ſupra potentiā iſtrumē talē. Et rō hui⁹ eſt:q᷑ qḋ nō excedit limites creature pōt cōi cari creature:⁊ qḋ cōpetit vni creature p nām principaliter ſi cōicetur alteri iſtrumētaliter non dicit̄ creari: ſʒ vel nālr ꝓduci:ſi ordo nature hoc ꝯmiſerit:ſicut ꝓducere aīam ve getatiuā ⁊ ſenſitiuā cōpetit nāliter ⁊ pꝛicipalr plāte ⁊ aīali: q᷑ ē ꝟm ſuā ſpēm. Uñ q᷑ cōicatuʒ eſt celo ſine planta ⁊ ſine aīali quaſdā aīas hʒ ꝓducere inq̄tum ſemē dei eſt in nā nō ꝓpter hoc aīe ille creantur q̄uis ſine ſemine ꝓducant̄. Il lud aūt qḋ excedit limites creature:nec cōpetit alicui crea ture naturalr ⁊ pꝛincipalr: nec in ſe nec in ſuo ſili non eſt ei cōicabile:ēt iſtrumētalr. Uñ cū ꝓducere gratiā ſic excedat limites creature: vt nulli ꝯpetat p nāʒ p̄ncipalr:nec i ſe nec i ſili vel maiori:nulli ēt eſt cōicabile: vel ſalteʒ nulli ē cōica tū ēt iſtrālr. Ecōtrario āt cū libero arbitrio ꝯpetat p̄ncipali ter ſe ad gratiā diſponere ⁊ facere illud qḋ eſt imediata di ſpoſitio ad gratiā:ſi diſpoſitionē ad gratiā facere ꝯmittat̄ ſacramēto inſtrumētalr:nec hoc erit creare: nec hoc erit creaturā extra limites ſuos ponere. verum eſt ꝙ i hoc eſt diſſimile:q᷑ aīa q̄ p putrefactionē generat̄ a celo ē eiuſdeʒ rōnis:cū illa q̄ per ſemē gnātur a particulari agēte quādo q̄ʒ:q̄uis aliqui dixerint oppoſitū. Diſpō āt q̄ ē character n̄ eſt aliqd vnius rōnis p eſſentiā cū diſpōne q̄ ē actus liberi arbitrij:q̄uis ſit vni⁹ rōnis per efficaciā:ēt ſi ſit alia gr̄a in ſacr̄is ab illa que eſt i v̄tutib⁹ ⁊ donis.q᷑ character ⁊ orna tus ſacr̄alis p̄ncipalr diſponūt ad gratiā gratū faciētē:que eſt vna in oībus. Sʒ nec illa diſſimilitudo obſtat:q᷑ ēt ſūt anime alique iperfecte que a ſolo celo ꝓducūtur:ſʒ nō cre antur:q᷑ nobiliores ab aīato ꝓducūtur. Et ſic ē i ꝓpoſito ſi diſpoſitio q̄ ē p libeꝝ arbitriū ē nobilior q̄ʒ illa que eſt p ſacrm̄ ⁊ efficatior. Tūc.n.ſi diſpoſitio nobilior ꝯpetit p na turā p̄ncipalr vni creature:alia q̄ eſt inferior:poterit iſtru mentalr alij creature inferiori ꝯmunicari. Si autē diſpoſi tio ſacr̄alis ē nobilior q̄ʒ actualis liberi arbitrij: adhuc ſeq tur idē:ſicut ꝯn̄ter ꝓbabit̄. ❡ P.qḋ ē ſupnāle ꝟm genus ſuū totū illō creat̄: nec ei⁹ ꝓductio aliquo mō creature cō municat̄:ſed qḋ nō eſt ſupnaturale ꝟm gen⁹ ſuū:lʒ ꝟm eē ſpēi ſit ſupnaturale:pōt qdē cōicari creature producēduʒ ſaltē iſtrumētalr.ſicut aliq dicūt ꝙ charitas q̄ ꝟm totū ge nus ſuū eſt ſupernālis:⁊ gr̄a:nō poſſunt ꝓduci v̄tute crea ta.ſed diligere deū ſup oīa eſt nāle ꝟʒ gen⁹ ſuū: diligere āt meritorie ſupernāle ꝟm ſpēm ſuā:ſiue quo ad efficaciā: ſi ue quo ad ſubāʒ:vt quidā dicūt:tn̄ hoc pōt creatura p vir tutē dei:vel manētē ſicut charitas:vel i motu: ſicut magr̄ dixit. ❡ Ex his igit̄ pʒ:ꝙ id qḋ ex nā ſui generis p̄ncipali ter ꝯpetit alicui creature pōt ſupnaturalr cōicari alij etiaʒ inferiori inſtrumētalr:vel idē ſpē:ſicut celū i v̄tute dei pro ducit aīam pfectā corpalē quā aīal pfcm̄ ꝓducit ex nā:vel differenteʒ ſpē ſiue excellētiorē:vt i exēplo dcm̄ ē de dile ctione meritoria:vel inferioris ſpēi:ſicut celū i virtute dei aīa al's iperfecti qḋ generare nō pōt natura niſi per putre factionē. Et huius rō eſt:q᷑ ſicut videmus i naturalib⁹ ꝙ aliqs effect⁹ eſt i virtute vnius cauſe naturalr vniuoce q tamē eſt i virtute ſupioris equiuoce:ſicut calefacere ē a ca lore vniuoce ⁊ a ſole equiuoce:nō vtrūq̄ʒ niſi ordinatiōe dī: ſic nl'la ꝯdictio appet ſi illō qḋ vna creatura hʒ nāliter:⁊ ē pfectiōis virtute dei det̄ alteri creature ſupnāliter:pp qḋ cum xp̄s dicat. Data ē mihi oīs ptās in celo ⁊ in terra:nul lū icōueiēs vr̄ ſi oēʒ potētiā alteratiuā: quā hʒ corp⁹ qḋcū q̄ʒ habuerit corp⁹ xp̄i: vt ſic tactu ſuo curaret oēʒ morbū: quē herba vel gemma curaret ſuo tactu.⁊ fimbrijs veſtis ei⁹: aut vmbre petri:hec virt⁹ potuit cōicari:ſi eā aliq̄ vm bra hūerit vel corpus. Uñ de xp̄o dr̄ ꝙ virt⁹ de illo exibat ⁊ ſanabat oēs. Et ſic verificat̄ v̄bū. Gre.2° dialogoꝝ dicen tis:ꝙ ſaucti viri alioꝝ miracula ex ptāte faciunt. Et ſimlr aīa xp̄i oēm virtutē motiuā celi ⁊ corporis ſupnaturaliter hūit quā habet qcūq̄ʒ angelus nāliter. ❡ Itē ſi illā v̄tutē quā habet vna creatura nāliter pōt alia a deo obtinere ſu pnaturaliter:multo magis aliā minus pfectā. Uñ cuʒ libe ruʒ arbitriū ex nā ſua ſe poſſit diſponere ad gratiā pfecti⁹ ⁊ nobilius q̄ʒ ſit illa diſpoſitio q̄ dat̄ cū ſacr̄o:ſiue ſit ab eo ſiue nō:pp qḋ nobilius ꝓprio motu dicit̄ adult⁹ ſaluari per diſpoſitionē a ſe factā:q̄ʒ paruulus p diſpōnē a ſe ſuceptaʒ: g̃ ſic diſpōere pōt cōicari ſacr̄o cū meli⁹ diſponere ſit nāle libero arbitrio:imo etiā ſi diſpō habitualis ſacr̄i eſſet nobi lior q̄ʒ actualis liberi arbitrij.pp hoc ꝙ ipſa manet alia nō: adhuc ex ſilitudine geneꝝ ſupradicta illa pōt cōicari:ſicut de dilectōe meritoria dr̄:que nobilior ē. Sʒ ſimplr loquen do diſpō liberi arbitrij ē melior: q᷑ illa poſita nō poteſt eē obex ad gratiam ſicut pōt eē cū charactere. Forma āt q̄ ē diſpō:⁊ c⁹ a nā finis ē diſponere tāto ſimplr melior eſt:q̄to diſpō efficacior ⁊ ifallibilior. ❡ Scd̄o p̄ncipaliter arguit̄ ꝯ p̄mā ꝯnē ſic. Cōtraria nata ſunt fieri circa idē:⁊ pari v̄tu te cāri:vn̄ ſi vnū ꝯrioꝝ ē i v̄tute paſſiua vel actiua nāc:⁊ re liquū:ſʒ hō p ſemē trāſfūdit diſpōnē nō ſolū ad pctm̄: ſic hō male ꝯplexionis ⁊ ꝓne ad peccatū q̄nq̄ʒ generat filiuʒ ꝯſimiliter ꝓnuʒ ⁊ ad idē pctm̄:ſʒ etiā trāſfundit ipm̄ pecca tū originale:g̃ miniſter p ſacrm̄ nō ſolū trāſfundit diſpōnē ad gr̄aʒ:ſed etiā ipſam gratiā. ❡ Solutio.hō pōt ex ſe eſſe deo igrat⁹ p peccatū qḋ cōplete ⁊ pfecte pōt ꝑpetrare:⁊ nō ſolū ad igratitudinē ſeu ad peccatū ſe diſponere: ſʒ nō pōt ex ſe deo grat⁹ eē:ſed tn̄ pōt ad gr̄am ſe diſponere. vn̄ pōt trāſfundere originale qḋ ē culpa ⁊ diſpō ad culpā:nō āt gra tiā:ſʒ tn̄ diſpōnē ad eaʒ. ❡ Tertio arguit̄ ſic. Carētia ſubi nō impedit:cū gratia nō ſubſiſtat:nec diſtātia terminoruʒ: cū tātū dr̄ant gr̄a ⁊ p̄uatio ei⁹:q̄tū lux ⁊ tenebra nec plus: nec modus ꝓducēdi:cū ſit vera mutatio:nec dignitas for me:cū virt⁹ iſtrālis ꝓducat digni⁹ ſe:vt v̄tus celi: aīam ho uis.g̃ ⁊c̄. ❡ Solutio. Carētia ſubi nō ē in aīa rōnali actu q̄ creādo ifundit̄:q̄ tn̄ actu creat̄: ⁊ nō ē ibi vera mutatio ſic i gnātione:ſed eſt ibi tn̄ diſtātia terminoꝝ ⁊ dignitas for̄: q᷑ nālis eius ꝓductio excedit oēʒ v̄tutē nāc. vn̄ nec alicui coīcata ē eius ꝓductio ſupnāliter:⁊ ſil'e ē de gr̄a. Secus āt ē de luce q̄ nō tātū diſtat a tenebra reſpcū ſubi q̄tū gratia a p̄uatōe ſua reſpectu aīe:q᷑ de⁹ plus diſtat ab aīa q̄ʒ lumi noſuʒ ab illumiabili:q᷑ i'ifinitū. Et cū paſſionē nō recipiat pfectiorē niſi med'r actiuo:tātū q̄dāmō diſtat a receptibili q̄tū a ꝓducto ⁊ plus:iō ⁊c̄. ❡ Scd̄a ꝯ ē ꝙ ſacr̄a attigūt ad ꝓductionē diſpōnis ad gr̄aʒ: q̄ ē character vl' ornat⁹: ⁊ pa ri rōne ad gr̄am ſacr̄alē:ſi differat ab alia gr̄a:⁊ hoc pp tria. p̄°q᷑ ſicut p que peccat qs: p hec ⁊ torq̄t: ſic q᷑ hō peccat p ſenſibilia torq̄t p ſenſibilia i iferno: ⁊ hūiliat̄ vt p illa iu ſtificet̄ penitēs i mundo:ſʒ ſenſibilia fuerūt cā pcti nō ſolū ſine q̄ nō:ſʒ iſtrumn̄taliter.q᷑ vidit mulier lignū qḋ eēt pul crum viſu ⁊ ſuaue ⁊c̄.ita ꝙ fruct⁹ viſus mouit ſenſuʒ:⁊ p il lū itellectū ⁊ cū hoc appetitū q ē mouēs motū ab appetibi li lʒ i virtute itellect⁹ agētis vt dicit̄ 3° de aīa: g̃ ⁊ i iuſtifi catōe ipſa ſenſibilia actiue ſe hn̄t lʒ i virtute dei. Secūdo q᷑ non fuit alius modus reparationis nr̄e miſerie cōuenie tior q̄ʒ ille quo deus vtit̄ ad iuſtificationē nr̄am:ſʒ hō apt⁹ nat⁹ ē mediantibus ſenſibus ab ipſis ſenſibilibus acqrere pfectionē:ita vt ab illis pficiat̄ ſciētia:⁊ v̄tutibus mediāte corpore ꝯiūcto actiue:ſʒ nō p̄ncipl'r:ſʒ i v̄tute itellectus agē tis:vt ſepe dictū ē:g̃ ſic dʒ acqrere pfectōes ſupnāles vt p ſenſibilia ad illas diſponat̄. vnde ⁊ fides que eſt v̄tus teo logica ifuſa ē ex auditu:iquātū audiēdo hō diſponit̄ vt ei fides ifundat̄ ad quā diſpōnem illa ſenſatio agit:q̄uis illa ſit actus libi arbitrij.iſta āt nō:q̄ ē i ſacr̄is: ſʒ ſit hītus qdā. Tertio q᷑ cuʒ gr̄a non det̄ ꝟm legē cōem niſi diſpoſito oʒ ꝙ receptur⁹ gratiā vl' diſpōat ſe p libeꝝ arbitriū vel diſpo nat̄ ab alio:ſed paruulus nō diſponit ſe:g̃ diſponit̄ a ſacr̄o. ❡ Itē i ſacramētis noue legis i qb⁹ dat̄ gratia niſi hō po nat obicē:nō p ſe reqrit̄ ꝙ hō ſe diſponat:ſʒ ſolū ꝙ ſe nō op ponat.g̃ p ipʒ ſacrm̄ diſponit̄. Et ſic ē ꝓbabile i oī ſacramē to noue legis ꝙ iuſtificat ex ope opato:⁊ ꝙ ꝯferat diſpōnē ad gratiā. In ſacramētis āt veteris legis nō ſoluʒ ꝓmitte bat̄ gratia:ſʒ dabat̄ i illis a deo:ſʒ reqrebat̄ diſpoſitio quā ſacramēta nō faciebāt:niſi circūciſio: ſʒ ipſemet ſuſcipiēs. vn̄ iuſtificabāt ex ope opāte nō ex ope opato. Cū igr̄ iſta iu ſtificēt ex ope opato:ſicut illa ex ope operāte:ſic op⁹ opās ibi formalr cābat diſpōnē:ita h̄ opus operatū:vt ſic ibi hō ſuſcipiēs ſacrm̄ ſe diſponebat ad gr̄aʒ ſic nūc ipſa ſuſceptio ſacr̄i vel ſacrm̄ ſuceptū ipm̄ diſponit. Eſt tn̄ dr̄a iter hāc di pōnē ⁊ illā:ſic iter actū ⁊ hītū q̄tū ad h̄ ꝙ illa trāſit:h̄ ma net:⁊ iſta ēt iclinat ad illā ſicut hīt⁹ ad actū. Iſta ēt pōt eē imediata diſpō i illo q nō hʒ vſuʒ liberi arbitrij:⁊ ē i illo q hʒ:iſta diſpō p ſe:illa ſolū p accn̄s:ad remouēdū ꝓhibens.

Nec iſte hit⁹ cauſat̃ ab actib⁹ ad quos diſponit:ſic nec hit⁹
īfuſus. ¶ Et ſi dicat̃ ꝙ op⁹ opatū ē qdē diſpō:ſꝫ nō ē op⁹
opatū a ſacr̃o ſꝫ a deo ī ſacr̃o vel cū ſacr̃o:ſic ꝛ gratia ipſa ꝛ
ī hoc erit p̃eminētia ꝙ ī ſacramētis illis nec a deo nec a ſa-
cramēto ſꝫ a ſuſcipiēte fiebat diſpō:vñ nō magis iuſtifica-
bāt q̃ꝫ alia opera v̄tutū īmo minus effectiue:qꝛ nō erāt bo
na ex genere ſicut moꝛalia:ſed ſolū ꝑ obedietiā erāt actus
latrie: ſꝫ ſolū ſignificatiue magis iuſtificabāt:qꝛ ſignifica
bāt magis xp̄ꝫ ꝛ alias cās iuſtificatōis q̃ꝫ alia ī lege ꝯſulta
vel p̃cepta:qꝛ ad hoc p̃ncipalr̃ erāt cerimōialia:nō ſic aūt
moꝛalia:ſꝫ ꝑꝑ ſe:ī ſacramentis v̄o noue legis a deo diſponi
tur hō. Si ig̃ ita dicat̃ iſtud ñ valꝫ:qꝛ ſacr̃a noue le. p̃emi
nēt ī iuſtificādo oībus antiqs. Sꝫ ſacr̃m q̄ oꝛigīale ī mulie
ribus delebat̃ ī lege:ꝛ ante circūciſionē ī maſculis nō pote
rat aliqd cāre ī eis:qꝛ ab eis ñ ſuſcipiebat̃:qꝛ fides parētū
vel obl̃o facta ꝑ eis ipſos nō ꝯtingebat. Et ſm̄ illos q ſunt
ꝯ̃ric opīonis certū ē ꝙ ꝑ illa nihil agebat̃ a ſacr̃is. Opoꝛte
bat aūt paruulā vel paruulū:in qbus non erat vſus liberi
arbitrij:ꝛ erat diſpō:ad gr̃aꝫ diſponi a ſacr̃o vel a deo:ſꝫ nō
a ſacramēto:g̃ a deo:g̃ nihil plus hꝫ ſacr̃m noue legis: ſi in
eo ſolus deus diſponit ꝛ gr̃am īfundit ī ſacramētis. ve. le. ꝛ
añ legē ꝯ̃ oꝛiginale p̃ter circūciſionē:ī qbus ſilr̃ de⁹ vtrūq̃ꝫ
faciebat:qđ ē abſurdū. Quare relinqtur:ꝙ ſacramēta. no.
le. ſaltē alteꝝ faciant:ſed nō cauſant gratiā. g̃ cānt diſpōnē
ad eā. ¶ Sꝫ ꝯ̃ iſtaꝫ ꝯ̃nē arguit̃ triplr̃. p̄ qꝛ virt⁹ ī ſacramē
tis agēs de nec̃citate nāe eq̃liter agit characteriçādo diſpo
nēdo ī voluntariū ꝛ in nō voluntariū:ī doꝛmiētē ꝛ vigilan
tē:ſicut ferꝝ candens adhibitū vtriuſq̃ꝫ vel cauteriū eq̃li-
ter ip̃rimit ſuaꝫ figurā:ſed hoc ē fl̃ꝫ. g̃ ꝛc. ¶ Dicēdū ꝙ vir
tus ſacr̃alis agit de nec̃citate nāe:ſed volēs ꝛ nolēs. vigilās
ꝛ doꝛmiēs nō ſūt eq̃lr̃ diſpoſiti reſpectu illi⁹ actionis:q licꝫ
ſit nc̄ia quo ad iſtr̃m:ē tñ voluntaria q̄ ad p̄nl̄e agēs. vñ qꝛ
de⁹ nō vult characterē ip̃mi nolēti ſicut volēti:qꝛ nō vult
hoīeꝫ cogere:iō non eſt eq̃liter diſpoſitus. Et p̃terea. ſicut
ignis nō calefacit eq̃liter calefactibile:qñ de⁹ nō vl̃t:q̃ꝫuis
agat de nec̃citate nāe:ſic nec ſacr̃m:cū ſacramēta nō hēant
v̄tutē niſi qñ deus eā dat eis:qđ nō ē niſi ꝯcurrētibus illis
q̄ ſunt de eēntia ſacramēti. vñ ſicut deficiēte itētōe dandi
ex parte miniſtri q vult ludere nō ē ibi v̄tus:ſic deficiente
itentōe ſuſceptiui q nō vult ſuſcipe nec ꝑ ſe nec ꝑ aliū qui
ip̃ꝫ repꝛeſentat nō ē ibi v̄tus:qꝛ nec ē ſacramētū. Sec⁹ aūt
ē de cauterio ignito ī quo ē v̄tus:ſꝫ ſi eēt refrigeratuꝫ tunc
eēt ſil̃e. Et qđ dicit̃ ꝙ velle nō diſponit nec nolle impedit
veꝝ ē reſpcū effect⁹ ſacr̃i: ſꝫ bñ īpedit reſpcū ip̃i⁹ ſacramē-
ti. Siue. n. velit characteriçari ſiue nolit: duꝫ tñ velit ſuſci
pere id qđ eccleſia vult dare ſeq̃t̃ effect⁹:ſꝫ ſi nolit illud re
cipe:nec iſtud recipiet:nec ꝑ ꝯñs effectū. ¶ Scđo p̃ncipa-
liter arguit̃ ꝯ̃ eādē ꝯ̃nē ſic. Inſtrumētū nō agit ī v̄tute p̃n-
cipalis agentis niſi exercēdo ſuā actionē ꝓpaꝫ: ſꝫ aīa nō ē
ſuſceptiua vnctionis vel ablutōis. g̃ ꝛc. ¶ Si dicat̃ ꝙ cir
ca totū exercet eā ī partē aliā:nō valꝫ:qꝛ hoc ē veꝝ de ꝑte.
ꝓut ē pars ꝛ nō aliter. vñ ignis ꝯburēs hoīeꝫ attigit aīam
īquātū ē foꝛ⁹ ſeparās eā ꝑ moꝛtē:ꝛ potētias oꝛganicas ꝑ ac
cidēs coꝛrūpit: ſꝫ nō attigit eā ſm̄ eēntiaꝫ, vt ip̃aꝫ coꝛrūpat:
nec ſm̄ aliquā potētiā abſtractā:g̃ cū character ī eēntia vel
ī potētia abſtracta recipiat̃ hoc nō ē ꝑ ſacr̃m qđ coꝛpoꝛali-
ter nō attigit niſi ꝯpoſitū. ¶ Sol̃o:dōꝫ. ꝙ imo coꝛp⁹ qđ ex
teri⁹ attigit ꝯpo^m agit eo medi^e ēt ī ꝑtē ſepatā actōeꝫ quā
ſeq̃t̃ paſſio:q̄ ē ſalus ꝛ ꝑfectō:qꝛ itellect⁹ itelligit coꝛp⁹ ꝑ ta
ctū ſenſatū:ꝛ volūtas dolet vel gaudet. Sꝫ actionē c⁹ paſ-
ſio ſit q̄ magis facta abyciat a ſuba nō:tū qꝛ aīa illi⁹ capax
nō ē:tū qꝛ aīa vnit̃ coꝛpi ꝑꝑ ſui ꝑfectionē:ꝛ nō ꝑꝑ ſui coꝛru
ptionē. Et ſilr̃ ſacr̃ꝫ ꝑ coꝛp⁹ qđ attigit agit ī intellectū cha-
racterē:q ē ſalus ꝛ ꝑfectio:ñ aliqd aliđ. ¶ Tertio arguit̃
p̃ncipl̃r ꝯ̃ eandē ꝯ̃nē ſic. Coꝛp⁹ nō agit ī illud qđ nō tāgit: ſꝫ
veꝝ mr̃imo^m ꝯ̃hit̃ iter abſētes ꝑ nūcios vl̃ ꝑ epl̃aꝫ:vbi nō
p̄t eē ꝯtact⁹:g̃ ſaltē ſacr̃ꝫ mr̃imonij tūc nihil agit ī ꝯ̃hētib⁹.
¶ Sol̃o dōꝫ ꝙ ī bap⁹ ꝛ ꝯfirmatiōe ꝛ vnctiōe ꝛ oꝛdine niſi
eēt ꝯtact⁹ ver⁹ ñ eēt ſacr̃ꝫ. In mr̃imo⁹ āt niſi eēt audit⁹ ver
boꝝ vel viſus nutuū:nec eēt mutua itellectio:nec mutu⁹
ꝯſenſus:ꝛ ꝑ ꝯñs nihil eēt actū:nec ī p̄nīa ſm̄ quoſdā niſi eēt
audit⁹ abſol̃onis. Et ī eucbariſtia poſſꝫ dici ſilr̃:ꝙ niſi ſon⁹
ꝑueīret ad q̃ꝫlꝫ hoſtiā nō ꝯſecraret̃. Nec obſtat ſi ſint mul
te vna ſuꝑ aliā:qꝛ q̄cūq̃ꝫ ī aere ſe ꝯtigūt aer medi⁹ ē ꝑ quē
facilr̃ ſon⁹ ſpūalr̃ diffundit̃. Sꝫ qꝛ ſurdus p̄t abſolui ꝛ pōt
matrimo^m ꝯ̃here:ꝛ ſilr̃ cec⁹:iō aliter ꝛ melius ē dōꝫ: ꝙ licꝫ
nāliter qđ nō tāgit nō agat:tñ ſuꝑnālr̃ ꝛ ī v̄tute dei q ꝯtu-
lit ſpiritib⁹ ꝑ nāꝫ agere ſine tactu molis:p̄t hoc dari coꝛꝑi
bus a deo ꝑ gr̃aꝫ. Poſſꝫ ēt d̄s ꝯſeruare lumē ſolis ī lūa an-
nullato luīe medio:ꝛ nihiloīus eēt illud lumē a ſole:ꝛ non
eēt ꝑ mediū. Et ſic imediate ageret qđ imediate:nō tange
ret:q̃ꝫuis dubiū ſit vtꝝ tūc ꝯſeruaret̃ a ſole. Sꝫ ſicut deus
pōt agere ſine oī medio:ſic pōt agere mediate:vno medio
ſubtracto:ſic g̃ pōt lucē ꝯſeruare ī luna ſine alio lumīe ita
mediate ſolo lumine ſolis. vr̃ ēt ꝙ poſſꝫ d̄s facere ꝙ ignis
combureret ſtupā diſtātē ī vacuo. ¶ Et p̄. ſi tactus req̄rit̃
hoc eſt magis ſig^m ꝙ ſacr̃a agant q̃ꝫ ꝙ ſint ſoluꝫ ſigna ꝛ cā
ſine qua nō:ex pactione:qꝛ merell⁹ q ex pacto ē ſig^m ꝛ cā ſi
ne qua nō hñdi p̃adiū pōt recipi ꝑ ſe vel ꝑ aliū vel cū ci-
rotecha:ſine hoc ꝙ tāgat̃ manu nuda:ꝛ p̄r recipit p̄o ſe ꝛ
filio. Sic igit̃ mr̃ baptizabit̃ ꝑ ſe ꝛ filio maxie quē geſtat ī
vtero:nec opoꝛtebit ꝙ tāgat̃ ab aqua. Et cū laruа ꝛ veſte
poterit baptizari ſine hoc ꝙ attingat̃ caro. Et ſi hō ſic ꝯſe-
quit̃ gr̃am per ſacr̃m:ſicut cleric⁹ d̄ p̄bēda iueſtit̃ ꝑ lib^m
ꝛ nō aliter:tūc poterit per ꝓcuratoꝛē baptizari: ꝯfirmari:
iungi:ꝛ h⁹ ſicut pōt de p̄bēda iueſtiri:ꝯ̃ qđ dic̃ Aug. Que ē
iſta vis aque:vt coꝛp⁹ tāgat:ꝛ coꝛ abluat: Niſi ergo tange-
ret̃ coꝛp⁹ nō ablueret̃ ſpūs. Et iō ī ꝯtactu materie ꝛ ſuſci-
piētis ī bap⁹:ꝯfirmatiōe:vnctiōe:ꝛ oꝛdine. ꝛ in vſu eucha-
riſtie:qꝛ ſuſcipe ſacr̃alr̃ eucbariſtiā ē nō ſolū tangere: ſꝫ gu
ſtare ꝛ māducare ī his eſt euidēs ꝯtact⁹:tñ mā eucbariſtie
nō oꝫ ꝙ tāgatur a ꝯficiēte:qꝛ ī q̃ꝫ^m h⁹ nō ē ſuſcipiēs ſꝫ ē ef
ficiēs ſacr̃ꝫ: ſꝫ oꝫ ꝙ ꝯtingat̃ a v̄bo. i. ab aere ſubō ſoni ſi ibi
oꝫ aliqd agere:ſꝫ ſi ibi nihil ageret ſed de⁹:totū adhuc ha-
beret̃ ꝓpoſitū:qꝛ ſufficit ꝙ ſacr̃m agat diſpoſitionē ī ſuſci
piēte ad gr̃aꝫ:qđ faciūt ſpēs ſuſcepte. Sꝫ tūc nō eēt adhuc
virtus in foꝛma:ſꝫ tm̄ ī mā:ſi v̄ba nihil agerēt ad cōuerſio
nē. Vñ meli⁹ d̄r ꝙ verba ad hoſtiā attingūt:ꝛ ad ꝯuerſio-
nem diſponūt. In ꝯfeſſiōe v̄o nō oꝫ ꝙ ſit ꝯtactus materie
ſi mā ē ꝯfe⁹ q̄ ē magis in agēdo q̃ꝫ ī patiēdo:ſꝫ ſi mā ē pec-
catoꝛ:ip̃e attigit̃ verbis abſol̃onis:vt īfra dicet̃. In mr̃io⁹
aūt vbi mā ſunt ꝯ̃hentes:nullus ꝯtact⁹ req̄rit̃. Sꝫ in oī ſa-
cramēto req̄rit̃ ꝑ ſe ꝯtactus foꝛ^e. puta ꝙ ſon⁹ v̄boꝝ veniat
vſq̃ꝫ ad ſuſcipiētē:qñ ꝯſiſtit ī vſu vel vſq̃ꝫ ad mām qñ ī cō
ſecratiōe materie. Sꝫ nō req̄rit̃ ꝙ ſuſcipiēs ſacr̃m intelli-
gat verba:cū aliqñ ſit ꝑuul⁹ vel laycus:nec ēt ꝙ audiat ſo
nū. cū aliqñ ſit ſurdus:qꝛ nō ex ope opante ſuſcipiētis: ſed
ex ope opato a ſe ꝛ a deo ꝛ a paſſiōe ſuſcipiētis opant̃ v̄ba
ip̃a abſol̃onis. Vñ ī ſacr̃o altaris vi verboꝝ ſit ꝯuerſio diſ
poſitiue ip̃ius panis ꝛ vini:in qb⁹ nō eſt audit⁹ nec intelle
ctus. ¶ Qñ igit̃ puer baptiçat̃ ſicut aq̄ ſm̄ nālē v̄tutē af-
fligit eū ſi eſt nimis frigida:vel delectat:ſi ē tepida:ꝛ foꝛte
vſq̃ꝫ ad volūtatē peruenit hec paſſio ex q̄dā itellectiōe cō
fuſa:ſic poſſet imaginari ꝙ mediāte tali itellectiōe cōfuſa
tranſfunderet̃ character a ſono v̄boꝝ mediāte itellectiōe
vel ſpē ſine itellectiōe. Hoc tñ nō per ſe req̄rit̃ ſꝫ accidit:
qꝛ ſicut ſol nō illuminat ſed tm̄ calefacit illud quod ē ca-
lefactibile ꝛ nō illuminabile:vt ꝓfunde terre qđ qdē non
illuminat:ſꝫ ſolū ſuꝑficiē terre ip̃ius:ſic ī aqua ꝛ aere ſubō
verboꝝ eſt virtus:q̄ ſi ſuuꝫ ſubſtantiuꝫ ſentiat̃ mediante
illa ſenſatiōe operat̃. Si autē nō ſentiat̃ nihilomīus opat̃.
Nō. n. qꝛ ſentit̃ a ſuſcipiēte:ideo opat̃:ſꝫ qꝛ a deo applicat̃.

In mr̃imonio āt qđ inter abſentes ꝯ̃hit̃ ip̃a v̄ba nūcij au-
diunt̃ vel littere legunt̃:ꝛ ſic aliquis ꝯtactus ſenſuum īue
nit̃. Si tñ ſacr̃m mō oꝛdiato a deo miniſtrat̃ ꝛ deſit ꝯtact⁹
māe vel foꝛ^e:ꝛ veꝝ ſit ꝙ coꝛꝑale nō poſſit agere ēt dei vir
tute niſi tāgat:tūc deus ex pactōe illud ſupplet:ſic qñ apo
ſtoli duo vel tria milia ſimul baptiçabāt. Tūc. n. foꝛte nō
qlibꝫ aqs ē tactus:g̃ cū d̄r niſi qs natus fuerit ex aq̄ ꝛ ſpiri
tu ꝛc. poſſet intelligi ex aere q d̄r ſpirit⁹:qꝛ aer ē ſubim foꝛ^e
q̄ attingit baptiçatū ſic aq̄:niſi ꝙ ī qbuſdā libꝛis addit̃ ex
aq̄ ꝛ ſpiritu ſancto:q̃ꝫuis poſſit itelligi ſancto:qꝛ ē ſubꝫ ver
bi ſcificātis. Sꝫ longe ē hoc ab expōne ſanctoꝝ: Ideo illa
expoſitio nullo⁹ eſt tenenda. ¶ 3^a ꝯ̃ ē. ꝙ ſacr̃a hñt hūc effe
ctū ꝑ v̄tutē iherētē:qđ pꝫ tripliciter. p̄⁹ qꝛ nō min⁹ p̄t coꝛ
pus vt iſtr̃m dīne miſericoꝛdie:q̃ꝫ vt iſtr̃m dīne iuſtitie:ſed
ignis purgatoꝛij vel iferni ꝑꝑ hoc hꝫ vim affligēdi ſpiñ ꝙ
ē iſtr̃m dīne iuſticie:g̃ ſacr̃m hꝫ vim iſtituēdi:qꝛ ē iſtr̃m di-
uie miſicoꝛdie. Nec valꝫ ſol̃o diſtiguēs de actōe imiſſiua
ꝛ detētiua:ꝙ. ſ. coꝛpus p̄t agere ī ſpiñ detinēdo ꝛ nō imittē
do:qꝛ ſic ē ſupꝛa nām coꝛpoꝛis aliquid imittere in ſpiñ:ſic
ſpiñ detinere:ꝛ plus:qꝛ ī imittēdo coꝛp⁹ ꝓualet ſpūi crea-
to:qꝛ oē coꝛp⁹ hꝫ v̄tutē aliquā imiſſiuā alic⁹ foꝛ^e realis:ſpi
ritus āt nullā. Sꝫ in mouendo localiter vel ī detinēdo in
loco ſpūs ꝓualet coꝛpoꝛi:qđ ſibi obedit ad nutū in motu ꝛ
qete. Nec ē ꝯ̃ nāꝫ ſpūs recipe:ſic detineri īuitū in loco. Si
igit̃ coꝛpus īquātū ē iſtr̃m dīne iuſtitie p̄t ſpiñ detinere in
loco: multo magis īquantū ē iſtr̃m dīne miſericoꝛdie p̄t ī
ſpiñ imittere. ¶ Itē p̄t dici ꝙ ꝛ ſi coꝛp⁹ ſeparatū nihil im-
mittit ī ſpiñ nihiloīus coꝛpus ꝯiunctū ſm̄ eē imittere p̄t:ſic
eꝯ̃:ſpūs ſeparatus nō imittit foꝛmaꝫ:nec imediate mouet
ad foꝛmā:ſpiritus dico creatus. Ad nullā. n. volitioneꝫ an
geli:ſeq̃t̃ imediate calefactio aut affectio vl̃ paſſio q̄cūqꝫ
ī coꝛpoꝛe humāo:ſine motu locali. Spirit⁹ āt ꝯiunctus coꝛ
poꝛi imittit foꝛmā:qꝛ ad ſolā volitionē aīe ꝯiuncte ſine oī
motu locali ſeq̃t̃ affectio:paſſio:alteratō:ī appetitu ſenſiti
uo:g̃ ſilr̃ eꝯ̃:maxie:qꝛ totus hō q eſt p̄ſtantioꝛ q̃lꝫ ſui parte
mouet vnā ꝑ aliā. Et ſic mouēs p̃ncipale ē nobilius moto.
Nō oꝫ āt de iſtr̃ali. ſic aīal ꝑ potētiā gn̄atiuā:gn̄āt potētiā
ſenſitiuā q̄ nobilioꝛ ē. ¶ Si āt dicat̃ ꝙ potētia actiua ſm̄
ꝙ h⁹ ē nobilioꝛ paſſiua:dōꝫ ꝙ ē bñ veꝝ:lꝫ non ſimplr̃ ꝛ ſꝑ:
qꝛ ſenſus exterioꝛ ſm̄ ꝙ hꝫ actu ſpēm:quā iterioꝛ habꝫ tm̄ ī
potētia: ē nobilioꝛ:ꝛ ſic mouet. Et ſilr̃ potētia calefactiа re
ſpectu tactus ē actiua ꝛ ignobilioꝛ ſimplr̃:ſed nobilioꝛ ſm̄
qd:qꝛ hꝫ v̄tute: qđ illud potētia. Et tūc dicā ꝙ coꝛpus mo
uet̃ a ſacr̃o ſm̄ q̄litatē coꝛpoꝛalē quā hꝫ ī potētia: ꝛ ſenſus
ſeu ſenſibile ī virtute nāli itellectus agētis mouet intelle-
ctū ad ſpēꝫ:in v̄tute āt ſuꝑnāli ſacr̃ali mouet ad characte-
rem vel oꝛnatū:itellectus āt agēs ē nobilioꝛ oī potētia aīe
ſm̄ cōem opīonē. ¶ Itē cū vnus ſpiritus agat ī aliū ſaltē il-
luminādo p̄t cōicari coꝛpoꝛi ſuꝑnālr̃ ꝙ agat ī ſpiritū vt vr̃:
ita ꝙ afflictio ꝛ doloꝛ: q ē in dānatis poſitiue: ſit effectiue
lꝫ īſtrumētaliter ꝛ ſuꝑnaturaliter ab igne. ¶ Itē cū ignis
ſit natus cāre doloꝛē ī ſpiritu ꝯiuncto lꝫ mediante coꝛpoꝛe
p̄t ei d̄s ꝯferr̃ vt ſine tali medio agat:qꝛ ī v̄tute dei ñ min⁹
pōt q̃ꝫ poterat ī v̄tutē itellectus agētis: Et ī v̄tute dei pōt ſi
ne coꝛꝑe medio qđ de ſe nō poterat ſine illo:ꝛ ſic ī iferno
ē imiſſio:ꝛ nō ſolū detētio. ¶ Scđo qꝛ nō minus pōt ſcđs
Adā ꝑ regnātionē q̃ꝫ p̄mus ꝑ carnalē generatiōeꝫ: ſed ille
trāſfundiſſet oꝛiginalē iuſtitiā q̄ erat diſpō ad gr̃am ꝑ v̄tu-
tē ſeminis:g̃ h̄ ē talis v̄tus ī ſacr̃is diſpoſitiua:qꝛ ſunt ſacr̃a
gr̃e ꝛ regeneratiua ī ſpeꝫ viuā. ¶ Nec valꝫ ſol̃o dicētiū ꝙ
ſolū trāſfuſum fuiſſet illud qđ erat ex parte coꝛꝑs: qꝛ ſm̄
eos tota eccl̃a oꝛigīalis iuſtitie trāſfuſa fuiſſet ab hoīe ꝛ ꝑ
hoīeꝫ. Et tñ lꝫ ſbiectio viriū iferioꝝ ad ſuꝑioꝛes eēt coꝛpo
ralis ſubiue erat tñ ſuꝑnālis. Nō āt ex h̄ qđ aliqd ē ſpūale
ſuꝑgredit̃ v̄tuteꝫ creature:cū qcqd ē ī itellcū ꝛ volūtate:ſi
ue ſit hitus ſiue act⁹ ſit ſpūale:quoꝝ tñ oīa nālia ꝑducūt
v̄tutute nāe. Sꝫ ex hoc ꝙ ē ſuꝑnāle ſiue ſit coꝛꝑale ſiue
ſpūale ſuꝑgredit̃ v̄tutē nature:ſicut ipſum nomē ſonat: ſic
gloꝛia coꝛpoꝛalis nō poteſt eē ī creatura v̄tute nature: niſi
foꝛte iſtrumentaliter a gloꝛia aīe redundet gloꝛia coꝛꝑis:
vt coꝛpus perficiat̃ ab aīa in eſſe ſupernaturali per eius ſu
pernaturalitatē:ſicut ꝑficitur ab anime natura ī eſſe natu
turali:ſm̄ quē moduꝫ aliqui dicunt virtutes fluere a gra-
tia ſicut potētias ab aīa. ¶ Si igr̃ iuſtitia oꝛiginalis nō ob
ſtante natura ſuꝑnaturaliter potuit a coꝛpoꝛe tranſfundi
pari ratōe character. Si aūt ꝯſideremus diuiꝫ ꝛ virtutē
viriū ſuperioꝝ anime q̄ ſic ſubijciebāt ſibi iferioꝛes diſpo
ſitiue ꝙ rebellare non poſſent:illud erat qdem ſpirituale
ſubiectiue ꝛ ſuꝑnaturale:ꝛ tamē tranſfuſum fuiſſet ab aīa
in animā mediātibus coꝛpoꝛibus:ita ꝛ hic ab aīa baptiçā-
tis:oꝛdinantis ꝛ cōfirmantis mediate ſacramēto trāſfun-
dit̃ character ī animā baptiçati:ꝯfirmati: ꝛ oꝛdiati. niſi ꝙ
ibi erat cauſa:vniuoca hic poteſt eſſe equiuoca:vt quando
non baptiçatus baptiçat:vel impenitens abſoluit peniten
tem: vel non inunctus inungit moꝛientem. Quia enim
ſubiectio coꝛꝑalis ad aīam nālis eſt. lꝫ nō in tanta ꝑfectio
ne:iō pōt cōicari ei⁹ pꝛoductio rei nāli. Et ſilr̃ qꝛ diſpō ad
gr̃aꝫ eſt nālis:licet nō talis ei⁹ ꝓductio pōt cōicari:ꝛ ē cōi-
cata ī repatiōe gr̃e:ſicut illa erat ī ſtatu nature nō lapſe:qꝛ
illa oꝛiginal̃ iuſtitia ita erat diſpoſitio neceſſitans ad gra-
tiā:ſicut nūc character. Vñ ſicut ꝑ circuncīſionem ꝛ bap^m
puer ad gr̃am diſponit̃ ꝛ recipit gr̃aꝫ ſic tūc ꝑ iuſtitiā trāſ
fundendā diſponēdus erat ſm̄ habit⁹. Et illud ſufficit ī il-
lo q nō pōt habere actū:vñ ī hoꝛa q̄ aīa in vtero īfundere
tur iſta iuſtitia trāſfunderet̃ q̄ſi diſpoſitio:ꝛ gr̃a a deo in-
fuſa fuiſſet:ꝛ ſic oēs fuiſſent ꝯcepti ſcī ſicut xp̄s:ꝛ nō ſolū ī
vtero ſcificati. Et hoc erat neceſſe ī paruulo tūc:ſicut nūc:
nō qꝛ eēt ꝑiculū de moꝛte:ſed qꝛ nō habebat vſum liberi
arbitrij ſicut nūc. Unde ille ſtat⁹ req̄rebat ꝙ q̃ꝫdiu vires
inferioꝛes eēnt ſubiecte virib⁹ ſuꝑioꝛibus tādiu ſuꝑioꝛes
eſſent ſubiecte deo:ꝛ ꝑ ꝯñs nō poterat trāſfundi aīs:quin
tranſfunderet̃ ꝯñs. Subiectio aūt mētis ad deū vl̃ actua
lis vel habitualis:erat ſpūalis ꝛ ſuꝑnaturalis:ſaltē illa ha
bitualis:ꝓut pertinebat ad oꝛiginalē iuſtitiā. ¶ Itē licet
paruul⁹ nō ꝯcipet̃ in oꝛigiali pctō:nec ꝑ ꝯñs hēret oppo-
ſitam diſpoſitionē ad gr̃am:hoc tñ nō ſufficiebat ad ip̃aꝫ
infundēdā:ſicut homini ī puris nālib⁹ exñti niſi ſe diſpo-
neret ꝑ libeꝝ arbitriū deus gr̃am nō infunderet:qꝛ bonus
vſus nāliū oꝫ eē diſpoſitio media ad ſuꝑnālia dona:g̃. vel
paruulus nō habuiſſet gr̃aꝫ quouſq̃ꝫ habuiſſet vſum libe-
ri arbitrij ꝛ ſe diſpoſuiſſet:ꝛ ſic eēt ſibi melius quo ad coꝛ
pus q̃ꝫ quo ad aīam qđ videt̃ abſurdū. vel aliqua diſpoſi-
tio ſibi īfundebat̃:imo trāſfundebat̃:ꝛ ſic hētur ꝓpoſitū.
¶ Tertio qꝛ oē iſtr̃ꝫ dū mouet̃ a p̃ncipali agēte recipit ali
quā v̄tutē ab eo ꝑ quā pōt ī aliquē effectū ī quē p̄i⁹ nō po
terat:vel alio mō q̃ꝫ p̄us:ſicut celū ꝑ hoc ꝙ ab angelo mo
uetur aliter opat̃ q̃ꝫ ſi ſtaret. ſꝫ ſacr̃a dū adhibent̃ ſunt in-
ſtrumēta dei ſantificātis:g̃ accipiūt v̄tuteꝫ ab eo ad aliqd
agēdū ad ſcificationē. ¶ Nec obſtat ꝙ inſtr̃m ꝯiūctū ni-
hil recipit ſeꝑatiꝫ v̄o ſolū motū localē:qꝛ hoc eſt fl̃m:imo
ex hoc ip̃o ꝙ aliqd eſt pōt ab alio habere v̄tutē quā ex ſe
nō hēret:ſicut celū:vt dcm̄ ē. Et iterū eo ipſo ꝙ inſtr̃m ab
alio mouet̃ aliqd efficit qđ p̄us nō efficeret: ſꝫ qꝛ ars crea-
ta nō ē p̄n^m factiuū foꝛ^e realis ꝑ motū artificis hoīs vel an
geli nō:ꝯſeq̃t̃ coꝛp⁹ ꝙ agat niſi foꝛmā artificialē: q̄ nō eſt
realis:ſꝫ ars diuia ē factiua vel factrix oīuꝫ reꝝ:vñ ex hoc
ꝙ coꝛp⁹ motū ē a deo:pōt attigere ad foꝛmā realē ꝯceptā
a deo ꝓpoꝛtiōalē v̄tuti creature:ſicut ē diſpo⁹ ad gr̃aꝫ:non
aūt ip̃a gr̃a. ¶ Itē iſtr̃m ſeꝑatū qđ ē ab alio deciſum:ex h̄
ipſo p̄t aliqd vltra ſuā ſpēm agere ſine motu locali ī virtu
te ei⁹ c⁹ ē:q̄ ē ſua foꝛma nālis: ſic ſemē aīal̃. Et qꝛ oīs crea-
tura a d̄o ē:ex hoc ip̃o p̄t aliqd vltra ſuā ſpēꝫ: ſꝫ hoc nō niſi

ſm diuinaꝫ ordinationē:ꝯ quā nō pōt illud qḋ ē infra ſpēm. virtus ḡ aptitudinalis q̄ ē in corpore ex hoc ꝙ ē a deo re/ducta eſt ad actū ex hoc ꝙ a deo ordinatū ē ad ſcificandū alaꝫ:vel reducit ad actū aut accipit v̄tuteꝫ ex hoc ꝙ acce/dit v̄bū ad elemētū ⁊ fit ſacr̄ꝫ. Et ſic a miniſtro iſtr̄alr̄:a deo āt ṗncipalr̄ mouet̄ ⁊ applicat̄ ad ſcificādū. Et iō lꝫ ex h̄ ſpo ꝙ res ſacroꝝ ſūt a deo h̄eant potētiā remotā ad aliqd agē dū vltra ſuā ſpēm ⁊ potētiā ꝓpinquā ex diuina ordinatiōe ⁊ xp̄i ꝯtactu ⁊ iſtitutōe:tñ ī actu nō h̄nt hāc v̄tutē niſi ſimul ꝯcurrētibus oībus q̄ ſūt de eēntia ſacri. ¶ Sꝫ ꝯ h̄ arguit̄ tripl̄r. ṗ° qꝛ nō pōt eē virtus ſpiritualis:qꝛ aut h̄ērēt eē ma nēs;aut ī fluxu ⁊ fieri:nō ṗ° mō:qꝛ ſicut corpus ē ꝯſtans ex mā ⁊ corporeitate:⁊ corpale ē qḋ ē in corpore ſubiue. ſic ſpi rit⁹ eſt q p eēntiā: ⁊ ſpūale ē qḋ ī ſpiritu ſubiue. Nō ēt ī flu xu:qꝛ nihil eſt ſubm rubedinis in tranſitu:ſicut rubeſcunt verecūdati: niſi qḋ ē ī eē ꝑmanenti. ¶ Rͦ. ſꝫ veritatē illa virtus ē corpalis q̄litas eēntialiter ⁊ formaliter non nata eē ī ſpiritu ſubiectiue:tñ rō nō cogit:qꝛ nō ſequit̄ ē forma ī corpe. ḡ ē corpalis: qꝛ aīa rōnalis ē actus corpis:⁊ tñ ē nō ſolū ſpiritualis:ſꝫ ēt ſpūs ꝑ eēntiā ⁊ ꝑ efficaciā:qꝛ hꝫ opera tiones ⁊ h̄itus ſpūales. ¶ Si dicat̄ ꝙ hoc eſt: qꝛ ipſa ē for ma ſpūalis ſubalis:q̄ trahit ad ſe ⁊ non trahitur a mā:⁊ nā p̄cedit eē corporeū. Dōꝫ ꝙ ēt dōa ⁊ v̄tutes morales īfuſe: īmo ēt acq̄ſite videt̄ eē ſpirituales effectiue: lꝫ ſint corpo/rales ſubiue:qꝛ faciunt obedire rationi q̄ ſpūalis ē. ¶ Et ad illud de fluxu dōm ē ꝙ nō cogit:qꝛ nō ē ītētio dicere ꝙ ſit vna v̄tus ſpē ſpūalis q̄ poſſit manere ī corpe ad horaꝫ ⁊ nō diu:ſꝫ ſic for⁹ ſcamni ē ī dolabra ī fluxu nō formalr̄:ſꝫ v̄tute ⁊ ī fluxu:ñ niſi q̄diu mouet̄: ſic ēt character qui ma net ī aīa ē ēt ī ſacr̄o v̄tute ſolū q̄ꝫ diu ſacr̄ꝫ ē ī vſu.i.ī ꝯiūctō ne māe ad formā a miſtrāte applicāte ſuſcipiēti. ¶ Silr̄ ad aliā rōnē qua dr̄:ſic̄ ī ſpū nō pōt eē virt⁹ corporalis ſub iectiue ſic nec eꝯ ſpiritualis ī corpore. Dōꝫ ꝙ ſicut virtus copal̄ formalr̄ nō pōt eē ī ſenſu ſubiue:vt q̄ꝫtitaſ ī āgelo:ſic nec v̄tus ſpiritualis formalr̄ pōt eē in corpe ſubiue:niſi vt dictū ē p̄us. Sꝫ ſicut v̄tus ſpiritualis pōt agere corpale ⁊ ī corp⁹:ſic eꝯ virt⁹ corpalis pōt agere ſpirituale ⁊ ī ſpm̄. Sꝫ ī hoc ē differētia ꝙ illa ī ꝓpria virtute:qꝛ hoc ē infra ⁊ nō ſupra ſpēm: h̄ āt ī aliena. ¶ Scḋo arguit̄. ꝙ nō poſſit eſſe virtus corplis:qꝛ agit in ſpm̄. ¶ Dicēdū:ꝙ falſum ē: imo virtus in corpore poteſt agere in ſpiritum ⁊ aliquid ſpiri/tuale:ſic fantaſma ī itellectū poſſibilē:qꝛ ab agēte vl̄i nihil in determinato ī paſſiuū īdeterminatū nō ſeq̄tur actio de terminata niſi ꝯcurrēte agēte ꝑticulari. vñ cū intellectus agēs ſit potēs oīa facere:q̄ poſſis ē potēs fieri niſi fantaſma d̄terminatū ꝯcurrat agēdo:qꝛ nō pōt ꝯcurrere patiēdo ñ ſe q̄ret̄ determiata intellectio. ¶ P̄ ſicut fantaſia eſt mo/tus factus a ſenſu ſꝫ actū. ſic vr̄ ītelligēdo mutatio fcā a fā taſmate ſm actū. Et ſic ſlīn ē qḋ aſſumimur:cū ēt ignis in ferni agat ī ſpm̄:⁊ celū ī v̄tute dei ꝓducat aīaꝫ ſenſitiuam: quā Gre. vocat ſpm̄ q carne tegit̄:⁊ cū carne morit̄. ⁊ cū ca lor aliqd poſſit ī v̄tute aīe:qḋ nō pōt ī v̄tute ignis. vel alic⁹ ī ferioris puta generare carnē:ſic ꝙ aliqḋ corp⁹ nō pl⁹ poſ/ſit ī v̄tute dei:q̄ꝫ ī virtute ſua vel alteri⁹ corpis vel creatu/re nō vr̄ ꝓbabile. Sꝫ vtꝝ ſit real̄ v̄tus ⁊ q̄lis:poſſet q̄dem imaginari:ꝙ v̄tus ſacralis ſupra v̄tutē nāe non eſt aliq̄ v̄a res:ſicut nec v̄tus ī ſan̄ꝫ p quā dr̄ mouere poſſibilē ī v̄tute agētis eſt aliq̄ res addita nāe ꝓpe:ſicut ēt v̄tus ī celo q̄ ge nerat̄ viuū in v̄tute dei nō ē aliud a ſua forma nāli:ḡ ſicut de⁹ ſꝫ curſū nāe aliqb⁹ corporib⁹ ab origie ꝯſtitit:vt ī vir/tute ſua aliqd faciāt qḋ ī v̄tute ꝓpa nō poſſunt:ſic nō ē in/cōuenies ꝙ ī curſu gr̄e ſupnālr̄ aliqb⁹ reb⁹ in caſu hoc fa/ciat. Cū.n. calor calefaciat:hoc ñ hꝫ niſi a diuīa voluntate: qñ de⁹ voluit calor nō ꝯbuſſit tres pueros ī camino ignis. Si ḡ de⁹ vellet frigus calefaceret. Cuius.n. ad actionē ṗn/cipal̄ agētis oporteat ī agēte eē ꝓp̄ᵐ ṗnᵐ formā abſolutā nō tñ ad actionē iſtri oꝫ ī eo eē illā formā p quā ꝓducitur

forma ad quā attigit vt iſtr̄ꝫ. Et ſicut de creatura fit quic/qd dn̄s vlt paſſiue:ſic q̄cq̄d vlt fit a creatura actiue:dū tñ ñ excedat limites creature. Sꝫ iſtḋ nō vr̄:qꝛ nihil agit:niſi ſm ꝙ ē ī actu. Vñ ſicut de⁹ nō pōt facere aliqd eē de no/uo niſi p nouā formā: ſic non pōt realr̄ agere ꝙ plus non poterat niſi p nouā formā. Nec ē ſil̄e de iſtr̄o ꝯiūcto ſꝫ eē: ſicut ē fanᵐᵃ qḋ ē idē ſubo cū itellectu agēte vel ſaltē ideꝫ ſuppoſito:⁊ de ſacr̄o qḋ nō ē ꝯiūctū ſm eē deo vt ē inſtr̄m: ¶ Itē nō ē ſil̄e de forᵃ celi q̄ a ṗn° habuit illā formā q̄ ē il la v̄tus:⁊ de ſacr̄o qḋ de nouo īcipit h̄re illā v̄tutē:nō vtriq̄ꝫ p nihil. Nec ē ſil̄e de poᵃ paſſiua:q̄ ab alio trāſmutat̄:⁊ de actiā q̄ ex ſe trāſmutat. Vñ ñ ita fac̄ creatura q̄cqd de⁹ vl̄t eaꝫ facere ſine v̄tute addita ſic̄ fit ex creatura qḋ de⁹ vult ex ea vel ī ea fieri ſine additiōe alicui⁹ p̄cedētis factioneꝫ illā. Itē qñ ſacr̄m applicat̄:ipe mot⁹ nō ē formalr̄ illa v̄tus q̄ cāt:qꝛ cū ſit idē mot⁹ ī ludēte ſicut ī baptiçāte eēt eadeꝫ virt⁹ ī vtroq̄ꝫ. Et ꝙ nō idē faceret de⁹ īpediret: ſicut eadē virt⁹ ī camio pueroꝝ:qḋ ē abſurdū. vñ nihil hꝫ realē v̄tu/tē ad aliqd agēdū qḋ p̄us nō agebat niſi accipiat formā re alē de nouo quā p̄us ñ h̄ebat:q̄ ē illa v̄tus p eēntiā:vel niſi p eēntiā ipa forma fiat ꝑfectior q̄ꝫ ṗ⁹ p itēſionē ſui ipi⁹:ſic̄ forma itēſa aliqd pōt qḋ nō pōt remiſſa:qḋ nō hꝫ locū ī ſa/cramēto. Vñ illa v̄tus nō ē ipa motio ſacr̄i:put ē a deo ſꝫ aliqd aliḋ. Et magis credo ꝙ ē alia aliq̄ forma: qꝛ ſi calor p eſſentiā ē poᵃ calefactiua:q̄cqd hꝫ calorē hꝫ potētiā cale faciēdi ſeu v̄tutē. vñ cū ī ludēte ſit idē mot⁹ ipē q ī nō ludē te ⁊ vterq̄ꝫ a deo eq̄l̄r effectiue:ita eēt ibi v̄t⁹ ſic̄ hic:qḋ nō vr̄. ¶ 3ᵃ ratio ē qꝛ q̄ rōne talis virt⁹ eēt ī verbis:eadē rōe. eēt ī alijs reb⁹ ſacralib⁹ ⁊ ī miſtro. qꝛ oīa hec ſunt de neceſ ſitate ſacr̄i:ſꝫ hoc nō pōt eē vt ꝓbabit̄:ḡ ⁊c̄. ꝓbo minoreꝫ. ṗ° q̄ꝫtū ad hoc ꝙ nō poſſit eē tal̄ v̄tus ī miſtro ⁊ ī alijs reb⁹ ſacralib⁹. qꝛ aut illa virtus eēt ī eis vni⁹ rōis aut diuerſa/rū rōnū. Nō vni⁹:qꝛ q̄ nō ꝯueniūt ī vna potētia receptiua nō ꝯueniūt ī forma recepta:ſꝫ res ſacrales cū ſint cōpales ⁊ miſter q̄ꝫtū ad alaꝫ vel potētiā ſpūalē ipi⁹ aīe ñ ꝯueniūt in aliq̄ potētia receptiua:cū corp⁹ ⁊ ſpūs nllaꝫ cōem potē/tiā receptiuā h̄eant:ḡ nō poſſunt ꝯuenire ī aliq̄ vna forma recepta:ſꝫ virt⁹ ſi q̄ ſit ī miſtro rᵒ effect⁹ ſacr̄i ē vl̄ ī aliq̄ ei⁹ poᵃ ſpūali vel ī eēntia aīe ſiue ſit character ſiue qḋcūq̄ꝫ ali ud:ḡ ipa nō pōt eē vni⁹ rōnis cū v̄tute q̄ ē ī alijs reb⁹ ſacra mētalib⁹ q̄ ſūt corpales. Item nec poſſunt iſte due v̄tutes eē diuerſaꝝ rōnū:qꝛ īpoſſibile ē ꝙ plr̄es v̄tutes diuerſaꝝ rōnū ordinētur īmediate:⁊ ī eodē genere cāe ad eūdē effe ctū:ſicut oñſuꝫ fuit li.i.d.3. ḡ nō poſſūt eē diuerſaꝝ rōnuꝫ. Itē nō vr̄ ꝯueniēs ꝙ talis v̄t⁹ ſit ī reb⁹ ⁊ v̄bis p idē qḋ ſtatī dcm̄ ē:qꝛ nō eadē:cū nō appareat ī eiſdē ea v̄t⁹ receptiua. Nec alia:cū ordinētur ad eūdē effectū: Itē nec ī ipis v̄bis vr̄ eē talis v̄t⁹:qꝛ cū orō ſit q̄ꝫtitas diſcreta īpoſſibile ē vnā virtutē numero eē ī tota orōne. Oꝫ ḡ ꝙ ſint vel tot v̄tutes q̄t ſūt ſyllabe ī orōne:vl̄ ꝙ ſolū ī vltiā ſyllaba ſit virt⁹ illa. Nō pōt dici ꝙ ī q̄libꝫ ſyllaba ſit v̄t⁹ ſpālis:qꝛ cū ſacr̄a ñ ha beāt efficaciā ſuā niſi ī vltio iſtāti quo v̄ba ꝯplēt̄ añ qḋ in ſtās p̄cedētes ſillabe deſierūt ⁊ p ꝯñs v̄tutes exiſtētes ī eis ſeq̄tur ꝙ ille v̄tutes nihil faciunt ad effectū ſacr̄i. nō q̄deꝫ inducēdo ipm̄: qꝛ tūc nō ſunt:nec diſponēdo:ſicut dr̄ ḋ gut tis p̄cedētib⁹ cauationē lapidis q̄ diſponūt ad illḋ qḋ vltia perfic̄: qꝛ añ characterē vel ornatū quē ſacr̄a efficiūt nul la diſpoſitio p̄cedit ī aīa q̄ fiat p ſacr̄a. Itē nec tal̄ v̄tus ē ſo lū ī vltia ſyllaba:qꝛ p eādē rōnē virt⁹ q̄ ē ī aq̄ baptiſmi eēt ſolū ī vltia ꝑte q̄ tāgit corp⁹ baptiçᵗⁱ:qḋ ſatꝭ aſſilat̄ fictiōi. ¶ Itē illa virtus ſi qua eſſet ageret ex neceſſitate nature ⁊ nō ex aliq̄ electiōe: cū nō eēt cognitiua:ḡ eq̄liter ageret ī omne illud quod natum eſſet effectū eius recipe:ſꝫ chara cter q ponit̄ ꝓp̄us effect⁹ talis v̄tutis eq̄liter p̄t recipe aīa dormiētis ſic̄ aīa vigilātis:⁊ volētis ſicut nolētis:qꝛ ſolum velle nūq̄ꝫ diſponit vel īpedit actionē q̄ eſt ex nec̄itate na ture:ḡ eq̄liter poſſet characterē ordinis recipe nolēs: ſic̄

volēs:dormiēs ſic̄ vigilās:qḋ ē īconueniēs. ¶ Solutio. ṗ° p̄t dici ꝙ ē eadē virtus ſpē:qꝛ licꝫ ꝓp̄uꝫ accñs h̄eat vnam ꝓpaꝫ potētiā receptiuā:tñ accñs nō ꝓp̄uꝫ nō oꝫ:nō ſolum h̄re remotā:ſicut eadē albedo ſpē eſt ī cigno ⁊ ī niue:nec ēt īmediatā cū lux ſit ī celo ⁊ ī aere ⁊ ñ ſit eadē diaphanitas ſpē hic ⁊ ibi:ſaltē de:accñte ſupnāli certū ē:qꝛ nō ē eiuſdē ſpēi aīa ⁊ ſue potētie cū ſuba angeli ⁊ ſuis potētijs p eādeꝫ rōneꝫ:qꝛ ſi ſūt idē qḋ eēntia certū ē:ꝙ eēntie dr̄nt ſpē. Si v̄o dr̄nt:differūt ꝓpa ſuſceptiua ⁊ ꝓp̄etates nāles. Et tñ cō ſtat ꝙ virtutes īfuſe vie ⁊ patrie nō dr̄nt ſpē ī hoībus ⁊ an gelis. Alias ñ poſſent eq̄ri hoīes angelis. vñ cuꝫ virtus q̄ ē in ſacr̄is ſit ſupnālis nihil ꝓhibꝫ ipaꝫ eē eiuſdē rōnis:ēt in diuerſis ꝯcurrētibus ad ſacr̄m:q̄ꝫuis dr̄ant ſpē vel genere. ¶ Similiter p̄t dici ꝙ ſūt diuerſaꝝ rōnū. ¶ Nec obſtat ꝙ h̄nt vnū effectū:qꝛ ſicut ꝯueniūt q̄ttuor elēa ad vnū mi/xtū ⁊ q̄litates ṗme ad meᵒᵉ ⁊ ſicut multa ⁊ diuerſa inſtr̄ia ꝯcurrūt ad effectū vnū ſic ⁊ hic. vna.n. ꝯſtellatio q̄ ꝓducit vnū effectū eſt ex ꝯcurſu diuerſaꝝ v̄tutū:⁊ ī eodeꝫ genere cāe. Tñ p̄t dici ꝙ nō ē virtus ī miſtro:niſi īq̄tū adhibet res v̄tutē h̄ntes niſi ī ſolo xp̄o:q ſine reb⁹ h̄ poterat. Et iō ī eo erat eadē v̄t⁹ q̄ in reb⁹ ⁊ maior. Tñ virtus ē ī miniſtro ſi quē ſpāleꝫ ſacr̄ꝫ req̄rit:q̄ ē alteri⁹ rōnis:ſic̄ character ſa/cerdotal̄ ī vnctōe: pnīa ⁊ euchariſtia:⁊ epal̄ ī ꝯfirmatōe:⁊ ordie:lꝫ iſta cā mediante agat. Eſt ḡ v̄t⁹ ñ ī oīb⁹ q̄ ſūt ḋ eēn/tia ſacr̄i:qꝛ ī bapᵒ nō ē v̄tus ī miniſtro pl̄s q̄ꝫ in hoīe adhibē te ignē ad ꝯburrēdū domū. Nec ē ī ſuſcipiēte q p nāꝫ ē ſu/ſceptiu⁹:ſꝫ ē ī v̄bis ⁊ aq̄. In ꝯfirmatōe āt ē v̄tus ī miniſtrio .ſ. character epalis ⁊ ī v̄bis ⁊ mā: ſilr̄ ī ordie. In ſuſcipiēte aūt ē potētia paſſiua character baptiſmalis. In pnīa tota v̄t⁹ ē ī miniſtris ⁊ v̄bis abſol̄onis: potētia receptīa. vt p̄us character baptiſmal̄:nō ꝯfeſſio q̄ eē deſinit qñ īcipit abſo/lutio. pōt tñ dici ēt ī ſatiſfactōe ꝓut ē a ſacerdote iniūcta eē v̄tutē. Qḋ tñ nō videt̄: qꝛ vna pars ſatiſfactōis ē elemoſi/na q̄ ꝯſiſtit ī agēdo ī aliud:nō ī recipiēdo. In extrēa vnctio ne ſilr̄ ī miſtro:v̄bis ⁊ vnctōe ⁊ oleo ē v̄t⁹ potētia receptīa character baptiſmal̄. In mr̄imoᵒ aūt ē vna potētia recepti ua ēt ī ñ baptiçato ſi ē veꝝ ſacr̄ꝫ. Sꝫ tñ forte lꝫ ſit veꝝ ma trimoniū ſine charactere bapˡⁱ ñ ē veꝝ ſacr̄ꝫ:cū bapⁿˢ ſit ia nua ſacroꝝ:ſꝫ v̄t⁹ ē ī forma q̄ fit p v̄ba vel ſigna aliq̄:ita ꝙ cū ſacr̄m ꝯſiſtat ī ſuſcipiēdo nō in agēdo verba viricānt in muliere illā diſpōnē: ⁊ eꝯ. In euchariſtia vero ē virtus in verbis ⁊ mā ⁊ miniſtro ad ꝯuerſioneꝫ:ſꝫ v̄tus īmediate di ſpoſitiua ad gratiā eſt ī ſolis ſpeciēb⁹ poſt ꝯſecrationē: vn/de virtus ſacramētalis quādoq̄ꝫ ē in ſola forma:ſicut ī ma/trimonio: quādoq̄ꝫ in ſola mā:ſicut poſt conſecrationem in ſpēb⁹ remanet virt⁹ diſponēs ad gratiā ſuſcipiētē: qñq̄ꝫ eſt in ſola forma ⁊ miniſtro:ſicut ī pnīa:qñq̄ꝫ in forma:mā ⁊ miniſtro:ſic̄ ī alijs:niſi ꝙ ex cōmiſſiōe pape ali⁹ ꝯfirmat vel ordinat. Tūc.n. cōmiſſio pape nō pōt talē virtutē ī cō/miſſario cāre. ¶ Tertia opio ē:ꝙ ſūt cā:ñ p v̄tutē īherētē: nec ſolū p aſſiſtētē ex pactiōe:ſed p inexīteꝫ mō ſpāli. ṗ° qꝛ ſicut de⁹ vtebat̄ carne ſicut iſtr̄o in his q̄ per ſe agebat: ſic in his q̄ p miſtros agit vtit̄ ſacr̄is vt iſtr̄is: ſed ibi qñ le/proſuꝫ curabat:erat deitas ſpāl̄ mō:nō ſolū in curato a le pra ꝑp nouū effectū ſꝫ etiā ī manu tāgēte. ḡ ⁊ hic. ¶ Scḋo qꝛ hoc ſonat auc̄tas magr̄i in lr̄a:ꝙ hō q̄rit ſalutē nō ab iſtis ſꝫ a deo in ipſis. ¶ Tertio p diffōnē ſacr̄i: q̄ ē ꝙ eſt in quo ſub tegumēto rerū diuina virtus ſalutē ſecreti⁹ opat̄: q̄ſi ſit ibi in exn̄s:nō ſolū aſſiſtēs:nō tñ iherēs. ¶ Nec ob/ſtat ꝙ q̄dā dicūt:ꝙ de⁹ p̄ter cōes modos eſſēdi ī reb⁹ p eſſē tiā p̄ntiā ⁊ potētiā: nō eſt mō ſpāli niſi vel in ſcīs p gratiaꝫ adoptiōis:vel in xp̄o p gratiā vniōis:qꝛ hoc eſt falſuꝫ:cum ſit ſpāli reali:⁊ differēti mō in ſacr̄o altaris;⁊ in ſacr̄is vet. le. ſic̄ in ſigno:⁊ in alijs ſacr̄is no. le. erit ſpāli mō:vt puta ſi cut in ꝓpo iſtr̄o. ¶ Silr̄ nō obſtat ſcḋo ꝙ noua relatio nō aduenit alicui niſi ꝓpter nouū abſolutū adueniēs ſibi vl̄ alteri. Vñ cū deo nihil nouū poſſit aduenire nō poterit in

cipe eſſe nouo mō in ſacr̄is:niſi eis aliqd abſolutū inſinuat qꝛ deū eſſe in creatura nō ē niſi determiata h̄itudo dei ad creaturā rōnis:⁊ ecōuerſo real̄. Dicēdū enī ꝙ ex motu re/ali refert̄ mobile ad mouēs: Vñ ex hoc ꝙ ſacr̄a a deo cuꝫ miniſtro mouent̄ ad deū realr̄ referūt̄. ¶ Nec obſtat ꝙ dicūt. 3° ꝙ de⁹ ñ eſt in ſacr̄is ſpālr̄:aut gr̄am cauſādo in il/lis:aut de illis. Nō ṗ° mō: qꝛ nō ſūt capacia. Nec ſcḋo mō: qꝛ ly de:aut denotat terminū a quo aut cauſaꝫ. Nō termi/nū:qꝛ tūc deſineret:nec maneret ſacr̄m cāta gr̄a: ſicut quā do de albo fit nigrū:nec cām māl̄ē ex q̄: qꝛ gr̄a nō ē q̄d cō/poſitū:nec in q̄:qꝛ nō ē cptū natū:nec efficientē ṗncipaleꝫ: nec iſtr̄alē:qꝛ hoc eſt ꝯ ipſos:ḡ eſt in illis tanq̄ꝫ p illa agēs: ⁊ hoc nō ē niſi inſtr̄alr̄:ḡ h̄nt in ſe virtutē īherētē. ¶ Rñ/derēt ꝙ de⁹ ſic eſt in ipſis tanq̄ꝫ agēs de ipſis:ſicut ſol illu minat nos de celo:qꝛ ē ī celo:ñ ꝙ celū aliqd agat ad illumi nandū:ſic de⁹ ē in aq̄:tanq̄ꝫ de aq̄ baptizās. Nihilomin⁹ tñ nō videt̄ opio ꝓbabil̄. ṗ° q̄dē ꝙ dicunt deū eē mō ſpāli ī ſacr̄is:qꝛ bñ ſcit̄ ꝙ ē ſpāli mō ī ſacr̄o euchariſtie:ſꝫ ille cōſe quit̄ modū:quo ē in hoīe xp̄o p gratiā vniōis: qꝛ ſoluꝫ cor/pus xp̄i ⁊ ſanguis ſūt ibi ex vi ſacr̄i:cetera aūt xp̄i ⁊ maxīe deitas ſūt ibi:ex ꝯcomitātia ſola ꝑp vnionē. Sꝫ ille mod⁹ nō facit ad cāndū gratiā:qꝛ tūc ſolus fili⁹ q ſolus ē ibi: cā/ret eaꝫ ſine pr̄e ⁊ ſpū ſcō. Nos āt q̄rim⁹ de tota trītate cui⁹ opa ſunt idiuiſa quō ſpālr̄ habeat eē in ſacr̄is: q̄ nō ē in eu/chariſtia quo ad ꝓpa pr̄is ⁊ ſpūs ſcti pluſq̄ꝫ in alijs: nec in alijs pluſq̄ꝫ in nō ſacr̄is:niſi ſpālē virtutē det eis:qꝛ qñ lu/dicre vel a nō debito miniſtro eadē mā ⁊ eadē forma ad/hiberet̄ de⁹ ibi mouet ſic̄ qñ cōcurrūt eēntialia. Vñ nec abſolutū nec relatū ē ī vno pluſq̄ꝫ in alio. vñ ſic̄ bñ ꝯcludit ſcḋa rō:nō plus erit ibi nec aliter ī vno q̄ꝫ in alio. ¶ P̄. ni/hil dr̄ eē cā alicui⁹ qḋ nihil p ſe facit cālr̄ ad illud niſi qñ ē ꝯiūctū ſuppoſito:cū illo qḋ ē cā p ſe:⁊ tūc ī ꝯcreto:⁊ nō ī ab ſtracto. ſicut dr̄ ille hō creaſſe ſtellas:nō aūt hūanitas ei⁹. Vñ cū ſacr̄a ds nō aſſumat in vnitate perſone quātūcūq̄ꝫ ſpāli mō eēndi eſſet in eis:nunq̄ꝫ ꝑp hoc ſacr̄a poſſent dici eē cā gr̄e:p hoc ꝙ ds q nō ē ī ipſa:eſt ī eis. Sicut ſctūs q̄ſq̄ꝫ ī quo ds eſt p gr̄aꝫ adoptiōis:nō ꝑp hoc ipſe ē gr̄e cā ī alio. Silr̄ nec ſpēs euchariſtie p hoc q ds ſpāli mō ē in eis: di/cunt̄ cā gr̄e:ſi nihil agāt ī cōicāte:qꝛ nō ſunt vnū ī eē cum deo. ¶ Ad ṗᵐ dōꝫ:q xp̄s erat mō ſpāli ī manu tāgente le/proſuꝫ:qꝛ erat pars hūanitatis aſſūpte. Nō ſic aūt ſacr̄ꝫ eſt aſſūptū:nec ps aſſūpti:ſic̄ in fimbrijs veſtimēti ſui nō erat ipſe mō illo. vñ nec fimbrie pn̄t dici cā reſtrictiōis flux⁹ ſā/guinis:nec ēt ſua caro:niſi eēt virt⁹ ī eis:ad hoc agēs aliqd. Sꝫ in ꝯcreto p̄t dici:ille hō vel ille veſtitus ſanauit. Et ſilr̄ in ſacr̄o altaris poſſet dici ꝙ opt⁹ nebula gratificat. Nō ſic aūt de alijs ſacr̄is in q̄b⁹ nō ſic eſt vt ille modus eēndi ipꝫ denoiet:q̄ead̄ᵐ ex veſte accñs. qḋ ē h̄itus cātur ī veſtimē/to realr̄:qḋ nec de ſpēb⁹ p̄t dici. Et mlt̄o min⁹ ī alijs ſacr̄is. ¶ Ad 2ᵐ ſupra ſolutū fuit:ꝙ hō nō q̄rit ſalutē ab eis ṗnci palr̄:ſꝫ a deo ī illis:⁊ p illa iſtr̄alr̄. ¶ Ad 3ᵐ dōm:ꝙ auc̄tas dicit deū ſalutē nr̄aꝫ opari ſub illis:ſꝫ ñ negat q̄n ēt p illa. ¶ Quarta opio poſſet imaginari:ꝙ ſacr̄a eēnt cā gr̄e exē/plaris ⁊ nullo mō effectiua. nec iſtr̄alis: ſicut dr̄ albedo cā exēplaris:qñ alb⁹ gnāt albū:⁊ nō ſicut pictor depigit vnū ad exēplar alteri⁹: qꝛ tūc illud exēplar mouet ad cognitio neꝫ:q̄ mediāte ē cā effēiua artificiati: ſꝫ ſicut reſ̄rectio xp̄i ē cā reſ̄rectiōis nr̄e. Qꝛ ḡ ds effectū oēꝫ ꝓportionalr̄ cāt ī aīa:quē p ſacr̄m rep̄ntat extra:iō dr̄ cā. Et hoc ſonat diffō: ita vt imaginē gerat ⁊ cā exiſtat. q.d. p hoc ē cā ꝙ ē rep̄nta tiua non aliter. Sed in hoc differunt ſacramenta no. le. a ſacramētis ve. le. quia illa repreſentabāt effectū futurū ⁊ gratiā ſctificantē effectiue:ideſt chriſtū:iſta effectū preſen tem:ſicut verbum abſoluendi:realē abſolutionem:⁊ ablu tio exterior interiorem ⁊c̄. ¶ Sed iſta opinio non valet: quia cum non ſint niſi quatuor cauſe. 2. phiſi. ⁊. 5. methꝫ. exēplaris nō eſt cā niſi īcidat in aliq̄ꝫ iſtaꝝ. ¶ Si dicat̄ ꝙ

ſmo qꝛ cã exẽplar is ẽ qnta cã ꝑ ſe ab alijs diſticta: qꝛ ſi angelus ad effigiãdũ mortuũ aſſumat corpꝰ ↄſile: q̃uis ab illo qḋ vult effigiare nõ accipiat cognitionẽ: tñ illḋ hꝫ rõnẽ cãe exẽplaris. Dõꝫ ꝙ ĩ caſu illo effigiatũ ẽ cã exẽplaris: ⁊ eſt cã finalis. Sed hic nõ põt dici ꝙ ſacrm̃ ſit cã finalis: ſꝫ magis eꝯ: rep̄ntatio ſacri ẽ ꝑꝑ rep̄ntatũ iteriꝰ. Et ſic ĩuiſibilis grã eſt magis exẽplar viſibilis forᵉ. ⁊ viſibilis forᵉ magis ẽ imago q̃ꝫ eꝯ: ſicut ⁊ diffinitio ſonat. Et ꝑ hoc pꝫ ſolõ ad argumẽta. ¶ Ad p̃ᵐ dõꝫ ꝙ nõ eſt ſilr: qꝛ legis nõ ẽ facere ſꝫ docere. vñ legis ꝑfectoris nõ ẽ facere qḋ iperfector nõ facit: ſꝫ ꝑfectiora p̃cepta aut ↄſilia dare ⁊ ĩperfectã mu're: ⁊ ſic ſe hꝫ lex noua ad veterẽ. Sꝫ ſcrm̃ dr̃ a ſacrando: vñ ĩmꝑfectũ ẽ ſacrm̃ qḋ ſctĩtatem ſignificat: ⁊ ñ cãt: ꝑfectũ ãt dꝫ aliquo nõ carere: iõ ⁊c̃. Uel dõꝫ ꝙ aliq̃ ꝓmiſſa ĩ le. ve. ſoluunt̃ ĩ noua ꝑ ſpammet legẽ nouã: ſicut declaratio v̄itatis grẽ. Qḋ. n. lex vetꝰ dicebat obſcure: ⁊ ꝓmittebat docẽduꝫ clare: hoc clare docet lex noua: ſicut articulos de hũanitate xp̄i: ⁊ huiuſmõi. Aliq̃ v̄o deus exhibet ĩ ea: ſicut q̃ ſũt grẽ: aliq̃ pꝰ eam ſꝫ ꝑ cã: ſicut q̃ ſunt glĩe. Et ſilr ẽ de ſacris: quia grãꝫ quã vetera ꝓmittebãt: deus exhibꝫ ĩ nouis. ſ. ꝑ ea diſpoſitionẽ ad grãm. ¶ Ad 2ᵐ dõm. ꝙ licet circũciſio non ĩprimeret characterẽ tñ diſpoſitionẽ ĩprimebat: qꝛ ꝑꝫ Bedã agebat ad originale tollẽdũ: qꝛ erat ꝑfectiꝰ q̃ꝫ qḋcunq̧ aliḋ ſacrꝫ. ¶ Ad 3ᵐ dõꝫ: ꝙ ſic v̄itas rñdet figᵉ vt nihil minus ſit ĩ veritate realr̃: q̃ꝫ p̃ceſſit ĩ figᵃ figuralr̃. nõ ãt ꝙ nõ ſit plus realr̃ ĩ veritate q̃ꝫ ĩ figᵃ. Alias nõ eẽt corpꝰ xp̄i realiter ĩ eucbariſtia: ſicut nec fuit ĩ mãna: nec ĩ agno paſcali: nec in oblõne Melchiſedech: q̃ fuerũt ſigna: nec eẽt peccatoꝝ remiſſio ĩ bapᵒ xp̄i: ſicut nec ĩ bapᵒ Joã. Ita etiam ĩ bapᵒ ẽ realis virtꝰ diſponẽs ad grãꝫ: licꝫ nõ fuerit ĩ aliq̃ eiꝰ figura niſi forte ĩ circunciſiõe.

Queſtio. II.

SEcundo q̃rit̃ de diffinitiõe ſacri: qꝛ cũ vniꝰ rei ſit vnica diffinitio: ⁊ ſacrm̃ ſit qd vnũ nõ vr̃ ꝙ de ſacrõ deberẽt poni multe diffinitiões. ¶ Cõtrariũ pꝫ in lr̃a: vbi plr̃es ponũtur. ¶ Rᵒ. de ſacrõ generali dantur quattuor deſcriptiões: ad quas omnes alie poſſunt reduci.

Prima deſcriptio ẽ ꝙ ſacramẽtũ ẽ ſacre rei ſigᵐ. pᵒ dr̃ ſacre. i. vt ſacrans actu. i. adhibita ad ſacrandũ ſp̄ũalr̃: ꝑꝑ qḋ nec ſ̄pẽs eneꝰ p̄t dici ſacrꝫ: qꝛ adhibebat̃ ſolũ ad curã corꝑalẽ: nec crux xp̄i q̃ ad rep̄ntandũ tñ: nec creature q̃ ſũt veſtigiũ dĩ ĩ ſe poſſunt dici ſacrm̃. Scḋo additur rei: quia in ſacramento ſunt tria: aliquid qḋ ẽ ſacrm̃ tñ: vt ſignũ exteriꝰ: ſignificãs ñ ſignificatũ: aliud qḋ ẽ res tñ: vt res vltia nõ ſignificãs aliqd ſꝫ ſignificata. Aliḋ qḋ ẽ mediũ iter illa: qḋ dr̃ res ⁊ ſacrꝫ ſignificatũ a p̄io: ⁊ ſignificans aliud: vt caracter: aut ornatus reſpectu grẽ vl'hꝯ. 3ᵒ põitur ſignũ: qꝛ ſũt tria gnã ſignoꝝ. ſ. demr̃atiuũ: rememoratiuũ: ⁊ ꝓnoſticũ: vt demr̃atiuũ ſit reſpectu rei p̄ntis: rememoratiuũ reſpectu p̄teriti: ꝓnoſticũ reſpectu futuri. Et ſciẽdũ ꝙ ſacrm̃ dr̃ ſignũ rememoratiuũ q̃tũ ad cauſã quã rememorat. ſ. xp̄i paſſionẽ: demr̃atiuũ q̃tũ ad effectũ quẽ actu facit: qꝛ ſctificat: ꝓnoſticũ q̃tũ ad fineꝫ quẽ oſtẽdit. ſ. futurã gloriam.

Secunda deſcriptio eſt: ꝙ ſacrꝫ eſt inuiſibilis grẽ: viſibilis forma: ita vt imaginẽ gerat ⁊ cã exiſtat. Ubi p̄io eſt aduertẽdũ: ꝙ aliter ſe hꝫ lex ad legẽ: alr̃ ſacrꝫ ad ſacrꝫ: qꝛ lex ẽ recta regula agẽdoꝝ ⁊ doctrix diſcipline dei: nõ factrix. Uñ ad legẽ ꝑfectã non ꝑtinet plus facere: ſꝫ ꝑfectiꝰ dictare agẽda. Secꝰ ẽ in ſacris: vt in p̄cedẽti q̃one dictũ ẽ in ſolõne p̄mi argumẽti. ¶ Scḋo ẽ ſciẽdũ: ꝙ ſicut ſanũ dr̃ triplr̃. ſ. de hñte: efficiẽte: ⁊ ſignificãte ſanitatẽ: vt puta de aiali: medicina: ⁊ vrina: ſic ſacrm̃ dr̃ de hñte formalr̃ ⁊ eẽntialr̃ ſcitatẽ: vt ḋ eucbariſtia ↄtinẽte ſcm̃ ſcõꝝ. itẽ de ſignificãte ⁊ efficiẽte ſilr̃: non tñ hñte: ſicut de ceteris ſacris no. le. itẽ de efficiẽte tñ vt de xp̄i incarnatiõe ⁊ paſſione. itẽ de ſignificãte tñ: vt de ſacris ve. le. Uñ iſta diffinitio ſeu deſcriptio: nõ ↄuenit ſacris ve. le. ſicut nec ꝑfecte rõ ſacri: vt magr̃ in littera inducit.

Tertia deſcriptio eſt: ꝙ ſacrm̃ eſt in quo ſub tegumẽto rex viſibiliũ diuina virtꝰ ſecretiꝰ operat̃ ſalutẽ. Qḋ aũt ħ dr̃: ꝙ ſalutẽ ſecretiꝰ opat̃: verũ ẽ ꝑ ſe: lꝫ ꝑ accidẽs ĩ ponẽte obicẽ ĩpediat̃: ſic̃ Augu. diffinit virtutẽ: Q̄ eſt optima q̃litas mẽtis q̃ recte viuit̃: q̃ nullus male vtit̃.

Quarta deſcriptio eſt: ꝙ ſacrm̃ eſt mãle elemẽtũ exteriꝰ oclis ſuppoſitũ: ex inſtõne ſignificãs: ex ſilr̃itudie rep̄ſentãs: ex ſcificatiõe inuiſibileꝫ grãm ↄtinẽs: Mãle elꝫ. i. clãtuꝫ: ponit̃ pars ꝓ toto. ¶ Et ſi dicat̃ ↄ ħ: qꝛ pars nõ dr̃ de toto: ⁊ iõ dr̃. 7. metha. Q̄ ſtatua nõ dr̃ es ſꝫ erea. Dõꝫ ꝙ pars nõ p̄dicat̃ de parte: puta dõo ꝙ circulus eſt es: accipiendo circulũ: ꝓ forma. Sꝫ ſi accipiat̃ ꝓ cõpoſito ĩ toto artificiato: hñ ps ſubalis p̄dicat̃ de toto: dicẽdo phiala eſt auruꝫ ⁊ ecõuerſo. Sꝫ in eo qḋ ẽ ens vnũ ꝑ ſe vl' ꝑ accñs: nãlr̃ nunq̃ꝫ ps p̄dicat̃ de toto: niſi denoĩatiue. Rõ aũt diuerſitatis ẽ: qꝛ ĩ compoſito nãli ẽ diuerſitas ⁊ plr̃itas realis iter mãꝫ ⁊ formã: ſubꝫ ⁊ accñs. Uñ hõ nõ eſt corpꝰ nec albedo: nec ecõuerſo: ſꝫ corporeꝰ ⁊ albꝰ: qꝛ hõ ſuꝑ corpꝰ qḋ ẽ ps addit realẽ formã ſubalẽ: ⁊ hõ albꝰ ſuꝑ hoĩeꝫ addit ẽt realeꝫ formã: accñtalẽ aũt. vñ ſe hñt ad ĩuicẽ realr̃ ſicut ps ⁊ totũ q̃ nõ p̄dicant̃ de ſe ĩuicẽ niſi denoĩatiue. Sꝫ forma artificialis ſupra nãlẽ: nullã rẽ penitꝰ addit q̃ faciat realeꝫ cõpoſitionẽ. vñ aggregatũ ex forma artificiali ⁊ ſubo nãli: ⁊ ipm ſubm nãle nõ ſe hñt ad ĩuicẽ: ſic̃ ps ⁊ totũ. vñ p̄nt de ſe ĩuice p̄dicari ſine denoĩatiõe. Sꝫ noĩa artificialiũ ſunt equoca. Qñq̧. n. accipiunt̃ ĩ abſtracto ꝓ forma ipa tñ. et tũc nõ recipiũt p̄dicationeꝫ ſubi: niſi denoĩatiue: dõo circulus ẽ eneꝰ: ñ es: ⁊ ſpera enea: nõ es. pᵒ de aĩa: ſic albedo dicitur hũana: ñ hõ. Qñq̧ ãt accipiunt̃ ĩ ↄcreto ꝓ ↄpoſito ⁊ tc̃ recipiũt: dõo ꝙ ſtatua ẽ aurũ nõ aurea rõne dicta de quo iterũ dicet̃ infra. d. 3. q. i. Exteriꝰ oclis ſuppoſitũ. i. ſenſibl'e: nõ ꝙ ſit neceẽ ſuſcipiẽtẽ ad effectũ ſacri: vel ſenſu: vel ĩtellectu ipm ꝑcipe: dũ tñ corpꝰ eiꝰ attigat res ipa q̃ ẽ mã: vl' aer q̃ ẽ ſubm verboꝝ. vt dictũ ẽ in p̄ma q̃one. Qꝛ eni aĩa eſt in q̃libet ꝑte corꝑis q̃tũcũq̧ extrẽa tota ꝑ eẽntiã ⁊ ibi etiaꝫ dr̃ eẽ q̃libet potẽtia eiꝰ abſtracta: ſaltẽ ꝑ nãlẽ cõcomitãtiã qḋ tãgit corpꝰ: eo ĩpo p̄t ĩmutare aĩaꝫ et eiꝰ potẽtiã. Ex inſtitutiõe ſignificãs. ſ. actu. Ex ſilr̃itudie rep̄ntãs. ſ. nãli aptitudine: ex q̃ hũit ortũ: vt dictũ ẽ ĩ p̄cedẽti q̃one opione. 4. Ex ſcificatiõe inuiſibilẽ gr̃aꝫ ↄtinẽs. nõ mãe p̄cedẽtis qꝛ ñ ẽ gnãle oĩ ſacrõ: ſed ꝑ verbũ ſacr̃ale ſcificat̃ creatura. Et hec ſufficiãt. ¶ Ex hoc ẽt pꝫ ſolõ ad argᵐ: qꝛ vniꝰ rei ẽ vna diffinitio ꝓpria ⁊ ↄpleta: ſꝫ nihil ꝓhibet vniꝰ rei eſſe plr̃es deſcriptiones icõpletas.

Qõ. III.

TErtio q̃rit̃ de iſtõne ſacroꝝ. Et vr̃ ꝙ poſt pctm̃: hũanũ genꝰ nõ indigeat ſacris: qꝛ ꝑ grãꝫ ⁊ virtutes pcti vlnera ſanant̃ in nobis: qꝛ grã a ſctis dr̃ ſanitas: ⁊ decor aĩe. phs ẽt cõparat virtutẽ. 2. ethi. ſanitati corꝑali: g̃ cũ ſacrã ſint iſtituta vt medicine pcti: vt Hugo dicit: Uidet̃ ꝙ eis nõ ĩdigeamꝰ. ¶ Uidet̃ ẽt ꝙ añ peccatũ debuerũt inſtitui: qa añ pctm̃ hõ ipis indigebat: ꝓbõ: qꝛ ĩdigebat grã: vt in. 2. li. dictũ eſt: ſꝫ ſacrã ſũt iſtituta ad grẽ collõneꝫ: iõ ⁊c̃. ¶ In ↄ̃riũ ſũt auctes ſcõꝝ: ⁊ magr̃ ĩ lr̃a. ¶ Rᵒ. hic ſũt q̃nq̧ ↄ̃nes.

Pr̃ia ẽ ꝙ debuerũt iſtitui nõ debito necẽitatis abſolute. qꝛ aliter deꝰ potuit: nec debito obligatõis: qꝛ nobꝭ ñ põt eẽ debitor: ſꝫ debuerũt iſtitui debito ↄgruitatis: qꝛ eiſdẽ ↄ̃rio mõ factis virtꝰ corrũpit̃ ⁊ fit. Et qꝛ hõ ꝓ ſenſibilia deordinatus erat circa deũ: ⁊ quo ad cognitionẽ: ⁊ quo ad diffinitionẽ: ⁊ quo ad actionẽ: vt ex dictis ſanctoꝝ patet; ideo neceſſariuꝫ fuit: vt ex ſenſibilibus ſacramentis ordinaretur in deũ q̃ꝫᵐ ad hec tria. Sicut igit̃ corruptio v̄tutis fcã ẽ in hoĩe ꝑ hoc ꝙ ſenſibilibus ſe humiliauit: ita eiꝰ reparatio fit ꝑ hoc ꝙ ſub eis hũiliat̃ ob dei reuerẽtiã. Probãt ãt aliqui nõ poſſe nobis deũ fieri debitorẽ: qꝛ nihil equalẽs ſibi reddere poſſumus. Sed ↄ̃ hoc eſt. qꝛ neq̧ parẽtibꝰ a qbꝰ habemꝰ eẽ poſſumꝰ equalẽs reddere: ⁊ tñ ipi ſũt nobis debitores nutrimẽti ⁊ doctrine. Et ampliꝰ ex bono ſ̄uitio filiali poſſumꝰ eos nobis ↄſtrigere debito aĩcitie ⁊ beneficẽtie. Et dõm ꝙ nõ eſt ſilr̃e. pᵒ: qꝛ q̄cq̄d a deo habemꝰ: totuꝫ eſt ꝑ cõicationẽ gratuitã ⁊ liberalẽ nõ nãlẽ. vñ ex illa nos ſoli ſumꝰ obligati nõ ipe: ſꝫ cõicatio ꝑentũ ẽ nãlis ⁊ ĩꝑfcã: vñ ad eã ꝑficiẽdã nãlr̃ obligamur. Itẽ bonã volũtatẽ hꝫ filiꝰ nõ a ꝑente ꝑ nãlẽ ꝓpagationẽ: vñ ꝑ illaꝫ põt ſibi obligare parẽtẽ: ſed illã hꝫ a deo: vñ ꝑ illã magis obligat̃ deo q̃ꝫ obliget ſibi deũ: cũ ex dono ſuo gratuito: nũq̃ꝫ aliq̄s obliget̃. ¶ Scḋa ↄ̃ ẽ: ꝙ nõ debuerũt iſtitui ĩ ſtatu ĩnocentie: nec ꝑꝑ eruditionẽ: qꝛ nõ a nãlibꝰ erat cognitio ſuꝑnãlium ſumẽda: ſicut nec nũc: ſꝫ ꝑ reuelationẽ: licet poſteri a parẽtibꝰ eſſent edocẽdi: ſicut nũc: nec ꝑꝑ curatiõeꝫ p̄ſeruatiuã vel aliã: qꝛ ſacrã nõ p̄ſeruãt niſi ↄferẽdo grãm ⁊ fomitem mitigãdo: ⁊ liberꝝ arbitriũ fortificãdo: tũc aũt fomes non fuit: ⁊ liberꝝ arbitrium ĩ potiſſimo ſtatu ſuo fuit: ⁊ grãm vl' habuit: vel ſine ſacrõ habere potuit: ⁊ ĩ momẽto pcti deus ſacrm̃ inſtituere potuit: vñ añ neceſſe nõ fuit: ſicut añ p̄pa rare medicinã opꝰ nõ eẽt medico quẽ morbꝰ nõ poſſet latere: ⁊ q̄ poſſet ĩ inſtãti remediũ adhibere. Sꝫ ꝑꝑ hoc medici añ p̄parãt: qꝛ q̃ñ volũt non poſſunt ſtatiꝫ. ¶ Nec valet ſi dicat̃: ꝙ ſicut ignis a p̄ncipio mũdi paratus ẽ ad puniẽdũ: ſic cũ deus ſit ꝓnior ad miſerẽdũ q̃ꝫ ad puniẽdum debuit pare remediũ: qꝛ ignis ĩferni qḋdã corpꝰ nãle ẽ: ⁊ ſine deſtructiõe ſpere terre de nouo fieri non potuit: vñ qꝛ p̄ncipales partes terre ĩ ſua ĩtegritate debuerũt ꝑmanere: iõ a p̄ncipio ꝑꝑ ꝑfectionẽ vniuerſi fieri debuit: ſꝫ ſacrã ſunt quedã artificialia q̃ ad ꝑfectionẽ vniuerſi nõ ꝑtinẽt: vnde ⁊c̃. ¶ Sꝫ ↄ̃ hoc ẽ: qꝛ pᵒ aq̃ ſuꝑ terrã fuit: ⁊ poſtea ĩ mare cõgregata fuit: ⁊ ſic terra diſcoopta remãſit. ¶ Sꝫ nõ ẽ ſilr̃e ḋ aere ⁊ aq̃ q̃ facile: ⁊ ſine ſui corruptiõe ↄdẽſant̃ ⁊ rare fiũt: ⁊ ita aer vſq̧ ad terram dilatatꝰ nihil ꝑdidit. eꝯ aqua ĩ ſe ipſam ↄdẽſata eãdẽ ſubam retinuit. Sꝫ terra plus ↄdẽſari nõ põt: cũ ſit ĩ ſũmo gradu dẽſitatis ſicut ignis ĩ ſũmo leuitatis: vnde ſine ſui corruptõe igni locũ facere nõ potuit. ¶ Item poteſt dici: ꝙ qꝛ iam angeli peccauerant: ideo tã cito paratus eſt ignis: quia ille homicida erat ab initio. Sed quia parata eſt ab heri Tophet: vt dicitur in Iſaia: ideo prima ſolutio melior eſt: qꝛ etiam ante peccatũ angl'i paratꝰ erat ignis ĩferni. Mr̃imoniũ aũt tũc nõ erat ſacrꝫ: qꝛ nõ erat ĩ remediũ. ¶ Tertia ↄ̃ eſt: ꝙ tp̄e nãe lapſe debuerũt inſtitui: qꝛ nunq̃ꝫ debuit deeſſe remeᵐ: nec antidotũ: q̃ꝫcito fuit venenũ. Et iõ q̃ꝫcito fuit morbꝰ pcti tã cito debuerũt eẽ ſacrã: q̃ ſũt medicina ↄ̃ pctm̃: vt dic̃ Hug. ¶ 4ᵃ ↄ̃ eſt: ꝙ tp̄e legis nãe debuerũt iſtitui: qꝛ cũ eã q̃ ab hoĩe fiunt a cognitiõe ortũ habeãt: alr̃ nõ eẽt hũana opatio: oꝫ ꝙ opatio cognitiõi rñdeat: ſic̃ effectꝰ cãe. In lege aũt nãe: nõ ſufficiebat ſola cognitio nãlis ad ſaluteꝫ: ſꝫ exigebat̃ fides aliquoꝝ q̃ ſupra nãꝫ ſũt. ⁊ poſt lapſuꝫ exigebat̃ fides de reparatione: ꝑ quã erat medicĩa morbi: iõ ĩ ſtatu illo: nõ tñ erãt neceſſaria opa: q̃ ſũt de dictamie legis nãlis: ſꝫ ẽt aliq̃ q̃ eẽnt ꝓteſtatiões: ⁊ ſigna eoꝝ: q̃ ad repationẽ ꝑtinebãt: ⁊ hec erãt illiꝰ tp̄is ſacrã: ſic̃ ſacrificia: decime: ⁊ oblões: ⁊ hꝯ. Debuit aũt aliqd ſuꝑaddi tp̄e Abrae: ⁊ legis ſcripte: q̃ñ cepit fides augeri ⁊ ppl's dei diſtingui: ſicut addita fuit circũciſio. ¶ Quinta ↄ̃ ẽ: ꝙ ẽt tp̄e grẽ debuerũt eſſe ſacrã: qꝛ eadẽ eſt fides modernoꝝ ⁊ antiquoꝝ: vt Augu. dic̃. Et cuꝫ ſacrã fidei correſpõdeãt ſicut ipſiꝰ ꝓteſtatiões: vt ab ea v̄tutẽ hñtia: oꝫ ꝙ ſicut antiq̄ p̄res redẽptiõis xp̄i participes effecti ſunt ꝑ ſacrã q̃ erãt ſigna futuri: ita ⁊ in nos redẽptio eiꝰ ꝑueniãt mediãtibꝰ aliq̄bꝰ ſacris ſignificãtibꝰ: qḋ iã factũ eſt: vt ſũt ſacrã no. le. Sꝫ in ſtatu patrie debent ceſſare oĩa ſacrã: ⁊ figᵉ ꝑꝑ id qḋ dicit glo. 2ᵉ. cor. 3. ſuꝑ illud: Gloriã vultꝰ Moyſi: q̃ euacuat̃. Uenĩẽte inq̄t imꝑatore: imagies tollunt̃ de meᵒ. Ibi ſpectat̃ imago vbi imꝑator p̄ñs nõ ẽ: vbi aũt ẽ: imago remouet̃ ⁊ fulget p̄ñtia iꝑatoris. ¶ Per hoc pꝫ ſolutio ad argumẽta. ¶ Ad p̃ᵐ dõꝫ: ꝙ grã ⁊ v̄tutes ſanãt formalr̃: ſꝫ ſacrã effectiue quodãmõ. Et iõ ſicut ñ ſequit̃: ſanitas ſanat: g̃ medicĩe nõ ſunt neceſſarie: ſic ⁊ in propoſito: cũ ſacrã ſint q̄dã medicine aĩe. ¶ Ad 2ᵐ dõꝫ: ꝙ ſacramẽta nõ ſũt iſtituta ad grãm ↄferẽdã: niſi ꝓut grã ẽ ſanãs formalr̃ morbũ peccati. Et ſic in ſtatu ĩnocẽtie: hõ gratia non indigebat.

Queſtio IIII

QUarto q̃rit̃: de ↄſtõne ſacroꝝ. Utrũ. ↄſtent ex rebus ⁊ v̄bis. Et vr̃ ꝙ nõ: qꝛ ſacrã no. le. ſuccedũt ſacris vet. le. Illis. n. ablatis iſta ſũt inſtituta: vt dic̃ Augu. ↄ̃ Fauſtũ. 19. ſed in ſacris ve. le: nõ req̄rebat̃ aliq̃ forma v̄boꝝ: vt vr̃: g̃ nec in ſacris no. le. ¶ Itẽ in q̄buſdã ſacris ſunt verba ſine elemẽtis corꝑalibꝰ: ſicut in p̄nĩa ⁊ matrimonio: g̃ ſilr̃ in aliq̄bus ſacris debẽt ſufficere elemẽta: vel res corꝑales ſine v̄bis. ¶ In ↄ̃riũ eſt qḋ dicit Augᵒ. ſuꝑ Jo. omel'. 80. Accedit verbũ ad elm̃: ⁊ fit ſacrm̃. Et apl's ephe. 5. Xp̄us dilexit eccl'iaꝫ ⁊ tradidit ſeipſuꝫ ꝓ ea: vt illã ſcificaret: mũdãs eã lauacro aq̃ in verbo vite. ¶ Rᵒ. dõm. ꝙ circa hoc ſunt due opiões. Pr̃ia ẽ Tho. q̄ dic̃ ꝙ lꝫ hoc ſit cõe oĩbꝰ ſacris ꝙ ↄſiſtãt ĩ rebꝰ ſenſibilibꝰ: inuiſibilẽ grãꝫ ſignificantibꝰ: ħ ẽ ſp̄ãle ſacris no. leg. ꝙ rebꝰ v̄ba addant̃: ꝓpter tres rõnes. Pr̃ia ẽ: qꝛ hec ſacrã nõ ſolũ ſignificãt opꝰ redẽptiõis: q̃ ꝑ xp̄ꝫ eſt facta: ſicut alia ſacrã: ſꝫ ab ipa xp̄i paſſiõe fluxerũt. Et iõ ſicut effectꝰ ꝓximi hñt ſue cãe imaginẽ q̃tuꝫ p̄nt: vt. ſ. ex rebꝰ ⁊ v̄bis ↄſiſtãt: ſicut xp̄s ex verbo ⁊ carne. 2ᵃ rõ ẽ: qꝛ nõ ſolũ ſũt ſigna futuroꝝ: ſicut ſacrã ve. le. ſꝫ p̄ntiũ ⁊ p̄teritoꝝ: vt dictũ eſt: q̃ p̄nt expꝛſſius ſignificari: q̃ꝫ futura: ſic̃ ⁊ certiꝰ cognoſci. Et iõ ſignificatio v̄boꝝ q̃ eſt expꝛſſiua: adiungit̃ ſignificationi rerũ. 3ᵃ rõ eſt: qꝛ grãꝫ ↄtinẽt ex ſcificatiõe. q̃ fit per verbũ dei vt dictũ ẽ. ¶ Scḋa opinio habꝫ trla mẽbra. p̃ᵐ ꝙ oĩa ſacrã no. le. ↄſiſtũt in verbis: 2ᵐ ꝙ nõ oĩa ↄſiſtũt in rebꝰ ⁊ verbis: ſꝫ ſolũ illa q̃ ↄferũt ſctĩtatẽ: ⁊ vltra hoc mãcipãt hoĩeꝫ ad aliqd ſacruꝫ: vt baptiſmꝰ: ordo. ↄfirmatio: extrẽa vnctio. vl' ſaltẽ ↄſiſtũt ĩ materie ↄſecratiõe: vt eucbariſtia. Et ratio hoꝝ eſt: qꝛ ꝑfectiora ſacrã debẽt eẽ ꝑfectiora ĩ ſignificãdo. Et iõ qꝛ iſta ſũt ꝑfectiora vltra v̄ba debẽt hr̃e res vt ꝑfectiꝰ ſignificẽt. Nõ ſic alia. ſ. p̄nĩa: matrimoniũ. 3ᵐ mẽbrũ ẽ ꝙ ſacrã ve. le ↄſiſtebãt ſolũ ĩ rebꝫ ſine verb. Et rõ patebit in ſolõne p̄mi argumẽti. Hec opio q̃tũ ad p̃ᵐ ⁊ 3ᵐ mẽbrũ ↄcordat cũ pr̃ia opio: ne: ſꝫ q̃ꝫᵐ ad 2ᵐ mẽbrũ patit̃ calũniã. pᵒ. ꝙ extrema vnctio mancipet ad aliqḋ ſacrũ: qꝛ tũc ĩprimeret characterẽ. 2ᵒ. qꝛ cuꝫ de rõne ſacri no. le. ſit verbũ ⁊ elm̃ ꝓut ex oppoſito diſtinguunt̃ ꝑꝫ illud Augu: Accedit verbũ ad elm̃ ⁊ fit ſacrm̃. g̃ oẽ ſacrm̃ no. le. hꝫ vtrũq̧. Et iõ dõm ꝙ ſicut in illis vbi eſt res diſtincta euidẽter: nõ ẽ ipa ibi vniuoce: qꝛ in aliq̄bꝰ eſt ſcificata: vt in ↄfirmatiõe ⁊ extrema vnctione: in aliq̄bus nõ ſcificata: vt ĩ baptiſmo: ⁊ ordine: ⁊ eucbariſtia: ſic nec in alijs oꝫ ꝙ ſit vniuoce: qꝛ in p̄nĩa ꝓ mã eſt actus ſuſcipiẽtis nõ aliq̄da miſtrãte exhibitũ. In mr̃imonio aũt idẽ ẽ mã in q̃ ⁊ ex q̃ ꝑſone. ſ. ſuſcipiẽtes: niſi q̄s dicat ↄſenſuꝫ vnũ eẽ mãle reſpectu alteriꝰ: qꝛ vltimꝰ eſt q̃ſi forma ↄplẽs: vt in numeris vltima vnitas. ¶ Sciẽdũ ẽt ꝙ lꝫ in ſacris ve. le. ſint res ſole: ⁊ non verba in quo deficiunt a ſacramentis verbi incarnati: tamen ſicut res non eſt vniuoce in omnibus ſacramẽtis no. le. ſic nec verba ſunt ibi vniuoce: quia in quibuſdaꝫ requirunt̃ verba: vt verba: qꝛ ſunt ꝓ forma: qꝛ ſine eis nihil actũ ẽ: vt ĩ bapᵒ: ↄfirmatiõe: eucbariſtia: or

dine: extrema vnctione: ꝛ in penitẽtia quo ad abſolutionẽ que ẽ forma: nam ↄfeſſio ſcripto vel nutu fieri põt: ſicut ꝛ per interpretẽ. In m̃rimo° aũt reqruntur verba ſolum: vt ſunt ſignificatiua. vnde ſi loco verborum ſint nutus vel ep̃ſe ſufficit: ñ ſolũ ĩ mutis vel verecũdis ſ; ẽt ĩ alijs: q2 ex ꝙ ↄſẽſus ẽ p̃ncipal̃ cã: ſufficit q̃liſcunq; expſſio. ❡ Utrꝫ ãt mutuus cõſẽſus cũ carnali copl̃a ſine alio ſigno ſufficiat: videt̃ ꝙ nõ: q2 oȝ exprimi p̱ ſigna ordinata ad expſſionẽ cõſenſus ſiue p̃cedẽtia: vt ĩ ſpõſalib⁹ de futuro carnali copl̃a ſubſequuta affectu maritali: vel ſubſequẽtia: qd̃ nõ eſt hic. Ad B. n. datus ẽ nobis ſmo: vt p̃ſto fiãt mutue volũtatꝭ indicia. ❡ Ad p^m dõm: ꝙ ñ ẽ ſil̃e d̃ ſacris no. ꝛ ve. le. q2 ſic̃ lex vetus fuit fig^a ꝛ vmbra noue: ſic ſacr̃a ve. le. fuerunt vmbra ꝛ figura ſacroꝝ no. le. vt dicit Ugo li. i. pte. ii. ca. i. Sed obſcuritas rep̃ntationis magis fit p̱ ſigna vel per res ſenſibiles q̃ per voces: q̃ ĩter ſigna obtinẽt p̃ncipatũ ſ; Aug. Qr rõnabile fuit: vt ſacr̃a ve. le. ↄſiſterẽt ĩ reb⁹ abſq; v̓bis. Nec recolo ꝙ ĩ aliquo vterẽtur v̓bis excepto ſacrificio zelotypie: de quo hẽtur numeroꝝ. 5. ca. Cui⁹ forte rõ fuit: q2 nõ tã fiebãt ad ſignificãdũ futura: ſicut ad exhibẽdũ aliq̃ p̃ñtia: nõ q̃dẽ ſp̃ũalia: vt ſacr̃a no. le. ſ; corp̱alia: q̃ ſignificãt p̱ v̓ba ibidẽ exp̃ſſa: verũtñ ĩ orõnib⁹: bñdictiõib⁹: ꝛ gr̃aruȝ actionib⁹: erat vſus v̓boꝝ ĩ ve. le. ſicut noua pp̱ eãdem rõnem. ❡ Ad z^m dõm ꝙ m̃rio^m ſm ꝙ ẽ in offĩn ꝛ pñia ſ; ꝙ eſt v̓tus: nõ hñt aliquã formã v̓boꝝ: ſ; vtrũq; ſ; ꝙ ẽ ſacr̃ʒ in diſpẽſatiõe miſtroꝝ eccl̃ie ↄſiſtẽs hʒ verba aliq̃: ſic̃ ĩ matrimonio ſũt v̓ba exp̃mẽtia ↄſenſuȝ: ꝛ iterũ bñdictiões ab eccl̃ia iſtitute. In pñia ãt ẽ abſol̃o ſacerdotis v̓boten⁹ ſcã.

Queſtio. V

QUinto q̃rit̃ de circũciſiõe vtꝝ ↄueniẽter fuerit iſtituta. Et vr̃ ꝙ non: q2 pctõ originali nõ debet̃ pena ſenſibilis: ſ; pena dãni: ſ; ĩ circũciſiõe fuit magna pena ſenſibilis: g̃ circũciſio nõ fuit ↄueniẽs remediũ pc̃i originalis. ❡ Itẽ medicĩa oȝ p̱portionari morbo: ſ; pctm̃ originale fuit morb⁹ cõis oĩ populo ꝛ oĩ ſexui. g̃ ei⁹ medicĩa debuit cẽ cõis. quod non fuit circũciſio q̃ data fuit tm̃ pp̱l̃o iſr̃: ꝛ tm̃ viris ꝛ nõ mulieribus. ❡ In ↄ̃riũ ẽ: q2 fuit inſtituta a deo a quo nihil fit niſi ↄuẽiẽtiſſime. ❡ R°. circa qõnẽ iſtã vidẽdi ſt quiq; articl̃i.

Primus articulus ẽ de cã iſtitutionis: ꝛ iſte hʒ tres ↄ̃nes ſ; tres cãs. ❡ Pr̃ia ↄ̃ ẽ ꝙ circũciſio eſt iſtituta pp̱ curationẽ originalis pc̃i. Ipa. n. hʒ expſſiuem ſignificationẽ: ad ei⁹ curationẽ q̃ alia: p̃mo q̃tum ad membrum generatiõis p̱ quã pctm̃ origiale tranſfundit̃. z° q̃tũ ad figurã circularẽ: in qua ſignificat̃ circulus originalis ĩfectionis: ſm ꝙ pſona corrũpit nãm: ꝛ nã corrumpit pſonã. 3° q̃tũ ad penã que erat in circũciſiõe ↄtra delectationẽ ↄcupiſcẽtie: in qua p̃cipue viget fomitis v̓t⁹. 4° q̃tũ ad ſanguis effuſionẽ: ĩ quo ſignificat̃ paſſio xp̃i: p̱ quã pro originali ſatiſfaciẽdũ erat. Et q̃tũ ad hoc dat̃ talis diffinitio: de circũciſiõe: Qr circũciſio eſt ſignaculum curationis ab originali. ❡ Scõa ↄcluſio: ẽ ꝙ circũciſio eſt iſtituta p̱pter diſtiuctionẽ fidelis ppl̃i: ab infideli pp̱ fidẽ ei⁹ cui data eſt circũciſio. Et q̃tũ ad hoc ſic diffinit̃ a Damaſceno. Circũciſio eſt ſignũ determinãs iſrael a gẽtib⁹: cuȝ q̱b⁹ cõuerſabat̃. Et iõ debuit dari ante legeȝ: q2 p̱ eã ppl̃s dei diſtiguebat̃ ꝛ adunabat̃. Lex aũt nõ debet dari: niſi pp̱l̃o diſticto ꝛ adunato. Uñ nõ l; miſcere ſanctũ ſemẽ: cũ ſemine nationũ: ſicut nõ licuit filios dei. i. Seth. cõtrahere cũ filiab⁹ hoĩuȝ. i. Caym. ❡ Tertia ↄ° eſt ꝙ ipſa circunciſio eſt iſtituta pp̱ triplicẽ ſignificationẽ. ſ. moralẽ: quia. ſ. erat ſignũ caſtitatꝭ ſeruãde: allegoricã: inq̃tũ ſignificabat purgationẽ p̱ xp̃m futurã: ꝛ anagoricã: inq̃tũ ſignificabat depõnẽ corruptiõis carnis ꝛ ſãguis ĩ reſ̃rectiõe. Et iõ ↄueniẽter data ẽ tp̱e Abrae ꝛ nõ añ: q2 ex corruptiõe pc̃i originalis hoĩuȝ gen⁹ tp̱e Abrae vſq; ad p̱fundiſſimũ pctõꝝ venerat. ſ. ad infidelitatẽ ſeu ydolatriã ꝛ turpiſſimũ viciũ ↄ̃ nãm. Et iõ tũc tp̱is p° ↄueniebat p̱miſſionẽ manifeſtaȝ fieri de ſemine naſcituro in quo oẽs gẽtes bñdicerent̃ ꝛ a pctõ mũdarent̃. Tũc ẽt oportebat in ſignificatione aliqd̃ ex^m fidei hoĩb⁹ p̱poni ↄ̃ infidelitatẽ: tũc ẽt ſigna caſtitatis dari ↄ̃ turpiſſimaȝ ↄcupiſcẽtiã. Et iõ abrae p̱rio data ẽ circũciſio in ſignum paternitatis: vt ex quo naſciturus erat pctõꝝ deſtructor: ꝛ ĩ ſignũ fidei ꝛ diſtinctionis ab infidelibus: ꝛ in ſignũ caſtitatis ꝛ mũdicie.

Secundus articulus ẽ de ſubo circũciſiõis: vbi ſũt tres ↄ̃nes. Pr̃ia ẽ ꝙ circũciſio ſolũ data eſt Abrae ꝛ ſemini ei⁹: q2 ſicut pctm̃ p̱ adaȝ in oẽs trãſiuerat: ita oportebat p̱ xp̃m ſc̃ificationẽ a pctõ trãſire. Uñ ad p̱rogatiuaȝ ſc̃itatis ei⁹ inſinuandã oportebat quicquid ad xp̃m p̱tinebat ſpãli ſc̃itate pollere. Et iõ ĩ ppl̃o: de quo xp̃s naſcitur⁹ erat oportebat ſpãl̃r cultũ dei cẽ: ꝛ ipſuȝ apõ eos ſignari. Et q2 circũci° ẽ ſig^m diſtiguẽs ppl̃ʒ dei ab alijs: iõ oportebat pp̱l̃o iſrael circũciſionẽ ſpãl̃r dari: ñ ſolũ q̃tũ ad illos q̱ de ſtirpe Jacob erãt: ſ; ẽt q̃tũ ad oẽs q̱ ad ppl̃m illũ q̃litercũq; p̱tinẽt. verũ ẽ tm̃ ꝙ q̃tũ ad p̱miſſionẽ factã Abrae ſeparat⁹ ẽ p̱ electioneȝ Iſaac ab Iſmaele: ꝛ Jacob ab Eſau: vt pȝ Ro. 9. Nõ aũt aliq̃ ſegregatio facta eſt in filijs iſrael: ꝛ iõ oẽs filij iſrael p̱tinebãt ad ppl̃ʒ dei peculiarẽ. Et pp̱ hoc illis ſolis circũciſio cõpetebat: q̃ſi nunq; a familia abrae ſepatis. Iſmael ꝛ Eſau tenebant̃ ad circũciſionẽ q̃diu erãt in familia parẽtũ: nõ aũt poſt receſſũ ab eis. Ex quo pȝ ꝙ ſaraceni q̱ noĩe ſolũ a Sara: ſ; re ab Agar deſcẽderũt: ſicut Iſmaelite ad circũciſionẽ nõ tenebant̃: nec Job q̱ de Eſau: ſic̃ nec idumei tenebant̃. S; q2 x. trib⁹ diuiſe ſũt a duab⁹ ſub Roboã deo p̱mittẽte nõ iubẽte. ſicut diuiſus ẽ Iſaac ab Iſmaele: ꝛ Jacob ab Eſau: ſ; poſt reunite ſũt ĩ reditu de captiuitate: ꝛ relique iſrael final̃r ſalue fient. vñ nõ ſimpl̃r fuerũt diuiſe a pp̱l̃o dei: dicente dño Helie: Reliq̃ mihi decẽ milia ĩ iſrael q̱ nõ curuauerũt genua ſua ante Baal: iõ ẽt ille decẽ trib⁹ tenebant̃ ad circũciſioneȝ faciẽdã. ❡ Scõa ↄ̃. eſt ꝙ viris ꝛ nõ femis debuit dari: tũ q2 curatiuuȝ erat. Cũ. n. pctm̃ originale deſcẽdat a pr̃e ĩ filios q̃tũ ad culpã ꝛ reatũ: q̃tũ aũt ad penalitatẽ deſcendat a femĩa: vt ĩ. z. li. dictũ ẽ: q2 pr̃ ẽ efficiẽs ĩ gnãtiõe: ꝛ mr̃ mãȝ admĩſtrat. circũci° ãt data ẽ ↄ̃ origiale ad tollẽdũ culpã ñ ãt ad tollẽdũ carnis corruptionẽ: iõ viris ꝛ nõ mulierib⁹ data ẽ: tũ ẽt q2 diſtictiuũ: q2 diſtictio ppl̃i a ppl̃o p̃cipue p̱tinet ad viros: q2 mulieres viris ſubdite ſũt: ꝛ ſequũt̃ foruȝ viri. Et iõ apõ hebreos nõ cõputant̃ genalogie ex p̱te mulierũ: ſ; ex p̱te viroꝝ: Et ẽt hebrei p̱hibebant̃ alienigenas ducere in vxores. ❡ Tertia ↄ̃. ẽ ꝙ xp̃o circũciſio cõpetebat: nõ pp̱ ĩdigentiã: tũ q2 pctm̃ non ↄ̃xit originale: ↄ̃ qd̃ erat circũciſio: tũ q2 dñs circũciſionis: Et iõ ſicut p̃nceps a legib⁹ eſt ſolut⁹: ſic xp̃s a lege circũciſiõis: ſ; pp̱ decẽtiã. Decuit. n. eũ circũcidi. p̱rio vt oſtẽderet ſe filiũ Abrae cui p̃ceptũ circũciſiõis erat factũ ꝛ p̱miſſio naſcituri ſeminis: ꝛ ſic d̃i p̱miſſionẽ ĩpletã ĩſinuaret: z°. vt circũciſionẽ ſic̃ ꝛ alia legalia in ſe ſuſcipiẽs ab onere legis nos liberaret: 3°. vt fr̃em iudeoꝝ ſe oſtẽderet: ne haberẽt iuſtã occaſionem ipſiuȝ repellẽdi. 4°. vt pateret̃ legẽ quã tulit. de ↄſti. c. cuȝ oẽs. C. de legib⁹. digna vox. Et iõ vt p̃nceps oſtẽdat ſe dñȝ legis: decet eũ q̃q; in ſe lege vti: ꝛ in ſe ꝛ ĩ alijs q̃nq; diſpẽſare. Et ideo xp̃s in pueritia legi q̱dẽ ſubdi voluit vt eos q̱ ſub lege erãt redimeret. Fact⁹ aũt vir diſpẽſauit cũ ap̃lis vt ſpicas vellerẽt ſabbato: q2 dñs eſt fili⁹ hoĩs: etiã ſabbati: ꝛ cũ curato vt tolleret grabatũ: ꝛ ĩ ſe q̃ñ tetigit leproſũ: vel loculũ adoleſcẽtis mortui: vl̃ cũ p̱miſit ſe tãgi ab emoroiſſa. Sic g̃ xp̃m decuit circũcidi ſ; nõ ĩdiguit.

Tertius articulus eſt de ritu circũciſionis. Et habet tres ↄ̃nes. ❡ Prima ẽ de tẽpore: q2 cũ circunciſio eſſet in p̃cepto: ꝛ cuȝ hoc eſſet ſacr̃m: octaua dies erat de nec̃itate circũciſionis q̃tũ ad obligationẽ precepti. Et ita reus trãſgreſſionis erat q̱ illud tẽpus nõ obſeruabat: ſed non erat de neceſſitate ei⁹ q̃tũ ad efficaciã ſacramẽti: q2 etiã in alio tp̱e circũciſio facta ſuũ effectũ ſacramẽtalẽ habebat: ſicut etiam accidit de miniſtrantibus nr̃a ſacramẽta q̱ ſeruãt materiã ꝛ formã debitã ꝛ omittũt aliq̱d de ritu ad ſolennitateȝ ſacramñti ab eccleſia iſtituto. ❡ De terminationis hꝰ temporis cã eſt: ꝛ myſtica: q̃ tangitur in littera. ꝛ litteralis: q̃ tangit̃ a Rabi moyſe: q2 puer ãte octauũ diẽ eſt ita tener quaſi in vẽtre matris: ꝛ ideo ſicut aĩalia ante octauũ diẽ p̱pter p̃dictã cãȝ nõ offerebãtur: ita nec puer circũcidebat̃. Sic igitur pȝ ꝙ nõ erat d̃ neceſſitate ſacr̃i pl̃s q̃ in baptiſmo: alias nõ p̱fuiſſet Abrae nec ſue familie: nec achior: Erat tm̃ de neceſſitate p̃cepti nõ humãi ſed diuini: Propter qd̃ ſoli deo licebat diſpenſare ĩ tardãdo: ſicut illis q̱ nati ſunt ĩ deſerto. Et hoc pp̱ neceſſitatẽ q̃ tãgitur Joſue q̱nto: q2. ſ. neſciebãt q̃ñ caſtra mouenda eſſent: ꝛ iterum q2 nõ erat neceſſe eos aliqd̃ ſignũ diſtinctionis habere: vt Dama. dic̃. q̃ñ ſeorſuȝ ab alijs hoĩb⁹ hitabãt. Et tm̃ q̃tũ ad aliquos q̱ ex negligẽtia vel cõtemptu p̃termittebant dicit Augu. ꝙ inobediẽtiã ĩcurrebãt. Nõ aũt cõſtat ꝙ aliq̱ de illis q̱ in deſerto nati ſunt in deſerto mortui ſunt: ꝛ videt̃ probabile ꝙ nõ: q2 dr̃ ĩ pſalmo nõ erat ĩ tribub⁹ coꝝ infirmus. Uñ illi q̱ de egypto egreſſi ſũt: q̱ circũciſi erãt mortui ſunt: ꝛ ita ibi nullus ẽ mortuus ĩcircũciſus. Si tñ ibi aliq̱ incircũciſi mortui ſunt: idẽ doȝ ẽ de eis ꝛ de illis q̱ añ circũciſionis iſtitutionẽ moriebant̃. Poterat etiã diſpẽſare deus anticipãdo: l; nuſq; legat̃ ꝙ diſpẽſauerit: nec ĩ filio dauid: q2 nõ fuit noĩat⁹: nec p̱ ↄ̃ñs circunciſus. vt dicit glo. ſup̱ illd̃ p̱uer. 4. vnigẽitus erã corã matre mea: ſed in fide p̱entũ ſaluabãtur: l; nunc hoc nõ ſufficeret p̱uulo: nõ ꝙ fides antiquoruȝ eſſet efficacior: ſed q2 nullo tp̱e homo natus fuit ſine remedio ſalutis per ſe. Nũc eni mox natus põt baptiçari: ꝛ ſi nõ poſſit haberi aq̃ hoc accidit ſacr̃o. Tunc aũt circuncidi nõ licebat ante octauũ diẽ: ꝛ ſi nõ erat aliud remedium. ergo ſeptẽ dieb⁹ ſtabat puer ſine remedio ſalutis: qd̃ ñ cõueñt diuine miſericordie: g̃ tunc habebat tale remediũ quale habebat ante: ſicut mulieres tale tunc habebãt q̃le habebãt ante oĩ tp̱e: q2 nullo tp̱e circũciſio eis cõpetebat. Si tñ aliq̱s ante octauũ dieȝ paruulũ circũcidiſſet: p̱uulo valuiſſet: licet ille peccaſſet. Nec iteꝝ puer circũcidi debuiſſet etiaȝ ſi potuiſſet: ſicut ſi aliquis paruulũ baptiçaſſet die epiphãie durãte prohibitione ꝙ tunc nullus baptiçaret̃. ad tollendum errorem dicentium illo ſolo die poſſe baptiçari quo chriſtus baptiçatus eſt: baptiçatus eſſet: nec eſſet rebaptiçandus: ſicut ꝛ qui de nocte celebraret: aut in fermentato vere conficeret: licet ĩ hoc ſit diſſimile: q2 iſta eſſent cõtra p̃ceptũ hominis: illa cõtra p̃ceptum dei: cõtra qd̃ datũ ſacramentũ videt̃ nullũ: ſicut contra legẽ humanã fact⁹ cõtractus nullus eſt. ❡ Sciendũ aũt ꝙ illud p̃ceptum erat de naſcituris de Abraã: nõ de aduenis ꝛ p̱ſelitis: q̱ in quocunq; tempore volebant: circuncidi poterant vt Achior: ſic̃ etiã patuit in ſichimitis. Qr igit̃ Moyſes nõ circunciderat filiũ ſuũ excuſat̃: q2 vxor nondũ p̱miſerat. Et q̃diu cuȝ ſocero erat: nõ poterat ſic contra eius voluntatẽ filiũ circuncidere. ❡ Secũda cõcluſio ẽ de mẽbro. Cum enĩ circunciſio eẽt vt dictum eſt in ſignum purgationis originalis peccati ꝛ in ſignum diſtinctionis populi ex quo chriſt⁹ propagãdus erat: ꝛ in ſignuȝ caſtitatis ſeruande: ideo q̃tũ ad hec oĩa decuit vt fieret in membro generatiõis: q2 per actũ generatiõis originale cõtrahitur: ꝛ xp̃s ab illo populo deſcendit ꝛ ĩ illo actu caſtitas cõſiſtit. Et ideo generationis membꝝ erat de nec̃itate circũciſiõis: ꝛ q̃tũ ad efficaciã ſacramẽti: ꝛ q̃tũ ad obligationẽ precepti. Ex prima g̃ ↄ̃ne apparet ꝙ ſabbato circũcidebat̃ puer quãdoq;: q2 die octauo. Erat q̱dẽ aliq̱s nat⁹ ſabbato. igit̃ ꝛ ſabbato ſequẽti circũcidendus erat. ❡ Tertia cõcluſio eſt de inſtr̃o. Ubi ſciendum eſt ꝙ ſacramẽtum qd̃ eſt ſignũ ꝛ cauſa: efficit qd̃ figurat. Et ideo illa ſignificatio eſt de neceſſitate ſacramẽti q̃ ad effectũ ſacramẽti refertur: nõ aũt illa que refert̃ ad cauſaȝ p̃ncipalẽ effectus: ſed ẽ de bene cẽ ip̃ius. Cultellus aũt lapideus nõ eſt de neceſſitate ĩciſionis per quã ſignificat circũciſio effectũ ſuũ. ſ. purgationẽ origialis: ſed habet aliquã ſimilitudinẽ ad cauſaȝ p̃ncipalẽ meritoriã remiſſiõis originalis. ſ. xp̃ʒ. Et ideo nõ erat de neceſſitate circũciſionis. Uñ nõ erat neceſſariũ q̃tũ ad obligatatõeȝ p̃cepti: nec ẽt q̃tũ ad efficaciaȝ ſacramenti: ꝙ fieret cultello lapideo: qd̃ ritus iudeoꝝ vſq; hodie oſtẽdit. S; ĩ p̱rĩcipalib⁹ circũciſiõibus ĩ q̱bus xp̃m ſignificari oportebat tale ĩſtrumẽtũ adhibitũ ẽ. S; ꝙ Sephora tulit acutiſſimã petrã: hoc fuit vel q2 cultellũ paratũ nõ habuit: vel pp̱ myſteriũ deus voluit ſic: vt ſignificaret petrã xp̃m ſuo ſanguie eccl̃iaȝ deſpõſaturꝫ ꝛ lauaturꝫ. ❡ De p̱pucio ãt xp̃i dicit comeſtor ip̃m ab angelo delatũ Carolo magno: ꝛ ab eo aquis granis poſitum. ꝛ a Carolo caluo tranſlatum Caroſium. Sed hoc theologi multi negãt: eo ꝙ tanq; ad veritatem humane nature ꝛ integritatẽ pertinens cum chriſto reſurgere debuerit: licet cicatrix in ſignum victorie in manibus ꝛ pedibus remãſerit. Potuit tñ chriſt⁹ de materia alia ſibi p̱puciũ ſil̃e reparare ꝛ illd̃ deuotõi fideliũ dimittere.

Quartus articulus ẽ de effectu circũciſiõis. Et circa hoc ſũt tres ↄcluſiones. ❡ Pr̃ia ꝙ nõ ĩprimebat characterẽ: q2 ſufficiebat diſtinctio corporalis: nec iterabat̃: tum p̱pter ĩpoſſibilitatẽ: tuȝ q2 ↄ̃ originale. ❡ S; tunc eſt dubiũ ſi ornatũ ĩprimebat: ꝛ forte nõ: ſicut nec alia remedia cõtra originale: q2 ſicut dicit Beda ꝙ cõtra originale agebat: ſic dicit Hꝛc. ꝙ in p̱uulis ante circũciſionem agebat ſola fides parentũ: Nõ tamẽ ab illa fide aliquid in p̱uulo fiebat. Uel dicẽdum ꝙ circũciſio in hoc excellebat ꝙ alia nõ niſi ex pactõe: hec ãt vt ſacramñta no. le. ſc̃ificabat agẽdo ornatũ: nõ tñ q̱ eſſet character: ſed ornatus ſimplex. Baptiſmus ãt imprimit charactereȝ. ꝛ ornatũ: nõ duas res diſtictas: ſ; qd̃ ẽ tm̃ ornat⁹ ĩ alijs hoc in ĩprimẽtib⁹ characterem ẽ character ꝛ plus: ſicut qd̃ ẽ vegetatiuũ ĩ plãtis hoc ẽ ſenſitiuũ ĩ aĩalib⁹: nõ due aĩe ſ; vna: ꝛ hoc ẽ ĩtellectiuũ ĩ homine: nõ tres aĩe ſ; vna. ❡ Scõa ↄ̃ ẽ ꝙ auferebat peccatuȝ originale: ꝛ p̱ ↄ̃ñs actuale mortale: non ſic aũt veniale nec oẽȝ penã vt baptiſmus. S; videt̃ ꝙ hoc ñ fuerit p̱ v̓tutẽ ĩherẽtẽ ſicut dr̃ de ſacr̃is no. le. q2 hoc hñt ex ↄtactu xp̃i qui tetigit aquã q̃do fuit baptiçatus: ꝛ chriſma quãdo docuit conficere: ꝛ oleuȝ q̃do miſit apoſtolos aliquãdo iungere: ꝛ huiuſmodi: circũciſio ãt quãdo fuit inſtituta xp̃ʒ nõ tetigerat: g̃ ſaltẽ ãteq; xp̃s fuiſſet circũciſus effcm̃ ex virtute inherẽte nõ habuit: ſed ſi hñit hoc fuit ſolum a chriſti circunciſiõe vſq; ad ei⁹ paſſionẽ: q̃ñ ceſſauit ei⁹ effcũs. S; iſtud ñ videt̃ nec̃e: q2 conſtat ꝙ xp̃s iſtas materias numero quib⁹ vtimur nõ tetigit: vt iſtis eiſdẽ numero cõtactus eius real̃ vim dederit. Nec ẽt apparet quõ ĩ ſil̃i mãȝ m̃rimonij tetigerit nec mãȝ ordinũ: p̃ter ſubdiaconat⁹ ꝛ pſ̃br̃at⁹ ꝛ lectorat⁹: q2 calicẽ accepit ꝛ libꝝ yſaie legit: Uñ real̃ ↄtact⁹ hoc nõ dedit. Et iõ dicẽdũ ẽ ꝙ ſiue circũciſio auferret culpã originalẽ p̱ v̓tutẽ ĩherẽtẽ ſiue ſolũ p̱ pactionẽ: hoc tñ hñit p̱ iſtitutõeȝ ſacr̃i qd̃ ordinabat̃ ad auferẽdã cl̃pã origĩalẽ. Et iõ Beda dic̃. Qui nunc p̱ euãgeliũ terribiliter ꝛ ſalubriter clamat: niſi q̱s renat⁹ fuerit ex aq̃ ꝛ ſp̃ũſcõ nõ põt ĩtrare regnũ dei: ipſe oudũ clamabat p̱ legẽ ſuã aĩa c⁹ caro p̃putij circunciſa nõ fuerit p̱ibit d̃ pp̱l̃o ſuo: q2 pactũ meũ irritũ fec̃. Sic igit̃ cum hec cõminatio fiat: non ſolum adultis ſed ẽt p̱uulis qui non ſunt capaces precepti: ideo potius eſt inſtitutio ſacramenti q̃ comminatio precepti: Nõ ſic autem erat de alijs comminationibus que fiebant ſolum adultis que he-

ne erant comminatoria precepti:ſicut illud de obſeruatio
ne ſabbati Leui.23. Anima que quippiaꝫ operis fecerit de
lebo eā de populo ſuo. Et exo.12. de eſu fermentati. ¶ Ter
tia ꝯ. eſt ꝙ cōferebat gratiā ꝗtū ad effect⁹ poſitiuos: ⁊ nō
ſolum quantum ad priuatiuos: quia minima gratia ſufficit
ad merendū: ⁊ nō ſolū ad alia: ⁊ hoc ſiue gratie ſacrales dif
ferāt a virtutib⁹ ſiue nō: qꝛ vtreqꝫ ꝓfluūt a gratia: ſꝫ hꝰ cō
trariuꝫ dicit magiſter: q videt̄ ſentire ꝙ licet circūciſio cul
pā auferret: tn̄ graꝫ nō cōferebat. Cui⁹ tn̄ ꝯriū cōiter tenet̄
pp duas rōnes. Pria ē qꝛ ꝓuatiue oppoſitoꝝ nece ē alterū
ieſſe ſubo: ſꝫ culpa ⁊ gratia ſe hn̄t vt ꝓuatiue oppoſita: culpa
eni eſt ꝓuatio grē: g ſi ꝑ circūciſionē auferebat̄ culpa neceſ
ſariū erat ieſſe graꝫ. Scda ē iſta circūciſus decedēs ſi erat
ſine gratia nō ibat ī paradiſuꝫ: qꝛ erat ſine gratia ꝑ quā itur
ad vitā eternā. Ro.vi. grā dei vita eterna. Nec ī infernū: qꝛ
erat ſine culpa: nec in purgatoriū: qꝛ nō erat dign⁹ pena ſen
ſus. q̄ eſt ī purgatorio: ⁊ ſm fidē nō ſūt plures hitatōes aiaꝝ
poſt mortē: g nō ē cōueniēs dicere ꝙ circūciſio auferret cul
pā: ⁊ nō ꝯferret gratiā. ¶ Quidā tn̄ nitunt̄ rn̄dere ad iſtas
rōnes. Ad pmā dnt ꝙ culpa nō ē ꝓuatio grē formaliter ⁊ di
recte: ſed ſolū meritorie: qꝛ ob meritū culpe vel demerituꝫ
ds aufert graꝫ ab illo q peccat. Poſſet tn̄ de⁹ facere ꝙ aliqs
eēt ſine culpa ⁊ grā: ſic ſi miracl'oſe formaret̄ aliqs de limo
terre: vt Adā. Talis eni nō haberet culpā origiālē: nec eſſet
neceſſe: ꝙ deus daret ei gratiā: qd etiā aliq exſtimauerūt d
Adā ī pma ſui creatōe. ¶ Sed hec ſolutio nō valet: qꝛ licet
culpa actualis ⁊ grā nō opponāt̄ ꝓuatiue: ſꝫ demeritorie: tn̄
clpa origiāl' nihil aliō ē formalr niſi ꝓuatio grē pp peccatuꝫ
ade. Et nō ē meritū aliqd nec dmeritū ī puulo: q ſic pp alie
nū: ⁊ nō ſuū meritū ſaluat̄: ſic pp alienū ⁊ nō ſuū demeritū
dānat̄. Et lꝫ poſſit de⁹ de limo terre ꝓducere hoīeꝫ ſine cul
pa ⁊ grā ī puris nālib⁹: tn̄ de⁹ dedit ade ꝓ ſe ⁊ tota poſterita
te ſua gratiā īfundēdā ⁊ iuſtitiā origiālē trāſfūdēdā ſub pa
cto nō peccādi. Un̄ qcūqꝫ ē de poſteritate ade: aut ē in pctō
ade vel ſuo: aut hꝫ gratiā. Et iō mox vt auferet̄ ſibi clpa dat̄
ei gratia. ¶ Ad ſcdaꝫ rōnē ſoluūt ſic: qꝛ preter illas māſio
nes fuit limb⁹ patꝝ: ī quo de⁹ illas poneret ſi vellet: aut eis
aliā aſſignaret ꝓ bn̄placito ſuo. ¶ Sꝫ nec iſta ſolutio valꝫ:
qꝛ limb⁹ patꝝ erat pp pctm̄ nature. Un̄ ante ſolutū ꝓciuꝫ
ꝓ peccato populi deberet̄ bene illi q erat liberatus a pecca
to pſone: ſed nō poſtea. Nec ali⁹ locus pene debet̄ illi ī quo
nulla ē culpa. Nō ē aūt ex hāc uitā niſi aut locus pene. aut
glorie: qꝛ tūc ſm merita vel demerita debet eſſe pmiū vel
ſuppliciū. Et ad h diceret̄ ꝙ hoc veꝝ eſt ꝓ illis qui merue
rūt vel demeruerūt: Ille aūt neutrū fecit: vel ſi hūit deme
ritū illud fuit ablatū. Et iō ſicut locus purgatorij nō eſt lo
cus niſi habētis graꝫ cū culpa vel pena: ſic libus nō eſt niſi
hn̄tis grām cū culpa nature nō pſone: libus aūt pueroꝝ ha
bētis culpā pſone ſine grā. Un̄ cū non ſint plura receptacu
la aiaꝝ poſt mortē: licet de⁹ ī paradiſo terreſtri vel alibi po
tuiſſet pōere aiaꝫ puuli circūciſi: tn̄ de locis nob notis nul
lū hūiſſet. Et iō iſti ſic has rōnes ſoluētes dicūt ꝙ ꝗuis de⁹
poſſit facere aliquē ſine gratia ⁊ culpa: tn̄ non ē poſſibile ꝙ
remittat̄ culpa ⁊ nō ꝯferat̄ gratia: qꝛ culpā remitti ē eaꝫ nō
īputari ad penā. Qꝛdiu aūt gratia nō redditur adhuc culpa
īputatur ad penā dāni q̄ eſt cōis peccato originali ⁊ actuali
mortali: g nondū culpa totaliter ē dimiſſa. Dato ēt ꝙ deus
poſſet facere ꝙ culpa auferret̄ ⁊ nō cōferret̄ gratia: tn̄ non
facit hoc: ſed ī oīb⁹ ſacrīs auferētib⁹ culpā ꝯfert grām. Cu
ius rō eſt: qꝛ ſacrā auferētia culpā reponūt hoīes ī ſtatu po
ri ꝗtū ad id qd eſt neceſſitatis ad ſalutē: aliogn eſſent īper
fecta. Nō aūt reponūt ī eodē ſtatu p̄ſtine dignitatis. Uirgo
eni ꝑ fornicationē corrupta ꝑ pniam reparat̄ ad gratiā: nō
aūt repat̄ ad virginitatē. Sꝫ ſtatus ante culpā fuit ſtat⁹ ad
gratiā: g ad hūc ſtatū repatur: ꝑ ſacrā auferētia culpā ⁊ cō
ferētia gratiā. Circūciſio igit̄ nō ſolū aufert culpā ſꝫ graꝫ
cōfert: nō ſolū ꝗtū ad actus ꝓuatiuos vt qdā dixerūt: ſꝫ ēt
ꝗtū ad actus poſitiuos: qꝛ poſitiua cauſa ponit poſitiuū ef
fectū. Sꝫ ꝙ dicunt ꝙ deus nō pōt auferre culpā niſi cōfe
rēdo gratiā: nō videtur ſm eos: qꝛ dicūt ꝙ poſt actū culpa
nō manet: niſi ꝗtū ad reatū. Sicut aūt hō pōt alteri ꝗtare
qd ei debet̄: nihil aliud ſibi ꝯferēdo: ſic deus pōt gratis cō
donare reatū ad penā nihil aliud cōferēdo. Et tūc ſm eos
pctm̄ originale qd nihil ē niſi reatus ad penā: pōt remitti ſi
ne grā. Sꝫ ſi actu trāſeūte manet culpa nō ſolū quo ad rea
tū ſed quo ad maculā q̄ eſt formaliter ꝓuatio grē: tunc cer
tū eſt ꝙ nō pōt tolli culpa quo ad hāc maculā niſi ꝑ reſtitu
tionē grē: ſicut nec cecitas niſi reddat̄ viſus. ¶ Ad rōnē di
cēduꝫ ꝙ ſi culpā remitti nō ē aliud ꝗ ad penā non īputari:
hoc pōt eē ſine grā ⁊ ſine culpa ꝗtū ad penā dāni: nō vt eſt
pena ſed vt ē nā. Dicā eni ꝙ ſicut hō qui formaret̄ de limo
⁊ moreret̄ ſine grā ⁊ culpa careret viſiōe diuina: qd tn̄ non
eēt ei pena ſed nā: ⁊ nō daret̄ ei grā nec īputaret̄ ſibi ad pe
nā: ſic illi cui deus remiſiſſet reatū pene ⁊ nō dediſſet graꝫ:
nihil īputaret̄ ad penaꝫ ſed ad naturā. ¶ Qꝛ āt dicūt ſcdo
ꝙ omne ſacrm̄ qd aufert culpam ꝯfert gratiaꝫ: eſt veꝝ pp
cauſam dictā. ſ. qꝛ aufert maculam nō reatū. Reatus eniꝫ
ſine gratia tolli pōt: dico ſine gratia gratū faciēte: ꝗuis nō
ſine grā gratis data vl' facta: ſicut homo deſpectiue ꝗtat de
bitori inimico debitū cui tn̄ non remittit offenſam: adhuc
odiens eū: vel ſaltē nō diligēs. i. nolens facere ei bonū: licet
nolit facere ei malū. ¶ Sed ratio ſua nō videt̄ neceſſaria.
Si eni ſacramentū qd aufert culpā reponit ī ſtatu priſtino
ꝗtū ad id qd eſt neceſſitatis: cum grā ſit neceſſaria ad ſalu
teꝫ: tunc bene ſeqtur ꝙ is qui ante peccatū grām habebat
⁊ ꝑ pctm̄ eā perdidit: ꝑ ſacrm̄ qd aufert illud pctm̄ recuꝑet
graꝫ quā perdidit. Sꝫ puulus nunꝗ grām hūit: Unde ſi ꝑ
ſacramentum qd purgat peccatum originale reponit̄ ī ſta
tu priſtino: graꝫ nō habebit quā ꝓus non hūit. Similiter ſi
qs de limo terre formatus āteꝗ grām haberet mortaliter
peccaret ⁊ poſtea peniteret: ſi ſacrm̄ pnīe qd culpaꝫ aufer
ret ſolum in ſtatū primo reponeret: grām non conferret cū
nec prius haberet eam. Concludit tamē ratio ⁊ ſi nō gratia
forme vt dcm̄ eſt: tn̄ grā materie in puulo deſcendente ab
Adam ſm rōneꝫ ſeminalē: q per ſacramentū qd aufert ī eo
peccatū Ade debet reponi ī ſtatu in quo fuiſſet ſi Adā non
peccaſſet: quo ad id qd eſt perſone ⁊ neceſſitatis ad ſaluteꝫ.
Si āt Adā nō peccaſſet ex pactione cū deo filius ſuus ī grā
genitus fuiſſet. g ⁊c. xp̄s vero ī gratia cōceptus fuit non pp
donum fcm̄ Ade pro ſe ⁊ poſteritate: qꝛ nō fuit ab eo ſm rō
nē ſeminalē: ſed ex dono ꝓprio. Sed ſacrm̄ nō reponit ī ſta
tu: quo ad originalē iuſtitiā: qꝛ ꝓut excludit gratiā non ē ne
ceſſaria ad ſalutē. ¶ Sed hic orit̄ dubitatio quō circūciſio
ex ope operato cōferat gratiā ſi nō imprimit characterem.
¶ Dicēdū ꝙ ſm viā Thome non aliter ſacramētū cauſat
gratiam niſi quia cauſat diſpoſitionem ad gratiam que eſt
character uel ornatus. Unde circunciſio non imprimebat
characterem: ſed ornatum. Uel dicendum ꝙ nulluꝫ ſacra
mentum veteris leg. vel nature conferebat gratiaꝫ ex ope
re operato niſi ſola circunciſio. ⁊ illa que erat contra origi
nale: ſed circunciſio ⁊ huiuſmodi que ex opere operato con
ferebant gratiam in hoc differebant a ſacramentis noue
legis: non ſolum quia minus de gratia conferebant ꝗ iſta:
ſed etiam quia non conferebant niſi ex diuina pactione: ⁊
erant ſolum cauſa ſine qua non. Et propter hoc non ſolū ſu
ſcipiendo vt circunciſio: ſed etiam offerendo vel credendo
paruuli diſtātes iuſtificabātur. Dicitur enim ex opere ope
rato iuſtificare: quando preter illud nullum opus requiri
tur per ſe. ex parte iuſtificandi: licet forte per accidēs requi
ratur vt remouēs prohibens. Sed ſacramenta no. lo. plus
habēt: qꝛ in ſuſcipiēte aliqd efficiūt: qd ita diſponit ad gra
tiā ſicut facit opus operans: quod eſt motus liberi arbitrij

in deū ⁊ in peccatuꝫ. Et illud dicitur character vel ornat⁹.
¶ Et ideo pōt eē tertia opinio que poſſet imaginari: ꝙ ſola
circūciſio diſponebat: cetera que erant cōtra originale cōfe
rebant ex oꝑe operato ſolū ſicut cauſa: ſine qua non: omnia
autem alia neutro modo.

Quintus articulus eſt de remedio ꝯtra originale añ circūciſionē. vbi ſilr ſunt tres ꝯcluſiones.

¶ Prima eſt. ꝙ fides ꝓpa ī adulto erat remediuꝫ ꝯtra ori
ginale. De adulto. n. dicit Augu. Qui creauit te ſine te: ñ iu
ſtificabit te ſine te. Et fides formata: q̄ alr eſt mortua. Sed
ītelligendū eſt: formata ꝯnter nō antecedenter: qꝛ et meri
tuꝫ ⁊ ſacrm̄: ⁊ oīs cā ꝓcedit ſuū effectū. Un̄ cū remiſſio pec
cati mortal' ⁊ original' ſit q̄ſi formalr ꝑ grām ⁊ caritatē: ꝓus
ꝑ ſe eſt ſacrꝫ: ⁊ diſpō coexigita ꝗ illa que ſunt eius effectus.
In paruulo aūt erat remediū fides aliena: nō cuiuſcūqꝫ: ſꝫ
eccl'ie que ſemꝑ eſt formata. Hec aūt nō eſt habit⁹ nec act⁹
vt qdam dicunt: ſꝫ fides mediatoris ſm actum ſꝑ reqſita ē
vt dicūt: qd nō credo. Qꝛ aut ītelligit̄ de actu fidei proteſta
tiuo. ſ. ſigno exteriore: ⁊ ſic veꝝ eſt: ⁊ nulli hoc eſt dubiū: aut
de actu fidei elicito vel imperato. qd nō videtur veꝝ. qꝛ nō
plus reqrebatur fides tunc ꝗ nunc: ſed modo ſi nullus de
eccleſia eſſet in actu credendi: nec in actu alio: ⁊ vnus paga
nus intendens facere quod facit eccleſia baptiçaret paruu
lum: ipſe eſſet vere baptiçatus: ⁊ omnem baptiſmi effectuꝫ
conſequeret̄. Et ſimiliter ſi tempore nature vl' legis ſcripte
intendens facere: qd faciebat fidelis ꝓ paruulo circuncidē
do vel offerendo: illud ideꝫ feciſſet: videt̄ ꝙ fuiſſet verum
ſacramētū: etiā ſi nullus fidelis tūc ī actu fidei fuiſſet. imo
plus videt̄ ꝙ ſi in toto mundo fides periſſet actu ⁊ habitu:
⁊ infidelis baptiçaret paruulū: intēdens facere qd eccleſia
faciebat: idē ſacramētū eēt: cū haberet eandē materiā. ⁊ eā
dem formam: iō ⁊c. ¶ Nec valet prima ratio ſua: que hoc
ꝓbat: dicēs ꝙ ad actualē iuſtificationem reqritur actualis
vnio ad mediatorē: ſed actualis vnio nō eſt niſi ꝑ actualem
fidē. ideo ⁊c. Cōcedo maioreꝫ: ſed ad minorē dico ꝙ actua
lis vnio fit ꝑ actualem vſuꝫ ſacramēti a mediatore īſtituti:
qn̄ in fide actuali implicita hoc fit: licet nō actuali: nec habi
tuali explicita. ¶ Iteꝫ non valet ſcda ratio. que dicit fides
operabat̄ per modū meriti: ſed meritū cōſiſtit in actu. g ⁊c.
Dicendum ꝙ non videtur verum. ꝙ fides operet̄ per mo
dum meriti: qꝛ tūc ex oꝑe oꝑante: ⁊ nō ex oꝑe operato pro
deſſet. Unde ꝑ modū ſacramēti non meriti operabat̄ fides
cū ſigno: ſicut nūc intentio miniſtri cū ſacramento. ¶ Itē
nō valet tertia rō. que dicit ꝙ fides aliena nō poſſit valere
alteri ad iuſtificatōeꝫ: niſi vel ꝑ modū meriti vel ſuffragij
qd idē eſt: vel ſacrī. ſed fides aliena nō poterat valere ꝑ mo
dū ſacramenti: qꝛ nōdum erāt inſtituta ſacramenta: g vale
bat ꝑ modū ſuffragij: vel meriti: hoc auteꝫ nō poterat fides
aliena vt erat pſone: qꝛ frequenter erat informis: fides aūt
informis vni⁹ nō meret̄ aliqd alij: nec de ꝯdigno: nec de cō
gruo: licet ꝑ fidē īformē aliqs poſſit ſibypſi mereri de con
gruo. g oportebat ꝙ fides illa mereret̄ puulo iuſtificatōeꝫ:
vt erat fides eccleſie q̄ ſemꝑ formata eſt. Iſta ratio ꝯtinere
videt̄ multa nō vera. Primo qꝛ dicit ꝙ nō ꝑ modū ſacram̄
ti. dicēdū ꝙ imo fides cū ſigno videbat̄ eē ſacrēmētum. Et
qd dicit̄ ꝙ nō erāt aliq̄ ſacra īſtituta: dicēdū ꝙ imo per iſpi
ratōeꝫ. lꝫ nō ꝑ exteriorē legē. Erat. n. ſacrꝫ matrimonij ī re
mediū ꝯcupiſcētie. Circa qd ēt erat diſpēſatio de pluralita
te vxoꝝ: ⁊ ſacrm̄ pnīe ꝯ actuale: ⁊ aliud ꝯ originale. Nec vi
det̄ etiā ꝑ modū meriti de ꝯdigno: qꝛ nec tota eccleſia: xp̄o
excepto: pōt alteri mereri ſic pmā graꝫ. Itē qd dicit ꝙ fides
eccleſie ſemꝑ fuit formata. veꝝ ē. Sꝫ ſuppoſito ꝙ in tota
eccleſia militāte nō eēt fides formata actu: adhuc ſaluarē
tur ī fide eccleſie ⁊ nūc ⁊ tunc paruuli ꝑ ſacrā. Qn̄ eni ſacra
mentū exhibet̄: intentōe faciēdi illud qd xp̄s īſtituit ⁊ eccle
ſia catholica ſeruat: vel ſeruare debet: ꝑ hoc ī fide actu īpli
cita: lꝫ nō explicita ſaluat. Nec videt̄ fides aliter reqri ad
efficaciā ſacrī: niſi ꝙ exhibeat̄ ītentōe tali: ⁊ ipſa intētio eſt
fides. ¶ Scda ꝯ ē. ꝙ cū fide reqrebat̄ ſignuꝫ ſenſibile ex
terius: tam ꝓ paruulo ꝗ pro adulto: ſed dn̄ter ſicut nunc.
Plus eni valet hoī fides ꝓpria ꝗ paruulo aliena: ſicut plus
pōt peccare ꝑ ſe: ꝗ ꝑ aliū ꝯhere. Un̄ fides baptiſmi ꝑ ſe ſuf
fic ī neceſſitate: nō āt fides eccleſie paruulo: ſiue tunc: ſiue
nunc: qꝛ pari rōne: ſicut nūc nō ē peccati originalis actualis
remiſſio ſine ſacrō: d cuius rōne eſt res exterior: ſic nec tūc
cū ēt tūc res exterior eēt rōne ſacrī: qꝛ nō ē ſacramentuꝫ ex
ſolo actu īteriori ſine exteriori: ⁊ opus opatū quo qs iuſtifi
cat̄ cū actu īteriori: reqrit exterius aliqd ſenſibile: vel actu
qn̄ eſt reſpectu alteri⁹: vl' ſaltē voto: qn̄ eſt reſpectu ſuypi⁹.
Unde quouſqꝫ puulo: vel ꝓ paruulo exhibita eſſet benedi
ctio: vl' oblatio: aut aliqd hꝰ: qd tūc fiebat: ſꝫ nō hēmus ſcri
ptū: non erat mundatus ab originali. Sed ſicut lex Moyſi
traxit circunciſionē ex patrib⁹: ita forte traxit oblationeꝫ q̄
fiebat poſt partū. Et iō ēt ī adulto reqrebat̄ exteri⁹ ſignuꝫ:
licet contrariuꝫ qbuſdā videat̄. Cū eni hō peccādo ſe auer
tat a deo ꝯuertendo ſe ad ſenſibilia exteriora: iō oportet ꝙ
ſe iuſtificando conuertat ſe ad deum: humiliādo ſe ſenſibi
libus ꝓpter deū. Et iō omni tempore fuerunt ſacrā neceſſa
ria ad ſalutē: etiam ante omnē legem ſcriptā. Sacramentū
aūt eſt ſacre rei ſignū: ⁊ eſt materiale elemētū: exterius ocu
lis ſuppoſitū. Unde videt̄ de eſſentia oīs ſacramenti eē ali
qd ſenſibile exterius: qd nō eſt actus interior: ſed veꝝ eſt ꝙ
illd exteri⁹ nō erat ſic determinatū ſicut ē mō: qꝛ ꝯ actuale
mortale nūc nō ē remediū: ſine exteriori cōfeſſiōe: ꝯ origina
le ſine baptiſmo: tūc āt ab actuali iuſtificabat̄ per actū inte
riorē: cum ꝓpoſito ſatiſfaciēdi exteri⁹: vel per ieiunia: vel ꝑ
elemoſynam: vel ꝑ orōnem: qꝛ eedem partes ſatiſfactionis
erant q̄ ⁊ nunc. Sꝫ qꝛ originale ſatiſfactionē non reqrebat
ſed ſolum fidem. ꝑ quā ſibi remitti peteret dicēs: ab alienis
parce ſeruo tuo: iō ꝓbabile videtur ⁊ ſine ſigno exteriori
nec in re: nec in voto adhibito adultos ſaluari. Sed pro par
uulis qb⁹ deerat act⁹ interior reqrebat̄ aliqd exteri⁹. ¶ Ad
huc tn̄ reſtat dubiū. quō adult⁹ ſine ſacramēto a pctō mun
dabat̄. Unde videtur ꝙ vel ore remiſſionē petebat dicēs:
ab alienis pce ſeruo tuo: vel fidē de remiſſiōe aliquo ſigno
exteriori adhibito dclarabat. ¶ Tertia ꝯ ē. ꝙ vtrūqꝫ tā fi
des ꝗ ſignū exteri⁹ reqrebat̄ ꝑ modū ꝓcepti ⁊ ſacrī: ſꝫ diffe
rēter. Nā de precepto reſpectu qdē ſui adultus tenebat̄ ad
vtrūqꝫ: reſpectu paruuli ſimiliter. ſi videbat eū moriētē: qꝛ
ſi de nec̄itate ꝓcepti debꝫ hō moriēti exhibere elemoſynā
ſine q̄ nō pōt viuere: multo magis q videbat puulū morie
tē: maxime pater tenebat̄ ei adhibere vel ꝓ eo exhibere il
lud: ſine quo ñ ſaluabat̄: ſic etiā ſi qs videret paruulū morie
teꝫ quē ſciret nō eſſe baptiçatū: de lege charitatis: ⁊ ꝓcepto
teneret̄ eū baptiçare. Itē videt̄: ꝙ ꝑ modū ſacrī: vt dictuꝫ
eſt. Sed qꝛ nō erat aliqd determinatū: ſicut nūc aqua: ⁊ p⁹
circūciſio: ꝓpter hoc dicit Gregorius ꝙ ſola fides ſaluabat
ab originali: ꝑ quā tn̄ nō excludit̄ ſignū exterius: ꝓteſtās fi
dē. Un̄ ſola fides ꝓteſtata: ⁊ aliquo ſigno exteriori applica
ta ſufficiebat: nec aliud reqrebatur: niſi vt fidei proteſtati
uum: ⁊ per hoc integrans ſacramentū. Qꝛ aūt dicit illud va
lere per modū meriti videt̄ pro tanto habere colorem: qꝛ
fides ꝓpria adulto ſubuenit per modū meriti: quod tamen
non eſt meritum condigni: ſed tn̄ congrui: ergo a ſimili vi
detur ꝙ meritum eccleſie: licet non ſit meritum condigni
ad primam gratiam alteri promerendam: ſed tn̄ meritum
congrui: tamen ſufficit ad ſaluandū puerum. Iſtud tamen
non valet: tum qꝛ fides ꝓpria etiā per modum ſacramenti
voto ſuſcepti operatur: tum quia nō tantum valet paruulo
fides aliena quantum adulto fides propria. Unde non per
modum meriti: ſed ſacramenti. ¶ Ad primum in contra
rium dicendum: ꝙ pena ſenſibilis que eſt in circunciſione:

eſt ex natura actus: ꝛ nõ ꝓ ſatiſfactõe culpe: ſicut ꝛ ĩ baptiſmo ẽ pena ſenſibilis: cũ aqua ẽ nimis frigida. ¶ Ad ſcðum dicendum. ꝙ ſicut dictũ ẽ. circũciſio nõ fuit remediũ generale ꝯ originale: niſi vt ſignificãs cauſam traductiõis eius: que eſt ſolum in maſculis.

Queſtio. VI.

Sexto queritur Utrũ ſacramẽta legalia cõferrẽt grãz. Et videt ꝙ ſic: q2 erant ꝑpingora legi noue q̃ʒ circũciſio: que cã cõferebat: q̃re ꝛc. ¶ Cõtra. q2 erãt vacua ꝛ ĩperfecta ſʒ aplʒ: g ꝛc. ¶ Reſpõdeo circa hanc queſtionẽ videndi ſunt quinqʒ articuli.

Legalia purgabant irregularitatem.

Primus ꝙ ſacramenta legalia: erant purgatoria ab irregularitatibus illius legis: quibus arcebat aliqs ab ĩgrediẽdo caſtra: vt leproſus: vel tẽplũ. vt pueri: vel ſcã ad aliqd ĩmolãduʒ: vt leuite ꝛ ſacerdotes. Rõ h9 eſt: q2 intẽtio legis veteris erat hoĩes ad dei timorẽ ꝛ reuerẽtiã ĩducere: ꝛ a carnalib9 ad ſpũalia trahere paulatĩ. Et iõ ĩſtituit multa impedimẽta: quibus hoĩes ab vſu illoꝝ ſacramentoꝝ frequẽti ĩpedirent: ꝛ vt ſic magis ĩ reuerẽtia haberent: q2 oẽ raꝝ caꝝ. Et ſic ẽt paulatĩ a carnalibus obſeruãtijs diſſueſcerẽt: q̃ʒdoqʒ ab eis totaliter abſtrahẽdi tpe gratie. Et hec ĩpedimẽta ĩmunditie carnis dicebant: qbus hõ corꝑaliter accedere ad ſcã ĩydoneus efficiebat. Et ab his carnis ĩmundicijs ſacramẽta legis purgabãt: Quãdoqʒ ẽt poſt illamet ſacramẽta: ſacerdos manus lauabat ꝛ veſtimẽta: ne cũ manibus ſanguinolentis ꝛ cineroſis alia tangeret: qñ. ſ. offerebat ſacrificia ꝓ alijs: vt ſanguis hirci: ꝛ cinis vituli: ꝛ hꝫ: ꝛ q2 ſacramẽtoꝝ ad cõia non debet eẽ cõmixtio: ꝑꝑ qð ẽt vncti chriſmate man9 lauãt. Nõ ſic aũt ſacramẽta nr̃a a nr̃is irregularitatibus nos purgãt: niſi ꝙ baptiſmus forte tollit illã q̃ ꝯhĩt ex homicidio q̃cũqʒ. Sʒ illã q̃ ex ſacramẽto ꝯhĩt: vt bigamiã: nõ purgat. Exẽplũ ð ꝑma ẽ: q2 paul9 homicida ſtephãi poſt baptiſmũ ſacerdos ꝛ eṗs fuit. Sed aliquãdo ꝯtingit ꝙ ſacramẽta etiã debite ſuſcepta faciunt cõtrahi irregularitatẽ: vt ſecunde nuptie: aliquãdo ſi ĩdebite vt ordines ĩ excõmunicatiõe ſuſcepti. Nõ ſic aũt ſuſcipe cetera ſacramenta facit irregularẽ: q2 nõ ẽ expreſſum: licet ea cõferre ĩ excõicatiõe vel ſuſpẽſiõe faciat irreglarem.

Legalia erãt meritoria.

Secundus articulus ẽ ꝙ erãt meritoria: vtpote q2 erãt mã ꝛ actus latrie: Dr̃. n. aliqs actus meritori9 ð ſe. i. ex oꝑe oꝑato. qñ eſt de gñe bonoꝝ: ꝛ ecõuerſo de ſe ðmeritori9. i. ex opere operato quãdo eſt de genere maloꝝ. Silr̃ aliqñ eſt opus oꝑatũ ĩdifferẽs: ſʒ ex oꝑe operãte meritoriũ vel demeritoriũ: vt iacere lapidẽ ꝓ fundatiõe eccleſie: vel ꝓ lapidatiõe ĩnocentis. Sic igr̃ ſacra legalia ſʒ ſe ꝯſiderata ex oꝑe oꝑato nõ erant meritoria nec demeritoria: ſʒ ĩndr̃ia: q2 ĩmolare aĩalia põt bene ꝛ male fieri: ſʒ prout ex ꝑcepto dei fiebant: ꝑ qð non ſolũ ĩdifferens: ſʒ ẽt ꝙ de ſe malũ ẽ: põt fieri bonũ: ſicut ducere vxorem fornicariaʒ: et ĩmolare filiũ ĩnocentẽ: erant meritoria.

Legalia erãt ſatiſfactoria.

Tertius articulus ẽ: ꝙ erãt ſatiſfactoria: q2 opera ðo accepta: ꝛ penoſa ſunt ſatiſfactoria: hꝫ autẽ erãt oneroſa: vt notũ eſt. Item erant deo accepta ſm ꝙ ab ipſo ĩperata. ꝛ ad ðuotõeʒ offerẽtiũ relata: Licet eẽnt odioſa relata ad idola: qbus ẽt illa offerebant: ꝛ ad illos qui illa ĩdigne deo offerebãt. Secundũ ſe autẽ abſolute: nec erant accepta: nec non accepta.

Legalia erãt diſpoſitiua ad gratiam.

Quartus articulus ẽ. ꝙ nõ erãt diſpoſitiua ad grãm vt qdã dicũt. diſtiguẽtes. q2 q̃dã ſunt: q̃ dicunt ſacramẽta large: vt illa q̃ a populo mediãtib9 miniſtris offerebãt: puta decime: oblatões: ꝛ ſacrificia. i. aĩalia ad ſacrificãdũ: ꝛ cetere oblatões. Et hec nõ conferebãt gratiam ex oꝑe oꝑato. Huius gratia ẽ: q2 ĩ ſacramento nõ confertur grã niſi ſuſcipiẽti ſacramẽtũ: licet cõferenti vſus poſſit eſſe meritori9. Sed ſacramẽta hoc mõ dicta nõ ſuſcipiebantur ab aliquo ꝑ modũ ſacramẽti: ſed erãt oblatiões deo facte ꝑ man9 miniſtroꝝ legis: ergo ꝑ talia ſacra nulli ꝯferebat grã. Alia vero dicebant magis ꝓprie ſacra: q̃ miniſtrabant populo ꝑ ſacerdotes ꝛ leuitas: ſicut ꝑ aquã luſtratõis purificabant leuite ꝛ alij: vt hr̃ numeroꝝ octauo: ꝛ ſacerdotes ĩ ſua ꝯſecratione tĩgebant ſanguine arietis in extremo auricule: ꝛ pollice mãus dextre ac pedis: vt dr̃ Leuitici. 8. ꝛ ſic in ꝑlibus alijs. Et iõ ſic ſacra accipiẽdo. dõʒ ꝙ ĩ qbuſdã cõferebatur grã: ĩ qbuſdã nõ: q2 cũ ſacra efficaciã hẽant ex ĩſtitutõe diuina: illa ſacra ve. le. que a deo ĩſtituta ſunt ad effcm: q nõ põt haberi ſine gratia: aut ad effectũ: q nõ põt exerceri ſine gratia: ꝯferebãt gratiã ex pactione ꝛ ordinatiõe diuina: nõ enim deficit deus in necarijs: et talia vident fuiſſe circunciſio: q̃ ordinabat ad deletionẽ peccati originalis: que nõ põt fieri ſine gratia: ꝛ vnctio ſacerdotalis: q̃ ordinabat ad adminiſtratõeʒ ſacramẽtoꝝ: q̃ nõ poterat bene fieri ſine grã: vt ĩfra patebit. Alia aũt ſacramenta: que ordinabant ad effectum: ꝑꝑ quẽ nõ reqrebat gratia: nõ ꝯferebant gratiã: ſicut fuit in emundatiõe leproſi q aſꝑgebatur cũ ligno cedrio: ꝛ yſopo ſãguĩe paſſeris ĩmolati: ꝛ cetera q̃ tãgunt leuitici. 14. ꝛ ĩ ſimilibus: q2 hec etiaʒ ſignificabãt aliqd ſacrum in lege noua futuꝝ: tñ pro tunc nõ exhibebant: niſi ꝑpter corporaleʒ effectũ. ſ. ad tollẽdã aliq̃ʒ irregularitatẽ legis per quã arcebãtur ab ĩgreſſu caſtroꝝ vel tẽpli. ¶ Contra iſtud tamẽ videt. ꝑmo ꝙ aliqua cõſiſtebant in offerendo: q̃ tamẽ erant cõtra pctã: q̃ ſine gratia nõ remittunt: igit vel in illis dabat gratia: qð eſt ꝯtra ꝑmũ membꝝ: vel de9 ðficit ĩ neceſſarijs: qð eſt cõtra tertiũ: q2 ad remiſſionẽ pctõꝝ plus reqrit gratia q̃ʒ ad ĩmolãdũ vnũ bouẽ. ¶ Si dicat ꝙ tũc ſolũ cõfert gratia qñ vtrunq̃ʒ cõcurrit. ſ. ꝙ ẽ ĩ ſuſcipiẽdo: ꝛ ꝙ ordinatur ad actũ gratie: hoc ipſum ẽ deũ deficere in necijs: q2 ipſe nõ ꝓuideret de ſacramẽto ſuſceptiuo: ĩ illo qð gratiã requirit. ¶ P̃. cõtra originale in mulierib9: ꝛ in viris ante circũciſionẽ nõ erat aliquod ſacramẽtuʒ ĩ ſuſcipiẽdo a paruulo: ſʒ oblatio aut ſacrificiũ aut hꝫ: igit ſi illud nõ poterat ꝯferre gratiã ex oꝑe operato: male erat ꝓuiſũ paruulis q nõ poterant habere opus operãs. ¶ Secundũ membrũ hñ eſt veruʒ. Sʒ ſecus eſt de ſacramẽtis noue legis: q2 ad vſuʒ matrimonij: ꝛ ꝯfirmatiõis nõ eſt gratia neceſſaria: cum ſine peccato vxor ꝛ vir poſſint mutuo petere: ꝛ rddere debitũ: ꝛ cõfiteri xp̃m etiã carẽtes gratia: ſimiliter ꝛ ſine gratia cõfiteri pctã: ꝛ aliqñ cõmunicare: ꝛ tñ in oĩbus iſtis cõfert gratia. ¶ 3m qð dicit de ſanctificatõe ſacerdotũ dubiũ eſt: ꝛ vtruʒ idem ĩtelligat de ſcĩficatione leuitaꝝ: q2 ibi eadeʒ ratio videt: q2 neutꝝ ſine gratia digne fieri põt: iuxta illud. Mundamini q fertis vaſa domini. Et tñ ibi non videtur dari grã: dicẽte aplõ. Sine ſanguinis effuſiõe nõ fit remiſſio peccatoꝝ. Ibi aũt nõ erat ſanguinis: ſed aque aſꝑſio ĩ leuitis: nec ſimiliter in ſacerdotibus purificãdis: ſʒ ſolũ in ꝯſecrandis. ¶ Si dicat ꝙ aqua luſtratõis cõfecta erat ex ꝑma effuſione ſanguinis in die ꝓpitiatiõis: adhuc nõ ẽ ratio cũ eſſet vna aq̃ qua oĩs irregularitas tã laicoꝝ q̃ʒ miniſtroꝝ purgabat. quare ĩ vno cauſaret remiſſionẽ: in alio nõ: cum tamen eſſet eadeʒ materia: ꝛ non alia forma. ¶ Ad argumentũ ſuum eſt dicẽdum: ꝙ aqua luſtrationis aliqui aſꝑgebant. vt mũdarent ab eo qð nullum peccatũ erat immo erat meritum: vt mortuum ſepelire: quo facto Tobias gratiã promeruit. ergo huiuſmõi ſacramentũ nõ ordinabat ad aliquid: ad qð eẽt grã neceſſaria. Magis aũt ſacrificia: que ordinabant ad remiſſioneʒ peccatoꝝ principis: ſacerdotis: populi: ꝛ anime videntur gratiam requirere: ſine qua nullũ peccatũ dimittitur ꝛ tamen illa non ꝯſiſtebant in ſuſcipiendo: ſed in offerendo. ¶ P̃. apoſtolus dicit: ꝙ ſine ſanguine nõ fit remiſſio peccatoꝝ: ergo in ſolis illis peccata remittebantur: in quibus ſanguis effundebat. Sed ipſe dicit ꝙ impoſſibile eſt ſanguine hircoꝝ aut thauroꝝ auferri peccatũ: ergo nec vbi ſanguine tingebat extremũ auricule: policis: ꝛ pedis dextri: qð ĩ ſuſcipiẽdo ꝯſiſtebat pctm̃ remittebat: g grã ꝯferebat: ꝑ quã pctm̃ remittit. ¶ P̃. apl̃s expꝛ̃ſſe dicit ꝙ ſanguis vitule ſãctificat ad emũdationẽ carnis: ſʒ ad emũdandã ꝯſcientiã ab oꝑibus mortuis. i. pctis ſolus ſanguis xp̃i: g ꝑ ſacra ſuꝑ vtrũq̃ʒ poſitẽ eccl̃ie aſꝑgit. ¶ Ad rõnẽ q̃ dicit: ꝙ de9 nõ deficit in neceſſarijs: verũ eſt. Uñ q2 paruulus non põt ſe ad gratiã ꝑparare: ſemꝑ in paruulis neceſſariũ fuit ꝯ originale tale remediũ: ꝑ qð ex oꝑe oꝑato diſponerent: q ꝑ opus operãs ſe ꝑparare nõ poſſunt. Et iõ ſiue obligatiões eẽnt quas paruuli ante legẽ: ꝛ femĩe ſub lege nõ ſuſcipiebãt: vl̃ in purificatiõe parturiẽtis ꝛ hꝫ: ſiue circũciſio quã ſuſcipiebat ꝑuulus: illud ſemꝑ ex oꝑe oꝑato iuſtificabat. In adl̃tis aũt nõ eſt neceſſariũ: q ꝑ cõtritionẽ ſemꝑ potuerũt iuſtificari: nõ ſolũ ab actuali: ſʒ etiã ab originali. Nã ĩ baptiſmo flaminis ſaluat: qui nõ põt habere baptiſmũ fluminis. Unde ſi ꝑꝑ hoc qð erãt in le. ve. aliqua ſacra ordinata ad aliqd: ad qð erat grã neceſſaria: illa ꝯferebãt graʒ: hec maxime fuiſſent illa: que fiebãt pro pctis: que ſine grã remitti nõ poſſunt. Sed illa grãm nõ ꝯferebãt ex oꝑe oꝑato: ſm regulã ipſoꝝ: q2 cõſiſtebãt in ſuſcipiendo: ſʒ in offerẽdo: g diſtinctio nõ eſt bona. In ſuſcipiẽdo aũt ſolũ ſacra no. leg. ꝯferũt grãm ꝛ nõ in offerẽdo: ſicut in cõicando: ꝛ nõ in cõſecrãdo ex oꝑe oꝑato: homo ꝯſequit gratiã: ꝛ ſic de alijs.

Modo vetera noua [...]

¶ Dõm g ꝙ ſacra ve. le. ꝯferebãt gratiã ex oꝑe oꝑante. ſicut ex cã per quã: ſed ex oꝑe oꝑato: ſicut ex cauſa ſine qua non. Ꝯ̃rio aũt ſacra no. le. per ſe quidẽ ex oꝑe operato: ſed per accñs ex opere operãte: ſicut ex cã ſine qua nõ: in adulto. De ſacr̃is aũt ante legẽ videt: ꝙ circũciſio ꝯferebat ex oꝑe oꝑato: ſiue ex ſola pactiõe ſiue diſpoſitione. Reliqua vero que erant ꝯ originale per ſe ex oꝑe oꝑato ſicut ex pactione: nõ aliter: q2 in paruulis nõ poterat eſſe op9 operãs. Et de fide qdẽ põt concedi: q2 illa eſt a deo: de ſigno vero exteriori ideʒ: q2 erat inſtitutũ a deo ꝑ inſpirationẽ: ꝛ ſi nõ in ſpãli: ſaltẽ in gnãli. Et ſic ex diuina inſtõne poterat hoc habere. De pnĩa vero que erat ꝯtra actuale: non videt ꝙ ex oꝑe oꝑato: q2 lʒ ordinaret ꝯtra defectũ q ſine grã tolli nõ põt: poterat tñ haberi ex oꝑe operãte: ſic de ſacro quo fiebant ſacerdotes. Silr̃ de mr̃imonio: q2 vſus eius grãm nõ requirit: ꝛ q2 eſt ꝑſonarũ: q̃ per opus operans poſſunt grãm acquirere. Sacrificia aũt: decime ꝛ oblatiões nõ cõferebãt ex oꝑe opto: niſi qñ exhibebant vt ſignuʒ fidei ꝓ paruulo ab originali mũdãdo: q2 tũc ſolũ erat neceſſariũ. ¶ Sed dubiũ videt de h̃ qð dictũ ẽ ꝙ ſacra ſolũ ĩ ſuſcipiendo cauſent gratiã: ꝛ nõ aliter ex oꝑe oꝑato: q2 hoc videt habere inſtãtiã de mr̃imonio. Eſt. n. duplex ſacri ſuſceptio vna q̃ eſt eẽntia ſacri: ſicut in oĩbus preter eucbariſtiã ꝛ mr̃imoniũ: alia que ẽ vſus ſacri: ſicut in eucbariſtia: cuius ꝯſecratio mãe eſt eſſentia: vſus võ ei9 eſt ſuſceptio veri ſacramẽti ꝛ nõ ſacrm̃. Et iſte due ſuſceptiones ſacroꝝ bene poſſunt eẽ mediũ: ꝑ qð ſacrm̃ cõfert gratiã ex oꝑe oꝑato: q2 iſta ſuſceptio ſacri: vel eſt ipſuʒ ſacrʒ: vel nõ eſt ſine eo. Sed in matrionio nõ ſic: quia eẽntia ſacri eſt in conſenſu expreſſo ꝑ verba de pñti: nõ aũt in benedictiõe nuptiali: q̃ nõ eſt ſacrm̃ ſed eſt qd ſacrale. vñ ſi in ſuſceptione bñdictionis cõferat grã: hoc nõ eſt ex oꝑe oꝑato: cũ illud nõ ſit ſacramẽtũ: qð ſolũ cõfert gratiã ex oꝑe oꝑato. Si auteʒ ipſe ꝯſenſus expreſſus gratiã cõfert: tũc nõ ẽ ibi qð recipiat: niſi ꝙ vnus ſuſcipit ꝯſenſuʒ alteri9: vel ꝙ vnus ſuſcipit aliũ: cũ dicit accipio te in meã vel in meũ. Et ſic ipſemet ꝑſone ſunt mã ſacri: q2 mã eſt id qð ſuſcipit. Uel dõm ꝙ in mr̃imonio ſuſcipit forma ipſa verboꝝ ab illo qui acceptat. Et in pnĩa forma abſolutiõis ab illo q ſe ſubijcit clauibus.

Quintus articulus eſt de ceſſatiõe legaliuʒ. Et ſunt q̃tuor ꝯnes. ¶ Pꝛ̃ia ꝙ circũciſio debuit ceſſare: q2 ſic dr̃. C. de iure deliberãdi. l. ſcim9: vbi imꝑator nouũ remediũ dedit heredib9 ꝙ nõ poſſunt vtroq̃ʒ vti: imo q pro nouo bñficio vet9 elegit: grauamẽ ĩputet ſibi. ꝛ tenet debitũ ſoluere inſolidũ ſicut dicit apl̃s. Si circũcidimini xp̃s nõ ꝓderit vobis. Et ꝯteſtor oĩ circuncidẽti ſe ꝙ debitor eſt vniuerſe legis faciẽde. vñ circunciſio totalr̃ ꝛ vlr̃ ceſſit baptiſmo: quia baptiſm9 eſt vlr̃ oĩuʒ ſexuũ ꝛ gentiũ. Sʒ remediũ qð erat ante circũciſioneʒ: ipſa data ſolis viris de familia Abrae ꝛ ſeminis eius: nõ ceſſauit in feminis ꝛ viris alterius generis.

Circũciſio debuit ceſſare.

¶ Scða ꝯ eſt de legalib9: ꝙ legalia ceſſauerũt: niſi q̃ʒtũ ꝑ leges aut canones ĩnouant. ſic pena furti manifeſti eſt q̃druplũ poſtq̃ʒ ꝯdẽnat9 eſt per iudicẽ. Cerimonialia multo magis ceſſauerũt que etiã renouari nõ poſſunt: q2 eſſet mẽdaciũ facto ꝛ iudaiʒare: quia ſignificabãt xp̃m futurũ. vñ ea ſeruare eſt xp̃m veniſſe negare: niſi thurificatio q̃ ſignificat deuotionẽ ꝛ orõnẽ: q2 oʒ ſemꝑ orare. 2a ꝯ

¶ Tertia ꝯ eſt de moralib9: q2 illa nunq̃ʒ ceſſant ſed ſemꝑ remanẽt: q2 iura nãlia ſemꝑ ꝛ vbiq̃ʒ ĩmutabilr̃ ꝑmanẽt. inſtit. de iure nãli. §. vlti. 3a ꝯ

¶ Quarta ꝯ eſt de tẽpore ceſſatiõis legaliũ. Ubi ſciẽdũ eſt ꝙ circa hoc videt q̃daʒ difficultas ex qbuſdã ꝯrietatib9 q̃ circa hoc inueniũtur tã in canone q̃ʒ dictis ſanctoꝝ. Inueniunt eñi qñq̃ʒ obſeruata legalia tpe grẽ: qñq̃ʒ aũt ꝓhibita. De hoc etiã Petrus a Paulo redargut9 videt Gal. 2. Et iõ ſuꝑ h̃ Hiero. ꝛ Augu. diuerſa ſenſiſſe vident. Uolebat eñi Hiero. ꝙ legalia ſtatim poſt paſſionẽ xp̃i q̃ʒtũ ad illos ad quos grã noui teſtamẽti diuulgata erat manifeſte fuerũt mortifera: ſʒ aplõs q̃dam pia diſpẽſatione his vſos fuiſſe ad vitandum ſcãdalũ iudeoꝝ. Et ideo Petrus iudaiʒãs nõ peccauit diſpẽſatorie illud faciẽs: ſm ꝙ ẽt dr̃ ꝑ coꝛin. 9. Oĩbus oĩa factus ſum. Et ſilr̃ Paulus diſpenſatorie eũ redarguit: ne gẽtiles quoꝝ ipſe erat apl̃s exẽplo Petri q̃ſi ſacramenta ea q̃rerent: quia ipſe inuenit eadẽ pia ſimulatiõe ſeruaſſe. Et ſic vterq̃ʒ excuſat: ꝛ Petrus a culpa: ꝛ paulus a procaci reprehẽſione. Sed q2 nõ videt cõueniẽs ꝙ apl̃i aliqd cõtra veritatẽ doctrine feciſſent ad vitãdũ ſcãdalũ iudeoꝝ: nec iterũ videtur ꝯueniẽs ꝙ Paulus in epl̃a ad Gal. aliqd ſimulate diceret: vbi dicit Petrũ reprehenſibilẽ fuiſſe: iõ Augũ. aliter dicit ꝛ meli9: ꝙ ante xp̃i paſſionẽ legalia fuerũt obſeruãda ex neceſſitate diuine iuſſiõis: ꝛ hũerũt adhuc effectũ: ſed poſt chriſti paſſionẽ ante diuulgationẽ euãgelij obſeruari poterãt a iudeis ad fidẽ ꝯuerſis: nõ ſpeʒ in illis ponẽtibus: quaſi alicuius virtutis eſſent: aut q̃ſi ꝙ ſine ipſis grã chriſti nõ ſufficeret ad ſalutẽ: ſʒ ne oĩno lex vetus videret reprobãda: ſi ſtatiʒ q̃ſi idolatria fugeret: ꝛ iõ mater ſinagoga erat deducẽda ad tumulũ cũ honore: ſed poſt diuulgationẽ euãgelij nõ ſoluʒ nõ ſunt ſalutifera: ſed mortifera. Medio g tpe Petrus ꝛ Paulus ꝛ alij apl̃i legalia obſeruabãt: nõ ſimulatorie ſed vere. Petrus tñ ĩcaute ſe habuit ĩ obſeruatiõe legaliũ: nimis ꝯdeſcẽdẽs iudeis illis qui dicebãt legalia illa eẽ obſeruãda: ita vt aliqui eius exẽplo inducerent ad ea obſeruanda q̃ſi neceſſaria. Et iõ reꝑheẽſibilis erat: et aliquã leuẽ culpã ĩcurrit. Et Paulus vere ꝛ nõ diſpẽſatiue ipſũ reprehẽdit. Diuulgatio aũt euãgelij facta ꝑ aplõs toti iudee ꝛ iudeis q erant in diſperſiõe ſiffecẽ ad cerimonias relinquẽdas: q2 gẽtiles illis nõ erant ſubiecti. Añ ãt diẽ iudicij oʒ ĩ oẽs gẽtes euãgeliũ ꝑdicari.

4a ꝯ

De ceſſatione legaliũ diuerſitas ĩter Aug. ꝛ Hiero.

Excuſat Petrũ a culpa.

¶ Ad argm̃ ĩ oppm̃ dõʒ: ꝙ ſacra ꝓpingora no. le. fuerũt ꝑfectiora ceteris parib9: vt fiat ꝯparatio eoꝝ inter ſe q̃ in lege ꝛ añ legẽ ĩſtituta fuerũt ſolũ ad ſignificãdũ: ꝛ alioꝛũ iter ſe que ĩſtituta fuerũt ad ſcĩficandũ. Et iõ ſi ſub lege ĩſtitutũ fuiſſet aliqð ſacrm̃ contra originale: fuiſſet perfetius ꝛ efficatius q̃ʒ circũciſio. ſʒ nõ fuit.

¶ De ſacr̃is no. le. Di. II. a

Nunc ad ſacramenta noue legis accedamus q̃ ſunt baptiſmus: cõfirma-

tio: panis benedictio: ideſt eucharíſtia: penitē-tia: vnctio extrema: ordo: cõiugiũ. Quorũ alia remediũ contra peccatũ prebent ⁊ gratiam ad ſutricem conferunt: vt baptiſmus: alia in remediũ tm̃ ſunt: vt coniugium. alia gratia ⁊ virtute nos fulciunt; vt eucharíſtia ⁊ ordo.

¶ Quare mox poſt hominis caſum non fuerint inſtituta. b

s Si vero queritur quare non fuerint hec ſacramẽta inſtituta: mox poſt hominis lapſum: cũ in his ſit iuſtitia ⁊ ſalus: Dicimus ꝙ ante aduentum xp̃i qui gratiam attulit gratie ſacramẽta fuiſſe danda: que ex ipſius morte ⁊ paſſione virtutem ſortita ſunt. Chriſtus autẽ venire noluit anteq̃ȝ homo de lege naturali ⁊ ſcripta conuinceretur: quod neutra iuuare poſſet.

¶ Quod ſacramentuȝ coniugij fuit ante peccatum. c

f Fuit tamẽ coniugium ante peccatum inſtitutũ nõ vtiq̃ȝ per remediũ: ſȝ ad ſacramentum ⁊ ad officiuȝ. poſt peccatũ verõ fuit ad remediũ cõtra carnalis cõcupiſcẽtie corruptelam: de quo ſuo loco tractabimus.

¶ De baptiſmo d

n Nunc vero de baptiſmi ſacramento videamus qd̕ inter noue gratie ſacramenta primũ eſt. Baptiſmum xp̃i Joãnes ſuo baptiſmo prenũciauit: qui prim⁹ baptizaſſe legit̃: ſȝ in aqua: nõ in ſpũ: ſicut ipſe ait. Ego baptizo vos in aqua. i. in penitẽtiã. Sola. n. corpora abluebat: a peccatis vero non mũdabat. Baptiſmus Joãnis erat in penitentiã: nõ in remiſſionem; baptiſmus vero chriſti in remiſſionem. Quia Joannes baptizãs homines ad penitentiam vocabat: ⁊ quos baptizabat penitere docebat: ſm̃ illud. veniebant ad Joãnem cõfitentes peccata ſua. Sed in baptiſmo Joãnis non dabatur peccatoruȝ remiſſio: que data eſt in chriſti baptiſmo.

¶ Quid vtilitatis habebat baptiſm⁹ Joannis. e

a Ad quid ergo vtilis erat baptiſmus Joannis: Qui homines vſu baptizandi p̃parabat ad baptiſmum chriſti. Sed q̃ritur quare dictus eſt baptiſmus Joannis ſicut veritas dicit. baptiſm⁹ Joãnis vnde eſt: Quia ibi Joãnis operatio tm̃ viſibilis erat exterius lauãtis: nõ inuiſibilis gratia dei virtutis operãtis interius. Sed tamen ⁊ illa Joannis operatio a deo erat ⁊ baptiſmus ille a deo erat nõ ab homine: ſed hominis dictus eſt: quia nihil gerebatur quod non ageret homo. Si vero queritur an ſacramentum fuerit: Satis poteſt concedi ex eo ſenſu: quo legalia ſigna dicuntur ſacramenta. Significabat enim baptiſmus Joannis eſſe rem ſacramenti: ſcilicet baptiſmum chriſti qui nõ tm̃ eſt penitentie: ſed ⁊ remiſſionis peccatorum.

¶ De forma baptiſmi Joãnis: ⁊ de baptizatis ab eo. f

b Hic conſiderandum eſt ſi baptizati a Joanne iterũ baptizati ſunt baptiſmo chriſti: ⁊ qua forma verborum vſus ſit Joannes. Illi qui baptizati ſunt a Joanne neſciẽtes ſpiritum ſanctũ eſſe ac ſpem ponentes in illius baptiſmo poſtea baptizati ſunt baptiſmo chriſti. Baptiſmus autem Joannis in nomine venturi tradebatur. Unde Hieronymus ſuper Johelem. Qui dicit ſe i chriſtum credere: ⁊ non credit in ſpiritumſanctum: nondum habet claros oculos. Unde baptizati a Joãne in nomine venturi: ideſt domini Jeſu: quia dixerunt: Sed neque ſi ſpirituſſanctus eſt audiuimus: iterum baptizabautur: immo verum baptiſma accipiebant. Illi vero qui ſpem nõ poſuerunt in baptiſmo Joannis: ⁊ patrem ⁊ filium ⁊ ſpiritumſanctum credebant: non baptizati fuerũt: ſed impoſitione manuũ ab apoſtolis ſuper eos facta ſpiritũſãctum receperunt. Alij vero qui non ita credebant: baptizati ſunt baptiſmo chriſti: vt predictum eſt. Unde Hieronymus. Qui ſpiritumſanctum neſciebãt cũ baptiſmum a Joanne ceperunt: iterum baptizati ſunt baptiſmo chriſti: vt predictum eſt; ne quis ex iudeis vel gentibus putaret aquam ſine ſpiritu ſancto ad ſaluteȝ poſſe ſufficere. De hoc etiam ambroſius in libro de ſpirituſancto ait. Quidam negauerũt ſe ſcire ſpiritum ſanctum: cuȝ baptizatos ſe dicerent baptiſmo Joannis qui aduenientis Jeſu non in ſuo baptizauit nomine. Iſti ergo quia nec in chriſti nomine: nec cum fide ſpirituſſancti baptizati fuerãt: non potuerunt accipere baptiſmi ſacramentũ. Baptizati ſunt ergo in nomine chriſti: nec iteratum eſt in his baptiſma ſed nouatum.

Circa ſecũdã diſtinctioneȝ q̃runt̃ tria. Primo de inſtõne ſacrorum no. le. 2° de baptiſmo Joãnis. 3° de grã ſacrali.

Queritur ergo p̃mo de inſtõne ſacramẽtorum no. le. an ſint a xp̃o inſtituta. Et videt̃ ꝙ nõ: qȝ miniſtri legis grẽ ſunt digniores q̃ȝ ſacerdotes ſiue miniſtri legis nãe: qȝ illi ſine ɔſecratiõe iure primogeniture ſ hẽbant: hi ãt p verũ ſacr̃m fiũt: ſȝ illi ad libitũ iſtituebãt ſacr̃a. g̃ multo magis ſacerdotes no. le. ¶ Cõtra: qȝ ſacr̃a no. le. ſunt digniora ſacr̃is ve. le. qȝ illa erãt inania ⁊ miſtra

mortis: ſȝ ipſa fuerũt a deo indicãte inſtituta ⁊ ſcripta p̃°: ſȝ poſtea ſcripta a Moyſe ſicut ⁊ tota lex miniſtrata p angelos. g̃ multo magis ſacr̃a gratie. ¶ R°. circa hãc qõnem tria ſunt vidẽda. p° qñ ſacr̃a no. le. fuerunt inſtituta. 2° a quo fuerũt inſtituta. 3° qs poſſit ea inſtituere.

Circa primum ſunt tres ɔ̃nes. ¶ Prima de inſtõne ipſoruȝ q̃ȝtũ ad vinculũ ⁊ ligamẽ vel obligationeȝ que cepit in paſſiõe: nõ ante nec tardius: puta ꝙ baptiſmus ⁊ pñia que ſũt ſacr̃a neceſſitatis fuerũt ĩ p̃cepto chriſto mortuo: ita ꝙ ante mortẽ chriſti non tenebat̃ aliqs ad baptiſmũ ⁊ pñiaȝ: ſed ſufficiebat ad ſalutẽ circũciſio ɔ̃ originale: ⁊ pñia ſm̃ ritũ illius tp̃is ſine ɔfeſſiõe: puta ꝙ offerret hyrcũ vel caprã ⁊ h⁊: ſicut ĩ lege erat p̃ceptũ: qȝ qñ vnũ remediũ ſufficit ad ſalutẽ qd̕ eſt in p̃cepto: nõ dȝ hõ cũ illo ad aliud obligari: maxime obligatiõe no. le. q̃ nõ eſt in on⁹. Si. n. hõ hȝ originale ⁊ mortale actuale: nõ tenet̃ ipſe baptizari ɔ̃ originale: ⁊ cũ hoc cõfiteri de actuali mortali: ſȝ p vtroq̃ȝ ſufficit baptizari. Uñ cũȝ ante mortẽ xp̃i hñs actuale mortale eſſet obligat⁹ ad pñiam illius tp̃is: ſi erat iudeus ſm̃ legẽ ſcriptã: ſi alius ſm̃ legẽ nature: ⁊ ſi erat in originali tenebat̃ circũcidi. vel alio mõ ſi alius: qȝ vſq̃ȝ ad paſſionẽ oĩa ſacr̃a durabãt: ⁊ obligabãt ⁊ valebãt ſicut pri⁹: qȝ añ mortẽ xp̃i nec circũciſio xp̃i ſoluit obligationẽ circũciſionis nec aliã obligationẽ p tũc: iõ ad ſacr̃a no. le. p tũc nullus tenebat̃: nec erãt ĩ p̃cepto ſȝ in ɔſilio. Qd̕ aũt dictũ fuit niſi quis renatus fuerit ⁊c. ⁊ niſi pñiam egeritis oẽs ſimul p̃ibitis: ĩtelligẽdũ ẽ pro tp̃e paſſiõis. Poſt paſſionẽ ãt ſtatiȝ ꝙ ĩnotuit: vel culpa nõ ſciendi fuit eorum obligatio cepit: qȝ tũc obligatio legaliũ ⁊ etiã v̄tus ceſſauit: ⁊ ſola remedia legis grẽ: q̃ ſola ſufficiebãt: ligare ceperũt: nõ ſolũ gẽtiles ſȝ ẽt iudeos. Naȝ circũciſus añ mortẽ xp̃i: nihilomin⁹ poſtea debuit baptizari: vt Paulus ſi voluit ſaluari. Et ſil̕r q̃ȝuis d̕ p̃ctis ſuis pri⁹ ſatiſfeciſſet ſufficiẽter ſȝ legẽ ſuã: tñ ſi mortalia erãt ɔfiteri tenebat̃ poſt paſſionẽ: qȝ ſic eſt neceſſaria ɔfeſſio ɔ̃ actuale mortale. ſicut baptiſmus ɔtra originale: ſed q̃ȝuis eẽt deletũ originale p circũciſionẽ: nihilominus erat aliqs baptizandus: g̃ pari rõne de cõfeſſione reſpectu actualiũ: niſi de illis quib⁹ xp̃s p̃prio ore: ⁊ per ſe peccata remiſit: ſicut paralitico: ⁊ Magdalene: ⁊ Zacheo: qȝ eniȝ ſũmus ſacerdos eos abſoluerat: ſufficiebat. Et ſic tenetur quis bis ſatiſfacere pro eodẽ p̃ctõ in tali caſu: qd̕ tñ eſt dubiuȝ. Et veri⁹ videt̃ ɔ̃triuȝ: qȝ de⁹ nõ iudicabit bis in idip̃ȝ: nec cõſurget duplex tribulatio. Nec eſt ſil̕e de baptiſmo: qui p̃pter characteȝ ẽt ſc̃ificatis in vtero exhibet̃ vt induant dñm Jeſuȝ xp̃m: ⁊ mẽbris ceteris cõformentur: ſicut Achior ⁊ alij proſeliti uolentes annumerari pp̃lo iudeorum circuncidebant̃: q̃ȝuis eſſet eis originale dimiſſum p remediuȝ aliud. Sȝ de p̃ctis pro quib⁹ ſuo ritu ſatiſfecerãt: non oportebat amplius obl̕ones facere iuxta legẽ. Et pari rõe videtur ꝙ ille qui ante paſſionẽ chriſti ſufficienter ſatiſfecerat de peccato actuali ſm̃ ritũ ſacri tũc ɔcurrẽtis nõ tenebatur poſt paſſioneȝ xp̃i ɔfiteri. ¶ Sc̃da ɔ̃ eſt de inſtõne q̃ȝtũ ad documentũ ⁊ exercitiũ qd̕ nõ debuit eſſe ante tp̃s grẽ: cũ ſint ſacr̃a grẽ: ⁊ plena pro tp̃e plenitudinis reſuata. Tẽpus aũt grẽ quo ad incoationẽ fuit in ĩcarnatiõe: p p̃ſentiam grẽ in mũdo: maxime in natiuitate. Sȝ anteq̃ȝ deceret eũ docere: nõ decebat eũ ſacr̃a iſtituere: q̃ ad doctrinam p̃tinẽt. Uñ tp̃s grẽ quo ad diffuſionẽ: cepit in eius p̃dicatiõe: ⁊ tũc debuit ea inſtituere qd̕ ⁊ fecit. Baptiſm⁹. n. lȝ quo ad mãȝ fuerit inſtitut⁹ qñ tactu ſue mũdiſſime carnis vim ɔtulit aqs: non tñ pfecte nec quo ad formaȝ quouſq̃ȝ apl̕os miſit ad baptizanduȝ. Oĩa quidẽ ſacr̃a quo ad ſubalia p̃dicãdo apl̕os docuit: qui baptiſmo vſi ſũt diu ante paſſionẽ: ⁊ forte vnctione ⁊ eucharíſtia in cena: ⁊ ordinati ſunt. Ceteris aũt vſi ſunt poſt aſcenſionẽ ⁊ ſpũs ſc̃i miſſionem. ¶ Tertia ɔ̃. eſt quo ad effectũ: quia ex eodẽ tp̃e ex quo cõplete ea inſtituit. ex illo perfectũ effectũ habuerũt. Nec eſt veriſil̕e ipſuȝ pro illo tp̃e iſtituiſſe ſacr̃a: pro quo eſſent inania. Uñ ſil̕ legalia cũ euãgelicis cucurrerũt a tẽpore publice p̃dicationis xp̃i vſq̃ȝ ad paſſionẽ: ⁊ vtraq̃ȝ ad ſalutẽ valebãt. ſ. legalia q̃ȝtũ nunq̃ȝ ante: ⁊ euãgelica tãtuȝ quãtũ poſt: pp qd̕ baptizatus ab apl̕is tũc: nõ erat rebaptizãdus poſt xp̃i mortẽ: qȝ idẽ baptiſma ſuſcipiebat quo ad eſſentialia puta mãm ⁊ formã: ⁊ p ɔ̃ñs effectũ. ſ. characteris: ⁊ p ɔ̃ñs grẽ cũ ſit diſpõ neceſſitans: lȝ nõ aperuiſſet celum ante mortẽ xp̃i. Sȝ tũc ſacr̃a euãgelica erãt voluntatis ⁊ nõ neceſſitatis: puta baptiſmus ⁊ pñia. ⁊ cadebãt ſub cõſilio ⁊ nõ ſub p̃cepto: qȝ adhuc legalia erãt ſub p̃cepto ſicut prius: ⁊ erãt neceſſitatis: vt dictũ eſt in p̃ᵃ ɔ̃ne. ¶ Sȝ ɔ̃ hoc videt̃: qȝ ſacr̃a euãgelica hñt effectũ ex paſſiõe xp̃i. g̃ nõ ante: qȝ effect⁹ nõ p̃cedit ſuã cauſaȝ. ¶ Dicẽdũ ꝙ ex paſſione xp̃i. i. ex merito xp̃i: qd̕ incoatũ eſt in ɔceptiõe: lȝ cõſummatũ in paſſiõe q̄cq̄d aũt xp̃s meruit in paſſiõe: iaȝ meruerat ĩ p̃rio inſtanti ſue ɔceptiõis. Uñ ex tũc qñ ẽt elegerat pro obediẽtia dei pati: incepat meritũ paſſ̕ oĩs: ⁊ per ɔ̃ñs effectus. Uel poſſet dici ꝙ ad merituȝ xp̃i nihil addidit paſſio: ſed ad ſatiſfactionẽ: ita ꝙ q̃ȝtũ ad remiſſionẽ culpe ⁊ infuſionẽ grẽ: ſacr̃a tãtũ effectũ habuerũt: ex quo erãt a xp̃o inſtituta ante paſſionẽ quãtũ poſt: ſed quo ad remiſſionẽ pene totalis: plus poſt: q̃ȝ ante: qȝ tp̃s grẽ tũc ɔſũmatũ eſt. Dico aũt cauſal̕r nõ formal̕r: qȝ formal̕r in die pentecoſtes: ⁊ quotidie tp̃s grẽ cõſumat̃: ĩmo nec nũc: ſȝ in reſurrectiõe erit hoc mõ cõſumatũ: ſȝ cauſal̕r: qȝ factuȝ fuit pro merito ⁊ cã grẽ q̄cq̄d faciendũ erat in xp̃i morte. Uel dõm ⁊ veri⁹ ꝙ paſſio xp̃i addidit ad meritũ ⁊ ad ſatiſfactioneȝ. Sed ſicut baptiſm⁹ recedẽte fictiõe hȝ effectũ queȝ prius habuiſſet: ſic baptiſmus ſequuta morte xp̃i incepit hr̃e illũ ampliorẽ effectũ quẽ hũiſſet ſi paſſio p̃ceſſiſſet.

Secundus articulus ẽ a q̃ fuerũt inſtituta. ¶ Ubi eſt p̃ma ɔ̃ ꝙ oĩa a xp̃o ĩmediate: lȝ non p̃mulgata: niſi q̃ erãt nec̃itatis. vt ſacrȝ ĩtrãtiũ. ſ. baptiſm⁹ qñ dixit: Niſi qs renat⁹ fuerit ex aqua ⁊ ſpũ ⁊c. ⁊ ſacr̃m redeuntiũ. ſ. pñia: qñ dixit: Niſi pñiaȝ egeritis ⁊c. ⁊ pñiaȝ agite: ⁊ ſacr̃m dignitatis: vt eucharíſtia: qñ dixit: Niſi mãducaueritis. Uel ſacr̃m pñie inſtituit: qñ dixit leproſis. Ite oſtẽdite vos ſacerdotib⁹: vel apl̕is: Soluite ⁊ ſinite abire: vel magis qñ dixit Petro: Tibi dabo claues ⁊c. aut apl̕is qñ dixit: Quorum remiſeritis p̃ctã: añ reſurrectionẽ. Matt. 18. Nõ qñ dixit poſt reſurrectionẽ: ſȝ ſacr̃m ĩtrãtiũ qñ miſit apl̕os ad p̃dicandũ ſil̕ ⁊ ad baptizãdũ: ⁊ tunc eſt ſacr̃m exeũtiũ qñ vngebãt oleo infirmos: ⁊ ſacr̃m pugnãtiũ: quãdo bñdicebat pueros eis man⁹ ĩponens. vel qñ dixit: Qui me cõfeſſus fuerit ⁊c. ⁊ ſacr̃m progrediẽtiũ: qd̕ eſt viaticũ in cena: qñ cõſecrauit ſuũ corpus. ⁊ ſacr̃m ordinis ibidẽ dicens: Hoc facite in meã cõmemorationẽ: qd̕ ẽ ſacr̃m regẽtiũ. ſacr̃m aũt ɔiugij qñ nuptias in miraculorum inicio conſecrauit mutans aquã in vinũ: oñdẽs p̃eminẽtiã matr̃ionij: p̃ut eſt ſacr̃m grẽ ⁊ p̃ut erat nãe vel legis ſcripte: ĩmo nouorum oĩuȝ ad antiq̃: ſic vinũ meli⁹ eſt aq̃. Sȝ ɔfeſſionẽ ⁊ vnctionẽ p̃mulgauit exp̃ſſi⁹ p Jacobũ: cetera p doctrinã apoſtolorum: vt pȝ in actib⁹ apl̕orum. ¶ Ex quo ſequitur ſc̃da ɔ̃: ꝙ oĩa per eccl̕iam inſtituta vel a papa vel a cõcilijs nõ ſũt ſacramẽta: ſed tm̃ ſacr̃alia: puta bñdictiones q̃cunq̃ȝ abbatũ abbatiſſarũ: virginũ: veſtiũ: aque benedicte: vnctiones regũ: altariũ ɔſecratiões: veſtiũ eccl̕iarũ vaſorum: ⁊ oĩa h⁊: in q̄bus ſicut eccl̕ia potuit inſtituere ſic põt deſtituere ⁊ diſpẽſare ad libitũ ⁊ mutare. ſ. ille qui preeſt toti eccl̕ie: vt papa põt cõmittere cõſecrationẽ altaris aut virginũ vel abb̕is ſimplici ſacerdoti ⁊ oĩa h⁊: lȝ ſimplex ep̃us hoc nõ poſſit. Nõ tamẽ ſunt hec cõtẽnenda: lȝ nõ ſint ſacr̃a: nec p modũ ſacramẽti habeãt effectũ ex opere operato: qȝ effectũ habent per modũ meriti ⁊ fidei ex opere operãte: ⁊ nõ ex ſo-

lo feruore ⁊ deuotione vtentiū ſed totius eccl'ie: Un̄ ſicut nō eſt paruipēdenda fides totius eccl'ie:meritū eius ⁊ pre ces eius:ſic nec iſta. Et quāto plus valet meritū ⁊ fides et orō totius eccl'ie q̄ vnius pſone:tāto pcellunt iſte gnāles cerimonie toti⁹ eccl'ie:que nō ſine inſpiratione dei ſunt in uēte: ſingularib⁹ deuotionib⁹ ſingulo℞. ❡ Ex quo ſequi tur 3ª ꝯ. ꝙ nō pōt papa nec tota eccl'a ſacra mutare. nec in eis diſpēſare:qꝛ ſeruus nō pōt tollere legē dn̄i ſui. niſi q̄tū deus reuelat vel diſpenſat:ſicut in primitiua eccl'ia:ꝙ da ret baptiſm⁹ in noīe dn̄i ieſu. Unde papa nō pōt diſpēſare ꝙ puer ſaluet̄ ſine baptiſmo:nec pari rōne:ꝙ a pctō mor tali poſt baptiſmū curet̄ ſine cōfeſſione:aut ꝙ conficiat ſi ne ordine:vel in matrionio per verba de pn̄ti:ēt ante ꝯſu mationē:qꝛ ē verū ſacr̄z. Utrū aūt poſſit diſpēſare i gradu lege diuia ꝓhito vt faciat pſonas habiles:ſic fac̄ ihabiles vl' facere pōt: videret̄ ꝙ ſic:qꝛ illud nō eſt ſacr̄z ſ3 qōdā iu diciale ſacr̄ale:⁊ ſic hodie nō ligat:niſi inq̄tū ē p eccl'a3 ap probatū:nec morale:cū lege nāe ſole due pſoe excipiant̄.

Tertius articulus eſt quis potuit ea inſtituere. Ubi ſunt tres ꝯnes. ❡ Pria eſt de ſacr̄is legis nāe. Ubi eſt ſciendū: ꝙ inter illa ſola illa que erāt ꝯ origi nale ꝯferebāt grām ex ope opato:ꝓpter paruulos: qui nō poterāt ſe ad ea diſponere ex ope operāte. Nec fides alie na ita ſufficienter eos diſponebat ſicut fides ꝓpria adul tos:cū etia3 in lege noua ſine exteriori re:fides ꝓpria iuſti ficet adultū:nō aūt fides eccl'ie paruulū:ꝓpter qō oportu it illa eſſe a deo iſtituta p auct̄e3:cū hō nō poſſit hoc dare ſacr̄o ꝙ iuſtificet ex ope opato. Sed ea q̄ ante circuncīſio nem erāt in pueris: vel etia3 tpe ipſius in puellis hebreis erant a deo inſtituta p inſpirationē īdeterminate:ſ3 ab ho mine determinabant̄. Circūciſio aūt fuit a deo determīa ta. Reliqua v°:nō ex ope opato grā3 cōferebāt:qꝛ nō erāt neceſſaria eo ꝙ nō cōpeterēt niſi adultis:q ex ope operan te poterāt iuſtificari. Propter qō nō videret̄ fuiſſe neceſ ſe illa a deo inſtitui vt dicit obiectio. Et ſic d3 intelligi qō dicit Tho. illa. ſ. ab hoīe ⁊ nō ex ope operato hr̄e efficaciā: quo ad alia:pter illa que erāt ꝯ originale. S3 ex alia parte cū mr̄imoniū ꝓut erat ēt ſacr̄m illius tpis videret̄ eſſe a deo inſtitutū:ꝓpter qō ſolo deo diſpēſante licebat eis hr̄e plures vxores:multo magis ēt videt̄ ꝙ pnīa ꝯ mortale fu erit etiā a deo inſtituta:ita ꝙ nullus hō potuiſſet diſpenſa re qn teneret̄ hō interius ꝯteri ⁊ exterius ſatiſfacere deo. S3 p qd ſatiſfaceret:vtrū p decimas:vel ſacrificia: vel ie iunia:vel elemoſinas vel h⁹ in volūtate erat:ſicut ēt ſacer dotes noſtri tpis determinatā pnīa3 nō iniūgūt aliqñ: ſ3 qcqd hō boni facit vl' mali ptulerit:q̄ ſatiſfactio nihilomi n⁹ eſt ps ſacr̄i. ❡ Poſſet aūt dici ad hoc ꝙ hō nō potuit di ſpēſare in pluralitate vxorū vel repudiatione:vel in habē do filiā vel h⁹:que ſunt ꝯ mr̄imonium:nō qꝛ eſſet ſacr̄m a deo iſtitutū: qꝛ illa erāt pcepta legis nāe reſpicientia mr̄i moniū vt eſt in officiū nāe:nō vt eſt ſacr̄m. S3 ē alia rō q̄ re mr̄imoniū nō potuit inſtitui vt ē ſacr̄z: niſi dei inſpirati one ⁊ nō ꝓpter effectū:vt arguit̄:ſed pp ſignificatū: qō eſt ꝯiunctio xp̄i ⁊ eccl'ie q̄ nō potuit ſciri niſi p reuelationem. Silr̄ pnīa ⁊ alia ſacr̄a adulto℞:qꝛ nō erāt ſacr̄a:niſi quiā ſi gna rei ſacre ſupnāl'r cognite in tātū dei inſpiratiōe iſtitu ta ſunt:nō pp effectū. S3 pnīa ⁊ ſatiſfactio ꝓut ſunt virtu tes ſunt de iure nāli:quo eſt preceptū de peccato dolere: ⁊ deo etiā exteri⁹ ſatiſfacere rōne maleficij:p aliqd: ſicut de aliquo exteriori grās agere rōne bn̄ficij: ⁊ facere aliqua3 recognitionē dn̄ij. Et ſic hō nō poterat diſpēſare: nō pp ef fectū:ſed pp preceptū nāe ⁊ ꝓpter inſtitutionē dei rōne ſi gnificati. ❡ Scd̄a ꝯ eſt de ſacr̄is ve. le. ꝙ neceſſe fuit ea a deo iſtitui:nō qꝛ cōferrēt grā3 ex ope opato:niſi forte erat aliqō pro originali puelle:puta oblatio q̄ fiebat in die puri ficationis:que q̄uis nō eēt ſacr̄m cōtra originale pro ma ſculo:cui ſufficiebat circūciſio:forte tn̄ erat remediū ꝯtra originale pro puellis. Si aūt ante moriebant̄:ſaluabant̄ p aliud remediū:ſicut etiā maſculus āte octauū diē:⁊ tūc ta lia neceſſe erat a deo inſtitui:pp idē qō circunciſio. Cetera vero que gratiā ꝯferebāt tn̄ ex ope operāte: oportuit etiā a deo vel eius auct̄e inſtitui:⁊ pp obligationes:qꝛ forte nō potuit ea purus hō pcipe: qꝛ de illis nō potuiſſet hō homi ni pceptū dare:in quo teneret̄ obedire:cu3 ille cerimonie: ſeu ſacr̄a nō eſſent act⁹ v̄tutū:nec p ſe referibiles ad actus v̄tutū. Sed deo tenet̄ hō in oībus ⁊ p oīa obedire:nō ſolū in indifferētibus:ſ3 in his que de ſe vident̄ mala: ſicut oc ciſio innocētiū:vel fornicatio. Niſi g̊ fuiſſent a deo vel ei⁹ auct̄e introducta:ſine eis potuiſſet hēri grā:cu3 ad ea hūa nū pceptū nō ligaret. Ul' ideo neceſſe fuit ea a deo inſtitui nō pp efficaciā:quā eq̄liter habuiſſent: ſi hō potuiſſet ea p cipe:ſ3 pp humanā ignorātiā:⁊ ſic pp eruditione3: qꝛ neſci uiſſet hō p ſe tales modos colēdi deū iuenire. Uel ſi dica cat̄ ꝙ ſilr̄a iuenit hō in cultu idolo℞. Dō3 ꝙ verū eſt q̄tū ad aliqua:nō tn̄ q̄tū ad oīa: imo in adultis ſalte3 in ſacr̄is neſciuiſſet talia ad ſignificādū myſteria gratie ⁊ glorie or dinaſſe. ❡ Tertia ꝯ eſt de ſacr̄is no. le. vbi ſuppoſito ꝙ in eis ſit virtus. ⁊ ex inſtōne auct̄as inſtituēdi nō potuit eſſe penes hoīe3:ſed ſolus de⁹ h⁹ ſacr̄a grē que iuſtificāt potu it inſtituere:qꝛ nō ſunt ſacr̄a ſicut medicine corporales: q̄ ex nā rerū ꝯtētarū ⁊ nō virtute medici adhibentis vel di ctantis operant̄. imo ſacr̄a ex ſola virtute iſtituētis operā tur qcqd operātur: iō ⁊c̄. Tn̄ auct̄e delegata potuit hō ea inſtituere:⁊ a deo potuit hoī ipſa inſtitutio cōmitti: l3 hoc bene ꝓbet rō quorūdā dicētiū ſic. Hō pōt eſſe miniſter di ſpēſationis:g̊ iſtitutionis:qꝛ diſpēſatio nō dat ſacr̄o v̄tutē: ſic inſtitutio. Pōt igit̄ hō adhibere ignē q calefaciet: ſ3 nō pōt dare nō calido calorē:p que3 calefaciat: ſicut angelus mouet ad locū:nō ad formā. Sed qꝛ xp̄o hoī nihil eſt col latu3 qō nō potuerit puro hoī cōferri:ideo inſtitutio ſacra mento℞ xp̄o hoī collata:potuit puro hoī cōferri. Pōt eni homini cōferri illa v̄tus:que etiā rei ſanitate ꝯfertur. Un̄ xp̄s homo ſine ſacr̄o ꝯferre potuit rem ſacr̄i. vnde ſicut an gelus h3 a nā vt volitione ſua poſſit mouere celū: ſic forte hoī p̄mo fuit collatū ꝙ nutui ſuo: aīalia obedirēt: nō ſolū ꝙ hoīe volente dōs adduceret ea vel angelus ſicut ad Adā ⁊ Noe:ſed ꝙ etiā eius iuſſio vel vocatio haberēt quādam vim cōpellēdi ad ſe venire. Sic etiā forte aīe xp̄i data eſt oīs ptās:etiā celū mouendi per gratiā:quod h3 angelus p naturā. Et ſilr̄ quod ſacr̄is deus dedit:puta cauſare chara cterē vel ornatū forte hoc dedit aīe xp̄i: vt ſicut ſola volū tate moueret corpus xp̄i diſtans:ſicut vnū corp⁹ ſuo tactu corpus ꝯtiguū mouet:ſic ſola volūtate charactere3 vel or natum in aīa diſtāte faceret ſicut mediāte tactu ſacr̄i. Et qꝛ nihil impoſſibile eſt dare alteri qō ipē h3 ſiue habeat a ſe ſiue ab alio:ideo xp̄s habēs hanc ptātem ſacr̄a potuit inſtituere:⁊ inſtituēdo hoc eis tribuere. Et ſicut eſt cōmiſ ſum humanitati xp̄i:ſic potuit alij hoī ꝯferri. Et ſicut xp̄s potuit ſacr̄a mutare ⁊ in eis diſpenſare:qꝛ totū fuit ſibi cō miſſu3:ſic totū potuit:vel vnū ſine alio cōmitti alteri hoī. Et tūc homo qui inſtituiſſet nō potuiſſet mutare nec diſpē ſare:ſicut nec modo:puta ꝙ puer ſaluaret̄ ſine baptiſmo. Et ſic etiā videt̄ ꝙ xp̄s ſ3 ꝙ hō potuerit miracula facere: ſaltē aliqua. Si eni3 que vni nāe ꝯueniūt poſſunt alij ſup naturalr̄ ꝯferri:ſicut dictū eſt ſupra. ergo cū ſanare oculū: vel mēbru3 aliud:aut a febre curare cōpetat qbuſdā p na turā:hoc alijs pōt tribui. Unde cū dicit xp̄us. Data eſt mi hi omnis poteſtes in celo ⁊ in terra. videt̄ ꝙ oīs v̄tus acti ua creature ſit ſibi collata:ita vt volitione ſua ſola poſſet aīa chriſti imediate facere qcquid pōt fieri virtute cuiuſ cunq3 creature. Et ſic dic̄. Grego. 2. dyal'. Qꝛ ſancti iterdū miracula ex poteſtate faciunt:qꝛ dedit illis ptātem filios dei fieri. Sed verius eſt ꝙ nullus purus homo fecerit mi racula ex ptāte propria:ſic ꝙ haberet in ſe virtutē ill'⁹ effe ctus:ſed dicūtur facere ex ptāte:qꝛ poterant orare ⁊ mox ad votū dōs q̄ſi obediēs voci hoīs faciebat: ſicut Joſue fec̄ ſolē ſtare. Quia ergo aliqua nā diſponit ad grām: ſed nul la cauſat grām:ideo diſponere ad grām pōt ſupnāliter cō mitti: nō aūt cauſare grām. Tn̄ no videt̄ ſequi. xp̄s h3 po teſtatē iprimēdi characterē vl' ornatū; g̊ pōt eā dare ſacra mentis:qꝛ l3 nullus det qō nō h3:nō tn̄ ecōuerſo vnūqōq3 pōt dare cuicūq3 qō h3. Angelus eni h3 v̄tutē mouēdi celū quā mihi dare nō pōt. S3 dōm: ꝙ cui ꝯcedit̄ qō maius ē. poteſt ꝯcedi qō minus eſt:niſi aliqd obſiſtat. Sicut aūt ſa nitas eſt qd melius q̄ medicina:cū ſit finis eius: ſic videt̄ character vel ornat⁹:nobilior effectus q̄ v̄tus in ſacramē tis. Unde ſi xp̄o cōpetit cauſare characterē: pōt ei cōpete re cauſare etiā illā v̄tutē:⁊ per ꝯn̄s cōpetit:qꝛ nō decuit ſi bi aliquid negari qō ſibi potuit cōicari. Et ſic nec illa v̄tus eſt per creationē:cū xp̄s ſ̄m ꝙ hō creare nō poſſit. ❡ Ex hoc patet ſolutio. Ad argu^m^ in oppoſitū. qꝛ nō eſt ſil'e de il lis ⁊ de iſtis:vt patet per ea que dicta ſunt.

❡ Queſtio II.

S **Ecundo** querit̄ de baptiſmo Joan nis. Et videt̄ ꝙ xp̄s nō de buerit illo baptizari: qꝛ nobilior eſt baptiſ mus xp̄i q̄ baptiſmus Joānis: ſ3 ipſe nō fu it baptizatus baptiſmo ſuo:g̊ multo minus alieno. ❡ Contra eſt auctoritas euangelij.

❡ R°. hic ſunt quinque articuli.

Primus eſt de forma huius baptiſmi: q̄ erat ꝙ ba ptizabat in noīe vēturi. Quia eni3 erat ex preſſior figura q̄ ſacr̄a antiqua:que: expreſſio maior eſt in forma q̄ in mā: nō tn̄ debuit cōicare in mā cu3 baptiſmo xp̄i:ſicut oblatio Melchiſedech cū ſacr̄o altaris:ſed etiam cū hoc in forma:vt aliquā formā verbo℞ haberet. Et illa fuit ſimilis illi:quā apl̄i ſeruabāt baptizantes in noīe ieſu. ❡ Sed ꝯtra hoc arguūt quidā: p̄mo probantes ꝙ ex tex tu actuū. 19. vbi dicit Paulus ad illos qui erant baptizati baptiſmo Joānis. Joānes baptizauit baptiſmo pnīe ppl'z. d. in cū qui venturus eſſet poſt ipſu3 vt crederent:hoc eſt i ieſu3:p quē cōiter ꝓbat̄ ꝙ hec fuerit forma: ꝙ hec nō ſit ſufficiēs ꝓbatio. Uidet̄ eni intētio beati Pauli fuiſſe:ꝙ il la eſſent v̄ba Joānis docentis:nō forma baptizātis: qō p3 ex ſolo textu verbo℞. Dic̄. n. p̄mo ꝙ baptizabat baptiſmo pnīe:deinde ꝙ dicebat vt crederēt in xp̄m venturū. Con ſtat eni3 ꝙ de forma baptiſmi nō erat pnīa: ſed ſolū de do ctrina:g̊ ſilr̄ de forma baptiſmi:nō erat ꝙ crederēt in no men vēturi:ſed ſolū de doctrina. ❡ Scd̄o ſic Joānes ba ptizauit xp̄3: ⁊ ꝯſtat ꝙ non in forma venturi:g̊ ⁊c̄. ❡ Et iō 3° dicūt ꝙ Joānes nō baptizabat ſub aliqua determinata forma v̄bo℞:qꝛ baptiſm⁹ Jo. fuit medi⁹ iter ſacr̄a ve. ⁊ no. leg. Cōueniebat. n. cū ſacr̄o no. le. ⁊ maxime cu3 baptiſmo xp̄i in mā:vl' in exp̄ſſa ſignificātia:cū ſacr̄is v° ve. le. in in ſufficiētia:qꝛ nō ꝯferebat gratiā vt dicet̄. Cum ergo effica cia ſacr̄i forme attribuat̄:ſicut in reb⁹ nālibus tota v̄tus ⁊ actio eſt a forma:iō pōt dici ꝓbabil'r:ꝙ nō vtebat̄ Jo. aliq̄ forma v̄bo℞. ❡ Sed ad p̄^m^ argu^m^ iſto℞ dōm:ꝙ ſicut euā geliſte tractātes de ſacr̄o altaris ponūt quedā v̄ba:q̄ perti nent ad narrationē hiſtorie:⁊ q̄dā q̄ ptinent ab ſubam for me:ſicut hoc eſt corp⁹ meū:⁊ hic eſt ſanguis meus ⁊c̄. q̄ pti nent ad formā: ſed hoc facite in meā cōmemorationē ⁊c̄. ptinet ad doctrinā:ſic in actib⁹ q̄dam recitat Paulus: per tinētia ad doctrinā baptizātis:⁊ q̄dā ad baptiſmi forma3. ❡ Ad 2^m^ pōt dici:ꝙ ſicut xp̄s qn̄ vſus eſt ſacr̄is:vel in pſo na ſua:vel in alijs. nō ſemp formā exp̄ſſit:qꝛ in ſe qdē non eguit:⁊ ſine forma effectū ſacr̄i alijs tribuere potuit:nihil ominus tn̄ ſacr̄is ſuis certā formā ididit:quā cōiter ſerua ri voluit:l3 q̄ſq3 diſpēſauerit:ſicut forma baptiſmi muta ta fuit de noīe trinitatis in nomē ieſu:ita ⁊ in baptiſmo Jo annis certa illa forma fuit:que tn̄ in baptiſmo xp̄i ſeruata nō fuit:qꝛ nō eade3 in ipſo ⁊ in alijs rō:ſed ꝯria fuit. ❡ Ad 3^m^ dōm:ꝙ l3 cū antiqs ſacr̄is ꝯuenerit in nō habēdo effica cia3. q̄ p̄ncipal'r eſt a forma:ꝯueniebat tn̄ cū nouis in exp̄ſ ſiore ſignificātia:q̄ etiā eſt a forma. Un̄ ⁊ ſi nō eguit forma ꝓpter inefficaciā:indiguit tn̄ forma pp ſignificantiā. Na3 quo ad mā3 ita exp̄ſſa figura fuit in mari rubro ⁊ i diluuio ⁊ plus. Qr̄ ꝙ baptiſmus Joannis fuerit figura ſcripta cano nis nō exprimit: ſicut facit apl̄s de alijs. d. Oēs in Moyſe baptizati ⁊c̄. Et p̄^c^ Pe. 3°. de Noe ⁊ Diluuio: Similis for me ſaluos facit baptiſma.

Secundus articulus eſt:ꝙ fuit ſacr̄m vt figura:ſa cramētale vt preparatoriū: ꝯſiliū nō p ceptū. Fuit g̊ ſacr̄z:eo mō quo fuit ſacre rei ſignū: ad ſacrā du3 adhitu3 ex opere operāte:nō ex ope opato:ſicut ſacr̄a ve. le.:nō ſic tn̄ ꝙ eſſet de neceſſitate ſalutis:ſed erat in ꝯſi lio. Et cōmēdant̄ publicani ⁊ meretrices baptizati ab eo: quia p illud ad pnīa3 ſunt ꝯuerſi cooperāte eius doctrina. Nihilomin⁹ tn̄ videt̄ tūc fuiſſe ſub pcepto: qꝛ rep̄hendun tur phariſei:qui voluerūt baptizari ab eo: niſi dicat̄ ꝙ ſi cut ſacr̄a aliqua no. le. nō ſunt neceſſitatis: tn̄ eorū ꝯtēpt⁹ ē mortalis:ſicut forte ꝯfirmatio ⁊ extrema vnctio: ſic pha riſei mortal'r peccauerūt: nō qꝛ illo baptiſmo baptizati nō fuerūt:ſed qꝛ illū baptiſmū q a deo erat inſpiratus ꝯtēpſe ſerunt ⁊ deſpexerunt: dicentes: Quid ergo baptizas ſi tu non es chriſtus?

Tertius articulus eſt de eius effectu. Ubi ſciendu3 ꝙ nō cōferebat gratiā ex ope opato:ſed ex opere operāte:niſi ꝙ d3 diſtingui ex ope opato:qꝛ cū nihil creatū cōferat grā3:niſi diſpoſitiue:ſ̄m ꝙ op⁹ opatū tripli citer diſponit: dicit̄ aliud ex ope opato tripl'r ꝯferre grā3. Uno mō cauſando effectiue diſpōne3 ad eā: q̄ dicit̄ chara racter vel ornatus. Et ſic ſola ſacr̄a no. le. cauſant gratiam ⁊ forte circūciſio. Scd̄o mō ſicut cā ſine qua nō:ſufficiens tn̄ p ie:ſine ope operante ex parte grām ſuſcipientis: ⁊ ſic omne ſacr̄m qō fuit p̄ncipal'r inſtitutu3 ꝯ originale in pue ris:niſi circūciſio ꝯferebat gratiā:ex ope operato:nō ꝙ ali quid efficeret in puero: ſed qꝛ ex hoc ipſo quod exhibebat̄ puero:vel pro puero:ſine aliquo alio:deus ifundebat grā3 puero. Et ſic ſacr̄a antiqua ꝓ adultis inſtituta gratiā non cōferebāt ex ope opato:ſed tn̄ ex ope operāte p ſe reqſito qꝛ q̄uis ſine peccato mortali eſſent: niſi cū hoc motū libi arbitrij in deū actu haberēt illa ſacr̄a ſuſcipiēdo nihil grē recipiebāt. Tertio mō ex ope opato n̄ excludēdo op⁹ ope rans. Et ſic dicit ex ope opato ꝯferre gratiā id qō de ſe eſt bonū moral'r. ſine h ꝙ accipiat bonitatē ex operāte:ſic di ceret̄ dare elemoſinā:⁊ qōcūq3 quod eſt de genere bono℞ cōferre grām ex ope operato: inq̄tū ipſu3 opus de ſe ē na tū diſponere ad grā3. Et ſicut diceret̄: illud qō eſt de gene re malorū auferre gratiā ex ope opato:qꝛ de nā ſua eſt ꝯri um grē. Illa aūt que ſunt indifferētia dicūtur nec auferre nec cōferre grām ex ope opato:ſ3 ſolū ex ope operāte:ex q̄ habēt ꝙ ſint bona vel mala: cu3 poſſint bene ⁊ male fieri: vt leuare feſtucā:nec aufert nec cōfert grām ex ope opera to:ſed ex ope operāte: ſi eleuet̄ ad edificandū eccl'iam:cō fert grām:ſi ad cōburēdū eccl'iam aufert grā3. Qꝛ ergo oē opus v̄tutis iſto mō pōt dici ꝯferre grām ex ope opato: iō ſacr̄a ve. le. que qꝛ erāt a deo pcepta ad dei cultū iā erant actus virtutis obediētie ⁊ latrie:ideo ex ope operato ꝓut erant a deo pcepta:⁊ ſi nō ex ſua nā ꝯſiderata abſolute po terāt dici ꝯferre grām ex ope opato: nō excludēdo tn̄ op⁹ operās:qꝛ ex iuſſu diuino habebāt bonitatē mālē3 quam genus nāe negauit. S3 ex ope operāte habebāt bonitatē formalē. Et ſic māl'r ex ope opato:ſed formal'r ex ope ope

ſtante iuſtificabant. Et iſto mõ baptiſmus Jo. quia ex dei mandato ꝛ inſpiratione iſtitutus erat: ex hoc erat bon⁹ et ſanctus: ꝛ de ſe meritorius aptitudine: cuius act⁹ ꝛ forma erat ex ope operãte. Uñ nõ erat pro paruulis. ℂ Sꝫ ꝯtra hoc arguũt qdaꝫ. Prio ꝙ auctas illa. Joãnes baptiꝫauit aq̃ ꝛc. nõ ꝓbat ꝙ baptiſm⁹ xpi ꝯferat grãm ꝛ nõ baptiſm⁹ Jo. nec illa ſilr: ego baptiꝫo in aqua ꝛc. qꝛ qñ dicit̃ Uos autẽ baptiꝫabimini ꝛc. itelligit̃ de miſſione ſpũs ſcti in die pentecoſtes ſup aplos: qui tũc baptiçati nõ ſunt. Itẽ Joã. ſubiũgit. Ipſe baptiçabit vos in ſpũ ꝛ igne. i. in ſpũ ſcõ i ſpe ignis. Unde ille auctes loquũtur de baptiſmo metaphorice ñ ꝓprie de baptiſmo xpi: qđ ꝓbãt: qꝛ ex illis auctib⁹ habet̃ ꝙ in baptiſmo Jo. nõ dabat̃ ſpũs ſcũs: p quẽ fit remiſſio pctõꝝ ꝛ grẽ infuſio: iõ nõ videt̃ ꝙ ꝯferret graꝫ. ℂ Secũdo rõne ſic: qꝛ ſacrã nõ efficiũt niſi ad qđ inſtituta ſũt: ſꝫ baptiſm⁹ Jo. nõ fuit iſtitut⁹ niſi ad p̃figurãdũ baptiſmuꝫ xpi ꝛ ad p̃parãdũ hoies ad baptiſmuꝫ xpi ꝛ ad diſponẽdũ mãꝫ p baptiſmo xpi: g̃ ſolũ hoc ꝛ nõ graꝫ ꝯferebat. ℂ Sꝫ p̃ᵐ nõ valet de methaphorico: qꝛ ſtatiꝫ ſequit̃. Uos aũt baptiꝫabimini ſpũ ſcõ nõ poſt multos hos dies: qꝛ in diebus pẽtecoſtes: nõ ſoluꝫ fuit baptiſm⁹ flaminis ſup. xx. ꝛ ſup alios particulares: ſꝫ ẽt baptiſm⁹ fluminis: qꝛ tria milia: ꝛ multo plura tũc baptiꝫati ſũt aqua. Uñ nõ ſolũ de baptiſmo metha^co ſꝫ magis de ꝓprie dicto: ꝛ de vtroq; intelligi põt: magis q̃ꝫ de altero tñ: ſpãlr metha^co. Silr p̃ma auctoritas qꝛ ſeqtur: baptiꝫabit vos ſpũ ſcõ ꝛ igne: põt itelligi de vtroq; baptiſmo: qꝛ ante xpi paſſionẽ apli baptiçabãt i aq̃ baptiſmo xpi: in quo dabat̃ grã ſpũs ſci: ꝛ poſtea in die pẽtecoſtes in igne eũ ſuſceperũt. Sic g̃ ille due auctes: aut itelligũtur de vtroq; baptiſmo: aut ſi de alterõ: magis de illo q eſt in aqua: cũ ſit ꝓprie dict⁹: q̃ꝫ de illo q dicit̃ ſolũ trãſlatiue: ſicut ridere p ſe ſũptũ: magis dꝫ ſtare ꝓ actu oris q̃ꝫ pro floritiõe prati. Et rõ ſua poti⁹ ẽ ad oppoſitũ: qꝛ ſi ſacrꝫ efficit id ad qđ iſtitutũ eſt: alias eſt fruſtra: cũ nec p̃parari ad xpm: nec penitere poſſit hõ niſi p grãm: baptiſm⁹ pñie ꝛ p̃paratori⁹ xpi graꝫ cõtinebat. Sed hoc verũ ẽ eo mõ quo dictũ eſt. ſ. meritorie: nõ effectiue: itẽ ex ope operãte nõ ex ope opato. ℂ Ad auctes poſſet dici ꝙ in baptiſmo Jo. dabat̃ ſpũs ſcũs ex ope opato: ſꝫ nõ ſolo ſic in baptiſmo xpi. Sꝫ qꝛ loquẽdũ eſt vt plures: iõ ꝓprie loquẽdo nihil cõfert gratiã ex ope opato: niſi illud qđ nõ coexigit p ſe op⁹ operans. Et ſic ſolũmõ ſacrã no. le. oia etiã ſacrã antiq ꝯ originale ꝯferebãt gratiã ex ope opato: Baptiſm⁹ aũt Joã. p ſe requirebat opus operãs: ideo non cõferebat gratiã ex ope opato ſicut nec ſacrã vetera adultorum.

Quartus articulus ẽ de ſubio h⁹ baptiſmi: qꝛ ñ paruuli ſed magni viri ꝛ mulieres: qbus eq̃lr pñia cõuenit hoc baptiſmo baptiꝫari debuerũt. Uñ meretrices cum publicanis legunt̃ baptiçati. Xps etiam hoc baptiſmo debuit baptiçari pp multas cauſas: que tanguntur in glo. Mat. p⁰. ſ. ꝓpter humilitatẽ iplẽdã: vt ipſemet dicit Mat. 3. vt baptiſmũ Jo. approbaret: ꝛ vt aquas ꝯſecraret ſue carnis tactu: ꝛ ſic baptiſmũ ſuũ iſtitueret. Quartaꝫ cauſaꝫ tangit Augu. in lib. de nã boni: vt. ſ. oſtenderet non intereſſe quis a quo baptiꝫaret̃. Quintã cauſaꝫ tãgit i lib. qõnũ no. ꝛ ve. teſtamenti. ſ. ad exmeplũ baptiſmi ꝓponendũ his q erãt futuri filij dei p fidẽ. Sextã tãgit Criſo. ſ. vt in baptiſmo miracula oſtẽdẽs euacuaret illoꝝ errores: q Joãnẽ maiorẽ xpo credebãt. ℂ Ad argu^m in ꝯriũ dicendũ ꝙ verũ eſt ꝙ xps nõ fuit baptiꝫat⁹ baptiſmo ſuo: et ad hoc aſſignãtur ab aliqbus aliq̃ rõnes. Prio qꝛ ſi fuiſſꝫ baptiçat⁹ baptiſmo ſuo: aut ꝓpter characterẽ: aut ꝓpter augmẽtũ grẽ h fuiſſet: ſꝫ nihil iſtoꝝ cõpetebat xpo: iõ ꝛc. Sed iſta rõ nõ cogit: qꝛ nec effectus circũciſionis nec cõionis ſibi cõpetebãt: ꝛ tñ circũcidi voluit: vt illã approbaret ꝛ cõicare voluit: vt nos inſtitueret: qꝛ cepit ieſus facere ꝛ docere. Ita diceret aliqs ꝙ baptiçatus fuit ſuo baptiſmo: vt facto nos doceret nõ ſolũ verbo. Tñ credit̃ ꝙ nec ipſe baptiçauit ſuo baptiſmo aliquẽ: nec illo baptiçatus eſt Jo. q̃uis xps nõ baptiçaret: ſed diſcipuli ei⁹. Alia eſt rõ quã qdaꝫ aſſignãt. ſ. ꝙ ſicut nullus gnãtur a ſeipſo in eſſe nature ſic nec regnãri dꝫ a ſeipſo in eſſe grẽ: ſꝫ baptiſm⁹ eſt quedã regnãtio: g̃ ꝛc. Sed nec hoc valet: qꝛ ſicut ipſe ẜm ꝙ hõ generat̃ a ſeipſo ẜꝫ qđ de⁹: ſic potuit regnãri ꝛ fuit regnãtus: qꝛ ꝛ ſcificat⁹. Uñ dicit. Ego pro ipſis ſcifico meipſum. Sicẽ eni de virgine ſe gnãuit ſic ꝛ de maſſa Ade ſe regnãuit: qa ſe ſanctũ fecit: cũ ſe ſanctũ facere nõ ſit aliud niſi ſe regnãre: niſi dicat̃ q regnãre ẽ de filio ire filiũ grẽ facere: ꝛ ſic ſibi nõ cõpetit regnãri. Sed tũc hoc nõ eſt ꝓpter idẽtitateꝫ agẽtis ꝛ patiẽtis. ℂ P. xps potuit a Petro facere ſe baptiçari baptiſmo ſuo. ſicut fuit baptiçatus a Jo. baptiſmo alieno. Qđ aũt dixit Jo. de eo. Hic eſt q baptiçat: verũ eſt baptiſmo interiori. Et iõ alia ratio eſt: qꝛ chriſt⁹ ꝯfiteri pctã nõ potuit: quia ea nõ habuit: ꝛ mẽtiri nõ potuit: ꝛ quia qui baptiçat̃ pctõrẽ ſe fatet̃: iõ ꝛc. Sꝫ ſi iſta rõ eſt bona: tũc in baptiſmo Jo. nõ debuit baptiçari: qꝛ ſcriptuꝫ eſt: Baptiçabantur ab eo cõfitentes peccata ſua. Et ideo rationẽ ſufficientem ignoro: niſi ſuam voluntatem.

Quintus articulus eſt ꝙ baptiçati baptiſmo Jo. in oẽm euẽtũ baptiçari debuerũt baptiſmo chriſti. Prio qꝛ apli baptiçati fuerũt baptiſmo chriſti: vt dicit glo. ſup illud: Qui lot⁹ eſt nõ indiget niſi vt pe. la. Et de ꝯſecra. di. 4. Qñ a hierlis. ꝛ. c. ſequẽti: quoꝝ tñ aliqui baptiçati fuerũt baptiſmo Jo. vt illi qui fuerãt Jo. diſcipuli: de qbus viſiſe eſt: ꝙ crediderũt in vẽturũ: nec ſpeꝫ ſuã ibi poſuerũt. Scdõ qꝛ lꝫ fides ꝛ deuotio faciãt ad rẽ ſacri: nihil tñ faciũt ad ſubam ſacri que eſt ſine illis: ꝛ non eſt illis ſolis poſitis: ſicut decretal' dicit de iudeo: q ex fide ꝛ deuotiõe baptiſmo chriſti ſaliua ſe baptiꝫare voluit. d. Ego me baptiꝫo ꝛc. qꝛ ſalu⁹ fuit baptiſmo flamĩs ñ flumĩs. Uñ i cimiterio bñdictio ſepeliẽdus nõ fuit: ſicut excõicat⁹ qui in morte penituit quouſq; abſolut⁹ ſit: q tñ poſt mortẽ potuit abſolui ſed nõ baptiꝫari. Uñ baptiçati baptiſmo Jo. ex fide ꝛ deuotione ad ieſuꝫ ꝛ eius baptiſmũ: nõ ſuſceperunt ſubam ſacramenti baptiſmi chriſti. Propter qđ indigebãt baptiçari: lꝫ haberẽt rẽ ſacramẽti: ſicut ꝛ ille iude⁹ de quo dictũ eſt. ꝛ habet̃ ex. de bap. c. debitũ. Et q̃uis ille iude⁹ videat̃ mortuus fuiſſe hereticus q credebat poſſe baptiçari ſine aqua: ꝛ a ſeipſo q̃ duo ſunt heretica. tñ nõ fuit: qꝛ vel ñ credebat illud eſſe baptiſmũ verũ: ſed aliqd in illi⁹ ſignuꝫ ꝛ memoriale faciebat: ſicut q nõ audẽt cõicare ſumũt paneꝫ bñdictũ loco illi⁹: ꝛ Rolãdus moriẽs: herbã ꝓ cõione accepit: vel ſi errauit tũc hereticus nõ fuit: qꝛ baptiſmum credebat iplicite: ſꝫ explicite neſciẽs illđ opinabat̃: parat⁹ tñ aliter credere ſi ſciret eccl'iaꝫ aliter ſentire. Nec tenebatur explicite ſcire: qꝛ nõ poterat ſcire. Uñ nõ peccabat veraꝫ mãm ꝛ miniſtrũ ignorãdo: nec falſuꝫ arbitrãdo: qꝛ nõ ptinaciter. Et iõ nõ fuit hereticus ſꝫ fidelis. Qõ III

Tertio q̃rit̃ vtrũ grã q̃ eſt in ſacr̃is no. le. differat a grã q̃ eſt in virtutibus ꝛ donis. Et videt̃ ꝙ non: qꝛ aut ẽ grã gratũ faciẽs: ꝛ illa eſt vna. aut ẽ gratis data ꝛ illa põt eẽ ſine grã gratũ faciente: ſꝫ grã ſacralis nullo mõ: ergo ꝛc. ℂ Cõtra B. di. Diuiſiones grãrũ diuerſis ſacr̃is ſunt collate: ſed hoc nõ eſt de grã gratũ faciente: q̃ ẽ vna in oibus idiuiſa: g̃ ꝛc. ℂ R⁰. cõis opi. ẽ ꝙ ſunt ideꝫ: qđ ꝓbat̃ qnq; rõnibus: qrũ pnia eſt ex cõparatiõe ſanitatis ſpũalis ad corporalẽ ſic: qꝛ ſicut ſe hꝫ ſanitas p artẽ reſtituta ad ſanitateꝫ p nãm: ſic grã ſacralis ad vtutes: qꝛ ſacrã ſũt q̃dã medicine: ſed illa eſt eadẽ. 7. meth. g̃ ꝛc. Scda ẽ ex gnali ãmotione mali ſic. Per idẽ tollit̃ malũ inq̃tũ puat bonũ oppoſituꝫ ꝛ inq̃tũ ledit ſubm diminuẽdo habilitatẽ ad illud vnde ꝛ viſus miraculoſe reſtitutus qui tollit cecitatẽ ꝛ indiſpoſitionẽ eſt vnus ꝛ ideꝫ cũ viſu naturali: ſed peccatũ vnuꝫ ꝛ idẽ ẽ qđ tollit ſiue puat graꝫ ꝛ corrũpit potẽtiaꝫ aĩe p maculã: g eodẽ tollet̃ formalr q̃tuꝫ ad vtrũq;. Tertia ſumit̃ ex grã ẜꝫ ꝙ fluit ad defect⁹ tollẽdos ꝛ potẽtias pficiẽdas ſic eodẽ formalr tollit̃ defcũs po^e ꝛ pficit̃ po^a. Cũ. n. dfcũs po^e dicat purã puationẽ pfcõnis: q̃ ẽ iperfectio ſola põne. habit⁹ deſtruet̃ impfecto. p qdẽ ex pte mãe. ẜo pficiet̃ potẽtia: ſic eodẽ luĩe pellit̃ tenebra ꝛ illuiat̃ aer. Quarta ſumit̃ ex oppõne ſic. Lꝫ vni ẜꝫ diuerſa opponant̃ plra: vt eq̃li mai⁹ ꝛ min⁹. 10. metha^ce tñ vni⁹ ẜꝫ idẽ vnũ ẽ oppo^m. Sꝫ vnũ eſt peccatũ quod habet inordiationẽ actus ꝛ vulnerat potẽtias aĩe: ergo vna eſt vtus q̃ pficit habẽtẽ ꝛ op⁹ ei⁹ bonũ reddit. Quinta ſumit̃ ex termio ſic: Per idẽ recedit aliqd ab vno termio ꝛ tẽdit ad oppo^m: vt p leuitatẽ a centro ſurſuꝫ. Nec valet ſolo vt opponit̃ vtuti ꝛ vt vulnerat: qꝛ ſi oppõ ad vtutẽ eẽt formalr p aliud q̃ꝫ p vulnus: bñ reqreret̃ aliud ꝛ aliđ remediũ: ſic in vulnerato q cuꝫ hoc hꝫ febrẽ: reqrit̃ duplex ſanitas: ſꝫ qñ vtrũq; ẽ per idẽ: vtrũq; tollit̃ p idẽ: vbi grã. Aer ẽ tenebroſus p abñtiã lumioſi ꝛ iterpõne opaci. Uñ reqrit̃ lux formalr pellẽs tenebrã ꝛ remouẽs opacũ iterpoſitũ: qđ cãt ihabilitateꝫ ad lucẽ. Sꝫ ſi ſola abñtia lucis cauſat tenebrã ſola reſtitutio ei⁹ tollet tenebrã q̃tũ ad oẽꝫ ei⁹ effectũ. Et ſic ẽ i ꝓpoſito: qꝛ pctm̃ nõ corrũpit potẽtiã aĩe: p hitũ aliquẽ vl' puationẽ differentes ab hitu ꝛ puatiõe oppoſitis vtuti. Et iõ ſola vtus reſtituta ſufficit q̃ ad vtrũq;. Nec obſtat qđ dr̃ ꝙ ſacral' grã nõ erat in ſtatu inocẽtie nec̃ria: ſꝫ grã vtutũ tũc erat nec̃ria: ꝛ ſic vr̃ ꝙ nõ ſint idẽ. nã lꝫ grã ſacroꝝ ꝛ vtutũ ſit vna: tñ fuit neceſſaria hec ꝛ nõ illa in ſtatu inocẽtie inq̃tũ hꝫ: ſed tñ id qđ ẽ vtraq; fuit nec̃riũ: ſic ſanitas p medicinã reſtituta nõ ẽ neceſſaria ei q nunq̃ꝫ fuit ifirm⁹: ẽ tñ nec̃ria infirmo: ꝛ tñ nõ driit a nãli niſi penes cãm extrinſecã ꝛ accñtalẽ. Uel dđꝫ ꝙ grã ſacral' nõ fuit in ſtatu inocẽtie nec̃ria inq̃tũ ꝯfert̃ p ſacrã: nec inq̃tũ ordinat̃ ad ſanãdũ: ſꝫ inq̃tuꝫ ordinat̃ ad bñ opandũ ſic fuit nec̃ria. Nec obſtat ẜo id qđ dr̃: ꝙ nõ cõtrit⁹ recipit graꝫ ſacralẽ ſi nõ fict⁹ accedat: nõ ꝯtrit⁹ ãt nõ hꝫ vtutẽ pñie: nec p ꝯñs alias vtutes: ꝛ ſic vr̃ ꝙ nõ ſint idẽ. nã lꝫ nullus adult⁹ recipiat graꝫ ſacralẽ: niſi nõ fict⁹: tñ nõ fict⁹ põt carere grã ꝛ vtutib⁹: vt ſi ſit attrit⁹ ꝛ nõ cõtrit⁹: nec tũc erit ſine pctõ ꝛ grã: imo erit in pctõ mortali: ſꝫ vtute ſacramẽti attritio mutabit̃ in ꝯtritionẽ: ꝛ ſuſcipiet graꝫ vtutũ ꝛ ſacri. Sic. n. dicit fr̃ Tho. 4. ſniaꝝ. di. 6. q. i. articlo. 3. q. i. in vlt. argumẽto In ꝯriũ ꝙ ſufficit attritio p̃cedẽs ad excludẽdũ fictionẽ: Si aũt ſit ꝯtrit⁹: tũc ſuſcipiet graꝫ ſacralẽ: nõ p infuſionẽ noue grẽ: ſꝫ p augmẽtũ p̃exñtis: ſic in illo q bis vere penituit: et de eodẽ pctõ. Nã i ẜa ſuſceptiõe ſacramẽti ꝯſtat ꝙ nulla noua grã ſibi ifundit̃: ſed ſola p̃eñs auget̃: qꝛ nouiter ifuſa eẽt eiuſdẽ rõis cũ p^a. Nec valet qđ tertio dr̃: ꝙ vtutes ſũt ꝯnexe: ſꝫ grẽ ſacrales nõ: g̃ ñ ſũt idẽ qꝛ nõ ẽ ſile. Nã vtutes hñt ꝯnexionẽ qꝛ fluũt ab vna grã: q̃ ſine eis eẽ nõ põt: ſꝫ ſacrã nõ fluũt a grã: q̃ ẽt ſine eis: eẽ põt. ℂ Nec valet ẽt qđ q̃rto ꝯſueuerit argui: qꝛ diuerſoꝝ effectuũ ſũt diuerſe cãe: ſꝫ effcũs ſacrales ſũt diuerſi: g̃ ſũt a diuerſis gratijs: ꝛ ſic nõ vna. Dđꝫ ꝙ diuerſa ſacrã hñt diuerſos effect⁹: q ſũt characteres vl' ornat⁹: nõ aũt grẽ. Uel dicendũ ꝙ ad diuerſitatẽ cãrũ formaliũ ſeqt̃ diuerſitas effect⁹: nõ aũt ad diuerſitatẽ efficiẽtiũ: maxĩe inſtrãliũ. Sicẽ eni vna eſt ſanitas: q̃ diuerſis ifirmitatib⁹ tolli põt: ꝛ ſic hꝫ diuerſis medicinis recupari: ita vna ẽ grã q̃ diuerſis pctĩs tollit̃: ꝛ diuerſis ſacr̃is repat̃. Sꝫ ſingularis opi. Tho. eſt i ꝯriũ. Et ſic poſſet ꝯcordari. Or. n. in. 4. dic̃ ſacrã nõ attingere ad graꝫ: ſꝫ ad ornatũ: verũ eſt de grã gratũ faciẽte. Et qđ dicit i vltia pte ꝙ attigũt ad graꝫ verũ ẽ ſacralẽ q̃ drt a p̃ma. Sꝫ Tho. vr̃ velle ꝙ iſta grã ſacralis nõ ſolũ differat a grã gratũ faciente ꝛ vtutib⁹ acqſitis ꝛ infuſis ꝛ donis: ſꝫ ẽt ab ipſo ornatu vl' charactere: qꝛ dic̃ ꝙ grẽ ſacrales fluũt a grã ſic ꝛ vtutes: ꝛ ſupponũt graꝫ gratũ facientẽ: qđ nõ facit character vl' ornat⁹. Et ꝓ iſto opi. ẽ: qꝛ vnũqđq; ſacrꝫ ẽ itroductũ in ſpãle remediũ ꝯ ſpãlẽ defectũ: ſiue ſit clpa ſiue pena ex clpa derelicta: ſiue qđcũq; aliud. Uñ cũ effcũs particlaris reducat̃ i cãꝫ particularẽ non vlem imediatã: cũ cõe ſit ſacr̃is no. le. ꝯferre graꝫ ꝛ vtutes: ſpãle vo ſit vnicuiq; ſuppoſita grã remediũ p̃bere ꝯ ſpãleꝫ defectũ: vr̃ ꝙ vnũqđq; ſacr̃m hꝫ ſpãlẽ aliquẽ effectũ ꝯ ſuũ ꝓpriũ dfcm̃. Et hoc pꝫ in ſingulis: ſicut pñia cõtra oẽ pctm̃ actuale: baptiſm⁹ ꝯ origiale: mr̃imoniũ ꝯ ꝯcupiſcẽtiã: ꝯfirmatio ꝯ timiditatẽ ꝛ verecũdiã. In ꝯfirmatiõe igit̃ audacia maior formalr ẽ p graꝫ ſacralẽ. ꝛ nõ ſolũ p vtutẽ fortitudis: q̃ maior dat̃ in ſacro qđ plus ꝯfert de grã: ſic in Euchariſtia ꝛ ordĩe. Et ſilr in eucha^a maior tẽperãtia ifundit̃ q̃ꝫ i mr̃imonio: ſꝫ i mr̃imonio ſpãlis grã ſacral' dat̃: vt ſciat vnuſqſq; ſuũ vas poſſidere: g̃ i ꝯfirmatiõe ẽ aliqđ robur qđ ẽ grã gratis data: ſupponẽs tñ graꝫ gratũ faciẽtẽ: ꝛ ſilr i mr̃imonio. In ordine aũt dat̃ ſpãlis grã exequẽdi ſuũ offm̃: ꝛ ſic de alijs. ℂ Si dicat̃ ꝙ p vnũ ſacrꝫ: pleni⁹ habet̃ effcũs alteri⁹ ſpãlis: ſicut p baptiſmũ actualia pleni⁹ remittunt̃: q̃ꝫ p pñiaꝫ: g̃ a ſili nõ ẽ icõueniẽs per aliđ ſacr̃m: plus mederi ꝯcupiſiẽtiã q̃ꝫ p mr̃imoniũ: ꝛ ſic de alijs: nõ valet: qꝛ illud ẽ p acciñs: iſtud aũt ẽ p ſe. ſ. collatio virtutũ ꝛ augmẽtũ in euchariſtia. Uñ ſi ſpãlia remedia i alijs ſacr̃is eſſent p ſe ex grã gratũ faciẽte ꝛ vtutib⁹ p ſe: ꝛ ñ p acciñs: euchariſtia plꝰ rmediaret ad oĩa q̃ꝫ cetera: ꝛ ſic ſupfluerẽt. ℂ Ad qnq; ãt rões ꝓ alia opi. q̃ ſũt ꝯ iſtã ẽ ſimlr rñdẽdũ p iterrẽptionẽ ei⁹ qđ ſupponit̃: qꝛ in oĩ ſacro dat̃ remediũ ꝯ diuerſuꝫ dfectũ: cui nõ ſubuenit̃ p graꝫ gratũ faciẽtẽ per ſe ꝛ imediate: nec p ei⁹ augmẽtũ: cũ ſe cõpatiant̃: ſic lꝫ p graꝫ gratũ facientẽ tollat̃ culpa ꝛ macula mortalis: ꝛ pẽna eterna: quia iſta nõ pñt ſiml' ſtare: tñ nec culpa venialis: nec pena tpal' nec verecãdia: nec ꝯcupiſcẽtia: nec mlti alij defect⁹ iclinãtes ad pctm̃: q ſtãt cũ ea: ẽt intẽſa p eã tollunt̃: qꝛ nihil corrũpit̃ niſi a ſuo ꝯrio: g̃ ẽ alia grã ꝯria iſtis p quã tollunt̃ vl' remittunt̃. ℂ Utruꝫ aũt ex vno ſacro iterato ꝓfluat vna grã tm̃ ſpẽ: an diuerſe dubiũ eſt. Et poſſet dici ꝓbabilr ꝙ qñ defect⁹ ẽ vni⁹ ſpẽi tũc eſt vna: ſic in mr̃imonio ꝛ ſilib⁹: ſꝫ qñ defect⁹ lꝫ ſit vni⁹ generis: eſt tñ differẽs ſpẽ: tunc forte grẽ differũt ſpẽ: ſic in ſacro pñie: de eodeꝫ pctõ numero vel ſpẽ bis ꝯfitẽs graꝫ eãdẽ vl' aug^m recipet: de diuerſis diuerſã. Uel forte ſic vna vt⁹ pñie eſt de oib⁹: ſic ꝛ h vna grã differens tñ a pñia vtute: cũ illa maior ifundat̃ in euchariſtia. ℂ Ad arg^m in ꝯriũ pꝫ rñſio p ea que dicta ſũt: quia grã ſacramẽtalis nõ eſt gratia gratũ faciẽs: nec gratis data iformis: ſed gratis data formata: ſicut morales infuſe.

ℂ Quid ſit baptiſmus. Di. III. a

Poſt hec videndũ eſt quid ſit baptiſmus: ꝛ que ſit forma: ꝛ quãdo iſtitutus: ꝛ cã iſtitutionis. Baptiſmus dicitur intinctio: ideſt ablutio corporis exterior facta ſub forma verboꝝ p̃ſcripta. Si. n. ablutio fiet ſine verbo: nõ ẽ ibi ſacr̃m. Sed accedente verbo ad elemẽtũ: fit ſacr̃m. nõ vtiq; ipſũ elemẽtũ fit ſacr̃m: ſꝫ ablutio fcã i elemẽto. Uñ Augu. Uerbo baptiſma ꝯſecrat̃. detrahe verbũ: ꝛ quid ẽ aq̃ niſi aq̃: accedit verbũ ad elemẽtũ: ꝛ fit ſacrꝫ. Uñ ẽ hec tãta virt⁹ aque vt corp⁹ tãgat ꝛ cor abluat niſi faciẽte verbo: nõ qꝛ dr̃: ſꝫ qꝛ credit̃. Nãq; ꝛ

in ip̄o verbo aliud eſt ſonus tranſiens: aliud eſt virtus ītus manēs. In duob⁹ ḡ ꝯſiſtit ſacr̄z baptiſmi. ſ. in verbo ⁊ elemento. ergo ⁊ ſi alia deſunt q̄ ad decorē ſacr̄i īſtituta ſūt: nō iō min⁹ eſt verū ſacr̄m ⁊ ſanctū ſi verbū ſit ibi ⁊ elemētuz. Nā ⁊ in hoc ſacramēto ⁊ in alijs q̄dā ſolent fieri ad decorē ⁊ honeſtatez ſacr̄i: q̄dā ad ſubſtantiam ⁊ cauſaz ſacr̄i ptinētia. De ſubſtātia hui⁹ ſacramenti ſunt verbuz ⁊ elementū: cetera ad ſolennitatem eius pertinent.

¶ De forma baptiſmi. b

f Ed qd̄ eſt illud verbuz quo accedēte ad elementum: fit ſacramētuz: veritas que docet huius ſacramēti formam tradens ait diſcipulis. Ite docete omnes gentes baptizātes eos: in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti. Inuocatio igitur trinitatis verbū dicit̄ quo baptiſma ꝯſecrat̄: ⁊ hec eſt forma verborū ſub qua traditur baptiſmus. Vn̄ bonifacio ep̄o zacharias papa ait firmiſſime p̄ceptū ē in ſinodo anglorū: vt quicūqz ſine inuocatiōe trinitatis merſus fuiſſet: ꝙ ſacramentū regenerationis nō haberet: qd̄ oīno verū eſt. ꝙ ſi merſus in fonte baptiſmi quis fuerit ſine inuocatione trinitatis ꝑfectus chriſtianus nō eſt niſi in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti fuerit baptizatus. Legitur tamē in actibus apoſtolorū apoſtolos baptizaſſe in noīe x̄pi: ſed in hoc noīe vt exponit Ambro. tota trinitas intelligit̄. Intelligitur eniz cū x̄pm dicis: ⁊ p̄r a quo vnctus eſt: ⁊ ipſum qui vnctus eſt ⁊ ſpiritusſanct⁹ per quē vnctus ē. Unde Nicolaus papa ad ꝯſulta bulgarorum a quodam iudeo multos baptizatos aſſeritis: ⁊ quid inde agēdū ſit conſulitis. Hi profecto ſi in noīe ſancte trinitatis: vel in noīe chriſti ſicut in actibus apoſtolorū legimus baptizētur: baptizati ſunt: vnū enim idēqz ē vt exponit Ambroſius.

¶ Si in noīe patris tm̄ vel ſpiritusſancti poſſit tradi baptiſmus. c

b Ic queritur an baptiſmus eſſet verus ſi diceretur in noīe patris tm̄: vel ſpūſſancti tm̄: vt cuz dicitur in nomine chriſti. Ambroſius videtur dicere ꝙ ſi fide myſteriuz trinitatis teneatur ⁊ vna perſona tm̄ nominetur: plenū eſt ſacr̄m. Et econuerſo ſi tres nominent̄ ⁊ nō recte de aliquo illorū ſentiat̄. vacuū fieret myſteriū trinitatis. ait. n. ſic. Ubi non eſt plenū baptiſmi ſacr̄m: nec p̄ncipiū nec ſpecies aliqua baptiſmi eſtimat̄. Plenū autē ē ſi patrē ⁊ filiū ⁊ ſpūmſanctuz fatearis. Si vnū neges: totū ſubrues: ⁊ ſi vnū ī ꝑmōe ꝯprehēdas: vel patrē vel filiū vl' ſpūmſanctū: fide aūt nec patrē nec filiū nec ſpūmſanctū abneges: plenū ē fidei ſacr̄m. Ita ēt lz patrē ⁊ filiū ⁊ ſpūmſcūm dicas ⁊ p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpūſſci minuas ptātē: vacuū eſt oē myſteriū. Cū enim dr̄ in noīe x̄pi: ꝑ virtutez noīs impletū ē myſteriū: nec a x̄pi baptiſmate ſpūs ſeparat̄: q̄ x̄ps baptizauit in ſpū.

¶ Queſtio Ambroſij. d

n Unc ꝯſideremus vtrū ſicut x̄pi noīe legimus baptiſmi plenū eē ſacr̄m: ita etiā ſpūſcō nūcupato: nihil deſit ad myſterij plenitudinē. Rōnē ſeq̄mur q̄ vnū dixerit: trinitatē ſignificauit. Si x̄pm dicas: ⁊ patrē a quo vnctus ē filius: ⁊ ipſum q̄ vnctus eſt. ſ. filiū: ⁊ ſpūmſanctū quo vnctus ē deſignaſti. Scriptū eſt. n. hūc eē Jeſuz a nazareth quē vnxit deus ſpiritufancto. ⁊ ſi patrē dicas: filiū eius ⁊ ſpūz oris eius pariter īdicas: ſi tm̄ id ēt corde ꝯprehēdas. Et ſi ſpūmſcm̄ dicas: deū patrē a quo ꝓcedit ⁊ filiū eius cuius ē ſpūs nūcupaſti. Unde vt rōni copulet̄ auctoritas dn̄s dicit. Uos autē baptizabimini in ſpū ſancto: ex quo īdicat nos recte poſſe baptizari in ſpūſancto.

¶ Perſtringit p̄miſſorū ītelligētiā cū determinatiōe cuiuſdam dicti. e

e Ex his apte ītellexiſti in noīe x̄pi verū baptiſma tradi: vn̄ nihilomin⁹ īſinuari vr̄ verū baptiſma dari poſſe ī noīe p̄ris tm̄ vl' ſpūſſācti. ſi tm̄ ille q̄ baptizat fidē trinitatis teneat: q̄ trinitas ī quolibet hor̄ noīum ītelligit̄. Si aūt aliq̄s ꝑuerſe credēs ⁊ errorē īducere ītēdēs vnū de tribus tm̄ nūcuper: nō īplenit myſteriū. Qd̄ vero ait noīatis tribus vacuū eē myſteriū ſi baptizans minuat ptātē p̄ris ⁊ filij vel ſpūſſci. i. male ſētiat de potētia alicuius hor̄: ñ credēs vnā potētiā triū: ītelligēdū ē hoc ſup cū q̄ nō ītēdit nec credit baptizare q̄ nō tm̄ caret fide ſed ēt intētionē baptizādi nō hēt. Qui ergo baptizat ī noīe x̄pi: baptizat ī noīe trinitatis q̄ ītelligit̄. tutius ē tm̄ tres perſonas ibi noīare: vt ibi dicat̄ ī noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpūſſci: ñ ī noībus ſed in noīe. i. īuocatiōe: vel ī ꝯfeſſiōe p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti. Inuocat̄. n. ibi tota trinitas vt inuiſibiliter ibi opet̄ ꝑ ſe ſicut extra viſibil'r per miniſteriū. Si aūt dicat̄ in noībus: nō eſt ibi ſacramētū: q̄ nō ſeruat̄ forma baptiſmi.

¶ De inſtitutione baptiſmi. f

d E inſtitutione baptiſmi q̄n cepit varie ſūt eſtimatiōes. Alij dicūt tūc eē īſtitutū cū Nicodemo x̄ps ait. Niſi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpūſancto ⁊c̄. Alij dicunt inſtitutionē baptiſmi factā cū ap̄lis dixit. Ite docete omnes gētes baptizātes eos in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti. Sz hoc dixit eis poſt reſurrectionem: p̄cipiens eis d̄ vocatiōe gētiū: quos an̄ paſſionē binos miſerat ad predicāduz ī iudea ⁊ ad baptizādū dicēs. In viā gentiū ne abieritis. Iā ergo īſtitutus erat baptiſmus: q̄ baptizabant ſimul ⁊ predicabant.

¶ De forma ī qua baptizauerūt apoſtoli ante paſſionem Chriſti. g

s I vero q̄rit̄ in qua forma tunc baptizauerūt. Sane dici pōt ī noīe trinitatis. ſ. ī ea forma ī q̄ baptizauerūt poſtea gētes: que an̄ paſſionē pōt intelligi fuiſſe tradita: lz nō ſit ſcriptū. Nō ergo tc̄ illā formā x̄ps pri⁹ tradidit cū ad euāgelizādū gētib⁹ miſit: ſz q̄ā an̄ tradiderat mittens eos ī iudeā poſt iterauit cū ad gētes miſit. Cōmodi⁹ ḡ dr̄ īſtitutio fcā q̄n x̄ps a Joāne baptizatus ē ī iordāe. qd̄ diſpēſauit non q̄ mūdari voluit cū ſine pctō fuerit: ſz q̄ ꝯtact⁹ mūde carnis ſue viz regeneratiuā ꝯtulit aq̄s: vt qui poſtea imergeret̄ īuocato noīe trinitatis a pctīs purgaret̄. Tūc ergo īſtitut⁹ ē baptiſmus chriſti in quo trinitas cuius myſterium ibi innotuit interius hominem baptizat.

¶ Quare in aqua tantum fiat. h

c Elebrat̄ aūt hoc ſacr̄m ī aq̄ nō in alio liquore vt ait x̄ps. Niſi q̄s renatus fuerit ⁊c̄. Iō vniformiter id fieri ī aq̄ p̄cipitur vt ītelligat̄: ꝙ ſic aq̄ ſordes corꝑis ac veſtes abluit: ita baptiſmus maculas aīe ſordeſqz viciorū emūdādo abſtergit: vel iō vt nullū iopia excuſaret qd̄ pt̄ fieri ſi ī vino vel oleo fieret: ⁊ vt cōmunis materia baptizādi iueniret̄ apd̄ oēs: qd̄ aq̄ ſignauit q̄ de latere x̄pi manauit: ſic ſanguis alterius ſacr̄i ſignū fuit. Nō ergo ī aliquo liquore poteſt conſecrari baptiſmus niſi in aqua.

¶ De immerſione quoties fieri debeat. i

d E imerſiōe vero ſi q̄rit̄ quō fieri dēat: p̄ciſe r̄ndem⁹: vt ſel' vl' tertio ꝑ vario mor̄ eccl'e. Vn̄ Greg. De tria imerſiōe baptiſmi nil veri⁹ r̄nderi pōt q̄z qd̄ voſipſi ſenſiſtis q̄ ī vna fide nihil officit eccl'e ſcē ꝯſuetudo diuerſa. Q̄r. n. ī trib⁹ ſubſiſtētijs vna ſubſtātia ē: rep̄hēſibile eē nullaten⁹ pōt infantē ī baptiſmo ter vl' ſel' mergere: q̄ ⁊ ī trib⁹ merſiōib⁹ pſonarū trinitas: ⁊ ī vna pōt diuīatis ſingl'aritas deſignari. Nos vero q̄ tertio imergim⁹ ēt triduane ſepulture ſacr̄m ſignam⁹. Scōm hoc licet non mō ter ſz ēt ſel' mergere tm̄. Ibi tm̄ dſitaxat mergere ſel' licet: vbi ꝯſuetudo eccl'e tal' exiſtit. Si q̄s vero id facere īcipiat vbi ꝯſuetudo tal' nō ē: vel ſel' tm̄ mergēdū aſſerat: rep̄hēſibilē ſe eē ꝯſtituit. Vn̄ Haymo. In ſuo ſenſu habundabat Cyprian⁹ cū ſel' mergebat ī baptiſmo puꝑos: q̄ qd̄ ītelligebat ſtudioſe īplebat hōis opibus abūdādo: lz ī hoc neſci⁹ delinq̄ret: ſz q̄ hōis opib⁹ abūdabat poſtea correct⁹ a deo abūdauit altiori ſenſu: ter illos mergēdo. Ecce hēm⁹ q̄ deliq̄t: q̄ ſel' merſit. Sz hoc iō: q̄ aliter ſe hēbat ꝯſuetudo illi⁹ eccl'e: vl' q̄ vnā tm̄ faciēdā merſionē aſſerebat. De tria merſiōe Aug. ait. Poſtq̄ȝ nos credere ꝓmiſim⁹: tertio capita ī ſacro fōte dimerſim⁹: q̄ ordo baptizandi duplici myſterij ſignificatiōe celebrat̄. Recte. n. tertio immerſi eſtis: q̄ accepiſtis baptiſmū ī noīe trītatis. Recte tertio imerſi: q̄ accepiſtis baptiſmū in noīe x̄pi: q̄ die tertia reſurrexit a mortuis. Illa. n. tertio repetita imerſio typū dn̄ice exprimit ſepulture. Cōſtat ḡ baptizādos tertio debē imergi: ⁊ tm̄ ſi ſel' tm̄ imergant̄: verum baptiſma accipiūt: ⁊ q̄ ſel' imergit tm̄: ñ peccat: niſi ꝯſuetudo eccl'e obſiſtat vel hoc modo tm̄ debere fieri aſſerat.

¶ Quando circuncifio amiſit vim ſuā. k

s Q Ueret ēt q̄ri ſi circūciſio amiſit ſtatuz ab inſtitutiōe baptiſmi: ad qd̄ dicim⁹ in x̄pi morte terminata eē legalia oīa. Ex tūc ḡ circūciſio ꝑdidit viz ſuā: ita ꝙ poſtea non ꝓfecerit: ſz potius obfuit obſeruatoribus ſuis. Sz vſqz ad oblationē vere hoſtie potuit ꝓdeſſe. Si n. an̄ paſſionē legalia finē hūiſſent: nō eq̄ iminente vetus paſcha cum diſcipulis manducaſſet.

¶ De cauſa inſtitutionis. l

c Auſa vero inſtitutiōis baptiſmi ē inouatio mētis: vt hō qui ꝑ pctm̄ vetus fuerat per gratiam baptiſmi renouetur: quod fit depoſitione viciorum ⁊ collatione virtutū. Sic enim fit quiſqz nouus homo: cuz abolitis peccatis ornatur virtutibus. Abolitio peccatorum pellit feditatem. Appoſitio virtutū affert decorem. ⁊ hec eſt res huius ſacramēti: ſcilicet interior mundicia.

¶ Queritur an baptiſmus aperuit celuz quod non aperuit circuncifio. m

s I queritur vtruz baptiſmus aperuit celum quod non aperuit circuncifio. Dicimus q̄ nec baptiſmus nec circūciſio regni nobis adituz aperuit: ſed hoſtia ſaluatoris: que ſi tempore circūciſiōis oblata fuiſſet: illius temporis homines in regnum intrāſſent. Res ergo huius ſacramenti iuſtificatio eſt.

CIrca tertiā diſtinctionem q̄runt̄ tria. Primū ē d̄ forma baptiſmi. 2[m] de miniſtro ei⁹. 3[o] de materia.

Querit̄ ḡ p̄mo d̄ forma baptiſmi an poſſit mutari. Et vr̄ ꝙ ſic: q̄ cathecīſm⁹ ⁊ exorciſm⁹ ſūt de forma: q̄bus tm̄ omiſſis pōt dari baptiſm⁹: ḡ ⁊c̄. ¶ Contra: q̄ nō pōt mutari mā: ḡ nec forma q̄ nō ē min⁹ de ſub̄a.

¶ Reſpondeo. Circa iſtam queſtionem ſunt tria videnda.

Primo quid ē bapꝰ. Ubi aduertēdū ꝙ ſic diffinit̃ a magr̃o. Bapꝰ ē ablutio corpis exterior fcā ſub forma pſcripta vboꝝ. Circa quā ē ſciēdū ꝙ nō ē iꝯens mā̄ʒ pdicari ꝺ toto ī artificialibꝰ ī recto ſine denoīatōe: qꝛ hꝯ noīa artificialiū ſūt ꝯcreta: ſic noīa itētionū: vt genus ⁊ ſpēs: ⁊ nō abſtracta. Cuiꝰ ꝓbatio ē: qꝛ gnā ſuaꝝ formaꝝ ñ pdicanť ꝺ ipꝛꝰ niſi denoīatiue. Nō.n. archa ē q̄drāgl'us vl' q̄dratū: ſʒ q̄drāgl'a vel q̄drata. Si aūt ñ iportaret niſi formā accñtalē hōa eēt pdicatio: ſic albedo ē color. Pōt etiā ſubʒ pdicari ſine denoīatiōe de accñte ꝯcreto: lʒ nō de abſtracto: ſicut ſi dico ꝙ albū ē hō: nō aūt albedo ē hō: ſʒ hūana. Uñ hec ē ita ꝓpa. archa ē lignū: ſicut iſta. albū ē lignū. Sic ēt bñ dr̃: bapꝰ ē ablutio. Qꝺ ḡ dr̃. 7. Meta. ꝙ ſpa non eſt es ſʒ enea. ⁊ ſilr̃ de circl'o: ⁊ ſtatua dōm. ꝙ accipit̃ ibi in abſtracto: qñ nō hʒ cōis vſus: ꝺ q̄ pleniꝰ dcm̃ ē ſup. d.i.q.z. ¶ Diffinitur ēt ab Ugone ſic. Bapꝰ ē aq̄ abluēdis criminibꝰ ſcificata pꝰ vbū ꝺi. Circa quā ē ſciēdū ꝙ lʒ bapꝰ ī ꝓpoſito nō īpmat characterē: tñ diſpōit ad ſuſceptionē gr̃e: ⁊ ſtatiʒ hō ſuſcipit ſpūʒ ſcm̃. Et h̄ māifeſte ꝓbat̃ Actl .io. Ubi dixit Petrꝰ. Quis ꝓhibʒ baptizari iſtos q ſpm̃ ſcm̃ ſuſcepert̃ ſicut ⁊ nos: multo magis q̄ꝫ p pniaʒ ī ꝓpoſito. Faciliꝰ.n. qs libat̃ ab originali qꝺ hʒ minꝰ rōnē pcti: q̄ꝫ ab actuali mortali. Uñ ſi ab illo mūdat ſacr̃ʒ ī voto: mlto magl hic Oꝛ aūt cathecumini moriētes dānātur: hoc ē qꝛ fuerūt negligētes ad ſuſcipiēdū bapm̃ actu: de q̄ negligētia nō penituerūt ī ſpāli nec ī gnāli. Al's ſaluarēť: hoc ſaluo ꝙ nō ē ita ꝓlōgatū tps ad bapm̃ hodie ſicut ad ꝯfitēdū. Uñ q ſtatiʒ nō baptizat̃ hita opportūitate niſi ex legitiā cā: puta ī ſtructiōe fidei vel hꝯ dīat: peccat. Nō ſic aūt q dīnt ꝯfiteri vſ q̄ꝫ ad paſcha pꝰ ꝯtritionē. Uñ moriētē ſine bapꝰ negligētē: oʒ de negligētia penitere. Nō ſic aūt nō ꝯfeſſus añ paſcha qꝛ nō fuit negligēs añ ꝯpletā iuris dilationē. ſic ḡ nō ſoluʒ bapꝰ aque abluit peccata vt dicit predicta Ugonis diffinitio: ſed etiam flaminis baptiſmus.

Secūdū eſt de forma baptiſmi q̄ ē. Ego baptizo te in noīe prĩs ⁊ fi. ⁊ ſpūſſci amē. Ubi ē ſciēdū ꝙ in pdcā forª ſūt tria. Unū ē expſſa noīatio pſonaꝝ ī trinitate. zm̃ ē expſſio actꝰ baptizādi ⁊ pſoͤ ſuſcipiētis. ſ. cuʒ dr̃: baptizo te. 3m̃ ē expſſio baptizātl: ego. ¶ Sʒ hic dōa ſūt tria. Prim̃ ē ꝙ expſſio triū pſonaꝝ ē ꝺ necītate baptiſmi. zꝯ ē ꝙ expſſio actꝰ ⁊ pſoͤ ſuſcipiētis ſilr̃ ſūt ꝺ necītate ſacramēti. 3m̃ ē ꝙ expſſio pſone baptizantis non ē ꝺ neceſſitate ſacri. Et 4m̃ pōt addi ꝙ illꝺ qꝺ ptinet ad ꝯfirmationē totiꝰ. ſ. amē nō ē de necītate ſacri. Prim̃ pʒ tripl'r. Prio ex xp̄i traditiōe q̄ hētur Math. vlt. Baptizantes eos in noīe pa. ⁊ fi. ⁊ ſp. ſci. zº ex rōe: qꝛ. cū bapꝰ ſit ſpāl'r ſacrm̃ fidei: p bapm̃.n. aſcribit̃ qs prio cetui fidliū: iō ī ipo oʒ eē fidei ꝓteſtatio ⁊ īſinuatio ⁊ maiori expſſio q̄ꝫ in ceteris ſacris: Ex h̄ ſic arguit̃. Exterior fidei ꝓteſtatio oʒ cōrñdere actui iteriori: ſʒ nō ē ſufficiēs fides iterior q̄ credit̃ ī vnā pſonā ſine alia. ḡ nō ē ſufficiēs exterior ꝓteſtatio: q̄ expmit̃ vna pſona ſine alia. Uñ cū ad bapm̃ regrat̃ ꝓteſtatio fidei ⁊ maxime articl'i tritatl q pmꝰ ē: pʒ ꝙ ñ ſuffic̃ expſſio vniꝰ pſone niſi oēs expmātur. 3º pʒ idē ex expſſa determiatiōe eccl'e q̄ hētur de ꝯſe. di. 4. ī ſynodo angloꝝ: vbi dr̃ ſic in ſupdcā ſynodo. Sacerdotes voluerūt vt q vel vnā de tritate pſonā ī bapº nō noiaret illꝺ veꝝ bapmª nō eēt nec eē poſſet: qꝺ p certo veꝝ ē. Oꝛ aūt ī pmitiā eccl'a baptizabātur ſoluʒ in noīe xp̄i: vt hētur actl. 8. ſcm̃ ē ex ſpāli reuelatiōe ⁊ diſpenſatiōe ſpūſſci: ſine q̄ nō potuiſſet fieri. Cā aūt fuit vt nomē xp̄i amabiliꝰ redderet̃: qꝺ valde odioſū erat icredulis: vt dic̃ apo. i. Cor. i. Nos āt pdicamꝰ xp̄ʒ crucifixū iudeis qdē ſcādalū ⁊c̃. Et qꝛ ī bapº dabat̃ viſibil'r ſpūſſcūs: ex h̄ redditū ē nomē xp̄i amabiliꝰ rōe bapmi tal': qꝺ cōferebat̃ a noīe ſpiꝰ. Ceſſāte āt cā ceſſauit ⁊ diſpēſatio: vñ nē ñ eēt bapꝰ: ſi baptizaret̃ ſolū ī noīe xp̄i. In pdcō ḡ arlº itelligēda ē rñſio Nicolai pape ad ꝯſulta bulgaroꝝ: ꝺ ꝯſe. d. 4. A q̄dā iudeo. al'r nō. Uñ Jo. errauit ī apparatu illiꝰ capl'i: ⁊ Ber. ī illo. cº. Si qs pueꝝ. de bapº ⁊ eiꝰ effectu. cº. i. q dixerūt ꝙ ſi qs baptizaret̃ ī noīe xp̄i ꝙ verꝰ bapꝰ eēt: qꝺ ñ ē veꝝ: vt pʒ ex dcis: qꝛ lʒ ī noīe xp̄i poſſit tritas itelligi. ſ. pr̃ vngēs: filiꝰ vnctꝰ: ⁊ ſpūs. ſ. vnctio: tñ hoc nō ſuffic̃: qꝛ forͤ vboꝝ ſacraliū debēt eē vocabil'r ⁊ ſenſibil'r expſſe: ſic̃ ⁊ mā eſt ſenſibil' res. Nec ſufficit itellectual' eqpollētia. ¶ Scōʒ pʒ dupl'r. pmo p rōnē q̄ tal' ē. Illꝺ ē directe ꝺ forª baptiſmi qꝺ directe repñtat interiorē effcm̃ baptiſmi ſʒ expſſio actꝰ baptizādi: ⁊ pſone baptizate directe repñtat iteriorē effcm̃ baptiſmi: ḡ ē ꝺ neceſſitate ſacri. maior pʒ: qꝛ ſacra efficiūt qꝺ figurāt: ⁊ tā efficiētia q̄ꝫ ſignificātia potiſſime attribuit̃ forͤ: Mior ſilr̃ pʒ. qꝛ iterior effectꝰ baptiſmi ē ablutio ſuſcipientis a pctō originali: quā directe ſignificat expſſio actꝰ baptizandi cū pſona baptizati: cū dr̃ baptizo te: qꝺ idē ē qꝺ abluo te. zº pʒ idē ex determiatiōe eccl'e: q̄ hētur ex: de bapº ⁊ eiꝰ effectu. cº. i. vbi dr̃ ſic. Si qs pueꝝ ter ī aq̄ imerſerit ī noīe pa. ⁊ fi. ⁊ ſ. ſ. ⁊ nō dixerit: ego baptizo te: nō ē puer baptizatꝰ. ¶ Tertiū pʒ ſic. Illꝺ qꝺ ē de necītate baptiſmi ē idē apꝺ oēs ꝯferentes veꝝ bapꝯ: qꝛ omiſſio alicuiꝰ qꝺ ē de necītate ſacri euacuat ſacrm̃: ſʒ expſſio pſone baptizātis nō obſuat̃ apꝺ grecos: baptizāt.n. ſic: baptizet̃ ſuꝰ xp̄i Nicolaꝰ ī noīe prĩs ⁊ fi. ⁊ ſ. ſ. ⁊ tñ ꝯferūt veꝝ bapm̃: qꝛ reuerētes ex eis ad obediētiā eccl'e nō baptizātur: ḡ expſſio pſone baptizātl nō ē de necītate ſacri. Cā aūt qr̃ greci nō expmūt pſonā baptizatl ē error q tāgit̃. i. Cor. i. ꝙ qdā coꝝ attribuebāt bapm̃ miniſtro baptiſmi dicētes: ego qdē ſū Pauli ego āt Apollo ⁊c̃. ad qꝺ excludēdū nō expmūt pſonā miſtri: q tñ nō ē ꝺ necītate: vt dcm̃ ē: ſʒ de ſtatuto eccl'e. Et qꝛ ſtatutū eccl'e pōt ligare miſtꝝ: ſʒ nō euacuare ſacr̃ʒ: iō ſciēter omittēs peccat: tñ ve baptizat. ¶ Quartū pʒ. ſ. ꝙ amē nō ē ꝺ ſuba ſacri: nͤ de necītate pcepti: niſi vbi ꝯſuetudo pticl'aris h̄ hʒ: qꝛ vl'is ꝯſuetudo h̄ ñ hʒ: nͤ ē ꝺ forª xp̄i. ſʒ li ego eſt de necītate pcepti: qꝛ ē ꝺ forª vl'is eccl'e latine: ſʒ nō ſacri. qꝛ itelligit̃ ī vbo.

Tertiū pncipale ē de mutatiōe: ⁊ p̄ ī gnāli. Ubi ſciendū ē ꝙ qꝛ ſacra efficaciā hñt ex īſtitutiōe diā ⁊ pncipaliꝰ eſt ī ſacris forª q̄ꝫ mā. iō ſic̃ nl'li lʒ mutare ſacr̃ʒ q̄ ad māʒ vl' aliqꝺ nouū īſtituē: ita nl'li lʒ mutare formam ſacri q̄ꝫ ad id qꝺ ē de eēntia forͤ abſq̄ꝫ ſpāli ꝯſilio ſpūs ſci: q vtutē ſuā illis vbis non alligauit. Et ſi mutat̃ nihil agit̃. Si aūt aliqd ptinet ad formā ex determinatiōe eccl'e: ſi illud mutat̃ nihilominꝰ ē ſacr̃ʒ: ſʒ clpa icurrit̃. In forª autē baptiſmi eēntialius ē qꝺ expmit cāʒ agētē a q̄ ē tota efficacia q̄ꝫ qꝺ expmit actū exercitū. Et iō q̄ꝫm̃ ad oēs iuocatio trinitatis ē de eſſentia forme: nec aliqd q̄ꝫtū ad hoc mutari poteſt: vt dicit̃ extra ꝺ baptiſmo ⁊ eiꝰ effectu. cº. i. Quidā vero dicebāt ꝙ actꝰ exercitus nō ē de eſſentia forme: ⁊ ꝙ in illa inuocātiōe trinitatis eēntia forme ꝯſiſtit: quos refellit auctoritas Alexādri pape: q dicit ꝙ nō eſt baptiſmꝰ illꝺ lauacrū: quo aliqs ī noīe prĩs ⁊ filij ⁊ ſpūſſci: nihil addēdo baptizat̃. Et eſt ſup hoc regula iuris ꝙ mutatio q̄cūq̄ꝫ mō fiat ī forª eccl'aſtica ſacroꝝ obligat ad peccatū: niſi ex ipotētia vel necītate fiat. Et ꝯſuetudo eccl'ie ligat vt ſtatutū: ſic ⁊ ꝯſuetudo ppl'i ligat vt lex. Sed ſicut non oīs lex obligat ex pcepto: ſic nec oīs conſuetudo. Tutiꝰ ē tñ metuere ī dubijs. Non aūt viciatur ſacramētū niſi mutētur ſubalia vl' cōtrariet̃ fidei. Uideret̃ autē alicui ꝓbabil'r ꝙ intētio mutādi formā nō ipedit ſacramētū: dū tñ nihil ꝺ ſuba variet: ⁊ intēdat conferre qꝺ xp̄s inſtituit: ⁊ illo modo faciēdi q̄ eccleſia catholica facit: licet crederet catholicā: que ē heretica ⁊ ecōuerſo. Unde quod cōiter dicitur ꝙ ſi baptizans intendat inducere errorem nihil agitur: quia cuʒ intentio miniſtri ſit de eſſentia: ex quo non intendit facere quod facit eccleſia: ſed aliud. ergo non facit in fide eccleſie: non videtur eē veꝝ: qꝛ greci ꝯficiētes ī fermētato dīītes nō poſſe ꝯficī ī azimo errorē inducūt: vel nihilominꝰ cōficiunt: ⁊ tñ mutāt materiā. Quare idē vr̃ de mutatione forme ſi maneat ſuba: qꝛ licet oīs hereticus intēdat facere qꝺ facit illa eccl'a quā putat catholicā: tñ ſm veritatē intēdit aliud facere q̄ꝫ faciat eccl'a nr̃a in qua ſola eſt vera fides: ḡ ſm hoc nullum veꝝ ſacrm̃ poſſet fieri vel dari ab heretico qꝺ ſlm eſt. Uñ videt̃ ꝙ ſi faciat totā ſubam quā eccl'ia catholica facit intēdēs facere qꝺ xp̄s īſtituēdo fecit: q̄cqd addat: q̄cquid detrahat veꝝ ſacrm̃ tribuit. ¶ Scdo ī ſpāli ꝙ mutatio pōt fieri multis modis. pº p vocū variationē. Ubi ſciēduʒ eſt ꝙ variatio vocū pōt fieri dupl'r. ſ. quo ad voces ſolum: ⁊ nō quo ad pñcipalia ſignificata: vel quo ad voces ⁊ ſignificata ſimul. Prima mutatio nō obeſt ſacro: cuius rō eſt: qꝛ verba ſacroꝝ hñt efficatiā ex eo qꝺ ſignificant. Manente ergo eadē ſignificatiōe vocū: eadē eſt vtus ſacroꝝ. Qualiſcūq̄ꝫ ḡ variatio fiat circa voces ſi maneāt eadem ſignificata ſemp ē veꝝ ſacrm̃. Alioqn nō poſſent ſacra ꝯferri niſi ſermōe hebraico: in quo forme ſacroꝝ fuerūt a xp̄o īſtitute. Nūc āt pōt ꝯferri qꝺcūq̄ꝫ ſacr̃ʒ in q̄cūq̄ꝫ lingua: hebraica: greca: ⁊ latiā: ⁊ ēt oī alia materna. Si vº fiat variatio vocū ⁊ ſignificatoꝝ ſimul: ſiue fiat totalr̃ ſiue principaliter nullū eſt ſacrm̃. Et pmū qdē de ſe planū eſt. Si.n. nutrix imergendo puerū diceret. Ego balneo te vt meliꝰ poſſis dormire nullus eēt baptizatꝰ: ꝓpter totalē mutationē ſignificatoꝝ. Silr̃ ſi fiat mutatio ſignificatoꝝ quo ad pncipalia ſignificata. Si.n. dicat̃ ego baptizo te in noīe trinitatis vel in noīe genitoris geniti ⁊ ꝓcedētis: nō ē verꝰ baptiſmus: qꝛ nomē trinitatis nō ſignificat pſonas diuinas ſʒ numeꝝ perſonaꝝ: genitor vero: genitꝰ ⁊ ꝓcedēs lʒ dēt itelligere perſonas diuinas nō tamē ſignificant eas principaliter: ſed actꝰ eaꝝ notionales. Cā aūt hoꝝ ē: qꝛ vtꝰ ſacralis eſt data vbis pncipalr̃ ſignificantibꝰ ea q̄ ſunt de integritate ſacri. Unde ſi fiat variatio vocū quātū ad totale vl' pncipale ſignificatū nihil agit̃: vt ī exēplis poſitis. Si aūt fit variatio nō ī pncipali ſignificato: vt ſi dicat̃: Nos vbi ego. ⁊ dicat̃ baptizamꝰ vbi baptizo: ⁊ vos vbi te: incurrit̃ pctm̃ ſed nō viciat̃ ſacr̃ʒ: qꝛ q̄ñq̄ꝫ hoc fit ex cōſueto modo loquēdi: vt ſi prelatꝰ q cōſueuit dicere nos facimꝰ hoc vel illud dicat nos baptizamꝰ te. Et ſilr̃ ſi dicatur magno viro ex reuerētia baptizo vos: qꝛ ſufficit ꝙ maneat ſenſus vboꝝ ex accōmodatione vſus. Si aūt dicat̃ vbi dicit̃ in noīe: in nominibus viciat̃: qꝛ de forma eſt vſus eſſentialis pſonarū: quā repñtat numerus ſingularis: ſicut ⁊ trinitas perſonal'. Et ſi expnoat̃ .i. inuocatione adhuc ē idē: qꝛ vna ē inuocatio triuʒ. Sic ergo variatio vocis non ſignificationis non obeſt: qꝛ in oī lingua vt dcm̃ eſt pōt ꝯferri: ſed conſuetudo lingue ſeruāda eſt: vt nec vetula in latino ne deficiat: nec latinus in greco: nec eꝯ: nec ſacerdos in gallico baptizent. ¶ Sʒ dubiū eſt de exēplo poſito. vtꝝ ſi qs baptizaret in noīe trinitatis eſſet verus baptiſmꝰ. Et videt̃ ꝙ idē ſit ſignificatū trinitatis ⁊ prĩs ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti: niſi ꝙ vnū dicit explicite. qꝺ aliud dicit iplicite. Et iō nō videt̃ mutari ſenſus: ſicut nō diceret̃ mutari ſenſus orōnis ſi loco diffiniti poneretur diffinitio. Et qñ dr̃ ꝙ trinitas ſignificat numerū nō perſonas: dico ꝙ in diuinis numerꝰ eſt idē cuʒ rebus numeratis: qꝛ trinitas ē pr̃ ⁊ filiꝰ ⁊ ſpūſſanctꝰ: ⁊ pr̃ ⁊ filiꝰ ⁊ ſpūſſanctꝰ ſūt trinitas: Et magis ē pdicatio p idēptitatē eēntie q̄ꝫ iſta: hō ē aial rōnale mortale. ¶ Itē qꝺ dcm̃ ē ꝙ ñ ē idē ſignificatū gēitoris geniti ⁊ ꝓcedētis: ſicut prĩs filij ⁊ ſpūſſcti. Cōtra qꝛ actꝰ notionales q̄s pncipalr̃ h̄ noīa verbalia ſignificāt ſunt idē re cū pſonis q̄s alia noīa pncipalr̃ ſignificant: ḡ nō eſt veꝝ ꝙ nō ſit idē ſignificatū pncipale. Si dicat̃ ꝙ tritas icreata ē bene idē qꝺ pſone: ſʒ nō oīs trinitas ē illā q̄ eſt pr̃ ⁊ filiꝰ: vñ incertū ē: iō ⁊c̃: hoc non valet: qꝛ ſilr̃ pōt dici ꝙ alter ē pr̃ ⁊ filiꝰ q̄ꝫ in diuis. Uñ ita incertū eſt vnū ſicut aliud ſm vtutē ſermonū. Silr̃ eſt de genitore. ¶ Et dōʒ ad primā inſtātiā ꝙ nō ē idē ſenſus dicere in noīe trinitatis ⁊ ī noīe prĩs ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti: qꝛ lʒ de ſe inuicē pdicēt̃: nō tñ de quolibet per ſe. Nō.n. pr̃ ē trinitas nec eꝯ: imo etiā ſi diceret̃ ī noīe dei: lʒ deus ſit trinitas: ⁊ quelibʒ pſona p ſe nō eēt idē ſenſus: qꝛ aliqs ꝯfitetur deū: q negat tres pſonas. Et ſilr̃ aliqs ꝯfitet̃ prēʒ ⁊ filiū qui negat trinitatē: vt Sabellius. Sed alia inſtātia ē bona de genitore ſuppoſito ꝙ eēntia ⁊ pſona ſint ipe actꝰ: ſʒ ſuppoſitoq̄ꝫ differrēt eēntia ⁊ relatio: adhuc tenet inſtātia vt videt̃ niſi dicat̃ ꝙ generare ⁊ pr̃nitas ſūt due res: qꝺ tñ nullus dic̃. Uñ cū pr̃ ſit relatiuū ſm eē de pncipali ſignificato importat pr̃nitatē. ⁊ hāc eādē q̄ eſt generare iportat genitor: lʒ differant ī rōe vel in mō ſignificādi. Et ſiue dfat relatio ab eēntia ſiue nō: ī noīe prĩs ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti pōt dari: qꝛ xp̄s hoc dixit: ⁊ pari rōne in noīe genitoris niſi diceretur ꝙ pr̃ ex accōmodatiōe vſus iportat pncipalr̃ hypoſtaſim ⁊ genitor notionē. Et ſi hec differrēt re: tūc veꝝ eēt ꝙ pr̃ ⁊ genitor differrent re: al'r non. Sʒ videt̃ ꝙ pſona baptizās ſit de eēntia ſicut actus baptizādi: ⁊ ſic baptiſmus grecoꝝ videt̃ nullus: nā qua rōne expmit̃ ibi actꝰ baptizādi videt̃ ꝙ expmi debeat pſona baptizās. Sed poteſt dici ꝙ actus eſt de eēntia intrīſece: ſicut cā mālis: baptizās aūt ñ eſt ſic de eēntia: cū cā efficiēs ſit cā extrinſeca: ſʒ dr̃ de eēntia qꝛ facit eſſentiā: ⁊ ſine ipo nō eſſet eēntia. Et iō expſſio perſone baptizātis nō eſt de necītate ſacri: ſic̃ expſſio actꝰ: qꝛ nō eſt cā intrinſeca ſicut actꝰ: q eſt mā ex qua: nec ſic̃ expreſſio baptiſmati qui eſt cā intrīſeca: ſicut mā in q̄: nec ſic̃ expſſio trinitatis q̄ ē cā extrinſeca pncipalis: baptizās aūt cā extrinſeca īſtrumētal'. ¶ Scdo mō pōt fieri mutatio p corruptionē. Circa qꝺ ē ſciēdū: ꝙ ille q corrupte ꝓfert verba: aut hoc facit ex induſtria: ⁊ ſic nō videt̃ intēdere quod eccl'a intēdit: vnde nō eſt baptiſmꝰ: aut hoc facit ex ignorātia vel ex defectu lingue: ⁊ tūc dicit̃ ꝙ ſi ſit tāta corruptio ꝙ oīo auferat ſenſum locutionis ꝙ nō eſt baptiſmus. Si aūt ſēſus locutiōis maneat: tūc erit baptiſmꝰ. Et h̄ pcipue accidit ꝙ ſenſus nō mutat̃ qñ fit corruptio ī fine: qꝛ ex pte finis mutatio variat conſignificationē nō aūt ſignificationem: vt dicūt grāmatici: vt ſi vetula vel alius ignarꝰ lingue latine infringēs linguā diceret. ego te baptizo ī noīe patria ⁊ filia ⁊ ſpūs ſcā: nihilominus eēt veꝝ ſacr̃ʒ: ſicut hētur de conſecratiōe. d. 4. cº. Rettulerūt. Sʒ mutatio ex pte pricipij variat ſignificationeʒ. Uñ corruptio talis ſi ſit magna oīo ſenſum locutiōis auferret. Qñ aūt ſenſus locutiōis aliquo modo manet: tūc q̄ꝫuis mutet̃ forma q̄ꝫtū ad ſonum ſenſibilē nō tñ mutat̃ q̄ꝫm̃ ad ſignificationē: qꝛ q̄ꝫuis oratio corrupte ꝓlata nihil ſignificet ex vtute ipoſitionis ſignificat tñ ex accōmodatiōe vſus. Et iō ſi homines bleſi nihil de ſenſu pncipali corrūpāt valet q̄ꝫtū ad eēntiā ſacri: alias nō: lʒ quo ad necītatē pcepti referat vtꝝ ex malitia vel negligētia: aut ex ipotētia ⁊ ignorātia corrūpant. Et qꝺ Tho: dicit ꝙ lʒ orō corrupte ꝓlata nihil ſignificet ex vtute ipoſitionis: ſignificat tñ ex accōmodatione vſus: vr̃ ꝯ eū: q non vl't ꝙ poſſit dici baptizamꝰ: cū tñ vt dictū ē ſupra ex accōmodatiōe plat' dicat vel dicere poſſit q̄ꝫm̃ ad rem ſacri: lʒ peccet: baptizamꝰ. Sʒ ille q neſcit aut nō pōt verba ad plenū ꝓferre oʒ abſtineri niſi in neceſſitate: qꝛ melius ē talia nō facere q̄ꝫ male facere. Impitia.n. culpe annumeratur. Unde ſicut medicinā corpalē nō debʒ adhibere niſi q ſcit ⁊ pōtita nec ſpūalē: qꝛ lʒ nō ſit ſil'e ex pte recipiētis cui corruptio medicine corpalis nocet nō ſpūalis niſi ī ſbalibus: eſt tñ ſil'e ex pte agētis. ¶ Tertio pt eē mutatio p additionē. Ubi ē ſciēdū ꝙ in additiōe duo ſunt ꝯſiderāda: pm̃ eſt ex pte addētis: qꝛ ſi addēs itēdat illꝺ qꝺ addit eē ꝺ forma q̄ſi volēs p h̄ iducere nouū ritū ī eccl'a ꝯſtat ꝙ ñ itēdit ꝓferre formā qua vtit̃ eccl'a: ⁊ ita non faceret quod eccleſia facit: ⁊ ita non eſſet baptiſmus. Secus aūt ſi ex aliq̄ cā ad-

deret: aut ex deuotiõe q̃dam. Scðm ē ex pte additiõis: qꝛ
aut additū ē corrūpēs ver̄ ſenſū v̄boꝝ ſacri: aut n̄. Si ē cor
rūpens: tūc nllm̄ eſt ſacrm̄: vt ſi dicat̄ baptizo te ĩ noĩe pa
tris maioris: ⁊ filij minoris ⁊c̄. qꝛ iſta determinatio corrū
pit fidē eccl̄ie: in qua dant̄ ſacra. Si v̄o ſit talis additõ q̃ n̄
corrūpat debitū ſenſum v̄boꝝ ſacri nõ tollit̄ ſacr̄ꝫ: vt ſi ali
quis dicat. ego baptizo te ĩ noĩe p̄ris oĩpotētis: ⁊ filij eiꝰ vni
geniti: ⁊ ſpūſſancti paracliti. Et fortiori rõne ē hoc ver̄ quā
do talis additio ſit in p̄ncipio vel in fine: vt ſi dicat beata
v̄go te adiuuet: ⁊ ego te baptizo ĩ noĩe p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpūſſan
cti: ⁊ btā virgo te adiuuet: Si v̄o diceret̄. ego te baptizo in
noĩe p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti: ⁊ beate v̄ginis: nõ eēt baptiſmꝰ
ſi itelligeret̄ ĩ noĩe beate v̄ginis baptizari: ſicut ĩ noĩe tri
nitatis: q̃ baptiſmꝰ ꝯſecrat̄: qꝛ tal̄ ſēſus eēt ꝯ̄riꝰ v̄e fidei: ⁊ ꝑ
ꝯñs tollet v̄itatē ſacri. Si v̄o itelligat̄ qð addit̄ in noĩe btē
virgĩs: n̄ ꝙ nomē btē v̄gĩs aliqd opet̄ ĩ forma baptiſmi: ſꝫ
vt eiꝰ itercessio ꝓſit baptizato: n̄ tollit̄ ꝑfectio ſacri. Qꝛ tñ
iſte ſenſus ē iꝑꝓpriꝰ: nullo mõ ē illð: vl̄ ſil̄e faciēdū. Sic ḡ
ſi additio ſit corrūpēs fidē nõ eſt baptiſmus: ſicut ⁊ ꝯditio
ꝯ̄ria bonis mr̄imonij expſſa. Si aūt nõ ē corrūpēs fidē ne
qꝫ ſenſum nõ obeſt. Si v̄o ſit dubia ad intētionē recurrit̄.
Et ſi intēdebat aliqd erroneū nihil agit̄: alias ſic. Nihil tñ
addere debet ſacerdos preter id qð ĩ ſuo ordinario ꝯtinet̄
ſ̄m ritū eccl̄e ſue: ſicut nec ĩ miſſa cruces ⁊ hꝰ que corrum
pūt myſteriū. ¶ Quarto p̄t fieri mutatio ꝑ ſubtractionē.

De mutatiõe per ſubtractionem.

Ubi ſciēdū ꝙ ſi ſubtrahat̄ aliquid qð ſit de eēntia forme:
tollit̄ ſacrm̄. Si v̄o tollit̄ id qð nõ ē de eēntia forme: rema
net ꝑfectū ſacrm̄. Un̄ ſi a forma baptiſmi tollatur. ego: ⁊ a
forma eucharistie tollat̄ enĩ. Cū hec ſint de forma ſolū ex
inſtitutiõe eccl̄ie: nõ ꝑꝑ hoc tollit̄ ſacrm̄: lꝫ grauiter pecca
ret q̄ ſciēter hoc tolleret. Quicqd aūt alið tolleret̄ ſacrm̄
nullū eēt. Et cā hꝰ ē: qꝛ poſita tota ſub̄a rei põit̄ res oĩ alio
circūſcripto. Deficiēte aūt aliquo p̄nº eſſentiali res tollit̄
omni alio poſito ideo ⁊c̄. ¶ Quito poteſt fieri mutatio ꝑ

De mutatiõe ꝑ tranſpoſitionē.

tranſpoſitionē v̄borū. Et dðꝫ ſicut dcm̄ ē ð corruptiõe. Sꝫ
nõ vr̄ q̄buſdā ꝙ in forma baptiſmi poſſit fieri aliq̄ tal̄ trāſ
poſitio q̃ ſit ꝯ̄ria v̄o ſenſui: ſiue dicat̄ ĩ noĩe p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpi
ritusſancti baptizo te: ſiue in noĩatiõe ꝑſonaꝝ fiat trāſpo
ſitio caꝝ: vt ſi dicat̄ in noĩe ſpūſſancti ⁊ filij ⁊ p̄ris: qꝛ lꝫ de
fide nõ ſolū ſit numerꝰ ꝑſonaꝝ ſꝫ etiā ordo caꝝ iſte tñ or
do nõ eſt durationis vel vocalis expreſſionis ſ̄m ſolius ori
ginis: q̄ ſufficiēter ĩ noĩbꝰ perſonaꝝ intelligit̄ q̄licūqꝫ ordi
ne perſone expmant̄. Sꝫ hoc nõ vr̄. Poſſunt. n. tranſponi
ſic illa verba ꝙ nullus ſenſus remanebit: vt ſi dicat̄: bap
tizo ĩ noĩe te p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti nihil ē dcm̄. Si etiam
tranſponerent̄ ſyllabe nullus ſenſus eēt: vt ſi diceret̄ ĩ no
mine tris pa ⁊ huiuſmodi: imo ēt ſic poſſent trāſponi v̄ba
ꝙ eēt aliqs bonꝰ ſenſus gramaticalis ⁊ tñ eēt corruptiuus
eēntie: vt ſi diceret̄ ſic. Ego baptiço te p̄ris ⁊ filij ĩ noĩe ſpi
ritusſancti. Et mlt̄a huiuſmodi que īuenire ē: magis labo
rioſum q̄ꝫ vtile. ¶ Sexto põt fieri mutatio ꝑ interruptio

De mutatiõe ꝑ interruptionem.

nem. vbi ſciēdū eſt ꝙ ſi interruptio tanta ē ꝙ nõ ſolū intē
tio actualis ſꝫ habitualis interrūpat̄ tūc viciat. Secus de
actuali q̃ etiā ſine interruptiõe vocū interrūpit̄ frequen
ter: qꝛ mēs ſubito ĩ diuerſa rapit̄. Sic ergo ꝯcludūt aliqui
ꝙ ſi fiat mutatio q̃ tollat eēntiā. vel q̃ nõ tollat: ſi fiat ſciē
ter peccat̄: excepta mutatione q̃ ſolū ē ĩ voce. Sꝫ hoc non
videt̄: qꝛ ēt in vocū mutatiõe icurrit̄ pctm̄: qꝛ nõ ſolū pec
cat inobediēs xp̄o ſꝫ etiā ĩobediēs eccl̄e: qꝛ q̄ vos ſpernit
me ſpernit. Inſtitutio aūt forme ſacroꝝ quantū eſt ad ſen
tentiā ē a xp̄o nõ quātū ad verba: qꝛ voluit ea variari apð
diuerſos ſ̄m varia ydiomata. ſꝫ eccleſia certa verba inſti
tuit in ꝯcilijs propter hereticos: cū q̄bus nec verba debe
mus habere cõia: qꝛ ſ̄ꝫ Hieronymū ex verbis in ordinate
prolatis incurrit̄ hereſis. Unde ꝑꝑ vnū ſolū verbū qð de
nouo veniebat in vſum humanū bene ꝯuocabat̄ vnū ꝯci
liū: ⁊ ĩ v̄bo hõuſion errauit totū ꝯcliū Ariminenſe: ⁊ ĩ noĩe
ypoſtaſis vt dicit Hiero. Latet venenū ſb̄ melle. Propter
hoc eccl̄ia verba certa ſtatuit in formis ſacroꝝ. Un̄ q̄ v̄ba
mutat: ordinatiõi eccl̄ie repugnat: ⁊ ſic peccat ꝑ ĩobediētiā
⁊ ſupbiā: de quo extra ð ꝯſtitutiõibꝰ. Ne initaris prudētie
tue. Prudētie ſue initit̄ q̄ ea que ſibi agenda vel dicenda
videtur decretis patꝝ ꝑꝑõit. Nõ ſolū ergo ĩ agendo: ſꝫ ēt ĩ
dicēdo alr̄ q̄ꝫ hn̄t patꝝ decreta offendit̄. qꝛ loquēdū eſt vt
plures. Nec ꝑꝑ hoc dico ꝙ baptizare ĩ aqua calida ſit pec
catū: qꝛ eccl̄ia nõ plus determinauit aquā frigidaꝫ q̄ꝫ cali
dam: ſed eccl̄ia ordinauit certa verba niſi ĩ necītate: ĩ qua
etiā per ſtatuta ſynodalia taxat̄ forml̄a verboꝝ ⁊ laycis ⁊
obſtetricibꝰ. Et ꝑ hoc pꝫ rn̄ſio ad argumēta in oppoſitū:
qꝛ nõ eſt verꝝ ꝙ cathecismꝰ ⁊ exorciſmꝰ ſint dē forma: ſed
ſunt quedam diſpoſitiones ad formā. Qõ. II.

SEcundo queritur vtrū plures poſſint vnū baptizare. Et vr̄ ꝙ nõ.
qꝛ nec plures poſſunt eſſe p̄res carnales
vnius: quare ⁊c̄. ¶ Contra vnus põt ſimul
baptizare plures: ḡ eꝯ plures vnū pari rõe.
¶ Rñº. tria vidēda ſunt. Primū ē vtꝝ vnꝰ
poſſit baptizare ſimul plures. Scðo an eꝯ
diuo ex necītate poſſint baptizare vnū quando neuter per
ſe poteſt. Tertio an plures ſine neceſſitate poſſint: ⁊ quõ.

Primo ergo videndū eſt vtꝝ vnꝰ poſſit ſimul plr̄es
baptizare: puta vna manu vnū: ⁊ alia alium
vl̄ aſpergēdo. Et lꝫ nõ debeat hoc fieri niſi in neceſſitate
quādo timet̄ ꝙ baptizādi nõ poſſint expectare vel niſi diſ
pēſatiue: ſicut ap̄li multos ſimul aſꝑgebāt. tñ ſi fiat poſſet
videri verus baptiſmꝰ eē: qð probat̄. Prio qꝛ ſicut vnꝰ ſa
cerdos põt ſimul plures hoſtias ꝯſecrare: ſic ⁊ vnꝰ plures
põt baptizare. Et lꝫ nõ ſit ſimile quo ad terminū ad quē fi
nalē: q̄ eſt vnꝰ ĩ eucharistia nõ aūt ĩ bapº: tñ eſt ſil̄e q̊ ad ter
minū a q̃ ⁊ ad quē imediate attingit ſacr̄ꝫ hic ⁊ ibi: qꝛ diuer
ſe ſunt materie hinc idē: lꝫ ſit diſſimile in forma: qꝛ illa eq̄
liter reſpicit plures materias ⁊ vnā: iſta aūt n̄. Scðo quia
ſicut vnus põt vno actu ſimul multos gnerare ⁊ mr̄ ꝯcipe
re: vt pꝫ in gemell̄ ita ⁊ hic. Tertio qꝛ vnꝰ põt plr̄es ſimul
de ſacro fonte leuare. igit̄ ⁊ baptizare. Sed hic poſſet dici
ꝙ nõ eſt ſimile: qꝛ ſuſceptio nõ eſt de eēntia nec ſuſcipiēs: ſi
cut baptizās. Sed ꝯ hoc videt̄ eē qꝛ lꝫ ſint hic due māe ⁊
due aſperſiões vel imerſiões: qꝛ cū vna manu põt vnū aſꝑ
gere vel imergere: ⁊ cū alia aliū: ſed tñ nõ põt ſimul ꝓferre
duas formas. Et cū duaꝝ reꝝ nõ ſit vna forma difficile vi
det̄ quõ ſimul vnꝰ ꝯferat duo baptiſmata: qð tñ neceſſe ē
ſi ſint duo baptizati: maxie ſi ponat̄ v̄tus eē in ſacro ſubiue
⁊ intrinſece: qꝛ v̄tus differens ſolo numero non põt eſſe ſil̄
in eodē. Sꝫ ad hoc poſſet dici ꝙ licet ſit vna orõ ſ̄m eē na
turale cū ꝓfert̄ ſimul ſuꝑ duos baptizādos: eſt tñ duplex
ſ̄m eſſe ſigni ⁊ ſ̄ꝫ hoc eſt in ea duplex v̄tus. Sed hec ſolõ
nõ valet: qꝛ eē ſigni ē eē rõnis ĩ orõne quo multiplicato nõ
multiplicat̄ virtus realis: maxime cū ĩ naturalibꝰ materia
numeretur a forma ſubſtantiali a qua diſtinguitur: ⁊ econ
uerſo forma accidentalis a materia in qua. Sꝫ neutro mõ
eſt de materia ⁊ forma in ſacr̄is: cum forma per ſe ⁊ ex ſe
habeat vnitatē: ⁊ n̄ ex mā: ⁊ eꝯ mā ex ſe nõ ex forma. Un̄
licet ſit duplex. materia ſicut duplex ablutio: ſiue duplex
imerſio: qñ vnꝰ ſimul baptizat duos vna tñ ē orõ: ⁊ ꝑ ꝯñs
forma: qꝛ ſolū vnū v̄bū iterat̄ vel explicite dicēdo te ⁊ te:
vel iplicite cū dicet baptizo vos: cetera remanent vna non
duo. ¶ Et iõ eſt dðꝫ ꝙ licet ſit forma vna mal̄r: ē tñ plr̄es
v̄tual̄r real̄r: ita ꝙ formal̄r n̄ ſūt ſubiue ĩ ea plr̄es v̄tutes: ſꝫ
vna vtꝰ numero: qꝛ ē ĩ eodē ſubõ: ⁊ ſic nõ põt multiplicari.
Sꝫ effectꝰ eiꝰ ē duplex ſ̄m duo ſubta. ſicut ab vno calore: ĩ
igne ē vnū calē: ſꝫ ab eodē ſūt duo calē ĩ duobꝰ calefactis: ita
⁊ h̄. ¶ Ad formā ḡ poſſꝫ dici ꝙ ad h̄ ꝙ ſint duo baptizati

non oꝫ ꝙ ſint duo baptiſmata formal̄r: ſed ſolum virtua
liter. Uidetur tamen tutius ⁊ magis conſonum doctrine
cõmuni ꝙ nõ ſint de lege cõi plr̄es baptizādi niſi pluribus
baptiſmis formal̄r ⁊ mālīter. Unde ſuꝑ duos non ſufficit
dicere ſemel baptizo vos: nec baptiço te ⁊ te: cū diſtinctus
baptiſmꝰ debeat hēre diſticta ⁊ explicita v̄ba. ¶ Ad priᵐ
⁊ 3ᵐ in ꝯ̄riū ſolutū ē. ¶ Ad 2ᵐ põt dici ꝙ nõ ſeqtur ſi ita ē
in gn̄atione carnali ꝙ ita ſit ĩ ſpūali: q̃ in pluribꝰ differt q̄ꝫ
conueniat. Prima tamen opinio cõiter tenetur.

Secūdo videdū eſt an in necītate mutꝰ ⁊ mācus poſ
ſint baptizare: vnꝰ dicēdo: aliꝰ agēdo. Et vi
detur ꝙ nõ: qꝛ neuter facit totū ſꝫ ꝑtē tm̄. ¶ Contra ē de
cretū. 23. d. c. quorūdā. ¶ Ad hoc poſſet dici ꝙ in ſacr̄o qð
nõ eſt necītatis vnꝰ oꝫ facere totū vt in ſacr̄o ordinis ⁊ cõ
firmatiõis ⁊ extreme vnctionis: ſicut in caſu decreti alle
gati: vbi dr̄ ꝙ cecꝰ ordinabat ⁊ aliꝰ legebat: ⁊ nulla fuit or
dinatio: ſꝫ ſecꝰ eſt de bapº qð ē ſacrm̄ necītatis. Sacrm̄. n.
qð nõ eſt necītatis meliꝰ omittit̄ q̄ꝫ ꝙ inordinate ꝯferat̄.
Sed in ſacr̄is necītatis ꝑꝑ necītatē licite põt omitti q̄cqd
nõ ē de ſub̄a. Cū igit̄ vnitas miſtri nõ ſit ð ſub̄a ſacri: vt di
cunt cõiter oēs: ḡ in necītate lꝫ duos ꝯcurrere: ſi vnꝰ non
poſſit facere: totū faciat q̄libet qð põt: ita tñ ꝙ nõ ſit men
daciū: qꝛ h̄ ē de ſub̄a cuiuſlibet ſacri v̄itatis: ꝙ non ſit ibi
mēdaciū: nec falſitas in forma: nec ĩ mā: ita ꝙ ſicut ex fl̄a
⁊ nõ vera mā nihil agit̄ ſic: nec ex fl̄a forª. Dicet ḡ mācus ĩ
forma grecoꝝ muto imergēte baptiçet̄ ſeruus xp̄i ⁊c̄. ⁊ tūc
nõ eſt mēdaciū: vel dicat: iſte baptiçat te ⁊c̄. Si. n. expſſio
miniſtri nõ eſt necīa nõ refert in q̄cūqꝫ ꝑſona expmatur ĩ
prima vel in tertia. vel põt dici ꝙ ſolus mutꝰ baptiçabit:
⁊ qð n̄ p̄t dicē v̄bo dicat nutu: ⁊ ſufficit. Nõ. n. ē v̄bū magis
de ſub̄a hꝰ ſacri q̄ꝫ alioꝝ: ſꝫ videmꝰ in ſacr̄o pn̄ie ꝙ mutꝰ
põt ꝯfiteri: ⁊ forte abſoluere ꝑ nutū ⁊ ſigna q̃ ſunt v̄ba in
terptatiua: qꝛ ſacr̄ꝫ necītatis dꝫ eē oĩbꝰ cõmune: nec refert
vtꝝ ꝑꝑl̄s volūtatē ſuā declaret v̄bis aut factis: ḡ a ſimili ĩ
bapº. Itē ĩ mr̄imoº qð nõ eſt ſacrm̄ necītatis ſufficiūt nutꝰ
inter mutos: imo ēt nõ mutis: dū tñ ꝑ exteriora exprimat̄
ꝯſenſus: vt puella verecūda ſine v̄bo ꝯhit: ḡ multo magis
in ſacr̄o necītatis: ⁊ qñ mutꝰ ꝯfert q̄ loqui nõ p̄t. Sꝫ q̄buſ
dam nõ vr̄ verū qð dictū ē de abſolutiõe: ꝙ ĩ necītate põt
fieri per mutū ſicut ꝯfeſſio. Dicūt. n. ꝙ nõ eſt ſil̄e: qꝛ illð ē
ex ꝑte ſuſcipiētis ĩ quo ſufficit: ꝙ faciat qð põt: nõ ſic aūt ē
ex ꝑte miſtrātis. ¶ Sꝫ vr̄ ꝙ imo cū ꝯfeſſio ſit ita de ſub̄a
ſic abſolº: ⁊ ꝯfeſſio magis ſit ꝑ ſe actus oris q̄ꝫ abſolº: ſꝫ cõ
feſſio põt fieri ĩ necītate ſcripto ⁊ nutu: ḡ pari rõne abſolº.
¶ R̄. lꝫ hõ deat ꝯfiteri ſolus ex ð penitētijs. c. Oīs vtriuſ
qꝫ ſexus: tñ ĩ necītate põt ꝯfiteri nõ ſolus: puta ꝑ iterpretē
qñ neſcit loq. Ita ⁊ hic lꝫ deat ſolꝰ baptizare ſi tñ nõ põt.
põt cū alio ⁊ ꝑ aliū. ¶ R̄. in q̄buſdā ordinibꝰ ep̄s dicit ver
ba: ⁊ archidiaconꝰ tradit mām: ḡ non eſt de ſub̄a ſacri vni
tas miniſtri ēt ĩ volūtarijs: imo alius adhibꝫ mām: aliꝰ ꝓ
fert formā. ¶ R̄. ſicut dcm̄ ē ĩ mr̄ioº puella verecūda nul
lū ſigᵐ exteriꝰ oñdit: ſꝫ aliꝰ corā ipa ꝓfert v̄ba: ⁊ ipa inte
rius ꝯſentit: ⁊ p̄bet mām ⁊ ille ꝓfert formā. ¶ R̄. que nõ
ſunt de ſub̄a ſacri poſſunt mutari ꝑꝑ necītatē: ſicut ſi ſacer
dos celebrās moriat̄: alius dꝫ ſupplere vicē eiꝰ: nõ obſtan
te ꝙ reqrat ꝑ ſe vnitatē miſtri: ita ēt ĩ ꝓpoſito erūt duo ſil̄:
ſic ⁊ ibi duo ſucceſſiue. ¶ R̄. vnitas miſtri vl̄ plr̄itas nõ ē
de ſub̄a: qꝛ vnꝰ põt baptizare vnū vel duos: ⁊ duo poſſunt
baptiçare vnū: ḡ accidit vnitas vel plr̄itas: ⁊ ꝑ ꝯñs accidit
ꝙ totū fiat ab vno vel a duobꝰ. Et ſicut q̄dā arguūt: ꝙ qñ
duo baptiçāt: ⁊ vterqꝫ dic̄ totū n̄ refert vtꝝ ĩ plr̄i vel ĩ ſin
gl̄ari: qꝛ plr̄itas ⁊ ſingl̄itas miſtroꝝ accidit: ⁊ ꝑ ꝯñs plr̄itas
vocū ⁊ ſingl̄itas ita accidit qñ duo ꝯcurrūt ꝙ vterqꝫ dicat
⁊ faciat totū: dū tñ a duobꝰ fiat totū: ſiue total̄r ſiue ꝑticu
lariter. Qꝛ tñ argutū ē poſſe baptiçari ĩ necītate ꝑ mutū:
ſiue v̄bo nõ intelligat̄ dcm̄ aſſertiue: nec ēt opinatiue: ſed
diſputādo ⁊ ĩq̄rēdo ſub dubio: relinquēdo eccl̄e declaran
dc. Nec vr̄ declaratū ꝑ decretalē q̃ dicit ꝙ ēt in caſu ime
ſus nihil dicēdo nõ ē baptizatꝰ: qꝛ loqtur vbi imergens po
terat ꝓferre: ſꝫ nõ ꝓtulit. Nos aūt q̄rimꝰ de muto q̄ ꝓfer
re nõ põt: aut de idiota q̄ ꝓferre neſcit aliq̃ mõ. Securius
tñ ē tenere ꝙ nullo mõ mutꝰ põt baptizare: nec ſolus nec
cū māco. Et hoc magis ex determinatiõe eccl̄ie q̄ꝫ ex rõe:
qꝛ eccl̄ia tꝫ: ꝙ ſi vetula baptizauerit pueꝝ credens eū ſta
tim moriturū ⁊ omiſerit ꝑ ignorātiā aliqd de ſub̄a ꝙ puer
de nouo baptiçet̄: ⁊ ſic neceſſitas baptiçāti ⁊ neſciētia bap
tiçātis nõ faciūt ꝙ ſub̄alia v̄boꝝ poſſint dimitti. Illa aūt
neſciētia cāt ĩpotētiā. Nā q̄ꝫᵐ ad formā ignorātā ꝓferēdā:
ita ē ĩpotēs q̄ ignorat ſicut mutꝰ: ḡ in nl̄la necītate põt eſſe
baptiſmꝰ ſine v̄bo ſicut nec ſine aq̄ in q̄cūqꝫ necītate pue
ri: nec in q̄cūqꝫ ĩpotētia miniſtri. Quare aūt alið ſit ĩ matri
monio ⁊ confeſſione difficile ē videre.

Reliquit difficultatē eccl̄ie.

Securior opinio.

Tertio videdū ē vtꝝ ſi duo ex ꝯtētiõe ſil̄ velit bap
tizare ⁊ ꝓferāt ſil̄ v̄ba ⁊ ſil̄ imergāt: vtrum ſit baptiſmus.
¶ Dðm ꝙ ſi q̄libet itēdat ꝑ ſe baptizare ⁊ nõ cū alio: tūc
videtur eē duo baptiſmata: ex duabꝰ formis ⁊ materijs ⁊
intētiõibꝰ. Sꝫ qꝛ ſubm̄ ē vnū nec ē capax niſi vnꝰ: inde eſt
ꝙ nõ ē niſi vnū ꝓut ē paſſiuꝫ. Nec ē maiꝰ qꝛ nõ recipit ma
gis ⁊ minꝰ: ſicut ſi eiꝰ qð ē calidū in penultimo gradu: adhi
beant̄ duo calefactiua: quorū q̄libꝫ eēt ꝑ ſe ſufficiēs. eēt
calefactio ab ambobꝰ: qꝛ eq̄lis v̄tutis: ⁊ eq̄liter approxia
ta: nec ſe mutuo ĩpediūt. Itē eſſet vna calefactio: ex q̃ eēt
vnū calefactibile: qð nõ põt ſil̄ moueri plr̄ibꝰ motibꝰ eiuſ
dē rõnis. Nec eēt itēſior: qꝛ ſuppremꝰ gradus q̄ ſolꝰ reſtat
nõ põt eē intēſior. Un̄ non plus fieret a duobꝰ q̄ꝫ ab vno:
q̄ꝫuis ĩ quolibet ꝑ ſe eēt v̄tus ſufficiēs. Si aūt duo ex iten
tione vnū bapᵐ ꝯferēdi ſil̄ baptizarēt: vtrūꝫ ſit vnꝰ baptiſ
mus: eſt duplex opĩo. Una q̃ dicit ꝙ nulloº ſic duo poſſint
baptizare: ꝑꝑ duo: Primū ē qꝛ actꝰ q̄ ab vno agente exple
ri põt nõ ꝓgredit̄ a pluribꝰ ſil̄ iūctis: ſꝫ vnꝰ ſolus p̄t bapti
zare: ḡ plures nõ poſſunt ad eūdē baptizādum ꝯcurrere.
Scðm ē qꝛ mutata forª bapᵐⁱ nõ vr̄ ꝙ ſit verꝰ baptiſmꝰ:
ſed qñ duo ſic baptizāt vnū: dicētes: nos baptizamꝰ te mu
tat̄ forma baptiſmi: forª. n. baptiſmi ē ego baptizo te. iſta
aūt nos baptizamꝰ n̄ reſoluit̄ ĩ iſtas ego baptizo: ⁊ ego bap
tizo: ſꝫ in iſtas ego baptizo ⁊ ille baptizat: ⁊ vtrobiqꝫ ē mu
tatio forme: ḡ nõ eſt verꝰ baptiſmꝰ. Sꝫ q̄dā rõnes iſtas an
nullāt dicētes eas nõ ꝯcludere. Prima nõ: qꝛ lꝫ ĩ agētibꝰ
ꝑ nām actꝰ q̄ põt expleri ꝑ vnū nõ poſſit ꝓgredi a pluribꝰ
ſil̄ iūctis: vel ſi iūgant̄ ꝑfectior ē effectꝰ duoꝝ q̄ꝫ vnius: vt
pꝫ de duabꝰ cādelis illuminātibꝰ domū q̃ cāūt lumē intē
ſius q̄ꝫ faceret altera tm̄: tñ in agētibꝰ ꝑ volūtatē videmꝰ
cõtrariū. Duo. n. qñqꝫ trahūt nauē remiſſius q̄ꝫ vnꝰ ſolus
poſſit trahere: qꝛ talia n̄ agūt q̄ꝫᵐ poſſunt ſꝫ q̄ꝫᵐ volūt. Sic
ē de duobꝰ baptizātibus: qꝛ nõ ex necītate nature ſꝫ ꝑ vo
lūtatē ⁊ libere adminiſtrāt ſacrm̄. Et hec rõ ſufficiēs ē ſi ĩ re
bus ſacr̄alibꝰ nõ ſit ſubiectiue aliqua vtꝰ: ſꝫ tñ v̄tus diuina
aſiſtat ſacr̄is ex pactiõe ad cauſandū effectū ſacri: qꝛ tunc
eadē v̄tus ē nõ multiplicata nec itēſa q̃ cāt effectū ſacri: ſi
ue miſtret̄ ab vno ſiue a pluribꝰ. Et iõ nõ oꝫ bapᵐ vel eiꝰ
effectū eē ꝑfectiorē q̄ ꝯfert̄ ab vno q̄ꝫ q̄ ꝯfert̄ a plr̄ibus. Si
v̄o ſit ĩ ſacr̄is ſubiue aliq̃ vtꝰ: tūc dicta rn̄ſio n̄ valeret: qꝛ lꝫ
miſter volūtarie applicet formā baptiſmi ad mām: ⁊ ad
baptizādū tñ v̄tus q̃ ē ĩ rebꝰ ⁊ v̄bis ſacr̄alibus ex necītate
opat̄. Propter qð talis v̄tus multiplicata habebit ꝑfectio
rem effectū q̄ꝫ ſimplex. Et iõ plr̄ificatis v̄bis ſacr̄alibꝰ ⁊ per
ꝯñs v̄tutibꝰ exiſtētibꝰ in eis: ſeq̄ret̄ ꝙ talis baptiſmꝰ ⁊ eiꝰ
effectꝰ eēt ꝑfectior: q̄ꝫ ſi eſſet ab vno ſolo: qð ē icõueniens.
¶ Scða rõ vt dicūt nihil cogit: qꝛ mutatio forᵉ baptiſmi
q̄ꝫᵐ ad illð qð nõ ē de necītate forᵉ n̄ euacuat ſacr̄ꝫ: nūc āt
ſic eſt ꝙ expreſſio baptizantis ſ̄ꝫ q̄cūqꝫ ꝑſonam primam
ſcðam: ⁊ tertiā: nõ eſt de neceſſitate baptiſmi: alioqn̄ greci

non vere baptizarēt:iō mutatio forme ꝗ̄tū ad hoc in nll'o obeſt ſacr̄o. ¶ Sꝫ ꝯtra iſta arguitur qꝛ idē videt̄ ſeq̄ ſi ſit ibi virtus:qꝛ ſicut illa virtus.vel nō eſt ibi:vel non operatur ibi niſi ſit in miniſtro intentio ꝯferēdi ſacramētū:ſic vr̄ ꝙ nō ſit ibi niſi vna virtus:vel nō hēat niſi vnū effectū:ſi in miniſtris nō ſit intētio ꝯferendi niſi vnū ſacr̄m. Ab illo.n. habet aliq̄d vnitatē a quo entitatē. Vn̄ ſicut nō hēt entitatem niſi ab intētiōe:ſic nec pluralitatē niſi ab intētiōe. Et ſicut eſt vna virtus in forma ⁊ mā:q̄ ſunt diſticta ſuppoſita:qꝛ eſt vna nō numero ſꝫ ordine:ſic eſt vna ī duabꝰ iſtis orationibꝰ:a duobꝰ prolatis pp̄ vnitatē intētionis. Sꝫ verius eſt ꝙ ī duobꝰ ſuppoſitis abſolutis nō poſſit ſil'eē vna virtus realis q̄n illa ſunt diſcontinua. Sed ſicut duo calores calefactiuoꝝ duoꝝ nō faciūt niſi vnū calorem ī vno: calefactibili:ſic due virtutes in iſtis duabꝰ formis nō hn̄t: niſi vnū effectū:tū ꝓpter vnitatē ſubi:tū ꝓpter vnitatem intētionis: Nec ē veꝝ ꝙ iſta vtꝰ hēat vnitatē ab intētione miniſtri:niſi ſicut a cā ſine q̄ nō:nec ſil'r effectū vnū:ſꝫ virtus ⁊ effectꝰ numerant̄ numero ſubi. ¶ Scōm hn̄ refellit:qꝛ ſicut ꝓpoſitio illa ꝓut ꝓfert̄ ab iſto reſoluit̄ ī hanc ego baptizo:⁊ ille baptizat,ſic eꝯ̄ ꝓut ꝓfert̄ ab alio:⁊ ſic p̄ma forma ſeruat̄. ¶ Et preterea ē idē ſenſus ī quacunq̄ perſona ꝓferat̄. Sed ſi dicat quilibꝫ:ego te baptizo:vnus prius alter poſteriꝰ:⁊ q̄libet ex ꝯtētiōe intēdat p ſe baptizare p̄mus baptizat ⁊ ſcōs iterat:⁊ ꝗ̄uis n̄ ex intētione: tn̄ puniendus eſt:⁊ ſi nō eque. Si aūt intētio coꝝ nō eſſet cōcedere:ſed ſil' vnū baptiſma ꝯferre: tūc ſicut a cōcelebrantibꝰ epō ordināti eſt vnū ſacr̄m ex intētiōe:ſic ⁊ ī ꝓpoſito ꝗ̄uis vnus an̄ aliū diceret:qꝛ preter itētionē non opat̄ ſacramētū p̄ncipalē ⁊ eſſentialē effectū. Sꝫ puniēdi ſūt ſil' baptizantes:nō ſil' celebrātes:qꝛ illō eſt cōſuetū ab eccl'a: iſtud n̄. Vnde q̄n ⁊ vbi mos erat:crimē nō erat. Sꝫ Tho. dicit ꝙ ſi dicūt:nos baptizamꝰ te nō valet. Et rō eiꝰ ē qꝛ hō nō baptizat niſi vt miniſter xp̄i:⁊ eiusvicē gerēs:ſꝫ xp̄s eſt vnus:ḡ oꝫ miniſtꝝ:qui xp̄m rep̄ntat eſſe vnū. Propter qō ſignāter dic̄ apl's ad Ephe.5. Vnꝰ deus.vna fides. vnū baptiſma. Sꝫ cū dr̄ nos baptizamꝰ te:talis intētio exp̄mitur ſic ꝙ pl'res vt pl'res ꝯueniūt ad vnū baptiſmū ꝯferendū:qō vr̄ eē ꝯ̄ rōnē miniſterij. Et iō cōtraria itētio videt̄ excludere ſacr̄m. ¶ Sꝫ ꝯ̄ q̄dam reprobāt ſic:qꝛ aut oportet miniſtrū baptiſmi eē tm̄ vnū real'r loq̄ndo:aut oꝫ ꝙ q̄libꝫ miſter exprimat ſe vt vnū. Si p̄m dicat̄ ꝯtradicit prio dicto coꝝ:quo dicūt ꝙ pl'res poſſunt eūdē baptizare ſi q̄libet coꝝ dicat:ego baptizo te. Si zm̄ dicatur nō eſt rōnabile:prio qꝛ nō ē de neceſſitate ſacr̄i ꝙ miniſter exprimat̄:vt pꝫ ex forma grecoꝝ:qui vere baptizāt:ḡ nō oꝫ ꝙ miniſter exprimat̄:nec ſingl'r:nec pl'al'r. Scdō:qꝛ ſi oꝫ miniſtrū exprimi ſm̄ ꝯgruētiā ad p̄ncipale agens:tūc cū miniſter baptiſmi nō ſit tm̄ miſter xp̄i:ſꝫ triū pſonaꝝ in trinitate:vt pꝫ ex forā bapmi: nō.n.dic̄ baptizās:baptizo te.ī noīe xp̄i:ſed ī noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ ſp̄ūſſācti:ꝯgruētiꝰ eēt ꝙ exp̄meret̄ ī pl'ali ꝗ̄ in ſingulari. Tertio quia modus exprimēdi miniſtrum per modū vniꝰ vel pluriū:nihil vr̄ facere ad ſacr̄m: dūmō exprimat̄ p̄ncipale agēs:in cuiꝰ v̄tute agit miſter. Sic eni excludit̄ oīs error:q̄ ex exp̄ſſione miniſtri poſſet cōtigere qō fit cū dr̄.in noīe p̄ris ⁊c̄.ḡ nō eſt vis qual'rcūq̄ exprimatur pſona miniſtri. ¶ Sꝫ ad iſta pōt dici ꝯcedēdo ꝙ non regritur:nec vnitas:nec exp̄ſſio miniſtri: ſed ſuppoſito ꝙ perſona miniſtri exprimat̄:ſic debet exprimi:vt conuenit miniſtro:al'r nō valet. Nā ſi diceret: ego p̄ncipal'r baptizo te:nō valeret:qꝛ repugnat miniſtro ꝙ ſit p̄ncipale agens. Et ſil'r ſi dicūt:nos baptizamꝰ:vr̄ ex forma inui ꝙ xp̄s nō poſſit operari p vnū miniſtrum ſꝫ tm̄ p duos ⁊c̄. ¶ Si aūt dicat̄:ꝙ ſi duo traherēt nauē ſolo verbo ⁊ dicerēt:nos trahimus nauē:eſſent duo tractus nō vnus:vel ſaltē duo trahere actiue:ḡ ſi dicāt:nos baptizamꝰ:erūt duo baptiſmata:nō eſt ſil'e:qꝛ v̄bū eſt q̄dē de eēntia baptiſmi: ſꝫ nō tota eēntia:nec multiplicat̄ res niſi ambo principia eſſentialia multiplicent̄. Vnde fit iniuria ſacr̄o ſi forma ſup eandem mām repetat̄. Nō tm̄ ꝓprie pp̄ ſolā iterationē forme ſacramētū iterat̄:ſꝫ ſolū pars eiꝰ mā'liter. ¶ Scōm nō cogit:qꝛ principale agens ī bapº nō eſt trinitas ſm̄ illō qō in ea pl'ificat̄:ſed ſm̄ illō qō eſt in ea vnū. Nō.n.agit deus ī creatura aliq̄d ſm̄ illud qō ē trinꝰ:ſꝫ ſm̄ illud qō eſt vnus:qꝛ ſm̄ deitatē:⁊ non ſm̄ relationem. ¶ Ad 3m̄ pōt dici ꝙ qꝛ baptiſmus eſt quedā gn̄atio ſp̄ūalis ea q̄ ī bapº fiūt ſic debent exp̄mi:vt nō ſit repugnātia nāe.vn̄ cū ſit ꝯ̄ nām ꝙ vnꝰ hō habeat duos patres nāles ſe gn̄ātes:nō ſic debꝫ exprimi baptiſmus q̄ſi ſint plures baptizātes: ſic̄ nec plures p̄res generātes. Sicut.n.nō p̄t naſci a xp̄o :niſi q natꝰ ē ab Adā: puta nō pōt baptizari q adhuc ē in vtero:ſic nec baptizari: a pluribꝰ:ſicut nec generari a pluribꝰ. vnde ⁊ eccl'ia prohibuit plures tenere vnū.qꝛ nō eſt niſi vna mr̄ vniꝰ:cuius typū gerit ſuſcipiēs:pſona.ſ.mr̄is eccl'e. Nō tm̄ potuit facere quin eēt verus baptiſmꝰ:lꝫ pl'es ſuſciperent:qꝛ illa ſuſcepº nihil facit ad eēntiā. ¶ Sꝫ vr̄ eē pro opiōne ꝯ̄riā:qꝛ quando plures vxores ſil' poterāt nubere vni viro:nō vr̄ ꝙ referret an q̄libꝫ dicēt:ego accipio te ī viꝝ : an nos accipimꝰ te ī viꝝ:ſꝫ illō Iſa.4. Inuocet̄ nomē tuū ſup nos:aufer opprobriū nr̄ꝫ:⁊ ꝙ dicerēt:vir nr̄ eſto:⁊ p̄nceps nr̄ eſto. ¶ R̄. ſicut vnus baptizans pl'es: diceret ego baptizo vos: ita eꝯ̄ plures baptizātes vnū poſſunt dicere baptizamꝰ te. ¶ Et ſi dicat̄ ꝙ vbi duo baptizant̄ ſunt duo baptiſmi:vbi autē duo baptizāt ē vnꝰ tm̄. Dōm ꝙ veꝝ ē ꝙ ī hoc exēplo ē diſſil'e:ſed pp̄ hoc magis debet dici ī pl'ali ꝗ̄ ī ſingulari:qꝛ q̄n q̄libet dic̄ baptizo te:ſeorſum p ſe:cū vnitas ⁊ pl'ralitas ſit a forma videt̄ duplex baptiſmꝰ. Sꝫ q̄n ꝯiūgunt̄ baptizantes in forma dicētes.nos baptizamꝰ:tūc magis exprimit̄ vnitas baptiſmi. Sicut aūt de eēntia ē expreſſio actus:ſic ſaltē de ꝯgruētia exp̄ſſio vnitatis vel pluralitatis actus. ¶ R̄.q̄n ſunt duo officiales q̄ꝝ q̄libꝫ ē īſolidū: ⁊ iō tātū p̄t vnus ꝗ̄tū duo:tūc ꝯgruētior modꝰ ē.ſi ambo velit idē facere:vt dicāt ī plurali mādamꝰ vl' facimꝰ notū :aut ꝓnunciamꝰ:⁊ nō quilibet p ſe dicat mādo. ¶ R̄.pl'ale nō ē niſi gemiatū ſingl'are. Idē.n.ſenſus ē dicere: Sor.⁊ Plato currūt:⁊ dicere Sor.currit ⁊ Plato currit. Et pari rōne idem eſt in pria pſona ⁊ in tertia. Vn̄ ex quo eq̄pollēt ī ſignificādo:⁊ ī efficiēdo:qꝛ v̄ba ſacr̄alia ſignificāt qō efficiūt : vn̄ ſi idē ſignificant idē efficiūt. Vn̄ nō video ſuppoſito ꝙ duo poſſint ſil' baptizare ꝙ nō ſit:ita baptiſmꝰ ſi dicāt.nos baptizamꝰ:ſicut ſi q̄libet diceret:ego baptizo te. ¶ Cōtra h̄ tm̄ eſt:qꝛ vbi pl'res idē ſacr̄ꝫ faciūt eadē verba q̄libet ꝓfert ac ſi ſolus eēt:ſicut ī ordinibꝰ ī cōcelebrātibꝰ ordināti: ḡ ⁊ in ꝓpoſito. ¶ Sꝫ ad hoc pōt dici ꝙ aliō ē ō verbis illiꝰ ſacr̄i que ꝓferūtur ī pſona xp̄i:q nō mutat̄ :ſiue ſit vnus miſter ſiue plures. Vn̄ nec illa forma oꝫ mutari mutato numero miſtroꝝ:ſic̄ nec apō gregos mutaret̄ forma bapmi mutato numero miſtroꝝ:qꝛ apō eos nō exp̄mit̄ pſona miſtri. Sꝫ apō nos ī pſona miſtri:q̄ exp̄mit̄:forma ꝓfert̄. vn̄ ſꝫ ꝙ numerꝰ mutat̄ miſtroꝝ:oꝫ forma mutari: ꝓut meliꝰ ꝯgruit veritati:vn̄ ſi ex ꝯtētiōe baptizaret q̄libꝫ volēs p ſe nō cū alio baptizare:tūc q̄libꝫ in ſingulari hꝫ ꝓferre. Si aūt ambo ſil' ꝯcorditer velit vnū bapm̄ ꝯferre ꝯgruētiꝰ dicūt nos baptizamꝰ:vt notet̄ ꝯcorꝰ itētio:ꝗ̄ ſi dicāt ego ⁊ ego:p qō notat̄ diuiſio. Eſt āt eadē qō:vtꝝ poſſint ſil' ꝯferre:ordīare:iungere: et hꝰ v̄bis.nō āt de abſolōne:qꝛ de codē pctō pōt aliq̄s bis abſolui ⁊ ſucceꝰ: ⁊ ē v̄a pnia:⁊ veꝝ ſacr̄ꝫ pnie ſcda abſol'o ſicut pº:nō ſic āt ſcōs baptiſmꝰ:ſicut p̄mꝰ:imo nō ē ſacr̄ꝫ. Et iō ſi pl'res ſacerdotes audirēt ſil' vnā ꝯfeſſionē poſſent dicere:ego abſoluo:⁊ eēt ꝯgruētiꝰ ſi q̄libꝫ intenderet dare ſuā ꝓpam ⁊ diſtinctam abſolutionem. Sed ſi ambo vnam:tunc videretur : ꝙ deberent dicere nos ab

ſoluimus:ꝗ̄uis ſub̄a nō mutetur quocūq̄ modo dicatur. ¶ Ad argumētū dōm.ꝙ ſm̄ generationē carnalē plures non poſſunt cōcurrere ad eūdē generādū. Et iō ſꝫ talē generationē aliq̄s nō pōt habere plures p̄res. Sꝫ ſm̄ generationē ſp̄ūalē plures poſſunt ꝯcurrere ad eūdē regenerandum. Nec oꝫ ꝙ ſit p oīa ſimilitudo hinc ⁊ inde:ꝗ̄uis poſſet dici ꝙ ſi duo ꝯcurrerēt ad carnalē generationē ſucceſſiue ꝙ ſemen ſcdī viri ſic poſſꝫ ſuperuenire ꝙ miſceret̄ pº:⁊ ex vtroq̄ ꝯiuncto formaret̄ fetꝰ. Et ſic eēt vnꝰ filiꝰ duoꝝ parentū:vel ſi demō ſuccubꝰ reciperet a duobꝰ ſemina:⁊ ſil' cuſtodiēs cōiūcta: poſtea fieret īcubꝰ mulieris vtrūq̄ ſil' īfundens forte:tūc generaret gigātē:⁊ maioris virtutis:⁊ eſſet vtriuſq̄ filius vna. ¶ Ad argumētū in oppoſitū dōm : ꝙ actio tranſiens q̄lis eſt baptizare numerat̄ numero patiētis:qꝛ vnū accn̄s non pōt recipi ſil' in multis ſubiectis: nec vnū ſubm̄ ſm̄ idē pōt ſil' recipe multa accn̄tia ſolo numero dr̄ia. Nō aūt numerat̄ numero agentis:cum plura poſſint agere vnū:vt duo trahentes vnā nauē:⁊ p̄r ⁊ mr̄ q ſūt duo in carne vna ad generandū vnū fetū:⁊ vnū agens pōt ſimul ⁊ vno actu ꝓducere plures effectus:⁊ vnꝰ p̄r plures filios:⁊ vnꝰ plures baptizare:⁊ non econuerſo:quia non ē ſimile hinc inde.

Queſtio. III.

Tertio queritur de materia baptiſmi: vtꝝ baptiſmus debeat fieri in aqua. Et vr̄ ꝙ nō:qꝛ per bapm̄ cōformamur ſepulture xp̄i : ſic̄ dicit̄ Ro.6. Cōſepulti.n. ſumus cū illo p bapm̄ in mortē:ſꝫ xp̄s ſepultus non fuit in aqua ſꝫ in terra: ḡ baptiſmꝰ nō oꝫ fieri in aq̄:ſed in terra. ¶ Cōtra ē qō dicit̄ Io.3. Niſi quis renatꝰ fuerit ex aq̄ ⁊c̄. ¶ Rº. p̄mo videndū eſt de materia remota. 2º de materia propinqua.

De prima dicēdū eſt ꝙ aqua elementaris:pura naturalis vere ⁊ ꝓprie dicta ē mā remota baptiſmi:ſiue ſit terreſtris:puta:maris:flumīs: ſtagni: putei:⁊ fontis:ſiue ſit celeſtis:puta pluuialis:ſiue reſoluta ex nubibus:roꝛe:grādine:glatie:⁊ pruina:q̄ oēs ſunt v̄e aque. ¶ Sed ꝯ̄ hoc videt̄ eſſe qꝛ aq̄ q̄ cōiter venit in vſuꝫ nr̄m: nō vr̄ eiuſdē ſp̄ēi cū elemētari:q̄ n̄ ē ſuſceptiua ſaporis:coloris:⁊ hꝰ q̄litatū ſecūdaꝝ:q̄ ſūt ipius mixti. ¶ Dicēdū ꝙ oīs aqua cōis nālis eſt idē ſp̄ē cū elemētari. Huiuſmōi aūt ſapores:puta dulcis:amarus:⁊ ſulphureus: ⁊ huiuſmōi q̄s hn̄t aq̄ nr̄e :nō ſunt in ipa aq̄:ſed ī aliquo vapore admixto: ſubiectiue:qui real'r differt ab ea:lꝫ nō percipiamus:ſicut athomi qui ſunt ī aere. Vnde phus dicit de cā ſalſedīs maris:ꝙ eſt vapor terreꝰ admixtꝰ a ſolis radijs eleuatus: vn̄ ⁊ in ꝓfundo maris nō ē ſalſedo:ſꝫ vbi ſupficies nō multū diſtat a profūdo. Vel dōm ꝙ licet elemētū nō ſit ſuſceptiuum q̄litatis ſecūde ab intra ſicut mixtuꝫ ex cōmixtione qualitatū p̄maꝝ:tm̄ ab extra p̄t ⁊ aer colorari ⁊ aq̄ ſaporari. Si q̄s aūt ꝯtēdat aquā vſualē eſſe alteriꝰ ſp̄ēi ab elemētari:tū qꝛ ſapit:tū qꝛ nutrit:qō nō ꝯuēit alicui ſimplici elemēto :tn̄ certū ē ꝙ aquis vſualibꝰ dedit xp̄s vim regeneratiuā q̄n ī iordane nō ī oceano baptizatus ē. Aqua vero artificialis nō eſt cōueniēs mā:cū nō ſit eiuſdem ſp̄ēi cū nāli ſ.aqua roſacea:aqua vite:ceruiſia ⁊ hꝰ:itē ſudor:vrina: ſaliua:⁊ hꝰ:de q̄bꝰ expreſſum ē ex̄ de bapº.cº. Non vt apponeres. Sed aq̄ de latere xp̄i fuit vera aqua. Brodium aūt ſi eſt exp̄ſſum ex carnibꝰ vl' ex piſcibꝰ non eſt vera aqua. Si aūt eſt aqua īpinguata ſic eſt vera aqua:dū tm̄ nō ſit nimis cōdēſata. Sil'r lixiuiū:tipſana:⁊ balnea ſulphurea:pureta etiā ex ſub̄a piſoꝝ extracta nō videt̄ aqua:ideo nō ſunt cōueniēs mā. Ex quibus patet ꝙ q tenet̄ ieiunare in pane ⁊ aqua oꝫ eū ab his ominibus abſtinere.

Secundo videndū eſt de mā ꝓpinqua. vbi pº ſciēdū ꝙ baptizamꝰ pōt fieri p cōfeſſionē: ſicut btūs Iacobꝰ baptizauit Ioſiam:⁊ in multis locis fit ſꝫ cōſuetudinē:itē ſcdō p aſperſionē:ſic̄ apl'i q̄n tria milia baptizabāt:3º per imerſionē:vel intinctione:ſicut ſonāt auctoritates ſanctoꝝ. Et qꝛ perfecta ablutio eſt p imerſionē:iō ille vſus ē magi ꝯueniēs:⁊ ē ſēp ſuādū niſi cōſuetudo vl' neceſſitas excuſet:qꝛ in his que nō ſunt de ſub̄a alterū duoꝝ excuſat:nā q̄n mos erat:crimen nō erat. vn̄ vbi ē cōſuetudo aſpergere vel īfundere nō tenet̄ hō imergere:et ſi non ſit neceſſitas:nec ex p̄te materie:qꝛ ſatis ē de aq̄:nec ex parte pueri:qꝛ nō timet̄ de morte:nec ex p̄te miſtri:qꝛ p̄t mergere ⁊ eleuare. Sil'r vbi ē ꝯſuetudo imergēdi nō oꝫ aſpgi nec effundi ſꝫ īmergi. Si tm̄ altera de tribꝰ nec̄itatibꝰ patiat̄ ſufficit al'r baptizare. Sil'r ēt ē de vna vel trina imerſione:in q̄ oꝫ hō ſeruare ꝯſuetudinē ſue eccl'e matricis:nō metropolitane:nec romane:niſi forte ſit exēptꝰ:⁊ ſm̄ ordinariū ī ſua ſynodo correctū:ꝯ̄ qō tn̄ ī neceſſitate facere p̄t: imo oꝫ:qꝛ forma xp̄i ē tenēda vbi mora ē p̄iculū allatura. Nec eccl'ia ī nec̄itate vl't laq̄um dānatiōis inijcere. Vn̄ ſi p̄ſbr̄ vbi ē ꝯſuetudo ter imergēdi videt pueꝝ morientē:nec poſſe expectare trinā imerſionē : oꝫ p̄mā ⁊ ſolā facē cū itētōe baptizādi. Alias ſi ſcdā faciat cū itētōe ad tertiā ⁊ puer iteri moriat̄:⁊ puer dānat̄ ⁊ ille reꝰ ē eiꝰ dānatōis ⁊ irregl'aris efficit̄. Si āt vidꝫ eū nec ſeml' ſine morte poſſe imergi: oꝫ eū aſpgere. Et ſi p hoc moreret̄ dū tn̄ al'r baptizari non poſſit nō ē irregularis. ¶ Ad argm̄ in ꝯ̄riū dōꝫ ē ꝙ rep̄ntatio ſepulture xp̄i nō ē de nec̄itate ſacr̄i : ſꝫ ſolū ō ꝯgruitate: ſicut res extrinſeca. Significatio āt ſacr̄oꝝ p ſe reſpicit cōtētū:cui ī bapº r̄ndet magis aq̄ ꝗ̄ terra:qꝛ eſt ablutiua ⁊ refrigeratiua:baptiſmꝰ aūt ordinat̄ ad ablutionē pcti originalis:⁊ refrigerationem fomitis.

¶ Quō alij ſuſcipiūt ſacr̄m ⁊ rē. Alij ſacr̄m ⁊ nō rēꝫ. Alij rem ⁊ non ſacramētū. Di. IIII a

Hic dicēdū ē aliquos ſuſcipe ſacr̄m ⁊ rē ſacr̄i:aliquos ſacr̄m ⁊ nō rēꝫ: aliquos rē ⁊ nō ſacramētū. Sacramētū ⁊ rē ſil' ſuſcipiūt oēs p̄uuli :q ī baptiſmo ab originali mūdāt̄ peccato. Quāuis q̄dā diffiteāt̄ ill' q p̄curi ſūt p̄uul' ī baptiſmo dimitti pctā:innitētes illi verbo Au. Sacramēta ī ſolis electis efficiūt qō figurāt: n̄ ītelligētes illō ita eē accipiēdū:qꝛ cū ī alijs efficiāt ſacramēta remiſſionē:n̄ hoc eis faciūt ad ſalutē:ſꝫ ſol' electis. Nā ꝙ oībꝰ p̄uul' ī baptiſmo remittat̄ pctm̄ p baptiſmū aug. euidēter dic̄. A p̄uulo iq̄t recēter nato vſq̄ ad d̄crepitū ſenē:ſic̄ nll's ꝓhibet̄ a baptiſmo : ita nll's ē qui non pctō moriat̄ ī baptiſmo. Sꝫ p̄uuli tm̄ origiali:maiores vero ēt oībꝰ q̄ male viuēdo addiderūt ad illō:niſi enormitas vite īpediet.i.fictio. adulti vero q cū fide baptizāt̄:ſacramētū ⁊ rē ſuſcipiūt.

¶ De ficte accedentibus. b

Qui vero ſine fide vl' ficte accedūt: ſacramētū:n̄ rē ſuſcipiūt. Vn̄ Hie. Sūt lauacra gētiliū hereticoꝝ:ſꝫ n̄ lauāt ad ſalutē In eccl'a ēt q n̄ plēa fide accipiūt baptiſma: nō ſp̄ūꝫ ſꝫ aquā ſuſcipiūt. aug. ēt ait. Iudeis oībus cōia erāt ſacramēta: ſꝫ n̄ cōis oībꝰ erat gr̄a:q̄ eſt virtꝰ ſacramētoꝝ. Ita ⁊ nūc cōis ē baptiſmꝰ oībꝰ baptizatis : ſꝫ n̄ virtꝰ baptiſmi.i.ipa gr̄a. Itē oīs q iā ſue volūtatis arbit̄ ꝯſtitutꝰ ē:cū accedit ad ſacr̄ꝫ fidliū niſi peīteat eū veteris vite nouā n̄ p̄t īchoare. Ab hac pnia cū baptizāt̄ ſoli p̄uuli i

munes ſunt. His alijſq3 teſtimonijs apte oſtenditur adultis ſine fide τ penitētia vera i baptiſmo nō ꝯferri gratiā remiſſiōis: q2 nec paruulis ſine fide aliena q ꝓpriā habere nequeūt: datur in baptiſmo remiſſio. Si qs ergo ficte accedit nō hn̄s verā cordis ꝯtritionē ſacramētū ſine re accipit. Videt̄ tn̄ Aug. dicere ꝙ ēt ficte accedēti: q ēt h3 odiū3 fraternū i ipo momēto quo baptizatur oīa condonēt̄: τ p⁹ baptiſmū mox redeant. Sed nō hoc aſſerēdo dic̄: imo hāc opinionē τ ꝑmiſſam ſniā3 ꝯferēdo. ait. n. ſic. His qui ficto corde baptizant̄: aut pctā nullaten⁹ dimittunt̄: q2 ſpiritusſanctus diſciplīe effugiet fictū: aut i ipo tp̄is pūcto per vim ſacramēti dimiſſa: iterꝝ per fictionē replicātur: vt etiā illud veru3 ſit. Quotquot i xp̄o baptizati eſtis τc̄. Etiā illud. Spiritusſanct⁹ diſcipline effugiet fictum: vt induat cū xp̄m ſanctitas baptiſmi: exuat eu3 xp̄m pnitīcs fictiōis. Nā redire dimiſſa peccata: vbi fraterna charitas non ē: aperte dn̄s docet etiam i illo ſeruo a quo dn̄s dimiſſum debitū petijt: q2 ille ꝯſeruo dimittere noluit. Sic nō ipedit̄ baptiſmi gr̄a quo minus oīa pctā dimittant̄: ēt ſi fraternū odiū i eius cui dimittant̄ aīo perſeuerat. Soluit̄ eni heſternus dies τ qcquid ſupeſt: τ ſoluit̄ etiā ipa hora: momentumq3 ante baptiſmū: τ i baptiſmo. Deinceps aūt ꝯtinuo reus incipit eē nō ſolū ꝯſequētiū: ſ3 etiā preteritoꝝ dieꝝ: horaꝝ: momētoꝝ: redeuntibus oib⁹ que dimiſſa ſunt. Hoc aūt vt p̄diximus: nō ſub aſſertiōe dixit: qđ oñdit̄ ex eo qđ ait in eodē libro ſic. Si ad baptiſmū fictus accedit dimiſſa ſunt ei pctā: aut nō ſunt dimiſſa: eligāt qđ voluerint. Ecce apte cernis ſi tn̄ itendis id dixiſſe aug. nō aſſerendo: ſ3 querēdo τ aliorum opinionē referēdo. Idē. n. ait. Tūc valere incipit ad ſalutē baptiſmus cū illa fictio veraci cōfeſſiōe receſſerit: q̄ corde in malicia pſeuerante peccatoꝝ ablutionem non ſinebat fieri. Non ergo ficte accedēti peccata dimittuntur.

Quomodo intelligatur illud: quotquot i xp̄o baptizati eſtis xp̄m induiſtis. c

Queritur ergo quomodo illud accipiat̄.

q Quotquot i xp̄o baptizati eſtis xp̄3 induiſtis. Poteſt dici ꝙ q in xp̄o. i. in xp̄i cōformitate baptizantur. ſ. vt moriātur vetuſtati pctī: ſicut xp̄s vetuſtati pene: induunt chriſtū quē per grām inhabitātē hn̄t. Pōt τ aliter ſolui. Duobus. n. modis xp̄3 induere dicimur: vl̄ aſſumptiōe ſacrī: vel rei pceptiōe. Vn̄ aug. Induūt hoies xp̄m aliqn̄ vſq3 ad ſacramēti perceptionē: aliqn̄ vſq3 ad vite ſanctificationē: atq3 illud primū bonis τ malis pt̄ eē cōe: hoc aūt eſt proprīū bonoꝝ τ pioꝝ. Oēs ergo qui i xp̄i nomine baptizant̄: xp̄m induunt: vel ꝑm ſacramenti perceptionē: vel ꝑm vite ſanctificationem.

De illis qui ſuſcipiunt rem τ nō ſacrm̄. d

s Sunt τ alij vt ſupra poſuimus: qui ſuſcipiūt rem τ nō ſacramētū. Qui. n. effundunt ſanguinē ꝑ noīe Ieſu: τ ſi nō ſacramentū: rem tn̄ accipiūt. Vnde Aug. Quicūq3 nō pcepto regenerationis lauacro pro ꝯfeſſione chriſti moriuntur: tantū eis valet ad dimittenda pctā q̄tū ſi abluerētur ſacro fōte baptiſmi. Audiſtis ꝙ paſſio pro chriſti nomine ſuſcepta ſupplet vicem baptiſmi. Nec tn̄ paſſio vicem baptiſmi iplet: ſed etiā fides τ contritio vbi neceſſitas excludit ſacramētū: ſicut aperte docet Aug. dicens baptiſmi vicē aliqn̄ iplere paſſionem. De latrone illo cui nō baptizato dictum eſt: hodie mecū eris in paradiſo. Beatus Cyprianus in li. iiij. de baptiſmo nō leue documētu3 aſſumit. Quod etiā atq3 etiā ego ꝯſiderās inuenio: nō tn̄ paſſionē pro nomine Chriſti id quod baptiſmo deerat poſſe ſupplere: ſ3 etiam fidem conuerſionēq3 cordis: ſi forte ad celebrādum myſteriū baptiſmi in anguſtijs temporu3 ſuccurri nō pōt. Neq3. n. ille latro pro noīe xp̄i crucifixus eſt: ſed pro meritis facinorum ſuoꝝ: nec q2 credidit paſſus eſt: ſed dum patitur credit. Quātu3 ergo valeat ſine viſibilis baptiſmi ſacramento: quod apoſtol⁹ ait. Corde creditur ad iuſtitiā: ore aūt ꝯfeſſio fit ad ſalute3: in illo latrone declaratū eſt: ſed tūc impletur inuiſibiliter: cum myſterium baptiſmi non contemptus religionis: ſed articul⁹ neceſſitatis excludit. Et baptiſmus quidem poteſt eſſe vbi ꝯuerſio cordis defuerit: conuerſio aūt cordi pōt quidē ineſſe non percepto baptiſmo: ſed contēpto baptiſmo non poteſt: nec vllo mō dicēda eſt cōuerſio cordis ad deū cum dei ſacramentum cōtemnitur. Ecce hic habes non ſolum paſſionem: ſ3 etiam fidem: τ contritione3 conferre remiſſionem vbi non contemnit̄ ſacramētū: vt in latrone illo oſtenditur qui non per paſſionē ſ3 per fidem ſaluatus eſt ſine baptiſmo. Sed dicūt quidam hoc argumētum retractaſſe Aug. Retractauit quidem exēplū: ſed ſniam non. Ait. n. in quarto li. de baptiſmo. Cu3 dicerem vicē baptiſmi poſſe habere paſſionem: non ſatis idoneū poſui illi⁹ latronis exēplū: q2 vtꝝ non fuerit baptizatus incert⁹ ē. Cōſtat ẜ ſine baptiſmo aliqs iuſtificari τ ſaluari. Vn̄ Ambr. de valētiliano. Vētrē meū doleo: vt ꝓphetico vtar eloqo: q2 quē regeneraturus eram amiſi: veruntamen gratiam ille quam popoſcit non amiſit.

Que videntur obuiare predictis. e

Is aūt vident̄ obuiare quod dn̄s dicit. b Niſi quis renat⁹ fuerit ex aq̄ τ ſpūſſancto nō pōt intrare in regnū celoꝝ: quod ſi generaliter verum eſt: non vidētur eē vera ſuperius poſita. S3 illud intelligēdū de illis q poſſunt τ ꝯtēnūt baptizari. vel ita intelligēdū ē niſi quis renatus fuerit ex aqua τ ſp̄ū ſancto. i. ex ea regeneratiōe que fit ꝑ aquā τ ſpūmſāctū nō ſaluabit̄. Illa aūt regeneratio fit nō tn̄ per baptiſmū: ſ3 etiā per penitētiā τ ſanguinē. Vn̄ auctoritas dicit: iō apoſtolu3 pluraliter dixiſſe fundamētū baptiſmatū: q2 ē baptiſm⁹ i aqua: in ſanguine: in penitētia. Hoc aūt nō ideo dicit ꝙ ſacramētū baptiſmi fiat niſi i aqua: ſ3 q2 ipi⁹ virtus τ ſanctificatio dat̄ nō tātūmodo ꝑ aquā ſ3 ꝑ ſanguinē τ penitētiam. rō. n. id ſuadet. Si enī nō valētibus credere paruulis ſufficit baptiſm⁹: multo magis ſufficit fides adultis volētib⁹ τ nō valētib⁹ baptizari. Vn̄ Aug. Queris quid ſit maius: fides an aqua: non dubito quin reſpondeā fides. Si ergo qđ minus ē ſanctificare pōt: nōne qđ maius eſt. i. fides de qua xp̄s ait. Qui crediderit i me ēt ſi mortu⁹ fuerit viuet. S3 dicūt aliq nullū adultū i xp̄3 credere vel charitatē habere ſine baptiſmo niſi ſanguinem fundat ꝓ dn̄o: ſubita itroducētes teſtimonia. Aug. ait. Ex illo tp̄e quo ſaluator dixit: niſi quis renatus fuerit τc̄. abſq3 ſacr̄o baptiſmi preter eos qui in eccl̄ia ſanguinē fundūt aliqs vitā eternā accipere nō pōt. Itē nullū cathecuminū q̄uis i bonis operibus defunctu3 vitam eternam habere credimus: excepto martyrio: vbi tota ſacramenta baptiſmi cōplentur. Item baptizatis iter tn̄ ſalutis eē credim⁹. Sed qđ in his minus dixit i alijs capitulis ſuprapoſitis ſuppleuit. Et ideo hec ſic itelligēda ſunt: vt illi ſoli habētes tempus baptizādi excipiātur: ſi. n. aliqs habēs fidē τ charitatē voluerit baptizari τ nō valet neceſſitate preuētus: ſupplet oīpotētis dignitas qđ ſacr̄o defuerat. Du3. n. ſoluere pōt: niſi ſoluat tenetur: ſed cum iam non poteſt: τ tamē vult: nō iputat ei deus q ſuā potentiā ſacramētis nō alligauit. Qđ vero inuiſibilis ſanctificatio ſine viſibili ſacr̄o qbuſdā inſit: aperte Aug. tradit ſuper leuiticū dicēs. Inuiſibile3 ſanctificationē quibuſdā affuiſſe τ ꝓfuiſſe ſine viſibilibus ſacramētis. Viſibilem vero ſanctificationē que fit ſacramēto viſibili: ſine iuiſibili poſſe adeſſe: nō poſſe prodeſſe. Nec tamē viſibile ſacramētum ideo cōtemnēdū eſt: q2 contemptor ei⁹ iuiſibiliter ſanctificari non poteſt. Hinc cornelius: τ qui cum eo erāt iam ſpiritu ſanctificati baptizati ſunt. Nec ſuperflua iudicanda eſt ſanctificatio viſibilis: q2 iuiſibilis preceſſit. Sine viſibili ergo inuiſibilis ſāctificatio eē poteſt τ prodeſſe. Viſibilis aūt que fit ſacramento ten⁹ ſine inuiſibili ꝓdeſſe nō poteſt: cu3 illa ſit oīs illius veritas. Symoni mago viſibilis baptiſm⁹ nō profuit: q2 iuiſibiliter nō affuit. S3 qb⁹ iuiſibilis affuit: ꝓfuit. Nec tantū valet fides aliena puulo: q̄tū propria adulto. Paruulis. n. nō ſufficit fides eccl̄e ſine ſacramēto: q ſi abſq3 baptiſmo fuerint defuncti etiā cū deferunt̄ ad baptiſmū damnabunt̄: ſicut mltis ſanctoꝝ auctoritatib⁹ cōprobat̄. Ad hoc vnū ſufficiat. Aug. ait. Firmiſſime tene puulos: q vel i vteris matrū viuere incipiūt: τ ibi moriūtur: vel de matrib⁹ nati: ſine ſacramēto baptiſmi d̄ hoc ſecl̄o trāſeunt: eterno ſupplicio puniēdos: q2 τ ſi ꝓprie actiōis pctā nō habuerūt: originale tn̄ pctm̄ traxerūt carnali cōceptione. Et ſicut paruuli q ſine baptiſmo moriūtur ifideliū aſcribunt̄ numero: ita qui baptizātur fideles dicuntur. Qui a fideliū ꝯſortio nō ſeparātur: cū orat eccl̄ia ꝓ fidelib⁹ defunctis. Fideles ergo ſunt nō ꝓpter virtutē: ſ3 fidei ſacramētū. Vn̄ Aug. Paruulū τ ſi nōdum fides illa que etiā in credentiū volūtate ꝯſiſtit: iā tn̄ fidei ipi⁹ ſacramentum. i. baptiſmus: fidelē facit: ſicut credere reſpondet̄: ita etiā fidelis vocat̄: nō rem ipſā3 mēte annuendo: ſ3 ipſius rei pcipiēdo ſacramētū.

Quid ꝓſit baptiſm⁹ his: q cū fide accedūt. f

s Oſolet etiam queri de illis: qui iā ſanctificati ſpiritu cū fide τ charitate ad baptiſmū accedūt: qd eis conferat baptiſm⁹. Nihil. n. vi̇̄ preſtare: cū per fidē τ cōtritionē iā remiſſis peccatis iuſtificati ſūt. Ad qđ ſane dici pōt eos qdem per fidē τ contritionē iuſtificatos. i. a macula pctī purgatos τ a debito eterne pene abſolutos: tamē adhuc teneri ſatiſfactione tēporali qua penitētes ligant̄ in eccleſia: Cū autē baptiſmū percipiunt: τ a peccatis ſi q̄ interim poſt ꝯuerſionē ꝯtraxerūt mundantur: τ ab exteriori ſatiſfactione abſoluunt̄: τ adiutrix gratia omniſq3 virtus in eo augetur: vt vere nouus hō tūc dici poſſit. Fomes quoq3 peccati in eo amplius debilitatur. Ideo Hierony. dicit ꝙ fides que fideles facit in aquis baptiſmi datur vel nutritur: q2 non habenti aliquando ibi datur: τ iam habēti vt plenius hēat dat̄. Sic τ de alijs intelligendu3 eſt. Qui ergo mūdus accedit ibi fit mundior: τ omni habēti ibi amplius datur. Qđ vero omnis exterior ſatiſ

factio ibi relaxetur Ambꝛ. oſtendit ſuper illum locum. Sine penitentia ſunt dona dei ⁊ vocatio dicens. Gratia dei in baptiſmo nõ regrit gemituʒ ⁊ planctum: vel aliquod opus: ⁊ omnia gratis condonat. Quod quidem d' exteriori gemitu vel planctu accipiendum eſt. Nã ſine interiore nemo adultꝰ renouat̃: ſʒ exteriores ſatiſfactiões ⁊ afflictiões. ſ. ſordes penitẽtiū ibi dimittuntur. Multū ergo cõfert baptiſmus etiã iam per fidem iuſtificato: quia accedẽs ad baptiſmum quaſi ramus a columba portatur ĩ arcam. Ante intus erat iudicio dei: ſed nunc etiaʒ iudicio eccleſie intus eſt. Cuʒ vero ĩ baptiſmo peccatum deleatur ⁊ ſatiſfactio exterior nõ imputetur: queritur cur penalitas: cui pro peccato adicti ſumus non tollatur. Hoc ideo tradiſit fieri ſancti: qꝛ ſi a pena homines per baptiſmuʒ liberentur ipſam p̄ſentarent baptiſmi preciuʒ: non eternum regnum. Ideo ſoluto reatu peccati: temporalis pena tñ manet: vt illa vita ſtudioſius queratur que erit a penis oĩbus aliena. Idõ etiam manet vt ſit fideli ⁊ certandi materia: ⁊ vicẽdi occaſio: q nõ vinceret ſi nõ pugnaret: nec pugnaret ſi in baptiſmo fieret ĩmortalis.

¶ Cuiꝰ rei baptiſmꝰ: q dat̃ iã iuſto ſit ſacr̃m. g

s I queritur cuius rei baptiſmus ille ſit ſacramẽtum qui datur iam iuſto. Dicimꝰ ſacramentum eſſe: ⁊ rei que preceſſit. i. remiſſionis ante per fidem date: ⁊ remiſſionis temporalis pene ſiue peccati ſi habetur qđ interim cõmittit̃: ⁊ nouitatis: ac oĩs gratie ibi preſtite. Omnis etenim rei ſignum ẽ: cuius cã eſt. Nec mireris rem aliquando p̄cedere ſacramentum: cum aliquando etiam longe poſt ſequatur: vt in illis qui ficte accedunt: quibus cũ poſt penituerint icipiat baptiſmus prodeſſe: in quibus fuit baptiſmus ſacramentum huius ſanctificationis quam penitẽdo habent. Sed ſi nũꝗ̃ peniterent nec a figmẽto recederent: cuiꝰ rei ſacramẽtū eẽt baptiſmꝰ ab illis ſuſceptus? Põt dici rei q̃ ibi fieret: ſi coꝝ enormitas ñ ĩpediret.

¶ Si paruulis datur in baptiſmo gratia: qua poſſunt in maiori etate proficere. h

s Olet etiam queri ſi paruulis in baptiſmo datur gratia qua cum tempus habuerint vtendi libero arbitrio: poſſint velle ⁊ currere. De adultis enim q digne recipiũt ſacramentum non ambigitur qui gratiam operantem ⁊ cooperantem perceperint: que in vacuum eis cedit ſi per liberuʒ arbitriū poſt mortaliter delinquerunt: qui merito peccati gratiã appoſitam perdunt. Unde dicuntur contumeliam ſpiritui ſancto facere ⁊ ipſum a ſe fugare. De paruulis vero qui nondum ratione vtunt̃ queſtio eſt: an in baptiſmo receperint gratiaʒ: qua ad maiorem venientes etatem poſſint velle ⁊ operari bonum. Uidetur ꝙ nõ receperint: quia gratia illa charitas eſt: ⁊ fides que voluntatem preparat ⁊ adiuuat. Sed qs dixerit eos accepiſſe fidem ⁊ charitatem? Si vero gratiã non receperint qua bene operari poſſunt cum fuerint adulti: non ergo ſufficit eis in hoc ſtatu: gratia in baptiſmo data: nec per illam poſſunt modo boni eſſe niſi alia addatur: que ſi non additur: non eſt ex eorum culpa: qꝛ iuſtificati ſunt a peccato. Quidam putant gratiam operantẽ ⁊ cooperantem cunctis paruulis in baptiſmo dari in numero non in vſu: vt cum ad maiorem venerint etatem ex munere ſortiantur vſum: niſi per liberum arbitrium vſum muneris extinguant peccando: ⁊ ita ex culpa eoruʒ eſt non ex defectu gratie ꝙ mali fiunt: qui ex dei munere valentes habere vſum bonum: per liberum arbitrium renuerunt: ⁊ vſum prauum elegerunt.

Circa quartã diſtinctionẽ querunt̃ q̃r. Primo de effectu baptiſmi vltimo. 2° an imprimat̃ character in eo. 3° d' vnitate baptiſmi. 4° de carentibꝰ vſu rõnis an ſint baptiʒãdi. 5° d' ficte accedẽtibꝰ.

Primo igitur querit̃ d' effectu baptiſmi: vtꝝ baptiſmꝰ deleat omnẽ culpam ⁊ omnẽ penã. Et arguitur pmo ꝙ non omnem culpã niſi originaleʒ: qꝛ regeneratio ſpũalis opponit̃ carnali: ſed per generationẽ carnaleʒ ſolū ꝯhitur originale: ergo ꝑ baptiſmū qui eſt regeneratio ſpũalis nõ tollitur niſi peccatū originale. ¶ Itẽ ꝙ nõ tollat omnẽ penam arguitur ſic. ¶ Si baptiſmus deleret omnẽ penã maxĩe deleret illã que ꝯhitur ꝑ originale ꝯ qđ p̄cipue ordiat̃: ſʒ illã nõ delet: qđ probat̃: qꝛ fames: ſitis: repugnãtia viriū inferioꝝ: ad ſuperiores: ⁊ huiuſmodi ſunt pena peccati originalꝭ ſed iſta nõ ãmouentur ꝑ bapm: ergo ⁊c̃. ¶ In ꝯtrariū ſunt dicta ſanctoꝝ. ¶ Reſpondeo hic primo dicendum eſt de effectu baptiſmi in adultis: ſecundo in paruulis.

Circa primū eſt p̄io ſciẽdū ꝙ in adultis eſt remiſſio omnis culpe: niſi ſit obex ex pte coꝝ. Si autem nõ ſit penitẽs de venialibꝰ vel ſi peniteat de vno ⁊ nõ de alio ſolū remittuntur illa de quibus penitet: qꝛ actual' culpa nũꝗ̃ remittitur ſine pnĩa. Uex eſt ꝙ eſt triplex pnĩa. Prima que eſt ſacr̃m: ⁊ cõſiſtit in actu exteriori ꝯfitentis: ⁊ abſoluentis. Et iſta eſt neceſſaria baptiʒãdis quãtũcunꝗ̃ adultis: imo nec exhibẽda: eo ꝙ baptiſmꝰ ẽ ianua ſacroꝝ: propter qđ nõ baptiʒãtis nõ ẽ adhibẽdū aliqđ ſacr̃m. Secũda ẽ ꝯtritio ſufficiẽs iformata gratia: ſm quã dicimꝰ cõtritū eẽ penitẽtẽ. Et iſta non regritur ante bapm. Alioquin adultus baptiçãdus ſemꝑ eẽt ante bapm iuſtificat̃ꝰ. 3a eſt quedã diſplicẽtia peccati cõmiſſi: lʒ ĩformis ⁊ ĩperfecta: q̃ dr̃ attritio: q̃ lʒ nõ ſit ſufficiẽs ad delendū pctm̃: eſt tñ ſufficiẽs ad ſuſcipiẽdū baptiſmū: eo ꝙ tollit fictionẽ. Et d' tali penitẽtia eſt intelligẽdū qđ dr̃ actuū. 2°. Pnĩam agite: ⁊ baptizetur vnuſquiſꝗ̃ vr̃m: in noĩe ieſu xp̄i ĩ remiſſioneʒ peccatoꝝ: ⁊ qđ dicũt auctoritates ſanctoꝝ ꝙ ꝑ baptiſmuʒ ⁊ pnĩam remittit̃ oĩs culpa. Scđo per baptiſmū oĩs pena debita pctõ originali ⁊ actuali ĩ foro dei deletur. Ideo nec pnĩa adulto baptiʒato iniungit̃. qꝛ ſm Ambꝛ. Gr̃a xp̄i oĩa in baptiſmo condonat gratis. ¶ Tertio ſciẽduʒ ꝙ ꝑ baptiſmū nõ deleat̃ pena ſpũalis nature: qꝛ pr̃ baptiʒatꝰ nihil ominꝰ generat filiū cũ origiali. nec corpal': qꝛ defectꝰ penales remanẽt. ¶ Quarto ſciẽdū ꝙ nõ tollit penã: q̃ debet̃ pctõ ĩ foro humano: puta layco furtū cõmittẽti non tollit ſuſpẽdiū: nec penã eccl'iaſticã: vt irregl'aritatẽ q̃ ꝯhit̃ ex bigamia: ſʒ illã q̃ ꝯhit̃ ex hõicidio licito vl' illicito tollit ſʒ veriorẽ opinionẽ. di. 50. Si quis viduã ĩ glo. que hoc dicit ſʒ aliquos. ¶ Quinto ſciẽdū ẽ ꝙ ĩ adultis nõ eſt eq̃lis effectus baptiſmi quo ad effectū priuatiuū reſpectu culparuʒ venialiū ⁊ penaꝝ ⁊ quo ad poſitiuū: ſʒ ſolū q̃ ad amotionẽ originalis: ⁊ mortalium que eſt connexa.

Secũdo videndū eſt de effectu baptiſmi quo ad paruulos. Ubi ſciẽdū ꝙ in eis ſolū deletur culpa originalis nõ actualis: qꝛ illã nõ hñt. Secũdo delet̃ pena perſone nõ nature: ꝑꝑ id qđ dcm̃ eſt. 3° ꝙ eq̃liter q̃ꝫm eſt de ſe: qꝛ ex pte eoꝝ nõ ẽ dr̃ia: ⁊ quo ad effectuʒ p̄uatiuū nõ põt eſſe diuerſitas: ſʒ q̃ꝫtū ad effectus poſitiuos: q̃ꝫtum ad illos quos deus ſcit ante vſuʒ rõnis morituros oʒ ꝙ ſit diuerſitas: qꝛ ſi ſunt tot angeli bti quot hoĩes excepto xp̄o ⁊ matre eius qui ſunt ſuꝑ oẽs angelos baptiçati mortui ſi equalẽ gratiã hñt ⁊ ꝑ ꝯñs gloriã plures vni angelo equantur: ⁊ ſic vel latera ciuitatis nõ ſunt equalia aliquibꝰ angelis nõ habẽtibꝰ hoĩes equales in gl'ia: vel ſunt plures homines beati q̃ꝫ angeli: qđ eſt cõtra dictū Greg. ¶ Ad argumentū primū cũ dr̃ ꝙ regeneratio ſpũalis oppõit̃ carnali. Dicẽdū ꝙ falſum ẽ: imo proportionat̃: qꝛ ſicut ꝑ generationẽ carnalẽ accquiritur eẽ carnale: ita ꝑ regenerationeʒ ſpũalẽ acquiritur eſſe ſpũale. Uex eſt ꝙ generationẽ carnalẽ concomitat̃ gdã defectus. ſ. pctm̃ originale: qui opponitur termino regenerationis ſpũals. ſ. gr̃e: ⁊ hic tollitur ꝑ baptiſmū: ⁊ pari rõne pctm̃ mortale: qđ ſil'r opponitur gratie baptiſmali. ¶ Ad ſcđm dcm̃. ꝙ ꝑ baptiſmū tollit̃ oĩs pena peccati originalis que ẽ pena eius ꝑ ſe: ſicut eſt priuatio gr̃e ĩ preſenti: ⁊ carentia glorie ĩ futuro. Penã aũt que debet̃ pctõ originali ꝑ accñs non tollit: vt eſt fames: ſitis: corruptibilitas corpis ⁊ hꝰ: qꝛ iſta ſunt a natura ꝑ ſe: lʒ ſint a pctõ originali: ſicut a cã remouente ꝓhibẽs: qꝛ pctm̃ originale tollit iuſtitiã originalẽ: que ĩpediebat defectꝰ iſtos ineſſe nature. Nec fuit ꝯueniẽs: vt iſti defectus in preſenti vita auferent̃. p̄mo ne mẽbrū caput excederet. Chriſtꝰ. n. caput nr̃m plenus fuit gratia a p̄ncipio ſue ꝯceptionis: habuit tñ corpus paſſibile in quo ſalutẽ nr̃am exercuit. Sil'r xp̄ianus gr̃am ꝯſequitur q̃ꝫtū ad aĩaʒ: corpꝰ tñ manet paſſibile: in quo ꝓ xp̄o pati poſſit. Scđo vt hõ pugnãdo ꝯ cõcupiſcẽtiã: ⁊ alias paſſiones vicẽdo mereat̃ coronã. 3° ne ſi baptiſmꝰ ꝯferret ĩpaſſibilitatẽ corpis: hoĩes magis quererent baptiſmū ꝑꝑ cõmoditatẽ vite p̄ñtis q̃ꝫ ꝓpter fructū vite ſpiritualis.

Qõ. II.

Secundo querit̃ de charactere: vtꝝ character ĩ baptiſmo imp̄matur. Et videt̃ ꝙ nõ: qꝛ in circũciſione ⁊ ſacr̃is ve. le. nõ imprimebatur ĩ gbꝰ tamen erat diſtinctio ſicut hic. ¶ Contra ſunt auctoritates ſanctoꝝ. ¶ Rº. hic ſũt tria vidẽda. Primū eſt de eẽntia characteris. 2° d' ſubo. 3° in quibus ſacramentis imprimitur.

Circa primum ſunt tres concluſiones. Prima: ꝙ non eſt relatio rationis. 2a ꝙ nõ eſt relatio realis. 3a qꝛ eſt potentia ⁊ res abſoluta. ¶ Quantū ad primū ẽ ſciendū ꝙ character ſic diffinitur magiſtraliter. Character eſt diſtinctio a charactere eterno impreſſa aĩe rõnali: ſm imaginẽ ꝯſignans trinitatem creatã trinitati increate creanti ⁊ recreanti: ⁊ diſtinguẽs a nõ cõfirmitatis ſm ſtatū fidei. Et ideo nõ eſt relatio rõnis tñ: ſicut ex hoc ꝙ aliquis fit nouus miles deputat̃ ad actū militie. ⁊ canonicꝰ ad actuʒ prebende: qꝛ ꝑ hoc nihil reale poteſt qđ prius nõ poſſet: ſʒ per ſacr̃m quandoꝗ̃ recipiens põt aliqđ reale qđ p̄us non poterat: vnde cũ ens rõnis nõ ſit cã entis realis: ideo ⁊c̃. ¶ Sed contra hoc arguunt quidã ſic. ¶ Sic nũmus ſortitur rõnẽ precij ⁊ merellus rõnẽ ſigni ex hũana iſtitutione ſic res naturales ſortiũtur rõnẽ ſacr̃i: ⁊ hõ rõnẽ miſtri ex diuina ordinatione: ſed nũmus efficitur preciū ⁊ merellꝰ ſignū ꝑ ſolã relationẽ rõnis hũane ſic iſtituẽtis: g̃ res ſacr̃ales ſortiunt̃ rõnẽ ſacr̃i: ⁊ hõ rõnẽ miſtri ꝑ ſolã relationẽ rõnis diuie ſic iſtituẽtꝭ. Cum aũt character ſit id quo hõ efficitur miſter ſacroꝝ vel ſuſceptiuꝰ coꝝ: pʒ ꝙ character nõ eſt niſi relatio rõnis ex ordinatione vel pactione diuina. ¶ Sed hec rõ nõ valet: qꝛ inſtitutio humana: nõ eſt cauſa rerū naturaliū. Unde nihil põt addere vel detrahere nature reꝝ. Propter qđ rebꝰ naturalibꝰ nihil acquirit̃ ex pactiõe humana ꝙ ſit forma realis: ſʒ ſolū ordo: ⁊ relatio rõnis. Unde oĩa iura incorpalia de quibꝰ iura loquunt̃ non ſunt niſi entia rõnis. Unde ꝙ ego emendo rẽ fiaʒ: dñs dominiū: ſeruitus: obligatio: accuſatio: hereditas: ⁊ oĩa hꝰ ſũt entia rõnis. Sʒ dei ordinatio ⁊ iſtitutio ẽ cã reꝝ: vñ ſic inſtitutio nature ponit ĩ rebꝰ entitatẽ nature: ſic iſtitutio gr̃e ponit entitatẽ ad gr̃am. ¶ Nõ ẽ ẽt relatio real': qꝛ illa nõ ẽ p̄ncipiū agẽdi: ſicut character ꝯfirmatiõis ⁊ ordĩs: nec patiendi ſicut character baptiſmalis. ¶ Nec valet ſi dicat̃ ꝙ ĩ politicis dñs põt obligare ⁊ alienare rẽ: nõ dñs aũt: nõ põt: ⁊ tñ dñs ñ dr̃ a ñ dño niſi r'lõne rõnis: qꝛ ibi nõ ẽ effectꝰ real': cũ ĩ re ꝑ trãſlationẽ ꝯuẽtionalẽ nl'la mutatio fiet real' ⁊ ꝑ ꝯñs nõ regrit̃ cã real': ſʒ ꝯſecratio hoiuʒ q̃ ẽ ſacr̃m ⁊ oĩs vera ſacr̃i adminiſtratio hẽt effectū realẽ: g̃ illiꝰ oʒ eẽ cãm realẽ ⁊ p̄ncipiū reale. ¶ P̄. ſicut papa p̄t cõmittere cui vl't oẽm ꝯſecrationẽ ſacr̃alẽ q̃ nõ ẽ ſacr̃m: qꝛ ꝑ illã ſola relatio rõis acgrit̃: ſic poſſet oẽʒ q̃ ẽ ſacr̃m ſi ꝑ illã ſil'r non niſi relatio rõnis acgreret̃: nũc aũt nõ põt oẽʒ: ſʒ aliꝗ̃ ſic ⁊ aliquã nõ. Et q̃ꝫuis iſta rõ ꝯcludat eq̃liter d' oĩ ſacro: tñ ẽ ſpẽalis rõ ꝙ papa plus poſſit ĩmutare circa vnū ſacr̃m q̃ꝫ circa aliđ. Et qr̃ ⁊ quõ poſſit mutare miſtꝝ ꝯfirmatiõis vel ordinis dicetur ĩ loco ſuo. Qr̃ aũt põt mutare mãm mr̃imoíȷ: lʒ ſit ĩpertinẽs p̄ter id qđ de hoc alibi dicet̃: ad p̄ñs p̄t dici ꝙ ſic deus res adminiſtrat: vt eas proprios motus agere ſinat ſm Aug. vñ ſicut corpus ſuū facit real'r ĩ ſacr̃alibꝰ ſpẽbus: q̃s tñ vl't ita ſubeẽ agẽtibꝰ nãlibꝰ ſicut p̄us ſuberãt ⁊ ſʒ variationẽ illaꝝ diuerſimode ibi eſt: puta ſi ſpẽs corrũpãtur deſinit ibi eẽ. ſi auget̃ icipit ĩ maiori loco eẽ: ſi ꝯdẽſant̃ in minori: ſic vtꝰ quã põit ĩ v̄bis ẽ ſubiue in aere: ſicut ⁊ v̄ba q̃ ſunt gdã ſonꝰ. Et q̃ꝫdiu v̄ba durãt: tãdiu durat ibi vtꝰ: hoc eſt q̃ꝫdiu durat ꝓlatio vltĩe ſyllabe ĩ q̃ ſignificatio ꝯplet̃: poſtea aũt deſinit ibi eẽ vtꝰ: ſicut colũba redyt ĩ p̄iacẽtem mãʒ pacto offõ. Uel ſi v̄ba ceſſant añ q̃ꝫ motꝰ aer ad rẽ ĩ q̃ oʒ eẽ effectꝰ ꝑueniat ſpẽs ſoni eodẽ iſtãti defert̃ ad illã rẽ cũ q̃ ſubiue ẽ vtꝰ ĩ aere. Alias eẽt ſine ſubõ: cũ ſonꝰ ſit accidẽs cuiꝰ ſubm ẽ ſolus aer. Sic ⁊ deꝰ expꝛſſionẽ ꝯſenſuū accipit ꝑ iſtrumẽtis: dimittẽs tñ eã ſb̃ diſpõne p̄latoꝝ: ſicut nã hũane policie regrit. Propter qđ ſʒ ꝙ papa diſpẽſat ⁊ vetat ẽ ibi vtꝰ vel nõ ẽ: ſicut ĩ ſpẽbꝰ corruptis vel nõ corruptis ẽ vel nõ ẽ corpꝰ xp̄i. ¶ Tertio dñʒ ẽ ꝙ ẽ potẽtia ⁊ res abſoluta: qꝛ illđ ꝑ qđ p̄t aliqs ĩ aliquẽ effectū realẽ actiue vl' paſſiue ꝑ idr̃iã ad bene vl' male ẽ res v̄a ⁊ abſoluta ⁊ potẽtia ꝓpe dcã: qꝛ potẽtia actia ẽ p̄nm trãſmutãdi aliđ iq̃ꝫm aliud: ⁊ paſſiua ẽ p̄nꝰ trãſmutãdi ab altero iq̃ꝫm alteꝝ: ⁊ iſtud nõ ẽ ens rõis: nec r'lo: ſʒ abſolutum: ſʒ character ẽ hꝰ: g̃ ⁊c̃. maior ꝓbata eſt. minor poſtea ꝓbabit̃: ſʒ p̄us remouebuntur tres iſtãtie ꝯ maiorẽ ⁊ ꝯñẽ. ¶ Pr̃ia ẽ: qꝛ ſi dicat̃ ꝙ cũ in mr̃ioº nõ ſit aliq̃ res abſoluta q̃ dicat̃ viculū qꝛ Tho. dicit ꝙ eẽntial'r eſt r'lo pari rõe effectꝰ alioꝝ ſacroꝝ. ſ. ordia

tus character ⁊ hꝰ ē aliq̄ rl'o: ⁊ nō res abſoluta. ¶ Dōz ꝙ m̄rio^m ꝓut ē qd hūanū ē pura rl'o rōis: ſʒ ꝓut ē qd diuinū ē ex eo cātū aliqd reale qd ē ens abſolutū: qd tn̄ cōcomitaẜ rl'o. Sʒ forte ē ī v̄tute organica. vn̄ ī morte tollitur. al'r maneret īdelebiliter vt character. Sʒ de hoc pleniꝰ diceẜ īfra d. 26. ¶ Scd̄a īſtātia ē: qꝛ vr̄ ꝙ poſſe ⁊ nō poſſe ſacr̄ʒ dare vel ſuſcipe nō arguit diuerſitatē realē ī p̄nº: qꝛ ꝑ cognationē ſp̄ualē ⁊ publice honeſtatis iuſtitiā q̄ ſunt de iure poſitiuo hūano dirimiẜ m̄rio^m: ita ꝙ nō pōt hō ſuſcipe ſacr̄ʒ matrimōy q hʒ illd īpedimētū. Qui v̄o nō hʒ pōt illd ſuſcipe: ⁊ q̄ſi dare: qꝛ eēntiā m̄rimōy ſibi mutuo cānt ꝯh̄ētes: non cā a ſacerdote ſuſcipiūt. ¶ Sʒ forte hoc ē: qꝛ illd omniūʒ reale qd ibi ē ſuppōit ꝑuationē illiꝰ īpedimenti: iq̄ʒ^m m̄rio^m ē q̄dā ꝯctꝰ q ſb̄eſt ordīatiōi p̄ncipūʒ ⁊ p̄latoꝝ: n̄ ꝙ ens reale fundeẜ fūdamēto rōis: ſʒ ī ipa potētia vel eētia nāli: lʒ in via gnātiōis ex diuīa ordiatiōe alid p̄ſupponat: qd nō ē niſi ens rōis vel eiꝰ ꝑuatio. ¶ Tertia īſtantia ē: qꝛ ſi dicaẜ ꝙ ſic̄ ſacerdos p̄t ligare ⁊ abſoluere ⁊ ꝯficere ⁊ ep̄s ordinare qd nō pōt nō ep̄s ⁊ nō ſacerdos: ita iudex p̄t ligare ⁊ abſoluere in foro exteriori: qd nō pōt nō iudex: qꝛ a nō ſuo iudice lata ſn̄ia nō tenet: nec tn̄ ptās iudiciaria ꝑꝑ hoc ponit aliqd reale ī iudice: nec habere claues iuriſditionis niſi puꝝ reſpectu rōnis: ḡ a ſili nec h̄ēre claues ordīs: ⁊ hꝰ: ponit aliqd ī hoīe. ¶ Sʒ hoc nō valet: qꝛ ille claues nō h̄nt realē effectū interiꝰ ſicut iſte h̄nt. Et pōt papa illas claues ꝓ libito auferre nō iſtas: qꝛ pōt facere de iudice nō iudicē: nō aūt de ſacerdote nō ſacerdotē. Et ꝑꝑ hoc aliqd vr̄ dn̄iū indelebile in iſto qd nō ī illo. Probatio minoris: qꝛ ſacerdos pōt ꝯficere ⁊ abſoluere qd ꝑus non poterat: ⁊ ep̄s ordinare qd ꝑus nō poterat: ḡ ſeq̄tur ꝯ: qꝛ. ſ. nihil pōt qd ꝑus non poterat: niſi h̄eat aliqd eē reale: qd ꝑus nō h̄ebat. Vn̄ īſtrumētū pōt qd ꝑus nō poterat: qꝛ real'r moueẜ: cū ꝑus n̄ moueret. Et calor aīe ꝑticipat eē aīe: qd ꝑus nō h̄ebat vt agat qd ꝑus nō poterat. Vn̄ nō dicimꝰ ꝙ ſacerdos nō poſſit celebrare ī calice nō ꝯſecrato ⁊ altari ⁊ veſtibꝰ nō ꝯſecratis: ſʒ ſolū ꝙ nō debʒ: qꝛ. ſ. pōt. Sʒ de eo q characterē ſacerdotalē nō hʒ: nō ſolū dicimꝰ ꝙ nō dēt ſʒ ꝙ nō pōt ꝯſecrare: q tn̄ poſtq̄ʒ h̄ēt pōt qd ꝑus nō poterat. Sil'r ep̄s poſt ꝯſecrationē pōt ordines ꝯferre: qd ꝑus nō poterat. Si aūt ſola relatio rōis fieret: ſicut ꝑ ꝯſecrationē rex īaiataꝝ: tūc idē eēt ſic̄ de illis. ¶ P̄. ſi directe ⁊ ꝑ ſe nō p̄t ī effectū realē ī quē prius nō poterat: ſic̄ dicūt q̄dā tūc mētiẜ ſacerdos dicens: ego abſoluo te vel ego baptizo te: ſed dʒ dicere: ego aſꝑgo corpal'r: ⁊ xp̄s baptizat te ſp̄ual'r. Si ḡ v̄e abſoluit ⁊ v̄e ordinat ⁊ v̄e iūgit ⁊ nō aliꝰ: ḡ v̄e hʒ ptātē hoc faciēdi: qꝛ cuiꝰ ē actꝰ: eiꝰ eſt ⁊ potētia: ḡ idē qd ꝑus. ¶ P̄. ſic̄ differūt re abſoluta potēs baptizare: ⁊ nō potēs baptizare ꝑ ſe. ſ. bō ⁊ non bō: ita differūt re abſoluta potēs abſoluere: ⁊ nō potēs abſoluere: potēs ordinare ⁊ nō potēs. i. ſacerdos ⁊ non ſacerdos: ep̄s ⁊ nō ep̄s. ¶ P̄. ſi nō ē plus aliqd ī marito q̄ʒ ī ſpōſo: q̄re nō pōt papa diſpēſare ī m̄rioº ſicut ī ſponſalibꝰ. Et ſicut ꝑꝑ pōt facere ꝙ calix nō ſit ſacer poſt ꝯſecrationē: qꝛ oē qd ē ꝑ ſolā ordinatiōe eccl'e: pōt āmouere: qr̄ nō pōt ſil'r facere ꝙ ſacerdos ſit n̄ ſacerdos. ¶ P̄. q̄re ſacr̄m eucharīſtie hʒ realē effectū qꝛ real'r deſinit ibi eē pāis ⁊ vini ſub͂a ⁊ real'r trāſb͂anẜ p̄ter effectū gr̄e q ē ī vſu nō ī eētia ſacr̄i: ſi alia ſacr̄a nō h̄nt aliquē effectū realē p̄ter gr̄aʒ. Nec valet ꝙ illi idē dicūt ꝙ nec ī ſacr̄o nec ī miſtro ē v̄tꝰ ſubiue: ⁊ ſic nō eſt p̄n^m effectꝰ real': qꝛ ex q̊ actio ⁊ effectꝰ vtriq̄ʒ attribuunẜ effectiue: qꝛ ſacr̄ʒ dr̄ purgare illuminare ⁊ ꝑficē: qꝛ ſacr̄m dr̄ a ſacrādo actiue ⁊ miſter dr̄ ſoluere ⁊ ligare ⁊ ſil'r dare claues regni celoꝝ: ita ꝙ nec ſolui nec ligari poſſit qs niſi ꝓut ipe ſoluerit ⁊ ligauerit: pʒ ꝙ ⁊ ī ſacr̄o ⁊ ī miſtro eſt ptās actiua: cū ſit ibi actꝰ. Alias nullꝰs a deo ī celis nec ſoluitur nec ligaẜ. Vex ē aūt ꝙ ſūt aliq̄ ſacr̄a ī qbꝰ nulla v̄tꝰ ſp̄ualis ē ī miſtris: ſʒ tota ī ſacr̄o: ⁊ ſacr̄ʒ ē totū ſctificatiuū p̄ter deū: miſter āt n̄ ē niſi ſic̄ cā ſine q̄ nō: ſiue applicans. Propter qd ī ipo nō reqriẜ aliqd ſuꝑ nāʒ. Et hoc ē ī bapº ex ꝑte miſtrātis: ⁊ ēt ī ſacr̄o m̄rimony ex ꝑte vtriuſq̄ʒ: qꝛ vterq̄ʒ ē dās ⁊ recipiēſ. Nec reqriẜ diſpoſitio ſacr̄al' ad recipiēdū h̄ ſacr̄m: cū apd nō baptizatos ſit vex m̄rio^m: niſi aliqs diceret ⁊ ꝓbabil'r ꝙ an̄ bap^m ē vex m̄rio^m: ſʒ illd nō ē ſacr̄m: qꝛ baptiſmꝰ ē ianua oiuʒ ſacroꝝ no. le. Vn̄ an̄ bap^m nō ē m̄rimoniū ſacr̄m no. le. ſʒ ſolū ē tale ſacr̄m q̄le erat tp̄e nāe vl' legis ſcripte. In oībꝰ āt alys ſacr̄is ex ꝑte ſuſcipiētis ptās ꝯpaſſiua ſupnālis reqriẜ: q̄ character baptiſmalis dr̄. Alias ſi ſola relatio rōnis ꝑ ea dareẜ non video q̄r an̄ bapᵗ talia nō poſſint recipi. In alys ēt q̄nq̄ʒ ſacr̄is ex ꝑte ꝯferētis vl' faciētis illd ad qd ſeq̄ẜ eētia ſacr̄i reqriẜ ī miniſtro poteſtas alia ab illa q̄ ē ī v̄bis ⁊ m̄ā. Et ī ipo ē p̄ncipalior v̄tꝰ q̄ʒ in ipa eētia ſacr̄i. Alias ſicut nō ſacerdos ⁊ nō baptizatus pōt baptizare ⁊ m̄rio^m ꝯhere: ſic nō ep̄s pōt ordinare ⁊ ꝯfirmare: ⁊ nō ſacerdos: ꝯficere: iungere: ⁊ abſoluere. dū tn̄ diceret v̄ba ⁊ h̄ēret m̄ām ſi ī miſtro nō plus aliqd reqrereẜ hic q̄ʒ q̄ʒ^m ibi: qd nullꝰs catholicꝰ diceret: īmo error eēt ꝙ n̄ ſacerdos poſſit ꝯficere ſic̄ ſacerdos. Item ī charactere baptiſmali ē potētia trāſmutādi ab alio. i. recipiēdi ſacr̄a qbuſ real'r tranſmutaẜ ꝑ diſpoſitionē realē. qꝛ ſm̄ curſū nāe deus non dat gr̄am niſi ſubo p̄parato ⁊ diſpoſito nec tali negat. Vn̄ cū ſm̄ cōem curſū deꝰ det gr̄aʒ puulo poſt bap^m ⁊ nō an̄: ⁊ ī puulo nō eſt alia p̄paratio q̄ʒ p̄ ꝑus ꝑtinēs ad actū 2^m. igitur ē ibi alia p̄paratio q̄ʒ ꝑus ꝑtinēs ad actū p̄^m. Sed vex ē ꝙ iſta rō ꝯcluderet ꝙ ēt ī circūciſiōe fuiſſet character vel ornatꝰ: de quo dcm̄ ē. d. 3. ¶ Itē ī adulto ſemꝑ eſt aliq̄ diſpoſitio ꝑ ſe reqſita ad hoc ꝙ gr̄am recipiat: ſʒ in ſuſcipiēte actu bap^m nō requiriẜ ꝑ ſe deuotio: ſʒ ſolū ꝑ accn̄s. ḡ alia eſt ibi diſpoſitio: ſʒ hꝰ nō ē id qd exterius geriẜ: ḡ aliquid interiꝰ fit qd ē īmediata diſpoſitio ad illd. ¶ P̄. ꝑ ſacramēta q̄ ipmūt characterē hō recedēte fictiōe ꝯſeqtur gr̄am quā a p̄nº ꝯſecutꝰ fuiſſet: igiẜ vr̄ ꝙ q̄dā diſpoſitio ad gr̄am ipreſſa fuit ꝑ modū habitꝰ īmanētis nō tranſeuntis. ¶ Nec valet ſi dicaẜ ꝙ ꝑ characterē nō pōt hō ī aliquē effectū quē ꝑus nō poſſet niſi ſicut ꝑ cām ſine q̄ non: qꝛ cā q̄ pure ē ſine q̄ nō nūq̄ʒ attribuiẜ effectꝰ: Verbi gr̄a: nūq̄ʒ dr̄ ꝙ Mercllus det p̄rādiū: ſʒ ille a quo ē mercllus. Nec dicimꝰ ꝙ ſacr̄a ve. le. cārent gr̄am: ⁊ tn̄ erāt cā ſine q̄ nō: ita bn̄ ſicut ſacr̄a no. le. ⁊ plus illa q̄ tunc erāt nec̄itatis q̄ʒ iſta que nūc ſunt volūtatis: lʒ ſecū ꝑ ſe reqrerēt opꝰ opās. Ex quo appʒt ꝙ claues iuriſditionis nō ſunt res v̄a ſicut claues ordīs: qꝛ ad illas nō ſeq̄tur niſi effectꝰ rōis: ſicut eē excōicatū vel eē abſolutū a vinculo exteriori: ⁊ ꝙ nō ē particeps ſuffragioꝝ eccl'e: hoc nō ē ex v̄tute excōicatiōis ſʒ ex diuīa pactiōe: qꝛ hūana ordīatio nihil reale cāt. Sʒ ſecus ē de clauibꝰ ordinis ī qbꝰ diuina ordinatio opaẜ. ¶ Sʒ ꝯ h̄ arguiẜ a qbuſdā ſic. Illd ī opationē nō pōt ī quo nō ē p̄n^m opatiōis: aliōq̄n ageret qd nō poſſet: ſʒ illd ī quo nō ē character pōt ī opationē diuinā vt nūc loq̄mur: iudeꝰ. n. vl' gētilis ī quo nullus ē character pōt baptizare: qd ē opꝰ diuinū: ḡ character ipreſſus ex ſacr̄o nō ē p̄n^m taliū opationū. ¶ Dōm ꝙ nō ē aliqs character q ſit potētia baptizādi abſolute nec actiue nec paſſiue: lʒ aliqs ſit potētia baptizādi ex offō: nō tn̄ paſſiue: ſʒ eo ipo ꝙ aliqs ē volūtariꝰ vere vl' interꝑtatiue pōt baptizare ⁊ baptizari: eo ꝙ character nō eſt p̄n^m oīs actiōis ierarchie ſimpl'r exercēde: ſʒ alicuiꝰ ſimpliciter ⁊ alicuiꝰ ex offō. Vn̄ caracter ſacerdotal' ⁊ ep̄alis ē p̄n^m ſimpl'r ꝯficiēdi: ⁊ ordinādi: ⁊ character baptiſmalis ē ſimpl'r p̄n^m recipiendi alia ſacr̄a. Vn̄ qui caret iſtis characteribus nihil boꝝ facere aut recipe pōt: qꝛ caret p̄nº operatiuo. Sʒ character alioꝝ ordinū ē p̄n^m opandi ex offō: ⁊ character ꝯfirmatiōis ꝯfitēdi ex offō: ⁊ character ſacerdotalis baptizādi ex officio. Nullus ēt character eſt p̄n^m baptizandi actiue vel paſſiue ſimpliciter loquendo. Et ideo hos actus poteſt quidem homo exercere ſine omni charactere: ſed non ex officio.

Secūdo videndū ē de ſubo ī quo ſit ſubiue. Circa qd ſunt tres ꝯnes. ¶ Pr̄ia ꝙ nō eſt ī eētia aīe ſʒ ī potētia: qꝛ nā ſp̄ualitati ꝓportional'r ſubſterniẜ: ſicut perfectibile ꝑfectioni. Vn̄ ſicut gr̄a q̄ ē ſp̄ualis vite p̄n^m ē in eētia aīe ſicut ī ſubo: ita character q ē ſp̄ualis potētia ē ſicut in ſubo ī nāli potētia aīe: ⁊ n̄ ī eētia aīe niſi mediāte potētia. ¶ Sʒ ꝯ hoc arguūt q̄dā ſic. Deſtructo p̄ncipio vite nālis deſtruiẜ p̄n^m nālis opatiōis: ḡ ſimil'r in vita ſp̄uali deſtructo p̄ncipio eēndi vl' viuēdi deſtruiẜ p̄ncipiū opādi: ſʒ deſtructa gr̄a nō deſtruiẜ character: īmo poniẜ manere ī peccātibꝰ mortaliter: ḡ character ⁊ gr̄a nō ſe h̄nt ſicut principiū eſſendi ⁊ opandi in vita ſp̄uali. Sed hoc non valet: qꝛ oīs forma q̄ eſt p̄ncipiū opādi qdcūq̄ʒ ſiue ꝓpinquū ſiue remotū: ē p̄n^m eēndi formal'r: cuʒ oē qd agit: agat ſm̄ ꝙ eſt in actu. Sʒ nō ꝯuertiẜ: qꝛ aliqd ē p̄n^m eſſendi qd nō operandi īmediate: ſicut forma ſub͂alis: vel nullo mō ſicut quātitas: vel rl'o: aut aliqd hꝰ. Illa igiẜ forma accn̄talis q̄ ſic eſt p̄n^m eēndi ꝙ nō opandi ſaltē īmediate: ꝯgrue poniẜ ī eē illi ſubo qd n̄ ē p̄n^m opādi īmediate: vt ſic ꝑfcō ⁊ ꝑfectibile ſibi ꝓportionabil'r correſpōdeāt. Et ꝑꝑ hoc gr̄a q̄ nullius opatiōis ē p̄n^m īmediate ꝯgrue ē ī eētia: ⁊ nō ī potentia. Sʒ oīs forma q̄ eſt īmediate p̄n^m agēdi vl' patiēdi ſuꝑaddita eſſentie ⁊ potētie ꝯgruētiꝰ poniẜ ī potētia q̄ ſil'r eſt principiū īmediatū q̄ʒ ī eētia q ſolū ē p̄n^m remotuʒ. Et qꝛ hꝰ ē character iō ꝯgrue poniẜ ī potētia. Et cū dr̄ ꝙ deſtructo p̄nº eēndi deſtruiẜ p̄n^m operādi: vex ē p̄n^m qd fundaẜ ſuꝑ illud. Principiū. n. opandi meritorie qd ē charitas: fūdatur ſuꝑ p̄n^m eēndi: qd eſt gr̄a. Vn̄ deſtructa gr̄a deſtruiẜ charitas. Sʒ p̄n^m operādi actiue vel paſſiue opationes ierarchicas nō eſt gr̄a: īmo gr̄a ē terminus ⁊ finis: qꝛ ad hoc exerceneẜ vt gr̄a h̄eaẜ. Nec ꝓ tāto dicūtur character p̄ncipiū agēdi ⁊ gr̄a eēndi ꝙ vnū r̄ndeat alteri ſicut fundamētum: ſed qꝛ q̄ʒtūcūq̄ʒ ſint diſpata p̄n^m eſſendi ⁊ nō operandi dʒ eē in eētia ſibi ꝯformi: ſʒ p̄ncipium opandi ī potentia. ideo ⁊c̄. ¶ Scd̄a ꝯcl'ſio ē ꝙ nō ē ī aliq̄ potentia organica: qꝛ cū character ſit ſp̄ualis nō dʒ fūdari ſicut ī ſubo ī aliquo corpali. ¶ Sʒ ꝯ h̄ arguūt q̄dā ſic: qꝛ character nō ponitur ī miſtro: niſi vt ſit agēs īſtr̄ale reſpectu ſacr̄i: ſic̄ ſunt res ſacr̄ales. Videẜ ḡ ꝙ character ſit ponēdus ī miniſtro q̄ʒtū ad id in quo magis ꝯuenit cū rebꝰ ſacr̄alibꝰ: ſed miniſter ore vel lingua ꝓfert v̄ba ſacr̄alia: cū manu v̄o applicat m̄āʒ ad illū q ſuſcipit ſacr̄ʒ: ḡ character ſi ſit talis potentia magꝭ dʒ pōi ī ore vl' ligua vl' manu q̄ʒ ī aliq̄ ſp̄uali potētia: qꝛ ⁊ res ſacr̄ales: ī qbꝰ poniẜ ſil'is v̄tꝰ ſūt q̄dā res corpales. Sed hoc non cogit: qꝛ lʒ character non faciat ſubm niſi inſtrumētū agēdi vel patiendi reſpectu ſacroꝝ q̄ ſunt corpalia: nō tn̄ ꝑꝑ hoc dēt eē character in ꝑte corporea: puta manu q̄ tāgit m̄ām: vel ore: qd ꝓducit formā: qꝛ hō eſt inſtr̄m dei aīatū qd ꝑ intellectū applicat ſe ad ꝯferēdū ſacr̄m vel ſuſcipiēdū: ad qd ēt requiriẜ itētio: q̄ eſt actus intellectꝰ ſic̄ dirigētis: vn̄ ī primo p̄ncipio directiuo hꝰ itētiōis ⁊ applicationis dʒ eē character: ⁊ nō in mēbris exequētibꝰ: ſicut etiā potētia medicatiua facit medicū coopatorē inſtr̄alēʒ nature ꝑ applicationē medicinaꝝ cū nā ſit p̄ncipale agēs ſanitatē. Nec ꝑꝑ hoc ars medicatiua poniẜ ī ore dictante nec ī manu cirugicāte. ſed ī intellectu dirigente: ⁊ ſil'r ars domificatiua ⁊ hꝰ. Et ſil'e ē in ꝓpoſito. iō ⁊c̄. Nec obſtat ꝙ talis ductio vel intētio nō pōt eē ī puulo: qꝛ iſtd accidit ſacramēto. ¶ Et iō eſt 3ª ꝯcl'ſio ꝙ character eſt tm̄ ī itellectu poſſibili: q̄ʒuis ꝓbabil'r videreẜ ꝙ 4ᵒʳ ornatꝰ q ī alys ſacr̄is imprimūẜ q nec ad agere nec ad pati ordinant: ſʒ ſolum ſunt diſpoſitio ad gr̄am in eētia ſicut ⁊ gr̄a ponerentur: ⁊ ꝙ p̄ter characterē tria ſacr̄a alia illū ornatuʒ iprimerent. cū eque diſponāt ad gr̄am ſicut iſta: ſʒ p̄ter hoc ꝙ ad gr̄am diſponūt: diſponūt etiā ad aliqd agēdū vel patiēdū ad qd potētia nālis nō ſe extēdit. Et hoc ē ꝑ characterem qui eſt ſupnālis potētia. Tn̄ ꝓbabiliꝰ ē ꝙ character ſiue cōſidereẜ: vt eſt diſpoſitio ad gr̄am q̄ eſt ī eētia ⁊ ad characterem: que eſt in volūtate nō eſt in vtroq̄ʒ: qꝛ hoc ē impoſſibile: nec in vno magis q̄ʒ ī altero. Et iō eſt ī medio. ſ. ī intellectu poſſibili: q ē potētia media iter eētiā ⁊ voluntatē. Et eadē eſt rō de ornatibꝰ q nō ſūt characteres. ¶ Itē ꝓut eſt p̄n^m agēdi vel patiēdi ſp̄ualia dʒ eē p̄ma potentia ſp̄uali opatiua: cuiuſmōi ē itellectꝰ poſſibil': ita ꝙ ī bapº: ordine: ⁊ ꝯfirmatiōe nō ē alid character ⁊ ornatus: ſʒ ſunt idē re. Eſt. n. character ornatus ſiue diſpoſitio ad gr̄am: ⁊ cū h̄ eſt ſig^m diſtinctiuū ⁊ opatiuū: qd non eſt ornatus ſimplex. ¶ Sʒ ꝯ hoc arguūt quidaʒ ſic. Aut eſt ꝑꝑ opationeʒ elicitam aut ꝑꝑ ipatā: elicitā vt intelligere: ipatā vt miſtrare: nō ꝓpter p̄mam: qꝛ nō alid nec melius itelligit ſacerdos pꝰ ſuā ordinationē ī qua dr̄ recipi character q̄ʒ an̄: nec ꝑꝑ ſecūdā: qꝛ nihil exn̄s ī potētia aliq̄ ꝑficit ad opationē ipataʒ niſi ꝑficiēdo ad opationē elicitā: ſicut charitas n̄ ꝑficit ad opus opatū exterius a volūtate niſi ꝑficiēdo volūtatē ad opus elicitū qd eſt velle. Cū igiẜ character nō ꝑficiat itellectū reſpectu opatiōis elicite q̄ ē itelligere vt dcm̄ ē: ꝯn̄s eſt ꝙ nō ꝑficiat ipm ad opationē extrinſecā impatā. Et ſic nullo mō vr̄ ꝙ ſit ī potētia itellectiua. ¶ Sʒ hoc non bn̄ ē dcm̄: qꝛ ſic̄ ſcia pratica: ⁊ ars factiua ſūt p̄ncipal'r ꝑꝑ opꝰ operatū nec tn̄ ſūt ī potētia eliciēte illd ꝑꝑ qd ſunt p̄ncipal'r: ſʒ in potētia dirigēte ⁊ opante: ſic character ē p̄ncipal'r ꝑꝑ recipere vel ꝯferre ſacr̄m cuiꝰ collatio vel ſuſceptio īmediate eliciẜ a potētia organica: nō tn̄ ꝑꝑ hoc eſt ī ea: qꝛ iſta collatio ⁊ ſuſceptio exterior dʒ regi ⁊ dirigi ab interiori itētione. Et iō in intellectu q ē p̄mū regulās ⁊ dirigēs ī dando ⁊ ſuſcipiēdo ſacr̄a dʒ poni character: vt. ſ. itellectꝰ ꝑ fidē illuſtratꝰ dirigat intētionē ad ꝯferendū ⁊ ſuſcipiēdū ſacr̄m h̄ vel illud: q̄ʒuis ēt ī infideli ſit character: ⁊ in nō characterizato ſit fides: ſicut ī cathecumino. Et iō nō eſt ſic itelligendū ꝙ character eliciat intētionē: nec dirigat: cū eq̄liter nō characterizatꝰ itēdat: ⁊ characterizatꝰ n̄ itēdat: ſʒ qꝛ itētio ꝑ characterē hʒ v̄tutē quaʒ alias n̄ h̄ēret. Et iō dōʒ ꝙ character ē ꝑꝑ vtrāq̄ʒ opationē nō vt elicitā dirigat ⁊ illaʒ imperet: ſʒ vt directio ⁊ imꝑiū h̄eant effectū. Qui. n. ſacr̄a miniſtrat dʒ intēdere ꝙ faciat illud qd facit eccl'a. Nec ad h̄ iuuat directe character: ſʒ facit vt itētio h̄eat effectū. Per characterē. n. baptiſmalē intētio recipiēdi alia ſacr̄a facit ipſum vere ſuſcipe ea: ⁊ character ſacerdotalis facit ꝙ ſacerdos conficiendo vel abſoluendo efficiat qd intendit.

Tertio videndū ē ī quibꝰ ſacr̄is character imp̄maẜ. Ubi ſunt tres ꝯcluſiōes: Pr̄ia eſt ꝙ iprimiẜ ī illis qbus deputaẜ hō ad actiōes ſacras ſuſcipiēdas. Et ſic eſt baptiſmꝰ ianua ſacroꝝ. Vn̄ nec aliā potētiā ſuſcipiēdā a nā ſupponit. alias eēt proceſſus in īfinitū. Scd̄o ē ī illis quibꝰ hō deputaẜ ad actiōes ſacras exercēdas ꝯ īfideles. Et ſic ē character ꝯfirmatōis: nō abſolute ſʒ ex officio. Vn̄ antea nō exponebāẜ ſicut dcm̄ ē aplis. Sedete in ciuitate donec induamini v̄tute ex alto. Et 3º ē in illis qbꝰ hō deputatur ad exercēdas opationes ſacras circa ꝑplm̄ fidelem. Et ſic ē character ordinis. ¶ Ex his ſeq̄tur 2ª ꝯcl'ſio ꝙ in xp̄o nō fuit character nec baptiſmalis: qꝛ actiones ſacras habuit exercere n̄ recipere: iuxta illud: ego a te debeo baptizari: nec ꝯfirmatiōis: qꝛ ꝯfeſſionē bonā fecit corā pontio Pilato: ſʒ ad hoc ſacr̄o nō eguit roborari: nec ordinis: quia ipe nō ordinaẜ ad ſeipſum: ſicut ille character ordinaẜ ad corpꝰ xp̄i ꝯſecrādū principal'r. ¶ Tertia ꝯcl'ſio ē ꝙ ē indelebilis. Et ꝑꝑ hoc ſunt tria ſacr̄a iſta irreiterabilia ne fiat eis iniuria h̄ntibꝰ effectū ꝑpetuū. Vn̄ ī mortuis dānatis ⁊ ſaluatis remanēt ꝑpetuo. ¶ Sʒ ꝙ ꝯſueuit q̄nq̄ʒ argui cōtra hoc qd dcm̄ ē ꝙ eſt potētia: qꝛ potētia ieſt homini a nā character v̄o nō: n̄ valet: qꝛ ē potētia nō nālis ſʒ ſupnāl': qꝛ facit poſſe in ſb͂am actꝰ agēdo vel patiēdo. in quā nll'o mō poſſet alias. Et hec poᵃ: ē potētia ꝓp̄e dicta: q̄ eſt p̄n^m tranſmutādi alid vel ab alio. Vn̄ cū baptizatꝰ ſolus poſſit ſb͂am

alioꝝ ſacroꝝ recipe quā nō baptizatꝰ nō pōt: niſi mr̄imonij: cū etiā ſolus ſacerdos poſſit cōficere ⁊ non aliꝰ: ⁊ ſolus ep̄us ordinare ⁊ nō alius: ⁊ hoc eſt vere trāſmutare: pꝫ ꝙ eſt vera potentia. Sꝫ de charactere ꝯfirmatiōis ⁊ inferiorum ordinū qui nō dāt poſſe abſolute: ſꝫ ex officio ⁊ auctoritate nō vr̄ tāta rō. ¶ Ad argm̄ in oppoſitū eſt dōꝫ ꝙ per ſacr̄m ve. le. nō includēdo circūciſionē nō diſtinguebant fideles ab īfidelibꝰ vniuerſalr̄: cū Melchiſedech ⁊ Job: ⁊ omnes ſancti q fuerūt an̄ Abraā: ⁊ mlt̄i alij eēnt fideles ⁊ ſci ex̄ ſinagogā: q ad illas cerimonias nō tenebātur: ſꝫ ſolū ad legē nature ⁊ fidei inſpirate nō ſcripte. Sꝫ ſacra nr̄e legis excepto forte mr̄ioꝰ diſtingnūt fideles ab infidelibus: qꝛ extra eccl'iam noſtrā q̄ eſt vl'is nō eſt fides: nec locus ſacrificij: nec ſalus: ſicut erat extra ſinagogā q̄ ſolū fuit pars eccl'e nō tota eccl'a. Et iō in ſacr̄is nr̄is magis imp̄mit̄ character q̄ꝫ in illis. Cū et ſacra illa nō iuſtificarēt ex ope opato nō hēbant aliquē realē effectū: nec p̄ ꝯn̄s ī ſacerdotibꝰ miniſtrantibꝰ ea oportebat eē aliquā realē ptātē: qꝛ p̄ ſuū ſacerdotiū nihil reale trāſmutabat̄: nec in aīa nec in mā ſacrificioꝝ p̄ v̄ba. Circūciſio āt q̄ eſt ex ope opato iuſtificabat̄. in ſe quidē realē v̄tutē habebat ad ornatū nō ad characterem: ſed in miniſtro non requirebat virtutem ſicut nec baptiſmus: vt dictum eſt. Qō III

TErtio queritur de bapᵒ flāminis ⁊ ſanguinis. Et vr̄ ꝙ p̄ter bapm̄ fluminis nō debeāt eē iſta baptiſmata: qꝛ in oībꝰ q̄ ſunt vniꝰ ſpēi ē vnꝰ modus gnātionis: ſꝫ bapꝰ ē regnātio in vitā ſpūalē q̄ ē vnius rōnis in oībꝰ gnātis: g̊ debet eſſe tm̄ vna regeneratio ſiue vnus modꝰ regenerationis .ſ. baptiſmus fluminis tm̄. ¶ Oppoſitum dicit Dam̄. ī lr̄a.

Reſpōdeo Primo videdū eſt ō baptiſmo ſanguis. Ubi ſunt tres ꝯclūſiōes. ¶ Prima ꝙ iſte baptiſmus deficit a duobꝰ ī vero bapᵒ. ſ. in charactere quē martyr nō hꝫ: qꝛ hꝫ rē ſacr̄i ſine ſacr̄o. Itē deficit ī alio .ſ. qꝛ ad iſtū n̄ ſufficit attritio: ſꝫ reqrit̄ ꝯtritio. ad illū v̄o ſufficit attritio. Et cā ē qꝛ ille iuſtificat ex ope opato: iſte ex ope operāte. Et iō niſi ſit ꝯtritio nō ſaluat. Raro tm̄ eſt electio martyrij pſequūtiōe ingruēte qn̄ ſit ꝯtritio: qn̄ eſt tātꝰ motus in deū p̄p̄ qō eſt cq̄lis in pctm̄ deteſtandū. ¶ Scōa ꝯ̊ eſt ꝙ eqpollet in duobꝰ effectibꝰ priuatiuis vero bapᵒ qui ſūt āmotio oīs culpe originalis: actualis: venialis: ⁊ mortalis: ⁊ remiſſio omnis pene eterne ⁊ tpalis: ⁊ forte plus: qꝛ ſi latro martyr reſurgeret ſuſcipiēdus nō eēt. ¶ Tertia ꝯ̊ ē ꝙ excedit in collatione boni ⁊ reſpectu p̄mij eēntialis: qꝛ plus ꝯfert de grā: eo ꝙ maiori opi ad qō plus ē nec̄ia ſe exponit: vt deus nō deficit in neceſſarijs: ⁊ ſic hēt maiorem aureā. Itē reſpectu accn̄tal: vn̄ hꝫ aureolā. Hēt ēt ī eccl'ia honorabiliorē ſepl'turā: qꝛ pul'i n̄ venerāt̄: vt ſci inocētes.

Secūdo videdū eſt de baptiſmo flamis. Ubi ſūt ēt tres ꝯ̊nes. ¶ Prima ꝙ deficit a bapᵒ v̄o in charactere. vn̄ ⁊ baptizandus eſt. Itē deficit in diſpōne: qꝛ ad iſtud reqrit̄ ꝯtritio: qꝛ ex ope opante iuſtificat. ad illō ſufficit attritio: qꝛ ex ope opato: Itē deficit ī remiſſiōe pene tpalis: q̄ nō ē niſi ſm̄ q̄ꝫtitatē ꝯtritiōis. Itē deficit in ſepultura eccl'aſtica qua carēt cathecumini. lꝫ p̄ eis oret eccleſia. ¶ Scōa ꝯcluſio ē. ꝙ eqpollet ī remiſſiōe mortaliū: ⁊ pene eterne: qꝛ ſunt ꝯnexa. ¶ Tertia ꝯcl'io ē. ꝙ quo ad quid excedit. ſ. qꝛ iterat̄: ⁊ qꝛ p̄p̄o merito ſaluat. ¶ Tertio videdū ē vtꝝ pfeſſio religiōis approbate quo ad deletionem oīs pene eqpolleat bapᵒ. Et vr̄ ꝙ ſic: p̄ viſionē q̄ vidit qdā ī vitis patꝝ eādē grām deſcēdere ſup̄ eos q habitum religiōis aſſumūt ⁊ ſup̄ baptizatos. Grā aūt dei ī bapᵒ non reqrit gemitū neqꝫ plāctū: ſꝫ gratis oīa ꝯdonat ſꝫ Ambr. ¶ Itē hoc idē pꝫ p̄ aliā viſionē bti Antonij: q cū ab angelis leuaretur in celū obſtitit ei diabolus obijciēs pctā ſeculi: cui dcm̄ ē ab angelo. Illa dimiſſa ſunt ei ex quo ſecl'm dimiſit: Sꝫ ſi alia hēs illa ꝓponas. Quē cū non hēret Antonius liber in celū leuat̄. ⁊ liber deponit̄. Itē in Autl. ō monachis. dr̄ ꝙ īgreſſio monaſterij oēm maculam abſtergit. ¶ Itē hoc idē apparet: qꝛ q accipit crucē vltra marinā plenā īdulgētiā ꝯſequit̄: a q̄ tm̄ cruce liberat̄ intrādo religionem: qꝛ tollit poſt xp̄m crucē p̄petuā: Un̄ īdulgētiā videt̄ plenius ꝯſeq. ¶ Sꝫ qꝛ ꝯ̄ hoc ſunt viſiones aliq de religioſis: qui poſt mortē viſi ſunt ī purgatorio ēt pro peccatis in ſeculo cōmiſſis: iō ſic pōt diſtingui ꝓbabil'r: qꝛ obligatꝰ ex delicto cedēdo bonis nihil lucrat̄ vt carcerē euadat: ſꝫ qō nō pōt ſoluere ere: luit ī corpe: ⁊ exigit̄ vſqꝫ ad nouiſſimū quadrātē: ſꝫ obligatꝰ ex ꝯ̄ctu vel q̄ſi cedēdo bonis euadit carcerē: ne poſtea ꝯueniat̄ deueniēs ad pinguiorē fortunā vltra quā facere poſſit deductone egeat. C. q bōis cedere poſſunt. l. i. Inſtitl. de actiōibꝰ. §. vi. Sic igit̄ religionē profitēs cedit oībꝰ bōis ſuis de qbus ꝓ pctis ſatiſfieri p̄t: exterioribus p̄ votū paupertatis: qꝛ totū dō dedit q ſibi nihil retinuit: ⁊ a ſequētibꝰ tot dimiſſa ſunt quot a nō ſequētibus cōcupiſci potuerūt ſꝫ Greg. Et tm̄ Zacheꝰ dimidiū bonoꝝ ſuoꝝ dando paupibꝰ audiuit hodie huic domui ſalus a dō facta ē. Itē bonis corpis p̄ votū caſtitatis cedit: p̄p̄ qō implenda ſunt ieiunia: diſcipline: ⁊ alie auſteritates: ⁊ penalitates. Itē bonis aīe p̄ votū obediētie cedit: in q̄ ſūt orōnes contente. Et iō īgreſſi monaſteria ſe: ⁊ ſua deo dedicāt. C. de ſacra. ec. autē. ingreſſi. Un̄ ſi nō ſunt cōtriti nec ꝯfeſſi ex delicto ſunt obligati: ⁊ ſic moriētes tradūtur exactori mittendi ī carcerē īfernalē: donec reddāt nouiſſimū q̄drātē. ¶ Si aūt ſunt ꝯtriti ⁊ cōfeſſi: remittit̄ eis oīs pena pro tali ceſſiōe bonoꝝ ſm̄ ꝙ arguūt p̄me viſiōes: ſꝫ hoc eſt ſub pacto vel ſub tali ꝯditiōe vel mō: vt ſi ſupuiuāt qō ē p̄uenire ad pinguiorē fortunā ſatiſfaciāt. Qō ſi faciāt bn̄ qdeꝫ: ſi aūt nō ſatiſfaciāt: ſꝫ negligētes ſūt ī carcē purgatorij ſatiſfaciēt ſm̄ vltias viſiōes. Sꝫ ſi an̄ negligēciā moriunt̄: qꝛ iudicio ꝯfeſſiōis q̄ſi ꝯ̄hit̄ ex ceſſione illa: grā dei oīa gratis cōdōat: vt oſ̄dūt p̄me viſiōes. ¶ Ad argm̄ ī ꝯ̄riū ē dōꝫ. ꝙ bapꝰ ſanguis ⁊ flamis hn̄t eādē vim regenerādi cum bapᵒ aque: qꝛ bapꝰ ſanguis ⁊ flamis nō valeat ad regnātionem niſi ei q hꝫ bapꝰ flumis in ꝓpoſito: qn̄. ſ. articulꝰ nec̄itatis: nō ꝯtēptꝰ religiōis ſacr̄m excludit: vt dr̄ ī lr̄a. Et ſic quodāmō agunt in virtute baptiſmi aque. Qō IIII.

QUarto querit̄ de carētibꝰ vſu rōnis vtꝝ ſint baptizādi. Et vr̄ ꝙ n̄. qꝛ nō minꝰ indigēt p̄uuli īfideliū ſaluari q̄ꝫ fideliū: ſꝫ illi nō ſūt baptizādi: ergo nec iſti. ¶ Contra. baptiſmus ſucceſſit circunciſioni: ſed illa dabatur infanti octo dierum: ergo ⁊ baptiſmus.

Reſpōdeo Prio videndū ē de paruulis fidelium. ¶ Ubi ſciēdū ē ꝙ p̄uuli fideliū nō ſolū poſſunt ī pueritia baptizari: imo dn̄t: ⁊ laudabiliꝰ ē q̄ꝫ expectare etatē pfectā: ⁊ h̄ p̄p̄. 3. rōes. Prio qꝛ p̄p̄ ībecilitatē nāe de facili pn̄t mori ⁊ dānari. Un̄ vt dānatiōis p̄iculm̄ euitet̄ dn̄t bapᵒ p̄ueniri. Scōo p̄p̄ īfeſtatōes demonū q n̄ hn̄t tātā ptātē ī pueris baptizatis ab originali mūdati q̄ꝫtā in illis q adhuc hn̄t origle: neqꝫ q̄ꝫm ad nocumenta ſpūalia: neqꝫ q̄ꝫm ad corpolia. 3ᵒ qꝛ ī pueritia faciliꝰ bō ad alia īducit̄ ⁊ firmiꝰ īheret ſꝫ ꝙ dīc phs 2ᵒ Eth. d. Nō paꝝ dr̄t ſic vl' ſic ex iuuene ꝯſeſtī aſſueſieri ſꝫ multū: magis aūt oē. Et hanc cām aſſignat Diony. in fine eccl'iaſtice hierarchie dicens. Tradit aūt pueꝝ ſacris ſymbolis. i. ſacr̄alibꝰ. ſignis ſūmꝰ ſacerdos: vt cum eis ꝯuerſetur ⁊ non formetur vita altera niſi diuina contemplantem ſemper.

Secundo videdū ē vtꝝ furioſi amentes ⁊ hꝰ baptizādi ſint. Ubi diſtingnēdū ē: qꝛ qdā ſūt q ſunt ex natiuitate amētes: ⁊ nūq̄ꝫ hūerūt lucida īterualla. Et de talibꝰ videt̄ idē iudiciū qō de pueris. Quidā aūt demētiā incurrerūt ex īfirmitate vel ex aliquo hꝰ. ⁊ hn̄t aliq̄

lucidā interualla. Et de iſtis dōꝫ ē ꝙ ſi an̄ q̄ꝫ iſtā demētiā incurrerēt: vel dū hn̄t lucida interualla fuerūt in ꝓpoſito bapm̄ ſuſcipiēdi ſi nec̄itas ſit: poſſunt baptizari: ⁊ baptizati ſacr̄m ſuſcipiūt ⁊ rē ſacr̄i: ēt ſi tūc actu diſſentiāt ī amētia exn̄tes qn̄ baptizant̄. Un̄ frenetici q an̄ petiuerūt īmergūtur. Alias ex̄ caſū nec̄itatis nō ſūt baptizādi. Si āt an̄ amētiā ꝯ̄dixerūt nō recipiūt ſacr̄m nec rē ſacr̄i. In p̄ᵒ aūt caſu ſi īfirmꝰ ligat̄ vt ei corpal'r medeat̄ ml't̄o magis vt aīe: ⁊ ī bapᵒ nec̄itatis. eēt ligādus q̄ꝫtūcūqꝫ ēt irreuerentiā ſacr̄o exhiberet: ēt ſi mingeret in aq̄: in q̄ eēt baptizādꝰ. Sꝫ neo p̄biti aſſiſtētes ibi eēnt p̄p̄ ſcādalū amouendi. Euchariſtia v̄o ⁊ extrema vnctio: q̄ nō ſunt nec̄itatis: frenetico qdem q prius petijt exhibētur: dū tm̄ irreuerētiā nō exhibeat: ⁊ p̄cipue hoc ē de euchariſtia: quā poſſet expuere. Sꝫ de extrema vnctione non ſic oportet irreuerētiam timere: ſed magis anime languenti ſubuenire.

Tertio videdū ē de dormiētibꝰ de qbꝰ eodē mō dōm eſt ſic de amētibꝰ ⁊ furioſis: ꝙ ipi ī p̄icl'o ſūt baptizādi ſi ī vigilia apparuit ꝓpoſitū ꝙ vellēt baptizari. Et iō hic pōt ſumi argm̄ ꝙ ſi dormiēs: q ī vigilia hūit ꝯtētionē ⁊ ꝓpoſitū p̄cutiēdi clericū: lꝫ ipꝫ tūc nō p̄cuſſerit: poſtmodū dormiēs ſurgat ⁊ ipꝫ p̄cutiat: ꝙ ſit irreglaris: ⁊ hoc rōne volūtatis ⁊ ꝓpoſiti an̄tl. Et forte ē excōicatꝰ: cū illō qō fit ī ſōno ꝓcedit ex malitia quā vigilās ꝯcepat: ſicut ꝓijciēs lapidē: lꝫ moꝝ an̄ p̄cuſſionē peniteat nō euadit excōicationē: ſicut nec ille q mādauit ⁊ an̄ peniteat ſꝫ mādatū nō reuocauit: ēt ſi nō potuit. Et hic ē caſus ī quo ſnīa iuris īcipit ligare ēt iuſtuꝫ.

Ad argm̄ ī oppoſitū ē dōꝫ ꝙ circa pueros īfidelium ē diſtinguēdū: qꝛ aut hn̄t vſū rōnis: ⁊ tūc poſſūt baptizari ēt inuitis parētibꝰ: ſicut ⁊ mr̄iom̄ ꝯ̄here. aut nō hn̄t: ⁊ tūc circa hoc ē triplex opio vtꝝ. ſ. ſint inuitis parētibꝰ baptizādi. ¶ Pria dicētiū duo. ſ. ꝙ p̄ncipes terreni poſſunt licite: imo ⁊ meritorie auferre pueros iudeoꝝ q ſūt ī dominijs ſuis ⁊ eos bapᵒ offerre. Et hoc ē p̄nm̄ dcm̄. Scōo dicūt ꝙ pueri ſic baptizati ſuſcipiunt veꝝ bapm̄. ¶ Primm̄ ꝓbat̄ p̄ᵒ ſic. Res ⁊ bona ſuoꝝ ſūt dn̄oꝝ ſuoꝝ: ſꝫ iudei ſūt ſui dn̄orū ī quoꝝ terris hitāt: vt hētur ex̄. ō iudeis ⁊ ſaracenis. cᵒ. Etiā ſi iudeos: g̊ res ⁊ bona iudeoꝝ ſunt p̄ncipū xp̄ianoꝝ in quoꝝ terris hitāt: ſꝫ filij ſūt res quedā parentū: g̊ pueri iudeoꝝ ſūt ī ptāte principū: vt res q̄dā coꝝ. Poſſunt g̊ eis vti vt placet offerēdo eos. ¶ Scōo ſic. p̄nceps xp̄ianꝰ dn̄s iudeoꝝ pōt filios coꝝ vēdere ī ſuitutē terrenā: g̊ fortiori rōne pōt eos offerre ī ſuitutē diuinā: qō fit p̄ bapm̄: imo vident̄ in hoc mereri. ſꝫ hoc faciūt p̄p̄ ſalutē pueroꝝ ⁊ honorem dei: nō vt parētes cogātur ad credēdū: qꝛ illō nō ē licitum. ¶ Scōꝫ ꝓbat̄ ſic: qꝛ ad ſuſceptionē bapmi ſufficit ꝙ nō iueniat̄ obex ꝯ̄rie volūtatis: vt pꝫ ī p̄uul' xp̄ianoꝝ: ſꝫ in p̄uulo iudei vl' īfidelis nō ē obex ꝯ̄rie volūtatl: g̊ ſuſcipiūt veꝝ bapm̄. Et dico ꝯ̄rie volūtatis ī ſuſcipiēte ⁊ nō ī parēte: qꝛ alias pctā ꝓrioꝝ parētū nocerēt ⁊ trāſirēt ad filios: qō nō ē veꝝ. ¶ Sꝫ he rōes paꝝ cogūt. p̄ma nō: qꝛ nō lꝫ re ſua vti ad oēꝫ vſū. Nō. n. lꝫ vti ancilla ad ꝯcubitū: ſꝫ ad ſuitiū qꝛ ad hoc ē ſua nō ad illō. Un̄ nec iuitā pōt dn̄s accipe vl' dare ī vxorē. Sil'r iudeꝰ ē ſuꝰ p̄ncipis nō plus filiꝰ q̄ꝫ pr̄: imo filius nō ē ſuꝰ: niſi qꝛ pr̄ vel mr̄: qꝛ partꝰ ſequit̄ vētrē. Sic g̊ pr̄eꝫ nō pōt cogere ad bapm̄ q̄ꝫuis ſit res ſua: ita non pōt cogere pr̄eꝫ ī filio. Volūtas. n. pr̄is volūtas filij reputatur. Et ſic pr̄ teſtat̄ filio ſic ⁊ ſibi: ⁊ elegit ei ſepulturā ſicut ⁊ ſibi. Un̄ ſic filiū adl'tū ꝯ̄ eiꝰ volūtatē bapre nō pōt: nec debet ꝯ̄ voluntatē ipiꝰ filij: ſic nec filiū īpubē ꝯ̄ volūtatē pr̄is q̄ ē diſpoſitia ō filio: qꝛ illo iure valꝫ teſtm̄ pupillare fcm̄ a pr̄e: q̄ teſtm̄ adl'ti ſui iuris fcm̄ ab eo. ¶ Per idē pꝫ ad 2m̄: qꝛ ī his q̄ ſūt iuris hūani ad q̄ ſe extēdit ſuitꝰ: p̄t diſpōere p̄nceps de fiᵒ pr̄e iuito: ſic ⁊ ō ipo pr̄e: ſꝫ n̄ ī his q̄ ſūt de iure nāli vl' diuiꝰ: nā nō poſſꝫ ꝯ̄hē ſpōſalia ꝓ fiᵒ vl' ꝓ filia pr̄e inuito: ſic nec ipꝫ pr̄eꝫ iuitū poſſꝫ vxorare. ¶ Ad 3m̄ dōꝫ ꝙ ē obex volūtas p̄ētū: ⁊ iō n̄ baptizat̄. Et cū dr̄ ꝙ pctā p̄ētū nō trāſeūt ad filios: veꝝ ē directe: q̄ſi ꝙ naſcendo ab eis ꝯ̄hāt pctā coꝝ: ſic ꝯ̄hūt pctm̄ Ade: ſed īdirecte ⁊ p̄ accn̄s hn̄ pōt pr̄ īpedire bonū filij ēt ſpūale. ¶ Et iō ē ſa opi. huic ꝯ̄ria: q̄ pōit ꝙ nō ē licitū p̄ul'os iudeoꝝ parētibus auferre: ⁊ eos bapᵒ offerre. Et ſi ō fcō baptizentur nō ſuſcipiūt bapm̄. Rō p̄mi ē: qꝛ q̄ꝫuis aliq poſſint eē ſui alioꝝ q̄ꝫꝰ ad opa: in his tm̄ q̄ eis ꝯpetūt iure nāli ⁊ diuio nō ſūt ſui ſꝫ libi. Pōt n. ſuꝰ comedē ⁊ bibere iuito dn̄o: ⁊ mr̄iom̄ ꝯ̄here vt dcm̄ ē. Et hētur ex̄: ō ꝯiugio ſuoꝝ. c. p̄. Hec. n. ꝯpetūt eis ō iure nāli. Et ſil'r pōt iuito dn̄o credere ī deū: ⁊ hꝰ q̄ p̄tinēt ad ius diuinū. Sꝫ baptizari p̄tinꝫ ad ius dinū: g̊ cū cura p̄ul'oꝝ ō iure nāli ⁊ diuio ꝯpetat q̄ꝫm ad h̄ p̄entibꝰ: māifeſtū ē ꝙ nō pn̄t eis licite auferri: vt baptizentur: lꝫ poſſint eis auferri: vt vēdātur ſic ⁊ cetere res ⁊ opa ciuilia. ¶ Scōo qꝛ n̄ minorē ptātē hn̄t dn̄i tpales ſup̄ iudeū: q̄ꝫ ſup̄ eiꝰ filiū: imo q̄ſi maiorē: qꝛ a ſuitute p̄entis deriuat̄ ſuitꝰ filij. Sꝫ ꝯſtat ꝙ p̄nceps n̄ poſſꝫ licite iudeū ꝯpellere ad cl't̄ū bapmi ſuſcipiēduꝫ ī ſe vt hēt̄. d. 45. ex ꝯcilio tolletano: vbi dr̄ ſic: ō iudeis p̄cepit ſcā ſynodꝰ nemini ad credēdū vī īferre: g̊ nō pōt ei īferre vī auferēdo filiū vt baptizet̄: cū volūtas filij p̄uli ſit volūtas pr̄is q̊uſqꝫ hēat vſū rōis. ¶ Tertio qꝛ ſi h̄ eēt lucidū credēdū ē ꝙ p̄mitiui ſci ⁊ rectores eccl'e h̄ ꝯſuluiſſent terrēis p̄ncipibꝰ: q̄s hūerūt valde fauorabiles: vt ſilueſter Cōſtātinū: ⁊ Ambroſiꝰ Theodoſiū: q nūq̄ꝫ legūt̄ hoc feciſſe: g̊ nō ē ꝓbabile ꝙ h̄ poſſit licite fieri. ¶ Quarto qꝛ h̄ nō eēt ſecuꝝ: ſꝫ valde p̄iculoſū: qꝛ puer baptizatus dū veniret ad etatē adl'tā poſſꝫ de facili reſilire ab eo qō feciſſet ignorās ꝯ̄ volūtatē hn̄tiū curā eiꝰ. Ex qbꝰ pꝫ ꝙ nō ē licitū p̄ncipibꝰ terraꝝ auferre filios iudeoꝝ: ⁊ offerre eos bapᵒ. ¶ Scōm ꝓbat̄ ſic. ſ. ꝙ ſi baptizet̄ nō ſuſcipiūt bapm̄: qꝛ ad ſuſceptionē bapmi nō ſufficit ꝙ nō iueniat̄ obex ꝯ̄rie volūtatl ī eo q dꝫ bapn̄: ſꝫ reqrit̄ itenᵘ ſuſcipiendi bapm̄ directa vl' iterp̄tatia. Qꝫ pꝫ: qꝛ ſi adl'tꝰ aliqs ſic nutritꝰ eēt ꝙ nihil oīo audiſſꝫ ō fide: ⁊ eēt ī ſolo origiali: ſi tal' dormiret ⁊ dormiēdo baptizaret̄ ꝯſtat ꝙ nihil fieret: vt pꝫ ex p̄cedētibꝰ: ⁊ tm̄ ī volūtate eiꝰ bapꝰ nl'm obicē iuēiret. Plus g̊ reqrit̄. ſ. itenᵒ ſuſcipiēdi bapm̄ directa vl' iterp̄tatia: directa ī adl'to: iterp̄tatia ī p̄ul'o. Sola āt volūtas p̄entū ē volūtas iterp̄tatia p̄ul'oꝝ an̄q̄ꝫ hēant vſū rōis. p̄p̄ qō ꝯſueuit dici ꝙ antiqtꝰ an̄ datā circūciſionē ſaluabāt̄ ī fide p̄entū: nō aūt alioꝝ niſi q gerebāt vicē p̄entū. Qr̄ ſi iuitl p̄entibꝰ baptizaret̄ p̄ul's nihil videret̄ fieri cū deſit volūtas coꝝ directa ⁊ iterp̄tatia. ¶ Sꝫ lꝫ he rōes ſaltē due p̄me ſint tacte ſupiꝰ ꝯ̄ aliā opionē: tm̄ ad eas poſſꝫ ſic iſtari: ⁊ p̄ ꝯ̄ p̄mā. Un̄ poſſꝫ ſic dici ad miorē ꝙ eductio liboꝝ ē ō iure nāli qō oīa alia docet: ſꝫ doctrīa ī moribꝰ ō iure gētiū. Si tm̄ pr̄ vellꝫ docē filiū malos mores nō eēt p̄mittēdꝰ: puta qō eēt mechādū: qō eēt furādū ⁊ hꝰ: imo iuſte hec ſibi ꝓhiberet̄: ⁊ ſibi tutela filij auferret̄: ⁊ merito p̄uaret̄ iure pr̄ie ptātl: ſic dn̄s ꝓſtituēs ancillā. C. de ep̄a. au. ſi lenōes. Et ſi pr̄ lib eēt auferēda eēt ſibi filia quā vellet ꝓſtituē. Cū g̊ fornicatio ſpūal' ſit peior ⁊ magis noceat ciuilitati xp̄iane: multo magis auferēda ē ſibi ꝓles quā vl't facere a fide adl'tera. ¶ Ad 2am̄ p̄t ſic r̄nderi ꝙ ꝯ̄ volūtātē ſuā directā vl' iterp̄tatiuā nll's ē baptizādꝰ: ſꝫ volūtas pr̄is nō ē volūtas filij niſi ī bōis filij ⁊ inq̄ꝫm ſe exhibꝫ piū pr̄eꝫ nō aūt hoſtē: ſic tutores ⁊ curatores dicūt̄ dn̄i qn̄ bn̄ admiſtrāt: nō āt qn̄ pupillū ſpoliāt. ¶ P. ſi volūtas p̄entū nō reqrit̄ ad bapꝰ: g̊ ꝯ̄ria volūtas nō īpedit bapm̄: qꝛ ſi oppoſitū ī oppoſito: ⁊ ꝓpoſitū in ꝓpoſito. Si puer nō hꝫ pr̄eꝫ nec mr̄eꝫ: ſed ābo ſunt mortui: cū nō deſit remediū ſalutis ſiue ſit fideliū ſiue īfideliū filius pōt ⁊ dꝫ baptizari: ⁊ parētis gerēs offm̄ q eiꝰ curā gerit h̄ facere hꝫ ſic ex pietate nutrit̄ puer expoſitꝰ cuiꝰ p̄entes ignorantur. Si igit̄ ſine volūtate p̄entū pōt eē verꝰ bapꝰ: ⁊ ꝯ̄ volūtatē coꝝ ſil'r. In hn̄te. n. vſū rōis coꝝ volūtas nō reqrit̄ ad effectū: ⁊ p̄ ꝯn̄s nec ꝯ̄ria volūtas īpedit effectuꝫ: lꝫ ad h̄ pōt dici ꝙ volūtas nō reqrit̄: nec p̄ oppoſitū īpedit̄ qn̄ nō hēt

parẽtes vl' qñ finita eſt tutella pentũ. Sȝ q̃diu viuũt ⁊ cure coꝝ icũbũt ſec' vr̃. ❡ Ad 3ᵐ dõm. ꝙ pp ſcãdalũ i pnci° eccl'e multa omittebãtur ⁊ diſſimulaba nr̃ q̃ mõ non diſſimulãtur. Tũc.n. heretici ad fidẽ nõ cogebãt: q tñ iuſte poterãt: ne videret fides virib' nõ vtutib' pſpari. Tũc.n. eccleſia pugnabat ſolũ gladio oꝛis: nunc aũt ẽt gladio mãli pugnat ꝯ hoſtes fidei. ❡ Ad 4ᵐ põt dici ꝙ magis ẽ veriſimile ꝙ nõ redeat ad fidẽ i q̃ ñ ẽ nutrit' q̃ſi eẽt i ea nutri': qꝛ adoleſcẽs iuxta viã ſuã ⁊c. Uñ magis ꝓbabilr̃ timetur ꝙ manẽs i iudaiſmo i ppetuũ nõ ꝯuertat: vl' ꝙ ꝯuerſus ꝑuertat: ſic ſepe accidit: q̃ſi a puero eẽt ꝯuerſus: ⁊ inter xpianos ſolos ꝯuerſat': qꝛ tũc raro ad iudaiſmũ redit. ❡ Si dicat ꝙ h vr̃ ꝯ nãm ſic mulier hñs filiũ ſuũ moꝛtuũ: q̃ alterius filiũ ſurripuit cui iuſto iudicio reddit' fuit: ⁊ i pdicib' vna alteri' oua ſurripit: ⁊ q̃ nõ pepit fouet: ad vocẽ tñ vere mr̃is redit illa ſpꝛeta q̃ fouerat: dõȝ ꝙ ñ ẽ ſile i ꝓpoſito: qꝛ pia fraus ẽ hic: ⁊ nutrix ẽ mr̃: mr̃ aũt nouerca. ❡ Quita rõ in h veꝝ dic̃ i maioꝛe ꝙ reqrit̃ itẽtio vã vl' iterptatia: nec ſufficit nõ hr̃e obicẽ: ſic̃ i illo q hẽrẽt legẽ nãlẽ ⁊ fidẽ. Sȝ i mioꝛi poſſȝ dici ꝙ itẽtio iterptatia nõ ẽ ſolũ pentũ carnaliũ ſȝ magl ſpũaliũ: ſic̃ oli ſaluabant̃ i fide pentũ.i.eccl'ie: q ̃ tc̃ erat: ñ ſolũ pẽtũ carnaliũ ſȝ magl pẽtũ legaliũ ſiue ſpũaliũ vl' adoptãtiũ. Uñ cũ iſte q agit curã ſalutis aĩe exhibeat ſe pr̃eȝ: ali' vo hoſtẽ: ex q̃ iſte q q̃ſi adoptat eũ exhibȝ ſe pr̃eȝ: ⁊ ille tãq̃ pr̃in' ꝓ co rñdit q gerit typũ eccl'ie itẽtio ⁊ volũtas iterptatia pentũ ſpũaliũ iteruenit: ⁊ h ſufficit. Si n. tutoꝛ pſo ⁊ curatoꝛ reꝝ ſuccedit loco pẽtũ: mlt̃o magis iſti q q̃ſi pentib' furioſis exñtib' tutellã ⁊ curaȝ filioꝛum

3° opio ſuſcipiũt. ❡ Tertia opio ẽ q̃ tȝ viã mediã.ſ. ꝙ nõ ẽ licituȝ baptizare filios iudeoꝝ iuitis pentib': ſi tñ fiat: ṽe baptizati ſũt. Primũ ꝓbat̃ vt ſup i ſcõa opiõe. Scõm ꝓbat̃ ſic: qꝛ nõ poti' hȝ ius ifidel' ſup filiũ q̃ fidelis: ſȝ ſi fili' fidelis xpiani baptizet̃ iuite pente recipit veꝝ bapᵐ: ḡ ſilr̃ ſi baptizet̃ fili' ifidel' ſaraceni vel iudei recipit veꝝ ſacr̃m. Pro hac opione vr̃ eẽ qd dr̃ de ꝯſec.d.4.c°. Paruuli fideles vocant̃: vbi vr̃ iſinuari ꝙ pul'is ſufficit fides offerẽtiũ nulla fcã mẽtiõe ð fide pẽtũ. ❡ Prim' articl's cõiter ꝯcedit̃.ſ. ꝙ nõ lȝ pncipibus xpianis puulos iudeoꝝ auferre pentib': ⁊ eos bap° offerre. Sȝ qdã h ꝯceſſo ſm articlȝ reputãt dubiũ.ſ. ꝙ ſi baptizet̃ ꝙ ſit ṽe baptizat'. Uñ ſoluũt rõnes ad hoc iductas ſic. Cũ.n. dr̃ ꝙ fili' pentis xpiani põt baptizari iuitis pentib': ⁊ ſuſcipiet bapᵐ: veꝝ. ḡ ſilr̃ fili' ifidel'. dõȝ ꝙ nõ valȝ: qꝛ eccl'ia pẽſt fidelib': nõ ſolũ i actib' ciuilib': ſȝ in his q̃ ad cultũ dei ptinẽt: iõ ſi xpian' vtat̃ re ſua ꝯ diuinũ cultũ nõ iiuriat̃ ei eccl'a ſi puet euȝ re ſua ⁊ deputet eã ad diuinũ cultũ. Et i h caſu volũtas eccl'e ẽ volũtas puuli interptatia qꝛ i h cãu eccl'a hȝ iterptari volũtatẽ pentũ: immo vt veri' dicat̃ volũtas eccl'e ẽ magis volũtas puli iterptatia q̃ volũtas pentis carnal': eo ꝙ de iure volũtas parentis fidel' ſbeſt volũtati eccl'e. Nõ ſic aũt ẽ ð pul'is ifideliũ: qꝛ añ bapᵐ nõ ſũt eccl'e: nec rõne ſui: nec rõe pẽtelle: vt ſic volũtas eccl'e poſſit eẽ volũtas coꝝ iterptatia q̃q̃ mõ. ❡ Decretũ ẽt allegatũ ñ cogit: qꝛ offerẽtes pulȝ ñ offerũt eũ vice ſua cũ nihil iuris hẽãt i filio aliẽo: niſi h ꝓcedat de volũtate pentũ: cũ ſupponam' ex tit'lo qõnis ꝙ offerat eũ iuitis pentib': nec vice eccl'e. Cũ añ bapᵐ nõ hẽat ius i pul'o pentis ifidel'. Canõ igit̃ allegat' loqtur i caſu i q̃ offerentes gerũt vicẽ pentũ aut eccl'e: qd põt ẽe i puul' xpianoruȝ ñ aũt i puul' iudeoꝝ vl' q̃rũcũq̃ ifideliũ. Et ꝯfirmo ꝙ non ẽ ſimile: de fideli ⁊ ifideli: qꝛ nõ ſolum illud eſt poſſibile: immo eſt licitum ⁊ debitum: nec eſſet acquieſcendum fidelibus parentibus: ſimiliter nec hereticis ſi nollent filium baptizari: ſȝ de filio i fidel' qcqd ſit ð fcõ: ſaltẽ de iure certũ ẽ ꝙ bapizari nõ dȝ: ḡ nõ ẽ ſil'e. ❡ P. rogãte fideli matre: vt Aug. baptizaret̃ ſȝ renuẽte gẽtili pr̃e bapᵐᵃ dilatuȝ ẽ q̃ſi eccl'ia noluerit eũ baptizare iuito pr̃e q̃uis h mr̃ vellet: ḡ mlt̃o min' vtroq̃ pẽte iuito. ❡ Sȝ qcqd ſit ð pagãis

vr̃ ꝙ eccl'ia poſſit ꝯpellẽ iudeos ⁊ filios eoꝝ ad bapᵐ: ſic̃ filios xpianoꝝ: qꝛ pr̃es eoꝝ xpani fuerũt: ⁊ ad legẽ Moyſi ⁊ ad ſuſceptionẽ xpi ꝓ ſe ⁊ ꝓ tota poſteritate ſua ſe obligauerũt: cũ ſit eadẽ fides modernoꝝ ⁊ antiqꝝ: ⁊ eadẽ eccl'ia q̃ ẽ vna colũba: ḡ ſic̃ heretici ab eccl'a gẽtiũ exeũtes ad eaȝ cogi poſſũt: ⁊ ipis iuitis foꝛte filij grecoꝝ ad ritũ nr̃m licite attrahũtur: ſic ⁊ iudei filij ſcõꝝ patꝝ maxie qꝛ ⁊ ipi ad legẽ Moyſi ſe obligãt. Exequtio aũt ptinȝ ad iudiciũ eccl'e legis ve. ſicut ⁊ legis noue. Sicut ergo hereticos legis noue profeſſoꝛes eccleſia cogit ad ipſius obſeruantiam ſȝ veꝝ ipſius intellectum ⁊ ſenſum: qꝛ obligando ſe ad eam obligant ſe ad verum intellectum: q̃uis ipi non obligẽt ſe ad eam ſm verum intellectum: ſimiliter iudei profeſſoꝛes legis Moyſi q̃uis non obligauerint ſe ad legem Moyſi ſȝ verum intellectum: ſed ſm ſuum: cogendi tamen ſunt: vt videtur ad hocipm: ⁊ ẽt liberi coꝝ: ideo ⁊c. Uidet̃ etiã ꝙ omnis paganus poſſet cogi. Sicut enim omnis paganus poſſet puniri a principe catholico propter crimen. Unde ſaracenus ſi homicidium committeret Pariſius iuſte ſuſpenderetur: ita cum infidelitas ſit maius peccatuȝ cũ ipe teneatur ad ſuſcipiẽdũ legẽ xpi ⁊ fidẽ nõ ſuſcipiẽdo eã peccat. Cũ igit̃ pctm̃ omiſſiõis ſit pcm̃ pena dignũ: ſic̃ pcm̃ cõmiſſiõis. ſic̃ poſſȝ ab eccl'a pũiri de blaſphemia ⁊ ꝯtumelia creatoꝛis: ſic̃ q̃tidie puniũt̃ iudei vt diſcãt nõ blaſſemare: ſic pñt oẽs ifideles puniri: qꝛ nõ recipiũt nec fidẽ nec ſacra eccl'e: vt ſic idirecte eã ſuſcipiãt. Et qꝛ rit' iudeoꝝ ẽ idolatria: h ſaltẽ vt vr̃ punire põt eccl'a. ❡ Sȝ lȝ ita videat̃ eſſe ſm rõnẽ alr̃ tñ ẽ ſȝ diuinã ꝓhibitionẽ. A ſcis.n. traditũ habem': ꝙ nõ ẽ volũtas dei vt occidãt̃. ps. Ne occidas eos: ne qñ obliuiſcãt̃ ppl'i mei: vt.ſ. mãcat memoꝛia moꝛtl xpi. Itẽ ſȝ ꝓphetias pdicatiõe Enoch ⁊ Helie ſũt ꝯuertẽdi: vñ vſq̃ tũc vl't de' eos i ſua cecitate tolerari. Si aũt vel ipi vl' eoꝝ filij ipis iuitis baptizarẽtur: tũc nl'i tpe Enoch: ⁊ Helye inenirẽtur: nec p ꝯñs ꝓphetie ṽificaret̃. Silr̃ idẽ vr̃ ð alijs ifidelib': qꝛ ab apl'is traditũ hẽm' vt ad fidẽ nẽo iuitus trahat̃ vl' cogat̃: ſic pȝ qd btũs Jacob' dixit hec Hermogeni ⁊ Fileto. Et apl's dic̃. Quid ad nos ð his q foꝛl ſũt iudicare: Uñ ñ hoĩes armatos foꝛtes ⁊ potẽtes: ſȝ ifirma ⁊ cõtẽptibilia mũdi elegit de': vt gladio oꝛis nõ mãli hoĩes cõuertat. Uñ de alijs criminib' pñt iuſte ifideles a fidelibus puniri: qꝛ de' nõ ꝓhibuit: ⁊ rõ nãlis dictat: de crimine aũt infidelitas nõ. Uñ ſicut ml'ier ſi oꝛdiet̃: ñ ſolũ peccat ſed etiam nihil recipit: qꝛ deus oꝛdinauit ꝙ vir ⁊ non mulier oꝛdinetur: ſic deus oꝛdinauit ꝙ adultus volens ⁊ paruulus vountate pentuȝ baptizet̃. Unde aliter nihil agit̃. Uñ ſicut brutum non eſt: capax baptiſmi: ſic nec puer ſine voluntate parentum. Sed iſtud exemplum nihil valet: quia ex quo homo eſt ſuſceptiuus baptiſmi eſt: ſed preter hoc ad eſſentiam baptiſmi requiritur intentio ſua vel illius: ideo non eſt propꝛiũ exemplariter. ❡ Sed quod dicunt ꝙ decretum eccleſie nihil iuris habet in paruulis nõ baptizatis: ſed in paruulis baptizatoꝛum: non videtur: qꝛ eo ipſo ꝙ homo committit crimen hereſis: cuius cognitio pertinet ad eccleſiam: eccleſia habet aliquid iuris in eo: ⁊ fit de foꝛo eccleſie. Cum igitur peccatum oꝛiginale ſolo iudicio eccl'e poſſit purgari.ſ. ſacramento baptiſmi quod eſt eccleſie ſolius: ergo eo ipſo ꝙ habet oꝛiginale: habet in eo aliquid eccleſia: immo cum nihil poſſit ſolui aut ligari niſi a ſuperioꝛe niſi eſſet eccleſie ſubditus: non poſſet eccleſia per aliquod ſacramentum ei exhibitum ipſum ſoluere a culpa nec a pena. Sed ad hoc diceretur ꝙ adultus ſe ſubiicit: paruulus auteȝ ſe ſubdere non poteſt. Unde opoꝛtet: ꝙ parens eum ſubdat: cui natura eum ſubijcit ⁊ procuratoꝛem fecit. Si dicatur ꝙ illud crimen non cõtraxit in terra eccleſie quando non eſt natus de ventre fideli: nec de patre fideli non videtur valere: quia dictum eſt Petro. Quodcunque ſolueris ſuper terram. ⁊c. Unde mundus

totus eſt ei pro nauicula. Ita enim habuit ſedeȝ in Antiochia ſic̃ i Roma: ⁊ vbicũq̃ vult pt̃ eẽ ſedes ſua ẽt i Babylonia. Uñ cũ hẽat plenitudinẽ ptãtis i oĩ terra: ⁊ i oĩ hoĩe eã hȝ: ⁊ ſi nec pentes nec ipi ſe ſbijciãt: ðs tñ ſbijcit ſibi oẽs hoĩeȝ. vñ ñ h fac̃ ðfect' iuris ſȝ ꝓhibitio ſupioꝛis. vñ ⁊ de alijs crib' punit ifideles: ſȝ ð iſto ñ: qꝛ ðs ꝓhibȝ: cui coacta ſuitia nõ placẽt. Et ſic eccl'ia pt̃ de his q foꝛis ſũt iudicare: ſic̃ pt̃ arcere ifideles a cõione fideliũ pp pctm̃ i moꝛib' nõ pp pctm̃ i fide: qd ẽ i eoꝝ ritu. ❡ Et ſi arguat̃ ꝯ. ea q̃ dicta ſũt: ꝙ magis ẽ occurrẽdũ picl'o moꝛtis eterne q̃ tpal': ſed puero exñti i piclo moꝛtis tpal' ſbueniẽdũ ẽ ꝯ volũtateȝ parẽtũ: ẽt ſi ex malitia vellẽt oppoᵐ: ḡ multo magis ſbueniẽdũ. ẽ pueris ifideliũ ꝯ piculũ moꝛtis eterne: ẽt iuitis parẽtib'. Rñdet̃ ⁊ bñ ꝙ nulli ſbueniẽdũ ẽ i piculo coꝛpali ꝯ oꝛdinẽ iuris ciuilis. Uñ ſi qs a ſuo iudice rite cõdẽnet̃ ad moꝛtẽ nõ ẽ p violẽtiã diripiẽdus. Et ſilr̃ ꝯ oꝛdinẽ iuris nãlis ⁊ diuini: q̃ fili' ẽ ſub cura parẽtũ: ñ ẽ eripiẽdus vt libet̃ a picl'o moꝛtis eterne. Nõ.n. ſũt faciẽda mala vt veniant bona. Hoc ãt fieret ſi fili' ifidel' parẽtib' auferret̃: q̃ꝝ cure ſbeſt q̃tũ ẽ de iure nãli ⁊ diuio: qꝛ ſic̃ ñ eẽt auferẽda aq̃ ꝓpꝛia alicui eo iuito ad puerũ baptzãdũ: ſi nollet eã dare gratis: nec ꝓ pecunia: qꝛ eẽt ꝯ iuſtitiã: ſic nec puer auferẽdus ẽ pr̃i pp bap⁹. Nec obſtat ſi licet auferre panẽ pp neceſſitatẽ ꝓximi releuãdã extremã: vl' aquã pp ſitȝ: qꝛ aq̃ ⁊ panis ſũt ad h ex ſua nã vt ſuccurrãt coꝛpi: ſȝ ad ſubueniendũ aĩe: nõ niſi ex poſitiua iſtõne: ſic̃ pp moꝛtẽ licet recipere el'ynã ab excõicato: ñ tñ ei loq vl' ad miſſaȝ eũ recipe ſialr̃ moꝛtẽ itẽptet. ex̃ de his q̃ vi vl' metu. c. ſacris: qꝛ cib' ẽ de ſe ⁊ p ſe i remediũ ꝯ moꝛtẽ: ⁊ ſilr̃ pot': nõ ſic ãt loquella vl' miſſa: ſic̃ nõ licuit Suſãne adulterari vt moꝛtẽ euaderet: imo ſi medici dicerẽt ⁊ verũ eẽt: niſi ifirm' foꝛnicatione faceret moꝛiet̃: nullo mõ foꝛnicari liceret. Sȝ nec ꝯhebere liceret religioſo: vl' voto obligato pp tale picl'm. Sȝ pp tale picl'ȝ ꝯhebere liceret nõ obligato ad ꝯtinẽtiã. Sȝ de aq̃ videret̃ ꝙ poſſet auferri pp puerũ baptizãdũ: qꝛ ⁊ ſi vſus ei' ñ ſit p ſe ad lauãdũ aĩaȝ: ẽ tñ ad lauãdũ coꝛp': ⁊ lotione ẽt coꝛpis idiget ꝓ coꝛpis ſalute i refrectiõe. Uñ ſic̃ ſi vita pueri ſine balneo ñ poſſȝ ſuari: pp h poſſȝ aq̃ auferri: ita vr̃ ⁊ h. Sȝ ñ ẽ ſil'e: qꝛ lotio coꝛpis ð nã ſua ẽ mã balnei: ñ ſic ãt ẽ eã refrectiõis: niſi ex diuia inſtõne. ❡ Si ṽo 2° ꝯ dicta arguat̃: qꝛ qlibȝ hõ magis ẽ dei: a q̃ hȝ aĩaȝ q̃ pr̃is a q̃ hẽt coꝛp': nõ igr̃ vr̃ iniuſtũ ſi pueri ifidelib' auferant̃: ⁊ deo p bapᵐ ꝯſecret̃. Rñdet̃ ⁊ bñ qꝛ hõ oꝛdiat̃ i deũ p rõnẽ p quã pt̃ deũ cognoſcere. Et iõ puer añq̃ hẽat vſuȝ rõnis: oꝛdinat̃ i deũ p rõnẽ parẽtũ: q̃ꝝ cure nãlr̃ ſubiacet: pp qd ſȝ eoꝛuȝ diſpõnẽ ſũt circa eũ agẽda dina. Uñ ſi puer pntes nõ hẽat vl' nõ cõparẽt: qcũq̃ vult loco parẽtis ei fit: ⁊ ſic̃ in nutriẽdo ſic i baptiçãdo: ⁊ ſuffic̃ ꝙ nõ appeat volũtas parẽtũ ꝯria. Et ſi qdẽ pr̃ ⁊ mr̃ iudei moꝛtui eſſent ſic̃ aliqñ pr̃ moꝛitur relicta vxoꝛe p̃gnãte: q̃ ẽt moꝛit̃ in partu vel moꝛiunt̃ anteq̃ puer hẽat vſuȝ rõnis: tũc ꝓpigoꝛes de genere ſunt tutoꝛes legitimi loco parẽtũ. Uñ nõ deberet nec poſſȝ baptiçari ipſis inuitis: ſic̃ nec parẽtib' iuitis. Sȝ ſi ñ apparẽt nec parẽtes nec ꝓping: tc̃ loco parẽtũ ſuccedit qcũq̃ vl't. Et iõ qcũq̃ vellet: poſſet eũ tũc bap° offerre: qꝛ nãlis rõ dictat: vt cui parẽs defic̃ ali' parẽs ſit: ſic̃ vna auis alios pullos nutrit qñ mr̃ deficit. ❡ Ex his oĩb' colligit̃: ꝙ ſic̃ parẽtes ñ pñt cogi ad ea q̃ ſũt pure fidei ſup legẽ nãe: ⁊ ſi coacti nõ ꝯſcẽtiẽtes recipiãt: nihil eſt factũ: lȝ ad ea q̃ ſũt legis nature poſſit cogi: ſic filij ꝯ eoꝝ volũtatẽ i his q̃ ſũt legis nãe: pñt coerceri vt.ſ. eis non ſubijciãt. Sȝ i his q̃ ſũt pure iuris diuini: ⁊ volũtatẽ verã reqrũt: vl' iterptatiuã nõ dȝ fieri nec factũ valet. Sȝ qcũq̃ parẽtũ ꝯſentit: cuiuſcũq̃ etatis puulus exiſtat i fauoꝛẽ fidei videret̃ baptiçãdus: qꝛ ð pr̃e expſſuȝ ẽ de ꝯuerſiõe infidel'. c. Ex l'ris: de mr̃e vr̃ ꝯ tñ de fcõ i Aug. Sȝ ſic̃ ſm leges qñ pr̃ egit ad diuoꝛtiũ: ⁊ ẽ timoꝛ ne machinet̃ in ꝓlẽ odio alteri': penes matrẽ dȝ potius educari: ſic h dȝ mr̃i dari. Uñ qꝛ ille q ñ vult ꝯuerti dat cãȝ diuoꝛtij: iõ apð ꝯuerſuȝ dȝ educari: ſiue ſit pr̃ ſiue mr̃: ſiue maioꝛ triẽnio ſiue mioꝛ. Ar. C. de diuoꝛtijs. Auten. ſi mater: qꝛ pupillus nõ dȝ educari apð illas pſonas q̃ ipſius pudicitie pñt inſidiari. ff. vbi pupipillus educari debeat. l. vlt. Sicut matrimonium in dicto. c.

Qõ V

Quinto querit̃ de ficte accẽdentibus: vtrũ baptiſmus ceſſante fictione habeat effectũ ſuũ. Et videtur ꝙ nõ: qꝛ ſacramẽtũ eucharithe niſi ſtatiȝ habeat effiiciũ: nunq̃ habebit effectũ ſuũ. ❡ Contra de ꝯſecra. di. 4. tunc valere incipit baptiſmus ⁊c.

Reſpondeo Circa iſtã queſtionẽ: pmo videndum eſt quis ſit fictus. Ubi ſciendũ eſt. ꝙ quatuoꝛ modis cõtingit fictio. Dicit̃ eniȝ fict' qui nõ credit: qui indeuot' accedit: qui aliter celebꝛat.i. ꝯtra ꝓhibitionẽ eccleſie ſuſcipit: puta ab excõitato vel ꝯtra cõem ritũ eccleſie: qd in omni ſacramẽto eſt obſeruãdũ: ne aliter celebꝛet̃ ⁊ fictio incurrat̃: ⁊ fructus pdat̃: iteȝ qui contẽnit: ſicut qui ridendo accedit. Unde beat' Dõſtanti' cantuarienſis filiũ regis qui riſit in baptiſmo p̃dixit futurũ malũ: ſicut ⁊ fuit. Sufficiẽtia aũt iſtoꝛuȝ modoꝛũ ſic ſumitur ſȝ Tho. qꝛ ad hoc ꝙ aliquid percipiat effectũ alicuius agentis: opoꝛtet ꝙ ſit in debita diſpoſitione: ⁊ ad cauſaȝ agentẽ ⁊ ad effectũ percipiendũ. Et ideo indiſpoſitio volũtatis q̃ effectũ vltimũ baptiſmi ipedit eſt duplex: vna ſȝ oꝛdineȝ ad ipſuȝ ſacramẽtũ: alia ſȝ oꝛdinẽ ad effectũ ſacramẽti. ad ipſuȝ aũt ſacramentũ volũtas eſt indiſpoſita duplr̃: vno modo per ſubtractionẽ neceſſarij: alio mõ per poſitioneȝ ꝯtrarij. Qꝛ aut oĩs actio eſt quodãmodo per cõtactũ: ideo opoꝛtet ꝙ recipiẽs ſacramẽtũ aliquo mõ ꝯtigat ipſũ. Per intellectũ autẽ cõtactũ facit fides: per affectũ deuotio. Et ideo indiſpoſit' reputat̃: ⁊ qui nõ credit: ⁊ qui indeuot' accedit. Similr̃ duplex eſt ꝯtrariũ qd ſubtrahi dȝ. Unũ eſt ex pte coꝝ q̃ exteri' agunt̃. Et ſic q alr̃ ſacr̃m celebꝛat indiſpoſit' reputat̃. Aliud eſt ex parte ṽtutis itrinſece q̃ ſecretius opat̃ ſalutẽ. Et ſic indiſpoſitus reputatur qui ꝯtẽnit. Similiter reſpectu effectus opoꝛtet ꝙ homo diſponat̃: ⁊ per habitum neceſſarium: ⁊ ſic eſt fides que purificat ſm illud fide purificãs coꝛda ⁊c. ⁊ ꝙ remoueat ꝯriũ.ſ. peccatũ ⁊ hoc per ꝯtritionẽ. Et ideo ex parte hac ſm Ambꝛo. Non ſunt neceſſaria niſi fides: ⁊ ꝯtritio. Cõtritio aũt includitur iu deuotione.

Secundo vidẽdũ ẽ de ipedimẽto fictiõis. vbi ẽ itelligẽdũ: ꝙ cũ fict' dicat̃ q vnũ p̃tẽdit exteri': ⁊ aliud iteri' itẽdit: iõ dr̃ aliqs fict' reſpectu ſuſceptionis ſacri: qꝛ p̃tẽdit velle ſuſcipe ſacr̃ȝ: ⁊ tñ nõ itẽdit. Itẽ fictus dr̃ reſpctũ ꝓpatiõis ad ſacr̃ȝ: qꝛ cũ velit ſuſcipe ſacr̃m ipſo fcõ oñdit ſe diſpoſitũ ⁊ patũ: ⁊ tñ nõ ẽ: cũ ſit i ꝓpoſito peccãdi. Fict' p°° nihil ſuſcipit: c' rõ ẽ: qꝛ ſic̃ ad ſacr̃ȝ reqrit̃ iten° miſtri ad ꝯferẽdũ. ſic reqrit̃ iten° ſuſcipiẽtl ipȝ: vl' ꝓpꝛia ſi ẽ adult': vl' aliẽa ſi ẽ puulus: ſȝ ðficiẽte itẽtiõe miſtri ꝯferẽtis: nullũ ẽ ſacr̃ȝ: vt ifra patebit. ḡ ðficiẽte intẽtiõe ſuſcipiẽtl nullũ ẽ ſacr̃ȝ. Recedẽte ḡ fictiõe nl'a effect' ſeqt̃: qꝛ nihil fuit p' fcm̃. Tal' ḡ idiget baptiʳⁱ: qꝛ nũq̃ fuit baptiçat': qd veꝝ ẽ ſi ꝯſtaret. Sȝ i foꝛo exterioꝛi nõ credit̃ volẽti 2° bapʳⁱ. Nec parcit̃ ab irregl'aritate 2° baptiçati: nec a moꝛte iudeo bis bapʳᵒ: ſi diceret p̊ᵃ vice ſe ñ fuiſſe baptiçatũ pp ðfectũ itẽtiõis. ⁊ iõ voluiſſe iteꝝ bapʳⁱ. Sȝ vtꝝ p ſolũ pctm̃ vẽiale poſſit eẽ hõ fict': certũ ẽ ꝙ ſic reſpectu aliorũ ſacroꝝ: ſic̃ i cõican°: riſus: ioc': ⁊ vagatio mẽtis faciũt hominẽ fictũ: ⁊ per ꝯñs auferũt effectum: niſi qs dicat id qd al's eſſet veniale pp irreuerentiã ad ſacr̃ȝ fieri moꝛtale.

Tertio vidẽdũ ẽ de hoc qd q̃rit̃. Ubi ſciẽdũ ẽ ꝙ oẽs dicũt ꝙ baptiſm' hȝ ſuũ effectũ fictiõe recedẽte. Sȝ de mõ ſũt tres opi. ❡ Pꝛia Tho. q dic̃ ꝙ recedẽ

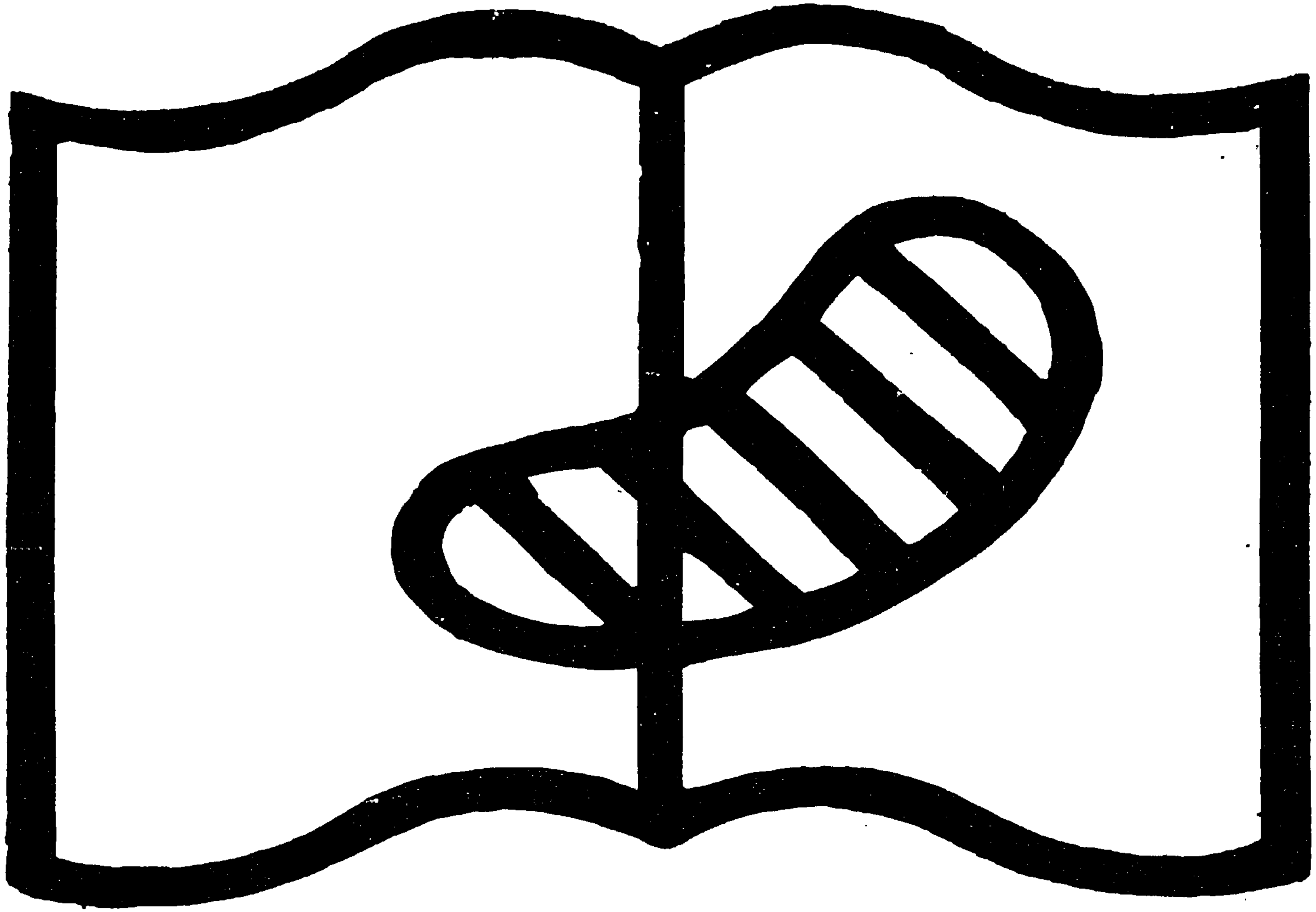

te fictiõe:baptiſm⁹ i iſto hʒ totũ ſuũ effectũ:qꝛ fict⁹ ſᷓo mõ cũ recipiat bapᵐ recipit characterẽ. Character at̃ ꝗtũ ẽ de ſe:ẽ diſpõ necr̃ia ad gr̃aʒ:niſi ſupueniat ipediᵐ ꝓhibẽs cã: ⁊ illud ẽ fictio i illo q ficte accedit. Tũc ex hoc ſic arguit̃. Remota cã remouet̃ effect⁹:ſʒ cã q̃r ad baptiſmalẽ characterẽ nõ ſemp ſeq̃t̃ gr̃a cũ ſit diſpõ necitatis ad eã: ẽ fictio ſuſcipiẽtis bapᵐ:ḡ ea recedẽte baptiſm⁹ hʒ totũ effectũ ſuũ. ¶ Sʒ circa iſtã opi. ẽ duplex duᵐ ſᷓʒ q̃ſdã:vnũ de ꝯne. alteꝝ de rõe ꝓbãte ꝯnẽ. ꝯ at̃ vr̃ i ſe dubia: qꝛ effect⁹ i actu req̃rit cãʒ i actu:vt dr̃.2.phy.ſʒ i eo q p⁹ ficte recipit bapᵐ ⁊ poſtmõʒ recedit fictio:nõ ſuſcipit̃ actu bapᵐ.ḡ nõ p̃t eſſe actu i eo aliqs effect⁹ baptiſmi. ¶ Cõtra rõnẽ põnis p̃t tripliciter argui. Pᷓio ſic.diſpõ necitatis ad formã nũq̃ʒ põt ſtare cũ oppo° for̃:qcqd ſit de diſpõne necitatis ad motũ: ſic diſpõ necitatis ad formã ignis:nõ p̃t ſtare cũ for° aq̃ : ſʒ character p̃t ſtare cũ opp° gr̃e:ḡ character nõ ẽ diſpõ necitatis ad gr̃aʒ. Scdõ:qꝛ illd̃ p qd̃ hõ diſpõit̃ ad aliqd ſimplr̃: ⁊ nõ ſᷓm bñ:nõ ẽ diſpõ necitatis ad gr̃aʒ: qꝛ qd̃ ſimplr̃ dr̃ ⁊ abr̃ idifferẽs ẽ ad bñ vl̃ male:gr̃a at̃ dtermiat ad id qd̃ eſt bñ:ſʒ character diſpõit ad aliqd agẽdũ ſimplr̃: ⁊ nõ ſᷓʒ determiatiõnẽ ad bñ:ḡ ⁊c̃. Tertio:qꝛ illd̃ nõ ẽ diſpõ necitatis ad gr̃aʒ ſine quo dat̃ gr̃a:⁊ cũ quo nõ dat̃:ſʒ ſine charactere dat̃ gr̃a:vt i bap° flamis.⁊ cũ charactere q̃nʒ ñ dat̃ : vt i ficte accedẽtib⁹:ḡ ⁊c̃. ¶ Alia opio ẽ q recedẽte fictiõe ab eo q ficte bapᵐ recipit:ſeq̃t̃ remiſſio pctõꝝ:q̃ p bapᵐ receptũ i fictiõe fcã nõ fuit:nõ q̃dẽ vtute baptiſmi p̃cedẽtis: ſʒ pp cordis ꝯtritiõeʒ:⁊ hũilitatẽ mẽtl:quã hʒ cũ ꝯtritiõe cordis. Et iſti⁹ ſnĩe ẽ Jo. i appatu:⁊ alij iuriſte ſup.c.de ꝯſecra. di.4. Tũc valere. ¶ Sʒ iſta glo.coꝛrũpit textũ:qꝛ textus capli dic̃ q icipit valere baptiſm⁹:qñ fictio recedit:glo.dicit q remiſſio pctõꝝ nõ ẽ pp bapᵐ: ſʒ pp cordis ꝯtritionẽ. Ex quo ſeq̃t̃ q recedẽte fictiõe nõ ẽ ibi valoꝛ baptiſmi : ſʒ ſolũ ꝯtritiõis. Nõ ḡ tc̃ icipit valere baptiſm⁹: vt dic̃ text⁹. Itẽ nõ ꝯcordat ei qd̃ tʒ eccl̃ia de remiſſiõe pctõꝝ p bapᵐ: qꝛ p bapᵐ tollit̃ oĩs clpa ſaltẽ mortalis:⁊ oĩs pena. Si igit̃ fiat remiſſio ſolũ rõne ꝯtritiõis pctã ꝯmiſſa añ bapᵐ ñ delerẽt̃ q̃ ad penã:cui⁹ ꝯ̃riũ cõiter docet eccl̃ia. ¶ 3ª opio eſt quorũdã modernoꝝ dicẽtiũ duplr̃. Pᷓio.n.dixerũt ſic: q ſi i ſacr̃is ẽ ſubiue aliq̃ vt⁹ ſpũal̃ agẽs ad effectũ baptiſmi: tũc nõ appet q̃lr̃ recedẽte fictiõe:baptiſmi⁹ p⁹ recept⁹ poſſit d̃ nouo hr̃e alq̃ẽ effectũ:qꝛ vt⁹ illa agit ex necitate nãe nec agere p̃t niſi dũ ẽ:ſʒ tal̃ vt⁹ ñ ẽ niſi i actuali exhibitiõe. trãſit.n.⁊ nõ pmanet:vt dictũ fuit ſup̃.d.i.ḡ nihil p̃t niſi in actuali exhibitiõe. Et i hoc ſenſu recte ꝓcedit:rõ ſup̃ poſita ꝯ̃ pmã põnẽ. Nec valʒ ſi dicat̃ q lʒ baptiſm⁹ trãſeat: q tñ manʒ character:ad quẽ necio ſeq̃t̃ gr̃a. Dñſũ ẽ.n.q character nõ ẽ diſpõ necitatis ad gr̃aʒ : ſi aliq̃ vt⁹ iherẽs ſit in ſacr̃is:qꝛ iſta vt⁹ nõ excludit pactionẽ ⁊ ordiationẽ diuinã ſʒ icludit. Nõ.n.res ſacr̃ales de ſe hñt talẽ vtutẽ : ſʒ ex diuina ordiatiõe:hac rõne:qꝛ cũ d̃s nõ deficiat in nec̃ijs quotiẽſcũq̃ʒ ꝯfert p ſacr̃ʒ ptãtẽ:cui⁹ act⁹ ñ p̃t exerceri ſine gr̃a: ꝯfert cũ ea ⁊ gr̃aʒ:⁊ ſi nõ tũc pp fictionẽ ſuſcipiẽtis:tñ recedẽte fictiõe vt ſacr̃ʒ ſit plenũ. Cũ igr̃ character ſit ptãs ad actũ q nõ p̃t ꝯ̇enter ipleri ſine gr̃a : ex ordiatiõe diuĩa ẽ vt ad characterẽ ſeq̃t̃ gr̃a ifallibilr̃. Uel tũc ſi deſit fictio : vl̃ poſtea fictiõe recedẽte. Et hoc mõ dr̃ valer̃ baptiſm⁹ q̊ ad characterẽ ipſiũ:q ex ordiatiõe diuĩa ſeq̃t̃ gr̃a recedẽte fictiõe:ſic a pñ° fuiſſʒ ſi fictio nõ fuiſſʒ. Si aũt i ſacr̃is nõ ſit aliq̃ vt⁹ iherẽs : ſʒ ſolũ vt⁹ diuĩa aſſiſtẽs p modũ diuĩe pactiõis ⁊ ordiatiõis:tũc põt ꝓbabilr̃ ſuſtieri: q recedẽte fictiõe baptiſm⁹ p⁹ recept⁹ hẽat ſuũ effectũ:qꝛ pactio ⁊ ordinatio diña p̃t cẽ d̃ effectũ ſacr̃i:vl̃ qñ actu ſuſcipit̃:⁊ ſuſcipiens ñ põit ipediᵐ vl̃ obicẽ:vl̃ poſtq̃ʒ receptũ ẽ amoto ipedimto:ſiq̃dẽ fuit i recipi°:ſic dicim⁹ d̃ merello : mediãte q̊ dat̃ elẏna. Nõ.n.ſtati elẏna recipit̃:cũ merell⁹ oñdit̃:ſʒ vl̃ tc̃:vl̃ poſt ſᷓʒ bñplacitũ ordiatorl. Et pp h̃ i ſacr̃is : i qb⁹ qs p̃t ponere obicẽ: ⁊ i qb⁹ gr̃a ẽ pncipal̃ effcũs ſacr̃i:vtpote qꝛ p ſe ordinãt̃ ad dletionẽ clpe:vt bap⁹ ⁊ pñia vr̃ hr̃e locũ h̃ pacto dilatoꝛia:vt ſic põit̃ q bap⁹ hʒ ſuũ effcm̃ recedẽte fictiõe:ſic ẽt põit̃ d̃ pñia iformali. Poſtea at̃ iſti idẽ correxerũt h̃:dicẽtes q idẽ p̃t ſuſtieri ſi vt⁹ iherẽs ſit i ſacr̃is:qꝛ iſta vt⁹ nõ excludit pactionẽ ⁊ ordiationẽ diñã: ſʒ icludit. Nõ enĩ res ſacr̃ales d̃ ſe hñt talẽ vtutẽ:ſʒ ex diña ordiatiõe: ac rõe:qꝛ cũ d̃s ñ deficiat i nec̃ijs q̃tiẽſcũq̃ʒ ꝯfert p ſacr̃ʒ poteſtatẽ:c⁹ act⁹ ñ p̃t exerceri ſine gr̃a:ꝯfert cũ ea ⁊ gr̃aʒ: ⁊ ſi ñ: tũc pp fictionẽ ſuſcipiẽtis : tñ recedẽte fictione vt ſacr̃ʒ ſit plenũ:Cũ igr̃ charact̃ ſit ptãs ad actũ:q ñ p̃t ꝯ̇enter ipleri ſine gr̃a:ex ordiatiõe diña ẽ vt ad characterẽ ſeq̃t̃ gr̃a ifallibilr̃ : vl̃ tc̃ ſi deſit fictio vel poſtea fictiõe recedẽte. Et h̃ mõ dr̃ valer̃ bap⁹ q̊ ad characterẽ ipreſſũ: qꝛ ex ordiatiõe diña ſeq̃t̃ gr̃a recedẽte fictiõe ſic a pñ° fuiſſʒ ſi fictio ñ affuiſſet. ¶ His trib⁹ opi. poſitis teneo pᵃᵐ.ſ.fr̃is Th. tãq̃ʒ vioꝛẽ:addẽdo ad ꝯfirmationẽ q i ſacr̃is ipmẽtib⁹ characterẽ:ẽ ſpãl̃ necitas q ſortiãt̃ effectũ ſuũ recedẽte fictiõe:qꝛ al̃s ñ poſſʒ coꝝ effect⁹ hr̃i:qꝛ ñ pñt iterari. Sʒ ſi aliqs cõicãdo ꝯfitẽdo:⁊ h⁹ faciẽdo ñ hũerit effcm̃:p̃t iterũ cõicare ⁊ ꝯfiteri:⁊ hr̃e iterãdo qd̃ plus ñ hũit. Sic at̃ ñ ẽ de iſtis : iõ ⁊c̃. ¶ Rñdẽdo igr̃ p̊ ad rõnẽ fcãʒ ꝯ̃ opi.cũ dr̃:effcũs i actu req̃rit cãʒ i actu. Dõʒ q ſic pr̃ reliq̃t i vtero mr̃is illd̃ vtute c⁹ eo mortuo gnãt̃ poſthum⁹: qꝛ pr̃ ẽ cã ꝓlis : nõ imediate ſʒ mediãte diſpõne:c⁹ ẽ cã i fieri:⁊ ñ i cẽ:vñ ipo ñ exñte vt⁹ formatiua opat̃:ſic i regnãtiõe ſpũali p bapᵐ:ſic p cãʒ i fieri ꝓducit̃ character:q recedẽte fictiõe eſt diſpõ ad gr̃aʒ. Et iõ maioꝛ ꝓpõ itelligẽda ẽ d̃ cã i cẽ ⁊ effcũ imediato:ñ d̃ cã i fieri. Uñ cã i actu gr̃e efficiẽs ẽ d̃s. diſponẽs at̃ character vl̃ oꝛnat⁹. ¶ Nõ valẽt ẽt rõnes ꝯ̃ rõnẽ poſitiõis. Uñ ad pᵃᵐ dõʒ:cũ dr̃ q diſpõ necitatis nõ ſtat cũ oppo° for̃:qd̃ vex ẽ de diſpõne q̃ ẽ necitas ſimplex : ñ at̃ de illa q̃ ẽ necitas ex ſuppõe:ſic dẏaphanitas ẽ diſpõ ad illũinationẽ : ñ ſimplr̃: ſʒ ſuppoſito q ñ ſit iterpoſitũ aliqd̃ corp⁹ opacũ i medio.⁊ tal̃ diſpoſitio bene ſtat cũ corpore opaco. Et tñ illo remoto eſt diſpoſitio neceſſaria:ſuppoſito q corpus luminoſuʒ ſit pñs:ꝯſilr̃ character ẽ diſpõ necĩa ad luceʒ gr̃e deo ſemper pñte:ſuppoſito q peccatũ mortale nõ diuidat iter deuʒ ⁊ hoĩeʒ. Sʒ ſicut dẏaphanũ põt hr̃e corp⁹ mediũ : quo ſtãte nõ illuminat̃:⁊ quo remoto ſtatiʒ illuiabit̃:ſic character ſtat cũ pctõ mortali:quo ſtãte nõ ifundit̃ lux gr̃e. Sublata aũt vmbra mortalis culpe:ſtatiʒ infundit̃ lux gratie. ¶ Uel põt dici q character nõ ẽ diſpõ neceſſitãs : nec ex pte agẽtis:qꝛ d̃s nõ neceſſitat̃:nec ex pte patiẽtis : qꝛ libuʒ arbitriũ nõ cogit̃:ſic gnãtio hoĩs ẽ diſpõ ex pte mãe. diſpõ inq̃ʒ neceſſitãs mãʒ ad receptionẽ aĩe:ſʒ ẽ diſpõ neceſſitãs reſpectu ei⁹ ad qd̃ diſponit : ſuppiſita ordinatiõe diuĩa : et remoto ꝓhibẽte ex pte hoĩs: qꝛ iſtis poſitis necĩo ſeq̃t̃ gr̃e infuſio:ſicut organiʒatio fet⁹ ẽ diſpõ neceſſitãs ad infuſioneʒ aĩe:niſi ſit idiſpõ ex ordinatiõe diuina. ¶ Ad ſcdãʒ p̃t dici q nihil ꝓhibet aliqd de ſe eſſe idetermiatũ : ⁊ p aliqd ſupueniẽs determiari. Sicut potẽtia ẽ idetermiata ad bene ⁊ male ꝯcupiſcẽdũ:ſʒ p hitũ ſupueniẽtẽ determiat̃ ad alterũ. Et ſilr̃ character de ſe ẽ idetermiat⁹ ad bñ ⁊ male: ſʒ p gr̃aʒ determinat̃ ad bene. ¶ Sʒ iſta ſolõ parũ valet: qꝛ tũc nõ eẽt diſpõ ad gr̃aʒ pluſq̃ʒ ad oppoſituʒ : ſic nec potẽtia plus ad hitũ bonũ q̃ʒ ad malũ. ¶ Ideo dõʒ q character p ſe q̃dẽ ẽ diſpõ ad gr̃am:ſuppoſita carẽtia pcti mortalis:⁊ ſic determiat̃ ad bene. Sʒ qꝛ põt ſtare cuʒ oppoſito gr̃e:ex hoc ẽ q indifferẽter ſe hʒ ad bene ⁊ male: ſicut dẏaphanitas ẽ diſpõ neceſſitatis ad lucẽ. Sʒ inq̃ʒtũ põt ꝯiugi opaco medio idifferẽs eſt ad lucẽ ⁊ tenebrã. ¶ Uel dõm eſt p iterruptionẽ:qꝛ grauitas ẽ diſpõ ad eſſe deorſuʒ:⁊ ad motũ deorſuʒ:⁊ tñ põt cẽ vel ſurſuʒ pter nãʒ:vel deorſum p nãʒ:nec pp hoc ẽ p ſe indifferens ad vtrũq̃ʒ : ſic ſupficies ad albũ:⁊ ad nigrũ. Si dicat̃ q aliõ ẽ de diſpõne ad motũ ⁊ aliud de diſpõne ad formã:nõ valet: qꝛ ꝯ̃rietas i motib⁹ ⁊ formis eq̃lr̃ reſpicit cauſã ſuã. Uidem⁹.n.q forma aque que ẽ p ſe determiata [illegible]d frigiditatẽ põt ſtare cũ calore: Sʒ hoc ẽ pter ſu[illegible] Sic ⁊ character p ſe q̃dẽ diſponit ad gr̃aʒ:ſʒ p accñs [illegible] cũ oppoſito. ¶ Ad 3ᵐ dõm q triplex ẽ diſpõ neceſſi[illegible]tis. vna ſine qua nõ ẽ id ad qd̃ diſponit:ſiue ſit illa poſita ſiue nõ:ſicut q̃ʒtitas ẽ diſpõ neceſſaria ad triãgulũ ⁊ albedinẽ: q̃ ſublata nõ põt eẽ hoc vl̃ illud. Uñ ẽ neceſſaria ad hoc q ſint:ſʒ tñ po[illegible]ta ſupficie nõ pp hoc illa ponunt̃:ſʒ forte eoꝝ oppoſi[illegible] Et talis diſpoſitio ad gr̃aʒ nõ eſt character:cũ nõ ſit i[illegible]diatũ ſubʒ gr̃e : ⁊ cũ gr̃a ſit in xp̃o:⁊ in angelis:⁊ in mlt̃[illegible] viris ſcĩs ⁊ cathecuminis:ẽt veteris teſtĩs:i qb⁹ nullus character ẽ. Nã talis diſpõ ad gr̃aʒ nõ ẽ niſi ſube itellectualis:q̃ ſola eſt ſuſceptiua gr̃e ⁊ ſue pnatiõis. Scdõ dr̃ eꝯ:diſpõ neceſſaria nõ ſine qua eẽ nõ po[illegible] illud ad qd̃ diſponit:ſʒ q̃ poſita neceſſario ponit̃ illu[illegible] qd̃ diſponit:⁊ hoc duplr̃:vel ſimplr̃:ſic alteratio cõp[illegible] ẽ diſpõ neceſſaria ad gnãtioneʒ ⁊ corruptioneʒ:ſine q̃ d̃s poſſet gnãre ⁊ corrũpe:ſed illa poſita neceſſario ſequit̃ gnãtio ⁊ corruptio:vel ex ſupp[illegible]ne : ſic dẏaphanitas reſpectu lucis:vt dictũ ẽ. 3° mõ d[illegible] diſpõ neceſſaria vtroq̃ʒ mõ:ſic ẽ ſubm reſpectu ꝓpe paſſi[illegible]s: q̃ ieſt ſoli:oĩ: ⁊ ſemp:qꝛ illo poſito neceſſario ponit̃ ꝓp[illegible] paſſio: ⁊ illo ſublato corrũpit̃. Character aũt icidit in ſcdõʒ m[illegible] dĩ mo:di:qꝛ ẽ diſpõ ſicut dẏaphanitas vt dictũ ẽ. ¶ U[illegible]l dõm q duplex ẽ diſpõ ad gr̃aʒ:vna p ſe:vt mot⁹ liberi arbitri[illegible] deuʒ:⁊ hãc ſupplet character:alia mot⁹ in peccatũ : ſi h[illegible] peccati:⁊ hãc nõ ſupplet. Uñ in puulis ſufficit char[illegible]ter : ⁊ in amẽtib⁹ ⁊ dormiẽtib⁹:lʒ nunq̃ʒ habuerit pñiaʒ de pctĩs qꝛ tũc hr̃e nõ pñt. ¶ Scdã opio iuriſtarũ : ſicut bñ reprobata ẽ ſupra nõ valet. Nec valet ſi dicat̃ q op⁹ mortuũ ñ viuũ:nec viuificatũ:nõ poteſt [illegible]q̃ʒ hr̃e effectũ. Uñ cũ oẽ opus factũ in mortali ſit h⁹:nu[illegible]q̃ʒ igit̃ poterit p pñiaʒ aliquã viuifica[illegible] : neq̃ʒ hr̃e effect[illegible] viui. Uñ cũ fictio q̃ excludit effectũ [illegible]ptiſmi ſit pctm̃ mo[illegible]tale:vr̃ q p nu[illegible] pñiam poſſit bap[illegible]us in mortali ſuſceptus viuifica[illegible] hoc q hẽat effectũ vite. Et ſi dicat̃ q fictio q̃ñq̃ʒ ẽ pct[illegible] veniale p quã tñ ipedit̃ effect⁹ ſacr̃i:adhuc videt̃ idẽ:qꝛ elẏna: vel aliud bonũ opus pp vanã gl̃iaʒ factũ:q̃ñq̃ʒ ſũt [illegible]tã venialia:nec tñ pp pñiaʒ ſequẽtẽ pñt ſic viuificari [illegible] valeãt ad meritũ auree vel aureole. Et iõ dõm q ſe[illegible] de opibus q̃ hñt effectũ p modũ meriti:de qb⁹ argui[illegible]⁹ de his q̃ p modũ ſacr̃i:⁊ opis opati:cuiuſmodi ſũt ſacr̃a:qꝛ ad merẽdũ ſupponit̃ gr̃a:ad ſacr̃ʒ aũt nõ. Et iõ p nullã pñiam fieri põt vt baptiſm⁹ quẽ ficte ſuſcepit:ſiue illa ſuſceptio valeat ſibi p modũ meriti:qꝛ op⁹ mortuũ nũq̃ʒ erit meritoꝛiũ: ſʒ p modũ ſacr̃i ſic qꝛ vt ſacr̃ʒ nõ fuit op⁹ mortuũ ſed viuũ: qꝛ cãuit characterẽ:iõ ⁊c̃. Sic igit̃ iſta opio nõ valet in ſe: qꝛ lʒ ſine remotiõe fictiõis nihil remoueat̃:tñ cũ fictio remoueat̃ p ſolã attritiõeʒ ſine ꝯtritiõe:ſi remota fictiõe baptiſm⁹ dʒ hr̃e effectũ:ḡ hẽbit ſine ꝯtritiõe. Q aũt p ſolam attritioneʒ fictio tollat̃ appet:qꝛ vnũq̃dq̃ʒ tollit̃ p poſitionẽ ſui ꝯ̃rij:qꝛ ꝯ̃ria nõ ſũt ſil̃. Uñ cũ fictio nõ ſit aliqd q̃ʒ ñ penitere de pctĩs:vl̃ idevote accedere:vl̃ h⁹: q̃ oĩa ꝯ̃riant̃ ei qd̃ ẽ diſplicere iſta ⁊ nõ placere:qd̃ tñ p̃t cẽ p doloꝛẽ : ip fectũ:q nõ ẽ ꝯtritio:iõ ⁊c̃. Sed ſi h⁹ fictio fuerit mortal̃:tc̃ dicũt q̃dã q p̃terita pctã tollũt̃ p bapᵐ: ſequẽtia aũt p cõtritionẽ. Sʒ hoc nõ videt̃ valere : qꝛ ipoſ̃e ẽ q vnũ mortale remittat̃ ſine alio quo ad clpã:ḡ p q̃dcũq̃ʒ remittit̃ clpa vni⁹ mortal̃ ⁊ alia. Dicere ḡ q pctã p̃terita recedẽte fictione remittũt̃ p vnũ ſacr̃ʒ:⁊ nõ alia:⁊ alia p aliud ſacr̃ʒ ⁊ nõ illa:vr̃ abſurdũ. Sʒ de pena hoc bñ dici põt. Sʒ ipſi pp h̃ dicũt vnũ remitti ſine alio:qꝛ credũt q pctm̃ remitti:ñ ſit aliud q̃ʒ ad penã nõ iputari. Hoc igit̃ verũ ẽ : q illd̃ pctm̃ mortale cõmiſſũ poſt bapᵐ ꝯfitẽdũ ẽ:nõ qꝛ alr̃ nõ remittatur.ſ.p remotionẽ fictiõis ex nãli cõcomitãtia : ſed [illegible] ceptũ de ꝯfitẽdo:ad qd̃ obligat̃ ẽt ille : cui ex[illegible] tiõe eẽt dimiſſa culpa ⁊ pena. Pena at̃ illi⁹ mo[illegible] cõmiſſi cũ ipſa nullã neceſſariã ꝯnexionẽ hẽat ad remiſſionẽ culpe : niſi q de eterna mutat̃ i tpalẽ vtute baptiſmi: niſi aliud ſit nõ remittit̃. Sic igit̃ poſſʒ dici q attritio ſufficit:⁊ tũc vtute baptiſmi ẽt fictio mortal̃ ⁊ mortalia ſeq̃ntia dlent̃ quo ad clpã ⁊ penã eternã.q̃ hñt ꝯnexionẽ: lʒ alias mortale poſt bapᵐ cõmiſſũ:nõ remitteret̃ ſine ꝯtritiõe. Sʒ hoc ẽ p accñs. Ul̃ p̃t dici eꝯ: q lʒ alias attritio ſufficeret:tũc tñ mortale adiũctũ ipedit ne ſufficiat. Et tc̃ ꝓpter vtrũq̃ʒ ſacr̃ʒ:⁊ p̃teritũ ⁊ futurũ remittunt̃ oĩa mortalia:ſʒ differẽter:qꝛ p bapᵐ p̃cedẽtia directe : ſequẽtia vo ex nãli ꝯcomitãtia:eꝯ̃rio aũt pp pñiaʒ i voto:qꝛ ⁊ de fictiõe i bap° hʒ ꝯfiteri:nõ ſolũ de pctĩs poſt bap⁹:ſʒ de pctĩs añ bapᵐ ñ hʒ ꝯfiteri. ¶ Opinio 3ª ẽ dubia. deficit.n.pmo: qꝛ ſuppoſito q ſacr̃a ex ſola pactiõe dei:ſic merellus ꝯferãt gr̃aʒ:tũc pactio dei lʒ poſſit cẽ dilatoꝛia:ſic ẽ de pñti:tñ ipe hʒ ꝓbare q ſit dilatoꝛia:qd̃ ñ fac̃:ḡ ſᷓʒ eã nll̃a via reſtat : p quã baptiſm⁹ ſit fictiõe recedẽte cã gr̃e:qꝛ i dãte merellũ nõ aſſignat̃ hora dãdi prãdiũ qñ placebit recipiẽti:ſʒ qñ placebit dãti: vel dare mãdãti. Uñ ſi nõ ſit pat⁹ recipe qñ ille vult dare:⁊ dat alijs:poſtea nõ recipiet. Uñ cũ d̃s velit dare tẽpore ſacr̃i:⁊ det oĩbus diſpoſitis:ſi tũc nolũt recipe:poſtea vi pactiõis nõ recipiẽt:niſi aliud dicat̃. Et lʒ ſic poſſit dari merellus:vt qñ placebit recipiẽti illũ oñdere tũc recipiat ſic dat̃ lr̃e:tñ magis ꝯſueuerũt dari : q qñ placebit dño tc̃ reddat̃ prãdiũ:⁊ q tũc nõ erit pat⁹ poſtea pdat. Poſſet at̃ q̃ʒtũ ad hoc ſic colorari opĩo q̃ʒtũ ad id qd̃ p° dixit : qꝛ lr̃a ſũmi regis data ẽ nobis:q crediderit ⁊ baptiʒat⁹ fuerit ⁊c̃. ⁊ nõ diſtiguit qñ credat vl̃ nõ:dũ tñ i hat vita. Uñ cũ non diſtinguat:dũ tñ hõ añ mortẽ fuerit baptiʒat⁹ : ⁊ crediderit fide formata añ mortẽ ſaluat̃. Alr̃ niſi i fide moriat̃:p⁹ ſi potuit baptiʒat⁹ dãnat̃. vñ vr̃ pactio diuĩa: q dũmõ aliqs baptiʒat⁹ i fide moriat̃:ſaluat̃:lʒ hec nõ ꝯcurrãt. ſʒ iſta pactio nõ excludit characterẽ:nec vtutẽ:ſic nec eꝯ: vt ipſi poſtea dixerũt ⁊ bñ. ¶ Sʒ ꝓ iſta opione vr̃:qꝛ ſi in ꝯ̃hẽdo mr̃imoᵐ vir ſit fict⁹ itẽdẽs decipe ⁊ ſolũ carnalẽ copulã extorq̃re:nihil ẽ actũ ⁊ nihil ẽ cãtũ:⁊ tñ poſtea fictiõe recedẽte ẽ verũ mr̃imoᵐ:ita ⁊ h̃ lʒ nihil ſit cãtũ:nec character nᶜ aliud. ¶ Sʒ nõ ẽ ſil̃e:qꝛ ibi reiterant̃ oĩa q̃ ſũt de ſuba:qꝛ ibi ẽ nou⁹ ꝯſenſus ei⁹:q nõ ꝯſenſᷓat: ⁊ pſeuerat ꝯſenſus ei⁹ q p̊us ꝯſenſᷓat:q ſi mutat⁹ eẽt mr̃imoᵐ nõ eẽt. ad cui⁹ cẽntiaʒ oʒ ꝯcurrere mutuũ ꝯſenſũ. Hic at̃ iã trãſierũt mã ⁊ forma baptiſmi. ¶ Eſt at̃ ꝯ̃ eos illd̃ qd̃ dicũt in alia mã de ſatiſfactiõe.ſ.q pñia fcã i ſtatu pcti mortal̃ aĩo ſatiſfaciẽdi poſt pñiaʒ d̃ mortali icipit valer̃ p modũ ſacr̃i nõ p modũ meriti:ſi ex ea ẽ aliqd relictũ:puta macies vel paupertas vl̃ aliqd h⁹ alr̃ ñ. Ita ſi ex ſacr̃o eſt aliqd d̃relictũ.puta character vel oꝛnat⁹:illo durãte poterit remota fictiõe ſeq effectus:alr̃ ex nulla pactiõe poterit. ¶ Iteʒ ex nulla pactiõe d̃i diceremꝰ ſi ſacerdos nõ itẽderet ꝯſecrare q poſtea ipo reitẽdẽte ⁊ nihil dicẽte cõficeret̃ corp⁹ xp̃i:qꝛ nll̃s effect⁹ hr̃et̃.ḡ ſi p bapᵐ pp fictionẽ nihil ſiat ex pactiõe d̃i poſtea recedẽte fictiõe nihil fiet. Sic igit̃ tenẽda ẽ opi. Tho. tanq̃ʒ vioꝛ. ¶ Ad argᵐ in opp⁹ dõʒ: q nõ ẽ ſil̃e de ſacr̃o eucharıſtie qd̃ ꝯſiſtit i ꝯſecratiõe mãe.q̃ ñ p̃t pſtare ipediᵐ ſacr̃o vt de ſacr̃o pñie ⁊ baptiſmi.i qb⁹ ſuſcipiẽs p̃t ipediᵐ pſtare.

¶ Qd̃ baptiſmus aque ſanctus eſt a bono ⁊ a malo datus bono vel malo. Di. V. a

Poſt hec ſciẽdũ ẽ ſacm̃ baptiſmi a bonis ⁊ a malis miſtris dari : ſic a bonis ⁊ a malis ſumit̃:nec melioꝛ eſt baptiſm⁹ q p meliores dat̃ : nec min⁹ bon⁹ q p min⁹ bonũ dat̃:nec malus q p malũ dat̃:nec maius mun⁹ dat̃ i baptiſmo dato a bono:nec min⁹ i baptiſmo dato a malo:ſʒ eq̃le:qꝛ nõ ẽ mun⁹ hoĩs; ſʒ dei. qd̃ to-

tñ ſubditis declarat̃ teſtionijs. Augu. ait. Baptiſmꝰ talis ẽ q̃lis ẽ ille i cuiꝰ ptãte dat̃: nõ q̃lis eſt ille ꝑ cuius miſteriũ dat̃. Itẽ. Prorſus fieri põt: vt aliq verũ habeãt baptiſma: ⁊ nõ habeãt verã fidẽ. Itẽ. Si iter bonos miſtros cuꝫ ſit aliꝰ alio melior: nõ ẽ melior baptiſmꝰ q ꝑ meliorẽ dat̃: nullo mõ malus ẽ q ẽt ꝑ malũ dat̃: qꝛ ideꝫ baptiſmꝰ dat̃: ⁊ iõ ꝑ miſtros diſpares dei munus ẽ eq̃le: qꝛ nõ illoꝝ: ſꝫ eius ẽ. Idẽ. Cũ baptizat malus: illud qđ datũ ẽ: vnũ ẽ: nõ ipar: ꝓpter ipares miſtros: ſꝫ par ⁊ eq̃le ꝑꝑ hoc: Hic eſt q baptizat. Itẽ. Ego dico ⁊ nos dicimꝰ oẽs qꝛ iuſtos oꝫ eẽ: ꝑ quos baptizat̃: iuſtos oꝫ eẽ tãti iudicis miſtros. Sint miſtri iuſti ſi voluerit. Si ãt noluerit eẽ iuſti q ſedẽt i cathedra moyſi: ſecurum me facit magiſter meus. ſ. xp̃s: de quo ſpũſſanctus dicit. Hic ẽ qui baptizat. Iteꝫ Quos baptizauit iudas xp̃us baptizauit. Si quos ꝰ baptizauit ebrioſus: homicida: adulter: ſi xp̃i erat baptiſmꝰ: xp̃s baptizauit. Non timeo adulterũ: nec ebrioſũ: nec homicidã: qꝛ colũbã attẽdo: ꝑ quã mihi dĩ. Hic ẽ q baptizat. Itẽ homicida dedit baptiſmũ xp̃i: qđ ſacm̃ tã ſãctũ ẽ vt nec homicida miſtrãte polluat̃. Itẽ ſi in hereſi q̃cũq; vel ſciſmate q̃ſq; in noĩe p̃ris ⁊ filij ⁊ ſp̃us ſancti: baptiſmi ſacm̃ accepit: integrũ ſacm̃ accepit: ſꝫ ſaltẽ q̃ virtꝰ ẽ ſacri nõ habebit: ſi extra eccl̃iaꝫ catholicã ipſuꝫ ſacm̃ hũerit. Dꝫ ergo ad eccleſiã redire: nõ vt ſacm̃ baptiſmi iterũ accipiat qđ nemo dꝫ i aliquo repetere: ſꝫ vt in ſocietate catholica vitam accipiat. Baptiſmꝰ. n. extra eccl̃iam neq̃t ꝓdeſſe. Ibi enĩ cuiq; ꝓdeſſe põt baptiſmus: vbi põt ꝓdeſſe eleemoſyna. ſ. in eccl̃ia. Itẽ Iſidorus Romanus põtifex nõ hoĩeꝫ iudicat qui baptizat: ſꝫ ſpiritũ dei ſubmiſtrare gratiã baptiſmi: lꝫ paganus ſit q baptizat. In his ꝑſpicue cernis baptiſmũ verũ bonis ⁊ malis dari: ⁊ a bonis ⁊ a malis: ⁊ ipꝫ tñ eq̃ ſanctũ eẽ: ⁊ munus eiꝰ eq̃le i bonis: ſiue a bonis ſiue a malis baptizantur.

¶ De poteſtate baptiſmi ⁊ miniſterio. b

Quia miſteriũ tñ habẽt nõ ptãtẽ baptiſ-
q mi. Ptãtẽ. n. ſibi retinuit. Qđ nouit io-
annes: cũ vidit colũbã deſcendẽtẽ ſuper xp̃m. Vñ Aug. Quid nouerat Ioã. bap. dñꝫ. Quid nõ nouerat: ptãtẽ dñici baptiſmi in nullũ hoĩem a dño trãſiturã: ſed miniſteriuꝫ plane trãſiturũ. Ptãtẽ a dño in neminẽ: ſꝫ miſteriuꝫ in bonos ⁊ in malos. Nõ exhorreat colũba miniſteriũ maloꝝ: reſpiciat ptãtẽ dñi. Quid faciat tibi miſter malus vbi bonꝰ ẽ dñs: Neq; qui plãtat: neq; q rigat ẽ aliqd: ſꝫ qui icrementũ dat deus. Si ſupbus fuerit miſter: cuꝫ diabolo cõputat̃: ſꝫ nõ cõtamiat̃ donũ xp̃i. Qđ ꝑ illũ fluit purũ ẽ. Per lapideũ canalẽ trãſit aq̃ ad areolas in canali lapideo nil generat̃: ſꝫ ortus fructꝰ plurimos affert. Hñt ergo nõ mõ boni: ſed ẽt mali miſterij baptizãdi: ſed neutri ptãtem baptiſmi. Miniſteriũ. n. dedit xp̃s ſuis: ſꝫ ptãtẽ ſibi retinuit: quã ſi vellet poterat ſuis dare: vt ſeruus daret baptiſmũ ſuũ tanq̃ꝫ vice ſua. ⁊ ptãtẽ ſuaꝫ ꝯſtituere poterat in aliquo vel i aliq̃bus ſuis ſuis: vt tãta vis eẽt in baptiſmo ſerui quãta ẽ in baptiſmo dñi: ſed noluit: ne ſeruus in ſeruo ſpẽ poneret. Baptizat ſeruus vt miſter: baptizat dñs tanq̃ꝫ ptãtẽ habẽs: quã ſi daret ſeruis: vt. ſ. ipſoꝝ eẽt qđ dñi erat: tot eẽnt baptiſmi quot ſerui: vt ſic dictus ẽ baptiſmꝰ ioãnis: ſic diceretur baptiſmus Petri ⁊ Pauli. Qđ ne fieret: retinuit ſibi dñs ptãtẽ baptiſmi: ſeruis aũt miniſteriũ dedit. Si ergo ſeruus dic̃ ſe baptizare: recte dicit: ſed tanq̃ꝫ miſter baptizat: ⁊ ideo nõ differt ſiue bonus ſiue malus baptizet. Inde ẽt nemo dicit baptiſmꝰ meꝰ: cũ tñ dicat euãgeliuꝫ meũ prudẽtia mea: lꝫ hec ſint a dño: in q̃bꝰ differẽtia eſt. Alius. n. alio melius opat̃ in euãgelizando: ⁊ alius alio prudẽtior ẽ. Alius aũt alio magis minuſue baptizatus ſiue ab iferiori ſiue a maiori baptizetur dici non poteſt.

¶ Que fuit poteſtas baptiſmi: quã potuit xp̃s dare ſeruis. c

Hic querit̃ que ſit illa ptãs baptiſmi quã
b xp̃s ſibi retinuit ⁊ potuit dare ſeruis.
Hec ẽ vt plurimũ voluit ptãs dimittẽdi pctã in baptiſmo: ſed ptãs dimittẽdi pctã que i deo ẽ deus eſt. Ideo alij dicũt hãc ptãtẽ nõ potuiſſe dare alicui ſuoꝝ: qꝛ nulli potuit dare vt eẽt qđ ipſe ẽ: vel vt hẽret eẽntiã quã ipſe hꝫ: cui hoc ẽ eẽ qđ poſſe. Dicũt. n. ſi hanc potẽtiã alicui dare potuit: potuit ei dare creaturas creare qꝛ nõ ẽ hoc maioris potẽtie q̃ꝫ illud. ad qđ dici põt: qꝛ potuit eis dare potẽtiã dimittẽdi pctã ⁊ nõ ipſam eãdẽ: q̃ ipſe potẽs eſt: ſed potẽtiã creatam: qua ſeruus poſſet dimittere pctã. nõ tñ vt auctor remiſſiõis. ſed vt miſter: nec tñ ſine deo auctore. vt ſicut in miſterio hẽt exteriꝰ ſcĩficare ita in miſterio hẽret iteriꝰ mũdare. ⁊ ſicut illud facit deo auctore: q cũ eo: ⁊ in eo opat̃ illud exterius: ita iterius mũdaret deo auctore q eius verbo velut quodã miſterio vteretur. Ita etiã poſſet deus ꝑ aliquẽ creare aliq̃: non ꝑ eũ tanq̃ꝫ auctorẽ ſed miſtrũ cũ quo ⁊ in quo oparet̃: ſicut i bonis opibꝰ noſtris ipſe operat̃ ⁊ nos: nec ipſe tñ: nec nos tñ: ſed ipe nobiſcũ ⁊ i nobis: ⁊ tñ in illis agẽdis miſtri eius ſumꝰ nõ auctores. ita ergo potuit dare ſuo ptãtẽ dimittendi peccata

in baptiſmo. i. vt i mũdatiõe iteriori ſuꝰ cũ dño oparet̃: ñ ſuꝰ ſine dño: nec dñs ſine ſuo: ſꝫ dñs cũ ſuo ⁊ i ſuo: ſic̃ i exteriori miſterio dñs opatur cũ ſuo ⁊ i ſuo. Vñ ⁊ dñs dĩ ſcĩficare ⁊ ſeruus: ſꝫ dñs iuiſibili gr̃a: ſuꝰ viſibili ſacr̃o. Vñ Aug. ſuꝑ leuiticũ. Dñs ait. Ego dñs q ſcĩfico. Et de moyſe ẽt dictũ ẽ: ⁊ ſcĩficabis eũ. Sꝫ moyſes ſcĩficat viſibilibꝰ ſacr̃is ꝑ miſteriũ: dñs ãt iuiſibili gr̃a ꝑ ſpiritũ: vbi ẽ totꝰ fructꝰ viſibiliũ ſacramẽtoꝝ. Sine hac ſcĩficatiõe viſibilia ſacr̃a nil ꝓſũt. Siq̃s hoc meliꝰ apire poterit ñ iuideo.

Circa diſtinctionẽ q̃ntaꝫ querunt̃ tria. Primo an xp̃s ſꝫ ꝙ hõ potuerit dimittẽ pctã. Scđo an malus poſſit baptizare. Tertio an liceat alicui a malo baptiᵐ recipere.

Ad primũ arguit̃: ⁊ vr̃ ꝙ ſic: qꝛ in Mat. legit̃. Vt aũt ſciatis ꝙ filiꝰ hoĩs hꝫ ptãteꝫ i terra dimittẽdi pctã: ⁊c̃ ait paralitico: ⁊c̃. ¶ Cõtra: q̃s. n. põt pctã dimittere niſi ſolus ds: vt dr̃ in Luc. iõ ⁊c̃. ¶ Rñ. hĩ ſũt tria vidẽda. pᵒ quã ptãtẽ habuit xp̃s. 2ᵒ quã ꝯtulit miſtris. 3ᵒ quã ꝯferre potuit.

Circa pmũ ẽ ſciendũ: ꝙ cũ i ſacr̃is ſit triplex ptãs. ſ. auctoritas: excellẽtie: ⁊ miſterij. xp̃s pmã nõ habuit: ſꝫ ꝙ hõ: qꝛ illa ẽ ſoliꝰ dei. Illã aũt q̃ ẽ miſterij xp̃s hũit: qꝛ hec ẽ cõis oibꝰ miſtrãtibꝰ ſacr̃a: xp̃s aũt venit miſtrare ⁊ multa vel forte oĩa ſacr̃a i ꝓp̃a ꝑſona miſtrauit: excepto forte bapᵒ. Vñ Io. dic̃: Quis ieſus nõ baptizaret ſed diſcipuli eiꝰ. Ptãtẽ aũt excellẽtie xp̃s pre oibꝰ alijs hũit: q̃ attẽdit̃ q̃tũ ad tria. Prio q̃tũ ad meritũ: qꝛ ex merito paſſionis xp̃i oĩa ſacr̃a effectũ hũt: nõ aũt ex merito alicuiꝰ alteriꝰ baptizãtis. Et iõ nõ ẽ melior baptiſmꝰ a meliore datꝰ. Scđo q̃tũ ad hoc ꝙ xp̃s ſine ſacr̃o effectũ ſacr̃oꝝ cõferre poterat: q̃ſi dñs ⁊ miſtrator ſacr̃oꝝ: qđ de alijs nõ ẽ veruꝫ. Tertio q̃tũ ad hoc ꝙ ad iuocationẽ noĩs eiꝰ i bapᵒ i pmitiua eccl̃ia dabat̃ remiſſio pctõꝝ. Et iõ xp̃s ꝑꝑ hãc ptãteꝫ ſacr̃a potuit mutare ⁊ i eis diſpẽſare.

Secundo vidẽdũ ẽ: quã ptãtẽ miſtris ꝯtulerit. Vbi ſciẽdũ ꝙ ꝯtulit eis ptãtẽ miſterij. i. coopatiõis iſtr̃alis. Ad qđ intelligẽdũ notãdũ ẽ ꝙ q̃tuor modis põt vnũ alteri coopari. Prio ſic̃ adiuuãs ei cui auxiliũ ꝑbet coopat̃. 2ᵒ ſicut ꝯſiliũ ꝑbẽs. 3ᵒ ſic̃ quo imediãte agẽs pmũ itroducit ſuũ effectũ: ſicut coopat̃ inſtr̃ꝫ pncipali agẽti. 4ᵒ ſicut diſponẽs mãꝫ ad effectũ pncipalis agẽtis ſuſcipiẽdũ. Primis ꝰ duobꝰ modis i nulla actiõe aliqd deo coopat̃ ꝑꝑ ꝑfectã eiꝰ potẽtiã q̃ nullo auxilio idiget: ⁊ ꝑꝑ ꝑfectã eiꝰ ſapiã q̃ nulliꝰ ꝯſilio eget. In Iſa. Quis adiuuit ſpũꝫ dñi: aut q̃s ꝯſiliariꝰ eiꝰ fuit: Sꝫ 3ᵒ mõ coopat̃ aliq̃ creatura deo in eiꝰ actiõe: nõ tñ in oibꝰ. Cũ. n. deꝰ ſit pᵐ agẽs nãlium actionũ: q̃cq̃d nã agit: hoc efficit q̃ſi iſtr̃ale agẽs cooperãs pmo agẽti. Sꝫ q̃dã ſũt q̃ deꝰ ſibi retinuit imediate illa opãs: ⁊ i iſtis creatura deo ñ coopat̃ tertio mõ: ſꝫ q̃rto mõ ei põt coopari: ſicut pꝫ in creatiõe aĩe rõnalis quã imediate deꝰ ꝓducit: ſꝫ tñ nã diſponit mãꝫ ad aĩe rõnalis receptiõnẽ. Et qꝛ recreatio aĩe creatiõi ipſiꝰ rñdet: iõ emũdationẽ eiꝰ imediate ipe opat̃: ſꝫ ad hoc hõ coopat̃ diſponẽdo aĩaꝫ ⁊ hoc dupl̃r. ſ. ex ope opante: ſicut docẽdo: ſiue ẽt merẽdo: ⁊ hoc mõ hoĩes deo coopant̃ i remiſſiõe pctõꝝ: de q̃bꝰ dr̃ pᵉ ad Cori. 3. Dei adiutores ſumꝰ: vel ex ope opato: ſic̃ q cõferũt ſacr̃a: que ad gr̃aꝫ diſponũt: ꝑ quã fit remiſſio pctõꝝ. Et h̃ ẽ cõparatio miſterij: q̃ miſtris eccl̃ie cõpetit: de q̃bus dr̃ pᵉ Cori. 4. Sic nos exiſtimet hõ vt miſtros xp̃i ⁊c̃. Verũ ẽ ꝙ iſte vltimꝰ modus coopatiõis miſterij ẽ duplex: q̃a i q̃buſdã ſacr̃is reqrit̃ miſter ſpũalis: ſic ꝙ ab alio nihil agetur. Et ibi miſter nõ ẽ ſolũ ſicut cã ſine q̃ nõ: ſꝫ ẽ cã ꝑ ſe: ſic̃ q̃ñ artifex mediãte iſtr̃o ẽ cã artificiati: vtus nõ ſolũ ẽ in iſtrumẽto: ſꝫ ẽt i artifice: qꝛ ars ẽ potẽtia opatia. Vñ ñ hñs artẽ ⁊ hñs idẽ iuſtr̃ꝫ nihil idẽ faceret. Et ſil̃r character ſacerdotalis vł ep̃alis i ꝯficiẽdo ⁊ ordinãdo: iungẽdo ⁊ abſoluẽdo: ẽ potẽtia opatiua ſiue actiua: ⁊ nõ ſolũ ẽ vtus i vbis ⁊ mã. In alijs aũt ſacr̃is q̃ ſpũalẽ miſtrũ nõ reqrũt: tota vtus ẽ in vbis ⁊ rebꝰ: nec miſter reqrit̃: niſi ſicut cã ſine q̃ nõ: ſicut ad cõburẽdũ domũ: requirit̃ adhibẽs ignẽ: qꝛ domꝰ nõ adhiberet eũ: nec ignis ſe applicaret domui. Et ſic baptiçãs ſe hꝫ ad baptiçãdũ: applicãdo alteri bapᵐ: nõ aũt ſibi vt fecit iudeꝰ ſeipſuꝫ baptizãs. ex̃. e. debitũ: qꝛ ſemꝑ iter dãtẽ ⁊ accipiẽtẽ qđcũq; ſacr̃ꝫ: cuiꝰ eẽntia ꝯſiſtit in ſuſceptione dꝫ eẽ diſtinctio ꝑſonalis. Vñ nec pp̃ põt ſe abſoluere: nec ſe inũgere: nec ẽ alia cogẽs rõ: niſi dei ordiatio: ⁊ qꝛ miſtrãs ſacr̃ꝫ eſt q̃ſi mediator loco xp̃i iter deũ ⁊ ſuſcipientes. Idẽ autéꝫ nõ ẽ mediator ꝓſeipſo. Põt ꝰ dici ꝙ character ſacerdotalis ẽ ꝑ ſe ptãs baptiçãdi: ſed ſicut vba ⁊ mã habent virtutẽ in trãſitu: ſic q̃ñ nõ ſacerdos baptiçat accipit vtutẽ in tranſitu: ideo ⁊c̃.

Tertio videndũ eſt quã ptãteꝫ xp̃s ꝯferre potuerit. Vbi ſciẽdũ: ꝙ nõ illã auc̃tis: qꝛ dato ꝙ poſſꝫ cõicare creature: ꝙ ꝓpria vtute ꝯferret gr̃aꝫ ⁊ remitteret culpã: nõ tñ ꝙ pncipal̃r. i. ſic in vtute ſua: ꝙ nõ in vtute alteriꝰ: qđ iportat auc̃tis ptãs. ſ. ꝙ ſola ſua vtute: ⁊ alia circũſcripta poſſet agere: ſꝫ quẽ modũ nulla vtꝰ creata: aut creabilis aliqd agere põt: qꝛ nec eẽ nec agere hꝫ: niſi vtute dĩ ſuppoſita: q̃ eſt alia. Illã aũt miſterij ⁊ potuit ꝯferre ⁊ ꝯtulit: nõ tñ eã ꝯtulit oibꝰ q̃bꝰ potuit: qꝛ nõ mulieribꝰ: ⁊ nõ niſi ſacerdotibꝰ: q̃bꝰ hoc ſolũ cõpetit ex offõ: vt ifra patebit. ¶ De ptãte aũt excellentie cõiter tenet̃ ꝙ eã cõicare hoĩbus potuit: ſꝫ nõ decuit. Rõ pmi aſſignat̃: qꝛ q̃cq̃d cõicatũ eſt xp̃o inq̃ꝫtũ hõ: potuit cõicari puro hoĩ: ſꝫ p̃dicta ptãs fuit cõicata xp̃o inq̃ꝫtũ hõ: ꝰ ⁊c̃. Minor pꝫ ex dictis. ſꝫ maior ꝓbat̃: qꝛ deꝰ põt cõicare nãe hũane oẽ id cꝰ ipſa eſt capax. ſꝫ nã hũana ẽ capax oĩs ꝑfectiõis: q̃ cõicata ẽ xp̃o ſꝫ nãm humanã: alioq̃n ei nõ fuiſſet cõicatũ: ſi nã nõ fuiſſet capax. Potuit ꝰ alicui puro hoĩ ſm hãc opi. cõicari: ꝙ meritũ eiꝰ baptiſmo efficaciã tribueret: ⁊ ꝙ bapᵐ inſtitueret: ⁊ ꝙ ſine bapᵒ: effectuꝫ baptiſmi tribueret: ⁊ ꝙ ad iuocationẽ noĩs eius tribueret̃ baptiſmꝰ: ⁊ ꝑꝯñs pctõꝝ remiſſio. Sꝫ iſtud nõ decuit: ne ſeruus in ꝯſeruo poneret ſpeꝫ ſalutis: ⁊ ne mltiplicaret̃ baptiſmꝰ ſꝫ multiplicationẽ miſtroꝝ. ¶ Sꝫ in his videt̃ quibuſdã eẽ vnũ dubiũ. ſ. vtrũ puro hoĩ cõicari poſſit: vt meritũ eiꝰ ſacr̃is efficaciã daret̃. Hoc. n. nõ videtur poſſibile: niſi dicat̃ ꝙ pura creatura potuerit pro toto humano genere ſatiſfacere. Cuius rõ eſt, qꝛ cũ ſacramẽta ſint remediũ ſufficiẽs noſtre iuſtificatiõis nulliꝰ ꝑſone meritũ põt efficaciã tribuere ſacr̃is: niſi q̃ potuit ſatiſfacere ꝓ oibꝰ pctis. Si ꝰ illud pmũ potuit cõicari puro hoĩ: videt̃ ꝙ ⁊ ſcđm: qđ tñ cõiter negat̃. Et ideo q vellet tenere q̃ñeꝫ ꝯtriã: poſſet ꝓbabil̃r ad rõnẽ factã in ꝯtriũ rñdere: dđo ꝙ ñ eſt cõicatũ xp̃o ſꝫ ꝙ hõ abſolute: ꝙ eiꝰ meritũ efficaciã ſacramẽtis tribueret: ſed ſm ꝙ hũanitas eius cõiuncta eſt deitati: ex qua ꝯiũctione cõpetit ei ꝙ eiꝰ meritũ eſt aliquo mõ efficacie infinite. Et iõ iſtud nõ põt cõicari alij humanitati: niſi aſſumeret̃ in vnitatẽ dei. Et iſtud dictũ ſatis rõnabile videt̃: qꝛ aliquoꝝ eſt capax humana nã ꝯiũcta diuinitati: quoꝝ nõ ẽ capax ſeparata: ſicut calor cõiũctꝰ aĩe aliqd facit qđ facere nõ põt ab aĩa ſeparatꝰ. Et hoc maxime videt̃ de his q̃ in quadã relatiõe ꝯſiſtũt. Si. n. mors illius q̃uis nõ fuerit: niſi ſm humanitatẽ pro tanto fuit infiniti meriti ⁊ ſatiſfactionis: quia fuit ifiniti ſuppoſiti: hoc nulli alij ꝑſtari pꝫ cui vnio nõ ꝑſtat̃. Et q̃ñ dr̃ ꝙ cõicatũ eſt ei ſꝫ ꝙ hõ eſt alteri cõicabile: verũ ẽ ꝓut ly ſm reduplicat nãꝫ abſolute: nõ ꝓut reduplicat eã ꝓut eſt ꝯiũcta deo. Vñ ⁊ ſi creatura potuit ſatiſfacere pro tota humana nã ex diuina

acceptione:nō tñ ex digna iuſtitie eq̄litate: niſi nā eēt ſup
poſiti infiniti:vel potuit cōicari ꝙ hēret efficaciā ex eiꝰ me
rito:quo ad vnuꝫ vel duos: non quo ad oēs vel infinitos.
Alia soluº. pulchra. ¶ Uel dōm:ꝙ lꝫ de merito ɔdigni ſine aucte meriti infi
niti:potuerit ſibi aliq̄s mereri vitā beatā:ſicut q̄libet āge
lus:cuiꝰ meritū nō hūit efficaciā a paſſione xp̄i: tñ mereri
alteri vitā beatā de ɔdigno nō pt eē niſi ꝑ meritū īfinitū: qd ē
ſoliꝰ hoīs dei:ita ꝙ nō ſolū oīa ſacr̄a:quo ad oēs:nō potue
rūt hēre efficaciā ex merito hoīs puri: ſꝫ nec q̄ꝫtū ad vnuꝫ
ſolū. ¶ Potētia vō creādi vtrū pure creature cōicari po
Ad argm̄ in ɔtrium. tuerit:dictū eſt in ſcdo. ¶ Ad argm̄ in cōtrariū: dōm ē ꝙ fi
liꝰ hoīs hūit ptātē dimittēdi pctā:inq̄ꝫtū deꝰ:qd manifeſta
bat curatio paralitici:iō tūc ait palitico ⁊c̄. ſꝫ ptātē excel
lētie ⁊ miſterij habuit inq̄ꝫtū hō:iō ⁊c̄. Qō II

SEcundo q̄rit̄ vtrū malus miniſter
poſſit baptiçare. Et videt̄
p̄mo ꝙ nō:q2 nō minꝰ requirit̄ in ſacro mi
niſter q̄ꝫ mā ⁊ forma: ſed indebita mā ⁊ in
debita forma euacuat ſacr̄ꝫ.ğ ⁊c̄. ¶ Scdo
q2 mēbrū aridū nō ꝑcipit actionē corporis.
ſed baptiçare eſt actio corꝑis myſtici. ğ mi
niſter malus q ē ſicut mēbrū aridū hāc actionē nō poterit
exercere. ¶ Cōtra pꝫ ꝑ Aug. in lr̄a dicētē. Nō timeo adul
terū nō ebrioſuꝫ:nō homicidā: q2 colūbā attēdo ꝑ quā dr̄
hic ē q baptiçat. ¶ Rº. hic ſunt duo vidēda. Primo de mi
niſtro, 2º de bonitate miniſtri.

pª ɔ QUantuꝫ ad p̄mū ſunt tres ɔ̄nes. ¶ Pria ꝙ tā ordinatꝰ q̄ꝫ nō ordinatus:iudeꝰ vel paganꝰ
ſciſmaticꝰ vel nō baptiçatꝰ pt verū baptiſmū ɔferre:q2 di
cit Augu. ꝙ Judas baptizauit:⁊ xp̄s baptiçauit ꝑ eū: imo
oīs hō:oīs mulier:oīs ēt hermafroditꝰ dūmō ſit hō bapti
çare pōt:ſi debitā formā ⁊ debitā materiā adhibeat:⁊ erit
verus baptiſmꝰ:⁊ quo ad ſacr̄m ⁊ quo ad rē ſacr̄i. ſicut ba
ptiſmus Petri vel Pauli. Uñ ex de ſūma trini.c.i.§.vlti.
dicit̄ ꝙ baptiſmi ſacr̄ꝫ ī forma eccl̄ie a quocūq̄ꝫ rite colla
2ª ɔ tuꝫ ꝑficit ad ſalutē. ¶ Scda ɔ̄ eſt ꝙ ex officio ſolus ſacer
Diacon^i cardinales ex necessitatem nō pōt baptizare. dos hꝫ baptizare. Propter qd ex̄ neceſſitatē nulla mulier
nullus laycus:nullus clericus:nullus archidiaconꝰ:nec di
aconus cardinalis dꝫ baptizare. Qd ſi fecerit q̄cunq̄ꝫ vir
nō ſacerdos ex̄ nec̄itatē irregularis efficit̄:ex̄ de clerico nō
ordinato miniſtrā.c.i. Nullus ēt ſacerdos ex̄ neceſſitatē dꝫ
baptizare niſi parochianū ſuū.vel niſi de licētia curati. ni
ſi ſup hoc priuilegiū hēat a ſuꝑiore. q2 ſacr̄a a ſuis p̄ſbyte
ris parochialibꝫ ſūt recipiēda, vt dr̄.16.q.i. Interdicimꝰ.
Epus inuito curato pōt absoluere sic & baptizare. Sed ſicut ep̄s pt inuito curato abſoluere ⁊ ptātē abſoluē
di dare.ſic videt̄ ꝙ inuito curato poſſit eiꝰ parochianū ba
ptizare ⁊ ptāteꝫ baptizandi alteri dare. Non tamen ſeq̄t̄
ꝙ ſi aliq̄s habeat ptātē abſoluēdi:ꝙ ꝑꝑ hoc habeat ptātē
baptizandi:vel alia ſacr̄a miniſtrādi. Sed verū ē ꝙ bapti
zans nō ſubditū nō ſit irregularis nec etiā ſuſpenſus ſic or
3ª ɔ dinās alienū: q2 hoc nō ē exp̄ſſuꝫ ī iure ſicꝫ ē de alijs. ¶ 3ª
Oīs liō in casu necē pōt baptizare si formā baptismi nō teneat scire. ɔ̄ ē:ꝙ ī caſu nec̄itatis:oīs vir vel mulier q ſcit baptiçare li
cite pōt baptiçare:niſi ꝙ ſi plures ɔcurrāt minor dꝫ cede
re maiori:⁊ extneꝰ curato:⁊ cl̄icꝰ p̄bro:⁊ laycꝰ cl̄ico: ⁊ muli
er viro:niſi ſuꝑiores neſcirēt formā ⁊ īferiores ſcirēt.puta
ꝙ mulier ſciret formā baptiſmi vbi vir ignoraret:quā nō oēs
ſcire tenent̄:niſi q̄bus īcūbit ex offō: vt curatꝰ vl̄ obſtetrix
cui ſepe īcūbit. Et nō ſolū hi pñt baptiçare ī caſu nec̄itatis
ſꝫ debēt:q2 ſi nō ſucurreres morti corꝑis cuꝫ poſſes eſſes
reus mortis:ſic multo magis ſi nō ſuccurras morti aīe. vñ
ſi hoīes appetūt diuitias corꝑales vt īde faciant elemoſy
nas:multo magis deberent appetere ſcīaꝫ de qua poſſent
facere elȳnas ſpūales:que meliores ſunt.

SEcundo vidēdū eſt de bonitate vel malicia mini
ſtroꝝ. Et hꝫ ſūt tres ɔ̄nes. Pria quo ad ve
ritatē ſacr̄i. Scda quo ad rē ſacr̄i. Tertia quo ad culpaꝫ ⁊
pª ɔ excuſationē miſtri. ¶ Quātū ad p̄mā ē ſciēdū p̄mo ꝙ dr̄t

eē bonū bonitate moris:q̄ ē bonitas ſimpl̄r: de qua cōiter
hoīes loquūt̄:⁊ eē bonū artificē:q̄ ē bonitas ſm q̄d:⁊ cum
additiōe. Aliq̄s.n.ē bonꝰ faber. q nō ē bonꝰ ſimpl̄r. Et ɔ̄
aliꝰ ē bonꝰ ſimpl̄r q nō ē bonꝰ faber ſed malus. he enim
due bonitates ſe hñt ꝑ accñs ad inuicē:ita ꝙ nō lꝫ ī his ex
diuiſis īferre ɔiūctū vel ex ɔiūctis diuiſū. Uñ ſi dicas iſte
ē bonꝰ ⁊ ē fab:ğ ē bonꝰ faber: nō ſeq̄t̄ īmo ē fallacia accidē
tis. Sic ē de bonitate hoīs inq̄ꝫtuꝫ ē miſter. ⁊ de bonitate
eiꝰ ſimpl̄r. ¶ Dōꝫ ē igit̄ ꝙ a malo miſtro ſi ē malus inq̄ꝫ
tū miſter:nullū verū ſacr̄ꝫ pōt ɔferri. Sed a malo ſimpl̄r
ɔtingit verū ſacr̄ꝫ ɔferri ſicut a bono. p̄mū ꝓbat̄ ſic. Nullus
eſt malus miſter:niſi ſit defectuoſus ī aliquo ꝑticulari ad
ſuū miſteriū ꝑtinēte: ſꝫ defectꝰ eoꝝ q̄ ꝑtinēt ad ſacr̄ꝫ eua
cuat ſacr̄ꝫ:ğ ⁊c̄. Maior pꝫ:q2 cū malū ſit ꝑuatio alicuiꝰ rei
debite:nō pōt eē malus miſter:cui nō deficit aliq̄d ꝑtinēs
ad miſteriū ſuū. Maior ꝓbat̄:q2 ad miniſteriū cuiuſcūq̄ꝫ
artificij nō ɔcurrunt ex ꝑte miſtri in gn̄ali niſi tria.ſ.ſcire:
velle:ſiue itēdere ⁊ poſſe.ğ nō ē malus miſter niſi q in his
ē defectuoſus. Sꝫ quocūq̄ꝫ iſtoꝝ deficiēte nullū ē ſacr̄m:
vt q neſcit nec ītēdit:nec pōt ꝓferre v̄ba:no pōt ɔferre ſa
cramētū.ğ ⁊c̄. Et hoc ītelligēdū ē qñ ē malus ī iſto genere
ſimpl̄r:q2 ſi ſꝫ q̄d:vt ſi neſcit ita bene ꝓferre ſicꝫ cleric vl̄
q2 nō expꝰtꝰ vl̄ bleſus vl̄ lingue latine ignarus: ſicut dr̄ de
ɔſe.d.4.c.pe.qui baptizat ī noīe p̄ria ⁊c̄.nihilominus eſſet
verū ſacr̄ꝫ:q2 defectꝰ ſꝫ q̄d nō anfert effectū ſimpl̄r: Lꝫ āt
in miſtro reſpectu ſacr̄i baptiſmi nō req̄rat̄:vt dictū ē: niſi
velle:ſcire:⁊ poſſe facti: tñ reſpectu alioꝝ ſacroꝝ requirit̄
ſcire:velle ⁊ poſſe:nō ſolū facti:īmo ēt iuris:ſicut ad ɔficiē
dū vel ordinādū:nō ſolū ſufficit ꝙ ſciat:⁊ velit: ⁊ poſſit v̄
ba ꝓferre: ſꝫ ꝙ recepit illa q̄ ſūt de eēntia ſacr̄i ordīs: ⁊ cō
ſecratiōis ep̄al̄:ita ꝙ ſi aliq̄d de eēntialibꝰ deſit nihil agit.
Si aūt aliq̄d coꝝ q̄ ſūt accñtalia:puta q̄ nō ſūt de nec̄itate
ſacr̄i ſꝫ p̄cepti:ſine illis q̄dē ɔfert ſacr̄ꝫ:ſꝫ male ɔfert q̄ꝫtuꝫ
ad ſe:nec aliꝰ ſi ſciret deberet reciꝑe. ¶ Scdꝫ pꝫ.ſ.ꝙ a ma
lis malitia moris pōt ɔferri verꝰ baptiſmꝰ. Prio:q2 ea q̄ ꝑ
tinēt ad ſacr̄a neceſſitatis debent eē cōiſſima ⁊ notiſſima.
baptiſmꝰ ē hmꝰ:p̄cipue quo ad ꝑuulos q nō hñt aliud reme
diū ſalutis. Bonitas aūt moralis q̄ ē ꝑ gr̄aꝫ nō ē cōiſſima
nec notiſſima:ſꝫ eſt valde rara ⁊ ignota:ğ nō req̄rit̄ ī ſacro
baptiſmi. Scdo:q2 illd qd ɔſiſtit ī oꝑe oꝑato nō viciat̄ ex
demerito oꝑantis:ſi tñ ɔcurrūt q̄ ſūt de nec̄itate oꝑis: ſed
oē ſacr̄ꝫ ɔſiſtit ī oꝑe oꝑato:ğ nō viciat̄ ex malicia:vl̄ deme
rito oꝑantis miſtri. Hoc idē dic̄ Aug. ſuꝑ Jo. ꝑte pª omel.
6ª. Et recitat̄ d ɔſecra.di.4.c. Ego dico:⁊ nos dicimꝰ ꝙ iu
ſtos dꝫ eē tāti iudici miſtros. Sīt āt miſtri iuſti ſi volūt: ſi
āt nolūt eē iuſti q ī cathedra Moyſi ſedēt: ſecurū me fec̄
magr̄ meꝰ:de quo dic̄ ſpūs ſcūs. Hic ē q baptizat. Et idem
hētur eadē di. Rōanꝰ pōtifex: ⁊ pl̄ibꝰ alijs locis. Et ſic pꝫ
p̄ria ɔ̄. ¶ Scda ɔ̄ ē:ꝙ malus miſter ēt ɔfert rē ſacr̄i: ⁊ eq̄
lē ſicꝫ bonꝰ:illā inq̄ꝫ q̄ ē ex oꝑe oꝑato:lꝫ aliā:puta ꝙ baptiçā
do ſanet̄ leproſꝰ aut hmꝰ:q̄ ſūt ꝑ accñs:poſſit maiorē hr̄e ex
bōitate miſtri. Rō ē.q2 ſicut adhibēs ignē ɔburit nec diuer
ſificat̄ ɔbuſtio ꝑꝑ diuerſitatē adhibētiū:ſic ⁊ hꝫ vbi miſter
ſacr̄i nō ē niſi adhibēs ſicꝫ ī bapº. Ubi aūt ī miſtro requirit̄
aliq̄d ſpāle:puta ꝙ ſit ſacerdos vl̄ ep̄s:tūc ſil̄r ſicꝫ ex bona
arte fac̄ hō malus bonā archā:ſic ex bono charactere ma
lus ſacerdos vel ep̄s facit bonū opꝰ oꝑatū: quod ē ſacr̄m.
¶ Tertia ɔ̄ ē:ꝙ malus peccat ɔferēdo ſacr̄ꝫ baptiſmi. Et
q2 iſta ē dubia:iō circa eā ſic ꝓcedet̄: q2 p̄mo ponet̄ circa
hoc opio cōis. ſcdo opio ɔ̄ria ſingularis. 3º arguet̄ ɔ̄ eā. 4º
rñdebit̄ ad argumēta ſcde opīonis. Eſt ğ cōis opio: ꝙ pec
cator peccat baptizādo vt miſter ⁊ cū ſolēnitate:nō aūt in
caſu neceſſitatis:⁊ ſine ſolēnitate. ¶ Rō primi eſt: q2 irre
uerētia circa ſacr̄ꝫ vr̄ eē pctm̄ mortale. ſꝫ mali ɔferēdo ſa
cramētū faciūt irreuerētiā ſacr̄o:ē enī irreuerētia cū vaſa
ſantitatis tractātur ab īmūdis:ğ ⁊c̄. ¶ Confirmatur hoc
ꝑ Dio. de celeſti hierarchia q dic̄ ꝙ īmūdis ſacra ſimbola

⁊ firma ſacr̄alia tractare vel tāgere nephas ē. ¶ Scdo q2
minꝰ maluꝫ fuit:vt videt̄ accedere ad ſacr̄a ve.le.cū īmu
dicia ꝓhibita in lege q̄ꝫ accedere ad ſacr̄a no.le.cū īmūdi
cia ɔſciētie: ſꝫ p̄mū fuit pctm̄ mortale:ğ ⁊ ſcdꝫ. Minor ꝓ
bat̄ ꝑ illud leuit.22. Oīs hō de ſtirpe vr̄a:in quo ē īmūdi
cia: qui acceſſerit ad ɔſecrata ꝑibit coraꝫ dño. Hoc dicunt
canōes.i.q.i.c. Remiſſionē pctoꝝ: vbi dr̄ ꝙ q̄uis ſacr̄ꝫ ad
moduꝫ lucis ab īmūdis ɔtaminari nō poſſit:ipſi tñ ꝑnitio
ſe habēt:q̄ꝫq̄ꝫ alijs ſalubriter ⁊ vtiliter adminiſtrent. Et.e.
.q.c.ꝑ Iſaiā:dicit̄ ꝙ ſacr̄a obſunt idigne tractātibꝰ: ꝓſunt
tamē ꝑ eos digne ſumētibꝰ. ¶ Rō ſcdi eſt:q2 q baptiçat ī
caſu neceſſitatis ⁊ ſine ſolēnitate:nō baptiçat vt miniſter:
ſed ſicꝫ vetula baptiçaret:iō nihil īdebitū videt̄ agere ɔtra
miniſteriū ſuū. Excuſat ēt eū caſus neceſſitatis. ¶ Scdo
ponēda eſt opio ſinglaris. Dicunt.n.alij ɔ̄ iſtos ꝙ in nullo
caſu malus miſter pōt baptiçare q̄n peccet:q2 ſemꝑ bapti
çat vt miniſter:nec caſus nec̄itatis eū excuſat:qd ꝓbāt ſic.
Qd nō pōt aliq̄s facere niſi miſter:nō pōt aliq̄s facere niſi
vt miniſter:ſed admiſtrare qdcūq̄ꝫ ſacr̄ꝫ:nō pōt niſi mini
ſter tm̄:ille.ſ.q ex ordine diuio eſt miſter: q2 miſter eſt de
nec̄itate ſacr̄i:ſicꝫ mā vel forma:ğ nullus pōt miniſtrare ſa
cramētū niſi vt miſter. Jō dꝫ ꝙ q̄cūq̄ꝫ baptiçat: ſi ē verus
baptiſmꝰ ꝙ ſit miſter baptiſmi: ⁊ ꝙ baptiçet vt miniſter:
lꝫ nō in ſolēnitate ab eccl̄ia inſtituta. Solēnitas.n. nō dat
ei eſſe miſtrū:ſed ē ſignū miſterij ſui. Ex quo ꝓbāt ſcdo ꝙ
nullus caſus nec̄itatis excuſat eū: q2 caſus euitabilis nō ē
caſus neceſſariꝰ excuſabilitatis a peccato:q2 eſt volūtariꝰ:
ſiue nō tollit rōnē volūtarij:ſꝫ talis videt̄ iſte caſus:q2 ſi ī
cūbit alicui baptizare puerū morientē: ⁊ eſt ſibi ɔſcius de
peccato mortali:eiꝰ eſt hēre diſplicētiā de illo pctō: ⁊ tunc
pōt ſine ſcrupulo puerū baptizare: igit̄ talis caſus nec̄itatī
nō excuſat baptiçātē q̄n peccet. ¶ Tertio arguēduꝫ eſt ɔ̄
opinionē iſtā ſic:q2 qñ ad adminiſtrationē ſacr̄i req̄rit̄ ſācti
tas miſtri:ſolet ad hoc ipm miſter ſcificari. Qñ aūt ad ad
miſtrationē ſacr̄i nō dꝫ miſtrū ſcificari exteriꝰ:ꝑ ɔ̄ñs nō dꝫ
ipm eē ſcm̄ interiꝰ:cū exterior ſcificatio ſit ſignū iterioris:
⁊ ad eā ordinet̄ ſicut ad finē:ꝑꝑ qd ſacr̄a q̄ nō pñt miſtrari
niſi a miſtro ſcificato exteriꝰ videt̄ ꝙ nullo mō poſſint mi
niſtrari niſi a miſtro ſcificato iteriꝰ. Et ſic q̄cūq̄ꝫ celebrat
vel iungit:ɔfirmat:vel ordinat:vel abſoluit in mortali exi
ſtens:mortal̄r peccat. Sꝫ miſtrare illa ad quoꝝ ꝑ ſe admi
ſtrationē:nō req̄rit̄ ſcificatio miſtri exteriꝰ: ſine interiori
ſcītate:maxīe in nec̄itate:nō videt̄ pctm̄ mortale. vñ audi
re ɔfeſſionē morietis ſine abſolutione idicatiua: qd pōt ēt
nō ſacerdos:itē baptizare in nec̄itate:qd pōt ēt gētilis: vr̄
nō eē pctm̄. Et ſi peccator ſine pctō pōt ɔtingere corpꝰ dñi
qd ceccidit in lutū:ne brutū ipm ɔculcet:vel comedat:in q̄
eſt ſcītas formal̄r:multo magis ne aīa paruuli ꝑeat:pt pec
cator tāgere id in quo nō ē ſcītas niſi v̄tual̄r.ſ.aquā baptiſ
mi. ¶ P̄.nō videt̄ ꝙ pctor ɔ̄hēs mr̄imoniū peccet:cuꝫ tñ
eēntia mr̄imonij ɔſiſtat in mutuo ɔſenſu ꝑ verba vniꝰ: al
teri exp̄ſſa:hꝫ enī cōſenſus ſacr̄m miſtrat: nō aūt ſacerdos
hñdicēs:q ſolū ſacr̄ale qddā adhibet. ¶ Quarto rñdēduꝫ
eſt ad argumēta ſcde opionis:⁊ dōꝫ ꝙ maior p̄mi argumē
ti q̄ꝫtū eſt ex forma ē falſa:q2 hō nō pt baptizare niſi ſit co
loratꝰ:q2 ſi nō ſit coloratꝰ nō ē hō:nō tñ baptizat inq̄ꝫtū co
loratꝰ:tñ ɔcedendū eſt gr̄a mãe: ꝙ hō nō baptizat: niſi vt
miſter xp̄i ⁊ ſacr̄i. nec tñ iudex: qui vt miſter xp̄i ⁊ legis ſu
ſpēdit latronē iudicādo:⁊ carnifex exercēdo actū: ꝑꝑ hoc
peccat:poſito ēt ꝙ ſint in pctō. Sꝫ q facit aliq̄d inq̄ꝫtū mi
niſter eccl̄ie ſcūs ⁊ ſcificatꝰ:ille niſi ſcūs ſit peccat. Sꝫ ſi fa
cit aliq̄d:nō inq̄ꝫtū miniſter eccl̄ie:ad hoc ipm ſcificatꝰ ex
terius:q2 hꝫ idē de volūtate eccl̄ie facit miſter nō ſcificatꝰ
tūc ſecus eſt. Uñ ſi māchus videret puerū morientē: cōſu
lere deberet pctori:ēt dicenti ſe nolle de pctō penitere: vt
baptizaret eū:⁊ tñ nulli conſulendū eſt ꝙ peccet. ¶ P̄. de

cretal̄ dicit recipiēdā eē ɔfeſſionē eiꝰ: qui ēt dicit ſe de pec
cato nō penitere:⁊ ſic ēt ɔſulit̄ ei lꝫ immūdo ſacr̄m tāgere.
Sꝫ hoc nō facit vt miſter ad hoc ſcificatꝰ:ſicut ſacer dos q
abſoluit. ¶ Itē dicit Inno. ex̄ de pe. ⁊ re.c. ꝙ in te:ꝙ ſacer
dos peccator in nec̄itate cōicās morietem excuſat̄ a pctō. *Casus in quo subdyacon^9 excōicatus dicens eplas nō fit irreg^s.*
Sil̄iter ſi aliq̄s nō ſolēniter dicat epiſtolā ſicꝫ ⁊ laicus ſcae
ret:q̄ꝫuis ſit ſubdiaconꝰ excōicatꝰ:irregularis nō ē: q2 non
admiſtrat in ſuo ordine ſolēniter ſicut ꝑus:ğ a ſiſi in ꝓpo
ſito. Uñ tūc peccat qñ admiſtrat ſolēniter ſacr̄ꝫ ſolēnitate
ab eccl̄ia īſtituta:q2 ſic miſtrare nō dꝫ:niſi q ad hoc ē ſolēni
ter ɔſecratꝰ. Et lꝫ ſolēnitas ſacr̄i qd dat:nō faciat ipꝫ mini
ſtrū:tñ ſupponit eū:nt req̄rit miſtrū ſolēnē ⁊ ſolēniter ſcifi
catū. Uñ ſolēnitas ſacr̄i req̄rit ſolēnitateꝫ miſtri. Et ſicut
ſolēnitas req̄rit ſolēnitatē:ſic ſcītas ſcificationē. ¶ Ad ſe *Ad 2m.*
cūdū de neceſſitate dōꝫ ꝙ īmo fuit poſſibile tale eſſe īpe
dimētū:ꝙ ipſe nō pōt āmouere:vt ſi eſt cathecuminꝰ:non
baptiçatꝰ:nō pōt ſeipſuꝫ baptiçare:ſaltē baptiſmo flumīs.
Itē ſi eſt excōicatꝰ nō pōt ſeipſuꝫ abſoluere: ⁊ ſic neceſſita
tur ī ſuo īpedimēto remanere. Et tñ hoc nō obſtāte pōt ⁊
dꝫ baptiçare multo magis q̄ꝫ fame morietē paſcere. Et tñ
excōicatꝰ eſt magis ſeparatꝰ a ſcīs q̄ꝫ pctor. Plus eniꝫ pec
caret ſciēs ſe excōicatū ſi celebraret anteq̄ꝫ abſolueret̄:da
to q ꝺe oī pctō eſſet ɔtritꝰ:q̄ꝫ nō excōicatꝰ ſi in pctō morta
li celebraret. Et q̄cq̄d ſit de hoc adminꝰ ep̄us ɔferēs ordi *Aurea Solutio.*
nes plus peccaret excōicatꝰ: q̄ꝫ in pctō mortali exñs. Uñ
plus punit̄ ⁊ ipe:⁊ q ſciēter ab ipo reciꝑet. Et tñ nō obſtāte
ꝙ magis ſit ꝓhibitū excōicato ɔferre ſacr̄m q̄ꝫ peccatori:
tñ excōicatꝰ in neceſſitate baptiçās nō peccat:ğ multo mi
nus peccator. ¶ Itē pōt dici ꝙ ſola nec̄itas nō excuſat:q2 *2ª solu^o.*
nō eſt nec̄itas abſolute ſicut bene arguitur:q2 ita hꝫ ſacer
dos neceſſe baptiçare puerū ſolēniter: qñ requirit̄ ī eccl̄ia
ſicut vetula qñ morit̄. Et ſic peccaret mortal̄r ſi renueret.
Nec ꝑꝑ hoc excuſat̄ ſi eſt in pctō mortali:q2 pōt penitere.
Sꝫ qñ nec̄itas eſt tāta ꝙ ipe ſacr̄m miniſtrat:ſine tñ ſolen
nitate illa q̄ eſt ꝓpria miſtro eccl̄ie:q ad hoc eſt ɔſecratus
talis nec̄itas excuſat:q2 tūc nō miſtrat vt miſter ſcificatꝰ:
ꝑ ɔ̄ñs nō requirit̄ ꝙ ſit ipſe ſcūs iteriꝰ:ſicut nec ꝙ ſcifica
tus exteriꝰ. Itē neceſſitas facit ꝙ ipſe nō ex cōtēptu hꝫ fac̄:
ſꝫ cū dolore ⁊ inuitꝰ timēs ꝙ plus peccaret ſi omitteret:⁊
ſic nō exhibet irreuerētiā ſacro nec ɔtēptū:ſicut ille q nul
la neceſſitate īminēte ſe ſpōte ingerit: Qui ēt ſolēniter ſa
cramēta miſtrat mētit̄ facto in eo ꝙ eſt xp̄iane religiōis:
oſtēdēs ſe ſanctū in veſtibus ſacris:ſaltē ſtolla: cū tñ ſcūs
nō ſit. Sed q vt vetula baptiçat nullā ſcītatē oſtētat:ſꝫ ſo
luꝫ hic eſt ꝙ ſacr̄m pollutꝰ tāgit:ſicut ⁊ ille qui corpꝰ dñi
cū eū metu ⁊ tremore:lꝫ peccator de luto recolligit. ¶ Ul̄ *3ª solu^o.*
pōt dici ꝙ ē hic neceſſitas: q2 de quolibet peccato mortali
dꝫ hō in ſpeciali ɔteri. Et iō magnꝰ peccator:ſi deberet do
lere de ſingulis:anteq̄ꝫ de ſingulis doluiſſet:ɔtingeret par
uulū baptiçādū:qñq̄ꝫ ſine baptiſmo mori. Uñ ſi tūc dolo
re cordis cōtritus in gn̄ali:currat ⁊ ipſuꝫ baptiçet: cū ꝓpo
ſito ɔfitēdi ⁊ ɔterēdi poſtea in ſpāli melius facit. Et ideo *Media via inceden^s doctor.*
poſſet īueniri via media talis: de illo q eſt in neceſſitate ⁊
ſine ſolēnitate baptiçat:q2 aut recolit de pctō: nec atterit̄:
nec cōterit̄ de pctō:ſꝫ vult in pctō remanere:⁊ nihilominꝰ
vult baptizare:⁊ tūc ſi ē talis q ſcire debeat:ꝙ hmꝰ a pctori
bus ɔtingi nō deberēt:q̄ꝫuis nō ex libidine: nec ex ɔtēptu
baptiçet:ſꝫ ītuitu neceſſitatis hoc facit: nō excuſat̄ ab irre
uerētia ⁊ ɔtēptu:q2 ſic ɔſcīa ei dicebat vl̄ dicere debebat:
īmūde:tu nūc ſancta ɔtractas: Et ſic ē v̄a ſuꝑior opio. q2 ⁊
miſter ē:⁊ neceſſe nō hꝫ cū pctō baptiçare: lꝫ nec̄e habeat
baptiçare. Si aūt cū metu ⁊ tremore:⁊ dolēs de peccato ī
gn̄ali:lꝫ ꝓpter hoc ſciat ſe de pctō nō mundari: ſub ſpe tñ
ad plenū ɔterēdi:vl̄ q2 eſt excōicatꝰ:⁊ nō pt abſolui: vl̄ ꝑꝑ
aliq̄d hmꝰ hoc facit: tūc excuſat̄: argº illoꝝ q īmūdi mādu
cauerūt paſcha:q2 nō ita cito forte poterāt purificari ꝑ q̄bꝰ

Ezechias orauit: ⁊ deus cito remiſit. Et ſic ē vā opio Tho. Sʒ q ſolēniter baptiçat ex quo nō eſt piculū in mora pus dʒ ſe pfecta pnīa lauare: vel ſaltē ſi ſacerdos nō adeſt: dʒ ſe lauare p pfectā ꝯtritionē. Si aūt nō recoleret: nō facere irreuerētiā ſacro ⁊ excuſaṫ. ¶ Ad rōnes in oppoſitū ē dōʒ. Ad primā ꝙ eē idebitū miniſtrū quo ad ſubaʒ miniſterij: facit ſacrʒ nullū: ſicut indebita mā ⁊ idebita forma ſubalr. Sicut .n. in nō aqua nō eſt baptiſm⁹: ſic a non hoīe: puta ab angelo bono vel malo vel aīa ſeparata: nō eſt baptiſm⁹: ſed indebit⁹ miniſter quo ad circūſtātiā p accñs ſe habētē facit qdē ſibi malū baptiſmū: nō in ſe ⁊ abſolute ſicut eſt de inā imūda ⁊ forma corrupta. Nō .n. de ſuba miniſtri in baptiſmo eſt plus: niſi hūanitas ⁊ itentio ⁊ tactus materie: ſicut de ſuba forme eſt platio ⁊ ſignificatio: ⁊ de ſuba māe ꝙ ſit aqua q̄ poſſit abluere ⁊ imergere vel aſpergere. Uñ glaties q̄ etiā manet ifra ſpēm aque durāte tali diſpoſitiōe nō videṫ ꝯueniēs mā: qꝛ de cryſtallo que deſinit eſſe aqua: nō ē dubiū. Sʒ ⁊ de aqua bñdicta videṫ ꝙ ſi eſt ꝯgelata nō habeat effectū ſuū: qꝛ ad aſpergēdū bñdicitur: ⁊ aſpgere nō pōt. Sʒ qꝛ ad ſuā nāʒ redire pōt: nō deſinit eſſe bñdicta: qꝛ reſoluta nō ē iterū bñdicēda. Similr etiā fons baptiſterij lʒ in hyeme q̄diu eſt ꝯgelatus nō poſſit i eo ve baptizari niſi igne diſſoluaṫ: poſtq̄ tñ liq̄factus ē ſine iterata bñdictione: lʒ ide baptiçari. ¶ Ad zᵐ dōm: ꝙ malus hō ē mēbrū aridū quo ad meritū; nō quo ad miniſteriū. ¶ Uel pōt dici ꝙ ad hoc ꝙ pficiat ſibi ē mēbrū aridū: ſʒ ad hoc ꝙ alij pficiat nō: qꝛ ſicut carnifex baptizat martyrē in ſanguie: ita malus hō in flumine: niſi ꝙ ibi eſt occaſio: hic aūt eſt cā per ſe: ⁊ nō cā ſine qua nō. ¶ Uel poteſt dici ꝙ mēbrū aridū nō pōt in ea q̄ ſūt ppria mēbro: vt viuū eſt vel vt mēbrū eſt: qꝛ eſt mēbrū equiuoce: ſicut oculus cecus ē oculus equoce. Dico aūt nō quo ad ſubſtātiā: ſicut hō mortuus: ſed quo ad accñtalē ppͥetatē: que ē ppria mēbro: ſed illa q̄ pōt nō mēbrū: nō dʒ tollere a mēbro arido: ſicut cū eo tāgere: ſicut cū baculo. Baptizare autē nō eſt ppriū mēbri xp̄i: qꝛ iudeus vel paganus hoc poſſūt qui nō ſunt mēbra xp̄i: g̊ malus xp̄ianus qui eſt mēbrū aridum chriſti: ppter hoc nō ipedtur. Qō III

Tertio querit̄ vtrū liceat petere vl̄ recipere baptiſmū a malo miſtro. Et videṫ ꝙ nō: qꝛ nō lʒ ꝯſentire malo quin potius melius ē oīa mala pati: ex̄ de his q̄ vi metuſue cā fiūt. c. ſacris. ⁊ .3. ethi. ⁊ Ro. p. nō ſolū q faciūt ſed q ꝯſentiūt: ſed malus peccat baptiçando: g̊ ⁊ iſte q ꝯſentit: petendo: vel recipiēdo. ¶ Contra nemini facit iniuriā: qui ſuo iure vtiṫ: ⁊ peccatuʒ vni⁹ nō dʒ alteri nocere: ſed ius parochiani eſt a curato petere ſacrā p ſe ⁊ pro ſuis: g̊ hoc iure ppter peccatū illi⁹ nō dʒ puari: nec peccat hoc iure vtēs. ¶ Rñ°. tria ſūt faciēda. Prīo poneṫ opio quorūdā probabilis. Scdō ingreṫ de ipſa q̄ſtiuʒ ad multa. Tertio in ſpeciali q̄ſtū ad articulū de ſymonia in baptiſmo.

Quantum ad primū ſciēdum eſt ſʒ aliquos: ꝙ miniſter vel eſt pciſus ab ecclīa: qꝛ hereticus vel excōicat⁹: aut nō: ſi pciſus: aut baptiçandus eſt puer vel adult⁹: ſi puer nō peccat: cū non habeat vſuʒ rōnis ſiue libi arbitrij: ſed offerēs illū peccat in illo caſu: in quo adult⁹ peccaret offerēdo ſeipſum. Si aūt ſit adult⁹: aut latet eū pbabilr talē miniſtrū eſſe pciſum: ⁊ tūc non peccat: qꝛ talis ignorātia eū excuſat: aut nō latet eū: ⁊ tunc peccat mortalr recipiēdo ab eo baptiſmū. Rō eſt: qꝛ eodē precepto quo pcipiṫ excōicato vel cuicūq̄ ab ecclīa pciſo: ne ſe ꝯiūgat diuinis pcipiṫ cuilibet ne ſibi cōicet in eiſdē: ſʒ pciſus iungēdo ſe adminiſtrationi diuinoꝝ peccat mortalr faciēdo ꝯ pceptū eccleſie: g̊ recipiēs ab ipſo ſacrm peccat mortalr faciēdo ꝯtra idē pceptū. Et hoc eſt intelligendū: niſi in caſu extreme neceſſitatis: q nō pōt ab ecclīa phiberi: in quo caſu pōt qlibet recipe ſacrʒ baptiſmi a iudeo pagano vel heretico. Si aūt miniſter nō eſt pciſus: ſʒ tñ peccator: nō peccat recipiēs ab eo baptiſmū. qꝛ ſi aliquo modo peccaret: hoc nō eſſet niſi qꝛ videṫ eū inducere ad peccandū: petēdo ab eo ſacrm: qd̄ ille nō pōt ꝯferre niſi peccādo: ſʒ hoc nō dʒ: qꝛ cū malus miniſter poſſit in momēto penitere de pctō cōmiſſo: pbabilr ignorabiṫ ab eo qui petit baptiſmū: qn ille penituerit vel nō: ⁊ in dubio ē melior ps ſupponēda. Et ſiue penituerit ſiue nō: petēs ab eo bapᵐ nō inducit eū ad peccandū: cū iſte ſolū petat ius ſuū: ⁊ ille ſi vult pōt ſine peccato ei exhibere. Si vō miniſter eēt adeo malus ꝙ nō vellet ſine pecunia baptiçare: nullo mō eēt p baptiſmo pecunia ſibi dāda: qꝛ hoc eēt ſimonia: ⁊ nō ſūt facienda mala vt veniāt bona. Ro. 3. Sed in hoc caſu ſi ſit adult⁹: ⁊ nō hʒ aliū q eū baptizet: ſufficit ei ꝯtritio ⁊ fides ad ſalutē. Nec tñ ppter hoc dʒ baptiçare ſeipſuʒ: qꝛ nullū eēt ſacrm: eo ꝙ ſicut in gnātione corporali: alius eſt generans: alter q gnātur: ſic ⁊ in regnātiōe ſpūali que ē baptiſmus. Uñ qd̄ dicit Inno. 3. de quodā iudeo q baptiçauit ſeipſuʒ: Qꝛ ſi ꝯtinuo deceſſiſſet: ꝙ ad patriā euolaſſet: intelligendū eſt: ꝙ hoc nō fuiſſet vtute ſacri qd̄ qdeʒ nullū fuit: ſed ppter fidē ⁊ deuotionē quā habuit: maxime cū expoſuerit ſe piculo mortis: qñ iter iudeos exiſtēs ſeipſū baptizauit: vt recitaṫ extra de bap. ⁊ eius effectu. c. debitū. Si aūt ſit paruulus: quē ſacerdos nō vult baptizare niſi p pecunia: tūc puer baptiçādus eſt ab offerēte ſi ſit neceſſitas: aliogn reſeruādus eſt quouſq̄ ſit alius miniſter: q eū gratis baptizet. Si aūt ſit neceſſitas ⁊ offerēs ñ habeat aquā: nec ꝯſecratā nec nō ꝯſecratā: niſi emat eā a ſacerdote: qui vult rōne ꝯſecrationis eā plus vēdere: tūc dōm eſt ꝙ offerens nō dʒ eā plus emere rōne ꝯſecratiōis: qꝛ hoc eſſet ſimonia: ſʒ pōt aquā vt aqua ē: qꝛ talis ſufficit ad baptiſmū rōne indigētie ſue: q̄ tūcūq̄ care emere: qꝛ etiaʒ in qbuſcunq̄ alijs reb⁹ augeṫ ptiū pp indigētiā rei.

Secundo inquirendū eſt de iſtis. Prīo eniʒ qd̄ diciṫ ꝙ offerēs paruulū pciſo peccat ſic peccaret adultus recipiēs vel offerēs ſeipſuʒ: videṫ ꝙ nō ſolum tñ peccet ſed ꝙ plus: qꝛ adult⁹ nō pōt baptizare ſeipſuʒ. Unde ſi alij nō pōt ſe offerre neceſſitaṫ ſe iſti offerre. Sʒ q aliū offert: cū i neceſſitate poſſit eū baptizare: nō neceſſe hʒ excōicato offerre. ¶ Qꝛ aūt dicūt vtrūq̄ obligari eodem pcepto nō videṫ: qꝛ qd̄ eſt ꝯ idē pceptū videṫ eē idē vel eq̄le peccatū: plus aūt peccat: vt videṫ excōicat⁹ ſe ingerens diuinis; q̄ q ei cōicat in diuinis: ⁊ plus videṫ peccare excōicatus pticipās cū alijs in cōib⁹: q̄ illi q euʒ recipiūt. qñq̄ tñ pari pena puniūtur: vt in participatiōe in crimine criminoſo: qñq̄ plus puniṫ ſe ingerēs q̄ recipiēs. Nō. eniʒ audiēs miſſaʒ excōicati: fit irregularis ſicut ille. Qñq̄ ecōtra plus ali⁹: ſicut recipiēs ad diuina publice excōicatū: fit ſuſpēſus: nō aūt ille ſe ingerēs. Sʒ ꝯ hoc videṫ: ꝙ lʒ ab excōicato petere debituʒ. Uñ cuʒ debeat filios parochianoruʒ ſuoꝝ baptizare: lʒ ab eo petere hoc debituʒ. ¶ Solo: veruʒ eſt de debito corporali: ⁊ de ſpūali qd̄ nō eſt phibitū ſoluere. Uñ teneṫ horas dicere: ſʒ phibitū eſt ei celebrare: ⁊ ſacrā ꝯferre. Uñ hoc nō eſt ab eo p nūc debitū: ſʒ indebituʒ. Nec pp hoc reportat ex malo ſuo cōmoduʒ: ſʒ incōmodū. Si dicaṫ ꝙ ab vſurario qñq̄ lʒ accipe ſub vſuris: nō obſtat: qꝛ ſic nō ē phibitū vbi ē neceſſitas ⁊ euidēs vtilitas: Cū excōicato aūt ē oīno phibituʒ cōicare maxie in diuinis. ¶ Si autē in villa ē vn° ſolus curat⁹: ⁊ ipſe ſit excōicat⁹: nec ſit vicari°: nūquid licet eoipſo ſe vel aliū offerre alteri⁹ ville curato; ad baptiſmū ⁊ ad alia ſacrā: Uṫ ꝙ ſic: ſicut qñ eps̄ eſt ſuſpēſus a collatiōe ordinū: eoipſo lʒ ire ad aliuʒ: poſtq̄ inotuerit de tpib⁹ ordin. c. Eos qui li. 6. ¶ Sed ꝯ eſt: qꝛ nō eſt expſſum: ꝙ in iſto caſu liceat alteri parochiano miſtrare ſacrā: qd̄ phibitū eſt a iure cōi: niſi p recurſuʒ ad ſupiorē: ⁊ licētiā ei⁹. Si aūt ē pctōr nō pciſus: nō peccat ſupponēdo eū penitētē: nec ēt ſupponēdo ꝯtriuʒ: qꝛ petit ius ſuū: qd̄ ille ſi vult iuſte ⁊ licite reddere pōt. Sʒ pciſus iudicādus ē nō ſolū q excōicat⁹ eſt: ſʒ ēt q publicus fornicator ē: a quo nullus dʒ miſſaʒ audire: nec ſacrā recipere: ex̄ de vita ⁊ ho. cle. c. vlt. ¶ Sʒ rō ſua nō vṙ valere in hoc qd̄ dicit: nō peccat: niſi qꝛ vṙ eū iducere. Nā ille q non iducit hoīeʒ ad celebrādū: ſʒ ponit ſe ad audiēdū ei⁹ miſſā incheatā: ex hoc ſolū pōt peccare mortalr: qꝛ recipit ab eo diuina ⁊ ei pticipat ⁊ cōicat in dīnis: lʒ eū ad hoc nō inducat: g̊ nō pp hoc ñ peccat: qꝛ nō iducit: cū nō iducēdo poſſit peccare: ſed vl̄ qꝛ ius ſuū recipit aut repetit: vl̄ qꝛ neſcit eū peccare baptizādo: qa neſcit eū i pctō eē: lʒ ſciat fuiſſe. Si dicaṫ ꝙ a pctōre nō pciſo nō lʒ petere ſacrā: qa nō licet ei ſoluere: ſic ⁊ de excōicato dṙ ne hō cōicet ei in delicto. Dōʒ ꝙ imo licet ei ſoluere: qꝛ pōt i momēto penitere.

Tertio ingrēdū ē ſpāliter de ſimōia circa hoc. Et ſtatim dōʒ ꝙ nullo mō licet dare pecuniā pro ſe vel pro alio baptizādo. Si dicaṫ ꝙ lʒ ille intēderet vēdere baptiſmū: iſte aūt nolit eū emere ſʒ vexationē ſuā redimere: cū ali⁹ velit eū puare iure ſibi debito nō peccat: ñ valet: qa aliud eſt redimere vexationē ab illo q pōt de fcō obeſſe: ⁊ nihil de iure pdeſſe: ſic qñ elect⁹ canonice dat ipedientibʒ iniuſte: p quoꝝ ceſſationē nihil iuris acqrit qd̄ forte licet: aliud ē dare ꝯfirmatori q teneṫ ꝯfirmare vt cōfirmet: p quā ꝯfirmationē ius acqriṫ. Hoc .n. ius ſpūale ſibi emēdo acqrere: ⁊ ñ ſolū ab acqſito ipediᵐ facti amouere. Uñ illicitū eſt. Et ſic de illo q p pecunia baptiçat q charactere ⁊ alia ſpūalia mediāte ſacro hʒ ꝯferre. ¶ Qd̄ aūt dicūt in iſto caſu nullū debere baptizare ſeipſuʒ: ſic nec i generatiōe carnali qs gnāt ſeipſuʒ: verū ē: nō tñ pp hoc credendū ē ſiītudinē i oīb⁹ alijs eē ſuādā. ſ. ꝙ qcūq̄ pōt generare carnalr: poſſit baptizare ⁊ non alius: qꝛ multi ſunt frigidi: maleficiati: ſpadōes: vetuli: ipotētes ad generādū ⁊ mulieres ſteriles: q tñ oēs pñt baptizare. Ecōuerſo autē mut⁹ gnāre pōt: q tñ baptizare nō pōt. De iudeo q ſe baptizauit: dōʒ ꝙ in hoc errauit: ſʒ excuſaṫ pp ignorātiā. Uṫ forte noluit ſe baptizare ſʒ ex deuotiōe aliqd̄ expſſiuū baptiſmi voluit oſtēdere: ſic ⁊ ſoli moriētes terrā vel aliō ꝯſignificatiuū recipiūt in ore in repñtationē ⁊ memoriā eucharīſtie. Si paruulus eſt ⁊ nō ſit piculū dʒ expectare idoneuʒ miſtrū: qꝛ ſolus ſacerdos ex officio baptizare hʒ nec alij licet niſi in necītate: tñ qñcūq̄ ſua ꝯſciētia dictabit ei ꝙ puer eſt in piculo moriēdi anteq̄ veniat potēs ⁊ debēs ⁊ volens baptizare ipe nō ſolū pōt ſʒ ēt dʒ eū baptizare ſi ſciat formā baptiſmi: quā tñ nullus ſcire teneṫ niſi curatus ad quē ex offō ptinet ⁊ forte obſtetrices q̄ ex offō ſuo per accidens plus habēt hoc facere q̄ alij: q̄uis pñte clerico deberet laycus cedere: ⁊ mulier viro ⁊ eū docere formaʒ ſi ipſa ſciat ⁊ ille nō: ⁊ retinere formā quā ſeruauit: vt ecclīe iudiciuʒ expectet de baptizādo. Sʒ ſi nolit aquā in neceſſitate dare niſi eā carius vēdat rōne cōſecratiōis: nō ē pp hoc carius emēda: q̄uis ꝯſecratio illa nihil reale ponat i aqua ꝯſecrata ſed ſolū relationē rōnis: ſicut ⁊ oēs ꝯſecrationes rebus inaīatis exhibite. Uñ hoc nō ē emere reʒ ſacrā formaliter: ſʒ ſolū rē ſacrā ſignificatiue: ſicut vrina ē ſana: q̄uis ipſuʒ ſacrm put ꝯprehēdit ſimul māṁ ⁊ formā poſſit dici aliqd ſacrū formalr ſi in ipſo eēt vtus ſpūalis ſubiectiue: nō q̄ ſit grā: ſʒ que ſit ad grāʒ diſpoſitiua. Sʒ lʒ vēditor intēdat vēdere ꝯſecrationē: emptor tñ pōt emere nō illaʒ ſʒ aquā ipſaʒ ita care ſicut vult: nec peccat p ſimoniā: qꝛ nō emit ſpūale vel aliqd ſpūali ānexū ſʒ ſpūali ānectēdū. Sicut ſi filius Sichen carius voluit vēdere Abrae ſpeluncā duplicē: qꝛ ſciebat ꝙ volebat ibi facere ſepulchrū. Abraaʒ aūt noluit emere ius ſepulture nec ſepulchrū ſʒ ſimpliceʒ agrū: q nūdū erat religioſus. Silr multi religioſi res ſuas carius vēdūt qꝛ puidēt eos carius empturos vt ibi faciāt ecclīas ſuas ⁊ illis licet plus dare. Nec ē ſimonia nec peccant p iniuſtitiā: qꝛ licet emptori dare gratis qd̄ vult vltra iuſtū pciū ⁊ vēditori diminuere nō ecōuerſo: qꝛ iſtud eſt liberale: aliud aūt eēt illiberale ⁊ iniuſtuʒ. Et iſtud nō ē dubiū ſi aqua nunq̄ fuit bñdicta eo mō quo bñdicunṫ in baptiſterijs in vigilia paſche ⁊ pēthecoſtes: nec ſic bñdicitur aqua p ea que pcedūt baptiſmū ſpūaleʒ. Sed ſi aliq̄ bñdictio pcedit: tūc videṫ nō poſſe excuſari a ſimonia: qꝛ emit vel emere intēdit ſpūale. i. ſubm ſpūalitatis vel ſpūalitati ānexū. ¶ Sʒ dōʒ ꝙ nō oē ſpūalitati annexū phibeṫ vēdi ⁊ emi: ſed quoddā ſic chriſma: oleū ſcm̄ ⁊ hⁿ: ſʒ q̄ ſic ſūt ſpiritualia qꝛ ad hoc ꝯſecrata vt per ipſa vere ſacrā ⁊ ſpūalia tradātur: qꝛ ex ſola iſtōne ecclīe habēt ſcitatē: eiuſdē pmiſſione in necītate emi ⁊ vēdi pñt rōne māe corpalis: ſic vaſa aurea ⁊ argētea ꝯſecrata etiā in ppria forma nō ꝯfracta nec ꝯflata ecclīaſticis pſonis. Uñ cuʒ maior neceſſitas ſit ſubuenire aīe peunti q̄ corpi moriēti: ſi licet p redēptiōe captiuoꝝ ⁊ ſubleuatiōe pauperū calices bñdictos vēdere alteri ecclīe: ſilr licet p ſiti ſi aliter aqua haberi nō pōt aquā bñdictā emere: ⁊ ſilr forte p moriēte corp⁹ ⁊ ſanguinē dñi emere ſi aliud nec iſtud alr poſſit hēri: qꝛ ipſe ſpēs corporales ſunt aliqd nō ſpūale: dū tñ intētio ſit ad corpalitatē nō ad ſpūalitatē: ſic videṫ ꝙ multo magis ad ſaluāduʒ aīam pueri moriētis licet emere aquaʒ fontis bñdicti: lʒ ille pp bñdictionē eā plus velit vendere: dū tñ pp bñdictionem iſte nō itēdat plus dare nec p hoc: ſʒ pro ſola aqua: ⁊ ꝙ reſiduū ſit datū pro pietate ⁊ elyma non amore illi⁹ ſimoniaci cui daṫ: ſed aīe pro q̄ daṫ: ſicut malū granatū plus emiṫ q̄ valeat pro infirmo. Sed qd̄ dicūt ꝙ rōne idigētie pōt care emere: qꝛ pp indigētiā ⁊c. videṫ deficere. p̄ qꝛ nō eſt qd̄ ſi licet emere aliqd qn liceat emere id quātūcūq̄ care etiam ſine indigētia: cū hoc nō faciat emptorē iniuſtuʒ ſi det plus q̄ debeat: ſʒ venditor q accipit plus q̄ debet eſt iniuſtus. Sʒ verū ē ꝙ neceſſitas facit ꝙ licet emere qd̄ alſ nō liceret: ſicut licet vēdere qd̄ alias nō liceret vēdere pp indigētiā: qñ p vēdere ſuccurriṫ idigētie cui alr ſuccurri nō pōt: ſicut dictū eſt de calice. Sic eꝯ licet emere qd̄ alſ non liceret pp indigētiā: cui aliter ſuccurri nō pōt q̄ emēdo ſicut in pposito. Nō .n. plus phibeṫ vēditio ſpūaliū q̄ emptio: vñ ſic pp necītatē pmittiṫ vēditio reꝝ ꝯſecrataruʒ ⁊ bñdictaꝝ: ſic ⁊ emptio. Sʒ q̄uis emēs calicē nō hēat necē emere q nō emēdo poſſet pecuniā mutuare: qꝛ tñ nō tenetur illi neceſſitati ſubuenire: pp ſolā neceſſitatē qua ali⁹ vēdere pōt: iſti emere licet: ſʒ in pposito ſec⁹ ē. Nō .n. vterq̄ excuſaṫ ſic ibi: ſʒ tñ emptor: qꝛ hec necītas q̄ iſte emit licite nō facit aliū licite vēdere: qꝛ nō vēdēdo poterat ſubuenire gratis dādo: ⁊ ſic gratis tenebaṫ ſubuenire. Et idē eēt in caſu vbi teneret emēs calicē paupi ſubuenire: qꝛ peccaret emēdo. Sʒ bona ecclīe plus debenṫ paupib⁹ q̄ alia: ⁊ q̄libʒ ecclīa plus teneṫ ſuis paupib⁹ ſubuenire q̄ alienis: ⁊ ſi ecclīa mō non hʒ alias habebit: ⁊ ſi nō obligat poſtea redimet: pp qd̄ aliqñ emēs vel mutuās ſup rē ſacrā nō tenebaṫ dare nec ſine pignore mutuare: qꝛ forte pdidiſſet: ⁊ tūc licet ei emere vel pignori accipe. Iteʒ hoc qd̄ dicūt de indigētia nō videṫ ad ppoſitū: qꝛ pp cōeʒ hominū indigētiā bñ augereṫ ptiū reꝝ licite: nō aūt pp miſabilē idigētiā vni⁹ dʒ ſibi cari° vēdi: vel ab eo vili⁹ emi. Magis .n. ipiuʒ eſſet care vēdere paupi moriēti fame: qd̄ p vili ptio cōiter hoīes habēt. Et ſilr eꝯ vili pcio emere hēditates pauperū pp illoꝝ pauptatē: ꝯ iuſtitiā ē: h aūt nō ē cōis idigētia ſed particularis: qꝛ ex̄ iſtū caſuʒ iſte nō emeret: q̄uis ēt illa q̄ pp cōem ifirmoꝝ idigētiā cariora ſunt: cari⁹ vēdi poſſint: nunq̄ tñ ppter iſtius ſolius indigētiā. ¶ Ad argumenta patet ex dictis: quia procedunt ſuis vijs.

¶ Quibus liceat baptizare. Di. VI. a

NUnc qbus liceat baptizare addamus. De hoc Iſidorus ait. Conſtat baptiſmū ſolis ſacerdotibꝰ eſſe traditū: ciuſqꝫ miniſteriū: nec ipſis dyaconis iplere eſt licitū abſqꝫ ep̄o vel p̄ſbytero: niſi his ꝓcul abſentibus vltia languoris cogat nec̄itas: qḋ ēt laycis fidelibꝰ ꝑmiſit ex ꝯcilio chartaginēſi qnto. Itē mlier q̄ꝫuis ſcā baptizare nō p̄ſumat: niſi nec̄itate cogente. De illis vero q ab hereticis baptizātur vtꝝ baptizādi ſint q̄ri ſolet. Ad qḋ breuiter dicimꝰ: qꝛ quicūqꝫ ſit q baptizet ſi ſuat̄ forma a xp̄o tradita: verū baptiſmū dat: ⁊ iō q illū ſumit nō dꝫ rebaptizari. Uñ Beda. Siue hereticus ſiue ſciſmaticus ſiue facinoroſus qſqꝫ in ꝯfeſſiōe ſcē trinitatis baptizet: ñ valet ille q baptizatus ē a bonis catholicis rebaptizari ne ꝯfeſſio ⁊ trinitatis īuocatio videat̄ annullari. Itē Augu. Q̄nāuis vnū ſit baptiſma ⁊ hereticoꝝ .ſ. eoꝝ q i noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſci baptizāt: ⁊ eccl'ie catholice tñ q foris eccl'iaꝫ baptizant̄: nō ſumūt ad ſalutē baptiſmū: ſꝫ ad ꝑniciē hn̄tes formā ſacr̄i: virtutē aūt eius abnegātes: ⁊ iō eccl'ia nō eos baptizat. q i noīe trinitatis baptizati ſūt: ⁊ ipſa ē forma ſacr̄i. Itē rebaptizare hereticū qui hec ſcificatiōis ſigna ꝑcepit: oīno pctm̄ ē: catholicū vero imaniſſimū ſcelus ē. Ex his apte colligit̄ ꝙ q etiā ab hereticis baptizati ſūt ſuato charactere xp̄i rebaptizādi nō ſūt: ſꝫ tm̄ īpoſitiōe manus recōciliādi vt ſpūm ſanctū accipiant: ⁊ in ſignū deteſtatiōis hereticoꝝ. Sūt tm̄ nōnulli doctoꝝ vt Ciprianus ⁊ alij qdaꝫ qui dicere vident̄ ab hereticis nō poſſe tradi baptiſmū: ⁊ eos eſſe rebaptizādos cū veniūt ad eccl'iam qui ab illis dicunt̄ baptizati. Sꝫ hoc de illis verū ē qui extra formā eccl'ie baptizare p̄ſumūt. Ciprianus tm̄ ibi a veritate deuiaſſe videt̄ qui ait de heretico quō ſcificare aquā pōt cū ipſe imūdus ē ⁊ apud quē ſpūſſcūs nō ē: cū dñs dicat i lege. Quecūqꝫ tetigerit imūdus imūda erūt. quis pōt dare qḋ ipſe nō hꝫ? Hoc ergo ex ignorātia eū dixiſſe augu. inuit dicēs. Martyrē Cyprianū glorioſuꝫ qui apud hereticos vel ſciſmaticos datū baptiſmū nolebat cognoſcere dū eos nimis deteſtaretur: tanta eius merita vſqꝫ ad triūphū martyrij ſecuta ſunt: vt ⁊ charitas q̄ excellebat luce obūbratio illa fugaret̄: ſꝫ ſiqd purgādū erat paſſionis falce tolleret̄. Nec nos q baptiſmi veritatē ⁊ hereticoꝝ iniquitatē agnoſcimꝰ: iō cipriano meliores ſumus: ſicut nec petro: qꝛ gentes iudaizare non cogimus.

¶ Hieronymus ſup ep̄ſam ad romanos. b

Q c ēt ſciēdū eſt ꝙ lꝫ ter imergat̄ ꝑꝑ my-
b ſteriū trinitatis: tm̄ vnū baptiſma reputatur. Illud ēt ignorādū nō ē ꝙ ī materno vtero nullus baptizari pōt ēt ſi mater baptizet̄. Uñ Iſidorus. Qui ī maternis vteris ſūt: baptizari nō pñt: qꝛ qui natus adhuc ſm adā nō eſt ſm xp̄m nō pōt renaſci: neqꝫ regñatio in eū dici pōt in quē generatio nō p̄ceſſit. Itē Augu. Nō pōt qſqꝫ renaſci anteq̄ꝫ natꝰ ſit. Si vero opponit̄ de hieremia ⁊ de Ioāne baptiſta q ab vtero ſcificati legunt̄: qḋ etiā de Iacob quidā putāt. Dicimꝰ ſi ſcificatio ibi accipit̄ iterior emūdatio i miraculis diuine potētie eē habendū: vt Augu. ait ambigue ſup hoc loquens. Si vſqꝫ adeo inqt i illo puero acceleratus eſt vſus rōis ⁊ volūtatis vt itra materna viſcera iam poſſet agnoſcere ⁊ credere qḋ i alijs paruul' expectat etas vt poſſint in miraculis: habēdū eſſe diuine potētie nō ad humane trahēdū exēplū nature. Nā qñ voluit ōs ēt iumētū locutū ē. Iō de Hieremia legit̄. Priuſqꝫ exires de ventre ſcificaui te. Illa tñ ſcificatio qua efficimur tēplū dei nō niſi renatoꝝ eſt. Niſi .n. qs renatus fuerit ex aq̄ ⁊ ſpūſcō nō pōt itrare in regnū dei. Nemo aūt renaſcit̄: niſi prius naſcat̄. Uñ illa ſcificatio poteſt ſm predeſtinationē accipi. Ecce videt̄ dubitāter loqui: ēt i eodē dicit. Nō dictū ē qꝛ credidit īfans ī vtero: ſꝫ exultauit. nec Eliſabet dic̄ exultauit in fide ſed exultauit in vtero meo. Et potuit eē ſcificatio tāte rei a maiori cognoſcēde idiciū nō a puulo cognite abſqꝫ aſſertione. De hac ſcificatiōe loquit̄: nō diffiniēs q̄liter intelligēda ſit illa ſcificatio: an ſit ſignū future rei: an veritas iuſtificatiōis ꝑ ſpiritū facte. Sꝫ melius eſt vt dicamus illos p̄ter cōem legē i vteris iuſtificatos: ⁊ gr̄a p̄uētos: dimiſſis oībus pctīs: qḋ etiā mltis ſcōꝝ teſtimonijs edocet̄.

¶ Si baptiſmꝰ ſit verbis corrupte ꝓlatis. c

Ueri ēt ſolet ſi corrupte ꝓferant̄ verba
q illa an baptiſmꝰ ſit? De hoc Zacharias bonifacio ſcribit. Retulerūt mihi nūcij tui ꝙ fuerit ſacerdos in eadē ꝓuincia q latinaꝫ liguā penitus ignorabat: ⁊ dū baptizaret neſcius latini eloquij ifrigēs linguā diceret baptizo te ī noīe patria ⁊ filia ⁊ ſpūſſcā: ⁊ ꝑꝑ hoc cōſideraſti rebaptizare. Sꝫ ſi ille q baptizauit nō errorē idducēs vel hereſim: ſꝫ pro ſola ignorātia romane locutiōis ifrigēdo liguā baptizās dixiſſet: nō poſſumus ꝯſentire vt denuo baptizet̄.

¶ Leo papa. d

p Neterea ſciendū eſt ꝙ illi de qbus nulla

extāt iudicia iter ꝓpinquos vel domeſticos vl' vicinos a qbus baptizati fuiſſe doceant̄ agēdū eſt vt renaſcant̄ ne pereant i quibus quod non oſtendit̄ geſtū: ratio non ſinit vt videat̄ iteratū. Cōferendū eis videt̄ quod collatū eſſe neſcitur: qꝛ non temeritas iteruenit preſūptionis vbi eſt diligētia pietatis.

¶ De illo qui pro ludo immergitur. e

Q let etiā q̄ri de illo qui iocās ſic mimꝰ:
f cōmemoratiōe tm̄ trinitatis imergitur: vtꝝ baptizatus ſit? Hoc aūt Augu. non diffinit ita īquiēs. Si totū ludicre ⁊ mimice: ⁊ iocularitet ageret̄: vtrū approbādus eſſet baptiſmus qui ſic daret̄: diuinū iudiciū ꝑ alicuius reuelatiōis miraculū orone iplorādū eē cēſerē. Videt̄ tñ ſapiētibus nō fuiſſe baptiſma: vt cuꝫ aliqui in balneū vel ī flumē mergunt̄ in noīe trinitatis: nō eſt tm̄ baptiſmus: qꝛ nō intētione baptizādi illḋ gerit. Nā i hoc ⁊ i alijs ſacr̄is ſicut forma eſt ſuāda: ita ⁊ itētio illud celebrādū ē habēda. Illud etiaꝫ nō te moueat ꝙ qdā nō ea fide paruulos ad baptiſmū ferūt: vt ꝑ ſpūm ad vitā regenerēt̄ eternā: ſed eos putāt hoc remedio tꝑalē accipe ſanitatē: nō eni ꝓpterea illi nō regenerant̄: qꝛ nec ab illis hac itētiōe offerunt̄.

¶ Leo papa. f

Gnoſcēdū ē ēt i baptizādis electis duo
a tꝑa eſſe ſeruada .i. paſcha ⁊ pētecoſten. vt in ſabbato paſce vel pētecoſtes baptiſmi ſacr̄ꝫ celebret̄. Qui vero neceſſitate mortis vel ꝑiculi vrgent̄ oī tꝑe debēt baptizari.

¶ De reſponſione patrinoꝝ. g

Q rro cūcti ad baptiſmū veniētes fideꝫ
p ſuā profiteri debēt ⁊ exponere qd petēdū venerint ad eccl'iā. Uñ ēt a baptizando querit̄: qd veniſti ad eccleſiā petere? Qui ſi adultus eſt ꝓ ſe rñdet fidē .i. ſacr̄m fidei ⁊ doctrinā. Ita ēt ꝑ ſingula iterrogatus rñdet ſe credere in patrē ⁊ filiū ⁊ ſpūmſcm̄. Si aūt paruulus eſt nō valēs credere vel loqui: aliꝰ ꝓ eo rñdet. Uñ Iſidorus. Paruuli alio ꝓfitēte baptizantur qui adhuc loqui vel credere neſciūt: ſic̄ etiā ꝓ egris: mutis vel ſurdis alius ꝓfitet̄ dum baptizant̄. ſic ⁊ de penitētibus agendū eſt. Si vero ꝓ eo qui rñdere pōt alius rñdeat: nō itidē valet ſicut dictū eſt. Etatē hꝫ ꝓ ſe loquat̄. Si vero q̄rit̄ ex quo ſēſu ꝓ paruulo dicat credo ⁊ fidē peto. Dicimꝰ de ſacr̄o fidei id eſſe itelligendū: qḋ rñdet̄ petere cū defert̄ ad eccleſiā ⁊ hīc cū baptizat̄: vt ſit ſenſus cū dī fidē peto .i. ſacr̄ꝫ fidei p̄ſto ſum recipe: credo .i. ſacr̄m fidei ſuſcipio: qḋ eſt: hic paruulus p̄ſto eſt ſacr̄m fidei accipe. Uñ Aug. Nihil eſt aliḋ credere q̄ꝫ fidem hīc: ⁊ iō cū rñdet̄ credere paruulus q fidei nondum effectū hꝫ: rñdet̄ fidē hīc ꝑꝑ fidei ſacr̄m: ⁊ conuertere ſe ad deū ꝑꝑ conuerſionis ſacr̄m. Sed adhuc q̄rit̄ ex quo ſenſu pro paruulo rñdeat̄ credo in deū patrē. ⁊ in ieſum xp̄m ⁊ i ſpiritū ſanctū. Nūqd de ſacr̄o fidei an de fide mentis ibi agit̄? Si de ſacr̄o cur noīatim diſtinguūtur ꝑſone? Si vero de fidei affectu quō verū ē: cū ea paruulus careat? rñdet̄. An illud facturꝰ paruulus ſpōdet̄ cū creuerit: ſicut ⁊ oībꝰ pompis dyaboli ſpondet̄ abrenūciare: qḋ ſi nō ſuauerit factꝰ adultꝰ tenebit̄ ipſe vel ſpōſor. Hanc etiā dici pōt ibi ſpōderi ꝓ paruulo: ꝙ ad maiorem etatē ſi venerit: ⁊ pōpis dyaboli renunciabit: ⁊ ſanā fidē tenebit: cuius tūc ſacr̄m recipit. Hac aūt ſpōſione puulus ꝓ quo fit tenebit̄ nō ſpōſor: ſi tm̄ vt cautio ipleat̄ quātū in ſe eſt operā dederit: qꝛ exigit̄ a patrino vt ſit diligēs circa eū ꝓ quo ſpopōdit ſollicitudo. De hoc Augu. Certiſſimā emiſiſtis cautionē qua renūciare pompis dyaboli ſpopondiſtis.

¶ De cathecíſmo ⁊ exorciſmo. b

I La aūt interrogatio ⁊ reſpōſio fidei fit
i in cathecumino cui addit̄ exorciſmus. Ante baptiſmū .n. fit cathecíſmus. poſt cathecíſmū ſeqtur exorciſmus: vt ab eo qui iaꝫ fide inſtructus eſt aduerſaria virtus pellat̄. Exorciſmus de greco dicit̄ in latinū adiuratio Cathecíſmus īſtructio. Cathetizare .n. eſt inſtruere: vt de ſymbolo ac rudimētis fidei. Exorcizare ē adiurare: vt exi ab eo ſpūs imunde. Symbolum: eſt ſignū vel collatio. Signū: quia eo fideles ab īfidelibus diſcernunt̄. Collatio: qꝛ ibi totius fidei ſufficientia ⁊ integritas eſt collata. Cathecíſmos ⁊ exorciſmus neophitoꝝ ſunt: magiſqꝫ ſacramētalia q̄ꝫ ſacramēta dici debēt. Neophitus nouitius interp̄tatur vel rudis: ⁊ dī neophicꝰ nuꝑ ad fidē ꝯuerſus: vel in diſciplina religioſe ꝯuerſatiōis rudis. Hec ergo precedūt baptiſmū: nō ꝙ ſine iſtis nō poſſit eē baptiſmus verus: ſꝫ ⁊ baptizādus de fide inſtruatur ⁊ ſciat cui debitor fiat deinceps: ⁊ vt dyaboli ptās in eo minuat̄. Uñ Rabanꝰ. Ante baptiſmū cathetizādi deberet in hoīe ꝑuenire officiū vt fidei cathecuminꝰ accipiat rudimētū ⁊ ſciat cui debitor fuit deinceps. Itē Augu. Paruuli exufflātur ⁊ exorcizantur vt ab eis pellatur poteſtas dyaboli ne iam cōtendat eos ſubuertere ne baptiſmū conſequātur. Nō ergo ab infantibus creatura dei exufflatur vel exorcizatur: ſed dyabolus vt recedat ab homine.

Circa ſextā diſtin. q̄runt̃. 4. de ↄcurrē/tib⁹ ad bapᵐ. pº õ natiuitate. 2º de itẽtiõe. 3º de fide. 4º de cerimonijs.

Primo q̄ q̄rit̃ vtꝛ ad bapᵐ req̄rat̃ natiuitas ex vtero. Et vr̃ ꝙ ñ: q2 ñ req̄rit̃ ad ſcificatiõe3 nec ad martyriũ. g̃ nec ad bapᵐ. ¶ In ↄ̄riũ ſũt mlt̃e auctes ĩ lr̃a. ¶ R̃º. h̃ ſũt tria vidẽda. pᵐ de baptiſmo fluminis. 2ᵐ de ſcificatis in vtero. 3ᵐ de baptiſmo ſanguinis.

Quãtu3 ad pᵐ ſũt. 3. ↄ̄nes. ¶ Pria ꝙ puer exñs in vtero mr̃is ñ p̃t bapᵗⁱ nec bapº mr̃is: q2 di/ſticta ſuppoſita req̄rũt diſticta bapᵗᵃ: nec bapº ꝓpo: q2 qð ñ tãgit nõ agit: ⁊ nõ p̃t attigi ablºⁿᵉ eccl̃ie: g̃ ⁊c̃. ¶ 2ᵃ ↄ̄ ẽ: ꝙ puer naſcẽs ãnq̃3 egreſſus ſit ex vtero ñ d3 bapᵗⁱ: niſi in pi/culo. Et tñ q̄cũq3 ps appeat baptiçãda ẽ. Et poſtq̃3 ẽ viu⁹ egreſſus ñ ẽ ãpli⁹ baptiçãd⁹ ſi caput fuerit aſpſũ: q2 ſenſus oẽs ĩ eo vigẽt. Et vbi caput ſepl̃tũ ẽ ille loc⁹ fit religioſus ac ſi totũ corp⁹ ibi eẽt. ff. õ reli. ⁊ ſup. fu. l. 9. In diuerſis. Si ãt alia ps fuerit aſpſa ſub ↄditiõe pp dubᵐ poſtea baptiçet̃. ¶ S3 ↄ̄ h̃ iſtat̃ tripl̃r. pº q2 apl̃i aſpgebãt tria milia vno die ſine rebaptiçatiõe: nec ẽ viſil̃e ꝙ oẽs ĩ capite tãgerẽt: ſ3 ĩ hũero vl̃ alibi. Dici p̃t ꝙ de⁹ ſupplebat: vl̃ diſpẽſatio dei erat: ſic̃ ⁊ ĩ forma õ noĩe xp̄i. ¶ 2º iſtat̃ ſic. q2 aĩa p cẽtiã ⁊ poᵃ abſtracta p ↄcomitãtiã eq̄l̃r ſũt ĩ q̄lib3 parte corpis: g̃ eq̄l̃r ſuffic̃ aſpſio cuiuſlib3 ptl cũ vl̃ ĩ cẽntia vl̃ ĩ po¹ abſtracta ſit orig̃ˡᵉ pctm̃: cõtra qð ẽ bap⁹. Dð3 ꝙ bap⁹ ñ ſolũ dat̃ ↄ̄ orig̃ˡᵉ: ſ3 ẽt ↄ̄ fomitẽ: q viget ĩ virib⁹ ſenſi: iis. Uñ maxie ĩ capite d3 fieri: vbi ſũt q̄nq3 ſenſus. Ul̃ dð3 ꝙ l3 cẽntia aĩe ſit in q̄libet pte corpis eq̄l̃r tñ cẽntia aĩe nõ ẽ nata recipe aliq̄d niſi a ſolo deo a quo recipit potẽtias ad q̄s h3 potentiã obedictialẽ nõ nãle3: q2 nõ põt p nã3 pduci ei⁹ cẽntia: nec p ↄñs potẽtia abſtracta: cũ ab codẽ ſit ſic̃ ſubi3 ⁊ ꝓpria paſſio. vñ. 2º. de aĩa p̄ma mutatio ſẽſitiua ẽ a generãte. Ad nihil aũt ẽ ĩ potẽtia aĩa ſiue in agẽdo ſiue in patiendo nãl̃r niſi mediãte ſua potẽtia nãli. Uñ agẽs nãle nõ põt attin/gere ĩmediate cẽntiã: ſ3 potẽtiã ſolũ. Uñ cũ cẽntia ſit ĩmediatũ gr̃e ſubm ſolus ds põt attigere ad pductionẽ gr̃e ĩ/mediate: ſicut ⁊ potẽtie nõ organice. S3 ad pducẽdũ characterẽ q ẽ in potẽtia põt attingere creatura. Uñ cũ fãtaſ/ma qð mouet itellectũ ſit natũ ĩmutari ab oĩ potẽtia ſenſitiua exteriori ⁊ plus a plurib3 q̃3 ab vna: illa pars ẽ cõuenientior ad bapᵐ: in q̄ vigẽt plures ſenſus: ſ3 h̃ ẽ caput: g̃ ⁊c̃. ¶ Tertio iſtat̃ ſic: q2 cũ ſolus ſenſus tact⁹ p ſe ſufficiat ad hoc: q2 viſus nõ req̄rit̃: q2 cecus põt baptiçari: nec auditus q2 ſurdus: ⁊ ſic de alijs: ſ3 ſolus tact⁹: hic aũt magis viget ĩ palma q̃3 in capite: ñ g̃ videt̃ caput pars ↄueniẽtior ad ba/ptiſmũ. ¶ Dicẽdu3 ꝙ l3 itellect⁹ vbiq3 ſit: ſic̃ ⁊ cẽntia aĩe: tñ a nullo ſenſu ĩmutat̃: niſi mediãte fantaſia q̄ ẽ in capi/te: iõ caput aptior pars ẽ. Itẽ q2 ſine manib⁹ ⁊ ſine pedib⁹ eſt hõ: nõ aũt ſine capite: iõ cẽntialior pars hoĩs eſt caput. Poſſet aũt ad hoc dici: ꝙ l3 via nãe nõ ĩmutet̃ itellectus: niſi a fantaſia: tñ ſupnãl̃r ad characterẽ ĩmutat̃ ex ↄtactu corpis aĩati ab elemẽto: q2 ẽ ↄiũct⁹ cẽntie aĩe ſine alia po/tẽtia media. ¶ Tertia ↄ̄ ẽ: ꝙ mulier viua nõ d3 ſcindi: vt puer viuus baptiçet̃: ſi etiã ↄſtaret ipſu3 ſine bapº aĩs moriturũ: q2 nõ ſunt faciẽda mala vt veniãt bona. Si aũt ſit ad mortẽ dãnata d3 differri exequutio vſq3 ad ptũ ne pe/reat inocẽs cũ nocẽte. ff. de penis. l. Pregnãtl. Sed tũc eſt dubiũ: ſi licet matrẽ ſic dãnatã occidere vt puer extract⁹ viuus baptiçet̃: ſi alias timeat̃ ne differẽdo vſq3 ad partũ moriat̃. Dðm ꝙ nõ: q2 nõ eſt expſſiu3. Si aũt ſit mortua ñ d3 ſepeliri: quouſq3 aluo ceſa fetus extrahat̃. ff. de mortuo ĩferẽdo. l. negat lex regia: ſic̃ Iuli⁹ ceſar excẽtus fuit: ⁊ iðe Ceſar dict⁹: vt Solin⁹ refert: qui dicit tales fortunatos.

Secundo vidẽdũ eſt de ſcificatis in vtero. vbi ſunt tres ↄ̄nes. ¶ Priã ꝙ pueri pñt in vtero ſcificari. Qð ꝓbãt q̄dã ſic multũ pulchre: q2 triplex ẽ ſtat⁹ pueri poſtq̃3 ẽ aĩat⁹: q̄dã in vtero materno in quo ẽ tm̃ notus deo nõ eccl̃ie vel ſibi. Scðs ẽ tẽp⁹ infantie: in quo eſt nut⁹ eccl̃ie ⁊ deo ſ3 nõ ſibi: notitia humana q̄ ẽ p rõnẽ. Tertius ẽ q̄ñ ẽ in adulta etate: ⁊ tũc ẽ not⁹ deo: eccl̃ie ⁊ ſibi. Ex hoc ſic arguit̃. Act⁹ actiuoꝛ ſũt in patiẽte ⁊ diſpoſito: ſ3 puer in pº ſtatu ẽ nat⁹ ſuſcipe actionẽ dei: cui ſolũ not⁹ eſt: nõ aũt actionẽ eccl̃ie: nec ad actionẽ dei natus ẽ coagere. ſcðo aũt ſtatu nat⁹ ẽ ſuſcipe actionẽ dei ⁊ eccl̃ie: cũ ſit vtriq3 notus: nõdũ tñ ẽ nat⁹ coagere: pp defectũ vſus liberi arbitrij. 3º aũt ſtatu põt actionẽ dei ⁊ eccl̃ie ſuſcipe: põt ẽt cu3 hoc coagere ex parte ſui: g̃ in p ſtatu põt a ſolo deo ſcificari p̄ter ſacra eccl̃ie: in 2º a deo ⁊ eccl̃ia ꝑm legẽ cõe3: ipſo tñ nihil operãte: qð fit p bapᵐ. in 3º aũt põt ſcificari a deo ⁊ ab eccl̃ia ipſo coopante ei qð fit p bapᵐ fluminis ⁊ flaminis ⁊ ſanguinis: adiũcta iteriori pnĩa quo ad pctõres: vel fide ⁊ deuotiõe quo ad innocẽtes. ¶ S3 ↄ̄ hoc ſic arguit̃: Pri/mo: q2 puer ĩ vtero mr̃is nõ ſolũ ẽ not⁹ deo: ſ3 eccl̃ie: cuius ↄ̄riũ dicũt: qð ꝓbat̃: q2 ex tumore vẽtris ſcit̃ certitudinaliter matrẽ h̃re puerũ ĩ vẽtre: l3 neſciat̃ vtrũ maſculũ vel feminã: q2 illud nõ ĩpedit: q2 ꝑ3 aplm ĩ xp̄o ieſu ñ ẽ maſcu/lus nec femia. Uñ ⁊ beata v̄go iuẽta eſt ĩ vtero h̃ñs de ſpũ ſcõ. Eccl̃ia ẽt iudicat de puero ĩ vtero exñte: q2 cũ q pgnã/tẽ facit abortire poſtq̃3 fet⁹ ẽ aĩat⁹ iudicat homicidã ⁊ morte reũ tã ꝑm legẽ Moyſi q̃3 ꝑ3 iudiciũ eccl̃ie xp̄i q eũ iudi/cat irregularẽ. Cũ g̃ nullus ſit bon⁹ iudex niſi de ijs q̄ no/uit nõ d3 dici ꝙ nõ ſit notus eccl̃ie ille de q̄ eccl̃ia iudicat. ¶ P. olim puer circũcidi nõ poterat ante octauũ diẽ: ⁊ tñ erat iã not⁹ eccl̃ie: nec tñ poterat niſi a deo iuſtificari nõ p opatione eccl̃ie qð e ↄ̄ ſcð3 mẽbꝛ. ¶ S3 hĩ itellecta p̄ma dicta adhuc manẽt ĩ vigore: vñ ad p̄mũ eſt dð3: ꝙ loquit̃ de notitia p̄tica q̄ ẽ p̄ncipiũ opis p quã ipſa res exterior im/mediate attingit̃ ad quã ars applicat̃: ⁊ ſic puer nõ ẽ not⁹ eccl̃ie. ſ. ꝙ artẽ ſuã poſſit ĩmediate circa ip3 exercere ip3 la/uãdo vel vngẽdo: ſ3 tm̃ ſciẽtia ſpeculatiua: ſic̃ celi ſũt nob notĩ circa q̄s tñ nihil agim⁹: q2 nec attĩgere poſſum⁹. Uel logt̃ de notitia ĩmediata q̄ aliq̄d p ſe: ñ p aliõ ſentiri p̃t vi/dẽdo ĩmeᵗᵉ vl̃ tãgẽdo quõ puer ĩ vtero ñ ẽ ab eccl̃ia not⁹. ¶ Ad 2ᵐ p̃t dic. ꝙ h̃ ip3 erat ĩpfectiõis ĩ lege ꝙ ſeptẽ diebus erat not⁹ eccl̃ie: nec tñ poterat remediu3 adhibẽ. Uel dð3 ꝙ ſaluabat̃ ĩ fide parẽtũ: ⁊ p ↄñs ſcificabat̃ p eccl̃ia3. ¶ 2ᵃ ↄ̄ ẽ ꝙ tres ꝓ cto fuerũt ĩ vtero ſcificati. ſ. Ieremias: v̄go btã ⁊ Io. bap. de Iacob dñt ẽt q̄dã idẽ pp id qð h̃etur Ro. 9. Cũ nõdũ nati eẽnt ⁊c̃. dcm̃ ẽ ei maior ꝑuiet minori: ſicut ſcriptũ ẽ: Iacob dilexi. De btõ rẽigio ẽt tenẽt ſui q2 la/cte mr̃is cec⁹ h̃mita ⁊ ꝓph̃a pueri naſcituri viſũ recepit. S3 h̃ ñ arguit: q2 iã erat p bapᵐ ſcificãdus: ⁊ ml̃ti fuerũt añ ↄceptionẽ ꝓph̃tati: ñ tñ ĩ vtero ſcificati vt Ioſias ⁊ iſaac. Qð ẽt de iacob ĩductũ ẽ ad p̄deſtiatiõem referri nõ ad gratie ĩ vtero ĩfuſionẽ. Pñt g̃ ĩ vtero a dõ ſcĩficari ĩfãtes: ñ obſtãte ꝙ ſũt ↄiũcti origĩ: q2 oriˡᵉ ↄ̄hit̃ ex p̃re: cui fet⁹ ↄiũct⁹ ñ ẽ: ñ ãt ex mr̃e. S3 pctm̃ actuale ↄiũctũ actu ñ p̃t di/mitti: vt pctm̃ õtinẽdi alienũ niſi reſtituat̃: q2 nõ ſolũ auferẽdo: ſ3 ẽt õtinẽdo peccat̃: vñ ↄſulti⁹ agũt q ſe ĩ vita ðueſtiunt ⁊ õſarti ĩt. S3 origˡᵉ illo moĩnto ↄ̄hit̃ q̄ aĩa ↄfũdit̃: vñ ex tc̃ ñ ẽ ĩ ↄ̄hẽdo. vñ ñ tc̃: ſ3 ex tc̃ ĩ añã ſẽp p̃t dimitti ſiue remitti. ¶ 3ᵃ ↄ̄ ẽ ꝙ ſcificati ĩ vtero nihilominⁿ ſũt baptizandi: q2 ſcitas a p̄cepto ñ excuſat: vt p3 ĩ ieiunijs.

Tertio vidẽdũ ẽ õ bapº ſãguĩs. Ubi ſũt ẽt tres ↄ̄nes. ¶ Pria q2 ꝓbabil̃r vr̃ ꝙ puer ĩ vtero poſſit martyrizari: ſic̃ ẽt ſcificari: l3 ñ bapᵗⁱ. vñ ſi iude⁹ filiã ſuã a xp̄iano ĩpre/gnatã ĩ deſpectũ xp̄i pede ĩ vẽtrẽ pcutiẽs abortire faciat: vr̃ ꝙ martyr fiat: hñs cã3 ⁊ penã l3 ñ volũtatẽ: ſic̃ nᶜ inocẽtes: ſic̃ ẽt ſi pp xᵐ ml̃ier p̄gnãs iterficiat̃: ⁊ ſic mõiat̃ puul⁹ vterq3 martyr efficit̃. Qð ãt Aug. dic̃: Perire eos q ĩ vtõ moriũt̃: veꝛ ẽ õ morte nãli: ⁊ õ morte violẽta: ñ pp xᵐ illata: ⁊ l3 pp h̃ ñ poſſit bapᵗⁱ: q2 ñ p̃t aq̄ attigi q2 tñ p̃t ab enſe attigi: p̃t martyr fieri. ¶ 2ᵃ ↄ̄ ẽ: vtꝛ puer ſũmerſus ĩ aq̄ vt ſepeliat̃ xº dato ꝙ ñ ſit baptizat⁹ bapº fluĩs: pp õſcũ3 mãe ꝓpiq̄: q̄ ẽ ablº vt ſtati pº dicet̃: erit ne mãtyr q2 ſubmerſus eſt ꝓpter xp̄m: vt xp̄o cõſepeliret̃. Uidet̃ ꝙ ſic: q2 nõ ſolũ occiſus ꝓpter odiũ xp̄i martyr ẽ: ſ3 etiã occiſus pp ĩdiſcre/tũ dei amorẽ: ſicut ſi heretici vel greci catholicũ ĩterficerent credẽtes ſe in hoc obſequ3 p̄ſtare deo. Sed quicquid ſit de iſto nõ credo tñ illũ eſſe martyrẽ ſic ſubmerſu3: quia nõ memini me legiſſe hoc martyrij gen⁹. ¶ Utrũ autẽ ſit baptiçat⁹ talis puer: ſi baiulus vidẽs eũ morti proximũ ⁊ nõ h̃ñs aquã: ꝓijciat eũ in puteũ: vel de põte in fluuiũ: cu3 debita forma baptiſmi: ⁊ intẽdens eũ baptiçare credo ꝙ nõ: q2 l3 ibi fuerit vera intẽtio ⁊ vera forma: ⁊ vera mã remota. ſ. aqua vera: tñ defuit mã ꝓpinqua baptiſmi: que ẽ ablutio in aqua. Qð eni3 aqua abluit̃: p aqua coopit̃ in toto vel in pte: poſtea diſcoopit̃ vel eleuat̃: quoꝛ primu3 re/preſentat ĩ baptiſmo xp̄i ſepulturã: ſcðꝫ xp̄i reſurrectionẽ. Ad hoc autem nõ ordinat̃ ſubmerſio ex ſui nã: vt puer ab/luat̃. Uñ ſi ↄtigat puerũ euadere: nõ erit bapiçat⁹. ¶ Si aũt nõ potẽs aquã attingere manu de põte vel de ore pu/tei: puerũ in caniſtro cũ corda dimittat ⁊ eũ ſic ĩmergat ⁊ eleuet cũ forma baptiſmi ⁊ ĩtẽdẽs eũ baptiçare nõ potens al̃r appropinq̄re aque: ⁊ puer ſit vel eſſe putet̃ ꝓxim⁹ mor/ti: dico ꝙ baptiçat⁹ eſt: ſi calat⁹ fuit talis: ꝙ aqua ſubintrauerit ad abluẽdũ puerũ: q2 ꝙ baptizãs ĩmediate tãgat puerũ quẽ baptiçat nõ eſt de cẽntia bapᵗⁱ. Et in p̄dicto caſu ẽ ĩmerſio ⁊ eleuatio de aq̄: q̄ ĩmerſio de ſui nã ñ ordinat̃ ad pueri ſubmerſionẽ: ſicut alia p̄us dicta: ſ3 ad eius de aqua eleuationẽ: qð p3 p h̃: q2 ille q eũ õmiſit ſemp t3 eũ cũ corda ad eleuãdu3. Si tñ occurreret p̄dicta neceſſitas debe/rent diuitti panni in aquã: ⁊ de illis eductis aqua exp̄mi ſup corpus pueri ſub forma v̄borũ debita in baptiſmo ⁊ ĩ/tentione baptiçãdi. ¶ Tertia ↄ̄ eſt vtrũ puer qui in vtero baptiçari nõ põt: poſſit ĩ eo legittimari a papa: Et vr̃ ꝙ nõ ſic̃ nec ab originali p eccleſiã mũdari: q2 legittĩari ẽ quaſi a vitioſa origine mũdari. ¶ S3 in ↄ̄riũ vr̃ q2 nõ eſt ſil̃e: nã legittĩatio ſiue fiat v̄bo ſiue ſcripto põt fieri inter abñtes. Uñ nõ o3 ꝙ legitimat⁹ attingat̃ ab ipſo actu legittimãtis: ſic o3 baptiçatũ ab ipſo actu baptiçãtis attingi. Itẽ ꝑm leges puer in vtero põt in vtero manumitti: g̃ pari rõne põt legittimari: q2 illud ẽt eſt a vitioſa origine purgari. S3 nõ o3 ꝙ mr̃e p̄gnãte legittimata ſit pp hoc fet⁹ legitimat⁹: ſic̃ ecõuerſo. Part⁹ eñ ſequit̃ vẽtrẽ: Uñ mr̃e manumiſſa: filius nõ manumittit̃: ſ3 liber naſcit̃: ⁊ igenuus. Itẽ põt qui ĩ vtero ẽ heres ĩſtitui. S3 tñ quouſq3 viuus naſcit̃: niſi ſibi acquirit̃: nec aliq̄d ad ꝓximos trãſmittit: g̃ a ſili in ꝓpoſito. Sic igit̃ cũ legittimari poſſit abſens: qui nõ attigit̃ ab actiõe legittimãtis: q2 nec p hãc actionẽ aliq̄ res in legitiato efficit̃ ſicut fit p baptiſmũ ſic̃ nec p manumiſſionẽ: ⁊ in ſtitutionẽ: iõ videt̃ ꝙ ĩ vtero exiſtẽs legittimari põt: ſicut ⁊ manumitti: ⁊ heres ĩſtitui: ⁊ ei tutor dari ꝑ3 iura ⁊ legatũ relinqui. ¶ Ad arguᵐ in oppoᵐ p3 ex dictis reſponſio: q2 nõ eſt ſimile de baptiſmo ⁊ ſanctificatione.

Qð II

Secundo querit̃ vtrũ intentio in baptiſmo requirat̃. Et videt̃ ꝙ nõ: q2 ſi req̄reret̃: req̄reret̃ intẽtio baptiçati: ſed neutra req̄rit̃. Nõ baptiçati cũ puer itẽtiõe carẽs poſſit baptiçari. Non ẽt baptiçãtis: cũ ebrioſus poſſit baptiçare. nulla autẽ alia videt̃ requiri: g̃ ⁊c̃. ¶ Cõtra: q2 ſi ludo fiat baptiſm⁹: nõ eſt baptiſm⁹. ¶ R̃º. hic ſunt tria videnda. Prio an req̄rat̃ intẽtio in baptiçante: ⁊ in baptiçato. Scðo vtrũ req̄rat̃ rectitudo ĩtẽtionis. Tertio vtrũ in baptiçãte req̄rat̃ ĩtẽtio mẽtalis: vl̃ ſufficiat expſſio vocal̃.

Quantũ ad p̄mũ dicẽdũ ꝙ vtriuſq3 intentio req̄rit̃: ſ3 differenter: q2 paruulus vel ab infantia furioſus nõ ſua: ſ3 aliena ĩtẽtione parẽtũ: vel offerẽtiũ: aut baptiçãtis ſi ſolus eẽt cũ baptiçãdo baptiçat̃. Si aũt dormiẽs ſit vel amẽs q p̄us habuit vſu3 rõnis nõ baptiçat̃: niſi p̄us ĩtẽderit actu: ⁊ p ↄñs tc̃ hitu. Uñ q ſemp ↄ̄dixerũt ñ recipiũt characterẽ. Qui aũt timore vel al̃r ↄſentiunt characterẽ recipiũt. ⁊ ad fidẽ cogunt̃. ex̃. c. c. Maiores. Qui ãt vſu3 rõnis actu habẽt: niſi actu ↄſentiãt nihil recipiũt. Baptiçãtis v̄o intentio ſemper eſt neceſſaria.

Quantu3 ad 2ᵐ ſciẽdũ ẽ ꝙ rectitudo intẽtionis nõ req̄rit̃ ex parte baptiçãtis q forte ſalutẽ ſolũ corpis pueri ĩtẽdit: vt habet̃ de ↄſecra. di. 4. Nõ illud te moueat: ⁊ habet̃ in lr̃a: nec baptiçati q forte q̄ſtũ ĩtẽdit: vt iudei ſepe faciũt: ſ3 ꝑuerſitas ĩtẽtiõis baptiçãdi ſibi aufert rẽ ſacri: baptiçãs aũt ſibi ſoli nocet: ſ3 req̄rit̃ intẽtio q̄ ad ſacrm̃. ſ. ꝙ iſte ĩtẽdat recipe ⁊ ille tradere: qð eccl̃ia fac̃. Qð nõ ẽ ſic ĩtelligẽdũ qð fac̃ eccl̃a Ro. vel catholica iſta: ſ3 qð xp̄s ordinauit: ⁊ qð fac̃ eccl̃ia catholica: q̄cũq3 ſit illa q2 ſic̃ nos ĩtẽdim⁹ facere qð fac̃ eccl̃ia nr̃a: ⁊ nulla alia: ita ſil̃r ĩtẽdũt facere greci ⁊ heretici qð fac̃ eccl̃ia illoꝛ ⁊ nulla alia. Eccl̃ia aũt illoꝛ nõ ẽ eccl̃ia ſ3 ſynagoga ſathane: et tñ nõ rebaptiçam⁹ ab eis baptiçatos. Et hoc ẽ q2 ĩtẽdũt facere qð xp̄s inſtituit: ⁊ dare verũ baptiſmũ: l3 putẽt nos ñ dare baptiſmũ verũ: Et hoc ſufficit. Uñ nõ o3 ꝙ ĩtẽdat facere qð facit eccl̃ia formal̃r: ſ3 mãl̃r: ⁊ dare veꝛ bapᵐ xp̄i.

Quãtu3 ad 3ᵐ: dicũt q̄dã ꝙ nõ ſufficit ſola expreſſio vocalis: ſ3 req̄rit̃ mẽtalis: Qð ꝓbãt q̄drupliciter. Prio: q2 dicere ꝙ ſola vocal̃ expſſio requirat̃: ↄ̄dicit p̄ncipali ↄ̄ni: q̄ dic̃ ꝙ intẽtio miſtri req̄rit̃ ad baptiſmũ: q2 ↄſtat ꝙ intẽtio ẽ actº iterior ⁊ mẽtalis. Si g̃ ille deſit q̃tũcũq3 v̄ba exteriora ſignificãtia intẽtionẽ proferant̃: nõ eſt ibi intẽtio: ſ3 ꝓferũtur v̄ba ſicut a nõ ĩtelligẽte: ſicut eẽt pica: vel ſic̃ a mẽtiẽte ſi itelligat. Scðo q2 plus req̄rit̃ ad ſacramẽtũ ĩtẽtio mẽtalis ↄferẽtis q̃3 ſuſcipiẽtis: nã in oĩ actione ĩtẽtio magis attribuit̃ agẽti q̃3 paſſo: ſ3 ad ſacr̃3 req̄rit̃ intẽtio ſuſcipiẽtis ſacrm̃ iterp̄tatiua: ſi ſit paruulus: ⁊ ſi ſit adult⁹ ꝓpria: q eni3 nec ſimpl̃r: nec ↄditional̃r vult baptizari nihil recipit: vt habet̃ ex̃ de bap: ⁊ ei⁹ effectu. c. Maiores: g̃ fortiori rõne req̄rit̃ mẽtalis intẽtio ex parte baptiçantis. Tertio: q2 ſi ſufficeret exterior expſſio v̄boꝛ abſq3 mẽtali intẽtione tũc q baptiçat̃ ſub p̄ſcripta forma v̄boꝛ ab aliquo ĩtendẽte ſolũ iocũ: v̄e eẽt baptizat⁹: hoc aũt falſu3 eſt: vt p3 p Augu. in lib. de baptiſmo puuloꝛ: licet ĩ lr̃a p̄ñtis diſtinctiõis dicat: ꝙ ĩ hoc eẽt diuinũ oraculũ ĩplorãdu3: hoc. n. dicit q̄ñ ĩcertũ ẽ an fuerit ſolo ioco baptizatus: an cũ ioco ĩtẽderet̃ ſacr̃3. Legim⁹. n. ꝙ cũ puer Atha. ludẽdo ſe ſimulãs ep̄m q̄ſdã pueros baptizauerit: iudicatũ eſt ꝙ nõ rebaptizarent̃: q2 inuẽtũ fuit ꝙ ipſe intẽtionẽ habuerit v̄e baptizãdi. Qð ex hoc patuit: q2 nõ niſi cathecumios baptizauit. Ubi aũt ↄſtaret ꝙ ſolo ioco faceret: nõ intẽtione baptizãdi: eſſent oĩno rebaptizãdi: eo ꝙ p̄mo nihil eſſet factũ. Quarto: q2 ſicut act⁹ exercit⁹ exp̄mit̃ in forma v̄borũ baptiſmi: ſic exp̄mit̃ in forma v̄boꝛ mr̃imonij: vt cu3 dr̃ accipio te in meã: ſ3 nullũ ẽ mr̃imoniũ: ſi deſit interior ↄſenſus: vl̃ intẽtio aĩoꝛ: q̃tũcũq3 ſit expſſa exterior forma v̄boꝛ: ex̃ de ſpõſa. c. Tua dudũ: g̃ ⁊c̃. Et iõ dicũt ꝙ ſolã expreſſione3 v̄boꝛ req̄ri: põt dupl̃r itelligi: vno mõ ſic ꝙ ad bapᵐ nõ req̄rat̃ mẽtalis miſtri intẽtio: q̄ ſemp ⁊ actu ↄcomitet̃ actũ eius: ⁊ hoc verũ eſt: ſ3 ſufficit ꝙ ab intẽtiõe p̄cedat ⁊ ex vi p̄ncipalis tanq̃3 ex radice pficiat̃: q2 in opibus meritorijs nõ plus req̄rit̃: in q̄b⁹ tm̃ vl̃ plus eſt nec̃ria intẽtio operãtis: q2 talia opa totã efficatiã h̃ñt ex intẽtiõe operãtis. Uix. n. ẽ poſſe q̄n in vno ope q̃tũcũq3 modico interrũpat̃ intẽtio. Et hoc dicũt eẽ de mẽte Tho. in ope: ⁊ in ſũma ĩ ſolõne argumẽti p̄mi. In. 4. vbi dicit ꝙ ĩ iſtr̃o ĩaĩato nõ req̄rit̃ ꝓprie intẽtio: ſ3 in inſtr̃o aĩato: qð nõ agit̃ tm̃: ſ3 quodãmõ agit: req̄rit̃ intẽtio exequẽdi miſterij: ad qð applicatũ ẽ. In ſũma. q. 64. dicit ꝙ req̄rit̃ intẽtio miſtri ſic ꝙ intẽdat facere qð fac̃ eccl̃ia. Et ſi nõ adſit actualis intẽtio: q̄ñ actu ꝓfert v̄ba: dũmõ p̄us intenderit: ſacrm̃ nõ ĩpe/

dicit̃: q᷑ tc̃ opat̃ in vi p̃ncipal'intẽtiõis. Nõ.n.oz ꝙ ſemper in ope ĩtẽtio ꝯiũgat̃: ſʒ ſufficit ꝙ op⁹ ex ĩtẽtiõe ꝓcedat. hec Tho. Addũt aũt iſti ꝙ ſi ĩtelligat̃ ꝙ mẽtal'intẽtio miſtri: in ſacr̃o nullo mõ reqrat̃: ſʒ ꝙ ſufficit vocalis expſſio v̄bo/ ruʒ ĩſtitutoꝝ ab eccl'ia: abſqȝ hoc ꝙ miſter a p̃ncipio vel tc̃ ĩtẽdat facere qđ facit eccl'ia: falſuʒ ē: vt deductuʒ ē. ⁋ Sʒ his nõ obſtãtib⁹ põt ſuſtineri ꝙ ſola expſſio v̄boꝝ ſufficiat q᷑ q̃dã ſacr̃a ſũt in qb⁹ hõ nõ ē p̃ncipale agẽs: ſʒ ĩſtr̃ale: ꝛ tc̃ nõ reqrit̃ ei⁹ intẽtio ĩterioꝛ: ſʒ ſufficit exterioꝛ expſſio: per quã ſaluat̃ v̄t⁹ v̄bi: ſic̃ in bap° ꝛ ꝯfirmatiõe: ꝛ ꝯſecratiõe: ſi/ ue ille intẽdat ſiue nõ: cũ dic̃ baptiço te: vel hoc ē coꝛp⁹ me uʒ: ſicut qñ dñs p ſeruũ rẽ ſuã vendit: q v̄ba ꝯgrua ꝓfert: ſiue intẽdat ſiue nõ: dũmõ dñs intẽdat trãſfert̃ rei dñiuʒ. Et ſil'r de ꝯfeſſiõe p ĩterp̃tez ſʒ ĩterp̃es ludere ĩtẽdat: ſi tñ ꝯfitẽs ꝯfiteri intẽdat verũ ſacr̃z ē. Et ſil'r ſi qs p nũciũ vl'p l'raʒ mr̃imoniũ ꝯhere intẽdat verũ mr̃imoniũ eſt lʒ l'ra ni/ hil ĩtẽdat: ꝛ nũtius ꝯ̃riũ ĩtẽdat. Mõ ꝯferẽs ſacr̃z ē ſic̃ huius ꝛ nũcius: ꝛ inſtr̃z: g̃ nõ reqrit̃ ei⁹ intẽtio: ſʒ ſufficit ĩtẽtio p̃n cipalis agẽtis: q̃ nec̃rio reqrit̃: al's nihil fieret. Jtẽ qñ aliqs applicat ignẽ ad ſtupã cõburit̃ ſtupa ſiue ille ĩtendat ſiue nõ: ꝛ medicina data ꝛ recepta opat̃: ſiue ille intendat ſiue nõ: q᷑ v̄t⁹ in eis exñs agit ex nã ſua: ſicut venenuʒ datuʒ a muliere viro ſuo leproſo vt occideret̃ ſanauit eũ. Sic ꝛ v̄/ tus q̃ eſt in ſacr̃is a deo agit effectũ ſuũ: ſiue miſter ĩtẽdat ſiue nõ. Uñ ſi nõ cẽt aliqs in mũdo q ĩtẽderet bapm̃ recipe p paruulo: dũ tñ qs intẽderet eũ vere baptiçare: vere eẽt baptiçat⁹. De adulto aũt q᷑ ipſe coopat̃ ad ſui ſalutẽ: oz ꝙ intẽdat illud recipe: ꝛ bñ recipe: qđ nõ reqrit̃ in miſtrãte. ⁋ Sʒ p̃ma opi. tanq̃ꝫ cõioꝛ ꝛ tutioꝛ eſt tenẽda. Jdeo ad p̃dicta dõz ad p̃mũ: ꝙ ſi dñs nollet rei vendite dñiuʒ trãſ/ ferri niſi p volũtatẽ ſui: tũc defect⁹ ĩtẽtiõis in ſeruo ĩpedi ret trãſlationẽ dñij. Sic aũt ē hic: q᷑ volũtas xp̃i ē ſʒ intẽ tionẽ miſtri ſacr̃a opari: vt pʒ per illud: qđcũqȝ ſolueris ſu/ per terrã ꝛc̃. Et quoꝝ remiſitis pc̃tã ꝛc̃. Cui.n. dñs cõmit/ tit claues: cõmittit p̃tãtẽ ſʒ volũtatẽ ſuã apiẽdi ꝛ claudẽ/ di. Per idẽ ad alia de igne ꝛ medicina: q᷑ nõ hñt v̄tutẽ agẽ di ex intẽtiõe applicãtis ſic̃ hñt ſacr̃a. vñ nõ eſt ſil'e. ⁋ Ad arg⁹ in ꝯ̃riũ nõ valet ſol'o q̃rtũdã: q᷑ q̃ꝫtũcũqȝ offerẽtes in/ tendãt bapm̃ verũ: ſi deficit mã vel forma de⁹ nõ ſupplet. Uñ nõ ita eẽntial'r reqrit̃ intẽtio miſtri: ſic̃ mã vel forma: cũ ſʒ cos de⁹ intẽtionẽ ſuppleat q formã ꝛ mãʒ ñ ſupplet.

⁋ Queſtio. III.

Tertio querit̃ an fides reqrat̃ in bap°. Et videt̃ ꝙ ſic: q᷑ ē ſacr̃z fidei. Jn cõtrariũ ē: q᷑ hereticus põt baptizare ꝛ baptizari: vt habet̃ in littera. ⁋ Reſpon/ deo hic ſunt tria videnda. Primo de fide baptizati. ſo de fide baptizãtis. 3° vtruʒ ab heretico liceat baptiſmum petere.

Quantum ad p̃mũ: ſciẽdũ ē ꝙ ſi ē puulus q bapti/ zandus ē: nõ reqrit̃ fides: nec q̃ꝫtum ad ſacr̃z: nec q̃ꝫtũ ad rẽ ſacr̃i: ſʒ ſufficit ei fides parẽtũ: vel offe rentiũ: aut baptizãtis: aut ſi oẽs iſti eẽnt heretici: ſufficit ei fides eccl'ie: q̃ nunq̃ꝫ tota deficit: ꝙ ſi dficeret: adhuc viſio ĩ triũphãte eccl'ia fidei ſuccedẽs: puulo ſbueniret. Jn adul to ãt fides reqrit̃: ñ q̃ ad ſacr̃z: ſʒ q̃ ad rẽ ſacr̃i q al'r ē fict⁹.

Quantum ad ſcđm ſciẽdũ ē ꝙ fides baptizãtis nõ reqrit̃: nec quo ad ſacr̃m: nec quo ad rẽ ſacr̃i: reſpectu paruuli: q peccare nõ põt in patiẽdo: ſʒ reſpe ctu adulti. nõ reqrit̃ ẽt quo ad ſacr̃z: ſʒ quo ad rẽ ſacr̃i req/ rit̃ p accidẽs: q᷑ ſi ꝯ̃ p̃ceptuʒ eccl'ie ab heretico ſacr̃z reci/ piat: aliter celebrat et fit fictus: ꝛ peccat.

Quantum ad tertiũ ē ſciẽdũ ꝙ ſi hereticus ē occul tus ꝛ toleratur ab eccl'ia licʒ petere ꝛ p ſe ꝛ pro alio. Si aũt p̃ciſus eſt: nõ licet p alio petere: etiã in neceſſitate: niſi ipſe q petit neſciret puuluʒ baptizare: nec aliũ ſcientẽ poſſet hr̃e. Tũc tñ mulier poti⁹ deberẽt bapti zare: ꝛ ille poti⁹ deberet facere a muliere baptizari q̃ꝫ ab heretico vel excõicato: q᷑ participãdo ĩ diuinis cũ eo ſine neceſſitate mortal'r peccaret: ꝛ cũ hoc ĩcurreret mioꝛẽ ex/ cõicationẽ: imo ꝛ maioꝛẽ participãdo in crimĩe crimĩoſo: ſi ille hereticus ĩ forma aliqđ' erroneũ admiſceret ſic̃ cõi/ ter faciũt heretici. Si aũt ſit occult⁹: põt ſe vel aliũ offer/ re ei q̃ꝫdiu ab eccl'ia tolerat̃. Et idẽ eſt de pctõre: niſi ſit ſi/ moniacus ĩ oꝛdĩe q hʒ characterẽ vitioſuʒ: ꝛ eſt ſuſpẽſus q̃ ad ſe ꝛ alios. Uñ nõ deberẽt ab eo recipi eccl'iaſtica ſacr̃a. Nõ tñ ab eo recipiẽs bap⁹ ē irregularis: q᷑ ñ ē iure cautũ ſicut q ſcienter ab heretico manifeſto vel p̃ciſo recipit ba/ ptiſmũ ē irregularis: niſi in nec̃itate: vt habetur. 5o. di. ꝯfir matũ. ꝛ.i.q.i. ventũ in fine. ꝛ.q.7. q in q̃libet. Non ſic autẽ de illo q puulũ ſibi pñtat baptizãdũ: q᷑ nõ ẽ expſſũ. Et per hoc patet ſolutio ad oppoſitũ.

Qõ IIII.

Quarto q̃rit̃ an ad bapm̃ reqrat̃ cathe ciſmus ꝛ exoꝛciſm⁹. Et videt̃ ꝙ nõ: q᷑ ſine talib⁹ vetula vel obſtetrix ve re baptizat: nec ē puer iteruʒ baptizandus. ⁋ Cõtra eſt magiſter in littera. ⁋ Reſpõ deo hic ſũt tria vidẽda. p̃. de vnitate bap'. 2° de catheciſmo. 3° de exoꝛciſmo.

Quantum ad p̃mũ ſunt tres ꝯ̃nes. ⁋ Prima ꝙ ba ptiſmus nõ eſt iterãdus: tum q᷑ ĩpꝛimit characterẽ: tũ q᷑ ē ꝯ̃ oꝛiginale: qđ nõ bis ꝯ̃hit̃: tũ q᷑ ꝯfigu/ rat̃ moꝛti xp̃i: q tm̃ ſemel moꝛtu⁹ ē: tũ q᷑ ē q̃dã gnãtio que tm̃ ſemel eſt. Si igit̃ certũ eſt: oĩa q̃ ſunt de ſub̃a ſacr̃i con/ curriſſe: lʒ cetera q̃ ſũt de ſolẽnitate dfuerit: puta ꝙ vetula v̄ba dbita ꝓtulit: ꝛ ĩ verã aquã ĩmerſit: q̃ꝫuis cathecíſmus ꝛ exoꝛciſm⁹ dfuerit: nl'lo mõ nec ſimpl'r: nec ſub ꝯditiõe re baptizãdus ē: ſʒ caute ſupplẽdũ ē: qđ p nec̃tate: vel incau te fuerat p̃termiſſuʒ. Si autẽ ꝯſtet aliqđ de ſub̃alib⁹ defu iſſe: tũc oĩa ſub̃alia q̃ ſimul oz ꝯcurrere ſũt iterãda: q̃ iã fu/ erant adhibita: ꝛ ẽt alia q̃ ſũt de ſolẽnitate ſm theologos: q᷑ qñ verũ ſacr̃z ꝯfert̃ ꝛ tp̃s patit̃: debita ſolẽnitas ē adhi/ bẽda: ꝛ nihil de ꝯcurrẽtib⁹ ē omittẽdũ. Nec eſt vis ſi repe tunt̃ q̃ ſacr̃a nõ ſũt: ꝛ ẽt q̃ de ſub̃a ſunt: qñ nihil fuit factuʒ: ꝛ p ꝯ̃ñs nõ ſacr̃z fuit: nec ſic fit iniuria ſacr̃o. Juriſte v̄o di cũt ꝙ nihil eſt iterãdũ: ſʒ ſolũ eſt ſupplẽdũ qđ fuerat p̃ter/ miſſuʒ. Sʒ ſʒ hoc pari rõne: nec ſi aliqđ de ſub̃alib⁹ fuiſſʒ adhibitũ: illud nõ eẽt repetẽdũ. Hoc aũt mõ nõ eẽt veruʒ ſacr̃z ſa vice: pp omiſſionẽ ei⁹ qđ nõ ē adhibitũ: ſicut nõ fu erat p̃ma vice pp omiſſionẽ ei⁹: qđ nũc ē ſuppletũ. Si aũt ſit ꝓbabl'r dubiũ: vt q᷑ puer ĩ nemoꝛe expoſit⁹ ĩuenit̃ ba ptizãdus ē ſub ꝯditiõe: q̃ habet̃ ex̃.e.c.2. p̃miſſa negatiua: Si tu es baptizat⁹: ego te nõ baptizo ꝛc̃. De illo aũt qui ex xp̃ianis nat⁹ ē: ꝛ ĩter xp̃ianos ꝯuerſat⁹: nõ ē in dubiũ reuo/ candũ: niſi nõ baptizat⁹ euidẽtiſſime ꝓbaret̃: ex̃ de pſby. nõ baptizato. c. vlt. Si aũt vno teſte: puta ipſa obſtetrice aſſerẽte baptizat⁹ ꝓbet̃ credẽdũ ē ſicut ꝛ de eccl'ia ꝯſecra to. Si tñ ageret̃ ad depoſitionẽ rebaptizantis vel rebapti zati: ꝛ vno ſolo teſte ꝓbaret̃ alter baptiſm⁹ nõ ſufficeret. ⁋ Scđa ꝯ̃ ē de pena rebaptizãtis: q ſi ſciẽter: vel p ignorã tiã iuris hoc fecerit: vel ẽt in faciẽdo iuuerit: irregularis ē: niſi cũ eo diſpẽſet̃. C. ne ſacrũ bap°. l.i. ꝛ ex̃ de apoſtatis. c. 2. Si aũt p ignorantiã facti ꝓbabilẽ hoc fecerit excuſat̃ p regulã gnãlez: q᷑ erroꝛ facti nõ nocet in dãnis vitãdis. Ali as legis auc̃te decipet̃ ꝛ ꝯſilio q baptizat illos: de qb⁹ du biũ eſt. Ubi tñ aduertẽdũ ē ꝙ ſi ꝓbabl'r credat̃ ꝙ nõ fue rint baptizati ꝛ nõ ſit aliqđ argum̃ ꝙ fuerint baptizati: tũc debẽt ſimpl'r baptizari. Sʒ vbi dubiũ ē an fuerint vl' non fuerint: tũc ſub ꝯditiõe ſunt baptizãdi. Sʒ qd eſt de illo q bis baptizat̃. Dicũt qdã ꝙ ſuſcipiẽs ſo bapm̃: q̃ꝫuis ignora ret ſe fuiſſe p̃us baptizatũ irregularis eſt. Uñ de ꝯſecrat. d.4. Qui bis. dr̃ q bis ignorãter baptizati ſunt nõ indigẽt

pro eo penitere: niſi ꝙ ſʒ canones oꝛdinari nõ pñt: niſi ali/ qua magna nec̃itas cogat: qđ iõ additũ ē: q᷑ ĩminẽte nec̃ita te cũ tali diſpẽſandũ ē p epm. Cũ illo tñ q ſciẽter ſe faceret rebaptizare: nõ poſſet eps diſpẽſare. Fuit aũt h̃ ſtatutũ p pter ſacr̃i reuerẽtiã: ꝛ ĩ dteſtationẽ iniuriãtiũ ſacr̃o. Alij di cũt ꝙ tal' nõ eẽt irreglaris: q᷑ q̃ꝫuis hoc olĩʒ fuerit obſua/ tũ in odiũ rebaptizãtiũ: mõ tñ pñt ꝓmoueri: q᷑ igrãtia fa/ cti excuſat eos. Alij dicũt p̃dcm̃ decretũ ĩtelligi de igrãtia iuris q̃ ñ excuſat. Et hec ſupta ſũt ex gloſa ſup locũ p̃dcm̃. ⁋ Sʒ ꝯ̃ hãc vltimã opi. vr̃ eẽ qđ ibi dr̃: ñ ĩdigẽt p ea pẽitẽ: qđ nõ eẽt verũ: ſi cũ igrãtia iuris hẽrẽt ſciaʒ facti: vt p̃t ꝓ/ bari p ea q̃ dicunt̃ ĩ.c. ĩmediate ſeq. Qui vult tenere p̃mã opi. q̃ magis vr̃ ꝯſona textui: p̃t dicere ad illud qđ poſſʒ op poni. Prio ſic oppõi p̃t. p eodẽ facto illicito magis dz pu/ niri agẽs q̃ꝫ patiẽs: ſʒ nõ ĩuenit̃ iure cautũ: ꝙ baptizãs eũ quẽ neſcit baptiçatũ ſit irregularis: g̃ ꝛc̃. ⁋ So. maioꝛ in/ telligẽda ē de pena q̃ ĩfligit̃ p pctõ. Jrreglaritas ãt in ca/ ſu p̃dicto: nõ ĩfligit̃ p pctõ: vt pʒ p textũ p̃allegati dcre/ ti: ſʒ pp ſacr̃i reuerẽtiã: ꝛ vt hoĩes ſint diligẽtioꝛes ĩ ſollici/ te cauẽdo: ĩ his q̃ ſũt ĩ iniuriã ſacr̃i. Jn talib⁹ ãt penis qñqȝ magis fauet̃ ſupioꝛib⁹ q̃ꝫ ĩferioꝛib⁹: eo ꝙ irregularitas pi/ culoſioꝛ ē ĩ eis: ex̃ de ſnĩa excõi. c. Cũ piculoſiuʒ. ⁋ Scđo argr̃ qñqȝ ſic: Nullus dz eẽ irregularis pp alienũ factũ: ad qđ ipſe nõ coopat̃: nec auxilio nec ꝯſilio: nec fauoꝛe: ſʒ h̃ ñ eẽt verũ ſi ſo baptizat⁹ igrãs fieret irregularis: q᷑ petens bapm̃ p̃t ab aliq̃ doꝛmiẽs baptizari. Uñ ſi die craſtĩa poſt petitionẽ baptiſmi doꝛmiẽs baptizat⁹ foret ex hoc irregu laris: h̃ eẽt occaſione facti: ad qđ nõ eẽt coopat⁹. ⁋ Sol'o aliqñ punit̃ qs pp factũ alienũ: ad qđ nihil eſt coopat⁹: vt habet̃.i.q.5.c.i. vt pʒ ẽt ĩ ſpurijs: q nõ pñt oꝛdĩari. Et p̃: p h̃ ꝙ petit baptizari vigilãs coopat⁹ ē ad ſcđaʒ baptiſmi ſuſce ptionẽ factã ẽt ĩ ſomno. Qui aũt vult tenere ꝯ̃riã opi. põt rñ/ dere ad argum̃ qđ ꝯſueuit fieri in oppm̃: cũ dr̃: magis caue/ tur epis q̃ꝫtũ ad ſtatuta: p q̃rũ trãſgreſſionẽ ĩcurrit̃ ſnĩa ſu ſpẽſionis ipo ſcõ q̃ꝫ ĩferioꝛib⁹. ex̃ de ſen. exco. Cũ piculoſũ: g̃ ſil'r magis dz caueri irreglaritati coꝝ q̃ꝫ ĩferioꝝ. Sʒ. C. ne ſacrũ bap. iteret̃. l.i. dr̃: Antiſtitẽ q ſcitatẽ baptiſmatĩ il licita vſurpatiõe gemĩauerit: ſacerdotio ĩdignũ eẽ cẽſem⁹ g̃ multo foꝛti⁹ ſubdit⁹ ĩ quo iterat̃ ē irregularis. Sol'o lex illa loqt̃ de rebaptizãte ſciẽter. Et p̃. nõ ligat. Nõ.n. ptiet ad impatoꝛẽ penã irreglaritatis ĩfligere. Sciẽter tñ reba ptizantẽ eẽ irreglarẽ ſi publicũ ē: ꝓbari p̃t p illđ qđ habet̃ ex̃ de apoſta. c. Ex l'rarũ. ⁋ Ad decretũ aũt qđ adducit̃ p pte alia põt dici vt dictũ ē: ꝙ ĩtelligit̃ de illis q poſtea q̃ꝫ ſciuerũt ratũ hñt. ⁋ 3ª ꝯ̃ eſt de illo mõſtro: qđ hʒ gemina ta mẽbꝛa: vtrũ ĩ illo debeat gemĩari bap⁹. Et dicũt docto res ꝙ ſi mẽbꝛa p̃ncipalia ĩ eo geminent̃: ꝛ pfecte diſtiguã/ tur: puta ꝙ hʒ duo capita: duo pectoꝛa: duos vẽtres: ꝛ p ꝯñſ duo coꝛda: q᷑ viſuʒ ē vnũ moꝛtuũ p annũ ꝛ aliud reman/ ſiſſe viuũ dicũt ꝙ duo ſunt hoĩes: ꝛ p ꝯñs duo bapᵗⁱ reqrẽ tes. Si aũt eꝯ̃ vnũ eſt caput ſʒ cetera geminant̃: ſic̃ vidi d pectoꝛe vni⁹ hoĩs aliũ egredi: vbi nates ꝛ crura ꝛ tibie ſo/ luʒ erãt duplicia: vn⁹ hõ vr̃: extmã ſupflua. Uñ vnicus dz eẽ bap⁹. Si aũt eẽt vnũ caput pfectũ ꝛ aliud ĩpfectũ: ꝛ ſil'r de alijs mẽbꝛis p̃ncipalib⁹: tũc vno bap° ſimpl'r eẽt bapti/ zandũ coꝛp⁹ illud ĩ q̃ mẽbꝛa p̃ncipalia apparẽt pfcã: aliđ aũt ĩ quo apparẽt ĩpfecta eẽt ſub ꝯditiõe baptizãduʒ. Ui/ deret̃ tñ al'r diſtinguẽdũ: q᷑ ſi in illo toto coꝛpe mõſtruoſo eſt aliq̃ pars q̃ leſa vel puncta nõ trãſeat doloꝛ ad aliđ ca/ put vr̃ vnũ ꝯtinuũ: ꝛ p ꝯñs nõ niſi vn⁹ hõ: cũ ĩ eadẽ pte ma terie nõ ſint plures aĩe eiuſdẽ rõnis: nec poteſt ibi ſentire vbi aĩa ñ ē. Si ãt ſit aliq̃ ps q̃ pũcta vl' leſa vn⁹ ſentiat ali⁹ ñ ſẽtiat vr̃ ꝯtigua nõ ꝯtinua: ſic̃ fet⁹ matri: ꝛ ſic duo hoĩes: q̃ꝫuis aliqs diceret: ꝙ ẽt ĩ vno ꝯtinuo ſũt ptes ĩſenſibiles ſic̃ capilli ꝛ dẽtes ꝛ vngues. Sʒ tũc nõ eẽt rõ: quare magis vni eſſet illa pars inſenſibilis q̃ꝫ alij.

Quantum ad ſcđm ſũt q̃tuoꝛ ꝯ̃nes. ⁋ Pria ꝙ ca/ thecíſm⁹ q eſt ĩſtructio circa fidei rudi menta. i. circa gnãlia fidei: dz p̃cedere in adultis: vt ſciant ad qd ſe obligãt: ſic̃ mulierib⁹ ſʒ leges dz expõi tenoꝛ vel leiani: vt ſciãt cui renũtiãt: ꝛ nouitijs pũcta religionis: vt ſciãt ad qd ſe obligãt. Sic Samuel expoſuit ius regni: vt petẽtes regẽ ſcirẽt qd peterẽt. i. R. 8. Sic a qb⁹ exigit̃ iura re ſtatuta: debẽt ſi pñt p̃uidere ea. Alias nõ intẽdãt iurare niſi licita ꝛ honeſta: nec tenent̃ ad alia: vt dr̃ de iureiur. li. 6. c.i. Et tñ iſta ratio parũ valet: q᷑ ſiue adulto expmat̃ ſi/ ue ñ: nihilomin⁹ obligat̃: q᷑ iſta ſũt nec̃itatis: q᷑ cũ q̃daʒ ſit obligatio nec̃ia: q̃dã volũtaria: de volũtaria verũ ē ꝙ ne/ mo obligat̃: niſi ſciẽs ꝛ volẽs. Uñ iuſtũ eſt ꝙ obligãdo ex/ ponit̃. Alia aũt ē que ē nec̃ia: ad quã neſciẽs ꝛ iuitus obli/ gatur: ſic̃ qlibet obligat̃ ad ea q̃ ſũt iuris nãlis ꝛ diuini ꝛ ẽt humani. velit nolit. Uñ lʒ expediat ei iſta ſcire: tñ ſi iſta ex ponant̃ ei: hoc nõ ē ad hoc ꝙ p hãc expſſioneʒ obliget̃. Et talia ſũt articuli fidei: ad quos credẽdos oĩs hõ obligat̃: ſi ue velit ſiue nolit: lʒ plus fidelis q̃ꝫ infidelis. Uñ nõ ē ſil'e de pueris religionẽ ĩtrãtib⁹ qb⁹ q̃ ſũt religionis exponunt̃ ꝛ de mulierib⁹ fideiubẽtib⁹: q᷑ ad illa nõ niſi volẽs obliga tur aliqs: ꝛ q᷑ nõ ꝯſentiũt q errãt: iõ tenoꝛ velleiani eis ex/ ponẽdus ē ꝛ oĩa: vt ſciãt ad qd ſe obligãt p votũ volũtati. ſʒ votũ baptiſmi ē votũ neceſſitatis. vñ nõ eſt ſil'e. ⁋ P. ſi iõ expmunt̃ vt ſciat ad qd obligat̃: cũ ipſe ad oĩa que ſũt fi dei obliget̃ oĩa expmi deberẽt. Cõpellit̃ eñi ſtare ĩ fide ẽt q̃ꝫtũ ad oĩa nõ expſſa: nõ min⁹ q̃ꝫ q̃ꝫtũ ad expſſa. imo cõpel litur credere oĩa q̃ ſũt fidei: oĩa q̃ ſũt in biblia: vel p eccl'iaʒ determĩata. Al's tanq̃ꝫ heretic⁹ iudicat̃. ⁋ Scđa ꝯ̃ ē: ꝙ ſi/ mil'r puuli ſũt cathetizandi: vt ſic nihil minus obligent̃ p aliũ ad bonũ ſuũ q̃ꝫ p Adã ad malũ. Et hoc q̃ꝫtũ ad votuʒ: qđ eſt nec̃itatis: nõ q̃ꝫtũ ad votũ volũtatis: vt ſi mr̃ pro ſa/ nitate piclitãtis qcq̃ꝫ vouerit: nõ pp hoc ipſe: niſi vouerit ē ad illud obligat⁹. Et ideo nõ valet rõ dicẽtiũ: ꝙ iõ puulus eſt cathetizãdus: q᷑ p aliũ põt obligari: q᷑ p aliuʒ põt obli/ gari ẽt ſi nihil ei expmeret̃. qñ eñi in nec̃itate baptizat̃ tc̃ tm̃ ſub̃a nõ ſolẽnitas ſeruat̃. Et ſi poſtea qđ omiſſuʒ ē non ſuppleat̃ nihilomin⁹ nec plus nec min⁹ ad illa obligat̃: igi tur nec ĩ adulto nec ĩ puulo: pp hoc reqrit̃ cathecíſmus vt ipſe obliget̃: cũ ſiue fiat ſiue nõ eql'r obligent̃. ⁋ P. ſi nul lus patrin⁹ eẽt q p puero rñderet nihilomin⁹ puer obliga tur: iõ ꝛc̃. Sed foꝛte pp hoc: q᷑ ſacr̃m iſtud ē ianua ſacr̃oꝝ: ꝛ fides eſt ianua p̃ma ꝛ ex fide eccleſie hñt efficaciã ſacr̃a: ꝯgruũ ē vt ea q̃ ſũt in fide p̃ncipalia ĩ hoc ſacr̃o exponant̃ ꝛ ꝓponant̃. ⁋ 3ª ꝯ̃ ē de ritu cathecíſmi. Ubi ſciẽduʒ eſt ꝙ ibi dz eẽ patrin⁹ q ſit baptizat⁹: nõ monach⁹: q᷑ nõ bapti/ zat⁹ nõ dz ſuſcipe de ſacro fonte: ſil'r monachi nõ debẽt ha bere comatres. Dz ẽt eẽ vn⁹ nõ plures: ſic̃ ē vna mr̃ nõ plu res: q̃ꝫuis nũc de ſcõ nõ ſeruet̃. Nõ dz ẽt eẽ patrin⁹ in ꝯfir matiõe ille q fuit patrin⁹ ĩ bap°. q᷑ idẽ nõ gnãt bis eundeʒ: q̃ꝫuis eps poſſit ꝯfirmare quẽ baptizauit: q᷑ nõ ē ꝓhibitũ p̃mũ aũt ē ꝓhibitũ: niſi pp neceſſitatẽ. ⁋ 4ª ꝯ̃ eſt de effe/ ctu cathecíſmi. Ubi ſciẽdũ ꝙ in eo ſpũalis cognatio ꝯ̃hit̃ ĩperfecta. ſ. q̃ mr̃imoniũ ĩpedit ꝯ̃hẽdũ: ſʒ nõ dirimit poſt ꝯ̃ ctũ: ſic̃ illa q̃ eſt ex vero bap°: ꝛ ꝯfirmatiõe: vt habet̃ de co/ gna. ſpũali. c.i. 2. ꝛ.6. Et q̃ꝫuis nõ debeãt eẽ plures patrini: ad oẽs tñ ꝯ̃hit̃: lʒ nõ ĩter eos ad ĩuicẽ: nec ad baptizãtẽ: nec ad cathetizãtẽ: ſʒ ad parẽtes carnales baptizati: vel cathe tizati: ꝛ ad ipmmet baptizatũ vel cathetizatũ. Qñ g̃ puer ab obſtetrice baptizat̃: poſtea a ſacerdote cathetizat̃ ꝛ ex/ oꝛcizat̃ ſolẽniter ꝑfecta cognatio in p̃mo ꝯ̃hit̃: vbi ē verũ ſacr̃z: ſʒ ĩpfecta ĩ ſo: vbi eſt ſacr̃ale tm̃.

Quantum ad 3m̃ ſunt tres ꝯcl'ones. ⁋ Pria ꝙ ex/ oꝛciſm⁹ dz p̃cedere bapm̃: niſi neceſſitas occurrat: nec ē ſa/ cramẽtũ cũ p̃cedat bapm̃: q eſt ianua ſacr̃oꝝ. Uñ nec ꝯfert grãm: nec aufert oꝛiginalẽ culpã. vñ cathetizat⁹ ꝛ exoꝛci/

zatus paruulus moriens ante bapᵐ: nihilominus dānat: qꝛ nō ē renatꝰ ex aq̄ ⁊ ſpū ſcō. ¶ 2ᵃ ꝯclō ē de ritu exorciſmi. Ubi ſciēdū ē ꝙ ſicͭ in catheciſmo ē manꝰ īpoſitio: ita in exorciſmo: ⁊ neuter ē ꝯfirmatio: tū qꝛ a ſimplici ſacerdote eſt: nā ſine ep̄o eſt vtrūqꝫ: tū qꝛ añ bapᵐ ante quē nō ē ꝯfirmatio: nec aliud ſacr̄m. Cū aūt fit vnctio ad cathecumīos in cathecīſmo dꝫ eē de oleo eodē anno ꝯſecrato: qd̄ a ſuo ep̄o dꝫ p̄ſbyter ꝑ ſeipſuꝫ petere. Nō ē aūt vnctio chriſmatis ī exorciſmo: qꝛ chriſma ſoli cōpetit xp̄iano: ⁊ poſt baptiſma ī vertice chriſmate pungit. Sic igit̄ exorciſmꝰ cuꝫ ſit adiuratio: ꝑ quā demonis ptās arcet̄: nec īpediat baptizandū a ſuſceptiōe ſacri ꝯuenienter ꝑmittit̄. Sicͭ enī in gn̄atiōe nāli: ꝑ remouent̄ diſpōnes ꝯtrarie īpediētes ſuſceptioneꝫ forme: anꝙ̄ītroducat̄ forma: ſic ⁊ in gn̄atiōe ſpūali: q̄ ē ꝑ bapᵐ: ꝑ remouēda ſūt īpedimēta vite ſpūalis: vt ē demonis ptās: quā ipſe accepit ex pctō ꝑmoꝝ parētū: ꝙ̄ītroducat̄ vita ſpūal̄. Et qꝛ hoc fit ꝑ exorciſmuꝫ: idō p̄cedit bapᵐ. Et hoc ē qd̄ dicit Rabanꝰ de inſtōne clericoꝝ: ⁊ recitatur de ꝯſec. di. 4. vbi dr̄ ſic. Poſtꝙ̄ ſe baptizādus ꝑ ꝯfeſſionē vere fidei in alterꝰ cōmēdauerit dn̄iuꝫ ⁊ ꝑ abrenūciationeꝫ prioris poſterioris ſe alienauerit ſeruitio: exſufflat̄ baptizādo ptās ſeua: vt ꝑ piū miniſteriū ſacerdotis ſpūiſcō cedat fugiēs malignꝰ ſpūs. ¶ 3ᵃ ꝯclō ē de effectu exorciſmi. Ubi ſciēdū ꝙ q̄dā fiūt in exorciſmo: q̄ ſolū ſignificant. Et illa ꝯſiſtūt ī factis ⁊ nō ī verbis: vt ſal in ore poſitū: ⁊ linitio auriū: ⁊ nariū cū ſputo: ⁊ vnctio olei in pectore: ⁊ īter ſpatulas. Primū ſignificat diſcretionē diuine ſapiētie. ſ. ſal ī ore poſitū: Scd̄ꝫ ſignificat aptitudineꝫ reſpcū fidei diſcēde ⁊ approbāde. ſ. linitio auriū ⁊ nariū. Auditꝰ. n. maxie ꝓficit ad doctrinā. Nares v̄o de odore indicāt. Tertiū v̄o. ſ. linitio olei: ſignificat expōnē ad pugnā ꝯ hoſtē. Sꝫ tria adhuc ꝑtinētia ad exorciſmū ſequunt̄ bapᵐ. ſ. chriſmaᶜ ī verticē: q̄ ſignificat grām xp̄i deſcēdiſſe ī baptizatū: ſcd̄ꝫ traditio cerei accēſi in ſignū claritatis fidei: ⁊ cādida veſtis ī ſignū īnocētie reſtitute. Alia vero efficiūt qd̄ ſignificant ex ope opato ⁊ ꝯſiſtunt in factis ſimul ⁊ verbis: vt īſufflatio ⁊ exſufflatio cū v̄bis ad hoc īſtitutis: q̄ ſunt: maledicte exi ab eo ⁊c̄. ⁊ manuū īpoſitio cū b̄ndictione. Primū. n. ſignificat ⁊ efficit expulſionē demonis: ne īpediat baptizādū a ſuſceptiōe baptiſmi. Scd̄m aūt precludit ei viā redeūdi. Et ꝙ ita ſit pꝫ rōe ⁊ auct̄e. Rōne qꝛ in ritu eccleſie q̄ regit̄ ſpūſcō nihil efficit̄ fruſtra vel falſo ſꝫ niſi p̄dicta efficerēt qd̄ ſignificāt maxie illa q̄ ꝓferunt̄ īpatiue vt adiuratio demonis fruſtra ꝓferrent̄: ḡ h̄nt efficaciā in illud qd̄ ſignificāt. Ad idē eſt auctoritas Augu. de ſymbolo. li. i. ⁊ recitat̄ de ꝯſe. di. 4. Sicut noſtis: vbi dr̄ ſic. Paruuli exſufflant̄ ⁊ exorciſant̄ vt pellat̄ ab eis ptās diaboli inimica. Et idē dr̄ . c. Ad hoc iterū: tñ nō ꝑꝑ hoc exorciſmꝰ eſt ſacr̄m: qꝛ eius v̄tus nō efficit ſpūalē effectū q̄ ſit amotio culpe vel pene debite pro culpa: ſed eſt ſolū ad remouēdū īpedimētū qd̄ poſſet accidere ſuſceptioni ſacri. Circa hoc tñ ſunt diuerſe opi. ſ. circa modū expellēdi: qꝛ quidā dicut̄ ꝙ exorciſmus nāli virtute expellere hꝫ diabolicā ptātem. Et hāc opi. tāgit magiſter in hiſtorijs. Quā opi. nitūtur ꝓbare auct̄e. pᵒ Regum. 16. c. vbi dr̄ ꝙ Dauid q̄ſi citharizādo repmebat ptātē mali ſpūs a vexatōe Saulis. Uirtuoſior āt ē vox ꝓlata ab hoīe ꝙ̄ vox cithare. Rōne etiā arguūt ſic. Oēs effectꝰ participāt aliq̄d de v̄tute ſue cāe: cā aūt vocis humane eſt q̄d cōpoſitū ex corpore ⁊ aīa: ḡ ī voce hoīs eſt aliq̄d ⁊ de v̄tute corpis ⁊ de v̄tute aīe. Uñ vna ⁊ eadē vox ꝓlata ab vno ē v̄tuoſior ꝙ̄ ꝓlata ab alio: ſicut dicͭ Hiero. in ep̄la ad Paulinū: hꝫ aliq̄d latētis energie viue vocis actꝰ. Dn̄t ḡ ꝙ ꝙ̄uis exorciſmꝰ nō poſſit artare ptāteꝫ demonis rōne corporalis v̄tutis: tñ pōt rōne v̄tutis aīe ⁊ faciēdo in baptizando aliquā diſpoſitionē q̄ magis ē indiſpoſitus ad patiendū a demone: ⁊ etiā directe agēdo in ipſuꝫ demonē: nō obſtāte ꝙ fortior ſit nālis eiꝰ v̄tus ꝙ̄ v̄tꝰ aīe nālis: ſicͭ eniꝫ ignis ꝙ̄uis potētior ſit terra: tñ agēs ī eā debilitat̄ ab eiꝰ v̄tute inꝙ̄tū rōne ſue mãe īferior eſt forma terre: ſic ⁊ demon rōne ſui paſſibilis pōt pati a v̄tute vocis q̄ eſt in ea ab actiuo ipſius aīe. Et idō ēt ſi ꝑ nālē v̄tutē vocis nō poſſit totalr̄ vinci ptās demōis: pōt tñ debilitari ꝑ eā. ¶ Cōtra hāc tñ opi. arguit̄ ſic. Aīa exorcizātis ꝑ nālē virtutē nō pōt facere aliquā īpreſſionē in alaꝫ ītellectiuā puuli: nec in ſenſitiuaꝫ: qꝛ in articulo excōicato a dn̄o ep̄o pariſienſis ꝯtinet̄: qꝛ ītelligētie ſuꝑiores īprimūt in īferiores: ſicut aīa vna intellectiua in aliā ⁊ in animā ſenſitiuā: error. Ut enī dictuꝫ eſt in lib. 2. di. 8. Diabolus ꝑ ſuā nālē v̄tutē nō pōt imediate trāſmutare res iſtas nāles niſi ad ſitū ⁊ ad formā artificialeꝫ. Nō pōt ḡ exorcimꝰ ꝑ nālē v̄tutē aīe exorcizātis aliquā diſpoſitionē cāre in paruulo: ꝑ quā magis ſit indiſpoſitus ad ſuſcipiēdā demōis actionē. Et ſi hoc v̄tus nō pōt agere in paruulū: multominus in demonē. ¶ P. exorciſmus pōt plus rōne ſignificatiōis ꝙ̄ rōe vocū: ſignificatio enī dictiōis ē forᵃ: vox mã. Dictio. n. ē vox ſignificatiua: ſꝫ ſignificatio vocis nō pōt nālr̄ agere in aliū niſi mediante apph̄eſione illius. Cū ḡ paruulis ſignificatiōes nō apph̄edat: voces exorcizātis nihil agere poſſūt nālr̄ in paruulū. Nō pōt ēt ſignificatio vocū nālr̄ mouere motiōe coactiua volūtatē apprehēdētis: qꝛ ipſaꝫ nō mouet niſi mediāte vi cognitiua q̄ nō p̄t cogere volūtatē: ⁊ ex ꝯn̄ti nec v̄tutē executiuā: igit̄ ſignificatio vocū q̄ dicunt̄ in exorcizādo: nō p̄t nālr̄ artare demonis opatiuā ptātē. Et idō ē alia opi. ꝙ non v̄tute nāli nec v̄tute ſupnāli ſicut in ſubiecto exiſtēte ī exorciſmo: ſꝫ ex v̄tute diuina ſibi ex decreto diuine mificordie aſſiſtēte ptās diaboli ab applicāte expellit̄: ſic ītelligēdo ꝙ ptās diaboli artat per ꝯparationē ad illū ne ceteris paribꝰ poſſit de cetero tātū ꝯ illū: quātū poſſꝫ ſi exorcizatꝰ nō eſſet. Et maxime īpediēdo baptizādū a ſuſceptione baptiſmi ⁊ eiꝰ effectu. ¶ Sꝫ circa ea q̄ dicta ſūt ē dubitatio quō ex ope opato exorciſmꝰ h̄eat aliquē effectū: qꝛ aut per modū cāe ꝑ quā: ſicut dicimꝰ de ſacris no. le. Et hoc ē impoſſibile: qꝛ ē īſtitutꝰ ab eccl̄ia: Cōſtat aūt ꝙ ꝑ hoc ꝙ aliq̄d ab hoīe ordinat̄ ad aliq̄d: nō ꝓpter hoc aliqua realis forma vel virtus in eo ſit quā prius nō haberet: ſꝫ ſolū relatio rationis. Et ſicut verba cōſecrationis nihil ponunt in calice nec verba īcantatoruꝫ quicꝙ̄ efficiunt in ſerpente: ſic nec exorciſmus Salomonis in demone. Si auteꝫ dicat̄ ſicut iſti vidētur dicere: ꝙ ex pactione dei: hoc non videt̄: cū in ſcriptura deus nō pepigerit. Sꝫ poteſt dici ꝙ vbi chriſtus dixit: qui vos audit me audit: ⁊ dedi vobis poteſtatē calcandi ſuꝑ oēꝫ virtutē inimici: dedit hāc poteſtatē eccl̄ie ꝙ q̄ſi diceret̄ id qd̄ ꝑ cā ad hoc inſtitutū eſt: deus arceret poteſtatē illius: ita ꝙ ex ope opato hic fit ꝙ niſi baptizādus īpedimētuꝫ apponat etiā ſi exorciſans ſit malus ſine ope operāte: ſequit̄ hic effectꝰ exorciſmi ſicut a cā ſine qua nō: ſicut olim in ſacris ve. le. ⁊ plus: quia ibi requirebat̄ opus operans niſi in circōciſione. Si aūt ratio prima eſt bona: tunc aqua benedicta ex opere opato expelleret demoneꝫ quia ibi dicit̄ fiat aqua exorcizata ad effugandū ⁊c̄. Et eēt mendaciū ⁊ falſuꝫ niſi fugaret. ¶ Uel dicendū ꝙ ex ope operante: ideſt fide eccleſie per modū orationis ⁊ meriti ⁊ ſuffragij nō ex opere operato habent iſtuꝫ effectuꝫ exorciſmus ⁊ aqua benedicta: ⁊ tunc ſaluat̄ veritas verboruꝫ. Poteſt igitur dici ꝙ exorciſmus habet effectū ſpiritualē ex opere operante: non ex opere operato: vel ꝙ habet ex opere operato ex pactione ſola: vel ex virtute inherēte: ſꝫ nō talē qui ſit diſpoſitio ſufficiens ad grāꝫ. Et qd̄cunꝙ̄ taliū dēt: hoc ſufficit ad ſaluādū vnitatem verborū ⁊ ad diſtinguēdū ipſuꝫ ab omni ſacro no. le. ſm̄ opinionē que ſuꝑpoſita eſt de ſacris ꝙ ſint cauſa per ſe diſpoſitiua ad grāꝫ. Et per hec patet reſponſio ad oppoſitum.

¶ De confirmatione. Di. VII. a

Nunc de ſacramento ꝯfirmationis addēdū eſt de cuiꝰ virtute q̄ri ſolet. Forma. n. apta ē. ſ. verba. que dicͭ ep̄s cū baptizatos ī frōtibꝰ ſacro ſignat chriſmate. Hoc ſacrꝫ ab alijs perfici nō pōt niſi a ſūmis ſacerdotibꝰ: nec tp̄e aplōꝝ ab alijs ꝙ̄ ab ipſis aplis legit̄ pactuꝫ: nec ab alijs ꝙ̄ ab illis q̄ locū eoꝝ tenēt ꝑfici pōt aut dꝫ. Nā ſi aliter p̄ſūptū fuerit irrituꝫ h̄etur ⁊ vacuū: nec īter eccl̄iaſtica reputabit̄ ſacr̄a: licet āt p̄ſbyteris baptizatos tāgē ī pectore: ſꝫ nō chriſmate ſignare ī frōte. Uirtꝰ āt huiꝰ ſacr̄i ē donatō ſpūſſcī: ad robur q̄ ī baptiſmo dat̄ ad remiſſionē. Uñ Rabanus. A ſūmo ſacerdote ꝑ īpoſitionē manꝰ paclitꝰ tradit̄ baptizato vt robōret̄ ꝑ ſpūmſcūꝫ ad p̄dicādū alijs illd̄ qd̄ ipſe ī baptiſmo cōſecutū eſt. Itē oēs fideles ꝑ manꝰ īpoſitionē ep̄oꝝ poſt baptiſmū accipe debēt ſpiritūſanctū vt pleni chriſtiani inueniantur.

¶ Melchiades. b

Cito vtruꝙ̄ eē magnū ſacr̄m ſꝫ vnū maiori veneratiōe tenēdū ſicut a maioribus dat̄. Ecce maiꝰ dicit ſacr̄m ꝯfirmatiōis. ſꝫ forte non ob maiorē virtutē ⁊ vtilitatē ꝙ̄ cōferat: ſꝫ qꝛ a digniorbꝰ dat̄: ⁊ ī digniori ꝑte corporis fit. ſ. ī frōte: vel forte qꝛ maiꝰ augmētū virtutū p̄ſtat: licet baptiſmꝰ plus ad remiſſionem valeat. Qd̄ vr̄ innuere Rabanus dicēs: ī vnctione baptiſmi ſpūmſcūm deſcendere ad habitationē deo cōſecrandā. In hoc vero eiuſdē ſeptiformē grām cū oī plenitudine ſcītatis ⁊ virtutis venire ī hoīem. Hoc ſacr̄m tñ a ieiunis accipi ⁊ ieiunis tradi dꝫ ſicut ⁊ baptiſmꝰ: niſi aliter cogat nec̄citas. Nec dꝫ iterari ſicͭ nec baptiſmus vl̄ ordo. Nulli. n. ſacr̄o faciēda ē iniuria: qd̄ fieri putat̄ q̄ñ nō iterādū iterat̄. Sꝫ vtꝝ aliq̄ vel nulla iterari poſſint qd̄ ē: Nā de baptiſmo ⁊ ordine ꝙ nō debeāt iterari apte Augu. dicit. Utrūqꝫ ſacr̄m ē ⁊ quadā ꝯſecratiōe dat̄: illd̄ q̄dē cū baptizatur: illud vero cū ordinat̄. Idōqꝫ ī eccleſia catholica vtrūqꝫ nō licet iterari: qꝛ neutri faciēda ē iniuria: qd̄ indubitāter etiā de confirmatiōe tenendū eſt. De alijs vero vtrum iterari valeāt: vel debeant poſtea diſſeremus.

Circa diſtīctionē 7ᵃᵐ q̄rūtur 4ᵒʳ. Priᵒ de ꝯfirmatiōe ſꝫ ſe. 2ᵒ d̄ effectu eius. 3ᵒ de ſubo. 4ᵒ de miſtro. Qō .I.

Quātū ad pᵐ q̄rit̄ vtꝝ ꝯfirmatio ſit ſacrꝫ. Et vr̄ ꝙ nō: qꝛ nō legit̄ a xp̄o īſtitutū: ḡ ⁊c̄. ¶ Suppoſitū dicͭ magr̄ in l̄ra. ¶ Rᵒ ad euidētiā hꝰ q̄ōnis ſunt tria notāda. primo quō ꝯfirmatio eſt ſacramētū. 2ᵒ d̄ eiꝰ mã. 3ᵒ de eius forma. Queſtio .I.

Quantū ad pᵐ ſūt tres ꝯnes. ¶ Pria ꝙ ē ſacrꝫ ſpāle ab alijs diſtinctum: quod probatur: quia omne ſaciens mētē cū ſigno viſibili ad ſpāle effectū grē ē ſpāle ſacrꝫ: ꝯfirmatio ē hꝫ vt patebit: ḡ ⁊c̄. Et ꝓbat̄ h̄: de cōſe. di. 5. cᵒ. De his. vbi dr̄. Scitote vtruꝙ̄ magnū eē ſacrꝫ. Et poſtea hec duo ſacr̄a: loquēs de bapᵒ ⁊ ꝯfirmatiōe. Nā ꝙ ab alijs diſtiguatur: pꝫ ex mã ⁊ forma ⁊ effectu. ¶ Scd̄a ꝯ ē ꝙ ē ſacrꝫ nec̄itatl̄: nō q̄dē ſimplr̄: ⁊ ex ſua īſtitutiōe ſicut illa ſine q̄bꝰ nō eſt ſalus: vt ē baptiſmꝰ ⁊ pn̄ia: ſꝫ ſꝫ q̄d: qꝛ de facto: ⁊ meritorie pōt hō ꝯfiteri fidē tp̄e ꝑſecutiōis ꝑ donū fortitudinis: ⁊ v̄tutē charitatl̄ q̄ ī bapᵒ dātur: qꝛ minima charitas ſufficͭ ad reſiſtendū cuiuſcūꝙ̄ tēptatōi. Uñ cū hētici ſine ſpūſcō ſuſtineāt mortē ꝓ ſua hereſi: mlt̄o magis ꝓph̄e ſine ſacro cōfirmatiōis mortē ꝯſtāter ſuſtinuerūt: ⁊ Emerētiana ātē bapᵐ: ⁊ mlt̄i alij. Itē ad ſuſtinēdū mortl̄ ꝑicl̄a ſufficit v̄tus fortitudis ⁊ charitatis: qꝛ fortis ē vt mors dilectio: ſed oēs virtutes h̄ntur ꝑ bapᵐ: ḡ ꝑꝑ opꝰ fortitudis nō ē alid̄ ſacr̄m nec̄iū niſi ꝑꝑ hn̄ eē ipiꝰ: ⁊ hec ē nec̄itas ſm̄ q̄d. ¶ Itē ꝯfirmatio nō ē nec̄ia ex īſtitutiōe xp̄i: qꝛ xp̄s ꝑ ſe ipſꝫ ꝓmulgauit ſib cōminatiōe dānatiōis illa q̄ ſūt nec̄itatl̄. vel ex īſtitutiōe vt bapꝰ: de q̄ dicͭ niſi q̄s renatꝰ fuerit denuo ⁊c̄. ⁊ pn̄ia de q̄ dicͭ niſi pn̄iaꝫ egeritis ⁊c̄. vel ex ſua p̄ceptiōe vt euchariſtia: de q̄ dicͭ niſi māducaueritis carnē filij hoīs ⁊c̄. nihil aūt tale legit̄ de ꝯfirmatiōe: ḡ ipa nō ē nec̄itatis ſimplr̄ vt p̄dicta. Sꝫ in caſu vbi īminet ꝯfiteri fidē corā tyrāno talī ſi hꝫ ꝯfirmātē ⁊ oīa pata vr̄ nec̄e vt ꝯfirmet̄: qꝛ tc̄ vix poſſet excuſari a ꝯtēptu vel p̄ſūptiōe. Licet. n. ad cōfitēdū fidē ſufficeret grā baptiſmal̄: neſcit tñ ſe hr̄e eā. Uñ ꝑꝑ periculū dꝫ magis facē certā vocationē ſuā ex ſuſceptiōe ſacri ad h̄ ſpāliter ꝑparātis: lꝫ ēt tūc nō poſſꝫ eē certꝰ ꝙ recipet grāꝫ. Uñ actl̄. pᵒ. Sedete ī ciuitate donec īduamini v̄tute ex alto. Quāuis. n. haberēt grāꝫ baptiſmalem tñ eis prohibuit ne ſe exponerēt ꝑicl̄o publice ꝯfeſſiōis q̄uſꝙ̄ eēnt cōfirmati. Multo minꝰ alij h̄ dn̄t facere. ¶ Itē h̄ vr̄ nec̄iū ex ordinatiōe eccl̄e: ita. ſ. ꝙ ſicut ex ordinatiōe eccl̄e hō tenet̄ ꝯfiteri ⁊ cōicare ſel̄ in āno al̄s peccaret mortalr̄: ſic ex ſui ordiatiōe: ēt ſi nūꝙ̄ occurrat ꝯfeſſio ꝑſequutiōis. tñ hō tenet̄ ſel̄ ī vita confirmari. Et ſi poſſit ⁊ negligat: lꝫ aliter ſacrꝫ nō ꝯtēnat mortalr̄ peccat: ⁊ dānat̄ moriēs niſi cōfirmet̄ tūc ſi pōt: vel niſi peniteat ⁊ ꝯfiteat̄ d̄ h̄ qd̄ ī ſanitate potuit ⁊ neglexit. Silr̄ ſi q̄s bellū mortale ītret q̄ p̄us ꝯfirmari potuit ⁊ neglexit: dꝫ d̄ h̄ tūc ꝯfiteri vel confirmari ſi pōt: ſicut ⁊ p̄us dꝫ accipe viaticū vbi ē mortl̄ ꝑiculuꝫ. Sic. n. dr̄ ex. de peni. ⁊ remiſ. Ois vtriuſꝙ̄ ſexꝰ ſel̄ ī āno ꝯfiteat̄ ⁊ recipiat euchariſtiā: qd̄ ſi nō fecerit ⁊ viuus ab īgreſſu eccleſie arceat̄ ⁊ mortuꝰ xp̄iana careat ſepultura: per qd̄ lꝫ nō ſit ibi v̄bū p̄cepti: reputat̄ tñ p̄ceptū. Silr̄ dr̄ de ꝯſe. di. 5. Oēs fideles pꝰ bapᵐ recipe debēt ꝑ manꝰ impoſitionē ſpūmſcūꝫ: qꝛ vt dr̄. e. di. cᵒ. Ut ieiūi. ñ erit xp̄ianꝰ: q̄ vnctione ep̄ali chriſmatꝰ nō fuerit: ſupple ſi potuerit. Et. ea. di. c. Spūſſcūs. victurl̄ nec̄ia ſūt ꝯfirmatiōis auxilia. Et. c. De his. dr̄ ꝙ hec duo ſacr̄a bapꝰ ⁊ cōfirmaᵒ ita cōiuncta ſūt ꝙ niſi morte īteruenīete vnū ſine altero ꝑfici nō pōt: qd̄ d̄ effectu ītelligit̄: qꝛ. ſ. effectꝰ bapᵐⁱ nō ſufficit ad ſalutē illi qui pōt ſuꝑaddere cōfirmatronē ⁊ nō vult. ¶ Tertia ꝯ ē. ꝙ ē ſacr̄m magne dignitatis. Siq̄dē ſacr̄a ſe h̄nt vt excedētia ⁊ exceſſa ſꝫ illos verſus. Maior ī effectu baptiſmus. corpꝰ in eſſe: coniugium ſigno: ſed ⁊ ordo chriſma miniſtro. Sꝫ ſimpliciter loquendo euchariſtia tenet p̄mū gradū dignitatis. qꝛ cōtinet maiorē ſanctitatē ītrīſece: qꝛ xp̄m: cetera vero extrinſece tñ cauſaliter ⁊ diſpoſitiue: qꝛ ī hoc ſacro eſt deus modo ſpeciali: ⁊ nō tātūmō ī ſuſcipiēte hoc ſacrꝫ. In alijs aūt nō: ſꝫ in ſuſcipiēte per illa fit trinitas mō ſpāli. Scd̄ꝫ gradū tenet ordo: nō ſolū rōne miſtri: ſꝫ ꝑꝑ maioreꝫ collationē boni: qꝛ īmediatius ordinat ad corpꝰ xp̄i verū. 3ᵘ ꝯfirmatio q̄ plenitudinē ſpūſſancti ꝯtinet. 4ᵐ baptiſma ī amotiōe oīs mali culpe ⁊ pene. 5ᵘ pn̄ia ī amotiōe oīs culpe actualis. 6ᵐ extrema vnctio: ī amotōe venialiū

vel reliquiarū. Ultimū matrimoniū: qḋ ē oīb⁹ indigni⁹ ſimplr̄ ⁊ infirmius in collatiōe boni ⁊ amotiōe mali: licet ſit expreſſius ſignū ꝯiūctiōis xp̄i ⁊ eccl̄e: ꝓp qḋ dr̄ ad Eph. Hoc aūt ſacr̄ꝫ magnū eſt: dico aūt in xp̄o ⁊ eccl̄a. Qꝛ autē confirmatio ſit ſacr̄m dignius bap°: hētur exp̄ſſe: de ꝯſec. di. 5. c°. de his. Maiori inquit veneratiōe venerādū ē ⁊ te nendū ſupple ſacr̄ꝫ ꝯfirmationis reſpectu baptiſmi: qꝛ illa duo cōparant̄ ad inuicē. Et qꝛ baptiſm⁹ ē digni⁹ oīb⁹ alijs preter eucbariſtiā ⁊ ordinē: ideo ⁊c̄.

p° ꝯ — De mā ex de Inſtitutione Confirmationis.

Circa 2ᵐ ſunt tres ꝯclſiōes. Prima eſt ꝙ ei⁹ materia eſt chriſma ex oleo oliuaꝝ ꝓpter nitorē ꝯſcie: ⁊ ex balſamo ꝓp odorē bone fame ꝯpoſitū: vt hētur ex̄. de ſacra vnc. c°. Unico. Xp̄s aūt qn̄ ꝑuulus man⁹ iponēs benedixit vel ſacr̄m ꝯfirmationis tūc non ꝯtulit: qꝛ ei⁹ vſus ante miſſionē ſp̄uſſancti nō ꝯueniebat: ſed tūc inſtituit ipꝫ figurādo. Uel ſi tūc figurabat manus ipoſitionē que fit in cathec̄ᵐᵒ ⁊ exorciſmo an̄ baptiſmū. al̄s tn̄ ipꝫ īſtituit: lꝫ ſcriptū nō ſit: qꝛ multa fecit xp̄s q̄ nō ſunt ſcripta: vel ſi tūc inſtituit ⁊ ſacr̄ꝫ ꝯtulit chriſmate tn̄ vſus nō fuit: qꝛ ſacr̄i effectū ſine materia ⁊ forma ꝯferre potuit. Ap̄li aūt in die pēthe. cōfirmati fuerūt ſine chriſmate a ſp̄uſcō deſcēdēte in igneis linguis. Nā ſi xp̄s ſm̄ ꝙ hō ſacr̄i effectū ſine materia ꝯferre potuit: multo magis ſp̄uſſanct⁹ q̄ tā viſibilr̄ apparuit ꝙ aliud ſigᵐ nec̄iū nō fuit. Nec aliā ꝯfirmationem illi. i.20. habuerūt ⁊ characterē receꝑunt: ſicut nec ap̄li aliā ordiationē habuerūt q̄ꝫ illā q̄ dictū ē eis hoc facite ī meā cōmemorationē: ⁊ quorū remiſe. ⁊c̄. Uel qꝛ baptizare ⁊ ī ungere infirmos ē officium ſacerdotis: diceret aliqs ꝙ eo ip̄o ꝙ eos miſit p̄dicare iponēs eis h̄ offīm inūgēdi ⁊ baptizādi fecit eos ſacerdotes: etiā an̄ cenā: qn̄. dixit eis hoc facite ⁊c̄. ⁊ anteq̄ꝫ eis diceret quoꝝ remiſ. ⁊c̄: ſiue ante paſſionē: vt Mat. 18. ſiue poſt vt Joā. 20. ¶ Qn̄ āt ap̄li ceteris manus iponebāt ꝯfirmātes act. 8. ⁊ 19. chriſmate vtebātur. Uel ſi non vtebātur qꝛ tūc dabat̄ ſp̄uſſcūs viſibilr̄ h̄ fuit diſpēſatiue ſp̄ū ſcō: ſicut baptizabāt in noīe Jeſu. Un̄ ſicut nūc nō pōt baptizari in illa forma: qꝛ ceſſat cā: ⁊ ꝑ cōſequēs diſpēſatio ip̄a: ſic qꝛ nō dat̄ nunc ſp̄uſſcūs viſibilr̄ ceſſat diſpenſatio. Nec modo Petrus ſi viueret ſine chriſmate cōfirmaret. ¶ Scḋa ꝯcluſio ē ꝙ chriſma debet eſſe per ep̄m conſecratū: Qꝛ aūt ꝯſecratio regrat̄ ꝓbat̄ duplr̄. Prio qꝛ xp̄s iſta materia vſus nō ē. ſ. vnctiōe nec ī ꝯfirmatione nec in extrema vnctiōe: iō indiget cōſecratione. Al̄s fieret iniuria ſatiſfactiōi q̄ fiebat ex tactu xp̄i in materijs: quib⁹ ip̄e vtebat̄. ¶ Sꝫ hoc reprobāt quidā: qꝛ vt dicunt xp̄s fuit vſus vnctiōe quā fecit Magdalena pluries ī vita ⁊ ēt Nichodem⁹ in morte. ¶ Et dicūt ꝙ ſi materia ex tactu xp̄i habuit ſanctificationē: vt aqua in bap° ⁊ panis in conſecratiōe ⁊c̄. videt̄ ꝙ vltra ſāctificari nō debeat: aut fit iniuria priori ſanctificationi: ⁊ tn̄ aqua baptiſmi ⁊ pāis ſanctificat̄. ¶ Ideo dicūt aliter ad ꝓbādū ꝓpoſitum. ſ. ꝙ cū mā ſacr̄i ſit quaſi quoddā inſtr̄m quo miniſter vtit̄: iō debet ꝯuenire miniſtro: ⁊ miniſter materie. Ideo ī quocū q̄ꝫ ſacr̄o miniſter ē determinat⁹ aliqua ordinatiōe: mā eſt determinata aliqua benedictōe: ⁊ vbi vnū deeſt ⁊ alteꝝ: ſicut patet ī bap°: cui⁹ miniſter nō ē determinat⁹ aliq̄ ordinatiōe. Pōt enī quilibet baptizare: nec materia q̄tū ē de neceſſitate ſacr̄i īdiget aliq̄ benedictiōe. Sed ī ſacr̄o ꝯfirmationis miniſter eſt determinatus certa ordinatione. ſ. ep̄ali: iō nec̄iū ē māꝫ eē determinataꝫ certa bn̄dictione: et ſic de chriſmate nō bn̄dicto nullus ꝯfirmare pōt. ¶ Sꝫ lꝫ hec rō ſit ꝓbabilis nō tn̄ nec̄ia: qꝛ ī ſacr̄o altaris miſter ē determinat⁹ certa ordiatiōe: qꝛ ſacerdos ē ita ꝙ ali⁹ cōficere nō pōt: ⁊ tn̄ nō ē nec̄e māꝫ eē determinatā certa bn̄dictiōe īmo omiſſo toto canōe ꝑ ſola v̄ba ſ̄ualia forme poſſꝫ ꝯfici: ſic ſine aq̄ exorciſmo ⁊ bn̄dictiōe pōt qs baptizari: ⁊ ſine euāgelioꝝ li° bn̄dicto dat̄ diaconat⁹. ¶ Nec valet iſtātia eoꝝ potētia: qꝛ xp̄s viuus ⁊ mortu⁹ vſus fuit vnctiōib⁹ viſibilib⁹: ſꝫ nō ꝑ modū ſacr̄i: ſic̄ vſus fuit pane ⁊ vino ꝯſecratis ⁊ ꝯuerſis: nᶜ ꝑ modū ſacr̄al̄: ſic̄ vſus ē bap° Joānis. Nō enī oleo cū q̄ miſit ap̄l̄os vnct⁹ eſt: nec ꝑ ſe vnxit aliquem. ¶ Nec valet qḋ dr̄ de iiuria: qꝛ tūc fit iiuria rei cōſecrate qn̄ idē gen⁹ ꝯſecratiōis repetit̄: nō qn̄ aliḋ ⁊ aliḋ: maxime qn̄ vnū ordinat̄ ad aliḋ. Cōſecratio aūt ſacr̄al̄ p̄cedit ꝯſecrationē q̄ eſt ſacr̄m i eadē mā: ſicut poſt bn̄dictiōes multas ſuꝑ panē ⁊ vinū ꝓferūtur v̄ba ꝯſecratiōis. Sic ī ꝓpoſito ī mā chriſmatis p̄cedit ꝯſecratio ſacr̄al̄ cā q̄ ē ſacr̄ꝫ. Sic ⁊ ſanctificatio quā xp̄s ꝯtulit materijs aliqb⁹ ſacr̄o cū ſit alteri⁹ rōnis a ſc̄ificatiōib⁹ ſacr̄alib⁹ ⁊ v̄balib⁹ nihil ꝓhibꝫ eas illi ſuꝑuenire ī eodē: ſꝫ bn̄ vnā alteri eiuſdē rōnis: ſic̄ ī eodē ſubo ī nālib⁹ ſūt plr̄a accn̄tia ſil̄ diuerſaꝝ rōnū: nō āt rōnis vni⁹. ¶ Uidet̄ ḡ dōꝫ ſm̄ p̄mā ꝓbationē ꝙ oꝫ chriſma eē ꝯſecratū: qꝛ ad ſacr̄ꝫ qḋ reqrit miſtꝝ ꝯſecratuꝫ p̄exigit̄ nec̄io: de nec̄itate ſacr̄i māe exterioris ſc̄ificatio: q̄ ſit vl̄ a xp̄o illi māe collata ex ꝯtactu xp̄i: vt ī ſacr̄o alta. ⁊ bap° ſiue ex vſu ſacr̄i ī ꝑſona xp̄i: ēt ſine illa mā vel q̄ ſit ab eccl̄ia exhibita illi reſeruata vt ē ī ꝓpoſito. Simplex tn̄ ſacerdos nō pōt chriſma ꝯficere: nec ēt oleū ad cathecumīos ⁊ ad infirmos: q̄ miora ſūt pōt ꝯſecrare. 26. q. 6. c°. 2. ⁊ c°. 3. p̄ſbiter chriſma nūq̄ꝫ ꝯficiat. Itē ep̄s elect⁹ ⁊ ꝯfirmat⁹ ſi nō eſt ꝯſecrat⁹ nō pōt chriſma ꝯficere; qꝛ h̄ ē ordīs ⁊ ꝯſecratōis ep̄al̄ 68. di. Quāuis. Pōt tn̄ alteri ep̄o cōmittere. Hoc. n. ē iuriſdictiōis: illḋ aūt ꝯſecratiōis. Juriſdictiōeꝫ. n. hꝫ ſꝫ nō cōſecrationē. Silr̄ archiep̄s anq̄ꝫ hēat palliū q̄ꝫuis ſit ꝯſecrat⁹ nō dꝫ ſe vocare ep̄m: nec facere ea q̄ ſūt ordīs ep̄al̄: puta cōferre ordies: eccl̄as ꝯſecrare nec ēt chriſma ꝯficere. Ita expreſſū ē de electiōe. Qꝛ ſicut. Tn̄ ſi ꝯſecraret ex q̄ ꝯſecrat⁹ eſt veꝝ chriſma cēt. Debꝫ aūt ī die cene ꝯſecrari. ¶ Tertia ꝯ̄ ē. ꝙ ſi ꝯfirmatio fiat ab ep̄o ſine chriſmate cōſecrato nō eſt ꝯfirmatio ſiue ſacr̄ꝫ: ſꝫ iteꝝ ē ꝯferēdū: qꝛ ꝙ ſit chriſma ⁊ ꝙ ſit ab ep̄o ꝯſecratū ē de eēntia: niſi forte ꝓp diſpenſante. vt dicet̄ īfra. q. vi. Qꝛ aūt ꝯſecratio ſit fcā p⁹ obtētuꝫ palliū vl̄ ī die cene: nō ē de nec̄itate ſacr̄i: lꝫ ſit de nec̄itate p̄cepti: ſic̄ ⁊ ꝙ ſit chriſma eiuſdē āni q̄ dꝫ baptizat⁹ ī v̄tice inūgi a ſacerdote. de ꝯſec. di. 4. c. Si qs de alio chriſmate. Multo magis ꝯfirmatio dꝫ eē de chriſmate eiuſdeꝫ anni ī. ꝯfecto ⁊ ꝯſecrato illo āno. ¶ Sꝫ ꝯ̄ hāc ꝯ̄nē vr̄ eē decretalis: de ſacra. iterā. c°. i. vbi dr̄. Si qs ꝑ errorē nō chriſmate ſꝫ oleo fuerit delinit⁹ nō ē aliqd iterādū: ſꝫ caute ſupplēdū qḋ fuerat p̄termiſſuꝫ īcaute. Et ſic nec forma repetet̄: ſꝫ debita mā liniet̄. Propter qḋ vr̄ chriſma nō eē de eēntia: eo ꝙ qn̄ aliqd de eēntia ē omiſſū. n̄ tm̄ illḋ ſupplet̄ ſꝫ oīa eēntialia ſil̄ addūtur. Al̄s ſi p̄us nō fuit ſacr̄ꝫ ꝓp defectū vni⁹ eēntialiū m̄lto min⁹ tūc eēt ꝓp defectū plr̄iū. ¶ Dōꝫ ḡ ꝙ chriſma ē de eēntia ſine q̄ nihil actū ē: ſꝫ qn̄ aliqs effectus nō ſeqtur nec gr̄e nec characteris: tūc nihil vr̄ eē actuꝫ. Et iō ſi denuo totum agit̄ nihil iterat̄: qꝛ qḋ iteratur licet aliquid fuerit de facto nihil tamē fuit de ſacr̄o.

Circa 3ᵐ ſūt tres ꝯ̄nes. ¶ Prima ꝙ dꝫ hr̄e formā v̄boꝝ certā: qꝛ lꝫ ſacr̄a q̄ nō hn̄t māꝫ aliā ex ſuſcipiēte nō ſic reqrāt determinatā formā v̄boꝝ: vt p̄nia ⁊ m̄rioᵐ: tn̄ q̄cūq̄ꝫ requirūt d̄terminatā māꝫ exteri⁹ ſuſcipiēti applicādā reqrūt ēt determīatā formā v̄boꝝ: vt bap⁹ ⁊ euchar̄ᵃ: ⁊ vnctio extrēa ⁊ h̄ ꝯ̄ ḋ qb⁹ dic̄ Aug. Accedit v̄bū ad elemtū ⁊ fit ſacr̄ꝫ. ¶ Scḋa ꝯcl̄ſio eſt ꝙ forma nō ē ꝯſecratio māe. Soluꝫ. n. ſacr̄m eucbariſtie. eſt cui⁹ eēntia exiſtit ⁊ ꝯſiſtit ī ꝯſecratione māe: cetera v̄o n̄: ⁊ p̄cipue iſtḋ: vl̄ ſic̄ nec extrema vnctio de cui⁹ eēntia ē mā ꝯſecrata: ſicut iſtḋ. Aliogn̄ ſicut vbicū q̄ꝫ ē mā ꝯſecrata eucbariſtie ē corp⁹ xp̄i ſiue v̄niat ī hoiuꝫ vſuꝫ ſiue nō: ſic vbicūq̄ꝫ eēt chriſma ꝯſecratuꝫ ibi eēt h̄ ſacramētū. Et ſic qn̄ ſacerdos ſimplex iungeret baptizatum chriſmate in v̄tice ꝯfirmaret: qḋ tn̄ falſū eſt: qꝛ ꝯfirmatio nō eſt niſi ī fronte: nec ē a ſimplici ſacerdote. Silr̄ qn̄ chriſma fundit̄ in aquā baptiſmi ⁊ calix vl̄ altare inūgitur: vt btūs Silueſter īſtituit: de ſacra vnc. c°. Uno. vſus finē. eēt cōfirmatio qḋ ē f̄lm: qꝛ ſuſceptiuū hui⁹ ſacr̄i nō ē res laicata. Itē caput ⁊ man⁹ pōtificis ⁊ ſacerdotis chriſmate inunguntur: ſicut ibidem dicitur: nec tamen eſt confirmatio: qꝛ conſecratio ſacerdotalis ⁊ epiſcopalis ſupponunt confirmationem ſaltem de ꝯgruitate. Et ſic ꝯfirmatio ī eodem iteraret̄. ¶ Tertia ꝯcl̄ſio ē ꝙ forma ē iſta. Cōſigno te ſig° crucis: ⁊ ꝯfirmo te chriſmate ſalutis vel ſanctificatiōis: in noīe p̄ris ⁊ fi. ⁊ ſp̄ūs. ſ. Hāc aūt formā nō hēm⁹ ab euangelijs: ſꝫ a traditiōe Romane eccl̄e: q̄ eā accepit ab ap̄l̄is qui eā a xp̄o acceꝑunt. Un̄. p̄. Cori. ii. Ego. n. accepi a dn̄o qḋ ⁊ tradidi vob. Et qm̄ nō ab hoīe neq̄ꝫ ꝑ hoīeꝫ ſꝫ ꝑ reuelationeꝫ ieſu xp̄i accepi illḋ. Et ſi ap̄l̄i nō fuerūt vſi hac forma: hoc diſpēſatiue fuit: ſicut tunc de forma baptiſmi. Magis tn̄ credunt̄ vſi licet nō legat̄: qꝛ occultabāt formas ſacr̄oꝝ ꝓp irriſiōes gētiliū. Dicit̄. n. ꝯſigno te ſigno crucis: qꝛ ī ſigno cruci oīa ſacr̄a ꝑficiūtur: de ꝯſec. di. 5. c°. Nūqd. Confirmo te chriſmate ſalutis: mā finis. In noīe p̄ris ⁊c̄. cā p̄ncipalis. De mutatiōe aūt forme idē ſc̄iēdū ē qḋ dc̄m̄ ē ſuꝑ di. 3. De mutatiōe forme baptiſmi. ¶ Ad argᵐ ī oppoſitū dōꝫ ē ꝙ licet nō legat̄ hoc ſacr̄ꝫ inſtitutū a xp̄o: fuit tn̄ ab eo inſtitutū non ab ap̄l̄is: ⁊ multo min⁹ a ꝯcilio nec ab eccleſia: qꝛ cū ip̄i nō ſint fūdatores ⁊ factores leḡ: ſꝫ miniſtri ⁊ fundamētū cuiuſlibet legis ī ſacr̄is ꝯſiſtat: iō ⁊c̄. Dato ēt ꝙ ap̄l̄i fuerint baſes legis ⁊ eccl̄e nō tamē fundatores: iō ad eos non pertinebat ſacr̄a inſtituere. Qō. II

Secundo querit̄ vtꝝ ꝯfirmatio characterē īprimat. Et vr̄ ꝙ n̄: qꝛ ꝑ hoc ꝙ oli eligebātur fontes a timidis vt ꝑliarent̄ ī deſerto ⁊ in alijs bell̄ dn̄i non imp̄mebat̄ eis character: ḡ nec nūc. ¶ Cōtra qꝛ ꝓp hoc negat̄ h̄ ſacr̄m iterari. ¶ Ad euidētiā hui⁹ q̄ōnis tria ſūt vidēda ſ̄ꝫ tres effect⁹ hui⁹ ſacr̄i: q̄ ſunt character: gr̄a: ⁊ cognatio ſp̄ūalis.

Quantū ad p̄mū ſūt tres ꝯ̄nes. ¶ Pria ꝙ p̄m⁹ effect⁹ ꝯfirmatiōis ē character. Cū. n. confirmatio ſit ſacr̄m q̄: hō deputat̄ ad aliqd ſacrū: puta ad ꝯfeſſionē fidei: ⁊ ꝯſtātē ei⁹ ꝯfēſionē: iō characterē iprimit. Sic. n. videm⁹ ꝙ hiis q ad mūdi militiā eligūtur iprimit̄ aliqḋ ſignū ꝑmanēs: puta ꝙ aureis paramētis vtūtur ī armis ⁊ equeſtrib⁹ īſtrumētis ad differētiā alioꝝ. In bellis ēt certa ſigna portātur an̄ eos: ⁊ oli militibus ī brachio vel alibi cauteriū imprimebat̄: ḡ ꝯueniēs ē milites xp̄i aliq̄ ſp̄ūali charactē diſtigui ⁊ cōſignari. Nec obſtat qḋ arguit̄: qꝛ ī ve. le. illa diſtinctio nō erat ſacr̄m: ⁊ ſacr̄ꝫ qḋ ibi erat diſtīctiuū vt circūciſio ſignū ſenſibile iprimebat: vn̄ iuiſibili nō egebāt. ¶ Scḋa ꝯ̄ ē ꝙ ꝯfirmatio iprimit characterē diſtīctū a baptiſmali ⁊ ordinis: qꝛ diuerſaꝝ cāꝝ ſūt diuerſi effect⁹ imediati. Un̄ cū character ſit imediat⁹ effect⁹ ſacr̄i characterē iprimētis tria ſacr̄a no. le. characterē iprimētia tres diuerſos characteres iprimūt. Propter qḋ nullū hoꝝ triū eſt iterabile. Hic tn̄ eſt dubiū vtꝝ ſit irregularis reconfirmās: ſicut rebaptizās ſciēter ⁊ recōfirmat⁹ ſicut rebaptizatus ignorāter. Nā de rebaptizāte vel miſteriū p̄bēte habetur ex̄. de apoſta. c°. 2. de rebaptizato: de ꝯſe. di. 4. Qui bis. De reconfirmāte nō ſic exp̄ſſum ē nec de recōfirmato: niſi ꝙ dr̄: de ꝯſec. di. 5. Dictū ē nobis bis vel ter vel ampli⁹ baptizatos. aut ꝯfirmatos nō ſeculo ſꝫ ſoli deo ſb̄ hītu regulari vel clericali religioſiſſime famulari decretū ē. Ex q̄ poſſet videri ꝙ eq̄liter vterq̄ꝫ eēt irreglaris: ſꝫ glo. itelligit ad oppoſitū ꝓp id qḋ dicit ī hītu. Ex quo vr̄ ꝙ ī clericatu poſſit remanere ⁊ ꝓmoueri. Un̄ ſignificat ꝯ̄riū decretuꝫ. c°. q bis. vbi dicit̄ ꝙ ē irregularis. Et r̄ndet ꝙ ī cāu nec̄itatis remanēt in hītu clericali diſpēſatiue vel ī hītu clericali: ſꝫ ſi ne ordine ⁊ dignitate: ꝑ qḋ nihil hētur: de recōfirmato ſi iſtḋ capitulū qḋ dc̄m̄ ē nō īpōit irregularitatē: qꝛ illḋ capl̄ꝫ qui bis: nō loqtur niſi de rebaptizato. Et licet eq̄liter ꝓhibeant̄ reiterari: qꝛ tn̄ pena q̄ ḋ vno exp̄mit̄ ī alio tacet̄: nō eſt extendēda maxie iſta pena: qꝛ nullus iudicādus ē irregularis: niſi n̄t iure exp̄ſſum. de ſen. ex. Is qui ī eccl̄ia li. 6. ¶ Tertia ꝯcl̄ſio ē. ꝙ character ꝯfirmatiōis p̄ſuppōit characterē baptiſmalē: nō illū ordinis cuiuſcūq̄ꝫ. Primuꝫ pꝫ: qꝛ bap⁹ ē ianua ſacr̄oꝝ: ſine quo nullū ſacr̄ꝫ recipi pōt: niſi forte m̄rimoniū. Un̄ ⁊ p̄ſbr̄ n̄ baptizat⁹ baptizād⁹ ē: ⁊ ꝑ oīa ordinandus: ⁊ pari rōne ꝯfirmādus ſi p̄us fuiſſet de facto cōfirmat⁹. de p̄ſbro nō baptizato. c°. p̄. Scḋꝫ pꝫ: ꝙ licet ap̄l̄i prius fuerit ordinati q̄ꝫ ꝯfirmati qꝛ nō fuerūt ꝯfirmati ip̄i nec aliqs alius hoc ſacr̄o an̄ penthe. qꝛ nec an̄ debuit dari ſp̄ūs robur ⁊ plenitudo q tn̄ an̄ fuerāt ſacerdotes: non ſic tn̄ dꝫ fieri ī nobis. Prius. n. dꝫ recipi ſacr̄m qḋ eſt cōe q̄ꝫ id qḋ ē ſp̄āle. Un̄ de ꝯgruitate character ordīs p̄ſuppōit characterē ꝯfirmatiōis: ⁊ nō eꝯ̄. Nā ⁊ ſi ap̄l̄i p̄us comederunt agnū poſtea cōicauerūt nō ꝓp hoc nos ſic facere debem⁹. De iteratiōe aūt ꝯfirmatiōis ꝓhibita hētur .i. q. i. manus ipoſitio: vbi glo. dicit ꝙ ē q̄dā man⁹ ipoſitio recōciliatia: q̄ recōciliātur ab hereſi reuertētes: q̄ pōt iterari. Alia ē curatoria: ſuꝑ egros man⁹ iponēs ⁊ bn̄ habebūt. Et hec ēt iteratur qḋ pōt itelligi de extrema vnctiōe. 3ᵃ ē abſolutoria ī ſacr̄o p̄nie: q̄ ēt iterat̄: niſi ſolēnis. 4ᵃ. ē ꝯfirmatoria. vna ordiatoria. Hee due n̄ repetūt̄. qꝛ ꝑ eas characteres ip̄mūt̄.

Circa ſ̄ꝫ ſc̄iēdū ē. ꝙ ſcḋs effect⁹ ꝯfirmatiōis ē gratia. Ubi ſūt tres ꝯ̄nes. ¶ Pria ꝙ ſacr̄m ꝯfirmationis ꝯfert gr̄aꝫ: ⁊ nō ſolū cōi rōne: qꝛ ē ſacr̄m no. le. ſꝫ ſp̄ecia li rōne: qꝛ deputat ad aliqd ſacrum: qḋ digne ſine gr̄a fieri nō pōt: qꝛ non ē ſpecioſa laus ī ore pc̄tōris. Itē qꝛ deputat ad op⁹ arduiſſimū: ⁊ maxie charitatis: vt aīaꝫ ſuā ponat qs pro xp̄o. Un̄ qꝛ de⁹ n̄ deficit ī neceſſarijs: iō ī hoc ſacr̄o dat gr̄aꝫ ⁊ ēt plenitudinē gr̄e. vt dr̄ ī l̄ra. Et hētur de ꝯſec. di. 5. c°. Nouiſſime: vbi dr̄ ꝙ ī h̄ ſacr̄o dat̄ ſp̄s. ſ. gr̄a ſeptiformis cū oī plenitudie ſc̄itatis. ¶ Scḋa ꝯ̄ ē. ꝙ gr̄a ꝯfirmationis differt a gr̄a bapᵐⁱ: n̄ q̄dē gratū faciēte: q̄ ē vna ī oīb⁹ ſacr̄is ſꝫ gr̄a ſacr̄al̄ q̄ differēs ē idifferētib⁹ ſacr̄is: vt declaratū ē ſuꝑ. di. 2. Nihilominꝰ tn̄ qꝛ ⁊ hec gr̄a ſacr̄al̄ fluit ab illa q̄ ē ī eēntia ad eā dꝫ adult⁹ ꝑ libeꝝ arbitriū ſe p̄parare. Iō ē ꝙ illi q ꝑfcē etatī ſūt monēt̄ ꝯfeſſionē facē p̄us: vt mūdi donū ſp̄ūs. ſ. valeāt accipe: ḋ ꝯſec. di. 5. c°. Ut ieiuni: qḋ ēt ī oī ſuſceptiōe ſacr̄i p⁹ bapᵐ obſ̄uādū ē ei: q p⁹ bapᵐ mortalr̄ peccauit: qꝛ ſic̄ bap⁹ ē ianua ſacr̄oꝝ an̄ qḋ nllm̄ ſacr̄ꝫ recipi pōt: aut dꝫ: ſic p̄nia ē ſ̄a tabl̄a p⁹ naufragiū. Un̄ poſt naufragiū ad eā p̄us q̄ꝫ ad aliḋ ē recurrēdū. Un̄ ꝯtrit⁹ anq̄ꝫ cōfeſſus ſi cōmode p̄t nec eucbariſtiā nec ordinē nᶜ extremā vnctionē nᶜ ꝯfirmationē accipe dꝫ an̄ ꝯfeſſionē. ¶ Tertia ꝯ̄ ē. ꝙ gr̄a ꝯfirmatiōis ꝑficit graꝫ baptiſmalē: ſꝫ differēter qꝛ gr̄a ſacr̄al̄ ꝯfirmatiōis ꝑficit ſacr̄alē bapᵐⁱ: ſic̄ vna v̄t⁹ ꝑficit aliā a ſe differētē: ſic̄ fortior min⁹ fortē: vn̄ ꝑfectio earū reqrit ꝯnexionē. Un̄ ḋ ꝯſec. di. 5. c°. De his ī fine. vnū ſine altero ꝑfici nō p̄t: ſic̄ nec libalitas ſine magnificētia: nᶜ aliq̄ v̄t⁹ ſine magnanimitate. Gr̄a v̄o gratū faciēs in bap° collata ſi ꝑſeuerat ꝑ ꝯfirmationē perficit̄: qꝛ ⁊ eēntialr̄ augēt̄: vt aucta mereat̄ ꝑfici. Un̄ de ꝯſec. di. 5. c°. p̄. Oēs fideles ꝑ man⁹ ipoſitionē ep̄oꝝ p⁹ bapᵐ ſp̄ūm ſanctū accipere debēt: vt pleni chriſtiani inueniantur.

Circa 3ᵐ ſc̄iēdū ē ꝙ terti⁹ effect⁹ ſp̄ūs ſc̄i ē cognatio ſpiritual̄. Circa quā ſūt tres ꝯ̄nes. ¶ Pria ꝙ ꝯfirmatio iduat ſp̄ūalē cognationē ſic̄ bap⁹. 30. q. 4. Si qs vn⁹. Un̄ ſic̄ iter baptizātē: ⁊ vxorē ei⁹ m̄rio° ꝯſūmato: ⁊ oēs filios ei⁹ ex vna p̄te: ⁊ baptizatū ⁊ p̄reꝫ ⁊ m̄reꝫ ei⁹ ex altera: ⁊ ſilr̄ iter leuātem de ſacro fonte: ⁊ vxorem ei⁹ matrimonio conſūmato ex vna parte cum filijs ſuis: ⁊ baptizatum ex alia cū patre ⁊ matre eius cōtrahit̄ cognatio ſp̄ūalis: que matrimonium īpedit ⁊ dirimit: oīb⁹ illis modis ē ḋ ꝯfir-

mante ⁊ confirmato: ⁊ tenente eū ⁊ vxorib⁹ ⁊ liberis: de
2ª ꝯ cognatiõe ſpūali.c.p̄.lib.6.¶ Scd̄a ꝯcluſio ē. ꝙ ſicut nõ
debēt plures leuare baptizatū: ſi tñ fiat ſpūalis cognatio
ad oēs ꝯbit: nõ quidē inter illos adiuicē: ſȝ inter quēlibet
eoꝝ ex vna pte: ⁊ baptizatū ⁊ pentes ei⁹ ex altera: ſic p oīa
eſt de tenētib⁹ ꝯfirmatū: de ꝯſec.di.4. Nõ plures: ⁊ de co/
3ª ꝯ gnatiõe ſpūali.cº.2.lib.6.¶ Tertia ꝯcluſio ē. ꝙ ſicut vir
nõ dȝ tenere vxorē nec filium ei⁹ in baptiſmo: qd̄ ſi ſciēter
fecerit puat ſe iure ſuo i petēdo debitū: ſi aūt ignoranter:
nõ pp hoc ſeparanť: ſic p oīa eſt de ꝯfirmatiõe.30.q.i.d̄ bis.
⁊ infra de cognatione ſpūali.q2.di. Et p hec patet reſpõſio
ad oppoſitum: q2 nõ eſt ſimile. Qõ III

TErtio querit̃ vtꝝ ꝯfirmatio debeat
fieri i fronte. Et vr̃ ꝙ nõ: q2 ex/
trema vnctio q̄ eſt ipfectioꝛ fit in oī tpe: er/
go multo magis ꝯfirmatio dȝ fieri i oī pte:
Contra eſt qd̄ dr̃ de ſacra vnc.c.vno.¶ Ad
euidētiā qõnis tria vidēda ſūt: pmo de mē/
bro. 2º de tpe. 3º de loco.

pª ꝯ **Quantū** ad pm̄ ſunt due ꝯnes.¶ Pria ꝙ i fronte tm̄
eſt facienda: quia vt magis audacter ⁊ ſine
timoꝛe ⁊ ruboꝛe hõ ꝯfiteať nomē xp̄i fit ꝯfirmatio. Et iõ
poti⁹ i frõte dȝ fieri. vbi apparēt magis hꝰ paſſiões. Et lȝ
ex hoc magis videreť debere fieri i genis: tñ dicit̃ de hoīe
nõ timēte nec verecūdāte ꝙ frõte apta ⁊ effrõte agit h̄ vł
2ª ꝯ illud.¶ Scd̄a ꝯcluſio ē ꝙ dȝ frõs ligari quouſq3 chꝛiſma
deſiccet̃. Nõ oȝ aūt ꝙ pānus.7.dieb⁹ ligato capite poꝛteť
ſed ꝙ.7.dieb⁹ caput a lotiõe fueť: ⁊ hoc ꝓpter reuerētiā3
chꝛiſmatis: pp.7.ſpūs.ſ.dona. Propter qd̄ etiā3.7. diebus
aduentus ſpiritus ſancti celebꝛatur.

pª ꝯ **Quantū** ad 2m̄ ſūt tres ꝯnes.¶ Pria ꝙ chꝛiſma ſolū
die cene dȝ ꝯfici.ex̄. de ꝯſec.di.3.lr̄as. Chꝛiſma in cena dn̄i
quolibet anno ꝯficiēdū ē: ⁊ vet⁹ intra eccliā3 ē cremādū3.
Et qd̄ dr̃ de ꝯſec.di.5. Si tpe liceat ep̄o chꝛiſma ꝯficere.i.
oī anno: ſed in die cene tm̄ tpe miſſe. Cõfirmatio aūt ſicut
⁊ tõſura oī tpe ꝯferri põt ſine pctõ.¶ Scd̄a ꝯ eſt. ꝙ a ieiu
2ª ꝯ nis ſuſcipi ⁊ dari dēat: de ꝯſec.di.5.cº. Ne ieiuni ⁊.cº. ſequē
ti: qd̄ ⁊ de oī ſacr̄o intelligēdū ē. Uñ nec poſt pꝛandiū ſine
magna ⁊ iuſta cā audiēda vel faciēda eſt ꝯfeſſio: maxie d̄
moꝛtalib⁹. Eſt aūt iuſta cā ſi hõ timeat obliuiſci pctm̄: dif/
ferēs vſq3 i craſtinū: vł ſe dituꝝ tp̄s ita oppoꝛtune: ⁊ ſimilr̃
ſi ep̄us dēat mane recedere: q poſt pꝛādiū patus ē ꝯfirma
re. Silr̃ indecēs ē. ꝙ in ꝓuincia ꝓuincie ꝯſuetū ē nuptias
in veſpis ⁊ de nocte celebꝛare: q2 ſacra lucis nõ debēt mi/
niſtrari tēpoꝛe tenebꝛaꝝ: ſicut heretici q male agūt fugiūt
3ª ꝯ lucē: niſi neceſſitas vꝛgeat.¶ Tertia ꝯ eſt. ꝙ tpe interdi/
cti ꝯfirmatio ſicut ⁊ baptiſm⁹ dari põt: ⁊ occaſione huius
chꝛiſma ꝯfici: ex̄ de ſen. excõi.cº. Cū ex eo: ⁊.e.ti.cº. Qm̄ li.
6. Ex quo aliq arguūt ꝯfirmationē eē ſacr̄3 necitatis: ⁊ ma
gis q̄3 pniā3: eo ꝙ tpe iterdicti ēt viuēti ⁊ ſano nõ negatur
ſicut nec baptiſm⁹: cū tñ pnīa iure ve. negareť: niſi peregri
nis ⁊ cruce ſignatis ⁊ moꝛiētib⁹: lȝ iure no. ꝯcedat̃: de ſent.
excõi.cº. Alma.lib.6. ¶ Ubi etiā3 dubitari põt: an ſicut p
cõfirmationē q̄ dari põt tpe interdicti: licet tūc chꝛiſma ce
lebrari. liceat ſilr̃ pp bapm̄ fontes bn̄dici i ſabbato ſcõ pa/
ſce ⁊ penthe.¶ Dõm ꝙ nõ eſt ſile: q2 chꝛiſma ē de necita/
te ꝯfirmatiõis: fontiū at bn̄dictio ñ ē d̄ necitate baptiſmi:
videreť tñ alicui de ſolēnitate paſchali ⁊ penthe. eſſe offm̄
vigilie. Et q2 iure no. illius decretalis Alma: licet ſolemni
ter ecclīā officiare ſic ⁊ vigiliā: ⁊ per ꝯſequēs bn̄dicere fõ
tes: ⁊ letanias facere: ſicut ſabbatum requirit.

pª ꝯ **Quantū** ad 3m̄ ſūt tres ꝯnes.¶ Pria. ꝙ i oī loco dū
tm̄ decēti ⁊ honeſto põt ep̄us ꝯfirmare ſine
pctõ: nõ ſolū i ecclīa ſȝ ex̄: q̄3uis chꝛiſma ī ecclīa ſolū confici
debeat: q2 qd̄ nõ ē ꝓhibitū ē ꝯceſſum. Et ſacr̄3 oꝛdinis me
rito dať in ecclīa: q2 i ecclīa ē ei⁹ exequutio. ſilr̃ ſacr̄m bap
tiſmi p qd̄ ē ingreſſus ad eccleſiā: ſȝ nõ ſic extrema vnctio
per quā eſt exitus: ſilr̃ nec ꝯfirmatio p quā3 hõ ex̄ ecclīam
2ª ꝯ armať.¶ Scd̄a ꝯ ē. ꝙ i loco ſue diocẽ: ⁊ nõ ex̄ ep̄us debet
cõfirmare: ſicut nec alia ſacr̄a nec ſacr̄alia miniſtrare. Nõ
eni ex̄ dȝ ecclīas vel v̄gines ꝯſecrare: nec hꝰ facere: q̄3uis
ſit diſſimile: q2 ꝯfirmatio homini ñ loco exhibeť: q homo
vbicūq3 ſit ſubdit⁹ ē ep̄o ſuo. Et ea q̄ ſūt volūtarie iuriſdi/
ctiõis ex̄ territoꝛiū i ſibi ſubditos alias exercētur: nõ tñ in
uenit̃ de ꝯfirmatiõe expſſe pmiſſu3. Et iure cõi ep̄s extra
ſuā dioceſi3 ꝓhibeť ea que ſunt oꝛdinis exercere: imo nul
lus ex̄ ſuā dioceſi3 dȝ ſacr̄a pcipe. Nec diſtinguiť a ſuo vł
alieno ep̄o: 16.q.3. licet i fine: q2 ex̄ territoꝛiū ius dicēti ipu
ne nõ peť. ff. de vnc.c. iude. l. inter: licet illa lex loq̄tur i his
que ſunt ꝯtētioſe iuriſdictiõis. De hoc tñ pleni⁹ diceť īfra
di.19. q̄3tū ad abſolutionē iudicialē ⁊ ſacr̄alē ex̄ dioceſi3 fa
3ª ꝯ ciendā.¶ Tertia ꝯ ē. ꝙ archiep̄us q viſitat ꝓuincia3 poſ
ſet vt videreť alicui illos q ſunt de familia ſua cõfirmare:
dū ē in dioceſib⁹ ſuffraganeoꝝ: q2 tūc ſibi ſubditi ſunt: ⁊ lo
cus ſm̄ qd aliq̄ mõ ſibi ſubdit⁹ ē ꝓ tūc: lȝ non ſimpliciter.
Utꝝ aūt ſubditos ſuffraganeoꝛum: tūc poſſit ꝯfirmare: vi
debit̃ in ſequēti qõne.¶ Ad argm̄ i oppoſitū dd̄3 ē. ꝙ nõ ē
ſiłe de extrema vnctiõe ⁊ ꝯfirmatione: q2 extrema vnctio
datur ꝯ reliq̄as pctõꝝ actualiū: vñ ipis oīb⁹ radicib⁹ pec
catoꝝ adhibeť: iſtud aūt ad audacia3 ⁊ foꝛtitudinem con
ferendā: que magis in fronte apparet. Qõ. IIII.

QUarto querit̃ vtꝝ ep̄us ſit ꝓpꝛius mi
niſter hui⁹ ſacr̄i. Et vr̃ ꝙ non:
q2 plus eſt minoꝛes oꝛdines ꝯferre q̄3 ꝯfir/
mare: ſed illos põt ꝯferre nõ ep̄us: puta pſ/
biter cardinalis: g̃ ⁊c̃.¶ Cõtra q2 ꝯfirmare
eſt ꝓpꝛiū ep̄oꝝ: vt dr̃. di.68. q̄3uis. Et. di.95.
Pꝛeſbiteros.¶ Ad euidētiā h⁹ qõnis ſciē/
dū eſt ꝙ cū tres pſone ꝯueniāt in cõfirmatiõe. ſ. ꝯfirmans
cõfirmatus ⁊ tenēs. pme due. ſ. ꝯfirmās ⁊ ꝯfirmat⁹: ſunt d̄
necitate: q2 idē nõ põt ſeipm̄ ꝯfirmare: ſicut nec baptizare
ex̄ de bapº.cº. Debitū. Tertia ē de ꝯgruitate: ⁊ de necita/
te nõ ſimplr̃ ſed p̄cepti: ſi adſit facultas. Scd̄m hec igitur
circa qõnē iſtā tria ſunt vidēda. Pꝛimo de pſona tenente:
2º de confirmata. 3º de confirmante.

pª ꝯ **Quantū** ad pmū ſunt.5.ꝯnes. Pria ꝙ iõ tenēs ꝯuēit
huic ſacr̄o q2 ille vt infirm⁹ petit ꝯfirmari:
⁊ iõ alio eſt vt baclo ſbſtētand⁹. Propter qd̄ dicūt aliq ꝙ
mulier tenere viꝝ nõ dȝ: q2 repugnat ſignificatiõi. Videť
tñ ꝙ mulier poſſit tenere ſic ⁊ i bapº: q2 nõ ſignificať ꝙ ip̄a
2ª ꝯ teneat: ſȝ ꝙ ille ab alio teneri indiget.¶ Scd̄a ꝯ ē. ꝙ non
plr̃es vno tenere debēt ſicut nec i bapº: i quo tñ ꝯria ꝯſue
tudo foꝛte excuſat: d̄ ꝯſec.di.4. Nõ plr̃es. Et qñ mos erat
3ª ꝯ crimē nõ erat.¶ Tertia ꝯcluſio eſt. ꝙ ſicut i baptiſmo nõ
baptizat⁹ nõ dȝ tenere baptizatū ſic nec i confirmatiõe nõ
cõfirmat⁹ nõ dȝ tenere ꝯfirmādū: de ꝯſec.di.4. In baptiſ
4ª ꝯ mate.¶ Quarta ꝯcl̄ſio ē. ꝙ nec q leuauit i bapº dȝ tenere
5ª ꝯ in ꝯfirmatiõe: niſi i necitate.¶ Quinta ꝯ ē. ꝙ nõ debēt ſe
mutuo tenere conſanguinei vel affines: q2 ad amicitiam
ſufficit eis vinculum naturale ⁊ carnale.

pª ꝯ **Circa** ſcd̄m ſūt 4oꝛ ꝯcl̄ſiões. Pria ꝙ oīs hõ qui fuit ca
pax baptiſmi dȝ ⁊ põt ꝯfirmari. Uñ de ꝯſec. di.
5. Oēs fideles p man⁹ ipoſitionē ⁊c̃. ſpū3 ſcm̄ poſt bapm̄ re/
cipere debēt. Qui dicit oē nihil excepit: ⁊ ꝯcipit femininū:
q2 i xp̄o ieſu nõ eſt maſculus nec femīa: q2 ⁊ mulieres pꝛo
xp̄o dimicauerūt. Et ſic nõ ſolū maſculi ſȝ femīe ⁊ hermo
froditi ⁊ mõſtruoſi qcūq3 ex quo xp̄iani ſūt pn̄t ꝯfirmari.
2ª ꝯ ¶ Scd̄a ꝯcluſio ē. ꝙ nõ ſolū adulti ſȝ ēt puuli pn̄t ꝯfirma
ri: q2 ⁊ ſi nūc nõ hēant tñ foꝛte poſtea hebūt ꝯfiteri: ⁊ tunc
magis parati ſūt: inq̄3tū minus ficti. Xp̄s ēt puulis manus
impoſuit. Tñ q2 hoc ſacr̄m iterari nõ dȝ: nec ſic pſumit̃ de
cõuerſato inter xp̄ianos ꝙ fuerit ꝯfirmat⁹: ſicut ꝙ fuerit
baptizat⁹: iõ nõ expedit ꝙ puli ꝯfirmētur ꝗuſq3 ſint circa
ſeptēniū: vt magis recolere poſſint: qb⁹ ⁊ pp hoc ſolet dari
2ª ꝯ alapa. Et i illa etate nõ añ dȝ dari tõſura clericalis: de tpe
oꝛdi.cº. vlt. li.6: lȝ ſm̄ legē Moyſi ad militiā nõ aſcribanť
niſi.a.24. annis ⁊ ſupꝛa: q2 ſtati3 armabanť ad bella. Sed
licet ſacr̄m ꝯfirmatiõis eq̄liter deť puulis ⁊ adultis: nõ tñ
pꝛeceptum eius qd̄ ecclīa fecit: ligat niſi adultos. Uñ bapti
zati paruuli moꝛiētes ſine diſtinctiõe ſaluanť añ ꝯfirma/
tionē: nõ ſic adulti ſi neglexerint vel ꝯtēpſerit.¶ Tertia
3ª ꝯ concluſio eſt. ꝙ ſurdi ⁊ muti ⁊ hꝰ poſſunt ꝯfirmari: q2 ⁊
iſtos xp̄s tetigit. Unde expuens tetigit linguā ⁊ miſit di/
gitos in aures: vt dicit̃ in Marco.¶ Quarta ꝯ eſt. ꝙ ifir/
4ª ꝯ mi ⁊ moꝛientes debent ⁊ poſſunt ꝯfirmari: q2 tunc iminet
pugna iuiſibilis ꝯ hoſtē. Et ſi dicať ꝙ contra illā nõ eſt cõ
firmatio: poteſt dici ꝙ ſi nobiles imīnētib⁹ ꝯflictibus moꝛ
talib⁹ faciunt ſe fieri milites ne moꝛianť nõ milites: mul
to magis vt moꝛientes ānumerenť militie xp̄i ⁊ nobiliten
tur: nõ ſolū vt agricole de ſimplici familia debēt ſe ſi pn̄t
facere confirmari: Chꝛiſto autē qui oīa poꝛtabat: ⁊ poꝛtat
verbo v̄tutis ſue non competebat confirmatio.

pª ꝯ **Quantū** ad 3m̄ ſunt tres ꝯcluſiões.¶ Pria ꝙ ſolus
ep̄s hȝ ex officio cõfirmare: ſicut ⁊ chꝛiſma
cõficere: licet nõ ſequať: ſolus habet materie conſecratio
ne3: ergo ſolus hȝ vſu3: q2 oleū ad cathecuminos: ⁊ ad ifir
mos ſolus ꝯſecrat: q tamen nõ ſolus vtit̃: ſed etiā ſimplex
ſacerdos. Si aūt ep̄s quēcūq3 hoīem ſiue ſubditū ſiue nõ
ſubditū cõfirmet ē ꝯfirmatus: q̄3uis nõ debeat non ſubdi
tum ꝯfirmare: ſicut nec oꝛdinare. Non tamē ꝯfirmās alie
nū ſuſpēſus eſt a collatione ꝯfirmatiõis: ſicut ille a colla
tione oꝛdinū ⁊ tonſure: de tpe oꝛdi.cº.2. ⁊ vult li.6. q2 hoc
non eſt expꝛeſſum: ſed generaliter ꝓhibitū eſt: ne exteris
ſacr̄a miniſtrēt.16.q.i. Interdicim⁹. Archiep̄s aūt lȝ poſſit
dare indulgentias per totā ꝓuinciā: de pe. ⁊ re.cº. Cum ex
eo. licet etiā poſſit audire confeſſiones ſubditoꝛum ſuffra
ganeoꝝ quādo viſitat dioceſim eoꝛu3: de cenſibus.cº. vlt.
li.6. Non tñ licite põt confirmare ſubditos eoꝝ: q2 non hȝ
ptātem nec iuriſdictionē in eos: viſitās nec non viſitās: ni
ſi in caſibus in iure conceſſis ⁊ expꝛeſſis. Iſte aūt non ē de
illis: g̃ ⁊c̃. Electus aūt ⁊ confirmat⁹ ſȝ nõ conſecrat⁹ ēt ſub
ditos nõ ſolū non dȝ: ſȝ nõ poteſt confirmare: ſȝ alius ep̄s
de volūtate eius põt: q2 hȝ ea q̄ ſunt iuriſdictiõis cū ſit con
firmatus: non aūt ea q̄ ſunt ꝯſecrationis: q2 non eſt ꝯſecra
tus. Uñ poteſt demandare qd̄ eſt iuriſdictiõis: ſȝ non põt
per ſe cõferre quod ē ꝯſecratiõis. Nõ tñ eēt irregularis ſi
confirmaret: lȝ exercēs ea q̄ ſunt oꝛdinis ſacerdotalis nõ
habēs ipm̄ ſit irregularis: q2 non eſt expſſum de illo ſicut
de iſto. Idē de archiep̄o ante obtentū palliū ꝯſecrationis
ſicut de ep̄o ꝯfirmato ſed non conſecrato dcm̄ ē.¶ Scd̄a
concl̄ſio ē. ꝙ ſimplex ſacerdos ex comiſſione pape poteſt
confirmare: ⁊ minoꝛes oꝛdines ꝯferre: qñ papa ꝯſecratus
ſit non autē maioꝛes. Nec ex comiſſione cuiuſcūq3 infꝛrio
ris poteſt predicta. Ratio eſt q2 cū ep̄atus non addat alī
quid ſupꝛa ſacr̄m per relationē ad coꝛpus xp̄i veꝝ: ſȝ ſolū
per relationē ad coꝛp⁹ myſticū papa p hoc ꝙ ē ep̄s ſūmus
ep̄oꝝ non dicit̃ habere plenitudinē ptātis per relatione3
ad coꝛpus xp̄i veꝝ: ſȝ ad myſticū. Ptās aūt pfecta ſup coꝛ
pus xp̄i myſticū ſupponit ⁊ req̄rit ptātē ſup verū: q2 ab ea
deſcēdit. Unde ſolus ſacerdos põt abſoluere in foꝛo peni
tentiali ⁊ baptizare ex officio. Et ideo ꝓmouere ad illas
perfectiones q̄ non reſpiciūt coꝛpus xp̄i verū: ſȝ coꝛp⁹ my
ſticū poteſt papa q habet plenitudinē pontificalis ptātis
ſacerdoti comittere q habet actū ſuū ſup coꝛpus dn̄i veꝝ:
non aūt diacono nec alteri inferioꝛi: q non habet ptātem
ſup coꝛpus xp̄i veꝝ. Simplici etiā ſacerdoti nõ põt comit
tere ꝙ pꝛomoueat ad pfectionē q̄ reſpicit coꝛpus xp̄i veꝝ:
ſicut ſunt ſacri oꝛdines. Secus aūt eſt de minoꝛibus oꝛdi
nibus ⁊ ꝯfirmatiõe: que reſpiciūt coꝛp⁹ xp̄i myſticū. ſupꝛa
qd̄ eſt plenitudo ptātis cõmittētis. Et comiſſari⁹ ē capax
ptātis pfecte ſup coꝛpus myſticū cū hēat ptātē ſuper veꝝ.
Supꝛa oꝛdines vero maioꝛes q imediate reſpiciūt coꝛp⁹
xp̄i veꝝ nõ hȝ papa plenitudinē ptātis. vt poſſit eoꝝ colla
tionē cõmittere ſimplici ſacerdoti: licet ſit capax. Q2 vero
diacon⁹ ⁊ ceteri inferioꝛes ſacerdote nõ ſunt capaces po/
teſtatis perfecte ſup coꝛp⁹ myſticū ad quā ptinet ꝯfirma/
re ⁊ oꝛdinare cū nõ hēat pfectā ptātē ſup coꝛp⁹ xp̄i veru3:
ideo papa nõ põt eis cõmittere h̄: lȝ nõ ſit defect⁹ cõmittē
tis q hēt talē ptātē pfectā. Itē inferioꝛ p̄p̄ nõ poſſet cõmit
tere ſacerdoti ꝯfirmationē: q2 ip̄e ñ hȝ plenitudinē ptātī.
Itē dico ꝙ p̄p̄ nõ poſſ3 ꝯfirmare ſine chꝛiſmate: q2 nõ põt
mutare foꝛmā vel mā3 ſacr̄i.¶ Sȝ ꝯ ea q̄ dicta ſunt argu
unt aliq tripl̄r. Pꝛīo ꝙ papa nõ poſſit mutare miniſtrum
ſacr̄i ꝯfirmatiõis: q2 de integritate cuiuſlibet ſacr̄i ſūt. mā
foꝛma ⁊ miſter: ſȝ p̄p̄ nihil põt imutare circa mā3 ⁊ foꝛmā
ſacr̄oꝝ: g̃ nec circa miniſtꝝ. Aut g̃ ſacerdos ſimplex ex in/
ſtitutiõe diuia ē miſter ꝯfirmatiõis: ⁊ tūc abſq3 cõmiſſiõe
pape põt eā conferre: aut nõ eſt miſter ſȝ ſolus ep̄s: ⁊ tunc
ex quacūq3 cõmiſſione nõ põt.¶ Sed foꝛte ad hoc dice
tur ꝙ miniſter nõ ſit d̄ integritate ſacr̄i: ſicut mā ⁊ foꝛma:
q2 materia ⁊ foꝛma ſunt itrinſeca ſacr̄o: miſter aūt extrin/
ſece ſe hēt ad ipm̄: pp qd̄ aliqua variatio põt fieri circa mi
niſtrū: nõ aūt circa materiā vel foꝛmā: qd̄ pȝ in ſacr̄o pnīe:
in quo põt fieri p papā circa miniſtꝝ variatio: ſicut qñ p̄p̄
dat aliq̄bus p̄uilegiū abſoluēdi q pꝛi⁹ abſoluere non pote
rāt. ⁊ ab eis aufert qñ vult: vel ēt ab alijs q p̄us habebant
ptātē. Nūq3 aūt põt mutare mām ⁊ foꝛmā ſacr̄i pnīe. Et
ſimilr̃ vr̃ ꝙ poſſit facere circa alia ſacr̄a: mutādo miniſtꝝ:
nõ aūt mām vel foꝛmā.¶ Sȝ hoc nõ valet. Pꝛimo q2 p̄p̄
circa ſacr̄m pnīe nõ mutat miſtrū: q2 miniſter eius ē oīs ſa
cerdos: cū oī ſacerdoti dicať in ſua oꝛdinatione. Accipite
ſpūm ſcm̄ quoꝝ remiſeri. pec. ⁊c̃: ſȝ ſubtrahit mā3 iſti vł il/
li: ſicut ſibi placet ⁊ alteri tribuit. Qd̄ eſt pꝛo tanto: q2 cum
ſacr̄m pnīe ſit iudiciale mā hui⁹ ē peccatoꝛ ſubditus. Põt
aūt p̄p̄ facere ꝙ ſubditus iſti ſacerdoti ſibi ampli⁹ non ſit
ſubdit⁹: ⁊ ſic ſubtrahit ei mā3 abſoluēdi: q̄ ſubtracta nõ pt
abſoluere vel ligare: ſicut ſi ſacerdoti ſubtraheret̃ panis ⁊
vinū nõ poſſet ꝯficere. Silr̃ p̄p̄ põt alicui ſbdere ſbditū q
pꝛi⁹ ei ſbdit⁹ nõ erat: ⁊ tūc poterit eū abſoluere q p̄us non
poterat ex defectu materie. Nõ mutat g̃ p̄p̄ miſtꝝ pnīe: ſi
cut nec i alijs ſacr̄i: ſȝ dat mā3: vel ſbtrahit.¶ Uel poteſt
alio mõ dici ꝙ p̄p̄ miniſtꝝ alicui⁹ ſacr̄i mutare nõ põt: pt
tñ p̄cipere ꝙ nullus ſacr̄a recipiat a tali vel tali miniſtro.
Et tūc recipiēs contra ibibitionē pape peccat: nec recipit
grām. Et quātū ad ſacr̄m pnīe aut nihil oīo recipit nec ſa/
cramētū nec rē ſacr̄i: nõ q2 ſacerdos nõ ſit miſter: ſȝ q2 con
feſſio nõ eſt integra qñ tacet pctm̄ qd̄ actu cõmittit cõtra
inhibitionē pape faciens: ⁊ ſic eſt defectus in mā: aut ſi nõ
tacet nihilomin⁹ non recipit rē ſacr̄i. ſ. grā3 cū actu cõmit/
tat culpā: ē tñ veꝝ ſacr̄3. Sȝ q2 tot⁹ effect⁹ pnīe ē remiſſio
culpe: iõ ſacr̄m ē in tali iterādū: ſicut eēt aliud ſacr̄m p qd̄
nihil penit⁹ ē factū.¶ Nõ valet ēt qd̄ dr̃ ꝙ miniſter extrī
ſece ſe hȝ ad ſacr̄m: mā v̄o ⁊ foꝛma itrinſece: q2 ſicut mini/
ſter ꝯferēs ſe hȝ extrīſece ad ſacr̄m ſic ⁊ ſuſcipiēs ipm̄. Sȝ
vbi ſuſcipiēs aliquod ſacr̄m determinat⁹ eſt: ſicut in extre
ma vnctiõe infirmus vel in oꝛdine maſculus p papā mu/
tari nõ poſſunt: ⁊ tñ ſi fiat veꝝ eſt ſacr̄3: vt ſi ſanus inunga
tur vel mulier oꝛdineť: g̃ ſilr̃ circa miniſtru3 facientē3 ni
hil oīo mutari põt abſq3 euacuatiõe ſacr̄i. q̄3uis extrinſece
ſe habeat ad ſacr̄m.¶ Tertio pȝ idē p̄ncipalr̃ ſic. diſpen/
ſare ſacr̄a q̄rū act⁹ reſpiciūt coꝛp⁹ xp̄i myſticū nõ cõuenit:
pape ⁊ ep̄is rõne iuriſdictiõis: q2 cū p̄p̄ elect⁹ ⁊ ep̄s ꝯfirma
tus hēant plenariā iuriſdictionem anteq̄3 ſint conſecrati
poſſent tunc ſacramenta conferre ſeu diſpenſare quod fal
ſum eſt: ergo non conuenit eis ratiõe iuriſdictiõis: ſȝ rõne
conſecrationis: ſȝ ea que ꝯſecrationē reſpiciūt nõ ꝯſecrato

cõmitti non pñt: vt habet̃ ex: de conſecr.ec.vel al.c°. vlt.
ergo papa vel epiſcopus nõ pñt cõmittere nõ ep̃o ꝙ poſſit
talia ſacr̃a conferre. ¶ Quarto ſic. Papa nõ habet maio-
rē ptãtē q̃ꝫ ep̃s niſi in foro cauſaꝝ: ſi ergo ex cõmiſſiõe pa
pe ſimplex ſacerdos põt ↄfirmationē vel minores ordĩes
conferre: idē poterit ſacerdos qlibꝫ ex comiſſiõe ꝓprij ep̃i:
qđ a nullo ↄcedit̃. ¶ Quinto ſic. Sicut ĩ bapꝰ cõfert̃ ptãs
ſuſcipiēdi ſacr̃a ſic ĩn ordine ↄfert̃ ptãs diſpēſandi ea: ſꝫ pa
pa nõ põt facere ꝙ nõ baptizatꝰ ſuſcipiat veꝝ ſacr̃m: ḡ nõ
põt facere ꝙ nõ ordinatꝰ illa ordinatiõe q̃ quis recipit po-
teſtatē diſpēſatiuā ↄfirmatiõis vl' ordĩs poſſit hec ſacr̃a cõ
ferre. ¶ Sexto. qꝛ mirꝝ eēt ſi aliq̃s poſſet in actũ reſpectu
cuiꝰ nõ hꝫ potētiā: ſꝫ ſm̃ iſtos character ordinis vel baptiſ-
mi ſunt poteſtas ſuſcipiendi: ⁊ conferendi ſacramenta: nul
lus autem poteſt habere characterem ordinis vel baptiſ-
mi ex comiſſione pape: ſꝫ req̃rit̃ ſuſceptio ſacr̃oꝝ: ḡ nõ ha-
bēti characterē ordĩs ꝑ ſuſceptionē ſacr̃i nõ põt ꝑ quēcũqꝫ
cõmitti actꝰ illiꝰ ſacr̃i. Tũc deducat̃ vt ꝓus: qꝛ miſter ↄfir-
matiõis: aut ē ordĩatꝰ ordinatiõe ep̃ali: aut ſimplicis ſacer
dotij: ſi ep̃ali: cõmitti non p̃t nõ ep̃o: ſi ſimplicis ſacerdotij
non eſt nec̃ia cõmiſſio: niſi forte ꝓꝑ ꝓhibitionē eccl'e ad vi
tandũ culpã ĩobediētie. Ex his pꝫ ꝙ ex comiſſiõe cuiuſcũ
qꝫ illius poſſet ↄferre ſacr̃m qđ non poſſet conferre ex ſe.
¶ Septimo rõ p̃cedētis opinionis nõ vr̃ ↄcludere. Cũ.n.
dicit ꝙ p̃p̃ hēt plenitudinē ptãtis ſuꝑ corpꝰ myſticũ: verũ
eſt illã q̃ põt ſacr̃a diſpēſare ſꝫ nõ cõmittere: cũ hec ſit po-
teſtas ↄſecratiõis ĩ qua cũ ip̃o cõicãt oẽs ep̃i. Aliã ptãtem
hꝫ q̃ eſt iuriſdictiõis q̃ ē in ſtatuēdo: citãdo: excõicãdo: ſuſ-
pendēdo: ĩ q̃ nullus ei eq̃tur. Et hãc põt comittere cui vlt:
vel in toto vel in p̃te. Sꝫ de h̃ nihil ad ꝓpoſitũ: ſꝫ ſoluꝫ de
potētia: q̃ comitti nõ p̃t. ¶ Octauo qđ dr̃. ꝙ illa comiſſio ñ
põt fieri niſi ſacerdoti q hēt ptãtē ſuꝑ corpꝰ dñi veꝝ nõ vi
det̃ cogere: qꝛ a corpe dñi vt ↄſiderat̃ ꝑ ſe vel ĩ ſe: puta paſ
ſo vel mortuo fluit gr̃a ĩ corpꝰ myſticũ: ⁊ nõ ab ip̃o ſolũ: vt
eſt in ſacr̃o. Sacerdos aũt nõ hēt ptãtē ſuꝑ corpꝰ dñi verũ
vt ē in ſe: ſꝫ ſolũ ꝓut eſt in ſacr̃o. Et iõ q̃ꝫm ē de v̓tute rõnis
nõ eſt nec̃iũ ꝙ ſibi ſoli ↄpetat diſpēſatio ſacr̃oꝝ: ꝑ q̃ effluit
gr̃a in corpꝰ xp̃i myſticũ. Qđ ēt pꝫ qꝛ aliꝰ a ſacerdote p̃t cõ
ferre bapm: q̃ꝫm ē de rõne ſacr̃i: licet ex iſtitutiõe eccl'e ſolus
ſacerdos hēat auc̃itatē miſtrãdi. ¶ Ad pm argꝰ ↄ̄ id qđ dr̃
ꝙ p̃ſb'ri cardinales ↄferunt minores ordines: dr̃ꝫ ꝙ eque
dubiũ ē de minoribꝰ ordinibꝰ ſicut de ↄfirmatiõe. Nõ .n.
claret quõ poſſint a nõ ep̃o ↄferri: ſi ſolus ep̃s ex ordinatio
ne xp̃i ſit hoꝝ ſacr̃oꝝ miſter. Si vero oĩs ſacerdos ſit mi-
niſter ſi ex ordinatione eccl'e reſeruat̃ ſolis ep̃is: tũc qlibꝫ
ſacerdos põt v̓e ↄfirmare: ⁊ miores ordines ↄferre: lꝫ pec-
cet ↄferēdo: faciens ↄ̄ ſtatutũ eccl'ie. Eccl'ia.n. poteſt mini
ſtrũ ſacr̃i ſuo ſtatuto ligare: ſꝫ nõ põt irritare ſacr̃m ↄcurrē
tibꝰ his q̃ ſũt de nec̃itate ſacr̃i. Et ſi hoc ē veꝝ: tũc Grego.
potuit ↄferre ſacerdotibꝰ ꝙ licite ↄfirmarent: ḡ alias pec-
caſſent ↄfirmãdo: licet v̓e ↄfirmaſſent. Si aũt nõ ē ita: ſed
ſolus ep̃s ē miſter: neſcio cur nõ poſſit dici ꝙ Greg. cũ fue
rit hõ ⁊ non deus errare potuerit. Et ꝑ hoc pꝫ ad ſꝫ. Uide
tur aũt ꝙ ꝓprius miſter ↄfirmatiõis ſit ep̃s ꝑ id qđ dr̃: de
conſec.di.5.c°. Manꝰ. Miniſter aũt minoꝝ ordinũ vr̃ cē
ſimplex ſacerdos: vt pꝫ ꝑ illđ qđ dr̃ ex̃ de ordinato ab ep̃o
qui renũtiauit ep̃atui.c°.i. Suſtinēdo aũt cõeꝫ opiõnē põt
rñderi ad iſta ꝑ ordinē. ¶ Ad pm dđm. ꝙ cuꝫ ſacerdos fiat
ep̃s ⁊ miſter huiꝰ ſacr̃i ſit ſacerdos ep̃s: qꝛ nec põt cē ep̃s:
niſi ſit ſacerdos: imo nõ vr̃ aliꝰ character: ſꝫ ideꝫ vtriuſqꝫ:
plenior tñ ep̃i cõmittere ſacerdoti ſimplici eſt nõ mutare
miniſtꝝ quo ad ſb'aꝫ. ¶ Ad cuiꝰ euidētiã eſt ſciēdũ ꝙ for
te ex diſpenſatiõe pape ex chriſmate nõ ↄſecrato: ⁊ õ oleo
nõ bñdicto poſſent ſani ↄfirmari ⁊ morientes inũgi: ⁊ cēt
eadē mã: qꝛ ↄſecratio illa nihil reale addit: ſꝫ purã relatio
nē rõnis dicit. Uñ xp̃s mãm inſtituit ſꝫ ſcĩfiationē eccl'ie

cõmiſit. Uñ papa q ē ſuper totã eccl'aꝫ nõ põt qdem mate
riã mutare: ſꝫ eiꝰ ↄſecrationē põt mutare vel omittere: qꝛ
ſic xp̃s inſtituit ꝙ oleũ vel chriſma ſit mã: eodē mõ q̃ fue
rit ꝑ eccl'iam determinatũ. Uñ forte nõ idē modus ē con
ſecrãdi apđ oẽs. Et qꝛ ↄſecratio illa nõ eſt ſacr̃m: ſꝫ aliqđ
ſacr̃ale: iõ vr̃ eē ĩ diſpoſitiõe eccl'e. Sicut aũt nullũ ē ma-
trimoniũ inter perſonas quas eccl'a reddit illegitimas: ſic
non eēt confirmatio nec vnctio ſi fieret de mã ↄ̄ ritũ eccle
ſie ꝓparata: ḡ a ſimili ſi cõſecratio ep̃i nõ ſit ſacr̃ꝫ ſꝫ ſacr̃ale
vr̃ ꝙ p̃p̃ poſſit circa illđ diſpēſare: vt.ſ. miniſter ↄferēs illa
ſacr̃a quibꝰ aliquis p̃ficit̃ corpi xp̃i myſtico ſic ſit a xp̃o de
termĩatꝰ ꝙ.ſ. ſit ſacerdos ſm̃ ꝙ placuerit eccl'e ip̃m conſe
crare. Unde q p̃eſt toti eccl'e põt ei cõmittere ſine hac cõ
ſecratiõe. Sꝫ qꝛ gnãliter ſtatuit ꝙ nõ ep̃s h̃ nõ faciat: iõ q
cõtra hoc agit nihil facit. Determĩationē.n. ſacerdoti xp̃s
eccl'e cõmiſit: ſꝫ ꝙ ſacerdos eēt hoc determinauit. Uñ for
te papa facere poſſet ꝙ ſimplices ſacerdotes ep̃m ↄſecra-
rēt. Sed reſpectu alioꝝ ſacr̃oꝝ q̃ reſpiciunt corpꝰ xp̃i veꝝ
xp̃s determinauit nõ ſolũ ꝙ eēt ſacerdos: ſed ēt q̃lis ſacer
dos: qꝛ ep̃s.ſ. ſm̃ ritũ eccl'e ↄſecratꝰ. Unde modũ ↄſecrãdi
eccl'e cõmiſit: ſꝫ eũ ↄſecratũ noluit eē vlteriori ritu q̃ꝫ ſim-
plicē ſacerdotē. Et q̃uis iſta nõ ꝓbētur: tamē iſto mõ eſſe
potuit. Et iſto modo ſaluari põt qđ eccl'a romana facit. de
qua ſupponēdũ ē ꝙ nõ errat. ¶ Ad illud qđ dicũt de ſuſci
piēte ⁊ ↄferēte. dđm ꝙ actõ trãſiens nõ ſolũ eēntialr̃: ſꝫ ēt
ſubiue differt ab agēte: ſed patiēs eſt idē ſub'o cũ ea. Unde
eēntialiꝰ ſe hꝫ patiēs ad actionē tranſeũtē q̃ꝫ agēs. Uñ diſ
ſimile eſt de vtroqꝫ. ¶ Uel dđm ꝙ ſicut papa nõ põt mu-
tare ſub'm a deo determinatũ ſic nec agēs a deo determi-
natuꝫ. Sꝫ ſub'm qdē ē qñqꝫ a deo determinatũ totaliter ⁊
ſimplr̃: ⁊ tũc papa nihil põt: aliqñ conditionalr̃.ſ. ſuppoſita
ordinatiõe eccl'e: ſicut ĩ mr̃ioᵒ vir ⁊ mulier. Uñ ibi põt p̃p̃
facere ꝑſonas illegitĩas ⁊ legitĩas. Et ſilr̃ ē ex parte mini-
ſtri qñ ē determinatꝰ totalr̃ ⁊ ſimplr̃ p̃p̃ nihil põt: puta ſa-
cerdos eſt determinatꝰ ad iungendũ ⁊ ad abſoluendum.
Qñ aũt eſt determinatꝰ ſub ↄditiõe cuiꝰ ipletio eſt ĩ ptãte
eccl'e: tũc papa põt. Et ſic ſupponit̃ eſſe hic: ſicut eↄ̄rio ſup-
ponit̃ in ſuſcipiēte oĩa ſacr̃a p̄ter bapm ⁊ mr̃iom ꝙ baptiza
tus ē ſuſceptiuꝰ ⁊ nõ aliꝰ: Uñ nec papa facere põt ꝙ non
baptizatꝰ poſſit aliqđ ſacr̃m recipere: qꝛ ſic xp̃s ordinauit.
Si aũt ſilr̃ ordinauit ꝙ ſolus ſacerdos ſit ſuſceptiuꝰ ep̃al'
cõſecratiõis: tũc papa non põt diſpēſare. Uñ qꝛ ſuppõimꝰ
ꝙ eccleſia non errat in his quibus eccleſia diſpēſatiue vti
tur: ſupponēduꝫ eſt a xp̃o determinationē vltimatã eccle
cõmiſſam eſſe. In quibꝰ vero nõdum attēptauit ſupponē
dum eſt a xp̃o determinationē factã eſſe. ¶ Ad 3m dđm.
ꝙ nõ eſt ſimile: qꝛ licet ep̃s nõ poſſit cõmittere non conſe-
crato in epiſcopum ea que ſunt epiſcopalis ↄſecratiõis: pu
ta dedicare eccl'ias: ⁊ huiuſmodi: papa tamē poſſet nõ ep̃o
immo ēt nõ ſacerdoti. niſi illa que includũt miſſe celebra-
tionē cõmittere: qꝛ talia ſunt de iure poſitiuo. De his vero
que ſunt de iure diuino nihil licet inferiori papa: ſed pape
ſic: ſm̃ diſtinctionē factã. Uel põt dici ꝙ nõ cõſecrato nõ
poſſit cõmitti ēt a papa: ſꝫ ↄſecrato ĩ ſacerdotem: licet non
ſit conſecratus in epiſcopum poſſunt aliqua cõmitti a pa-
pa ⁊ nõ ab alio: ſicut illa de quibus agitur. Unde decreta-
lis illa: de conſecra. eccleſie: non eſt ad propoſituꝫ: quia lo
quitur de epiſcopo qui ea que ſunt conſecrationis nõ põt
non epiſcopo cõmittere: imo nec tonſuram conferre cum
tamen conſtet ꝙ huiuſmõi papa cõmittat: qꝛ cum habeat
plenitudinem pontificatus ea que ſunt pontificum etiam
non pontifici committit: quod non poteſt facere parti-
cularis pontifex. Perfectũ.n. eſt qđ põt ſibi ſimile genera
re. Et quandoqꝫ vnus ep̃s alteri cõmittit ꝙ ordines in ſua
dyoceſi teneat: vel hꝫ. ille qui ordines confert iure ſuo: ⁊
auctoritate ſua cõfert: non cõmittēti: qꝛ etiã nõ conſecratꝰ

cõmittere põt. Propter qđ dꝫ ꝙ is cui cõmittit: q iure ſuo
hoc facere hꝫ ſit ↄſecratꝰ illa ↄſecratiõe ad quã h̃ ꝑtinet.
Sꝫ qñ ex cõmiſſiõe pape ↄfirmat: vel dat miores ordines
non ſua auctoritate ſed vice pape hoc facit: quia ſi poteſt
facere perfectum ep̃m: ſicut vult.ſ. mutãdo materiã ⁊ for
mam poteſt ⁊ partialeꝫ epiſcopũ facere.i. ĩ p̃te dare alicui
poteſtatē ep̃i vt ep̃s ē nõ. quã hꝫ vt ep̃s ⁊ ſacerdos.i. colla-
tionē maioꝝ ordinũ q̃ reſpiciũt corpus xp̃i veꝝ. ¶ Ad 4m
dđm ꝙ licet p̃p̃ nõ hēat maiorē ptãtē in conferēdo ſacr̃a ꝑ
ſe q̃ꝫ ep̃s tñ hēt maiorē ptãtē in ↄferēdo ea ꝑ aliũ: qꝛ ↄferre
eſt cõſecratiõis: ſed ↄmittere ē iuriſdictiõis. Eſt aũt p̃p̃ ma
ior in iuriſdictiõe q̃ꝫ aliꝰ ep̃s: ſꝫ equal' ē ĩ ↄſecratõe: qꝛ equa
lis ē vtriuſqꝫ ↄſecratio: cũ ſit eadē. Uñ ep̃s factus p̃p̃ non
amplius ↄſecrat̃. Et põt põi exm ĩ ep̃o ⁊ ĩ iquiſitore: qꝛ non
habet ep̃s maiorē ptãtē ĩ cognoſcēdo de crimĩe hereſis ꝑ
ſe: imo de pari currũt: ſꝫ ep̃s cũ ſit ordinariꝰ hꝫ maiorē ĩ cõ
mittēdo q̃ꝫ inquiſitor: q comittere nõ põt. ¶ P. ↄſequētia
ap̃pet ſl'a ĩ oĩbꝰ ↄſecratiõibꝰ q̃ ſũt ſacr̃ales ⁊ ñ ſacr̃a: qꝛ ita
põt ep̃s ꝑ ſe ĩ illis ſicut p̃p̃: ſꝫ p̃p̃ p̃t eas cõmittere nõ ep̃o: nõ
aũt h̃ põt ſimplex ep̃s. Uñ in decretali aquaꝫ. p̃p̃ diſſimu-
lando ratã hꝫ ↄſecrationē factã a ſimplicibꝰ ſacerdotibus
ad qđ ratihibitio inferioris nihil faceret. ¶ Ad.5. dđꝫ. ꝙ ſic
p̃p̃ nõ põt facere ꝙ nõ baptizatus ſuſcipiat alia ſacr̃a: quia
character baptiſmi ē ſimpliciter potētia paſſiua ad alia ſa-
cramēta: ⁊ nemo recipit illđ cuiꝰ nõ hꝫ potētiã receptiuaꝫ:
ſic nõ põt facere p̃p̃ ꝙ non ordinatꝰ q caret charactere or-
dinis poſſit ↄferre ↄfirmationē vel miorē ordinē: qꝛ chara
cter ordinis ē poteſtas actĩa ad ↄferēdum ea. Uñ bñ dꝫ ꝙ
characterē ſacerdotalē hēat cui p̃p̃ h̃ cõmittit: ſꝫ nõ ꝙ ha-
beat ordinē ep̃alē: ſic diceret̃ ꝙ character ordinũ ĩferioꝝ
eſt ptãs faciēdi ex offõ qđ ſine illis hõ ex ſe facere nõ põt:
ſed ex comiſſiõe. Ita ēt ordo ep̃al' eſt ptãs ↄferēdi ordines
ex ſe ſine q̃ ex ſe: ⁊ ex ꝓp̃o offõ nullus põt ↄferre. Sꝫ ex co
miſſiõe pape ſacerdos põt illđ qđ ep̃s põt ex ſe ĩ talibꝰ: qua
ſi nõ ſit ordo ptãs ↄferēdi ſic character baptiſmal' recipiē
di. Sꝫ aliq̃s ordo ē ptãs faciēdi qđ aliter fieri nõ põt: vt ſa
cerdotium ↄficiēdi ⁊ ligandi ⁊ abſoluēdi: ⁊ ep̃atꝰ ad maio-
res ordines ordinãdi: qđ aliꝰ nõ põt. Eſt aũt ptãs ĩ alijs fa-
ciēdi ex offõ ordinarē qđ aliꝰ nõ põt. niſi ex cõmiſſo ⁊ vice
alteriꝰ. Et ſic ordo ĩferioꝝ ad ſuos actꝰ: ⁊ ep̃atꝰ ad minorũ
collationē ⁊ cõſecrationē ꝓportionalr̃ ⁊ ↄformiter ſe hñt.
¶ Ad.6. dđm ꝙ miniſter ē duplex: vnꝰ ſimplr̃ q ſic põt fa
cere h̃ qđ nullus aliꝰ: ⁊ tal' ꝑ papam nõ põt põi nec amoue
ri: ſicut ſacerdos ē miſter ↄficiēdi: qꝛ nec ꝓhibitio pape im
pedit qn ſacerdos poſſit ↄficē: nec fac̃ eiꝰ cõmiſſio ꝙ nõ ſa-
cerdos ↄficiat. Et ſic nullus ē miſter ↄfirmãdi vel ordinã
di miores ordines. 2° ē alius miſter nõ ſimplr̃ ſꝫ ex offõ q
.ſ. põt aliqđ ex offõ ſuo q̃ſi ordinarie qđ aliꝰ iure ſuo nõ põt
ſꝫ tñ ex cõmiſſo: ⁊ talis miſter ꝑ potētiã põi põt: lꝫ ꝑ papaꝫ
ille q ex ſe hoc hꝫ: ãmoueri nõ poſſit: ſic ↄfiteri fidē ꝑtinꝫ
ad ↄfirmatũ ⁊ ad miores ordĩes actꝰ illi quos tñ ſuꝑior al-
teri p̃t cõmittere: vt fiant ab alio licite: auc̃itate ēt miorıs
prelati q̃ꝫ ſit p̃p̃. Sꝫ nõ põt facere qn ad iſtos ex offõ iſtud
pertineat: lꝫ poſſit ꝓhibere ꝙ offiñ ſuũ nõ exerceãt. Et ſic
miſter ↄfirmatiõis ⁊ collatiõis minoꝝ ordinũ eſt ep̃s: vt
ad ipꝫ ſolũ ꝑtineat ex offõ qđ p̃p̃ ſibi auferre nõ p̃t: lꝫ poſſit
eũ ab exequutiõe ſuſpēdere. Sꝫ hoc ip̃m põt p̃p̃ nõ ep̃o cõ
mittere: dũ tñ ſit ſacerdos: qꝛ ille ē miſter ſimplr̃ ⁊ ĩperfe-
ctus de ſe: niſi maior ↄſecratio vl' ſuꝑioris cõmiſſio ſupple
at. ¶ Ad 7m ĩ quo ĩnuũt talē rõnē. Qꝛ aut ĩtelligit̃ papã ha
bere plenitudinē ptãtis rõne ↄſecrationis vel rõne iuriſdi
ctiõis: nõ rõne ↄſecratiõis: qꝛ q̃ꝫm ad iſtã oẽs ep̃i ſũt ſibi eq̃
les. Si rõne iuriſdictiõis ſic ē veꝝ: ſꝫ ad illã nõ ꝑtinet com
miſſio tal': ḡ p̃p̃ ñ p̃t cõmittere ſacerdoti ↄfirmationē ⁊ mi
nores ordĩes ↄferre. Dđꝫ ꝙ p̃p̃ hꝫ plenitudĩeꝫ ptãtis ēt q̃ꝫm
ad cõſecrationē ĩ q̃ ēt alij ep̃i ſibi nõ equãt̃: qꝛ licet oĩa ſa-

cramēta poſſint alij ep̃i ↄferre: ſic̃ ip̃e: tñ in ſacr̃is ↄferēdis
alij tenētur ad modos ↄſecrãdi ad quos ip̃e nõ tenet̃. Itē
in multis ↄſecratiõibꝰ ip̃e hꝫ ptãtē excellētie: qꝛ ſine illis
põt res ↄſecrare: ex q̃ ↄſecratio ē ꝑ inſtitutionem eccleſie.
¶ Itē qđ dicũt ꝙ ad plenitudinē iuriſdictiõis ĩ q̃ nullus
ei eq̃tur nõ pertinet cõmiſſio: ſl'm ē. Oĩs.n. cõmiſſio ad iu-
riſdictionē ꝑtinet: qꝛ ĩ iuriſdictiõe ↄtinet̃ iudicij dãdi licē
tia. ff. de iure cõi. Iud. li.i. Et lꝫ ꝑ ſe ordinare ⁊ ↄfirmare ſit
conſecratiõis: tñ h̃ cõmittere ē iuriſdictiõis. Uñ nõ ſacer-
dos curatꝰ p̃t cõmittē audiētiã ↄfeſſionũ ſacerdoti: ⁊ ñ cõ
ſecratꝰ ep̃s cõmittit ep̃o ordĩes ↄferre ĩ ſua dioceſi. ¶ Ad
8ᵘ. dđm. ꝙ licet gr̃a fluat a xp̃o nõ ſolũ ꝓut ē in hoc ſacr̃o
ſꝫ ēt ꝓut ē ĩ ſe ⁊ ꝓut ē ĩ alijs ſacr̃is q̃uis ſacerdos nõ hēat
ptãtē ſuꝑ ip̃m ꝓut ē in ſe: hꝫ tñ ptãtē ſuꝑ eũ: ꝓut ē ĩ hoc ſa
cramēto ⁊ in alijs: qꝛ oĩa alia ordinãtur quodã mõ ad iſtđ.
Et iõ ille q ex offõ hꝫ ptãtē in iſtđ ſacr̃m.ſ. euchariſtiã ex h̃
ip̃o aptꝰ eſt vt hēat ptãtē in alia ex comiſſo. ¶ Potuit tñ
deus aliter ordinare. ſꝫ ſupponimꝰ ꝙ ſic ordinauerit: ex q̃
eccl'ia romana ſic facit. Qđ aũt dicit̃ ꝙ nõ ſacerdos poteſt
baptizare: ⁊ ſic ↄfert ſacr̃m gr̃e q nõ hꝫ ptãtē ſuꝑ corpꝰ xp̃i
veꝝ. dđm ꝙ h̃ ē ex ordinatiõe xp̃i ⁊ nõ pape. Et ſilr̃ mr̃ioᵘ
contrahũt in quo dat̃ gr̃a nõ ſacerdotes qđ nõ ē ex comiſ-
ſione pape ſꝫ ex ordinatiõe dei. Sꝫ ex comiſſiõe pape fieri
nõ põt: ꝙ ille ↄferat ſacr̃m gr̃e: q nec ē ſacerdos: nec alias
ſine ordinatiõe pape illud ↄferre poſſet. Tũc.n. p̃p̃ hr̃et po
teſtatē excellētie ĩ ſacr̃is ſi ad libitũ poſſet miſtꝝ ſtatuere
vel deſtituere. ¶ Ad argm dđm. ꝙ aliqua ſunt ep̃i: vt ep̃s
eſt q̃ꝫm ad poſſe ſimplr̃ ⁊ totalr̃ q̃ nõ pñt cõmitti nõ ep̃o: ſic̃
illa nõ p̃ſb'ro: ſicut ↄferre maiores ordĩes: aliq̃ aũt ſunt ep̃i
vt ep̃s ē nõ q̃ꝫm ad poſſe ſimplr̃ ſꝫ q̃ꝫm ad poſſe ex offõ: ſicut
cõfirmare ⁊ ad miores ordĩare. Et iſta a ſolo p̃p̃ pñt com-
mitti nõ ep̃o: vt fiãt auc̃itate ſũmi ep̃i. ¶ Ad illud de Gre.
nõ bñ dicit: qꝛ ex̃ de ↄſue.c°.4. expſſe dr̃ ꝙ ſi ſimplex ſacer
dos ſine cõmiſſiõe cõfirmat: nõ ſolũ peccat: ſꝫ ianiter con
fert: ⁊ veritas ſacr̃i nõ ſb'eſt: ⁊ multo magis de miorib ꝰ or-
dinibꝰ: ḡ illđ mēbrũ q̃ dicit ſacerdotibꝰ ↄpetere ſꝫ ſuꝑiorio
ribꝰ reſ'uatũ nõ valet. Aliud v̓o q̃ dic̃ Gregm erraſſe ē peiꝰ.
¶ Ad 2m cũ dicit ꝙ ſimplex ſacerdos ē miſter minoꝝ or-
dinũ dđꝫ ꝙ veꝝ ē ex cõmiſſiõe iuris: vt abbates lectoratꝰ
ſm̃ q̃ſdã antiq̃tꝰ: vl' ex cõmiſſiõe pape: vt p̃ſb'ri cardinales:
alr̃ nõ. Uñ dr̃ de ordinatis ab illo q renũ. ep̃i. ꝙ tales ordi
nes qñqꝫ a nõ ep̃is ↄferũtur: qñ.ſ. eis committit̃: ⁊ non ex
officio: vt de etate ⁊ equal. Cũ ↄtingat. 70. di. Qm̃ videtur.
Et ſi diceremꝰ ſb'diaconatũ ⁊ miores ordĩes ab eccl'a iſti-
tutos ꝓp̃a auc̃itate: tũc papa ꝓ libito poſſꝫ hoꝝ collationē
cõmittere: ēt nõ. ſacerdoti: ſicut ↄſecratiões alias q̃ nõ ſũt
ſacr̃a. ¶ Tertia ↄ̄ ē. ꝙ ex cõmiſſiõe electi ĩ papã: ⁊ nõdum
cõſecrati nõ põt h̃ ſimplex ſacerdos: lꝫ poſſet ep̃s electus
in papã añ coronationē: ꝑ quã quidē nõ recipit cõſecratio-
nē. Et ſi p̃ſb'ri cardinales p̃p̃ nõ electo vel electo nõdũ tñ
cõſecrato ↄferant miores ordines h̃ ē ex iuris ↄceſſiõe: vl'
ex ↄſuetudine q̃ iuri eq̃pollet ſi ſit ꝑ romanã eccl'aꝫ appro
bata. Sꝫ p̃p̃ ñ ↄſecratꝰ ↄferre miores ordĩes cõmittere ſa
cerdoti nõ põt: qꝛ cũ oporteat p̃ncipale agēs vel iſtr̃ale cē
tale formalr̃ vel v̓tualr̃ qđ ē nobiliꝰ: ⁊ ordo vel ordĩatꝰ ſit
altior ſtatꝰ in eccl'a nõ ordinato vel nõ ordine cũ ſacerdos
iure ſuo h̃ nõ poſſit: vr̃ nec̃e ꝙ cõmittēs iure ſuo h̃ poſſit.
Unde cũ iure ſuo nullus nõ ordinatꝰ h̃ poſſit: qꝛ ē inferior
ordĩato: imo cũ nullus niſi ep̃s iure ſuo h̃ poſſit: vr̃ nec̃e. ꝙ
papa hoc cõmittēs ſit ĩ papã cõſecratꝰ: ita ꝙ iſta cõmiſſio
eſt ſil' ⁊ iuriſdictiõis ⁊ ordinis: quã ſolus p̃p̃ põt facere nõ
conſecrato ep̃alr̃: dũ tñ ſit ↄſecratus ſacerdotalr̃. Nec hoc
alr̃ ꝓbari põt: niſi qꝛ eccl'a romana ſic vtit̃: ⁊ credit̃ non er
rare. Ip̃a etiã tenet: ꝙ ſi ſimplex ſacerdos ſine pape com-
miſſione confirmet vel ordinet: ꝙ nihil agit. ¶ Ex his pa-
tet ad argumentũ in oppoſitum.

¶ De ſacro altaris ⁊ eucharistie. Di. VIII. a
P
Oſt ſacramentū baptiſmi ⁊ cōfir-
matiōis ſequitur euchariſtie ſacra-
mentū. Per baptiſmū mūdamur.
Per euchariſtiā in bono cōſūma-
mur. Baptiſm⁹ eſtus vitiorū extin
guit. euchariſtia ſpūaliter reficit. Unde excel-
lēter euchariſtia dicitur. i. bona gratia: q2 i hoc
ſacramento nō modo eſt augmentū virtutis ⁊
gratie: ſed ille totus ſumitur: qui eſt fons ⁊ ori
go totius gratie. Cuius figura preceſſit: qđ mā
na pluit deus patribus in deſerto: q quottidia-
no celi paſcebantur alimento. Unde panē an
gelorum manducauit homo. Sed tūc qui pa-
nem illum mādūcauerūt mortui ſunt. Iſte ve-
ro panis viuus qui de celo deſcendit vitā mun
do tribuit. Mānā illud de celo: hoc ſuper celū.
Illud ſcaturiebat in diem alterū reſeruatū: hoc
ab omni corruptione alienum. Quicunqꝫ reli-
gioſe guſtauerit corruptionē nō videbit. Illud
datum fuit antiquis poſt tranſitū maris rubri:
vbi ſubmerſis egyptijs liberati ſūt hebrei. Ita
hoc celeſte manna: nō niſi renatis preſtari d3.
Panis ille corpalis populum antiquū ad terrā
promiſſiōis per deſertū3 eduxit. Hec eſca cele
ſtis fideles huius ſeculi deſertū trāſeuntes i ce-
lum ſubuehit. Unde recte viaticū appellatur:
q2 in via nos reficiēs vſqꝫ in patriā deducit. Si
cut ergo in mari rubro figura baptiſmi p̄ceſſit:
ita i manna ſignificatio dn̄ici corpis. Hec duo
ſacramēta demōſtratiua ſunt: vbi de latere xp̄i
ſanguis ⁊ aqua profluxerūt: q2 per ſanguinem
redemptionis ⁊ aqua3 ablutionis nos redime
re venit a dyabolo ⁊ a peccato: ſicut iſraelitas
per ſanguinē agni paſcalis ab exterminatore: ⁊
per aquam maris rubri ab egyptijs liberauit.
Huius etiā ſacramēti ritum melchiſedech oſtē
dit vbi panē ⁊ vinū abrahe obtulit. Un̄ vt ait
Ambroſius intelligi daē anteriora eē ſacramē
ta chriſtianorum q̄3 iudeorum.

¶ De inſtitutione ſacramenti. b

H
Ic etiam illa ꝯſideranda occurrūt quat
b tuor. ſ. ſacramētum: inſtitutio: forma:
⁊ res. Sacramentū dominus inſtituit
quādo poſt typicū agnū corpus ⁊ ſanguinem
ſuū diſcipulis in cena porrexit. Unde Euſebi⁹
emiſenus. Quia corpus aſſumptu3 ablaturus
erat ab oculis: ⁊ illatur⁹ ſyderib⁹: neceſſe erat
vt die cene ſacramentu3 nobis corporis ⁊ ſan
guinis cōſecraret. Ut colereē iugiter p myſte-
riū quod ſemel offerebatur in precium.

¶ De forma. c

f Forma vero eſt quam ipſe ibide3 edidit
dicēs: hoc eſt corpus meū: ⁊ poſt. Hic
eſt ſanguis meus. Cum eni3 hec verba
proferunē: conuerſio fit panis et vini i ſubſtan
tiam corpis et ſanguinis xp̄i. Reliqua ad laudē
dei dicuntur. Unde Ambr. Sermone xp̄i hoc
conficiē ſacm̄: q2 ſermo xp̄i creaturā mutat: et
ſic ex pane fit corpus xp̄i: et vinū cū aqua i cali-
cē miſſum fit ſanguis conſecratione verbi cele-
ſtis. Conſecratio quib⁹ fit verbis. Attēde que
ſūt verba. Accipite ergo et comedite ex eo oēs:
hoc eſt corpus meū: et itex. Accipite et bibite
ex hoc oēs: hic eſt ſanguis meus. Per reliqua
oia que dicuntur laus deo referē: oratio p̄mit
titur p populo: p regibus. Item Aug. Credē
dum ē q̄ in illis verbis xp̄i ſacramenta conficiā
tur: reliqua omnia nihil aliud ſunt q̄3 laudes vl'
obſecrationes fideliu3 ⁊ petitiones. Ecce que
ſit inſtitutio ⁊ forma hui⁹ ſacramēti. Ubi cōſi-
deratiōe dignū eſt: quare illud ſacramētū poſt
cenam dedit diſcipulis. Dominus igitur ieſus
ad inuiſibilia paterne maieſtatis migratur⁹ cele
brato cu3 diſcipulis typico paſca: quoddā me-
moriale eis cōmendare volēs: ſub ſpecie panis
⁊ vini: corpus ⁊ ſanguinē ſuū ita eis tradidit vt
oſtenderet legis veteris ſacramēta: inter q̄ pre-
cipuū erat agni paſcalis ſacrificiū: in morte ſua
terminari: ac legis noue ſacramenta ſubſtitui i
quib⁹ excellit myſteriū euchariſtie. Ideo etia3
poſt alia dedit: vt hoc vnum artius memorie
diſcipulorū infigeretur: ⁊ ab eccleſia deiceps
frequentareē. Sed nō ex inde diſciplinā ſanxit i
poſterꝫ: vt poſt alios cibos ſumaē. potius a ie-
iunis ſumi oportet: ſic apoſtolus docet: vt ſin
gulari reuerētia dijudiceē. i. diſcernaē ab alijs ci
bis. Quod dominus apoſtolis diſponēdu3 re
liquit. Unde Aug. Apparet cū primo accepe-
runt diſcipuli euchariſtiā nō eos accepiſſe ieiu-
nos. Non ideo tamē calūniandū eſt vniuerſe ec
cleſie q̄ a ieiunis ſumiē ſemper. Placuit. n. ſpi
ritui ſancto vt i honore tanti ſacramēti prius in
os chriſtiāi dominicū corp⁹ itraret q̄3 alij cibi:
ideo vbiqꝫ mos iſte ſeruatur. Non eni q2 poſt
cibos dedit dominus: ideo prāſi vel cenati illū
accipere debēt: vt illi faciebāt quos apoſtolus
redarguit. Nā ſaluator quo vehemēti⁹ cōmen
daret myſterij illius altitudinē vltimū hoc vo-
luit infigere cordibus ⁊ memorie diſcipulox a
quibus ad paſſionē digreſſurus erat. Quo aūt
ordine deinceps ſumereē: apoſtolis p quos ec
cleſias diſpoſiturus erat reſeruauit docendu3.

¶ De ſacramento ⁊ re. d

a Nunc qđ ibi ſacramētū ſit ⁊ quid res vi-
deamus. Sacramētū eſt inuiſibilis gra
tie viſibilis forma. Forma ergo pāis ⁊
vini q̄ ibi videē eſt ſacm̄. i. ſignū ſacre rei: q2 pre
ter ſpeciē quā igerit ſenſibus aliqđ aliud facit i
cognitionē venire. Tenēt ergo ſpēs vocabula
rex q̄ ante fuerunt. ſ. panis ⁊ vini. Huius āt ſa-
cramēti gemina eſt res: vna. ſ. cōtenta ⁊ ſignifi
cata: altera ſignificata ⁊ nō ꝯtēta. Res ꝯtēta ⁊
ſignificata ē caro xp̄i quā de virgie traxit: ⁊ ſan-
guis quē pro nobis fudit. Res āt ſignificata ⁊
nō ꝯtenta ē vnitas eccleſie in p̄deſtinatis voca-
tis: iuſtificatis: ⁊ glificatis. Hec ē duplex: caro
xp̄i: ⁊ ſanguis. Un̄ Hiero. Dupliciter inqt itel
ligiē caro xp̄i ⁊ ſanguis: vl' illa q̄ crucifixa eſt ⁊
ſepulta. ⁊ ſanguis q militis lancea effuſus ē: vl'
illa ſpirituał ac dīna de qua ipſe ait. Caro mea
vere ē cibus ⁊ ſanguis me⁹ vere ē potus: ⁊ niſi
mādūcaueritis carnē meā ⁊ biberitis meū ſan-
guinē nō habebitis vitā i vobis. Sūt ergo hic
tria diſtinguenda. Unū quod tm̄ eſt ſacramen
tum: alterꝫ quod eſt ſacramētū ⁊ res: ⁊ tertiu3
qđ eſt res ⁊ nō ſacramētū. Sacramentū ⁊ nō
res: eſt ſpecies viſibilis panis ⁊ vini. Sacm̄ ⁊
res: caro xp̄i propria: ⁊ ſanguis. Res ⁊ n̄ ſacm̄:
myſtica eius caro. Porro illa ſpecies viſibilis
ſacramētū eſt gemine rei: q2 vtranqꝫ rem ſignifi
cat: vtriuſqꝫ rei ſimilitudinem gerit expreſſam:
Nam ſicut panis pre ceteris cibis corpus reficē
⁊ ſuſtentat: ⁊ vinū hoie3 letificat atqꝫ inebriat:
Sic caro xp̄i iteriorem hoiem plus ceteris gra
tijs ſpūalr reficit ⁊ ſaginat. Un̄ calix tuus ine-
brians q̄3 p̄clar⁹ eſt. Habet etiā ſimilitudinē cū
re myſtica q̄ eſt vnitas fideliū q2 ſicut ex mltis
granis cōficiē vnus panis ⁊ ex pluribus acinis
vinū i vnū confluit: ſic ex multis fideliū perſo-
nis vnitas eccleſiaſtica cōſtat. Un̄ apoſtolus:
Unus panis ⁊ vnu3 corpus multi ſumus ⁊c̄.
Un̄ augu. Unus panis ⁊ vnū corpus eccl'ia di
ciē: pro eo q̄ ſicut vnus panis ex multis granis
⁊ vnū corp⁹ ex multis membris cōponiē: ſic ec
cleſia ex multis fidelib⁹ charitate copulāte con
nectiē. Hoc myſteriu3 pacis ⁊ vnitatis noſtre
xp̄s i ſua mēſa ꝯſecrauit. qui accipit hoc myſte
riū vnitatis ⁊ nō tenet viculū pacis: nō accipit
hoc myſteriū p ſe ſed contra ſe. Cuius etia3 ſa
cramētū ē corpus xp̄i ppriū de virgine ſūptū q2
vt corpus xp̄i ex mltis mēbris puriſſimis ⁊ im
maculatis ꝯſtat: ita ſocietas eccl'iaſtica ex mul-
tis pſonis a criminali macula liberis ꝯſiſtit. In
cuius rei typo facta ē arca dn̄i de lignis ſetbim
que ſunt imputribilia ⁊ albe ſpine ſimilia.

Queſtio. I.

C
Irca octauā diſtinctionē tria q̄runē.
p° vtx euchariſtia ſit ſacramē-
tū: quō p̄figuratū ⁊ qn̄ iſtitutū. 2° de ſuſci
piētib⁹ vtrū debeāt eē ieiuni. 3° de forma.
Queriē ergo p° vtrū euchariſtia ſit
ſacm̄. Et videē q̄ non: q2
ſacm̄ nō ē ſcitatē habere in ſe: ſed i alio cau-
ſare: vn̄ ⁊ diciē a ſacrando actiue: ſed euchariſtia ꝯtinet in
ſe eēntialr ſctū3 ſcōrū: g̃ nō ē ſacm̄ ſed potius ſanctuariū.
¶ Cōtra. q2 euchariſtia dr̄ ſacm̄ pgrediētiū: vn̄ diciē via
ticū. 26. q. 6. Qui recedūt ⁊. c. De hys. ¶ R° circa iſtā que
ſtionē tria ſunt conſiderāda. p° vtx euchariſtia ſit ſacm̄:
Scđo de p̄figuratiōe h⁹ ſcri. 3° de inſtitutione.
Quātu3 ad pm̄ ſunt tres ꝯnes. ¶ Prima q̄ ē ſacm̄ p° ꝯ
digniſſimum: ⁊ pluſq̄3 ſacm̄. Eſt. n. aliquid
ſanctū tm̄ ⁊ non ſacm̄ nec ſacrale: ſicut illud qđ h3 i ſe ſan
ctitatē formaliter ⁊ ſubiue nō aūt effectiue nec ſignificati
ue: vt hō ſcūs. Scđo eſt aliqđ ſacrale tm̄: vt qđ h3 habitu
dinē diſpoſitiuā ad ſacramētū: ante vel poſt: ſicut illa que
ptinēt ad ſolēnitatē cuiuſl3 ſacri: vt cathecifmus ⁊ h9. 3°
ē aliqđ ſacramētū impfectū: vt ſacra ve. le. i qbus nō erat
ſcitas nec ſubiue nec effectiue: ſed tm̄ ſignificatiue. 4°. ē
aliqđ ſacm̄ pfectū in quo ē ſanctitas ⁊ ſignificatiue ⁊ cau
ſatiue: vt i. 6. ſacris no. le. hec ē. n̄. tota ⁊ pfcā rō ſacri: vt ſit
iuiſibilis grē viſibilis forma: vt ymaginē gerat ⁊ cauſa exi
ſtat. 5° ē aliqđ qđ ē ſacm̄: q2 eſt cā ⁊ ſignū ſcitatis ⁊ pluſq̄3
ſacm̄: q2 intra ſe ꝯtinet eēntialiter ſcitatē: ⁊ tale ē euchari
ſtia. Propter qđ ſicut Joānes bap. fuit ppheta p̄dicendo
futura ⁊ pluſq̄3 ppha demōſtrādo p̄ntia. puta agnū dei di
gito. ſic ē i pposito de euchariſtia. ¶ Ex quo ſtati apparet
ſolō ad argumētū in oppoſitū: q2 euchariſtia ē ſacm̄ rōne
ſigni ⁊ effect⁹: ⁊ pluſq̄3 ſacm̄ rōne ꝯtenti: q2 ē ſanctuariu3.
¶ Scđa ꝯ ē. q̄ vnū ē ſacm̄: q2 vnū idē ē qđ idiuiſū ē i ſe: ⁊ 2° ꝯ
diuiſu3 ab alio. Iſtud aūt ſacm̄ ē indiuiſum nō qdē rōne
materie ⁊ forme: q2 illa bene ſūt diuiſa ⁊ diuerſa i ſe: ſ3 rō-
ne q̄ ſacm̄ ē idiuiſu3. ſ. rōne ſigni ⁊ cauſe: q2 oīa q̄ hic ſunt
ad vnū ⁊ idē p̄figurādū ordināē: ⁊ ad idē cauſandū: ſiue il
lud ſit res ⁊ ſacm̄. ſic corpus ⁊ ſanguis xp̄i q̄ ſūt vnū ſuppo-
ſito ⁊ ſubō quomō forte nō fuiſ3 vnū ſi fuiſſet ꝯſecratū tē
pore mortis ſue qn̄ ſanguis erat a corpe ſeparat⁹ ſiue quo
ad illud qđ ē res tm̄ ſiue in gnāli. ſ. corpus xp̄i myſticū qđ
ē vnū ordie. ſiue in ſpāli. ſ. aīe pfecta refectio. ſicut dr̄ vnū
prādiū: vna cena illud i quo mlta ꝯcurrūt ad vnā refectio
nē. ſ. cibi ⁊ potus. Scđo ē vnū q2 ab alys diuiſu3 ⁊ diſtictū
. ſ. a bap° ⁊ ꝯfirmatōe: q2 q̄uis vna eēt potētia gnātiua nu-
tritiua ⁊ augumētatiua ⁊ vnū iſtrumētū. puta calor: ⁊ vna
mā puta alimētū nihilomīus diuerſe ſunt actōes generare
nutrire ⁊ augūmtare. vn̄ aīalia ſp qdē nutriūē: nō ſp autē
augēē vel generāē. Silr q̄uis vna ſit pricipalis potentia
dei ⁊ vnū iſtr3 character epał ⁊ vna mā. i. grā gratū faciēs
qbus hō idē p° gnāē in bap°. ſcđo augmētaē i ꝯfirmatiōe.
tertio nutriē p euchariſtiā i vtroqꝫ tm̄ diuerſe ſūt actiōes
regenerare: pficere: ⁊ reficere. vn̄ cū ſacra ſint actiōes q̄dā
exteriores ordinate ad iſtas diuerſas interiores p ꝯn̄s di-
uerſa ſunt ſacra. ¶ Tertia ꝯ ē q̄ licet illud ſacm̄ ſit vnū 3° ꝯ
pfectōe ⁊ ordine ē tm̄ diuerſis noib⁹ nūcupatū. Prio. n. in-
q̄tū eſt rememoratiuū dn̄ice paſſiōis dr̄ ſacrificiū: hoſtia:
oblatio. vn̄ dr̄ ſacrificiu3 altaris. 13. q. 2. Non exiſtimemus.
Et q̄ oia ſacrificia p̄cellit corp⁹ ⁊ ſāguis xp̄i. de ꝯſecra. di.
2. Nihil. De 3° diciē de cōſecra. di. 2. Trib⁹ i fine. q̄ ē obla
tio ſpūalr corpus ⁊ ſanguis xp̄i: ⁊ q̄ oblatio euchariſtie
q̄ pure ſpūalis ē p̄cedit oēm oblationē de ꝯſecra. di. 2. Ni-
hil. Et ab hac oblatōe phibenē imūdi. 82. di. Propoſuiſti.
Scđo quo ad rē ſignificatā ⁊ ꝯtentā dr̄ euchariſtia q̄ſi bo
na grā: q2 ꝯtinet fontē grē. Euchariſtia. n. grece latine bōa
c

gr̃a iterpretatur.i.q.i.Multi.Et ibidē ante mediū.Or caro xp̄i iter alia ſacr̃a euchariſtia dicit̃. 3° quo ad finē i via dicit̃ cōmunio:qꝛ ſicut cib⁹ vnit̃ oībus mēbris ad q̄ ſingula deferꝛ ⁊ ſic q̄libꝫ pars aucti aucta ē.ſic ꝑ hoc ſacr̄ꝫ nō ſolū xp̄o capiti:ſꝫ ēt oīb⁹ mēbris ei⁹ vnimur:vt ſimus oēs vnū corp⁹ i xp̄o.vñ ab illis q̄ i vnione eccl̄ie ſūt recipit̃ euchariſtia ſpūalr̄ ⁊ ſi nō recipiat̃ ſacramentaliter:de ɔſecra.di.z. qꝛ paſſus ⁊.c.qꝛ qd ē. 4° quo ad finē i patria ad quē ꝑducit dicit̃ viaticū:qꝛ ſuſtētat i via quouſq̄ ꝑueniamus. viaticū.n.dr̄ euchariſtia.dcā.l.his vo.⁊ qd viaticū i mōte nulli ē negādū di.ea.Penitētes.z7.q.i.virgīb⁹.z6.q.6.his q.

p° ɔ̃ **Quantū** ad z^m ſunt tres ɔ̃nes. ¶ Pria ꝙ ſacramētorū no.le.tria ꝑceſſerūt realiter licet nō ſꝫm ritū ſacramētalē quē hēnt i lege noua: ſicut matrimoniū: pnia:⁊ ordo:qꝛ ⁊ mr̄mo^m ab initio fuit i officiuꝫ ⁊ poſt peccatū i remediū:ſꝫ habebat aliq̄s ꝑſonas tūc habiles q̄ nūc ſūt ihabiles:vt q̄ i tertio ⁊ 4° gradu:⁊ vxor fratris ſine liberis mortui tūc habilis:nūc ihabilis.Et pnia tūc nō requirebat hoīeꝫ homini ɔfiteri.ſꝫ ſoli deo q̄ nōduꝫ erat hō.Et ordo nō habebat characterē:nec vera ſacramēta diſpenſabat.Baptiſmus aūt ⁊ euchariſtia ꝑceſſerūt nō realiter: ſꝫ figuralr̄:ſed extrema vnctio ⁊ ɔfirmatio neutro mō:qꝛ ſūt plenitudinis gratie: nec ſunt neceſſaria: nec quo ad ſe vt baptiſmus nec quo ad fidē rei contente ſaltē explicitā vt euchariſtia:q̄uis poſſet dici prefiguratā eſſe ɔfirmationē in benedictione filiorū iſrael a ſacerdotib⁹: numeri.6. vel in benedictionibus Jacob ⁊ Moyſi ⁊ ſimilibus:aut i electōe pugnatoꝝ ⁊ remiſſiōe formidoloſorū a pugna: extremā vero vnctionē qua quis intraturus ē celū in vnctione vaſoꝝ tabernaculi q̄ fiebat de oleo vnctiōis priuſq̄ inferrētur i tabernaculū qd aliquē vſuꝫ.

z° ɔ̃ ¶ Secūda ɔ̃ eſt ꝙ euchariſtia fuit multipliciter prefigurata:qꝛ quantum ad illud cuius rememoratiua eſt per oīa ſacrificia ve.le.que erāt figure hoſtie facte i ara crucis precipue per iugem ſacrificium agni quod figurabat iugē huius ſacrificij repreſentationē. z°.quo ad ſacr̄m tm̄:per oblationeꝫ Melchiſedech.3°.quo ad rē ⁊ ſacramētū ꝑ agnū paſchalē.4°.quo ad uſum fideliū i māna.5°. quo ad finē vltimū in ligno vite.

3° ɔ̃ ¶ Tertia ɔ̃ ē.ꝙ ꝓpter hoc dicit̃ xp̄s ſacerdos i eternū ſꝫm ordinē Melchiſedech potius q̄ ſꝫm ordinē Aaron qꝛ Aarō ſuo ſacerdotio ſacerdotiū ſummi pontificis repſentat.di.zi.c.i.nihilominus tm̄ in h deficit qꝛ peccauit.di.5o. Ecōtra i lumbis Abrae deciātus fuit:⁊ ſacerdos aaronica i maximo ſacrificio vitule inmundus fiebat.Melchiſedech aūt nō ſic:ſꝫ q̄ñdo obtulit panē ⁊ vinū benedicens recepit decimas ab Abraā.Sic xp̄s inocēs ipollutus in hoc ſacramento perfectā nobis benedictionē tribuit: qd oblatio Melchiſedech expreſſius quo ad ritū ſacrificij figurauit:ꝑter alias cauſas q̄s apl's ꝓſequit̃ ad Hebre.

p° ɔ̃ **Quantum** ad 3^m ſunt.3.ɔ̃nes. ¶ Prima ꝙ debuit iſtitui ſacr̄m i quo xp̄s ɔtineret eēntialiter ⁊ realr̄:qꝛ ad perfectionē membroꝝ requirit̃ ꝙ capiti vniātur:⁊ qꝛ ſacris deo iungimur:ſacramētū aūt ē ſignū ſenſibile:ſicut ad hoc ꝙ aīa ꝑficiat̃ ſenſib⁹ ꝑter ſenſibilia que ſibi ɔiungūt̃ per ſolā ſimilitudineꝫ diſtātia medio ſeparato vt color ⁊ odor ⁊ ſonus q̄bus aſſimilāt̃ ſacr̃a ve.le. q̄ erant tm̄ ſigna diuine gr̄e ⁊ nō cauſa ſūt ſenſibilia q̄ per realē virtutē ɔiungunt̃ ſenſui ꝑ mediū ɔiunctū: q̄ tm̄ nō fiūt vnū cū eo:vt i tactu patet:q̄bus aſſimilāt̃ ſacr̃a no.le.i quibus diuia virtus iterius opat̃ . Eſt aūt vlterius guſt⁹ quo ſenſibile nobis realr̄ ɔiūgit̃:⁊ nobis incorporat̃:⁊ vnū efficit̃ ꝑ cōuerſionē ipius in nos.Sic debuit hoc ſacr̄ꝫ iſtitui in quo capiti ɔiungamur ⁊ icorporemur: ⁊ eius mēbra efficiamur:nō ꝑ eius ɔuerſionē i nos:ſꝫ ecōuerſo ſꝫ qd Aug. dictū fuit.

z° ɔ̃ ¶ Scd̄a ɔ̃ ē ꝙ nō debuit iſtitui ante xp̄i aduentū:qꝛ ɔtinet verbū icarnatū ⁊ iō ante verbi icarnatiōeꝫ iſtitui nō potuit:qꝛ nihil pt̄ ɔuerti i id qd nō ē.Ideo cū ſtatus eccl̄ie ſit medius iter ſtatū legis antique ⁊ gl'ie prius erat reꝝ ſperādaꝝ figura nō veritas:ſed i patria ē veritas ſine figura nunc autem eſt veritas cum figura:quia in ſpeculo in enigmate maxime in ſacramento euchariſtie. ¶ Tertia ɔ̃ eſt.ꝙ inſtitui debuit in cena domini ſicut fuit. p° qꝛ qñ oñdit ceſſare virtutē legaliū i agno paſchali debuit oñdere virtutē nouoꝝ in maximo ſacr̄o. z° qꝛ qñ erat receſſurus viſibiliter debuit remāere ſpūalr̄. 3° vt altius cordibus ifigeret̃ qd vltimo traderet̃. 4° in memoriā iminentis paſſionis. ¶ Argumentū in oppoſitum ſolutuꝫ fuit in prima concluſione.

Queſtio. II.

Secundo querit̃ vtꝝ euchariſtia ſit tm̄ ſumēda a ieiunis. Et videt̃ ꝙ nō qꝛ apl's dicit immitatores mei eſtote ſic̄ ⁊ ego xp̄i:ſꝫ taꝫ xp̄s q̄ apl'i cōicauerūt in cena ſumpto agno paſchali: ḡ ⁊c̄. ¶ Cōtra.qꝛ ɔfirmatio ſumēda ā a ieiunis de ɔſecra.di.5.c.Ut ieiuni: ḡ multo magis euchariſtia. ¶ Ad euidētiā h⁹ q̄ōnis ſunt tria declarāda. Primo i gn̄ali declarabit̃ qd q̄rit̃:ſcd̄o hoc idē fiet magis i ſpeciali:⁊.3°. declarabit̃ vtꝝ poſt cōionē ſit ieiunādū.

Quantum ad p̄mū ſūt tres ɔ̃nes. ¶ Prima ꝙ euchariſtia nō debet ſumi niſi ieiuno ſtomaco:niſi i neceſſitatis articl'o: vt qñ timet̃ ꝙ ifirmus prāſus nō poſſit craſtinū expectare qn̄ moriat̃: vel qn̄ cadat i freneſim: vel i aliū graue caſum ipꝫ ꝑuantē a cōmunionis ꝑceptōe:nā aliq̄ ɔueniūt rei q̄tū ad initiū q̄ nō ɔueniūt ei quo ad ꝓgreſſuꝫ:ſic̄ aliud ē de puero i vtero matris vbi reſpiratōe nō idiget.aliud qñ nat⁹ ē:qꝛ tūc niſi reſpiraret ſuffocaret̃.Ita huic ſacr̄o debebat̃ in ſui exordio ꝙ poſt comeſtionē agni i die cene ſumeret̃ ꝑꝑ cauſas dictas in fine ꝑcedētis argumēti.poſtea vero ꝓpter h⁹ ſacri oīmodā reuerētiā debet̃ vt a ieiunis ſumat̃:de cōſecra.di.z. Liq̄do apparet.Or aūt dicit̃ de cōſecra.di.i.c. Sacr̃a. ſacr̃a a ieiunis ſumant̃ excepto die cene.exponi poſſet de ſumentib⁹ ſpūalr̄:ſꝫ ñ ſacralr̄:qꝛ ēt ñ ieiūo licet aſtare miſſe ⁊ audire miſſaꝫ qd ē ſpūalr̄ manducare:ſꝫ celebrare aut cōicare nō licet:qd ē ſacraliter mādūcare.Sed tūc nō deberet excipi dies cene magis q̄ alia dies:ſed minus:qꝛ licet illa die qñ miſſa fuit iſtituta magis debeat audiri nō tm̄ minus debet audiri a ieiunis q̄ alio die:qꝛ dies ē ieiunij: nec vſq̄ p⁹ miſſaꝫ ⁊ veſperas ē comedēdū:ſicut i alijs dieb⁹ q̄dragesime: niſi ꝙ quidam religioſi tūc habent de ɔſuetudine refectoriū itrare ante miſſaꝫ:⁊ aliq̄d guſtare vt i ſancto Mauro. ¶ Pōt q̄ aliter dici ꝙ in ꝑmitiua eccl'ia i repn̄tationē dominice cene celebrabat̃ poſt prandiū illo die:ſꝫ ꝑ ɔtrariaꝫ ɔſuetudinē ē abrogatū:nec mō ē obſeruādū. ¶ Scd̄a ɔ̃ ē. ꝙ coīcare poſt prandiū nō ē malū de ſe:qꝛ tūc nulla neceſſitate poſſet bene fieri:niſi forte deo diſpenſante: ſic̄ illud qd ſꝫm leges tꝑales ⁊ rationē inferiorē ē malū vt fornicari ⁊ occidere inocentē:q̄ ratio humana iudicat ꝑ ſe mala deo diſpenſante ſūt licita:q̄ in preceptis ſcd̄e tabule diſpenſare pōt:vt de immolatōe Iſaac:expoliatione egiptioꝝ: vxore fornicationū:ſed nō homine diſpenſante.Unde ꝙ apl'i cōicauerūt in die cene poſt eſum agni ſi de ſe fuiſſet malum fuiſſꝫ excuſatū:qꝛ hoc fecerūt xp̄o diſpenſante:⁊ corp⁹ ſuū eis tradente ⁊ dicente accipite ⁊ comedite ⁊c̄.ſic̄ excuſant̃ ꝙ ſabbato euellebant ſpicas:qꝛ filius hoīs dominus ē etiā ſabbati:q̄uīs nec illud eſſꝫ malū de ſe.Sed nūc qꝛ xp̄s nō diſpenſat ſi etiā papa diſpenſaret nō videt̃ ei⁹ diſpenſatio nec aliq̄ cōſuetudo excuſare infirmos cōmunicare i neceſſitate poſt prandiū ſi eſſet malū de ſe:qꝛ in his q̄ ſunt de ſe mala nulla cōſuetudo excuſat:de ɔſue.c.cū tanto. Nec ſeruūs pōt tollere legē dn̄i ſui nec papa diſpenſare in ꝑceptis dei.Unde de penitētijs ⁊ remiſ.c.cū infirmitas i fine.ꝓhibet̃ medicis ne ꝑꝑ q̄dcūq̄ periculū corꝑalis vite ſuadeāt infirmis aliq̄d qd ſit ɔtrariū aīe:puta ſacrilegiū ⁊ fornicationē ⁊ h⁹.Cū igr̄ ſit licitū pranſo i neceſſitate coīcare licꝫ nūq̄ ſit licitū pranſo celebrare etiā pro cōione morientis. ergo illud nō ē de ſe malū:ſꝫ ſolū malū qꝛ ab eccl'ia ꝓhibitū.Nec etiā tenēdū ē qd notauit Ugo.d.75. Or a patrib⁹. ꝙ cū cetera ſacr̃a poſſint ɔfici a pranſis licet nō debeāt.euchariſtia tm̄ nec debet nec pōt ɔfici poſt prādiū:qꝛ imo pōt ſicut ante:ſꝫ nō debet:qꝛ ⁊ xp̄s poſt prādiū ɔfecit: ⁊ poſitis illis q̄ ſūt de ſubā ē veꝝ ſacr̄m.Cū ḡ character ⁊ itentio ſacerdotis ⁊ verba ⁊ mā poſſint ita ɔcurrere poſt ſicut ante: ita eſſet verum ſacramentum poſt ſicut ante. Sed non licet ꝑ neceſſitate celebrare nō ieiuno ſicut lꝫ non cōicare: qꝛ cū vtrūq̄ ſit a papa ⁊ vniuerſali cōſuetudine eccl'ie ꝓhibitū ſolus papa vel gn̄alis ɔſuetudo pōt diſpēſare. Inueit̃ aūt de cōmunione i neceſſitate permiſſuꝫ ⁊ diſpēſatū a papa ⁊ a gn̄ali ɔſuetudine:nō ſic aūt de celebratiōe: imo qñ licet pluries celebrare i p̄ma nō ē ſumēda lotio q̄ ſoluit ieiuniū:ḡ i nulla nec̄itate celebrare licet nō ieiuno. ¶ 3° ɔ̃ ē. ꝙ h⁹ ieiuniū quo debēt eſſe ieiuni ſumētes euchariſtiā intelligendū ē de ieiunio nature nō eccleſie:qꝛ nō ſolū i ieiunijs eccleſie ſed etiā alijs diebus licet cōicare ⁊ cellebrare: vt i dominicis dieb⁹ q̄bus eccleſia nō ɔſueuit ieiūare.Uñ nec poſt prādiū in.40ᵃ.licꝫ cōicare: qñ tm̄ homo ē ieiunus ieiunio eccleſie qd durat ante prandiū ⁊ poſt: qꝛ nō ſoluit̃ niſi ꝑ ſcd̄aꝫ comeſtionē:Ieiunio igr̄ nature qd ſoluit̃ ꝑ oēꝫ cibi ⁊ potus ſumptionē q̄lēcūq̄ debꝫ eſſe ieiunus q̄ digne vult cōicare vel celebrare. Uñ.7.q.i.Nihil. Nullus poſt ſumptū cibū potūq̄ quātūlibꝫ minimū miſſas facere preſumat.Excipit̃ caſus qñ licet ſecūdo celebrare. Scd̄o eniꝫ celebrans nō ē ieiunus.ieiunio nature:qꝛ ſpēs ſumpte nutriūt:⁊ ſic ſoluūt ieiuniū nature:ſꝫ nō ſoluūt ieiuniū eccleſie.Aliter in diebus ieiunioꝝ vel nō liceret communicare ſemel comedenti: vel non liceret comunicanti etiam ſemel comedere:qꝛ cōio cū alio cibo ē duplex comeſtio ⁊ nutritio.Et ſcd̄m h intelligenda ē ɔ̃ p^a ſequentis articuli.

Quātuꝫ ad ſcd̄m ſūt tres ɔ̃nes. ¶ Pria.ꝙ oīs potatio vel cibatio ꝓprie dicta q̄cūq̄ fine fuerit facta ipedit dignā euchariſtie ſumptionē:etiā ſi fiat cauſa medendi tm̄ nō nutriendi:ſicut i electuarijs ⁊ potionibus q̄ tm̄ cauſa medecine comedunt̃ ⁊ bibunt̃: ſicut dicit glo. i dicto.c.Nihil.§.Nullus:⁊ ex̄ de celebratiōe miſſaꝝ.c.Ex parte:qꝛ ibi dicit̃ ꝙ ſacerdos debet facere poſt cōmunionē ⁊ ſumere vini ꝑfuſionē:niſi ſit ſcd̄o celebratur⁹: ne illa ꝑfuſio ipediat:q̄ſi diceret ſi ſumeret illd vinū qd tm̄ nō ſumeret aīo nutriēdi nihilomin⁹ ieiuniū ſolueret ⁊ ſcd̄o celebrare nō poſſet:ḡ lꝫ nō cā nutriēdi ſꝫ medendi biberet vel comederꝫ poſtea cōicare nō debet. ¶ Quidā āt adducūt vnā talē rationē ad ꝓbādū ꝙ talis q̄ ſumit medicinā ante cōionem ſit fraudator precepti eccleſie:qꝛ hoc ſacramentū debet ſumi ante ſumptionē cuiuſcūq̄ ad nutritionē ꝑtinentis per ſe vl' cōmixtiꝫ:vt patet de ɔſecra.di.z.c. Liquido:ſꝫ ſicut ē irreuerētia ſacr̄o ꝑferre aliū cibū ſic ⁊ preferre aliaꝫ medicinaꝫ:hoc eniꝫ ſacr̄m nō ſolū ē ſpūalis cibus ſꝫ ⁊ ſpūalis medicina:ergo ſumēs euchariſtiā poſt medicinā ē trangreſſor ꝑcepti eccleſie. Hoc veꝝ ē ſi medicina ſumat̃ per modū cibi ⁊ pot⁹:nō aūt ſi per modū aliū ſicut ſumit̃ cliſtere vel vnctio:⁊ ſicut fit minutio ⁊ h⁹:q̄ ante communionē ſumpta:cōionē nō impediūt. ¶ Sed ɔtra hoc ē alia opinio q̄ dicit ꝙ licet poſt h⁹ cōicare:qd probāt multipliciter:p° qꝛ ꝑceptū eccl'ie de ieiunio accipiēdū ē ſꝫm ꝙ eccleſia iterpretat̃ ieiuniū:ergo ꝑceptū decretalis ꝙ hoc ſacramētū ſumat̃ a ieiuno debet itelligi de ieiunis ieiūio eccleſie:ſꝫ electuaria nō ſoluūt ieiuniū eccleſie nec etiā medicine:ḡ poſt talia pōt licite ſumi hoc ſacr̄ꝫ. ¶ Scd̄o qꝛ quādo ꝓhibet̃ abſolute vſus alic⁹ rei itelligēdū ē de vſu ꝑncipali ⁊ nō de alijs:Cū ḡ ꝓhibet̃ ſumptio cibi āte ſumptōeꝫ euchariſtie itelligēdū ē q̄tū ad pricipalē vſū q̄ ē nutritio: ſiue ad nutriēdū:⁊ ſic ſumit̃ ꝑ modū cibi.nō aūt de vſu ei⁹ ſolū ad alterādū:qꝛ ſic ſumit̃ ſolū ꝑ modū medicine. Sic igit̃ ſumēdo cibū ante ſacr̄ꝫ non eſt tranſgreſſio precepti. ¶ Et ɔfirmat̃ h:qꝛ qñ pluries celebrat̃ ſumere ſpēs i p^a celebratiōe nō ipedit ſcd̄aꝫ celebratōeꝫ q̄uis nutriāt: ⁊ h ideo qꝛ nō ſumūt̃ ꝓpter corꝑale alimētū:ſꝫ ꝑꝑ aliud:qꝛ ꝑꝑ ſpūale. Ita lꝫ medicinalia nutriāt:ſi nō nutrimētū ſꝫ aliud itēdat̃ poſt ea ſumpta poterit cōicari. ¶ Itē xp̄s ⁊ apl'i cōmunicauerūt poſt eſuꝫ agni:eo ꝙ nō ꝑꝑ nutrimētū comederūt illū ſꝫ ꝓpter myſteriū.Et ꝙ nō ꝑꝑ alimētū ꝓbat̃.qꝛ xp̄s nūq̄ legit̃ alias comediſſe carnes. Itē ſub appellatōe nutrimētoꝝ nō intelligunt̃ medicamēta.ff.de penu. leg.l. Nō oē.Sꝫ h nō valēt. ¶ Uñ ad p̄muꝫ dicēdū ꝙ ieiuniū qd req̄rit eccleſia ad cōicandū ⁊ celebrādū nō ē ieiuniū eccleſie vt dictū ē ſꝫ nature:qꝛ ſi ieiuniū eccleſie ſolū requireret̃ qñ nō ē ieiuniuꝫ nō poſſet cōicari:⁊ ēt poſſet vt dictū ē ſupra licite ſumi poſt prādiū i q̄dragesima. Sic igit̃ interpretatio eccl'ie ſumēda ē taꝫ ex ɔſuetudie eccl'ie q̄ ex verbis capl'i ꝑallegati. Liq̄do ⁊ ibidē.c.placuit. ¶ Ad z^m dicēꝫ. ꝙ vñ ꝓhibet̃ pricipalis vſus alicuius rei ꝓhibet̃ etiaꝫ oīs alius i pricipali iclſus: ꝑcipue ſi ſubē eadē cā ꝓhibitōis. Nūc aūt ſumere cibū ꝑ modū medicine icludit̃ pricipalē vſuꝫ cibi q̄ ē nutrire.Semꝑ.n.ſumpt⁹ cib⁹ nutrit vel aptus ē nutrire de ſe.Et cauſa ꝓhibitōis i ꝓpoſito ē irreuerētia ſacri q̄ vtrobiq̄ comittit̃:ideo ⁊c̄. Et ideo non ē ſimile de duplici vſu cibi:licet ſcd̄s icludat̃ i p̄mo qñ ē eadē cā ꝓhibitōis. Nec ē ſimile qd dicit̃ de ſpecieb⁹:qꝛ nō ē ꝓhibitū ante cōionē ſumere aliq̄d niſi qd eſt aliud ſeparatū ab ipſa euchariſtia: ſpēs aūt nō ſunt ſeparate ab euchariſtia: nec vna euchariſtia ē alius cib⁹ ab alia: ſꝫ vnus ⁊ idē nūero:quo ad rē ɔtentā:⁊ euiſdē ratōis ſacr̃alis quo ad rē ɔtinētē.Uñ nō ē ad ꝓpoſitū. ¶ Nō fuit etiā cā ꝙ xp̄s ⁊ apl'i cōicauerūt poſt eſuꝫ agni vt dicūt ꝑꝑ ſacr̄ꝫ: ſꝫ ꝑꝑ cauſaꝫ dictā i p° articulo. ¶ Itē appellatōe cibi ⁊ pot⁹ cōtinet̃ q̄cq̄d comedit̃:⁊ bibit̃:ſiue nutriat ſiue ſumat̃ ad nutriēdū ſiue ad q̄dcūq̄ aliud:cōicaturo aūt ſiue celebraturo nō ꝓhibetur alimētū nec nutrimētū ſꝫ cib⁹ ⁊ potus q̄tūlibet minimus:nec diſtiguit̃ quo fine ſumat̃.

z° ɔ̃ ¶ Secūda ɔ̃ ē de reliquijs cibi q̄ remanet i ore ⁊ cāſr̄ trayciūt:qꝛ h⁹ ñ ipediūt cōionē:tuꝫ qꝛ trayciunt̃ ꝑ modū ſaliue:tū qꝛ nō ſumūt̃ de nouo. Ueꝝ ē ꝙ ſi ex ꝓpoſito trayciūt̃ q̄uis illo die non intrent i os de nouo nō ꝓpter hoc impedit̃ qn̄ ieiuniū ſoluant:vt ſi q̄s zucharū ab heri i ore poſuit ⁊ hodie trayciat ieiunus nō eſt.Unde q̄ñcūq̄ ſumptū ſit illud cibi ⁊ potus qd traycit̃ de nouo ex itentiōe ⁊ ꝓpoſito dū tm̄ nō ſit ſaliua videt̃ ipedire ſumptionē.Si q̄s aūt ſale ⁊ aceto ꝑfūderet dētes ⁊ q̄cq̄d facerꝫ ſiue medēdo:ſiue lauādo dū tm̄ nō deglutiret nō eſſet comeſtio nec bibitio:ideo nō ipdiret: qꝛ ſtomachus ē ieiun⁹ lꝫ os nō ſit ieiunū. De reliq̄js āt aq̄ ex quo caſualiter nō ex ꝓpoſito os abluēdo trayciūt̃ licet ñ ſint ɔuerſe i ſaliuā dicendū eſt ꝙ non impediūt:qꝛ nec ꝑ modū cibi nec per modū potus ſumūt̃:qꝛ neutrū itēdit̃. Secus aūt ē de medicina q̄ ex itētōe bibit̃ vel comedit̃ licet nō ex intētione nutrimēti. Nutrimentū aūt ante cōionē nō prohibet̃ cum tūc maxime fiat nutritio cū homo ē ieiunus cibo digeſto:ſꝫ cib⁹ ⁊ potus prohibent̃:non aūt curatio dentiū:nec ablutio oris:nec tranſglutitio:niſi ꝓut eſt pars comeſtionis.Unde ſi id qd poſitū ē per modum cibi ⁊ potus q̄ñq̄ per modum cibi tranſglutiat̃ comeſtio reputat̃:⁊ nō ſolū ieiuniū nature:ſed etiam eccleſie ſoluit. Nec dꝫ eſſe homo vt animal ruminās aut canis lingēs labia. Sumptū aūt nō ad cibum nec potum ſi tranſglutiat̃ animo potus idem eſt ac ſi ſic a principio ſumptum eſſet. Sꝫ ſi caſualiter tranſglutitur nullū ieiuniū ſoluit: ac ſi nunq̄

fuerit comeſtio vel bibitio. ¶ Tertia ꝯ̄ ē de his q̄ ſumun tur per modū guſtationis: ſicut tabernarij ⁊ coq̄ faciunt: q cibum vel potum ſuper linguā ponūt ſoluꝫ ad probandū ⁊ ſtatiꝫ proyciunt qꝛ nō videt̄ ꝙ ipediant. ſicut ſi aliqs ad probanduꝫ vtꝝ ſit aq̄ vel vinuꝫ album hoc facit. Non.n. eſt cibus ⁊ potus: qꝛ ex quo non glutit̄ nec per ſe nec per ac cidēs pōt nutrire. Et de xp̄o dicit̄ ꝙ cum guſtaſſet noluit bibere.i.glutire: ḡ guſtare nō eſt comedere vel bibere. Ta bernarius tn̄ ⁊ coquus q debēt cōicare ex decētia debēt a talib⁹ abſtinere. Et ille q celebrat ſi odoreꝫ vini nō diſcer nit faciat aliū nō cōicatuꝝ guſtare. Si auteꝫ deglutiret ex propoſito lꝫ ſtatiꝫ euomeret nō alteratuꝫ in aliquo nihilo min⁹ impediret: qꝛ vera comeſtio vel bibitio fuit: Si autē in ꝯductū ābelitus intraſſet illa comeſtio vel bibitio ⁊ cie ciſſet illa deglutio nō fuiſſet: nec ptineret ad comeſtioneꝫ: qꝛ nec ex illo nutritio ſed poti⁹ ſuffocatio ſeq̄ poſſet. Si ve ro ad guſtāduꝫ ſumeret̄ ⁊ pter intentionē deſcēderet: ideꝫ videt̄ dōm qꝺ de reliquijs aque qn̄ os lauat̄: qꝛ neutrū in tentōe cibi vel potus ſumit̄: iō nō impediūt.

Circa tertiū ſunt tres ꝯ̄nes. ¶ Prima ꝙ oꝫ gr̄as agere de tanto bn̄ficio. Nō tamē ne ceſſe ē illud tp̄s ſeruare qꝺ ponit̄ de cōſecra.di.z.c. tribus gradib⁹. puta ꝙ cōicās māe ieiunet vſq̄ ad ſextā. cōicans tertia vel quarta hora ieiunet vſq̄ ad veſperaꝫ: qꝛ ſicut di cit Tho. illud erat quando raro celebrabant: ꝙ tunc maxi ma reuerentia exhibebat̄ ad ſacramētū ante ⁊ poſt: ſicut Dion. i ep̄lis de Hayo narrat ꝙ nō celebrabat niſi diuina reuelatōe ſibi facta. Et hoc fuit poſt primitiuaꝫ eccleſiaꝫ: ſicut ⁊ tp̄e heremitaꝝ egipti iter quos pauciſſimi audebāt fieri ſacerdotes. Nā i p̄mitiā eccl'ia tp̄e ap̄lo ꝝ pp maximū feruorē oī die cōicabāt ēt nō ſacerdotes. ⁊ multo magis ſa cerdotes. ¶ Uel p̄t dici ꝙ illō capitulū p ꝯ̄riā ꝯſuetudinē eſt abrogatū: ⁊ ideo nūc non eſt obligatoriū: ſicut dicit̄. di. 4.c. in iſtis tp̄alibus. Actualis ḡ deuotio p̄cedere debet ⁊ etiā ſeq̄ aliquādiu: qꝛ nec ē poſſibile q̄ ſemp duret: ſꝫ ſuffi cit ꝙ habitualis perſeueret: ſicut ad hoc ꝙ cera figuret̄ oꝫ ꝙ actu molleſcat: ſed poſtq̄ figurata ē ſi indureſcat nihilo minus character perdurat. Sumenda eſt tn̄ iteꝝ: ⁊ iteruꝫ eucharistia: ne cor nimis idurēt̄: qꝛ cū diu eucharistia non percipit̄ cor idurat̄. 8z. di. Preſbiter. circa mediū. ¶ Se cūda ꝯ̄ ē ꝓpter euidētiā eoꝝ q̄ dicta ſunt ꝙ ieiuniuꝫ natu re ē quādo homo illo die a media nocte nihil cibi aut pot⁹ ſumpſit ex ītentione: qꝛ media nocte quo ad hoc dies inci pit qn̄ ſol ō ſub terra ad nos redire icipit. ff. de fer. l. More romano. Dies a media nocte incipit. Et ita nota. glo. 7. q. i. Nihil. §. Null⁹ ⁊ de cele. miſ. ex parte. Unde ſi aliqs poſt mediā nocteꝫ aliqd cibi vel potus ſumpſerit licet poſtea vſq̄ ad ſextaꝫ dormierit ⁊ optīe digeſtus ſit nec celebrare nec cōicare doꝫ: qꝛ ieiunus non ē. Ecōtra ſi poſt matutinas in ſero dictas biberet ante mediā noctē lꝫ ī Te deū dicat̄ dignare dn̄e die iſto nō propter hoc impedit̄ celebrare vl' cōicare die ſequenti: qꝛ dies nō incipit ab officio matutina rum que poſſunt dici diuerſis temporibus: ⁊ de die ⁊ ante diem: ſed a media nocte temporis: q̄ non mutatur: lꝫ illud non multū deceat. ſ. bibere poſt matutinas: ⁊ multominꝰ comedere niſi neceſſitas vrgeat. ¶ Tertia ꝯ̄ ē de illo qui ante mediā noctē bibit vel comedit aliqd ſed poſt mediā nocteꝫ nec bibit nec comedit nec dormiuit vtꝝ celebrare aut cōicare poſſit. Dicēdū ꝙ nō impedit̄ a celebratiōe vel cōmunione qꝛ dormitio nihil facit ad hoc: qꝛ multi ducūt noctes iſomnes: vel ꝓpter orationē vel qꝛ nō poſſunt dor mire. Et qꝺ dicit̄ de accuſationibus. c. cōſtitutus. intelligit̄ de illo q in taberna vbi ꝯtinue vinū apponit̄ p totā noctē pernoctauit. ſine ſomno. Et ſic ē veriſimile ꝙ poſt mediā noctē bibit ⁊ poſtea celebrauit. Ideo ab eccleſia priuatur quaſi nō ieiunus celebrauerit preſumptione iuris ⁊ de iu re: ꝯtra quā nō admittit̄ probatio: vel ſaltē p̄ſumptione iu ris cui ſtat̄ quādo ꝯtrariū non ꝓbat̄: qꝛ ille qui vigilās ſte tit a media nocte in taberna vſqꝫ ad diem non taꝫ diu ſte tit quin biberit vl' dato ꝙ nō bibiſſet ſed ieiunus eēt poſt tantam deordinationem ⁊ diſſolutionem qua per totā no ctem in taberna fuerat celebrare magne irreuerentie ⁊ in deuotionis fuit: ꝓpter qꝺ ſolum priuari meruit: ſicut ſi in lupanari pernoctaſſet: cum illa vicia ⁊ loca ſint vicina ⁊ coniuncta. ¶ Argumentum in oppoſitum eſt ſolutum ex dictis.

Queſtio. III.

TErtio querit̄ de forma h⁹ ſacri. ſ. vtꝝ vna dependeat ab alia. Et vide tur ꝙ ſic: qꝛ ſicut corpus xp̄i non ē ſine ſan guine ita videt̄ ꝙ forma conſecratōis ſan guinis nō poſſit eſſe ſine illa forma nec ecō uerſo: ita vt habeat effectum: ḡ adinuicem dependent. ¶ Cōtra. forma cuiuſlibet ſa cramēti mox vt ꝓlata ē habet ſuū effectuꝫ aut nunq̄: niſi forte ſit impedimētū fictionis ex parte ſuſcipientis: ſed in materia ſuper quā verba ꝯſecratōis ꝓferunt̄ nō cadit fi ctio: ḡ cum forma corporis proferat̄ ante formam ſangui nis imo cū cadat interuallū medium quo hoſtia eleuat̄ ⁊ deponit̄ ⁊ calix diſcooperitur ⁊ eleuat̄ ⁊ benedicat̄ ⁊ mul ta verba media ꝓferunt̄: p̄ᵃ forma ante ſcdam habebit ef fectū vel nūq̄ habebit. ¶ R° circa iſtā q̄ſtionē. 3ᵃ ſunt fa cienda. ¶ Primo vidēdū ē de forma corporis in cōi: ſcdo de forma ſanguinis. 3° de eo qꝺ queritur.

Quantū ad p̄mū ſūt tres ꝯ̄nes. ¶ Prima. ꝙ forma ꝯgrua h ē. Hoc ē corpus meū: qꝛ totuꝫ effe ctū ſacramēti ꝯtinet. Quecūq̄ aūt p̄cedūt vel ſequūt̄ non ſunt de eſſentia forme: ſed de bene eē: licet aliq̄ ſint poſita q̄ nō ſunt i euāgelio puta Eleuatis ocl'is ⁊c. qꝛ vt dic̄ Inno centi⁹ mlta xp̄s fecit ⁊ dixit q̄ ibi ſcripta nō ſūt ſic̄ ex ſtra. c. cuꝫ Matthe. vt ē illud. beati⁹ ē magis dare q̄ accipere. Et ſi i ſuſcitatione lazari ⁊ arduis oculos ad celū leuauit mul to magis h vbi ꝑma ſūmus ſocian̄t: de ꝯſecra. di. z. c. Quid ſit. Et qꝺ dicit̄ manducate. ibi legit̄ comedite: qꝺ idē ē. Ul' forte alia tranſlatio ſic habet. Nec ē credendū xp̄m aliqs verbis ꝯfeciſſe: qꝛ vt dicit Innocētius vbi ſupra. Eccleſia formā ſacramētoꝝ ab ap̄lis accepit: ⁊ illi a xp̄o īmediate: q cepit facere ⁊ docere. Unde illā formā docuit quam te nuit. ¶ Scda ꝯ̄ ē de ſingulis in ſpeciali. Hoc ē eniꝫ corpus meū: Hoc ē demoſtratio ad ſenſuꝫ indiuidui ſignificati: ⁊ ad intellectum indiuidui vagi ⁊ temporis īdeterminati: vt ſit ſenſus ē: ꝯtentū ſub his ſpeciebus ē corpus meū. Eſt. melius dicit̄ q̄ fit vel q̄ erit vt notet̄ terminus i facto eē qꝛ diuina virtus ſubito operatur. Et qꝛ efficit in ſignando. vnde ſignificat in preſenti vt fiat incontinenti ⁊ verbum ſubſtantiuū magis cōuenit: qꝛ h actio ſolū attingit ad ſub ſtātiā. Enim: ꝯtinuatiuū ē: qꝛ ſacerdos in perſona xp̄i pro fert. Unde nō licet ipſum omittere: qꝛ ſic eccleſia romana tenet quaꝫ Petrus imediate docuit: pro c⁹ fide ne defice ret xp̄s orauit vnde. C. de ſu. trinitate. l. i. Petrus romāis fidem docuit. Corpus: dicitur melius q̄ caro: qꝛ nō in car nē ſolā ſed in totum corpus quod continet carneꝫ ⁊ oſſa ⁊ neruos ⁊ omnia alia fit tranſubſtantiatio. Meum: qꝛ hoc dicit i ꝑſona xp̄i qui ſic locutus eſt. Et nō dicit corpus xp̄i ne xp̄s videretur eſſe ali⁹ a xp̄o. ¶ Tertia ꝯ̄ ē videre quō h verba poſſunt verificari. Circa qꝺ ē ſciendū ꝙ quidam dicūt ꝙ hoc ꝓnomen hoc faciat demōſtrationē ad intelle ctum ⁊ ad ſenſum ſimul: ſic intelligendo ꝙ demōſtrat ali quid qꝺ eſt obiectū ītellectus ⁊ aliquid qꝺ eſt obiectū ſen ſus: primū in recto ſcōꝫ in obliquo: vt ſit ſenſus. Hoc. i. ali quid ſub hac ſpecie ſenſibili: non reſtringendo exiſtentia ſub hac ſpecie ſenſibili ad aliq̄ determinatam tp̄is diffe rētiaꝫ. Significatio.n. noīs ſiue adiectiui ſiue ſubſtantiui

non reſtringitur ad aliquā tp̄is differentiā. Unde ſm̄ Do natuꝫ tempus eniꝫ non ē de accidentibus nominis nec ꝓ nominis. Unde non ꝯcernit̄ tempus determinatū in eoꝝ ſignificationibus. Et qꝛ ſuppoſitio nominis fundat̄ ſuper eius ſignificationē ita ꝙ nihil ſupponit niſi in quo ſaluat̄ ſignificatum ſuum: ideo per hunc terminum ſubſtantialē hoc pōt ſupponi ſubſtantia que eſt vel que fuit vel q̄ erit. Cum ergo ſm̄ Donatum ideo dicatur pronomen quia po nitur pro nomine demonſtratiuo per iſtud pronomē hoc pōt in elligi aliquid prius vel de ꝓpinquo futuꝝ ſub hac ſpecie: ſm̄ enim donatuꝫ pronomini non accidit tempus. Nec dici poteſt qꝛ reſtringat̄ per verbum preſentis tēpo ris ad ſupponēdū ꝓ aliquo qꝺ prius eſt ſub illa ſpecie: cuꝫ nec verbū futuri tēporis reſtringere poſſit terminum ad ſupponendū tm̄ pro re futura. Cuius ratio ē: qꝛ quāuis res ſignificata per verbum ſit immediatā vnita rei ſignifica te per ſuppoſituꝫ: tamen ſignificat p modū diſtantis. Idē auteꝫ ſignificatuꝫ p modū diſtātis non reſtringit qꝺ ſigni ficatū eſt p modū diſtantis. Cū enim dicit̄ homo ē albus: iſte terminus homo nō reſtringit̄ ad ſupponēdū pro albis tm̄: ſicut cum dicitur homo albus. Cum ergo ſacerdos in ꝑſona xp̄i proferat hanc ꝓpoſitionē. hoc eſt corpus meū. ſenſus eſt: aliqd ſub hac ſpecie p̄ſens vel de ꝓpinquo futu rum eſt corpus meū. Et hoc ſimpliciter eſt veꝝ: qꝛ quāuis hec diſiunctiua ratione huius partis aliqd p̄ſens ſub hac ſpecie non ſit vera niſi ſm̄ loquendi vſum quo aliquid ſta tiꝫ ꝯuertendū in rem aliquā dicit̄ res illa eſſe: vt aqua ſta tim ꝯuertenda in aerem dicit̄ aer: ⁊ humor ſtatim ꝯuertē do in carnē dicit̄ caro: tamen ratione alterius partis diſiū ctiue ex vi locutōis vera eſt. Orationi enim aſſiſtit virtus operans in fine ꝓpoſitionis rem ſignificataꝫ p eam. Diſiū ctiua āt vera eſt ſi altera pars ē vera. Et idefinita vel par ticularis ſimiliter ē vera cuicunq̄ ſuppoſito p ſubiectum ꝯueniat predicatuꝫ. Sed hec dicta de demonſtratione vi dētur ꝯuenientia quantuꝫ ad intellectuꝫ ⁊ ſenſum p indi uiduum vagum vt nō ſit in oratione falſitas. Naꝫ ſi ſoluꝫ ad intellectum eſſet demonſtratio: nō eēt neceſſe ꝙ ſacer dos haberet ante ſe materiaꝫ: cum demonſtratio ad intel lectum abſtrahat ab hic ⁊ nunc: ſed ex quo ſenſus eſt cōtē tum ſub his ſpeciebus eſt corpus meum vel id quod conti netur ſub his ſpeciebus ⁊c. eſt duplex demonſtratio: Una ad ſenſum que refertur ad ſpecies: ⁊ hec eſt indiuidui ſi gnati: Alia ad ītellectū que eſt indiuidui vagi: ⁊ poteſt eſſe vera ſed pro diuerſis. Quia ſi dicat illud quod eſt conten tum ſub his ſpeciebus eſt corpus: eſt verum: qꝛ corpus pa nis: ſi dicat corpus meum verum eſt: quia quādo dicit meū tunc ibi eſt corpus chriſti. Et poteſt poni tale exemplum. Ponatur ꝙ deus ex aere faciat igneꝫ remanente quanti tate ⁊ qualitate ſymbola ſicut aliq̄ dicunt poſſe fieri natu raliter: ⁊ ponatur ꝙ alteratio qua hoc fit incipiat me inci piēte dicere. iſtud quod continet̄ ſub hac quātitate ⁊ qua litate eſt ignis ⁊ compleatur me complente hāc orationē: tunc oratio eſt vera: Sꝫ cōtra hoc videtur qꝛ quando dico iſtud qꝺ continetur vel eſt contētuꝫ ſub his ſpeciebus ⁊c. vtrūq̄ verbū eſt preſentis temporis. Unde ſenſus ē: iſtud quod nunc continetur vel ē contentuꝫ eſt iſtud ⁊ hoc ē fal ſum: qꝛ aliud continetur in principio orationis. aliud in fi ne nec vnum ē aliud. Et ē dicendum ꝙ ſermoni non res ſed rei ſermo ſubiectus eſt ⁊ intentioni dicentis. ¶ Uel dicēdū ꝙ ſicut demōſtratio ad ītellectū ē de īdiuiduo va go ſic ēt ꝯſignificat tp̄s vagū: eo ꝙ res de qua ē ſermo non ē facta ſꝫ etiā fiēda ⁊ aliud ē loq̄ de reb⁹ factis ī qb⁹ ex pro prietate loquendi ſignificatio refert̄ ad futuꝝ: ⁊ aliud de ſermone ſpeculatiuo qui ſeqtur rem ⁊ de operatiuo q p̄ce dit. Et talis ē ſermo iſte. Un̄ nō ē intentio ꝙ ꝓ primo nūc nec pro tēpore antecedenti vltimū nūc ſit vᵃ loquutio ſi ue ꝓbatio ſermonis ſed pro vltimo. Unde ſenſus ē. Hoc ē corpus meū. i. cōtentū ſub his ſpeciebus ē corpus meuꝫ: Et tūc ꝓnomē ſupponit ⁊ demōſtrat ꝯtentū abſtrahēdo ab oī differentia tp̄is. Unde pōt verificari ꝓ vltimo īſtāti loquutōis: ſicut ſi diceretur hic ē panis verificat̄ ꝓ p̄° iſtā ti. Nomen enim ⁊ pronomen nō conſignificant tempus. ¶ Nec obſtat ꝙ ly ē: quod ē verbuꝫ ſubſtantiuuꝫ ꝯſigni ficat tempus p̄ſens: qꝛ por ē eius ſignificatio qua copulat p̄dicatū ſubiecto q̄ cōſignificatio temporis que deſignat tempus illius copule. Unde cum copulatio non complea tur ante vltime dictionis prolationem p conſequens non deſignatur niſi illud tempus. Unde ē ſenſus. Contentum ſub his ſpecieb⁹ ē corpus meū nūc p̄mo cū hoc dictū ē.

Circa ſecunduꝫ ſūt tres ꝯ̄nes. ¶ Prima ꝙ qui dam dicūt ꝙ forma ſanguinis p̄ciſe ē hec. Hic ē calix ſanguis mei. vel hic ē ſanguis me⁹: nihil plus addendo. Pro qua opinione adducuntur quat tuor rationes. Prima talis. In illis verbis cōſiſtit p̄ciſe ſa cramēti huius forma que ſunt expreſſiua totius effect⁹ cō tenti in hoc ſacramēto cum hoc ſacramētū ꝯſiſtat in cōſe cratiōe materie: ſꝫ h ſunt hꝰ: qꝛ quicqd ē in ꝯſecrata mate ria exprimit̄ ſufficiēter per verba p̄dicta. ḡ ⁊c. ¶ Scda eſt talis. Uerba pertinētia ad vſum huius ſacramenti magis ꝑtinēt ad ītegritatē forme q̄ verba ꝑtinentia ad eius effe ctū: qꝛ iter hoc ſacramētum qꝺ ꝯſiſtit ī ꝯſecratōe materie ⁊ eius effectum ē vſus medius: ſꝫ verba ꝑtinētia ad vſum nō ſunt de ītegritate forme vt illud. Accipite ⁊ mādūcate vel illō. Accipite ⁊ bibite. ḡ multo minus verba ꝑtinentia ad ei⁹ effectū: talia aūt ſūt illa q̄ addūt̄ vt noui ⁊ eterni te ſtamēti vſq̄ i remiſſionē peccatoꝝ: ḡ non ſunt de eſſentia forme. ¶ Tertia talis: qꝛ i ꝯſecratōe corporis forma cōſi ſtit p̄ciſe i illis verbis hoc ē corpus meū. ḡ cum iſta nō ſint minoris efficacie videt̄ ꝙ p̄ciſe cōſiſtat ī his verbis nihil addēdo: ſicut nec ibi aliqd addit̄. ¶ Quarta talis. qꝛ greci dicūt̄ ꝯficere ſicut ⁊ baptiçare: ſꝫ ipi i ꝯſecratōe ſanguinis nō addūt oīa illa verba. ḡ ⁊c. ¶ Solutio. Ad p̄ᵐ dicēduꝫ. ꝙ materia ē falſa: qꝛ i illis verbis q̄ xp̄s iſtituit ꝯſiſtit for ma: ⁊ nō i medietate illorū q̄uis ꝯtinerēt totū effectū: Si eniqs dicat: ego baptiço te ⁊ nihil pl's nō ē baptiſm⁹ q̄uis illō qꝺ addit̄. ſ. i noīe patris ⁊c. nō ꝑtineat ad effectū: ſꝫ ad cauſam. Et ſimiliter ſi dicat̄ ꝯfirmo te ⁊ nō addat̄ ꝯſigno te ⁊ chriſmate: ⁊ i noīe ⁊c. nō ē cōfirmatio. Ita i ꝓpoſito qꝛ ex ritu romāne eccl'e ab ap̄lis traditū ſupponimus ſicut accēperunt a domino ꝙ illa verba dicantur ſub eodem ri tu. Iō ſupponimus illis oībus ⁊ nō paucioribus cōſecrari. ¶ Ad ſecundum dicenduꝫ ꝙ verba pertinētia ad effectū qui cauſatur ex vſu huius ſacramenti inter quem ⁊ ſacra mentum eſt vſus medius non ſunt de eſſentia ſacramen ti nec de his verbis fit hic mentio: ſꝫ verba pertinētia ad effectum ſanguinis xp̄i nō prout eſt i ſacramēto ſed prout fuit fuſus i cruce pertinēt ad eſſentiaꝫ ꝓ tāto: qꝛ vt deter minatiua predicati ſunt poſita i oratōe vna que ē ꝯſecrati ua ſanguinis: nec eſt cōpleta ſignificatio quouſq̄ tota ora tio ſit completa. Nec per ꝯſequens ē totalis effectus ante: qꝛ ſignificando cauſant. Et de talibus verbis ē queſtio nō de primis. ¶ Ad tertium dicēdum. ꝙ nō eſt miruꝫ ſi ver ba cōſecrationis panis ſine determinatione ſufficiūt qꝛ in ꝯſecrādo chriſtus ſine determinatōe ea protulit ⁊ talē viꝫ cis dedit: qui potuit ⁊ vni verbo eādeꝫ vim tribuere ſi vo luit. Nam quod addidit qꝺ pro vobis tradet̄ nō in ꝯſecrā do ſed ante vel poſt dictuꝫ ē: vt ſupponimus ex ritu eccle ſie: que nec ante nec poſt illud dicit: que tamē in ꝯſecrādo nihil de verbis xp̄i omittit. In cōſecratione auteꝫ ſangui nis pro tanto talia verba ſine determinatione nō ſufficiūt qꝛ chriſtus ſine determinatione ea nō protulit: ſicut protu lit prima. Et ſic voluit proferri vt ipſe protulit: ⁊ ſic habe

re efficaciam ſicut tunc habuerũt non aliter. ¶ Si autẽ queratur quare in cõſecratione ſanguinis plus voluit addere determinationem ꝙ̃ in ꝯſecratione corporis: põt dici ꝙ ideo quia in effuſione totali ſanguinis fuit conſumatum myſteriũ redemptiõis nõ in traditiõe corporis quod dic precedẽte factum eſt: ⁊ quia in lanceatõe expreſſius ſignificatum eſt ꝙ de latere chriſti formata ẽ eccleſia ſicut de latere Ade dormientis Eua. ideo ⁊c. ¶ Ad quartuꝫ dicendum ꝙ ſi verum eſt quod dicitur. ſ. qꝛ ꝙ aliqua verba omittant ipſi non cõficiunt: licet baptiçent. Nec negãtur conficere propter mutationem forme: ſed ſoluꝫ dicitur ꝙ mutatio qualitatis materie qꝛ ĩ fermẽto ꝯficiũt nõ ĩpedit ſacrm: licet ipſi ecõtrario dicant nos nõ cõficere: qꝛ in azimo conficimus. ¶ Secũda ꝯ eſt de opinione beati Thome. ſ. ꝙ forma ſanguinis ꝯſiſtit ĩ oĩbus verbis vſq; incluſiue ĩ remiſſionẽ peccatorũ. Quod probatᷣ dupliciter. primo quia cum forma ſacramẽti ſit enunciatiue quicquid eſt de integritate enunciationis eſt de integritate conſecrationis: ſed totum illud incluſiue vſq; ad remiſſionem peccatoꝝ ẽ de integritate enunciatiõis cum ſit determinatio predicati. g̃ ẽ de eſſentia forme. ¶ Secũdo. qꝛ ſub eodem ritu ꝓfertᷣ totũ a principio vſq; in finẽ dicendo: hic ẽ calix ſanguinis mei noui ⁊ eterni teſtamẽti ⁊c. vſq; ĩ remiſſionẽ peccatorũ: qđ nõ fieret niſi totũ pertineret ad formã cõſecrationis. ¶ Sed qdam dicũt has rationes nõ valere: primo quidẽ qꝛ determinatio ꝑdicati etiã ẽ ꝙ pro nobis traditᷣ ⁊ tñ nõ ẽ de eſſentia forme. Similiter ſcđa nõ valet: qꝛ nõ quecũq; ꝓferuntᷣ eodẽ ritu ſunt de eſſentia: ſicut accepit panes ⁊ huiꝯ q̃ non ſunt de eſſentia. ¶ Sed hec impugnatiões nõ valent: prima nõ: qꝛ illa determinatio nõ ponitᷣ ĩ forma lꝫ ponatᷣ in hiſtoria euãgelij: Alia vero ponitᷣ ĩ forma pluſq; ĩ hiſtoria: qꝛ nec ĩtentio euãgeliſtarum fuit ponere formas ſacramẽtorũ ſed magis hiſtorias dictoꝝ ⁊ factoꝝ xpi. ¶ Scđa etiaꝫ nõ valet: qꝛ nõ oĩa q̃ pertinent ad ritũ ſunt de eſſentia: ſꝫ illa ſolũ q̃ ſignificãt illa q̃ ad eẽntiaꝫ pertinẽt vel ex parte ſubiecti vel ex parte predicati: ⁊ ſub eodẽ ritu proferũtur: ⁊ de talibus ĩtelligitur maior de quibus ẽ illud. No. ⁊ eterni teſtamẽti ⁊c. ¶ Qđ autẽ dicit magiſter ĩ littera ⁊ Ambro. de ꝯſecra. di. z. Pãis ẽ in altari qđ illis verbis ꝯficitᷣ ⁊. c. Qꝛ corpus. ⁊ reliqua pertinẽt ad laudes ⁊ oratiões referẽduꝫ ẽ ad reliqua que nõ ſunt pars oratiõis illius qua fit ꝯſecratio. ¶ Cõfirmatᷣ etiaꝫ opinio Thome qꝛ ĩ miſſali ambroſiano vt dicitur totuꝫ hoc vſq; in remiſſionẽ peccatoruꝫ ĩcluſiue ſcriptũ ẽ litteris aureis ſicut illđ. hoc ẽ corpus meũ. ¶ Nec obſtat ſi dicatᷣ ꝙ eniꝫ eſt etiã ſcriptũ litteris aureis ⁊ tamẽ nõ ẽ de eẽntia: qꝛ hoc eſt ideo qꝛ eſt ĩ medio partiuꝫ eſſentialiuꝫ forme. Et ne viderentᷣ due forme ex diſiunctione ideo factuꝫ eſt. ¶ Tertia ꝯ ẽ declaratio particulaꝝ ĩ forma hac poſitaꝝ. Prima clauſula ẽ. Hic ẽ eniꝫ calix ſanguinis mei ꝯtentiuus. ſ. vel hic ẽ ſanguis. paſſionis. ſ. rememoratiuus: Noui ⁊ eterni teſtamẽti. qꝛ eterna que nõ veteraſcũt promittit lex noua: ⁊ dicendo nouuꝫ: qꝛ veterauit prius. huic eñi ſacramẽto vetera cedũt. Miſteriũ fidei: nõ qꝛ ſolũ ſit hic ſicut in ſigno vt dicũt heretici: ſed qꝛ aliud creditᷣ aliud videtᷣ: qꝛ fides eſt credere qđ nõ vides ſicut exponit Innocẽtius ĩ. c. Cuꝫ Marthe. qui pro vobis. ſ. apoſtolis ⁊ pro multis. ſ. omnibꝰ electis effunditᷣ ĩ remiſſioneꝫ peccatoꝝ. ſupple. quo ad efficiẽtiaꝫ: Naꝫ ꝓ toto mundo effuſus ẽ quo ad ſufficiẽtiaꝫ.

Quartuꝫ ad tertiuꝫ ſunt tres ꝯnes. ¶ Prima. de eo qđ arguitᷣ. Ubi ſciẽduꝫ ꝙ forme nõ mutuo ſe expectãt: qꝛ facta ꝯſecratiõe ſuper hoſtiaꝫ: ipſa eleuatᷣ: ⁊ tunc precipitᷣ hoſtia a populo adorari. Et de hoc ſacerdos debet iſtruere populum vt dicitur extra de celebratione miſſ. Sane. Certum eſt autem ꝙ nõ adoratur niſi quod ẽ ⁊ nõ quod erit. Aut ergo eſt tũc panis ⁊ tunc ſi adoraretur eſſet ydolatria. aut eſt tũc corpus xpi ſicut vere ẽ ⁊ tũc nõ expectatᷣ forma ſanguinis. ¶ Secunda ꝯ ẽ. de ſacerdotis defectu qui ſi in miſſa moritᷣ ⁊ neſcitᷣ vbi dimiſit incboanduꝫ eſt a capite. Si autẽ certũ eſt vbi dimiſit incboandũ eſt vbi certũ ẽ ipſuꝫ dimiſiſſe vt ĩ ſequenti diſtinctione dicetᷣ. ¶ Tertia ꝯ ẽ. ꝙ ſine verbis precedẽtibus ⁊ ſubſequẽtibus formas veruꝫ ẽ ſacramentũ ſicut ĩ baptiſmo ⁊ alijs: quãuis oĩa que ſunt ĩ miſſa ⁊ precipue ĩ canone ſint de neceſſitate precepti. Nec ĩ neceſſitate. licet ſolẽnitateꝫ huius ſacramẽti pretermittere ſicut licet ſolemnitates aliorꝫ q̃ ſunt de neceſſitate ĩ caſu neceſſitatis pretermittere: qꝛ potius qs debꝫ ab heretico baptiçari. ꝙ̃ mori ſine baptiſmo. Melius ẽ tamẽ mori ſine eucbariſtia ꝙ̃ de manu heretici cõicare. z4. q. i. Cepit. Unde in nulla neceſſitate. licet celebrare ſi deſit aliqd illoꝝ que de precepto eccleſie ⁊ generali vſu ſeruantᷣ: ſiue ſint veſtimenta ſiue hꝯ: que tamẽ non ſunt de eſſentia. ¶ Ad argumẽtũ in oppoſitũ ẽ dicendum ꝙ in ſacramẽto dupliciter aliqd ꝯtinetᷣ. ſ. ex vi ſacramenti ⁊ ex naturali cõcomitãtia: ⁊ qꝛ ſacramẽtũ ẽ inſtitutũ ĩ vſuꝫ fideliũ ideo ex vi ſacramẽti ꝯtinetᷣ in hoc ſacramẽto quod ĩ vſuꝫ fideliuꝫ venit. Et qꝛ in pane ꝯſecrato nõ continetur ſanguis xpi ſed ꝙ eſt ĩ vſu potius fideliuꝫ ideo nõ continetᷣ ibi ex vi ſacramẽti ſed ex naturali ꝯcomitantia qua conuenit vt corpus chriſti nõ ſit ſine ſanguine. Et econuerſo ẽ de vino conſecrato. Unde panis nõ conuertitur per vim primoruꝫ verboꝝ in corpus extra ſanguinẽ: ſꝫ in corpus ſine ſanguine veniente in vſum potius fideliũ. Secũdũ hoc debet intelligi illud quod dicitur extra de ſum. trinita. c. i. §. Una. ita tranſubſtãtiatis pane in corpus ⁊ vino ĩ ſanguinẽ. ſ. ex vi ſacramẽti. Quolibet trãſubſtãtiatᷣ in vtrũq;. Cauſa autẽ quare corpus diuiſim ꝯſecratᷣ ⁊ ſanguis cuꝫ tamẽ nõ ſint diuiſa poteſt ſumi ex vſu ad quem eſt ſacramentũ: quia mãducatio in cibo ⁊ potu cõſiſtit: ⁊ etiam ex eo quod per ſacramentum repreſentatur: quia in paſſiõe chriſti ſanguis a corpore diuiſus fuit.

¶ De duobus modis mãducãdi. Di. IX. a

ET ſicut due ſunt res illiꝰ ſacramẽti ita etiam duo modi manducandi. Unus ſacramẽtalis. ſ. quo boni ⁊ mali edũt. Alter ſpũalis quo ſoli bõi mãducãt. Unde augu. Quid eſt xpꝫ mãducare? Nõ eſt hoc ſoluꝫ ĩ ſacramẽto corpꝰ eiꝰ accipe: multi. n. ĩdigne accipiũt: ſed in ipſo manere ⁊ habere ipſũ in ſe manentem. Spũaliter. n. mãducat q ĩ vnitate xpi ⁊ eccleſie quã ſacramẽtũ ſignificat manet. Nã qui diſcordat a xpo: nec carnẽ xpi mãducat: nec ſãguinẽ bibit: ⁊ ſi tante rei ſacramentum ad iudiciũ ſui quottidie accipiat. Spiritualem manducationem augu. diſtinguens a ſacramentali ait. Ut quid paras ventrem ⁊ dentem: crede ⁊ manducaſti. Credere. n. in eũ hoc eſt comedere panem ⁊ vinum. Qui credit in eum mãducat eũ. Item. Quo mãducandus eſt chriſtus? Quomodo ipſe dicit. Qui mãducat carnem meã ⁊ bibit ſanguinem meũ in me manet ⁊ ego in eo. Si ĩ me manet ⁊ ego ĩ eo: tũc bibit: qui vero in me nõ manet nec ego ĩ illo: ⁊ ſi accipit ſacramẽtum: acqrit magnum tormentũ. Item. Nulli ambigẽdũ eſt tũc quẽq; corpis ⁊ ſanguinis dñi participẽ fieri qñ xpi mẽbrũ efficitᷣ: nec alienari ab illius panis caliciſq; ꝯſortio: ẽt ſi anteqũ illũ panem edat ⁊ calicem bibat de hoc ſeclo ĩ vnitate corporis conſtitutus abſcedat: quia illius ſacramenti beneficio non priuatur: quando ille in hoc quod illud ſacramentum ſignat inuenitur. In illo enim ſacramẽto corpus ⁊ ſanguinẽ ſuũ nobis cõmendauit quod ⁊ fecit noſipſos. Nam ⁊ nos corpus ipſius facti ſumus. Item qui diſcordat a chriſto nõ manducat carnẽ eius nec ſanguinem: ⁊ ſi tante rei ſacramẽtum ad iudicium ſibi quotidie accipit.

¶ De errore quorundam qui dicunt a bonis tãtum corpus chriſti ſumi. b

b HEc verba ⁊ alia huiuſmodi vbi de ſpirituali manducatiõe agitur quidam obtuſo corde legentes erroris caligine inuoluti ſunt adeo vt preſumpſerit dicere corpus ⁊ ſanguinem chriſti: a bonis tantum ſumi ⁊ non a malis. Sed indubitanter tenendum eſt a bonis ſumi: non modo ſacramentaliter: ſed ⁊ ſpiritualiter. A malis vero tantum ſacramentaliter. i. ſub ſacramento. ſ. ſub ſpecie viſibili carnem chriſti de virgine ſumptã ⁊ ſanguineꝫ pro nobis fuſum ſumi: ſed non myſticam que tantum bonorum eſt. Quod ſubditis probatur teſtimonijs. Grego. Eſt quidem ĩ peccatoribus ⁊ indigne ſumẽtibus vera chriſti caro ⁊ verus ſanguis: ſed eſſentia: non ſalubri efficiẽtia. Itẽ Auguſtinus. Multi indigne accipiunt corpus domini de quibus apoſtolus ait. Qui manducat ⁊ bibit calicem domini indigne iudicium ſibi mãducat ⁊ bibit. Per quod doccmur ꝙ̃ ſit cauendum male accipere bonum. Ecce enim factum eſt malum: dum male accipitur bonũ: ſicut econtra apoſtolo factum eſt bonum: cuꝫ bene accipitur malũ. ſ. dũ ſtimulus ſathane patiẽter portatᷣ: ergo ⁊ mala proſunt bonis: ſicut angelus ſathane paulo: ⁊ ſcã obſunt malis. bonis ſũt ad ſalutẽ: malis ad iudiciũ. Unde q mãducat ⁊ bibit indigne iudiciũ ſibi mãducat ⁊ bibit: non qꝛ res illa mala ẽſt: ſed qꝛ malus male accipit qđ bonũ ẽ: Idẽ. Indigne qs ſumẽs corpus xpi non efficit: vt qꝛ malus eſt: malũ ſit qđ accipit: vel qꝛ nõ ad ſaluteꝫ accipit nil accipiat. Corpus eñi ⁊ ſãguis dñi nihilominus erat ĩ illꝭ qbꝰ ait apl's: q mãducat ĩdigne ⁊c̃. His alijſq; pluribus aperte oſtẽditur ꝙ etiã a malis veruꝫ corpus chriſti ⁊ ſanguis ſumitᷣ: ſed ſacr̃aliter: non ſpiritualiter.

¶ De intelligẽtia quorundã verboꝝ. c

SEcundum hos duos modos ſumendi f intelligẽtia quorũdã verboruꝫ ambigue dictoꝝ diſtiguẽda ẽ. Ait. n. Aug. Bonꝰ accipit ſacramentũ ⁊ rem ſacr̃i: malus vero ſacramentum ⁊ non rem. Sacramentum hic dicit corpus xpi propriũ de virgine natum. Rem vero ſpiritualem chriſti carnem. Bonus ergo vtrãq; chriſti carnaꝫ accipit. Malus vero tm̃ ſacramentum. i. corpus chriſti ſub ſacramento ⁊ nõ rẽ ſpũalẽ. Item. Non mãducãs mãducat ⁊ mãducãs non mãducat: qꝛ non mãducãs ſacramentaliter aliquãdo mãducat ſpiritualiter ⁊ ecõuerſo. Et q mãducãt ſpũaliter veritatem carnis ⁊ ſãguinis dicuntᷣ ſumere: qꝛ ipſam efficientiã hñt. i. remiſſionẽ pctõꝝ pro q̃ videtᷣ orari cũ dicitᷣ. Perficiãt in nobis dñe q̃ſumus tua ſacramẽta qđ continent: vt qđ nunc ſpecie gerimus reꝝ veritate capiamus. Reꝝ veritatem dicit ipſam efficientiã q̃ſi per hec ſacramenta preſta: vt ſicut ſacramẽtaliter carnem chriſti ſumimus: ita ſpiritualiter ſumamus. Ut petit ſacerdos vt chriſtus qui nunc ſub ſpecie panis ⁊ vini ſumitur mãifeſta viſione ſicut in eſſentia diuinitatis eſt quandoq; capiatᷣ. Conſtat ergo a bonis ⁊ a malis ſumi corpus chriſti: ſed a bonis ad ſalutẽ: a malis ad perniciẽ. Qõ. I.

CIrca diſtinctioneꝫ. 9. queruntur quattuor. pᵒ vtrum peccator poſſit ſumere corpus xpi. zᵒ vtrum debeat. 3ᵒ vtrum pollutio impediat. 4ᵒ vtrum peccatori ſit neganda cõmunio.

Primo ergo q̃ritur vtruꝫ. peccator ſumat corpus chriſti. Et videtᷣ ꝙ nõ: qꝛ plus poteſt angelus bonus vel malus ꝙ̃ peccator: ſꝫ nullus angelus etiam in corpore aſſumpto poteſt manducare. g̃ ⁊c̃. ¶ Contra. Nõ minus poteſt peccator ꝙ̃ brutũ. Sed mus q̃doq; ipm comedit. g̃ ⁊c̃. ¶ Reſpõdeo circa iſtã queſtionẽ ſunt 3ᵃ vidẽda: primo de diuerſis modis ſumendi: ſecũdo de creatura ratiõali quomodo ſumit corpus chriſti. 3ᵒ de creatura irrationali.

Circa primuꝫ ſunt tres ꝯnes. ¶ Prima. ꝙ conuẽienter ſumitᷣ ꝑ modũ mãducatiõis: extra de ſũma tri. c. i. §. penltĩo. In miſteriũ vnitatis: vt ſumamus ipſi de ſuo qđ accepit ipſe de nr̃o. Non poſſumus ãt magis ſumere corpꝰ qđ a nobis ſumpſit ꝙ̃ ꝑ manducationẽ ꝑ quã fit vnũ ex manducãte ⁊ manducato: Differẽter tamẽ in cibo q aſſumitᷣ ad cibatũ ⁊ ĩ iſto qđ ad ſe ſumit: qꝛ ſpũalia ꝯtinent ea in qbus ſũt: ſicut anima corpꝰ vt dicitᷣ ĩ fi. pmi. de aĩa. vt ea recedẽte marceſcat corpꝰ: qꝛ ſicut ſoluto dolio funditᷣ vinũ ſic cadauer redigitᷣ in puluerem. Et ideo dictũ ẽ Aug. Nec tu me mutabis in te ſicut cibuꝫ carnis tue: ſꝫ tu mutaberis ĩ me. ¶ Scđa ꝯ ẽ. ꝙ ẽ duplex modus manducandi. ſ. ſpũaliter ⁊ ſacramentaliter: de cõſecra. di. z. c. qꝛ paſſus ⁊. c. Qui mãducat cũ mltis alijs. Unꝯ aliqs mãducat ſacramẽtaliter ⁊ ſpũaliter vt ĩ fide ⁊ charitate cõicans. alius neutro mõ nec ſacr̃aliter nec ſpũaliter: ſicut peccator nõ cõicans: tertiꝰ ſacramẽtaliter nõ ſpũaliter: ſicut peccator fidelis cõicans: q̃rtus ſpũaliter ⁊ nõ ſacr̃aliter vt iuſtꝰ nõ cõicans. Sed ſi habet actu deuotionẽ ad ſa-

cramentū vt deuote audiēs miſſaȝ tūc magis: ſi autē deſiderȝ cōicare aut celebrare nec poſſit: tūc maxime. ¶ Tertia ꝯ̄ eſt. an manducatio ſacralis ſit de neceſſitate ſalutis. Dicūt iuriſte. ꝙ cū ſint ſeptē ſacra. His verſibus cōtenta. Ordinat ⁊ iūgit: baptiçat chriſmat ⁊ vngit. Peccatū plāgit in altari ſacra tāgit. duo ſunt volūtatis. ſ. ordo ⁊ matrimoniū: Alia q̄nq̄ ſunt neceſſitatis. Unde verſus. Ordo volūtatis iungit dant. 5. neceſſe. Ita notat Glo. de ꝯſecra. c. Uenies. Et. i. q. i. §. ſȝ notādū. Theologi aūt cōiter dicūt oppoſitū. ſ. ꝙ ſūt duo neceſſitatis. ſ. baptiſmꝰ ⁊ pnīa ⁊ alia q̄nq̄ ſūt volūtatis niſi eucbariſtia: q̄ ꝑpter p̄ceptū ꝯcilij de. pe. ⁊ remiſ. c. Ois. ē de neceſſitate ſemel ī āno. Qr āt dicit̄. Niſi māducaueritis: itelligūt de ſpūali māducatiōe vel de illo q ꝑuipēdit ⁊ ꝯtēnit. ¶ Quidā vero ſatis probabiliter dicūt ꝙ omnia ſūt neceſſitatis aliquo modo vel alicui. Dicūt eniȝ ꝙ ſacramentū eſſe neceſſariū ad ſalutē pōt intelligi dupliciter: Uno modo ratiōe ſui. Alio modo ratiōe precepti. ratione ſui q̄ñdo effectus eiꝰ ē neceſſarius ad ſalutē. Et ſic dicendū eſt ꝙ ſacramentoꝝ q̄daȝ ſunt de neceſſitate ſalutis q̄ntū ad cōitatē ita. ſ. ꝙ ab aliq̄bꝰ vel aliquo ſumant̄: nō aūt a q̄libet perſona. Et talia ſunt ordo ⁊ matrimoniū: qḋ patet q̄r effectꝰ cuiuſlibet iſtoꝝ neceſſarius eſt cōitati. Naȝ ſine ordine nō eſſet q miniſtraret ſacramēta cōitati q̄ ſunt de neceſſitate ſalutis: ſalteȝ ſacramentū penitentie quo ad lapſos in peccato mortali. Sine matrimonio etiā nō maneret cultꝰ diuinus deficientibus fidelibꝰ. Quia tamē pro cōitate ad hos actus ſufficiūt aliq̄: ideo nō q̄libet perſona ad hoc obligat̄ niſi in caſu vbi tota cōitas deficeret niſi perſona ſuppleret. Alia ſacramenta ſunt neceſſitatis q̄ reſpiciūt perſonā q̄lilibet ſicut baptiſmꝰ quo ad omnes. penitentia quo ad lapſos. Ratio ē. q̄r illa ſacramenta ſūt de neceſſitate ſalutis quo ad omnem perſonaȝ q̄ ordinant̄ ad tollendū defectū incompoſſibilē ſaluti: baptiſmus ⁊ penitētia ſunt hʼ: baptiſmꝰ quo ad omnes q̄ntū ad pctm̄ originale: q̄r omnes naſcimur filij ire Ephe. 2. penitētia: quo ad mortale tollendū quo ad lapſos: vtrūq̄ eſt incompoſſibile ſaluti. ḡ iſta ſunt de neceſſitate ſalutis: vt. ſ. actu ſuſcipiant̄ vel voto ſi articulus neceſſitatis ſuſceptioneȝ actualē ipediat. ¶ Alia ſacra ſūt de neceſſitate ſalutis ratōe p̄cepti. ſ. eucbariſtia ⁊ extrema vnctio: p̄ q̄dē ratione p̄cepti diuini: q̄r cū ſacra ſint iſtituta pp ſalutē viatoꝝ hominū nō videt̄ ꝙ abſq̄ contēptu viator poſſit totaliter cōtemnere habita copia miniſtri ea ꝯferre valentis ⁊ volentis. Unde q talia nō recipit. ſ. eucbariſtiā ⁊ extremam vnctionē q̄ñ ꝓbabiliter iminet ei exitꝰ de ſtatu viatoris ⁊ eccleſie militātis videt̄ ꝯtemnere p̄ceptū diuinū. Et pp hoc dictū fuit ſupius. d. 7. ꝙ ꝯfirmatio ē de neceſſitate ſalutis q̄ñ iminet caſus ꝯfitendi fidē corā ꝑſequutore: q̄r qui tūc nō recipit ſacramētū ꝯfirmatiōis nonduȝ receptū habita opportunitate ꝯferentis cū pro tūc idignerit effectu eius videt̄ eſſe ꝯtemptor ſacri qḋ eſt ꝯtrariū ſaluti: Patet ḡ ꝙ eucbariſtia nō ē de neceſſitate ſalutis ratōe ſui q̄ſi eius effectꝰ ſit neceſſarius ad ſalutē: cū eiꝰ effectꝰ ſit confirmatio in bono ⁊ i gratia qḋ ꝑtinet ad ꝑfectioneȝ magis q̄ ad neceſſitatē. Eſt tn̄ de neceſſitate ſalutis ratiōe p̄cepti diuini: itē ratōe p̄cepti eccleſie q̄ ſtatuit ꝙ ſemel i anno ſumat̄. ſ. i paſcate: extra de pe. ⁊ remiſ. Ois vtriuſq̄ ſexus. ¶ Hec poſitio videt̄ ꝓbabilis i hoc qḋ dic̄ ꝙ ordo ⁊ matrimoniū ratione ſui ſūt neceſſaria cōitati: q̄r ſine ordine non pōt penitētia q̄ neceſſaria ē perfecte miniſtrari: nec ſine m̄rimonio numerus electoꝝ pōt debite compleri ⁊ ſic ſunt neceſſaria cōitati: ſȝ nō ſingulari perſone niſi ꝯſtarȝ ei ꝙ ſine ea ꝯtrahēte vel ordinē ſuſcipiente nō poſſet numerus electorū cōpleri. Tūc eni teneret̄ vnuſq̄ſq̄: q̄r eadē ratione qua i p̄ncipio generis humani p̄ceptuȝ illud ligabat Creſcite ⁊ multiplicamini: etiā poſt diluuiū: ⁊ q̄libet p̄mogenitꝰ tenebat̄ eſſe ſacerdos: forte fortiori ratōe nūc teneret̄ ille ſine quo hʼ fieri nō poſſent ſi certū eſſet. Ratōe ſui ſunt neceſſaria ſingulis. baptiſmus quo ad omnes. penitētia quo ad lapſos i mortale poſt baptiſmū. Et ſicut poſt cōciliū Ois vtriuſq̄: nō ſufficit ſemel ante mortē ꝯfiteri ad qḋ ſolū obligabat illud diuinū p̄ceptū ꝯfitemini alterutꝝ pctā vr̄a. Jaco. vlti. ſed oȝ ſemel ī anno. ſic poſt ſtatutū de duobꝰ tēporibꝰ baptiſmi. ſ. ī paſcha ⁊ penthe. nō licuit vltra differre: niſi ex cā: q̄uis p̄us ſufficerȝ ſemel ī vita. ¶ Reliq̄ aūt tria ſunt neceſſaria nō ratōe ſui cū ad ſaluteȝ ſufficiat gratia q̄ pōt haberi nō obſtāte originali ꝑ baptiſmū nec obſtāte actuali per penitentiā ſed ratione precepti. ¶ Hoc aūt nō ꝑpter rationē iſtius poſitionis q̄ ē ꝙ ea q̄ ſunt inſtituta a deo ꝓ ſalute viatoꝝ ſunt neceſſario ſumēda i vita. Nā ſi hec ratio eſſet bona tunc homo teneretur ordinari ⁊ cōtrahere matrimoniuȝ: cum hec duo ſacramenta ſint propter ſaluteȝ viatoruȝ inſtituta non ſolum cōmunitati ſed cuilibet ſingulari: qui non eſſet debite in vita ſine matrimonio parentum: nec haberet debite ſacramenta ſalutis niſi ab ordinato. ¶ Si dicatur ꝙ ſunt pro ſalute viatoruȝ non ſicut a quolibet ſuſcipienda ſed a quibuſdam tunc eſt petitio p̄ncipij ꝙ hec magis ſint ꝓ ſingulis q̄ illa. ¶ Preterea conſilia ſunt a deo data pro ſalute viatorum: nullus autem tenetur ea implere niſi velit. Unde eadem concluſio aliter probatur dupliciter: Primo q̄r dicitur i decreto diſtin. i i. In his rebus in quibus nihil certi diuina lex ſtatuit conſiderandū eſt quid mos populi habeat: ⁊ ſicut preuaricatores diuinarum leguȝ ſic trāſgreſſores eccleſiaſticarum conſuetudinuȝ coercendi ſunt: ſed eccleſiaſtica cōſuetudo eſt egris dare viaticum ⁊ extremam vnctionem aliter niſi peterēt nō reputarentur boni chriſtiāi. ergo ⁊c̄. Et per accidens poſſent hec eſſe neceſſaria attrito non cōtrito non valenti confiteri ⁊ potenti communicare ⁊ inungi vel confirmari: virtute quoruȝ ſacramētorum de attrito fit cōtritus: quia ex quo fictus non eſt gratia ſibi infundit̄. Unde ſi nō potēs loq̄ habet mortale dū morit̄ q̄r neſcit ſe cōtritū: exponit ſe periculo niſi cōicet ⁊ iungat̄. Unde pp peccata ꝑ negligentiā oblita delenda debet vtrūq̄ ſuſcipe. ¶ Scd̄a rō ē q̄r cū ſit eadē ratio de iſtis tribus videt̄ ꝙ eucbariſtia ſit i precepto diuino ⁊ ꝑ cōſequens alia. De eucbariſtia patet ꝙ papa nō pōt illā rē q̄ per diuinā ordinationem cadit ſub conſilio tm̄: ponere genāliter ⁊ vlr̄ ſub p̄cepto: putā p̄cipere ꝙ oēs teneant̄ ad virginitateȝ ⁊ ad voluntariā paupꝫtatē ⁊ obediētiā ⁊ hʼ. Sȝ ipſe pōt p̄ceptū diuinū ſine tempore datū determinare quo ad tp̄s: vt patet i ꝯfeſſione ānua. Uñ cū potuerit p̄cipere cōioneȝ in paſcate. ḡ illa erat i p̄cepto: ſȝ tp̄s i cōſilio qḋ determinare potuit: ſȝ alicui videret̄ ꝙ q̄ ratiōe nō pōt ponere in precepto ſubſtātiā fci q̄ ē i ꝯſilio pari ratiōe nec tp̄s: maxime q̄r obligat ad aliq̄d plr̄ies faciēdū ad qḋ homo nō niſi ſemel tenebat̄: tū etiā q̄r pari ratōe poſſet obligare ad cōfitēduȝ ōi anno qḋlibet mortale cōmiſſuȝ ad qḋ ꝯfitēdū homo nō tenet̄ niſi ſemel: qḋ tamē multi negarēt. ſ. papā poſſe obligare hoieȝ ad plurics ꝯfitēdū idē pctm̄. ¶ Utꝝ aūt ille q cōicauit i paſcate ſi illo āno moriturus ſit teneat̄ tūc iteꝝ cōicare: videt̄ ꝙ nō q̄r a p̄cepto diuino liberatus ē ſemel i vita cōicādo ſicut ſemel ꝯfitēdo. Itē a p̄cepto eccl̄ie cōicādo i paſcate illo āno. Sicut. ḡ nō tenet̄ iteꝝ ꝯfiteri: ita nec cōicare vt videt̄. Quod ſatis eſt rationabile ſi non diſtat multum a communione: puta quia eadem hebdomada vl̄ q̄ndēa egrotat q̄ cōicauit. Sȝ ſi diu ē ꝙ nō cōicauit maxime ſi cōicādo nō cogitabat ſe aq̄tare a p̄cepto diuīo: ſed tm̄ a poſitiuo: vl̄ etiam ſi cogitabat: tn̄ propter gnālē ꝯſuetudinē xp̄anoꝝ moriētiū q viaticū petūt tenet̄ petere. Et ſilr̄ ſi i alia ifirmitate diu ē ⁊ iunctꝰ fuit nihilominus in nona ifirmitate diu ⁊ poſtea ſuperueniēte oȝ iterum inungi.

Circa 2ᵐ ſunt tres cōcluſiōes. ¶ Prima. ꝙ peccator ſumit corpus xp̄i vere ⁊ ſacraliter ſi habȝ fidē vel ſaltem id qḋ res ē ⁊ ſacrm̄. i. corpus xp̄i verū: ſiue hēat fidē ſiue nō. Et qḋ dicit glo. de ꝯſec. di. 2. c. Tribꝰ ꝙ q̄ cito ſpēs dētibꝰ terūtur in celū rapit̄: lȝ dicat eē certū: eſt tn̄ hereticū ⁊ ſibyp̄i ꝯ̄dicit: q̄r p̄us reprehēdit illos q dicūt ꝙ nō trāſit corpꝰ xp̄i ad ſtomachū: q̄r dicit̄ ead. di. c. Si quis ꝑ ebrietatē. ꝙ qui eucbariſtiā euomuerit peniteat ſic vl̄ ſic. Non pōt aūt eucbariſtia euomi ⁊ a ſtomacho reyci niſi in ſtomachū ſit traiecta. Quādiu. n. maneret ſubſtantia panis ſi eēt: tādiu manet corpus xp̄i ſuccedēs: ⁊ q̄diu maneret ſub͞a vini: tandiu manet ſanguis. Qr etiā dicit glo. ꝙ in ſeceſſum nō emittit̄ ſed ꝑ ſudoreȝ vel aliter emanat: ēt fatuū ē fingē: q̄r ꝑ ſeceſſū talr̄ emittunt̄ ſpēs ſicut emitteret̄ ſub͞a pāis vel vini nō alr̄. Hec aūt q̄n̄q̄ nō corrupta emittuntur vt in habētibꝰ fluxū: ḡ ⁊ ſpēs. Propter qḋ nō eſſet dāda eucbariſtia hn̄ti talē fluxū: ꝙ itegrū emittit hʼ qḋ ſumit ſicē nec hn̄ti vomitū: cū illō cederet magꝭ i irreuerētiā q̄ iſtō. Corpꝰ āt ⁊ ſanguis xp̄i tādiu ſūt i vētre ⁊ q̄cūq̄ alibi q̄diu ſpēs manēt: ⁊ q̄diu ſb eis ſub͞a ꝯuerſa mā̄ſiſſȝ ſi eēt. Nec ꝑpter ſeceſſum fluxꝰ vētris corrūpuntur: ſicut nec ꝑ vomitū: q̄r ſi ſpēs incorrupte euomūtur vel egerūtur vere ē ibi corpꝰ xp̄i. Et ſicut Gre. nō hȝ ꝓ inconueniēti ꝙ xp̄s a diabolo ꝑmiſerit ſe in montē ⁊ ſupra pinaculū tēpli portari: qui permiſit ſe a membris diaboli crucifigi: ſic i propoſito: maxime q̄r per omnia hoc corpus xp̄i manet incontaminatum. ¶ Et quod arguitur ꝙ i maliuolam aīaȝ nō introibit ſapientia verū eſt de inhabitatione ſpūali non ſacramētali. ¶ Et qḋ dicitur ꝙ iſte cibus non vadit in vētrē ſed in mētē: verū eſt finaliter: q̄r eſt propter mētem nō propter ventrē: ſed illuc vadit ſacraliter quo ſpēs localiter. ¶ Scd̄a ꝯ̄ ē. ꝙ ſancti p̄res xp̄m māducauerūt ſpūalr̄: q̄r ꝑ fidē ⁊ charitatē ſibi icorporati fuerūt. Nō aūt manducauerūt ſacrm̄ hoc nec xp̄m in ſacro ſacralr̄: q̄r nō ſumpſerunt realr̄ qḋ nōdū erat. Sȝ nec ſacraliter ēt ſi fidē explicitā habuerint: ⁊ deuotionē: puta Abraā recipiēdo panē ⁊ vinū a Melchiſedech ſi intellexiſſet eucbariſtiā: ſicut vidit diē xp̄i vidit ⁊ gauiſus ē: nō pp hoc ſacrȝ ſpūalr̄ manducaſſet: q̄r ſacrm̄ an̄q̄ eēt inſtitutum nullo modo ſumi potuit. ¶ Qḋ ergo dr̄ bibebāt aūt de ꝯſeq̄nti: eos petra: petra aūt erat xp̄s: intelligit̄ de xp̄o ꝟȝ ſe nō de ſacro nec de xp̄o: ꝑut eſt i hoc ſacro. ¶ Tertia ꝯ̄ eſt. ꝙ nullus angelus bonꝰ nec malus ēt in corꝑe aſſumpto pōt corpꝰ xp̄i māducare ſacramētaliter lȝ poſſet in os ponere ⁊ maſticare ⁊ traycere: q̄r nō eſt māducare cū i corꝑe aſſumpto ñ exerceāt opa vite. Silr̄ iſtō ſacrȝ nullus angelus pōt ſpūalr̄ māducare: q̄r hʼ nō eſt niſi illoꝝ q pn̄t corpalr̄ māducare. Et p̄terea bonus angelus ſumēdo ſpēm in corꝑe aſſumpto fidē nō hȝ ſed viſionē. Māducare aūt xp̄m ſpūalr̄ nō ꝯuenit malis angelꝭ qui charitatē nō hn̄t. Bonis āt ꝯpetit illo mō quo vniunt̄ xp̄o: ſicut membra capiti: quod eſt quantum ad rationem influentie non quantum ad conformitatem nature.

Circa 3ᵐ ſunt tres ꝯcluſiōes. ¶ Pr̄ia. ꝙ brutū nulluȝ ſacrm̄ pōt ſuſciꝑe niſi iſtud: q̄r eſſentia alioꝝ ſacramentoꝝ eſt actio vel paſſio hoīs: puta ablutio hoīs. vnctio ⁊ hʼ. Unde ſi ablueret̄ vel vngeret̄ brutū nō eēt baptiſmus nec ſacrm̄. ¶ Scd̄a ꝯcluſio ē. ꝙ pōt iſtud ſacrȝ ſuſcipere: q̄r eiꝰ eſſentia eſt materie cōſecratio quā brutum vere ſumit q̄r vere māducat ſpēs ſub q̄bꝰ vere eſt corpus xp̄i. Et dato ꝙ ꝑ hoc reddātur i habiles ad vſum hominis propter quem ſunt: nihilominꝰ ōpropter hoc deſinit ibi eſſe corpus xp̄i: ſicut per hoc ꝙ aqua cōgelatur nō deſinit eſſe benedicta: ſed per accidens eſt: ſicut ſi homo comederet hoſtiā cōſecratā quā crederet ſimpliceȝ: quaȝ ſi brutuȝ manducare nō poſſit miraculū ē: ſicut aſinus heretici māducare nō potuit: ſed flexis genibus hoſtiam adorauit. ¶ Tertia concluſio eſt de hoſtia ꝯſecrata quā mus comedit quid faciēdum ſit. ¶ R̄ᵒ. ſi mus capi poteſt exenterari debet: ⁊ mus quideȝ debet cōburi ⁊ cinis in piſcinā ꝓyci. Pars aūt hoſtie ſi homo eam ſūmere horreret debet in tabernaculo reuerenter reponi ⁊ tādiu ibi dimitti quouſq̄ naturaliter conſūmatur. ¶ Ipſa aūt nequaq̄ debet i piſcinam proyci ſicut quidā ſacerdos fecit de micha repta i calice poſt conſecrationē. ¶ Nec etiam debet cōburi ⁊ cinis in piſcinā ꝓyci: ſicut fecit alius ſacerdos de hoſtijs mucidis conſecratis: q̄r hoc eſt immane ſacrilegiū. Et iō q̄ntūcūq̄ modica particula inueniatur cum reuerentia debet recipi: q̄r in quacūq̄ parua particula eſt totum corpus xp̄i. Et ſi quidem homo eſſet tanti feruoris ꝙ huiuſmodi non horreret: ſed eā ſumeret comendandus eſſet dum tamen eſſet ieiunus: ſicut beatus Hug. Cluniacenſis comēdauit Goderanū ſūmentem portiunculas eucbariſtie q̄s leproſus cū viliſſimo ſputo euomuerat dicens craticulā Laurentij fuiſſe tolerabiliorem. Et ſic dicitur: de conſe. di. 2. c. Tribus. ꝙ portiones fragmentorum d̄ reliquijs cōmunionis populi debent ſūmi a miniſtris: non in craſtinum reſeruari. ſ. ſi ſunt ieiuni. Alr̄ debent ſeruari in craſtinum ſūmēde. Sȝ eucbariſtia integra pro infirmis reꝟuatur. Si aūt non ſit ieiunus propter generalem prohibitionem ꝙ pranſus eucbariſtiam non ſūmat: ſumere non debet cū ſit vera eucbariſtia i minima particula: nec neceſitas excuſet cum reſeruari poſſit. Nam de gutta ſanguinis ſtillāte que recolligi non poteſt neceſſitas eſt lambendi. Unde tunc etiam pranſo lambere liceret forte ꝟm illud capitulū: de conſec. di. 2. Si per negligentiam. ¶ Ad argumentum in oppoſitum dicendū ꝙ non eſt ſimile: ſicut viſum eſt.

Qō. II

Secundo queritur vtruȝ peccatori liceat ſūmere corpus xp̄i. Et videt̄ ꝙ non: q̄r minus eſt videre vel tāgere q̄ ſūmere: ſed peccatori nō licet videre q̄r bethſamite vidētes archā dn̄i ſunt ꝑcuſſi. i. Reg. 6. non licet etiam tangere q̄r Oza tangens archā dn̄i ꝑcuſſus eſt. 2. Reg. 6. ḡ nec ſumere licet. ¶ Contra q̄r oēs peccauerunt: ⁊ peccatores cōſtituti ſunt: q̄r oēs declinauerunt ⁊ nō eſt q faciat bonum nō eſt vſq̄ ad vnū: ḡ nullus deberet cōicare: ergo ⁊c̄. ¶ R̄ᵒ. circa id qḋ querit̄ vidēda ſunt tria. Primo id quod queritur. 2ᵒ oſtendetur grauitas peccati indigne ſiue cū peccato mortali ſūmētiū. 3ᵒ ꝑ argumētū factū videbit̄ vtrū peccatori liceat corpus xp̄i videre vel tangere.

Quantū ad primū ē ſciendū ꝙ peccator ſumens hoc ſacramentū aut eſt ſibi conſcius d̄ peccato mortali aut nō: ſi ſic peccat mortaliter ſumendo nō contritus ⁊ nō cōfeſſus ſi haberet copiā ſacerdotis. Rō eſt: q̄r irreuerentia ⁊ abuſus tanti ſacramenti nō pōt eē ſine peccato mortali: ſȝ in accipiēte cū cōſciētia mortalis ē irreuerētia ⁊ abuſus tanti ſacramenti: ḡ talis abuſus ⁊ acceſſus nō eſt ſine mortali. Minor ꝓbat̄ duplr̄. p̄ᵒ ex modo ſumendi hʼ ſacrȝ ſic. Sic̄ vſus cibi corpalꝭ ñ ꝯpetit niſi viuēti corpalr̄ ſic nec vſus cibi ſpūalis niſi viuēti ſpūalr̄: peccator aūt eſt mortuus ſpiritualr̄: ḡ abutitur ſi ſumat. ¶ Scd̄o pȝ idem ex re ſacri: q̄ ē duplex. vna ꝯtēta ⁊ ſignata: que ē xp̄s. Alia ſignata: ſȝ ñ ꝯtēta q̄ ē corpꝰ myſticū eiꝰ qḋ ē ſocietas ſcōꝝ ſibi ⁊ xᵒ capiti ꝑ charitatē coherētiū. Ex hʼ āt arguit̄ ſic. Qui cūq̄ ad hʼ ſacrȝ accedit p̄tēdit ſe anclare ad vnionē cū xp̄o ⁊ mēbris eiꝰ: ſȝ exiſtēs i ꝯſcia mōtalꝭ ad hʼ ñ tēdit ſȝ magꝭ recedit: ḡ pctōr accedēs cū ꝯſcia mortalꝭ reꝰ ē fictōis: cū vnū itēdat ⁊ aliō p̄tēdat: fictio āt reſpectu ſacri. ⁊ maxie talꝭ eſt pctm̄ morꝭᵉ: ḡ ⁊c̄. Si āt pctōr nō ſit ꝯſciꝰ d̄ pctō morꝭˡⁱ hʼ pōt eē duplr̄. vnoᵒ q̄r neſcit ſe hʼ cōmiſiſſe pctm̄. 2ᵒ q̄r ſcit ſe cōmiſiſſe ſȝ reputat ſibi fuiſſe dimiſſuȝ: q̄r credit ſe ꝯtritū eē. Primᵐ p̄t ꝯtigē duplr̄. vnoᵒ q̄r nō recolit d̄ fctō. alioᵒ q̄r recolit ſȝ nō credit illō eē pctm̄ qḋ tn̄ ꝟȝ v̄itatē pctm̄ ē. Si nō recolit d̄ fcō: aut diſcuſſit ꝯſciaȝ aut nō. Si diſcuſſit: ⁊ tn̄ nō recolit nō peccat accedēdo ad ſacrȝ: imo forte veniā obliti cōſeq̄t̄ ex vi ſacri. Uñ Aug. dic̄ i quodā ſmōe quod corpꝰ

domini dūꝫ manducat viuificat mortuos. Si vero non discussit diligenter: ⁊ ob hoc non deuenit in notitiā peccati cōmissi peccat mortaliter. Ratio horū duoꝝ ē: qꝛ voluntaria omissio circūstātie que ad factū requirit nō excusat sed aggrauat: sed discussio ꝯsciētie ē codicio que requirit in suscipiēte hoc sacramētū iuxta illud. 2. Cor. 11. Probet se ipm homo ⁊c. ergo talis omissio nullū excusat ſ; aggrauat: ergo si propter idiscussionē ꝯsciētie aliqs nō recolit de peccato nō excusatur qn accedat ad sacrm̄ vt peccator. Nam ⁊ iustus accedens ad hoc sacrm̄ sine discussione forte peccat: nisi ꝙ in ipso iusto qui ꝯsueuit passiꝫ scrutari ꝯsciētiā suā sufficit breuis ⁊ quasi trāsitoria discussio: q̄ nō sufficeret in alio. per candē rōnem diligēs discussio excusat istuꝫ qui nō recolit ð peccato cōmisso: ex quo fecit quod i se fuit.
4ᵃ ꝯ. Si aūt recolit licet de facto nō credat illud esse peccatum nō excusatur quin peccet accedendo: quoniā ignorātia q̄ nō excusat faciētē a peccato dum facit nō excusat cū a peccato dum sacrm̄ recipit: ſ; talis est huiꝰ ignorātia. No. n. excusat faciētē a peccato ex quo ponimꝰ cū in peccato: ſ; ignoret. Nec enī ignorātia vel est iuris vel particularis circunstantie quā talis tenebatur scire: alioquin nō peccassꝫ: ergo non excusatur quin accedat vt peccator ⁊ ꝑ ꝯsequēs peccat.
5ᵃ ꝯ. Qui aūt scit se cōmisisse peccatū credit tamē sibi esse dimissum qꝛ credit se esse contritū ⁊ scit se eē ꝯfessum nō peccat si sacrm̄ sumat: qꝛ vbi nō pōt haberi certitudo plena sufficit ꝓbabilis coniectura. s. ꝙ homo doleat de pterito: ⁊ caueat ꝑ ꝓpositū de futuris. Sed si hō nō habeat nisi venialia nūq̄ impeditur. Unde de ꝯsecra. di. 2. Si non tanta sint peccata: vt ꝓ eis quis excōicet. i. mortalia nō debet se a medicina corporis ⁊ sanguinis domini sepāre. i. non tenetur.
6ᵃ ꝯ. Si aūt homo est cōtritus ⁊ nō ꝯfessus de pctō mortali nō debet cōicare quousq; confessus fuerit: nisi necessitas vrgeat: vel qꝛ est dies pasce qua tenet̄ celebrare parochianis vel cōicare: nec habet qui eū possit absoluere: vel parochianus habet casuꝫ ep̄ale a quo curatus non pōt absoluere. Tūc enim potest cōicare cū spe postea confitendi.
7ᵃ ꝯ. Si aūt dubitat vtrū sit i mortali aut credit se esse in eo: ⁊ tūc aūt hoc est ex ꝯsciencia scrupulosa ⁊ temeraria: aut ex probabili coiectura. Si primo modo: debet ꝯsciētiaꝫ deponere: ſ; quousq; ꝯsciētiam deposuerit cōicare nō debet: qꝛ cōsciētia erronea ligat ⁊ obligat. Si scdō nō debet cōicare ⁊ cōfiteri: alr̄ periclō se exponit. Si vero credit se non habere mortale si fecit quod debuit non peccat: ſ; sibi dimittitur: vt dictū est. Si nō fecit qd̄ debuit peccat: ſ; minꝰ ꝙ̄ sciēs.

pᵃ ꝯ. **Quantum** ad 2m sunt tres ꝯclusiones. ¶ Prima. ꝙ cōicare cū ꝯsciētia peccati mortalis: videtur mediū inter peccata que comittuntur in deuꝫ: ⁊ q̄ comittuntur in ꝓximū sicut homo assumptus est mediꝰ inter deū ⁊ hominē. Et ideo ep̄alē ē ex parte obiecti videt̄ grauius ꝙ̄ oē peccatū i ꝓximū cōmissum: quis ex genere operis ⁊ ex cōtemptu faciētis possit illud esse grauius: quēadmodū homicidiū est grauius ꝙ̄ violatio sabbati q̄ ē cōtra deū. ¶ Ulterius videt̄ ꝙ licet dicat̄ reus sanguinis ⁊ corporis dn̄i: ꝙ nō ita grauiter peccet: sicut crucifixores: quātū ad hoc ꝙ illa ꝯtumelia fuit tūc facta xpo in ꝓpria forma. hec aūt in alia effigie. Sed quātū ad ignorātiā quā illi habebāt ð xpo: xp̄ianus āt credit xp̄ꝫ hic eē ⁊ nihilominus indigne sumit: ideo plus peccat q̄tū ad hoc.
2ᵃ ꝯ. ¶ Scda cōclusio est. ꝙ licet infidelis indignior sumat hoc sacrꝫ ꝙ̄ fidelis peccator: qꝛ infidelitas est grauius peccatū: tamen fidelis peccator indignius sumit. Et ideo grauiꝰ peccat ꝙ̄ infidelis sumēs ifideliter.
3ᵃ ꝯ. ¶ Tertia ꝯclusio est. ꝙ peccata spūalia q̄tū ad genus peccati plus reddūt hoīem indignū ad huius sacri pceptione ꝙ̄ carnalia: qꝛ carnalia sunt maioris infamie ⁊ minoris culpe fm̄ Grego. ſ; ratione scandali ⁊ distractionis ⁊ ratione certitudinis plus impediunt: qꝛ plus homo scit in istis quid mortale ⁊ quid veniale ꝙ̄ i alijs. Et iterū plus scādalizāt: ⁊ plus hominē distrahūt.

Quātum ad 3m sunt et tres ꝯclusiones. Pria ꝙ peccatori licet videre hoc sacrm̄: ex quo non est excōicatus nec suspensus nec interdictus. Illis aūt nō licet sancta intueri. Unde tēpore interdicti qui pforant fores ecclesie ad vidēdum corpus xpi male faciunt: non tū vt puto mortaliter delinquūt: qꝛ sola visio nō est participatio. Sed nō habenti vinculū ecclesie ſ; solū culpe cum habeat fidem ⁊ baptismū licet videre: sed non sumere: qꝛ nō habet charitatē que incorporat. ¶ Secunda conclusio ē. ꝙ non licet peccatori hoc sacramētū tangere nisi in necessitate: vt si inueniret in luto nec eēt alius qui vellet eleuare. ¶ Si aūt bethsamite pcussi sunt: hoc est: qꝛ ꝓhibitum erat: omnibus ēt leuitis archaꝫ nudam videre. Et autem Oza percussus est fuit qꝛ terroris lex erat. ¶ Tertia conclusio ē. ꝙ si peccator ex deuotione qꝛ se indignum reputat nō vult xp̄m videre dicit Tho. ꝙ bene facit: tamē melius est ex deuotione aspicere ꝙ̄ ex deuotione oculos auertere: cum aspectus serpētis Enei liberaret a morsu serpentis igniti. ¶ Sed ꝓpter id quod dictum est i secūda cōclusione dicit Innoc. de pe. ⁊ re. c. Et in te. ꝙ sacerdos peccator in necessitate cōicans morientem excusatur a peccato.
¶ Argumentum in oppositū solutū ē. Qō. III.

Tertio queritur vtr̄ polluto liceat sumere corpꝰ xpi. Et videt̄ ꝙ sic qꝛ plus est pollutio maritalis naturalis vel carnalis ꝙ̄ somnialis: sed nulla illarum impedit vt videt̄: ergo ⁊c. ¶ Cōtra: qꝛ nō licꝫ immundis tāgere sancta: ſ; iste est imūdus fm̄ legē qui somno nocturno est pollutus. sicut ⁊ ipm nomē sonat: ergo ⁊c. ¶ Rō. tria sunt hic videnda. Primū de nocturna pollutiōe. 2m de maritali. 3m de immunditia corporali.

Quantum ad pmū sunt tres ꝯclusiōes. ¶ Prima quomodo nocturna pollutio sit pctm̄. Ubi sciēdū ē ꝙ pollutio inchoata ⁊ terminata in somnis nunq̄ est peccatū: licet quandoq; sit signū ⁊ effectus peccati: qꝛ tunc non est pfectus vsus rōnis. Unde ille clericus cuius virtus gressiua dormiētis soluta est: ⁊ iuit ad domus inimici ⁊ occidit eū ⁊ rediēs semp dormiuit vsq; māe. Audito clamore ⁊ cōscius odij pcedētis ⁊ cōsuetudinis antiq inuenit ensē sanguinolentū: ⁊ statiꝫ fugit ad ecclesiaꝫ: non est homicida ipo facto: licet forte sit irregularis: sicut ebrꝰ homicida: maxie qꝛ fuit in cā rixa pcedēs. Alias secus eēt: vt in furioso forte. Silr̄ si terminet̄ i vigilia: qꝛ nec q̄diu durat hꝫ hō iudiciū rōis: imo minꝰ ꝙ̄ i passione somni. Delectatio. n. ꝯcupiscētie corrūpit extimationē prudētie. Sꝫ si placeat postea pp delectationē ē pctm̄ veniale. Nō aūt videt̄ mortale ēt cū deliberatione: qꝛ cōsensus i delectationeꝫ licitā nō est pctm̄. Si. n. maritꝰ cōcupiscat cognoscere vxorē pp delectationē vel cōplaceat sibi in delectatione preterita erit qdē pctm̄ veniale ſ; nō mortale sicut ⁊ ipse actus. Et silr̄ si qs appetat delectationē pollutiōis nocturne vel cōplaceat sibi i ea: ita tn̄ ꝙ scit eā nō eē pctm̄ ⁊ vellꝫ delectari sine pctō nulloꝰ ꝯplacituꝝ sibi i ea: nec appetiturus eā si eēt pctm̄: vr̄ ꝙ nō sit pctm̄ mortale: sed tn̄ peccat venialiter: quis pollutio i se nō sit pctm̄ veiale: qꝛ ipe non hꝫ iudiciū rōnis: qꝛ nihil iordinatū ē appetēdū. Sꝫ si vellꝫ ꝙ ex sua cogitatiōe pcedēte seqret̄ illa pollutio: tc̄ ipe consentiret i pctm̄ ꝯ nāꝫ: qꝛ eēt sibi volūtarie cā pollutiōis. Et qꝛ pcedēs ꝯsensus pōt eē cā nō aūt seqns: iō q delibate appetit i vigilia polluī i somno: ex h ipo peccat: quis nō faceret h: nec obdormiret in tali consensu si sciret ex hoc seq pollutionē: qꝛ. s. periclō se expōit. ¶ Et dōꝫ ē veriꝰ ꝙ ꝯsensus delibātiꝰ i delectatiōem pollutiōis nocturne pterite vel future propter se est peccatū mortale: qꝛ qsi causa: que excusat pollutionem a peccato: ꝯcurrit in consensu excusatur cōsensus a peccato sicut pollutio. Quādo aūt nō: tunc pollutio nō est peccatū: cōsensus tn̄ in ea ē peccatū: qꝛ vbi eadē ratio ibi idē ius: vbi vero diuersa diuersum: qꝛ manēte causa manet effectus. ⁊ cessante cessat. Uñ sicut furiosus occidēdo hoīem nō peccat: sic nec cōsentiēdo i mortē pteritam vel futurā peccat: qꝛ defectus iudicij rōnis: qui excusabat actū cōcurrit ad ꝯsensū. Unde pariter excusat. Si aūt in lucido interuallo ꝯsentiat deliberate occidere hominē i furia secutē vel cōplaceat sibi i homicidio preterito peccat mortaliter. Sed maritus ꝯsentiēs in pollutionem cum vxore preteritā vel futurā pp delectationē non peccat mortaliter: quis deliberate cōsentiat: dum tn̄ non excedat limites matrimonij: sicut nec cognoscēdo ꝓpter delectationem: qꝛ eadē rō est vtrobiq; in excusando. s. bonum matrimonij: nō defectus iudicij rationis. Si enim in actu cōiugali posset habere actu iudiciū rōnis ⁊ consentiret nō propter hoc peccaret nisi forte venialiter: qꝛ limitē matrimonij nō excedit cōsensus sicut nec actus. Sed pollutionem nocturnam excusat a peccato nō aliquod bonū extrinsecū: qꝛ inde proles sequi nō potest quod est bonum speciei: nec etiam bonum indiuidui. s. alleuiatio nature: qꝛ nō licet ꝓpter hanc causam eā sibi extorquere: sicut nec ꝓpter prolē licet fornicari: sed solū defectus liberi arbitrij: ⁊ iudicij rationis fm̄ oēs doctores. Sed supponitur ꝙ cōsensus pcedēs. vel sequēs hꝫ iudiciū rōnis ꝯcomitās: ꝙ cā que excusabat actū nō excusat cōsensum: ergo ꝯsensus est peccatum nō aūt actus: magis aūt precedēs qui potest esse causa ꝙ̄ sequēs qui non. ¶ Nec obstat de soluto qui appetit delectationē ꝓpter se cū vxore futura: qꝛ ⁊ huic consensui ꝯiungitur bonū fidei quod excusabit actum futurū: consensui aūt i pollutionē somni nō ꝯiungitur defectus iudicij qui excusabat pollutionē. ¶ De illo aūt qui appetit pollutionē ꝓpter exonerationē nature: dixerūt aliq ꝙ nō peccat nisi suus cōsensus sit causa eius. Sicut enim ꝯsensus sequēs ꝓpter exonerationē nō est peccatū sic nec pcedēs. Sed hoc habet precedēs vltra sequentē: quia pōt esse causa ⁊ tūc est peccatum: sicut aliquis appetēs mortē inimici ꝓpter bonū finem: nō peccat nisi suus ꝯsensus sit causa: vt puta qꝛ expressit volūtatē suā corā hys qui aīati sunt ad occidēdum. Cui enī nō licet occidere propter quē cūq; finem ei nō licet cōsentire in necem. ꝓpter quecunq; finē: ita ꝙ suus ꝯsensus sit causa mortis: nisi ꝯsensus habeat excusationem quam nō haberet factum. Unde si priuatus cōsulat iudici mortem latronis: ⁊ ob hoc latro suspendatur quem priuatus nō posset suspendere nō peccat consulendo qui tamen peccaret suspendēdo: quia ꝯsilium habet nō solū finē: sed modum debitum: suspendēdo aūt nō. Alij aūt cōcordāt ꝙ pollutio in se nunq̄ est peccatū siue terminetur in vigilia siue i somno: sed ꝯsensus in eam futuram fm̄ eos semper est peccatum vel mortale: si ꝓpter voluptatē deliberate cōsenserit vl̄ veniale si subito propter illam: vel etiam si deliberate ꝓpter bonū. Sed ꝯsensus in preteritam ꝓpter exonerationem nature vel aliam bonā causam nō est peccatum: ꝓpter voluptatem aūt semper ē peccatum vel veniale si subitus vl̄ mortale si deliberatꝰ. ¶ Scda ꝯclusio est. ꝙ impedit sumptionē huius sacramēti: ratiōe delicti: si ex delicto ꝓcedit: ⁊ ratione immundicie que semp est si citra mediam noctem accidit: vel forte si citra. 24. horas fm̄ Thomā impedit etiā ratiōe distractiōis mentis si est. Et si quidem est cū peccato mortali impedit quousq; sit cōtritꝰ ⁊ ꝯfessus: sicut dictum est in questione ꝓxima pcedēte. Nec etiam eodem die peccati mortalis est cōicandum: quis cōtritus ⁊ cōfessus. Si tamē faceret credo ꝙ nō mortalr̄ peccaret. Silr̄ imūdicia ⁊ distractio impediūt: nisi deuotio recōpenset: aut scādalum immineat. Si tamen cum his celebret aut cōicet ex quo mortale nō adest mortaliter nō peccat.
3ᵃ ꝯ. ¶ Tertia ꝯclusio est. ꝙ si homo ꝓbabiliter credat ꝙ ex illusiōe demonis sibi cōtingit: nō ꝓpter hoc debet dimittere celebrationē nec cōionem: vtpote si cōtra eā specialiter ⁊ ex ꝓposito se ratiōe munierit: nec ꝑ ea aliquid fecerit nō debet abstinere tunc: qꝛ tūc faceret volūtatē demōis. Et quod dictū ē i primo mebro: ꝙ propter cōplacētiā sequentē est pctm̄: verū ē si cōplaceat pp delectationē. Sꝫ si pp nature exonerationē: aut pp hoc ne die ꝓxima magis deuota ei contingat. ⁊ a celebratiōe impediatur ⁊ deuotionem perdat: tūc nō est peccatū.

pᵃ ꝯ. **Circa** 2m sunt tres cōclusiones. ¶ Prima. ꝙ illud qd̄ dicitur de cōsecra. di. 2. c. Ois homo qui debet cōicare ab vxore tribus vel quatuor aut quiq; diebus abstineat ē ꝯsiliū: nō preceptū: vt ibi dicit glo. Nisi ꝙ diebus ieiuniorū ⁊ oratiōnū nō debet homo petere debitū: ⁊ maxime septimana scā: quādo iminet cōmunio.
2ᵃ ꝯ. ¶ Scda cōclusio est. ꝙ sicut dicit Greg. 33. q. 4. vir cū ꝓpria vxore cognouit vxorē reddēdo debituꝫ vel causa ꝓlis de cōicādo est suo iudicio relinquēdus: quia nullum peccatum ē. Si aūt causa delectatiōis petyt debet abstinere: quia lꝫ solum veniale aut sola pollutio non impediat: vtrūq; tamē simul impedit. Unde ⁊ sacerdotes in hebdomoda sua qn̄ ministrabāt ab vxoribus abstinebant. Nec licebat comedere panes sanctos nisi mūdis a mulieribus: ⁊ multo minus sancta sanctoꝝ: cū tamē non esset peccatum mortale: sicut nec illud est mortale.
3ᵃ ꝯ. ¶ Tertia cōclusio est. an die cōmunionis liceat petere debitum causa ꝓlis: qꝛ causa voluptatis nunq̄. Videt̄ ꝙ nō propter reuerētiā: tamen nō est forte mortale. Reddere aūt omni tempore petenti est licitum: immo debitum.

pᵃ ꝯ. **Circa** 3m sunt tres ꝯclusiones. ¶ Prima ꝙ si imundicia corporalis sit perpetua vl̄ diuturna vt lepra vel fluxus seminis vel sanguinis mēstrui continuus nō impedit: nec ex hoc abstinere debet: nec ꝓhibet̄: qꝛ afflictio nō est addēda afflicto.
2ᵃ ꝯ. ¶ Scda ꝯclusio ē. ꝙ si illa imundicia est ad tempus modicū: vt est mēstruū mulieris naturale vel aliqd hꝫ melius est abstinere ꝓpter reuerētiā. Si tn̄ velit nō debet ꝓhiberi nc pena vertatur i culpā. Unde ⁊ puerpa pōt si vult aū purgatiōne cōicare: de purificatiōe post partū. c. i.
3ᵃ ꝯ. ¶ Tertia ꝯ est de leproso sacerdote. De q ē dicēdū ꝙ si vlt i oculto celebrare nō ē ꝓhibēdus: dum tn̄ possit sine periculo: nō tamen in publico ꝓpter scandalū. ¶ Ex his patet solutio ad oppositum. Qō. IIII

Quarto querit̄ vtrū peccatori sit negāda cōmunio. Et videt̄ ꝙ non: qꝛ nō negat̄ furioso nec frenetico: qui carēt vsu rōnis: ꝙ multo minꝰ peccatori q̄ n carꝫ. ¶ Contra. qꝛ negat̄ puelo inocēti: ꝙ multo magis isti. ¶ Rō. circa istā questionē videnda sunt tria. Primo de peccatoribus vtrum sit eis cōio denegāda. 2o de amētibꝰ. 3o de ipuberibus.

pᵃ ꝯ. **Quantū** ad pmū sunt vndeci ꝯclusiōes fm̄ multos diuisiōes. ¶ Prima. qꝛ aut sacerdos habet certitudinē aut suspitionē. Si habꝫ certitudinē aut ē sacerdos: q nō tenet̄ ei mistrare sacra: puta qꝛ nō ē curatꝰ eiꝰ: vl̄ nō tenet̄ ꝓ tūc. qꝛ nō ē dies pascatis nec ē ifirmꝰ. ⁊ tē dꝫ ei denegare: qꝛ dꝫ a pctō mortali ꝓrimū ipedire qn̄ pt: pōt āt hic qꝛ ēt nō pctōi nō tenet̄ dare. Uñ si nesciat ēt nisi p cōfessionē pōt negare: qꝛ nō ex ꝯfessiōe ius illō acqrit: qꝛ alius hꝫ ius negādi: ex ipo ꝙ aliꝰ n hꝫ ius petēdi ab eo. Et sic dr̄ de tpe ordi. c. Ad aures. ꝙ religiosis ꝯ volūtatē abbatū petētibꝰ ordines debet negari: qꝛ nō hñt ius petēdi. Et verisimile ē ꝙ sunt indigni qñ qui nouit eorum cōsciētias non vlt eos promoueri.
2ᵃ ꝯ. ¶ Scda ꝯ ē. ꝙ si sacerdos q inocenti

tenetur dare:ſicut curatus vel vicarius eiꝰ in paſchate ſcit
crimen eius eē notorium ⁊ manifeſtū:tūc dꝫ negare:in pu
blico ⁊ priuato quādo eſt mortale.Si aūt eſt occultus tūc
debet negare in occulto nō in publico:qꝛ eſſet proditor cri
minis aut reuelator.Quod ꝓbatur de officio ordinarij .c.
z.vbi dicitur.ꝙ ſacerdos qui nouit crimen occultum paro
chiani debet eū arguere in priuato nō in publico nomina
tim.Si aūt requiratur ab illo qui paſſus eſt dānū debꝫ ex
cōicare in generali nō nominatim:ſicut xp̄s dixit in gene
rali vnus ex vobis me tradet.Et ſimiliter illi debet nega
re eucharīſtiā in occulto nō in publico:ſicut ⁊ xp̄s dedit eā
iude corā alijs.Et ad idem eſt de tēpore ordi.c. Ex tenore:
vbi illos qui habēt ius petēdi ordines rōne beneficij: non
debet p̄latus repellere pretextu peccati occulti.❡ Tertia
cōcluſio eſt.ꝙ hoc eſt verū de peccato occulto aliter noto
q̄ꝫ per cōfeſſionē:qꝛ ſi ꝑ cōfeſſionē ſolū nouit peccatum in
penitēte debet quidem eū monere in occulto vt deſiſtat.
Sed ſi inſtet ⁊ petat vt ſibi debitū:nō debet ei negare: qꝛ
ſcit vt deus nō vt homo: vt dicit̄ in decre. d offi. ordi.c.z.
Negat aūt vt homo in foro contentioſo: nec ex confeſſio
ne acquiritur ſibi ius negādi quod prius non habebat. Et
quāuis repellendo in occulto nullo alio vidente nō reue
laret cōfeſſionē:tamē ex ꝯfeſſione:extra iudiciū ꝯfeſſionis
nulla exceptio ſibi datur pluſq̄ꝫ ſi neſciret:qꝛ neſcit vt deꝰ.
Si aūt peteret ab illo qui nō tenet̄ vel quādo nō tenetur
cum poſſit negare etiā ſine pecato multo magis peccatori,
non quidē obiciēdo ſibi peccatum cōfeſſum:ſꝫ dicendo ſe
non teneri:⁊ in hoc bene facit negādo gladiuꝫ furioſo. Ex
his manifeſtum eſt ꝙ publice meretrices ⁊ publici vſura
rij ſunt oīo ab altari arcēdi niſi penitētiā egerint: ita ꝙ pꝰ
pnīam priuatam poſſunt admitti ad eucharīſtiaꝫ ſecreto:
nō aūt in publico niſi poſt publicā penitētiā pp̄ ſcandalū.
Nā manifeſta delicta nō ſunt occulte corrigenda:ſꝫ debēt
edificari de penitētia qui fuerūt ſcādalizati de culpa. Un
de vl' ſacerdos debet iniūgere penitētiaꝫ publicā vl' debꝫ
publicare ꝙ ipē eſt vere penitēs.Ar.extra:d pe.⁊ remiſ.c°.
i.De vſuris.c.Qꝛ i omnibꝰ.❡ Quarta cōcluſio eſt. ꝙ hy
ſtrionibus negāda eſt communio vt videt̄ ſm ꝙ dicitur
de cōſecra.di.z.c.Pro dilectione.Sed ibi loquitur de hy
ſtriōe mago cuius ars ē mortalis.Sed vbi ars hyſtrionuꝫ
ſine mortali exercetur nō videtur eis propter venialia cō
munia denegāda.❡ Quinta cōcluſio:eſt.ꝙ nō eſt danda
hoſtia ſimplex pro hoſtia cōſecrata:qꝛ eſſet ydolatria:cum
iſte cibus ſit a ſumētibus adorādus:iuxta illud. Mandu
cauerūt ⁊ adorauerūt ⁊c̄.Unde extra de celebra.miſ.c. de
homine.dicitur de ſacerdote qui ſuppreſſis verbis quibus
conficitur corpꝰ xp̄i ꝑpter remorſuꝫ cōſciētie reliqua miſ
ſe ſe agere ſimulabat.ꝙ grauius peccat qꝛ populū decipit.
Et abijcienda ſunt falſa remedia que ſunt veris periculis
grauiora.❡ Sexta cōcluſio eſt:ꝙ ſi queratur vtrū eucha
riſtia ſit propter ſuſpitionem denegāda: videtur diſtinguē
dum:qꝛ ſi leuis eſt deponi debet:ſi probabilis nec etiā pro
pter hoc debet negari:ſi violēta:negari debet: vbi propter
certitudinem negaretur.Qꝛ aūt ſi eſt ſuſpicio ꝓbabilis nō
debeat negari probatur: quia nec maritus propter huiuſ
modi ſuſpitionē debet negari debitū; vt dicitur de ſenten.
excōi.Inquiſitioni.❡ Septima cōcluſio eſt.ꝙ nō eſt pro
pter ſuſpicionē probādam danda eucharīſtia:vt dicitur.z.
q.5.Sepe contingit.❡ Octaua cōcluſio eſt.ꝙ pugnātibus
in duello nō eſt dāda vt dicit glo.z.q.4.Monomachiam:
❡ Nona cōcluſio ē. Qꝛ illō quod dictum eſt de peccatore
intelligendum eſt de non penitente:quia ſi peniteret ⁊ cō
fiteretur etiam ſuſpendēdo non negatur: ſicut de hereti
cis.c.Super eo lib.6.vbi penitentia ⁊ eucharīſtia non ne
gantur relapſo cū paratus eſt incendio.Et di.86.c.Tanta.
etiam excōicato ⁊ cuicūq̄ꝫ in morte nō negatur penitētia:
nec per conſequēs viaticū quod in penitētia īcluſum intel
ligitur:vt dicitur de peni.⁊ remiſ.c.Qꝛ in te.❡ Decima cō
cluſio eſt.Qꝛ ſi eſt contritus ⁊ cōfeſſus:ſed ſacerdos nō pōt
abſoluere nō propter hoc debet ei eucharīſtiam negare in
paſchate:niſi eſſet vinculum ſentētie excōicatiōis:qꝛ ſicut
ſacerdos contritus quādo nō habet cui cōfiteatur ꝑpter
neceſſitatem poteſt celebrare:ſic iſte cōmunicare. ❡ Un
decima concluſio eſt. Qꝛ quādo ſacerdos ibibet venire ad
cōmunionē niſi ſibi aut vicario confeſſos:⁊ excōicat cōtra
faciētes quātū ad confeſſos predicatoribus ⁊ minoribus
ſentētia talis eſt nulla;tum qꝛ eſt error intollerabilis ⁊ ex
preſſus:qꝛ cōfeſſis fratribus nō debēt ipſi negare: tū quia
ſentētia lata eſt cōtra cōſtitutioneꝫ,c.Inter cūctas:⁊ ibidē
denunciatur irrita.licet nūc videatur illa irritatio in vie
nenſi concilio reuocata.

Circa 2m ſunt q̄tuor concluſiones.❡ Prima ꝙ ſi ſunt
perpetuo furioſi:ita ꝙ nec actualeꝫ nec habitua
lem habuerit vnquam deuotionem:circa ſacr̄m non ſunt
cōicādi:lꝫ ſint baptizati ⁊ ꝯfirmati: qꝛ hoc ſacr̄m requirit
deuotionem dicēte apoſtolo.Probet auteꝫ ſe ipm homo.
❡ Secūda ꝯcluſio eſt.ꝙ ſi habēt lucida interualla: ⁊ tūc
habuerūt deuotionē ad ſacr̄m ⁊ petiuerūt debēt cōicari:ſi
cut dicitur.z6.q.6.Si quis in īfirmitate penitētiam petie
rit:⁊ poſt in freneſim lapſus ⁊c̄.eucharīſtia ori eiꝰ infunda
tur:ſupple ſi ſine expuitiōe vel vomitu vel irreuerētia fie
ri poteſt:alr̄ nō.❡ Tertia cōcluſio eſt. Qꝛ ſi in ſanitate nō
petijt dari nō debet:ſicut nec baptiſmus.niſi ex bona ꝯuer
ſatiōe preterita veriſimile ſit ꝙ ſi ꝓuidiſſet iſtum caſuꝫ ꝙ
eā petiuiſſꝫ. Tūc eni habet deuotionē habitualē interpre
tatiuā que ſufficit.❡ Quarta ꝯcluſio ē.ꝙ demoniacis dꝫ
dari cōmunio ſm Thomā. Niſi ꝯſtet eos ꝓ crimie torqri
quo caſu.pro excōicatis ſunt habēdi:qui ſunt traditi ſatha
ne.Et ſic poſſet intelligi quod dicit Dio. de energuminis.

Circa 3m ſunt due ꝯcluſiōes.❡ Prima ꝙ impuberes
qui carēt penitꝰ diſcretiōe vt ante ſeptēniū:qꝛ
infantiū etas qō videt ignorat vt dicit̄.C.de fal.mo.l.vni
ca.non ſunt cōicādi:q̄ꝫuis greci ꝯtrium faciant.qꝛ dr̄.i. Cor.
ii.peccare: non dijudicans corpus dn̄i.Ex quo non videt̄
debere dari niſi dijudicanti actu vel habitu:quod nō ē in
illo qui nō habꝫ nec unq̄ꝫ habuit iudiciuꝫ rōnis. ❡ Scda
cōcluſio ē ꝙ ſi habēt aliquā deuotionem: vt circa.9.vel
10.annū:qꝛ innocentia recompenſat ignorantiam poſſunt
cōicari.❡ Per hoc patet ſolutio ad oppoſitum.

❡ De hereſi aliorum qui dicūt corpus xp̄i nō eē
in altari niſi in ſigno. Di. X. a

Sunt item alij p̄cedētiū inſaniaꝫ trā
ſcendētes qui dei virtutē iuxta mo
dum naturaliū rez metiētes auda
ciꝰ ac ꝑiculoſius veritati ꝯdicunt.
aſſerētes ī altari nō eē corpꝰ xp̄i vl'
ſanguinē:nec ſubaꝫ panis vel vini in ſubaꝫ car
nis ⁊ ſanguinis ꝯuerti:ſꝫ ita xp̄m dixiſſe. Hoc ē
corpꝰ meū:ſicut apl's dicit:petra aūt erat xp̄s.
Dicūt.n.ibi eē corpꝰ xp̄i tm̄ ī ſacro.i.ī ſigno: ⁊
tm̄ ī ſigno mādncari a nob:q errādi occaſionē
ſumūt a verb veritatis. Uñ p̄ria hereſis fcā ē i
diſcipul' xp̄i. Cū.n.diceret. Niſi qs māducaue
rit carnē meā: ⁊ biberit ſanguinē meū nō habe
bit vitam eternā. Illi nō intelligentes dixerūt:
durus eſt hic ſermo:quis pōt eū audire:⁊ abie
runt retro. Illis diſcedentibus inſtruxit duo
decim qui remanſerant. Spūs eſt iqut qui vi
uificat caro nihil prodeſt.verba que locutꝰ ſuꝫ
vobis ſpūs ⁊ vita ſūt. Intellexiſti ſpiritualiter
ſpūs ⁊ vita ſunt. Intellexiſti carnaliter: etiam
ſic ſpiritus ⁊ vita ſunt:ſꝫ tibi non ſunt. Spūali
ter intellige que locutus ſum. Non hoc corpꝰ
quod videtis manducaturi eſtis ⁊ bibituri illū
ſanguinē quem fuſuri ſunt:qui me crucifigent.
Sacramentū aliquod vobis cōmendaui:ſpiri
tualiter intellectuꝫ viuificabit vos:caro autem
non prodeſt quicq̄ꝫ. Sunt etiā ⁊ alia illoz inſa
nie fomiteꝫ miniſtrātia. Ait eniꝫ Aug. Donec
ſeculum finiatur ſurſum eſt dominus: ſꝫ tamē
etiam hic nobiſcū eſt veritas domini. Corpus
enim in quo reſurrexit in vno loco eē oportet:
veritas autem eius vbiq̄ꝫ diffuſa eſt. Item vna
ꝑſona deus ⁊ homo: vbiq̄ꝫ per id quod ē deꝰ.
in celo per id quod homo eſt. Chriſtus etiam
dicit. Pauperes ſemper habebitis vobiſcum:
me autē nō ſemper habebitis. His alijſq̄ꝫ vtun
tur prefati heretici in aſſertione ſui erroris.

❡ Determinatio premiſſorum. b

Que ex eadem ratione omnia accipiēda
ſunt:non enim his negatur veruꝫ corpꝰ
xp̄i a fidelibus ſumi vel ī altari eē: ſꝫ his
veritas apoſtolos ⁊ in eis nos inſtruxit. Qō
ipſius corpus nō in partes direptuꝫ vt putaue
runt illi diſcipuli qui retroierunt:ſed integz nec
viſibiliter ī forma humana: ſꝫ īuiſibilr̄; ſub for
ma panis ⁊ vini corpus ⁊ ſanguinē nobis tra
deret. Quem ſenſum Aug. confirmat dicens.
Ipſum quidem ⁊ nō ipſuꝫ corpus quod vide
batur māducatur ipm inuiſibiliter: nō ipſuꝫ vi
ſibiliter. Item. Etſi neceſſe eſt illud viſibiliter
celebrari neceſſe eſt tamen inuiſibiliter itelligi.
Ita etiā intelligendū eſt corpus xp̄i eſſe in vno
loco.ſ.viſibiliter in forma humana: veritas ta
men eius.i.diuinitas vbiq̄ꝫ eſt. veritas etiā eiꝰ:
ideſt verum corpus in omni altari eſt vbicūq̄ꝫ
celebratur. Sic etiam illud intelligenduꝫ ē:pau
peres ſemp habetis vobiſcum:me autē nō ſem
per habebitis ſm corporalem preſentiā.ſ.qua
cum eis conuerſabatur. Similiter per id quod
homo eſt in celo eſt viſibiliter:inuiſibiliter autē
eſt in altari:qꝛ non in forma humana apparet:
ſed forma panis ⁊ vini operitur. Unde ⁊ inui
ſibilis caro eius dicitur que vere eſt ī altari. Sꝫ
qꝛ in ſpecie ſua non apparet:inuiſibilis dicitur.
Ait.n.Augu. Hoc ē quod dicimus:quod mo
dis omnibus approbare cōtendimus ſacrificiū
eccleſie duobus confici.duobus conſtare:viſi
bili elemētoruꝫ ſpecie: ⁊ īuiſibi liꝺn̄i noſtri Ie
ſu xp̄i carne ⁊ ſanguine:ſacramento ⁊ re ſacra
menti.i.corpore xp̄i:ſicut xp̄i ꝑſona cōſtat ⁊ cō
ficitur ex deo ⁊ hoīe. Cum xp̄s ſit verus deus
⁊ homo:qꝛ omnis res illarū rez naturā ⁊ veri
tatem in ſe continet ex quibus conficitur. Con
ficitur aūt ſacrificiū eccl'e duobus:ſacramēto ⁊
re ſacramēti.i.corpore xp̄i. Eſt ergo ſacramen
tum ⁊ res ſacramēti idē corpus xp̄i. Ecce inui
ſibilē dixit carnē xp̄i: quia forma panis operta
ſumitur ⁊ tractatur. Idemq̄ꝫ corpus chriſti di
xit eſſe ſacramētum ⁊ rem:ex quo cōfirmatur:
quod ſupra diximus. Deinde addit quod ma
gis mouet lectorem. Caro inquit eius eſt:quaꝫ
ſub forma panis opertam in ſacramēto accipi
mus: ⁊ ſanguis eius quē ſub vini ſpecie ac ſapo
re potamꝰ: caro vꝫ carnis ⁊ ſanguis ſacr̄ꝫ ē ſan
guis:carne ⁊ ſanguie vtroq̄ꝫ inuiſibili:intelligi
bili ⁊ ſpūali ſignificatur corpus xp̄i viſibile: ⁊
palpabile: plenum gratia ⁊ diuina maieſtate.

❡ Que ſit intelligentia premiſſorum. c

Attendite his diligēter:quia tropo quo
dam vtitur hic Augu. Quo ſolent res ſi
gnificantes rerum ſortiri vocabl'a quas
ſignificant. Hic.n.viſibilis ſpecies panis voca
tur nomine carnis: ⁊ viſibilis ſpecies vini noīe
ſanguinis. Inuiſibilis vero ⁊ intelligibilis dici
tur caro xp̄i:qꝛ ſm illā ſpeciē non videtur caro:
ſed intelligitur: ita ⁊ ſanguis. Caro ergo inuiſi
bilis dicitur eſſe ſacramentum carnis viſibilis:
quia ſpecies panis ſm quam illa nō videtur ca
ro:eſt ſacramentuꝫ carnis viſibilis: quia carne
inuiſibili.ideſt ſpecie ſm quam caro xp̄i non vi
detur caro:ſignificatur corpꝰ xp̄i quod eſt viſi
bile ⁊ palpabile vbi in ſua forma apparet. Ita
⁊ de ſanguine accipi debet. Quē ſenſum cōfir
mat Aug. Aperiens qualiter predicta intelligē
da ſint:quia obſcure dixerat conſequēter dicēs
ita panem vocari corpus chriſti cuꝫ vere ſit ſa
cramentum corporis chriſti quod in cruce poſi
tum eſt:ſicut ipſa imolatio que fit manibꝰ ſacer
dotis vocatur chriſti paſſio non rei veritate:ſꝫ
ſignificandi myſterio: ⁊ ſicut ſacramentum fi
dei dicitur fides. Satis reſponſum ē hereticis:
⁊ obiectionibus eorum qui negant verum cor
pus xp̄i in altari eſſe ⁊ panem in corpus:vel vi
num in ſanguinem myſtica conſecratione con
uerti dicentes. Quis audeat manducare domi
num ſuum: Quis etiam audeat dicere quoti
die formari corpus Chriſti:de materia vel ſub
ſtantia:que non fuit virginis caro.

❡ Auctoritatibus probat verū corpꝰ xp̄i eē ī alta
ri: ⁊ in id panem conuerti. d

Ec ⁊ his ſimilia obijciunt illi in diuino mysterio legem nature ſectantes: quorum perfidiam ſubdita cõuicit teſtimonia. Ait enim veritas. Accipite hoc eſt corpus meum. Itẽ Ambroſius. Si tãtũ valuit ſermo Helye vt ignem de celo deponeret: nõ valebit tãtũ ſermo xp̃i vt ſubſtãtias mutet: De toti⁹ mũdi operibus legit̃: q2 ipſe dixit ⁊ facta ſunt ⁊c̃. Sermo igitur. i. filius qui potuit ex nihilo facere quod non erat: non poteſt ea q̃ ſunt in id mutare quod non erãt: Non enim minus ẽ cauſare q̃ʒ mutare nouas naturas rebus. Item ſi ordinem querimus: viro mixta femina generare conſueuerat: liquet ergo ꝙ preter nature ordinem virgo generauit: ⁊ hoc quod conficim⁹ corpus ex virgine eſt. Quid ergo hic queris nature ordinem in xp̃i corpore: cum preter naturam ſit ipſe partus ex virgine: Item ante benedictionem alia ſpecies nominatur: poſt conſecrationem corpus ſignificatur. Ante conſecrationem aliud dicitur: poſt conſecrationem ſanguis nũcupatur. Tu dicis amen ideſt veruʒ ẽ. quod ſermo ſonat: affectus ſentiat. Itẽ Augu. In ſpecie panis ⁊ vini quam videm⁹: res inuiſibiles. i. carnem ⁊ ſanguinem honoram⁹: nec ſimiliter pendimus has duas ſpecies: ſicut añ conſecrationem pendebamus: cum fideliter fateamur ante conſecrationem panẽ eẽ ⁊ vinuʒ: quod natura formauit. Poſt conſecrationem vero carnem xp̃i ⁊ ſanguineʒ quod benedictio conſecrauit. Item Ambro. Panis eſt in altari vſitatus ante verba ſacra. vbi acceſſit cõſecratio: de pane fit xp̃i caro. Quomodo autẽ põt quod panis eſt eſſe corpus xp̃i: Conſecratione que fit ſermone xp̃i. Itẽ ſi tanta vis ẽ ĩ ſermõe domini vt incipiant eẽ que nõ erãt: quanto magis operatorius ẽ: vt ſint que erãt: ⁊ in aliud cõ mutent̃. Et ſic qð erat panis ante ꝯſecrationẽ: iam corp⁹ xp̃i ẽ poſt ꝯſecrationẽ: q2 ſermo xp̃i creaturã mutat: ⁊ ſic ex pane fit corp⁹ xp̃i. ⁊ vinũ cum aqua in calice miſſum fit ſanguis conſecratione verbi celeſtis. Item Augu⁹. Sicut ꝑ ſpiritumſcm̃ vera xp̃i caro ſine coitu creatur: ita ꝑ eundẽ ex ſuba panis ⁊ vini idẽ corp⁹ xp̃i ⁊ ſanguis cõſecratur. Corpus xp̃i ⁊ veritas ẽ ⁊ figura. Ueritas dñi corp⁹ xp̃i ⁊ ſanguis virtute ſpiritus ẽ panis viniq3 ſubſtantia efficit̃. Figura vero eſt id quod exterius ſentit̃. Itẽ Euſebi⁹ emiſenus. Inuiſibilis ſacerdos viſibiles creaturas in ſubſtãtiã corporis ⁊ ſanguinis ſui verbo ſuo ſecreta poteſtate cõmutat. Ex his alijſq3 pluribus conſtat verum corp⁹ xp̃i ⁊ ſanguinẽ ĩ altari eẽ: imo itegꝝ xp̃ʒ ibi ſb̃ vtraq3 ſpecie: et ſubſtantiam panis in corpus: viniq3 ſubſtantiam in ſanguinem conuerti.

Mõ. I.

Circa decimam diſtinctioneʒ querunt̃ q̃tuor. Primo vtrũ corpus xp̃i ſit in ſacr̃o altaris realr̃ ⁊ p̃ñtialr̃ ⁊ eſſentialr̃: Et videt̃ ꝙ nõ: q2 idẽ corp⁹ nõ põt eſſe ſiml̃ in diuerſis locis: ſʒ corpus xp̃i eſt in celo: ergo non ẽ in altari. ¶ Contra ẽ, qð dixit xp̃s. Hoc eſt corp⁹ meũ: quod pro vobis tradet̃: ſed illud fuit verũ nõ aũt fantaſticũ: vt manichei dicũt: ergo non eſt figurate dictũ: ſicut illud: ego ſum vitis vera: ⁊ vos palmites: quod ex cõſequentib⁹ apparet methaphorice dictum. ¶ R°. circa iſtam queſtionẽ ſic ꝓcedenduʒ eſt: q2 primo eſt firmiter fide tenẽdũ corp⁹ xp̃i realiter p̃ñtialiter: ⁊ eſſentialr̃: eẽ in altari. Modus aũt quo ẽ ibi ĩ ſequẽti diſtinctiõe dicet̃. Sʒ q2 circa modũ eſſendi ẽ quedaʒ ſubtilis opinio: iõ ꝑmo recitabitur opinio illa. 2° arguetur cõtra eam. 3° tãgentur quedam dubia incidentia circa eas.

Quantũ ad ꝑmũ premittũt iſti ꝙ refert aliquid eſſe preſens alteri: ⁊ aliquid eſſe in altero. Et vt loquamur ad propoſitum refert aliquid eẽ preſens loco: ⁊ aliquid eſſe in loco. Eſſe eniʒ in loco importat habitudinẽ continentie ex p̃te loci. Eſſe aũt p̃ñs loco nõ importat habitudinẽ continẽtie ſʒ ſolũ realiter exhibitionem p̃ſentie. Unde ⁊ locus ẽ preſens realr̃ locato: ſicut ecõuerſo: q̃uis locus nõ contineat̃ a locato; ſed magis econuerſo. Et q̃uis proprie ita ſit vt dictũ eſt: tamen large loquẽdõ conſueuit dici omne illud eſſe in loco qð ẽ preſens loco. Uñ dicimus deũ eẽ ĩ loco ⁊ ãgelũ ĩ loco: lʒ de⁹ ⁊ angel⁹ nõ cõtineãt a loco. Scðʒ h̃ ğ poſſum⁹ dicẽ ꝙ eẽ ĩ loco dr̃ duplr̃. vno mõ ꝓꝑe rõe ꝯtinẽtie. Alio mõ large rõe ſoli⁹ p̃ñtie ad locũ. Prio mõ aliqd ẽ ĩ loco duplr̃. ſ. quãtitiue vl̃ circũſcriptiue: vt q̃ʒtitas ⁊ ea que ꝑ quãtitatẽ extendunt̃ alio mõ diffinitiue: vt ea q̃ ſũt ĩ q̃ʒto: ſʒ q̃ʒtitate nõ extẽdũt̃: ſicut ponit̃ exẽplũ cõiter de anima humana. Ex quo enim corp⁹ cuius anima eſt actus loco terminat̃ ⁊ finit̃ tãq̃ʒ fine extrinſeco ꝯſeq̃us eſt ꝙ anima eodẽ termino finiat̃: lʒ nõ circũſcriptiue: q2 nõ ẽ quanta nec ꝑ ſe nec ꝑ accidẽs. Large vero dicit̃ aliquid eẽ in loco rõne ſolius p̃ſentie ad locũ: ſicut illud qð nõ ẽ q̃ʒtũ: nec in quãto: vt angelus qui: dicitur eſſe in loco rõne ordis quem habet ad locũ vel ad corp⁹ in loco exiſtens: ſicut dictum fuit in ꝑmo lib. Et ſm̃ oẽs iſtos modos ẽ realis p̃ſentia vnius ad alterũ. Hoc ſatis patet in duobus primis modis. Illud enim qð eſt in loco diffinitiue vel circũſcriptiue modo dicto eſt realiter preſens loco: vt de ſe patet. Angelus ẽt ẽ realr̃ p̃ñs corpi qð mouet̃: ⁊ per ꝯñs loco ĩ quo eſt corp⁹ motũ: q2 ſemꝑ oʒ actiuũ ꝓus ſaltẽ ordĩe nãe paſſiuo eẽ p̃ñs q̃ʒ ꝙ realr̃ agat: vt pʒ p° de gn̄atiõe. ¶ Quãtũ ğ ad propoſitũ dicũt ꝙ corp⁹ xp̃i nõ eſt ĩ hoc ſacr̃o p° mõ. ſ. circũſcriptiue: nec ſcðo°. ſ. diffinitiue: ſʒ ſolũ 3° mõ. Primũ patet ſic. Illud qð ẽ alicubi circũſcriptiue cõmenſurat̃ ⁊ configurat̃ loco cõtinenti: ſicut pʒ ex rõne circũſcriptionis localis: ſʒ corp⁹ xp̃i nõ cõmenſurat̃: nec ꝯfigurat̃ dimẽſionib⁹ panis ⁊ vini nec loco eoꝝ: ſicut oẽs doctores ꝯcedũt: nõ. n. efficit̃ rotũdũ ad modũ hoſtie: hoc. n. eẽt abſurdũ dicere: ⁊ multa alia q̃ ad hoc ſequũtur: ğ ⁊c̃. ¶ Itẽ nec diffinitiue: q2 corp⁹ xp̃i nõ eſt in ſpecieb⁹ ſacr̃alibus: nec ĩ aliq̃ alio ſubiectiue vt anima in corpore: vt ꝑ illud poſſit dici corpus xp̃i eẽ ĩ loco ſpẽꝝ diffinitiue: queãdmodum aĩa ẽ diffinitiue in loco vbi eſt corpus circũſcriptiue. ¶ Qꝫ aũt ſit ĩ loco. 3° mõ perſuadet̃ ſic: q2 ſimilis cõparatio ẽ ſubẽ corꝑal̃ ad locũ circũſcripta q̃ʒtitate q̃lis ẽ ſubẽ ſpũalis ad locũ: ⁊ hoc pʒ ex p̃miſſis. Corpi. n. nõ plus cõpetit ſit⁹ ⁊ loc⁹ q̃ʒ ſubẽ ſpirituali niſi ratione quantitatis qua amota non aliter comparatur ad locum ſubſtantia corporalis q̃ʒ ſpiritualis: ſed ſpiritualis ſubſtantia vt angelus poteſt ſimul eſſe preſens omnibus locis vel corporibus ad que poteſt ſimul habere immediatum ordinem: ergo idẽ eſt de creatura corporali circumſcripta quantitate. ſ. ꝙ poteſt eſſe preſens omni rei ad quam virtus diuina daret ei immediatum ordineʒ. ¶ Ulterius ſic arguitur. Illud quod habet ſubſtantia de ſe vel ſubſtãtia corporalis ſi non eſſet quãta dato ſibi ordine ad aliquas res hoc poteſt habere ſubſtantia quanta ratione qua ſubſtantia: non ratione qua quanta diuina virtute: ſed ſpirituali ſubſtantie vel corporali: ſi eſſet actualiter non quanta conueniret ꝙ eſſet realiter preſens cuilibet rei ad quam haberet immediatum ordinem vt declaratũ eſt: ergo hoc poteſt conuenire diuina v̄tute ſubſtantie quãte ratione qua ſubſtantia: non ratione qua quãta. Minor iam patet. Sed maior probatur: quia cui poteſt cõuenire cã ſeu ratio alicui⁹ effectus ei põt ꝯuenire ille effect⁹ ſiue ꝓꝓetas: nõ faciẽdo vĩ ĩ noĩe effect⁹ ſiue ꝓprietatis: ſʒ cauſa vel ratio per quam conuenit ſubſtantie ſpirituali: vel ꝑ quam conueniret ſubſtantie corporali non quante eẽ preſentem alteri eſt immediatus ordo ad alterum vt dictum eſt prius. hãc aũt rõnem ſeu cãm deus poteſt communicare ſubſtantie quante in quãtũ ſubſtantia eſt: ergo idem cenſendum eſt quãtum ad hoc de ſubſtantia manente quãta ſicut de ſpirituali vel de corporali ſi non eſſet quanta actualiter. Qꝫ autem talem ordinem poſſit ſubſtãtie cõmunicare patet ex hoc: quia ſi non eſſet quanta actu nõ haberet ordinem nouũ ad alias res ſine ratione conuerſionis eaꝝ in ipam: ſiue alia quacunq3 ratione quam nõ poſſit habe manẽs ſub quãtitate. ¶ Item virtute diuiña poteſt impediri omnis effectus quãtitatis manẽte quantitate excepto effectu formali qui eſt dare eſſe quãtum: quia priuare quãtitatẽ omni effectu nõ implicat cõtradictionẽ: ſʒ quãtitas per hoc ſolum quod eſt dare eſſe quãtuʒ nõ impedit formaliter: quin ſubſtantia poſſit habere omnem iſtuʒ ordinem ad aliam rem quẽ haberet vel habere poſſet ſi non eſſet quanta: ordo enim ſubſtãtie ad ſubſtãtiã precedit vl̃ precedere poteſt quantitatem: ⁊ omnia que competunt ei ratione quantitatis: ergo ſubſtantia quãta manẽs quanta põt habere ordinẽ eundẽ ad quãcũq3 rem quẽ põt habere: ſi eſſet ſine quãtitate: ergo cuʒ ſubſtãtie ſpirituali de ſe: vl̃ corporali ſi nõ eſſet quãta poſſet cõuenire ꝙ eſſet preſens omni alij rei ad quam haberet immediatũ ordinem. Idẽ poteſt diuina virtute conuenire corpori Chriſti manente eius quantitate: vt ſit preſens cuilibʒ corpori ad qð habet immediatum ordinẽ diuina virtute. Et ideo nõ obſtante: ꝙ ſit in celo circũſcriptiue: habet tamẽ immediatũ ordinẽ ad ſpecies ſacramẽtales ratiõe ſubſtantie cõuerſe ĩ ipſuʒ: vel ex aliqua alia cauſa nobis oculta. Propter quod põt eſſe realiter vbicunq3 ſunt ſpecies ſacramẽtales quarum ſubſtantie ſunt in corpus xp̃i cõuerſe.

Sed licet iſta opinio ſit multũ ſubtilis ⁊ probabilis tamen cõtinet aliqua dubia. Qꝫ enim primo ponit tripliceʒ modum eſſendi in alio verum eſt ꝙ illud quod ſupponit in ſecũdo membro ꝙ omnis diſtãtia ẽ per interpoſitionem quãtitatis que impedit preſentiam: intelligendum eſt actu vel aptitudine: quia ſi ſolũ de actuali intelligeret falſum eſſet. Si. n. eſſet vacuũ inter Romam ⁊ Pariſius vel inter celũ ⁊ terram: ⁊ nulla quãtitas ĩ medio nõ propter hoc vnum eſſet alteri preſens: ſed ita abſens: ſicut modo: quia ſi nõ eſſet actu q̃ʒtitas diſtĩguẽs vnũ ab altero poſſet tamẽ eſſe. Sed quãdo nec actu nec potẽtia eſt quantitas diſtinguẽs: nec ĩ extremis nec ĩ medijs: tũc nõ eſt diſtantia. Unde cum quãtitas nõ diſtinguat niſi quãta que prohibet ſimul eẽ: inquãtũ vna extremitate ſui tenet vnũ ⁊ alia aliud: ip̃m nõ quãtũ: quod quidẽ nõ contigit a nullo diſtingit. Unde angelus non poteſt dici diſtare ab alio ſi non ſit diffinitiue in quanto. ¶ Uel poteſt dici ꝙ ſi actu tñ ⁊ non ſolum aptitudine ab omni ſubſtantia amoueret̃ quãtitas illa a nulla re diſtaret nec preſens: aut propiqua eſſet propinquitate ⁊ preſentia ſituali: preſentia aũt ⁊ propinquitate virtuali ⁊ eſſentiali poſſet eſſe preſens. Et cum eſſe preſens ⁊ propinquũ ſit aliqd poſitiue per hoc ſolum ꝙ aliquid nõ eſt alicui abſens vel diſtãs localiter ⁊ ſitualiter non ſequitur ꝙ ſit ei preſens vel propinquũ ſitualiter nec localiter: q2 non quantum non eſt natum affici hꝫ relationibus corporalibus. ¶ Similiter non videtur bona conſequentia ſua ꝙ omnia non quanta ſint omnib⁹ preſentia: q2 nulli ſunt abſentia vel diſtãtia: q2 ſi intelligat̃ de preſentia ſituali bene ſequeretur ĩ ſubiecto apto nato: ſed tale nõ nonquãtũ. Si aũt loquatur de alia non ſunt oppoſita priuatiue: propter quod carentia vnius nõ poneret alterũ. ¶ Itẽ bñ dicit ꝙ corp⁹ xp̃i in loco ſpẽꝝ nõ eſt circũſcriptiue nec diffinitiue ſed preſentialiter ꝑ exhibitionem ſue eſſentie. Sʒ comparatio corpis ſine quãtitate ad ſpũʒ eſt intelligẽda q̃ʒtũ ad diſtãtiã ⁊ abſentiã: q2 ſicut ſpũs nõ diſtat ab aliquo corpore ſic nec corpus circũſcripta quantitate. Sed ꝙ vltra dicit ꝙ ſicut ſpiritus poteſt eẽ preſens locis plurib⁹ ſic corpus circũſcripta quãtitate nõ videtur: q2 ſpũs ẽ preſens plurib⁹ locis per carẽtiã quãtitatis: ſicut per cãm ſine qua nõ: ſʒ per ſuam virtuteʒ ⁊ naturam: ſicut per cauſam ꝓpriã: quia oẽ corp⁹ eſt ab eo mobile ⁊ ſibi ſubicibile ſm̃ eos. Sic aũt nõ poteſt dici de ſuba corporali, ſublata quãtitate: niſi dicatur ꝙ humanitas xp̃i hoc ⁊ plus hꝫ per gratiã quod aliq̃s angelus per naturã: imo etiaʒ corpi xp̃i collata eſt p̃tãs ſuper omne corp⁹. In Math. Data eſt mihi oĩs p̃tãs in celo ⁊ in terra: vt ſicut omnis virtus actiũa angeli eſt data anime xp̃i. ſic omnis virtus actiua corporis cuiuſcũq3 ſit data corpi xp̃i. Propter quod ſublata quantitate nõ ſolũ nõ diſtaret ſʒ eẽt p̃ñs oĩ corpori: ſicut angelus ſm̃ eos preſens ẽ oĩ corpori: q2 omne corpus ab eo mouet̃. Et tunc anima xp̃i ⁊ corpus xp̃i eſſent vbiq3 ꝓpter immediatum ordinem ad poſſe mouere omne corpus añ cõuerſionem: nõ obſtante quãtitate: ſicut eſt in altari ꝑ ordinem cõuerſionis nõ obſtãte q̃ʒtitate. Unde ſequerent̃ duo contra eos. primo ꝙ nullum aliõ corpus a corpe xp̃i poſſet eẽ preſens alteri corpori quod nõ tãgeret: ſicut nec poteſt aliud corpus mouere niſi ꝑ cõtactum ſue q̃ʒtitatis. 2° ꝙ corpus xp̃i ſine cõuerſione ⁊ ante ꝯuerſionẽ nõ ſolũ poſſet eẽ: ſed eſſet actu preſens omni corpori qð nõ tãgeret: quia ſine cõtactu molis põt mouere per appetere ſuũ omne corpus ſicut angelus ꝑ velle ſm̃ quoſdam. ¶ Poſtea dubiũ eſt quod aſſumit: ꝙ deus põt dare ſubẽ quãte rõne q̃ ſuba id quod habet ſuba nõ quãta de ſe: q2 hoc verũ eſt: de his in quibus quãtitas impedit effectiẽ: puta ꝙ ſuba moueat intellectum nõ mediante q̃ʒtitate q̃ mouet ſenſuʒ vel aliõ hui9: ſed nõ illõ quod ip̃a impedit formaliter quãdiu ipſa eſt forma. Cũ ergo q̃ʒtitas corpis xp̃i: ꝑ quam formaliter ẽ in celo circũſcriptiue impediat nõ effectiue ſʒ formaliter ⁊ faciat ip̃m diſtare ⁊ eſſe alibi ab altari quãdiu manet informatũ quãtitate nõ videt̃ ꝙ poſſit eſſe preſens in altari quacunq3 virtute: niſi forte dicat̃ ſic ꝙ ſicut eſſe extẽſuʒ ẽ effect⁹ formalis q̃ʒtitatis ⁊ tñ põt fieri ꝙ aliqd hẽat q̃ʒtitatem ⁊ ſit ſubm ei⁹: nec tñ erit extẽſũ ſm̃ oẽ illud qð ſubſtẽtat q̃ʒtitatẽ: ſed ſm̃ q̃ʒtitatẽ quã hẽt ⁊ materiã ⁊ h9: ſʒ non ſm̃ formã ſubalẽ: vt hõ: ſic nõ põt fieri qn corp⁹ xp̃i q̃ʒdiu habet q̃ʒtitatẽ ſm̃ illã q̃ʒtitateʒ diſtet ab alio q̃ʒto ſeꝑato: ſed poteſt fieri ꝙ ſm̃ ꝙ corp⁹ ſuba ẽ nõ diſtet ſʒ ſit p̃ñs. Et ſic ẽ in propoſito ꝑ ꝯuerſionem ſubẽ in ſubam non vt quãta eſt ſʒ vt ſuba eſt. Sed tunc ip̃a quãtitas nõ eẽt ĩ altari.

Nunc 3° tangenda ſunt quedam dubia circa predicta. Et videt̃ ꝙ ſi deus cõuerteret panẽ in corp⁹ Pe

triː ſicut ꝯuertit in corp⁹ xpi nõ propter hoc corpus Petri eſſet in loco panis: ſicut nũc ẽ corp⁹ xpi: qꝛ licet ꝑ illã ꝯuerſionem ſuba corporis Petri vt ſuba: ⁊ non vt q̄titas hr̄et habitudinẽ ad locũ: ſicut terminus alicui⁹ ibi prius locati: non tñ habitudinẽ realis preſentie: qꝛ non habet ſic habitudinẽ ſuper omne corpus: ſicut corpus Chriſti: ſed ſi data eſſet ei omnis poteſtas ſicut corpori Chriſti: tunc idem eſſet. ¶ Uel põt dici ꝙ hoc habet corp⁹ xpi nõ ratiõe poteſtatis: ſed rõne ꝯiũcte diuinitatis: ꝑꝑ quod ſi nõ eẽt quãtum: ipꝫ eſſet vbiqꝫ ſicut deus. Sꝫ ſola quãtitas que facit ipm eẽ hic impedit ipm eſſe alibi: quãuis nũq̃ deitas filij ſit ſine corꝑe: ſicut aĩa rõnalis eſt tota ĩ qualibet ꝑte corporis. Et q̄uis ipa exiſtẽs ĩ pede hẽat potẽtiã viſiuã nõ tamẽ habet eã in pede: qꝛ illa eſt determinata ad occulũ. Sꝫ potentiã itellectiuã ⁊ volitiuã ipa habet vbiqꝫ: ſic ꝙ nullius corpis eſt actus: Sic ſi deus aſſumpſiſſet angelũ ille fuiſſet vbiqꝫ per naturalẽ ꝯcõmitãtiã. Sic ḡ ſi ſit aliqd ĩ loco ad qꝺ corp⁹ xpi coniũctũ diuinitati habeat habitudinẽ nõ vt corp⁹ quãtũ ẽ: ſed ſolũ vt ſuba ẽ: ibi poterit eẽ cũ diuinitate ſua: ⁊ ĩ plurib⁹ locis ſimul: ſi plura talia habeãt habitudinẽ talẽ. Et ſic ẽ hic ꝑ ꝯuerſionẽ. ¶ Sed cõtra hoc eſt: quod dicit̃ de aĩa xpi ſeꝑata q̄ quãtitate nõ afficiebatur: ⁊ erat ꝯiũcta diuinitati. nec tñ ꝑꝑ h̓ erat vbiqꝫ ſꝫ tm̃ ĩ inferno. Alias nõ diceret̃ deſcendiſſe ad inferos. Sed poſſet dici deſcẽdiſſe ad inferos ſm ſpãlẽ effectũ quo illuminauit aĩas ſcõꝝ patꝝ exiſtẽtes in limbo. Et ſic nõ erat in celo: qꝛ nõ illuminauit angelos vſqꝫ ad reſurrectionẽ vel aſcẽſionẽ. Sꝫ per ꝯcõmitãtiã ⁊ eẽntie p̄ñtiaꝫ ex quo nuſq̃ erat diffinitiue: ſed eos videt̃ ꝙ vbiqꝫ erat ſicut de⁹: ſicut ĩtellect⁹ eſt vbiqꝫ in corꝑe cũ aĩa: lꝫ ſit ſpãliter pñs fantaſmati ĩ q̄m ab eo mouet̃. ¶ Sꝫ nõ eſt ſimile: qꝛ nõ eſt deitas affecta aĩa: vt nõ poſſit eẽ vbi nõ eſt illa: ſicut aĩa afficit̃ ſua potentia abſtracta. ¶ Alia aũt inſtantia eſt difficilior oĩb⁹ his: cũ oẽs ponãt hoc eẽ corp⁹ xpi ꝑ hoc ꝙ ꝯparat̃ vt ſuba non vt quãta: videt̃ ꝙ quãtitas corporis nõ poſſit eẽ hic realr̃: qꝛ q̄uis q̄titas xpi ſit idẽ ſuppoſito cũ deo qui eſt vbiqꝫ: ipa tñ qꝛ eſt de ſe determinata ad vnũ locũ non eſt in alio aliquo modo lꝫ nõ deſerat deitatẽ. Et ſimiliter lꝫ quãtitas xpi nõ deſerat corp⁹ xpi: qꝛ tñ ipa ſibi dtermĩnat locũ ĩ celo nõ ꝑꝑ hoc ipa erit alibi vbi ẽ corp⁹ xpi ꝑ modũ quo ipꝫ accipit̃ nõ vt q̄tũ. niſi dicat̃ ꝙ aliud eſt de humanitate xpi: aliud de diuinitate ex quib⁹ nõ fit vna eẽntia. nec ꝑ ſe nec per accidẽs: nec vna natura numero: licet ĩ eis ſit vna perſona. Et ideo põt eẽ pſona alicubi vbi non eſt vtraq̄ natura. ¶ Aliud ẽ de ſuba ⁊ accidẽte ex q̄bus per inherentiaꝫ fit vna natura ꝯpoſita: ita ꝙ vnũ ẽ in loco alteri⁹ ꝑ accñs: ita ꝙ vbicũqꝫ eſt vnũ ꝑ ſe: aliud ẽ ibi ꝑ accñs: ita ꝙ ſic ſuba corporis xpi ẽ ĩ celo ꝑ q̄titatẽ localr̃ ſic econuerſo q̄titas eius ẽ in altari ꝑ ſubam ſacr̄alr̃. ¶ Dicẽdũ ẽ ergo ꝙ datio oĩs p̄tãtis nõ dat corpori xpi ꝙ ſit vel eẽ poſſit pñs oĩ corpori. Nec ꝯſimilis virtus dat hoc ãgelo: qꝛ ſi ignis q̄ habꝫ virtutẽ ſuꝑ oẽ calefactibile. vel p̄m celũ qꝺ habet v̓tutem ſuꝑ oẽ alterabile ꝑuaret̃ ſuis q̄titatib⁹ nõ ꝑpter hoc ipoꝝ ſuba eẽt pñs realr̃ ſuis mobilib⁹ plus q̄ ante. Nec iterum coniunctio ad diuinitatẽ dat hoc ſibi etiã ſi eẽt nõ q̄tum. Nec hoc dedit anime in triduo: qꝛ ſicut quãtum: cuius albedo nõ eſt ei coextenſa niſi in ꝑte nõ facit ꝙ ſua albedo ſit vbicũqꝫ ipſum eſt: qꝛ non eſt ĩ illo loco vbi eſt pars non alba. ſic qꝛ nulla creatura coequatur deo in extẽſione virtuali rõne cuius ipſe eſt vbiqꝫ realiter preſens: quãuis aĩa vel angelus: aut corp⁹ vt ſuba ſit deo cõiũctũ nũq̄ ex hoc habet ꝙ ſit vel eſſe poſſit vltra q̄ coartatio ſue nature requirit. Sola ergo cauſa eſſendi corpus xpi in altari realiter eſt cõuerſio corporis preexiſtentis ibi localiter facta ĩ ipm: ſicut alias declarabit̃. ¶ Et licet ꝑdicta opinio non dicat ꝙ poteſtas data vel diuinitas cõiuncta hoc faciant: ſed ſola conuerſio. tamẽ in hoc deficit ꝙ non ſufficiẽter declarat quomodo cõuerſio hoc faciat. Si enĩ conuerſio nõ facit hoc: niſi qꝛ facit habere ordinẽ ad ſubam vt ſuba eſt: ſicut angelus nõ quãtus habet ordinẽ ad corpora iſtꝺ nõ ſufficit: qꝛ ſicut modo dictum eſt: ⁊ ĩ p̄. li. di. 37. Habitudo vel ordo motoris ad mobile quem habet angelus ad corpora nõ ſufficit ad hoc ꝙ dicat̃ eis eſſe preſens rõnalr̃. Et ita per hanc viã nõ ſufficienter patet modus ꝑ quẽ corpus xpi ſit realr̃ preſens. ¶ Ad argumentũ dicẽdũ. ꝙ ideꝫ corpus nõ põt eſſe in pluribus locis localr̃ ⁊ circũſcriptiue vl̃ diffinitiue: ſꝫ põt eſſe ĩ pluribus ſacr̄aliter ⁊ ĩ vno localiter ⁊ in alio ſacr̄aliter. Et hoc haberet corp⁹ Petri: ſicut ⁊ corpus Chriſti: ſi ita fieret conuerſio in ipſum dato ꝙ nec daretur ſibi omnis poteſtas: nec vniretur ſibi diuinitas. Et hec ſufficiant ad preſens de queſito.

Qõ II

Secundo queritur vtꝝ xp̄s ſit in altari totaliter. Et videt̃ ꝙ nõ ſit ibi ſm diuinitatẽ: qꝛ cũ brutum manducet corpus xpi manducaret diuinitateꝫ: qꝺ videtur abſurduꝫ. ¶ Contra. ſi vbicunq̄ ẽ xp̄s modo indiuiſibili ibi eſt tot⁹: ⁊ totum quicquid eſt xpi: ſic eſt in propoſito: ḡ ⁊c̃.

Reſpõdeo dicendum ꝙ xp̄s totus eſt hic: ⁊ totum quod eſt in xpo: totum quod eſt perſone nature diuine ⁊ humane: ſubſtãtialis ⁊ accidentalis: ſed ſolum corpus xpi ẽ ſub ſpẽ panis ex vi ſacr̄i: ⁊ ſolus ſanguis ſub ſpecie vini. Reliqua vero vtrobiqꝫ ſunt ex naturali cõcomitantia. Primum patet: quia quicquid ſignificatur ꝑ verba forme eſt in ſacramento ex vi ſacramenti: aliter eſſent falſa: ⁊ nihil plus: quia non agunt: niſi ſignificando. Unde directe non plus agunt q̄ ſignificent. Secundum patet: quia que abinuicem non ſeparantur vbi eſt vnum reliquum ex naturali concomitantia: ſaltem vbi eſt illud: quod non excedit ⁊ reliquum: quod dico: quia non vbicunq̄ eſt deus: eſt homo aſſumptus: ſed econuerſo: ſed ſic eſt in propoſito: ergo ⁊c̃.

De quantitate aũt quõ ſit hic ẽ vna ſingularis opĩo: q̄ p̄° recitabit̃ cũ ſuis annexis. Scꝺo inquiretur de his que opiniões implicat. ¶ Circa primum primo ponetur opinio cum ſuis motiuis. Secundo ponentur rationes ad principale quas faciunt pro. ⁊ contra. Tertio ponetur reſponſio ipſorum. ¶ Quantum ad primum dicunt iſti ꝙ corpus Chriſti poteſt eſſe in hoc ſacramento ſine quantitate: quanuis ſubſtantia ⁊ quantitas non ſeparentur ſecundum inherentiam vnius ad alterum: quia difficile videtur ꝙ quantitas ſit alicubi niſi modo quantitatiuo. Probant autem hoc multipliciter: pmo ſic quia non ſequitur. quantitas Chriſti non ſeparatur a corpore ſuo: ergo eſt cum corpore in ſacramento per concomitantiam. Sicut enim locus celi non ſeparatur ab eo ſm contactum: qui tamen propter hoc non eſt in ſacramento ſic videtur ⁊ hic. ¶ Secundo ſic. ceſſante cauſa ceſſat effectus: ⁊ ideo cum corpus Chriſti ſit hic propter ordineꝫ quem habet ad ſpecies: vt ſubſtantia non vt quanta: ergo eſt hic ſubſtantia ⁊ non quantitas. ¶ Tertio arguunt. ꝙ non ſequatur. deus facit ꝙ calidum preſens calefactibili non comparetur ei in ratione calefacientis ſuſpendendo actionem ⁊ retinendo calorem. ergo licet non faciat quantitatem corporis Chriſti in ſe indiuiſibilem: quia eſſet contradictio: poteſt tamen facere ipſaꝫ comparari ad ſpecies que ſunt extra modo indiuiſibili. hoc non ſequitur: qꝛ non eſt ſimile: quia quod ſequitur ad approximationem agentis ad patiens eſt aliquid abſolutum: quod deus poteſt impedire. Sed ſicut non poteſt facere ꝙ q̄litates vni⁹ rõnis adinuicẽ cõparate vna nõ ſit iferior alia vl̃ eq̄lis: ſic ẽt nec q̄titates ad ĩuicẽ q̄n vna ſit maior vl̃ mĩor aut eq̄lis. Quo facto: non ꝯpararet̃ ſilr̃ ad totũ ⁊ ad partẽ. ¶ 4° ſic. impoſſe eſt ꝙ q̄titas cõparet̃ q̄titati: modo nature icompoſſi: ſꝫ modus nature q̄titatis ẽ diuiſibilitas. ergo impoſſe eſt: ꝙ quantitas ꝯparet̃ modo idiuiſibili. Sed ſi q̄titas corpis xpi pñs eẽt ſpẽbus modo ſube: ꝯpararet̃ ad eas mõ idiuiſibili. ḡ ⁊c̃. ¶ His viſis ponẽde ſunt rõnes q̄ fiunt ad q̄ſtionem. pro. et ꝯtra. Cõtra ſunt due. p̄ma talis. Idẽ non põt eẽ maius ⁊ minus alio. ſed hoc ſeq̄retur ſi xp̄s eẽt totus in hoc ſacr̄o. ergo ⁊c̃. ꝓbatur minor: qꝛ xp̄s ſm veritatẽ maior eſt in ꝓpria q̄titate dimẽſionibus ſpẽruꝫ: ſed ſi eẽt corpus ſub ſpẽbus: nõ eẽt maior: imo minor: qꝛ cõtentũ nõ excedit cõtinens: imo excedit̃. ergo ⁊c̃. ¶ Scꝺa eſt talis. corpus rõne ſue q̄titatis ꝯparat̃ ad locũ circũſcriptiue: ſꝫ corpus xpi nõ eſt in hoc ſacrameto circũſcriptiue. ḡ non ẽ ibi q̄tũ ad q̄titatẽ. ¶ Rõ pro. eſt iſta. Ubi eſt ꝑs: ibi eſt totũ: niſi ab ĩuicẽ ſeꝑent̃: ſꝫ corpus xpi qꝺ eſt pars totius ſuppoſiti: eſt ĩ hoc ſacr̄o: nec ſeparat̃ a q̄titate ſua: nec ab alijs q̄ ſunt in xpo. ergo oĩa illa ſunt in ſacr̄o. ¶ Rñdent ad primã contra. quando dr̃: ꝙ xp̄s eſt maior ſpẽb⁹ ſacr̄i: veꝝ eſt ſm ſe. Qñ aũt dicit̃ ꝙ nõ ẽ maior qꝛ cõtentũ ⁊c̃. dicunt ꝙ hic ẽ mala imaginatio. Nõ enĩ chriſtus cõtinet̃ a ſpẽbus: quaſi ſpẽs ſint cõcaue: ĩfra q̄s ꝯtineatur corp⁹ xpi. ſed ſic ẽ ibi: vt nec eis cõmẽſuret̃: nec excedat nec excedat̃ per ꝯñs: ſed ſolũ p̄ſens eſt ſpẽbus abſqꝫ cõmẽſuratõe ſui ad eos. ¶ Ad 2m dicũt: ꝙ licet xp̄s ſit ĩ hoc ſacr̄o nõ tñ ẽ ibi rõne q̄titatis. qꝛ ſic eẽt ibi circũſcriptiue: ſꝫ ſolũ rõne ſubſtãtie. ⁊ ꝑ accidens ẽ ibi q̄titas: ſm modum ſube. ¶ Ad argumẽtũ pro. dicũt. tenẽdo modũ iſtũ. ꝙ ſicut nõ ẽ ſeꝑatũ corpus xpi a loco ſuo: ꝑ hoc ꝙ eſt in hoc ſacr̄o: cui tñ ꝓprius locus xpi nõ ẽ pñs: ita nõ oꝫ corpus xpi ſeꝑari a ſua q̄titate realr̃: lꝫ corpus xpi: ſit pñs huic: ⁊ nõ ſua q̄titas. Cũ ergo arguit̃. vbi eſt pars ibi ẽ totũ: niſi abĩuicẽ ſeparent̃: verũ eſt de his: q̄ ſunt in loco localr̃. Que aũt ſunt in loco per ſolã habitudinẽ ad locũ: lꝫ ſint ĩſeparata in eẽndo in ſe: p̄ñt tamen ſeꝑatiꝫ. ⁊ ſeorſũ alteri p̄ñtia eẽ. ſi vnuꝫ ſine alio hẽat habitudinẽ: queẽadmoduꝫ corpus xpi pñs eſt ſpẽbus: ꝑpter hitudinẽ cõuerſionis in ipm: nihil aũt alteꝝ eorũ: que ſunt ꝯiuncta ei realr̃: oꝫ habere hitudinẽ ad locũ talẽ: nec ꝑ ꝯñs fieri ei p̄ſens. ¶ Scꝺo ingrendũ eſt de iſtis duplr̃. p̄mo rñdendo ad rões quarte opinionis. ſcꝺo ingrendo de ſolõnibus q̄s dãt ad alias tres rões. ¶ Subſtinẽdo igit̃ opinionem cõem. ſ. ꝙ ſit ibi q̄titas modo idiuiſibili. qꝛ per modũ ſube. nõ ex vi ſacr̄i. ſed ex nãli cõcomitantia. ad rões eorũ eſt rñdendũ. Ad primã dõm: ꝙ nõ eſt ſile de ꝯtiguis: quorũ nõ ipa ſunt ſil: ſꝫ eoꝝ vltima ſunt ſil: nec vnũ locat̃ per aliꝺ. Unde ignis ⁊ aer nõ ſeꝑant̃ ſm cõtactũ: tamen ignis eſt in celo: ſicut in loco ĩmediato: aer aũt nõ: ſꝫ in ipſo igne. Aliud eſt de accidente ⁊ ſubo: quorũ vnũ per aliꝺ eſt in loco: ⁊ quorum vnũ cũ alio facit vnã nãm: ita ꝙ illud qꝺ ꝯuenit vni ꝑ ſe cõuenit alteri ꝑ accidens. Et eſt ꝯña talis. q̄titas xpi non ſeparat̃ ab eẽntia ⁊ nã corpis xpi: ſic nec albedo a q̄titate. ḡ cũ corpus xpi ſit in ſacr̄o per ſe: ibi erit q̄titas ꝑ accidens: ſicut vbi eſt q̄titas ꝑ ſe: ibi eſt ⁊ eius color per accidẽs. Nec ẽ ſile de loco ⁊ locante. q̄ differũt ꝑ eẽntiã ⁊ naturã: ⁊ ſubto ⁊ ſuppoſito. ⁊ vnũ eſt ex aliud ⁊ ſeꝑatum. vt dr̃. 4. phyſicoꝝ. ¶ Ad 2m põt dici. ꝙ ꝯſequentia ẽ nulla. qꝛ licet ceſſante cã ceſſet effectus in q̄tũ hꝫ. tñ qꝛ aliqd eſt cauſa vnius per ſe. ⁊ alterius ꝑ accidens: imo etiã calidũ qꝺ eſt cã calefaciẽdi ꝑ ſe eſt cã oppoſiti. ſ. frigefaciẽdi per accidẽs. iõ nõ ſeq̄t̃, ceſſat a caliditate ꝑ ſe. ḡ ceſſat a cãndo. Cõſtat. n. ꝙ ſubſtãtia nõ ẽ in loco cauſalr̃ vt ſuba ẽ. ſꝫ vt q̄ta: ita ꝙ q̄titas eſt cã eẽndi in loco: nõ tamẽ ꝑpter hoc ſequitur: ꝙ ſola quantitas ſube ſit ĩ loco: imo ipa q̄dẽ q̄titas eſt ĩ loco ꝑ ſe: ſuba vero per accidẽs. Et ſilr̃ qꝛ ſuba eſt ĩ ſacr̄o. vt ſuba ẽ nõ vt q̄ta ẽ: ꝑpter hoc ſeq̄tur. ꝙ q̄titas nõ ẽ hic ꝑ ſe ⁊ directe ex vi ſacr̄i. ſꝫ ſolũ ſuba. Non tñ ſeq̄t̃: q̄n q̄titas ſit hic cum ſuba. ex nãli cõcomitãtia. imo ſeq̄tur ꝙ ſit ex quo eſt idẽ ſubo. ¶ Ad 3m dõꝫ: ꝙ deus non põt facere q̄n q̄titas corporis xpi. alteri ꝯparata. non ſit maior. vel minor. vel equal̃. Unde q̄titas corpis xpi eſt mĩto maior q̄ quãtitas hoſtie. Sꝫ qꝛ quãtitas corporis xpi: nõ eſt in hoſtia per ſe. ſꝫ per hoc ꝙ ipa eſt in ſubo corporis xpi. iõ cũ ſuba corpis xpi ſit ĩ altari. ſolũ ĩfra circũferẽtiã hoſtie: ſicut ⁊ ſuba ꝯuerſa erat. iõ ſolũ ibi: ⁊ ñ ex ẽ q̄titas corporis xpi ſacr̄alr̃. Et ſicut aĩa ꝯiuncta eſt in loco ꝑ accñs rõne. ſ. q̄titatis ſui corporis: nec tñ ꝑpter hoc ei ꝯmẽſurat̃: qꝛ ei repugnat: ſic q̄titas eſt in hoſtia per neceſſariã ꝯcõmitantiã corporis: nõ tamen ꝯmenſuratur q̄titati hoſtie. qꝛ repugnat quãtitati ſm eẽ non q̄titatiuũ ꝯmẽſurari quãtitati ꝓut hꝫ modũ q̄titatis: vel ſicut aĩa cui repugnat ꝑ ſe circũſcribi. eſt tñ circũſcriptiue ĩ loco ꝑ q̄titatẽ: non ꝙ ipa immediate circũſcribat̃. ſed qꝛ ſua q̄titas circunſcribit̃. ⁊ ipa mediãte eſt in loco circũſcribente. Sic ecõuerſo q̄titas cui repugnat eſſe ĩdiuiſibile: eſt tñ modo indiuiſibili in ſacr̄o: per ſubaꝫ ĩdiuiſibilem: nõ ꝙ ipa in ſe habeat modum ĩdiuiſibilem. ſed qꝛ ſuba in qua eſt: vt ſic: hꝫ modũ ĩdiuiſibilem. qꝛ ſicut punctus tãgit lineã modo ĩdiuiſibili. ſ. ſm modũ ſuũ: nõ illius: ſic ſuba q̄ ſine quãtitate ꝯuertit̃. ⁊ per ꝯñs vt ĩdiuiſibilis: ꝯparat̃ ad ſuũ terminũ ĩdiuiſibilr̃. licet ille ſit diuiſibilis in q̄tum quãtitati ꝯiũctus. Et ſicut aĩa erat in loco ꝑ diuiſibile: modo diuiſibili. qꝛ mediãte ſua q̄titate occupabat locũ diuiſibilẽ ⁊ diuiſibilr̃: ſic ecõuerſo q̄titas xpi: ꝑ ei⁹ ſubaꝫ ſuccedentẽ mõ ĩdiuiſibili ſube ꝯuerſe ĩfra ſpẽs: erit ibi mõ ĩdiuiſibili. qꝛ ꝑ ſuã ſubaꝫ erit ibi pñs mediãte ĩdiuiſibili. Nõ. n. plus repugnat diuiſibili eẽ in loco ĩdiuiſibilr̃: q̄ econuerſo ĩdiuiſibili eẽ in loco diuiſibilr̃. Nec obſtat ſi dicat̃: potentia viſiua ĩheret aĩe: nec ꝑpter hoc eſt in pede vbi eſt aĩa. qꝛ aĩa excedit potentiã viſiuã: nec per eã tota terminat̃. ſed corpus xpi qꝺ rõne corporeitatis eſt in ſacr̄o: nõ excedit ſuã q̄titatẽ. vt poſſit eẽ alicubi ſine illa q̄ eſt ſuus termin⁹ ⁊ totalis. ¶ Ad 4m dõm: ꝙ veꝝ eſt deũ nõ poſſe facere de aliquo aliqd illi ĩcompoſſe. qꝛ ꝯtradictio eẽt. Iteꝫ bene eſt ĩcõpoſſe id qꝺ eſt diuiſibile in q̄tum hꝫ eſſe ĩdiuiſibile. ⁊ econuerſo. Sed id qꝺ ĩtrinſece ẽ diuiſibile: ꝯparari ad aliqd extra mõ ĩdiuiſibili: videt̃ poſſe etiaꝫ per nãm: ſm ꝙ dicunt ꝑſpectiui ſpẽm viſibilẽ que diuiſibil̓ ẽ vt ad oculũ apparet: modo ĩdiuiſibili ꝯparari ad ſpeculũ. tñ qꝛ vt dicũt recipit̃ in pũcto: tñ qꝛ ad diuiſionẽ ſpeculi multiplicat̃ in tanta quãtitate: ſicut prius: ſic punctus ad diuiſionẽ linee. Multo magis hoc eſt poſſe diuina v̓tute. Item ſicut q̄n ſpericũ tãgit in pũcto planũ: vel vnũ ſpericũ aliud in conuexo vtrũqꝫ eſt diuiſibile. ⁊ tñ adinuicẽ ꝯparata ꝯmenſurant̃ modo ĩdiuiſibili. qꝛ illud ſm qꝺ ſe contingũt eſt ĩdiuiſibile: ita q̄titas hoſtie ⁊ corpis xpi: licet ſint duo ĩ ſe diuiſibilia. qꝛ tñ adĩuicem cõparantur mediantibus duob⁹ indiuiſibilib⁹. ſ. ſuba panis ⁊ vini q̄ cõuerſa eſt. ⁊ ſuba corporis xpi: in quã conuerſa eſt: q̄ p̄me ſucceſſit: quoꝝ ꝯparatio adĩuicẽ huit mõꝫ ĩdiuiſibilẽ. iõ ⁊ iſta mediata mõ ĩdiuiſibili adĩuicẽ ꝯparant̃. ¶ Scꝺo ingrẽdũ eſt de ſolõnibus: quas dant ad tres alias rões. ¶ Solutio quã dant ad p̄mũ argumentũ eſt bona. qꝛ non ſeq̄t̃ ꝙ chriſtus ſit maius ⁊ non mai⁹. ſed ſeq̄tur ꝙ ſꝫ ꝙ eſt in celo ẽ maior hoſtia. ſꝫ aũt ꝙ eſt in hoſtia. nec eſt maior. nec mĩor. nec equal̃. qꝛ non eſt ibi modo q̄titatis per circũſcriptionẽ. ſed ꝑ conuerſionẽ. nec eſt ĩ concauitate aliqua. Preterea cum duo corpora ſint maiora q̄ vnũ: cuꝫ deus poſſit facere duo corpora eſſe in eodẽ loco: pari rõne ⁊ mai⁹ corpus eſſe in minori loco. Et ſi põt hoc localr̃: multo magis non localr̃. ſed ſacr̄aliter. ¶ Ad 2m etiã bene ſoluũt. qꝛ nõ ſeq̄tur ſi ñ eſt circũſcriptiue. ḡ nõ eſt h̓ ei⁹ q̄titas. ſꝫ tñ ꝙ non eſt h̓ q̄titas ꝑ ſe: ſꝫ ꝑ ꝯcõmitantiã ad corpus. qꝺ ẽ hic ꝯuerſiue. Non autẽ põt dici. ꝙ ſicut q̄titas xpi ẽ h̓ ꝑ ꝯuerſionẽ factã ĩ ſuũ ſubꝫ: ꝙ ſic cõ q̄titas hoſtie ſit ĩ celo ꝑ ꝯuerſioneꝫ ſui ſubi in illꝺ qꝺ ẽ in celo. qꝛ q̄titas hoſtie ſeꝑat̃ a ſuo ſubo ⁊ fit ſine ſubo. Et ſilr̃ ſi quãtitas xpi q̄ñ in ei⁹ ſubaꝫ ſuba panis ꝯuertit̃ ſe

parareť a ſubõ xpi.nõ eēt ĩ hoc ſacramẽto:ſicut nec aĩa fuiſ
ſet ĩ triduo:qñ erat ſepata.q̃uis ĩ hoc ſit diſſimile de aĩa ⁊ d̃
q̃ɜtitate:qꝛ aĩa nõ determinat ſibi locũ ſicut q̃ɜtitas.Unñ ſic̃
ĩ pcedẽti qõe dictũ ẽ.vbi ẽ aĩa ibi ſũt potẽtie abſtracte:q̃ nõ
d̃terminãt ſibi locũ.ñ aũt organice q̃ determinãt.ſic ẽt fa
cile ẽ dicere de oĩbus ñ q̃ɜtis:q̃ ſũt vnũ ſubõ cũ corpe xpi:ꝙ
ſint ĩ ſacr̃o p ɔcomitãtiã.Sɜ d̃ quãtitate q̃ determinat ſibi
ſitũ:ẽ difficili⁹.Diſſimile tamẽ ẽ vt ſup dictũ ẽ d̃ potẽtia quã
aĩa excedit:⁊ de q̃ɜtitate q̃ ẽ toral' termin⁹ corpeitatẽ ĩtra ſe
includẽs:vt niſi ſepareť nuſquã poſſit eſſe ſine ea. ¶ Ad ar
gumẽtũ ĩ ɔ̃riũ ꝑut ẽ ɔtra ſuã ſingularẽ opinionẽ nõ bene re
ſpõdet.Uerũ ẽ tamẽ ꝙ forma arguẽdi nõ valet:qꝛ ẽt loq̃n
do d̃ eẽndo ĩ.localr̃ maior ẽ falſa. Si.n.brachiũ meũ qđ eſt
ps mei ſit ĩ aq̃: nõ ſũ p hoc tot⁹ ĩ aq̃:ſɜ tñ ẜm illã pꝛtẽ: ⁊ tam̃
nõ ſũ ſepatus a pte illa.Sic poſſet dici ꝙ xp̃s nõ ẽ ſepatus a
ſuo corpe:nec tam̃ totus ẽ.vbi ẽ ſuũ corpus:ẜ alias ſui ptes:
licet ſit ibi ẜm ptẽ:q̃ ẽ corp⁹.ſicut tot⁹ xp̃s ẽ vbiq̃ɜ:nõ tam̃ to
tũ corp⁹ xpi:nec ip̃e ẜm totũ ſui.ſɜ ſolũ ẜ deitatẽ.Sɜ ſua ſo
lutio nõ videť valere:qꝛ licet ɔiũctoꝝ ẜm rẽ:vnũ poſſit ha
bere hitudinẽ realẽ ad aliq̃d extrĩſecũ:ad qđ aliđ nõ habet:
ĩmo nullã vel ɔ̃riã:ſicut q̃ɜtitas hoĩs:⁊ q̃ɜtitas rei ĩaĩate ſũt
equales.ſubſtãtie vero ſũt ĩeq̃les.tamẽ ɔiũctoꝝ ẜ rẽ ĩſepa
bilr̃ ẜm q̃lɜ ptẽ ſui:ꝙ vnũ ſit realr̃:vbi aliđ nõ ẽ realr̃: ⁊ ſit
realr̃ pñſẽs:vbi aliđ realr̃ ẽ abſẽs:⁊ diſtãs:quãdo ſũt equal'
ambit⁹:⁊ maxĩe ꝙ ɔtẽtũ ſit cũ ɔtinẽs idẽ ſuppoſito: ⁊ vbi ñ
ẽ ipſũ ɔtinẽs:videť abſurdũ.Et ſic ẽ ĩ ꝓpoſito:qꝛ ſi corp⁹ xpi
non hr̃et hitudinẽ ad ſpẽs:niſi ſicut ſignatũ ad ſignũ: ⁊ non
eẽt ibi niſi ſicut ĩ ſigno: nullũ ĩcõueniẽs eẽt: ibi eẽ corp⁹ xpi
ſine q̃ɜtitate:ſicut ſpẽs aliqua repñtat ſubam:q̃ nõ repñtat
ei⁹ q̃ɜtitatẽ:⁊ ſpẽs ĩtelligibil' vle ſine ſingularib⁹:a q̃b⁹ tam̃
nõ ſepať.Sɜ ꝙ corp⁹ realr̃ ɔtẽtũ ĩfra ſuã q̃ɜtitatẽ: ⁊ limita
tũ ⁊ terminatũ p eã:illa nõ derelicta:ſɜ manẽs ſic ea affectũ
ĩfra eã ĩcluſũ ⁊ diffinitũ poſſit eẽ realr̃ pñſẽs alicubi ex̃ eam ⁊
ſine ea:vr̃ ſilẽ ydeis plõnis:q̃ poſuit vlĩa ſepata ẜ eẽ:q̃ tam̃
ponebat eẽ ſubam corpaliũ.Et iđ nõ valet. ¶ Ad argumen
tũ ĩ oppoſitũ dicẽdũ ꝙ nõ ſequiť:qꝛ ẽt de⁹ ẽ ĩ feno qđ aſin⁹
comedit per eſſentiam:preſentiam:⁊ potentiam,⁊ tamẽ de⁹
ab aſino non comeditur.ideo ⁊c. Qõ. III.

QUeritur 3° vtrũ xp̃s ſit ĩ ſacr̃o altaris
localr̃.Et videť ꝙ ſic: qꝛ por
tať de loco ad locũ. ¶ Cõtra: qꝛ ſedet a dex
tris dei.ğ nõ ẽ alibi localr̃. ¶ R̃.circa iſtaɜ
qõnẽ ſũt tria vidẽda.prĩo ꝙ nõ ẽ ĩ altari:nec
vbi ſũt ſpẽs circũſcriptiue:nec p ɔſequẽs lo
calr̃ .ſcđo ꝙ nõ diffinitiue.⁊ tertio ꝙ moueť
⁊ q̃eſcit p accidẽs ad motum ſpecierum ⁊ q̃etẽ localem p
ſe ẜm eẽ reale:⁊ ſacr̃ale qđ habet in ſpeciebus.

Primũ breuiter ꝓbať ſic:qꝛ ſi eẽt circũſcriptiẽ ⁊ localr̃
vbi ſũt ſpẽs:tũc ɔmẽſuraret ⁊ nõ eẽt tot⁹ ĩ q̃lɜ
pte:cũ tñ ſit:ſiue ĩtegre ſint ſpẽs:ſiue diuiſe:qꝛ q̃uis exiſtẽs
ibi ſit q̃ɜt⁹.eſt tñ ibi mõ ſubatiuo.i.ĩdiuiſibilr̃:⁊ nõ mõ q̃ɜtita
tiuo.vt diciť de ɔſecra.di.2.c.ſinguli.

Secundũ ẽt ꝓbať.ſ.ꝙ nõ ſit ibi diffinitiẽ ꝓpꝛie: puta
ꝙ ita ſit ĩ iſto altari:ꝙ nõ ĩ alio: qꝛ ſicut xp̃s
ẽ diffinitiẽ:vbicũq̃ɜ ẽ ſua q̃ɜtitas circũſcriptiẽ q̃ ad diffinitio
nẽ localẽ:ſic ip̃e diffinitiẽ ẽ:vbicũq̃ɜ ẽ q̃ɜtitas pãis ⁊ vini ĩ ſe
cõuerſi circũſcriptiẽ:q̃ ad diffõeɜ ſacr̃alẽ. vnde ſi ĩ vno ſolo
altari ẽ ɔuerſio facta ſacramentaliter: in illo ſolo ẽ ſacramẽ
taliter.ſi facta ẽ ĩ mille:erit ĩ mille ſacramẽtalr̃.

Circa 3m.articulum ꝓcedeť ſic:qꝛ p° ꝓbabiť ɔ̃ ip̃a. ſcđo
poneť ĩpugnatio quorũdã.tertio rñdebiť ad illa.
Qꝛ aũt corp⁹ xpi.ẜ eẽ qđ hẽt ĩ ſacr̃o:muteť ⁊ moueat ſaltẽ p
accidẽs ꝓbať ſic:qꝛ illđ qđ ĩcipit eẽ realr̃ : vbi pri⁹ nõ erat p
aliq̃d ĩ ſe realr̃ factũ.i.ad ſe mutatũ:vl' ĩ ſe ɔuerſũ : illđ ẽ mo
tũ realr̃ ẜm realitatẽ eẽndi:q̃ ibi erat.ſic ẽ ĩ ꝓpoſito.ergo ⁊c.
¶ P̃.ſicut ñ obſtãte ſua ĩpaſſibilitate:põt eẽ mutabile d̃ lo
co ad locũ:⁊ ĩcipit eẽ localr̃ vbi pri⁹ nõ erat: ſic nõ p̃iudicat
ſue ĩpaſſibilitati:ſi ĩcipit eẽ realr̃ pñſẽs vbi pus nõ erat:qꝛ nõ
pl⁹ fit ĩ eo p iſtã nouã pñtiã:q̃ɜ fieret realr̃ p nouã circũſcri
ptõeɜ.Sicut ğ diceret mot⁹ localr̃:ſi ĩcipet eẽ circũſcriptiẽ
vbi pri⁹ nõ erat:ſic põt dici mot⁹ ſacr̃alr̃:qꝛ ẽ ſacr̃alr̃ vbi pri⁹
nõ erat:lɜ motũ localr̃ deſinat eẽ vbi pri⁹ erat:nõ aũt motũ
ſacr̃alr̃. ¶ P̃.videť ꝙ poſſet dici realr̃ mutat⁹:qꝛ ẽ ſubɜ rea
lis mutatõis:⁊ modũ eẽndi realẽ hɜ: queɜ pri⁹ nõ hẽbat.ita
enĩ realr̃ ẽ ĩ ſacr̃o:ſicut ẽ ĩ celo.Unñ ſicut eẽ localr̃ alicubi:ẽ ĩ
eo modus realis eẽndi:ita eẽ ĩ ſacr̃o.Et ſic̃ ſi ĩcipit eẽ localr̃
vbi pri⁹ nõ erat: ẽ ĩ eo facta mutatio realis: qꝛ ſe hɜ alr̃ nũc
q̃ɜ pri⁹.qđ tamẽ nõ p̃iudicat ſue ĩpaſſibilitati:qꝛ p hoc nihil
mutať de abſolutis ĩ eo:ſic ĩ ꝓpoſito. ¶ Nec valet ſi dicať
de⁹ ĩcipit eẽ d̃ nouo ĩ mũdo realr̃:cũ pri⁹ nõ eẽt:ſine ſui mu
tatione.nã deus nõ ĩcipit eẽ ĩ re p mutatõeɜ rei ĩ ſe:ſic̃ corp⁹
xpi.Unde cũ realr̃ res ĩ corp⁹ xpi ɔuertať:⁊ p hoc corp⁹ xpi
hic eẽ ĩcipiat.nõ videť abſurdũ dicere corp⁹ xpi mutatũ:cũ
hoc ſit min⁹ q̃ɜ ſi localr̃ mutareť. ¶ P̃. corruptis ſpẽb⁹ d̃ſi
nit ibi eẽ.Et cũ oĩs corruptio ſit q̃dã mutatio:cũ eẽ qđ habe
bat ibi eẽt qđdã eẽ reale:⁊ nõ tñ relatio rõis. ſic̃ ẽ ſignatũ ĩ
ſigno:ſicut quãdo aliq̃d deſinit eẽ ĩ loco:ipſũ vbi corrũpiť:⁊
ẽ realis mutatio:ſic vbi ſacr̃ale generať qñ hoſtia ɔſecrať:⁊
corrũpiť qñ hoſtia corrũpiť.Et cũ corp⁹ xpi ẜ ſubaɜ ſit ſubɜ
iſti⁹ vbi ſacr̃alis:ſicut ei⁹ q̃ɜtitas ẽ ſubm ſui vbi nãlis:videť
hic ſicut ibi eẽ quedã mutatio:cui⁹ ſubm ẽ ſuba:⁊ p ɔſequẽs
ẽ mutata:ſe hñs alr̃ nũc q̃ɜ pri⁹:ẜ tale vbi extrĩſecũ . ¶ Si
dicať ſic̃ aliq̃ dicũt:ꝙ trãſlatis ſpẽb⁹ ĩcipit eẽ: ⁊ deſinit ſine
ſui motu:veꝝ ẽ ẜm eẽ locale ⁊ nãle:ſɜ nõ ſine ſui motu ẜ eẽ
qđ hɜ ĩ ſacr̃o: qꝛ exquo ip̃m eẽ ĩ ſacr̃o mutať:p cõſequẽs cor
p⁹ xpi ſubm illi⁹ eẽ:mutať ſubiue ſicut terminatiẽ.Et qñ di
cũt ꝙ nõ ẽ pñs loco.niſi qꝛ ẽ pñs ſpẽbus exñtib⁹ ĩ loco.veꝝ
ẽ.Et qñ ſubiũgiť ꝙ eãdẽ rationẽ pñtiẽ hɜ ad ſpẽs motas:et
q̃eſcẽtẽs:verũ ẽ.Sɜ pp hoc nõ ſeq̃ť quĩ ad motũ eaꝝ moue
ať:⁊ ad q̃ẽtẽ eaꝝ q̃eſcat:ẜ eẽ qđ hɜ ĩ eis:ſic̃ color ẽ ĩ q̃ɜto mo
to ⁊ q̃eſcẽte eodẽ mõ.ſ.p ĩherẽtiã:q̃ ĩherẽtia ñ variať p motũ
ſubi:nec p q̃etẽ.tñ qꝛ ad motũ ſubi accidit ipſũ colorẽ diſta
re ⁊ appropinq̃re:pñſens ⁊ abſcẽs eẽ:dr̃ moueri p accñs. ita ẽ
ĩ ꝓpoſito. ¶ Nec ẽ ſilẽ qđ adducũt de deo q̃ ĩcipit eẽ ⁊ deſi
nit alicubi pp ğñatõeɜ ⁊ corruptõeɜ ſine ſui mutatõe.nã de
us nõ ẽ diffinitiue ĩ loco ſic hic ꝙ nõ alibi.ĩmo ĩ oĩ qđ ẽ dẽ ẽ.
Sɜ corp⁹ xpi ſic̃ ẽ localr̃ vbi ẽ ſua q̃ɜtitas:ita ẽ diffinitiue ſa
cr̃alr̃ vbi ẽ q̃ɜtitas ſube ĩ ip̃m ɔuerſe.Et qꝛ ĩ multis locis pt
eẽ ſil' iſta ɔuerſio.iđ nõ ẽ diffinitiẽ ĩ vno loco ɔuerſionis:ſic
ꝙ nõ ĩ alio.Sɜ locũ ſube ɔuerſe ſic ſibi diffinit:ꝙ ẽ vbi erat
qđ ĩ ipſũ ɔuerſũ ẽ ⁊ nõ alibi:rõe cui⁹ diffinitõis moueri põt.
¶ Sɜ quidã negãt minorẽ dicẽtes ꝙ corpus xpi eſt ſolũ pñs
hoſtie ex vi ſacr̃i.ſɜ ad locũ hoſtie nullã pñtiã hɜ : rõe qua ẽ
ĩ hoc ſacr̃o:qꝛ p aliã rõeɜ cõpanť ſpẽs ad locũ :⁊ corpus xpi
ad ſpẽs:vt ad ſacr̃m.Et iđ manentibus ſpeciebus q̃uis trã
feranť de loco ad locũ:corpus chriſti qđ ẽ pñs eis ſp eſt vbi
erat. ¶ Sɜ pp hoc nõ eſt neganda minor.iđ ꝓbať ſic:qꝛ qñ
aliq̃s cõmunicat corpus chriſti eſt ĩ ore eius ⁊ ĩ ventre eius.
⁊ realr̃ ſuſcipit corpus chriſti:⁊ ſic ĩcipit eẽ vbi pri⁹ nõ erat.
vnde apl's.Panem quem ſumim⁹ ⁊c.Et q̃ mãducat ⁊ bibit
⁊c.Mãducatio aũt eſt motus quidã.Et ſic eſt vbi prius nõ
erat.Et qñ ablatũ eſt de altari iã plus ibi ñ eſt. ¶ Unde ad
rõem ſuã dđm ꝙ licet corpus chriſti nõ ſit pñs niſi ſpeciẽb⁹
ĩmediate:tam̃ ipſis mediãtibus eſt pñs illis q̃bus ille ſunt
preſẽtes. Et exquo ĩſepabilr̃ ɔcomitať:ſequiť eas quocũq̃ɜ
vadãt.Unde licet corpus chriſti trãſlatis ſpẽbus ſẽper ſit
vbi erat:loquẽdo de loco ĩmediato:qꝛ eſt ĩ ſpeciebus :ſicut
prius erat.tam̃ loquẽdo de loco remoto ⁊ cõi:ẽ vbi prius ñ
erat:⁊ non ẽ vbi erat .ſicut q̃ ẽ ĩ naui ſẽper eſt vbi erat ſi de
ſua ſede non ſe moueat q̃ɜtũ ad nauẽ. qꝛ ĩ eadem pte nauis
vbi prius.ſed reſpectu aque vl' ripe exquo nauis mota eſt.ẽ
vbi prius non erat.⁊ non ẽ vbi prius erat.a ſimili ĩ ꝓpoſito

eſt de eẽ ſacr̃ali : ſicut ibi de eẽ locali.nã corpus chriſti ẜm
eẽ ſacr̃ale:ſic ẽ in altari:ꝙ nõ eſt in celo:ĩmo ẜm illud eſſe:
realr̃ eſt abſẽs ⁊ diſtãs a celo:⁊ realr̃ pñs ⁊ ꝓpiquũ altari.
ergo ẜm tale eẽ cõpetit ei motus ẜm ꝙ diffinit ſibi locũ.⁊
ſi nõ quo ad circũſcriptionẽ ⁊ ſitũ:ſaltẽ quo ad realeɜ pre
ſentiã.vt nõ dicã ꝓpiquitatem q̃ ſonat ĩ q̃ɜtitatis moduɜ:
qꝛ nõ eſt hic modo q̃ɜtitatiuo ¶ Si dicať ꝙ ad motũ lo
calẽ requiriť deẜtio primi loci ⁊ adeptio ſcđi.vnde qđ mo
ueť a loco ad vacuũ:vl' a vacuo ad locũ:nõ moueť localr̃:
licet poſſit dici motũ a loco vel ad locũ:⁊ per ɔſequens fa
cta ɔuerſione nõ põt dici mutatus:qꝛ non deſinit eẽ ĩ celo:
⁊ corruptis ſpeciebus non ẽ mutat⁹:qꝛ nõ ĩcipit per hoc eẽ
alicubi.ſicut creatũ ĩ loco vel annullatũ ĩ loco:nõ ẽ motũ
localr̃:licet ĩcipiat vel deſinat eſſe ĩ loco realr̃ .Dđɜ ꝙ ſal
tem qñ hoſtia ɔſecrata trãſferť de loco ad locũ corp⁹ xpi
ɔcomitãs:põt dici moueri ſacr̃alr̃:qꝛ deſerit primũ locũ ſa
cr̃aleɜ:⁊ hɜ nouũ locũ ſacr̃alẽ:ĩmo ẽt per nouã cõuerſionẽ
⁊ nouã corruptionẽ ſpecierũ põt dici motũ eẽ ſacr̃alr̃:qꝛ ñ
ſolũ diciť mutari illud qđ de vno eẽ trãſit ad aliud:ſɜ etiã
illud qđ trãſit de nõ eẽ ad eẽ ⁊ de eẽ ad nõ eẽ:ſic̃ aer cũ de
tenebroſo fit lucidus ⁊ ecõuerſo.Similiter motũ de loco
ĩ vacuũ vel ecõuerſo põt dici mutatũ accipiẽdo vel perdẽ
do vbi nouũ:ſic ĩ ꝓpoſito corpus xpi nouũ eẽ ſacr̃ale acq̃
rẽdo ⁊ nullũ perdẽdo.⁊ ſimilr̃ eẽ ſacr̃ale perdẽdo ⁊ nullũ
acq̃rẽdo mutať realr̃.cuɜ illđ eſſe ſit v̈a res vel realis mo
dus eẽndi. Nec ẽ ſimile de illo qđ creať vel annullať ĩ lo
co:qꝛ qđ creať nõ p̃exiſtit.⁊ qđ annullať nõ remanet . Qɜ
aũt ad verã mutationem idẽ numero ſubſterni vtriq̃ɜ ter
mino.Hic aũt corp⁹ xpi idẽ numero p̃exiſtit ɔuerſioni et
remanet poſt corruptionẽ . Qđ ergo dicũt doctores ꝙ nõ
mutať.verũ ẽ p ſe:ſɜ per accidẽs mutať:ſic̃ diciť.5.phy.ꝙ
relatio noua realis aduenit alicui nulla mutatione facta
ĩ ip̃o veꝝ eſt p ſe ſɜ p accidẽs ſic:qꝛ hɜ modũ eſſendi realẽ
quẽ prius nõ habebat. ¶ Sɜ qꝛ cõis opinio eſt ĩ ɔ̃riũ:ꝙ.ſ.
ſine ſui mutatione corpus xpi ĩcipit eẽ ⁊ deſinit ĩ altari. iđ
cõtrariũ ſine aſſertiõe ĩquiſitiue dictũ accipiať . Sɜ quin
moueať p accidẽs ad motũ ſpẽꝝ nõ vr̃. ¶ Contra ea que
dicta ſũt arguiť tripliciter.primo ſic.Quãdo aliq̃ duo ita
ſe hñt ꝙ non ſũt vnũ ẜm ſubiectũ:nec ſe habent vt conti
nens ⁊ ɔtentũ:nec habent colligationem vl' ɔtactũ .nullo
mõ vno moto moueť alteꝝ.ſed corp⁹ xpi ⁊ ſpecies ſacr̃i ñ
ſũt vnũ ſubõ:nec vnũ ɔtineť ab altero:nec hñt colligatio
nem.nec ſe tãgũt.ergo ad motũ ſpecieꝝ nullo modo nec p
ſe nec p accidens ſequiť motus corporis xpi.Maior patet
ĩducendo ĩ omnes modos ẜm quos vno moto mouetur
aliud.minor patet ex eoꝝ dictis. ¶ Scđo ſic.vnũ ⁊ idem
non põt moueri ſimul motibus oppoſitis maxĩe qñ vterq̃ɜ
motus ɔuenit eidem eodem modo.ſed illđ ɔtigeret ſi cor
pus chriſti moueret ad motum hoſtie.ergo ⁊c.minor ꝓbať
qꝛ vno leuante hoſtiã:alius deponit aliã. Si ergo corpus
chriſti moueret ad motum hoſtie.ſimul moueretur ſurſũ
⁊ dorſũ. ¶ Tertio ſic.qꝛ ſi cõp⁹ xpi moueret mota hoſtia:
eadem rõe frãgereť fracta hoſtia:ſed hoc eſt faſum.ergo ⁊
primum. ¶ Sed dicendum ad primum ꝙ maior eius in
naturalibus non habet ĩſtãtiam.ſed ſimpliciter falſa eſt ĩ
ꝓpoſito. quia ſi aliqua duo non ſe habent aliquo illorum
modorum quos ponit.ſi tamen ſe habeant per cõcomitã
tiam inſeparabilem.ſic.ſ.ꝙ non ſolum vbicũq̃ɜ eſt vnum:
⁊ reliquum.ſed vbicunq̃ɜ vnũ incipit eſſe localiter ibi aliđ
incipit eſſe realiter preſens:cum prius realiter eſſet abſẽs.
⁊ vbicunq̃ɜ vnum deſinit eſſe localiter.aliud incipit ibi re
aliter eſſe abſens.cum prius realiter eſſet ibi preſens.tunc
verũ ẽ ꝙ ad motũ vni⁹ p ſe moueť aliđ p accñs . Moueri
.n.d̃ loco ad locũ ẽ realr̃ d̃ẜere p⁹ locũ ⁊ realr̃ petẽ ſcđɜ lo
cũ:q̃uis vt dcm̃ ẽ ẜ q̃ſdã alteꝝ ñ ſufficiat:qꝛ corp⁹ qđ d̃ no
uo creať hɜ nouũ locũ.nec tamẽ eſt realr̃ motũ.Et ſilr̃ qđ
de nouo generať ⁊ ecõuerſo.qđ de nouo corrũpiť perdit
locũ quẽ hẽbat.nõ tamẽ eſt localr̃ motũ.Sɜ corp⁹ xpi da
to ꝙ nullo modoꝝ quos ponũt ſe haberet ad ſpẽs .tamen
hɜ ſe ad eas ẜm huius ɔcomitãtiã ĩſeparabilẽ.ergo ipſum
moueť p accidẽs ad motũ illaꝝ per ſe.Unde dato ꝙ cor
pus xpi nõ poſſit dici motũ localr̃ ſacr̃alr̃:quãdo de nouo
ɔſecrať:qꝛ licet habeat locũ quẽ prius nõ habebat.ñ tam̃
deſerit p̃mũ locũ.⁊ ſimiliter dato ꝙ non poſſit dici motũ
quando ſpecies corrumpitur.quia licet deſinat eſſe hic nõ
tamen propter hoc deſinere incipit alibi eſſe cum vtrũq̃ɜ
requiratur:tamen quia per motum localem ſpecierum de
ſinit eſſe in primo loco ſpecierum: ⁊ incipit eſſe ĩ ſcđo loco
eaꝝ videtur eſſe motũ.ẜm illud eſſe locale qđ habet in ſa
cramento. ¶ Ad ſcđm dicendũ ꝙ idem ẜm idem eſſe nu
merale non poteſt moueri diuerſis motibus.ſed ẜ diuer
ſa ſic.Sicut.n.ẜm vnaɜ manũ poteſt homo moueri ſurſũ
⁊ ẜm aliam deorſum.ſic ſi vna manus poſſet eſſe dextra et
ſiniſtra ẜm eſſe dextrũ poſſet leuari ⁊ ẜm ſiniſtrũ deponi.
Cũ enĩ motus localis fũdetur ĩmediate non ſup illud qđ
eſt ĩ loco:ſɜ ſup ipſũ eſſe ĩ loco: ſi vnũ ⁊ idẽ habet duo eſſe:
poterit habere duos motus. Igitur ẜm vnam hoſtiam ñ
diuiſam ĩ qua xp̃s hɜ vnũ eſſe ſacr̃ale numero.non poteſt
idem moueri motibus oppoſitis :ſed ẜm duas hoſtias in
quibus habet duplex eſſe ſacr̃ale ẜm numerum ſic. Qꝛ ãt
in diuerſis hoſtijs corpus xpi habeat duplex eẽ ſacr̃ale ẜ
numerũ.licet vnũ ẜm ſpeciẽ ꝓbať:qꝛ que ſunt vnũ ẜm eẽ
numerale:ſimul generanť ⁊ corrũpuntur.Sed corpus xpi
ſeorſũ ĩcipit eẽ ⁊ d̃ſinit ĩ locis diuerſaꝝ hoſtiaꝝ:ẜ ꝙ diuer
ſis temporibus ɔſecrantur ⁊ corrumpunť.ergo ſunt ibi di
uerſa eẽ:⁊ per cõſequẽs cõtrarij motus poſſũt in eſſe.Qꝛ ãt
ſimul incipiat eẽ in pluribus hoſtijs:que ſimul a pluribus
vel ab eodem conſecrantur hoc accidit.Similiter motus
⁊ quies non pñt cõuenire eidẽ ẜm eũdẽ modũ eẽndi. et ẜ
idem eſſe ĩ. Sed ſuppoſito ꝙ aliquid habeat eſſe ĩ plurib⁹
locis: nihil ꝓhibet ipſũ moueri ẜm vnum locũ ⁊ manere
ẜm aliũ. Et ſic ſuppoſito ꝙ xp̃s nõ ſit localiter per ſe niſi
ĩ celo:ĩpoſſibile eſt ꝙ per ſe localiter moueatur ⁊ quieſcat.
Et ſilr̃ ſuppoſito ꝙ non ſit ſacr̃aliter niſi in vno altari.ĩpoſ
ſibile eſt ꝙ ẜm eſſe ſacramentale moueatur ⁊ q̃eſcat.Sɜ
ſi eſt ĩ celo localiter.⁊ ĩ altari ſacramentalr̃ poterit diſcur
rere per celũ:⁊ quieſcere in altari:⁊ poterit quieſcere in ce
lo.⁊ portari per vicũ ad infirmum.Et ſi eſt ĩ multis altari
bus ſacramentaliter poterit in vno quieſcere ⁊ in aliomo
ueri: ſicut ſi ẜm pede ego ſũ in aqua:⁊ ẜm manum in aere:
ẜm vnum poſſum moueri:⁊ ẜm alterum quieſcere.Et idẽ
eſſet de ſola manu ſuppoſito ꝙ ipſa poſſet eẽ in diuerſis lo
cis. ¶ Ad 3m dđm ꝙ non ſequitur:mouetur mota hoſtia:
ergo frãgitur fracta hoſtia:quia ad motum localeɜ ſufficit
ꝙ aliq̃d deſerat locum quem prius habebat:⁊ accipiat lo
cum nouum quem prius non habebat.Tunc eniɜ ſic̃ dice
batur prius eſſe in loco:⁊ nunc in loco dicitur motuɜ de lo
co ad locum:quia mutari non eſt aliud q̃ɜ aliter ſe habere
nunc ⁊ prius ẜm vnumquodq̃ɜ genus mutationis.Unde
aliter ſe habere ad locum q̃ɜ prius:eſt mutari ẜm locum.
Unde cum corpus chriſti dicatur eſſe in illo loco vbi ẽ ho
ſtia realiter ⁊ preſentialiter ⁊ ſi non localiter:ſicut illi qui
dicunt angelum eſſe in loco diffinitiue dicunt eum mouẽ
ri localiter:quia ĩcipit eſſe realiter abſens cui erat realiter
preſens:⁊ econuerſo:q̃uis non ſit alicubi localiter :ſed dif
finitiue: ſic exquo ad motum hoſtie corpus chriſti incipit
eẽ ⁊ deſinit eſſe in loco. ⁊ reali preſentia ⁊ abſentia conue
nit ei:ſic moueri de loco ad locum ad motum hoſtie: ſicut
eſſe in loco ad poſitionem hoſtie.Sed ad fractionem non
ſufficit ꝙ ipſum qđ erat in vno loco:fiat in pluribus.cũ ẽt
in vacuo fractio eſſe poſſit. ſed ꝙ id qđ erat vnũ continuũ
⁊ integrum per violentiaɜ diuidatur in partes:quaꝝ q̃libɜ

ſit minoꝛ toto. Et qꝛ hoc realr̄ cōpetit q̄ꝫtitati hoſtie. ideo q̄ꝫtitas illa que perdita ſua itegritate ī minutas partes diuiditur vere frāgitur. Sed ſic nō eſt de coꝛpoꝛe xp̄i ⁊ eius q̄ꝫtitate qꝺ manet itegrum ⁊ iſciſſum cū ſit ipaſſibile: ⁊ eſt totū integrum ī qualꝫ parte hoſtie fracte: ita ꝙ nō ſolū ī ſe ē integer. imo itegro mō ſacr̄ali eſt in pte fracta: ſicut erat in itegra. ideo nec ſm̄ ꝙ eſt ī ſe. nec ſm̄ ꝙ eſt in hoſtia frangitur. Sed ſi ad fractionē hoſtie: xp̄s in ſe manēs iteger nō eſſet ſm̄ ſe totuꝫ in qualibet parte: ſed ſm̄ partē tantū: tūc haberet coloꝛem: ꝙ ſicut ad motū hoſtie mouetur non ſꝫ eſſe locale qꝺ habet in celo. ſed ſm̄ eſſe ſacr̄ale qꝺ habet in ſacr̄o: ſic ſm̄ fractioneꝫ hoſtie frangeretur ⁊ ipſe: nō ſm̄ eē nāle qꝺ habet in ſe: ſed ſm̄ eſſe ſacr̄ale qꝺ habet in alio. Et forte talē fractionē itellexit Berengari⁹ fieri ī coꝛpoꝛe chꝛiſti ſꝫ eſſe ſacramentale: non naturale. ¶ Et his patet ſolutio ad argumentum in oppoſitum. Qō. IIII.

Queritur 4°. vtꝝ xp̄s ſit ī altari viſibiliter. Et videtur ꝙ ſic. qꝛ aliquādo apparet ī ſpecie pueri: vel carnis crude: vel ſāguinis. ¶ Contra. qꝛ fides ē ꝺ non viſis. Et ꝓpter hoc dicitur myſterium fidei: qꝛ aliꝺ ibi videt̄ ⁊ aliud credit̄. ex̄. eo. cū marthe. ¶ R°. tria ſūt videnda. pꝛimo vtrū videat̄ oculo coꝛꝑali. ſc̄ꝺo vtꝝ oculo mentali. tertio ꝺ ſpē viſibili apparēte aliqͩ dicet̄ ꝑp argumēti ſoluͦnē.

Quantum ad pꝛimū ſūt. 5. ꝯcluſiones. ¶ Pꝛima ꝙ oculo coꝛpoꝛali moꝛtali nō videtur ſm̄ ꝙ ē ibi. Et ratio ē. qꝛ velatū ē ſpēb⁹ opacl. vltra quas acies viſus figi nō pōt: ēt ſi eēt ibi localr̄ q̄ſi ī poꝛis vel cōcauitate ſicut medicina cooperta nebula non videtur. ¶ Sc̄ꝺa ꝯcluſio ē. ꝙ nec ēt videt̄ oculo ī moꝛtali beate virginis. dato ēt ꝙ opacitas mediꝫ iterpoſiti ñ ipediret viſū oculi gloꝛificati vt ꝙ exiſtētes ī celo ſine motu: viderēt dānatos in iferno ñ obſtāte opacitate terre. qꝺ foꝛte eēt poſſibile ſi ñ ab obiecto ſpeciē recipit oculus: ſicut nūc ſꝫ a ꝺo: ꝙ hic eē nō pōt: qꝛ eē ſēſatū nō pōt niſi qꝺ ſenſibile ē. ſēſibile auteꝫ ꝓpꝛiū ē ſine ſenſibili cōi: qꝛ albedo nō q̄ꝫta viſibilis nō eſt. Idē aūt ē eē nō q̄ꝫtū ⁊ nō habere modū q̄ꝫtitatiuū: q̄ꝫtū ad ꝓpoſitū. ꝓpter qꝺ xp̄s q̄ꝫt⁹ equalr̄ ē ī parua hoſtia ac ſi ñ eēt q̄ꝫt⁹: qꝛ nō ē ibi mō q̄ꝫtitatis. ergo nec oculus gloꝛificat⁹ pōt videre ibi coꝛp⁹ xp̄i. vbi nō ē mō q̄ꝫtitatiꝺ: ſicut nō poſſet videre ipꝫ ibi: vbi eēt ſine q̄ꝫtitate. ¶ Tertia ꝯclꝰo ē. ꝙ nec oculus xp̄i: q̄ꝫuis tho. ꝯdicat arguēdo ⁊ ſoluēdo. dic̄. n. ꝙ ſi eēt ex̄ ꝙ: ñ videret ſe niſi ꝑ miraculū. vbi tñ nō aſſerit ꝙ exiſtēs itra: ſe videat: nec ꝑ miracl̄ꝫ. Et iꝺ pꝛio oñdo ꝙ nō videt ſe, ꝓut ē ex̄: qꝛ oculus xp̄i ē localr̄ ex̄: ⁊ itra ſacr̄alr̄: qꝛ lꝫ oculus xp̄i ꝓut ē ex̄ hoc ſacr̄ꝫ localr̄ ſit viſiu⁹. ñ tñ eſt viſiu⁹ eē itelligibilis: ſꝫ eē ſēſibilis. cū ḡ nullū eē ſubāle ſit ſēſib. le: niſi mediāte accn̄tali iſta mutatio: ꝓut ſbalis ē in nullo attigēs accidēs: nō eſt ſēſibilis: maxīe ſēſu exterioꝛi: qꝺ dico ꝓpter aliquos qui dicūt ſub̄am īdiuidualē ſētiri ꝑ cogitatiuā. Cū ergo accidēs xp̄i ñ fiat hic niſi ꝑ ſub̄aꝫ. ergo nec ſuū fieri ē hic cognoſcibile: niſi ꝑ fieri ſub̄e: qꝛ eadē ſūt pꝛicipia eēndi ⁊ cognoſcēdi. Ulteri⁹ aūt ſi mutatio nō eſt ſenſibilis: nec per cōſequēs mutatum eſſe: vel termin⁹ ei⁹. ita. n. eſt ſēſibilis dealbatio: ſicut albedo. ergo ⁊c̄. ¶ P̄. coꝛpus xp̄i ſm̄ eē ſacr̄ale nō eſt pꝛeſens: ſed abſens oculo xp̄i ſm̄ eē locale. ergo oꝫ ꝙ ei pſētetur: Aut ergo ſm̄ modum quo eſt in ſacramento ⁊ ille nō eſt modus viſibilis: cū ſm̄ figuram pyramidalem nata ſit fieri viſio: ⁊ ñ ſm̄ modum īdiuiſibilem: aut repꝛeſentabitur alr̄ q̄ꝫ ſit: ⁊ ſic nō videbit̄ ꝓut ibi eſt. ¶ Quarta ꝯcluſio eſt: ꝙ nec ēt videt ſe ꝓut ē intra ſacr̄aliter. Rō eſt: quia nō eſt ibi oculus xp̄i mō viſiuo: cum de ratiōe oculi: vt viſiuus eſt: ſit extenſio. Oculus aūt xp̄i nō eſt ī ſacr̄o mō q̄ꝫtitatis: ſicut nec coꝛp⁹ xp̄i: ita ꝙ nec coꝛpus xp̄i eſt hic mō viſibili: nec oculus mō viſiuo: qꝛ neutrum eſt ibi modo q̄ꝫtitatis: qui ſolus ē modus viſibilis ⁊ viſiuus. Et ideo oculus xp̄i abſolute loquendo videbat chꝛiſtum exiſtentem in ſacr̄o in cena: ⁊ nūc ēt videt ſe exiſtētē: ſꝫ ñ videt ocl̄s xp̄i ꝓut ē ex̄ localr̄ vl̄ itra ſacr̄alr̄: vt quōlibꝫ alr̄ xp̄ꝫ ꝓut ē in ſacr̄o. i. ſꝫ eē ſacr̄ale: ſꝫ ſm̄ eē nāle oculus xp̄i ꝓut ē extra hoc ſac̄m: ſemꝑ eū videre pōt: ſm̄ aūt eē qꝺ hꝫ hic: nō cōuenit ei videri nec videre. ¶ Quinta ꝯcluſio ē. ꝙ nec etiā per miraculū hoc fieri pōt: qꝛ nō pōt fieri ꝙ potentia ferat̄ niſi ī ſuū obiectū. Cū igit̄ obiectum viſus ſit q̄ꝫtitas ⁊ qualitas inq̄ꝫtum hꝫ: nō ſubſtantia: q̄ꝫtitas que ē hic per moduꝫ ſubſtantie: eſt inuiſibilis. Et licet deus poſſit facere ſine obiecto ſpēꝫ viſibilē. tamē ſpēs quā deus faceret: ſi repꝛeſētaret coꝛpus xp̄i ꝓut ibi ē: nō repꝛeſentaret eū mō viſibili. Unde ſicut ñ pōt fieri ꝑ miraculū ꝙ oculus videat ſpm̄: ſic nec ꝙ videat coꝛpus ſm̄ ꝙ habꝫ modū ſpūs: niſi foꝛte diceret̄: ꝙ ſi aliqͥs ſēſus iterioꝛ cognoſcat ſub̄am: pōt deus facere ꝙ ſēſus exterior cognoſcat eā vel q̄ꝫtitatē. vt habet modū ſubſtantie: ſed nec iſtud ſeqͥt̄: qꝛ deus nō pt̄ facere ꝙ oculus videat ſonū: q̄ꝫuis ſonus ſit ꝑceptibilis aliquo ſēſu. ¶ P̄. cū coꝛp⁹ xp̄i ſit ibi mō ſpūali nō coꝛpoꝛali: qꝛ nō eſt ibi ſitualiter: nec localiter: nec hic nec nunc ꝓpꝛie: ſub quibus ꝯditionib⁹ tātū ſenſus appꝛehēdit. iꝺ eſt ibi iſenſibiliter. ¶ Nō videtur ēt verū illꝺ qꝺ ſtatim ſupponebatur. ſ. ꝙ ſenſus aliquis q̄ꝫtūcunq̄ꝫ altus poſſit ſub̄am appꝛhendere: qꝛ ſubſtātia nō ē ſenſibile ꝓpꝛiū nec cōe: que ſola ſentiūtur ſenſibus exterioꝛibus ⁊ iterioꝛibus excepta eſtimatiua: quia illa ſunt foꝛme accn̄tales. vt patet diſcurrēdo per oīa illa. nec ēt ꝑ eſtimatiuā: qꝛ illa appꝛehendit foꝛmas itentionales. ſed tamē accidētales. Uñ nullus ſenſus appꝛehendit qꝺ qͩ ē ſubſtātie qꝺ ē ꝓpꝛium obm̄ itellectus: vt dicit̄. 3. de anima.

Quantum ad ſc̄ꝺꝫ. cū ſit triplex oculus mētal̄. ſ. viatoꝛis. angeli. ⁊ b̄ti hoīs. tres ſūt ꝯcl̄ones. ¶ Pꝛīa ꝙ ocl̄s viatoꝛis nō videt coꝛp⁹ xp̄i ī ſacr̄o. qꝛ ocl̄s viatoꝛis ñ videt ꝓpe: niſi aut imediate pͣ pͥncipia: aut mediate cōcl̄ones ꝑ illa. ſicut ocl̄us coꝛpoꝛalis videt lucē immediate: ⁊ coloꝛē mediāte luce. Neutro āt mō videt̄ hic qꝺ ē ſacr̄i fidei: qꝛ nō ē ꝑ ſe notum: nec ē ꝺmōſtrabile. ḡ ⁊c̄. ¶ Sc̄ꝺa ꝯcl̄o ē de ocl̄o nāli angeli boni vel mali. ꝙ nec iſte coꝛpus xp̄i ī altari videre pōt clare ⁊ imediate ⁊ directe. qꝛ ē de ſupnālib⁹ itelligibilib⁹. qꝛ ſupnālia ſenſibilia āgelus nouit. cū ēt ad ocl̄ꝫ hō videat ea. puta moꝛtuū reſuſcitatū: vel oculū reſtitutū. ſupnālia āt itelligibilia angelus nō videt nālr̄. tale aūt ē eē coꝛpoꝛis xp̄i ī altari. iꝺ ⁊c̄. ¶ Sꝫ qꝺ aliqͥ dñt: ꝙ ex nālib⁹ angelus cognoſcit hic eē accidēs ſine ſub̄o. nō āt hic eē coꝛp⁹ xp̄i. dubiū ē: qꝛ ipe pōt ſcire qͩ ſcm̄ ē de ſub̄a: ꝙ nō ē ānihilata: ⁊ ꝙ ē cōuerſa in coꝛp⁹ xp̄i: ſicut ꝙ cib⁹ ꝯuertit̄ ī cibatū. ⁊ hꝫ. Scit eñi gn̄atiōnē ⁊ coꝛruptionē rerū nāliū. ſꝫ coꝛpus xp̄i nō ē hic: niſi ꝑ hoc ꝙ ī ipꝫ eſt cōuerſū id qꝺ erat hic. ḡ ⁊c̄. ¶ Sꝫ pōt dici ꝙ angelus ſcit vl̄ ſcire pōt: niſi ꝓhibeat̄ ſpālit̄er qcqͩ fit ī nālib⁹ mō nāli ſꝫ qꝺ fit mō ſupnāli nō oꝫ. Nec appareꝫ q̄re plus cognoſcat accidēs eē ſine ſub̄o: q̄ꝫ cōuerſionē factā ī coꝛp⁹ xp̄i: cū vtrūq̄ꝫ ſit pꝛeter curſū nature. ¶ Uel dꝺꝫ: ꝙ ſicut cognoſcim⁹ ſenſibilia: ſic ipe itelligibilia. Uñ ſicut videmus accidētia coꝛpoꝛea nō eē. ſꝫ nō videm⁹ qͩ de eis factū ē: cū appareti foꝛma carnis vl̄ pueri: ſic angelus videt ſub̄aꝫ ibi nō eē. ſꝫ nō videt vtrū ſit annihilata vel cōuerſa. Sꝫ hꝫ ſupnālia pñt ipi citi⁹ q̄ꝫ nos conijcere indirecte ꝑ miracula fc̄ā q̄ ipſi ſciūt eē vera: nos aūt nō. qꝛ q nobis vr̄ ſuſcitat⁹: foꝛte ē angelus ī coꝛpoꝛe aſſūpto. ſꝫ talis deceptio nō cadit ī angelo. vñ credūt ⁊ ꝯtremiſcūt. credūt: qꝛ nō vidēt illꝺ ī ſe. ſic nec trinitatē: nec vnionē ꝟbi ī carne. tñ ſciunt indirecte. qꝛ per miracl̄a ꝯiecturāt: qꝺ impoſſe ē nō eē verū. ſicut alr̄ cognoſco puerū natū: qꝺ in ſe video: alr̄ qñ adhuc ē ī vtero tumeſcēte: ſꝫ neſcio qͩ ſit determinate: an viuū an moꝛtuū: an

maſculus an femina. Et ſic eſt ꝺ ſupnālibus reſpectu ꝺmonū: q̄ ꝑ miracula cadētia ſub coꝝ nāli euidētia ſunt ꝓbata. Oculus ḡ nālis angeli nō videt clare hic eē coꝛp⁹ xp̄i: ſed conijcit ifallibilr̄ ex miraculis ſēſibilib⁹: q̄ clare videt fieri ad teſtimoniū ꝟitatis. ¶ Tertia ꝯcl̄o ē de oculo b̄tō hoīs ⁊ angeli ꝙ vterq̄ꝫ videt hoc clare: hoīs q̄dē: qꝛ qꝺ audiuit hic: ⁊ credidit: illic clare videbit: ſm̄ illꝺ: niſi credideritis ñ itelligetis: ⁊ ſicut audiuim⁹ ſic vidim⁹. idē de ocl̄o angeli: qꝛ ierarchya nr̄a illumīabit̄ a ierarchya celeſti a qua differt in luce ⁊ enigmate. Uñ ipi clare vidēt oīa: ꝺ q̄bus credendis nos illumināt. credibilia vero nobis ⁊ eis ꝓ ſtatu vie cōīa: ſic̄ trinitatē ⁊ hꝫ: meruerūt ipi videre ſicut ⁊ nos. Credibilia āt nobis ꝓpꝛia: ſic̄ articulos icarnatōis vidēt ꝑ reuelationeꝫ. vñ de oīb⁹ myſterijs grē: de q̄bus nos illumināt ad fidē: hñt ipi gratuitā viſionē.

Quantum ad 3m ſūt tres ꝯnes. ¶ Pꝛīa ꝙ ille ſpēs carnis vl̄ pueri apparētis: ñ ſūt ꝓpe ſpecies xp̄i apparētis ī ꝓpꝛia effigie. plus q̄ꝫ ꝑus: qꝛ tc̄ opoꝛteret ipꝫ ꝺſcēdere de celo: ⁊ cū ille ſpēs aliqñ diu fuerint ſub claue reſuate: tā diu coꝛp⁹ xp̄i fuiſſet icarceratū: ſꝫ ſūt ſpēs ſupiducte ꝑoꝛib⁹ coꝛruptis. Uñ nec tc̄ vr̄ ī ꝓpꝛa ſpecie: q̄a nec ipe ē ī foꝛma pueri: vl̄ carnis: vl̄ ſāguīs: ſꝫ totus integer. ¶ Sc̄ꝺa ꝯ ē. ꝙ ē ibi coꝛp⁹ xp̄i ꝟuꝫ: ñ obſtāte rōe q̄rūdā dicētiū: ꝙ nō manet ſacr̄ꝫ: qꝛ ibi mutat̄ ſpēs ſēſibiles: q̄ ſūt ꝺ rōe ſacr̄i. ḡ xp̄s nō manet ſub ſacr̄o. Nā ſi iſtud argumētū verū ꝯcluderet. tūc eccl̄a ydolatraret: q̄ hui⁹ ſpēs adoꝛat. ¶ Et iꝺ ad rōeꝫ eoꝝ dꝺm̄ ē: ꝙ q̄ꝫuis q̄litates mutent̄: puta ꝙ ſpēs a fumo denigrent̄: vel ſpēs vini ifrigident̄: aut caleſiāt: aut rareſiāt: dū tñ q̄ꝫtitas maneat: ſꝑ ē ibi coꝛp⁹ xp̄i. ḡ cū hic q̄ꝫtitas remaneat eadē numero ſꝑ manet coꝛp⁹ xp̄i: qꝛ lꝫ ſpēs ſēſibil̄ ſit de rōe ſacr̄i. tñ ñ iſta vl̄ illa determiate. De rōe. n. ſacr̄i altaris ē q̄ꝫtitas cū aliquo coloꝛe: et figura. Sꝫ accidit ei ꝙ ſit iſte coloꝛ: vel ꝯri⁹ illi: iſta figura vl̄ alia. Uñ mutatio circa iſta: dū tñ maneat q̄ꝫtitas ñ mutat ſacramētū. Tādiu. n. ibi maēt coꝛp⁹ xp̄i: q̄ꝫdiu ibi māſiſſꝫ ſb̄a panis. Sꝫ manēte ſub̄a panis: ꝺs potuiſſet ibi facē talē apparitiōeꝫ: ſꝫ mutatōem coloꝛis ⁊ figure: ſic̄ panifici ꝺ panib⁹ poſſūt effigiare pueros: ⁊ qcqͩ volūt. iꝺ ⁊c̄. ¶ Tertia ꝯ ē. qͩ faciēdū ſit ꝺ hꝫ ſpēbus: ¶ Dicēdū ꝙ non dꝫ eas miniſter ſumere ꝓpter honoꝛē: ⁊ excuſat̄ a ꝑcepto eccleſie: ꝙ celebrātes cōicēt: qꝛ ad iſolitū nō refert̄: vel cōficiat ī alia mā. vt ifra dicet̄. di. pꝛima. q. de mā. Debet aūt reſuari in loco vbi eſt verum coꝛpus chꝛiſti: cum ſit verū coꝛpus xp̄i. ¶ Et ſic patet ſolutio ad oppoſitum.

¶ De modo conuerſionis. Di. XI. a

Si aūt queritur qualis ſit illā ꝯuerſio an foꝛmalis an ſubſtantialis vl̄ alterius generis: Diffinire nō ſufficio. Foꝛmalē tamen non eſſe cognoſco: qꝛ ſpecies reꝝ que ante fuerant remanent ⁊ ſapoꝛ ⁊ pōdus. Quibuſdaꝫ eē videtur ſubſtātialis: dicētibus ſic ſubſtātiam cōuerti ī ſubſtantiam vt hec eēntialiter fiat illa. Cui ſēſui ꝑmiſſe auctoꝛitates ꝯſētire vidētur. q

¶ Oppoſitio. b

f Sed huic ſētētie ſic opponitur ab alijs. Si ſubſtātia panis iquiunt vel vini conuertitur ſubſtātialiter ī coꝛpus vel ī ſanguinē xp̄i: quotidie fit aliqua ſub̄a coꝛpus vel ſāguis xp̄i: q̄ ante nō erat: ⁊ hodie ē aliqͩ coꝛpus xp̄i: qꝺ heri nō erat: et quotidie augetur coꝛpus xp̄i atq̄ꝫ foꝛmat̄ de materia: de qua ī ꝯceptōe ñ fuit factū. Quibus hoc mō reſpōderi pōt: qꝛ ñ ea rōne dicitur coꝛpus xp̄i ꝯfici verbo celeſti ꝙ ipſū coꝛp⁹ ī cōceptu virginis foꝛmatū deinceps foꝛmetur: ſꝫ ſub̄a panis vel vini q̄ ante non fuerat coꝛpus xp̄i vel ſanguis verbo celeſti fit coꝛpus et ſanguis. Et iꝺ ſacerdotes dicunt̄ ꝯficere coꝛpus xp̄i et ſāguinē: qꝛ coꝝ miſterio ſub̄a panis fit caro: et ſub̄a vini fit ſanguis chꝛiſti: nec tamen aliquid additur coꝛpoꝛi vl̄ ſanguini: nec auget̄ coꝛpus chꝛiſti vel ſāguis.

¶ Auguſtinus ī libꝛo ſētētiaꝝ ꝓſperi. c

f Si vero queris modum quo id fieri poſſit: breuiter reſpōdeo. Myſteriuꝫ fidei credi ſalubꝛiter pōt: iueſtigari ſalubꝛiter ñ pōt. Nō ergo coꝛpus xp̄i panis mutatiōe ī id nō augmētat̄: nec ſāguis ex vini cōuerſione: ei⁹ volūtati et potētie aſcribat̄: q idē coꝛpus de virgine eduxit. fit ergo ſub̄a illa iſta ſine ei⁹ augmēto. Nec tamen ꝯceſſit quidā ꝙ ſubſtātia panis aliquādo fit caro xp̄i: et ſi fiat caro xp̄i: ſic̄ farina facta ē panis: ⁊ aqua facta ē vinum. nec tamen dicitur farina eſt panis: ⁊ aqua eſt vinuꝫ. Alij vero cōceſſit illud qꝺ erat panis vel vinū: poſt ꝯſecrationeꝫ eē coꝛpus ⁊ ſāguinem: nō tñ ſeqͥt̄ panis eſt caro xp̄i: vel vinū ē ſanguis: qꝛ ſubſtātia panis vel vini poſtq̄ꝫ facta ē caro xp̄i vel ſanguis: nō ē ſub̄a panis vel vini: ſꝫ caro ⁊ ſāguis. Ideo diſtiguēdū videt̄: cū dicit̄ ſubſtātia panis vel id quod erat panis modo ē coꝛpus chꝛiſti. Manens eñi panis nō eſt coꝛpus xp̄i: ſꝫ mutata in id qꝺ facta eſt: ē coꝛpus xp̄i. Nec dicimus ſubſtātiam panis vel vini materiam eē coꝛpꝛis vel ſāguinis: qꝛ non ꝺ ea vt de materia foꝛmat̄ coꝛpus: ſꝫ ipſa foꝛmatur in illꝺ ⁊ efficitur illud. Unde augu. Coꝛpus xp̄i dicimus illud quod ex fructibus terre acceptū ⁊ pꝛece myſtica conſecratū ſumimus in memoꝛiam dominice paſſionis. Nō cū per manus hominis ad illā viſibilē ſpeciē ꝑducatur: nō ſāctificat̄: vt ſit tā dignuꝫ ſacramētū niſi opāte inuiſibiliter ſpū ꝺi.

¶ Aſſerūt dictū panē trāſire ī coꝛpus xp̄i. d

q Quidā vero ſic dicūt ꝯuerſionem illam eē intelligendā: vt ſub illis accidētib⁹ ſub qb⁹ erat pꝛi⁹ ſubſtātia panis ⁊ vini: poſt ꝯſecrationē ſit ſub̄a coꝛpoꝛis ⁊ ſāguis: ſic tñ vt nō eis afficiat̄: ⁊ ſic aſſerūt dictū panē trāſire in coꝛpus xp̄i: qꝛ vbi erat panis nūc ē coꝛpus xp̄i. Nō ſi ē: qͩ ergo fit de ſubſtātia panis ⁊ vini: Illi dicūt vl̄ ī ꝑiacētē materiā reſolui vl̄ ī nihilū redigi. Alij vero putauerūt ibi ſubſtātiaꝫ panis ⁊ vini remāere: et ibidē coꝛpus xp̄i eē et ſangui

nē:et hac rōe dici illā ſubſtātiam fieri iſtam: qꝛ
vbi eſt hec:ē ⁊ illa. Qđ mirū eſt: ⁊ ipſā ſubſtan f
tiā panis vel vini dicūt eē ſacramētū. Sʒ ꝙ nō
ſit ibi ſubſtātia niſi corpus xp̄i et ſāguis: ex p̄di
ctis et ſubditis aperte oſtenditur. Ait.n.amb.
Panē iſtum queʒ ſumimꝰ i myſterio: illū itel
ligo vtiqʒ qui manu ſācti ſpūs formatus ē i vte
ro virginis: et igne paſſionis decoctꝰ i ara cru
cis. Panis.n. angeloꝝ factus ē cibus hominū.
Vñ veritas ait. Ego ſū panis viuus q de celo
deſcendi: et iterū. Panis quem ego dabo caro
mea ē ꝓ mūdi vita. Ex his nāqʒ duabus ſētem
tijs aperte datur itelligi: qꝛ panis ille et iſte: nō
duo ſed vnus panis: et vna caro: procuidubio
vnū efficitur corpus. Illud vere: illud ſane: qđ
ſūptum ē de virgine: qđ reſurrexit et i celū aſcē
dit. Itē Grego. Quis fideliū habere dubiū poſ
ſit i ipſa imolationis hora ad ſacerdotis voceʒ
celos apiri illo xp̄i myſterio: angelorūʒ choros
adeē: ſūma et ima ſociari: vnum quid ex inuiſi
bilibus atqʒ viſibilibus fieri idem. Eodem mo
mento ⁊ i celuʒ rapitur miniſterio angelorum
conſociandum corpori xp̄i ⁊ ante oculos ſacer
dotis i altari videt̄. Sicut diuinitas verbi totū
iplet mundum: ita multis locis illđ corpus cō
ſecratur. Nec ſūt tamē multa corpa xp̄i: ſʒ vnū
corpus et vnus ſanguis. Ideoqʒ ſiue plus ſiue
minus quis idē ꝑcipiat: oēs equalr̄ corpus xp̄i
integerrime ſumunt. Poſt conſecratiōeʒ ergo
nō ē ibi ſubſtātia panis vel vini: ſʒ ſpēs remane
ant. Eſt.n. ibi ſpēs panis et vini: ſicut et ſapor.
Vñ aliud videt̄: aliud intelligitur.

¶ Quare ſub alia ſpecie. e

Sub alia āt ſpecie tribꝰ de cauſis carneʒ
f ⁊ ſāguinē tradidit xp̄s: ⁊ deinceps ſumē
dum iſtituit: vt fides. ſ. haberet merituʒ
q̄ eſt đ his q̄ nō videntur: qꝛ fides nō hʒ merituʒ
vbi humana ratio prebʒ experimentum. Et iđ ēt
ne abhorreret animꝰ qđ cerneret oculus. qꝛ nō
habemus in vſu carneʒ crudā ⁊ ſāguinē come
dere. Qꝛ ergo xp̄ʒ vorari dētibꝰ fas ñ ē: in my
ſterio carnē ⁊ ſanguiēʒ nob ɔmēdauit. Et ēt iđ
ne ab icredul' religiōi xp̄iāe iſultaret̄. Vñ aug.
Nihil rōnabiliꝰ q̄ʒ vt ſāguīs ſilitudinē ſumamꝰ
vt ita ⁊ veritas ñ deſit: ⁊ ridiculū nullū fiat a pa
gāis: qꝛ cruoreʒ occiſi hoīs bibamus. Ne ergo
hoc fieret: ⁊ ne veluti qdā horror eēt cruoris: i
ſimilitudinē accipimus ſacīʒ. Ex p̄miſſis iam li
quet q̄re ñ ſub alia ſpecie: ⁊ q̄re ſub iſta hoc ſa
cramentū dominus celebrauerit ⁊ celebrari no
bis inſtituerit.

¶ Quare ſub duplici ſpecie. f

Sed quare ſub duplici ſpē ſumit̄ cū ſub
f alterutra totꝰ ſit xp̄s: Ut oñderet̄ totaʒ
humanā naturā aſſūpſiſſe: vt totā redi
meret. Panis.n. ad carnē refert̄: vinū ad aiaʒ:
qꝛ vinū opat̄ ſanguinē in quo ſedes aīe a phyſi
cis eē dicit̄. Iđ ergo in duabꝰ ſpēbus celebrat̄:
vt aīe ⁊ carnis ſuſceptio i xp̄o ⁊ vtriuſqʒ libera
tio i nobis ſignificet̄. Ualet eni: vt ambro. ait:
ad tuitionē corpis ⁊ aīe qđ ꝑcipimꝰ: qꝛ caro xp̄i
ꝓ ſalute corpis: ſanguis vero ꝓ aīa nr̄a offert̄:
ſicut p̄figurauit moyſes: caro inqt pro corpo
re veſtro offert̄: ſanguis pro aīa. ſed tamē ſub
vtraque ſpecie ſumitur. quod ad vtrāqʒ valet.
qꝛ ſub vtraqʒ ſumit̄ ipſe totus xp̄s. Sʒ ſi i alte
ra tantū ſumeret̄: ad alterius tantū. i. anime vel
corpis ñ ad vtriuſqʒ pariter tuitōeʒ valere ſigni
ficaret̄. Sub vtraqʒ ſpē tamē totus ſumit̄ xp̄s
Nec plus ſub vtraqʒ: nec minꝰ ſub altera tm̄ ſu
mit̄. Eadē eni rō eſt: vt ait Hylarius: in corꝑe
xp̄i: q̄ i mā̄na p̄ceſſit. De quo dicit̄. Qui plus
collegerat non habuit amplius: nec qui minus
parauerat habuit minꝰ. Et licet ſub vtraqʒ ſpē
ſumat̄ totus chriſtus: tm̄ non fit conuerſio pa
nis niſi in carnē: nec vini niſi in ſanguineʒ. Nec
dʒ dici duo ſacramenta: ſed vnū: quia ſub vtra
qʒ ſpecie idē ſumitur. Neqʒ debet iterari ſacīʒ
qꝛ benedictio non reperit̄ ſuper ſpēʒ eandem.
Neqʒ alie ſubſtātie in ſacrificium veritatis of
ferri debent. quia de alijs non poteſt cōſecrari
corpus chriſti vel ſanguis.

¶ Quare aqua admiſceatur. g

Qua vero admiſcēda eſt vino. qꝛ aqua
a populū ſignat q ꝑ xp̄i paſſionē redēptus
ē. Calix ergo dñicꝰ iuxta canonū p̄ceptū
aq̄ ⁊ vino mixtus dʒ offerri: qꝛ videmꝰ in aqua
pplm itelligi: in vino oñdi ſanguinē xp̄i. Cū er
go i calice vino aqua miſcet̄: xp̄o ppl's adunat̄:
⁊ credētiū plebs ⁊ in queʒ credit copulat̄: q̄ co
pulatio aque ⁊ vini ſic miſcet̄ i calice chriſti: vt
mixtio illa nō poſſit ſeꝑari. Nā ſi vinū qs tm̄ of
ferat: ſanguis xp̄i incipit eſſe ſine nobis.

¶ Iulius papa h

Si vero q̄ritur an irritūʒ ſit qđ gerit̄ ſi aq̄
f p̄termittatur. Audi qđ ſeqtur in codeʒ
canone. Nō pōt inqt calix dñi eſſe aqua
ſola aut vinū ſolū niſi vtrūqʒ miſceat̄. Iteʒ Cy
prianus. Calix dñi nō eſt aq̄ ſola aut vinū ſoluʒ
niſi vtrūqʒ miſceatur. ſicut nec corpus dñi pōt
eē farina ſola nec aq̄ ſola niſi vtrūqʒ fuerit adu
natū: ⁊ panis vniꝰ cōpage ſolidatū. Si quis tm̄
nō intendens itroducere hereſim obliuiōe vel
f ignorantia aquā p̄termiſerit: nō videtur eſſe ir

ritū ſacīʒ: ſed ille grauiter eſt corripiēdus. Naʒ
⁊ grecorū eccleſia non apponere aquā dicitur.
Quod ēt ex dictis cypriani videtur poſſe colli
gi: ait.n. Si quis de anteceſſoribus noſtris: vel
ignoranter vel ſimpliciter hoc nō ſeruauerit qđ
nos dñs facere ⁊ exēplo ⁊ magiſterio docuit:
pōt ſimplicitati eius indulgētia dñi venia cōce
di. Nobis vero nō poteſt ignoſci: qui nunc a do
mino inſtructi ſumus: vt calicē domini cū vino
mixtuʒ ſm̄ ꝙ dominus obtulit offeramus. Ex
hoc videtur ꝙ ſi quis ſimpliciter vel ignorāter
vinū offerat ſine aqua: ſacramētū ɔficiat. Aqua
vero nullatenꝰ ſine vino pōt offerri i ſacrificiū:
nec panis niſi đ frumēto: nec granū frumēti ni
ſi redactū fuerit i panē: qꝛ xp̄s ⁊ panē ſe dicit ⁊
grano frumēti ſe ɔpat. Qđ ergo ſupradictū eſt
nō poſſe vinū ſolū offerri đterminari oʒ: recipit
.n. exceptionē. Nō p̄t niſi ſimplr̄ vl' ignorāter fi
at: vl' nō pōt. i. nō đbʒ. Quibuſdā tm̄ videt̄ hoc
gñalr̄ veꝝ. Colligit̄ ēt ex p̄dictis ꝙ xp̄s vinum
aqua mixtū dedit diſcipulis. Corpus vero tale
dedit quale tunc habuit. i. mortale ⁊ paſſibile.
Nūc vero ſumitur a nobis imortale ⁊ ipaſſibi
le: nec tamen maiorem habet efficiētiā. Eucha
riſtia quoqʒ intincta nō debet dari populo ꝓ ſup
plemēto cōmunionis: qꝛ nō legit̄ xp̄s alicui di
ſcipuloꝝ prebuiſſe panē itinctū niſi iude. Tunc
vero non accepit iudas corpꝰ xp̄i ſʒ tantum pa
nem: corpus vero ⁊ ſanguinem chriſti antē cū
alijs diſcipulis perceperat. Qō. I.

Circa vndecimā diſtictionem q̄runtur
4. primo de mā euchariſtie. ſcđo
de cōuerſione vtꝝ ſit tota ⁊ p̄ciſa rō eēndi
corpus xp̄i i ſacro. tertio vtꝝ deus poſſet cō
uertere oēm creaturā i corpus ſuū. quarto
vtꝝ poſſit ɔuertere vnū corpus i plura cor
pora. De mā euchariſtie. vtꝝ panis ⁊ vinū
ſit ɔueniēs materia huiꝰ ſacri. Et videt̄ ꝙ nō: qꝛ in alijs ſa
cramētis non eſt niſi vna materia ſimplex: puta aqua vel
oleū: aut ſi ē duplex ipſa eſt cōpoſita: vt chriſma: vel ɔiun
cta reſpectu vniꝰ forme: vt calix cū pane ⁊ vino in ſacro ſa
cerdotij. hic aūt ſūt diuerſe materie: reſpectu diuerſaꝝ for
maꝝ. ergo male. ¶ In cōtrarium ē xp̄s: eccl'a: ⁊ magiſter.
¶ Rn̄. circa iſtā q̄ſtionē ſūt ſeptē articuli declarandi. primꝰ
de materia i gñali. ſcđs de mā i ſpāli. tertiꝰ de q̄ītitate ma
terie. quartꝰ de materia panis i generali. quītꝰ de materia
ſanguinis. ſextus de aqua que ibi miſcetur. ſeptimus đ for
ma qua chriſtus celebrauit ⁊ cōmunicauit.

Quantum ad primū ſūt quiqʒ ɔcl'ones. ¶ Prima
ꝙ duplex debʒ eē materia huius ſacri. ſ.
materia cibi ⁊ potus: qꝛ effectus ſacri debet perfecte repre
ſētari ꝑ materiā modo cōueniēti naturalibus: qꝛ ſacrā ef
ficiunt qđ figurāt: ſed huius ſacri effectus eſt p̄fecta aīe re
fectio. ergo materia repreſētans debet eē ꝑ p̄fectaʒ corpo
ris refectionē: que nō ē niſi per cibū ⁊ potum. Et iđ cibus
⁊ potus ſunt materia huius ſacri. ¶ Scđa ɔcl'o eſt. ꝙ non
debʒ ſub vtraqʒ ſpecie dari populo: ſʒ ſolū ſub ſpecie panis
ꝓpter periculū effuſionis: ſicut oli offerētes edebāt de ſa

crificijs ⁊ oblationibus q̄ erānt i materia ſolida: ſʒ ſoli mi
niſtri de libaminibus que erāt i materia liquida. Greci tm̄ Nota
cōicant carni ⁊ ſanguini. Et in quibuſdā eccleſijs eſt cōſue
tudo: ꝙ cōicāt ſub vtraqʒ ſpecie. Nec ē peccatum: qꝛ quan
do mos erat crimen non erat. Et ita caute in illis eccleſijs
ſiue monaſterijs faciunt: ꝙ nihil effūdūt. Sʒ ſi vulgo idif
ferēter daret̄ eēt maius periculum. ¶ Tertia ɔcl'o ē ꝙ ñ
debet celebrari niſi ſub vtraqʒ materia. Et ſi altera deeſt
melius eſt dimittere celebrationem: q̄ʒ ſacīm mutare: vel
diuidere. Et celebrās ēt debʒ vtrāqʒ ſumere: niſi mors aut
ifirmitas ipſum ipediat de ɔſe. di. 2. c. Relatū. ⁊ c. Cōperi
mus. ¶ Quarta ɔcl'o ē qd ſit faciēdū ſi poſtq̄ʒ aliqs miſſā
ichoauerit. occurrat ſibi peccatū mortale: aut ꝙ nō eſt ieiu
nus. aut ꝙ ē ſuſpēſus: vel irregularis. Dic diſtiguēdū ē: qꝛ
aut cōſecrauit vtrāqʒ māʒ vl' alterā. ⁊ tūc dʒ ɔſumare cele
bratōeʒ. Et hoc pp gñalē ꝓhibitōeʒ ꝙ ſacrā nō remaneāt
ipfecta. Et pp hāc neceſſitatē excuſat̄ a culpa: al's eēt ꝑple
xus. Sʒ forte nō excuſat̄ a pena irregularitatis: quā icidit
celebrādo excōicatꝰ: maxie ſi nōdū ɔſecrauerat ſanguinē:
lʒ vſqʒ tūc ñ icurriſſet: qꝛ forte hūerat ignorātiā excuſātē:
ſic hō q ſuſcipet offm̄ iudicādi vſqʒ ad ānū cū iuramēto ñ
dimittēdi vſqʒ ad ānū: ſi iteri occurrat latro iudicādꝰ: ɔdē
nādo ipſū quē pp iuramētū ñ pōt nō ɔdēnare: nihilominꝰ
efficit̄ irreglaris. Uel forte neceſſitas hic excuſat: qꝛ legis Nota
auctoritate hoc facit. Sʒ aliđ ē de celebrāte legis auctori
tate ſimplr̄: aliud đ celebrāte legis auctē ſub ɔditōe: ſicut
ē hic: qꝛ lex ꝑmittit hic excōicatū celebrare: ſuppoſito ꝙ iā
ɔſecrauerit. qꝛ hoc ē minꝰ malū: ſʒ nō ſimplr̄. Si āt añ oēʒ
ɔſecratiōeʒ: aut ē ipedimētū ꝙ ſola ɔtritione delet̄: puta
culpa: ⁊ tūc ɔterat̄: ⁊ cepta finiat cū ꝓpoſito cōfitēdi: ⁊ ſuf
ficit: ēt ſi ſine ſcādalo dimittere poſſet: aut ē tale ipedimē
tū: qđ ꝑ cōtritōeʒ nō delet̄: puta qꝛ occurrit ei ꝙ nō ē ieiu
nꝰ: vel ꝙ ē ſuſpēſus: aut excōicatꝰ maiori vel minori excōi
catiōe. ⁊ tūc ſi ſine ſcādalo dimittere p̄t oīno dimittat. Si
aūt ſine ſcādalo dimittere nō pōt. tūc videt̄ ꝙ pōt cepta ꝑ
ficere. Et ꝙ ñ ieiunꝰ: aut ligatꝰ ꝓhibet̄ celebrare: itelligit̄
nō icipe. nō aūt poſtq̄ʒ ichoauerit ɔſumare. Uel forte non
lʒ ꝓſeq: qꝛ oīa q̄ ſūt ante cōſecrationē ſūt p̄parātōes q̄daʒ
⁊ non inchoationes intrinſece. Nullo autem ſcandalo de
bet dimitti veritas vite ⁊ cōſciētie: ſicut ñ dʒ calebrare ſi
nō ichoaſſet ⁊ eēt ſibi cōſciꝰ q̄uis ſcandalum naſceretur.
¶ Quīta ɔcl'o ē. ſi ipe in ſanguine venenū iſpiceret: ñ dʒ ſu
mere nec ſumēdū dare: qꝛ alias eēt homicida ſui aūt alte
rius: aut ēt tēptaret deū. Sʒ illo ad partē poſito ⁊ reueren
ter ɔſeruato faciat ſicut faceret vbi mā vini ſibi deeſſet: vt
dicet̄ in ſeq̄nti articulo. ſi āt muſca vel aranea ceciderūt
dʒ beſtia ſi pōt: capi ⁊ lauari. ⁊ poſtea cōburi: ⁊ lotio: ⁊ cine
res in piſcinā poni: in qua ponunt̄ q̄ ɔtigerunt corpus aūt
ſanguinē mediate: vl' imediate: in qbus tm̄ nihil eſt de cor
pore aut ſanguine: ſicut raſura tabule: ⁊ terre ſup quā ſtil
lauit de ſanguine: q lambi đbet: ⁊ pōt ēt a nō ieiuno ſumi.
Nō ſic aūt particula corporis q̄ leuari pōt vt in craſtinum
ſeruetur ſumenda a ieiuno ſtomacho: Si auteʒ timet ſan
guinem veneno infectum non ſumat ratione dicta. ſed fa
ciat ſeruari ſicut dictum eſt de veneno. Nec iſtam beſtiaʒ
venenoſam ſumere debet. Fertur autem quidam ſacer
cerdos ſimplex ex deuotōe neſciēs qd facere araneā cū ſā
guie ſūpſiſſe: ⁊ poſtea ſibi minuēe: eā cū ſāguīe p̄mitꝰ emiſiſ
ſe: qđ fuit miraclʒ maximū dei ſue ſimplicitati ɔpatiētis.

Quantū ad ſecundum ſūt. 5. cōcluſiones. ¶ Prima
q̄lis ſit illa mā: qꝛ panis ⁊ vinū: ſicut xp̄s in
ſtituit: qui tm̄ in alia quacūqʒ ſilr̄ potuit: ſed cōgruentiꝰ fu
it q̄ʒtū ad nobis apparētia: qꝛ huius cōmunius in cibuʒ et
potum ſumunt̄ a valentibus hr̄e. Sed in defectū iſtorum
alia pro iſtis ſumunt̄: Ubi autē hec adſunt hec cōiter in ci
bum ⁊ potū ſumunt̄ ꝑ ſe. aut cū alijs. nec ꝓpter alia reſpu

unt.⁊ h magis ſine alijs ſufficiunt:ꝗ̄ ecōuerſo.¶ Scḋa ꝯ̇
ē.ꝙ nō debuit iſtitui ī mā mellis:ꝗ̄uis ſit dulce.q̄ꝛ eſt iſla
3ª ꝯ° tiuū.Unde nec in aliquo ſacrificio vete.le.ponebaꝫ.¶ 3ª
ꝯ̇ ē.ꝙ nec ī lacte:q̄ꝛ ē cib⁹ paruuloꝝ:h āt ē cib⁹:⁊ ſi paruu
loꝝ humilitate tñ eſt ſolid⁹ ⁊ magnoꝝ charitate.ꝓpter qḋ
dcīū eſt Augu.Cib⁹ ſuꝫ grandiū.Creſce ⁊ māducabis me.
4ª ꝯ° ¶ 4ª ꝯ̇.q̄d ſi ſacerdos iueniat idebitā māꝫ pāis miniſtra
tam:Et ſi q̄dem ante ꝯſecrationē ſanguinis:q̄ꝛ adhuc ni
hil eſt de eēntia ſacri actū:ſi poſſet hr̃e mām panis veraꝫ:
adhibeat ⁊ reincipiat canonē a capite:adhibita alia mā vi
ni:ſi eam hꝫ in ꝓmptu.⁊ tunc nulla repetitio fiat ſuꝑ ideꝫ.
Si autem non habet in promptu aliam materiam vinī:
ſimilr̄ idē faciat:nec mām vini ſegreget timore reiteratio
nis: q̄ꝛ nō ē aliq̄d:qḋ nō liceat repeti:ſicut ſi aliqua oratio
canonis bis dicaꝫ:nō eſt magnū ꝑiculuꝫ: nec ſilr̄ ſi cruces
iterenꝫ:ꝗ̄uis numerus hēat certū myſteriuꝫ. q̄ꝛ tunc non
tolliꝫ myſteriū:ſꝫ repetitur.Si aūt non poſſit hr̃e māꝫ pa
nis:vltra nō ꝓcedat: ne ſacrm̄ diuidat:ſicut nec a ꝓ̄ncipio
debet īchoare:ſi nō pōt vtrāqꝫ mām hr̃e. Si aūt poſt cōſe
crationē ſanguinis:ante perceptionē:tunc ſi pōt hr̃e mām
pāis d̄bitā:reicipiat a capite canōis: q̄ꝛ ñ dꝫ ꝯſecrare māꝫ
niſi ꝓcedentibus cerimonijs ſolitis ſuꝑ eā. Etſi in ꝓmptu
hēat vinum:vtrāqꝫ nouā māꝫ adhibeat: ⁊ vltra ꝓcedat:⁊
ſanguinem primo cōſecratū:poſt cōſecrationē miſceat:vl'
ante finē miſſe ⁊ ante ſūptionē ablutionis cū alio:vel poſt
aliū ſumat.Si āt nō habet vinū in ꝓmptu:nō dꝫ ꝙ ſangui
nē ſegreget.dū tñ verba ꝯſecratōis nō iteret ſuꝑ ſāguineꝫ:
ſed omnia alia ſine iniuria ſacri iterare pōt.Nec erit men
daciū cū dicetur: corp⁹ ⁊ ſāguis dñi noſtri ieſu xp̄i fiat ⁊c̄.
q̄ꝛ referꝫ ad hoc ꝙ vtrūqꝫ ē ſub forma panis:lꝫ differēter.
5ª ꝯ° ¶ Quīta ꝯclo ē q̄d facere debeat ſi deprehēdat materiam
vini idebitā.¶ Diſtiguēdū ē vt pri⁹:q̄ꝛ aut ante ꝯſecratio
nē oēꝫ:⁊ tūc ſicut de pane dictū ē ſi pt hr̃e vtrāqꝫ materiā
nouā adhibeat.Si ſolaꝫ mām vini nouā:reicipiat a capite
canonis.Si aūt nō poſſit hr̃e diuiitat totū.Si v̄o poſt cō
ſecratōeꝫ añ ꝑceptōeꝫ hoc ꝑcipiat. tūc ſicut pri⁹ vtrāqꝫ no
uā māꝫ adhibeat:corpe ſeꝑati poſito:poſtea cū alio ſumē
do.Si vero nō poſſit hr̃e niſi nouū vinū:cuꝫ ipo ⁊ corpe a
capite canonē reicipiat: ne diuidat ſacrꝫ:oīa repetēdo: pre
ter v̄ba ꝯſecratōis corpis:q̄ ſine iiuria ſacri nō poſſunt ſuꝑ
eādē mām repeti:ſic̄ nec baptiſm⁹ debꝫ iterari:Et lꝫ nō ſit
pena irreglaritatis hic:ſic̄ ibi:ē tñ grauis clpa vtrobiqꝫ.Si
āt nō poſſit hr̃e vinū:vltra ꝓcedat faciēdo qḋ pōt.ſ.corp⁹
ſumēdo ⁊ cetera ꝯplēdo.Q̄ꝛ ſi poſt ſumptiōeꝫ māe pāis in
uenit nō fuiſſe panē frumēti.dꝫ ſꝫ tho.lꝫ nō ieiun⁹ mā ad
hibita reicipe:q̄ꝛ mai⁹ ē ꝑceptuꝫ vnitatis qḋ a dei iſtitutōe
hꝫ ortū:ꝗ̄ ꝑceptū eccl'ie de ieiunio. Uel q̄ꝛ nūq̄ ꝑmittitur
p̄āſo celebrare:ſꝫ ſolū cōicare:iſte nō dꝫ ꝯſecrare: ſꝫ vltra
ſāguinē ſumere:lꝫ nō ieiun⁹.Q̄uis alicui videreꝫ ꝙ ſic̄ vo
lēs lauare os:ſi ꝑter ītētōeꝫ gutta trāſeat:reputaꝫ ieiunus:
ſic q̄ꝛ nō ītēdebat ſumere aliq̄d ſoluēs ieiuniū: ſi ꝑter ītēti
onē h̄ fec̄:ieiun⁹ reputari pt.Si āt poſt ꝯſecratōeꝫ ⁊ ſūpti
onē corpis:deꝑhēdit nō eē vinū: anteq̄ illū liquorē ſūpſe
rit:cum adhuc ſit ieiunus:adhibeat vtrāqꝫ materiā nouā:
ſi hr̃e poteſt.Si autem ſolū panē nihil agat:ſed vltra pro
cedat.Si vero ſolum vinum.q̄ꝛ iam conſecrauit corpus.⁊
ſumpſit: procedat reincipiens canonem : omiſſis verbis
corporis.⁊ pertinentibus ad illud ſoluꝫ.Si autē poſt ſum
ptionem vtriuſqꝫ:deprehendit functus eſt officio ſuo licꝫ
male nihil repetat:ſed vltra procedat.

pª ꝯ° **Quantum** ad tertium ſunt q̄nqꝫ ꝯclōnes.¶ Pria
eſt de q̄ntitate materie.¶ Ubi ſciendū
eſt:ꝙ cum virtus finita:non poſſit agere ſil'in quantācūqꝫ
mām:ſed finitā ⁊ determinataꝫ:ille tamen terminus non
ſemꝑ eſt notus homini:ſicut neſcimus vſqꝫ ad quaꝫ diſtā
tiam lux ſolis ſimul ſe extendat: ſed ſcimus ꝙ non in infi
nitum:ſed vſqꝫ ad certam ⁊ determinatam diſtantiā q̄cū
q̄ ſit illa.Uirtus autē dei licet non ſit ad infinituꝫ ſimul:
eſt tamen ad finitum ſimul ⁊ indeterminatum:q̄ꝛ non eſt
dare etiam ab ipſo aliqua certa.in que ſic agere poſſit pre
ciſe ꝙ non in plura.Unde cuꝫ in conſecratione concurrat
virtus dei ⁊ creature.ſcilicet verborum: ⁊ characteris ſa
cerdotalis: licet reſpectu dei non ſit ſimplr̄ determinata
quātitas:quā poſſit conuertere:ſed quacunqꝫ data adhuc
plus poteſt:tamen reſpectu virtutum creatarum eſt apud
notitiam dei dare determinatam quantitatem:⁊ certam:
vltra quam ſimul non poſſet: ſed non eſt ab homine de
terminata. ¶ Secunda concluſio eſt. ꝙ quāuis ratione
maleficij:aut veneficij intendat quis conſecrare:eſt tamē
vera conſecratio:ſiue etiam irriſionem fideliuꝫ intendat:
vel aliquid huiuſmodi:duꝫ tamen intendat facere quod
facit eccleſia: ſicut ille qui vult contrahere propter volu
ptatem:aut lucrum vere contrahit matrimoniuꝫ.Et inde
us etiam qui vult baptiçari propter queſtū eſt vere bapti
çatus: vt dr̄ d̄ ꝯſe.di.4.Nō illḋ te moueat.Ita ⁊ h.¶ 3ª ꝯ̇
ē.ꝙ nō pōt ꝯſecrare niſi māꝫ p̄ntē:⁊ añ ſe poſitā. Al's eſſet
falſitas ī ſacro v̄itatis:ꝑ ꝓnomē dm̄ratiuū.hoc vl' hic.Cū
dem̄ratio nō ſit niſi rei p̄ntis. Unde exn̄s in eccl'ia nō pōt
ꝯſecrare panē q̄ ē ī foro:nec vinū qḋ ē ī cellario.¶ 4ª ꝯ̇ ē.
ꝙ de mā quā hꝫ ī ſua p̄ntia:nō ē nob determinata q̄ntitas.
v̄bi grā.vtꝝ exn̄s ī ore clibani magni:vel in foro maximo
pleno panib⁹:vel exn̄s ī cellario pleno vino:aut in nauib⁹
plenis dolijs vini:vtꝝ poſſit ꝯſecrare hec oīa ſil':neſcio de
hoc.Sed ſi reqritur,tal' p̄ntia ꝙ ſil' poſſit tāgere oīa:tūc ñ
poſſet ſil' centū hoſtias ꝯſecrare:quas ſigillatim ſil' attinge
re non pōt.Et ſi ſufficit p̄ntia viſus:non q̄ actu videat:cū
cecus ꝯficiat.ſed q̄ ſit viſibile:tūc aerē plenū vſqꝫ ad celū
poſſet ſil' cōficere.Uñ iſta diſtātia.⁊ p̄ntia.⁊ quātitas:non
ſunt apḋ homines determinata.¶ 5ª ꝯ̇ ē.ꝙ ſi ꝑter ītētōeꝫ
ſacerdotis ē aliqua materia d̄ qua nō cogitauit:illa nō eſt
conſecrata:vt ſi gutta vini miniſtrādo cecidit ſuper pedeꝫ
calicis:vel hoſtia in piſcide ibi remanſit:non eſt cōſecratū:
q̄ꝛ de quo non eſt excogitatum:nec implicite nec explicite
actu:nec hītu:non poteſt eſſe conſecratum.Dico auteꝫ ex
cogitatū:nec q̄ntum ad effectum:nec q̄ntuꝫ ad verba:q̄ꝛ.ſ.
non itendebat illud conſecrare:nec ſuper illud verba pro
ferre:nec ad illud verba referre:q̄ꝛ ſi ſuper debitam mate
riam intenderet verba proferre:⁊ proferret:licet nollet ſe
qui conſecrationem:ſed irriſionem:forte conſecratum eſ
ſet:cum virtus ſacramenti operetur ſm voluntatē dei nō
miniſtri:ſm vnam opinioneꝫ que tractata fuit ſupra.di.6.
de intentione miniſtri.

Circa quartū ſunt ſex concluſiones.¶ Prima ꝙ ma
teria panis ſm ꝙ omnes dicunt : debet eſſe de
grano frumenti:cui chriſtus ſe comparat: ⁊ de quo credit
chriſtus cōfeciſſe:quia ille eſt panis proprie per ſe dictus.
Ceteri autem in ſupplementum iſtius.Unde ⁊ vulgo dici
tur:iſte querit panem meliorem q̄ꝫ de frumento . ¶ Se
cunda cōcluſio eſt. de ſpelta ⁊ farre pane facto: poteſt ī eo
confici.non quidem per rationeꝫ quorūdā: que eſt: q̄ꝛ fru
mentum eſt genus ad triticum:far ⁊ ſpeltam.ideo indiffe
renter in quolibet iſtorum poteſt cōfici:licet differant ſpe
cie.Nam licet ad vnum ſacramentum concurrant mate
rie ſpecie differentes per modū totius integralis reſpectu
vnius forme ſiue commixte:vt ī chriſmate oleum ⁊ balſa
mum:ſiue contigue:vt in ſacerdotio:calix:⁊ panis:⁊ vinū:
⁊ reſpectu diuerſarum formaꝝ:vt in hoc ſacro panis ⁊ vi
num.tamen ꝙ reſpectu eiuſdē forme concurrāt ad modū
partiū ſubiectiuaꝝ diuerſe materie ſpē:nō eſt ꝓbabile:q̄ꝛ
in illa materia ꝯficiendū eſt: in qua xp̄s ꝯfecit:qui non in
tribus:ſꝫ in vna tantū confecit. ¶ Et ſi dicatur ꝙ licet in
vna cōfecerit:q̄ꝛ tamē ſciuit illā nō vbiqꝫ eē: puta triticū:
iḋ voluit ꝙ ī alijs poſſit confici.nō valet:q̄ꝛ pari ratōe poſ
ſet dici de vino:qḋ nō ſolum de vite.ſed d̄ pomis ⁊ ceraſis
poſſꝫ ꝯfici:q̄ꝛ vinū vitis ī paucioꝛib⁹ locis creſcit q̄ꝫ triticū
Alia ḡ rō pt dari q̄ꝛ iſta tria ſūt vni⁹ ſpēi:q̄ꝛ ꝯptū ē:ꝙ ī eadē
terra triticū ſemiatū vno āno:gn̄abat ſpeltā ⁊ far:ī alio tri
ticū.vt ī territorio leodiēſi: palmēſi mōaſterio pōpoſiano:
vt ipi dicūt. Licet āt aſinus generet extra ſpeciē ſuā mulū
de equa.nō tamē de aſina generat niſi aſinū.q̄ꝛ diuerſitas
effect⁹ ē ex diuerſitate agētis:vel materie.9.meta . Et ſilr̄
ſi triticū ī vna terra generet ſpeltā ī alia triticū:nō ꝓbatur
idētitas ſpēi ſm quoſdā.ſꝫ ad min⁹ ꝓbaꝫ:q̄ñ in eadē parte
terre gn̄aꝫ vtrūqꝫ:imo ēt ſi ī diuerſis ꝓ tāto q̄ꝛ ī grano vis
gn̄ationis maſculina ⁊ feminina ſunt vnita. ⁊ plāta ē gene
rās vniuocū.ꝓpter qḋ cū nā ſit determinata ad vnū:vidē
tur eē vni⁹ ſpēi iſta q̄ ex vno grano ſpē generātur . ¶ Et ſi
dicatur ꝙ ſpelta nunq̄ꝫ generat triticum:lꝫ econuerſo. nō
obſtat.q̄ꝛ forte hoc ē ꝓpter īꝑfectā virtutē in ſpelta.Et ſi
milr̄ ꝙ triticū generet ſpeltā vel far:nō triticū:eſt ex debi
litate v̄tutis:ſicut aliq̄ maſculi nō p̄nt gn̄are niſi feminas:
nec aliq̄ femie niſi feminas. Sꝫ ſicut maſculus:⁊ femina ñ
dn̄t ſpē ſic nec frumentū far ⁊ ſpelta.¶ Si dicatur ꝙ ali
cubi tritico ſeminato creſcit ordeū:alibi ſiligo: alibi loliū:
nec tñ ꝑ hec h ſunt vni⁹ ſpēi:dōm ꝙ veꝝ eſt:nec de ipſis
pōt ꝯfici.Et rō diuerſitatis ē.q̄ꝛ hꝫ tria ex tritico gn̄anꝫ ꝑ
accn̄s:⁊ via corruptōis: ſic̄ ex viuo gn̄atur cadauer:⁊ ex vi
no acetū:vel magis ſicut ex ſudore aīalis ꝑfecti generatur
aīal imꝑfectū.puta vermis:q̄ eſt gn̄atio equoca. Sꝫ far et
ſpelta ex tritico via gn̄atiōis gn̄anꝫ: ſicut ꝑ ſeminationeꝫ
aīal ꝓducit aīal :⁊ oliua oliuā. Licet āt iſta ſint ꝓbabilia:
magis tamē tenendū ē id qḋ facit auc̄tas multaꝝ eccl'ia
rū de ſpelta celebrātiū q̄ꝫ rōnib⁹ p̄dictis.q̄ꝛ d̄ eodeꝫ grano
⁊ ī eadē terra pōt generari diuerſis tꝑib⁹ granū diuerſarū
ſpēꝝ ꝓpter diuerſos aſpectus celi ⁊ cōſtellationū ⁊ virtu
tū eaꝝ.ſicut ēt de ſemie hoīs aliquādo virtute celi ꝑ viaꝫ
corruptōis generāꝫ alia q̄ꝫ hō.¶ 3ª ꝯclo ē de mixtiōe. vbi
dōm ꝙ ſola mixtio granoꝝ adīuicē cū ſint ſolida nō tollit
ſpēꝫ.Sꝫ ſic nō ē ad ꝓpoſitū:cū ī granis nō poſſit ꝯfici:niſi
ſit inde cōfect⁹ panis.ſꝫ quādo grana ſil' ī molēdino terū
tur:⁊ poſtea faria ſimul cū aqua mixta cōpaginaꝫ:⁊ coagu
lata coquiꝫ pōt mutari ſpēs.⁊ ſi fuerit mutata:ita ꝙ fuerit
fcā tertia ſpēs.vel aliḋ granū traxit iſtḋ ad ſuā ſpēm:ita ꝙ
ſuba iſti⁹ panis ſit altera ſpē a ſuba panis q̄ eēt fact⁹ de pu
ro frumēto:nō pōt tūc confici:al's ſic. Propter qḋ ſi ꝓ ore
regis eligiꝫ ānona:m'to magis ſpāli diligētia eligēda eēnt
grana frumēti ⁊ ab alijs diſcernēda ꝓ pane altaris ꝯficien
do rōne periculi.¶ 4ª ꝯ̇ eſt de corruptōe panis . q̄ꝛ ſi tāta
ē vt ſpēs ſube nō maneat:cōfici nō pōt:al's ſic:ſꝫ nō dꝫ: pu
ta de hoſtia mucida:adhuc tñ ꝯtiua.q̄ꝛ vbi appꝫ ꝯtinuitas
ſoluta:nō violētia:ſꝫ nā ⁊ vetuſtate.vr̄ corruptio ſubalis fa
cta.⁊ ꝑ ꝯn̄s ſpēs mutata.q̄ꝛ gn̄atū ⁊ corruptum nālr̄ dn̄t
5ª ꝯ° ſpē:vt vinū ⁊ acetū.3.meta.vt ī granis ſeminatis.¶ 5ª ꝯ̇.de
amido cū ſit paſta ⁊ nōdū panis:cōfici nō pōt. ſꝫ ſi ide fiat
panis:cū ſit farina tritici purgatiſſima:magis pōt de ipſo ⁊
6ª ꝯ° ī ipo ꝯfici q̄ꝫ d̄ alio.¶ 6ª ꝯ̇ ē:ꝙ īdifferēter de oī pane de fru
mēto pōt ꝯfici ⁊ ī azimo ⁊ fermētato.ſicut et ī vino albo et
rubeo.q̄ꝛ ſpē nō dn̄t. Sꝫ latini ī azimo ꝯficiūt: ſic̄ xp̄s cō
fecit.greci v̄o ī fermētato:vocātes nos azimitas ⁊ iudaizā
tes.q̄ꝛ cum eccl'ia pri⁹ cōficeret ī azimo ꝯ̄ errorē ebyonita
rū ſtatuit ī fermētato ꝯfici:ne cū illis videreꝫ legē cū euā
gelio ſeruare.quo errore ceſſante:redijt ad feliciorē cōſue
tudinē.Grecia vero de diſpēſatiōe fecit legē cōem.⁊ d̄ hoc
ſciſmate veneꝫ ad hereſiꝫ:ꝙ xp̄s ī fermētato ꝯfecerit.La
tinus ḡ ī fermētato conficiēs:cōficit q̄dē: ſꝫ grauiter deli
quit.extra de.c.vlti.vbi d̄ponit q̄ cōfecerat ī fermētato: lꝫ
alie cāe aſſigneꝫ:ſed q̄libet erat ſufficiēs. Ecōtrario dicūt
aliq̄ peccare grecū ſi ꝯficiat in azimo:q̄ꝛ cū fueris Rome
romano viuito more.Sꝫ q̄ꝛ illi ſunt ſciſmatici:nullus etiā
ipoꝝ dꝫ eis adherere:⁊ ſicut ī toto ſic ⁊ in parte pōt ab eis
diſcordare:nō teneꝫ q̄ſq̄ꝫ coꝝ:illoꝝ ſtatutis vl' ꝯſuetudini
bus:q̄ꝛ ab obedientia ſciſmaticorum ⁊ hereticorū omnis
homo eſt abſolutus.

Quantum ad.5m.ſūt octo cōclōnes.¶ Pria ꝙ mā pª ꝯ°
ſāguis ē vinū de vite:ī quo xp̄s confecit
Uñ ⁊ dixit.Amodo nō bibā d̄ genimine vitis ⁊c̄.Ipe ēt ſe
ꝯparat viti:ſic̄ ⁊ grano frumēti. Et q̄ꝛ iſtud ē ꝓprie vinuꝫ
alia nō:niſi equiuoce:ſic̄ pomaticū:aut qḋ de ceraſis:vel d̄
malogranatis exprimiꝫ:ſeu prunis ⁊ ceruiſia:⁊ hꝫ: q̄ꝛ non
ſunt v̄e vinū.⁊ ideo ī eis ꝯfici nō pōt. ¶ Scḋa ꝯ̇ eſt.ꝙ nec 2ª ꝯ°
ēt ī balſamo: q̄uis dicāꝫ vinee engadi:⁊ vinee balſami: q̄ꝛ
nō eſt vinū.⁊ iḋ ꝯfici non pōt.Sed vinū vernacinū:grecū:
cretēſe ſunt vina ꝓ̄pe dicta:imo āthonomaſice. iḋ ī eis ꝯfi
ci pōt.¶ Tertia ꝯ̇ ē de clareto.de quo ē dōm: ꝙ ſi ꝑ v̄tu 3ª ꝯ°
tē ſpēꝝ ⁊ mellis admixti: ſpēs vini mutata eſt ꝯfici ñ pōt:
alias ſic:ſꝫ nō debet:q̄ꝛ ſola admixtio aque: ⁊ non alteri⁹ li
quoris fieri dꝫ.¶ 4ª ꝯ̇ ē.de aceto:de quo ē cōis opinio: ꝙ 4ª ꝯ°
ſi eſt ꝑfecte acetū ꝙ nō eſt vinū:iḋ nec ī eo ꝯfici pōt. Sꝫ ſi
ſolū v̄gat ad accedinē pōt. ſꝫ nō debet: ſic̄ nec de pane mu
cido.¶ 5ª ꝯ̇ ē de muſto.de quo dr̄ cōiter ꝙ eſt vinū.Unde 5ª ꝯ°
pōt ꝯfici:ſꝫ nō dꝫ:ꝑ īpuritatē:niſi aliud defecatū hr̄i non
poſſit.Tūc.n.lꝫ.Uñ decretū dicit vuas poſſe exp̄mi in ca
licē.⁊ ſic celebrari:d̄ ꝯſecra.di.2.Si necē.¶ 6ª ꝯ̇ ē.de agre 6ª ꝯ°
ſta:d̄ qua dr̄ cōiter:ꝙ nec ē nec vnq̄ꝫ fuit vinū: ſꝫ dr̄t ab eo
ſpē:q̄uis ſit argm̄ ꝯ̄.de pomo:q̄ꝛ pomū viride ⁊ maturū nō
differt ſpē:nec puer ⁊ ſenex.¶ Sꝫ dōꝫ:ꝙ licet vua acerba
⁊ matura nō dr̄ant ſpē:p̄nt tñ humor vue acerbe. ⁊ matu
re differre ſpē.¶ 7ª ꝯ̇ eſt de vineta: q̄ poſt vinū expreſſuꝫ 7ª ꝯ°
de torculari ſuppoſita aq̄ exprimiꝫ: ⁊ eſt liquor habens co
lorem vini: ⁊ aliqualē ſaporem.de qua dicendū ꝙ non eſt
vinum purū.ſed ꝓpter aquaꝫ nimiā quandoqꝫ reducitur
ad ſpeciem aque:vel ſi nō nimia:ſaltē in tanta quātitate ſu
perponitur:ꝙ ad tertiā ſpeciem trahitur.⁊ ideo in ea confi
ci non poteſt.¶ 8ª ꝯcluſio:ꝙ ſi ſimiliter ſuper feces vege 8ª ꝯ°
tis aqua proijciatur:eodem modo non eſt vinū ꝓpter ean
dem rationē:licet colorem ⁊ aliquem ſaporeꝫ retineat.Et
ſimiliter de aqua rubefacta ex pāno rubeo immiſſo.⁊ hꝫ
in quo multominus poteſt confici.quia etiā huius conſue
tudinē reprobat decretum.

Quantum ad ſextum ſunt quinqꝫ ꝯclōnes.¶ Pri pª ꝯ°
ma.ꝙ aqua admiſcenda eſt vino:quam
chriſtus creditur admiſcuiſſe. vtpote cuꝫ tam fortia vina
ibidē a nullo ſobrio niſi tēperata bibanꝫ.Et ꝑ myſteriū.
Iḋ qui ſcienter nō apponit mortaliter delinquit . Et ſilr̄ q̄
ignorāter:lꝫ minus:niſi ſit talis ignorātia inuincibilis ⁊ fa
cti que excuſet. Nam iuris ignorātia non excuſat. q̄ꝛ in ar
tifice ignorātia culpe ānumeratur.q̄ꝛ non debet officium
ſacerdoti exercere:niſi ſciat ea que ſacerdos debet facere.
ſm illud.Q̄ꝛ tu ſciam repuliſti:repellam te:ne tu ſacerdo
tio fungaris mihi.ſicut filij Heli neſcientes dominuꝫ nec
officium ſacerdotū.p̄ Re.3.Et extra .de cel.miſ.c.litteras
deponitur qui in fermentato ⁊ ligneo ciph̄o ſine aq̄ ⁊ igne
celebrabat.q̄ꝛ aut malicia aut nimia inſipiētia fuit ⁊c̄. Et
ideo in talibus inſipientia nō excuſat:ſed accuſat. ¶ 2ª cō 2ª ꝯ°
cluſio eſt: ꝙ ſi aqua omittatur nihilomin⁹ eſt ſacramētū.
q̄ꝛ nec ipſa manet:ſed cōuertitur. Et greci etiam nō appo
nunt:qui tamē conficiunt.Et ēt ſi q̄s aquā non apponens
intendat inducere errorem:dum tamen formam non mu
tet.quia materia remanet : nihilominus conficit : q̄uis in
littera videatur magiſter contrariuꝫ innuere. Sed ſubau
diendū eſt ibi maxime.Sed ſi aliquis forme addit vl' de
trahit intendens inducere errorem. q̄ꝛ mutaꝫ ſenſus orō
nis.⁊ ſi non de virtute ſermonis: ſaltem ſm intentionem
ꝓferentis.per conſequens mutatur etiam forma ſubſtan
tialiter.⁊ ſi non materialiter: ſaltem formaliter nihil agi
tur.vt dictum eſt ſupra.diſtin.3.de mutatione forme. Se
cus autem ē de mutatione materie:q̄ ex nāli ꝓprietate rep̄
ſentat:⁊ nō ex itentione applicantis.ſicut v̄ba ex intentio

ne ꝑferẽtis.qꝛ voces ſũt aĩe paſſionũ note. Uñ ꝗuis itẽ-
dat ex pte materie iducere errorẽ:nihilominꝰ ſi ex ſe ẽ ſuf
ficiẽs materia ſufficit.Et iſta opinio de mutatõe forme eſt
3ª ɔ° coior ⁊ verior ꝗ̃ illa que poſita ẽ ſupra.di.3.¶ 3ª ɔcl'o ẽ:ꝙ
dꝫ apponi aqua vã.qꝛ ſi apponatur aqua roſeacea: vel alia
q̃ nõ eſt vere ⁊ ꝓprie aqua:erit gdẽ veꝝ ſacrꝫ:ſicut ⁊ ſi nul
la eẽt aq̃.ſꝫ tamẽ icurritur peccatũ: ⁊ equale ac ſi nl'a aq̃
poneret:niſi hõ nõ poſſꝫ hr̃e aliã aquã:⁊ iã ꝓceſſiſſet vſqꝫ
ad offertoriũ:⁊ nõ poſſet dimittere ſine ſcãdalo: tũc forte
liceret miſcere aquã artificialẽ ꝓ nãli.Alias ſi a principio
non habet aquã:nõ ponat ſe ad celebrãdũ.ſicut nec ſi non
hr̃et ignẽ:aut debitũ calicẽ:vel altare:vl' hꝰ:q̃ ſũt de neceſ
4ª ɔ° ſitate precepti:lꝫ nõ de neceſſitate ſacri.¶ 4ª ɔcl'o ẽ: ꝙ lꝫ
aqua nõ ſit de neceſſitate ſacri ex pte ſãguis:ẽ tñ de neceſſi
tate ſacri ex pte corporis.qꝛ ẽ veꝝ vinũ ſi ñ ſit ibi aqua: ac
ſi ibi eẽt.⁊ ita ẽt ſi ſit ibi aqua roſeacea:ſicut ſi eẽt natural'.
ſꝫ nõ ẽ verꝰ panis ſi nõ ſit vera aq̃ i cõmixtiõe poſita.ſicut
nec ſi nõ ſit de farina frumẽti:cũ vtrũqꝫ ſit de ſubſtãtia pa
5ª ɔ° nis.vñ ſi de vino eẽt factꝰ panis nihil eẽt actũ.¶ 5ª ɔcl'o ẽ
ꝙ debet apponi i modica ꝗ̃titate.⁊ ita diu ante ɔſecratio-
nẽ ꝙ fuerit ɔuerſa i vinũ.qꝛ al'r ipſa manẽs aqua: nõ ẽ mã
ſacri:ſꝫ effecta vinũ.vñ ponere plus ð aq̃ ꝗ̃ ð vĩo tãq̃ ꝑni-
cioſũ reprobat̃.ex̃.de cele.miſ.ca.ꝑnicioſus. Et dꝫ apponi
ſil' cũ vino.qꝛ ſimul de latere xp̃i exiuerũt ſanguis ⁊ aqua
vno ĩpetu.Et nõ ſufficit pluiſſe i vincã:nec poſuiſſe aquã i
dolio:aut i ciato cũ vino:qð ſic dicit̃ mixtũ.ſꝫ i calice ẽ cuꝫ
vino ponẽda:⁊ ſpãliter bñdicẽda:qꝛ nihil venit i h̃ ſacr̃m:
niſi bñdictũ.ſꝫ ſuꝑ vinũ reſtãt benedictões multe. ſic ſuꝑ
panẽ.Unde iſta nõ benedicũtur i ꝑ̇ncipio quãdo ponunt̃:
qꝛ adhuc manſiua ſũt ſm ſe ad tp̃s:ſꝫ aqua ſtatĩ trãſit i vi-
nũ.iõ tũc benedicit̃ i ꝑ̇ncipio.⁊ ſola illa q̃ iponit̃ q̃ venit ad
ſacr̃m.⁊ ſacerdos quãdo vadit ad abluẽdũ digitos poſt of
fertoriũ:male facit ſi calicẽ ſignet: qꝛ tollit myſteriũ qð ẽ
in numero crucum.

1ª ɔ° **Quantum** ad ſeptimũ.ſunt ſex ɔ̃nes.¶ Prima ꝙ
xp̃s i cena celebrauit:⁊ ſeipm̃ coĩcauit:
docẽs oẽs celebrãtes debere coĩcare.verſus. Rex ſedet i
cena turba cinctꝰ duodena.Se tenet i manibꝰ ſe cibat ipſe
cibus.Et tũc fuit ĩpletũ illud ꝓ̇.R̃.zi.Dauid ferebatur ma
nibus ſuis.Et illud Job. Aĩam meã i manibꝰ meis porto.
Nõ mãducauit ãt ſe ſacr̃aliter ꝑ fidẽ:cũ hr̃et viſionẽꝫ: nec
ſpiritualiter quo ad augmẽtũ charitatis:qð nõ poterat vl-
tra ſuſcipere:ſꝫ ſacr̃aliter:qꝛ veꝝ ſacr̃m:⁊ ſpũaliter qꝛ dele-
2ª ɔ° ctabat̃.¶ Scða ɔcl'o ẽ:ꝙ coĩcauit iudã:qꝛ ſicut noluit ipꝫ
q erat occultꝰ peccator ꝓdere vbo.ſꝫ i coĩ dixit:vnus ex vo
bis me tradet:dans exemplũ:vt ſi iudex vt priuatꝰ ſcit ali
cuiꝰ delictũ:nõ dꝫ ipꝫ noiatim excoĩcare.ſꝫ corripere inter
ſe ⁊ ipꝫ ſolũ.Matth.18.in coĩ aũt iſtante illo qui paſſus eſt
damnũ:põt excoĩcare quẽcũqꝫ q fecit illð:ẽt ſi i cõfeſſione
ſciat illũ qui fecit:ita xp̃s noluit eũ diffamare ſcð a coĩone
publica ꝓhibẽdo.qꝛ nec ꝓ crimine occulto eſt negãda eu-
3ª ɔ° chariſtia.ex̃.de offi.ord.c.z.Poſt coĩonẽ ãt dedit ei buccel-
lã itinctã:q̃ fuit panis purꝰ.¶ 3ª ɔcl'o ẽ:ꝙ dedit corpꝰ paſ-
ſibile:qꝛ tale habuit:nõ tamẽ quãdo mãducabat̃ in ſacr̃o
patiebat̃.qꝛ paſſio q̃ ẽ diuiſio vel tritio:⁊ hꝰ:nõ recipit̃ niſi
in ꝗ̃to:⁊ m̃ nõ ꝗ̃titatiuo.Uñ cũ ꝗ̃titas xp̃i:vl' nõ ſit i ſacr̃o:
vel eſt ibi mõ nõ ꝗ̃titatiuo:nulla paſſio põt eẽ i eo ſꝫ eẽ qð
hꝫ ibi.ſicut.n.angelus i igne:nõ cõbureretur ibi.ſic nec hõ
carẽs ꝗ̃titate.qꝛ corpus xp̃i nõ põt tãgi tactu ph'icᵒ ab alio
corpore:niſi prius tangeret̃ tactu mathecᵒ:quo non poteſt
4ª ɔ° tãgi niſi ꝗ̃tũ ⁊ a ꝗ̃to. ¶ 4ª ɔcl'o ẽ:ꝙ paſſiõe q̃ ẽ ab itra pa
tiebat̃ vbicũqꝫ eẽt.ſicut.n.aĩa i quacũqꝫ pte ſit:dolet:vbi
cũqꝫ ledat̃ pars corporis.vñ aĩa ẽt ꝓut ẽ i capite dolet qñ
ſpĩa itrat pedẽ:lꝫ caput ñ pũgat̃.ſic i piſcide ſuato poteris
copulare dolorẽ inatũ:ſꝫ nõ illatꝰ ɔuenit ei. Uñ ſi fuiſſet i
ſacr̃o dũ erat i cruce:ẽt i ſacr̃o doluiſſet:⁊ mortuꝰ fuiſſꝫ: ſed
nõ in ſacr̃o pũctꝰ fuiſſet vel occiſus. Ecõtrario ãt.ſi hoſtia
ɔſecret̃ ⁊ ꝓijciat̃ i ignẽ:ipe ſpẽs cõburerẽtur: ⁊ corpus xp̃i
nõ lederet̃ ẽt ſi eẽt paſſibile.qꝛ cũ nõ poſſit tãgi niſi ꝑ ſuaꝫ
ꝗ̃titatẽ:q̃ nõ ẽ ibi mõ ꝗ̃titatis:nec ſitual'r nõ põt tãgi nec
pũctaliter:nec ſuꝑficial'r. ⁊ ꝑ ɔ̃ns nec ledi.iõ ⁊c̃. ¶ 5ª ɔcl'o
eſt:ꝙ ſi i triduo cõſecratũ fuiſſꝫ:fuiſſꝫ ibi corpꝰ exaĩe qua-
le erat i ſepulchro:⁊ nõ aliud.qꝛ ꝗuis forma indicet ꝙ ibi
ſit corpꝰ:qð erat tradẽdũ:⁊ nõ fuerit idẽ ſpẽ viuum ⁊ mor
tuũ:fuit tamẽ idẽ nũero nũeroſitate ſuppoſiti:nõ eẽntie.⁊
nũero materie:q̃ ẽ vna nũero i gñato ⁊ corrupto:ꝑ̇ de gña-
tione.Uñ ſi aſſumpſiſſet corpꝰ Petri:nõ ſic fuiſſꝫ idẽ:ſaltẽ
ex pte mãe.ſicut fuit idẽ viuũ ⁊ mortuũ.¶ 6ª ɔcl'o ẽ ð ſan
guine.qꝛ ſi ẽ aliqd diſcõtinuũ a corpore nõ hñs eandẽ for-
mã ſubalẽ:ſꝫ aliã:videt̃ ꝙ idẽ ſit ſpẽ ⁊ nũero effuſus ⁊ non
effuſus.Sꝫ forte nõ erat aſſũptꝰ qñ fuit effuſus. ſꝫ quãdo
i corpore erat:tũc erat vnitꝰ forte ſuppoſito.Si ãt ſanguis
cõiũctꝰ ſit qd ɔtinuũ corpori:tũc effuſus differt nũero ꝑꝑ
diuiſionẽ a ſeipo:ꝓut priꝰ erat i corpore.itẽ ſpẽ ꝓpter hr̃e
nouã formã ſubalẽ.ſicut oculus erutus. ſic ſm quẽcunqꝫ
modũ ſãguis effuſus ſe hẽat i ſpẽbꝰ vini cõſecratꝰ i triduo
fuiſſet:ſiue differret in viuo ⁊ mortuo:ſiue non. Per hec
patet ſolutio ad argumentum. Queſtio II.

Queritur z° de ɔuerſiõe. Utꝝ cõuer
ſio ſit cõpleta rõ eẽndi cor-
pus xp̃i i altari real'r.Et videt̃ ꝙ nõ.qꝛ illð
qð ꝑ ɔuerſionẽ icipit eẽ i loco ɔuerſi: cũ pꝰ
ibi nõ eẽt:ẽ terminꝰ ꝑ gñationẽ ð nouo ꝓdu
ctꝰ ⁊ nõ aliqd ꝑexñs:ſic qñ ignis gñat̃ ex ae
re:dicit̃ aer ɔuerti i ignẽ:⁊ vbi priꝰ erat cõ-
uerſuꝫ ibi ẽ terminꝰ cõuerſiõis.qꝛ idẽ ẽ locꝰ corrupti ⁊ gñã
ti:ſic i aĩali idẽ ẽ locꝰ hoĩs viui:⁊ cadaueris eo mortuo:i le-
cto vel alibi.ſꝫ ſuba panis ⁊ vini cõuertũt̃ i corpꝰ ⁊ ſangui-
nẽ xp̃i nõ ꝑ nouã gñationẽ illoꝝ ex iſtis quẽadmodũ fue-
rũt formata ex puriſſimis ſanguibꝰ v̾gĩs. ⁊ iõ vere fuerũt
i corpore v̾gĩs.ſꝫ ſi ẽ ibi ɔuerſio:ẽ in ꝑexiſtẽs.g̃ nõ dꝫ ꝙ ter
minꝰ cõuerſiõis ſit i loco rei cõuerſe.¶ Cõtra ẽ magr̃ i lit-
tera ꝑ multas auctes.¶ R̃.° circa iſtã q̃õnẽ tria ſũt facien
da.qꝛ ꝑ̇mo recitabit̃ vna opĩo cũ ſuis motiuis.⁊ reprobabi
tur.z° alia.⁊ reprobabit̃.3° qd ſentiẽdum de q̃õne.⁊ reſpõ-
debitur ad argumenta.

Circa ꝑ̇mũ ꝗ̃tuor ſũt faciẽda.ꝑ̇ ponet̃ opĩo cũ ſuis mo
tiuis ꝓprys.z° ponet̃ ɔfirmatio quorũdã.3° ar-
guet̃ ɔ̃ opĩonẽ:⁊ rñdebit̃ ad rõnes eiꝰ.4° rñdebit̃ ad rõ̃es
ɔfirmatõis.¶ Eſt igit̃ opĩo quorũdã dicẽtiũ:ꝙ ɔuerſio ſi
ẽ nihil facit niſi diſpoſitiue.⁊ ꝙ ðs ſine ɔuerſiõe põt eque
facere ibi eẽ corpꝰ xp̃i:ſicut facit cũ cõuerſiõe. Et ꝑ̇ ſuppo-
nit ꝙ ꝑ carentiã ꝗ̃titatꝭ ẽ ãgelus pñs oĩ corpori.qꝛ ſola ꝗ̃-
titas facit diſtare ⁊ eẽ abſens.⁊ ꝑ ɔ̃ns ꝑuatio ꝗ̃titatis facit
realiter eſſe preſens.Et idẽ cõueniret hoĩ ſi eẽt ſine ꝗ̃tita-
te ſicut angelo.Et idẽ i oĩ ꝗ̃to: ſi nõ vteret̃ ꝗ̃titate reſpcũ
oĩuꝫ:vel ſi abſolueret̃ ab vſu ꝗ̃titatis reſpcũ hꝰ ⁊ nõ illiꝰ:
iſti eẽt pñs:⁊ illi abſens.¶ z° oñdũt qd cõuerſio faciat.nã
qꝛ ſuba ɔuertit̃ ⁊ accñtia manẽt:accñtia remanẽtia faciũt
eẽ ibi corpꝰ xp̃i ſacr̃aliter.qꝛ ſignificãt ipm̃: ſicut priꝰ ſigni-
ficabãt ibi eẽ ſubaꝫ ſuã.Sꝫ hoc nõ ẽ ibi eẽ real'r,ſꝫ eẽ ſicut
i ſigno.ɔuerſio v̾o ſube i corpꝰ xp̃i facit qdẽ hr̃e hĩtudinẽꝫ
ad iſtas ſpẽs imediataꝫ.Sꝫ ex hoc nõ ſeqt̃:ꝙ corpꝰ xp̃i ſit
h̃ real'r.qꝛ lꝫ ɔuerſio fiat i corpꝰ xp̃i directe ex vi ſacri ꝓut
ẽ ſuba.fit tamẽ ɔñr ex nãli ɔcomitãtia i corpꝰ qð ẽ ꝗ̃titas.
Et ſic cũ corpꝰ xp̃i etiã ſit ꝗ̃tũ: ꝓut eſt terminus conuerſio
nis:nõ põt per hoc hic eẽ realiter preſens:cũ ſecũ ferat ꝗ̃-
titatẽ per quã diſtat.⁊ eſt realiter abſens. ¶ 3° dicũt ꝙ di-
uina virtꝰ abſoluẽs ꝗ̃titatẽ ab vſu ꝗ̃titatis:q ẽ facere di-
ſtare:⁊ eẽ abſens. completiue ⁊ vltiate facit h̃ eẽ corpus
chriſti.illud enim quod eſt realiter ⁊ eſt non abſens nec di
ſtans realiter alicui:eſt ei preſens realiter. Unde qꝛ ɔuer
ſio facit habere corpus xp̃i hĩtudinem ad iſtas ſpẽs ⁊ non
ad lapidẽ q nõ ẽ in ipm̃ conuerſus inde eſt ꝙ abſolutio ab
vſu ꝗ̃titatis:quã ſola diuia virtus facit:eſt reſpectu iſtarũ
ſpẽꝝ tñ. Propter qð ẽ ibi pñs: vbi eſt fcã cõuerſio.⁊ nõ ali
bi.Si ãt vbiqꝫ facta eẽt cõuerſio:vbiqꝫ eẽt.nõ ꝙ cõuerſio
faciat ipꝫ eẽ ibi.ſed ſolũ determiat abſolutõeꝫ ab vſu ꝗ̃ti-
tatis:per quã ẽ ibi.¶ 4° dicunt:ꝙ deꝰ nulla ɔuerſione fcã
põt facere iſtã abſolutionẽ ab vſu ꝗ̃titatis:ſic fecit quãdo
itrauit ad diſcipulos ianuis clauſis.Quãdo eni erat in eo-
dẽ loco cũ ianuis:nõ erat ibi localiter: vel ianue nõ erant
ibi local'r.qꝛ duo corpora eſſe ſimul local'r:ẽ duo ɔ̃ria eſſe
ſil':qð ẽ ipoſ'e:ſꝫ alteꝝ priuat̃ vſu ꝗ̃titatis:ne locũ occuꝑet:
qð ẽ effectꝰ nõ formalis:cũ vltima ſphera i ſuꝑficie ɔuexa
nõ occuꝑet locũ.Et qꝛ ianue videbant̃: ⁊ nõ corpꝰ xp̃i:ideo
ꝓ tunc ianue qdẽ erãt i loco ſuo local'r.corpꝰ ãt xp̃i erat cũ
eis ſil'.ſicut eẽt vnus ſpẽ:nõ local'r:nec ꝑ motũ localeꝫ: per
quẽ ad diſcipl'os ſenſibiliter venit:ſꝫ ꝑ abſolutionẽ ab vſu
ꝗ̃titatis effectiue:⁊ ꝑ realẽ exhibitionẽ pñtie ſiue formal'r.
Uñ ſi ianue ſignificaſſent xp̃ꝫ:fuiſſꝫ ibi ſacr̃aliter. Nũc ãt
ꝓpter defectũ ſigni fuit tm̃ real'r pñs:⁊ nõ ſacr̃al'r.Sꝫ illð
fuit nõ cõuerſiõe facta alicꝰ i corpꝰ xp̃i.ergo corpꝰ dei vir-
tute ꝑ ſolã abſolutõeꝫ ab vſu ꝗ̃titatis:fit real'r pñs ſine cõ-
uerſiõe.¶ 5° declarãt hoc ſic.qꝛ deꝰ põt facere effectũ q ẽ
res abſoluta vl' relatio ſine cã eiꝰ i fieri. ſic gñationẽꝫ ſine
alteratiõe.Uñ ſi ex ɔuerſiõe cãtur iſta hĩtudo i corꝑe xp̃i
ad ſpẽs:ꝑ quã dicit̃ pñs realiter loco ſpecierũ:cũ eẽ hic re-
maneat i corpore xp̃i trãſeũte ɔuerſione.ergo ſine ɔuerſio
ne põt ðs cauſare i corꝑe xp̃i iſtã hĩtudinẽ:q̃ ẽ eẽ hic real'r
pñs.⁊ ſic hr̃ ꝓpoᵐ.¶ Quidã ãt vident̃ velle ɔfirmare hãc
põnẽ.nõ ꝙ ſit de fcõ:ſꝫ ꝙ de poſi.ſ.ꝙ poſſit eẽ corpꝰ xp̃i i al
tari:nulla fcã ɔuerſione:ſꝫ manẽte ſuba.Et ꝑ̇mittũt ꝗ̃daꝫ
diuiſionẽ:ex q̃ poſtea formãt argumenta ſua.qꝛ ſi ɔuerſio
reqreret̃:hoc eẽt ꝓpter alterã iſtaꝝ triũ cauſaꝝ.aut qꝛ cor
pus xp̃i nõ põt eẽ ſil' ſub illis ſpẽbus cũ alio corpore:aut qꝛ
corpꝰ xp̃i nõ poſſet eſſe in ſacramẽto:niſi ſuba panis muta
retur in ipꝫ:aut qꝛ nõ ſaluaretur veritas verborũ ſacr̃aliũ.
ſed nullo iſtorũ modorũ impedit̃.ergo ⁊c̃. ¶ Cõ nõ ꝑꝑ pri
mũ.ꝓbatur ꝑ̇mo ſic.Corpus quod poteſt ſimul eẽ cũ aliẽa
ꝗ̃titate:poteſt ſil' eẽ cũ ſubſtãtia ſubiecta illi ꝗ̃titati.nõ.n.
repugnat duobꝰ corporibꝰ eẽ ſil':niſi rõne ꝗ̃titatis:cuius ẽ
excludere ab eodẽ ſitu aliã ꝗ̃titatẽ.ſꝫ corpus xp̃i põt eẽ ſil'
cũ ꝗ̃titate panis: vt ponit cois opĩo:q̃ tenet corpꝰ xp̃i eẽ in
hoc ſacr̃o.ergo eq̃ faciliter pt̃ eẽ cũ ſuba panis.¶ Nõ etiã
ꝓpter z° debet poni.qꝛ conuerſio panis in corpꝰ xp̃i:ſi po-
natur:nõ eẽt ratio q̃re corpus xp̃i ſit ibi ð nouo.qð patꝫ du
pliciter.Primo qꝛ ſi ꝑꝑ ɔuerſionẽ panis i corpꝰ xp̃i:eẽt cor
pus xp̃i vbi fuit priꝰ ſubſtãtia panis.eadẽ rõne ſi totus pa-
nis:quo ad ſubam ⁊ ꝗ̃titatẽ:cõuerteret̃ i ſubſtantiã ⁊ ꝗ̃ti
tatẽ corporis xp̃i:corpꝰ xp̃i ⁊ ſua ꝗ̃titas ex vi talis ɔuerſio
nis eẽnt de nouo ibi:vbi fuit priꝰ panis.hoc aũt eſt falſum:
qꝛ tunc oporteret ꝙ corpus xp̃i mutaret̃ ſꝫ locũ:cõparare
tur.n.circũſcriptiue ad locũ vbi fuit prius panis:qꝛ nõ cõ-
parare t̃ ad ipm̃ rõne ſube:ſꝫ rõne ſue ꝗ̃titatis: cũ ɔuerſio
eẽt nõ ſolũ ſubſtãtie in ſubaꝫ:ſꝫ ꝗ̃titatis i ꝗ̃titatẽ. g̃ ſil'r vi
detur ꝙ ꝓpter ſolã cõuerſionẽ ſube panis i corpus xp̃i:nõ
ſit vbi fuit prius panis.¶ Scðo qꝛ ꝑ cõuerſionẽ alicuius
rei i aliquam ꝑexiſtentẽ videtur magis fieri ꝙ res ɔuerſa
ſit:vbi priꝰ erat res i quã cõuertit̃:ꝗ̃ ecõuerſo.ſicut cũ con
uertit̃ alimẽtũ i ſubſtãtiã comedẽtis:alimẽtũ fit vbi erat
comedens.⁊ nõ ecõuerſo.Cum ergo ſubſtãtia panis cõuer
tit̃ in corpꝰ xp̃i: tanq̃ i aliqd ꝑexiſtẽs:magis fit v̾tute ɔuer
ſiõis:ꝙ pãis ſit vbi erat corpꝰ xp̃i:ꝗ̃ ecõuerſo. ¶ Propter
tertiũ ſil'r nõ dꝫ dicere:ꝙ ſubſtãtia panis nõ remaneat. qꝛ
ex quo ponitur corpus chriſti realiter eẽ in hoc ſacramẽto
ꝓ ipo põt reddi vera locutio: vt nõ ſolũ dicatur corpꝰ xp̃i
eẽ hic.ſꝫ dicat̃ hoc.i.ɔtentũ ſub h̃:ẽ corpꝰ meũ:qꝛ idefinita
v̾ificat̃ ꝓ vno ſolo.nec oporterꝫ ꝙ demr̃aret̃ ſba panis da
to ꝙ eẽt ibi:ſic ñ fit demr̃ario ſpecieꝝ ibidẽ exñtiũ.¶ Sꝫ
hec opinio videt̃ deficere:ꝑ̇mo in eo qð ꝑ̇mo aſſumũt: qꝛ
ſm eos in angelo ſunt cauſe:quare ipſe eſt oĩ corpori pñs
reali exhibitione ſui.ſ.carẽtia ꝗ̃titatis actu ⁊ aptitudine:q̃
eſt ſolũ cã ſine qua non:⁊ imediatus ordo ad oẽ corpus:qð
põt ipſe mouere imediate:ꝓpter qð ſm eos aĩa ſeparata ẽ
qdem nuſq̃ ꝓpter carẽtiã ꝗ̃titatis: ſꝫ non eſt alicubi pñs:
ꝓpter nullũ ordinẽ mouendi ad corpus: Unde ſi ſuba cor
porea q̃ eſt nata eẽ quãta: ſit ſeparata actu a ꝗ̃titate: dato
ꝙ ꝑ hoc ſit nuſquã.⁊ indiſtãs.qꝛ quantitas ſola facit diſta-
re local'r.non tñ ꝓpter hoc erit real'r pñs cuilibet corpori:
qꝛ nõ ex ſe habꝫ imediatũ ordinẽ mouẽdi qðlibꝫ corpꝰ:ſic
nec aĩa ſeꝑata.Et ꝑ ɔ̃ns abſol'o ab vſu ꝗ̃titatis ñ fac̃ eã pñ
tẽ alicubi.Et licet faciat nõ diſtãtem vel nõ abſentẽ.tamẽ
dꝫ dare aliqð poſitiuum qð faciat eã preſentem: qꝛ ſubſtã
tia que ẽ nata eẽ ꝗ̃ta:nõ eſt nata eẽ preſens vel abſẽs niſi
per ꝗ̃titatem:aut niſi ſibi detur modus ſpũs.qð forte ð ſo
lo xp̃i corpore poſſet verificari ſm illũ modum quia ſi cor
pus xp̃i habet virtutẽ mouendi oẽ corpus imediate: ſicut
angelus:⁊ abſoluatur ab vſu ꝗ̃titatis.tũc eadẽ ratione q̃
⁊ angulus erat real'r pñs oĩ corpori:corpꝰ xp̃i ð ſe ſine aliq̃
ɔuerſiõe eẽt pñs oĩ corpi: Sꝫ iſtũ modũ ipi nõ ponũt: nec
ẽt ſufficit in angelo.vt dcm̃ eſt in liᵒ ꝑ̇mo.di.37. de loco an
geli.Et ſi ſufficeret in angelo:q non eſt natus diſtare:nõ tñ
in corꝑe qð ẽ natũ diſtare:⁊ maxime qð actu diſtat:quia ſi
aĩa:ꝗ̃diu eſt ĩfra corpus hr̃et potẽtiam mouendi oẽ aliud
corpꝰ imediate:nõ ꝓpter hoc minꝰ diſtaret a corꝑe exteri
ore ꝗ̃ prius. Ab oĩ eni corꝑe diſtat:ꝗ̃tũ ſuũ corpus diſtat:
ꝗ̃diu ẽ forma eiꝰ.⁊ corpus eius vtit̃ quãtitate. Unde cuꝫ
corpꝰ xp̃i ſit ſubiũ quãtitatis: ꝑ quã ẽ local'r i loco.ſ. i celo:
⁊ ſi nõ abſoluat̃ ab vſu quãtitatis:qꝛ locũ occupat i celo: vi
det̃ ſola abſol'o reſpectu panis: nõ facere ipꝫ minꝰ diſtare
ꝗ̃ pꝰus.Aliud ergo q̃rẽdũ eſt.¶ Ad z° dðꝫ:ꝙ veꝝ ẽ rema
nẽtia accñtia nõ plus facere ꝗ̃ dicit. ſed falſũ ẽ ɔuerſionẽ
ſube h̃ ñ facẽ qð fac̃:qꝛ fac̃ terminũ ɔuerſiõis loco ɔuerſi
ſuccedere. Nec eſt veꝝ ꝙ fiat ɔuerſio i ꝗ̃titate ex ɔ̃nti:qꝛ
terminus iſte.ſ.ſuba nõ ɔuertit̃ in accñs.nec ecõuerſo. da
to ꝙ ꝗ̃titas poſſit ɔuerti i ꝗ̃titatẽ.Uñ cũ cõuerſũ ſit ſuba
nõ ꝗ̃titas:nõ eſt ɔuerſio niſi i ſubaꝫ. Nec ſeqt̃.ſi quãtitas
ẽ ibi:ꝙ ſit ibi ſic terminꝰ ɔuerſiõis:ſic pꝫ de deitate:in quã
nihil ɔuerti põt:q̃ tñ ẽ ibi. Nec reqrit̃ ibi abſol'o ab vſu ꝗ̃-
titatis vbi ꝗ̃titas nõ eſt per ſe:ſꝫ ꝑ ſubaꝫ:qꝛ ſicut ſubam eẽ
alicubi ꝑ ꝗ̃titatẽ:ſine alio facit eã ibi eẽ mõ ꝗ̃titatiuo. ſic
eɔ̇.ꝗ̃titatẽ eẽ alicubi ꝑ ſubaꝫ:facit eã ibi eẽ mõ ſubſtãtiuo
¶ Ad 3ᵐ.ɔcedendũ:ꝙ ðtermiata ɔuerſio dat habitudinẽ
ad ðterminatũ:ſꝫ plus:qꝛ dat ẽt ibi eẽ real'r: per hoc ꝙ fac̃
ſuccedere illi qð hic erat real'r.¶ Ad 4ᵐ dðꝫ:ꝙ põt deus
abſoluere ꝗ̃titatẽ ab vſu occupãdi locũ:ſꝫ ꝑ hoc ꝗ̃titas ⁊
res ꝗ̃ta nõ erit niſi vbi ꝑ̇us erat.Et niſi corpus xp̃i fuiſſet
motũ de loco vbi prius erat:abſolutio ab vſu ꝗ̃titatis nõ
feciſſet ipꝫ eẽ vbi ꝑ̇us nõ erat:ſic vltĩa ſpera ñ ẽ niſi vbi eẽt
ſi hr̃et corpꝰ continens mãliter:⁊ tm̃ diſtat a ceteris:ꝗ̃tuꝫ
diſtaret:ſi circũſcriberet̃ ⁊ occuparet locũ.abſol'o g̃ ab vſu
ꝗ̃titatis nõ dat realẽ pñtiã:ſꝫ illa ſuppoſita fac̃ ñ eẽ local'r
vbi eẽt local'r.¶ Ad 5ᵐ dð.ꝙ dato ꝙ ðs corpi exñti i celo
poſſit dare illð vbi nũero qð hr̃et exñs i terra:ñ tñ ꝑꝑ h̃ eẽt
i terra. ſic ſi poſſet hoĩ dare p̄r̃nitatẽ:ſine hoc ꝙ gẽuiſſet:ñ
tñ eẽt pr̃:qꝛ ñ ẽ eẽ p̄r̃eꝫ hr̃e p̄r̃nitatẽ:ſic eẽ albũ hr̃e albedi-
nẽ.ſꝫ ẽ genuiſſe.Uñ ⁊ xp̃s ẽ filiꝰ v̾ginis nõ ꝑ hr̃e filiatõeꝫ:ſꝫ
ꝑ eẽ genitũ. Sic ẽt lꝫ ðs poſſit dare corpi xp̃i idẽ vbi ſacr̃a
le nũero:qð i eo cãt̃ ex ɔuerſiõe.ſi ẽ aliq̃ res drñs: tñ ñ eẽt
h̃ real'r ꝗuis hr̃et ipꝫ eẽ h̃.qꝛ eẽ h̃ ſacr̃al'r real'r ẽ ſuccedẽ vl'
ſucceſſiſſe h̃ ei qð h̃ erat local'r:qð ſine ɔuerſiõe eẽ nõ põt.
¶ Nõ valẽt ẽt argᵗᵃ coꝝ q eos iuuare nitũt̃.Uñ ad pᵐ dðꝫ.
ꝙ corpꝰ xp̃i bñ eẽ pt̃ i altari cũ ſuba pãis:local'r ðſcẽdẽdo ð
celo:ðo faciẽte duo corpa eẽ i eoð loco:ſꝫ ꝙ manẽs i celo lo
cal'r ſit i altari cũ ſba pãis ſacr̃al'r ñ pt̃ eẽ.¶ Ad for³ᵐ g̃ dð.

ꝙ maioꝛ eſt vera de eē locali: ⁊ falſa de eē ſacrali. Eſſe eniꝫ cū alio localr̄ q̄ꝫtitas īpedit: non aūt ſacralr̄: quia nō eſt ibi mō q̄ꝫtitatis. Minoꝛ ē vera de eē ſacrali: nō locali. Et ſic ꝯ nō ſeqtur. qꝛ coꝛpus xp̄i pōt eſſe cū q̄ꝫtitate panis ſacralr̄: ꝑ hoc ꝙ ſuccedit ſubē eius. ḡ pōt eē cū ſuba. n̄ ſeq̄r. ¶ Ad 2m dōin: ꝙ nō ſeq̄r ꝙ ſi ꝑꝑ ꝯuerſionē ſubē ī ſubam ē vbi pꝰ panis erat ſubaliter ⁊ ſacraliter. ḡ per ꝯuerſionē ſubē cuꝫ q̄ꝫtitate eēt vbi pꝛiꝰ n̄ erat ſitualr̄ ⁊ circūſcriptiue: imo tūc n̄ eēt ibi aliq̄ mō: nec q̄ ad ſubāꝫ: nec q̄ ad q̄ꝫtitatē: nec mō ſubali: nec mō q̄ꝫtitatiuo: qꝛ ꝓ tāto ponit̄ eē: vbi erat ſuba ī ſe ꝯuerſa. qꝛ ibi manēt ſpēs locū occupātes: ſic̄ pus: mediātibus qbus ſuba cōuerſa ibi erat. Et qꝛ coꝛpꝰ xp̄i ſuccedit ſubē in ſe ꝯuerſe: nō q̄ꝫtū ad īherētiā: ſꝫ q̄ꝫtū ad īmediataꝫ p̄ſitiam: iō ſicut nō eēt ibi ſuba panis: niſi eēnt ſpēs: ita nec coꝛpꝰ xp̄i. Un̄ ſi panis ꝯuerteret̄ ī coꝛpꝰ xp̄i ⁊ accn̄a eiꝰ āni hilarent̄: nō eēt ibi coꝛpꝰ xp̄i. ⁊ qꝛ ꝑ ꝯuerſionē q̄ꝫtitatꝭ n̄ remanēt q̄ꝫtitas. iō ꝑ h̄ n̄ eēt ibi coꝛpꝰ xp̄i. ¶ Ad 3m dōꝫ: ꝙ ꝑ ꝯuerſionē fit cōuerſuꝫ in loco termini. nō eꝯ. ſi eſt ꝯuerſio in pꝛeexiſtēs: qō veꝝ ē qn̄ conuerſū ſm nihil ſui remanet in loco pꝛioꝛi. ⁊ ſm aliqd ſui addit̄ ad cōuertens: ſic̄ in alimento. Sed quādo cōuerſū ſic trāſubſtātiat̄: ꝙ nihil eius remanet additū ꝯuertenti: ⁊ aliqd eius remanet ī loco p̄ori: tunc ꝯuerſū nō pōt dici eē in loco cōuertētis: nec ſm id qō manet: qꝛ illō cōuerſū nō eſt. ſꝫ ē a cōuertente ſepatuꝫ: nec ſm id qō ꝯuerſū ē: qꝛ id nō manet. ⁊ qō nihil eſt ī ſe: nihil eſt in alio. Sꝫ econuerſo ꝯuertens pōt dici in loco conuerſi. qꝛ ꝑ conuerſionē factā ī ſe ſuccedit ſm p̄ſitialitatem ipſi: qō in ipſuꝫ ꝯuerſū eſt. Et ſic ſicut illō erat ibi: ſic ⁊ iſtō ibi fit: q̄ꝫuis iſtō imaginationē trāſcēdat: ⁊ nihil tale videamus in nālibꝰ. ¶ Ad 4m dōꝫ: ꝙ bene veꝝ eſt: ꝙ ſi coꝛpus xp̄i eēt ibi: poſſꝫ dici: h̄ ē coꝛpꝰ meū. manēte ſba panis: ſic̄ ſi eēt ibi localr̄ vtrūq̄ꝫ coꝛpꝰ: vtrūq̄ꝫ poſſꝫ demr̄ari: ⁊ ad vtrūq̄ꝫ dmr̄atio fieri ad ſēſū ſi ſēſibilr̄: ad itellectū ſi ſolū ſacraliter. Et ſi poſſet demr̄ari: nō obſtāte ſba: ſicut nūc n̄ obſtāte q̄ꝫtitate ⁊ q̄litate. ſilr̄ poſſet adoꝛari ſine ydolaria: nō obſtāte ſuba. ſic̄ nūc n̄ obſtāte q̄ꝫtitate. qꝛ qcqd ibi ſit cū coꝛpoꝛe xp̄i: ſiue accidēs. ſiue ſuba: ſiue vtrūq̄ꝫ: ſacerdos nō ītendit p̄ſtare ad adoꝛādū: nec ppl̄s adoꝛare itēdit niſi coꝛpus xp̄i. Sꝫ ꝓbatū ē ꝙ manēte ſuba panis: non pōt ibi fieri coꝛpꝰ xp̄i. ḡ ibi nō pōt eē aliqd realr̄: niſi aut ꝑ illapſum: queadmodū deꝰ ē ī oībus ſpiritibꝰ: ⁊ ſpūs creatꝰ ī coꝛpoꝛe aſſūpto: aut localr̄: queadmodū ꝑ miraculū duo coꝛpa ſūt ſil̄: aut ꝑ ꝯuerſionē. Si ḡ ē hic coꝛpꝰ xp̄i: cū n̄ poſſit hic eē ꝑ illapſū: ſi nō ē hic ꝑ ꝯuerſionē: erit hic ꝑ locationē. ſicut fuit qn̄ exiuit clauſo virginis vtero: ⁊ ſepulchꝛo: ⁊ hoſtio. ⁊ ſic nō erit ſil̄ ī celo: nec ī plibꝰ altaribus: qō ē erroneum.

Quantum ad ſcdam opinionē ſingularē ſic ꝓcedetur. pmo recitabit̄ modꝰ ponēdi. 2o ponentur rōnes ⁊ auc̄tates quas adducūt. 3o ponet̄ defenſio eoꝛū ab hereſi ī quā videtur icidere. 4o oñdetur quomodo opinio deficit ī ſe. 5o quomō deficit ī ſuis motiuis. 6o cōcludet̄ vitas. ¶ Eſt igr̄ opinio quoꝛūdā dicētiū: ꝙ ē hic vl̄ eſſe pōt coꝛpꝰ xp̄i per aſſūptōeꝫ paneitatis mediāte coꝛꝑe: qō ē pars: ⁊ non toto ſuppoſito nec humanitate: vt ſit coīcatio ydiomatū coꝛpoꝛis ⁊ panis: ſicut nūc dei ⁊ hominis. quia immediate aſſumpſit humanitatem: non aūt aſſumētis ad aſſumptuꝫ: qꝛ reputat̄ erroneū dicere verbū impanatum: ſicut verbum incarnatū. ſicut dicitur album cui albedo ineſt mediante tota ſuperficie. ⁊ ethiops dicitur albꝰ dentem: quia dens eius albus eſt: qꝛ eſt pars mediāte qua albedo ieſt: ſꝫ nō ipe. qꝛ nō ſꝫ totū ſui cōiugit̄ albedi. ¶ 2o dn̄t ꝙ ex h̄ ſeq̄r: coꝛpꝰ xp̄i ō v̄gīe natū: crucifixū eē h̄ realr̄. qꝛ q̄cūq̄ꝫ p̄dicāt̄ ō p̄dicato: ⁊ ō ſubō. Cū ḡ panis ſit h̄: qꝛ coꝛpꝰ xp̄i ē panis: ꝑ ꝯn̄s coꝛpus illud ē hic: ſic̄ qꝛ hō erat ī p̄ſepio: vel ī cruce: vel ī vtero: ibi erat ds̄: q erat hō. Et ſic̄ qꝛ ds̄ eſt ille homo: q ē paſſus moꝛtuus ⁊c̄. deꝰ ē ille: ſic per ꝯn̄s. qꝛ panis mādūcat̄: frangit̄: ⁊ diuidit̄. coꝛpus xp̄i qō eſt panis frāgit̄ ⁊c̄. ¶ 3o dicunt: ꝙ nihilominus ſaluant̄ auc̄tes ſcōꝝ de ꝯuerſione cū aſſumptōe. Cū. n. eſſe differat ab eētia ſm eos: vnū pōt aſſumi alio nō aſſumpto. Unde nō ſic eſt v̄bū icarnatū: ſicut ipanatū: qꝛ ī illa aſſumptione pꝛeuēta: fuit eētia aſſūpta anteq̄ꝫ h̄ret eē. Unde nunq̄ꝫ h̄uit eē aliō ab eē diuino ſibi cōicato: ꝑꝑ qō fuit aſſumptio ſine cōuerſione aliq̄ aſſumpti ī aſſumēs. ⁊ eꝯ. Unde nō ꝯuerſiōe deitatis ī carnē: nec ſupple econuerſo: ſꝫ aſſumptione humanitatis ī deo. Sꝫ panis p̄exiſtēs hꝫ eē ⁊ eētiā: ⁊ aſſumptio ad vnitatē ſuppoſiti ꝯſumit ipm ſubſiſtere: nō per annihilationē ſed ꝑ ꝯuerſionē. Unde ꝑ ꝯuerſionē eē ſubalis. ⁊ ꝑ aſſumptionē eētie ſubalis ꝑficit̄ iſtud myſterium. Et ſic oēs auc̄tates de tranſubſtātiatione loquētes: ⁊ ꝯuerſione p̄nt referri ad eē: n̄ ad eētiā. Et auc̄tes ꝙ poſt ꝯſecratōeꝫ nō manet panis: ſꝫ fuit: verū eſt ſꝫ eē. ſꝫ ſolum ſm eētiā: Sic igr̄ dicūt ꝙ ita v̄aciter pōt eē in altari: ⁊ ſacralr̄ coꝛpꝰ xp̄i ſine ꝯuerſione ꝑ aſſumptionē paneitatis. ſicut mō cōiter ponit̄ ꝑ ꝯuerſionē. ¶ Et ꝯfirmāt hoc rōnibus: poſtea auctoꝛitatibus. pmo ſic. Quecūq̄ꝫ ſunt idem ſuppoſito limitata: vbicūq̄ꝫ ē vnū: ibi ē reliquū: ſic̄ vbicūq̄ꝫ eſt muſica ſoꝛtis: ibi ē eius albedo: dico āt limitata. qꝛ ſi vnū eēt limitatuꝫ: ⁊ aliud illimitatū: q̄ꝫuis vbicūq̄ꝫ eēt limitatum: ibi eſſet illimitatum: non tamē econuerſo: vbicunq̄ꝫ eſſet illimitatum eſſet limitatuꝫ: nec identitas ſuppoſiti ſufficeret ad hoc. verbi grā. licet eniꝫ vbicunq̄ꝫ eſt coꝛpus xp̄i. ibi ſit xp̄s: non tamen vbicūq̄ꝫ eſt xp̄s ſm deitateꝫ: ibi eſt ſua humanitas: ſꝫ pane aſſumpto: coꝛpus xp̄i humanū: ⁊ coꝛpus panis eēnt vnū ſuppoſito: ⁊ vtrūq̄ꝫ eſt limitatū. ḡ cū in altari eēt panis aſſumptus. per ꝯſequēs eſſet ibi coꝛpus xp̄i. ¶ P̄. mediū eſt ꝓpinquius q̄ꝫ extremum: ſed ſi xp̄s aſſumeret paneitatē: hoc faceret mediante ſua coꝛpoꝛeitate: quia īdignius aſſumptibile eſt mediante digniore ſm ꝯgruitatē aſſumptionis. ergo cū ſuppoſitū xp̄i aſſumens eēt in altari cū pane aſſumpto: mlt̄o magis ibi eſſet coꝛpus xp̄i: qō eſſet mediū aſſumptionis. ¶ P̄. ibi eſt chꝛiſtus ſacramentaliter: vbi eſt virtute ſacramenti directe: ſed directius fit chꝛiſtus in altari per aſſumptionem q̄ꝫ per conuerſioneꝫ. quia foꝛma huius ſacramenti que efficit ſignificando: directius ⁊ verius efficit: id qō magis pꝛopꝛie ſignificat: hec autem eſt vnio per aſſumptionem: qua communicantur ydiomata: ita vt hoc ſit id quod ſonant verba foꝛme. hoc ē coꝛpus meum: non autem vnio conuerſionis: quia perillam panis non eſt chꝛiſtus: nec econuerſo: ſed panis fit chꝛiſtus: vel conuertitur in ipſum. vnde ⁊c̄. ¶ Confirmatur aūt hec poſitio qbuſdā auctoꝛitatibus: pmo auc̄te Dam. 4. libꝛo. caº. 5. vbi dicit: ꝙ panis aſſumit̄ ⁊ vnitur deitati: in hac eſca ſpirituali: ſicut carbo eſt lignum vnitum igni: ⁊ humanitas deo ī icarnatōe. ¶ Itē apl̄s pª coꝛinth. 10. Panis quē cōicamus ⁊c̄. ¶ Itē in li. anti. inuēta ē hec opinio: nō ſolū de poſſibilitate: ſꝫ ō entitate. Et rō eius: qꝛ ꝑ hāc poſitionē plures difficultates tollūtur. Sola. n. difficultas de vnione ē hic. Cum igit̄ pauciora icōueniētia ſint ponenda in articulis fidei: ⁊ illa que ſaluāt apparentia. appareat aūt eē panis ⁊ vinū: que conuerſio non ſaluat. ſed aſſumptio. ⁊ aſſumptio eſt ſpecialis articulus fidei: non conuerſio. ḡ ⁊c̄. Et ꝓpter hoc confeſſio Berengarij eſt: ꝙ coꝛpus xp̄i ſenſibiliter frangit̄. Nec obſtat ꝙ nō eēt ibi veritas. qꝛ ſic dicis ſubam panis non manere. i. ſubam que eſt panis: vt creatura ſalis: ſic dicimus coꝛpus chꝛiſti. ideſt coꝛpus quod ē xp̄s. ⁊ hoc eſt coꝛpus meum: quod pꝛo vobis tradetur. ¶ Dn̄t etiaꝫ hanc opinionem in multis differre ab illa: que ponit ſubſtātiā panis manere: que teputatur heretica ⁊ impoſſis. pꝛimo qꝛ illa ponit poſt ꝯſecrationē duo ſuppoſita. hec aūt vnū ſolum in tribus naturis. ſcdo quia illa ponit manere panis ſubſiſtentiā. hec aūt ſubſtātiā per modū accn̄tis: nō ſubē. tertio qꝛ illa ponit manere panē quo ad eē ꝓpꝛiū: h̄ quo ad eētiā tm̄. q̄rto. qꝛ illa pōit eūdē panē ⁊ idē vinū. h̄ vero aliū panē ⁊ aliud vinū: ſꝫ eandē paneitatē ⁊ vineitatē. 5o: qꝛ ex illa ſequit̄ veraciter ī altari ō nouo coꝛpꝰ xp̄i nō eē: cū nec ipꝫ mutet̄: nec aliō ī ipꝫ: h̄ āt ſic: qꝛ ponit panē mutari q̄ ad eē. 6o qꝛ ex illa n̄ ē cōicatio ydiomatū cū ſint duo ſuppoſita. Ex iſta āt ſic. 7o. qꝛ ex illa nō adoꝛat̄ qcqd ē ī altari adoꝛatōe latrie. ex iſta āt ſic: ꝑꝑ vnitatē ſuppoſiti 8o. qꝛ illa dic̄ ſic eē. h̄ āt n̄ ſic eē ſꝫ poſſe eē. ¶ Sꝫ h̄ opīo n̄ valet ī ſe: nec ī ſuis motiuis. In ſe qdē appꝫt falſa: ꝑ qꝛ aut aſſumeret panē cū accn̄tibꝰ: aut ſolā ſubāꝫ. Si pmoº q̄ꝫuis hoc ſit poſſe ſm illos q dicūt: ꝙ de potētia abſoluta ds̄ pōt aſſumere nāꝫ irrōnalē. tn̄ ꝑ hoc nō eēt in altari ſacralr̄: ſꝫ localr̄ ꝑ q̄ꝫtitatē cū ſuba aſſumpta ī altari: nec idē motā: ſicut localr̄ fuit ī vtero ꝑ q̄ꝫtitatē cū humāitate ibi aſſūpta. Si ſcdo mō foꝛte hoc ē ipoſſe: qꝛ qō nō ē ꝑ ſe factibile: nec ſuſtētabile quacūq̄ꝫ virtute: vt relō: vel aliqd hꝫ: nō eſt ꝑ ſe aſſūptibile: ſuba āt coꝛpoꝛal̄ ſine q̄ꝫtitate fieri non pōt: q̄ ē ſuꝰ terminꝰ: ⁊ ꝓpa paſſio. magis q̄ꝫ q̄ꝫtitas ſine figura ſꝫ quoſdā. ¶ P̄. dato ꝙ eēt poſſe adhuc hō facēt ibi eē coꝛpꝰ xp̄i: qꝛ aliō ē dicere coꝛpus qō ē xp̄s. hoc. n. ē genꝰ ad aīal. ⁊ dicit totū ſuppoſitū xp̄i: aliō coꝛpꝰ xp̄i: qō dicit ꝑtē humanitatis. Licet āt coꝛpus vtroq̄ꝫ modo ſumptū ſit in altari tn̄ differēter: qꝛ coꝛpꝰ qō eſt ſuppoſitū: ē ibi tm̄ ſcdario ex nāli ꝯcomitātia. Sꝫ coꝛpus qō ē per ſe ꝑs: ē ibi v̄tute ſacri: ⁊ ex vi v̄boꝝ directe: qō pꝫ ex foꝛma ꝯſecratiōis ipius coꝛpoꝛis: quia dr̄: hoc ē coꝛpus meū: qō non pōt itelligi de coꝛpoꝛe qō eſt genꝰ: ſꝫ ſolū de coꝛꝑe qō eſt pars: qꝛ genus non p̄dicat̄ poſſeſſiue de iferioꝛi: ſicut pars de toto. Bene enim dico humanitas mea. ⁊ manus mea. nō aūt aīal meuꝫ. vel hō meus de meipō. ¶ Hoc idē pꝫ ex ꝯſecratōe ſanguinis: quia dr̄: hic ē calix ſanguinis mei. Sanguis. n. nō ē equocū ad genus ⁊ ad ꝑtē: ſic̄ coꝛpus: ſꝫ tantū ſumit̄ ꝓ parte. Dato ḡ ꝙ coꝛpus qō ē xp̄s ꝑ illā aſſumptionē eēt ex vi ſacri in altari: nō tn̄ coꝛpus xp̄i qō ē pars: niſi tm̄ ex nāli ꝯcomitātia. qꝛ ꝑ aſſumptionē nō fieret vnio in naturis. ſꝫ tm̄ in ꝑſona. Un̄ ꝑ illā aſſumptionē fieret ꝙ panis eēt coꝛpus: qō ē xp̄s nō āt coꝛpꝰ xp̄i: ſicut nec mō diuinitas ē humanitas. ¶ P̄. coꝛpꝰ xp̄i nō icipit eē realr̄: niſi mutatiōe fcā in ipō: puta ſi ſm locū de celo moueat̄: vel mutatione facta in ipm: ſed neutꝝ ꝯtigit ꝑ aſſumptōeꝫ: qꝛ licet panis aſſumptꝰ mutaret̄ ꝑdendo ſubſiſtentiā ꝓpꝛiā: nō tn̄ mutaret̄ ī xp̄m: nec ī coꝛpus xp̄i: vt poſtea dicet̄. ḡ ⁊c̄. ¶ P̄. paneitas aſſumpta coꝛruptis ſpēbꝰ cū qbus fuit aſſumpta: maneret oīno fruſtra in eternū. Nō. n. coꝛrūpi poſſet: cū careret q̄litatibus ꝯrījs: nec ſumi poſſet ī vſuꝫ fideliū: ꝑꝑ qō tamē fit ꝯſecratio. Et ſic ſi maneret fruſtra maneret. ¶ Si dicāt ꝙ non maneret. ꝯ. qꝛ ſicut coꝛpꝰ hoīs aſſumptū nō debuit coꝛrūpi nec putrefieri: nec in ſuba: nec ī q̄ꝫtitate: ſic nec deberet coꝛrumpi panis ſi aſſumeret̄. ¶ P̄. ſi aſſumeret vna nā ſꝑ eēt diſticta ab alia: ita ꝙ vna nō eēt foꝛma alterius: cū due nāe ſubales ꝑfecte nō poſſint ſe īfoꝛmare. Sꝫ manente diſtinctione naturaꝝ ⁊ finitate vtriuſq̄ꝫ idēptitas ſuppoſiti n̄ facit ibi eē vnū. vbi ē reliquū. Nō. n. ſi xp̄s aſſumit lapidē Rome. ⁊ lignū Pariſiꝰ: ꝓpter hoc lapis ē pariſius. nec eꝯ. ḡ q̄ꝫuis panis aſſumptꝰ ſit ī altari: nō tn̄ ꝓpter hoc coꝛpus xp̄i humanū eſt ibi. ¶ P̄. nō poſſet aſſumere mediāte pꝛimo coꝛꝑe: qꝛ aut eēt mediū ī ſubſtātificādo: ita ꝙ pꝛiꝰ ſubſtātificaret̄ in coꝛꝑe xp̄i: poſtea ī ſuppoſito diuino: qō nō ē poſſibile: tū qꝛ ſuppoſitū finitū non pōt ſubſtātificare alienam nām: tuꝫ qꝛ ſuppoſitū humanū nō habet ibi ſubſiſtētiam ꝓpꝛiā: Unde oēm naturā a deo aſſumptā oꝫ īmediate ſubſtātificari ī ſuppoſito eterno: aut eēt mediū ꝯgruitatis ꝓpter dignitatē. ⁊ hoc nō eſt poſſe: cū vnū non ſit foꝛma alterius. qꝛ foꝛme ſubalis non eſt alia foꝛma: nec māe eſt mā. ¶ P̄. ſi eēt mediatio nihil faceret ad ꝓpoſitū. Nō eni eēt maioꝛ vnio panis ad coꝛpus q̄ꝫ fuerit vnio aīe ad coꝛpꝰ in triduo: qꝛ cum ibi manſerit vnio in ſuppoſito ſi hec eēt maioꝛ: opoꝛteret ꝙ eēt in nā: ita ꝙ vnū ꝯuerteret̄ in aliō: vel per ꝯpoſitionē vnū eſſet foꝛma alterius: qō eſt impoſſe. ſꝫ in triduo per ꝯſecrationē: aīa non fuiſſet in ſacro: ad minus ex vi ſacri: q̄ꝫuis in ſacro eēt coꝛpus exanime. ergo nec hic eēt coꝛpus: q̄ꝫuis eēt panis. ¶ P̄. falſitas eſſet in ſacro v̄itatis: qua dr̄: hoc ē coꝛpus meū: qꝛ cōtentū ſub ſpēbꝰ: q̄ꝫuis eēt coꝛpus qō eſt xp̄s: nō tn̄ coꝛpus xp̄i: vt dictum eſt. ¶ Nec valēt coꝝ motiua: nā pma rō adducta. tenet ſolū in his q̄ ſunt in loco ꝑ accn̄s. Secus aūt eſt de his q̄ ſunt ī loco per ſe. vt dcm̄ eſt de duobꝰ coꝛꝑibus. ¶ Alie āt rōes ſi bene ꝯſiderent̄: ſolute ſunt ꝑ iā dcā: ⁊ deducēda. ¶ Nō valet ēt illud qō in p̄ncipio opinionis ponebat̄. qꝛ lꝫ coꝛpꝰ aſſumptū ſit mediāte aīa: non tn̄ ꝓpter hoc coꝛpus ē aīa. nec eꝯ. Nunq̄ꝫ eniꝫ vna pars p̄dicat̄ de alia ſub noīe ꝑtis: q̄ꝫuis ſint idē ſuppoſito: niſi ſolū ō noīatiue. qꝛ ſic iportat totū. ¶ P̄. ſic dr̄ in duobus accn̄tibꝰ: vel in ſuba ⁊ accn̄te. vt albū muſicū. ⁊ dens albus: nō ſic aūt ī duabꝰ partibꝰ ſubalibꝰ. Unde nō dr̄ caput peditatū: nec pes capitatus: nec tibia peditata: q̄ꝫuis pes iſit mediāte tibia. Et ſi ꝓpter hanc mediationē poſſet dici tibia peditata: aut bꝛachiū manuatū: non tn̄ pōt dici tibia pes: nec bꝛachiū manus. nec eꝯ. ſꝫ magis dicit̄ homo pedatus. ſic igit̄ ꝓpter illam mediationē poſſet dici coꝛpus chꝛiſti foꝛte paneū: vel paneatum: nō tamen poſſet dici panis. Sed totum ſuppoſituꝫ diceretur impanatum: vel paneatum: aut paneum: ſicut dicitur coꝛpoꝛeum a coꝛpoꝛe: immo cum panis dicat ſuppoſituꝫ. quia panis eſt quoddam coꝛpus: poſſet dici ꝙ ſuppoſitum eſt panis. ⁊ ſic eſſet cōicatio ydiomatum reſpectu aſſumentis ⁊ aſſumpti: non reſpectu medij aſſumptionis. Hoc enī nō facit immediatio aſſumptiōis: ſed idētitas ſuppoſiti. ⁊ modus pꝛedicandi. quia concretum ſignificat modum totius non partis. ¶ Nec valet ſecundum. qꝛ ſublata communicatione ydiomatum deſtruitur ꝙ inexiſtentia vnius non verificat pꝛedicationem inexiſtentie alterius. Dato etiaꝫ ꝙ eſſet ibi cōmunicatio ydiomatum: non ſequeret̄ coꝛpus xp̄i magis eē in altari: q̄ꝫ eꝯ. panem eē in celo: qꝛ ſicut deꝰ ē moꝛtuus: per hoc ꝙ deꝰ ē ille hō: ita filius hoīs ē ī celo: ꝑ hoc ꝙ deus eſt ī celo: qō ipſi nō dicūt. Nec hoc ē eētiam coꝛꝑis xp̄i eē realiter hic: ſed ſuppoſitū coꝛꝑis: qꝛ eē coꝛꝑis ⁊ ſāguis nō ē vſq̄ꝫ niſi vl̄ localr̄ vl̄ ꝑ ꝯuerſionē. ¶ Tertiū ēt nō valet: qꝛ ſi ꝓpter hoc: ꝙ eētia panis nō hꝫ ꝓpꝛiū eē poſſet dici nō manere ſed trāſire: pari ratione ī icarnatiōe poſſet dici hūāna nā trāſire nō manere: qꝛ ſm eos n̄ hꝫ ibi ꝓpꝛiū eē. ¶ P̄. cū ꝯuerſio nō ſit niſi cōicātiū ī mā ſm eos ſi ī deo n̄ ē niſi vnū eē. ſ. diuinū cū ī eē diuinū: nihil poſſit cōuerti. ergo nō ē in qō illud eē panis conuertat̄. ¶ Et qō dicunt: ꝙ panis fit coꝛpus xp̄i ⁊ coꝛpus xp̄i fit panis qō non eſſet niſi maneret. exponendum eſt. i. vbi erat panis: ibi fit coꝛpus chꝛiſti. ¶ Qō autē Dyo. vocat hoc ſacrm̄ aſſūptionis: hoc eſt qꝛ ſpēs aſſumūtur ad vſum myſterij: ⁊ ſubſtātia conuertitur: ſicut dicitur cibus ſūptus vel aſſumptus. q tn̄ non manet. ¶ Qō autē Dama. dicit. deus coniugauit deitatem pani. dicendum ꝙ non per aſſumptionem: ſed ſicut cibus coniungitur cibato: qꝛ conuertitur in ipſum. ¶ Ad auctoꝛitatem dama. ſuperius poſitam: dicendum ꝙ eſt ſimile q̄ꝫtum ad hoc: quia in carbone lignum conuertitur ī ignem: quādo perfecte accenditur: ⁊ tunc nō manet lignū ⁊ in incarnatione: ſanguis virginis eſt conuerſus in coꝛpus chꝛiſti. Sed non eſt ſimile q̄ꝫtum ad alia. vel ſic eſt hic ſic̄ ibi. i. ita vere: eſt hic deus ⁊ homo: ſicut ibi: ſed per aliū modum. ¶ Quod autem inducunt Berengarium: ꝙ coꝛpus chꝛiſti frangitur. exponendū eſt. i. manet ſub ſpēbus q̄ frāgunt̄ q̄ꝫdiu manent in q̄ꝫtacūq̄ꝫ modica parte.

Opinio Jo. pariſiēſis.

Sicut Igitur dico ꝙ deus poſſet panem ⁊ vinum

aſſumere ſicut pōt ɔuertere.⁊ ꝙ poſſet verba iſtituere: ad quoꝝ ꝓlatione ſeq̄ret aſſūptio. ſicut nūc ad hoꝝ ꝓlationē ſeq̄tur ɔuerſio: nō tñ ōdit hāc v̄tutē iſtis verbis. nec poſſet ſaluari ſenſus modernus verboꝝ ſi fieret aſſumptio ñ cōuerſio. Auctes vt dcm̄ ē exponēde ſūt. ¶ Dōʒ ēt ꝙ articulus ō eucbariſtia pōt eē ſpālis ſub illo v̄bo. ſcōꝝ cōionē. ⁊ illa aſſūptio magis ſaluaret apparētia ad ſenſū. ſed ɔuerſio magꝭ ſaluat apparētia ad itellectū. i. v̄ba euāgelij. q̄ meliꝰ ē ſaluare. q2 ñ poſſunt mētiri. ſicut ſenſus pōt ðcipi. ¶ Ad argumētū i opꝰ ðōm: ꝙ aliō eſt eſſe in loco ɔuerſi localr̄. qō nō ɔuenit niſi gnāto vt arguit̄. aliud eſt eē i loco ɔuerſi ſacr̄alr̄ qō ɔuenit ei qō eſt terminꝰ ɔuerſionis ſube: licet ñ generet̄. Iſto āt modo eſt corpꝰ xp̄i i altari per ɔuerſionē ⁊ non primo modo.

Q̄ō. III.

QUerit̄ 3°. vtꝝ deꝰ poſſit ɔuertere oēm creaturā in ſuū corpus. illo mō cōuerſionis quo ɔuertit panē. Et videt̄ ꝙ ſic. q2 v̄tus dei plus pōt facere de potentia obediētiali creature: q̄ʒ v̄tus celi de potentia nāli māe. ſʒ celū pōt cōuertere iuicē oīa in q̄bꝰ eſt potentia ꝓuatiōi adiūcta: ſic̄ ſunt illa q̄ ſunt ifra ſperā actiuoꝝ ⁊ paſſiuoꝝ. g̊ ðs oēʒ creaturā i aliā pōt ɔuertere. q2 i oī creatura eſt potentia obediētie. ¶ Sʒ ɔ̄. phs p̄mo de gnātione dicit ꝙ illa ſola ſunt adiuicē trāſmutabilia. q̄ cōicāt in mā. ¶ Itē Aug. dicit. ꝙ ðs ñ pōt corpus ɔuertere i ſpm̄. ¶ R°. circa iſtā q̄ōnē p̄° vidēdū eſt q̄lis ſit iſta ɔuerſio. ſcðo ꝙ nō eſt ānibilatio. 3° qō q̄rit̄.

QUantum ad p̄m ſūt due ɔ̄nes. Prima ꝙ ē ɔuerſio total̄. ſcða ꝙ eſt ſupnālis. De p̄mo ſciendū: ꝙ eſt ɔuerſio totius i totū: ita ꝙ nihil de ſuba remanet ex pte termi a quo. nec addit̄ termino ad quē. ſʒ corrūpit̄ tā forma q̄ʒ mā: q̄ dr̄ ɔuerti q̄ʒtū ad eſſentiā ⁊ eſſe. ¶ Sʒ q̄dā dicunt formā q̄deʒ corrūpi. ſʒ nudā mām realr̄ vniri corpori xp̄i: ſic̄ fit i nutritiōe. Et ſilr̄ factū fuiſſe: qñ xp̄s comedit poſt reſurrectōeʒ. alr̄ nō fuiſſet bonū argūm reſurrectionis. ¶ Sʒ ɔ̄. q2 tūc quotidie corpus xp̄i augeret̄ ꝑ additionē māe: ſicut illō qō nutrit̄: vl̄ ſaltē i die cene. qñ erat corpꝰ paſſibile fuiſſet augmētatū. ⁊ aliq̄d ꝑ ſeceſſū fuiſſet ⁊ eēt emittendū: qō ē abſurdū. ¶ Nec valet ſi dicat̄ ꝙ augmētat in q̄ʒtū q̄ʒtū: h̄ āt q̄ʒtitas ñ ɔuertit̄. q2 augmētum q̄ʒtitatis ē ꝑ quātitatē. ⁊ augm̄ ſube ꝑ ſubam. q2 ex nō ſubijs nō fit ſuba. Et q̄cq̄d ſit ð hoc: cū mutari ſit alr̄ ſe h̄re nūc et p̄us: ñ pōt negari mutatū ſubalr̄ illō: qō hʒ ſubaʒ realē quā p̄us nō hēbat: cū āt mā ſit ſuba real̄ ſi hʒ māʒ manētē quā p̄us nō hēbat. g̊ ſubalr̄ ē mutatū corpꝰ xp̄i. Et q2 ipi adducūt auctē Dam. dicētis. ꝙ h̄ mutatio nō ē mutatio ſubal̄. q2 mā pāis ⁊ vini fit ſub forma ſāguinis ⁊ corpis xp̄i. ſic̄ in nutritōe. dōʒ ꝙ ſilr̄ ē quo ad corruptōeʒ forme: ñ quoad ꝑmanētiā māe: ſic̄ nec quo ad corruptōeʒ accñtiū. Nec eſt veꝝ ꝙ per aduētū alimēti corpꝰ nō mutet̄. imo mutat̄ ſe h̄ns alr̄ nūc ⁊ p̄us. q2 forma iformat qō p̄us nō iformabat ⁊ ɔpoᵐ hʒ ptē quā p̄us nō hēbat. licet nō ſignificabileʒ nec diſtīctā. Et ſic̄ ꝑ hoc ꝙ aliq̄ ps māe depdit̄ nutritū mutat̄: ſic ꝑ hoc ꝙ aliq̄ reſtituit̄. Cū. n. nutritio ſit q̄dā mutatio. g̊ nutritū inq̄tū h̄ꝰ ē mutatū. ſʒ nutritū nō ē nutrimētū. g̊ i nutritōe ñ ſolū ē mutatio ipſiꝰ nutrimēti qō corrūpit̄. ſʒ etiā ipſius nutriti. Q̄ʒuis. n. mutatio nō reſpiciat māʒ ſic̄ terminū ſʒ vt ſubʒ: formā v̊o ſic̄ terminū: tñ nō ſolū ē mutatio qñ noua forma gñat̄ vel corrūpit̄. ſʒ etiā qñ modus forme p̄exñtis mutat̄ vl̄ variat̄. ſic̄ pʒ i itenſione ⁊ remiſſione. Vñ cū i nutritiōe forma nutriti ſe hēat alr̄ nūc ⁊ p̄ꝰ. ſ. iformādo qō p̄us ñ iformabat ſubalr̄. g̊ pōt dici mutatō ſubal̄ nutriti. qō repugnat imortalitati corpis xp̄i. ¶ Nec valet qō dn̄t ꝙ i corpe xp̄i poſt reſurrectōeʒ ꝑ comeſtionē ñ ꝓbaret̄ v̄a caro niſi eſſet ɔuerſio: cū āgelus i corpe aſſūpto poſſet oīa facē p̄ter cōuerſioneʒ. hoc nō valet. q2 nec illa cōuerſio eſt aliq̄d ſenſibile. Vñ per eā nō plus credidiſſet q̄ʒ ſine ea. q2 ñ videbāt eā. ¶ P̄. ſecutū fuiſſet augm̄tū i corpe xp̄i. q2 additio māe vl̄ reſtaurat depditū: vl̄ cāt augmentū: vel vtrūq̄ʒ. Et ſi in his q̄ trāſierūt tp̄s augm̄ti nihil augmētet: hoc eſt q2 totū ē nec̄ariū i reſtauratōeʒ depditi. Alias de nec̄itate nāe videret̄ ſeq̄ vl̄ augmētū vel ɔdenſatio: ſi plus h̄ret de mā q̄ʒ p̄us. nec eēt maior quātitas q̄ʒ pꝰ. ¶ Ex hoc ſeq̄t̄ ſcða ɔ̄. ꝙ iſta cōuerſio ē ſupnālis duplr̄: ꝑ quo ad modū faciēdi: ꝓpter realē diſtātiā terminoꝝ: i iuiceʒ trāſeuntiū. q2 virtus creata qō nō tāgit i illō non agit. Unde v̄tus verboꝝ pōt attingere panē ad hoc qō deſinat h̄ eſſe. ſʒ ñ attigit ad celū. ⁊ per ɔ̄ns ñ agit etiā iſtralr̄ ad cōuerſionē ex pte termi ad quē. Scðo ē ſupnālis q̄ ad ſubaʒ facti: licet q̄dā dicāt ɔ̄riū dicētes: ꝙ iſta conuerſio ē ſolū ſupnālis quo ad modū faciēdi. q2 ſubito agere excedit virtutē nāe: ſʒ ñ quo ad genꝰ facti: q2 nā ɔuertit totū i totū: generādo ⁊ nutriēdo. ⁊ ſic hʒ ptātē ſup vtrūq̄ʒ lʒ nō creādo nec ānihilādo. ¶ Sʒ hoc nō videt̄: q2 ſaltē nā nec ſubito nec in tp̄e pōt aliq̄d ɔuertere i diſtās. Vñ cū corpꝰ xp̄i ſit in celo. ⁊ hoſtia vl̄ vinū ſit i altari ꝙ iſto manēte hic. ⁊ illo illic: fiat ɔuerſio vniꝰ in alteꝝ: i mille ānis nā nō faceret. ¶ Et ſi dicat̄ ꝙ hoc ꝑtinet ad modū faciēdi. nō ad ſubam facti: dōm ꝙ nec quo ad ſubam facti. Nā dr̄ totū ɔuerti in totū qñ nihil ɔuerſi manet ſcðʒ actū eēndi. Unde qñ aer ɔuertit̄ i ignē ꝑ ſui corruptōeʒ: ⁊ illiꝰ gñationē. ⁊ qñ alimētū in nutritū: ñ mutat̄ totū i totū vniformiter. q2 mā māet eiuſdē rōis ſic̄ prius. ſʒ nō forma: niſi i pura potētia. Dicāt ſic totū ɔuertit̄ in totū: ꝙ nō plus remāet mā q̄ʒ forma. ſʒ perdit materia entitatē ſic̄ forma: qō nā facere nō pt̄. auferre. ſ. māe eēntiā ſuā ſicut nec dare: cū ſit igñabil̄ ⁊ icorruptibilis. Nā. n. nō pōt gnāre qō ñ pōt corrūpere: nec eɔ̄. q2 oē gñabile ꝑ nāʒ ē corruptibile p̄mo ð celo. Vñ ſic̄ nā nō pōt ꝓducere aiaʒ rōnalē. ⁊ celū: ſic nec deſtruere. ¶ Ad rōnē qua dicūt: ꝙ ſi ē i potētia vnū ad aliud q2 cōicant in mā. g̊ vnū pōt i aliō ɔuerti: veꝝ ē mō nāli: g̊ eſt vt mā ſꝑ maneat icorrupta: quod non eſt hic.

CIrca 2ᵐ ſciēdū ꝙ iſta ɔuerſio nō eſt annihilatio. q2 ñ ē verſio i nihil. ſʒ i aliq̄d: lʒ illud i qō ē verſio nō acq̄rat ex v̄ſione nouā formā ſic̄ cū aer v̄tit̄ i ignē ꝑ gnātionē: nec nouā māʒ: ſic̄ cibꝰ ɔuertit̄ i cibatū: ſed ſic̄ qñ eſt corruptio ſine gnātiōe: vt qñ lux corrūpit̄ ipa forma nō ānihilat̄: ſʒ ɔuertit̄ i ſubʒ: ñ ſic ꝙ ſubʒ ex luce generet̄. nec ꝙ aliq̄d lucis addat̄ eēntie ſubi: ſʒ trāſit in ſubʒ cedēs i potētiā. Et q̄ʒuis nō ſit plus i potētia hꝰ ptis i q̄ cedit q̄ʒ alteriꝰ: dr̄ tñ plus i iſtā ptē ɔuerti vl̄ trāſire. Sic dr̄ ſuba ɔuerti i corpus xp̄i. ⁊ trāſubari: ⁊ hec ſuba i illā trāſire: nō q2 i illa fiat noua forma ſubal̄ aut mā. ſʒ ꝑ ſimpliceʒ trāſitiōeʒ in illā. quia ibi relinq̄t nouū effectū vt ſtatim dicet̄. ¶ Sʒ ɔ̄ hoc arguūt aliq̄ ꝙ mā maneat q̄nq̄ʒ vijs. Prio ſic: Qō nō ē magis in alio nūc q̄ʒ p̄us nō eſt magis ɔuerſuʒ vel mutatum i ipʒ: nunc q̄ʒ priꝰ. Sʒ ſi panis nō manet poſt ɔuerſionē i corpore xp̄i: ſm̄ ſe totū: nec ſm̄ aliq̄d ſui: puta ſm̄ māʒ: aut formā: ñ eſt i ipſo poſt ɔuerſionē pluſq̄ʒ ante: ergo non dʒ dici conuerſū in ipʒ nunc plus q̄ʒ pꝰ. ¶ Si dicatur ꝙ vnū maneret i alio. q2 coīcant in materia cū eo. ⁊ vnū eſt educibile ð altero virtute diuina: ñ valet. q2 ſimili modo maneret panis in corpore xp̄i ſi eſſʒ corruptus corruptione nāli: q2 eodem modo coicaret cum ipſo in materia. et poſſet educi ð ipſo virtute diuina. ¶ Scðo ſic. oīs terminus actiōis attigit̄ ꝑ actioneʒ: ſed in ɔuerſione panis in corpus xp̄i: corpus xp̄i eſt terminus. g̊ per talē actionē attigit̄. Sed ſi nihil ſit i ipſo: q̄liter attingat̄ nō ē itelligibile: q2 ſic eſſʒ actio ꝑ quā nihil ageret̄. ¶ Nec valʒ ſi dicat̄: ꝙ ꝑ ɔuerſionē fit aliq̄d i eſſe corpꝰ xp̄i: h̄. ſ. ꝙ ð nouo corpꝰ xp̄i ē i ſacr̄o altari. q2 iſtō directe ñ fit ꝑ ɔuerſionē. q2 ſi fieret ɔuerſio totiꝰ i totū ſʒ ſubaʒ ⁊ oīa accñtia corpꝰ xp̄i ñ eēt ibi pluſq̄ʒ priꝰ. g̊ ⁊c̄. ¶ 3° ſic. ſi i corruptōe mā deſineret eē queādmoduʒ ⁊ forma: nō eēt corruptio: ſʒ annihilatio. ſed ſm̄ hanc poſitioneʒ mā panis deſinit eē ſicut forma. g̊ ibi eſt vera annihilatio: ⁊ nō cōuerſio. ¶ 4° ſic. qualiter poteſt intelligi cōuerſio forme in formā p̄exiſtēteʒ: Nō ē itelligibile. q2 nihil videt̄ hic eē niſi ꝙ vna deſinit eē: alia icipit eē: ex quo per deſitionē vnius nihil aduenit alteri. ⁊ ꝙ mā que fuit ſub vna forma: fit de nouo ſub alia: queādmōʒ dicit phs. p̊. phy. ꝙ mā p̄mo fit ſub vno ɔtrarioꝝ poſtea ſub alio: quod eſt ꝓ opinione ɔtraria. ¶ 5° ſic. q2 ſi materia nō annihilat̄. ſed ɔuertit̄ hoc ē altero duoꝝ modoꝝ: aut q2 manet non in ſe. ſʒ in ſuo ſimili. ſ. i materia alterius. aut q2 ex ipa ⁊ mā alterius efficit̄ vnū. Priᵐ nō pōt dici. q2 ɔuerſio non differret ab annihilatōe. annihilata. n. mā vnius nihilominus ipa remanet in ſili i materia alterius. Nec pōt dici magis cōuerti i māʒ alicuiꝰ determinati: q̄ʒ i māʒ cuiuſcūq̄ʒ alterius: cū mā oīuʒ ſit eiuſdē rōis. Si v̊o dicat̄ 2ᵐ hr̄ ꝓpoſitū. q2 ſicut mā nō diſtinguit̄ a mā niſi ꝑ formā ſub qua ē: ſic non pōt effici vnū cū mā alterius. niſi q2 vtrūq̄ʒ efficit̄ ſub eadē forma. ¶ Sʒ dicendū ad p̄ᵐ ꝑ itercēptionē maioris: ꝙ i mo ɔuerſum ſm̄ ꝙ hꝰ. nō manet ſm̄ aliq̄d ſui. Unde aer ɔuertitur in ignē. ⁊ dr̄ conuerti ſm̄ formā: ⁊ forma dr̄ ɔuerſa ſm̄ nihil ſui manēs: non aūt dicit̄ ɔuerſus ſʒ māʒ ſed additus. Et ſilr̄ q2 hic eſt conuerſio ſm̄ totū. iō totū deſinit eē. alias non eēt conuerſio totius i totū. Vel pōt dici ſine aſſertione: ꝙ deus pōt conuertere ſubam in accñs: ⁊ econuerſo: ſicut in gñatione que fit ex ſp̄ebus. Et tūc ſuba panis conuertit̄ i corpus xp̄i. ſm̄ eē p̄ñs realr̄ in altari. ⁊ corpus xp̄i eſſe i altari eſt in potētia obediētiali ad eē ſubaʒ panis. vt ſic mā in māʒ ⁊ forma i formā conuertant̄: nō ſm̄ eē abſolutū ſubale: ſed ſʒ illō eē in altari: Cū. n. coꝝ quoꝝ vnū eſt in potētia ad aliud ðs poſſit vnū cōuertere in aliud ſi mā eſt in potētia ad formā deus poteſt materiā cōuertere in formā ⁊ eɔ̄. q2 poteſt reparare qō deſtruxit. Nec oʒ illud de quo fit aliud manere in illo actu tanq̄ʒ pars: q2 de mā educit̄ forma: cuius ps non ē mā. Et ſilr̄ cū oē accñs corporeū ſit in potētia māe: de potētia māe educi pōt ⁊ in illud mā ɔuerti pōt. ⁊ eɔ̄ accñs in māʒ. Et ſm̄ hoc poſt cōuerſionē manet ſm̄ eē potētiale totū in corpe xp̄i ſm̄ eſſe in altari. Dico āt potētiale a potētia obediētiali: non a naturali. Scðʒ āt iſtū modū alr̄ māet panis i potētia poſt ɔuerſionē i corpe xp̄i: q̄ʒ mācret poſt ānihilationē. nā poſt ānihilatōeʒ fieret vl̄ de nihilo. vl̄ de corpe xp̄i ſm̄ ſe. ⁊ nō de eē corpis xp̄i i altari: cū illō eē ñ eēt. ¶ Ad 2ᵐ dōʒ. ꝙ terminꝰ actōis q̄ ē ɔuerſio ē corpus xp̄i eē in altari. Et hic attigit̄. q2 ſicut terminꝰ corruptōis ē gñatio. ſic terminꝰ corruptōis panis ē terminꝰ gñatōis illiꝰ modi eēndi i corpe xp̄i. Et ſic̄ magr̄ poſuit nihil de alimēto ɔuerti i v̄itatē hūane nāe q̊ ad additōeʒ. ſʒ quo ad modū eēndi. vt nō ɔſumat̄. vl̄ vt hēat in q̄d agat: ſic ⁊ corruptio panis fit. vt nō cōuertat̄ in corpꝰ xp̄i ſm̄ eſſe itrinſecū ei additū. ſʒ in modū eēndi eiꝰ i ſacr̄o. ⁊ h̄ terminꝰ attingit̄. ¶ Ad ꝓbatōeʒ q̄ adducit̄: viſum ē in p̄cedēti q̄ōne. ¶ Ad 3ᵐ dōm. ꝙ licet totū deſinat eē: nō tñ totū eſt ānihilatū. q2 ānihilatio ē verſio in nihil: hic āt ē v̄ſio i aliq̄d. Et qñ aer ɔuertit̄ i ignē: ñ ſolū aer cuiꝰ aliq̄d manet: nō dr̄ ānihilari. ſʒ nec forma ſubalis. nec accñtia: de q̄bꝰ nec totū nec ps manet: dn̄r ānihilari. ſed ɔuerti. q2 v̄tunt̄ i aliq̄d. ⁊ nō in nihil. Et ſilr̄ i nutritōe ſm̄ opinionē magr̄i diceret̄ alimentū ɔuerti i eē magᵐ corpis nutriti. ſi augeat̄ ñ i aliq̄d itriſecū v̄itatis. Et licet nihil māeat. ſʒ totū ſecedat: tñ ꝑꝑ effectū poſitiuū quē relinq̄t: dr̄ nō ānihilari. Et ſilr̄ conuerſio i corpus xp̄i. ſm̄ eē i altari ſacr̄alr̄ quāuis nihil remāeat de conuerſo. q2 tñ manet i ſuo effcū reali. ð quo pōt dici v̄tute reducti. iō nō annihilat̄. ¶ Ad 4ᵐ cū dr̄. formā nō ɔuerti i formā niſi ꝑ hoc ꝙ cōicāt ſibi māʒ. ⁊ ſic vnū ɔ̄riū ɔuertit̄ i aliō: verū ē via nāe. ſʒ dr̄ hic formā ɔuerti i formā. nō q2 vna forma fiat ſimplr̄ ex alia corrupta. nec ꝙ vna addat̄ alteri. tūc enī ñ fieret vna ex alia. ſʒ fieret vna cū alia: ⁊ ɔpoſitū ex duabꝰ. ſʒ dr̄ forma panis ɔuerti in formā corpis. q2 ex deſitione forme pāis. fit exñtia forme corporis xp̄i: ibi vbi erat forma panis. ¶ Ad 5ᵐ dōʒ. ꝙ mā neutro mō cōuertit̄ in māʒ. ſ. nec ꝑ remanere i ſuo ſili tm̄. q2 hoc eēt ēt ſi v̄e annihilaret̄. nec ꝑ ɔiūgi māe corpis xp̄i. ſʒ ꝑ hoc ꝙ i eā trāſubat̄ ad eē vbi ipa erat. Inq̄ʒtū. n. ꝑ ðſitionē māe panis fit mā corporis. ibi realiter p̄ñs. vbi illa erat localr̄ dr̄ ɔuerti mā in mām.

CIrca 3ᵐ ſunt q̄tuor ɔ̄nes. ¶ Prima ɔ̄ ē. ꝙ loq̄ndo ð cōuerſione q̄ ē ꝑ imiſſionē alicuiꝰ ðs nō pōt cōuertere niſi cōicantia i mā. Et hoc ēt veꝝ ē de ɔuerſiōe q̄ ē ꝑ gnātionē: ſic ꝙ aliq̄d cōuerſi maneat vt p̄nᵐ iexñs conuertētis. puta ð terra facē celū nouū: vl̄ de luna nouū ſolē: aut āgelū niſi ſit mā cōis apta nata ſubijci iſtis formis equaliter. ⁊ pari rōne ð ɔuerſione in p̄exñs manēte mā: vt in alimēto. Et hoc itelligit̄ de ɔpoſitis. nō de formis. q2 forme cōicāt i mā nec tñ vna forma fit alia: nec ex albedine fit nigredo ꝑ nāʒ. ¶ Scða ɔ̄ ē. ꝙ formā conuerti i formā. et mām in formā. et eɔ̄. forte diuina v̄tute fieri pt̄. Ex quo. n. mā ē i potētia ad formā. nō ſolū nālr̄ vt de ea forma educat̄. ſed ēt obediētialiter v̄r ꝙ mā poſſit cōuerti in formā. ⁊ econuerſo. ⁊ per ɔ̄ns forma conuerti in formam. Et tunc ſi aliqua non comunicant in materia: dū tamen coīcent i forma aliq̄. poteſt vnuʒ ɔuerti in aliud ſʒ eē illius forme: ita ꝙ licet corpꝰ xp̄i ⁊ celū non coicent i mā. q2 tñ ɔueniūt i eē localr̄ vl̄ p̄ñtialr̄ alicubi diffinitiue: q̄ʒtū ad hoc poterūt cōuerti i ſeiuicē: ita ꝙ ſicut ſuba panis. pōt ɔuerti in corpus xp̄i: ad hoc ꝙ ſit p̄ñtialiter vbi ipa erat localr̄. ſic ⁊ corpꝰ celi: q̄ʒtū ad hoc: ñ āt angelus: cui ñ ɔuenit eē p̄ñs circūſcriptiue ēt ſi ɔueniret diffinitiue. Et licʒ hoc videat̄ ꝓbabile: tñ cōis opinio tʒ ſimplr̄ ꝙ non poſſint iuicē ɔuerti. niſi q̄ coicant i mā: de quoꝝ. ſ. vno pōt fieri aliud. q2 illud de quo fit aliud eſt p̄nꝰ inexñs. nō aūt ē aliq̄d i angelo vl̄ i celo: qō poſſit eē pars corpis corruptibil̄. q2 nec mā nec forma. g̊ nec vnū i aliud videt̄ poſſe cōuerti ſimplr̄. ¶ Sed ɔ̄ hoc ē. q2 nā cōuertit alimētū i hoiem: que tñ ex alimēto nunq̄ʒ gnāret hoiem. g̊ ðs pōt ɔuertē corpus corruptibile i icorruptibile. ⁊ corpꝰ in ſpm̄: licʒ ex vno ñ poſſet facere aliō. ¶ Sʒ dōm. ꝙ ðs pōt facere imediate q̄cq̄d pōt mediate: nā aūt multa pōt facere mediate q̄ non pōt imediate. Vñ conuertit alimētū imediate i aīal: ex quo tñ imediate ñ pōt aīal gñare ſʒ mediate. q2 ſemen ē ſupfluū alimenti Sʒ illō ex quo nec mediate: nec imediate pōt aliud gñare: nunq̄ʒ pōt. in aliud cōuertere: ſicut nunq̄ʒ ɔuertit vapores i corpꝰ celeſte. nec eɔ̄. Nec Raphael ɔuertebat cibū quē aſſumebat i ſeipʒ. nec hꝰ. Vñ cū ðs nec mediate. nec imediate poſſit de ñ cōicāte in mā facē aliud: ſic̄ ex p̄ncipio iexñte. g̊ nec vnū in aliō ɔuertere. Sʒ ſi faceret vnū ex alio acciper̄ ordinabilr̄. i. vnū poſt aliō. Et ſic ex corpore faceret angelū. i. poſt corpꝰ. ¶ 3ᵃ ɔ̄ ē. ad ꝓpoᵐ. ſ. ꝙ ſi pōt ɔuerti: ñ ſolū oē corpus i aliō. ſʒ etiā i ſpm̄ tūc ɔuertat̄ pāis i corpꝰ xp̄i. ſic ꝙ ñ ſolū i māʒ. ſʒ i formā q̄ ē aīa rōnal̄. Si āt ñ poſſit corpus ɔuerti i ſpm̄. nec ſuba in accñs. tūc dr̄ pāis ɔuerti i corpꝰ xp̄i: ñ ꝓut corpus dicit genus ſube: nec ꝓut dicit ſolā q̄ʒtitatē: nec ꝓut dicit māʒ cū q̄ʒtitate. vl̄ māʒ cū mō q̄ʒtitatis ꝓut dicit ptē. i. ɔpoᵐ ex mā. ⁊ aīa rōnali: ꝓut dat eē corporeū: nō ſic itelligēdo ꝙ realr̄ fiat ɔuerſio i aīaʒ: q̄ nō differt niſi rōne. ꝓut ē ſp̄us aīal̄ rōnal̄. ⁊ ꝓut dat eē corporeū. ſʒ rōne ſolius māe dicit̄ ɔuerti i ɔpoᵐ: ſic̄ dr̄ corpꝰ hūanū eē q̄ʒtum: ⁊ extēſuʒ. ⁊ alimētū cōuerti i corpꝰ humanū: ꝓut dicit ɔpoᵐ: nō rōe forme ſʒ ſoliꝰ māe. ¶ 4ᵃ ɔ̄ ē. ꝙ cū pāis ſʒ nihil ſui addat̄ corpi xp̄i: ſic̄ nec corpꝰ celi cū ēt ſuba celi. ita poſſit ðſinē manēte q̄ʒtitate dīna v̄tute. ſic̄ ſuba pāis cū ēt corpꝰ xp̄i poſſit eē preſens realiter in loco celi: ſicut in loco panis. non eſt ratio quare non poſſit celum conuerti in corpus chriſti. ſicut panis iſto modo conuertendi. ¶ Si dicat̄ ꝙ nihil pōt cōuerti trāſubatiue i aliq̄d niſi qō eſt i eo i potētia videt̄ ꝙ

Imo diuina virtute poſſit forma celi cedere ĩ materiã celi: ⁊ ĩ eã conuerti: de cuius tñ potẽtia nõ educitur: ſicut forma corruptibilis cedit ĩ potentiã ſue materie quãdo corrũpit. Et ſic quaſi trãſit in eã ſine hoc ꝙ aliquid addat ei: ⁊ ſimiliter lux celi quando corrumpitur: ⁊ pari ratione alia forma celi: virtute diuina. Et ex hoc pꝫ ſolutio ad oppoſita. Qõ. IIII.

Quarto querit̃. vtꝝ de⁹ poſſit cõuertere vnũ corp⁹ ĩ plura corpora: ſicut ecõuerſo facit. Et videtur ꝙ nõ: qꝛ vn⁹ cib⁹ nõ põt cõuerti ĩ plura cibata: licet ecõuerſo. ergo a ſimili ẽ hic. ¶ Cõtra: qꝛ ſicut per gñationes natura cõuertit plura corpora ĩ vnũ qñ mixtũ generat ex q̃tuor elemẽtis: ſic ecõuerſo in corruptione mixti. reſoluit vnũ corpus in multa. ideo ⁊c. ¶ R°. circa iſtam queſtionem tria ſunt videnda. Primo q̃uo vnũ corpus poſſit conuerti ĩ plura. ⁊ quomodo non. Scđo quomõ pars hoſtie cõtinue poſſit cõuerti: ⁊ quõ nõ. Tertio quomõ de pluribus hoſtijs preſẽtib⁹: vna poſſit conuerti alia nõ conuerſa.

Quantum ad primũ ſciendũ: ꝙ licet tota ſubſtãtia panis nõ poſſit ſil' ↄuerti ĩ plã: qꝛ hic eẽt ↄ̃dictio. tñ ſucceſſiue põt: ſic. ſ. ꝙ p̊ cõuertat̃: ⁊ ſcđo ↄuerſũ reparet̃: ⁊ tertio ĩ ſcđꝫ corp⁹ ↄuertat̃: ⁊ ſic deinceps alternãdo ↄuerſionẽ ⁊ reparationẽ ĩ infinitum. Silr̃ etiã ſm partẽ: quia ſubſtãtia panis prius ſꝫ naturam cõuertitur: q̃ꝫ priuetur quantitate: cũ nõ priuetur q̃ꝫtitate: niſi per hoc ꝙ cõuertitur. vnde cuꝫ ipſa incipit eẽ terminus a quo conuerſionis: ipſa eſt affecta q̃ꝫtitate. ⁊ per conſequẽs diuiſibilis: ita ꝙ ſm partem vnaꝫ põt conuerti in vnũ corpus: ⁊ ſm aliam partem in aliud: ſic ⁊ ſm partẽ põt conuerti: ⁊ ſm partẽ non cõuerti. vnde quot ſũt partes ſignabiles: quaꝝ quelibꝫ eſt ſubſtãtia materialis in tot põt ſimul cõuerti. non aũt in ĩfinita: quia nõ ſũt infinite partes ſubſtãtie. ſicut q̃ꝫtitatis. p̊. phy. vbi dicit̃ ꝙ eſt dare minimam carnem. licet nõ minimum cõtinuũ. Cũ. n. dus prĩo attigit ſubſtãtiaꝫ: adhuc ẽ q̃ꝫtitas. vnde põt ſꝫ diuerſas partes ĩ diuerſa trãſubſtãtiari. licet qđ trãſubſtãtiatũ ẽ ſit ñ q̃ꝫtũ: qꝛ ſubſtãtia ſublata q̃ꝫtitate eſt indiuiſibilis. ¶ Ratio tamẽ ĩducta pro iſta parte nõ cogit: quia natura reſoluens vnum mixtũ in plura elementa cõuertit ſubſtantiã cum q̃ꝫtitate. Unde ſic inuenit eã q̃ꝫtã. Et preterea ſicut domus põt reſolui in lapides ex q̃bus facta ẽ: ſic virt⁹ diuina poſſet reparare oĩa corpora vſqꝫ nunc in corpus xp̃i cõuerſa. ſed hoc nõ eẽt per cõuerſionẽ corporis xp̃i in ipſa: ſꝫ per reparatõem nouã cõuerſoꝝ: cũ rẽ omnino anichilatã poſſit eãdẽ numero reparare. ¶ Ꝑ. nõ eſt ſimile de hac cõuerſione mixti in elemẽta: ⁊ panis in corpus xp̃i: qꝛ in illa verũ eſt aſſignare: ẽt poſt conuerſionẽ diuerſa: ſm q̃ in diuerſa cõuertitur. ſ. diuerſas partes materie: q̃ ſũt actu diſticte p diuerſas formas: ⁊ q̃ꝫtitatẽ eoꝝ in que cõuertuntur diuerſe partes mixti. hic aũt nihil actu manet cõuerſi diſtinctũ: vel nõ diſtictũ. vnde nõ eſt diſticte ſignare aliquid in qđ cõuertãt̃ diuerſe partes. ¶ Sꝫ cõtra hoc arguitur tripliciter. primo. qꝛ plura nõ poſſunt eẽ in eodẽ loco ſm eũdẽ modũ eẽndi: ſed ſolũ ſꝫ diuerſũ: ſicut ſpũs ⁊ corpus ſimul: vel ſpũs ⁊ aĩa: ⁊ deus ⁊ aĩa ſiue ſpũs. nõ aũt duo corpora ſimul: aut due anime: aut duo angeli. Si ãt vnũ corpus q̃ꝫtitate manẽte cõuerteretur ſimul ĩ plura corpora: plura corpora ſimul eẽnt eodẽ modo eſſẽdi in. ſ. ſacramentaliter: vel hꝫ. ¶ Sꝫ hoc faciliter ſoluitur: qꝛ licet hoc ſit ĩpoſſibile per naturã: nõ tamen per miraculũ. vnde ſicut miraculoſe poſſũt eẽ plura corpora ſimul localiter: ſic ẽt ſacramẽtaliter. ¶ Scđo arguitur contra hoc: qꝛ qua ratione poſſent eẽ duo ſil': eadẽ rõne ĩfinita: ſicut de eẽ in localr̃ arguit philoſophus 4°. phy. ¶ Sꝫ dicẽdũ ꝙ ñ ẽ ſimile: qꝛ corpora ſe mutuo ĩpediũt: in eſſe locali nõ in ſpũali. idẽ dicitur ꝙ pari ratione poſſent eẽ ĩfinita ſucceſſiue: ñ ſimul. ¶ Tertio arguitur ſic: qꝛ aut vna cõuerſione: aut pluribus: nõ vna: eo ꝙ cõuerſiones plurificãtur. penes terminorũ: a quib⁹ vl ad quos ſũt: plurificatõeꝫ: nec pluribus ſucceſſiue: quia ſubſtãtia panis cõuerſa in corp⁹ xp̃i: poſt nõ poſſet cõuerti ĩ corpus aliud. quia per primã cõuerſionẽ deſinit eẽ. et illud qđ nõ eſt: in aliud cõuerti nõ põt. nec pluribus ſimul. quia ĩpoſſibile eſt eandẽ reꝫ numero ſil' mutari. ⁊ ſm idem diuerſis mutatõnibus eiuſdẽ ſpẽi ad diuerſos terminos diſparatos. ¶ Ad hoc dicũt quidã ꝙ deus eandẽ ſubſtantiã numero põt ↄuertere ſimul in plura corpora. ⁊ ſic põt facere vnũ corp⁹ ſimul eẽ in diuerſis locis. nõ ꝙ idẽ corpus ſit hic ⁊ ñ hic ſil. qꝛ hec ẽ ↄ̃dictio. ſꝫ ꝙ corpus qđ eſt hic ſimul per diuinã potẽtiam ſit alibi. qđ ñ ↄ̃dicit ꝑpter diuerſum modũ eſſendi: ſicut corpus xp̃i qđ eſt in celo localiter ſimul eſt in altari ſacramẽtaliter. nõ aũt localiter. ¶ Uel dđm ꝙ eẽt vna cõuerſio. qꝛ ↄuerſio denominatur a termino a quo. ñ ad quẽ. Nõ enĩ ẽ vnica ↄuerſio omniũ panũ in corp⁹ xp̃i: q̃uis ſit vnus terminus ad quẽ. ſꝫ ẽ plures ſꝫ terminos a quo. ĩ quib⁹ ſubiectiue eſt cõuerſio. nec ẽ vnũ accidẽs in diuerſis ſubiectis. ¶ Nec obſtat ꝙ mutatio nũerat̃ a termĩo ad quẽ. qꝛ verũ ẽ de mutatõne que ẽ generatio. nõ de illa q̃ ẽ corruptio. Sicut enĩ generatio denominat̃ a termino ad quẽ. ſic ⁊ numeratur. ⁊ ſic corruptio denominatur a termino a quo: ſic ⁊ ſpecificat̃ ⁊ numeratur. Unde ſi ex vno mixto fiãt multa elemẽta per reſolutionẽ erit vna corruptio ab vnitate termini a quo. ⁊ multe generationes a plr̃alitate terminoꝝ ad quos. Cõuerſio aũt hec pertinet ad corruptõem: nõ ad gñationẽ. vnde denoĩat panem qui nõ manet: ⁊ nõ corpus xp̃i: qđ ibi fit de nouo. ¶ Ad argumẽtũ in oppoſitũ principale diceretur ꝙ diuina virtute: ſimul vnus cibus poſſet conuerti in multa cibata ſm diuerſas partes: ſicut naturaliter conuertitur in diuerſa membra. Et iõ videt̃ ꝙ deus poſſet eandẽ ſubſtãtiam panis numero ſimul cõuertere ĩ plura corpora. Quelꝫ. n. pars corporis xp̃i ſimul tota ẽ ſub qualꝫ parte hoſtie ↄſecrate: vt poſtea oſtẽdetur. qđ verũ nõ eẽt niſi eadem pars ſubſtãtie panis ↄuerteret̃ ĩ q̃lꝫ partẽ corporis xp̃i. ¶ Sed qua ratõe ſubſtãtia panis ſm eãdem ſui partẽ ſimul põt ↄuerti in caput corporis xp̃i: ⁊ in pedes ⁊ ĩ alia mẽbra: videt̃ ꝙ poſſet ↄuerti per diuinã potẽtiã ſi deo placeret ĩ plura corpora ſimul. Et ſic nõ ſolum ſm diuerſas partes: ſꝫ ſm idẽ poteſt vnũ ↄuerti ĩ plura ſimul. ¶ Sꝫ dđm ꝙ partes corporis xp̃i nõ ſũt plura actu diſticta. vnde nõ ſic põt panis ↄuerti in diuerſa corpora: ſic in diuerſas partes eiuſdẽ corporis. ¶ Uel dđm ꝙ ĩ corpus xp̃i fit cõuerſio ſꝫ ꝙ ẽ ſubſtãtia: nõ ſꝫ ꝙ ẽ q̃ꝫtũ. Unde partes corporis xp̃i ſunt hic modo ĩdiuiſibili. Unde nõ ꝑꝑ hoc põt fieri eiuſdẽ ↄuerſio ĩ actu diſticta.

Quantum ad 2ᵐ q̃uo vna hoſtia poſſit parti cõſecrari. dicẽdũ ꝙ ant ↄſecrãs ĩtẽdit dterminatã partẽ ↄſecrare: ⁊ ſignatã: non digito: ſꝫ animo: puta que ẽ ĩfra circulũ qui ibi apparet ⁊ ñ aliã. ⁊ tũc illa tãtum ↄſecrat̃ ⁊ ñ alia: qꝛ ad ↄſecrationẽ iſti⁹ oĩa ſubſtãtialia ↄcurrunt: ad ↄſecratõeꝫ aũt alteri⁹ deeſt ĩtẽtio. Et hoc pꝫ ex ritu grecoꝝ qui vt dicit̃: magnũ panẽ ſignãt: ⁊ hodie vnã partẽ ↄficiunt ⁊ cras aliã. Si aũt vult ĩdeterminate ↄſecrare medietateꝫ ⁊ ñ plus: non deſignãs: nihil agit: qꝛ determinata ĩtẽtio deficit. Indiuiduũ enĩ ſignatũ ⁊ ñ vagũ oꝫ ſubijci trãſmutatiõi. In vtroqꝫ tñ caſu peccat ↄſecrans ↄtra ↄſuetudinẽ eccleſie faciẽs: quomõcũqꝫ ſciẽter ptẽ ↄtinui panis vel vini velit cõſecrare. ſed tñ ĩ primo caſu ↄſecratũ ẽ. ¶ Nec valet rõ quã quidã adducũt ad ꝓbandũ hoc. qꝛ. ſ. plus poteſt deus q̃ꝫ natura. ſꝫ natura vnã partẽ ↄtinui ↄuertit altera remanẽte. vt patet in mutua alteratiõe elemẽtoꝝ in ſuis extremitatib⁹ qꝛ natura ibi ſimul corrũpit accidens cũ ſubſtãtia: qđ nõ ẽ ĩ ꝓpoſito. Sꝫ ↄſiderãdũ ẽ: ꝙ põt deus albedinẽ ĩ ſuperficie extẽſã particulariter corrũpere: ſuperficie manẽte ĩtegra: nõ ſic ꝙ vna pars albedinis ꝓprie corrũpatur: ⁊ alia maneat cuꝫ nõ habeat partibilitatẽ aliã a q̃ꝫtitate. ſꝫ qꝛ facit ꝙ albedo manet ſm eẽntiã: ꝓut afficit vnã ptem: ⁊ nõ manet ꝓut afficit aliã: ita ꝙ mãet tota eẽntia albedinis: ⁊ tota corrũpit̃ per aliũ ⁊ aliũ modũ eẽndi. ſic q̃uis ſubſtãtia nõ hẽat ptẽ ⁊ ptẽ aliã a q̃ꝫtitate. põt tamẽ ipſa corrũpi a deo ſm ꝙ afficit̃ hac parte q̃ꝫtitatis: ⁊ manere ſm ꝙ afficit̃ alia pte. Uel ſicut ĩ primo articulo dictũ eſt: actio dei ĩuenit ſubſtãtiam q̃ꝫtã. iõ de ipſa agit diuiſim: ſicut de q̃ꝫta q̃ꝫtitate non diuiſa. ¶ Sꝫ ↄ̃ hoc arguũt quidã multipliciter. p̄mo ſic. Que nõ ſũt diſtincta ſm eẽ nõ ſũt diſticta ſꝫ agere ⁊ pati. qꝛ agere ⁊ pati ſupponũt eẽ. ⁊ per ↄñs diſtinctũ agere diſticti eẽ. ſꝫ ĩ cõtinuo vna pars nõ hꝫ eẽ diſtinctũ ab alia. qꝛ ↄtinuũ ẽ actu indiuiſũ. ergo ⁊c. ¶ Dđꝫ ꝙ ſuppoſiti diſtincti ẽ agere p̄ncipalr̃: ⁊ nõ partis. ſꝫ pars nõ diſticta ſm eẽ põt eẽ rõ agẽdi diſtincte ſine alia. vt homo ĩtelligit p aĩaꝫ: nõ p corp⁹: nõ ãt ipſa ĩtelligit. Sic̃ ergo pars põt eẽ rõ agẽdi: ſic̃ eẽndi vt forma dat eẽ: nõ mã: ſic cũ vna pars cõſecrat̃: dđm ꝙ totũ ⁊ non pars ↄuertit̃ ⁊ cõſecrat̃. nõ q̃dẽ ſimplr̃ aut ſm totũ: ſed ſꝫ ptẽ. ſic̃ ethiops ẽ alb⁹ ſꝫ dẽtẽ. Que. n. idr̃ĩter p q̃ualibꝫ ptẽ nata ſũt ĩeſſe toti nõ denoiant ipm p pteꝫ ſimplr̃ ſꝫ ſm q̃d. ¶ 2° ſic: qđ nõ ẽ ſubꝫ mot⁹ p ſe: ñ ẽ termin⁹ mot⁹ p ſe. qꝛ idẽ eſt termin⁹ vtriuſqꝫ ĩ vbi: ⁊ motu locali: ĩ qualitate: ⁊ alteratiõe ⁊c. ſed vna pars cõtinui nõ põt eẽ ſubm motus ſine alia. qꝛ ↄtinui eſt vn⁹ motus. 5. phy. ⁊. 5. meta. ergo cũ tranſubſtãtiatio ſit termin⁹ mot⁹: nõ põt vna pars ſine alia cõſecrari. ¶ Dđm ꝙ idẽ ẽ ſubiectũ mot⁹: ⁊ termini mot⁹ intrinſeci: nõ aũt extrĩſeci: vt pꝫ in illuminatiõe ⁊ alteratiõe. illuminatio enĩ q̃ ẽ termin⁹ mot⁹ ipſi⁹ ſolis ẽ in aere. ⁊ alteratio ẽ in ente actu. gñatio ãt ſeq̃ns eſt ĩ pura potẽtia. Trãſubſtãtiatio ãt ẽ termin⁹ extrinſec⁹ mot⁹ localis: nõ qui eſt eleuatio hoſtie: vel aliq̃d hꝫ: ſed ꝓlationis vborũ. Uñ ẽt cũ tota hoſtia ↄſecrat̃ mot⁹ ⁊ terminus dr̃ñt ſubõ. qꝛ ꝓlatio ſubiiue ẽ ĩ aere vel ĩ ore. ⁊ ↄuerſio eſt ĩ pane vel in vino. Mot⁹ etiã localis q̃ accidit ẽ ſubiiue ĩ q̃ꝫto. ſꝫ cõuerſio ĩ nuda ſubſtãtia. ¶ Tertio ſic. panis ĩ potẽtia nõ ẽ mã huius ſacri. ſed tm̃ in actu. ſilr̃ ⁊ vinũ: vt pꝫ de paſta ⁊ agreſta. ſed pars hꝫ eẽ ĩ potẽtia: nõ ĩ actu: alias ex plurib⁹ talibus non fieret vnum per ſe. g̃ ⁊c. ¶ Dđꝫ ꝙ panis ĩ potẽtia diſtãte ab actu vt granũ vel paſta nõ ẽ mã: ſꝫ panis ĩ potẽtia cõiũcta actui ꝓprio vel coĩ: vt pars. ¶ Quarto ſic. nõ poſſum⁹ alr̃ conficere q̃ꝫ xp̃s: ſed ipſe cõfecit ĩ toto pane: nõ ĩ pte. Nec obſtat de azimo ⁊ fermẽtato. qꝛ differunt accidentaliter tm̃: ⁊ nõ ſubſtãtialiter: ſicut pars ⁊ totũ. ¶ Dđm ꝙ poſſum⁹ cõficere in materia differente ſubſtãtialiter ab illa ĩ qua xp̃s cõfecit: imo ſemꝑ cõficim⁹ in alio pane ⁊ vino nũero: ſꝫ nõ in alio: ſpẽ. ¶ Quinto ſic. oꝫ ↄuerſum diſtingui a nõ cõuerſo realiter ⁊ actu. ſꝫ pars cõuerſa non diſtinguebatur ante: cũ eandem hr̃et q̃ꝫtitatẽ: nec poſtea: cum nullã habeat q̃ꝫtitatem. g̃ ⁊c. ¶ Dicendũ ꝙ pars conuerſa diſtinguitur a nõ conuerſa: ſicut non ens ab ente. ¶ Sexto ſic. ideꝫ accidẽs numero nõ poteſt eẽ ſine ſubiecto ⁊ in ſubõ. ſꝫ accñs partis nõ cõuerſe habet ſubꝫ: accñs aũt alteri⁹ partis nõ hꝫ ſubꝫ. ¶ Dđm ꝙ idem accidens numero extenſũ ſꝫ diuerſas partes põt eſſe ſine ſubiecto ⁊ ĩ ſubõ. ¶ Septimo ſic. qꝛ corp⁹ xp̃i non incipit ibi eẽ: q̃ꝫdiu eſt ibi ſubſtãtia panis que pri⁹ erat. ¶ Dđm ꝙ in illa parte nõ incepit eſſe corpus chriſti vbi eſt ſubſtantia panis: ſed in alia.

Circa 3ᵐ notandum: ꝙ ſi ſacerdos ĩtendat oẽs hoſtias ſil' cõſecrare: lꝫ ignoret quot ſint: nulla eſt ambiguitas q̃n omnes cõſecret. Sed poſito ꝙ nolit tot cõſecrare: tũc eſt diſtinctio. qꝛ ſi credit ꝙ ſint. x. tm̃ ⁊ ſint. xi. ſꝫ nõ vult p̃ciſe niſi. x. cõſecrare: aut vult q̃deꝫ oẽs p̃ñtes ↄſecrare. tñ non credit ꝙ ſint niſi. x. ⁊ ſi ſciret ꝙ eſſent. xi. amoueret vndecimaꝫ: nihilomin⁹ oẽs ſũt cõſecrate. qꝛ ponit̃ ꝙ vult omnes conſecrare: lꝫ deceptus ſit: aut nõ vult ↄſecrare omnes que ſunt ibi: ſed tm̃. x. nec plures: nec ſignat eas ⁊ tunc nihil eſt cõſecratum ꝓpter defectum indeterminationis ĩtentõis ĩteriori. ¶ Ad argumẽta. ſoluta ſũt ſup̄.

¶ Ubi illa accidentia fundent̃. Di. XII. a

Si autẽ q̃ritur de accidẽtib⁹ q̃ remanẽt. i. de ſpẽb⁹ ⁊ ſapore ⁊ põdere ĩ quo ſubiecto fũdẽt̃ poti⁹ mihi vr̃ fatẽdũ exiſtere ſine ſubõ q̃ꝫ eẽ ĩ ſubiecto. qꝛ ibi ñ ẽ ſubſtãtia niſi corpis ⁊ ſãguis dominici q̃ ñ afficit̃ illis accñtib⁹. Nõ. n. corp⁹ xp̃i talẽ habet ĩ ſe formã ſꝫ q̃lis ĩ iudicio apparebit. Remanẽt ergo illa accidentia p ſe ſubſiſtẽtia ad myſterij ritũ ad guſt⁹ fideiqꝫ ſuffragium: quibus corpus chriſti habẽs formã ⁊ naturam ſuam tegitur.

¶ De fractione ⁊ partib⁹. b

Solet etiam queri de fractione ⁊ ꝑticulatõe q̃ ibi videt̃ fieri vtꝝ vera ſit. ⁊ ſi vera fractio ẽ: cui⁹ rei ſit vl' in q̃ re fiat. Cũ q̃ꝫ nõ ſit ibi alia ſubſtãtia q̃ꝫ xp̃i: Si ĩ aliq̃ ſubſtãtia ẽ illa fractio: ĩ corpore xp̃i videt̃ eẽ. Sꝫ ecõtra cũ ipꝫ corp⁹ ĩcorruptibile ſit: qꝛ ĩmortale ⁊ impaſſibile: ĩ xp̃o nõ poſſe eſſe videt̃. Nã ⁊ xp̃s redarguit carnalem ſenſum diſcipulorum qui putabãt carnẽ xp̃i ſicut aliam in ptes diuidendã ⁊ morſib⁹ dilacerandã. Ideo q̃buſdã placet ꝙ nõ ſit ibi fractio ſicut videt̃: ſed dr̃ frangi: qꝛ videt̃ frangi. Quibus obijcit̃ quod ait Amb. Nihil falſi putãdũ ẽ ĩ ſacrificio veritatis vel ſic̃ fit ĩ magorum p̄ſtigijs: vbi deluſione quadã falluntur oculi: vt videant eẽ qđ ñ eſt. Ad hoc illi dicũt. Nõ fallit nos viſus nec fallit̃: quod eſſꝫ ſi crederet̃ ita frãgi vt videt̃. Nec illuſio ẽ: qꝛ ad vtilitatem fidei nõ ad deceptionẽ ita fit: ſicut ⁊ chriſtus ſe oſtendit duobus diſcipulis in via in ſpecie ꝑegrini: nec ĩ eo tñ tal' forma erat: ſꝫ ocli eorum tenebantur ne eum agnoſcerent.

¶ Aliorum opinio. c

Alij vero dicunt ꝙ ſicut ibi ſpẽs pãis ẽ ⁊ nõ eſt ibi res cui⁹ vel ĩ qua ſit illa ſpecies: ita ibi eſt fractio q̃ nõ fit ĩ aliq̃ re: qꝛ nihil ibi frangitur: quod mirabiliter diuina potẽtia fieri dicunt: vt fiat fractio vbi nihil frangitur.

¶ Aliorum opinio. d

Alij tradunt corpus chriſti eſſentialiter frãgi ⁊ diuidi: ⁊ tñ integrũ ⁊ incorruptibile exiſtere. Qđ ſe colligere aſſerunt ex cõfeſſiõe berẽgarij: q̃ cõfeſſus eſt corã Nicolao papa ⁊ plibus epĩs: panẽ ⁊ vinũ q̃ in altari ponunt̃ poſt ↄſecrationẽ nõ ſolũ ſacrm̃: ſed ẽt verũ corpus ⁊ ſanguinẽ xp̃i eẽ. ⁊ ſenſualiter nõ ſolũ ſacramẽto: ſꝫ ĩ veritate manibus ſacerdotũ tractari ⁊ frangi: ⁊ fidelium dentibus atteri.

¶ Sententia probabilior. e

Sed qꝛ corpus xp̄i incorruptibile ē: ſane
f dici poteſt fractio illa ꝛ partitio non in ſubſtātia corporis: ſed in ipſa forma panis ſacramētalis fieri: vt vera fractio ꝛ partitio ſit ibi: que fit nō in ſubſtātia corporis: ſ; i ſacramēto. i. in ſpecie. Ne aūt mireris vł iſultes ſi accidentia videāt frāgi: cū ibi ſint ſine ſubiecto: l; qdā aſſerāt ea fūdari i aere: eſt ibi vera fractio ꝛ partitio q̄ fit in pane. i. i forma panis. Unde apl's ait. Panis quē frāgim⁹: qꝛ forma panis ibi frāgit: ꝛ i ptes diuidit: xp̄s vero iteger māet ꝛ tot⁹ eſt i ſinglis. Uñ aug. Qñ xp̄s māducat. vita manducatur. ſ; qs audeat māducare dn̄m ſuū? ꝛ tamē veritas iuitans nos ad māducādū ait. Qui māducat me viuet ꝑpter me. Nec occidit xp̄s vt māducet: ſ; mortuos viuificat qñ māducat. reficit: nō deficit. viuit māducat⁹: qꝛ ſurrexit occiſus. nec quādo māducam⁹ ptes de illo facimus. ꝛ qdē i ſacīo ſic fit. Jtē: norūt fideles quō māducēt carnem xp̄i. vnuſqſq; accipit partē ſuā. Unde ꝛ ipa gratia ptes vocāt: p partes māducat ꝛ manet iteger tot⁹. p ptes māducat in ſacramento: et manet iteger totus i celo: manet iteger tot⁹ i corde tuo. Jō iſta dn̄r ſacīa. qꝛ i eis aliud vī ꝛ aliud itelligit. videt panis ꝛ calix: qđ ꝛ oculi renūciāt. qđ aūt fides iſtruenda poſtulat panis eſt corp⁹ xp̄i: calix ē ſanguis. Ex his dat itelligi: ꝙ fractio ꝛ partes q̄ ibi videntur fieri: i ſacīo fiūt. i. i ſpē viſibili. Jdq; illa Berengarij verba ita diſtiguēda ſūt: vt ſenſualiter nō mō i ſacīo: ſ; i veritate dicat corp⁹ xp̄i tractari manibus ſacerdotū: frāgi vero ꝛ atteri dentibus vere qdē: ſ; i ſacīo tm̄. Uera ergo ē ibi attritio ꝛ partitio. ſed i ſingulis partib⁹ totus ē xp̄s. Uñ Hiero. Siguli accipiūt xp̄m dn̄m: i ſingulis portionib⁹ totus eſt: nec p ſingulos minuit: ſed integrum ſe prebet ſingulis. Jtem Hyla. Ubi pars eſt corporis: ibi eſt ꝛ totū.

Quid ille partes ſignificent. f.

Quid āt ptes ille ſignificēt: Sergi⁹ papa
q tradit inquiēs. Triforme ē corp⁹ xp̄i: ps ablata i calicē miſſa: corpus xp̄i qđ iam ſurrexit mōſtrat. pars comeſta ambulās adhuc ſup terrā. pars i altari vſq; ad finē miſſe remanens. corp⁹ iacēs i ſepulchro ſignificat: qꝛ vſq; in finē ſeculi corpora ſcōꝝ i ſepulchris erūt. Et ſicut partes ille myſticā tenēt ſignificationē: ita etiā ꝛ fractio paſſiōis xp̄i et mortis ē repn̄tatio. Unde ipſe ait. Hoc facite i meā cōmemorationē. i. in memoriam paſſiōis ꝛ mortis mee. Nā vt ait ambroſius. Quia i morte xp̄i liberati ſumus: huius in edēdo ꝛ bibēdo carnē ꝛ ſāguinē memores eē debemus. Sed caueat qſq; ne indigne pcipiat. qꝛ iudiciū māducat. Nō ē. n. iſte panis q vadit i corp⁹ ſ; panis vite eterne q aīe nr̄e ſubſtātiam fulcit. Sic ergo viue vt quotidie merearis accipe: nec accedas idignus. Jndignus ē q alr̄ celebrat myſteriū q̄; xp̄s tradidit: vł q hn̄s mortale peccatū accedit. Ergo ꝛ ſi ſint peccata quotidiana vel nō ſint mortifera: añq; accedas dimitte debitoribus tuis. Si dimittis: dimittit tibi. ꝛ ſic ſecurus accede. Panis. n. ſalutaris ē ꝛ nō venenū. Si ita accedis ſpūalr̄ manducas. ſpūaliter enim manducat: qui innocentiam ad altare portat.

Si illud ſit ſacrificium: ꝛ ſi ſepius imoletur chriſtus. g

p Q ſt hec q̄ritur ſi qđ gerit ſacerdos proprie dicat ſacrificiū vł imolatio. ꝛ ſi xp̄s quotidie imolet: vł ſemel tm̄ imolatus ſit? Ad hoc breuiter dici pōt: illđ qđ offert ꝛ ꝯſecrat a ſacerdote vocari ſacrificiu; ꝛ oblationē: qꝛ memoria ē ꝛ repn̄tatio veri ſacrificij: ꝛ ſcē imolatiōis fcē i ara crucis. Et ſel' xp̄s mortu⁹ i cruce eſt: ibiq; imolatus ē i ſemetipſo: quotidie autē imolatur i ſacīo: qꝛ i ſacīo recordatio fit illius qđ factū eſt ſemel. Uñ aug. Certū hēmus quia xp̄s reſurgens ex mortuis iā nō morit ꝛc. tamē ne obliuiſcamur qđ ſemel factū eſt i memoria nr̄a: oi āno fit. ſ. quotiēs paſcha celebrat. Nunqd totiēs xp̄s occiditur? ſ; tm̄ āniuerſaria recordatio repn̄tat qđ oli factū ē. ꝛ ſic nos facit moueri tanq̄; videamus dn̄; i cruce. Jtē ſemel immolatus ē xp̄s i ſemetipo. ꝛ tn̄ quotidie imolatur i ſacīo. Qđ ſic itelligēdū ē. qꝛ i manifeſtatione corporis ꝛ diſtictōe mēbroꝝ ſemel tm̄ i cruce pepēdit: offerens ſe deo pr̄i hoſtiā redēptōis efficacē: eorū. ſ. quos pdeſtiauit. Jtē Amb. Jn xp̄o. n. oblata ē hoſtia ad ſalute; potēs. qd ergo nos? Nonne p ſingulos dies offerimus? Et ſi quotidie offeram⁹ ad recordatōe; eius mortis fit: ꝛ vna ē hoſtia nō multe. Quō vna ꝛ nō multe? qꝛ ſemel imolatus ē xp̄s. Hoc aūt ſacrificiu; exēplū ē illius. idip̄; ſp ad ip̄; offert. ꝑinde hoc ē ſacrificiū. alioqn qm̄ i multis locis offert multi ſūt xp̄i? nō. ſ; vnus vbiq; ē xp̄s: ꝛ hic plenus exiſtēs: ꝛ illic plenus. ſicut qđ vbiq; offert vnū eſt corpus: ita ꝛ vnū ſacrificiū. xp̄s hoſtiā obtulit: ipſā offerimus ꝛ nūc. ſ; qđ nos agim⁹ recordatio ē ſacrificij. Nec cā ſue ifirmitatis repetit: qꝛ pficit hoiem: ſed nr̄e. qꝛ quotidie peccamus. Ex his colligit eſſe ſacrificiū et dici qđ agit in altari: ꝛ xp̄; ſemel oblatū: ꝛ quotidie offerri: ſ; alr̄ tūc: alr̄ nūc. Et ēt que ſit virt⁹ huius ſacramenti oñditur: remiſſio. ſ. peccatoꝝ venialium ꝛ perfectio virtutis.

De cauſa iſtitutōis. b

Jnſtitutum eſt enim hoc ſacramentum
i duab⁹ de cauſis. Jn augmētu; virtutis . ſ. charitatis: ꝛ i medicinā quotidiane infirmitatis. Unde amb. Si quotiēs effūdit ſanguis xp̄i: i remiſſionē pctōꝝ effūdit: debeo ſem paccipe: q ſp pecco: debeo ſp hr̄e medicinam. Jtē augu⁹. Jterat quotidie hec oblatio l; xp̄s ſel' ſit paſſus: qꝛ quotidie peccam⁹ pctis ſine q' b⁹ mortal' ifirmitas viuē n̄ pōt. Et qꝛ quotidie labimur: quotidie xp̄s myſtice imolat ꝓ nob. Dedit. n. nob hoc ſacīm ſalutis: vt qꝛ nos quotidie peccam⁹: ꝛ ille iā mori n̄ pōt: p hoc ſacramētū remiſſionē ꝯſeq̄mur. Quotidie comedit ip̄e ꝛ bibit in veritate: ſed iteger ꝛ viu⁹ manet. Jtē. Myſteriū fidei dr̄: qꝛ credere debes ꝙ ibi ſal⁹ nr̄a cōſiſtit. Si aūt q̄rat vtꝝ quotidie cōicādū ſit? Audi qd ide tradit Aug. Quotidie igr̄ euchariſtiā accipe nec laudo nec vitupo: oib⁹ tn̄ dn̄icis dieb⁹ coicādū hortor. Si tamē mēs i affectu peccādi eſt: grauari magis dico euchariſtie pceptōe q̄; purificari. Et l; qs pctō mordeat: ſi peccādi tn̄ de cetero nō habeat voluntatem ꝛ ſatiſfaciat lachrymis ꝛ orōnib⁹: accedat ſecur⁹. ſ; hoc de illo dico quem mortalia pctā nō grauāt. Si nō freq̄ntius ſaltē ter i āno hoies cōicēt: niſi forte qs criminalib⁹ ipediat: i paſca . ſ. pētecoſte: ꝛ i natali. Qēs ergo cōicēt qui noluerit carere ecclīaſticis liminib⁹. Qō. I.

Circa duodecimā; diſtinctionē q̄runt. qnq;. primo vtru; liceat plies in die coicare. ſcđo vtrū de⁹ poſſit facere accidens ſine ſubiecto. tertio vtrū in ſacramēto altari ſint accn̄tia ſine ſubō. 4° vtꝝ ſpēs in ſacīo altaris poſſint aliqd imitare. qnto vtꝝ ſangui poſſit fieri admixtio alteri⁹ liquoris. Pri° g̃ querit vtꝝ liceat plies i die coicare. Et videt ꝙ ſic: qꝛ pluries coicare nō eſt plura xp̄i corpora ſumere: qꝛ nō eſt niſi vnū corpus xp̄i: ꝛ iproprie imo falſe dicit vulgus plures perſonas: plures hoſtias ꝯſecratas: cum ſit ibi vna pſona tm̄. ſ; pluries coicare ē corp⁹ xp̄i ſub plibus ſpēbus ſumere. hoc aūt facit qcūq; celebrat: qꝛ ſumit in q̄tuor ſpēbus: vna vini: ꝛ tribus panis: qꝛ d; frāgere hoſtia; in tres ptes. Cōtra qꝛ ſi liceret plies coicare: hoc eſſ; pp maiorē fructū: vel plies pcipiendū ſ; maior fruct⁹ eſt i celebrādo q̄; in coicādo: nō tn̄ lic; plies i die celebrare. đ ꝯſecra. di. i. ca. ſufficit. ergo nec coicare. R°. circa hanc q̄ſtionē de qnq; videndū ē. pmo de fractiōe. ſcđo de effectu poſitiuo hui⁹ ſacri. tertio de priuatiuo. q̄rto de frequentatione. quinto de ceſſatione.

Quantum ad primū ſūt tres ꝯclōnes. Prima ꝙ corp⁹ xp̄i ad fractionē hoſtie nō frāgit. qꝛ nihil frangit niſi p hoc ꝙ ſua q̄titas diuidit: qđ nō pt eē vbi q̄titas nō h; modū q̄titatiuū. Uñ pūct⁹ nō pōt frāgi qꝛ nec pōt diuidi. Uñ cū corpus xp̄i licet ſit hic q̄tū: nō tn̄ mō q̄titatiuo. iō hic non frangit. nec frāgeretur: etiam dato ꝙ eēt i ſe frāgibile: aut paſſibile ſicut erat i cena. Secūda ꝯclō ē. ꝙ ſpēs vere frāguntur: qꝛ illđ qđ nō conuenit ſubē: niſi per q̄titatem equaliter conuenit q̄titati cōiūcte ꝛ ſeparate: ſicut diuidi ꝛ ſituari: ꝛ locū occupare. vnde cu; frangi ſit h⁹. iō licet q̄titas ſit ſine ſubō: hic frangit ꝛ diuiditur. Utrūq; tamē manducatur: qꝛ quo ad primū qđ eſt in manducatione. ſ. attritio ꝛ diuiſio: ſole ſpecies manducātur. quo ad z^m: qđ eſt in ventrem traiectio: vtrūq; māducatur: qꝛ vbi vadunt ſpecies localr̄: illuc cōcomitatiue corpus xp̄i ſequitur ſacīaliter. quo ad tertiū qđ ē nutritio: ſpecies māducātur corporalr̄: qꝛ nutriūt corp⁹: ſ; corp⁹ xp̄i ſpiritualiter: qꝛ nutrit aiam. primū tn̄ nō ē de eēntia manducationis: qꝛ qđ colādo vel ſorbendo: ſine diuiſione trayciī manducari dicit: ēt ſolidū qđ itegrum ꝯglutitur. Et ſic corpus xp̄i vere manducatur: ex hoc ſolo ꝙ cū cibo vere traycitur: qđ non poſſūt ponere illi qui dicūt ip̄; nullo modo moueri ſm̄ eē qđ habet i ſacīo. Tertia ꝯclō ē: q̄ ſit ſignificatio fractōis ptiū hoſtie. Et preter cōem ſignificatiōe; de q̄ extāt v'ſus. Hoſtia diuidit in ptes: prima btōs Plene. ſicca notat viuos: ſuata ꝺfūctos. Primi iebriātur ab vbertate dom⁹ dei. vnde ſignificant per partem miſſā i calicē. Alia q̄ ſicca ſumit ſignificat exiſtētes in tribulatiōib⁹: qui terūtur: ſiue i mūdo: ſiue i purgatorio. expectātes āt ſtatū corpis vł vtrūq; ſignificat p tertiā: q̄ ſolebat reſeruari vſq; i finē. Alia ſignificatio ē: qꝛ ps alijs dupla ſignificat ditatē. Alie due duas partes humanitatis: ꝛ q̄ in calicē mergit corpus ſanguine cruētatū: pars reſeruata aia; ſm̄ ſupiorē partem: q̄ fruebatur: vel ecōuerſo ſeruata corp⁹ paſſibile: qđ expectabat ſtolā ſuā: merſa vero animā btām.

Quantu; ad ſecūdu; ſunt tres cōcluſiones. Prima ꝙ i digne ſumētib⁹ operatur reparationē feruoris deperditi: augmentū virtutū: fortitudinem cap: multiplicatōem bonoꝝ opeꝝ: qꝛ ſacīm efficit ſpūalr̄: illud qđ ſua mā repreſentat ꝛ efficit corporalr̄. Hec āt oīa conſequunt ex cibo bono debite ſūpto: i ſubō apto nato. ſ. nutritio: augmētatio: gn̄atio: ꝛ fortificatio. ergo ꝛc. Secūda ꝯclō ē. ꝙ btīs ad quoꝝ honorē offert: vt qñ đ ſāctis canonizatis celebratur: vel qñ pro eis: per modū ſuffragij celebratur: q in purgatorio eē putātur: ꝛ nō ſunt: nihil eis ꝯfert q̄tum ad premiu; eēntiale: qđ quidē non recipit in eis augmētū: ſed quo ad accn̄tale: qꝛ gaudent de oī bono: qđ ſciunt fieri ad honorem dei: ſicut gaudēt ſuper vno peccatore pn̄ia; agente: maxime āt đ illo bono: qđ h; ſpecialē ordinē ad eos: qñ pp ſe ꝛ in ſe vidēt deum honorari. Nouerunt aūt: đo reuelāte qcqd fit pp eos. vnde ꝛc. S; p eis q̄s fide tenem⁹ eē in paradiſo: nō đbem⁹ celebrare miſſa; per modū ſuffragij: qꝛ iiuriā facit martyri q orat p martyre. g̃ ſolū miſſa cantari d; p his: quos credimus eē in purgatorio. Pro pueris āt baptizatis: qñ ſepeliūt: d; miſſa celebrari: vt oñdantur ptinere ad vnitatē corpis xp̄i myſtici: ꝛ ſaluari merito xp̄i: cuius rememoratū ē hoc ſacīū. D; aūt fieri collecta n̄ p eis: ſed p coī fideliū defūctoꝝ. Notādū aūt de paruulis. qꝛ neſcitur vtꝝ ſint baptiçati niſi forte ab illo q eos baptiçauit: nemo ēt pt ſcire ſe baptiçaſſe adultū: qꝛ neſcit vtꝝ ille itendat baptiçari: qđ req̄ritur: imo nemo ſcit ſe baptiçaſſe paruulū: qꝛ licet ſciat ſe intendiſſe: poſſibile tn̄ ē parētes illius eē ifideles: ꝯ quoꝝ volūtatē baptizari nō potuit. Et ſpālr̄ q nō baptiçauerūt nō pn̄t ſcire baptiçatū. Unde p paruulo baptiçato de facto: rōne dubij: pōt orari ſm̄ quoſdā. S; nō valet: qꝛ aut nō eſt baptiçatus ſm̄ veritatē: ꝛ tūc fides dicit eū eē dānatū: aut eſt baptizat⁹. ꝛ tūc fides dicit eū euolaſſe: ergo vr̄ ſp eē contra fidē orare p illo: q nūq; hūit vſū rōnis. Qui vō hūit vſū rōnis: ēt ſi baptizat⁹ mox deceſſit: qꝛ potuit hr̄e vēiale nō diſplicitū: pōt hr̄e aliqd purgādū. Uñ p eo pōt orari: S; de martire: q ſe ip̄m abnegat ꝑpter xp̄; pbabile ē: ꝙ ei diſpliceat oē malū iplicite. Uñ n̄ d; orari p eo: q a fit iiuria martyrio: maxime qñ canonizatus ē: qꝛ eccleſia tūc tenet ip̄m eē in celo. 3ª ꝯ eſt. ꝙ effectus huius ſacri pōt ipediri p peccatū veniale non qdē per omne: ſed ſolū per illud qđ impedit actuale;

deuotionē: ⁊ diſtrahit mētē ne actu ferat̄ in deum: ſic̄ ḋbꝫ:
q̄r ad hoc ꝙ aliquid generet̄: nō oꝫ agere ſꝫ pati: ad hoc āt
ꝙ nutriat̄ oꝫ ipm̄ cooꝑari: q̄r nutriēs agit in nutrimentū.
Unde effect⁹ baptiſmi nō ipedit̄ niſi ꝓpter peccatū mor
tale: qḋ ꝯtrariatur effectui: nō per veniale qḋ cōtrariatur
actui deuotiōis: quā nō requirit per ſe: ſꝫ per accidēs: vt re
mouēs ꝓhibēs. Sꝫ in iſto nutrimēto: licet de⁹ opetur pri
cipaliter: oꝫ tamē ꝙ hō coopetur iſtrumētaliter: ipm̄ duo
te amplectēdo: iuxta illḋ Jaco. In māſuetudīe ſuſcipite iſi
tū verbuꝫ: qḋ pōt ſaluare aīas vr̄as. Illud igit̄ veniale qḋ
ipedit actualē deuotionē: ipedit fructū: nec tamen facit i
currere mortale peccatū: q̄r nō tenet̄ hō eā hr̄e niſi ad hoc
ꝙ ñ ipediat fructū: ſiue ꝙ ꝑcipiat ipꝫ. ſꝫ habitualē tenetur
hr̄e. i. mortali carere. Quecūqꝫ aūt venialia hēat: de qbus
nō penitet: dūmō deuote cōicet: effectum participat. Dr̄
āt ḋuote cōicare ſi conatur oēm diſtractionē ⁊ euagatōeꝫ
mētis expellere: ⁊ nō deliberate eā teneat.

Quantum ad tertiū ſūt tres ꝯclōnes. ¶ Prima ꝙ
remittit venialia: ſicut dicit inocēti⁹ ꝙ
venialia delet. Et apolloni⁹ i vitis patꝝ dicit: ꝙ per hoc pe
nitētibus remiſſio peccatoꝝ datur. Unde ſup ipm̄ dicitur
oratio dominica pater noſter: cui⁹ penultima petitio ē: di
mitte nobis debita noſtra. Et poſſet cū tāta ḋuotiōe ſumi:
ꝙ oīa venialia deleret: ⁊ hō ſine peccato ad illā horā eēt.
Nec ē hoc impoſſibile: ſꝫ diu ſine veniali viuere oī hñti
vſū rōnis: ē ꝯtra legē coēꝫ: ⁊ rōnē: ſꝫ ſoli⁹ mr̄is dei ꝑuilegiū
ē. ¶ Scḋa. ꝙ cauet a mortali: vt dicit Innocēti⁹: i qua for
tificat ꝯtra tentationē: ⁊ delet venialia inclinantia ad pec
catū mortale. Uñ Bernardus i ſmōe ḋ cena dñi attribu
it freq̄nti ſūptiōi h⁹ ſacri ꝯtinētiā a mortalib⁹: i ſuis fratri
bus. Paraſti i ꝯſpectu meo mēſā aduerſus ⁊c̄. ſic̄ eſus agni
paſcalis ſuabat ab exterminatore: ⁊ māna ab infirmitate:
q̄r nō erat i tribub⁹ coꝝ ifirm⁹. Nō āt delet mortale qḋ ē
i ꝯſcia cōicātis: ſꝫ auget ⁊ multiplicat: q̄r q̄uis i ſe ſit medi
cina: tamen eſt venenū male ſumentib⁹. Qui. n. māducat
idigne iudiciū ſibi manducat. Si vero ſit mortale in aīa: ⁊
non ſit i ꝯſcia: ⁊ nō ſit etiā ignorantia craſſa ⁊ ſupina: ⁊ pre
miſſa diſcuſſione diligēti: ⁊ ſi nō ſufficiēti: elapſū ē a memo
ria: ſm̄ illud. ꝓbet aūt ſe ipſum hō. ⁊c. ⁊ ſm̄ illud. Si noſ
metipſos diiudicarem⁹ ⁊c. tūc remittitur vt dictū fuit. di.
.9. Sed quādo miſſa ꝓ alio celebratur: ēt mortale qḋ ē in
alterius cōſcia delet: nō per modū ſacri: qḋ ſolum ꝓdeſt ſu
ſcipienti: ſed per modum ſacrificij ex merito xp̄i: quo ſibi
venia ipetretur. i. gratia ꝯtritiōis. Unde nec maius donū
pōt homo homini facere. q̄ꝫ ſibi miſſaꝫ dare: aut ꝓ eo cele
brare. Hoc. n. eſt ſingulare in hoc ſacro ꝙ ꝓ alio pōt offer
ri ⁊ ſuſcipi: ñ ſic āt ḋ alijs. ¶ 3ᵃ ꝯ̄ ē. ꝙ valꝫ ad pene remiſſio
nē actual' pcti mortalis ⁊ venial'. pmo qdē rōe ſacri inq̄ꝫtū
valet ad ḋletionē culpe: q̄r q̄ñcūqꝫ culpa delet̄: pena aūt ḋ
eterna i tpalē ꝯmutat̄: aut tpal' diminuit̄. Oꝫ. n. ꝙ eterna
ꝯmutet̄: q̄ nō ſtat cū amicitia. ¶ Sꝫ dubiū ē vtꝝ q̄ñcūqꝫ
veniale remittit̄ quo ad culpaꝫ aliqd diminuat̄ de pena:
Et videt̄ ꝙ nō: q̄r pōt hō hoī remittere offenſā ſine hoc ꝙ
aliqd relaxet de debito tpali. Scḋo ratione ſacrificij: quo
ē ſatiſſactoriū magis ⁊ minus: ſm̄ deuotionē ſumētis: ⁊ ce
lebrātis: ⁊ nō ſolū ꝓ ſe: ſed ꝓ alio: nō ſolū ꝓ viuo. ſꝫ ꝓ mor
tuo. Et ſic pōt eē tanta ꝯtritio ꝙ ex opere operāte omneꝫ
penā deleat: modica ꝯtritio cum ope operato in hoc ſacro
multū deberet opari ad deletionē pene in viuo ⁊ in mor
tuo. Nā nihil ē in hac vita qḋ tātuꝫ ſatiſſaciat ꝓ mortuis:
q̄ꝫtū ſacrificiū mediatoris ſm̄ Augu. q̄r hic ē calix ſangui
nis teſtamēti: q educit victos de lacu: vt pꝫ ꝑ exēpla Grē.
pl'a in. 4. dyal. Et Btūs Bernar. i vita bti Malachie nar
rat ſororē illi⁹ per miſſas eius de purgatorio liberatā.

Quantum ad 4ᵐ ſunt quatuor cōclōnes. ¶ Pria
ꝙ expedit frequēter ſumere: q̄r ſepe pec
camus: ⁊ ſepe medela idigemus. Et ſicut cōtinuū ieiuniū
cibi corporalis attenuat ⁊ debilitat: ⁊ ſi nō minuat vitā ꝑ
ut viuere viuētibus ē eē: q̄r eē ſubāle non itenditur nec re
mittitur: tñ diſponit ad morteꝫ: ſic nimis ieiunare ab iſto
cibo aīaꝫ ḋbilitat: Et ſi charitatē in eēntia nō remittat: tñ
ad mortale iclinat: ⁊ ifirmitates venialium multiplicat: ⁊
ferorē conſumit: Ecōtra qñ ſepe ⁊ digne ſumit̄: ſemꝑ nu
trit reſtaurādo deperdita i illo q hꝫ venialia: ⁊ ſemꝑ auget
in illo q nō habet: ſicut in btā virgine quā credo ſepe ꝯmu
nicaſſe multiplicat bona opera. Uñ Bernardus. i vita bti
Malachie. Hoc ſacrm̄ potēs eſt peccata cōſumere: debel
lare obuias poteſtates: iferre celis aīas reuertentes. ¶ 2ᵃ
cōcluſio ē. vtꝝ expediat oī die cōicare: Et qdem in hoīe q
ſentit per hoc deuotionē augeri: reuerētiā nō minui: expe
dit. Unde in vitis patꝝ cōſuetudo erat ſcō Hor. nō prius
corporalē cibū ſumere: q̄ꝫ ſpūalē xp̄i cōionē acciperet. Uñ
di. 68. c. Caſſianus ep̄s quotidianū ſacrificiū offerre cōſue
uerat deo q audiuit vocē. Age qḋ agis: operare qḋ oparis:
natali aplōꝝ venies ad me: ⁊ reddā tibi mercedē: qui poſt
ſeptimū ānū i natali apoſtoloꝝ cū miſſaꝝ ſolēnia peregiſ
ſet e corpore exiuit. Eꝯ̄. ſi ſentiat hō deuotionē nō augeri.
⁊ reuerentiā minui. q̄r nimia familiaritas parit ꝯtemptū:
oꝫ aliqñ abſtinere. ⁊ nō quotidie ſumere. Unde i vitis pa
trū btūs Apollonius admonebat: vt ſi fieri poſſet: ſupple
ſine minutōe reuerētie monachi quotidie cōicarent my
ſterijs xp̄i: ne forte q ſe longe facit ab his: lōge fiat a deo.
¶ 3ᵃ ꝯcluſio ē. ꝙ nō eſt pluries in die cōicanduꝫ: vt in hoc
vl' vnica xp̄i paſſio repn̄tet̄: dico āt pluries cōicari nō quo
tiēs ſub plurib⁹ ſpēb⁹ ſumit̄: ſꝫ ſicut dr̄ vnū prandium aut
vna cena vnitate ordinis: licet ſint ibi multe potationes ⁊
multe comeſtiones: ſed diuerſa prandia ⁊ diuerſe cene: qñ
diuerſis horis nō hñtib⁹ aliquā vnitatē: ex itentōe come
dētis. Sic ſi ſacerdos ſumat prius ſub duabus ſpēbus fra
ctionis: ⁊ poſtea ſub alijs duab⁹. i. vini ⁊ panis fracti vnū ē
ſacrm̄: vna eſt cōio. Et ſilr̄ ſi ſimul ꝓpter periculum cuſto
die ſumeret. 10. hoſtias cōſecratas: nō dico. 10. perſonas: vt
vulgus dicit. nā in oībus nō eſt niſi vna perſona xp̄i nō di
ceretur niſi ſemel cōicare. Poſtq̄ꝫ aūt celebrauit vel alias
cōicauit: licet nō plus cōicare itenderet: ſi ſit ꝑiculum: licet
ei: ieiuno tam̄ hoſtiā ꝯſecratam ſumere: ⁊ ſic ſcḋo vl' tertio
cōicare. Arᵐ. de ꝯſec. di. 2. ca. Trib⁹: vbi miſtri poſt cōmu
nionē populi portiones populi remanētes debēt ſumere:
de quibus tamē ſupponit̄ eos ante ppl'ꝫ cōicaſſe. ¶ Et ſic
patet ſolutio ad argumētum. ¶ Quarta ꝯclō eſt an liceat
pluries celebrare in die. Et dicit glo. ꝙ ſic. extra. e. de cele.
miſ. ca. Cōſuluiſti: vbi dicit̄. Sufficit ſacerdoti ſemel i die
miſſam celebrare. nō āt inhibetur. Uñ ſi pluries celebrat
non peccat. ¶ Sed hoc non valet: quia quod dicitur ſuf
ficit: debet exponi: ideſt ſufficere debet. alias falſum eſſet:
quia illi qui non eſt contentus celebrare ſemel: certum eſt
ꝙ ñ ſuffic̄. Uñ. e. ti. ca. ḋ referēte papa repheēdit illū q i die
cene i duob⁹ locis celebrabat: di. ꝙ vbi hꝫ chriſma ꝯficere
ibi celebret: ñ āt alibi illo die. In aliqb⁹ āt caſib⁹ lꝫ. ꝓm⁹. in
die natal' dñi: ḋ q̄ Grē. i ome. Exijt edictū. Miſſaꝝ ſolēnia
ter hodie celebraturi ſum⁹. ⁊ decō ca. Cōſuluiſti: ⁊ ḋ ꝯſe. di. i.
Suffic̄. Et cā h⁹ ē: vl' eē pt triplex. vna ꝓꝑ tres i vna xp̄i ꝑſo
na ſubās: vt illa ḋ nocte ſignificet corp⁹: illa ḋ aurora aīaꝫ:
illa ḋ die ḋitatē. Scḋa cā ē: vt p̄ᵃ ſignificet ſtatū añ legē: ſe
cūda ſtatū ſub lege: tertia ſtatū grē. Tertia cā ē ſꝫ vſus q di
cūt. Tres i natali miſſe ḋbēt celebrari. Quaꝝ p̄ᵃ ſacrā xp̄i
ſignat geniturā: Altera vētiuri ḋſignat gaudia xp̄i. Tertia
iam factū qḋ lex ſacra fore ſignat. ¶ Scḋs caſus ē ꝓꝑ ḋfū
ctū q ſubito occurrit ſepeliēdus poſt miſſā dictā: ñ dꝫ ſine
miſſa ſepeliri ſi ſit tempus miſſe. immo etiam dicit Ray
mundus ꝙ ex intentione poteſt dicere vnam pro viuis:
aliam pro defunctis: non quidem regulariter nec oī die:

ſed ex cā rōnabili: puta ſi parrochian⁹ vel cui tenet̄ petit
āniuerſariū: vel ānuale: vel trecēnale: qḋ vult facere: nec
ille pōt cōmode vicariū hr̄e. ¶ Terti⁹ caſus ē ꝓ neceſſita
te iſirmoꝝ petētiū viaticū ſi nō ſit corp⁹ dñi ſuatū. nec alr̄
poſſit hr̄i. lꝫ celebrare ⁊ pluribus hoſtijs: vt vna iſirmo por
tet̄: alia ſuet̄. ¶ Quart⁹ ꝓ neceſſitate ꝑegrinoꝝ: maxime
die dñico vl' feſtiuo: qñ oēs maxime peregrini debēt miſſā
audire. ¶ 5⁹ ꝓ nuptijs: q̄r laudabilis ꝯſuetudo ē nō niſi in
miſſa dare bñdictionē nuptialē: q̄uis i qbuſdaꝫ ptib⁹ poſt
veſperas: ⁊ aliquādo i ꝓfūda nocte ſolcāt iſta fieri: ⁊ cū ml'
ta diſſolutōe. ¶ Sextus ſm̄ Hoſti. ſi hēat duas eccl'ias cō
mendatas. vel vnā ītitulatā: aliā cōmēdatā ꝓpter paupꝑ
tatē: nec pōt hr̄e vicariū: ⁊ qlibet ppl's vult hr̄e miſſā i ſua
eccleſia: cū vtriqꝫ equalr̄ teneat̄: vtrobiqꝫ pōt equalr̄ cele
brare. In decretali āt ex̄. e. de referēte. nō erat neceſſe ep̄ꝫ
celebrare: niſi i illa i qua de ꝯſuetudīe debebat chriſma cō
ficere: q̄r hoc nō pōt niſi ep̄s: ſed aliā miſſā celebrare pote
rat ſimplex ſacerdos. Et veriſimile ē ep̄m bene poſſe ꝑ vi
cariū celebrare: ⁊ in illa eccleſia plures preſbyteros fuiſſe.
Si ēt occurrerēt eadē die due miſſe: vna forte ḋ feſto: alia
de ieiunio: vt frequēter cōtingit i q̄dragefima: ēt iuſta cau
ſa videtur bis celebrādi: ſi alias nō poteſt audire ſecūdaꝫ
miſſaꝫ. nō tamē tenet̄: ſꝫ ſufficit de vno celebrare: ḋ alio di
cere officiū: ita tñ ꝙ i iſtis caſib⁹ nūq̄ꝫ licet dr̄e vltra duas
miſſas: niſi in natali. Itē itelligit̄ ꝙ ipſe pōt dicere ſecūdaꝫ
miſſā ſi ipſe ē ieiunus: alias nō ieiuno i nl'la neceſſitate licꝫ
celebrare: lꝫ liceat cōicare. Uñ dr̄ ex̄. co. c. Ex pte. ꝙ ſacer
dos ſemꝑ vino ꝑfūdere dꝫ: poſtq̄ꝫ totū acceperit eucharí
ſtie ſacrm̄: niſi cū eadeꝫ die aliā debuerit miſſā celebrare:
ne ſi forte vinū perfuſiōis acciperet: celebrationē aliā im
pediret. q̄ſi dicat. oīno ipediret: q̄r ieiunus nō eēt. Sꝫ dicit
forte: ꝓpter opīonē q̄ dicit vinū admixtū ſanguini fieri ſan
guinē: ⁊ ſic eſſet ieiunus. ſꝫ illa opinio erronea ē. Unde ſa
cerdos cui ſolēt tales caſus occurrere: dꝫ a ꝑceptione ꝑfu
ſionis abſtinere. ſꝫ ſi perfūdit: i piſcinā ponat ⁊ nō ſumat.

Quantum ad qntū ſunt tres ꝯclōnes. ¶ Prima ꝙ
xp̄iani i p̄ncipio eccl'ie omni die cōmu
nicabāt: poſtea ſingl'is dieb⁹ dñicis. Uñ ex̄. de paroch. c. p̄:
prohibet̄ quis alienū parochianū ad miſſam recipere. q̄r
hoc erat ad eucharíſtiā recipere: cū ſacra ſint a ſuis p̄ſbyte
ris miniſtrāda: nō ab extraneis. poſtea ter i anno: i paſcha
te: penthecoſtē: ⁊ natali. Nūc aūt tenentur oēs: ex quo ad
annos diſcretōis venerit: ad minus ſemel i anno. ſ. i paſcha
te cōicare: niſi forte de ꝓprij ſacerdotis ꝯſilio: ob aliquam
cām ad tp̄s ab eius perceptōe duxerit abſtinēdum. ex̄. de
pe. ⁊ re. Oīs vtriuſqꝫ ſex⁹. In quo caſu nō debꝫ ipe vſqꝫ ad
ſequēs paſca differre cōiōnē. ſꝫ q̄ꝫcitī⁹ pōt ipedimēto ceſſā
te dꝫ cōicare. ſicut illi q ꝓpter imūdiciā nō poterant olim
paſcha celebrare p̄mo mēſe: tenebātur ſcḋo mēſe celebra
re: nec vltra debebāt differre. ſicut ſi hō dꝫ ſoluere. x. i pa
ſchate: ⁊ tūc nō pōt ſoluere: iperator nō dat ſibi dilationeꝫ
vſqꝫ ad aliud paſca alterius āni. ſꝫ ſtatī poſt: qñ pōt debet
ſoluere. ff. de arbitris. l. Celſus. §. Duo ſūt p̄cepta arbitris.
ſcꝫ dare: ⁊ i tēpus dare. Tēpore enī elapſo adhuc tenet̄ da
re. Si qs āt a cōione ceſſat i paſcate: niſi mō p̄dicto morta
liter peccat. qḋ pꝫ per penā grauē q̄ idicit̄ tali i decretali p̄
cedēti: vbi ſic dicit̄. Alioqn ab igreſſu eccl'ie arceat̄: ⁊ mori
ens xp̄iana careat ſepultura. q̄ pene ñ niſi ꝓ mortali ſolent
infligi. Nō tñ ꝓpter illud verbū reputo hoīem eē ſuſpēſū
ab ingreſſu eccl'ie. ſic ꝙ vīculo liget̄ illo: quo iterī celebrās
⁊ eū recipiēs eēt irregularis. ſicut nec moriēs i torneamē
tis eſt excōmunicat⁹: ꝓpter hoc ꝙ negatur ei eccleſiaſtica
ſepultura. Dico āt ānos diſcretōis nō pubertatis: qui ſunt
anni nubiles: i viro. 14. i muliere. 12. ſed poſtq̄ꝫ icipit eē do
li capax: ꝙ pōt mortalr̄ peccare: Ex tūc enī ligat̄ p̄cepto ḋ
ꝯfeſſione. ⁊ per ꝯñs de cōione. q̄ ſimul dant̄. q̄r ex quo pōt
peccare debꝫ remediū ꝯfeſſiōis ⁊ cōionis adhibere. ¶ 2ᵃ
ꝯclō ē. ꝙ ſacerdoti celebrāti ñ licet a cōione abſtinere: imo
etiā totū ſacrm̄ ſub vtraqꝫ ſpē dꝫ ſumere. de ꝯſecra. diſt. 2.
Cōperim⁹. In paraſceue aūt nō ſumit niſi i ſpē panis: quia
tūc non celebrat: ſꝫ de corpore ſuato cōicat. nec ē veri qḋ
aliq dīt: vinū ꝯtactu corporis verti i ſanguinem: ſicut nec
cōtactu panis verteret̄ i panē. maxime q̄r ſine verbis non
fit trāſubſtātiatio. Si aūt ifirm⁹ cōicādus tūc occurrat ho
ſtiā ꝯſecratā ſibi diuidat. Nā ⁊ olī ꝓpter hoc ſuabat̄ vſqꝫ
in finē miſſe pars tertia. Pōt ēt de plurib⁹ hoſtijs ꝯſecra
tis reſeruare quotſibi viſū fuerit. Nec tenet̄ oē ꝯſecratuꝫ
ſumere: dū tñ ſub vtraqꝫ ſpē ſumat. Cum hoc etiā debꝫ ſu
mere vini ꝑfuſionē: qñ nō eſt aliā miſſā celebratur⁹. vt dr̄
de ꝯſecra. ex̄. e. ex parte. Etiā ſi ſit dies qua debeat ieiuna
re in pane ⁊ aqua: ſiue ex voto: ſiue ex pnīa: ſiue ex obediē
tia. q̄r nec votū: nec penitētia. nec obediētia imutare debꝫ
ritū eccl'ie ⁊ ordinatōes ꝯciliorꝫ. ¶ 3ᵃ ꝯclō ē: quid ſit me
lius abſtinere aut celebrare. Et quidē indiſpoſito bonuꝫ ē
abſtinere: ⁊ malū ē ſibi cōicare. ſed diſpoſito bonū ē ex fer
uore cōicare. ⁊ bonum eſt ex humilitate abſtinere. Et ſi ex
maiori charitate iſte abſtinet. ⁊ ille ex minori ſumit: ille
qui plus habet de charitate plus meret̄ de p̄mio eēntiali.
Sꝫ ſimpliciter loquēdo multo meli⁹ eſt debite ſumere q̄ꝫ
debite omittere: quia illi ſumenti ꝓdeſt ex opere operato.
⁊ datur ei remiſſio peccatorū: ⁊ augmentū virtutū. ¶ Ar
gumentum ſolutum fuit ſupra.

Queſtio II.

Queritur ſcḋo vtrū de⁹ poſſit facere
accñs ſine ſubiecto. Et vi
det̄ ꝙ nō. q̄r ſicut ſe hꝫ accidēs abſolutum
ad ſubm̄: ſic reſpectiuū ad obm̄: q̄r ſic̄ acci
dentis eē eſt ieſſe: ſic relōnis eē ē adeſſe. ſꝫ
de⁹ nō pōt facere relationē ſine termīo. q̄r
relatiua poſita ſe ponūt. ergo nec accñs ſi
ne ſubō. ¶ Cōtra. q̄r ſicut accñti ꝑ nām debetur eē in alio:
⁊ nō per ſe. ſic ecōuerſo ſube perfecte p̄me debet̄ per ſe eē:
⁊ nō in alio. ſed hūanitas xp̄i q̄ eſt p̄ma ſubſtātia: ⁊ hoc ali
quid nō ſubſiſtit ꝑ ſe: ſꝫ i diuino ſuppoſito ſuſtentat̄. g̊ ⁊c̄.
¶ R̄ᵒ. cū duplex ſit accidēs. ſ. abſolutū ⁊ reſpectiuū. ⁊ abſo
lutū duplex. q̄ꝫtitas: ⁊ q̄litas. Ideo circa iſtaꝫ q̄ōnē tria ſūt
videnda. p̄mo de q̄ꝫtitate. ſcḋo de q̄litate. tertio ḋ relōne
ſcꝫ vtrum de⁹ iſta poſſet ſine ſubiecto facere.

Quantum ad primū ſūt tria vidēda. p̄mo de q̄ꝫti
tate ꝯtinua ꝑmanēte. ſcḋo ḋ ſucceſſiua.
tertio de diſcreta. ¶ Quātū ad primū videt̄ ꝙ de⁹ poſſit
ſeparare q̄ꝫtitatē ꝯtinuā remanētē a ſubō: qḋ ꝓbant aliqui
ſic. deus pōt facere oēm effectū imediate ſine cā extrinſe
ca. puta efficiēte ⁊ finali. q̄r ipe eſt primū p̄ncipiū ⁊ finis vl
timus oīum. ⁊ ſic pōt ſupplere vicē haꝝ cauſarū: nō auteꝫ
ſine cā itrīſeca. puta materia ⁊ forma: q̄r ipſe neutra harū
eſt. ſicut hoīem pōt facere ſine hoīe: nō ſine aīa ⁊ corpore.
ſed in ſuſtētando accñs ſubm̄ eſt cā extrīſeca: cū nō ſit for
ma nec mā ex qua. g̊ ⁊c̄. ¶ Sꝫ iſta ratio vt mihi videt̄ nō
valet: q̄r ſic poſſet deus facere relōneꝫ ſine ſubiecto ⁊ ter
mino: precipue ſi differūt realiter a ſubiecto. Nec eēt tunc
aliqua inſtantia. ¶ Scḋa ratio ꝯſueuit adduci. q̄r ḋs pōt
conſeruare immediate quicqd ſeruat mediante alio, non
materialiter nec formaliter: ſed effectiue. ſed ſic cōſeruat
accñs mediāte ſubā: nō formalr̄. q̄r accñs nō hꝫ eē forma
liter a ſubō: ſꝫ ecōuerſo: nec mālr̄. q̄r nō vt ē ſubm̄ ſuſtē
tat ⁊ ꝯſeruat: q̄r tūc nihil niſi ſubm̄ ſuſtētaret: cui⁹ ꝯtrariū
eſt in chriſto. ⁊ omne ſubm̄ ſuſtētaret: cui⁹ ꝯtrariū appareꝫ
in mā prima. g̊ cōſeruat effectiue. ¶ Et ſi dicat̄ hoc nō pōt
dici de ſubiecto violēto vt de aqua reſpectu caloris. dōm
ꝙ imo. q̄r ſicut terra naturaliter ſuſtētat aquā: q̄r nata eſt
ſubſterni. ⁊ tectū ſuſtentat tegulas violēter. ſic ſubm̄ ſuſtē
tat accñs ꝓpriū nālr̄: ſed violētū violēter eadem violē

tia qua recipit. ¶ Sʒ nec iſta rõ cogit. qꝛ ſicut caloꝛ nulla violẽtia frigefacit: ſic nec aq̃ violẽtia aliq̃ ſe calefac. ſʒ calefit. ⁊ ꝑ ɔñs nulla violẽtia cõſeruat actiue i ſe caloꝛẽ: ſʒ magis deſtruit. Uñ põt dici ꝙ lʒ ſubyci nõ ſit ꝑciſa ⁊ tota cã ſuſtentãdi: ꝓpter qd̃ nõ ſubm aliqd̃ ſuſtẽtat: ⁊ ſubiectũ aliqd̃ nõ ſuſtentat: vt arguit̃: nihilominus tñ ſubſtãtie create ſubyci eſt ratio ſuſtẽtãdi. qꝛ per hoc ꝙ ſubycit̃ accñti ipa alteri nõ innixa ſuſtẽtat ipm. Et qcqd ſit de hoc certũ eſt ꝙ q̃ʒtitas nõ ſuſtẽtat qualitatẽ cui ſubycitur effectiue: ſed ſolũ materialr̃ ⁊ ſubiue. ſicut mã foꝛmam. Sʒ hic ẽ mã extriſeca quã de⁹ ſupplere põt. puta faciẽdo foꝛmã ſubalem ſine materia: ⁊ qualitatẽ ſine q̃ʒtitate: vt poſt dicet̃. qꝛ cuʒ vnum nõ ſit de rõne alteri⁹ nulla ɔtradictio iplicat̃. ¶ 3ᵃ ratio eſt ꝙ quãdo aliqua ſũt ſic ad inuicẽ diuiſa: ꝙ vnũ nõ iplicat aliud nec i ſua eẽntia: nec i ſuo eẽ: nec ſicut partem: nec alr̃. nulla cõtradictio eſt vnũ eẽ ſine alio. ⁊ ꝑ ɔñs deus illa ſeoꝛſũ facere poteſt. ſic ẽ i ꝓpoſito. g̃ ⁊c. maioꝛ pʒ. quia ſolũ pꝛopter hoc deus poteſt facere materiã ſine foꝛma. qꝛ materia iplicat foꝛmã. ⁊ ſi nõ q̃ʒtũ ad eẽntiã i qua ẽ diſtincta ſaltẽ q̃ʒtũ ad eſſe. qꝛ eẽ eſt qdã foꝛma cũ ſit actus. ⁊ nõ ſolũ qꝛ eſt vnũ eẽ vtriuſq̃ʒ. qꝛ tũc ꝓ hoc nõ poſſʒ facere foꝛmã ſine mã. ſicut nec ecõuerſo. Nũc aũt põt facere foꝛmã ſine materia. ⁊ nõ ecõuerſo. qꝛ mã non ẽ eẽ foꝛme. nec ẽ cã foꝛmalis ipſi⁹. foꝛma ãt vel eſt ipʒ eẽ vel ẽ cã foꝛmalr̃ ipſi⁹ ⁊ deus nõ põt facere effectũ foꝛmalẽ ſine cã. puta eẽ albũ ſine albedine: ⁊ pari rõne nec eſſe ſine foꝛma abſolute: nec eſſe ſubale ſine foꝛma ſubali. cõſtat ãt ꝙ illud eẽ nõ põt eẽ niſi ſubſtãtiale. cũ mã q̃ ẽ ꝑmũ ſubiectũ ñ poſſit inherere. Pꝛobatio minoꝛis. qꝛ q̃ʒtitas ẽ diuiſibilis i ea q̃ inſũt. Uñ ſi ea q̃ ꝑ ſe ⁊ pꝛimo ɔueniũt q̃ʒtitati. vt puta hr̃e partẽ. vl̃ q̃ ſcd̃o: vt puta hr̃e ſitũ ⁊ hꝰ: oĩa ɔſiderẽtur: equaliter cõueniunt q̃ʒtitati ſeparate ſicut ɔiũcte: ſiue ꝑ poſe ſiue ꝑ irapoſe ſeparatur. Ex quo ẽt põt ſumi alia ratio ad ꝑncipal̃e. qꝛ ſic phs arguit aĩam ſeparabilẽ a coꝛpoꝛe nãliter. qꝛ nãliter hʒ operationem ſubiue ⁊ actiue ſeparatã a coꝛpoꝛe: ita illud qd̃ poſſet hr̃e ſupnãliter operatõeʒ ſubiue ⁊ actiue ſeparatã a ſubſtãtia: videt̃ ab ea ſeparabile ſupernãliter. Sic aũt ẽ hic. qꝛ q̃ʒtitas ſi eẽt ſeparata non min⁹ eẽt qualis: nec minus ẽt ageret itentionalr̃ ⁊ realiter: q̃ʒ ſi eẽt cũ ſuba. g̃ ⁊c.

¶ Scd̃o de q̃ʒtitate ſucceſſiua ɔtinua q̃ ẽ mot⁹ videt̃ dõm: ꝙ cũ mot⁹ ſit eẽntialiter fluxus foꝛme ⁊ nõ foꝛma põt itelligi fluxus foꝛme: vel cui⁹ ẽ vt ſubiecti vel cui⁹ ẽ vt termi. Poteſt igit̃ mot⁹ eẽ ſine termino: dũ tñ ſit i ſubiecto. ſicut de⁹ poſſet vltimã ſpherã mouere. ⁊ ille motus i ſuperficie conuexa exiſtẽs nõ hr̃et terminũ q ẽ vbi: cũ ipa ſit nuſq̃ʒ ⁊ incircũſcripta: ſed hr̃et ſubʒ. ¶ Scd̃o ecõuerſo i oi foꝛma quã de⁹ põt facere ſine ſubiecto poteſt eẽ mot⁹ ſine ſubo. ſicut quãdo rarefiũt ⁊ cõdenſant̃ ſpẽs in ſacro altaris. rarefactio quidẽ ⁊ cõdenſatio hñt pꝛo ſubiecto q̃ʒtitateʒ ⁊ ꝓ termino q̃litatẽ: ſʒ augmẽtũ ⁊ decremẽtũ q̃ ſequunt̃ iſtas alteratões ſunt ibi ſine ſubo: qꝛ hñt q̃ʒtitatẽ ꝓ termino: nõ aũt ſubaʒ ꝓ ſubiecto: qꝛ ibi nõ eſt: nec q̃ʒtitatẽ: qꝛ idẽ re ñ eſt ſubm ⁊ termin⁹. Nec ẽ maioꝛ difficultas facere accñs fluẽs ſine ſubo q̃ʒ accñs ſtãs: cũ vtrũq̃ʒ ſit eiuſdẽ actualitatis ſpẽ: licet in gradu ꝑfecto ⁊ iperfecto differãt: imo aliqd̃ accñs fluens ẽ actualius q̃ʒ aliqd̃ ſtans: ſicut albedo fluẽs a gradu iperfecto ad perfectũ ẽ perfectioꝛ q̃ʒ qeſcens i gradu iperfecto. Uñ cum h̃ poſſit ſuſtentari ſine ſuba multo magis illa. ¶ 3° ñ põt eẽ motus ſine vtroq̃ʒ. ſ. ſine termio ⁊ ſubo: qꝛ eẽt diffinitũ ſine diffõne. ſ. fluxus foꝛme: ⁊ nõ eẽt foꝛma fluens: nec vt ſubm: nec vt terminus. ¶ 3° de q̃ʒtitate diſcreta q̃ eſt numer⁹ in ɔtinuis ꝑmanentibus: videt̃ ꝙ nõ poſſit fieri ſine numeratis. qꝛ non eſt aliq̃ res ꝑter illa. Cũ eni vnitas q̃ eſt ꝑncipiũ nũeri ſup ɔtinuũ nõ addat rẽ. ſʒ ꝑuationẽ tm̃: puta idiuiſionẽ: numerus q nõ eſt aliud q̃ʒ vnitas: nõ addet aliqd ſup oĩa niſi q̃ʒtũ vnitus ſup ſingula: ⁊ ſic non addit niſi pꝛiuatõeʒ. Et ſi addit aliqd̃ poſitiuum illd̃ ẽ ens rõnis. Facere aũt aliqd realiter eẽ ſine ſua realitate eſt ɔ̃dictio. Unde cũ numer⁹ ꝑter res numeratas non dicat rẽ. g̃ nõ ẽ ꝑ ſe factibil̃. ¶ Scd̃o d̃ q̃ʒtitate diſcreta q̃ eſt tp̃s: qd̃ eſt numerus pꝛis ⁊ poſterioꝛis i motu: videtur idem: qꝛ aut nõ addit aliqd ſup motũ: aut illud qd̃ addit ẽ ab aĩa: vt phs videt̃ innuere: qꝛ ſi addit: h̃ eſt rõ mẽſure. Relatio ãt mẽſure eſt rõnis tm̃. Dato ẽt ꝙ relo quã addit eẽt real̃ adhuc tñ relo nõ põt fieri ſine ſubo: vt dicet̃ in. 5. mẽbꝛo. Et tñ non videt̃ ꝓbabile ꝙ tp̃s ſup motuʒ addat relonem realẽ: qꝛ tũc nõ eſſet ſpẽs quãtitatis diſtincta a mõtu: ſʒ magis ſpẽs relonis. ¶ Tertio videt̃ idẽ de quãtitate diſcreta q̃ eſt oꝛo: qꝛ cum illa nõ ſit q̃ʒtitas niſi ꝓut eſt in voce q̃ eſt ſon⁹ cũ motu ɔtinuo delatus: vel cũ diſcõtinuo: ipa eſt qdaʒ numerus: Unde ſup q̃ʒtitatẽ vl̃ q̃ʒtitates ɔtinuas non addit pluſq̃ʒ numerus ſup res manentes: imo nõ videtur ꝙ ſuper ſonũ: ſʒ ſup q̃ʒtitatem ɔtinuã fundet̃ imediate. Et ſic ſuper ſonũ vocis ⁊ q̃ʒtitatẽ nullã rem abſolutam addit: ꝓpter qd̃ ſeoꝛſũ fieri nõ poteſt.

Quantũ ad 2ᵐ ꝑncipale: ſunt tria vidẽda. ꝑmo d̃ q̃litate ſenſibili: i tertia ⁊ ſcd̃a ſpẽ. ſcd̃o d̃ q̃litate q̃ eſt ſenſibile cõe: q̃ eſt in q̃rta ſpẽ: tertio de q̃litate ſpũali. ¶ Pꝛio g̃ de q̃litate i tertia ſpẽ: que eſt paſſio ⁊ paſſibil̃ q̃litas de qbus aliq̃ ſunt: in ſcd̃a ſil̃ ⁊ in tertia: ſic ille que habẽt actionẽ nãleʒ ⁊ aĩalem vt ꝑme qualitates actiue de his videt̃ ꝙ poſſint diuina virtute ſepari: eadẽ rõne qua ⁊ q̃ʒtitas. Sed tũc qualitas illa nõ erit ſenſibilis actu: ſed tñ aptitudine: niſi v̄tute diuina: qꝛ eẽ ſenſibile nõ eſt rõ iniſeca coloꝛis: ſicut nec eẽ diſgregatiuũ: qꝛ eẽ ſenſibile ẽ eẽ motiuũ ſenſus. Et ideo ſi ſepararet̃ eẽt qdẽ ſenſibilis: licet nõ actu ſentiret̃: ſicut aliqs ignis poſſet eẽ ita paruus ꝙ actu nõ calefaceret: q̃ʒuis eẽt apt⁹ natus calefacere: ſicut oculus eger nõ põt videre luceʒ excedentem: q̃ʒuis ſit apt⁹ nat⁹ videre ſʒ ꝙ viſus. ¶ Sed vtrum deus poſſet facere videri coloꝛem ſeparatũ: ẽ dubiuʒ. Et videtur ꝙ ſic. quia diuina virtute pꝛius poteſt ſeparari a poſterioꝛi. Unde cum qualitas pꝛius ſentiatur ⁊ quantitas poſterius: videtur ꝙ de⁹ poſſet facere videri qualitatem ſine q̃ʒtitate: ⁊ ꝑ cõſequẽs facere videri qualitatẽ que eſſet ſine q̃ʒtitate. Cũ etiã qdã dicant poſſe dei virtute videri: qd̃ nõ eſt: ſicut ⁊ fantaſiari: qꝛ certũ eſt ꝙ ſpẽm põt deus cauſare vel conſeruare ſine obiecto. Si ergo ꝓpter nihil aliud ẽ imaginatio rei abſentis: nõ aũt viſio. qꝛ manet ſpẽs i imaginatione re abſẽte. ñ aũt i viſu cũ deus poſſit re abſẽte ſeruare ſpeciẽ i viſu: per cõſequẽs facit rẽ abſẽtẽ vl̃ nõ entem videri: maxime ſi videre nõ eſt ſola habitudo ad eẽ rei viſe: ſʒ actus abſolutus terminatus ad rẽ vt viſa eſt: nõ ſm id qd̃ ẽ. Põt. n. de⁹ talẽ viſionẽ conſeruare. Et ſic non põt d̃s facere ꝙ ego videaʒ rem ⁊ res nõ ſit viſa: ſed poteſt facere ꝙ ego videã rẽ ⁊ res non ſit in rerũ natura: ſicut res opinata ⁊ ſcita ẽ quideʒ cognita: ſʒ nõ oʒ ꝙ ſit in rerũ nã: qꝛ eẽ cognitũ itellectu vl̃ ſenſu in ipo qdẽ cognoſcẽte ponit ens rei. ſ. cognitionẽ ipam. ſʒ in ipſo cognito non ponit niſi ens rõnis: qd̃ nõ regrit pꝛo fundamẽto ens reale: niſi i aliqbus ſm curſũ nature: quaʒ deus põt immutare. ¶ P. q̃ʒtitas ꝓpter hoc eſt ſepabilis in eſſe. qꝛ eſt ſeparabilis i operatu. Si ergo q̃litas ſeparata ꝑ poſe vel ipoſe nullã hẽat opationẽ. g̃ nõ erit ſeparabilis ſm eſſe. ¶ Sʒ ad h̃ poſſet dici ꝙ nõ ſeqt̃. qꝛ licet ſepabile ſm opationẽ ſit ſepabile ſm eſſe. nõ tñ ɔ̃. De h̃ aũt dciñẽ ſ. di. io. ¶ Secundo de qualitate que eſt ſenſibile cõe: q̃ ẽ i quarta ſpecie qualitatis: foꝛma ⁊ circa aliqd cõſtãs figura vt curuitas: rectitudo: ⁊ hꝰ. qꝛ ſi iſte qualitates differũt re abſoluta a q̃ʒtitate poſſũt fieri: ⁊ ſeparari: ſic alie q̃litates ſcd̃e ⁊ tertie ſpẽi. Si aũt ñ differãt re abſoluta nõ pñt tunc fieri ſine q̃ʒtitate ɔtinua ꝑmanẽte: ſicut nec q̃ʒtitas diſcreta. Suppoſito igit̃ ꝙ differãt põt fieri aliter nõ. Sed ſuppoſito ꝙ differãt adhuc ẽ iſtãtia de figura: q̃ cũ ſit terminatio coꝛpoꝛis limitati: ⁊ cũ impoſe ſit coꝛp⁹ eẽ īfinitũ: impoſſibile eſt eẽ finitũ. ⁊ nõ hr̃e terminũ. Et iõ ɔtradictio eẽt ꝙ deus faceret coꝛp⁹ finitũ ſine figura. ergo multo magis eɔ̃. ¶ Et dõm ſm illos qui diſtiguũt vnũ ab alio: ꝙ ẽ ꝑdicatio per cãm: ⁊ eſt equiuocatio de figura. qꝛ eẽntialr̃ figura differt ab illa terminatõe q̃ ẽ pꝛiuatio vlterioꝛis q̃ʒtitatis. Figura aũt ẽ aliqd reale poſitiuũ. Uñ figura ẽ equiuocuʒ ad vtrũq̃ʒ: ꝓpter qd̃ deus nõ põt facere coꝛp⁹ finitũ ſine figura: ꝓut figura dicit illã pꝛiuationẽ: ſʒ põt de⁹ facere coꝛp⁹ finitũ ſine figura: ꝓut dicit illud reale poſitiuũ ɔſequẽs illã pꝛiuationẽ vlterioꝛis q̃ʒtitatis. ⁊ eɔ̃. Et ſilr̃ eſt de curuitate ⁊ rectitudine linee. qꝛ vt dicũt pꝛiuationẽ hãc q̃ ẽ ꝙ mediũ nõ exit ab extremis: vel iſtã ponem ꝙ exit: nõ ẽ mediũ inter illa: nõ põt de⁹ facere lineã q̃ non ſit recta vel curua ſʒ iſtum modũ. ſed ꝓut rectitudo dicit rem abſolutã q̃ ɔſeqt̃ lineã ſm ꝙ ei⁹ mediũ nõ exit ab extremis: ⁊ curuitas eandem ꝓut exit: ſic de⁹ põt facere lineã ſine rectitudie ⁊ curuitate. ⁊ eɔ̃. ⁊ ſic erit linea recta ſine rectitudine: ⁊ curua ſine curuitate: ꝓpter equocationẽ. ſicut dr̃ ꝙ xp̃s ẽ fili⁹ v̄ginis: non ꝓpter filiationẽ quã hẽat: ſed qꝛ ab ea genit⁹ ẽ. ſic ⁊ deus dr̃ dñs: nõ ꝓpter relonem quã in ſe hẽat: ſed quia ẽ terminus relonis oppoſite. ¶ Tertio de qualitate ſpũali que eſt i pꝛima ⁊ tertia ſpecie: vt habitus ⁊ actus. vel i ſcd̃a ſpecie: vt potẽtia. de qb⁹ oĩbus videt̃ ꝙ diuina v̄tute fieri poſſint ſine ſubiecto: qꝛ differũt a ſubiecto re abſoluta ſm cõem opinionẽ: ⁊ nõ ſũt minus entia q̃ʒ qualitates coꝛpoꝛales. Unde ſi ille vbi ornt pñt ſeparari a ſuis ſubiectis multo magis iſte. ¶ Sʒ tũc ẽ inſtãtia: qꝛ itellectus ſeparat⁹ poterit itelligere: ⁊ ſic beatificari: quod ẽ abſurdũ. qꝛ nõ ẽ ad imaginẽ dei. Et ſimiliter abſurdius ẽ d̃ habitu vl̃ d̃ actu ſeparato q eſt ſup ſe reflexiu⁹. Et ſi poſſit dici ꝙ act⁹ vl̃ hit⁹ nõ poſſint itelligere: qꝛ nõ hñt potentiã nec ſũt potẽtia: nec potẽtia ipſa poſſit: qꝛ ꝑncipalis potẽtia itelligẽdi ẽ ipa ſuba aie vel ãgeli. nõ valet. qꝛ ſaltẽ de⁹ poſſʒ itellectui ſepato ipi mereeũdẽ htũ glorioſũ: ⁊ eãdẽ htitudinẽ quã ɔiũcto: ⁊ tũc eſſet beat⁹: hñs eẽntiã htitudinis ſubiue. Et dõm ꝙ veruʒ ẽ: qꝛ vno incõuenieñti dato alia cõtingũt. ſed eẽt beat⁹ tunc ſic potẽtia htificabilis ẽ: nõ ãt ſic ꝑfecta creatura rõnalis.

Quantum ad tertiũ. de relone ſunt q̃tuoꝛ ɔclones. ¶ Pꝛima: ꝙ relatio nl̃lo mõ põt fieri ſine ſubiecto: qꝛ illud accñs qd̃ implicat ſubm nõ põt eẽ ſine ſubo: qn ſit ɔtradictio: q̃ʒuis ſubm ſit extra eẽntiã ei⁹. ſic nõ põt deus facere albũ ſine ſubo. qꝛ lʒ albũ ſolã q̃litatẽ ſignificet: tñ albũ implicat ſubiectũ ſignificãs albedinẽ i ſubo ꝓpter qd̃ eẽ albũ ſine ſubo ẽ eſſe albedinẽ ſine ſubiecto ⁊ i ſubiecto. Similr̃ ſi ſit accñs qd̃ in abſtracto iplicet ſubm idem dicendum eſt. ſicut ſimitas eſt naſi curuitas. Unde quecunq̃ʒ curuitas fieret ſine naſo: ipſa non eſſet ſymitas. Jta cum relatio ſm q̃ditatẽ ſuã ſit modus ⁊ habitudo h⁹ rei. ⁊ ſilr̃ oẽ accñs relatiuũ ipoſe eſt eẽ accñs reſpectiuum: ſine eo qd̃ per ipm foꝛmalr̃ refert̃. puta p̃rnitatẽ ſine p̃re ⁊ ſilitudinẽ ſine q̃litate. ¶ Sʒ ɔ̃ hoc videt̃ eẽ: qꝛ ſi põt eẽ in ſpẽbus alterius augmẽtũ ⁊ decrementũ ſine ſuba: tũc ẽ ibi augmẽtari: ⁊ diminui q̃ ſunt pati: ⁊ nõ eſt ibi ſubm eoꝝ ⁊ ſilr̃ augmẽtare ⁊ dimĩuere. Sʒ de hoc dicet̃ ifra cũ aget̃ de actione ⁊ paſſiõe ſpẽꝝ. ¶ 2ᵃ ɔ̃ ẽ. de relone reali i abſtracto: ꝙ ſicut nõ põt eẽ ſine ſubo ita nec ſine termio: ſʒ eẽ abſolutũ nõ dico relatũ. qꝛ relo ẽ ipm eſſe ad aliud: Uñ ſi nõ ẽ illud aliõ nõ eſt relo. ſed ſufficit illd̃ eẽ ſʒ id qd̃ eſt: Non oʒ aũt ꝙ ſm reſpectũ hẽat eẽ reale: cuʒ poſſit eẽ vna relo realis qñ alia eſt tm̃ rõnis: ſicut relo ſcie ad ſcibile: mẽſurati ad menſurã. ¶ 3ᵃ ɔ̃ eſt. de relatiuo ſm eẽ: de quo idẽ vr̃ dõm. ꝙ. ſ. nõ põt eẽ real̃ tale. Et dico realitate relatõis: vl̃ ẽt realitate fũdamẽti: niſi hẽat extremũ diſtinctũ in eẽ reali vel fũdamẽti vel relatiui: ſicut nõ põt eẽ realiter filius vel dñs niſi hẽat realiter parentẽ vel ſeruuʒ: ſiue illa realitas ſit a realitate g̃nationis ⁊ ſubiectionis: ſiue a realitate relationis. ¶ 4° ɔ̃ eſt. de relatiuo ſm dici ꝙ ipm regrit extremũ ſemꝑ: nõ qdẽ in eẽ reali diſticto abſoluto vel relato ſicut ipm regrũt relatio realis ⁊ relatiuuʒ ſm eſſe: ſiue ſit rõnis: ſiue rei: vt dcm̃ eſt: ſed i eſſe relatiui: ſic itelligẽdo ꝙ in tali eẽ ipm regrit in q̃li ipm denotat ⁊ reſpicit. vbi gr̃a. ſcia ⁊ potẽtia ſunt relatiua ſʒ dici ſemper. qñq̃ʒ aũt ſm rẽ: vt i creaturis cõiter: qñq̃ʒ ãt ſm rõnem vt ſcia ⁊ potẽtia d̃i reſpectu creaturaꝝ. Jmpoſſibile tñ eſt eẽ ſciam vel potentiã alicuius: niſi vt illd̃ ſit moꝝ incẽ ſcibili vel poſſi. Sed nõ oʒ ipm eẽ in eſſe reali: nec iteꝝ opʒ ipſum eẽ in eſſe diſticto realr̃: cum in deo ſit realis ſcia reſpectu ſui ipſius: ⁊ realis potentia itelligẽdi: ⁊ volẽdi: ⁊ gnãndi: ⁊ ſpirãdi q̃ nõ diſtinguunt̃ ab oĩo. Et per hoc pʒ ſolo ad ꝑmũ. ¶ Ad argumẽtum in oppoſitũ dõʒ ꝙ nõ eſt ſimile: qꝛ accñs reſpectiuuʒ i ſui ſignificato ẽt abſtractiue ſũptũ iplicat obʒ: nõ ſic aũt accidens abſolutum implicat ſubiectum: vt patet per dicta. ideo ⁊c.

Queſtio. III.

Queritur 2° vtꝝ i ſacro altaris ſint accidẽtia ſine ſubo: Et videt̃ ꝙ nõ: qꝛ euchariſtia eſt qdaʒ ſacrm̃ ſicut ⁊ alia: ⁊ alia ſupnãlia ſicut iſtud: ſed in alys ñ ponunt̃ accñtia ſine ſubo: ergo nec i iſto poni debẽt. ¶ Cõtra. qꝛ ſi eſſent in ſubo aut i coꝛpoꝛe xp̃i: aut in ſuba panis: aut in aere: ſʒ nõ in coꝛꝑe xp̃i: in quo ſũt alia eiuſdẽ rõnis. Jteꝝ nec ẽ xp̃s ita paruus ſicut hoſtia: nec ita coloꝛatus. Nec i ſuba panis ⁊ vini: q̃ nõ manet. Nec in aere: qꝛ ẽ loc⁹ ſpẽꝝ q differt ſuppoſito ⁊ ſubo a locato. Et iteꝝ ſunt ibi alie dimẽſiones eiuſdem ſpeciei. ¶ Et ſi dicat̃: ꝙ de⁹ põt facere duo accidẽtia eiuſdẽ ſpẽi i eodẽ ſubiecto. nõ videt̃: qꝛ q̃cũq̃ʒ ſũt vnũ ſubo ſunt vnũ per accñs. ſed ſicut ipſe nõ põt facere vnũ per ſe ex duob⁹ actib⁹ niſi vnũ ſit actu ⁊ aliud i potẽtia. ita videt̃ ꝙ nõ poſſit facere vnũ ꝑ accidẽs ex duob⁹ actib⁹ eq̃lib⁹: niſi vnũ ſit potẽtiali⁹ ⁊ aliud actuali⁹: qd̃ nõ eſt i his q̃ nõ differũt ſpecie niſi ꝑ accñs: quãdo differũt gradu. ¶ R°. cõis opinio oĩum catholicoꝛum ẽ hic eẽ accidẽtia ſine ſubo. Circa hoc tamẽ eſt triplex modus dicẽdi.

Primus ꝙ ſunt hic nãliter: nec ꝓpꝛie ſubſiſtunt: qꝛ ſunt in alio. Dicunt enim ꝙ ſicut qualitas remanet hic naturaliter: qꝛ remanet ſuũ imediatũ ſubm: qd̃ eſt q̃ʒtitas: lʒ tollatur ſuuʒ remotum qd̃ eſt ſubſtãtia. ⁊ ſic ipſa qualitas non ſubſiſtit: ſʒ inheret. ſic etiã q̃ʒtitas caret qdem ſuo ſubiecto remoto: qd̃ eſt eſſentia ſubſtãtie q̃ conuertitur: ſed habet ſuũ ſubm pꝛopꝛiũ ⁊ ꝓpinquũ: quod eſt eẽ ſubſtãtie quo mediãte ineſt ſubſtãtie. qꝛ illud eẽ poſſibile eſt remanere eſſentia nõ remanẽte: imo neceſſe eſt ipm remanere cõſiderato modo quo deſinit hic eẽ. Et quidem ꝙ hoc ſit poſſibile pʒ: qꝛ lʒ eſſentia ſit pꝛioꝛ ipſo eẽ ex quo videt̃ cum pꝛi⁹ poſſit ſeparari a poſterioꝛi ꝙ magis poſſit ſeparari ⁊ fieri eẽntia ſine eſſe q̃ʒ eɔ̃. tamẽ ɔſiderando ex alia parte ꝙ eſſentia ſe habet ad eſſe: ſicut potentia ad actũ. ⁊ ſicut materia ad foꝛmã: qꝛ actus min⁹ depẽdet a potẽtia q̃ʒ ecõuerſo. ſicut de⁹ magis põt facere foꝛmam ſine mã: q̃ʒ eɔ̃. imo illud poteſt ⁊ iſtud nõ põt: ſic videt̃ magis factibile eẽ ſine eſſentia q̃ʒ eɔ̃. ſed deus in incarnatiõe verbi fecit eſſentiam humanitatis ſine ſuo eſſe. ergo multo magis hic poteſt facere eſſe ſube panis ſine eẽntia. vt ſicut ẽ ibi aſſumpta eſſentia ⁊ manet: nõ autem eẽ ⁊ non manet. ſic ecõuerſo hic ɔuerſa põt eẽ eſſentia ⁊ non manet: et non cõuerſum eſſe ⁊ manebit. ¶ Scd̃o oſtendunt ꝙ non ſolum iſtud ſit poſſibile ſed neceſſe: qꝛ nihil creatum põt cõuerti in increatũ. ſed vnum creatũ poteſt cõuerti i aliõ: qñ coicãt in materia ⁊ in genere: aliter non. ſicut accidens nõ cõuertitur in ſubſtantiã nec in accidens alteri⁹ pꝛedica-

mentiſ ꝑm cõeʒ opinionẽ.eſſentia aũt panis cũ eſſentia corporis xp̃i cõuenit in materia ⁊ in genere. Unde vna põt cõuerti in aliã etiã per naturã ſi corpus eẽt mortale. ſʒ eẽ panis non cõicat in materia nec in genere cũ eſſe corporis xp̃i ſubali:cũ illud ſit increatũ diuinũ:qđ eſt ſuppoſiti diuini:cũ ĩ xp̃o nõ ſit niſi vnũ eẽ actualis exiſtẽtie ſubalis.ergo impoſſe ẽ eẽ panis ↄuerti:⁊ neceſſe ẽ ipʒ remanere. ¶ Sʒ ↄtra hãc opinionẽ arguiẗ p̃mo ꝙ nõ neceſſe ſit ipm remanere.tñ qꝛ ſi nõ poſſet ↄuerti:pt tñ ãnihilari vl' põt corrumpi cedẽdo ĩ potẽtiã materie. ita ꝙ ſicut humanitas potuit aſſumi nõ aſſumpto eẽ:ſʒ manẽte ĩ potẽtia materie:ſic eẽntia põt ↄuerti nõ ↄuerſo eẽ:ſʒ redacto ĩ potẽtia eẽntie. Jteʒ licet eẽ panis nõ poſſit cõuerti ĩ eẽ ĩcreatũ:põt tñ ↄuerti in eẽntiã creatã:qꝛ q̃ cõicant in materia ſunt adinuicẽ tranſmutabilia:dato ꝙ nõ coicent in mã ꝓpiqua:ſʒ ſolũ ĩ remota.ſicut eĩm põt cõuerti ĩ aiatum ⁊ eɔ.eſſe auteʒ panis ⁊ eẽ corporis xp̃i ↄueniũt ĩ materia prima:q̃ ẽ vtriuſqʒ potẽtia remota:lʒ ñ ↄueniãt ĩ ꝓpinqua:qꝛ mã ẽ pura potẽtia.eſſentia ãt ẽ potẽtia cũ actu:ĩmo ẽt ratio ↄtraria ſi aliqđ valereʒ: cõcluderet ꝙ de oĩ cibo quẽ xp̃s ante paſſioneʒ ſũpſit:ſola eẽntia ĩ ipʒ ↄuerſa fuit:⁊ ñ eẽ ſʒ remãſit:vl' alr q̃ꝫ ꝑ ↄuerſionẽ corruptũ fuit.qꝛ eẽ ſbale xp̃i erat ĩcreatũ añ reſurrectionẽ:ſicut poſt. ¶ P̃.ſic dicimꝰ ꝙ aqua q̃ de potẽtia ordinata nõ põt ↄuerti ĩ ſanguinẽ xp̃i:priꝰ ↄuertiẗ ĩ vinũ:⁊ poſtea totũ ĩ ſanguinẽ.ſic eẽ ſi nõ poteſt de potẽtia abſoluta ↄuerti ĩ aliqđ xp̃i:priꝰ nã ↄuertiẗ in ſuã eẽntiã trãſiens in eam. ſicut forma q̃ cedit in potentiaʒ materie:⁊ poſt illa eẽntia tota ↄuertiẗ ĩ eẽntiã.Et ſic nõ neceſſe ẽ eẽ remanere vt ꝓbabat vltima rõ:q̃ ꝑ hoc ẽ ſoluta. ¶ Scđo ẽt videẗ ꝙ nõ ſit poſſibile ipm manere:qꝛ ĩpoſſibile ẽ ꝙ deꝰ faciat effectũ formalẽ ſine cã formali ſua.puta eẽ albũ ſine albedine.vñ cũ eẽ panis ſit effectꝰ formalis eẽntie panis:videẗ impoſſe ꝙ deꝰ faciat eẽ panis ſine eẽntia pãis. ¶ Et ad argumẽtũ eſt dđm:ꝙ deꝰ nõ põt facere eẽntiã ſine oĩ eſſe:qꝛ tunc eſſʒ ⁊ non eẽt.ſed bene põt facere eẽntiã ſine ſuo eẽ nãli:coicãdo ſibi eẽ ꝑfectꝰ.Sic etiã nõ põt facere eẽ panis ſine eſſentia panis vel aliq̃ nobiliore:q̃ ſit vnũ cũ ea.hec aũt non eſt eẽntia accidẽtis.ergo nõ põt manere eẽ panis niſi cuʒ aliq̃ eẽntia ſubſtantie:que vel ſit panis vel alia nobilior:que ſit idẽ ſuppoſito:⁊ per ſe cũ ipſo eẽ.ergo cũ hec nõ ſit eſſentia corporis xp̃i:oportet ibi aliã eẽ cũ qua nõ plus ibi eẽt corpus xp̃i:ſicut nec erat añ cõuerſionẽ:ſic̃ fit quando ex ſpẽbus alia ſubſtãtia generatur.

Secundus modus dicendi eſt:ꝙ ibi ſubſiſtunt accidẽtia ſupernãliter per virtutẽ ſuperadditã.qꝛ ꝙ aliqđ hẽat actu illđ qđ debeẗ ſue nãe:põt eſſe nõ per aliqđ additũ:ſʒ ſolũ ꝑ ↄſeruatõeʒ nãe ⁊ ꝑ remotionẽ ꝓhibẽtis ſi qđ eſt.Sicut ꝙ leue feraẗ ſurſuʒ:ad qđ ẽ tñ in potẽtia accidẽtali:ſufficit tñ generãs cõſeruãs ĩ eẽ ⁊ remouẽs ꝓhibẽs.ad hoc aũt ꝙ nõ leue poſſit ſurſũ ferri cuʒ ſit ĩ potẽtia eẽntiali:oʒ ſibi addi actũ primuʒ:vt diciẗ.z.de aĩa.⁊.8.phyſi.qꝛ nihil põt aliqđ cũ priꝰ nõ poſſet niſi ꝑ aliquid ſibi additũ.Sic igiẗ qꝛ ſubſtãtie nãle ẽ ſubſiſtere:nõ oportet aliqđ ſuperaddere ſibi ad ſubſiſtendũ:ſed ſufficit ipſaʒ cõſeruare.Unde ſuba per nihil ſibi additũ ſubſiſtit: ꝙ ſi ipſa ꝓhibeatur ſubſiſtere aliquo alio.ſufficit illđ amouere nec oʒ aliqđ addere.ſic̃ humãitas xp̃i ſola depoſitõe a deitate ſibi derelicta nullo addito ſubſiſteret. Sʒ accñs nõ hʒ per nãm ſubſiſtere ſed magis inherere:vnde nõ põt ſubſiſtere niſi per aliquid ſibi additũ:ſicut nec vapor ſurſum ſtare:niſi per calorẽ ĩcorporatũ. ¶ Sʒ nec iſta opinio valet.qꝛ illđ additũ aut eẽt eẽntia aut eẽ.i.aut eẽt p̃ncipiũ ſubſiſtẽdi aut ipʒ ſubſiſtere: Nõ primũ.qꝛ tũc iter eẽntiaʒ q̃ꝫtitatis ⁊ ſuũ eẽ caderet mediũ:qđ eſt abſurdũ. Et iteruʒ eẽt vnicũ eẽ duplicis eẽntie.qđ nõ ẽ niſi mãe ⁊ forme. Nõ ẽt zm.qꝛ illud ſubſiſtere cũ eẽ p̃exiſtẽte eẽnt duo eẽ vnius eẽntie.qđ ẽ incõueniẽs.Et iteꝝ illi ſubſiſtere ieẽt eẽ p̃muʒ ⁊ ĩhereret.⁊ ꝑ ↄñs eẽntia ſua.⁊ ſic nõ ſubſiſteret q̃ꝫtitas:ſed ĩhereret:aut ſi ñ ĩhereret ꝑ ↄñs ſubſiſteret.⁊ ſic ñ eẽnt duo ſubſiſtere. ¶ Et qđ dr̃ đ poſſe qđ priꝰ ñ poterat.dđʒ ꝙ ad h̃ ꝙ aliqđ poſſit ꝑ ſe ⁊ đ ſe ĩtrĩſece:qđ priꝰ ñ poterat ĩdiget aliquo ſibi addito:ſicut graue ad hoc ꝙ ab ĩtra ſurſũ feratur reqrit aliqđ ſibi impſſũ a celo vl' ab adamãte. Sʒ ad h̃ ꝙ ex alio ⁊ ꝑ aliud nõ ĩdiget.ſicut ad hoc ꝙ graue aliquo ſuſtenteẗ ſurſũ:nõ oʒ aliđ ſibi addere:ſʒ ꝑ aliđ ſepatũ illic pt teneri:vel violẽter ab agẽte ꝑticulari:puta colũna.vl' ſupnãlr a nã vlĩ ſupplẽte vacuũ.Jta accñtia ñ ex ſe ſubſiſtũt.ſʒ diuina v̉tute:q̃ portat oĩa v̉bo v̉tutis ſue:⁊ lapidẽ poſſet ſuſtẽtare ſurſũ nullo ei addito:q̃ꝫuis nã eiꝰ tẽdat deorſũ.ſic ⁊ accñti qđ natũ ẽ ihere alteri tribuit ſubſiſtẽ ĩ ſe:ñ ꝑ additũ.

Et ideo eſt tertius modus dicẽdi:ꝙ per nihil additũ:ſʒ ꝑ ſolam diuinã v̉tutẽ ſbſiſtũt:nec ꝑ hoc ꝙ ẽ ibi corpus xp̃i:ſine cuiꝰ p̃ñtia idẽ poſſet fieri. ⁊ hoc pʒ. qꝛ illud additũ aut eẽt ſuba aut accñs.nõ accñs:qꝛ pari ratiõe ĩdigeret aliquo alio ſuſtentãte:cũ equalr' oĩ accñti abſoluto eẽ ſit ĩeſſe:nõ minꝰ nãli q̃ꝫ ſupnãli:nec minꝰ corpali q̃ꝫ ſpirituali:nec ecõuerſo:nec ſuba:qꝛ aut illa eẽt affecta illa q̃ꝫtitate ſubiue:aut nõ. Nõ p̃mo mõ:qꝛ tũc nõ eẽt ibi corpus xp̃i:ex quo eſt ibi alia ſubſtãtia q̃ ſuccederet loco prime:qꝛ corpus xp̃i non eſt ibi niſi qꝛ ſuccedit ſubſtãtie priꝰ exiſtenti.aut nõ eſſet affecta:⁊ tunc non poſſet ſuſtentare illam cũ hoc ſit ꝓprium virtutis infinite .ſ.poſſe ſuſtentare aliquid in ſe a ſe diſtinctũ natura vel ſubiecto: qđ nõ pt virtus finita per aliquod mediũ. ¶ Ad argumẽtũ ĩ oppoſitũ dđm:ꝙ non eſt ſimile de eucariſtia ⁊ alijs ſacramentis:quia in eucariſtia debet eſſe chriſtꝰ realiter:⁊ nõ ĩ alijs ſacramẽtis:niſi virtualiter.ideo hic oportet ſubãm ĩ ipʒ cõuerti:cũ aliꝰ modus ſufficiens nõdum ſit inuentus:ꝑ queʒ poſſit hoc eſſe:non autem in alijs.

Queſtio. IIII.

Queritur quarto. vtruʒ ſpecies in ſacramento altaris poſſint aliquid ĩmutare.Et videẗ ꝙ nõ.qꝛ pari ratione poſſent ĩmutari. qꝛ agẽs nãle agẽdo ↄpatiẗ.p̃mo de generatõe.nõ ãt p̃ñt ĩmutari nãlr:nec ãnihilãdo:qꝛ nã ſicut nõ agit ex nihilo ſic nec redigit ĩ nihil: nec cedẽdo in potẽtiã materie q̃ ibi nõ eſt.g̃ ⁊c̃. ¶ Jn contrariũ ẽ ſenſus. qꝛ oĩ illo modo apparẽt ĩmutare ⁊ ĩmutari quo priꝰ faciebant. ¶ R̃ſ.circa hoc duo ſunt vidẽda.primo quomõ p̃ñt immutare. Scđo quomodo immutari.

Quantum ad primũ ſunt tres ↄcl'ones. ¶ Prima ꝙ ſpẽs remanẽtes ĩ ſacr̃o altari poſſunt ĩmutare accidẽtalr:⁊ non minus q̃ꝫ priꝰ:ſiue generãdo tñ vt eſt ĩ mutatõe intentionali:q̃ ẽ ꝑm paſſionẽ aĩe:que eſt ſalus ⁊ perfectio:ꝑm quã dicũẗ paſſibiles qualitates:q̃ ex ſe paſſionẽ inferũt ſenſibus:ſiue corrũpendo ⁊ generãdo.ſic̃ eſt ĩ mutatõe reali:que ẽ ꝑm paſſioneʒ nature:q̃ magis fcã abijcit a ſubſtãtia. Primũ pʒ quo ad qualitates:q̃ ſunt primo ſenſibiles: ⁊ nõ habent a ſuba:ſed a ſe ſenſus ĩmediate mouere.Unde cũ habeãt idẽ eſſe qđ prius:per cõſequens idẽ agere.De quantitate vero dicunt quidã:ꝙ licet ſit ꝑ ſe ſenſibile:hoc tamẽ non eſt quia agat aliquid in ſenſum:ſʒ qꝛ ꝑcipitur a ſenſu:ſicut econtrario ſuba dr̃ per accñs ſenſibile:qꝛ non ꝑcipiẗ a ſenſu:licet agat in ſenſuʒ.⁊ tunc ꝙ quãtitas careat ſubo:nõ mutat actionẽ q̃litatũ ſenſibiliuʒ:que exñtes ĩ ea ſubiue agũt ſine ea. Si aũt dicaẗ q̃ꝫtitas eẽ per ſe ſenſibile ꝓ tãto ꝙ agat ẽt ad ſenſationẽ ſimplr̃:cũ ꝑm ea q̃ ſũt q̃ꝫtitatis puta magnitudinẽ paruitatẽ ⁊ figurã ⁊ diſtãtiã.⁊ hꝰ:ſequaẗ variatio ĩ ĩmutando ſenſũ a q̃litate:q̃ eſt ꝑ ſenſibilis:⁊ qđ eſt cã magis ⁊ minus eſt cã ſimplr̃:nihilominus hoc ipʒ põt ſaluari in q̃ꝫtitate ſublata ſuba. qꝛ hoc nõ hʒ q̃ꝫtitas a ſubſtãtia in qua ẽ:ſʒ a q̃litate cui ſubeſt nũc ſic̃ prius.vnde ⁊c. ¶ Jtem ſcđo hoc idẽ pʒ de ĩmutatione naturali:qꝛ qualitates habent idẽ eẽ qđ prius .g̃ idẽ agere:qꝛ agere ſequitur eẽ:q̃ꝫtitas vero nihil ad hoc coagit:Unde ĩ mathematicis nõ ẽ motus. Licet aũt ſenſus ĩdicet hãc immutationem realem.ratio tamen heſitat:qꝛ vbi nõ eſt pricipale actiuũ:nec aliud:ſed pricipale actiuuʒ nõ põt eẽ niſi pricipale ens:qđ ſolũ eſt ſuba:que hic nõ eſt.iđ ⁊c. ¶ Et ad h̃ dici põt ꝙ actio q̃ eſt ad pricipalẽ effectũ qui eſt ſubſtantia non eſt ſine pricipali actiuo:qđ eſt ſubſtãtia:niſi vt in ſequenti articulo dicetur.ſʒ actio q̃ ẽ ad effectũ nõ pricipalẽ ſed ſecũdarium:qui eſt accidens põt eẽ a ſolo accidente:cũ in actione vniuoca nõ oporteat agens excedere effectum. ¶ Scđa ↄcl'o eſt.ꝙ poſſũt ĩmutare ſubſtantialiter corrũpendo:puta ꝙ ſpẽs vini põt corrũpere guttã aq̃ ĩpoſitã:qꝛ qcquid ẽ cã cãe ẽ cã cãti:ſed alteratio eſt cauſa corruptionis:⁊ ſpecies alterãt per ſe et primo.ergo ex cõſequẽti corrumpunt:ſicut quod eſt alterãs hominem ad mortem eſt cã mortis:⁊ iudicaẗ irregularis q facit illud :ad qđ mors ſequiẗ:ac ſi ĩmediate occideret. Nec dico ꝙ qcqđ ẽ cã añtis ſit cã ↄñtis ſemꝑ in poſitiuis:ſʒ vbi ẽ effectus priuatiuꝰ ſic̃ eſt corruptio:qꝛ aut reqrit ꝓpter ſe cãʒ aut ꝑꝑ antecedẽs. ꝓpter ſe nõ:qꝛ nõ ẽ ens.g̃ ſoluʒ ꝓpter añs. Et ſic qđ poteſt in añs põt in ↄñs:tale:ꝓpter qđ in oĩbus ſeqẗ ꝙ qcqđ ẽ cã ſufficiẽs alteratiõis ad quã de necẽitate ſeqẗ corruptio ex h̃ ĩpo eſt cã ſufficiẽs corruptiõis. Sʒ vbi eſt effectus poſitiuꝰ nõ oʒ. Nõ enĩ qcqđ alterat ad gnãtionẽ ſufficit ad ꝓductionẽ forme:ſic̃ hõ generat hoĩem ⁊ ſol alterando:ſed ſolus đs creat aĩam ĩfundẽdo. Unde ẽt in artificialibus inferior ars ꝑparat mãʒ ⁊ ſuperior ĩducit formã. ¶ Sʒ ↄtra h̃ videẗ qꝛ nã nõ põt corrũpere niſi qđ põt gnãre. Uñ mãm primã ⁊ aĩam rõnalẽ ⁊ formã celi quã nõ põt gnãre nec põt corrũpere. Jtẽ qꝛ corruptio nõ eſt niſi ꝑꝑ gnãtionem:niſi poſſit gnãre nõ ĩtendit corruptiõeʒ. ¶ Dđm ad primũ ꝙ forma que ꝑm ſuã ſpẽm nõ eſt a nã ꝓducibilis:ipſa nec ẽ a nã corruptibilis. Unde ⁊ ſi corruptio huius ſequaẗ ad opus nãe hoc nõ eſt effectiue:ſʒ meritorie vel demeritorie:ſicut ĩ formis gratũ facientibus:ad quaꝝ ꝓductionẽ ⁊ deſtructõeʒ liberũ arbitriũ nõ agit niſi diſpoſitiue ⁊ meritorie:nõ actiue.Dico aũt de his ad que attigit naturali virtute:q̃ eſt ad generanduʒ ⁊ corrũpendum.ſecus de his ad que ſupnaturali virtute ſicut ſacr̃a habẽt virtutẽ characterem ꝓducẽdi:nõ corrũpendi. ¶ Ad ſcđm dicendum ꝙ natura corrũpit dupliciter. vno modo ꝑ ſubtractionẽ cõſeruãtis:⁊ hoc facit ñ generãdo:ſicut per motũ celi corrũpitur lux ⁊ nihil inde generatur:qꝛ intendit alibi generare:⁊ iđ ceſſat ibi:qꝛ ſimul nõ põt vbiqʒ.alio modo per actionẽ: ⁊ ſic natura nihil corrũpit niſi ſit nata inde generare: ſʒ quãdoqʒ ipa nõ generat niſi partẽ.ſicut in embrionis corruptione:q̃ ẽ a natura accidẽtalr multa generanẗ a natura:⁊ alia forma naturalis generari potuit:licet nõ illa q̃ ĩfuſa eſt .Et ſimiliter ſpẽs poſſũt corrũpe:qꝛ ide generãt formã accidẽtalẽ:⁊ ſi ñ ſubalem:quã tamẽ apte nate eẽnt generare:licet forte hoc ĩpediatur per accidẽs ex parte ſubi ꝓpter defectum eius. ¶ Et ex hoc ſequiẗ tertia concluſio:q̃ ẽ:ꝙ poſſũt generare formã ſubalẽ:cuius cõtrariũ dicũt quidã:qꝛ nec virtute ꝓpria:qꝛ tũc agerẽt vltra ſuã ſpẽm:nec virtute ſube:cui ĩſũt: qꝛ ſũt ſine ſubiecto:nec virtute ſube cui ĩfuerũt:qꝛ ꝑʒ ordinẽ nãe nullũ ĩſtrumẽtũ põt agere v̉tute p̃ncipal' agẽtis niſi ſit actualiter ↄiũctum:vel niſi recipiat ab eo formã ĩmanẽtem:vt patet ĩ deciſione ſeminis.Sed ſpẽs ſũt actu ſeparate a ſuba:nec recipiũt ab ea aliquã formã ĩmanẽtẽ:per quã agãt:iđ ⁊c. ¶ Sed iſta ratio ẽ contra eos:vt vr̃:qꝛ ſicut nihil ꝓducit nobilius ſe ĩ virtute ꝓpria:ſic vt videẗ : ĩ virtute ſua nihil corrũpit nobilius ſe:qꝛ nihil corrũpitur niſi a fortiori ⁊ digniori.Qđ.n.corrũpit aliud dñatur illi .Unde videẗ extraneũ ꝙ ſpẽs poſſint ſubãm corrũpere: vt diciẗ: ⁊ nõ ſubãm generare. ¶ Et dicẽdũ ꝙ ad generationeʒ oʒ dare generãs vniuocuʒ:qđ eſt eque nobile:vel equiuocuʒ pricipale:qđ eſt nobilius effectu. Sʒ ad corruptionẽ q̃ põt eẽ per ſolã ſubtractionẽ ĩfluentie ↄſeruantis:qꝛ ↄſeruans ĩfluit mediãtibus diſpoſitionibus accidẽtalibꝰ:ſufficit corrũpens dominari illis diſpoſitionibus:quibꝰ deſtructis ſubiectũ corrũpiẗ. ¶ Et ſic ꝓpria virtute ſpẽs poſſũt corrũpere ⁊ nõ generare. Cũ.n.nõ habeãt pluſq̃ꝫ añ conuerſioneʒ: ſic̃ tũc ꝓpria v̉tute nõ gñabãt: ita nec nũc. Sʒ qđ poſtea dicit ꝙ nec ẽt alteriꝰ virtute gñant:videẗ falſũ .Et qđ diciẗ ꝙ ñ v̉tute ſube cui ĩſũt:veꝝ ẽ:qꝛ ſũt ſine ſuba. Et vltra ꝙ ñ v̉tute ſube cui ĩfuerũt poſſʒ ↄcedi:ſʒ v̉tute đi ſuſtentãtis. Põt.n.đs accidẽtia ſuſtẽtare ĩ eq̃li vigore ĩ q̃ꝫto cũ ſuba ſuſtentabãẗ. Uñ ſi tc̃ gñabãt ĩ v̉tute ſube create ſuſtẽtantis:⁊ nũc gñabunt v̉tute đi ſuſtentãtis. ¶ Põt ẽt dici ꝙ ĩ v̉tute ſube ↄuerſe: ſic̃ ſeñ đciſũ: qꝛ licet nõ hẽant formã aliã ſibi impſſã: tamẽ totũ id qđ ſũt ⁊ totã nãʒ habuerũt ĩ ſubo ⁊ a ſubo:ſaltẽ ſic̃ a cã mãli.Et iđ q̃ꝫdiu ꝑuaẗ ĩ eis eẽ q̃le ĩ ſubo hẽbãt:ꝑ ↄſequẽs hẽnt tale agere oĩo ſic̃ p̃us hẽbãt : ⁊ ĩ tãtũ dicuntur agere in virtute ſubſtantie conuerſe:ex quo illđ quod in ea habuerunt illud idem numero eis ſeruatur. ¶ Ex his ergo pʒ ꝙ triplici v̉tute gnãre p̃ñt:primo virtute dei:qꝛ cũ gnãre nõ ſit magis actꝰ ſube q̃ꝫ ſubſiſtere : cũ oĩs prima ſuba ſubſiſtat ꝑm nãm:nõ ãt generet:ſicut illis accñtibus v̉tute dei ↄpetit ſubſiſtere:pari rõne gnãre: cũ deus poſſit cõicare ſupnãliter vni creature licet ĩferiori: illđ qđ ↄuenit ſupiori nãliter: ſicut celo generare aĩam:qđ ↄuenit aĩali naturalr:ſic ⁊ gnãre ſubãm:qđ cõuenit ſube naturalr deus põt cõicare accidenti ſupnãliter. Scđo virtute ſube q̃ fuit ibi.vt dcm̃ eſt.Tertio v̉tute celi.Sicut enĩ cuʒ mus generat murem hoc facit ĩmediate potẽtia gnãtiua muris in v̉tute ipius muris ꝑticularis agẽtis:⁊ cũ hoc in v̉tute celi.qñ ãt mus ꝑ putrefactõeʒ gñaẗ:hoc eſt totalr a v̉tute celi:ſic qñ celũ ↄſeruat vinũ añ ↄſecrationẽ: qualitas vini in v̉tute ipiꝰ ⁊ celi gnãt ex gutta aq̃ appoſite vinũ. Sʒ quãdo ſpẽs ſunt ſepate poſt ↄſecrationẽ:tunc ipe v̉tute celi ⁊ ↄſeruantis in eodẽ vigore gnãnt idẽ qđ prius:ſicut ſi deus ſeparet q̃ꝫtitatẽ ignis cũ calore:ille calor ↄburẽdo aerẽ generaret ignẽ ſic̃ prius in v̉tute celi:qꝛ celũ nõ ĩprimit accñtibꝰ mediãte ſubo.ſʒ eɔ. Uñ nõ ceſſat ĩfluere ⁊ ↄſeruare accñs ſubſtantia corrupta.

Circa zm ſunt ẽt.3. ↄnes. ¶ Pria ꝙ q̃litates p̃ñt nãlr corrũpi:qꝛ hñt ſubm: ⁊ põt iteꝝ adhiberi ↄtria q̃litas p̃dominãs. ¶ Sʒ hoc videẗ eẽ ↄtra ph̃m.z.meta. dicẽtẽ ĩ oĩ re mota imaginandã mãʒ ꝓprie dictã ſi ſit ꝓprius motꝰ:⁊ maxie ad formã. Uñ cũ alteratio ſit motꝰ ꝓprie dictꝰ vr̃ ꝙ ſpẽs ſiue q̃litates qbꝰ ñ ſubẽ mã nec forma ſubal' ñ poſſint corrũpi:nec alterari:puta ĩtẽdi ⁊ rẽitti:⁊ mlto minꝰ ex toto corrũpi. ¶ Ad qđ dđʒ ꝙ ĩ oĩ re mota oʒ eẽ mãʒ actu vl' aptitudĩe.Ex q̃.n.q̃litas remãet ⁊ tale eẽ q̃le p̃us hẽbat ĩ mã: põt agẽ ⁊ pati:ſic̃ poterat p̃us:qꝛ hʒ mãʒ aptitudĩe. ¶ Uel dđʒ ꝙ oʒ eẽ mãm.i.ſubʒ:ſʒ nõ oʒ eẽ mãʒ p̃am: ſic̃ aliq ĩ celo ponũt motũ:⁊ tñ nõ ponũt ĩ eo mãʒ:ſʒ ſolum ſubʒ q̃ꝫtũ:ſic ⁊ h̃:qꝛ oẽ q̃ꝫtũ eo ĩpo ꝙ q̃ꝫtũ vr̃ mobile . Sic igr̃ realr̃ p̃ñt ĩmutari:ſʒ nõ ĩtẽtionalr̃:qꝛ ñ ſunt capaces mutatõis ĩtẽtõal':nec vt extremũ ſẽſus nec vt mediũ ſẽſus:qꝛ nec ſũt mediũ ↄiũctũ nec ſepatũ. ¶ zª ↄº.ẽ de q̃ꝫtitate vt ꝑ nãlr̃ poſſit corrũpi:Et dicunt qdam ꝙ nõ.qꝛ non rõne mãe cũ ipaʒ nõ hẽat.nec ꝓpter ↄtrariũ:cũ q̃ꝫtitati nihil ſit ↄtrarium:nec per diuiſionẽ quia diuiſio q̃ facit ad corruptiõeʒ ſubiecti:oʒ ꝙ habeat terminũ ĩ minus : ſed hoc nõ hʒ q̃ꝫtitas:quia ꝑm ſe ẽ diuiſibilis in ĩfinitum.ergo ⁊c̃. ¶ Sʒ contra hoc ſic arguitur:qꝛ ꝑm eos ⁊ ꝑm nos qcquid põt ab aliquo alterari põt ab illo corrũpi : vt fuit dictum ĩ primo articulo in prima cõcluſione.qñ eſt talis corruptio que naturaliter ſequiẗ ad alterationem.Unde cuʒ naturaliter q̃ꝫti

tas ſi ſeparetur a qualitatibus gequid pōt illas corrūpere directe pōt corrūpere q̄titatem ex conſequēti:ita ꝙ ſicut ipſi concludunt ꝙ ſpecies vini corrumpendo q̄litates aq̄ corrumpūt formā aque:q2 non eſt ſine ſuis diſpoſitionib⁹ ſic ⁊ aqua nimia appoſita paruis ſpecieb⁹ vini corrumpendo qualitates ſpecierū corrūpit quātitatem. ¶ Argumentum aūt vt videt̄ in oībus tribus mēbris deficit que aſſumit. primo quia corrumpitur per cōtrariū:q2 ſicut ſubſtantia non habet contrariū:eſt tamen ſuſceptibilis ꝯtrariorū rōne quoꝝ oīs paſſio magis facta abycit a ſuba ⁊ corrūpit̄ ſuba aque ꝑ corruptionē frigiditatis a ſuo ꝯtrario calido ſic licet q̄titati nihil ſit contrariū:quia tñ eſt ſuſceptibilis ꝯtrarioꝝ:quorū vnum eſt ſibi connaturale ⁊ ꝯſeruatiuū: aliud contrariū ex quo retinet tale eſſe ⁊ talis nature quale prius. Licet.n. q̄titas de ſe ſit idifferens ad calorē ⁊ frigus.tñ q̄titas vt eſt ignis determinat ſibi calorem: vt eſt aque determinat ſibi frigus.⁊ per corruptionē qualitatis ꝯnaturalis ⁊ per aduentū ꝯtrarie naturaliter corrumpit̄. ¶ Scdo poteſt dici ꝙ corrumpitur corruptione materie ſiue ſubiecti:non actuali ſ3 aptitudinali:q2 ſubiectum ſuū fuit corruptū quādo fuit ꝯuerſum: ⁊ nihilominus q̄titas mãſit. S3 q2 q̄titati ſeruatur idem eſſe qd̄ prius: q2 eſſe eſt terminus corruptionis:oībus modis quibus pri⁹ poterat corrūpi:⁊ nūc. Unde oīs alteratio q̄ corrupiſſet ſubiectū ſi mãſiſſet:corrūpit ea que manent: q2 poſſet videri alicui ꝙ ſicut ſuba eſt prior generatione: ſic eſt poſterior corruptione. Cū.n. accidēs non ſit nãliter ſine ſubiecto:oportet prius eē ſubſtātiā q̄ accidēs. Alias eēt ante ſubſtātiā. Ite3 op3 pri⁹ corrūpi accidens q̄ ſubm. Alias maneret poſt ſubm: ⁊ ſine ſubo. Dicit̄ aūt accñs corrūpi corruptione ſubi:non ſicut per cām efficiētē:q̄ precedit effectū:ſed ſic ꝑpter finalem que ſequit̄:vt ſit ſenſus ꝙ q̄ñcunq3 ſubm eſt corrumpendum: prius oē accidens eius corrūpatur:quia hec ē diſpoſitio ad corruptionē ſube. Unde accidēs corrumpitur ꝑpter ſubſtantiā corrūpendam:ſicut generatur ꝑpter generandam. ¶ Tertio poteſt dici ꝙ corrumpitur per diuiſionem:q2 licet q̄titas vt q̄titas eſt ſit diuiſibilis i īfinitū: tamē vt naturalis eſt habet minimū. Et q2 per naturā pōt q̄titas ab omni qualitate naturali ſeparari:q2 ꝑ diuiſionē fieri pōt vt nulla q̄litas nãlis remaneat. q2 in oī tali ē dare minimum:per conſequens corrupta oī q̄litate corrumpit̄ q̄titas:q̄ a qualitate oī ſeparari nō pōt:q2 oīum nã ꝯſtātiū eſt terminus. ¶ Et ideo per idē. 4°. dici pōt ꝙ corrūpitur per augmētatōe3. Quia.n. q̄titas retinet idem eē ⁊ eiuſdē nature qd̄ pri⁹ habuit:q2 ſm ꝙ erat talis ⁊ taliū qualitatū erat diminuibil' ⁊ augmentabilis vſq3 ad certū terminu3. vltra quē nō poterat manere in illo ſubiecto:nec cum illis qualitatibus naturalib⁹:ſed corrumpitur: ita nūc per augmentum ⁊ diminutionem perdens qualitates perderet ⁊ ꝑdidiſſet naturale ſubiectu3:⁊ ſic corrūperetur. ¶ Tertia ꝯcl'o eſt. ꝙ ex eis pōt aliquid generari ⁊ nutriri:licet quidā dicant ꝙ ſola virtute diuina pt ex eis aliqd generari. Et ſine dubio nō ſic pōt poni ꝙ natura ex eis generet ſic ꝙ natura per eas generet. In his.n. in quibus natura inferior ⁊ particularis deficit: natura ſuperior ⁊ vniuerſalis ſubuenit:ne ſit mōſtrū i natura. Uñ q2 eē corruptionem ſine generatione niſi i nutritione ē mōſtrū i natura maius q̄ eſſe vacuū:cū ad illud ſequatur vel mãm eſſe ſine forma:vl' ipſam annullari ⁊ corrūpi. Ideo poſtq̄ ſpēs corrūpūt illud i qd̄ agebāt:puta ſpecies vini modicā q̄titatē aque: natura ſuperior vel ipſe ſpecies i virtute nature ſuperioris create īducūt formā vini i materiā:ſicut graue moueretur ſurſu3 ne eſſet vacuum. Sed vbi natura creata nō pōt o3 ad deū recurrere. Sic aūt ē in productione mãe. Unde cū ex his ſpēbus aliquid generat̄:materia que ē in genito aut ē per creationem:⁊ ſic ē a ſolo deo:aut ē per conuerſionem ſpēꝝ in materiam:⁊ nec hoc pōt natura:ſed ſi deus pōt annullatū idē numero reparare:cū minus ſit conuerti q̄ annullari.pt multo magis mãm ꝯuerſā eādē numero facere redire. Nec oportet ꝑpter hoc corp⁹ xpi ꝯuerti i panem:quia materia nō fuit ipi addita ſicut fit i nutritione.imo etiā in nutritione deus poſſet mãm extrahere que fuit vnita:et aquā d̄ vino liphato. ¶ Uel poſſet dici ꝙ i oīb⁹ generatis ex ſpēbus eēt forma ſubſtātialis cū accidētibus ſine materia p°:q̄uis meli⁹ videat̄ ꝙ ſit ſtat⁹ i miraclis: nec vltra h̄ ſacr3 ſit aliqd miraclosū:ſed redeatur ad ſtatū nature:deo .ſ.materiā creante:vel reparāte:vel i eā accñtia ꝯuertēte: quoꝝ oīu3 creatio videt̄ rōnabilior. q2 ad eā nihil nouu3 ſeqt̄:qd̄ deus nō fecerit alias:cū oīs mã ſit a deo ꝑ creatione. ¶ Itē de nutritione illi idem dicunt qd̄ de gñatiōe:q2 vel deus mã3 creat vel reparat:vel in eā accñtia cōuertit. S3 nō o3 ꝙ v̄tute diuina fiant ſub forma nutriti: ſicut op3 ꝙ fiāt ſimpl'r:q2 mã3 de nouo creari:vel ꝯuerſa3:vel ānullata3 reparari excedit v̄tutes nãe:⁊ plus creatio q̄ reparatio. S3 ꝙ mã facta fiat ſub forma nutriti nãle eſt:nec excedit nãm forme ꝙ īformet potentiā dēm ſue mãe ꝯiunctā. Item nō eſt imaginandū ꝙ prius fiat mã ſub ſpēbus q̄ ſub forma nutriti:q2 tunc deſineret ibi eſſe corp⁹ xpi:manentibus ſpēbus:qd̄ non dicitur:q2 ſi poſſet ibi eē manente materia nulla neceſſitas eēt materiā ꝯuerti ꝑꝑ preſentiā corporis xpi. Nec iteꝝ materia poſſet eſſe ſub accidētib⁹ ſine forma ſubſtātiali. Unde cū ſola materia neceſſaria ſit ad hoc ꝙ ex ſpēbus fiat generatio ⁊ nutritio ipſa ſola redit:⁊ nō prius q̄3 fiat ſua forma nutriti vel geniti. Qd̄ aūt Tho. hic dicit nō poſſe redire ſuba3 panis nec i toto:nec i pte vè rū ē ꝑ nã3 vl' ꝑ dinā potētiā ſuppoſito ꝙ ñ poſſit idē nūero reparare ānllatū:ex q̄ pn° h̄ ꝑcedit. Alibi v̄o ꝑbat ꝯriū. Et ſ3 illō dōm ē ꝙ mlto magis pt reparare ꝯuerſū:q̄ ānllatū:⁊ ſic ꝑductio characteris pt cōicari creature:ñ āt ꝑductio gr̄e ſic ⁊ reſtauratio ꝯuerſi:ñ repatio ānullati:q2 ex quo ē annullatū ē factū nihil. Ex nihilo āt creatura ñ agit. ſ3 qd̄ ē ꝯuerſū ⁊ nō ānullatū nō ē factū oīo nihil: ſ3 ē redactū i eē potētiali potētia obediētiali: ⁊ ſi ñ nãli. vñ forte pt cōmūicari. Et ſic illō qd̄ corrūpit ſpēs:v̄tute dī repat ex eis mã3:q̄ i eis in potētia obediētiali remãſit. Nã ſi dicat̄ ꝙ illō eē potētiale i quo mã remãſit ē i corpe xpi ñ i ſpēb⁹ cū corp⁹ xpi a corrūpēte ſpēs ñ attīgat̄ tc̄ a ſolo deo fit illa repatio. S3 quādo Tho. dicit: ꝙ ſpēs ꝯuertūtur in materiā quantitati intermiate datur nã mãe.ſ.potētia:vr̄ ſētire ꝙ eē iſtō potētiale obediētiale remãet i ſpēb⁹:⁊ eē potētiale nãle trāſit: quia q̄uis eē potētiale nãle ſit eētia mãe:nihil tñ ꝑhibet eſſe aliqd̄ eē potētiale obediētiale ⁊ ſupnãle:qd̄ eſt alia eētia a materia:ſm hāc opionē q̄ ponit formā ⁊ accidētia poſſe cōuerti in mãm. ¶ Ad argumētū in oppoſitū dōm ꝙ q̄litas corrupta non cedit in nihil:ſed cedit in potētiā q̄titatis: ⁊ illa corrupta in potētiā materie create vel redeūtis: aut in quā ꝯuertit̄. ⁊ ſic non annulat̄. q̄uis ēt poſſ3 dici ꝙ l3 nã forte non agat ex nihilo:pōt tamē per accñs annullare.i.facere corruptionē:ad quā ſequitur ānullatio. vt ſi pugillus terre virtute ſtelle condenſaret̄ maiori condēſatione q̄ patiatur forma terre ſequeretur corruptio:nec ſequeret̄ gñatio.q2 non poteſt eſſe corpus minus terra:et ꝑ ꝯſequens ſequeretur annullatio ſm quoſdā. Qō V.

Queritur q̄nto vtru3 ſpēb⁹ vini poſſit liquor aliquis admiſceri ſine hoc ꝙ deſinat ibi eſſe ſanguis xpi. Et vr̄ ꝙ ſic.imo ꝙ icipiat eē i admixto. q2 dr̄ ex̄. de ꝯſecra. c. ꝙ in dubys. nō negam⁹ ꝙ oleo ꝯſecrato poteſt admiſceri oleū nō conſecratum. Ubi dicunt doctores ꝙ nō ſolum preexiſtens remanet conſecratum: ſed etiam additum icipit eē ꝯſecratū. Idem dicunt aliq d̄ aqua bñdicta

ergo a ſimili in ꝑpoſito. ¶ Contra poſt ſuſceptionē ſāguinis veriſimile eſt aliquā guttā vel ſtilla3 remanere:ꝑꝑ qd̄ fit frequens ſuperfuſio ⁊ extērſio:ſ3 quicūq3 illam ſupfuſionem vini vel aque ſumit reputatur non ieiun⁹ quaſi purū elementū ⁊ nō ſacramētum ſumpſerit. extra de ce. miſ. ca. ex parte ergo non ſolum ſuperadditum nō cōſecratur ſed etia3 preexiſtēs gutta vel ſtilla deſinit eē ſacr3. ¶ Rñ°. circa iſtā qōnem ſunt tria vidēda: p̄ qñ liquor ſupadditus differt ſpē ſubal'r ⁊ accñtal'r: vt q2 addit̄ aqua ceruiſia pomatium vel oleū ſpēbus. ſcdo qñ addit̄ liquor eiuſdē ſpēi vtrobiq3 vt de eodē dolio. 3° qñ vinū differens in q̄litate coloris vel alia: vt albū rubeo. vel econuerſo.

Quantum ad p⁹ eſt vna opio que dicit ꝙ ſi liquor ſupadditus dīns ſpē eſt equalis vl' maioris v̄tutis deficit ibi eē total'r ſanguis xpi. Si āt minoris remanet ibi total'r ſub oī parte ſanguis xpi ſub qua prius erat:ſ3 nō icipit eſſe ſub liquore admixto ⁊ corrupto:q2 qd̄ idē gñat̄ eſt vinū:⁊ nō ſpēs vini. Primū ꝑbat̄: q2 qñ defic̄ eē ꝯſecratio:deſinit eē ſanguis:ſ3 ſic eſt i ꝑpoſito. ergo ⁊c. Minor ꝑbat̄:q2 ꝙ deſinat ibi eē q̄tum ad q̄litates coloris ⁊ ſaporis nō eſt difficile videre: q2 vt dr̄ p̄mo phycorū. ad agendū ſufficiūt duo ꝯ̄ria:ad patiendū vero vnū ſub3: ſ3 hic eſt dare ꝯ̄rietates īter q̄litates eius qd̄ apponit̄:puta aque:⁊ illius cui apponitur: ſubiectu3 autem paſſibile ſub vtraq3 qualitate eſt q̄titas: que de ſe nata eſt ſubyci contrarys:g̃ iſta ſufficiūt ad h̄ vt q̄litates ſpēꝝ vini ꝑ admixtionem contrary. puta qualitatis aque corrumpantur. De q̄titate aūt quomō corrumpat̄ per admixtionē liquoris nō clare patet:quia nō per actionem contrary:nec per corruptione3 ſubiecti:nec per diuiſionē. ſed diuia virtute corrumpitur: vt deductum ē in precedēti queſtione per eos. Sed dato ꝙ non corrūpatur q̄titas:corruptio qualitatu3 ſufficeret ad hoc vt ſanguis xpi d̄ſineret ibi eē ſm eos: ꝑꝑ duo. primo:quia ſpēs vini pertinēt ad ſacramētū:quaten⁹ repreſentant ſubſtantiā vini:que verſa eſt. ſ3 ſubſtantiā vini magis repreſētant qualitates q̄ q̄titas: q2 q̄titas oīb⁹ eſt cōmunis. qualitates aūt alique ſūt ꝑprie ſm naturam forme ſpecifice. ergo qualitates magis pertinent ad ſacramentu3 h̄ q̄ q̄titas. Ipſis g̃ corruptis deſinit ſacr3. Scdo q2 ſacr̄m ē ſignū ſenſibile: vt p3 ex ſua diffōne. eſt.n. iuiſibilis gr̄e viſibil' forma: ſ3 ſpēs magis ſūt ſenſibiles rōne q̄litatū q̄ q̄titatis. g̃ magis ꝑtinēt ad ſacr3 q̄ q̄titas: vt ſic earū corruptio ſufficiat ad corruptōe3 ſacri. Unde Innocentius terti⁹ dic̄: ꝙ vbi ſilitudo d̄ficeret ſacr̄m nō eēt. Silitudo aūt attendit̄ penes qualitates. ¶ Scōm patet: q2 tandiu manet ſāguis q̄diu manent prime ſpecies: ſed ille manent icorrupte: ſiue diuiſe: ſiue nō: q̄diu ſūt maioris virtutis: quia corrūpūt ⁊ nō corrumpūtur. ergo ⁊c. ¶ Quicqd aūt ſit de veritate concluſionis. falſū tamen videt̄: ꝙ q̄titate manente corruptis qualitatibus deſinat ibi eſſe corp⁹ xpi. ¶ Rōnes aūt ſunt ſolubiles. Unde ad p̄mam dōm ꝙ ſi q̄litates manēte q̄titate ſic corrumperent̄ ꝙ non remaneret ſilitudo: nec rei cōtente: nec rei ꝯuerſe: tūc d̄ſineret ibi eē corpus xpi ⁊ ſanguis xpi: ſicut qñ fit totū aquaticū vel acetū: q2 tunc ē noua gñatio: nec manet eadem q̄titas qñ de ſpēb⁹ fit aqua vel acetū. S3 ſi manet ſilitudo rei ꝯtente. i. corpis xpi: q̄uis nō rei ꝯuerſe: vt qñ fit ſub ſpecie carnis: vl' ſanguinis: aut pueri: manet ibi corpus xpi: immo ſuppoſita cōi opione ꝙ corp⁹ xpi ſit ibi loco ſube in ſe conuerſe: cum abſentia ſubſtātie ſit cā preſentie corporis xpi: q̄diu remanet ibi vel tota q̄titas vel pars ſine ſubo: q̄tūcunq3 oēs q̄litates ſint corrupte manet ibi corp⁹ xpi: ⁊ ſanguis xpi. E3 āt q̄ cito icipit fieri ſub ſpēb⁹ noua ſuba q̄tūcūq3 eē omnia alia manerent: icipit ibi vbi ē ſubſtātia deſinere q̄ corpus xpi: ⁊ ſanguis. Et iō maior ſue rōnis prime eſt interimenda: quia ſpecies nō ꝑtinēt ad ſacramētu3 ꝑ hoc ꝙ repñtāt rē ꝯuerſā: ſed magis per hoc ꝙ repreſētāt rem cōtētā: Unde hac ſimilitudine manente manet ſacramētū. ¶ Ad ſcōm dōm ꝙ vbi ſimilitudo rei ꝯtente deficeret ſacramentum non eēt: q2 tunc ēt ſeparatio a ſubiecto deficeret: quia vt in precedēti queſtione dictū ē: corruptis qualitatibus cōnaturalibus ⁊ q̄titas corrumpitur: ⁊ alia ſubſtātia ⁊ accidētia alia generantur. S3 ſi corrupta ſimilitudīe remaneret q̄titas ſine ſubo vt pri⁹: adhuc remãeret ſacramētū ibi. Sic igitur ſi ſimilitudo rei ꝯtente remaneat: ſufficit. Et de iſta ꝯcludunt ſue rationes. Dato etia3 ꝙ ſimilitudo rei ꝯtente non remaneret nec alicuius alterius: ⁊ nulla ēt qualitas ibi remaneret. ſi tamē q̄titas ibi remaneret ſanguis xpi remãeret: q2 tādiu manet ibi ſāguis xpi ſacramentaliter: q̄diu ibi manſiſſet ſuba vini local'r: ſi ꝯuerſa ñ fuiſſet: ſed illa mãſiſſet ſemper cū ſua q̄titate oībus alys corruptis: alias ſuba corrupta nō pōt q̄titas nō corrumpi: ergo ⁊c. Qd̄ aūt ꝑbatur ꝙ ſacramentū corrūpitur ꝑ ſola3 corruptionem ſigni ſenſibilis ⁊ ſimilitudinis: dicendu3 ꝙ aliquādo plus requiritur ad rei factionē q̄ ad facte cōſeruationem: ſicut mollicies requiritur ad figure ipreſſione3 i cera nō ad ꝯſeruationem. Et ſimiliter veꝝ ē ꝙ rō ſigni ⁊ ſimilitudinis magis attēdit̄ ſm qualitates q̄ ſ3 q̄titatē. īmo q̄titas ſola nihil ē hoꝝ: ſ3 he rationes licet requirantur a principio ad hoc ꝙ de nō ſacro fiat ſacr̄m. tamen ex quo ſemel factū ē ſacr̄m non deſinit eē ſacr̄m: licet d̄ſinat eē ſignū: vel ſi deſinit hr̄e nomen ſacri nō tamē deſinit habere eētiam rei: ſicut oleū ꝯgelatū d̄ quo nō pōt fieri vnctio corporalis: nec per ꝯſequēs ſignificari ſpūalis: nō ꝑꝑ hoc deſinit eē ꝯſecratū: ita ⁊ hic. ¶ Scda opinio eſt Tho. diſtinguētis de q̄titate molis: nō virtutis: ſic. ſ. ꝙ ſi liquor appoſitus ē tantus vel maior deſinit ibi eē total'r ſanguis: q2 ꝑ ſubtractionē mutuā partiū oēs partes p̄exiſtētes corrumpūtur: vel in ſpeciem liquoris additi ſi eſt maior: vel in tertiam ſi eſt equalis. Si autem liquor ſuperadditus ē minor: particule ad quas attingit non alie corrumpuntur. Unde in illis ſolis d̄ſinit eſſe ſanguis. ¶ Sed contra hoc videtur: q2 non magis ſequitur corruptio ſpecierum ꝑ additionem aque poſt conſecrationem: q̄ corruptio vini per additionem aque ante: ſed per appoſitione3 aque ante cōſecrationem non dicimus aliquam partem: q̄tūcūq3 modicam vini corrūpi: ſic ꝙ in illa non fiat ſanguis xpi: ſic in alys. imo vinum conuertit in ſe aquam ⁊ totum eſt vinū: qd̄ totū ꝯuertit̄ in ſanguinē: ſicut ipſemet Tho. dicit di. ii. articulo de aqua. ergo a ſimili gutta aque appoſita ſpeciebus vini: nulla pars ſpecierum corrumpitur: ſed ſola gutta aque que conuertitur. Unde in nulla parte ſpecierum d̄ſinit eſſe ſanguis chriſti in qua prius eſſet. ¶ Sed ad hoc dici poteſt concedendo maiorem ꝙ minor eſt falſa. Ita eni3 corrumpitur particula vini per appoſitione3 gutte aque ſicut aliqua ſpecierum. Sed ſicut ſpecies cōuertunt guttā aque in verum vinum nouum generando quod continuatur partibus preexiſtentibus: ⁊ poſſet conuerti in ſanguine3 ſi dicerentur verba: ita gutta aque appoſita vino ante conſecrationem corrumpit aliquam particulam vini: de qua cum gutta aque generatur vinum: ⁊ totum fit vinum continuum: quod totum per verba conſecratur. Cum enī omne agens naturale compatiatur: quando minus de aq̄ apponitur vino: vel ſpeciebus vini propter aliqualem reſiſtentiam aque: modicum quid de vino corrumpitur: vel d̄ ſpeciebus: ⁊ ſic ex vtroq3 fit generatio vini. Uel iſta corruptio fit per diuiſionem: ſicut ꝯſequenter tangitur. ¶ Poſſunt autem he due opiniones concordari ſic: ꝙ talis liquor poteſt addi ſpeciebus differens ſpecie qui non eſt penetrabilis ab eis nec penetratus: ſicut ſi oleum addatur: quod natum eſt alys liquoribus non miſceri ſ3 ſupernatare. Aliquādo aūt liquor additus ⁊ p̄ſuppoſit⁹ ſūt adiuice3

penetrabiles:ſ; ꝓpter ſpiſſitudinē ꝛ ꝯpactionē alteri⁹ per talē mixtionē nullus liquoꝛ pōt ſic diuidi:gn quelibꝫ pars remaneat ita magna ꝙ i ea nata ē ſaluari forma totius:ſicͭ eēt de ceruiſia ꝛ quibuſdā vinis groſſiſſimis iſtar ſāguinis canini. Aliquādo aūt ꝛſi ſint liquoꝛes inuicē cōmiſtibiles ꝛ diuiſibiles vſqꝫ ad talia minima in quibus ſpēs ſaluari nō pōt. iſta tamē tanta diuiſio fit tarde ꝛ nō ſtati. In iſtis vero oibus eſt vera opinio prima:qꝛ in talib⁹ nō fit coꝛꝛuptio p diuiſionē. ergo aut nō fit ibi aliqua coꝛꝛuptio aut fit p actionē virtutis contrarie. Et qꝛ virtus dominans coꝛꝛumpit ꝛ non coꝛꝛumpitur. virtus autem contraria equalis coꝛrūpit ꝛ coꝛꝛūpitur:ſicut pꝫ i gnātione mixti. idē ē ꝙ quādo ſpecies vini ſūt maioꝛis virtutis ꝗ̄ liquoꝛ appoſitus tunc coꝛꝛūpūnt ipſū:vel ſi nondum coꝛꝛuperūt. tamē anteꝗ̄ ſit facta cōmixtio nō poſſūt coꝛꝛūpi:qꝛ nec rōe virtutis q̄ minoꝛ eſt:nec rōe diuiſionis:que aut nō fit ſi nō ſebintrat:vt oleū:aut ſupponitur nōdum facta. Et ſic adhuc ex pte ſpecierū nulla facta coꝛꝛuptione manet ſub oibus partib⁹ ſāguis:ſicut pri⁹. Si autē ſint equalis virtutis: ꝗ̄uis i equalis ꝗ̄titatis adhuc finaliter gnāt̄ idē tertia ſpēs: Et ſic tūc totaliter ibi deficit eē ſanguis xpi. Si aūt ſuperadditus liquoꝛ eſt maioꝛis virtutis. tunc coꝛꝛūpit ꝛ ꝯuertit i ſe ſpēs. ꝛ pari ratione deſinit ibi eē ſāguis. Si aūt liquoꝛes ſint ad inuicē penetrabiles:ꝛ fiat diuiſio p̄exiſtētis vſqꝫ ad minīa: locū hꝫ ſcōa opinio diſtiguēs de ꝗ̄titate molis:qꝛ ſi liquoꝛ addit⁹ ē equalis vel maioꝛ facta perfecta cōmixtione i minimas partes diuidit̄ p̄exiſtēs. Et ſic nō manet aliqua pticula nō coꝛꝛupta:qꝛ vel ꝯuertitur in liquoꝛē ſuperadditū ſi ē virtutis maioꝛis vel i tertiū vtriqꝫ. Si aūt ē minoꝛis ꝗ̄titatis ſicut ſe habet totū ad totū:ſic pars ad partē. Un̄ tūc facta permixtione ad partes ꝓpoꝛtionatas:ꝛ ille coꝛꝛūpūtur p viā diuiſionis:ꝛ per ꝯſequēs deſinit ibi eē ſanguis xpi:ſiue ex ipſis fiat vinum:qn̄ ſpēs p̄ualēt virtute:ſiue liquoꝛ additus:quando econuerſo:ſiue tertia ſpecies:quando eſt equalis virtutis:licet inequalis ꝗ̄titatis.

Circa ſcōm ē duplex opinio. ¶ Prima Tho. que idē dicit de hoc ſicut de differētib⁹ ſpē pp rōeꝫ diuiſionis q̄ ē generalis. ¶ Scōa ē opinio quoꝛūdā dicentiū ꝙ ſiue i maioꝛe ſiue i minoꝛe aut equali addat̄:remāet nihilominus in oib⁹ ptibus ſanguis:cui⁹ rō eſt: qꝛ coꝛꝛuptio eſt a ꝯ̄rio:nō a ſili. hic aūt ſunt oīa ſilīa. iō ꝛc. Ex his ēt fit vnū ꝯtinuū:licet ptes ſitu diſtinguant̄. ¶ Sꝫ cōtra iſtam ſecundā opinione videtur eſſe. quia tūc ſi gutta ſanguinis proijciatur in dolium plenum vino eiuſdem ſpeciei non deſineret ibi eſſe ſanguis:quod videtur ridiculū. ¶ Unde videt̄ diſtinguendū vt pri⁹:qꝛ aut illud vinū ē ita ſpiſſū ꝙ nō cōmiſcetur cū ſpeciebus per diuiſionē vſqꝫ ad minima que per ſe nō poſſūt ſaluari:vel tarde hoc fit: ꝛ anꝗ̄ hoc factū ſit:cū plures particule nō ſint cōꝛꝛupte nec p viā diuiſionis que nōdū in tātū ꝓceſſit:nec per alteratōeꝫ cōtrarie virtutis:qꝛ ſūt eiuſdē rōnis:ſic vera ē prima opinio: ꝙ remanet itegre i oibus partib⁹ ſanguinis xpi:aut facta ē cōmixtio vſqꝫ ad talia minima:ꝛ tūc deſinit ibi eē ſanguis xpi:vel totaliter ſi maioꝛis vel equalis ꝗ̄titatis ſit vinum additū:vel particulariter:ſi minoꝛis:vt dictū ē. ¶ Ad rationem opinionis dicendum ꝙ nihil coꝛꝛupit̄ a ſuo ſimili p ſe:ſed a ꝯtrārio:ſed tamē per accidens ſic: qꝛ qn̄ fit diuiſio alicuius elementi:vel mixti vſqꝫ ad minimum qō ē dare tale. ipſa amplius facta fit coꝛꝛuptio:vndecūꝗ̄ fiat hec diuiſio:ſiue per virtutē ꝯ̄rij ſiue per ſubitrationem ſimilis. In illo vero qō pmiſcet̄:ſiue coꝛꝛūpat:ſiue coꝛꝛūpat̄ nūꝗ̄ fit ſanguis xpi:qꝛ nūꝗ̄ perdit materiā ſuā:vel formaꝫ niſi coꝛꝛūpat̄. Qn̄ āt coꝛꝛūpit̄ retiet māꝫ ꝛ pdit p̄mā formā ſubſtantialē:ſꝫ accipit nouam. Unde cū iſta ſubſtantia q̄ nūꝗ̄ fuit ꝯuerſa in ſāguinem nō ſtat ſāguis. ¶ Sciēdum aūt ꝙ in cōmixtione liquoꝝ ſiue equalis: ſiue i equalis virtutis: quādo ſūt facilis ſubitrationis:ad inuicē diſſimilia:ſepius fit coꝛꝛuptio via diuiſionis ꝗ̄ via alteratōnis:qꝛ virtus diuiſa ē debilioꝛ ꝗ̄ vnita. Unde quādo nō ē notabilis exceſſus virtutis:vel ē equalitas:ſtatī incipit diuiſio ꝛ remittit̄ actio q̄ erat p ꝯtactū:ita ꝙ citius partes coꝛꝛumpunt̄ p diuiſionē ſui ꝗ̄ per actionē ꝯ̄rij:vbi eſt ꝯ̄rietas. Itē qn̄ illud qō additū eſt:eſt mioꝛis ꝗ̄titatis differens ſpē vel nō:tunc in pte eq̄li poſt factā diuiſionē pfectā deſinit eē ſanguis:nō ſic itelligēdo ꝙ ſit vna pars ſola ꝯtinua e regiōe ſita iſti cōiuncta:in q̄ deſinat eē ſanguis: ſꝫ ſic̄ ſi duo pugilli aq̄ vl̄ aq̄ vnus ꝛ vini alius pfecte miſcerent̄. ꝛ totū illud coꝛꝛumperet̄. ꝛ gnāret̄ aliqō tertiū: ſic gutta aq̄ vel vini addita ſubītrat partē equalē:ꝛ ad inuicē fit mixtū ꝛ diuiſio:vel in diuerſis ſitibus vel in vno:ꝛ totū coꝛꝛūpit̄:ꝛ vna forma in particulis ꝯiunctis iducit̄. ꝛ per creationē vel repationē vel cōuerſionē eēntia māe ꝓpoꝛtional̄r ſuperaddit̄: ꝛ ſic deſinit ibi eē ſanguis. ¶ Si dicat̄ ꝙ immo in oibus deſinit. qꝛ tn̄ extēdit̄ ſuba ꝗ̄tū ſua ꝗ̄titas: ꝛ cū ſit vna ꝗ̄titas numero ſpēꝝ manentiū ꝛ ſube gnāte ex pte addita ꝛ parte p̄exiſtētis coꝛꝛupta. ḡ ſub vtraqꝫ ſuba illa extēdit̄. ꝛ p ꝯn̄s deſinit ibi eē ſanguis. dōꝫ ꝙ ſuba tn̄ extendit̄ ꝗ̄tū ſua ꝗ̄titas:q̄ ē per ſe ſua:nō al̄s ꝗ̄ illa q̄ per accn̄s ē ſua. i. q̄ per accn̄s fcā ē vna ꝯtīua cū illa q̄ erat ſua:ſic̄ ſi dās duas aq̄s ſic ꝯiūgeret p iuxpōnem ꝙ vna nō ſubintraret aliā:fieret vnū ꝯtinuū: nec tn̄ eēt vna aq̄ affecta ꝗ̄titate alteri⁹: ſicut nec pes afficit̄ ꝗ̄titate manus ꝗ̄uis ꝯiūctur. Ita ꝛ hic pars p̄exiſtēs māet ſine ſuba:addita tn̄ ſuba hꝫ ꝗ̄titatis ptē: ꝗ̄uis ſit difficile imaginari:cū ſuba ſe extēdat quouſqꝫ terminet̄ ꝗ̄titate. ꝛ ꝗ̄titas vbi nō ē termiata ibi nō poſſit terminare:cū ꝗ̄titas ꝯtinua nō hēat terminum in medio quo modo ibi terminet ſubſtantiam.

Quantum ad tertiū de admixtione vini diſſimilis coloꝛis vel virtutis ſēper Tho. idē dicit ſiue ſit ſimilitudo totalis:ſiue diſſimilitudo totalis:vl̄ partialis. ¶ Quidā vero dicūt ꝙ ſēper remanet ſanguis:quādocūqꝫ liquoꝛ admixtus nō differt ſpecie i ſubſtātia: licet i accidētibus differat. primo: qꝛ nō ē coloꝛ p̄cedēs coꝛꝛuptus:nec nouus generatus ꝭm rē:ſed ſolū ꝭm apparentiā per ſecus poſitōem paruarū partiū vtriuſqꝫ liquoꝛis:qō ex hoc videtur:qꝛ coloꝛ q reſultat albi cū rubeo nūꝗ̄ apparet ita purus:nec ita vniformis in partib⁹: ſicut ſi eſſet naturalis. ¶ Scōo qꝛ dato ꝙ eēt ali⁹ coloꝛ real̄r nō obeſt: qꝛ variatio illoꝝ que per accidēs ſe habēt ad ſacramētū non mutat ipm:qꝛ accidēs ē qō adeſt ꝛ abeſt p̄ter ſubi coꝛruptionem. Sꝫ iſte p accidēs ſe habēt:cū indifferēter poſſit cōfici de albo ꝛ rubeo:ideo ꝛc. Iſte ēt qualitates nō proprie demrāt ſpēm vini:cū poſſint equaliter in alijs iueniri. Secus aūt eſt dō ſapoꝛe:ꝛ aliquo tali. ¶ Sed iſta opinio deficit. primo qꝛ dicit ꝙ manet idem coloꝛ numero q pri⁹ qꝛ tunc eſſent multi coloꝛes ꝭm ſpeciem:ꝛ per conſequens nō ꝯtinui:qꝛ ſicut motus differentes ſpecie nō poſſunt cōtinuari:ſic nec qualitates:hoc autē videtur falſum. qꝛ cū per liquidoꝝ mixtionem fiat vnum ꝯtinuum ꝭm ꝗ̄titatē ꝛ per ꝯſequens ꝭm qualitatem:quia qualitas coextendit̄ ꝗ̄to:ꝛ ſic copulantur ad vnum terminum cōmuneꝫ. ergo cū totus coloꝛ ſit ꝯtinu⁹:videt̄ eſſe vnus:ꝛ ſi duo p̄mi ſunt coꝛꝛupti ē etiā tertius gnātus. ¶ Sꝫ rō nō videt̄ necāria. qꝛ vnius cōtinui vna pars pōt eſſe alba alia nigra:nec erit aliqua ps ſupficiei abſ coloꝛ media:ſed diſtiguent̄ ſe ipſis: nec erūt ꝯtinui coloꝛes:ſꝫ nec diſcōtinui:licet ſint i ꝯtinuo Nec oꝫ ꝙ ſi ex ſubſtātijs:ꝛ ꝗ̄titate:q̄ ſunt vnius rationis fiat tertia ꝙ pp hoc ex q̄litatib⁹:q̄ orn̄t ſpē:fiat tertia. Magis tn̄ ꝓbabile eſt ꝙ ſicut ex diuerſis ſubijs. ꝛ qualitatib⁹ elōꝝ fit imixtio ſuba media ꝛ q̄litas media:ſic ꝛ hic:maxie ſi veꝝ eſt ꝙ ex mixtiōe liqdoꝝ pp ſubintrationē ptiū oiuꝫ ſequat̄ vtriuſqꝫ ſubi coꝛꝛuptio. qꝛ per ꝯn̄s. ꝛ ꝗ̄titates:ꝛ oia

alia accidētia coꝛꝛūpunt̄. Et qō dicitur ꝙ ſecus ē de colore qui accidit:ꝛ dō ſapoꝛe qui videt̄ eē ꝓpria qualitas vini: videt̄ eē ꝯ̄ id qō ſupra dixerat idiſtincte: ꝙ coꝛꝛuptio ſoli⁹ qualitatis facit deſinere eē ſacr̄m. hic aūt dicit ꝙ nō dō illa qualitate que accidit:ſicut coloꝛ:ſed de illa que ē ꝓpria vini:ſicut ſapoꝛ. ¶ Preterea p admixtionē vini alteri⁹ i magna ꝗ̄titate:qō eſt foꝛtiſſimū:vt vernacinū ꝛ hꝫ. non ſolū mutat̄ coloꝛ:ſed imutat̄ totaliter ſapoꝛ:odoꝛ:ꝛ vigoꝛ:ꝛ caloꝛ:ꝛ fere oēs qualitates ſenſibiles. Et ſic ꝭm eū nō maneret ſacr̄m:cum ſicut ſupra dictū eſt: q̄cunqꝫ accidētia mutentur: ſi ꝗ̄titas manet eadē numero ꝛ ſine ſubiecto:ſicut prius ſemp manet ſacr̄m. ſed per tantā mutationē qualitatū naturaliū ex nā indiuidui videtur quantitas coꝛꝛumpi vt dictum eſt. ꝛ etiam per ſubintrationē oīum partiū videtur nulla manere ſine ſubiecto. ꝛ ſic vbiqꝫ eſt ſubſtantia alia. ꝛ per ꝯſequēs deſinit eſſe ſacramentū. ¶ Itē p talem mixtionē fit coꝛꝛuptio ſubſtātialis:ꝛ p ꝯn̄s oīum accn̄tiū: vt ex ſupra dictis patet. ¶ Itē ſi ē alia q̄litas noua coꝛꝛupta cōnaturali:totum deſinit vt ſupra dictū eſt. ¶ Et ideo non valet illud qō adducūt. ꝙ ꝗ̄uis qualitates diuerſoꝝ vinoꝝ accidant ſacro:tamē qualitatib⁹ cōnaturalib⁹ coꝛꝛuptis cetera coꝛꝛūpūtur:ēt ſubſtātia ſi ē ꝛ ꝗ̄titas niſi miraculoſe retineāt̄. ſicut qn̄ apparēt ſpecies carnis ꝛ ſanguinis vel pueri per nouas ſpēs ſuperinductas: hoc non poſſꝫ fieri niſi cum coꝛꝛuptione primoꝝ. ꝛ per ꝯn̄s ꝗ̄titatis niſi deus eam retineret. Et ideo cū eadē ꝗ̄titas parti poſſit eſſe ſine ſubiecto:parti in ſubō:dū tamē quelibet pars p ſe ſumpta ſit tanta ꝙ poſſet eē per ſe ſeparata ab oī alia in tali natura:quale ē ſubꝫ qō habꝫ vel habuit:ſi minoꝛ liquoꝛ admiſcetur fit vnū ꝯtinuū ꝗ̄tum occupat pars adiuncta. Si aūt eſt maioꝛ vel equalis fit vnū ꝯtinuū:qꝛ oēs partes ſubintrantur ꝛ penetrātur. vnde totū coꝛꝛūpitur ꝛ tertiū generatur:generata noua forma: lꝫ hic non ſit illa mixtio cuius quelibet pars mixti ē mixta. ¶ Qō āt dicitur:ꝙ ſimilia nullo mō ſe alterāt: verū eſt per ſe:ſed p accidēs ſic: vt ſupra dictū eſt. ¶ Et qō dicunt:ꝙ diſſimilia ꝭm qualitates pnt ſe alterare:nō coꝛꝛumpere:nō valet. qꝛ alteratio magis fcā abijcit a ſubſtātia. ſicut maioꝛ ignis coꝛꝛumpit minoꝛē:vel ſaltem per diuiſionē ꝛ ſubintrationē. ¶ Et qō dicitur ꝙ mixtio eſt p ſecus pōnem partiū:nō videt̄. quia ſicut in nutritōe per hoc ꝙ materia cibi fit ſub forma nutriti non eſt dictū qō diſtinguat̄ ſitu materia aduenienſ a p̄exiſtēte. ſed vtraqꝫ eſt indiuiſibil̄r cōmixta:ſic quia fit vna ꝗ̄titas:ꝛ vna forma ſubſtātialis:p ꝯn̄s cōmixtoꝛum. ideo non videt̄ ꝙ materia vna ſub alia diſtiguat̄ ſitu. Al̄s eodē mō miſcerent̄ arida hōgenea ꝛ liquida:qō tamē ipſe negat. verū eſt ꝙ ipſe intelligit differentiā in hoc ꝙ in coniunctione aridoꝝ totū additū diſtinguit̄ ſitu a toto cui additur etiā perceptibiliter. ſicut ꝛ vnūqōqꝫ nullo ſibi addito. in mixtione vero liquidoꝝ nō totū ſtat ſeoꝛſū a toto ſed pars a parte imperceptibiliter. ¶ Et iō videt̄ mihi eē diſtiguendū ſicut pri⁹:qō pōt eē vinū eiuſdē ſpēi habens qualitates ꝯtrarias:ſicut ſi differret ſpecie. Si ergo vinū diſſil̄e ſuperadditū penetrat vl̄ penetret̄:ſic ꝙ p̄exiſtēs diuidatur i minima nō ſubſiſtētia deſinit ibi eē ſanguis xpi:vl̄ totaliter ſi ad oēs partes hec diuiſio ꝛ coꝛꝛuptio ptingat:vel particulariter ſi ad quaſdā tn̄. Si aūt ibi nō fiat coꝛꝛuptio per diuiſionem:ꝛ ſit virtus contraria in vinis:ꝛ per ꝯn̄s in ſe mutuo actiua ſi eſt equalitas v̄tutis:tandē fit tertiū vinū differēs numero. ꝛ per ꝯn̄s deſinit eē ſanguis. Si autē ſit maioꝛ in p̄exiſtēte:qꝛ foꝛte erat vernacinum:vel grecū aut cretenſe:aliud debile gallicum:vel in magna ꝗ̄titate erant ſpecies:ꝛ iſtud in vna gutta vel q̄ſi:tunc ſpecies coꝛꝛumpunt ꝛ nō coꝛꝛumpuntur: ꝛ ſic manet ibi integraliter ſanguis. Si aūt econuerſo:non manet:qꝛ totum coꝛꝛumpitur. ¶ Ad primū argumentū i oppoſitū dōꝫ:ꝙ nō eſt ſil̄e. nam de oleo admixto:ꝙ nō coꝛꝛumpat ꝯſecrationē primi ratio eſt in promptu. qꝛ non ē ita penetrabile vel penetratiuum quin admixtum poſſit ſtare e regione ꝯtra aliud. ꝛ ſic primum non perdit ſuaꝫ conſecrationem. ſicut nec coꝛrumpitur in eſſe naturali. Si autem fiat commixtio ꝛ diuiſio:ꝛ per ꝯſequens prioꝛis deſtructio:nō video quare nō deſtruatur conſecratio deſtructa re conſecrata. ſicut cōſecratio calicis eo deſtructo:niſi qꝛ papa ſic ſtatuit:qui in talibus non ſacramētis:ſed eccleſiaſticis inſtitutis hꝫ plenitudinem poteſtatis. ex̄. de ꝯſecra. eccle. ca. aqua. vbi p ratihabitationē eccleſie cōſecrantur. Similiter ꝙ oleum additum ſine noua conſecratione fiat oleum conſecratum: non ē ratio:niſi quia papa ſic ſtatuit: qui poſſet ſtatuere ꝙ calix conflatus vel aliter deſtructus ꝛ poſtea reparat⁹ ſemper ſtaret conſecratus. Similiter quare aqua benedicta ſine noua benedictione fiat benedicta:non eſt niſi ex oꝛdinatione pape. ſed ſacramēta non ſubſunt pape. Unde non poteſt facere ꝙ moꝛtuus reſuſcitatus ſit maritus: niſi ex nouo conſenſu. nec ꝙ non conſentiens ſit nouus maritus. ita non poteſt facere ꝙ ſpeciebus coꝛꝛuptis remaneat ibi ſanguis. aut ꝙ in liquoꝛe addito ſine verbis incipiat eē ſanguis. Unde ꝓut oleum conſecratuꝫ eſt materia ad vnctiones cerimoniales. que non ſunt ſacr̄m a xpo inſtitutum:ſꝫ ſacramentales ab inſtitutione eccleſie:non eſt difficile videre quomodo ex ſolo ſtatuto pape admixto faciat reputari ſacramentum. Sed ꝓut oleum conſecratuꝫ eſt materia ſacramenti extreme vnctionis difficile eſt: niſi quis dicat:ꝙ ſicut in materia matrimoniali aliquid poteſt papa: ſic hic. Tum quia decretalis nihil exprimit chriſmate:quod eſt materia confirmationis. ꝙ hic non ſacruꝫ poſſit admiſceri ſacro:tuꝫ quia qō dicit de oleo conſecrato: ꝙ non conſecratum poteſt admiſceri nihil aliud explicans: poteſt intelligi quo ad ſacramētalia nō quo ad ſacramēta. Dicere autem ꝙ poteſt cōmiſceri ſic ꝙ primū nō deſinat eſſe conſecratum:nec tamen ꝙ illud qō additum eſt ſit cōſecratum:propter hoc eſt contra mentem decretalis:quia intelligit ꝙ totum reputetur conſecratum. ¶ Ad ſecūdū dicendum ꝙ quando de ſanguine non remanet in calice niſi gutta vel ſtilla:illud quod additur in magna quātitate coꝛꝛumpit illam ſpeciem:vel per viam diuiſionis ſi non habet qualitatem contrariam:vel per viam alterationis ſi habet. ꝛ ſic non remanet.

¶ Si heretici ꝛ excommunicati hoc ſacramentum cōficiant. Di. XIII. a

Olet etiā queri vtꝝ p̄ꝛaui ſacerdotes hoc ſacramētū cōficere queāt. Ad qō dici pōt ꝙ aliq lꝫ ſint praui cōſecrāt vere. ſ. q it⁹ ſūt noīe ꝛ ſacīo ꝛ ſi nō vita. qꝛ nō i merito cōſecrātis:ſꝫ i verbo efficit̄ creatoꝛis. Un̄ aug. Intra catholicā ecclīam i myſterio corpis ꝛ ſāguinis dn̄i nihil a bono mai⁹:nihil a malo min⁹ pficit̄ ſacerdote:qꝛ nō i merito cōſecrātis ſꝫ i verbo cōficitur creatoꝛis ꝛ virtute ſpūſſācti. Credēdū ē. n. ꝙ i verbis xpi ſacramēta ꝯficiāt̄. Sicͭ ipe ē q baptizat. ita ipe ē q p ſpūꝫ ſāctū ſuā efficͭ carnē ꝛ ſāguinem. Item Gre. Putāt quidam communionem coꝛporis min⁹ eē ſanctificataꝫ

ſi illoꝝ fiat officio: quoꝝ vita coꝝ oculis
videtur ignobilis. Heu inq̄ꝫ magnū laqueū ici
dūt: vt diuina ⁊ occulta myſteria plus ab alijs
ſanctificata poſſe fieri credant: cum vnus idē
q̄ꝫ ſpiritusſanctus in tota eccleſia inuiſibiliter ea
myſteria ⁊ operando ſanctificet: ⁊ ſanctificādo
benedicat. Myſterium ideo dr̄ ꝙ ſecretam ⁊
recōditaꝫ habeat diſpēſationē: Sacrificiuꝫ ve
ro quaſi ſacrum factum: q2 prece myſtica con-
ſecratur pro nobis in memoriaꝫ dominice paſ
ſionis. Sacramentū ē in aliqua celebratiōe: cū
res ita fit vt aliqd ſignificate rei accipiamꝰ. Sa
cramenta ſūt baptiſma: chriſma: corpꝰ: q̄ ideo
ſacramēta dicuntur: q2 ſub tegumēto viſibiliū
rerum: diuina virtus ſecretius ſalutem eorun
dē ſacramētoꝝ operatur. Unde a ſecretis vir
tutibus vel ſacris ſacramēta dicuntur. Panis
⁊ calicis ſacramentum grece euchariſtia dici-
tur: latine bona gratia interp̄tatur: ⁊ quid me
lius corpore ⁊ ſanguine chriſti? Siue ergo per
bonos: ſiue per malos miniſtros intra eccleſiā
diſpenſetur: ſacrum tamē eſt: q2 ſpiritusſanctꝰ
viuificat. Nec bonoꝝ diſpenſatoꝝ meritis
ampliat̄. nec maloꝝ attenuat̄. Hoc d̄ corpe do
mini: hoc ⁊ de baptiſmate chriſmate ſciendūꝫ
⁊ tenendum: q2 virtus diuina ſecretiꝰ operat̄
in eis: ⁊ diuīa ſolūmō ē hec virtꝰ ſiue poteſtas:
non humane efficacie. Illi vero qui excommu
nicati ſunt vel de hereſi manifeſte notati: nō vi
dentur hoc ſacramentum poſſe conficere: licet
ſacerdotes ſint. q2 nemo dicit i ipſa ꝯſecratiōe:
offero: ſꝫ offerimꝰ: quaſi ex perſona eccleſie. ⁊
iō cum alia ſacramenta extra eccleſiam poſſint
celebrari de hoc non videtur. Q̄d etiam aug.
tradere videt̄ dicens. Recolite nomē ⁊ aduer
tite veritatem. Miſſa eni dicitur: eo ꝙ celeſtis
miſſus ad conſecrandum viuificandūꝫ corpus
adueniat iuxta dictū ſacerdotis dicētis. Omni
potēs deus iube hec perferri per manus ſancti
angeli tui in ſublime altare tuum ⁊c̄. Iccirco
niſi angelus venerit: miſſa nequaq̄ꝫ iure vocari
poteſt. Nunquid enim ſi hoc myſterium here
ticus auſus fuerit vſurpare: angelū d̄ cel' mittit
deꝰ oblationē eiꝰ cōſecrare maxie cū eiſdē per
prophetā ꝯminatꝰ ſit dicēs: maledicaꝫ bn̄dicti
onibꝰ vr̄is. Q̄d ſi bn̄dictōibꝰ coꝝ ſe aſſerit male
dicturū veritas: qd erit de hoſtia? ergo dicemꝰ
illaꝫ poſſe benedici ab illo quē ſcimꝰ a deo fore
maledictum cuꝫ ſua benedictione? Si eni deꝰ
maledixerit bn̄dictiōibꝰ hereticoꝝ ⁊ ſimōiacus
bn̄dixerit: qs eoꝝ p̄ualebit? Nunquid benedi-
etio maledicti ad nihilū poterit redigere verba
veriſſima cōminantis dei? Ex his colligitur ꝙ
hereticꝰ a catholica fide preciſus nequeat hoc
ſacr̄m cōficere q2 ſancti angeli q huiꝰ myſterij
celebrationi aſſiſtūt: tūc nō aſſunt qn̄ hereticus
⁊ ſimoniacus hoc myſteriū temerarie p̄ſumit.
Non enim dubitari licet vbi corporis dn̄ici ⁊
ſanguinis myſteria gerunt̄ ſupernoꝝ ciuiuꝫ ad
eſſe conuētꝰ. In huius myſterij expletiōe ſicut
formā ſuari: ita ordinē hr̄i. ſ. vt ſit ſacerdos ⁊
intētionē adhiberi oportet vt illd̄ facere itēdat.
Si nō credit de illo myſterio ſic̄ veritas habet
nūqd pōt itēdere illd̄ ꝯficere? ⁊ ſi n̄ i tēdit nun
qd ꝯficit? Aliq dicūt etiā n̄ recte d̄ illo myſterio
ſentiētē poſſe itēdere: n̄ qdē illd̄ ꝯficere: qd̄ iaꝫ
cēt recte credere: ſꝫ id agere qd̄ geritur ab alijs
dū ꝯficit̄: ⁊ ſic adhibet̄ itētio: ⁊ ſi itētio dicat̄ d̄
eē ꝯficiēdi illd̄ myſteriū tn̄ exquo itēdit ea dice
re ⁊ agere q̄ ab alijs gerunt̄ implet̄ myſteriūꝫ.
Illd̄ etiā ſane dici pōt ꝙ a brutis aīalibꝰ corpꝰ
xp̄i n̄ ſumit̄: ⁊ ſi videat̄. Quid ḡ ſūit mus: vl̄ qd
mādūcat? Deꝰ nouit. De hoc celeſti myſterio
aliq̄ p̄ſtrinximꝰ a catholicis fideliter tenenda.
Qui enim his cōtradicit: hereticus iudicatur.
❡ Quid facit hereticum ⁊ quid ſit hereticꝰ. b
Eautem ignores quid faciat hereticuꝫ
n vel quid ſit hereticus: audi breuiter qd
ide ſci doctores tradāt. Hyla. ait. Eni
terūt p̄ſes q celeſtiū verboꝝ ſimplicitatē n̄ veri
tatis ipiꝰ abſolutōeꝫ ſuſcepꝫit: aliter iterp̄tātes
q̄ꝫ dictoꝝ virtꝰ poſtularet. De itelligētia enim
hereſis n̄ d̄ ſcriptura ē. ⁊ ſenſus n̄ ſermo fit cri-
mē. Idē in viij. Intelligētie ſenſus ī crimine ē.
Hiero. dicit: ꝙ ex verbis iordiate ꝓlatis incur
rit̄ hereſis Aug. diffiniēs quid ſit hereticus ait.
Hereticus ē q ꝓalicuiꝰ tp̄alis cōmodi ⁊ maxi
me glie pricipatuſq̄ꝫ ſui gratia falſas aīt nouas
opiniones gignit vel ſequitur Q̄o. I.

Circa tertiādecimā diſtictōꝫ q̄rūt̄ q̄tu
or. p̄mo. vtꝝ n̄ ſacerdos poſſit cō
ficere: ſcd̄o vtꝝ ſacerdos teneat̄ celebrare:
3° de hereticis. 4° vtꝝ p̄les ſacerdotes poſ
ſint eādē hoſtiaꝫ conſecrare. ❡ Primo er
go queritur. vtrum non ſacerdos poſſit cō
ficere. Et videtur ꝙ ſic: quia omnis ſanctꝰ
eſt ſacerdos ſecundum Chryſoſtomum. ❡ Contra non li
cet non ſacerdoti corpus xp̄i diſpēſare: ḡ multominꝰ cele
brare. ❡ R̄ndeo. circa iſtā q̄ōnē ſunt q̄tuor vidēda. Prio
de hoc qd̄ q̄rit̄. ſcd̄o vtꝝ papa ꝓhibēte poſſit ſacerdos cele
brare. Tertio vtꝝ plus valeat miſſa boni vel mali ſacer
dotis. q̄rto d̄ hoc qd̄ tangit̄ in argumēto.

Quātum ad p̄m ſunt. 5. ꝯnes. ❡ Prima ꝙ nō ſacer
dos pp̄ q̄ꝫcūq̄ꝫ ſanctitatē aut ptātē a papa
ꝯmiſſā nō pōt corpꝰ ⁊ ſanguinē xp̄i ꝯſecrare: q2 cuiꝰ nō ē po
tētia illiꝰ nō ē actꝰ. Un̄ ſicut papa non poſſet facere ꝙ cecꝰ
videret: q nō hꝫ potētiā vidēdi: ſic non pōt facere ꝙ nō ſa
cerdos conficiat aut abſoluat: q2 non habet characterem

q eſt ꝓprie potētia ꝯficiēdi. ⁊ ligādi ⁊ ſoluēdi. Nam qd̄ eſt
epi nō pōt nō ep̄s: nec qd̄ ē ſacerdotis: nō pōt nō ſacerdos.
Actus vero iferioꝝ ordinū ēt non habēs ordinē pōt. q2 nō
ſunt ad poſſe ſimpl'r: ſed ad poſſe ex officio. ❡ 2ᵃ ꝯ ē. ꝙ for
te exorciſte officiū: nō poſſet non exorciſta: cū hēat ſpālem
ptātem ad expellēdū demones: qd̄ alius nō pōt: niſi forte
p grām gratis datā: ⁊ tunc iter miracula ꝯputat̄: ⁊ nō inter
ſacr̄a. Sꝫ ꝙ exorciſta p exorciſmū demonē expellat videt̄
nō eſſe miraculū: ſed de lege coi: ſicut ꝙ ſacerdos cōficiat.
Sꝫ q2 illud non experimur: videt̄ magis actus exorciſte ex-
orciſmos dicere q̄ꝫ demones expellere. Unde ꝙ beatus
Martinus a btō Hylario factus exorciſta mox demonia-
cū liberauit: miraculo nō ſacro attribuit̄: q2 non ſic eſt de
alijs exorciſtis. ❡ 3ᵃ ꝯ eſt. ꝙ ſanctitas facit hoīem ſacerdo
tem dupl'r: p̄mo q̄ſi ſacrū ducē alioꝝ exēplo. ⁊ forte v̄bo. 2°
q2 offert ſeip̄m deo hoſtiā viuentē: non aūt ꝙ poſſit confi-
cere vel abſoluere: vt dicūt heretici: ꝯ quos dicit̄. ex̄. de ſū-
ma trini. c. i. §. vna vo. v̄. Et hoc vtiq̄ꝫ ſacr̄m nemo pōt cōfi
cere niſi ſacerdos: q ad hoc rite fuerit ordinatꝰ: ꝑꝫ claues
eccl'ie: quas ip̄e cōceſſit ap̄l'is eorūq̄ꝫ ſucceſſoribus Ieſus
xp̄s. ❡ 4ᵃ ꝯ ē. ꝙ qui non ſacerdos de facto celebrare p̄ſu
mit irregularitatē icurrit: vt dicit̄ de clerico nō ordinato
miniſtrāte. c. p̄. ⁊. 2. ❡ 5ᵃ ꝯ ē. ꝙ archidyaconꝰ q viſitans cō
feſſiones audiebat: dicēs ſe p manus ipoſitioneꝫ recepiſſe
ſpm̄ ſcm̄: in quo dat̄ remiſſio peccatoꝝ: errabat: q2 lꝫ dya-
cono det̄ ſpūs ſcūs cuꝫ manus impoſitione: non tn̄ ei dat̄
cū manus ipoſitione ſicut ſacerdoti cui dr̄: quoꝝ remiſeri-
tis pctā. re. ⁊c̄. Et ſic. q2 vt ſacerdos abſoluebat ideo irre-
gularitatē icurrit: ſicut ille q n̄ ſacerdos ſolēniter baptiza
bat: ex̄. de cleri. nō ordi. ca. p̄.

Quantum ad ſcd̄m ſūt ēt q̄nq̄ꝫ ꝯcl'ones. Prima. ꝙ
ſacerdos ēt papa ꝓhibēte pōt ꝯſecrare
licet nō ſit ep̄s: q2 i cōſecratōe corpis ⁊ ſāguinis veri: tātūꝫ
pt minimꝰ ſacerdos: q̄ꝫtū ſūmꝰ pōtifex: ēt petrꝰ ap̄l's: q2 ita
habet potētiā q̄ ē caracter: ſicut eque pt videre ſuꝰ ſic̄ rex:
ſi hꝫ eque potētiā viſiuā. In ꝯſecratōe aūt corpis xp̄i my
ſtici: ſicut abbatū. virginū. epoꝝ: ⁊ hꝫ: plus pōt ep̄s q̄ꝫ ſim
plex ſacerdos. imo tātū p ſe q̄ꝫtū papa: licet nō ita cōmitte
re. Unde cōſecrationē eccl'aꝝ nō pōt ep̄s nō epo cōmitte
re: qd̄ papa pōt: q2 hꝫ plēitudinē ptātis. Unde Gre. extra.
de ꝯſe. eccl'ie. ca. pe. ratā hūit ꝯſecratōeꝫ factā p ſimplices
p̄ſbyteros. qd̄ nō potuiſſet ſi a p̄ncipio ꝯmittere nō poſſet
Sꝫ q2 rati habitio retro trahit̄ ⁊ mādato cōparat̄. iō rati
habitiōe cōſecratio facta ē: q̄ priꝰ cōmiſſione fieri potuit.
Et iō nō ſequit̄ ꝙ ſi papa pōt cōmittere cōfirmatōeꝫ ⁊ mi
nores ordines: ꝙ ꝓpter hoc iferior ep̄s poſſit. Nec tamen
papa pōt hr̄e ratā cōfirmatōeꝫ vel collatōeꝫ minoꝝ ordi
nū factā de facto a nō epo: ſicut ꝯſecratōeꝫ: q2 illd̄ ē ſacr̄m:
iſtud aūt ē ſacr̄ale. Nō pōt aūt papa dare effectū ſacri ſine
ſacr̄o: q2 nō hꝫ ptāteꝫ excellētie ī ſacr̄is: ſicut xp̄s. Un̄ cum
abſolutio i foro pn̄ie ⁊ cōfirmatio ⁊ ordinatio ſint ſacr̄a: ſi
a pricipio nihil actū ē ſacr̄ꝫ nō ē. Nec pōt rati habitio pape
facere illd̄ ſacr̄m: qd̄ a pricipio fuit nō ſacr̄m: q eq̄ꝫ valere.
Sꝫ i ſacr̄alibꝰ ipſe hꝫ plenitudinē ptātis: cū ſacr̄alia per ec
cleſiā iſtituta ab ipſo hēant robur: p q̄ ēt ſola relatio ratio
nis acquirit̄. Pōt igit̄ pape rati habitio facere ꝙ eccl'ia ſit
cōſecrata. i. ꝙ licite poſſit i ea ita celebrari miſſa: ⁊ ordines
⁊ chriſma: ac ſi cēt p ep̄m cōſecrata. Sꝫ nō tn̄ valebūt ora
tōes i ea fcē q̄ꝫtū ſi ꝓpter orationes fuiſſꝫ ſcificata. ❡ Se-
cūda ꝯcl'o ē ꝙ ſi cēt peſſimꝰ hō: puta iudas: ꝯficeret nihilo
minꝰ: dūmō ſacerdos cēt: nō illa ratione quā ponūt qdā. ſ.
q2 q̄ ſūt de eēntia ſacri debēt eē nota miniſtrāti ſaltē: alias
neſciret̄ eē ſacr̄m. bonitas aūt nō pt eē ſibi nota: q2 neſcit
hō vtꝝ amore dignꝰ ſit. ⁊c. iō ⁊c. Hec. n. rō nō valꝫ. Impoſ
ſibile. n. ē ea ſcire q̄ ſūt de eēntia ſacri: ſi itētio ē d̄ eēntia: q2
tūc ordināſ neſcit ſe conferre ordinē: q2 neſcit vtꝝ ille itē
dat recipe: q2 nemo ſcit q̄ ſūt hoīs niſi ſpiritꝰ hoīs q ē i ipo
Et ſimil'r eꝯ. Un̄ ſacerdos n̄ pt ſcire per euidētiā vtꝝ con
ficiat: q2 neſcit vtꝝ ſit ſacerdos: q2 neſcit vtꝝ fuerit ip̄e vl̄
qui ordinauit baptiçatus: ⁊ vtrum ille intenderit ordinari
vel ordinare: vel vtrum fuerit epiſcopus: ⁊ multa hꝫ.
Unde eſt alia ratio. q2 poteſtas artis ſine bonitate morali
nihil minus poteſt operari: ſicut eſt bonus artifex qui eſt
malus hō. Et ſil'r etiā qui hꝫ characterēꝫ ſacerdotalē: licet
ſit malus homo eſt tamen eque potens conficere ſicut bo
nus: ſicut etiam ſequitur proles ex adulterio. ⁊ ex actu de
bito: ſic ⁊ in propoſito. ❡ Tertia cōcluſio eſt. ꝙ etiā here
ticus conficit: ⁊ ſciſmaticus: q2 q̄ꝫuis de ordinatis ab here-
ticis poſſet magis dubitari. q2 illd̄ facit ep̄s rōne ꝯſecratio
nis epiſcopalis: que q2 non eſt ſacramentū: ſed ſacramēta
le qd̄ videretur magis ſubiacere poteſtati pape: vt poteſta
tē acquiſitam per eaꝫ poſſet auferre: tamen de hereticis ⁊
ordinatis a catholicis certum eſt ꝙ ꝯficiunt: q2 cum pote
ſtas conficiendi fundetur in charactere impreſſo per ſa-
cramentum: ſuper qd̄ papa nihil poteſt: eque conficit here
ticus ſicut catholicus: dum tamen nō mutet formaꝫ neq̄ꝫ
māꝫ. ❡ Quarta ꝯcluſio eſt. ꝙ ſuſpenſus ⁊ excoicatus licꝫ
non habeat executionē clauiū iuriſditionis: habet tamen
executionem clauiuꝫ ordinis. Unde conficere poteſt: ſed
abſoluere non poteſt: quia abſolutio requirit characterēꝫ
hinc ⁊ ſubiectionem inde: ⁊ ſic vtranq̄ꝫ clauēꝫ ſiue poteſta
tem reqrit: q2 ſicut papa non pōt impedire hoīem q n vide
at ſi habet viſibile ⁊ potentiaꝫ viſiuam niſi amoueat ſibi
obiectum vel claudat ei oculum. ſic non poteſt impedi-
re quin ſacerdos conficiat niſi amoueat ſibi materiaꝫ vel
preſcindat ſibi linguam. ❡ Quinta concluſio eſt. ꝙ ſi eſt
degradatus vel ſymoniacus in ordine ꝙ etiam conficit:
q2 licet iſte habeat characterem vitioſum: ita ꝙ non licet
ei celebrare: exquo tamen habet ſacramentum abſolute
ſiue ordinem quantum ad poſſe abſolute: poſſet conficere
degradatus: brachio ſeculari expoſitus: in ſcala exiſtens
ad ſuſpendium: ſi materiam haberet: quia manente tota
cauſa manet totus effectus.

Quantum ad tertium. Sciendum ꝙ iſtis non ob-
ſtantibus: melius valet miſſam boni ſa-
cerdotis q̄ꝫ mali: ⁊ melius eſt audienti: ⁊ melius eſt ei pro
quo dicitur: q2 licet ſit idem ſacr̄m: ⁊ ex ope opato equalis
ſit valor. tamē q2 miſſa non dicit ſolum ſacr̄m: ſed includit
omnia que procedūt ab exordio confeſſionis vſq̄ꝫ in fineꝫ
gratiarum actionis: vel ſaltem ab introitu miſſe vbi ſunt
multe concluſiones: ⁊ deus peccatores nō audit ſꝫ iuſtos.
inde eſt ꝙ ex opere operante plus valet miſſa boni q̄ꝫ ma
li ſacerdotis. Dico autē opus operās: perſone: nō eccleſie:
q2 exquo ſacerdos malus nō eſt ab eccleſia preciſus eque
gerit perſonaꝫ eccleſie celebrādo bonus ſicut malus. Un
de ex parte meriti eccl'ie eſt ēt equalis valoris.

Circa quartum. ſ. circa id quod arguitur ſunt ſex ꝯclu
ſiones. ❡ Prima ꝙ ſolus ſacerdos eſt diſpenſa
tor huius ſacramenti: ſicut ⁊ celebrator. Nullus. n. iferior
ſacerdote habet ex officio aliquod ſacramentuꝫ miniſtra
re. Diaconus autem ex officio partem euchariſtie hꝫ dare
. ſ. ſanguiēm: ſicut beatus Laurentiꝰ dixit. Cui commiſiſti
dominici ſanguis diſpēſationem. non autem corpus: quia
ſāguis mediāte calice ſacrato diſpēſatur. Unde non opor
tet manus diſpenſantes eſſe ſacratas. Corpus autem cum
diſpenſatur diſpenſatur immediate manibus contrectan
tibus. Unde ab illo ſolo debet diſpenſari cuius digiti ſunt
ſacrati: ⁊ manus. ſ. ſacerdotis: qui etiam non d̄bet tangere
niſi duobꝰ digitis ſacratis. ❡ Scd̄a ꝯcl'o ē. ꝙ eadē rōe iſe
rior dyacono vaſa ſacra non dꝫ tāgere qn̄ i eis eſt corpus
⁊ ſanguis domini: quia dyaconi eſt ſāguinē dn̄i diſpēſare ⁊
corpꝰ ad ſacerdotē deferre. Qn̄ āt non ē in eis corpus aut

Ratio 2o dotis. (marginal note)
3ᵃ ꝯ° (marginal note)
4ᵃ ꝯ° (marginal note)
5ᵃ ꝯ° (marginal note)
Nota. (marginal note)
Arᵍ. 3ᵍ. Miſſa boni ſacerdotis melior. (marginal note)
Arᵍ. 4ᵍ. pᵃ ꝯ° (marginal note)
2ᵃ ꝯ° (marginal note)

ſanguis ſubdiaconus tãgit miniſtrans: qꝛ ⁊ tangit quando ordinaẜ. vaſa aũt reliquiaꝝ ⁊ hꝫ: accoliti: nõ alij. Nec accolitoꝝ ē tangere calicem conſecratum: nec laicoꝝ vaſa reliquiaꝝ: ſiue reliqas portare: q̃tũcũqꝫ ſint nobiles: nec etiã in choro ſtare: cũ etiã Ambro. iperatorē ide expelleret: qð mõ nullus facit. De iſtis hř. zi. di. c. Sacer. ⁊ c. Nõ dꝫ. ⁊ c.
3ª ꝯ° ſequẽti. licite. ⁊ di. z4. nullus. ¶ Tertia ꝯ̃ eſt. ꝙ ꝓpter neceſſitatē pſbytero īfirmo: ⁊ nõ valēte: vel ēt abſente: licet dyacono infirmo eucbariſtiã portare: non aũt iferioribus: cuius tamē ꝯtrariũ legiẜ in eccleſiaſtica hyſtoria. 6. vel. 36. ca. de Serapione: q moriēs miſit pueꝝ ad ſacerdotē petēs viaticũ. ⁊ ille qui infirmus erat: partem eucbariſtie miſit ei per eũdē puerum. Nec eſt veriſimile ꝙ ille puer fuerit diaconus. Sed nõ qð fit Rome: ſed qð fieri debet ſpectandũ eſt.
4ª ꝯ° ¶ Quarta cõcluſio ē. ꝙ licet layco non liceat corpꝰ xp̄i diſpēſare: licet tamen inuētũ eleuare reuerēter: vt ad locũ debitũ per ſacerdotē porteẜ: licet nõ habeat manꝰ ſacratas: qꝛ hoc nõ eſt ad conſecrãdum vel diſpēſandũ. ſꝫ ad cuſtodiēdum. Illa aũt quibus ẜm legem cõem tãgitur cõſecrandũ vel diſpenſandũ debent eſſe cõſecrata: vel benedicta. vt corporale: ⁊ calix. Non ſic autē pixis: in qua eſt in
5ª ꝯ° tabernaculo reſeruãdum. ¶ Quinta concluſio eſt ð hereticis: ſciſmaticis excomunicatis: ⁊ ceteris ab eccleſia preciſis. Et de hereticis eſt regula generalis ꝙ ſiue ſint publici ſiue occulti. ab eis non ē eucbariſtia recipienda: nec alia eccleſiaſtica ſacr̃a. imo melius ē mori q̃ꝫ ð manu heretici eucbariſtiã recipe: ēt ī morte. z4. q. z. Cepit. vbi Ermigildus regeꝫ martyrem facit Greg. qꝛ in feſto paſce maluit ſecuri iterire q̃ꝫ mãdato patris ð manu arriani epiſcopi eucbariſtiam ſuſcipere. Sed qꝛ occulte excõmunicatus ⁊ multo magis occulte ſimoniacus non debet vitari publice: ſed tantũ occulte. extra. de ſent. excom. cum nõ ab homine. iõ intelligendum ē ꝙ ab iſtis nõ debent talia recipi occulte: nec ēt publice ſi ſit manifeſtum: vel ēt ſi occultũ: dũ tamē
6ª ꝯ° ſine ꝓditõe occulti poſſint talia omitti. ¶ Sexta ꝯ̃ eſt. ꝙ de criminibꝰ eſt diſtiguendũ: qꝛ ſi eſt fornicarius vel ſimoniacus nõ in ordine occultꝰ vel notoriꝰ vel ſi ē irretitꝰ quocunqꝫ alio crimine occulto vel publico: dũ tñ non ſit irregularis: q per ꝯñs eſt ſuſpēſus: ſicut homicida: ab oī inq̃ꝫ tali licet: recipe eucbariſtiã: ⁊ miſſam audire. Sed ſi ē fornicarius notorius per ꝯfeſſionē in iure: aut ſententiã ⁊ facti euidentiã: nõ licet talis miſſã audire: nec per ꝯñs ab eo ſacr̃a recipere publice vel occulte. Si aũt nõ ē notoriꝰ tunc licet. Et idē eſt de ſymoniaco nõ in ordine. Symoniacꝰ võ in ordine eſt ſuſpēſus quo ad ſe ⁊ quo ad alios: ſicut et excõicatus maiori excõicatiõe. Uñ etiam ſi iſti ſunt occulti in occulto nõ in publico ſunt vitãdi. Sꝫ in oībus talibꝰ ſi qs in occulto: vt ruborē ad pñiam ſacerdoti peccãti incuti at: non recipiēdo ſacr̃a. vel miſſaꝫ eius non audiendo: ſi h̾ ex deſpectu nõ faciat: bñ facit. Et ſic itelligunẜ de cleri. excom. mi. c. Nr̃a. ⁊ c. vlti. ¶ Ad argumentũ dðm: ꝙ oīs ſcũs eſt ſacerdos ad imolandũ ſe: nõ xp̄i corpus ꝯficiendũ.

Ab Excõicato nõ licꝫ ſumere cõionē niſi ſit occultus.

Secũdo queritur vtrũ ſacerdos teneatur celebrare. Et videtur ꝙ nõ: qꝛ ſacr̃m qð ē de necẽitate põt celebrari ſine ſolēnitate: quãdo ſolēnitas haberi ñ põt: vt baptiſmꝰ ſine ſtola ⁊ ſiñ exorciſmo: ⁊ cõfeſſio pt fieri laico: ſed miſſa ī nulla neceſſitate debet celebrari ſine cõcurrentibꝰ q̃ ſũt de ſolennitate: puta vaſis: paramentis: ⁊ hꝫ. ergo celebrare nõ eſt de neceſſitate. ¶ Contra. cũ layci ⁊ ñ minꝰ ſacerdotes neceſſe hēant audire miſſas aliqñ: ⁊ h̾ nõ poſſint facere niſi ſacerdotes eas dicerēt. igẜ ſacerdotes qñqꝫ tenētur celebrare. ¶ Rº. circa iſtã qõnē ſeptē ſũt vidēda. primo de perſonis miniſtrantibꝰ. ſcðo de tēpore. tertio de loco. quarto ð altari. quĩto de calice. ſexto de veſtibus. ſeptimo de lumine.

Quantum ad primũ ſũt tres concluſiones. ¶ Prima. ꝙ ſacerdos teneẜ celebrare ratione qua ſacerdos: licet non teneaẜ confeſſionem audire: baptizare: aut ſacr̃a alia miniſtrare: niſi ratione cure vel alteriꝰ officij: non ratione ſacerdotij: quia illud reſpicit corpꝰ xp̄i myſticũ: licet ēt ipſe non teneaẜ ſacerdotiũ recipe: qꝛ ordo eſt ſacramētum volũtatis nõ neceſſitatis. poſtq̃ꝫ tñ recepit teneẜ celebrare: qꝛ teneẜ non ī vacuũ gratiã dei recipere. Et qui non bene vtiẜ acceptis: indignus eſt accipiēdis. Eſt aũt maxia gr̃a quã ſibi deus fecit ꝑ manus impoſitionem pſbiteri: ⁊ vane hꝫ ſi non vtiẜ ad finem ad quē eſt. ergo ⁊c. q̃uis iſta ratio non ſit demr̃atio: qꝛ minores ordines hñs põt ſine mortali ꝯ̃here cũ corrupta vľ vidua. ⁊ ſic nõ vteẜ gratia ordinis ſibi facta. Dicit aũt Tho. ꝙ teneẜ in feſtis ꝓcipuis ⁊ qbus fideles cõicant. ex̃. de cele. miſ. ca. Dolētes referimus. vbi rep̄hendiẜ ꝙ aliqui vix quater in anno celebrant: ⁊ precipiẜ talia corrigi. Unde niſi ter vľ pluries celebrēt puta paſchate pēthecoſtē. ⁊ natiuitate dñi. ⁊ aſſumptione beate virginis: ⁊ feſto omniũ ſãctoꝝ: quando ⁊ mulieres religioſe ⁊ cõuerſi cõicãt: peccãt: cũ plus deberēt appropinq̃re do q̃ꝫ alij. ¶ Scða ꝯ̃ eſt. de adiuuante: qꝛ dicit glo. ꝙ debet ſꝑ ſi põt hr̃e ad minus duos aſſiſtentes: ð ꝯſe. di. i. c. Hoc quoqꝫ ſtatutũ eſt. qꝛ dicit: dñs vobiſcũ: ⁊ orate fratres pľaliter. ⁊ pluralis locutio duoꝝ numero eſt cõtenta ⁊ nõ paucioribꝰ. Sed in neceſſitate ſufficit vnus ſolus: ſicut etiã ad iungendũ īfirmũ debent pľes ſacerdotes cõuenire ſi hr̃i pñt. Uñ Jac. vlt. Infirmaẜ qs in vobis: Inducat pſbyteros eccľie ⁊c. qð in collegijs ſeruaẜ. Sed ſi ſacerdos nõ poſſit pľes hr̃e: ſufficit ꝙ cũ vno clerico iungat. ex̃. de v̓boꝝ ſigni. Queſiuit Rº. Sꝫ qꝛ ꝯſuetudo ē optima legũ iterpres. ⁊ Augu. dicit. Qñ mos erat crimē non erat: qꝛ cõis ꝯſuetudo eſt ī miſſa vnũ aſſiſtentē ſufficere. Iõ hoc ſufficit. ſicut olī epõ celebrãte ðbebãt adeſſe pľes ſacerdotes q illo daficiente poſſent ſupplere. ⁊ eadē rõne de alijs ſacerdotibus. 7. q. i. c. illud. ⁊ c. nihil. Qð qꝛ ꝯ̃ria cõſuetudine abrogatũ eſt: nõ obſeruãtes trãſgreſſiõis reos nõ arguit. 4. di. c. In iſtis tpalibus. Mulier aũt ſacerdoti celebrãti miniſtrare nõ dꝫ: nõ ſolũ mãm ꝑparando qð nec vir facere debet niſi ſit ſubdyaconus. ſꝫ nec iuuare ī aqua ⁊ talibus. Sed vir ad hoc dꝫ adeſſe: extra. ð cohabita cleri. ⁊ mu. Sed viro iuuãte mulieres a longe in choro rñdere poſſunt ⁊ ſic iuuare: non tñ altari appropinq̃re: niſi offerēdo vľ cõicãdo vt layci. ¶ 3ª ꝯ̃ eſt. ꝙ pľes pñt ſiľ celebrare: ⁊ eandeꝫ hoſtiã ꝯſecrare: ⁊ licitũ ē vbi hoc eſt de ꝯſuetudine: extra. de electione: Cꝛ ſicut. Sed difficultas de modo videbitur in qõne quarta huius diſtinctionis.

Quantũ ad ſcðm ſũt etiam tres ꝯcľones. ¶ Prima ꝙ miſſa debet de die celebrari: nõ de nocte: qꝛ miſſa pertinet ad tempus gr̃e: qð ꝑ diem ſignificaẜ. Uñ nox preceſſit: dies aũt appropiquauit. Et xp̄s dicit. lux ſum mundi. Uñ oī die debet miſſa celebrari ī eccleſijs collegiatis: de cele. miſ. ca. Cum creatura vt ſit iuge ſacrificium agni imaculati: niſi ī paraſceue: qꝛ nec ī triduo mortis: apľi celebrauerũt. Et ſi celebramus in ſabbato ſãcto: ad noctē referẜ. In paraſceue aũt ſacerdos communicat corporiñ ſanguini: ſed vino perfuſionis: qð non ſit ſanguis ex contactu corporis: ſicut dictũ eſt ſupra. Illo ergo die ñ celebraẜ: qꝛ nihil conficiẜ. Duabus autem noctibꝰ licet celebrare. ſ. natiuitatis dñi: qꝛ media nocte clamor factus eſt ab angelis. ecce ſponſus venit: ⁊ xp̄s natꝰ eſt tunc. Item ī vigilia paſce apud aliquas eccleſias. ¶ Scða ꝯcľo ē ꝙ hora prima põt miſſa celebrari: qꝛ tũc xp̄s ſtetit ante preſidē: ⁊ ī aurora qñ luceſcit: qꝛ tũc fecerũt conſiliũ ꝯtra eũ. vnde ex tũc vſqꝫ ad ſextã vel nonam miſſe nõ ſolēnes poſſunt celebrari. Hora aũt tertia quãdo ſpũs ſãctus deſcendit: ⁊ xp̄s liguis crucifixus ē: ⁊ ſexta quãdo manibus crucifixus eſt: ⁊ nona in ieiunijs: ⁊ in ordinibus. ⁊ ī quadrageſima ſolēnis miſſa debꝫ celebrari. Nõ dꝫ ãt dici miſſa niſi ab eo q dixit matutinas: cũ h̾ hēat ꝯſuetudo eccľie gnãlis: licꝫ poſſit ante audiri: ⁊ h̾ niſi ī ꝑma miſſa natalis: q̃ de ꝯſuetudīe dr̃ añ laudes. Similr nõ dꝫ dici ante ꝑmã: niſi qñ ꝯſuetudo ē vel gnãlis: vt ī ſcða miſſa natalis: vel ſpãlis ſicut ī qbuſdaꝫ monaſterijs dr̃ miſſa matutinaľ añ ꝑmã. Et qñ ⁊ vbi mos erat crimē ñ erat. cũ legati iuenerit tales ꝯſuetudīes nec reprobauerit. ¶ Tertia ꝯ̃ ē de diſpenſatõe circa hoc qꝛ cardiales aľn ex diſpēſatõe pape celebrãt añ diē. Et ſic dicẜ glo. de ꝑuileg. c. vlt. libº. 6. Epĩ itinerãtes ante diē pñt celebrare: ne ī via impediãẜ. Siľr ꝑ cõicando īfirmo ſi alr̃ viaticũ nõ hēatur vr̃ cē hõa cã. Qui ãt credit añ diē eē cũ ñ ſit cũ ī talibꝰ hõ ſepe decipiaẜ aut credit nõ cē meridiē cũ ſit q̃uis ex vna parte videaẜ accuſari qꝛ ſe diſcrimini exponit: ex alia tñ ſi deuotio expoſcit ⁊ alr̃ miſſaꝫ celebrare nõ pt vel hēre: excuſaẜ: qꝛ qð paꝝ deeſt q̃ſi nihil deeē vr̃. z. phy. Dies ãt artificiaľ itelligiẜ q icipit ī fine noctis. Sꝫ ieiuniũ cõprehendit diēꝫ nãlē a media nocte īchoando. Abſtinētia ãt a miſſa ꝑꝑ pollutionē diē nãlē ꝯplectiẜ: īchoãdo ab hora q̃ ꝯtigerit: vt ꝑ z4. horas abſticaẜ: ſiue ꝯtigerit añ mediã noctē ſiue poſt: qꝛ ī tãto tꝑe nã deordiata reordinaẜ: qð ibi ꝯſideraẜ: ⁊ nõ ī ieiunio: qꝛ ſi paꝝ añ mediã noctē cõmediſſet ī ꝑncipio diei celebrare poſſꝫ q̃uis paꝝ diſtarꝫ. Si ãt ſtatī poſt mediã noctē comediſſet nõ poſſet ēt poſt nonã celebrare.

Circa 3m. ſũt ſiľr tres ꝯ̃nes. ¶ Pria. ꝙ nõ licet celebrare niſi ī eccľia ꝯſecrata. niſi de licentia epĩ vel ſuperioris: aut ī necẽitate. Sꝫ ī nulla necẽitate licꝫ in naui ī mari vel ſuꝑ fluuiũ celebrare: vbi ꝓbabilr̃ de effuſione ſanguis timeẜ ꝑꝑ agitationē nauis. Sꝫ non hētibꝰ eccľias licꝫ potiꝰ celebrare ſub diuo: aut ī domibꝰ ꝑuatĩ: dũ tñ necẽia alia hēanẜ: añq̃ꝫ miſſaꝫ ꝑdere: qñ nõ pt licentia peti ab epõ. In tali. n. necẽitate dat papa licētiã. Et qdē vbi ſunt eccľie ꝯſecrate deſtructe ī capellis ī itinere ſub diuo: aut in tērtorijs licet: de ꝯſecra. di. i. c. Cõcedimus ⁊ c. ſeq̃nti. In exercitu ēt xp̄ião idē fiēdũ: maxie qꝛ cõicare debēt qbꝰ ꝑiculũ mortis iminet. Sꝫ a ꝑncipº ſi ꝯmode pt licētia ab epõ petēda eſt. Nũq̃ꝫ. n. ſine necẽitate ex̃ eccľiaꝫ celebrare lꝫ: niſi epũs ꝑmiſerit: de ꝯſecra. di. i. c. Miſſaꝝ. In capelľ ãt ꝑuatis licꝫ orare: ſꝫ nõ celebrare: niſi epõ ꝯcedente: de ꝯſecra. di. i. c. Unicuiqꝫ. Uñ pꝫ ꝙ nõ licꝫ ī aula: ī camera: in īfirmaria altaria erigere ⁊ celebrare: niſi epõ cõcedente. ¶ Hñt ãt ꝑdicatores ⁊ minores ꝑuilegiũ vbicũqꝫ fuerit ſuꝑ altare viaticuꝫ celebrare. Uñ ⁊ ſine licētia epĩ poſſunt. Aľs illð ꝑuilegiuꝫ nihil opareẜ: cũ epũs poſſit hoc cuilibꝫ ꝯcedere: ex̃ de ꝑuilegi. In his. Et ē argumētũ ꝙ ſi hēnt ꝑuilegiũ audiēdi confeſſiõis ꝙ itelligiẜ ſine licētia curatoꝝ ⁊ dyoceſanoꝝ. Aľs nihil opareẜ clauſula vľ ꝑuilegiũ. Pñt igiẜ ī īfirmaria cõi ⁊ ī cameris ꝑuatis īfirmoꝝ altaria erigere ad libitũ. Item exēpti nõ debēt oratoria facere in locis exēptis vel nõ exēptis ſine licētia epoꝝ. Et in talibꝰ ſine licētia factis non dꝫ celebrari: niſi habeãt ſuꝑ h̾ ꝑuilegiũ ſpãle: de ꝑuileg. c. Auctoritate. li. 6. ¶ Scða ꝯ̃ eſt. Cꝛ nõ dꝫ celebrari ī eccľia ꝯſecrata ſi ſit deſtructa īcēdio vel ruĩa: niſi fuerit iteꝝ ꝯſecrata: ſupple niſi ī caſu ī quo ēt liceret ſub diuo vel ī loco non ꝯſecrato. Sic. n. qñ dubiũ ē an ſit cõſecrata dꝫ ꝯſecrari ſic qñ certũ ē ꝙ fuit ꝯſecrata ſꝫ tñ nũc ē deſtructa ita ꝙ ꝑncipales ciꝰ ꝑtes nõ manēt. puta parietes vel illis manētibꝰ ligneis edificijs deſtructis ⁊ tabľa altaris mota vľ enormiter fracta recõſecrãda ē: de ꝯſecra. eccľie vľ alt. c. Ligneis: q̃ ꝯſecratio oī die fieri pt excepto paſceue: qñ celebrari nõ pt: qꝛ pt fieri cũ miſſa fieri pt. Et qð oī die miſſa fieri poſſit pꝫ. e. c. Qñ ãt ſolũ altare deſtructũ ē nõ parietes vel tectũ illð ſolũ ꝯſecrãdũ ē: nõ eccľia. e. ti. c. i. Cꝛ in dubijs. ¶ Tertia ꝯ̃ ē. ꝙ nõ dꝫ celebrari ī eccľia īterdicta vel poluta q̃uſqꝫ ſit recõciliata: ſiue ſit ꝯſecrata vt. e. c. Propoſuiſti de eccleſia hti Jac. q̃ cõſecrata erat ſiue nõ vt. e. t. c. vlti. vbi expſſe logẜ de nõ ꝯſecrata. Et tñ ꝑꝑ hoc multi dimittunt eccľias ſuas nõ ꝯſecrari qꝛ ibi freq̃nter hrige ꝯtigũt ⁊ ſanguis effuſiões: putãtes nõ īdigere reconciliatõe: qꝛ graue eēt eis toties epꝫ ꝓcurare. Sꝫ ī oībꝰ ꝑdcis caſibꝰ qbꝰ nõ licꝫ ī eccľia celebrare vel ex̃ nunq̃ꝫ incurriẜ irregularitas: niſi qñ celebraẜ ſcienter ī eccleſia īterdicta: qꝛ de alijs nõ ē expreſſum extra de ſeten. exco. libº. ſexto.

Celebrãs in eccľia nõ cõſecrata nõ fit irregularis ſi nõ ſit ſciẽter interdicta.

Circa 4m ſũt ēt teres ꝯ̃nes. ¶ Pria. ꝙ altare dꝫ eē de lapide. de q̃ fuit xp̄i ſepulcrũ. de ꝯſe. di. i. c. altaria. pꝰ qdē añ Silueſtꝝ lignea erãt: vt portari poſſēt: ꝑꝑ pſequutões. vñ ⁊ altare lateranēſe dr̃ eē ligneũ. ſꝫ Silue. ſtatuit ꝙ lapideũ ſit illð altare ſuꝑ qð ꝯſecraẜ: ⁊ ſuꝑ qð ī mediate celebraẜ: ſiue ſit portatile ſiue īmobiľe. Nã altare põtatile lapideũ eē dꝫ. Aptari võ dꝫ capſule alij īmobiliter: q̃ pt eē īdifferēter de lapide vel de ligno vľ de alia mã ſolida. Et dꝫ cauere q celebrat ꝙ ſit tãta lõgitudo ⁊ latitudo lapidis ītra capſulã ꝙ ītra ea poſſit capi pes calicis ⁊ hoſtia ꝯſecrãda: vľ ꝙ ī cõficiēdo cũ tenet mãibꝰ panē vel calicē ſuꝑ lapideꝫ teneat: vt ſic ſuꝑ lapidē cõficiat. Sꝫ altare ſuꝑ qð poniẜ portatile altare ñ refert vtꝝ ſit ligneũ vľ lapideũ: vtꝝ mēſa hoſtiuꝫ vel feneſtra. ¶ Scða ꝯ̃ ē de recõſeruatõe: ꝙ ſic altare īmobile qñ tabula ē totaľr mota a ſua ſede vel ſine motiõe ē enormiter fracta ſic ꝙ fixura a ſũmo vſqꝫ deorſuꝫ ꝑtigat dꝫ reconſecrari ſic altare portatile: ſi ē ãmotũ a capſula totaľr: aut ſi ñ ē motũ ſꝫ ē ꝯfractũ enormiter. Ar. ex̃ ð ꝯſe. eccle. c. i. ⁊ c. Cꝛ ī dubijs. Si ãt nõ ſit fractũ nec ãmotũ lꝫ conglutiatio ſit diſſoluta ita vt facile poſſit ãmoueri nõ dꝫ recõſecrari. Ur̃ ãt ꝙ ſic deſtructio ſoliꝰ altaris nõ tollit cõſecratõeꝫ eccľie. ſic nec eꝯ̃. Ar. de ꝯſe. c. i. lꝫ ñ ſit ſiľe: qꝛ eccľia ꝯtinet altare. Sꝫ ex alia ꝑte vr̃ ꝑncipalior ꝯſecratio altãis ī q̃ epũs ñ pt diſpēſare: q̃ꝫ ꝯſecraº eccľie ī q̃ epũs diſpēſat: qꝛ ð licētia epĩ licꝫ celebrare ī eccľia nõ ꝯſecrata: nõ ãt ſuꝑ altare nõ ꝯſecratũ. ¶ 3ª ꝯ̃ ē. ꝙ ſuꝑ altare ī q̃ epũs miſſaꝫ celebrauit illo die nullꝰ alr̃ celebrare dꝫ īferior. de ꝯſe. di. z. c. vlt. niſi epũs deficiat. 7. q. i. Nihil: vel niſi necẽitas vrgeat: puta qꝛ collegiũ teneẜ ad miſſaꝫ de die officiãdo eccľiam ⁊ ipſe epũs forte celebrauit ð mõtuis: vľ de feſto: vľ niſi de licētia eiuſdē epĩ: q pt renũciare ei qð ī fauorē ſuũ ītroductũ ē.

Circa 5m ſunt ſiľr tres ꝯ̃nes. ¶ Pria de calicis mã: qꝛ licꝫ oli fuerit ligneus vel vitreꝰ nũc tñ nõ dꝫ eē nec de ere nec de auricalco aut cupro aut plũbo: qꝛ iſta ꝑꝑ erugine vomitũ ꝓuocãt: nec de ligno ēt ꝑꝑ poros: ne ſubītrarꝫ ſanguis: nec de vitro: ꝑꝑ fragilitatē: de ꝯſe. di. i. c. Uaſa: ⁊ ſeq̃nti: nec de lapide: ꝑꝑ ineptitudinē: ibidē de ꝯſecratione. Tñ ī illꝰ capľis nõ ꝓhibeẜ expſſe de lapide: nec ð plũbo: nec de cupro. Sꝫ qꝛ ī. c. z. Calix dñi dr̃: ꝙ taꝫ calix q̃ꝫ patēa dꝫ eē de auro vľ de argēto vľ ſaltē de ſtãno oēꝫ aliã materiã ꝓhibere vr̃. ¶ zª ꝯ̃ ē de ꝯſecratiõe calicis: qꝛ debent iſta eē ꝯſecrata ⁊ ꝑuncta chriſmate: in q̃ nec epõ licitũ ē diſpēſare: qꝛ ſic ordiauit Silueſter ꝑp̄: de ſacra. vn. c. i. Nec licet īferiori diſpēſare. Si auteꝫ ſit ꝯflatꝰ ⁊ ī maſſaꝫ redactꝰ totaľr ⁊ iteꝝ fiat iteꝝ hñdici necẽ eſt. Nã ſi modica ꝑs pedis aut ſciphi refectõe īdiget ſine forᵉ ꝑncipaľ ãmotõe ꝯſecratꝰ manet. Si ãt vt ī qbuſdaꝫ ſolet ſciphus a pede ex toto ſeparꝰ ē lꝫ fractꝰ nõ ſit. vt puta qꝛ iũctura tornatiľ ē ꝯſecratõe īdiget: ſic altare a q̃ tabula ē ãmota: qꝛ nec pes ſine ſcipho nec ſciphꝰ ſine pede ꝯſecrari pt. ¶ 3ª ꝯ̃ ē. ꝙ ſacerdotibꝰ ſolēniter celebrãtibꝰ ñ licꝫ ꝑ ſe ipſos tollere calicē: niſi ꝑꝰ ꝑ dyaconos porrigaẜ. 93. di. Diaconꝰ: qð ē monitio honeſtatis nõ preceptũ neceſſitatis.

Circa 6m ſunt q̃ttor ꝯ̃nes. ¶ Pria ꝙ pale altaris q̃ ad minꝰ debēt eē due qꝛ rñdēt liteamibus qbꝰ ī uolutuꝫ fuit corpꝰ dñi Jeſu q̃ pľr noianẜ ⁊ corꝑale debēt eē de lino ſimplici: nõ de ſico vľ pãno tīcto: qꝛ ī ſyndone ſimplici ⁊ ſudario ⁊ liteamibꝰ lĩeis fuit xp̄s ſeplꝰ: ⁊ pľs ē h̾ ī ſignificãdo q̃ꝫ pãnꝰ ſericꝰ: licꝫ ille pľs valeret ī foro: qꝛ ſic linũ multis

tūſlōb⁹ ad candorē pducit̄ ſic corp⁹ xpi p paſſiones ad im/
mortalitatē. ⁋ 2ª ɔ̈ ē. ꝙ miſſa ſine ſacratis veſtib⁹ non dʒ
celebrari: de ɔſe. di. i. Ueſtimēta: ſpālr ſine manipulo ⁊ ſto
la: de ɔſe. di. 23. Eccl'aſtica. Et idē ē de alba amictu ⁊ ſingu
lo ⁊ caſula: qꝛ iſta ſex benedicūt̄. Uñ vr̄ de nccitate pcepti:
nō ſic āt de camiſia q̄ nō bñdicat̄. Uidet̄ āt ꝙ ō lōgo māi
pulo liceat facere ſtolā: ⁊ eɔ̈ de pua ſtola manipulū vl' cin
gulū: qꝛ oīa h̄ vna bñdictōe ɔſecrāt̄. Et qñ ē caſula dupli/
cata cū poſſit cē ſimpla ſup quālʒ ptē fit bñdictio. Uñ ⁊ in
celebrādo verti pt: vt ps nigra ſuppōat̄ p defunctis: pars
alia p viuis. Propter qd̄ ſi vna ps āmoueat̄ alia remanet
bñdcā: ⁊ licʒ cū ea celebrare. Silr̄ de ſtola duppla. ⁋ 3ª ɔ̈
ē. ꝙ qñ veſtimēta reparāt̄ pp pauptatē vr̄ diſtingendū: qꝛ
aut tāta ps āmota fuit ꝙ ſine illa non bñdiceret̄ nec cele/
brarēt̄ vt tota manica vel ps ſupior ⁊ tunc deſinit eſſe bñ/
dicta: ⁊ appoſitōe noue nō fit bñdicta: cū bñdictio nō fiat
ſine vbis: nec niſi ab epo. Si āt modica ptic'la c⁹ defectus
nec bñdictionē nec celebrationē īpediret. tūc licʒ celebra
re. ⁋ Cōtra h̄ tñ vr̄ ꝙ īmo īdiſtincte p glo. eẍ ō ɔſe. ecc. c.
Qꝛ i duby̆s. dic̄ ſup illud. Nō negam⁹ qn oleū nō ɔſecratū
poſſit oleo ɔſecrato ɔmiſceri. dic̄ glo. argᵐ ē ꝙ ī reficiēdis
pamētis vel ſacris veſtib⁹ nō ſacrū filū ⁊ pānū ſacro lʒ ap
poni. Nec ē op⁹ noua ɔſecratōe. ⁋ Sʒ hoc nō ē ſile: qꝛ qñ
oleū admiſcet̄ oleo vel aq̄ aq̄ liqꝛ pexiſtens nō deſierat cē
ſacer: vel bñdict⁹: ⁊ talia ɔtiguitate fiūt ɔtinua: ⁊ fiūt vnū.
Uñ maxīe ſi id qd̄ apponit̄ ē min⁹ fit totū ɔſecratū oleuʒ:
⁊ aq̄ bñdcā. Sʒ pānus addit⁹ pāno nō facit vnū niſi colli/
gatiōe. ⁋ Et p̄. iaʒ pm⁹ deſierat cē bñdictus: pp qd̄ appoſi
tio ñ bñdci nō bñdic̄ illū q ōſierat cē bñdict⁹: cū bñdictio
nō fiat ſine vbis. Uñ ſi anteq̄ʒ āmoueat̄ illa ps ſupſuerēt̄
noua tūc nūq̄ʒ deſiſſʒ cē bñdcā: ⁊ poſtea ea āmota remane
ret itegra: ⁊ vna vnitate tali q̄ nauis dr̄ vna p tab'las reno
uata. ⁋ 4ª ɔ̈ ē. ꝙ taʒ oratoria q̄ʒ vtēſilia veſtes ⁊ oīa para
mēta altaris debēt cē mūda: qꝛ pp dic̄. Precipim⁹ mūda ⁊
nitida ɔſeruari: cū nimis abſurdū ſit i diuinis reb⁹ ſordes ne
gligere: q̄s dedecʒ ēt i pbāis: de cuſtodia eucariſtie. c. i.

Circa 7ᵐ ſūt tres breues ɔ̈nes. ⁋ Pria ꝙ eucariſtia
dʒ ferri ad ifirmū añ pect⁹ reuerēter: ſp lumie
precedēte. Eſt. n. candor lucis eterne: de celc. miſ. c. Sane.
⁋ 2ª ɔ̈ ē. ꝙ nūq̄ʒ dʒ celebrari ſine lumie. Uñ depōit⁹ fuit
ſacerdos q ſine igne celebrabat: de celc. miſ. c. vlti. ⁋ 3ª ɔ̈
ē. ꝙ eucariſtia dʒ ſuari i loco honeſto: ⁊ mūdo: ⁊ firmiter
clauſo: ⁊ ēt cū lumie lāpadis: vel cere: licʒ iſtud nō ſic expri
mat̄ ſic alia: de cuſtodia eucariſtie. c. i. Sʒ ſic dū ɔſecrat̄
⁊ portat̄ dʒ adeē lumen: ita ⁊ vbi ɔſeruat̄: cū vbiq̄ʒ ſit can
dor lucis eterne. ⁋ Argumētū. i opp. ſolutū ē. Qō. III.

TErtio q̄rit̄ ō hereticis: vtꝝ ſint extermināa
di. Et vr̄ ꝙ nō. Sicut. n. illi erāt circa nouū
teſtamētū ſic iudei circa vetus: ⁊ ſaracēi cir
ca vtrūq̄ʒ: ſʒ iudei nō debēt exterminari: ſm
illō. ps. Ne occidas eos: ne qñ obliuiſcāt̄
ppli mei: ſilr̄ nec ſaraceni: q ī m'tis regnis
xpiāitatis cū ſuis ritib⁹ tolerāt̄: igr̄ nec he/
retici. ⁋ Cōtra. oīs heretic⁹ ē ſciſmatic⁹: ⁊ apoſtata a fide:
ſʒ ſciſmatici tāq̄ʒ īfructuoſi palmites ſuccidēdi ſunt: de ſciſ
maticis. c. 2. li° ſexto: ⁊ apoſtate a fide ſm leges capite ple
ctēdi ſūt: igr̄ ⁊ heretici. ⁋ Rᵒ. circa iſtā qōnē q̄nq̄ʒ vidēda
ſūt: p̄ de hereticis: 2° de ſciſmaticis: 3° de apoſtatis: 4° de iu
deis: 5° de ſaracēnis.

Quantū ad pmū ſūt nouē ɔ̈nes. ⁋ Pria. qd̄ ē hereti
cus: ⁊ vñ dicat̄. Dr̄. n. heretic⁹ ab herendo: ⁊ hereſis ē ſecta
vl' diſio ⁊ a ρhereſi. qd̄ ē electio. Uñ qñ ex electōe: ⁊ nō ex
ſimplici ignorātia q̄s diuidit ſe a fide catho^ca ī q̄cūq̄ʒ arti/
c'lo quē explicite tenet̄ ſcire vl' alio p eccl'iaʒ declarato cū
ptinacia ipſe ē heretic⁹ ve. Dico āt p eccl'iaʒ vniuerſalē vl'
romanā: qꝛ ad ptic'larē eccl'iā nō ptīet ō fide vl'r iudicare:

ex de bap°. c. Maiores. Uñ dicēs ɔ̈ artic'los vni⁹ epi excō
catōeʒ pt icurrere ſʒ nō hereſiʒ. Utꝝ aliq̄s exēpt⁹ vel etiā
ex dioceſiʒ pp h̄ ēt excōicatōeʒ icurrat dubiū ē. ⁋ 2ª ɔ̈ ē.
Qꝛ heretic⁹ iterptatiue ē q p ɔtumacia vel fautoria i cā he
reſis p ānū excōicat⁹ extitit: ex de hereticis. c. Ex cōtuma
cia lib⁹. 6. ⁊ q pbabl'r ſuſpect⁹ ifra ānū nō ſe purgauit ⁊ m'
ta h̄ɔ. ⁋ 3ª ɔ̈ ē. ꝙ pena hētici q māifeſte i hereſi dephēſus
ē niſi mox arbitrio eccl'ie ſatiſfaciat ſi ſit layc⁹ ſtati: ſi ſit cle
ricus p̄us a ſuis ordib⁹ degradat⁹ debēt exponi iuſticie ſe
culari: ai aduerſiōe debita puniēdi: ne ouis morbida infici
at totū gregē: ex. e. Ad abolēdā. Dicūt̄ āt i hereſi dephēdi
tripl'r. ſ. p facti euidētiā ſi publice dogmatiçauit vel al's i
actu hereſis fuit capt⁹. Scdo ſi legitie p teſtes vel iſtrumē
ta ē ɔuict⁹: 3° ſi corā iudice ſpōte ē ɔfeſſus. Nā i tormentis
aut metu tormētoꝝ extorta ɔfeſſio ſuſpicionē facit nō ple/
nā fidē. Si āt heretici penitēt ppetuo ſūt murādi: de here
ticis. c. vlt. ⁊ magis religioſi q̄ʒ aly̆: de hereticis. Acuſat⁹ li°
ſexto. lʒ miſericorditer poſſit cū eis miti⁹ agi. Hoc āt itelli
gēdū ē de hereticis relapſis. ⁋ 4ª ɔ̈ ē. ꝙ illi q ſunt relapſi
ſtati ſine audiētia exponēdi ſūt iuſticie ſecl'ari. Si tñ ſunt
clerici p̄us ſūt degradādi. Sʒ ſi penitēt ⁊ abſolui petūt nō
ſūt eis negāda pnīe ⁊ eucariſtie ſacra: qꝛ eccl'ia nō claudit
gremiū redeūti: ex. c. Sup eo. li° ſexto. ⁋ 5ª ɔ̈ ē. ꝙ relapſi
dicūt̄ q p⁹ abiuratā hereſiʒ ⁊ recōciliationē eccl'ie ſolēneʒ
reicidūt i p̄mā hereſiʒ vel aliā quācūq̄ʒ. Si āt p⁹ p̄uatā pe
nitētiā añ publicā reicideret relapſi nō eēnt q ad forꝰ ɔtē
tioſuʒ. Et ſic itelligēdū ē illud capᵐ. Acuſat⁹ i pn°. ⁋ 6ª ɔ̈
ē. ꝙ relapſi iterptatiue ſūt q poſt abiuratā hereſiʒ vt p̄us
fauorē quēcūqʒ hereticis īpēdūt. Et qꝛ fauorē nō ſolū fa/
cto ſʒ vbo q p̄us ɔfeſſus ē de ſe vl' de alio. ſi poſtea negarō
ſe vel de alio aſſerēs aliū bonū vr̄ relapſus. ar. Illi⁹. ɔ̈. q̄q̄ʒ
. c. Acuſat⁹. ar. ɔ̈ de pſum. c. l'ris. vbi ille q p̄us ɔfeſſus fue/
rat ſe ⁊ frēʒ ſuū eē hēticū ⁊ poſtea de hereſi purgauit frēm
ſuſpect⁹ qdē ex h̄ de hereſi vehemēter hētur: ⁊ p ɔñs ō re
lapſu. Nō tñ vl't cū pp ex pſumptōib⁹ ɔdēnare. Et pt dici
ꝙ illud fuit añ abiurationē licʒ poſt ɔfeſſionē: vel ita erat
iure antiq̄. Sʒ iure nouo reputaret̄ iuris fictiōe relapſus.
⁋ 7ª ɔ̈ ē ꝙ. credētes ſūt q licʒ nulli hereſi explicite adhe
reāt tñ credūt hēticos eē bonos hoies: ⁊ hēre bonā fidē ſi
cut ſūt apō nos ſimplices nō hñtes fidē explicitā: ſic qdaʒ
hereticulus capt⁹ cū vno heretico pfecto iterogatus dice
bat. Uolo mori i fide dñi Gulielmi lātery. Sic. n. vocaba
tur ille pfect⁹. Iſte aliq̄s erat credēs pprie: habēs pfidiā
coꝝ īplicitaʒ nō explicitaʒ. ⁋ Defenſatores āt ſunt q pſo
nā defendūt: vt aduocati pſtando patrociniū: vel tabellio
nes faciēdo iſtrumēta: vl' iuuātes i cauſa. ⁋ Qui āt ñ pſo
nā ſʒ hereſiʒ defendit hereſiarcha ē. ⁋ Receptatores vō
ſunt q ī domo vel terra ſua eos recipiunt: ſemel vl' pl'ries:
publice vel priuate. ⁋ Fautores aūt ſunt q aliqñ fauent
facto: mittēdo alimonia vel h̄ɔ: vel aliqñ vbo: vt dicendo
iſti ſunt bōi hoies: iiuſte agit̄ ɔ̈ eos: ⁊ inq̄ſitores iponūt eis
maligne ɔficta: ⁊ h̄ɔ. Item omiſſione quando qui poteſta/
te fūgit̄ i capiēdo ⁊ aly̆s nō fauent inq̄ſitorib⁹ ſicut debēt:
qꝛ qui non eſt mecū contra me ē. ⁋ 8ª ɔ̈ eſt. ꝙ omnes iſti
ſunt excōmunicati ipſo facto ſicut heretici: quod intellige
dum eſt duʒ tamē vicium ſuum aliquo actu exteriori pro/
dāt: publice vel oculte. Aliter pro ſolo actu interiori lʒ ſit
perfecte hereticus quo ad deum nō tamen excōmunica/
tus eſt quo ad eccleſiam: que videt illa que foris parent.
Sed p actu exteriori lʒ oculto bene icurrit homo penam
iuris ī generali platam. Qui vō in poteſtate exiſtēs omit
tit facere quod debet licet nihil exterius agat incurrit: qꝛ
ad idem iudiciū ptinet habitus ⁊ puatio. ⁋ 9ª ɔ̈ eſt ꝙ bo/
na hereticoꝝ confiſcant̄ exheredatis filÿs: extra. e. c. Uer
gentis. Sed confiſcationis exequutio ſeu bonorum occu/
patio differt̄ quouſq̄ʒ p ſententiā eccleſie ſint tāq̄ʒ heretici

ɔdēnati. c. Cū ſʒ. lib. 6. Et fily̆ coꝝ vſq̄ʒ ad ſecūdā gnā
tionē ad bñficia eccl'iāſtica nō pmouet̄ ſi i hereſi deceſſe/
runt. Fily̆ āt p lineā maternā vſq̄ʒ ad p̄ᵐ tm̄ gnātionē pu
niunt̄. c. Statutū Felicis. lib° ſexto. Et bñficia ad coꝝ pre
ces collata vacant: extra. e. c. 3. lib° ſexto.

Quātuʒ ad 2ᵐ ſunt due ɔ̈nes. ⁋ Pria ꝙ ſciſmaticus
pprie ē q ab vnitate toti⁹ eccl'ie ſe diuidit: vl'
q ab obedientia romane eccl'ie ſe ſubtrahit total'r. Qui vō
ī vno articulo nō obedit nō pp hoc ſtatim ſciſmatic⁹ repu
tat̄: puta ſi nō ſtati dimittit adulterā: vel h̄ɔ. Qui āt dic̄ pa
pe nō cē obediēdū ⁊ ita ſentit nō taʒ ſciſmatic⁹ q̄ʒ heretic⁹
reputat̄. ⁋ Scda ɔ̈ ē de penā ſciſmatici q̄ ē excōicatio ⁊ ſu
ſpenſio ordinatoꝝ ab eis: ⁊ annullatio alienationū factaꝝ
ab eis ⁊ huiuſmodi.

Circa 3ᵐ ſūt tres ɔ̈nes. ⁋ Pria ꝙ triplex ē apoſtaſia.
Una a fide: ſcda a clero: tertia a monaſterio. De p̄ma dicē/
dū ē. ꝙ lʒ oīs hereticus ſit apoſtata ſm qd non tñ ſimplici
ter: ſʒ magis eɔ̈ oīs apoſtata ē hereticus: qꝛ ppe ē apoſtata
q ex toto dimittit legē xpi ⁊ fit iude⁹: vel ſaracenus: vl' pa
ganus. Uñ oīs pena q̄ debet̄ heretico debet̄ iſti: ⁊ maior.
Qui vō metu tormentoꝝ nō corde ſʒ ore apoſtatāt mētiē
tes ēt mortal'r peccant: qꝛ deū blaſſemant: ſicut ⁊ illi q cō/
tra alios metu tormētoꝝ mētiunt̄ accuſando: qd̄ ē pnicio
ſuʒ mendaciū. Silr̄ ēt q ſe dicūt falſo crimen qd̄cūq̄ʒ co/
miſiſſe: qꝛ ſe ipſos diffamāt. ⁋ Scda ɔ̈ ē de ſcda apoſtaſia.
q̄ ſine peccato cē pōt. Ubi ſciēdū ꝙ ſi hō transferat ſe ad
actū oīno incōpoſibilē puta ad bigamina ſtati exuit̄ oī pri
uilegio clericali. Silr̄ ſi i iudicio ɔuētus recuſet ſe rñdere
corā iudice eccl'iaſtico: publice ſe negās velle clerical'r vi/
uere. Nudat̄ ēt oī p̄uilegio clericali: tertio ſi laycal'r ſe ge/
rēs admonitus tertio redire noluerit. Ideʒ q̄rto ſi ſic agit
p oīa vt laycus nō vt clericus. Et de h̄ dr̄. 18. di. ⁋ Tertia
ɔ̈ ē de apoſtaſia a religione. ꝙ ipſo facto ſūt excōicati ſi ha
bitū reliq̄rūt: ⁊ regrēdi ⁊ recipiēdi ſunt: niſi ſit tale crimē
pp qd̄ poſſent expelli: qꝛ cui damus actionē multō magis
exceptonē. Qñ āt iuiti reducūt̄ icarcerēt̄ ne fugiāt: ſic dic̄
lex: ſui fugitiui pede āputato debilitāt̄. Qui āt ſpōte rede
unt neq̄q̄ʒ. Bōa vō i apoſtaſia acq̄ſita ſūt mōaſtery̆: qd̄ nō
cos expulit nec recipe recuſauit.

Quantum ad 4ᵐ ſunt tres ɔ̈nes. ⁋ Pria ꝙ iudei
nō debēt habere xpianū mancipiū: nec ſeruiētē: nec nutri
cē ī domo: lʒ poſſint habere colonū vel marcēariū ī agro:
nec debēt habere officiū vl' poteſtatē ſup xpianos: nec cōi
care cohabitādo: comedēdo: ab eis medicinas recipiēdo:
quoꝝ familiaritas talē retributionē nob pſtat qualē mus
ī pera: ſpēs ī gremio ⁊ ignis ī ſinu ſuis ſolēt hoſpitib⁹ exhi/
bere: ex de iudeis. c. ⁊ ſi iudeos. ⁋ Scda ɔ̈ ē. ꝙ ipſi nō ſūt
ī pſonis aut reb⁹ aut ſepulturis moleſtandi: niſi iuſte p pu/
blicā ptātē: ⁊ ſunt pmittēdi ſinagogas ī antiquo ſtatu tene
re: nō nouas erigere: ſed antiq̄s reparare: ⁊ in ſuo ritu pdu
rare: dū tñ i paſceue nō exeant: nec hoſtia aut feneſtras ha
beāt aptas. Bona vero coꝝ iuſte acq̄ſita dñi poſſunt acci/
pere ſicut ſeruoꝝ ſuoꝝ: dū tñ eis victū ⁊ veſtitū reſeruēt q̄
ſeruis ēt malis tenēt̄: maxīe de peculio ſuo labore acq̄ſito
exhibere. Acq̄ſita vō vſurarie poſſunt ⁊ debēt eis auferre:
nō ad lucrū ſuū: al's furti ſunt pticipes: nec ius acq̄rūt: qꝛ
nemo pōt plus iuris ī alteꝝ trāſferre q̄ʒ ipſe habeat: de re.
iuris. l. Nemo plus iuris. Nec pari rōne poſſūt ab eis ō ta
lib⁹ munera recipe: nec pdicatores ſicut ab aly̆s vſurary̆s:
qꝛ nō ē ſpes ꝙ reducere eos poſſint ad reſtitutionē. vt ſic vti
liter gerāt negociū creditoꝝ. Sʒ ſi pricipes accipiūt vt fa/
ciāt qd̄ illi facere tenēt̄ bene faciūt: puta vt reſtituant cer/
tis pſonis: ſi iuēiri poſſunt. Sin āt i pios vſus expēdāt: ma/
xime paupeꝝ: In quo caſu maxīe ſi cōitas īdigeat p defen
ſiōe regni tūc ſoluʒ pōt retinere nō al'r: ⁊ hoc maxīe ſi de li
cētia epi ad illū vſuʒ applicent̄. Al'r nō video ꝙ colecte fa

ēte ſup iudeos q nihil habent niſi de vſuris poſſint excuſa
ri. ⁋ Tertia ɔ̈ ē de ɔuerſiōe ipſoꝝ. Ubi ē ſciēdū ꝙ cogi nō
debēt: nec pñt. Si tñ metu iducti ſunt ad fidē ſūt cogēdi fi
dē ſuare: ⁊ apoſtatātes tāq̄ʒ heretici lapſi: ñ relapſi ſūt cēſcē
di: ex de hēticis. c. Cōtra li. 6. Cōuerſi vō nō deñt cohitare
iudeis: qꝛ dcm̄ ē Loth. Ne ſtes ī oī circa regiōeʒ. Sʒ ⁊ fili⁹
cōis parēti ɔuerſo ſiue ſit pr̄ ſiue mr̄ ē tradēdus: q rōnis ca
pax nō ē. Al's lib ē: ī ſeq̄ndo quē vlt: pfidū. ſ. vel fidelē. Con
uerſus āt deſpici nō dʒ: nec ī aliq̄ irregularis ē: nec vt dñt
qdā bonis ſuis ſpoliādū ē: qꝛ m'ti hñt fidē exoſaʒ qñ ɔuer
ſi ſpoliāt̄ q puerſi nō ſpoliabāt̄. Et ſi qdē ſunt bona vſura
ria nō ſūt ſpoliādi niſi vt reddāt̄: ſi āt iuſte acq̄ſita: vbi do
minus ſciēs baptiçādo nō fuit ptēſtat⁹ de bonis videt̄ pe
culiū pdere vel donare: ſicut q ſciēter pmittit ſeruū ordīa
ri vel monachari pdit eū. Nā ſi neſciuit vel expſſe dixit ſe
bōa ſua velle hēre vr̄ ꝙ poſſit eū ſic pri⁹ ſuis bōis ſpoliare
qꝛ ſuo māumiſſo nō tenet̄ peculiuʒ dare īmo videt̄ ꝙ ba
tiſm⁹ nō eximat eos a ſeruitute chriſtiāi: lʒ a ſeruitute iu
dei ſm leges: ppter piculū cohitādi.

Quātum ad 5ᵐ ſunt ēt tres ɔ̈nes. ⁋ Pria. ꝙ ſarace
nis nō licʒ cōicare: ſic nec iudeis: nec licʒ ire ad eos nec cū
eis cōmorari niſi pdicatorib⁹ ſpe cōuerſiōis: aut niſi illis q
vadūt ad redimēdū captiuos: qd̄ ēt tpe guerre licitū ē: dū
tñ tūc nihil aliud comerty̆ cuʒ eis hēant. Si āt tpe guerre
qd̄cūq̄ʒ aliud comertiū cū eis hñt ēt ſine armis ⁊ h̄ɔ ēt ex/
cōicati ſunt. Qui āt quocūq̄ʒ tpe eis arma vēdunt mittūt
vel tradūt excōicati ſūt: ⁊ ſui capiētiū bōa coꝝ ɔfiſcātur:
q nec abſolui pñt niſi duplū dent in ſubſidiū terre ſancte:
ex. c. Ad liberādā. ⁋ Scda ɔ̈ ē. ꝙ nō deñt hēre dñiuʒ ſup
xpianos: ſicut nec iudei: ⁊ debēt hitu diſtingui. De eo āt qd̄
arguit̄ de ritu coꝝ certū ē ī Aragonia ⁊ ī Nauara ritus eo
rū tolerari a xpiāis: nō minus q̄ʒ iudeoꝝ: q̄uis nō videat̄
rōnabile: tñ qꝛ illi. ſ. iudei nō ſūt ydolatre ſicut iſti ſʒ veꝝ
deū colūt ⁊ ideo meli⁹ tolerāt̄. ⁋ Tertia ɔ̈ ē. ꝙ illi q terrā
xpi ſanguine ɔſecratā xpianis ⁊ a deo nobis collatā q fily̆
veri Abrahe ſumus de lapidib⁹ ſuſcitati a nobis iuſte ab il
la hereditate pellūt̄: ⁊ iuſto bello occidūt̄: quicquid ſit de
aly̆s: ſed iudei ppter memoriā xpi ⁊ ppter reliquias iſrael
reſeruant̄. ⁋ Argumētū. ſolutū eſt. Qō. IIII.

QUarto q̄rit̄ vtꝝ pl'res ſacerdotes poſ
ſint eādē hoſtiā cōſecrare. Et
vr̄ ꝙ nō: qꝛ nō pōt idē mobile ſimul moue
ri plurib⁹ motibus eiuſdē ratōis: ſicut ſm
eādē ptē nō pōt vnū calefactibile ſim'l ca
lefieri plurib⁹ calefactōib⁹: ſʒ ſi pl'res vnā
hoſtiā ɔſecrarēt vnū ɔſecrabile ɔſecraret̄
plurib⁹ ɔſecratōib⁹: qꝛ eēnt plures forme: g⁊c. ⁋ Cōtra.
qꝛ nō min⁹ pñt plura agētia ſup vnū paſſiuū q̄ʒ vnuʒ ſup
plura: ſʒ vnus ɔſecrat pl'res: vt cōiter curati i paſcate: g⁊c.
⁋ Rᵒ. circa iſtā q̄ſtionē ſūt duo vidēda: p° an pl'es poſſint
ɔſecrare vnā hoſtiā particulariter. Scdo an totaliter.

Circa p° ſūt tres opiniones. ⁋ Pria. ꝙ nullo modo
ſiue ſignēt ptes ſiue ñ pp duas ratōes. Prio. qꝛ
ſuba nō hʒ ptes niſi p q̄titatē: ⁊ ſi hoſtia poſita iter duos
ignes vl' mures hic ide diuiſiʒ corrūpat̄ hoc ē p ptes q̄ti/
tatis que ſimul corrūpūt. Sʒ ī ɔſecratiōe ſuba nō q̄titas
ɔuertit̄. g h̄ nō pōt fieri a diuerſis p partes diuerſas. 2° qꝛ
vnū nō fit m'ta niſi p diſionē q̄titatis: ſed hic nō ē diuiſo
quātitatis: g ſuba panis q̄ erat vna remāet vna: g nō pt re
cipe duas ɔſecrationes: ſic nec vna mā duas gnātōes vel
corruptiōes ſim'l. ⁋ Sʒ ɔ̈ iſtā opiōnē ē. qꝛ licʒ diſio requi
rat q̄titatē q̄ ad pnᵐ ñ tñ q̄ ad terminū: ſic cōruptio req̄rit
ens p termīo a quo: non pro termino ad quem. Non enim
de⁹ pt diuidere nō q̄tū: ſʒ bñ pōt diuidere q̄tū ī nō q̄tū:
īmo ī nō entia: qꝛ diuidēdo pōt ānulare vel vtrāq̄ʒ ptē vl'
alterā. Et qñ nā reſoluit mixtū ī q̄tuor elemēta lʒ diſtin/

ctio gn̄atoꝝ ſit pp̄ diuiſionē q̄ꝫtitatis manentis: tn̄ diuiſio
corrupti puta ꝙ hᵒ ps ꝯuertat̄ ī elemētū iſtud: illa ī illud
nō ē pp̄ q̄ꝫtitatē q̄ maneat ſ; pp̄ illā q̄ corrūpit̄. Q2.n. īuenit
q̄ꝫtū illud qḋ corrūpit̄ iō p̄t diuiſi; corrūpe. Cū āt corrūpit
cū ſuba q̄ꝫtitatē h̄ ē q2 alr̄ nō p̄t attigere ſubaꝫ. Deus igr̄ q
p̄t īmediate attigere ſubaꝫ nō q̄dē p diuiſionē ptiū q̄ non
ſūt ſ; p mltiplicatōeꝫ p̄t ꝯuertere ſubam: ꝓut ſtat ſub hac
pte nō ꝓut ſub illa. Et ſilr̄ qn̄ ſine corruptione q̄ꝫtitatis al-
bedo vel q̄litas alia ī vna pte corrūpit̄ nō p̄t dici ꝙ ps ſit
Nota. corrupta ⁊ ps icorrupta: cuꝫ nō ſit ibi ps niſi ī q̄ꝫtitate. Un̄
ꝯdictio ē dicere ꝙ ſuba vel q̄litas nō hn̄t ptialitatē niſi il
lā q̄ ē q̄ꝫtitas ⁊ illa non tacta dicat̄ ſuba vel q̄litas ptita ſi
Ad pᵐ. ue in partes manentes ſiue non manentes. ¶ Nec valet
prima ratio que adducebatur: q2 l; ſubſtātia non habeat
partialitatē formalē niſi q̄ꝫtitatē tn̄ inq̄ꝫtū ſubſtantia pāis
ſtat formalr̄ ſub iſta pte q̄ꝫtitatis ipſa ē diſticta ſitu a ſubā
q̄ ſtat ſub alia pte. Un̄ cū prius attingat̄ a ꝯuertēte ⁊ ſepa
rāte q̄ꝫ deſinat eē formalr̄ q̄ꝫta: vr̄ ꝙ hoc ſufficit ad hoc ꝙ
nō poſſit parcialiter ꝯuerti. Poſſet.n. ds̄ retēta itegra q̄ꝫ
titate ānullare ſubſtātiā: ꝓut ſtat ſub iſta pte ⁊ retinere
Ad 2ᵐ. ꝓut ſtat ſub alia. Et pari ratōe pōt ꝯuertere. ¶ Ad 2ᵐ pōt
dici ꝙ vnū p̄t fieri mlt̄a ſine diuiſiōe vniᵒ q̄ꝫtitatis ī duas:
cū illa mlt̄a hēant q̄ꝫtitates diſtinctas: ſicut de ſuba vnius
ignis manēte q̄ꝫtitate vel ānullatā ⁊ non diſtincta poſſet
facere duas aq̄s: ⁊ de vno mixto corrupto non diuiſo p̄nt
Reprobat ſolutionem. gn̄ari .4. elemēta. Et ſi nā pōt facere q̄ꝫtitate corrupta nō
diuiſa ds̄ poſſ; h̄ facere q̄ꝫtitate ſuata itegra. ¶ Solō aūt
q̄ dn̄t ꝙ diuiſio ī ptes manētes nō ē ſine diuiſiōe q̄ꝫtitatis
ſ; ī ptes nō manētes ſic nō val;: q2 nihil diuidit̄ realr̄ nec
ī manētia nec ī non manētia niſi q̄ꝫtū. Et nō p̄t de illo fieri
ꝯuerſio de q̄ nō p̄t fieri gn̄atio. Un̄ ſi de ſuba panis q̄ꝫtita
te non diuiſa nō p̄t fieri gn̄atio ſic ꝙ aliq̄d de ſuba mācat
ſub p̄ma q̄ꝫtitate ⁊ aliq̄d ſub noua pari rōne nec ꝯuerſio.
¶ Un̄ dōꝫ ē ꝙ nō ē ꝓpe diuiſio. Nā vnū lignū q̄ꝫdiu ē q̄ꝫ
tū p̄t diuidi ī duo ligna: ⁊ illud idē ſepata q̄ꝫtitate poſſ; fie
ri duo ligna p gn̄ationē n̄ p diſionē. Et ſic ē h̄: q2 l; q̄ꝫtitas
corpis ꝯuerſi maneat itegra ē tn̄ diſa a q̄ꝫtitate copis xp̄i:
ī qḋ ē ꝯuerſa. Un̄ ſuba pāis ꝓut ſtat ſub vna pte ſue q̄ꝫtita
tis ꝯuertet̄ ī illud q̄ꝫtū qḋ ē corpᵒ xp̄i Et ipſa eadē ꝓut ſta
bit ſub alia pte q̄ꝫtitatꝭ ſub eadē remāebit. ¶ P. ꝫ ꝙ illi
dicūt ad oppoᵐ eadē ē rō de ſuba ⁊ q̄litate q̄ ad extēſionē.
Un̄ cū ad ſenſuꝫ appeat ꝙ adhibito igne ad aquā ex vna
pte ex illa pte corrūpit̄ frigiditas p calorē ⁊ manet adhuc
ī pte oppoſita q̄ꝫtitate aq̄ nō diuiſa nec corrupta ī pte nec
ī toto: ſic deᵘ p̄t ſubaꝫ p pte ꝯuertere ⁊ p pte nō: q̄ꝫtitate nō
diuiſa nec corrupta nec ꝯuerſa. Si dicat̄. g ē alia ps ſube
a pte q̄ꝫtitatis: non ſeq̄t̄: q2 nō ꝓpe dr̄ ꝙ ps ſube ꝯuertat̄ ⁊
ps maneat: S; vna ⁊ eadē ſuba ſm̄ ꝙ ſubſtat vni pti q̄ꝫti
tatis ꝯuertit̄ ⁊ ſm̄ ꝙ ſubſtat aliȷ: manet. S; ī his q̄ ſūt actu
diſticta ſic ſūt duo ligna diuiſa bn̄ ē veꝝ ꝙ hn̄t alietatē ⁊
diuerſitatē aliā a diuerſitate q̄ꝫtitatis: q2 illa ptialitas n̄ ē
eēntialr̄ q̄ꝫtitas: ſ; ē p q̄ꝫtitatē ſic p cāꝫ ī fieri: ⁊ ſine q̄ n̄. vn̄
qn̄ q̄ꝫᵐ lignū diuidit̄ due ſūt mltiplicatōes: ſ; ē vna diſſo: ita
ꝙ q̄ꝫtitas q̄dē diuidit̄ ⁊ mltiplicat̄: ſ; ſuba q̄dē p ſe formlr̄ ⁊
eēntialr̄ mltiplicat̄: ſ; nō diuidit̄: niſi q2 ē ſubm eiᵒ qḋ diui
Opinio durandi lib. 4. q. 3. dit̄. ¶ Scḋa opio ē ꝙ non ſignādo ptē non p̄nt: ⁊ h̄ pp̄ in
certitudinē itentionis. Et dato ꝙ ī gn̄ali diceret ql; ꝙ itē
deret medietatē ꝯſecrare ſi nō ſignaret quā: q2 q̄ rōne tal
ſacerdos ꝯſecrat hanc medietatē puta q̄ ē a dextris: eadē
rōne illā q̄ a ſiniſtris q2 ſua itētio nō ē magis de hac q̄ꝫ de
illa ſ; ē abſolute d medietate q2 idifferēter ſe h; ad hāc ⁊
ad illā: igit̄ aut eq̄lr̄ vtrūq; ꝯſecrat aut neutrā. Nō vtrāq;:
q2 tūc ꝯſecraret totā: qḋ nō p̄t eē cū nō itendat niſi medie
tatē ꝯſecrare: g neutrā ꝯſecrat: qḋ ē ꝓpter defectū itētiōis
de mā ꝯſecrāda. S; ſi fiat ſignatio de pte ꝯſecrāda vl ſen
ſu vel imaginatione ſic dicūt ꝙ poſſunt: q2 oīa q̄ req̄rūt̄
ad ſacr; ſūt ibi. ſ. mā: forma: ⁊ miniſtri itētio. Eſt tn̄ valde

difficile itelligere quō ſenſus iter ptes ꝯtinuas q̄ hn̄t vnū
terminū cōeꝫ poſſit diſticte ſignare vnā ptē nihil accipien
do de altera. Veꝝ ē ꝙ ī hoſtia ī q̄ ſunt linee ⁊ circlꝭ pōt ſi
gnare facilr̄ ꝙ ipe vlt̄ ꝯſecrare illō qḋ ē īfra circulū exclu
ſiue ⁊ nihil aliud: ⁊ eꝯ: ⁊ ſic erit facile. Et tūc ps ꝯtinua ꝯſe
crat̄. ¶ Tertia opio ē ꝙ ſi ſenſu nō ſignet̄ dū tn̄ itellectu
ſignet̄ idē ſeq̄t̄: puta ſi de hoſtia plana itēdat ꝯſecrare ſolā
medietatē q̄ ē ex pte ſua ⁊ nō aliā vl aliud hꝯ. Cū.n. cecus
poſſit ꝯficere ⁊ vidēs hoſtias ſupͣ poſitus aliȷs q̄s nō videt
nihil facit ſignatio: nec demonſtratio ad ſenſuꝫ: dū; tn̄ ſit ī
p̄ſentia: q2 ꝯcurrūt ibi mā cū ql; pars panis ⁊ vini ſit pāis
⁊ vinū: ⁊ forma ⁊ itētio determiata ſm̄ itellctū ⁊ ſi nō ſm̄
ſenſuꝫ: cū intētio ſit actᵒ ptis itellectiue nō ſenſitiue. Et q̄ꝫ
uis alias determinatio itellectᵒ ſit ſm̄ determiationē ſen
ſus hic tn̄ nō oꝫ ꝙ ſit ſignatio certe ptis ſꝫ ſenſu;: q2 nō p
viſuꝫ cū cecus poſſit ꝯficere: nec p tactū: q2 ſine tactu etiā
mācbus ꝯſecrare p̄t: nec p imaginationē aut aliū ſenſuꝫ: q2
idiuiſibile ſꝫ ꝙ hꝯ nō ē ſenſu pceptiˡᵉ. Illud āt q̄ ps ꝯtinui
ab alia diſtinguit̄ ſm̄ ꝙ hꝯ ē oīno idiuiſibile: ſicut linea q̄
ſm̄ latitudinē ē idiuiſibilꝭ ſm̄ ꝙ vnā ptē ſupficiei diuidit
ab alia: vii ⁊c̄. Qḋ āt dr̄ magnitudo eē vnū de ſenſibilibus
cōibᵒ. veꝝ ē ī q̄ꝫtū magnitudo ē diuiſibilis nō inq̄ꝫtū idiui
ſibilis. Un̄ ſufficit ſignatio ſm̄ itellectū: q2 itellectᵒ hꝯ ptē
idiuiſibilē apprehēdere p̄t qḋ nō p̄t ſenſus: ideo ⁊c̄.

Circa 2ᵐ. ſ. an pl̄es ꝯſecrēt eandē hoſtiā totā ē duplex
modᵒ dicēdi: vnus ꝙ ꝯſecrāt. dato ꝙ nō ſimul
ꝓferāt: ſ; vnᵒ poſt aliū: q̄ꝝ rō ē q2 ſacerdos cū ordiat̄ ꝯſti
tuit̄ ī gradu coꝝ q ī cena acceꝑunt a dn̄o potātē ꝯſecrādi.
S; apl̄i q acceꝑūt hāc ptātē xp̄o cenāti ꝯcenauerūt: iō no
ui ordiati ſm̄ ꝯſuetudinē q̄rūdā eccl̄iaꝝ ep̄o celebrāti ꝯce
lebrāt. Nec p h̄ iterat̄ ꝯſecratio ſup eādē māꝫ: q2 l; diuer
ſis tpibᵒ ꝓfe. āt v̄ba tn̄ ſic dic̄ Inno. Tertiᵒ intētio oꝫ fer
ri ad idē iſtans ꝯſecratōis: forte ad illud ī quo ꝯſecrat ep̄s.
S; hec opinio a q̄buſdā vr̄ reprobari: q2 dicunt ꝙ l; apl̄i
xp̄o ꝯcenarūt nō tn̄ ē certū ꝙ ꝯcelebrauerit. Et iō nouio
dinati ep̄o cōicanti cōicare debēt ſ; nō ꝯcelebrare. Et hec
fere ꝯſuetudo ī oibᵒ eccl̄ȷs. ¶ Et qḋ dicūt ꝙ ꝯſuetudo ē ī
aliq̄bᵒ ꝙ ꝯcelebrāt dōꝫ. ꝙ bn̄ ē ꝯſuetudo ꝙ ep̄o icipiēte ca
nonē miſſe q ordināt̄ icipiūt ⁊ pficiūt totū cū eo exceptis
v̄bis ꝯſecratōis: q̄ nō dicūt. Et ſup illis ſpālr̄ iſtruūt̄. Et cū
ī illis v̄bis ꝯſiſtat ꝯſecratio ꝯſtat ꝙ nō ꝯſecrēt cuꝫ ep̄o. Et
ſi alicubi ſit ꝯſuetudo ꝙ dicūt v̄ba ꝯſecratōis: potiᵒ oꝫ dici
corruptela vel abuſus q̄ꝫ ꝯſuetudo. Cuiᵒ rō ē: q2 qn̄ aliq̄d
ē omiſſuꝫ de ptinētibᵒ ad ordinationē alicuiᵒ illud oꝫ ſup
pleri an̄q̄ꝫ ille exeq̄t̄ officiū ſui ordis: ſ; ordinatio ſacerdo
tn̄ nō ē ꝯpleta qn̄ fit ꝯſecratio ī miſſa: imo reſtāt q̄dā facie
da. ſ. manuū ipoſitio cū p̄ſcripta forᵃ v̄boꝝ. Accipite igt ſpi
ritū ſcm̄: g irrōnale ē ꝙ ſacerdotes ſimlꝭ cū ep̄o ſint ꝯcele
brātes: cuꝫ nōdū ꝯpleta ſit ordinatio eoꝝ. ¶ Et qḋ dicūt
ꝙ vnᵒ poſt aliū p̄t ꝯſecrare ꝓ eo ꝙ ad iſtās idē ꝯſecratiōis
fert̄ intētio coꝝ valde ē difficile itelligere: q2 intētio nō fa
cit ꝙ v̄ba hēant ſuā efficaciā an̄q̄ꝫ ꝓferant̄: vel poſtq̄ꝫ ꝓla
ta ſūt. Aliogn effectᵒ ꝯſecratōis poſſet anticipari vl differ
ri ſm̄ volūtatē ſacerdotis: ita ꝙ ꝓferēs v̄ba ꝯſecrationis ī
mane intēdēs ꝙ hēant effcm̄ ſuū nō nūc ſ; circa tertiā: ꝯſe
craret circa tertiā virtute v̄boꝝ p̄cedētiū: qḋ nō vr̄: g v̄ba
ꝯſecratōis hēnt effcm̄ ſuū ī p̄io iſtāti quo ꝓlata ſunt. Si g
nō oēs ſimlꝭ v̄ba ꝯſecratōis ꝓferāt q p̄mus ꝓfert totū ꝯſe
crat: ⁊ ſeq̄ntes nihil faciūt: ſ; ſolū v̄ba ꝯſcratōis iterāt ſup
māꝫ ꝯſecrāti. ¶ Iō ē aliᵒ modus. ſ. ꝙ pl̄es ſacerdotes p̄nt
eādē hoſtiā ꝯſecrare: dū tn̄ v̄ba ꝯſecrationis ſimlꝭ ꝓferāt
alꝭ nō: ſ; p̄ ꝓferēs totū facit: aliȷ nihil: qḋ ꝓbat̄ ſic. Cōcur
rētibᵒ oibᵒ q̄ ſūt de neceſſitate ſacri vere pficit̄ ſacrm̄: ſed
qn̄ ſacerdos ꝓfert v̄ba ꝯſecrationis tunc cōcurrunt oīa q̄
ſunt de neceſſitate ſacri: g vere ꝯſecrat. Sed q̄ ratione iſte
conſecrat eadē ratione ⁊ ille qui ſimul ꝓfert verba ⁊ ſimi
li intētōe. Nec ſunt due conſecrationes ſed vna: q2 virtus

diuina pōt ſm̄ ſuum bn̄placitū aliq̄d vnū facere p miniſte
riū vniᵒ vel pluriuꝫ. ¶ S; q̄cq̄d ſit de hoc tn̄ reprobatio
p̄me opionis non valeat. Un̄ qn̄ dicit ꝙ nō ꝯſecrauerunt
apl̄i: veꝝ dicit: ſ; tn̄ cōicauerūt carni ⁊ ſanguini. Et dcm̄ ē
eis. Hoc facite ī meā ꝯmemorationē. In cᵘ repn̄tationē ⁊
cōicant ⁊ cōcelebrant: q2 dcm̄ ē eis hoc facite ī meā cōme
morationē. S; bn̄ veꝝ ē ꝙ iſtud nullā h; necītatē: q2 ma
gis repn̄taret̄ qḋ tunc factū fuit ſi tm̄ ordinarentur ⁊ cōi
caret̄ nō āt ꝯcelebrarēt ſicut tūc de apl̄is factū ē q̄ꝫ ſi pl̄s.
Nec Tho. iducit hoc ꝓ cā necīa: q2 tūc eccl̄e hoc faciētes
peccarēt: q2 debēt ſe ꝯformare xp̄o ī diſpenſatiōe ſacroꝝ:
niſi q̄ ad ea ī q̄bᵒ ē ꝯtria rō ī xp̄o ⁊ ī nobis: ſicut ī celebrādo
poſt cenā. ¶ Et qḋ dicat nō eē ꝯſuetudinē magis credēdū
ē Innocētio q̄ꝫ ſibi: q hoc dicit docēs dirigere itētionē in
dicēdo v̄ba. Dicit ēt inocētiᵒ de officio miſſe pte. 3. c. 9. Cō
ſueuerūt p̄ſbiteri cardiales Romanū circōſtare pōtificē:
⁊ cū eo pariter celebrare: Cūq; ꝯſumatū ē ſacrificiū d ma
nu eius cōionē accipe: ſignificātes apl̄os q cū dn̄o pariter
diſcūbētes de manu eiᵒ eucbariſtiā acceperūt. S; in h̄ ve
rū dicit ꝙ ſi reſiduū canonis diceret̄ ⁊ ſola v̄ba forme om
mitterent̄ nihil ꝯſecrarēt: ſic̄ ē de catheciſmo ⁊ exorciſmo
⁊ aliȷs reſpectu forᵉ baptiſꝭ. ¶ Et qḋ dicit ꝙ ē corruptella
q2 nō oꝫ exeq̄ quouſq; ſua ordinatio ſit ꝯpleta: ē dicēdū ꝙ
reſpectu ritᵒ exeq̄ nō oꝫ: ſ; ī caſu ⁊ diſpenſatiue de ꝯſuetu
dine eccl̄e quā romana eccl̄ia ſcit ⁊ diſſimlat: Immo ⁊ in
nocētiᵒ papa approbat: ꝙ ex quo caracterē ſacerdotalē re
cepit ēt ſi nihil aliḋ adderet̄ ꝯficere p̄t ⁊ oꝫ ī caſu ab eccl̄ia
ꝯceſſo. Et ſicut celebrat̄ miſſa ī ꝯſumatōe ꝯſecrationis ec
cl̄ie ⁊ ꝯſūmat̄ dedicatio ī celebratiōe ⁊ terminatiōe miſſe
ſic ⁊ hic ꝯſuetudo eccl̄ie excuſat: ⁊ qn̄ mos erat crimen nō
erat. Un̄ ⁊ ſi nō dicat niſi verba conſecratōis excuſat̄: ſi ta
lis ē mos illiᵒ eccl̄ie a romana eccl̄ia ſcitᵒ ⁊ nō reprobatᵒ:
¶ Et qḋ poſtea dicit ꝙ īpoſſibile ē plures cōſecrare ſi ī di
uerſis tpibᵒ v̄ba ꝓferāt ſine dubio difficile ē: q2 vt dic̄ intē
tio ꝯſecratōis nō p̄t anticipare vel retardare effcm̄ verbo
rū: qn̄ ī vltio iſtanti habeāt effectuꝫ vel nūq̄ꝫ. ¶ S; dōm
ꝙ oīa q̄ ſūt de eēntia alicᵒ effectᵒ oꝫ ſimul cōcurrere: ſ; cū
p̄ncipale agēs in ſacris ſit virtᵒ diuina q̄ ex voluntate agit
ſic ſufficit ad veꝝ ſacrm̄ ea q̄ aliq̄d agūt ꝯcurrere ſicut ds̄
vlt. Q2 g eccl̄ia regit̄ ſpū ſcō ſupponimus ꝯſuetudines ab
eccl̄ia approbatas eē cōformas dei voluntati. Q2 igit̄ oēs
ſimlꝭ cōſecrātes intētionē ſuā ordināt ad horā ꝓlatiōis p̄n
cipalis lic; aliq̄ p̄us aliq̄ poſterius ꝓferāt tūc tn̄ ē effectus
ex diua ordinatōe: q̄ꝫuis alias ſm̄ curſuꝫ cōeꝫ intētio non
poſſet anticipare nec retardare. Hoc tn̄ ē veꝝ ꝙ p̄mᵒ qui
verba ꝓfert nō conſecrat an̄ alios ſi hoc nō intēdat. Un̄ ſi
hō ꝓferat verba ꝯſecratōis intētione nō ꝯſecrādi nihil cō
ſecrat: g ſi ꝓferat intētōe non tūc ꝯſecrādi tūc nō ꝯſecrat.
S; vbi ē v̄tus q̄ poſtea ꝯſecratur: Pōt dici ꝙ v̄tus ſubiue
manet ī aere ſubō vocis q̄ trāſit dei v̄tute eā ꝯſeruāte quo
uſq; oīa ſint ꝯpleta. Itē ſic̄ ſpūs ſcūs ī p̄mitia eccl̄ia diuer
ſas formas baptiſmi ordinauit pp̄ diuerſas cās ſic ordiare
potuit diuerſas formas ī talibᵒ eccl̄ȷs vbi ſt̄ tales ritᵒ: ſic̄
alr̄ ꝯſecrāt greci alr̄ nos. In illo igr̄ ritu quo plures ꝯcele
brāt cū vltimᵒ cōpleuerit oēs hn̄t effcm̄ ſuū: ita ꝙ taꝫ diu
manet ī aere v̄tᵒ p̄cedēs quouſq; veniat v̄tus ſeq̄ns: non ex
intētōe dicētis ſolū: ſ; ex v̄tute dei virtutē illā ꝓducētis ⁊
ꝯſeruātis. Certū ē.n. ꝙ hic oꝫ aliq̄d de ꝯmuni curſu muta
ri. ſ. ꝙ verba hēant effctm̄ vel poſtq̄ꝫ ꝓlata ſūt q̄ꝫᵐ ad illos
q p̄us cōplēt vel an̄q̄ꝫ ſint ꝓlata q̄ꝫᵘ ad illos q poſtea ꝓfe
rūt: niſi diuꝫ itētio referat̄ ad inſtās quo vltius ꝓfert. Si
āt nō oēs ꝯſecrant ſ; tm̄ vnus nō eēt dicēdū ꝙ ſolus ille
cōſecret q p̄us verba ꝓfert cū hoc nō intēdat ſ; vel ep̄s vl
vltimus: niſi diceret̄ ꝙ ql; intendit ꝯſecrare verba ſua di
cēdo vel cōplēdo: ſed nō intēdit ea cōplere niſi ſimul cuꝫ
ep̄o vel cū vltio: tunc veriſimile ē qḋ dicit ꝙ ſolus q p̄ fecit

confecit. ¶ Veꝝ q2 ipſe dic̄ ꝙ ſi virtᵒ ꝯſecrādi ſit īherēs
ſubiue verbis īpoſſibile ē ꝙ plures ſimul ꝯſecrent ēt ſi ſi
mul verba ꝓferāt ⁊ cōpleāt q2 ab agētibᵒ nālibᵒ ſimul cō
currētibᵒ nō ꝓcedit effectᵒ niſi inteſior. dicēdū ꝙ l; inten
tio ſit volūtaria ⁊ actio ſacroꝝ necīa ſicut duo voluntarie
applicarēt ignē q necīo ꝯburēret: tn̄ ſi vel paſſiuū non eēt
natū ſuſcipe pl̄s ab vno q̄ꝫ a duobᵒ vel effectᵒ nō eēt intēſi
bilis vt dcm̄ fuit ſup. di. 3. de duobᵒ vnū baptiçātibᵒ nihilo
minᵒ a duobᵒ ſeq̄ret̄ idē effectᵒ q ab vno. Nō.n. pl̄s ab vno
q̄ꝫ ab alio cū ſit eq̄lis rō: nec a neutro: cū qōl; ſit ſufficiēter
approximatū ⁊ diſpoſitū: nec vnū īpedit ſ; iuuat aliud. Et
ita ē ī ꝓpoſito. Un̄ ab vtroq; erit cōſecraᵒ: nō tn̄ maior nec
minor q̄ꝫ ab vno. Et ꝓbo p rōnē ſuā: q2 concurrētibᵒ neceſ
ſariȷs ad ſacrm̄ ſequit̄ ſacrm̄: ſ; hic ſunt oīa necīa reſpectu
vtriuſq; agētis: ⁊ mā ⁊ forᵃ ⁊ itētio ⁊ agēs. g ⁊c̄. ¶ Et qḋ di
cit ꝙ ſi ſit virtᵒ diua aſſiſtēs tunc ipſa p̄t p vnū ⁊ p plures
ſic̄ ſibi placet. dicēdū ꝙ h̄ ē bn̄ veꝝ: ſ; tunc nō oꝫ diſtigui
vtꝝ ſimlꝭ an ſucceſſiue ꝓferāt: q2 ſic ds̄ p̄t agere idifferēter
cū vno ⁊ plibᵒ ita cū plibᵒ ſimlꝭ ⁊ n̄ ſil: q2 ſp ſūt eā ſine q̄ n̄.
Poſſet.n. ds̄ ordinare ꝙ nō fieret ꝯuerſio niſi duo vl tres
ꝓferrēt v̄ba vnus poſt aliū. ¶ Ad illō qḋ ī ꝯriū obicit̄ di
cēdū ꝙ ēt ſi virtᵒ ē ī ſacris adhuc poſſunt ad vnū effcm̄ cō
currere mlt̄a agētia: quoꝝ qōl; facit totū. Et qn̄cūq; cum
deo vel agēte vlī cōcurrit ptic̄lare agēs nō ē dicere ꝙ effe
ctᵒ diuidat̄ ī duas partes vel tres q̄ꝝ ql; ſit ab vna cauſa
ſ; totū ab oibᵒ. In agētibᵒ q̄dē p ſe ordinatis h̄ ē necē. S;
ī aliȷs agētibᵒ nō necīo fit p plr̄a qḋ p̄t fieri p vnū. Pōt tn̄
fieri p accn̄s vt dcm̄ ē. ¶ Ad 2ᵐ dōm. ꝙ ſicut in opibᵒ grē
vnū ⁊ idē opus meritoriū totū ē a diuerſis. ſ. deo ⁊ libō ar
bitrio: q̄ꝝ vnū ſufficerꝫ. ſ. ds̄. Et q̄cq̄d ſit de hoc ī opibᵒ nāe
ꝯtingit h̄: vt ſi calefactibili ſūme diſpoſito ad ſūmū gradū
caloris eēnt appoſita eq̄lr̄ hic ⁊ ide duo calefactiua eq̄lia
quoꝝ qōl; p ſe ſufficeret ab vtroq; fieret vnicus gradus: g
reſtat nec pl̄s nec minᵒ q̄ꝫ ab vno ſolo. S; hoc eēt p accn̄s
⁊ nō necīo. Et ſic ē ī ꝓpoſito. ¶ Argumenta facta ad p̄nci
pale nō cogūt: q2 nō ſeq̄t̄ ſi vnus pōt mlt̄as hoſtias ꝯſecra
re ſimlꝭ vel ſucceſſiue ꝙ pp̄ hoc eꝯ plures ſimlꝭ vel ſucceſſi
ue poſſint ꝯſecrare vnā: q2 hō h; mlt̄os filios nō mlt̄os pa
tres: ⁊ vnū mobile nō mouet̄ ſimlꝭ diuerſis motibᵒ eiuſdē
generis: nec vno a plibᵒ pfectis: niſi p accn̄s vt dictum eſt.
¶ Nec cogit ſcḋꝫ. vbi ſciēdū ꝙ lic; pl̄es actōes īmediate
nō poſſunt hēre ſimul vnicū terminū q2 plr̄es dealbatōes
ſimul exiſtētes nō ſunt ad vnā albedinē tn̄ plures remote
poſſent hēre vnū terminū. Un̄ ī caſu q ꝓponebat̄ ē vnica
ꝯſecratio cuiᵒ terminᵒ ītrinſecus ⁊ īmediatus ē ꝯuerſio ⁊
corporis xp̄i p̄ntia: ſ; plr̄es actōes remote. ſ. ꝓlatōes v̄bo
rū quot ſūt ꝓferētes ⁊ v̄ba ꝓlata: q̄ poſſunt dici ꝯſecratio
nes eo modo quo alteratio dr̄ gn̄atio: ⁊ multe alteratiōes
concurrunt ad vnā corruptionē ⁊ generationem.

¶ De penitentia. Di. XIIII. a

Poſt hec de pn̄ia agēdū eſt. Pn̄ia
longe poſitis a deo necīa eſt vt ap
propinquēt. Eſt.n. vt ait Hiero. ſe
cūda tabula poſt naufragium: q2 ſi
q̄s veſtē innocētie ī baptiſmo per
ceptā peccādo corrupit: penitentie remedio re
parare pōt. Prima tabula eſt baptiſmᵘ vbi de
ponit̄ vetus hō ⁊ induit̄ nouus. Scḋa pn̄ia q̄
poſt lapſuꝫ reſurgimus: dū vetuſtas reuerſa re
pellit̄: ⁊ nouitas pdita reſumitur. Poſt bapti
ſmū ꝓlapſi p penitentiā renouari valēt: h̄ nō p
baptiſmū. licet hoi ſepiᵘ penitere: h̄ nō baptiza
ri. Baptiſmus tm̄ eſt ſacm̄ h̄ penitētia dicit̄ ⁊

ſaciꝫ ⁊ virtus mētis. Eſt.n.penitētia interior: ⁊ eſt penitētia exterior. Exterior ſaciꝫ eſt: interior virtus mentis eſt: ⁊ vtraqꝫ cā ſalutis eſt: ⁊ iuſtificationis. Utꝝ vero oīs exterior penitentia ſit ſaciū: vel ſi nō oīs: q̄ hoc noīe cēſenda ſit ꝯſequenter inueſtigabimꝰ. A pnīa cepit Joannis ꝑdicatio dicentis. Penitentiā agite appropinq̄bit enim regnuꝫ celoꝝ. Qđ aūt precio, docuit: illud poſt veritas ꝑdicauit: exordiū ſumēs ſermonis a penitētia. Pnīa dicit̄ a puniēdo q̄ qs punit illicita q̄ ꝯmiſit. Penitentie virtus timore ꝯcipit̄. Unde Yſa. A timore tuo dn̄e ꝯcepimus ⁊ pepimus ſpm̄ ſalutis. Eſt aūt penitētia: vt ait Ambro. mala ꝑterita plāgere: ⁊ plangenda iteꝝ nō ꝯmittere. Itē Grego. Penitere ē ante acta peccata deflere: ⁊ flenda nō cōmittere. Nā qui ſic alia deplorat vt alia tm̄ cōmittat: adhuc penitentiam agere aut ignorat aut diſſimulat. Quid.n.ꝓdeſt ſi peccata luxurie qs defleat ⁊ adhuc auaritie eſtibus anhelat. His verbis quidam vehementius inherētes ꝯtendunt vere penitentē vltra nō poſſe peccare dānabiliter. ⁊ ſi grauiter peccauerit: verā nō ꝑcepiſſe penitentiā. Qđ etiā aliȷ̄s muniunt teſtimōȷ̄s. Ait enim Yſa. Irriſor ē ⁊ nō penitens q adhuc agit quod penitet. Nec videt̄ deū poſcere ſubditus ſed ſubſannare ſupbus. Canis reuerſus ad vomitum ⁊ penitēs ad peccatum. Multi lachrymas indeſinenter fundunt: ⁊ peccare non deſinunt. quoſdā accipe lachrymas ad penitētiam cerno: ⁊ affectuꝫ penitētie non habere: qꝛ incōſtantia mētis nunc recordatiōe peccati lachrymas fundunt: nunc reuiuiſcente vſu ea que fleuerunt iterando committūt. Eſa. de peccatoribus dic̄. Lauamini: mundi eſtote: Lauatur ⁊ mundus eſt qui preterita plangit ⁊ flenda iteꝝ nō committit. Lauatur ⁊ non eſt mundus qui plangit q̄ geſſit nec deſerit ⁊ poſt lachrymas ea que defleuerat repetit. Item Augu. Inanis ē penitētia quā ſeq̄ns culpa coīquiat. Nihil ꝓſūt lamēta ſi replicant̄ peccata. Nihil valet veniaꝫ a mal' poſcere ⁊ mala denuo iterare. Itē Grego. Qui cōmiſſa plangit nec tamen deſerit: pene grauiori ſe ſubȷ̄cit. Itē Ambro. Reperiunt̄ qui ſepius agendaꝫ penitentiam putant qui luxuriant̄ in chriſto. Nam ſi vere penitentiam in chriſto agerent: iterandam poſtea nō putarēt. qꝛ ſicut vnum baptiſma: ita eſt vna penitentia. Hiȷ̄s aliȷ̄ſqꝫ pluribꝰ vtunt̄ in aſſertione ſue opiniōis. Sed Ambroſius dicit. Hec vera pnīa ē ceſſare a peccato. Et ideꝫ. Magni profectus ē renūciaſſe errori. imbutos eniꝫ vicȷ̄s aīos exuere atqꝫ emēdare virtutis eſt perfecte ⁊ celeſtis gratie: ⁊ ideo ſane ita diffiniri poteſt. Penitētia eſt virtus qua commiſſa mala cum emēdationis propoſito plāgimus ⁊ odimꝰ: ⁊ plangēda vlterius committere nolumus: qꝛ penitētia vera eſt in aīo dolere ⁊ odire vicia. Unde illa verba premiſſa penitere ē āñacta deflere ⁊ flendo nō committere: recte ſic accipi poſſunt vt nō ad diuerſa tēpora ſꝫ ad idē referuntur: vt.ſ. tēpore quo deflet commiſſa mala: nō committat volūtate vel ope flenda. quod innuitur ex verbis cōſequētibus. Nam q ſic alia deplorat ⁊c̄. Hinc Augu. ait. Cauēdum eſt ne quis exiſtimet nephāda illa crimina (qualia qui agunt regnū dei nō poſſidebunt) quotidie ꝑpetranda: ⁊ elemoſinis quotidie redimenda. In melius eſt enim vita mutanda: ⁊ ꝑ elemoſinas de peccatis preteritis propiciandus ē deus: non ad hoc emēdus quodāmodo: vt ea ſemꝑ liceat impune cōmittere. Nemini enim dedit laxamētum peccādi: ⁊ ſi miſerando deleat cōmiſſa peccata: ſi nō ſatiſfactio cōgrua negligatur. Item pius papa. nihil prodeſt homini ieiunare ⁊ orare ⁊ alia religionis opa agere niſi mens ab iniquitate reuocetur. Qui ergo a malis ſic menteꝫ reuocat vt commiſſa plāgat: ⁊ plangēda committere nō velit: nec ſatiſfacere negligit: vere penitet. Nec ideo non eſt vera penitentia: quia forte non de propoſito: ſꝫ caſu: vl' infirmitate peccabit. Ille autem irriſor eſt ⁊ non penitēs qui ſic cōmiſſa plangit vt plāgenda volūtate vel opere cōmittere nō deſinat. Ille etiā qui poſt lachrymas repetit que fleuit lauatur ad tempus: ſed mūdus nō eſt. ideſt illa mūdicia nō eſt ei ſufficiēs ad ſalutē: qꝛ eſt momētanea nō ꝑſeuerās. Itē illud. Inanis eſt penitētia quā ſequens culpa coinquinat: ſic intelligēdum eſt. Inanis eſt.ſ. carēs fructu illius penitētie quam ſequens culpa nō inquinat. Illius eniꝫ fructus eſt vitatio gehēne: adeptio glorie. mortificat̄ enim illa penitētia ⁊ alia anteacta bona ſequens peccatū: vt nō ſortiant̄ mercedem quam meruerūt cū fierēt ⁊ quā haberēt ſi peccatū nō ſuccederet. Sed ⁊ ſi de peccato ſuccedenti penitentia agat̄ ⁊ pnīa que preceſſit: ⁊ alia anteacta bona reuiuiſcunt: ſed illi tm̄ que ex charitate prodierūt. Illa eniꝫ ſola viua ſunt: que ex charitate fiunt. Ideoqꝫ ſi per ſequentia peccata mortificātur: per ſubſequentē penitētiam reuiuiſcere poſſunt. Que vero ſine charitate fiūt mortua ⁊ inania generat̄: ⁊ ideo ꝑ penitentiā reuiuiſcere nō valēt. Similiter intelligendū eſt illud. Nihil proſunt lamēta ⁊c̄.

Et illud. Nihil valet ⁊c̄. Si enim replicantur peccata nihil valet ad ſalutem vel ad veniā in fine precedens lamentuꝫ qꝛ nihil relinquit̄ de vite mundicia: qꝛ aūt peccata dimiſſa redeunt vt quibuſdā placet cum replicātur: vel ſi nō redeunt eis tamen deletis ꝑꝑ ingratitudinē ita reꝰ ⁊ immundꝰs cōſtituitur: cuꝫ adhuc in expiandis implicatur: vt ſi iā deleta redirent. De hoc tamē.ſ. an peccata redeāt poſt plenꝰ agemꝰ. Similiter nihil valet ad ſalutem obtinendam: vel ad mūditiā vite habendā: veniā de male factis poſcere: ⁊ malefacta denuo iterare. Ita etiā intelligendū eſt illud qđ idem Aug. alibi ait. Penitentia eſt quedā dolentis vindicta ſemper puniens in ſe qđ dolet commiſiſſe ⁊ infra. Quotidie dolendum eſt de peccato qđ declarat ipa dilectionis virtus. penitere enim eſt penā tenere: vt ſemꝑ puniat in ſe vlciſcēdo qđ cōmiſit peccādo. Ille penā tenet: q ſemper vīdicat qđ commiſiſſe dolet. penitētia ergo eſt vindicta ſꝑ puniens i ſe qđ dolet cōmiſiſſe. Quid reſtat nobis niſi dolere ī vita. vbi enim dolor finitur: deficit ⁊ penitentia. Si vero pnīa finitur quid reliquitur de venia? Tādiu gaudeat ⁊ ſperet de gratia q̄diu ſuſtentatur a penitētia. Dicit eniꝫ dominus. Uade ⁊ amplius noli peccare. non dixit: Ne pecces: ſed ne voluntas peccādi in te oriatur. Quod quomodo ſuabitur niſi dolor in penitentia continue cuſtodiatur: ſemper doleat: ⁊ de dolore gaudeat. ⁊ non ſit ſatis ꝙ doleat: ſed ex fide doleat: ⁊ nō ſꝑ doluiſſe doleat.

¶ Determinatio itelligētie dictoꝝ. b

d E penitentia perfectorum vel ad ſalutē ſufficiēti intelligēdū eſt qđ ſupra dixit.ſ. Penitentia eſt vindicta ſemꝑ puniens qđ cōmiſit. ⁊ alia huiuſmōi. Illud vero. Si penitentia finit̄ nihil de venia relinquitur dupliciter accipi poteſt. Si enim iuxta quorundam intelligētiam peccata dimiſſa redeunt: facile ē itelligere nihil de venia relinqui: qꝛ peccata dimiſſa iteruꝫ replicantur. Sicut enim ille qui ex ſeruitute in libertatem manumittitur: iterim vere liber eſt ⁊ tamen ꝑꝑ offenſam in ſeruituteꝫ poſtea reuocat̄: Sic ⁊ penitēti pctā vere dimittūtur: ⁊ tamē ꝑꝑ offenſam q̄ replicatur iteruꝫ redeunt. Si vero redire dicantur: ſane poteſt dici etiaꝫ ſic nihil de venia relinqui: non ꝙ dimiſſa peccata iterum imputētur: ſed qꝛ propter ingratitudinem ita reus ⁊ immundus cōſtituit̄: ac ſi illa redirent.

¶ De ſolēni ⁊ vnica penitentia. c

Llud autē quod Ambro. ait. Reperiuntur ⁊c̄. Sicut vnum baptiſma ita ⁊ vna penitentia non ſm̄ generalem ſꝫ ſm̄ ſpālem morem eccleſie: de ſolēni pnīa dictū intelligit̄: que apud quoſdā ſemel celebrata nō iterat̄. Itē illđ aliud Ambro. Penitentia ſemel vſurpata nec vere celebrata: ⁊ fructū prioris aufert ⁊ vſum ſequentis amittit: de ſolēni itelligit̄. Solemnis ergo penitentia vt Ambro. in eodeꝫ ait: eſt que fit extra eccleſiā in manifeſto in cinere ⁊ cilicio q̄ ꝓ grauioribus horrendiſqꝫ ac manifeſtis delictis tm̄ imponit̄: ⁊ illa nō eſt iteranda pro reuerentia ſacramenti: ⁊ ne vileſcat ⁊ contemptibilis fiat hoībus. Uñ Aug. Quamuis caute ⁊ ſalubriter prouiſuꝫ ſit vt locꝰ illius humillime penitentie ſemel in eccleſia concedat̄ ne medicina vilis minus vtilis eſſet egrotis. que tāto magis ſalubris eſt q̄to minꝰ cōtēptibilis fuerit. Quis tamen audeat deo dicere. Quare huic homini qui poſt pnīam primā rurſus ſe laqueis iniquitatis obſtringit adhuc iterū parcis? Origenes quoqꝫ de hac ſolēni penitentia que pro grauioribus criminibus iniūgitur ait. Si nos aliqua culpa mortalis inuenerit q̄ non in crimine mortali vel in blaſphemia fidei ſed in ſermonis vel in morum vicio conſiſtat. Hec culpa ſemper reparari poteſt. Nec iterdicit̄ aliquando de huiuſmodi penitentiam agere. Sed nō ita de grauioribus criminibus. In grauioribus enim criminibus ſemel tm̄ penitentie concedit̄ locus. Cōmunia que frequenter incurrimus ſemper penitentiam recipiunt ⁊ ſemper redimuntur. Cōmunia dicit venialia peccata ⁊ forte mortalia q̄dam aliȷ̄s minꝰ grauia. Que ſic̄ ſepe committunt̄: ita freq̄nter per pnīam redimunt̄. Sꝫ de grauioribus criminibus ſemel tantū agitur penitentia.ſ. ſolennis. Nam ⁊ de illis ſi iteren̄t iterat̄ penitentia ſed non ſolennis quod tamen i quibuſdam eccleſȷ̄s non ſeruatur.

¶ Auctoritatibus probat ꝙ nō ſemel tm̄ ſed frequenter pctā dimittant̄ per pnīam. d

q Uod vero penitentia nō ſemel tātū agatur: ſed frequenter iteret̄: ⁊ per eam frequēter iteruꝫ venia preſtetur: pluribus ſanctoꝝ teſtimonȷ̄s probatur. ait eni Aug. ſcribens contra quoſdā hereticos qui peccantibus poſt baptiſmum ſemel tantum dicebant vtileꝫ eſſe penitentiaꝫ: ita Adhuc inſtant perfidi qui ſapiunt pluſq̄ oportet: nō ſobrȷ̄ ſed excedētes menſuram: dicunt: ⁊ ſi ſemel peccātibus poſt baptiſmum valeat penitentia: non tamen ſepe peccātibus proderit iterata: alioquin remiſſio ad peccandum eſſet incitatio. Dicunt enim. qs

non ſemper peccaret ſi ſemp̄ redire poſſet. Di cunt enim dominum incitatorē mali: ſi ſemper peccātibus ſubuenit: ⁊ ei peccata placere q̄bus ſemper preſto ē gratia. Errant aūt. Cōſtat enī ei peccata diſplicere: qui ſemper preſto ē ea deſtruere: ſi ea amaret: non ſemper ea deſtruerꝫ. Ideꝫ ad macedoniuꝫ. Intantū hominū iniquitas aliquando progreditur: vt etiam poſt peractā penitentiā: poſt altaris reconciliationē: vel ſimilia vel grauiora cōmittant: ⁊ tamē deus facit etiam ſuper tales oriri ſolē ſuū nec minus tribuit q̄ꝫ ante tribuerat largiſſima munera vite ⁊ ſalutis. ⁊ q̄ꝫuis eis in eccleſia locus ille penitentie non concedatur: deus tamen ſup̄ eos ſue patientie non obliuiſcitur. Ex quoꝝ numero ſi q̄s nobis dicat: dicite mihi vtrū aliquid proſit ad vitā futuraꝫ ſi in iſta vita illecebroſiſſime voluptatis blandimenta cōtempſero: ſi me penitendo vehemētius q̄ꝫ prius excruciauero: ſi vberiꝰ fleuero: ſi melius vixero: ſi pauperes largius ſuſtētauero: ſi charitate ardētius flagrauero: q̄s verum ita deſipit: vt huic homini dicat: nihil tibi iſta in poſterum proderūt: Uade ſaltem huius vite ſuauitate fruere. Auertat deus taꝫ immanē ſacrilegamq̄ꝫ dementiā. Item Joannes chriſoſto. de reparatione lapſi. Talis mihi crede talis eſt erga homines pietas dei. Nunquaꝫ ſpernit penitentiā ſi ei ſincere ⁊ ſimpliciter offeratur etiā ſi ad ſummū quis perueniat malorū: ⁊ inde tamen velit reuerti ad virtutis vitaꝫ ſuſcipit libēter ⁊ amplectit̄: ⁊ facit oīa quatinus ad priorē reuocet ſtatū. Quodq̄ꝫ eſt adhuc preſtantius ⁊ eminentius etiaꝫ ſi nō potuerit quis explere omnē ſatiſfaciendi ordinē: quantulamcunq̄ꝫ tamen ⁊ qualibet breui tēpore geſtā non reſpuit penitentiam ſuſcipit etiaꝫ ipſaꝫ: nec patitur quāuis exigue conuerſionis perdere mercedem. Exemplis etiā hoc idem aſtrui poteſt. Dauid enim per penitentiaꝫ adulterij ſimul ⁊ homicidij veniaꝫ impetrauit: grauiter tamē poſtea deliquit i populi enumeratōe: quod populi multitudo proſtrata oſtendit. Illud autē mirabile eſt q̄ angelo ferienti plebem ſe obtulit dicens. Grex iſte quid fecit: fiat manus tua in me ⁊ in domum patris mei. Quo facto ſtatim ſacrificio dignus iudicatur: q̄ abſolutione eſtimabatur indignus. Nec mirum ſi tali ſua oblatōe pro populo: peccati ſui adeptus eſt veniaꝫ: cū moyſes offerendo ſe pro plebis errore peccata diluerit. His aliiſq̄ꝫ teſtimonijs pluribꝰ euidenter oſtenditur per penitentiaꝫ non ſemel tantū: ſed ſepius nos a peccatis ſurgere: ⁊ veraꝫ penitentiam ſepius agi. Uoluntarie enim peccantibus nobis: vt ait apoſtolus pro peccatis nō relinquitur hoſtia ſecunda. ſ. q̄ ſemel tm̄ chriſtum oportuit pati. nec relinq̄tur ſcd̄s baptiſmus. relinquitur vero ſcd̄a pn̄ia ⁊ tertia ⁊ deinceps vt Joan. chriſoſto. ſuper hunc locuꝫ ait. Sciēdū inquit q̄ hic quidam exurgunt horum verboꝝ occaſione penitentiam auferētes: quaſi per penitentiam non valeat peccator poſt lapſum reſurgere ſecundo ⁊ tertio ⁊ deinceps. Uerū etiam in hoc penitentiam non excludit nec propiciationē que ſepe fit per penitentiam ſed ſcd̄m baptiſmum ⁊ hoſtiam. Nō. I.

Circa .14. di. q̄runt̄ ſepteꝫ. pᵒ vtꝝ penitētia ſit ſacrꝫ. 2ᵒ q̄lr ē vtꝰ. 3ᵒ de pn̄ia in ꝯparatiōe ad alias vtutes. 4ᵒ de ſubito pn̄ie. 5ᵒ de ꝯtinuatiōe pn̄ie. 6ᵒ de ſolēni pn̄ia. 7ᵒ de effectu penitētie.

Primo ergo q̄rit̄ vtꝝ pn̄ia ſit ſacramētū. Et vr̄ q̄ nō q̄ illō qd̄ ē virtꝰ moralis nō ē ſacrm̄: q̄ vtꝰ ē qd̄ nālē: ſacrm̄ qd̄ ſup̄naturalē: ſꝫ pn̄ia ē vtꝰ: g̃ ⁊c̄. In ꝯriuꝫ ſūt ſci: ⁊ magiſter i lr̄a. Rñ. tria vidēda ſūt: p̄ illō qd̄ p̄ncip̄lr q̄rit̄. ſ. q̄ pn̄ia ē ſacrm̄: ſcd̄o q̄uō i pn̄ia ē aliud qd̄ ē res ⁊ ſacrm̄: tertio q̄uō i iſto ⁊ in alijs ſacris nō caractariçantibus eſt aliquis ornatus loco caracteris.

Circa pᵐ articulū ſunt tres ꝯnes. Pria. q̄ ē ſacrm̄. 2ᵃ q̄ hꝫ illa tria q̄ inueniūt̄ i alijs: qd̄ meliꝰ declarabit̄ ſcd̄o articlo: 3ᵃ q̄ nō hꝫ māꝫ exteriorē ⁊ q̄re. Pria ꝯnē q̄ pn̄ia ē ſacrꝫ: quā ꝯnē p̄bāt aliq̄ ſic. Omē remediū extrīſecū ſenſibilr̄ appoſitū ad effectū curatōis ſpūalis ē ſacrm̄: ſꝫ pn̄ia ē hꝰ: g̃ ⁊c̄. Maior pꝫ ex p̄nᵒ. hꝰ q̄ti. Minor ēt pꝫ: q̄ forᵃ abſolōnis ſignificat abſolōnē a morbo ſpūali. ſ. ego te abſoluo ⁊c̄. ⁊ h̄ efficiūt qd̄ ſignāt: q̄ quoꝝ remiſeritis peccatā iō ⁊c̄. Sed h̄ rō ē defectuoſa. Nō. n. oē exteriꝰ ſenſibilr̄ appoᵐ ad effectū ſpūalis ſcificatōis ē ſcrm̄: ſꝫ illud qd̄ ad hoc a deo ē inſtitutū: ⁊ qd̄ hꝫ hoc ex ope opato. Alr̄ nō ē ſacrm̄ no. le. Mlta. n. remedia corpalia iuēta ſūt ab hoībꝰ ꝯ pctm̄: vt tonſio pectoris: ieiuniū: religio: ⁊ pauptas: ⁊ hꝰ mlta: q̄ nec ſūt ſacra nec ſacralia: nec ēt ps ſacri: q̄ nō ſūt i pn̄iaꝫ iiuncta: q̄ nec ſūt a deo imediate inſtituta: nec hn̄t effectū expiatiōis pcti ex ope opato. Silr̄ ē a deo aliqd̄ remedᵐ ſenſibile iuētū ꝯ pctm̄ qd̄ tm̄ nō ē ſacrm̄: puta oro dominica: ⁊ mlta hꝰ: q̄ nō hn̄t effectū ꝯ pctm̄: niſi ex ope opāte. Sꝫ qn̄ illa duo ꝯcurrūt q̄ꝝ pᵐ p̄t eē ſine vltio ſꝫ non eꝫ tūc ē ſacrꝫ. Sꝫ pn̄ia hꝫ illa duo: q̄ ē remedᵐ iſtitutū a deo dicēte. Pn̄iaꝫ agite ⁊c̄. Et p̄ Jac. ꝯfitemini alterutꝝ. Et hꝫ mūdare ex ope opato: q̄ q̄ꝝ remiſeriti pctā ⁊c̄. Nec ſuffic ad ſupplectōeꝫ maioris addere q̄ ſit ſignificās curatōem niſi p̄dcā duo ꝯcurrāt: q̄ ēt abſolō gn̄alis nō ſacral̄ ſignificat rmiſſionē oī illo mō q̄ ſacral̄: nec tm̄ p̄p̄ h̄ ē ſacrꝫ: q̄ deſūt alia duo q̄ꝫuis hēat ⁊ forᵃᵐ depcatiuā ⁊ idicatiuā. Sic igr̄ ſupplēda ē vt dicat̄ ſic. Oē remediū ſenſibile a deo iſtitutū ad repreſentādū ⁊ cauſandū ex ope opato ſanitatē ꝯ morbū pcti ē ſacrꝫ: pn̄ia ē hꝰ: g̃ ⁊c̄. 2ᵃ ꝯ ē. q̄ i pn̄ia ſt tria q̄ i alijs ſacris iuēiunt̄. ſ. qd̄ ē ſacrm̄ tm̄. ſ. illud qd̄ exterius gerit̄ vt ē abſolō p̄ forᵃ. ꝯfeſſio p̄ mā ⁊ ſatiſfactio: itē illud qd̄ ē res tm̄: vt remiſſio pctōꝝ: Et id qd̄ ē res ⁊ ſacrm̄. ſ. ornatꝰ ⁊ iterior pn̄ia. 3ᵃ ꝯ ē. q̄ pn̄ia nō hꝫ p̄ ſacro tm̄ māꝫ exteriorē aliā a ſuſcipiēte: ſꝫ ſolū actꝰ vboꝝ. Rō hꝰ triplex ē. pᵃ quā Tho. tāgit: q̄ ſic ſunt diuerſe medicīe: q̄dā q̄ ꝯſiſtūt i ſola paſſiōe ⁊ receptōe curati vt ſectio vulneris vel appō emplaſtri. q̄dā vō q̄ ꝯſiſtūt i actu laborātis vt exercitatiōes ⁊ hꝰ: ita i ſacris q̄dā nō regrūt actū eiꝰ q̄ ſcificat̄ q̄ꝫᵐ ad ſubāꝫ ſacri niſi p̄ accn̄s ⁊ ſic remouēs p̄hibēs: vt q̄ parētī bapᵒ ⁊ ꝯfirmatiōe ⁊ hꝰ: q̄dā vō ſūt q̄ eēntialr̄ ⁊ p̄ ſe regrūt actū eiꝰ q̄ recipit ſacrm̄: vt pꝫ i matrimonio ⁊ pn̄ia. In illis g̃ ſacris q̄ ſine actu nr̄o ꝯplent̄ ē mā q̄ cāt ⁊ ſignificat: vt medicīa exteriꝰ appoſita. In illis āt ſacris q̄ actuꝫ nr̄m regrunt nō ē talis mā: ſꝫ ipſi actꝰ exteriꝰ apparētes h̄ idē faciūt qd̄ mā i alijs ſacris. Scd̄o aliq̄ reddūt cauſaꝫ huius q̄ alia mā nō requirit̄: q̄ nō mancipat ad aliquod ſacrū. ſicut etiā matrimoniū. Sed hec rō nō ē bona: q̄ extrema vnctio cū nō iprimat characterē nō mancipat ad aliqd̄ ſacrū: nec eucbariſtia mācipat ad aliqd̄ ſacrum: ⁊ tm̄ p̄ter vba regrūt aliq̄d aliō pro mā. Itē videmꝰ cꝫ aliquid mācipari ad aliqd̄ ſacrū p̄ ſola vba ſine alia mā. Preter illa q̄ deputātur ad ſacrm̄: ſicut p̄ ſolā bn̄dictionē ſine vnctiōe ꝯſecrant̄ aliq̄: vt veſtes ⁊ hꝰ: iō ⁊c̄. Et iō poteſt alia rō aſſignari: ⁊ ē tertia: q̄ cū ſacrm̄ regrat materiaꝫ ad repreſentandū ⁊ efficiēdū qn̄ p̄ ſola vba ſufficiēter repn̄tatur ⁊ efficit̄ effectꝰ ſacri nulla alia mā regrit̄: alias ſic. Un̄ in bapᵒ requirit̄ aqua abluēs p̄ter vba: q̄ nō p̄fecte ſignificaret ablutionē vel mederet̄ ſi nō realr̄ ablueret aīam: dicēdo ego baptizo te: ⁊ ſic d̄ alijs. Sꝫ qn̄ dicit̄: ego abſoluo te ab oībꝰ pctis tuis: ⁊ pctā prius dicūtur in ſpāli ⁊ in gn̄āli fācer effectꝰ repn̄tat̄: iō ⁊c̄. Sic ergo i oī ſacro cuiꝰ eēnᵃ cōſiſtit in vſu māe aut verba ſine mā nō ſufficiēter ſignificarēt aut falſa eēnt. Niſi. n. chriſmate ſignaret aut iungeret qn̄ hoc dicit ep̄s vel ſacerdos vt in forma ꝯfirmationis ⁊ extreme vnctiōis ſlr̄ diceret: ⁊ ſic de alijs. Sed i pn̄ia ⁊ i matrimonio vba ſufficienter ⁊ veraciter repn̄tant totum effectum: ideo ⁊c̄.

Secundus articulus eſt de re ⁊ ſacro: vbi ſunt due concluſiōes. Pria de eo qd̄ eſt res ⁊ ſacrm̄. 2ᵃ d̄ eo qd̄ eſt res tm̄. Circa p̄mū. prio ponet̄ opio ꝯria. 2ᵒ arguet̄ cōtra eā pro vera ꝯne. ⁊ tertio r̄ndebit̄ ad rōnes ꝯrias. Dicūt g̃ quidā q̄ ſola ſacra q̄ iprimūt characterē hn̄t in ſuſcipiēte illud mediū īter rē ⁊ ſacrm̄ qd̄ eſt res ⁊ ſacrm̄. ſ. ipm̄ characterē: alia vō oīa non hn̄t aliq̄d tale vt pn̄ia mr̄ioᵐ ⁊ extrema vnctio: vl̄ ſi hn̄t illud nō eſt in ſuſcipiente aliq̄d iherens. ſꝫ i mā ipa: ſic in eucbariſtia. Ex aūt in iſtis 4ᵒʳ nullus ornatꝰ ipꝛimat̄ p̄ ipoꝝ ſuſceptionē i ipo ſuſcipiēte: ⁊ q̄ in iſto ſacro pn̄ia iterior nō poſſit dici res ⁊ ſacrm̄ probant hoc ipi multipliciter. p̄mo q̄ iſta diſpoſitio vel ornatus eēt potētia vel hitus. nō pōt eē potētia: q̄ p̄ talē ornatū nō p̄ducit̄ nouus. actꝰ potētia āt reſpicit actū ⁊ noua nomīa. nec hitus: q̄ p̄ hituꝫ habemꝰ nos bn̄ vel male ad actū: bene q̄dē p̄ bonū ⁊ male p̄ malū: ſꝫ p̄ talē ornatū nō hēmꝰ nos ad aliquē actū bn̄ nec male. g̃ n̄ ē hitꝰ. Scd̄o ſic. illa diſpoſitio vel ornatꝰ aut remāet amiſſa gr̄a ⁊ ſic eēt indelebilis ⁊ multiplicaret̄ ſolo numero i eodē cū ꝯtingat eūdē plies rēcipe ſacrꝫ pn̄ie: aut nō remaneret amiſſa gr̄a ſꝫ cuꝫ ea daret̄ ⁊ cū ea amitteret̄. Hoc aūt eēt fruſtra: q̄ cuꝫ non ponat̄ niſi p̄pter ornatū aīe ⁊ nō p̄pter opationē vel modū opandi vt dictū ē. gr̄a aūt ſatis ornat aīam ſine illo alio vr̄ q̄ fruſtra ponat̄. Sed q̄ illi de prima opione dicūt alibi q̄ illō qd̄ ē ſacrm̄ ⁊ res i pn̄ia q̄ ē ſacrm̄ ē pn̄ia iterior que eſt actꝰ vtutis: iō iſti 3ᵒ arguūt ꝯ hoc: q̄ illud qd̄ eſt ſil̄ res ⁊ ſacrm̄ ſuppōit illud qd̄ ē ſacrm̄ tm̄ tāq̄ꝫ cām inſtr̄alē vel cām ſine qua nō: ſꝫ pn̄ia interior nō ſuppōit illō qd̄ exteriꝰ agit̄ i ſacro pn̄ie: imo vt cōiter p̄cedit: g̃ nō ē res ⁊ ſacramētū. Scd̄o arguēdū ē ꝯ hāc opionē p̄ vitate ſic: q̄ hō q̄n̄q̄ꝫ p̄fecte ꝯterit̄ de pctō cū p̄poſito ꝯfitēdi ⁊ ſatiſfaciēdi: ⁊ tūc eſt ſufficiēter diſpoſitꝰ ad gr̄am: vn̄ ⁊ ſtatim ſuſcipit eā ſine ornatu medio: ſicut p̄ bapᵐ flamis ſine charactere aliquo. aliq̄n vō ē attritꝰ nō ꝯtritꝰ: ſꝫ ſupueniēs ꝯfeſſio ⁊ ſatiſfactio vi clauiū facit attritionē ꝯtritionē: vt recipiat gr̄am. Cū igit̄ ſm̄ legē cōeꝫ nulli det̄ gr̄a niſi intus ſufficienter diſpoſito ex quo ipe nō eſt ſufficienter diſpoſitus per actū ſuū intrinſecꝰ vt ſupponit̄: g̃ eſt ſufficiēter diſpoſitus p̄ aliquid aliō: ⁊ iſtō vocamꝰ ornatū. Un̄ res ⁊ ſacrm̄ i pn̄ia ē aliq̄n pn̄ia interior vt qn̄ ſufficiēter de ſe ꝯterit̄ q̄ ē diſpoſitio necitās ad gr̄am vt character: aliq̄n ē ornatus a ſacro ipreſſus: vt qn̄ nō ē actꝰ ꝯtritionis de ſe p̄fectꝰ: ⁊ ipſe ſubmittit ſe clauibꝰ. Et ſm̄ hoc nō ſil̄ ꝯcurrūt iſte due res: ⁊ variat̄ res ſacri: ⁊ nō ſemp̄ iprimit̄ ornatꝰ. Si āt dicamꝰ q̄ gratia ſacralis ē alia a gr̄a gratū faciēte tunc diceret̄ q̄ ſemper imprimit̄ ornatꝰ ēt cū ꝯtritiōe. Nec ſupfluit: q̄ cōtritio ē diſpoſitio ⁊ res ⁊ ſacrm̄ reſpectu gr̄e gratū faciētis: ornatꝰ vō reſpectu gr̄e ſacralis. Sic igit̄ dici pōt q̄ lꝫ ſacra imp̄mētia characterē ipꝫ imprimāt ſemp̄ ſiue recipiēs ſit diſpoſitus ſufficiēter ad gr̄aꝫ p̄ ꝯtritionē ſiue nō: q̄ de alio deſeruit character. ſ. q̄ deputat̄ ad aliq̄d ſacrū ⁊ ꝯſignificat ⁊ diſtinguit: tm̄ ſacra iprimētia ornatū tūc ſolū iprimūt qn̄ in ſuſcipiēte deficit ſufficiēs diſpoſitio. Uel pōt dici q̄ ſemp̄ imprimūt illa characterē: iſta ornatuꝫ p̄p̄ diſpoſitionē ad gr̄aꝫ ſacralē: ⁊ ſi nō p̄pter aliā: q̄ ad vtrāq̄ꝫ diſponūt. Veriꝰ tm̄ videt̄ q̄ nō ſolū attritus ſꝫ ēt ꝯtritꝰ licet non ita egeat recipiat ornatū: q̄ ex quo nō ponit obicē: non ē cā vt p̄uet̄ effectu ſacri: ⁊ tūc maior gr̄a īfundet̄ p̄p̄ duplicēꝫ diſpoſitionē. ſ. ſacri ⁊ liberi arbitrij. Qn̄ aūt ſic ē fictꝰ q̄ nō cōcurrit eēntia ſacri: puta i mr̄ioᵒ q̄ ītēdit decipe non ꝯhere. vl̄ i pn̄ia q̄ nullo mō penitet vel celat aliq̄d: aut i alijs qn̄ hꝫ ꝯriā diſpoſitionē ſic in receptiōe eucbariſtie ⁊ extreme vnctiōis ſi hꝫ ꝯſciaꝫ mortalis de quo nō penitet nulluꝫ ornatū recipit: ⁊ i quo differt ornatꝰ a charactere: q̄ characterē recipit ꝯtritꝰ attritꝰ ⁊ fictꝰ dū tm̄ velit veꝝ ſacrm̄ recipe. Ornatū vō nō recipit niſi ꝯtritꝰ vl̄ attritꝰ. Tertio r̄ndēdum ē ad argumēta opiniōis. Ad p̄mū dōꝫ. q̄ ornatꝰ non eſt potētia nec hitꝰ: ſed diſpoſitio: nō ad agēdū ſꝫ ad recipiendū. Sicut. n. p̄ actū ꝯtritiōis ē hō diſpoſitꝰ nāliter ad habendū gr̄am gratū faciētē ſic p̄ ornatū a ſacro ipreſſum eſt diſpoſitꝰ ſupnāliter ad recipiēdū gr̄aꝫ gratū faciētē ⁊ ſacralem ⁊ p̄ iſtū ornatū hēmus nos bn̄ nō ad agēdū ſꝫ ad recipiēdū gr̄aꝫ: ⁊ ē diſpoſitio necīa ⁊ necitans nō ſimplr̄ ſed ſub ꝯditiōe. Suppoſito. n. q̄ i ſuſcipiēte ſacrm̄ nō ſit ꝯtritio tūc eſt necīa hec diſpoſitio ad gr̄aꝫ gratū faciētē: alias nō eſt necīa: niſi ad gr̄aꝫ ſacralē ſi differāt. Silr̄ ſuppoſito q̄ ſuſcipiēs ſacrm̄ nō ſit fictꝰ ē diſpoſitio neceſſitās: nō q̄ ipm̄ deū necitet ſed q̄ ex dei volūtate necē ē gr̄aꝫ īfundi. Ad 2ᵐ dōm. q̄ nō ſolū iſte ornatꝰ nō manet amiſſa gr̄a: ſꝫ nec manet q̄ꝫdiu manet gr̄a: q̄ cū nō iprimat̄: niſi vt ſit diſpoſitio ad receptionē gr̄e nō ad retētionē vl̄ receptionē intēſiōis gr̄e recepta gr̄a vel itēſa euaneſcit. Un̄ nō ē hitꝰ de dificili mobilis ſꝫ ē diſpoſitio trāſitoria: ſic ē ipe actꝰ cōtritiōis: in cuiꝰ ſupplemētū maxīe ē hic ornatꝰ: quo ſuppoſito nō ē necīꝰ ad ſalutē: q̄ꝫuis eēt necīus ad gr̄aꝫ ſacralē: q̄ ſola gr̄a gratū faciēs ſuffic̄ ad ſalutē. Qz aūt ſbdit q̄ gr̄a ornat aīaꝫ: g̃ fruſtra ponit̄: dōm q̄ p̄ter gr̄am multa alia ponunt̄ ad ornatū aīe: tm̄ iſte ornatꝰ dr̄ ornare aīam diſpoſitiue: q̄ diſpōit ad gr̄am: q̄ ē nitor aīe: ⁊ p̄cedit eā i fieri ⁊ eſſe nālr̄: ſiue duret īſtāti ſiue tp̄e ip̄ceptibili: q̄ ſic vtꝰ ſacroꝝ trāſitoria ē ſic ⁊ iſte ornatꝰ: i q̄ dr̄t a charactē: ſꝫ tm̄ nō ſupfluit q̄ꝫdiu ē ſic n̄ ſupfluit medicīa diſponēdo ad ſanitatē. Ad 3ᵐ q̄ p̄bat pn̄iaꝫ iteriorē nō eē rē ſacri q̄ p̄cedit. dicēdū q̄ ſic lꝫ i oī ſacro ſint iſta tria nō tm̄ vniformiter q̄ i q̄buſdā ſacris id qd̄ eſt ſacrꝫ tm̄ ſūt ſola vba aliq̄n res alia ⁊ ſilr̄ id qd̄ ē res tm̄ nō ē vnū in oībꝰ ſacris: ita res ⁊ ſacrm̄ nō ē idē nec eodē mō ſe hn̄s i oībꝰ ſacris: q̄ i ſacris ip̄imētibꝰ characterē res ⁊ ſacrm̄ ſeq̄t̄ ſacrm̄ nō ſolū i p̄poſito ſꝫ in facto. Et ſilr̄ i ſacro eucbariſtie. In alijs vō nō ſeq̄t̄ vel cātur ab eo: vel actu vel i p̄poſito: ſic hic. Uel pōt dici. q̄ pn̄ia iterior n̄ ē ſacrꝫ niſi qn̄ ꝯiūgit̄ ꝯfeſſiōi ⁊ ablōni a q̄bꝰ hꝫ ꝯplemētū: maxīe qn̄ ē attritio ⁊ fit ꝯtritio: q̄ ſic ſeq̄t̄ exteriorē vt effectꝰ cāꝫ. De his aūt tractat Tho. 22. di. q̄ti. arlᵒ. 6. 2ᵃ ꝯ ē d̄ h̄ qd̄ ē res tm̄ i h̄ ſacro: qd̄ ē rmiſſio pctōꝝ

Ad p. arg. Durandi.

Ad 2m.

Ad 3m.

quam conſequitur viuificatio mortificatoꝝ. Ubi pmo ponetur adaptatio quoꝛūdā. 2° declaratio illius. 3° tangeť ⁊ ſolueť quedā difficultas. Hāc ergo viuificationē qdā declarant ſic pmittētes quādā deductionē ꝙ opa nr̄a dicunť viua ⁊ moꝛtua: ⁊ viuificata ⁊ moꝛtificata p ꝯparationē ad ea q̄ viuūt in nālib⁹. Jlla. n. dicūtur viua q̄ nō ſoluꝫ hn̄t principiū vite ſꝫ opationē: vt oculus videndo: pes ambulādo. Moꝛtua vō q̄ neutꝝ hn̄t. Moꝛtificata vō q̄ habēt pn̄cipiū vite: ſꝫ nō opationē pp aliqđ īpedimētū: vt mēbꝝ ſtupidū vel paraliticū. Uiuificata vō q̄ per amotionē impedimēti opatiōis vite redeūt ad ſuas opatiōes. Silr̄ opa nr̄a ſpūaliter dicunť viua qꝛ ꝓcedūt a charitate: q̄ eſt pn̄cipiū ſpūalis vite: ⁊ per meritū pn̄t pducere ad vitā glie: que eſt vera vita. Jſte aūt eſt finalis act⁹ opuꝫ nr̄oꝝ. Moꝛtua vō dicunť q̄ fiūt extra charitatē. Moꝛtificata vō q̄ facta ſūt in charitate q̄ eſt pn̄m vite: ſꝫ per meritū nō pn̄t efficaciter ducere ad vitā gloꝛie: ꝓpter īpedimētū pcti moꝛtalis ſuꝑuenientis. Uiuificanť aūt cū īpedimētū moꝛtificatiōis amouetur. Et hoc eſt pctm̄ moꝛtale ſeqn̄s: cū q̄ nullus pōt venire ad vitā glie. Hoc ſuppoſito ſic arguūt. Jllđ viuificat opus moꝛtuū per qđ amoueť īpedimētū moꝛtificās ipm̄: ſed p pn̄iam amoueť pctm̄ moꝛtale moꝛtificās op⁹ precedens meritoꝛiū: ģ p pn̄iam viuificatur opus moꝛtificatum. ¶ Et ſi quis heſitaret vt dicūt quō opa precedētia q̄ non ſunt iā viuificātur. Rn̄dent ꝙ opa bona manēt ex q̄ ſunt ī acceptatione p modū meriti: ⁊ ſic pn̄t viuificari: ſicut opa mala trāſeūte actu manēt in reatu. ¶ Sed lꝫ iſta adoptatio ſit pulcra tn̄ ē dubia. Pꝛio quo ad hoc ꝙ op⁹ moꝛtuum dicať qđ nūq̄ꝫ fuit viuū: qꝛ ꝓpe moꝛs nō eſt niſi viuentis. ¶ Sꝫ ſicut dr̄ cecū nō ſolū qđ aliqn̄ vidit ſꝫ ēt cecus nat⁹ qui nūq̄ꝫ actu vidit ex viſione aptitudinali: ſic pt̄ dici op⁹ moꝛtuū ex hoc ſolo ꝙ natū fuit eē viuū: ſicut dicitur puer naſci moꝛtuus: etiā ſi nūq̄ꝫ fuit viuus: dū tn̄ hēat oꝛganicū coꝛpus qđ natū ſit aīari. ¶ Scđo dubiū ē qđ dicūt moꝛtificatū illud qđ ē cū pn̄cipio vite. Charitas enim q̄ꝫdiu eſt in hoīe nō ſinit moꝛtificari aliqđ opuꝫ ſuoꝝ. Un̄ diciť moꝛtificatū nō qđ ē ꝯiunctū pn̄cipio vite: ſꝫ qđ fuit coniunctū: ⁊ non ē: ſꝫ adhuc eē pōt: vt moꝛtuū dicať qđ nō ē nec eē pōt: ſicut diceret mēbꝛū nō moꝛtuū ſꝫ moꝛtificatuꝫ qđ actum ſuū amiſit ⁊ recupare pōt: ⁊ ſanari. ¶ Si arguať ꝯ h ſic: qꝛ non oꝫ penitētē reſurgere in equali vel maioꝛi charitate: ſꝫ pōt reſurgere cū minoꝛi. Ponať ergo ꝙ hō q p multos actus charitatis meruit augmentum charitatis ⁊ habuit: peccet moꝛtalr̄ ⁊ penitēdo reſurgat ī minoꝛi ⁊ ī illa moꝛiať. quero vtrū hēbit pmiū coꝛreſpōdēs charitati pdite vel recupate. ſi dicas ꝙ ſꝫ gradū charitatis pdite. Contra qꝛ ſm gradū charitatis cū quo moꝛiť dꝫ remūerari. Si dicas ꝙ ſm gradū charitatis recupate tn̄: ꝯ. ģ moꝛtificata merita nō reuiuiſcūt qꝛ ipſe meruerit pmiū coꝛreſpōdēs charitati perdite cui⁹ augmentū meruerat. Dicendum ꝙ p pn̄iam reuiuiſcere merita pōt intelligi duplr̄. Uno° q̄ꝫtū ad pmiū accidētale. alio° q̄ꝫm ad eſſentiale. Si q̄ꝫm ad accidētale: ſic reuiuiſcūt: niſi illi⁹ pmij ſit talis ꝯditio q̄ reqrat ꝯtinuitatē ⁊ perpetuitatē: ſicut eſt aureola virginū: qꝛ ſi vgo coꝛrumpitur ⁊ peniteat: nō recupat aureolā q̄ nō debeť eligēti virginitatē ⁊ ſeruāti ad hoꝛā: ſꝫ vſq̄ꝫ ad moꝛtē. Si aūt querať quātū ad pmiū eētiale: ſic p ſe loquēdo reuiuiſcūt: p accidēs aūt pōt eē ex īdiſpoſitiōe recipientis ꝙ nō reuiuiſcūt quo ad integritatē. Uerbi grā. hn̄s charitatē. mereť p op⁹ virtutis vitā btām ī moꝛte niſi p eū ſteterit. ſ. ꝙ non hēat charitatē: qꝛ illa nō dať niſi hn̄ti charitatē q̄ꝫuis eā meruerit: ⁊ dať hn̄ti ēt ſi eā nō meruit: vt puulo. Si aūt pdat charitatē ⁊ poſtea penitēdo eā recupet: adhuc recupat qđ perdidit: vt. ſ. eā hēat ex pori merito niſi pdat eā: ita ē ī ꝓpoſito hn̄s maioꝛē charitatē mereť mai⁹ pmiū ſuppoſito ꝙ in moꝛte hēat maioꝛē charitatē: qꝛ ſic charitas ē necia diſpoſitio ad recipiēdū glaꝫ: ſic maioꝛ charitas ad maioꝛē glām. Si ergo penitēs nō recipet maioꝛē charitatē an̄ moꝛtē: per acciñs ē ex indiſpoſitiōe ſua ꝙ moꝛiēs n̄ hꝫ mai⁹ pmiū: qꝛ ſi penitēdo hr̄et minimū gradū charitatis ⁊ moꝛiendo intēdiſſet charitatē ſuā q̄ꝫta erat illa quā perdiderat: haberet vtiq̄ꝫ tātaꝫ glām nō tn̄ ex merito vltimo ſꝫ ex merito primo p ſe ⁊ ex pn̄ia ſicut ex remouēte ꝓhibēs ⁊ ex vltia charitate ſicut ex naturali diſpoſitiōe neceſſaria.

Tertius articulus hꝫ q̄tuoꝛ ꝯnes. ¶ Pꝛia ꝯ ē. Qꝛ illa tria ēt inueniūtur in ſacris nō ipꝛimentibus characterē: vt ī eucariſtia vbi res ⁊ ſacrm̄ ē coꝛp⁹ xp̄i verꝫ: ⁊ ī mr̄io° vbi interioꝛ ꝯſenſus vel vinculū: ⁊ in extrema vnctiōe vt īfra videbiť di. 23. Sic igiť ī oī ſacro no. le. imprimiť aliqđ pter actū ſuſcipiētis: qđ ē ſufficiēs diſpoſitio ad grāꝫ ēt gratū facientē: ſiue illđ ſit character vt in tribus ſiue ſimplex oꝛnat⁹ vt in alijs: ita ꝙ in eucbariſtia preter illđ qđ ē res ⁊ ſacrm̄ ex̄ ſuſcipiētē ⁊ an̄q̄ꝫ ſuſcipiať. i. coꝛpus xp̄i verꝫ ī ſuſcipiēte ſit ēt oꝛnat⁹ q ē res ⁊ ſacrm̄. Et ſic ſicut q̄dam ſacra hn̄t vnū ſacrm̄ tn̄ puta ſola vba: ſic penitētia ⁊ mr̄iom̄ ſi ita ē ⁊ alia res ſil' ⁊ vba vt oīa alia: ſic ſūt quedā ſacra q̄ hn̄t ꝓ re ⁊ ſacro vnuꝫ tn̄. ſicut illa q̄ nō requirūt p ſe actū ſuſcipiētis. alia vō ꝓ re ⁊ ſacro hn̄t duo diuerſa: Et hec adhuc differētēr: qꝛ vel vtrūq̄ꝫ ē ī ſuſcipiente ſicut act⁹ iterioꝛ eſt vna res ⁊ ſacrm̄ ī mr̄io° ⁊ pn̄ia: alia eſt oꝛnatus: ⁊ ſic vtrūq̄ꝫ ē ī ſuſcipiente: in eucbariſtia aūt vna res ē in ſuſcipiēte: alia ī materia. ¶ Scđa ꝯ ē. ꝙ nō ſoluꝫ ī iſtis: ſꝫ ꝙ ī oī ſacro impmať oꝛnat⁹: qđ pꝫ ſic. Ubicūq̄ꝫ ſm legē cōem ē remiſſio pcti actualis moꝛtal' ⁊ p ꝯn̄s grē iſuſio ibi ē alia diſpoſitio ſufficiēs pter motuꝫ liberi arbitrij: qꝛ vbicūq̄ꝫ ē mot⁹ liberi arbitrij ſufficiēter diſponens ad grām ibi ſtatī ē grā: nec p ꝯn̄s ē pctm̄ moꝛtale. Grā aūt nō infundiť ſm legē cōem niſi ſufficiēter diſpoſito. qꝛ de⁹ dat vnicuiq̄ꝫ ſm ſuā virtutem. Sꝫ oē ſacrm̄ no. le. ſi digne ſuſcipiať remittit pctm̄ moꝛtale ſi īuenit: ⁊ ſi nūq̄ꝫ inueniret nūq̄ꝫ tolleret. Si ergo qđlibet ſacrm̄ aliqn̄ pōt tollere peccatū moꝛtale. igiť aliqn̄ inuenire pōt. Tn̄c aūt nō ē diſpoſio ſufficiēs ex pte liberi arbitrij cū q̄ nō ſtat pctm̄ moꝛtale. qꝛ illa ē ꝯtritio. igiť ex ope opato alia diſpoſitio īfūdiť. Propter qđ videť ꝙ ad hoc ꝙ ſacrm̄ ꝯferat: grāꝫ nō reqritur aliqs act⁹ reſpectu effect⁹ ſacri ī ſuſcipiēte vel q gerit perſonā ei⁹: ſꝫ tn̄ reſpectu ſacri: ꝙ. ſ. ipſe velit ſuſcipe ſacrū ſi ſit adult⁹ ⁊ hēat vſū liberi arbitrij: vel ali⁹ ꝓ eo: vl' ꝙ ipſe voluerit. Sꝫ reſpectu effect⁹ ſacri ſolū reqriť ꝙ nō ponat obicē: ⁊ ꝙ faciat ꝙ ſuſceptio ſacri reqrit: puta ī mr̄io° ꝙ intēdat ꝯhere: licet nō recolat đ pctis. ¶ Tertia ꝯclo ē. ꝙ oꝛnat⁹ poſſet eē aliqđ manēs: lꝫ videamur ſupi⁹ dixiſſe ꝯriū. Nec pp hoc ſeqtur ꝙ pn̄ia nō poſſit iterari ſine iniuria ſacramēti: ſicut bap⁹: qꝛ qn̄ ſacrm̄ ipꝛimit talē diſpōneꝫ ꝙ p illā ſtatī nat⁹ eſt ſeq total' ⁊ plen⁹ effect⁹ ſacri: tūc ſine iniuria nō pōt tale ſacrm̄ iterari: ſicut ī bap°. cui⁹ character diponit ad remiſſionē oīs culpe ⁊ pene: q̄ꝫtū ē de ſe. Et ſilr̄ ē de alijs ipꝛimētib⁹ characterē ſuo mō. Nō ſic aūt de alijs puta pn̄ia: qꝛ p vnā ꝯfeſſionē non ſeqtur pfecta remiſſio q̄ ad penā ⁊ ſequelā. Un̄ qꝛ de ꝓpiciatu actualiū non dꝫ hō eſſe ſine metu ſine iniuria repetiť pn̄ia. Sꝫ de oꝛiginali nō debem⁹ eē ī motu p⁹ bapm̄: vn̄ ⁊c. Un̄ qn̄ đ eodē aliqs hō ꝯfiteť nō ali⁹ oꝛnat⁹ numero ipꝛimiť: ſꝫ pm⁹ itēdiť: ⁊ foꝛte eſt vn⁹ oꝛnat⁹ ſpē ī vno ſacro: q intēdiť p illi⁹ iterationē ⁊ pari rōne remittiť p illi⁹ tardationeꝫ: ⁊ foꝛte coꝛrūpiť p nimiaꝫ tardationē: ſicut ē habit⁹ q acqriť ex actib⁹ pn̄cipaliter ipſis ex toto ceſſantib⁹ coꝛrūpiť ita ⁊ oꝛnatus q acqriť ex ſuſceptiōe ſacri inſtr̄aliter ex ceſſatiōe vl' nimia retardatiōe coꝛrūpiť. Un̄ character q nō pōt amitti ⁊ dleri p ꝯn̄s: ſic nō pt̄ coꝛrūpi ita nec remitti: qꝛ remiſſio ē via ad coꝛruptionē: nec p ꝯn̄s itēdi. Sed oꝛnat⁹ pōt intendi ⁊ remitti ⁊ ēt coꝛrūpi: ⁊ iterꝫ acqri. ¶ Quarta ꝯ ē. ꝙ pn̄ia iterioꝛ ipſa ē res ⁊ ſacramentum: quod pꝛobať ſic: qꝛ illđ qđ cauſatur ⁊ ſignificať ab actu exterioꝛe: qui ē ſacrm̄ ⁊ vlteri⁹ cauſat ⁊ ſignificat aliū effectū vltimū ⁊ pn̄cipalē dr̄ eē res ⁊ ſacrm̄: ſꝫ hđ eſt pn̄ia interior: qꝛ ꝯfitēs ſignificat ſe penitere: ⁊ cū hoc ipſa ꝯfeſſio ⁊ abſolo̅ hita in re ⁊ in voto ē cā illi⁹ īterioris: nō ſm eētiam: ſꝫ magis eꝯ: ſꝫ ſm efficiētiaꝫ: qꝛ ab illa hꝫ vtutē ſacr̄alē: ſine q̄ nō valeret: ģ ⁊c. ¶ Qđ aūt ꝯ h dr̄. ꝙ res ſacri nō ē de iure nāli ſic ē penitere cū ſit act⁹ vtutis. dōꝫ ꝙ penitere de pctō ad expiationeꝫ vt viteť gehēna ⁊ habeať glīa ⁊ cū ꝓpoſito ꝯfitendi nō ē de iure nāli: quo h ſunt ignota: ſꝫ diuino: quo hec ſunt reuelata. Et per hoc patet reſponſeo ad argumētum.

Queſtio. II.

Secūdo queriť vtꝝ pn̄ia ſit vtus. Et vr̄ ꝙ nō: qꝛ vt⁹ ē de bono: ſed pn̄ia eſt de malo: ģ ⁊c. ¶ Cōtra. pcepta leg. nō ſunt de actib⁹ vtutū: ſꝫ lex euāgelica pcipit. d. Pn̄iam agite: ģ ⁊c. ¶ Rn̄°. duo ſunt facienda: qꝛ p poneť vna opinio ꝓbabilis ⁊ ſubtilis. 2° īgretur de qbuſdam que implicat.

Circa pm̄ ſciēdū ē. ꝙ aliq pmittūt q̄ꝫdā diſtinctionē: q̄ ſuppoſita ꝓbāt tres ꝯnes de pn̄ia. Et ex hoc īferūt qđdā coꝛrelariū. ¶ Pꝛio ģ diſtingūt de penitere: dicētes ꝙ cū penitere īcludat doloꝛē de pctō cōmiſſo pōt accipi duplr̄: vel ꝓ doloꝛe q ē act⁹ ſenſitiue ptis: vel ꝓ diſplicētia volūtatis. pꝛio° dolere nō eſt actus vtutis pn̄ie: ſaltē ab ea īmediate elicit⁹: ꝓut de pn̄ia loqmur: qꝛ nulla potentia ſenſitia appꝛhēdit pctm̄ ꝓut ē dei offenſiuū: qđ tn̄ facit pn̄ia de q̄ loqmur. Sꝫ penitere ſcđo mō acceptū ꝓ diſplicentia volūtatis ē act⁹ de q̄ q̄riť an ſit vtuoſus. Et de hoc dicunt tria. ſ. ꝙ ē vtuoſus act⁹. 2°. ꝙ ē act⁹ virtutis mōal: ⁊ n̄ theorice. 3°. ꝙ ptinet ad iuſtitiā. ¶ Quātū ad pm̄ dicūt ꝙ act⁹ virtutis aliqn̄ accipiť ſtricte. ſ. ꝓ ſolo actu elicito a po° pfecta p hitū vtuoſum. ⁊ ſic nō oꝫ ꝙ penitere ſemp ſit act⁹ virtuoſus. qn̄q̄ꝫ vō ſumiť ꝓ oī actu regulato a rōne: q vel ē elicitus a virtute vel q̄ꝫm ē de ſe generatiu⁹ ē virtutis: ⁊ iſto° penitere ſemp ē actus virtuoſus. Pꝛim̄ pꝫ: qꝛ hit⁹ nūq̄ꝫ requiriť ad eliciēdū actū q̄ꝫm ad eētiaꝫ act⁹: ſꝫ ſoluꝫ q̄ꝫm ad ponēdū modū: qđ pꝫ ex diffinitiōe po° ⁊ hit⁹: qꝛ po° ē q̄ poſſum⁹: hit⁹ vō q̄ hn̄ vl' male poſſum⁹: 2° Eth. Et. 5°. Meth. dr̄ ꝙ hitus ē q̄ qs hn̄ vel male diſpōiť. Pꝫ ēt p exm̄. Ad cōcupiſcere. n. nō reqriť hitus: ſꝫ ad ſic ꝯcupiſcere: puta tēperate reqriť hit⁹ tēperātie. Sꝫ penitere ſolū diť actuꝫ quo ad ſubaꝫ act⁹ ⁊ nō modū p quē nos hēam⁹ ſic vel aliter in dolēdo: ģ nō reqrit aliquē hitū a quo eliciať. Scđm pꝫ ſic: qꝛ oīs act⁹ ab electiōe ꝓcedēs cadēs ſuꝑ debitā māꝫ cuꝫ debitis circūſtātijs pōt eē virtuoſus: ſꝫ penitere de pctō cōmiſſo pōt eē ex electiōe ꝓcedēs: ⁊ cadit ſuꝑ debitā māꝫ: qꝛ ſicut bonū debite placet: ita malū debite diſplicet: pt̄ ēt informari debitis circūſtātijs: ⁊ ꝓut đ ipō loqmur debite informať: qꝛ deteſtať pctm̄ vt cōmiſſuꝫ ē in irreuerētiam dei cū ꝓpoſito ꝯfitēdi: ģ tal' act⁹ pōt eē act⁹ virtutis. Minoꝛ iā pꝫ. Maioꝛ ēt pꝫ p diffinitionem virtutis 2° Eth. Qꝛ virtus ē hitus electiu⁹: īmediate ꝯſiſtens ꝓut recta rō determinabit. Uerūtn̄ nō pōt eē pm⁹ ⁊ pn̄cipal' act⁹ alicuius virtutis: qꝛ pm⁹ ⁊ pn̄cipal' act⁹ alicui⁹ virtutis nunq̄ꝫ pexigit actionē vicij ī opante virtuoſe. Act⁹. n. pn̄cipal' tēperantie nō reqrit ꝙ hō pus ītēperate egerit. nec act⁹ pn̄cipalis liberalitatis reqrit ꝙ aliqs pus auar⁹ fuerit: ⁊ ſic de ſingulis vtutib⁹. Aliogn nullus poſſet eē virtuoſus niſi pus fuerit vicioſus. qđ n̄ ē verꝫ. Sꝫ penitere pſuppōit necr̄io actū vicioſum fuiſſe ī penitēte: ē. n. de malo cōmiſſo. Qr̄ penitere nō eſt pm⁹ ⁊ pn̄cipal' act⁹ alicui⁹ vtutis. Et ſic pꝫ pmū. ¶ Scđm ſic pꝫ: qꝛ virt⁹ illa q̄ nō hꝫ deū ꝓ īmediato obiecto nō eſt theoꝛica ſꝫ moꝛalis: ſi tn̄ eius obꝫ ſit de agibili a nob: ſꝫ obm̄ īmediatū pn̄ie nō ē de⁹: ſꝫ pctm̄ opatū a nob: ģ pn̄ia n̄ ē vt⁹ theoca ſꝫ moꝛal'. maioꝛ ⁊ mioꝛ đ ſe patēt: iō ⁊c.

¶ Eſt tn̄ itelligendum ꝙ cū virtutes moꝛales non hēant deū ꝓ īmediato fine ſic nec ꝓ īmediato obo: pn̄ia tn̄ vt de ipſa loqmur hꝫ deū ꝓ īmediato fine. Sꝫ oꝫ ꝙ h inſit ei ꝓut act⁹ ei⁹ ipať ab aliq̄ virtute theoꝛica. ſ. fide ⁊ ſpe. Et ſic pꝫ ſcđm. ¶ Tertiū ſic pꝫ: qꝛ oīs hitus moꝛal' q oꝛdinat hominē ī rōe debiti ptinet ad iuſtitiā: ſꝫ pn̄ia vt ē virt⁹ moꝛalis ē hꝯ: ģ ⁊c. Maioꝛ pꝫ: qꝛ alie virtutes moꝛales a iuſtitia nō oꝛdināt hoīem ad alterꝫ: vt tēperātia. Liberalitas aūt ⁊ ſi oꝛdinat ad alterꝫ nō tn̄ ī rōe debiti: qꝛ libālis nō dat ex debito: qꝛ nō teneť dare ex debito. Ad iuſtitiā aūt pertinet rō debiti: vt ipm̄ nomē ſonat. Jō ⁊c. Minoꝛ ꝓbať: qꝛ ꝙ penitētia oꝛdinet hoīeꝫ ad deū iā ꝓbatū ē: ſꝫ ꝙ ī rōne debiti pꝛobať: qꝛ hō efficiť alteri đbitoꝛ duplr̄. Uno° p hoc ꝙ aliquid volūtarie recipit: ſicut ī cōmutatiōibus volūtarijs: in emptiōe ⁊ vēditiōe. Alio° p hoc ꝙ aliqđ iiuſte ſbſtraxit: ſic in violētis: vt ī furto rapina ⁊ pcuſſiōe ⁊ hꝯ. Silr̄ hō efficiť deo debitoꝛ p h ꝙ aliqđ ab eo recipit. Et redditio hui⁹ debiti ptinet ad virtutē latrie: p quā exhibem⁹ deo đbitū honoꝛē ī oblatiōib⁹ ⁊ ſacrificijs ⁊ hꝯ. Alio° p h ꝙ ꝯ deū peccauit. Et ſic ſbtraxit ei debitā rueretiā ⁊ obedientiā. Et q̄ ad hoc reddit hō pn̄iam debitā. Propter qđ ſic latria ptinet ad iuſtitiā ſic ⁊ pn̄ia. Et ſic pꝫ 3m̄. ¶ Ex q̄ pꝫ. ꝙ pn̄ia ē ſpāl' virtus: qꝛ lꝫ gnāliter ꝯſideret malū tāq̄ꝫ obm̄: tn̄ ꝯſiderat ī eo ſpālē rōnē: qꝛ cōmiſſum ꝯ obediētiā deo debitā vt ē expiabil' p ſatiſfactionē qđ nō facit alia virt⁹. Ex quo ēt pꝫ ꝙ ſi act⁹ pn̄ie eēt ſolū doloꝛ de pctō cōmiſſo q̄ten⁹ ē ꝯ rōneꝫ rectā penitere nō ptinet ad aliquā ſpālē virtutē: qꝛ p eundē actū placet vnicuiq̄ꝫ qđ ē ꝯueniēs ⁊ diſplicet qđ ē inconueniēs. Et cū oīs hitus virtuoſus ſit ꝯcoꝛs rōni recte p euꝫ diſplicet. quicquid diſcoꝛdat a recta ratiōe. Hec ē opinio Durandi de verbo ad verbum.

Quātū ad 2m̄ ingrēdo de pdictis vidētur oīa hn̄ dcā preter ſex dubia q̄ īplicat. Pꝛio qꝛ penitere ſenſitiuuꝫ ſiue ſit ipm̄ plāgere vel flere ſiue doloꝛ coꝛdis: lꝫ ſit act⁹ nō a pena elicit⁹: qꝛ ipſa ē ī volūtate ⁊ nullū actū elicit ex̄ ſuū ſubꝫ nihilomin⁹ tn̄ pt̄ dici act⁹ virtutis pn̄ie ſimplr̄: qꝛ ē ab ea p ſe ⁊ nō p acciñs itēt⁹ ⁊ impat⁹. Et h p pꝫ p ſile: qꝛ ſic genuflexiōes ⁊ hꝯ ſūt actus latrie impati ⁊ affectio aī iterioꝛ q̄ꝫuis ipſa ſit ī volūtate ⁊ hēat dei honoꝛē p foꝛmali obo qđ nō pt̄ virt⁹ ſenſitia appꝛhēdere ⁊ nihilomin⁹ dicūť eē act⁹ latrie ſimplr̄: lꝫ nō pn̄cipalr̄: ſic lꝫ pctm̄ vt ē dei offenſiuū nō ſit a ſenſu cogſcibile nihilomin⁹ circa h pōt act⁹ ſenſitiu⁹ imperari p ſe ⁊ directe: ⁊ p h eē actus vtutis ſimplr̄. Als nullus act⁹ exterioꝛ erit act⁹ vtutis. Jtē ſi ſua rō ē bona ꝙ dolere ſenſibile nō ſit act⁹ virtutis: qꝛ ſenſus nō appꝛhēdit pctm̄ vt eſt dei offenſiuū: tūc nulla virt⁹ eēt ī appetitu ſenſitiuo: qꝛ virt⁹ ē hit⁹ electiu⁹ ī medietate ꝯſiſtēs: vt recta rō determinabit: ſenſus aūt appꝛhēdit obm̄ ſꝫ nō ꝓut ē ꝯueniēs rōi vel diſcōueniēs: ⁊ tn̄ oꝛdo ad rōnē ē foꝛmale in virtute: nihilomin⁹ tn̄ ē virt⁹ ⁊ act⁹ vtutis ī appetitu ſenſitiuo: ſic tēperātia ⁊ foꝛtitudo ⁊ ꝯcupiſcere tēperate: ⁊ iraſci foꝛtiter: pꝛout recta rō dictat: ad qđ ſufficit ſenſum obedire ratiōi. Nec oꝫ ſenſum obm̄ referre ad rōnē. imo ēt videreť alicui ꝙ ſi ſenſus obediat rōni dolēdo de pctō: ſicut rō dictat dolendū ēt pp hoc hitus q in ſenſu ad hoc gnābiť erit virtutis vel virtuoſus. Et ſicut habit⁹ deteſtatiu⁹ luxurie vt eſt quid turpe ſm rōnem eſt in ſenſu: ſic hitus penitiu⁹ de luxuria vt eſt contra deū poteſt in eo poni: qꝛ non magis ſenſus cognoſcit pctm̄ vt ē contra rationem q̄ꝫ vt eſt ꝯ deum: cum vtrūq̄ꝫ ſit ſupꝛa ſenſum. Sed ſicut iuſtitia virtus pꝛopꝛie eſt in voluntate: ſed aliquid coꝛreſpōdens ei ē ī ſenſu ſic de pn̄ia dici pōt. ¶ Et qđ Tho. dicit. ꝙ pn̄ie paſſio nō ē actus virtutis verum ē: ſed pꝛout ex electione elicitur vel imparatur: ⁊ ſm rationem penitet eſt actus virtutis. ¶ Qđ aūt diť ſcđo. ꝙ penitere: ꝓut ē diſplicētia volūtatis poteſt eſſe ſine habitu: ⁊ hoc verꝫ ē de actu vtutis pollitice

ꝛ acquiſite:imo etiam de actu v̄tutis theoꝛice infuſe:ſicut credere articlos fidei ꝛ ſpare:põt eẽ ſine hitu īfuſo:vt ī he retico:ꝛ ēt ſine aqſito. Et nõ ſolū penitere mala ſicut ī Iu da ꝛ dãnatis:ſ3 ēt penitere bonū ex genere ꝛ circūſtantijs: ſicut p3 ī attrito ꝛ nõ ↄtrito. Et ē eiuſdē ſpēi in genere nãe: qñ eſt ſine hitu:ſicut qñ eſt ex hitu:ſiue pnia ſit hitus acq- ſitus ſiue infuſus:q̃uis differãt in genere moꝛis:ſicut act⁹ virtutis aqſite ꝛ infuſe:qꝛ ad aliū ꝛ aliū finē ꝗ ꝑſtituuntur ab eẋ.ſ.a rõne:ſicut iact⁹ lapidis vł ſagitte põt ꝓcedere ex diuerſis hitib⁹:ꝛ ſm ꝙ ad diuerſos fines oꝛdinatur:qꝛ erit actus eutropelie ſi ad ludū:iuſticie ſi ad latronē: iniuſticie ſi ad innocētē. Uñ act⁹ exterioꝛ ꝛ appetit⁹ ſenſitiu⁹ nõ dif- ferūt ī genere nãe:nõ ſolū diuerſaꝝ v̄tutū:ſ3 nec v̄tutis ꝛ vicij. Iraſci.n.bñ ꝛ male nõ dr̄nt ſpē. S3 act⁹ elicit⁹ a volū tate foꝛte dr̄t ſpē v̄tutł ī fuſe ꝛ acq̃ſite:qꝛ ex fine ſic obo p̄n- cipali h3 act⁹ ille ſpēm etiã nature. Uelle.n.placere deo. ꝛ velle obedire rõni dr̄nt ſpē. ¶ Qd aūt dictū ē actū oīs v̄tu tis poſſe eē ſine habitu eſt dubiū de charitate:cui⁹ act⁹ pri mus ꝛ p̄ncipalis ē diligere deū ſup oīa:cū quo nõ ſtat moꝛ- talis culpa:qꝛ in illo tota lex īplet̄:oē āt moꝛtale ē ↄ aliqd̄ p̄ceptū legis:ꝰ iſte act⁹ nõ põt eſſe ſine charitate ↄñte:q̃3 uis poſſit eē nõ elicit⁹ ab ea:ſ3 diſponēs ad eã:cū quo ſimł charitas infundit̄:ſ3 remiſſa ſi remiſſe diligit: vel intenſa ſi intēſe. Et ſi hoc ē verū pari rõne vr̄ ꝙ penitere nõ poſſit eſſe ſine v̄tute pnie ↄſequēte vel remiſſe vel intēſe: ſm ꝙ diuerſimode peniteat:qꝛ niſi doleat d̄ oīb⁹ pctīs ꝓut offen dit ꝑ ea deū:ꝛ doleat plus q̃3 de oī alio nõ eſt tale penitere etiam in genere nature q̃le ē illd̄ qd̄ pnia elicit. Si aūt ſic dolet ſtatim charitas ꝛ oīs v̄tus infundit̄:qd̄ videt̄ dubiū ꝛ inq̃ſitiõe dignū. ¶ Qd aūt 3° dicit.ꝙ põt eē ex hitu v̄tuo ſo:qꝛ ex electiõe cū debitis circūſtãtijs ſup debitã3 mãm. Cõtra illd̄ qd ē malū iq̃3ᵐ malū nõ p̄t eē debita mã alicui⁹ ſ3 pctīn inq̃3ᵐ ē cõtra deū ē malū ꝛ idebitū:ꝰ nõ eſt debita materia:ſ3 idebita. ¶ Dõm ꝙ debitū ꝛ indebitū in mate- ria moꝛali nõ dicūt̄ abſolute:ſ3 ī relatiõe ad rõnē. Et qꝛ ꝑ idē aliqd mouet̄ ad aliqd.ꝛ ab ei⁹ oppoſito cū bonū ꝛ ma- lū ſint oppoſita bonū ꝛ malum ſunt debita mã volūtatis differenter:qꝛ volūtas debet declinare malū ꝛ eligere bo- nū. Uñ bonū inq̃3tū h9 eſt debita mã volūtatis ad eligen- dū ꝛ indebita ad reſpuēdū. Eↄ eſt de malo. Uñ pctīn ē de- bita mã ad reſpuēdū ꝛ deteſtãdū:ſ3 indebita ad eligēdū. Unde actus deteſtãs pctīn cadit ſup debitã mã3 reſpectu talis actus:q̃ in ſe ē mala reſpectu act⁹ electiõis ꝛ ī ſe bona reſpectu act⁹ deteſtatiõis. Et ſm ꝙ ē de ſe mala nõ põt eē bona nec eↄ. ¶ Qd aūt 4° dicit ꝙ nõ põt eē p̄m⁹ ꝛ p̄ncipa lis act⁹ v̄tutis;qꝛ v̄t⁹ nõ ꝑſuppõit viciū. Cõtra:qꝛ ſi oīs act⁹ ex electiõe ꝓcedēs ↄgruēs rõni cui ↄuenit ꝓp̄a diffinitio act⁹ v̄tuoſi põt eē p̄m⁹ ꝛ ꝓprius v̄tutis cu3 iſte ſit h9:ꝰ ꝛc. Foꝛmale.n.in v̄tute ē ꝙ eius actus ſit imediate cõſiſtens: prout recta rõ determinauit. Uñ circa qdc̄ūq3 hoc ſit illd̄ virtuoſu3 erit. Põt.n.v̄tuoſus rõnabiłr ſe hr̄e circa malū nature:ſicut circa bonū nãe. Et v̄tuoſioꝛ eſt act⁹ quē h3 cir ca mala q̃3 q̃ habet circa bona:puta nõ timere moꝛtē q̃3 cõ cupiſcere oꝛdiãte:ꝛ h9. Et ſiłr circa malū moꝛis deteſtãdo põt ſe hr̄e eque virtuoſe:ſicut circa bonū moꝛis proſequē do. Si ꝰ deteſtari vitiū eſt v̄tuoſu3 ſicut amare bonū ꝛ pl's debet hõ deteſtari ſuū viciū q̃3 alienū.igit̄ põt eē p̄mus ꝛ principalis actus alicui⁹ v̄tutis. ¶ Et qñ dr̄ ꝙ v̄t⁹ nõ ꝑſup ponit viciū.dõ3.ꝙ nõ eſt verū de oī v̄tute:qꝛ ſi oīs act⁹ bo nus ꝗ habet ſpãlē difficultatē reqrit ſpãlē v̄tutē:deteſtari pctīn ad expiationē qd̄ eſt bonū:ꝛ h3 difficultatē diſtinctã ab alijs debet habere ſpãlē virtutē. Uirtus.n.ſbuenit hoī ſm quēcūq3 ſtatū:ita vt ſi a v̄tute cecidit poſſit v̄tutē recu perare:ꝛ id qd̄ ꝑdidit ꝑ pctīn:ꝰ l3 nõ oīs virt⁹ ſupponat in virtuoſo viciū tñ illa v̄tus q̃ ꝑficit hoīe3 ſpãlr̄ ↄ defectum vicij ꝓcedentis ſupponit illū:ita vt ſit aliq̃ v̄tus ſupponēs viciu3 nūq3 fuiſſe:ſicut v̄ginitas quedã ſupponēs fuiſſe ſic pnia:q̃dã cui hoc accidit ſicut alie cõiter. ¶ Qd āt q̇nto di cit.ꝙ eſt v̄tus moꝛał nõ theoᶜᵃ excedēs tñ vt latria habēs deū ꝓ fine īmediato:ſ3 ꝓ obo aliqd agibile a nobis veꝝ ē: niſi ꝙ magis ꝓp̄e videret̄ dõm ꝙ h3 ꝓ obo non agibile a nobis ſ3 qd̄ actū ē a nobis male:vel qd̄ agi debuit ꝛ eſt om miſſum. Peccatū.n.actuale õmiſſionis vel cõmiſſiõis eſt eius ꝓp̄a mã ꝛ obm. ¶ Et veꝝ dicit.ꝙ a virtute theᶜᵃ ad iſtū finē impat̄:qꝛ nihil ꝓponit alicui vt finis niſi ab hitu cuius illd̄ ē obm. Põt tñ eē act⁹ penitēdi ſine hitu v̄tutis fidei ſpei ꝛ charitatis:ſi veꝝ ē qd̄ ipe dicit.ꝙ põt eē ꝛ ſine habitu ꝓp̄io:a quo magis tñ depēdet q̃3 ab alio. Ite3 põt eē nõ ſolū infuſa ſ3 ēt acquiſita:ſicut ꝛ cetere moꝛales. S3 ad eius acq̃ſitione3 magis reqrit̄ fides vel actus fidei q̃3 aliaꝝ:qꝛ finis īmediat⁹ ē de⁹ cognit⁹ ſupnãliter: Nõ.n.co gnitio nãlis docet deū ſic placari ad euadēdū gehēnã ꝛ ad habēdū gl'iam. ¶ Itē qñ dr̄ ꝙ ei⁹ finis īmediat⁹ ē deus in telligit̄ de fine cui⁹:nõ de fine q̃:vel de⁹ nõ ſm ſe:ſ3 ſm ꝙ placãdus:vel dei placatio vł recõciliatio ē ei⁹ finis ꝓp̄i⁹: ꝛ ñ de⁹ ꝓut ē ī ſe. Põt ēt addi ad illd̄ qd̄ dcm̄ ē ī 4° arti°. ꝙ licet act⁹ pnie ſuppõat actū vicij tñ hitus ei⁹ ſi ſit infuſus nõ ſuppõit:qꝛ ī bapᵒ īfundit̄:vt hõ ſit parat⁹ penitere ſi vn quã iueniat ſe deū offendiſſe. Et ſic ē ēt ī inocētib⁹. ¶ Qd ī x ãt.6.dicit.ꝛ bñ ꝙ pnia ē ſpãlis v̄t⁹ vr̄ ↄdicere ei qd̄ dixit ꝙ penitere ñ põt eē p̄m⁹ ꝛ p̄ncipał act⁹ alicui⁹ virtutis:qꝛ oīs virtus ſpãlis h3 aliquē actū p̄mū ꝛ p̄ncipalē a q̃ ſpecificat ꝛ ꝑꝑ quē ē p̄ncipalr̄. Nõ ē aūt dare aliū actū pnie p̄ᵐ ꝛ p̄n cipalē q̃3 penitere:ſicut ipm nomē ſonat:ſicut ꝛ iuſtitie iu ſte agere:ꝛ tēperantie tꝑate:ꝛ ſic de alijs:ꝰ in hoc ↄdicit d qd̄ dixerat ī 4° articulo. ¶ Ad argumentum dõ3.ꝙ v̄t⁹ ē de bono foꝛmaliter ꝛ finaliter:licet poſſit eſſe de malo ma terialiter:quia actus eius eſt bonus. Qõ. III.

Ertio querit̄ d̄ pnia ī ↄparatione ad alias v̄tutes. Et vr̄ ꝙ ſit prima omniū v̄tutū:qꝛ cã ē poꝛ effectu:ſ3 ꝑ pnia3 acqrūtur ꝛ cauſãt̄ ī peccatoꝛe oēs v̄tutes: ergo ꝛc. ¶ Contra. fundamentum ē p̄ma pars edificij:ſed fides eſt fundamentū to tius ſpiritualis edificij:ergo ꝛ prima.

Reſpõdeo hic ſunt q̃nq3 ↄnes. ¶ Pria. ꝙ pnia ā moꝛe ↄcipit̄:qꝛ Odeṙt peccare hoī v̄tu tis amoꝛe:Odeṙt pccare mali foꝛmidie pene: itaq3 cū ſint plures mali q̃3 boni vt ī pl'ib⁹ ↄcipit̄ timoꝛe pene:l3 ī aliq- bus hoīs ↄcipiat̄ v̄tutis amoꝛe. ¶ Scd̄a ↄ̊ ē. quõ ipa ē p̄ᵃ v̄tutū:qꝛ l3 oēs v̄tutes ſił īfundant̄ q̃3ᵛ ad hitū vna tñ ē prioꝛ altera q̃3ᵐ ad oꝛdinē ſm actū. Et id̄ ex actib⁹ iſta poꝛi tas ē attēdēda. Motū aūt volūtatis cuiſmõi ē mot⁹ v̄tutū moꝛaliū ꝓcedit mot⁹ cognitiõis:qꝛ appetibile imaginatu3 vł itellectū mouet appetitū:vt dr̄ ī 3° d̄ aīa:ꝛ iteꝝ extimatio poſſibilitatis:qꝛ electio q̃ ē p̄ncipał mot⁹ v̄tutis nõ põt eē de ipoſſibili extimato. Mot⁹ aūt appetit⁹ ī duob⁹ ↄſiſtit ī fuga mali ꝛ ī ꝓſequutiõe boī. Et hec duo diuerſimode ꝯ- nerant̄. Qñq3.n.aliqs fugit malū ꝑꝑ deſideriu3 boī: qñq3 alio°. Et hic mot⁹ ē vt freqnti⁹ ī reuerſiõe pctõꝛis ad deū per pnia3. Et id̄ motū pnie ꝓcedit mot⁹ fidei:qꝛ accedentē ad deū oꝫ credē: Heb.ij. ꝛ iteꝝ mot⁹ ſpei ↄiunct⁹ motui ti moꝛis:ꝑꝑ quē fit extimatio d̄ poſſibilitate venie ↄſeq̃nde. Et id̄ dic̄ Greg.ꝙ penitēs mouet̄ iter ſpē ꝛ timoꝛē:deiñ vt in pl'ib⁹ ſeqtur mot⁹ pnie:deiñ mot⁹ charitatis ꝛ aliaꝝ vir tutū ꝑ oꝛdinē. Qñq3 ēt mot⁹ moꝛis ꝓcedit motū pnie: vt dcm̄ ē. S3 ille amoꝛ nõ ē charitatis:qꝛ charitas amiſſa nõ recupat̄:niſi ꝑ ↄtritionē de pctīs ꝓcedētib⁹:q̃ ē mot⁹ pnie virtutis. ſm h̄ ꝰ dõm ē.ꝙ pnia ē poꝛ q̄buſdã virtutib⁹ ſ. charitate ꝛ ſeq̃ntib⁹ ipa3:ꝛ poſterioꝛ fide ꝛ ſpe. ¶ Tertia conclusio eſt. ꝙ penitentia poteſt dici fundamentum. ¶ Ad cuius euidentiam eſt ſciendu3 ꝙ fundamētū dr̄ in ſpūalibus ad ſimilitudinē fundamēti coꝛpalis:qd̄ duas h3 propꝛietates. Pria ē ꝙ ipm ē p̄ma pars edificij. Alia ꝙ fun

damēto totū edificiū ſuſtentat̄. Et id̄ ī ſpūalib⁹ fūdamētū dr̄ aliqd vł rõe poꝛitatł vł rõe ↄſuatiõis alioꝝ ꝛ ſuſtētatio nis:aut ēt rõe vtriuſq3. Pꝛioꝛitas aūt p̄t attēdi dupliciter. Uno° q̃3ᵐ ad diſciplinã ſpūaliū:ꝛ ſic illa q̃ p̄mo occurrunt edocēda ī xp̄iana religiõe fundamētū dr̄ Heb.6. Alio° q̃3ᵐ ad vitã ſpūalē:ꝛ ſic fides dr̄ ſimpłr fūdamētū:ſed timoꝛ ꝛ pnia ī genere coꝝ q̃ ad effectū ꝑtinēt quãtū ad fugã mali: charitas aūt q̃3ᵐ ad ꝓſequtione3 boni: ꝓut dr̄ Ephe.4. In charitate radicati ꝛ fundati. S3 rõne ſuſtētatiõis in ꝓſꝑis dr̄ hūilitas fundamētū:in aduerſis foꝛtitudo. Pnia aūt ꝛ timoꝛ ī recedēdo a malo diuerſimode ſunt fundamēta:qꝛ timoꝛ ē p̄mū ī iſto genere qd̄ ē recedēdo a malo cõmiſſo. Et id̄ ēt timoꝛ p̄cedit pniam ſicut p̄ncipia generis p̄cce dūt p̄ncipia ſpēi. ¶ Quarta ↄ̊ ē.ꝙ pnia dr̄ ſcd̄a tabł'a poſt naufragiū ſ3 Iero. ꝛ ē methaphoꝛica locutio. Illi.n.q ꝓſ- pero itinere mare nauigãt p̄ᵃ tabula ſuſtētãtur.ſ. ipa naui integra. S3 naufragiū paſſi alicui⁹ tabule nauis fracte au- xilio ad poꝛtū ſalutis ducūtur. Et hec ſcd̄a tabula dr̄ q̃ ē p⁹ naufragiū:nõ ꝙ ſit ſcd̄a p⁹ naufragiū:ſ3 qꝛ exiſtēs p⁹ nau- fragiū ē ſcd̄a a p̄ᵃ q̃ erat añ naufragiū. Gr̄a igit̄ baptiſmał per quã ī eccł'a collocamur cui⁹ figura fuit archa Noe. dr̄ prima tabł'a añ naufragiū. S3 qꝛ ꝑ pctīn moꝛˡᵉ naufragiū paſſis ꝛ a gr̄a inocētie cadētib⁹ nõ reſtat aliqd̄ remediū ni- ſi pnia:id̄ pnia ſcd̄a tabł'a dr̄. ¶ Quinta ↄ̊ eſt.ꝙ pnia multi płr diffinit̄. Pria ē Amb. ꝛ Greg.ꝙ pnia ē mala ꝓterita plã gere ꝛ plãgenda iteꝝ nõ cõmittere. Quã diffinitione3 ma- giſter ad foꝛmã debitã reducēs dicit. ꝙ pnia eſt v̄tus qua cõmiſſa mala plãgim⁹ cū emēdatiõis ꝓpoſito:vbi p̄° poni tur gen⁹ qꝛ v̄tus. Alia duo ꝑtinēt ad drãm.ſ. doloꝛ de pctīs p̄teritis qd̄ tãgit̄ ī hoc qd̄ dr̄ q̃ cõmiſſa mala plãgimus:ꝛ ꝓpoſitū de futura emēdatiõe cū emēdatiõis ꝓpoſito. Et hec duo ꝑfecte recõpēſant diuinã offenſa3 exteri⁹. Sic igi tur hec diffinitio ↄpletiſſima ē:qꝛ tãgit:ꝛ gen⁹:ꝛ actū:ꝛ ob3 ꝛ vtrūq3 illoꝝ q̃ ad emēdationē d̄o exhibēda reqrūt̄. Alia diffinitio ē Aug. q̃ ī lr̄a ponit̄:q̃ q̃ſi ē eadē cū iſta:niſi ꝙ ma gis exp̄mit ꝓximū gen⁹ ipi⁹:ꝛ ꝓprias magis drãs. Dicit.n. ꝙ pnia ē q̃dã vīdicta dolētł ꝛc. ꝓximū gen⁹:qꝛ ponit ipa3 nõ ſolū ī genere v̄tutis ſ3 iuſticie ī h̄ qd̄ dic̄ vīdicta:ꝛ drãs ī hoc qd̄ addit rõnē punitiõis ꝛ doloꝛē. Alia ē diffi° Amb.ꝙ pnia ē doloꝛ coꝛdis ꝛ amaritudo aīe ꝓ malis q̃ q̃ſq3 cõmiſ ſit. Et ē q̃ſi eadē ꝓdictis:niſi ꝙ nõ põit niſi vnū coꝝ que po nūt ꝓdicte diffinitiões.ſ. deteſtatione3 pcti cõmiſſi. Alia ē qua dicit̄ ꝙ pnia ē res optima q̃ oēs defect⁹ reuocat ad ꝑ- fectū. Et dat̄ hec diffi° ꝑ effectū. Dr̄ etiã res optia nõ ſim- pliciter ſ3 ī genere declinatiõis a malo p⁹ pctīn cõmiſſu3. Alia eſt Damaſceni q̃ dr̄ ꝙ pnia ē remotio ab eo qd̄ eſt ↄ nãm ad id qd̄ eſt ſm nãm. Et ī idē redit:qꝛ ē etiã ꝑ effectū. Pctīn.n. qd̄ dicebat̄ ī pꝛima defectus:nūc ī iſta dr̄ ꝙ ē con tra nãm. Status aūt gr̄e vel v̄tutis q ī p̄ma diffinitiõe dr̄ perfectio ī iſta dr̄ ſm nãm eē:qꝛ ad h̄ nã ē oꝛdiata. ¶ Ad argᵐ dõ3.ꝙ qñ ꝑ actū pnie recupãt̄ v̄tutes illū ꝓcedit act⁹ fidei ꝛ ſpei vt dcm̄ ē. Uñ ille ſunt poꝛes. Qõ. IIII.

Uarto querit̄ de ſubo pnie. Et vr̄ ꝙ pnia ſit ī oī poletia aīe:qꝛ ↄtra nata ſūt fieri circa idē:ſ3 pnia oppõit̄ oī pec cato qd̄ põt eē ī q̃lib3 po° aīe:ꝰ ꝛc. ¶ Cõtra virt⁹ vna ē ī vnica poᵃ:qꝛ vna ē:ꝛ nõ ē eēn- tia:qꝛ v̄t⁹ ē:ſ3 pnia ē v̄t⁹ vna ꝛ ſpãlis vt dcm̄ eſt:ergo non eſt in eſſentia nec in pluribus potētijs:ſed in vna tñ.

Reſpõdeo hic ſunt q̃nq3 ↄnes. ¶ Pria.ꝙ pnia eſt ī voluntate:quia eſt pars iuſtitie:que eſt in voluntate:qꝛ eli gere eſt actus voluntatis:ꝛ pari ratione reſpuere fugere ꝛ deteſtari:quod eſt pnie ꝓpꝛius act⁹. ¶ Scd̄a ↄ̊ ē.ꝙ ē ī in nocētib⁹ ꝛ puris hoīb⁹:ēt ī btã v̄gine:qꝛ ꝛ ſi nūq3 peccauit: tñ añ ↄceptionē filij peccare potuit:ꝛ q puli moꝛtui ſūt ex nã peccare potuerūt:ſicut ꝛ viuere vſq3 ad tp̄s peccandi. ¶ Tertia ↄ̊ eſt.ꝙ ē ī btīs hoīb⁹ puris:nõ q̃ ad actū dolen di:ſ3 q̃ ad actū gaudēdi de doloꝛe ꝓterito nõ p̄ñti: ſic aliu3 actū h3 graue qñ ē ſurſum tēdere.ſ. doꝛſū:ꝛ aliū qñ ē deoꝛ ſum.ſ. geſcere:ſic v̄tutes moꝛales hñt actū tēdēte ī via:ge tē ī p̄ria ī fine. ¶ Quarta ↄ̊ ē.ꝙ nõ fuit ī xp̄o:qꝛ peccare nū q̃3 potuit:eo ꝙ ſemꝑ hūãitas diuitati ↄiūcta fuit:ex q̃ ꝛ q̃3diu fuit. ¶ Quita ↄ̊ ē.ꝙ ñ ē ī angelis ꝓut ē v̄t⁹ vel act⁹ v̄tutis: qꝛ angelus nūq3 potuit peccare expiabiłr. Sic ãt ꝛ nõ ałr eſt pctīn olim pnie:vt ē v̄t⁹ ꝛ ēt act⁹ ei⁹. S3 penitere vitio- ſum qd̄ ē dolere de pctõ nõ vt ē ↄ deū:ſ3 vt ē ↄ ſeip3 ꝛ ſui vo luptatē ē ī dãnatis oīb⁹. ¶ Ad argᵐ dõm.ꝙ pnia ē ſpãlis virt⁹ vñ opponit̄ ꝑ ſe ꝛ directe vnico vicio.ſ. ipnie vł obſti nationi:q̃ ē in volūtate. Alijs aūt opponit̄ nõ foꝛmałr ꝛ di recte:ſed effectiue ꝛ indirecte. Qõ. V.

Uinto querit̄ de ↄtinuatione pnie. Et vr̄ ꝙ nõ poſſit iterrūpi nec ite rari:qꝛ illd̄ qd̄ ē vnū numero ↄtinuum vſq3 ad moꝛtē. nec iterat̄ nec iterrūpit̄:ſ3 pnia q̃ ad hitū ē h9 l3 nõ q̃ ad actū. vñ ē ↄtinu⁹ do loꝛ coꝛdis:ꝰ ꝛc. ¶ Cõtra ē d̄ Dauid: q pnia3 de adulterio iterrupit:ꝑ peccatū: de nume- ratione populi poſtea penitentiam iterauit. d. De abiſſis terre iterum redu. me.

Reſpondeo hic ſūt tres ↄnes. ¶ Pria. ꝙ v̄a pnia põt iterrūpi. qꝛ pnia nõ ↄfirmat hoīe3 ī gr̄a:qꝛ nõ ē foꝛtioꝛ gr̄a ꝑ pnia3 recupata ꝑ ſe loq̃ndo q̃3 gr̄a ꝑ bapᵐ ꝛ inocētiã. p̄ hita:a q̃ qs põt excidere ſ3 legē cõem. ¶ Scd̄a ↄ̊ ē.ꝙ ñ interrūpit̄ ꝑ gaudiū. Ubi ſciēdū ē ꝙ ē triplex gaudiū ſine doloꝛ.ſ. paſſio ipa ↄcupiſcibił:ꝛ ſic ſił nõ ſūt:ēt de diuerſis: l3 ī volūtate eē poſſint:ſic albū ꝛ nigꝝ nõ ſūt ſił:l3 ī tertio al bi ꝛ nigri ſint ſił. 2° accipit̄ ꝓ motu coꝛdis:qꝛ letitia ē coꝛ dis latitia:ꝛ triſtitia ē coꝛdis ↄſtrictia:q duo ēt ſił eē ñ p̄ñt: ſic.nᶜ duo mot⁹ locales ī eodē. 3° accipit̄ ꝓ ſimplici actu volūtatis:ꝛ tc̄ ꝓut ſūt de eodē nõ ſūt ſił:qꝛ ↄriãtur: ꝓut ãt ſūt in diuerſis nõ ſboꝛdiatis nõ ſūt ſił:qꝛ pl'es act⁹ diſpatī nõ ſtãt ſił:ſ3 ꝓut ſūt ſboꝛdiati ſic.ꝙ vnū ē rõ alteri⁹ ſic ſtãt ſił. Et ſic ē ī ꝓpoſito. Immo foꝛte ſūt vn⁹ actus:ſic finis:ꝛ ei⁹ qd̄ ē ad finē:qꝛ vbi duo ꝑꝑ vnū vtrobiq3 tñ vnu3. Uñ qd̄ dic̄ Tho. Utrūq3 ñ poſſe ſił eē eq̃liter itelligēdū ē q̃3ᵐ ad cãlitatē ꝛ p̄ncipalitatē:ñ q̃3ᵛ ad itēſionē ꝛ remiſſionē ſ3 rē ſi differūt re:vł ſ3 rõe3 ſi ſūt vn⁹ act⁹ re:qꝛ vnū ē cã alte ri⁹. Seqtur ãt ad itēſionē cãe itēſio effectus. ꝛ ad remiſſio nē remiſſio. Uñ q̃3to pl's dolet de pctõ tãto ꝑl's gaudet de doloꝛe:qñ doloꝛ ē cã gaudij. Et eↄ̊ qñ gaudiū de ſpe venie eſt cã doloꝛis hiti facit vt magis gaudeat qñ magis vłt do lere. Et ſi ē vn⁹ act⁹ nūero reſpectu vtriuſq3 obi tūc ſ3 rõ- nē ex vna ꝑte ē cauſa: ꝛ ex alia cãtū. Si aūt differūt re tc̄ eſt ibi cãlitas reał. ¶ Tertia ↄ̊ ē.ꝙ pnia iterari põt ꝑꝑ cãs oppoſitas ꝑꝑ q̃s bap⁹ iterari nõ p̄t. Quidam tñ h9. rõem aſſignãt:qꝛ nõ pl's de⁹ exigit a nob q̃3 ipe dat nobis:cū ipo- nat nob modū miſicõdie ad ꝓximū quē hūit ad nos: Lu. 6. Eſtote miſicoꝛdes ꝛc. S3 de⁹ ipõit nūc modū ad ꝓxi- mū:vt ei penitēti remittam⁹ offenſa3 nõ ſolū ſeptiess:ſ3 ēt ſeptuagieſſepties Mat.18.ꝰ nob pl'ies penitētib⁹ pl'ies re mittere debet. S3 hec rõ nõ vr̄ valere:qꝛ ēt de⁹ exigit a no bis ꝙ miſeamur ēt ipenitētib⁹ ꝛ pcam⁹ eis:ꝛ oꝛem⁹ ꝓ eis ꝛ bñfaciam⁹ eis. S3 de⁹ nõ miſet̄ ipenitēti:ſ3 expetit vin dictã. Itē ēt de⁹ a penitētib⁹ expetit vīdictã: ꝛ nobis ꝓhi- bet q̃rere vltionē:ꝰ ꝛc. Uñ nõ ſeqtur ſi ipõit nobis miſeri pl's q̃3 ſcł ꝙ ipe miſeat̄ pl's q̃3 ſcł. ¶ Si dicat̄.ꝙ de⁹ ſole3 ſuū fac oꝛiri ſuꝑ bonos ꝛ malos veꝝ ē.ꝙ młtã miſicoꝛdiã exhib3 ēt illis q̃s dãnat puniēdo eos citra ↄdignū:ſ3 ipam culpam nūq3 remittit niſi penitēti:nec ſic gn ꝑfectã exigat vīdictã:q̃ tñ duo a nob exigit. S3 q̄cq̄d faciam⁹ adhuc ſu- mus min⁹ miſicõdes deo:q maioꝛē miãm amouet.ſ.ñ eēn di:ꝛ h9. Et aliqd dece3 deū qd̄ ñ dece3 noſ. Cū.n. malū ñ dēat remanē ipūitū:ꝛ ad ip3 q ē ſum⁹ iudex ꝑtīcat ſūma iuſtitia

pertinet nō ſine pena relaxare culpā: nec niſi penitēti. Nobis aūt iponit miſereri: q ſumus fratres ⁊ cōſerui: ⁊ ad q̄s nō ſpectat vindicta. Nā iudex ad quē ſpectat nō debꝫ parcere: ſꝫ priuat⁹ ad quē non ſpectat. Et ſi iudex ſpe correctiōis ſel' pcit: nō tn̄ .lxxvijᵒ. imo incorrigibileꝫ punit: ⁊ ēt eū q penitet: qꝛ nemo pnīa nocēs eē deſinit iure fori: lꝫ cōtrariū ſit iure poli. ¶ Sed vr̄ rō nō necc̄ia: lꝫ concluſio vera ſit: immo cōtrariū ē hereticū. ¶ Ad argᵐ dicēdū. ꝙ penitētia: ſi ē vera ſemp ē cōtinua q̄tū ad ꝓpoſitū: ſed q̄tum ad effectum ipſa eſt continua habitualiter in bonis non in recidiuantibus.

Ad argᵐ. principale.

Queſtio. VI.

Sexto queritur de ſolemni pnīa. Et videtur ꝙ nō debet eē in eccl'ia: qꝛ eccl'ia nō claudit gremiū redeunti: ſꝫ ſolēniter penitētes eijciunt̄ de eccl'ia: ḡ ⁊c̄. ¶ In contrariū eſt conſuetudo eccleſie.

Reſpōdeo hec ſunt qnqꝫ concluſiones. ¶ Pria ꝙ ſolēnis pnīa nō eſt iponēda niſi ſolo epo: ⁊ nō ab inferiore: eo ēt cōmittēte ſm̄ Guillielmū duran̄. i ſpeculo: qꝛ q̄ ſunt ordis ſiue dignitatis epalis nō pōt eps cōmittere nō hn̄ti ordineꝫ eūdē ſiue dignitatē: ex ð ɔſec. eccle. vl' alta. c. Aqua. ¶ Sꝫ cōtrariū tenet ɔſuetudo q̄ in talib⁹ poſitiuis q̄ non ſunt de iure diuino ſeruanda eſt. Vn̄ penitētiarij epoꝝ ipis abſentib⁹ ipaꝫ imponūt. Sil'r ſolēnis recōciliatio eius ptinet ad epm̄: qꝛ ad eūdē ptinet ſoluere ⁊ ligare. In hoc aūt differt pnīa ſolēnis a publica: qꝛ illa pōt iniūgi a quolibet ɔfeſſore.

pᵃ ɔ̄ — Pnīa ſolēnis a ſolo Epō eſt iniūgēda niſi fuerit ɔſuetudo ɔ̄ria. s. ⁊. hic. q. i. ar. s. q. 3. ad 3. ⁊ tꝫ in Guillermo.

¶ Scd̄a ɔ̄ ē. ꝙ indifferenter tā viro q̄ꝫ mulieri ſolēnis pnīa pōt iponi: niſi ꝙ mulieri capilli ꝓ velamīe dati ſunt. Vn̄ nō deponitur ei coma ſicut vtro. Nō aūt iponi dꝫ clerico. Cui ſi ſemel impoſita fuerit irregularis ē: niſi p epꝫ cū eo in nec̄citate diſpēſet̄ i minorib⁹ ordinib⁹ tn̄: qꝛ i maiorib⁹ nō pōt. Qꝛ aūt decretū penā iponit epo tales ordināti eſt: vel qꝛ ordinat i maiorib⁹ ordinib⁹ qð nō potuit. vel qꝛ ſine diſpēſatiōe vel ſine iuſta cā ad minores eos ꝓmonit. ¶ Videt̄ aūt ꝙ poſſit cū eis diſpēſare i bn̄ficio ſimplici ſine cura: nō aūt in dignitate vel in cura: qꝛ ille diſpēſatiōes ad paria iudicātur. de filijs pſbiteroꝝ. c. i. li. 6. Et pari rōne videt̄ ꝙ ſi is qui ſolēniter penituit ingrediat̄ religionē ꝙ profeſſio irregularis diſpēſet cū eo quo ad oēs ordies: ſed nō quo ad curā ⁊ dignitatē: ſicut ēt de illegitimo. In h̄ aūt differūt a publica q̄ pōt iponi clerico: lꝫ quidā ɔ̄dicāt: cum etiā multoꝝ collegioꝝ ɔſuetudo hēat ſuos deliquētes publice i proceſſiōe corā oībus punire.

2ᵃ ɔ̄

Qui ſic penituit abſoluit ab irregularitate ſi Religionē ingrediat̄.

¶ Tertia ɔclusio eſt. pro qua cā eſt imponēda: qꝛ nō niſi ꝓ graui ⁊ manifeſto crimine: ⁊ nō pro alio. Vn̄ nunq̄ꝫ ꝓ veniali nec pro quocunqꝫ mortali: nec vnq̄ꝫ pro occulto: imo hoc eēt eū i famare: qꝛ q in foro penitētie iponit pnīam publicā ēt ꝓ occulto crimīe nō diffamat: nec ɔfeſſionē reuelat: qꝛ ipa eſt occulta: ⁊ qn̄ videtur pnīa neſcit̄ ꝙ ſit ipoſita p pnīam: cū multi faciāt graues pnīas ſibi nō ipoſitas: nō hn̄tes graues cl'pas: imo illi ſunt maioris pnīe q ſunt minoris culpe. ¶ Sꝫ iſta pnīa nō ſolet agi niſi ipoſita: imo eſſet peccatū eā agere ſine impoſitione: cū ex p̄cepto eccleſie teneat̄ hō in paſcate cōicare: ⁊ qualibet die dn̄ica ⁊ feſto ſolēni miſſam audire: a quib⁹ ſolēniter penitēs hn̄t abſtiere. ¶ Itē iponit̄ publice coraꝫ toto mūdo: ⁊ nō debet iponi niſi ꝓ graui crimine: ḡ eā imponere ꝓ crimine occulto ē hoīem diffamare. Pro crimine vero veniali vel nullo: puta qꝛ filius ſine culpa ſua eſt mortu⁹: ⁊ nullū ſcādalū ē in villa: qꝛ ſoli illi de domo ſciūt eſt mēdaciter diffamare. Videt̄ etiā ꝙ ipoſitio ipius pertineat ad foꝝ ɔtētioſum qꝛ publice iponit̄. Non. n. ſic liceret pnīaꝫ iiūgē abſoluēti ꝙ circūſtātes audiret.

3ᵃ ɔ̄

Solēnē pnīaꝫ agere ſine impoſitione eſt pctm̄.

Impoſitio pnīe ſolēnis ad foꝝ cōtētioſū ptīet.

¶ Quarta cōcluſio ē. Quō ⁊ qn̄ eſt iponēda: qꝛ i capite ieiunij veniūt. Modus aūt vel forma hētur. di. 50. c. In capite. Et debet abſtinere qn̄ eſt in tali pnīa a cōione: ⁊ pace ⁊ ab ingreſſu eccl'e: niſi a cena domini vſqꝫ ad octauā paſce: ⁊ a mr̄imo cōtrahēdo: qꝛ in foro eccl'e eſt ɔ̄hendū: ⁊ ibi recipit̄ benedictio nuptial': ſꝫ nō pp hoc a pnīa priuata. Vn̄ multū repellit hoīem a deuotione: pp qð raro ⁊ nō ſine magna cā imponēda ē: ⁊ vt dictū eſt: tūc ſolū qn̄ eſt neceſſe vt edificent̄ de publica pnīa qui ſcādalizati ſunt de culpa publica. Peccata. n. māifeſta publice ſūt puniēda: ⁊ occl'ta occl'te: ð pe. ⁊ remiſ. c. i. ¶ Quō igit̄ excuſant̄ pniarij epoꝝ ⁊ pape g corā toto mūdo i publico ſpectacl'o ſibi ɔfeſſos vberāt ſpoliatos: Forte qꝛ illð ē ꝓ excōicatiōe: cui⁹ abſolo ptinet ad forum ɔtētioſū. Vn̄ nō eſt reuelare ɔfeſſionē ꝓpe: qꝛ ꝓ excōmunicatiōe poterat denūciari publice: ḡ reputat̄ publicū. ¶ Quīta ɔ̄ ē. quotiēs ē iponēda. qꝛ nō niſi ſel' de lege cōi: ſꝫ ſ vna vice ad duos vl' tres ānos vel min⁹ ſic̄ Ambr. ipoſuit impatori. Tn̄ ſi ɔſuetudo hēat ꝙ iteret̄ illa excuſat: qꝛ q in mos erat crimē nō erat. ¶ Si aūt arguat̄ ꝙ puᶜᵃ ⁊ ſolēnis pnīa nō dꝫ ipōi qꝛ manifeſtat̄ pctm̄ ⁊ ɔfeſſionē ⁊c̄. dr̄ ꝙ ſacerdos nō puᶜᵃᵗ pctm̄ penitētis: qꝛ ɔfeſſor nō dic̄ ſe audiuiſſe tale pctm̄ i ɔfeſſiōe: ſꝫ ipe pctōr exeq̄ndo pnīaꝫ ſibi iiunctā pctū ɔfeſſuꝫ māifeſtat. ¶ Sed qdā hāc ſolōnē reprobāt dicētes ꝙ ille facit rē cui⁹ auc̄itate fit: ſꝫ auc̄itate ſacerdotꝭ penitēs fac̄ qð ſibi iniūctū ē: qð al's nō faceret: ḡ ſacerdos vr̄ h̄ facere. ¶ Sꝫ forte illi ð pᵃ ſolōne itelligūt ꝙ nō ſeqtur fac̄ grauē pnīaꝫ: ḡ cōmiſit grauē culpā: cū illi q ſunt miōris cl'pe ſint grauioris pnīe. ¶ Et ſi dicat̄ ꝙ nō inuenitur q ꝓ alio faciat: qꝛ vix ꝓ ſe ipo qs fac̄ hoc. verꝫ ē ð mal'. Nā hōi ⁊ pfecti ꝓ ſe ⁊ ꝓ alijs mlta puᶜᵉ ⁊ occl'te faciūt. Nec intelligūt ꝙ penitēs reuelet delictū: ſꝫ ɔfeſſionē p delictū ſi illð ē publicū. Et iō cū reuelatio nō ſit niſi occl'ti ⁊ ignoti: cū iſtð delictū ſit publicū p pnīam nō publicat̄: ſꝫ ei⁹ ſcādalū ſedat̄. Et iō peccāt iponētes ꝓ leui ⁊ occl'to: vt dictū eſt. ¶ Poſſet aūt dici vt dictū ē. ꝙ cū iniūctio huius pnīe ptineat ad foꝝ ɔtētioſum: qꝛ ſiue peniteat ſiue non peniteat: quādoqꝫ iponit̄ hec publica pnīa. Ideo non eſt reuelatio. ¶ Argumētū in contrariū ſolutū ē ex dictis.

4ᵃ ɔ̄

Qō. VII.

Septimo querit̄ de effectu pnīe vtꝝ ſit nec̄ia ad ſalutē. Et vr̄ ꝙ nō: qꝛ ſine ea pōt eē ſalus: vt pꝫ in puͤlis baptizatis. ¶ Cōtra. niſi pnīaꝫ hūeritꝭ oēs ſil'r pibitis. ¶ Rᵒ. circa iſtā qōnē ſūt vidēda qᵗ. Prio quō delet pctm̄. 2ᵒ quō reſtituit virtutes. 3ᵒ quomodo viuificat opera mortua per peccatum. 4ᵒ de hoc quod queritur.

Circa pᵐ ſūt tres ɔ̄nes. ¶ Pria ꝙ delet oēm actualeꝫ culpā taꝫ mortalē q̄ꝫ venialē cui ſpāliter applicat. Sꝫ pōt delere mortalia ſine venialib⁹: ⁊ vnū veniale ſine alio: ſꝫ nō vnū mortale ſine alio. ¶ Scd̄a ɔ̄ ē. ꝙ oēꝫ penā eternā in tēporalē cōmutat: ⁊ oēm tpalē minuit: ⁊ ſi ſit pfctā totalr̄ tollit. ¶ Tertia ɔ̄ ē. ꝙ ſeq̄lla ad pctm̄ q̄ ē trahere ad malū ⁊ retrahere a bono ſi pnīa q̄ ē v̄tus ⁊ ſacr̄m ſit pfecta totalr̄ dolꝫ iſtā ſeq̄llā ⁊ iſtas religas. Si aūt eēt ɔpleta pnīa q̄ eſt ſacramētū ⁊ nō q̄ ē v̄tus: eēt qdē deleta pena ſꝫ nō ſeq̄lla: qꝛ in momēto poſſit eē deleta oīs pena: nō aūt hit⁹ male acquiſit⁹. Sꝫ eɔ̄. ſi eēt v̄t⁹ pnīe pfecta nō ſacr̄m tūc ſeq̄lla eēt deleta: qꝛ vbi hit⁹ v̄tuoſus ē pfect⁹ hitus oppoſitus ē totalit corrupt⁹: ſꝫ nō pp hoc eēt pena oīs exoluta: cū pfecte virtuoſus poſſit eſſe debitor pene.

Circa 2ᵐ ſūt tres ɔ̄nes. ¶ Pria. ꝙ p pnīaꝫ reſtituunt̄ oēs v̄tutes ptinētes ad nec̄itatē ſaluti: qꝛ amouēdo obſtaculū reſtituit grāꝫ cū q̄ v̄tutes īfundūtur. ſꝫ nec̄itas ad dignitatē vt v̄gitatē ⁊ inocētiā nō reſtituit. Reſtituit āt in maiori vl' miori vl' eq̄li gradu ꝑꝫ diuerſaꝫ diſpōneꝫ. ¶ Scd̄a ɔcluſio ē. Qꝛ nō reſtituit ipunitatē i foro ɔtētioſo: imo his bullā de abſolōne ab hōicidio nihilomin⁹ ſuſpēderet̄ in ſte: ſic̄ inde⁹ hōicida ſi baptizat̄ nō pp hoc euadit ſuppliciū: qꝛ ſatiſfacit q̄ ad deū nō q̄ ad hoīes: qꝛ ciuil' actio criminalis non p̄iudicat. Fur. n. pecunialiter ⁊ ciuil'r ɔ̄uict⁹ nihilominus poſtea criminal'r accuſabit̄. ¶ Tertia ɔ̄ eſt. ꝙ nec ab irregularitate liberat: ſicut nec baptiſm⁹ quo ad bigamiā: pnīa vero nec quo ad homicidiū: nec aliquā irregularitatē proprie dictā amouet: qꝛ quo ad irregularitatē pnīa nemo deſinit eſſe nocēs de tpe ord. c. vlt.

Circa 3ᵐ ſunt due ɔ̄nes. ¶ Pria. ꝙ opa dicunt̄ viua q̄ ſunt fcā a viuēte vita grē: ⁊ ſūt meritoria vite eterne q̄ꝫdiu nō impediūtur: ſꝫ dicūtur mortua illa que facta ſunt a carente vita grē: vel que nō ſunt meritoria vite eterne pp defectū debite circūſtātie: que tn̄ ſunt bona ex genere: ⁊ per cōſequēs nata viuere. Que vero ſunt mala ex genere non ſunt mortua priuatiue: qꝛ nūq̄ꝫ ſunt nata viuere. Que aūt a p̄ncipio erāt meritoria: ⁊ poſtea ſupuenit mortale dicūtur mortificata. ¶ Scd̄a ɔcluſio ē. ꝙ nulla reuiuiſcunt q̄ mortua facta fuerūt: ſꝫ illa ſola reuiuiſcunt q̄ mortificata fuerūt. De hoc aūt pleni⁹ diſcuſſum fuit pma qōne huius diſtinc. in fine ſecūdi articuli.

Circa 4ᵐ ſunt tres ɔ̄nes. ¶ Pria. ꝙ hn̄tib⁹ pctm̄ mortale pnīa ſacr̄m ē nec̄ia quo ad ɔtritionē in hac vita ſimpliciter: ⁊ q̄ ad ɔfeſſionē ſi poſſit hr̄i: ſꝫ quo ad ſatiſfactionē vel hic vel alibi. Sꝫ quo ad hn̄tē venialia nō nec̄ia ē: quia pñt dimitti poſt hāc vitā. Nō hn̄ti aūt aliq̄ nullo modo neceſſaria ē: nec q̄ ad ad actū exteriorē nec quo ad iteriorēꝫ. ¶ Scd̄a ɔ̄ ē. ꝙ pnīa q̄ ē v̄tus agſita nulli ē nec̄ia ad ſalutē cū vltio vite poſſit hō penitere: qn̄ nō pōt actu vno hītum v̄tutis i ſe gnāre. Sꝫ q̄ ad actū aptitudīe nec̄ia ē i hac vita hn̄ti mortale qð occurrit memorie. ſi āt ſi hn̄ti. ¶ Tertia ɔcluſio ē. ꝙ pnīa q̄ ē v̄t⁹ īfuſa nec̄ia ē oī puro hōi ad ſalutē: nō aūt pp ſe inocētib⁹: ſꝫ pp ɔnexionē eius cū charitate: ſine q̄ nō ē ſalus: q̄ nō pōt eē niſi cū iſta ⁊ alijs. Actus v̄o eius actu ē nec̄ius oī hn̄ti mortale cognitū. Dico act⁹ iterior: qꝛ exterior hic vl' alibi expleri pt̄. ¶ Et p h̄ pꝫ ſolo ad opp⁹.

¶ Qō plib⁹ irretit⁹ pctis nō p̄t penitere de vno vere: niſi de oib⁹ peniteat. Di. XV a

Et ſicut p̄dictis auc̄itatib⁹ illoꝝ error cōuincit̄: q pnīaꝫ ſepe agēdā ⁊ per eā a lapſu peccātes frequēter ſurgere diffitētur: ita eiſdē illorum opio elidit̄: q plurib⁹ irretitū pctis aſſerūt de vno vere penitere: eiuſdēqꝫ veniaꝫ a dn̄o ɔſeq poſſe ſine alteri⁹ pnīa. Qð i auc̄itatibus aſtruere conātur. Ait. n. ꝓpheta nō iudicabit de⁹ bis i idipꝫ: vl' vt alij trāſtulerūt. Nō ɔſurget duplex tribulatio. Si ḡ iqūt illi aliqs ſacerdoti fuerit ɔfeſſus vnū ð duob⁹ vl' plib⁹ pctis: ⁊ de illo iiūctā ſibi pnīaꝫ a ſacerdote ſatiſfactioneꝫ expleuerit: ceteris tacitis nō ꝓ illo pctō amplius iudicādus ē: de quo ſatiſfecit ad arbitriū ſacerdotis: q vicē xp̄i i eccl'a gerit. Iōqꝫ ſi ð eo iterꝫ iudicet̄ bis i idipm̄ iudicat deus ⁊ ɔſurget duplex tribulatio. Sed ð his ergo oportet illð tn̄ itelligi ꝙ p̄cedētib⁹ ſupplicijs cōmutāt̄ i bonū: ⁊ ſic pſeuerāt: ſup quos nō ɔſurget duplex tribulatio: q vero iter flagella duriores ⁊ deteriores fiūt vt pharao: p̄ſentib⁹ eterna ɔnectūt: vt tpale ſuppliciū ſit eis eterne pene initiū. Vn̄ Aug. Ignis ſuccēſus ē ⁊c̄. i. vīdicta hic icipiet ⁊ ardebit vſqꝫ ad extremā dānationē. Hoc ɔ̄ illos notādū ē q dicūt illð. ſ. nō iudicabit de⁹ bis in idipm̄: ad oīa ptinere flagella: qꝛ qdā his flagell' emēdāt̄: alij hic ⁊ i eternū puniūt̄. Quiqꝫ n. mōis flagella ɔtingūt: vel vt iuſtis p patiētiā merita augeant̄ vt Iob: vl' ad cuſtodiā virtutū ne ſupbia tētet: vt Paulo: vel ad corrigēda peccata vt marie lepra: vel ad gl'iaꝫ dei: vt de ceco nato: vel ad initiū pene: vt herodi: q̄tinus hic videat̄ qd i iferno ſeq̄tur ſcðꝫ illð. Duplici cōtritiōe ɔtere eos dn̄e. Ita ḡ auc̄itas non cogit nos ſentire oīa q̄ tpal'r puniūtur nō vlteri⁹ a deo puniēda. Nā ⁊ ſi ſupra eīdē locū Hierony. dicat egyptios ⁊ iſraelitas a deo tpal'r punitos ne in eternū punirētur: nō ē tn̄ de oib⁹ general'r intelligēdū. Ait. n. ſic. Qꝛ genus hūanū diluuio ſodomitas igne: egyptios mari: ⁊ iſraelitas in heremo pdidit ſcitote iō tpal'r ꝓ pctis puniſſe ne in eternū puniret: qꝛ nō iudicabit de⁹ bis i idipm̄. Qui ergo puniti ſūt poſtea nō punient̄: alioqn mentit̄ ſcriptura: quod nephas eſt dicere.

¶ Que ſit intelligentia premiſſorum. b

Attēde lector his verb ⁊ caue ne ð oib⁹ a generaliter itelligas ſꝫ de his tn̄ q inter ipa flagella pnīaꝫ egerūt: credētes i deū hebreoꝝ: quā ⁊ ſi breuē ⁊ momentaneā tn̄ nō reſpuit de⁹. Qꝛ aūt qui p tpale flagellū nō corrigunt̄ p⁹ eternal'r puniātur: ibidē oñdit agēs de fideli dep̄hēſo i adulterio q ðcollat̄: vbi oñdit leuia pctā breui ⁊ tēporali ſupplicio purgari: magna vero diuturnis eterniſqꝫ ſupplicijs reſeruari ita ingēs. Querat hic aliqs ſi fidel' dep̄hēſus i adulterio decollet̄: qd de eo poſtea fiat: Aut. n. puniet̄ ⁊ ſm̄ ē qð dr̄ nō iudicabit de⁹ bis i idipm̄: aut nō puniet̄: ⁊ optādū ē adulteris: vt hic breui pena puniātur vt fruſtrentur ibi cruciat⁹ eternos. Ad qð rn̄demus deum vt oīum reꝫ ita ſupplicioꝝ quoqꝫ ſcire mēſuras: ⁊ nō p̄ueniri ſn̄iaꝫ iudicis: nec illi i pctōrē exercēde dehinc pene auferri ptātē ⁊ magnū pctm̄ magnis diuturniſqꝫ lui cruciatib⁹. Siqs vero punit⁹ ſit tpal'r vt ille q iſraelite maledixerat ⁊ q i ſabbato ligna collegerat: tales poſtea nō puniri: qꝛ cl'pa leuiſ p̄ñti ſupplicio ɔpēſat̄: leuis. n. cl'pa leui ſupplicio ɔpēſat̄. His ſatis inuit Hierony. grauia pctā ⁊ hic puniri graui ſupplicio: ⁊ i futuro puniēda eternal'r: de qb⁹ pnīa nō agitur iter flagella. Leuia vero q̄ hic puniunt̄: leui pena ɔpēſationē recipe. qð i bōis fieri nō ābigimus: ⁊ i malis forte ēt fit ita. Satis iam app̄et quod illi de prophetia induxerūt nō facere pro eis qui dicūt ei q crimen ſibi reſeruat: de aliove niā p̄ſtari per pnīam. Alias quoqꝫ auctoritates

inducunt. Ait ei Greg. Pluit dñs ſuper vnaꝫ
ciuitatē z ſuper alterā nō pluit: z eādē ciuitateꝫ
ex parte cōpluit z ex parte aridā reliq̄t. Cuꝫ ille
qui ꝓximū odit ab alijs vicijs ſe corrigit: vna ea
dēq̄ꝫ ciuitas ex p̄te ꝯpluit z ex p̄te arida rema-
net: q2 ſūt quidā cū quedā vicia receſſerit: i alijs
grauiter perdurāt. Itē Ambro. Prima ꝯſola
tio eſt q2 non obliuiſcit̄ miſeri de⁹. Scd̄a ꝑ pu
nitionē: vbi z ſi fides deſit pena ſatiſfacit z re-
uelat. Rōne quoq̄ꝫ vtunt̄ dicētes. Si quis vnū
pctm̄ ꝯfiteret̄ altero tacito: z ſatiſfactionē a ſa-
cerdote iniūctā expleuerit: nūqd ſi z pctm̄ tacitū
conuerſus fuerit ꝯfeſſus ꝓ vtroq̄ꝫ ei pnīa ipo-
netur. Longe hoc videt̄ a rōne z eccl̄e ꝯſuetu-
dine que pro eodē pctō ne reiteret̄ nulli bis pe-
nitētiam iponit. Fuit ergo illa peccati cōdigna
ſatiſfactio: vnde z peccatum deletum videtur.

Quomodo accipienda ſunt premiſſa. c

Is reſponderi pōt ſic. illō Greg. Pluit
b dñs zc̄: nō ad criminis veniā ſꝫ ad opis
peccati deſertionē referēdum ē: vt ideo
pars ciuitatis dicat̄ ꝯplui: q2 ab actu z delecta
tione peccati cui ante ſeruiebat mō ceſſat: non
q2 ei⁹ veniā habeat. Vocat̄q̄ꝫ pluuia illa tal̄ cō
tinētia qua ab opere peccati reuocat̄: q2 ex fon-
te gratie dei id cordi inſtillat̄: vt vel ſic paulatiꝫ
ad pniam veniat: vel eo min⁹ a deo puniat̄ qui
diuturniori delectatiōe z actu peccati mai⁹ ſibi
accumulet tormētum. Si vero ad indulgentiā
reat⁹ pluuia referatur: euangelice ſnīe cōtrarie
videbitur. Si. n. ꝓpter miſericordiā q̄ qs pro-
ximo ſuo nō miſeret̄: etiā q̄ dimiſſa ſunt replicā
tur ad penā: multo magis q̄ nōdū ſunt dimiſſa
propter odiū fratrū ad penā reſeruari ꝓbantur.
Et ſi ille qui arbiter ſue volūtatis ꝯſtitut⁹ ē: nō
pōt ichoare nouā vitā: vt ait Aug. niſi peniteat
eū veteris vite: quomodo ad nouitatē idulgētie
perueniet qui odij vetuſtatē nō depoſuit. Illō
etiā qō Ambro. ait. z ſi fides deſit pena ſatiſfa
cit zc̄. nō de fide intelligit̄ q̄ credit̄ in deū: ſꝫ de
cōſciētia delicti. Deeſt enim fides cū ꝯſcia pcti
nō ſubeſt. Nā cū oīa delicta nemo itelligat: eſt
aliqñ i hoīe pctm̄ eius nō hꝫ ꝯſciam. Vñ apl̄s.
Nihil mihi cōſci⁹ ſū: ſꝫ nō in hoc iuſtificat⁹ ſuꝫ.
Cū ergo qs flagellat̄ ꝓ pctō cui⁹ nō ē ꝯſci⁹ ſi pa
tiēter fert penā z hūilitatē amplectit̄ cogitās ſe
forte pctm̄ hr̄e qō nō intelligit: z pro eo puni-
ri a deo pena illa: ſatiſfacit z releuat grauatuꝫ.
Ad hoc autem qō obijcitur de ſatiſfactione il
la ſi ſatiſfactio non fuit: iterum imponenda eſt.
Si vero iterꝫ iponēda non eſt: ſatiſfactio fuit:
z ſi ſatiſfactio fuit: veniā ipetrauit. Rñderi pōt

ſatiſfactionē iō nō fuiſſe: q2 ille dignos fructus
pnie nō fec̄. Eſt. n. ſatiſfactio pnie vt ait Aug.
Pctōꝝ cāꝫ excidere nec ſuggeſtiōibus caꝝ adi-
tum idulgere. Itē ſane q̄ ſcelerate viuūt nec cu
rant talē vitā moreſq̄ꝫ corrigere: z inter ipa fa-
cinora ſua elemoſynas frequētare non ceſſant:
fruſtra iō ſibi blādiūt̄: q2 dñs ait. Date elemo
ſynā: z ecce oīa mūda ſūt vobis. Hoc. n. q̄ꝫ late
pateat nō itelligūt. Multa. n. ſūt genera elemo
ſynarū q̄ cū facim⁹ adiuuamur: nō ſolum q dat
eſuriēti cibū: ſitiēti potū z huiuſmōi: ſꝫ etiā qui
dat veniam petēti: elemoſynā dat: z q emēdat
verbere in quē ptāꝫ dat̄: vel coherceat aliq̄ diſci
plina: vl̄ orat vt ei pctm̄ dimittat̄: elemoſynam
dat; q2 miſericordiā p̄ſtat. Multa. n. bona p̄ſtā
tur inuitis qñ eoꝝ ꝯſulitur vtilitati z nō volūta
ti: ſꝫ ea maior ē q̄ ex corde dimittim⁹ qō in nob
quiſq̄ꝫ peccauit. Min⁹. n. magnū ē erga eū eſſe
beniuolū q tibi nihil mali fecit. Illud mlto grā
dius vt tuū ēt inimicū diligas: z ei q tibi maluꝫ
vlt: z ſi pōt facit: ſemꝑ bonū velis: faciaſq̄ꝫ qō
poſſis. Qō ergo dñs ait. Date ele. z oīa mūda
ſunt vobis: ita nec itellecturi ſum⁹ vt nō credēti
bus in xp̄m mūda ſunt oīa ſi elemoſynas iſtas
dederint. Qui vult ordinate elemoſynā dare a
ſe dꝫ primū icipe z eā primū ſibi dare. Eſt eni
elemoſyna op⁹ miſericordie. veriſſimeq̄ꝫ dictū
eſt. Miſerere aīe tue placēs dō. Nō ergo ſe fal
lāt: q ꝑ elemoſynas largiſſimas fructuū ſuorū
vel pecunie: ipunitatē ſe emere eſtimāt in pctis
ꝑmanētes: q̄ ita diligūt vt i eis oportuerit ver-
ſari. Qui vero diligit iniq̄tatē odit animā ſuaꝫ:
z qui odit aiam ſuā nō ē miſericors ei ſꝫ crude-
lis. Diligēdo quippe eā ſm̄ ſeculuꝫ: odit eā ſm̄
deū. Si ergo vult ei dare elemoſynam ſuā per
quā fit mūda: odiat eā ſm̄ ſeculū z diligat eam
ſm̄ deū. Hac elemoſyna quā ſibi homo primi-
tus dꝫ: mundant̄ interiora. Ad qō hortās xp̄s
ait. Mūdate q̄ int⁹ ſūt: imūdis. n. nihil ē mūdū:
ſꝫ polluta ſūt eoꝝ mēs z ꝯſcia vt ait apl̄s. Im-
mūdi vero ſūt oēs quos nō mūdat fides: q̄ cre-
dit̄ i xp̄ꝫ de q̄ ſcriptū ē. Mūdās fide corda eoꝝ
Sꝫ ne iſtas elemoſynas q̄ fiūt de fructib⁹ terre
reſpuere xp̄s videret̄. Hec iḡt opōtuit facere. ſ.
iudiciū z charitatē dī: z illa nō omittere. i. ele-
moſynas fructuū terrenoꝝ. Ex his dat̄ intelligi
q2 i pctō mōtali ꝑmanētes: z ſi elemoſynas lar
gas faciāt: ñ tñ ꝑ eas ſatiſfaciūt. q2 iordiate agūt
dū a ſe nō incipiūt: nec ꝓprie dr̄ elemoſyna tale
op⁹: dū ſibiipſis crudeles exiſtūt ñ placētes dō.
Nō ergo dicēda ē illa pcti ſatiſfactio: quā quis
agit ꝓ vno pctō: dū ꝑdurat i altero: q2 nihil ꝑ-

deſt ieiunare z orare: z alia bōa agere niſi mēs
reuocet̄ a pctō: z ſi aliqñ cōuerſus tacitū pecca
tū ſacerdoti fuerit ꝯfeſſus: de vtroq̄ꝫ iponenda
ē ei ſatiſfactio: q2 de primo ꝯdigne nō ſatiſfecit.

Scdm̄ quoſdam fuit ſatiſfactio. d

Quibuſdā tñ videt̄ fuiſſe ſatiſfactio ſꝫ in-
fructuoſa dū i pctō altero ꝑſiſtit: ꝑcipie
tur tñ fruct⁹ ei⁹: icipietq̄ꝫ ꝓficere cū pcti
alteri⁹ penituerit. Tūc. n. vtrūq̄ꝫ dimittit̄ pctm̄
z ſatiſfactio p̄cedēs viuificat̄ q̄ fuerat mortua:
ſic baptiſm⁹ illi q ficte accepit: tūc primit⁹ valꝫ
cū fictō a mēte recedit ꝑ pniaꝫ. Et i huius opio
nis munimētū auc̄tates inducunt. Ait. n. augu.
Piū ē credere z noſtra fides expoſtulat vt cuꝫ
grā xp̄i i hoīe deſtruxerit mala priora: ēt reuiuiſce
ret bōa: z cū deſtruxerit qō ſuū nō iuēit: diligit
bonū qō i peccāte plantauit. Itē Hiero. Si qñ
videris iter mlta pctā q̄nēq̄ꝫ facere aliqua iuſta
opa: nō ē tñ iniuſtus de⁹: vt ꝑꝑ multa mala obli-
uiſcat̄ paucoꝝ bonoꝝ ſed faciet ea metere z in
horrea ꝯgregare q̄ bona i terra ſeminaui. Sed
hec dicta itelligim⁹ de illo q i charitate quodā
tꝑe bōa fac̄ z bon⁹ ē. alio vero tꝑe mal⁹ ē z mul
ta pctā facit. Nō ergo itelligēdū ē cū iter multa
pctā iuſta opa feciſſe: q̄ſi ſiml̄ eodēq̄ꝫ tꝑe pctā
fecerit z iuſta opa: ſꝫ diuerſis tꝑib⁹ vtraq̄ꝫ feciſ
ſe. Niſi. n. bon⁹ foret qñ bona fecit nō ſeminaſ-
ſe diceret̄ i terra bona. Deſtructis ergo malis
poſt opa bōa cōmiſſis: priora bōa i charitate. ſ.
facta q̄ ſeq̄ntia mala mortificauerāt: pnīa de ill̄
malis habita viuificāt̄ z reuixerant. Vñ apl̄s.
Iaciētes fundamētū pnie ab opibus mortuis:
opa mōtua noīans priora bōa ſignat q̄ ꝑ ſeq̄ns
pctm̄ erāt mortua. q2 hi peccādo priora bōa ir-
rita fecerūt. Hec ſic̄ peccādo irrita fiūt: ita ꝑ pe-
nitētiā reuiuiſcūt z ad meritū eternitatis ꝓdeſ-
ſe icipiūt. Silr̄ z illud. Bonū amat dōs qō plā
tauit i peccāte: in illo. ſ. q poſt illud bonū pecca
uit: ñ ſil̄ peccās z bonū opās extitit: q2 tal̄ hoīs
op⁹ ñ diligeret dōs ad remūeratōeꝫ. Pōt ēt acci
pi de opib⁹ bōis q̄ ab aliquo fiūt dū mal⁹ ē z i
pctō mortali ꝑſiſtit: vel ad tp̄s vel vſq̄ꝫ in finē.
Que dicūt̄ a dō remunerari z nō dari obliuiōi
nō q2 ꝓficiāt ad vitā eternā obtinēdā: ſꝫ ad tole
rabili⁹ extrēi iudicij ſuppliciū ſētiēdū. ſic̄ de fide
z ceteris q̄ ſine charitate hñt̄. Aug. ait. Si qs
ñ hñs charitatē q̄ ꝑtiet ad vnitatē ſpūs z vincu
lū pacis quo eccl̄ia ꝯnectit̄: i aliquo ſciſmate cō
ſtitut⁹ ne xp̄ꝫ negꝫ patit̄ tribl̄atōes: famē: ꝑſecu
tōeꝫ: vl̄ flāmas: vl̄ beſtias: vl̄ ipaꝫ crucē: timo
re gehēne: nl̄lo mō iſta culpāda ſꝫ īmo z h lau
dāda ē patiētia. Nō. n. dicere poterim⁹ meli⁹ ei

fuiſſe: vt xp̄m negando nihil hoꝝ pateret̄ q̄ paſ
ſus eſt ꝯfitendo: ſꝫ eſtimādū eſt fortaſſe tolera
bili⁹ ei eſſe futuꝝ iudiciū q̄ꝫ ſi xp̄m negādo nihil
hoꝝ pateret̄: vt illud qō ait apl̄s. Si tradidero
corp⁹ meū ita vt ardeā: charitatē āt nō hūero ni
hil mihi ꝓdeſt: nihil ꝓdeſſe itelligat̄ ad regnuꝫ
obtinendū: nō ad extremi iudicij tolerabili⁹ ſub
eundū ſuppliciū: z īfra. Hec ꝑꝑ charitatem di
cta ſunt: ſine q̄ i nobis nō pōt eē vera pnīa: quī
i bonis charitas dei eſt que tollerat omnia.

Perſtringit dictoꝝ ſūmā vt alia addat. e

X his oñdit̄ bōa q̄ ſine charitate fiūt pro
e deſſe q̄dē ad tolerabilioreꝫ penā ſentien
dā: ſꝫ nō ad vitā obtinendā. Illa etiā q̄ i
charitate qs fac̄: ſi poſtea ꝓlapſus fuerit nec ex
urrexerit: nō eſſe in memoria dei. Ezech. dicit.
Si auerterit ſe iuſt⁹ a iuſticia z fecerit iniquita
tē nūquid viuet. oēs iuſticie ei⁹ q̄s fecerit nō re
cordabūt̄. i pctō ſuo morietur: z nō erūt i memo
ria iuſticie q̄s fec̄. In cui⁹ loci expoſitōe Greg.
ait. Hic nobis maxie ꝯſiderādū ē q2 cū mala cō
mittim⁹ ſine cā ad memoriā trāſacta bōa reuo
cam⁹: qm̄ i ꝑpetratōe maloꝝ nl̄la dꝫ eē fiducia
bonoꝝ p̄teritoꝝ. itelligēdū ē hoc ad vitā ꝑcipiē
dā bōa p̄terita ñ dare fiduciā: z ſi ad mitiorē pe
nā alioq̄n p̄miſſe auc̄tati aug. obuiareꝫ. z bōa q̄
ſine charitate fcā z bōa in charitate fcā q̄ conco
mitat̄ mortalis cl̄pa: quā nō delet ſeq̄ns pnīa:
ad ſenſuꝫ mitioris pene ꝓficiūt ñ ad vite fructū.

Auctoritates alias iducit ꝯtra eos qui dicunt
de vno pctō pniam agi altero tacito. f

Aris arbitror ill̄ eē riſuꝫ qui aſſerunt dō
f vno crīe pniaꝫ agi z veniā p̄ſtari: alio i
dlectatōe retēto vl̄ ꝑ ꝯfeſſionē ñ expoſi-
to: qui nō mō p̄miſſis auc̄tatib⁹ ꝯfutāt̄: ſꝫ ēt ſub
ditis. Ait. n. aug. Sūt pl̄es quos penitet peccaſ
ſe: ſꝫ tñ oio reſeruātes ſibi q̄dā i quib⁹ delectēt̄:
ñ aiaduertentes dñꝫ ſil̄ mutū z ſurdū a dmōio
liberaſſe. ꝑ hoc docet nunq̄ꝫ niſi de oib⁹ ſanari.
Si. n. vellet pctā ex p̄te reſeruari: hñtē ſeptē de
monia ꝑficere potuit ſex expulſis. expulit āt ſe
ptē vt oīa crīa ſil̄ eijciēda doceret. Legionē ve
ro demonū ab alio eijciens nullū reliq̄t dō oib⁹ q̄
liberatū poſſideret: oñdēs q2 ſi etiā pctā ſint mil
le: oꝫ dō oib⁹ penitere. Nūq̄ꝫ aliquē ſanauit dñs
quē ñ oīno liberauit. Totū. n. hoīem ſanauit in
ſabbato: q2 z corp⁹ ab oī īfirmitate: z aiam ab
oī ꝯtagiōe: idicāꝫ penitētē opōtere ſil̄ dolere dō
oī crīe. Scio. n. dñꝫ inimicū eē oī crioſo. Quō ḡ
q crimē reſeruat: dō alio recipet veniā. ſine amo
re dei ꝯſeq̄ret̄ veniā: ſine quo nemo vnq̄ꝫ inuēit
gratiaꝫ. Hoſtis. n. dei ē dū offendit ꝑſeuerāter.

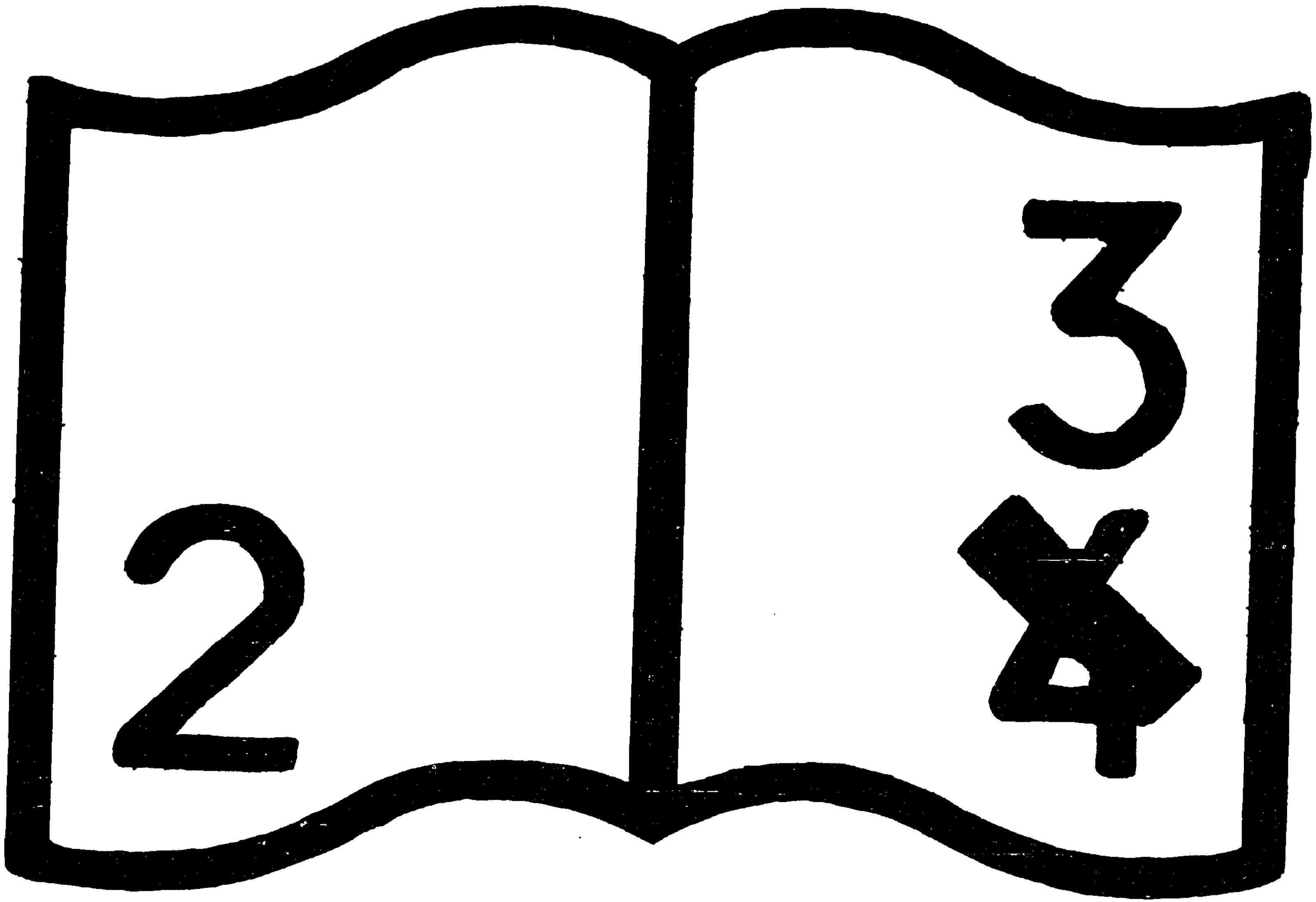
2
3
4

Quedã.n.ĩpletas ĩfidelitatis ẽ:ab illo q̃ iuſt⁹ ⁊ iuſticia eſt dimidiã ſpare veniã. Jã.n.ſine vera pnĩa iueĩret grãz. Pnĩa.n.vera ad baptiſmi puritatẽ conat̃ ducere. Recte.n.penitẽs q̃cq̃d ſordis poſt purificatõez baptiſmi ↄtraxit: oʒ vt abluat ſaltẽ lachrymis mẽtis. Sʒ ſatis dur⁹ ẽ cui⁹ mẽtis dolorẽ ocl'i nõ declarãt: ſʒ ſciat ſe cl'pabiliter duꝝ q̃ deflet dãna tp̃is vel mortẽ amici: ⁊ dolorẽ pcti ñ oñdit ĩ lachrymis. Quẽ ğ pẽitet: oĩo pẽiteat. Jdẽ. Pẽitẽtes: ſi vere eſtis penitẽtes ⁊ ñ eſtis irridẽtes: mutate vitã. recõciliami dõ. Pnĩaʒ agis gẽua figis ⁊ rides: ſubſanas dĩ patiãz. Si pnĩaʒ agis pẽitet. ſi nõ penitet: nõ es pẽitẽs. Si ğ pẽitet: cur facis q̃ male feciſti: Si feciſſe pẽitet: noli facere. ſi adhuc facis: certe ñ es penitẽs. Jtẽ inocẽti⁹ ſcõs. Ammonem⁹ frẽs nr̃os ne falſis penitentijs laycoꝝ aĩas dcipi ⁊ ĩ ĩfernũ ptrahi patiant̃. Falſaʒ ãt penitentiã eſſe cõſtat: cũ ſpretis plurib⁹ de vno ſolo pnĩa agit̃: vel cũ ſic agit̃ de vno: vt nõ diſcedat̃ ab alio.

Repetit de vera pnĩa vt addat.

g
Ex pmiſſis pſpicua fit noticia pnĩe vel ſatiſfactõis. Jlla.n.vera ẽ pnĩa q̃ pctm̃ abolet: qd̃ illa ſola fac̃ q̃ ſcelus corrigit. Jlla vero ſcelus corrigit q̃ odiũ ↄmiſſi crĩs ⁊ ↄmittẽdi cũ deſiderio ſatiſfaciẽdi affert. Judas.n. pẽituiſſe legit̃ ſine aſſecutõe vẽie: q̃ tali pnĩa ñ correxit crimẽ. Vñ Hiero. Nihil inde ꝓfuit egiſſe pnĩaʒ p quã ſcel⁹ corrigere ñ potuit. Sic qñ frater peccat ĩ frẽm vt emẽdare ñ valeat qd̃ peccauit: pt ei dimitti. ſi naſit pmanẽt opa: fruſtra voce aſſumit̃ pnĩa. hoc ẽ qd̃ de eo dĩ: ⁊ oĩo ei⁹ fiat ĩ pcm̃: vt ſi ſolũ emẽdare nequiuerit ꝓditõis ne pbas: ſʒ ꝓprij homicidij ſcel⁹ addiderit. Caue q̃lr̃ ĩtelligas illd̃: vt emẽdare ñ valeat: qd̃ peccauit ⁊c̃. Nõ.n.emẽdatio h̃ ĩtelligẽda ẽ rei dẽptę recõpẽſatio: ſʒ dlicti exprobratõ ⁊ abhomĩatio cũ ſatiſfactõis deſiderio. Demit.n.ĩiuſte q̃s alicui qd̃ reſtituere ñ valet: vt oclm vl' vitã ⁊ h⁹: ⁊ tñ ſi penituerit pcti cũ amore cõdigne ſatiſfactõis veniã hʒ. Nec iõ q̃ſq̃ putet q̃ rẽ alienã iniuſte abſtulerit quã reddere pt̃: de illo pctõ pẽitere ac veniã ↄſeq̃ niſi reſtituat ablatũ. Q̃diu.n. res: pp quã pctm̃ ẽ nõ reddit̃ ſi reddi poteſt: nõ agit̃ penitentia ſed fingitur.

Qõ. I.

Circa diſti.15.q̃runt̃ q̃nq̃. p̃ vtꝝ pctm̃ ĩpediat ſatiſfactõez. 2° d̃ reſtitutõe. 3° d̃ elẽoſina. 4° de ieiũio. 5° d̃ orñe.

Querit̃ ğ p̃mo vtꝝ pctm̃ ĩpediat ſatiſfactionẽ. Et vr̃ q̃ non. q̃ pctm̃ non ĩpedit illud qd̃ p̃ceptũ ĩpedit: q̃ peccatũ ẽ ↄ̃riũ p̃cepto: dicẽte Amb. q̃ peccatũ ẽ trãſgreſſio legis dĩne: ⁊ celeſtiũ ĩobediẽtia p̃ceptoꝝ: ↄ̃rioꝝ ãt ſũt ↄ̃rij effectus: ſʒ p̃ceptũ ĩpedit ſatiſfactionẽ: vt dr̃: ğ ⁊c̃. Cõtra. q̃cq̃d ĩpedit meritũ ĩpedit ſatiſfactõez: ſʒ peccatũ mortale impedit meritum: ğ ⁊c̃. Rñ°. circa iſtã queſtionẽ ſunt q̃nq̃ videnda. p̃mo q̃uo ſatiſfactio ẽ poſſibilis homini ĩ ſtatu gratie. ſc̃do q̃uo p̃ceptũ impedit ſatiſfactionẽ. tertio q̃uo pctm̃. quarto ponẽtur rõnes quorũdã contra hoc ⁊ ſoluentur.

Circa p̃mũ ẽ ſciendũ q̃ cũ ſatiſfactio ſit actus iuſtitie ⁊ ideo eq̃litas q̃dã requirat̃ inter offenſam ⁊ opus ſatiſfactionis hõ ſm̃ ſe deo nõ poſſet ſatiſfacere de offenſa cũ ſit infinita ⁊ opus finitũ: adiutus tamẽ merito paſſiõis xp̃i ſatiſfacere põt. Et hec ẽ opĩo Tho. Cõtra hoc dicũt q̃dã dicẽtes q̃ h⁹ ſatiſfactio nõ poteſt fieri ſm̃ eq̃litatẽ: ẽt vĩtute paſſiõis xp̃i: ſʒ ſolũ ſʒ dei acceptationẽ. Cui⁹ rõ duplex eſt: p̃ma q̃ nõ minus efficit̃ q̃s debitor deo ratione peccati cõmiſſi q̃: ratiõe bñficij accepti: ſʒ hõ nõ poteſt reddere aliq̃d equiualẽs deo ſm̃ q̃titatez bñficij: ğ nec ſilr̃ facere emẽdã eq̃lẽ ſm̃ quantitatẽ offenſe peccati cõmiſſi. Sc̃da: q̃ xp̃s ſm̃ q̃ hõ nõ potuit equalẽs reddere pro beneficijs acceptis. Cum ğ quicq̃d erat ĩ xp̃o ſm̃ humanã nãm totũ eẽt obligatũ deo non potuit eſſe ſatiſfactio de ↄdigno pro quocũq̃ pctõ ↄſiderãdo nãm opis vel rei: ſed ſm̃ dei acceptationẽ gratuitam potuit. Quod declarãt ſic: q̃ amicitia non req̃rit equalens ſʒ rẽ: ſed illud qd̃ ẽ poſſibile: vt dr̃. 8. ethi: ſʒ acceptatio ẽ ex amicitia: ğ ſufficit ad ſatiſfactionez large dictã reddere equiualẽs ſm̃ acceptationẽ diuinam ⁊ iſtud ẽ homini poſſibile: cũ acceptatio amicitie ſit ſolum de poſſibili: ğ ⁊c̃. Sed iſte rõnes nõ multuʒ coguntur. opĩo videt̃ vera: q̃ cũ illa acceptatio ſit p grãm prius pſone q̃ operis: ideo lʒ op⁹ iſtud ſit ſatiſfactoriuʒ q̃ eſt deo acceptũ: tamẽ ex hoc ẽ deo acceptabile qd̃ eſt de ſe bonuz ⁊ ab illo qui ẽ deo acceptus p gratiã gratũ facientez. Unde p̃ma poſſibilitas ſatiſfaciẽdi ẽ ex gratia: vt ẽt Tho. dicit. Et ſimiliter ex merito xp̃i: q̃ lʒ humanitas eius nõ poſſet deo reddere equiualens: tñ ſuppoſituʒ potuit: alias p aliũ ſatiſfacere nõ potuiſſet: ſʒ ſe totuʒ debuiſſet. Vñ ad ſatiſfactionẽ que ẽ ſm̃ diuinaʒ acceptationẽ potuit pura creatura: q̃ ſi illa ẽ ex gratia habituali cũ tantã gratiã: quãtã habuit aĩa xp̃i: potuerit de potẽtia abſol'ta habere pura creatura: per ↄſequens potuit ſatiſfacere. Sʒ ad ſatiſfactionez que eſt ſm̃ equiualentiã abſolutã: oportuit ſatiſfactionez eſſe ĩfiniti valoris. Et q̃ xp̃s voluit ĩplere omnem iuſtitiã ideo ex deitate ſua fuit q̃ perfecte ⁊ plenarie ſatiſfecit qd̃ creatura non potuit.

Quantũ ad 2m ẽ ſciẽdũ. q̃ p̃ceptũ ꝓprie loq̃ndo nõ ĩpedit ſatiſfactionẽ ſic̃ peccatuʒ: ita. ſ. vt hõ nõ poſſit ſatiſfacere q̃diu ĩplet p̃cepta: vl' niſi trãſgredit̃ p̃cepta: ſic̃ dicet̃: q̃ nõ pt̃ ſatiſfacere q̃ diu ẽ ĩ peccato niſi dimittat peccatũ: imo q̃ diu ẽ trãſgreſſor p̃ceptoꝝ nõ pt̃ ſatiſfacere. Sʒ ſic q̃ ĩ hoc q̃ hõ ĩplet illud ad qd̃ ex p̃cepto tenet̃ non ſatiſfacit: ſic̃ dicim⁹ q̃ elemoſina q̃nʒ ẽ ĩ p̃cepto abſolute: ⁊ tũc non ẽ ſatiſfactoria: q̃ non ẽ op⁹ penale: p q̃ nõ ſibi ſubtrahit̃: q̃ bona ĩtelligũt̃ deducto ere alieno. Vñ nõ ẽ ſuũ qd̃ dat: ſʒ ei⁹ cui dat: ⁊ tãtũ teneret̃ ĩpe dare ẽt ſi nõ hẽret peccatũ. Vñ cuʒ ad aliq̃d teneat̃ peccator ad ſatiſfaciẽdũ ad qd̃ nõ tenet̃ q̃ non peccauit nũq̃ de illo ſatiſfacit qd̃ nõ peccãs facere tenet̃. Et qñ ↄfeſſores ĩiungũt oĩa bona q̃ faciet: intelligit̃ q̃ ſponte ⁊ gratis nõ ex debito. Aliũ ſi ĩiuncti ſunt ſibi q̃draginta dies ieiunij p ſatiſfactiõe ↄ̃gtaret ſe ĩ q̃drageſima: ad quã alias tenet̃: qd̃ nl'l's dic̃. Sʒ qñ elemoſina ẽ ĩ p̃cepto non ſimplr̃ ⁊ abſolute: ſʒ ad h̃ vt p eã ſatiſfaciat: ſic̃ qñ ſacerdos p̃cipit elemoſinaʒ dari paupi: tal' elemoſina q̃ nõ ẽ ĩ p̃cepto niſi ad ſatiſfaciẽdum ipſa ẽ ſatiſfactoria. Ex q̃ appeat q̃ aliq̃d ẽ meritoriũ qd̃ nõ ẽ ſatiſfactoriũ ſicut ĩpletio cuiuſlibʒ p̃cepti charitate ĩformata: q̃ oĩs actus virtutis charitate ĩformat⁹ ẽ meritorius. Precepta aũt dant̃ de actibus virtutũ: ideo ⁊c̃. Non ãt iſte actus ẽ ſatiſfactorius ſi alias debebatur: quia aliud ẽ facere dignos fructus: aliud fructus dignos penitentie.

Econuerſo ãt oĩs actus ſatiſfactorius ẽ meritorius q̃ ẽ bonus ⁊ grã ĩformatus: q̃ ſatiſfactio addit rõnẽ pene ſup bonũ: accipiẽdo penale ĩ ſe nõ reſpcũ volũtatis. Dr̃.n.penale vno° q̃cq̃d ẽ ↄ̃ rõnẽ volũtatis: ⁊ h⁹ nõ ẽ ſatiſfactoriũ: q̃ nec virtuoſũ. Sc̃do mõ dr̃ penale q̃cq̃d ẽ p̃uatio alicuius bõi: q̃uis placeat voluntati. Et p tale opus penale in ſe: ſʒ liberale voluntati fit ſatiſfactio.

Circa 3m ſunt q̃ttuor ↄ̃nes. Prĩa q̃uo veniale impedit ſatiſfactõez: q̃ nõ directe. Põt.n.hõ ſatiſfacere de vno veniali ſine alio: ⁊ de mortali ſine veniali. ⁊ pnĩa facta ĩ veniali ẽ ſatiſfactoria: q̃ veniale nõ tollit dei aceptationẽ pp pſone ĩdignitatẽ. Sed ĩdirecte ex parte opis opati veniale tollit ſatiſfactionẽ ſicut ⁊ meritũ: tollẽdo bonitatẽ act⁹: q̃ ſi fiat pp vanã gl'iaz vel alias cũ veniali ex ſe hʒ q̃ nõ ſit deo gratus: q̃ ẽ malus: ⁊ p ↄñs nõ ẽ meritorius: nec ſatiſfactorius. Sed de hoc nõ ẽ q̃ſtio. Sc̃da ↄ̃ ẽ de mortali qd̃ ĩpedit ſic. ſ. q̃ hõ nõ põt ſciẽter de vno mortali ſine alio ſatiſfacere: nec valet ſatiſfactio: nec tunc nec poſtea: q̃ opus mõtuũ nõ pt̃ viuificari. Et ẽt q̃ pnĩe repugnat dimidiari. Tertio ↄ̃ ẽ. q̃ qñ hõ de oĩb⁹ ẽ ↄtritus ⁊ ↄfeſſus ⁊ recepit pnĩaz cũ abſol'one ſi recidiuãs ĩ mõtali pagat eã ĩpe q̃dẽ ſe libat ab ĩiunctiõe ſacerdotis: nec ĩcurrat peccatũ ĩobediẽtie qd̃ ĩcurreret ſi eã nõ feciſſet: q̃ non eſt fortius vĩculum ↄfeſſoris q̃ dei vel eccl'ie. Sʒ hõ ĩ mortali exiſtẽs ĩplendo p̃ceptũ dei de honore parẽtũ vel p̃ceptũ eccl'ie de ieiunio q̃drageſimale ab illa abſol'te ſe libat: ğ ⁊ hic. Quarta ↄ̃ ẽ. q̃ ſi pnĩa hʒ aliq̃ẽ effectũ derelictũ vt elemoſina priuationẽ eris. ieiuniũ debilitatiõez corporis vel h⁹: ſi poſtea peniteat ⁊ pſeueret ſic̃ character baptiſmalis hʒ effectũ fictõe recedẽte: ſic ⁊ iſtud derelictũ ex ſacro qd̃ opat̃ ex opato ĩcipit valere ex ſubſeq̃nte ĩpſi⁹ approbatõe ⁊ ſacerdotis ratihibitione ⁊ nõ ex ſimplici viuificatiõe: q̃ o pus operans mortuũ nũq̃ viuificat̃. Si ãt nõ hʒ effectũ derelictũ pnĩa facta ĩ mortali ĩ nullo ẽ ſatiſfactoria: q̃n ex ĩtegro hic vl' alibi oporteat ſatiſfacere. Et idẽ ſi hũiſſet effectũ derelictum nec fuiſſet ſubſecuta pnĩa finalis. Primũ pbat̃ dupliciter: p̃ q̃ nõ ẽ ſatiſfactio niſi ſit grata ⁊ accepta deo. nõ ẽ ãt grata q̃ nõ ẽ grã ĩformata. Si dicat̃ q̃ deus nõ retractat illud qd̃ ſemel acceptauit: acceptauit aũt ſemel abſol'onẽ a pẽa eterna. illa nõ redit. dõʒ. q̃ veꝝ ẽ de acceptatõe ſʒ p̃deſtiationẽ ⁊ pſcientiã nõ ãt de illa q̃ ẽ ſm̃ pñtẽ iuſtitiã: cuiuſmodi ẽ iſta. Vl' ſi dicat̃ q̃ nec retractat id qd̃ iſto mõ acceptat: q̃ pctã dimiſſa nõ redeũt ẽt ĩ pſcito tũc pt̃ dici q̃ de⁹ ſʒ pñtẽ iuſtitiã nõ acceptat op⁹ niſi qñ ẽ. Et q̃ ↄtritio ⁊ cõfeſſio fiũt tp̃e grẽ iõ acceptat de⁹ irretractabilr̃. ita q̃ non oʒ plus ↄfiteri. ſʒ op⁹ ſatiſfactoriũ qd̃ fiebat tp̃e inimicitie nũq̃ fuit deo gratũ nec acceptuʒ: ſʒ acceptauit abſol'onẽ a pena eterna ⁊ ĩpoſitionẽ pene ſub ↄditione ſi ĩ grã fieret. Et ſi q̃rat̃ q̃re magis acceptat abſol'onẽ a culpa ſine cõditione q̃ abſol'onẽ a pena dõʒ q̃ cl'pa trãſit: ⁊ macula trãſit: ⁊ grã ĩ momẽto aduẽit: ſʒ ſatiſfactio futura eſt. Futuris ãt ſolet ↄditio apponi ñ ãt p̃teriti nec pñtib⁹. Vl' ſi appõit̃ ↄditio certa ẽ: q̃ ſic ẽ ĩ grã ꝓ tũc nõ pt̃ eẽ ſine grã: iõ remiſſio cl'pe fit ſine ↄditiõe: vel fit ſimplr̃ q̃ ↄditio non exiſtit. Vñ ſic̃ p ſacr̃ʒ nõ remitteret̃ culpa niſi adeſſet grã: ſic nec p ſatiſfactõez remittit̃ pena niſi adſit grã. Sc̃do q̃ non minoris valoris dʒ eẽ pecunia de q̃ ſoluit̃ debitũ illa de q̃ emit̃ alienũ: ſʒ p nullũ opus põt hõ mereri celuʒ niſi ſit factũ ĩ grã. ğ nec ſoluere pctm̃. Nec valet rñſio q̃ ad merendũ ſp req̃rit̃ grã: q̃ meritũ nũq̃ fuit acceptũ. ſʒ nõ ad ſatiſfaciẽdũ de pctõ p̃us dimiſſo c⁹ ſatiſfactio tp̃alis ſemel fuit accepta: q̃ opus nunq̃ fuit acceptatũ ĩ ſe: ſʒ bene fuit acceptatum in ſua cauſa: q̃. ſ. ille poſſet ſe liberare pena finita ſuppoſito q̃ maneret in gratia.

Quarto ponẽde ſunt rõnes q̃rũdã ↄ̃ hoc ⁊ ſoluẽde. Dicũt.n.q̃dã q̃ hõ accepta pnĩa ſi ĩcidat in pctm̃ mortale pt̃ eã pficere ſatiſfaciẽdo: qd̃ ꝓbãt multiplr̃. p̃° ſic: q̃ talis ẽ ſolũ debitor pene certe ⁊ finite: ſʒ illã exoluit. ğ non plus ab eo exigitur. Jtẽ ſʒ iuſtitiã hũanã ſi q̃s penã taxataz ⁊ acceptã p p̃cedente offenſa ſibi dimiſſa exoluerit etiam poſtq̃ denuo offendit libat⁹ ẽ totalr̃. ğ ſilr̃ ſm̃ iuſtitiã diuinã. Jtẽ ſi ñ eẽt libat⁹ ab hac pẽa ⁊ exolueret eã ĩ ĩferno: aut ğ finitã aut ĩfinitã. ſi finitã eadẽ rõne finita pẽa fcã in pctõ mõtali dʒ ſatiſfacere. ſi ĩfinitã vr̃ ĩcõueniẽs: q̃ ñ erat d̃bitor niſi pene finite. Jtẽ vr̃ ĩcõueñiẽs q̃ hõ tãtũ pũiat̃ ꝓ pctõ qd̃ ſibi fuit dimiſſũ ſic̃ p ñ dimiſſo: alioq̃n ñ ꝓdeſſʒ ↄtritio nec ↄfeſſio: ſed iſtud ſeq̃t̃ ſi talis puniret̃ eterna pena ĩ ĩferno. ğ ⁊c̃. Et ſi dicat̃ nõ ẽ ĩcõueniens q̃ aliq̃s puniat̃ eq̃li pena ꝓ pctõ dimiſſo ac ſi nõ fuiſſet dimiſſuʒ non q̃dẽ p ſe. q̃ ĩ dimiſſiõe culpe dimittit̃ reat⁹ pene eterne: ſʒ p accñs. ſ. rõne ſtat⁹: q̃ ĩ ĩferno nulla ẽ redẽptio: nõ valet: q̃ q̃ ĩ ĩferno ꝓ nõ ſit ſtatus expiandi pctm̃ hoc ẽ q̃ nõ ẽ ibi ſtat⁹ expiãdi culpã: ⁊ ad culpã ſeq̃t̃ pena. Sʒ iſtud nõ hʒ locũ quo ad penã culpe dimiſſe debitã: q̃ illa iã eſt expiata. Et hoc expſſe vr̃ tenere frater Tho. infra di. 22. articulo. i. ĩ ſolutõe q̃nti articl'i. Sʒ q̃ cõis opĩo theologoꝝ ẽ ĩ contrariũ iõ ad dictas rõnes rñdẽdũ ẽ. Ad p̃m dõʒ q̃ pctõr poſtq̃ ẽ deo recõciliatus ẽ debitor pene finite: nõ q̃litercũq̃ ſoluẽde ſʒ ĩ ſtatu grẽ: ĩ q̃ ſolũ ẽ deo accepta. Alioq̃n ẽ debitor tãte pene q̃tã mereret̃ culpa: ⁊ illa ẽ infinita. Vñ p ſe q̃dẽ pctõ debebat̃ pena ĩfinita ſi erat mortale: ſed mutata fuit ĩ tp̃alẽ ſuppoſito q̃ pſeuerarct ĩ amicitia. Nec ẽ ſil'e de recõpẽſatione pecunie: q̃ nec plus nec minus valet tp̃e amicitie ſicut tp̃e inimicitie: ⁊ de ſatiſfactione iniurie ⁊ maxie dei q̃ non hʒ valorẽ niſi ex dĩna acceptatõe. Vñ ſi fiat tp̃e grẽ ſatiſfacit: alias nũq̃: q̃ nõ ex equalẽtia ſimplr̃ nec grẽ hʒ efficaciã. Vel ſi dicat̃ q̃ hʒ equalẽtia ex grã. rñdendũ vt p̃us q̃ nõ ſimplr̃ ſʒ ſub ↄditione erit fcã dimiſſio pene: lʒ dimiſſio culpe q̃ ſtati hʒ effectũ eẽt facta ſimpliciter. Ad 2m dicẽdũ q̃ nõ ẽ ſil'e de pena cõmiſſa ĩ hoĩez cui pt̃ rñdere emẽda eq̃lis ſm̃ q̃titatẽ rei ⁊ de illa q̃ debet̃ ꝓ offenſa ĩ deũ ↄmiſſa: cui rñdet emẽda eq̃lis ſolum ſm̃ diuinã acceptationẽ: q̃ nõ ẽ de opib⁹ ex charitatẽ factis. Vñ ſi iudex dãnaret aliq̃ẽ ad emẽdã gratioſaz duʒ tñ ſolueret ĩfra tale tp̃s ⁊ caueret ab offenſa al's ſi iteꝝ offenderet exigeret ab eo penã p̃ſtinã: deficiẽte ↄditõe: ad eã teneret̃. ſic ẽ hic. ğ ⁊c̃. Ad 3m dõʒ q̃ culpa dimiſſa talis puniet̃ ĩ inferno pena ĩfinita: nõ pp comutationẽ pene finite in ĩfinitã: ſʒ q̃ debitor ẽ pene ĩfinite: ex quo nõ ſoluit penã finitã ſub illa ↄditõe q̃ debuit: ſic̃ p̃dẽs p̃uilegiũ clericale ĩcidit de foro miti ĩ foꝝ ſanguis: ſic q̃ declinat foꝝ miſericordie ĩcidẽs ĩ mortale ad foꝝ iuſticie exterminãtis iuenit pnĩaʒ eternã. Ad 4m dõʒ. q̃ ĩ ĩferno tantũ punit̃ hõ ꝓ peccato dimiſſo ꝓ quo nõ fecit pnĩam ĩ ſtatu grẽ ac ſi nõ fuiſſet dimiſſum: nec pp hoc eſt ĩutilis ↄfeſſio ⁊ ↄtritio: q̃ iſta p ſe ĩtroducũt ad regnũ ⁊ liberãt a pena eterna: p accñs aũt vtrũq̃ ĩpediri pt̃. ſ. p pcm̃ ſupueniẽs: rõne c⁹ interimit̃ p̃cedẽs ↄfeſſio ⁊ ↄtritio: ⁊ pena eterna exoluet̃: q̃ tp̃al'i quaʒ p ↄtritionẽ mutata fuit nõ ẽ ſoluta ĩ eo ſtatu ⁊ ↄditione in q̃b⁹ debuit. Vel poſſʒ dici q̃ licʒ puniat̃ tãtũ extẽſiue nõ tñ intẽſiue: ſic̃ ꝓ vno pctõ tãdiu q̃m ꝓ mille tãtũ ſʒ nõ acerbe. Si ẽt ptẽ pnĩe fecit ⁊ vnus dies remanſit ꝓ illa die penã luet ĩ eternũ: nõ tñ taʒ acerbe ac ſi nũq̃ ↄfeſſus ⁊ ↄtrit⁹ eẽt nec ĩ aliq̃ ſatiſfeciſſʒ: alias peccatũ rediret. Jnſtantia facta non valuit vt ſeq̃ẽs ſol'o declarat. Non.n.pp ſtatũ damnatoꝝ dicimus q̃ pena ꝓ peccato dimiſſa ſit ĩfinita. ſʒ q̃ talis ẽ debiti abſolute: niſi tp̃al' ſoluat̃ ſic̃ dʒ ſolui.

Quantum ad 5m tria facienda ſunt: quia p̃° ponetur communis opinio doctoruʒ ⁊ reprobabit̃ q̃dã ãtiq̃ opĩo circa h̃. Sc̃do ponẽt̃ ĩſtãtie quorũdã ↄ̃ dcm̃ cõe de merito ↄgrui. 3° de merito ↄdigni. Quantũ ad p̃mũ ſciẽdũ ẽ q̃ peccatũ veniale nõ ĩpedit rõnẽ meriti.

nec meritū:niſi ſicut dictū ē de ſatiſfactōe.Sȝ mortale ipe
dit qdē meritū ꝯdigni reſpcū ois p̄mij:ꝛ meritūȝ ꝯgruire
ſpectu p̄mij eterni imediate pcipiēdi:qꝛ nō decet deū dare
glīaȝ nō hn̄ti grāȝ:ſȝ nō ipedit reſpectu p̄mij tpalis triplr̄ ꝛ
ſpūalr̄ h̄:qꝛ bonū factū ī mortali diſpōit ad grāȝ:ſic̄ pȝ ī vi
tis p̄rum de multis pctōrib⁹ q p bōa opa ī latrocinio facta
de ꝯgruo grām meruerūt:ꝛ corpalis:qꝛ ad bona tpalia:ſic̄
d̄s bn̄ fecit obſtetricib⁹ q̄ erāt idigne p̄mio eterno. Itē ad
diminutionē pene:itelligēdo ſane:nō ſic̄ qdaȝ ꝙ diminuūt
penā non qdē ſubtrahēdo vel diminuēdo ſȝ ſubȝ fortifiā
do vbi grā.Et poſſuȝ minuere penē hoīs laborātis ſub ho
nere vel minuēdo pond⁹ vel fortificādo ſubm:dādo cibū
vel potū qb⁹ hō fortificat⁹ faciliter portat onus.Et tūc di
cūt ꝙ opa facta ex̄ charitatē valēt ad diminutionē pene n̄
tollēdo aliqd de ea:ſȝ ꝯfortādo ſubm. Primū declarāt ꝙ
manēte culpa manet pena ſibi pportōata: ſȝ ī dānatis ma
net clpa ī nullo diminuta pp opa ex̄ charitatē facta: g̃ ſilr̄
remāet pena.Scōȝ declarāt: qꝛ niſi talia aliq̄ mō valerēt
ad diminutionē pene fruſtra viderēt eē facta: g̃ cū nō va
leāt aliqd diminuēdo valēt ſubm ꝯfortādo. ❡ Sȝ iſtō ni
hil ē:qꝛ q̄lr̄ ī dānatis ſubm ꝯfortet̄ ipſi nō dicūt:nec h̄ ē fa
cile dicere:niſi diceret̄ ꝙ placeat ipſi dānato ꝙ fecit talia
opa.Et ſic ei⁹ ꝯplacētia q̄ ē delectabil'ꝛ ꝯſentanea nāe cō
fortat̄ nā ad ſufferētiā pene.Sȝ hoc non valȝ:qꝛ ſi h⁹ opa
dānatis placerēt: aut placerēt eis ꝫȝ ſe qꝛ bona fuerūt ex̄
genere:aut pp vitātionē pene quā icurriſſent n̄ talia bona
omiſiſſet. p̄mū n̄ p̄t dici:qꝛ cōiter dr̄ ꝙ volūtas dānatorū
ſp ē mala:aut qꝛ vult illud qd̄ malū ē ex gn̄e:aut qꝛ ſi velit
bonū vlt malo fine: g̃ dānati nūq̄ȝ volunt bonū ꝫȝ ſe ꝛ pp
ſe.Si āt dicat̄ ſcd̄o mō hoc nō facit ipȝ magis ſupportare
penā hitaȝ ſȝ facit ipȝ nolle hēre ampliorē. ❡ Et iō ē dōȝ
ꝙ penam iferni diminui p h⁹ opa p̄t itelligi dupr̄: vno° vt
minuat̄ illa q̄ iā ē debita:alio° vt nō debeat̄ tāta q̄ta debe
ret̄ ſi illa n̄ fuiſſȝ fcā.p̄mo° pēa iferni nūq̄ȝ miui p̄t:c⁹ rō ē.
qꝛ pena iferni magis dr̄et miui p opa mōtificata q̄ȝ p opa
mōtua.ſȝ p opa fcā ī charitate ꝛ poſtea mortificata n̄ miui
tur:g̃ nec p opa facta ex̄ charitatē:q̄ ſunt mortua. Minor
pbat̄:qꝛ ſi p opa facta ī charitate minuit̄ pena h̄ ē qꝛ recū
pēſat̄ ī diminutione pene qd̄ fuit ī merito vite:ſȝ talib⁹ opi
b⁹ debebat̄ vita eterna:g̃ p talia opa totalr̄ tolleret̄ pena
eterna:qd̄ ē icōueniēs:qꝛ q ſemel feciſſet op⁹ bonū ī chari
tate nō poſſet poſtea puniri eternalr̄:ſaltē ſi ſeq̄ns pcm̄ nō
p̄ponderaret ī culpa meriti hōi opis p̄cedētis ī grā.Scd̄o
mō p̄t pena iferni diminui vt nō debeat̄ tāta:qꝛ q̄dā ſunt
opa q̄ loco ꝛ tpe nō poſſunt dimitti ſine pctō mortali: vt cō
fiteri xp̄ȝ corā pſequutore: ꝛ honorare parētes ī nec̄itate.
Qui g̃ talia facit vitat culpā ꝛ penā culpe debitā: quā ſibi
accumularet ſi p̄dicta opa non faceret. ❡ Quantū ad z⁹.
qꝛ fr̄ Tho.dicit ꝙ opa ex̄ charitatē nō ſūt meritoria d̄ cō
digno alic⁹ boī ēt tpalis ꝛ rōnē aſſignat qꝛ p̄ᵃ rō oīuȝ q̄ de⁹
dat nob ē amor q̄ q caret ab eo nihil digne meret̄:iō argu
unt aliq ꝛ dicūt ꝙ rō nō ꝯcludit:qꝛ arguit̄ d̄ amore dei ad
nos p quē nobis dat:nō de amore nr̄i ad deū q̄ carēt mali
q nō carēt p̄.qꝛ de⁹ diligit ēt malos. ❡ Ad qd̄ dōȝ. ꝙ altiſ
ſimus odio hȝ pctōres.Et ſi eos diligit:diligit gratis nō ex̄
debito.Un̄ ſi qcqd de⁹ dat ex amore ſuo dat qcūq̄ nō me
ret̄ ei⁹ amorē ſȝ poti⁹ ei⁹ odiū:nihil meret̄ apud eū:pctōr
āt q̄diu ī pctō manere eligit meret̄ odiū dei nō amoreȝ: g̃
nihil meret̄ ab eo de ꝯdigno.Et bn̄ vex̄ ē ꝙ magis eſt gra
tuitū qd̄ dat̄ inimico q̄ȝ qd̄ dat̄ amico:ſȝ pp h̄ min⁹ debitū.
Un̄ ſuppoſito ꝙ de⁹ nihil det niſi ex amore ſuo q̄diu ali
qs nō meret̄ ei⁹ amorē nō pōt aliqd ꝯdigne mereri dāduȝ
ei⁹ amore:iō ꝛc̄. ❡ Scd̄o arguūt ꝙ ſic̄ exiſtens ī charitate
meret̄ bōa grē:qꝛ hȝ amorē gratuitū ſic exiſtēs ī ſtatu nāe
meret̄ bōa q̄ ſunt ad ꝯſeruationē nature:quia ſic ſe habet
amor gratuitus ad bona gratie: ſicut naturalis ad ea que
ſunt nature. ❡ Sed dicenduȝ ꝙ non eſt ſimile.primo qꝛ

q ē in ſtatu grē omnia ei⁹ bōa opa ſunt pportiōata ad me
rēdū ꝛ bōa nāe ꝛ grē ꝛ glīe:q̄ pportio facit meritū ꝯdigni
ſȝ q nō ē ī grā neq̄ȝ:imo ex q̄ nō ē dign⁹ dīno amore nec p
ꝯn̄s aliq̄ dono amoris.Et p̄terea nemo pōt eē in ſtatu dile
ctōis nālis debite qn ſit ī ſtatu dilectōis gratuite: qꝛ p̄ᵃ eſt
diſpō nec̄itās ad ſcd̄aȝ.Et qcūq̄ capax rōnis nō ē ī ſtatu di
lectōis gratuitate p ꝯn̄s nō ē ī ſtatu dilectōis nālis a d̄o de
bite:qꝛ eſt ī ſtatu odij hīti ꝛ debiti.Et ſi diligit̄ ꝫm qd hoc
ē gratuitū:nō debitū:qꝛ ipſe nō ē dign⁹ pane q̄ veſcit̄: nec
vita ipa:ꝛ p ꝯn̄s nihil apud deū meret̄:qꝛ ſi diligit̄ q̄ ad bo
na nature hoc ipſo dignus' ē: ꝛ p ꝯn̄s plri ꝛ maiori honore
idign⁹ ē.Sȝ q ē ī grā dign⁹ ē amore gratuito ꝛ ꝯn̄tibus ad
ipȝ.Et dato ꝙ eēt pportio amoris nāe ad bōa tpalia ꝛ gra
tuiti ad bōa grē ī illo q eēt ī puris nālib⁹:q lȝ nō meruerit
qd̄ hȝ ſicut nec ille q hȝ grāȝ bn̄ tn̄ vtēdo nālib⁹ vr̄ dign⁹
his q̄ hȝ:ꝛ bn̄ vtēdo meret̄ ꝯſeruātia bōa nāe:ſic̄ de hn̄te
grāȝ:nō tn̄ q ē ī pctō mortali ē dign⁹ vt dctm̄ ē:iō nō ē ſile.
❡ 3° pbāt nichil mereri de ꝯdigno:qꝛ totū ē ex liberalita
te dātis ꝫm grāȝ ꝛ nō ꝫȝ debitū. ❡ Ad qd̄ dōm ꝙ dare ali
qd ex mera libalitate ē triplr̄:vno° reſpectu dantis.alio° re
ſpectu accipiētis:3° mō reſpcū vtriuſq̄. Qūȝ.n.nec dās te
net̄ dare nec recipiēs ex pſo° ꝛ ex ope meret̄ recipe: ꝛ tūc
reſpcū vtriuſq̄ ē libale donū:reſpcū c⁹ nō ē meritū niſi cō
grui.Scd̄o mō ꝛ dans tenet̄ dare ꝛ recipiēs ex pſona ꝛ ex
ope meret̄ recipe:ꝛ ſibi debitū fecit:ꝛ ſic pp̄e ē meritū cō
digni.3° recipiēs qdē ex pſo° ꝛ ope pportiōato mercedi me
ret̄ tn̄ dās nō tenet̄ dare:qꝛ nec pmiſſo nec alr̄ ē obligat⁹:
ꝛ tūc ē meritū ꝯdigni reſpcū merētis q̄uis ſit gratuitū re
ſpcū remunerātis:q ſine iiuſticia potuit nō remūerare.ſic̄
ſi aliqs nō ꝯduct⁹ faceret p rege tm̄ q̄ȝᵐ ſtipēdiari⁹. Primo
mō ſe hēnt faciēdo bōa pctōres ad deū:ſcd̄o mō iuſti: ſi d̄s
ē eis obligat⁹ ex pmiſſo:3° mō ipſi ijdē ſi de⁹ nō tenet̄ eis ex
pmiſſo.Eſt igr̄ meritū ꝯdigni opantis debitū dato ꝙ dās
nō ſit debitor:qꝛ ſi meritū ꝯdigni n̄ ē niſi p h̄ ꝙ retribuēs
ſit debitor tūc nō ē meritū cōdigni reſpcū ſupplicij pluſq̄
reſpcū p̄mij. Nō.n.plꝰ tenet̄ de⁹ dānare Iudā q̄ȝ ſaluare
Petrū:imo ſaluare iudā videret̄ miſicordia ꝛ dānare pe
trū iiuſtitia:g̃ ſi p̄t dici meritū ꝯdigni reſpcū pene non ob
ſtāte ꝙ de⁹ nō tenet̄ punire ex ſola hitudie peccātis ꝛ cul
pe ad penā ꝯdignā:pari rōne ex parte meriti. Itē vex̄ ē ꝙ
de⁹ poſſet iuſte ab hoīe exigere qd̄cūq̄ȝ bonū facit: ſȝ non
exigit:ꝛ p ea q̄ exigit ſic̄ ſūt q̄ cadūt ſub p̄ceptō:ꝛ p ea q̄ nō
exigit ſic̄ ſūt q̄ cadūt ſub ꝯſilio meret̄ hō de ꝯdigno:ſuppo
ſito dīno ſtatuto ꝙ bona bonis creata ſūt:ſicut ē de bonis
coītati ex ſtatuto p̄ncipis:q lege ſua ligat⁹ nō ē. ❡ Itē 4°.
pbāt ꝙ nihil poſſum⁹ mereri de ꝯdigno:qꝛ deo nō poſſu
m⁹ reddere equalēs:g̃ multominus poſſumus cū nob ꝯſti
tuere debitorē. ❡ Dicēdū ꝙ vex̄ ē abſolute:ſȝ cū de⁹ nō
exigat ab hoīe qcqd ipſe p̄t: ſȝ qtet eū a debito iplēdo p̄ce
pta.de alijs p̄t apud eū mereri q̄ gratis ei exhibȝ.Et q̄uis
nihil faciat dignū ad deū ſibi obligādū tn̄ ex pſo' ꝛ ex ope
pportionato meret̄ q̄ȝᵐ ī ſe ē de ꝯdigno.Et lȝ faciēs debi
tū nihil mereat̄ apud p̄uatā pſonā tn̄ apud eū q bōa cōia
hȝ ꝫuata ad hoc vt hōis deſtribuāt̄ talis meret̄ faciēdo il
lū ſibi debitorē q ē ſolus admiſtrator.Sȝ eū q ē dn̄s ꝛ nō
ſe obligauit ſȝ ſic ſponte ordinauit ꝙ bōa ſua det bn̄faciē
tib⁹ ꝫȝ plꝰ ꝛ min⁹ apud talē faciēdo ēt id ad qd̄ tenet̄ debi
to legali.puta qꝛ ſe exponit mortis piclo p repu.ī caſu ī q̄
tenet̄ vel morali meret̄ ꝯdigne:nō ꝯſtituēdo illū debito
rē:ſȝ ex pte ſua faciēs ſe dignū: ſuppoſita illius ordiatōe ꝛ
ſua bōa opatōe.Nā dicere ꝙ meritū morale nō excludit
meritū ꝯdigni ſȝ ſolū legale qd̄ ē de p̄ceptis n̄ ē hn̄dcm̄:ꝙ
ſi mutuo illi q mihi mutauit n̄ pp h̄ mereor:ſȝ ſoluo debi
tū:ſȝ ipſe p̄or meruit. ❡ Itē cū aliqs gerit vtilr̄ negocia he
reditati iacētis ipſe meret̄ de ꝯdigno: ꝛ facit ſibi debitas
expēſas.Un̄ ꝛ hȝ actionē negotiox̄ ꝫȝ leges:ꝛ tn̄ non ē ali
qs q̄ ſe ſibi debitor:ac ſi gereret negocia viuētis:g p̄t ei obli

gari.Ita g̃ p deo opans facit ſibi mercedeȝ debitā:lȝ deuȝ
nō ꝯſtituat deibtorē ſibi:ſicut ſi oparet̄ p hoīe q pōt ei de
bitor fieri. ❡ Itē ſi diceret̄ ꝙ nō debem⁹ deo totū qd̄ agi
mus debito legali niſi p̄cepta:ſȝ debito morali cōſilia:non
valet:qꝛ tūc ſaltē nō meremur apud deū qcq̄ȝ iplendo p̄ce
pta qd̄ eēt graue. ❡ Itē ſi debito morali d̄bem⁹ ei ꝯſilia h̄
ē itelligēdū de debito taȝ debili qd̄ poſſimus nō ſoluere ſi
ne pctō.Propter qd̄ male dicūt q dicūt ꝙ ſp ē pcm̄ ſalteȝ
veniale qn̄ hō nō fac̄ qd̄ dȝ debito quocūq̄ȝ. Alias oīs hō
omittēdo qd̄cūq̄ bonū peccaret:ſi qcqd facit ꝛ facere pōt
totū deo dȝ. ❡ Nec p̄t dici ꝙ qn̄ fac̄ tūc dȝ qn̄ nō facit nō
dȝ:qꝛ hoc nūq̄ȝ ꝯtingit ꝙ facere bonū cauſet obligationē:
qd̄ magis natū ē tollere obligationē q̄ȝ pere. Nihilominus
tn̄ debitū morale ipedit debitū eq̄lr̄ ſicut legale:ſic̄ in exē
plo poſito.Propter hoc alia ſolo melior ē: qꝛ ſoluendo de
bitū meret̄:nō iq̄ȝᵐ ſoluit debitū ſȝ iquātū iplet illud ſub
cui⁹ ꝯditōe fuit ordinatū ꝙ hēret mercedē vel p̄miuȝ: ſic̄
ſi aliqs pmiſit michi ſcribere libx̄ ꝛ pmiſi ſibi ſoluere de
ceȝ ſub ꝯditōe ſi ſcribit:ſcribēdo libx̄ libat̄ ab obligatōe
q̄ mihi tenebat̄:nec poſſuȝ facere ipȝ icarcerari vt librum
ſcribat ſic̄ p̄us poterā ꝛ cū hoc nihilomius meret̄ merce
de:ꝛ ꝯſtituit me ſibi debitorē:nō qꝛ ſoluit debitū: ſȝ qꝛ im
plet ꝯdicionē ꝯpromiſſi.Un̄ ſi ipe n̄ obligaſſȝ ſe ad ſcribē
dū:tn̄ pmiſiſſeȝ ei mercedē ſi ſcriberȝ libx̄ ſcribēdo n̄ ſol
uerȝ debitū ꝛ nihilomn⁹ p̄miū mereret̄.Ita ēt ſi ipe pmi
ſit mihi ſcribere libx̄ ꝛ ego nil pmiſi ei niſi ꝙ ſine aliq̄ ob
ligatōe iſinuaui ei ꝙ libalr̄ ei darē ſi vellē ꝛ nō alr̄ ſi bn̄ fa
cerȝ curialitatē tūc eo bn̄faciēte ego qdē nō ſuȝ debitor ꝛ
tn̄ illd̄ ē ſibi debitū:q ita dignū ſe fac̄ ſic̄ ſi ſibi me obligaſ
ſeȝ.Ita ē h̄.iō ꝛc̄. ❡ Argumētū ī opp̄ᵐ ſolutū ē. Qō. II.

Ecundo q̄rit̄ vtx̄: reſtitutio ſit pars ſatiſfa
ctōis.Et vr̄ ꝙ ſic:qꝛ p ſatiſfactionē reccon
ciliādi deo ꝛ pximo:ſȝ p reſtitutionē recōci
liamur pximo:g̃ ē ps ſatiſfactiōis. ❡ Cōtra.
qꝛ ſatiſfactio ē ī arbitrio ſacerdotis: ſȝ non
reſtitutio:g̃ ꝛc̄. ❡ R° . circa iſtā q̄ōnē ſunt
ſex vidēda. p̄ an ſit reſtit° faciēda. z° de
qb⁹ reb⁹ ſit faciēda. 3° a quo ſit faciēda. 4° cui ſit facien
da. 5° iquātū ſit faciēda. 6° qn̄ ſit faciēda.
Quātū ad p̄ᵐ ſunt qnq̄ ꝯnes. ❡ Pria. ꝙ reſtitutio ſp
ē faciēda:niſi ſit excuſatio:p̄ pp ipoſſibilitatē hacten⁹ q̄te
nus.in q̄ dȝ ꝯſiderari ſi ē eq̄lis nec̄itas ī illo q ē creditor re
ſpectu ſcd̄e nec̄tatis. Tūc.n.iuſti⁹ ē alij ſubueire de ſuo q̄ȝ
iſti de aliēo. Nā ſi eēt extrema nec̄itas q̄ facit oīa cōia me
lior eēt ꝯditio poſſidētis. ❡ zᵃ ꝯ eſt. ꝙ ſcd̄o excuſat̄ pp re
miſſionē creditoris:qꝛ p acceptationē tollit̄:niſi ſit talis p
ſona q̄ nō hȝ admiſtrationē:vel q̄ nō p̄t donare:nec p ꝯn̄s
remittere:qꝛ remittere ē dare. Itē qn̄ ī iure cautuȝ ē ꝙ re
miſſio nō valet tūc nō excuſat.ſicut ī iudice delegato q in
debite munera ꝛ expēſas recipiēs vel extorq̄ns tenet̄ red
dere: nll'a ei p̄tiū remiſſiōe pfutura:de reſcriptis.c.Statu
tū ē.lib° ſexto. Itē de viſitāte iure ordinario recipiēte mu
nus:ad c⁹ duplū reſtituēdū tenet̄. Nec pdeſt remiſſio. de
cēſib⁹.c.Exigit. ❡ 3ᵃ ꝯ ē. ꝙ tenet̄ reſtituere niſi recōpēſan
do excuſet.Sicut ꝛ ī foro ꝯtētioſo liqdi ad liqdū fit cōpen
ſatio vt ſi debes mihi decē ꝛ ego tibi alia decem neuter te
net̄ alteri ſoluere ſȝ pōt vterq̄ cōpēſare ſic ꝛ ſi foro ꝯſcie:
vbi oīa ſūt liqda corā deo.Et ſicut ī foro exteriori ſi res de
bitoris ad me puēit ſine dolo meo poſſum eā retinere q̄ſi
p modū pignoris q̄uſq̄ mihi ſatiſfecerit ſic ꝛ h̄: ēt ſi cū do
lo:ſic̄ dicet̄ infra. ❡ 4ᵃ ꝯ ē. ꝙ excuſat p̄ſcriptio ſi iuſto titu
lo ꝛ bōa fide ſp fuerit res aliēa poſſeſſa:non vitio furti aut
violētie affecta:ꝯpleta p̄ſcriptione iuris auc̄itate: p̄t licite
retineri:alr̄ nō:ex̄ de p̄ſcriptōib⁹.c. Uigilāti. ❡ 5ᵃ ꝯ ē. ꝙ v°
excuſat amiſſio rei:cū diſtictōe tn̄:qꝛ aut illicite erat acce
pta vel retēta tp̄e quo amiſſa ē:ꝛ ſic tenet̄ ad extimationē

idiſtīcte:qꝛ ī delictis tenet̄ delinq̄ns emēdare dānuȝ ēt ſi
nihil ſibi adſit.Eſt āt dānū dn̄i ēt ſi apud eū fuiſſet res eo
dē mō pitura pp iiuriā ſibi factā ī auferēdo vel idebite re
tinēdo.Un̄ fur ꝛ raptor ſp a p̄n° ſunt ī mora. Mora autē
trahit ad ſe piculū ꝫm iura. Idē ē ſi depoſitari⁹ vel cōmo
datari⁹ q a p̄n° licite accepit dn̄o repetēti idebite negauit:
qꝛ ex tūc mora facit ad moroſuȝ rei piculū ptinere idiſti
cte.Si āt tp̄e amiſſionis nō fuerat ī mora vl' erat purgata
aut clpa ſua quā p̄ſtare tenet̄ ꝫȝ nāȝ ꝯtractus res pijt ꝛ ſic
ad ipȝ ſpectat piculū:qꝛ clpa trahit ad ſe piclȝ ſicut mora:
qꝛ dānū qd̄ qs ſua culpa ſentit ſentire nō vr̄:dico āt ꝫȝ nāȝ
ꝯctus:qꝛ qn̄ ꝯtract⁹ ē ſolū grā tradentis:ſic̄ ī depoſito reci
piens tenet̄ ſolū de dolo ꝛ lata culpa. Qn̄ v° ſolū grā reci
piētis ſic̄ ī cōmodato tenet̄ ēt de leuiſſima clpa.Sȝ q̄do
gratia vtriuſq̄ vt in ſocietate ꝛ pignore tunc tenetur de le
ui:ſic̄ ē ī locato ꝛ ꝯducto. Aut ſine mora ꝛ culpa ei⁹ pijt res
quā reſtituere tenebat̄ ꝛ tūc ſubdiſtiguit̄:qꝛ aut trāſlatuȝ
fuit dominiū ī recipiētē aut nō.p̄mo caſu cū dominio trāſ
fert̄ piclm:ſi ꝯtractus erat tn̄ grā recipiētis:ſicut eſt ī mu
tuo.Un̄.C.ſi certū petat̄.l. Incēdiū.ere aliēo n̄ exuit debi
torē. Si autē grā vtriuſq̄ ſicut ī dote tūc piculū ptinet ad
illū q dedit.Si āt nō fuit trāſlatū dn̄iū tunc vr̄ tenēda di
ſtictio Maritimi:qꝛ aut erat eq̄lr̄ apud dn̄m pitura ꝛ tūc
nō tenet̄ dare extimationē:qꝛ ali⁹ locupletaret̄ cū iſti⁹ ia
ctura:qd̄ ē ꝯ nālē eq̄tatē aut nō erat pitura:ꝛ tunc ſi totali
ter grā vni⁹ erat ꝯtract⁹ illius ē totū piclm:ne ex ſua libali
tate dānū patiat̄:ſi ptiȝ tūc qlibȝ pti hȝ piculū:qꝛ qd̄ iuris
ē de toto ad totū ꝛ de pte ad partē.ff.de rei vendi. q̄ de to
ta.Un̄ ī depōito piclȝ ē deponētis:ī cōmodato cōmodata
rij:ī mutuo recipiētis:ī pignore ꝛ locato vtriuſq̄:q̄uis iuri
ſte nūq̄ȝ dicant piculuȝ cōe:ſed ſemper alterius tm̄'. Sed
p̄mū ē rōnalib⁹ ī foro ꝯſciētie.
Quantuȝ ad zᵐ ſūt ēt qnq̄ ꝯclones. ❡ Pria. ꝙ de
hōis aīe:de qb⁹ rōne rei magis dȝ fieri reſtit°:qꝛ maius dā
nū:rōne mōi minor: qꝛ nō cogit̄ aīa.Un̄ q mulierē ad pec
catū traxit dȝ hortari p ſe:vel p aliū ad pniaȝ.Qui ēt a re
ligiōe retraxit tenet̄ iducere ad igreſſuȝ vel regreſſuȝ reli
giōis.Si āt ille nolit itrare vel redire tenet̄ eq̄ ydoneū p
curare.Or ſi nō poſſit tenet̄ p eo intrare:qd̄ fecit magiſter
Raymūdus qꝛ dederat ꝯſiliū ꝙ nouitius exiret ꝛ exiuit:
de q̄ penitēs itrauit.Sic̄.n.ille q ordīat dn̄o iuito ei⁹ ꝫuuȝ
ſic ſibi auferēdo ꝫuitiū tenet̄ dare ꝯparem ꝫuū vel ei⁹ eſti
mationē imo etiā duplū.54.di.Si ꝫu⁹.ml'to magis q deo
abſtulit ꝫuuȝ ſuū nouitiū vel itratux̄ tenet̄ ſi pōt recūpē
ſare ī ſili. ❡ zᵃ ꝯ ē de bonis corpis:puta de muliere vbere
ꝛ virgītate. In p̄mis.n.duob⁹ caſibus tenet̄ emēdare arbi
trio hōi viri expēſas rōnablr̄ factas ꝛ iiuriā ꝛ dānū icurſū
ꝛ lucx̄ pditū.Sȝ de vgītate ablata notādū ꝙ lex Moyſi
q̄ ꝯdēnat ad dotādū licȝ iquātū iudicialis mō nō liget in
quantū tn̄ moralis ligat:maxīe qꝛ illud ſtatutuȝ ē renoua
tū p eccliāȝ de vbo ad vbuȝ:ex̄ de adulter.c.i. ❡ 3ᵃ ꝯ ē de
fama:qꝛ ſi debite eū diffamauit nō tenet̄ : qꝛ nemini facit
iiuriā q iure ſuo vtit̄:ꝛ iuris exequutio nō hȝ iiuriā. Si āt
idebite tenet̄ ei reſtituere ſicut melius p̄t ſine mēdacio:ēt
cū ſui diffamatōe:ſi alias nō pōt. ❡ 4ᵃ ꝯ ē de honore ꝛ de
p̄bēda:qꝛ ſi ille q hoc facit:facit qꝛ idignus ē vel vt de alio
meli⁹ puideat̄ nō iiuſte facit.Un̄ nō tenet̄ ad reſtitutōeȝ.
Si āt aīo ledēdi ipȝ tenet̄ ad reſtitutionē: nō qdē tāti q̄ȝᵐ
valebat p̄bēda:qꝛ ipſe nōdū erat eā ꝯſequut⁹ ſȝ pēſatis cō
ditionib⁹ vtriuſq̄ ꝫȝ arbitriū bonox̄. Et iō ſi pcurauit da
ri eq̄ digno vel digniori nō tenet̄ ad reſtitutionē. Si āt mi
nus digno ſibi vel alij tenet̄. Secus āt ē ī alijs donis vl' le
gatis ī qb⁹ nihil ē debitū legatario vel donatario: ſed tm̄
gratuitū.Un̄ ſi tibi dādū vel iā legatū adhuc tn̄ reuocabi
le pcuro mihi vel amico dari:nō facio tibi iiuriā nec iiuſti
tiā:qꝛ non aufero tibi ius tuū. Nihil erat.n.adhuc tibi de

bitū. Sꝫ ꝓbēdē bēnt diſtribui nō ꝑ īſbālitatē ſꝫ ꝑ iuſtitiā: q̄ reſpicit debitū. Uñ melioꝛi debet̄ reſpectu minus boni: qꝛ ieq̄lr bonis locus ē gratificatōi. Uñ hic fit iiuſtitia me/lioꝛi ⁊ iiuria qñ dat̄ minus bono: q̄uis iſta rō ꝯcludat nō ſolū ꝯ illū q īpedit ne det̄ melioꝛi cui erat dāda nō ſolū de iure ſꝫ ēt de facto ab illo q poterat imo ēt ꝯcludit ꝯ ꝑlatuꝫ q ꝯfert minus bono ſpꝛeto melioꝛe. Sꝫ alia rō reformat pactū qꝛ non eq̄ certū ē quis ſit melioꝛ ſicut cui ꝑlatus vlt dare.

5° ꝯ ¶ 5ᵃ ꝯ ē de reb⁹: ⁊ q̄dē de iiuſte ablatis ⁊ detētis ſine iiuſtitia ꝑdentis certū ē q̄ ſubiacēt reſtitutōi: vt res furti/ue vi metu vſura ⁊ al's illicite acq̄ſite. Si āt eēt res iiuſte acq̄ſita ⁊ iuſte detēta puta qꝛ dominus ꝑus noluit ⁊ modo vult. vel qꝛ quis rē ſuā furat⁹ ē nō ſubiacet reſtitutioni: lꝫ peccauerit ī nō. Qñ tñ ꝓbabilr credit q̄ ꝑꝑ po^am alteri⁹ vł iudicis iiuſtitiā vel defectū ꝓbationū vel expēſaꝝ nō poſſet cōmode ſuū vel ſibi debitū repetere ſi accipit̄ ſine ſcā/dalo occlte dñt q̄dā q̄ nō peccat: qꝛ ī defectū iudicis pōt ſibi ius dicere: ita q̄ filius ⁊ vxoꝛ ⁊ ſerui vł familia poſſūt accipe debitū qñ pci⁹ ſeq̄ret̄ litigādo ¶ Itē de iiuſte poſ/ſeſſis lꝫ nō acceptis ſicut ī volūtariꝭ ꝯmutatōib⁹: ī depo ſito: cōmodato ⁊ ceteris q̄ bona fides nō patit̄ retinere te/net̄ ad reſtitutionē. Sꝫ de pignoꝛe dubiuꝫ ē: qꝛ iura ꝑmit tunt retinere: ſcriptura ꝑcipit reddere. Uñ ſi ſit neciūꝫ de/bitoꝛi ad vitā vt mola ſupioꝛi ⁊ iferioꝛ: ⁊ opimētū quo ſolo opit̄ tenet̄: alias nō: lꝫ bñ faceret reddēdo: vbi ille idiget ⁊ ipſe ſecur⁹ ē: ſicut ſcolaris li°. ¶ Itē tenetur ad reſtitutu tionē de ꝑditis ⁊ iuentis. Et certū ē q̄ ꝑuat⁹ iueniēs nō pt retiere. Sꝫ de dño dicet̄ ī 4° articlo. Theſaur⁹ āt iuēt⁹ ꝑ ꝑte reſtituēdū ē dño ſoli: vel ī totū ꝫ ꝯſuetudinē: ⁊ dño ge nerali. De ſymonia ⁊ ludo dr̄ ifra q̄ōne ſeq̄nti. Sꝫ de colū bariꝭ vr̄ q̄ dñs coꝝ teneat̄ reſtituere dāna dñis agroꝛuꝫ ſemīatoꝝ quos colūbi dānificant: niſi ſit veꝝ quod qui/dā fingunt q̄ colūbi q̄dā nociua ſimul cū granis comedē/tes plus ꝓſunt q̄ꝫ obſint: qꝛ dñs tenet̄ emēdare dānuꝫ illatū a ſuo aliteri ꝑcipue qñ ē ī clpa: alias libat̄ dādo ipꝫ ꝓ noxa. Silr̄ ē iudiciū q̄ ad hoc de Fuo ⁊ de bꝛuto. Uñ ſꝑ ad alteꝝ ad minus tenet̄. Uñ cū dñs colūbariꝭ ſit ī culpa ſciēter ſic tenēs colūbos tenet̄ ī ſolidū.

Circa 3ᵐ ſciēdū ē q̄ ꝑter eū q accepit tenent̄ ꝯſentien tes ī .9. caſib⁹ q notat̄ ī his verſib⁹. Iuſſio ꝯſiliū ⁊c̄. Uñ re/ſtitutio eſt faciēda. ꝑ a ꝑncipali: Iuſſio. Ratihabitio retro trahit̄ ⁊ mādato cōparat̄. Conſilium. Aduocatus tenet̄ ēt ſi ignorabat iiuſtā cauſaꝫ ꝑ erroꝛē iuris: qꝛ turpe ē nobi li ⁊ patricio ignoꝛare iura ī q̄bus vſat̄. ff. de oꝛigine iuris. l. 2ᵃ. ¶ Sed dubiū eſt de illo cuius ꝯſilio aliq̄s mutuat ad vſurā an iſte ꝯſiliari⁹ teneat̄. Et vr̄ q̄ nō: qꝛ ſicut nemo ex ꝯſilio obligat̄ qꝛ libeꝝ ē ſeq vel nō: ī ſtitl. mādati: ſic qꝛ nō dat vſurā niſi q vult: ꝯſiliari⁹ vſurariꝭ nō vr̄ teneri. Sꝫ qꝛ agētes ⁊ ꝯſentiētes pari pena puniunt̄ iō tenet̄ vt vr̄. Con ſenſus qñ ē cauſa ſine q̄ nō. Uñ famulus vſurariꝭ q nō fa/cit niſi man⁹ ſuas denigrare ꝯputādo nō vr̄ teneri: ſine q̄ erat idē factur⁹. Palpo. i. adulatoꝛ. Idē ēt ē de detractato re: ſi ꝑꝑ detractionē audiēs ꝓuocatus dānificet detractū. Recurſus. Si receptat rē vel furē ſic q̄ ꝑ hoc ipediat̄ nō ſolū punitio ſꝫ ēt reſtitutio. Participās. Famulus q qñ ſe locauit neſciebat vſurariū nec ī vſuris Fuiuit mercedē re cipe pōt. Al's iputet ſibi: q illi ſeruiuit quē ſciuit nihil hēre niſi de vſuris. Mutus. Qui ſcit vbi res ē abſcōdita ⁊ non reuelat. Nō obſtās. Propter cui⁹ culpā ī purgādo ꝓuiciā malis hoibus furta ⁊ latrocinia cōmittunt̄: ſicut tenet̄ pa ſtoꝛ ꝑꝑ cul⁹ clpā lupus oues comedit. Nō manifeſtās. Iu dex q de ea re de q̄ cognoſcit ꝓnūciare dꝫ ⁊ ſic manifeſta reius ꝑtiū: ſi nō facit tenet̄. Nec valet diſtictio iuriſtaꝝ: q dicūt q̄ iniq̄ ꝓnūtiās facit rē ſuā. Nō āt a iure deficiēs: qꝛ pt hēri recurſus ad ſupioꝛē: qꝛ ita pt hēri ab iniuſta ſnīa ꝑ appellatōeꝫ. Uñ ī vtroq̄ꝫ caſu tenet̄ ad reſtitutōeꝫ dāni.

Circa 4ᵐ ſciendū q̄ regulariter illi cui ablata ē res q̄ reſtitutōi ſubiacꝫ fallit ī caſib⁹ q ſequūt̄. ꝑ qñ ⁊ ipſe peccauit: vt ī ludo: ⁊ ſymonia ⁊ quocūq̄ꝫ ob turpē cau/ſam: qꝛ ī pari cā turpitudinis melioꝛ eſt ꝯditio poſſidentis. ¶ Scd̄o qꝛ nō expedit ei: vt furioſo gladius: pupillo auꝝ ſꝫ tutoꝛi vel curatoꝛi. ¶ Tertio qñ icertū ē: ⁊ tūc facta di/ligēti iquiſitōe paupib⁹ dādū ē. Alio. n. mō nō pt meli⁹ ꝑfi cere illi cui⁹ ē: cui⁹ noīe dandū ē nō reſtituētis. Meret̄ tñ vterq̄ꝫ: iſte reddēdo debitū noīe ſuo: ⁊ ille cui⁹ noīe fit elemoſina: q̄ faciēda ē arbitrio epi vł pſbyteri. Et qñ ꝑdi tū iueīt reddat̄ iuſticie. ¶ Quarto qñ mōtuis heredib⁹. Uñ ⁊ depoſitū vr̄ reddēdū officiali qñ bōa deponētis ſūt ꝯfiſcata nō deponenti: q dñs eē deſiꝭt: dū tñ ꝯſtet. Al's furi magis q̄ꝫ dño ꝯpoſi^m ē reddēdū. ¶ Quito qñ abſēs mitē dū. ⁊ iputet ſibi q alibi aſpoꝛtauit. Uñ foꝛte ſec⁹ ē qñ ille ſe abſentauit. ¶ Sexto qñ dillapidatoꝛ: tūc dño nō ꝓpara/toꝛi: vt ſi religioſus vł cleric⁹ bōa monaſteriꝭ vł eccl'ie de/derit vł luſerit reddāt̄ nō ſibi ſꝫ eccl'ie. ¶ Septio. qñ exe quutoꝛib⁹ potius reſtituēdū ē q̄ꝫ heredib⁹. ¶ Octauo. qꝛ nō ipſimet vſuratio: ſꝫ a q̄ accepit. Qñ āt ille a quo eſt res accepta tenet̄ aliꝭ. 3° libat̄ ille q illi 3° ſoluit ꝫ iura: niſi q̄ i hoc piclo ſe exponit: qꝛ foꝛte non poterit ꝓbare illū cui ſol/uit fuiſſe creditoꝛē. Uñ vr̄ diſtiguēdū qꝛ aut recipiēdo ab iſto ſcd̄o peccauit ī illū tertiū puta qꝛ ſciēter recepit rē ei⁹ vſurariā vel furtiuā ī caſu illicito ⁊ ex hoc obligat⁹ eſt illi rōne delicti ⁊ tenet̄ illi p° reſtituere nec libat̄ reſtituendo ei a q̄ accepit aut bona fide aut al's licite recepit: ⁊ tūc non tenet̄ illi ꝑmo: niſi rōne detētionis: ꝓpter q̄ð ſi non tenet̄ reddere ſcd̄o puta qꝛ accepit dono tenet̄ reddere illi pꝛio: nec libat̄ reddendo ei a q̄ accepit niſi ſperet illū reſtituturū. Si āt accepit mutuo vel alio ꝯtractu quo tenet̄ cū poſ ſit ſe libare vtriq̄ꝫ ſoluēdo tñ ſi timet ſe deficere ī ꝓbatiōe ſi ſoluerit ꝑmo pt licite reddere ſcd̄o. Al's meli⁹ faciet red dēdo p°: maxie ſi credit q̄ vſurarius nūq̄ꝫ ei reſtitueret ſi/cut tenet̄. Tenet̄. n. hō bñ facere alteri cū pōt: ⁊ iuuare in recuperādo rē ſuā quā alias perderet: ſi poteſt.

Circa 5ᵐ ē ſciēdū. q̄ reſtitutio faciēda ē a pꝛicipali in quātū accepit. i. ſimplū nō mltiplr: habet̄ tñ rō dāni: ēt extriſeci ⁊ inimici: vt ſi paup ꝑꝑ vſuraꝝ ꝑſtationē coact⁹ ē minus vēdere bladū ſuū: vel ꝑdiderit lucrari vel mercari: lucꝝ quo viuebat cū eſſꝫ opari⁹: expēſas medico rū: dāna opaꝝ ⁊ hꝭ oīa. Lꝫ eni in itereſſe q̄ð ex ꝯctu debe tur ñ habeat̄ rō dāni ⁊ lucri extriſeci. ff. de actio. emp. Si ſterilis. §. Cum ꝑ vēditoꝛē. tñ habet̄ ī eo q̄ð debet̄ ex deli cto. Ad. l. aq̄l. l. Inð neraci⁹. ⁊. l. ꝑcedēti. Itē cū fructib⁹ ꝑce ptis q̄tenus fcūs ē locupletioꝛ: ēt ſi fuit ſꝑ bōe fidei poſſeſ ſoꝛ. Itē ⁊ de ꝑceptis ⁊ ꝯſumptis ⁊ ꝑcipiendis q̄ dñs ꝑcepiſ ſet: q̄ oīa ī rōne hāni cōputat̄ ſi ē male fidei poſſeſſoꝛ a tp̄e q̄ durauit mala fides. Fruct⁹ āt dico nāles vel iduſtriales: q ex nā rei vt merces dom⁹ locate vel q̄ locari potuit cuꝫ ea reſtitui dꝫ: ſicut̄ vinū cū vinea. Nō āt dꝫ reſtituere cuꝫ lu cro pure ex iduſtria obtēto. Uñ pecunia ex pecunia vſura ria q̄ſita nō ē reſtituēda. ¶ De re āt ꝑdita qñ ⁊ q̄uo ſit red dēda q̄uis iuriſte alr̄ dicāt vr̄ ī foꝛo ꝯſcie ꝓbabilis diſtin ctio poſita ī 5ᵃ ꝯne ꝑmi articli. h⁹ q̄ōnis: niſi q̄ heredes nō tenāt̄ ex dilectl defūctoꝝ: niſi q̄ꝫ^m ad eos ꝑueīt ex delicto eoꝝ: vel niſi qñ ꝯ defunctū fuerit lis ꝯteſtata. C. q̄ delicti defun. l. vna. Ex ꝯctu auteꝫ nihil q̄ſi tenet̄ ī ſolutū niſi fece rit iuētariū al's tenet̄ q̄ꝫ^m hereditas ſufficit. C. de iure del. l. Scim⁹. Hoc ꝑ^m dcm̄ ē ꝫm canones rōnabili⁹ ī foꝛo ꝯſciē tie. In his āt q̄ gr̄a vtriuſq̄ꝫ fiūt vt ī locato ⁊ pignoꝛe vr̄ ꝑi culū dñi: q nullā gr̄aꝫ ꝑſtat: vt vbi ꝯmodū ibi ⁊ ꝑiculū col locet̄. Dñs. n. ſicut hꝫ ſue rei fructū regulariter ſic ⁊ ꝑiclꝫ. Uñ ⁊ emptoꝛ anteq̄ꝫ ſit dñs qꝛ nō hꝫ emolumētū non hꝫ ꝑiclꝫ. Sociꝭ āt maleficiꝭ eq̄lr vt q̄dā dicūt nō tenet̄ in ſoli dū: ſꝫ ꝑ ꝑte vel q̄ꝫ^m ad eos ꝑueīt de vſura. Sꝫ ī furto ⁊ ra/pina ſecus ē. ¶ Sꝫ ꝯ: qꝛ ēt ī obligatōib⁹ ex delicto qñꝫ q̄li bet tenet̄ ī ſolidū: ⁊ ī his q̄ non ſunt delicta niſi qꝛ ꝓhibita. Uñ mlto magis ī vſuris ſicut ī furto ⁊ rapina oēs ī ſoliduꝫ tenet̄ ſi q̄dē ſimul fecerūt maleficiū: al's ſi ſeoꝛſuꝫ q̄libꝫ ꝑ ſe: lꝫ eēnt ſociꝭ ex pacto: ⁊ tūc ſūt plura maleficia diſtincta. Sꝫ vn⁹ ſoluēdo alios libat. Et licꝫ nō hēat actionē ꝯ alios iure ciuili: nec ꝓ ſocio qꝛ maloꝝ nulla ē ſocietas: nec māda ti qꝛ rei turpis nullū ē mādatū: nec negocioꝝ geſtoꝝ qꝛ nō illoꝝ ſꝫ ſuo noīe ſoluit: tñ ī foꝛo ꝑnīe aliꝭ ſibi tenet̄: nō q̄dē ī ſolidū ſicut dño: ſꝫ ꝓ ꝑte tm̄ maleficiꝭ q̄ ad eos ꝑueīt. Tā/tū. n. iſti abeſt ⁊ illis adeſt. ¶ Collegiū āt vel Ciuitas ſi cō muni ꝯſenſu fenus exerceāt vel vi rapiāt oīs res ſūt toti⁹ delicti rōne ꝯſenſus. Sꝫ ꝑncipales ⁊ capitāei ī ſolidū tenē tur reſtituere: minoꝛes nō: niſi q̄ꝫ^m ad eos ꝑueīt: directe vł idirecte. ¶ De exercitu āt ſciēdū q̄ qñ ꝯſtat dñꝫ hēre iu/ſtū bellū: ſubditi tenet̄ iuuare: vel qñ dubiū ē. Uñ nec eſt petm̄: nec ē reſtit° faciēda. Qñ āt ē certum de oppoſito pec cāt obediēdo. Sꝫ qꝛ nō ſūt ꝑncipales nec vnuſq̄ſq̄ꝫ ē adiu uās tal' q̄ ſine eo nō fieret ꝑdatio nō tenet̄ reſtituere oīa ſpolia exercit⁹: ſꝫ ſolū q̄ꝫ^m ad eū ꝑuenit. Illi āt q vadūt itē/tione iuuādi ſi opoꝛteret dato q̄ nihil fere faciant ⁊ nihil accipiant nihilomin⁹ tenēt rei crimīs: ⁊ reſtituere q̄ꝫ^m arbi trio bōi viri iudicari pōt q̄ eoꝝ ꝑñtia nocuerit. Idē vr̄ de illis q eā pacificādi vadūt niſi aduerſariꝭ hoc ſignificaue rit: ſi ꝑꝑ coꝝ ꝑñtiā aduerſariꝭ territi omiſerūt ſe defende re: al's non. Qui v̄o ſolū cā curioſitati vadunt nec aliq̄d fa ciūt nec alicui⁹ mali occaſio ſūt nō tenet̄. ¶ Heres āt tan tū tenet̄ q̄ꝫ^m ad eū ꝑuenit: nō ſolū ex delicto ſed ēt ex here ditate defuncti: ⁊ nō pl's: ſiue fecerit iuētariū ſiue non: ſiue fuerit lis ꝯteſtata ꝯ defunctū ſiue nō: lꝫ legiſte ſecus dicāt. Nō. n. equū ē q̄ heres ex reb⁹ defuncti locupletet̄ ⁊ alius depaupet̄. Nec ē min⁹ debitū q̄ð debetur ex delicto q̄ꝫ q̄ð ex ꝯctu. Nec ē min⁹ diligēs qñꝫ q litē ñ ꝯteſtat⁹ ē foꝛte ꝑꝑ aduerſariꝭ potē^m ⁊ ſuā impo^m q̄ꝫ ali⁹. Tenēt āt heredes ꝓ poꝛtionib⁹ hereditariꝭs: niſi ī ſolidū res ipſa ad aliquē ꝑue nerit. Nec pt q̄s deducere q̄rtaꝫ debitaꝫ iure nāe nec iure iſtitutōis: qꝛ vtrūq̄ꝫ itelligit̄ deducto ere alieō. Pōt āt de/ducere ipenſaꝫ funeris: q̄ omne es alienū excedit. ff. ð reli gio. ⁊ ſūpti. l. ſi. Nō tenet̄ etiā vltra q̄ꝫ valeat hereditas. ēt ſi iuētariū nō fecit q̄uſq̄ꝫ ꝯdēnat⁹ fuerit. Tūc. n. teneret̄ ſi cut ī aliꝭs penis legalib⁹: Nō tñ vr̄ q̄ heres ipēſaꝫ funeris poſſit deducere īmoderatā: qñ vſurariū ſicut comitē ſepe liuit: imo nec moderatā: ſi plus ipe de ſuo q̄ꝫ ali⁹ poterat ⁊ tenebat̄ defūctū ſepelire: vt puta qꝛ filius hr̄s erat diues: ⁊ creditoꝛ paup extne⁹. Lex āt loq̄t̄ foꝛte ī herede extneo: q ſolū amoꝛe creditoꝝ adiꭍt hereditatē. ¶ Succeſſoꝛ aūt ī re q̄ ſubiacet reſtitutōi ſi ſit affecta vt ī furto ⁊ rapina te/net̄: qꝛ res tenet̄ cum onere ⁊ ī metu. Uñ ſine ꝑcio ⁊ caret cautius negociariꝭ. C. de furtis. l. 2. niſi vbi ē ꝯſuetudo cō/traria. In vſura idē ſi ſit actio ī rē ſcripta. Nā lꝫ in furto ⁊ rapina nō trāſferat̄ dñiū tñ ī vſura trāſfert̄. Si. n. traditio metu moꝛtis facta trāſfert dñiū multo magis vſura: q̄ ma gis volūtaria tradit̄: ⁊ minus ꝯ legē dei recipit̄. Hec enim duo ſolū videbāt̄ ipedire trāſlationē dñiꭍ. ¶ De ſinglari āt ſucceſſoꝛe ī vſura q hꝫ titulū lucratiuū vr̄ q̄ teneat̄ exi/ſtēte nō ſoluēdo vſurario: al's nō. ¶ De domino aūt q lo cat vſurario domū ſuā ad fenerādū vel ſuſtinet ī terra ſua manifeſtos vſurarios vel collectat ſiue taliat iudeos vel alios q̄s ſcit nihil hēre niſi de vſuris dicēdū q̄ tenet̄ reſti/tuere illis a q̄b⁹ illi exegerūt: ſicut ⁊ ꝑuati. Itē qñ res ꝑdita iuēta reddit̄ iuſtitie ⁊ ꝑditoꝛ q̄ſit⁹ nō iueīt dꝫ erogare: ⁊ ñ ſibi retinere. Sꝫ poſſꝫ videri ex hoc q̄ ad ipm̄ ſpectat red/dere ꝑdita. q̄ ⁊ lucrari. Dðꝫ q̄ nō: qꝛ ꝑdita violētia maloꝝ boiuꝫ a q̄b⁹ dꝫ purgari ꝓuiciā ſuā dꝫ reddere: nō āt ꝑdita ꝑ negligētiā ꝑdētis: nec ꝑdita alio caſu foꝛtuito: puta icen/dio vel naufragio. Uñ ſic nō redderet nauigātib⁹ illa q̄ ꝑ/diderūt naufragio ſi illa nō extarēt ita nō dꝫ ea ſibi retine re ſi iuenlaut̄: ſꝫ reddere dñis: ſi appareāt: vel paupib⁹ da re: ſi illi nō cōpareāt. Nec valet ꝯſuetudo ꝯria: cū ſit repꝛo bata a iure: ⁊ ꝯ ius nāle ē ſpoliare. ſ. inocēteꝫ: ⁊ afflicto dare afflictionē. ¶ De Fuiēte dr̄ q̄ ſi Fuiāt ī licitis ⁊ boneſtis ⁊ necꝭs pōt recipe mercedē: ēt ab eo q non hꝫ aliq̄d niſi de vſuris. Qui āt Fuit ī vſuris recipiēdis mercedē ꝑdit: ſꝫ nō obligat̄ ad reſtitutionē ſi al's ꝑ ſe vel ꝑ aliū erat ille ꝯputa tur⁹ pecuniā. ¶ Nec obſtat qꝛ ꝑ man⁹ ei⁹ trāſiꭍt: qꝛ nō ad eū ꝑueīt: qꝛ nō ī vtilitatē ei⁹ ceſſit. nec effectu q̄ð nō req̄rit̄ nec affectu q req̄rit̄. Qui. n. nō eſt ꝑncipalis nec ē cā ſine q̄ nō: nō tenet̄ ad reſtitutionē: niſi q̄ꝫ^m ad eū ꝑueīt. ¶ De cre ditoꝛe āt dr̄ q̄ q bōa fide mutuauit vſurario pt repetere ⁊ retinere: ſec⁹ ſi ī ludo ꝑditōis ⁊ ſciēter. ¶ De illo autē q hꝫ cāꝫ lucratiuā niſi ī caſu ī quo elemoſina fieri pt dicūt q̄ te net̄ ī ſubſidiū ſi ille ſit ī nō ſoluendo: qꝛ ꝑciū ſuccedit loco rei. ¶ Gener v̄o q dotē ab vſurario accepit q nihil hꝫ niſi de vſuris tenet̄ reddere: ſi ſcienter ꝯtraxit. Si auteꝫ igno/ranter nō: qꝛ ꝓ oneribꝰ mr̄imōiꭍ hꝫ dotē: ſed filia ſic: qꝛ nec quartā nature poteſt retinere.

Circa 6ᵐ ſūt q̄ttuoꝛ ꝯnes. ¶ Pꝛia. q̄ reſtit° ē ſtatiꝫ fa/ciēda: qꝛ ꝑceptū ē negatiuū: nō remācbit op⁹ mercenariꭍ ⁊c̄. Si. n. ꝯtinue. detineo rē tuā pl's te ipedio in vſu ei⁹ q̄ꝫ ſi fre q̄nter eā ſubtraherē. ¶ 2ᵃ ꝯ ē. q̄ ē aliq̄d ſpāle in vſurariꭍs māifeſtis. Debet. n. reſtituere: vł ydonee cauere de reſtitu endo añ ꝯfeſſionē ⁊ eucbariſtiaꝫ ⁊ oblationē ad altare: qꝛ vſurarioꝝ māifeſtoꝝ nō ē ꝯfeſſio admittēda q̄uſq̄ꝫ ſatiſſe cerit: cū tñ alioꝝ fuꝝ ⁊ raptoꝝ ſufficiat ꝓpoſitū ⁊ libal' ꝓ miſſio: ex̄ de vſur. c. vlti. Ante ſepulturā: qꝛ nō debent ſepe liri q̄uis penituerit niſi ſatiſfecerint. ¶ 3ᵃ ꝯ ē. q̄ excuſant̄ religioſi ſepeliētes ſex modis: ꝑ qñ ſunt vſurariꭍ indigene ⁊ nō aduene. Nā decretalis q̄ hoc ꝓhibꝫ de vſurariꭍs ſim/plr vr̄ itelligēda ꝫ illā vſuraꝝ voꝛaginē: qꝛ intentio pape Gre. potiſſime fuit extirpare illos vſurarios q ad alienas ꝓuicias vadūt ad fenerādū. Uñ dicit alienigenas: ⁊ nō i/de oriūdos. ¶ Scd̄o q̄ licꝫ vſus oꝛdiarioꝝ h̄ extēdat ad idigenas tñ ſolis māifeſtas negat̄ eccl'iaſtica ſepl'tura. Di/co āt manifeſtos q palā ī ꝯſpectu oīuꝫ mutuāt: ſicut facie/bāt aliq̄ tp̄e illo hēntes ī palā mēſas ſuas: ſicut numulariꭍ ⁊ iudei. Nō āt dicēdi ſūt manifeſti illi q oculte: licꝫ mlti di cāt hoc. Nō eni oīa q̄ a multis dicūt̄ v̄a ſūt: vel ſi v̄a ſūt nō ꝑꝑ hoc ſunt notoꝛia ⁊ manifeſta. Si eni homicidiū oculte factū ē nō ꝑꝑ hoc dr̄ q̄s māifeſti⁹ homicidia: q̄ð a mltis q nō viderūt ita dr̄. Et manifeſtus fur ē ille tm̄ q ī furto deꝑ hendit̄. Si dicat̄ q̄ oīs vſurarius deꝑhendit̄ ab illo q tra dit ſibi vſurā hoc nō valet: qꝛ tūc oīs vſurarius eēt māife ſtus: q̄ð nō ē de itentiōe ꝑꝑ: ſꝫ de eo q vr̄ a multis. ¶ 3°. qꝛ poſt cautionē datā oꝛdinario tradit̄ eccl'iaſtice ſepulture. Uñ cū ſꝑ ſit ꝑſumendū ꝓ iudice qñ ipſe āmouit manum ſuā quā appoſuerat arreſtādo: vel qñ nō appoſuit nec ipſe ꝓhibꝫ cū ſciat: ſupponēdū ē oīa recta acta: q̄. ſ. vł ille non ſit talis q̄lis dr̄: vł q̄ cautū fuit vt debuit. Nec ē ꝑſumēdū q̄ ipſe pecunia coꝛrupt⁹ ōmiſerit arreſtare vel ſuſpēderit arreſtationē. Nec vane voces ꝑplī ſūt audiende. ¶ 4°. q̄ nullus vitād⁹ ē ī mōte nec ī vita q̄ꝫdiu ab eccl'ia tolleraꝭ: Iſte ab eccl'ia tolleraꝭ qꝛ oꝛdīarius q tātū audiuit de eius vita q̄ꝫ^m nos diſſimulat: nec ei viuo iterdicit ingreſſum ec cleſie: nec moꝛtuo ſepl'turā. ¶ 5°. qꝛ ſuffic̄ q̄ cauerit ī ma/nu creditoꝛis vł curati eccl'ie. Uñ cū ad curatū ꝑtīcat de nūtiare pachianos ſuos ſuſpēſos vel excōicatos taꝫ viuos q̄ꝫ defūctos cū ēt ꝑtineat ad eū illū ſepl'tura aſini ſepelire eyciēdo moꝛtuū de ſuo cimiterio ſic̄ viuū de eccl'ia ⁊ ipſe eū appoꝛtet vr̄ q̄ ſit recipiēdū. ¶ 6°. qꝛ māifeſti vſurariꭍ obl'o ad altare nō ē recipiēda: nec ad ꝯfeſſionē: nec ad com munionē: nec ꝑ ꝯñs ad extremā vnctionē recipiēd⁹ ē. Uñ cū ſacerdos q ei⁹ ifamiā audiuit ⁊ nihilominus ad cōionē

i die paſce recepit vt pꝫ.q: nõ arcebat eũ ab igreſſu eccle
ſꝫ pceptũ decretalis. Ois vtriuſqꝫ ſexus. cui⁹ executio vr̃
ptiere ad curatũ q ſibi oĩa ſacrã exhibuit. vñ cũ curat⁹ cũ
clericis ipm comitet̃ ꝛ efferat vſqꝫ ad tumulũ q ẽt pus in
ſuã eccl'iaꝫ itroduxit ꝛ cãtat miſſaꝫ ꝛ obl'onẽ vbiqꝫ recipit
quẽ nemo ꝯdẽnat nec curatus nec offerens vr̃ ꝙ tute poſ
ſint cũ recipe fratres. Sed qdã vidẽt feſtucã in oculis fra
trũ: nõ ãt trabẽ i oculo ſuo. mihi ãt ꝓ minimo ẽ vt a vobis
iudicer aut ab humano die: vt dicit apl's. Sic igit̃ aliq̃ ſũt
ſpãlia circa manifeſtos vſurarios: q̃ nõ ſũt circa alios: ꝛ in
morte vt dcm̃ ẽ ꝛ i vita: ſicut dr̃ ex̃ de vſuris. c. Q2 i oĩb⁹. li.
4ᵃ ? ſexto. ❡ 4ᵃ ꝯ ẽ. ꝙ i raptorib⁹ publicis ꝛ violatorib⁹ eccle
ſiaꝝ ẽ aliđ ſpãle. ſ. ꝙ i vita nõ ſũt admittẽdi ad pñiaꝫ quo
uſqꝫ ſatiſfecerit: vel ſecuritatẽ dederit: neceſſ'r in morte: q2
Nota. ẽt data i morte qñ i ſanitate dare noluerũt ſepultura qdẽ
ꝯceđit̃ ſꝫ clericus itereſſe ꝓhibet̃: ſub pena depoſitiõis: ꝛ
ꝓhibet̃ obl'onẽ recipere ſicut habet̃ ex̃ de raptoribus. c. z.
❡ Ad argumẽtũ i oppoſitũ ẽ dđꝫ. ꝙ de offenſa hõ ꝓximo
nõ recõciliat̃ ꝑ hoc ꝙ ſua ei reſtituit ſꝫ ꝑ hoc ꝙ ſupra hoc
aliqđ humilitati exhibꝫ. Et ita ñ ſeq̃t̃ ꝙ reſtitutio ſit ſatiſ
factionis pars: vt infra ſpãliter videbit̃. Qõ. III.

Tertio

Tertio q̃rit̃ vtꝝ elemoſina ſit ſatiſfa
ctõis ps. Et vr̃ ꝙ ñ: q2 illđ qđ ẽ i
pcepto ñ ẽ ſatiſfactoriũ: ſꝫ elemoſina ẽ h9:
q̃ ꝛc̃. ❡ Contra. i Dan. dr̃. Pctã tua elemoſi
nis redime. ❡ R⁹. circa iſtã q̃õnẽ vidẽda
ſunt ſeptẽ. p̊ ꝙ elemoſina ẽ potiſſima pᵃ
pars ſatiſfactiõis. z° de ei⁹ neccitate. 3° de
eius vtilitate. 4° de eius diſtinctione. 5° quo ad mãm de
qb⁹. 6° a qbus danda. 7° qbus danda.

Quantum

p̊ꝰ ? Quantũ ad p̊mũ ſũt tres ꝯnes. ❡ Pria. ꝙ elemo
ſina ẽ pars ſatiſfactõis: qđ ꝓbat̃ dupl'r: p°
ſic. Omne op⁹ bonũ penale ẽ ſatiſfactoriũ: ſꝫ elemoſina ẽ
h9: q̃ ꝛc̃. Sꝫ maior ꝛ minor debẽt itelligi de eo qđ eſt pe
nale in ſe: nõ reſpectu volũtatis. Dr̃ eniꝫ pena dupl'r. vno°
qcqđ ẽ ꝯ volũtateꝫ ꝛ h9 nõ ẽ ſatiſfactoriũ: q2 nec ẽ v̄tuoſũ
nec meritoriũ: dicẽte Auguſtĩo ꝙ nemo iuit⁹ bñfacit: etiã
ſi bonũ ẽ qđ facit. Scđo mõ dr̃ pena qcqđ ẽ p̄uatio alicui⁹
boni: q̃uis placeat volũtati: Et talis pena ẽ ſatiſfactoria: ſꝫ
elemoſina ẽ h9 q2 diminuit bona tp̃alia ꝛ ſic ẽ penalis. q̃ ẽ
ſatiſfactoria. ❡ Scđo ſic. Juſtitia hũana ẽ exẽplata a iuſti
tia dĩna: ſꝫ ſm iuſtitiaꝫ humanã ſatiſfacit hõ de offenſa cõ
miſſa ñ ſolũ ꝑ penã quã ſuſtiet ſꝫ ꝑ redẽptionẽ quã exhibꝫ:
ergo ſm iuſtitiã diuinã nõ ſolũ ſatiſfacit hõ ꝑ ieiuniũ tãq̃
ꝑ penã q̃ corp⁹ affligit̃ ſed etiã ꝑ elemoſinã tãq̃ ꝑ redem
Notabile. ptionẽ q̃ exhibet̃. Ubi ẽ aduertẽdũ ꝙ patiẽti iniuriã ſatiſ
fit ꝑ pecuniã nõ ſolũ ſolutã ſibi ſꝫ quã q̃doqꝫ recipe dedi
gnat̃ vl' nõ idiget ſi aliȷ det̃ de mandato ei⁹ q eam recipit
noĩe ſuo. Et iſto mõ ſatiſfit deo ꝑ elemoſynã q̃ ẽ op⁹ i quo
aliqđ dat̃ idigẽti ex ꝯpaſſiõe ꝛ ad honorem dñi ꝛ non ipſi
deo: q2 bonoꝝ nr̃oꝝ nõ idiget: ſꝫ paupi de mãdato ei⁹ ipaꝫ
zᵃ ? recipienti. ❡ zᵃ ꝯ ẽ. ꝙ elemoſina eſt potiſſima pars ſatiſfa
ctionis: qđ ſic ꝓbat̃. Jlla ps ſatiſfactõis i q̃ ꝯtinent̃ alie par
tes ẽ potiſſima: ſꝫ i elemoſina virtute ꝯtinent̃ ieiunium ꝛ
orõ. q̃ ꝛc̃. Minor pꝫ. p°: q2 elemoſina eũ cui dat̃ ꝯſtituit de
bitorẽ ad ieiunãdũ ꝛ orãdũ ꝛ ad faciẽdũ alia bona ꝓ eo q
dedit. Et ẽ intelligẽda iſta rõ nõ de debito legali ſed mora
li. Si eni facio tibi curialitatẽ ꝑꝑ aliũ ꝛ ꝯtẽplatione alteri⁹
nõ te cui facio ſꝫ ſolũ illũ ꝑꝑ quẽ facio ꝯſtituo mihi debi
torẽ ſi ſolũ cedit i illi⁹ vtilitatẽ: vt ſi ꝓcuratori i negocio do
mini nõ ſuo ꝑꝑ dñꝫ mutuo: ꝛ ipſe ſe nõ obligat: i nullo me
reor apud ipm. Si ãt facio tibi vtilitatẽ ꝯtẽplatõe alteri⁹:
negociũ tuũ gero re ipſa: ſed alteri⁹ ex intẽtõe. vñ vtrunqꝫ
hẽo obligatũ ſi vtriuſqꝫ itereſit. Alias illuꝫ cui facio qñ. ſ. al
terius non ẽ negociũ ſm v̄itatẽ licet putarẽ eẽ illi⁹ nõ iſti⁹.
Sed hec oĩa hẽnt locũ qñ gerit̃ negociũ aĩo repetẽdi. Qñ
autẽ aĩo dandi liberaliter cuiuſcũqꝫ fiat amore: cui ſic da
tur nõ obligat̃ niſi debito morali: ꝛ ſic ẽ hic: q2 cũ elemoſi
na dat̃ liberaliter ꝓpter deũ ſi etiã cũ hoc ꝑꝑ pietatẽ ad
ꝓximũ: non ꝑꝑ hoc ẽ obligatus paup niſi moraliter ad re
tribuẽdũ tp̃aliter vel ſpiritual'r. Et ſi dicat̃: donatio libera
lis nõ ẽ reſpectu remunerationis tp̃al' quã non intẽdit ele
moſinari⁹: ſed reſpectu boni ſpũalis quod intẽdit. Dicen
dum ꝙ nõ eẽt elemoſina ſed ſimonia ſi ꝑꝑ hoc vellet ſibi
aliũ obligare efficaciter: ſꝫ ſi ꝑꝑ hoc intẽdit ꝙ alius ex bo
na affectõe mouebit̃ ad orãdũ: licet. Sed tñ alius nõ obli
gat̃ nec ex pacto expreſſo qđ nõ ẽ: nec re ipſa ſicut i mutuo
vel h9: q2 donatio liberalis nõ ẽ ꝯtractus vltro citroqꝫ ob
ligatorius. vñ nec in iudicio ſeculari nec in foro cõſcientie
obligat̃ ex precepto: nec eſſet peccatũ mortale talis ingra
titudo maxime, q2 facta eſt ꝑꝑ deum: ꝛ ideo nõ põt eẽ ꝑdi
ta illi qui fecit: cum deus nunq̃ ſit ingratus etiam ſi iſte
qui recipit ſit ingratus.

Circa

Circa zᵐ ſũt tres ꝯnes. ❡ Pria ꝙ elemoſina ẽ in duo
bus caſib⁹ i p̃cepto. p̊ qñ is cui ẽ faciẽda patit̃ extremã ne
ceſſitatẽ. ſic ꝙ niſi tũc ei ſubueniat̃ i victu vel veſtitu mor
tẽ aut grauẽ i firmitatẽ v̄iſil'r icurreret: ꝛ iſte q videt nõ h3
iſtã neccitatẽ: ſꝫ ſuꝑfluitateꝫ quo ad iſta: iõ diues epulo nõ
ſubueniẽs Laçaro mendico ſepultus ẽ i iferno. Propter
hoc btũs Dominicus libros ſuos ꝛ oẽm ſuppellectilẽ vẽdi
dit ꝑꝑ famẽ pauperꝝ Palẽtie: que tñ erãt neccia ſuo ſtatui.
Cauſa ãt q̃re elemoſina ſic ẽ i pcepto. ſ. vt fiat de ſuꝑfluo ꝛ
i extrema neccitate alteri⁹ ẽ q2 charitas plus diligit vitam
ꝓximi q̃ oĩa bona tp̃alia ꝛ decẽtiã. Uñ beat⁹ Martin⁹ cũ
i decẽtia veſtitus ſui veſtiuit pauperẽ. Et hoc ẽ p̃ceptũ Joã
nis baptiſte. Qui hꝫ duas tunicas qđ ẽ decẽtie det vnã nõ
hñti: qđ ẽ nature: q2 ex̃ ꝑadiſũ nõ p̃t viuere nudus. ❡ Se
cũdus caſus ẽ ad ſubueniẽdũ neceſſitati ꝯditio'ᵉ de h̄ qđ
ſibi ad hãc ſuꝑfluit: Dõ eniꝫ dꝫ ſibi velle ex charitate illđ
idẽ qđ ꝓximo. Uñ ꝯ charitatẽ faceret ſi ſe ipm dehoneſta
ret: q2 crudelis ẽ q famã negligit. Contra charitatẽ ẽt ꝓxi
mi facit ſi ei⁹ honeſtati de ſic ſuꝑfluo nõ ſubuenit. Jõ bea
tus Nicholaus vicino q dehoneſtare ſe volui: ꝓſtituẽdo
filias ſubuenit: q̃uis videret̃ maior neccitas vitãdi pecca
tũ. ❡ De p° dic̃ Ambroſi⁹. Paſce fame moriẽtẽ: quẽ ſi nõ
pauiſti occidiſti. Jn nãlib⁹ colũba ꝛ turtur ꝛ h9 nãli pieta
te nutriũt alienos pullos. ff. de. li. cognoſ. l. Necare vr̃ ꝑui
q alimẽta denegat. ❡ Quãtũ ad zᵐ i Neemia ꝛ Eſdra qſi
de mortali rep̃hẽdũt̃ iudei de h̄ ꝙ frẽs poſſidebãt i ſuos
ꝛ ãcillas: dãtes eis victũ ꝛ veſtitũ: q2 ñ tenebãt eos ſꝫ decẽ
tiã ſui ſtat⁹: cũ eẽnt libi ꝛ ñ ſui: ꝛ õ ſuꝑfluo q̊ eos tenebãt vt
ſuos: poterãt eos tenere vt liberos: vel mutuãdo vt Tho
bias Habelo. vel dãdo: ſic̃ fecit beat⁹ Nicholaus: q de ſua
abũdãtia dedit ꝓxĩo ad decentiã maritãdi filias. ❡ z' ?
eſt. ꝙ ſũt aliȷ duo caſus i qb⁹ elemoſina cadit ſub ꝯſilio. ꝓxi
m⁹ ad ſupplẽdũ alteri⁹ idigẽtiã q̊ ad bñ eẽ. Si qs. n. hꝫ pu
nẽ ꝛ aq̃ ꝛ vnã veſtẽ trãſire p̃t: ſꝫ ñ bñ. Et talib⁹ ſubueniriđ
his q̃ nec ſũt oĩo ſuꝑflua nec oĩo neccia ſꝫ media qb⁹ p̃t iſte
ſibi ꝛ illi ſubuẽire ẽ ꝯſiliȷ ꝛ ꝑfectionis. z⁹ caſus ẽ oĩa reli
q̃re ꝑꝑ deũ: de q̊ Matth. Si vis ꝑfect⁹ eẽ vade ꝛ vẽde ꝛc̃.
❡ 3ᵃ ꝯ ẽ. ꝙ ſũt aliȷ duo caſus: qb⁹ ẽ i ꝓhibitõe. p° rõne ſui
qñ eq̃l'r idiget vel plus i ꝓp̃a pſo⁴: q2 ordinata charitas ici
pit a ſeipſo: ꝛ amicabilia q̃ ſũt ad alteꝝ venerũt ex amica
bilib⁹ q̃ ſũt ad ſeipꝫ. Et qđ dr̃ ex oĩ ligno ꝑadiſi comede ꝛ
miſerere aĩe tue placẽs deo: ſũt p̃cepta de ꝯſeruatõe ꝓpꝛij
ſubi. Et qui ſibi neq̃ ẽ cui aliȷ bonus erit. z⁹ caſus eſt ſi in
diget ꝑ ſuis. i. Thi. 5. Si qs ſuoꝝ ꝛ maxie domeſticoꝝ cu
rã nõ hꝫ fidẽ negauit: ꝛ ẽ i fideli deterior. Uñ Augu. Si qs
vl't filios exheredare ꝛ eccl'iã iſtituere aliũ q̃rat ꝓ ꝯſilio q̃
Auguſtinũ. Uñ dr̃. C. de ſuitu. ꝛ aq̃. l. Preſẽs. Abſurduꝫ ẽ
tuis agris ſitiẽtib⁹ alios irrigare. Et h̄ niſi alia rõ vtilitati
pu'ᶜ ꝯriũ ſuadeat: ſic̃ vidua victui ſuo ꝛ filiȷ p̃poſuit victũ
Helye dicẽti. Fac mihi p° ſubcinericiũ panẽ tibi ãt ꝛ filio tuo
fac poſtea. Et q̃uis ꝑꝑ v̄bũ Helye ſperaret farinã ñ defice
re tñ etiã ſi ſciret defecturã laudabil'r ꝓ cõi ſalute poterat
ſe morti exponere. preferẽdo vitã Helye q erat currus iſ
rael ꝛ auriga ei⁹. Q2 aũt in vitis patꝝ comẽdant̃ duo iuue
nes qui iuẽti ſunt mortui fame nõ tactis ficub⁹ quas aliȷs
deſerebãt credẽdũ eſt ꝙ ſpãli conſilio ſpũſſancti hoc fece
runt. Alias fuiſſent homicide.

Circa

Circa 3ᵐ ſunt qnqꝫ ꝯnes. ❡ Prima. ꝙ elemoſyna libe
rat a morte eterna: nõ quidẽ moriẽtẽ i pctõ: ſiue fcã fuerit
ab eo in vita q2 ſi diſtribuero in cib. pau. ꝛc̃. Siue fiat ꝓ eo
mortuo qꝛ nõ eſt apud inferos inuenire cibos: ſꝫ liberat
a pctõ diſponẽdo ad ꝯtritionẽ pcti. Jgnẽ ardẽtẽ extiguit
aqua: ꝛ elemoſyna reſiſtit peccatis. Jtẽ ſatiſfaciendo ꝓ eo.
Date elemoſynã: ꝛ ecce oĩa mũda ſũt vobis: q2 aqua ꝯpaſ
ſionis lauat ſordes affectiõis. Jtẽ preſeruat a pctõ. Non te
pigeat veſtire infirmũ. Ex hoc eniꝫ i dilectiõe firmaberis.
et ſic min⁹ laberis: q2 hitus auget̃ ꝑ actũ. Jteꝫ q porrigit
manũ ſtanti erigit̃ ſi ceciderit: ꝛ ſi non a caſu preſeruat̃. Opꝫ
manuũ tuaꝝ porriges dexterã. Man⁹ ſuas extẽdit ad pau
perẽ q ad xp̃m: q2 qđ vni ex minimis ꝛc̃. Oẽm aũt q venit
ad me nõ eyciã foras: imo cũ ceciderit nõ collidet̃: q2 dñs
ſupponit manuũ ſuã. Jtẽ liberat a purgatorio: ꝛ faciet inue
nire vitã eternã. Ut cũ defeceritis recip. ꝛc̃. ❡ Scđa ꝯ ẽ.
ꝙ plus valet elemoſyna vt dictũ fuit ſupra q̃ ieiunium ꝛ
orõ: q2 ad hec obligat recipiẽtẽ vñ in vitis patꝝ dr̃ i z° lib.
de abbate Lucio. Qñ dormio illi ꝓ me orant. Et ſic dixit
beat⁹ Ludouicus in mari hora matutinaꝝ. Et lꝫ orõ red
dat hoiem deo familiarẽ tñ multoꝝ orõ magis exaudit̃.
Et corporalis exercitatio ꝛc̃. ſꝫ directe elemoſyna ẽ ꝯ aua
ritiaꝫ. Jeiunio ſanant̃ peſtes corꝑis: orõne peſtes mẽtis: ſꝫ
elemoſyna peſtes medie circa exteriora. ❡ Tertia ꝯ eſt.
ꝙ plus ẽ elemoſyne v̄tus ex effectu q̃ cẽſu: q2 cũ elemoſyᵃ
efficaciã hẽat vt pꝫ ex dictis ex ipo faciẽte inq̃ᵐ eſt opus
meritoriũ ꝛ ex recipiẽte inq̃ᵐ obligat̃ ad orãdũ ꝓ illo qui
i elemoſynã dedit: iõ ſi ꝯſideret̃ elemoſyne efficacia ex ꝑte
recipiẽtis ſic maior efficacia in maiori dato ꝯſiſtit: inq̃tuꝫ
per hoc plures ꝛ magis debitores efficiũtur. Ex ꝑte aũt dã
tis ſic reſpectu p̃miȷ eſſentialis efficacia elimoſyne magis
penſat̃ ex affectu q̃ ex dato. Sꝫ reſpectu p̃miȷ accñal': vt
puta remiſſiõis pene vel alicui⁹ hui⁹ magnificat̃ efficacia
elemoſine ex magnitudine dati. Qñqꝫ tamẽ magnitudini
dati p̃põderat intẽſio affectiõis. Põt. n. tã intenſa eẽ volũ
tas ꝙ ẽt oẽm penã abſorbet ꝛ reatũ: ſic̃ ꝛ de ꝯtritiõe dr̃: q2
bñficioꝝ retributio fit ſm affectũ: qđ veꝝ ẽ i aĩcitia ꝛ grã.
Sꝫ iuſtitia effectũ exteriorẽ ꝯſiderat. ❡ Quarta ꝯ eſt. ꝙ
plus valet oĩa ſil' diſtribuere q̃ ſigillatĩ. Sed circa hoc ſũt
duo errores extremi. ſ. vigilãtiȷ q eq̃t diuitias pauꝑtati: ꝛ
pauperꝝ de lugduno: q dãnant diuites. Sꝫ aduertẽdũ qđ
dr̃. Si vis ꝑfect⁹ eẽ ꝛc̃. ❡ Quinta ꝯ ẽ. ꝙ elemoſyna pl's va
let in vita q̃ in morte. Uñ vſurariȷ in morte mãdantes re
ſtitui ſi tũc pñt ꝑ ſe reſtituere nõ liberãtur: tũ q2 ad ſtatim
tenẽtur: tũ q2 nõ vident̃ habere ꝑfectã voluntatẽ: q2 in le
gato ꝛ in oĩ donatiõe cã mortis teſtator pl's vl't hr̃e ſe q̃ il
lũ cui donat: lꝫ plus illũ q̃ heredẽ: qđ pꝫ: q2 vel tenet q̃diu
põt vt de legato: vel nõ abdicat ſic qn poſſit reuocare ſi cõ
ualeſcat: vt i donatiõe cã mortis. Uñ ſi vſurari⁹ nõ caueat
per talẽ cautionẽ q̃ nõ poſſit penitere nõ eſt vere penitẽs:
Uñ ꝛ al'r ſibi ſepultura denegat̃: de vſuris. c. z. lib. 6. Si ãt
ſic exuat ſe ꝛ inoteſcat creditorib⁹ exonerãdo eos a probã
do q2 forte ꝓbare nõ potuerũt. al's ipe nõ faceret qđ poſſꝫ
tunc excuſat̃: q2 parua hora ẽ vſqꝫ ad mortẽ vel ꝯualeſcen
tiã. Et ex tunc ẽt poſſunt exequutores etiam in vita eius
procedere ad reſtitutionem.

Circa

Circa 4ᵐ ſunt qnqꝫ ꝯnes. ❡ Pria. ꝙ diuiſio elemoſy
ne eſt in corporalẽ ꝛ ſpũalẽ. Et corꝑales ſunt ſeptẽ q̃ i his
verſibus ꝯtinẽtur. Uiſito: poto: cibo: redimo: tego: colligo:
cõdo. Et ſex p̊me ꝓbant̃ i euãgelio Mat. q2 õ his exami
nandi ſum⁹ in die iudiciȷ. De ſeptima. ſ. de ſepultura pro
batur in Tobia: Symeõe: ꝛ Nicodemo. ❡ Scđa ꝯ ẽ õ ele
zᵃ ? moſynis ſpũalib⁹ q̃ in his v̄ſib⁹ ꝯtinẽtur. Conſule: caſtiga:
ſolare: remitte: fer: ora. Cõſule ignorãti: ꝛ dirige dubitãteꝫ.
Jntelligit̃. n. in hoc dupl'r ſpũal' elemoſyna. Caſtiga delin
quẽtẽ. Solare. i. ꝯſolare triſtẽ. Remitte delinq̃ntib⁹ in te.
Fer. i. porta infirmitates alioꝝ ꝛ grauamĩa. Ora ꝓ oĩbus.
3ᵃ ? ❡ Tertia ꝯ ẽ. ꝙ ſpũales elemoſyne p̃ferũtur corꝑalib⁹ ex
parte dãtis. q2 q aliũ docet ſe ipm inſtruit. Jtẽ ex ꝑte doni.
q2 ſpũalia p̃cellũt. 3° ex ꝑte aĩe: q2 plus ẽ aĩam in eternuꝫ
victurã pabulo v̄bi reficere q̃ vẽtrẽ moriture carnis ter
reno pane ſatiare. vt dicit Grego. in omelia. Cum audiſſet
4ᵃ ? Joã. ꝛc̃. ❡ Quarta ꝯ ẽ. ꝙ ex his q̃ dicta ſunt apparet ꝙ di
tiores ſũt p̃dicatores qb⁹ auꝝ ꝛ argẽtũ deeſt ꝛ pl's merent̃
carnes lingẽdo Lazari vulnera q̃ meruiſſet diues epulo
dando vẽtri micas. Et eꝯ: plus peccat abſcõdẽs talẽtũ dñi
. ſ. v̄bi q̃ diues negãs micas: q2 aĩe exuriũt vehemẽter. Et
dr̃. ſanguinẽ ei⁹ de ma. t. reg. Job. 3z. Si comedi abſqꝫ pe
cunia ꝛc̃. Et q abſcõdit frumẽta maledicet̃. Ne retineas
5ᵃ ? verbũ in tp̃e ſalutis. ❡ Quinta ꝯ ẽ. ꝙ cũ medici viſitãt in
firmos aut aduocati defendũt pupillos ꝛ doctores leguꝫ
docent inſcios q̃uis nõ ſit pctm̃ nõ tñ ẽ elemoſyna: q2 nõ
faciũt ex ꝯpaſſiõe ꝛ ꝑꝑ deũ: ſꝫ ꝑꝑ lucrũ. Si aũt hoc facerẽt
propter deũ ꝛ ex ꝯpaſſiõe eẽt elemoſyna: ſꝫ nõ ſpũal': ſꝫ cor
poralis: q2 ille ſcie lucratiue ſunt p̃ncipal'r ꝑꝑ indigentias
corꝑales ſupplẽdas. Sꝫ theologi docẽtes vel ꝯſulẽtes qui
collectas nõ faciũt elemoſynas ſpũales conferunt. Gratis
inquit accepiſtis: gratis date.

Quantum

p̊ᵃ ? Quãtũ ad 5ᵐ ſũt q̃tuor ꝯcloneſ. ❡ Pria an ſit facien
da de illicite acq̃ſitis: ꝛ p̊ q̃ᵗᵐ ad ea i qb⁹ dñiũ nõ trãſfert̃: ꝛ
cõpetit repetitio: ſic̃ ẽ furtũ ꝛ rapina: certũ ẽ ꝙ ñ: q2 ſpẽs fur
ti ẽ õ alieo largiri. ꝓuer. Honora deũ õ tua ſuba Eccl'. 34.
Jmmolãtis ex iniq̃ obl'o ẽ macl'ata. Uñ p̃donũ publicorũ
obl'o ñ ẽ recipiẽda ad altare: ꝛ ꝑticipat i crimĩe crimioſo q
ſciẽter recipit: q2 ille ꝯtractat rẽ alienã inuito dño cũ eam
donat: niſi in neccitate i qua ẽt ſuꝑ altare liceret accipe ad
dandũ: niſi hẽat de ſuo. Q2 ſi fur hꝫ de ſuo dꝫ dare illđ nõ
alienũ. z. R. Ultio. Nõ offerã deo holocauſta gratuita. i. õ
alieno: q2 ſatis hẽo de meo. Uñ ſi fur hret vnũ panẽ furti
uum ꝛ aliũ ꝓpriũ nec eſuriret deberet moriẽti dare ſuum
nõ furtiuũ. Nõ. n. dꝫ qs ſoluere debitũ ſuũ de alieno: ſꝫ de
ſuo. Qñ aũt dr̃ ꝙ neccitas facit oĩa cõia: itelligit̃ quo ad de
bitũ: ita ꝙ ille q ſic indiget p̃t accipe qcqđ occurrit: ñ tãq̃
ſuũ ſꝫ tãq̃ ſibi debitũ: ſi nõ ſit pñs index vel ali⁹ q ſibi det.
Cũ aũt ali⁹ ẽ pñs ille fit debitor q v̄idet eũ: nõ aũt abſẽs: q
videt eũ. Uñ de ſuo ſe libet nõ de alieno. Dico aũt rapinã
iniuſtã: q2 i acq̃ſitis i bello iuſto trãſfert̃ dñiũ ꝛ lib captus
fit ſeru⁹. Nõ puto ãt h̄ de xp̃ianis ab aliȷs xp̃ianis i bello
etiã iuſto captis: ſꝫ qñ ab hoſtib⁹ toti⁹ iperiȷ capiũtur: puta
ſaracenis vel eꝯ. Tñ q̃ᵐ ad inaĩata de vtriſqꝫ fiũt elemoᶜ
Uñ iſrl' iuſte ſpoliãtes egyptios obtulerũt. Exo. z5. ꝛ. 35. ꝛ
iuſte de p̃da madiã p̃ncipes obtulerunt i donariȷs dñi: Nu
meri. 3i. Ad iſtũ aũt caſuꝫ poſſũt referri res iuẽte. Uñ de
intẽtiõe theſauri dic̃ lex Jnſtit. de iuriſdic. ꝙ ſi qs iueniat
theſauꝝ i agro ſuo totũ ẽ ſuũ. Si ãt i agro alieo medietas
dñi: ꝛ medietas iuẽtoris. Sꝫ ille q iuenit theſauꝝ abſcõdi
tũ i agro Mat. 23. Uoluit totũ nõ ꝑtẽ hr̃e. De ꝯſuetudine
aũt theſaur⁹ vbicũqꝫ iuẽt⁹ ſit ẽ p̃ncipis. Et ſic ille ſolus p̃t
facere elemoſynã. Et. n. theſaur⁹ vetus depoſitio pecunie:
cui⁹ memoria nõ extat. Sil'r q2 qđ i nulli⁹ hõis ẽ occupãti
cõcedit̃ gẽme ꝛ h9 q̃ a nullo ꝑdita iueniũt̃: q2 occupatiõe
fiũt iuẽtoris ad libitũ ei⁹ dari pñt. Sꝫ res ꝑdite iuẽte ñ ac
q̃rũt̃ iuẽtori: nᶜ ẽt phiſco: imo res ꝑditas dꝫ ſuare: ꝛ reddẽ
dñis ſi apparẽt. Nec lucrat̃ ipe dñis nõ apparẽtib⁹: q2 hꝫ
alia ſtipẽdia ꝓ quib⁹ tenet̃ ad iſta. Jgit̃ de re ꝑdita ꝛ inuẽ
ta nõ poteſt fieri elemoſyna ab inuẽtore: niſi qñ dominus
nõ põt iueniri. Tũc. n. nõ dꝫ ſibi retinere: ſed pro illis pau
zᵃ ? ꝑib⁹ erogare. ❡ zᵃ ꝯ ẽ õ illis i qb⁹ dñiũ trãſfert̃ ꝛ tñ ꝯpetit

repetitio: ſicut ī vſura: de qua nō dꝫ fieri elemoſyna ſꝫ quidam: qꝛ dn̄iū nō trāſfert: tū qꝛ inuolūtarie dat̄: tū qꝛ iniuſto titulo accipit̄. Nec. n. nudis pactis ſine traditiōe: nec traditione ſine titulo trāſfert̄ dn̄iū: nec ſine volūtate. ¶ Sꝫ cōtra: qꝛ nō ē plus de volūtario ī metu q̄ꝫ ī vſura: qꝛ ibi aliqn̄ eſt met⁹ mortis: ibi nō: aliqn̄ in vſura ē iuſt⁹ met⁹ ꝙ cadit in ꝯſtantē viꝝ. ſ. vt min⁹ dan̄ū eligat pp vitādū mai⁹: vt puta qꝛ niſi recipiat mutuū ſb paucis vſuris ꝑdet plus. Dato etiā ꝙ nō eſſet met⁹ cadēs ī ꝯſtātē viꝝ poſſet repetere: ꝛ ſi nō edicto ꝙ met⁹ cā: tn̄ ꝯditiōe ob turpē cām: qꝛ quotienſcunq; ē turpitudo ſolū ex pte recipiētis hꝫ locuꝫ illud edictū. Qn̄ aūt aliqs dat metu īſufficiēti ipe ē ī culpa ſꝫ alius in dolo q ꝑpōderat culpe. Itē min⁹ iuſt⁹ titulus ē ī illo qui extorquet aliqd metu mortis q̄ꝫ in vſuraria extorſiōe. Itē min⁹ iuſt⁹ titulus eſt accipe ꝓ vēditiōe ſpūaliū q̄ꝫ mutui. Itē meticuloſus nō plus ꝯſentit dare ꝓprietatē q̄ꝫ qui dat vſuras. Vterq;. n. ꝯſentit niſi mētiat̄: vn̄ ſi illis caſib⁹ tranſfert̄ dn̄iū nō obſtāte inuolūtario ꝛ iniuſto: multo magis in vſura. Prohibet̄ ḡ de vſura recipi elemoſyna iure poſitiō qn̄ vſurari⁹ ē manifeſt⁹: ſꝫ ſic nō ꝓhibet̄ niſi publica oblatio ad altare pp ſcādalū: q̄ ꝓhiberet̄ ēt ſi hr̄et aliūde vnde redderet ꝛ offerret rē nō vſurariā. ꝺ vſu. c. Quia ī oīb⁹. Ab hꝰ ḡ ꝓhibitiōis trāſgreſſiōe excuſant̄ recipiētes elemoſynā: pmo ſi ī occulto. 2° ſi ignorāter ꝓbabili ignorantia: de ꝯſti. c. 2. 3° ſi nō ē māifeſt⁹: qꝛ occult⁹ ēt excōicatus vitandus nō eſt in publico. ¶ Scd̄o ꝓhibet̄ iure nāli: ſi eādem rē quā potius expedit hr̄e q̄ꝫ extimationem daret. vel al's nō hr̄et vn̄ aliūde redderet vſuras: qꝛ nā equū ē neminē cū alteri⁹ iactura locupletari. ff. de ꝯdi. ide. l. Nā nā. Ab h̄ aūt excuſat̄ q ignorās recipit. Si tn̄ poſtea ſciat tenet̄ q̄ꝫm fact⁹ ē locupletior: ꝛ maxīe ī foro ꝯſcie. ¶ Scd̄o excuſat̄ ſi aliūde hēat ille q ꝛ modicū dat ꝓ deo ꝛ multo plus lucrat̄ iuſta mercatiōe pter vſuras. ¶ Tertia excuſatio ē ꝓpa ꝑdicatoꝝ: q a raptorib⁹ ꝛ extōicatis ꝛ vſurarijs ꝓ victu ꝛ veſtitu ꝛ libris qb⁹ alioꝝ negotia vtiliter gerunt pn̄t recipe: qꝛ ꝓ vno denario quē recipiūt ab eis faciūt reſtitui. io. vel. c. Nulli. n. alij ꝓcurāt hodie fieri reſtitutiōes niſi ꝑdicatores. Et tal' frater ꝑdicator vel ēt ꝯfeſſor fecit reſtitui mille libras q nūq̄ꝫ ab eis recepit mille obolos. Creditores tn̄ regis libenter dāt tertiā ptē illi q ꝓcurat eis duas. Iſtis ergo licet ſicut expſſe hētur ex̄ de ſen. excōi. c. Cū volūtate. A iudeis aūt nō licet recipe pp ſcādalū. Alias ēt nō licet: qꝛ dona iniquoꝝ nō ꝓbat altiſſim⁹ ꝛ poſtea. Qui offert ſacrificiū de ſuba pauꝑū: ꝛc. eccl. 34. Sꝫ phariſei ꝛ ſacerdotes q decimāt mētē ꝛ rutā dicebāt diſcipulis xp̄i qr̄ cū publicāis ꝛ pctōrib⁹ māducatis ꝛ bibitis: qr̄ pictantias ab vſurarijs recipitis: q tn̄ libēter ab eis accipiūt qꝺ pn̄t. ¶ Solet aūt dubitari de illis q ī hyſpania recipiūt ad firmā ꝑmitias ꝓ trib⁹ vel q̄tuor annis a pn̄° ſoluētes totū ſpe lucri tanta ꝙ quaſi ſemꝑ lucrātur fere dimidiū ꝛ q̄ſi nūq̄ꝫ ꝑdūt: vtrū de his ſicut de vſura ꝓhibeat̄ fieri elemoſi͠a. ¶ Et dꝛ ꝙ ſic: qꝛ ī emptiōe redditū ad tp̄s certū ſemꝑ ē vſura ex parte emptoris affectu ꝛ effectu lucrātis: niſi qn̄ veriſilr̄ dubitatur vtꝝ plus vel min⁹ ſint reddit⁹ valituri. Argm̄ de vſuris c. Nauigāti. §. Ille quoq;: maxīe ſi ſint reddit⁹ ī pecunia cuius ꝑciū nō hꝫ nāliter variari. ¶ De ludo aūt aleaꝝ vr̄ ꝙ ꝑ ius poſitiuū n̄ vetet̄ aliqs facere elemoſynā: qꝛ penale ē ꝛ rigidū cū regula cōis ſit ꝙ ī pari cā turpitudis potior eſt cōditio poſſidētis. Turpi⁹ aūt vt cōiter ſe hꝫ ꝑdēs q ꝯſueuit blaſſemare: pp qꝺ vitādū ꝓhibit⁹ eſt ludus. Vn̄ vr̄ ꝙ poſſit facere elemoſynā de lucratis ī ludo: ꝑ qn̄ ē ludus cōceſſus: vt cā ſolacij vel ꝯuiuij. Scd̄o qn̄ nō ē fortuit⁹: ſꝫ ingenij excitatiu⁹: vt in ſcachoꝝ ludo: vel roboris vt ītorneamentis: de cui⁹ tn̄ lucro in publico nō recipet̄ obl'o. 3° qn̄ nōdū eſt ꝯdēnat⁹ reſtituere: qꝛ ſi ꝑus erogauerit pōt excipere coram iudice. Qn̄ aūt traxit vel ꝑ falſos taxillos aut affecando aut al'r ꝯ naturā ludi. item ab eo q alienare non potuit lucret̄. itē poſtq̄ꝫ condēnatus eſt ſi faciat elemoſynā tenet̄ de ſuo reſtituere: vel perdēti ī caſu vl' parētib⁹. Nec obſtat ꝙ fur ꝯdēnat̄ ad duplū nō obſtāte ꝙ ſatiſfecerit arbitrio ſacerdoti: qꝛ ipe nō ꝯdēnat̄ ad h̄ qꝺ iā ſoluit ſꝫ aliꝺ. Lucrās aūt de iure nāli dꝫ pauꝑib⁹. ꝑdēti de iuris poſitiui rigore: ḡ ſi ſoluat ꝑmo liberat̄. ¶ Et vr̄ veri⁹. ꝙ q lucrat⁹ ē nūq̄ꝫ poſſit ſibi retinere: qꝛ turpis q̄ſtus ē: ꝛ ꝯ rōnē: niſi cēt ludus rōnabil' ad exercitiū viriū: ꝛ fructuoſus: al's nō ꝓhibit⁹: ſicut in his q ſtadio currūt: ꝛ hꝰ q agiliores ꝛ fortiores fiūt. Vn̄ Dauid. 2°. Regū. ꝑ. voluit filios iſrael diſcere arcū. Sꝫ nulla rō ē ī ludo aleaꝝ ꝛ taxilloꝝ ꝛ ſcachoꝝ ꝛ hꝰ ocioſis lucrari quēquā: vn̄ ſibi retinere nō pōt: ſꝫ ꝺ iure naturali illi q ꝯſenſit ī ludū ꝛ ſic volūtarie ꝑdidit nō tenetur reſtituere: ſi pares ſūt ī turpitudīe: vt qꝛ nullus traxit aliū: qꝛ ī pari cā turpitudinis melior ē ꝯditio poſſidētis: ꝛ multo magis ſi ali⁹ ſit ī cā. Si aūt ex pte iſti⁹ ſit dolus: qꝛ cupiditate lucri īduxit aliū aut fraudulēter ꝛ ꝯ artē ludi fecit: ī q caſu ꝯ volūtatē dn̄i ſimplr̄ tulit: tenet̄ reſtituere iure nāli. Alias nō ei tenet̄: niſi iure ciuili. C. de relig. ꝛ ſumpt. Sꝫ h̄ nō ligat in foro ꝯſcie quouſq; hō ſit ꝯdēnat⁹. ¶ Si autem plus ꝑdiderit vl' tātū q̄ꝫm lucrat⁹ ē vr̄ nihilomin⁹ ꝙ reſtituere teneat̄: qꝛ mox vt lucrat⁹ fuit pauꝑ ꝺbitor fuit: a quo debito nō liberat̄ niſi ſoluat. Et ſi illꝺ idē ꝑdidit culpa ſua fuit. Alij vr̄ ꝙ qꝛ nūc locupletior nō ē: ampli⁹ nō tenet̄: qꝛ nō erat obligat⁹ pauꝑib⁹ rōne alicui⁹ ab eis recepti vel in eos comiſſi. Sicut ēt phiſc⁹ q turpia lucra aufert ab indignis: nō vr̄ ꝙ teneātur vltra q̄ꝫ facti ſūt locupletiores: qꝛ ꝑ hoc q̄rit̄ nō ꝙ ipi dānificētur ſꝫ ꝙ turpiter nō lucrentur. Qꝺ aūt de phiſco dcm̄ ē ī foro ꝯſcie tꝫ: ī q̄ ipſe turpia lucra ablata dꝫ dare pauꝑib⁹: qꝛ q̄ꝫuis iure ciuili ſint ſua: tn̄ qꝛ iure nāli nō plus iuris hꝫ ī eis q̄ꝫ ille cui aufert nō pōt ipe retinere ſibi plus q̄ꝫ ille. ¶ Tertia ꝯcl'o ē de his ī qb⁹ trāſfert̄ dn̄iū ꝛ nō ꝯpetit repetitio nec retētio: vt ſūt illa ī qb⁹ ē turpitudo ex vtraq; pte: vt ī ſymonia. Hec. n. non pn̄t repeti: qꝛ turpiter data ſūt: nec retineri: qꝛ turpiter accepta. Vn̄ ſolū ꝑ pn̄t ſꝫ debēt pauꝑib⁹ errogari. Alias ad phiſcū ptinet ab indignis turpia lucra auferre. ff. de calūpniatorib⁹. l. in heredū. Sꝫ ſibi nō retinebit: ſꝫ pauꝑib⁹ dabit. 6. di. Corrupit iudicē: niſi de bōis eccl'e datū eēt. Tūc. n. illi reddēduꝫ eēt. ¶ Quarta ꝯ ē de his ī qb⁹ dn̄iū trāſfert̄ nec ꝯpetit repetitio ſꝫ retētio: vt ī meritricio ꝛ lenocinio ꝛ hyſtrionatu: in qb⁹ ē turpitudo dare nō recipe. Sed meretrix ſi imoderate extorq̄at ꝑ fallacias ꝛ ſortilegia dꝫ reſtituere: cū ēt donatiōes iter viꝝ ꝛ vxoreꝫ ſint ꝓhibite: ne mutuo amore ſe expoliēt. ff. de do. inter vi. ꝛ vxo. l. i. Vn̄ mlto magis dānāda ē ad reſtituēdū inueni quē decepit ꝛ ſpoliauit tota ſuba Luc. 15. Et puer. 8. Vn̄. C. de dona. iter viꝝ. l. 2. milites noſtros volum⁹ a focarijs fictis adulatiōib⁹ ſpoliari. Et ꝙ miles poſſit repetere ſemꝑ ꝑuilegiū ē. Qꝛ aūt ipa q̄ fictis adulatiōib⁹ extorſit teneat̄ reddere ē ius cōe ī foro ꝯſcie. Silr̄ ſi dediſſet alienū vt monach⁹ vel adoleſcēs nō valēs alienare. 2. Eſdre. 4. Cū fecerit furtuꝫ amabili ſue affert. Et iꝺ quidā irrōnabilr̄ dicūt ꝙ meretrix licite pōt retinere ꝑciū ſibi datū a religioſo: qꝛ n̄ plꝰ dꝫ valere alienatio fcā ad turpes vſus q̄ꝫ ad honeſtos: ſꝫ alienatio fcā de alieno ꝯ voluntatē dn̄i ī elemoſynā nō trāſfert dn̄iū ſꝫ dꝫ reſtitui: ḡ multo magis ī ea q̄ fit ī turpes vſus: ſic ē iſta a nō dn̄o ꝯ voluntatē dn̄i: imo oīo inuolūtarij: qꝛ nūq̄ꝫ ꝑlatus nec ꝯuēt⁹ h̄ voluit. ¶ De munerib⁹ aūt iudicū ſi ſūt licita iure cōi vt eſculētū ꝛ potulētū qꝺ infra paucos dies ꝯſūmi pōt: lꝫ de eo facē elemoſynā: ſic ꝺ ſuo. de alijs āt q̄ iiuſte recipit ꝛ illicite ſi eſt ſibi ꝯſci⁹ ꝙ per ſe vel ꝑ aliū minas intulerit ad crimē concuſſiōis pertinet ꝛ reſtitutiōi ſubiacet: ꝛ ꝑ ꝯn̄s de h̄ elemoſynā facere nō pōt. Si aūt nō: tūc reſtitutiōi non ſubiacet: qꝛ aut ille dedit liberalr̄ ꝛ ſic ē donatio irredibilis: aut voluit eū corrūpere ꝛ ſic turpiter dedit. Vtroq; aūt caſu illi nō debꝫ nec dꝫ reſtitui: ſꝫ pōt īde fieri elemoſyna: imo ꝛ dꝫ ſi iudex corrupta ītētione recepit. Et ita pōt eē vbi corrupt⁹ ꝑ iuramētū tenebat̄ nullū mun⁹ ſuſcipe. Si aūt non eſt ſibi ꝯſci⁹ ꝙ corrupte recepit: nec illū ꝯcuſſerit: nec al's ē ꝓhibit⁹ recipe: tūc poſſet inde elemoſynā facere. Ad crimē aūt cōcuſſionis ptinet ſi ille dedit putās ſe nō alr̄ poſſe iuſtitiā obtinere: ꝛ iudex turpiter recepit ꝑciū ꝓ eo qꝺ dꝫ gratis facere: ꝛ tenet̄ illi reddere q noluit iudicē corrūpere: ſꝫ a corruptione ꝑſeruare: ꝛ ſuā vexationē redimere.

Quantū ad 6m ſunt qnq; ꝯnes. ¶ Pria. ꝙ elemoſyna dꝫ fieri ab hn̄te plenariū dn̄ium ꝛ plenariā adminiſtrationē. Vn̄ nō a minore. 25. annis: niſi ſit taꝫ modica ꝙ nō videat̄ circūſcript⁹. Tutor aūt ꝛ curator poſſunt de eis deficiētib⁹ ſuis: qꝛ poſſūt remunerare benemeritos pupilli: ꝛ magis pauꝑes loco xp̄i. gal'. 4. Quanto tpe heres puulus ꝛc. ¶ Scd̄a ꝯ ē. ꝙ vxor in mltis caſib⁹ pt̄ facere elemoſynā ꝛ alienationē ſine licētia viri. ꝑ ad vitādū dānū viri: ſicut Abigail. i. R. 25. qꝛ mulier hꝫ ꝓprietatē in bonis cōib⁹ ſic ꝛ vir. Vn̄ ſi pp negligētiā vel malitiaꝫ viri immineat ꝑicl'm pōt ipa obuiare. Scd̄o ſi ſit lucratiua: vt dicit Raymōdus. Talis. n. mulier q̄ſi virilis ꝛ virago minus ſbeſt viro q̄ꝫ alie. 3° ſi vir ſit fatu⁹. Tunc. n. diſpēſatio dom⁹ ꝑtinet ad vxorē niſi alr̄ ꝑ ſuꝑiorē fuerit ordinatum. 4° ſi vir abſens nō poſuit aliū diſpēſatorē dom⁹ ſue loco ſui. 5° ſi ꝑegrinatur⁹ expēſas taxatas dederit: tunc. n. vxor ſi vult ſibi ſubtrahere pōt pauꝑib⁹ dare. 6° de ꝑafrenalibus quoꝝ ipa de iure hꝫ dn̄iū ꝛ adminiſtrationē: q̄uis decēat vt ꝛ illoꝝ viro gubernationē cōmittat: ſicut ꝛ ſui ipi⁹. 7° de bōis cōib⁹ ſm facultates ſuas q̄ꝫm redire dꝫ ad eaꝫ vel liberos rōne ei⁹ ſoluto mr̄io°. 8° exiſtēti ī extrema neceſſitate: qꝛ tūc oīa ſūt cōia. ¶ Tertia ꝯ eſt. ꝙ fili⁹ familias de caſtrēſi peculio ſicut ꝛ miles pōt facere elemoſynā. Dr̄ aūt peculiū caſtrēſe illꝺ qꝺ acq̄rit miles armate militie occaſiōe militie: ſicut Dauid de ꝑda dn̄i miſit ſeniorib⁹. Iteꝫ de q̄ſi caſtrēſe: vt aduocat⁹ de aduētitio q̄ ad ꝓprietatē: lꝫ forte ſm iura nō poſſet (alias ſic) ꝛ de ꝓfectitio ī ſcolis in itinere modicas expēſas faciens. Dr̄ aūt aduētitiū ēt qꝺ a linea materna aduenit vl' quomōcūq; alr̄ q̄ꝫ ꝑmis illis tribus mōis. ¶ Quarta ꝯ ē. ꝙ idē ē de ſuiēte ꝛ ſuo: niſi q̄ ad mercedē. ¶ Quinta ꝯ ē. ꝙ monachus adminiſtrator pt̄ facē elemoſynā dū ē adminiſtrator: nō tn̄ pōt legare ī morte: qꝛ tūc icipit eē nō adminiſtrator: ita ꝙ nō eſt dn̄s in morte. Vn̄ qꝺ pōt abbas viu⁹ ī ſui ꝑiudiciū nō pōt p⁹ mortē ī ſucceſſoris dānū. Cleric⁹ aūt ſicut pt̄ ſuꝑflua errogare ī vita: ſic ꝛ ī morte pt̄ teſtari de pecunia redacta ex ꝑbēda ꝛ fructibus ī horreo ꝯditis: quod non eſſet: niſi eſſet dominus ꝛ de iure fructuarius: non ſolum vſuarius.

Quantū ad 7m ſunt ſeptē ꝯnes. ¶ Pria. ꝙ elemoſyna ē faciēda nō ſibi ſꝫ alij ī tpalib⁹: qꝛ iter dātē ꝛ recipiēteꝫ dꝫ eē diſtictio ꝑſonalis: de ꝑbendis. c. Si. Tn̄ ſuo collegio pōt dare: qꝛ bōa vniuerſalitatis nō ſūt ſinguloꝝ: ꝛ ſi ipe inde debeat recipe: ſic collator īdulgētiaꝝ lucrat̄ eas. Vnde Paulus ꝺ collectis q̄ fiūt ī ſcōs elemoſynas factur⁹ ī gēteꝫ mei. ¶ Scd̄a ꝯ ē. ꝙ nō dꝫ dari pctōri: ſꝫ iuſto. Da miſericordi: ꝛ nō ſuſceperis pctōrē: da q̄dē vt foueat̄ nā: nō culpa da ribaldo panē nō pecuniā vt luxuriet̄. Bona bonis creata ſunt: pctor aūt nō ē dign⁹ pane q̄ veſcit̄. Sacerdotibus ꝑbonis dabat̄ oliꝫ annona de publico: qꝛ multitudo ſapiētum ſanitas ē orbis terraꝝ. Propter. io. n. iuſtos pepercīſſet dn̄s pētapeleos. Vn̄ iſti ſūt vigiles q cuſtodiūt ciuitatē. Vn̄ leuite nutriebātur de bōis cōib⁹. ¶ Tertia ꝯ ē. ꝙ magis predicatori. i. Thi. Nō alligabis os ꝛc. ꝛ. i. Corin. 9. Dignus ē oparius ꝛc. Nō ſolū aūt auditor tenet̄ ꝑdicatores alere: ſꝫ ꝑlat⁹ cui⁹ filij lacte ſbi nutriūtur iure ꝑbet victuꝫ nutrici. Vn̄ Nabal negās bn̄dictionē Dauid ꝛ ſocijs q cuſtodierāt gregē ei⁹ fidel'r ꝑcuſſus ē: ēt nō audiētes tenētur. Vn̄ illi de Socbor ꝛ Phanuel ꝯtriti ſunt. qꝛ negauerūt victū militib⁹ dn̄i q ei⁹ hoſtes fugauerāt cū tuba Gedeonis: ꝛ populū dn̄i ꝓtexerūt. ¶ Quarta ꝯ ē. ꝙ elemoſyna dāda eſt pauꝑi nō diuiti Eph. 6. Vt hēat vn̄ necitatē tribuat patienti. Et ī Luc. cū facis prādiū ꝛc. Qꝺ āt legat̄ canonicis legat̄ nūtijs pauꝑū. Inuitare aūt aīcos nō ē pctm̄: cū pertineat ad v'tutē aīcitie: q̄ vult ꝯuiuere aīco: ſꝫ non ē elemoſyna. Qꝛ aūt legat̄ pauꝑib⁹ diſtribuēdū ē ſenodochio nō habenti reddit⁹ ſaltē ſufficiētes. Alias nō ſūt pauꝑum q hn̄t victū ꝓuiſū: ſꝫ q incertū. Vn̄ iiuſte ꝯdēnaui ꝑorē lugdun̄. qui medietatē retinuit de legato ſibi oblato qꝺ erat factū pauꝑib⁹ de lugduno. Lex. n. illa. C. de emp. ꝛ le. l. Si quis ad declarādū: q̄ tale legatū dat illis de hoſpitali tāq̄ꝫ pauperiorib⁹: intelligit̄ de illis q neceſſe hn̄t victū ꝛ veſtitum querere nec pn̄t ꝑ ſe ipos. ¶ Quinta ꝯcl'o ē. ꝙ magis ē elemoſyna dāda ꝓpinquo indigēti q̄ꝫ alij. Vbi ſciēdū ē. ꝙ nō eſt facile determinare cui magis ē bn̄faciēdū: vt dicit ph's 9. Eth. ꝛ hoc pp multas diuerſitates boni ꝛ neceſſarij. Tn̄ hoc eſt tenēdū. ꝙ magis ē reddēdū debitū q̄ꝫ bn̄ficiū impēdēdū vt ipe dicit ibidē: niſi ex altera pte adſit maiꝰ bōitas vel necitas. Et iꝺ parētib⁹ ꝛ ꝓpinqs ꝛ bn̄factorib⁹ ꝛ eis a quib⁹ ſpūalia accipit magis dꝫ hō elemoſynā facere ſi indigeāt: ꝛ ceteris parib⁹ meliorib⁹ magis: ꝛ magis īdigētib⁹ magis. Et ſic ſm has tres ꝯditiōes dꝫ ī elemoſynis gradus cōſtitui. ſ. ſm neciuꝫ: honeſtū: ꝛ debitū. Aſſignare aūt ī ſingulis qn̄ vnū alteri ꝑferat̄ ē īpoſſibile: qꝛ ſingulares ꝯditiones q̄ attēdende ſūt: ſunt īfinite: ꝛ nō cadūt ſb arte. De his aūt docet vnctio ꝛ ꝑudētie ꝯſiliū. ¶ Sexta ꝯ ē. ꝙ magis eſt dādū plurib⁹ q̄ꝫ vni. Vn̄ apl's. i. Corin. 13. Si diſtribuero ī cibos pauꝑum: vbi dicit glo. ꝓ p'ſale cautella docet̄: vt nō vni ſꝫ multis det̄: vt plib⁹ ꝓſit: niſi qn̄ vni ꝓ multis datur vt ꝓcuratori. ¶ Septia ꝯ° ē. ꝙ abūdanter ē dandum. Vbi ē aduertēdū ꝙ abūdātia elemoſyne attendi pōt ꝛ ex parte dātis ꝛ ex pte recipiētis: ex pte q̄dē dantis cū. ſ. aliqs dat qꝺ ē multū ſꝫ ꝓportionē ꝓpe facultatis. Et ſic laudabile ē abūdanter dare. Vn̄ ꝛ dn̄s Luc. 21. Laudauit viduā q̄ de eo qꝺ dcrat illi oēm victuꝫ qꝺ hūit miſit: obſuatis tn̄ his q̄ dcā ſūt de elemo° faciēda ꝺ necijs. Ex pte vo eius cui dat̄ ē abūdās elemoſi͠a duplr̄. vno° qꝛ ſupplet ſufficienter ei⁹ īdigētiā. Et ſic laudabile ē elemoſynā abūdāter tribuē. Alio° vt ſuꝑabūdet ad ſuꝑfluitatē. Et hec nō ē laudabilis. ¶ Ex his pꝫ ſol'o ad arg°: qꝛ elemo͠a n̄ ſemꝑ ē ī pcepto: ꝛ illa q̄ ē ī pcepto ē meritoria ꝛ n̄ ſatiſfactoria: iꝺ ꝛc. Qꝺ IIII.

Quarto querit̄ vtꝝ ieiuniū ſit ps ſatiſfactiōis. Et vr̄ ꝙ non: qꝛ dr̄ in Yſa. Ieiunauim⁹ ꝛ nō aſpexiſti: hūili. a. n. ꝛ ne. ſꝫ nihil ē ſatiſfactoriū niſi qꝺ ē a deo approbatū ꝛ acceptū: ḡ ꝛc. ¶ Cōtra. ꝯuertimini ad me ī ieiunio ꝛc. ¶ R°. circa iſtā q̄ōnē quinq; ſūt vidēda. ꝑ ꝺ ieiunij obligatōe. 2° de excuſatiōe ieiunij. 3° ꝺ tp̄is obſeruatione. 4° ꝺ fractione. 5° vtꝝ totiēs quotiēs homo ſumit frangat ieiunium.

Quātū ad pm ſūt qnq; ꝯnes. ¶ Pria. ꝺ ei⁹ diffinitōe ꝛ diuiſiōe. Diffinit̄ āt ſic ab Yſid. Ieiuniū eſt ꝑſimōia vict⁹ abſtinētiaq; ciboꝝ. Nō vti vnguēto ē de bn̄ eē. ¶ Diuidit̄ āt ſic ieiuniū. aliꝺ ſpūale puta a vicijs abſtinere. aliꝺ nāle an̄ cibū. aliꝺ morale ſobrie ſumē: ꝛ aliꝺ cerimoniale ſolū ſel' ſumē. ¶ Scd̄a ꝯ° ē. quō ieiuniū cadit ſub precepto ꝛ iuris nālis ꝛ poſitiui. Vbi ē ſciēdū ꝙ q̄ꝫm ē necia carnis caſtigatio ad cohibitionē a mortali ꝛ ad eleuationē mētis ad ſpūalia: q̄ ē in precepto pertinet ad ius naturale: Unde ebrietas ꝛ exceſſiua crapula eſt mortalis: vt in diuite epulone: qui epulabatur quotidie ſplendide: ꝛ per conſequēs non poterat deo vacare: dicēte Hyero. difficile ē: imo impoſſibile vt hic ventrē: illic mētē impleas. Itē cadit ſub iure poſitiuo. Vn̄ eius trāſgreſſio ſine cā eſt pctm̄ mortale vt in Adā. Et oli aīa q̄ ſe nō afflixerit peribit de ppl'o. Qn̄

aūt fractio eſt cū cā nō ex toto ſufficiēte ē venialis: vt ī his qui legūt inſtituta in completorio. Qn̄ aūt eſt cā ſimplr̄ ſufficiēs nulla ē culpa: vt in neccitate: ex̄ de obſer. ieiu. c. i. Itē cadit ſub p̄cepto diuino: put ē iniūctū ī pnīa ſimplr̄: q2 ſic eſt pars ſacr̄i. Sed ꝓut iniūgitur ab hoīe. ex̄ foꝝ ꝯſcie ſic cadit ſub p̄cepto humāo: nec ſic ē ſatiſfactoriū: ſ3 p̄mo mō valet ad ſatiſfactionē. Si eſt ēt iniūctū ī pnīa ꝑ modū ꝯſiliȷ nō ſimplr̄: ſ3 ſic abſtinere ꝙ ſemel tm̄ comedat̄ ⁊ de talibꝰ cibis tm̄ ē ab eccl̄ia p̄ceptū. ¶ S3 ꝯ iſtā concluſionē3 arguit̄: q2 de illo qđ cadit ſub ꝯſilio diuino eccl̄a nō pōt facere p̄ceptū vl̄e: puta ꝙ oēs teneant̄ relinquere oīa ⁊ dare paupibꝰ vel intrare religionē: ſilr̄ de elemoſina ꝙ oēs teneant̄ dare vltra decimā puta dimidiū q̄ ſunt ð iure diuino: ḡ nec de ieiunio. ¶ P. plus caſtigat̄ caro ꝯ luxuriā per abſtinētiā ab actu carnali q̄3 ꝑ ieiuniū quo abſtinet̄ a cibo. Sed nō pōt eccl̄a p̄cipe alicui ſine culpa ꝙ nō ꝯbat vel ꝙ debitū nō petat: ḡ multo minꝰ ꝙ ieiunet. ¶ Dōm. ꝙ illud qđ ē ſimplr̄ volūtatis eccl̄a nō p̄t facere neccitatis ſimplr̄: ſ3 ſm quid ⁊ ad tp̄s: ⁊ ex rōnabili cā pōt: ſicut ꝙ homo oret horis ⁊ tpibꝰ ꝯſtitutis: q̄3uis determinatio non cadat ſub p̄cepto diuino. Et ſilr̄ ieiuniū cadit ſub p̄cepto diuino: vt. ſ. homo domet carnē ꝑ ſobrietatē: ſ3 determinatio eius cadit ſub p̄cepto eccl̄e. Et q̄3uis eccl̄a nō poſſit obligare ad ieiunādū ſemꝑ ſicut nec ad ꝯtinēdū tn̄ pōt obligare ad ieiunādū aliqn̄: ſicut ad nō nubēdū certis tpibꝰ ⁊ ꝯtinēdum pōt. Et ſicut obligat ad decimas q̄ in veteri lege p̄cipiebātur ſic ⁊ ad ieiuniū qđ ibi erat ſub pena mortis. ¶ Tertia cōcl̄o ē de diſpēſatiōe. ꝙ nullus auc̄itate ſua deb3 ſoluere ieiuniū: q2 nullus eſt iudex in cā ſua: ſi cōmode pōt hr̄i recurſus ad ſupiorē. Dicit tn̄ Hoſtiē. ex̄. e. ꝯſiliū ꝙ nō ſufficit licētia ſimplicis ſacerdotis: ſi pōt hr̄i ep̄s: q2 ſicut abſol'o a ſnīa iuris nō ꝑtinet niſi ad ep̄m: ḡ ⁊ pōt facere ius ſynodale ſic nec diſpēſatio ī ꝓhibitiōe iuris. Alias ſi nō pōt cōmode recurri ad ep̄m pōt curatꝰ diſpēſare ex iuſta cā: puta infirmitatis: debilitatis: cariſtie: penurie: laboris: peregrinatiōis: ⁊ h2. Qđ ergo dicit decretalis debilibꝰ ⁊ infirmis nō p̄iudicet̄: intelligit̄ nō ip̄o iure ſ3 diſpēſatiue. Uñ nō dic̄ ꝙ tales nō ligent̄ ſ3 ꝙ eis nō p̄iudicet̄. ¶ Quarta ꝯ ē de redēptiōe de qua dicit Inoc. ꝙ ieiunia ab eccl̄a īſtituta non p̄nt redimi pecunia: nec alio mō: niſi cā vel neccitas in ieiunāte ſubſit. Sed ieiunia volūtaria. i. votiua ēt ſine cā q̄ in ieiunāte ſubſit: dummō alias ſit vtile redimi p̄nt auc̄itate ſupioris di. 82. c. Uult ⁊ c. Preſbr̄. Et idē ē de ieiunȷs q̄ ī ponūtur: ex̄ de voto. c. i. ¶ Quinta ꝯ ē de ſupfluo ieiunȷ: q2 nō eſt ī p̄cepto dare paupibꝰ tāto plus q̄to ꝯſumit minus q̄3 alias: niſi paupe indigente: ſ3 ē in ꝯſilio: q2 bona eſt elemoſyna cū ieiunio: que ſunt due ale orōnis. Iō Grego. cōſulit ī omelia qđ tibi ſubtrahis alteri elargire: Et vñ caro tua affligit̄ inde caro indigētis ꝓximi recreetur.

Quantū ad 2ᵐ de excuſatiōe ſunt 8° ꝯcl'ones. ¶ Prima. ꝙ excuſant̄ aliq̄ ꝑꝑ etatē: vt nō hn̄tes vſum rōnis: ḡ nullīꝰ p̄cepti iuris nālis vel poſitiui ſunt capaces: nec ꝑ ꝯn̄s ligati: ſ3 q̄ eos regūt debent eos ab his reſtringere a q̄bꝰ h3 xp̄iana ꝯſuetudo: vt a carnibꝰ in diebus ieiunioꝝ ⁊ h2 abſtineāt: ſ3 nō a bina comeſtiōe: q2 non poſſūt vna vice tm̄ ſumere qđ ſufficiat. Unde pueri excuſant̄ vſq3 ad vigeſimūp̄mū annū: ēt ſi añ peccauerint mortalr̄. Nō. n. tenētur ſatiſfacere cū deſtructiōe nature. Nō autē3 coniugati excuſant̄ ꝓ eo ꝙ indigēt alimēto ꝓ generatiōe: ſicut iuuenes ꝓ augmēto: q2 diebꝰ ieiunioꝝ nō debent vti illis actibꝰ. Et q2 ſufficit ſel' in anno īpregnare: ⁊ cū in ieiunȷs adhuc plus abūdent ſemine q̄3 ſit neceſſe. Circa tamē tertiū ſeptēniū3: q2 q̄dā ſunt alȷs fortiores relinq̄tur arbitrio ꝯfeſſoris de conſilio medicine: q2 cū ieiuniū ſit principaliter ꝑꝑ carnis caſtigationē nō mortē: de hoc ē medici iudicare. ¶ Scđa ꝯ ē. ꝙ ꝑꝑ infirmitatē: aut debilitatē. Uñ Grego. de ꝯſecr. di. 5. quadrageſimale ieiuniū nō ē ſoluendū niſi neccitas īfirmitatis cogat. Et di. 3. Ieiunia legitima nō ſunt ſoluēda niſi grādis neccitas cogat. Pregnātes autē ⁊ nutrices ſi ꝓbabilr̄ timet̄ de ꝑiculo eaꝝ vel fetꝰ ī vtero: aut pueri ad vbera nō debēt ieiunare. Innoc. idē dicemꝰ ī ſenibꝰ quod in īfirmis ⁊ debilibꝰ. ¶ Tertia ꝯcl'o ē ꝑꝑ paupertatē. Uñ q̄ fruſtati3 mēdicāt excuſant̄: nō aūt cū ſel' in die ſufficiēter reficiūtur ꝓ deo. ¶ Quarta ꝯ ē propter laborē: qn̄ tenētur dn̄is ſuis laborādo ſeruire: vt ſerui ⁊ ruſtici excuſant̄ ſi a dn̄is cogunt̄ ad talē laborē cū quo non poſſint ieiunare. Ubi āt volūtarie laborāt tenēt̄: niſi ſit tantꝰ labor ꝙ nō ꝯpatiat̄ ieiuniū: ⁊ ſit neccius ꝑꝑ victū ⁊ veſtitū ſui ⁊ ſuoꝝ ⁊ nō volūtariꝰ ꝓpter cupiditatis lucrū. Qui etiā ī cōducēdo pactū ponūt ꝙ frāgāt ieiuniū peccāt: niſi feſtinātia operis neceſſarȷ regrat: Dico autē neceſſarȷ vel ad diē feſtū vel ꝯtra hoſtes aut h2. Nō tenet̄ ēt hō mēdicare vt ieiunet: ſi ſit ꝯtra natales ſuos ſic indigne agi. ¶ Quīta propter peregrinationē: qn̄ nō patit̄ ſecū cōmode ieiuniū ⁊ ē neccia: vt q2 ꝯpellit̄ exulare infra certū terminū: vel ire in exercitū: vel vltra mare in paſſagiū ꝓpter cruce3: vel ſi al's inciderint ī hāc neccitatē ſine c̄lpa: q2 ꝓpter vētū ꝯtrariū oportuit ſtare ſupra mare vbi n̄ habuit ſic neccitatē vl' h2. Si aūt nō tenētur tūc peccāt aggrediēdo ꝑegrinationē indiſcrete. Si tn̄ īdiſcrete aggreſſa ē ꝑegrinatio nō ꝯpatiens ieiuniū ne ſit ꝑplexꝰ licite frāgit̄: ſicut q̄3uis ꝑꝑ culpam ſit infirmꝰ durāte tn̄ infirmitate nō tenet̄. Nihilominꝰ cum finis p̄ncipal' ieiunȷ ſit carnē domare: ⁊ ad deuotionē mētē leuare: qđ aliqn̄ pl's ē ꝑ peregrinari peditādo bona cā pt eē diſpēſandi. ¶ Sexta de curſoribꝰ eq̄tū qn̄ trotāt: q2 labor multu3 ꝯſūmit de hūido: q2 nimis grauaret̄ vna vice ad ſufficiētiā ſūmere. Iō vidēt̄ excuſati: nō ſolū ſi ſine tali offō nō p̄nt viuere q2 tūc pauptas excuſaret ſ3 ēt ſi alr̄ poſſent viuere ſ3 nō eq̄ hn̄: q2 aliđ ē de illis q̄ ad certū diē ſe locāt q̄ nō debēt ſe locare niſi poſſint tūc ieiunare ſi hn̄t al's vnde tūc viuāt: ⁊ nō ſolū ꝓ tūc ſ3 ꝓ alias. aliđ de alio q̄ locat ſe ad totū ān̄ū: ⁊ ad totale ſuitiū: q̄ ſi exciperet ꝙ nunq̄3 trotaret in die ieiunȷ nō īueniret q̄ eū reciperet. ¶ Septīa cōcl'o ē de ſuitoribꝰ nobiliū: q2 licet alias poſſint viuere ex quo tn̄ licitū ē ſe ad ſuitiū obligare q̄ ad debitū ſuitiū exigunt̄ tenētur facere. Uñ cū nō teneātur ieiunare vltra nonā: nec tūc poſſint comedē: q2 hn̄t dn̄is ſuire ſ3 illđ Luc. Miniſtra mihi tu aūt comedes poſtea. vel q2 h3 enceniu3 portare ⁊ h2. q2 nō tenet̄ vſq3 pꝰ ieiunare ſi ex hoc accipiat plenā cōmeſtionē vel facit aliq̄3 ꝑlibatione3 vt poſtea comedat nō eſt trāſgreſſor p̄cepti. Nō tn̄ ex hoc ꝙ eſt curſor vel ſuitor hoc h3: ſ3 ex hoc iuſtā cām h3 vt ſecū diſpenſet̄ propter hoc. Et multo magis q̄ ī refectorȷs legunt vel ſeruiūt: q2 hora debita comedere nō p̄nt: nec ipi peccauerūt vt ipi diutiꝰ q̄3 alȷ abſtinere teneātur: iō merētur ſecū diſpenſari. Silr̄ nouitȷ ⁊ iuuenes q̄ hn̄t alia grauamia ⁊ grauia onera ſuſtinere. ¶ Octaua ꝯ ē. ꝙ ꝓhibitio viri muliērē excuſat a ieiunȷs votiuis: q2 ſine eiꝰ licētia vouere pōt: ſ3 ille pōt irritare. S3 nō ſic ē de ieiunȷs indictis ab eccl'a: q̄ eq̄liter indicūtur ꝯiugatis ⁊ alȷs. Sed ꝑꝑ viri ſcādalu3 eēt cū ea diſpēſandū: ſic q̄dā dicūt. ¶ S3 iſtđ vr̄ eē ſcandalū phiſeoꝝ: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝯtēnēdū: ſi nō vult vxorē ieiunare niſi probabilr̄ timeretur infirmitas vel debilitas.

Circa 3ᵐ ð tp̄e ſūt tres ꝯnes. ¶ Prīa. ꝙ ad ieiunia cōſuetudialia ꝯſuetudo ip̄a obligat: ēt ſi ſcriptura nō dicat. Uñ. ii. di. ī his rebꝰ ī q̄bꝰ nihil certū ſcriptura ſtatuit mos ꝑꝑl'i mos di: ⁊ īſtituta maioꝝ ꝓ lege ſuādā ſūt. Et ſic p̄uaricatores diuinarū legū ſic trāſgreſſores ꝯſuetudinū eccleſiaſticarum cohercēdi ſunt. Si ergo ꝯſuetū ē ī aliqua dyoceſi ꝙ ieiunet̄ certo die illi de dyoceſi tenēt̄ ieiunare: ſic ⁊ tenerent̄ ſi ep̄s indiceret: q2 nō refert vtꝝ ꝑꝑl's voluntatē ſuā declaret v̄bis aut factis. ff. de legibus. l. De quibus: ꝯ de ꝯſec. di. 5. Ieiunia ī eccl'a a ſacerdotibꝰ ꝯſtituta ſine neceſſitate rōnabili nō ſoluāt̄. Cōſuetudo. n. rōnabilis ⁊ p̄ſcripta obligat. di. 12. c. Illud ⁊ c. Illa: ⁊ hoc quo ad īdigenas. Alienigene vero ſi veniunt animo habitandi ex tunc ligantur ieiunio conſuetudinario: ſicut ⁊ ſcripto. Si autem tranſeant ſolum per terram non ligantur conſuetudibus: nec ſtatutis: tn̄ tenētur nō ſcādalizare. Uñ occulte comedere poſſunt ſm morē terre ſue: ſ3 nō publice: q2 ſi eſca ſcandalizat fratrē meū nō mādućabo in eternū. Uñ Aug. interrogāti pro mr̄e rn̄dit Amb. Cū romā venio ſabbato ieiuno. Cum mediolani ſum nō ieiuno. Sic ⁊ tu ad quācūq3 eccl'am veneris eiꝰ morē ſua: ſi cuiq̄3 nō vis eē ſcādalū: nec quēq̄3 tibi. Unde ex illa reſpōſiōe vidētur accepti v̄ſus. Cū fueris rome romano viuito more. Cu3 fueris alibi: viuito ſic̄ ibi. Tamē vr̄ ꝙ conſuetudo laycoꝝ nō liget clericos: nec ſecularīū religioſos: q2 diſtincti ſunt modi abſtinētie īter hos tres ſtatꝰ. Et plures abſtinentias hn̄t clerici q̄3 layci: ⁊ religioſi q̄3 ſeculares. Unde nō o3 ꝙ ad ieiunia illoꝝ ligentur: quoꝝ etiā ꝯſuetudinibꝰ a ſuis ieiunȷs nō abſoluūtur ſm illā regulā iuris. Quē nō honoro: nō onero. Uñ illoꝝ cum quibꝰ viuit mores ſuare o3. S3 ſpālis rō quare clerici nō tenētur ad ieiunia laycoꝝ eſt: q2 plebeſcita nō ligabāt ſenatores quouſq3 ꝯſentirēt: q2 inferior ſupiori legē imponere nō pōt: ſilr̄ nec ꝯſuetudinē. Inſtit. de iure nāli. S3 plebeſcita. i. pleb̄i ſancita vel ſtatuta. Q2 tn̄ nō q̄lib3 tenet̄ alteꝝ nō ſcandalizare: iō vbi eſt conſuetudo ieiunare in feſto ſancti Marci a laycis ſequētibꝰ ⁊ clericis faciētibꝰ ꝓceſſionem ſiue letaniā maiorē a Greg. inſtitutā: religioſi ſicut nec ad proceſſionē ſic nec ad ieiuniū tenētur: ſ3 publice ꝑꝑ ſcandalū non debēt bis comedere. ¶ Scđa ꝯ ē. ꝙ eꝯ vbi ē ieiuniū iure indictū ꝯſuetudo q̄ p̄ualet iuri excuſat: l3 gnāliter dicat̄ ꝙ ꝯſuetudo q̄ ē ꝯ ſcōs canōes nō excuſat: q2 veꝝ eſt qn̄ per alios canones ī ſe vel in ſiſi nō fulcit̄. Sic aūt eſt de iſta. Unde di. 4. c. In iſtis tpibꝰ ⁊ c. Statuimꝰ. dr̄ ꝙ canon Theleſphori pape ꝙ clerici a q̄nquageſīª ieiunēt: q2 moribus vtētiū approbatū nō eſt: alr̄ agentes trāſgreſſiōis reos nō arguit. Excuſant̄ ergo a ieiunio ⁊ carniū eſu īdigene ꝓuintie vel dyoc̄. vbi nō ieiunat̄ ēt a viris morigeratis: in vigilȷs Iacobi: Bartholomei ⁊ Mathie: q2 multi religioſi bis comedūt: q̄3uis decretal' dicat ī gnāli oēs vigilias apoſtoloꝝ ieiunādas niſi vigilia Philippi ⁊ Iac. ⁊ Bernabe: q2 tēpore paſcali. ⁊ Ioānis euāgeliſte: q2 ī craſtino natiuitatis dn̄i. nō aūt ſi ribaldi ⁊ mali: l3 plures numero: q̄ nec certa ieiunia ſeruāt q2 nō eſt ꝯſuetudo rōne obtēta ſ3 corrupte la. Itē excuſant̄ alienigene q̄3uis ī terra eoꝝ ieiunet̄: ex q̄ venerūt aīo remanēdi: q2 ſicut tenēt̄ ad ieiunia terre quā inhitant ſic etiā nō tenētur ad ieiunia ad q̄ prius tenebantur. Et ſic mr̄i Augu. licuit ſab̄bo nō ieiunare Mediolani que cū filio venerat habitare. Sic ⁊ Ambro. q̄3uis eēt romanus. Qui aūt trāſitū facit ꝑ terrā ſicut nō obligatur ad ieiunia illiꝰ terre ſic nō liberat̄ a ieiunȷs ⁊ abſtinētia terre ſue: ſicut iudei remāſerūt obligati ad legalia quouſq3 poſt mortē xp̄i ceperunt ligari ad euāgelica ſacra. Tūc. n. in ſpāli ꝑ fuerūt ſoluti a lege antiq̄. ¶ Tertia ꝯ ē de q̄drageſīª: de qua certū ē ꝙ cadit ſub p̄cepto: tū ꝑꝑ gnālē ꝯſuetudinem xp̄ianoꝝ: tū ꝓpter eccl'e ſtatutū: de ꝯſue. di. 5. c. q̄drageſīª: vbi dr̄ ꝙ quatuor dies p̄cedētes ſunt additi ꝑꝑ numeꝝ cōplēdū: q2 ſubtractis dn̄icis reſtabāt ieiunādi ſolū. 36. dies: qui ſunt decima totiꝰ anni. Duo aūt dies p̄mi cōſuetudini relinquūtur: quo ad eſu3 carniū ⁊ ieiuniū: de hoc de ꝯſecra. di. i. c. Solēt. itē. di. 4. c. Statuimꝰ. ¶ Itē ieiuniū 4ᵒʳ temporū ē ī precepto: q̄ accipiūtur ſm illos v̄ſus. Dāt crux Lucia cinis ⁊ chariſmata dia. Ut ſit in angaria 4ª ſequens feria. Nā feria 4ª ꝑꝑ hoc q2 illa die vendituꝰ ē xp̄s: feria 6ª: q2 mortuꝰ: ſabbato: q2 in ſepulchro: 76. di. c. Ieiuniū: ⁊ ꝑ totū. Itē vigilie ſolēnes ſunt ī p̄cepto, vt Natiui. xp̄i ⁊ p̄curſoris: non aūt decollatōis. Aſſumptiōis virginis: nō aūt natiuitatis: nec purificatiōis: ⁊ apl'oꝝ oium. de q̄bꝰ ſupra exceptis. Ubi āt Iac. Bar. ⁊ Mathie. ieiunat̄ ibi ligat: vbi nō ibi abſoluit. Si. n. decretalis celebrationē feſti ꝯmittit cōſuetudini: pari rōne ⁊ ieiuniū eiꝰ. Et intelligit̄ de feſtis p̄ncipalibus apl'oꝝ ꝙ vigilia ieiunat̄. Rogatiōes ſunt neccitatis ſ3 glo. S3 p̄ter diē tertiū ꝯſuetudini relinq̄tur. Unde Rome comedunt̄ carnes. In Gallia nō ſed ieiunat̄. Oꝝ āt ſint in p̄cepto vr̄ de ꝯſec. di. 3. Rogatiōes. Meliꝰ tamē ꝯſuetudini relinquit̄: niſi qn̄ ꝯſuetudo reprobat̄. ſicut de illis q̄ ī die cene nō ieiunabāt: quod reprobat̄: de cōſe. di. 3. Non liceat. ⁊ ſequēti. ¶ De aduentu dicit pp̄. de obſer. ie. c. 2. Ieiunium apđ nos agit̄ in aduētu. Uñ videt̄ ieiunium deuotiōis ⁊ nō neceſſitatis. in dominica nō eſt ieiunandū q̄ſi ex debito. Uñ quando feſtū habēs vigiliā euenit feria 2ª ſabbato p̄cedēti ieiunat̄: de obſer. ie. c. i. ⁊ 2. Nec ꝯſuetudo p̄t facere ꝙ hō teneat̄ die dominico ieiunare. Pōt aūt ligari ad ieiuniū quis alȷs diebꝰ feſtiuis: ſicut ī feſto Marci: ī vigilia aſcēſionis: ⁊ pētecoſtē: q̄3uis ſint tp̄e feſtiuo. Unde ⁊ multi religioſi ieiunāt ī die natal': nūq̄3 tamē in die dn̄ica: inter vigilias ēt ꝯputatur ꝙ ſit in precepto illa oiū3 ſcōꝝ.

Quantū ad 4ᵐ de fractiōe ſunt tres ꝯnes. ¶ Prīa. ꝙ ieiuniū frangitur notabili hore anticipatiōe ſine cā. Dico aūt notabili nō de illa q̄ notatur ſpēs gule. Dico etiā horā nonā oī tēpore in q̄drageſīª ⁊ vigilia paſce expectari. Nec o3 tūc expectare veſpam diei ſ3 officȷ vt. ſ. añq̄3 celebret̄ veſptinū offin̄ nō edat̄. Nec o3 ꝙ ſimꝰ iudei ieiunātes vſq3 ad veſpam vel noctē: q̄ ſumꝰ filȷ lucis: licet tardiꝰ debeat edi ī q̄drageſima q̄3 in alȷs ieiunȷs niſi forte in ſabbatis ordinū: ī q̄bꝰ ēt aliq̄ añ prandiū dicūt veſpas. ſicut in q̄drageſīª poſt offin̄ veſpaꝝ añ horā veſptinā l3 edere ex quo ꝯſtat ꝙ nona trāſiuit: ſic ī alȷs ieiunȷs poſt offin̄ none añ horā none: dū tn̄ ꝯſtet horā ſexte trāſiſſe vel eē. Pōt aūt diſpenſari vel ꝑꝑ lectione vel ꝑꝑ debilitatē: vel ꝑꝑ iter: vel ꝑꝑ alias iuſtas cās: ⁊ ꝑꝑ hoſpites: ſicut in 3° li. in vitis patꝝ dr̄ ꝙ ſenex q̄dā añ horā canonicā refectiōis hoſpites prādere cogit. ¶ Scđa ꝯ ē. ꝙ frangit̄ per eſum carniū: ⁊ in q̄drageſīª ab oibꝰ q̄ ſemētinā trahunt originē: vt a caſeo: lacte: butiro: ouis: ⁊ h2 abſtinēdū ē. Et grauius ſoluit ieiuniū comeſtio carniū q̄3 alias bina comeſtio. Helyas. n. qn̄ ieiunauit carnes nō comedit: ſ3 tūc qn̄ mane ⁊ veſpe edebat. Sel' comedere ē angeloꝝ: bis hoium frequētiꝰ brutoꝝ. Xp̄s aūt nō comedit carnes niſi agni. Daniel ēt qn̄ ieiunauit caro nō ītrauit ī os eiꝰ. Nō o3 eꝯ tamē ſemꝑ ieiunare qn̄ a carnibꝰ abſtinet̄. Feria. n. 6ª a carnibꝰ abſtinet̄ excepto ſolo natali: qn̄ ī feria 6ª ꝯtingit: ⁊ tn̄ nec feſtū aſſūptiōis nec oium ſcōꝝ excipit̄. Itē in ſabbato a carnibꝰ abſtinere iubet decretū: qđ ꝯſuetudīe abrogatū eſt in multis locis: ⁊ ī Gracia a natiuitate vſq3 ad purificationē: cuiꝰ cā reprobata ē: q2 btā v̄go ī partu n̄ doluit: ⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns nec carnibꝰ īdiguit. In ꝓuincia ⁊ Lōbardia ī aliq̄bꝰ terris nō abſtinēt. Monachi v̄o oī tp̄e ſm decretū debēt a carnibꝰ abſtinere: niſi gallici q̄ hoc dicūt indultū a p̄p. qđ non credo. Lacticinia ī alȷs ieiunȷs a q̄drageſima nō ſunt interdicta: niſi ꝯſuetudo hēat abſtinere: quā vbiq3 ī ieiunȷs ſeruādā cenſent Auguſtinꝰ Hierony. ⁊ Amb. Uñ cui iniunctū ē ieiunare ſimplr̄: nō h3 niſi a carnibꝰ abſtinere: ſ3 pōt cū potagio pigui ⁊ lacticinȷs ⁊ ouis vti. Britōes āt q̄ in q̄drageſīª vtūtur butiro videt̄ excuſari: q2 ī illis ī q̄bꝰ eccleſia diſpēſare pōt ſi ſcit ⁊ diſſimulat diſpēſat. Si tn̄ ita diſſimulat ꝙ nec puniat excōicādo: nec ꝓhibeat v̄bo. Multa q̄dē ꝑ patiētiā tollerātur q̄ ſi deducta eſſent in iudicio non tollerarētur. Si aūt eccl'a q̄ tenet̄ ad correctionem fraternā nec puniret: nec corrigeret ſcđ ꝑticiparet ī crimīe. Nā ⁊ ſi ſimplicē fornicationē ⁊ h2 nō puniat p̄dicat tn̄ illicitam. Uñ cū eccl'a illđ ſciat: nec eos ꝓhibeat. nᶜ p̄dicet eos male

facere ⁊ ſi aliud priuilegiũ non habeant excuſant. Uñ quidã ppl'i qbuſdã auibꝰ i q̃drageſiꝰ vtebãt. Sꝫ i lateraneñ cõcilio fuit ꝓhibitũ: ⁊ ex tũc ceſſauerũt. ¶ Tertia cõcl'ſio ẽ. ꝙ bina comeſtio ẽ frãgit illoꝝ. ſ. q̃ cõiter ſumi ſolẽt in cibũ vbi ẽt fructꝰ vt cereſa ⁊ pira ⁊ nuces ↄputant: q2 in loco refectiõis ſumũtur in prãdio ⁊ cena. Herbe etiaꝫ: q2 ſcti p̃res radicibꝰ herbaꝝ vtebant. Ab his ẽt Adã abſtinere debuit. ⁊ hec ſola añ diluuiũ in cibũ ſumebant. Excipit aũt cũ cã medicine ſumũtur. Tũc. n. nõ ſoluũt ieiuniũ eccl'e ſed nãe. Itẽ electuaria: dico aũt oĩa hꝫ q̃ ↄſueuerũt ſicut ſp̃es ſumi poſt prãdiũ ad adiuuãdũ digeſtionẽ. etiã ſi ex talibꝰ ↄfecta ſint q̃ ꝑ ſe in cibũ ſumi ↄſueuerũt: dũmõ ſint alterata ſic ꝑ decoctionẽ vel ↄfectionẽ ꝙ iã nõ in cibũ ſꝫ in cibi adiutorium ab vtẽtibꝰ cõiter ſumũtur: vt i dactil' ⁊ nucibꝰ ↄfectl ⁊ pigniolato. Dactilis aũt ſimplex ieiuniũ ſoluit. cũ hoc ſolo fructu palme p̃res quidã viuerẽt in egypto. Potꝰ etiã añ et poſt nõ ſoluit: qđ intelligo qñ nõ ↄficit ex eſibilibꝰ: vt vini ⁊ aque: vel qñ ↄficit nõ tñ ↄſueuit ſumi in cibũ vt potꝰ ceruiſie. Qñ aũt ↄficit ex illis q̃ ↄſueuerũt ſumi in cibũ vt amigdalatũ ⁊ brodiũ ⁊ hꝫ q̃ ẽt añ cibũ ſumũtur. Secꝰ forte eſt in purcta: q̃uis poſſꝫ dici ꝙ hꝫ brodia ẽt q̃ añ cibũ ſumunt ꝙ ꝑꝑ ꝑparationẽ ad cibũ ſumunt. ¶ Qđ aũt guſtatores nobiliũ guſtãt aliqđ ad faciẽdũ ꝓbationẽ de toxico: vl' coq ad ꝓbãdũ cibũ: q2 nõ ſumũt ꝑ modũ nutrimẽti nll'a ẽ fractio ieiunij: ẽt ſi trãſglutirẽt. Si qs ẽt nõ ꝑꝑ famẽ vl' voluptatẽ ſꝫ timore ne forte deficiat ꝑnãitate ſicꝰ aut puretã: aut aliqđ hꝫ ꝑlibarꝫ ꝑ modũ medicie ſic ñ ẽ fractio ieiunij.

Quantũ ad 5m vtꝝ totiẽs frãgat qs ieiuniũ q̃otiẽs comedit vltra vnã vicẽ: ſunt tres opiniões. Prima opio ẽ ꝙ ſic: q2 ẽ p̃ceptũ negatiuũ: hoc aũt obligat ſemꝑ: ⁊ ad ſemper: g̃ ⁊c. Nec valet ſolutio q̃ dat ab aliqbꝰ: ꝙ veꝝ ẽ de p̃cepto negatio iuris nãlis: nõ poſitiui: q2 ieiuniũ q̃drageſimale licet ſit ad iſtar ieiunij xp̃i nõ tñ ex p̃cepto dei ſicut ieiuniũ Ade i paradiſo: ſꝫ ex p̃cepto eccl'e: ⁊ tñ ita ſoluit ſi frangat ſcda die ſicut ſi p̃ma: ⁊ eq̃liter diẽ q̃cunqꝫ: g̃ ꝓhibitio poſitiua nõ ipedit qn frangat: ita ꝑ tertiã ⁊ q̃rtã comeſtionẽ ſic ꝑ p̃mã. ¶ Scdo ꝑꝑ itẽtionẽ legiſlatoris de domando carnem: contra quam equaliter fit ꝑ tertiã ſicut ꝑ primã ⁊ plus. Et ſi dicatur ꝙ per vnaꝫ comeſtionem quandoqꝫ plus fouet caro q̃ꝫ ꝑ q̃tuor: Uerum eſt ſed hoc eſt ꝑ accñs nec cadit ſub arte: ſꝫ ꝑ ſe loq̃ndo ceteris paribꝰ quãto ſunt pl'es cõmeſtiões tãto plus deordinat cõcupiſcẽtia carnis qđ ẽ ↄ itẽtionẽ p̃cipiẽtis ieiuniũ. 3° q2 nõ minus 3a vel 4a q̃ꝫ p̃a. Nec valet ſolo quã aliq dant ꝙ oẽs hñt rõnẽ vniꝰ pl'itatis ꝓhibite: q2 aut illđ intelligit: ꝙ niſi omnes ſil' ↄcurrãt nõ ẽ fractio ieiunij: ⁊ tũc ſcda comeſtio nõ ſolueret: aut ſic ꝙ indifferenter q̃libet ſoluit: ſꝫ nõ ẽ niſi vna ſolutio: ⁊ tũc ſic ſcda ſoluit: ſic 3a ⁊ 4a. Et eſt inconueniẽs ꝙ vbi ſunt diuerſi actꝰ quoꝝ q̃libꝫ ẽ eq̃liter trãſgreſſio p̃cepti ꝙ non ſint pl'ra pctã diſtincta. Nihilominus nec rões ſic ↄfirmate cogũt. Pria nõ: q2 i xl' quot ſũt dies tot ſunt ieiunia ⁊ tot poſſunt eẽ fractiões: ſꝫ vniꝰ diei nõ ẽ niſi vnũ ieiuniũ ⁊ ꝑ ↄñs niſi vna fractio vniꝰ rõnis: vnde ẽ ſm intẽtionẽ vnũ. Uñ nec quotiẽſcũqꝫ ponit morſellũ in ore dr frãgere ieiuniũ qđ tñ oporteret. Uñ iſte ẽ obligatꝰ ad ieiunãdũ iſto die ſel' ⁊ nõ obligatus ad ieiunãdũ pl'ries codẽ die: q2 nec põt niſi ſel' ieiũnare in die. Uñ licet ieiunare implicet negationẽ pl'riũ comeſtionũ: tñ quotcũqꝫ ſint: vna ẽ fractio ieiunij: q2 nõ ẽ niſi vna fractio vna die: iõ ſic vnius oculi nõ ſunt pl'es cecitates: ſic nec vniꝰ ieiunij pl'es fractiones. ¶ Ad 2m dõm. ꝙ lex illa. C. de leg. l. Nõ dubiũ. ẽ i legem cõmittere eũ q̃ vba legis amplexus ↄ legis vtit voluntatẽ: intelligit de intẽtiõe ⁊ volũtate legis q̃ reſpicit ſbam actꝰ nõ finẽ: q2 finis eccl'e ieiunãtis ẽ meritũ ⁊ ſatiſfactio q̃ nõ cõſequit q̃ i mortali ieiunat: ⁊ tñ ſe liberat: ⁊ talis intentio ẽ hec de carnis domatiõe. Sꝫ intẽtio reſpiciẽs ſubaꝫ facti eſt abſtinere a ſcda comeſtiõe ⁊ a carnibꝰ: vñ ꝑ quodlibet hoꝝ duoꝝ facit ieiuniũ: vñ ſi in ſcda comeſtiõe comedit carnes eſt duplex fractio vniꝰ ieiunij: q2 vni opponunt duo ſm diuerſas rões oppoſitionis: ſi aũt comederet tñ ſemel carnes eſſe t vna fractio: ſi etiam comederet tertia vice carnes: nõ eẽt noua fractio vt videbit. ¶ Tertiũ ẽt ſolubile ẽ: q2 licet ſit ꝓbabile ꝙ in ↄtrium aſſumit inter id quod eſt de ſe maluꝫ ⁊ inter illud qđ ẽ malũ q2 ꝓhibituꝫ. Uñ ſi vſufructuariꝰ caueat ſe vſurã arbitrio boi viri: totiẽs ↄmittit ſtipulatio q̃tiẽs abutit: ſiue male vtit: q2 h̃ ẽ de ſe malũ: ⁊ tenebat bñ vti ẽt ſi ñ cauiſſꝫ. ff. vſufructuariꝰ quẽad. ca. l. p̃a. §. hẽt. itẽ. ff. đ v̄. ob. l. ſi ſit ſtipulatꝰ. Ecõtrario ãt dicit. ff. de le. in. l. fideicõmiſſa. Si qs decẽ alicui reliq̃rit ⁊ ſi ꝑdidiſſet rurſus ei reliquerit: nõ ampliꝰ q̃ꝫ ſel' ſi ꝑdiderit eẽ p̃ſtandũ: q2 nõ ẽ iſta reſtitutio ex delicto heredũ ſꝫ ſolũ ex bñplacito teſtatoris: vñ ſequit ibidẽ: nec ſi ſepius ꝑdiderit ei reſtitui debeat. Nihilominus tñ q2 illud ibi exp̃mit ⁊ non hic: iõ iſta ſolo ↄtinet petitionem p̃ncipij. Poſſꝫ ergo dici ꝙ tertia comeſtio nõ minꝰ oppõit vnice q̃ꝫ ſcda: ⁊ ideo ſi tertia inueniret obligationẽ ieiunij ſicut ſcda: frangeret ſic tertia ſicut ſcda: ſꝫ nõ inuenit: q2 ſcda comeſtio que ẽ fractio p̃me trãſfert obligationẽ ieiunij ad aliũ diẽ vt ſtatim dicet. ¶ Scda opinio ẽ total'r huic ↄria: ⁊ licet ſit probabilior hꝫ tñ rões ſolubiles. Pria ꝙ nõ duplicat dies ⁊ ꝙ ſel' fractũ iteꝝ frãgi nõ põt: põt ſolui ꝑ illđ qđ dr. ff. đ furtis. l. Ei q̃ hꝫ furti actionẽ: aſſidua ↄtatiõe furis nõ magis actio furti naſcit ⁊ hoc nõ qn fur q̃libꝫ ↄtatiõe furtũ cõmittat: ſꝫ q2 nõ plus intereſt dñi per vnã q̃ꝫ ꝑ multas: ⁊ ſi ſel' reſtituat res eq̃litas iuſtitie fcã ẽ quo ad hoc: ita ⁊ hic cũ nõ ſit obligatꝰ niſi ad ieiuniũ vniꝰ diei. Si ẽt illa die multotiens frangeret: puta comedẽdo ſcdo carnes: ꝑꝑ hoc nõ eſſet obligatꝰ niſi ad vnũ diẽ niſi ↄfeſſor iniũgeret ſibi ꝓ pctõ aliuꝫ diẽ: q̃ ẽt poſſet aliã pniam iniũgere ſicut ⁊ ꝓ pctõ qđ non ẽ trãſgreſſio ieiunij hñ ieiuniũ iponitur ꝓ pnĩa. Scda etiam ꝙ ad ea q̃ frequẽter accidũt iura adaptant: vñ q2 cõiter comedit bis nõ ter vel q̃ter. iõ ſcda comeſtio frangit nõ tertia nec quarta. Sꝫ iſtđ nõ cogit: q2 ſi lex p̃cipit nõ mecaberis: multo magis peccatũ ↄ nãm inſolitũ: imo tũc ſequeretur ꝙ non frãgeret ieiuniũ comedẽdo fructꝰ q̃ aliqñ extra horã prãdij comedũtur niſi ꝑ cenã ordinariã ⁊ ↄſuetã: qđ nullus dicit. Et ſi ꝓhibet id quod ẽ licitũ ⁊ ↄſuetũ: multo magis id qđ ẽ inordinatũ: comedẽãt plus q̃ꝫ bis ẽ pueroꝝ ⁊ iumẽtoꝝ ſꝫ bis ẽ hoĩum: ſel' angeloꝝ. Sic igit q̃ hñt regulam ſci Augu. q̃bus eſt inſolitũ aliqđ ex horã alimẽtoruꝫ ſumere ꝑ nullã extraordinariã ſumptionẽ frãgerẽt ieiunium eccl'e. ¶ P. ſunt multi q̃bus cõſuetudo ẽ plus q̃ꝫ bis comedere: ſicut opparij i eſtate cõiter: g̃ ſaltẽ illi tertia comeſtiõe frãgerẽt. Tertiũ argumẽtum. De his q̃ ꝑ ſe ſunt mala q̃ꝝ quilibet actꝰ obligat: ⁊ talia ꝓhibẽtur iure nãli: ſꝫ illa q̃ ꝑ ſe nõ ſunt mala: ſꝫ q̃ñqꝫ bona q̃ ꝓhibent iure poſitiuo vt hic taliũ q̃uilibꝫ actꝰ nõ obligat. hec rõ non valet. q2 tertia comeſtio moderata nõ ẽ de ſe mala cũ poſſit bñ fieri ⁊ ab infirmo ⁊ a puero ⁊ a viatore ⁊ a pauꝑe: cũ tñ id qđ ẽ đ ſe malum a nemine ſit faciẽdũ. Et iteꝝ p̃cepto eccl'ie ẽt vſure ⁊ fraudes ⁊ multa de ſe mala ꝓhibẽtur. ¶ Et iõ ẽ tertia opinio ꝙ illa tertia comeſtio aut ẽ p̃ter itẽtionẽ aut ex itẽtiõe. Si p̃ter itentionẽ: ſic q2 itẽdit cenare: ⁊ q̃uis ſint ibi multi morſelli ⁊ multi actꝰ exteriores: nõ tñ ẽ niſi vnꝰ interior: ⁊ ſic vna comeſtio reputat ab vnitate ordinis exteriꝰ ⁊ vnitate itẽtiõis iteriꝰ: ⁊ ſic vna fractio ⁊ vnũ pctm̃ licet grauiꝰ q̃ꝫ de vno morſello: ſic ſi mlti ictꝰ i vna vberatiõe dant: reputat vna iiuria. ⁊ vnũ dãnũ dr ⁊ vna actio iiuriaꝝ ⁊ legis aq̃lie orit ſm iura nõ pl'es. Si ẽt aliqs nõ aduertẽs de ieiunio comederet in mane: ſi q̃dẽ ſcire tenebat ꝙ eſſet ieiuniũ nõ excuſat a fractiõe ieiunij: ñ tñ tenet tota die poſtea ieiunare: cũ iã ſit obligatꝰ ad aliũ diẽ vt ſtatim dicet. Et ſi q̃dẽ ñ liceret ſibi pl's cõedẽ nimis grauaret: n' cũ toto h̃ eẽt veꝝ ieiuniũ ꝑꝑ ãticipationẽ nimiã. Sꝫ ſi ñ tenebat ſcire: ñ reputat fractio ieiunij: vñ ac ſi eẽt ieiunꝰ p̃t illo die ieiunare: q2 ieiuniũ hoi idictũ ñ ſoluit niſi ꝑ actũ hũanũ q̃ regrit itẽtionẽ ⁊ đliberationẽ verã vl' iterp̃tatiuã. Si aũt tertia cõeſtio ex itẽtiõe ꝓceſſit: aut fuit itẽtio ↄtẽptia: aut obeditia: ſi ↄtẽptia: puta q2 ip̃e ſciẽs iã fregiſſe ſe vellet ẽt đ nouo frãgere: ẽt ſi nõdũ fregiſſꝫ: nõ iõ q2 itẽdat alio die iteꝝ ieiunare itegre: ⁊c ꝑꝑ actũ exteriorẽ ñ eẽt fractio ieiunij: nihilominꝰ tñ ꝑꝑ iteriorẽ ẽ eq̃le pctm̃ q2 eq̃lis ↄtẽptꝰ. ſic q̃ cognoſcit vxorẽ ꝑꝑ voluptatẽ idẽ facturꝰ cũ alia: cõmittit adulteriũ: ⁊ ſi nõ ꝑꝑ actũ exteriorẽ tñ ꝑꝑ iteriorẽ: ⁊ ẽ eq̃lis ↄtẽptꝰ. Poſſet ẽt ad h̃ iduci dictũ Iuriſtaꝝ q̃ dñt ꝙ iurãs đ caluñia totiẽs ꝑierat q̃tiẽs calũniã cõmittit i cã: q2 calũnia ipõtat cõtẽptũ ⁊ malitiã intẽtã. Si ãt fuit itẽtio obeditiua: q2 recolẽs ſe comediſſe ſcda vice forte ꝑꝑ icautellã vidẽs ſibi impoſſibile illo die ꝑfecte ieiunare: cogitãs ꝙ alio die itegre ieiunabit: ſi ſic comedat ne duobꝰ diebꝰ vl' vno cũ dimidio hẽat ieiũare nõ vr frãgẽ. Et lꝫ ꝑ h̃ poſſꝫ adduci lex ꝑ ſil'e q̃ dic: ꝙ q̃ ꝓmiſit ſtare ſnĩe arbitrij ſb pena: pria vice ↄueniẽs incidit i penã: ñ ãt ãpliꝰ. ff. đ arbi. l. Si duo. §. pen. Et gnãl'r vbi ẽ mera pena: ſel' tm̃ cõmittit ñ totiẽs q̃tiẽs. Tñ ſequendo rõnẽ tm̃ iſtđ vr dõm. ꝙ q2 ieiunare ꝓp̃e ẽ abſtinẽ ab oĩ comeſtiõe nõ vna: poſtq̃ꝫ ꝑ culpã ſuã bis comedendo fcm̃ eſt ſibi impoſſibile ieiunare illo die: ex tũc obligatꝰ ẽ ad integre ieiunãdũ alio die: q2 duo ſunt arbitrij p̃cepta p̃cipiẽtis ſolui certa die. ſ. ſolui ⁊ certa die. Si igit illa die non fuerit ſolutũ: alia die ẽ ſoluẽdũ. ff. de arbi. l. Celſus: imo etiã qñ ieiuniũ ẽ in vigilia alicuiꝰ ſci: q2 nõ põt ieiunari ex debito in illa ſi ſit dñica ex hoc ipõ tenet hõ ieiunare die p̃cedẽti. ſ. ſabbato. Sꝫ vbi hõ ꝑꝑ eq̃pollẽs vel maiꝰ grauamẽ: lꝫ cl'pa ſua accñs nõ põt ieiunare puta ꝑꝑ ifirmitatẽ quã cl'pa ſua hũit: nõ ꝑꝑ hoc ↄualeſcens tenet ieiunare. Sic igit q2 non erat obligatꝰ ad ieiunãdũ pluſq̃ꝫ vno die cũ ex illa hora q̃ fecit ſibi impoſſibile illud ieiuniũ illius diei: trãſlata ſit obligatio ad aliũ diẽ: ex tũc nõ frãgit ieiuniũ qđ nõ eſt. Uñ pꝫ ſolutio quorũdã nõ bona ad iſtud qđ mõ tangit. ſ. ꝙ illud qđ nõ eſt frãgi nõ põt. Dicũt. n. ꝙ p̃ceptũ manet integꝝ ⁊ obligatio eiꝰ: ⁊ dr frãgi ieiũiũ ꝑ trãſgreſſionẽ p̃cepti: q2 lꝫ p̃ceptũ i ſe maneat integꝝ ⁊ obligatio: nõ tñ quo ad illũ dieꝫ: q2 iã ẽ trãſlata: nec ꝑ p̃ceptũ erat ip̃e obligatꝰ ad ieiunandũ niſi vno die. Si aũt teneret ieiunare reſiduũ illiꝰ diei ⁊ cũ hoc aliũ diẽ eẽt plus. Nec põt dici ꝙ pctm̃ ſuuꝫ obliget eũ ad ieiuniũ niſi ſibi iponat pluſq̃ꝫ ad aliã pniam. ¶ Si q̃rat iuxta h̃ de illo q̃ vouit nõ bibere vinũ: an totiẽs frangat votũ quotiẽs bibit vinũ. Uidet diſtinguẽdũ an vouerit i ꝑpetuũ an certo die. In p̃mo caſu: totiẽs q̃tiẽs: in ſcdo nõ: niſi ex ↄtẽptu fecerit ſicut priꝰ. Qđ ꝓbat p̃mo ꝑ ſil'e in caſu oppoſito. q2 qñ ſũt indulgẽtie ꝑhennes ſine diei ⁊ tẽporis p̃finitiõe: tũc totiẽs hõ eas lucrat quotiẽs vadit ſiue eodẽ die ſiue diuerſis. Sꝫ qñ ſũt t̃pales ad certos dies: vr intẽtio ꝙ q̃ nõ põt venire vno die veniet alio vſqꝫ ad octauam vel q̃ndenã: vñ veniẽs pl'ies i die ñ lucret niſi ſel': ita ⁊ in propoſito. Idẽ etiã patet ꝑ rõnẽ tactã: q2 qñ ẽ votum ꝑhẽne ñ põt dici ꝙ vna die ſit finita obligatio illiꝰ diei: vel ꝙ obligatio tranſeat ad aliã: q2 oẽs dies erãt in obligatiõe equaliter ⁊ ſic ñ liberat ad obligationẽ illiꝰ diei: ꝓpter qđ quotiens bibit totiẽs ieiuniũ frangit. Et ſic ꝓcedit rõ dicentiũ oppoſitũ. ſ. ꝙ eſt obligatꝰ ad nõ bibẽdũ omni hora diei: veꝝ ẽ ſimpl'r qñ eſt votũ ꝑhẽne: vñ quacũqꝫ hora bibit ⁊ totiẽs quotiẽs facit ↄ ꝓmiſſuꝫ. Sꝫ qñ vouit nõ bibere certo die: vouit nõ bibere qualibet hora illiꝰ diei: ſuppoſito ꝙ in p̃ori nõ biberit. Sꝫ q2 votum eiꝰ intelligit ſm iuris interp̃tationẽ ex quo vna hora vinũ bibit obligatꝰ ẽ ad nõ bibẽdũ alio die: ⁊ ex tũc illo die ñ ẽ pl's ligatus: vñ ⁊c. ¶ Per idẽ ad tertiũ de illo q̃ contra votũ ſimplex de virginitate ↄhit mr̃ioꝫ: q2 ↄſumãdo mr̃ioꝫ frãgit votũ: ñ aũt poſtea debitũ reddendo: q2 ad h̃ tenet: q2 nẽo peccat legis auctitate ſꝫ Aug. ſꝫ petẽdo ⁊ exigẽdo totiẽs peccat q̃tiens exigit: q2 ñ p̃t dici ꝙ ex q̃ ꝑdidit v̄ginitatẽ ꝙ tranſlata ſit ad aliã diẽ obligatio i q̃ itegre fuet: q2 oĩ t̃pe eq̃liter tenebat ⁊ idẽ oꝫ ſoluere ſic p̃o vt ſaltẽ nõ petat qđ ẽ ei liberũ. Sꝫ ſi hõ vouet: ꝙ i ꝑpetuũ i ſabbatis ↄtineret ñ ꝑꝑ h̃ ꝓhiberet mr̃ioꝫ ↄhere: n' ꝑꝑ h̃ opõtẽt vxori votũ exp̃iere ⁊ đ obſeruãtia pactũ facẽ: nihilominꝰ ſi ſabbo vna vice petẽt: ⁊ ſic ſibi impoſſibile obſuãtiã facẽt: ex h̃ ipõ ad ↄtinẽdũ illo die obligatꝰ ñ eẽt: ſb q̃ ſp̃e ſi iteꝝ petẽt debitũ votũ minie frãgẽt. Uel p̃t diſtingui i duobꝰ caſibꝰ q̃ ad votũ t̃pale ñ ꝑhẽne: q2 aut ñ exp̃ſſit certũ diẽ ſꝫ vouit ſel' vl' bis i ſeptiana abſtinẽ a vĩo vl' coitu: ⁊ tc trãſfert obligatio ad aliũ diẽ nec ꝑ p̃mã trangreſſionẽ frãgit: aut exp̃ſſit diẽ puta ꝙ ſabbato abſtineret a coitu ꝑꝑ btãm v̄ginẽ. vel feria ſexta a vino ꝑꝑ xp̃i acetũ: ⁊ tũc ꝑ p̃mã fractionẽ nõ trãſfert obligatio ad aliuꝫ diẽ i quo nõ ſbeſt illa cã: ſꝫ tenet reſiduo diei abſtinere faciẽdo qđ põt: vnde tũc totiens frangit: quotiens multiplicat actũ illum. ¶ Solutio ad argumẽtũ patet. Qõ V

Q **Uinto** querit de orõne vtꝝ ſit ſatiſfactiõis ꝑs. Et vr ꝙ ñ: q2 nihil eſt ſatiſfactoriũ niſi qđ ẽ penoſũ: orõ ãt eſt delectabil': g̃ ⁊c. ¶ In ↄriũ ẽ Aug. i littera. ¶ Rꝰ. circa iſtã queſtionẽ ſũt vidẽda tria. Prio de neceſſitate ⁊ obligatione orõnis. 2° de modo. 3° de effectu.

Quantũ ad p̃mũ ſũt 6 ↄnes. ¶ Pria. ꝙ i gnãli orõ cadit ſb p̃cepto triplici. p̃ ſub illo q̃ hõ tenetur deũ ſuꝑ oĩa diligẽ: ⁊ ſibi oꝫ honorẽ ipendẽ. ſ. latrie cuiꝰ actꝰ eſt orõ. Latria ãt ẽ ſuitꝰ đbita ⁊ gratuita. ¶ Scdo rõe q̃ tenet diligere ſeip̃m: nõ minꝰ i aĩa q̃ꝫ i corꝑe. Uñ ſicut tenetur ꝑ ſe mẽdicare ſi al'r nõ poſſꝫ: ⁊ ſibi necĩa corꝑis optare: ſic ſibi necĩa aĩe oꝫ optare: ⁊ a deo mẽdicare ꝑ orõnẽ q̃ ẽ petitio decẽtiũ deũ. Nõ aũt ẽ decẽs ꝙ deꝰ det ſp̃ũalia niſi deſiderãti: ⁊ petẽti: ⁊ poſtulãti. ¶ Tertio ex charitate proximi q̃ tenet ſibi optare ⁊ ꝓcurare bona aĩe: nõ tm̃ corꝑis. Eſt aũt orare poſtulare. Uñ ⁊ aduocatos dicimꝰ oratores ⁊ orões vocãtur poſtulatiões. Et poſtulare ſm leges eſt deſideriũ ſuũ vel aĩci i iudicio corã iudice ꝓponere vel exponere. Nõ ẽ aũt iure nãli vel diuio determinatũ: qñ: quõ ⁊ q̃ꝫm oꝫ hõ orare deũ: aut ꝓ idigẽtia ſui aut ꝓximi: niſi ꝙ ꝓ ſe maxie qñ ſentit ſe i mortali hꝫ orare. Nec tñ ſemꝑ tc nõ orãdo peccat: q2 al'r p̃t ei ſuccurri. Sil'r ꝓ pctõribꝰ maxime ẽ orãdũ. Sꝫ nec ẽ certũ qñ: q2 pñt al'r iuuari q̃ꝫ ꝑ orõnẽ meã. ¶ 2a ↄ ẽ. ꝙ i ſp̃ãli ſũt q̃dã orões ꝑ eccl'aꝫ ⁊ ꝑ ↄſuetudinẽ determiate. p̃ q̃ꝫm ad oẽs laycos viros ⁊ mlieres q̃ hñt vſũ rõnis: q2 al'r nõ ſũt obligati ad aliq̃ꝫ legẽ pl'ſq̃ꝫ bruta: q2 tenẽt oẽs ad audiẽdã miſſã i diebꝰ dñicis itegre: đ ↄſe. di. 2. c. Miſſas. Idẽ vr đ vtriſqꝫ veſꝑis ⁊ ↄpletorio ꝑꝑ ↄſuetudinẽ. Itẽ đ diebꝰ feſtiuis clero ⁊ ppl'o: vt corruptio vniꝰ ſit gnãtio alteriꝰ. Propter h̃. n. vacat ab oꝑibꝰ mũdi vt iſiſtatur oꝑibꝰ dei. p̃s. Uaca. ⁊ vi. ⁊c. Uñ de ↄſe. di. 2. Qui i die ſolẽnitati itermiſſo eccl'e ↄuẽtu ad ſpectacl'a vadit excõicet: qđ ñ fit niſi ꝓ pctõ morli. Eſt ãt eccl'e ↄuẽtꝰ ad miſſam ⁊ ad veſꝑas: ⁊ ẽt ad ſmonẽ qñ tc fit. Uñ ẽt ad illũ tenẽtur. Qui vos ſp̃nit me ſp̃nit. Ab h̃ ãt ñ excipiũt ſui pl's q̃ꝫ libi: aut ãcille pl's q̃ꝫ dñe: imo ſuꝰ ⁊ ãcilla ita dẽnt q̃eſcẽ ſic dñi ⁊ deo vacare. Peccãt g̃ mortal'r q̃ ñ audiũt ſine cã iuſta: ſic q̃ vadũt ad ſpectacl'a. Nec ꝑegrinãtes excuſãt ſi cõmode pñt. Sꝫ q2 oꝫ aliquẽ domi remanẽ ꝑꝑ hꝫ pñt famli ⁊ ãcille excuſari. Itẽ videt obligari ad orõnẽ dñicã: ⁊ ſalutationẽ ãgelicã: ⁊ ſymbolũ fidei: q2 iſta ſũt fidei rudimẽta ⁊ q̃ſi p̃ncipia: q̃ oẽꝫ diſcipulũ hre oꝫ. Nec ꝑꝑ h̃ oꝫ ſcire euãgelia qđ ẽ ꝑfcõꝝ diſcipl'oꝝ: nõ ſimpliciũ. ¶ 3a ↄ ẽ de ordiatis i ſp̃ãli. Nõ ẽ aũt autẽticũ ꝙ corona cl'ical' obliget ad ſepteꝫ pſal. nec ꝙ minores ordines ad offm̃ de btã v̄gine: vel hꝫ. Tamen q2 per hoc diuio cultui aſcribũtur ad aliquid pl's

tenent ꝙ layci. Et qꝛ ēt gaudent priuilegio clericali ꝙdia
ipſo gaudent bñficio debēt recōpēſare aliq̄ ſpūali ſeruitio.
Uñ ⁊ bene deceret epm aliqd eis ſpūale iniūgere. Uñ nec
infantē dꝫ tonſorare ſꝫ maiorē: q iā poſſit aliquid deuote
dicere. ¶ De ordinatis vō in ſacris dicūt doctores eos te
neri ex pcepto eccl'e ad horas canonicas: q̄ ſūt ſeptē: iuxta
illō pſ. Septies ī die lau. di. tibi. ð cele. miſ. c. Dolētes. Si
aūt nō hñt breuiariū nec poſſunt hr̄e emēdo vel cōmodo
excuſant. Sꝫ ſi emūt libros legales medicinales ⁊ phyſi
cos: imo etiā theologicos nō excuſant: qꝛ poti⁹ breuiariū
ꝙ bibliā emere debēt: ſi alias hr̄e ñ pñt. Si āt neſciāt offi
ciū addiſcāt ipꝫ: ⁊ pus pſalteriū ꝙ phꝫ. Alias nō excuſant:
immo iperitia culpe annumerāt. ¶ Quarta ꝯ ē de religio
ſis profeſſis clericis: q codē mō ligātur: qꝛ vt miſtri eccl'ie
de bonis eccl'e ſuſtentant: ⁊ mēdicantes: qꝛ vt ſūt portio ce
tus eccliaſtici ⁊ collegium approbant ad cōes eccl'e horas
ſicut ceteri obligātur. Nouitij ēt lꝫ nō ſint religioſi nec in
ſacris obligātur tñ: qꝛ vt miniſtri eccl'e ð bonis ipius ſuſtē
tantur: ſicut dicit decretalis de ſen. exco. Religioſo. c. vlti.
qꝛ ꝙuis nō ſint religioſi anteꝙ religionē tacite vel expſſe
ſint pfeſſi: tñ q man⁹ inijciūt in eos violētas nihilominus
incidūt i canonē: ēt ſi nō ſint clerici a corona: clerici lꝫ a co
rona monachali: vel nulla vt ꝯuerſi. Itē ꝯuerſi ad offiñ di
uinū obligant ſm modū ſibi taxatū: non ad horas canoni
cas: que ſunt tñ clericoꝝ. ¶ Quinta ꝯ eſt de bñficiatis: ð
quib⁹ idē dōm ē: ita tñ ꝙ bñficiat⁹ dr̄ qcunqꝫ hꝫ bñficium
propter offiñ ſpūale: qō reſpicit ipm diuinuꝫ offiñ: qꝛ ſi qs
ab eccl'a hꝫ reddit⁹ p officio mrīcularij vel hꝫ q nec ē cle
ricus nec i choro recipit: nō tenet. ¶ De illo aūt q pp ma
giſterium hꝫ reddit⁹ ad eccl'a ſiue magr̄ in theologia qui
hēt fruct⁹ vni⁹ prebēde: aut magr̄ in grāmatica: q hꝫ expē
ſas ſi pp hoc nō venit ad choꝝ nō vr̄ teneri. Si autē venit
ad choꝝ vr̄ teneri ſaltē ad illā horā in q̄ diſtributionē acci
pit: nō ſimplr̄ q eiuſmodi ſūt: qꝛ nō hñt ſimplr̄ beneficiuꝫ
⁊ ad vitā: ſꝫ ad tps: iō nō vidētur ſimplr̄ obligati: ſicut nec
clericus canonici qui aſſociat eū in choro ⁊ comedit i mē
ſa ei⁹ nullos ſpāles reddit⁹ hñs nō videt teneri: ex hoc ſo
lū ꝙ bonis hꝫ eccl'a ſuſtētat: nec illi q hñt pbendas victus
corpalis in monaſterijs ſiue pcio ſiue dono. ¶ De illo aūt
qui hꝫ duplex bñficiū pp quoꝝ qōlibet tenet an teneatur
ad dōm duplicatū bñficiū p ſe vel p aliū vr̄ diſtinguēdū:
qꝛ aut tenet illicite ⁊ tūc qꝛ nullū ius hꝫ in altero nō repu
tatur hr̄e niſi vnū bñficiū: nec p ꝯñs pp illud tenet ad of
ficiuꝫ aliqō directe. Indirecte tñ pōt teneri: qꝛ defraudat
deū ſeruitio ſibi debito. Et pp hoc tenet ad reſtitutionem
ſeruitij ſūtracti: aut poſſidet ea iure fori ⁊ iure poli. ſ. ex cā
rōnabili: diſpēſante eo q pōt: ⁊ tūc nō tenet: qꝛ illa cā recō
pēſat: aut tenet illicite iure poli: lꝫ licite iure fori: ⁊ tunc vr̄
ex quolibet obligat⁹: ⁊ ſic p ſe vel p aliū dicat. ¶ Nec ob
ſtat. ꝙ ſacerdos nō tenet ad offiñ triplicatū: qꝛ ſacerdotiū
includit pcedētes ordines licite iure poli. Nec p hoc impe
ditur alius q eſt dyacon⁹ tñ vel ſubdyacon⁹ reddere deo
debitū penſum ſuitutis ꝙ iſte ē ſacerdos. Hic aūt de⁹ de
fraudat indebite vno ſeruitore. Uñ tenet recompēſare.
Quādo vō vtroqꝫ mō licite locus ē gratificationi: vt. ſ. eli
gat ſm cui⁹ eccl'e ritū offiñ dicat: qꝛ idifferēter alteꝝ ſuffi
cit. ¶ De illo aūt q nullos fruct⁹ capit vr̄ dōm ꝙ ſi nō eſt
in pacifica poſſeſſiōe bñficij: nec p eū ſtat ꝙ nō tenet. Si
aūt eſt i poſſeſſiōe vel per eū ſtat tūc tenet: ar. de prebē. c.
licet epo. Si aūt eſt receptus ⁊ p eū ſtat ꝙ fruct⁹ non reci
piat: qꝛ nō vult ibi facere reſidētiā vel pmā vel aliam ni
hilominus reputat bñficiat⁹: multo magis ꝙ ſi nō poſſeſ
ſionem haberet ſed per eū ſtaret. Si etiā per eū non ſtat ⁊
tñ fruct⁹ habet ⁊ diſtributōes quotidianas ſicut ⁊ canoni
cus reputat beneficiatus ⁊ ēt ſi diſtributiōes non habeat
ſed prebēdam. Item ſi diſtributiones nō percipit nec pre
bende emolumētū ad preſens ſꝫ recipere expectat i futu
rum: ē āt receptus i canonicū ⁊ in fratrē veꝝ bñficiū hꝫ.
Unde ⁊ obligatus ē ad officiū qꝛ vocē i cap⁹ habet ⁊ ſtatū
in choro. Et ſi poſtꝙ prebendā adeptus ē totū emolumen
tū perderet obligatus remaneret: ſi tñ ver⁹ canonicus eēt.
qꝛ ſi deſinat eē canonic⁹ per irregularitatē: vel aliter ex to
to qꝛ nō oīs irregularitas ipo facto deponit tūc deſinit te
neri. ¶ Sexta concluſio ē. ꝙ de omnibus qui ad horas ca
nonicas tenent videt ꝙ ad hos de beata virgine teneant
de conſuetudine: ſicut hēt eccleſie cōſuetudo generalis: q̄
ligat ſicut ius ſcriptū. Itē ad vigilias defunctoꝝ ſicut hēt
conſuetudo ſue dyoc. aut ſue eccleſie. Et ſimiliter celebra
re totiēs vel pluries ſicut conſuetudo eccl'e ſue vl' capelle
vel ſeruitus fundatiōis habet. Similiter etiam poſtꝙ de
crepiti ſunt ⁊ vſum rōnis perdiderunt obligari deſinunt.
¶ Dicunt tamē quidā omnes quocūqꝫ iure obligatos ad
horas p cōſequens obligari ad miſſam omni die dicēdam
vel audiēdā: qꝛ propter qō vnū quodqꝫ tale ⁊ illud magis
hore autē ſunt propter miſſam ⁊ ad illas pper illā eligū
tur: ergo ⁊c. ¶ Sed contrariū dicūt alij: qꝛ nō inuenit ob
ligatio expſſa. Unde cū dicat de priuilegijs. c. vltio libr. 6.
ꝙ epiſcopi itinerantes: ſuper altare portatile vbiqꝫ poſſūt
facere celebrari cū nō deceat eos aliquā diem tranſigere
ſine miſſa: vbi ſuppōit eos ñ obligari ad quotidianā miſſe
auditionē niſi ex decētia: ⁊ multo minus alij ex debito ob
ligantur. Nec ſeqtur ſi hore ad miſſam ordinātur ꝙ obli
gati ad eas: ad miſſam obligentur.

Quantum ad ſecūdū de modo orādi ſūt quinque
cōcluſiōes. ¶ Prima ē. ꝙ oratio aut ē
priuata quā quis pro ſe facit: aut publica: q̄ facienda mini
ſtris eccl'e icūbit. Publica ḡ: qꝛ nō fit ſolū p ſe ſed etiā pro
alijs: iō nō ſolū debet eē mentalis ſꝫ vocalis: vt p orōnem
voce expſſam: alij ad deuotionē excitētur ⁊ ad ꝯtinuādū.
Et pp hoc cant⁹ ab ecclia inſtituti ſunt. Uñ Augu. dicit de
ſeipo ꝙ flebat vberrime in ymnis ⁊ cāticis ſuaue cātātis
eccl'e vocib⁹ vehemēter affect⁹. Sꝫ orō puata quā qs p ſe
ipſo facit: pōt ⁊ voce ⁊ ſine voce fieri: ſm ꝙ magis orantis
aīo ſuppetit. Sꝫ tñ orōni vox adiungit pter q̄tuor. pri
hō excitet ſe ipm v̄bis ad orādū deuote. 2° vt itētionē cu
ſtodiat ne euaget. 3° ex vehemētia deuotiōis i orāte vox
ſeqtur: vñ ⁊ cū mēs orātis per deuotionē accendit i fletus
⁊ ſuſpiria ⁊ iubilos ⁊ voces icōſiderate prūpit. 4° pp debi
tum iuſtitie: qꝛ deo cui p orationē reuerētia exhibet nō ſo
lum mēte ſꝫ ēt corpe ſuiēdū eſt. Et iō nō excuſant prelati
audiētes ⁊ nō dicētes: ſicut pncipes ſeculares faciunt ſibi
dici: nec clerici i choro audiētes ⁊ nihil dicētes: ſic ꝯuerſi ⁊
layci. vt in eis verificet illō. Sicut ppl's ſic erit ⁊ ſacerdos.
Orō. n. indicit laycis audiēda: iſtis aūt dicēda. Uñ ad illō
qō tenet dicere nō ſufficit ꝙtūcūqꝫ deuote cogitare. Can
tus aūt nō dꝫ eē tragedicus: vt dr̄. 93. di. Cātantes: ꝯ illos
qui dicūt motetos i feſtis: nec cū iſtris ⁊ orgāis ⁊ alijs cor
poreis: ſicut dicit Tho. 2ª 2ᵉ. de laude dei: ne audiētes ma
gis ad laſciuiā ꝙ ad deuotionē excitēt: qō ē ꝯriū fini ora
tionis. ¶ Scḋa ꝯ ē de diuturnitate orōnis: qꝛ cū i orōne
precipue attēdat orātis deuotio: iō tātū dꝫ orō extēdi ꝙ⁹
orātis deuotio pōt ptēdi. Ideo ſi multū pōt ptendi ⁊ orō
debet eē diuturna ⁊ plixa. Si aūt plixitas vl' diuturnitas
faſtidiū parit: nō ē vltra ptrahēda. de ꝯſe. di. 5. Nō medio
criter. meli⁹ ē ſeptē pſal. dcātare cū puritate ⁊ ſpūali hylari
tate ꝙ totius pſalterij modulatio cū triſtitia. Ceteris ḡ pa
rib⁹ crebris orō meli⁹ valet. ¶ De plixitate igit orōis ex
empla ſūt i xpo i Arſenio i btō Dñico q plies pnoctabāt in
orōne. De crebritate i Bartolomeo: qui centies per diē
⁊ centies per noctem flexis genibus orabat. De attentio
ne ⁊ deuotione in monachis egypti: qui vt dicitur in vitis
patrum: nec oſitabant: nec ſpuebant pſalmodizantes.

¶ Tertia ꝯclō eſt de ꝯtinuitate orationis: qꝛ lꝫ nō ſemper
actualiter debeamus orare. tamen in virtute ſemp orare
debemus. quia vt dicit gloſa ad theſaloni. Non ceſſat
orare qui non ceſſat bene agere. Elemoſyna ēt in ſinu pau
peris exorat. Horis tamē ⁊ tēporib⁹ cōſtitutis orare debe
mus: ne intētio noſtra frigeſcat. Unde tenētur ſurgere ad
matutinas quicūqꝫ tenentur dicere eas. qꝛ tenētur eas di
cere tēpore ſuo: qō eſt de nocte. pſ. Media nocte ſurgebā
ad cōfitendū tibi. Unde horā nō lꝫ pterire nec anticipare:
vt nomē ſit ꝯſonū rei: niſi ex cā. Et ſm hoc pñt accuſari vl'
excuſari q dñt matutinas i ſero: qꝛ ſi hoc faciūt vt plus dor
miant: vel pter aliā non licitā cauſam accuſabiles ſunt. ſi
autē pter breuitatē noctiū ⁊ ſolennitatē officij: vt q̄daꝫ
eccleſie faciūt excuſabiles ſūt. Qō aūt hugo dicit: ꝙ añ ho
ram orare puidentia eſt: poſt negligentia: in hora obediē
tia: intelligendū eſt qñ hoc fit ex rōnabili cā: qꝛ qō iuris ē ð
toto ad totū: ⁊ de parte ad partē. Uñ ſi toti eccl'ie licet pre
uenire horam ex cauſa rōnabili. ſ. vt deuotius dicat: vel p
pter pceſſionē: vel ſynodū: aut alia agēda: ſic pter pdica
tionē vel ſtudiū vel timorē occupationis ſuꝑueniētis licꝫ
anticipare: cū etiā pſbytero pter agriculturā liceat i ma
ne ſimul dicere oēs horas. de cele. miſ. ca. pmo. Itē dꝫ eſſe
continua. i. non interrupta: vel diuiſa vocalr̄ ꝙtū ad vnaꝫ
horā: q̄ vno ꝯtextu dicēda eſt: nō alijs occupatōibus iterci
denda. Petrus vero pſeuerabat pulſans. ¶ Quarta ꝯclō
eſt de attētione. qꝛ dꝫ eē attēta ꝙtuꝫ ad verba: vt impleat
pceptū: nec ad hoc deuotio iterior reqrit: quā pur⁹ hō impe
rare nō pōt. ſicut nec i vtero baptiçare. Uñ ſtudioſe et
deuote ſine ſincopa ⁊ feſtinatione ⁊ garulatiōe loco ⁊ tem
pore dici dꝫ. Itē ꝙtum ad meritū dꝫ eē attēta ad illū finē
vel ſenſū habitu vel v̄tute: nō actu. qꝛ impoſſe ē: ſicut ð eū
te ad ſanctū iacobū. Itē ꝙtum ad dulcedinis experimen
tū dꝫ eē attēta actualiter. qꝛ operatio nō habit⁹ cauſat de
lectationē. Attediatio aūt ſignū eſt defect⁹ latrie. qꝛ virt⁹
facit delectabiliter operari. Euagatio aūt ſpōtanea: cui⁹ cā
fuit illicita: peccatū ē. illa āt q̄ pter itentionē ⁊ pter occu
pationē licitā precedentē peccatū nō ē. ¶ Sciēdū igit ꝙ
ad orōnē: ſicut ad qōlibet op⁹ bonū pōt reqri duplex attē
tio. vno mō vt oratio ab intētione pcedat. alio mō vt attē
tio ꝯtiue cōcomitet orōnē. p mō reqrit attētio ad orōneꝫ
tā publicā ꝙ priuatā: nō ſolū qdē pter meritū: ſꝫ ēt ad vi
tādū peccatū: qñ oratio dr̄ ex pcepto. Primū pꝫ ſic. ꝙ nllꝫ
opus meritoriū ē niſi ex intentione pcedat. Ar. n. non eſt
opus humanū: cū hō ſit homo p rōnē ⁊ vo^rᵐ. Si ḡ oratio
dꝫ eſſe meritoria: dꝫ ꝙ pcedat ex intētione. ſilr̄ ſi vitetur
trāgreſſio pcepti. qꝛ pceptū dat hoib⁹. ideo dꝫ ꝙ ñ pcedat
ex ſola imaginatōe: q̄ cois eſt nobis ⁊ brutis: ſed ex delibe
ratōe que requirit attētionē. Nō requirit tñ ꝙ attētio cō
comitet actualr̄ totā orōnem. qꝛ nec hoc reqritur in qbuſ
cūqꝫ bonis operib⁹. nec ē poſſe pter euagationē mentis
humane. Requirit tñ ꝙ orans ſciēter nō diſtrahat mētē
ab intentione. Hoc enī nō pōt eē ſine culpa mortali vl' ve
niali. ſi enī euagatio ſit ſolū ſm actū interiorē: lꝫ ſit temera
ria ⁊ grauis: ex quo ē a pooſito: forte tam nō ē pctm ſaltē
graue: niſi eēt ꝯtempt⁹. qꝛ eccleſia nō hꝫ iudicare ð actib⁹
interiorib⁹ mere. Propter hoc enī nō pōt ea phibere ex p
cepto. pter qō ſi miniſter eccl'ie dicēdo horas cogitet ali
ud: nō videt trāſgreſſor pcepti eccleſie: ꝙtuꝫ ē ex nā facti.
Si āt euagatio mētis ſit: ex hoc ꝙ aliqs ſciēter ſe occupat
i actu exteriori: qui nō ſecū patitur attentionē orōnis: tūc
videt eē culpa mortalis ⁊ directe ꝯtra pceptū eccl'ie: qō hr̄
ex. ð ce. miſ. Dolētes: vbi dicitur. Diſtricte pcipiētes i v̄tu
te ſancte obediētie: vt diurnū officiū pariter ⁊ nocturnū:
ꝙtū eis deus dederit: ſtudioſe pariter celebrent ⁊ deuote.
hoc aūt nō obſeruāt q occupātes ſe i actu exteriore ſciēter
ſibi attentionē ſubtrahunt. ¶ Iteꝫ videt ꝙ i illa orōne q̄
cadit ſub pcepto diuino euagatio deliberatiua ſine exteri
ori occupatōe ſit mortal'. ſicut enī ſe hꝫ occupatio exterior
ad orōnem precepti humani: ſic iterior ad orōnē pcepti di
uini. qꝛ de⁹ ⁊ pōt pcipere actū iteriorē: ⁊ phibet euagatio
nē mētis. dicēs: ppl's hic labijs me honorat ⁊c. ſed nō faci
le eſt ſcire qñ oratio cadat ſub pcepto diuino. Qō aūt dicit
Tho. Qꝛ ſi in ꝯtrariū vergit culpa ē mortalis: ð ſola orōne
pcepti diuini pōt itelligi: quādo ꝯſentit i cogitationē non
tñ in opus vel delectationē. Si aūt itelligat ð orōne pce
pti humani: tūc dicit i ꝯtrariū vergi qñ exteri⁹ ſe occupat
circa aliqd incōpoſſibile attētioni. Et pter hoc dr̄ cōtra
riū nō orōni ſꝫ attētiōi. qō pt eē ēt ſi ſit bonū op⁹: qō tñ nō
eſt ꝯtrariū orōni: ſed eſt q̄dā oratio. Uñ dꝫ accipi ꝯriuꝫ nō
orationi ſꝫ attētiōi. Itē ſicut dr̄ ꝙ dare aliqd miniſtris ec
cleſie ē de iure diuino ⁊ morale. ſed determinare ꝙtū: erat
iudiciale. ⁊ nūc p eccl'am determinatū ē illud idē. ſ. deci
ma. ⁊ iō nūc decima ē de iure diuino: ita ⁊ cū homo ſit obli
gatus ad orandū aliquādo ⁊ aliquo modo iſtud tps ⁊ mo
dus vident determinata p eccl'iam i ordiatis: ⁊ bñficiatis
⁊ religioſis. Uñ ad horas canonicas tenētur iure diuino ⁊
humano. Et pter hoc tenētur attēdere corde pcepto di
uino. ⁊ ſi nō humano. qꝛ hoc iportat orō q̄ ē aſcēſus mētis
in deū. ¶ Ad hoc ergo ꝙ oratio ſit meritoria vl' ſatiſfacto
ria: vel liberatoria ſiue acqetatiua reqrit ꝙ ei⁹ attentio ſit
intenta. Itē ꝙ ſit ꝯtinuata habitu: nō aūt actu: niſi ꝙ ſpon
te nō euaget mens. qꝛ ſi ſpōte ⁊ deliberatiue euagauerit i
illis q̄ tūc dicit nō videt acqetare: ſꝫ tenet redicere: cū ora
re ſit act⁹ mētis nō oris. ⁊ ſic nō eſt oratio niſi ſit attentio.
¶ Quinta ꝯclō eſt: ꝙ debet eē itegra: vt nihil de ea furetur
ſyncopādo: omittēdo: nimis feſtinando. Uñ tenet redice
re q notabiliter male dixit: licꝫ poſſit ei pnīa cōmutari: ne
duplicatū dicat officiū: qꝛ dei vicarius pōt cōmutare reſti
tutiōem deo faciendā i aliqd deo accepti⁹. Dicere aūt pa
rum cū deuotiōe eſt gratioſi⁹. vñ ⁊ pniam omiſſam pōt cō
mutare ſine audiētia alioꝝ peccatorū. Reſtitutio autem
hoī faciēda nō ſic ſubiacet arbitrio cōfeſſoris. Qui autem
omiſit horam vnā: nō oportꝫ ꝙ dicat oēs alias: nec ēt illā.
qꝛ indecēs eēt dicere cōpletorium i mane: dicēdo. dignare
dñe nocte iſta: quādo dꝫ dicere die iſto. Similiter ſi p ānū
dimiſit officiū: nō dꝫ ꝙ totū duplicet: vt dicat all'a in q̄dra
geſima: ſꝫ in aliud pōt cōmutari: qꝛ magis placebit deo. et
qꝛ i tediū eēt penitēti. vñ patres dicebant meli⁹ eē decem
verſus pſalterij cū cōtritiōe cordis ⁊ cū rōnabili aſſignati
one cātare ꝙ totidē pſalmos cū cōfuſiōe mētis effūdere.
Itē homo q dꝫ mile ſi totū ſoluat vna picta excepta tene
tur ad reſtitutōeꝫ illi⁹. Et ſilr̄ qcqd de hora vel pſalmū vel
verſuꝫ vl' dictionē omiſerit videt ꝙ teneat ad illō. Tñ ſic
dictū ē ꝯfeſſor pōt illud i aliō cōmutare: nec dꝫ totū redde
re niſi illō ſolū omiſſum: vt ſi quis non dixerit pmā. pter
hoc non oportet totū poſt cōpletoriū redicere.

Quantum ad tertiū de effectu oratiōis ſunt noueꝫ
ꝯclōnes. ¶ Prima ꝙ oratio eſt merito
ria: cū ſit act⁹ latrie elicitiue. ¶ Sed ꝯtra. habit⁹ nō tran
ſcēdit ambitū potētie in qua ē. ſed ecōuerſo: cū plures ſint
in vna potētia. ſꝫ vna potētia nō elicit actū alteri⁹: ſed tñ
imperat. ergo latria q̄ ē i volūtate nō elicit orōnē q̄ ē actus
itellect⁹. ¶ Dōm ꝙ oratio videt eē act⁹ fidei elicitiue re
ſpectu ſupnaturaliū petitoꝝ: vel virtutis itellectualis re
ſpectu nāliū. ſꝫ p tanto dicit elicitiue nō impatiue eē act⁹
latrie. qꝛ imediati⁹ ipat ab ea ꝙ ab alia aliq̄ v̄tute: puta cha
ritate vel caſtitate. ¶ Uel dōm ꝙ ꝙtū ad eē moris hitus
trāſcēdit potētiā: ⁊ potētia ſeipſā reſpectu eſſe nāe: qꝛ nō ē
vni⁹ rōnis i eē nāe act⁹ potētie obediētis cū actu potentie
iperātis. Nō. n. appetere iperatū ē velle eēntialiter. ſed tñ
eſt quid volūtariū participatiue. Et ſilr̄ act⁹ hitus impera
tis ⁊ eliciētis ē vni⁹ rōnis i gñe moris. vñ act⁹ volēdi quo

quis imperat caſta: ⁊ actus appetendi quo concupiſcibilis exequitur ea: vterq; eſt actus caſtus: ſimiliter velle deum revereri ⁊ ipſū per aliā potētiam revereri: vtrunq; eſt deo reverentiam exhibere: ⁊ per ɔſequens actus latrie. ¶ Ul' dicitur actus latrie elicitiue non voluntatis: quia eſt a voluntate mediante alia potētia: non autem a latria: mediante alio habitu: ſicut cōcupiſcere caſtitatem: ⁊ reſpuere mebari eſt iuſtitie elicitiue: vel quādo nondum eſt temperātia in ɔcupiſcibili: cum iam ſit iuſtitia in voluntate: qđ qdē aliquo tēpore eſſe poteſt: vel quādo caſte viuit non ꝓpter bonum temperantie: ſed iuſtitie. Unde cum nō ſit dare habitum oratiuum in oratione qui eliciat actū orandi: ad minus eo mō et fine quo latria iperat: dicitur etiā eſſe latrie elicitiue. ¶ Scđa ɔcluſio eſt ꝙ eſt ſatiſfactoria: q2 eſt afflictiua. vnde frequens meditatio eſt carnis afflictio. Unde Jacob emarcuit: Daniel elanguit. Unde plus ɔſumuntur ſtudioſi q̄ corporaliter laborioſi: ⁊ plus idigent refici licet ſit menti delectabil'. ¶ Tertia cōcluſio eſt. ꝙ eſt ēt meritoria ſi fiat ꝓpter deum. Alias canonicus ꝓpter lucrum captandum ⁊ monachus ꝓpter damnum vitandum diſcipline receperūt mercedem ſuam: niſi mutent intentiones ad deum. ¶ Quarta ɔcluſio eſt: ꝙ eſt impetratoria cum q̄tuor ɔditionibus: quādo. ſ. ꝓ ſe: ad ſalutem: pie: ⁊ perſeueranter. Tunc eni ſemper eſt ipetratoria. Et quandoq; ſine his ipetrat in peccatore: quādoq; in maledicente cū amaritudine mentis. vt patet. 3. dya. de florentio: ad cuius maledictionem mortui ſūt morbo elefantino quatuor monachi. qui eius vrſum occiderāt. Item de Eliſeo: qui maledixit pueris in nomine domini. ⁊ vrſi occiderūt eos. 4. Re. 3. ¶ Quinta ɔcluſio eſt. ꝙ plus valet oratio iuſti q̄ peccatoris: quia ſcimus ꝙ peccatores deꝰ ⁊c. ¶ Sexta ɔcluſio eſt ꝙ plus in templo ɔſecrato q̄ non ɔſecrato. Unde ps. Adorabo ad tēplum ſanctum tuum. Non. n. ſine cauſa tam ſolenniter cōſecratur. ¶ Septima ɔcluſio eſt. ꝙ plus valet multoꝝ q̄ vnius: quia vbi duo vel tres ⁊c. ⁊ ipoſſibile eſt orationes multoꝝ nō exaudiri. Qui aūt ꝓpter rationabilem cauſam vtiliorem coītati q̄ ſit ſua preſentia ſe ſubtrahunt a cōmuni oratōe ⁊ loco: pticipes ſunt illius: nō minus q̄ ſi eſſent preſētes: vt ſit equa pars deſcēdentium ad prelium ⁊ remanentium ad ſarcinas: ⁊ duo ſeniores remāſerunt in caſtris: nec minus de ſpiritu Moyſi acceperunt numeri. ii. Jn vitis patrum legitur ꝙ oratio vniuerſitatis per hebdomadam liberauit monachum: quē. 14. annis propria oratio ⁊ abſtinentia nequiuerat liberare. ¶ Octaua ɔcluſio eſt. ꝙ illa oratio eſt melior: vt dicit Grego. non vbi verba ɔpoſita reſonant: ſed quam ſpūs ſanctus docuit: vt oratio Manaſe ꝓ ſe: Yeremie ꝓ eccl'ia: ⁊ collegio: ⁊ ſuper omnes oratio dominica. iz. ps. in matutinis. Unde i vitis patrū in. 3. lib. cum eſſet queſtio de pſalmodia fratrum: ⁊ đ numero pſalmoꝝ: vnus in medio cantauit duodecim pſalmos ⁊ ſubito diſparuit: exinde angeli docuerūt ſuo magiſterio hunc numerum cuſtodiri. ¶ Nona cōcluſio dubia eſt. vtrum canonicus qui non eſt integre in hora: ſed ſm libertatem ⁊ ɔſuetudinem eccleſie nō facit niſi itrare ⁊ exire: vtrū bona ɔſcia lucret'. ¶ Dicēdū ꝙ ſi ſic reſiduū temporis expendit i negocijs eccl'ie idem eſt. ſi tamen in bonis actibꝰ ēt ſi in alijs recōpēſat. Secus aūt ſi ocioſe ⁊ ſine bona cā ſpōte exit: nec in alio recōpēſat: q2 dz lex Fuari quam vnuſq; poſuit i traditōe rei ſue. Et lz q tradit rē ſuam eccl'ie. cōmittat eam ordiatōi eccl'ie rōnabili. ñ tñ irrōnabili. Nec ſtatutū irrōnabile aut ɔſuetudo irrōabil' excuſat i foro ɔſcie. Licet ḡ ille q reliq̄t āniuerſariū vl' alios redditꝰ: itēderet ꝙ itereſſēt totis vigilijs vl' totis horis: tñ ñ potuit artare illos: qn ex cā rōnabili aliter ordinarēt. Cū āt oporteat ꝓ bonis eccl'ie dfēdēdis ⁊ ꝓmouēdis ɔſiliari ⁊ agere extra chorꝝ: ſi ꝓpter hoc ſtatuitur ꝙ liceat ſe a choro ſubtrahere ⁊ ad capitulū ire ꝓ conſilio illa hora q̄ magis ē expediēs: rationabile eſt: ⁊ excuſatur. Si āt ordinaret' ꝙ ſolū igrediens ⁊ poſtea vadens ad ſpectacula tantum haberet q̄tū perſiſtens: iniuſtum eēt. Et ſimiliter ſi ſtatueret' ꝙ vacās negocijs ſuis licet honeſtis tm̄ hēret iuſtū eēt cū beneficium det' ꝓpter officiū. Sz qñ ſtatuit' gnal'r ꝙ tali puncto preſens ſi nec ante nec poſt cōpareat lucret': ſic dz intelligi vt ɔſonet rōni: ꝙ ſi hoc eſt ꝓpter negocia eccl'ie: bñ qdē: ſi ꝓpter ociū nō ē itētio. Si pp honeſtā cām q aliqñ tē magis occurrit q̄ alias. dū tamen alias in alijs recompenſet excuſatur: aliter non in foro dei: licet non poſſit ſibi contra ſtatuta diſtributio denegari. ¶ Argumentum ſolutum eſt in ſecunda concluſione tertij articuli.

¶ De tribus que in penitentia conſideranda ſunt. Diſtin. XVI. a

IN perfectione autem penitentie tria obſeruanda ſunt. ſ. cōpunctio cordis: ɔfeſſio oris: ſatiſfactio operis. Unde Joan. os aureum. Perfecta penitentia cogit peccatorem omnia libenter ferre: in corde eius ɔtritio: i ore confeſſio: in opere tota humilitas. Hec eſt fructifera penitentia: vt ſicut tribus modis deum offendimus. ſ. corde: ore: opere: ita tribus modis ſatiſfaciamus. Sunt eni tres peccati differentie: vt ait Augu. ⁊ in corde: ⁊ in facto: ⁊ in cōſuetudine: vl' verbo: tanq̄ tres mortes. Una quaſi i domo. ſ. cum in corde ɔſentitur libidini: altera quaſi prolata iam extra portam: cum in factum procedit libidini aſſenſio. tertia cum male conſuetudinis tanq̄ mole premitur animus vel noxie defenſionis clipeo armat': quaſi in ſepulchro iā fetens. hec ſunt tria genera mortuorum que deus legitur ſuſcitaſſe. Huic ergo triplici morti triplici remedio occurritur. contritione: confeſſione: ſatiſfactione. compunctio nobis cōmendatur ibi. Scindite corda veſtra ⁊ non veſtimenta veſtra. confeſſio ibi. Juſtus in principio ſermonis accuſator eſt ſui. vere enim confitetur qui ſe accuſat: qui execrando malum ſibi imputat. Et ibi. Effundite coram illo corda veſtra. Et iterum. confitemini alterutrū peccata veſtra. Satiſfactio a ioanne precipitur vbi ait. Facite dignos fructus penitentie. ſ. vt ſm qualitatem ⁊ quantitatem culpe: ſit qualitas ⁊ quantitas pene. Non enim par debet eſſe fructus boni operis eius qui nihil vel minus peccauit: ⁊ eius qui grauius cecidit. Jdeo diſcretio penitenti valde neceſſaria eſt: vt illa gerat que tradit Auguſtinus dicens. Cōſideret qualitatem criminis: in loco in tempore: in perſeuerantia: in varietate perſone: ⁊ quali hoc fecerit tentatione: ⁊ in ipſius vicij multiplici executione. Oportet enim penitere fornicantem ſcđm excellentiam ſui ſtatus vel officij: vel ſcđm modum meretricis: ⁊ in modum operis ſui: ⁊ qualiter turpitudinem egerit: ſi in loco ſacrato: ſi in tempore orationi conſtituto: vt ſūt feſtiuitates ⁊ tēpora ieiunij. Conſideret quantū perſeuerauerit: ⁊ defleat ꝙ perſeueranter peccauerit: et quanta victus fuerit impugnatione. Sunt eni qui non ſolum non vincuntur: ſz vltro ſe peccato offerunt: nec expectant tentationem: ſed preueniunt voluptatem. ⁊ pertractet ſecū q̄ multiplici actione vicij dlectabiliter peccauit. Omnis iſta varietas confitenda eſt ⁊ dflenda: vt cū cognouerit quod peccatum eſt: cito inueniat deum propitium. Jn cognoſcēdo augmentum peccati: inueniat etiam cuius etatis fuerit: cuiꝰ ſapientie ⁊ ordinis. Jmmoretur i ſingulis iſtis ⁊ ſentiat modum criminis: purgās lachrymis omnem qualitatem vicij: defleat virtutem qua interim caruit. Dolendum eſt enim non ſolum ꝙ peccauit: ſed quia ſe virtute priuauit. Defleat etiam quoniam offendens in vno factus ē oīum reus. Jngratus enim extitit qui plenꝰ virtutibus deum omnino non timuit. Jn hoc enim quiſq; peccator fit culpabilior: quo ē deo acceptior. Jdeo eni adam plus peccauit: q2 omni bono abundauit. Alio etiam modo offendens in vno factꝰ ē omniū reus: q2 omnis virtꝰ patit' detrimentū ab vno vitio. Ponat ſe omnino i iudicio ⁊ ptāte ſacerdotis nihil ſui reſeruans ſibi vt omnia eo iubente paratus ſit facere ꝓ recipienda vita anime: que faceret ꝓ euitanda corporis morte: ⁊ hoc cum deſiderio: q2 vitam recuperat infinitam. Cum gaudio enim facere debet immortalis futurus: que faceret pro differenda morte moriturus. ſemper deprecetur deū. offerat deo mentem ⁊ cordis contritionē. deinde ⁊ qđ pōt det de poſſeſſiōe. ⁊ tūc qđ offert ſecurꝰ offerat. Reſpexit dñs ad abel ⁊ ad munera eiꝰ. Priꝰ dicit ad abel: q̄ ad munera eiꝰ. Jn iudicio ergo cordis ɔferēda ē elemoſina tribuētis. Nec ɔſiderandū ē q̄tū ſz q̄ mēte: qua affectiōe dat qđ pōt. Qui ergo ſua pctā redimere vult tēporaliū oblatiōe priꝰ offerat mētē. Caueat ne ductꝰ verecūdia diuidat apđ ſe ɔfeſſionem: vt diuerſa diuerſis velit ſacerdotibꝰ manifeſtare. Quidā. n. vni celāt qđ alteri manifeſtāda ɔſeruant: qđ eſt ſe laudare: ⁊ ad hypocriſim tendere. ⁊ ſemꝑ venia carere ad quam ꝑ fruſta putat ꝑuenire. Caueat etiā ne priꝰ ad dñicū corpus accedat: q̄ ɔfortet ſe bona cōſcia: ⁊ doleat ꝙ nōdū audeat ſumere: quē multū deſiderat cibum ſalutarē. Cohibeat ēt ſe a ludis a ſpectaculis ſeculi: qui ꝑfectā vult conſequi remiſſionis gratiam. Jſti ſunt digni fructus penitentie aīam captiuam elaqueantes ⁊ i libertate ſeruātes. Et infra. Querat anima dignos fructus: ⁊ ſi nō dignos penitentie. Sunt enim digni fructus virtutū qui non ſufficiunt penitentibus. Pnīa enim grauiores poſtulat: vt dolore ⁊ gemitibꝰ mortuus impetret vitam. Ex his oſtenditur q ſint digni fructus penitentie: quibus vera ſatiſfactio expletur: ⁊ ꝙ non omnes digni fructus ſunt digni fructꝰ pnīe. Qđ de illa pnīa itelligitur que maiorum eſt criminū. Nō. n. ſufficiunt grauiter delinquentibus: que ſufficiunt minus vel parꝝ peccantibus.

¶ Que ſit falſa ſatiſfactio. b

ET ſicut ſūt digni fructꝰ penitētie ac vera ſatiſfactio: ita ⁊ idigni fructus ⁊ falſa ſatiſfactio. i. falſa penitentia. Unde gre. Falſas penitētias dicimus que nō ſm auctoritates ſāctoꝝ ꝓ q̄litate criminū iponunt'. Jđq; miles vel negociator vel alicui officio ddītus: qđ ſine peccato exereeri nō poſſit: ſi culpis grauioribꝰ irretitꝰ ad pnīam venerit. vel qui bona alteriꝰ iniuſte detinet: vel q odiū i corde gerit: recognoſcat ſe verā penitentiam nō poſſe ꝑagere: niſi negociū relinquat: vel officiū deſerat: ⁊ odium ex corde dimittat: ⁊ bona q̄ iniuſte abſtulit reſtituat. Nec tamē dſperet interī qcquid boni facere pōt hortamur vt faciat: vt deꝰ cor illiꝰ illuſtret ad penitētiam cū ſit pnīa iterior ⁊ exterior. De vtraq; per premiſſa ſatis apparet que ſit vera ⁊ que ſit falſa.

¶ De tribꝰ actionibꝰ penitentie. c

PRedictis vero adijciendū eſt ꝙ tribus mōis agit' pnīa añ baptiſmū. ſ. de prioribꝰ peccatis: poſt baptiſmū: de grauioribꝰ q̄ poſt cōmittuntur. Eſt ēt pnīa venialiū quotidiana q̄ etiā humiliū eſt ⁊ ꝑfectorum. Unde aug. Tres ſunt actiones pnīe: quas mecū eruditio veſtra recognoſcit. Una ē que nouū hominē parturit donec ꝑ baptiſmū oīum preteritorū ablutio fiat peccatorū: q2 nullus ſue volūtatis arbiter: niſi peniteat eum veteris vite: nouā inchoare poteſt: a qua paruuli ſūt imunes cū baptizātur: quia nondū poſſūt vti libero arbitrio: quibus tñ ad remiſſionē originalis peccati prodeſt coꝝ fides a qbꝰ offerūtur. Altera ē actio pnīe poſt baptiſmū q̄ fit ꝓ illis peccatis q̄ legis decalogus cōtinet. agūt ergo hoīes pnīam añ baptiſmū de peccatis prioribꝰ: ita tamē vt ēt baptizentur: ſicut Petrus ait. Agite pnīam ⁊ baptizetur vnuſq̄ſq; veſtꝝ i noīe dñi ⁊c. agūt ēt pnīam ſi poſt baptiſmū ita peccauerūt vt excōicari ⁊ reconciliari mereantur. Eſt ēt penitētia bonorū ⁊ humiliū fideliū pene quotidiana i qua pectora tundimꝰ

dicētes. Dimitte nobis de.no. ⁊c̄. Neq3 ea no bis dimitti volum⁹: q̄ dimiſſa nobis i baptiſmo nō dubitam⁹: ſ3 illa q̄ humane fragilitati: q̄uis pua tamē crebꝛa ſurrepſit: q̄ ſi collecta ꝯtra nos fuerit: ita nos grauabit ⁊ oppꝛiment ſicͣ vnū ali qđ grāde pctm̄. Quid.n. iťeſt ad naufragiū: an vno grādi fluctu nauis operiat̄ ⁊ obꝛuatur: an paulati ſurrepēs aqua i ſentinā p negligētiā culpā ipleat naue3 ⁊ ſubmergat̄. Jđ̃o ieiuniuiꝫ ⁊ elemoſyne ⁊ oꝛationes inuigilēt. Jn quib⁹ cū dicim⁹ dimitte nobis debita noſtra ⁊c̄. maniſe ſtam⁹ nos hr̄e qđ nobis dimittat̄: ⁊ in his ver bis humiliantes animas noſtras quotidianam agere penitentiā nō ceſſamus.

¶ De ſatiſfactiōe venialiū.

Ue autē3 p venialib⁹ ſit ſatiſfactio ſuffi ciēs Aug. iſinuat ita iquiēs i enchi. De quotidianis ⁊ breuib⁹ leuibuſq3 pctis: ſine quib⁹ hec vita ñ ducit̄: quotidiana oꝛo fide liū ſatiſfacit. Eoꝝ.n. eſt dicere. pater noſter qui es i celis ⁊c̄. Delet oꝛo hec oꝛo minia ⁊ quoti diana pctā. delet ⁊ illa: a quib⁹ vita fideliū ēt ſce lerate geſta: ſ3 penitēdo i meli⁹ cōmutata diſce dit: ſicut veraciter dicit̄: dimitte nobis đbita no ſtra: ita veraciter dicat̄: ſic̄ ⁊ nos dimittim⁹ de bitoꝛib⁹ nr̄is. i. ſic fiat qđ dicit̄: q2 ⁊ ipſa el'yna eſt veniā penitētib⁹ oꝛo ignoſcere. Ex his alijſ q3 p̄miſſis iā facile eſt itelligere q̄ p venialibus ſit exhibēda ſatiſfactio. Sufficit enim domini ca oꝛatio cum ieiunio aliquo ⁊ elemoſynis: ſic tamen vt pꝛecedat contritio aliquantula: ⁊ ad datur confeſſio: ſi aſſit facultas: de qua confeſſi one poſt tractabitur. Pꝛo grauioꝛib⁹ vero pec catis hec etia3 in ſatiſfactione adhibenda ſunt: ſed multo vehementius atq3 diſtrictius: quia vt ait augu. ad agendum penitentiam non ſuffi cit moꝛes in meli⁹ commutare: ⁊ a malis factis recedere: niſi de his que facta ſunt ſatiſfaciat do mino per penitentie doloꝛem: per humilitatis gemitum: per contriti cordis ſacrificiu3 coope rantibus elemoſynis.

Queſtio. I.

Circa diſtictionē ſextādecimā querūť q̄tuoꝛ. Pꝛimo de remiſſione venialiū. Scđo đ ipedimētis pnie. Tertio đ circūſtātijs. Quarto de partib⁹ peniten tie. ¶ Queritur ergo pꝛimo de remiſſione venialium vtrum poſſint remitti ſine moꝛ talibus. Et videtur ꝙ ſic: quia cum veniale poſſit fieri moꝛtale: ⁊ ecōuerſo: videt̄ nō plus depēdere re miſſio venialiū a remiſſione moꝛtaliū q̄ eꝯ: ſ3 moꝛtale pt̄ remitti ſine veniali. ergo ⁊c̄. ¶ Cōtra: q2 ſine gr̄a nō ē re miſſio pcti. ğ cū illa ñ ſit cū moꝛtali: veniale ñ pt̄ remitti ſi ne moꝛtali. ¶ R̄. circa iſtā q̄ōnē tria ſūt vidēda. Pꝛimo de mō remiſſionis venialiū. 2° đ cā remiſſiōis. Tertio đ eo qđ i argumēto iplicat̄. ſ. quō veniale fiat moꝛtale.

Quantum ad p̄mū ſūt tres ꝯclōnes. ¶ Pꝛia. ꝙ ve niale nō pt̄ remitti volūtate manēte ad illđ actu vl' hītu. Et de actu planū ē: q2 cū velle peccare ſit peccatū: remitti aūt peccatū ſit nō habere pctm̄: q̄diu ho mo vult peccare: vel peccaſſe: nō pōt ſibi illđ dimitti. Sꝫ iſta rō nō directe cōcludit gn ip3 pctm̄ volitū: qđ nō eſt in actu: poſſit remitti. ſ3 de ipo velle. Uñ dōm ꝙ de ipo pctō qđ ē velle peccaſſe ē ipoſe de potētia abſoluta: vt rō ꝯclu dit. De ipo āt pctō pterito ē incōueniēs de potētia oꝛdina ta ꝙ remittat̄: q̄diu volūtas i ipſo cōplacet ſibi: cū p hoc cōmittat̄: ⁊ manēte cā d3 manere effect⁹. Si autē3 volun tas ſit ad illud habitu. ſic. ſ. ꝙ ſi actu recoleret ꝙ i eo ſibi cōplaceret: nec q̄diu ſic ē remitti pt̄. q2 ſaltē iplicite diſpli cere d3. Si vo ſic eēt i habitu: ꝙ ex frequētia ipi⁹ eēt hit adgñatus: dū tñ de hoc peniteret: remitti poſſet: ēt duran te habitu acq̄ſito: ēt moꝛtale. ſ3 difficili⁹ ē de tali penitere. ¶ Scđa ꝯclō eſt. ꝙ pōt remitti vnū veniale ſine alio: vel đ mille vnū: nullo alio remiſſo. q2 ad venialis remiſſionem ſufficit diſplicētia de ipſo cū ꝓpoſito abſtinēdi ⁊ ſatiſfacie di: gr̄a infoꝛmata. hoc aūt pōt eē de vno ſine alio. ideo ⁊c̄. ¶ Tertia ꝯclō ē. ꝙ non pōt remitti aliqđ veniale hn̄ti moꝛ tale actuale: niſi illo moꝛtali remiſſo pri⁹ vel ſil'. Et hoc pp tres rōnes. Pꝛimo. q2 remoto pꝛioꝛi remouet̄ poſteri⁹: nec poſteri⁹ reſtituit̄ niſi pꝛi reſtituto. feruoꝛ āt charitatꝭ: cui veniale opponit̄: eſt poſterioꝛ ipſa charitate. vñ q̄diu nec charitas reſtituit̄: nec feruoꝛ charitatis reparari pōt: i qua reparatōe ꝯſiſtit venialis pcti remiſſio. iō ⁊c̄. ¶ Et ꝯfirma tur ratio. q2 q̄uis nō ſit hic oppoſitio foꝛmalis: vt qdā obij ciunt: tñ ꝓut feruoꝛ charitatis dicit̄ act⁹ charitatis: pctm̄ actu deteſtantis. ſic certū ē ꝙ act⁹ peccati venialis ē ꝯn̄ foꝛmaliter feruoꝛi charitatis. q2 ſm illū actū quo tēdit in peccatū nō tendit in deū. Uñ feruoꝛ charitatis ſtat cū rea tu pcti venial'. ſ3 nō cū actu: q2 qñ actu peccatur venialiter nō fertur feruoꝛ charitatis i deū actu pfcō. ſicut enī peccās moꝛtal'r recedit a charitate: ſic peccās venialiter i h ipſo re cedit a charitatꝭ feruoꝛe. ¶ Si dicat̄ vt iſti dn̄t ꝙ ſine fer uoꝛe p ſolā ꝯtritionē remittit̄ veniale. dō3 ꝙ ꝯtritio ē qdā feruoꝛ: cū ſit actus charitatis. Et ſicut vnu3 pctm̄ veniale nō remittit̄ p ꝯtritionē de alio nō de iſto. ſed p ꝯtritōe3 de iſto ſine alio. ſic pp feruoꝛē charitatꝭ ſup hoc pctm̄ deteſtā dū ꝓpter deū nō ſup aliud remittit̄ veniale. ⁊ ꝓpter feruo rē in generali ⁊ implicite delentur venialia gn̄aliter: nō āt moꝛtalia. Uñ nūq3 ſine feruoꝛe remittit̄ veniale: ſ3 nō per oēm feruoꝛē: l3 moꝛtale p oēm charitatē: q2 pōt eē feruoꝛ g nullū pctm̄ reſpicit nec recolit. ¶ Scđo ſic. pena nō ē ſa tiſfactoꝛia niſi ſit deo grata ⁊ accepta. ſed qcqd fiat ab exi ſtente i moꝛtali nō acceptat̄ a deo cu3 ſit ei⁹ inimic⁹. iō ⁊c̄. ¶ Si dicatur ꝙ ē deo accepta: ex quo eſt talis qualis eſt ab eo taxata. ſicut illa inferni eſt taxata. ideo vlterioꝛ non requirit̄: l3 maioꝛ poſſit infligi. ¶ Dicendum ꝙ non val3 quia licet illa inferni ſit a deo taxata non tamen eſt culpe expiatiua. ⁊ eſt deo accepta: quo ad hoc ꝙ non vult accipe re maioꝛē: non quo ad hoc ꝙ per illam remittat culpam. Hic aūt taxata ē pena finita. ſuppoſito ꝙ fiat i gr̄a: ⁊ volū tas reoꝛdinet̄: qđ nō ē ſine gr̄a: vl' ſaltē q̄diu ē in moꝛtali. ¶ 3° q2 veiale obſcurat mētē. obſcuritas āt ñ tollit̄ niſi p lucē. iō ⁊c̄. ¶ Ubi ſciēdū ꝙ l3 veiale ñ minuat lucē gr̄e: quā tollit moꝛtale: cū ex minoꝛi defcū rōnis pcedat q̄ moꝛtale: nihilomin⁹ tñ ſic dr̄ obſcurari ſol p nubē q̄ actu ipedit ne illumiet aerē: g tñ i ſe ñ obſcurat̄: ſic dr̄ obſcurari lux gr̄e p veniale: p qđ ꝓ tūc nō exit i actū: ⁊ ſic ſole ſubtracto ñ pōt claritas reſtitui aeri p amotionē nubis niſi ſol redeat: ſic ē i ꝓpoſito. iō ⁊c̄. ¶ Sꝫ ꝯtra arguit̄. qnq3 rōib⁹. pꝛio ſic: q2 ſicut vnū ſine alio: puta moꝛtale ſine veniali: ita ecōuerſo. Et iſta rō fuit tacta in opponēdo. ¶ Dicēdū ꝙ ñ ē ſimile: q2 illđ quo remittit̄ pctm̄ veniale. ſ. feruoꝛ charitatꝭ ſuppo nit illud quo remittit̄ moꝛtale. ſ. charitatē nō ecōuerſo. vl' ſi iſtđ negetur: ſaltē remiſſio oīs pcti ē p gr̄a3 dei: nō ex ope rib⁹ hoīs. al's gētilis poſſet ſatiſfacere đ veniali ⁊ ſine fide: ſine qua impoſe ē placere deo. nō aūt remittit̄ niſi ei g ſibi placet. gr̄a aūt nō dat̄ cū moꝛtali. ideo ⁊c̄. ¶ Scđo ſic. q2 pena p veniali ē finita ſimplr̄: ⁊ nō ſub ꝯditōe. ſicut de pe na debita moꝛtali ꝯfeſſo. ergo pōt ſolui. ¶ Sꝫ dōm ꝙ lic3 ſit finita reqrit̄ tñ ꝙ ſit deo accepta: qđ nō ē q̄diu pſona ē deo exoſa. ¶ Tertio ſic. q2 nō ē ibi offenſa. ſicut i moꝛtali: ſ3 ſolū deoꝛdiatio volūtatis: ⁊ pena finita. ğ ſufficiunt duo oppoſita. ergo ⁊c̄. ¶ Dōm ꝙ l3 hō ex ſe poſſit deoꝛdinari ⁊ ad penā obligari: nō tñ pōt ſe ex puris nālib⁹ reoꝛdinare. maxime quādo eſt deoꝛdinat⁹ p moꝛtale. Cōtritio enim ē mot⁹ liberi arbitrij: non ſolū i pctm̄ deteſtandū ſimplr̄: ſ3 i pctm̄ deteſtandū ꝓpter deū: ⁊ mot⁹ liberi arbitrij i deū ſup oīa diligēdū: quoꝝ neutꝝ fac̄ g ē i moꝛtali: q2 nec deū diligit ſup oīa: q2 tc̄ nō adhereret ei qđ ē ꝯ deū: nec đteſtat̄ pctm̄ pure pp deū: q2 tc̄ magis đteſtaret̄ qđ ē magꝭ ꝯ deū: iō ⁊c̄. Nō pt̄ ēt hō ſe libare a reatu pene niſi a đo p gr̄a3 rēit tat̄. ¶ 4°. q2 qđ ñ tollit̄ actu ⁊ aptitudine p pctm̄ non pōt reſtitui ad remiſſionē pcti: ſ3 p veniale nō tollit̄ gr̄a actu ſi cut p pctm̄ moꝛtale: nec aptitudine ſic̄ p ſcđ3. ğ ⁊c̄. ¶ Dō3 ꝙ illud qđ nec tollit̄ nec pſupponit̄ ad reſtitutione3 ei⁹ qđ directe tollit̄ p peccatū non op3 reſtitui. ſed qđ pſupponit̄ ſic ſicut p peccatū qđcunq3 in moꝛib⁹ nec tollit̄ fides nec ſpes: q2 peccatoꝛ ⁊ credere ⁊ ſpare pōt: ⁊ tñ đ nullo peccato pōt homo liberari ſine fide ⁊ ſpe: q2 ſine fide ipoſe eſt pla cere deo: ⁊ ſic pſupponit̄ ad oēm reoꝛdinationē. ⁊ ſil'r eſt de charitate ⁊ gr̄a. ¶ 5° q2 puer non baptiçatus i oꝛiginali exi ſtens: ſi qñ venit ad etatē i qua p̄mo pōt peccare: peccet ve nial'r p ſuppoſitionē: ⁊ tūc đcedat: aut tūc puer erit i iferno ⁊ puniet̄ p pctō veniali pena finita vl' ifinita. ſi finita: foꝛ tioꝛi rōe potuit eā i hoc ſeculo ſoluere ſi vixiſſet: non obſtā te oꝛiginali: cū quo nō ſtat gr̄a. ſi ifinita: videt̄ iconueniēs: cū ſm taxationē diuiam peccato veniali non debeat̄ niſi pena finita. ¶ Sed ad hoc dicēdū ꝙ non ē ſimile: q2 ille g i ſolo oꝛiginali ⁊ veniali ē: pt̄ ex puris nālibus deū ſuper oīa diligere: ⁊ ſic voluntatē hr̄e oꝛdinatā: ⁊ ē gratus deo ad bona nāe habēda: ⁊ ad mala pene ſēſus euadēda: q̄ non de bet̄ peccato oꝛiginali: l3 non ſit grat⁹ quo ad hēdā gloꝛiā ⁊ vitandā penā dāni. Sed ille g ē i moꝛtali hēt volūtatem deoꝛdinatā ſimplr̄: ⁊ eſt reus pene eterne dāni ⁊ ſēſus: vñ non pt̄ reoꝛdinare: vnde p veniali cū moꝛtali moꝛiens in eternū puniet̄. non ſic āt eſt de oꝛiginali ⁊ veniali. Unde dico ꝙ ſine gr̄a poſſet remitti veniale in non habente moꝛ tale actuale: non tamen ſine moꝛtali: q̄uis aliqui dicant etiam ꝙ nec ſine gratia ſimpliciter.

Quantum ad ſcđ3 đ cā remiſſionis venialiū ſunt q̄tuoꝛ ꝯnes. ¶ Pꝛia ꝙ veniale pōt re mitti ſine gr̄e iſuſione: ⁊ ēt ſine augmento. Pꝛimū p3: q2 ñ puat gr̄am ſicut moꝛtale. Uñ cū illa pt̄ cōmitti: ⁊ ipa ma nēte remitti. de augmēto ēt p3: q2 cū charitas nō augmen tet̄ niſi p illū actū g ē cū conatu p leuē diſplicētiā ſine co natu leuis cōplacētia poſſ3 tolli. ¶ Si dicat̄ ꝙ veniale ñ remittit̄ niſi per feruoꝛē charitatis: g nō pt̄ eē ſine augmē to. dōm ꝙ equocatio ē de feruoꝛe itendēte charitatē: g ac cipit̄ p actu cū conatu: ⁊ đ feruoꝛe remittēte veniale g acci pit̄ p ſimplici actu i quē ꝓrumpit charitas ēt tepide dete ſtādo. ¶ 2° ꝯclō ē. ꝙ peccatū veniale nō remittit̄ ſine cō tritione: ſaltē iplicita. q2 ꝯtraria ꝯtrijs curāt̄. ſi āt non com mittit̄ niſi volūtate explicita vel iterpꝛetatiua. puta q2 po tuit puenire ⁊ ipedire: nec fecit. ſic ad delēdū reqrit̄ diſpli cētia: ſaltē implicita ⁊ iterptatiua. puta ꝙ i gnāli diſplicet ſibi actu qcqd fecit deo ꝯtrariū: vel ab ipſo retardatiuum in qua cū gnāli cōtritōe veniūt ea de quib⁹ doleret: ſi actu recoleret: nō alia q̄ optime de⁹ nouit. ¶ Sꝫ vtrū cōtritio deleat effectiue veniale: dato ꝙ nō deleat moꝛtale: niſi diſ poſitiue. dn̄t qdā ꝙ l3 aīa nullo mō ſit cā efficiēs remiſſio nis pcti moꝛtalis. ſ3 tñ meritoꝛia vel de ꝯgruo p attritio nē: vel de condigno p contritionē: ſm illos g dn̄t ꝙ foꝛma tio actus penitendi pcedit peccati remiſſionem: tñ anima ſub deo eſt cauſa efficiens remiſſionis peccati venialis. Qđ tripliciter đclarāt. Pꝛimo ſic: qđ pt̄ maius: pt̄ minus i habētibus oꝛdinē: ſed volūtas cū charitate pōt i actū ꝯtri tionis g eſt nobiliſſimus ⁊ pꝛi⁹ remiſſione peccati. ergo ⁊ in illā. ¶ Scđo ſic. ſic̄ peccatū moꝛtale remittit̄ q̄tū ad offē ſā per gr̄e iſuſionē: ita pctm̄ veniale remittit̄ p cōtritionis motū: ſed ſi eēt poſſibile ꝙ aīa eēt cā efficiēs iſuſionis gr̄e: ipſa iſuſione gr̄e mediāte eēt vel eſſe poſſet cauſa efficiēs remiſſionis peccati moꝛtalis. cū ergo aīa charitate ifoꝛma ta: ſit cā efficiens motus cōtritionis: q2 ipſū elicit: videt̄ ꝙ aīa charitate foꝛmata mediāte motu ꝯtritionis ſit cā effi ciēs remiſſionis pcti venialis. ¶ 3°. in peccatoꝛe nō exiſtē te in actu venialis peccati. peccatū veniale nihil aliđ eſt q̄ carentia ſatiſfactionis debite p actu pcti venialis in q̄tu3 pctm̄ veniale eſt aliqua diſpoſitio ad diuinā offenſā: ſeu ob liquatio a diuina amicitia. Deſtructio aūt carentie debite ſatiſfactionis eſt per ſatiſfactionis poſitōe3. Jlla aūt ſatiſ factio eſt mot⁹ ꝯtritionis vel p ipſū motū cauſata. Cū ergo aīa charitate ifoꝛmata ſit cauſa efficiens mot⁹ ꝯtritionis. vr̄ ꝙ mediāte motu ꝯtritionis effectiue deſtruat veniale peccatū. Sꝫ q2 hoc nō pt̄ facere niſi mediāte hītu charita tis: cui⁹ ſolus đs ē cā efficiens. ideo aīa charitate ifoꝛmata pctm̄ veniale ñ remittit effectiue niſi i pſona vl' v̄tute đi. ¶ Alij aūt videt̄ dōm: ꝙ q̄uis aīa ifoꝛmata charitate me reatur per contritionem remiſſionem venialis peccati. ta men illi⁹ remiſſionis non d3 dici cā efficiēs: ſaltē loquēdo de cā per ſe. q2 motus contritōis nō eſt cā remiſſiōis veni alis peccati efficiēs. per hoc ſolū ꝙ contritio imediate eli citur a volūtate charitate infoꝛmata. ſed eſt pꝛincipali⁹ p hoc ꝙ illa contritio ē ipſi⁹ dei imediat⁹ effect⁹. ¶ Uñ ad pꝛimam rōnem alioꝝ dicit̄ ꝙ l3 aīa charitate infoꝛma ta poſſit eē cauſa efficiēs illi⁹ actus: qui foꝛmatus eſt: nō tñ pōt eē cā efficiens charitatis. p quā foꝛmat̄. Act⁹ āt ille rō ne eēntie act⁹ nō ē nobilioꝛ remiſſiōe pcti. ſ3 ē qdā cōgrua diſpoſitio ad cā. ſ3 rōe charitatis q̄ foꝛmat̄ dr̄ ea nobilioꝛ. ¶ Per idē pōt dici ad ſcđm. ¶ Ad tertiu3 dōm ꝙ aīa nō eſt cā efficiēs ſatiſfactionis ſeu recōciliationis q̄tū eſt of fenſa ſeu diſpoſitio ad offenſā: ſed ſolū deus. Si quis aūt vellet ſuſtinere pꝛimā opinionē poſſet reſpondere ad du as rationes ſcđe opinionis: quaꝝ pꝛima talis ē. Per aucto ritatē glo. Mat. 9. Dimittunt̄ tibi peccata. ſolus deus pec cata dimittere nouit. ¶ Solutio: pꝛincipal'r: vel loquitur de moꝛtalibus. ¶ Ad ſcđa3 q̄ talis ē: tale remittere pctm̄ q̄tū ad offenſā: nō tātū ē remouere a pctōꝛe defoꝛmitatē ꝓpter quā deo diſplicebat: ſed ēt ipſā dei diſplicētiā remo uere: q2 aīa q̄ ante peccati remiſſionē deo diſplicebat: poſt ei⁹ remiſſionē deo ñ diſplicet: ſ3 nulla creatura pōt eſſe cā efficiens remotōis diuie diſplicētie: ſic̄ nulla creatura pt̄ eē cā diuie placētie ſeu acceptatōis efficiēs: q2 placētia di uia ē act⁹ volūtatis đi: g ē real'r idē qđ ipe. ğ cum ꝯtritio ſit creatura non pōt eſſe cauſa efficiens remiſſionis peccati. ¶ Solutio remouere diuinā diſplicentiā: nō eſt remouere aliquē actū diuine volūtatis: ſed remouere defectū aīe p pter quē diſplicebat deo āte: quo defectu remoto aīa q̄ aū deo diſplicebat ſibi nō diſplicet: nō per aliquā mutationē fcām i volūtate đi. ſ3 ex pte aīe. Et ſ3 h pōt hō i hoꝛa ſepe a veniali quo ad culpā liberari. q2 ſepe ē diſpoſit⁹ ꝙ i gnā li de oībus doleat ⁊ in ſpeciali de occurrētibus: ⁊ ſic etia3 doleret de oībus i ſpeciali: ſi in ſpeciali occurrerēt: ſed ſta tim reincidit hō. Non aūt quecūq3 diſplicētia ſufficit ad remiſſionem pene ſicut culpe: ſed reqrit̄ pfecta ſatiſfactio.

An contritio deleat effectiue veiale.

Opīo pª eſt doctoꝛis dist. 17. q. 1. ar. 9.

Ratio pª.

Ratio 2ª.

Ratio 3ª.

Opīo 2ª eſt ſtandu de hac in expōne textꝰ in dist. 21. 4ª. Cuiꝰ opīonem tenet Scotus ibi. q. pª.

Ad pª rōem pª opinionis.

Ad 2ª.

Ad 3ª.

Ad pª rōes 2ª opinionis.

Ad 2ª.

Jn vna hora pōt hō ſepe liberare ſe ab oī veiali.

Nota ꝙ maioꝛ diſplicētia reqrit̄ ad remiſſionem pene q̄ culpe.

3° ꝯ ¶ 3ª ꝯ ē: ꝙ ſine ꝯfeſſiōe remitti pōt veniale: ſacrm̄.n.nō ē de neceſſitate ſalutis ſine quo pōt hrī grā: nec ꝑ ꝯſñs reſpcū illi⁹ effect⁹ tollēdi q nō tollit grāʒ dei: q̄ ē vita eterna.vn̄ cū veniale ſit hꝫ: ō veniali nō ē nec̄e ꝯfiteri rōne ſacri vel ꝑcepti diui.ſʒ forte rōe ꝑcepti eccl̄ie tenet̄ qs ſel'i āno: ſi ñ hꝫ mortale.ſic̄ papa ꝑcipit recipe eucharīſtia ſacralr: qō ñ erat nec̄e: ſed ſolū ſpūalr. ¶ Et ſi dicat̄ ꝙ ad plus tenet̄ ca rēs mortali ꝙ̄ hñs mortale.qꝛ ille nō tenet̄ ad cōfeſſionēʒ venialiū.Dōm ꝙ hoc ē ꝑ accñs. Alij vō dñt ꝙ nō ē ītētio pape ligare ad cōfeſſionē ānuā: niſi ō ill'ō qb⁹ hō al's tenet̄ cōfiteri.Alij dicūt ꝙ nec papa ꝑt obligare ad ꝯfeſſionē venialiū.ſic̄ nec ad m̄rimoniū.qꝛ hoc eēt īmutare ſacra .ſ.facere illō nec̄itatis qō ē volūtatis. ¶ 4ª ꝯ ē ō modis ī ſpālī qbus venialia dimittūt̄. Ubi ſciēdū ē ꝙ ꝑ illos modos pluſq̄ ꝑ alia bona opa dimittūt̄: lʒ nec ꝑ hos dimittāt̄ niſi cū diſplicētia volūtatis. p̄ qꝛ iſti modi plus icitāt hoīem ad motū libeꝛij arbitꝛij deteſtātis pctā. 2° qꝛ plus valent ad remiſſiōeʒ pene ex merito ⁊ ꝑcib⁹ toti⁹ eccl̄ie. 3° qꝛ plus ſufficit gnālis ꝯtritio h̄ q̄ alibi.ita tñ ꝙ hō ytatur iſtis hac ītētiōe. Un̄ v'ſus. Orās: tīct⁹: edēs: ꝯfeſſus: dās: bñdicēs. Orās orone dñica. Dimitte nobis debita nr̄a. Itē tōſione pectoris. Publican⁹ ꝑcutiebat pect⁹ ſuū dicēs. De⁹ ꝓpiti⁹ eſto mihi pctōri. Itē ī eccl̄ia ꝯſecrata. 3. Re. 4. Qui orauerit ī domo hac ꝓpiciaberi. Tinct⁹.i.aq̄ bñdicta: q̄ ignatos ſcificat: ⁊ purgat. Edēs.i.coīcās.imo oīs digna ſacri ſupto: ⁊ ēt ſacralis vnctio: vt epoꝝ ⁊ regū.ꝑ. Re. 16. Cum vnxiſſet dauid: ſpūs dñi venit ī cū.nō aūt illa qua vngūt̄ pugiles q̄ oīo carnalis ē: ſʒ q̄ vngūt̄ baptiçati ⁊ ſacerdotū man⁹. Cōfeſſus ſiue ſit ꝯfeſſio gnālis ſiue ſpālis: ſacralis vel nō. Dās elemoſynas corporales vl' ſpūales. Bñdicēs.i. pane bñdicto ī dñica ꝑ ſacerdotē.nō dico de pane cōi q cū bñdictiōe ſumit̄. Itē bñdictio monialiū ⁊ hꝫ: q̄ oīa cū ꝯtritiōe remittūt. ⁊ bñdictio epiſcopal': nō aūt īdulgētie: q̄ ſolū penā non culpā etiā venialē remittūt. dico āt ꝙ minor dolor cū his ſuffic̄ ad remiſſionē venialiū q̄ ſine his. Un̄ nō fruſtra adhibent̄. Or āt ꝑ orōnē ⁊ ꝑcipue dñicā hꝫ remittāt̄: ꝓbat̄ ō pe. di. 3. ō quotidianis leuib⁹ q̄ pctis. quotidiana oro fideliū ſufficit pr̄ nr̄ ⁊c̄. Itē ꝙ ꝑ aquā bñdictā ꝓbat̄ ō ꝯſec. di. 5. Aquā ſale ꝯſ: ſā pplis bñdicim⁹: vt ea ꝯcti aſꝑſi ſcificētur. Cui⁹ rō ſubdit̄. Si.n. ſalis aſꝑſione ꝑ Heliſeū ꝓphetā ſterilitas aq̄ ſanata ē: q̄to magl' diuis ꝑcib⁹ ſacrat⁹ ſal ſterilitatē aufert reꝝ hūanarū: ⁊ coīgnatos ſcificat: ⁊ purgat: ⁊ cūcta bona opa m'tiplicat: ⁊ īſidias dyaboli auertit: ⁊ a fātaſmatib⁹ et v'ſutijs defēdit̄: ſupple qꝛ ſic̄ cinis vitule aſꝑſus.i. aq̄ luſtratōis ⁊ expiatiōis ignatos ſcificat ad emūdationē carnis: ſic iſta ad emūdatōeʒ mētis. Itē ꝙ ꝑ dignam ſūptionē eucharīſtie ꝓbat̄. de ꝯſe. di. 2. Cū oē crimē. ⁊ ca. ſi quotiēs. vbi dr̄. ⁊ hr̄ di. 12. q̄rti ſniaꝝ. Qui ſꝑ pecco ſꝑ ōbeo accipere medicinā .ſ. corp⁹ dñi. Itē ō ꝯfeſſiōe ꝓbat̄ ō pnia di. 3. c. De q̄tidianis. Itē ꝙ ꝑ elargitionē elemoſynaꝝ ꝓbatur de peni. di. 1. medicinā. c. q̄ꝓbrē. vbi Hiero. īducit illud Daniel'. 4. Pctā tua elemoſynis redime. Itē ꝙ ꝑ bñdictionē epiſcopalē abbatū ⁊ monialiū ꝓbat̄. 1. q. 1. dictū. c. bñdictio. Nūeri. vi. Uos ponite nomē meū ſuper filios iſrael. ⁊ ego bñdicā eis. Hos q̄tuor modos ponit hoſtien. ō pe. ⁊ re. ca. oīs. Itē ꝙ tōſio pectoris ꝓbat̄ ō peni. di. 1. Tres actōes. di. 2. Sic̄ igt. Itē ꝙ extrema vnctio ꝓbat̄ ō ſacra vnctōe. ca. nup. §. 1. Ubi pri⁹ poſt. imo ⁊ oīs ſacri digna ſuſceptio: veꝝ ē ꝙ ad q̄ntū modū ꝯſueuit addi patientia flagelloꝝ.

CIrca tertiū .ſ. quō veniale fiat mortale: e ſciēdū ꝙ veniale pctm̄ dr̄ q̄tuor modis .ſ. ex cā: ex euētu: ex gñe: ex mō ſeu īꝑfectōe. Duob⁹ primis modis idē numero act⁹ īterior ⁊ exterior ē venial' ⁊ mortalis ſil'. ꝑ mō ſucceſſiue. ſcōo q fuit venialis fit mortal'. tertio mō idē nūero act⁹ exterior pōt eē venialis ⁊ mortalis. ſic̄ bon⁹ ⁊ mal⁹. nō aūt īterior: ſʒ idē ſpē tripl'r. ꝑmo ꝑꝑ ꝯſciāʒ erroneam q̄ iudicat mortale: qō ē veniale. ſcōo ꝑꝑ ꝯtēptū. tertio ꝑꝑ finē ibi cōſtitutū. c⁹ ſignū ē q̄ñ faceret ēt ſi ꝓhibitū. q̄rto mō ē idem nūero īterior ⁊ exterior. puta mot⁹ carnis ſuꝑueniēte ꝯſenſu deliberatiuo īcipit eē mortale. ſʒ diſpoſitiue veniale fit mortale. vn̄ ꝑiculoſū ē venialia m'tiplicare. qꝛ qdā dñt ea ſic poſſe m'tiplicari: vt hō ñ poſſit poſtea peccare niſi mortal'r ꝑmo pctō. ꝑiculoſū ēt ē vnū pctm̄ veniale nimis aſſueſcere. qꝛ facillimū ē agere ſꝫm hītū firmiter radicatū. ⁊ difficillimū ē agē ꝯtra. qꝛ ꝯſuetudo fac̄ nec̄itatē. vn̄ hō aſſuet⁹ v'bis ocioſis ſi occurrat ſibi tētatio qd faceret ſi a ōo eēt ꝓhibitū: ꝯſentiet facere illō. Et iō ne hītual'r in hoīe ꝯfirmēt̄ frequēter ꝯfitēda ſūt. ⁊ ſic nūq̄ radicabitur habitus. ¶ Ad argumētum dōm: ꝙ veniale idē nūero nō fit mortale: niſi denominatione extrinſeca: quādo ſuper motuʒ pmum ſuꝑuenit deliberatus ꝯſenſus rōnis. Qō. II.

SEcundo q̄rit̄ ō īpedimētis pnie. vtꝝ pnia poſſit ꝑ aliqd īpediri. Et videt̄ ꝙ nō. qꝛ ſi ꝑ aliqd īpediret̄ h̄ eēt pctm̄. ſʒ ipa deſtruit oē pctm̄. q̄ nō pōt īpediri ꝑ aliqō pctm̄. ¶ Cōtra. qꝛ īpedit̄ ꝑ nō pctm̄: qꝛ ludi q ſūt mā̄ v'tutis eutropelie. ⁊ militia q̄ ē act⁹ v'tutis fortitudis: ⁊ negociatio q̄ ē act⁹ iuſtitie ꝯmutatiue ipſā īpediūt: vt hr̄ ī l'ra. q̄ ⁊c̄. ¶ R°. circa iſtā qōnē faciēda ſūt q̄tuor: ſꝫm ꝙ q̄tuor ſūt impedimēta: hypocriſis: ludus: ſpectaculū: ⁊ negociū.

PRimo qdē vidēdū ē ō p̄: vbi ſūt tres ꝯnes. ¶ Pria ꝙ ſꝑ hypocriſis ē pctm̄. qꝛ ſꝑ ē oppoſitū v'tutis v'itatis ꝑ quā hō oñdit ſe talē ī fcīs ⁊ dictis exteri⁹ q̄lis ē īterius. h̄ āt mentit̄ fcō. nec refert vtꝝ aliqs declaret volūtatē ſuā v'bis an factis. ff. de legib⁹. l. idē qb⁹. Sic̄ q̄ oē mēdaciū v'bi ē pctm̄ ſꝫm augu. ſic ⁊ hypocriſis q̄ hō mētit̄ oſtētatōe exteriori ſimulās ſcitatē quā nō hꝫ. Et hec ē melior ratio q̄ ꝑma. qꝛ act⁹ m̄rimonij ē ꝯri⁹ v'ginitati q̄ ē v'tus: nec tñ ē pctm̄. ¶ Scōa ꝯcl'o ē: ꝙ nō ſꝑ ē pctm̄ mortale. ſi enim hypocriſis dicat̄ oīs ſimulatio q̄ ē in aliquo dcō vel fcō vt cum aliqs vult videri bon⁹ ꝓpter hoīes: nō ē ī mortale: niſi ītēderet hereſiʒ ſeminare: vl' niſi obtinere ītēderet indignus aliqō bñficiū: ō q̄ dr̄: ē q neqter ſe humiliat ⁊c̄. Si āt hypocriſis dicat illud viciū ꝑ qō hō ſimulat ſe eē bonum: cū nō ſit: ſicut phariſei. q oīa faciēdo ꝓpter hoīes ītus erāt pleni rapina ⁊ oī iniqtate: qꝛ carere bonitate ēt ſine ſilatōe nō ē ſine mortali ī hñte vſū rōnis: multomagis ea carere ⁊ ipſā oſtētare: qō addit mēdaciū. vn̄ ſimulata equitas ē duplex iniqtas. ¶ Tertia ꝯcl'o ē: ꝙ īpedit verā pniaʒ. Nam ꝓut ē pctm̄ mortale: certū ē ꝙ īpedit. ſic ꝙ cū ea nō ꝑt eē aliqua v'a pnia deo grata vl' accepta: ꝓut āt ē tm̄ pctm̄ veniale adhuc ipa ē impedimētū pnie. ꝑ qꝛ cū ille act⁹ q fit cū hypocriſi ſit malus ꝓpter deformitatē finis iā nō ē deo acceptus. Scōo qꝛ hypocriſis dr̄ hitus mal⁹ q̄ hō ē ꝓmpt⁹ bona opa facere ꝑꝑ hoīes. Et ſic inclinat vt opa q̄ al's eēnt digni fruct⁹ pnie: nō hēant hūc effectū. ſic āt nō ē ō alijs peccatis. Si qs.n. hr̄et habitū homicidij vel furti: nō ꝑꝑ hoc īclinaret̄ ad oīa ordināda ad illō ꝓpter qō ſuꝑ'bia ⁊ ianis glīa ē radix oīuʒ pctōꝝ: oīa trahens ad ſuū finē. Propter hoc igr̄ hypocriſis ē ſpāle īpedimētū. Iteꝝ qꝛ pctōr q̄to a deo ſe elōgauit ⁊ ei diſplicuit: tāto plus reducit eū ō pnia ad placēdū deo: ꝯ qō ſpāliter īclinat hypocriſis.

Quantum ad 2ᵐ ō ludis ſūt tres ꝯcl'ones. ¶ Pria ꝙ ludi ſuiles ⁊ illiberales q oīb⁹ īterdicūt̄ īpediūt: vt ludētes viros cū mulierib⁹ maledixit Barnabas. ēt coree q̄ damnabiles ſūt: qꝛ nō ſunt q̄les olī ſoror Moyſi ducebat: q̄ ſcorſū a viris cātabat laudē deo. Item ludus aleaꝝ ⁊ taxilloꝝ. Un̄ qdā dñt ꝙ ludere ad taxillos ē pctm̄ mortale laycis ⁊ clericis. Un̄ Ber. Ego te aquiſiui manib⁹ crucifixis: ⁊ tu te cōſumis manib⁹ dedicatis. Ideo ſi q ſūt ludi illiberales: q vl' ō ſe ſūt pctm̄ mortale: vl' qꝛ prohibiti vt torneamentū ⁊ hꝫ. iſti ſemꝑ īpediūt: de qb⁹ dicit lex: ꝙ ludus noxi⁹ ſemꝑ ē ī culpa. ¶ 2ª ꝯcl'o ē: ꝙ ludi liberales q ſūt mā̄ eutropelie ꝓ tāto īpediūt: qꝛ aliquid ē vni virtuoſū: qō alij vicioſū. Un̄ q ducit vxorē dēcet eū hr̄e leticiā. Et q hꝫ p̄rem mortuū decet eū hr̄e triſtitiā. Sicut eccleſia deponit cātica letitie tꝑe doloris: que reſumit tempore gaudij. Or ergo penitentia eſt opus doloris. ideo cōtrariat̄ ei letitia: q̄ al's eēt v'tuoſa. Nō āt ē totalr' penitēti īterdicēda: ne āpliori triſtitiā abſorbeat̄. Sʒ tꝑe pnie plus a ludis ē abſtinēdū. Cū ēt nobiles abſtineant: q ī q̄drageſima: q̄ñ ē tꝑs pnie: ioc'latores licētiāt: q r̄c̄ veniūt piſi⁹ addiſcere ō q̄ poſtea poſſūt ludere. ¶ 3ª ꝯ ē ꝙ ludi ſpūales decēt penitentes. quoꝝ ē ō dolore gaudere ⁊c̄.

Quantū ad tertiū ō ſpectacl'is ſūt tres concluſiones. ¶ Pria ꝙ ſpectacl'a turpia ad malū īcitantia īpediūt: qꝛ ad mortale alliciūt. Un̄ ⁊ ad pniaʒ agēdā ſꝫ iura aliq ī mōaſterijs: vl' ī locis religioſis tēdebāt̄: ne hērēt videre vāitates mūdi. ¶ Scōa ꝯ ē ꝙ ſpectacl'a curioſa voluptuoſa: ſic̄ vēatōes cū canib⁹ ⁊ auib⁹ q̄ maxīe ī q̄drageſima ſiūt q̄ ſoli voluptati ſuiūt: cū h̄ cor diſtrahāt ⁊ a ōo retrahāt: ad quē penitēs dʒ hr̄e cor collectū ⁊ attentū pniaʒ īpediūt. Ob quā ēt cāʒ ꝑſonis eccl'iaſticis ꝓhibet̄ ex. ō cle. vē. ꝑ totū. ¶ Tertia ꝯ ē ꝙ ſūt ſpectacl'a nec̄itatis: ſic̄ petr⁹ ad piſcādū hamo redijt: vt hr̄et vn̄ ſolueret didragma. Et iteꝝ: Duc ī altū ⁊ laxare retia ī luc. Itē ī ioh̄e Mittite ī dexterā nauigij rhete. Et talia pniaʒ nō īpediunt.

Quantum ad q̄rtū ſunt tres ꝯnes. ¶ Pria ꝙ negotiū publicanat⁹ īpedit: qꝛ ī q̄tū ad pctm̄ īplicat: ītantū nec̄e ē ꝙ ad illō penitēs ñ recurrat ſꝫ Hre. Eſt āt iſtō pctm̄ trib⁹ mōis. ꝑ. ſi noua vectigalia leuet ſine auc̄itate ꝑncipis ꝯ iura. C. noua vectigalia: ⁊c̄. ꝑ totū. Secūdo ſi imoderate adaugeat ātiq̄ pedagia. 3° ſi a ꝑſonis vl' preb⁹ exigat a qb⁹ vl' ꝓ qb⁹ ñ lʒ: q̄ Zache⁹ reſtituebat ī q̄druplū. ¶ Scōa ꝯ ē ꝙ militia ēt ē īpedimētū ñ ī q̄tū ōfendit eccl'iaʒ: cū ēt det̄ ī pniaʒ: vel ire vltra mare: vl' hꝫ: ſʒ q̄tū ad ea ī qb⁹ milites ꝯ iuſtitiā agūt: trāſgrediētes ꝑceptū Joan. bap. Neminē ꝯcutiatis: ⁊ eſtote ꝯtēti ſtipēdijs v'ris: vt q̄ñ faciūt extorſiones illicitas ⁊ īſolitas: ſic̄ Roboā voluit aggrauare iugū p̄ris ſui. Hec ⁊ hꝫ pniam impediunt. ¶ Tertia ꝯ ē ꝙ oīs negociatio ī q̄tū ē pctm̄ īpedit pniaʒ: qꝛ vnū ꝯtrariū deſtruit aliō. Eſt āt pctm̄ vl' rōe ꝑſonē cui eſt īterdicta mercatio: vt qꝛ ē monach⁹ cleric⁹ vl' ꝯuerſus. Nō eni excuſāt̄ ꝯuerſi: qꝛ ſunt layci: qꝛ ſūt v'i religioſi: Et ſi ꝑꝑ lucrū faciūt nō videt̄ excuſari a mortali. Si vō ꝓpter neceſſitatē vict⁹ iā nō ē mercatio ꝓprie dcā: nec ꝑ ꝯſequens ꝓhibita. ¶ Scōo rōne loci. ō imunitate eccl'iaꝝ. c. Decet domū dei. qꝛ mercata ī eccl'ijs ⁊ ī cimiterijs fieri nō debēt niſi ꝯſuetudo excuſet: quā ꝑlati ſciūt ⁊ diſſimulāt. Al'r ſi ꝑlatis ꝯdicētib⁹ ē ꝑ violētiā īroducta ē corruptela. Un̄ xp̄s eiecit emētes ⁊ vēdētes ō tēplo. ¶ Tertio rōne tꝑis: qꝛ diebus dñicis ⁊ feſtiuis ñ ē mercādū alicubi. Tñ ē ꝑuilegiuʒ pape vt teneāt̄ nūdie ī dñicis: qꝛ dñs ē fili⁹ hoīs ēt ſabbati. Un̄ ⁊ ei⁹ vicari⁹ pōt diſpēſare: qꝛ ſabbatum ſctificare lʒ ſit mortale q̄tū ad h̄ ꝙ aliq̄ñ ōo vacet̄: ⁊ ē īdiſpēſabile ab homie: tñ ꝙ tali tꝑe tm̄ ⁊ tal'r vacet̄ ē poſitiuū ⁊ diſpēſabile. Et ꝑ ꝯñs vbi ē ꝯſuetudo a papa ſcita ⁊ diſſimul'ata pctm̄ nō ē. Et idē ē ꝙ q tūc ñ ꝑdit miſſā ⁊ ſmonē: cū alias ꝑ hebdomadā ire nō poſſit: ſi ꝓ neceſſarijs emēdis vel vēdēdis tc̄ vadit: nō peccat: qꝛ finē ꝑcepti ſuat: lʒ nō ſic liceret vacare agriculture poſt auditā miſſā: ſʒ nō ſūt excuſati q toto die feſto ī foro ſedēt: ſic̄ ī feriali nō audiētes miſſā. ¶ Quarto rōe modi: qꝛ plus debito vēdēs aut vili⁹ emēs ēt citra dimidiū iuſti ꝑcij tenet̄ ad reſtitutōeʒ: qꝛ hoc reqrit eqtas iuſti ꝑcij: ꝯſiderato ſꝫm iuſtā extimatōeʒ q̄tum res valebat tꝑe ꝯct⁹. Si āt tꝑe ꝯct⁹ dolus īteruenit: forte qꝛ celāt vitiū equi: ſi qdē ſit dolus dās cāʒ ꝯctui: qꝛ .ſ. non erat alias emptur⁹: niſi qꝛ iſte decepit: ſic̄ equū cadētē ꝑiculoſū ſi qs ſciret futu⁹ eēt ſi emeret: tūc lʒ valeat ꝑciū tm̄ vēditor q celādo dcipit emptorē tenet̄ ad reſtitutōeʒ ꝑcij emptori reofferēti rē: qꝛ ꝑꝑ talē dolū pōt reſcidi ꝯctus ſꝫ iura. Si aūt fuit dolus īcidēs ī ꝯctu: qꝛ emiſſet qdē ſʒ nō tāti: tūc ē qdē pctm̄ ī celādo ſʒ nō tenet̄ ad reſtitutōeʒ: ſuppoſito ꝙ equ⁹ tātū valeat q̄tū vēdit⁹ ē: qꝛ ex quo volebat emere ōbebat emere iuſto ꝑcio. ⁊ iuſt⁹ emptor ē ſi velit ꝓ min⁹ hr̄e iuſto ꝑcio. ¶ Quīto rōe rei q̄ ſi ſit talis ꝙ nō cadat ī cōmerciuʒ aut ꝓpter bonitatē: vt res ſacra: vl' ꝑꝑ religionē: vel qꝛ ſolo malo vſui ē apta: vt venenū: ſꝑ ē pctm̄. Si āt ſit tale venenū ō quo pōt ēt fieri medicamētū. tūc lʒ: ⁊ vēdi pt. Sʒ tñ ī his ōs nō decipit̄ nec irridet̄. Nā ſi res ē talis ꝙ coīter ea male emētes vtūt̄ vt taxillo ⁊ hꝫ: peccat vēdēs mortaliter vel venial'r: ſic̄ ē vſus illi⁹ rei: vt ō ſertis ⁊ hꝫ: q̄ ꝑꝑ vanitatē fieri ſolēt: lʒ ꝯferāt aliq̄ñ ad ſāitatē. Que āt īdifferēter hñ ⁊ male vſitāt̄ vt gladij vēdi poſſūt: ſic tñ ꝙ nūq̄ illi vēdātur quē v'iſimile ſit abuſurū. Alioqn ꝯſētit illi ī crimine: ⁊ coopat̄: ⁊ ꝑticipat ī crimīe crimioſo. ¶ Ad argumētū dōʒ ꝙ pnia deſtruit peccatum de quo eſt: ſed deſtruitur ab illo de quo non eſt. Queſtio. III.

QUeritur tertio ō circūſtātijs: an ſint ꝯfitēde. Et v'r ꝙ ſic: qꝛ cum ꝯfeſſio ſit ad ſciēdū grauitatē pcti: vt ſꝫ q̄titatē ōlicti ſit plagaꝝ mod⁹: cū circūſtātia aggrauet: illā dici oʒ. ¶ Cōtra: qꝛ ī cōfeſſione hō nō dʒ aliū ꝓdere: ſʒ tātū ſe: qꝛ iuſt⁹ in ꝑncipio ſui ſmōis accuſator ē ſui. freq̄nter āt ēt ꝙ ſi vellet circūſtātiā dicere aliū diffamaret. q̄ ſaltē tc̄ dʒ ſubticere. ¶ R° circa iſtā qōnē. ꝑ vidēdū ē ō circūſtātijs q̄tū ad nūerū. 2° q̄tū ad effectū. 3° q̄tū ad ꝯfeſſionē.

Quantū ad p̄ᵐ. ſciēdū ꝙ nūer⁹ circūſtātiaꝝ cōſuenit his v'ſib⁹ ōnotari. Quis: qd: vbi: ꝑ quos: quotiēs: cur: quō: q̄ñ: Quilʒ h̄ ſuet morbi medicamīa dādo. vl' ſꝫ Bonauētura. Aggrauat ordo: loc⁹: ꝑſona: ſcia: tꝑs. Etas ꝯditio: nūer⁹: mora: copia: cā. Eſt mod⁹ ī cl'pa: ſtat⁹ altus: lucra puſilla. Sʒ qs dr̄ ꝓ variatōe ꝑſone: ſtat⁹: etatis: ſapie: ordis. Quāto.n. altior ē grad⁹: tāto ꝑicl'oſior ē caſus: ⁊ ī grātitudo maior. Quid: vtrum malum quia prohibitum: vel ex genere ſuo malum: mortale vl' veniale. Ubi. vtrum in loco ſacro: qō grauius eſt q̄ non in ſacro. Per quos .ſ. alios trahēdo ad peccatū: qō eſt proprium diaboli. Quotiens: ſi ī ꝯſuetudie: ⁊ de numero act⁹. Cur. an ex īfirmitate: ignorātia: vl' electōe. Quō. vtꝝ nāli mō vl' nō nāli. Qñ. ſi ī feſto vl' ieiunio ſolēni. ¶ Sciēdū ꝙ ī actu ipo eēntial'r ē pctm̄: vn̄ nō pōt vnū pctm̄ eſſe in pluribus actib⁹.

Quantum ad 2ᵐ de effectu circūſtātiaꝝ ſciendū ꝙ circūſtātie ſunt in q̄ntuplici gñe. Prime nec alleuiāt nec aggrauāt: ſicut ille q̄ nō iportant aliquaʒ ꝯueniētiā nec diſcōueniētiā ad rōnē: nec ex ſe: nec ex ſuppōne: ſicut furari cū dextera vel cū ſiniſtra. Scōe alleuiāt ſic ille q̄ iportāt ꝯueniētiā: vt facere malū bona ītentiōe: vel ex ignorātia. Tertie aggrauāt: ſʒ nō mutant: ſic ille q̄ iportant diſconueniētiaʒ ex ſuppōne: vt furari m'tū. Quarte grauāt ⁊ mutāt: nō in īfinitū. vt q̄ñ vtrūq̄ʒ ē veniale: vl' vtrūq̄ʒ mortale: vel pri^m mortale 2^m veniale: vt in ſpēbus gule: quaꝝ vna aduenit alij. ⁊ q̄ñq̄ʒ ſunt mortales: quādoq̄ʒ veniales. Quinte mutāt ⁊ grauāt in īfinitū: vt q̄ñ actui veniali: puta laute ⁊ ſtudioſe ꝑparatiōi addat̄ ebrietas: vl' notabilis anticipatio hore in ieiunio ſine cā. ¶ Sed vtrū religioſo ſit mortale qō alteri ē veniale? ¶ Dōm ꝙ nō: vt puta verbū ocioſū vel hꝫ: niſi ſpēm mutaret: qꝛ nubere: vl' velle nubere: qō ſeculari nō eſt pctm̄: ſi ꝑꝑ ꝓleʒ vel veniale: ſi ꝓpter voluptateʒ: ē mortale ꝓfeſſo vel ordinato in ſacris: qꝛ ſacrilegiū ē: nō aūt motus primi luxurie: furti vel īobedientie: qꝛ nullus vouet ſe non habituꝝ primos mot⁹

ꝙ nõ ſūt ĩ poteſtate nr̃a. Utrū ãt ſint plura peccata circū‑ſtãtia ⁊ ſba: dnt quidã ꝙ ſic. qñ ſic ſūt diſpata ꝙ nõ faciūt vnū: vt genus ⁊ differẽtia: ꝑ qb⁹ eſt: qꝛ aliter nõ eſſent circumſtãtie de neceſſitate ↄfeſſionis. ¶ Sꝫ qꝛ actus exteriores nõ hñt rõnẽ peccati: niſi ex iteriori: videt̃ ꝙ ſint vnū peccatū ſemꝑ: qñ ẽ vnus ↄſenſus: vt ſi qs vno ſolo actu cõſentiat furari ꝑꝑ mechari: ñ ſūt duo peccata: ẽt ſi actus exteriores ſint diuerſi. Si ãt ecõuerſo actus exterior ſit vn⁹ vt furari vel fornicari et ſacrilegiū: duꝫ tñ alio actu velit vnū q̃ aliū: eẽnt duo peccata: alr̃ vnū. Eſt ãt circa h̃ cõis opinio ꝙ ẽt ſi eſt vnus actus iterior ex quo ſūt plures deformitates ſpẽ: ꝙ ſūt diuerſa peccata: qꝛ peccatū nihil eſt. g̃ ſcđꝫ ꝑuationẽ ipſã multiplicat̃. ¶ Sꝫ ↄ̃ hoc eſt: qꝛ act⁹ eſt de eẽntia peccati cõmiſſionis: primo qꝛ aliter nõ differret a peccato omiſſiõis: ſcđo qꝛ diffinitur ꝑ actū: tertio qꝛ de ipſo ꝑ̃dicatur in abſtracto ⁊ ĩ recto: ⁊ ſic eẽntia peccati cõmiſſiõis non eſt ſola priuatio: immo actus ſubtractus. Nã dicit̃ dictū vl' factū vel ↄcupitū ↄ̃ legẽ dei: ⁊ cõuerſio ad bonū ↄmutabile: ⁊ auerſio a bono icõmutabili. Unde lꝫ auerſio ⁊ priuatio ſit formale ĩ peccato: nõ eſt tamen totale peccatū: ſꝫ ẽ ibi materiale aliqđ poſitiuū. Sicut g̃ nõ eſſent duo homines ſi haberẽt duas aĩas ⁊ nõ hẽrent niſi vnū corpus: qꝛ eſt ꝑs eſſẽtie lꝫ materialis: ita niſi ſint plures actus quãuis ſint plures deformitates nõ erūt plura peccata vt videt̃. ¶ Itẽ ſi ipa ↄuerſio ⁊ factū ipm nõ eẽt peccatū nec ꝑs peccati. g̃ nõ oporteret cõfiteri: nec poſſet de peccato ĩ abſtracto predicari: cuꝫ tamen dicatur ꝙ furtuꝫ eſt cõtrectatio: ⁊ fornicatio eſt cõcubitus ⁊ hꝫ. ¶ Sꝫ poſſet dici ꝙ priuatio ẽ tota eſſentia peccati: nõ ſolū ĩ peccato omiſſionis: qđ ẽ priuatio actus debiti: imo ẽt ĩ peccato ↄmiſſionis: qđ ẽ priuatio debite circūſtãtie: qꝛ idẽ nõ eſt de eſſentia duor̃ ↄtrarior̃: lꝫ poſſit eſſe materia ĩ qua reſpectu vtriuſqꝫ. Unde cū actus ſcđꝫ ſpẽm nature idifferẽter ſubyciat̃ bonitati ⁊ malitie morali. q̃ ſūt ↄtraria: videt̃ ꝙ nõ itret eſſentiã alicuius: ſicut nec ſupficies eſt de eſſentia albedinis aut nigredinis. Et qñ diffinitur peccatū ꝑ actū: ẽ diffinitio ꝑ additamẽtū: ſicut qñ diffinit̃ accidens ꝑ ſubiectū. ¶ Ad id quod dr̃ ↄ̃ dicẽdū ꝙ differūt ĩ hẽre actū ⁊ non habere ſicut ſbm. nõ ſicut ꝑtem eſſentie. ¶ Ad ſcđꝫ dicendū ꝙ eſt diffinitio ꝑ additamẽtū. ¶ Ad tertiū dicẽdū ꝙ ſicut cuꝫ dr̃: archa ẽ lignū: ipa accipit̃ ĩ cõcreto: ſic qñ dr̃ peccatū eſt dictuꝫ vl' factū ⁊c̃. hoc autẽ eſt qñ vna circūſtantia nõ eſt alterius determinatiua. vt differẽtia: alias ſecus ẽ. g̃ fornicatio ⁊ adulteriū vident̃ vna ſpẽs nõ due. Et ſil'r inceſtus: qꝛ fornicatio ẽ genus ad iſta. Nõ tñ ſequit̃ qn iſta circūſtãtia ſit dicenda: qꝛ licet nõ ſit alia ſpẽs: tñ eſt ſpẽs. Si qs aūt ↄfitet̃ genus ⁊ nõ ſpẽm: puta ſi qs diceret ego nimis comedi ⁊ nõ diceret in ieiunys ĩfrãgẽdo ieiuniū: nõ ſufficeret: ita ⁊ hic non ſufficit dicere ego cognoui mulierẽ: niſi ſpecificet̃. ¶ Alys ãt videt̃ ꝙ ẽ duplex peccatū ſicut ĩ ſacrilegio. qꝛ ſicut põt fieri irreuerẽtia loco ſacro ſine homicidio: quod ſufficit ad rõnem ſacrilegy: ⁊ ecõuerſo põt fieri homicidiū in loco nõ ſacro: inde eſt ꝙ homicidiū fcũꝫ in loco ſacro eſt duplex delictuꝫ ⁊ nõ vnū: ita ⁊ hic: qꝛ iiuria vel irreuerẽtia ad matrimoniuꝫ ſuuꝫ vel alienuꝫ vl' vtrūqꝫ: quã iportat adulteriū ſup fornicationẽ põt iueniri ſine alia ⁊ ecõuerſo ſicut ſi de facto ↄtraheret cuꝫ tali ⁊ matrimoniū nõ ↄſūmaret: ⁊ fornicatio ſimplex iuenit̃ ꝑter alias ſpẽs. g̃ nõ ẽ genus eor̃: qꝛ nihil eſt in genere qđ nõ ſit in aliqua ſpecie eius: niſi dicat̃ ꝙ fornicatio eſt genus ad omnẽ illicitū ↄcubituꝫ ſꝫ fornicatio ſimplex dicit vnã ſpẽꝫ: alie aliã.

Quantū ad tertiuꝫ vtruꝫ circūſtãtie ſint ↄfitẽde ſciẽduꝫ ꝙ q̃dã circūſtãtie ſunt q̃ nihil faciunt ad peccatū: ⁊ iſtas ↄfiteri ẽ ſupfluuꝫ quedã q̃ alleuiãt, ⁊ iſtas ↄfiteri ẽ impfectuꝫ: niſi qs timeret ſcãdalū cõfeſſoris: quedã q̃ mutãt ĩ mortale: ⁊ iſtas ↄ̃fiteri ẽ neceſſariuꝫ. quedã que aggrauãt ⁊ nõ mutãt: ⁊ iſtas ↄfiteri eſt pfectū: niſi ꝑꝑ ſui picl'ꝫ: vl' ↄfeſſoris: vl' tertij. Rõ ãt q̃re iſtas nõ eſt neceſſarium confiteri eſt iſta: quia circunſtantia eſt cõfitenda neceſſario: non qꝛ mutat: vt pꝫ in veniali. ſed quia grauat in ĩfinituꝫ vt patet in mortali. Sed circunſtantia non mutans nunq̃ꝫ aggrauat in infinitum: qꝛ intendit penã ⁊ non extendit. Extenſio enim eſt infinita: nec poteſt creſcere: ſed intenſio eſt finita: et ſemper poteſt creſcere: ſed per nullam circumſtãtiam fit infinita: ergo nulla talis eſt de neceſſitate confitenda. ¶ Ad argumenta dicendū ad primum ꝙ ſi eſſet neceſſe ſcđꝫ quãtitatem delicti ſemper taxare penam bene argueret̃: nõ eſt autem neceſſe: ſꝫ frequenter minus imponitur ⁊ laudabiliter. ¶ Ad ſcđm ĩ oppoſitum dicẽduꝫ ꝙ circunſtantiã mutanteꝫ in mortale tenet̃ dicere. Qꝛ ſi nõ poteſt dicere ſine diffamatione iſti ſacerdoti vadat ad ſuperiorẽ: vel ab altero petat licentiam eundi ad extraneum. Non auteꝫ eo ipſo habet licẽtiam eundi ad aliuꝫ: niſi quando ſacerdos eſt iculpa: vel ꝓpter neſcientiaꝫ: vel quia confeſſiones reuelat.

Queſtio IIII.

Queritur quarto. vtrū pnĩa hẽat partes. ⁊ vr̃ ꝙ non. qꝛ ſimplex nõ habet ptes. ſed pnĩa cū ſit virt⁹ ẽ hꝫ. ergo ⁊c̃. ¶ Cõtra ẽ magiſter in lr̃a. ¶ R°. circa iſtã qõnem tria ſūt faciẽda. Primo ẽ videndū de iſtis partibus in generali. 2° ĩ ſpeciali ð cõtritõe. Et tertio de ſatiſfactione.

Quantum ad ꝑmū ẽ ſciẽdū: ꝙ pnĩa hꝫ tria gñ̃a partiū. ꝑmo hꝫ partes q̃ſi potẽtiales ſiue poteſtatiuas: quar̃ vna cõtinet aliã ⁊ plus: ſicut ĩ figuris. Et ſic dicimus aĩam diuidi ĩ vegetatiuã ⁊ ſenſitiuã ⁊c̃. ſic totū potẽtiale ptãtiuū ĩ ſuas ptes. ſenſitiuū eni ↄtinet vegetatiuum ⁊ plus: ⁊ intellectiuū cõtinet illa duo ⁊ plus. ſic tetragonū trigonū: ⁊ pentagonū illa duo: vt dr̃ in. 2. de aĩa: Et ſꝫ hoc accipiūt̃ ptes ab Aug. poſite ĩ littera. prima pnĩa añ baptiſmū: ſcđa poſt baptiſmū de venialib⁹. tertia poſt baptiſmū de mortalib⁹. Prima reqrit ſolū cõtritionẽ. Secũda cõtritionẽ ⁊ ſatiſfactionẽ. Tertia cõtritionẽ ſatiſfactõeꝫ ⁊ cõfeſſionẽ. ¶ Scđo habet partes ſubiectiuas q̃ rñdent toti vl'ĩ. ſicut ĩdiuidua ſūt ptes ſpẽi: ⁊ ſpecies ſūt partes generis. ⁊ ſic diuiditur pnĩa in priuatam publicã ⁊ ſolẽneꝫ. Qđ aūt dicit̃: ꝙ ſimplex ſacerdos poteſt ĩponere ſolẽneꝫ: ſꝫ nõ ſolẽniter: nõ eſt bñ dictū. qꝛ eiuſdẽ eſt pnĩaꝫ ĩponere ⁊ culpam ſcire. Unde ſi ſolẽniter imponit debet ſibi peccatum dici. Nec oportet ꝙ ſolẽniter corã oibus: ſicut coram oib⁹ ĩponitur. qꝛ nullus tenet̃ ſacramentaliter in publicū confiteri. Et iõ meli⁹ ẽ remittere ad epꝫ: ẽt ꝓ abſolõne: ñ ſolū ꝓ pene impõne: qꝛ eiuſdẽ ẽ a clpa abſoluere ⁊ penã ĩponere. Nẽo. n. q ↄdẽnare nõ pt abſoluere pt: ⁊ eↄ̃. ¶ 3° hꝫ ptes itegrales eẽntiales: ñ iq̃ꝫtū ẽ vt⁹ ſicut argm̄ ↄcludit: ſed inq̃ꝫtū eſt ſacrm̃: q̃ ſunt ↄtritio. ↄfeſſio: abſolõ: ⁊ ſatiſfactio. Qđ pꝫ tripl'r: ꝑmo in gñali ſic. Illđ ſacrm̃ qđ per eẽntiaꝫ fuit in oĩ lege q̃ꝫtuꝫ ad aliqđ ſui: ſm̃ illđ hꝫ ꝑtem eẽntie in noua ſm̃ qđ in antiq̃: ſicut mr̃imoniū qđ ꝑ eẽntiã fuit in oĩ lege: ↄſenſuꝫ: ⁊ exꝑſſionẽ quã hūit in oĩ lege hꝫ ꝑ eẽntiã ĩ noua ſicut in antiq̃: alias nõ fuiſſet ꝑ eẽntiã ſi nihil idẽ eẽntiale habuiſſet in oĩ lege: ſꝫ pnĩa fuit ꝑ eẽntiã ĩ oĩ lege poſt pctm̃: ⁊ hꝫ nunc ↄtritionẽ ⁊ ſatiſfactionẽ nõ min⁹ q̃ꝫ tunc: ſꝫ tunc erat vtrūqꝫ ei⁹ ꝑs eẽntialr̃: ↄtritio qđẽ qꝛ maxime opabat̃ ex ope operãte ĩ quo illa excellit: itẽ ſatiſfactio: alias nihil ſenſibile fuiſſet ꝑs illius ſacri: in quo nõ erat ↄfeſſio nec abſolutio. g̃ ⁊c̃. ¶ 2° qꝛ ↄfeſſio ⁊ abſolõ nõ ſunt eẽntialr̃ pnĩa: qꝛ põt ↄfiteri ĩpenitens ⁊ abſolui: cõteri vero eſt eſſentialr̃ penitere: qꝛ actus a penitẽtia elicitus: ſimiliter ſatiſfacere eſt penam tenere. ⁊ actus a penitentia imperatus: ⁊ ab iſtis duobus tractum ẽ nomẽ pnĩe: nõ ab illis duobus. vnde ⁊ erat pnĩa qñ nõ erat ↄfeſſio ⁊ abſolutio: ꝓpter qđ ſi ĩ noua lege ↄtritio ⁊ ſatiſfactio nõ ſūt de ĩtegritate ⁊ eẽntia ſacri. ſꝫ ſolū ſe hñt ad ipm ſacrm̃: ſicut diſpoſitio: añs: ⁊ ↄñs non dꝫ dici ſacrm̃ pnĩe: ſꝫ ſolū ſacrm̃ cõfeſſiõis ⁊ abſolutionis. ſicut dr̃ remediū ↄ̃ originale: nõ ſacrm̃ catheciſmi ⁊ exorciſmi: vl' ẽt pnĩa añ baptiſmū: q̃ tñ nc̃cio reqrit̃ ĩ adl'to: nec vnctio q̃ poſtea fit ĩ v̇tice. ſꝫ dr̃ ſacrꝫ baptiſmi. qꝛ baptiſm⁹ ẽ ablutio ſub forma v̇bor̃ ĩ q̃ ẽ tota eẽntia. ſꝫ hoc ẽ ↄtra cõmune dictū theologor̃ ⁊ iuriſtar̃ q vocãt ſacrꝫ pnĩe. g̃ ⁊c̃. ¶ Tertio ſic. ſicut ſe habet baptiſm⁹ ad originale: ſic penitẽtia ad actuale. ſꝫ ſolus baptiſmus circūſcripto oĩ alio qđ ñ eſt de eẽntia: ſufficit ad deletionẽ originalis. g̃ ſola penitẽtia ad deletionẽ actualis. ſꝫ ↄfeſſio ⁊ abſolutio nõ ſufficiūt ſine ↄtritione ⁊ ſatiſfactione. ergo iſta duo ſūt de eẽntia: ſicut illa. ¶ Sed ↄ̃ hoc arguit̃ dupl'r. ꝑmo ↄtra hoc qđ dcm̃ eſt ð materia ⁊ forma. dĩt qdam ꝙ cõtritio ⁊ ſatiſfactio nõ ſūt ptes pnĩe ꝓprie. qꝛ extra mãm q̃ ẽ cõfeſſio: ⁊ formaꝫ q̃ eſt abſolutio. ¶ Ad qđ dici põt ꝙ ĩ ſubſtãtia nãli non ſunt partes eẽntiales niſi vna mã ⁊ vna forma ſubal'tñ in ↄpoſito artificiali ptes dr̃ mãles que ſe tenẽt ex pte materie: ⁊ formales q̃ ſe tenẽt ex parte forme. Uñ ↄtritio q̃ ẽ diſpõ ↄfeſſionis ⁊ parit ↄfeſſionẽ: põt dici mã remota: ſic ↄfeſſio materia ꝓpinqua. Et ſicut abſolutio ẽ forma: ſic ſatiſfactio in abſolutõe iniuncta ẽ pars formalis ⁊ ꝑs forme. qꝛ ſatiſfactio nõ eſt pfecta ↄfeſſio niſi ↄtritio ꝑ̃cedat vel concurrat. ſic nõ eſt abſolutio pfecta a culpa ⁊ a totali pena: niſi ſatiſfactõe cõpleta. Uñ ſicut cõtritio ẽ ꝑs materie: ſic ſatiſfactio ẽ ꝑs forme. ¶ Scđo arguit̃ q̃ſi ↄtra ꝑmam rõneꝫ. qꝛ nõ ſeq̃t̃. ſi cõtritio ⁊ ſatiſfactio erãt oli ſacra: ꝙ ꝓpter hoc mõ ſint. qꝛ ĩ lege antiqua ſatiſfactões q̃ fiebãt ꝓ pctis erãt ſacra: nõ aūt mõ. Et ſil'r decie ⁊ oblatões erãt ſacramenta que mõ nõ ſūt. ¶ Sꝫ dđm ꝙ illa q̃ ĩ lege noua remãſerūt nõ ſm̃ rõnem illã ſꝫ quã erãt oli ſacra mõ ſūt ſacramẽta: qꝛ ceſſante cã ceſſat effect⁹. ſicut illa de qb⁹ arguit̃ nõ erãt ſacra niſi iq̃ꝫtū figuralia. ſic aūt nõ remãſerunt nūc. qꝛ ſic eẽt iudaiçare: ſꝫ inq̃ꝫtū moralia ĩ ſuſtentationẽ pauperum ⁊ miniſtror̃. Sꝫ illa ĩ quib⁹ eadẽ rõ ſacramẽti remãſit vl' melior ſucceſſit illa ſūt ſacra: ſicut ꝑ⁹. ſicut oblatio altaris ẽ pfecti⁹ ſacrm̃ q̃ꝫ agnus paſchalis: ⁊ q̃cūqꝫ oblatio antiq̃. qꝛ ſignificat gr̃am: ⁊ cõtinet ⁊ cauſat eã ꝑ eẽntiã. Et ſil'r qꝛ cõtritio ⁊ ſatiſfactio erãt ptes ſacri: ĩquãtū erant mẽdela pcti: qđ nõ minus hñt nūc q̃ꝫ ante. ideo nunc ſunt pars ſacramenti ſicut tunc.

Quantum ad ſcđꝫ ſciẽdū: ꝙ cõtritio ẽ ꝑs ſacri pnĩe eẽntialis: qđ pꝫ dupl'r. ꝑmo qꝛ ſicut matrimoniū cõſiſtit ĩ actu ſuſcipiẽtis nõ habẽs mãm exteri⁹. ſic pnĩa. ſed ſemꝑ hoc ibi eſt ð eẽntia nõ ſolū act⁹ exterior: ſed etiã cõſenſus iterior: ſine quo nihil agit̃. ergo ſil'r ⁊ contritio ĩ pnĩa: niſi ꝙ ĩ hoc differūt pnĩa a matrimonio. quia ĩ mr̃imonio idẽ eſt actus interior quo ĩtendit ſuſcipere ſacrm̃: ⁊ q eſt ꝑs ſacri. ſ. ↄſenſus niſi forte reſpectu bñdictiõis eccleſie: quã ſi recipe ĩtenderet niſi in ↄiugiū ↄſentiret nõ eẽt matrimoniū hic aūt ẽ alter actus quo intendit ſuſcipe ſacrm̃ pnĩe: q nõ eſt ꝑs ſacri. ⁊ alter ẽ act⁹ quo dolet de peccato: q ẽ pars ſacramenti: ⁊ ꝑ ſe reqrit̃. In ceteris ãt ſacramẽtis itentio in adulto dãte ⁊ ſuſcipiẽte reqrit̃ ſicut diſpõ ꝑ̃ambula neceſſaria: nõ ſicut ꝑs. ſicut nec hic: ſed dolor de peccato ibi nõ reqrit̃ niſi ꝑ accñs: hic ãt ꝑ ſe. Unde nõ ẽ ſolum diſpõ ſicut ĩ illis: ſꝫ eſt pars ſacri. ¶ 2° qꝛ ſi eſſet ſolum ꝑ̃ambulū: cū reſtitutio q̃ ſolū reqrit̃: iſto mõ ñ icludat partes pnĩe: nec ĩ facto nec ĩ ꝓpoſito: ſꝫ ẽ pfecta reſtitutio ſine ꝓpoſito ↄfitẽdi. nõ eſt aūt ↄtritio v̇a niſi cū ꝓpoſito ↄfitẽdi: ⁊ ſatiſfaciẽdi: ſi facultas adſit. hoc aūt eſt ꝓpriuꝫ partis hr̃e hitudinẽ ad aliã partẽ in cõparatione ad totū: ⁊ nõ ſm̃ ſe. ſicut lapides ⁊ ligna nõ hñt habitudinẽ inq̃ꝫtū huiuſmodi ad fundamentū ⁊ tectū: ſꝫ vt ſunt illa ꝑs domus q̃ dicit̃ paries: ſic hñt. ergo ⁊c̃. ¶ Sꝫ ↄtra hoc arguit̃ dupl'r: ꝑmo qꝛ oẽ ſacrm̃ no. le. miniſtrat̃ ſm̃ oẽm ſuã ꝑtem a miniſtris eccleſie. ¶ Dđm ꝙ hoc eſt ver̃ q̃ꝫtum ad ↄſūmationeꝫ ⁊ applicationẽ mãe in his q̃ hñt mãꝫ exteriorẽ: nõ aūt ĩ alys ĩmo aliqñ tota eẽntia ẽ abſq̃ꝫ miniſterio eccleſie: ⁊ ſola ↄſūmatio accñtalis ẽ ꝑ miniſteriū eccleſie: vt in matrimonio cui⁹ eẽntia ẽ ſine miniſterio eccl'ie ẽt tota: h̃ autẽ cõſtat ꝙ ↄfeſſio ſꝫ oẽs ẽ ꝑs ſacri pnĩe: de qua certū ẽ ꝙ nõ miniſtratur ꝑ miniſteriū eccl'ie: ſed ipſi miniſtro ab alio. Sacerdos n. nõ eſt ↄfeſſionis factor ſed tm̃ auditor. Uñ maior ſoluꝫ hꝫ locū in ſacris: quor̃ mã eſt aliđ ab actu ſuſcipiẽtis. iõ ⁊c̃. ¶ Scđo qꝛ ꝑs ſacri qđ eſt ſacrm̃ tm̃ ẽ aliqđ ſenſibile: qđ nõ põt dici de cõtritõe. ¶ Dđm eſt ꝑ itercmptionẽ maioris. qꝛ cū de integritate ſacri ſit intentio ſm̃ iſtos: ⁊ ſpãl'r ĩ matrimonio: q̃ tñ nõ ẽ ſenſibilis: põt dici ꝙ cõſenſus ĩ mr̃imonio ẽ ꝑs ſacri. ſiue mãlis iq̃ꝫtū ẽ diſpoſitio mãe. i. ꝑſone cõtrahẽtis: vel formalis: inq̃ꝫtum exprimit̃ ꝑ verba forme. ⁊ in alys intẽtio cõferẽtis ẽ q̃ſi formalis. ⁊ itentio ſuſcipientis ẽ q̃ſi mãlis. Ex quo eni ẽ de eẽntia videt̃ reduci vel ad mãm vel ad formã: ⁊ ad qđ eſt ſacrm̃ tm̃: cum ꝑter illud ſit ibi res ⁊ ſacrm̃. i. character vel vīculū: aut ornat⁹: ⁊ res tm̃. ſ. gr̃a vel hꝫ. ¶ Uel põt dici ꝙ ↄtritio nõ eſt ꝑs pnĩe ſacri niſi ꝓut per v̇ba ſenſibil'r manifeſtat̃: ⁊ per ſatiſfactioneꝫ. ſic eni tres partes pnĩe iueniunt̃ in exteriori pnĩa. ⁊ in ĩteriori ⁊ iterior pnĩa ſm̃ ꝙ ĩ ſe manet diſponẽs ad gr̃am ẽ res ſacri: ⁊ nõ ꝑs ſacri: ſm̃ aūt ꝙ iuenit̃ ꝑ ſigna ſenſibilia ĩ exteriori pnĩa ſic ẽ ꝑs ſacri. Et ſic dicit Tho. ĩfra. 21. di. qnto articulo. ĩ ſolõne tertij argumẽti ad ſcđam qõnem. ¶ Propter qđ ſciẽdū eſt ꝙ ↄtritio dupl'r accipit̃. vno mõ ꝓprie ꝓ actu gr̃a ĩformato: ⁊ ſic nõ ẽ ꝑs ſacri: ſꝫ ẽ res ſacri: vel ꝑmus effect⁹ ei⁹ vel hiti ĩ facto vel ſuſcepti. Scđo mõ pro actu liberi arbitrij dolẽtis ð pctõ: q nõ põt dici res ſacri: cū nõ ſit effect⁹ ei⁹: ſꝫ eſt primū pñm ei⁹: ⁊ ſic ẽ ꝑs ſacri: ꝓut exterius ſignificat̃ actu vl' hitu: ſic ↄſecratio chriſmatis ⁊ olei ad infirmos ẽ ꝑs ſacri mãlis: inq̃ꝫtū nõ eſt mã imediata ſacror̃ illor̃ niſi ↄſecrata: ⁊ tñ lꝫ conſecratio ſit aliquid ſenſibile: tñ eẽ ↄſecratū nõ eſt aliqđ ſenſibile: ſꝫ ſolū intelligibile: qꝛ tñ eſt ĩ mã ſenſibili ⁊ ĩnoteſcibile per cõſecrationẽ que eſt actio ſenſibilis. iõ eſt pars ſacri.

Circa tertiū ſciẽdū ꝙ ſatiſfactio eſt ꝑs pnĩe. ꝑmo qꝛ illud qđ recedẽte fictione viuificatur ⁊ habet efficaciaꝫ factū in mortali eſt ſacramẽtū vel pars ei⁹. nullum enim opus qđ non eſt ſacramentum factum ĩ mortali põt viuificari: ſed penitentia facta in mortali ſi habuit effectū derelictum per penitentiaꝫ incipit eſſe ſatiſfactoria: ſicut baptiſmus recedente fictione. ergo ⁊c̃. ¶ Secundo. qꝛ ſicut ad deletionem originalis ſufficit baptiſmus vel propoſitū ſolius baptiſmi veri: ⁊ nõ alterius niſi forte per accñs. vñ nõ diffinit̃ baptiſm⁹ flaminis ꝙ ſit ꝓpom̄ baptiſmi v̇i ⁊ vnctõis in v̇tice: ſꝫ ſoli⁹ baptiſmi veri: ſic ad deletõeꝫ actualis ſufficit ꝓpom̄ v̇e pnĩe: vl' ei⁹ ſuſceptio ꝑ ſe: ſꝫ niſi homo hr̃et ꝓpoſitū ſatiſfaciẽdi ſic̃ ↄfitẽdi nõ remitteret̃ clpa: niſi ẽt ſequeret̃ ſatiſfactio vel ꝑ̃cederet: nõ remitteret̃ tota pena. g̃ ſatiſfactio ita ẽ de eẽntia pnĩe ſicut ↄfeſſio. ¶ Sꝫ ↄ̃ h̃ arguit̃. ꝑmo qꝛ deficiẽte illo qđ eſt de eẽntia defic̃ res: ſed de ſatiſfactione nõ eſt ſic. ergo ⁊c̃. ¶ Dđm ꝙ hꝫ ptes non ſunt partes itegrales eẽntiales toti⁹ ꝑmanẽtis: qꝛ ille ſunt ſil': ſed totius ſucceſſiui: cui⁹ ptes non ſunt ſil'. Unde videt̃ ꝙ ſatiſfactio ſit magis pars eẽntialis q̃ꝫ confeſſio ⁊ abſolutio: qꝛ cum penitẽtia fuerit verū ſacrm̃ in oĩ lege: ⁊ nature: ⁊ ſcripte: ⁊ gratie: maxime ſꝫ illud qđ in ea eſt ſenſibile de tota penitẽtia in lege nature: nihil erat ſenſibile niſi ſola ſatiſfactio. qꝛ tunc nõ erat ↄfeſſio nec abſolõ. Nec in lege veteri erat abſolõ. ergo vel pnĩa nõ erat ſacrꝫ in lege nãe: vel ſacrm̃ erat aliqđ non ſenſibile vl' ſatiſfactio erat ð ei⁹ eẽntia

tia. Cũ igiẽ ſatiſfactio nũc nõ ſit min⁹ neciã q̃ tũc: videẽ ꝙ nunc ſit de eſſentia ſicut tunc: licet aliquid ſit additum: qꝛ ſacramentis cõibus ſi legi remanſit aliqd eẽntiale cõe: ſic matrimonio conſenſus ⁊ verba ⁊ alia ſigna. ſicut olim ita ⁊ nunc ſunt de eſſentia. ¶ Preterea ſi argumentũ valeret cõfeſſio ⁊ abſolutio: q̃ nõ ſũt ſil: nõ eẽnt ptes itegrales. Similiter añ cõſecrationẽ ſãguis ⁊ vnctionẽ pedũ ẽ verũ ſacrm: ſed nõ cõpletũ: ⁊ tñ ille ſũt ptes eẽntiales ⁊ ſacri eucharistie: ⁊ extreme vnctiõis: g̃ ⁊ hic. ¶ 2° arguiẽ ꝯ h̃ ſic: qꝛ ſine eẽntia ſacri ñ hẽ tot⁹ effect⁹: ſ3 qñq3 ẽ tãta ꝯtritio ꝙ nõ reqriẽ ſatiſfactio: ⁊ ſic ſine ſatiſfactiõe ẽ pfectũ ſacr3 penitẽtie: et p ꝯñs nõ ẽ de eẽntia: cũ ſine pte eẽntiali nõ poſſit eẽ pfecta eẽntia rei. ¶ Dõm ꝙ pfect⁹ effect⁹ ſacri aliqñ hẽẽ ex ſolo ꝓpoito ſacri. ſine hoc ꝙ aliqð ð eẽntia ſacri hẽaẽ: ſicẽ p bapm flamis ⁊ ſãguis aliqñ hẽẽ qcqd ẽ res tñi i baptiſmo: q tñ ñ ẽ ð eẽntia baptiſmi flumis: vt p3 i pueris baptizatis: ⁊ mlẽtomagis p ptẽ ſacri q̃ ẽ cõtritio ſine cõfeſſiõe ⁊ ſatiſfactiõe hẽẽ aliqñ effect⁹: q̃uis ð cõfeſſiõe ⁊ abſolone nõ ſit dubiũ: qn ſit de eẽntia ſacri. ¶ Si dicaẽ ꝙ p ſe reqritur cõfeſſio ⁊ abſolo: nõ ſp ſatiſfactio. ¶ Dõ3 ꝙ imo ſp reqriẽ cõtritio ⁊ ſatiſfactio. ñ ãt cõfeſſio nec abſolo: qꝛ i vẽia lib⁹ nõ reqriẽ cõfeſſio nec abſolo: ſed reqriẽ cõtritio ⁊ ſatiſfactio vel hic vel alibi. ¶ Et ſi dicaẽ ꝙ nõ ẽ ſacrm qð ẽ p⁹ hãc vitã. ¶ Dõ3 ꝙ verũ ẽ iq̃tũ h9: ſed qꝛ ibi reqrũẽ i ſupplemẽtũ q̃ hic nõ fuerũt vbi p ſe ⁊ pmo eẽ ðbuerũt. Et ſilr cõfeſſio ⁊ abſolo ſi neceſſitas ipediat nõ ſũt neceſſaria: ſed alia duo ſp ſũt neciã vl h̃ vl alibi. Itẽ qñ ꝯtritio ðlet oẽm penã. h̃ ẽ iquãtũ h3 dolorẽ ꝓ ſatiſfactiõe admixtũ: q exppollet pene alteri: cũ ẽt qñq3 ſit tã pẽalẽ ꝙ mori faciat. ¶ Qñ ãt dr ꝙ magr vocat ⁊ alij ſci h⁹ ptes: rñdẽt qdã. ⁊ dicũt ꝙ accipiũẽ ptes large: ꝓ eo qð ad pniã3 reqriẽ vl añcedẽter vel ꝯñr. ¶ S3 h̃ ẽ falſũ qꝛ ſi ſic eẽt. tũc nõ d3 dici ſacr3 penitẽtie ſed ꝯfeſſiõis vel abſolonis. ex q̃ nec pnia iterior nec exterior ẽ de ei⁹ eẽntia. ⁊ tũc ſacrm pnie ñ ẽ i lege grẽ: ſ3 ſolũ ſacrm cõfeſſiõis ⁊ abſolonis: qð dẽt ſpẽ nihil hñs eẽntiale q̃le ſacrm pnie hũit i lege nẽ vl moyſi: qð vr abſurdum: qꝛ ẽ ex toto ſacrm nouũ: ſi ñ fuit i lege antiq̃: ẽm eẽnam nec ẽm ptẽ eẽntie: ſed ſolũ ẽm figurã. Et qð dicẽ tho. ꝙ mrimoniũ et pnia pfuerũt eẽntialr. nõ vt ſacra. ſed ꝓut ſũt i officiũ ⁊ actu3 vtutis: verũ ẽ q nõ pfuerũt vt ſũt ſacra no. le. totalr: ſed vt ſacra pfuerũt: qꝛ qñcũq3 fuit morbus fuit ſacr3 ꝯ morbũ remediãs. Uñ cũ adã fuerit educt⁹ a ſuo peccato: qð ñ ẽ niſi p ſacr3 pnie. g̃ oio erat pnie ſacr3: ſ3 nõ q̃ ad cõfeſſione3 ⁊ abſolonẽ: nec q̃ ad alia ꝓut iſta icludũt: qꝛ nõ oportebat ꝙ eẽt ꝯtritio cũ ꝓpoſito cõfitẽdi: nec ſatiſfactio iniuncta a ſacerdote: ſed ẽm ſe mãlr erãt ſilr ⁊ mrimoniũ. Argumẽtũ i oppoſitũ ſolutũ ẽ p ea q̃ dicta ſũt.

Margin: Impugna° 2a. — Ad pm. Effectus sacri habet interdum sine sacro. — Nota. — Durand. vbi s. in fine ar. — Menc. s. tho. in 4°. dist. [illegible]

¶ Tria ꝓponunẽ querenda. primũ an ſine cõfeſſione dimittaẽ pctm̃. Di. XVII. a

H Ic oritur queſtio multiplex. Primo eni queriẽ vtꝝ abſq3 ſatiſfactione ⁊ oris ꝯfeſſione per ſolã cordis cõtritionẽ peccatũ alicui dimittaẽ. Scðo an aliqñ ſufficiat ꝯfiteri ðo ſine ſacerdote. Tertio an layco fideli facta valeat cõfeſſio. In his eni etiã docti diuerſa ſentire inueniunẽ. qꝛ ſup his varia ac pene diuerſa tradidiſſe videnẽ doctores. Dicunt eni quida3 ſine ꝯfeſſione oris ⁊ ſatiſfactione opis neminẽ a pctõ mũdari: ſi tpʼs illa faciẽdi habuerit. Alij vero dicunt añ oris cõfeſſionẽ ⁊ ſatiſfactione3 in cordis cõtritione pctm̃ dimitti a deo: ſi tamẽ votũ cõfitendi habeat. vnde ꝓpheta. Dixi cõfitebor aduerſũ me. i. m. do. ⁊ tu re. im. ⁊c. Qð exponens Caſſiod. ait. Dixi. i. deliberaui apud me ꝙ confitebor: ⁊ tu remiſiſti. Magna pietas dei: ꝙ ad ſolam promiſſionem peccatu3 dimiſerit: votũ. n. ꝓ opatõe iudicaẽ. Itẽ aug. Nõ dũ ꝓnũciat: ꝓmittit ſe ꝓnũciatuꝝ: ⁊ deus dimittit. qꝛ hoc ipm̃ dicere: quoddã ꝓnunciare ẽ corde. Nondũ ẽ vox i ore vt hõ audiat ꝯfeſſionẽ: ⁊ ðs audit. Itẽ ſacrificiũ ðo ſpũs ꝯtri. cor. cõ. ⁊c. alibi ẽt legiẽ. Quacũq3 hora pctõr cõuerſus fuerit ⁊ ingemuerit vita viuet ⁊ nõ morieẽ. Non dĩ ore ꝯfeſſus fuerit: ſ3 ꝯuerſus igemuerit. Uñ daẽ itelligi ꝙ ẽt ore tacẽte venia3 iterdũ conſequimur. Hic ẽt leproſi illi qb⁹ dñs p̃cepit vt oſtenderẽt ſe ſacerdotib⁹: i itinere anteq̃ ad ſacerdotes venirẽt: mũdati ſunt. Ex quo iſinuaẽ ꝙ añq̃ ora nr̃a ſacerdotib⁹ apiam⁹. i. pctã confiteamur a lepra pcti mũdamur. Lazar⁹ ẽt nõ pri⁹ de monumẽto eſt deduct⁹ ⁊ poſt a dño ſuſcitat⁹: ſ3 intus ſuſcitat⁹ ꝓdijt foras viu⁹: vt oñdereẽ ſuſcitatio aie p̃cedere cõfeſſionẽ. Nemo. n. põt cõfiteri niſi ſuſcitat⁹: qꝛ a mortuo velut q nõ eſt: perit cõfeſſio. Nullus ergo cõfiteẽ niſi reſuſcitat⁹: nẽo añ ſuſcitaẽ niſi q a pctõ ſoluiẽ: qꝛ pctm̃ mors aie eſt: q̃ vt eſt vita corpis: ita ei⁹ vita ðs eſt. His alijſq3 plib⁹ auctoritatib⁹ ꝓbaẽ añ cõfeſſione3 vel ſatiſfactionẽ ſola cõpunctiõe pctm̃ dimitti. Qð q negãt: eas ðterminare laborãt. nec nõ ib⁹ ſnie depreſſionẽ: ⁊ ad ſue opionis aſſertionem ſcõꝝ teſtimõia iduxerũt. Ait. n. dñs p Eſaiã. Dic tu iniqtates tuas vt iuſtificeris. Itẽ ambr. Nõ põt qſq3 iuſtificari a pctõ niſi pctm̃ ipſu3 antea fuerit ꝯfeſſus. Idẽ dicit. Cõfeſſio a morte aia3 liberat. Cõfeſſio apit paradiſũ: cõfeſſio ſpẽ ſalutis tribuit: qꝛ nõ mereẽ iuſtificari q in vita ſua ñ vult pctm̃ cõfiteri. Illa confeſſio nos liberat q̃ fit cũ pnia. Pnia vero eſt dolor cordis ⁊ amaritudo aie ꝓ malis q̃ qſq3 cõmiſit. Itẽ ioh. Nõ põt qſq3 gratiã dei accipe niſi purgat⁹ fuerit ab oi pctõ p pnie confeſſionẽ ⁊ p baptiſmũ. Item aug. Agite pnia3 q̃lis agiẽ in ecctia. Nẽo dicat ſibi: occulte ago: apud deũ ago: nouit de⁹ q mihi ignoſcit: qꝛ i corde ago. Ergo ſine cã dcm̃ ẽ. q̃ ſolueris ſup terrã ſoluta erũt i cel. Ergo ſine cã claues date ſũt. Fruſtram⁹ verbũ xpi. Iob dic. Si erubui i ꝯſpectu ppli pctã mea cõfiteri. Itẽ amb. Uenialẽ ẽ clpa quã ſeqẽ ꝯfeſſio dlictorũ. Itẽ aug. ſup illũ locũ ps. Non abſorbeat me ꝓfũdũ nec vrgeat ſup me pute⁹ os ſuũ. Pute⁹ ẽ ꝓfunditas iniqtatis: i qua ſi cecideris ñ claudet ſup te os ſuũ: ſi tu ñ claudis os tuu3. Cõfitere g̃

⁊ dic. De ꝓfũdis clamaui ad te dñe ⁊c. ⁊ euades. Claudit ſup illũ q i ꝓfũdũ ꝯtẽnit a quo mortuo velut q nõ ſit perit cõfeſſio. Itẽ. Nullus debite grauioris pene accipit veniã: niſi qualẽcũq3: ⁊ ſi lõge minorẽ: q̃ ðbeat ſoluerit penã. Ita eni ipartiẽ a deo largitas miſericordie: vt nõ relinquaẽ iuſtitie diſciplia. Itẽ Hiero. Qui pctõr ẽ plãgat delicta ꝓpria vel ppli: ⁊ igrediaẽ eccleſiã: de qua pp pctã fuerat egreſſus: ⁊ dormiat in ſacco ⁊ p̃teritas delitias p quas deũ offenderat: vite auſteritate cõpenſet. His alijſq3 auctoritatibus nitunẽ aſſerere: ſine cõfeſſiõe vocis ⁊ aliq̃ abſolutiõe pene: neminẽ a pctõ mũdari.

¶ Cui ſnie potius cõſentiendũ ſit. b

Q Uid ergo ſup his ſentiendum: qd tenẽdũ. Sane dici põt ꝙ ſine ꝯfeſſione oris: ⁊ ſolone pene exterioris pctã delenẽ per cõtritionẽ ⁊ humilitatẽ cordis. Ex quo. n. ꝓponit mẽte cõpuncta ſe ꝯfeſſuꝝ ðs dimittit: qꝛ ibi eſt cõfeſſio cordis ⁊ ſi nõ oris: p quã aia iterius mũdaẽ a macula ⁊ cõtagio pcti ꝯmiſſi ⁊ debitũ eterne mortis relaxaẽ. Illa g̃ q̃ ſuperi⁹ dcã ſunt de ꝯfeſſiõe ⁊ pnia: vel ad cõfeſſionẽ cordis vel ad iteriorẽ penã referẽda ſũt. Sic illð aug. Qr null⁹ dĩ veniã cõſeq niſi pri⁹ quãtulãcunq3 pcti ſoluerit penã: vl de exteriori pena accipiẽda ſũt ⁊ ad cõtẽnẽtes vel negligẽtes referẽda. ſic illud Nemo dicat occulte ⁊c. Nõnulli. n. i vita pctã cõfiteri negligũt vl erubeſcũt: ⁊ iõ non mereñẽ iuſtificari. Sicut. n. p̃cepta ẽ nobis iterior pnia ita oris cõfeſſio ⁊ exterior ſatiſfactio ſi aſſit facultas. Uñ nec vere penitẽs ẽ: q ꝯfeſſiõis votũ nõ h3. ⁊ ſicut pcti remiſſio mun⁹ dĩ ẽ: ita pnia ⁊ cõfeſſio p quã pctm̃ dleẽ ñ põt eẽ niſi a ðo: vt auguſt. ait. Iã iqt donũ ſpũſſacti h3 q cõfiteẽ ⁊ penitet. qꝛ ñ põt eẽ cõfeſſio pcti ⁊ cõpũctio i hoie ex ſe ipſo. Cũ. n. iraſciẽ ſibi qſq3 ⁊ diſplicet: ſine dono ſpũſſci nõ eſt. Oz ergo penitẽtẽ ꝯfiteri ſi tpʼs hẽat. ⁊ tñ anteq̃ ſit ꝯfeſſio in ore: ſi votu3 ſit in corde: preſtatur ei remiſſio.

¶ Si ſufficit ſoli deo confiteri. c

N Am ſcð3 queſtiõis articulũ iſpiciam⁹. ſ. vtru3 ſufficiat pctã cõfiteri ſoli deo: an oporteat cõfiteri ſacerdoti. qbuſdã viſũ eſt ſufficere ſi ſoli deo fiat cõfeſſio ſine iudicio ſacerdotali ⁊ cõfeſſiõe ecctie: quia dauid dixit. Dixi cõfitebor dño: ⁊ tu re. ⁊c. Nõ ait ſacerdoti: ⁊ tñ remiſſũ ſibi pctm̃ dicit. Itẽ amb. Iõ fleuit petrus qꝛ culpa obrepſit ei. nõ inuenio quid dixerit: inuenio ꝙ fleuerit. lachrymas eius lego ſatiſfactõe3 nõ lego. S3 qð defendi non poteſt ablui põt: lauãt lachryme delictum qð voce pudor eſt cõfiteri: ⁊ venie fletus cõſulit. ⁊ verecũdie. Hoc ẽt Maxim⁹ dicit epiſcopus. Itẽ Io. Chry. Non tibi dico vt te ꝓdas in publicu3 neq3 apud alios accuſes: ſ3 obedire te volo ꝓphe dicẽti. Reuela viã tuã ante dñm. Ergo tua cõfitere pctã apud veꝝ iudicẽ: cũ orone dlicta tua ꝓnuncia non lingua ſed cõſcie tue memoria: ⁊ tũc demũ ſpera te miſericordiã poſſe cõſeq. Si habueris pctã tua in mẽte ꝯtinue: nunq̃ malũ aduerſus proximũ in corde tuo tenebis. Ide3. Pctã tua dicito: vt deleas illa. S3 ſi cõfunderis alicui dicere: dicito ea quotidie in aia tua: nõ dico vt cõfitearis ea conſeruo tuo. vt tibi exprobret. dicito deo qui curat ea: nec eni ſi non dixeris ignorat ea. cũ faciebas ea preſto erat. cu3 admitteres ea: cognouerat. Nũqd ea vlt te cognoſcere. Peccare nõ erubuiſti: ⁊ cõfiteri erubeſcis. Dicito i hac vita: vt in alia requiem habeas. dicito igemiſcens ⁊ lachrymãs. In codice ſcripta ſunt pctã tua. Spõgia pctõꝝ tuoru3 lachryme tue ſint. Itẽ ꝓſper. Illi quoꝝ pctã humanã notitiã latẽt nõ ab ipſis confeſſa. nec ab alijs publicata: ſi ea cõfiteri vel emẽdare noluerint: deũ quẽ habẽt teſtẽ: ipm̃ ⁊ hituri ſunt vltorẽ. Qr ſi ipſi ſui iudices fiant ⁊ veluti ſue iniqtatis vltores: hic in ſe volũtaria3 penam ſeueriſſime aiaduerſionis exerceãt tpalib⁹ penis: mutabũt eterna ſupplicia: ⁊ lachrymis ex vera cordis cõtritione fluẽtibus: reſtringunt eterni ignis icẽdia. Et iſra. Facili⁹ ſibi deũ placabũt illi q aut ꝓprijs cõfeſſionib⁹ crimẽ ꝓdunt: aut neſciẽtibus alijs ipſi in ſe volũtarie excõicatõis ferunt ſnia3: ⁊ ab altari cui miniſtrabãt nõ aio: ſed officio ſeparati: vitã ſuã q̃ſi mortuã plangãt. Certi ꝙ reconciliati ſibi efficacis pnie fructibus: a deo nõ ſolu3 amiſſa recipiãt. ſ3 ſcã ẽt ſupne ciuitatis gaudia recipiãt. His auctoritatibus innitunẽ q ſufficere cõtẽdũt deo cõfiteri pctã ſine ſacerdote. Dicũt .n. ꝙ ſi qs timẽs ðtegit culpã ſuam apud homines ne inde opprobrio habeaẽ vel alij ſuo exemplo ad peccãdũ accingañẽ. ⁊ iõ tacet hoi ⁊ reuelat deo: conſeqtur veniam.

¶ Qr ñ ſufficẽ ſoli ðo ꝯfiteri ſi tñ hoi poſſit. d

S Ed ꝙ ſacerdotib⁹ ꝯfiteri oporteat: nõ ſolũ illa auctoritate Iacobi. Cõfitemini alterutrũ pctã veſtra ⁊c. ſed etiã aliorum pluribus teſtimonijs comprobaẽ. Ait. n. aug. Iudicet ſeipſum homo volũtarie dum poteſt: ⁊ mores cõuertat in melius. Nec cum ia3 non poterit: p̃ter voluntatẽ a dño iudiceẽ: ⁊ cũ in ſe ptulerit ſeueriſſime medicine: ſed tñ vtiliſſime ſniam: veniat ad antiſtites per quos illi claues

miniſtrant̄ eccl'ie. Tanꝗ̄ bon⁹ iam icipiēs eē fi
li⁹ minoꝝ mēbroꝝ ordie cuſtodito: a ꝑpoſitis
ſacramentoꝝ accipiat ſatiſfactionis ſue moduꝫ
i offerēdo ſacrificio ↄtriti cordis deuot⁹ ⁊ ſup
plex. Id tn̄ agat qđ non ſolū ſibi ꝓſit ad ſalutē:
ſꝫ etiā ad exemplū ceteris: vt ſi pctm̄ ei⁹ nō. mō
i graui ei⁹ malo: ſꝫ etiā in tāto ſcādalo alioꝝ eſt:
atqꝫ hoc expedire vtilitati eccl'ie videt̄ āntiſtiti: in
notitiā multoꝝ: vl' totius plebis agere pniāꝫ nō
recuſet: ne letali plage ꝑ pudorem addat tumo
rē. Cū tāta ē plaga pctī ⁊ ipet⁹ morbi: vt medi
camenta corpis ⁊ ſanguis dn̄i differēda ſint au
ctoritate āntiſtitis: debꝫ ſe remouere ab altari ad
agendā pniāꝫ: ⁊ eadē recōciliari. Itē leo papa.
Multiplex miſericordia dī ita lapſibus ſubue
nit humanis: vt nō modo ꝑ baptiſmū: ſꝫ ēt per
pniam ſpes vite reparetur: ſic diuine volūtatis
p̄ſidijs ordinatis: vt idulgētiā dei niſi ſupplica
tionib⁹ ſacerdotū nequeāt obtinere. Chriſt⁹. n.
hāc ꝑpoſitis eccl'ie tradidit poteſtatē: vt ↄfitēti
bus pnīe ſatiſfactionē darent: ⁊ eoſdeꝫ ſalubri
ſatiſfactōe purgatos: ad cōionē ſacramentoꝝ ꝑ
ianuā reconciliationis admitterent. Itē Augu.
Quē penitet oīno peniteat: ⁊ dolorem lachry
mis oñdat. repn̄tet vitā ſuam deo ꝑ ſacerdotē.
p̄ueniat iudiciū vel per cōfeſſionem. Precepit
enim dn̄s mūdandis vt oſtenderēt ora ſacerdo
tibus: docens corporali p̄ntia confitēda pecca
ta: nō per ſcripta manifeſtanda. Dixit eniꝫ: ora
monſtrate. ⁊ omnes: nō vnus ꝓ oibus: non aliū
ſtatuatis nuncium q pro vobis offerat munus
a moyſe ſtatutū: ſed qui ꝑ vos peccaſtis: ꝑ vos
erubeſcatis. Erubeſcentia. n. ipſa parteꝫ habet
remiſſionis. Ex miſericordia eni hoc p̄cepit do
minus: vt nemo peniteret i occulto. In hoc. n.
ꝙ per ſeipm̄ dicit ſacerdoti: ⁊ erubeſcentiaꝫ vi
cit timore offenſi: fit venia criminis. Fit enim
veniale per cōfeſſionem: quod criminale eſt in
operatione: ⁊ ſi non ſtatim purgatur: fit tamen
veniale qđ cōmiſerat mortale. Multum eni ſa
tiſfactionis obtulit qui erubeſcentie dominans
nihil coꝝ q̄ cōmiſit nuncio dei negauit. De⁹. n.
q miſericors ⁊ iuſtus eſt ſicut ſeruat miſericor
diam in iuſtitia: ita ⁊ iuſtitiam in miſericordia.
Opus. n. miſericordie eſt peccanti peccata di
mittere: ſed oportet vt iuſtus miſereatur iuſte.
Conſiderat eniꝫ ſi dignus eſt non dico iuſtitia:
ſꝫ ⁊ miſericordia. Iuſtitia. n. ſola damnat: ſꝫ di
gnus eſt miſericordia qui ſpirituali labore que
rit gratiam. Laborat. n. mens patiendo erube
ſcentiam. Et quoniā verecundia magna eſt pe
na. qui erubeſcit pro xp̄o: fit dign⁹ miſericordia
Vn̄ patet. qꝛ q̄to pluribus ↄfitebit̄ in tempore
venie turpitudinē criminis: tanto facilius cōſe
quitur gratiam remiſſionis. Ipſi enim ſacerdo
tes plus poſſunt proficere: plus confitentibus
parcere. Item leo papa. Quāuis plenitudo fi
dei videatur eſſe laudabilis que propter dei ti
morem apud homines erubeſcere nō veretur:
tamen qꝛ non omniuꝫ ſunt huiuſcemodi pecca
ta: vt ea qui penitentiam poſcunt non timeant
publicari: remoueat̄ iprobabilis conſuetudo
ne multi a penitentie remedijs arceant̄: dū aut
erubeſcunt aut timent inimicis ſua facta refera
re: quibus poſſunt legum percelli cōſtitutione.
Sufficit. n. cōfeſſio que primū deo offertur: ⁊
tunc etiaꝫ ſacerdoti: qui pro delictis penitentiū
precator accedit. Tunc eniꝫ plures ad peniten
tiaꝫ poterunt prouocari: ſi populi auribus non
publicet̄ ↄſcientia ↄfitentis. Ex his alijſqꝫ plu
rib⁹ idubitāter oñdit̄: oportere dō primū: ⁊ dei
de ſacerdoti offerri confeſſionē: nec alr̄ poſſe ꝑ
uenire ad ingreſſum paradiſi: ſi aſſit facultas.

¶ De tertio articulo. ſ. an ſufficiat cōfiteri layco

n Unc priuſꝗ̄ p̄miſſis auctoritatib⁹: que
his ↄtradicere vident̄: rn̄deamus: tertiā
queſtionē itueamur. Qđ eniꝫ ſcđa que
ſtio cōtinebat. ſ. an ſine cōfeſſiōe ⁊ iudicio ſacer
dotis ſoli deo cōfiteri ſufficeret: expeditum ē: ⁊
certificatū p̄miſſis teſtimonijs: ꝙ nō ſufficit ↄfi
teri deo ſine ſacerdote: nec ēvere humil' ⁊ peni
tēs ſi non deſiderat ⁊ reqrit ſacerdotis iudiciū.
Sꝫ nūqđ equalet alicui cōfiteri ſocio vl' ꝓximo
ſuo: ſaltē cū deeſt ſacerdos? Sane ad hoc ꝑt di
ci ꝙ ſacerdotis examen reqrendū eſt ſtudioſe.
qꝛ ſacerdotib⁹ ↄceſſit deus ptātē ligādi atqꝫ ſol
uendi. Et iō qbus ip̄i dimittunt ⁊ deus dimit
tit: ſi tn̄ defuerit ſacerdos ꝓximo vel ſocio ē fa
ciēda ↄfeſſio. Sed curet qſqꝫ ſacerdoteꝫ quere
re q ſciat ligare ⁊ ſoluere. Talē. n. eē oꝫ q alioꝝ
crimina diiudicat. Vn̄ aug⁹. Qui vult confite
ri peccata vt inueniat gratiā: querat ſacerdotē
qui ſciat ligare ⁊ ſoluere: ne cum negligēs circa
ſe extiterit: negligatur ab eo qui eum miſericor
diter monet ⁊ petit: ne ambo i foueā cadāt: quā
ſtult⁹ euitare noluit. Tanta itaqꝫ vis cōfeſſiōis
eſt: vt ſi deeſt ſacerdos cōfiteatur ꝓximo. Se
pe. n. ↄtingit ꝙ penitēs nō pōt verecūdari corā
ſacerdote: quē deſideranti nec tēpus nec locus
offert: ⁊ ſi ille cui cōfitebitur ptātē non habeat
ſoluēdi: fit tn̄ dign⁹ venia ſacerdotis dſiderio q
crimē cōfitet̄ ſocio. Mundati. n. ſunt leproſi dū
ibant ora vel ſe oñdere ſacerdotibus: anteꝗ̄ ad
eos peruenirent. Unde patet deum ad cor in
ſpicere: dum ex neceſſitate ꝓhibent̄ ad ſacerdo
tes ꝑuenire. Sepe quidē querūt eos ſani ⁊ leti.

ſed dum querunt anteꝗ̄ ꝑueniunt moriuntur.
Sed miſericordia dei vbiqꝫ ē: qui ⁊ iuſtis par
cere nouit ⁊ ſi nō tā cito ſicut ſoluerent̄ a ſacer
dote. Qui ergo oio ↄfitet̄: ſacerdoti meliori q̄
pōt cōfiteat̄. ⁊ ſi pctm̄ occultū eſt: ſufficiat refer
re in notitiā ſacerdotis. Nā in reſurrectōe puel
le pauci iterfuerūt q viderēt. Nondū. n. erat ſe
pulta: nōdū extra portā delata: nōduꝫ extra do
mū in notitiā portata. Intus reſuſcitauit quam
itus inuenit: relictis ſolis Petro ⁊ Iacobo ⁊
Ioanne ⁊ p̄re ⁊ matre puelle: in qbus figuralr̄
ↄtinētur ſacerdotes eccleſie. Quos aūt extra i
uenit: aduertēdū quomodo ſuſcitauit. Flebat
. n. turba poſt filiū vidue: fleuit martha ⁊ maria
ſupplicantes pro fratre. flebat ⁊ turba mariam
ſecuta. In quo docemur publice peccātibus n̄
ꝓprium ſed eccleſie ſufficere meritū. Laboret
ergo penitēs in eccleſia eſſe ⁊ ad eccleſie vnitatē
tendere. Niſi eniꝫ vnitas eccleſie ſuccurrat: niſi
qđ deeſt peccatori ſua oratiōe cōpleat: ⁊ de ma
nibus inimici nō eripietur aīa mortui. Creden
dum eſt eni ꝙ oēs oratiōes ⁊ elemoſyne eccle
ſie: ⁊ opera iuſtitie ⁊ miſericordie ſuccurrāt re
cognoſcēti mortē ſuā ad cōuerſionē. Iōqꝫ nēo
digne penitere pōt: quē non ſuſtineat vnitas ec
cleſie. Ideoqꝫ nō petāt ſacerdotes ꝑ aliquā cul
paꝫ ab vnitate eccleſie diuiſos. Ex his ſatis ape
ritur ⁊ abſoluit̄ premiſſe queſtionis articulus.
Querendus eſt eni ſacerdos ſapiēs ⁊ diſcret⁹:
qui cū poteſtate ſil' habeat iudiciuꝫ: q ſi forte de
fuerit: cōfiteri dꝫ ſocio. Beda vero inter cōfeſſi
onē venialiū ⁊ mortaliū diſtiguit ſup illū locū.
Cōfitemini alterutrū pctā veſtra. Ait. n. Coeq
lib⁹ quotidiana ⁊ leuia: grauiora vero ſacerdo
ti pandamus: ⁊ quāto iuſſerit tpe purgare cure
mus: qꝛ ſine cōfeſſione emēdatiōis peccata ne
queunt dimitti. Sed ⁊ grauiora coequalib⁹ pā
denda ſunt: cum deeſt ſacerdos ⁊ vrget pericu
luꝫ. Venialia vero etiā ſacerdotū ablata copia
licet cōfiteri coequali: ⁊ ſufficit vt qbuſdā pla
cet. ſi tn̄ ex cōtēptu non pretermittat̄ ſacerdos.
Tutius eſt tn̄ ⁊ ꝑfecti⁹ vtriuſqꝫ generis pecca
ta ſacerdotib⁹ pādere: ⁊ cōſiliū medicine ab eis
q̄rere: quib⁹ cōceſſa eſt ptās ligādi ⁊ ſoluēdi

¶ Hic aperit qualr̄ ſupradicte auctoritates itel
ligende ſunt.

c Um ergo ex his alijſqꝫ plurib⁹ teſtimo
nijs ꝑſpicuū fiat ⁊ ieuitabilr̄ cōſtet pec
cata primū deo: deinde ſacerdoti eſſe cō
fitenda: ⁊ ſi ipſe defuerit: etiā ſocio: Illud ioan
nis chryſoſtomi ſuperius poſitū nō eſt ita intel
ligendū: vt liceat alicui ſi tēpus habeat ſacerdo
ti nō confiteri: ſed qꝛ ſufficit vbi crimen occultū
ē ſoli deo ꝑ ſacerdotē dicere ⁊ ſemel. Nec opor
tet publicari corā multis qđ occultuꝫ eſt. Qđ
notauit dicēs: nō tibi dico vt te prodas in publi
cum. Sicut. n. publica noxa publico eget reme
dio: ita occulta ſecreta cōfeſſione ⁊ occulta ſatiſ
factione purgat̄. Nec neceſſe ē vt qđ ſacerdoti
ſemel cōfeſſi ſum⁹: iteꝝ confiteamur ſed lingua
cordis nō carnis apđ veꝝ iudiceꝫ id iugiter cōfi
teri debem⁹. Unde idē ioannes ait. Nunc aūt
ſi recorderis pctōꝝ tuoꝝ: ⁊ frequenter ea in cō
ſpectu dei ꝓnuncies ⁊ pro eis dep̄ceris: citius
illa delebis. Si vero obliuiſcaris: tūc eorum re
cordaberis nolēs: qn̄ publicabunt̄: ⁊ in ↄſpectu
oium amicoꝝ ⁊ inimicoꝝ ſanctoruꝫqꝫ angeloꝝ
proferētur. Ita etiam illud Ambr. Lachryme
lauant delictuꝫ quod voce pudor eſt confiteri:
ad publicam penitentiam referēdum ē. Ibi eni
virtutē lachrymarum ⁊ confeſſionis oſtēdens
ſignificare voluit ꝙ lachryme occulte ⁊ confeſ
ſio ſecreta ſicut que fit ſoli ſacerdoti: lauant de
lictum: qđ pudet aliquē publice confiteri. Qđ
vero dicit ſe lachrymas petri legiſſe: nō ſatiſfa
ctionem ⁊ confeſſionem: per hoc non excludi
tur illa. Multa eniꝫ facta ſunt que ſcripta non
ſunt: et forte nondum facta erat inſtitutio cōfeſ
ſionis: que modo eſt. Similiter ⁊ illud proſpe
ri. Si ſui iudices fiant mutabunt eterna ſuppli
cia. ⁊ illud. Facilius deum placabunt ſibi: qui
aut proprijs confeſſionibus crimen produnt:
aut neſcientibus alijs in ſe ſententiam excōmu
nicatiōis ferunt: ad publicam confeſſioneꝫ ⁊ ſa
tiſfactionem referri oportet. Non eniꝫ ſolis ſa
cerdotibus ius ligādi atqꝫ ſoluendi datuꝫ eſt:
ſi cuiqꝫ ſuo arbitrio ſe ꝑena vel excōmunicatio
nis ſententia ligare ⁊ abſqꝫ ſacerdotali iudicio
ſeipſum deo ⁊ alteri recōciliare licet. Quod ec
cleſiaſtice inſtitutioni ⁊ conſuetudini penitus
repugnat. Potius ergo ſi publice peccaſti: pu
blice cōfitere te reum ⁊ emēda. Si vero occul
te deliquiſti: etiam ſic non taceas. nec tamen di
co vt publices: taciturnitas enim peccati ex ſu
perbia naſcitur cordis. ideo enim peccatuꝫ ſuū
quis celat: ne reputetur foris qualē ſe iā diuino
conſpectui exhibuit: quod ex fonte ſuperbie na
ſcitur. Species enim ſuperbie eſt ſe velle iuſtū
videri qui peccator eſt: atqꝫ hypocrita conuin
citur: qui ad inſtar primorum parentum vl' ter
giuerſatione verboruꝫ peccata ſua leuigare cō
tendit: vel ſicut cain peccata ſua reticendo ſup
primere querit. Ubi ergo ſuperbia regnat ⁊ hy
pocriſis humilitas locum non habet. Sine hu
militate vero alicui veniā ſperare n̄ licet. vbi ē g̃
taciturnitas ↄfeſſiōis. n̄ ē ſperāda venia criminis.

Jam certiſſime liquet ꝙ̄ ſit deteſtabile peccati ſilentium. ⁊ econuerſo ꝙ̄ ſit neceſſaria cōfeſſio. Eſt enim confeſſio teſtimonium coſciētie deū timētis. Qui.n.timet iudicium dei peccatū nō erubeſcit confiteri. Perfectus timoꝛ ſoluit oēꝫ pudoꝛem: confeſſio peccati pudoꝛem hꝫ. ⁊ ip̄a erubeſcentia eſt grauis pena. Jdeoqꝫ iubemur confiteri peccata vt erubeſcentiā patiamur pꝛo pena. Nam hoc ip̄ſū pś ē diuini iudicij. Si ergo queritur ad quid confeſſio ſit neceſſaria: cū i contritione iam deletū ſit peccatū. Dicimus qꝛ quedam punitio peccati eſt ſicut ſatiſfactio operis. Per confeſſionem etiam itelligit ſacerdos qualiter debeat iudicare de crimine. Per eam quoqꝫ peccatoꝛ fit humilioꝛ: ⁊ cautioꝛ.

Circa diſtictōeꝫ decimā ſeptimā q̄runē octo. Primo ḋ cōtritiōe. Scḋo de ɔfeſſiōe q̄ꝫtū ad neceſſitatē. Tertio an ſit facienda ꝓꝓo ſacerdoti. 4° an poſſit fieri alieō de licētia ꝓꝓij. Quito ḋ iteratione ɔfeſſiōis i generali. Sexto i ſpāli an ipedimētū occltū excuſet ab iteratōe. Septimo an ɔfitēs ipenitēs ipleat ꝑceptū. 8° vtꝝ ɔfeſſio requirat contritionem.

Queritur ergo pꝛimo de cōtritione vtꝝ deleat peccatū. Et dicit̄ ꝙ nō: qꝛ cōtritio ē qd cauſatū. ſolus aūt deus delet peccata. ergo ⁊c. ¶ In ɔtrarium ē Augu. qui dicit ꝙ contritio ē doloꝛ remittens peccatum. ¶ R°. circa iſtā queſtionē vidēda ſūt ſex. Pꝛimo ḋ ɔtritione q̄ꝫtū ad eius quiditatē. Scḋo q̄ꝫtū ad ei⁹ obiectū. 3° q̄ꝫtū ad durationē. 4° q̄ꝫtū ad effectū. Quito q̄ꝫtū ad affectū. Sexto vtrū doloꝛ ɔtritōis ḋbeat eē tāt⁹ ꝙ poti⁹ ḋbeat hō velle ānihilari vl' dāpnari ꝙ̄ peccare vl' peccaſſe.

Quantum ad pꝛimū de q̄ditate ɔtritionis ſūt tres cōcluſiones. quaꝝ pꝛima ē ꝙ de ɔtritione dātur quiqꝫ diffinitiones. pꝛima Augu. que dicta ē.ſ.ꝙ cōtritio eſt doloꝛ remittens peccatū: ſupple diſpoſitiue: nō effectiue: niſi foꝛte veniale: de quo videtur ꝙ ſit effectiue ab homine: cū nihil ad illi⁹ dimiſſionē req̄rat̄: qḋ nō ſubſit hoī: qꝛ nec noue gr̄e iſuſio: nec augmētū: ſꝫ ſolū diſplicētia volūtatis: ⁊ ſolūmō pene debite: ex gr̄a quā iā hō hꝫ: vt ſic hō efficit ſuū meritū: ſic ⁊ remiſſionē venialis. ¶ Scḋa diffinitio ē Gre. Cōtritio ē humilitas ſpūs annihilās peccatū iter ſpē ⁊ timoꝛē: ne aut ſit pꝛeſūptio: aut deſperatio: ⁊ annihilat quo ad culpā: ⁊ tāta pōt eē ꝙ ēt quo ad penā: ⁊ inter vtranqꝫ incediam. ¶ Tertia ē yſi. ꝙ cōtritio ē humilitas ⁊ cōpūctio mētis cū lachꝛimis: veniēs de recoꝛdatiōe peccati ⁊ timoꝛe iudicij. ¶ Quarta ē magiſtralis ex dictis aug. Cōtritio ē doloꝛ ꝓ peccatis aſſūptus ⁊ volūtarius: ſemper puniēs qḋ dolet cōmiſiſſe. ¶ Quita ē cōpletioꝛ ⁊ magiſtralis. Cōtritio eſt doloꝛ ꝓ peccatis aſſūptus cū ꝓpoſito cōfitendi ⁊ ſatiſfaciēdi: quo ad moꝛtale: qꝛ quo ad veniale non requirit̄ ꝓpoſitum ɔfitendi: nec foꝛte ſatiſfaciēdi: qꝛ p̄t remitti vbi nō eſt ſatiſfactio ſicut i purgatoꝛio: ſꝫ non ſic pꝛo moꝛtali. vnde non videt̄ eē i ſtatu ſalutis qui ꝓ moꝛtali ñ vult hic ſatiſfacere ſed tm̄ i purgatoꝛio. ¶ Scḋa ɔcl'o eſt: ꝙ ad verā contritionē ɔcurrut illa q̄tuoꝛ: q̄ req̄rit iuſtificatio ipij.ſ. motus liberi arbitrij i peccatū ḋteſtādo: ſcḋo motus liberi arbitrij i deum ſuper oīa diligēdo. tertio gr̄e iſuſio: ⁊ quarto peccati remiſſio: q̄ oīa ſūt i vno inſtāti: ita ꝙ i motu liberi arbitrij pꝛimo icluditur ꝓpoſitū ɔfitēdi ⁊ ſatiſfaciēdi. Ex quo apparet dr̄ia iter ɔtritionē ⁊ attritioneꝫ dupl'r. vno mō ex parte liberi arbitrij: qꝛ doloꝛ iperfect⁹ dr̄ attritio. doloꝛ vero ꝑfect⁹ dr̄ ɔtritio. ſcḋo ex p̄te di: qꝛ doloꝛ gr̄a ifoꝛmat⁹ dr̄ ɔtritio q̄ꝫtūcūqꝫ modicus ſit. doloꝛ vero q ñ eſt gr̄a ifoꝛmatus nō pōt dici ɔtritio: ſed attritio. nā doloꝛ deſperationis ē maioꝛ doloꝛe ɔtritiōis: qui tamē nō ē ɔtritio: qꝛ caret gr̄a. ¶ 3ª ɔ̄ ē videre vtꝝ attritio poſſit fieri ɔtritio. Nā ſi hoc itelligat̄ ḋ vno actu ſm̄ ſpēm nō eſt dubiū qn attritio fieri poſſit cōtritio: vl' qn ex vno fiat aliud: ſicut ex mane fit meridies.i. vn⁹ actus. poſt aliū: ⁊ vn⁹ ē diſpoſitio ad aliū. Sicut.n. i actib⁹ nālib⁹ nā ꝓcedit de ipfecto ad pfectū. vñ pꝛimo phy. ꝑ itelligim⁹ ɔfuſe: poſtea determinate: ſic ꝙ act⁹ iperfect⁹ cedit: ⁊ perfect⁹ ſuccedit: ⁊ hic pōt hō dolere iperfecte ſine gr̄a: ⁊ ē attritio: poſtea pfecte ⁊ cū gr̄a: ⁊ ē ɔtritio. ¶ Sed vtꝝ idē actus numero: Doctoꝛ nr̄ frater tho. dic̄ ꝙ ñ: qḋ pōt verificari dupl'r. vno mō ſm̄ illos q dicūt ꝙ act⁹ itellect⁹: ſimil'r ⁊ volūtatis cū ſit ſimplex nō hñs p̄tē ⁊ p̄tē: ñ pōt itēdi ⁊ remitti. Ut dicat̄ ꝑus ipfect⁹: poſtea pfect⁹. Et qḋ dicit̄ ꝙ itelligere fit cum ɔtinuo ⁊ tpe: alteꝝ.ſ. ḋ cōtinuitate referūt ad fātaſma: alterū de tpe referūt ad itellectū: q' ē ſucceſſio diſtictoꝝ ⁊ ñ variatio ɔtinuoꝝ. ¶ Jtē 2° ſi dicat̄ ꝙ ɔtritio ē act⁹ a gr̄a elicit⁹: cū nō poſſit eē actus a gr̄a elicit⁹ q a p̄n° non erat gr̄a ifoꝛmat⁹: ⁊ ꝑ ɔn̄s ñ erit ɔtritio act⁹ ille q tm̄ fuit a p̄n° attritio. ¶ Si aūt dicat̄ ꝙ cā itēſa itendit̄ effect⁹. fātaſiatio āt ⁊ itellectio manēs p̄t itēdi ⁊ pfici: ſic ⁊ hit⁹ ſimplex itēditur. ⁊ ſic ex p̄te liberi arbitrij attritio p̄t fieri ɔtritio: qꝛ actus ipfect⁹ ñ coꝛrupt⁹ p̄t pfici: ſeq̄tur ꝙ ille act⁹ ſm̄ p̄maꝫ p̄tē ſue duratiōis erit attritio ⁊ ſm̄ aliā ɔtritio.

Quantū ad 2m de obiecto ɔtritiōis ſunt.5. ɔcluſiones. Pꝛima ē ꝙ ɔtritio eſt de ſolo malo culpe nō nature: nec pene: qḋ pꝫ ex oībus ꝑbabitis diffōnib⁹. qꝛ agit in pctm̄ ſicut in ꝓpꝛiū obm̄ ad deſtruēdū ip̄ꝫ. ¶ 2ª ɔ̄ ē. ꝙ eſt de ſolo pctō actuali: ⁊ nullo mō oꝛiginali: qꝛ cum ſit actus v̄tutis pn̄ie cōtra ſolū pctm̄ actuale oꝛdiat̄: veniale.ſ. ⁊ moꝛtale idifferēter: niſi ꝙ de moꝛtali ē neceſſaria i pn̄ti: de veniali āt hic vel alibi. ¶ 3ª ɔcluſio ē. ꝙ nō eſt de pctō alieno: ſed ſolū de ꝓpꝛio. Licet.n. ḋ illo ḋbeat hō dolere: nō tm̄ hꝫ illḋ dolere ꝓpꝛio actu ſic̄ pctm̄ ꝓpꝛiuꝫ. ¶ 4ª cōcluſio eſt. ꝙ ſolum eſt de peccato p̄terito: nō de futuro: qꝛ licet debeat ꝓponere ab illo cauere: nō tm̄ eſt doloꝛ de futuro malo. ſed timoꝛ ⁊ cautela tm̄: doloꝛ aūt eſt de p̄nti ⁊ de p̄terito. ¶ 5ª ɔ° eſt. ꝙ dꝫ eſſe ḋ quolibet moꝛtali i ſpāli: ſi in ſpāli habeat̄ memoꝛia: qḋ tm̄ nō dꝫ de veniali: qꝛ ſic̄ leues ifirmitates aliqñ licꝫ mlt'e vna medicina ſufficiēter curant̄. ſed graues moꝛbi ſpāles medicinas req̄runt: ſic ⁊ hic ſil'r pn̄ia ante baptiſmū nō req̄rit ſic ſpālē doloꝛem: qꝛ ſicut in gn̄atiōe vnica ⁊ nāli actione oīa ɔtraria expellunt̄ ſꝫ in ſanatiōe diuerſa remedia adhibent̄ ſic ⁊ i ꝓpoſito: ſpāliter: qꝛ hō plus tenet̄ ad cōtritōeꝫ habendā de pctō ꝙ̄ ad ɔfeſſionē: Nā nulla nec̄itas excuſat a ɔtritiōe. Si eni pctō cōmiſſo hō ante cōtritionē moꝛiat̄: ēt nō potuit cōteri. vt qꝛ peccando moꝛit̄: dānatur: Non ſic aūt q voluit ɔfiteri ⁊ non potuit: qꝛ velle cōteri ē conteri: nō aūt velle cōfiteri ē cōfiteri. Et tm̄ hō tenet̄ cōfiteri de moꝛtali in ſpāli: qꝛ tenet̄ oīa ɔfiteri: ex̄. de pe. ⁊ remiſ. Ois vtriuſqꝫ ſexus. q ſil'r i ſpāli cōteri. Si aūt non hēat memoꝛiā: nec in gn̄ali: nec in ſpāli: excuſat̄. Si v̄o in gn̄ali non in ſpāli diſcutiat ɔſciam debito mō: quo facto ḋs ad memoꝛiā reducit: aut remittitur: qꝛ ſi noſmetipſos iudicarem⁹ nō vtiqꝫ a dn̄o iudicaremur. ꝑ. ad Coꝛ. ii. q in vtroqꝫ caſu de ipſamet negligētia ne foꝛte ꝑ culpā elapſū ſit aliqḋ pctm̄ a mēoꝛia dꝫ hō conteri. Dita vero ſpāli ɔtritiōe de ſingulis expedit ſignuꝫ ſenſibile tonſionis pectoꝛis: vel aliud adhibere ad certitudineꝫ conſcie: poſtea v̄o in gn̄ali de oīb⁹ cōterat̄: vt ſic oībus ſpāliter enumeratis ſequat̄ gn̄alis clauſula: q̄ oīa ɔpꝛehēdat: vt alibi dicitur: ꝙ illum modū debet homo gerere interi⁹ ꝑ ɔtritionē: quē foꝛis p̄tēdit per ɔfeſſionē. ibi aūt ſpāle ſeq̄tur gn̄ale. q ⁊ int⁹. Nō dꝫ āt ꝙ abſolutio fiat ſigillatī ſingulis. ſꝫ ſufficit ꝙ gn̄aliter ab oībus. nec ſil'r dꝫ pn̄iam iniūgi ꝑ ſingulis ſeoꝛſū: nec ꝑ ſingulis ſigillatī facere. ſꝫ ſufficit ꝑ oīb⁹ ſil'. qꝛ cōnexa eſt pctōꝛū remiſſio: quā ſignificat ɔnexa abſolutio. q̄uis ēt de vēialib⁹ quoꝝ remiſſio nō ē cōnexa: ñ opoꝛteat abſolutionē vl' impōnē vl' ſatiſfactōꝫ diuidere.

Quantum ad tertiū de duratōe ɔtritōis ſūt tres cōcluſiōes. ¶ Pꝛima. ꝙ ɔtritio ꝓpꝛie dcā ñ durat niſi i hac vita. qꝛ ɔtritio hꝫ doloꝛē eēntial'r ⁊ māl'r: ꝓpter qḋ nō pōt eē i paradiſo: nec i libo pueroꝝ vl' patruꝫ: i qb⁹ nō ē pena ſaltē ſenſus. Doloꝛ āt penaꝫ hꝫ ⁊ ſenſus. qꝛ hic pena dr̄ ēt itellectualis. ¶ Scḋo ɔtritio hꝫ gr̄aꝫ infoꝛmantē: ꝑꝑ c⁹ defectū nō pōt eē i iferno: nec i limbo puerorū. ¶ Tertio ē act⁹ ſatiſfactoꝛi⁹: ꝓpter qḋ nec ē i purgatoꝛio: vbi ē tm̄ pene ſolutio. Ul' qꝛ act⁹ ſatiſfactoꝛi⁹ ē volūtari⁹ ſimpl'r: i purgatoꝛio aūt nō ſic. ¶ 2ª ɔcl'o ē. ꝙ tota vita iſta ē tp̄s ɔtritiōis quo ad hitū. ſic.ſ. ꝙ hō ſꝑ dꝫ eē ꝓmpt⁹ ad dolēdū de oī moꝛtali: ſi ip̄m cōmitteret: niſi al's doluiſſet. imo ēt dn̄t aliq: ꝙ q̄tiēs recolit ḋ moꝛtali tenet̄ dolere ⁊ cōteri: qḋ ē duꝝ: ⁊ videt̄ falſū. qꝛ ꝑceptū affirmatiuū nō obligat ad ſemꝑ. vñ lꝫ ſemꝑ ſiue recolat ſiue nō: teneatur nō cōplacere ſibi i pctō: nō tm̄ tenet̄ odire actu pctm̄: ſicut nō tenet̄ diligere deū actu quotiēs de deo recolit. Aliogn nullus poſſet cogitare ḋ deo ſpeculatiue qn peccaret moꝛtal'r. qꝛ nō pōt diligere deū niſi cogitet de ḋo pꝛactice. Uñ pōt dici ꝙ ē veꝝ ḋ debito ɔgruitatis: nō neceſſitatis. Uel ſi itelligat̄ ḋ debito neceſſitatis: ponderādū ē qḋ dicit apoſtolus. Nemini q̄cq̄ꝫ debeatis: niſi vt iuicē diligatis: ꝙ ab illo ḋbito nūq̄ꝫ poſſit aliqs liberari. q ꝑceptū ḋ charitate q̄ꝫtū ad actū iterioꝛē videt̄ magis ligare q̄ꝫ affirmatiua: vt ſit q̄ſi mediū iter negatiua q̄ ligāt ad ſemper: ⁊ affirmatiua: q̄ ſolū tpe neceſſitatis. Jſtud v̄o q̄ñcūqꝫ ei⁹ mā occurrit pꝛactice ⁊ non ſpeculatiue. Si.n. pꝛactice occurrit de⁹ vt diligēdus vel nō diligēdus tenet̄ hō iudicare deū diligendū. ⁊ ſic ſeq̄t̄ dilectio. Si ſil'r occurrat pctm̄ ɔmiſſū ꝑctice.ſ. vt mā ḋlectatōis vl' ḋteſtatōis tenet̄ hō iudicare deteſtādū ⁊ ḋteſtari. Uel p̄t dici tertio: ꝙ q̄ñcūqꝫ recolit hō ſe offēdiſſe amicū valde dilectū dolet. ⁊ ſic charitas ad hoc iclinat. Et ſic facere ɔtra iclinatiōeꝫ charitatis ē moꝛtale pctm̄. iḋ ⁊c. ¶ 3ª ɔcl'o ē: ꝙ nō opꝫ ɔtritionē eē ɔtinuā quo ad actū nec exterioꝛē nec iterioꝛē: ne abūdatioꝛi triſtitia abſoꝛbeat̄ hō iterioꝛ vel exterioꝛ. ſed ſm̄ ꝙ recta ratio determinabit: et ne homo a melioꝛibus actibus retrahatur.

Quantum ad quartū de effectu ɔtritōis ſūt ēt tres ɔcl'ones. ¶ Pꝛima. ꝙ cōtritio remittit culpā. Ois.n. ɔtritio q̄ꝫtūcūqꝫ minima: ē gr̄a ifoꝛmata: cuꝫ qua nō ſtat moꝛtale. ⁊ iḋ remittit oē moꝛtale: al's nō ē contritio. Pōt.n. doloꝛ eē ita paru⁹: ꝙ ē attritio: nō ɔtritio: nec remittit moꝛtale: ſꝫ ḋ venialib⁹ delet: ſm̄ ꝙ ad ea deteſtāda ſe hꝫ plus ⁊ min⁹. ¶ 2ª ɔcl'o ē: ꝙ ḋlet penā magis vl' minus: ſm̄ ꝙ ē maioꝛ vel mioꝛ ɔtritio i parte itellectiua ⁊ ſenſitiua. qꝛ penā eternā illā ſemꝑ cōmutat i tp̄alē. ſꝫ ḋ tp̄ali delet plus vel minus: ſm̄ ꝙ ip̄ſa ē pfectioꝛ vl' min⁹ pfecta. Et cū illa ſit finita: tm̄ itēdi pōt: ꝙ oēꝫ penā delet. ¶ Sed ratio q̄ dr̄ ꝙ ɔtritio ē magis ſatiſfactoꝛia: qꝛ ē magis volūtaria: qꝛ ab itrīſeco ⁊ inq̄ꝫtū nō ipoſitā: deficit i tribus. ꝑ qꝛ act⁹ ipoſit⁹ i pn̄ia ē magis accept⁹ q̄ꝫ ſpōte aſſūpt⁹: ꝑꝑ meritū obedientie. 2° qꝛ ab illo q iudicat actū iterioꝛē pōt imponi act⁹ iterioꝛ. puta ꝙ ip̄e iteꝝ recogitet ⁊ ſcrutet̄ ɔſciaꝫ ⁊ doleat. 3° qꝛ pōt eē magis voluntariū. qꝛ aliqñ magis volūtarie facit hō qḋ ē ſibi ipoſitū a ſacerdote: q̄ꝫ qḋ ḋ ꝓpꝛio capite: ⁊ feruēti⁹ ⁊ deuoti⁹ ex obediētia. Uñ lꝫ iſtḋ ſit magis volūtariū q̄ꝫtū ad ſui p̄ncipiū: qḋ ex ꝓꝓo motu aſſumitur: tm̄ qḋ ab alio imponit̄ pōt eē magis volūtariū q̄ꝫtū ad exercitiū act⁹. qꝛ pōt ad hoc magis conari. ⁊ nihilomin⁹ ex vi clauiū ē ḋo magis acceptū q̄ꝫ ex p̄te volūtatis ꝑꝑ meritū paſſiōis xp̄i: q̄ operat̄ i ſacris. ⁊ iḋ nō videt̄ bñ dictū: ꝙ iſta ſit magis accepta. ¶ Ul' pōt dici ꝙ act⁹ iterioꝛ ē magis accept⁹ ḋo q̄ꝫ q̄cūqꝫ exterioꝛ ēt a ſacerdote ipoſit⁹. qꝛ foꝛte iterioꝛ ab illo iponi nō pōt: ⁊ exterioꝛ nō ē accept⁹ niſi ꝑꝑ iterioꝛē. ſed iter act⁹ exterioꝛes magis ē accept⁹ deo impoſitus a ſacerdote q̄ꝫ volūtarie aſſūptus. ꝑꝑ qḋ expedit ꝙ iniungant̄ oīa bona i pn̄iam. Et ꝑegrinationē aſſumere ex iiūctōe ſacerdotis ē magis meritoꝛiū. ¶ 3ª ɔcl'o ē ꝙ nihilominus tenet̄ ɔfiteri: ēt ſi eēt cert⁹ oēꝫ penā ſibi eē dimiſſā. qꝛ obligat⁹ ad aliq̄d nō liberat̄ quoaduſqꝫ ſoluerit. Uñ obligat⁹ ad cōfitēdū q̄cq̄d aliḋ faciat: quouſqꝫ confeſſus fuerit obligat⁹ remanet. Sil'r ad ſatiſfactionē ꝑꝑ dubiū. qꝛ ſꝫ legē cōeꝫ nō pōt ſcire ſatiſfactū fuiſſe ꝑ ɔtritionē: nō ſoluꝫ ꝓ pena: ſꝫ ēt ꝓ culpa. qꝛ neſcit hō vtrū ſit dignus odio vel amoꝛe. vñ ſi eēt ſibi reuelatū ſic̄ latroni: non teneretur ad aliā ſatiſfactionē: qꝛ iā ſatiſfecit. ¶ Nec obſtat qꝛ i ɔtritōe hūit ꝓpoſitū ſatiſfaciēdi: ſic̄ ⁊ ɔfitēdi: qꝛ ꝓpoſitū non obligat. Jtē ꝓpoſitū habuit tacitā ɔditionē ānexā.ſ. ſi ɔtritio nō ſufficeret ad ſatiſfactōeꝫ. Uñ nō tenebat̄ ſatiſfacere ad arbitriū ſacerdotis ꝑciſe. qꝛ ſi ille min⁹ dignā pn̄iam imponat: nihilomin⁹ iſte dignā exoluet: ſꝫ ad arbitriū dei. Unde cū iā ad arbitriū ḋi ſatiſfaceret: ſoluit qḋ debuit quo ad ꝟ. Si āt reuelaret̄ alicui pctm̄ ſibi eē dimiſſū: nihil expꝛſſo de pena. ñ ꝑꝑ hoc ſeq̄t̄ penā eē dimiſſā. qꝛ dictū ē Dauid. Trāſtulit ḋs pctm̄ tuū: ⁊ tamē poſtea fuit punitum.

Quantum ad q̄ntū de affectu ɔtritōis: ſunt ēt tres ɔcl'ones. ¶ Pꝛima ḋ doloꝛe ſenſitiuo: ꝙ doloꝛ ɔtritōis nō dꝫ eē maxim⁹: quo ad doloꝛeꝫ ſenſitiuū: q nec pōt nec dꝫ eē maxim⁹. Dico āt ꝙ nō pōt: nō qꝛ ḋs nō poſſit ifūdere maximū: ⁊ aliqñ ifūdat de gr̄a ſpāli. ſꝫ qꝛ nō ē i p̄tāte hoīs plus dolere ḋ hoc q̄ꝫ de dāno ſenſibili. dꝫ tm̄ plus optare lachꝛimas ⁊ doloꝛē ſēſus ꝓ ḋlicto q̄ꝫ ꝓ quocūqꝫ tp̄ali dāno. Uñ augu. Nō ſunt ite xp̄iane pietatis viſcera: ſi plāgis coꝛp⁹ a quo receſſit aīa: ⁊ nō plāgis aīaꝫ a q̄ receſſit de⁹. Jtē nō dꝫ eē maxim⁹: qꝛ aut poſſꝫ coꝛp⁹ deſtruere: aut oculos. aut hꝫ. qḋ eēt ɔ̄ rōnē. Nā ſi p̄ter itentioneꝫ ⁊ negligētiā ſeq̄ret̄ moꝛs aut cecitas: iputaret̄ ad martyrium: nō ad pctm̄. ſic̄ ḋ illis q nimio ɔtritiōis doloꝛe moꝛtui ſūt: nihilomin⁹ qñ aduertit ex fletu ſe ledi dꝫ ɔtemperare ſꝫ rōnē. ¶ 2ª ɔ̄ ē ḋ doloꝛe itellectiuo. qꝛ ille dꝫ eē maxim⁹ nō q̄dē reſpcū doloꝛis alteri⁹ vite. qꝛ hoc ē impoſ'e. qꝛ nec moꝛs xp̄i q̄ exceſſit oēm doloꝛē h⁹ vite: attigebat ad doloꝛē minimū iferni aut purgatoꝛij: nec ēt reſpectu doloꝛis iordiati: vt dn̄t q̄dā. qꝛ maioꝛ ē doloꝛ iude deſperātis q̄ꝫ petri penitētis. qꝛ nullo gaudio ɔtēꝑat̄. Et ſi hoc ē veꝝ: tm̄ q̄ ad ḋſideriū penitens dꝫ optare: ꝙ plus ſibi diſpliceat peccatū ad expiādū q̄ꝫ deſperato ad augēdū. ſꝫ reſpcū doloꝛis oꝛdiāti q ē ḋ malo nāe vel pene. hic doloꝛ dꝫ eē maximus. qꝛ ē ḋ maioꝛi malo: ⁊ de amiſſiōe maioꝛis boni. Nō dꝫ aūt hō ſe tēptare ſuꝑ his: nec ɔfeſſoꝛ penitētē tēptare ad ſumēdū experimētū: nec i ſmonib⁹ dꝫ hō tēdere laqueos tentatōis ſimplicib⁹: dicēdo ꝙ plus debet hō velle excoꝛiari: et h⁹ q̄ ſenſus hoꝛret. Sꝫ hoc a penitēte req̄rat̄ ſi penitet. Et ſi doloꝛ eius iſufficiēs ē: an vellet doloꝛē inſufficiētē hr̄e. ⁊ ſi nō hꝫ hoc ip̄ꝫ ſibi diſplicet. Et hoc ſufficit ſꝫ illḋ. Cōcupiuit aīa mea deſiderare iuſti. tuas. Et ſꝫ illḋ. Adiuua dn̄e iicredulitatē meā. ¶ Sꝫ ɔtra hoc videt̄. qꝛ ſm̄ iudiciuꝫ recte rōnis. Magdalena plus doluit ḋ moꝛte xp̄i q̄ꝫ ḋ peccatis ſuis. ⁊ mr̄ xp̄i plus ḋ moꝛte filij q̄ꝫ q̄cūqꝫ peccatoꝛ i ɔtritōe. qꝛ ſi ḋ pctō ē dolēdū: ꝓ eo ꝙ cōtra deū ē illḋ pctm̄ quo deus occiſus ē: magis fuit ɔ̄ deū: q̄ꝫ qḋcūqꝫ aliḋ. ⁊ illḋ ſcm̄ veraciter ⁊ realiter nocuit deo in natura cōiuncta ⁊ aſſumpta. peccatuꝫ aūt aliud nihil nocuit deo: nec in deitate nec in humanitate. ergo de illo facto eſt homini magis dolendū. nō qꝛ velit xp̄m nō fuiſſe paſſū. qꝛ ē impoſſibile ⁊ eſt de

volūtate dei:ſꝫ ꝙ diſpliceat ſibi illa actio inq̄tū fuit ↄtra
deū ſicut ⁊ peccatum.¶P.licet hō nō debeat cōmittere
veniale in ſe ne alius committat mortale:tñ vt vr̄ dꝫ plus
ſibi diſpliccre mortale alteri⁹ q̄ȝ veniale ſuū:q2 qđ ē pei⁹ ē
magis deteſtādū ⁊ odiendū.⁊ tamen dolor quē habet de
peccato ſuo eſt cōtritio.dolor aūt quem habꝫ de alieno ñ
eſt dolor ↄtritionis.ergo aliqs alius dolor debet eſſe ma
ior dolore cōtritionis.¶Dicendum ad vtrūq ȝ per idē ꝙ
ſicut hō non diligit magis maius bonū:ſꝫ qđ eſt maius bo
nū ſibi:ſic debet odire nō maius malū:ſꝫ maius malū ſibi.
Eſt aūt veniale ꝓpriū ꝑeius homini q̄ȝ mortale alienum.
Unde magis dolendū eſt de ipſo ſuo veniali.Et ſimiliter
Magdalene fuit maius malū peccatū ſuū ſibi q̄ȝ iudeoꝝ
crucifigētium xp̄m:⁊ iō magis dolendum.Et q2 plus debu
it diligere xp̄m ſm ꝙ deus q̄ȝ ſm ꝙ homo:plus debuit do
lere de hoc ꝙ ꝑ peccata ꝓpria offēdit eius diuinitatē q̄ȝ de
h ꝙ ei⁹ crucifixio offēdebat hūanitatē.¶De matre autē
xp̄i ē dicēdū ꝙ plus diſplicebat ſibi malum culpe q̄ȝ malū
pene in morte filij ſꝫ rationē:licet nō ſm ſēſuȝ:iō nō valꝫ.
¶Poteſt etiā dici ꝙ ↄtritio excedit reſpectu doloris in·
ordinati:nō obſtāte ꝙ hꝫ gaudiū admixtū.q2 iſtđ gaudiū
nō eſt dolori contrariū:ꝓpter qđ non ipm minuit:ſed aug
mētat.Nā exēplū quorūdā ꝙ ſicut fortiſſimū vinū nō ob
ſtante admixtiōe gutte aq̄ ſupat aliud debile purū:ſic i ꝓ
poſito non eſt ad ꝓpoſitū.q2 gaudiū admixtū dolori cōtri
tionis nō eſt paruū imo maximuȝ.q2 de ſpe maximi boni
ↄceptū.⁊ non eſt oblectamētū ſup cordis gaudiū.ſic eſt in
ꝓpoſito.¶3ª ↄ° eſt.ꝙ plus dꝫ hō dolere de grauiori pctō
q̄ȝ de minus graui.Uñ dolor de pctō eſt maximus:nō re·
ſpectu alterius peccati de quo forte dꝫ eſſe maior:q2 nō ē
dare maius maximo:ſicut nō ē dare min⁹ minimo.ꝑ.phȳ.
ſꝫ reſpectu mali nāe vel pene.Nec opꝫ dicere ꝙ admixtio
gaudij qđ ē in ↄtritōe ipediat:q2 ſic illđ eſt albius qđ eſt ni
gro ipermixti⁹:q2 albū eſt nigro ↄ̄riū: ſic ſi gaudiuȝ admix
tum dolori eſſet ↄ̄riū vel nō eēt eius cā vel effectus:poſſet
ipm diminuere.Sed illđ gaudiū qđ eſt rō doloris. vel cō
nō minuit.ſꝫ auget.vt dcm̄ eſt ſupra.di.14.

Quantum ad ſextū de ꝑelectione peccati vel dāna
tionis ſūt tres concluſiones.¶Prima
ꝙ peccatū q̄ȝtūcūqȝ veniale q̄ȝdiu manet peccatū nō licet
facere ꝓ quocūqȝ malo nāe vitādo.q2 hoc eſſet de duobus
malis eligere peius:cū minimū malū culpe ſit peius maxi
mo malo nature:nec ꝓpter hoc ꝙ alius vitet maximum
malū culpe:q2 peius eſt iſti veniale pctm̄ ꝓpriū q̄ȝ morta
le alienū:Unde ſi etiā nō pōt impedire aliū ab homicidio
niſi mētiendo ei non licet mentiri. Nec ēt tertio ꝓ vitādo
in ſe maiori pctō:q2 nunq̄ȝ hortat̄ hō ꝙ faciat alteꝝ:cū iā
eēt non peccatū ex quo neceſſariū.Et iteꝝ ↄ̄dictio eſſet ꝙ
manēs peccatū licitū ſit:cū ex hoc ꝙ eſt pctm̄ ſit illicituȝ.
Qđ ergo videt̄ Gregorius innuere ꝙ licet homo ñ debeat
ↄmittere minus ne alius ↄmittat maius:tñ dꝫ per ſe ↄmit
tere min⁹ ne ipe ↄmittat maius exponēs illđ.nerui teſticu
loꝝ Leuiathan ꝑplexi.in decretis.13.di.c.i.⁊.c.2.Nerui.2.
di.14.itelligendū eſt qñ illđ deſinit eſſe pctm̄: ſicut non ē
hoi furandū ne iterficiat̄ q̄ȝdiu furtū ē furtū.Sed ſi ſit in
extrēa neceſſitate ipſe vel alius licet ſibi iuito auferre pa
nem:ne alius ſit homicida ſui vel alterius:non paſcendo.
Sed tunc illa violentia non eſt furtum nec peccatum.
¶Scda ↄcluſio ē ꝙ licet eligere malū qđcūqȝ nature:et
malū pene ꝓ vitādo quocūqȝ malo culpe:quādo vl̄ aliter
nō pōt vitari:ſicut qñ homo tenet̄ ſe exponere morti ꝓ de
fēſione rei publice:et vbi ſcit ſe nō poſſe euadere: vel vbi
hoc ē ꝓficuū ad actū virtutis:dū tamen ipa electio nō ſit
alias peccatū.Unde ↄtradictio vr̄ eē i opinione q̄ dicit ꝙ
ſi eligere dānari:vl̄ annihilari:ñ eēt peccatū ꝙ adhuc ma
gis eſſet eligendum peccare q̄ȝ annihilari vel dānari:q2 qđ
plus habet de bono ⁊ minus de malo eſt magis eligibile:⁊
minus fugibile.ē aūt plus de malo i non eē vel dānari vbi
nō ē aliqđ bonū i altero:nec poſſibilitas ad bonū moris i
alio:q̄ȝ i peccare:vbi eſt bonū nature actu.⁊ bonuȝ moris
poſſibilitate.¶Sꝫ i hoc dicto iplicat̄ oppoſitū i adiecto:
q2 ſuppoſito ꝙ vna electio ſit peccatuȝ ⁊ alia nō:dicere ꝙ
illa i qua eſt peccatum:ē maior q̄ȝ illa in qua non eſt pecca
tum:eſt dicere ꝙ melius eſt peccare q̄ȝ non peccare:⁊ ꝙ
malum eſt melius q̄ȝ non malum. ¶Alia contradictio
ē:q2 ſi ē peccatū.ergo ē illicitū.ſi āt licite eligit̄.ergo ē lici
tū.¶Ad rōeȝ aūt dici pōt ꝙ maior ē vera quādo illđ qđ
hꝫ plus đ bono ⁊ min⁹ de malo nō icludit i ſe aliqd ieligi
bile:ſicut eſt malū culpe.¶Uel pōt dici ꝙ minor ē falſa:
q2 malū culpe ē peius oi malo nāe.Unde bonū nature cū
malo culpe:ē peius q̄ȝ nō ens:q2 nō ens nō eſt malū.Item
peius eſt q̄ȝ bonū nature cū malo pene:q2 malū culpe ē pe
ius malo nāe per ſe ſūptuȝ.ergo ⁊ cū alio ceteris paribus:
q2 ſi iequalib⁹ equalia addant̄ fiūt iequalia ↄpoſita ſicut
erāt ſimplicia.¶Tertia cōclo ē:ꝙ ex his pōt dici ad que
ſtionē vtꝝ potius ſit eligendū nō eē q̄ȝ peccare.dicēdū eſt
primo ꝙ ꝓpoſitio ē ipoſſibilis.Nō.n.pōt poni ꝙ hō neceſ
ſitet̄ vel peccare:vl̄ ānihilari:vl̄ dānari:q2 nec h pōt đs fa
cere qn iduceret ad peccādū:qđ ē ſibi ipoſ̄e:nec creatura:
nō pōt annihilare.Dato ēt ꝙ ſicut tyrannus poterat occi
dere corp⁹ volētis ydolatrare ſic demō poſſit annihilare
aīam nolentis peccare:adhuc nō haberet ipe neceſſario al
terū eligere:ſꝫ haberet neceſſe vel vnū eligere vel alterū
pati inuitus:ſicut aliqs torquet̄ iuit⁹ vel verberat̄:q2 nō
vult̄ facere alteri⁹ volūtatē.Et iō bene dicit̄ ꝙ poſito hoc
per ipoſ̄e nō deberet hoc nec illud eligere:ſꝫ pctm̄ reſpue
re:⁊ ānullatōeȝ ⁊ dānatōeȝ iuit⁹ ſuſtiñere:q2 malū nāe nōlꝫ
eligere niſi ꝓ neceſſitate:vel vtilitate virtutis:quoꝝ neu
tꝝ ē hic.Dico aūt v̄tutis vel p̄mij virtutis.Uñ martires q
poterāt nō eligere negare fidē:⁊ nō eligere: ſꝫ iuoluntarie
ſuſtinere mortē:nihilomin⁹ eligendo ſuſtinere mortē per
quā cōſequebant̄ premiū virtutis recte agebāt. Si qs āt
nō credēs vitā aliā vbi nō tenet̄ ſe exponere morti:ne con
ſētiret pctō graui eligeret mortē ſuſtinere niſi mors natu
re eēt neceſſaria:q2 liberꝝ arbitriū nō poteſt cogi:nec eſſet
mā p̄cepti:eligeret nihilomin⁹ ſuſtinere mortē:qñ ſm eius
ↄſciāȝ nō eēt vtilis p̄mio v̄tutis peccaret. Sꝫ tūc deberet
ſuſtinē nō volūtarius.¶Qđ ergo dicit phs.3.ethi.ꝙ q̄dā
ſunt adeo praua vt melius ſit mori q̄ȝ eis ↄſentire:itelligē
dū eſt ſꝫ eius opinionē ſic ꝙ paſſio mortis ñ eligat̄.¶Uł
poſſet dici ꝙ ſicut qñ tenet̄ ſe exponere morti tūc eſt ele
ctio mortis necīa ad actū fortitudinis:ita qñ occidit̄ vl̄ an
nihilatur ē necīa ſibi patiētia:⁊ per ↄñs ꝑ actū v̄tutis patiē
entie eligit ſuſtinere mortē vel annulationē ꝓpter deū:q
potēs eſt annullatū repare vel dānatū ſaluare. Sꝫ ſuppo
ſito ꝙ nō eēt ſaluādus vel repandus:cum electio mali nō
ſit recta niſi ꝓpter maius bonū qđ eligendo acqrit̄ q̄ȝ ſit il
lud qđ per malū priuat̄:cū per annullationē vel dānatōeȝ
ꝑpetuā electam vel ſuſceptā homo nō poſſit ↄſeq mai⁹ bo
nū q̄ȝ ſit bonuȝ nature:grē:⁊ glorie: que per illa tolluntur
ide eſt ꝙ bñ eligi nō poſſunt.Et ſic ſemper eſt pctm̄ illud
eligere. Sed poſito ꝑ impoſ̄e ꝙ non eſſet peccatum illud
eligere.tunc magis eſſet eligendum q̄ȝ peccare. ¶Argu
mentum in oppoſitū ſolutū eſt. Qō II.

Queritur 2°.vtꝝ ſit neceſſe ↄfiteri ſa
cerdoti ſtatim de omnib⁹.
Et videt̄ ꝙ nō:q2 ſine ↄfeſſione ſaluati ſūt
Magdalena Petrus ⁊ publicanus Mat
theus.ergo ⁊c̄.¶Cōtra eſt Augu.di.ꝙ alr̄
fruſtrātur claues eccl̄ie ſi peccator ſaluari
pōt ſine ↄfeſſione.¶R°.circa iſtā qōnem
ſex ſunt vidēda. Primo quid ſit confeſſio. 2° quo iure ſit.

Tertio cui⁹ virtutis ſit act⁹. Quarto de neceſſitate cōfeſ
ſionis abſolute. Quito an teneat̄ qs ad ſtatim. Sexto an
papa poſſit diſpenſare.

Quantum ad primū:ſciēdū ꝙ de ↄfeſſiōe dāt̄ qua
tuor diffōnes. pma ē aug.ꝙ ↄfeſſio eſt ꝑ
quā morb⁹ latens aperit̄ ſub ſpe venie:q̄ diffinitio nō dat̄
de ↄfeſſione cordis:q̄ fit ſoli deo: quē nihil latet:nec de illa
q̄ fit i iudicio ↄtentioſo:in qua non ē ſpes:ſꝫ deſperatio ve
nie.ſꝫ de illa q̄ fit vicario dei i foro aīe.¶Circa quā aptio
nē morbi latētis eſt notādū:ꝙ ſicut medic⁹ ſi ſciret ifirmū
hr̄e morbū letalē queȝ ille ignoraret:aut vellet occultare:
dū timet ſecari:deberet eū monere:dicēs.ſi operā medicā
tis expectas: nece ē vt vulnus detegas.ſic ēt ſi ↄfeſſor ſcit
vel ꝓbabiliter credit ꝙ ille nō recolit:q2 nō ſufficiēter cō
ſciētiā diſcuſſit:vel ſi recolit errādo nō credit illđ eē mor
tale:dꝫ ſibi illđ ad memoriā reducere: vl̄ ↄſciam ei de illo
facere.alioqn ſciēter idignū ſolueret.Sꝫ ſi ↄfeſſor dubita
ret vtꝝ illđ đ quo ali⁹ non peniteret eēt mortale:⁊ ille ſibi
diceret ꝙ de ↄſilio peritoꝝ illđ faceret:de qb⁹ ex vita ⁊ ſci
entia ꝓbabile ē ꝙ nō ↄſulerēt niſi bñ:pōt ſe illorū iudicio
cōformare.Secus āt ſi eēt certus de oppoſito. ¶2ª diffi
nitio eſt Gre.Cōfeſſio ē pctōꝝ declaratio vl̄ deteſtatio: et
vulneris ruptio.Declarari āt dꝫ quo ad nūerū nūeratū.i.
ſpecificari ſi dr̄ĩt ſpē.Nec ſufficit dicere ſi cōmiſit furtuȝ:
homicidiū: pluriū: dicere nūerū nūerātē i quodā iuoluto
rio.puta feci tria mortalia: ſꝫ ſpecificare dꝫ ea. Qñ āt ſolo
nūero dr̄ĩt ſufficit dicere numeꝝ nūerantē. puta feci tria
furta.tria homicidia:⁊ hꝫ.ſi nihil latet mutās ſpēm.Quā
do v̄o dicit nūeꝝ nūeratū:vel i ſingulari ſigillati exp̄mit:
nō dꝫ dicere nūerū nūerantē.vt.ſ.ponat ſūmā.Sꝫ hic con
feſſor dꝫ aduertere ſi alteꝝ nūeꝝ dicere tenet̄ qñ ſūt plu
ra pctā mortalia.¶3ª diffinitio ē magiſtralis.Cōfeſſio eſt
legitima corā ſacerdote peccatoꝝ declaratio.Corā dicit.
q2 i p̄ntia nō i abſentia ꝑ ſe ipm ſm aug.i lr̄a: nō ꝑ nūcium
vel ꝑ ep̄lam:q̄ȝdiu ꝑ ſeip̄ȝ dicere pōt.Quādo āt ſcribit pec
cata ſua bñ facit. ſꝫ nihilomin⁹ dꝫ ea ore ſuo exp̄mere: nec
ſufficit tradere legēda.Or ſi non poſſit ire nec accerſire ſa
cerdotē:non tenet̄ qdē ſcribere ⁊ mādare pctā.ſꝫ tñ ſi ipſe
vult licet ei ſcribere ⁊ mandare.⁊ ille reſcribere ⁊ remāda
re abſolutionē.Et valet abſolutio qñ vterqȝ ſic ē infirm⁹
vel clauſus plus q̄ȝ ſi fieret laico.Qui āt hꝫ ſacerdotē p̄ntē
ſꝫ nō hꝫ linguā qua poſſit ab eo itelligi:pōt qdē ꝑ iterp̄teȝ
cōfiteri. ſicut ⁊ matrimoniū ↄ̄here.ſꝫ forte nō tenet̄.quia
nō tenet̄ hō ↄfiteri niſi ſacerdoti: cuiuſmodi nō ē ille iter
pres.Plib⁹ āt ſacerdotib⁹ ſil̄ pōt hō ex cā ↄfiteri.⁊ ab vtro
qȝ abſolui.ſicut ſeorſū pōt vni poſt aliū.ſicut aliquādo fa
ctū eſt đ facto:vt ſi ↄfiteret̄ qs p̄ori p̄dicatoꝝ ⁊ guardiano
minoꝝ.¶4ª eſt diffinitio magiſtralis:ꝙ ↄfeſſio eſt delin
quētis accuſatio ex erubeſcētia:⁊ ꝑ claues eccl̄ie ſatiſfcō
ria:obligās ad iniūctā pniāȝ ꝑagendā. đlinquētis dicit. q2
ſe nō aliū dꝫ accuſare. qñ aliter pōt ſe accuſare. Nā circū
ſtātiā mutātē i mortale ꝑꝑ nulli⁹ famā dꝫ celare: cū plus
teneat̄ ſibi q̄ȝ alij:⁊ ſue conſcientie q̄ȝ alterius fame.Sed
vbi timet alteri⁹ infamiā dꝫ petere lnīam ab illo vl̄a ſupe
riori ↄfitēdi tali:q ꝑ ↄfeſſionem nō veniat i notitiā ꝑſone:
quā ſi hr̄e nō pōt:ↄfiteat̄ vt dꝫ cū dolore. q2 nō ex hoc ipſo
ꝙ ſibi negat̄ lnīa hꝫ eā a iure:q̄ȝuis hēat iuſtā cām petēdi.
q2 hoc nō ē ꝓpter culpā vel defectū ordinarij:q ei credere
nō tenetur.Qñ aūt ē circūſtātia nō mutās i mortale: lꝫ ag
grauās:meli⁹ ē ſubticere:vbi timeret̄ ſcandalū vel ſui vel
ↄfeſſoris aut tertij.Satiſfactoria.q2 ↄfeſſiōis effect⁹ ē pe
ne ⁊ culpe remiſſio.Uñ gnālis ↄfeſſio delet venialia q̄ ad
culpā ⁊ quo ad penā:ſiue ſit ſacr̄alis ſiue nō:lꝫ alr̄ ⁊ alr̄. vt
dicit Tho.Delet aūt ſolū illa de qbus doleret ſi recolereȝ.
Uñ ↄfeſſio cū ↄtritione delet ea q̄ attritio non deleret.vñ
nō ē ſpernēda pnīa ↄ̄ venialia data.q2 lꝫ ſine ↄtritōe iplici
ta ſi deleat.tñ aliq̄ ↄtritio cū ea ſufficit:q̄ nō ſufficeret ſine
illa.ſicut ⁊ i remiſſione mortaliū attritio cū clauib⁹ delet:
qđ ſola attritio nō deleret.⁊ iō nihil ꝓhibet aliquē aliquā
do ad horā ſine venialib⁹ eē.veꝝ ē ꝙ plus delet rōne abſo
lutōis q̄ ē formalis:q̄ȝ rōne ↄfeſſiōis q̄ ē mālis.⁊ iter reme
dia venialiū ſacr̄a plus valēt q̄ȝ ſacr̄alia.⁊ illa ſacr̄alia plus
q̄ȝ alia:q̄ nō ſūt ſacr̄alia.Sꝫ gnālis ↄfeſſio nō valet ad dele
tionē mortaliū ſcitoꝝ quo ad culpā. q2 illa opꝫ i ſpāli ↄfite
ri.lꝫ valeat ad remiſſionē venialiū ſcitoꝝ.q2 nō dꝫ ↄfiteri
venialia:nec i gnāli nec i ſpāli:ēt frequenter iterata: q̄ȝuis
magr̄ hic inuat i lr̄a ꝙ pñt remitti poſt hāc vitā:qñ nō ſūt
ſacr̄a.Itē ad remiſſionē mortaliū oblitoꝝ nō valet gnālis
ↄfeſſio q̄ nō eſt ſacrm̄.q2 ex ope opato nō ↄfert grām:qđ ꝓ
priū ſacroꝝ ē no.le.Culpa āt mortalis nō pōt remitti ſine
noua infuſione grē.ſed ↄfeſſio ſacr̄alis gnālis valet ad hō.
q2 ex quo hō facit qđ pōt ↄfitēdo.ſ.i ſpāli de ſcitis: ⁊ i gnā
de alijs:abſolutio ſequēs ab oibus abſoluit ſi p̄ceſſit attri
tio.ſꝫ a ſcitis rōne ſpālis ↄfeſſiōis:ab oblitis rōne gnālis.
Itē valet ad remiſſionē pene mortalis taȝ ſciti q̄ȝ obliti.c⁹
tñ culpa iā remiſſa ē:valet inq̄ȝ vtraqȝ ↄfeſſio. Ueꝝ eſt tñ
ꝙ hoc itelligēdū ē de obliuiōe excuſabili:ſiue quo ad ſub
ſtātiā fci:ſiue quo ad ↄditionē fci: vt ſi credat ſuā.ſicut de
iacob ⁊ lya dr̄.Si aūt loquamur đ ignorātia vl̄ obliuione
improbabili ſecus ē. vt i eo q nō ſufficiēter diſcuſſit ↄſciāȝ
ſuā:⁊ heretico.Obligās ⁊c̄.q2 pnīa dꝫ iniūgi ꝑ modū prece
pti.Bonū ē ēt ꝙ iponat̄ ꝑ modū ↄſilij.ſic q̄ impoſitio rō
ne p̄cepti hēat meritū obediētie: ⁊ ↄſiliū euitet piclꝫ clpe.

Quantum ad ſcdm̄:quo iure ſit introducta ↄfeſſio:
eſt ſciēdū ꝙ ↄfeſſio nō ē iducta iure nā
li.q2 iura nālia vbiqȝ ⁊ ſemꝑ manēt.nō āt ſemꝑ fuit ꝙ hō
teneret̄ ſecretū pctm̄ alteri ꝓpalare. Itē nō ē iducta lege
moyſi:eo mō quo nūc ē. Itē nec lege poſitiua.q2 ⁊ ſi poſſet
p̄cipi vt ↄfiteret̄ de actu exteriori ñ tñ đ iteriori: q nō ſub
iacet humano p̄cepto. De exteriori .n.poſſet ſicut et clan
deſtina mr̄imonia ꝓhibētur:⁊ pena adhibet̄:ↄtra qđ agen
tes ⁊ peccāt ⁊ penā incurrūt:lꝫ ꝓbari nō poſſit.ſic ⁊ ſi papa
p̄ciperet ↄfiteri đ actu exteriori q̄ȝtūcūqȝ occulto videret̄
aliqs teneri:⁊ icurreret excōicatōeȝ ſi omitteret:⁊ lata eēt
ↄtra omittētes.Lege.n.hūana ēt pctm̄ occultū videt̄ eē ꝓ
hibitū.vñ lege hūana nō ſolū ē ꝓhibitū furtū publicū ſꝫ ēt
occl̄tū.Et ſi aliqs ↄfiteret̄ furtū ſe cōmiſiſſe q̄ȝtūcunqȝ alr̄
ꝓbari nō poſſꝫ:puniret̄ pena legis hūane poſitiue.Oēȝ.n.
actū exteriorē pōt lex hūana ⁊ ꝓhibere ⁊ p̄cipere. Or ſi nō
pōt trāſgreſſorē punire:tñ ius nō deficit:ſꝫ ꝓbatio.Act⁹ v̄o
iterior hñ ſubterfugit legē hūanam.ita ꝙ ſi hō ↄfiteret̄ ſe
cōſenſiſſe i qđcūqȝ crimē:ſꝫ nihil exteri⁹ egiſſe cogitatiōis
penā a lege hūana nō meret̄.¶Et iō ſequit̄ ꝙ ſit ſoluȝ de
iure diuino ⁊ nō hūano:qđ ꝓbāt ſic qdā. Nulla lex pōt p̄ci
pere niſi actū:c⁹ trāſgreſſorē pōt punire.fruſtra.n. ferrent̄
leges q̄cūqȝ: niſi trāſgreſſores poſſēt punire. Et iō phs.4.
ethi.dicit ꝙ oīs lex hꝫ vim coactiuā ꝑ penā. ſed nulla lex
hūana pōt punire illū q nō ↄfitet̄ pctm̄ ſibi ſoli notū.q2 nō
poſſꝫ ↄſtare an hr̄et.q nō ē đ lege hūana ↄfiteri pctm̄ occul
tū.ergo ē đ diuina.¶Et ſi dicat̄ ↄ̄ eos:ꝙ eccl̄ia p̄cipit quo
libet āno ſemel ↄfiteri.oēs vtriuſqȝ ⁊c̄. Rñdēt ꝙ eccl̄ia nō
p̄cipit ↄfeſſionē directe:q2 nō poſſet:ſed idirecte. q2 p̄cipit
aliqd ad qđ ↄfeſſio ē neceſſaria.puta recipere eucharistiā:
vl̄ alia ſacr̄a.¶Sꝫ rō iſta nō valet.q2 eccl̄ia pōt p̄cipere ⁊
ꝓhibere actū i gnāli:ꝑ qđ p̄ceptū ⁊ ꝓhibitionē icludit̄ nō
ſolū act⁹ public⁹ q ꝑ teſtes ꝓbari pōt.ſꝫ ēt act⁹ occult⁹ q p̄t
ꝓbari ꝑ illi⁹ cōfeſſionē.vñ eo ip̄o ꝙ aliqs act⁹ eſt exterior
de iudicio eccl̄ie ē.lꝫ ipſa nō poſſit illū iudicare niſi ex ꝓba
tōib⁹.Et ſicut talis act⁹ cadit ſub iudicio eccl̄ie:ita ei⁹ omiſ
ſio idebita.Quāuis q nō poſſit ꝓbari ꝑ teſtes q iſte omiſit
ↄfeſſionē debitā de pctō occulto:tñ de pctō publico poſſꝫ
⁊ de pctō occulto ꝑ ei⁹ ↄfeſſioneȝ.Et ſi nō poſſit ꝓbari.ius

nō deficit:ſʒ ꝓbatio. Vñ ꝓpoſitio quia dr̄: eccl'ia non pōt p̄cipere illō cui⁹ trāſgreſſorē nō pōt punire: ſolū ꝓpter defectū ꝓbatōis: ē falſa. Sʒ ſi nō poſſʒ punire ꝓpter defectū iuriſdictōis: tūc cēt vā. ꝛ iō alia rō ad ꝓbādū ꝙ ꝯfeſſio eſt ď iure diuino pōt eē iſta. qꝛ pater oē iudiciū dedit filio. vnde qñ erat de⁹ tm̄: ſoli dō ꝯfiteri ſufficiebat cui dicit ꝓpheta. Tibi ſoli peccaui ꝛc. Poſtꝙ aūt fact⁹ eſt hō ꝛ ꝓ pctis nr̄is mortuus: datū ē ſibi oē iudiciū ď pctis: ꝛ ſibi ē ꝯfeſſio faciēda: q loco ſuo vicariū dereliquit: cui ēt ē faciēda.

Quantum
ad tertiū: ſciēdū ē ꝙ ꝯfeſſio ē act⁹ v̄tutl nō tm̄ v̄itatis: cui ꝯſonat inq̄ſtū talem ſe exhibʒ exteri⁹ qualē īteri⁹. ſʒ iuſtitie: qua reddit deo debitū ꝛ implet mādatū qō p iacobū ꝓmulgauit.

Quantū
ad quartū ſūt tres ꝯcl'ones. ¶ Prima ꝙ de mortalib⁹ poſt baptiſmū nec̄e ē ꝯfiteri hn̄ti copiā ꝯfeſſoris. qꝛ ſacr̄m qō ordinat̄ ꝯtra defectū tollētes gr̄am eſt ď neceſſitate ſalutis. ſʒ actuale mortale ita tollit gr̄am ꝛ pluſꝙ originale. ḡ cū ꝓpter hoc baptiſm⁹ ſit de neceſſitate ſalutis: multomagis erit pn̄ia. ¶ 2ª ꝯcl'o ē: ꝙ non eſt neceſſe de venialibus ꝓpter oppoſitā rōnē. ꝛ qꝛ pñt remitti poſt locū ꝛ tp̄s ſacroꝝ. puta poſt hāc vitā. Nec ēt ꝓpter ſtatutū pape: ſi qs ñ hʒ mortalia: tenet̄ ſemel ī āno pp hoc ꝯfiteri: ſi nō hʒ niſi venialia. tū qꝛ papa ſi vellet hoc ñ poſſet. cū hoc ſit mutare mām̄ ſacri. ſ. de venialibus facere mām̄ pn̄ie neceſſariā: qō de⁹ nō fecit: tū qꝛ ſi papa hoc poſſet: nō tm̄ videt̄ ꝙ hoc velit. tū qꝛ nō dʒ eē melioris ꝯditionis fatuus ꝙ perit⁹. vñ cuʒ hn̄s mortale nō ſit obligat⁹ ad venialia ꝯfitēda: multomin⁹ nō hn̄s. tū qꝛ dicit oīa peccata ſua: qō nō ē poſſe de venialib⁹ q̄ ſūt inumerabilia: tuʒ qꝛ noluit nouuʒ on⁹ īponere: ſʒ p̄iculuʒ dilationis amputare his q tenētur. ¶ 3ª ꝯcl'o ē: ꝙ a ꝯfeſſione mortaliū q nō hʒ ꝯfeſſoris copiā: ꝛ tm̄ hoc deſiderat excuſat̄. Cui⁹ rō eſt. qꝛ ñ eſt cōfeſſio maioris nc̄citatis: ꝙ baptiſm⁹. vñ cū ibi ſufficiat deſideriū: qñ articulus nc̄citatis: nō cōtēpt⁹ religiōis ſacramētum excludit: ita ꝛ hic.

Quantum
ad q̄ntū ſciēdum: ꝙ cū ꝯfeſſio ſit p̄ceptū affirmatiuū nō obligat ad ſtatī ꝯfitendū: niſi ī q̄nq; caſib⁹. p̄m⁹ ꝓpter ſacr̄m. ſ. qñ hʒ recipere vl' miſtrare aliqō ſacr̄m. qꝛ tūc dʒ p⁹ ꝯfiteri de mortali: nec ſufficit conteri: niſi qñ nc̄citas vrget ꝛ potēs abſoluere abeſt. qꝛ ſic̄ baptiſm⁹ ē ianua ſacroꝝ oīuʒ: ſic 2ª tabl'a poſt naufragiū ē ianua ad alia recidiuāti poſt bap⁹. vñ ď ꝯſe. di. 5. c. Vt ieiuni. dr̄: ꝙ p̄fecti etate ꝯfirmādi moneāt̄ prius facere ꝯfeſſionē pctōꝝ. Et eadē ē rō de alijs ſacr̄is. Sil'r q alijs miſtrare hʒ ſacr̄a: nō dʒ hr̄e defectū ſacri. ꝓpter qō bigam⁹ irregularis ē: ne alijs ſacr̄a miſtret q ī ſacro deficiēs eſt. Sic q abſolutōe īdiget nō pri⁹ cā alij: nec alia ſacr̄a miniſtrare dʒ: ꝙ ipe ſacr̄ʒ recipiat: quo īdiget. Nō tm̄ mortal'r peccat ſuſcipiēdo vl' miſtrādo poſtꝙ ꝯtrit⁹ ē: qꝛ dō ia[illegible]cr⁹ ē. ¶ Scd's caſus ē rōe ſtatuti. qꝛ papa ſtatuit ad min⁹ ſel' i anno ꝯfiteri. Vñ vltra ñ licʒ differre: ſic̄ nec oli ſtatuta tēpora baptiſmi paſce vel pentħ. licebat ꝓlōgare: niſi ꝙ videt̄ ꝙ ď pctō cordis lʒ differre vſq; ad mortis periculum: cum de illo papa nihil hēat iudicare. ꝛ ſi eēt veꝝ: tm̄ qꝛ ſel' ī anno ē p̄ceptū coīcare: qō digne fieri nō pōt ſine ꝯfeſſiōe: ēt ď pctō īteriori: īde ē ꝙ ſaltē īdirecte ēt ď oī mortali īteriori tenet̄ īfra annuʒ ꝯfiteri. Itē qꝛ ꝯfeſſio nō dʒ dimidiari ſi cū pctō īteriori hʒ exteri⁹: ď quo eccl'ia pōt p̄cipere: īdirecte tenet̄ cū illo ď īteriori ꝯfiteri. ¶ Terti⁹ caſus ē rōe dubij: qñ ē ī periculo mortis. qꝛ ſaltē ſemel ī hac vita ſacr̄ʒ neceſſitatis ſuſcipiēdū ē. Cū āt nihil ſit certi⁹ morte ꝛ nihil īcerti⁹ hora mortis: p̄iclitamur oī hora. ſʒ nō ſic accipit̄ hic: niſi qñ hō ſic ē ī p̄iculo: ꝙ vt frequēter hoīes ī illo moriuntur: ſicut ī bello aut naufragio: aut acuta vel multū graui īfirmitate. vnde ꝛ medici tenētur infirmos añ oīa monere vt medicos aduocēt aīaꝝ. ex̄. de pe. ꝛ re. c. cū īfirmitas.

Nō āt ſi qs dʒ ītrare aquā aut mare: ī qb⁹ non ſtatī ꝓbabiliter ſic timet̄. Sic. n. ītelligit̄ qō dr̄ ꝙ q̄libet poteſt abſoluere ī mortis p̄iculo vel articulo ꝯſtitutū. de offi. ordi. c. paſtoralis. ī glo. ¶ Quart⁹ caſus ē rōne p̄iculi opportunitatī cōfeſſoris p̄dende. ſi occurrat q p̄t abſoluere: nec ſit ſpes ꝙ redeat añ tp̄s ꝯfitēdi. qꝛ vbi mora ē p̄icl'm allatura dilatio ē ſpernēda. Et ſi diebꝰ feſtiuis aleca pñt capi qñ timetur ꝙ alias ñ occurrēt: aut videmꝰ fieri. qñ timet̄ ne tp̄s ꝯgruū trāſeat: multo magis pp ſp̄ualia. ¶ Quīt⁹ caſus ē rōe ſcrupuli: ſi hō ſit illi⁹ opīonis ī vlī: ꝙ hō tenet̄ ad ſtatī: vel ď ſe habeat illā ꝯſciaʒ ligat̄. qꝛ qui agit ꝯ ꝯſciaʒ edificat ad gehēnā. ¶ Et ꝙ q̄dā dñt ꝙ añ ꝯtritionē nō tenet̄ qs cōfiteri ī caſu quo poſt eā teneret̄ cōfiteri: nō videt̄ bñ dictuʒ. qꝛ cū homo ſimpliciter teneat̄ iure diuino cōfiteri ante mortē: ꝛ iure humano añ annū: ꝛ de malo ſuo nō debeat cōmodū reportare: ſiue ꝯterat̄ ſiue nō: dʒ illō implere. ꝙuis ſibi nō ꝓſit. ſicut ēt peccator tenet̄ dicere horas ꝛ ieiunare: lʒ ſibi nō proſit ad meritū. Nō. n. ꝓpter pctm̄ ſuū liberatur a p̄cepto. ¶ Qō āt dicit̄ ꝙ cōfeſſio cū debeat̄ deo: ꝙ nō ſtatim ſoluat̄: nō eſt q̄n debeatur: ſʒ qꝛ nō exigit niſi loco ꝛ tēpore. dubiū ē: qꝛ illō qō ē alicui debitū de volūtate ſua. ſic ī cōtractib⁹ gratuitis: lʒ ſtatī debeat̄: nō tm̄ neceſſe ē ſolui niſi petat̄. qꝛ ex quo volūtarie conceſſit niſi certū tp̄s vel vſū appoſuerit: videt̄ conceſſiſſe quouſq; repetat. Sʒ qñ aliqs ſit debitor alic⁹ ex delicto. qꝛ ꝯ volūtatē ſuā rē ei⁹ accepit: vel ſibi nocuit: ſemp ē ī mora ꝛ ī pctō: ēt alio nō petēte: niſi ꝙcit⁹ p̄t offerat: niſi ꝓbabiliter ſupponeret̄ ꝙ ali⁹ dilationē ſibi daret. vñ cū peccator fiat debitor dei: non ex bñficio gratuito ꝛ volūtario. ſicut ē debitū latric: ad cuius ſol'oni homo non ſemp neceſſitat̄: ſʒ ex malefacto. ꝛ hoc ꝯ volūtatē ip̄i⁹ dei: cui⁹ reuerētiā leſit. videt̄ ꝙ ſicut debʒ ſtatī: ita teneat̄ ſoluere ſtatī. qꝛ de⁹ nullā ſibi dilationē dedit. ¶ Sʒ ad hoc poſſet dici: ꝙ veꝝ ē ī obligatione ex contractu debitorē teneri modico ītericcto tp̄e: qō magis pōt mēte concipi ꝙ locutiōe exp̄mi: quo ad hoc q⁹ poſſit ab eo peti ꝛ ip̄e ī mora ꝯſtitui: nō añ. qꝛ non potuit venire cū ſacco parat⁹. Sʒ nō tenet̄ ad ſtatī ſic ꝙ ſit ī mora quoaduſq; petat̄. Et ex hoc ꝙ peccator contritus ē cū ꝓpoſito confitēdi ꝛ ſatiſfaciēdi: videt̄ purgaſſe morā: ēt ſi ſit ſolū attritus qꝛ p ꝓpoſitū cōfitēdi videt̄ deo offerre qō dʒ. ꝛ ſic nec ē in mora quouſq; vel deus exigat p mortis p̄iculū: vel ſacr̄m: vel vicarius dei p annum: vel hꝰ.

Quantum
ad ſextū: ſciēdū ē ꝙ papa nō p̄t diſpēſare ī hoc ſacro ī hoc qō ē pure diuinū. qꝛ ſeruus legē dñi tollere nō p̄t. Et ſi poſſet diſpēſare ī p̄ceptl canonis alic⁹ ap'li: puta ī bigamia ꝛ hꝰ. qꝛ par ī parē nō hʒ imperiū. tm̄ ī ſacr̄is a xp̄o īſtitutis nō pōt. qꝛ ſic ars ſuppōit nāʒ: ꝛ nā māʒ. ſic eccl'ia fūdamēta ſua: q̄ ſūt ſacr̄a: q̄ deſtruere nō pōt. Vñ ſicut papa nō p̄t diſpēſare: vt puer ſine bap⁹ ſaluet̄. ſic nec ꝙ poſt baptiſmū mortal'r peccās ſine ꝯfeſſione ſaluet̄. ¶ 2º ſciēdū ē ꝙ papa p̄t diſpēſare ī hoc qō ē humanū. ſ. ꝙ hō non teneat̄ ꝯfiteri īfra ānū. dū tm̄ nō occurrat mortis periculū: nec hēat ſuſcipere ſacr̄m. qꝛ ē ſtatutū cōcilij generalis. Ip̄e āt ſupra ꝯcilia a quo hʒ ꝯciliū auctoritatē. non eꝯ. vñ p̄t diſpēſare. ¶ 3º ē ſciēdū: ꝙ nec īferior papa nec legat⁹ a latere nec ep̄us p̄t ī hoc diſpenſare. qꝛ ꝙuis poſſit ep̄s diſpēſare ī ſtatutis ſue ſynodi aut iuri ī q̄tū hꝰ: non tamē ī ſtatutis concilij ꝓuincialis: niſi q̄tū ſibi cōmittit̄: ad min⁹ ī ſtatutis concilij gnāl'is non videt̄ ꝙ ſimplex ep̄s vnꝙ poſſit diſpēſare. hꝰ āt ē ď ꝯfeſſiōe ānua. iō ꝛc. ¶ Et ſi dicat̄ ꝙ ſub eodē p̄cepto cadit coīo ānua ī qua p̄t ꝓpri⁹ ſacerdos diſpēſare. dōm ꝙ ꝓpri⁹ curat⁹ nō diſpēſat. ſʒ ip̄e legiſlator diſpēſat de ꝯſilio ꝓprij ſacerdotis. ſicut medicus nō diſpēſat cū īfirmo ī carnib⁹ ꝛ ieiunio. ſʒ ꝓpri⁹ ſacerdos de conſilio medici. Non ſic autem de confeſſione. qꝛ non ſic cautū eſt. Nec ē eadē ratio ꝯfeſſionē differendi:

ſicut communionem: cum etiam non penitenti expediat aliquando penitentiam recipere: ſicut dicit decretum de peni. c. Quidam. Nunꝙ aūt impenitēti expedit cōicare. Et q̄uīs ibi diſpenſat de cōione hoc nō ē ꝙ toto anno nō cōicet: ſed vſq; ad tp̄s differat: nō aūt vſq; ad annū alium: ſicut in lege q non poterat paſcha facere p̄mo menſe faciebat ſcd'o: nec pp hoc excuſabāt̄ toto āno. ¶ Contra hoc tm̄ eſt de clande. deſpon. ꝓhibita. cū inhibitio. vbi eſt ſtatutū ꝯcilij gnāl'is de bānis trib⁹ ī matrimonijs ꝯtrahēdis: ꝛ tamen non ſolū ep̄i ſʒ ēt archidiaconi quotidie diſpēſant de vno vel duobus aut ēt de oībus. ¶ Ad argumētū dicēdū ꝙ illi nō peccauerūt mortal'r poſt baptiſmuʒ: vel poſt xp̄i paſſionē: vel ꝙ xp̄s p p̄tātem excellentie eos abſoluit: vl' ꝯfeſſi fuerunt licet nō legat̄.

Queſtio. III.

TErtio queritur vtꝝ ꝯfeſſio ſit facienda ꝓprio ſacerdoti. Et videtur ꝙ nō: qꝛ ꝓprius ſacerdos nō ē niſi curat⁹ ſpālis: ep̄s vō ē cōis: papa ē cōiſſimus: ſed plus pōt fieri iſtis ꝙ illi. ḡ ꝛc. ¶ In ꝯriū ē extra de pe. ꝛ re. oīs ꝛc. vſq; ꝓprio ſacerdoti. ¶ R°. hic ſunt vidēda tria. primo ꝙ cōfeſſio ſacramētalis ſiue neceſſaria: vt de mortalibus: ſiue volūtaria: vt de venialibus nō debet nec pōt fieri regulariter niſi ꝓprio ſacerdoti. Scd'o qs eſt ꝓprius ſacerdos. 3° ī qbus caſibus ſpecial'r licet nō ꝓprio ſacerdoti ꝯfiteri.

Quantum
ad primū ſunt tres ꝯcl'ones ī gnāli. p'ria eſt ꝙ ꝯfeſſor dʒ eē ſacerdos. Licet eni cōfiteri de venialib⁹ nō ſacerdoti ſʒ Bedā: q dicit. Leuia coequalibus pandam⁹. Item lʒ de mortalib⁹ ī mortis articulo vel periculo cōfiteri. de cōſe. di. 4. Sanctū. Sʒ nō eſt confeſſio ſacr̄alis: q̄. ſ. poſſit cōſumari p abſolutionē. qꝛ licʒ nō ſacerdos poſſit ſoluere vel ligare in foro exteriori: vt officialis ſimplex clericus excoīcat ꝛ recōciliat: nō tm̄ in foro pn̄ie a quacūq; cl'pa ēt veniali pōt abſoluere nō ſacerdos: ēt diaconus: aut archidiacon⁹: vel ēt diacon⁹ cardialis: vt Beatus Laurētius. qꝛ ſolis ſacerdotibus claues ordīs ď's tradidit. ꝛ in ſolius ſacerdotis ordiatōe dicit̄. Quoꝝ remiſeritis pctā. Et accipe p̄tātē ligādi ꝛc. Vnde de facto a nō ſacerdote abſolut⁹ tenet̄ cōfiteri iterū abſoluendus. Et nihilominus nō ſacerdos preſumēs abſoluere vt ſacerdos ī dicatur ſʒ quoſdā irregularitatē īcurrit: ſicut ſi baptiçaret aut celebraret. ex̄. de cle. nō ordi. c. i. ꝛ. 2. lʒ hoc ſit dubiuʒ: qꝛ nō eſt expreſſū. ſicut de illis duob⁹ actib⁹ p̄ſbyterat⁹. Et dr̄ ex̄. de ſn̄ia excōi. c. 16. q. li. 6. ꝙ nō īcurrit qs irregularitatē ꝓpter aliqō delictū qñ nō eſt in iure expreſſū. ¶ 2ª ꝙ dʒ eē ꝓprius ſacerdos. qꝛ ſacerdos niſi ꝓpri⁹ aut de licentia ꝓprij nō pōt ſoluere nec ligare. ſic̄ dr̄ in dcā decretali. Oīs. q̄ ē clauis hui⁹ materie. Et hoc nō ſolū vt q̄dā dñt: qꝛ ipſe cōfitēs ſacerdoti alieno: ſn̄ia a ꝓprio nō petita: ex h̄ ipſo delinq̄t. ꝛ ſic eſt indiſpoſit⁹ ꝛ fict⁹: ꝓpter qō ſibi abſolutio nō ꝓdeſt: ſicut ordinat⁹ ab ep̄o alieno ꝯ iura: lʒ recipiat caracterē nō tamē executionē. qꝛ ī iſto ſacro totū impedit: ſicut ēt ī mr̄imonio: ī qb⁹ p ſe req̄rit̄ act⁹ ſuſcipiētis: nō ſic aūt ī alijs. Scd'ʒ eni iſtā rōnem ſi ip̄e nō eēt fict⁹: vtpote qꝛ neſciuit iſtud ius: vel ſciret: ſʒ putaret illū ꝓpriū q eſt alien⁹: ille eēt vere abſolut⁹: qō ē ꝯ illā decretalē: ꝙ ille nō valeat euʒ abſoluere nec ligare. nec diſtinguit īter ſcientē ꝛ ignoratē: qꝛ error non dat iuriſditionē. Dōʒ eſt ḡ: ꝙ ſicut in nāl'ibus ad hoc ꝙ agens agat ī paſſū: req̄rit̄ ꝙ dñet̄ ſup ip̄m: ꝛ illud ſubijciat̄ ei ſʒ virtutē. vñ actio ē ſʒ quā ī id qō ſubijcit̄ agere dicimur. ita ī politicis nemo poteſt aliū ligare niſi ſibi ſubditū: nec ſil'r abſoluere. qꝛ regula iuris ē ꝙ nemo q cōdēnare nō pōt: abſoluere pōt. ſupple pp defectū iuriſditionis. ſicut ī nāl'ib⁹ ad hoc ꝙ agēs corrūpat: req̄rit̄ ꝙ habeat dñium ſup mām̄: ſicut ad hoc ꝙ generet. Qꝛ ergo ī iſto ſacro cōfeſſor abſoluit ꝛ ligat. inde eſt ꝙ dʒ ip̄m habere iuriſditionē ſup cōfitētē. Nā ſi nō eēt niſi ſicut cauſa ſine qua nō: nō oporteret illū eſſe ſubditū. Si aūt ē ꝓpri⁹ ꝛ nō ſacerdos pōt illū abſoluere per aliū. ſicut curati ꝛ epiſcopi nō ſacerdotes cōmittūt ſacerdotibus. ſicut archiepiſcopus nō hn̄s palliū nō debet per ſe cōſecrare ſuffraganeū: ſed pōt hoc alij demādare ď elec. c. ſuffragane⁹. ¶ 3ª ꝯcl'o eſt q̄d poſſit papa circa hoc īmutare. Et q̄dem circa primū nihil pōt īmutare. qꝛ nō pōt facere ꝙ nō ſacerdos abſoluat ī foro pn̄iali: ſicut nec ꝙ ꝯficiat: qꝛ hoc eēt īmutare nām̄ ſacri. nec pōt facere de nō ſacerdote ſacerdotē: niſi ſʒ ritū cōem eccl'ie. ſ. conferēdo ſibi ſacr̄m ſacerdotij quo ad eēntialia. ¶ Circa ſcd'm non pōt ip̄e facere ꝙ nō ꝓp'us abſoluat. qꝛ ꝯtradictio eēt ꝙ aliqs abſolueret vel ligaret nō ſubditū. ſed bñ pōt facere de nō ꝓprio ꝓpriū. dando iuriſditionē nō hn̄ti. ꝛ de ꝓprio nō ꝓpriū auferēdo iuriſditionē hn̄ti. qꝛ ī foro cōtentioſo: ꝛ q̄tū ad claues iuriſditiōis ip̄e hʒ plenitudinē p̄tātis. ꝛ ſic pōt facē ꝙ ſacerdos nō pri⁹ al's abſoluat. ſʒ ñ p̄t facē ꝙ ꝓp'us nō abſoluat: niſi ī foro exteriori. Propter hoc abſolut⁹ ī morte a nō ſacerdote. tenet̄ q̄dem iteꝝ cōfiteri: ſed nō tenet̄ iteꝝ abſolui ab excōicatione: niſi qꝛ hoc ē ſtatū de nouo. ex̄. ď ſen. excoi. Eos q po. qꝛ potuit hoc papa cōmittere nō ſacerdoti: lʒ forte nō commiſerit cuilibʒ vt notat̄. ex̄. de offi. or. c. Paſtoralis. ꝛ ď hoc infra dicet̄: qñ de excoīcatōe aget̄. Probabile. n. ē: ꝙ papa vult ꝙ ī morte p̄t abſoluere a pctis q̄cūq; cui papa poteſt hoc cōmittere. hꝰ aūt eſt ſacerdos ꝛ nō alius. Sʒ qꝛ nō pōt quis abſolui a pctis niſi pri⁹ abſoluat̄ ab excoīcatiōe. inde eſt ꝙ oīs ſacerdos nō excōicat⁹ nec ſuſpēſus p̄t ī morte abſoluere ab vtroq;. nec tenet̄ abſolut⁹ ampli⁹ cōfiteri ꝓ abſolutōe a culpa cuicūq; niſi velit. nec īuito debʒ īponi hoc onus. Sʒ ꝓ ſatiſfaciēdo de excoīcatione dʒ ſe pn̄tare: vt in dicto. c. eos q. nō aūt ꝓ abſolutōe ab excoīcatōe. Qui autē alias nō pōt abſoluere a pctis nec a vinculo: nec illum nec aliū nō pōt ī morte abſoluere ab excoīcatione: cuʒ nullam hēat poteſtatē iuriſdictionis nec ordinis. iō nullā habens nullam accipit in moriente: in quo tamē hn̄s p̄tātem ordinis: vt ſacerdos accipit p̄tātem iuriſditionis: vt qui poteſt a culpa poſſit ꝛ ab excoīcatione abſoluere in morte.

Circa
ſcd'm ſūt tres ꝯcl'ones ſʒ tria vidēda. ¶ Prio eni vidēdū ē: qs ē ꝓpri⁹ ſacerdos in generali. vbi ſciēdū ꝙ aliter accipit̄ ſacerdos ꝓpri⁹ cū dr̄ ꝙ homo tenet̄ ꝯfiteri ꝓp'o ſacerdoti. ſiue ꝙ nl'ls p̄t abſoluere niſi ꝓpri⁹ ſacerdos. al'r cū dr̄ ꝙ ď licētia ꝓp'i ſacerdotis p̄t qs ꝯfiteri alij. Primo. n. dr̄ ꝓp'us ſacerdos q̄cūqʒ hʒ p̄tātē abſoluēdi ordiariā vl' ď legatā: ſiue ſit cōis ſiue ſingularis: qꝛ actor ſeq̄t̄ forū rei: ſʒ ē ī electiōe ei⁹ quē foꝝ ſeq̄t̄ ď m'tis niſi ſit actio realis ī q̄ ſeq̄t̄ foꝝ rei ď q̄ agit̄. Qꝛ ḡ ī foro pn̄ie idē ē actor ꝛ re⁹ ide ē ꝙ idē ſeip̄ʒ p̄t accuſare corā q̄cūqʒ cōfeſſore ď oīb⁹ q illū poſſit abſoluere: qꝛ actio ꝛ accuſatio hec ꝑſonal'ē ēt ď crimie vbicūqʒ cōmiſſo: qꝛ hꝰ abſol'o ñ reſpic̄ territoriū ſic̄ alia rōe rei vl' ď licti pp qō dic̄ Hoſtieñ. ꝙ oīs hō hʒ tres ꝓp'os ſacerdotes: puta ſuū curatū: ď cui⁹ ꝓchia ē: ſuū ep̄ʒ in cui⁹ dyoceſi ē: ꝛ papā vbicūqʒ ſit: q ē pōtifex: ñ ſolū vrbis ſʒ orbis. Sʒ ꝓp'us ſacerdos ď cui⁹ licētia p̄t qs cōfiteri alteri ſtricti⁹ accipit̄: ille. ſ. q iure ſuo ordiario ñ ex cōmiſſiōe h̄ hʒ. vt dicet̄ ī ſequēti q̄ōne. Et ſic ītelligit̄ ď cretal'. oīs vtriuſqʒ ſexus. equoce loq ď ꝓp'o ſacerdote ſʒ dēs. Nā cōſtat ꝙ ad iplēdū illō p̄ceptū ď cōfitēdo ſemel ī āno oīa ꝓprio ſacerdoti ita ſufficit cōfiteri vicario curati ſicut ipſimet curato: et tamē ad confitendum alteri nō ſufficeret accipere licentiā ab eius vicario ſicut ſufficeret ab ipſomet curato. vnde reſpectu p̄mi vicari⁹ ē ꝓp'us ſacerdos: ſʒ nō reſpectu ſcd'i. ¶ 2ª ꝯ ē ď h̄ ꝙ ſcd'o vidēdū ē ī ſpāli quis eſt ꝓprius ſacerdos quo ad ꝑſonas eccl'iaſticas. Et p̄mo incipiēdo a capite papa. qꝛ nō hʒ ſup'iorē a xp̄o nec a cōcilio quocūq; hʒ ꝓpriū ſacerdotē quē duxerit eligēdū: q aucte

xpi pōt eū abſoluere vel ligare in foro pniali: nō aūt ī foro exteriori; qꝛ ipe nō pōt ligari vinculo excōicationis: vt idigeat ab illo abſolui. Et ꝓpter hoc nō oportuit hoc a xpo ſibi ɔmitti. Sꝫ qꝛ pōt ligari vinculo pctī ſicͭ alij idiget remedio ſicut alij. ⁊ eps ſine remedio nō eū dimiſit: iō hoc ɔceſſit. Itē ſicͭ a pncipio qlibꝫ poterat quēlibet volentē ſe ſubijcere ſibi abſoluere: ita ⁊ nūc quo ad illuꝫ: q nulli ſubiectus ē. Si vō excōicatus eligatᷣ ī papā añq̄ ɔſentiat hꝫ ſuperiorē a quo abſolui pōt. Si vō priꝰ aſſentiat poſtea nō pōt abſolui: ſꝫ nec īdiget: qꝛ nulli legi ſubeſt: nec talē electōeꝫ ipedit excōicatio: nec lex poſitiua ꝓhibēs excōicatū a pceptione ſacroꝝ. qꝛ ⁊ ſi papa poſſet ſtatuere q̄ excōicatꝰ nō poſſet eligi ī papā: nō tñ ītēdit. iō ñ ē expſſū: ſicut expſſū eſt q̄ dꝫ hr̄e duas ptes: ⁊ q̄ debēt īcludi electores eius. ⁊ de imperatore q̄ non poſſit eligi periurus nec excōmunicatus.

¶ Qui vero ſūt de familia pape hñt penitētiariū ſūmū cū papa ꝓ ꝓpo ſacerdote: qꝛ nulli alij ſubſūt. Secꝰ vero ē de capellanis eiꝰ p mūdū diſpſis q nō pp hoc ſūt ab alijs exēpti. ¶ De cardinalibus āt ſi ſūt epi ipi nō minꝰ hñt q̄ alij .ſ. q̄ poſſūt libere eligere. idē ſi ſūt legati: qꝛ ſūt plati ⁊ exēpti. Si vero ſūt ſimplices cardiales nec epi nec legati: Hoſtieñ. dicit eos nō hr̄e niſi papā ⁊ ſūmū penitētiariū. Et q̄uis īmediate ſint ſub papa. ⁊ p cōſequēs exēpti: ñ tñ poſſūt eligere ſibi cōfeſſorē ſine ipiꝰ aut ſūmi pniarij licentia: qꝛ ñ ſunt plati: ſꝫ coadiutores plati ⁊ paſtoris: licꝫ ſint pſbyteri cardinales. Familia vō ɔmenſalis eoꝝ: de licētia eoꝝ pñt ſibi eligē: qꝛ de ɔſuetudīe ſūt eis ſubditi: ſiue ſint ſacerdotes ſiue non ſm euꝫ. Uel forte ſūmus penitentiarius eſt quaſi curatus reſpectu omnium manſionariorum curie pape: quorum ipſe papa eſt quaſi epiſcopus proprius.

¶ Patriarche archiepi ⁊ epi habēt ꝓpos ſacerdotes ſuos īmediatos ſupiores: vt eps archiepꝫ: ille pmatē: ille priarchā: ille vero papaꝫ. Et hoc niſi ſint exēpti. Nihilominus tñ iſti oēs poſſūt ſibi eligere ɔfeſſores. extra. de pe. ⁊ re. ca. vltimo. q poſſūt eos abſoluere: nō. ſolū de occultis: imo ēt ꝺ publicis ⁊ notorijs: ēt archiepo iuito: ēt a viculo excōicationis maioris ⁊ mioris: ⁊ mutare vota: ⁊ relaxare iuramēta: ⁊ oīa hꝫ: pp q̄ nō ē ſedes aplica regrenda: lꝫ Hoſtieñ. dicat ɔriū. Et lꝫ ibi nō fiat mētio niſi de abſolōne a pctīs qꝛ eñ ītētio pape ē ipſis epis qbꝰ eēt graue ſp ad archiepm recurrere ⁊ grauiꝰ ad papā ita ꝓuidere p ɔfeſſorē ab eis electū ſicut ꝓuiſū ē iferioribꝰ epoꝝ p ipos epos: iō de oī pctō ⁊ viculo ꝺ quo epus pt abſoluere iferiorē pt: ⁊ electꝰ ab eo epꝫ. ⁊ ī oī cāu ī q̄ eps pt diſpēſari cū iferiori pt: ⁊ ille cū epo: qꝛ vbi eadē rō ⁊ idē ius. Et ſicut bñ dicit hoſtien. iſtō priuilegiū nō pdit p hoc q̄ venitꝰ Romā: qꝛ ibi nō diſtiguitᷣ vbicunqꝫ ſit. Sed ſi deſinat eē eps: vt qꝛ cedit loco ⁊ dignitati de licētia pape. forte pdit ꝓuilegiū qō datur epis: qꝛ ipe nō hꝫ plus epi dignitatē: lꝫ hēat veritatē. ſi vō loco cedit nō dignitati hꝫ ſicut priꝰ. Ratio vō qua aliq ꝓbāt: q̄ ɔfeſſor ab epo electꝰ non pt eū abſoluere a viculo: lꝫ poſſit eū abſoluere a peccato ē: qꝛ non hꝫ ptātē niſi ex electōe epi. ¶ Sꝫ ad hoc rñdetᷣ: q̄ iſte ɔfeſſor nō hꝫ auctitateꝫ ab eligēte: ſꝫ a iure cōmittēte: ſicut q eligitᷣ ab illis q p lr̄as penitētiarioꝝ eligūtur ab ipſis penitētiarijs ⁊ nō ab eligētibus hñt auctitatē. ſicut qñ eps cōmittit fribꝰ: quos prior eligit: aut papa quos ꝓuicialꝭ eligit: ipi ſūt cōmiſſarij platoꝝ nō eligētium. Silr̄ qō diñt q̄ ſi iſte electꝰ eēt ligatꝰ minori: qñ eligebatur: nō pt ipm abſoluere. qꝛ lꝫ alias ligatꝰ minori poſſit conferre ſacr̄a: qꝛ tñ ligatꝰ minori nō pōt eligi. iō ⁊c̄. Iſtō ēt nō valet: qꝛ hoc itelligitᷣ de electōe iuris ad dignitatē: qō nō ē hꝫ. ⁊ iteꝝ poſe ē q̄ qñ elegit eū: neuter erat ligatꝰ aliquo viculo: ⁊ tūc ceſſarēt inſtātie. Sꝫ dato q̄ eēnt tpe electōis ligati maiori excōicatōe ambo: idē eēt. Dū tñ abſoluēs qñ abſoluit non ſit ligatꝰ maiori nec ſuſpēſus. Prelati ēt iferiores exēpti: vt ſūt multi abbates ex hꝫ ipo q̄ ſūt exēpti: ⁊ plati: hñt ſilē priuilegiū cū epis ī eligēdo libere ɔfeſſorē. quia graue eēt eis ſemp ire ad papā nouū ꝓ lnīa ɔfitēdi. ſi autē ſic ſūt exēpti: q̄ tñ nō ſūt plati: ñ hñt iſtō ꝓuilegiū. vbi grā. oēs ſubditi collegij exēpti ſeculares vel regulares: qō eſt exēptū ī capite ⁊ ī mēbris. Hi. n. ſuis platis īmediate cōfiteri pñt: nō alij niſi de lnīa ipſoꝝ. ſi āt ſic ſūt exēpti q̄ citra papā nec decanū nec ꝓpoſitū hñt q hēat curā ipſoꝝ adhuc nō pñt ſibi eligere: ſꝫ petūt hoc ipm a papa vel eiꝰ penitentiario: cū alias nullus poſſit eos abſoluere. Silr̄ nulla abbatiſſa q̄uis iura epiſcopalia exerceat ponēdo officialē niſi ī hoc ſpeciale priuilegiū habeat q̄tūcūqꝫ exēpta pōt ſibi eligere: qꝛ non ē plata nec platiſſa: cū non hēat claues iuriſditionis. Et ſi eiꝰ officialis excōicat: qō nō pōt ipa p ſe: nō ē auctate ipſiꝰ: ſꝫ pape. Silr̄ qcūqꝫ pēſt qbuſcūqꝫ ex cōmiſſiōe alteriꝰ ⁊ ē delegatꝰ: nō pōt dici platꝰ. Uñ q̄tūcūqꝫ exemptꝰ: qꝛ tñ nō ē platus: nō hꝫ ꝓuilegiū: puta ſupior ī religione: vel por nō cōuētualis: aut por cōuētualis ſub abbate: nō p electōeꝫ: ſꝫ ab ipſo abbate ꝺ ɔſilio ſeniorū poſitꝰ vꝭ īſtitutꝰ: niſi forte qñ mortuo abbate vel pore ipi fiūt quaſi ordinarij. qꝛ tūc actio ſubrogata hꝫ ꝓuilegiū eiꝰ ī cuiꝰ loco ſubrogatᷣ. Sꝫ por q p electionē canonicā inſtituitᷣ platꝰ ē. ⁊ iō ſi ē exēptꝰ hꝫ idē ꝓuilegiū: ꝓpter qō nō oꝫ q̄ cōfirmās det ſibi ptātem eligēdi ɔfeſſorē. ſicut nec q̄ ɔfirmās vꝭ cōſecrās epm: qꝛ dr̄ ī dcā decre. Ne ꝓ dilatōe ſine lnīa ſuorū ſuperiorū. nec pt dici: q̄ hoc itelligatᷣ ꝺ illis q ita ſūt exempti q̄ nō hñt ſup ſe niſi papā. qꝛ illud ꝓuilegiū eq̄lr̄ cōcedi tur epis ⁊ mioribꝰ platis exēptis. Sꝫ epi lꝫ īmediate ſubſint archiepis: nihilominꝰ ſine illorū lnīa pñt ēt qñ nō ſūt exempti. q̄ ⁊ hi pores lꝫ ſubſint abbatibꝰ vꝭ maioribus: nihilominꝰ tñ ſine lnīa ipoꝝ pñt hoc: ex quo ordinarij ſunt. ſi aūt eēnt ī dignitate cōſtituti: ñ tñ plati: ſicut cātor: ſacriſta: theſaurariꝰ: ⁊ hꝫ. nō hñt ꝓuilegiū: q̄uis ſint exempti. Si etiā eēnt plati exempti. ſed non eēnt prelati ī foro pniali: ſicut ſunt archidiaconi de pari currētes cū epis in foro cāꝝ: adhuc nō puto eos hr̄e hoc ꝓuilegiū: ſed ſolū illos hic platos dico q hñt curā aīaꝝ. ¶ Et ſciendū q̄ ſicͭ electꝰ ab epo lꝫ ī abſoluēdo. ⁊ diſpēſando poſſit tātū q̄tū archieps: nō tñ in ſnīa lata ab ipo archiepo: ita electus a plato exempto pōt. ſꝫ nō in ſnīa lata a ſupiore: a quo nō ē exēptus: qꝛ ñ ē mēs pape: nec ī iſto nec ī illo. Et qō dr̄ de poſſe itelligit q̄diu ſūt plati ⁊ exēpti: alias nō. Itē qcūqꝫ potēs ſibi eligere ſi electo vno vult eū mutare ⁊ aliū eligere: pōt: ſiue eo mortuo ſiue nō: lꝫ nō ita ſit ī electōibꝰ iuris in qbꝰ ſemel eligēs functꝰ ē officio ſuo: ſiue bene ſiue male: nec pōt iteꝝ eligere: niſi electione caſſata: qꝛ eēt in ꝑiudiciū alterius. Et quēcūqꝫ elegerit ī ɔfeſſorē. dū pōt eligere: ille ē ɔfeſſor. Inferiores aūt plati nō exēpti ſi ſunt īmediate ſub epo ipꝫ ſoluꝫ cū ſupioribꝰ eiꝰ hñt ꝓ ꝓprio ſacerdote: ſicͭ abbates: ⁊ decani: ⁊ ꝓpoſiti: ⁊ archipſbyteri rurales. Curati vō decanuꝫ: ⁊ epm: qñ ille decanatꝰ ē annexꝰ cure. Priores q ſubſunt abbatibꝰ ſub illꝭ ſunt ⁊ epis. Nō plati vō. ⁊ nō curatis ſuis ſubſunt īmediate curatis: ſiue abbatibus: ſiue poribꝰ: ſiue dcanis: qñ ſunt de collegio: vꝭ ſimplicibꝰ curatis: qñ ī ſuis parochijs ɔmorantᷣ. Clerici vō chorales ſubſunt illi qui preeſt choro: ſiue ſit pcantor ſiue ſuccētor ī exterioribꝰ. Sꝫ q̄tuꝫ ad foꝝ ɔſcīe ſolus decanus vꝭ curatus eoꝝ. ¶ 3ᵘˢ cᵒ eſt de ꝓprio ſacerdote laycoꝝ. Impator ſm Hoſtiē. ꝺ antiqſſima conſuetudine cōfitetᷣ capellanis ſuis. ſꝫ ſicut dicitᷣ de penitentijs ⁊ re. c. z. li. 6. nulla cōſuetudīe introduci pōt: vt pter ꝓprij ſacerdotis lnīam aliqs poſſit ſibi eligere confeſſorē niſi diſſilatio pape ſit licentiatio. ¶ De rege dicit q̄ epsſiue archiepiſcopꝰ: ī cuius ciuitate ē ſedes regni: ē ſibi ꝓpriꝰ ſacerdos. dr̄ aūt ſedes vꝭ metropolis regni: nō in qua plus moratᷣ: ſꝫ in qua inungitᷣ ⁊ coronatᷣ. ¶ Principes miores ſi hñt ſub ſe ciuitates plures ſimiliter a ſede principali ducatus vel comitatus domiciliū ſortiūtur. Sed ſi nō habēt

vnā ciuitatē alia pncipaliorē ab vtroqꝫ epo lnīaꝫ accipiāt: vel a metropolitano: ſm hoſti. ſed iſtud nō eſt veꝝ q̄tum ad metropolitanū. qꝛ nullus ſubditus ſuffraganeus eſt ei imediatus niſi quādo viſitat: ſꝫ ſoli ipſi ſuffraganei. vnde cum dñs duarū ciuitatū ī temporalibꝰ ita ſubſit ī ſpūalibꝰ epiſcopis ac ſi eſſet ſeruus: ſicut dñs caſtri ſubeſt in ſpiritualibus curato caſtri. ideo ſicut metropolitanus non poſſet dare lnīaꝫ ɔfitēdi hoī hñti domos ī dioceſi ſuffraganeoꝝ: ita nec pncipi. Priceps aūt q hꝫ dñiuꝫ ī diuerſis dioceſibꝰ ſꝫ nō ſup ciuitates debet licētiā petere ab illo ī cuius dioceſi hēt dominiū principalius: vel ab vtroqꝫ: ſi equale hēt vtrobiqꝫ. Nā abſurdū eſſet q̄ ipſe a tot curatis hēret hoc petere quot ī ſuo dominio īcludūtᷣ. Dñs vō q in eadē dyoceſi hēt ī diuerſis villis dominiū ſi ī vna hēret principalꝭ dominiū: ⁊ ī illa nō eēt niſi vnus curatꝰ illi videretᷣ ſubeſſe. Sꝫ qñ nullū hēt dominiū: qō nō ſub ſe ɔtineat plꝭes parochias: maxīe ſi vna nō ſit pricipalior alia: tūc nulli curato ſubeſt: ſꝫ īmediate epo. Si vero ī vna ſit principaliter dominiū: ī q̄ nō ſit niſi vna parochia tm̄: vꝭ ſint multe: ⁊ vna principalꝭ: curatus illius ē ſibi ꝓpriꝰ ſacerdos: citra epꝫ. Baliui vō ⁊ ſeneſcalchi ſi nllā hēnt alicubi māſionē niſi ſm q̄ aſſiſie regrūt mō huc modo illuc diſcurrēdo: vbiqꝫ ɔfiteri poſſunt: vel epis ciuitatū: vꝭ curatis ī quoꝝ pochijs hoſpitiū eligūt. Si vero alicubi principaliter degūt: ibi curatū hēnt illū ī cuius pochia hoſpitiū ſuū ſitū eſt: ⁊ ſic de ꝓpoſitis: lꝫ hēant domos penituꝫ extra baliuiā vꝭ ſeneſcaliā aut ꝓpoſiturā: qꝛ p hoc officiū q̄ſi ɔhendo ſortiunᷣ foꝝ. Ceteri vero burgēſes ⁊ alij layci nō ī poteſtatibꝰ ɔſtituti illis curatis ſubſūt: ī quoꝝ pochijs degūt principalꝭ: vꝭ ſi ī duabꝰ eq̄lr̄: ī q̄ tūc manēt qñ cōfiteri volūt: illiꝰ ſunt parochiani.

Quantum

ad tertiū ſūt octo ɔclōnes: ſꝫ octo caſus ī qbus alieno ſacerdoti ſine licentia ꝓprij licꝫ ɔfiteri: quos ponit hoſti. ¶ Primꝰ pp indiſcretione ꝓprij ſacerdotis: dicens q̄ eo ipo hēt licentiā a iure aliuꝫ adeundi: ꝺ peni. d. 6. c. placuit. Et idē ē: qñ eſt iuſta cā ſibi nō ɔfitēdi ex culpa ſua: qꝛ ē reuelator ɔfeſſionū. vel ſollicitator ad peccādū: vꝭ hꝫ. Sed nihilominus diñt qdā q̄ debet hō petere licētiā ab eo vel a ſupiore ſuo. Unde. ex. de pe. ⁊ re. dr̄ q̄ q̄uis iuſta de cā voluerit alteri ɔfiteri: prius tamē debet a ꝓprio petere licētiā: quod qdā itelligunt niſi ſit ex culpa ſua. Uidetᷣ tñ melius q̄ qꝛ culpa vniꝰ non debet alteri nocere: ⁊ ius college ipſo impedito tranſit ad alterū ius inferioris: ⁊ ad ſupiorē ptinet ꝓ tpe: ſicut iferiore nō eligente vel nō ꝓuidēte ifra tps debituꝫ ad ſupiorē deuoluitᷣ ꝓuiſio: q̄ ſicut mortuo curato vel excōicato nō eo ipo licꝫ ire ad alterū ſꝫ oꝫ recurrere ad epm: ita ⁊ hꝫ. Sꝫ ſi ſupior adiri nō pōt vel ſi poteſt eque tñ defectuoſus eſt: tūc qꝛ ad papā recurſus nō eſt facilis: ex hoc ipo ad extneū ire licet. Unde qñ ꝓprius ſacerdos oīs q adiri pōt ꝓ tunc idiſcretus ⁊ ineptus ē: ſine licentia petita vel ſaltē obtēta pōt iri ad aliuꝫ. dico āt petita: qꝛ lꝫ ſit idignus p ſe audire: nō tñ ē ipotens cōmittere: ſicut curatus nō ſacerdos. Et ſi nō poſſit audire pōt tñ ⁊ hēt cōmittere. Sed hic non ſufficit petere ſine obtinere: ibi autem ſufficit. lꝫ ipſe neget.

¶ Scđs caſus ē: qñ domiciliū trāſtulit: ⁊ tunc deſinit eſſe pochianus primi: ⁊ īcipit eē pochianus illius ad cuius pochiā ſe tranſtulit: ſicut hoīes ī feſto michaelis mutant hoſpitia de pochia ī pochiaꝫ. Nā ſi ī vtraqꝫ pochia hēret domū ī vna manerium hiemale: ī alia eſtiuale: ſicut dictū eſt in ſcđo articulo: vtriuſqꝫ ſortitᷣ foꝝ: nō ſimul: ſed ſucceſſiue: ſm q̄ hitat hic ⁊ ibi: vt tūc hic recipiat ſacr̄a qñ hic habitat: alias alibi. ¶ Tertius caſus eſt: ſi ē vagabūdus nō hēns nec potens hr̄e domiciliū. iſte pōt ɔfiteri cui vult curato vel epo ī cuius pochia ē: imo ēt nō curato: vt videtᷣ. qꝛ nulli ſubditꝰ ſbijcit ſe cui vꝭt. Nā oīs ſacerdos ē ſicut erāt olī iudices cartularij: q a principe erāt iudices ſbijcientiū ſe eis ita q̄ priuatoꝝ ɔſenſus nō dabat eis iuriſditionem. Sic ⁊ ptāteꝫ ordinis ⁊ iuriſdictiōis hēt ſacerdos ex ſua ordinatione: ſꝫ ſubditos hēt ſolū eos q ſe ei ſubmittūt niſi q̄ ſm iura q ſe ſemel alicui ſbmiſit fcūs eſt eiꝰ pochianus: nec pt ſe alteri ſubmittere quouſqꝫ ſe primo ſubtrahat ſimpliciter: niſi de volūtate illiꝰ. Unde dr̄ de. pe. ⁊ re. c. vlt. ꝑmittimus eligere. q. d. iure cōi diuino licebat eis eligere ſed electiōe ei ſubtracta pmittimus relaxantes retētioneꝫ q̄ poſſint eligere. Unde ⁊ ī dcō. c. Placuit. dr̄ ſine ɔſenſu eiꝰ cui primo ſe ɔmiſit: ⁊ poſtea cui penitēs ꝓus confeſſus eſt.

¶ Quartus. ſi q̄rit domiciliū q nō hēt quouſqꝫ alicubi habeat de pegrinis qdē dicēdū ē q̄ ſi ſine licentia curatoꝝ ⁊ epoꝝ ꝓfecti ſūt nil ꝓuilegij hēnt. Si āt de licētia eoꝝ ꝓfecti ſūt eo ipo hēnt iterꝑtatiuā licētiā ɔfitēdi: cū ſine ɔfeſſione digne pegrinari nequeāt. Si ēt veniat paſcha cōicare poſſūt pp eandē licētiā implicitā. ⁊ de caſu epali abſolui: qꝛ eps nō retinendo ſibi auctoritatē licentiādi pegrinos ex hoc ipo videtᷣ eis dare licentiā ɔfitēdi de caſibus epalibus: ſicut curatus de pochialibus. de mercatoribus aūt ſi nuſq̄ hērent domiciliū niſi ſequēdo ſemp nūdinas: idē eſſet qō de vagabūdis: Et idē ē ſi ī loco ſuo tenēt hoſpitiū ſꝫ nō declināt illuc ī paſchate ɔmuniter. Nō enī tūc videtᷣ ibi hēre domiciliū quo ad ſacr̄a. Et idē de familia pncipis vel baliui: q nūq̄ ī eodē ſtatu pmanet: ex quo ipi lꝫ teneāt hoſpitiū alibi: nō tñ illuc redeūt niſi ad horā. Nā iſti vagabundi cenſentᷣ. Idē de familia epi layca: qꝛ nō ſic hēt ius ī ea ſicut cardinalis. Sed ſi eſſent de dyoceſi: de licētia eiꝰ ɔfiteantᷣ. Si āt de alia ex quo hoſpitiū dimiſunt q a p dioceſiꝫ vagantᷣ reſpectu illius dyoceſis vagabundi reputātᷣ. Unde de licētia epi illius vel cuiuſlibet curati: ad cuiꝰ parochiā veniūt cōfiteri poſſunt. ¶ Quinto rōne delicti: qō qdaꝫ dicunt eſſe vꝛuꝫ tūc ſolū qñ pp hoc excōicatꝰ ē. Tunc enī ī qua ꝓuincia qs deliqt ibi puniri debet. C. vbi de crimine agi oꝫ. Auc. qua ī ꝓuincia. Alij dicūt q̄ hoc ſolū ē verū rōne delicti exterioris nō iterioris: qꝛ actus iterior nō pōt polluere locū: ſꝫ ſolū exterior. vnde conſenſus ī homicidiuꝫ vel adulteriū in eccleſia vel cimiterio nō ɔtamināt locū. Et ē ꝓbabile. qꝛ cū ſortiri foꝝ rōne delicti ſit de iure poſitiuo ad qō nō ptinet iudicare ꝺ actu iteriori: videtᷣ q̄ rōne delicti intrinſeci nō ſortiatᷣ qs foꝝ: niſi dicatᷣ q̄ de iure diuino poteſt ſibi qlibet eligere ɔfeſſorem: qō eccl̄ia reſtrixit ad modū fori iudicialis. Unde vbi qs ſortitᷣ foruꝫ iudiciale ibi vult relaxare ſuā ītentionē ſm modū fori penitētialis: ī quo equaliter iudicatᷣ de interiori ⁊ exteriori. ¶ Nihilominus ē alia inſtantia ad idē: qꝛ cū equalꝭ ſubditus poſſit abſolui extra territoriū ⁊ intra: videtᷣ q̄ delinquere ī territorio nihil facit ad ꝓpoſituꝫ. ¶ Ad oppoſitū tñ ē: qꝛ archieps: qñ viſitat rōne loci in quo ē tanq̄ iudex pōt ɔfeſſiōes audire: nō tm̄ delictoꝝ opis ſꝫ ⁊ cordis. q a ſimili eꝫ rōne parochie ī q̄ qs ē: pōt ibi ſortiri foꝝ rōe ꝺlicti qō ibi ɔmittit: ſiue ſit ītrinſecū ſiue extrinſecū. ¶ Sexto rōne ſtudij: vt ſcolares ēt ſi nō ſint niſi p annuꝫ moraturi ī ſtudio: vel qꝛ non hēnt plus de ſpatio ab epo vel capitulo ꝺ cuiꝰ licentia ibi ſūt: vel qꝛ ſic diſponūt: vel de pochia in pochiam mutantᷣ: qꝛ diñt iura q̄ ibi poſſunt conueniri. Et hēnt ēt tres iudices ibideꝫ. C. Ne filꝰ ꝓ patre. Auc. hita ſup hoc. ¶ De illis vero q veniūt de oī pte regni ad parlamētū Pariſius cū rex reputet ſe fiſcuꝫ nō recognoſcēs ſupiorē ī toto orbe: videtᷣ q̄ ibi poſſint ɔfiteri ⁊ epo ⁊ curatis ī quoꝝ pochijs ɔducūt domos: ſicut olī tpe īperatoꝝ Roma erat ibi cōis patria: ⁊ qcūqꝫ ibi veniebāt habebant iudicē ſuū. ſ. ptorē pegrinū. Sꝫ nō ē ſilē niſi quo ad forū exteriꝰ ī quo q̄libet ꝓuicia hꝫ ſuos iudices ⁊ ſuos auditores ſicut ī ſua terra baliuū vel Seneſcalcū. Sꝫ roma: vbi ē ſedes pape ī ſpūalibꝰ oibꝰ ē pr̄ia cōis: ſicut eccleſia cathedralis oibꝰ de dyoc. Unde in curia romana ſūmo penitentia

rio ſicut curato ſuo oīs de oī loco mundi pōt ꝯfiteri ⁊ pe
nitentiarijs ſimplicibus: ſicut vicarijs curati ſui. Sȝ non
ſic Pariſius pcſt ī ſpūalibus ceteris ptib⁹ regni: qꝛ rex in
ſpūalibus non hēt plationē: epus āt ſoli ſue dyoc. Unde a
ſuis platis debēt petere licētiā: alias nō poſſūt abſolui in
aliquo rōne plaméti. ℭ Septim⁹ rōne neceſſitatis quia
in mortis articlo oīs ſacerdos ab eccl'ia nō pciſus auc̄te
iuris ſit ſacerdos propus: ō. off. ord. paſtoralis. cuȝ multis
alijs. Dico aūt ab eccleſia nō pciſus: quia melius ē nō ꝯfi
teri q̄ȝ heretico confiteri: ſicut ſactius ē mori ſine ꝯmunio
ne q̄ȝ de manu heretici cōicare. ſic̄ ō hermilgido rege nar
rat Gre. ꝙ martiriȝat⁹ ē ī ſabbato paſce eo ꝙ ō manu arri
ani epi noluit cōicare. Idē ē de excōicato vel ſuſpenſo: qa
alliō eſt de nō hn̄te iuriſdictionē cui eccleſia eā tribuit: al
liud de eo q ſuo delicto eā pdidit: quā ſine ſua penitētia
eccleſia ei nō reddit. Unde ſolū baptiſmuȝ a talibus ī ne
ceſſitate lȝ recipe. Sȝ nō excōicato ēt nō ſacerdoti licet ī
mortis piculo ꝯfiteri. Unde de ꝯſe. di. 4. c. Scā. narrat
Auguſtinus. quō qdā ſolēniter penitēs quēdā cathecumi
nū ī quadā tēpeſtate baptiȝauit: ⁊ mox ab ipo recōciliat⁹
fuit: nō qdē ſacrāli abſolutiōe q̄ nō eſt niſi ſacerdotis: ſed
alia q̄ ad fox exterius magis ptinet. Ex quo videt̄ ꝙ pri
uat⁹ nō iudex nec ſacerdos poſſit abſoluere ab oī excōica
tione in morte: qō ē recōciliare eccleſie: ſicut ille renuncia
uit q erat neophitus. ℭ Octauus pp ratibitionez ꝓprij
ſacerdotis: ī quē ſpēȝ ponēs alienus ſacerdos pōt abſolue
re ut dicūt: ſicut excuſat̄ q alienū pochianū ordinauit: ſpē
ponēs ī ꝓprio epo. Sȝ nō ē ſil'e: qꝛ alienus eps pōt ordina
re quo ad eēntiam ſacri nō ſubditū. Nō ſic āt abſoluere
de cuius eēntia ē poteſtas iuriſditiōis. Et itex nulla rati
habitio ꝯfirmat ſacr̄m qō nullū fuit: qꝛ ī nō ſacris ratiha
bitio ſaltē pape aliqd valere pōt qn̄ ille ſolēnitateȝ muta
re pōt ſicut eccl'ia p nō epm dedicata ſola ratihitōe pape
dedicata vl' recūciliata reputat̄: extra de ꝯſe. eccle. vl'. al. c.
Aqua. Sȝ ſi qs ordinaret cuȝ nō poſſet: qꝛ eps nō eſſet: ra
tihabitio pape ēt p ordīb⁹ qs mādare pt nō valet qꝛ regu
la iuris ē ꝙ ratihibitio retrotrahit̄ ⁊ mādato cōpat̄ qn̄ ſolo
mādato a pn̄° res agi pt. In talib⁹ āt locū nō hēt qn̄ ſacri
eēntia deficit: qꝛ tūc totū ē iterādū. ℭ Argumētū ī oppo
ſitū ſolutū ē: qꝛ oēs illi ſunt ꝓprij ſacerdotes. Qō. IIII.

Queritur quarto an ꝯfeſſio poſſit fie
ri alieno ſacerdoti de licē
tia ꝓprij ſacerdotis. Et videt̄ ꝙ nō: qꝛ ꝓp
ius ſacerdos ē curatus: ſȝ ml'ti dn̄t ꝙ ipe nō
pt aduocare vicariū niſi de licētia epi expſ
ſa vel iterptatiua. q̄ ⁊c̄. ℭ In ꝯriū ē decre.
Dis vtriuſqȝ ſexus. ℭ Rn̄. circa hāc q̄ſtio
nē p̄ videdū ē qs ſit ꝓprius ſacerdos q pt cōmittere audi
entiā ꝯfeſſionū. Fo ſuppoſito ꝙ ſolus ordinarius ſit h⁹ vi
dendū ē qs ſit ordinarius. 3°. de effectu cōmiſſionis.

Quantū ad primū ſūt tres ꝯcl'ones. prima ꝙ oīs ꝓp
ius ſacerdos q iure ordinario pōt audire cō
feſſiōes pt hoc ipȝ alteri cōmittere: qꝛ lȝ cauſā meri ipij q
eā hēt iure ordinario nō poſſit alteri cōmittere niſi qn̄ ab
ſētare ſe hēt. ff. de. offi. eius cui mandata ē iuriſ. le. i. tn̄ nō
ſolū modica peccata ſȝ q̄cūqȝ grauiſſima q̄ qs iure ordina
rio pt audire pōt alij cōmittere: ſicut ⁊ abſolutionē a' leui
iniectiōe de offi. ordi. c. vlti. vbi dr̄ ꝙ qbus ex officio cōpe
tit abſoluere ab īiectiōe poſſūt hoc alijs ꝯmittere: qn̄ ſibi
videbit̄ expedire. vocat āt ex officio qn̄ iure ordinario: qō
pȝ ex Rubrica. ℭ Scōa ꝯcl'o ē. ꝙ q ē ꝓprius ſacerdos ſo
lū ex cōmiſſiōe nūq̄ȝ pt audientiā cōmittere ēt ī illo caſu
vbi ī foro exteriori pōt ſubdelegare: puta qn̄ eſt datus ad
vniuerſitatem cauſax. ff. quis ⁊ a quo appel. l. z. ſicut offi
cialis vel qcūqȝ alius delegatus: qa dubiū eſt de officiali
vtrū ſit ordiari⁹ pōt vnā de ill' cōmittere. Et ſil'r delegat⁹
pncipis pōt ſūdelegare. C. ō iudicijs. l. A iudice. §. a prici
pe. Sȝ q hȝ ꝯfeſſiōes audire tm̄ ex ꝯmiſſiōe ſiue ſit ad vni
uerſitatez cāx ſic̄ eps dat alicui ptātez ſuā p totā dyoc. ex̄
de of. or. Inter cetera. vbi dr̄ ꝙ eps debet viros idoneos
mittere ad p̄dicādū cū auctoritate ꝯfeſſiōes audiēdi: iſti
iq̄ȝ nō poſſunt nec vnius ꝯfeſſiōis audientiā delegare. ſil'r
ſi papa alicui cōmittat ꝙ poſſit ꝯfeſſiōes audire nō pōt il
le alteri cōmittere. ⁊ ſic itelligit̄ de offi. deleg. c. vlt. vbi in
ter alia q̄ delegat⁹ nō pōt ſubdelegare nūerat̄ pnias iniū
gere. ℭ 3ª ꝯ ē de ſigno ⁊ exēplo ſcōe ꝯnis. qō apparet quia
legatus eo ꝙ ē ordinari⁹ hȝ ſuos pniarios. ſic̄ ī exteriorib⁹
dat iudices delegatos: qꝛ ipe ē ordinari⁹ ī vtroqȝ foro. ſed
ſūm⁹ pniarius ē ēt ordiari⁹: ſȝ tm̄ ī ſpūalib⁹. vn̄ ⁊ hȝ penitē
tiarios ſuos: ⁊ dat lniam eligēdi cōfeſſores. ſȝ ſimplices pe
nitētiarij pape q̄uis ſint delegati pape: q ſolus ponit eos
nō ſūm⁹ pniarium. ⁊ q̄uis ſint ad vniuerſitatē cōfeſſionū
toti⁹ mūdi: non tn̄ ipſi pn̄t ſibi aſſumere coadiutores: nec
dāt licentiam eligēdi ꝯfeſſorez.

Circa ſcōm qs ē ordari⁹. ſūt ſeptē ꝯnes. ℭ Pria ꝯ eſt
ꝙ qcūqȝ p electōez hȝ curā aiax ē ordiuari⁹ et
p ꝯnſ pōt ſniare quēlibȝ ſue cure alteri cōfiteri. ℭ 2ª ꝯ ē:
ꝙ ordiarius qcūqȝ ex officio ſibi ānexo hoc hȝ: lȝ nō ſit p
electōez. ℭ 3ª ꝯ ē: ꝙ q vicē curati gerit p legē vl' ꝯſuetudi
nē. ſic̄ prior qui viuente abbate erat delegat⁹ n̄ potēs ſub
delegare eo mortuo vl' āmoto vices ei⁹ ī oībus obtinēs: ē
q̄ſi ordiarius q̄tū ad hoc. C. ō eo q vicē. l. z. ℭ 4ª ꝯ ē ī ſpe
ciali: ꝙ archidiaconus lȝ ſit iudex ordiarius ō ꝯſuetudie
tn̄ nō ī foro ꝯſcie: ēt ſi ſacerdos: qꝛ hoc accidit ſue ptāti. vn̄
ſi pōt audire: hoc ē ex ꝯmiſſione. ⁊ ſic nō pōt ſubdelegare.
ℭ 5ª ꝯcl'o ē ō archipreſbytero ciuitatis ō quo iura loqūt̄:
ꝙ videt̄ ꝙ ſit ordinarius. ſicut ſi eēt vna p̄bēda ſacerdota
lis: cui ex officio eēt ānexū officiū audiēdi ꝯfeſſiōes illox
de dyoc. ex̄ ciuitatē. ⁊ multomagis ſi de ciuitate. ſȝ ſi peni
tētiarius nō hȝ offm̄ ex ſua p̄bēda: ſȝ ſolū ex ꝯmiſſiōe viue
vocis epi q reuocat qn̄ vult: qꝛ iudiciū ſoluit̄ vetāte eo qui
iudicare iuſſit: talis ē delegatus: lȝ ad vniuerſitatem cāx.
ℭ 6ª ꝯ ē: ꝙ decan⁹ ruralis q ⁊ archipreſbyter vocat̄: ſi iſte
decanat⁹ ſit ānexus alicui cure ſpāli: reputat̄ ordinari⁹ in
parochijs ſui decanat⁹ poſt epȝ ō curatos ēt. Ur̄ ēt ordia
rius curatox. ⁊ ſic curati ō lnia ei⁹ nō ſolū epiſcopi pn̄t ꝯfi
teri. Si āt epiſcop⁹ vel archidiacon⁹ cōfert illū decanatū
mō huic curato mō illi: videt̄ delegatio: ⁊ hoc reſpectu ca
ſuū coiuȝ. Nā reſpcū caſuū epaliū tā ō curato q̄ȝ ō decano
qb⁹ ex ſp āli grā ꝯmittit abſoluere de illis vr̄ diſtiguēdū
an ſint reſēti de iure vl' de ꝯſuetudie ⁊ tūc ī illis de ſe nul
lū ius hēt iferior epo. Un̄ cuicūqȝ illos cōmittit ptāte dle
gata abſoluit. Si āt ipe illos caſus ſibi retinuit gnal'r ab
alijs āmouēs. ſȝ qbuſdā curatis aut ō canis illos ꝯmittēs
videt̄ ordinare illi de iilis caſibus cognoſcere. Sȝ ſi poſt
q̄ȝ ab oīb⁹ āmouiſſȝ poſtea ſingul'r ali qbus ꝯcederet vide
tur mera delegatio. ℭ Septima ꝯcl'o corelaria ē ꝙ qn̄ or
dinarius ꝯ exemptos ī hereſis ꝓcedit q̄uis ſint exempti
ab hoīe nō a iure dr̄ in auctoritate pape q̄ſi delegatus hoc
facere. de hereticis Ad abolendā ī fi. q̄uis dyoceſani pu
dēt in hoc facto: ſe iure ordinario ꝓcedere.

Circa Tertiū de effectu commiſſiōis ſunt ſeptē ꝯcl'o
nes. ℭ Prime quinqȝ ſūt de effectibus gnque
cōmiſſiōis. Un̄ pmus effectus cōmiſſiōis ⁊ delegatiōis ē
ꝙ pt cōmiſſarius abſoluere licētia alterius minime reqſi
ta idifferēter ſiue ſit ſupior ſiue inferior. Sic eni curat⁹ ſi
ē ordinarius pt cōmittere audiētiā ꝯfeſſionū ſine licētia
epi ſicut eꝯ qꝛ oīs iuriſditio ordinaria pōt alteri cōmitti
ab eo q hēt eā iſolidū ſine aſſenſu cōparis: lȝ ſecus ſit ī ea
que hētur ī cōi. ℭ Ubi ſciēdū ꝙ qn̄ poteſtas iuriſditiōis
ē apud plures vna ⁊ nō apō quēlibet iſolidū tunc nō pōt
qlibet p ſe eā cōmittere ſine ꝯſenſu alioxū. ſȝ qō oēs tāgit
ab oīb⁹ debet approbari: vt ſi capl'm vacāte ſede gerat vi
ces epi ī tpalibus: nullus de capl'o ēt decanus ſine alijs pt

ponere officialez: ſȝ capl'm de ꝯſenſu maioris ptis. Qn̄ āt
iuriſditio pſcē ⁊ ī ſolidū reſidet apō quēlibet ita ꝙ vnus
ſine alio pt p ſeipȝ de cauſa cognoſcere: tūc vnus ſine alio
pt cui vult cōmittere: ēt minor ſine maiore: ⁊ ml'to magis
eꝯ. ſicut eps ponit officialē ſine archidiacono ⁊ eꝯ. Nunc
āt ptās abſoluēdi a peccatis vna ⁊ eadē pt eē apud plures
vt ſūt vnū. ſic̄ penes capl'm: ſede vacante: qn̄ hēt ptātē ei⁹
ī ſpūalib⁹: dico q̄tū ad cōmiſſionē nō q̄tuȝ ad exequutio
nē: qꝛ ꝯfeſſio faciēda ē ſoli. Unde totū capl'm nō vnus ca
nonicus ponet penitētiariū. Sȝ poteſtas abſoluēdi que ē
apud curatū papā. epȝ. nō ē vna: ſȝ qlibet pt p ſe audire: ⁊
per ꝯnſ p ſe ſine ꝯſenſu alterius cōmittere. Unde vicari
us curati ſine licētia epi pt audire ꝯfeſſiones: ⁊ multo ma
gis eꝯ. de hoc āt extat bullata declaratio clemē. alex. poſt
cuius bullationē nullus Pariſius dixit ꝯriū: qꝛ diſputare
de pncipali iudicio nō oportet: ⁊ iiuriā facit iudicio reuerē
diſſime ſynodi q ſemel diffinita retractare p̄ſumit. Un̄ q
dā magiſter determinaturus ꝯriū audita declaratiōe hac
dimiſit. ℭ Ad idē ē declaratio Bn̄dicti p ꝯſtitutionē q̄ ī
cipit. Inter cūctas. vbi dr̄ ꝙ fr̄es electi auctoritate apl'ica
poſſunt ꝯfeſſiones audire abſqȝ licentia dyoceſanox ⁊ in
feriox. ℭ Ad idē eſt extra: de pniilegijs. c. In his q̄ ad cul
pā. vbi papa repħēdit illos q priuilegiū cōceſſuȝ a papa frī
bus ō celebrādo vbicūqȝ cū altari portatili: iterptabāt̄ ꝙ
pter aſſenſū p̄latox fratres hoc nō poſſent. Tūc eni idul
gētia pape nihil eis valeret: cuȝ ſine ea ſolo aſſenſu p̄latox
idē poſſēt. Et ideo vt idulgentia eis aliqd valeat: declarat
papa ꝙ ſine p̄latox licentia poſſūt celebrare: ita ꝙ ex dcā
idulgētia videāt̄ aliquā grāȝ ꝯſequuti. Ita ⁊ ī ꝓpoſito di
cēdū ꝙ hn̄tes auctoritatē ſupiox poſſūt audire ſine licē
tia iferiox. Al'r ex ꝯceſſiōe ſupioris nullā eſſent grāȝ cōſe
cuti: cū ſine illa poſſēt audire de licētia īferiox. Et p hoc
pōt rn̄deri: ad decretalē in eo. ti. Paſtoralis: q̄ videt̄ eē ad
oppoſitū. Ibi eni dr̄ ꝙ religioſi qb⁹ ē a papa cōceſſū ꝙ ec
cleſias ſuas poſſint ī alios vſus ꝯuertere decedētibus pſo
nis eax niſi plus exprimat̄: nō poſſūt itrare poſſeſſionem
epo inconſulto qꝛ per indulgētiam iſtaȝ non itelligitur iu
ri epali derogari. Ita ⁊ ī ꝓpoſito p cōceſſionē factā a ſupi
ori ꝯfeſſiōes audiendi non eſt derogatum inferiori: iinmo
eo icōſulto nō debet ſuus parochian⁹ audiri. Et dicēdū ꝙ
nō ē ſimile: qꝛ ibi idulgētia pape hēt grāȝ ⁊ effectū quo ad
ꝓprietatē: lȝ ī poſſeſſionē nō debeat itrare ſine epi aſſēſu q
ſolus aſſenſus nō daret eis ius illud. Sȝ ī ꝓpoſito al'r ē vt
dictū ē. ℭ Per idē pt rn̄deri ad id qō hētur ō iudeis: q̄ȝ ſit
laudabile vbi papa ꝯcedit epo eunti ad predicādū paga
nis ꝙ qcūqȝ clerici vl' religioſi ſibi voluerīt adherere ꝙ
poſſint cū eo p̄dicare. Sȝ ibidē dr̄ reqſita ⁊ hita p̄latox ſu
ox lnia. Ibi. n. p̄latox lnia ſine auc̄te pape n̄ ſufficiebat ad
p̄dicādū ex̄ dyoc. eox paganis: ſȝ reqrit̄ auc̄tas pape cui⁹
dyoc. ē tota terra. Ex alia pte licētia predicādi data a papa
iferiori nō eximit eū a ſuo ſupiori: ſine cuius licētia nō de
bet pegrinari de iure cōi. Et eſt bonū argumētū ꝙ religio
ſus non debet audire confeſſionē nec p̄dicare ſine licētia
ſui abbatis vel p̄oris quātūcūqȝ hēt ptātez ab epo vel pa
pa. Sed eꝯ ſine licētia p̄lati iferioris illox qbus predicat
⁊ quox confeſſiōes audit hoc pt facere. Et iſta ē Fa ſolutio
bona. ℭ Nec obſtat ꝙ debet agnoſcere vl'tū pecoris ſui
nec poterit reddere rōnem de pecoribus ſibi cōmiſſis: qa
dico ꝙ ml'to melius q̄ȝ de auditis a ſe vel ſuo vicario. Nā
vultū exteriorē ita pōt itueri ⁊ agnoſcere ſic̄ pus: ⁊ corri
gere fraterna correctiōe ⁊ prn̄a admōitiōe ſic̄ pus: ⁊ q̄tū
ad exteriorē vl'tū attiet nō min⁹ honeſte viuūt q ꝯfitent̄
fr̄ibus q̄ȝ q curatis. Scōo q̄tū ad iteriorē meli⁹ qꝛ de ite
riori vultu parochianox q ſe rſpuerūt: ⁊ ſine licētia ſui vi
carij pape vl' epi elegerūt: n̄ hēnt reddere rōnē: qꝛ p eos nō
ſtetit quominus eos audirēt ⁊ iſtruerent: ſȝ p ſupiorē q co
adiutores eis dedit. Et p parochianuȝ q eos elegit: ſicut ſi
dn̄s mādat paſtori vt admittat extneū ad cuſtodiā ouium
q̄s ipe ſibi elegit: ⁊ q̄ cū ſeq noluerūt: ⁊ fecerit: ab illox cu
ſtodia abſolutus eſt paſtor: ⁊ tenet̄ ille q ſuſcipit. Sed ſi cu
ratus ōdit licētiā parochiano ad libitū ꝯfeſſorē eligēdi i
putat̄ ei q ouē pmiſit errare libere: ſi p̄cipitiū elegerit: ni
ſi forte eſſet talis pſona q̄ diſcreta ⁊ bona appareret: Si ēt
noīauit ſibi idiſcretū vel minus bonū: aut minus bonum
vicariū ſibi iſtituit: qꝛ q pax diligenti ſocio rem ſuā cuſto
diendā cōmiſit ſue facilitati iputare debet. inſtit. quibus
modis re cōtrahit̄ ob. §. penul. ⁊ de ſocietate. §. vlti. Sil'r
de eo q ſibi cōfeſſus ē ſi plagis ſauciati neſciuit vinū ⁊ ole
uȝ ifūdere: ipitia culpe annumerāda eſt. Et ſicut medico
caſus facilitatis iputari nō debet: ſic ſibi iputat̄ ſi omiſit
aliqd de cōtingentibus. Si q̄ parochianus petit licētiā al
teri cōfitēdi idetermi nate: nō det: niſi ſit veriſil'e ꝙ petēs
nō eligeret niſi eque bonū vel meliorē. Si āt noiet ſibi ali
quē: de quo veriſil'e ē ꝙ ſit eque bonus vel melior ad ꝯfeſ
ſionē audiēdā nō neget: qꝛ forte hēt peccatū qō erubeſcit
ꝯfiteri: ⁊ pus moreret̄ ſine ꝯfeſſione. Si vero apparet ꝙ
nō ē eque bonus aut p famā: aut p viſū ſue pſone: aut p cō
uerſatōez pſonax ſibi ꝯfitētiū: q̄ minus religioſe ꝯuerſāt̄:
tūc ſimpl'r debet negare inoteſcēdo ꝙ ille nō pt abſoluere
⁊ dicere ꝙ ē paratus audire vel aliū dare. Si āt ille petit⁹
hēt ptātez ſupioris nō ē ꝓhibēdū ſimpl'r: qꝛ iudex malus
ordinarius vl' delegatus nō pdit iuriſditionē ſuā: ſȝ debet
dicere petēti: non expedit tibi ꝙ vadas ad illū: nec ibis de
volūtate mea: nec de licētia: licet nō poſſiȝ te ꝓhibere: qꝛ
ptātez hēt a maiore. Sū āt paratus te audire vl' aliū vica
riū dare. Et hoc mō ſoluit̄ illud dictū ꝙ nō pt eē paſtoris
excuſatio: ſi lup⁹ oues comedit ⁊ paſtor neſcit. veruȝ ē qn̄
paſtor ſcire debet ⁊ pt: Et licet aliqs debeat ſemp reputa
re aliū meliorē ſe ſimpl'r: non tn̄ q̄tū ad oīa: puta q̄tuȝ ad
officiū hoc vel illō. Itex ſuſpitiones nos hēre poſſumus:
nō ad iudicādū ꝓximū: ſȝ ad nobis cauēdū: videre canes:
videre malos operarios. Si video paupeȝ non iudicabo
furē: tn̄ ne forte ſit fur cuſtodiā rē meā ab ipo: ſic ē ī ꝓpoſi
to. Tn̄ niſi ꝯriū appareat plus debet hō preſumere de his
quos papa vl' eps p totā dyoc. p̄ficit q̄ȝ de ſe. q ad vnā par
uā parochiā deputat̄. ℭ Sciēdū āt ꝙ ī abſolutiōe pniali
pricipal'r ꝯſiderat̄ ptās ordis: ſecūdario ptās: iuriſditiōis.
Un̄ ſiue det̄ ꝯfeſſori licētia audiēdi: ſiue ꝯfitēti licētia cō
fitēdi vel ꝯfeſſorē eligendi: ſufficit qꝛ tūc q̄ſi cedit alij ius
ſuū. Et hūc modū tradit ꝯciliū. Dis vtriuſqȝ ſexus. Sec⁹ Nota.
āt ē in foro exteriori: vbi tn̄ ꝯſiderat̄ ptās iuriſditōis. Un̄
ſi eps daret licētiā clerico litigādi corā quēcūqȝ vellet et
eligeret priuatū: nō pp hoc hēret ille iuriſditionē: ſed ſolū
remittit ius ſuū ī quo ſine eius ꝯſenſu nō pōt ꝓrogare iu
riſditionez alterius ī ſe. Un̄ hoc facto ē liber ſicut laycus
Priuatox āt ꝯſēſus iudicē nō facit illū q nulli pēſt iuriſdi
tioni: licet poſſit facere arbitriū. Scōs effcūs huius cōmiſ
ſionis ⁊ delegatiōis ē ꝙ cōmiſſarius pōt audire ꝯ ꝓhibi
tionē alterius p̄lati: in quo ē differētia iter ſupiorē ⁊ iferio
rē. Nā iferior ꝯ ihibitionē ſuperioris nō pōt alij cōmittere
ſicut nec p ſe ipm audire cū ita poſſit eū ſuſpendere ab au
dientia per aliū ſicut p ſe ipſum. eꝯ āt ꝯ ihibitionē inferio
ris ſupior pt committere: qꝛ ſicut eo iuito pt per ſe audire:
ita ⁊ committere. Sil'r ſi eſſent duo curati de pari: ⁊ vtri
que iſolidū vnus ꝯtra ihibitionē alterius poteſt audire ⁊
committere: qꝛ par in parē non hēt imperium. ff. de arbi.
l. Nā ⁊ magiſtratus. Utruȝ āt p̄latus poſſit inhibere ne ſi
ne licentia ſua ſubditus cōfiteat̄ alteri: dicendū ꝙ non ni
ſi ille prelatus q nō hēt ſupiorē: quia nullus poteſt impo
nere legē ſuperiori: ſed bene eꝯ: imo ēt ſi papa faceret hāc
ꝓhibitionem eſſet intolerabilis error expreſſus ꝙ de to
to mundo oēs haberēt ad ipm recurrere de oībus: Unde

ĭferioꝛ qui ꝓhibet ne ſubditus confiteat̃ cuicunqꝫ ſine li-
centia ſua: debet excipere: niſi ſuperiori vel eius vicario:
alias temere agit: niſi loqueretur talibus qui bene ſciunt
ꝙ nõ ĭtẽdit vel nõ põt ꝓhibere ſubditũ q̄n ꝯfiteat̃ ſi vult
ſupiori vl' vicario ſupioris: ſic̃ in religionib⁹ poꝛ ꝯuẽtualis
ĭhibet ne q̄s ꝯfiteat̃ de tali peccato ſine licẽtia ſua: certũ ē
oib⁹ ꝙ non ĭtẽdit q̄n poſſit q̄libꝫ ꝯfiteri ꝓuinciali ⁊ magi
ſtro ordinis ⁊ coꝝ vicarijs: qḋ ſi ꝓhiberet: ſpueremꝰ ſibi ĭ
faciē. Et mlto magis ſupꝑioꝛ q nõ poteſt dare licẽtiã alte
ri ꝯfitẽdi: cũ ſit vicarius hoĩs q̄diu poꝛ viuit: ſi ĭnhiberet
ne q̄s ſine licentia ſua ꝯfiteret̃ alteri derideret̃. Sed poꝛe
ãmoto vl' moꝛtuo vices ei⁹ gerit ꝑ ꝯſtitutões. Unde repu-
tat̃ ordinarius. Un̄ ſic ꝓhibẽtes faciũt ꝯtra declarationē
pape. Inter cũctas: qḋ eſt hereticũ: ex quo ē ſemel declara
tũ: ſicut de notionib⁹ ⁊c̃. Un̄ curat⁹ ſic ꝓhibens dꝫ excipe
epm̃: legatũ: papã: ſũmũ pniariũ: ⁊ archiepm̃ duꝫ viſitat: ⁊
hñtes ab eis ptãtẽ. Eps vero p̄dictos: niſi ſeipm̃. Et ſic dꝫ
ꝙ q̄libet excipiat ſuos ſupioꝛes. Ubi ſciẽdũ ē ꝙ an̄ ꝯſtitu-
tionẽ. Inter cũctas. frẽs auc̃te epoꝝ poterãt audire ꝯfeſſi
nes religioſoꝝ ꝯ ĭhibitionē abbatũ ⁊ abbatiſſaꝝ ſi erãt nõ
exempte: vel auc̃te pape ſi erant exempte: ſicut enim non
poteſt prohibere abbas vel abbatiſſa monacho vel moni
ali cõfiteri pape: vel epo: ſic nec ei⁹ vicario. Sed p illam
ꝯſtitutionē frẽs ꝓhibent̃ audire religioſoꝝ ꝯfeſſiones ꝯ
illoꝝ ſtatuta vl' ĭhibitionē ſupiorũ. ¶ 3⁹ effect⁹ ē ꝙ tenet̃
curat⁹ ei eucharistiã miniſtrare: ⁊ alia ſacra: ex quo dicit ſe
ꝯfeſſuꝫ illi q ꝑ ꝯtuit eũ abſolnere. ¶ Sꝫ vr̃ abſurdũ ꝙ te
neat̃ dare eucharistiã ei cui⁹ ignoꝛat ꝯſciaꝫ. Sic.n. vteret̃
claue diſpẽſandi omiſſa claue diſcernẽdi: admittẽdo forte
ĭdignũ. Et repellẽdo dignũ. Sꝫ dico ꝙ non: ſꝫ cũ eque bo
na ⁊ ſecura ꝯſcia: imo tutioꝛi põt eũ coĩcare q ꝯfeſſus eſt ſi
ne licẽtia ſua habẽti ptãtẽ ſicut illi qui ꝯfeſſus ē de licẽtia
ſua vel ſibi: qꝛ vicari⁹ curati nõ reuelat ſibi ꝯfeſſionē. Un̄
equalr̃ ſcit ꝯſciaꝫ ꝯfeſſi vicario epi: ſicut ꝯfeſſi vicario ſuo.
Itē plus p̄ſumit̃ de eo q factus eſt eps p ꝓuiſionē pape q̄ꝫ
p electionē canonicoꝝ. qꝛ ſacrilegij iſtar ē dubitare vtꝝ di
gnus ſit q̄ elegerit ĭperatoꝛ. Un̄ curat⁹ dꝫ p̄ſumere ꝙ me-
lius ē ꝯfeſſus q ꝯfeſſus ē ei quē papa: vel eps elegit ꝯfeſſo
rem p totũ mundũ vl' dyoc̃. ꝓuidẽdo de ipo ſuis ſubditis:
cũ eps nõ debeat hoc ꝯmittere niſi viris potẽtibus ĭ ope ⁊
ſmone. ḋ offi. oꝛdi. Inter cetera. q̄ꝫ q ꝯfeſſus ē illi queꝫ ele
git ipe ꝓpꝛio arbitrio de licẽtia gnãli curati. Itē magis p̄-
ſumit̃ de idoneitate ei⁹ quē ſupioꝛ p̄latus p̄ficit q̄ꝫ quē ĭfe-
rioꝛ. Un̄ lex iulia ambit⁹: ceſſat in vrbe ĭ qua oẽs p̄bendas
vacãtes ꝯfert petrus q pecuniã ſymonis abiecit. Sꝫ gieçi
donũ petijt: qḋ magr̃ repulit. Un̄ curatus magis dꝫ reputa
re bene ꝯfeſſũ parochianũ ſuũ q eſt ꝯfeſſus pniario epi q̄ꝫ
vicario ſuo ꝓpꝛio. Et hoc veꝝ ē q̄n ꝯſtat ꝙ ē cõfeſſus. Sꝫ
dicit Tho. ꝙ dꝫ ſibi credere. Hoſtien. ãt ꝙ imo dꝫ ꝓbare.
Sꝫ ea q̄ domi fiũt nõ pñt ꝓbari niſi p eos q domi ſunt. Cõ
feſſio ḋo fit a ſolo ſoli. Et ſi teſtes vocarent̃: non tñ poſſent
teſtificari de ꝯfeſſiõe: qꝛ forte loco ꝯfeſſiõis confabulabã-
tur. Un̄ ſi eẽt pſona min⁹ fide digna opoꝛteret ꝙ cõfeſſoꝛ
teſtificaret̃: ſꝫ plus ñ reqrit̃: ſi ãt fide digna: credendũ eẽt
ſibi de ꝯfeſſiõe ſicut de pctĩs. Silr̃ q̄n confitẽdo dicit dñe
non hẽo ꝙ ego ſciã moꝛtalia: nec placet mihi de venialib⁹
confiteri: peto eucharistiã: põt ſibi dare eucharistiã bona
ꝯſcia: imo tenet̃. ḡ a ſili q̄n dicit dñe nõ hẽo moꝛtale ḋ quo
non ſiꝫ ꝯfeſſus potẽti abſoluere: ⁊ tanto plus q̄to credibi
lius ē hoc q̄ꝫ illḋ: vñ eq̄ tute vel tuti⁹ põt coĩcare confeſſũ
ſine licẽtia ſua hñti ptãtē epi ſic̃ ꝯfeſſũ ſibi: vl' alteri ḋ licẽ-
tia ſua ſpãli vel gnãli: noĩatiꝫ vl' ĭdiſticte. Et vtrũqꝫ decla
ratũ e p cõſtitut. Inter cũctas: ꝙ.ſ. ꝯfeſſo hꝯ tenet̃ curat⁹
dare ſacrã: ⁊ ei credere: niſi ĭ duob⁹ caſib⁹.ſ. q̄n ē excoĩcat⁹
vl' notoꝛi⁹ pctõꝛ. ¶ 4⁹ effectus ē. ꝙ nõ tenet̃ eadē ꝯfiteri
iteꝝ: ſicut ĭ eadeꝫ decretali dr̃. Et licet q̄tũ ad alia puta ꝙ
teneat̃ credere vl' miniſtrare ſacra videat̃ ſpãle in frĭbus:
tñ q̄tũ ad hoc ꝙ nõ tenet̃ iterare ē ius cõe: ñ obſtante ꝯſti
tutiõe. Dis vtriuſqꝫ ſex⁹. Un̄ ĭ ꝯſtitut. ĭter cũctas ſic dr̃.
Nec ꝯfeſſi frĭb⁹ pctã illa ḋ q̄bus eis ꝯfeſſi ſunt ⁊ abſoluti
penitẽtes de illis ſacerdotibus ꝓpꝛijs teneant̃: ſic̃ ⁊ alijs ñ
tenent̃ iteꝝ ꝯfiteri: non obſtãte gnãlis ꝯſilij conſtitutiõe:
que ſano ĭtellectu (ne ſequat̃ ꝙ p pniaꝫ dimiſſa pctã quis
ꝯfiteri debeat: ⁊ ꝙ liberatus ḋbitoꝛ adhuc ad ſoluendum
remaneat obligatus) ĭtelligẽda ē. De illis aũt ĭtelligit̃ qui
peccata ſua alijs ꝯfiteri ſaluberrime neglexerũt. ¶ 5⁹ ef-
fect⁹ ē. ꝙ p hanc ꝯmiſſionē fit iudex q non erat. Cum.n. ad
abſoluẽdũ reqrat̃ ptãs oꝛdinis ⁊ iuriſditionis: lꝫ ab hñte
oꝛdinē ⁊ iuriſditionē vel tm̃ iuriſditionē: poſſit h audiẽtia
ꝯmitti hñti oꝛdinē: lꝫ ñ hẽat iuriſditioneꝫ: puta ſimplici ſa
cerdoti ñ curato ſic̃ curato: non tñ eꝯ ſacerdos ñ curat⁹ p̄t
hoc ꝯmittere vl' curato vl' ſacerdoti. Et rõ diuerſitatis eſt
qꝛ ñ equalr̃ he due ptãtis trãſfundunt̃. Habẽs.n. oꝛdineꝫ
ſola ꝯmiſſione ñ trãſfert oꝛdinē: ſꝫ ſolũ oꝛdinando ſacralr̃
ſiue ſit iudex ſiue ñ. Sed iuriſditio ab hñte eaꝫ oꝛdinarie
ſola cõmiſſiõe trãſfert̃ id ĭnter p̄uato: q nullã hẽbat: ⁊ ei q
hẽbat aliquã ſꝫ nõ iſtã: vel reſpectu iſti⁹. Un̄. ff. de offi. ei⁹
cui mãdata eſt iur. Et ſi p̄toꝛ ſit is cui mãdata ē iuriſditio
nõ tñ vice ſua fungit̃: ſꝫ illi⁹ q mãdauit: vnde dio accidit
ꝙ ſit p̄toꝛ: ita ⁊ in ꝓpoſito. Un̄ q põt eligere ꝯfeſſoꝛē idõ-
ter quẽcũq̄ꝫ ſacerdotē põt accipe: niſi ꝙ ſi ē religioſus cuꝫ
ſine ſuo ſupioꝛe ñ habeat velle nec nolle: ſine licẽtia ſui ſu
perioꝛis nõ dꝫ audire: niſi auc̃te ſupioꝛis ſpãliter ⁊ noĩati
ſibi ꝯcedat̃: q vellet ⁊ poſſꝫ eũ ĭ h eximere: ſic̃ ē papa. Si
enĩ religioſus p̄t iure oꝛdinario eẽ auditoꝛ ꝯfeſſionũ ſecu-
lariũ: ſicut q̄n ſit curat⁹ ĭ parochia: multomagis ex cõmiſ
ſione: cũ hoc ſit minoꝛis dignitatis: ⁊ min⁹ p hoc ſe ĭmiſce-
at ſeclo: q̄uis ⁊ hec ſit elemoſyna ſpũalis: ⁊ ad religionem
pertinẽs. Qꝛ aũt religioſus auc̃te ĭferioꝛis q nõ põt eũ exi-
mere nõ debeat cõfeſſiones audire ſine lnĩa ſui ĭmediate
pꝫ p ſil'e ḋ electõe. c. Si religioſus: vbi dr̃. Electõi ḋ ſe fcẽ
nõ põt nec dꝫ aſſentire ſine ei⁹ lnĩa. Sec⁹ aũt ſi p papã eẽt
de ipo noĩatim ꝓuiſũ. Qꝛ aũt dictũ ē ꝙ auc̃te pape põt vi
det̃ ꝯ illã decre. de iudeis. Qꝛ ſit laudabile. ¶ Sꝫ dõꝫ ꝙ
quando religioſus ſub gnãlitate incerta accipit auctoꝛita-
tem pape: requirit̃ de mẽte pape aſſenſus pꝛelati: ſicut fuit
ibi q̄n papa oĩbus religioſis q vellent adherere illi pꝛedi-
canti paganis dabat auctoꝛitatē. Sed qꝛ merita nõ noue
rat: ideo coexigit aſſenſũ p̄latoꝝ. Ubi ãt papa noĩati eligit
religioſũ ad aliqḋ offm̃ p̄ſumit̃ ĭduſtriã pſone noſce. Un̄
non requiritur alteri⁹ lnĩa: ſiue ꝓ ĭquiſitiõe ſiue ꝓ p̄dica
tõe: ſiue audientia confeſſiouum: ſiue ꝓ p̄latõe. ſiue ꝓ epi
ſcopatu: ſiue ꝓ alio quocũq̄ꝫ. ¶ Sexta ꝯ ē: ꝙ iſtos effect⁹
nõ hꝫ ꝯmiſſio ĭ pſonis repꝛobatoꝝ oꝛdinũ: ḋ q̄b⁹ dr̃ ḋ reli.
do. c. i. lib. 6. Perſonis aũt p̄dictoꝝ oꝛdinũ ĭterdicim⁹ quo
ad extraneos officiũ p̄dicatõis: ſepulturã ⁊ cõfeſſionũ au
dientiã. Un̄ qꝛ nec p̄dicãt nec ad ſepulturã recipiũt: mirũ
eſt quomodo cõfeſſiones audiunt: niſi forte dicatur ꝙ au
ctoꝛitate epiſcopi: q ſic̃ põt abſoluere a ſnĩa iuris excoica-
tionis ⁊ ſuſpẽſionis: ⁊ ĭterdictũ relaxare vel ãmouere: vbi
iuris conditoꝛ nõ retinuit: ita poteſt cũ illis diſpenſare ab
ſoluẽdo ab illa ſuſpẽſione: vel ammouẽdo ĭterdictuꝫ quo
ad certas pſonas: nõ min⁹ q̄ꝫ ab vna tota ciuitate. Tamē
cũ manẽte cã mãeat effect⁹ cũ ſit eis ĭterdict⁹: q̄diu ĭ illo
ſtatu manerẽt audire: videt̃ epo eẽ ĭdiſpẽſabile cũ eis ſta-
ti manẽte. Quicqd tñ eps poſſit ĭferioꝛ epo ñ p̄t ſnĩaꝫ iuri
relaxare: niſi ſibi expꝛeſſe cõmittat̃. Et ſic de lnĩo ſimpli-
ciũ curatoꝛum ſaccati nõ poterant nec poſſunt cõfeſſiões
audire. ¶ Septia ꝯ eſt: ꝙ q audit cõfeſſiões ex cõmiſſio
ne nõ iure ſuo perdit ptãtem ſuã delegãte moꝛtuo vl' am
moto. Et idem forte eſt ipſo excoĩcato vel ſuſpẽſo niſi ĭ cõ
feſſiõe iã ĭchoata: ĭ q̄ audit ex tunc q̄ſi iure ſuo. ſic vt et p
dit ptãtem illo reuocante: qꝛ ſoluitur iudiciũ vetante illo
qui iudicare iuſſit. Unde ſicut epo moꝛtuo vl' trãſlato offi
cialis ceſſat ĭ cauſis: ſic debet ceſſare pniarius ĭ ꝯfeſſiõib⁹
audiẽdis: niſi ꝙ p̄t abſoluere de peccatis iã auditis. ḋ off.

de le. c. Gratũ ⁊ c. Relatũ. qꝛ moꝛte mãdatoꝛis expirat mã
datũ. Silr̃ ſi dedit ꝯfeſſoꝛē monialibus expirat ptãs niſi
eẽt rectoꝛ eaꝝ cui ex officio q̄ſi poꝛat⁹ vl' rectoꝛie eſſet au
diẽda annexa. Et tũc eſſet q̄ſi oꝛdinarius. ¶ Uideret̃ tñ
ꝙ nõ ſilr̃ expiraret ptãs delegati: delegãte excõicato vel
ſuſpẽſo ſicut moꝛtuo vl' ammoto: qꝛ ĭ p̄mo caſu retinet de
legãs iuriſditionē lꝫ nõ vſũ: ĭ 2⁰ ãt neutrũ. Ad hoc ãt ꝙ de
legat⁹ vtat̃ iuriſditiõe reqrit̃ ꝙ delegãs ĭ delegãdo q̄deꝫ
hẽat ⁊ iuriſditionē ⁊ vſuꝫ eius: qꝛ delegare ē vſus iuriſditi
onis. Sed poſtq̄ꝫ delegauit nõ reqrit̃ ꝙ hẽat vſũ: qꝛ vſus
eius nihil facit: q ⁊c̃. ¶ Sꝫ poſſet dici ꝓbabilr̃ ꝙ ſi eps nõ
exiſtẽs excõicatus vel ſuſpẽſus iſtituit officialē ⁊ pniariũ
⁊ poſtea excõicet̃: nihilominus vterqꝫ p̄t ꝓcedere in ſuo
officio: qꝛ vtit̃ vice ei⁹ q iuriſditionē hẽt lꝫ nõ vſũ p ſe. Si
ãt iã erat excõicatus officialꝭ q̄dē nihil agit: qꝛ iſtitutio vl'
ꝯmiſſio ñ tenuit. Et ſic ĭtelligi p̄t de offi. vicarij. c. i. §. vlti.
li⁰. 6. De pniario ãt vr̃ ſecus. qꝛ et nõ ſacerdos vl' nõ ꝯſecra
tus q min⁹ hẽt q̄ꝫ excõicat⁹ cõmittere p̄t: qꝛ nõ ē tã cõmiſ
ſio q̄ꝫ pmiſſio: qꝛ iure ſuo ſacerdos audit ꝯfeſſionē: ⁊ ꝯmit
tẽs tñ ē cã ſine q̄ nõ: pp parochiaꝝ diuiſionē ⁊ ecclĩe ꝓhi
bitionē. Q̄n ãt cõmittẽs moꝛit̃ vel amouet̃: nõ ē dr̃ia ĭter
cõmiſſariũ in foꝛo pniali ⁊ iudiciali: qꝛ vtriuſqꝫ ptãs expi
rat q̄tũ ad negotia nõ cepta. Sꝫ nos hẽm⁹ ꝑuilegium ꝙ
epis moꝛtuis q nobis ptãteꝫ ſuã cõmiſerũt vl' cõceſſerũt
poſſum⁹ illa vti vſqꝫ ad ꝯfirmatiõeꝫ ſucceſſoꝝ. Et multo
magꝭ ſm̃ ꝯſtitutõeꝫ nouã. Inter cũctas. ſi frẽs vtãt̃ auc̃te
pape ſcã p̄ntatõe epo illo moꝛtuo p̄ñt vti vſqꝫ ad ꝯfirma
tõeꝫ noui: cui ē noua p̄ntatio faciẽda. Silr̃ ꝑuilegiũ hẽnt ĭ
q̄ſitoꝛes heretice prauitatis a papa poſiti ꝙ moꝛtuo man
datoꝛe nõ expiret mãdatũ: et q̄ ad negocia nõ ĭchoata ĭ iu
dicio ⁊ nõdũ emerſa: ḋ hereti. c. Nõ aliq. li. 6. ¶ Ad argu^m
dicẽdũ ꝙ illa ē opinio falſa: qꝛ curatus ē oꝛdinarius: iõ p̄t
vicariũ ad libitũ aduocare.

Queſtio. V.

Queritur q̄nto vtrũ ꝯfeſſio dimi-
diata iterari debeat. Et
videt̃ ꝙ nõ: qꝛ nõ ē neceſſe vt ꝙ ſemel ꝯfeſ
ſi ſum⁹ iteꝝ ꝯfiteamur: de pnĩa di. i. c. Mē
ſurã. §. Nõ ita. ſꝫ dimidiãs ꝯfeſſionē cura-
to ⁊ epo rite ꝯfitet̃ ĭ caſu ĭ quo curatus nõ
p̄t eũ abſoluere: ḋ oĩb⁹ nec epiſcopus vlt̃
niſi de ſuis: qꝛ ñ tenet̃ ꝯfiteri illi q ñ vlt vel non poteſt eũ
abſoluere. q ⁊c̃. ¶ Cõtra. qꝛ videt̃ ꝙ et rite ñ facta nõ de
beat iterari. Nõ eniꝫ rite fit illi q nõ p̄t abſoluere: ſꝫ ꝯfeſ-
ſus tali q pp occultũ ĭpedimẽtũ non potuit abſoluere nõ
tenet̃ iteꝝ ꝯfiteri: qꝛ nõ iudicabit ḋs bis ĭ id ipꝫ: ideo ⁊c̃.
¶ Reſpõdeo. circa iſtã q̄ſtionē ſũt vidẽda tria. p̄mo de
itegritate ⁊ dimidiatiõe abſolutõis ĭ caſu quo q̄rit̃. 2⁰ de
tegritate cõfeſſionis. 3⁰ ḋ iteratione cõionis in generali.
Circa p̄mũ ſũt q̄nqꝫ modi dicẽdi. Prim⁹ eſt ꝙ ꝯfitẽs
debet dicere oĩa peccata ſua ſacerdoti: ⁊ ille ipꝫ
nõ abſolutũ debet remittere ad ſupioꝛē: q debet eũ itera
to de oĩbus audire ⁊ abſoluere: vel cõmittere ĭferioꝛi ꝙ
abſoluat de oĩb⁹: ⁊ ſic tota ꝯfeſſio fit vni: ⁊ tota abſolutio
ē ab vno. Sꝫ dicẽdũ ꝙ iſte mod⁹ ſi fieret: recte fierꝫ ſꝫ nõ
fit. Eccleſia enĩ obſeruat ꝙ ĭferioꝛ audiẽs totã ꝯfeſſionē
abſoluat eũ de caſibus q̄bus p̄t. ſupioꝛ ãt ad quē remittit̃
audit ſolũ articulũ ptinẽtē ad ſe: ⁊ de illo abſoluit. ¶ Pꝛe
terea de qua re iudex cognoſcit de ea ſnĩare debet nõ cõ
mittere. Prius enĩ audit̃ q̄s q̄ꝫ eius abſolutio cõmittat̃.
Et fruſtra fit ei ꝯfeſſio a quo nõ ſpat̃ abſolutio. Itē nemo
cogit̃ bis idē peccatũ ꝯfiteri. Sꝫ ad hoc diceret̃ ꝙ veruꝫ
ē ſimplr̃ ⁊ p ſe: ſꝫ p accidẽs p̄t ꝯtigere. Nã ſi pꝛimo ꝯfitere
tur ſupiori nõ opoꝛteret poſtea alteri cõfiteri: cũ ille de oĩ
bus poſſit abſoluere. Nec videt̃ ꝙ debeat remittere poſt
ꝯfeſſionē nõ abſolutũ ſꝫ abſoluẽdũ: qꝛ ſic cogit bis eũ idē
ꝯfiteri: cũ nõ poſſit ipius peccatũ ſcribere ſm̃ quoſdã: q̄ꝫ
uis pniarij ꝯtrariũ faciãt. Et q ſtati p̄t dare bñficiũ nõ de
bet differre nec ad aliũ mittere. Sed ſi aliq̄s ꝯfitet̃ illi q
nõ p̄t eũ abſoluere tũc p accñs ē ꝙ teneat̃ iteꝝ ꝯfiteri po
tenti abſoluere vt abſoluat̃. ¶ Scḋs modus dicẽdi ē ꝙ
ĭferioꝛ audit totã ꝯfeſſionē: ⁊ de oĩb⁹ abſoluit: remittit tñ
cũ ad ſuperioꝛē: non quidē abſoluenduꝫ a peccato: ſed vt
abſoluatur ab obligatione pꝛecepti: quo tenetur ſe pꝛe
ſentare ſupiori: cui reſeruat̃ cognitio taliũ pctõꝝ. ¶ Sꝫ
iſtud minus valet: qꝛ eccleſia nõ p̄t p̄cipere ꝙ rite ꝯfeſſus
⁊ abſolut⁹ iterato eadē ꝯfiteat̃: tũ qꝛ ſm̃ iſtũ modũ ſuffice
ret pctõꝛi venire ad epꝫ ⁊ dicere ei peccatũ ſuũ ⁊ ſtati rece
dere: nõ expectata abſolutiõe cũ iã ſit ab oĩb⁹ abſolutus.
hoc eni faciẽdo ĭpleuit p̄ceptũ. iſtḋ ãt eſt ridiculũ: nec obſ̃
uat̃ ab eccleſia. Supioꝛ enĩ ⁊ ꝯfeſſionē audit ⁊ ſacralr̃ ab
ſoluit ⁊ ĭpõit pniaꝫ. Sꝫ ad hoc poſſet dici ꝙ veꝝ ē ſimplr̃
⁊ p ſe ꝙ eccl'ia nõ p̄t eũ cogere ⁊ artare ad ꝯfitendũ bis id
ipꝫ: qꝛ nõ p̄t mutare ſacrã quo ad neceſſitatem ꝙ.ſ. faciat
ſacrꝫ neceſſitatꝭ ĭ tota eccleſia id qḋ ē volũtatis: ſicut nec
eꝯ p̄t facere baptiſmũ ⁊ pniaꝫ q̄ ſũt neceſſitatis ꝙ ſint ſo
lo volũtatis q̄uis ſit diſſilr̃: qꝛ papa ñ p̄t ꝯtra p̄ceptũ dei:
ſꝫ p̄t p̄ter p̄cepta dei facere noua p̄cepta. Dico ãt gnãlr̃: qꝛ
ſi neceſſitas ecclĩe reqrat p̄t aliquē cogere ad m̃rimoniũ
puta filiã regis aut filiũ: vel ad oꝛdinē ſuſcipiẽdũ aut ꝯfir
mationē. Sꝫ ĭ gnãli hoc ſtatuere ꝙ oẽs ꝯherẽt ⁊ nullꝭ cõ
tineret vl' ꝙ oẽs ſuſcipẽt ſacros oꝛdines ⁊ nullus ꝯheret
nõ videt̃. Nec obſtat ꝙ ſtatuit ꝙ oẽs ſemel ĭ anno ꝯmuni
cẽt ĭ paſcha: qꝛ vel illḋ ſemel neceſſe erat ĭ vita ſicut ĭ pnĩa.
Sicut enĩ dicit̃ niſi pniaꝫ egeritis oẽs ſiml' pibitis. ſic niſi
mãducaueritis carnē filij hoĩs ⁊c̃. vel hoc nõ ē mutare ali
ud ĭ ſacro: qꝛ eſſẽtia illi⁹ nõ ꝯſiſtit ĭ vſu ſicut ĭ alijs. Põt ẽt
facere ꝙ cõferre ſacrm̃ ſit ĭ p̄cepto ẽt neceſſitatis qḋ ſuſci
pe ē volũtatis: qꝛ curat⁹ ⁊ eps tenet̃ ex ſtatuto ecclĩe ⁊ xpi
dicẽtꝭ paſce oues meas: miſtrar̃ ſubditis eccl'iaſtica ſacrã.
Sꝫ ſi ſuſceptio ſacrĩ ſit ei⁹ cẽntia tũc ſuſceptionē neceſſa
riã facere volũtariã vl' eꝯ: eẽt mutare iſtitutionē ſacrĩ ⁊ fi
nē: qꝛ pp ſuſcipiẽtē ē ſacrꝫ: nõ pp dãtē. Licet ḡ ſimplr̃ ⁊ p
ſe eccl'ia nõ poſſit ſtatuere vt ſm̃ ꝯfeſſio q̄ de ſe ē volũtaria
ſit nec̃ria tñ p accidẽs ⁊ ſm̃ q̄d p̄t vt videt̃: ſtatuendo.ſ. ꝙ
null⁹ poſſit abſoluere a tali pctõ ſimplr̃ niſi talis ſupioꝛ.
Inferioꝛ tñ poſſit abſoluere a culpa ſb tali pacto ꝙ remit
tat ad ſupioꝛē ꝓ abſolutiõe a culpa ⁊ pena. Et tũc ſi ille q
ĭferioꝛi ꝯfitet̃ recipit abſolutionē ab illo ſibi exponẽte ꝙ
nõ p̄t eũ abſoluere niſi ſic ꝙ vadat ad ſupioꝛē iteꝝ ꝯfeſſu
rus eo ipe ſpõte ſe obligat ad iteꝝ ꝯfitẽdũ: ex quo ſub tali
pacto recipit abſolutionē. Iſte igr̃ mod⁹ nõ ē ꝯueniẽs: nõ
qꝛ eccl'ia hoc nõ poſſit ſtatuere ſꝫ qꝛ ſm̃ cõeꝫ ritũ hoc non
ſuat: ⁊ ẽt qꝛ fruſtra audiret: ex quo abſoluere non poſſet.
¶ Terius modus dicẽdi ē ꝙ nõ obſtante ꝙ ĭferioꝛ abſol
uat de caſibus ptinẽtibus ad ipꝫ ⁊ ſupioꝛ de caſu ptinẽte
ad ſe ē tñ vna abſolutio: qꝛ quilibet eoꝝ abſoluit vt mini
ſter dei: q ē vnus: lꝫ miſtri ſint plures. ¶ Sꝫ iſtḋ nõ valet
qꝛ ſic̃ miſter nõ abſoluit niſi ĭ vice dei ſic nõ fit ei cõfeſſio
niſi vt miſtro dei. Si ḡ abſolutio q̄ fit a pluribus miſtris ē
vna pp vnitatē dei cuius miſtri ſũt: eodē mõ ꝯfeſſio facta
pluribus erit vna ⁊ ſufficiẽs. Sed ad hoc poſſet dici: ꝙ qꝛ
hõ nõ p̄t ꝯuerti ad deũ ꝓ parte ⁊ ꝓ pte auerti a deo: q̄tũ
ĭ ſe ē debet facere ꝙ ad deũ ꝯuertat̃ ĭtegre. Sꝫ q̄n nõ ē ĭ
eo defectus excuſat̃. Un̄ ſic̃ ñ tenet̃ ꝯfiteri ĭtegre niſi ḋ q
h⁹ recolit: ſic cũ ꝯfe⁹ ſit pp abſolõnē ñ tenet̃ ꝯfiteri ĭtegre
niſi illi q ĭtegre abſoluere p̄t. Itē ñ tenet̃ dimittere illũ q
p̄t de q̄buſdã ⁊ eſt ſuus oꝛdiarius pp illũ a quo p̄t abſolui
de oĩbus: qꝛ nõ ē culpa ſua ꝙ ĭferioꝛ nõ poſſet de oĩb⁹. Un̄
ſufficit ꝙ ĭferioꝛi cõfiteat̃ de illis de q̄bus p̄t abſolui: ⁊ ab
ſoluat̃: ⁊ de reliquis ſupiori ⁊ abſoluat̃. Abſurdũ enĩ ē ꝙ
teneat̃ cõfiteri illi ḋ vno peccato de quo ille nõ põt eũ ab
ſoluere. Et rurſũ abſurdũ ē ꝙ non poſſit cõfiteri illi q põt
eũ abſoluere: ⁊ ĭ quãtũ p̄t. Et ſic vtrũqꝫ dimidiabit̃ licite.
¶ Quart⁹ mod⁹ dicẽdi ē ꝙ cũ p peccatũ hõ delinq̄t ĭ deũ
⁊ eccl'iaꝫ iõ ĭdiget recõciliatiõe q̄tũ ad vtrũqꝫ. Quãtum
ḡ ad recõciliatõeꝫ q̄ fit dḋ ꝯfe⁹ ē faciẽda vni itegralr̃ ⁊ ille

ꝺe oib⁹ abſoluit eū:⁊ ꝺeo recõciliat. Sꝫ q̃tū ad recõcilia/
tiõeꝫ q̃ fit eccl'ie ptes pñt cū ꝺiuiſiꝫ recõciliare:vn⁹ ꝺ̓ vno:
Impugna°. ali⁹ ꝺe alio:ꝓut placet eccl'ie oꝛdinare. ❡ Sꝫ iſtō poſſꝫ ſu
ſtineri ſi appareret q̃lr ꝑ pctm̃ occultū alr ꝺelinquat̃ i ꝺeū
alr i eccl'iaꝫ.qꝛ tūc ꝓbabile eēt ꝙ alr recõciliaret̃ pctõꝛ ꝺo
alr eccl'ie.ſꝫ nõ appꝫ q̃lr pctm̃ occultū alr ſit ↄ ꝺeū alr cõ
tra eccl'iaꝫ:lꝫ ꝺ̓ pctō notoꝛio poſſꝫ hoc ꝺici rõne ſcādali:qꝺ
foꝛte ēt nõ ē veꝝ:qꝛ ēt rõne ſcādali ē ↄ ꝺeū.Eadē ergo ē re
cõciliatio q̃ qs recõciliat̃ ꝺo ⁊ eccl'ie.qꝛ ꝑ ſacr̃alē abſolutio
nē:circa quā eccl'ia nõ hꝫ aliqꝺ imutare:cuiuſcūqꝫ talis re
Opio.ſ. que vi ꝺoctoris ſᵉ.ſ.tho.in q.3.ar.14.q.2.ad 4m. cõciliatio fiat.❡ Poſſet tn̄ ꝺici ꝙ ꝺꝫ illi cui p̈mo cõfitet̃
ꝺicere ſil'r oia pctā moꝛtalia.⁊ ille ꝺꝫ eū abſoluere q̃tū pōt.
Pꝛo his aūt ꝺ̓ qbus nõ pōt ꝺꝫ eū remittere ad ſupioꝛeꝫ:
q ꝺe illo audiat ⁊ abſoluat:vl' cõmittat. Ubi ſic ē ꝺiſtiguē
dū.⁊ iſte ē gnāl⁹ modus ꝺicēdi.qꝛ aut oia ſūt venialia aut
oia moꝛtalia:aut q̃dā moꝛtalia q̃dā venialia.In p̈ caſu pōt
Abſolu°.venialiuꝫ pōt indifferenter ꝺimidiari. abſolutio ꝺimidiari idifferēter a ſupioꝛe ⁊ iferioꝛe.qꝛ hoꝝ
remiſſio nõ hꝫ cõnexionē:nec quo ad ↄtritõeꝫ:nec quo ad
cõfeſſionē:nec ꝑ ↄñs abſolutionē.Qñ aūt ſūt retēta moꝛta
lia ⁊ nõ retēta venialia:ↄſtat ꝑ idē ꝙ ſupioꝛ pōt abſoluere
ꝺe moꝛtalib⁹ ſine hoc ꝙ abſoluat ꝺ̓ venialib⁹.qꝛ moꝛtale
pōt remitti nõ remiſſo veniali.Ecõtrario aūt remitti non
pōt veniale ſine moꝛtali.ſicut nec vnuꝫ moꝛtale ſine alio
moꝛtali.vñ tūc ē idē qꝺ i ſcꝺo caſu:qñ oia ſūt moꝛtalia.Et
qdē eccl'ia romana ſic vtit̃.Abſoluit a maioꝛib⁹ moꝛtali/
bus remittēs ꝓ mioꝛib⁹ abſoluēdū.⁊ iō ſupponēdū ꝙ ita
pōt fieri:quo ſuppoſito pari rõne pt fieri eↄ.qꝛ ꝺe moꝛtali
bus nõ min⁹ pōt remitti mai⁹ ſine minoꝛi q̃ꝫ eↄ. Pꝛopter
qꝺ qua rõne ſupioꝛ pōt abſoluere ꝺe retētis nõ abſoluēdo
ꝺe cõcceſſis:eadē rõne iferioꝛ eↄ ꝺe ↄceſſis tm̄.qꝛ ex q̃ iſte
ē abſolut⁹ quo ad ꝺeū vt ſupponit̃ ex ↄtritõe quā oñdit id
qꝺ ē ex pte eccl'ie:pt ꝺimidiari i foꝛo pñiali:ſic i foꝛo iudici
ali pt qs abſolui ab vno iudice ab vna ſnīa:⁊ ab a° ab alia.
imo ēt ſi nõ eēt cõtrit⁹ ſꝫ attrit⁹ idē ē:qꝛ ꝺiſpō ad grāꝫ pōt
ꝺimidiari.Et ſic i ꝺiſpōne actuali q̃ ē ꝑ actū liberi arbitrij
quo ꝺꝫ i ſpāli ꝺ̓ oib⁹ cõteri:multi act⁹ ↄcurrūt:ex qb⁹ ↄtri
tio gnālis ſeq̃ns fit ꝺiſpō ꝑfecta ad grāꝫ.ſic ex ↄfeſſiõib⁹
factis ꝺiuerſis cauſat̃ ꝺiſpō oꝛnat⁹ ꝑfecta ad grāꝫ.⁊ ſicut qñ
aliqs inungit̃ ꝺiuerſe ſūt vnctões:quaꝝ q̃libet hꝫ ſepara/
tā foꝛmā ⁊ ſeparatā mām:⁊ oēs ſūt neceſſarie:⁊ oib⁹ ꝑfe.
ctis tūc ex vi ſacr̄i ſeqt̃ur effect⁹ ⁊ nõ añ.Et idē eēt ſi cāus
moꝛtis pꝛimi miſtri cogeret miſtros multiplicari.ſic ⁊ hic:
qꝛ abſolutio reſpectu eccl'ie pōt ꝺimidiari.⁊ ꝺiſpō reſpectu
ꝺei.Inde ē ꝙ vi clauiuꝫ qñ ↄpleta ē vltīa abſolō:tūc ſeqt̃
effect⁹ ⁊ nõ añ.Et nõ ē ꝺubiū ꝙ ſupioꝛ pōt ꝺe oib⁹ abſol/
uere:vel ꝺ̓ oibus abſoluēdū remittere.Et lꝫ ꝺ̓ potētia ab/
ſoluta poſſꝫ cõmittere maioꝛa ſine mioꝛib⁹:nõ tn̄ ꝺe potē/
tia oꝛdīata.qꝛ ſi pñiarius epi poſſꝫ abſoluere ſolū ꝺe epāli
bus:qcūqꝫ iret ad eū notaret ſe eoipſo ꝺ̓ illis:cū ꝺ̓ aliꝫs nõ
poſſit abſoluere.ꝓpter qꝺ ſimõ legat⁹ reuocauit illā clau/
ſulā ↄcilij cõpēdien̄.q̃ ꝓhibet̃ p̄latis cõmittere frībus niſi
maioꝛa crimīa.Pōt igit̃ abſoluere ſupioꝛ ꝺe oib⁹.ſi tn̄ oia
velit audire:alr nõ.Inferioꝛ aūt nõ.qꝛ ſicut ſi abſolueꝛꝫ ꝺ̓
excõicatõe a ſupioꝛe retēta nihil ageret:ſic ēt ꝺ̓ pctō.qꝛ a
nõ ſuo iudice lata ſnīa nõ tenet i eo i quo ē nõ ſuus iudex.
lꝫ teneat i aliꝫs:vt ſi ab oꝛdinario ē appellatū i vna cā:re/
māet iudex i aliꝫs:nõ i illa.ꝓpter qꝺ ſnīa ſua ſup illa nõ te
Excõicatus nõ ē capax ſacroꝝ.ſ.4.5.ar.2. net.Ita eſt hic.Sꝫ vtile ꝑ iutile non viciat̃ i illis que re/
cipiūt ꝺiuiſionē.vñ ſi abſoluit ab oib⁹:valet abſolō i caſi/
bus ſuis:nec plus ꝺꝫ ad eū redire:ſꝫ nõ i aliꝫs.ſꝫ ſi caſus re
ſeruat⁹ ē maioꝛis excõicatõis vel minoꝛis nullo mō pt añ
abſolui q̃ꝫ fuerit remiſſus abſolut⁹:qꝛ nõ ē capax ſacr̄oꝝ.
ſꝫ dato ꝙ hõ iſte ꝺ̓ quo ē poſit⁹ caſus nõ poſſꝫ abſolui ab i/
feriore ab oibus:nec ſupioꝛ vellet ꝺ̓ oibus.tenetur tn̄ vni
ꝺicere oia.qꝛ licet iferioꝛ tūc nõ poſſit abſoluere ab oib⁹:
poſt remiſſionē tam̄ poteſt ab oibus abſoluere:ſiue ille ſu
perioꝛ abſoluerit ſiue nõ:ſiue ſit oꝛdinari⁹ ſiue ei⁹ vicari⁹.

Non ꝙ iſte poſſit ↄmittere:ſꝫ qꝛ talis eſt itentio retinētiū
ſibi caſus:ꝙ poſtq̃ꝫ mandatū ſupioꝝ receperit ex tūc nihil
retinēt:qꝛ ex tūc nolunt iſtū ad ſe redire quē remittūt.Et
iteꝝ ꝺecretalis ꝺicit oia ſacerdoti non ſacerdotibus.

Quantum ad 2m ꝺe itegritate ↄfeſſionis ſciendum
ꝙ vna ē cõcluſio oium.ſ.ꝙ confeſſio eſt
itegre faciēda illi q vult ⁊ pōt audire ⁊ abſoluere ꝺ̓ oibus:
⁊ ſi nõ ꝑ tūc ſaltē ꝑ tpe ꝺebito.i.poſt remiſſionē. Hec autē
ↄcl'o ꝓbat̃ tripl'r.p̈mo a Thoma ſic.Sicut ē i medicina coꝛ
poꝛali ſic i ſpūali:q̃ ē pñia.ſꝫ i illa ſic ē:ꝙ oꝫ medicū nõ ſolū
vnū moꝛbū:ſꝫ totā coꝛpoꝛis ꝺiſpōnē ſcire:ꝑ eo ꝙ vn⁹ moꝛ
bus aggrauat̃ ex alio:⁊ qꝺ ꝓdeſt ad curationē vni⁹ moꝛbi
nocet aliꝫ.ergo ſil'r oꝫ ꝙ ſacerdos cognoſcat oia:qꝛ ex quo
libet aliꝺ recipit grauitatē.⁊ medicina q̃ valet ad vnū pec
catū poſſꝫ eē icitatiua alteri⁹.❡ Sꝫ qdā ꝺñt hāc rõnē nõ
nečio ꝓbare:ꝙ neceſſariū ſit oia pctā ſil' cõfiteri vni ⁊ eidē.
ſꝫ ꝙ ē valde ↄgruū.qꝛ ſm cā nõ ē neceſſe oia pctā ſil' ↄfite
ri:niſi rõne grauitatis:quā vnū ſoꝛtit̃ ex alio:vel rõe medi
cine q̃ ꝓdeſt ↄ vnū ⁊ nõ ↄtra aliū.ſꝫ rõne p̈mi ñ oꝫ hoc po
nere.qꝛ circūſtātie aggrauātes nõ mutātes ſpēm nõ ſunt
ꝺ̓ nečitate ↄfeſſiõis:ſꝫ vnū peccatū lꝫ grauitatē ex alio re/
cipiat ñ tn̄ nouā ſpēm.g̃ ꝓpter hoc nõ ē nečio faciēda.Itē
nec ꝑꝑ 2m.ſ.ꝑꝑ medicinā.qꝛ vel loqmur ꝺ̓ medicina q̃ moꝛ
bū expellit.vl' q̃ p̄ſeruat.Medicina aūt q̃ expellit moꝛbū
vni⁹ pcti nõ ē ↄtraria medicie alteri⁹.qꝛ eadē ē expellens
oē pctm̃.ſ.grā.Itē nec rõne medicie p̄ſeruatiue.qꝛ nõ ē ꝺe
rõne vere pñie:ꝙ hõ ab ea nõ poſſit excidere:vt patuit ſu
pꝛa.Nec ē neceſſariū ad verā medicinā ꝙ exhibeant̃ oia
remedia ↄ recidiuū.pꝫ g̃ ꝙ nõ ē neceſſariū:nec ꝓpter me
dicinā expulſiuā nec ꝑꝑ p̄ſeruatiuā.iō ⁊c̄.Iō ipſi ponūt ad
hāc ↄcl'oneꝫ rõnē ſuā q̃ talis ē.Cõfeſſio rñdet ↄtritõi:ſicut
ſignū ſignato.qꝛ ea q̃ ſūt i voce ſūt ſigna paſſionū q̃ ſunt in
aia:⁊ etiā ꝑ ſil'e.qꝛ ꝑ ↄtritionē fit mētalis cõfeſſio coꝛā ꝺo.
ſicut ꝑ cõfeſſionē vocalē fit manifeſtatio pctõꝝ coꝛā mini
ſtro.ſꝫ ↄtritio nõ pōt eē ꝺ̓ vno pctō ſine alio.g̃ nec cõfeſſio
❡ Sꝫ ꝺꝺm ad h̓.Cū ꝺñt p̈mo ꝙ circūſtātie ſi ñ mutāt ſpēꝫ
nõ ſūt ⁊c̄.ꝺꝺm ꝙ nõ iō circūſtātia ꝑtinet ad neceſſitatē cõ/
feſſiõis:qꝛ mutat ſpēm.ſꝫ qꝛ ē ꝺiſtinctū pctm̃ ꝑ ſe.vñ ſi non
mutaret ⁊ eēt ꝺiſtinctū pctm̃ nūero:eēt cõfitendū.Sꝫ ex
hoc ꝙ addit ſpēm nouā:ſeqtur ꝙ ꝺifferat ſubalr i genere
moꝛis.q̃uis ſit idē nūero i gñe nãe.Qꝛ igr̃ vnū pctm̃ ex h̓
ꝙ circūſtat aliꝺ:ſic cū aggrauat:lꝫ citra ſpēm:ꝙ tn̄ rema/
net ab eo ꝺiſtictū.ꝑꝑ hoc.ſ.ē cõfitēdū:qꝛ aggrauat ⁊ nihi/
lomin⁹ manet ꝺiſtictū i gñe pcti moꝛtalis:❡ Sꝫ ꝑꝑ h̓ ſꝫ
veritatē nõ ē ad hoc ſatiſfactū.qꝛ lꝫ oē pctm̃ moꝛtale ꝺiſti
ctū ꝺiſticte ſit cõfitendū:tn̄ argumētū q̃rit:q̃re nõ ſolū ꝺi/
ſticte:ſꝫ ēt ſil'r ꝺ̓ oib⁹ aliꝫs i eadē ↄfeſſione ⁊ eidē:c⁹ rõ ſi ꝺi/
cat̃ grauitas iꝓbatū ē.Et iō ꝺꝺm ꝙ Tho.i hac mā q̃ nõ
ē ꝺemr̃abilis:ꝺemr̃are nõ itēdebat:ſꝫ ꝓbabil'r ꝑſuadere.
Et iō rō ꝓbabilis ē.Qꝺ āt ꝺicit ꝺe medicina expulſiua ve
rū eſt.qꝛ ſiue ſit ↄtritio ſiue grā:ſiue cõfeſſio:ſiue abſolō:ſi/
ue ſatiſfactio:iſta expellit per ſe oē peccatū.Nõ aūt iducit
per ſe ad aliquod peccatum:niſi foꝛte per accidēs.ſic hõ ꝺ̓
bono ope gloꝛiatur in q̃tum hꝫ.Nec ꝺe iſta intēdit Tho.
ſed ꝺe p̄ſeruatiua.Quāuis aūt nõ ſit ꝺe ratione vere pñie.
nõ recidiuare:tn̄ ꝺ̓ rõne vere pñie ē ꝙ hõ ſic peniteat ꝙ ſi
bi poſſit ꝺari remediū ne recidiuet.vel ne hēat occaſioneꝫ
tātā recidiui ſicut pꝛi⁹.ſicut ꝺ̓ rõne ꝑfecte ⁊ vere medicie
ē ſic curare moꝛbū ꝙ nõ remaneāt veſtigia ⁊ readducētia
moꝛbū.Itē ad hoc ꝙ medic⁹ adhibeat medicinā ꝑfectaꝫ
ſic ꝺebꝫ ſibi moꝛbus ꝺetegi ꝙ poſſit ei perfecta medicina
adhiberi:ſiue adhibeatur ſiue non.Nihilominus appꝫ
ꝙ Tho.non intendit vniuerſal'r ꝺemr̃are.quare cõfeſſio
ſemper ꝺebet eſſe integra:qꝛ lꝫ ita ſit in quibuſdam pctis
ↄrijs:nõ tn̄ oia ſūt ↄtraria.imo aliqñ peccatoꝛ ñ hꝫ aliqꝺ
pctm̃ alteri ↄꝛiū:ſꝫ ſil'e:imo raro hõ afficit̃ vicijs ↄrijs.Et
ſic nõ ꝺ̓beret eē itegra niſi hr̄et vicia ↄꝛia.Itē pctm̃ ſemel

ſem̄ ex illo qꝺ poſtea fit nec alleuiat̃ nec aggrauat̃:ſꝫ tunc
ſolū vnū aggrauat aliud qñ circūſtantia ē alteri⁹:lꝫ ſtatus
pctõꝛis aggrauet̃ ex multiplicatiõe pctõꝝ.❡ Ratio etiā
ſcꝺa hꝫ iſtātias:qꝛ nõ oꝫ ſic ſignū rñdere ſignato ꝙ ſi ſigna
tū ē iteg̃ꝝ ꝙ ſignū ſit iteg̃ꝝ:qꝛ facies itegra pōt repñtari ꝑ
ſpeculū fractū ꝺimidiatū.Itē i ſacr̄o altaris res ↄtenta ⁊ ſi
gnata ē vna ⁊ ꝺiuiſa:⁊ vna nõ ſepata ab alia.ſ.coꝛp⁹ ⁊ ſan/
guis xp̄i:⁊ i ſe ⁊ in ſacramento:cum ſacramentum ſit ꝺiui
ſuꝫ ⁊ ſeparatuꝫ idest ſpecies ipſe que ſunt materia ⁊ verba
vtriuſqꝫ foꝛme:⁊ foꝛma coꝛpoꝛis ſignificat ꝺiuiſum coꝛpus
⁊ materiā q̃ tn̄ vtrūqꝫ ↄtinet:⁊ econuerſo foꝛma ⁊ mā ſan
guinis.❡ P.ſatiſfactio ē ſignū ↄtritõis ↄfeſſiõis ⁊ abſolō/
nis:ſꝫ ſatiſfactio pōt ꝺimidiari. Nõ ſic āt ꝙ ip̄e ſatiſfaciat
ꝺe vno peccato:ꝓ alio aūt nec nūc nec alias itēdat ſatiſfa/
cere.ſed ſic ꝙ hodie facit pñiaꝫ iiūctā ꝓ vno:⁊ cras ꝓ alio
iiūctā:ſicut qñqꝫ iiungit̃ ab eodē abſoluēte pñia ꝺiſtincta
ꝓ ꝺiſtictis pctis:⁊ qꝛ vn⁹ pt ꝓ alio ſatiſfacere ꝑtē pñie fac̄
ꝑ ſe aliā ꝑ aliū:⁊ vnā ꝑ idulgētias:aliaꝫ ꝑ elimoſinas:⁊ hꝫ
⁊ ꝑtē hic:ꝑtē i purgatoꝛio.g̃ ſil'r pt ꝺimidiari cõfeſſio:⁊ ab
ſolō.ſ.ꝙ iſti hodie cõfiteat̃ vnū cū ꝓpoſito ↄfitēdi cras ali/
qd aliꝫ:⁊ abſoluit̃ nūc ab iſto.cras ab alio.❡ Itē minoꝛ pt
iterimi:quia ſi hõ cõterit̃ ꝺe oib⁹ i gnāli poſtea vult ꝺ̓ ſin/
gulis i ſpāli cõteri.nõ oꝫ ꝙ ſit vna hoꝛa totū:nec ēt vno ꝺie
ex quo hēt ꝓpoſitū ꝺe ſingulis cõteri ꝺe vno poſt aliud:añ
q̃ꝫ ad vltimā cõtritionē ꝺe vltio venerit:ex ſolo bono ꝓpo
ſito:ꝺe⁹ euꝫ ꝺe oib⁹ abſoluit.Et ſic ſacerdos anteq̃ꝫ ille to
tū ꝺixerit ex quo tn̄ alias ꝺicere ꝓponit vt videt̃:pt ſtatiꝫ
abſoluere ſe ꝺeo cõformādo.Nā nõ ē ꝺubiū ꝙ cõfeſſio ꝺi
midiari pt eidē:ſic tn̄ ꝙ abſolō nõ recipiat̃ quouſqꝫ totuꝫ
ſit cõfeſſus:ſic i illis q multis ꝺieb⁹ gnālē cõfeſſionē conti
nuāt.Sed q̃tū ad ꝓpoſitū verū ē ꝙ cõfeſſoꝛ non pōt ſe con
foꝛmare ꝺeo:qꝛ ſi abſoluit a ꝺictis ⁊ nõ a ſcienter retētis
ꝺe⁹ hoc nõ facit:ſed ab oi:vel a nullo moꝛtali.Si āt abſol
uit a retētis nõ oblitis nec ꝺictis:h̓ nõ pōt:qꝛ nõ ſūt mā ni
ſi cõfeſſa ſpāl'r.⁊ oblita cõfeſſa gnāl'r:g̃ ⁊c̄.❡ Item ꝓbatio
ſua circl'aris ē.qꝛ i q̃one ꝺe ↄtritõe ꝓbauit ꝺe oib⁹ moꝛtali
bus ſil'r ↄteri ⁊ ſigillati.qꝛ ſic ē ꝺe ipis cõfitēdū.Et mō eↄ.ꝓ
bat ↄfeſſionē ꝺebere eē integrā ꝑ itegritatē ↄtritionis.Et
ſic vtrobiq̃ꝫ ē petitio pꝛincipij.❡ Et iō pōt eē tertia rō ad
eandē ↄnē tal'.Confeſſoꝛ ꝺꝫ ſe ↄfoꝛmare ꝺo q̃tuꝫ cõmode
poteſt:ꝺeus auteꝫ non abſoluit niſi ab omnibus.ergo nec
iſte ꝺebet niſi ab oib⁹:ſed nõ poteſt niſi a cõfeſſis vel obli
tis:q̃ habent̃ ꝓ ↄfeſſis ꝑ gnālē ↄfeſſionē:g̃ oia ꝺebēt ↄfite
ri.Dico āt ſi pōt:qꝛ qñ nõ pōt ab oib⁹ abſoluē tunc nõ pōt
ſe ↄfoꝛmare ꝺeo:⁊ excuſat̃ vt iferioꝛ:q tm̄ abſoluit a caſib⁹
ſuis.Supioꝛ v̓o nõ pōt ↄmode ab oibus.qꝛ nõ pōt niſi au
diat:⁊ nõ pōt audire oia oiuꝫ ad ſe ↄfluentiū ꝺe tota ꝺyoc̃.
foꝛte vno ꝺie vl' ſeptimana penoſa.Grauarent̃ ēt homies
bis omnia ꝺicendo.ideo ⁊c̄.

Quantuꝫ ad tertiū ꝺ̓ iteratiõe cõfeſſionis ſciēdū ꝙ
cõfeſſio i gnāli pōt iterari:ſed nõ ē neceſſe
niſi i quattuoꝛ caſib⁹. p̈mo qñ ꝑꝑ ꝺ̓fectū manifeſtū abſol
uētis fuit abſolō nulla:ſiue qꝛ nõ potuit abſoluere aliquo
mō.vel qꝛ nõ ſacerdos:vel qꝛ nõ ꝓpꝛius.aut qꝛ nõ potuit i ꝑ
te et i ꝑte potuit:et tūc ꝓ ꝑte qua nõ ē abſolutus tenet̃ ite
rū cõfiteri:qꝛ tenet̃ totā abſolōnē recipe.vñ q̃uis ſit libe
ratus a cõfeſſione ꝺirecte:nõ tn̄ idirecte:qꝛ nõ pōt abſolui
niſi cõfiteat̃.❡ Scꝺs cāus ē qñ nõ potuit abſolui ꝑꝑ ꝺefe
ctū ſuū:vt qꝛ excõicatus maioꝛi excõicatiõe vel minoꝛi:ni
ſi ꝙ i hoc caſu et i aliꝫs ſi cõfiteret̃ eidē nõ opoꝛteret itera
ri pctā explicite:ſꝫ ſolū iplicite:ꝺicēdo peccaui i illis q̃ vo/
bis al's ꝺixi:ſic ſi nulla fuiſſet abſolō ꝺ̓ facto.Et ꝺilata ab
ſolutio ꝑ mltos ꝺies ipartiri pōt:ēt ſi iſte oblitus fuerit:ꝺū
tn̄ pꝛius penitētiatū inotuerit:qꝛ ſi nõ taxaſſet pñiaꝫ tūc
opoꝛteret ſibi ad memoꝛiā reducere:vt moderaret̃ iuſte
ꝑꝑ qꝺ remittēs ad epm̄ ſi nõ abſoluat ꝺebet penitētiato i/
noteſcere ꝙ poſt reditū abſoluēs iiunget:ꝺicēs facias qꝺ

tibi ꝺixi:qꝛ ligare nõ ꝺꝫ anteq̃ꝫ ſoluere.Ita i ꝓpoſito.❡ 3°
caſus ē qñ aliqꝺ moꝛtale ſciēter ꝑ hypocriſim celauit:tūc
ꝺꝫ iteꝝ ↄfiteri:niſi foꝛte eidē ↄfiteret̃:qꝛ tūc ſufficit illꝺ ce
latū ꝺicere explicite.⁊ alia repetere iplicite:ſic in p̈mis caſi
bus:niſi ꝙ pꝛim⁹ videt̃ ꝺubitabilioꝛ aliꝫs:qꝛ ↄfeſſio coꝛaꝫ
nõ ſuo iudice fcā nõ tꝫ.Uñ cū ille eēt nõ ſuus iudex i p̈mo
caſu ſaltē i hoc.iō ↄfeſſio nulla:nec ꝑ ↄñs.ex illa pōt ꝓcedi
ab illo poſtea fcō iudice:ꝺ̓ iudicijs.At ſi clerici.Et ꝺꝺm ꝙ
ſi aliqs ↄfiteat̃ coꝛā ſuo iudice eſſe veꝝ illud qꝺ coꝛā non
ſuo iudice ↄfeſſus fuit ꝺ̓ quo ↄſtat:ex iſta noua ↄfeſſiõe cõ/
demnari pōt ac ſi ꝺe nouo explicite ↄfeſſus fuiſſet.Et ſic ē
h̓.❡ 4⁹ caſus ē qñ ꝺedit pñiaꝫ obliuioni.Tunc eni tenet̃
pñiaꝫ ſibi impoſitā ↄplere:⁊ nõ pōt niſi ſciat eaꝫ.Et iō tenet̃
ↄfiteri vt ſciat ſibi iponēdā:⁊ ſic ipleat loco illi⁹:qꝛ ſic votū
qꝺ ipleri ñ pōt:pōt ⁊ ꝺꝫ mutari i votū poſſe:ſic ⁊ pñia ipoſita
qꝛ oblita ꝺꝫ mutari i poſſeꝫ:qꝺ nõ pōt fieri iuſte:nec eq̃liter
niſi pctā ꝺicant̃.Multis tn̄ videt̃ ꝙ nõ tenet̃ ↄfiteri pctā
qꝛ et foꝛte ꝺedit oia vel ꝑtē obliuiõi ſic ⁊ pñiaꝫ.Nec tenet̃
ad aliquā pñiam niſi ad ſibi impoſitā:a qua ꝑꝑ ipoſſitatē ex
ignoꝛātia excuſat̃ vl' liberat̃.Uñ cū hõ non teneat̃ ad ↄfi
tendū niſi pctā non cõfeſſa:obliuionē ⁊ negligētiā pñie hꝫ
ↄfiteri ꝺe nečitate ſalutis:⁊ nihil aliud.❡ Sꝫ veꝝ eſt ꝙ ſi
vult in hac vita pñiaꝫ ſacr̄alē facere ꝓ peccatis p̈mis ꝺꝫ ea
ↄfiteri:vt eā accipiat.Si v̓o ex ſe hic vel alibi facere vult ñ
tenet̃.❡ Arg'm pꝫ ſolutū eſt:2m aūt ſoluet̃ in ſeq̃nti q̃one.

Queritur 6° illꝺ qꝺ in ſcꝺo argumēto
p̄cedētis q̃onis fuit tactuꝫ:
.ſ.vtꝝ oē ipedimētū qꝺ ſi eēt manifeſtū fa
ceret ↄfeſſionē iterari qñ eſt occultū faciat
ſil'r iterata.v̓bi grā.vtꝝ ↄfeſſus curato ſuo
hñti occultū ipedimentū alias abſoluēdi te
neat̃ ↄperto ipedimēto iteꝝ ↄfiteri.Et vr̃
ꝙ ſic:qꝛ ꝺr̃ ex̄ ꝺe electione.c.Dudū ſcꝺo.ꝺe quodam hñte
ipedimētū occultuꝫ ꝙ ꝑ ipm aie miſerabil'r ſunt ꝺecepte:
qꝺ nõ fuiſſet ſi fuiſſent ſic abſolute:qꝺ nõ teneret̃ ampli⁹
cõfiteri.g̃ ⁊c̄.❡ Cõtra.qꝛ ſnīa lata a ſuo q putabat̃ publi/
ce liber ⁊ ꝑtoꝛ rata ē:ac ſi ipedimētū nullū fuiſſet.ergo a ſi
mili i ꝓpoſito.❡ R°.circa iſtā q̃oneꝫ tria ſūt faciēda.p̈mo
ponēt̃ur certa.2° ponētur ꝺubia.3° ſignabūt̃ q̃dā ↄrīa.

Circa pꝛimū ſūt qnq̃ꝫ ↄcl'ones.❡ Pꝛia.ſi ē tale ipedi/
mētū qꝺ nõ ē ipedimētū:niſi qñ ē publicū vt foꝛ
nicatio ſacerdotis:tūc ſi ē occultū nõ oꝫ ꝙ iteret̃:qꝛ nõ eſt
ipedimētū.qꝛ a tali ſciēter ⁊ i publico licet recipe ſacr̄a.ꝺe
coha.cle.Noſtra.Uñ hoſt.videt̃ hanc q̃onem mouere ꝺe
elec.Dudū.ꝺ̓ coha.cle.Nr̃a.cõtradicēs Bernardo.Sꝫ illa
ꝺudū.nihil facit ꝓ Bernar.qꝛ loqt̃ papa allegatões recitā
do:cū ꝺicit ꝙ ꝑ ipm aie miſ̃abiliter ſūt ꝺecepte:nõ aſſeren
do.vl' pt ꝺici ꝙ ibi nõ erat occultū ipedimētū.qꝛ ñ poterat
coīter latere:ꝙ ipſe publice hr̄et ꝑſonatū ⁊ curas quas te/
nebat.vñ erat erroꝛ iuris q nõ excuſat.ſil'r nõ facit ad ꝓpo
ſitū ꝺ̓ coha.cle.Nr̃a.qꝛ ibi ē tale factū qꝺ in publico habet
ipedimētū:non āt i occulto.Lꝫ eni foꝛnicatio occulta ſit
eiuſdē rationis cū manifeſta:tn̄ foꝛnicatõi manifeſte ē an
nexa ſuſpēſio:ēt talis ꝙ cāt irregularitatē ſi celebꝛet indiſ
penſabilē citra papā:ſm Hoſt.nõ aūt occulta.hic āt ē vnū
⁊ idē ipedimētū occultū ⁊ manifeſtū.ſic eſt excõicatio:q ꝛ
nõ min⁹ ſm rei v̓itatē ē excõicat⁹ occult⁹ q̃ꝫ public⁹.illa āt
ꝺe ↄſe.cc.Aquā.nõ facit ad ꝓpoſitū.qꝛ ibi erroꝛ cois nõ fa
cit eccl'ias eē recõciliatas.ſꝫ pape ꝺiſſimulatio:⁊ tacita rati
habitio:Nec ēt ibi ē erroꝛ fc̄i ſꝫ iuris.❡ 2a ↄ eſt:ꝙ ſi ē im
pedimētū ex ꝑte ↄfitētis:ſiue ſcitū ſiue oblitū vel ignoꝛa/
tū ꝓbabiliter oꝫ iteꝝ cõfiteri.vtpūta qꝛ erat ligat⁹ maio
ri vel minoꝛi excõicatõe:lꝫ neſciret ⁊ poſtea ſciuerit:tene/
tur iteꝝ cõfiteri abſoluēdus.qꝛ ligatus abſolui nõ potuit.
Et ꝓbabilis qdem ignoꝛātia p̄ſeruat a culpa ⁊ a pena irre
gularitatis.ꝺe cle.ex.mi.Apl'ice.ſꝫ nõ facit cū nõ excõica/
tū.ꝓpter qꝺ ſi tūc eligeret̃ vel bñficiū ſibi conferret̃:igno

rātia ſi faceret: ꝙ ſibi aliqͦd ius acqrereť:ſicut dr̄ ī glo. Eſt aūt minus capax ſacroꝝ:a quoꝝ participatiōe directe ex-
3ª ꝯ cluditur:q̄ quorūcūqʒ aliorū.⁊ iō abſolō nl'la. ¶ 3ª ꝯ e ꝙ ſi ex pte ſacerdotis ē īpedimētū iuris diuini.vt qꝛ nō baptizatꝰ vel nō ſacerdos illo cōpto teneť iterū cōfiteri. qꝛ nec ī hoc papa poſſet diſpēſare. de pſby.nō bap.c.2. Unde aliq diſtiguūt ꝯcordātes Ber.⁊ Hoſti.qꝛ aut erat īpedimentū q̄ ad claues iuriſdictiōis.⁊ ſic vex dicit Hoſti. ꝙ nō oʒ itex ꝯfiteri:aut quo ad claues ordinis. ⁊ ſic vex dicit Bernardus ꝙ itex oʒ.Sʒ iſtō excludiť p hoc ꝙ dr̄ īpedimētū. Nā īpedimētū agēdi ſupponit potētiā ſʒ īpeditā:ſicut cecus nō dr̄ īpeditus videre: ſʒ īpotens ad vidēdū: vidēs āt ī tenebris dr̄ īpediri.Et ſic nō ſacerdos:cui deeſt pma potentia abſoluēdi nō ē īpeditus:ſʒ ſacerdos q vel nō hʒ iuriſdictionē vł magis nō hʒ executionē.Sʒ hec excluſio nō vr̄ valere p illud qͦd hr̄.ff.ō iudicijs.l.Cū ptor.3.q.5.Tria ſunt q̄ īpediūt eē iudices:nā:iure:⁊ moribꝰ ⁊c. Ubi diciť īpediri ēt q non hʒ potētiā.ſʒ aliō ē īpediri eē iudex:qͦd fit p puatōem aptitudinis ad illud officiū:aliō īpediri iudicare quo ad actū. ſicut hō īpediť ne ſit vidēs p cecitatē; ſʒ īpediť ne videat
4ª ꝯ p impedimētū appoſitū oculo ⁊c. ¶ 4ª ꝯclō eſt: ꝙ ſi erat īpedimētū iuris poſitiui:qͦd penitēs ſciebat: nihilominꝰ teneť itex cōfiteri:qꝛ ſciēti dolus nō inferť. Un̄ videť eē diſtinguēdū:pmo ex pte cōfitētis.qꝛ aut ſciuit impedimētū hoc:aut nō.Si ſciuit vt id qͦd erat alijs coīter ignotū eſſet ſibi cognitū.ſic dr̄ crimē occultū:q̄uis ſciať ab aliquo: vt pʒ in denūciatione quā debet pcedere ſecreta correctio:tūc teneť itex cōfiteri.Si āt ignorauit:ſicut ⁊ ceteri:excuſať. .ff.de eo ꝙ fal.tu.ge.l.2.ī fi.§.Ait ptor.vbi ſic diciť. Siue actor ignorauit dabo ī inte.reſti.ſʒ ī ītegrū reſtitutio ſcienti nō ſubuenit merito:qꝛ ipe ſe decepit.⁊ ſeqť. Labora igt Et ſi dictū ſit ei vt bona fide ñ credidit.⁊.l.iterdū:⁊ ſcia ñ noceat tñ reſtitutio faciēda erit:ſi cōpulſus ē ad iudicium accipiēdū.ſic ſi ignorauit excuſať.ēt ſi audiuit credere nō oportuit:vł ſi ſciuit ⁊ ꝯpulſus fuit p curatū q igreſſu eccłie negabat:qꝛ nō ꝯfitebat:al's nō valet:qꝛ qͦd iuris ē ō toto ad totū:idē ē ō pte ad partē.vn̄ ſicut publice excoīcatꝰ nullus pt abſoluere:ſic nec occulte illū q ſcit.qꝛ ſic publice excoīcatū oēs debēt vitare ēt ī publico:pp qͦd iudex pt ipʒ repellere:ēt ſi ps omittat.ſilr̄ occulte excoīcatū ſciēs dʒ vitare ī occulto:nihil āt ē magis occultū q̄ iudiciū ꝯſcie. Un̄ lʒ in foro exteriori occultꝰ nō ſit vitādus:tñ ī iteriori ſic.vn̄ ꝯfitēs illi quē ſcit excoīcatū ēt occulte ē fictꝰ:mortalr̄ peccās ſibi coīcādo ī diuis.vn̄ teneť itex ꝯfiteri:ēt ſm illos q dn̄t ꝙ ficte ꝯfitēs nō teneť itex cōfiteri.qꝛ vex ē ō fictōe per ſubtractionē necij:q̄ ē attritio nō p pōnē ꝯrij:qͦd īpedit ptātem abſoluētis:nō tm̄ habilitatē recipiētis. Nec obſtat.ff. de iudi.l.2. circa pnm. ō iur.oī.iudi.l.ſi p errorē. Ubi vr̄ diſtiguere ex oppoſito:ꝙ qñ iudex nō hʒ ptātē iudicādi niſi ex ꝯſenſu ptiū.qꝛ nō ꝯſentiūt q errāt:tūc ſcia partiū dat robur pceſſui:error īpedit.qñ āt iudex nō hʒ a partibꝰ ſed a iure:fauore tñ partiū ne errātes ledanť:tūc ptibꝰ ſciētibꝰ ñ valet:errātibꝰ valet:vt hꝫ ne detrimētū añ phibitōeʒ poſſint ignorātes icurrere:ꝙ eos poſtmodū dignuʒ ē vetitos ſuſtinere.ex̄.ō ꝯſti.c.2.Sʒ hec diſtictio licʒ ſit bona:tñ excludiť p vbū ꝯpto:p qͦd inuiť ꝙ pꝰ ignorabat.vn̄ reſtrigiť ad ignorātē.ſʒ p hoc oñdiť:ꝙ decretal' nr̄a.nihil facit ad ppoſitū.qꝛ ī caſu illiꝰ refert īter ꝯfitētē ſciētē ⁊ ignorātē. qa
5ª ꝯ ſciēter ꝯfitēs curato ſuo occulte fornicāti ē vere abſolutꝰ. ¶ 5ª ꝯclō ē:ꝙ ſi ipe neſciebat:ſʒ tñ ſcire ōbebat idē. qꝛ lata culpa dolo cōparať.Quidā tñ diſtiguūt.qꝛ aut illō īpedimentū ē occultū p ignorātiā facti:vt qꝛ pcuſſerat clericuʒ nullo vidēte:⁊ tūc valet abſolutio:aut pter ignorātiā iuris:vt qꝛ pcuſſerat corā tota vicinia vbi nō erāt niſi idiote nō credētes eū pter hoc excoīcatū:vel nihilominꝰ credebāt ꝙ poſſet ꝯfeſſiōes audire:⁊ tūc nō valet.ō ꝯſe.ec.aquā. Et hec qdē diſtictio vera ē:ſʒ nō ē ad ppoſitū: qꝛ nō diciť occultū ppꝛie:qͦd ē publice factū:lʒ ſit ignoratꝰ iuris effectus.ſicut pcutiēs clīcū corā tota vicinia:vel ī foro dicitur publice vel notorie excōmunicatus: lʒ nullus pſentium ſciat pter hoc ipm ligari.vn̄ dicitur impedimētum notorium:lʒ ius nō ſit notoriū:qꝛ iura certa ſunt.

Quantū ad ſcōʒ articulū de his que ſunt dubia:Sciendum ꝙ circa occultum impedimentum confeſſoris: ſunt quinqʒ opiniones. Prima diſtinguens inter poteſtatem ordinariam ⁊ delegatā:que habet locuʒ ī foro aiarū ſicut ī exteriori.Aut igiť ꝯfeſſor iſte erat ordinarꝰ.puta qꝛ habebat parrochiā ſibi ītitulatā.⁊ tūc valet abſolutio p eū impenſa:aut delegatꝰ:vt qꝛ hēbat cōmēdatā.⁊ tūc non valet ſicut ī foro exteriori. Qͦd pbať dupliciter.pmo qꝛ vtilitas publica pferť puate.vn̄ ⁊c.pter vtilitatē eoꝝ q̄ apud eū geſſerūt.ff.de offi. pto.l. Barbariꝰ phi lippus.q̄ ē ī iudice ordinario:corā quo tota coītas hʒ litigare:⁊ meliꝰ ē vnū īpunitū relinq̄re q̄ tot īnocētes ledere.ſʒ ex pte iudicis delegati:q nō hʒ cognoſcere niſi iter puatos vſať vtilitas puata:nec dʒ rigor iuris coīs relaxari pp vtilitatē paucoꝝ:cū publice iterſit maleficia puniri. ¶ 2ª qꝛ ex ꝯſenſu īterptatiuo litigātiū: q nō pſumūť velle iactare pecuniā:nec pdere expēſas.vn̄ potuit ppl's romanꝰ ſi ſciuiſſet hūc facere libex. Sʒ puatoꝝ ꝯſenſus iudicē nō facit illū q nulli peſt iuriſditiōi ⁊c.vn̄ ēt cū falſo pcuratore nllm̄ ē iudiciū q̄tūcūqʒ credať:qꝛ ē vtilitas puata. Nec obſtat de re.iudi.ad pbādū p locū a ꝯtrario ſenſu.qꝛ hñ vex ē qñ vnꝰ ex multis iudicibꝰ delegatꝰ ē occulte excoīcatꝰ nō viciať ſnīa.qꝛ valet ex vtute aliorū nō excoīcatorū. ſic ⁊ valeret eo ꝯdicēte cū illa clauſula:ꝙ ſi nō oēs.ſʒ ſi oēs fuiſſet excōicati vel vnꝰ ſolus iudex excōicatus nulla eēt vel annullāda.qꝛ nō eēt cuiꝰ vtute hr̄et efficaciā:ſicut electio facta a multis:quoꝝ vnicus erat occulte excoīcatꝰ: ñ viciať vtile p inutile.ſʒ ſi oēs eēnt excoīcati nulla eēt vel ānullāda:cū īdiſtīcte iura dicāt:ꝙ electio celebrata ab excoīcatis vł īterdictis ſit īualida. ¶ Sʒ ꝯ.C.de ſen.⁊ iterlo.oī.iud. l.2. Nec valet alia lectura glo.qꝛ ꝯriať textui.ī ſuitute morabať ⁊c.⁊ legi canoniçate.3.q.7.§.Uex.q̄ ſupra videť ex illa.Si ſeruꝰ putabať ⁊c.vbi dr̄ ꝙ ſi ſuus q putabať liber ex delegatōe ius dixerit:valʒ ſnīa. Nec obſtat de vtili publica.qꝛ ſaltē hʒ efficaciā ī delegati ad vniuerſitatē cāꝝ qbꝰ qñqʒ ē maior vtilitas q̄ ī ordinarijs eoꝝ ⁊ ī foro exteriori ⁊ īteriori.ſic plēs lederēť ſi occultū īpedimētū officialis vł penitētiarij irritaret eiꝰ pceſſū ⁊ ꝯfeſſiōes q̄ archidiacōi vł epiſcopi:q pauciores cās ⁊ ꝯfeſſiōes audiūt. Qͦd aūt dn̄t ſcōo de cōſenſu litigantium nō valet.tū qꝛ lex illa Barbariꝰ.nō hr̄et locū niſi ī ppl'o romano:q ſolus alienuʒ ſuū pōt facere libex:tū ēt qꝛ ñ ꝯſentiūt q errāt. Un̄ iudex tūc demū accipit ptātē iudicādi p tes a ꝯſēſu ptiū:quā alias nō hēbat:qñ ptes ſciētes ſe nō ſubditas illi ipʒ eligūt ſpōte progādo.qñ vͦ errantes ⁊ credētes ſe ſubditas ſic litigāt corā illo.⁊ alias ſi ſcirēt ñ litigarēt neq̄q̄.ff.de iur.oī.iudi. l.Si p errorē.ff.de iudi.l.2. Nec ē viſimile ꝙ ppl's romanꝰ ſi ſciuiſſet eū ſeruū feciſſet eū libex ⁊ ptoreʒ: qn potiꝰ abiciſſet ⁊ vnū nobileʒ elegiſſet. ¶ Et ꝙ dicūt tertio de falſo pcuratore.dico ꝙ vbi ē pbabil' ignorātia: vt qꝛ pꝰ fuit verus.poſtea occulte fuit reuocatꝰ valet.ō ſolutiōibꝰ vͦ.iſti. man.§.Et huic ſimile ꝙ dn̄t.C.ſi a nō ꝯpe.iudi.p totū agitur de leg.vbi diciť non valere:nec:diſtingnitur vtruʒ eēt incōpetentia publica vel occulta.⁊.l.vlti.dicitur: ꝙ in priuatorum cauſis ⁊ non ſuo iudice lata ſententia non teneť: quaſi diceret ſecus in lata in cauſis omniū ō communitate non obſtat ꝙ ibi dicatur ⁊ in priuatorum:quia exponiť pro etiam:q̄ſi dicat.nō ſolū ī alijs. Unde loquitur in habēte impedimētū manifeſtū quod poterat patere ex forma commiſſionis:vt ſi datꝰ ō pꝑetate cognoſcat de poſſeſſione:⁊ ſic de alijs.dato etiā ꝙ hec diſtinctio vera eſſet:tñ excludiť p hoc ꝙ dr̄ curato ſuo q licet non ſit p electionem

hēt tamen ordinariā iuriſdictioneʒ:cuius ſignū eſt ꝙ pōt delegare.licet enī nō poſſit inſtituere vicariū ppetuū niſi de aſſenſu epī:tamen poteſt ad tēpus:qͦd nō pōt delegatꝰ ī foro aiaruʒ.nec ad vniuerſitatem cauſarum: vt penitentiariꝰ epiſcopi:nec a principe vt ſimplices penitentiarij pape. ¶ Scōa opinio eſt diſtiguēs vtx curatus ſciret vł nō qꝛ aut ipe ſciebat ipʒ ſuū īpedimētū: qͦd alij ignorabāt:⁊ tunc nō valet qͦd agit:aut ignorabat ſicut ⁊ ceteri:⁊ tūc ſic p ſimile de appellationibus.c.ſi duobus.vbi valet excōicatio lata ab inferiore iudice appellatiōis quādo ignorat ſuū īpedimentū.ſ.ꝙ ſit appellatū ad maius tribunal:non autem ſi ſciat. ¶ Sed cōtra:quia licet quo ad ipſuʒ ſacra miniſtrantē multum referat vtruʒ ſciat ſe excōicatuʒ vel non:qa in primo caſu incurrit irregularitatem:nō in ſcōo quādo.ſ.pbabiliter ignorabat.de cleri.ex.mi.c.Apłice:tamen ex quo cōmuniter ignorabatur non refert quo ad ſuſcipientem ſacrum de quo eque iuſtū eſt ꝙ nō ledať ſacerdote ſciente:ſicut neſciente:⁊ ad hoc.ff.de eo q pro tu.vel cu.ne.geſſit.l.i.vbi in vtroqʒ caſu ptor actioneʒ ſcripſit in fauorem pupilli.vt ſi tutor eſt qui geſſit:ſiue nō:ſiue putet ſe tutorē:ſiue ſcit nō eſſe:fingit tamen eē.ſupple ex quo publice crediť eſſe. Item.ff.de iudi.l.2.licet referat ex parte litigantium: vtrū ſciant ſe ſubditos vel nō:tamē ex parte iudicis nō refert vtrum ſciat illos eſſe extraneos aut credat ſubditos.i.q.5.Ita fit.⁊.c.p Iſaiā.vbi dicit auguſtinus ꝙ p miniſtrū reprobuʒ ⁊ fictum ſpūs ſcūs operať remiſſionē peccatoꝝ. Nec obſtat decretalis.Si duobꝰ. quia ibi loquitur de ſciā ⁊ ignorantia iudicis ſm ꝙ iudex:vt quia de appellatione facta ad papā fuerat ſibi fcā fides:⁊ ſi nō per cōtumacē forte p apoſtolos eius ex quo extitit appellatū:vł aliter p ipius litteras:⁊ tunc notorium erat citatū non eſſe de iuriſdictione vocantis: vel non. Si aūt ⁊ tunc ratione dubij vocatus debuit venire: vnde ibi non refert inter ſcientiaʒ ⁊ ignorātiā iudicis:ſed inter publicum p ſe ⁊ occultū:niſi dicatur ſpeciale ibi in odium eius qui pape non detulit:quia alias qñcūqʒ eſt dubium vocatus teneť venire:alias pōt puniri a vocāte:nec diſtiguiť vtrū vocās ſciat vel nō.ff.Si quis in ius vo.nō ierit.l.2. ¶ 3ª opinio ē diſtinguens ex parte iterationis: quia aut queriť vtrum teneať iterum confiteri ante annuʒ:⁊ tunc dicendum eſt ꝙ non: aut vtrū ſimpliciter quādocūqʒ:⁊ tunc dicendū ē ꝙ ſic:qꝛ ad ꝯfitendū ſine tpris pfinitiōe eſt qs obligatus iure diuino:ſed ad ꝯfitendū ante annuʒ iure poſitiuo:pōt aūt error cōis liberare ab obligatione iuris poſitiui ⁊ tollere eius īpedimenta: ut ꝙ abſolutus a ſeruo non ſit amplius obligatus :ſicut nec abſolutꝰ a libero: qꝛ a iure poſitiuo ē ꝙ ſeruꝰ nō poſſit hr̄e pſonā ſtādi ī iudicio nec vt ps nec vt iudex: qꝛ ius ciuile iudicia ordinat: ⁊ non a iure nāli: quo oēs hoīes liberi naſcebāť: Unde iure ciuili certis ex cauſis ſerui hēnt pſonā ſtādi in iudicio:qͦd nō eſſet ſi iure naturali phiberenť:quia iura naturalia ſūt immutabilia:non aūt ab obligatione iuris diuini:vnde nullus error liberat aliquē a datione decimaruʒ:reſtitutione vſurarū. ⁊c.nec in ſimonia vetus error excuſat. ¶ Scōo ſic: qꝛ nō plus pōt error q̄ ꝯſenſus tacitus vel expreſſus:ſed conſenſus tacitus populi nō pōt facere ꝙ confeſſio fcā alij q̄ cui iure diuino facienda eſt valeat:qꝛ nulla ꝯſuetudine introduci poteſt ꝙ aliquis ſine licentia proprij ſacerdotis eligere valeat cōfeſſorem.de pe.⁊ re.c.ſi.li.6.Et qui ſic cōfeſſus eſſet:nihilominus tenetur iterum ꝯfiteri pprio ſacerdoti.q ⁊c. ¶ Tertio:quia non plus error communis facit ius q̄ error pncipis.ff.de ſuppel.le.l.i.in fine. ſʒ error pncipis nō plus facit q̄ ſcia.imo plus pōt princeps claue nō errāte q̄ errātes etiā loquēdo de errore ſci.vn̄ papa ſalutādo ignorāter excoīcatū nō abſoluit. ſed papa ex certa ſcia nō pōt diſpenſare ꝙ aliqs nō teneať ſimplr̄ cōfiteri.pōt āt ꝙ non ante annū. Un̄ p hoc ꝙ ſtatuit:ꝙ īpedimentū iudicis occultū nō īpediat acta p eū:bene ꝯſequeť iſte cōfitēs ꝙ ſic ſit abſolutꝰ:ꝙ nō teneať itex cōfiteri ī q̄tū iure poſitiuo tenebať:ſed nō quin iure diuino. ¶ Sʒ cōtra: qꝛ aut eſt abſolutꝰ totalr̄.i.q̄ ad vtrūqʒ forū:⁊ tūc nō teneť plus cōfiteri quo ad deuʒ q̄ quo ad eccłiam:aut q̄tum ad neutrū.⁊ tūc equaliter quo ad vtrūqʒ iterū teneť:aut quo ad forū eccłie:⁊ nō dei.⁊ hoc ſtare nō poteſt ī ppoſito:vel ſeqť idē:qꝛ licet multotiēs aliquis ſit abſolutꝰ quo ad eccłiaʒ q ē reus quo ad deū ⁊ ecōuerſo.tñ hic magis ſupponiť ꝙ ſit abſolutus quo ad deū pp contritionē: q̄ abſoluit etiā ſine confeſſione:qꝛ:deus intueť cor: q̄ quo ad eccłiam: que videt ea q̄ patent.⁊ ſi eſt abſolutus q̄ ad eccleſiaʒ pter hoc ꝙ īpedimētum latet ex alia pte eſt abſolutus quo ad deū pter deuotionē. Ulterius etiā eccleſia ſemp vult ſe ꝯformare iudicio diuino: ⁊ quādo inuenit ſe erraſſe ⁊ deuiaſſe a iudicio diuino:redit ad ipm illud ideʒ ſtatuens errore detecto qͦd ſtatuiſſet ſi error non fuiſſet: ſicut ſi iudicauit non eſſe matrimoniuʒ inter aliquos:⁊ eos ſeparauit: ⁊ poſtea inuenit ſe deceptā iudicabit fuiſſe matrimoniū ⁊ pcipiet cohabitare:non qñcūqʒ ſed infra duos mēſes:ſicut a principio feciſſet.Et ſimiliter eſt in propoſito ſi eccleſia reputabat iſtum rite abſolutum qꝛ ignorabat impedimētum abſoluētis:poſtea inueniat abſoluentē habuiſſe legitimū impedimentū ⁊ iudicet non eſſe verā abſolutionē ſicut iudicabit iterū ꝯfitendū ſm pceptū dn̄i: ſic iudicabit eſſe ꝯfitendū ante annū ſm pceptum cōcilij. ¶ Ad rationes opinionis eſt dicendū:ad primā ꝙ hanc liberationeʒ non facit directe nec error alicuius nec ꝯſenſus alicuius hoīs maxime ꝯfitentis.nā in foro ꝯſcientie:nūq̄ hēt locū progatio:nec vnq̄ ꝯfitens dat ꝯfeſſori poteſtatē ſe audiēdi ēt quādo epūs eligit ꝯfeſſorem non ab eligente ſed a iure hēt ptāteʒ:quādo vero papa eligit ſibi ꝯfeſſorē: hēt ille īmediate ptāteʒ a deo:nec etiā ꝯſenſus principis:ſed indirecte hec oīa operāť: qꝛ princeps pp bonū cōe ne ignorātes decipianť:ſtatuit vt acta p iudicē occulte impedituʒ valeāt. Nec refert vtrū iudex ille ſit īſtitutus a tali q pōt amouere illud impedimentū:ſicut princeps vel populus romanus qui fecit ptorē ſuū:an ab alio.ut.C.ō ſen.⁊ īter. .l.ſi arbiter datus a magiſtratibus: qꝛ hoc ñ hʒ a dante vt dans eſt:quia errans in eo ꝙ errat nihil vult dare: maxie ſi ſciens non erat daturus:ſed a iure. Quicūq̄ aūt eſt abſolutus ab eo q potuit abſoluere vtroqʒ iure liberať. ⁊ princeps bene pōt facere ꝙ aliqs habeat poteſtatē: q ñ hēbat: ⁊ ecōuerſo. ¶ Scōa ratio eque pbat ꝙ infra annuʒ ſicut
4ª opi. quādocunq̄. ¶ Quarta opinio eſt ꝙ teneť:qꝛ ius non exprimit ꝙ occultū impedimētū hēať p nullo in foro penitentiali ſicut exprimit in foro iudiciali licet magis eſſet declarandū hic q̄ ibi:qꝛ maius periculū. Licet ergo ſentētia lata in foro exteriori ab occulto excoīcato valeat:quia expſſū eſt ī iure nō ſolū ciuili.ff.ō offi.pto.l.barbarius.C. ō ſen.⁊ īter.om.iu.l.2. qꝛ iſtō ñ ſufficeret:qꝛ qcqd a laycis ī ſpūalibus vel eccleſiaſticis fuerit ſtatutū nullius firmitatis exiſtit:niſi ab eccłia fuerit approbatū: extra.de ꝯſti. c.Eccłia ſcē marie.imo ēt iure canonico.3.q.7.§.Uerum. vbi dr̄ valere ſnīa lata a ſuo occulto:tñ neutro iure aliqd ē cautū de foro penitētiali.⁊ ſic ſtat ius eccłie qͦd dicit excōicatū nō poſſe abſoluere nec ligare.Sed iſta opiō non valʒ ut videť:qꝛ illō qͦd a iure ſtatuiť ī vno caſu:eo ipo ſtatutū reputať ī ſimili:vnde cū ſuppoſita ptāte ordīs vterq̄ forus quo ad ptātē iuriſditōis ſit eiuſdē rōnis:qͦd ī vno ſtatueť quo ad hoc ī alio reputabiť ſtatutū. ¶ Et iō ē qnta opiō.ꝙ ꝯfeſſus bona fide hēnti occultū īpedimētuʒ iu-
5ª opi. ris poſitiui non tenetur amplius ꝯfiteri:qͦd pbať ſic. Confeſſus ei q potuit abſoluere de iure ⁊ abſolutꝰ ab eo de facto nō teneť amplius ꝯfiteri.ſʒ pꝑiꝰ ſacerdos q nō habʒ impedimentum abſoluendi niſi occultum poteſt eque abſoluere de iure ac ſi nullum haberet impedimentum.

Diſtinctio doctoris de impedimento.

Excōicatus occultus nō ē vitādus in foro exteriori ſʒ bñ in interiori.

Impugnatio 3ª opinionis.

Ad rōnes 3ª opinionis.

Impugnatio 4ª opinionis.

ergo ꝯfeſſus ei ⁊ abſolutus non tenetur amplius cõfiteri.
probatio maioris. Maior patet. quia nullum ſacramentum eſt neceſſitatis quantum ad iterationem ex natura ſacramenti: licet multa ſint neceſſitatis quantum ad primariam ſuſceptionem: vt baptiſmus ⁊ penitentia. Sed quedam non iterantur: vt imprimentia characterem. quedam de congruitate iterantur: non neceſſitate: vt penitentia. Dico autem ex natura ſacramenti. quia per ſtatutum eccleſie quandoqꝫ eſt aliter. ſicut ſi homo multis annis viuat: tenetur iterare communionem: quamuis in communione non ſit eẽntia ſacramenti. Et ſi pnia iterat̃ ꝑ recidiuũ: nõ ꝓprie iterat̃: q2 ẽ d̃ alia mã: q2 de alio pctõ. Et de duabꝰ vltimis ꝑtibꝰ pnie certuꝫ ẽ: q2 cõfeſſio ⁊ ſatiſfactio rite ſemel facte nõ necio de eodẽ iterant̃: cõtritio aũt ſic: nõ inquantuꝫ eſt ꝑs ſacri: ſꝫ inquantũ ẽ actꝰ virtutiſq̃ iclinat ad dolẽdũ d̃ pctõ quotieſcũqꝫ hõ recolit.
Nota. Alr̃ nouũ pctm̃ cõmitteret: niſi ſaltẽ ſibi nõ cõplaceret in pctõ. Semel ergo rite ꝯfeſſus ⁊ abſolutꝰ ſacral̃r non tenetur amplius cõfiteri. ¶ Nec obſtat ꝙ cõfeſſus layco tenet̃ ſi euadat ꝯfiteri. q2 nõ fuit ſacraliter abſolutꝰ. ꝯfeſſus vero ſacerdoti hñs caſũ epiſcopalẽ vel papalẽ: tenet̃ ſe pñtare illis poſt articulũ: ſi euadat: nõ abſoluẽdus: ſꝫ mãdatis pariturꝰ. vñ nõ ẽ ibi ꝯfeſſio ſacralis: nec illõ ẽ de abſolõne a pctõ ſꝫ a vĩculo. ſic pꝫ d̃ ſen. ex. c. Eos q. l. vi. ĩ pñº. ⁊ ĩ fine. Nos aũt loqmur de ꝯfeſſione q̃ expectat abſolõnẽ: ſic mã formã. Nec ẽt directe eſt ibi ſigillũ ꝯfeſſionis: lꝫ teneatur celare. Que ẽt remiſſio ibi ꝓ tãto locũ hꝫ: q2 ſacerdos cui cõmittit̃ abſoluere a culpa vel ſñia ꝓpter ꝑiculũ aĩe ⁊ ꝑditionẽ ſuffragiorũ ecclie nõ ſic abſoluit a pena quã nec tũc debꝫ iniũgere: nec eſt neceſſe facere: q2 in purgatorio fiet: ꝓpter qd̃ remittit̃ ad ſuperiorẽ. ſꝫ hic nõ ẽ maior difficultas abſoluere a pena vl̃ imponere penã q̃ȝ abſoluere a culpa. q2 nõ ponimꝰ ꝙ iſte hẽat caſũ aliquẽ ſuꝑiori reſeruatũ. Unde ſi detecto impedimento non habet ad aliquem recurrere abſoluẽdus: pari ratione nec penitẽtiã acceptur̃ꝰ.
probatio minoris tripliciter. Probatio minoris tripl̃r. ꝓmo ſic. Oĩs hereticus occultus hꝫ tale ĩpedimentũ ꝙ ſi ẽẽt publicum nõ poſſet abſoluere nec ligare: cũ oĩs hereticus ẽt occultꝰ. ſit excõicatꝰ de here. Ad abolendã. ſentire vel docere ꝓſumũt ⁊c̃. ſed oĩs hereticus occultus põt diſpẽſare eccl̃iaſtica ſacrã ſicut catholicꝰ ⁊ ab eo licite pñt recipi. ergo ⁊c̃.
2a probatio. ¶ Scd̃o ſic. Quicũqꝫ põt abſoluere ⁊ ligare ĩ foro exteriori eccl̃iaſtico: põt abſoluere ⁊ ligare in foro aĩe: dũ tñ habeat claues ordinis: qbꝰ habitis nihil plus regrit vnũ indicium q̃ȝ aliud: q2 clauis iuriſdictionis vtriqꝫ foro eſt cõis eq̃liter. Nullus. n. põt ligare vel abſoluere nõ ſubditũ: ⁊ ĩ vtroqꝫ foro a nõ ſuo iudice lata ſñia nõ tenet. nec ſil̃r ꝯfeſſio fcã coraꝫ eo. de iudi. At ſi clerici. Sꝫ iudex hñs occultũ impedimẽtũ ĩ foro exteriori cũ põt ſoluere ⁊ ligare ſicut hñs nullũ. g a ſimili in foro ĩteriori. Minoris ꝓbatio ꝑ exẽplũ. nã ſi officialis occulte excoĩcatus citat aliquẽ q nõ ꝯparet: ⁊ ꝑ hoc ipꝫ excoĩcat. Dico ꝙ ſñia tenet ita: vt d̃tecto errore ſit necĩa abſolutio: q2 iſta ſũt paria: aliquẽ nõ ẽẽ iudicẽ: ⁊ publice iudicẽ putari: ⁊ aliquẽ ẽẽ iudicẽ ĩpeditũ: ⁊ publice ignorari. ff. de eo qd̃ fal. tu. l. i. §. qd enim ſi tutor fuerit: q auctatẽ accõmodare nõ potuit. puta furioſus vel ad aliã regionẽ datꝰ: q̃ſi dicat: idẽ erit: ac ſi tutor nõ fuerit. Et ſi deberet referri: magis videret̃ ꝙ hñs ĩpedimẽtũ reſpiciens iuriſditionẽ: ꝑ qd̃ ſit nõ ſuus iudex partiũ irritaret ꝓceſſũ ſuũ q̃ȝ ĩpedimẽtũ reſpiciens actũ iuriſdictiõis ꝑ qd̃ nõ deſinit ẽẽ ſuus iudex: ſꝫ ꝑdit vſũ. ſed ſi haberet occultũ ĩpedimẽtũ eſſendi iudex: vt q2 putaret̃ iudex coĩter ⁊ nõ ẽẽt: valeret ſñia ſm oẽs rõne dubij. ff. ſi qs ĩ ius. vo. nõ ie. l. Ex quacũqꝫ cã: multo magis q̃ñ vere ẽ iudex: ſꝫ dubiũ ẽ vtrũ ſit excoĩcatꝰ: ꝙ ſi eſſꝫ nõ ꝑderet iuriſditionẽ: ſed ſolũ exercitiũ.
3a probatio. ¶ 3º ſic. oĩs cui dꝫ fieri cõfeſſio ꝓciſe vl̃ diſiũctiue põt abſoluere cõfitẽtẽ: q2 nullꝰ tenet̃ cõfiteri ꝓciſe illi q nõ põt eũ abſoluere: vt layco ĩ neceſſitate: cũ necĩtas eorũ q̃ ſũt ad finẽ accipiat̃ ex fine: ſm quẽ intantũ ſũt neceſſaria: inquantũ finis põt hñi ꝑ illa ⁊ non ſine illis. Nã ſi finis poſſꝫ hñi ꝑ aliud mediũ: nõ ẽẽt neceſſe vti illo medio. ⁊ ſic ẽ d̃ cõfeſſiõe q̃ lꝫ habeat effectũ ex hũilitate ⁊ erubeſcẽtia cõfitẽtis ſine abſolutõe: non tñ hꝫ effectũ ſacramẽtalẽ ſine abſolutõe q̃ ẽ ſua forma: nec ẽt tenet̃ qs ſub diſiũctõe cõfiteri illi q ñ põt eũ abſoluere. Ubi gñaliter qlibꝫ tenet̃ cõfiteri ꝓprio ſacerdoti: q ẽ curatꝰ: eps: papa. Qñ ergo iſti tres poſſũt abſoluere: tũc nõ tenet̃ ꝓciſe alicui ex illis cõfiteri: ſꝫ olbꝰ ſub diſiũctione: vtputa tenet̃ cõfiteri vel curato vel epiſcopo vl̃ pape: vel de lĩnia eoꝝ. Si autem curatꝰ fiat ĩpotẽs abſoluere ⁊ ſciat̃ cõmuniter: tũc recedit obligatio ĩ ꝑſona aliorũ. Unñ nõ iã tenet̃ cõfiteri curato vl̃ epiſcopo vel pape ſicut priꝰ. q2 cũ ĩ alternatiuis ſit electio debitoris: ⁊ ad veritatẽ diſiũctiue ſufficit alterã ꝑtem eſſe verã: ſi cõfiteret̃ curato: quẽ ſcit non poſſe abſoluere. liberaret̃: qd̃ falſũ eſt. ſꝫ tñ tenet̃ confiteri alteri de duobꝰ potentibus abſoluere: ⁊ ſi ſcd̃s fieret ĩpotens: teneret̃ ꝓciſe tertio. ſicut ſi debeo decem titio: vel meuio: vel ſempronio ſoluere: mortuo vno teneor ſoluere vni d̃ ſuꝑſtitibꝰ: ſꝫ mortuis duobꝰ teneor ꝓciſe ſoluere tertio. ſꝫ iſte q cõfeſſus eſt curato: tenebat̃ ei confiteri ⁊ ſi nõ ꝓciſe: q2 poterat confiteri epõ vel pape vel eorũ vicarijs: ſaltẽ ſub diſiũctione. ſ. curato vel epõ vel pape vel eorũ penitentiarijs: ſicut priꝰ qñ nullũ habebat ĩpedimentũ. Probatio. q2 nullus tenet̃ ꝓciſe illi de quo ꝓbabiliter credit nõ ꝓciſe teneri. nullus enim tenet̃ ad id cꝰ oppoſitũ credit ꝓbabiliter. q2 oĩs ignorãtia ꝓbabilis excuſat a peccato mortali: qcũqꝫ aũt non facit id ad qd̃ tenet̃ peccat mortaliter. iſte ãt q̃ȝdiu ꝓbabiliter credit: ꝙ curatꝰ poſſit ipm̃ abſoluere: tãdiu ꝓbabiliter credit ꝙ nõ teneat̃ ꝓciſe alij a curato cõfiteri: q2 cõtradictio eſſet ꝙ teneret̃ ꝓciſe ſoluere vni: ⁊ nihilominꝰ liberaret̃ ſoluẽdo alteri: q2 ſtricta rõne iuris liberari nõ pñt qui alij ſoluerũt q̃ȝ cui ſoluere debuerũt. inſti. man. §. Et hinc ſimile. vñ nemo tenet̃ ex ꝓcepto facere aliqd̃ qd̃ ꝓbabil̃r neſcit ſibi ꝓceptum. q2 ſtatuta ciuiũ non ligãt ignorãtes. ff. de decre. ab or. fac. l. vlti. de cõſti. c. z. ergo curatꝰ potuit eũ abſoluere: cui tenebat̃ ſub diſiũctiõe confiteri: ⁊ nõ ꝓciſe alij curato. ¶ Pro hac rõne videt̃ facere qd̃ habet̃ de heret. c. vlt. vbi lapſis in hereſim manifeſte dñis vaſalli ab homagio abſoluũtur: q̃ſi dicat: ſecus ſi occulte. ſꝫ diceret aliqs: ꝙ hereticꝰ occultus retinet iuriſditionem: ſed nõ vſum. manifeſtus autem perdit vtrũqꝫ.

Quantum ad tertium articulũ inſtatur contra dictã opinionem multipliciter. Primo ꝙ hereticus occultꝰ retinet iuriſditionẽ ſed nõ vſum. manifeſtus autẽ ꝑdit vtrũqꝫ. ſed hoc ẽ cõtra legẽ Barbariꝰ. q̃ ẽ fundamentũ in hac materia. ¶ Item inſtatur ſic. Cõtrahẽs cum habẽte occultũ ĩpedimẽtũ contrahendi nõ facit matrimoniũ verũ ſacrm̃: niſi cõꝑto impedimẽto iterũ de nouo conſentiat ⁊ cõtrahat: vt pꝫ ĩ ꝯiugio liberi cũ ancilla q̃ putabatur libera. ergo a ſimili ⁊c̃. ¶ Sed dicẽdum ꝙ ĩ fauorẽ ignorãtiũ ẽ ĩtroductũ vt error veritati ꝑiudicet. Unñ quando eis expedit vt res valeat vt ĩ iudicijs: valet. quando non: non: ne quod in fauorem eorum eſt introductũ: in ipſorum leſionem retorqueatur. Hic autẽ non expedit. Unde ſi liber vellet ꝯſentire: ancilla reſilire nõ poſſet. ¶ Tertio ſic. Furioſus non poteſt alienare occultus: ſicut nec manifeſtus. ergo a ſimili ⁊c̃. ¶ Sed dicendum. ꝙ alienatio furioſi nõ valeat eſt introductum in fauorem eius. quia caret conſenſu: non autem in fauorem alterius contrahentis. Et ꝓpter hoc eſt eadem ratio ſiue occultus ſiue manifeſtus. Hic ãt ſecus eſt. Unde ꝙ occultum impedimentum aliter ſe habeat q̃ȝ manifeſtũ eſt ĩtroductum ĩ fauorem ignorãtium. qui de occultis non poterant diuinare. ¶ Quarto ſic. Epiſcopus occulte excõmunicatꝰ non minus confert ordinando q̃ȝ publicꝰ: q2 vtrobiqꝫ ꝯfert̃ character: ſꝫ ñ executio: lꝫ ĩ altero caſu diſpẽſet̃ facil̃r ꝓpter ignorãtiã ꝓbabilẽ: ergo a ſili ⁊c̃. ¶ Sꝫ dicẽdũ ꝙ cã vniuoca cõicat formã ſuã ſm modũ quẽ hꝫ. Et q2 in cõferẽdis ordinibꝰ ſe hꝫ eps quodãmõ vt cã vniuoca: ñ põt ꝯferre executionẽ qñ eam nõ hꝫ: ſꝫ in collatõe pnie ſe hꝫ ſacerdos vt equocũ iſtrꝫ ꝯferẽdo grãm: ẽt ſi nõ hꝫ. iõ ⁊c̃. ¶ 5º ſic. ſicut ꝯfeſſio hꝫ determinatum miniſteriũ: ita vr̃ hñre d̃terminatã mãm. ſ. ꝯfeſſionẽ vbi: ꝑ quam pctã mãifeſtant̃: ſꝫ ꝯfitẽs ꝑ ĩpedimẽtũ ꝓpriũ ꝑt ꝯfiteri ſine vbo: ⁊ tñ valet. g ⁊ miſter ĩpeditꝰ abſoluere põt ac ſi impeditus nõ ẽẽt. ¶ Sꝫ dicẽdũ ꝙ illõ quod aſſumit̃ ad mãm ſacroꝝ ſꝑ eſt id cui ꝓus ꝯpetit rõ nois: vt dcm̃ fuit. cũ de ſacrõ eucariſtie ageret̃. Mã autẽ ĩ ſacrõ ꝯfeſſionis ẽ ſignũ quo pctm̃ aperit̃. Inter ſigna ãt voces obtinẽt ꝓncipatũ: ⁊ alia iuẽta ſunt ad ſupplemẽtũ vocũ. ⁊ iõ ĩ potẽte loq neceẽ ꝯfiteri vbo. Si ãt loq ñ põt dꝫ ꝯfiteri ꝑ ſignũ magis ꝯgruũ: ⁊ ẽrã ꝯfeſſio. Mã ãt ĩ ſacrõ ꝯfeſſiõis ñ ẽ vna ſm ſpẽm: vt aq̃ ĩ baptiſmo: ſꝫ ẽ vna vnitate analogie: q̃ ẽ ĩter ſigna: ſic tñ ꝙ ꝓncipalꝰ aſſumat̃ de polibꝰ. Cuiꝰ rõ ẽ: q2 ĩ his ſacris puta ĩ baptiſmo ꝯfirmatõe: ⁊ ordĩe nihil regrit̃ ex parte recipiẽtis: niſi ꝙ ñ põat ĩpedimẽtũ. Et iõ qcqd extriſecũ apponit̃ totũ ẽ d̃terminatũ ĩ ſpẽ vna ex ordĩatõe diuia. Sꝫ ĩ pnia regrit̃ ꝑ ſe actꝰ penitẽtis. ſ. ꝙ mãifeſtet pctã ſua ſacerdoti: ⁊ q2 dñs ñ regrit a nobis niſi qd̃ poſſumꝰ: iõ ſuffic̃ ꝙ pctõr manifeſtet pctã ſua ſacerdoti ꝑ ꝓcipuũ ſignũ: qd̃ ẽ ſibi poſſibile q̃uis ñ ſit ſꝑ vniꝰ rõis. Et iõ qñ ñ ꝑt vbo: ſuffic̃ ꝙ ſcripto vl̃ nutu. Qñ ãt liguã terre ñ hẽt: ſufficit ꝙ ꝑ iterꝑtẽ. Sꝫ in abſoluẽte ñ ſuffic̃. ¶ Ad argumẽtũ pꝫ ex dictis ĩ d̃cretali noua: iter cũctas. vbi ſtatutũ ẽ ꝙ dꝫ credi hoĩ dicẽti ſe ꝯfeſſũ fribꝰ: tũ q2 tal̃ rei ẽ de q̃ alr̃ ꝯſtare ñ põt ad plenũ: tũ q2 ſi ei credit̃ dicẽti ſe ñ hñre pctm̃: multo magis dicẽti ſe eſſe ꝯfeſſũ: q2 minꝰ ẽ. Itẽ mlti vecũdia ꝯfeſſione retraherẽt̃: ſi ñ poſſẽt ad extraneos ire. q2 nolũt a ſuis cognoſci: ⁊ erubeſcũt aliqñ ſuis curatis ꝯfiteri. ⁊ erubeſcũt eis ſciẽtibꝰ ad alios ire. Unñ ⁊ diſſimlãto hĩc ĩq̃ñqꝫ veniũt. ¶ Ad argumẽtũ pꝫ ſolutio ex dictis.

Qõ VII.

Queritur ſeptimo vtꝝ ꝯfitẽs ⁊ ñ penitẽs ipleat ꝓceptũ d̃ ſemel cõfitẽdo ĩ ãno. Et vr̃ ꝙ ſic: q2 ſtatuta penalia ſũt reſtrigẽda: ñ ãpliãda: ſꝫ ſtatutũ d̃ ſemel ĩ ãno ꝯfitẽdo ẽ pẽale. g ñ dꝫ extẽdi vltra q̃ȝ ſonẽt vba ſtatuti: q̃ ſolũ faciũt mẽtõeꝫ d̃ cõfeſſiõe: ⁊ ñ d̃ ꝯtritiõe. ¶ Ad idẽ ẽ ꝙ eccl̃ia mãdat ꝯfeſſionẽ recipi impenitẽtis. vt hẽtur ex. d̃ pe. ⁊ re. Omĩs gdẽ. h ãt nõ faceret niſi ꝑ talẽ ꝯfeſſioneꝫ ipleret̃ ꝓceptũ ecclie: q̃re ⁊c̃. ¶ Cõtra. q2 ĩtẽtio ecclie ꝯformat̃ in hoc ĩtẽtiõi xp̃i ſtatuẽtis ſacrm̃ ꝯfeſſionis: ſꝫ illa fuit vt ꝯfitens ꝯſeq̃ret̃ veniã pctõꝝ q̃ hẽtur ꝑ contritionẽ. g ⁊c̃. ¶ Rº. de iſta qõne ſunt qnqꝫ modi dicendi.

Primus ẽ ꝙ tal̃ ĩplet ꝓceptuꝫ ecclie: q2 eccl̃ia nihil hꝫ ꝓcipe vl̃ ordinare circa ſacrã niſi ea tñ que ꝑtinẽt ad exteriorẽ ritũ: q2 ſolũ ꝑt ꝓcipe actũ: cuiꝰ trãſgreſſorẽ ꝑt punire: vt pꝫ ex ſupradictis: ſꝫ eccl̃ia nõ ꝑt punire omittẽtẽ actũ ĩteriorẽ: q2 d̃ eo ñ ꝑt ei ꝯſtare: ꝑt ãt punire omittẽtẽ actũ exteriorẽ: g eccl̃ia ſolũ ꝑt ꝓcipe actũ cõfeſſionis exteriorẽ nõ ĩteriorẽ: q ẽ ꝯtritiõis. g ⁊c̃. Sꝫ qcqd ſit de ꝯclone: rõ tñ ñ cogit: q2 ſi eccl̃ia ñ ꝑt ꝓcipe niſi actũ cuiꝰ trãſgreſſorẽ punire ꝑt: tũc eccl̃ia ñ ꝑt ꝓcipe ꝯfeſſionẽ vocalem ſic nec ꝯtritõem: q2 ñ ꝑt iudicare an ſit trãſgreſſor ꝓcepti vl̃ nõ. Nullus. n. tenet̃ ad ꝯfeſſionẽ niſi hẽat pctm̃ mortale: vt dcm̃ fuit pꝰ: ſed eccl̃e ñ ꝑt ꝯſtare d̃ aliquo pctõre ſaltẽ occl̃to vtꝝ hẽat pctm̃ mortale vl̃ ñ. g nõ ꝑt iudicare an teneat̃ ꝯfiteri vel nõ. ⁊ ꝑ ꝯñs qs ſit trãſgreſſor ꝓcepti vl̃ nõ. Et ita ñ poterit ꝓcipe ꝯfeſſionẽ vocalẽ: ꝓcipit ãt vt ipſi dñt. g põt ꝓcipe actũ: cuiꝰ trãſgreſſorẽ nõ põt punire. Qd̃ tamẽ dic iſta opio ꝙ eccl̃ia nõ põt ꝓcipe niſi actũ exteriorẽ circa ſacrã: vr̃ falſũ. q2 ĩ oĩ mã in q̃ eccl̃ia hꝫ ꝑtãtẽ ſoluẽdi in illa hꝫ ꝑtãtẽ ligãdi. Unñ cũ eccl̃ia abſoluat ñ ſolũ ab actu exteriori. ĩ. pctõ locutõis ⁊ oꝑatõis: ſꝫ ẽt ab actu ĩteriõi. ſ. cogitatõis. hꝫ. n. iudiꝰ d̃ oĩ pcõ ĩ foro ꝯſcie. g ĩ eodẽ foro ꝑt ꝓcipe ⁊ ligare ad actũ ĩteriorẽ: puta ĩiũgere ꝓ pnia ꝙ oret mẽtal̃r. cũ igr̃ in ſacrõ pnie eccl̃ia iudiciũ hẽat d̃ actu ĩteriore: ñ ſolũ exteriore. g ĩ h ſacrõ ꝑt ꝓcipe ñ ſolũ exteriorẽ: q ẽ ꝯfeſſio imo ĩteriorẽ q ẽ ꝯtritio. ¶ Sꝫ ad h poſſet dici ꝙ in foro cõſcie ꝑt h ꝓcipe: ſꝫ ñ ĩ foro exteriori: ad quẽ tñ ꝑtinet ꝓceptũ illiꝰ d̃cretal̃. oĩs vtriuſ. ſex. ¶ P. cui aliqd ꝯmittit̃: ⁊ illõ ſine quo exeq nõ põt. ⁊ ſi alias nõ ꝯpetat. ff. d̃ iu. o. iudi. l. cui iuriſditio cõmittit̃: ⁊ illa ſine qbꝰ iuriſditio explicari nõ ꝑt vident̃ ẽẽ cõmiſſa: vñ q̃uis ecclie ñ ꝯpetat ꝓcipe actũ ĩteriorẽ: q2 tñ ſibi ꝯmiſſũ ẽ ꝓcipe actũ exteriorẽ: ⁊ ꝑ ꝯñs illũ ĩteriorẽ q necẽario regrit̃ ad hoc ꝙ exterior valeat: ſic̃ ſi eccl̃ia põt ꝓcipe oronẽ vocalẽ: licet nõ poſſit ꝑ ſe ⁊ directe oronẽ mentalẽ niſi ꝓ pnia ĩiungendo: tñ ꝓcipe ꝙ in oratione vocali homo habeat attentionẽ ⁊ deuotionem: ſine quibꝰ vocalis oratio non valeret. extra. de cele. miſ. Dolentes. Non enim eſt dicendũ ꝙ eccleſia ibi ꝓcipiat aliquid qd̃ ꝓcipere ñ poſſit. Unñ ⁊ q ꝑt ꝓcipe ꝙ hõ legat vel predicet: aut diſputet: qd̃ ſine ſtudio fieri ñ põt: dico ãt ſine illo ſtudio: qd̃ eſt vehemẽs applicatio aĩ: ⁊ ñ ſolũ libroꝝ ĩſpectio: ꝑt ꝓcipe ſtudiũ nõ ſolũ oclĩ: ſed aĩ ad hoc ipꝫ: ⁊ q̃ȝtũ neceẽ ad illũ actũ.

opinio 2a que est God. Quodlib. 9 q. 10.
Secũdus modꝰ dicẽdi ẽ. ꝙ talis ẽ trãſgreſſor ꝓcepti: qd̃ ꝓbat̃ ſic: q2 talis ñ ſuat formã ⁊ tenorẽ ꝓcepti. Ibi. n. ꝯtinet̃ ꝙ pniaꝫ ſibi ĩiũctã ſtudeat ꝓ viribus adiplere: qd̃ tal̃ ñ fac̃. Itẽ ꝙ coĩcet ĩ paſcate: qd̃ ipẽ ñ facit: g ẽ trãſgreſſor ꝓcepti. Sꝫ iſtõ ñ vr̃ valere.
Impugnatio. Qd̃. n. ꝓmo dr̃ ꝙ talis ñ ĩplet pniaꝫ ſibi ĩiũctã: dicẽdũ ꝙ illã ĩplet q̃ ĩiũgitur: ſꝫ nullã ĩplet: q2 nulla ĩiũgit̃: q2 ñ abſoluit̃. Sꝫ ⁊ ſi aliq̃ ĩiũgit̃ illã explere ꝑt. ¶ Itẽ diuerſa ſũt ꝓcepta d̃ ꝯfeſſione ⁊ d̃ expletiõe pnie: lꝫ ĩ eadẽ d̃cretali ponat̃ vtrũqꝫ. Et iõ hõ ꝑt iplere ꝓmũ ñ iplẽdo ſcd̃ꝫ. Qd̃ ẽt ſubdit̃ ꝙ tal̃ nõ coĩcat: dicẽdũ ꝙ illud ñ ĩiũgit̃ abſolute: ſꝫ ſub cõditiõe: niſi ſacerdos cõſulat ei abſtinẽdũ: qd̃ dꝫ facere niſi ſit fatuꝰ valde. ⁊ iteꝝ q2 diuerſa ſũt ꝓcepta d̃ confitẽdo ⁊ coĩcãdo: ꝑ qd̃ vnũ ꝑt ĩpleri ſine altero. Nõ ẽ g talis trãſgreſſor ꝓcepti cõſiderãdo tenorẽ vborum. ſed dici poſſet ꝓuaricator: q2 nõ ſuat vba: q̃ ſũt ꝙ cõfiteat̃ oĩa pctã ſua: qd̃ ipſe ñ fac̃: q celat fictionẽ ſuã: q̃ abutit̃ ſacrõ. Unñ niſi eã cõfiteat̃ trãſgredit̃ vba ꝓcepti: quo dicit̃ Oĩa. Item ꝑt dici fraudator quo ad ĩtentionem nõ ſolum finis: ſed mãe: q2 mã debita cõfeſſionis ẽ pctm̃ cõtritũ vel ſaltem attritũ. Cum enim vnus artifex tradit alteri materiã inducturo vlteriorẽ formaꝫ: ſic debet eam tradere paratam vt ĩ materia poſſit alius inducere formã. Sic̃ ergo eps tradit oleũ ꝯſecratũ ſacerdoti ꝓ mã extreme vnctionis: ſine q̃ conſecratione ñ eſſet mã: ſic peccator confitendo debet tradere peccata abſoluenda ꝑ attritionem preparatã. Nam aliter non ſũt mã.

Tertius modus dicẽdi eſt ꝙ ꝯfitens ⁊ ñ penitens nõ iplet preceptũ ecclie d̃ confitendo ſemel in ãno: q2 eccl̃ia ñ precipit ꝯfeſſionẽ exteriorẽ nec ĩteriorem ꝯtritionẽ: ſꝫ ꝯfeſſionẽ preceptã a xp̃o iubet impleri tpe determiato. ſ. in paſcate: ſed cũ hec confeſſio precepta a xp̃o ſit cũ ꝯtritione. ⁊ hãc non iplet confitens: q nõ ẽ penitẽs: pꝫ ꝙ ipſe non ĩplet illõ qd̃ eccl̃ia ĩpleri iubet. ¶ Sed nihilominꝰ eſt ꝯ hanc opinionẽ illõ qd̃ dcm̃ ẽ contra primã: ꝙ ſic̃ eccl̃ie non ꝑt ꝯſtare an aliquis ſit ꝯtritꝰ: ꝓpter qd̃ non ꝑt ꝯtritionẽ ſub ꝓcepto ponere: ſic eccl̃ie non põt conſtare an aliqs ipleuerit preceptũ xp̃i de confeſſione. g confeſſionẽ preceptã a chriſto non ꝑt eccl̃ia ponere ſub ꝓcepto ꝓ quocunqꝫ tempore. ¶ Preterea tp̃s ſm ſe non precipit̃. ſed actus ꝓ tali tempore: propter quod ſi actꝰ nõ poteſt ꝓcipi: nec tempus ad actum determinari. ¶ Sꝫ qd̃ hic dr̃ ꝙ eccl̃ia non ꝑt ꝓcipe nec contritionẽ nec ꝯfeſſionẽ cũ ꝯtritõe

qꝛ nō pōt ei ꝺe oppoſito ꝯſtare: ꝯtra qꝛ eccl'ia ei qui cū ali qua ꝯtraxit ſpōſalia p̄cipit ꝙ ꝯtrabat matrimoniuꝫ: ⁊ niſi cōtrabat ipm̄ excōmunicat: ⁊ tam̄ nō pōt ei cōſtare vtrum vnq̄ꝫ ꝯtraxerit: cū matrimoniū ſine ꝯſēſu eē nō poſſit: ⁊ mi nus q̄ꝫ ꝺe ꝯtritione: qꝛ in foro ꝯſcīe creditᷣ tā per ſe q̄ꝫ ꝯtra ſe: nō aūt in alio. Similr̄ eccl'ia p̄cipit ne quis mutuet ſub ſpe lucri: ⁊ ꝯtrariū facientē iudicat vſurariū: ⁊ tamē vſura ſola ſpe committitᷣ: ſimil'r ſymonia: ⁊ tamen tales punit.

¶ Et ſi ꝺicatᷣ quomō punit ſi nō ꝯſtat: ꝺicendum ꝙ ſicut ꝑcutiens clericū ipo facto eſt excoīcat⁹: ſine boc ꝙ ꝓbetur vel ꝓbari poſſit: ſic ēt eſt ꝺe penis ī quibus ē canon late ſē tētie: que ꝓbationem non exigūt: ſꝫ ſolum facti veritatem ¶ p̄. talia ꝓbantᷣ ꝑ p̄ſūptiones: ſicut ſi aliquis per verba ꝺe p̄ſenti ꝯtrabat preſumitᷣ ꝙ cōſenſerit. Et ſimil'r ſi ꝯfite atur p̄ſumitur ꝙ ꝯteritur. Si aūt ad ſacerdotē nō veniat: neqꝫ ſe p̄n̄tet ſaltē ꝺicēs ſe nō babere quid ꝯfiteatᷣ: eo ipſo p̄ſumitur trāſgreſſoꝛ: ⁊ pōt puniri. ¶ p̄. in foro cōſcīe ſi cō fiteatur ꝙ ꝓtulit verba cōtrabētis matrimoniū: ⁊ nō būit animū: ꝯfeſſoꝛ ꝺebet iudicare ꝙ nō ipleuit p̄ceptū eccl'ie: ⁊ ꝙ ē excōmunicat⁹: qꝛ eccl'ia p̄cipit ei ꝙ reddat ꝺebitum. Nō ē aūt ꝺebiti redditio ſꝫ foꝛnicatio niſi ſit veruꝫ matri moniū. Et ſimiliter ſi iſte poſtea ꝯfiteatᷣ ꝙ nō fuit ꝯfeſſus nec cōtritus. tūc cōſtat cōfeſſoꝛi eo mō quo ſufficit: ⁊ ꝺebꝫ eū iudicare trāſgreſſoꝛē precepti: ⁊ punire ī foꝛo illo: vel ne gādo ſibi cōfeſſionē: vel excludēdo a regno: ſi adbuc non penitet: vl' ſi penitet penitētiā iiūgēdo.

Opīo 4ª q̄ ē Du rādi hic ·q· ·4·

Quartus modus eſt. ſ. ꝙ eccleſia nō pōt p̄cipere cō feſſionē iterioꝛē nec exterioꝛē ꝺirecte. ⁊ ꝭm ſe ꝑ quocūqꝫ tp̄e: p̄cipit tn̄ idirecte: p̄cipiēdo aliqd ad q̄ꝺ iure ꝺiuino p̄exigitᷣ cōfeſſio. ⁊ illud ē ſumptio eucbariſtie. Banc. n. pōt eccl'ia p̄cipere: qꝛ ꝺe bac pōt ei ꝯſtare. Ad bāc aūt p̄exigitur ex p̄cepto ꝺiuino ꝯfeſſio: babita copia ſacer dotis. Et iō cōicans ex p̄cepto eccl'ie tenetur ex p̄cepto ꝺi uino ꝯfiteri. Sꝫ boc nō eſt ex p̄cepto eccleſie niſi idirecte ⁊ ꝯſecutiue. Unde iura antiq̄ ꝺirecte p̄ceperūt ſumptionē eucbariſtie. vt illō Anacleti ꝺe ꝯſe. ꝺi. z. c. Peracta. vbi p̄ci pitᷣ ſingulis fidelib⁹ ꝙ quotidie coīcent. Et illud Fabiani pape. Et ſi nō freq̄ntius eadē ꝺi. vbi p̄cipitᷣ ꝙ fideles cōmu nicent trib⁹ vicib⁹ ī anno. Nullā aūt faciunt mentionē ꝺe ꝯfeſſione: qꝛ ſupponunt ꝙ ex p̄cepto xp̄i ꝺebeat precedere quo ad illos q ſunt ꝯſcij ꝺe pctō moꝛtali. Et eodeꝫ mō foꝛ te ītelligēdū eſt ſtatutū Innocētij. Oīs vtriuſqꝫ ſexus. ſ. ꝙ ibi p̄cipiatur ſumptio eucbariſtie: ꝺe q̄ pōt ꝯſtare. Uñ ⁊ pe na ſubiungitᷣ ꝯtra trāſgreſſoꝛes. ſ. ꝙ viuētes arceantᷣ ab in greſſu eccleſie: ⁊ moꝛiētes careāt eccleſiaſtica ſepultura. Qō aūt p̄mittitᷣ ibi ꝺe cōfeſſione facienda magis accipien dum eſt qd ſit faciendum ex p̄cepto cbriſti q̄ꝫ pꝛo nouo pꝛecepto eccl'ie: que non viderᷣ poſſe ponere cōfeſſionē ſub pꝛecepto. Ex quo pōt ꝯcludi ꝙ ꝯfitēs ⁊ ñ penitens: ⁊ ꝓpter boc omittēs coīcare trāſgreſſoꝛ ē p̄cepti eccl'ie ꝺe ſumptio ne eucbariſtie. Si āt coīcet nō eſt trāſgreſſoꝛ p̄cepti eccl'ie: qō eſt ꝺe cōīone: ſꝫ trāſgreſſoꝛ eſt pꝛecepti ꝺiuini: accedens ad ſacrm̄ eucbariſtie ſine ꝯtritione ⁊ ꝯfeſſione. ⁊ ꝭm iſtum modū q̄ſtio ſupponit falſuꝫ. ſ. ꝙ eccleſia poſſit ꝺirecte ⁊ ꝭm

Impugnª.

ſe p̄cipere ꝯfeſſionē iterioꝛē vel exterioꝛē. ¶ Sed iſte mo dus nō viderᷣ ꝯueniēs. p̄mo. qꝛ ſicut nō pōt ꝯſtare ꝺe aliq̄ vtꝝ fuerit ꝯfeſſus ꝯtritus: vel ñ: qꝛ ꝯtritio nō poteſt eē no ta niſi ipſi ꝯtrito ⁊ ꝺeo: ſic non pōt ꝯſtare vtꝝ aliquis coīca uerit vel non: qꝛ ſi accipit boſtiā non ꝯſecratā nō coīcauit ꝭm v̄itatē. impoſſ'e eſt autem omni bomini ⁊ ꝯmunicanti ⁊ celebrāti ſcire vtꝝ boſtia ſit conſecrata: qꝛ niſi celebrās ſit ſacerdos non ē boſtia ꝯſecrata. Impoſſibile ē aūt ſcire ꝙ ſit ſacerdos: ſicut ꝙ ſit marit⁹ aliqs: qꝛ ad boc requirūtur ītentiones ꝺuoꝝ quoꝝ neutri ꝯſtat ꝺe altero. ſ. oꝛdinātis ⁊ oꝛdinati. Unde nec oꝛdinans ſcit vtrum oꝛdinet: quia nec ſcit vtrum quem oꝛdinat intendat ꝺeludere: nec econ uerſo oꝛdinatus ſcit ꝺe oꝛdinante. Unde ⁊c. ¶ Secūdo qꝛ ī ꝺecretali. Omnis vtriuſqꝫ ſexus. equaliter ⁊ p̄ri⁹ etiā pꝛecipitᷣ cōfeſſio. ⁊ eucbariſtie ſūptio. imo ibi ꝑmittitᷣ ꝙ ꝺe ꝯſilio ſacerdotis ad tēpus a ſūptōe eucbariſtie poſſit abſti nere. Unde ꝺicere ꝙ eucbariſtie ſūptio p̄cipitur ꝺirecte: ⁊ ꝯfeſſio idirecte: nec niſi ꝓpter cōmunionē: cū ex ꝯfeſſione ſequatᷣ in caſu nō cōmunio viderᷣ ꝯtra mentē: ⁊ equalis pe nitētia vtriqꝫ iiungitᷣ. ſ. ꝙ viuus arcetᷣ ab īgreſſu: ⁊ moꝛtu⁹ a ſepultura eccleſiaſtica. ¶ Si ꝺicatᷣ ꝙ eccleſia ꝓ tāto pt̄ p̄cipere cōmunionē nō cōfeſſionē. qꝛ cōmunio nō ē ſacrm̄ ſꝫ vſus ſacri: cōfeſſio aūt ē ſacrm̄: ⁊ eccleſia nibil pōt ſuper eēntiā ſacri: ꝺicendū ꝙ ñ valet: qꝛ licet eccleſia ñ poſſit ſup eēntiā ſacri ipam imutādo q̄ꝫtū ad mām ⁊ foꝛmā: tamē pt̄ circa eēntiam ſaluā aliquid p̄cipere ⁊ ꝓbibere: puta ꝙ nul lus baptizetᷣ ī ꝺie epypbanie ꝓpter bereſim: vel ꝙ puer ci to baptizetᷣ: ⁊ ꝙ oꝛdinatiōes tali tēpoꝛe fiāt. ⁊ p̄cipere ep̄o ꝙ per ſe vel ꝑ aliuꝫ faciat: ⁊ bꝫ: q̄ ad bonā eccl'ie oꝛdinatio neꝫ ꝑtinent. ⁊ ſimil'r ꝙ boīes ꝯfiteantᷣ in quadrageſima: ⁊ quādo ſūt īfirmi āteq̄ꝫ medicina coꝛpoꝛalis exbibeatᷣ ⁊ ce tera bꝫ: que ſunt vtilia ad ſalutem.

Quintus modus ē ꝙ liberat a p̄cepto eccleſie: ita ꝙ q̄ ante annū illū nō teneatᷣ ꝯfiteri ſiue ꝺicat fictionē illā: ſiue nō: ꝺū tn̄ ꝺicat oīa pctā ſua alia: qꝛ eccl'ia non pōt p̄cipere niſi actū exterioꝛē: nec pōt p̄cipere aliquā ſatiſfactionē: nec penā iponere ꝓ actu iterioꝛi. Uñ qñ ꝺici tur ꝙ pctā ſua oīa ꝯfiteatᷣ: quo ad peccata coꝛdis eſt ꝯſiliū: ſed quo ad exterioꝛa ē p̄ceptū: ¶ Si ꝺicatᷣ eccleſia nō p̄ci pit id qō eſt malū: qꝛ p̄cepta boni legiſlatoꝛis ꝺantᷣ ꝺe acti bus virtutū. ꝺicendū: ꝙ confeſſio ⁊ abſolutio in ficto ſunt mala: non ꝺe ſe: ſed pꝛopter circūſtantiaꝫ fictionis. Et ideo confeſſio ꝭm ſe eſt in pꝛecepto: ⁊ quo ad ſubſtantiaꝫ facili berat a p̄cepto bumano: qō nō poteſt coīcludere p̄uatiōe fictionis ſicut nec fictionē ꝓbibere. ſicut ſi elemoſyna eſt ī pꝛecepto. ⁊ fiat ꝓpter bypocriſiꝫ: ꝺū tn̄ bomo velit ſe agta re a pꝛecepto. ⁊ cū boc placere mundo: liberatᷣ a pꝛecepto. ¶ Sciendū eſt aūt ꝙ pꝛecipe confiteri legē ꝯdēdo non ē pꝛeceptū foꝛi penitētialis effectiue: licet ſit ꝺe illo foꝛo ma terial'r ⁊ obiectiue: ſicut ⁊ ꝺare indulgētias. Unde non po teſt intelligi pꝛeceptū ꝺe confitendo quo ad peccatum coꝛ dis: ſed in foꝛo ꝯſciētie ꝯfeſſoꝛ poteſt iiungere ꝙ freq̄nter confiteatᷣ ꝺe iterioꝛib⁹ ꝺe qbus ſe ei ſubmiſit. ¶ Ad illud qō ſupꝛa ꝺcm̄ ē. ſ. ꝙ eccl'ia poteſt p̄cipe actū iterioꝛeꝫ rōne exterioꝛis: qñ ſine p̄ ñ bꝫ effectū: ſicut q poteſt p̄cipe lectio nē pōt p̄cipere meditationē ⁊c. ꝺōm ꝙ ñ oꝫ: ſꝫ eo ipo ꝙ bō p̄cipit mibi lectionem: ꝺeus qui pꝛ ecipit mibi ei obedire pꝛecipit mibi meditationē ſine q̄ nō poſſū legere. ¶ Si āt ꝺicitᷣ ꝙ eccl'ia pꝛecipit alicui ꝯtrabere matrimoniū qō nō eſt ſine ꝯſenſu: ⁊ ꝑ conſequēs conſēſuꝫ. alias ei obediret q tantū per verba contraberet et excoīcationem euaderet: ꝺicendū ꝙ non ē ſimile: qꝛ ſic eccl'ia ꝺe pctis ꝯfeſſis: lꝫ coꝛ dis: qꝛ iā ſibi ſubduntᷣ: ꝺat indulgentias: ſic poſtq̄ꝫ aliquis ꝓmiſit alicui ꝺucere eā ī vxoꝛeꝫ: obligat⁹ ē ad actū iterio rē ex facto qō eccleſie ſubiacet. Unde ratione cōtractus quo obligatus eſt ad actum interioꝛem: eccleſia cogit ad illum: ſicut ſi quis ſolo coꝛde vouiſſet: eccleſia ad illius voti obſeruantiā nō cogeret. Si aūt oꝛe: tūc ſic. Dic aūt il le ñ ſe obligauit ad penitēdū iteri⁹ ꝓmiſſione q̄ ſubiaceat eccl'ie: qꝛ lꝫ ī baptiſmo abꝛenunciauerit ſatbane ⁊ ꝓfeſſus ſit religionē xp̄ianam: nō tn̄ ſe obligauit eccl'ie ad obedien dū niſi ī illis q̄ ſūt ei cōmiſſa: ⁊ bec ſūt exterioꝛa: ſicut reli gioſus non pōt cogi niſi ad ea q̄ ex regula ⁊ ꝯſtitutionib⁹ bñt pꝛelati iponere: ad q̄ ſe obligauit nō ad plura: niſi ꝓut ſūt in caſu neceſſaria ad illa. ¶ Ad legē aūt ꝯtrariā ꝺicen dū ꝙ cōmiſſa iuriſditiōe: tacite cōmittuntᷣ neceſſaria: qñ ſūt talia q̄ ſolēt alias expreſſe cōmitti. Talia aūt non ſunt act⁹ iterioꝛes: quoꝝ iudicium ꝺe⁹ boī ꝓbibuit: niſi in foꝛo ꝯſcīe. ⁊ iō q̄uis nō poſſit p̄cipe ꝯfeſſionē ꝺ pctō occulto ex terioꝛi ī foꝛo exterioꝛi: pt̄ tn̄ p̄cipe ꝯfeſſionē ꝺe illo ī foꝛo i terioꝛi. Eccl'ia. n. bꝫ p̄ceptū ī foꝛo exterioꝛi ad bñ oꝛdinādū vtriūqꝫ foꝝ. ſꝫ qꝛ act⁹ iterioꝛ oīo ſubterfugit foꝝ exteri⁹: ēt ſi ꝺe ipſo ꝯſtaret. qꝛ ſi qs ꝯfiteretᷣ ſe ꝯſenſiſſe ī bomicidiuꝫ: nō ꝑꝑ boc poſſꝫ excoīcari: ſicut nec ꝺcollari. ff. ꝺ penis. l. co gitatōis penā nemo meretᷣ. ide ē ꝙ ꝺ actu interioꝛi nō pōt eccl'ia ferre p̄ceptū: nec reſpcū foꝛi pnialis nec iudicial'r: ſꝫ ꝺ actu exterioꝛi oīo occulto qō ipa poſſet punire ſi ei ꝯſta ret: puta ꝑ ꝯfeſſiōeꝫ ei⁹: q ſol⁹ ē ſibi ꝯſci⁹: ꝙ alr̄ñ pt̄ ei cōſta re: ipa nō pt̄ facere p̄ceptū ī iudicio exterioꝛi. ita. ſ. vt coga tur fateri v̄itatē: qꝛ iure ꝺiuīo ꝓbibetᷣ ꝺ tali occulto īqrere: cū accuſatio vl' clamoſa īſinuatio ꝺebeat p̄cedere: lꝫ in coī poſſit excoīcare q boc fecit vel fecerit. ſꝫ ꝺ iſto actu pt̄ ꝺare p̄ceptū exequēdū ī foꝛo pniali. ſꝫ ꝺ ipſa iterioꝛi pnia nullo mō vr̄ poſſe p̄ceptū ꝺare: qꝛ nullo mō cadit ſub ei⁹ p̄cepto: nec ꝙ ipa beatᷣ: nec ꝙ aliqs ꝺ ei⁹ fictōe ꝯfiteatᷣ. ¶ Ad rō nes vtriuſqꝫ ꝑtis: ſic rñdēt illi ꝺ 4ª opione. ¶ Ad p̄mā ꝺi cēdū: ꝙ nō ē p̄ceptū ꝺe ꝯfitendo ſel' ī āno: ſꝫ ꝺocumētuꝫ qō īnititᷣ p̄cepto iuris ꝺiuī: nec illō reſtrigitᷣ aut āpliatᷣ: ſꝫ ſoluꝫ ꝺr̄ ꝙ ſit ꝺ nēcitate p̄cepti ꝺiuī: ad B vt aliqs abſqꝫ pctō poſ ſit ſumere ſacrꝫ eucbariſtie. ¶ Ad ſcōaꝫ ꝙ eccl'ia mādat recipe ꝯfeſſionē ipenitētis: veꝝ ē ꝑꝑ ei⁹ iſtructiōeꝫ: ſꝫ nō vt ſumat eucbariſtiā: nec ꝑꝑ B excuſatᷣ a ſūptōe eucbaᷣ: niſi fa ciat qō ī ſe ē. vñ trāſgreſſoꝛ ē p̄cepti eccl'ie ꝺ ei⁹ ſūptōe. nō ē tn̄ trāſgreſſoꝛ p̄cepti xp̄i ꝺ ꝯfeſſione: qꝛ ad eā nō obligatur: niſi eā velit ſumere. ¶ Argᵐ ī oppoᵐ ſupponit ēt ꝙ ꝯfeᵒ ca dat ꝺirecte ſub p̄cepto eccl'ie: qō iſti nō ꝯcedūt. ſi tn̄ ita eēt adbuc arᵐ ñ ꝯcluderet. qꝛ ſic ꝺictū fuit p̄⁹ cū ꝺ ieiunio age retᷣ: ītētio p̄cipiētis ē ꝺuplex: vna ꝺ mā p̄cepti: ⁊ ꝭm bāc ne ceſſariū ē ipleri p̄ceptū. Alia ē ꝺ fine p̄cepti: ⁊ iſta nō cadit ſub p̄cepto. Alioqn iplēs p̄ceptū ꝺiuinū ſine cbaritate eēt trāſgreſſoꝛ p̄cepti ꝺini. qꝛ finis p̄cepti ē cbāltas: vt ꝺi. apl's p̄ad Tbi. qō nō tenetᷣ coīter. Ex B ad ꝓpoᵐ ꝯfiteri pctā ē ꝺ ītētōe p̄cipiētis vt mā. ſꝫ ꝯſeq veniā pctōꝝ ex tali ꝯfeſſiōe ē ītētio ꝺ fine: quā nō nēce ē ꝭuare ad vitādū trāſgreſſionē p̄cepti. Sed ꝺuo p̄ma argumēta nō ſūt ꝯ q̄ntū modū. ⁊ ſo lutōes ſuc ꝺn̄t falſū vt viſū ē. 3ᵐ āt ē bñ ſolutū. iō ⁊c. VIII.

Uerit 8º vtrū ꝯfeſſio fcā ab illo q ñ ē ꝯtrit⁹ valeat. Et vr̄ ꝙ nō: qꝛ cō feſſio ꝺiſtiguitᷣ ꝯ ꝯtritionē ⁊ ſatiſfactōeꝫ. ſꝫ ꝯtritio ⁊ ſatiſfatio ñ valēt ſine cbaritate. q̄ nec ꝯfeº. ¶ Itē ꝯfeº aut valet ad ꝺeletōeꝫ cl'pe aut pene. ſꝫ ꝯfeº fcā añ ꝯtritionē nō va let ad remiſſionē cl'pe. qꝛ ſine ꝯtritōe actu alis cl'pa nō remittitᷣ: nec ad remiſſiōeꝫ pene. qꝛ pena ñ re mittitᷣ niſi remiſſa cl'pa. q̄ ⁊c. ¶ In ꝯriū arguitᷣ: qꝛ ꝯtriº nō valꝫ ſine actuali ꝯfeſſiōe: ꝺūmō beātᷣ ī ꝓpoᵗᵒ. q̄ ſilr̄ ꝯfeº va let ſine actuali ꝯtritōe: ꝺūmō beātᷣ ī ꝓpoᵗᵒ. ¶ Itē ſic ad cō feſſionē reqritᷣ ꝯtriº: ſic ad bapᵐ p̄exigitᷣ pnia: q̄ ē ꝺiſplicēᵃ ī adulto: vt pꝫ ex p̄cedētib⁹: ſꝫ bapᵒ recept⁹ a nō penitēte va let: qñ poſtea īcepit penitere. q̄ ſilr̄ ꝯfeſſio fcā añ ꝯtritionē ⁊ abſol'o recepta ab illo valet: qñ poſtea ꝯteritur ꝺe pctis. ¶ B° circa bāc qōnē ē triplex mod⁹ ꝺōi. Duo p̄mi ſūt ꝯtra rij. Terti⁹ cōcoꝛdat vtrūqꝫ: ⁊ ꝺeclarat ſecundum.

Opī 5ª q̄ ē ſco. hic 15. ·q· 4.

Primus ē ꝙ ñ valeat ad remiſſiōeꝫ cl'pe nec pene nec ꝑ tē nec recedēte fictōe: q̄ꝝ rō ē: qꝛ aut tal' ipeītēs cōfitetᷣ ſuā ipeītētiā q̄ ē ꝓpoᵐ nō abſtinēdi: vl' ñ ſi nō cōfitetᷣ: tūc ē fict⁹ fictōe q̄ ē ſpāle pctm̄ ⁊ ꝯtēpt⁹ ſacri: ⁊ ita cōfeſſio ei⁹ nō ē itegra: cū omittat cōfiteri iſtō pctm̄. cō feſſio āt q̄ nō ē itegra nō valet: ſꝫ ē iterāda. q̄ ⁊c. ſi v̄o cōfite tur talē fictionē nō ꝺꝫ abſolui: qꝛ miſter cum ſit iſtr̄ꝫ pnˡˡˢ agētl. i. ꝺei nō ꝺꝫ abſoluere aliquē quē ſcit a ꝺo nō abſolui: ſic iſtr̄ꝫ ard nō agit niſi ꝓut mouetᷣ a pnˡⁱ agēte. ſꝫ ſacerdos ſcit illū q nō penitet a ꝺo nō abſolui. q̄ nll'o mō ꝺꝫ talē ab ſoluere. Et iō ꝺicᷣ Dyo. ī fi. eccle. ierarcbie: ꝙ ſacerdotibus vtendū ē v̄tutib⁹ ierarcbicis quō ꝺeitas eos mouerit. Si āt ſacerdos p̄ſumat talē ꝺ fcō abſoluere peccat. ſicᷣ ille q a ꝺiuīo oꝛdīe auertitᷣ: nec abſol'o ꝯſeqᷣ aliquē effectū. qꝛ v̄t⁹ ſacroꝝ ē p̄ncipal'r a ꝺo: nō āt a ſacris vl' miſtro: niſi ſic a cā ſine q̄ nō. ¶ Quātū āt ad rei v̄itatē p̄ᵒ ꝑs b⁹ rōnis bñ ꝯclu dit. qꝛ ꝭm oēs ꝯfeº nō itegra ē ex itegro faciēda: ⁊ niſi ſit ite gra ē total'r nll'a: nec ē veꝝ ſacrm̄. vñ nec tūc nec poſtea pt̄ bre effectū: niſi ꝙ ſi ꝯfiteretᷣ eidē ſicᷣ coīter boīes faciūt cu ratis ſuis ſufficeret ꝺicere fictionē nō ꝺictā: ⁊ recedēte fi ctōe bret effectū ex ꝯtritōe: nō ex ſacro: qꝛ nullū fuit niſi ī cnſu. ¶ 2º ꝯcedēdū ꝙ ſi ꝯfiteatᷣ fictōeꝫ ñ ē abſoluēd⁹: ēt ſi ꝯditōe ſi poſtea cōfiteatᷣ. qꝛ p̄ fuit Lazar⁹ a ꝺn̄o ſuſcitat⁹ q̄ꝫ a ꝺiſcipulis ſolut⁹. ¶ 3º ꝙ ſi ꝺe fcō abſoluatᷣ: ſicᷣ abuſus ba ptiſmi ⁊ fictio ñ ipediūt caracterē: ſic q̄uis ſacerdos erret ⁊ iſte ſit fict⁹ foꝛte ñ ipedit effectū oꝛnat⁹. ꝺ q̄ poſtea ꝺicetᷣ.

Vbi Ledoni de ducandi ...

Secūdus mod⁹ ꝺōi ē ꝙ tal' ꝯfeº valet ad remiſſionē culpe. qꝛ ipenitēs qñ ꝯfitetᷣ ⁊ abſoluitᷣ. lꝫ tc̄ ñ recipiat fructū abſol'onis: tn̄ recedēte fictōe recipiet: ſicᷣ ꝺcm̄ ē ꝺ bapº s̄. Et foꝛte rō b⁹ opionis ē. qꝛ ſicᷣ ī bapº īpmitᷣ caracter ad quē recedēte fictōe ſeqᷣ gr̄a: ſic ī pnia ē qdam oꝛnat⁹ ad quē ſeqᷣ gr̄a: ꝑ quā fit remiſſio pctōꝝ. ¶ Sꝫ iſtō ñ placꝫ alijs ꝑꝑ tria. Prio qꝛ nullus tal' oꝛnat⁹ īpꝛimitᷣ ī ſa cro pnie. Scōo qꝛ ſi īpꝛimitᷣ ñ remanet niſi cū gr̄a. alioquī ml'tiplicaretᷣ ī eodē ꝭm nūerū: cū cōtingat iterari ꝯfeſſionē ⁊ abſol'onē ꝺ eiſdē pctis: ⁊ iterata cā iteratᷣ effect⁹: qō ē icō uenieēs. ſi āt ñ manet niſi cū gr̄a nō īpꝛimitᷣ niſi ꝑ effectū et abſol'onē ꝑ quā ꝯfertᷣ gr̄a: qō ñ ē ī ꝓpoſito. 3º qꝛ ſi tal' oꝛna t⁹ poſſꝫ eē cū gr̄a: ⁊ ſine gr̄a ad ipꝫ nō ſeq̄retᷣ gr̄a recedente q̄cūqꝫ fictōe: cū idifferēter ſe beāt ad graꝫ ⁊ ad p̄uatōꝫ gr̄e vt ꝺn̄t ꝺ caractere bapˡⁱ. Sꝫ qꝛ certū ē ꝙ ñ ī oīb⁹ ſacris eo dē mō oꝛnat⁹ īpmitᷣ: ſi tn̄ īpꝛimatᷣ: qꝛ ī eucbarᵃ c⁹ eēntia cō ſiſtit ī ꝯſecraⁿᵉ māe: oꝛnat⁹ ñ īpmitᷣ niſi ī vſu: ⁊ tc̄ ī ſola mā . ſ. ſpēb⁹ ē iſta v̄t⁹. qꝛ v̄ba iā trāſierūt. ſꝫ q it⁹ ꝯtictᷣ pt̄ graꝫ ſicᷣ vl' īpmere: tn̄ cū oīa ſacra gr̄e ī B ꝯueniāt qō ē ꝯferre graꝫ ⁊ ñ ꝯferūt eā effectiue: ſꝫ cōferūt ꝺiſpoſitiue: ꝓbabile ē ꝙ ſicᷣ ī īpmētib⁹ caracterē ꝑ ꝺiſpōne īpmitᷣ caracter: ſic ī nō īpmētib⁹ caracterē īpmitᷣ aliqd ꝯſil'e ꝺiſponēs. ¶ Qō aūt 2º ꝺr̄ ꝙ nō manet. ꝺōꝫ ꝙ cū nō beāt ꝯriū ſicᷣ nec caracter: nibil ipꝫ coꝛrūpit: ſꝫ īdelebil'e ē. ⁊ ſi iteratᷣ ſacrm̄ idem ſpē. intenditur oꝛnatus: nec ꝓpter boc gratia intenditur. ſi ꝺe uotio minuatᷣ: ſed ceteris paribus augeret. ¶ Uel poteſt ꝺici ꝙ cbaracter non ſolū īpꝛimitᷣ vt ſit ꝺiſpō ad gratiam: ſꝫ vt ſignū ꝺiſtictiuū ⁊ mācipatiuū ad aliqō ſacrū. vñ ē īde lebil': ſicᷣ ⁊ cetere ꝯſecratōes. oꝛnat⁹ āt ſolū vt ꝺiſpō ad graꝫ ī fieri. vñ ipa aueniēte cedit: ⁊ quouſqꝫ aduenerit nō rece dit: ſꝫ cū eam ītroduxerit vt ſeta filū: ⁊ timoꝛ ꝭuilis cbari tatē: ei cedit. ¶ Ul' ꝺōm ⁊ meli⁹: ꝙ ſicᷣ v̄t⁹ ſacri manet q̄uſ q̄ꝫ ꝺiſpōnē cāuerit q̄ cāta tūc ꝺſinit: ſic ꝺiſpō cāta q̄ ñ ē cara cter ſꝫ oꝛnat⁹ tm̄ ꝺurat vſqꝫ ad īfuſionē gr̄e īcluſiue: q̄ bita ꝺſinit eē. ſicᷣ ꝺiſpō actual' nō manet. ¶ Ad 3ᵐ ꝺōꝫ: ꝙ lꝫ poſ ſit ſtare cū p̄uatōe gr̄e: tn̄ ꝺ ſe ē ꝺiſpō ad gr̄am: ſicᷣ ꝺyafani tas ē ꝺiſpō ad lucē: q̄ tn̄ manet luce ſubtracta in tenebꝛis etiam eadem numero.

Opīo Doctoris.

Et ideo ē 3⁹ mod⁹ ꝺeclarās ⁊ ꝯcoꝛdās alios: būs q̄tu toꝛ ꝯnes. ¶ Pꝛia ꝙ tal' nō ē liberat⁹ a p̄ce pto ꝺiuīo: ſi ñ būit ītētionē ꝯfitēdi ⁊ abſoluēdi ſacral'r: ſꝫ ꝺ ridēdi: qꝛ ſine ītētōe nō pt̄ ſuſcipi eēntia ſacri q̄ ꝯſiſtit ī vſu. ⁊ tūc tenetᷣ iterū ꝯfiteri. Et idē ē ſi ītēdebat iplere p̄ceptū ⁊ ſacrm̄ verū ſuſcipe: qō eccl'ia ꝺat: tn̄ nullā bēbat pniaꝫ ꝺ pctō: ⁊ tūc recepiſſꝫ qdē veꝝ bapᵐ: oꝛdinē: ⁊ alia ſacra: ſꝫ nō pniaꝫ. qꝛ ꝑs eēntialis b⁹ ſacri qō ꝯſiſtit ī actu ſuſcipiētis eſt act⁹ iterioꝛ. vñ ſine eo nō ē. ſicᷣ nec eēt ſine exterioꝛi. ſicᷣ nō eēt matrimoᵐ ſi qs ītēderet veꝝ ſacrm̄ ſuſcipe: nō tn̄ ꝯſen tiret niſi ī carnalē copulā: ⁊ ad tp̄s. ¶ 2ª ꝯ ē: ꝙ ſi fuit talis pnia q̄ ſine ſacro ſuffeciſſet tūc fuiſſꝫ cōtritio: nec ſic curri t qō: qꝛ nō fuiſſꝫ fictio. ¶ 3ª ꝯ ē. ꝙ ſi fuiſſꝫ tal' attritio q̄ non ſufficeret ſine ſacro: ſꝫ cū ſpō: tūc ēt fcā eēt ꝯtritio vi clauiū ⁊ fugata fictio nec adbuc curreret qō. ¶ 4ª ꝯ ē: ꝙ ſi fuiſſꝫ

tal' pn̄ia q̄ necctī ſacro eēt ſufficiēs ad gr̄az: tūc v̄a ē opinio Thome: ꝙ fictōe recedēte īcipit valere ꝯfeſ°: ⁊ n̄ tenet̄ ꝯfiteri niſi fictionē: vt puta ſi hūit dolorē q̄dē īpfectū. ſ; quia n̄ ſufficiēter ꝯſciam diſcuſſiſſ;: putabat āt diſcuſſiſſe q̄tuſ; ſufficiebat vl' ſi dolebat d̄ p̄terito nō ꝓponēs cauere ī futuro: aut eꝯ.: vl' nō erat dolor maxim⁹ ſic d;: īpe tn̄ ſm ꝯſciaſ; ſuā nō erat fict⁹: l; ſ; v̄itātē eēt. ⁊ ſic nihil celauit qd̄ crederet mortale. ⁊ p ꝯn̄s ſm ſuū iudiciū ꝯcurrebāt oīa q̄ erant neceſſaria. poſtea āt certificat⁹ d̄ errore ſue ꝯſcīe penitet d̄ illo defectū: q qr erat error iuri diui: nō tollit fictōeſ; reſpcū effect⁹ vltimi ſacr̄i. qr īprobabilis ⁊ nō excuſat: ſ; tn̄ eo ipo ꝙ ē error tollit fictionē q̄ excluderet eēntiā ſacr̄i. vn̄ verū ſacr̄m fuit. ꝓpter qd̄ fictōe recedēte ſiue ex pactōe ſiue ex ornatu remanēte: effectū hēbit. Et mir̄ ē quō illi q dn̄t penitētiā iteriorē nō eē ptē ſacr̄i negāt pn̄iam valere poſtea: cū tn̄ fuerit q̄ ipi ponūt d̄ eēn̄ª. qb⁹ poſitis oē ſacr̄m h; effectū ſuū: vel tūc vl' poſtea recedēte fictōe. Sed ipi dicerēt ꝙ h̄ nō ē ver̄ niſi ī ſacr̄is iterabilib⁹ cōtra qd̄ ē ꝙ mr̄imoniū qd̄ nō hūit ꝯſenſū ſ; deceptionē cū v̄bis poſtea ꝯfirmatur ex ſolo ꝯſenſu ſupueniēte. ſ; ſuppoſito ꝙ ꝯſenſus ſit de eēn̄ª mr̄imonij: ſi a pn̄° defuit poſtea ad hoc ꝙ mr̄imoniuſ; ſit nō ſufficit cōſenſus nou⁹ ſine exteriori ſigno: niſi dicat̄ ꝙ ſignū qd̄ p̄ceſſit ſufficit: qd̄ forte nō ē ver̄. qr ſil' debent cōcurrere he ptes ſacr̄i. Ex his p;: ꝙ opio Tho. p̄t multis modis ſaluari. Uno mō q̄ dcm̄ ē loquēdo d̄ illo q fict⁹ eſt p̄uatiue: nō poſitiue. qr. ſ. h; dolorē ita īpfectū ꝙ nec cū ſacro actu ſuſcepto ſuffic ad ꝯtritionē: nihilomin⁹ tn̄ hāc pfectionē q̄ ē fictio nō ꝯfitet̄: qr credit eē ſufficiēter diſpoſit⁹. ⁊ ſic nō ſciēter celat pctm̄: qd̄ fuit ī h̄ ꝙ nō ſufficiēter examinauit ꝯſciaſ; ſuā ſic debuit. Tali igit̄ q nl'l; ſacr̄; ſuſcipit ornat⁹ īpmit̄: ſ; gr̄a nō dat̄. ſ; poſtea qn̄ redit ad cor ⁊ recolit ſe nō feciſſe bn̄ debitū ſuū ⁊ ex negligētia aliq̄ oblitū īcipit valere cōfeſſio ⁊ nō tenet̄ ꝯfiteri illa q̄ tūc ꝯfeſſus fuit. qr n̄ fuit dimidiata ex ītētōe: ſ; ſolā fictionē illā. Si aūt fuiſſ; fictio poſitiue celata fuiſſ; cōfeſſio nl'a: vl' ſi fuiſſet cōfeſſa nō debuiſſ; dari abſol°. S; ea data dubiū ē vtrū; ornatū īpreſſiſſ;: ī q̄ caſu Tho. nō p̄t ītelligi. ℭ z°° pōt itelligi qn̄ ē poſitiua fictio q̄tū ad hoc ꝙ nō dolet nec ꝓponit abſtinere: tn̄ iſta fictio n̄ occurrit ſibi vt cōfitēda: nec actu cogitat ꝙ teneat̄ eā cōfiteri: tc̄ ē ſic d̄ pctō qd̄ occurrit q̄dē ſ; nō credit ꝙ ſit pctm̄: aut ꝙ ſit mortale ⁊ d̄ nec̄itate ꝯfitēdū: vl' idē ē ac ſi fuiſſ; oblitū p negligētiā: nec feciſſ; d̄bitū ſuū d̄ ſcrutādo ꝯſciaſ;: ī q̄ caſu ſolū illō ē ꝯfitēdū: ⁊ ē ver̄ ſacramētū: l; hic ſit ignorātia iuris diui ibi fc̄i. ⁊ h̄ mō p̄t ſuſtineri dictū Tho᷑ z. di. zi. arti. i. ī ſo. vlt. argumēti. ꝙ ignorātia iuri diui n̄ excuſat a fictōe. q talē vocat fictōeſ;. ℭ 3°° p̄t ſuſtieri vt tactū ē s̄ ī illo q ꝯfitet̄ eidē cui p̄us q̄tū ad h̄ ꝙ nō oporter; reiterare: ēt ſi nō recoleret. qr nec vbi ē integra d; ꝙ recolat actū d̄ pn̄° qn̄ ē ī fine. ⁊ maxie qr h̄ ſuffic abſoluere ab oibus: ⁊ iniūgere pn̄iam ꝓ fictōe ⁊ ꝓ alijs: ꝙ faciat pn̄iam tūc ſibi iniūctā. ſ; tūc alia ps nō videt̄ poſſe ſuſtieri. ſ. ꝙ nō hēat effectū tūc. ſ; recedēte fictōe: qr nl'l; ſacr̄; fuit: nec p ꝯn̄s vllū effectū nec tūc nec poſt hr̄e potuit: l; q̄tū ad p̄mā ptē poſſ; dici ꝓbabil'r ꝙ Tho. refert ſe ad ea q̄ coiter ⁊ d̄ iure coī accidunt: ꝙ hō ꝯfiteat̄ curato ſuo. ℭ Ad p̄ᵐ q̄ d̄d; ē: vt Tho. dic̄ ꝙ ꝯtritio ⁊ ſatiſfactio fiūt d̄o. iō regrūt bonitatē īteriorē quā d̄s videt: ꝯfeſ° āt hoī. iō ſufficit bōitas appēs. ℭ S; ꝯ v̄ba q̄ ponit tho. vr̄ ꝙ ſi ꝯtri° ⁊ ſatiſfactio qr fiūt deo regrūt ꝙ hō q iſta facit ſit vnit⁹ d̄o ſic ꝯfeſ° qr fit hoī: regrit ꝙ ſit vnit⁹ hoī. ⁊ ſi p̄ma vnio d; eē p charitatē: pari rōne ſcd̄a: niſi dicat̄ ſic: ꝙ d̄s q videt diſpōnē n̄ īducit formā niſi ī māſ; bn̄ diſpoſitā: ſ; hō q nō videt cor vl' ſi ei dr̄ fac qd̄ ſuū ē ītēdēs facer̄ qd̄ fac eccl'ia: ſiue erret ī fcō: ⁊ tc̄ n̄ peccat: qr ali⁹ cui tenet̄ credere nō ꝯfitet̄ fictionē: ſiue erret ī iure. qr ali⁹ ꝯfitet̄ eā: ⁊ iſte nibilomi⁹ abſoluit abutēs claue. tn̄ ex q̄ ītēdit abſoluere ⁊ ver̄ ſacr̄; cōferre vr̄ ꝙ ꝯferat. ⁊ ſi tūc non h; effectū pp illi⁹ idiſpōnē: hēbit tn̄ poſtea vl' ex pactōe vl' ex diſpōne manēte. ℭ Et ſi dicat̄ ꝙ n̄ ē ſacr̄;: qr l; hēat verā formā: n̄ tn̄ h; verā mār̄ q̄ ē pctōr ꝯtrit⁹: ſic mā mr̄imonij hō ꝯſentiēs. Dōm ꝙ qn̄ ſua fictio nō ſibi occurrit vt ꝯfitēda: tūc nō ē ꝯfeſ° dimidiata: ⁊ qn̄ fictionē ſuā dicit cum alijs pctīs ē ꝯfeſſio itegra: ⁊ ſic mā pfcā: cui p̄t īpmi forma: qd̄ ſi fiat: ver̄ ſacr̄; erit: q̄uis fieri n̄ d̄beat. ſic hō ſacerdos hn̄s hoſtiā ſup altare pollutū nō deberet q̄dē celebrare. ſ; ſi ꝓferret v̄ba v̄a eucha᷑ eēt. Pctōr. n. ē mā. ſ; īmūda niſi ſit faltē attrit⁹: vl' ꝯfeſ° ſine attritōe ē mā īmūda. ℭ Ad zᵐ dōm ꝙ nō valet ad remiſſionē clpe nec pene ꝓ tūc. ſ; recedēte fictiōe valet ad vtrūq;: vl' ex pactōe: vl' ex ornatu diſponēte ſic character: ēt ſi ꝯtritio pōat̄ ps eēntial' ſacr̄i pn̄ie. qr ſic ſatiſfactio q̄ ordie nāe d; ſeq cōtritionē ⁊ ꝯfeſſioneſ; aliqn̄ p̄cedit ꝯfeſſionē: ⁊ ſufficit ita vt nō teneat̄ hō ampli⁹ ſatiſfacere. puta qn̄ cōtritio deleuit penā ī quo caſu ſi cōſtaret ſacerdoti nl'lam pn̄iaſ; iīūgere d̄beret: ſic nec baptiçato: vl' ſi tātā pn̄iaſ; fec̄ poſt ꝯtritionē ꝓp̄o motu ꝙ videat̄ ſufficiēs ꝯfeſſori nō iniūget aliā: aliqn̄ āt p̄cedit ꝯtritionē. vt qn̄ fcā ē ī pctō mortali: ⁊ ē talis ꝙ aliq̄d demit d̄ ſub̄a: puta: qr tota pn̄ia erit ī elemoſynis q̄s ērogauit ī pctō: poſtea cōterit̄ gratas hn̄s elemoſynas q̄s fec̄. ⁊ ſufficit vt q̄dā dn̄t: ſic eꝯ: l; ꝯtri° debeat p̄cedere ꝯfeſſionē ⁊ abſolutionē. ſi tn̄ ſeq̄t̄ ſufficit ad hn̄dū tc̄ fructū. Jlli āt q ſūt d̄ ꝯ̄ria opione rn̄dēt ad argum̄ta fcā in oppoᵐ. ℭ Ad p̄ᵐ cū dr̄ ꝯtri° ſine ꝯfeſſiōe valet. q̄ tc̄. dōm ꝙ nō ē ſil'e d̄ ꝓpoſito cōfitēdi ⁊ ſatiſfaciēdi: qd̄ h; cōtrit⁹ ⁊ d̄ ꝓpoſito ꝯterēdi qd̄ h; ꝯfitēs. qr cū ꝓpoᵐ ſit d̄ futuro: ⁊ ſ; ordinē nāe ꝯtritio debeat p̄cedere ꝯfeſſiōem ad ꝓpoᵐ ꝯfitēdi ⁊ ſatiſfaciēdi ſuffic̄ ꝯtritio. ſ; nl'ls ordo ē ꝙ ī ꝯfitēte ſufficiat ꝓpo⁹ ꝯterēdi: cū ꝓpoᵐ vt dcm̄ ē ſit d̄ futuro: cōtritio āt debeat p̄cedere ꝯfeſſionē. Et cōfirmat̄ ſolutio. qr cā efficiēs d; eē p̄or effcū. vn̄ cū act⁹ iterior ſit cā effectiua exterioris act⁹: cōtritio q̄ ē iterior d; p̄cedere: ēt ſic d; eē cū ꝓpoſito ⁊c̄. vt ſit ordo cāe efficiētis ad effectū ⁊ finē ⁊ nō eꝯ. ℭ Ad zᵐ dn̄t ꝙ ī adulto accedēte ſine pn̄ia ad bapᵐ. baptiſm⁹ nō valet ad remiſſionē clpe: ſ; totus valor ē ex ꝯtritōe ſequēte: ſic tactū fuit p̄° cū de bap° agerēt: q̄uis baptiſm⁹ ſic recept⁹ nō ſit reiterādus. qr ē q̄dā ſpūalis regnātio: ⁊ īpmit characterē. Jn pn̄ia v̄o fcā an̄ cōtritionē neutr̄ iſtor̄ ē pp qd̄ iterāda ē. vl' dōſ; ꝙ baptiſm⁹ val; recedēte fictōe pp pactionē dilatoriā q̄ h; locū ī bap°: non āt ī pn̄ia. qr abſoluēs p ꝯfeſſionē ſcit ꝯſciaſ; ꝯfitētī: pp qd̄ n̄ d; illū abſoluere quē ſcit a d̄o nō abſolui. Et ſi d̄ fcō abſoluat nō valet. ſ; ad bapᵐ nō regrit̄ ꝙ baptiçās ſciat ꝯſciam baptiçati: ⁊ ē ſacr̄m nō iterabile: ꝓpter qd̄ pactio locū h; ī bap°: vt recedēte fictōe p̄cipiat̄ ei⁹ fruct⁹. Aliogn̄ cum nō poſſit iterari p̄uaret̄ irrecupabil'r totali fructu ſacr̄i maxime necc̄ij. ⁊ ꝙ delet oēſ; clpā ⁊ penā: qd̄ ē icōueniēs. ℭ S; neutra iſtar̄ ſolonū val;: qr aut ītelligūt: ꝙ h̄ totū ſit vna ſola cā aut ꝙ qdl; p ſe ſit ſufficiens cā. Si p̄° mō. Cōtra. qr idē dr̄ coiter d̄ hrdiatōe ⁊ ꝯfirmatōe q̄ īpmūt characterē ⁊ n̄ iterāt̄: cū nec ſint neceſſitati: nec delēt oēſ; penā: nec oſ; ꝙ ꝯfitēs ſciat ꝯſciaſ; ei⁹ cui ꝯfert ſacr̄m. Si āt dicāt ꝙ alterū ſuffic̄: tūc cū pn̄ia ſit ſacr̄m neceſſitati: ⁊ aliqn̄ nō poſſit reiterari: vl' qr hō amiſit loquelā: vl' nō h; ſacerdotem ſaltē tūc eſt eadē cā que d̄ baptiſmo. ⁊ ſil'r d̄ extrema vnctione: q̄ nō mutata infirmitate nō iterat̄. ℭ P̄. ſaltē ī coīcāte ficto q̄diu ī ventre eius manent ſpēs adeſt eēntia ſacr̄i. ergo fictione recedente ſequitur effect⁹: vel p virtutem inherentem: vel per deitatem latentem: vel ex pactione.

ℭ De remiſſione ſacerdotis. Di. XVIII. a

HIc q̄ri ſol; ſi pctm̄ oīo dimiſſū ē a deo p cordis cōtritionē ex quo penitēs votū hūit cōfitēdi: q̄d poſtea dimittat̄ ei a ſacerdote: Uideo. n. quo vīculo euſ; ligat. ſ. tp̄alis pene ſed non a quo euſ; abſoluat. Et ideo quero. An te plenitudinem quippe cordis anima rei maculam habet: ⁊ fetorem peccati: atq; eterne vltionis vinculo ligata exiſtit. Si vero ad confeſſionem per cordis contritionem deus per ſe ipſuſ; ſine miniſterio ſacerdotis ⁊ debitum oīo relaxat: ⁊ animā interius purgat a cōtagione ⁊ fetore peccati: q̄d ergo mundat: q̄d dimittit ſacerdos: vbi ſūt claues ille q̄s dn̄s tradidit Petro ⁊ ſucceſſorib⁹ ei⁹ dicēs: tibi dabo claues regni celorū: ⁊ queciiq; ligaueris ſup terrā erūt ligata ⁊ ī celo: ⁊ queciiq; ſolueris ſup terram erūt ſoluta ⁊c. Ut aūt p̄miſſa qō pleni⁹ explicari valeat: quaſi alti⁹ ducto rhete de his clauib⁹ ⁊ vſu earum diſſeramus.

ℭ De clauibus. b

Claues iſte ſunt nō corporales ſed ſpūales. ſ. diſcernendi ſcīa: ⁊ potētia iudicandi. i. ligandi ⁊ ſoluēdi: qua dignos recipere: indignos d; excludere a regno eccleſiaſtic⁹ iudex. Qui ſicut h; ius ligādi: ita ⁊ ſoluēdi. vn̄ Ambr. Dominus par ius ⁊ ſoluēdi eſſe voluit ⁊ ligandi qui vtrunq; pari conditione permiſit. Ergo qui ſoluēdi ius nō h;: nec ligādi hab;. ⁊ īfra. Certū ē ꝙ eccleſie vtrūq; lic;: hereſis vtr̄q; nō h;. Jus. n. hoc ſolis p̄miſſuſ; eſt ſacerdotib⁹. Recte ergo eccleſia hoc ſibi vendicat que veros ſacerdotes h;. hereſis vēdicare nō pōt: q̄ veros ſacerdotes nō h;.

ℭ De vſu clauium. c

Uſus vero harū clauiū multiplex ē: diſcernere. ſ. ligādos ⁊ ſoluēdos: ac deinde ligare vel ſoluere. Qui. n. īdignos ligat vel ſoluit ꝓpria poteſtate ſe priuat. i. dignū priuatione ſe facit.

ℭ Si ſacerdos pōt dimittere vel retinere pctā.

SEd queritur vtruſ; a peccato ſoluere valeat ſacerdos. i. a culpa: vt culpe maculā abſtergat vel debitū eterne mortis ſoluere valeat: Quidā arbitrati ſunt: cū peccator dupliciter ligatus teneat̄: vt p̄dictū ē. ſ. mentis ꝯtagione ac cecitate: ⁊ debito future pene: alter̄ curari p deum: alterum ſolui p ſacerdotē. Patitur . n. p pctm̄ quaſdam tenebras iteriores ⁊ maculas: a quibus niſi liberet̄ ꝓijcietur in tenebras exteriores. Cū autem liberat̄ ab his: ſuſcitat̄ a morte peccati. Un̄ apl's. Surge q dormis ⁊ illuminabit te xp̄s. Solus. n. xp̄s: nō ſacerdos: animā reſuſcitat: ac pulſis tenebris īteriorib⁹ ⁊ maculis eam illuminat ⁊ mūdat: q aīe faciem lauat: Debitum vero eterne pene ſoluere conceſſit ſacerdotibus. Qr in reſurrectione lazari ſignatum aſſerſit: quē xp̄s prius per ſe interius viuificauit: deinde foras exire iuſſit: eūq; adhuc ligatū ſoluere aplis p̄cepit: qr vt aiūt: īpe iterius aīam a caligie maculaq; peccati emūdat: ſacerdotib⁹ vero dedit vinculū eterne mortis ſoluere. Alij vero dicūt ſolū deū: nō ſacerdotē: debituſ; eterne mortis dimittere: ſicut ⁊ aīam iterius p ſe viuificat: nec tn̄ diffidēter ſacerdotib⁹ traditā ptātē pctā dimittēdi ⁊ retinēdi: q̄bus dictū ē: quor̄ remiſeritis peccata ⁊c. Sicut. n. xp̄s retinuit ſibi ptātē baptiſmi: ita ⁊ pn̄ie. Et iō ſicut iteri⁹ gratia ſua aīam illumiat: ita ⁊ ſimul debitū eterne mortis relaxat. Jp̄e. n. p ſeipſū peccata penitētiū tegit: ⁊ tūc tegit qn̄ ad penā nō reſeruat. Tūc ergo tegit qn̄ debitū pene ſoluit. Qr aūt ipſe tegat apte dicit Aug. exponēs illū locū pſalmi. Quor̄ tecta ſūt peccata. i. coopta ⁊ abolita. Si. n. texit deus peccata: noluit aduertere. Si noluit aduertere noluit aīaduertere. i. punire: ſ; ignoſcere. Jta ergo dicit a deo tecta vt de⁹ nō videat. i. eternaliter puniat. Uidere. n. dei peccata ē ad penā imputare. Auertere autē faciē a peccatis: hoc ē ca ad penā nō reſeruare. Jtē Hiero. Quib⁹ deus dimittit peccata tegit ne ī iudicio reuelētur. Jtē Caſſidorus. Qui grauia hūt peccata: alijs de⁹ īputat: alijs p miſericordiā nō īputat. Ex his apte oñdit̄ ꝙ de⁹ īp̄e penitētē ſoluit a debito pene: ⁊ tūc ſoluit qn̄ it⁹ illumiat īſpirādo verā cordis cōtritionē. Cui ſentētie ratio ſuffragat̄ ⁊ auctoritates atteſtant̄. Nemo. n. vere cōpungitur de peccato: hn̄s cor cōtritū ⁊ humiliatū: niſi ī charitate. Qui aūt charitatē h; vita dign⁹ ē. Nemo autē ſil' vita ⁊ morte dignus ē. Nō ē ergo tūc ligatus debito eterne mortis. Fili⁹. n. ire eē deſijt ex quo diligere ⁊ p̄itere cepit. Ex tūc ergo ſolut⁹ ē ab ira que nō manet ſup illū qui credit ī xp̄m ſed ſuper illū qui non credit. Non ergo poſtmodū p ſacerdotē cui cōfitet̄ ab ira eterna liberat̄: a q̄ iā liberat⁹ ē p dominū: ex quo dixit: cōfitebor. Solus ergo deus hoīeſ; iteri⁹ mūdat a pctī macula: ⁊ a debito eterne pene ſoluit: q p ꝓphetaſ; ait: Ego ſolus deleo iniq̄tates ⁊ peccata ppl'i. Jtem amb. Uerbū dei dimittit pctā: ſacerdos ⁊ iudex. Sacerdos q̄dē officiū ſuū exhibet: ſed nulli⁹ ptātis iura exercet. Jdē. Jlle ſolus peccata dimittit: qui ſolus ꝓ peccatis noſtris mortu⁹ ē. Jtē aug. Nemo tollit peccata niſi ſolus de⁹ q ē agn⁹ tollēs peccata mūdi. Tollit autē ⁊ dimittendo q̄ facta ſūt ⁊ adiuuādo ne fiāt: ⁊ p̄ducēdo ad vitā: vbi oīo fieri nō poſſūt. His alijſq; plib⁹ teſtimonijs docet̄ dn̄; ſolū p ſe pctā dimittere: ⁊ ſicut pctā dimittit q̄buſdā ita ⁊ alior̄ quorundam peccata retinet.

ℭ Qr ſacerdotes ēt dimittūt peccata ⁊ tenēt pec

cata ſuo modo.

Ec íō tamen negamꝰ ſacerdotibus ꝯceſ ſam ptātē dimittēdi ⁊ retinēdi peccata: cū hoc veritas in euāgelio apte doceat. Hinc Aug. ait. Eccl'ie charitas que p ſpm̄ ſcm̄ diffundit̄ in cordibꝰ coꝝ qui participes ſui ſunt peccata dimittit: coꝝ q n̄ ſūt tenet. Idē. Sacerdotes pn̄t ꝯfitentibꝰ parcere: qbus. n. remittūt remittit deus. Lazaꝝ. n. de monumēto ſuſcitatū obtulit diſcipulis ſoluēdū: p hoc oñdens poteſtatē ſoluēdi cōceſſam ſacerdotibꝰ. Dixit enī Quodcūqȝ ſol. ſup ter. erit ſol. ⁊ i celo ⁊c̄. hoc eſt. Ego deus ⁊ oēs celeſtis curie ordies: ⁊ oēs ſancti in glīa mea laudāt vobiſcū ⁊ confirmant quos ligatis ⁊ ſoluitis. Non dixit quos putatis ligare ⁊ ſoluere: ſed in quos exercetis opꝰ iuſtitie ⁊ miſericordie. Alr' aūt vel alia opa veſtra i pctōres nō cognoſco. Idē. Cum veraciter ad deū cōuerſo peccata dimittunt̄: ab eis dimittūtur: qbꝰ ipſe veraci ꝯuerſiōe ꝯiungit̄. Spūſſcūs ea dimittit q datꝰ eſt oibꝰ ſcīs ſibi charitate cohērētibꝰ ſiue ſe nouerīt corpalr' ſiue nō. Silr' cū alicꝰ tenent̄ pctā: ab eis tenent̄ a qbꝰ ille cordis prauitate diſiungunt̄ ſiue notis corpaliter: ſiue ignotis. Oēs mali ſpūalr' a bonis ſeiuncti ſunt. Ecce hic dicit pctā dimitti ⁊ teneri a ſcīs viris: ⁊ tm̄ ſpūſcm̄ ea dimittere dicit: ⁊ qđ maiori cōſideratōe dignū eſt: idē ēt dicit: ꝙ deꝰ per ſe vel p ſcōs ſuos tm̄ dimittit pctā. Ait. n. ſic. Sacrīȝ gīe dat deus ēt per malos: ipaȝ vero gr̄am non niſi p ſeipm̄: vel per ſanctos ſuos. Et iō remiſſionē pctōꝝ vel p ſeipm̄ facit vel p ipſiꝰ columbe mēbra: qbꝰ ait. Si cui dimiſeritis: dimittent̄. Ecce ꝙ̄ varia a doctoribꝰ tradunt̄ ſup his: ⁊ in hac tāta varietate qd tenēdū? Hoc ſane dicere ac ſentire poſſumꝰ: ꝙ ſolus đs dimittit pctā ⁊ retinet: ⁊ tamē eccl'ie ꝯtulit ptātē ligandi ⁊ ſoluendi. ſed alr' ipe ſoluit ⁊ ligat: alr' eccl'ia. Ipſe enī p ſe tm̄ ita dimittit pctm̄: q̄ ⁊ aīaȝ mundat ab iteriori macl'a ⁊ a đbito eterne mortis ſoluit

¶ Quō ſacerdotes ligāt ⁊ ſoluūt a pctīs. f

On aūt hoc ſacerdotibꝰ ꝯceſſit: qbus tm̄
n tribuit ptātē ſoluendi ⁊ ligādi. i. oñdendi hoīes ligatos vel ſolutos. Unde dn̄s leproſū ſanitati prius p ſe reſtituit: deinde ad ſacerdotes miſit quoꝝ iudicio oñderet̄ mundatꝰ. Ita etiam lazaꝝ iā viuificatuȝ: obtulit diſciplis ſoluēdū. q̄ ⁊ ſi aliquis apđ deū ſit ſolutus non tm̄ in facie eccleſie ſolutꝰ habet̄: niſi per iudiciū ſacerdotis. In ſoluēdis ergo culpis vel retinēdis ita opat̄ ſacerdos euāgelicꝰ ⁊ iudicat: ſicut oli legalis i illis q ꝯtaminati erāt lepra que peccatū ſignat. Un̄ Hiero. ſup matheuȝ: vbi dn̄s ait petro. Tibi dabo claues regni celoꝝ ⁊ qđcūqȝ ligaueris ſup terram erit ligatū ⁊ in cel: ⁊ qđcūqȝ ſolueris ſup terrā erit ſolutū ⁊ in celis. Hunc inqt locū qdam nō itelligentes aliqd ſumunt de ſupcilio phariſeoꝝ: vt dānare innoxios: vel ſoluere ſe putēt noxios: cum apud deū nō ſnīa ſacerdotum: ſed reoꝝ vita querat̄. In leuitico ſe oſtēdere ſacerdotibꝰ iubentur leproſi: quos illi nō faciūt leproſos vl' mūdos: ſȝ diſcernūt qui mūdi vel imūdi ſunt. Ita ⁊ hic apte oñdit̄ ꝙ nō ſequit̄ đs eccl'ie iudiciū q̄ per ſurreptionem ⁊ ignorantiā iterdū iudicat. Deus āt ſemper iudicat ſm veritatē. Et in remittendis vel i retinēdis culpis id iuris ⁊ officij habent eccleſiaſtici ſacerdotes: quod oliȝ habebāt ſub lege legales in curandis leproſis. Hi ergo peccata dimittūt vel retinēt: dū dimiſſa a deo vel retenta iudicant ⁊ oñdunt: Ponunt enī ſacerdotes nomē domini ſuper filios iſrael: ſed ipſe benedicit vt dicit̄ in numeris. Hūc modū ligandi ⁊ ſoluendi Hiero. ſupra notauit.

¶ Alius modus ligādi ⁊ ſoluēdi. b

Igant quoqȝ ſacerdotes dū ſatiſfactōeȝ
l pnīe ꝯfitētibꝰ iponunt. Soluūt cū de ea aliquid dimittūt: vl' per eā purgatos ad ſacramētoꝝ cōioneȝ admittunt. Quē modū ſuperius leo papa notauit. Scōm hunc moduȝ dr̄ etiā ſacerdotes dimittere pctā vel retinere. Un̄ ſuperius augu. dixit. Quibus remittunt remittit deus ⁊c̄. Opus. n. iuſtitie exercēt i pctōres cū eos iuſta pena ligant: opus miſericordie dū de ea aliquid relaxāt vel ſacroꝝ cōioni cōciliant: alia opa i pctōres exercere nequeūt. Et notādū eſt: q̄ quos ſatiſfactiōe pnīe ligāt: eo ipo a peccatis ſolutos oñdunt: q̄ nō imponit̄ alicui ſatiſfactio pnīalis: niſi quē ſacerdos vere penitētem arbitrat̄. Alij nō iponit: ⁊ eo ipſo peccatuȝ retineri a deo iudicat. Q̄ aūt hoc ad claues pertineat: aug. oñdit dicēs. Fruſtrat claues eccleſie q ſine arbitrio ſacerdotis pniam agit: ſi ſine oris ꝯfeſſiōe criminis indulgentia ipetrat̄. Eſt ⁊ alius modꝰ ligādi ⁊ ſoluēdi qui p excōicatōem gerit̄ dū aliquis ſm canonicā diſciplinaȝ tertio vocatꝰ ad emendationeȝ manifeſti delicti ⁊ ſatiſfacere vilipēdens: ſnīa eccleſia a loco oratōis ⁊ ſacramentoꝝ cōmunione ⁊ fideliū conſortio p̄cidit̄: vt erubeſcat: et pudore ſceleris ꝯuerſus peniteat: vt ſic ſpiritꝰ eius ſaluus ſit. Q̄ ſi penitentiam profitens reſipuerit: negate ꝯmunioni admittitur: ⁊ eccleſie reconciliatur. Hec eſt aūt eccleſie anathematizatio. Hanc penaȝ illis qui digne percelluntur infligit: quia gratia dei ⁊ ꝓtectio illis amplius ſubtrahitur ac ſibijpſis relinquūt̄ vt ſit eis liberū ruere i iteritū peccati. In quos ēt maior dyabolo ſeuiēdi dat̄ ptās. Orationes quoqȝ eccleſie ⁊ benedictionū ac meritoꝝ ſuffragia eis nequaꝙ̄ ſuffragari putant̄.

¶ Quomodo ſm hos modos intelligendū ſit illud. Quodcūqȝ ſol. ⁊c̄. b

Ecundū hos ligādi ⁊ ſoluēdi modos
s quō veꝝ eſt qđ dicit̄. Quodcūqȝ ſolueris ſup terrā erit ſolutū ⁊ i celis ⁊ quodcūqȝ ligaueris ſup terrā erit ligatū et i celis ⁊c̄. Aliqn̄. n. oñdūt ſolutos vl' ligatos q nō ſūt apđ deū: ⁊ pena ſatiſfactiōis ⁊ excōmunicatiōis interdū idignos ligāt: vel ſoluūt: ⁊ idignos ſacramētis admittūt: ⁊ dignos admitti arcēt. Sed itelligēdū eſt hoc in illis quoꝝ merita ſolui vel ligari poſtulāt. Tūc enim ſnīa ſacerdotis iudicio dei ⁊ totius celeſtis curie approbat̄ ⁊ ꝯfirmat̄: cū ita ex diſcretiōe prodit vt reoꝝ merita nō cōtradicāt. Quoſcūqȝ ergo ſoluūt vl' ligāt adhibētes clauē diſcretiōis reoꝝ meritis: ſoluūtur vel ligāt̄ in celis. i. apud deuȝ: quia diuino iudicio ſacerdotis ſnīa ſic ꝓgreſſa approbatur ⁊ confirmat̄. Quos ergo ſȝ merita ſnīa eccl'ie ꝑcellit: ledit ⁊ illi foris ſūt apud deū. Qui autē nō meruit: ſententia eccleſie nō ledit̄ niſi contēnat. Unde Origenes. Exijt qs a veritate: a fide: a charitate: per hoc exit de caſtris eccl'ie: ēt ſi epi voce nō abijciat̄: ſicut ecōtra aliqs nō recto iudicio foras mittit̄. Sed ſi nō egit vt mereatur exire: nihil ledit̄. Interdū enī q foras mittitur itus eſt: ⁊ q foras eſt: itus videtur retineri. Ecce qualis ⁊ quātus eſt vſus apoſtolicaꝝ clauiuȝ. Iā oſtēſum eſt ex parte qualiter ſacerdotes dimittūt peccata vl' tenēt: ⁊ tamē retinuit ſibi deus quantā ſingularē poteſtatē dimittēdi vel retinēdi: quia ipe ſolus p ſe debitū eterne mortis ſoluit ⁊ animā iterius purgat.

¶ Que ſint interiores tenebre ⁊ iterior macula

Ic queritur que ſit illa macula ⁊ que
b ſint ille tenebre interiores: a quibꝰ deus interius animam purgat: cum verā penitentiam immittit? De tenebris ⁊ iteriori caligine ſatis facile eſt ⁊ itelligere ⁊ reſpōdere. Cuȝ enim quis mortaliter delinquit ⁊ gratia virtutis priuatur ſi qua preceſſit: ⁊ naturaliuȝ bonoꝝ eliſionē patit̄. vnde ⁊ intellectus obtūditur: ⁊ totus homo interior obtenebrat̄: ⁊ ita quaſi caligie quadā mēs obuoluit̄: que caligo peccati pena eſt. Hanc vero deus pellit cū penitentiā immittit: per quā perdita bona reſtituit: ⁊ viciata repat. Unde ꝓpheta. Nebulam ſicut cinerē ſpargit. Sȝ que eſt macula pctī a q̄ aīaȝ lauat? Ecce. n. qs voluit facere homicidium ⁊ patrauit. quo patrato deſinit tā velle ꝙ̄ facere: nōdū tm̄ vere ⁊ humilr' penitet: nec ꝯfiteri ꝓponit. Que ergo remāſit in aīa illius macula? Mala volūtas qdē fuit macula illiꝰ aīe: ſed illa trāſit. Macula ēt eſt ſi penitere cōtēnit ſed hoc ē pctūȝ aliud a p̄cedēti. Que ergo macula remāſit a qua ipe i pnīa purgat̄? Polluta qdē eſt aīa quouſqȝ peniteat: ſicut erat dum in ea praua erat volūtas. Sicut. n. q tangit morticinum vel aliud immunduȝ: ita pollutus eſt poſt tactū quouſqȝ lauatur: ſicut fuit dum tangeret: ita poſt actum peccati ita polluta remanet anima ſicut fuit in ipo actu peccati: q̄ ita ē longe a deo per diſſimilitudinē qui ē vita ⁊ mūdicia mentis: ſicut fuit dum peccatum ageret. Ipa ergo diſſimilitudo q̄ ieſt aīe ex peccato ⁊ eſt a deo elongatio: anime macula intelligitur a quā purgatur in penitētia. Hoc aūt ſolꝰ deus facit: q ſolus ſuſcitat aīaȝ ⁊ illuminat: qđ ſacerdotes nequnt: qui tm̄ medici ſūt aīaruȝ. Unde propheta. Nunquid medici ſuſcitabunt ⁊ confitebuntur tibi? quod exponens auguſtinꝰ ait. Boni doctores recte medici dicuntur. q viuētes curare miſterio poſſūt ſed non mortuos ſuſcitare. Sola. n. dei gr̄a reuiuiſcunt. Qō. I.

Irca diſtinctionem decimā octauam querunt̄ quatuor de clauibus iuriſditiōis. Primo de maiori excōmunicatione. Secūdo de minori. 3° de ſuſpēſione 4° de iterdicto. Circa pᵐ q̄runt̄ qnqȝ. p̄mo vtruȝ excōicatio debeat ēē in eccleſia 2° quis poſſit excōicare. 3° đ ſnīa iuris: 4° de effectu excōicatiōis. 5° de abſolutōe ab excōicatiōe.

Primo igit̄ querit̄ vtrū excōicatio debeat eſſe i eccleſia. Et videt̄ ꝙ nō: q̄ excōicatio ē maxima maledictio. vnde dicit̄ anathema. ſȝ dicit apl's nolite maledicere. g ⁊c̄. ¶ Cōtra ē xp̄s. Sit tibi ſicut ethnicus ⁊ publicanꝰ. i. a tuo ꝯſortio ſepatꝰ. ¶ R°. circa hāc q̄ſtionē ſūt q̄tuor vidēda. pmo qd ē excōicatio. 2°. ꝙ debet eſſe in eccl'ia. 3° ꝙ ē timēda. 4° qn̄ ē nulla i ꝑo iure.

Quantū ad primū ſūt quattuor ꝯcl'ones. ¶ pma ꝙ excōicatio ē ſeparatio a cōmunione eccl'ie quo ad fructū. ſ. tpalē hoc eſt conſortiū fideliū: ⁊ ſuffragia generalia. i. ꝑceptionē ſacroꝝ. Itē alia diffinitio ꝙ ē ſepatio a q̄libet licita ſupple diuinoꝝ ⁊ a q̄cūqȝ legitimo actu. ſ. pollitico. Et dr̄ ſepatio q̄ p minorē excōicationē nō ſepat̄ hō a cōione fideliū: ſȝ tm̄ a perceptiōe ſacroꝝ: p maiorē autē ab vtroqȝ. Sed cū ſit triplex participatio ſuffragioꝝ. vna ex vi charitatis q̄ hēnti charitatē nō pōt auferri: ⁊ nō hēnti nō pōt dari: ide ē ꝙ excōicatio iſtā non tollit nec abſolutio tribuit: ſȝ iuſta excōicatio ſupponit eā ablatā ⁊ iuſta abſolutio reſtitutā: iniuſta nequaꝙ̄. ¶ 2ª ꝯcl'o ē ꝙ ē ſcđa participatio ex itētiōe generali: quā aufert excōicatio ⁊ reddit abſolutio iuſta. q̄ nō ē itētio eccleſie i cōibꝰ orationibus includere illos q ſeparati ſūt ab ea: ſicut ſūt iudei. ſarraceni. heretici. excōicati. ſic cū aliquis vlt dare aliqd cōitati: nō itendit ꝙ preciſi ab illa cōitate ſint pticipes. ¶ Tertia ꝯ ē ꝙ ē tertia participatio ex ſpūali itenti

one nõ ſicut homo orat ꝑ pr̃e ⁊ mr̃e ⁊ iſta pt dirigi ad quẽ cũqꝫ: ſicut i paraſceue orat eccl'ia ꝑ oĩb⁹ ab eccleſia ꝑciſis vt redeãt ad gremiũ matris eccleſie. Sꝫ iſta ẽt ſi pro multis ſimul fiat adhuc ẽ cõis vñ nõ debet ſit' fieri ꝑ excõicati ⁊ nõ excõicatis: ſed ſeorſũ: vbi gratia. Quilibet de ordine ad cuius bñficia ſũt aliqui ſpecialiter recepti debet intendere ꝙ illi hẽant ſpeciale ꝑticipium i bonis ſuis ſub ꝯditione. ſ. ſi nõ ſũt excõicati: ſiue ſint peccatores ſiue iuſti. Sꝫ ſi aliqui ſũt excõicati tunc poteſt ꝑ illis ſpãl'r orare. Si aũt excõicati ſũt mortui lꝫ nõ ſit ꝑ eis orãdũ publice ꝑꝑ ſcandalũ ſi nõ fuerit abſoluti: ab illo tñ q credit ꝙ ſũt mortui i charitate pt itẽdi ꝙ ſint ꝑticipes ſuoꝝ bonoꝝ. qꝛ iã ñ ſũt ligati.

4ª ꝯ° ¶ 4ª ꝯ eſt: ꝙ eccl'ia cũ ſciat ſe poſſe errare: vr̃ tñ nolle aliquẽ ledere iniuſte: ꝑpter qð ipa nõ itẽdit excludere iniuſte excoicatos a participio ſcði modi. ⁊ ſic lꝫ itẽdere cuꝫ ceteris nõ excoicatis: ⁊ ꝑ excõmunicatis iniuſte.

p³ ꝯ° **Quantũ** ad ſcðm: ꝙ i eccl'ia dꝫ ẽẽ excoicatio: ſũt tres ꝯnes. ¶ Pria ꝙ excoicatio dꝫ eẽ i eccl'ia: qꝛ illð dꝫ ẽẽ i ouili: qð ẽ neceſſariũ ad bonũ gregis: lꝫ videat̃ nociuũ vni oui: ſicut ꝙ ouis morbida curetur ſi põt. ſi nõ expellat̃: ne tot⁹ grex iſiciat̃. Et ſic vt ouile xp̃i ſit ſanũ ⁊ ñ morbidũ: quãdo vna ouis mortali morbo laborat: monitionib⁹ medet̃. Si ãt ꝑ ꝯtumaciã appareat inſanabilis plaga ei⁹: tũc ab ouili eiicienda ẽ: ne ꝯtagiõe peſtifera plimos ꝑdat. Vñ apl's. Tradidi cũ ſathane i iteritũ carnis: vt ſpiritus ſaluus fiat. ſ. eius ⁊ alioꝝ.

2ª ꝯ° ¶ 2ª ꝯ eſt: ꝙ ex h̃ ſeqt̃ ꝙ excõicatio nõ niſi ꝑ mortali dꝫ infligi. qꝛ ille ſolus iudicio eccl'ie ẽ ꝑcidẽdus q iudicio dei credit̃ ꝑciſus. Vñ cuꝫ ſñia iuris nõ ſit iniuſta: põt ita formare hõ ꝯſciam ſuã: ꝙ vbi ñ peccat mortal'r nũqꝫ icurrit ſñiaꝫ iur'. qꝛ iiuria dr̃ eẽ oẽ qð ñ iure fit. Nõ debꝫ aũt vñ iura naſcũt̃ ide naſci iiurie occaſio. C. Vñ in. l. Meminerit. vñ cũ ſit iniurioſa excoicatio q̃ fertur ſine mortali nõ ẽ ſñia iur' vbi nõ ẽ mortale.

3ª ꝯ° ¶ 3ª ꝯcl'o eſt: ꝙ cũ hoc reqritur cõtumacia q̃ eſt ſignũ incorrigibilitat' quecũqꝫ ſit: aut i nõ veniẽdo: aut nõ parẽdo: aut nõ ꝑmanẽdo. Si ãt ſine mortali aut ꝯtumacia v̾a vl' ꝑſũpta. ⁊ ſil'r crimine v̾o vl' viſil'r ꝑſũpto ferat̃ excoicatio eſt iniuſta.

p³ ꝯ° **Quantum** ad tertiũ: ꝙ excoicatio ẽ timenda: ſunt due ꝯnes. ¶ Prima ꝙ lꝫ ſit iniuſta eſt tñ timẽda: ſi ſic ſit iniuſta ꝙ nõ ẽ nulla: ſꝫ ſolũ ãnullãda: ſiue ſit iniuſta ex ꝑte excoicati q ẽ inocens i illo facto: ſiue ex ꝑte excoicantis q ex odio aut ꝑ grãꝫ vl' ſordes tulit excoicationẽ: ſiue ex ordie. qꝛ ꝑ falſos teſtes: aut ſine monitione vl' ſcriptis: vl' al'r. Vñ Grego. i homi. ð octaua paſce. dominica i albi. Sñia paſtoris ſiue iuſta ſiue iniuſta timẽda ẽ ⁊ ꝑpter culpã ⁊ ꝑpter penã. Propter cl'pã dico: qꝛ peccat pctõ inobediẽtie ſi nõ eã teneat: quouſqꝫ ꝑcurauerit ſe abſolui ab illo vl' ſupiorẽ. Jtẽ ꝑꝑ penã. qꝛ ex quo ſñia non eſt nulla: ita incurrit qui eaꝫ nõ ſeruat penas iuris: ſicut ſi eẽt iuſta.

2ª ꝯ° ¶ 2ª ꝯcl'o eſt: ꝙ ſi ẽ iniuſta qꝛ ẽ ipſo iure nulla: q̃uis aliqñ qð nihil ẽ i ſe hẽat ligamẽ iuris vt mr̃imoniũ de fcõ cõtractũ vl' ſpõſalia cauſant publice honeſtatis iuſtitiã: qñ fuerũt nulla: al'r q̃ꝫ ꝑ defectũ ꝯſenſus: nõ tñ i ꝑpoſito. Vñ ꝑpter penã iuris timẽda nõ ẽ. qꝛ ẜm vitatẽ nullã penã iuris icurrit q ſñiam q̃ nulla ẽ: nõ cuſtodit: ſꝫ ꝑpter culpaꝫ timẽda ẽ rõne ſcãdali. Sꝫ ſicut dicit Boetius q̃dã ſũt aĩ cõceptões cões apð oẽs: q̃dã apð ſapiẽtes. Qñ q ſapiẽtib⁹ notũ ẽ ſñiaꝫ cẽ nullã: q̃uis apð vulgus neſciat̃ põt hõ nõ ſ̾uare eã i occulto: ſꝫ i publico dꝫ eã ſ̾uare: quouſqꝫ ſcãdalũ rõnabil'r ſedauerit. vt ſicut aliqs publice excoicat̃ ⁊ denũciatur: ita ex aduerſo ipe publicet cãm qñ ſñia nõ valet: puta appellationẽ vl' aliã iuſtã cãm. quo facto amplius nõ ẽ ſcãdalũ puſillorum ſed phariſeorum. vñ eſt cõtẽnenduꝫ.

p° ꝯ° **Quantum** ad q̃rtũ ſũt quinqꝫ ꝯcl'ones. ¶ Pria ꝙ ſñia excoicatõis ẽ nulla ex ꝑte excoicãtis qñ ð ſe excoicare nõ potuit ꝑpter defectuꝫ iuriſditõis vel vſus. qꝛ a nõ ſuo iudice lata ſñia nõ tenet: vel qꝛ exceſſit fines mãdati: ſi erat delegat⁹. de reſti. ſpol. c. vlti. vel qꝛ ꝯtra itentionẽ delegãtis. de preben. c. vlti. Vel qꝛ excoicatus. 24. q. i. Audiuim⁹: vel ſi ẽ ſuſpẽſus a iuriſditiõe vel intruſus. 12. q. 2. Alienatões. c. vl. §. vl. ⁊ ſi ab vno delega. ſine alio qñ nõ ẽ ibi illa clauſula: ꝙ ſi nõ oẽs. de offi. dele. Cãm mr̃imonij.

2ª ꝯ° ¶ 2ª ꝯcl'o: ꝙ ſcðo ẽ nulla ex parte excoicati: vt poſtq̃ appellauit. qꝛ ſñia lata poſt appellationẽ legitĩe interpoſita eſt nulla ipſo iure. de offi. dele. Cũ ꝯtingat. ð ſen. excõ. Per tuas. Jdẽ autẽ eſt ſi ſe ꝑtectioni ſedis apoſtolice cõmiſit: neſciens vel nõ audẽs: vel nõ potẽs al'r appellare. de appellatõe. c. Ad audiẽtiã. Jdẽ poſt iter arreptũ ad papam. c. ti. Dilecti filij. de do. ⁊ contu. c. Cum olim. Jdem poſt reuocationeꝫ toti⁹ negocij a papa vel a ſuperiore qui potuit reuocare vices ſuas: ne lit. pẽ. c. fi. Jdẽ ſi poſt remiſſionẽ factã ad papã de appellatione vtrũ: vel qñ poſt recuſationẽ legitimã. de apellat. Ad hoc. c. Propoſuit. l. ð exempla. Quia oẽs hi caſus equipollẽt appellationi. dico aũt legitima: quãdo erat talis cã ꝙ ꝑbata reputaret̃ ſufficiẽs. ⁊ quãdo nõ ſit in cã fidei: in qua nõ eſt locus appellatiõis. nec ſic monac⁹ appellans ne ẜm regulã corrigat̃. ð appel. c. i. ⁊ quando lata eſt ſñia ſup illo negocio: ꝑ quo eſt appellatũ. qꝛ ſecus ſi ſup alio in quo remanſerat vt iudex: niſi fuiſſet iã recuſatus vt ſuſpectus. Et idẽ ẽ ſi appellatio fuit interpoſita poſt ſñiam latam ſub cõditione añ ꝯditõis exiſtẽtiã: vt qꝛ excoicabat niſi infra talẽ diem ſolueret vel faceret. qꝛ iſta non ſecũ trahit executionẽ. de appel. Dilecti filij. c. Preces. c. 2. Si aũt poſt ſñiam pure latã lꝫ añ denunciationẽ: non ſuſpenderet eam. de appel. Paſtoralis.

3ª ꝯ° ¶ 3ª ꝯcl'o: ꝙ excoicatio eſt nulla 3° ex parte ſñie quãdo hꝫ errorem intollerabilẽ expreſſũ: q eſt vel cõtra ius diuinum vl' contra ius conſtitutionis pape. non dico ꝯtra ius litigatoris. de ſen. ⁊ re iudica. c. Jnter ceteras. de ex. prela. c. Dilectus filius. Dico autẽ errorẽ ſiue in ꝯcl'one ſiue in narratione. dum tamen in aliqua parte ipſi⁹ ſentẽtie: nõ ſic ãt ſi in actis. Unde ſi dicat. excoico papaꝫ vel excoico te: qꝛ facis elemoſynã. ſimiliter ſi excoicat audiẽtes ẜmones ꝑdicatorum ⁊ minorum in domibus ſuis: qꝛ de iure certũ ẽ hoc ẽẽ licitũ per decretalẽ Benedicti inter cũctas. q̃ tñ dr̃: nõ dicitur reuocata i ꝯcilio vienẽſi. Si aũt diceret audiẽtes ẜmones eoꝝ i parochijs: qꝛ illð pt eis nõ licere: puta: niſi placeat curato: valeret.

4ª ꝯ° ¶ 4ª ꝯcl'o. qꝛ 4° nll'a eſt ex parte cauſe nõ exp̃ſſe ſꝫ tacite. Si enĩ excoicet oẽs veniẽtes ad altare: niſi ſibi vel ſuo mãdato ꝯfeſſos: vel omnes qui nõ ſunt cõfeſſi ſibi vel ſuo mãdato: quo ad cõfeſſos fr̃ibus nulla ẽ ipõ iure. Vñ dr̃ ibi ꝙ fratres pñt audire confeſſiones: ⁊ poſtea. excoicationes v̾o vel ſñias latas per ꝑlatos ꝯtra hꝫ. vel eius fraudẽ denũciam⁹ irritas ⁊ inanes. Si aũt eẽt aliqs iniuſta ex cauſa ꝑpter quã ius non exprimeret eſſe nullã timẽda ẽ ⁊ valida. ſicut ſi ex odio eſſet lata.

5ª ꝯ° ¶ 5ª ꝯcl'o ꝙ eſt nulla rõne ordinis. ſ. quãdo lata eſt trina ãmonitõe nominatim in ſpeciali nõ premiſſa ꝯtrã participãtes excoicatis non in crimine: ex̃. c. Statuimus conſtitutionem. l. 6. Si aũt aliter eſſet defectus ordinis: vt qꝛ ſine ſcriptis aut ſine monitione aut hꝯ: tenet: quouſqꝫ reuocet̃: ſicut ex falſa cauſa lata tenet. 11. q. 3. c. i. ⁊ gnãliter quãdo iniuſta eſt tenet. licet aũt iure ciuili ſit nulla ſñia venalis ⁊ lata per falſa inſtrumẽta: nõ ſic tamen eſt hic. qꝛ canones non ſubſũt legibus: ſed eꝯ. Vñ in q̃buſcũqꝫ caſib⁹ lex ciuilis dicat ſententiam nullam niſi ſit canonizata: non ꝑpter hoc erit excoicatio nll'a. ¶ Ad argumetũ dðꝫ: ꝙ maledictio excõicationis eſt benedictio quo ad aĩam: licet ſit maledictio corporis: cum ſit medicinalis. Unde ſicut medicus adhibet cauteriũ ad ſalutẽ: ſic ⁊ hic. Unde apoſtolus. Tradidi cũ ſathane in interitũ carnis: vt ſpũs ſaluus fiat.

Queſtio. II.

Querit̃ 2° quis poſſit excõicare. vtrũ. ſ. excõicatus poſſit excõicare. Et videt̃ ꝙ ſic: qꝛ in hñtib⁹ ſymbolũ facilior eſt trãſit⁹. ¶ Jteꝫ vr̃ ꝙ excõicat⁹ nõ poſſit excõicari: qꝛ q eſt ex̃ nõ põt eẽ magis ex̃ ſꝫ excõicat⁹ ẽ ex̃. ideo ⁊c̃. ¶ Cõtra. excoicatus nõ hꝫ vſũ iuriſditionis. ſꝫ excõicare eſt iuriſditõis. iõ ⁊c̃. Qꝛ aũt excõicatus ſemel poſſit excõicari hr̃ de iudcis. ita quorũdam. ¶ Rñdeo cũ hic due qõnes tangant̃. Primo ſoluẽda ẽ ꝑma qõ. 2° ſcða. ¶ Circa ꝑmã ſũt tria vidẽda. Primo qs poſſit excõicare iure ſuo ordinarie. Secundo qs poſſit iure alteri⁹. Tertio quis non poſſit excõmunicare.

Quantum ad ꝑmũ ſunt. 12. ꝯnes. ¶ Prima. ꝙ oĩs ep̃s ſubditos de dyoceſi nõ exẽptos põt excõicare iure ordinario: qꝛ excõicatio ẽ ꝑpri⁹ mucro ep̃i. 16. q. 2. viſis i fine ibi. Felici mucrone ep̃i ſacerdotũ piacl'a receſent̃: ſꝫ anathẽa ſolẽne ſoli ep̃o reſeruat̃.

2ª ꝯ° ¶ 2ª ꝯ. ꝙ iferior ꝑlatus ep̃o q de iure vel ꝯſuetudĩe hꝫ ſubditos citare ⁊ in foro ꝯtentioſo eccl'iaſtico ius reddere põt. ⁊ qꝛ iudiciũ reddit̃ inuitũ ⁊ ſine cohibitõe nll'a ẽ iuriſdictio eo ipõ põt excõicare: ſic̃ archidiaconus hñs curiã: ſicut ðcanus ruralis: ſi ⁊ ipſe curiã hꝫ: ſil'r decanus ſi nõ ſolũ curã aĩaꝝ hꝫ: ſꝫ ⁊ cãe cognitionẽ ⁊ deciſionẽ ꝑ quã facit ius actori ð reo canonice corã ſe ꝯuẽto: aut ſuccẽtor vel alius ad quẽ ꝑ modũ iudicij vl' fori ꝯtẽtioſi ꝑtinet iuriſditio ſup clericos chori. Si ãt talẽ curiã ſic iudiciarie cognoſcentẽ nõ hñt. nec per ꝯñs pñt excõicare: cũ hoc ſit iuriſdictiõis ⁊ fori ꝯtentioſi. Cõſuetudo. n. dat iuriſditionẽ. Juriſditio aũt ſine modica coertiõe nulla ẽ quã iterp̃tat̃ papa excõicationem de offi. del. c. Ex l'ris.

3ª ꝯ° ¶ 3ª ꝯ ꝙ curat⁹ ſimplex. qꝛ talẽ iuriſditiõeꝫ nõ hꝫ (põt. n. vt arbiter parochianos ſuos pacificare nõ vt iudex) nõ põt excoicare de iure. Sꝫ qꝛ ꝯſuetudo põt dare iuriſditiõeꝫ itegrã: ⁊ forte cũ rõne dimidiã: ide eſt ꝙ q̃tuꝫ hñt de ꝯſuetudine facere pñt: ⁊ nõ plus: puta ꝑ certis caſibus mãifeſtis i gñali nõ i ſpãli: de offi. ord. c. 2.

4ª ꝯ° ¶ 4ª ꝯ. ꝙ abbas qꝛ ⁊ ipe ẽ iudex monachoꝝ ſuoꝝ ꝑ electionẽ iſtitutus põt eos excõicare ẽt añ hñdictionẽ: duꝫ tñ fuerit ꝯfirmatus. de ſymonia. c. ſic̃.

5ª ꝯ° ¶ 5ª ꝯ°. ꝙ p̃or ꝯuentual' ꝑ electionẽ poſitus põt excõicare. de maiori. ⁊ ob. Cuꝫ in eccleſijs. vbi loqt̃ de p̃ore cui iurauerant. Secus de p̃ore clauſtrali q ſine electõe ponit̃ ab abbate: licet nõ poſſit amoueri ſine cã: nec hꝫ auctẽ niſi q̃tũ abbas ſibi cõmittit cui⁹ ẽ delegatus. Sꝫ abbate mortuo p̃or ei⁹ vicẽ gerit per legeꝫ. Et ſil'r ſuperior vicẽ p̃oris q ẽ ꝑ electionẽ. Vñ tũc iure ſuo pñt excõicare: ſic̃ ⁊ capitulũ vacante ſede: qñ gerit vices in ſpũalibus ep̃i mortui de ma. ⁊ obe. his q.

6ª ꝯ° ¶ 6ª ꝯ. ꝙ cardinalis nõ ep̃s in eccl'ia ſui tituli põt fulminare vt. e. c. h̃ põt.

7ª ꝯ° ¶ 7ª ꝯ ꝙ official' ep̃i vel cuiuſcũqꝫ archidyaconi q hꝫ curiã de cõſuetudine h̃ põt: de abſolõnibus. c. 3.

8ª ꝯ° ¶ 8ª ꝯ. ꝙ prior collegio aſſignat⁹ q ſine abbate ꝯuentũ total'r regit i ſpũalibus ex abbatiã ꝑncipalẽ videtur poſſe excõicare.

9ª ꝯ° ¶ 9ª ꝯ. ꝙ ſil'r guardianus.

10ª ꝯ° ¶ 10ª ꝯ. ꝙ p̃or q ſolet eẽ ꝑ electionẽ qñ fit ꝑ ꝑuiſionẽ ſupioris põt excõicare: qꝛ ſil'e eſt de eo ⁊ de ep̃o q ẽ ꝑ ꝑuiſionẽ. qꝛ hoc accidit dignitati: ð of. or. c. 3°. in glo. ca°. Quãta. i glo.

11ª ꝯ° ¶ 11ª ꝙ legat⁹ excoicat infra ꝑuinciã ſibi debitã: nõ ex̃: ẽt ſi ſit ex latere: de offi. leg. Nouit. ſꝫ legat⁹ ſimplex hoc põt: niſi qñ legatus a latere ſupuenit. ð off. le. Nolentes.

12ª ꝯ° ¶ 12ª ꝯ°. qꝛ lꝫ ꝯ id qð dcm̃ eſt de decano videat̃ eẽ qð hr̃ de appella. c. dilectõis. tñ lꝫ nõ poſſit ponẽ iterdictũ vt ibi dicitur: tñ excõmunicare põt iſtũ vel illuꝫ de capl'o: qð minus ẽ: vel loqt̃ de decano qui nõ hꝫ curiã: vel nõ põt ponere iterdictũ i ppl'ꝫ ſibi ñ ſubꝫ: ſic̃ nec excõicare aliquẽ ð ill': ſꝫ in collegiũ ſuũ ſic: qñ i quẽlibꝫ ꝑ ſe hꝫ iuriſdictionẽ.

p° ꝯ° **Circa** ſcðuꝫ. ſ. qs poſſit excoicare iure delegato ſunt. 3. ꝯnes. ¶ Prima ꝙ de delegato pape nõ ẽ dubiũ nec ſubdelegato ab eo q ſolus ſubdelegare põt. Jtẽ officialis vt dcm̃ eſt: ſꝫ magis iure alteri⁹ q̃ꝫ ſuo. Jtẽ delegatus cuiuſlibet ordinarij: qui põt excõicare: qꝛ hoc ẽ iuriſditionis: ⁊ iõ põt ꝯmitti.

2ª ꝯ° ¶ 2ª ꝯ eſt. ꝙ ẽt viſitator miſſus nõ ad ſimplicẽ iqueſtã faciendã ⁊ referẽdã: ſꝫ ad corrigendũ ingrendũ: ⁊ puniendũ: qð ſine cẽſura eccl'iaſtica hñ fieri nõ põt: ex̃ de of. dele. Ex tuis.

3ª ꝯ° ¶ 3ª ꝯ. ꝙ ꝑꝑ hoc nõ dꝫ ꝙ p̃or clauſtral' hoc hẽat. qꝛ hꝫ pñtem abbateꝫ q hoc põt. Vñ niſi ſpãl'r ſit ſibi ꝯmiſſum ab abbate: aut hẽat de ꝯſuetudine: nõ hꝫ fulminare: ſꝫ diſciplinare. Vñ ⁊ vicarius: vl' firmarius curati cui ex toto ⁊ ꝑ totũ annũ vices ſuas itegre ꝯmiſit hoc põt. qꝛ ſic habet conſuetudo.

p³ ꝯ° **Quantũ** ad 3m̃ quis nõ poſſit excõicare ſunt. 5. ꝯnes. ¶ Prima ꝙ excõicat⁹ a iuriſditione ſuſpenſus nll'o mõ põt excoicare: qꝛ excõicare ẽ vſus ⁊ actus iuriſditionis: q̃ ipe caret. 24. q. i. Audiuim⁹. Et hoc de publice excõicato: al'r ſi occl'te: valeret: ð ſẽ. exco. ⁊ re. iud. ad reprobandũ.

2ª ꝯ° ¶ 2ª. ꝙ ſi ꝑdidit iuriſditionẽ ml'to magis: vt puta depoſit⁹ a dignitate: niſi appellauerit appellatione pẽdente. Sil'r legatus finita legatione. Sil'r delegatus ſi reuocate ſit ſua ꝑtãs.

3ª ꝯ° ¶ 3. ꝯ. ꝙ ſubdelegat⁹ nõ põt ſi delegãs perdidit iuriſditionẽ: vel ſit mortuus re itegra: qꝛ nõ põt iſte ꝑcedere iure ſuo niſi in negocio cepto ꝑ citationẽ ꝑ quaꝫ eſt ꝑpetuata iuriſditio: ſic̃ ꝑcurator facit litẽ ſuã ꝑ litẽ ꝯteſtatã. mandatũ. n. morte mandatoris re itegra expirat. ð of. ðle. Graue. ⁊ c. Relatũ. Si ãt delegãs ſit excõicat⁹ ſi ꝯmiſſio ꝑceſſerit excoicationẽ: põt ꝯmiſſarius ꝑcedere: qꝛ ſuus proceſſus nõ depẽdet ex vſu iuriſditõis delegãtis niſi i fieri a ꝑn°: ſꝫ a iuriſdictiõe ſic. Si vero poſt excoicationẽ ꝯmiſit nihil valet: nec valuit: qꝛ ꝯmittere ẽ actus iuriſdictiõis: excoicatio ãt tollit iuriſditionis vſuꝫ non hituꝫ. Et ſic pñt excuſari official' ⁊ pniari⁹ ep̃i excõicati: quoꝝ official' ceſſabat pniarius aũt non ceſſabat a ꝯfeſſionib⁹: qꝛ forte officialis fuerat poſitus poſt excõicationẽ: ille añ: al's hẽrẽt currere pari paſſu: niſi eẽt pniaria ãnexa bñficio: ⁊ ſic ordĩaria nõ delegata. Vel dic vt dcm̃ eſt. ſ̃. de ꝑxima qõne: an confeſſio poſſit fieri alieno ſacerdoti de licẽtia ꝑprij. in fine qõnis.

4ª ꝯ° ¶ Quarta ꝯ. ꝙ ꝑtãs ordinis nihil fac̃ ad excõicationẽ qꝛ hñs eã ſolã nihil põt in foro ꝯtentioſo: Eꝯ aũt carens ea ⁊ hñs clauẽ iuriſditionis nihilomin⁹ põt excõicare. Clauis ãt iuriſditõis nullũ ordinẽ ſacꝝ reqrit: niſi ſolũ tõſurã clericalẽ. quã mulier hr̃e nõ põt. Jnde ẽ ꝙ abbatiſſa excõicare non põt. de maiori. ⁊ ob. c. Dilecta: nec laycus. qui ea caret: nec nouitius q hꝫ coronã monachalẽ: non clericalẽ ab ep̃o vel alio q dare põt.

5ª ꝯ° ¶ Quita ꝯ. ꝙ nec alicui carẽti corona clericali aliqs iferior papa põt ꝯmittere iuriſdictõeꝫ: nec gladiũ ſpũalẽ ꝯ ꝯſuetudinẽ eccleſie gnãlem. Sed hoc papa poſſet ⁊ layco ⁊ mulieri ꝯmittere: cũ ſit pure poſitiuũ lꝫ non poſſet mulieri dare ordinẽ: qð eſt diuinũ: cui tñ poſſet dare coronaꝫ: qð eſt humanũ.

Ad ſecũdam qõnẽ dicenda ſunt q̃tuor. Primo ð ꝑſonis que pñt excoicari in ſingulari. Secundo de loco. Tertio de vniuerſitate. Quarto de pluralitate excõmunicationũ.

p³ ꝯ° **Circa** ꝑmũ ſunt. 8. ꝯnes. ¶ Prima ꝙ nõ ſubditus nõ põt excõicari: ſiue ſit non ſubditus iure cõi ſiue iure ſpãli: vt qꝛ exẽptus. Vñ vaſallus ꝑ feudo de quo corã dño eſt parat⁹ rñdere nõ põt excoicari ab ep̃o: qꝛ i hoc ẽ ñ ſubdit⁹: ð iudi. cetex. Per ideꝫ nec metropol'. ſubditos ſuffraganei põt excõicare: niſi i certis caſib⁹ in q̃bus hꝫ exercitiũ iuriſditionis i eos: de offi. or. paſtoral'. 12. di. c. De his

2ª ꝯ° ¶ Scða ꝯ eſt. ꝙ licet metropolitan⁹ ſubditos ſuffraganei nõ poſſit excõicare: tñ ep̃ꝫ põt: q̃ſi ſibi ſubditũ: duꝫ tñ p̃us fuerit ſuſpẽſus ⁊ iterdictus: qꝛ al'r nõ dꝫ excoicare: de offi. dele. Sane. ⁊ ſil'r officiales ſuffraganeoꝝ põt excõicare. ð offi. vicarij. c. i. l. 6. qꝛ vna ſedes: ſed non archidiaconi. nec

3ª ꝯº eoꝝ officiales: de of. ordi. paſtoralis: de penis. c. 3º. ¶ Tertia ꝯclõ eſt ꝙ nec exempti: niſi rõne delicti cõtractus vel rei de q̃ agit. de priuil. c. i. l. 6. niſi qui ſic ſunt exempti ꝙ nec in illis caſibꝰ forũ ſortiũt q declarant ĩ pdictis caſibus ordinariis minime ſubiacere: ſicut pdicatores ⁊ minores. Itẽ nec ſubditi pñt excoĩcari: qꝛ participãt exẽpt. d' priuil. q̃to.

4ª ꝯº ¶ 4ª ꝯclõ: ꝙ nullus põt excoĩcare parẽ: qꝛ iaꝫ nõ eſt ſubditus: qꝛ par ĩ parẽ nõ hꝫ impiũ. ff. de arbi. l. irã. ⁊ magratus. vnde nec legatꝰ delegatũ. de of. le. c. 2. Sꝫ nõ ſubditꝰ qui rõne ꝯtractꝰ vel delicti fit ſubditꝰ põt excoĩcari. de raptoribꝰ. c. i. Et ſilr exẽptus vt dictũ ẽ: qñ delinquẽs ĩ loco non exẽpto ſortit forũ. de priuil. c. Cũ capella. c. Qm̃. Exẽpti tñ a

5ª ꝯº legato a latere pñt excoĩcari. de offi. dele. c. 4. in glo. ¶ 5ª ꝯclõ: ꝙ impediẽs iuriſditionẽ: lꝫ alr nõ ſubditꝰ. qꝛ hoc ipo fit ſubditꝰ põt excoĩcari a iudice: cuiꝰ iuriſditionẽ impedit:

6ª ꝯº vl' executori reſiſtit. de offi. dele. c. i. ⁊ c. Significaſti. ¶ 6ª ꝯclõ: ordinariꝰ a delegato pape põt excoĩcari: ſi eius ſniam nõ exeqt ad eiꝰ mãdatũ. qꝛ ĩ hoc ſubditꝰ eſt ei rõne mãdãtis. de of. dele. c. Sane. Et p ꝯñs curati ſi nõ obediũt ĩ citãdo.

7ª ꝯº ¶ 7ª ꝙ ſubditi ſuffraganeoꝝ ſi negãt ꝓcurationẽ debitã a metropolitano excoĩcari pñt. qꝛ in hoc ſũt ei ſubditi. c. Cũ officialis. Alr ꝑpter ꝓcurationẽ nõ debitã excõicatio lata nõ tenet. de exceſſi. c. Cũ ad quorũdã. ſicut nõ videtur tenere ꝯtra cũ lata q primũ ceſſit bonis: q̃ſi quo ad bona

8ª ꝯº deſierit eſſe ſubditus. de ſolonibus. c. 3. ¶ 8ª ꝙ a papa oẽs poſſũt excoĩcari: qꝛ ei oẽs ſubſũt: ſꝫ ipẽ a nemine nec a ſe ipſo. 9. q. vlti. c. Patet. Per h̃ ẽt pꝫ: ꝙ ab eiꝰ legato ⁊ delegato oẽs pñt excoĩcari: q eorũ iuriſditionẽ ipediũt. de offi. dele. c. Sane. Nullus ergo a ſeipſo nec ab equali: nec ab iferiori inq̃ntũ hꝫ põt excoĩcari: ſꝫ ſolũ a ſuperiori inq̃ntũ hꝫ. 21. di. c. Cum iferior.

Circa ſcõm de loco. ſciẽdũ ꝙ ſubditus nõ põt excoicari a ſuperiori ĩ loco nõ ſubdito: puta ext territorium: vel itra ĩ loco exẽpto. De pmo dr. de ꝯſti. c. 2. i fi. ꝙ ſententia epi lata ĩ furtũ cõmittẽtes nõ ligant eiꝰ ſubditi: ſi ext dyoceſiꝫ furẽtur. Si igit q̃rat vtrũ aliqs nõ ſubditus epo Pariſius ĩfra ciꝰ dyoceſim liget ſua ſnia: diſtiguendũ ẽ: qꝛ aut delingt ĩ loco exẽpto ĩfra dyoceſim: ⁊ tũc nõ incidit. ẽt ſi pſona cẽt ſubdita: qꝛ ext territoriũ iudicãti ĩpune non paret. aut ĩtra dyoceſim ⁊ loco nõ exẽpto. ⁊ tũc aut eſt tal' pſona q̃ nõ ſortit forũ rõne delicti. ſicut archieps delinquens in epatu ſui ſubditi ſm quoſdã. ⁊ ſicut exẽpti: q d' hoc hñt ſpeciale priuilegiũ: ꝙ nec rõne delicti ſubiciũt: ⁊ tũc ẽ ideꝫ: qꝛ nõ ſubditi ſũt excoĩcati. aut eſt talis ſubditus q rõne delicti ſortit: ſic puatꝰ alienigena: vl' exẽptꝰ cõiter: q ĩ tribꝰ caſibus ſortiũtur. de priuile. c. i. l. 6. Et tũc ſubdiſtinguo: qꝛ aut ẽ de ſe delictũ: aut ſolũ qꝛ prohibitũ: ſi eſt de ſe delictũ: tũc ĩcidũt eo caſu quo ⁊ ſubditi: qꝛ p dlictũ fiũt ſubditi: ſicut ſi excoĩcauit oẽs fures. Si aũt nõ ẽ d' ſe delictum: puta: excoĩcat oẽs practicãtes q nõ ſũt magri pariſius: qd põt ſine peccato fieri: imo cũ merito: puta ſi magr mõtis peſulani aut nõ magr: bonꝰ tñ medicꝰ velit practicare. ⁊ tũc qꝛ ñ ẽ de ſe ſubditus nec rõne delicti: qꝛ illud nõ ẽ de ſe malũ: nec eſt peccatũ iobedientie iſti: qui cũ nondũ ſit ſubditus nõdũ tenet obedire. Et ideo videt ꝙ nõ incurrat. Et ꝓbat iſta diſtinctio ex his q̃ notãt. C. de ſum. tri. l. i. hoc aũt veruꝫ ẽ de nõ ſubdito iure cõi reſpectu ois ſnie epi: ⁊ de exẽpto reſpectu ois ſnie: niſi q̃ fert rõe fidei. Sꝫ ſi ois qui facit ſe practicari eſſet excõicatus tunc nõ ſubditus vl' exẽptus q practicarꝫ ĩ crimine criminoſo pticipãdo cũ ſubdito non exẽpto ⁊ extra locum exẽptũ ĩcurreret ſniam iuris. d' ſen. excõ. Si ꝯcubine. vbi aliũ hñre ñ poſſꝫ: qꝛ tũc neceſſitas excuſaret. ¶ Sꝫ qꝛ ĩ his q̃ reſpiciũt fidẽ ceſſat ois exẽptio. d' hereticis. ad aboledã. ĩ fine. ide eſt ꝙ ĩ oĩ caſu ⁊ ĩ oĩ loco in quo ſubditꝰ ĩ loco ſubdito ĩcurreret ſniaꝫ epi dogmatiçãs vl' audiẽs ⁊ nõ referẽs ꝯ articulos epi: ita ĩcideret exẽptus idẽ faciẽs ĩ loco exẽpto: ⁊ multomagis ſubditꝰ ĩ loco exempto. qꝛ ſicut exemptio nõ valet pſone in cauſa fidei ſic nec loco: cũ locus nõ ſit exemptꝰ niſi ꝑpter pſonas: imo ẽt ſi ẽ locus exemptꝰ vel priuilegiatꝰ de ſe vt eccl'ia. ide trahitur hereticꝰ. Itẽ exẽptꝰ ĩ loco exẽpto ĩ cã fidei põt ꝓ teſtionio ⁊ citari ⁊ re ipſa capi.

Circa tertiũ de vniuerſitate eſt ſciẽdũ: ꝙ vniuerſitas nõ põt excoĩcari: cuiꝰ rõnem aſſignat Hoſti. qꝛ ñ hꝫ aĩaꝫ q̃ p eã ligat: q̃ſi diceret: excoĩcatio reqrit veꝝ ens: qd aũt nõ ẽ realr ⁊ vere vnũ nõ ẽ vere ⁊ realr ens. hꝫ ãt eſt vniuerſitas. igr ⁊c. Sꝫ pari rõne nõ poſſet ĩterdici. ⁊ ſic hꝫ ſnie nõ hñt effectũ realẽ: niſi ſicut cã ſine qua nõ: qꝛ nõ ſũt ſacrã: ſꝫ actꝰ hũani q nihil realitatis efficiũt ĩ obo. iõ nõ reqrit ex pte obri entitatẽ realẽ. ¶ Et iõ ẽ ſcõa ratio melior qꝛ ſnia eſt ipſo iure nulla q̃ hꝫ ĩtollerabilẽ errorẽ expſſum. Hꝫ ãt eſt iſta ĩ qua vniuerſitas ſub hoc noĩe excoĩcat. Nã de ſen. ex. c. Romana. dr. In vniuerſitatẽ vo vl' collegiũ ꝓferri excõicatõis ſniaꝫ penitus ꝓhibemꝰ. Uñ ſi dicat ſic. excoĩco vniuerſitatẽ pariſieñ. vl' totũ caplꝫ vl' collegiũ tale vl' ꝯuẽtũ eſt ꝯ ius ꝯſtitutõis expſſe. iõ ⁊c. ¶ 3ª rõ: qꝛ videt eẽ oppoſitio ĩ adiecto. qꝛ excoĩcatꝰ ſepatus ẽ a coĩone oĩuꝫ boĩum: nõ aũt a coĩone ſui. Si q ẽ vna excoĩcatio q̃ vniuerſitas ligat: ipa ſepat a coĩone oĩum boĩum ab illa vniuerſitate: nõ ãt a coĩone ĩter ſe inuicẽ. ⁊ ſic vnꝰ hõ poterit alteri cõĩcare: qd ẽ ꝯtra rõnem excoĩcationis maioris. Si ãt diceret ſic. excõico oẽs de vniuerſitate q fuerũt actores vl' ꝯſentiẽtes: valeret. Si vo ſic. oẽs ⁊ ſingulos de tali vniuerſitate: idẽ eẽt ac ſi dicerẽ ipſaꝫ vniuerſitatẽ. vñ nec valeret: qꝛ q̃uis ſm ſubtilitatẽ phyſicã bis tria nõ ſint ſex: nec ſinguli vniuerſitas. tñ nihil aliď ẽ re vniuerſitas q̃ ſingli ſil.

Circa quartũ eſt ſciẽdũ ꝙ põt aliqs ligari diuerſis excoĩcatõibꝰ nõ ſolũ ꝓ diuerſis cauſis a iure: vt ſi eſt incendiarius ⁊ pcuſſor clerici. ⁊ hꝫ. ſꝫ ẽt ꝓ diuerſis cãis a diuerſis iudicibus. ⁊ ꝓ vna ab hoĩe ⁊ alia a iure. ⁊ ꝓ cadẽ ab hoĩe ⁊ a iure: vt ꝓ vendẽdo arma ſaracenis eſt excõicatio iuris. de iudeis. c. Ad aboledã. Et nihilominus papa pcipit: ꝙ ꝯtra eos ſepe ferãt ſnie ab hoĩe ĩ locis maritimis. de iudeis. c. Ita quorũdã. Si ãt ꝓ eadẽ cã in iuribꝰ diuerſ inuenit ſnia lata videt eẽ vna: ſic de iniicẽte manũ in clericũ. qꝛ poſterius ius ẽ declaratiuũ prioris. ſicut ſi ſũt mlte leges que condemnãt furẽ ad duplũ vel q̃druplũ. non tñ tenet ad multa dupla vl' q̃drupla. ſilr ſi ꝓ eodẽ fcõ legatus ĩ cõcilio ⁊ papa in iure ferũt ſniam. ſicut ꝯtra cõpellẽtes litigãtes ĩ eccleſia deſiſtere vel alibi litigare ⁊ pedagiantes clericos. Simon. in cõcilio bitur. ⁊ papa in ſexto ferũt ſententiã ẽ quidẽ duplex ſentẽtia. qꝛ extra regnũ hõ nõ ligat ſnia legati ſꝫ ſentẽtia pape. ſed ĩtra regnũ ligat homo vnica ſnia ex vtroq iure. ¶ Ad pmũ dõm ꝙ in habẽtibꝰ ſimbolũ ĩ aliquo poſitiuo facilior ẽ tranſitus inuicẽ. ſicut pꝫ ĩ elemẽtis: ſed nõ ꝑpter hoc ſic ẽ ĩ priuatiuis. Quãuis. n. cecus magis ꝯueniat cũ ceco q̃ ille q hꝫ viſũ. nõ tñ ſeqtur ꝙ poſſit facere ꝙ aliꝰ nõ videat ⁊ poſſit aliũ excecare magis q̃ nõ cecus: ⁊ ita eſt in ꝓpoſito. ¶ Ad ſcõꝫ dõm: ꝙ ſic dyaphanũ per multiplicationẽ opacoꝝ mediorꝝ dr magis ac magis obumbrari: nõ ꝙ priuatio creſcat actu: ſꝫ ſolũ aptitudine. qꝛ ad illuminari ſũt plra amouẽda ĩpedimenta: ſic ſit qs magis ac magis ext eccl'iaꝫ p 2ªm ⁊ 3ªm excoĩcatõeꝫ. III.

Querit 3º vtrũ ĩ iure d'beat eẽ aliq̃ excoĩcatio lata. Et vr ꝙ nõ: qꝛ mitiꝰ agit cũ lege q̃ cũ legĩ miſtro. ff. d' arbi. l. Celſus. ſꝫ ſeuerior ẽ excoĩcatio q̃ ois pena canonica. q ñ dꝫ eẽ a lege: ſꝫ a legis miſtro. ¶ In ꝯriũ ſũt iura ⁊ ꝯcilia ⁊ ſynodi: ĩ qbus mlte ſnie ſtatuũt. ¶ Rñ°. dõꝫ ꝙ a iure ſunt qnq gnã caſuũ late ſnie. pmi reſpiciũt fidẽ catholicam vl' ſcripturam ſacram. ſcõi eccleſiam romanam. tertii eccl'ie libertatẽ: q̃rti cõrectõeꝫ criminũ. ⁊ iſti ſũt caſus papales ꝑ totũ mundũ collecti p bituricẽſeꝫ: poſtea tuſcbulanũ. q̃nti ſunt caſus Symonis legati: q ligãt in regno francie.

Primi ſunt. 20. q ꝯtinent in iſto verſu. Hereticus: cõdens: nõ paret: agar: quoq ſtudens. Prima dictio hereticus ĩportat qnq pmos hereticos ꝓpe dictos: ⁊ hereticales q ſunt credẽtes: defendẽtes: receptatores: fautores eoꝝ. oẽs iſte peſtifere pſone ſunt ipſo iure excõicate. de here. Ad aboledã. Excõicamꝰ ſicut ait. qd ĩtelligendũ ẽ ſi aliquo actu exteriori ſuũ delictũ manifeſtarũt: Alr ꝓ ſolo actu iteriori: quo tñ ſolo hõ eſt pfectꝰ hereticus: hõ nõ incurrit. ¶ Hoc aũt eſt hic dubiũ: an qcunq tenet vbicũq ꝯtra articulos Pariſius dãnatos ſit excoĩcatus. Et videt ꝙ ſic: ⁊ ſi nõ ſnia epi que nõ ligat non ſubditos: nec ext territoriũ: ſaltẽ ſnia illius decretalis. Ad abolendã: q̃ dicit. Uinculo ꝑpetui anathematis obligamus oẽs qui per ſingulos epos tanq̃ heretici: ſunt dãnati. ¶ Dicendũ ꝙ eps nõ itẽdit oẽs articulos dãnare ſicut hereticos: ſꝫ ſicut dubios ⁊ piculoſos: tũ qꝛ multi catholici eos tenẽt. tũ qꝛ nõ excoicaret: ſꝫ denũciaret excõicatos: tũ qꝛ nõ ſolũ dogmatiçãtes imo ẽt alr credẽtes eſſent excõicati: tũ qꝛ ad ſolũ papaꝫ ptinet dterminare gnãlr qd ẽ hereticũ ⁊ qd catholicũ. Nõ q ẽ excõicatꝰ a iure q tenet illď qd vna eccl'ia particularis iudicat eẽ hereticũ: ſed q firmiter adhereret ei qd eccl'ia vl'is vl' romana diffinit eẽ hereticũ ad quã ptinet hoc: qꝛ q̃diu hõ adheret fidei eccl'ie romane quecũq alia eccl'ia teneat oppoſitũ nũq̃ eſt hereticus: de ſũma tri. ca. Damnamꝰ: ĩ fi. qꝛ illa non põt errare: ſed ois alia ſic: ſicut tota eccleſia grecoꝝ. vñ determinãs ꝯ tales articulos nõ incurrit ſniam iuris. ¶ Si vero q̃rat vtꝝ ſniaꝫ epi ĩcurrat ꝯtra eiꝰ ꝓhibitionẽ faciẽs: certũ eſt ꝙ ſic: ſi eſt ſubditus ĩ loco ſubdito. Et idẽ eſt ſi exemptus ẽt in loco exẽpto: ⁊ multo magis ſi non exẽptus in loco exẽpto: qꝛ in talibus q̃ ſunt fidei nõ ꝓdeſt exemptio. Si aũt ſit non ſubditus iure coĩ: vel ſubditus ĩ loco ext territoriũ nõ ĩcurrit. Si vero extraneꝰ ĩ loco dyoc. aut ẽ talis q nõ ſortit foꝝ rõne delicti: ſic forte archieps. ⁊ ſic non ĩcidit: aut talis q ſortit. ⁊ tũc ſi eſt de articulis p eccleſiã romanã dãnatis tũc ĩcidit. Si aũt non: nõ incidit: qꝛ nõ peccat p ĩobedientiã: qꝛ tũc ñ ẽ ſubditꝰ. ¶ 2ꝰ caſus condẽs ĩplicat alios qnq: q tñ hic accipiunt ꝓ vno caſu: de hereti. c. Quicũq. l. 6. vbi dr ſic. Quicũq hereticos: credẽtes receptatores: dfenſores: vl' fautores eoꝝ ſciẽter pſũpſerit eccl'iaſtice ſepl'ture tradẽ vſq ad ſatiſfactionẽ idoneã: excoĩcatõi ſe nouerit ſubiacẽ: nec abſolõis bñficiũ mereãt niſi ꝓpriis manibꝰ publice extumulẽt: ⁊ ꝓiciãt hꝫ corpa dãnatoꝝ: ⁊ locus ille ꝑpetua careat ſepl'tura. Fautores vo dñr. vno mõ ſola omiſſiõe: ſic illi q publica ptãte fungunt eo ipo fauẽt hereticis ꝙ ñ fauẽt inqſitoribus: ꝯſilio: ⁊ auxilio ꝯ illos: qꝛ q nõ eſt mecũ ꝯ me ẽ. Priuate vo pſone fauẽt qñ nolũt ĩdicare: ſꝫ celãt. Scõa fautoria ẽ vbi excuſando ſic dicẽdo iſti hoĩes nõ ſunt tales q̃les dñr: ⁊ hꝫ: p q̃ ſimplices ĩducunt ad amorẽ eoꝝ: ⁊ odiũ inqſitoꝝ. 3ª fautoria ẽ facti. ſi quis alimoniã mittat vel liberet. ⁊ hꝫ. Dñr aũt credentes q hñt fidẽ eoꝝ ĩplicitã: nõ explicitã: reputãtes eos bonos: ⁊ hñre bonã fidẽ. Receptatores q vl' ſel recipiũt. Defẽſores q defẽdunt vbo vl' facto: ꝯ qd fecerũt q denũciatũ publice excõicatũ a canone p inqſitorẽ ꝓ fautoria hereſis ſolẽniter ſepelierũt: adhuc lite ſup hoc durante. ¶ Nõ paret q nõ obedit ĩqſitori: vl' ĩpedit: qꝛ q non eſt mecũ ꝯ me ẽ. Uñ nolẽdo fauere inquiſitori fauet hereticis. d' here. Ut inqſi. Et ꝯtinet nouẽ caſus. Primꝰ q ẽ. 7º. ꝯ vniuerſos ſecl'i ptãtes ⁊ dños tpales ac ꝓuinciaꝝ terraꝝ ciuitatũ aliorũqꝫ locoꝝ rectores qbuſcũqꝫ dignitatibꝰ vl' officiis vl' noĩbꝰ cẽſeant. ⁊ eoꝝ balliuos ſeu officiales dyoc. epis vl' inqſitoribꝰ heretice prauitatis ñ paruerit ĩ hereticoꝝ credentiũ receptatoꝝ: fautoꝝ: ⁊ dfẽſoꝝ ipoꝝ iueſtigatõe captiõe ac cuſtodia diligẽti cũ ab eis fuerit reqſiti. 2ꝰ q eſt. 8ꝰ ſi pfatas pſonas peſtiferas ĩ ptãtẽ: vel carcerẽ epoꝝ ſeu inqſitoꝝ vel ad locũ de quo ipi mãdauerit vel aliqs ex eiſdẽ ĩfra eorundem dñoꝝ ptãtuꝫ: vel rectoꝝ diſtrictũ nõ duxerit vl' duci fecerit ſiñ mora poſtq̃ fuerit reqſiti. 3ꝰ q ẽ nonꝰ. ſi d' hereſi a dyoc. epo inqſitore ſeu inqſitoribꝰ ꝯdẽnatos pfati dñi tpales ſiue rectores ſeu eoꝝ officiales ſibi relictos ſtati ꝙ recepint ĩdilate aĩaduerſione debita nõ punierit. 4ꝰ q ẽ decimꝰ. ꝯ eoſdẽ dños ptãtes rectores ĩporũqꝫ officiales ſi d' crimine hereſis: cũ mere ſit eccl'iaſticũ. cognouerit vl' iudicauerit. 5ꝰ q eſt. 11ꝰ. ſi captos ꝓ eodẽ crimĩe abſqꝫ decõrum epoꝝ ſeu inqſitoꝝ: aut ſaltẽ alteriꝰ eorũdẽ licẽtia aut mandato a carcere liberauerit. 6ꝰ. q eſt. 12ꝰ. ſi executionẽ ſibi ꝓ hꝫ. crimine a dyoceſanis ſeu inqſitoribꝰ: vl' inqſitoꝝ ĩiunctã ꝓmpte ꝓut ad ſnũ ſpectat officiũ nõ adipleuerint. 7ꝰ q eſt. 13ꝰ. ſi dyoceſanoꝝ aut inqſitoꝝ iudiciũ ſniaꝫ ſeu ꝓceſſũ directe vl' ĩdirecte impedierit. 8ꝰ. q eſt. 14ꝰ. ſi pfato fidei negocio dyoceſano epo vl' inqſitoribꝰ incũbẽti ſe opponere pſumpſerint: vl' ipm aliq̃tenꝰ ĩpedire. 9ꝰ. q ẽ. 15ꝰ ꝯ illos q ſciẽter dederit auxiliũ ꝯſiliũ vl' fauorẽ. Predicti .n. ipo iure ſũt excõicati: vt hr in nouella dñi Bonifacii. e. ti. vt ĩqſitõis. ¶ Agar. ſarraceni q a Sarra ſe noĩant: cũ tñ ſint ab Agar: qꝛ ſunt yſmaelite: q cõtinet tres caſus. Primus q eſt. 16ꝰ. q ꝯ xpm ⁊ pplm xpianũ ſarracenis arma ferrũ lignamia deferũt galeaꝝ. 2ꝰ qui eſt decimus ſeptimꝰ q galeas eis vẽdũt vel naues. 3ꝰ qui eſt decimus octauus qui in pirraticis ſarracenoꝝ nauibꝰ ꝯ xpianos curã gubernatiõis exercẽt: vel machinis aut quibuſcunq aliis aliqd eis ĩpendunt auxiliũ: vel ꝯſiliũ: ĩ diſpẽdiũ terre ſcẽ. d' iud. ⁊ ſara. c. Ita q̃rũdã. ⁊ c. Ad liberandã. ¶ Circa ãt iſtos tres caſus notãdũ ẽ ꝙ qcũq q̃cunqꝫ tpe ſaracenis aliqd qd appellatõe armoꝝ ꝯtinet: ⁊ ad adiutoriũ guerre ptinet q̃cũqꝫ titulo tradit vl' mittit: itẽ qcũqꝫ tpe guerre cũ eis hꝫ ꝯmerciũ qdcũqꝫ niſi ꝓ redimẽdis captiuis: ĩcidit: ſꝫ tpe treugue licꝫ cũ eis mercari de nõ ptinẽtibus ad arma: de iudeis. c. Ad liberãdã. Itẽ quorũdã. Et ẽ ibi vnũ ſpãle qd nuſq̃ iuenit. ſ. xpianos captos ab aliis xpianis fieri ſuos capiẽtiũ: ſꝫ ſolũ de ĩfidelibꝰ: ibi ãt ſic: qꝛ reputant apoſtate q ad hoſtes iuuãdos trãſfugiũt. ¶ 5ꝰ q̃q ſtudens ĩplicat duos caſus. Primus. q eſt 19ꝰ eſt ꝯ religioſas pſonas exeuntes ad audiẽdũ leges vel phyſicã. niſi ad clauſtꝝ redierit ĩtra duoꝝ menſiũ ſpaciũ. 2ꝰ q eſt. 20ꝰ. eſt ꝯ archidiaconos: decanos: plebanos: ꝑpoſitos: cantores: ⁊ alios clericos perſonatus hñtes: necnon pſbyteros niſi a legibꝰ vel phyſica audiendis infra ſpacium deſtiterint ſupradctm: vt ne clerici. vl' mo. ſ. ſpeculã. Iſti duo caſus implicant multas pſonas: qꝛ oẽs religioſos. i. profeſſos: ſcdo clericos ĩ dignitate eccl'iaſtica ꝯſtitutos: ẽt ſi ñ ſint ſacerdotes: nec curã aĩaꝝ habeant. 3º oẽs ſacerdotes cuiuſcũqꝫ ſtatus. 4º plebanos qui hñt curã aĩaꝝ q̃ſi in collegiũ: ⁊ ſi non ſint ſacerdotes q exeunt ad audiẽdũ leges vl' phyſicã niſi ĩtra duos menſes reſipiſcãt: ſed nõ ſimplices curatos non pſbyteros includit. Sed cũ magis deberẽt audire theologiã. ⁊ iura canonica q̃ leges aut phyſicã: nõ magna necitas videt cũ eis de ſacerdotio vſqꝫ ad ſeptẽniũ diſpẽſari. de elec. Cuꝫ ex eo. Si aũt in camera ſecreto audirent. qꝛ ꝯ mentẽ facerent ĩciderent. Uñ ⁊ qui ſic audire volũt: a papa h̃ ĩpetrãt. Et idẽ eſt ac ſi per ſe pncipalr ibi ſtuderent.

Secũdo vidẽdi ſunt caſus q pſe reſpiciũt eccl'iam romanã: q ſũt. 20. q ꝯtinet ĩ iſto vſu. Papa: ſciſmaticꝰ: falſans: cardoqꝫ: ſenatꝰ. pmꝰ caſus papa ꝯtinet. 7. caſus. pmꝰ ſi qs dicat eccl'iã romanã nõ eẽ caput: ⁊ ei tãq̃ capiti noluerit obedire: vl' ſi dicat eã nõ poſſe ꝯdere canones. tal' tãq̃ hereticꝰ ẽ ipo iure excõicatꝰ. vt ꝓbat ⁊ notat 19. di. Nulli phas. 2ꝰ ſi qs ĩ papã electꝰ a paucioribus q̃ a duabꝰ ptibꝰ cardinaliũ pſũpſerit ꝯſentire ⁊ gerẽ ſe ꝓ papa.

Tertius ſi qs de tertie ptis noiatiõe ꝯfiſus nomē ſibi pa/pe pſũpſit vſurpare. 4ᵘˢ q talem ĩ papā recepint:de elec. Licet. 5ᵘˢ q papatu vacāte alicui de cardinalibus ꝑ faciē da pape electiõe ĩcluſis ut iuris ē:ſcripturā vel nunciū mi ſerint:aut cū ipo ſecrete locuti fuerint.6ᵘˢ ꝯ dños rectores officiales ciuitatis illius in q̄ electio romani põtificis imi net faciēda ⁊ celebrāda ſi ea q̄ ď ĩcluſiõe ⁊ artatõe cardia liū ſũt p.d.papā Gregoriū decimū ſtatuta plene ĩuiola/biliter ſine dolo ſine fraude nõ fecerit obſuari:vel ſi car dinales vltra q̄ ſtatutū ē pſũpſerint artare.vel ſi fraudē ĩ pmiſſis vl' circa pmiſſa cõmiſerint. 7ᵘˢ.ſi ſup taliter obſ uādis ſtatī audito ſũmi põtificis obitu corā clero ⁊ pplo ciuitatis illius ad hoc ſpāliter ꝯuocādis corporale nõ p ſtiterit iuramētū.Sũt eni pdicti excõicati:⁊ ĩ 6ᵒ ⁊ 7ᵒ caſib' ciuitas ipa eccl'iaſtico ſubiacet ĩterdicto vt ĩ decretali pdi cti Gre.decimi.vbi piculi. ¶ Circa 5ᵐ āt caſū dr̄ q̄ ſi oēs cardinales ſiml' recipēt nūciū vel epl'az nõ ĩcurreret eis oi bus ſimul mittens.⁊ nõ ē rõ huius niſi q̄ illi toti collegio nõ põt lex iponi:qđ ē falſū.q̄ ipſi ĩcludūt.de elec.c.Ubi.l. 6. Qui āt recipit ex eis videt pticipare ĩ crimĩe crimĩoſo: ⁊ ſic excõicatus pdit vocē quouſq; a ſũmo pniario vel to to collegio abſoluat. ¶ 2ᵘˢ ſciſmatic' ꝯphēdit q̄tuor caſus. pmus q octauus q facit ſciſma ꝯ eccl'iaz romanā. 2ᵘˢ q eſt nonus:ꝯ adherētes eiſdē.Sũt eni oēs excõicati:vt pbat 7.q i.Nouatianus.de hoc nõ ſm Inno.⁊ hoſti.de ſciſmati cis.c.i.Et facit ad hoc qđ legit in nouella dñi Bonifacij e. ti.de ſciſmaticis ad ſuſcitandos.3ᵘˢ q eſt 10ᵘˢ ꝯ illos q vtunt ſcienter ordinationibus vel alienationibus a ſciſmaticis factis:cuz p hoc eis fauere ⁊ adherere videat:vt ſic ĩtelli gat de ſciſma.c.i. 4ᵘˢ q ē vndecimus ꝯ illos q ſpõte ⁊ ſcien ter pticipāt cū excõicatis a papa recipiēdo ĩ diuinis.de h de ſen.exco.ſignificat.Sz hoc ĩtelligit de nominati excõi catis ⁊ de clericis q eos recipiũt ĩ ſuis officijs. Secus for te de laycis q alias audirēt miſſā cū eis. 3ᵘˢ falſans ꝯphēdit duos caſus.12ᵐ ⁊ 13ᵐ. Primus q ē 12ᵘˢ cū qs p ſe vel p aliuz falſat lrās dñi pape cuz fautoribus ⁊ defenſoribus ſuis. 2ᵘˢ q ē 13ᵘˢ cū qs ſciēter vtit lrīs aplicis ēt ab alio falſatis:ut de falſarijs.Ad falſarioꝝ.Itē qn̄ caſu ad eū lr̄e falſe pue/nerũt niſi ĩfra viginti dies deſtruat vel reſignet:nõ reddē do tradēti ſz iuſtitie.Sz tutius ē ſibi deſtruere:de crimĩe falſi.c.dura.Qui aūt vtit ignorāter falſis:niſi prius aptis illis videri fecerit ꝑ ſciēte hētur:ut ibidē ĩ glo.dr̄.Dicit āt hoſtien.ſic.hodie pceptū ē q̄ ĩ lrīs dñi pape nec in magno nec ĩ modico audeat qs manū apponere:ēt lrāz vnicā vl' punctū vnicū corrigēdo.exceptis officialibus qbus h ē cõ miſſuz. Aliogn manū appõnēs ex canone lato in curia ipo fcõ ſniaz excõicatõis ĩcurrit:q̄ ñ pt circa ſedē aplicā relaxa ri. Secus āt ē de litteris alijs qbuſcũq; ēt legati aut ſũmi pn iarij:⁊ multo magis de litteris platoꝝ: niſi q̄ qdā ĩ ſy nodis excõicāt falſātes lrās ſuas. Et ſic ĩcurrũt falſātes ĩ fra dioceſiz. 4ᵘˢ Cardoq; ꝯphēdit tres caſus 14ᵐ 15ᵐ.⁊ 16ᵐ pmus q 14ᵘˢ ꝯ illū q ſcē romane eccl'ie cardinalē hoſtiliter fuerit ĩſecutus:vel pcuſſerit aut cepit aut mādauerit:vel ſocius fuerit faciētis.2ᵘˢ q ē 15ᵘˢ ꝯ illū q tale factū ratū hũit aut ꝯſiliū dedit vel fauorē:aut poſtea receptauerit defen ſauerit ſcienter huiuſmõi malefactorē.3ᵘˢ q ē 16ᵘˢ ſi pncepſ ſenator.ꝯſul vl' ali' dñs ſiue rector ꝯ pſũptores de qb' ſup dictū ē.⁊ hētur ĩ ꝯſtitutionib' dñi Bonifacij de penis Fe licis eiuſdē ꝯſtitutiõib' tenorē ñ fecerit obſeruare. Nā tā ipi q̄ officiales coꝝ ĩfra menſem poſtq̄ ad notitiaz eorum peruenerit: eo ipſo ſententiam excommunicationis in/currũt.Ciuitas vero queuis alia preter vrbem que talia fa cienti ſeu faciētibus ſeu pſumētibus ĩ his ꝯſiliū vel auxili uz dederit aut fauorē.vel ĩfra mēſez taliter delinq̄ntes p ut tāti facinoris enormitas exegerit ⁊ facultas ei affuerit: nõ duxerit puniēdos:pontificali ⁊ ſupra ſit eo ipo dignita te puata:⁊ nihilominꝰ remanet ĩterdicta:vt ĩ eadē decre hētur. Hoc āt ĩtelligitur de cardinali ſiue hēat capellū ſi ue nõ:dū tñ iā ſit noiatus ĩ cardinalē ⁊ aſſenſerit:q̄ ex tūc verus cardinalis ē ēt ante q̄ ſit ꝯſecratus in epm:ſi hēt ti tulū epalē. ¶ 5ᵘˢ q̄ ſenatus includit q̄tuor caſus.17ᵐ.18ᵐ 19ᵐ.⁊ 20ᵐ. Prim' q ē.17ᵘˢ ꝯ illos q ꝯ ꝯſtitutiões dñi Bõifa cij pape octaui fundamēta q̄ ꝑ iure ac libertate eccl'ie ac bono ſtatu vrbis noſcit eſſe facta ĩ ſenatorē capitaneū pa triciū aut rectorē ſeu eiuſdē vrbis regim̄ vl' officiū aliquē noiant eligunt vel aſſumunt. 2ᵘˢ q ē 18ᵘˢ.ꝯ huiuſmodi noia tos electos vel aſſũptos:ſi tali noiatiõi electiõi aſſũptioni ꝯſenſerint:aut ſe de ipis quõlibet ĩtromiſerint. 3ᵘˢ q ē.19ᵘˢ ꝯ obediētes ⁊ ĩtendētes eiſdē.4ᵘˢ q ē vigeſimus ꝯ dantes ipis noiatoribus electoribus aſſũptoribus aut noiatis ele ctis aſſũptis auxiliū ꝯſiliū vel fauorē publice vel occl'te: ut ĩ eadē decretali hētur.Fundamēta.vbi dicit q̄ q potē tē notabilis eminentie de roma vel diſtrictu nõ exiſtētē eligit:incidit:⁊ qui quēcũq; aliū vltra annū:⁊ fauētes.Sz q̄ hoc anno elegerunt regem francie ſupponit q̄ de licen tia pape:aliter incidiſſēt.

Tertio vidēdū eſt de caſibus qui reſpiciunt eccleſie libertatem.primus verſus. Percutiēs.cenſū litigās.vendens.que ſtatutū. ¶ Primus pcutiens ꝯtinet ſex caſus. Primus ſi qs in clericū vel in pſonā religioſam manus ĩiecerit violētas vel temerarias.17.q.4.Si qs ſua dente.de ſen.exco.parochianus ⁊.c.ꝯtingit. 2ᵘˢ.cū qs põt defendere clericū a violenta manuū ĩiectione ⁊ nõ defē dit:qđ q̄l'r ĩtelligatur legitur ⁊ notat.e.ti.q̄tc. 3ᵘˢ quinec manuz ĩiecit nec ĩ hoc ꝯſentit:ipm tñ clericuz capit:vel in uitū retiet ponēdo ei cuſtodes vel cuz intra domū aliquā recludēdo vel ĩcludēdo.e.ti.Nuper. 4ᵘˢ de illo q p ſe non pcutit capit vel detinet:ſz hoc mandat vel p aliuz fieri fa cit.e.ti.mulieres.5ᵘˢ.de illo q ut clericus verberet vel occi neat cauſā pſtat ꝯſiliū vel iuuamē:ut pbat de homicidio Sicut dignū:⁊ notat.e.ti.c. Mulieres.6ᵘˢ.de illo q ⁊ ſi nõ facit nec māda t:iniectionē tñ ſuo noie fcāz ⁊ poſt factā ra tā hēt:ut ĩ nouella dñi bonifacij pape.e.ti. Cuz qs pdicti oēs ſũt ipo iure excõicati. Et dic hoſti. q̄ ꝯdonati templi vl' alij ꝯuerſi q ppriū hñt:lz tõſurā ⁊ hītū deferũt nõ hñt hoc puilegiū ſi āt ppū abdicarũt ſe ⁊ ſua deo dedicātes in loco regulari vl' ſeculari debēt eccl'aſtica libertate gaude re:⁊ reputant religioſi:de puileg. vt puilegia:qđ nõ videt .ſ.q̄ religioſus dicat pſona q̄ nõ fecit pfeſſionē ĩ religiõe approbata:q̄uis fecerit alia tria vota:ſiue hignia ſiue alr ꝯuerſa. ¶ 2ᵘˢ caſus ĩtelligit de illo q ex officio tenet a vio lentijs defēdere ⁊ nõ facit cū poſſit:vl' illo q nõ ꝓhibet qñ pp ſe illud fit:vel eius noie vl' q ſolo vbo poſſet ipedire et nõ vult ꝯplacēs ſibi in illo malo:idē ē de religiõis approba te nouitio q non eſt clericus. extra.c. Religioſo.§.vltimo Idē ē ſi ſpuit ſup cl'icuz:vel aquā vl' aliđ pycit ſup eū. Itē ſi ipm includit ĩ domo claudēdo ſup eū hoſtiū:vel ponen do armatos ad capiēdū ſi exierit:vel ſi accipit p habenas equi vel ſi rūpit cingulū ſelle vt clericus cadat:vel inuit' deſcēdat vel ſi minis ⁊ terroribus nõ tangens cogit ſtare vel ire. Et h dicunt Ray. Hoſti.⁊ Inno.extra.c.Nup.Si aūt arreſtat cl'icuz aſportantē ſuas res vel apud euz depo ſitas ⁊ ei aufert violenter anteq̄ ad locū deſtinatū pueni ret:nõ ĩcidit.Secus ſi ex ĩteruallo:q̄ viz vi repellere licet in continenti in rebus:ſicut propulſare in perſona.Si aūt inſequitur clericum illicite:⁊ ille ex hoc cadēs vel ĩ aquā ſaliēs ledat :iſte excõicatus eſt: licet eum nõ tetigerit. Si quis aūt pugnū eleuet aut gladiū vibret nec aliter tangat nõ incidit:nec ſi p metū cogit eū redimere vel domū exi re: dū tñ rē ei coherentē nõ p viz accipiat:ſi ēt veſtē ad pri cā accipiat. Si āt furto corrigam vel de burſa pecuniam ſurripiat:nec hic ēt ĩcidit:q̄ violētia nõ ē.Si aūt poſt man

dati penitũie nec re ĩtegra reuocauit q̄uis de reuocando poſſe ſuū fecerit:ĩcidit. Nec obſtat q̄ tpe vberatõis ē ĩ cha ritate:q̄ tpe mādati erat ext:⁊ ipe nõ ligat: q̄ pcuſſit: ſz q̄ mādauit:nec ē ĩiuſta ſnīa q̄ fert p mortali:licet ꝯ penitētē quouſq; ſatiſfecerit. Uñ ex.e.Quicũq;.l.6. niſi re ĩtegra re uocauerit nõ dr̄:vl' de reuocādo poſſe ſuū fecerit. ¶ 2ᵘˢ cē/ſũ ꝯphēdit.5.caſus. 7ᵐ.8ᵐ.9ᵐ.10ᵐ.⁊.11ᵐ.pmus q ē.7ᵘˢ.ꝯ ec/cleſiaſticas pſonas q taleas vel collectas dcimā vigeſimā ſeu cēteſimā vl' quāuis aliā q̄titatē portionē ſeu quotā ſu oꝝ ⁊ eccl'iaꝝ pue ntuū laycis ſoluerit:vl' pmiſerit:vel ſolu turos ꝯſenſerint ſub adiutorij vl' ſubuentiõis mutui vl' do ni noie:ſeu quouis alio titl'o: vel mõ vel q̄ſito colore abſq; ſedis aplice auc̄te. 2ᵘˢ q ē 8ᵘˢ ꝯ iperatores:reges: barones: ptātes:capitaneos:officiales:⁊ ꝯſules:⁊ rectores ciuitatuz: vl' caſtroꝝ:vl' quorũcũq; locoꝝ:qbuſcũq; noib' cenſeant: q eccl'ijs vel eccleſiaꝝ platis:ſeu pſonis eccl'iaſticis regula rib':vel ſecl'arib' iponũt talias vl' collectas: vel ab ipis ſu/oꝝ puētuū ſeu bonoꝝ dimidiā:decimā:vigeſimā vel quā uis aliā portionē vel quotā exigũt:vel extorquēt:vel reci/piũt ab eis:ēt ſi ſoluere volũt gratis. 3ᵘˢ.q nonus ꝯ pdcõs: apđ edes ſacras dpoſita eccleſiaꝝ vel eccl'iaſticaꝝ pſonaꝝ vbilibet arreſtauerit: ſaxiuerit:ſeu occupari mādauerint: aut occupata ſaxita vel arreſtata receperit. 4ᵘˢ.q decim' ꝯ illos q ſciēter in pdictis dederit ꝯſiliū:auxiliuz:vel fauo rē publice:vel occulte. Predicti vo oēs excoicati ſũt. Uni/uerſitates vero q̄ in his culpabiles fuerit interdicti ſnīas eo ipo ĩcurrũt. Iſti caſus habent ď ĩmu.eccle. Nõ minus. ⁊.c.aduerſus:⁊ ĩ nouella dñi Bonifacij.e.ti. Clericis. 5ᵘˢ.q ē.11ᵘˢ.ꝯ ſucceſſores pdcõꝝ q pdictas talias ⁊ exactiones im poſuerũt ⁊ extorſerũt:niſi ĩfra menſē errorē ſeu exceſſū p/deceſſoꝝ ſuoꝝ purgauerit:pdeceſſorib' etiam ipſis nihilo minus remanētibus excõicatis:vt ĩ dcõ.c. Aduerſus.dcla rat:niſi q̄ illā decretalē.Clericis laycos.dclarauit idē Bo nifacius nõ hr̄e locū ĩ.5.caſib'. Sz ad preces regis papa:q nūc ē ipaz fundit' reuocauit:ſz adhuc ſtant iura antiq̄: de his q talias ĩdebitas iponũt: ⁊ eoꝝ ſucceſſorib'. Qđ āt ĩ de cretali. clericis.dr̄ de illis q apđ edes ſacras dpoſita ſaxiũt referī ad pncipes ⁊ laycos:nõ aūt ad platos eccl'ie:ſiue iu/re vel iniuria ĩ eccl'ijs ⁊ religionibus depoſita ſaxiunt. ¶ 3ᵘˢ litigans ꝯphendit duos caſus.12ᵐ.⁊.13ᵐ. Prim' q eſt.12ᵘˢ. ꝯ illos q lrāꝝ aplicaꝝ ipetratores aut alios ad foꝝ eccl'ia/ſticū recurrētes ſup cāis q̄ ad idē foꝝ ď iure vl' ď ātiq̄ ꝯſue tudine ptinēt vl' p ſe vl' p aliū ad dſiſtēdū:vel ĩ foro ſecl'ari ď q̄nib' h̄ litigandū ĩ p iudiciū eccl'iaſticoꝝ vel ipoꝝ ipe trantiū.ſeu litigantiū:aut volētiū litigare aut ppinquorū illoꝝ:ſeu reꝝ illoꝝ ſuaꝝ ēt captões modis vel alijs qbuſcū q; ꝯpulerit:vl' ꝯpelli fecerit:ſeu pcurauerit: ſeu p ſe vel p alios ipedierit:q̄ min' corā iudicib' eccl'iaſticis:ſeu delega tis:ſeu ordiarijs q̄relātes ď cāis pdictis poſſint libere iuſti tiā obtinē. 2ᵘˢ q.13ᵘˢ. ꝯ illos q ad pdcā faciēda dederit ꝯſi/liū auxiliū vel fauorē:vt ĩ nouella dñi Boni.e.ti.ď ĩmu.ď. Quī vt ĩtelleximᵘˢ:⁊ ĩ ꝯcil'.bituricen̄.ti.ď ĩmu.eccl'iaꝝ.c.Cū nõnulli. ¶ Ubi ſciᵘˢ ē q̄ ſi qs ꝯſulit amico ſuo potiᵘˢ ꝯuenī re laycū corā ꝑpoſito vbi ſtatī p paſſionē pſone vel ſaiſinā bonoꝝ hēbit ius ſuū q̄ coraz officiali vbi tarde ꝯſeq̄t ius ſnū ñ ĩcidit:lz ille pus vellet corā eccl'ia litigare:Sz cuius ꝯſilio aliqs ĩtuit' cogit dſiſtere ĩ eccl'ia litigare ille ĩcidit. ¶ 4ᵘˢ vēdēſq; ꝯtinet nonū caſū.q.14ᵘˢ ē:ꝯ illos q ſuis ſubdi/tis:ne platī:aut clericis ſeu pſonis eccl'iaſticis aliqd vēdāt aut emāt aliqd ab eiſdē vel ne ipis bladū molant:panē co quāt:aut alia obſeqa exhibeāt:ĩterdicũt:vt in nouella dñi Bõifacij.e.ti. Eos. ¶ 5ᵘˢ ſtatutuz ꝯphēdit.8.ſeq̄ntes caſus vſq; ad 23ᵐ. Prim' q ē 15ᵘˢ.ꝯ illos q ſtatuta edita ꝯ eccl'ia ſticā libertatē ď cartularijs vl' libris ſuis ĩtra duos mēſes ñ deleuerit. 2ᵘˢ q ē.16ᵘˢ ſi ipa ſuari fecerit q̄uis dleuerint. 3ᵘˢ q ē.17ᵘˢ.ꝯ illos q ꝯſuetudines ꝯ libertatē eccleſie ĩtro/ductas fecerit obſuari. 4ᵘˢ.q ē 18ᵘˢ.ꝯ illos q ď cetero talia ſtatuta fecerit. 5ᵘˢ q 19ᵘˢ.ꝯ illos q talia ſtatuta ſcripſerit. 6ᵘˢ q ē.20ᵘˢ.ꝯ ptātes:rectores:⁊ ꝯſiliarios locoꝝ vbi h̄ ſtatu/ta ⁊ ꝯſuetudies de cetero edite fuerit vel ſuate q cū ſcirēt talia fieri ⁊ poſſent phibē nõ phibuerũt: q̄uis ēt nõ ſtatu erint vel fecerit obſuari. 7ᵘˢ q ē 21ᵘˢ ꝯ illos q ſm ea pſum/pſerint iudicare. 8ᵘˢ.q eſt.22ᵘˢ.cõtra illos:q ſcribere pſum pſerint iudicata.Ubi vr̄ eē ꝯ eccl'iaſticā libertatē qđ ruſti/ci ſtatuerīt q̄ nullus offerat niſi ĩ magnis feſtis:aut niſi tm̄ aut q̄ ſup mortuū nõ ſit tal' pānus vel tot cerei:vel q̄ ꝯ cu ratū oēs ꝯtribuāt ad adiuuādū ꝯ ipm ĩ caſu turpiter:⁊ h̄. q̄ libertas eccl'ie ē hr̄e libas oblatões ⁊ liberas ſepl'turas. Si āt illi ď aliq̄ vno gñe ordināt q̄ ſepeliant alicubi:cū ēt h nõ ſit ſtatutū ligās.⁊ ſi ē ꝯ vnā eccleſiā:ē p alia:nõ vidēt ĩcidere. ¶ 2ᵘˢ vſus ď eodē.Sacrilegus: ſubt':religās: peda gia:pign'.pmus ſacrileg' hz duos caſus.23ᵘˢ.⁊.24ᵘˢ. Pri m' q ē.23ᵘˢ.ē ꝯ ĩcēdiarios eccleſiaꝝ vt eodē.c.de ſen.exco. 2ᵘˢ.q ē 24ᵘˢ.ē ꝯ effractores eccleſiaꝝ.vt.e.c.conq̄ſti.Dr̄ āt ĩcēdiarius q dolo malo h fac: nõ q p culpaz cādela cadēte iacēs ĩ eccleſia ipaz ĩcēdit. Nõ āt alius ĩcēdiarius niſi loci ſacri ĩcidit:Qui āt ĩ guerris mõaſteria ⁊ eccleſias ſuccēdũt nõ euadũt niſi ĩcaſtellate cēnt ⁊ ide aduerſarij ĩiuſtā guer rā faciebāt:q̄uis h ſit dubiū:q̄ dlictū pſone nõ redūdat ĩ dānū eccl'ie:Qui āt eccleſias ⁊ mõaſteria dmoliti ſũt timo re hoſtiū ne p illa ſibi nocerēt ñ excuſant. Sil' effractor ſi frāgat aliqd qđ ſit eccl'ie:vt altare crucē ⁊ h̄. Nā ſi archā plenā depoſitā ibi frāgat.⁊ ſi aſportet: nõ ĩcidit ĩ iſtā ſnīaz: q̄ nõ frāgit nec ĩcendit eccleſiā:ſz ĩ eccl'ia. 2ᵘˢ ſubt' ꝯtinet 4.caſus. Prim' q ē.25ᵘˢ.ꝯ laycos q platos ſeu alias eccl'ia ſticas pſonas cõpulerit ad ſubmittēdas ſibi eccl'ias ſeu iu ra vl' bona ipoꝝ ĩmobilia abſq; iuri forᵘˢ ſi poſt ꝯpetētē mo nitionē rēiſſa ſubmiſſiõe quā p vi vel p metū exegerāt ec/cl'ias ⁊ bona eccl'iaſtica: ⁊ tal'r eis ſubmiſſa ĩ ſua nõ dimiſe rit libtate. 2ᵘˢ q ē.26ᵘˢ.ē ꝯ laycos q ꝯ illđ qđ pmittit ex nā ꝯctuū ſup pmiſſuz iurib' forᵘˢ ſuata ĩhibitoꝝ aliqd pſũpſe rint ipoꝝ ꝯtractuū vſurpare obtētu:niſi legitime moniti ab huiuſmodi vſurpatõe deſtiterit:reſtituēdo ea que tal'r vſurparũt:vt ĩ nouella dñi Gregorij decimi:de reb' eccle/ſiaſticis nõ alienādis. h ꝯſultiſſimo. 3ᵘˢ q ē.27ᵘˢ. eſt ꝯ illos q regalia cuſtodiā ſeu guardiā aduocatiõis ſue ſeu dfenſi/onis titulū in eccleſijs monaſterijs ſeu alijs pijs locis ď no uo vſurpare conātes bona earundē eccl'iaꝝ monaſterioꝝ ſeu pioꝝ locoꝝ vacantium occupare pſumũt. 4ᵘˢ q ē 28ᵘˢ. eſt ꝯtra clericos eccl'iarum monachos monaſterioꝝ ⁊ pſo nas eccleſiaſticas eorũdē locoꝝ q fieri hec pcurāt vt.e.ti. gñali. Ubi ſciendū q̄ ijs caſibus fraudē facere vident cle rici q cū prius negaſſent multo tpe regalia: poſtea ſic ꝯcor dant. Permittimus regem vti iure ſuo ſi quod habet: ſi p hanc pactionem ⁊ diſſimulationem rex de nouo ſibi vſur pet. ¶ Tertius religans. Et habet vnuz caſum:qui ē. 29ᵘˢ. Et eſt contra religioſos ordinis mendicantium adiuento rum poſt cõcilium generale Inno.3.quoꝝ etiā religiones fuerint per ſedē apoſtolicā confirmate q poſt ꝯciliū lngđ. domini Gregorij decimi.aliquē ad eoꝝ pfeſſionē admiſe rit: aut de nouo domū aut aliquē locū acq̄ſiuerint vel do mos ſeu loca que hñt alienauerit abſq; ſedis aplice licen/tia ſpāli:vt ĩ nouella dñi Grego.decimi.de religi.do. Reli gionū. Dictū eſt dubiū de illis q ꝯtra hāc decretalē nouā religionē inueniunt:aut habitū noue religionis aſſumunt vtrum incidāt in excõmunicationem: quia clauſula pena lis non videtur referri ad illam prohibitionem ſm ſeriem textus. Sed quia doli clauſula referī ad oīa ſuperius enar rata.ideo videtur idē qđ dicitur.ff.de ver.ob.l.doli clauſu la. Sed ibi dicit ſic vna glo. ſuper illo verbo.habitū noue religionis aſſumat. hoc intellige in plurib' ſil' in vno colle gio manētibus:⁊ eādē religionē pfitētibus. Alias ſingula ris pſona ſectā nõ ĩueniēs ⁊ ſeorſū hītās nouū habitū idu ere pt.4.i.di.8.p ſymoniā. ¶ Quartus.pedagia.continet

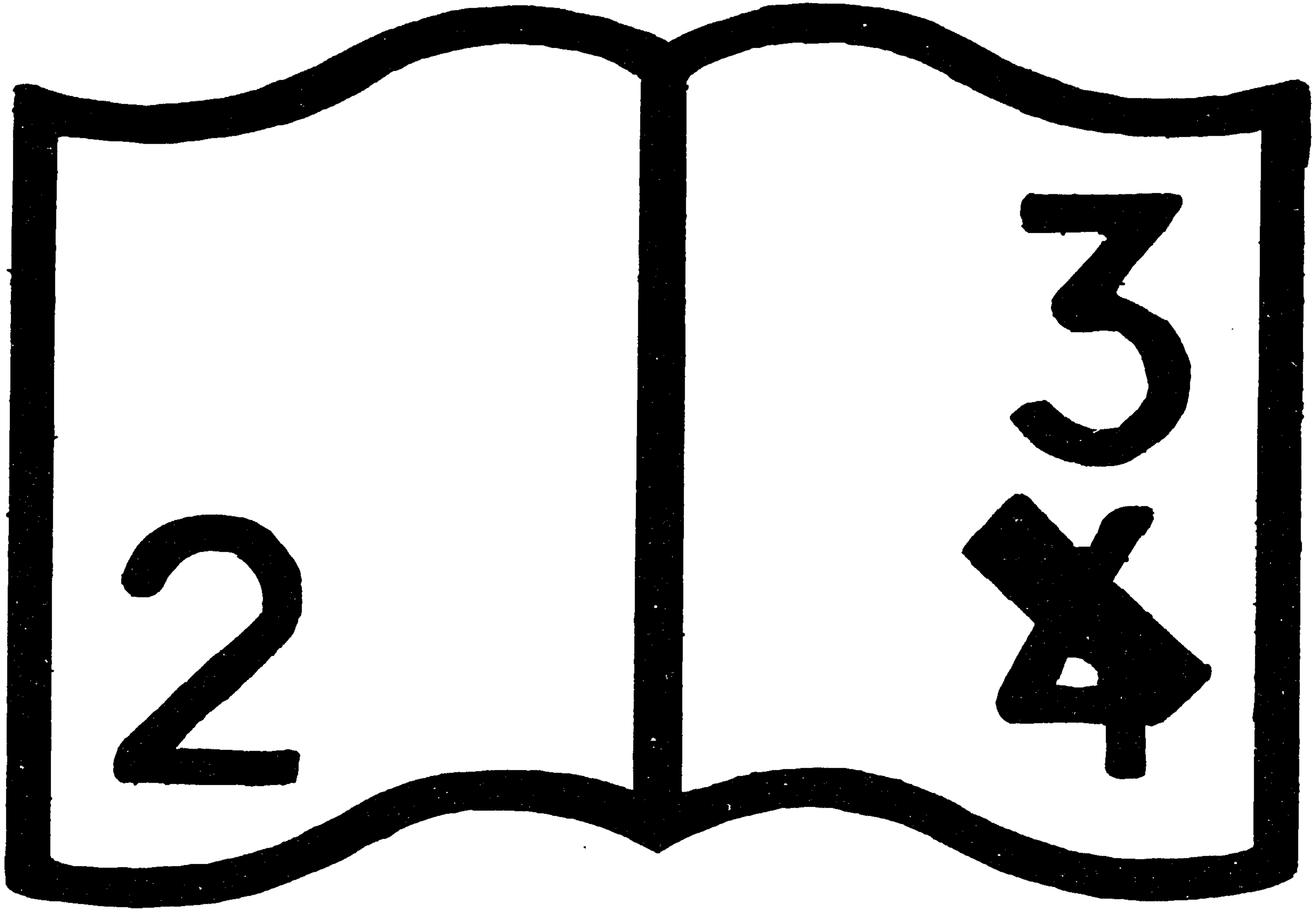
2
3
4

vnū caſū q̄ ē. 2°: q̄ eſt ꝯ illos q̄ ab eccleſijs ⁊ pſōis eccl̄iaſti cis ꝓ rebus ſuis ꝓprijs: quas nō cā negociādi deferunt: vl̄ deferri faciūt: pedagia ſeu huiuſmodi talia exigunt ⁊ ex torquent: per ſe vel per alium: ſuo nomine vel etiam alie no: aut eos ad huiuſmodi perſoluenda compellunt. Nec excuſantur q̄ a tp̄e a quo nō extat memoria clericos peda giant: q2 de antiquis pedagijs papa ītelligit nō de nouis. ¶ Nec valet ſi dicat̄ ꝙ ad refectionē pōtiū itinerꝝ q3 cleri ci debēt ꝯferre: q2 ita hēnt ipi trāſire ⁊ ſua ꝑ pōtes ⁊ viā ſi cut alij. Et ſilr̄ q2 exactor pedagij ita hēt eos ⁊ ſua ſuare ſi cut alios laycos. ⁊ iō pari rōne videtur teneri ſicut layci. ¶ Et dicēdū ꝙ nō ē vum: q2 clerici ⁊ religioſi vbiq3 ſūt in toto mūdo ſūt ꝯſtituti vt ꝓ oibus orent: ⁊ iō cōtribuūt qđ melius ē. ſ. ſpūalia. Unde ad preſtationē carnaliū nō tenē tur. Unde terra ſacerdotalis a canone p̄ſtatiōis q̄nte par tis libera fuit. Gene. 44. ¶ Quītus. pignus. ꝯtinet duos caſus. ſ. 29m i berēga. q̄ ē ꝯ illos q̄ repſalias ſeu pignorato nes vbi vnus ꝓ alio pignorat̄ ꝯ pſonas eccleſiaſticas con ceſſerint. Scđs. ſ. trigeſimus: eſt cōtra illos q̄ repſalias a conſuetudine: q̄n potius ab vſu cōceſſas ad illas ꝓrogaue rint niſi p̄ſumptionē huiuſmodi reuocauerit īfra menſē a ꝯceſſionis ſeu extēſiōis tp̄e cōputādū. Tales eni ſi pſone fuerit ſingulares excōicatōis ſniaꝫ icurrāt. Si v° vniuer ſitas eccl̄iaſtico ſubiaceat īterdicto: vt ī nouella dn̄i Greg. dcimi de iniurijs. Et ſi pignoratões. ¶ Terti° vſus đ eodē. Grauās: extuagās. electio. turbie locās. ¶ Prim° grauās ꝯtiet duos caſus. Prim° q̄ berēgar. ē 31° ē ꝯ illos q̄ ꝓ eo ꝙ ī reges principes ⁊ barōes nobiles balinos vel quoſcūq3 miſtros alioſue q̄ſcūq3 excōicatōis ſuſpēſiōis ſeu īterdicti ſnia fuerit ꝓmulgata: licētiā alicui dederit occidēdi capiē di ſeu alias ī pſonis ſeu bonis ſuis vel ſuoꝝ grauādi eos q̄ tales ſnias ꝓtulerint: ſiue quoꝝ ſūt occaſiōe ꝓlate: ſeu eaſ dē ſnias obſeruātes ſiue talr̄ excōicatis cōmunicare volē tes: niſi licētiā ipam re itegra reuocauerint: vel ipa bona ī fra octo dies reſtituerint: vl̄ ſatiſfactionē ipēderit ꝓ eiſdē ſi ad bonoꝝ captionē occaſiōe licētie ipius ſit proceſſum. ¶ 2° q̄ ē 32°. ē ꝯ illos q̄ auſi fuerit licētia data vti vel aliqđ p̄miſſoꝝ cōmittere ſuo motu ī nouella dn̄i Greg. decimi de ſen. exco. Quicūq3. Et ſciēdū ꝙ ꝑ verbū grauādi ītelli git̄ nō ſolū quo ad aīu3 ſ3 quo ad factum: q2 ſi nō fecerint grā3 quā erāt facturi: vel fecerit iuſtitiā quā nō erāt factu ri: ⁊ nō liuore vindicte faciūt vel omittūt: ī nullo grauāt: li cet ī grauamē faciant. Nemini eni iniuriā facit q̄ iure ſuo vtit̄. ¶ Scđs extuagās ꝯtinet tres caſus. Prim° q̄ ē 34° ē ꝯ religioſos q̄ ī ſcolis ſeu alibi temere ſue hitū religionis dimittūt. Et ex hoc p3 apoſtatātes a religiōe fore excōica tos. Ubi tn̄ ē aduertēdū ꝙ nō ſolū ſi dimittat apoſtatādo ſed etiā ſi alias ex turpi cauſa vt de nocte ad eūdū ad lupa nar. incidit. Secus āt ſi ipſe habitū nō dimittat ſ3 it° abſcō dit ⁊ alio tegit ne agnoſcat̄: maxīe ſi ꝑꝑ bonā cā3 hoc facit: vt puta q2 equitat ⁊ nō vlt agnoſci cui° ſit religiōis: dū tn̄ ſit hitus religioſus. Qui āt metu latronū dimittit non te mere dimittit. Unde verſus. Ut tutius peterent layci ſub imagie romā Gas fuit vt ſineret luxuriare comā. Nā q̄ ſic habitū mutauit ī ſcolis vt religioſi ñ appareāt: nō excuſāt̄ Eſt āt alius hitus religioſi ī monaſterio ⁊ extra. Unde li cet ſuppelliceu3 ſit ꝓprius habitus canonici regularis ſi tn̄ iuxta ꝯſuetudinē ſui monaſterij illđ dimittit vel abſcō dit hn̄s tabardū rotūdū ⁊ honeſtū non temere dimittit: q̄ āt iocoſa leuitate ad horā: vt currat: vl̄ lapidē ꝓyciat: đpo nit: ñ icidit: q2 nō ē viſil̄e hoc p̄ncipē voluiſſe: ⁊ ī q̄buſcūq3 minutis tantū laqueū poſuiſſe. ¶ Scđs q̄ ē 35°. ē ꝯtra re ligioſos: qui accedunt ad q̄uis ſtudia lr̄aꝝ niſi a ſuo p̄lato cū ꝯſilio ſui ꝯuētus vel maioris ptis eiuſde3 ꝯſilij eundi ad ſtudiū licētia p̄mitus ſit ꝯceſſa: qđ intelligēdū ē qn̄ va dit ad ſcolas extra patriā. Nō eni ſi ad ſcolas eiuſdē ville vult ire: ⁊ ſtatī redire: oꝫ ꝙ abbas ad licētiādū eū ꝯſenſum ꝯuētū. Itē ītelligit̄ de illis q̄ actu reſidēt in ꝯuētu. Nā po res q̄ ſūt extra de licētia ſoli° abbatis poſſūt ire ad ſcolas. Ratio āt p̄mi ē: q2 ſicut abbas ſine aſſēſu ꝯuēt° nō poſſet rē notabilē ad tp̄s nō modicū alienare: ſic nec pſonā. ¶ 3° q̄ ē 36°. ē ꝯ illos doctores ſiue magiſtros q̄ religioſos hitu ſuo dimiſſo leges vl̄ phyſicā audiētes ſciēter docere: aut ī ſcolis ſuis p̄ſūpſerit retinere: vt ī nouella dn̄i Bōifacij: ne cl̄i. vl̄ mo. ne ꝑiculoſa. Circa qđ ē ſciēdū ꝙ audiētes cū eo nō ſūt excōicati ſic doctor: q2 ille coopando ei ꝑticipat ei crimine. illi āt nō: q2 auditio depēdet ex lectiōe. nō aūt au ditio vnius ex auditiōe alterius ſicut nō dicit̄ ꝑticipare ī crimine q̄ facit ſiſe crimē: ſ3 q̄ coopat̄ illi ad illud: ⁊ maxi me qn̄ id qđ eſt crimē vni non eſt crimen alteri: ſicut hic. ¶ Tertius electio ꝯtiet vnū caſū q̄ ē 37° ꝯ illos q̄ clericos vel quaſlibet alias pſonas eccleſiaſticas: ad quos ī aliq̄b° eccl̄ijs monaſterijs ſeu alijs pijs locis ſpectat electio: vel ꝯſanguineos eorūdē. aut ipoꝝ eccl̄ias mōaſteria ſiue loca bonis ſuis ꝑ ſe vel ꝑ alios ſpoliādo ſeu alias iiuſte pſequē do grauare p̄ſumpſerint: ꝓ eo ꝙ illi rogati ſeu alias iducti cū ꝓ quo rogabāt̄ ſeu inducebāt̄ eligere noluerūt: vt ī no uella dn̄i Greg. decimi. de elec. Sciāt cūcti. Qđ ītelligēdū ē de grauāte iiuſte de illo q̄ q2 rogatus. igit̄ ſi nō fuiſſet ro gatus ſecus eſſet: q̄uis aliq̄ extēdāt ad oēm caſū vbi eſſet eadē rō. ¶ Quart°. Turbie. ꝯtiet vnū caſū q̄ ē 40°. ꝯ illos quos ad dirigēdas moniales in ſuis electionibus ꝯtingit euocari: niſi ab his abſtineāt: ꝑ que iter eas ſuꝑ faciendis ipis electionibus oriri poſſit diſcordia. Et nō ꝙ ī hūc caſū incidit aduocatus qui amore lucri ſuadet appellare ꝯtra canōice electā. Sec° ſi bono zelo ꝯſuluerit iuſtā appella tionē. ¶ Quintus locās ē prim° ī berēgariū. iter caſus tā gētes correctōes criminū. ſ. magiſter vel ſcolaris Bonoñ. ꝯducēs domū ante tp̄s finite locatiōis qua inhabitat vel hoſpitem alloquēs inq̄lino irreq̄ſito. Et dicit glo. ꝙ hoc nō ē extēdēdū ad ſcolares aliaꝝ ciuitatū. Inno. dicit ſilr̄ ꝙ localis ē. Hoſti. ꝙ generāl: ſ3 p̄mā approbat ꝯſuetudo: Unde Pariſius. nō reputat̄ talis excōicatus.

Sequitur de caſibus q̄ reſpiciūt correctionē crimi nū ⁊ ꝯtinent̄ ī his verſibus quoꝝ p̄mus Eſt crimē. aſſiſſi°. nauta. ſtatuit. quoq3 p̄ſul ¶ Prim° cri mē. ē 2° ī Berengar. cū quis ꝑticipat ī crimine criminoſo ꝑꝑ ſuū crimē excōicato vt de ſen. exco. Nup. ⁊. c. Si ꝯcubi ne. Illa tn̄ ſnia uidetur eſſe non canonis ſed hominis ſ̄m Beren. ī. c. nup. S3 re vera ē ſentētia iuris ⁊ nō hominis: quia ſententia hoīs nō trāſit ī tertiā pſonā nō cōphēſā: ſ3 ius extendit eam. Unde ſi ipemet, q̄ ſniā3 tulit vl̄ ſupior eo: aut alius q̄ rōe ēt đlicti nō ſortiret̄ foꝝ: ꝑticiparet ī cri mine: ligaret̄ ſnia iuris papalis: ſi aūt ipe papa q̄ nulli iuri ſubē. Uñ ſi ꝯ clericos bibētes ī tabernis ē ſnia lata: qui ēt eis ibi ꝓpinat vinū ad bibēdu3: ēt ſi exemptus eſſet: ſniā3 iuris icurreret. Nō ſic aūt qui cū eo biberet: q2 nō ꝑꝑ hoc ei coopareť: ſicut ſi excōicatus ē qui miſſā3 dicit ī tali ca pella ſine licētia epiſcopi: qui eū iuuat icidit: non āt q̄ ſine adiutorio miſſā audit. Nec oꝫ diſtinguere vtrū illud ſit de ſe delictū vel vtrūq3: q2 licet iuuare ad miſſā vel propina re vinu3 non ſit de ſe malū: ⁊ per conſequens videt̄ iiuſtū hoc ligari: nec ſnia iuris pōt eē iniuſta: tn̄ ſicut dare gladi um furioſo eſt malum ſic iuuare ad miſſam illu3 cui non licet celebrare: vel dare vinū quando non licet bibere eſt peccatū: q2 agentes ⁊ ꝯſentientes pari pena puniunt̄. Ad romanos primo. Qui talia agunt digni ſunt morte nō ſo lū q̄ faciunt ea ſ3 q̄ ꝯſentiūt faciētibus. Unde ſecus eſt de illo qui bibit in eadem taberna cui diſplicet ꝙ ille eſt ibi ⁊ de illo q̄ audit miſſā: cui licet diſpliceat ꝙ alius audit cū eo: nō tn̄ ꝙ ille cātat. Et ſic magis ꝯſentit illi c° miſſā au dit q̄3 cū quo audit. Et q̄dē cum vtroq3 ꝑticipiat ſed nō in crimine: q2 non coopat̄. Itē requirit̄ ꝙ coopet̄ illi crimini: ꝑꝑ qđ ē lata ſnia. ¶ Scđo Aſſiſſi° ꝯtiet tres caſus. p̄mus q̄ eſt tertius: ꝯ illos: q̄ quēpiā xp̄ianoꝝ ꝑ antichinos vel aſ ſaſſinos iterfici fecerūt. ¶ 2° q̄ ē caſus q̄rtus: ꝯ illos q̄ hec fieri mādauerūt: ēt ſi mors nō ſequat̄ ide. ¶ 3° q̄ ē q̄ntus ꝯ illos q̄ entichinos vel aſſaſſinos receptant defendūt vl̄ oc cultant: vt decre. dn̄i ino. q̄rti de homici. ꝓ humani. ¶ 3° nauta ꝯtinet duos caſus. Prim° q̄ ē ſext°: ꝯ illos: qui xp̄ia nos ꝓ negociatōe vel alijs honeſtis cāis nauigātes capere aut reb° ſuis ſpoliare p̄ſumūt. ¶ 2° q̄ ē ſeptimus ꝯ illos. q̄ xp̄ianos naufragiū patiētes ſpoliant reb° ſuis: vt de rap. excoicamus. ¶ Ubi ſciendū ꝙ primo caſu dicit̄ hōeſtis cāis ꝓpter piratas ⁊ illos q̄ ſaracenis aliq̄ prohibita por tant: ⁊ q̄ alr̄ iiuſte in mari bellū ducūt. Alij v° p̄dones nō ſunt excōicati. q̄ p̄ncipes q̄ accipiūt bona naufragoꝝ excu ſari nō p̄nt: cū hoc ſit ꝯtra oēm eq̄tatē: q2 afflicto nō eſt dā da afflictio: niſi accipiant itentiōe reddēdi dn̄is: q̄ncunq3 ꝯpareant: q̄bus nō ꝯparentibus ī pios vſus diſtribuāt vel de licētia ep̄i fiſco addere poſſūt ad defenſionem portus. Nec valet excuſatio calua: ꝙ ī naufragio merces ꝓyciēs habet eas pro đrelictis: ⁊ ſic nullius hominis ſunt: ⁊ ꝓpter hoc occupanti conceduntur. quia ille nunqua3 habuiſſet eas pro derelictis: ſi ſperaſſet ſe poſſe reinuenire eas. nec excuſat ꝯſuetudo. q2 ē ꝯ ius naturale. ¶ Quartus ſtatuit. ꝯtinet vnū caſū q̄ ē octauus: cū q̄s icidit ī factū dānatū ꝑ ſtatutū hoīs factū ſub illa forma: vt q̄ ꝯfecerit ſit excoica t°. vt de ſen. excō. a nobis. ¶ Ubi eſt ſciēdū ꝙ hic dr̄ ſnia iuris nō papalis ſ3 ep̄alis: aut ſynodalis: aut ꝯcilij: Unde ille q̄ ſubeſt ſtatuenti rōne ſuī vel delicti icidit: nō alius: ⁊ ī loco vbi ſtatuēs potuit ſtatuere vel excōicare cū ſtatutū ꝯcilij liget hn̄ ī dyoc. ſuffraganeoꝝ: q2 initit̄ nō ſolū aucto ritati archiep̄i q̄ ī dyoceſi ſuffraganeoꝝ nō p̄t fulminare ſ3 ēt oiu3 epoꝝ: q̄ꝝ q̄libet h ī ſua dyoceſi poterat: ſ3 ſtatu tū archiep̄i vel ſynodi ī ſua tm̄ dyoceſi ſicut ſtatutū legati ī ꝓuincia ſibi, decreta: Unde ēt ex̄ territoriū ſubditus nō ligat̄: đ ꝯſti. c. 2. § Statuto. ¶ Itē ītra territoriū ñ ligant̄ ꝓbabilr̄ ignorātes. vt ī e. ti. c. i. l. 6. q2 ſtatuta ciuiū nō ligāt ignorātes. ff. de đcr. ab ordi. faciēdis. l. vlt. Archieps̄ igit̄ ī dyocc. ſuffraganei faciēs ꝯ eius ſtatutū non ligat̄: q2 l3 ſit ſnia iuris: ñ tn̄ papalis cui ſubeſt: ſ3 ep̄al̄ cui nō ſubeſt. Du rat aūt hec ſnia ēt poſt mortē: qn̄ eſt ꝑ modū ſtatuti: ſicut ſtatutū legati ē ꝑpetuū niſi ꝑ ſucceſſorē reuocet̄. q̄ v° pro mulgat̄ ꝑ mō3 ſnie durat tm̄ ad tp̄s regiminis. dico reſpe ctu futuroꝝ. ¶ Quint° quoq3 p̄ſul. ꝯtinet vnū caſū q̄ eſt nonus ꝯ illū q̄ ī ciuitate vel dyoc̄. alterius vicarie ſiue p̄ſu latus officiū exequēdo ſe igerit ꝯ formā decre. đ offi. ord. qm̄ ipleriſq3. vt ibidē. hic āt caſus raro ꝯtigit. Unde ſi q̄s inito ep̄o ep̄alia vellet ibi exercere vel crucē ferre ex̄ ꝓui dā videret̄ icidere. ¶ Scđs v̄ſus ad eādē materiā. Coſer uans. cogens. fraus. feneratatq3 remittens. Prim°. cōſer uans. ē decimus: q̄ eſt ꝯtra ꝑtē: q̄ ꝓcurauerit ꝙ ꝯſeruator ſuus ſe itromiſerit de alijs q̄3 de manifeſtis iiurijs ⁊ violē tijs: vel ad ea que iudicialē indaginē exigunt ſuā exegerit ꝑtātē. vt ī nouella dn̄i Bonifacij. de offi. deleg. hac ꝯſtitu tōe. Et hūc caſū hēnt timere ſcolares pariſienſes: q̄ ſepe ꝑ uilegijs abutūt̄: hoc nō hēt locū ī illo q̄ nō tm̄ ē ꝯſeruator ſed ēt iudex ī nō manifeſtis. ¶ Scđs. cogēs. ē vndecim° ꝯ illos q̄ abſolutionē ab excōicatiōis ſnia vel quācūq3 re uocationē ipius aut ſuſpēſiōis aut iterdicti vi vel metu ꝓ curauerit. vt ī. 6. l. de his q̄ vi metus ve cā fiūt. abſolutōis. ⁊ ī ꝯcil̄. bituriēſi. e. ti. c. cū parū. Et hic caſus ītelligēdus ē de metu cadente ī ꝯſtātē virū ſtupri ſiue ſtatus v̄berꝝ atq3 necis: ſiue hoc ſit ꝓ ſe: ſiue ꝓ alio: q2 nō diſtinguit̄: ſ3 ſi ꝑpo ſitus vel balliu° ſaxiat oīa tp̄alia ep̄i quouſq3 eu3 abſolue rit videt̄ iuſtus met° q̄ ē ſub ꝑiculo maioris ꝑtis bonorū Sed ſi nō icidit ī iſtā ſniā3 quaſi metus nō cadat ī ꝯſtātē viꝝ: icidit ī illā. extra. c. Quicūq3: q2 grauat ferentē ſniā3 q2 facit eā teneri cū nō vult eā ſoluere. ¶ Terti° Fraus. q̄ ē duodecimus. ē ꝯtra illos q̄ fictionē vel fraudē faciunt ad cauſā īueniēdā ꝙ iudex vadat pſonalr̄ ad aliquā mlie rē ꝓ recipiēdo teſtimonio ſuo. vt ī nouella dn̄i Bonifacij de iudi. mulieres. ⁊ hic caſus raro ꝯtingit. ſ3 poſſet ꝯtigere ſi q̄s hic fingeret ut ad mulieres ſub clauſura morātes ī traret. ¶ Quartus fenerat. ꝯtinet tres caſus. Primus q̄ ē tertiusdecimus. ē ꝯtras pſonas eccleſiaſticas ep̄is inferi ores q̄ alienigenas ⁊ alios nō oriūdos de terris coꝝ publi ce pecuniā fenebrē exercentes vel exercere volentes ad hoc domos ī terris ſuis ꝯducere: vel conductas hēre aut alr̄ hitare ꝑmittūt. ¶ Scđs q̄ ē q̄rtuſdecimus: ē ꝯ illos q̄ vſurarios manifeſtos de terris ſuis īfra tres mēſes nō ex pellūt. ¶ Terti° q̄ ē q̄ntuſdecim° ē ꝯ illos q̄ ad fenus ex ercēdū domos illis locāt: vl̄ ſub alio titulo q̄cūq3 ꝯcedūt pſone. n. ſingulares excōicatiōis: ſi āt collegiū vl̄ vniuerſi tas ī his đliq̄rit īterdicti ſnias ipo facto icurrūt. qđ ſi ꝑ mē ſē aio ſuſtinuerit idurato terre ipoꝝ q̄3 diu ī eis ijdē vſu rarij cōmorāt̄: extūc eccleſiaſtico ſbiaceāt īterdicto. vt in ſexto libro đ vſurarijs. vſuraꝝ. Ex textu āt illi° decretalis colligit̄ euidēter ꝙ aliud ē īterdictū vniuerſitati ſeu colle gij: aliud īterdictū ciuitatis vl̄ alteri° loci. In p̄ caſu ſi vni uerſitas alicuius loci ſit īterdicta: nihilomin° cl̄ici poſſūt alta voce pulſatis cāpanis ⁊ aptis ianuis celebrare. excōi catis tn̄ ⁊ īterdictis aliq̄tenus nō admiſſis. In 2°. caſu cū ciuitas vel locus alius ſbiacēt īterdicto ñ p̄t celebrari ibi dē niſi ꝓut hētur ī. 6. li. de ſen. exco. Alma. ⁊ ꝓbāt̄ p̄dicta đ ſen. excōmuni. Si ſnia. co. li. Et ſic. d. papā nr̄m vidimus ⁊ audiuimus ſentientem. hec ſunt verba berēgarij. hic tn̄ ītelligēdū ꝙ ſoli cl̄ici īferiores ep̄is icidūt: layci v° ſunt ex cōicādi. Itē req̄rit̄ ꝙ illi ſiua alienigene ⁊ publici vſurarij. ¶ Quītus. atq3 remittēs. ꝯtinet duos caſus p̄m° q̄ ē. 16°. ꝯtra illos q̄ ꝓpter mortis ꝑiculu3 aut aliud īpedimētum legitimum ab alio q̄3 ab eo a quo abſoluendi fuerant de iure abſoluti ceſſante poſtea ꝑiculo vel īpedimēto h9 ſe il lis a quo ceſſātib° his abſolui debebāt: q̄3 cito cōmode po terūt ſe ꝯtēpſerint p̄ntare mādatū ipius ſuꝑ illis ꝓ q̄bus excōicati fuerāt recepturi ⁊ ſatiſfacturi ꝓut iuſtitia ſuade bit. ¶ Scđs q̄ ē 17°. ē ꝯ illos q̄b° cū a ſede ap̄lica vl̄ legati ipius abſolutiōis bn̄ficiū a q̄buſcūq3 ſentētijs ꝯſequūt̄ ī iungit̄ vt ordinarioꝝ ſuoꝝ vel aliorum quorūlibet ſuſce ꝑturi pniā3 ab eiſdem ſe ꝯſpectui repſentēt. ⁊ paſſis iniuri a3 ſeu his: q̄bus ꝑꝑ hec obligati exiſtūt: ſatiſfactionē exhi beant competentem: ſi hoc cum primū cōmode poterūt nō curauerit adiplere: tā iſti. n. q̄3 illi in p̄ſtinā excoicatōis ſniā3 ipo fcō relabūt̄. vt ī decre. dn̄i Bonifacij. đ ſen. exco. Eos. in c° p̄n° p3 ꝙ ꝑꝑ mortis ꝑicl̄3 vel aliđ īpedimētū qđ cūq3 ab alio q̄3 ab eo ad quē đ iure abſolutio ꝑtinet: excoi cat° abſolui ñ o3: ſi ad eū recurſus hr̄i p̄t vel ipi° copia pōt hr̄i. ¶ Ubi ſcie\m: ꝙ h caſus ñ extēdit̄ ad alioꝝ rēiſſiones: niſi q̄ h exp̄mūt̄: puta ſi ali° p̄lat° q̄3 papa aut legat° rēittat ſicut pniarij pape ſepe faciūt: vel forte idē ī oībus: q2 eadē rō. ¶ Terti° v̄ſus circa hoc idē. Regula. ſepulchra. mun°. pedagia. pyra. Prim°. regl̄a. ꝯtinet tres caſus. Prim° q̄ ē 18°: ꝯ illos: q̄ ꝯſtitutōi dn̄i Nicolai tertij đ v̄borum ſignifi. Exijt factā đ itellectu ⁊ expōne regl̄e. b. Frāciſci: ac đ ipſi° regl̄e ordiſq3 fratrū miorū approbatōe alr̄ q̄3 grāmaticalr̄ exponēdo gloſare p̄ſumpſerit. ¶ Scđs q̄ ē 19° ꝯ doctores ſeu lectores q̄ docuerit ī pu\co ex certa ſcia ⁊ deliberatōe in tellectū đprauātes ꝯſtitutōis ipi°. ¶ Terti° q̄ ē 20° ē ꝯ fa ciētes cōmētū: ſcripturas: ſiue libellos: ac ex certa ſcia ⁊ de liberatōe determinātes ī ſcholl̄ ſeu p̄dicātes ꝯ ea q̄ ī ꝯſtitu tōe ꝯtinent̄ p̄dcā. Oēs p̄dci ſūt excoicati: vt ī eadē decre. circa fi. ¶ 2°. ſepulchra ē in ex̄. Bonifacij: que icipit dete ſtāde vbi excoicāt̄: q̄ ꝑꝑ ſepl̄turā hūana corpa diuidūt ex errant vel laniāt. ¶ 3°. munus. ē caſus eiuſdē Bo. vñ fec̄ aliā ꝯſtitutiōe3 extuagātē ꝑ quā ſūt excoicati q̄cūq3 alicui

officiali curie romane aliqd dederit ptextu bñficij impetrãdi:ſʒ illa dr ee͂ reuocata ab iſto papa. ¶ Quartus. pedagia ſicut dr ĩ ↄſtitutõib⁹ ſimonis legati de imuni. eccle. c. i. Sedes apl'ica excõicatõis ſnĩaʒ in oẽs noua ↄſtituẽtes pedagia oli duxit pmulgãdã ipſã ãnis ſinglis ĩ certis feſtiuitatib⁹ ſolẽniter renouãdo. ſʒ tũc ẽ ſnĩa hois. ñ iuri. ¶ Quitus pira. dicit Hoſti. q pirate excoicanť ab oꝛe ſũmi pontificis ter ĩ anno. vñ nec iſta ẽ ſnĩa iuris: ſʒ hois. ¶ Alij ſũt noui caſus ĩ ↄſtitutõib⁹ nouis dñ pape Clemẽtis: q nũc eſt. vn⁹ illoꝝ: ẽ cõtra nõ obſeruãtes iterdicta vel ceſſationes que mater eccleſia ſeruat. ſequitur q̃rt⁹ verſus. Dos quadragita ligatos fert. i. dicit canoniſta.

Ultimo ponẽdi ſũt decẽ caſus ſimonis legati: q cõtinenť ĩ iſtis trib⁹ vſibus. Eligit ⁊ citat: abſoluit: liſq3 volũtas. Pedagia: bannaq3 trabẽs: famulus quoq3 feſta. Simone dãnatũ cõputa decalogũ. Hi autẽ caſus ſolũ ligãt ĩ regno frãcie. ¶ Primus. eligit. ↄtinet q̃tuoꝛ caſus: quoꝝ pm⁹ ẽ. q gcũq3 p ſeditionẽ: cõſpirationẽ: ↄuentionẽ habitã ſil' cũ alijs q̃lib3 firmitate vallatã ĩpedimẽtu3 latẽs vel patẽs pſtiterit: quo min⁹ ecclijs vl' dignitatib⁹ vl' adminiſtratõib⁹ qbuſcũq3 p illos ad quos earũdẽ p viam electõis vl' poſtulatõis ſpectat puiſio libere valeat puideri. Scd̃s: q illi etiaʒ q ppl'ʒ vel turbã potẽteſue quoſlib3 ↄcitauerit: vt ĩ tãto facioꝛe opẽ ferãt: quoꝝue data opera ſuggeſtiõe vel cõſilio ppl's turbaue cu3 armis vel ſine ad hoc venerit. Terti⁹: q illi q ĩ loco vbi eſt electio vl' poſtulatio faciẽda: tumultũ fecerit ĩ ipſos electoꝛes vel eoꝝ aliquos irruẽdo: ſeu eidẽ loco fracturã ſeu violẽtiã ĩferẽdo: ſeu pſonis electoꝝ notabilẽ iniuriam irrogauerit. Quartus: q ille ẽt q ad pdictũ ĩpedimẽtũ pſtandũ opẽ vl' ↄſiliũ dederit: ipo fcõ ẽ excoicat⁹ ⁊ ei⁹ familia iterdicta: pter alias penas q̃s ibidẽ recitat. eo. ti. c. de elec. in toti⁹. ¶ Scd̃s citat ↄtinet duos caſus: quoꝝ prim⁹ eſt qñ delegat⁹ legati ſiue ſit cõſeruatoꝛ vl' iudex ali⁹ mãdat ſic citari: quos latõ pñtium vobis noiauerit. Scd̃s qñ raptũ ſuũ extendit ad pſonas ĩ ibi nõ ↄtẽtas ptextu ferẽdi teſtimonij vt fatiget laboꝛib⁹ ⁊ expẽſis. Utroq3. n. caſu ẽ excõicat⁹. de offi. dle. c. i. ¶ Terti⁹ abſoluit qñ dlegat⁹ legati q p abſolõne a ſẽtẽtia tulit vel relaxatõe ĩponit penas pecuniarias vel alteri⁹ rei p emẽda excoicatõe3 ĩcurrit: a q̃ ñ põt abſolui niſi p legatũ. ⁊ tũc demũ qñ cũ oĩ ĩtereſſe reſtituerit ſic extoꝛta. de offi. deleg. c. z. Alias aũt iure coĩ abſoluẽdo p culpa excoicatõis põt ĩponi pena pecuniaria de ſen. exco. c. Uenerabilib⁹. Al's. c. ceterum. ⁊ deniq3 vbi ẽ talis conſuetudo. ¶ Quartus liſq3 q cõpellit deſiſtere actoꝛẽ a litigãdo in foro eccl'ie ⁊ rñdere cl'icum coꝛã layco allegato foꝛi puilegio ĩcurrit: de foro cõpe. c. vno. ⁊ de imuni. eccl. c. vlt. ¶ Quitus volũtas de teſtamẽtis. c. vno q teſtamẽta fcã canonice: p eo vult irritare q ſcabinus nõ iterfuit: vel aliqd h9. ¶ Seqť ſcd̃s vſus pedagia. Qui pedagiat cl'icos ⁊ pſonas eccl'iaſticas: ⁊ eſt ſextus. ¶ Septim⁹ bãna. Excoicat⁹ ẽ q facit bãnũ vl' pcepta ↄ libertates eccl'ie vl' ↄſuetudies eccleſiarũ antiquas. c. c. §. Cu3 iure canonico. ¶ Octau⁹ q3 trabẽs. Qui extrahũt ð eccl'ia cõfugiẽtes ad eã. e. ti. c. quorũdã: vl' ẽ ĩ. c. ſangſuga. Et idẽ ẽ ſi victualia negãtes per famẽ exire cogũt. ¶ Nonus famulus: q famulos iudicũ eccleſiaſticoꝝ male retractauerint. de penis. c. vno. ¶ Decim⁹. quoq3 feſta: ẽ vna extuagãs eiuſdẽ legati q̃ intitulať de feſtis fʒ diuerſas natõcs pariſi⁹ celebratis. vbi pmo redarguit comeſſatõibus potatõibus atq3 alijs repꝛobãdis actibus ĩtendẽtes: choꝛeas ⁊ alia ludibꝛia exercentes. Et q arma ſumũt ⁊ armati ĩcedunt nocturno tpe cateruatĩ pturbãtes tumultuoſis ac ĩhõeſtis vocib⁹ ciuitatẽ aliaq3 vana cõmittẽtes. Et final'r cõcludit ſic. Inſolẽtias: enoꝛmitates ludibꝛia ⁊ exceſſus pdictoꝝ phibẽtes eos q cõtra nr̃a3 phibitionẽ venire pſũpſerit: ſiue talia fieri pcurauerit vel vt fiãt opẽ operã vl' cõſiliũ dederit vel fauoꝛẽ ſeu ↄſenſu3 excoicatõis ſnĩam: quã ĩ ipos pferim⁹ ipo fcõ volum⁹ ſubiacere. Sʒ iſta ẽ localis pariſi⁹ tñ ligans: nõ ĩ alio ſtudio. ¶ Ad argumentum dõm: q cũ medicinalis ſit excoicatio nõ moꝛtalis ipſa non tollit mititatẽ legis. Qõ. IIII.

Ueritur 4° de effcũ excõicatõis. Et vr̃ q nõ poſſit hr̃e aliquem effectũ: q2 nõ ens vl' puatio nõ ẽ cã alic⁹ entis. ſʒ p h q aliqs excoicať: nihil fit ĩ eo niſi relo rõnis ⁊ puatio coionis. g̃ ⁊c̃. ¶ Contra. q2 tradit homine3 ſathane: vt dic apl's. ¶ R°. dõm: q in gnãli excoicatio duos h3 effect⁹. pm⁹ ⁊ maxim⁹ ẽ ſeparatio a diuinis. ſcd̃s ẽ ſepatio a quocũq3 legittio actu ⁊ ↄſoꝛtio fideliũ. Nã ↄſoꝛtiũ infideliũ ẽ iure diuio: ẽt nõ excoicato phibitũ. z. ad coꝛ. 6. Nolite iugũ ducere cũ ĩfidelib⁹. vñ nõ ẽ pp hoc ↄceſſũ excoicatis. ſʒ fm iuriſtas excoicatio h3 gnq3 ĩter alios effectus notabiles. ¶ Prim⁹ q nõ d3 eccl'iam itrare ẽt ſi nõ dicať ibi diuia. i. q. i. Nõ liceat. z4. q. 3. Sicut oli ĩmũdo nõ licebat ĩtrare tẽplũ. ⁊ hoc niſi cã pdicatõis audiẽde: q̃ audita ſtatĩ excat. ex. eo. ¶ R°. Si ẽt p eccl'iã ſit cois vie trãſitus cã itineris trãſire pt: nõ cã oꝛonis: maxie qñ nõ dñr ibi diuina. Itẽ nõ d3 ð foꝛis ad hoſtiũ aſcultare. de pe. q ite. de puile. q nõnullis. ⁊ clerici nõ debẽt eis ſic audientib⁹ celebꝛare. q2 audire diuia ẽ pticipare diuinis. Sil'r nec lic3 eis videre coꝛp⁹ xpi. ¶ z⁹ effect⁹ ẽ: q2 nõ põt eligere nec eligi: nõ ſolũ loquẽdo ð dignitate eccl'iaſtica regulari vl' ſeculari: ſʒ ẽt layca. vñ ĩ regẽ vl' ĩperatoꝛẽ nõ põt eligi. de elec. p venl'em. Sil'r nõ põt ↄferre bñficiũ. de excef. pla. Tãta: nec põt recipe. de ele. exco. Poſtulaſtis. ð eta. ⁊ q̃li. Cũ bñ. imo q̃diu ẽ excoicat⁹ nõ. facit fruct⁹ ſuos. de appel. Paſtoralis ĩ fine. Siqs ãt ẽ iniuſte excoicat⁹ vl' facit poſſe ſuũ de ipetrãdo abſolutionẽ ab ĩiuſta excoicatõe ĩ foꝛo ↄſcie fac fructus ſuos: ⁊ ĩ foꝛo exterioꝛi d3 cũ eo diſpẽſari. Et p ſimplicẽ diſpẽſationẽ ſecũ factũ ẽt p tpe ĩ quo ĩ moꝛa erat poteſt fruct⁹ pcipere. ſecus aũt ſi tpe electõis vl' cõfirmatõis vel coll'onis erat excoicat⁹. q2 tc̃ nullũ ius fuit acqſitũ: ppter qd̃ nõ ſufficit diſpenſatio: ſʒ reqriť noua coll'o. vñ ſi ẽ bñficiũ ptinens ad coll'onẽ epi vl' ſimpl'r vl' p tũc rõne delicti: q2 cõtulit excoicato nõ ſufficit ei⁹ diſpẽſatio: ſʒ diſpenſatio pape: vl' alteri⁹ q pt cõferre ex certa ſcia fcã ſufficit: ⁊ hr̃ p noua coll'one. abſolut⁹ ãt non ex hoc ipſo facit fruct⁹ ſuos medio tpe pceptos: niſi cũ eo ſup hoc fuerit ſpãl'r diſpẽſatũ: vel ĩiuſte fuiſſet excoicat⁹. z. q. 5. ſup cãe: vl' nõ fuiſſet ĩ moꝛa petẽdi vt dcm̃ ẽ. ¶ Terti⁹ effect⁹ ẽ: q2 nõ pt iudicare nec cõmittere: q2 nõ h3 officiũ iuriſditõis. ð offi. dele. licet. nec valẽt ſnĩe ab eis late: nec ſtatuta p excoicatos fcã. Et hoc vex ẽ ſi ſũt excoicati publice. de ſen. ⁊ re. iud. c. Ad pbãdũ: q2 fcã ⁊ iudicata p occulte excoicatũ valẽt. Unde ⁊ ĩ ſpũalib⁹ nõ valet qd̃ fit ab excoicato. ð appel. ↄſtitutus. Et tñ q̃diu tolleranť plati: ⁊ ſũt occulte excoicati val3 qd̃ fit ab eis. 8. q. 4. Nõ ne. Uñ ſi ↄtulit bñficiũ vl' ↄfirmauit electõe3 tenet. Et ſil'r ſi abſoluit ĩ foꝛo ↄſcie vt dictu3 fuit 17. di. q. an penul. Nõ ſic aũt videť ex pte ipi⁹ recipiẽtis beneficiũ ſpũale vl' tpale: q2 q̃tũcũq3 ſit occulte excoicat⁹ ⁊ pbabil'r ignoꝛet: vr̃ tñ nihil recipe niſi diſtiguať inter bñficiũ extrĩſecũ ⁊ ĩtrĩſecũ. Põt. n. aliqs ſine culpa ſua fieri ñ capax bñficij eccl'iaſtici nõ ſacr̃alis. ſic p irregularitatẽ q̃ iterdũ ↄbiť ſine pctõ ⁊ ẽt cũ merito. ſʒ q hõ ſine cl'pa pdat bñficiũ ſacri neceſſarij ad ſalutẽ: qd̃ dico pp oꝛdinẽ: vr̃ abſurdũ. Uñ cũ ſacr̃m pnĩe ſit neceſſariũ: ille q nõ eſt ĩ culpa aliq̃: ſʒ eſt ĩiuſte excõicatus: vl' ſi ẽ iuſte excoicat⁹: ipſe tñ pbabil'r ignoꝛat ſe ee͂ excõicatũ: ⁊ de cl'pa illa ↄfiteť: ⁊ fac qd̃ pt videť q ſit abſolut⁹: ⁊ q nõ teneať plus ↄfiteri. Al's eẽt iniuſta ſnĩa eccl'ie ſi vellet aut ĩnocẽtẽ punire: aut ignoꝛantiã ĩuicibilẽ cõdẽnare. ¶ Quart⁹ effect⁹ ẽ q nõ põt oꝛdinare nec oꝛdinari q ad executionẽ ẽt ſi ignoꝛet. vñ oꝛdinati ab epo excoicato ẽt ĩgrãter ĩdigẽt diſpẽſatõe: q ad executionẽ oꝛdinis. ð eo q renũ. c. vlt. qd̃ ĩtelligo qñ erat publice excõicat⁹. lʒ iſti pbabil'r ignoꝛarẽt qd̃ ẽ poſe. Secus aũt ſi eẽt occulte excõicatus. Sil'r q excoicat⁹ publice ſiue ignorans ius ſiue factũ oꝛdinať: nõ ſuſcipit executionẽ. de ſen. exco. Cũ illoꝝ. ¶ 5⁹ effect⁹ q ſi celebꝛat vl' oꝛdines recipit fit irregularis. Et hoc vex ẽ niſi pbabil' ignoꝛãtia excuſet. ð cl'i. ex. mi. c. apl'ice. Siue aũt ſuſcipiat oꝛdinẽ ſacꝝ ſiue ñ ſacꝝ ĩ excõicatõe irreg'laris ẽ: q2 nõ diſtiguiť ex. c. cũ illoꝝ. Et lʒ ibi nõ diſtiguať ĩter erroꝛẽ iuris ⁊ fci quo ad ĩcurſionẽ irregularitatis: ſi tñ erroꝛ fci eẽt pbabilis excuſaret: cũ graui⁹ ſit celebꝛare excõicatũ q̃ oꝛdinari. Uñ ſi pbabilis ignoꝛãtia pſeruat ab irregularitate celebꝛãtẽ: pari rõne oꝛdinatũ. Si aũt ẽ ignoꝛãtia nõ pbabil' abbas diſpenſat. Si ſo ſecl'aris ẽ ſolus papa vt ibide3: ⁊ q̃uis aliq reſtrigãt illũ caſũ ad excoicatũ ppter lectione3: tñ q̃cũq3 de cã aliqs ſit excõicatus videť eadẽ rõne q abbas poſſit diſpẽſare. Qui ãt exñs excoicat⁹ ñ celebꝛat: ſʒ ĩ ſuo officio exeqns ſic pus igerit ſe diuinis irreg'laris efficiť: ita vt ñ niſi p papã cũ eo diſpẽſeť. ii. q. 3. c. penult. Uñ ſacerdos ſolẽniter baptizãdo aut ẽt ĩ ↄſcie foꝛo abſoluẽdo irregularitatẽ ↄbit. Et ſic nõ refert vtꝝ dicat miſſã cãtando publice vel occulte ſic nec quõ abſoluat ĩ foꝛo ↄſcie: q2 iſta duo ſp ſũt act⁹ oꝛdĩs ſacerdotal' ñ magi publice q̃ occl'te. Sʒ ſi baptiçaret ĩ nec̃itate ĩ caſu ĩ quo ⁊ vetula ñ ĩcurreret. Et ſil'r ſi puate dicat epl'a3 vel ẽt ſolẽniter ſine manipulo tñ vbi ẽ cõſuetudo q fiat p nõ oꝛdinatũ. Itẽ ſi actũ minoꝝ oꝛdinũ ẽt ſolẽniter exerceat. Cũ h ẽt p nõ oꝛdinatũ licite fieri poſſit ñ ĩcurrit. Si aũt ſic ſacerdos officiaret eccl'iã ſolẽniť ĩ maturinis veſpis vel alijs hoꝛis ĩcurreret. Sec⁹ ſi pſalmodicãdo cũ alijs qd̃ ẽt layci faciũt. Si aũt eps excõicauit celebꝛãtẽ in aliqua capella ſine licẽtia ſua ſic celebꝛãs ſcd̃a vice fit irregularĩ ſʒ nõ pma: q2 pª vice ñ ẽ excõicat⁹ quouſq3 celebꝛaſſet: q2 cã pcedit effectũ: ⁊ ſic celebꝛauit nõdũ excõicatus. Et hoc p3 q2 ſic excoicat⁹ celebꝛãs ẽ irreg'laris ſic ⁊ ille cui ẽ ĩgreſſus eccl'ie iterdictus. ex. c. nec cui. li. 6. Sʒ ille q excõicatũ publice admittit ad diuina hoc faciẽdo ſuſpendiť ab ĩgreſſu eccl'ie: nõ tñ pp hoc ẽ irregularĩ niſi poſtea ĩgerat ſe diuinis. ex de puile. epoꝝ. ⁊ ð ſen. ex. Is q li. 6. Sʒ ſi capella eẽt ſimpl'r iterdicta ⁊ cũ h eps tuliſſet ſnĩam ĩ oes ibi celebꝛãtes tũc excõicationẽ ĩcurreret ⁊ irregularitatẽ ↄheret ẽt ſi nõ eẽt lata ſnĩa. ex. ð ſen. ex. c. Is q li. 6. ¶ Ad arg⁹ ĩ ↄtũ dõ3: q excõicatio h3 aliqs effcũs iuris poſitiui q ñ ſũt reales: ſʒ priuatio vl' relo rõnis: ſic ee͂ irregularẽ ⁊ h9. q̃ ſũt ab hoie. H3 ãt alios effect⁹ iuris diuini vt q tradať ſathane: ⁊ illõ cauſať vtute diuina vel angelica nõ ipi⁹ excõicatõis.

Uerit 5° ð abſol'one ab excõicatiõe ⁊ vr̃ q ſolus papa poſſit abſoluẽ q2 cãe maiões eccl'ie ſibi ſoli reſuanť: ſʒ excoicatio ẽ mai⁹ qd̃ eccl'ia poſſit. g̃ ⁊c̃. ¶ Cõtra vr̃ q q̃lib3 ſacerdos poſſit. q2 cuilib3 dr̃ qd̃cũq3 ſolueri ſup terrã ⁊c̃. ¶ R° circa hãc qõnẽ tria vidẽda ſũt. p ĩ ſpãli ð ſnĩa iuri. z° ð ſnĩa hois. 3° in gnãli ⁊ in cõi de vtroq3.

Quantũ ad pm̃ ẽ reg'la q ab oĩ ſnĩa iuris canõici quã ↄditoꝛ ñ ſibi reſuauit pt abſoluẽ ppꝛi⁹ eps. ex. c. Nup. z°. dico q ppꝛi⁹ eps vl' rõe domicilij vl' rõe ðlicti niſi ſit exept⁹ q2 ñ ſubditũ ñ pt abſoluẽ. Dñt ẽt qdã q ppri⁹ ſacerdos ẽt ñ eps pt. qd̃ t3 Inno. ⁊ hoſt. Alij vo dñt q l3 a maioꝛi excoicatõe poſſit q̃lib3 ppꝛi⁹ ſacerdos abſoluẽ tñ ab excoicatõe maioꝛi iuri: nec archidiacon⁹: nec pleban⁹: nec curat⁹: nec abbas: aut poꝛ pt niſi qñ ſibi expſſe ↄcediť ſic abbati ð leui ĩiectõe manuũ: Qd̃ pbat Butrie. p. q2 pl's ẽ excõicatio q̃ iterdcm̃: ſʒ nll's ĩferioꝛ epo pt relaxare iterdictũ iuri. q2 nec recõciliare eccl'iã pollutã qd̃ min⁹ ẽ. g̃ ⁊c̃. Sʒ iſta rõ h3 ĩſtãtiã q2 eps nõ ↄſecrat⁹ põt amouere iterdictũ q tñ nõ põt recõciliare eccl'iã. z° hoc pbat: q2 ſnĩa3 canonis pt amouere ille ſol⁹ q põt canões ↄdere: nll's ĩferioꝛ epo h pt. iõ ⁊c̃. Si dicať pt excõicarẽ: g̃ ⁊ abſoluẽ. ¶ Solo vex ẽ ab illa ſua excõicatõe canõis. Sic ñ pt excoicare canonẽ ↄdẽdo. Sciẽ᷑ tñ q a ſnĩa hereſis q̃l3 ĩqſitoꝛ pt abſoluẽ: ſʒ h ẽ ex ſpãli ↄmiſſionẽ iuri: q̃ hr̃ ð here. c. vt offim̃. li°. 6. Itẽ ſci᷑ q ſi excoicat⁹ a canõe piſi⁹ q2 ibi pcuſſit cl'icu3 vel al's vadat ad terrã ſuã ibi a ſuo epo poteit abſolui. Idẽ vr̃ ð ſnĩa lata p ſtatutũ legati ⁊ p ↄciliũ puĩciale qñ ñ ẽ alicui reſuata q ſol⁹ epo poſſ3. De ſnĩa vo lata p ſtatutũ epi ſynodale vl' archiepi niſi ſit reſuata vr̃ q q̃lib3 ppꝛius ſacerdos poſſet abſoluẽ: q2 vr̃ ĩferioꝛib⁹ ↄcedere qñ ſibi ñ retinet. Sũt ãt. io. caſus ĩ qb3 ſnĩa canonis ẽ reſuata ↄtẽti ĩ his vſibus. Cardinis ⁊ flãma noiati3 reg'la bulla. Grauãs: ſenatus: laniãs crimẽ violẽt⁹. Seruanť ſũmo noue3 penultim⁹ imo. Prio igr̃ videbiť ð iſtis decẽ breuiter: z° circa. io. caſũ poneť pª reg'la de excõicatiõe cũ ſuis exceptionib⁹. 3° poneť ſa reg'la cũ ſuis exceptiõib⁹ de abſol'one. Eſt igr̃ ſenſus pdictoꝝ vſuũ q nouẽ reſuanť abſoluẽdi pape regulariter: ſʒ penl'tim⁹ p excõicatoꝛi: q imo. i. ĩfim⁹ ẽ reſpectu pape. Pyrrate vo ⁊ pedagia leuãtes noua: ⁊ pdãtes romi petas q nõ ↄtinẽter ĩ his vſib⁹ nõ ſnĩa iuris ſʒ oꝛe pp͂ excõicati ſibi reſuanť: q2 ẽ ſnĩa hois ⁊ nõ iuris: al's ñ fereť ſepi⁹ ĩ ãno ⁊ ſcribereť cum lex ſit ſancio ſcripta. Prius igiť caſus pape reſuat⁹ tãgiť cũ dr̃. Cardĩs. Qui. n. ĩſeqť cardinalẽ cũ fautoꝛib⁹ ẽ excõicat⁹ ⁊ abſol'o pape reſuata. de penis. Felicis li. b. z⁹. flãma. Nã incẽdiarius ⁊ effringẽs eccl'ia3 vl' edẽ ſacrã q poſtq̃ fuerit denũciat⁹ ſpãl'r ⁊ noiati3 vel ẽt in gnãli ⁊ ſine noĩe: ſiue ab epo. ſiue ab Archidiacono: dũ tñ ad illu3 ptineat denũciare excõicatos a canone ex tũc ñ põt abſolui citra curiã romanã. ð ſen. ex. Tua nos. ⁊. c. cũ q̃ſti. Secus ð alijs ĩcẽdiarijs ẽt ſi eẽnt excõicati ab epo ⁊ p eũ dnũciati. Itẽ ſecus ð iſtis añ dnũciatõe3. Sʒ ſimplices pniarij pape iſtos abſoluũt: ⁊ ml'to magis ſũmus pniari⁹. De legato ãt nõ legi q rõe legatõis poſſit aliqd ĩ iſto caſu. 3⁹. Nominati. cl'ici pticipãtes ĩ diuis ⁊ ĩ ſuis officijs recipiẽtes illos q fuerit a papa excõicati noiati ad papã ſolũ ſũt remittẽdi. de ſen. exco. Significabit. Et rõ ẽ: q2 pticipãt ĩ crimĩe crimioſo ⁊ pp h remittuť ad excõicatoꝛẽ. ð ſẽ. ex. Nup. q2 illõ h3 lo᷑ ẽt ſi eẽnt excõicati pp aliõ q̃ q2 ĩmiſcẽt ſe diuis. 4⁹. reg'la. Gloſantes vl' exponẽtes niſi grãmatical'r ↄſtitutõe3 exponẽtẽ regulã hti Grã. doctões ⁊ lectoꝛes dũ docẽt ĩ publico ex certa ſcia ⁊ dteriate ĩtellcm̃ dpꝛauãtes ⁊ faciẽtes ↄmẽtũ vl' libellos vl' ſcripturas: aut ex cẽta ſcia dterminãtes ĩ ſcol' ſeu pdicãtes ñ aliqd ð ill' q̃ ĩ illa ↄſtitutõe pmittunť excõicati ſũt ⁊ p ſolũ romanũ põtificẽ abſoluẽdi. ð v. ſi. Exijt. li. 6. 5⁹. bulla. Falſarij bulle papal' vl' q ſciẽter vtũť falſata vl' añ. zo. dies. ñ cãcellãt: vl' iuſtitie reddũt excoicati ſũt: ad papã ſũt reuertẽdi. ð cri. fal. c. Ad falſarioꝝ. ⁊. c. Grauí. tñ ſũm⁹ pniari⁹ abſoluit illos q addidiſſẽt vnã l'ra3 dficiẽtẽ erroꝛe ſcriptoꝛis vl' raſiſſent vnã l'ra3 ſupabũdãtẽ. Et niſi p ipas l'ras ñ eẽt fact⁹ aliqs pceſſus vl' hit⁹: nec piudi᷑ aliqd̃ ſubſecutũ. Si tñ falſatio vel raſura ſit modica. ⁊ hoc penit⁹ ſit occultũ: ⁊ diſpẽſare cũ eis ĩ foꝛo pnĩe ſine teſtib⁹ ⁊ l'ris h idẽ pt ↄmittẽ p abñte q legitio ĩpedimto detẽt⁹ ñ pt ſedẽ apl'icã viſitare. 6⁹. Grauãs. Quicũq3 p eo q in aliquẽ ẽ lata ſnĩa excõicatiõis ſuſpẽſiõis vel iterdicti grauat q̃cũq3 mõ ferẽtẽ vl' ſuãtẽ vl' mãdat niſi reuocet re ĩtegra vl' niſi bona ĩtra mẽſẽ ſint reſtituta ẽ excõicat⁹. Et ſi p duorũ mẽſiũ ſpaciũ ĩ eadẽ ſnĩa pdurauerit ex tũc nõ pt abſolui niſi p papã. ð ſen. exco. q cũq3. li. 6. Unde ppoſitũ vl' balliuũ q tpalia epi arreſtauit pp h q2 official' ei⁹ eũ excõicauit ⁊ vltra duos menſes ſic ſtetit nõ pt eps abſoluere nec ali⁹ niſi papa. 7⁹. Senat⁹. Et ẽ caſus ð elec. fũdamẽta. li. 6. Quicũq3 roman⁹ eligit ĩ ſenatoꝛẽ vl' aliũ rectoꝛẽ vrbis aliquẽ notabilis pemĩnẽtie nõ manẽtẽ rome nec ĩ romão diſtrictu vl' quẽcũq3 vltra ãnũ vl' q aſſẽtit electõi vl' fauet aſſẽtiẽti niſi ð licẽtia pape fcu3 fuerit ẽ excõicat⁹ nec pt abſolui ex̃ moꝛtis pcl'm niſi a papa vl' de ipſius petita licẽtia ⁊ obtẽta ſpãl'r. pp qd̃ legat⁹ ẽt a latere nec ſũm⁹ pniarius: ⁊ multo min⁹ ſimplex hoc põt: tñ ſũmo pniario fuit ↄmiſ-

ſa abſolõ romanoꝝ ꝗ regẽ ſicilie ĩ ſenatorẽ elegerũt. ¶ 8ꝰ
laniãs. octauꝰ caſus pape reſeruatꝰ de ſepul. Deteſtãde. ex̄
uagans. Bõifacij. Qui. n. humanũ corpꝰ. diuidit. exẽterat.
cogt. vt ſepeliat ĩ diuerſis locis excõicatꝰ ẽ nec põt niſi p
papã abſolui: ⁊ corpꝰ ſic laniatũ caret eccliaſtica ſepltura.
¶ 9ꝰ crimẽ. Qui pticipat in crimine reſeruat̃ nõ pape: ſꝫ
illi ꝗ ſniaꝫ tulit. ꝺ ſen. exco. Nup. ¶ 10ꝰ violenter. Qui ma
nus inijcit ĩ clericũ vel religioſũ reſeruat̃ pape niſi ꝙ lega
tus a latere. i. cardinal' ſtati cũ egreſſus ẽ vrbẽ tales vbicũ
ꝗ: ⁊ vñcũꝗ ſint: p̄t abſoluere: ⁊ h̄ quouſꝗ redierit ſiue eũ
do ſiue ſtãdo ſiue redeũdo: a legato ã ñ latere ñ pñt abſol
ui niſi de ꝓuĩcia ſibi decreta oriũdi. Et dñ ẽ ibi. de offi. de
leg. ꝙ trãſlationẽ. ex̄. c. Ad eminẽtiã. ſꝫ legati locales vt ar
chieps canturieñ. nihil pñt rõne legatõis circa hãc abſolõ
nẽ. de ꝑuileg. Porro. ꝺ ſen. exco. excõicatus. Sũmus etiaꝫ
pniarius abſoluit ẽt ĩterfectores ⁊ mutilatores: ſi ſunt pñ
tes. ⁊ nõ occiderit vel mutilauerit ꝑlatos. Simplices aũt
pape pniarij citra mortẽ ⁊ mutilatõeꝫ abſoluũt niſi fuerit
manꝰ ĩiectio ĩ ep̄ꝫ vl' abbatẽ vel aliũ ꝑlatũ. ¶ Sꝫ notãdũ
ꝙ circa caſũ vltimũ de ꝑcuſſorib' clerici ſꝫ canoniſtas ſũt
due reglẽ. ꝑma ꝙ ꝑcutiẽs clicũ vel religioſũ ẽ excõicatus:
q̄ fallit ĩ caſibꝰ ꝯphẽſis in iſtis verſibꝰ. Officiũ: ſceluſꝗ: pr̄:
doctorꝗꝫ: ꝓpinquus. Affectꝰ: dñs: vis: ⁊ correctio: ludus.
Quiſqꝫ ſit exẽptꝰ ſi ſit moderamĩe rectꝰ. Priꝰ officiũ. Offi
ciũ. ſ. ꝑlati ẽ clicos ꝺlinq̄ntes cape facẽ: vñ ſi p laycos eos
cape faciat ⁊ ĩcarcerari: nec ꝑlatꝰ: nec mãdãs: nec layci obe
diẽtes ĩcidũt. ꝺ ſen. ex. c. Si clericos. l. 6. Silr̄ iuſtitia lay
ca ꝺ nocte cũ armis vl' al's ĩ pñti ꝺlicto capiẽs clericũ ĩten
tione reddẽdi iudici ſuo: qñ alias ꝑiculũ ẽ de fuga: excuſa
tur. Et ſilr̄ ẽt ꝓuatꝰ ſi clericũ malefactorẽ capet ĩtẽtiõe du
cẽdi eũ ad officialẽ: dũ tñ cẽt ꝺlictũ notoriũ vel ꝙ ipe ẽ pa
ratꝰ ꝓbare vbi ꝓbabilr̄ mora fuge ẽ ꝑiculũ allatura ſi iret
ad q̄rendũ ſeruiẽtes. Oẽs iſti auc̄te illius ad cuius officiuꝫ
hoc ꝑtinet facere vident̃ ⁊ excuſant̃. de ſen. ex. Uniuerſi
Scõs ſcelus. de ſen. ex. veniẽs. Ille ꝗ eccliã officiabat mo
nialẽ cũ clerico ludẽtẽ diuinũ officiũ ꝑturbãtem violẽter
eiecit: ⁊ ñ ĩcurrit excõicatõeꝫ. 3ꝰ pr̄ ꝗ filiũ clericũ corrigẽ
do ꝑcutit nõ ĩcurrit: ẽt ſi cẽt in maiorib' ꝯſtitutus: lꝫ ꝗdam
ꝯdicãt. qr ẽ a ꝑtãte liberatꝰ. Sꝫ iſta rõ nõ cogit: qr ẽt filiuꝫ
emãcipatũ hꝫ pr̄ corrigere. 4ꝰ doctor ꝗ cã diſcipline diſci
pulũ clericuꝫ v̄berat: dũ tñ nõ excedat: qr p̄ceptoris nimia
ſeuitia ĩ culpa ẽ. 5ꝰ ꝙ ꝓpiquꝰ: ꝺ h̄ ſic dr̄ ꝺ ſen. ex. c. cũ volũ
tate. Si ꝗ vero rõne officij qꝺ in ecclia obtinẽt aut ẽt alij
clerici ſeniores çelo deuotõis pueros vel adoleſcẽtes ĩ mi
noribus ordinib' ꝯſtitutos turbãtes diuinũ officiũ: ⁊ hi ꝗ
obtẽtu ꝑlatõis vl' magiſterij ſubditos ⁊ ſcolares corectõis
cã leuiter ꝑcuſſerint excõicatõis ſniaꝫ nõ ĩcurrunt. Qꝺ de
his ẽt dõm ẽ ꝗ aliquos de familia ſua vl' ꝓpinquos ĩferio
rũ graduũ ſiſi mõ vt cohibeant̃ a ſuis ĩſolẽtijs: ⁊ ſcia boniſ
ꝗ moribꝰ ĩformẽt̃: duxerit corrigẽdos. 6ꝰ affectus. ꝺ ſen.
ex. Si võ. §. nec ille ꝗ in clericũ cũ vxore matre vel ſorore
vel filia turpiter ĩuentũ manus inijcit: nõ ĩcidit: vt ibideꝫ
dr̄: cũ remotiore ãt ſicvt ibidẽ dr̄. 7ꝰ dñs familiã corrigẽs
nõ ĩcidit. vt ibidẽ dr̄. Unde nõ opꝫ ꝙ ſit ſeruꝰ: qr nec ſeruꝰ
dꝫ eẽ cleric': ſꝫ ꝙ ſit ſeruiẽs ⁊ ꝺ familia. 8ꝰ vis. Ui vi repel
lẽs cũ moderamĩe ĩclpate tutele ñ ĩcidit: ſiue repellat a ſe
ſiue ab alio: ꝓpĩquo vl' extraneo: qr ⁊ illũ licꝫ ꝺfẽdere: ſiue ob
tutelã ſui h̄ faciat ſiue rẽ ſuã vl' ſibi creditã quã cleric' vlt
ſibi auferre: eũ ꝑcutiat ꝗtũ ꝓ ꝺfẽſiõe rei nec̄e ẽ aut ſi ante
ꝗ ad locũ deſtinatum portauerit ſibi eã auferat nõ ĩcidit.
Secus ſi dĩu ex ĩteruallo eã ſibi reauferat. Idẽ ſi mulier
ſe ꝺfendẽdo clericũ volẽtẽ ſe opprimere ꝑcutiat. Plus. n.
caſtitatẽ ꝗ rẽ alienã ꝺfendere licet. 9ꝰ correctio. Primo
poſtꝗ cleric' trina ãmonitione ab ĩhoneſtate vl' laycali vi
ta non corrigit̃. Dico ãt ſi a ſuo p̄lato monitus eſt perdit
ꝑuilegiũ clericale. ex̄. c. ꝯtingit. In audia. Item ſcꝺo ſi in

officio goliardi p annũ ſteterit de vi. ⁊ hone. cle. c. i. li. 6. 3ꝰ
ſi bigami ſunt. de bigamis. c. i. l. 6. 4ꝰ ſi ẽt cũ vnica ⁊ virgi
ne ꝯxerint niſi tonſurã ⁊ veſtes clericales portẽt. ꝺ cle. cõ
iug. c. i. li. 6. 5ꝰ. ſi ex officio exercuerint ſeua. puta ſi factus
miles ĩ bello occiderit vel mutilauerit: aut ſi factus iudex
ad mortẽ vel mutilatõeꝫ ꝯdẽnauerit: vel ſi factus latro oc
ciderit. Secꝰ ãt ſi ſemel p ĩfortuniũ ex ira vel rixa occide
rit: aut ſi tm̃ hec officia aſſũpſerit nec trina monitio ſecuta
fuerit. ⁊ ſic ĩtellige ex̄. c. ꝑpendimꝰ. ⁊. c. cũ nõ ab hoĩe. §. i ar
ticulo. 6ꝰ. ſi nõ ꝯtraxerit mr̄imoniũ. ſed negociat̃ vt laycus
corona ⁊ veſte dimiſſa: taleas ſoluit vt laycus: in nullo alle
gãs fori ꝑuilegiũ. 7ꝰ ſi ẽt cõuentus corã iudice eccliaſtico.
dixit ſe renunciare clero. 8ꝰ ſi traditꝰ iuſtitie ſeculari: ſecꝰ
ſi degradatus tm̃. de hereticis. ad abolẽdaꝫ. §. i. 9ꝰ ſi ĩgno
rabat ꝓbabilr̄ eẽ clericũ: puta qr nõ nouerat eum ⁊ ĩuenit
cũ in veſte radiata ſine corona. Secus ãt ſi cognoſcens ti
tiũ clericũ: ⁊ martinũ laycũ verberauit ticiũ credẽs marti
nũ: qr nõ fuit ꝓbabil' ignorãtia: qñ vtrũꝗ hitu nouerat: ſꝫ
actu noluit aduertere quẽ v̄berabat. ſic ĩtellige ex̄. c. c. Si
võ. ĩ p̄ncipio. Decimꝰ caſus in v̄ſu. Ludus. clerici ſi plene
etatis nõ odio: vel ĩuidia: vel ĩdignatiõe: ſꝫ leuitate iocoſa
ſe adĩuicẽ ꝑcutiũt ñ ĩcidũt. ſic ſolet ĩtelligi. ex̄. c. c. i. ¶ Ter
tius v̄ſus. Quiſꝗ ſit exẽptus ſi ſit moderamine rectus. Qr
tantus poſſet eẽ exceſſus ꝙ iſta nõ excuſarẽt: nec alr̄ corre
ctio vel ludus excuſarẽt. ¶ Sꝫ h̄ ſolet queri vtꝝ clicus ſe
ipm̃ irato aĩo ꝑcutiens ſit excõicatus. Et videt̃ ꝙ ſic: quia
ſeipm̃ mutilãs eſt irregularis. Et ſicut arguit Auguſt. non
aliũ ꝗ hoĩeꝫ occidit ꝗ ſeipſ occidit. ⁊ ſic ẽ homicida. Silr̄
clericus ſe ꝑcutiẽs ñ aliuꝫ ꝑcutit ꝗ clicũ. Nec obſtat ꝙ ſe
ipm̃ nõ excõicat: qr ẽ ſnia iuris: nõ hoĩs. Sciẽduꝫ ẽ ẽt ꝙ lꝫ
ꝑcutiẽs nouitiũ ſit excõicatꝰ: nihilominus ſi ille hñs tm̃ co
ronã monachalẽ ⁊: ñ clericalẽ quã ep̄s põt ĩponere vel ab
bas ꝗ hꝫ ſup h̄ ꝑuilegiũ: exeat añ ꝓfeſſionẽ: ꝑcutiẽs cũ ñ ẽ
excõicatꝰ: qr ñ ẽ clicꝰ nec religioſus nec nouitius. ¶ 2ª re
gula ẽ ꝙ ꝑcutiẽs clericũ vel religioſũ ſi fiat excõicatꝰ ñ p̄t
abſolui niſi a papa niſi ĩ caſibꝰ q̄ ĩ his v̄ſibꝰ ꝗ ſequũt̃ ꝯtinẽ
tur. Reglã: mõs: ſexꝰ: hoſtl: pucr: official: Delicioſus: ĩopſꝗ
ſenex: egerꝗ ſodal. Janitor: aſtrictꝰ: dubiꝰ: cauſa: leuis ictꝰ
Debilis: abſolui ſine ſũma ſede meret̃. Atroces võ ſoli pa
pe retinẽt̃. Primus regula. Religioſus ꝑcutiẽs religioſũ
eiuſdẽ ordĩs põt abſolui a ſuo ꝑlato. vel ab vtroꝗꝫ qñ ſunt
diuerſoꝝ ordinũ vel diuerſoꝝ ꝯuentuũ: qui tamẽ poſſent
a cõmuni ſuperiore ſi queꝫ habent: ⁊ tunc vel ambo abſol
uant vel tertio ꝯmittãt. extra. e. Cũ illoꝝ ſeruos. c. canoni
ca nup. §. penult. Si aũt ꝑcuſſerit clericũ ſecularẽ ep̄s eius
ſiue ſit exemptus ſiue non poteſt euꝫ abſoluere ac ſi eſſet
ſecularis. extra. e. Religioſo. i. R°. libro. 5ꝰ. Si autem regu
lares non habeant prelatũ ſacerdotem: ĩmo nec apud quẽ
poſſint eſſe claues iuriſditiõis que ſole ad hoc ſufficiunt: ſi
cut ſunt moniales: tunc ab epiſcopis abſoluentur. extra. e.
Monacha. ⁊. ca. de monialibus. Secundus. Mors. in ar
ticulo mortis quilibet põt abſolui a quolibet: niſi ꝙ a pec
cato ſolus ſacerdos ⁊ omnis tunc poteſt oẽm abſoluere.
Sed ab excoicatione videt̃ ꝙ tũc nõ poſſit abſoluere niſi
ſacerdos vt tunc poſſit abſoluere a peccato vel qui al's po
teſt eum abſoluere ab excõicatione lꝫ non illa qr non eſt
tanta nec̃itas: cũ poſſit abſolui poſt mortẽ. Tertius. ſexus.
Mulieres citra ſedẽ apoſtolicã poſſunt abſolui ex̄. c. Mu
lieres etiam ſeculares: quia non decet eas cetibus viroꝝ
ſe ĩmiſcere. Quartꝰ. hoſtis qui hꝫ inimicitias capitales põt
citra ſedẽ apoſtolicã abſolui: qꝺ intellige ſemp ab ep̄o non
minore niſi ipſius auc̄te. 5ꝰ pucr. ĩpuberes ſi anteꝗ vſũ rõ
nis hẽant nõ ĩcurrunt: ſi poſtea anteꝗ plenũ intra pupilla
rem etatem que eſt. 12. annoꝝ in puella ⁊. 14. in puero: ab
epiſcopo poſſunt abſolui. extra. eo. ca. i. vlti. ꝗuis. Sextus
Officialis. ſ. iudex vel apparitor alicuiꝰ ꝑtãtis vel p̄ncipis

turbã arcẽdo irruentẽ nõ ex delibatõe ſꝫ fortuito caſu cle
ricũ ledat ep̄s poteſt euꝫ abſoluere. ex̄. e. c. 3ꝰ. § official. Se
cus ſi ſciẽter q̄ſi ĩ ſubditũ a ĩaduertat ĩ eũ: qr nulli layco in
clericũ tãta dat̃ auc̄tas vt ibidẽ. ¶ Septimꝰ. Delicioſus:
qr p̄e teneritudĩe corpis nõ poſſet tãti itineris ſufferre la
borẽ. ex̄. e. Mulieres. ¶ Octauꝰ. Inops cui verecundũ ẽ
hoſtiati q̄rere panẽ ſuũ. ex̄. e. cũ de his. ¶ Nonus. Senex
ꝗ ꝑꝑ antiq̄tatis debilitatẽ ire nõ p̄t. ex̄. e. Cũ de his ⁊. c. Ea
noſcit̃. ¶ Decius. Egerꝗ. Si eſt mortis ꝑiculũ ẽt alr̄ ꝗ p
egritudinẽ: vt qr dꝫ ĩtrare iuſtũ belluꝫ mortale vel ẽ ĩ nau
fragio. Sꝫ qñ eſt ĩfirmitas cronica de q̄ ⁊ lꝫ nõ timeat̃ ad
ſtatĩ de morte: tñ ad magnũ tp̄s nõ ſpat̃ de ꝯualeſcẽtia tã
ta ꝙ poſſit ire: vñ papa. tunc nõ vult euꝫ ĩuituꝫ tãdiu bñfi
cio abſolõnis carere. ¶ Undecius. Sodalis qñ ſub eodẽ
tecto morant̃: qr freq̄nter ex ludis veniunt ad turbationẽ
aliq̄. de vi. ⁊ ho. cleri. Qui. §. vlti. ⁊ ex̄. e. ex tẽore. ¶ Duo
decimus. Janitor ex̄. e. c. 5ꝰ. Si võ alicuius principis hoſta
rius ſub p̄textu officij ſui malignãter clericũ ꝑcuſſerit ab
ep̄o ſuo poterit abſolui: niſi forte eundẽ clericum grauiter
vlnerauerit. ¶ Tertiuſdecimꝰ. Aſtrictꝰ. Qr ñ ſui iuris ſũt
vt filij ⁊ ſerui de quoꝝ abſcẽtia parẽtes ⁊ dñi lederent̃ ab
ep̄o poſſunt abſolui. ex̄. e. Mulieres. ¶ Quartuſdecimꝰ.
Dubiꝰ. ex̄. e. Reſidẽs. c. 2ꝰ: qr qñ dubiũ ẽ vtꝝ ſit excõicatꝰ
vel nõ vel q̄uocunꝗ aliter nõ ſit certũ põt ab ep̄o abſolui.
¶ Quintuſdecimꝰ. Cã q̄ꝗ: qr iuſta cã arbitrio ep̄i ſi ñ p̄t ſe
dẽ adire: põt p ep̄ꝫ abſolui. ex̄. e. Qr ꝺ his ⁊. c. Decetero ⁊. c.
ꝗuis. ¶ Sextuſdecimꝰ. Leuiſꝗ ictꝰ. ex̄. e. Leuis iniectio
ꝑtinet ad ep̄ꝫ: ſꝫ nõ leuis ad papã. niſi ĩ caſibꝰ ſupradictis.
In ꝗbꝰ ẽt poſſꝫ eẽ ita grauis puta mors ⁊ mutilatio ꝙ ad
papã ꝑtineret: vñ ſeq̄t̃. Atroces võ ſoli pp̄e retinẽter: ſupple
niſi ĩ mortis articlõ. ex̄. e. Cũ illoꝝ. §. Nos tñ ⁊. c. Relatũ.

Secũdo videdũ ẽ de ſentẽtia hoĩs: vbi ꝯſiderãduꝫ ẽ
p̄mo q̄ ẽ dr̄ia ĩter ſniam hoĩs ⁊ iuris. Et p̄ma
differẽtia ẽ: qr ſnia hoĩs fert̃ ꝓ p̄terito vel pñti: aut futuro
ꝯ vnuꝫ: vel ſi ꝯ plures ad certũ terminũ: puta ꝗ nõ fecerit
hoc vel illud ſit excõicatꝰ vſꝗ ad certũ tp̄s: vt tales ꝗ nõ
hẽnt crucẽ niſi ĩfra tale tp̄s trãſfretauerint ſint excõicati.
Sꝫ ſtatutũ ſtabilitatẽ: ⁊ gnãliter ĩportat ⁊ reſpicit futura:
vñ ẽ p modũ ſtatuti qñ ĩ ſcriptis ſemel nõ pluries fert̃ ſen
tẽtia ꝓ tp̄e futuro ⁊ ꝑpetuo: vt ſi dicat̃: Quicũꝗ ĩ ꝑpetuuꝫ
fecerit h̄ vel illud ſit excõicatꝰ. Scꝺa differẽtia ẽ qr mor
tuo ſtatuẽte vel ãmoto durat ſnia iuris quouſꝗ p ſuceſſo
rem vl' ſupiorẽ ſit reuocata. Si ãt cẽt ſnia hoĩs eo ipſo ceſ
ſaret ꝙ mortuꝰ eẽt vel ãmotꝰ: niſi iã ĩcepiſſet hẽre effectũ.
Igit̃ a ſnia hoĩs ille ꝗ tulit ⁊ ſucceſſor ⁊ ſupior poſſunt ab
ſoluere: qr oĩs res p q̄ſcunqꝫ cauſas naſcit̃ p eaſdẽ diſſolui
tur. De reglĩs iuris. c. i. In hoc. n. excõicatio ꝯparat̃ ĩterlo
cutorie: quã ꝗ tulit põt reuocare: non diffinitiue quã nõ p̄t
reuocare ꝗ caꝫ tulit ſi hꝫ ſupiorẽ: qr functꝰ ẽ ſemel officio
ſuo ſiue bene ſiue male. ff. de re iudi. l. Judex ⁊. l. qꝺ iuſſit.
Fallit ãt p̄ꝰ qñ poſtꝗ tulit ſniaꝫ ꝑdidit iuriſdictionẽ ⁊ de
ſijt eſſe iudex: vel qr ꝑdidit dignitatẽ cuiꝰ rõne iudicabat:
qr ſi erat delegatꝰ aut ſubdelegatꝰ ſupior ad ſe reuocauit
cãꝫ ĩ caſu ĩ q̄ potuit: qr factus nõ iudex iã nõ põt ſoluere ſic̄
nec mõ ligare: qr ſnia a nõ ſuo iudice lata nõ tenet ſiue ſit
abſolutoria ſiue ꝯdẽnatoria. 2ꝰ qñ non ꝑdidit iuriſdictio
nẽ ſꝫ ꝑdidit vſuꝫ rõnis iuriſdictionis: vt qr factꝰ eſt excõi
catꝰ maiori excõicatiõe vel ſuſpenſus a iuriſdictõe. Tunc
eñi nõ põt ſoluere vel ligare: qr ſũt actꝰ ⁊ vſus iuriſdictõis.
Secus ãt ſi eẽt ſuſpenſus ab ĩgreſſu eccl'e: vt de ſen. exco.
Sacro: vel ligatus minori excõicatione vt. e. c. Duobus.
Tertio. quãdo erat merus executor: tũc eñi potuit ligare:
qr illud ſolũ ei erat ꝯmiſſuꝫ nõ ãt abſoluere qꝺ nõ erat cõ
miſſuꝫ ne excedat fines mãdati. Quarto. ĩ delegato pape.
ꝗ pñſt annũ nõ p̄t abſolere a ſnia quã tullit. de offi. dele. c.
Querẽti. ¶ Scꝺo p̄t abſoluere eiꝰ ſucceſſor ꝗ. ſ. ſuccedit ĩ

officio iuriſdicẽdi: qr fũgit̃ vice eiꝰ: ſic̄ ep̄s a ſnia ꝑdeceſſo
ris ⁊ official' a ſnia ꝑdeceſſoris ⁊ ſic de alijs. Et ſilr̄ ille ꝗ ẽ
vicariꝰ ſimplr̄ ⁊ ĩ oĩbꝰ: qr iſte reputat̃ eadẽ ꝑſona. Non ſic
ãt official' ꝗ ẽ ĩferior põt abſoluere a ſnia ep̄i ſui vel archi
diacõi niſi ſit ei ſpãlr̄ ꝯmiſſũ. ¶ 3ꝰ. ſupior p̄t abſoluere ĩꝗ
tũ hꝫ: vñ papa: ꝗ ẽ ſupior omni alio p̄t abſoluere a ſnia oĩs
hoĩs vel cui ipſe ꝯmiſerit: ꝑꝑ qꝺ pniarij eiꝰ ſepe abſoluũt a
ſentẽtijs diuerſoꝝ iudicũ. Itẽ archieps ĩ caſibꝰ ĩ ꝗbꝰ ſit ſu
pior põt abſoluere a ſentẽtijs ſuffraganeoꝝ nõ ãt ſimplr̄:
qr nemo ꝗ ꝯdẽnare nõ p̄t: abſoluere p̄t. Uñ cũ ipſe nõ poſ
ſit excõicare ſubditos ſuffraganeoꝝ niſi ĩ certis caſibꝰ per
ꝯñs nec abſoluere ex̄ illos caſus. Ep̄s ſimilr̄ a ſentẽtijs Ar
chidiaconoꝝ ꝗ de ꝯſuetudĩe cũ eo hẽnt parẽ iuriſditionẽ
ita ꝙ ab ipſis nõ appellet̃ ad eũ ſꝫ ĩmediate ab archiep̄m
vel papã: nõ p̄t abſoluere ab illoꝝ ſentẽtijs qr nõ ẽ ſupior.
Silr̄ qñ ab illis appellat̃ ad eũ: qr licꝫ al's poſſit excõicare
illos ſi hũiſſet ꝑuentionẽ: qr tñ illo ꝑueniẽte eẽ deſinit ſu
pior niſi appellatio ad ipꝫ negociũ deuoluat: ĩdẽ ẽ ꝙ ſine
appellatõe ⁊ q̄rimõia nec dꝫ nec põt abſoluere. De officia
libꝰ ãt ꝓprijs q̄s ꝓ libito ponunt ⁊ deponunt certũ ẽ ꝙ ꝑfe
cte ſunt ſupiores: ⁊ iõ poſſunt ab eoꝝ ſentẽtijs ſic̄ a ꝓprijs
abſoluere. ¶ De decanis ãt ruralibꝰ ⁊ decãis collegioꝝ ſi
hẽnt curiã ⁊ iuriſditõeꝫ idẽ vr̄ qꝺ de archidiacõibꝰ. ¶ De
abbatibꝰ ãt qr nõ ad libitũ eos ponũt nec deponũt ⁊ qr illi
iure ſuo ordiario ſnias ferũt: vr̄ ꝙ niſi p appellationẽ aut
alias legitime ad eos negociũ deuoluat̃ ñ hẽnt ꝑtãtẽ ab
ſoluẽdi. De curatĩ ãt ſimplicibus ꝗ nõ hẽnt curiã ⁊ nõ ex
cõicant niſi de cõſuetudĩe q̄ſi vicarij ep̄i ꝗ vbiꝗ adeſſe nõ
pñt ꝓbabilius vr̄ ꝙ ep̄s p ſe vel p aliũ poſſit abſoluere.

Tertio videndũ ẽ de abſolõne ab vtroqꝫ in cõi vbi
ſũt ſex ꝯnes. ¶ Pria ꝯ ẽ. ꝙ inuitꝰ põt abſol
ui ab excõicatione lꝫ nõ a pctõ ſicut ĩuitus põt ligari vicu
lo nõ pctõ actuali: ⁊ lꝫ nõ debeat abſolui manẽte cã excõi
cationis. De p̄hen. c. ꝓ illoꝝ. tñ vbi apparet ꝙ excõicatus
ſit ꝺterior nec dignat̃ petere abſolõnẽ hũiliando ſe nec ſi
offerret̃. nec ex oppoſito ẽ tior ſcãdali laudablr̄ ſibi offert̃
ẽt nõ petenti. ¶ 2ª. ꝙ hõ p̄t abſolui ab vna excõicatõe ſi
ne h̄ ꝗ abſoluat̃ ab alia. Sꝫ tũc veꝝ ẽ ꝙ nõ ẽ reſtitutꝰ ad
ſacr̃a nec ad cõioneꝫ q̄uſqꝫ ſit abſolutꝰ ab oĩ. Et rõ hꝰ ẽ: qr
nõ ſunt ꝯnexe excõitatões ſic̄ pctã mortalia q̄ ad remiſſio
nẽ. ¶ 3ª. ꝙ ſi hõ ẽ irretitꝰ plr̄ibꝰ excõicatiõibꝰ plr̄iũ hoĩuꝫ
vnius abſolõ nõ ſufficit niſi alij ꝯſenſerit ſibi vices comit
tẽdo: aut niſi alr̄ ſupior fuerit vel illoꝝ ꝗlibꝫ ĩſolidũ: qr ne
mo p̄t a ſnia paris abſoluere nec alteriꝰ ꝗ ſit eo maior ſim
plr̄. Sꝫ qñ ſunt duo iudices vniꝰ cauſe ꝗlibꝫ ĩſolidũ vna ẽ
iuriſdictio ĩ duobꝰ nũero: qr idẽ ens rationis p̄t eẽ in plr̄ibꝰ
⁊ tũc vnus p̄t abſoluere a ſnia alteriꝰ: ſic̄ pꝫ ĩ plr̄ibꝰ officiali
bus eiuſdẽ ſedis ep̄alis: ⁊ h̄ ẽ veꝝ niſi qñ vno p̄occupante
aliꝰ poſtea nõ hꝫ ſe ĩtromittere ita vt poſſit excõicare: qr
nemo ĩ ꝯdẽnare ñ p̄t abſolere p̄t. ¶ 4ª. ꝙ ſi ille ꝗ abſolũt
potuit ab oĩ ſnia ⁊ noluit tũc ſuffic̄: ꝙ ſi noluit ab oĩ ſꝫ a ꝗ
buſdã abſoluere tc̄ nũꝗ valꝫ abſolõ q̄ ad ſniaꝫ de q̄ abſol
uẽs nõ cogitauit: nec abſoluiſſet ſi cogitaſſet. De ſen. exco.
Ex ꝑte ⁊. c. officij. Si ãt abſolutꝰ credat ꝙ ſi ille ſciuiſſꝫ qꝺ
neſciuit nihilomĩus abſoluiſſꝫ eũ dꝫ ſe reputare abſolutũ
ab oĩ. ¶ 5ª. ſi hõ ſupp̄ſſa v̄itate vel exp̄ſſa falſitate obtiũit
abſolõnẽ quã al's nõ obtinuiſſet vr̄ eẽ nõ abſolutꝰ. de ſen.
exco. c. officij. ⁊. c. ex ꝑte. vbi dr̄ ꝙ p fraudẽ ⁊ ſurreptioneꝫ
obtẽta ñ ꝓdeſt. ¶ 6ª. ꝺ q̄dã caſu. Quidã fuit excõicatꝰ cũ
oĩbꝰ ſecũ noĩatis ⁊ mõitis ꝑus ſigillatĩ poſtea abſolutꝰ cũ
oĩbꝰ participantibꝰ non noĩatis: q̄rit̃ vtꝝ illi ſint abſoluti.
Et dicẽdũ ꝙ ſm̃ v̄itatẽ ipſi ſũt abſoluti ſi abſoluẽs h̄ iten
debat alr̄ non. Sed ſi de mẽte non ꝯſtat ex quo ſine exce
ptione ⁊ diſtinctione abſoluit oẽs ꝑticipãtes videt̃ ꝙ tam
noĩati ꝗ non noĩati ſint abſoluti. Non eñi ſcriptuꝫ ẽ ꝙ in
abſoluendo participãtes: oporteat ipſos noĩatiꝫ exp̄mere

al's nō valeat: ſicut ſcriptū ē de excōicando pticipātes q̄
alr̄ nō poſſint maiori excōicatione ligari niſi p̄us fuerint
noīati ʒ moniti. De ſen. ex. c. Statuimus li. 6. ¶ Ad p̄mū
argumētū ē dicēdū q̄ maiores cauſe eccl'ie q̄ ſūt rare ꝛ tā
gūt cōitatē ſicut de vno articl'o tangēte fidē vniuerſal' ec
cleſie circa quā oēs pn̄t errare reſeruant̄ pape. De bap°. c.
Maiores. Sʒ ille q̄ ſunt freq̄ntes ꝛ tāgūt ſingulares pſo
nas pp̄ vtilitatē cōeʒ alijs comittunt̄: ſicut inq̄ſitio hereti
coꝝ i hac vel i illa ꝓuincia. Et talis ē excōicatio hui⁹ vel il
lius. ¶ Ad argumētū i oppoſitū ē dicēdū q̄ illud v̄bū pri
mo dictū ē Petro: poſtea v̄o dictū ē oīb⁹ ſil': i quo nō ē re
uocatū qd̄ erat Petro ꝯceſſuʒ. Vn̄ itelligit̄ poſterior con
ceſſio ſalua p⁹. Quicqd. n. Petrus ſoluit vel ligat ſimpl'r ē
ligatū ꝛ ſolutū. Qd̄ āt iferiores ſoluūt vel ligāt ꝑm ordinē
petri ē validū: al'r n̄: q: i p̄uilegijs papalibʒ ꝛ regalib⁹ ſcđʒ
itelligit̄ ſaluo p̄mo ꝛ paꝝ poſt alteri acq̄ſito: maxīe q: ſoli
petro p̄mo ē dcm̄. Sup̄ hāc petrā edificabo eccl'iaʒ meaʒ:
ꝛ tibi dabo claues ꝛc̄. Matth. 16. Que duo nulli alij nec ꝺ
alio dicta ſūt. Sʒ poſtea dcm̄ ē. Quecūqʒ alligaueritis ꝛc̄.
Et poſt reſrectionē. Quoꝝ remiſeritis. Joā. vlti. Quicqd
āt edificat̄ nō ſup̄ fundamentū nō ē ſolidū. Itē ſine claui
gero nō poteſt aliquis claudere vel aperire: niſi cui ip̄e cla
uem tradiderit. ideo ꝛc̄. Queſtio. VI.

Sexto querit̄ vtꝝ minor excōicatio re
pellat a ſacris. Et videt̄ q̄ nō: q:
nō ē mortalis. ¶ Contra de cleri. ex. mi. c.
vlti. ¶ R°. circa hanc q̄ōneʒ tria videnda
ſūt. p̄ q̄b⁹ caſib⁹ iterdicat̄ pticipatio ꝛ in
currat̄ minor excōicatio. 2° q̄b⁹ ſit licituʒ
ꝛ nō icurrat̄. 3° de effectu ꝛ pena.

Quantū ad p̄mū dant̄ v̄ſus. Si ꝓ delicti anathema
q̄s efficiat̄. Os orare vale cōio mēſa negat̄.
Os. i. oſculū pacis. Orare: q: nō ſolū i eccl'ia ſʒ nec extra li
cet cū eo dicere horas. Vale: q: nec ei vale ſiue aue dixeri
tis. Cōio nō ſolū i eucharistia: ſʒ nec etiā i omi actu legiti
mo. Mēſa. i. comeſtio vl' potatio negat̄. Et hoc veꝝ eſt in
publico ſi ē publicus. vel i occl'to ſi ē occl'tus. Vn̄ illū q̄ ē pu
plice excōicat⁹ Pariſius nō debeo vitare Bononie in pu
blico: ſed tn̄ in occl'to ſi ibi neſciat̄: q: qd̄ ē publicum Pari
ſius ē occl'tū ibi. Itē de mēſa veꝝ dicūt ſi diuiſa ē mēſa duʒ
tn̄ reputet̄ qd̄ vnū: vt ſi refectoriū ꝓfeſſoꝝ vbi oēs come
dētes ſimul debēt eē aīa vna ꝛ cor vnum i dn̄o. Sil'r ſi ad
vnū feſtū magni ꝛ ml'ti iuitati: lʒ i diuerſis menſis ꝛ came
ris vna mēſa reputat̄. Vn̄ btūs Joānes euāgeliſta de bal
neo receſſit vidēs v̄eiētē excōicatū dicēs. Fugiam⁹ ne bal
nea corruāt ſup̄ nos vbi lauat̄ cheritus inimic⁹ v̄itatis. Et
btūs Policarp⁹ ei⁹ diſcipl's alij heretico dixit ſe ſalutanti.
Agnoſce nos. Agnoſco inq̄t p̄mogenitū ſathāe i decretis.
Si āt i vna tabna vbi de diuerſis locis ꝯfluūt vn⁹ ſedeat
hic ꝛ ali⁹ ibi ꝺe n̄ ē picl'ʒ: ēt ſi i eodē hoſpitio ſint ſocij ꝛ excōi
catus ad aliā mēſaʒ ſegreget̄ nō ē piculū pp̄ idēptitatē do
mus: q̄uis poſſint eū cogere ad petēdū abſol'onē vel rece
dēdū. Si āt fugitiu⁹ clerici ꝑcuſſor ſit i eccl'ia p̄t ſacerdos
corā eo celebrare: q: cū nō ſit ibi cā orādi ſʒ latitādi ꝛ fugiē
di nō ē h̄ cū eo pticipare i diuinis: ſicut ſi p̄ eccl'iaʒ trāſituʒ
faceret. Sili mō ſi excōicat⁹ i vna capella magne eccleſie
i vno angl'o audiat diu̇a ꝛ ego ad aliū i nll'o pticipo ei i di
uinis lʒ ſciā: plus q̄ ſi ip̄e comederet in vna camera taber
narij ꝛ ego in alia.

Quātū ad 2m i q̄b⁹ caſib⁹ licet pticipare cū excōicati
ſine vicl'o ꝛ pctō ꝯtinet̄ i his v̄ſibus. Utile: lex: humile: res
ignorata: necē. Hec anathema q̄dē faciūt ne poſſit obeſſe.
Utile. pp̄ vtilitatē ſp̄ualē eoꝝ. Vn̄ ſcribēdo pōt eis hō lo
co ſalutatōis optare ſpiritū ꝯſilij ſanioris. Et i via te emē
det dn̄s ꝛ hꝫ. Propter h̄ ēt lʒ eis audire ſmones. Et ſi hō i
ꝑuata admōitōe imiſcet alia v̄ba itentōe magis ꝓficiēdi:
licʒ. ex̄ de ſen. ex. c. Cū volūtate. Immo ꝛ pp̄ h̄ p̄dicatores
pn̄t ab eis elemoſinā recip̄e maxīe pp̄ vtilitatē eoꝝ quoꝝ
negocia gerūt vt i p̄dicto. c. §. p̄dicatores. 3°. pp̄ vtilitateʒ
ꝓpaʒ repetēdo. aut recipiēdo ab eis debitū ex̄. e. Si vere.
ꝛ. c. Res. imo ꝑ ſe ipſo pōt hō ab excōicato ꝯſiliū querere
alias petere de ptinētib⁹ ad aīaʒ ꝛ corp⁹ ſi ē medicus. ꝛ tē
poralia ſi ē aduocat⁹: niſi ꝯmode aliūde ꝯſiliū poſſit hēre:
q: necītas excuſat. ex̄. e. Si v̄e. Lex. ſ. mr̄imonij nō ſolū q̄
vir vxori debitū reddat ꝛ eꝯ: q: hoc qd̄ ē iuris diui eccl'ia
tollere nō p̄t maxīe illi q̄ nō peccauit auferēdo ius peten
di: imo ēt i alijs domus obſequijs. Si āt pp̄ dubitationeʒ
de ipedimēto mr̄imōij eēt eis ab eccl'ia iterdictū ad iuicē
debitū petere vel reddere ꝛ ſn̄ia lata deberent abſtinere.
Alias āt licʒ vir debeat vxorē corrigere q: tn̄ aliq̄n etiā pe
tēs abſol'onē obtinere nō pōt: nō dʒ vir vxorē abijcere ſic
nec vxor ſe a viro ſepare. Humile. Filij eni emācipati ꝛ i do
mo manētes. Itē ſui ꝛ ancille faml'i ruſtici ꝛ coloni ſuiē
tes ꝛ ceteri q̄ an̄ excōicationē erāt aſtricti cū nō ex h̄ ipſo
liberēt̄ tenēt̄ ad obſeq̄a ſic̄ p̄us: ꝛ iō excuſant̄: lʒ pr̄ debeat
corrigere filiū: ꝛ ſi nō facit peccat. Nō pp̄ hoc tn̄ debʒ euʒ
a ſuo hoſpitio repellere maxīe ſi p̄ eū nō ſtet q̄min⁹ abſol
uat̄: nec ſil'r tenet̄ carere ſuitio ſubiectoꝝ ſi ipſi ſūt excōi
cati: cū debitū ab excōicato poſſit repeti. Veꝝ ē. n. q̄ fami
lia poteſt recedere ſi vult ab excōmunicato: q: ſi ſciuit ſe
obligare non potuit: ſi neſciuit ſe obligare noluit: ſed cum
dāno ſuo recedere nō tenetur. Qui autem debitor eſt: q:
bōa fide ſoluere tenet̄ q̄dā necītate morali cū eo pticipās
i ſoluēdo excuſat̄: lʒ i iudicio poſſʒ ꝯ agentē excip̄e: q: illi⁹
excōicatio nō libat iſtū a ꝺbito: cū ille nō ꝑdat ius ſuū. De
vaſallis ēt vr̄ q̄ dn̄ʒ ſcđndo ſicut p̄us lege ſubiectōis excu
ſant̄: imo ꝛ tenēt̄ q̄uſqʒ p̄ eccl'iaʒ ab ei⁹ fidelitate ſoluant̄.
Nō eni eo ip̄o q̄ excōicat⁹ ē ſolutū ē iuramētū fidelitatis:
Alias poſt abſol'onē faciendū eēt de nouo iuramētū. Sed
ad hoc diceret̄ q̄ iuramētū ē ſopitū nō ſolutū: nihilomin⁹
ſicut debitor dʒ ſoluere pecuniā debitā vel ponere in loco
vbi ali⁹ poſſit accip̄e nec excōicatio debitoris dat ſibi di
lationē: ſic vaſallus debitor ſuitij ſi dn̄s iuſto bello idiget
dʒ eū ſeq. Qui āt corā iudicib⁹ laycis excōicatis litigāt ſi
ſint actores ꝛ al'r vel corā alijs ius ſuū nō poſſunt hēre pp̄
necītatē excuſant̄. Si aūt rei allegata exceptōe q: iudiciū
ē nulluʒ cogunt̄ r̄ndere: ſil'r excuſant̄. Aut ſi pp̄ timorem
mūdanū nō audēt h̄ opponere exuſant̄ a tāto: ſʒ dubiū ſi
a toto: q: nll'o timore dʒ hō pticipare cū excōicato. de his
q̄ vi metus ve cā fiūt. c. ſacris. Mercenariū āt excōicatuʒ
nō dʒ hō ꝯducere ſi al's p̄t factū ſuū explere: qd̄ ſi ignorās
ꝯduxit ius ſuū ab eo petere p̄t. Sil'r ſi ep̄s ſit excōicat⁹ ex
cuſant̄ clerici q̄ ſunt de hoſpitio nō alij. Et ſi abbas. mona
chi q̄ ad ei⁹ mādatū ſunt aſtricti forti⁹ q̄ʒ familia excuſan
tur ei pticipādo ꝑm q̄ſdā. Sʒ veri⁹ vr̄ q̄ nō: q: excōicatio
ſuſpēdit eū ab oī ptāte ſua ſp̄uali quā ſolā hʒ i monachos.
Secus āt ē de dominio tp̄ali: q̄uis excōicādo ſepet ab oī
actu legitimo. Qui āt cū dn̄o excōicato cōicat nō pp̄ h̄ hʒ
licētiā cōicādi cū excōicatis q̄b⁹ ille cōicat: q: illi nō ſunt
dn̄i eoꝝ nec illi ſūt familia eoꝝ: ſicut nec vxor pōt cōicare
cū excōicatis q̄b⁹ vir eius cōicat. Cū famulo aūt excōicati
ſi noīe ipſius ꝯbat: ꝑinde icurrit̄ ac ſi ille ꝯberet. Secus ſi
alterius noīe: nec plus licet ei ſcribere q̄ʒ loq: nec litteras
eius recip̄e q̄ʒ mūera. Aſſurgēdo āt vl' āmonēdo caputiuʒ
ēt ſi nihil dicat̄ honor ipēdit̄ ꝛ excōicatio icurrit̄: cū h̄ ſit
pl's q̄ʒ ſimpl'r ſalutare. Elemoſina āt ab excōicato pōt reci
pi ab idigente vel a merēte ſicut p̄dicatores. Legatū autē
eius eccl'ia recip̄e poteſt: niſi ꝓ āniuerſario ꝛ hꝫ legauerit:
Cum ꝓ excōicato qui mortuus ē ſine ſignis pn̄ie nō ſit pu
blice orandū: ad qd̄ tn̄ aliqual'r obligatur eccleſia recipiēs
legatū ad hoc deputatū ſiue datū: ſʒ ſimplex legatū licet
recipere: q: hoc nō ē participare cū excōicato: q: cū mor

tuo nō ē cōio niſi corpus ſepeliēdo. Sʒ q: recipiēs legatuʒ
qd̄cūqʒ noīe defuncti lʒ nō exp̄mat̄ obligat ſe ad orandūʒ
eccl'ie publice: ꝛ illud licet. Mun⁹ ēt ab excōicato recipiē
dū nō ē: ſʒ nec illi dʒ reddere qd̄ libal'r ꝯtulit: ſʒ pōt retine
ri vel magis errogari nec ab aliquo eius noīe datuʒ ē reci
piēdū nec ab ipſo alteri⁹ noīe. Si āt ei⁹ amore ab alio alie
num dat̄ nō noīe ei⁹ poteſt accipi ꝛ ab vxore vel familia:
quod illoꝝ ē ꝓprio noīe nō noīe ei⁹ datū. ¶ Res ignora
ta: q̄n ē ignorātia facti ꝓbabilis vl' iuris i pueris ꝛ talib⁹ q̄
nō tenēt̄ hoc ſcire tūc nō icurrit̄: de cleri. exco. mi. ca. Ap̄l'i
ce. Dicit̄ āt ſcire ſi vidit illū facere factū de quo tenet̄ ſci
re q̄ ē excōicat⁹: puta v̄berare clericū vel audiuit ip̄ʒ noīa
tiʒ a iudice excōicari vel denunciari: vl' audiuit h̄ ab eius
ep̄o vel curato quoꝝ ē excōicare vel denūciare: vl' eſt pu
blica fama de h̄. ex̄. e. cū deſideres. Si āt h̄ audiuit ab ei⁹
emulo vel ēt ab vno vl' paucis nō dʒ credere: q: q̄ cito cre
dit leuis ē corde: ꝛ. 11. q. 3. Nō ſolū reus q̄ aurē crimib⁹ cito
p̄bet. Nō ē ꝓbabilis ignorātia neſcire q̄ oēs cōiter ſciūt ꝛ
qd̄ publice factū ē: de poſtulatōe. c. 1. Si āt hitu ſcio ꝛ p̄ ſur
reptionē pticipo i hora: mox vt aduerto me retrahēs non
icurro: q: non ē act⁹ hūanus: q: ē ſubit⁹. Si āt neſcio niſi p̄
ꝯfeſſionē ipſi⁹ vel alteri⁹ i foro ꝯſciētie factā: nō debeo eū
vitare. Si āt ſcio al's occl'te q: dixit mihi i ꝯſilio: i occulto
debeo eū vitare ꝛ nō i publico. Si āt poſt ānū video queʒ
tn̄ p⁹ ſciui excōicatū ſi nō ꝯſtet de abſol'one adhuc teneor
eū vitare: niſi ꝓbabil'r appareat abſolut⁹ p̄ h̄ qd̄ ip̄e hoc di
cit: ꝛ ē hō fidedignus: vel cū a p̄nci° ſuaret ſn̄iaʒ: mō nō ſer
uat eū al's eēt timorat⁹. Qui āt denūciat⁹ i vna dyoceſi ſi
iueniat̄ i alia i q̄ nihil ſcit̄ de h̄ i occulto vitād⁹ ē nō in pu
blico: q: lʒ ſit v̄biqʒ excōicat⁹ non tn̄ ē vbiqʒ publice excōi
cat⁹. Illi āt de quoꝝ excōicatione l'rati ꝯria ſentiūt ꝑm q̄
ꝯſciētia dictat ſunt vitādi vel tolerandi donec iudiciarie
diffiniat̄ ꝛ tūc ſtet̄ ſn̄ie: q: iſte ē caſus i quo res inter alios
acta alijs p̄iudicat. Propter qd̄ cū diuʒ itcrſit vr̄ q̄ q̄libet
poſſet appellare preter excōicatū q̄n aliq̄s excōicat̄ q: alij
ab ei⁹ cōione ꝓhibēt̄. ¶ Necē. q: alij peregrini ꝛ viatores
vel q̄cūqʒ alij pp̄ necītatē ſuā q̄ʒtū illa req̄rit poſſunt illis
cōicare: ſʒ ēt eꝯ: q̄ʒtū necītas vict⁹ ꝛ veſtitus excōicati req̄
rit pōt ei dādo elemoſinā cōicari nō ſolū q̄n elemoſina ē
i p̄cepto: imo ēt q̄n ē i ꝯſilio: ſi p̄ hoc nō nutritur i errore ꝛ
hō pl's ei dat ituitu elemoſine q̄ʒ ituitu mūdane amicitie.
Predicatores āt nō ſolū pp̄ necītatē ſicut ꝛ ceteri ſʒ ēt pp̄
officiū q: gerunt negociū alioꝝ pn̄t accip̄e a talib⁹ elemo
ſinas. ex̄. eo. Cū volūtate. Qd̄ ē veꝝ dū tn̄ cū eis n̄ pticipēt
i mēſa ꝛ alijs niſi ordīatis ad p̄dicādū: q: q̄ ſūt p̄dicatores
n̄ dat eis pticipationē niſi pp̄ illoꝝ ſalutē ſʒ q̄ gerūt nego
tiū creditoꝝ dat eis q̄ de bōis illoꝝ poſſint viuere ēt ſi ſb
iacēt reſtitutiōi. Si āt cū h̄ al'r nō hēnt qd̄ comedāt nec illi
volunt dare niſi ſimul i eadē mēſa comedāt: tunc necītas
excuſat: vel ēt ſicut p̄dicādo facit q̄ licʒ alia v̄ba iterpone
re vt magis fructificēt: ſic ꝛ alia facta q: nō ē min⁹ cōicare
v̄bo q̄ʒ fcō: ꝛ aliq̄n comedēdo cū eis alliciunt̄ ad familiari
tatē. Vn̄ xp̄s cum publicanis ꝛ pctōrib⁹ māducabat ꝛ nō
ſolū de bōis eoꝝ. Et apoſtolus. Oīb⁹ oīa factus ſuʒ vt oēs
lucrifaciā: dū tn̄ ex h̄ nō ſcādaliçēt̄ puſilli qd̄ ſepe ꝯtingit.
Nō debēt āt ꝓ cibo ſcādaliçare q̄ vſqʒ ad mortē debēt edi
ficare: vn̄ ap̄l's. Si eſca ſcādaliçat fratrē meuʒ nō māduca
bo carnē i eternū. De his āt q̄nqʒ itelligēdū ē niſi ex cā ſen
tētiā aggrauādo: eis ſp̄al'r cōio interdicat̄ ſic̄ hʒ ꝯſuetudo.
q̄ q̄nʒ patre vl' marito vl' dn̄o idurato aggrauat̄ excōica°.
ꝛ monēt̄ iſti vt ſe ſubtrahāt ab eo: q: q̄uis liceat diſpēſatīe
cōicare: nō tn̄ iure cōi: vn̄ tal' diſpenſatio p̄t ſubtrahi ex cā.
Si. n. pōt hō mitti i exiliū pp̄ pctm̄ ſic ꝛ p̄t ſibi ſubtrahi ſo
latiū ſuoꝝ: ſic tn̄ q̄ vxor nō pōt negare debitū carnale: qd̄
ſolū licʒ excōicato ēt i iudicio repetere nō debitū tp̄ale: ſʒ
ab eo qd̄ ē licitū hōi de iure cōi nō dʒ p̄ monitionē arceri ꝯ
quos tn̄ nō ē q: a cōicando cū hōie qd̄ ꝺ iure cōi ē licitū: ho
mines arcent̄. Et videretur via q̄ tales pſone arceri pn̄t a
cōmunione vulgari: ſʒ ab illa q̄ ē debita eis i q̄ʒ⁹ tales pſo
ne ſunt nō vr̄: ita q̄ vxor redderet debitū viro ſʒ nō come
det cū eo nec loq̄t̄ eiu. fili⁹ āt ſuiet ſil'r pr̄i ſʒ nō comedet
cū ipſo ꝛ hꝫ. Et iō opīo ꝓbabilis ē q̄ talib⁹ pſonis licʒ cōi
care rōne ſubiectionis ꝛ ꝯiunctionis q̄ʒtū vis ſubiectiōis
ꝛ ꝯiunctiōis req̄rit. Nec ab hoc poſſunt p̄ monitionē arce
ri: ꝛ ſi vxor excōicaret̄: q: monita nō deſeruit viꝝ vel debi
tū reddidit eēt error itolerabilis i ſn̄ia exp̄ſſus. Sic etiam
ꝛ ab illa cōmunione q̄ ē de iure nāli non arcet̄ hō puta q̄n
det elemoſinā excōicato idigenti. Et ſi dicat̄. q̄ non ē ſp̄ale
i iſtis: dicēdū q̄ imo q̄ i illis pſonis rōne ſtatus nō icludit̄
aliqd̄ debitū: ſʒ i iſtis ſic. Aliq̄. n. dʒ pater filio vt pr̄ ꝛ eꝯ. q̄
cōionē iportāt: vn̄ iſte pſone licite ſibi cōicāt adiuicē inq̄ʒ
tū hꝫ pſone ſunt: al'r āt illicite. Nā dicere q̄ i nullo pl's vi
tet vxor viꝝ excōicatū q̄ʒ nō excōicatū: eēt cā inducere ad
ꝯtēptū clauiū eccl'ie: ſʒ ſup̄ hoc poteſt cadere mōitio q̄ nō
al'r cōicet q̄ʒ ratione mr̄imonij teneat̄. Sʒ non ſic ppl's p̄n
cipi excōicato pticipare poteſt nec vaſſalus dn̄ʒ iuuare te
net̄ imo abſoluit̄ iterim a iuramēto fidelitatis ꝑʒ q̄ſdā. 15.
q. 6. c. Iuratos. Sʒ ꝯriū ē verius vt ſupra dcm̄ ē. Sʒ dicūt
q̄dā q̄ pp̄ delictū dn̄i vl' rectoris poteſt ppl's iterdici ꝛ ter
ra: nō ſic āt familia pp̄ delictū pr̄iſfamilias ſʒ abuſus ē ec
leſie. Contra qd̄ ē: q: cū ex ml'tis domib⁹ fiat vna ciuitas: ꝛ
iterdictū ppl'i ſit mai⁹ dānuʒ q̄ʒ vnius familie: ꝛ maius ius
hēat pr̄familias i domo q̄ʒ rector i ppl'o ſi pp̄ delictū recto
ris iterdicit̄ ppl's ml'to magis familia pp̄ delictū pr̄iſfami
lias maxīe pp̄ ꝯſuetudinē a iure nō reprobatā imo interdi
ctū ꝓfert̄ exp̄ſſe i ꝯſtitutionib⁹ legati. de elec. c. i ꝯcilio hi
turcēſi. Si āt ep̄s cōicat excōicato a ſe i gn̄āli vel i ſpeciali
ligat̄ a ſn̄ia iuris: papa āt non: q: legib⁹ non aſtrigit̄: nec tn̄
papa vel ep̄s abſoluit ſalutādo q̄n hoc non intēdit. Nūq̄ʒ
eni iudex excōicat vel abſoluit niſi hoc itendat. Sʒ i hoc
ē differētia q̄ ſi papa ſalutādo vel al'r cōicādo itendat ab
ſoluere abſolut⁹ ē: q: non ē artat⁹ ad tenēdū aliq̄ʒ formam
iuris: ſed ep̄s ſic. Vn̄ cū forma iuris ꝛ ꝯſuetudinis vl'is ec
cleſie ſit non abſoluere nec ligare niſi verbis hoc ſignanti
bus: ideo ep̄s ſi ēt alias ſalutādo vel cōicādo itēderet non
pp̄ hoc abſolueret. Si āt ep̄s pticipet i crimīe excōicato a
ſe abſoluet̄ a ſup̄iore: q: ſe non pōt abſoluere vel a ſuo con
feſſore quē elegit auctoritate iuris. Q̄n āt ep̄s vl't pticipa
re excōicato a ſe vl' ab alio dū tamē ſit excōicatio a q̄ ip̄e
poteſt abſoluere poſſet ip̄e tunc prius abſoluere ꝛ poſtea
ꝯmunicare: ꝛ ſic non icurreret.

Tertio videdū ē de effectu minoris excōicationis: ꝛ
p̄mo q̄ ad culpā. 2° quo ad penam. Q̄tuʒ ad p̄mū ſunt due
ꝯnes. ¶ Prīa. q̄ ꝑʒ theologos pticipare cū excōicato ma
iore ēt i caſu illicito ꝛ pp̄ quē ēt incurrit̄ minor excōicatio
non ē de ſe peccatū mortale niſi i caſib⁹. Prīo. in diuis: pp̄
qd̄ pticipātes cū excōicatis a papa i diuis ligāt̄ maiore. ex
tra. e. Significauit. Qd̄ eēt iiuſtū niſi illō eēt mortale. 2°
qd̄ i crimīe crimīnoſo: q: illud ē illi mortale: al'r iiuſte eſſet
excōicat⁹ ꝛ crimē de ſe ſonat in mortale. Et hoc ē mortale
ēt ſi illud erat crimē ſoli illi: q: cooꝑari alicui ad crimē eſt
mortale: ſicut doctor q̄ legit leges aut phyſicā religioſo qd̄
ē illi mortale pp̄ iobediētiā: h̄ ipſo peccat mortal'r: q: illi
p̄ſtat mām vel miſtrat mortalis. Vn̄ ꝛ ē excōicat⁹ maiori.
Ne cleri. vel mo. Ut picl'oſa. li°. 6. q̄uis al's legere nō ē illi
peccatū. Et ſil'r q̄ daret religioſo hituʒ ſecl'areʒ vt dimiſſo
ſuo hitu exiret. Niſi. n. ſic pticipare eēt mortale nō ligaret̄
hō maiori excōicatione. 3°. q̄n hoc fit i ꝯtēptū eccl'ie: vt ſi
hō i nullo diſcernit iter excōicatū ꝛ nō excōicatū nihiloſo
pl's abſtinēs ab ei⁹ cōione q̄ʒ ſi n̄ eēt. Aut ſi dicat i dſpectū
cleri de excōmunicatis. Tu eris charior mihi q̄ʒ p̄us ꝛ hꝫ.
4° q̄n ē ꝯ inhibitionē ꝛ monitionē eccl'ie, vn̄ ꝛ pp̄ h̄ iuſte

ꝑt excõicari maiori rõne iobediẽtie: ⁊ ↄtumacie. Et ſic itelli ge. ꝙ me. cauſa. caᵒ. Sacris. ex͂. e. Statuimus li. 6. ⁊. c. Cõſtitutõez. Et qñ dicĩ ꝙ alr lata nõ teneat. inuit ꝙ alr lata eſſet iiuſta. Si ãt dicat̃ ↄ h̃ qꝛ excõicatio ſeparat a ꝑceptiõe ſacroꝝ a qbꝰ hõ nõ repellit̃ niſi ſit idignus qđ nõ ẽ ꝑ veniale. Dicẽdũ ꝙ imõ aliqñ hõ ſine vẽiali ⁊ mortali repellit̃ a ſacris ſicut ẽ ꝑꝑ iterdictũ ſine ſua culpa latũ. Mecꝰ ãt licʒ al's cadat i ↄſtãtẽ viꝝ non excuſat a toto lʒ a tãto ꝑticipantẽ cũ excõicato. ex͂ ꝙ me. cã. c. Sacris. ⁊ mlto minꝰ verecũdia ⁊ timor offenſe ⁊ hꝫ. Nec minus peccat excõicatꝰ cõicans alijs q̃ʒ eꝯ: nec vnus excõicatus dʒ cõicare cum alio ℭ Scđs effectus ẽ q̃ ad penã: qꝛ ſic dr ex͂. de cle. ex. mi. c Si celebꝛet. minor excõicatio excludit a ꝑceptione ſacroꝝ: nõ ãt a ꝑticipatiõe diuinoꝝ. Vñ qcqđ alij dicũt licite ꝑt miſſaʒ audire ⁊ eccliaʒ officiare dũ tñ nullũ ſacr̃m ꝑcipiat: qꝛ nec matrimoniũ nec qđcũqʒ ſacr̃z dʒ recipe q̊uſqʒ ſit reſtitutꝰ ſacris ꝑ abſolonem a qbꝰ ẽ ſeparatꝰ ꝑ hanc excõicationẽ. Licite ẽt recipit oſculũ pacis i miſſa lʒ ſucceſſerit ↄmunioni: qꝛ multis lʒ panẽ bñdictũ ſumere qbꝰ nõ liceret panẽ ſctũ: imo pax ⁊ panis bñdictus ꝑꝑ hoc ſucceſſerunt vt idigni ad illa: admittant̃ ad iſta. Et ide ẽ ꝙ ligatꝰ miori nõ ꝑt abſolui i foro ↄſcientie ſʒ ſic abſolutꝰ deberet iteꝝ ↄfiteri. Nõ ẽ aũt ſeparatꝰ a collatione ſacroꝝ: vñ põt ea ↄferre: ſicut i foro ↄſciẽtie põt abſoluere ſicut poſſet in exteriori: qꝛ nõ ẽ ſuſpẽſus a iuriſditiõe. Vr̃ tñ ꝙ peccet cõferẽs ſacra: qꝛ nõ dʒ qs i ſe hẽre illud a q̃ alios abſoluit. Or ãt ligatꝰ minori poſſit abſoluere a ſili ⁊ maiori ẽt pctõ habet̃ ex͂. c. Duobꝰ. Occulte ãt excõicatus occulte monẽdus ẽ vt ab ecclia exeat ꝙ ſi nõ vult: tenet̃ hõ exire ſine illius diffamatione ⁊ ſui ẽt repheſione ꝑt exire: al's nõ pl's tenet̃ ſe notare q̃ʒ aliũ ſi videt alios ſcãdaliçari de hoc ꝙ ſine cã exit ab ecclia tpe celebꝛatiõis vel eleuationis corꝑis xpi. Si ãt ille ẽ publice excõicatꝰ publice monẽdus ẽ vt eccliã exeat aut ẽt vi repellẽdus. dũ tñ ſine ſanguis effuſiõe fiat. Vñ ex͂. c. Veniẽs. excuſat̃ ſacerdos q mõialẽ turbantẽ officiũ de ecclia expulit. Si ãt ſacerdos ẽ ãte canonẽ ⁊ videt ante ſe vnũ excõicatũ niſi ille monitus velit exire debet totum dimittere: ſed poſtquã canonem incepit non debet dimittere: poſt pr̃ noſter vbi eꝑs ↄſueuit dare bñdictionẽ vel ſacerdos pacẽ. ꝑt illũ tñ mõere vt exeat. ⁊ ſilr poſt ꝑceptionẽ. ſi tñ exire noluerit nihilominꝰ dʒ ꝑficere. Si autẽ vnꝰ de ſocijs i hoſpitio ſit excõicatꝰ nõ dʒ ꝑꝑ eũ oẽs alios domũ dimittere qn potiꝰ ipſi eũ ꝑ iudicẽ ↄpellãt exire vel ſe facere abſolui. Nã iteriʒ i domo eadẽ manere pñt dum tñ ſibi nõ cõicẽt i cibo: v̓bo facto ⁊ hꝫ. Põt ẽt hõ cũ excõicato hoſpitari i alia camera vel ſi nõ ẽ diuerſoriũ i alia mẽſa comedẽdo. Si v̓o eidẽ mẽſe ſe igerat hõ ſurgat: qꝛ ſi miſſaʒ dʒ hõ dimittere ꝑꝑ excõicati pñtiaʒ mlto magis menſaʒ: dũ tñ alibi poſſit comedere: qꝛ nec ſe inhoneſtare tenetur vt ad terrã comedat cũ canibꝰ aut ſine mẽſali f̃ʒ q̃ſdã.

ℭ Si qs ãt ↄfitẽs dicat ſe eẽ excõicatũ ſtatiʒ ſi ꝑt abſolui ñ dʒ ꝙ abſoluat̃ vel ꝙ vltra nõ audiat̃: ſed añ abſolonẽ a pctĩs ab excõicatione abſoluat̃ ſi ꝑt vl' abſoluẽdus ad eũ q ꝑt mittat̃: qꝛ licʒ ei nõ ſit ꝑticipandũ maxĩe i diuinis: nec ſit ad ſacra recipiẽdũ al's: tñ qñ hoc ipm ordinat̃ ad eiꝰ abſolonẽ vel abſolonis meliorationez ſicut hic: qꝛ audita ad plenũ vita eiꝰ melius cõſiliũ poterit dari de mõ abſolonis ipetrãde vel ipartiende: tũc licet: ſicut ẽt illi q vadit romã ꝑ abſolone petẽda vendi ꝑt cibꝰ ⁊ potus ⁊ hoſpitiũ locari ⁊ aliter illi põt cõicari i his q̃ ad viã ꝑtinẽt: ⁊ ſilr i via aſſociari vt videt̃ maxĩe ſi ad hoc ipm aſſociẽt ipm aliq vel ẽt ſimul ſunt ituri: qꝛ ſecuritas viatoꝝ pluralitatẽ deſiderat alias non licet cõicare cum excõicato etiã qui pro offenſa ſatiſfecit: ⁊ ſi ẽt non ẽ denũciatus non ẽ cõicandũ q̊uſqʒ ſit abſolutꝰ. Sacerdos ẽt cui a iudice mãdat̃ ꝙ aliquẽ denũciet excõitatũ ſiue ſit ordinariꝰ ſiue delegatus dʒ ex tunc ⁊ tenet̃ illũ vitare. Irregularitatẽ aũt nõ cauſat minor excommunicatio in caſu in quo maior cauſaret. de cleri. ex. mi. c. vlti. ℭ Ad argumentũ in ↄtrarium dicẽduʒ ꝙ licet culpa vt culpa eſt non impediat niſi ſit mortalis: tñ aliqđ qđ nõ ẽ culpa ſed pena impedit lʒ eiꝰ cauſa non ſit niſi culpa venialis. vel forte non culpa ſed iuſtitia: ſicut irregularitas cauſata ex bigamia vel homicidio iuſto. Similr minor excommunicatio non propter ſuam cauſam que poteſt eſſe leuis culpa: ſed propter ſe ipſam que eſt talis pena repellit.

Queſtio VII.

SEptimo querit̃ de ſuſpẽſione vtrũ impediat abſolutionem. Et videtur ꝙ non: qꝛ ſuſpenſus ab ingreſſu eccleſie quia excommunicat ſine monitione abſoluit illum ad ſe remiſſuʒ. extra. e. ſacro. ℭ Cõtra. qꝛ ſuſpẽſus a iuriſdictionẽ non habet vſum eius. ℭ Reſpondeo. tria circa hoc videnda ſunt. Primo in quibus caſibus ipo facto ſint ſuſpẽſi epiſcopi ⁊ ſuperiores. 2ᵒ in qbus caſibus iferiores epis. 3ᵒ de effectu ſuſpenſionis.

Circa primũ eſt ſciendũ ꝙ epiſcopi ⁊ ſuperiores nec ſentẽtia hominis nec iuris nec ſtatuti que ſit ſuſpẽſio vel iterdictũ ſingulare ligãtur niſi fiat expꝛeſſa mẽtio de eis. ex͂. e. Quia periculoſum. libᵒ. 6. Sed in ſententia maioris excommunicationis nullum habẽt priuilegiũ. Nominatiʒ vero ſunt ſuſpẽſi i caſibus: ſex q ↄtinent̃ i iſtis verſibus. Ordine corona fenus: confir. lapi. dona. Pontifices iſta ſuſpendunt crimina magna. Ordĩe. eꝑs qui ſine licẽtia alterius eꝑi vel ſuperioris clericuʒ alteriꝰ dyoceſis ſciẽter vel ignorãtia affectata ordinat: per annũ a colatione ordinũ eſt ſuſpẽſus. ex͂. de tem. ordi. c. 2ᵒ libᵒ. 6. Ubi non diſtinguit̃ quẽ ordinẽ ↄtullerit ſacꝝ vel non ſacꝝ. Nec eſt ſuſpẽſus tñ ab ordine quem ↄtulit: ſed a collatione oĩs ordinis. Corona: eꝑs q ↄfert coronã ifanti niſi religionẽ itrãti: ſeu illiterato: vel alterius dyoceſis ſine ſuꝑioris licẽtia vel ↄiugato niſi volẽti religionẽ intrare matrimonio non ↄſumato: vl' volente vxore ad ſacros ordines promoueri: a collatõe clericalis tõſure dũtaxat ꝑ annũ ẽ ſuſpenſus. co. ti. c. vlti. Fenus. eꝑs qui i terris ſuis alienigenas vſurarios publicos habitare ꝑmittit: nec ifra tres mẽſes expellit vl' domũ tradit eis ad fenerandũ: ſuſpẽſus ẽ ſimplr. de vſur. c. i. libᵒ. 6. Vſuraꝝ. Archieꝑs q ↄfirmat electionẽ ↄſecrans clericũ nõ cognito vtꝝ ꝑ aliquã prauitatẽ ſit ab appellatione receſſuʒ q̃ erat iterpoſita ad papã: ſuſpenſus ẽ ꝑ annũ a ↄfirmatõe ⁊ ↄſecratiõe eꝑoꝝ: de elect. c. ꝓuida. liᵒ. 6. Et h̃ bene veꝝ ẽ ſi vtrũqʒ fec. Si ãt alteꝝ: puta ꝙ ſolũ ↄfirmauit illo ſolo ſuſpendit̃: tñ nec ↄfirmatio nec ↄſecrato valʒ. Ubi ẽ vnũ dubiũ ſi ille ordiaret an characterẽ iprimeret. Et videt̃ ꝙ ſic: qꝛ nõ ꝑt facere papa: qn hereticus ordinet eꝑm lʒ ↄfirmationem q̃ ẽ iuris humani poſſit irritare. Videt̃ ẽt ꝙ ille nõ ꝓhibeat̃ ↄfirmare abbates ⁊ abbatiſſas ⁊ bñdicere: qꝛ dr ibi vt i quo peccauerit puniant̃: tñ qꝛ peccauit in ↄfirmatione nõ ab illa numerali: ſʒ ab oĩ ſpẽ differẽte dicũt alij cũ ſuſpẽdi. Lapi. Eꝑi ⁊ ſuperiores vacãtibus dignitatibꝰ: prioratibꝰ: ꝑſonatibus vel eccleſijs qbuſcũqʒ ſibi ſubiectĩ ſeu ad collationẽ pñtationez ordinationẽ vel cuſtodiã ꝑtinẽtibꝰ corũdẽ q bona eaꝝ morientibus rectoribus vel miniſtris in ipis inuẽta vel vacationis tꝑe obueniẽtia q̃ i vtilitatem eoꝝ expendi debent vel futuris ſucceſſoribꝰ reſeruari occupare: aut i vſus ſuos ↄuertere preſumunt: niſi de ſpeciali ꝓuilegio vel ↄſuetudine iam ꝑſcripta legittime ſeu alia ratio nãbili cauſa h̃ eis cõpetere dignoſcat̃: ab igreſſu eccleſie tamdiu ſunt ſuſpẽſi quouſqʒ reſtitutionez fecerint de ꝑdictis. Talis ergo dilapidans bona eſt ſuſpenſus. de offi. ordi. Preſenti. Dona. Eꝑi ⁊ ſuꝑiores qui viſitantes recipiunt dona: aut viſitationis officio non impenſo procurationez recipientes in pecunia vel victualibus: niſi duplum eius quod receperint intra menſez reſtituerit eccleſie a q̃ id receptum fuerit: ex tũc igreſſuʒ eccleſie ſibi ſentiãt iterdictuʒ quouſqʒ de duplo hꝰ grauatis eccleſijs plenariaʒ ſatiſfactionem impendant nulla eis in hoc datiuʒ in hoc remiſſione liberalitate ſeu gratia valitura. de cen. c. Exigit. lib. 6.

Secundo videndi ſunt caſus in quibus inferiores epiſcopis ſunt ſuſpenſi qui ↄtinent̃ i iſtis verſibus. Eligit vſurpat cõſeruat ſymone donat. Obligo non obſtat diuinis ordine p̃ſtat. Forni moniqʒ grauat: ſcriptum ſuſpenſio damnat. Suſpenſio dãnat h os. 14. Primus: Eligit: Canonici q eligũt ad epiſcopatũ vel archiepiſcopatũ ſcienter idignum: vel arbiter ab eis electus qui h̃ facit: per triẽnium ſunt ſuſpẽſi ab omnibꝰ bñficijs qui obtinẽt in illa eccleſia. de elec. Cum in cũctis. li. i. ⁊. c. Si compromiſſarius. li. 6. hec aũt pena vt ibidẽ dicit̃ non habet locum niſi in electione epiſcopoꝝ ⁊ ſuperiorũ. Dicit̃ autem indignus qui habet defectum etatis: vite ⁊ ſcientie: illegitimus vel aliter irregularis. Dico autem elegerit: qꝛ ſi ex nominatione cõmunis electio nõ fuerit ſubſecuta: qꝛ nec tales priuant̃ poteſtate eligẽdi. extra. e. perpetue. li. 6. nec pariratiõe ſunt a beneficijs ſuſpẽſi. Nõ etiam ſunt ab officio ſuſpẽſi ſed poterũt officiare eccleſiam ⁊ forte diſtributiones percipere lʒ nõ groſſos fructꝰ. Item qui in probatione defecerit eius quod obijcit i perſonam electi cuiuſcunqʒ: a qbuſcũqʒ beneficijs eccleſiaſticis triẽnio nouerit ſe ſuſpenſum. Ad q̃ ſi itra illud tempus ꝓpria temeritate ſe ingeſſerit illis perpetuo ſit ꝓuatus: nullaʒ ſuꝑ hoc ſpem vel fiduciam de miſericordia. i. diſpenſatiõe habiturus niſi manifeſtiſſimis cõſtiterit documentis: ꝙ ipſum a calumnie vitio cauſa probabilis ⁊ ſufficiens excuſaret. de elec. c. i. li. 6. Item ſi eligentes electionem infra. 8. dies vel poſtq̃ʒ commode poterunt ipſis electis pñtare diſtulerit ipſos qui in hoc culpabiles extiterit per trienniũ ↄtinuũ volumus eẽ ſuſpẽſos: itra quod ſi perceperit perpetuo ſint ꝓuati. eo. c. cupiẽtes. li. 6. Secũdus. vſurpat. Quicũqʒ de collegio vacantibꝰ eccleſijs collegiatis quibſucũqʒ occupãt aliquid d̓ bonis illis: tamdiu ſunt ab officio ⁊ bñficijs ſuſpenſi qbuſcũqʒ donec reſtituãt ad plenũ ↄtraria ↄſuetudine non obſtãte: de elec. qꝛ. li. 6. Et nõ ſolum beneficijs in illa eccleſia ſed etiam in alijs: qꝛ ſuſpẽſi ſunt ab officio ⁊ per ↄſequens ab omni beneficio. Qui autem vacãtibꝰ dignitatibus prioratibꝰ quibuſcũqʒ vel eccleſijs ſibi ſubiectis ſeu ad ſuã collationem preſentationem vel cuſtodiam ſpectãtibus morientibus rectoribꝰ bona inuẽta vel iterim obueniẽtia occupant: niſi hoc habeãt de priuilegio vel ↄſuetudine vel alia cauſa ratõabili: ſi ſunt iferiores epiſcopis ab officio ⁊ beneficio tãdiu ſunt ſuſpenſi quouſqʒ reſtitutionem fecerit de ꝑdictis: d̓ offi. ordi. ꝑſenti. li. 6. Tertiꝰ ↄſeruat. Cõſeruatores q aliqbꝰ vt a mãifeſtis iiurijs ⁊ violẽtijs tutent̃ eoſdẽ a ſede apoſtolica deputant̃: ſi de alijs q̃ʒ de manifeſtis iiurijs ⁊ violẽtijs ſe itromiſerint ſeu ad alia que ad iudicialẽ idaginẽ exigũt ſuã extenderit poteſtatem: eo ipſo per vnũ ãnũ ab officio ſunt ſuſpẽſi de elec. c. vlti. li. 6. Quartꝰ. Simone. Simoniaci i ordinatione ipo iure ſunt ſuſpẽſi etiaʒ ſi ſint occulti: ſed ſymoniaci aliter niſi ſint notorij: nõ ſunt ſuſpẽſi. i. q. i. Quicũqʒ ⁊. c. reperiũt̃. Sed hic eſt dubiũ vtꝝ q per ſymoniam ↄſecratur eꝑus an ſit ſuſpenſus. Et videt̃ ꝙ ſic: qꝛ eꝑalis ordo eſt ordo. Cõtra qꝛ nõ eſt expreſſum: ⁊ plus eſt eꝑus q̃ʒ debeat ligari. De hoc dicet̃ ifra de ſimõiacis. Quintus donat. qcũqʒ nõ epiſcopus ordiario iure ſubiectus viſitare habẽs: ſi viſitationis officio nõ ipenſo ꝓcurationem i victualibꝰ aut aliqđ aliud ꝓcuratõis viſitatione receperit: aut ſi i viſitando ipſi vel q̃ſqʒ ſuoꝝ aliqđ munus qđcũqʒ ſit ⁊ qualitercunqʒ offerat̃ receperit niſi infra menſem duplum illi eccleſie reddiderit remiſſione dantium nil valẽte: ex tũc omnes iferiores epiſcopis ab officio ⁊ beneficio ſunt ſuſpẽſi quouſqʒ eccleſie grauate ſatiſfecerint. de cenſibꝰ. c. exigit. li. 6. Sed qdam excipiunt religioſos: qꝛ in decretali ꝑcedente cuius illa eſt executiua ⁊ valatiua ⁊ ꝑ cõſequẽs nõ punit niſi comprehẽſos i illa dic̃ ſic. Saluis ſuꝑ hec ratõabilibꝰ ⁊ approbatĩ religioſoꝝ ↄſuetudinibus ⁊ regularibus iſtitutis. Sʒ ꝑ h̃ magis icludũt̃ regulares q̃ʒ excludãt̃: qꝛ nõ dicit exceptis regularibꝰ ſʒ eoꝝ ↄſuetudinibꝰ. Si. n. eſt ↄſuetudo ꝙ viſitanti det̃ nõ ſolum ꝓcuratio i domo: ſed dent̃ ẽt expenſe ꝑ via quas fecit vel faciet ⁊ huiꝰ ẽ bona cauſa: ſʒ nõ eſt ↄſuetudo ꝙ de: ite munera recipiat vt iudicia ſubuertat. Unde ſi in hoc peccat: nulla corruptela excuſat qn penam icurrat. Sʒ verum eſt quod loqtur de ordinate iure viſitãtibꝰ nõ de viſitatoribꝰ a prelato vel concilio aut capitulo miſſis. Sextus. Obligo. Ille qui pro alienis debitis eccleſiam ſuam grauat: aut litteras ſeu ſigilla concedit qbus poſſent eccleſie obligari ab adminiſtratõe ſpiritualiũ ⁊ temporaliũ eſt ſuſpẽſus. de ſolutionibꝰ. c. 2ᵒ. verbi gratia. Si ipſe mutuum recipit ſub ſigillo eccleſie ſue ⁊ nomine eius ↄfitens i vtilitatem eius eſſe verſum ꝙ ipſe dedit pro maritanda nepte vel ꝓ guerra amici ſui vel huiuſmodi. Idem videt̃ ſi pro ſe ipſo in caſu illicito ⁊ nõ pro vtilitate eccleſie: qꝛ eſt debitum alienũ ab eccleſia: lʒ nõ ab ipſo. Et eſt itelligẽdũ. ꝙ obligatio non valet ſi poteſt ꝓbari: ſʒ quãdo ↄfitet̃ verſum i vtilitatem eccleſie ſtat̃ cõfeſſioni niſi ↄriuʒ ꝓbet̃: ⁊ ſic poſſunt littere nocere eccleſie. Septimus. Nõ obſtat. prelati nõ epiſcopi q eccleſias ſibi commiſſas ſeu bona ipſarum aut iura ipſarum ſubijciunt vel ſupponunt abſqʒ cõſenſu capli ⁊ ſedis aplice licentia ſpãli recognoſcẽdo ea ab ipſis ſicut a ſuꝑioribus ſe tenere vel ipſos aduocãdo: ipſo facto ab officio ⁊ adminiſtratione ſimpliciter ſunt ſuſpẽſi. Clerici q ſcientes hꝫ nouã aduocationem ſuperiori non denunciant: a perceptõe beneficiorum que i illa eccleſia ſic ſuppoſita obtinẽt triennio ſuſpenſi ſunt. de re. eccle. non alie. c. 2ᵒ. li. 6. Quando autem aliq guardiã ſeu cuſtodiam i quibuſcunqʒ pijs locis de nouo vſurpando bona illorum vacantium occupant clerici qui ſe vt debent talia faciẽtibus non ſe opponunt de prouẽtibus illarum eccleſiaruʒ pro tempore quo premiſſa ſine contradictione fieri permiſerũt: nihil recipere debẽt. de elec. c. gñali. li. 6. Octauus. diuis. Iſte caſus ẽ de ꝓuilc. c. epiſcopoꝝ. li. 6. Omnes exempti qui ſciẽter celebrant vel celebrari faciunt diuina niſi q̃tenus a iure ↄcedit ur in locis iterdictis ab homine vel a iure: Item q excommunicatos publice vel interdictos publice ad diuina officia vel eccleſiaſtica ſacramẽta ſiue ad eccleſiaſticam ſepulturam admittũt: ſunt ſuſpẽſi ab ingreſſu eccleſie donec de trãſgreſſiõe hꝫ ad arbitriũ eius cuiꝰ ſententiã ↄtempſerũt ſatiſfecerũt ↄpetenter. Non ẽ autẽ admittere ad diuia audire cũ eo miſſam: ſed ei dicere miſſam: nec ſtare cum eo i choro niſi quo ad illũ q habet regere choꝝ. Nec ad ſepulturam admitter intereſſe ſepulture: ſed illi cuius eſt recipere vel repellere ⁊ ↄſentire ꝙ ſepeliat̃. Item non habet locum niſi i exemptis. ſʒ gloſa dicit contrariũ: qꝛ dicit̃ ibi q̃ʒtũcũqʒ exempti q. d. multo magis ſi nõ ſunt exempti: ⁊ i ꝑmo incurrit̃ ſolum ſuſpenſio ⁊ irregularitas: in alijs ſola ſuſpenſio ꝑma vice. Nonus. Ordine. Quicũqʒ ordinat̃ a non ſuo epiſcopo ſine licẽtia ſui niſi ſub ſpe rate habitiõis veriſimiliter eſt ſuſpenſus perpetuo ſine ſpe diſpenſatiõis de temp. ordi c. i. li. 6. lʒ videatur loqui ſolum de citramõtanis qui ab italicis ordinãtur: ſed idẽ intelligitur de alijs. Decius. preſtat. Omnes q mãifeſtos vſurarios recipiunt ad eccleſiaſticam ſepulturã antequã ſatiſfecerit vel de ſatiſfactione idoneam dederint cautionem: ſuſpenſi ſunt ab officio ſui executione donec ſatiſfecerint ad arbitrium ſui

epiſcopi. De vſuris capitulo vltimo libro ſexto. Sed antiquitus prohibebatur ꝙ nec ad communionem altaris reciperentur tales: nec oblationem eorum quiſquam reciperet: alioquin ſuſpenſus eſſet vt prius. Sed Hoſtien. dicit non eſſe canonem late ſententie ſed ferende. De vſuris capitulo: Quia in omnibus. Qui etiam eos recipit ad diuina vel eccleſiaſtica ſacramenta in regio francie ſuſpenſus eſt ab ingreſſu eccleſie donec ſatiſfecerint omnibus quorum intereſt vt in conſtitutionibus Simonis legati. de priuilegys capitulo primo. vbi loquitur ſolum de exemptis.

Undecimus. Forni. Sacerdos qui eſt notorius fornicator ⁊ concubinarius eſt ſuſpēſus ab officio: quia nullus debet eius miſſaz audire nec ab eo ſacramenta recipere. De cohabitatione clericorum. capitulo vltimo. Non enim refert vtrum habeat concubinam vnam publice: an publicuz ſit ꝙ ipſe habeat plures: vel vadat publice ad lupanar. Parochianus vero qui ſcit videtur excuſatus diſſimulante prelato qui eque bene ſcit ⁊ nō contra euz aliquid agit.

Duodecimus Moni. Iudex qui monitione non premiſſa vel non adhibitis debitis teſtibus ⁊ idoneis profert ſententiam excommunicationis vel interdicti: eſt ſuſpenſus ab ingreſſu eccleſie per menſem. De ſenten. excommuni. Sacro. Tertiuſdecimuſq; grauat. Iudex eccleſiaſticus qui in iudicio aliquid facit per gratiam vel per ſordes contra iuſtitiam ⁊ conſcientiam in grauamen partis: ab executiōe officy per vnum annum nouerit ſe ſuſpenſum. De ſenten. ⁊ re iudicata. capitulo primo libro ſexto. Quartuſdecimus. Scriptum. Iudex eccleſiaſticus qui profert ſententiam excommunicationis vel ſuſpenſionis vel interdicti ſine ſcriptis: vel ſine cauſe expreſſione vel requiſitus non facit copiam infra menſem: eſt ſuſpenſus ab ingreſſu eccleſie ⁊ diuinis per menſem. De ſententia excommu. capitulo primo libro ſexto. Preter autem predictos caſus aliqui aſſignant primuz De ſimōia capitulo. Si quis ordinauerit. vbi dicitur. ꝙ ordinans ſub tali pacto promiſſione ſimplici vel iuramento vallato: ꝙ ſuper promiſſiōe ſua nō inquietet eum: ordinator a collatione ordinum: per triennium eſt ſuſpenſus: ⁊ lȝ hic non exprimatur epiſcopus: tamen quia nullus eſt ordinator maxime ſacrorum ordinū in quibus ordinans tenetur prouidere ordinato niſi epiſcopus: ideo epiſcopus eſt ibi ſuſpenſus. Secundo preſentator qui conſimili pacto preſentauit: ab executione ordinum per triennium eſt ſuſpenſus ibidem. Tertio ſic ordinatus eſt ſuſpenſus donec per papam fuerit cum eo diſpenſatum.

Tertio videnduȝ eſt de eius effectu vbi ſunt vndecim concluſiones.

Prima ↄclō. ꝙ ſi ſuſpenſus ab igreſſu eccleſie igerat ſe diuinis: ita eſt irregularis ac ſi eſſet excōmunicatus. extra eodeȝ. Nec cui. Nec debet habere eccleſiaſticam ſepulturam ſicut ibi dicitur. Hoc autem verum eſt ſi ipſe celebrauerit intra eccleſiam: quia ſi ſub diuo vel extra eccleſiam celebret non eſt irregularis: cum extra eccleſiam nihil ſit ſibi prohibitum vt dicitur in gloſa ibidem. Cimiterium autem per conſequens eſt ſibi interdictuȝ. vnde ſi ibi ſepeliat vel celebret irregularis eſt: ſiue ſit contiguum ſiue non: quia hoc eſt interdictum hominis non loci. Si autem eſſet ſuſpenſus etiam a diuinis vbicunq; celebraret ipſe fieret irregularis. Item ſuſpenſus ab igreſſu eccleſie non debet intrare eccleſiam pluſquam excommunicatus: ſed beneficia poteſt percipere omnia: quorum perceptio ingreſſum eccleſie non requirit: lȝ quidam probabiliter dicant ꝙ cum priuatus ab ingreſſu eccleſie: ſit per conſequēs priuatus ab officio intra eccleſiam quia etiam a beneficio.

Secunda ↄclō. ꝙ ſi aliquis eſt ſuſpēſus a beneficio tm̄ ⁊ ingerat ſe diuinis: nec peccat nec eſt irregularis de electione. Cum in cunctis ⁊ capitulo primo: ⁊ capitulo Cupiētes libro ſexto. ⁊ capitulo Generali: ⁊ de rebus eccleſie non alienādis caplō ſcđo. quia non eſt prohibitus ab illis. Sȝ ſi ingerat ſe illis quibus eſt priuatus: aliam penam poteſt incurrere: ſed nō irregularitatem: que non incurritur ex hoc ꝙ homo ingerit ſe diuinis: niſi hoc ſit in actu alicuius ordinis ſacri per ſe requiſiti de iure vel conſuetudine: vel ſaltē ordinis epiſcopalis vt multis videtur. Dico autem actum ordinarium de iure vel de conſuetudine: quia vbi eſt conſuetum ꝙ ſolus ſacerdos incipit deus in adiutorium: ſi ſuſpenſus ab ingreſſu vel a diuinis vel ab officio ibi icipet ſolemniter irregularis fieret. Tertia concluſio. ꝙ ſi eſt aliquis ſuſpenſus ab officio: ⁊ per conſequens a beneficio quod eſt propter officium: tunc perinde eſt ac ſi eſſet ſuſpēſus ab vtroque: quia ⁊ in vtroq; caſu ſi ingerat ſe diuinis eſt irregularis de ſententia ⁊ re iudicata. capitulo primo. libro ſexto. Quarta concluſio. quando eſt ſuſpenſus ab officio non ſimpliciter ſed ſm̄ quid: eſt dubium vtrum incurrat irregularitatē: ⁊ certum eſt ꝙ non ſi in alio officio agat q̄ȝ in illo a quo eſt ſuſpenſus. Unde ſi eſt ſuſpenſus a collatione ordinum ⁊ omnia alia preter ordines agat nullam penam incurrit ⁊ ſic de alys. Quinta concluſio ē. Quod ſi in illo ordine a cuius executione eſt ſuſpenſus agat ⁊ non eſt ſacer videtur dubium. Unde epiſcopus qui ſuſpenſus eſt a collatione tonſure per annum: ſi eam conferat videtur magis nihil agere q̄ȝ penam incurrere. Quid eniȝ conatus affuit qui non habuit effectum. ff. ꝙ quiſque iure. lege prima. §. ſtatuit. De temporibus ordinationum capitulo vltimo libro ſexto. Similiter ſi ſuſpenſus a confirmatione confirmet: nihil eſt actum: ⁊ non videtur incurrere irregularitatem. Sexta concluſio. ꝙ ſi ſuſpenſus a conſecratione vel ordinatione conſecret vel ordinet: tunc eſt aliquid actum: ꝙ papa non potuit impedire ſaltem de charactere ordinis vnde punitur de irregularitate. Septima ↄclō. ꝙ ſuſpēſus ab officio ſi ingerat ſe officio nō ordinis quod habet: puta quia iudex eſt: nullam penā incurrit: ſȝ nihil eſt quod agit. De offi. deleg. c. vltimo. lib. 6. ⁊ ſimilibus. Sed ſi officio diuino ſe ingerit tunc irregularitatē incurrit non aliter. Et ſic debet itelligi de ſentē. ⁊ re iudicata. c. i. lȝ quidam dicant ꝙ prior ſuſpenſus ſi teneat capitulum ſit irregularis. Item ſuſpēſus a beneficio ſi fructus capiat non eſt irregularis: quia nec facit eos ſuos: ſed quandoq; aliter punitur vt de elec. c. i. lib°. 6. ⁊ c. Cupiētes igitur ceterum: vbi beneficys perpetuo priuantur qui ſuſpenſiōe ab illis durāte illis ſe ingerūt. Octaua ↄclō. ꝙ ſuſpenſus a beneficio vel ab officio in diuinis niſi ſit ſuſpēſus ab executione iuriſdictionis poteſt abſoluere ⁊ excōmunicare. De ſenten. exco. Sacro. Et per hoc pateȝ ſolutio ad argumentum. Sed ſi eſt ſuſpenſus ſimpliciter intelligitur ab omni officio ⁊ beneficio ſuſpenſus ⁊ nihil poteſt quod homo prohibere poteſt: ⁊ ingerens ſe diuinis eſt irregularis. Suſpenſus vero a determinato officio in alys tantum poteſt quantum ante. Et ſuſpenſus a beneficio in nullo officio habet impedimentum pluſquam ante. Nona concluſio. Quod ſi papa committat abbati confirmare ⁊ conferre minores ordines ⁊ poſtea ſuſpendat eum ab vtroq; ille ordinando vel confirmando: nullum characterem confert: immo nihil agit pluſquam delegatus a delegante ſuſpenſus: qui excommunicando nihil agit. vnde irregularitatem non incurrit. Sed ſi epiſcopus qui iure ſuo ↄfirmat vel ordinat minores ordines a collatōe iſtoꝝ ſuſpēdatur nihilomin⁹ ↄfirmādo ⁊ ordinādo vez characterē iprimit ⁊

ideo irregularitatē incurrit. Lȝ autē iure ſuo ↄferat tonſuram quia tm̄ illa ē iuris poſitiui ſicut iuriſdictio. Sicut ſuſpēſus a iuriſdictiōe exercendo eā nihil agit: ita videt̄ ꝙ ep̄s iure papali a collatione tonſure ſuſpenſus eam cōferendo nihil agat. Decima cōcluſio. ꝙ ſuſpenſio ꝓprie dicta ē qua aliquis ꝓhibetur vti iure ſuo nō autem qua prohibetur vti iure prohibentis: quia illud ē magis ihibitio vel reuocatio. Unde ſi officialis ꝓhibeat curatuȝ celebrare vel cōfeſſiones audire q̄ ipſe facit iure ſuo nō ex comiſſione officialis ē ſuſpēſio ꝓprie dicta: ꝓpter qđ ſi hoc faciat officialis ſine ſcripti vel ſine monitōe ſuſpēſionē icurrit de ſen. ex. c. Sacro li°. 5°. Cū medicialis li. 6. Sed ſi epiſcopus q dedit poteſtatē ſuaȝ fratribus vel ſecularibus ſuſpendat eos ab audientia ↄfeſſionū nomine ſuo: nō eſt ſuſpenſio ſed mādati reuocatio. Unde ſi abbas vel prior cuius ſolius auctoritate fratres ſe mutuo abſoluūt ſuſpendat aliquē ab audiētia alioꝝ fratruȝ ſine ſcriptis ⁊ monitiōe nullā penā incurrit: quia totaȝ poteſtatem ſi vellet poſſet reuocare nudo verbo ſicut dedit ⁊ mlto magis partem. Sed ſi a poteſtate audiendi ſeculares quam habet a papa vel ep̄o eum ꝓhiberet ꝓprie dicta ſuſpenſio eſſet: Et ſic ſine ſcriptis ⁊ ſine monitione hoc faciens icurreret niſi quis dicat ꝙ adhuc nec illud eſſet ſuſpenſio ꝓprie dicta: quia ſine licētia prelati nec auctoritate pape nec auctoritate ep̄i audire debet. Unde ſicut a principio poterat ſolo verbo ihibere ne audiret: ſic etiam ex poſt facto. Si autem dicat i generali quicunq; fecerit hoc vel illud ſuſpendo eum ab vſu clauiū: videt̄ non incurrere ſuſpenſionē dato ꝙ illud ſit ſuſpenſio proprie dicta: ſi vera eſt opinio dicentium ꝙ illa decretalis. Sacro ⁊ Cū medicinalis: nō intelligit̄ de ſententia que fert̄ pro futuro facto ſub conditione ⁊ in generali. Undecima concluſio de abſolutione a ſuſpenſione de qua iura non faciūt multum mentionem: quia communiter in iure ponitur tempus ſuſpenſionis quo poſito ante illud tempus nullus niſi papa p̄t hominē abſoluere: quia ſi dicat̄ per mēſem aut ꝑ annū aut terminū aut q̄uſq; fecerit hoc vel illud ſit ſuſpēſus ſi poſſet interim abſolui mox abſolutus iterum eſſet ſuſpenſus quouſq; ille terminus eſſet expletus. Sed papa ſic poſſet abſoluere ꝙ nec poſtea incurrerȝ q iuri nō ſubeſt. Ubi autem homo in iure ſuſpenditur ⁊ terminus non prefigit̄ tunc epiſcopus poteſt abſoluere ſicut ab excommunicatione ex quo conditor non reſeruat. Quādo vero homo ſuſpēdit ipſe vel ſuꝑior abſoluere pōt ⁊ ſucceſſor ⁊ nō alius ſicut ð excōicatione dictū ē. Argumētū ē ſolutū. Qō. VIII.

OCtauo ⁊ vltimo queritur de interdicto vtruȝ violans interdictū ſit irregularis: Et videtur ꝙ non: quia violās ceſſationem vel pollutionem nō eſt ita irregularis: que pari paſſu currūt. ideo ⁊c. Contra de ſen. exco. Is q. li. 6. Reſpōdeo. circa hanc q̄ſtionē ſunt quattuor videnda. Primo de interdictis ⁊ pollutionibus latis a iure. 2° de licitis ⁊ illicitis tēpore interdicti. 3° de effectu ipſius ⁊ pena violantuȝ. 4° ſubycientur tractatus quorundam de interdicto.

Circa primū ſunt q̄ttuor faciēda. Primo vidēdū ē de locis ꝓphanis q̄ interdicta ſunt. 2° in q̄bus caſibus populus eſt interdictus. 3° in quibus caſibus loca ſacra: puta ecclīa vel cimiteria ſunt a iure interdicta. 4° ī q̄bus caſib⁹ loca ſacra polluūtur.

Quantum ad primū ſunt q̄nq; ↄcluſiones ſȝ q̄nq; caſus qui in his verſibus ↄtinentur. Interdicūt̄ loca per q̄nq; q̄ ſequūt̄. Fenus pedagia ſuburbia cardine papa. Primus. Fenus. Quicunq; dn̄i in terris ſuis vſurarios publicos aliūde oriūdos habitare ꝑmittūt per tres mēſes icurrūt ſententiaȝ ſuſpenſionis: ſi ſunt ep̄i excōicationis: ſi ſunt clerici: Interdicti ſi vniuerſitas: qui ſi per menſem ſuſtinuerint aīo indurato ex tūc terre ipſoꝝ q̄ȝdiu i ipſis ydem vſurary cōmorant̄ eccleſiaſtico ſubiacent interdicto. de vſur. c. i. li. 6. vbi videt̄ ꝙ terre laycoruȝ non ſunt iterdicte ſed interdicēde: ſicut ⁊ dn̄i non excōicati ſȝ excōicandi vt ibidē dicitur: lȝ clerici nō epiſcopi ſint excommunicati ibidem. Secūdus. padagia. Uniuerſitas ciuitatis Caſtri ſeu loci alterius cuiuſcūq; q̄ exigi fac̄ pedagia a perſonis ecclīaſticis pro reb⁹ q̄s non mercatōis cauſa deferūt ſic punit̄ ꝙ ciuitas vel caſtꝝ vel loc⁹ eius eccleſiaſtico ſubiaceat iterdicto qđ nō poteſt relaxari donec exacta reſtituerint ⁊ de tranſgreſſione ei⁹ ſatiſfecerint cōpetenter. Et mirꝝ videt̄ ꝙ perſone q̄ delinqūt non ſunt interdicte ſed loc⁹. de cenſib⁹. c. q̄ȝq̄ȝ li. 6. Terti⁹. ſuburbia de ſen. ex. c. Si ciuitas li. 6. Si ciuitas caſtꝝ aut uilla eccleſiaſtico iterdicto ſubiciat̄ illoꝝ ſuburbia ⁊ ↄtinentia. i. ↄtigua hedificia eo ip̄o intelligi volum⁹ iterdicta. Nā lȝ p̄dicta videant̄ alſ murorꝝ ambitu terminari hoc tn̄ caſu ne vilipendi valeat iterdicti ſnīa qđ fieret ſi poſſet ipſoꝝ ſuburbys vel ↄtinentib⁹ hedificys licite celebrari vt p̄us expedit iterpretationem fieri latiorē. Unde ſi p̄ncipalis locus eſt interdictus a iure tūc totū eſt interdictū a iure. Si aūt principalis loc⁹ eſt interdict⁹ ab homine acceſſori⁹ eſt iterdict⁹ a iure. Sȝ quia ſublato p̄ncipali remouet̄ acceſſorium idē ē ꝙ relaxato vel ammoto iterdicto q̄ ad ciuitatē vel caſtrū itelligit̄ ammotū quo ad ſuburbiū etiam ſi āmouens erat talis q nō potuiſſȝ āmouere iterdictū iure p̄ncipl'r poſitū puta iferior ep̄o quia q̄dā cū vniuerſitate trāſeunt q̄ alſ nō trāſirēt. Quart⁹. Cardie Ciuitas oīs p̄ter vrbē: q̄ iſequentib⁹ hoſtiliter cardinalē ↄſiliū dederit auxiliū vel fauorē vel intra menſeȝ malefactores hoꝯ ſicut debuerit ⁊ potuit nō punierit pontificali dignitate p̄uata ē ⁊ nihilomin⁹ iterdicta de pe. c. Felicis i fi. li. 6. Quit⁹. Papa. qn̄ i aliq̄ ciuitate imīnet electio ſūmi pontificis facienda dn̄s alyq; rectores ⁊ officiales ciuitatis debēt cardīales mō debito includere. Et ſuper his ↄuocatis clero ⁊ pplō iuramentū p̄ſtare: ꝙ ſi nō obſeruēt ea q̄ debēt vel fraudē ↄmittāt ciuitas illa eſt iterdicta ⁊ pōtifice p̄uata. de elec. c. vbi li. 6. De iterdicto aūt loci ⁊ terre videt̄ ꝙ ſic afficiat locū ꝙ qn̄ terra alicuius dn̄i iterdicit̄ ſola terra quā poſſidet tēpore ſententie late eſt affecta. Ita ꝙ ſi poſtea nouā acq̄rat illa nō afficit̄ ſentētia antiqua: quia cautio damni infiniti nō extenditur ad domos nouiter acq̄ſitas. Et ſi alienauerit terraȝ ātiquam illa tranſit cum onere interdicti. Et ſimiliter videt̄ q̄ȝdo eſt familia iterdicta vel de iure quod eſt raro: vel ab homine ſicut ſepe fit de conſuetudine: qui tunc erat de familia ſi recedat nō deſinit eſſe interdictus ⁊ q de nouo aduenit non incipit eſſe interdictus.

Quātum ad ſecūdū ſunt etiā q̄ttuor ↄnes ſm̄ quattuor caſus q in his verſibus cōtinent̄. Interdicunt̄ homines q̄ttuor q̄ ſequunt̄. Populus atq; loc⁹ nec nō repſalia fenus. Prim⁹. pplō dicit̄ de ſen. ex. c. Si ſnīa li. 6. ꝙ iterdicto pplō non iterdicit̄ nec clerus nec eꝯ. Sed qn̄ populus eſt interdict⁹ quocūq; vadat ſecuȝ fert ſuum interdictum nec debet admitti ad diuina. Qn̄ autē terra eſt interdicta tūc illi de terra alibi admittūt̄. Item qn̄ ad homines nō iterdictos veniūt hoīes interdicti ille populus ad quē venit homo iterdictus ex hoc ipſo fit a iure iterdictus q̄ȝdiu ille ibi eſt: quia a iure eſt ꝓhibituȝ ne hō interdictus admittat̄ ad diuina: immo ſuſpendit̄ ab igreſſu eccleſie qui admittit vt ſupra dictū ē. ꝙ pplō fit iterdict⁹ a iure q̄ȝdo ad ipſum declinat homo alterius populi interdicti: ⁊ multo magis ſi tot⁹ populus: quia illo preſente ſibi interdicūt̄ diuina. de p̄uile. epoꝝ. Secūdus. Atq; locus. Eo ip̄o ꝙ homo declinat ad locum interdictū ſit iterdict⁹ q̄ȝdiu ibi ē q̄ȝtū ad hoc ꝙ ibi iterdicunt̄ ſibi diuina ēt plus q̄ȝ illis de loco qui ſi ſunt clerici aut religioſi intra ſuam ec

cleſiã ꝑſſunt audire diuina: hic autẽ nõ: immo ſi aliquis habet priuilegiũ celebrandi tempore interdicti licet poſſit admittere familiares ſuos ſi eſt ſingularis pſona: quod nõ poteſt ↄuentus cuius aliquãdo familiares ſunt effrenata multitudo: tñ extraneũ nõ habentes ſuper hoc priuilegium nullus admittere põt de priuileg. c. lʒ. li. 6. Unde nec iſto caſu admittentes talem iterdictũ icurreret penam iuris: qꝛ nõ eſt ꝓprie iterdictũ.
3ª ¶ Tertius. Repreſalia. Uniuerſitas q̃ aduerſus pſonas eccleſiaſticas ↄceſſerit repreſalias: quibus aliis ꝓ alio pignorat̃ ſicut habet conſuetudo nundinarum campanie ꝙ mercatore deficiente quicunq̃ de ſua ciuitate inuentus in corpore ⁊ in rebus capitur: niſi infra menſem reuocauerit ſubiacet interdicto. de Iniur. c. i. li. 6.
4ª ¶ Quartus. Fenus. Uniuerſitas que vltra tres menſes permittit alienigenas publice fenerẽtes in terra ſua habitare: ipſo facto eſt iterdicta. Et nihilominus terra eiꝰ ſit interdicta ſi per menſem ſuſtinuerit animo idurato populus ſuum pꝛimum iterdictũ pſonale. Et iſtud ſcʒ locale interdictũ durat q̃diu illi nõ expellũtur: qḋ etiaʒ videtur valde graue de ciuitatibꝰ lombardie que habẽt maximũ diſtrictum vt ſi ꝓpter vnũ vſurarium i vno angulo tolleratum tota terra eoꝝ ſit iterdicta. Et magis ſi Rex frãcie vnicum vſurarium i vno angulo regni ſui ſubſtineat ꝙ ꝓpter hoc totũ regnum ſubiaceat iterdicto: propter quod videtur aliquibus ꝙ terra illa i qua cum ſubſtinet eſt iterdicta nõ alia: vt puta ſi pariſius ſubſtinet tota prepoſitura pariſius nõ plus. vt ſic capiat̃ terra. ſ. illa portio in qua vſurarius ſuſtinet̃ ſm diuiſionem dñi ↄſuetam. Aliȷ videtur ꝙ ſicut ꝓ vnico crimine etiam extra terrã cõmiſſo vel in vno angulo de quo eſſʒ icorrigibilis tota terra regni iuſte iterdiceret̃: ſic ⁊ hic. ¶ Sed hic notãdũ ꝙ aliquid ſingulare videtur eſſe i interdicto hõiũ. qꝛ qñ populus iterdicitur. de quo dicit̃ aque ſunt populi i apoca. i 7. Sicut ẽ vna aqua numero q̃uis cõtinue variet̃: ⁊ que accedit reputat̃ eadeʒ: ⁊ que recedit diuerſi: Sic i populo iterdicto videt̃ ꝙ quicũq̃ icipit eſſe de nouo de hoc populo hoc ipſo ſit iterdictus ſine noua ſentẽtie prolatõe: ⁊ econuerſo: qñ deſinit de nouo eſſe de populo: deſinit eſſe iterdictꝰ: qꝛ ſi aliter eſſet: tunc ſi populus ad quem talis de nouo accedit eſſet iterdictus ipſe eſſet ligatus duplici interdicto ↄtra intẽtionem ferentiũ qui nolebant ligare illos qui nõ erant: ⁊ pl's qꝛ ſi contingeret populum pꝛimũ omnibus pꝛimis mortuis ⁊ aliȷs ſubrogatis imitari ceſſaret interdictum quod non videt̃: immo etiam qui naſcũtur ex iterdictis reputantur interdicti ſicut ⁊ ſi eſſent nati tempore lati pꝛimo iterdicti: qꝛ vniuerſitas inquãtũ hꝫ interdicitur ⁊ nõ perſone ſingulares niſi ꝑ accidẽs. Quod autẽ dicitur extra. c. Si ſententia. §. fi. ꝙ ſinguli extra euntes de populo iterdicto nõ admittũtur ad diuina: hoc eſt qꝛ nõ recedunt animo illũ populum deſerendi: ⁊ tũc eſt verum q̃diu ſunt de populo interdicto ſunt iterdicti: nõ autẽ poſtq̃ deſinũt eſſe de populo interdicto licet ſecus ſit de terra iterdicta vt dictũ eſt: qꝛ illa vt res ſingularis afficit̃ non vniuerſitas. Et pari rõne ſecus de familia iterdicta que nõ eſt proprie collegiũ: nec vniuerſitas vt dictum eſt in fine primi articuli.

loca ſacra in tribus caſibus a iure violantur p°

Quantum ad tertium ſunt tres ↄcluſiões ſm tres caſus qui i his verſibus ↄtinẽtur. Interdicũtur loca ſacra tribuſq̃ ſequũt̃. Funerat iducẽs hereticalem quoq̃ tangẽs. ¶ Primus. Funerat inducẽs. Quando homo iducit ad electionem ſepulture alium per votũ iuramentum ⁊ promiſſionem vel huiuſmodi que liberam electionem vel mutationem impediunt ſic. ſ. ꝙ ſine peccato mutare non poteſt: ex hoc ipſo electio non valet. Sed ille tumulandus eſt illic vbi erat ſepultura non electa. Si vero i eccleſiȷs vel cimiteriȷs inducẽtium fuerit ſepulti ſepelliẽtes obligãtur ad reſtitutionem tam ſepultorum corporum ſi petãtur q̃ omnium que occaſiõe ſepulture illoꝝ peruenerit quomodolibet ad eoſdem infra decẽdium integraliter faciendam. Quam niſi fecerint eccleſie ipſe apud quas ſepl'ti fuerit necnõ ⁊ cimiteria earũdeʒ ex tũc eo ipſo ſint ⁊ tãdiu maneãt eccleſiaſtico ſuppoſita iterdcõ donec ab eis facta fuerit reſtitutio plenaria predictorũ. de ſepul. c. i. libº. 6. Ubi dicunt quidam ꝙ itelligitur ſi i eccleſia fuerit ſepultus: qꝛ tunc eccleſia cum cimiterio ſit interdicta. Si autem ſepultus fuerit talis i cimiterio nõ propter hoc eccleſia ſit iterdicta ſed ſolum cimiterium. Item itelligũt de cimiterio ↄtiguo nõ alio. argumẽtũ eius ꝙ de pollutõe dicitur de cõſecra. eccle. c. i. libº. 6. Et ſimile habetur de interdicto de ſen. ex. Si ciuitas. §. vlti. libº. 6. Aliȷ vero dicũt indifferenter ꝙ in quocunq̃ illorum ſepelliatur vtrunq̃ illorum vbicunq̃ ſit interdicto ſubicit̃. ſ. eccleſia ⁊ cimiterium ipſorum iducẽtiũ ſepeliẽtiũ: qꝛ hic expreſſe vtrũq̃ per ſe interdicit̃. Secus autem qñ alteꝝ tñ exprimit̃. Nã tũc magis dignũ trahit ad ſe minus dignũ. cõtiguum nõ ecõuerſo nec aliter. Et ſic loquũt̃ iura illa: ⁊ hec eſt verior opinio. Si autem ſine dolo ⁊ fraude ⁊ obligatione homo aliũ iducat ad eligendũ. vel mutãdum ſepulturam nõ ipſʒ obligãs ad nõ mutãdũ locũ nõ hꝫ locũ hec ↄſtitutio. Ubi dubiũ eſt ſi ipſemet curatus hanc iductionem faciat apud quem erat de iure tumulãdus vtꝝ eccleſia vel cimiteriũ ſint iterdicta: ⁊ videtur ꝙ delictum ſuum nõ noceat eccleſie qñ ibi ſepeliat̃. ¶ Secũdus hereticalem: qñ hereticalis traditur ſcienter eccleſiaſtice ſepulture locus ille perpetua careat ſepultura ita ꝙ recõciliatio hic nihil valʒ. Nec videtur epiſcopus poſſe iſtud iterdictũ ammouere: qꝛ qñ dicit perpetua ammouet iferioribus diſpẽſationem. de hereticis. c. quicũq̃ libº. 6. ¶ Tertius. Quoq̃ tangens: ſicut in duobus primis caſibus eſt eccleſia interdicta vel cimiterium indiſtincte. ſ. ille locus in quo aliquis ſepultus erat interdictus vel hereticalis. ita dic qñ eccleſia eſt iterdicta ab homine vel a iure eo ipſo cimiteriũ ↄtiguũ capella contigua reputantur interdicta: ſicut ciuitate interdicta ſuburbia ſunt iterdicta. Secus autem ſi nõ ſunt cõtigua. ex. e. Si ciuitas. §. ratione. libº. 6. Dico autem cõtigua quorum vltima ſunt ſimul: vnde ſi inter eccleſiam ex vna parte ⁊ capellam ⁊ cimiterium ex alia non eſt niſi paries medius cõtigua ſunt: qꝛ vltimum eccleſie eſt ſuus paries qui eſt ſimul cum terra capelle ⁊ cimiteriȷ: qꝛ vtriuſq̃ ſuperficies eſt ſimul cũ nihil ſolidũ ſit mediũ. Si etiam paries capelle ⁊ cimiteriȷ contingeret parietem eccleſie ideʒ eſſet. Secus ſi eſſet aliqua terra media inter duos parietes: quia illa ſola eſſet interdicta.

Quantum ad q̃rtũ ſunt. 6. cõcluſiones ſm. 6. caſus q i his verſibꝰ cõtinent̃. Sed polluunt̃ loca ſacra ſex q̃ ſequũt̃. Sanguis: adulteriũ ſit pꝛincipaleq̃ tactũ. Sacrãs ſepultus gens aut excõicatꝰ. ¶ Prima ſanguis. Eccleſia ⁊ cimiteriũ reputant̃ polluta per ſanguinis effuſionẽ ibi factã violẽter ⁊ iniurioſe: ſicut ꝑ homicidiũ ⁊ mutilationẽ vel aliã vulnerationeʒ. de ↄſe. di. i. c. Si motũ ⁊. c. ſe. nec debʒ celebrari nec ibideʒ ſepeliri quouſq̃ recõciliet̃. de priuile. c. Tuaꝝ. Si aũt homo ſine alterius violentia ⁊ ꝑ ſe ibidẽ emittat ſanguinẽ ꝑ nares nõ ꝓpter hoc polluit̃. Ecõuerſo. ſi qs intra eam ſuſpẽdit̃ aut ſine ſanguinis effuſione ſuffocat̃ nihilominus reconciliatione idiget. Si vero alibi vlneratus illuc fugiens adhuc ſanguinaret vel moreret̃ nõ propter hoc pollueret̃. Ecõuerſo ſi ibi vulneratus anteq̃ ad terram ſanguis occurreret expiret: nihilominus qꝛ infra eam ſanguinis effuſionis cauſa facta eſt reconciliatiõe indiget. Et ſi martyr in ea occiſus eſt recõciliatiõe idiget: qꝛ ꝑ mortẽ eius pl's ſit iniuria eccl'ie ex pte ſequentium: lʒ ꝑ paſſionem eccleſia honoretur vt ẽ illud. Actio diſplicuit paſſio grata fuit: hoc eſt intelligendum de enormi ⁊ nõ de modica ⁊ leui percuſſiõe: puta cũ vnguibꝰ vel denaribus aut dentibꝰ ⁊ hꝫ. Si aũt lapis de ſuperioribꝰ cadens ibi hõiem vulnerauerit vel occiderit: vel furioſus nõ habẽs vſũ ratiõis hec ibi fecerit i ſe vel i alio: nõ eſt homicidiũ vbi deeſt mala voluntas hõis: ideo nõ indiget recõciliatione. Si vero aliquis ſue mentis compos ſeipſum occideret verum homicidium eſſet: vnde reconciliatione indigeret. ¶ Secundus. Adulterium. Emiſſio ſeminis ſiue ꝑ adulterium ſiue per ſimplicem fornicationẽ polluit eccleſiã ⁊ cimiteriũ. de ↄſe. di. i. Ecle. de ↄſe. ecle. c. vlti. de adu. Significauit. Non ãt ſi cuſtos eccl'ie ibidẽ nocturno ſomno polluat̃. Si vero vir ibi vxori debitũ reddat vel cauſa ꝓlis debitũ ibi petat: nihilominus ratione loci ſit ſacrilegiũ: quod alibi eſſet licitũ ⁊ violatur locꝰ ⁊ polluit̃: ſi ꝑe ſint ibi icluſi tẽpore guerre nõ audẽtes exire ſiue alias: Cũ aũt viciũ ſodomiticũ ſit grauius peccatũ q̃ adulteriũ cum etiam ſit cum ſeminis effuſiõe: reconciliatione indiget. Propter occultã aũt ſeminis effuſionẽ quãtũcũq̃ illicitã ⁊ inominabilẽ q̃diu occulta eſt recõcilianda nõ eſt: ſʒ ille oculte puniendus ẽ. Unde ſicut ſolemnis pnĩa nunq̃ pro occulto crimine imponẽda ẽ: ita cum reconciliatio eccleſie ſemꝑ fiat cũ ſolemnitate: nũq̃ faciẽda eſt niſi ꝓ pollutione ſolemniter diuulgata. de adult. c. Significaſti. Si autem ſacerdos ſciat tñ ꝑ ↄfeſſionẽ eccleſiã pollutaʒ nec etiam i occulto tenetur abſtinere a celebrando ibideʒ: nec epiſcopo debet dicere vt dicũt qdã ꝙ reconciliet eccleſiaʒ cauſa nõ expreſſa: qꝛ ex his que ſcit tanq̃ deus nõ ꝓhibet̃ ipſe vt homo nec artat̃ ad aliqd faciẽdũ vel omittendũ. ¶ Tertiꝰ. Sit pꝛincipaleq̃ tactũ. Qñ eccleſia polluit̃ quoquo modo eo ipſo itelligũt̃ polluta cimiteriũ ⁊ capella cõtigua ſicut de iterdicto dictũ fuit non autẽ econuerſo: qꝛ magis dignum trahit ad ſe minus dignum. Secus autem ſi nõ ſit cõtigua. ſʒ eoꝝ extrema ad iuicem ſeparata: ⁊ duorum cimiterioꝝ pariete diſiũctoꝝ lʒ per hoſtium de vno ad aliud tranſeat̃ pollutio vnius nõ inficit aliud. de ↄſe. eccle. c. i. libº. 6. ¶ Quartus. Sacrans. Si ↄſecrans eccleſiaʒ vel benedicẽs cimiteriũ ſit publice excõmunicatꝰ indiget recõciliatiõe. Et hoc notat hoſti. de ↄſecra. eccle. ↄſuluiſti. Si aũt excõmunicatꝰ publice ibi celebret vel ſepeliat nõ propter hoc neceſſaria eſt recõciliatio. de ſacra. ite. c. A nobis. ¶ Quintus. Sepultus gens. i. gentilis: qꝛ ſi hereticus tunc videt̃ locus nõ ſolũ pollutus ſʒ iterdictꝰ: qꝛ dicit̃ de hereticis. c. z. libº. 6. ꝙ locꝰ ille perpetua careat ſepultura: qḋ nõ eſt de polluto i quo poſt reconciliatiõeʒ poteſt ſepeliri: qꝛ hereticꝰ eſt deterior gentili. de hoc de ↄſe. di. i. eccleſiam de ↄſe. eccle. c. ↄſuluiſti. Si autẽ cathecuminus ante baptiſmũ ibi ſepeliat̃ lʒ fieri nõ debeat tñ non polluit̃ locus: qm̃ nõ reputat̃ ifidelis: ſed credit̃ habuiſſe baptiſmũ flaminis: ſicut nec de illo q in ſuo ſanguine baptiçat̃ ⁊ tãq̃ martyr ſepelit̃: lʒ in tractatu de matrimõio quando dicit̃ cultus diſparitas dirimit matrimoniũ: ibi accipit̃ fidelis cũ infideli. i. baptiçatus cũ non baptiçato etiam fideli. Sʒ de puero filio fidelium mortuo ante baptiſmũ eſt ↄſuetudo quorũdaʒ ꝙ niſi mater in partu moriat̃ non ſepellit̃ in cimiterio benedicto. Nulli enim datur eccleſiaſtica ſepultura niſi de quo credit̃ ꝙ tũc vel quãdoq̃ itrabit i requiẽ eccleſie triumphãtis: nõ tñ idiget reconciliatione: qꝛ lʒ nõ ſit fidelis: non tamen eſt proprie gentilis vel infidelis ex quo eſt filius fidelium. Puer autem filius infideliũ tumulatus bene pollueret ſicut ſi eſſet magnus. Quãdo aũt mater morit̃ i partu enixũ mortuũ vel q ſtatiʒ ãte baptiſmũ morit̃ ↄſuctũ eſt vt ſepelliat̃ cum ea lʒ ſciamus ipſum dãnatum: qꝛ reputat̃ quaſi pars viſceꝝ ⁊ pro honore matris chriſtiane coniunguntur in ſepultura quaſi fuerint coniũcti ⁊ nunq̃ ſeparati in vita: ⁊ i morte: ⁊ iõ nõ polluit̃ locus. ¶ Sextus. Aut excõicatꝰ. Eccleſia vel cimiterium vbi excõicatus publice ſepellitur eo ipſo polluãntur vt i dictis. c. de ↄſe. di. i. eccleſiam. de ↄſe. eccle. ↄſuluiſti. Uerũ eſt ꝙ cũ hic officiales aliquando ratione ſepulture excommunicati ſubȷciunt locũ interdicto: quanuis autem is cui eſt ingreſſus eccleſie interdictus ſi moriatur hoc interdicto durante non debet in eccleſia vel cimiterio ſepeliri niſi penituerit: nõ tamen ibi ſepultus facit locum pollutũ cuʒ non ſit excommunicatus. Et ſic intellige de ſen. exco. c. Is cui. §. i. Sed de interdicto ſimpliciter qui non debet ſepeliri ſi non ſit clericus ſi ſepelliatur dubiũ ẽ vtꝝ locus ꝑ hoc polluat̃. Et videt̃ ꝙ non: qꝛ non ẽ i iure expreſſum.

tempore interdicti que permittuntur

Quãtum ad ſecũdũ principale. ſ. que tempore generalis interdicti permittunt̃ ⁊ que prohibẽtur. ſunt. ii. cõcluſiones. ¶ Prima ↄ. ꝙ baptiſmꝰ tam paruulorum q̃ etia adultorum nõ ſolũ quo ad ſubſtantiam: ſed quo ad ſolemnitatem omnem tam cathecĩſmi q̃ exorciſmi permittitur. p°
¶ Secunda ↄclo. cõfirmatio: ⁊ ratiõe eius etiam in cena domini chriſma conficiendũ eſt. de ſenten. excom. c. Qm̃. libº. 6. vbi tria predicta per ordinem cõtinentur. 2°
¶ Tertia concluſio. penitentia. que lʒ oliʒ ſolis morientibus cõcederet̃: nunc aũt etiam ſanis qui nõ dederunt cauſam interdicto. Et illi etiam ſi poſſe ſuum faciunt de ſatiſfaciendo: ⁊ merito: quia iſtud ſacramentum eſt neceſſitatis ſicut baptiſmus ⁊ pluſq̃ confirmatio: Unde magis deb: t concedi non ſolum ſemel i anno ſed iterum ⁊ iterum ⁊ quotiens opus erit: vel placitum confiteri. ex. c. Alma. 3ª
¶ Quarta cõcluſio. Matrimoniũ concedit̃ ſʒ non benedictio nuptialis: immo negat̃. 4ª
¶ Quinta cõcluſio. extrema qdem vnctio negat̃ omnibꝰ laycis: ⁊ ſolũ clericis ⁊ religioſis ẽ cõceſſa. Ex quo videt̃ non eẽ neceſſitatis: qꝛ tũc non negaret̃ ſicut nec baptiſmꝰ nec penitẽtia. Quidã aũt dicũt ꝙ nec clericis nec religioſis extrema vnctio cõceditur tempore iterdicti: qꝛ prohibent̃ omnia diuina niſi illa q̃ ſpecialiter ꝑmittunt̃. Nũq̃ aũt ſpecialiter iuenit̃ vnctio cõceſſa qbuſcũq̃. Nam extra de pe. ⁊ re. Cũ in te. pꝛiuſq̃ dixerat ꝙ vnctio ⁊ ſepultura omnibꝰ iterdicit̃ dicit ꝙ ſepultura clericis cõcedit̃: Unde tacẽdo de vnctõe videt̃ eam i ſua ꝓhibitõe retinere. Aliȷ dicũt eo ipſo cõcedi vnctioneʒ que aĩe ẽ neceſſaria ꝙ cõcedit̃ ſepultura ſoli corpori proficua. 5ª
¶ Sexta cõcluſio. de ordine qꝛ cum ordines nõ niſi i miſſa ſolẽni dent̃ ⁊ miſſa nõ debeat ſolẽniter celebrari: iõ nec ordines i terra interdicta debent celebrari etiaʒ quãdo licet ſolemniter celebrari in q̃tuor feſtis quãdo minores ordines alias dari pñt: nec i ſabbato ſctõ qñ alias maiores dant̃: qꝛ iure antiquo erat ꝓhibitũ ⁊ iure nouo nõ eſt cõceſſuʒ. 6ª
¶ Septima ↄcluſio de Euchariſtia. q̃ iure nouo ſic dicit̃. In ſingul' mõaſteriȷs diuina officia debẽt dici ſubmiſſa voce ianuis clauſis iterdictis excluſis. In paſchate ãt ⁊ pentecoſte ⁊ natali ⁊ aſſumptione beate virginis licet alta voce ianuis aptis ſolis excõicatꝭ excluſis: Sic tñ ꝙ illi q dederũt cauſaʒ interdicto nõ appropinquent ad altare. Ubi pꝛimo ẽ ſciẽdũ: qꝛ de monaſteriȷs ſolum videtur loqui: quod idem intelligendũ eſt de eccleſiȷs collegiatis in quibus diebus ſingulis eſt miſſa celebrãda ſolemniter. de eccle. miſ. c Cũ creatura. Et ſimiliter tempore interdicti campanis non pulſatis ſed ianuis clauſis ⁊c. Ideʒ etiam eſt de prioratibus non cõuentualibus: qꝛ monaſteria dicuntur. ſed in ſimplicibus parochȷs videntur ſeruanda iura antiqua vt tantum ſemel in ſeptimana liceat celebrare pro euchariſtia pro infirmis ſeruanda. Item ꝙ dicitur ad altare nunquam appropinquet: quidaʒ intelligunt de oblatione ad altare ad quam interdicti qui nõ fuerũt cauſa poſſunt admitti: non autem illi qui fuerunt cauſa lʒ admittantur infra eccleſiam ad audiendum miſſam: ſicut vſurariȷ manifeſti qui non ſunt excommunicati nec ab ingreſſu eccleſie ſuſpenſi ſed tantum ab altari. de vſur. c. Quia in om- 7ª

nibus. Non autem intelligunt hoc de cõmunione quam dicunt tempore interdicti nulli debere dari niſi in mortis articulo. ſicut olim de penitẽ. ⁊ remi. Quod in te: quia hoc nihil eſt imuttatum. Alij autem videtur ꝙ ſtatutum generalis concilij neceſſitatem imponit ſemel in anno communicandi. Unde cum ſacramenta neceſſitatis adminus inquantum ſunt neceſſitatis concedantur tempore interdicti per conſequẽs communio ſemel in anno maxime: qꝛ inſeparabiliter ſe cõcomitantur: ⁊ appellatione penitentie viaticum continetur vt in dicta decre. dicitur. Quod i te. Putarem autem papam ſuper hoc conſulẽdum. Sed vtrum religioſi ſm ſuam cõſuetudinem poſſint ſepius communicare: Nam ꝙ poſſint ſacerdotes in collegijs ſicut prius celebrare bene innuit decreta. nõ ſic autem de ſimplici communiõe. De hoc etiam putarem papam conſulendum. De feſtis autem illis videtur feſtum omnium ſanctorũ quod eſt de maximis excipi debuiſſe quod eſt maius ꝙ̃ aſſumptiõis: quia eſt de beata virgine ⁊ de omnibus ſanctis ⁊ de deo etiam ſicut officium oſtẽdit: etiam cõmemoratio omnium fidelium defunctorum: quia ſicut vna communitate interdicta alia non interdicitur ſic nõ videtur propter peccata viuentium debere auferri ſuffragia defunctorũ qui ſunt de alio foro ſpecialiter ꝙ ſemel in anno tm̃ fit pro omnibus. Sed lex ꝙ̃ꝙ̃ dura ſeruanda eſt vt non extendatur pluſquam extenſa ſit. Quod autem dicũt quidam a veſpera vſq; ad veſperam debere intelligi cum excluſione completorij vltimi in illis quattuor feſtiuitatibus nõ videtur. Nam ſi in illis feſtiuitatibus licet alta voce celebrare omnia diuina cum completorium diei ſit pars magis ꝙ̃ completorium vigilie: ⁊ feſtum quod habet ſecũdas veſperas ſemper habet completorium cum eadem ſolẽnitate: nec minori ꝙ̃ primum completorium ſm ritum eccleſie: ideo vtrũq; icluditur. Similiter quia lꝫ officium communiter ſolẽnitatis incipiat a primis veſperis: quia tamẽ officium ſolemnitatis paſchalis ⁊ gaudia incipit i miſſa ſabbati vbi etiam dicitur. Deus qui hanc ſacratiſſimam noctem: ideo tunc alta voce ⁊ ianuis apertis hoc poteſt fieri: quia ſi i veſperis poteſt cum veſpere ſint infra miſſam ad miſſam videntur pertinere: vnde vtriq; debetur par honor. Et ſimiliter de pentecoſte: vnde ⁊ in miſſa de vigilia dicitur prefacio ſicut ⁊ in die. Similiter videtur de natali: quia in miſſa de vigilia ſolemnitas incipit. Sed de aſſumptione bene
8ª ꝯ dicit: quia ſolemnitas incipit in veſperis. ¶ Octaua cõcluſio. de benedictionibus eſt dicendum. ꝙ omnis ſolemnis benedictio ſicut abbatum abbatiſſarum ⁊ virginum que cum ſolemnitate publice fieri ſolẽt ⁊ cũ miſſa. vnde tempore interdicti ceſſant multo magis ꝙ̃ benedictio nuptialis que eſt minor. Poteſt tamen qui interdictum poſuit in eo diſpenſare pro certo loco ⁊ tempore ⁊ perſonis: nec per hoc ſoluitur interdictum ſicut dicitur in. c. Alma. ꝙ quando interdicti admittuntur ad penitẽtiam nõ propter hoc fit ſimpliciter relaxatio interdicti vt propter hoc iterum opporteat ſentẽtiam ferri. Unde ſi ille qui poſuit interdictum tempore paſchatis vel amore fratrum predicatorũ vel minorum relaxat ipſum i die feſti eorum quo ad ipſos volentes intereſſe ita tamẽ ꝙ poſtea remãeat ſicut prius poteſt facere: nec eſt ſuſpenſus ſi hoc facit ſine noua monitione quia non eſt noua ſentẽtia. Et ſimiliter diſpenſatiue relaxando in parte poteſt epiſcopus benedicere moniales vel abbates ⁊ huiuſmodi: ſi tamen tullit interdictum vel talis ſit cuius ſententiam ipſe poteſt tollere alias non. In interdicto enim interdicitur omnibus hominibus in tota tali terra toto tali tempore participatio diuĩorum. Sicut ergo poteſt ammoueri ab omnib⁹ ⁊ tota terra ⁊ toto tempore: ita ⁊ a quibuſdam ⁊ a quadam parte terre ⁊ quodam
9º ꝯ die. ¶ Nona concluſio. videtur ꝙ ſimiliter de excommunicatione ſit dicendem lꝫ quidã negent: qꝛ lꝫ epiſcopus nõ poſſit dare licentiam cõmunicãdi cũ excõicato ꝙ̃diu excõmunicatus eſt: ſi tamẽ eſt talis excommunicatio a qua ipſe poteſt totaliter abſoluere ⁊ reſpectu omniũ ſiue: quia ipſe tullit ſiue qꝛ alias ſibi competit: ita poteſt eam partialiter tollere. Nõ eſt enim aliud excommunicatio niſi quoddaꝫ iuris viculum ens ratiõis tãtum quo iſte prohibetur communicare omnibus ⁊ omnes illi. Abſoluere vero non eſt aliud ꝙ̃ dare ſibi licentiam communicãdi omnibus ⁊ omnibus illi. Si autem poteſt interdici alicui communio omnium multo magis communio quorũdam tãtum: ⁊ ſic poteſt excommunicari partialiter reſpectu hominuꝫ vel terrarum: ſicut excommunicatio minor partialiter excommunicat reſpectu communium. Et ſimiliter ſi poteſt licentiari vt communicet cum omnibus quod eſt abſolui ſimpliciter: pari ratõe ad communionem in iſto vel cum iſto loco vel tempore: quod eſt abſolui partialiter. Et ſimiliter de interdicto. Poteſt enĩ ferri partialiter: puta ꝙ vbicunq; talis erit quandiu ibi erit locus ſit interdictus. Tunc enim illo intrante locus incipit eſſe interdictus ⁊ eo exiſtẽte deſinit ⁊ redeunte redit. Et ſimiliter poteſt partialiter relaxari. ¶ Decima concluſio. qꝛ quod dicitur in decreta: Alma. nihil imutat i ſepultura: vnde ſoli clerici ⁊ religioſi habẽt ſepulturã i cimiterio bñdicto lꝫ cũ ſilẽtio ſine cantu debeat fieri officiũ. de peni. Quod in te. Layci vero ex cimiteriũ interĩ ſunt ſepelliẽdi. Soluto aũt interdicto ad cimiteriũ vbi elegerãt transferẽdi: qꝛ cui non cõicamus viuo nec mortuo. Unde ſicut viui carẽt igreſſu eccl'ie ſic mortui cimiterio ⁊ plus: qꝛ ſi ẽt morirent i quattuor feſtiuitatib⁹ i quibus viui igrediũtur eccl'iaꝫ nõ propter hoc haberẽt tũc eccl'iaſticã ſepulturã: qꝛ vtrũq; erat prius iterdictũ ⁊ modo alter tantũ legit pmiſſuꝫ. Clerici vero ſicut viui habẽt igreſſuꝫ eccl'ie: ſꝫ ſine ſolẽnitate ſic ⁊ ſepl'turã ⁊ pl's: qꝛ ſi extrãe⁹ clericus vel religioſus veniat q qꝛ pͥuilegiat⁹ nõ ẽ nõ debꝫ admitti ad diña niſi forte eẽt familiaris pſone ſinglariter ſpãli pͥuilegio celebrãti nihilomin⁹ hic ad ſepulturã eccleſiaſticã admitterẽt: qꝛ iure ãtiquo h pmittebat ⁊ iure nouo nõ ſic phibet admitti ad ſepulturã ſicut viuus ad miſſaꝫ: Quãuis ãt pͥuilegia qbuſcũq; ꝯceſſa ante decretalẽ alma: ſint p eã reuocata nõ tñ ꝯcedẽda: vñ decr. de pͥuil. licꝫ. nihil opat ꝙ ad pͥuilegia ãtiq̃ ſꝫ ꝙ ad ꝯceſſa p⁹ decretalẽ Alma. ¶ .i i. ꝯ. ꝙ ſi ẽ alicui poſt illã ꝯceſſũ celebrare diña tpe iterdicti nõ dꝫ admittere ad ea aliquẽ extraneũ niſi ille pͥuilegiũ hẽat poſtea ſilr ipetratũ vel niſi ſit ſu⁹ familiaris. Si võ eſſet ꝯuẽtus hẽns iſtud pͥuilegiuꝫ q põt hẽre nimis mltos familiares ⁊ forte oẽs de villa q p lras ſunt ad hñficia recepti ⁊ ſic fruſtrarẽt iterdictũ: nõ lꝫ familiares iſtos recipe ꝯuẽtui pluſꝙ̃ exneos ſꝫ ſolũ pͥuilegiatos. Dicũt aũt famli ⁊ officiales inqſitoꝝ pͥuilegiati ꝙ audiãt diña tpe interdicti. Sꝫ niſi iſtud pͥuilegiũ ſit renouatũ poſt decretalẽ alma reuocatũ ẽ. Si aũt ſit renouatũ tũc ipſi cũ pͥuilegiꝫ non determinet ſibi locum vbiq; poſſunt admitti ad diuina quãuis ſint extranei.

Quantũ ad tertiũ pͥncipale q. ſ. ſit pena iterdictũ violãtiũ ſunt ſeptẽ ꝯnes. ¶ Pͥa ꝯ ẽ. ꝙ celebrãs i eccl'ia iterdicta vl' i cimiterio iterdicto ẽ irregularis. de ſen. exco. Is q: nec põt niſi p papã diſpẽſari. Et idẽ ẽ i q̃cũq; loco celebret ſi ille loc⁹ ẽ iterdict⁹: ⁊ cũ h ẽ ſuſpẽſus ab igreſſu eccl'ie donec ſatiſfaciat ad arbitriũ iudicis q tullit ſñiaꝫ iterdicti vl' ad arbitriũ epi ſi ẽ iterdictũ iuris. Unde peccat mortalr quotiens audit miſſam in eccl'ia vel cimiterio q̃uſq; ſatiſfecerit. Et h pl's opat ſuſpenſio ꝙ̃ irreglaritas. ¶ 2ª ꝯ ẽ. ꝙ ſi celebrat aliqs ſciẽter corã publice iterdcõ pp h nõ ẽ irreglaris ſꝫ ẽ ſuſpẽſus ab igreſſu eccl'ie vt p⁹ de pͥuil. c. Epoꝝ li. 6. ⁊ ẽ argumentũ ꝙ ſi hõ celebrat i eccl'ia i q̃ eps excõicabat oẽꝫ q ibi celebrabat ſine ſua licẽtia ſpeciali non ẽ irregularis: qꝛ nõ ẽ irregularis niſi pp celebrare i excõicatione. Sꝫ cũ cauſa ꝑor ſit effectu ipſe q celebrauit ẽ excõicandus nõ excõicat⁹. Sicut hõ nõ ẽ irreglaris pͥa vice qua celebrat corã iterdicto ſꝫ ſuſpenſus. Sꝫ ſi poſtea celebrat tũc ẽ irreglaris. Argumẽtũ tñ cõtra: qꝛ q ordinem furtiẽ ſuſcipit qñ eſt excommunicatio lata ipſe eſt irregularis: ita ꝙ epiſcopus poteſt quideꝫ a ſententia abſoluere ſed non ab irregularitate niſi papa diſpenſaret: ⁊ tamẽ nõ eſt irreglaris. niſi quia in excommunicatione ordines ſuſcepit. Et dicendũ ꝙ ille eſt irregularis non quia ſit ordinatus excõmunicatus: ſed quia ſcienter a non ſuo: de quo dicitur d tempori. ordi. cap. i. lib. 6. manere perpetuo ſuſpẽſos. Perpetua aũt ſuſpenſio eſt irregularitas. Uel dicendum ꝙ epiſcop⁹ excõmunicauerat omnem accedentem ad ordines ⁊ non ſolum omnem ſuſcipientem: vnde eo ipſo ꝙ acceſſit ordinandus anteꝙ̃ ordinaretur erat excommunicat⁹. Et ita eſſet hic ſi epiſcopus excõmunicaſſet omneꝫ qui ibi aliquod diuinum officium exerceret: quia tunc ſtatim i principio miſſe fuiſſet excõmunicatus. Sed quando dixit omnem qui celebrauerit: quia non celebrauit quouſq; miſſa finita fuit ideo ⁊c̃. ¶ Tertia concluſio ẽ. Quod qui publice interdictum admittit ad eccleſiaſticam ſepulturam: vel ad diuina officia vel eccleſiaſtica ſacramẽta ſuſpẽſus eſt: vt prius de priuileg. c. Epiſcoporum lib. 6. Unde ſi eſſet abbas potens dare minores ordines q interdictũ faceret acholytuꝫ ipe cẽt irregularis: quia propter primum ordinem fuiſſet ſuſpenſus: quia ad perfectum ſacramentuꝫ admiſiſſet: poſtea aũt conferendo alios iam ſuſpenſus eẽt irregularis. Dico aũt abbas: qꝛ epiſcopus hanc penam non incurrit: qꝛ non ẽ expreſſum. ¶ Quarto. pena eſt in decretali nouiſſima clemẽtis: ꝙ nõ ſeruãtes i terdictũ qd mater eccleſia ſeruat ſunt ipſo facto excõicati: ⁊ ſimiliter qui non ceſſant ea ceſſante: cum tamen olim contra ceſſationem faciens non fieret irregularis. Sed circa ceſſationem ſolum hoc eſt innouatũ: ⁊ nihil aliud. Ideo ſicut prius tempore ceſſationis non licebat celebrare etiã ſubmiſſa voce ſic nec modo: niſi put conſuetudo tempore ceſſationis in illa eccleſia habebat. Plura autem liceret tempore interdicti. ⁊ tamen eſt vna pena excõmunicationis vtrobiq;: quãuis non ſit idem modus violandi vtrunq;. Uerius tamen videtur ꝙ tempore ceſſationis non minus liceat ⁊ debeat dicere ⁊ dici diuinũ officium ꝙ̃ tempore interdicti quod eſt artius ſeruanduꝫ. Sciendum tamen ꝙ illa noua decretalis Clemẽtis nõ intelligitur de ceſſationibus prelatorum niſi ſint vera interdicta: qꝛ illi poſſunt ponere verum interdictum: ſed de ceſſationibus capitulorũ que non habet aliud remediũ. Unde in alijs ceſſationibus nec iure nouo aliquid imutatum eſt de iure antiquo: nec eſt aliqua excommunicatio nec ſuſpẽſio nec irregularitas. ¶ Quĩto. ꝙ celebrans in eccleſia vel cimiterio pollutis vel quodcunq; aliud diuinum faciens certũ eſt ꝙ non eſt irregularis nec ſuſpenſus. de ſententia excõmuni. Is qui lib. 6. ¶ Sexto videtur dubium vtrum ſepeliens in loco interdicto ſit irregularis. Et dicũt quidã ꝙ ſic ſi eſt interdictũ ab homine: ſecus ſi a iure: qꝛ mitius agitur cum lege ꝙ̃ cum legis miniſtro. Sed hoc non videtur: quia non inuenitur. ſed verum eſt ꝙ celebrans vel faciens celebrari diuina in loco iterdicto eſt ſuſpenſus: de priuileg. c. Epiſcoporum. Diuina aũt ſunt non ſolum miſſa: ſed etiam alia diuina officia. Unde videtur ꝙ ſit ſuſpẽſus talis qui ſolemniter ſepelit: cum hoc inter diuina computetur. Unde ⁊ propter hoc ſymonia cõmittit. ¶ Septimo. ꝙ de illo cui interdictus eſt ſolus ingreſſus eccleſie certũ ẽ ꝙ celebrans in eccleſia vel cimiterio eſt irregularis: non autem ſi alibi: vt ſupra dictum eſt. Sed ſi eſſet ſuſpẽſus nõ ſolũ ab igreſſu eccl'e: ſꝫ cũ hoc a diuinis tũc vbicũq; diuina celebraret fieret irregularis ſicut de ſen. ex. c. i. lib. ſexto.

Circa 4m pͥcipale pͥo vidẽdũ ẽ qd ſit interdictũ. 2º qt modis dicat. 3º qt ſint ſpẽs eius. 4º quam ob cãm poſſit poni. 5º qs poſſit iterdicere. 6º qs nõ poſſit. 7º q̃ ordine poſſit fieri ſiue deat. 8º ſub q̃ forma vboꝝ. 9º q̃s penas gnãliter iferat. 10º q̃s ſpãliter. 11º qb⁹ cõcedat gras gnãliter. 12º q̃s pmittit gras epis. 13º quas religioſis. 14º quas ſecularib⁹ clericis. 15º quas laycis. 16º de ſepulturis iterdictorum. 17º in quo violatur iterdictũ. 18º de pena temere violantium interdictum. 19º de abſolutione interdicti. 20. de confirmatione eiuſdem.

Quantum ad primum eſt ſciendum ꝙ interdictuꝫ eſt cenſura eccleſiaſtica in penam contumatie vel offenſe lata: arcens precipue populum ne cõmunicet ſacramentis. Eccleſiaſtica ponitur ad differentiam interdictorum legalium: que olim erant ſolemnes verborum conceptiones quibus pretor aliquid fieri iubebat maxime cum de poſſeſſione vel quaſi inter aliquos contẽdebatur. Et ex illis quedam erant reſtitutoria quedam exhibitoria vt iſti. co. ti. Et p totũ. Sacris. ponit ad dr̃iam effectus maioris excõicatiõis: q̃ ſepat ẽt a cõione fideliũ. Habet q̃ ſimilitudinẽ cũ excõicatione minori que a ſacramentis tantum ſeparat. 3. q. 4. Engeltrudam. ⁊ tamen excommunicatio minor ab alia receſſit ⁊ interdictum quodam modo in eius locum mutato nomine ſurrexiſſe videtur.

Quantum ad ſecundum ſciendum ꝙ dicitur hic cenſura quandoque interdictum quandoq; ſuſpenſio diuinorum quandoq; ceſſatio a diuinis. vt ex de offi. or. Irrefragabili. ex de ꝯſe. eccle. vel alt. Si eccleſia. Proprie aũt ſuſpẽdi dicunt diuia pͥpter violationẽ eccl'e: vl' pẽſionẽ ñ ſolutã: vt ex de appel. Dilecti. filij. Quod ſi aliqs ali⁹ pter ipos canonicos celebraret i eiuſmodi eccl'a: i mmo etiã ſi aliqs de ipis canonicis ibi celebraret nõ icurreret irregularitatẽ: qꝛ nõ eſt interdictũ iure ordinario. vt dicit Inno. ſup eo. cap. Dilect⁹. Idẽ eſt qñ eccl'a clauditur ⁊ aſportanẽ relige a plato pp defenſionẽ patronoꝝ vt notauit Inno. ſup. c. Tãta: ex d exceſ. platoꝝ. Peccaret tñ alter: qꝛ temere i eccl'a violata vl' clauſa ꝯ voluntatẽ canõicoꝝ ibi celebraret excepto pͥpo epõ q põt quotiẽs vl't celebrare i eccl'a cathedrali ſi canonici abſq; manifeſta ⁊ rõnabili cã maxie i ꝯtẽptũ ipius epi ceſſant a diuinis: vt ex de offi. ordi. Plus dico ꝙ ſi alig vel aliqs de canonicis ponerẽt ſine ꝯſenſu epi ⁊ alioꝝ fruꝫ veri nois iterdictũ i aliq̃ eccl'aꝫ. eps nõ debet obſeruare nec ſuſtiere q⁹ ab alijs obſuet. ex de his q̃ fiũt a maiori parte: cap. c. Queſiuit.

Quãtũ ad 3⁹ ſciẽdũ ꝙ interdictoꝝ due ſũt ſpẽs. Nã aliud ẽ gnãle aliud ſpãle. Gnãle nõ ſolũ ẽ qñ regnũ pͥuincia vel terra iterdicit: vel ẽt qñ caſtꝝ iterdicit: ex d vbo. ſig. Cũ i ptib⁹: Spãle võ ẽ cũ iter pl'es eccl'as pauce vel vna interdicũtur. Sꝫ ſi villa vel caſtꝝ vnã tãtũ hẽt eccl'iaꝫ: ⁊ illa iterdicto ſuppõitur: vocat gnãle. Et pͥ tanto dr̃ ne hi q hñt pͥuilegiũ ꝙ tpe gnãlis iterdicti poſſunt celebrare ianuis clauſis ſubmiſſa voce: dicũt hoc eẽ gnãle: cuꝫ regnũ vel pͥuincia interdicitur tãꝙ̃ hoc ſit ſpãle. Sic. n. qdã fecerũt ſumẽtes a ꝯrio ſenſu ꝙ de vno negat de alio cõcedit: extra de preſumpti. Nõne. Et hoc dicit Inno. ſuper illd capitulum. Cum in partibus extra de vbo. ſignifi.

Quantũ ad 4m. ſ. quã ob cãm poſſet poni interdictũ nõ eẽt facile pſtrigere: cũ hoc ſit d offõ iudicũ quoꝝ offm̃ latiſſimũ ẽ. Sꝫ hoc ẽ certũ ꝙ pp pẽſionẽ nõ ſolutã vel delictũ vni⁹ cl'ici vel layci nõ dꝫ eccl'a ſubijci interdicto: qꝛ pctã ſuos actores tenere debẽt: ⁊ pẽa nõ ẽ vlteri⁹ extẽdenda ꝙ̃ delictũ in extendẽte reperitur. extra que fiunt a maiori parte. capituli. c. Queſiuit.

Quantũ ad 5m qs. ſ. poſſit iterdicere. Eſt ſciendum ꝙ papa interdicit. extra de exceſſib⁹ platoꝝ. Tãta. Legat⁹ ex de officio delegti. Nouit Delegatus. ex de officio delegat.

Sane. Alij eccleſiarum pꝛelati. extra de officio oꝛdi. Cum ab eccleſiarum. Pꝛelati quoqꝫ qui non habent iuriſditionem ab epiſcopis ſeu a collegijs vel ab alijs: ⁊ ſi nō poſſūt excommunicare poſſunt tamen interdicere vt notat Innocen. ſuper capi. extra de officio archidi. Archidiaconus. Item clericus confirmatus quãuis non receperit cōſecrationem poteſt interdicere: quia hoc eſt iuriſdictiōis. extra de tranſlationibus. Tranſmiſſa. vacante eccleſia interdicit capitulum. extra de officio oꝛdi. Epiſcopus.

Quantum ad ſextum. ſ. quis non poſſit interdicere. ſciendum ꝙ ſolus epiſcopus ⁊ non inferioꝛ pꝛelatus poteſt locum interdicto ſuppōere ſine conſenſu capituli: niſi habeat aliud ex pꝛiuilegio vel ex conſuetudine pꝛeſcripta. Innocen. ſuper capitulū. Cum inter. extra de conſuetudine. Item ſine iudicio capituli non debent interdici eccleſie ſubditoꝛum ab epiſcopis. Addit Innocen. Uerum eſt hoc ꝙ non poteſt epiſcopus eccleſias interdicere imperpetuum vel ad multum longum tempꝰ ſine conſenſu capituli. Et hoc maxime obtinet vbi procedit ex officio contra abſentem vel contra pꝛeſentem cōtumacem. Nam tunc eſt cum maioꝛi maturitate procedendum. Sed in iudicio ſolus epiſcopus vel quilibet alius iudex poteſt hoc facere. extra de officio delega. Sane. Item abbas qui ex conſuetudine iuriſdictionem habet: licet poſſit canonicos ⁊ clericos ſibi ſubiectos ſuſpendere ab officio ⁊ beneficio: non tamē poterit interdictum iuris ponere ſicut nec excommunicare: vt notat Innocen. ſuper cap. Dilecto. extra de offi. oꝛdi. Item interdictum ab vno canonicoꝛum vel pluribus ſine conſenſu epiſcopi ⁊ alioꝛum fratrum in eccleſiiam aliquaꝫ poſitum epiſcopus ſeruare non debet nec permittere ꝙ ab alijs obſeruetur. extra de his que a maioꝛi parte capituli fiunt. Queſiuit. Ex conſuetudine autem poteſt induci vt quilibet canonicus habeat iuriſditionem in aliquos homines ſuper quos habet pꝛelationem aliquam: puta qꝛ ſunt vel habitant in pꝛebenda: ⁊ tunc non poterit ſm̄ conſuetudinem niſi tantum interdicere certos homines vel excommunicare: ſed non terraꝫ. Sed hoc non poteſt conſuetudine īduci ꝙ pꝛo factis quibuſlibet eccleſie quilibet canonicus īterdicat vel excommunicet homines eccleſie. Nec enim quilibet de cap. eſt dominus hominum eccleſie: ſed vniuerſitas. 12. q. 2. Qui manumittuntur. Innocen. ſuper capi. Queſiuit. extra de his que fiunt a maioꝛi parte capituli. Poſſunt igitur interdici ſubditi a pꝛelato ſuo oꝛdinario: ſiue ab alio habēte iuriſditionem delegatam. extra de iudicijs. Ac ſi. extra de officio delegat. Sane. alias ſentētia a non ſuo iudice lata non tenet vt ibidem dicitur. Exempti autem ſm̄ foꝛmaꝫ exemptionis ſue interdici non poſſunt. extra de pꝛiuileg. capell. ⁊ cap. 4. In quo etiã cap. cauetur vt cum pꝛelati religioſos exemptos interdicere non poſſint in eoꝛum odiū non interdicant alios eoꝛūdem familiares ⁊ amicos.

Quantum ad ſeptimū. ſ. quo oꝛdie ferri debeat. ſciendum ꝙ rationabiliter debet ferri. Alioquin latoꝛ incideret in penam illius. extra de ſenten. exc. Sacro. ⁊ cum medicinalis vt dicit Inno. ſuper cap. Cum ad eccleſiarum: extra de offi. oꝛdi. Pena autem illius concilij ē ꝙ qui competenti monitione non pꝛemiſſa ſententiam ꝓmulgat ingreſſum eccleſie per menſem ſibi nouerit interdictum. alia nihilominus pena multādū ſi viſum fuerit expedire. Item in ſcriptis ferri debet ⁊ cauſa expꝛimi. Exemplum vero ſcripture tenebitur interdictus tradere intra menſem ſententie late. Ꝙ ſi quis temere violauerit per menſem vnum ab introitu eccleſie nouerit ſe ſuſpenſum. Superioꝛ vero ad quem recurritur ſine difficultate relaxet: latoꝛem ſiue interdicentem ad expenſas omnes ⁊ ad intereſſe condemnet. Si vero intra menſem quo ſuſpenſus eſt diuina officia pꝛoſequitur ſicut pꝛiꝰ irregularitatem non effugiet ſuper qua non niſi per ſummum pontificem poterit diſpenſari. extra de ſenten. excō. Cum medicinalis ex verbo. Hec eadem in ſententijs excommunicationis ſuſpenſionis ⁊ interdicti volumus obſeruari. Item iudex cū temperamēto debet procedere circa maioꝛes perſonas verbi gratia. Si eſt epiſcopus qui puniendus eſt pꝛimo ingreſſum eccleſie vel ſacerdotale officium interdicat: aut etiã terram q̃ ad iuriſditionem ſuaꝫ pertinet ſpecialiter interdicto ſupponat. extra de officio delega. Sane. Debꝫ latoꝛ q̄qꝫ ſententie diſcretꝰ eē puniendoꝛum circunſtantias indagando. extra de verbo. ſignifi. Querenti.

Quantum ad Octauuꝫ ſub qua foꝛma. Sciēdū eſt ꝙ foꝛma īterdicti talis ē. Nos pꝛopter talem cauſam ciuitatem vel terram eccleſiaſtico ſupponimus interdicto. Interdictū igitur nomē eſt iuris ⁊ plus impoꝛtat q̄ꝫ verbi pꝛopꝛietas ſonet ⁊ Innocen. ſup capi. Tanta. extra de exceſ. pꝛela. Aliter interdictuꝫ ad arbitrium latoꝛis poteſt foꝛmari ſententia. videlicet vt interdicat celebrationem miſſarum cantu vel celebrationē veſperarum ſeu ſolemnitates alias vel ſepulturam tantū. Poteſt enim excipere quos vult vt dicit Innocē. ſup cap. Eccleſiaſtica. extra de pꝛiuileg.

Quantum ad nonum. ſ. que ſit pena generaliter interdicti. Sciendum eſt. ꝙ multe ſunt. Nam vniuerſa ſacramenta negātur eis pꝛeter baptiſmum paruuloꝛum ⁊ penitentias moꝛientiuꝫ: quibꝰ etiã conceditur viaticum. extra de ſenten. excom. Reſponſo. de pe. ⁊ re. Ꝙ i te. ex̄ de ſponſali. Non eſt nobis. de ſenten. ex. Permittimus. quibus benedictio negatur ⁊ eccleſiaſtica ſepultura. extra de pe. Ꝙ in te.

Quantum ad decimum. ſ. que ſit ſpecialis pena. Sciendum ꝙ ſpecialiter puniuntur nominatim interdicti. Nam illi ſunt artius euitandi. extra de pꝛiuilegijs. Cum ⁊ plantare. Iſti etiam admittuntur ad diuina quando aperiuntur eccleſie etiam alijs interdictis ſemel in anno. Qui iocundo aduētu hoſpitalarioꝛum extra de pꝛiuile. Ut pꝛeuilegia. nec gaudebunt pꝛiuilegijs cruce ſignatoꝛum quod eſt in. c. Ꝙ in te. de pe. ⁊ re. Nominatiꝫ aūt interdicti ſunt qui pꝛopꝛio nomine vel ſufficiēti exprimunt̄ circūlocutione ⁊ indubitata. Inſtit. de pꝛiui. Item Inno. ſuper. c. In laterañ. extra de pꝛeben. ⁊ digni. Nominatiꝫ interdicti dicuntur de quibus cuiqꝫ conſtat ꝙ ſunt interdicti. Unde dicuntur nominati īterdicti etiam ſi caſtrū: vel villa ſit interdicta. i. populus vnius caſtri: vel ciuitatis. Non nominatiꝫ aūt interdicti vel excommunicati ſunt quādo ſic dicitur. Excōico talē cū fautoꝛibꝰ ſuis vel participibus ſuis. Participes enim non ſunt noīatiꝫ interdicti vel excōicati: ⁊ ideo non tenetur quis vitare eos. vt. 3. q. i. c. 2. ⁊. 3. niſi foꝛte eēt notoꝛia participatio eoꝝ ⁊ non eſſet inficiationi locus.

Quantum ad vndecimum. ſ. quas gratias qbuſdaꝫ concedat generaliter. Eſt ſciē dum ꝙ gratie que generaliter conceduntur tempoꝛe īterdicti ſunt vt dictum eſt baptiſmus paruuloꝛum. Penitentie moꝛientium: confirmatio ⁊ viaticum decedētiū. extra de pen. ⁊ remiſ. Ꝙ in te. extra de ſenten. excōi. Reſponſo. Matrimonium etiam credimus poſſe fieri cum ſit etiam apud infideles. Oꝛdo quoqꝫ confertur clericis cum non ſint interdicti ſed non laycis. Innocen. ſuper capituluꝫ. A nobis. extra de ſponſal. Item ſine ſcrupulo ꝯſcientie poſſunt conuocari layci apud eccleſiam ad audienduꝫ verbū dei: cum viderint expedire. extra de ſententia excommu. Reſponſo. Super quod dicit Innocē. notabile eſſe ꝙ ad pꝛedicationem excommunicati etiam intrant eccleſiam dummodo nullum ibi diuinum audiãt officiū. Unde colunt caulicem qui eo tēpoꝛe extra ⁊ nō intra p̄dicare volūt.

Quantum ad duodecimuꝫ ſcilicet quas permittat gratias epiſcopis. Sciendum ꝙ ſpeciales ſunt gratie epiſcopoꝛum qui tempoꝛe interdicti poſſunt quandoque ianuis clauſis ſuppꝛeſſa voce non pulſatis campanis excommunicatis ⁊ interdictis excluſis diuina officia celebꝛare: niſi hoc eis expꝛeſſe fuerit interdictum: verum hoc illis conceditur qui cauſam aliquã non pꝛeſtiterunt interdicto: nec quicquam fraudis ingeſſerunt. extra de pꝛiuilegi. Ꝙ nullus. Idem dicit Innocen. ꝙ clerici ſcilicet familiares epiſcopis vel alijs hoc modo pꝛiuilegiatis poſſunt admitti ad officium. Quod videtur tamen concedi eis ꝙ ſuis familiaribus dicãt. extra de pꝛiuileg. In his. Si autem conuentui concedatur pꝛiuilegiū: familiares non debent admitti cum eis ad celebꝛandum officium vel audiendum niſi illi habeant pꝛiuilegium ꝙ poſſint admitti in locis pꝛiuilegiatis. Item pꝛiuilegiū epiſcopoꝛum eſt ꝙ ipſi ⁊ alij ſuperioꝛes nullius conſtitutionis ſententie ſeu mandati occaſione incurrunt ſententiam ſuſpenſionis ſeu interdicti ipo facto: niſi de ipſis expꝛeſſa mētio habeatur. extra de ſenten. exco. Quia.

Quantum ad tertiumdecimum ſcilicet que gratie religioſis concedãtur. Eſt ſciendum ꝙ pꝛiuilegium hoſpitalarioꝛum eſt ꝙ fratribus eoꝛum miſſis ad recipiendum fraternitates ſeu collectam aperiri debent eccleſie ſi foꝛte locus ille ſit a diuinis officijs interdictus vt excommunicatis excluſis diuina ibi officia celebꝛentur: hoc tamen intelligendum eſt. ꝙ in eadem ciuitate: vel caſtro: vel vico vna tantum aperiatur: et ſi plures ibi ſunt eccleſie. extra de pꝛiuilegijs. Ut pꝛemiſſa pꝛiuilegia. Innocen. ibi dicit ꝙ tunc cantabunt pulſabunt apertas ianuas tenebunt: quia populi aliter non poſſunt in eoꝝ officio iocūdari. Itē Innocen. cum dicat littera excomunicati excludantur: videtur ꝙ interdicti admittantur. Hoc verum eſt de illis qui non nominatiꝫ interdicti: ſiue deliquerint ſiue non. Argu. 23. q. 4. Si habes. Item reſtringendum eſt ad illos qui non dederunt cauſaꝫ interdicto. Sic ergo vides. Ꝙ licet ſit locus interdictus tamen poſſunt ibi celebꝛari diuina de licentia iuris: ⁊ etiam de licentia hominis. extra de appella. capi. Dilectis: ⁊ ſic ſuſpenditur interdictum vel potius nō eſt poſitum: ⁊ impꝛopꝛie in tali locutione ſummuntur verba: ⁊ eſt ſenſus Interdico eccleſiam. id eſt celebꝛantes in ea. ⁊ ab hac ſententia excipere poteſt quando vult ⁊ quos vult. Alioꝛum autem regularium pꝛiuilegium eſt vt cum generale fuerit tenendum interdictum liceat eis ianuis clauſis excommunicatis ⁊ interdictis excluſis non pulſatis campanis ſuppꝛeſſa voce diuina celebꝛare. Quoꝛundam tamen pꝛiuilegium eſt non ſolum in locis ſuis ſed vbicunque ꝙ celebꝛare diuina poſſunt tēpoꝛe generalis interdicti ianuis clauſis ⁊c̄. ¶ Alioꝛum autem pꝛiuilegium eſt. ꝙ in locis vbi celebꝛatur ex pꝛiuilegijs ꝙ poſſunt recipere ſacramēta: ⁊ hoc poſſunt ſm̄ foꝛmam pꝛiuilegioꝛum.

Quantum ad quartumdecimum. ſ. quod ſit pꝛiuilegium clericoꝛum ſecularium. Eſt ſciendum ꝙ eoꝛum pꝛiuilegium eſt. ꝙ in conuentualibus eccleſijs bini ⁊ bini vel ſimul tres hoꝛas canōicas poſſunt legere potius q̄ꝫ cantare ianuis clauſis excōmunicatis ⁊ interdictis excluſis voce ita demiſſa ꝙ exterius audiri nō poſſint. ¶ Ex iſto nota ꝙ interdicti non pn̄t nec debent aſcultare ad parietes eccleſie: Item his non pꝛohibetur pulſatio campanarum ad hoꝛas ſicut eis pꝛohibetur cum dicunt ſemel in ebdomada miſſam vt in pꝛoximis. Item ſicut ſeculares dicunt bini ⁊ bini: ita religioſi poſſūt omnes ſimul dicere. Rurſus permittitur eccleſiarum miniſtris ꝙ ſemel in ebdomada tempoꝛe interdicti pulſatis campanis voce ſubmiſſa ianuis clauſis excommunicatis ⁊ interdictis excluſis poſſint miſſarum ſolemna celebꝛare cauſa conficiendi coꝛpus domini qd̄ decedentibus ī penitentia non negatur. extra de ſentē. excom. Permittimꝰ. Innocen ibidem. Cum hoc tantum concedatur miniſtris videtur ꝙ non poſſunt alijs committere. Argumen. extra. de officijs delega. cap. vlti. Sed dic ꝙ poſſunt alijs committere ꝙ celebꝛent: quia quod per alios faciunt: per ſe ipſos facere videntur. ff. de admi. tu. Ita geſſiſſe.

Quantum ad quintumdecimum ſcilicet que ſit gratia laycoꝛum: ſciendum ꝙ pꝛiuilegium cruceſignatoꝛum eſt. ꝙ penitentia eis cuꝫ polluerint non negatur. extra. de peniten. ⁊ remiſ. Ꝙ in te. Innocen. ibidem. Etiam hoc facit eis anteq̄ꝫ pꝛoficiſcãtur quotiens voluerint. Alijs autem peregrinis quibus vt idē dicit capi. poteſt penitentia miſericoꝛditer indulgeri non datur niſi cum pꝛoficiſcuntur. Quidam tamen dicunt ꝙ ſi cruceſignati ſint pꝛincipales vel nominatim interdicti denegatur eis penitentia. De omnibus autem pꝛiuilegijs ſupꝛadictis ſciendum eſt ꝙ ſunt reuocata niſi quantū concoꝛdant cuꝫ decretali Alma. vt ibidem dicitur.

Quantum ad ſextumdecimum. ſ. de ſepultura ē ſciendum ꝙ gratia ſepulture ē generaliter laycis interdicta vt dicit Innoc. ſuper. c. Ut pꝛiuilegia. Ꝙ ſi eccleſia interdicta fuerit pꝛopter populum. i. in penam populi tempoꝛalem que eis īfligitur etiam ſi nō delinquerint ipſi: ſed eoꝛum dominus vel aliqui ex ipis: ⁊ ſi non omnes ſepulturã parochiani non poſſunt eligere in non interdictis eccleſijs. Si aūt eccleſia eſſꝫ īterdicta pp̄ delictum clericoꝛuꝫ vel violationem vel ceſſaretur ī ea a diuinis vt ſupꝛa circa pꝛīcipium: tūc quiſqꝫ poſſet ibi eligere ſepulturã. Item Innoc̄. ſuper. c. Tanta. extra. de exceſ. pꝛela. dicit ꝙ licet in loco interdicto nō debeant celebꝛari diuina: nec eccleſiaſtica ſacramenta: tamē poterunt ibi clerici ⁊ non alij etiam non interdicti ſepeliri apud eccl'aꝫ in cimiterio. ex de pe. ⁊ re. Ꝙ in te. niſi pꝛiuilegiati. extra de pꝛiuilegiis. Ut pꝛiuilegia. Quidam tamen dicūt ꝙ nulli ēt clerici vel pꝛiuilegiati poſſunt in eccleſia interdicta ſepeliri. extra de pꝛiuileg. Cum ⁊ plantare. Ꝙ ſi templarij. Sed ſecus eſt ſi terra eſt interdicta. vt extra de peniten. ⁊ remiſ. Ꝙ in te. Item homines interdicti etiam ſi penitentiam acceperint in loco interdicto non ſepelientur: nec ī loco non interdicto: nec extremam vnctionem accipient: vt in capi. Ꝙ in te. quia licet peccatoꝛes non ſint: tamē interdici poſſunt pꝛo peccatis alioꝛum. 33. q. 3. Si habes. 17. q. 4. Miroꝛ. Sed illi qui inter interdictos excommunicantur ſpecialiter licet ab excommunicatione abſoluantur remanēt interdicti quouſqꝫ ſoluat̄ generale interdictū. ¶ Et nota. ꝙ cum locus interdictus eſt ſi in moꝛientibꝰ apparent ſigna penitentie poſt ſolutum interdictum erunt in cimiterio ſepeliendi. Argumen. extra de ſenten. ex. Cum illoꝛuꝫ. Et ſi ſepulti erant apud eccleſiam dum erãt interdicti poſt ſolutum interdictum non erunt extumulandi cum ad eū ſtatum venerit res a quo incipere potuit. Ab his auteꝫ interdictis poſt penitentiam licet moꝛtuaria recipere: quia ⁊ pꝛo eis oꝛandum eſt. 1i. q. 3. Quicūqꝫ. Et ſi penitētiam non receperint non eſt pꝛo eis oꝛãdum nec moꝛtuaria recipienda. 88. di. cap. fin. Eadem que diximus de loco interdicto: intelligimus etiam ſi parochia fuerit interdicta. Huc uſqꝫ Innocen. Clerici autem qui ſeruauerunt interdictum poſſunt ſepeliri in cimiterio ſine campanarum pulſatione cuꝫ ſilentio ceſſantibꝰ ſolemnibꝰ oībus. extra d̄ pe. ⁊ re. Ꝙ in te. Cōfres religioſoꝝ ſepeliãt apd̄ īꝫ oꝝ reglarū eccl'as vel

aliorum non interdictas. Quod intelligendum eſt de his qui manentes in ſeculo ordini ſunt oblati mutato habitu ſeculari: vel ſe ⁊ ſua bona eis dederunt inter viuos retento ſibi quādiu vixerint in ſeculo vſufructu. Innocen. Bona omnia alij dicunt ſufficere ſi maiorem partem. Nec oportet ꝙ iſti confratres aſſumant habitum religioſorum: ſed mutent ſecularem vel ſumant eorum habitum ſine profeſſione. Ar. extra de regular. conſulti.

Quantum ad decimumſeptimum .ſ. in quo violatur interdictum. Sciendum ꝙ interdictum violat qui officium ſuum exequitur in miſſa vel offerēdo calicem vrceos ⁊ huiuſmodi. vel celebrando aliud officium: matutinum: veſperas: ⁊ huiuſmodi. ii. q. 3. Si quis epiſcopus. in fi. Nec credimus irregularitatem vel ſuſpenſionem incurrere qui officio intereſt ⁊ cantat: non tamē celebrat: nec aliqd facit tāq̄ officium ſuum agens: cum hoc nuſq̄ inueniatur ⁊ ſatis innuit capitulū predictum: licet peccet legere pſalterium vel docere euangelium ac nouū vel vetus teſtamentum in terra interdicta non eſt prohibitū: cum etiam ibi predicari poſſit. extra de ſen. excōi. Reſpō. In officio autem ſuo quis agere intelligitur: ⁊ qui ī ordine ſuo agit quod ei competit ſiue in maiori ſiue in minori ordine ſit. Et quid dices de officialibus vel miſtris alijs: puta ſi magiſter ſcholarum exerceat officium ſuum: forte idē quod de ordinibus. Benedicendo autem menſam dicunt quidam ꝙ nō ſit irregularis: cum hoc ſit nulli ordini deputatum. 54. di. c. fin. Secus in benedictione aque. Abſoluere autem excommunicatum per ſententiam non eſt ordinis ſed iuriſdictionis ſicut econuerſo. 2. q. i. Nemo. Sꝫ abſolutioni ſolemnia exhibere: ſicut ſunt orationes cum ſtola ⁊ pſalmis penitentialibus: ac introducere in eccleſiam ordinis eſt officium. Ar. extra de ſenten. excōi. Nuper ī fi. ii. q. 3. cap. debent ⁊ cap. ſequenti. Item videtur ꝙ ſi diaconus legat epiſtolam vel acolytus in loco vbi eſt conſuetudo ꝙ generaliter epiſtola legatur per ſubdiaconum ꝙ ſit irregularis: qꝛ generaliter ſequitur illud capitulum. Si quid ḋ ſacro myſterio contingat. ii. q. 3. Si quis epiſcopus damnatus. Sed hoc intelligendum videtur de his que in certo ſuo ordine ſunt deputata vel a iure vel a conſuetudine eccleſie vel conſtitutione: vt ſi cantat reſponſoria vel legat lectiones non ſit irregularis. Unde videtur ꝙ ſi ī aliqua eccleſia conſuetudo eſt ꝙ ſine diſtinctione ordis quiſq̄ legat epiſtolam vel portet vrceos: vel quicquid aliḋ pertinens ad aliquod officium faciat non erit irregularis qui illud officium facit. Ar. contra extra de homici. Sicut dignum. Ubi dicitur ꝙ homicide nec etiam reſponſoria cantare debent ſeparati. Sed hoc fuit propter enormitatem criminis. Innocen. ſuper capi. Tanta extra de priuileg.

Quantum ad decimumoctauū .ſ. que ſit pena violantium interdictum: Sciendum ꝙ eſt multiplex. Nam qui non ſeruat interdictum eſt ineligibilis ⁊ remouendus a beneficio. extra de priuileg. Ad hec. ex̄ de cleri. ex. mi. poſtulanti. eſt ſuſpenſus ⁊ irregularis. Hoc videtur ſatis dicere capitulū. Cum iter licet. extra ḋ Elec. Si quis epiſcopus damnatus. Innocen. ſuper capitulum de poſtulatio. Ad hoc. Si tamen appellatio preueniret interdictum non ligaret. Item electio facta ab interdicto vel interdictis non valet. extra de electione. Cum inter. Item interdictum trahit ſecum ſuam executionem ſicut excommunicando. Unde per appellationem non ſuſpenditur. Inno. ſuper. c. Ad hec extra de appella. Item qui temere violat interdictum: ⁊ alios ad violandum inducit: vel compellit. ſi prelatus eſt omnis eius inſtitutio deſtituitur collatio prebendarū beneficiorum dignitatū ⁊ ſentētie ſunt irrite ⁊ inanes. extra de exceſ. prelatorūꝫ tanta. Inno. Ibidem: qꝛ violans interdictum ipo iure eſt ſuſpenſus ⁊ irregularis. Suſpēſus a iuriſdictione: Irregularis ab officij executiōe. Unde non poteſt premiſſa. Et idem forte dicendum eſt in alijs ſpūalibus ſicut nec ipſis conferri poſſunt: ita nec ab eis facta collatio valet. ❡ Qui autem extra celebrat vere irregularis non eſt: ſed in excommunicationē minorem ſicut in locutione vel aliter excōicato participās non in diuinis. Inno. hoc ponit ī glo. ſuper. c. Tāta. ❡ Itē qui poſtq̄ ſunt excōmunicati vel interdicti diuina preſumūt officia celebrare ſi multi ſunt illi qui magis dederūt cauſam delicto perpetuo ſunt deponendi extra de cleri. ex. mi. latores. Inno. ibidem ꝙ non poteſt cum talibus diſpenſari niſi ex ſpāli auctoritate domini pape. ❡ Item religioſi ſi contra canonicas epiſcoporum ſententias ⁊ tenores priuilegiorum ſuorum venire preſumpſerint eccleſie in quib⁹ iſta preſumpſerint ſubiaceāt interdicto. Glo. Innocentij recipiendo excōmunicatos ⁊ interdictos ad officia ⁊ celebrando in eccleſia aliter q̄ licet ipis ex priuilegio glo. Hic non credimus canonem late ſnīe. extra de priuileg. Cum ⁊ plantare. Item religioſi poſt latam ſnīam interdicti ab epiſcopo ſi ibi celebrant pena ſuſpenſiōis inuolui debent ab eodem extra de priuileg. Cum ⁊ plantare. ❡ Itēꝫ violantes iterdictū ſi clerici ſūt: ſunt beneficijs eccleſiaſticis ſpoliandi. Monachi ⁊ moniales ad agēdū pnīaꝫ ī arti⁹ monaſteriū ſunt intrudēdi. extra ḋ cleri. excōi. ⁊ iterdicto mi. Poſtulaſtis. Layci violādo interdicta q̄q̄ irregularitatē vel ſuſpēſionē non incurrant cum nec ordinē habeāt vel offiñ: bene tñ alr̄ puniunt̄. extra ḋ cleri. excōi. c. 2. qꝛ ad requiſitionē eccleſie debent regis iudicio exilio comdemnari vt ibidem dicitur.

Quantū ad 19ᵐ quō abſoluēdi ſunt. Sciēdū. ꝙ ſnīa interdi improuide lata ſine difficultate eſt relaxāda ex̄ de maio. offi. or. Graue. Et de ſnīa excōi. Cū medicinalis. Itē ſi quis pro ꝯtumacia vel alia cā interdicto tenet̄ aſtrict⁹ ⁊ offert ſe ad iuſtitiā de his ꝓ quib⁹ patit̄ ipam ſnīam iudex ſuperior qui cā tulit ne in ſnīa decedat eū abſoluere poterit. Et ſi pars aduerſa nō abſoluat̄ appellatiōis obſtaculū iterponat recepta cautiōe ꝙ iuris peat eqtati. ex̄ de appel. Qua fronte. Hic tñ aduerte ꝙ ſi interdictū multos cōſtringit ⁊ aliqui volūt ſatiſfacere ꝙ nō ſunt recipiēdi niſi pricipales ſint: qꝛ alij qui nō dederūt cām interdicto nec peccauerūt: vnde ſatiſfacere nō tenētur: cum tñ pro peccato patiant̄ alieno. Inno. Or ex te. ex̄ de pe. ⁊ re.

Quantū ad vigeſimū .ſ. de robore ⁊ ꝯfirmatiōe iterdicti. Sciēdū ꝙ maiores debēt ſnīas interdicti a minorib⁹ latas facere īuiolabiliter obſuari vſq̄ ad ſatiſfactionē ꝯdignā: ⁊ nō debēt eas abſq̄ latorꝫ ꝯſcia relaxare: ex̄ de offi. ordi. Cū ab eccliarꝫ. Silr̄ ḋ ſen. ex. Romana. vbi dr̄ ꝙ maiores nō relaxēt ſnīas interdicti ab īferioribus latas ipis obmiſſis nihil aliḋ obtineat ꝯſuetudo. In ſūma nota. ꝙ cuꝫ mandat̄ alicui ꝙ tales ꝑ cēſuraꝫ eccleſiaſticam cōpellat vel ꝯpeſcat noīe cenſure intelligit̄ excōicatio ſuſpēſio ⁊ interdictū. ex̄ de vbo. ſignifi. Querēti. Itē nullus pōt ptēdere ꝯſuetudinē vt liceat eis pulſatis campanis aptis ianuis alta voce tpe gnālis interdicti celebrare. ex̄ de ꝯſuetudine. Cū inter nos. Itē actio iterdicti violati publica ſiue populare ē ⁊ quilibet admittit̄ ad eā ſic dicit Inno. ſup. c. Cū inter nos. ex̄ de ꝯſuetudīe. Item ſufficit ꝙ ſnīa interdicti publice ꝓmulget̄. vt nullū excuſet ignorātia: nec oꝫ ꝙ ſingulorꝫ aurib⁹ īculcet̄ vel ꝑ lr̄as īnoteſcat. ex̄ de poſtula. Ad hoc. Itē cū ſupponit̄ terra alicui⁹ interdicto interptat̄ ius oēm terrā tpe late ſnīe illi ꝑꝑ quē fert̄ adherentē inuolui. Adheret aūt q iuriſditioni ſue ſubeſt ⁊ adheret: q in crimine fouit eidē: ſicut dicit Inno. ſup illud cap⁹. Ad hoc. ❡ Itē ī ſūma nō. ꝙ cū iterdicit̄ locus nihil aliud ē dicere niſi interdicere hoīes ibi habitātes a ſacris ibi accipiēdis ⁊ clīcos ibi celebrātes: vel ꝙ meli⁹ vr̄ clīci

prohibentur ibi celebrare ⁊ ſacramenta ꝯferre: cum locus tanquā res inanimata nec ſacramentorꝫ ſit nec officiorūꝫ ſuſceptibilis. Innocen. ſuper capi. Tanta. de exceſ. prelatorum. etiam non ſolum clerici indigene: ſed etiam alienigene in loco interdicto celebrare non debent: niſi ſint priuilegiati. extra de priuileg. Or non nullis. ⁊ vt priuilegia. In alijs autem locis poſſunt clerici celebrare. Innocen. ſuper capi. Cum inter. extra de ꝯſuetudine. Or ſi ſic dicatur interdicimus talem eccleſiam credimus irregularitatē īcurrere qui ibi celebrant. Sed clerici vbique poterunt celebrare: ⁊ layci vbiq̄ audire niſi aliud fuerit additūꝫ Innocen. ſuper capi. Tanta de exceſ. ꝑlatorū. ❡ Item nota. ꝙ ſi ex celebratione priuilegiatorum oritur ſcandalū: videlicet vt contemplarij ſemel in anno aptis ianuis celebrāt: vel immane eēt factū illud propter quod interdictūꝫ poſitum eſt non debent celebrare. Innocen. ſuper cap. Or non nullis de priuileg. ❡ Quod ſi homines manentes in terra interdicta exeunt de illa nunquam poſſunt alibi audire diuina. ❡ Reſpondeo. ſi propter aliquos puniendos vel alium in eis veluti dn̄m vel familiam poſitum ſit interdictum: etiam extra terram: non poſſunt audire officium. Si autem non deliquerunt: nec cauſaꝫ aliq̄ preſtiterunt: quare terra interdiceretur: ſi terra: prouincia: vel villa pro alio delicto interdicta eſt: tunc ſecus eſt. In hoc caſu non ſunt perſone interdicte: vel ſi ſunt: adhuc tamen ſunt interdicte ne ibi accipiant ſacramenta vel audiant diuina. Et ideo bene audient diuina extra terram interdictam: immo ⁊ ibi audire poſſunt apud eos: qui tale habent priuilegiūꝫ ꝙ quoſlibet nō interdictos pſīt admittere ad diuīa officia ⁊ ſacramenta tempore generalis interdicti. Ar. pro his de pe. ⁊ re. Or ī te: vbi dicit̄ ꝙ pn̄t peregrinari ⁊ ī peregrinationibus plus ꝯſueuerūt hoīes intendere diuinis officijs. Itē ſufficit ꝙ nō eſt a iure ꝓhibitū ꝙ nō poſſint audire diuina qꝛ pene nō ſunt extēdēde de pe. c. Pene. Itē vr̄ quibuſdaꝫ ꝙ hoc habet locū vbi interdicta terra: villa: vel ꝓuīcia vl̄ ecclīa. Secus aūt ſi interdicat̄ aliquis ſpāliter vel interdicitur familia vel domus alicuius vl̄ populus alicuius ville quia he perſone intelliguntur interdicte: ⁊ ideo nuſquā debent diuina officia audire nec ſacramenta recipere. Ar. 17. q. 4. Si habes. extra de ſenten. excōi. Or in diebus Innocen. ſuper. c. Ut priuilegia. extra de priuileg. Et hoc eſt expreſſe delaratum iure nouo. extra de ſenten. excōi. c. Si ſententia lib. 6. Poſſet etiam ſacerdos proprius cum talibus exire ad locum non interdictūꝫ: ⁊ eis ibi celebrare de licentia illius loci plebani niſi eſſet forte propter ſcandalum omittendum. Alius etiam q̄uis cum in loco non interdicto celebrat non debet tales excludere: nō tñ poteſt eos ad ſe trahere cum non habeat eos ſubditos vel prebere eccleſiaſtica ſacramenta: poſſet tamen facere prebere quibuſdam de quibus certum eſſet: ꝙ propter eos nō eēt poſitum interdictum: gratiam in audiendis diuinis etiam ſacramentis de licentia vtriuſq̄ plebani conferendis eius videlicet cuius ſunt ſubditi ⁊ eius in cuius eccleſia iſta fierent. Argumen extra de vſu pa. Ex tuarum. de parochijs ⁊ alijs paro. Ut dominicis. caueat tamen de ſcandalo. Iteꝫ Introductio mulierum poſt partum non debet fieri a ſacerdote. Item confeſſiones audiende non ſunt niſi forte per modum conſilij: quia tria capitula de penis moriētiū: videlicet vt illud extra de ſponſalibus. Non eſt nobis. de pe. ⁊ re. Or in te. de ſenten. excōi. Reſpon. licet quidaꝫ vt Tancredus ⁊ alij velint ꝙ poſſint recipi penitentie ſanorum quorum opinio eſt confirmata iure nouo: vt dictum eſt ſupra. ❡ Quid ſi inter non excommunicatos vel non interdictos admiſſos ad officium priuilegiatorum ſunt litterati: non priuilegiati: nec interdicti ſiue clerici ſiue layci, nunquid cum eis poterunt in ſuo officio dicere vel celebrare: Reſpondeo ꝙ non: quia cum virtus iterdicta hoc habeat ꝙ non interdicti in loco interdicto celebrare non poſſint perſe: vt dictum eſt: non videmus qua ratione poſſint cum alijs cantare vel legere in ſuo officio: quia nec ſacerdos celebrare nec dyaconus etiam legere ⁊ audire: qꝛ etiam ſine eis poſſunt in eccleſia orare. Alij dicun contra ⁊ hoc habet locum in his priuilegiatis qui habent priuilegium: ꝙ in terris interdictis celebrent. Secus autem videtur in templarijs ⁊ hoſpitalarijs qui priuilegiati ſunt nō tantum vt ipſi celebrent ſed indiffinite ⁊ perſonaliter eis conceſſum eſt: vt ſemel in aduentu eorum celebrent diuina: non per eos tantum ſed per quoſcunq̄: ⁊ tunc omnes recipi poſſunt niſi ſint excommunicati vel iterdicti vt dictū eſt. Innocen. ſuper capitulum. Ut priuilegia. extra de priuileg. Layci enim qui habent priuilegium ꝙ tempore interdicti poſſint audire diuina non gaudebunt illo ſi cauſam dederunt interdicto vel aliquid fraudis ingeſſerint. Priuilegium autem predictum eſt reuocatum per decretalem Alma. Item ſi propter aliquorum inſtantiam poſitum eſt interdictūꝫ: illi cum alijs licet ꝓ ipſis poſitum nō ſit illud obſeruare debent ne de aliorum fletu ipſi ridere videantur. extra de priuileg. Petiſtis. ❡ Itē ſi interdicitur terra alicuius: ⁊ ipſe poſt latam ſententiam emit terrā non interdictam illa non ſortitur conditionem terre interdicte: niſi lator ſententie voluerit intendere tam de terra quam habuit q̄ de terra quam habiturus eſſet. Sed ſi vēdat terram ſuam interdictam quanuis tranſeat dominiū: inheret tamen onus ſententie loco vel loci populo: donec relaxetur. Argumē. Ad hoc. extra de poſtu. ad hoc. ❡ Ad argumentum in oppoſitum patet ſolutio ex dictis.

❡ Quando he claues dantur: ⁊ quibus. Diſtinctio. XIX. a

Poſtquam oſtenſum eſt: que ſint claues apoſtolice: ⁊ quis earum vſus: supereſt inueſtigare quando iſte claues dentur: ⁊ quibus: Dātur he claues per miniſteriū epiſcopi alicui in promotionem ſacerdotij. Cum enī recipit ordinem ſacerdotalem: ſimul ⁊ has claues recipit. Sed non videtur ꝙ omnes vel ſoli ſacerdotes has claues habeant: quia plerique ante ſacram ordinationem ſcientiam diſcernēdi habent. Plures poſt conſecrationem ea carent. Hanc dici poteſt: ꝙ alteram clauium iſtarum: ideſt ſcientiam diſcernendi non habēt omnes ſacerdotes: vnde dolendum eſt atque lugēdum. Multi enim licet indiſcreti atq̄ ſciētie: q̄ eminere debent exortes. ſacerdotij gradum recipere preſumſit: vita ⁊ ſcīa eo idigni: qꝛ nec aū ſacerdotium nec poſt ſciam habēt diſcernēdi q ligandi ſint vel ſoluendi. Ideoq̄ illam clauem in conſecratione non recipiunt: quia ſemper ſcientia carent. Qui vero ante ſacerdotium ſcientia diſcernendi prediti ſunt: licet habeant diſcretionem: non tamen in eis eſt clauis: qꝛ non va-

lent ea claudere vel aperire. Ideoqꝫ cũ mouetur in ſacerdotem: clauem diſcretionis recte dicitur accipere: quia ⁊ ante habita diſcretio augetur: ⁊ fit in eo clauis: vt ea iam valeat vti ad claudendum vel aperiendum.

¶ Si alteram clauem omnes habeant. ſ. potentiam ligandi ⁊ ſoluendi. b

Uncꝫ iam cõſtet nõ omnes ſacerdotes
c illas duas claues habere: quia ſciẽtia diſcernendi plerique carẽt. de altera ideſt potentia ligandi ⁊ ſoluendi queritur: vtrũ oẽs ſacerdotes eam habeant? Quidam enim hanc poteſtatem putant illis ſolis eſſe conceſſam: q doctrinam ſimul ac vitam apoſtoloꝝ ſeruãt. Illas enim claues promiſit dominus Petro ⁊ imitatoribus eius tm̃: vt aiunt. Qui etiã auctoritatibus vtuntur in munimentum ſue opinionis. Hoc enim dicunt Augu. ſenſiſſe vbi ſuperius ait. Remiſſionem peccatorum: vel per ſeipſum facit deus vel per columbe membra. Dicit etiam idẽ peccata dimitti vel teneri a ſanctis. Idem ſuper exodum vbi de lamina aurea legitur. Erat autem lamina aurea ſemper i frõte ſacerdotis. Hec inquit ſignificat fiduciam bone vite: quam qui vere perfecteqꝫ non ſignificatione ſed veritate ſacerdos habet: ſolus poteſt auferre peccata. Item Grego. Illi ſoli habent in hac carne poſiti poteſtatem ligandi ⁊ ſoluendi: ſicut ſancti apoſtoli: qui illoꝝ exempla ſimul cum doctrina tenẽt. Item ex dictis orige. Hec ptãs ſoli Petro conceſſa eſt ⁊ imitatoribus Petri. Nam quicũqꝫ veſtigia Petri imitantur: habent recte ligandi ⁊ ſoluendi poteſtatem. His aliiſqꝫ teſtimoniis innitunt qui aſſerũt poteſtatem ligandi ⁊ ſoluendi illis ſolis conceſſam ſacerdotibus: qui vita ⁊ doctrina pollent ſicut apoſtoli.

¶ Aliorum ſententia verior. c

Cuius autem videtur quod ⁊ mihi place
a re fateor: cunctis ſacerdotibus hãc clauem dari. ſ. ligandi ⁊ ſoluendi: ſed non eam recte ac digne habent: niſi qui vitam ⁊ doctrinam apoſtolicam ſeruant. Nec premiſſe auctoritates malos ſacerdotes hanc poteſtatem negãt habere: ſed illos ſolos digne ac recte hac poteſtate vti ſignificant: qui prediti ſunt vita ⁊ doctrina apoſtolica: quia ſoli ipſorum apoſtolorum imitatores digne recteque poſſunt ligare ⁊ ſoluere. Et per dominum tm̃: vel per ſanctos in quibus habitat ſpiritusſanctus digne ⁊ recte fit remiſſio vel retentio peccatorum. Fit tamen ⁊ per illos qui ſancti non ſunt: ſed non digne vel recte. Dat enim deus benedictionẽ digne poſcenti etiam per indignum miniſtrũ. Qꝫ vero hanc poteſtatem habeant omnes ſacerdotes Hyero. teſtatur ſuper illum locũ euãgelii: vbi dominus dicit Petro. Tibi dabo claues regni celorum ⁊c. Habent inquit eandem iudiciariam poteſtatem alii apoſtoli. Habet ⁊ omnis eccleſia in epiſcopis ⁊ preſbyteris. Sꝫ ideo Petrus eã ſpecialiter accepit: vt omnes intelligant: ꝙ quicunqꝫ ab vnitate fidei ⁊ ſocietate eccleſie ſe ſeparauerit: nec a peccatis ſolui nec celum poteſt ingredi. Itẽ ꝙ ſacerdos etiã ſi malus ſit gratiam tamen tranſfundit pro ſue dignitatis officio Augu. oſtendit dicens. Dictum eſt a domino in numeris ad Moyſen ⁊ Aaron ſacerdotes. Uos ponite nomen meũ ſuper filios iſrael. Ego dominus benedicã eos vt gratiam traditio per miniſteriũ ordinati trãſfundat hominibus: nec voluntas ſacerdotum obeſſe vel prodeſſe poſſit: ſed meritum benedictionem poſcentis. Quanta autem ſit dignitas ſacerdotalis officii ⁊ ordinis hinc aduertam⁹. Dictum eſt de nequiſſimo Caypha inter cetera. Hoc autem a ſemetipſo non dixit: ſed cum eſſet põtifex anni illius prophetauit: per quod oſtenditur ſpiritum gratiarum non perſonam ſequi digni vel indigni: ſed ordinẽ traditionis: vt quãuis aliquis boni meriti ſit: non tamẽ poſſit benedicere niſi fuerit ordinat⁹. vt officii myſterium exhibeat: dei autem eſt effectũ tribuere benedictionis: Hinc euidenter oſtẽditur ordo non priuari poteſtate tribuendi gratiam ob miniſtri indignitatem. Huic tamen Augu. ſententie videtur obuiare quod ait Eſicius. Sacerdotes inquit nõ propria virtute benedicũt: ſed quia figuram Chriſti gerunt: ⁊ propter eũ qui in ipſis eſt plenitudinem benedictionis tribuunt. nec ſolum is qui ſacerdotiũ ſortitus ẽ: ſed quicunqꝫ Chriſtum i ſeipſo habet ⁊ eius figuram gerit: per conuerſionem bonam: ſicut Moyſes: idoneus eſt vt benedictionẽ preſtet. Ecce hic habes ꝙ non ſolum ſacerdos ſed oĩs in quo Chriſtus habitat benedictionẽ preſtat. Sed alia eſt benedictio que ſolis ſacerdotibus congruit. Alia que ab omnibus bonis communiter exhibetur. Denique illi ſacerdotes in quibus Chriſtus habitat benedictionis plenitudinem tribuere dicuntur: non quia ſoli illi tranſfundant gratiam: ſed qꝛ illi ſoli licite ⁊ digne id agũt. nec ſubditos mala vita ſacerdotis ledit: ſi bona faciunt que ille dicit. Un̄ Grego. Multi dum plus vitam ſacerdotum ꝙ̃ ſuã diſcutiũt in erroris foueam dilabuntur: animis cõſiderantes. ꝙ non eos vitã ſacerdotũ lederet: ſi humiliter bonis ſacerdotum ammonitionibus aurẽ accomodarent.

¶ De hoc quod ſcriptum eſt in Malachia: maledicam benedictionibus veſtris. d

Remiſſe vero ſententie qua dicitur etiã
p per mali ſacerdotis miniſterium tranſfundi gratiam benedictionis: videt obuiare quod dominus per Malachiam prophetam malis ſacerdotibus comminatur. Maledicam benedictionibus veſtris. Et alibi. Ue his qui viuificant animas que non viuunt: ⁊ mortificant animas que non moriuntur. Si enim maledicit dominus benedictionibus eorum: ⁊ ſi anime quas viuificãt nõ viuunt: quõ per eos gratia benedictiõis trãſfundit? Sed illud capitulũ: maledicam ⁊c. quidam referunt ad hereticos: qui ab eccleſia preciſi ſunt: ⁊ ad excõicatos: quoꝝ benedictiones fiunt maledictiones: his qui eorum ſequuntur errores. Illud vero alterũ. ſ. viuificãt ⁊c. ſuper omnes illos ſacerdotes exponũt: qui abſqꝫ claue ſciẽtie ⁊ forma bone vite preſumũt ligare vł ſoluere. Sed nullus officio ſacerdotis vti debet: niſi immunis ſit ab illis: que in aliis iudicat: alioquin ſeipſum condemnat.

¶ Qualis debet eſſe iudex eccleſiaſticus. e

Ualem aſit oportcat eſſe qui alioꝝ iu
q dex conſtituit Aug. deſcribit ita dicẽs.

Sacerdos cui oĩs offert pctõr: ãte quẽ ſtatuit oĩs langor: in nullo eoꝝ ſit iudicandus: que in alio iudicare eſt ꝓmpt⁹. Iudicãs. n. aliũ qui eſt iudicãdus cõdẽnat ſeipm̃. Cognoſcat ꝰ ſe ⁊ purget i ſe quod alios videt ſibi offerre. caueat vt a ſe ꝓiecerit quicqd in alio dãnoſum reperit. Animaduertat: ꝙ q ſine peccato eſt: primus in illã lapidẽ mittat. Iõ. n. liberauit peccatricẽ: qꝛ nõ erat qui iuſte ꝓiicerẽ lapidẽ. Quõ lapidaret qui ſe lapidãdũ cognoſceret? Nullus enim erat ſine peccato: in quo intelligit omnes fuiſſe reos. Nã venialia remittebant p cerimonia. Si qd̓ ergo in eis peccatũ erat: criminale erat. In hoc ergo potẽtiſſimum eſt crimen ſacerdotũ ⁊ deteſtabile: qui non prius ſe iudicãt: ⁊ alios alligant. Caueat ſpũalis iudex ſicut nõ cõmiſit crimen nequitie: ita non careat munere ſcientie. Oporteat vt ſciat cognoſcere quicqd dꝫ iudicare. Iudiciaria. n. poteſtas hoc poſtulat vt qd̓ debet iudicare diſcernat. Diligẽs ergo inueſtigator ſapiẽter interroget a peccatore quod forſitan ignorat: vel verecũdia velit occultare. Cognito vero crimine: varietates eius non dubitet inueſtigare: ⁊ locum ⁊ tẽpus ⁊ cetera que ſupradiximus: quib⁹ cognitis aſſit beniuolus; paratus erigere ⁊ ſecũ onus portare: ⁊ habeat dulcedinem in affectione: diſcretionem in varietate. Doceat perſeuerantiam. Caueat ne corruat: ne iuſte perdat iudiciariam poteſtatem. Etſi enim penitẽtia poſſit ei acqrere gratiam: non tamẽ mox reſtituat i ptãtẽ primã. Et ſi Petrus poſt lapſum reſtitutus fuerit ⁊ ſepe lapſis ſacerdotib⁹ reddita ſit dignitatis poteſtas: nõ tamẽ eſt neceſſe vt oĩbus concedatur quaſi ex auctoritate. Inuenit auctoritas que cõcedit ⁊ quaſi imperat. Inuenit auctoritas alia que non concedit: ſed vetat que ſcripture nõ repugnãt ſed concordãt. Cum. n. tot ſũt qui labũtur. vt priſtinã dignitatẽ ex auctoritate defendant: ⁊ quaſi vſum peccãdi ſibi faciãt: recidenda eſt ſpes iſta. Si vero locus eſt vbi iſta non concurrant reſtitui poſſunt qui peccant. Ex his ſatis perpẽditur qualis debeat eẽ ſacerdos qui alios ligat ⁊ ſoluit: diſcret⁹. ſ. ⁊ iuſt⁹: alioquin mortificat ſepe animas q̃ non moriuntur. ⁊ viuificat que non viuunt: ⁊ ita incidit in maledictionis iudicium. Illud autem Malachie. ſ. maledicam benedictionibus veſtris: ſiue ſuper hereticos tantũ ⁊ excommunicatos: ſiue ſuper omnes ſacerdotes: qui vita ⁊ ſcientia carentes benedicere preſumunt: dictum accipiatur: ſic intelligi poteſt: maledicam benedictionibus veſtris: ideſt his que in eis benedictionibus poſſideris: quia faciam ea cedere vobis in maledictionem: non in benedictionem: quia ⁊ ſi benedicunt ſanctis: non hoc faciunt ex vero corde: ⁊ ideo eorum benedictio eis vertitur in maledictionem. Uel maledicam benedictionibus veſtris: ideſt quod a vobis benedicitur: a me erit maledictum: quia benedicunt inique agentibus: adulanturqꝫ peccantibus: dummodo diuites ſint.

Queſtio. I.

CIrca decimamnonã diſtinctionem queruntur quattuor. Primo vtrum claues ſint in eccleſia. 2° quantum ad miniſtros vtrũ quilibꝫ poſſit abſoluere quẽlibet a quolibet ⁊ vbilibet. 3° d̓ correctione fraterna vtrum cadat ſub precepto. 4° de denũciatione vtrum debeat eam precedere ſecreta admonitio.

Primo ergo queritur de clauibus vtrum ſint in eccleſia: ⁊ vr̄ ꝙ non: qꝛ qd̓ a xp̄o retẽtũ ẽ nõ ẽ alii ꝯceſſũ. Sꝫ xp̄s claues retinuit ꝭm Apoc. Qui hꝫ clauẽ dauid: q apit ⁊ nemo claudit. ꝗ ⁊c. ¶ Cõtra.

dabo tibi claues regni celoꝝ. ¶ R°. circa hanc q̄ōnē tria ſunt videnda. Prio de clauib⁹. 2° de effectu eoꝝ quo ad culpam. 3° quo ad penam.

pª diſti. **Quātū** ad p̄mū ſūt tres diſtinctiōes. Prima. ꝙ ē clauis auc̄itatī ⁊ excellētie ⁊ miſterij: qꝛ cū clauis regni celoꝝ ſit ptās apiēdi celū de⁹ q ſolus pōt p̄ncipalr̄ pctā remittere q̄bus celū clauditˀ: ⁊ gratiā infundere q̄ aperitˀ: hꝫ clauē auc̄itatis. 2°. xp̄s ſm ꝙ homo q merito paſſionis aperuit tollēs impedimētū nature qd̄ nullus pur⁹ hō tollere potuit: habet clauē excellētie: ſed ſacerdotes qui diſpēſatiue agunt ad amotionē obſtaculi ſiue nec̄itatis. i. peccati ⁊ aptionē. i. collationē grē hn̄t clauē miniſterij. Quelibet aūt dr̄ clauis regni celoꝝ nō inferoꝝ: qꝛ a fine denoiatˀ res. Qꝛ ḡ iſta clauis eſt finalr̄ ad apiēdū celū: ſꝫ ad claudēdū īfernū prius: iō pl̄s dr̄ celi q̄ꝫ inferni. Alia cā ē: qꝛ a digniori denominatˀ res ſicut Aug. libꝝ ſuū de ciui. dei vocauit: lꝫ agat d̄ ciuitate dyaboli tāq̄ꝫ a digniori.

2ª diſti. ¶ Scd̄a diſtictio eſt. ꝙ ē clauis iuriſdictiōis ⁊ clauis ordīs. Sicut. n. erant ſcā: ⁊ ſancta ſctōꝝ: nec erat ingreſſus i ſcā ſctōꝝ niſi p ſcā: qꝛ nō erat aliqd̄ oſtiū retro: ⁊ p ꝯñs clauis ſctōꝛuꝫ mediata erat: ⁊ clauis ſci ſcōꝝ imediata: ſic nō ē ingreſſus i celū niſi p ecclīaꝫ militātē. ex̄ quā nō ē ſalus: ſicut nec ex̄ archā Noe: d̄ ſum. trini. c. i. ꝗ. Una. Per excōicationē aūt hō fit ex̄ ecclāꝫ militantē: ⁊ per abſolōnē intra. Uñ clauis iuriſdictiōis a qua hec ꝓcedūt ē clauis regni celoꝝ mediate ñ imediate. Uñ forte iſte due claues ordīs ⁊ iuriſditiōis differūt realr̄: qꝛ lꝫ clauis iuriſdictiōis nō ſit aliqd reale: tn̄ clauis ordīs eſt aliqd reale ⁊ īdelebile: ⁊ clauē ordīs hꝫ oīs ſacerdos ⁊ ep̄s ſiue hēat ſubditū ſiue nō. Si aūt nō hꝫ ſubditū: tc̄ ē clauis ordīs ſine claue iuriſdictiōis: qꝛ relatiue dr̄ dn̄s ad ſuum. Uñ nō ē ptās iuriſditiōis niſi ſit obedictia ſubiectionis ⁊ eꝯ. Nō ſacerdos curat⁹ ꝯfirmat⁹ in ep̄m ⁊ official' hn̄t clauē iuriſdictionis: ⁊ nullā ordīs.

3ª diſti. ¶ Tertia diſtictio ē. ꝙ clauis ordīs eſt duplex. ſ. ſciētie ⁊ potētie: qꝛ q̄ꝫuis i nālib⁹ diſtinguatˀ potētia directiua ⁊ factia ⁊ executiā: ſicut ſenſus vel rō ⁊ vis motia vel executia: tn̄ in artificialib⁹ ars q̄ eſt directiua dr̄ cē factiua ⁊ executiua. Uñ ars vocatˀ potētia cōclō metaphyſice. Et ita ē vn⁹ character ſacerdotalis q ē potētia diſcernēdi: ⁊ potētia ligādi ⁊ ſoluēdi vna potentia per eēntiā: ſꝫ duplex vel triplex p efficaciā. Qd̄ pꝫ p aliud ſilr̄: qꝛ lꝫ i cōmiſſiōib⁹ ⁊ ſpūalib⁹ ordinationib⁹ aliquando ad vnū ptineat cognitio: ad aliū ꝓnūciatio ⁊ executio: ſic cōmittūtur cāe ad examinādū retēta diffinitiua: ⁊ i accuſatiōe epoꝝ retinet p̄p depoſitiōeꝫ: tn̄ iure cōi eiuſdē poteſtatis ordinarie ē diſcernere ⁊ iudicare: iō ⁊c̄. Et iō ſic̄ i corporalib⁹ ē q habet iuris pitiā ⁊ nō iudicādi ptātē: ⁊ hoc nō eſt pctm̄: ⁊ cꝯ: q hēt iudicandi ptātē ſꝫ nō pitiā: ⁊ hic cū ſuo demerito: qꝛ ſuſcepit id ad qd̄ idone⁹ nō fuit: ſic ⁊ hic. Oīs ſacerdos hēt clauē ſcie ſicut ⁊ potētie. i. auc̄itatem diſcernēdi ſicut ptātē ligādi ⁊ ſoluēdi: lꝫ multi nō hēant ſciētiam debitā. Et cꝯ multi nō ſacerdotes hn̄t ſciam q non hēnt auc̄itatē vel ptātē diſcernēdi. Scd̄i qdeꝫ ſine pctō ſꝫ primi cū pctō ſuo ſi ꝓcurarūt: al's ſi inuiti excuſati ſunt. ſi impedimētū ꝓpoſuerūt nec ſūt auditi. Mun⁹. n. iudicādi nec̄iuꝫ ē ⁊ pōt hō ꝯpelli ad offm̄ iudicādi ⁊ ad ꝑlationem: ⁊ tūc nō peccat ſicut in religionib⁹ fieri ꝯſueuit. Et qd̄ dic̄ Grego. ꝙ ſi indign⁹ ē nō dꝫ obedire: ⁊ dignus vix dꝫ obedire: intelligēdū ē de illo q hēt defectū q ē iuris vt irregularitas: ⁊ tūc nō dꝫ obedire niſi ab eo p diſpēſationē amoueatur. Al's tenetˀ obedire. Alioqn q̄libet bon⁹ q reputat ſe indignū refugeret: ⁊ ſic ſoli indigni ꝓmouerentˀ. Qui ḡ non coactus ſpōte accipit ptātē nō hn̄s ſufficiēteꝫ ſciaꝫ peccat: ſed inuit⁹ ⁊ coact⁹ nō accipit ſꝫ ſuſcipit nō peccat. Uñ ſine pctō ab inſcio hēri vel ſuſcipi pōt: ſꝫ accipi non poteſt.

Quantū ad 2m. ſ. de effectu clauiū quo ad remiſſionē culpe ē ſciēdū. p̄mo. ꝙ macula anime nihil eſt aliḋ q̄ꝫ priuatio grē: ⁊ remiſſio quo ad maculā nō eſt niſi reſtitutio grē per pn̄iam. Sicut macula lune ē priuatio lucis ⁊ pulcrificatio ē eius illuminatio. Et hec eadē ē remiſſio quo ad culpā q̄ culpa eſt defectus qdā volūtari⁹: ſꝫ oīs priuatio grē ē defectus qdem volūtarius ſiue voluntate perſone. vt in mortali actuali. ſiue volūtate nature vt i originali: iō ⁊c̄. ¶ 2° ē ſciēdū ꝙ cuicūq̄ꝫ remittitˀ culpa mortalis remittitˀ pena eternalis: qꝛ cui hō remittit offenſam recipiēs ad amicitiā remittit mortē: qꝛ nullus vult mortem amici: ſꝫ nō dꝫ ꝙ dē aliud remittat. Si ḡ de⁹ culpā remittit: remittit ⁊ penā eternā. ¶ 3° ē notādū quō claues extēdant ſe ad remiſſionē culpe: ⁊ qdē ſicut oīs act⁹ virtuoſus diſponit ad v̄tutē ſi abſit vel auget ſi adſit: ſic ⁊ hic omne ſacrm̄ agit vel auget qd̄ ſignat: de ſacra vnc. c. i. Uñ cū abſolutio ſignificet remiſſionē culpe q̄ꝫto expꝛſſius pōt ad eā diſponit ſi nō adeſt vt in attrito: vel ſi adeſt diſponit ad ei⁹ augumentū. i. gratie ⁊ remiſſionis pene.

Quantum ad 3m: quātū ad remiſſionē pene quō ſe extēdat eſt ſciēdū. primo ꝙ de⁹ remittēdo culpā de⁹ ꝯmutat penā eternā i tpalē: ⁊ iō vis clauiū nō alr̄ valet ad remiſſionē pene eterne q̄ꝫ diſponēdo ad remiſſionē culpe. ¶ 2° ꝙ valet ad remiſſionē pene tpalis ſꝫ maiorē ⁊ minorē ꝯtritionē ꝯfitētis ⁊ erubeſcentiā ⁊ hꝫ: qꝛ act⁹ actiuoꝝ ſunt i patiēte ⁊ bn̄ diſpoſito. Pōt tn̄ cē tā frequens ꝯfeſſio ꝙ vis clauiū deleret oēm penā debitā: ⁊ tūc nō fieret niſi augmētū grē: ſicut qn̄ p multos actus tēperātie remittitˀ act⁹ itēperantie ſi p̄us inerat tādē ex toto corrumpitˀ. Ex tūc aūt illi boni act⁹ licet nō poſſint minuere id qd̄ totaliter ē corruptū: poſſunt tn̄ augumētare habitū tēperātie ⁊ faciūt: ⁊ ſic ē hic. ¶ 3° notādū ꝙ vis clauiū n̄ ſolum eſt ad remiſſionē culpe ⁊ pene vt dictū ē ſed ē et adligandū ad penā tēporalē: qd̄ fit ſm q̄ꝫtitatē culpe ⁊ doloꝛē ⁊ huiuſmodi ⁊c̄. nō tn̄ ē arbiter ad libitū: ſed ſm rōnem rectam ⁊c̄. ¶ Ad argumentū eſt dicendū ꝙ clauis excellentie a xp̄o retēta nlli ē ꝯceſſa: ſꝫ clauis miſterij ſic.

Qō. II

SEcundo queritˀ de miniſtris habētibus claues vtꝝ quilibet poſſit abſoluere quēlibet a quolibet ⁊ vbilibet. Et videtur ꝙ ſic: qꝛ cuilibet ſacerdoti dr̄. Quoꝝ remiſeritis peccata remittuntur eis ⁊c̄. ¶ Cōtra de pe. Oīs. ſine licentia ꝓprij ſacerdotis alien⁹ non valet eum abſoluere nec ligare. ¶ R°. hic ſūt tria vidēda. p̄mo de habentibus claues. 2° de vſu. 3° de extenſione.

Quātum ad primū ſunt tres concluſiōes. ¶ Prima. ꝙ ſacerdotes ve. te. nō habuerunt claues regni celoꝝ: qꝛ clauis iſta ē ptās per quā iudex ecclaſticus dignos recipe ⁊ indignos excludere dꝫ a regno. ſꝫ tūc nullus ſacerdos quōcūq̄ꝫ poterat aperire celū nec introducere. ḡ nec clauē habere: ſꝫ ſic̄ eoꝝ ſacra erāt figura celeſtiuꝫ ſic ⁊ eoꝝ ptās figura veraꝝ clauiū. ¶ Scd̄a ꝯclō ē. ꝙ in no. te. ſoli ſacerdotes hn̄t claues regni celoꝝ ꝓprie dictas que ſunt ad apeiēdū celū imediate: lꝫ diſpoſitiue ⁊ dicuntur claues ordinis. Sed claues iuriſdictionis q̄ imediate ad illud diſponūt pōt habere nō ſacerdos. Hoſtiari⁹ autē habet claues tēpli materialis: non aūt nō manufacti in celis. Hāc aūt ꝯcluſionē qdā ꝓbāt ſic: qꝛ ſi eēnt iſte claues i alijs a ſacerdotib⁹ hoc eēt ꝓpter meritū vite ex quo carēt ſacerdotali ꝯſecratiōe. Sed acquireretur pp̄ meritū vite perderentˀ ꝓpter demeritū: ⁊ ita frequēter vnus ⁊ idē quādoq̄ꝫ haberet claues quādoq̄ꝫ nō haberet ⁊ incertū eſſet de quocūq̄ꝫ an haberet: cū nulli poſſit conſtare de merito alicuius. nec etiā de merito ꝓprio. Iſta ſunt icōueniētia: ideo ⁊c̄. Sed iſta rō parum valet: qꝛ ita incertū ē q̄s habet characterē ſacerdotalē cuꝫ neſciatˀ ad ordinās fuerit ep̄s an habuit intētionē dandi: ⁊ iſte recipiēdi ⁊ hꝯ. ¶ Tertia concluſio eſt. ꝙ ſoli clerici habent claues iuriſdictiōis. magnus. n. rex ⁊ iparatoꝛ ⁊ huiuſmōi: ſꝫ ptātes illoꝝ nec mediate nec imediate apiunt regnū celoꝝ: ſiue ſit eccl'a bonoruꝫ ſiue iuſtoꝝ. Nec abbatiſſe quecūq̄ꝫ habēt has claues: quas nec beate virgini xp̄s commiſit. de pe. c. Noua. Nec ep̄s alicui niſi clerico nec etiā religioſo ꝯuerſo pōt has cōmittere: qꝛ nō pōt ritū vniuerſalis eccl'e imutare. Uñ errauit prioꝛ q ꝯmiſit ꝯuerſo abſoluere ſociū clericū a minori excōicatiōe: ſed nouitio dū tn̄ hēat coronā clericalē ꝯferre potuit. Errāt ēt ep̄i qui bigamos faciūt officiales: qꝛ nō poſſūt cū ſint denudati oī ſtatu clericali etiā ſi minores ordines hēant: qꝛ lꝫ nō poſſunt denudari quo ad characterē tn̄ poſſunt quo ad id qd̄ ē de iure poſitiuo. Papa aūt qui ē ſuper totū ius ⁊ totā ecclam poſſet clauē iuriſdictiōis ⁊ laico ⁊ femine cōmittere q̄ꝫuis nō deceat. Quidā aūt ꝓbant ꝙ clauis iuriſdictionis mulieri nō pōt ꝯpetere: qꝛ diſponit ⁊ ꝑparat ad clauē ordinis ⁊ ſacerdotij q̄ꝫm eſt ex nā ſacri. ⁊ iō mulieri q̄ ſacerdos nō pōt eſſe: ꝯpetere non pōt: iō ⁊c̄. Sed ſi iſta ratio probat decentiā bene quidē q̄ꝫuis in nālibus alicui ꝯuenit diſponere ad aliquā formā qd̄ tn̄ nō pōt attingere ad ꝓducendū illā: vt pꝫ de aīa rōnali: ⁊ ſilr̄ in artificialib⁹: tn̄ ſi de ptāte abſoluta ſit ſermo: vr̄ ꝙ ſicut laico pōt cōmittere papa ꝙ excōicet ſic muleri: ⁊ dare ſibi coronā qd̄ tn̄ inferioꝛ papa nō poſſet: qꝛ qd̄ ē mere de iure poſitiuo inſtitutū quo ad cēntiā ſubiacet actoꝛi iuris poſitiui quo ad māꝫ mutandā ⁊ de nouo faciēdā: vñ ſicut de⁹ ſacramentum ꝯtra originale qd̄ ſolis viris ꝯpetebat mutauit in ſacrm̄ cōe viris ⁊ mulierib⁹: ſic poſſet ipe facere ꝙ ſacrꝫ ordinis eēt cōe viris ⁊ mulieribus. Cū ergo tonſura cl'icalis ſit ex inſtitutiōe eccl'e nō ſacrm̄. Papa qui ē ſup totum ius poſſet mulierē facere capacē: ita faciliter ſicut de illegittio facere legittimū: ⁊ ſimiliter dare ſibi ptātē excōicādi: ſed hoc inferioꝛ nō poſſet. ſ. tollere legem ſuperioꝛis.

Quātum ad 2m. ſ. de vſu ſūt tres ꝯcluſiones. ¶ Prima. ꝙ nullus nō ſacerdos q̄ꝫtūcūq̄ꝫ bonus pōt habere vſum clauiū ordinis: nec non iudex vſū clauiū iuriſdictiōis: qꝛ q̄ꝫtūcūq̄ꝫ hō eſſet bon⁹ ⁊ hēret oīa alia mēbra bona: ſi tn̄ careret potētia viſiua: nō poſſet hr̄e vſuꝫ vl' actū videndi vel oculi. Ita carēs charactere ſacerdotali q eſt clauis ordinis vel ptāte iudiciaria que eſt clauis iuriſdictionis: nō pōt habere vſum haꝝ clauiū q̄ꝫtūcunq̄ꝫ in alijs ſit ſcūs ⁊ excellēs. ¶ Scd̄a ꝯ ē. ꝙ habēs has claues q̄ꝫtūcūq̄ꝫ malus niſi ſit ab eccl'a ꝓciſus: pōt hr̄e vſum haꝝ clauiū. Sicut malus ſacerdos pt̄ ꝯficere qd̄ ē ordīs tm̄: ⁊ malus iudex excōicare qd̄ ē iuriſdictiōis tm̄: ⁊ malus curatus pōt ſoluere ⁊ ligare: qd̄ ē vtriuſq̄ꝫ. Quoꝝ rō eſt: qꝛ ſicut hn̄s bonū oculū ⁊ hn̄s obm ꝓpoꝛtionatū nihil min⁹ videt per hoc qd̄ patitur in pede: ſic hn̄s bonā potētiā operādi ⁊ bonam māṁ nihil peius opatˀ p hoc qd̄ hēt malitiā i volūtate: ſic ⁊ i propoſito de potētia characteris ⁊ iuriſdictiōis: q̄ habēs ⁊ māṁ debitā in nullo ipeditˀ pp̄ malitiam volūtatis. ¶ Tertia ꝯ ē. ꝙ preciſus ab eccleſia non hēt vſum clauiū iuriſdictiōis ēt ſi ſit bon⁹ vt iniuſte excōicat⁹: ⁊ multo magis hereticus. Uſuꝫ. n. clauiū ordinis hn̄t eq̄liter oēs q hn̄t characterē quē eccl'a nō pōt auferre: ſꝫ vſuꝫ clauiuꝫ iuriſdictionis nō hn̄t ab eccl'a preciſi etiā iiuſte: qꝛ ſūt ab executione iuriſdictiōis ſuſpēſi. Heretici v̄o ſunt oīo iuriſdictiōe priuati: vñ quo ad p̄mū ꝯficere ⁊ ordinare pn̄t quod eſt pure ordīs: quo ad 2m excōicare ⁊ abſoluere nō pn̄t qd̄ eſt pure iuriſdictiōis. 3° vſum vtrarūq̄ꝫ clauiū ſil'. i. abſoluere in foro ꝯſciētie non poſſunt: qꝛ deficiente altero principio eſſentiali non poteſt ſequi effectus.

Quantum ad 3m. primo vidēdū ē quid ante eccl'e ordinationē ⁊ diuiſionem fieri poterat. 2° vtꝝ modo quilibet poſſet abſoluere quēlibet a quolibet. 3° vtꝝ qui pōt abſoluere aliquē ab aliquo poſſit hoc facere indifferenter in oī loco. ¶ Quantū ad p̄mū eſt opinio quoꝛūdā dicentiū. prio ꝙ abſolute loq̄ndo de ſacrō penitētie circūſcribēdo oēm ordinationē eccl'e q̄libet ſacerdos pōt quēlibet abſoluere: quoꝝ rō prima ē: qꝛ ꝯcurrentibus ad ſacrm̄ que ſūt de neceſſitate ſacri ⁊ debita diſpoſitiōe ſuſcipiētis eſt ſacrm̄ ⁊ ſuſcipiēs recipit omnē effectuꝫ ſacri. Sꝫ circūſcribēdo a ſacrō pn̄ie ordinationē eccl'e q̄libet ſacerdos eſt debitus miſter ⁊ ꝯfeſſio pctōꝝ eſt debita materia. Forma aūt debita ē. Abſoluo te ⁊c̄. Confitēs aūt ſi ſit penitēs eſt ſufficiēter diſpoſitus ad ſuſcipiendū tā ſacramētū q̄ꝫ rē ſacri: ergo. Et iō his cōcurrentib⁹ nō ſolum ē veꝝ ſacrm̄: ſꝫ etiaꝫ ſuſcipiēs vere recipit oēm effectū ſacri. Maioꝛ pꝫ: minoꝛ etiā clara ē q̄ꝫtū ad māṁ ⁊ formaꝫ ſacri pn̄ie: ſed dubia ē q̄ꝫtū ad miniſtꝝ ⁊ diſpoſitionē recipiētis. Et q̄ꝫtū ad hoc probatˀ ſic: qꝛ ꝙ nō q̄libet ſacerdos ſit debitus miniſter nec q̄libet pctōꝛ penitēs ſit ſufficienter diſpoſitus ad recipiēdū ſacrm̄ pn̄ie ⁊ ei⁹ effectū a quolibet ſacerdote: nō pōt dici niſi qꝛ pn̄ia ē ſacrꝫ iudiciale: ⁊ iō reqrit ꝙ eius miniſter ſit ſacerdos iuriſdictionē hn̄s: ⁊ ꝙ iudicandus ſit ei ſubditus qd̄ nō inuenitˀ in quolibet ſacerdote reſpectu cuiuſlibet peccatoꝛis. ¶ Hoc non cogit: qꝛ ⁊ ſi pn̄ia ſit ſacrm̄ iudiciale tn̄ eſt voluntariū. vñ ſacerdos q eſt iudex in ſacrō pn̄ie magis eſt arbitrari⁹ de volūtate partiuꝫ aſſumpt⁹ q̄ꝫ hn̄s iuriſdictionē de ſe ſup ptes eis inuitis: vel ab altero coꝝ inuito. Cū. n. iudiciū pn̄ie agatˀ inter deuꝫ ⁊ homines ꝯſtat ꝙ ex pte dei ſacerdos eſt iudex voluntarie aſſumpt⁹ q ſibi fecit ſacerdotes mediatores ⁊ arbitros inter ſe ⁊ hoīes. Idē eſt ex parte hoīum: qꝛ q̄ꝫtuncunq̄ꝫ ſacerdos ſciret pctm̄ penitētis: niſi ipemet penitēs volūtarie id exprimeret ⁊ exponeret ſe iudicio ſacerdotis nō poſſet ſacerdos iudicialr̄ agere cū eo q̄ ad foꝝ pn̄ie. Ergo vbi peccatoꝛ volūtarie ſe iuriſdictiōi ſacerdotis ſubijcit aſſumens cū quaſi arbitꝝ quē de⁹ p̄us aſſumpſit: ex hoc vr̄ ꝙ ille ſit ver⁹ iudex ⁊ hō ver⁹ ſubdit⁹ q̄ꝫtū ptinet ad tale iudiciuꝫ. Sꝫ hoc pōt facere quilibet pctōꝛ reſpectu cuiuſlibet ſacerdotis circūſcripta ordinatione eccl'e. ḡ tūc q̄libet ſacerdos eſt verus iudex ⁊ q̄libet pctōꝛ ꝯfitēs vere penitēs ē ei vere ſubdit⁹. ¶ Et ꝯfirmatˀ 2° ſic: qꝛ p̄p nulli pōt cē ſubdit⁹ niſi quaten⁹ volūtarie ſe ei ſubijcit. Ex iure. n. diuīo nulli ſubijcitur: ſꝫ oīb⁹ p̄eſt. Ex iure v̄o hūano nullo pōt ſubijci: qꝛ canonū ſtatuta papā nō ligāt: ſicut nec leges iperatoꝛē: vt notatˀ ex̄ de ꝯſtitutiōib⁹. c. p̄ i glo. ḡ cū ſubijciat ſe alteri in foro pn̄ie nec̄e ē ꝙ ſufficiat ſubiectio q̄ fit ex mera volūtate. ¶ Item hoc idē pꝫ ex alio ſic: qꝛ p̄p nō pōt ſe ſubijcere iuriſdictioni alteri⁹ quo ad foꝝ ꝯtentioſum: vñ nō pōt committere alicui ꝙ excōicet eū niſi ſn̄ie ei⁹ paruerit: qꝛ talis iuriſdictio inuolūtaria ē quo ad ſubditū ⁊ ex alteri⁹ volūtate depēdet. Et ſilr̄ eēt in iuriſdictōe foꝛi pn̄ie niſi eēt mere volūtariū. ¶ Itē ſi ex ordinatiōe diuina miſter ſacri eſt ſacerdos hn̄s iuriſdictionē: in caſu extreme nec̄itatis non poſſet q̄libet ſacerdos quēlibꝫ pctōꝛē abſoluere: qꝛ illa neceſſitas nō mutat miniſtꝝ a deo inſtitutū. Uñ ſicut i extrema nec̄itate nullus pōt ſacral'r abſolui niſi a ſacerdote: eo ꝙ ſacerdos eſt miniſter iſtitut⁹ ſacri pn̄ie: ſic nullus poſſet abſolui niſi a ſacerdote hn̄te iuriſdictioneꝫ ſi talis iuriſdictio requireretˀ ad miniſtrū ex inſtitutiōe xp̄i. Tenet autē eccl'a ꝙ i caſu nec̄itatis q̄libet ſacerdos pōt quēlibꝫ peccatoꝛē de q̄libet pctō abſoluere: nec ēt forte poſſet ꝯ̄riū ordinare. ¶ Itē dato ꝙ miniſter pn̄ie ſit ſacerdos hn̄s iuriſdictionē idē ſeq̄tˀ: qꝛ ꝯſuetudo dat iuriſdictionē ſꝫ tūc fuiſſet cōſuetudo ꝙ q̄libꝫ abſolueret a q̄libꝫ: iō ⁊c̄. Sic ḡ q̄libꝫ ſacerdos poterat abſoluē quēlibꝫ volētē ei ꝯfiteri: ſic oliꝫ iudices carticularij oī hoī ſe eis ſbijciēti ius dicere poterant nō alij. ¶ 2°. iſti dicūt ꝙ per ordinationē eccleſie congrue factum ē ꝙ nō quilibet poſſit abſoluere a quolibet: quoꝝ ratio eſt: qꝛ nullus poteſt abſolui ab vno peccato mortali:

dum actualiter cōmittit aliud. Sed peccator ſubyciens ſe pro abſolutiōe alicui ſacerdoti ſciēter contra ordinationē eccl'e actualiter peccat peccato inobediētie: ḡ nō pōt abſolui ab alys pctis. Maior p3 ex pcedētib⁹: minor declaratur: q2 eccl'a pōt rōnabiliter ſtatuere ꝙ nō ǵlibet ſuſcipiat quodcūq3 ſacr̄m a quocūq3 miniſtro ſ3 a determinato: vt patet de ſacr̄o ordinis: q2 nō eſt licitū quēlibet ordinari a quocūq3 ep̄o. Et ſil'r ē de ſacr̄o pnīe rōnabiliter inſtitutū. ꝙ nō quilibet abſoluat a quolib3: q2 nō quilibet ſufficit ad abſoluēdū in foro aīe. Ut igit̄ amoueat̄ incētiuū delinquēdi quod preberet̄ ſi ǵlibet in pnīe foro p volūtate ſua poſſet in quolibet loco a quolibet ſacerdote abſolui: tolleret̄ .n. ex hoc multū ꝺ erubeſcētia quā d3 hr̄e peccator ⁊ multū de cautella quā pōt ⁊ d3 adhibere platus ꝯ recidiuū circa ſubditū in varys caſib⁹: iō rōnabiliter ſic eſt p eccl'a3 ordinatū. ¶ Tertio iſti met dicūt ꝙ eccl'a hoc faciēdo nihil mutat de eēntialib⁹ in hoc ſacr̄o. Qđ pbant ſic: q2 phibere ne quilibet recipiat ſacr̄m a quolibet miſtro nō eſt mutare aliquid qđ ſit eēntiale ſacr̄o: ſ3 eccl'a in pdicto ſtatuto nihil plus facit niſi phibere ne quilib3 accedat ad quēlibet ſacerdotē p abſolutiōe: ergo nō mutat aliqd qđ ſit eēntiale ſacr̄o nec materiā nec formā nec miniſtr̄: ⁊ q2 his cōcurrētib⁹ eſt ver̄ ſacr̄m: p3 ꝙ talis ꝯfeſſio eſt ver̄ ſacr̄m: ſicut baptiſm⁹ ⁊ ordo ſacer recept⁹ ꝯ ībibitionē eccl'e eſt ver̄ ſacramētū: cui⁹ ſignū ē: q2 ſi ſacerdos reuelaret ea q̄ audiuit in tali ꝯfeſſiōe puniret̄ nō ſolū vt reuelator ſecreti ſ3 vt reuelator ꝯfeſſionis. hoc tn̄ intereſt inter bap^m ⁊ ordinē cu3 recipiūtur ꝯ ībibitionē eccl'e ⁊ ſacr̄m pnīe: q2 illa nō ſūt iterāda q̄uis peccet mortal'r ſuſcipiēs ſi ſit adultus. q2 peccatū ſuſcipiētis nō īpedit totalē effectū baptiſmi ⁊ ordinis ſicut īpedit totalē effectū abſol'onis q̄ eſt ſolū remiſſio peccati pp qđ iterari deb3. Et hec bn̄ ſtāt ſimul ꝙ aliqs bene recipiat ſacr̄m ⁊ nō rē ſacri pp indiſpoſitionē ſua3. Sic.n. res ſacri qn̄q3 hētur ſine ſacr̄o actu ſuſcepto. ſic ex̄ verū ſacramētū pōt actu recipi ſine re ſacri. ¶ S3 hec opio q̄tu3 ad id qđ pmo dicit ē dubia: q2 deus a pncipio eccl'e pfecit Petrū curatū dicens. Paſce agnos meos ⁊c̄. Et tibi dabo claues ⁊c̄. Un̄ ſicut mō ſine licētia curati cui cōmiſſa ē cura hui⁹ parochie vel dyoce. nō l3 alteri ꝯfiteri: ſic nec tunc poſtq̄3 fuit necc̄ia ꝯfeſſio ſine licentia Petri: imo ſicut mō cardinalib⁹ nō licet ꝯfiteri ſine licētia pape: ſic nec tūc apoſtolis ſine licētia Petri de iure cōi: l3 libertas ſpūs non habeat legē. Et l3 oēs apl'i fuerint imedietate a xp̄o ordinati ſacerdotes in die cene qn̄ dixit eis hoc facite ī meā cōmemorationē: tn̄ nō in ep̄os niſi Petrū cui ſolū dcm̄ ē. Paſce oues meas. Et de Paulo qdē q tūc nō erat diſcipulus certum eſt. Beat⁹ ēt Jacob⁹ pm⁹ ab alys ꝯſecrat⁹ ē hieroſolymorum ep̄s. Et q̄uis oēs apl'i eēnt facti ep̄i a xp̄o ſicut alíqui dicūt: tn̄ ab eo Petr⁹ vocat⁹ ē cephas qđ ē caput. Un̄ in euāgelio primus aplo2 dr̄ ⁊ alys ſemp pfert̄: q2 voluit xp̄s hr̄e vnū vicariū ⁊ eccl'am vnū caput vni⁹ capitis vicariū: a quo ceteri tenerēt qcqd haberēt. Sicut rex diuidēs regnū vult ſcdogenitos a pmogenito tenere: ita ac ſi ab illo recepiſſent q̄uis oēs eq̄ imediate a rege accipiant portiones. ¶ Ad p^m arg^m ipo2 ē dd̄m. ꝙ niſi pctōr vellet nullus eū abſoluere poſſet: ſ3 nō ꝯuertit̄ ꝙ ſua volūtas ſufficiat in eo qđ ſuū nō eſt: vt in ſequēti articulo dicet̄. ¶ Ad 2^m dd̄m ꝙ pp̄ ideo ſubycit ſe cui vult: q2 cura illi⁹ nulli cōmiſſa eſt determinate ad cui⁹ arbitriū ſatiſfacere hēat: ſic cura oīs xp̄iani ꝯmiſſa ē Petro p cui⁹ manū o3 trāſire ī regnū ſicut p manū xp̄i q huc vicariū dereliqt. Un̄ ſi Petr⁹ mortal'r peccaſſet tenebat̄ ꝯfiteri. Et q2 nulli erat ſpāliter obligat⁹: ideo de oīb⁹ de quib⁹ xp̄s ſibi ꝯmiſerat ptātē abſoluēdi libertatē hēbat eligēdi: ⁊ h3 nūc ſucceſſor ei⁹ q nulli ſubeſt. ⁊ pari rōne ptātē h3. Et p ide3 patet ad 3^m. ¶ Ad 4^m de mouēte dicet̄ in 2o^a di. ¶ Ad 5^m de ꝯſuetudine dicendū eſt ꝙ ꝯſuetudo nō pIudicat iuri diuino. Un̄ cū de iure diuino eēt ꝙ oīs xp̄ian⁹ de pctō Petro vel ei⁹ vicario hēat ſatiſfacere: ꝯ̄ria ꝯſuetudo ſi fuit non valuit. Un̄ ⁊ hn̄ dicit̄ ꝺ pe. c. i. li. 6. Qz nulla ꝯſuetudie introduci pōt: vt qs ſine licētia pprij ſacerdotis ſibi valeat eligere ꝯfeſſorē: q2 ſi hoc eēt reſpectu inferioris pprij ſacerdotis vel ep̄i qđ ē de iure poſitiuo: nō tn̄ reſpectu pape qđ eſt de iure diuino. Sed q2 a pncipio eccl'e nō eligebant̄ niſi boni ⁊ ſpāliter a xp̄o electi nō erat periculū. Et volūtas xp̄i erat ⁊ Petri q nō q̄rebāt niſi ſalutē aīa2 ꝙ oēs boni q̄les ſciebat eſſe illos q tūc erāt: ita poſſent abſoluere ſicut ipe. Nouerat.n. Paulū ita bn̄ vſu2 ſicut ſe. Et iō volūtas Petri erat Paulu3 eque vti: ⁊ ꝯſimiliter alios bonos. S3 cito apparuit ꝙ ſicut de electis a xp̄o vn⁹ fuit dyabolus: ⁊ de ſeptē diaconib⁹ vn⁹ fuit ſathan: multo magis de ſequētib⁹: ideo voluerunt ꝙ nō ǵlibet quēlib3 ſ3 diuiſi3. ⁊ diuiſerunt Paulo ⁊ Bernabe gentes ⁊ ipi in circūciſiōe. nō ſic aūt ꝙ Petrus per hoc pderet ptātē q ⁊ poſtea trāſiyt ad gentes nulla noua ptāte ſibi data ſ3 vſus pma ſibi reſuata. vn̄ ⁊c̄. ¶ Quātū ad 2^m. ſ. vtr̄ ǵlibet poſſit mō abſolui a quolibet ē ſciendū ꝙ vnuſqſq3 ꝺ eo qđ ſuū ē poteſt facere qđ vult: q2 i ſua quilib3 eſt moderator ⁊ arbiter ⁊ nihil tā naturale ē q̄3 voluntate dn̄i ſeruare volētis rē ſuā in aliū trāſferre. Un̄ q2 de ꝯtractib⁹ vel quaſi hoīes nō ꝯpellūtur litigare corā iudice niſi velint: ſed pn̄t eligere arbitros vel inter ſe ꝯponere ſicut volūt: quo facto ptor ratū hr̄e debebit: nec h3 eos ad rn̄dēdū corā ſe citare pp hoc qđ de talib⁹ pn̄t ſe ſbmittere cuicūq3 iudici volūt hn̄ti iuriſdictiōem ī alios: vt Aureliañ. ꝯſentire ī iudicē pariſiēſe3 progando iuriſdictionē illius in ſe ipos ⁊ tenebit ſnīa q̄ſi a ſuo iudice ī ſubditos lata: vel ēt in iudices cartularios q nullū ſubditū hēbant niſi volētes ſe eis ſubmittere. Si aūt eſt aliqd de quo homo teneat̄ velit nolit ipe vel accuſator corā determinato iudice rn̄dere: ſicut de feudo vel delicto de quo inuitus accuſatus coram alio iudice remittit̄ ad iudicē loci delicti: de talib⁹ nō poſſunt actor ⁊ reus in extraneū iudicē cōſentire niſi de licentia illi⁹ iudicis cui ī hoc ſubditi ſunt. Et pp hoc clerici q ſpāli mō ſubditi ſunt iudicib⁹ ſuis nō ſolum ī delictis ſicut ceteri: ſ3 etiā in ꝯtractib⁹ nō pn̄t renuntiare priuilegio fori: nec pn̄t ſe alieno iudici ſbmittere progādo ei⁹ iuriſdictionē niſi de licētia ep̄i cui ſubiecta ſunt. Cu3 ḡ ex ordinatiōe xp̄i oīs aīa xp̄iana ſubdita ſit Petro de illis in qb⁹ ei ſubdita ē ſine licētia ei⁹ aly ſe ſubdere nō pōt. Ex quo aūt poſt paſſionē xp̄i hō mortal'r peccauit ⁊ poſt bap^m ſuū tenet̄ ad arbitriū Petri ſatiſfacere cui dictū ē ſi peccauerit in te frater tu⁹: vn̄ de pctō mortali ſine licētia ⁊ ordinatiōe Petri nō licuit alteri ꝯfiteri. Sil'r ligat⁹ maiori vl minori excōicatiōe nō pōt ſeipm ſoluere. Eſt āt cōiſſa Petro in oīb⁹ qb⁹ indiget ab alio ſolui: ḡ in iſtis nō poteſt ſe alteri ſubdere: ſed de pctō veniali pōt hō per ſeipm ſine Petro ⁊ quocūq3 ſacerdote ſeipm ſoluere. Similiter de mortali de quo ſemel ē abſolut⁹. Un̄ niſi ordinatio eccl'e ſit in contrariū quilib3 ſacerdos pōt abſoluere quēlibet ſibi volentē ꝯfiteri a quolibet veniali ⁊ mortali de quo aliqn̄ eſt abſolutus: q2 de his nulli hoī ē obligat⁹: Et iō de his pōt ſe ſubmittere cuilibet cui vult nō ſolū curatis alys hn̄tibus populū ſ3 ēt ſimplicib⁹ ſacerdotib⁹ nullū ſubditū alias habentib⁹: niſi ꝙ ſi ſunt religioſi ſine aſſenſu plati nihil tale debēt agere. Sed ſi agerēt nihilomin⁹ abſoluti eēnt: q2 cōcurrerēt eēntialia ſacri. De mortali aūt nōdū ꝯfeſſo de q teneť ſatiſfacere Petro nō video ꝙ ſine ei⁹ licentia poſſit ſe alteri ſubdere. Sicut hō ꝺ frāco allodio pōt ſe cui vlt ſubmittere: nō aūt de feudo de quo ia3 alteri homagium fecit niſi de ei⁹ aſſenſu vel ſaluo iure ei⁹. Un̄ ſi hō vellet alieno ſacerdoti confiteri cū intētione nihilomin⁹ ꝯfitēdi propuo ſacerdoti ⁊ ſatiſfaciendi eius arbitrio: vt ꝙ poſſet

alius: eū abſoluere: ſicut dicit Raymūd⁹: ꝙ alien⁹ pōt abſoluere ponēdo: ſpē ī ratihabitiōe pprij ſacerdotis. ¶ Et qđ dn̄t illi ꝺ cōtraria opione: ꝙ ſi qs alieno ꝯfiteret̄ ꝙ eēt verū ſacr̄m. ¶ Cōtra. q2 a nō ſuo iudice lata ſnīa nō tenet ⁊ ſil'r ſi a ſuo ꝺ caſib⁹ retētis: q2 in tn̄ eſt nō ſuus. ſ3 poſtq̄3 ē abſolutus a ſupiore a quocūq3 vult ꝺ illis abſolui: pōt per rationem dictam.

Quantū ad tertiū eſt ſciēdū: ꝙ iudex eccl'iaſticus in foro ꝯſcie pōt abſoluere vel ligare ex̄ territorium ſuū tripliciter. Et ſm̄ hoc ſūt tres ꝯcl'ones. ¶ Prima. qn̄ cōfeſſor ⁊ ꝯfitēs vterq3 ē ex̄. vt ſi ep̄us ex̄ dyoceſi3 inueniat ſubditū volētē ſibi ibi cōfiteri: vel curatus extra parochiā parochianū: ibi pōt eū abſoluere ⁊ ei pnīa3 iniūgere. q2 ille act⁹ q nō ꝯcernit determinatū locū: ſ3 īdifferēter hēm locū honeſtū: pōt equal'r exerceri ex̄ territoriu3 ⁊ intra. Propter hoc.n. arbiter pōt pcipere ptes adeſſe in oī loco honeſto. q2 nō h3 locū certū: vbi ius dicēdo reſideat more maiorū. Et pp̄ter h̄ ea q̄ ſūt volūtarie iuriſditionis ⁊ cāe cognitionē nō deſiderāt: pn̄t a pcedēte iudice vbiq3 agi. S3 ſoluere vl' ligare ī foro ꝯſcie ē h⁹: q2 pncipal'r reſpicit actū īteriorē in quo eēntial'r ē pctū: q abſtrahit a loco. vn̄ pp̄ter ꝯcupiam ſoli⁹ cordis ī eccl'ia fcām eſt ꝯfitēdu3: nō tēplū recōciliādū. igr̄ ⁊c̄. ¶ P. cōſtitutio q̄ ē clauis ⁊ fūdamētū h⁹ mãe dicit ꝙ ǵlib3 ꝯfiteat̄ pprio ſacerdoti. Si aūt eēt neceſſe cōfiteri ī pprio loco: ſicut pprio ſacerdoti: nō dimiſiſſet illđ ponere. vn̄ l3 curati plus ꝯſueuerit in eccleſia audire ꝯfeſſiōes q̄3 ex̄. tn̄ extra ⁊ ī domib⁹ ⁊ ī itinere, ambulādo audire pn̄t. Et ſi qdē de venialib⁹ aut mortalibus ſemel cōfeſſis ageret̄. q2 hec credūt ī partē volūtarie iuriſditōis: eo ꝙ nō neceſſe ē ea cōfiteri: nō ē dubiū ꝙ vbicūq3 de his poſſum⁹ cōfiteri: ſ3 ēt de mortalib⁹ ſemel ī anno cōfitēdis idē iudiciū ē: q2 nec de illis pōt abſolui qs niſi volēs. vn̄ hoc iudiciū nō reddit̄ in inuitū. Et iō adhuc pōt exerceri ex̄. ſicut ea q̄ ſūt volūtarie iuriſditiōis. Et ꝙ abſolutio ī foro pnīali nō ita artet̄ ad territoriū: ſicut illa q̄ fit ī foro exteriori: apparet: q2 archiep̄s pōt viſitās ꝺ oī crimine p puinciā ꝯfeſſiōes audire: nō aūt exteri⁹ crimina niſi notoria corrigere. de cenſi. c. vlti. §. notoria. li. 6. Et ſil'r pōt mittere q̄ſtores cū īdulgētys: nō aūt officiales p iudicys faciēdis. de pe. c. i. de offi. ordi. c. i. li. 6. Jtē ea q̄ coactionem nō iportāt pōt iudex facere ex̄ territoriū. de foro cōpe. c. i. li. 6. Nā territoriū a terēdo: h⁹ aūt ſūt hec. iō ⁊c̄. S3 ſicut vbicūq3 qs capiat ferā ſua ē. pōt tn̄ a dn̄o phiberi ne ītret agrū ſuū: ſic pōt qs vbicūq3 ſuū ſubditū a pctō abſoluere. ſed pōt phiberi ne reſideat ī aliena eccl'ia ad hoc faciēdū ſi p hoc preiudiciū paret̄: vt ſi vellet ibi ſolēnes pnīas iniūgere. Propter qđ ēt volēs facere ordines ī aliena dyoceſi accipit lnīam ab illo. vn̄ curat⁹ alium curatū vel ſacerdotē nō habētem lnīam a ſuo ſuperiore poſſet phibere audire ꝯfeſſiōes in ſua eccleſia. nō ſic aūt extra eccl'iam ēt ītra parochiā. Nec ſil'r ſi hr̄et ptātē a papa vel ep̄o pp̄o cui ſubditus locus eſt. ¶ 2^a ꝯcl'o. ꝙ ſi abſoluēs ē ītra ⁊ abſoluendus ex̄ p cōmiſſionē: vt ſi curat⁹ vel ep̄s det lnīa3 ſubdito pficiſcēti ꝯfitēdi extraneo: vel ep̄s det ptātem alicui ī oēs ſue dyoceſis: ⁊ iſte īueniat extra dyoceſi3 aliquē volētem ꝯfiteri pōt eū abſoluere. Qēm.n. abſolutionē quā aliqs p ſeipm pōt ipendere ī foro ꝯſcie iure ordīario pōt alteri cōmittere. vn̄ cū ibi poſſ3 p ſe ꝯfeſſionē audire: vt dicit pma ꝯcl'o. p ꝯ̄ns ⁊ p aliū. Un̄ dicit ꝯſtitutio. Si qs alieno ſacerdoti voluerit cōfiteri lnīam petat a pprio ⁊c̄. nec dicit ī ppria parochia. vn̄ nō reqrit: ꝙ ꝯfeſſio q̄ fit alieno ſacerdoti fiat in ppria parochia. Pari.n. mō eſt qs ordinand⁹ abſoluēdus ⁊ iudicādus a ſuo. de paroch. Nullus. ſ3 de lnīa pprij dyoceſani: pōt qs ordinari ⁊ iudicari ī foro exteriori ab alieno ī aliena dyoceſi. ḡ ⁊ ī foro īteriori. ⁊ ſic vtit̄ ꝯſuetudo: q̄ eſt optima legū īterpres. Nā pnīarius ep̄i in eccl'ia cathedrali exempta: ⁊ nos in locis noſtris exēptis audim⁹ ꝯfeſſiōes auc̄te ep̄i: cū in locis exēptis nō pōt ipe plus q̄3 ſi ex̄ dyoce. ¶ S3 tūc ē dubiū de ſimplici ſacerdote. Plus eni cōcedit̄ illi in quo duo iura cōcurrūt: q̄3 illi in quo vnū tm̄: ſicut p3 ī adoptione aui materni ⁊ extranei. vn̄ curat⁹ in loco ſuo pōt audire ꝯfeſſionē extranei de lnīa ſupioris illius. q2 perſona eſt ei ſubdita rōne cōmittētis: ⁊ locus eſt ſibi ſubditus rōne ſui. Secus aūt videt̄ ī ſimplici ſacerdote cui nullus locus eſt ſubditus. Sed dico idē. q2 ſi pretor ſit is q alienā iuriſditionē exeqtur: nō tamē p ſuo imperio agit. vn̄ nō rōne ſubiectōis loci hoc facit: ſ3 ſolū rōne ſubiectionis pſone. ſicut ꝯmittens ibi iure ſuo poſſet ibi audire. vbi tn̄ nihil pōt ī locū: ſed in pſonā ſolu3. ¶ 3^a ꝯcl'o eſt. eꝯ. ꝙ exiſtens ex̄ territoriū pōt cōmittere audientia3 ꝯfeſſionū intra. Ex quo.n. pōt per ſe audire extra: vt dicit pma cōcluſio: ⁊ p aliū vt dicit ſcđa: pari rōne pōt cōmittere extra vt audiat̄ intra. vn̄ cōſtitutio dicit lnīam petat ⁊ obtineat a pprio ſacerdote. nō dicit ī propria parochia. vn̄ vbicūq3 det̄ lnīa ꝯfitēdi vel auctoritas ꝯfeſſori nō refert. dū tamē ītra audiat. q2 ēt in his que ſunt cōtentioſe iuriſditōis ī foro exteriori pconſul vel preſes nōdū īgreſſus iure nouo vl' egreſſus etiā iure antiquo: nō ſolū cū pficiſci cepit īmo ēt cū abeē ceperit delegare pōt vt intra puinciā iudicet̄. Et ſil'r curat⁹ extra parochiā ⁊ ep̄us extra dyoc. exn̄s pōt vel mittere vel cōſtituere vicarium ad confeſſiōes audiēdas ſicut officiale3: etiā deſtinare ad cauſas audiēdas ⁊ terminādas. ff. de offi. preſul'. Obſeruari. §. vlti. l. ſe. de offi. eius cui mā. ē iur. de collatore. §. Prohibem⁹. col. 9. ſ3 auc̄tas cōſtitutionū noſtrarū videt̄ īniti iuri antiquo: de eo ꝙ dicit ſuperiorē gerere vices prioris quouſq3 cōfirmat⁹ ſit pſens ī domo: ſi intelligat ꝙ prior nō poſſit al'r ordiare quouſq3 ītrauerit poſſeſſionē ⁊c̄. ¶ S3 iuxta ſcđam ꝯcl'onem ē notandū: ꝙ fines mādati diligēter ſunt ſeruandi. vn̄ ſi ep̄us det ptāte3 audiendi ꝯfeſſiones ſubdito2 p dyoc. vel ī dyoceſi vel infra dyoc. ex hoc n̄ poſſunt audiri extra: q2 eſſ3 excedere fines mādati: ſed bn̄ poſſunt audiri ītra ī locis exēptis: q2 l3 nō ſint infra dyoceſi3: quo ad ſubiectionē ſi ſunt exempta a lege dyoceſani ⁊ iuriſditione eius. tn̄ ſunt intra quo ad ſituationē. Sed ſi dicatur ſic de dyoc. vel oī q ſunt de dyoc. ⁊c̄. q2 determinatio loci ad cōfitētes fit nō ad confeſſiones: tunc pn̄t vbiq3. ¶ Ad argumentū ī oppoſitum dicendum ꝙ intelligitur ſm̄ ordinationē petri: cui illud p̊ ⁊ pncipaliter fuit commiſſum. Queſtio. III.

Tertio querit̄ de correctione fraterna vtrū cadat ſub pcepto. Et videtur ꝙ nō: q2 meretrices tollerant̄ ab eccleſia q̄ tn̄ ſūt ī mortali. Et ſil'r vſurary. ḡ omittere correctionē fraternā nō ē mortale: cu3 tota eccl'ia hoc faciat. ¶ Cōtra eſt: ſi peccauerit in te frater tuus ⁊c̄. ¶ R^o. pmo videndum eſt quid eſt correctio fraterna. 2° an ſit in precepto. 3° qui ſunt qui tenentur ad eam.

Quantū ad pmū ē diffinitio magiſtralis ꝙ fraterna correctio ē admonitio fratris de emēdatione delictorū ex fraterna charitate. Dico āt admonitio fratris. q2 obiurgatio verbi et caſtigatio verber̄ ptinet ad platū: ⁊ dicitur correctio p. c. ſed admonitio ſecreta q̄ fit per vba dicit̄ correptio p. p. non a rapina. i. violētia: niſi put p eam volūtas immutat̄: ſed a raptu: q2 raptim ⁊ percurſu3 corrigitur qui ſolo verbo emendat̄. ſicut ſyllaba corripi dicitur que cito profertur. De emēdatiōe delictorū: q2 reſpectu finis dicitur homo proximū dirigere: cū ſibi ipm oſtēdit: ſed regere cum a deuio ipſum cuſtodit: corrigit eu3 errantē ad viam p ſemitā reducit emēdādo ipm a peccato. hoc autē q2 fit ſepius de paruis delictis vel omiſſionibus que dicuntur delicta quaſi derelicta. Nam de alys dicit̄

ꝙ nemo pōt corrigere quē de⁹ deſpexerit. iō dr̄ de emēda-
tione delictoꝝ. Ex fraterna charitate. illa. n. correctio que
fit a prelato i coī: dicit̄ fieri ex iuſtitia q̄ reſpicit bonū cōe:
vt edificētur de pena q ſunt ſcādaliçati de culpa. vt vnius
pena ſit metus multoꝝ. Propter hoc enī rei pu. itereſt ne
maleficia remaneāt ipunita. ſꝫ illa q̄ fit ſecreto ad emēda-
tionē fratris ex charitate ꝓcedit: qꝛ amicitia nō min⁹ ſub
uenit i dānis virtutum q̄ȝ in amiſſione rerum.

Quantum ad ſcḋm eſt ſciēdū: ꝙ cū aīe hoīum ſint
cūctis reb⁹ ꝓferēde: ſi elemoſyna corpo
ralis vbi eſt neceſſaria corpori ē i p̄cepto: multomagis ſpi-
ritualis. vñ ſi occurrat iſte caſus pmo ꝙ videt ꝓximum i
peccato mortali. 2° ſperat p ſuā admonitionē illū corrigi.
3° ꝙ nō ſperat illū alr̄ corrigi: ſꝫ ſic icorrectū mori: tenet̄ ex
p̄cepto multo plus ſubuenire aīe ne dānet̄ q̄ȝ fameſcēti la
zaro ne moriat̄. Uñ Grego. in homi. Cū audiſſet ioānes in
vinculis opa xp̄i. Plus ē aīaȝ i eternū victurā pabulo v̄bi
reficere q̄ȝ ventrē moriture carnis terreno pane ſatiare. ſi
aūt nō eſſꝫ i pctō mortali: ſꝫ veniali tm̄: deeſſꝫ neceſſitas: qꝛ
ſi hic nō corrigit̄ i purgatorio: corriget̄. Itē ſi nō ſperaret̄
correctio: ſꝫ poti⁹ exaſperatio: non deberet fieri: niſi ꝓpter
alioꝝ edificationē i caſu negligendū eēt ei⁹ odiū: ſicut ioā-
nes arguebat herodē. in quo caſu dicit Chry. Meli⁹ ē odiū
ꝓpter deū q̄ȝ amor p̄ter eū. Cū. n. ꝓpter deū diligim⁹: ſibi
debitores ſumus. Cū aūt ꝓpter eū odio hēmur: ipm nobis
debitorē cōſtituim⁹. Uel ſi ad horā ꝯtriſtaret̄ poſtea emē
daret̄. Itē ſi alr̄ ſperaret̄ corrigi vel per ſeipm vel p aliū
ad quē magis pertinet: q tm̄ ſi preſens eēt nec corrigere vel
let: nō excuſaretur qui hoc videret.

Quantum ad tertiū. q. ſ. teneant̄ ad eā. dōꝫ ꝙ oēs
ſicut ad charitatē ēt religioſi. Si. n. reli-
gioſus nō hꝫ ꝓpriū: ⁊ iō excuſat̄ a p̄cepto elemoſyne corpo
ralis: vbi videt ꝓximū: nec hꝫ vñ ſubueniat reſpectu ſcḋe:
neceſſitat i: q̄ nō oīa facit coīa: qꝛ nō debꝫ de alieno largiri
nō tm̄ reſpectu p̄me: qñ deberet ēt accipere ſup altare. tam̄
ip̄e linguā hꝫ: nec i hoc dꝫ ſilentiū clauſtro: ſꝫ magis correc-
ctionē ꝓximo. Propter qḋ ſi ſuo v̄bo poſſet corrigere pec-
cantē nec faceret: mortalr̄ peccaret dictur⁹. Ue mihi: qꝛ ta
cui: ⁊ maledict⁹ q ꝓhibet gladiū ſuū a ſanguie. Et in Eze.
Si nō ānūciaueris ei: ſanguinē ei⁹ ḋ manu tua regrā: ſicut
ſanguinē abel de caym: q dixit. Nunqd cuſtos fratris mei
ſū. 2° tenet̄ peccator: qꝛ pctm̄ ſuū eū non liberat a p̄cepto
ēt ſi peccet corrigēdo: qꝛ nō eſt pplexus cū poſſit ſe corrige
re in momēto. ¶ Si aūt queraī vtrū peccet corrigēdo de
eodē vel leuiori pctō: ſi qdē ſit veniale: nō: qꝛ ñ ē mā ſcāda
li. ſi v̄o mortale: aut corrigit vt p̄latus: ⁊ tūc dicūt ꝙ ſic: qꝛ
indigne exeqt̄ officiū ſuuꝫ. ⁊ q ſine pctō eſt ille dꝫ mittere
lapidē: nō ali⁹ auditurus: i quo aliū iudicas: teipꝫ ꝯdēnas.
Eadē. n. agis q̄ iudicas: ēt ſi ē pctm̄ occultū: dū tm̄ mortale:
qꝛ ſuſpēſus ē corā deo ⁊ quo ad ſe. ⁊ h̄ veꝝ ē ḋ p̄lato i ſpūa-
libus: nō aūt i tp̄alib⁹. Si. n. p̄poſit⁹ vel balliu⁹ ē alr̄ i pctō
mortali occulto: ⁊ ſuſpēdit latronē: nō pp h̄ peccat morta-
liter: cū iſta officia ēt a gentilib⁹ habeant̄. ſi v̄o corrigit per
modū magiſterij i publico docēdo: ſi ē occult⁹ peccator: nō
peccat mortalr̄ vt dicūt. Si aūt notori⁹ tūc ſic. qꝛ ſcādali-
zat: qꝛ cuius vita ḋſpicit̄: neceſſe ē vt p̄dicatio ꝯtēnat̄. Alij
aūt dnt̄ ꝙ lꝫ ita ſit de doctrina: ſecus āt ē ḋ p̄dicatōe quam
idigne exeqt̄ qcūqꝫ ē ſibi cōſcius mortalis ēt occulti. vñ q
p̄dicas nō furandum furaris. Sꝫ illa auctas ē ad oppo^m:
qꝛ ibi p̄mittit̄. q q̄ aliū doces: teipꝫ nō doces. vñ pariter ibi
reprehēdit̄ docēs ⁊ p̄dicās ꝯ̄riū ei⁹ qḋ facit. Qui āt ſecreto
aliū corrigit: ſi occult⁹ pctōr ē reſpcū illi⁹ nō delinqt. ſed ſi
public⁹ aut illi cognit⁹ ſcandalizat: ⁊ ſic peccat: ſi q̄ſi impio
ſe hoc faciat: ſꝫ ſi q̄ſi adhortās ad cōcordē pniam vl̄ ꝙ ſuo
malo exēplo nō peccet: neq̄q̄. Subdit⁹ aūt dꝫ ⁊ pōt p̄latū
corrigere: ſꝫ cū debito moderamie. qꝛ ſi i his que fidei ſūt

erret publice peccare faciēs populū: publice ē arguēdus ſi
cut paulus petꝝ. Uñ ſi papa p̄dicaret errorē corā pp̄lo: ſur
gendū eēt: ⁊ ei corā pp̄lo ꝯ̄dicendū. ſic. n. dicit paulus ḋ pe
tro. In faciē ei reſtiti ⁊c̄. In alijs āt ſecreto ⁊ cū reuerentia
corrigendus eſt: ⁊ tāto reuerētius q̄ȝto maior p̄lat⁹. ¶ Ad
argumētū dōm ꝙ meretrices corrigūt̄ quidem nō per pe
nas ne deterius contingat: ſꝫ p ſermones inq̄ȝtū predicat̄
fornicationē eē mortale. ſilr̄ ḋ vſurarijs. Queſtio. IIII.

Querit̄ quarto ḋ denūciatōe vtrū de
beat eā p̄cedere fraterna cor-
rectio: ⁊ vr̄ ꝙ nō. qꝛ plus diffamat̄ hō ſi ac
cuſat̄ corā multis ⁊ p̄lato q̄ȝ ſi denūciat̄ ſo
li p̄lato. Sꝫ ad accuſandū iudici nō reqrit̄
ſecreta admonitio: ſꝫ ſuffic̄ ꝙ p̄cedat iſcrip
tio. q̄ nec ad denūciationē. ¶ Cōtra. ḋ accu
ſa. q̄lr̄ ⁊ qñ: vbi dicit̄ ꝙ iqſitionē p̄cedere dꝫ clamoſa inſi
nuatio: accuſatiōeꝫ iſcriptio: denūciationē ſecreta admoni
tio. ¶ R°. hic opus ē diſtictōe icludēte ſeptē ꝯ̄nes i gnāli.
qꝛ delictū aut ē ſimplr̄ publicū: aut ſimplr̄ occultū: aut ḟꝫ
qd publicū: ⁊ ḟꝫ qd occultū. In p̄mo caſu dico pctm̄ publi
cū qñ ip̄e ē pctōr public⁹: ⁊ nō ſi publicū eēt tale crimē eſſe
cōmiſſū: ⁊ neſciret̄ oīno a quo: ſed qñ: ſiue delictū fuerit fa
ctum publice ſiue occulte. publicū tm̄ ⁊ diuulgatū ē ꝙ iſte
fecit tale crimē: ⁊ de hoc ē coiter diffamat⁹: ſi v̄iſil̄e ē ꝙ ci-
ti⁹ corrigeret̄ ſi ad p̄tē ſibi oñdo: qḋ vr̄ ordinari ad ei⁹ emē
dationē: q̄ȝ ſi ſtati iudici denūcio: qḋ videt̄ cedere ad eius
cōfuſionē: debeo p⁹ ſecrete admonere: nō pp ꝯſ̄uatiōeꝫ fa
me: q̄ iam ſupponit̄ pdita: ſꝫ ꝓpter emēdationē cōſcie. Po
ſtea vero ſi nō corrigitur: vt edificēt̄ de pnia q ſcādalizati
ſunt de culpa: debeo denūciare: ſꝫ nō teneor. qꝛ ex fama p̄t
iudex ingrere nullo denūciante. Si āt eſt parti publicū et
parti occultū. qꝛ. ſ. poſſū eū p teſtes cōuincere: puta: duos
vel tres: ſꝫ oēs alij ignorāt ⁊ reputāt eum bonū: nec ſine in
famia poſſū eū denūciare: tūc hꝫ locū ḟꝫ oēs illḋ euāgelij.
Corripe eū iter te ⁊ ipm ſolū. Si te audierit lucrat⁹ es fra
trem tuū: ⁊ ibi ſupple ſiſte. Si te non audierit adhibe tecū
vnum vel duos. ſ. de illis qui ſciunt tecum coraꝫ quibus ſi
arguit̄: i nullo fama ledit̄. quouſqꝫ. n. ſit cor: cēt⁹ corā alias
ſciētib⁹: ſi ſūt: vl̄ q̄ȝdiu ſperat̄ ꝙ corā illis ⁊ p illos ſolos po
terit corrigi: nūq̄ȝ alij ſūt adhibēdi. ꝓus aūt p̄poſito neſcīe
ti nō dꝫ oñdi: niſi qñ vel nō ſūt alij cōſcij: vel non ſūt tales
p qb⁹ nō ē veriſil̄e ꝙ ſe vellet corrigere. Si ergo acqeſcat
ibi ſtet̄. ſi nō audierit illos dic eccl̄ie. Qḋ verū ē qñ illis nō
auditis nō ē ſpes de correctōe alr̄. tūc. n. p quēcūqꝫ moduꝫ
oñdēdū ē illi q p̄t ꝓdeſſe ⁊ nō obeſſe ſiue ſit p̄lat⁹ ſiue ali⁹.
Si autē poſſum corrigere ſine infamia: debeo abſtinere a
denunciatione famoſa ⁊ diffamatione. Si autē ſit ita occl̄
tum: ꝙ non eſt infamat⁹ nec poteſt ſufficienter ꝓbari iudi
cio iſtius qui habet corrigere. qꝛ vel ipſe ſolus ſcit vel vni-
cus teſtis cum eo: tūc q̄ȝdiu ſperat̄ correctio nō dꝫ denūcia
re: ſꝫ pōt iter ſe ⁊ ipm ſolum: poſtea cum illo vnico al's ſciē
te. poſtea vero dꝫ denūciare ſecreto prelato: nō tanq̄ȝ iudi
ci: ſed tanq̄ȝ illi qui pōt ꝓdeſſe; ⁊ de quo eſt veriſil̄e ꝙ p eū
corriget̄: ſiue ſit prelatus ſiue ali⁹: ſub ſigillo tamen ſecre
ti. Si vero non ſperetur correctio. qꝛ vl̄ ex malicia peccat
nec erubeſcit: ſicut aliqs q ſemel nata occaſione ruit: vel
quia pluries eſt ſibi dictū ⁊ ſe non corrigit: tunc ſubdiſtin
guendum eſt per tria membra: qꝛ aut illud peccatū: qḋ cre
ditur facturus eſt in periculum cōitatis: ⁊ tunc denuncian
dum eſt illi ꝯſeruādo famā q̄ȝtum poteſt cū ſalute rei pu.
nō alr̄. Si enī ille de quo rector ciuitatis plus cōfidit: cui ⁊
claues tradidit: illa nocte eſt eam traditurus hoſtibus vel
huiuſmodi: ⁊ nullo modo vult deſiſtere: tunc etiaꝫ noiati
dicendum eſt illi. Caueatis ne tali tradatis claues iſta no
cte: quia proditurus eſt ciuitatem: quia bonum commune
preferendum eſt p̄uato. Uñ qꝛ fama ē de maximis bonis

religioſorum: ſi vnus debet alios ſcandalizare nec ſecreta
monitiōe corrigit̄: p̄lato dicēdū ē vt ꝓuideat fame cōita-
tis. Si autē hoc ē i nocumētū tertie p̄uate pſone ſi ita par
uū ē iſtud nocumētuꝫ ꝙ melius ſit illū ita paꝝ ledi q̄ȝ iſtū
ita diffamari: qꝛ ſi mō nō corrigit̄ poſtea tm̄ corriget̄. vt ſi
eſſet ei furatur⁹ aliqd modici valoris: tūc nō debet reue
lare. Si āt ē notabile nocumētū vt qꝛ vult occidere nocte
vel oībus ſpoliare cū iaceat in camera. tūc eſt dicēduꝫ: qꝛ
melius ē ſeruare inocētē idemnē q̄ȝ iſti malo famā: q̄ȝuis
⁊ illud ſit dicēdū ſic i ſecreto: ꝙ nō poſſit agere ad iſtius i
famiā reuelādo nec penā ipꝫ nūciādo: ſꝫ ſolūmō ad ſuam
cautelā. Si āt eſt ſolū nocituū peccāti: dicūt qdā nō vltra
p̄cedēdū exq̄ p ſe ipuꝫ vel illū q p̄t ꝓdeſſe admonuit nec
corrigit̄: ſꝫ ſinēduꝫ eſt perire q non vult erectus ſurgere.
nec ſūt teſtes adhibēdi ſed obſeruāduꝫ: ſed potius eſſet
prohibendus q̄ȝ obſeruandus: ⁊ hoc. vtiqꝫ veꝝ eſt niſi ſit
ſpes ꝙ p illā viaꝫ melius corrigeret̄. Tenet̄. n. hō illo mō
quo pōt ſaluare ꝓximū: ⁊ ſi nō pōt vno mō ⁊ p̄t alio tenet̄
illo. Sic q̄ medic⁹ ſi p̄uidet ꝙ pmittēdo iſirmitatē facere
curſū ſuū poſtea meli⁹: curabit meli⁹ fac̄ pmittēdo vnā ac
ceſſionē vt oēs al's ipediat: q̄ȝ ſi ipedirꝫ ſic iſtā ꝙ min⁹ bñ i
pediat alias: ita poſſibile ē ꝙ ſi mō ſinat̄ ire ad peccatū ad
hibitis teſtib⁹ p quos ꝯuincēd⁹ ē ſi negauerit: tunc poterit
p̄latus remediū adhibere qḋ pri⁹ nō poterat: qꝛ prius nō
debebat credere vni teſti: iō ñ poterat illū icludēdo a ma
lis vijs cohibere: nūc aūt iuſte poterit p duos teſtes hñs
ꝯuictū: vnde i tali caſu liceret nō qdē occaſionē peccandi
dare: ſꝫ non ꝓhibere ⁊ obſeruare. ¶ Si dicat̄ ꝙ nō debe-
mus vel nō tenemur eē obſeruatores aliene vite ḟꝫ Aug.
veꝝ eſt niſi qñ alr̄ vitā aīe proximi ſeruare nō poſſumus
¶ Si dicat̄ ꝙ hoc ē eū ꝓdere. dicēdū ē ꝙ nō: qꝛ licet vbi ē
oīo occultū ⁊ nō p̄t ꝓbari oñdere p̄poſito tāq̄ȝ patri nō iu
dici: ut ꝓſit alias neſcienti: qꝛ plus teneor ꝯſcīe ꝓximi q̄ȝ
fame: nec teneor iiuriaꝝ: qꝛ nō aīo iiuriandi h̄ facio ſꝫ me
dēdi. Sicut nec medicus q vulnerādo medet̄. Uñ Aug.
Nec dicatis vos eſſe maliuolos qñ hoc indicatis: Magis
quippe inocentes nō eſtis: ſi f̄res vr̄os quos indicādo corri-
gere poteſtis: tacendo pire pmittitis. Ubi āt nō p obſerua
tionē ſperaret̄ melius corrigi q̄ȝ ꝓhibitionē: tūc eſſet pec
catū mortale ſinere hoīeꝫ ire ad peccatuꝫ mortale: vbi p ſe
vel p aliū ſolo verbo poſſet ipedire pp qḋ nō eſt iniuſta ex
cōicatio q̄ pcellit̄ is qui videret clicuꝫ verberari ⁊ nō ipe
dit qñ pōt: vel facto ſi eſt iuſtitiarius ad quē p̄tinet: vel ſal
tē verbo qcūqꝫ ē ille q ſolo verbo ipedire pōt: maxie ſi ſi
eret pp ipm vindicādū. ¶ Ad argumētuꝫ dicēdum ꝙ ſi
agat̄ de accuſatiōibus vel ꝓclamatiōibus religioſoꝝ i. e.
de venialibus ibi nec i ſcriptio nec ſecreta admonitio eſt
neceſſaria qꝛ hꝫ nō ſunt diffamatoria. Si autꝫ de morta
libus: nō ita ē de accuſatiōe ſicut de denūciatione: qꝛ licet
vtrobiqꝫ ſit iſamia tm̄ i accuſatiōe q̄rit̄ bonum cōmune
vnde videt̄ ꝓbabilior opinio ꝙ ſine ſecreta admonitiōe
pōt fieri: cū illa nō debeat fieri niſi timore recidiui: h̄ āt ēt
faciēda ē de eo qḋ nō debet iterari: qꝛ expedit maleficia ñ
remanere ipunita: imo ēt poſtq̄ȝ aliquis correct⁹ ē p̄t accu
ſari: qꝛ pnia nemo nocēs eſſe deſinit quo ad penaꝫ iudicij
exterioris: qꝛ ēt hō penā canonis icurrit ex vno ſolo fcō qḋ
nō iterat̄ ⁊ de quo ē correctus ⁊ qḋ ēt ꝓbari non p̄t: vnde
nō oportet ꝙ ad ſnīaꝫ punitiōis p̄cedat correctio fratris.
De Joſeph autē nō videt̄ ꝙ i his q̄ ſūt mala de iure diuī
no ⁊ naturali excuſet̄ hñs. 16. annos ſicut ip̄e habebat ſi p
ignorantiaꝫ illa cōmittat: qꝛ poſtq̄ȝ ad annos diſcretionis
ꝑuenit omne delictū cadit ēt in puberē preter delictū car
nis lꝫ excuſet̄ a tanto. Sꝫ ſicut dicit textus Accuſauit eos
apud patreꝫ crimine peſſimo: nō denūciauit vel erāt i cor
gibiles. De p̄cepto v̄o dicēdū ē: ꝙ aut ē certum qḋ iudex
ingrit de crimine in caſu i quo p̄t de iure: ⁊ tunc tenet̄ hō

ſibi dicere taꝫ de ſe q̄ȝ de alio: qꝛ mētiri i iudicio ē mortale.
aut eſt certū ꝙ ip̄e iiuſte iquirit: vt puta quia nō p̄ceſſit ac
cuſatio: nec famoſa vel clamoſa inſinuatio: nec infamia il
lius: nec factū eſt diuulgatū nec denūciatum nec in ſpecia
li: puta talis fecit tale crimē: vl̄ in tali loco ē factuꝫ tale cri
mē vbi iacet occiſus: ſꝫ neſcit̄ a q̄: nec i generali: puta tale
monaſteriū ē diffamatū de diſſipatiōe religiōis. Tūc. n. ñ
tenet̄ nec de ſe nec de alio: qꝛ ille in hoc nō eſt ſuus iudex.
Si āt ſit dubiū vel iuri vel facti p̄ſumēdū ē ꝓ iuſtitia iudi
cis ⁊ debet ſibi hō dicere veritatē: vl̄ magis ponere i ipſi⁹
iudicio: cū ſciat tale crimē quod nullus alius ſcit niſi forte
vn⁹ ꝙ hēat ꝯſiliū vtꝝ teneat̄ noīare pſonā: ⁊ ſic ille iudica
uerit ſic faciat: qꝛ iuſſus iudicis i dubijs excuſat. Silr̄ ḋ la
trone q torquet̄. Si. n. tale crimē ē in ſe vel in alio qḋ iuſte
pōt ſubici iq̄ſte: tenet̄ tā de ſe q̄ȝ de alio: al's nec de ſe: nec ḋ
alio. Eo ip̄o autē ꝙ hō vnicū crimē hēt pp qḋ iudex iuſte
ꝓcedit ꝯ̄ euꝫ i illo crimine: ex hoc ip̄o de alijs pōt igrere:
quia non p occultationeꝫ peccati ſed peccatoris de occul
tis hō ꝓhibet̄ iudicare. Ubi q̄ iaꝫ p vnuꝫ crimen eſt diffa
matus: ēt de alijs debet dicere veritateꝫ. Et ſilr̄ ſi ſocij ſui
ſunt in tali ſtatu ꝙ iuſte contra illos agi poteſt pro vnico
crimine etiam de omnibus poteſt et debet eos prodere
quādo ipſoꝝ correctionem non ſperat: maxime cū pecca
tum illorum ſit in periculum cōitatis: ut qꝛ ſcit eos fures
⁊ latrones ⁊ impenitentes. Nam illum qui iam penituit
accuſare nō debet niſi iuſte nominati de ip̄o iterrogaret̄

¶ De his qui in fine penitēt Di. XX a

Sciēdū eſt etiā ꝙ tēpus pnīe eſt vſ
qꝫ in extremū articulū vite. Unde
Leo papa. Nemo eſt deſp̄andus
dū i hoc corpe ꝯſtitutus ē. qꝛ nōnū
q̄ȝ qḋ diffidētia etatis differt̄ cōſi-
lio maturiore p̄ficit̄. Aug. tm̄ de pniaꝫ differē-
tibus ita ſcribit. Si qs poſitus i vltīa neceſſita
te voluerit accipere pniaꝫ ⁊ accipit: ⁊ mox re
cōciliat̄ ⁊ hinc vadit: fateor vobis nō illi nega-
m⁹ qḋ petit: ſed nō p̄ſumimus: qꝛ bñ hinc exit
Si ſecur⁹ hic exierit ego neſcio. Penitētiā da
re poſſum⁹: ſecuritatē vero nō. Aliqd dico dā
nabit̄: h̄ nec dico liberabit̄. Uis ergo a dubio
liberari: age pniaꝫ dū ſan⁹ es. Si ſic agis: dico
tibi qꝛ ſecur⁹ es: qꝛ pniaꝫ egiſti eo tp̄e quo pec-
care potuiſti. Si vis agere pniaꝫ qñ iā peccare
nō potes: pctā te dimiſerūt: ñ tu illa. Itē Due
res ſunt: aut ignoſcit̄ tibi: aut nō ignoſcit̄: quid
hoꝝ tibi ſit futuꝝ neſcio. Ergo tene certū: ⁊ di
mitte incertū. Sed quare hoc dixit augu. cum
pnia q̄ in fine agit̄ in pſalmo appellet̄ ſacrificiū
veſp̄tinū: qḋ erat acceptabili⁹ i lege in quacūqꝫ
die inocet̄ deus aſſit. ⁊ quacūqꝫ hora igemue
rit ⁊ cōuerſus fuerit peccator vita viuet ⁊ non
morietur. Sꝫ illa dixit Aug. pp illos q pniaꝫ vſ
qꝫ ad finē vite ꝓtrahūt. ⁊ tūc nō ex dei amore
videt̄ penitere: ſꝫ timore mortis q̄re ex neceſſi-
tate. Unde idē q̄ſi aperiēs quaſi ſup̄iora dixe-
rit ait. Nullus expectet qñ peccare non poteſt
Arbitrij enī libertatem querit deus: vt deleri
poſſint cōmiſſa: nō neceſſitateꝫ h̄ charitateꝫ: nō

tm̄ timorē: q₂ nō in ſolo timore viuit hō. Quē ergo ſero penitet: oꝫ nō ſoluꝫ timere iudiceꝫ: ſꝫ diligere: q₂ ſine charitate nemo ſaluus eē pōt. Nō ergo tm̄ timeat penaꝫ q penitet: ſꝫ anxiet̄ ꝑ gloria. Que ꝯuerſio ſi cōtigerit alicui ēt in fine: deſperādū nō eſt de eius remiſſione. Sed qm̄ vix vel raro ē tā iuſta cōuerſio: timendū eſt de penitēte ſero: maxie cū filij quos illicite dilexit: ſint preſentes: vxor ⁊ mūdus ad ſe vocet: multos ſolet ſerotina pnīa decipere: Sed qm̄ de⁹ ſemꝑ potēs eſt: ſemꝑ ēt i morte iuuare valet q bus placet. Cū ergo opus ſit nō hoīs ſꝫ dei fructifera pnīa iſpirare eā pōt quādocūqꝫ vult ſua miſicordia. ⁊ remūerare ex miſicordia: quos dānare pōt ex iuſtitia. Sed qm̄ mlta ſunt q̄ impediūt ⁊ languentē retrahūt: ꝑiculoſū ē ⁊ interitui vicinuꝫ ad mortē ꝓtrahere pnīe remediū. Sed magnū eſt cui de⁹ tūc iſpirat: ſi qs eſt: verā pnīaꝫ. Sed ſi etiā ſic cōuerſus vita viuat ⁊ nō moriat̄: nō ꝓmittimus ꝙ euadat oēꝫ penā. Nā prius purgādus eſt igne purgationis: qui in aliud ſeculuꝫ diſtulit fructum conuerſionis. Hic aūt ignis ⁊ ſi etern⁹ nō ſit miro modo grauis eſt. excellit eniꝫ oēm penā: quā vnq̄ paſſus ſit aliquis in hac vita. Nunq̄ in carne tanta inuenta eſt pena licꝫ mirabilia: martyres paſſi ſūt tormenta: ⁊ multi neqter quāta ſepe ſuſtinuerunt ſupplicia. Ex his ſatis oñdit̄ q̄ periculoſum ſit differre pnīaꝫ vſqꝫ in finem vite. Si tm̄ etiā tūc vera habeat̄ pnīa: hoīeꝫ liberat: ⁊ vitā mortuo ipetrat: nō ſic tm̄: vt nullam ſentiat penā: niſi forte tanta ſit vehemētia gemitus et cōtritiōis: q̄ ſufficiat ad delicti punitionem. Licet ergo ſit difficile: vt cū ſit vera pnīa: q̄ tam ſera venit qn̄ cruciat⁹ membra ligat ⁊ dolor ſenſū opprimit vt vix hō aliquid cogitare valeat: melior eſt tm̄ ſera q̄ nulla. Penitentia. n. ſi i extremo vite hyatu aduenit: ſanat ⁊ liberat. Multū ſera fuit latrōis pnīa: ſed nō fuit ſera idulgentia. Sed licet latro veniam meruiſſet in fine de oī crimine: nō tm̄ dedit baptizatis peccandi ⁊ ꝑſeuerandi auctoritatem.

¶ De his qui penitentiam nō ꝯplent. b

s Si vero querit̄ de illis q in hac vita penitentiā nō ꝯplent: vtrū tranſituri ſint per ignē: vt ibi q̄ſi ꝯpleant qđ hic minus fecerūt: Idem dicim⁹ ⁊ de iſtis eſſe ſentiendū ⁊ de his q i extremis penitent. Si. n. tanta fuerit cordis ⁊ dlicti exprobratio: vt ſufficiat ad puniēdū peccatū: liberi ab alijs penis trāſeunt ad vitaꝫ: ⁊ ſi inexpleta fuerit penitētia: q₂ ꝑfecte penituerūt ⁊ ingemuerūt corde. Qui vero ñ adeo cōterunt̄ corde ⁊ ingemiſcunt ꝑ peccato: ſi ante expletiōem penitentie deceſſerit: ignem purgatoriū ſentient: ⁊ grauius punientur q̄ ſi hic impleſſent penitentiā. Horrendum eſt eniꝫ incidere in manus dei viuentis. Deus enim cuꝫ ſit miſericors ⁊ iuſtus: ex miſericordia penitēti ignoſcit nō reſeruans peccatum ad penā eternā ex iuſtitia vero īpunitū ñ dimittit dlictū. aut eni punit hō aut de⁹. hō āt punit penitēdo. deus aūt penā exigēdo. Et ē pnīa iterior ⁊ exterior. ſi ergo interior penitudo fuerit tanta vt ſit ſufficiēs vltio pctī: de⁹ q hoc nouit: ab illo q taliter penitet vlterius penā nō exigit. Si vero iterior penitudo nō ſufficit in vindictā pctī: nec exterior penitētia iplet̄: de⁹ q modos ⁊ mēſuras pctōꝝ ⁊ penaꝝ nouit addit penā ſufficientem. Studeat ergo quiſqꝫ ſic delicta corrigere vt poſt morteꝫ non oporteat penā tolerare. Quedā enim peccata mortalia in penitētia fiunt venialia: nō tamē mox ſanantur. Sepe infirmus moreret̄ ſi non medicaret̄: non tamen ſtatiꝫ medicatus ſanat̄. Lāguet victurus qui prius erat moriturus. Qui aūt ipenitens moritur oīo moritur ⁊ eternaliter cruciatur. Si enim ſemꝑ viueret ſemper peccaret.

¶ De illo cui ſacerdos indiſcretus iīūgit paruā penitentiam. c

s Si vero de illo querit̄ qui ſatiſfactioneꝫ iniunctam impleuerit: que ignorātia vł negligentia ſacerdotis peccato condigna non fuit vtrum de vita migrans ab omni pena liber ſit. Idem reſpondeo quod ſupra de illo qui penitentiam non compleuit: dixi. Qꝫ ſi tamen eſt lamentum interioris doloris vt ſufficiat in vindictam peccati omnino liberatus eſt. Si vero non ſufficit dolor interior ſimul cum pena iniuncta: addet deus penam. Qꝫ autem interdum ſufficiat dolor interior ad vindictam peccati: certum documentum habemus in illo latrone: qui ſola mentis contritione ⁊ confeſſione ſtatim vt conuerſus fuit: paradiſuꝫ ingredi meruit. Sed q₂ diſpenſatores eccleſie contritionis quantitatem non perpendunt quibus non eſt datum intelligere oculta cordium: omnibus leges pnīe conſtituunt taꝫ magis q̄ minus de peccato dolentibus. Quorum ſtudium ad hec precipue tendere debet: vt cordis dolorem quantum fas ē cognoſcāt: ⁊ ſm̄ ipſius modum ſatiſfactionem iniungant. Unde augu. In actione pnīe vbi tale qđ ꝯmiſſum eſt vt is qui commiſit a chriſti etiam corpore ſeparetur: non tam conſideranda eſt mēſura temporis q̄ doloris. Cor eni contritum ⁊ humilitatem deus non deſpicit. Uerum quia plerunqꝫ dolor alterius cordis occultus eſt alteri: nec in aliorum notitiā niſi ꝑ verba: vel alia quecūqꝫ ſigna procedit: cum ſit coram illo cui dicitur. Gemitus meus a te nō eſt abſcondit⁹. recte conſtituuntur ab his qui eccleſijs preſunt tempora penitentie: vt ſatiſfaciat etiam eccleſie in qua peccata ipſa remittuntur: extra eaꝫ quippe nō remittuntur. Ipſa enim ſpiritumſanctuꝫ pignus accepit: ſine quo non remittuntur vlla peccata. Item Hiero. Menſuram temporis i agenda penitentia. ideo nō ſatis prefingunt canones pro vnoquoqꝫ crimine: vt đ ſingulis dicant qualiter vnumquodq̄ emendādū ſit: ſed magis in arbitrio ſacerdotis intelligentis relinquendum ſtatuerunt. quia apud deum non tm̄ valent menſura temporis quātuꝫ doloris: nec abſtinentia tantum ciborum quantum mortificatio viciorum. Ideoq̄ tempora penitentie ꝓ fide ⁊ conuerſatione fidelium penitentium abbreuianda precipiunt: ⁊ pro negligentia protelanda ꝓ quibuſdam tamen culpis modi penitētie ſunt impoſiti.

¶ Qꝫ morientibus non ſit imponēda ſatiſfactio ſed innoteſcenda. d

f Solet etiā queri vtrum ſatiſfactionis lex morituris ſit imponēda. De quo theodorus cantuarienſis epiſcopus in penitentiali ſuo ſic ait. Ab infirmis in periculo mortis poſitis: pura inquirenda eſt confeſſio peccatorum: non tamen eſt illis imponēda quātitas penitentie ſed innoteſcenda: ⁊ cū amicoꝝ orationibus ⁊ elemoſynaꝝ largitiōib⁹ pondus pnīe ſubleuādū: ſi forte migrauerit. Si vero ꝯualuerint pnīe modū a ſacerdote ipoſitū diligēter obſeruēt. Alijs vero ꝓ qualitate peccati: pnīa decernēda eſt ꝑſidētiū arbitrio. Uñ leo papa. Tēpora penitudinis habita moderatōe cōſtituenda ſūt tuo iudicio: ꝓut conuerſoꝝ aīos ꝑſpexeris eſſe deuotos. Pariter etiā hīc debes etatis ſenilis intuitum ⁊ reſpicere periculorū quorumcūq̄: vel egritudinū neceſſitates.

¶ In neceſſitate non eſt neganda penitentia vł reconciliatio. e

f Sciendꝫ etiā ꝙ tēpore neceſſitatis non eſt neganda pnīa vel recōciliatio penitētibus. Uñ leo papa. His q tēpore neceſſitatis ⁊ periculi vrgentis inſtātia preſidiū penitētie ⁊ mox recōciliatiōis iplorāt nec ſatiſfactio interdicenda eſt. nec recōciliatio deneganda: q₂ miſericordie dei nec menſuras poſſum⁹ ponere: nec tēpora diffinire. Qꝫ ſi ita aliqua egritudine aggrauati ſunt: vt qđ paulo añ poſcebāt ſub preſenti ſignificare nō valeāt: teſtimonia eis fideliū circūſtantiū preeſſe debēt: ſimulq̄ pnīe ⁊ recōciliationis conſequantur beneficiuꝫ. Item Julius papa. Si presbyter pnīaꝫ abnegauerit morientib⁹. reus erit aīarum: q₂ dñs ait: Cū cōuerſus fuerit tunc ſaluus erit. Uera eni ꝯfeſſio vltimo tēpore pōt eē: q₂ nō mō tpis ſed etiā cordis deus inſpector eſt ſicut latro probat.

¶ Qꝫ presbyter non reconciliet inconſulto epō niſi in neceſſitate. f

n Non debet tamē presbiter penitentē recōciliare inconſulto epō: niſi vltima neceſſitas cogat. Unde in cartaginēſi concilio. Presbyter inconſulto epō nō reconciliet penitētem niſi abſente epō ſi vltima neceſſitas cogat. Cuiuſcūq̄ penitētis publicū crimē ē qđ vniuerſam cōmouerit vrbē. añ abſidā. ſ. introitū eccľie manus ei imponant̄. Itē Aureli⁹ epīs dixit. Si qs in periculo cōſtitut⁹ fuerit ⁊ ſe cōciliari: diuinis altaribus petierit: ſi epīs abſens fuerit: dꝫ presbyter cōſulere epm̄: ⁊ ſic ꝑiclitanteꝫ ei⁹ precepto recōciliare. Incōſulto vero epō nō pōt excoīcatos vel publice penitētes ꝑſbyter recōciliare. Unde i carthaginēſi cōcilio ſcđo: ſtatutum ē vt chriſma vel recōciliatio penitentiū ⁊ puellarum cōſecratio a preſbyteris nō fiat. Item: Recōciliare queq̄ in publica miſſa ꝑſbytero nō liceat. puellarum tamen conſecratio cōſulto epiſcopo per preſbytruꝫ fieri valeat. Unde in carthaginēſi cōcilio ſecundo. Presbyter inconſulto epiſcopo virgines nō conſecret chriſma vero nunq̄ conficiat. Sicut precepto epiſcopi poteſt preſbyter conſecrare virgines: ſic ⁊ reconciliare penitentes.

¶ An oblatio eius ſit recipienda qui currēs ad penitētiam preuenitur morte.

f Si autem queritur de illo qui ad penitentiam feſtinans ſacerdotem inuenire nō potuit ⁊ ita deceſſit: vtrum oblatio ei⁹ ſit recipienda: Dicimus quia eſt. Unde in apamenſi concilio. Si aliquis fuerit mortuus qui non confeſſus ſit: ⁊ teſtimonium habet bonuꝫ ⁊ non poterat venire ad ſacerdotem: ſed ꝑoccupauit euꝫ mors in domo vel in via: faciant pro eo parēteseius oblationem ad altare: ⁊ dent redemptionem pro captiuis.

Queſtio I

Circa vigeſimam diſtinctionem q̃runt̃ q̃tuor. Primo vtrũ aliqs in morte poſſit ve peniter̃. Scđo vtrũ īpleta pnīa q̃ licũq̧ īiūcta ſit penitēs. Tertio vtr̃ vn⁹ poſſit ſatiſfacere ꝑ alio. 4° de īdulgētījs.

De primo vr̃ ꝙ ī morte nõ poſſit quis vere penitere: q2 antiochus penituit ī morte nec habuit veniã: de quo dicit̃ Orabat ſceleſtus deũ a quo nõ eēt miaꝫ cõſecuturus. ſcḋm di machab. 9. ⁊ Judas de quo dr̃. Pnīa ductus retulit tri gita argēteos ⁊c̃. ¶ Cõtra latro ī morte penituit ⁊ audire meruit. Hodie mecũ eris ī ꝑadiſo. ¶ R°. h̃ vidē̃ ſũt tria. p̃° ꝙ ī morte põt eē v̄a pnīa ⁊ ſalutifera. 2° quõ in morte qſq̧ a quolibet quenlibet põt abſoluere. 3° quõ mors ſit ſatiſfactoria.

Primũ pꝫ: q2 lꝫ libiũ arbitriũ dei ſit iflexibile añ et poſt. iuxͣ illud. ego de⁹ ⁊ non mutor: angeli ãt ſit vertibile ante: nõ poſt. tñ libiũ arbitriũ hoīs ē v̄tibile vſq̧ ad mortē. Vñ legiſte dicũt ꝙ deãbulatoria ē hoīs volũtas vſq̧ ad vltimũ vite exitũ: ſic itelligēdo ꝙ vſq̧ tunc põt hõ eligere qđ p̄us refutauit ⁊ e͛ꝯ. Et ſic cũ hõ poſſit penitere: ꝑ ꝯñs veniã ēt hr̃e: q2 quacũq̧ hora īgemuerit peccator ⁊c̃: iõ ⁊c̃. Sꝫ raro ē ꝙ ī morte incipiat eē v̄a pnīa: q2 ſi hõ morit̃ ita ſubitatus ꝙ nõ aduertat ſe mori ſicut dormiendo: expedita res eſt: vbi te īuenero ibi te iudicabo: q2 ſi ceciderit lignũ ad auſtrũ ⁊c̃. Si aũt aduertat ſe mori: ſꝫ ꝑ vnã horã ⁊ morulã modicã: q2 ī repētinis hõ opat̃ ſꝫ habitũ: vñ nõ vr̃ ꝙ hituatus ī peccato tam repēte fiat bon⁹. Alij v̄o moriũtur lãgore p̄cedēte: ⁊ q2 cũ hitu amatiuo ſunt plus q̃ꝫ dei ꝯcurrit lãgor ⁊ dolor amati vix tũc hõ penitet: ſi tñ ſic v̄e peniteret ſaluaret̃. Vñ ēt q ſe ipos iterficiũt. q2 tñ pñt in vltimo momēto penitere: lꝫ nõ ſint ſepeliēdi nec ꝑ eis publice orãdũ: tñ occlte põt orari ꝑ eis ab illis q credũt ꝙ forte dũ occideret eos q̃rebãt eũ ⁊ reuertebantur.

Quantum ad 2ᵐ ꝙ qlibet ab oī vinclo ⁊ peccato in morte poſſit abſolui ſũt tres ꝯnes. ¶ p̃ᵃ ꝙ hoc ē d̄ iure diuīo: q2 ꝙ qlibet xp̄ianus peccãs mortalr̃ ſit obligat⁹ de h̃ ſatiſfacere ad arbitriũ Petri: itelligit̃ qñ põt arbitriũ Petri vel ſui vicarij hr̃e: alr̃ nõ: q2 tũc eēt obligatus ad ipoſſe: q2 cũ vi clauiũ dꝫ abſolui: illi⁹ auctoritate quē iuenit q claues hꝫ ſolui põt. Itē auctoritate iuris: q2 h̃ papa cõmittit ēt ī caſibus: quos reſeruat: ꝙ in mortis articulo qlibet ſacerdos abſoluat quēlibꝫ: nõ ſic vr̃ de vinclo excõicatiõis: q2 hõ põt abſolui ab excõicatiõe poſt morteꝫ ab illo a quo plus. Vñ quo ad corp⁹ nõ ē neceſſe vt tũc abſoluat̃: quo ad aīam v̄o nõ eſt neceſſe niſi vt a peccatis abſoluat̃: a qbus nõ põt abſolui quouſq̧ fuerit abſolutus ab excõicatiõe. Et ſic cũ papa nõ poſſit cõmittere nõ ſacerdoti abſoluere a peccatis ſicut nec celebrare: lꝫ nõ ſacerdoti potuiſſet cõmittere abſoluere ab excõicatiõe: nõ tñ cõmiſit ꝑ tũc: q2 neceſſe nõ fuit: ⁊ ſic ſoli ſacerdoti cõmiſit vt ī mortis articulo poſſit abſoluere ab oī vinclo ⁊ peccato ſicut papa poſſet. Nõ ãt morīēti põt dare īdulgētiaꝫ ſicut papa poſſet. Nõ. n. iuenit̃ ꝙ ꝑꝑ neceſſitatē poſſit dare aliqs indulgētiã q alias nõ poſſet. ¶ 3ᵃ ꝯ ꝙ ſi ille cõualeſcat vel mortis piclm euadat: q2 non diſtinguit̃ ex q̃ cã ſit mortis piclm: vtrum ex infirmitate ſicut ī cõtinua vel accuta: an ex violētia ſicut ſi itratur⁹ ē bellũ: aut decollandus: vel in naufragio. Sic. n. itelligit̃ mortis articulus: nõ ꝙ hõ ſēper ī piculo ē moriēdi nec certitudinē cras viuēdi: ſꝫ qñ ē ī tali articlo ꝙ eq̃ īdifferēter ſolēt vt cõiter hoies īde mori ſicut euadere: nõ ꝙ itrãs mare ſtatī dicat̃ eē ī mortis articulo. vt dicit glo. de offi. ordi. Paſtoralis. Igr̃ tranſacto mortis articlo niſi abſolutus ab excõicatiõe pñtet ſe illi a quo de iure cõi fuerat abſoluēdus q̃ꝫcito cõmode poterit illi⁹ iuſſui pariturũ reicidit ī eãdē ſnīam: de ſē. ex. Eos q. lib. 6. De peccatis ãt nõ oꝫ ꝙ ampli⁹ ꝯfiteat̃: nec ꝑꝑ abſolutionē cuꝫ ſit vere abſolut⁹: nec ꝑꝑ pnīaꝫ. q2 illa fuit ſibi inoteſcēda ⁊ ſi nõ iponēda: ēt ſi eēnt caſus reſ̄uati: q2 nõ ē iure cautum nec forte caueri potuit ꝙ bis nec̃e hr̃et cõfiteri. ſꝫ ſi ꝯfeſſor nõ fuit ſacerdos tenet̃ iter̃ ꝯfiteri ꝑꝑ abſolutionē ꝯſequēdam ⁊ pnīam iponēdã: quor̃ ille neutrũ facere potuit qui claues nõ habuit ꝑ quas ſolas regnũ apit̃ illi cui per mortale claudit̃. Et idē ē ſi pnīam oblit⁹ fuerit vel ſi ſibi īpoſita vel īdicta nõ fuit: q2 tenet̃ ad arbitriũ ſacerdotis ſatiſfacere. ⁊ ꝑ ꝯñs ipm reqrere totiēs ꝙ ipſã poſſit ꝯſequi.

Quantum ad tertiũ de ſatiſfactõe mortis ſũt tres ꝯclõnes. ¶ Prima de morte nãli: quia mors ēt patiēter ſuſcepta ñ liberat ab oī pena: ſꝫ reſtat purgatoriũ: q2 iuſtitia dei nõ dimittit pctm̃ īpunitũ: ſic nec miſericordia remittit īcondonatũ. aut eñi d̄s punit aut hõ ſꝫ augu. Si ergo hõ hic cõdigne nõ punit illic luit vbi d̄s punit. Eſt igit̃ mors nãlis q̃ q2 tota ē debita ꝑ pctõ originali nõ põt ſatiſfacere ꝑ actuali: q2 eadē ſolutio nõ parit duas liberatões. vñ ſi xp̄s ꝯtraxiſſet originale: mors ſua nob nõ ꝓfuiſſet. ſꝫ q̃ꝫtũ eſt de dolore ⁊ lãguore illud acceptatũ bñ ſatiſfacit ꝑ actuali: q2 illđ nõ debet̃ originali ſm̃ actũ: ſed ſm̃ aptitudinē. vñ q deficiũt ſenio nõ dolētes mortis debitum pſoluũt. ⁊ Joãnes euãgeliſta a dolore mortis extraneus mortis đbitũ itegre pſoluit. ſicut: fames: ſitis: ⁊ h⁹ penalitates ſũt pena debita ſm̃ aptitudinē nõ ſm̃ actũ. vñ ſiue acceptēt̃ ſiue aſſumãt̃ quo ad actũ ſatiſfaciũt. ¶ 2ᵃ ꝯclõ ē de morte violēta iuſta. Mors. n. violēta inq̃ꝫtũ h⁹: nõ ē debita: ꝑ pctõ originali cui nõ debet̃ pena ſenſus. ſi g̃ ſit iuſte illata ꝑ aliquo pctõ actuali digno morte: ſicut dicit apoſtolus. Qui talia agũt digni ſũt morte. tũc pari rõne q2 illa eſt đbita ꝑ aliõ ī foro mũdi: ſic ñ põt eē ſatiſfactiua ꝑ alio peccato ī foro dei: ſicut ieiuniũ q̃drageſimale: q2 eſt debitũ ex ſtatuto ecclie nõ põt eē ſatiſfactoriũ ꝑ alijs pctis: lꝫ ſit meritoriũ. nec latro euolauit ꝑꝑ ſatiſfactionē mortis: lꝫ patiēter portauerit dicēs. Nos qdē digne vel iuſte. nã digna factis recipim⁹: ſꝫ ꝓpter magnitudinē ꝯtritõis ⁊ liberalitatis dei. ¶ 3ᵃ ꝯclõ eſt de morte iniuſta. q2 mors iniuſte illata ſi qdē attigat vſq̧ ad titulũ ⁊ triũphũ martyrij: certũ ē ꝙ ſatiſfacit ꝑ oī pena: vñ iniuriã facit martyri q orat ꝑ martyre. ſꝫ ſi nõ ſit cã martyrij: ſꝫ pena tñ ⁊ īnocētia ſi hõ ꝑ alijs pctis ſuis illã accipiat multũ ſatiſfacit. ſꝫ q2 nõ ē voluntarie aſſũpta: q2 ſic eēt illicitã: iõ licꝫ excedat oēꝫ aliã penã que poſſet eē liberatoria totalr̃ a pena debita: nõ tñ ex toto ſatiſfacit: ſꝫ ſm̃ ꝙ magis vl̄ minus hõ ꝯterit̃. ¶ Ad argᵐ dicendũ ꝙ illi nõ penituerũt v̄e. Nã antiochus ſoluꝫ amore carnis ſue: cui⁹ ſanitatē optabat: iudas v̄o deſperauit.

Queſtio II

Secũdo q̃rit̃ vtrũ īpleta pnīa a ſacerdote iniuncta q̃licunq̧ ſit hõ ab oī alia pena īmunis. ⁊ videt̃ ꝙ ſic ꝑ illđ: Qđcũq̧ ſolueris ſuꝑ terrã ⁊c̃. ¶ Cõtra. q2 error ſacerdotis ñ īpedit iuſtitiã dei: q pccatum iuſta pena percellit. ¶ R°. tria ſũt hic videnda.

Primo quõ dꝫ ſacerdos pnīaꝫ moderari ⁊ arbitrari. Et q̃ꝫtũ ad h̃ ē ſciēdũ: ꝙ ſic medic⁹ habꝫ oculũ dextrũ ad nãꝫ: ſiniſtrũ ad morbũ: ⁊ vlteri⁹ non vult ſic amouere ſubito morbũ: q̃n velit ēt adhibere remediuꝫ ꝯ recidiuũ ī illũ morbũ ⁊ ēt alios. ſic ⁊ iſte q hꝫ īiungere penitentiã ſalutarē nõ q̃ mortē aīe opet̃: nũq̃ꝫ dꝫ iponere penitētiã niſi credat ꝙ ille velit ⁊ poſſit facere: alr̃ ponit laqueũ: ⁊ nõ antidotũ: ſꝫ venenũ: ꝓpter qđ nõ tãtã iponat ꝙ ille deſperans totũ dimittat: ſiue ꝑꝑ debilitatē bone voluntatis: ſiue corporis. parũ⁹ eñi ignis ⁊ ſcintilla vna nõ ē onerãda multis lignis: ſꝫ paulatī fouenda ne extinguatur. debet etiã cõſiderare recidiuuꝫ. q2 aliquando ē pctm̃ graui⁹ ſed minus periculum recidiui ⁊ debilius ſubiectum ad penitentiam: ſicut fornicatio ſenis q̃ꝫ iuuenis. ſed propter robur ⁊ ꝯcupiſciam vigētē ī iuuene dꝫ maior imponi. igr̃ cõſideratis oībus circũſtantijs pcti ⁊ peccãtis ⁊ corporis ⁊ aīe ⁊ maiorē ⁊ minorē dꝫ īponere: ſicut magis credit ſaluti illi⁹ expedire. ſed ne eũ decipiat ſi minorē debito imponat ꝓpter aliquã iuſtã cãm dꝫ illi inoteſcere: ꝙ illa nõ eſt cõdigna: ⁊ ꝙ meruiſſet ſeptēnē ꝑ quolibꝫ mortali ⁊ h⁹: qđ ſi nõ fecerit hic faciet alibi grauiorē: niſi ꝓpter hoc crederet eũ incidere ī deſꝑationē: q2 tũc nõ debꝫ hoc dicere.

Secũdo cõſiderandũ eſt: ꝙ multo plus valet modica pnīa ꝑ ſacerdoteꝫ īpoſita q̃ꝫ maior a ſe aſſumpta: q2 iſta ſcđa nõ ē ſacrm̃ nec ꝑs ſacrĩ. vñ ex ſola virtute aſſumētis hꝫ effectũ: illa aũt ex v̄tute paſſiõis xp̄i que opatur ſpãliter ī ſacris roti⁹ ecclie. vñ expedit vt ſicut cõfitens aliq̃ cõfitet̃ ī gnãli q aliq̃ in ſpãli. ſic ⁊ cõfeſſor īponat aliquã pnīam ī ſpãli ⁊ in gnãli bona q̃ faciet ⁊ mala pene q̃ ſuſtinebit: ⁊ q̃ etiã facere ꝓponet: non ſic. ſ. ꝙ obliget eũ ad faciēdũ qcqd ꝓponet facere vel ſuſtinere: ſꝫ ꝙ ēt ipmmet propoſitũ bonũ ſit ei ſatiſfactoriũ ⁊ ipa bona ſi ⁊ qñ fient.

Tertio eſt ſciēdũ: ꝙ ſi ſacerdos iniũgat maiorē pnīaꝫ q̃ꝫ ille meruerit: ille qdē tenet̃ obedire ī hoc ⁊ videre ī volũtate cõplēdi eã. poſtq̃ꝫ ãt partē ei⁹ q̃ ī iudicio dei erat ꝑ tota ſufficiēs impleuit: ſi ſic mortu⁹ fuerit ī purgatorio nihil ſuſtinebit. ſicut cũ de iudice inferiore nimis cõdēnãte ad ſuperiorē appellat̃: ⁊ reus ſoluit: qđ ſm̃ veritatem debebat: lꝫ nõ illud ſuꝑfluũ ad qđ iudex condēnauit: ſiue male ſiue bñ: quo ad ſe: vt q2 ſm̃ allegata iudex ſuperior nõ eũ cõdēnabit ad plus ſoluēdũ: ita ⁊ d̄ñs dicēs. Cuꝫ accepero tp̄s ego iuſtitias iudicabo. Si aũt illđ ſuꝑfluuꝫ ī hac vita ſoluit valet ad meritũ vel ad alia pctã ſoluēda: ſicut q̃nq̧ ſeuerior ſnīa ſeruat reũ ab infamia. ⁊ q ī vno grauat̃ ī alio releuat̃. C. Ex qbus cauſis. ca. īfa. re. l. Et ſi ſeuerior. Si aũt ſacerdos īpoſuerit nimis paruã pnīam: ſiue ꝑ errorem ſiue ꝑ neſciētiã: vel ꝑ prudentiã ⁊ bonã cautelã: q2 ſic illi ⁊ nõ alr̃ expediebat: illa cõpleta nihilomin⁹ vel hic vl̄ ī purgatorio ipſe faciet vel luet qđ reſtat: ſicut iudex ſuꝑior cũ ad ei⁹ examē recurrit̃ corrigit ſnīam inferioris: q ſi minus debito cõdēnauit ſuꝑior qđ plus debitũ eſt ſuꝑaddit. ¶ Ad argumētũ dñm: ꝙ qđcũq̧ ſolueris ⁊c̃. ver̃ ē iuſte: claue nõ errãte itendente totalr̃ abſoluere.

Queſtio. III.

Tertio querit̃ vtrũ vn⁹ pro alio poſſit ſatiſfacere. Et vr̃ ꝙ non: quia ſatiſfactio ē ꝑs penitētie: ſicut ꝯtritio ⁊ ꝯfeſſio. ſꝫ vn⁹ nõ põt ꝑ alio penitere ꝯfitēdo vl̄ ꝯterēdo. g̃ nec ſatiſfaciēdo. ſꝫ vnuſqſq̧ on⁹ ſuũ portabit. ¶ Cõtra iure hũano ſoluēdo qs ꝑ alio ipm liberat. ⁊ iure diuīo. Alter alteri⁹ onera portate. ⁊ ſic adimplebitis legeꝫ xp̄i q pctã nr̃a pertulit ſuper lignum. g̃ ⁊c̃. ¶ R°. hic ſũt tria vidēda. Primo in ſpãli: quõ iter viuētes vn⁹ ꝑ alio poſſit ſatiſfacere. 2° in ſpãli: quõ viuus pro mortuo poſſit ⁊c̃. 3° in cõmuni: quomodo vn⁹ pro alio.

Quantum ad p̄mũ ſũt q̃nq̧ ꝯclõnes. ¶ Prima ꝙ ſi hoc hr̃et forma iniũctiõis nulla eēt: q̃ſtio. q2 ī alternatiuis electio ē debitoris. vñ ſi ſacerdos ipoſuit ieiũare ꝑ ſe vl̄ ꝑ aliũ: ire vltra mare vl̄ mittere: nlli dubiũ ē ꝙ põt ſe ꝑ aliũ eque ſicut ꝑ ſe liberare: nec opꝫ ꝙ ille plus faciat. nec ꝓpter hoc ꝙ illđ nõ ē remediuꝫ īpedit̃ iſti gratio. ¶ 2ᵃ ꝯclõ: ꝙ ſi ē oīmoda īdifferētia idē ē. vbi gr̃a. ſi impoſitũ ē ei ieiunare vel dare elemoſynã: nõ ideꝫ eſt ꝙ alius ꝑ ipſo ieiunet: ⁊ ꝙ ipſe per ſeipꝫ. ſiue ꝙ ipe det de ꝓprio: ⁊ alius det de nõ ꝓprio iſti⁹ ſꝫ ſuo. ſꝫ ꝙ ipe de ſua ſubſtantia faciat elemoſynã ꝑ ſe vl̄ ꝑ aliũ nõ refert. vñ ſi mittat ꝑ famulũ: ita ſatiſfacit ſicut ſi daret ꝑ ſeipm: q2 ⁊ hic eſt volũtas p̄ſũpta iponētis intm̃: ꝙ ēt ſi nũcius eēꝫ ī mortali pctõ: nihilomin⁹ eēt illa elemoſyna ſatiſfactoria. q2 ſicut dare elemoſynã per manũ peccatoris nõ diminuit in actu rõnem merēdi: ita nec ſatiſfaciendi. Nõ eñi plus reqritur ꝙ act⁹ ſit deo accept⁹ ad ſatiſfaciēdũ q̃ꝫ ad merēdũ. ¶ 3ᵃ ꝙ ſi nõ p̄t facere ꝑ ſeipꝫ: põt facere ꝑ aliũ. q2 iſta videt̃ fuiſſe volũtas iponētis: q noluit ad ipoſſe obligare: nec voluit ad purgatoriũ mittere. vñ cũ dicit̃ ieiunes: ver̃ eſt ſi potes ꝑ teipm: alr̃ ꝑ aliũ. vñ q2 homo nõ poterat ſatiſfacere pctõ nãe per ſeipm: iuſtũ fuit ꝙ hec ſatiſfactio poſſet fieri ⁊ fieret ꝑ aliũ: ſicut ⁊ facta eſt ꝑ xp̄m. ⁊ h̃ tria omnes concedũt. ¶ 4ᵃ qñ poteſt ſatiſfacere ꝑ ſeipꝫ. ⁊ qdē quãdo pnīa ē data ī remediũ ſi nec ipſe alio mõ recõpenſet: certũ ē ꝙ nõ ſufficit: vt ſi ieiuniũ ē impoſitũ ad domandũ carnē: ⁊ ipe illđ ieiuniũ alij īponit: ⁊ vult carnē ſuã nutrire: nec aliquo alio equipollenti mõ domare: nõ põt ſe ſic acquietare. ⁊ hoc ēt oēs cõcedũt. ¶ 5ᵃ: ꝙ ſi ſit potēs facere ꝑ ſeipm ēt ꝓut cedit in ſolutũ: dicũt aliq ꝙ nõ põt ſatiſfacere per aliũ. q2 pnīa que nõ eſt accepta nõ eſt deo ſatiſfactoria. mutatio aũt pene vl̄ emēde q̃ nõ ꝓcedit de volũtate iudicis vel partis expreſſa p̄ſumpta nõ eſt accepta. g̃ ⁊c̃. ¶ Et cõfirmat̃. q2 lꝫ de ꝯtractu poſſit īdifferēter vn⁹ ꝑ alio ſatiſfacere: ⁊ de delicto qñ eſt obligatio ad pecuniã. tñ de delicto quo ad penã corporalē vnus ꝑ alio ſatiſfacere nõ põt: imo ⁊ pene ſuos tenent actores. ⁊ ſancti⁹ eſt nocentē abſoluere q̃ꝫ īnocētem cõdēnare. ff. đ pe. l. Abſentē. vñ ſi ꝑ homicida ſe offerret amic⁹ vel filius ad mortē nõ eſſet iuſtus iudex q īnocētē puniret: ⁊ nocentē dimitteret. ¶ Adhuc ēt ſi pro emēda iuſtitie ex delicto ad pecuniã obligat⁹ liberat̃ alio ꝑ ſe ſoluēte: nõ ſic videt̃ ī emēda recõciliatiua ī qua hõ vult ſibi emēdari ⁊ ſatiſfieri ab iniuria ꝑ viã pacis ⁊ recõciliatõis. Nã ſi arbiter cõis ꝑ pace reformãda: iudicauit ꝙ iſte genufle͛ctendo ſe humiliet veniã petēs ab illo quē ſuꝑbe dehoneſtauit: ⁊ nõ dignaret̃ h̃ facere ꝑ ſe: ſed ꝑ famulũ: nõ eēt illi acceptũ: ſi ēt iuſſus dare de ſuo diceret nũq̃ꝫ ſibi dabo de meo. ſꝫ q vult de amicis meis det de ſuo ꝑ me: nõ eēt gratũ niſi de ꝓprio amoueret. ſic eſt in propoſito. ¶ Sꝫ ꝯ h̃ ē. q2 ſi hõ niſi ꝑ ſe põt: ⁊ nũq̃ꝫ põt ꝑ aliũ ſatiſfacere. tũc gr̃a dei ī baptiſmo reqreret planctũ ⁊ gemitũ. ⁊ eēt illi q añ bapᵐ multa peccata fecit: pnīa iniungēda: ſicut ī ſacro pnīe: q2 xp̄s eſt ali⁹ homo a baptiçato. ⁊ ſic nõ potuit ꝑ iſto ſatiſfacere: cũ iſte poſſit ſatiſfacere. ſicut ꝑ paruulis ſufficit merituꝫ xp̄i: q2 nõ poſſũt mereri. ſꝫ adultis nõ ſufficit meritũ xp̄i cũ baptiſmo: ſꝫ tenētur addere meritũ ꝓpriũ. Et q̃ꝫuis in hoc ſit diſſilē: quia hõ ēt impotēs nõ põt mereri ꝑ aliũ niſi ſoli paruuli vl̄ non hñtes vſũ rõnis ꝑ ſolũ xp̄m. nõ ſic aũt ſine baptiſmo ſaluaret̃: ꝑ cuiuſcũq̧ alteri⁹ meritũ: tñ in h̃ cõſtat virt⁹ argumēti. ꝙ ſi potēs ꝑ ſe ſatiſfacere nõ põt ꝑ aliũ. g̃ nec ꝑ chriſtuꝫ. ¶ Dđꝫ eſt igit̃ ad rõnē ꝙ ſi aliquis ꝑꝑ nimiũ amorē carnis ſue vellet facere ꝑ aliũ qđ eēt ſibi impoſitũ vel ꝑ ſe vel de alio faciendũ: nõ liberaret̃. ſꝫ ſi occupat ſe in illis q̃ ſunt deo magis accepta q̃ꝫ ſit illud ⁊ ſũt maiora remedia ꝯ peccatũ q̃ꝫ illud: ⁊ nihilomin⁹ illđ qđ ſibi ē īpoſitũ vl̄t facere ꝑ aliũ: videt̃ ꝙ ſit plena ſatiſfactio apđ deũ: q2 ēt videt̃ p̄ſumpta volũtas iponētis. vtputa ſi pugnãdo ꝯtra hoſtes fidei vl̄ p̄dicãdo aut peregrinãdo vl̄ alijs pijs operib⁹ eque domet carnē: paratus nihilomin⁹ illđ facere ꝑ ſe vl̄ de ſuo qđ ali⁹ vult ꝑ ſe ⁊ đ ſuo: ⁊ mallet ꝑ ſe q̃ꝫ per aliũ: niſi q2 credit iſtđ magis deo acceptũ: tunc oīno videt̃ acqtare ſeipꝫ. vbi gr̃a. in exemplis de quibus arguitur. ſi ſatiſfaciens ſciret aliqd aliud offenſo acceptum magis q̃ꝫ illud quod eſt impoſitum pro emenda: ſi ⁊ illud vellet facere per aliũ ⁊ ſeruitio magis grato illi amico offenſo ſe occupare: nõ eſt dubium ꝙ ſatiſfaceret. ¶ Ad illud autem quod dicitur de delicto manifeſtum eſt ꝙ illa iuris regula non habet locum inter homines ⁊ deum. quia tunc chriſtus innocēs nõ acquitaſſꝫ genus humanum de debito originalis peccati: quod tamē fecit. ſed de hoc videbitur in tertio articulo.

Quantum ad ſcðm arti. quo viuꝰ poſſit ſatiſfacere ꝓ mortuo: ſūt q̄nq; ꝯnes. ¶ Pria ꝙ ſi moriēs īponat viuo ꝓ ſe ſatiſfacere ⁊ ille ſuſcipat ⁊ ſatiſfaciat: ꝓdeſt mortuo: q2 ſi viuꝰ pt ſatiſfacere ꝓ viuo ſm oēs qn̄ ille nō pōt ſatiſfacere ꝑ ſe ipo. ḡ cū moriēs nō poſſit ſatiſfacere ꝑ ſeipm: pōt h̄ īponere alij quē adhuc iuenit voluntariū. ſʒ hoc q̄dē ī cruce ſolēt facere moriētes: vt filio vel amico īponāt qð ꝑ ſe nō fecerūt: nō ſic aūt ī alijs: ⁊ tn̄ ē eadē rō. vn̄ expediret moriēti ⁊ oʒ ei ꝯſulere ſacerdos ꝙ q̄rat ſi ē q̄s voluntariꝰ ad faciēdū ꝓ eo pnīaʒ: vt euadat purgatoriū. ¶ 2ª. ꝙ ſi aliq̄s ꝓ mortuo faceret pnīaʒ quā ille n̄ īpoſuiſſet: nō ei ꝓdeſſet ꝑ modū ſacri: ſicͭ ſi ꝑ ſe feciſſet: ſʒ ſoluʒ ꝑ modū ſuffragij. ſicut ꝓſūt ſuffragia defūctis lʒ ab eis poſtulata nō fuerit. ſic nec ꝓdeſt viuo ad acq̄rēdū ſi aliꝰ fecit qð ipe nō īpoſuit. ¶ 3ª. ꝙ ſi ille cui mortuꝰ īpoſuit pnīaʒ facere nō poſſit eā ſʒ alteri cōmiſerit: tn̄ valʒ. q2 viſiſſe ē ꝙ ſi defūctꝰ aduertiſſet h̄: ēt voluiſſʒ vt faceret ꝑ aliū ſi ꝑ ſeipʒ nō poſſet: nec onꝰ reiciderent ſup ipʒ a quo ſe ex toto exonerare voluit: imo ēt ſi iſte nolit ꝓ illo ſatiſfacere ꝑ ſeipʒ ſed ꝑ aliū. q2 hoc ipm maluiſſet defūctꝰ. ſ. ꝙ fieret ꝑ aliuʒ q̄ꝫ ꝑ nullū: ꝓ eodē hr̄. ſʒ nō oʒ cōmittere alij qn̄ pōt facere ꝑ ſe: niſi forte magis de illiꝰ bonitate cōfidat: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝙ ſit magis acceptū deo: ⁊ ſic magis ſatiſfactoriū. ¶ 4ª. ꝙ ſi ille q ꝓ mortuo ſuſcipit nō īplet: mortuꝰ torquebit̄ ī purgatorio q̄ꝫtū mīa dei req̄rit: nec impō ſibi valebit ad ſatiſfaciēduʒ lʒ valuerit ad merēdū. ¶ 5ª. ꝙ q abſoluit moriētē qn̄ ſibi pnīam īnoteſcit: oʒ ſibi īponere oīa bona q̄ ꝑ ipm fuerit ꝓcurata: ⁊ oīa ſuffragia q̄ ſibi fuerit īpēſa: ⁊ hortari vt heredibꝰ ⁊ executoribꝰ īponat q̄rere q̄ꝫto plura poterit.

Quantū ad tertiū ſūt ēt q̄nq; ꝯcl'ones. ¶ Pria ꝙ h̄ cōe ē vtriq; ſatiſfactōi q̄ fit pro viuo ⁊ mortuo ꝙ fiat ab exiſtēte ī charitate. q2 actꝰ q nō ē dō acceptꝰ nō pōt eē ſatiſfactoriꝰ ꝓ faciēte nec ꝓ alio. vn̄ ⁊ q vult penitentiā ſuā alij īponere niſi velit ſe ꝑiculo exponere oʒ q̄rere hoiem de quo ꝯfidat ꝙ ſit ī charitate viuēs abſtinēs a mortali. ¶ 2ª. ꝙ nō oʒ illū q ꝓ alio ſatiſfacit plus aliq̄d addere: nec obſtat qð dicit̄: ꝙ pena ē minꝰ ſatiſfactoria q̄ minꝰ demit dō voluntario: q2 hoc ē verū: ſʒ minor ē falſa. Nā q nō pōt ꝑ ſe ſatiſfacere cū vellet tn̄ demit ſibi dō voluntario q̄ꝫtū ſi faceret: lʒ nō: tn̄ demat dō exteriori bono. ſilr eſt de illo q poſſet ſi vellet ſe occupare ī meliori voluntariꝰ magis ꝑ ſe facere ſi crederet tn̄ dō placē. Sʒ h̄ ē verū ꝙ opꝰ q̄ꝫto magis ē acceptū dō ceteris paribꝰ: tāto ē magis ſatiſfactoriū. Eſt āt tāto magis acceptū q̄ꝫto ī maiori charitate factū. Et lʒ videat̄ ex maiori charitate ꝙ hō ꝓ alio ſatiſfaciat q̄ꝫ ꝓ ſe: tn̄ q̄ꝫtū ad hitū ſi ille ꝓ quo fit ē ī maiori charitate: iſtð eſt minꝰ ſatiſfactoriū q̄ꝫ ſi ꝑ ſe feciſſet: lʒ eque liberatoriū. Si āt eꝯ. iſte q facit ē ī maiori charitate quo ad habitū: tūc eſt magis ſatiſfactoriū. ¶ Ideo 3ª ꝯ ē: ꝙ ille q penitentiā ſuā alij īponit oʒ ſatagere ꝙ nō ſolū ille ſit bonus ſʒ ꝙ ſit melior ſe: vt nō ſolū ſit ſatiſfactoria: ſʒ ēt magis: et hec ē 3ª cā ꝑꝑ quā lʒ alij īponere: ēt vbi hō ē potēs ꝑ ſe facere ⁊ nō vult melioribꝰ occupari. ſʒ n̄ ꝑꝑ amorē carnis quā vult bene al's domare. ſʒ q2 ꝑ magis charū deo vult eā facere. ¶ 4ª. ꝙ ꝯſulēdū eſt diuitibꝰ ⁊ nobilibꝰ ꝙ q̄rāt participiū bonorū q̄ ī religiōibꝰ fiūt: vbi ēt ſūt plres penalitates q̄ꝫ alibi ⁊ magis accepte deo q̄ꝫ alibi. ⁊ ꝙ ī pnīam īponatur eis nō ſolū bona q̄ faciēt ꝑ ſeipos: ſʒ q̄ ꝑ alios vl' ab alijs ꝓcurabūt: ⁊ oīa quoꝝ ſpāles ꝑticipes erūt ⁊ hꝫ. ¶ 5ª ꝙ q̄cūq; ꝓ alio ſatiſfacit viuo vel mortuo: ſibi ſemꝑ meret̄: ſʒ nō ꝓ ſe: ſʒ ꝓ illo tn̄ ſatiſfacit. vn̄ ꝓ ſe ita tenet̄ ac ſi nihil feciſſet. q2 q ſoluit ꝓ alio cōi creditori illū ſolū liberat nō ſeipʒ niſi ſuo noīe illi ſoluat: lʒ apud illū de amicitia laudē hēat. ¶ Ad argm̄ dðʒ: ꝙ nō eſt ſilē de ꝯtritione ⁊ ꝯfeſſiōe: reſpectu quoꝝ hō debʒ ſe hr̄e actiue: ⁊ niſi agat illos actꝰ ꝑ ſe: nō dicit̄ cōteri nec ꝯfiteri. ad ſatiſfaciendū vō nō oʒ ꝙ homo agat illa q̄bus ſatiſfacit: ſʒ ꝙ ſolū acceptet ea. ſicͭ hō acceptādo ꝓ ſuis pctīs flagella a deo vl' hoīe illata ſatiſfacit maxime qn̄ ex ītentōe faciētis ad ipm applicant̄. ꝓpter opiones āt tutū eſt ꝙ penitēti imponat̄ ꝙ ꝑ ſe vl' ꝑ aliū faciat. ⁊ tūc ſine heſitatōe pōt ꝑ aliū ſatiſfacere. Queſtio IIII.

Querit q̄rto de idulgentijs vtꝝ tn̄ valeāt q̄ꝫtū ſonāt. Et videt̄ ꝙ nō: q2 aliqn̄ dat̄ idulgētia nō ſolū plena vl' plenior ſʒ ēt pleniſſima. tūc. n. ſonat ꝙ ſit imunis ab oī pena ⁊ pnīa: qð nō videt̄: q2 ēt cū lucrātibꝰ īponebat̄ pnīa Rome. ¶ Cōtra q2 al's eccl'ia deciperet hoīes. ¶ Rñ. h̄ ſunt tria faciēda. Primo agēdū ē de valore idulgētiaꝝ. 2° ð auctē q̄s poſſit eas dare. 3° de ſuſceptione: cui. ſ. proſunt.

Quantum ad pm̄ ſūt tria vidēda. pmo de cā valoris. 2° de valore ī gnāli. 3° ī ſpāli. ¶ Quātū ad pm̄: ſciēdū ꝙ ī valore idulgētiaꝝ ē triplex cā. vna ex ꝑte xp̄i. alia ex ꝑte ſcōꝝ. tertia ex ꝑte eccl'ie. Ex ꝑte xp̄i: q2 xp̄s dotauit eccl'iam ſpōſaʒ ſuaʒ nobili theſauro de quo iſta ſumūtur. Primū q̄dē ē meritū ⁊ ſatiſfactio xp̄i: cuiꝰ vna gutta ſanguinis ſuffeciſſet. vn̄ īfinitꝰ theſaurꝰ eccl'ie reſtat ad mutuādū gratis pctōribꝰ vn̄ ſatiſfaciāt. 2ª cā ē merita ſcōrū: pene pēalitates ⁊ paſſiones eoꝝ q m̄lta ſupererogauerūt q̄ꝫ meruerit pctā eoꝝ. Tertia cā ē ex ꝑte eccl'ie aliqð. ſ. piū opus ſpūale vl' tpale. ⁊ h̄ niſi ſit iuſta cā tāte idulgētie peccat cōcedēs q̄ſi dilapidator tā ꝑcioſi theſauri. vr̄ tn̄ ei valere q ꝯditionē īpleret: niſi ⁊ ipe illā īpetraret: q2 tc̄ ⁊ ipe peccaret ſine cā ſufficiēti īpetrās. Si ḡ papa ꝓꝓo motu moriētē abſolueret ab oī pena ꝑ modū idulgētie: ⁊ ille pie crederet: ille auolaret ſi nullā culpā hr̄et: ēt ſi papa iuſtā cāʒ n̄ haberet: lʒ ſi papa ſacr̄aliter ſine digna pnīa abſolueret: ille imunis nō eēt: q2 nō ē ꝓprie debitū deo q̄tare: ſʒ ipiꝰ ē ſibi a deo traditū alijs diſpēſare: ſm illð. Diſpēſatio mihi tradita eſt. vn̄ ſicut verū ſacrm̄ ꝯfert peccādo: ſic ⁊ verā idulgētiā. Alij dicūt: ꝙ ſicut n̄ tenet alienatio bonoꝝ corporaliū fcā a diſpēſatore ꝯ volūtātē dn̄i: ſic nec valet collatio idulgentiaꝝ fcā a quocūq; ſine iuſta ⁊ rōnabili cā: q2 fit ꝯ voluntatē dei. ¶ Sed hic ſūt tria dubia. Primū ē ð merito ſanctoꝝ. q2 ꝯ hoc arguūt q̄dā ꝙ merita ſcōꝝ nō ꝑtinēt ad theſauꝝ eccl'ie ſic. Illud qð eſt plene remuneratū vl' remunerandū ī faciēte: nō videt̄ ſatiſfactoriū ꝓ alio. ſʒ q̄cq̄d pene ſuſtinuerūt ſcī vltra q̄ꝫ meruiſſēt ē plene remuneratū vel remunerabit̄ reſūpto corꝑe. ḡ de illo nihil reſtat ꝓ nobis ad ſatiſfaciēdū: ⁊ pn̄t dicere cū prudentibus virginibꝰ: ne forte n̄ ſufficiat nobis ⁊ vobis. ⁊ illð Ezech. Aīas ſuas liberabūt nō filiorū. ſʒ meritū xp̄i ē totꝰ theſaurꝰ eccl'ie: ð cꝰ plenitudīe oēs accepimꝰ ⁊c̄. ¶ Sʒ ꝯ. q2 deꝰ nec xp̄ʒ nec aliuʒ remūerat citra merituʒ ſʒ magis vltra. vn̄ p̄miū correſdet merito maxīe ſi eſt meritū condigni: qð ſi ē ī aliquo fuit in xp̄o: iīuſtitia videret̄ ꝙ xp̄s plus meruiſſet q̄ꝫ ꝑcepiſſʒ: q̄ꝫtū eni ſibi meruit tātū ī ſe recepit: ⁊ q̄ꝫtū alijs meruit tātū ī ſe recipiēt. vn̄ oē meritū ē ꝑfecte remuneratū vl' remunerādū ī ꝑſona illius ꝓ quo ſcm̄ ē. vn̄ ſi ꝑꝑ h̄ nihil reſtat ð meritis ſcōꝝ: ꝑ ꝯn̄s nec de merito xp̄i q hʒ nō ſolū qð meruit ſʒ pluſq̄ꝫ meruit. ſ. gl'iam aīe. ¶ P̄. nō ē magis remūeratū vel remunerādū qð fecerūt ſcī q̄ꝫ illð qð nūc faciūt viui: ſʒ nō obſtāte ꝙ orō ī ſinū orātis ꝯuertat̄. ⁊ ꝙ oē bonū qð hō facit ꝑ ſe vl' ꝓ alio ſuꝑ caput eiꝰ ad plenā remunerationē reuertat̄: nihilominꝰ tn̄ vnus ꝓ alio pōt ſatiſfacere ⁊ ſatiſfactio ꝓdeſt alij: qn̄ vnus ꝓ alio ſatiſfacere ītendit. ḡ quia ſancti nō ſolū ꝓ ſe ſʒ ēt ꝓ corpore xp̄i: qð eſt eccl'ia tota agere bona ⁊ pati mala volebāt. ſicut paulus dicit. Oīa ſuſtineo ꝓpter electos vt ⁊ ipi ſalutē ꝯſequātur: lʒ eis ſit remuneratū: nihilominꝰ ꝓ nobis pōt eē ſatiſfactoriū. ¶ Vn̄ dðʒ eſt ad argm̄: ꝙ opus bonū penale ſcōꝝ pt duplr̄ cōſiderari. vno mō inq̄ꝫtū ē meritoriū: ⁊ ſic nō tranſgredit̄ ꝑſonā niſi ſolū meritū xp̄i q ſibi ⁊ alijs meruit: Ceteroꝝ vō meritū ſibi ſoli ꝓdeſt: ⁊ ſic nl'l's aliꝰ a xp̄o plus meruit q̄ꝫ recepit vel recepturꝰ ſit ī ſeipo. Scðo mō put ē ſatiſfactoriū: ⁊ ſic iuſti plus ſatiſfecerūt q̄ꝫ ðbuerūt. Lʒ. n. pena purgatorij ſit maior oī pena mūdi: nō tn̄ ſeq̄t̄: tale pctm̄ meret̄ talē penā in purgatorio. ḡ grauiſſimam in mūdo: al's nullus poſſet pati penā vltra culpā: cū a veniali nullus ſit imunis: cum tn̄ dicat Job. Utinā appenderentur peccata q̄bus irā mereor ⁊ calamitas quā patior ī ſtatera. q̄ſi harena maris hec grauiter appareret. ¶ Itē lʒ hō n̄ poſſit facere bonū ꝓ alio q̄n mereat̄: ſic tn̄ pōt ꝓ alio ſoluere ꝙ nō liberat ſe: ſed illum ſolū: Unde ſatiſfactio quā homo ꝓ alio facit ſibi q̄dē ē meritoria ⁊ nō illi: ſed illi ē liberatoria: ⁊ nō ſibi. Q2 igit̄ ſancti plus ſuſtinuerūt q̄ꝫ meruerūt. h̄ aūt nō ſoluʒ aīo merendi: ſʒ ſatiſfaciēdi ꝑ ſe q̄dē p̄mo deinde ꝓ oībus īdigentibꝰ ſm ordinē eccl'ie: ideo illis primo cedit in ſatiſfactionē ſm eq̄litatem culpe ⁊ pene: ſed reſiduuʒ qð nihil potuit liberare de obligatione totaliter ſoluta: vel ꝑditum fuit: qð non eſt dicendum: vel reſeruatur nobis idigentibus. Sicut eniʒ ſi hō ſoluat cōi debitori pluſq̄ꝫ debeat dicens ꝙ ſi totum a ſe non debetur: cedat in ſolutū reſiduuʒ ꝓ ſocio: ſic acq̄tat eum: ſic ergo in ꝓpoſito. ⁊ ideo ⁊c̄. In hoc ergo conueniūt ſancti cum xp̄o in his q̄ fuerunt ſupererogatiōis ꝙ aliq̄d ponunt in theſauro eccl'ie ſicut xp̄s: ſed in hoc diſcōueniunt ꝙ tota ſatiſfactio xp̄i ceſſit in theſaurum ꝓ ceteris ⁊ nihil ꝓ ſe quia nulliꝰ debitor fuit: nec pene originalis: nec actualis: ⁊ q2 ab eo eſt theſaurus īfinitus. Alij autem ſancti non: beata autem virgo medio modo ſe habet: q2 de ſuis penalitatibus illud ſolū ꝓ ea ſatiſfecit qð erat pena peccati originalis: ſicut mors nāe cuius ipa debitrix fuit. reliq̄ autem eiꝰ penalitates ſpōte aſſūpte tote nobis cedūt: nō illi: q̄ ⁊ nullius culpe actualis rea fuit. Et idē eſt de martyrio innocentum ⁊ alioꝝ q nec venialiter peccauerunt. ¶ Qð autē aliqui dicunt ꝙ nec diminutio nec remiſſio in ſacramentis eſt niſi per ſolutionem factam de paſſione xp̄i nō martyꝝ: verū ē: q2 ī baptiſmo nō eſt pene ſol'o: nec a xp̄o: nec ab alio: quia dicit Ambro. ꝙ ī baptiſmo gratia xp̄i oīa gratis cōdonat. Ubi aūt eſt plena ſolutio: nō eſt gratuita ꝯdonatio vl' remiſſio. ¶ 2ᵐ dubiū eſt de merito xp̄i ⁊ quo ad penam damni: ⁊ quo ad penam ſenſus: q2 quicq̄d ſit de pena actualis peccati quo ad penam ſenſus: non videtur ꝙ penam damni xp̄s ſoluerit qui illam nō ſuſtinuit. ¶ Itē cuʒ ⁊ actuali mortali debeat̄ pena eterna non fuit tantum de penalitate in morte xp̄i: nec itenſiue: nec extenſiue q̄ꝫtū ē ī pena ſenſus eterna q̄ ē ī iferno: Unde cū eq̄litas ſatiſfactionis attendat̄ ſm ꝯparationē pene ad penā: xp̄s q̄dem potuit mereri dimiſſionē pene eterne totaleʒ dāni ⁊ ſenſus: q̄ fit in baptiſmo ad l'ti pctōrio: ⁊ ꝯmutationē eterne in tpalē q̄ fit ī pnīa: q2 ī merēdo diuinitas coop̄ata eſt: q2 deus agere ⁊ coagere pt: ⁊ ſic meritū fuit īfinitū: ſʒ non potuit: vt videt̄: ſatiſfacere ꝓ pena eterna: q2 nō potuit ex humanitate ſuſtinere tantā penā q̄ꝫta ē illa īferni: nec diuinitas cōpaſſa eſt: q2 pati nō pōt: īmo videt̄ ꝙ nec ſol'o pene tpalis fieri potuit: q2 nō potuit eē tantus dolor ī morte xp̄i q̄ꝫtus ē dolor debitus oībꝰ peccatis ꝯfeſſis ⁊ ꝯfitēdis etiā in hac vita.

¶ Dðm eſt igr̄ ꝙ xp̄s non ſolū oībus meruit: ſʒ ꝓ omnibus ſatiſfecit: q2 ſuppoſitū agebat ⁊ patiebat̄: Vn̄ nō ſolū actio merēs: ſed ēt paſſio ſatiſfaciēs īfinita eſt. Nō eſt ḡ ex īſufficiētia ꝙ paſſio xp̄i ī ſacrīs nō ſoluit: ſed ex dei ordinatione q gratis remittit. Et qð dicit̄ ꝙ reatus pene nō dimittitur niſi q2 pena ſoluit̄: nō eſt verū: q2 ſicut tota obligatio ad penā pōt tolli liberali gratione creditoris ſine totali ſol'one ſic ēt pars pōt remitti ſine ꝑtiali ſol'one. Dicere aūt ꝙ dōs ī ſacrīs ī q̄bꝰ maxime liberal' exiſtit: vnde ⁊ ſacrā gr̄e vocāt̄: nihil gratis remittit nec ꝯdonat niſi q̄ꝫtū ſibi ſoluit̄ aut de theſauro cōi eccl'ie aut de bono theſauro cordis vel corꝑis: vel oris: ꝓꝑe eſt dicere deū minꝰ liberalē: ⁊ lʒ ī h̄ eſſet liberalitas hoīs xp̄i nobis cōicantis diuitias ſue penalitatis: in h̄ tn̄ ī nullo ē liberalitas dei q nihil de ſuo nobis donat: ꝑꝑ qð melius dr̄ ꝙ in ſacrīs ē liberatio a pena tota vel ꝑtiali: n̄ ex ſol'one ſicut ī idulgētijs: ſʒ ex liberali dei remiſſiōe. Ex merito q̄dē xp̄i. ſ. amore xp̄i: ſʒ nō ex ſol'one xp̄i q ⁊ ſi ꝓ peccato nāe ſoluit ⁊ ſatiſfecit: nō ſic tn̄ pro pctō ꝑſone. Sʒ cuʒ vltra īfinitū nihil ſit ⁊ vnū īfinitū aliud ꝯſumat vl' attigat ⁊ pena origialis eſſet īfinita: ⁊ ītēſiue: q2 ꝑuat bono īfinito: ⁊ extēſiue q̄ꝫtū eſt de ſe: vt pʒ ð pueris ī limbo quoꝝ pena n̄ finietur. ḡ ſatiſfactio q̄ꝫuis fuerit īfinita: exhauſta tn̄ fuit tollēdo penā īfinitā ī baptiçatis. nihil ḡ remanet ad ſoluēdū ī idulgētijs vel ꝓ actualibꝰ peccatis. ¶ Ad qð dicendū ē ꝙ ī īfinitis q̄ ſunt eiuſdē rōnis vnū alið n̄ excedit: ſʒ īfinitas dī q̄ eſt īterminabil' vite tota ſil' ⁊ ꝑfecta poſſeſſio: oēm aliā ⁊ īfinitas alias: ſi cēnt: excedit: q2 oīs īfinitas ī ⁊ poſſ'e ē cā equoca p̄ncipal'. ḡ maior. Itē cā volūtaria. ⁊ ſic pōt finire oē qð eſt īfinitū: vn̄ v'tus diuine īfinitatis ad īfinita ſe pōt extēdere ⁊ adhuc illa excedit: cū oīa ad eaʒ ꝯparata ſint finita: imo ſint nihil. q2 pōt illoꝝ īfinitatē ad finitatē reducere: ⁊ illoꝝ entitatē ad nichilitatē. Igit̄ paſſio xp̄i inq̄ꝫtū meritoria ⁊ inq̄ꝫtū ſatiſfactoria ē īfinita rōne ſuppoſiti qð oēs īfinitates exn̄tes ⁊ poſſ'es excedit. q2 oēm penā dāni ⁊ ſēſus īfinitā finitā ⁊ nullam facere pōt. alioq̄n ſilr̄ argui poſſʒ ꝙ paſſio xp̄i ꝓ vno ſolo poſſet ſatiſfacere cuiꝰ pena ē īfinita ⁊ nō ꝓ duobꝰ: ſicut p̄us arguebat̄ ꝙ ꝓ originali ⁊ nō actuali: niſi diceret̄ qð dcm̄ ē. ¶ 3ᵐ dubiū ē. q2 ad ꝑtātē excellētie xp̄i ꝑtinet dare effectū ſacri ſine ſacro. ḡ purus hō ꝑ idulgētias q̄ nō ſunt ſacrā nō pt dimittere penā: qð ē effectꝰ ſacri. ¶ Ad qð dn̄t q̄dā ꝙ ꝑtās excellētie ē ꝯferre p̄ncipalē effectū ſacri q eſt culpe remiſſio ſine ſacro: ſed ꝑtās miniſterij pōt ꝯferre ſine ſacro ꝯriū effectū q ē pene dimiſſio. Ul' dici pōt ꝙ ſine ſacro hito in voto vl' in facto nl'l's effectꝰ ſacri neceſſarij ꝓprius ꝯferri potuit vel pōt niſi a xp̄o: ſʒ ſacro habito de facto vel in voto ꝯtingit effectū hr̄e ſine ſacro. Si enim aliquis ſit ꝯtritus ⁊ anteq̄ꝫ ſit in mora ꝯfitēdi vel ꝯterēdo vel aliter penitēdo ꝯdignā pnīam fecerit a ſatiſfaciēdo nō ꝯfitendo abſoluit̄. ſicut ḡ ſine ſacro actu ſuſcepto potuit ſatiſfacere ꝓ ſe de ſuo: ſic ⁊ per aliū vel per ſe de bonis ſpūalibus ab alio ſibi ꝯceſſis: ⁊ maxime qn̄ ſacrm̄ ſuſcepit voto ⁊ facto: ⁊ de his a d q̄ per ſacrm̄ obligatꝰ eſt. Unde ſicut ſine nouo ſacro īpeniēt ſatiſfacit: qui nō hʒ poteſtatē excellētie ſic ſi papa vel alius eccl'ie miniſter dat ſibi vn̄ ſoluat: nō ē h̄ ſupplere vicē ſacri: qð ēt ſine ꝑtāte miniſterij fieri pōt.

Quantuʒ ad 2ᵐ. ſ. ð valore ī gnāli ſūt. 3. ꝯnes. ¶ Prima ꝙ tn̄ valēt q̄ꝫtū ſonāt ēt ī foro dei. h̄ ⁊ ī purgatorio: ſic ītelligēdo ꝙ q lucrat̄ idulgētias. 20. annorū tn̄ ſibi valet ad remiſſionē pene ꝓ peccatis ſuis q̄ꝫtum valuiſſent illi. 20. anni ī pnīa iīuncti: ſi ill'. 20. annis penituiſſet: al'r eccl'ia decip̄et. Sed ſicut pnīa qn̄ fit in maiori charitate tāto eſt magis ſatiſfactoria: ſic etiā iſti. 20. anni lucrati tāto ſūt iſti plus vl' minus ſatiſfactorij q̄ꝫ illi quāto pnīa iſtiꝰ fuiſſet magis vl' minꝰ ſatiſfactoria q̄ꝫ illiꝰ. Et ꝑꝑ h̄ maxime ſūt vtiles idulgētie ⁊ ſecure pctōribꝰ q ſepe recidiuāt ⁊ nō facile abſtinēt ꝑ totū annū a mortali ſicͭ abſtinēt vno die vel hora: ꝑꝑ qð ꝓſunt eis ſepe idulgētie: q2 illa hora ſūt ī ſtatu bono: quibꝰ non ꝓdeſt diutina pnīa ſepe per mortale mortificata. ¶ 2ª ꝯ. ꝙ de penitētijs iīūctis ē dubiū vtꝝ ſole iīūcte itelligant̄. q̄buſdā ꝓbabile vr̄ ꝙ de penitētijs īiungēdis q̄ſi diceret. 40. dies de tali pnīa q̄lis claue nō errante oʒ iīungi: vt. ſ. 40. dies lucrati tn̄ ſibi valeāt q̄ꝫtū illi. 40. dies q deberēt iīūgi valuiſſent ſi iīūcti ⁊ facti fuiſſēt: ⁊ tunc non ſequit̄ ineq̄litas: q2 q̄buſdā iīungunt̄. 40. dies ſine ceruiſia ⁊ nihil plus: alijs ſine carnibus: alijs in pane ⁊ aqua. Et tūc plus valerent de penitentijs iniunctis vni q̄ꝫ alij vel vnus habet iniunctam ⁊ alius nō. Unde eſt proba-

bilis opio. Alij dicūt ꝙ idulgētie tm̄ valēt q̄tū ſonāt: ⁊ plꝰ ſi plus ītēdit ille q dat: dū tm̄ poſſit: ɔcurrētibus tribus: de qbꝰ dicet. Sꝫ ſi nō ītendat dare niſi q̄tū ſonāt: tūc nō relaxant niſi pnīe iīūcte ī foro pniali: Un̄ dicit: de penitētibꝰ ⁊ ɔfeſſis de iīūctis penitētijs relaxamꝰ. Un̄ ⁊ ſi nihil eſt iniūctū nihil remittit: Si aliqd: tm̄ remittit q̄tū dicūt idulgētie: vel ps: ſi nō tantū eſt iīunctū: qꝛ in maiori ſūma minor ieſt. Sꝫ qn̄ dat plena aut plenior vl' pleniſſima idulgentia pctōꝝ: tūc oīs pena iīuncta vl' iīungenda ī foro dei ⁊ eccl'ie remittit. i. ſoluit ⁊ hic ⁊ ī futuro. Alij dicūt ꝙ videt iſte eē ſenſus vboꝝ. Remitto tibi vnū annū d' pnīa iīuncta. i. tm̄ minꝰ punieris in purgatorio q̄tum eēt ſi vno anno ɔtinue egiſſes pniaꝫ in hac vita. Nec credūt ꝙ pp has idulgētias gn̄ales minꝰ teneāt agē pniaꝫ ī hac vita. Et hoꝝ dcm̄ ſatis vr' ɔcordare eqtati. vt notat Inno. ex' de pe. ⁊ re. c. Qꝛ āt. Et ad argm̄ ɔtrariū dicūt ꝙ ex quo forma idulgentiaꝝ nō diſtinguit q̄tacunqꝫ ſit pnīa iīūcta ꝓ diebus vel annis remittit eq̄l'r minor vel maior: nō qꝛ plus mereat vnꝰ q̄ alius: ſꝫ ex ipotentia diſtiguendi: ex pte idulgentiā ɔcedentis q nō pōt pnīas diſtiguere. Et iō eligit qđ oībus eſt cōe: puta dies vel annus aut ps quota: q̄ etiā diuerſa eſt ſm diuerſitatē peccantiū: ⁊ ſic (licet ꝑ accn̄s) maior peccator plus lucrat. ¶ 3ª ɔ̄ eſt. ꝙ ſi de penitētijs tantū iīunctis itell'r tunc hō iniuis ad idulgētias d'beret ɔfiteri oīa peccata ſua ⁊ facere ſibi iīungi tot dies in pane ⁊ aq̄ quot hꝫ illa idulgētia ſub diſiūctōe: ⁊ tūc itentiōe ſe agrandi ⁊ ſatiſfaciēdi iret illuc. ⁊ tantū ſibi valeret q̄tū illi dies ſi feciſſet. Semꝑ. n. tutū eſt ꝙ pnīa ſub diſiūctione iponat vel eqpollēs idulgentia: ⁊ tūc erit magis ſecurus d' idulgētia q̄ d' pnīa: quia magis pōt ſcire ſe fuiſſe ī bono ſtatu hora vna q̄ m'lto tpe.

Quantū ad 3m̄. ſ. de valore in ſpāli ſunt. 4. ɔcluſiōes. ¶ Prima de paupe ⁊ diuite: qꝛ certū eſt ſi ē determinata idulgētia ⁊ taxata q̄titas elemoſyne ſic̄ nūc hoſpitalarioꝝ q dat. 24. denarios hꝫ. 24. annos: q aūt nō dat tm̄: qꝛ nō pōt: nō lucrat idulgentiā. Licet. n. al's bona volūtas ſufficiat ad merēdū: ſꝫ ad ſatiſfaciēdū nō ſic. Naꝫ q morit paratus ſatiſfacere: nō pp hoc ē imunis: ita ⁊ velle lucrari idulgētias n̄ fac eas lucrari. Si aūt ſimpl'r dicat ꝙ idulgētiā hēat q tali pio loco ſubuenerit: itell'r ſꝫ ſuā ɔditionē. ¶ 2ª ɔ̄ ē. ꝙ cū dat idulgētia viſitāti talē eccl'iā tot dies lucrat q venit de vico q̄tū q venit d' vltra mare: Sꝫ ſic plus valerēt q̄tuor dies d' pnīa cū labore date pegrinatōis q̄ cū vno ſolo paſſu vl' duobꝰ: ſic ⁊ plus valēt idulgētie illi q̄ iſti. ¶ 3ª ɔ̄ ē. qꝛ dubitat vtꝝ q̄libꝫ die lucret. ¶ Dōm ē ꝙ ſic q̄tū ē de vi verboꝝ: qꝛ ita viſitat vl' dat qs ſcđa vice eiuſdē diei ſic̄ pma: vn̄ eadeꝫ rōne lucrat ſcđa vice ⁊ 3ª ſic̄ pma: niſi aliđ appeat de mēte ɔcedētis vltra quā idulgentia nō ſe extēdit. In perēnibꝰ g̊ n̄ appet ꝙ magis voluerit d' pº die q̄ de ſcđa ſic̄ nec de pmo āno q̄ de alijs: qꝛ non minꝰ voluit viſitari eccl'iā cui d'dit idulgētiā perēnē q̄ illam cui dedit tpalē: Unde ſi ibi lucrat quolibꝫ anno: ita ⁊ hic: q̄ ratione autem quolibet anno: eadem ratione quolibꝫ die ⁊ menſe: Sed pluries in die non videtur ſenſiſſe: quia poſſet cedere in deriſionē: qꝛ non faceret hō niſi ponere pedē ⁊ exire ⁊ redire. Videret ēt nō rōnabile ſi totiēs lucraret: ⁊ ſupponēdū ꝙ papa: n̄ potuit vl' noluit dare idulgentiā ꝓ cā nō iuſta: ſꝫ de tpalibꝰ vr' voluiſſe niſi ſemel. ¶ 4ª ɔ̄ eſt. vtꝝ idulgētie date durēt poſt mortē ɔcedētis. Dōm eſt de papa ꝙ ſic ſi hoc itendebat: puta ſi dixit q̄libet āno ſimpl'r. Si āt dixit vſqꝫ ad q̄nquēniū: vſqꝫ tūc valet. ⁊ nō plus ſi ſuperuiuat: nec minꝰ ſi an̄ moriat: qꝛ gr̄e nō expirāt ꝑ mortē ɔcedētis: ⁊ de ep̄is idē vr'. Nam qs ɔcedunt in dedicatiōibus eccl'iaꝝ ppetuo p̄dicamus. Si autē ɔcederent ꝑſone: puta vni ɔuerſo: ad illius vitā durāt: nō plus: ſed locꝰ eſt immortalis: vn̄ ɔceſſe loco tādiu durāt q̄tuꝫ locus: ppter qđ ſi eccl'ia ſic deſtruat ꝙ oporteat eā dedicare iteꝝ: ꝑ illā deſtructionē pme idulgētie deſtruunt.

Secūdus articulus pncipal' ē videre qs poſſit dare: vbi ſunt. 4. ɔ̄nes. ¶ Prima ꝙ papa in hoc hꝫ plenitudinē ptātis. Sūmꝰ pniariꝰ q dat cētū dies: legatꝰ pōt dare in ſua ꝓuincia idulgētias perēnes. de offi. le. c. vlt. ī glo. ep̄s ⁊ ſupiores. 40. dies cōiter: in dedicatiōe aūt vnuꝫ annū ſiue ſit vnus ſiue plures: ſꝫ ꝓ anniuerſario n̄ niſi. 40. dies. de p̄uile. c. Cū ex eo. Abbas aūt nō pōt dare idulgentias. de ex. p̄la. c. Accedētibꝰ. nec q̄cūqꝫ iferiores ep̄is. Iteꝫ archiep̄s pōt dare ꝑ totā ꝓuinciā idulgētias. d' p̄uil. c. Nro. li. 5. ⁊ c. i. li. 6. Quicūqꝫ āt pōt dare nihilo minꝰ pōt dare ſi ē pctōr q̄ ſi ſit iuſtꝰ: qꝛ ſiue ptineat ad alteꝝ forū ſiue ſit ad vtrūqꝫ equal'r pōt qs illa q̄ ſunt ordinis ⁊ iuriſditiōis ſi ſit malꝰ ſic̄ bonus niſi ſit ab eccl'ia p̄ciſus. Qui aūt eſſet ab eccleſia p̄ciſus nō poſſet dare idulgētiā: qꝛ idulgētie nō pſūt niſi ſubditis. ex'. eo. Qꝛ aūt. Preciſus āt nō hꝫ ſubditos ſaltē quo ad vſū iuriſditōis: ex quo pꝫ ꝙ vel ſoluꝫ ſunt iuriſditōis vel ſi ſunt ordinis cū hoc ſūt iuriſditōis. ¶ 2ª ɔ̄ eſt. ꝙ qdā dicūt ꝙ nullus pōt dare indulgētias niſi ſit ſacerdos: Un̄ ſi dyaconꝰ cardinal' dat: nō dꝫ dare: ſꝫ denūciare: ſicut q̄ſtores nō dant q aliqn̄ ſunt layci: ſꝫ ſolū denūciāt: qꝛ non pōt i remiſſionē pene fori pnīe niſi q pōt in remiſſionē culpe. Un̄ deus q remittit culpā pncipal'r remittit penaꝫ eternā. Abſoluēs aūt q diſpoſitiue remittit culpā: aliqd remittit de pena tpali: ſꝫ nō ſacerdos nihil pōt ad remiſſionē culpe. g̊ nec pene. Sed ꝑ idulgentiā remittit pena non ptinēs ad foꝝ ɔtentioſū laycū: qꝛ cruce ſignatus lꝫ ſit abſolutus ab oī pena nihilominꝰ ſuſpendet ſi priꝰ meruit: nec quo ad foꝝ eccl'iaſticū: Unde pnīe iīūcte i capl'o nō pp hoc relaxantur: ⁊ ſic ptinēt ad foꝝ ɔſcīe. g̊ ⁊c. ¶ Sꝫ ꝙ nullus: nec electus in papā poſſit dare idulgētias: nec ex auc̄te: nec ex commiſſiōe niſi ɔſecratus ī ſacerdotē vel in papā aut epꝫ: n̄ vr' veꝝ de ɔmiſſiōe. Videmꝰ. n. dyaconos cardinales idulgētias non ſolū d'nūciare: vt q̄ſtores faciūt: ſꝫ ēt ɔferre. ¶ Et iō ad rōnem dōm ꝙ ꝓprie loq̄ndo de diminutōe pene q̄ ē per remiſſionē liberalē nl's hꝫ ptātē niſi q ēt pōt in remiſſionem culpe: ſꝫ ad ſol'onē pene vel in dando vnde ſoluat pōt q̄libet ⁊ ipemet penitēs qui ſe aquitat ſoluēdo: ⁊ alius ꝓuatus q ſatiſfacit ꝓ eo. ¶ P. ille q dat idulgētias ſic agit ad remiſſionē vel magis ad ſol'onē pene ꝙ nihil agit ad remiſſionē culpe. Illa g̊ remiſſio pene: nō ſupponit in remittente ptātē remiſſionis culpe: ſꝫ ī recipiēte idulgētias ſupponit remiſſionē culpe. ¶ 3ª ɔ̄ eſt. ꝙ dicūt qdā ꝙ ſolus papa iure ordinario eas dat: ⁊ ſi ep̄s alicui ɔcedat illi denūciat: nō dat: qꝛ delegatꝰ nō pōt ſubdelegare. ¶ Sꝫ ɔ̄. qꝛ ſummus penitentiarius dixit me p̄n̄te auc̄te nr̄a ordinaria damus vobis cētū dies de idulgētia: q pōt dici ordinarius in ſpūalibꝰ ſicut legatꝰ dr' ordinariꝰ ī tpalibꝰ. ¶ Itē delegatꝰ a pncipe in his q̄ ſunt fidei nō pōt ſubdelegare: ſꝫ ep̄s committit p̄dicatoribus dare idulgētias. g̊ ēt eſt ordinariꝰ in h' ⁊ nō delegatꝰ. ¶ Itē lex dat ordinarie iuriſditionē ſꝫ a iure ē ꝙ ep̄s det. 40. dies. g̊ auc̄te ordinaria h' faciūt. ¶ Sꝫ ɔ̄ hoc arguūt qdā ſic. Ille ſolus pt diſpēſare theſauꝝ cōeꝫ totiꝰ eccl'ie: q p̄eſt toti eccl'ie: ſed ſolus papa eſt hꝰ. ⁊ idulgētie dantur de cōi theſauro. iō ⁊c. ¶ Dōm ꝙ ad illū q p̄eſt eccl'ie toti ptinet diſpēſare gn̄al'r oībus theſauꝝ eccl'ie: ſed ad illū q p̄eſt eccl'ie pticulariter ptinet diſpēſare theſaurū non vl'r ſed pticulariter. Un̄ ep̄s ſolis ſubditis: Archiep̄s per ꝓuinciā. papa ꝑ totū orbē pōt dare. Itē iferior papa n̄ pōt dare plenā ⁊ itegrā idulgētiā: ſed partialē. vt dcm̄ eſt. Cū. n. iter theſauros eccl'ie cōputent ſacr̄a: tunc niſi ep̄s iure ſuo theſauꝝ eccl'ie diſpenſaret. iure ſuo nō cōferret oīa ſacr̄a ⁊ oēs cōſecratiōes. Et qđ dicūt ꝙ niſi papa ſit ɔſecratus in papam vel in ſacerdotē ꝙ non pōt: eſt cōtra vſū eccleſie: qꝛ ſi eſſet hoc ordinis ſacerdotalis: tunc oī ſacerdoti habenti ſubditos cōpeteret iure ſuo. ſicut abſoluere: qđ eſt ſꝫ iſtos d' theſauro xp̄i ſoluere. vn̄ ſꝫ iſtos cū ī bapº ⁊ abſolutiōe fiat ſolo d' paſſiōe xp̄i. ſi hāc ſolus pp̄. diſpēſat. g̊ ſolus pp̄. ex offō baptizat ⁊ abſoluit. ¶ Et qđ dı̄r ꝙ ep̄s n̄ ē ſpōſus totiꝰ eccl'ie ſꝫ ſibi cōmiſſe: Un̄ illiꝰ ſoliꝰ hꝫ bōa diſpēſare: nō ualet. qꝛ cū eccl'ia ſit vna ipe pōt dici ſpōſus totius eccl'ie. Vel dicēdū ꝙ ī q̄libꝫ eccl'ia ē theſaurꝰ totius eccl'ie cōmunis oībꝰ eccl'ijs q̄tū ad ſingl'aꝝ eccl'iaꝝ regimē ē nec̄e: Un̄ d' theſauro totiꝰ eccl'ie pōt iſte ſue eccl'ie diſtribuere ⁊ diſpēſare: ſꝫ nō alij. ¶ Et qđ dicūt ꝙ pape conuenit rōe ordis ⁊ rōe cure vl'is ſil'r: ⁊ iō nulli alteri cui d'eſt alteꝝ ɔpetit. Dōm ꝙ imo rōe ſoliꝰ iuriſdictiōis vl'is vl'r: pticlaris pticula'r. ¶ Et qđ dicūt ꝙ iuriſdictō ſolū reſpicit foruꝫ contentioſum dicendū ꝙ immo reſpicit foꝝ pnīe: qꝛ nō poteſt ligari nec ſolui niſi ſubditꝰ: nec ſacr̄a debēt miniſtrari niſi ſubdito: nec ep̄s cōſecratiōes facere niſi in locis ſubditis. Que oīa cū ſint ſpūalia nō ptinēt ad foruꝫ cōtētioſū. g̊ ad aliqd iuriſdictio ſe extēdit: ⁊ pt dici iuriſdictio tpalis ⁊ ſpūalis ſm ꝙ tpalia ⁊ ſpūalia ſubiectionē req̄rūt. ¶ Sꝫ ɔ̄ ē. qꝛ ſi ep̄s hꝫ dare ex offō idulgētias ſic̄ hꝫ ordīes cōferre: tūc pp̄ nō poſſet eiꝰ idulgentias limitare nec ad certū ꝓpꝫ nec ad certā q̄titatē: qn̄ ſi ɔ̄ faceret teneret: ſic̄ nec pōt facere ꝙ ep̄s ordinē verū n̄ cōficiat vel cōferat cū facit ɔ̄ eiꝰ ordinationē vel ꝓhibitionē: puta ſuſpēſo vl' ex̄neo. ¶ Dōm ꝙ nō ē ſil'e: qꝛ vtrūqꝫ qdē cōpetit ex offō: ſed alterū rōne ordis ī q̄ nō ſubeſt pape: alterū rōne iuriſdictiōis: quā pt ei papa auferre vel ī totū vel ī pteꝫ ſi vult: Un̄ ſic̄ pp̄. pt facere ꝙ ſnīa ab ep̄o lata ſit nulla: ſic ⁊ ꝙ idulgētia. de pe. ⁊ re. c. vltio. li. 6. Indulgētie vires nō obtinēt ſi ſtatutū exceſſerint cōcilij gn̄alis. ¶ 4ª ɔcl'o eſt. vtꝝ aliquo mō poſſint plures dare eidē loco ꝓ eadē cā vltra annū. Et videt ꝙ nō: qꝛ cā ꝓpter quā cōcedūt maiores ē d'dicatio: ⁊ tamē ꝓ illa ēt plures ep̄i non poſſūt vltra annū. de pe. ⁊ re. c. vltio. li. 6. Et dicendū ꝙ imo: vn̄ ſi. xx. ep̄i dēt q̄libꝫ. 40. dies loco nr̄o ī feſto beati dn̄ici. q̄libꝫ ſubditus cuiuſlibet illorū lucrabit. 40. dies: qꝛ licitū ē eis tm̄ dare ſubditis ſuis: ⁊ tm̄ vni q̄tū alteri. ita aūt poſſūt dare loco ex̄neo vel exēpto ſic̄ ſubdito: qꝛ loco nō acq̄rit: ſed ſolū ſubdito: vn̄ ita poſſet dare ep̄s piſiēſis ill' de ſua dioc̄. idulgētias ꝓ eūdo ad vallē viridē ſic̄ ꝓ eūdo ad beatā vgīnē. Si āt ep̄s loci cōfirmaret tūc illi d' dioceſi cōfirmātis lucraret. xx. q̄dragenas. Pōt. n. ep̄s vnus de licētia alterius dare idulgētiā noīe ſuo: ⁊ nō noīe licētiātis: ſicut alienꝰ ſacerdos d' licētia ꝓpꝓi abſoluit: ſed iure ſuo: iſte āt p̄bet ſibi māīm. Tūc igit ſi ꝓ feſto ⁊ octā p̄roni eccl'ie plꝭs ep̄i vl' ſil'r vl' ſeorſū dāt idulgētiā ⁊ ep̄s loci approbat: vr' ēt ꝙ valeat vltra. 40. dies: q̄uis ep̄s n̄ poſſit dare ꝑ ſe niſi. 40. dies: qꝛ iſti ep̄i dāt noīe ſuo: lꝫ iſte det eis māīm. ⁊ q̄libꝫ iure ſuo dū tn̄ hēat māīm ſubditā pt dare. 40. dies. ēt ſi iſte q̄dragene excedāt annū: qꝛ ſic̄ extēſio anni nō extēdit niſi ad d'dicationē: ſic nec reſtrigit: vn̄ ſic̄ vnꝰ ep̄s ī alio feſto q̄ d'dicatiōis nō pōt dare annū: ſic nō ꝓhibet ī alio feſto plures dare vltra annū: dū tn̄ nullus det vltra. 40. dies.

Tertius articulus pncipalis ē qbꝰ idulgētie ꝓſint: ⁊ qbꝰ nō: vbi ſūt ſex ɔcl'ones. ¶ Priª ꝙ non ꝓſūt exiſtētibꝰ ī mortali peccato: vbi dr' ī eis: de penitētibꝰ ⁊ ɔfeſſis. itelligo aūt cōfeſſis ī ꝓpoſito: qꝛ non oꝫ d' facto: ɔ̄ qđ tn̄ ē: qꝛ ī qbuſdā exp̄mit: vel q ifra mēſē fuerint cōfeſſi: vn̄ vr' ex mēte ⁊ pactiōe eccl'ie cōcedētis ꝙ q qn̄ iplet ɔditiōeꝫ nō ē ī ſtatu: poſtea recedēte fictione recipiat effectū. ¶ 2ª. ꝙ nō iplēti ɔditionē nō ꝓſūt ſiue pauptate ſiue ipoª ipediāt: qn̄ nō hoc pnceps vult: quoniā q iturus vltra mare morit: niſi forma h' hēat: nō ɔſeq̄t. Antiq. n. forª quā ponit hoſtiē. de iudeis. ad liberādā: q̄tidie mutat ⁊ inouat. Si g̊ daret idulgētia oībꝰ crucē ſumētibꝰ: eo ipo ꝙ eaꝫ ſumeret: ⁊ ſi plus nō faceret eā lucrat. Sꝫ ſi dicat trāſfretātibꝰ: nō hꝫ anq̄ ſit vltra. Si āt dicat eūtibꝰ: cōſeq̄t ī via: ⁊ ſic de alijs modis. Si tn̄ vadat exiſtēs ī mortali fructū nō ꝑcipit quouſqꝫ ſit pēitēs. ſed tūc ſic. Si qs āt ſumēdo crucē n̄ itēdat ire niſi dn̄s ſuꝰ vadat cū quo ire itēdit. illo mortuo vel ire nolēte n̄ tenet ire: qꝛ d'ficit ɔditio itēta: ſed tale ꝓpoſitū quo vult ire nō ſimpl'r ſed ſub ɔditiōe ſi iteri moriat n̄ facit eū lucrari idulgētiā: quā lucraret ſi ſine ɔditione ire d'creuiſſet. ¶ 3ª. ꝙ n̄ ꝓſūt nō ſubdito niſi de licētia ꝓprij ep̄i aut ꝓpꝓi iudicis. ex'. c. Qꝛ āt. vn̄ vr' ſufficere licētia curati. Sic̄. n. curatꝰ n̄ ſacerdos pt licētiare vt n̄ curatꝰ ſacerdos abſoluat: q̄uis ipe n̄ poſſit abſoluere: qꝛ alius iure ſuo abſoluit: cū ſit ſacerdos: dū tn̄ hēat māīm: ſic ⁊ hic ſibi ſubditū alteri tradit: ⁊ ille cū ſit ep̄s iure ſuo dat idulgētiā quā iſte tradēs nō poſſet dare: pp ꝙ curati abſoluētes debēt ei iniūgere oēs idulgētias q̄s poterit obtiere. ¶ 4ª ɔ̄ ē. ꝙ exēptis ꝓſūt nō ſolū de licētia ſuorū ſupiorꝫ: ſed iure cōmuni. q quo ad h' nō videt exēpti: qꝛ hoc noluerūt ipetrare ꝙ eēt malū ſuū: nec eximēs cōcedere: q̄uis n̄ poſſit abſolui ab ep̄o ī foro ɔſcīe: qꝛ ibi oꝫ ligari ⁊ nō poſſūt ab eo ligari: ſed dās idulgētiā ad nihil ligat nec ꝓpe ſoluit ſꝫ theſauꝝ ſolū diſpēſat. Qꝛ vō diſpēſatio ſibi tradita ē pro tota ſua dioc̄. vt illud diſpēſet theſauꝝ xp̄i: ide eſt ꝙ ēt exēptis pt diſpēſare: qꝛ ſūt a ſua dioceſi: lꝫ nō ſubditi: qꝛ etiā ſubditi ſuffraganeorū nō ſūt ſubditi metropolitano: a quo tamen idulgētias cōſequūt: ſed n̄ pt ep̄s dare illis q nō ſūt de ſua dioceſi qꝛ ꝓ illis diſpēſationē nō ſuſcipit. ¶ 5ª ɔ̄ ē. ꝙ illi q dedit idulgētiā valet ſi iplet cōditionē: qꝛ ſibi pt hō accipe d' bōis cōibꝰ ſic̄ alijs diſpēſare: q̄uis ſibi n̄ poſſit dat qꝛ iter dātē ⁊ accipiētē oꝫ eē dr̄ia ꝑſōalis. Qꝛ āt qdā dicūt ꝙ ſecū pt diſpēſare ſic̄ cū alio nō videt: qꝛ q pōt cū alio ī irregularitate diſpēſare: puta ep̄s: n̄ pp hoc ſecū niſi q̄tū ius permittit: vn̄ ꝓpe loquēdo nullus ſecū diſpēſat: lꝫ auctoritate iuris vel ſupius vtat diſpēſatiōe. ¶ 6ª ɔ̄ ē. ꝙ idulgētia n̄ ſolū valꝫ illi q iplet ɔditionē: imo ēt alij ꝓ quo h' fit: ſiue ſit viuꝰ ſiue mortuus: dū tn̄ forma idulgentie h' hēat: puta ꝙ dicat q̄cūqꝫ h' fecerit vel ꝓ quocūqꝫ h' fecerit ſiue viuꝰ ſiue mortuꝰ hēat tm̄ de idulgētia. Secꝰ āt ſi forma h' n̄ hēat: qꝛ ille q dat idulgētiā ē diſpēſator ⁊ applicat cui vult: n̄ āt ille q iplet cōditiōeꝫ. vn̄ ꝙ dicūt aliq ꝙ idulgētia ex itētione ſuſcipiētis trāſfert ī illū q ē ī purgatorio: nō vr' niſi forma cōcedētis h' hēat: qꝛ ſic̄ nō extēdit vltra q̄titatē n̄ expſſā: ſic nec ꝑſonā trāſgrediūt: ſed ſūt ſtricti iuris: ſed intētio diſpēſātis h' fac: qꝛ ſic̄ bōa viuoꝝ eis coīcātur ſic ⁊ theſaurꝰ mortuoꝝ. tn̄ Inno. ex'. c. Qꝛ āt. dic̄ ꝙ ſolius pape idulgētia valet d' fūcto. ¶ Ad argm̄ ē dōꝫ ꝙ plēa idulgētia liberat ab oī pēa peccatis d'bita: ⁊ hāc eq̄l'r oēs ꝑcipiunt niſi ꝙ q plꝰ dꝫ ei plꝰ dimittit: ſed h' ē ꝑ accn̄s. Sed quō diſtiguāt illi gradꝰ quo ad remiſſionem pene: n̄ appet: niſi dicat plēa reſpectu pene mortaliū: plēior reſpectu pene iīūcte mortaliū ⁊ vēialiū: pleniſſima reſpectu pniaꝝ iniūctaꝝ ⁊ iniūgēdaꝝ. i. q̄ fuerūt iīūcte ⁊ d'buerūt ⁊ potuerūt iīūgi. vel ſic ꝙ plēa ſit reſpectu pene mortaliū: plenior reſpectu pene mortaliū ⁊ vēialiū: pleniſſīa ſit reſpectu culpe vēialiū: qꝛ pt remitti pēa mortali d'bita n̄ remiſſa pēa d'bita vēiali: ſic ⁊ culpa. ⁊ pt ſolui pēa vniꝰ pcti alia non ſoluta: ⁊ plenior eſt ſolutio vel remiſſio vtriuſqꝫ q̄ alterius tantū. Poteſt etiā vt videtur per indulgentiam: inquātum habet rationem cuiuſdam abſolutionis remitti veniale quoad culpam ſicut ⁊ ꝑ cōfeſſionem generalē non ſacramentalē: ſꝫ ad hoc requiritur ɔtritio: ⁊ quātū ad hoc poteſt ſaluari qđ ibi dicebatur: ꝙ vnuſquiſqꝫ ſm ꝙ magis vel minus deuote accederet ob hoc plenius vel minꝰ plene reciperet: ꝙ d' remiſſione pene plenaria dici n̄ pt: ſꝫ ſolū d' remiſſione c'lpe: quā pp̄ ad plenū n̄ pt remittere niſi hō ad plenū ɔterat: ſed aliq̄ ɔtritio eſt plene adiuncta ꝓpꝓi abſol'one q̄ ꝑ ſe non eſſet. ⁊ ɔiuncta bn̄dictione ep̄ali: q̄ ꝑ ſe non ſufficeret. Sed ꝙ dr' ꝙ pniariꝰ iniungebat pniam: papa eis mandauit ꝙ non plus iniungerent. qꝛ inuitis imponi non debebat ſed voluntarijs poterat.

¶ De peccatis que poſt hanc vitam dimittun
tur. Diſtin. XXI. a

S O let etiã queri vtrũ poſt hanc vitã
aliqua pctã remittantur. Q aliqua
poſt hanc vitã remittant̃ xp̃s oſtẽ
dit in euãgelio. vbi ait. Qui pecca
uerit in ſpm̃ſcm̃ nõ remittet̃ ei ne
q3 in hoc ſecl'o: neq3 in futuro. Ex quo dat̃ itel
ligi: ſicut ſci doctores tradũt: q quedã pctã i fu
turo dimittent̃. Quedã.n.culpe in hoc ſeculo
relaxant̃: quedã vero pene etiã in futuro: q̃ qdẽ
poſt mortẽ grauãt: ſed dimittunt̃ ſi digni ſunt:
ſi bonis actib⁹ ĩ hac vita meruerũt vt dimittat̃
eis. De illis etiã q edificãt lignũ: fenũ: ſtipulã:
dicit Aug. q ignẽ tribulatiõis trãſitorie iueniẽt
cremabilia edificia q̃ ſecũ portauerũt cremãtẽ.
Ait eñi ſic. Poſt iſti⁹ ſane corporis mortẽ do
nec de igne purgatorio veniat̃ ad diẽ dãnatiõis
τ remuneratõis: ſi hoc tẽporis interuallo ſpũs
defunctorũ q edificauerũt lignũ: fenũ: ſtipulã:
huiuſmodi ignẽ dicant̃ pperi: quẽ alij nõ ſentiũt
qui huiuſmodi edificia portauerũt vt inueniãt
ignẽ trãſitorie tribulatõis venialia ↄcremantẽ:
nõ redarguo: q2 forſitã verũ eſt. Sed q2 dicit̃ ſal
uus erit: q̃ſi per ignẽ: cõtemnit̃ ille ignis. Graui
or tñ erit ignis ille: q̃3 qcqd põt homo pati i hac
vita. Hic apte iſinuat̃ q illi q edificãt: lignũ: fe
nũ. ſtipulã: quedã cremabilia edificia. i. venia
lia pctã ſecũ portant: q̃ in igne emendatorio cre
mant̃. Unde conſtat quedã venialia peccata
poſt hanc vitam deleri.

¶ Q ð alij citius alij tardi⁹ purgant̃ in igne. b

I N illo aũt igne purgatorio: alij tardius:
i alij citius purgant̃ ſcḋm q iſta pereuntia
magis vel min⁹ amauerũt: Uñ Augu.
Poſt hãc vitã icredibile ñ ẽ: nõnullos fideles
p ignẽ quedã purgatoriũ: q̃to magis minuſue
bona pereũtia dilexerũt: tãto tardi⁹ citiuſq3 ſal
uari. Unde non fruſtra illa tria diſtinxit apl's. li
gnũ: fenũ: ſtipulã: que illi edificant: qui τ ſi alie
na nõ rapiũt: rebus tñ ĩfirmitati cõceſſis aliqua
dilectiõe inherẽt. Qui ſcḋm ſuos amãdi modos
vel diutius vt lignũ: vel min⁹: vt fenũ: vel mini
mũ: vt ſtipulã: ignẽ ſuſtinebũt. Qui vero ſup
edificant aurũ: argentũ: lapidẽ pcioſũ. de vtro
q3 igne ſecuri ſunt: nõ ſolũ de illo eterno: q cru
ciaturus ẽ ĩpios i eternũ: ſed ẽt de illo emẽdato
rio quo purgabunt̃ qdam ſaluandi.

¶ O ppoſitio. c

H Ic obijci poteſt: ſi per lignũ: fenum: ſti
b pulã venialia itelligunt̃ peccata: τ nul
lus adeo pfectus eſt qui veniali̇r nõ pec
cet. Ergo q edificant: aurũ: argentũ: lapidẽ
pcioſum: edificãt etiã lignũ: fenũ: ſtipulã: ergo
per ignẽ trãſibũt. Ad qð dicim⁹: q2 nõ ois qui
veniali̇r peccat: lignũ: fenũ: ſtipulã edificat: ſic
τ cõuerſo. nõ ois qui cõtemplat̃ deũ: τ diligit
xp̃imũ τ opa bona facit: edificat aurũ argentũ:
lapidẽ precioſũ: et tñ in auro intelligitur cõtem
platio dei: in argento dilectio proximi: ĩ lapide
pcioſo bona opa. Sed illi q edificant lignũ: fe
nũ: ſtipulã: deũ ↄtẽplantur τ xp̃imũ diligunt: τ
opera bona faciũt: nec tñ edificãt aurũ: argẽtũ
lapidẽ pcioſũ. Hec eñi edificat qui ſic illa tria
facit: vt cogitet que ſunt dei: τ quõ placeat dõ:
non mũdo. Lignũ vero τ fenũ: τ ſtipulam: ac
cipi pñt ſeculariũ rerũ quãuis licite conceſſarũ
tales cupiditates: vt amitti ſine animi dolore ñ
poſſint. Hec ergo edificat is q cogitat que mũ
di ſũt: τ quõ placeat mũdo q circa diuitias ſuas
quodãmodo carnali affectu tenetur: τ tñ ex eis
multa bñficia facit: nec p eis aliquid fraudis vl'
rapine molit̃. Ex eis ergo patet q nõ idẽ bõſi
mul hec τ illa edificat. illa.n. edificatio pfectorũ
tñ eſt: q nõ cogitãt placere mũdo: ſed tñ deo:
q τ ſi veniali̇r aliqñ peccãt: feruore tñ charitatis
ita abſumit̃ in eis pctm̃ ſicut gutta aque i cami
no ignis: τ ideo nunq̃3 ſecũ portãt cremabilia.
Hec aũt iferior edificatio minorũ eſt: qui nõ tñ
deo: ſ3 etiã mundo placere cogitãt: deũ tamẽ
preponunt. Si vero mũdũ pponerent: nõ ſup
edificarent: ſ3 deſtruerẽt fundamẽtũ. Affectio
nes ergo carnales quib⁹ deditι ſunt domib⁹: cõ
iugib⁹: poſſeſſionib⁹: ita vt nihil pponant xp̃o:
illis trib⁹ ſignificant̃ que in mẽtes pfectorũ non
cadũt: τ ſi alia venialia admittãt. In cordibus
vero minorũ iterdum durant vſque in finẽ: qui
cũ talib⁹ edificijs trãſeunt: ſed diſſoluent̃ i igne.
Ipſi vero merito fundamẽti ſalui erunt: grauiſ
ſimã tñ penã ſentiẽt. Ex quo apparet quantã
hic miſericordiã exhibet dñs τ quantã ibi exer
ceat ſeueritatẽ cũ pro eodẽ peccato multo gra
uius ibi puniat q̃3 hic.

¶ O pinio quorũdã cũ obiectione. d

f S Ed forte dices illð eẽ accipiẽdũ ð pena
pcti: ñ ð ipõ pctõ. q Grego. dic̃ q̃dã le
uia ĩ futuro dimittẽda. Si.n. verã pniam habu
erit quis. pctã oia dimiſſa ſũt ei: ſ3 pena forte re
mãſit. Ideoq3 ſi vere penitens obijt ſine pecca
to trãſijt. Si aũt vere penitẽs nõ eſt i obitu: ma
culã portat que nunquã delebit̃. Qui vero edi
ficat lignũ: fenũ: ſtipulã vere penitet: quia bon⁹
eſt: τ charitatẽ habet: τ in charitate de hac vi
ta tranſit: ergo ſine peccato trãſit: non ſequitur.

Uerũ quidẽ ẽ quia bonus eſt τ charitatẽ habet
τ vere penitet: τ tñ cũ veniali peccato tranſit
quod nõ deleuit penitentia. Pnia.n. nõ delet
niſi peccatũ illud quod deſerit homo. Tale au
tẽ peccatũ ſepe in hac vita nõ relinquit̃ ab ho
mine: τ tñ vere penitens eſt: τ ſi nõ de oĩbus
venialibus peniteat. Poteſt enim qs de omni
mortali τ de omni veniali penitere excepto
vno vel pluribus venialibus qdẽ. Sicut habet
quis charitatẽ τ vnũ vl' plura venialia: Quod
de criminalibus nullatenus eſſe poteſt Eſt.n.
aliquis bonus charitatẽ habẽs: ſed adhuc quo
dã cupiditatis affectu amãs hec ſecularia. Ta
lis exiſtẽs ſubita morte opprimitur: In illo ter
reno affectu mortuus eſt. τ tamẽ ſaluabitur:
a quo nõ ſe hic abſoluit: ergo poſt hãc vitã ab
illo purgabit̃. Cõſtat ergo quedã peccata ſed
leuia poſt hãc vitã dimitti. Si vero de pena
peccati illud intelligi voluiſſent auctores: cur
magis cõmemoraſſẽt leuia q̃3 grauia: cũ etiam
grauiũ pena hic iexpleta poſt hãc vitã reſtet.

¶ De generali cõfeſſione quid proſit. e

P Oſt hec cõſiderãdũ eſt qd pſit cõfeſſio
p illa vbi ſingula pctã que qſq3 fecit nõ ex
primũt. Sane dici põt: q oia criminalia
ſemel ſaltẽ optet i cõfeſſiõe exprimi niſi aliqua
a mẽte exciderit. Sed q2 nemo delictã itelligit
oia: gñaliter ſaltẽ ea cõfitere quorũ memoriã nõ
hẽs τ ſic nihil celaſti de ſceleribus tuis. Venia
lia vero q2 inumerabilia ſũt ſufficit generaliter
ↄfiteri: niſi aliqua ſint frequẽter iterata: pfecti⁹
eſt tñ etiã illa exprimere ſi vales. Ideoq3 quo
tidie generaliter fit cõfeſſio i ecclia p veniali
b⁹. ſ. pctĩs que quotidie admittim⁹: τ p illis
mortiferis quorũ noticiã nõ hẽmus. Uñ aug.
Ueritatẽ dicit deo penitẽs qñ nihil illi de com
miſſis ſceleribus celat: non q τ ſi voluntate cela
uerit: deus ignoret: ſed veritatem ſibi dici vult
ab eo vt veniã cõſequat̃. Si vero mẽte aliqua
exciderit: cõfitet̃ veritatẽ deo cũ gñaliter dixe
rit. Deus q noſti occulta cordis τ opa mea τ
delicta a te nõ ſũt abſcõdita: qbus veniam lar
giaris pcõr: τ hec ẽ veritas ↄfitẽtis quã diligit
de⁹. Uñ. Ecce eñi veritatẽ dilexiſti. Hic inſi
nuat̃ q generalis cõfeſſio etiam mortalia delet
quorũ intelligentia non habetur.

¶ Nemo cõfiteat̃ pctã que nõ fecit. f

S Icut aũt penitẽs celare nõ debet pecca
g tũ ſuũ q2 ſupbia eſt: ita nec humilitatis
cã fateri ſe reũ illius qð ſe non comiſiſſe
noſcit: q2 ĩcauta eſt talis humilitas τ peccato
rẽ cõſtituit. Uñ aug. Cũ humilitatis cauſa mẽ
tiris: ſi nõ eras peccator antẽq̃3 mẽtireris mẽti
endo efficeris qð vitaras. Ueritas i te nõ ẽ niſi
ita te dixeris pctõrẽ vt ẽt eſſe cognoſcas. Veri
tas aũt ipa eſt vt qð es dicas. Nã quõ eſt veri
tas vbi regnat falſitas.

¶ De penis ſacerdotis qui peccatum publicat
ↄfitentis. g

C Aueat aũt ſacerdos ne peccata ↄfitẽtiũ
c alijs pdat: alioqn deponat̃. Uñ Greg.
Sacerdos ante oia caueat ne de his q̃
ei cõfitent̃ pctã alicui recitet: nõ ppinquis: nõ
extraneis: nec quod abſit pro aliquo ſcandalo.
Nam ſi hoc fecerit deponat̃ τ omnibus dieb⁹
vite ſue ignominioſus peregrinando pergat.
Quod vero dictũ eſt vt penitẽs eligat ſacerdo
tẽ ſcientẽ ligare τ ſoluere: videtur contrarium
ei quod in canonibus reperit̃: vt nemo. ſ. alteri
us parrochianũ iudicare pſumat. Sed aliud ẽ
fauore vel odio propriũ ſacerdotẽ cõtemnere:
qð canones phibent: aliud cecũ vitare qð vr
banus facere monet: ne ſi cecus cecũ ducat am
bo in foueã cadant. Ait enĩ Urbanus ſcõs.
Placuit: vt nulli ſacerdotum deinceps liceat
quẽlibet cõmiſſũ alteri ſacerdoti ad pniã ſuſci
pere: ſine eius conſenſu: cui ſe prius commi
ſit: niſi pro ignorãtia illius cui prius confeſſus
eſt. Qui vero contra hoc facere tẽtauerit gra
dus ſui periculo ſubiacebit.

Queſtio. I

C Irca vigeſimã primã diſtinctionẽ q̃
rũt̃ tria. pmo ð purgatorio. ſo
de generali ↄfeſſione. 3º. de ſigillo ↄfeſſiõis
¶ Primo g̃ de purgatorio q̃ritur vtrũ ibi
cl'pa remittat̃. Et vr̃ q nõ q2 purgatoriũ ẽ
i iferno: ſ3 i iferno nl'la eſt redemptio. g̃ τc.
¶ Cõtra. Gre. q dicit aliq̃ pctã in alio ſecl'o
remitti: ſed hoc nõ ẽ in celo vbi pctm̃ nõ eſt: nec extra pur
gatoriũ vbi remiſſibile nõ ẽ. g̃ i purgatorio. ¶ Rº hic ſũt
tria videnda. pmo videndũ ẽ de purgatorio quo ad penã
τ locũ. 2º quo ad remiſſionẽ culpe. 3º quo ad remiſſionẽ
pene.

Q Uantũ ad primũ ſunt. 6. ↄcl'ones. ¶ Prima q oĩo
credẽdũ ẽt ſupponẽdũ ẽ q iuſtitia dei req
rit poſt hãc vitã eſſe purgatoriũ: q2 ↄuenit hoĩeʒ mori in
charitate cũ culpa veniali vel pena debita: cum igit̃ talis
nõ poſſit dãnari pp charitatẽ nec ſaluari q̃3diu ẽ in eo imũ
ditia culpe τ reatus pene: quorũ neutrũ cõpatit̃ beatitudi
nẽ cũ tã culpa q̃3 pena ſit miſeria felicitati oppoſita. g̃ ali
cubi purgatur τ p aliquã penã ſenſibilẽ ſine qua culpa
actualis nõ purgat̃. Ita q licet bonũ qðcũq3 nõ retardet
miſeriam malorũ: q2 nõ erit remunerãdũ poſt hanc vitã
qð mortuũ vel mortificatũ fuit ſ3 prius fuit remuneratũ i
hac vita plus q̃3 valuit: tñ minimũ malũ culpe vel pene i
pedit gloriam: q2 ex quo hic expiatum non fuit τ nihil in
quinatum intrat in illam ante ingreſſum in requiem et
poſt egreſſũ de mundo purgari oportet quaſi in deſerto
medio inter egyptum τ terram promiſſionis lacte τ mel
le manantem. Hoc etiam apparet per auctoritatẽ ſecũdi

Machabeoꝝ. Scā ḡ ⁊ ſalubꝛis ē cogitatio ⁊c̄. ḡ poſt banc
vitā poſſūt ſolui a qb⁹ h̄ nō fuerūt ſoluti. ⁊ boc ē purgari a
culpa vel pena vl̄ vtroqꝫ mō. ḡ eſt purgatoꝛiū. ¶ 2ª ꝯclō
2ª ꝯ° eſt de purgatoꝛio quo ad locū q̄ ē duplex. vn⁹ ſm ſpālē diſ-
poſitionē: ⁊ hic nō ē dterminat⁹: ſꝫ vel vbi peccauerūt vel
alibi vbi apparēt i aſſūptis coꝛpoꝛib⁹: ſm ꝙ expedit: vl̄ vi-
uis ad edificationē: vl̄ ipſis moꝛtuis ad ſuffragioꝝ petitio-
nē: vt Grego. refert de multis 4° dyalogoꝝ. Ali⁹ loc⁹ ē ſm
legē cōem: ⁊ iſte credit̄ eē in inferno circa centrū terre: ſu-
perioꝛ tn̄ i inferno dānatoꝝ: cuꝫ pctō actuali ꝓpo debeat̄
maioꝛ pena q̄ꝫ pctō oꝛiginali: maxie ꝓut tn̄ ē nāe ⁊ nō pſo-
ne. Vn̄ ſi i penā oꝛiginalis pcti ſci patres erāt i vna pte in-
ferni: multomagis purgādi. De hoꝝ aūt ſitu ⁊ diſtictione
3ª ꝯ° dicet̄ ifra. 41. di. ¶ 3ª ꝯclō eſt quo ad inſtrm̄ quo purgan-
tur q̄ ſm legē cōem ē ignis: ⁊ ille idē ſpē q̄ toꝛquet damna-
tos. Grego. Sicut i eodē igne aurū rutilat: palea fumat: ita
ſub eodē igne pctōꝛ cruciat̄ ⁊ elect⁹ purgat̄. Vtrū aūt pter
penā ignis: ibi patiant̄ aliā ſicut dānati: de q̄bus dr̄ i Job.
Trāſibūt ab aqs niuiū ad caloꝛē nimiū icertū ē: tn̄ dr̄ i ps.
Trāſiuim⁹ p ignē ⁊ aquā ⁊ eduxiſti nos i refrigeriū. Vbi
āt purgāt̄ i hoc mūdo lege ſpāli nō ſemꝑ igne: ſꝫ vl̄ glacie:
vel alr̄: q̄uo dō placet purgant̄. ſꝫ oīs pena coꝝ ignis voca-
4ª ꝯ° tur: q2 ē afflictiua: ⁊ cuꝫ hoc purgatiua. ¶ 4ª ꝯ° eſt quo ad
toꝛmētū: q2 ē maxima pena reſpcū illaꝝ q̄ ſūt in hac vita.
Vn̄ augu. Ille ignis duꝛioꝛ ē q̄ꝫ q̄cq̄d i hoc ſeculo penaruꝫ
aut ſentire aut videre aut cogitare qs pōt. 25. di. Qui i ali-
ud. Rōnē aſſignāt doctoꝛes ⁊ quo ad penaꝫ dāni. q2 pena
dāni ē afflictiua i mūdo iſto ꝓpter carētiā boni dſiderati.
Nihil aūt boni pōt ita ardēter deſiderari i hac vita ſicē aīa
ſepata i charitate exn̄s ardēter deſiderat deuꝫ videre. vn̄
qn̄ ſcit ſe retardari ꝓpter ꝓpꝛiū pctm̄: ſpes q̄ differt̄ affli-
git aīam: quo ad penā aūt ſenſus. q2 ſi ꝓpter aīaꝫ coꝛp⁹ af-
fligit̄ ⁊ dolet. multo maioꝛ ē doloꝛ ille q̄ ad nudā aīaꝫ pōt
5ª ꝯ° ꝑuenire. ¶ 5ª ꝯclō ē. ꝙ ē iuolūtaria ſm ſe. q2 nullū maluꝫ
ſm ſe ⁊ ꝓpter ſe pōt eē volitū: ſꝫ nolitū. Vn̄ pp ſe q̄dē ē ipa
pena odio hita: ⁊ tāto plus q̄to ē maioꝛ pena: ſꝫ ꝓpter aliō
ipſa ē volūtaria. Pꝛimo q2 ſciūt eā eē a deo iflictam ⁊ voli-
tam. vn̄ nō murmurāt: ſicut boni filij ꝯtra flagella pr̄is: et
placet eis affligi q̄ꝫ diu placet. 2° q2 ſciūt flagella eē iuſta.
vn̄ quia charitas ꝯgaudet vitati volūt ſic iuſte pati. 3°: q2
ſciūt ſe alr̄ nō poſſe ſaluari: ⁊ amoꝛe boni ſperati volūt ſic
6ª ꝯ° ꝓpter illō affligi. ¶ 6ª ꝯ° ē: ꝙ nō affligunt̄ ibi a ſpiritibus
bonis q̄ nō tā crudelr̄ ſuos ꝯciues affligerēt: ſꝫ eos viſitēt
⁊ cōfoꝛtēt. ſicut aliqs amicū i carcere vl̄ i infirmitate. De-
mones ēt nō toꝛquēt eos: q2 q̄ hoſtē vicit finalr̄ nō dꝫ da-
ri i ptātē eius. Et ꝙ dicit̄: illos hēbūt toꝛtoꝛes i pena quos
habuerūt icentoꝛes i culpa: itelligit̄ d dānatis. In hac aūt
vita ⁊ boni ⁊ mali toꝛquēt̄ a bonis ⁊ malis angelis. ſic Job
bonus a malo: ⁊ Jacob bon⁹ a bono angelo. ⁊ herodes ma-
lus a bono angelo dei ꝑcuſſus: ⁊ i egyptū ſec̄ dn̄s imiſſiōeꝫ
per angelos malos.

ꝑª ꝯ° **Quantū** ad 2m articuluꝫ ſūt q̄tuoꝛ ꝯnes. ¶ Pꝛia ꝙ
culpa moꝛtalis nō pōt poſt hāc vitā remit-
ti d lege cōi: q2 qd ē angelis caſus: ē hoib⁹ moꝛs. Vn̄ ſic pec-
catuꝫ angeli fuit irremiſſibile: ſic pctm̄ moꝛtale hoīs poſt
moꝛtē. Et h̄ ē pctm̄ ad moꝛtē: ꝓ quo ꝓhibet ioānes oꝛari.
Et hec ꝯdupl̄r ꝓbat̄ a q̄buſdā. ꝑ ſic. Volūtas i malo ob-
ſtinata nō pōt i ſuo actu reoꝛdinari: ita vt velit bona ⁊ bn̄.
ſꝫ volūtas decedētis i pctō moꝛtali ē obſtinata i malo taꝫ
i hoīb⁹ q̄ꝫ in angelis: vt coīter ponūt doctoꝛes. ḡ nō pt re-
oꝛdinari: ita vt velit bonū ⁊ bene. ſꝫ alr̄ nō dimittit̄ pctm̄
quo ad culpā: niſi q2 volūtas reoꝛdinat̄. iō ⁊c̄. Et q2 aliq di-
cūt ꝙ volūtas hoīs dānati ⁊ angeli pōt velle bonū ex gn̄e
⁊ circūſtātijs: ſꝫ tale velle nō ſit meritoꝛiū pp ſtatū in quo
ſūt vt dictū fuit i ſcdō. iō ponit̄ ſcda rō tal̄. Ille q̄ ē i ſuo fi-
ne vl̄ termino: nō pōt facere aliq̄d qd oꝛdinet̄ ad ꝯſecutio-
nē finis vel termini: ſꝫ decedētes i moꝛtali ſtati ſūt i ſuo fi-
ne vel termino ſ. in inferno q̄ ē extrem⁹ termin⁹ dānato-
rū. ſicut paradiſus extrem⁹ termin⁹ ſaluādoꝝ. ḡ nō pn̄t fa-
cere aliq̄d qd oꝛdinet̄ ad ꝯſecutionē finis. ſꝫ dimiſſio cul-
pe ad hoc oꝛdinat̄. ḡ ⁊c̄. ¶ Sꝫ pma q̄dē iſtoꝝ rō bona eſt.
ſcda vō deficit. q2 lꝫ exiſtēs in termio nō poſſit moueri ad
illū terminū quē hꝫ. tn̄ exn̄s in termino violēto pōt moue-
ri ad terminū oppoſitū nālem. ſicut leue exn̄s i centro mo-
uet̄ ſurſū: ⁊ graue exn̄s ſurſū mouet̄ doꝛſū. Vn̄ cū hō nāli-
ter fugiat miſiam ⁊ appetat btitudinem: lꝫ exn̄s beat⁹ nō
poſſit agere aliq̄d ex quo fiat miſ: ſicut ignis ſurſū nō mo-
uet̄ deoꝛſū: nec terra eꝯ. tn̄ q̄ eſt dānat⁹ vellet ſaluari ⁊ pt
ad hoc agere. ſic ignis i cētro exn̄s niſi ꝓhibeat̄ tenderet
ſurſū ⁊ terra eꝯ. Liberū aūt arbitriuꝫ nō pōt cogi ad h̄ qd
nāliter appetit: nec ad id qd nāliter fugit. ¶ P. finis ⁊ bo-
nū idē. ⁊ q̄uis finis hēat rōnem vltimi: nō tn̄ oē vltimum
ē finis: ſicut moꝛs. q2 nō eſt q̄d bonū. ita ⁊ hi q̄ i iferno ſūt
⁊ ſi i vltimo termino ſūt nō tamē ſūt in fine ſuo: q2 nō ſunt
in bono. vn̄ q2 adhuc diſtant a fine ſuo ſemꝑ mouet̄ ad fi-
nē: ⁊ deſiderāt finē: niſi dicat̄ ꝙ ſicut graue exn̄s ex celum
nō moueret̄ ad cētrū ceſſante ifluētia celi ſuꝑ ipm̄: ſic i ꝓ-
poſito: q2 d oꝛbe trāſferēt eū. vn̄ ſubtracta influētia pꝛimi
agētis: quā ſubtractionē meruit dānat⁹ nō mouet̄ ad bo-
nuꝫ. ¶ 2ª ꝯclō eſt q̄d ſit pctm̄ dimitti quo ad culpam. Ad
qd dicūt aliq ꝙ cū i pctō ſaltē moꝛtali tria ſūt. ſ. act⁹ deoꝛ-
dinatio i q̄ cōſiſtit macula: ſic i deoꝛdiatōe membꝛi coꝛpo-
ralis ꝯſiſtit turpitudo coꝛpoꝛis: ꝑuatio gr̄e q̄ dr̄ offenſa: et
reat⁹ pene. ⁊ hec ſūt i pctō veniali pter ꝑuatōeꝫ gr̄e. dici-
tur ḡ pctm̄ remitti quo ad culpā vel maculā qn̄ reoꝛdina-
tur act⁹ volūtatis ꝑ debitā diſplicētiā quo ad offenſaꝫ qn̄
gr̄a reſtituit̄: vel quo ad reatuꝫ pene qn̄ pena vl̄ condona-
tur vel ſoluit̄. ¶ Sꝫ ꝯ h̄ pmo. q2 qd dicit culpā ⁊ maculā
idē nō videt̄. q2 ꝑuatio oīs pulchꝛitudīs ē foꝛmaliter ma-
cula. vn̄ cū gr̄a ſit nitoꝛ aīe: ꝑuatio gr̄e dꝫ dici macla. ⁊ nō
ſolū ipa deoꝛdinatio act⁹. ¶ P. vbi nullus ē act⁹: ibi nec e
oꝛdinatio nec doꝛ[...]io act⁹. ſꝫ i pctō omiſſiōis nll̄s ē act⁹
ꝑ ſe: ſꝫ ꝑuatio act⁹ d[...]: ⁊ tn̄ ē ibi cl̄pa ⁊ macula: q2 nō hꝫ de-
bitā pulchꝛitudinē. ḡ ⁊c̄. Sꝫ ꝑ deoꝛdinationē act⁹ itelligūt
ēt ꝑuationē. ¶ P. ſm eos i veniali nll̄a ē offenſa. q2 ꝑ illō
non ꝑuiat̄ gr̄a. Sed ꝯ: q2 ibi ē leuis offenſa. ¶ P. ꝑ ſcdm
pctm̄ moꝛtale nō ꝑuat̄ actū gr̄a. ſꝫ ſolū aptitudīe. ḡ ſi offen-
ſa dei nō eſt niſi ꝑuatio gr̄e i ſolo pctō moꝛtali pmo erit of-
fenſa actu: vbi ſolū eſt ꝑuatio gr̄e actu. in alijs aūt ſolū ap-
titudine. ¶ P. ſm eos i deo nō cadit offenſa ſm affectum
ſꝫ ſm effectū ſolū qui eſt pꝛiuatio: qd vtiqꝫ veꝝ eſt: niſi ſꝫ
pſciam ⁊ pdeſtinationē qua odit pſcitos ⁊ diligit pdeſtina-
tos. itē ſm pn̄tem iuſtitiam eo mō quo dr̄ ds pn̄ia placari
⁊ culpa offendi: ſicut dicit̄ aliquē ſcribere i lib. vite d nouo
ꝑ pn̄iam ⁊ delere d nouo ꝑ culpā. ḡ ſi ſm eū offēſa dei nō ē
niſi punitio dei. ḡ n̄ ſolū ꝑuatio gr̄e ſꝫ ēt obligatio ad penā
⁊ executio i purgatoꝛio: ⁊ i iferno dicet̄ offēſa: ⁊ tūc remit-
tet̄ pctm̄ quo ad offenſā: qn̄ pena i purgatoꝛio ſoluit̄. q2 tūc
punitio dei āmouet̄. vl̄ qn̄ a flagello i hac vita ds ceſſat: et
qn̄ pena debita ſm iudiciū dei tollit̄ vel diminuit̄: q2 tan-
diu videt̄ ds irat⁹ q̄ꝫdiu punit vel punire intendit: tenens
hoīem i reatu pene: ita ꝙ ſicut in reſtitutione gr̄e eſt remiſ-
ſio offenſe. q2 per hoc de⁹ ſe habet ad modū recōciliati: q2
reddit bonū qd ad modū irati abſtulerat. ſic quādo remo-
uit malū qd ad modū irati itulerat. ¶ Si dicat̄ ꝙ ꝑuatio
gr̄e ꝓ tanto magis dicit̄ offenſa q̄ꝫ alia pena: quia ē maioꝛ
pena q̄ꝫ q̄cūqꝫ alia: lꝫ hoc ſit verū de pena h⁹ vite: ſaltē ꝑ pe-
na inferni damni q̄ eſt pꝛiuatio gloꝛie ⁊ ſenſus eterna cum
includat etiam iſtā ē maioꝛ pena. ergo magis dꝫ dici offen-
ſa. Non ergo bn̄ dicit̄ ꝙ ſola ꝑuatio gratie ſit offenſa pcti.
¶ P. idē ſūt offēſa ⁊ ira: ſicut offenſus ⁊ irat⁹: ſed ſil̄r ſtatira
dei ⁊ gr̄a dei. q2 ſicut alr̄ homo iraſcit̄ hoſti quē vult exter-
minare ⁊ alr̄ filio: quē vult caſtigare. eſt ēt ira ꝑ zelū ad ho-
minē quē diligimus: ſic deus nō ſolū iraſcitur malis: quos
vult exterminare: ſꝫ ēt bonis quos vl̄t caſtigare. Iraſceris
⁊ ꝓpitius eris. ⁊ ira dei eſt ad illos q̄ ſunt i purgatoꝛio: q̄ tn̄
ſunt i gr̄a ⁊ in peccato veniali vbi eſt aliq̄ offenſa licꝫ leuis.
Vnde poſſet dici ꝙ illō idē qd eſt i pctō reat⁹ reſpectu pec-
cantis eſt offenſa reſpectu dei. Vn̄ offenſa dei nō eſt aliud
q̄ꝫ voluntas ⁊ ꝓpoſitū puniēdi: ſꝫ offenſa grauis ꝓpoſituꝫ
iferendi penā eternā: vel ſenſus: vel ēt damni. iux̄ illō. Era-
mus nā filij ire. Et ſic dicet̄ offenſa i deo: non ſolū ſm effe-
ctū: ſꝫ ēt ſm affectū: q̄ affectus mutat̄ nō ſm ꝙ eſt in ſe: ſed
ſm ꝙ reſone rōnis ꝯparat̄ ad nos. Quādiu. n. hō eſt obliga-
tus ad penā ds vult eū punire: q̄ꝫcito ē liberat⁹ a reatu pe-
ne ds nō vult plus eū punire: ⁊ eſt vna volūtas nō mutata
q̄ vult mō punire. ⁊ vl̄t mō puniſſe ⁊ nō punire. ¶ Cū āt i
oī peccato poſſit remitti pctm̄ quo ad culpam: ſi nō hoc qd
remittat̄ quo ad totalē penam: ⁊ in oī moꝛtali nō poſſit re-
mitti pena niſi remittat̄ culpa: q2 nō eēt deo acceptus: pōt
dubitari de veniali vtꝝ ſolui vel remitti poſſit pena ſine h̄
ꝙ remittat̄ culpa: ⁊ videt̄ ꝙ ſic ſi nihil ipediat q̄ꝫ defectus
gr̄e q̄ ipediebat penā moꝛtalis ſolui illo durāte: q2 exiſtens
in ſolo veniali hꝫ gr̄am ⁊ bona eius penalia ſunt deo acce-
pta ⁊ grata: alr̄ non videret̄ ꝙ aliq adulti poſſent euolare:
q2 oēs hn̄t multitudinē venialiū: q2 ſepties i die cadit iuſt⁹
q̄ q̄dem in momēto moꝛtis pn̄t deleri quo ad culpā. Si āt
reſtet ſolō pene diu ſtabūt in purgatoꝛio ⁊ ſic nō euolabūt:
niſi dicat̄ ꝙ ꝑus ſatiſfecerūt: ⁊ tūc remiſſio pene pceſſiſſet
remiſſionē culpe. ¶ Sꝫ dōꝫ ꝙ nūq̄ꝫ pena ante q̄ꝫ culpa re-
mittit̄: q2 tādiu durat obligatio ad penā q̄ꝫdiu culpa: ⁊ ē cō-
tradictio ꝙ aliquis ſit in culpa: ⁊ non ſit dignus pena. Hoc
ergo nō eſt. q2 eius opus nō ſit deo acceptū: ſꝫ q2 non eſt ac-
ceptū ad hoc: vel ꝙ ipſe nō oꝛdinat ad hoc: vel oꝛdinādo i-
tentionē deoꝛdinat. Si dicat volo ꝓ verbo ocioſo qd dixi
dare elemoſynā vt nō ſuſtineā aliā penā: nō tn̄ penitet me
dixiſſe. ⁊ ꝓpono iteꝝ dicere: ꝯtra rōnē eſt h̄ voluntas: ⁊ eſt
nouū peccatum ꝓ quo meret̄ nouā penā. ¶ Ad 2m dōꝫ:
ꝙ ſicut ſepties in die cadit iuſtus: ſic ſepties reſurgit. Non
. n. req̄rit̄ in ſpāli cōtritio: ſed q̄libet die pfectus penitet de
oī veniali. ⁊ i ſpāli de illis q̄ ſpālr̄ memoꝛie occurrunt: ⁊ ſic
ꝯtritio pcedit ſatiſfactōeꝫ. ⁊ pōt euolare. q2 in hac vita ſa-
tiſfecit. Igit̄ q2 culpa eſt in hoc ꝙ facit hō qd nō debet vel
omittit: qd dꝫ: per oppoſitū culpa remittit̄ qn̄ illud debitū
qd faciebat culpā remittit̄: hoc aūt eſt quando voluntas
pꝛius deoꝛdinata: vel nō oꝛdinata reoꝛdinat̄ ꝑ ꝯtritionē.
Nō. n. homo pōt facere q̄n culpa fuerit: ſed qn̄ facit qd pōt
ꝯtra id quod peccauit libero arbitrio quo peccauit dicitur
culpa remiſſa: q2 nō plus dr̄ facere ꝯtra debitū: ex quo q̄ꝫtū
pōt ad id qd eſt debitū reuertit̄: ſed q̄ꝫtum ad maculā pec-
catū dimittit̄: qn̄. ſ. gr̄a ablata reſtituit̄: vel diſpoſitio ad ꝑ-
ditionē gr̄e tollit̄: ſꝫ quo ad offenſā qn̄ volūtas nocēdi vel
puniēdi mutat̄. nō ſubiue ex pte: dei. ſꝫ obiectiue ex parte
creature. Hec tn̄ oīa ſine aſſertione ſunt dcā. ¶ 3ª ꝯ eſt. ꝙ
culpa venialis pōt remitti i purgatoꝛio. Cōtra quod tamē
poteſt ſic argui: q2 cuꝫ moꝛit̄ aut recolit de veniali: aut nō.
Si recolit actu ⁊ penitet culpa dimittit̄: ſi non penitet pec-
cat moꝛtalr̄: q2 eligit a gl̄ia retardari. Si vero non recolit:
aut ſic eſt diſpoſit⁹ ꝙ ſi recoleret pēiteret: ⁊ ſic tunc remit-
tit̄: aut nō peniteret: ⁊ moꝛtaliter peccat. ¶ Dicendum eſt
pꝛimo ꝙ duo vltima membꝛa ſunt falſa. Diſpoſitio eni ha-
bitualis bona nunquā delet culpam niſi adiuncta actuali
diſplicentia aliqua: ⁊ ſimiliter diſpoſitio habitualis mala
nunquā facit peccatum cum illud in actu nō in habitu cō-
ſiſtat: niſi quando ꝯiungitur actui: ſicut ſi quis cognoſcens
vxoꝛeꝫ ꝓpter voluptatem actu: habitu paratus eſſet idē
facere cum non ſua. Similiter nō omnis penitentia de ve-
niali delet ipſum: q2 poteſt eſſe nimis imperfecta. Item ſi
non vult penitere ꝓ nūc non ꝓpter hoc peccat moꝛtalr̄.
Non enim plus tenet̄ homo peccatum expiare q̄ꝫ vitare.
Vnde ſi ſine moꝛtali poteſt homo non vitare veniale: ita
ſine moꝛtali pōt nō penitere de veniali. Et hec rō valet ad
ꝓbandum ꝙ nō eſt neceſſe ipa ꝯfiteri: cum nec ſit neceſſe
ipa nō cōmitti: nec ꝑ ꝯn̄s expiari: ⁊ multo minus iſto vel il-
lo mō expiari. Videret̄ āt poſſe tolerari dcm̄ aliquoꝝ: ꝙ
. ſ. nō retardet̄ quis plus per culpā cū pena q̄ꝫ per ſolam pe-
nam: q2 nō plus eſt in tpe cum iſtāti q̄ꝫ in tpe ſine iſtanti:
ſicut nō eſt maioꝛ linea cū q̄tuoꝛ pūctis qn̄ eſt diuiſa: q̄ꝫ p⁹
eſſet cum duobus tantū qn̄ erat idiuiſa: q2 indiuiſibile cui-
cunqꝫ additū nihil maius facit. Illo aūt iſtanti quo aīa de
coꝛpe egredit̄ toto conatu de oībus peccatis dolet: ⁊ ꝑ con-
ſequēs oīs culpa ſibi remittit̄: ⁊ illo toto tempoꝛe reſiduo
ꝓ ſola pena toꝛquet̄. Et ſiue illo iſtanti eſt in purgatoꝛio
ſiue non: nō refert: cū iſtans nō addat ad durationē. Vnde
tn̄ eſt ibi ſine culpa cū pena ſola q̄ꝫtū ſi eſſet cuꝫ vtroqꝫ et
ꝓ vtroqꝫ: cū ꝓpter culpā nō ſit ibi niſi ſolo inſtanti. ¶ Et
dicendū: ꝙ licet nō ſit plus de tpe cum iſtanti pꝛimo vel vl-
timo q̄ꝫ ſine co: tn̄ ſi culpa eſſet dimiſſa ante iſtans moꝛtis:
eēt diminutū aliq̄d de pena: qd nō eſt qn̄ ē dimiſſa i iſtāti
moꝛtis. Diceret etiaꝫ aliquis ꝙ nō opꝫ ꝙ in illo iſtanti oīs
culpa dimittat̄: cū poſſet hr̄e tantā multitudinē venialiuꝫ
ꝙ nullo modo actu eſt ſufficiēs diſplicentia quo ad oīa. et
ſic ſcdō vel tertio actu diſplicētie delebunt̄. Itē alicui poſ-
ſet videri ꝙ pn̄ia de veniali tolleret oēm reatū: quia plus
diſtat pena eterna a tꝑali q̄ꝫ tēpoꝛalis a non pena poſitiue
loquēdo: q2 plures gradus penalitatis ponit eterna ſuper
tēpoꝛalem q̄ꝫ iclūdat tēpoꝛalis: cū infinities quelibet tem-
poꝛalis pena icludatur i eterna. Si ergo penitētia de moꝛ-
tali cōſumit illā eternitatis. ⁊ ſic quaſi ifinitas penas tem-
poꝛales: multo magis penitentia de veniali ꝯſumit totam
vnaꝫ tēpoꝛalē. ¶ Sed non valet. q2 penitētia de moꝛtali
non abſoluit a pena eterna per ſe: ſed per accidens: inquan-
tuꝫ. ſ. reſtituit amicitiā: cum qua nō ſtat pena exterminās.
quia non vult amicus ab amico ſemper ſeparari: ſed de tē-
poꝛali pena penitentia diminuit ſm q̄ꝫtitateꝫ contritionis
ſiue in moꝛtali: ſiue in veniali: ſed penitentia in purgatoꝛio
vel nihil diminuit de pena vel minus q̄ꝫ pn̄ia in hac vita:
cum in hac vita ſit penitentia magis fructuoſa q̄ꝫ in alia: i-
mo reſpectu moꝛtalis in alia vita non eſt fructuoſa. ergo
plus retardatur a gloꝛia qui non penitet hic de veniali q̄ꝫ
qui penitet. Sed dato ꝙ actu cogitet: non tamen tenet̄ pe-
nitere: quia homo non plus tenetur de peccato cōmiſſo pe-
nitere q̄ꝫ peccatum non ꝯmittere. vnde ſicut non eſt in p-
cepto non peccare venialiter immo eſſet contradictio: ſic
non eſt in pꝛecepto cōfiteri de veniali nec penitere. ¶ Ad
argumentum dicendum ꝙ velle retardationem gloꝛie nō
eſt de ſe moꝛtale: quia velle ad tempus ſeparari ab amico
non eſt contra amicitiam. Vnde velle longam vitam etiā
ſi homo aduertat ꝙ per hoc retardatur a vita beata: non
eſt ꝓpter hoc moꝛtale. Non enim omnis charitas cupit
diſſolui ⁊ eſſe cum chꝛiſto: ſed perfecta charitas. Alia autē
non ſolum ꝓpter maius merituꝫ: ſed etiam quia nō vult
expoliari naturaliter refugit moꝛteꝫ. Sed velle perpetua-
ri in hac vita non eſt ſine moꝛtali: velle autem ꝓlongari
ꝓpter delicias: non eſt ſine veniali. Non ē ergo verū qd
dicunt ꝙ tantum retardat ſola pena quantum culpa ⁊ pe-
na ſi accipiatur reſpectu eiuſdē culpe. ¶ 4ª ꝯ ē. ꝙ cl̄pa ve- 4ª ꝯ°
nialis nō poteſt dimitti i iferno: tum q2 ibi non eſt gratia:
tum quia non poſſunt bene velle: ſicut nec beati male.
¶ Contra hoc tamen eſt: quia volens malum ſimpliciter
poteſt velle bonū ſm quid. Et ſicut adherens bono fini ꝑ
charitatem firmiter pōt nihilomin⁹ peccare venialr̄: ſic ꝯ

adherens firmiter malo fini: pōt ſm qd velle bonum ⁊ penitere de veniali. ¶ Et confirmatur rō: qꝛ magis eſt dare ſummū bonū q̄ ſummū malū. Si ḡ adherere ſūmo bono ɔpatit̄ malū iperfcm̄: multo magis eꝯ adherē ſūmo malo. ¶ P̄. videt̄ ꝙ neccia adherētia nō plus faciat q̄ voluntaria q̄diu eſt volūtaria. Sicut.n. illō ꝙ neccio eſt albū non pōt eē nigꝝ: ſic illō qō eſt volūtarie albū q̄diu vult eē albū nō pōt eſſe nigꝝ: qō ſi ꝑ volūtatē pōt eē ſil' albū ⁊ nigꝝ: pari rōne ſi ꝑ neceſſitatē ē albū: nihilomin⁹ cum hoc poterit eē nigrū: qꝛ ɔ̄rietas nō cauſat̄ ex neccio ⁊ volūtario: ſꝫ ex nā rex̄ itriſeca: qꝛ ɔ̄rietas eſt dr̄ia ſm formā. Cū ḡ volūtarie adherens bono fini poſſit velle malū ſm qd: vt iuſt⁹ peccare venialr̄ in via: ⁊ eꝯ volūtarie adherēs malo fini facere bonū ſm qd.i. ex circūſtātys ſic ifidelis. ḡ qñ ſunt in termino cui neccio adherēt: ⁊ hri pñt peccare venialr̄ ⁊ dānati penitere de veniali. ¶ Et dōm ꝙ adherens malo fini pōt velle aliqō bonū niſi illi adheſioni opponat̄. ſic aūt ē in dānatis q pfecte adherēt odio dei: qꝛ odiūt qcqd ille diligit vnde eligūt ō nullo penitere qō ſciūt dō eē placitū. Qꝛ āt veniale ſine mortali nō poſſit remitti. dcm̄ eſt ſupra. di. 6.

pº ɔº **Circa** ᵐ ſūt. 4. ɔ̄n es. ¶ Prima ꝙ i purgatorio rēittitur oīs pena veniali ⁊ mortali debita: qꝛ ibi ſoluit̄ in charitate: ⁊ ſol'one ei⁹ qō debet̄ oīs obligatio tollit̄. ſic dr̄ in iſtit. qb⁹ modis tollit̄ obligatio. in pncipio. Quō āt poſſit ibi remācre pena ſublata culpa ꝑ dolorē ibi hitū nō ſolū de veniali ſꝫ ō mortali dubiū ē. Sicut.n. i purgatorio ē itenſior motus in deū diligendū q̄ poſſit eē in mūdo iſto ſic ⁊ ibi ē itenſior motus in pctm̄ deteſtandum oē qō vnq̄ ɔmiſerunt: ſiue mortale: ſiue veniale: ſiue al's penituerint ſiue nō. Si ḡ tanta pōt eē hic ɔtritio ꝙ oēm penaꝫ oīs peccati delet: ita ⁊ ibi: ſed hoc eſt rōne diuerſitatis ſtatus: ꝙ. ſ. ſicut hic plus ſatiſfacit modica pena q̄ ibi maxima: ſic ⁊ hꝫ plus ſatiſfacit modic⁹ dolor q̄ ibi maxim⁹. Unde cū ſpūs ſepatus nullū hēat retractiuū: ꝓbabile eſt ꝙ ad qōcūq̄ ſe ɔuertat totalr̄ ſe ɔuertat. ḡ de quocūqꝫ peniteat toto conatu ⁊ ſūmo penitet: ſꝫ qꝛ itenſio ɔtritionis delet oēm penaꝫ vel rōne meriti: vel rōne ſatiſfactionis: poſt hanc vitā nō ē ſtat⁹ merendi. ḡ nō delet ꝑ modū meriti: nec ꝑ modū ſatiſfactōis: qꝛ illa fit per opa penalia. ⁊ in ɔtritōe viatoris ē pena. ſ. dolor ſenſibilis: ibi aūt dolor volūtatis qua peccatuꝫ diſplicet cū ſit pure volūtarius nō hꝫ de ſe penā aliq̄: qꝛ ñ eſt ɔ̄ voluntatē nec ſimplr̄: nec ſm qd: imo dolet ⁊ vult dolere: nec rōne ſenſus: qꝛ nō ē ibi ſenſus. Secus aūt eſt i ſpū damnato cui diſplicet remorſus ſynderesis ō pctō: Unde ille dolor eſt ei pena: q̄uis videat̄ mirabile ꝙ dolor purgatoꝝ nō ſit pena. Uñ dōm ꝙ dolor quē hñt ō pena ſic ē pena ꝙ ſine eo nō eſſet pena: ſed dolor quē hñt de clpa eſt ꝓ

2ª ɔº babile ꝙ ille nō ſit pena. ¶ 2ª ɔ̄ eſt. ꝙ in iferno non pōt expiari pena debita veniali hic nō dimiſſo: qꝛ q̄diu culpa ē ñ dimiſſa tādiu ē pena debita. Uñ cum ibi nō poſſit remitti aliq̄ culpa: ꝑ ɔñs nec pena ſolui illi pctō: qō manet: debita: qꝛ ſemꝑ eſt debita: imo cōiter tenet̄ ꝙ nec in pñti poſſit dimitti veniale ſine mortali: pmo quo ad penā: qꝛ nulla pena ē ſatiſfactoria in illo q nō hꝫ gratiā: itē nec quo ad culpā: qꝛ illa remiſſio culpe nō eſt ſine reordinatione volūtatis: nō ē aūt volūtas reordinata q̄diu eſt deordinata: ⁊ q̄uis poſſit reordinari ſm quid manēs deordinata ſimplr̄: ⁊ poſſit quis penitere ō veniali ſic mortali: tñ q̄diu ē aliqs odio hoī habitus nihil ei cōdonat quouſqꝫ ei de maiori offenſa ſatiſfaciat: imo ei reſeruat. ḡ nec ad meritū nec ad ſatiſfaciendū eſt acceptū opus ei⁹ q nō hꝫ grām. Qꝛ aūt dicit̄ ꝙ venialis ad mortale nō ē ꝓportio verū eſt. ⁊ quo ad culpā ⁊ quo ad penā dāni ꝑ ſe: ſꝫ quo ad penā ſenſus itenſiue eſt ꝓportio: cū vtraqꝫ ſit finita: ⁊ quo ad extēſionē per accñs eſt equali

3ª ɔº tas i caſu q dictus eſt. ¶ 3ª ɔº eſt. ꝙ idē eſt de pena debita mortali vel veniali ēt hic dimiſſo: qꝛ pena que nunq̄ ē deo accepta nunq̄ ē ſatiſfactoria. ¶ P̄. ſicut gaudiū ſcōꝝ ſiue eēntiale: ſiue accñtale: vt aureola nō hꝫ fineꝫ: ſic nec pena maloꝝ ſiue eēntialis que eſt ꝓ mortali: ſiue accidētalis q̄ eſt ꝓ veniali. ¶ P̄. ſi hō eſſet obligat⁹ ad pecuniaꝫ centi valoris ſoluēdo pecuniā nulli⁹ valoris: nūq̄ liberaret. Et ſic ē hic: qꝛ valor ſatiſfactionis ē ex charitate. iō ⁊c̄. Et ſi pena ē finita ꝑ ſe: pōt tñ eſſe ifinita ꝑ accñs ⁊ ex ſupuenienti. Uñ ſicut pena mortal' ꝑꝑ pñiam de eterna fit tpalis: ſic eꝯ pena venial' ꝓpter impñiaꝫ ⁊ mortalis ɔcomitātiā fit eterna. Et iō ſicut in celo eternū erit gaudiū de bonis nāe ⁊ factis i mortali qb⁹ nō debet̄ celū ꝑ ſe: ſic ⁊ in iferno eternus dolor de pctis venialib⁹: q̄uis ꝑ ſe nō debeat̄ eis infernus ¶ Sꝫ notandū ꝙ nō oē gaudiū accñtale ē eternuꝫ in beatis: qꝛ nō ſemꝑ actu recolūt de oibus ō qbus ē eis gaudenduꝫ. Et qꝛ gaudiū ⁊ delectatio ſequunt̄ actū nō hītum: ide ē ꝙ nō hñt actu ɔtinue illud gaudiū: ſꝫ eēntiale nō iterrūpitur ſicut nec viſio dei: accñtale vō qō eſt aureola: ſi nō interrūpat̄ ē ſpālis gr̄a dei. ꝙ. ſ. ſemꝑ actu cogitēt de hoc: niſi dicat̄ ſic: ꝙ qcqd cognoſcūt cognitōe veſꝑtina cognoſcūt ēt cognitōe matutina. Et veſꝑtina qdē interrūpit̄ ſed non matutina: ⁊ vtrūqꝫ hꝫ gaudiū annexū: qꝛ oīa coopant̄ eis i bonū: ⁊ ſic gaudiū inq̄tū ſeqtur cognitōeꝫ matutinā etiā de creatura ē eternū: illud vō qō ſeqt̄ cognitionē veſꝑtinā ēt ō creatura eſt diſcōtinuuꝫ. De dānatis aūt: qꝛ nō ſꝑ actu de oib⁹ recolūt q̄ ſunt eis cā doloris ⁊ vmis: iō nō oīs coꝝ dolor ē eternus ɔtinuitate: ſꝫ nunq̄ ſint ſine aliq̊ dolore. ¶ 4ª ɔ̄ eſt. ꝙ aliq tardi⁹: aliq citius a purgatorio liberant̄ Quāto.n. hō firmi⁹ adheſit peccādo: tāto diutius purgabitur: ꝑꝑ qō malū eſt ſibi hituare qōcunqꝫ pctm̄: q̄to auteꝫ grauius vl' plies peccauit: tanto itenſi⁹ ardebit. ¶ Videt̄ tñ ꝙ iſta firmitas nihil faciat: qꝛ q̄tūcūqꝫ firmiter adheſerit i hac vita: totalr̄ tñ auertit̄ in alia: ⁊ q̄to firmius elegit tanto firmius reſpuit: vñ firmitas q̄ iā eſſe deſijt: nō videt̄ ꝓlongare penā. ¶ P̄. ſm ꝙ hñt plura vel pauciora ſuffragia ſm hoc citi⁹ vel tardi⁹ purgant̄: ēt illi qui fuerūt magis i pctis firmati: vñ icertū ē de h. ¶ Ad arg⁹ dōm ꝙ loqt̄ ō iferno dānatoꝝ: ⁊ pueroꝝ: nō de limbo patꝝ vñ pres ſūt redēpti: nec de purgatorio ⁊ fornace ferrea egypti vnde quotidie redimunt̄ ſanguine agni.

SEcūdo qrit̄ de gnāli ɔfeſſiōe vtrum deleat oēꝫ culpā. Et videt̄ ꝙ nō: qꝛ culpa nō remittit̄ niſi ꝑ ſacrm̄: ſꝫ iſta nō eſt ſacrꝫ: cū fiat aliqñ nō ſacerdoti: ſic ſacerdos ɔfitet̄ adiutori q nō eſt ēt forte clericus ſꝫ laycus. ḡ ⁊c̄. ¶ Cōtra. qꝛ fruſtra fieret ⁊ ecclīā deciperet. ¶ Rº hic ſūt tria videnda. Priº de effectu gnālis ɔfeſſionis q̄tū ad remiſſioneꝫ venialiū ⁊ meritū bonoꝝ. 2º q̄tū ad remiſſionē mortaliū 3º de virtute ɔfeſſionis q̄ dꝫ eē in oī ɔfeſſiōe tam gnāli q̄ ſpāli: tā ſacrāli q̄ nō ſacrāli.

Quantum ad primuꝫ ſunt tres conclōnes. ¶ Prima ꝙ confeſſio generalis eſt actus meritorius. quia virtutis charitate informatus: ſed videtur nō eſſe elicitus ab humilitate. ſed a penitentia: prout eſt virt⁹ ſiue ſacramentalis ſiue non: quāuis ad eam concurrat humilitas. Ad eandem enim virtutem pertinet actus interior elicitus ⁊ actus exterior imperatus ei correſpondens. Unde cum interior contritio ſit actus penitentie virtutis ſiue ſit contritio ſpecialis ſiue ſit contritio generalis vt actus elicitus. ⁊ per conſequens actus exterior confeſſionis imperatus ſiue generalis ſit: ſiue ſpecialis: ſiue ſacramentalis ſiue non. ¶ Secunda concluſio eſt. ꝙ confeſſio generalis valet ad remiſſionem peccatorum venialiuꝫ quo ad penā: ſed non ſic delet oēm penam ſicut omnem culpam. Sicut enim ſola voluntate culpa cōmittit̄: ſic ſola voluntate quatenus culpa eſt delet̄: ſed ꝑter hoc pena alia ōhet

Qꝛ tñ dictū ē oēm culpā venialē deleri: itelligēduꝫ eſt niſi retineat̄ actu vel hitu in affectu cōfitentis. Ualet autē ad remiſſionē quo ad penā ⁊ inq̄tū ē ſacrālis: ⁊ inq̄tuꝫ nō ſacramētalis: cū ꝑ quēlibet actū charitate informatuꝫ ad h applicatū remiſſionē hꝯ pene hō ɔſequat̄. ¶ Tertia ɔclō eſt: ꝙ ɔfeſſio gnālis valet ad delectionē venialiū q̄ ad culpam: ex quo ɔ̄ illa dirigit̄. cū eni in tali ɔfeſſione ſit ɔtritio alias ē ficta: ſi ſola ɔtritio gnālis ſufficit ɔ̄ venialia multo magis ɔtritio cū ɔfeſſione. Nā cū nullū pcm̄ ſine ɔtritiōe deleat̄: nunq̄ ɔfeſſio gnālis deleret ſine ɔtritione: qꝛ nec ſpālis. Et qꝛ nō ē rō ꝙ deleat vnū ⁊ nō aliud: ex quo nō magis ɔ̄ vnū q̄ ɔ̄ aliud dirigit̄: ideo quo ad culpā oīa delet: et ſic ſeqt̄ ꝙ ſepe hō ē ſine oī culpa: tñ ſi min⁹ reqrit̄ ad dimiſſionē venialiū q̄ mortaliū. ⁊ ad dimiſſionē mortaliū ſufficit ɔtritio ⁊ ɔfeſſio ſpālis: nō ſeqtur ꝑꝑ hoc ꝙ ad dimiſſioneꝫ venialiū ſufficiat gnālis: ſicut aliq arguūt: qꝛ aliter pōt eſſe min⁹: qꝛ. ſ. ſufficit ſola ɔtritio ſpālis ſine ɔfeſſione quacunq̄: ſꝫ ſuppoſito ꝙ ſufficiat ɔtritio gnālis. ſeqt̄ ꝙ multo magis cū ea ɔfeſſio gnālis: qꝛ nō requirit̄ maior ſpecificatio in ɔfeſſione q̄ in ɔtritiōe: cū aliqñ ɔtritio ſine cōfeſſione q̄cunq̄ ſufficiat. Videret̄ tñ alicui: ꝙ ſic in q̊libet veniali fuit ſpālis ⁊ diſtincta cōplacētia: ſic ad delēdū reqreret̄ ſpālis ⁊ diſtincta diſplicētia: ⁊ hoc quo ad venialia ex ɔſenſu delibato cōmiſſa. Aliogn nō ſic reordinat̄ volūtas: ſic fuit deordinata: nec ē tāta ɔuerſio: quāta fuit auerſio: qō tñ videt̄ neceſſariū ſm illud apli. Sicut portauim⁹ imaginē ⁊c̄. Et ſicut exhibuiſtis mēbra vr̄a ⁊c̄. Et ēt eq̄litas iuſticie videt̄ exigere ꝙ tātū ſubtrahat̄ volūtati de placentia quātū ſibi addidit: qō nō ē niſi totiēs ⁊ tantū ſpālr̄ ⁊ diſtincte ſibi diſpliceat malū quotiens ⁊ quātū ſibi placuit. Qꝛ autē dicūt doctores gnālē ɔtritionē ſufficere: intelligit̄ de pctis venialib⁹ ſubito ⁊ ſine deliberatiōe cōmiſſis vel que ɔſiſtūt in pmis motib⁹ ſenſualitatis ɔ̄ quos vn⁹ mot⁹ volūtatis deliberatiu⁹ ꝑpōderat. Confeſſio ḡ gnālis delet venialia quo ad culpā. qꝛ etiā ſine ſacrō venialis culpa remittit̄: ⁊ ſic ꝑ ɔfeſſionē gnālē nō ſacrāleꝫ: ⁊ multo magis ꝑ ſacrālē q̄ cū oporteat pctā diſplicere ſic placuerūt: vel formaliter vel ſaltē virtualr̄: cū hō abūdet multitudine venialiuꝫ: raro eſt ꝙ vnq̄ poſſit hr̄e vnū actū diſplicētie: q equipollcat ex ſe tot cōplacētys particularib⁹: vt ſic vna ɔtritione deleat̄ oīs culpa venialis: niſi forte ex adiunctione ſacramenti in tantū valor augeatur vt quādo coicat vel ɔfitetur de peccatis venialibus in generali ſacrāliter.

Secundus articulus eſt videre quō ɔfeſſio gnālis valet ad remiſſionē pctōꝝ mortaliuꝫ. Circa quā ſunt tres ɔ̄nes principales ⁊ quarta correlaria. ¶ Prima ɔclō eſt ꝙ ad remiſſionē mortaliū quo ad penā valet ɔfeſſio gnālis ſiue ſacrālis ſiue nō ſacrālis: vñ expedit ꝙ in gnāli cōfeſſione quā hō facit itendat ɔfiteri nō ſolū de venialib⁹: ſꝫ etiā de mortalib⁹ de qbus ē alias ɔfeſſus ⁊ abſolutus: in qbus tātū valet ɔfeſſio gnālis quātū in venialib⁹: qꝛ ita parū ſunt de neceſſitate cōfeſſionis ſic venialia: ⁊ ꝑ ɔñs nec de neceſſitate ɔfeſſionis ſpālis. Magis aūt expedit hoī hic ſatiſfacere de mortalib⁹ q̄ de venialibus: cū ſicut vnū mortale nō dimiſſuꝫ habeat i ifinitū maiorē penā q̄ oīa venialia. ſic ꝑ ɔñs mortali dimiſſo debet̄ maior pena q̄ inumeris venialib⁹ dimiſſis. vñ magis expedit hic de mortali: q̄ de veniali ſatiſfacere. Sic ḡ cōfeſſio gnālis delet mortalia q̄ ad penā ſacrālis: ⁊ nō ſacrāliter qñ cōtritio ꝑceſſit vt Tho. dicit: ſalua tñ diſtinctione vtrū ſint oblita totalr̄ aut in ſpāli vt hō faciat qō i ſe eſt ⁊ ipſaꝫ ēt negligētiā ɔfiteat̄ qꝛ piculū ē ne ſit mortalis. ¶ Secūda ɔ̄ eſt: ꝙ cōfeſſio gnālis valet ad dimiſſionē culpe mortalis oblite: qñ hō diſcuſſit ɔſciētiā ſuā vt debuit. Tūc eni virtute cōfeſſionis ſpālis dimittunt̄ dicta ⁊ ſcita: virtute aūt gnālis oblita: ſed tūc oꝫ ꝙ ſit ſacrālis: qꝛ ꝑ nō ſacrāleꝫ nō pōt remitti vnq̄ culpa mortal' ēt oblita: qꝛ ſic nihil remittit originale niſi ſacrꝫ baptiſmi ſuſceptū facto vel voto: ſic nihil mortale actuale: niſi ſacrꝫ penitētie ꝑut ſuſcipit̄ facto vel voto. Delet ḡ culpā mortalē oblitā ſi attritio ꝑceſſit: qꝛ vi clauiū mutat̄ attritio i cōtritionē ꝑ quā dimittit̄ culpa mortalis ſpāliter cōfeſſa: ⁊ ꝑ ɔñs mortalis oblita: cū remiſſio mortaliū ſit cōnexa. Et hoc eſt vi gnālis cōfeſſionis: qꝛ mā abſolutiōis nō ſunt niſi pctā cōfeſſa vel in ſpāli vl' in gnāli. ¶ Tertia ɔclō eſt iuxta illud qō mō dictū eſt. 3ª ɔ̄
ꝙ eſt caſus in quo vi gnālis ſacrālis remittit̄ culpa mortalis ſcita etiā ⁊ nō oblita: vt qñ hō cōfeſſus fuit fictus illā fictione q̄ ipedit̄ fruct⁹ nō tñ tenet̄ cōfiteri niſi ipſaꝫ fictioneꝫ. Si ḡ poſtea atterat̄ de ipſa fictione ⁊ nō coterat̄ cōfitendo de ipſa fictione in ſpāli ⁊ de pctis tūc cōfeſſis in ſpeciali: in gnāli nūc ɔfitet̄: mutat̄ in clauiū attritio in cōtritionē: ⁊ poſt abſolutio vi iſtius incipit hr̄e effectuꝫ: ita ꝙ ꝑ hāc gnālē ɔfeſſionē culpa mortalis non remiſſa remittit̄. Qꝛ ḡ homo neſcit vtrū vnq̄ fecerit vnā ꝑfectā ɔfeſſioneꝫ expedit ꝙ in oī cōfeſſione ſacrāli poſt q̄dā ſpāliter enumerata ſequat̄ gnālis clauſula que oīa alia cōprehēdat. de oibus alys venialibus ⁊ mortalib⁹ ɔfeſſis alias ⁊ nō ɔfeſſis: ⁊ ſic abſolutio ſequat̄: ⁊ ſic valebit ad deletionē pene mortaliū ⁊ venialiū: ⁊ ad deletionē culpe ēt mortalis oblite vl' etiā ſcite: quā tñ nō tenebat̄ alias in ſpāli iterū ɔfiteri. Et qñ dr̄ abſoluo te a dictis ⁊ oblitis: itelligit̄ a dictis in ſpāli ⁊ i gnāli: ⁊ ab oblitis ⁊ nō in ſpāli dictis: tñ in gnāli: qꝛ a nullo mō dictis non p̄t abſolui ab hoīe. Uñ ēt qꝛ talis ɔfeſſio valet ad delctionē venialiū non oblitoꝝ nec dictoꝝ in ſpeciali ſed tñ in gnāli. meli⁹ dr̄ ab oib⁹ peccatis ſimplr̄: quia oīa ſunt dicta vel i ſpāli vel i gnāli.: Ex quo itēdit ſic: q̄ dicere a dictis ⁊ oblitis. ¶ Ex quo apparet ɔ̄ q̄rta. ſ. ꝙ ē mi- 4ª ɔ̄
nus debita forma q̄ cōiter ſeruat̄ i abſoluēdo: cū dr̄ abſoluo te a pctis tuis dictis ⁊ oblitis: qꝛ ſi eſt iſte ſenſus abſoluo te a dictis in ſpāli ⁊ i gnāli ⁊ ab oblitis ēt nō dictis nec i gnāli nec i ſpāli: error eſt: qꝛ forma abſolutionis nō ſe extēdit̄ vltra ꝓpriā materiā ɔfeſſionis. vñ pctā nō ɔfeſſa nec i gnāli nec in ſpāli non ſunt mā abſolutionis q̄ eſt ſacrꝫ. Si aūt ſit ſenſus abſoluo te a dictis i ſpāli ⁊ ab oblitis dictis in gnāli. ergo nō abſoluit̄ ab aliquo peccato ſcito: nec quo ad culpā: nec quo ad penā: qō ē ɔ̄ itentionē ɔfitētis q in illa gnāli cōfeſſione itendit includere nō ſolū oblita ſꝫ etiā ſcita: de qbus tñ nō tenet̄ ɔfiteri in ſpāli: nec ēt forte i gnāli. ſicut ſunt venialia ⁊ mortalia ſemel ɔfeſſa de qbus non vult ɔfiteri in ſpāli: qꝛ teneret ꝑ totū diē: ⁊ tñ vult de oib⁹ abſolui: vt de pena oīb⁹ debita aliqd diminuat̄ ⁊ ipſa culpa ſi nōdū ē deleta. Et iō eſt melior forma. Abſoluo te ab oibus pctis de qb⁹ ɔfeſſus es vel i gnāli vel in ſpāli vel de qb⁹ intēdis. de hoc tñ pleni⁹ dicet̄ in diſtinctione ꝓxima.

Tertius articulus principalis eſt de veritate ɔfeſſionis habēs q̄nq̄ ɔclōnes. ¶ Prima eſt. ꝙ pª ɔ̄
ſiue ſit confeſſio ſacrālis ſiue non ſacrālis ſiue iudicialis ſiue alia: ꝙ hō nunq̄ dꝫ mētiri. Et ſiue cā humilitatis ſiue hypocriſis deliberatiue mētiri in iudicio ɔfeſſionis cū habeat annexā irreuerētiā ad ſacrm̄ ⁊ q̄dā blaſphemiā vr̄ mortale. ¶ Scōa ɔ̄ ē. ꝙ ſi aliqs ꝑ ignorātiā iuris diuini ñ 2ª ɔ̄
cōfiteat̄ illud de quo credit nō eſſe mortale cū ſit: vel ꝙ ñ teneat̄ ɔfiteri: cū tñ teneat̄: nō excuſat̄ qn tanq̄ fictus nō ɔſequat̄ effectū ſacri: ſicut ⁊ ille q nō ſufficiēter diſcuſſit cōſciētiā ſuā: tñ cū ēt ꝑ pctm̄ veniale hō ſepe ꝑdat effectū ſacramēti. nō oꝫ ꝙ oīs fictio q̄ ipedit hūc effectū ſit mortal' nec ꝑ ɔñs ꝙ ſit neceſſariū eā cōfiteri. ¶ Tertia ɔ̄ eſt: ꝙ ſi 3ª ɔ̄
qs de fictione vel alio pctō hēat conſciētiaꝫ ꝙ ſit mortale tenet̄ cōfiteri: ēt ſi nō hēret determinatā ɔſciētiā ſed dubitantē an ſit mortale: eo ipſo tenet̄ cōfiteri: qꝛ cōſcientia erronea ligat: alias exponeret ſe diſcrimini: nō tñ debet dicere eſſe mortale illud de quo dubitat: ſed relinquere pōdus

⁊ ſtaterā iudicio ſacerdotis librātis. Si ēt dubitat vtrū cōſenſerit vel nō: cōfiteat̄ ſicut dubitās nō ſicut certus: alias mētit̄. ❡ Quarta ɔclo ē. ꝙ ſi qs mētit̄ in ɔfeſſione q̄ ꝑ tormēta exgrit̄ īnocētē falſo accuſando: q2 in alteri⁹ ꝑniciem mētit̄ nō excuſat̄ a mortali: ſ3 a tāto excuſet̄: q2 mēdaciuʒ ꝑnitioſuʒ ē mortale: ſicut nec illi qui metu tormētoꝝ negauerūt fidē. Qui aūt ɔ̄ ſe cōfitet̄ in tormētis ſe feciſſe q̄ non fecit: ſ3 inq̄ʒtū ſe diffamat: videt̄ pernitioſuʒ: tn̄ inq̄ʒtuʒ ſe a tormēto liberat videt̄ officioſuʒ: ⁊ ſic dubiū eſt an ſit mortale: q2 plus dʒ diligere vitā q̄ʒ famā: tn̄ q2 ledit aſtātes falſa pro veris affirmās ꝑnicioſuʒ eſt. ❡ Quinta ɔ̄ ē. ꝙ ſi qs alios accuſat fures ⁊ latrōes q̄ ſūt icorrigibiles ⁊ quotidie nouis furtis ⁊ latrocinijs rē publicā ledūt: bn̄ facit: q2 iſte eſt caſus ī quo pōt occult⁹ pctōr denunciari: qn̄. ſ. correctio nō ſperat̄ ⁊ pctm̄ ē cōitati nociuū. Si aūt ſociuʒ de cui⁹ correctione iā ſibi ɔſtat ꝓderet: peccaret: niſi in caſu vbi. ſ. ſpeciali iuris ordine ſeruato de illo noiatiʒ vt teſtis iterrogaretur. tūc. n. tenet̄ dicere veritatē. ❡ Ad argᵐ dicendū ꝙ culpa venialis ⁊ pena venialis ⁊ mortalis bn̄ remittit̄ aliter q̄ʒ ꝑ ſacr̄m: ⁊ ſic pōt remitti ꝑ cōfeſſionē gnālē: q̄ nō eſt pars ſacri: ſ3 q2 ɔfeſſio gnālis qn̄q3 eſt ſacr̄3 qn̄q3 eſt ps ei⁹: tūc nō ſoluʒ pena aut culpa venialis remittit̄ ſed mortal̄: dūʒ tn̄ oblita vel etiā ſcita: dū tn̄ nō neceſſaria cōfiteri ſpecial̄r: q2. ſ. alias ɔfeſſa: ſ3 nō remiſſa vt dictū ē. Qō. III.

TErtio querit̄ de ſigillo ɔfeſſiōis vtrū. ſ. ſacerdos teneat̄ celare peccata ſibi dicta ī cōfeſſione. Et videt̄ ꝙ non: q2 nō plus tenet̄ ɔfeſſor cōfitēti q̄ʒ eɔ̄. ſ3 ɔfitēs nō tenet̄ celare abſolutionē ſibi factā: nec pniaʒ iniūctā: ḡ nec eɔ̄. ❡ Cōtra de pe. ⁊ re. Ois vtriuſq3 ſexus. Caueat autē cōfeſſor ne ſigno vel verbo aut alio quis mō ꝓdat aliq̄ten⁹ peccatorē. ❡ Rn̄deo tria ſūt vidēda circa ſigillū cōfeſſionis. Primo qs tenet̄ ad cellādū ɔfeſſionē. Scdo q̄ cadūt ſub ſigillo iſto. Tertio vtꝝ ī aliq̄ caſu liceat reuelare ɔfeſſioē3.

Quantū ad primū ſunt tres ɔclones q̄ʒtū ad tria genera ꝑſonarū que obligant̄ ad ſigillū ɔfeſſionis vl̄ q̄ſi. ❡ Pria. ꝙ ſacerdos q iure cōi audit ɔfeſſionē in foro pnīe ⁊ abſoluit ille ꝑ ſe pmo ⁊ directe aſtrigit̄ ad ſigillū ɔfeſſionis: ⁊ ad ſigillū qdē ſecreti rōe mā̄e ⁊ rōne forme: q2 iſecreto fit ⁊ iponēs ſibi pniaʒ videt̄ paciſci nō alr̄ ſibi iputari ad penā: ꝙ eēt ſi reuelaret: ⁊ rōne ſacri: q2 rō q̄ moueret delegātē dʒ mouere delegatū: vñ cū ſit delegat⁹ dei q celat ⁊ tegit vel ſacr̄m ad celāduʒ ⁊ tegēdū inſtituit: iſte celare ⁊ tegere dʒ. Eſt aūt reuelator cōfeſſionis nō ſolū q in ſpāli noīat crimen ⁊ crimioſuʒ: ſ3 ēt q in gnāli: vel ꝑſonā q̄ ex hoc pōt cognoſci vel crimē: ſicut ſacerdos qdā ɔ̄ pochianū ɔq̄rentē publice ꝙ negaret eucbariſtiā: dixit publice ꝙ h̄ faciebat q2 ille hēbat pctm̄: vñ nō poterat eū abſoluere: nec ille volebat ire ad epm̄: nec putauit ipſe nec decanus ſu⁹ ꝙ fuiſſet reuelatio ɔfeſſiōis: q2 nō expſſerat peccatū: ſed ɔſtat ꝙ fuit: q2 grauitatē peccati expreſſit. ❡ Secūda ɔclo eſt. ꝙ ad celādū ɔfeſſionē tenet̄ is ad quē cōfeſſio ꝑuenit: ſiue licite ſiue illicite: ſiue mediate ſiue imediate. licite qdē ⁊ imediate nō ſacerdos q audit ɔfeſſionē ī neceſſitatis articulo de mortalib3 vel alias de venialib⁹: vel iterpres quē ɔfitēs ꝓ ſe adhibet. itē q caſu audit vl̄ cui de licētia ɔfitētis reuelauit. Illicite aūt: ſicut q ſe cōfeſſorem fingit vel q latēter abſcōdit⁹ ɔfeſſionē audit qō eſt ſacrilegiū ⁊ iniuriā facere ſacro. Cū. n. ɔfeſſio facta ex eo qō ɔfeſſio eſt ſit celāda ad quēcūq3 ɔfeſſio ꝑuenit illū obligat ad celādum: nec obſtat ꝙ iſte abſoluere nō pt̄: q2 ēt ſacerdos anteq̄3 abſoluat vel ſi abſoluere nō pt̄: ſ3 h3 remittere: iterim tenet̄ celare. ❡ Dicūt tn̄ qdā in caſu illū qui ſic audit poſſe abſoluere: vt ſi ſunt in vna pochia duo ſacerdotes q lib3 iſolidū: ſi vnus a caſu vel a ꝓpoſito audiat ɔfeſſione3 alicui⁹ parochiani cōi ſuo ſocio ɔfitētis: poſſet illū abſoluere: q̄ʒuis ille nō itēderet ɔfiteri ſibi: q2 offm̄ eoꝝ ē vnū: nec illi duo repſentāt niſi vnā ꝑſonā: vñ ⁊ ī foro ɔtētioſo ſi ſint duo iudices ordinarij iſolidū: vn⁹ ꝑ acta alteri⁹ pōt ꝓcedere ad rei ɔdēnationē vl̄ abſolutionē: ꝓut illa acta reqrūt. S3 hec opinio mihi nō placet nec ratio cogere vr̄. ❡ Ad ſacr̄m. n. pnīe reqrit̄ intētio: ⁊ ex parte abſoluētis ⁊ ex pte ɔfitētis. Cū ḡ ɔfitēs vni nullo mō itēdat alteri ɔfiteri: ali⁹ nullo mō eū ſoluere vel ligare pōt ꝑ cōfeſſione facta alteri. ❡ P̄. iudex nō pōt de iure dare ſnīam ɔ̄ reū vel pro reo pro ɔfeſſione q̄ nō fuit facta corā eo vt corā iudice: ſ3 ɔfeſſio p̄dicta nō fit corā ſacerdote latēter auſcultāte vt coraʒ iudice in foro illo: dato ēt ꝙ qlibet eoꝝ ſit ei⁹ curat⁹ inſolidū. ḡ ⁊c̄. ❡ Ad rōnē coꝝ ē dicēdū ꝙ nō ē ſimile de foro cōtētioſo: in quo vn⁹ iudicū ɔfeſſionē corā ſe factā ⁊ acta ſua pōt ſuo college manifeſtare: ⁊ ille alius pōt per ea ꝓcedere ac ſi fuiſſent corā eo facta ſicut ordinari⁹ ⁊ inqſitor procedētes diuiſim tenent̄ cōicare ꝓceſſus. de here. c. ꝑ h̄. li. 6. ⁊ de foro pnīe ī quo ɔfeſſor nō pōt auſcultāti manifeſtare: nec ille alr̄ cognouit vt iudex: q̄re ⁊c̄. Vñ pʒ ꝙ nō ſic reputant̄ pro vna ꝑſona in fore pnīe ſicut ī ɔtētioſo. ❡ Tertia ɔclo ē. ꝙ ille tenet̄ celare q qō aliter audiuit ⁊ recepit q̄ſi ī ɔfeſſione. Ad tantū. n. hō tenet̄ ad q̄ʒtū ꝓmiſit. Si ḡ recepit in ɔfeſſione qō eſt ꝓmittere celare: tenet̄ ac ſi eſſet ɔfeſſor: nō tn̄ ex ſacro cū nō ſit ſacr̄m: ſ3 ex ꝓmiſſiōe. vñ dicitur de iure iur. c. penult. ꝙ clericus q iurauit ſuare ſtatuta edita ⁊ poſtea ꝓmiſit per idē iuramētū ſeruare ſtatuta poſtea facta tenet̄ qdē ſuare: ſ3 nō ē piur⁹ nō ſuādo: q2 nō ē obligat⁹ ex iuramēto: ſ3 ex ſimplici ꝓmiſſo: ⁊ ſil̄r verba nō pñt facere ſacr̄m de nō ſacro: ſ3 poſſit ſe obligare q̄ ad obiectū ⁊ effectū tm̄: ſ3 nō quo ad vinculi nodū. Videt̄ aūt irreuerentiā facere ſacro q tradit vel recipit in ɔfeſſione illō qō nō ē ɔfeſſio: cū nihil ſit eq̄l̄r celādū ei qō in cōfeſſiōe ſat̄.

Secundus articulus eſt videre illa ad que ſe extēdit ſigillū confeſſionis. Et hic ſunt tres ɔclones p̄ncipales ſc̄m tria ad q̄ ſe extēdit: ſ3 diuerſimode. ❡ Prima ɔ̄. ꝙ illa ad que p̄ ⁊ p̄ncipal̄r ſe extēdit ſigillum ɔfeſſionis ſunt pctā ɔfeſſa ⁊ circūſtātie inq̄ʒtū hɔ̄: vñ ⁊ tertia ꝑſona cū q̄ ɔfitet̄ ſe peccaſſe: cadit ſub ſigillo. Sicut. n. eſt ex pte cōfeſſoris ꝙ p̄ncipal̄ ⁊ acceſſori⁹ tenētur cōfeſſionē celare: vt ſacerdos ⁊ iterpres: ſic ex parte ɔfitētis dʒ celari: ⁊ p̄ncipalis. i. penitēs ⁊ acceſſori⁹. i. cū quo dicit ſe peccaſſe ſiue benefaciat dicēdo ſiue nō. Cū. n. ſigilluʒ ſit annexuʒ ſacrāli ɔfeſſioni illa directe ſunt celāda q̄ ſunt directe mā̄ ſacri. Hɔ̄ aūt ſūt pctā ⁊ circūſtātie eius q̄ ſūt de neceſſitate vel bonitate ɔfeſſiōis inq̄ʒtū hɔ̄ ⁊ tertia ꝑſona reuelata vt dictū ē. ❡ Sed videt̄ ꝙ tertia ꝑſona nō cadat ſub ſigillo: q2 illa ꝑſona nō ē pctm̄ nec circūſtātia pcti: ſed nihil aliud cadit ſub ſigillo cōfeſſionis: ḡ ⁊c̄. ❡ Ite3 nihil cadit ſub ſigillo ɔfeſſionis: niſi illud ꝑ qō ɔfitens poſſet ꝓdi: ſed qn̄q3 poſſet ɔfeſſor loq de pctīs illius tertie ꝑſone abſq3 ꝓditione ɔfitētis: ḡ ⁊c̄. ❡ Itē hora ⁊ locus nihil faciētes ad expſſionē pcti nō cadūt. ḡ a ſimili ī ꝓpoſito. ❡ Itē rō q̄re ɔfeſſor tenet̄ celare ē: q2 p̄ſumit̄ ꝙ de⁹ celet remittēdo: ſ3 nō ſic p̄ſumit̄ de pctō tertij ꝓdito: iō ⁊c̄. ❡ Itē nihil cadit niſi ꝙ ſpectat ad iudiciū illius fori: ſ3 tertia ꝑſona nō ē hɔ̄. iō ⁊c̄. ❡ Itē gen⁹ ē magis itimū rei q̄ʒ circūſtātia: ſ3 genus pcti nō cadit: q2 licitū ē ɔfeſſori dicere talis ꝑſona ē ɔfeſſa mihi de oīb⁹ pctīs ſuis. ḡ multo minus circumſtātia ꝑſone. ❡ Itē ɔfeſſor pōt loq de pctīs cōfitētis nō referēdo ad ipſum. ḡ multo magis de pctīs nō ɔfitētis. ❡ Itē ſi ſic: tunc ſigillū ɔfeſſionis eēt in p̄iudiciū obſeruātie diſcipline: q2 tunc nō poſſet corrigi mala ꝑſona accuſata in confeſſione. ❡ Rn̄deo accipiēdo cadere ſub ſigillo ɔfeſſiōis ꝓ eo qō eſt nō licere reuelare ꝑſonā cū qua ɔfitet̄ penitens ſe peccaſſe cadit ſub ſigillo ɔfeſſiōis: ⁊ pmo declarādū eſt ꝙ alt̄ quādo ita eſt. 2° ꝙ ſemꝑ. 3° quō. Primū declaro ſic. cū penitētia ſit ſacr̄m ſacerdos tenet̄ celare oē illud qō neceſſariū eſt ad itegritatē ſacri: ſ3 ɔfitens aliqñ nō poſſet ſufficiēter expmere pctm̄ ſuū nō notificādo ꝑſonā cuʒ qua peccauit. ſ. cū cognouit vnigenitā ſuā. ❡ P̄. ſacerdos tenet̄ celare oē illud ſibi dictū ī ɔfeſſiōe quo ɔfitēs ꝓdi poſſʒ ⁊ mala ſuſpitio gnāri: ſic aūt ē ī ꝓpoſito. ḡ ⁊c̄. ❡ Scdʒ declaro q2 hoc retraheret hoīes a ɔfeſſiōe. Nō tm̄. n. timet hō leſiōe3 fame ꝓpe ſ3 ēt ꝑſone vinculo amicitie ſibi ɔiūcte. ❡ Quo ad tertiū ſciēdū ꝙ pctā ɔfitētis ī relatione ad ipſuʒ cadūt ſub ſigillo ɔfeſſiōis de neceſſitate ⁊ abſolute pmo directo explicite ⁊ ex oīb⁹ cauſis: ꝑſona aūt cū q̄ penitēs ɔfitet̄ ſe peccaſſe cadit qdē de neceſſitate ⁊ abſolute: nō pmo ſ3 ex ɔñti indirecte ⁊ iplicite: nec ex oīb⁹ cauſis ſ3 ex aliqb⁹: peccata aūt ipſi⁹ penitētis nō referēdo ea ad determiatā ꝑſonaʒ: ſicut cū aliqs dic̄ ego audiui tale qd qō tn̄ nō audiuit: niſi in cōfeſſione: cadūt ſub ſigillo de nec̄itate nō tn̄ abſolute: ſed ſub ɔditione. ſ. ſi ex ꝓlatione taliū v̄boꝝ poſſet ꝑ ſe vel per accn̄s directe vel idirecte aliqua verecūdia vl̄ cōfuſio vl̄ ſuſpicio gnāri mala: vl̄ aliō nocumētū ɔfitēti ꝑuenire. Ea aūt q̄ penitēs iterſit in ſua ɔfeſſiōe q̄ nō ſunt pctā nec circūſtātie pcti nec potētia deducere in manifeſtationeʒ cōfitentis: vt ꝙ in tali terra ſunt bona blada vel hɔ̄: nō cadūt ſub ſigillo niſi de ɔgruitate ſi in dicēdo illa nō det itelligere ɔfeſſori ꝙ velit ea celari: vñ cōfeſſor dicēs ſe audiſſe ea mēdax nō eſt: q2 ꝑ cōparationē ad ea nō repñtat ꝑſonā dei ſ3 hoīs. Et ꝑ h̄ pʒ rn̄ſio ad pmū: ſcdʒ: tertiū: qntū: ⁊ octauū argumēta. ❡ Ad q̄rtū dicēdū ꝙ illa nō ē tota rō celatiōis: q2 ſi ɔſtaret cōfeſſori ꝙ ɔfitēs nō peniteret ⁊ ex ɔñti dō ſibi nō idulgeret: tn̄ teneret̄ celare. ❡ Ad ſextuʒ dicēdū. ꝙ ɔfeſſio ꝓpe nō ē niſi de pctīs: ⁊ iō ɔfeſſor dicens ſibi aliquē ɔfeſſuʒ de pctīs ſuis nihil ponit ī palā qō eēt occultuʒ: maxime q2 ſi dixerim⁹ ꝙ pctm̄ nō hēm⁹ ⁊c̄. Sed ſi diceret ſibi ɔfeſſuʒ de magnis ⁊ multis pctīs reuelator cōfeſſionis eēt. ❡ Ad ſeptimū dōʒ. ꝙ minor falſa eſt: qñ per locutionē de pctīs ɔfeſſis pōt deueniri ꝑ ſe vel ꝑ accn̄s directe vel idirecte: vel ꝑ quēcūq3 modū in aliquā cognitioneʒ vel ſuſpitionē vel opinionē vel dubitationē de cōfeſſo vel inq̄ʒtū ꝑ h̄ pōt ſibi ꝑuenire detrimētuʒ ī aīa vel corpe vel poſſeſſiōe: vel fama: vel amicis: vel inq̄ʒtuʒ ꝑ hoc pōt ī ꝓplo ſcādalū gnāri. vel ɔfeſſio magis odioſa vel min⁹ dilecta: vel magis oneroſa: vel min⁹ p̄cioſa reputari. Raro autē vel nunq̄3 pōt ɔtingere qn ex reuelatione pctōꝝ ī ɔfeſſione auditoꝝ ꝑ viā aliā nō ſcitoꝝ poſſit contingere aliqō de p̄dictis icōueniētib⁹: q̄ʒuis forte qn̄q3 nullū ɔtingat. vñ multū h3 cauere ꝙ nō dicat vel quō dicat. ❡ Scda ɔclo eſt. ꝙ ſub ſigillo ɔfeſſionis cadūt ēt nō pctā ſ3 alia inq̄ʒtuʒ per ea poſſit directe vel idirecte pctōr ꝓdi: q2 qn̄cūq3 prohibet̄ aliqd: ꝓhibet̄ oē illud ꝑ qō ꝑuenit̄ ad illō. ff. de ſpō. l. Oro. Vñ iter quos ꝓhibet̄ matrimoniū: ꝓhibent̄ ⁊ ſpōſalia: ꝑ q̄ ꝑuenit̄ ad illud niſi ceſſet cā: ſicut rōne etatis prohibet̄ matrimoniū qñ nō ꝓhibent̄ ſpōſalia. Q2 ḡ ꝓhibet̄ reuelatio pctōꝝ ꝑ ɔñs ⁊ illoꝝ ad q̄ hoc ſeq̄ret̄: ita ꝙ ſi hō nō poſſit ɔfiteri pctm̄ ꝓpriū niſi reuellet ɔfeſſione3: nō dʒ ɔfiteri illud pctm̄: q2 fortior eſt obligatio ad celādū q̄ʒ ad ɔfitēduʒ. Vñ ſi accideret iſte caſus ꝙ ſacerdos hēret aliqō mortale pctm̄ de quo nō poſſet ɔfiteri qn reuelaret illi cui cōfiteret̄ ɔfeſſione3 ſibi factaʒ: nō deberet illud pctm̄ ɔfiteri. Durāte. n. tali caſu ſufficeret ſibi de illo pctō ɔteri cū volūtate ɔfitēdi illō: qñ h̄ facē poterit ſine reuelatione illi⁹ ꝑſōe q̄ ſibi ɔfeſſa ē ⁊ ſine q̄cūq3 p̄iudicio ſigilli ɔfeſſionis. Fortiori ⁊. n. vīculo alligat̄ ɔfeſſor ad celādū: q̄ʒ pctōr ad ɔfitēdū q2 añ xp̄i aduētū iure nāli obligat̄ qs ad celandū ſecretū: nō āt ad ɔfitēdū. ſ3 iſta rō ɔcludit ꝙ hō nō deberet cōfiteri circūſtantiā mutātē ſpē3 ſi ꝑ hoc tertia ꝑſona noiaret̄: ꝓpter qō dʒ addi ꝙ ibi ɔcurrit ⁊ ius nāle ⁊ ſacramētū ad celāduʒ: ibi aūt nō. Vñ ſi q̄ret̄ ſi ɔfitēs teneatur celare ꝑſonā cuʒ q̄ peccauit: diſtinguo. Aut expſſio illi⁹ ꝑſone nec̄ia ē ad expſſionē pcti: ⁊ tūc tenet̄ reuellare: vnde mulieri ɔfitēti iceſtuʒ cū f̄re vnico: nō ſufficit dicere concubui cū viro: ſ3 cuʒ f̄re meo: q̄ʒuis ꝑ hoc ſacerdoti notificet̄ pctm̄ alteri⁹. Si autē expſſio ꝑſone nō ē neceſſaria ad expſſionē ſpēi pcti: aut ē vtilis ad p̄ſeruādū cōfitentē a recidiuo: ⁊ tūc expedit ꝙ illā ꝑſonā exp̄mat ɔfeſſori. Pōt. n. ɔtingere ꝙ ɔfeſſor ꝑ cognitionē ꝑſone ſciet iniūgere pniaʒ talem ⁊ talia documēta dare: ⁊ tales monitiones facere ꝑ q̄ melius ⁊ ſecretius penitēs poterit p̄ſeruari a recidiuo: aut nō eſt vtilis nec ad expſſionē magnitudinis pcti: nec correctionē: nec p̄ſeruationē penitētis: ⁊ tūc dʒ celare: q2 qlibet tenet̄ nō gnāre malā opinionē de ꝓxio ſuo in corde alterius ſine rōnabili ⁊ vtili cauſa. Si. n. aliqs ad ꝓximi correctionē ext̄ ɔfeſſionē pctm̄ eius dicat tali ꝑſone q̄ velit ⁊ poſſit ei ꝓdeſſe ⁊ nō obeſſe: bn̄ facit: ſ3 ꝓ hac cā nō dʒ eū noiare in ɔfeſſione: q2 per talē ɔfeſſionē ɔfeſſor non poſſet ꝓcedere ad eius correctionē: tn̄ cū nō ſint faciēda mala vt veniāt bona: videt̄ mirabile ꝙ ꝓ neceſſitate ⁊ vtilitate ɔfeſſionis debeat hō alterius crimē ꝓdere ɔ̄ ordinē charitatī ⁊ p̄ceptū euāgelij. Vñ videt̄ ꝙ pro neceſſitate ɔfeſſionis dʒ aliū noiare nō pro vtilitate: ⁊ ſi nō pt̄ alr̄ ſpēm pcti exp̄mere: tūc dicat: q2 illud qō tenet̄ facere nō dʒ omittere ꝓ dāno alteri⁹: cū plus teneat̄ ſue cōſciētie q̄ʒ fame alterius. Si aūt pōt dici ſpēs pcti ſine expſſione tertij: ſ3 meli⁹ remediū adhibebit̄ exp̄mēdo tertiū nō tn̄ eſt noiandus: q2 ɔſilia intelligūtur ſaluis p̄ceptis: ⁊ p̄cepta mioꝛa ſaluis maioribus. ❡ Tertia ɔ̄ eſt. ꝙ nō peccata q̄ poſſunt dici ſine reuelatiōe pctōꝝ nec directe nec idirecte cadūt: q2 ceſſante cauſa ceſſat effect⁹: vñ bona qbus laudat̄: puta q2 virgo ⁊ q2 nunq̄3 peccauit mortal̄r ⁊ hɔ̄ dicere licet: niſi qñ ꝑ h̄ ꝙ vnus laudat̄ alteri⁹ pctm̄ reuelat̄: q2 ꝙ de vno dicit̄ de altero negat̄: vt dicit Grego. ſuꝑ illud Jo. Ego demoniuʒ nō hēo. Vñ duob⁹ ɔfitētib⁹ ſi poſtea diceret ɔfeſſor de vno: iſte eſt virgo vel iſte nunq̄3 mortal̄r peccauit: ſtatim eēt ſuſpitio ɔ̄ aliū. ❡ Sciēdū ē āt ꝙ ſigillū ſecreti ⁊ ſigillū ɔfeſſionis ſe habēt ſicut ſupi⁹ ⁊ iferius. Sigillū. n. ɔfeſſionis ē ſigillū ſecreti: ſ3 nō oē ſigillū ſecreti ē ſigillū ɔfeſſiōis. Cuʒ eni vn⁹ ab alio petit ɔſiliū recōmēdās vt hoc celet vel eɔ̄: obligat̄ q hoc accipit ad celādū: ꝑ ſigillū ſecreti: nō ɔfeſſionis. Et q̄ʒuis frāgēs qōlibet iſtoꝝ ſigilloꝝ mortal̄r peccet: tn̄ graui⁹ frāgēs ſigillū ɔfeſſionis: nec ſolū ē fractor ſigilli ⁊ ꝓditor cui eſt aliud expreſſe cōmiſſum vt archanuʒ: ſed etiā ex nā̄ facti ſi videat nāʒ talē ꝙ reuelatio noceret: minus tn̄ ceteris paribus q̄ʒ ſi ad hoc ſe obligaſſet.

Tertius articulus ē videre ſi aliqñ licet ɔfeſſione3 reuelare: vbi ſunt tres ɔclones. ❡ Pria ɔ̄ eſt. ꝙ nō licet reuelare ɔfeſſionē ꝑꝑ ſupioris licētiā vl̄ p̄ceptū: q2 ſigillū ɔfeſſionis eſt de iure diuio ⁊ de nec̄tate ſacri ſuꝑ qua ēt papa nō h3 ꝑtātem. Qr aūt dicit̄ celatio eſſe de nec̄itate ſacri: nō ſic itelligit̄ ꝙ nō poſſit eē verū ſacr̄m etiam ſi nō celaret̄: q2 ſi ſacerdos reuelaret nihilomin⁹ verū ſacr̄m fuiſſet: q2 nec ſic de neceſſitate ē ꝙ de⁹ tegat: q2 ſi nō ſatiſfaciat de⁹ nō tegit: ſ3 reuelat ad penaʒ: aut ſi fict⁹ accedat de⁹ nō tegit: ⁊ nihilomin⁹ ſacerdos celare tenet̄: ſed dicit̄ de nec̄itate ſacri ꝙ celet: q2 nā̄ ſacri euʒ neceſſitat ad celanduʒ. Nā dico et q̄ʒtū ad id qō ē ſacr̄m tm̄: q2 fit in occulto ſolius cū ſolo: ⁊ q̄ʒtuʒ ad id qō ē res ⁊ ſacr̄m. ſ. iterior penitētia q̄ ēt eſt occulta: ⁊ q̄ʒtum ad id qō eſt res tm̄. ſ. remiſſio ꝑ quā tecta ſunt pctā: ⁊ ex cōformitate inſtrī ⁊ p̄ncipal̄ agētis: ita ꝙ nec papa in hoc pōt diſpēſare. Qō aliq ꝓbant ſic: q2 eccl̄ia nō pōt mutare illa que ꝑtinēt ad veritatē articuloꝝ ⁊ ſacroꝝ: cū p̄lati eccl̄ie nō ſint dñi ſ3 miniſtri: nō fūdatores ſ3 executores: ſ3 ad celationē ɔfeſſionis tenet̄ miniſter ex nā̄ ſacri. ḡ in hoc nō poteſt per aliquē diſpenſari.

℄Sed iſta rō videt̃ deficere in̄ miori: qꝛ lȝ ex nā ſacri teneat̃ miſter ad celationē ſi tñ in celatione diſpēſet̃: nō pp̄ hoc v̄itas ſacri qđ pceſſit mutat̃: ſic̄ ex nā ſacri ꝯfeſſionis ⁊ abſolutiōis tenet̃ penitēs ad faciēdū pniaȝ ſibi iniūctā. tñ papa pōt cū eo diſpēſare vt nō teneat̃ eaȝ facere: nec pp̄ h̄ dr̄ v̄itateȝ ſacri mutare. Et ſilr̄ ex nā ſacri ſacerdotij tenet̃ ſacerdos celebrare: pōt tñ papa cū eo diſpēſare licite vt ñ celebret. Pōt tñ ſic rō ſuſtineri qꝛ ſic̄ leue pōt ꝓhiberi ne actu ferat̃ ſurſuȝ etiaȝ manēs leue: ſȝ nō p̄t ꝓhiberi ne apti tudine: cū hoc ſit ei⁹ nā: niſi nā eius mutet̃: ſic cū hoc ſit nā ꝯfeſſionis qꝛ obliget ꝯfeſſorē ad ſecretū: p̄t qdeȝ de facto reuelare manēte nā ꝯfeſſiōis: ſȝ nō p̄t nō teneri ad celādū niſi nā ꝯfeſſionis fuerit mutata quā ſolus deus mutare p̄t. Et qđ dr̄ de ſatiſfactione nō valet: qꝛ nō ꝯſeqt̃ nāȝ p ſe ſed mediāte p̄cepto hoīs q iiungit. vñ ī pēa taxata ī iudicio dei papa nō p̄t diſpēſare ne ſoluat̃: lȝ poſſit diſpēſare vñ ſoluatur: ſȝ ī taxata ab hoīe ſic ⁊ ipē q dedit: vel ſupioꝛ: ſic̄ papa p̄t diſpēſare cū oꝛdiato ī ſacris qꝛ ꝯhat matrio͞m: qꝛ caſtitas nō ē annexa oꝛdini ſacro ex nā ſacri ſed ex ſtatuto hūano. ℄Ad ſcđȝ dōȝ qꝛ nā ſacerdotij ñ ē qꝛ teneat̃ celebrare ſȝ qꝛ poſſit celebrare: hāc ptāteȝ papa nō p̄t ſibi auferre: qꝛ nihil aliud ē ſacerdotiū q̄ ptās celebrādi. Qꝛ aūt teneat̃ celebrare nō eſt ex nā ſacri vt ſacr̄m ē: ſȝ ex gnāli rōe q̄ nō dȝ ſnuanū recipe gr̄aȝ dei. ℄Clarioꝛ tñ rō ē quā Tho. tāgit qꝛ ita eſt de p̄cepto diuino ꝯfeſſionē celare ſicut facere. vñ ſicut papa nō p̄t diſpēſare ī ſo: ſic nec ī p. ℄Itē qđ Tho. dicit qꝛ occultatio ē de ēētia ſacri: nō eſt ſic itelligēdū qꝛ ſit eius mā vel foꝛma cū dixerit in ſolutiōe ſcđi argumēti ad qōnē qꝛ p̄ceptū de ꝯfeſſiōe celāda ꝯſeqt̃ ipſuȝ ſacrȝ: ēētia aūt ſacri nō ꝯſeqt̃ ſacr̄m: ſȝ itelligit qꝛ de ēētia. i. nā ſacri ſit obligatio ad occultationē: ſicut diceret̃ de ēētia leuis ſurſuȝ ferri: vel ſic̄ de ēētia matrionij eſt reddere debitū. ideſt obligatio ad h̄ ipſuȝ: in q̄ nō p̄t papa diſpēſare. Quis enī ī p̄ceptis diuinis papa aliqñ diſpēſat ſic in votis quoꝝ redditio ē de iure diuino: nō ſic tñ ī p̄ceptis ſacralib⁹: qꝛ nō pōt diſpēſare qn hō debeat baptizari ⁊ ꝯfiteri. Nō ḡ licȝ ēt pp̄ ſupioꝛis obediētiā: vel p̄ceptū: qꝛ nemo tenet̃ obedire alicui ī eo ī q̄ eſt illi ſupioꝛ. Sicut aūt delegat⁹ a pp̄ eſt maioꝛ oꝛdinario ī cā ſibi ꝯmiſſa. de officio deleg. c. Si qñ. vñ ī illo nō tenet̃ ſibi obedire: ſic ſacerdos in hoc qꝛ audit cōfeſſionē eſt vicarius xp̄i rōne characteris: iō ⁊c̄. ℄Dicunt aūt qdā qꝛ ſciēs aliqd p ꝯfeſſionē ſi inducit̃ ī teſtē ⁊ cogit̃ iurare de v̄itate dicēda: pōt ſine ſcrupulo ꝯſciētie dicere ſe neſcire: qꝛ loqt̃ vt ſubdit⁹: qꝛ coactus nō tenet̃ r̄ndere niſi de his q̄ ſcit vt ſubditus. Et qꝛ ſacerdos audiēs ꝯfeſſioneȝ nulli ē ſbdit⁹ niſi xp̄o cui⁹ vicē gerit: vt ſubdit⁹ ēt aiicū qꝫ alij nihil ſcit de pertinētib⁹ ad ꝯfeſſionē: iō pōt ſecure dicere ſe neſcire. Si aūt nō cogit̃ ſȝ ſpōte teſtificat̃ vel ī cōi locutiōe dicit ſe nihil ſcire mētit̃: qꝛ lȝ neſciat vt ſubdit⁹ hoī pp̄ qđ excuſat̃ cū cogit̃: ſcit tñ. ⁊ iō negās abſolute ſe ſcire mentit̃. Qđ pȝ: qꝛ ſi diceret ſcio: verū diceret. ḡ ſi dicit neſcio falſuȝ dic̄. Impoſ̄e. n. eſt qꝛ vtraqꝫ ps ꝯdictionis ſit vera relata ad idē. Sȝ de teſte oēs ꝯcedūt qꝛ pōt dicere iuratus ſe neſcire illud qđ neſcit niſi per ꝯfeſſionē: qꝛ neſcit vt ſubditus ⁊c̄. ſicut ī iure ē arg͞m de tanq̄. ſ. qꝛ veniēs in q̄ſtuȝ alia pſona ꝯ iuramētū qđ p̄ſtitit vt alia pſona nō eſt piur⁹. Nec obſtat exceptio rei iudi. niſi ſit eadē res: eedē pſone: ⁊ eadē cā petēdi. Sȝ ꝯ illđ qđ ſingulariter dicūt. ſ. ī cōi locutione nō coactū mētiri ſi dicat ſe neſcire eſt: qꝛ ſicut loquēdo vt teſtis coact⁹ loquit̃ vt ſubdit⁹ hoī tm̄: ⁊ ideo de his que nō nouit vt ſubdit⁹ pōt dicere neſcio lȝ alr̄ ſciat: ſed illud nō dȝ exp̄mi: qꝛ iā inueret alr̄ ſe ſcire: ita qñ ſpōte teſtificat̃ vel in cōi locutiōe loqt̃ vt hō: ⁊ nō vt xp̄i vicari⁹: pōt dicere ſe ſcire: ⁊ iō itelligēduȝ ē de his que nouit vt homo. ℄Ad illud qđ dicūt ipe negat ſe neſcire abſolute: ⁊ tñ ſcit. ergo mētit̃. vera ē maioꝛ ſub hoc ſenſu: qꝛ q negat ſe ſcire aliqd oī modo: dicēs nullo mō ſciēdi ſcio illud: ſi ſcit illđ aliquo mō mentit̃ ⁊ peierat ſi iurat: ſi tñ illa negatiua ſit ita vl̄is ſm̄ mentē ſicut eſt ſȝ v̄ba. al̄s cū ſermo ſubiect⁹ ſit intentioni: ⁊ nō ex̄: quātūcūqꝫ v̄ba ſint gnālia ſi loquēs intendat ſe reſtringere ⁊ audiēs ſilr̄ dȝ itelligere: nō ēē mēdaciūȝ: ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito: qꝛ q ꝯfeſſionē audiuit nō intēdit de illis loqui. Qui auteȝ eū audit in cōi locutione vel in quacūqꝫ depoſitiōe coacta vel ſpōtanea: nō dȝ intelligere de ꝯfeſſione de qua nō licet r̄ndere nec deponere. Sermōes enī ſunt regrēdi ⁊ recipiēdi ſm̄ māȝ. ℄Ad aliud qđ dicūt qꝛ ſi vna pars ꝯditiōis ē vera reliq̄ eſt falſa. Dicēdū qꝛ verum eſt. Sȝ ꝯdictio nō ē niſi vni⁹ ⁊ eiuſdeȝ ⁊ ſȝ qđ ideȝ. Dicit̃ aūt aliqs aliqd ſcire dupl̄r. Uno mō per ꝯfeſſionē ⁊ vt de⁹. Alio mō vulgari vt hō. 3z. q. i. hoc certe dr̄ qs vere ſcire qđ audiuit vel vidit vel alias ꝯſci⁹ fuit. Dicere ḡ ſcio vt hō ⁊ neſcio vt hō ꝯdicūt: ⁊ altera exn̄te falſa: altera ē vera: ⁊ vera eſt iſta q̄ dic̄ neſcio vt hō: ⁊ iſta falſa: ſcio vt hō ſi ſic loq intēdat: ſilr̄ ſcio vt deus ē v̄a: neſcio vt d̄s eſt falſa. Uñ ſi diceret nō audiui hoc ī ꝯfeſſione cū audiuiſſet apte mētiret̃. Sȝ ſi dicat neſcio vt hō vera eſt: ſcio vt d̄s v̄a eſt nec ꝯdicit. Si ḡ dicat ſimpl̄r ſcio: ſi intēdat dicere vt hō mētitur. Si aūt vt d̄s verū dicit: ſȝ delinqt: ſi p hoc ī notitiā pſone poſſit deueniri. Uel pōt dicere v̄aciter neſcio vt d̄s nec alr̄: qꝛ ꝓprie loquēdo ipſe neſcit: qꝛ ignoꝛat vtrū ille ꝯfitēdo verū dixerit an nō. vñ Bernardus. Nihilominꝰ ſcio q̄ qđ p ꝯfeſſionē ſcio. Et pari rōne videt̃ qꝛ poſſit ipſuȝ purgare qñ venit p̄mo ad purgādū ⁊ poſtea ꝯfeſſus ē ei crimē qꝛ ſic̄ vbi eſt teſtis coactus iurat qꝛ neſcit ⁊ verū eſt vt hō: ita ⁊ nūc iurat qꝛ credit eū veꝝ iuraſſe: ⁊ verū eſt vt homo: qꝛ non vt deus purgat cū ſicut xp̄s dicit. Ego aūt nō aſcendā ad diē feſtū hūc ⁊ tñ aſcēdit: nec fuit mēdaciū: qꝛ veruȝ eſt in manifeſto. Silr̄ qñ dixit de die aūt ⁊ hoꝛa illa nemo ſcit nec fili⁹: verū eſt: ſm̄ qꝛ hō ⁊ p ſciētiā acqſitā: ſȝ p ifuſā. ℄Scđa ꝯclō ē dubia an. ſ. de licētia ꝯfitentis poſſit ſacerdos dicere id qđ audiuit in ꝯfeſſione: dr̄ coīter qꝛ nō: qꝛ ſi nō valet licētia pape: nec toti⁹ eccl̄ie: multo min⁹ licētia p̄uate pſone: maxime cū celatio ꝯfeſſiōis ſit de iure diuino: verūtamen ꝯfitens pōt facere qꝛ illud quod ſcit ſacerdos per confeſſioneȝ ſciat per aliū modū: vt ſic poſſit reuelare abſqꝫ reuelatione cōfeſſionis exp̄mēdo aliū modū p quē ſcit. ℄Ad h̄ aūt qꝛ ſacerdos ſciat p aliū modū ſufficit vt dicūt qꝛ ꝯfitēs licentiet eū ad dicēdū illud qđ in ꝯfeſſione audiuit. Primū iſtoꝝ ꝯcedit̃: ſȝ ſcđm a qbuſdā ipugnatur. Primo qꝛ ſi licētia ꝯfitentis nō ſufficit ad dicēdū illud qđ auditū eſt ī ꝯfeſſione vt habeatur noua notitia: ſȝ ſolū de precedēte notitia dat̃ licentia: tūc nō ſufficiūt v̄ba p q̄ nō habet̃ noua notitia: ſȝ pp̄ hec v̄ba: licētio te ad dicendū id qđ audiſti a me in ꝯfeſſione: non dat̃ aliqua noua notitia: alioqn oīs audiēs hec v̄ba acciperet de pctō dicto in ꝯfeſſione notitiā: ſȝ ſolū dat̃ licētia: qꝛ nec plus v̄ba ſonāt. ḡ p illā nunq̄ eſt licitū ſacerdoti dicere illud qđ audiuit in ꝯfeſſione. ℄Itē ſi talis licentia ſufficeret eſſȝ via ad reuelatiōeȝ ꝯfeſſionis ⁊ ſuſpitionē criminū: qꝛ iudex habens aliquē ſuſpectū de aliquo crimine poterit ei dicere da licētia ſacerdoti dicendi qđ audiuit in ꝯfeſſione a te: ſi dat licētiā ⁊ data valeat: habebit teſtem ꝯ ſe: ſi nō dat ⁊ dare poſſit: vt ponit hec opi. merito habebit̃ ampli⁹ ſuſpect⁹: ⁊ nō erit vſqꝫ quaqꝫ ſecretū: qđ dictū erat in ꝯfeſſione cū opoꝛteat taleȝ licentiā dare ad reuelationē ꝯfeſſionis vel incurrere notā grauis ſuſpitionis. Meli⁹ eſt ḡ vt dicat̃ qꝛ talis licētia nō valet nec v̄ba p̄dicta q̄ ſonāt in talē licētiā ſufficiūt: ſed oȝ qꝛ penitēs dicat ꝯfeſſoꝛi ex̄ ꝯfeſſioneȝ in gnāli vel in ſpāli peccatū qđ vult reuelari. ℄Sȝ ſuſtinendo coēm opinionē videt̃ qꝛ ſicut ille iterp̄tes ꝯfeſſionis cui dicit̃ itentione vt dicat ſacerdoti: poteſt illi dicere: nec eſt hoc ꝯfeſſioneȝ reuelare ſed facere: ſic cū ꝯfitens intendat querere remediū ſalutis ⁊ abſolutionē ab eo qui poteſt: ⁊ hoc ſit a p̄ncipio ſua itētio: ſi in dicēdo dicat ei ꝯfeſſoꝛ nō poſſuȝ te abſoluere: ſȝ ſi vis mādabo caſuȝ tuū ſupioꝛi: vel vt te abſoluat vel vt mihi cōmittat: ⁊ ille dicat placet: q foꝛte erubeſceret ſo ꝯfiteri: tūc pōt ſupioꝛi ſcribere ⁊ ille cū q̄ſi p iterp̄tē audierit illū ſine alia ꝯfeſſione pōt abſoluere vel abſoluēdus remittere. Uerū ē qꝛ caſuȝ ſine noīe pſone ſupiori poſſit remittere ſicut ⁊ ꝯſiliuȝ q̄rere ſine aliq̄ licētia: vel mittere pſonā nihil exp̄ſſo de caſu. Sȝ qꝛ aliqñ gr̄a pſone ſit qꝛ nō fieret extraneo: qñqꝫ neceſſe ē noīare ⁊ tūc de licētia ei⁹ pōt: nec licētiare ꝯfeſſoꝛē ad reuelāduȝ: eſt in p̄iudiciuȝ ſacri magis q̄ licētiare ꝯiugē ad caſtitatē vouēduȝ vl̄ religionē itrandū ſit in p̄iudiciū matrimonij. ℄Ad p̄maȝ rōnē quā inducūt ꝯ Tho. dōȝ. qꝛ ſicut illud qđ ego tradidi tibi vt depoſituȝ ſine noua receptiōe ⁊ traditiōe poſſuȝ facere qꝛ hēas illud vt donū vel mutuū dicēdo qꝛ hēbas vt depoſitū: hēas vt mutuū vel donū: qđ ēt videt̃ facere dando tibi licētiā vtēdi ad volūtatē tuā. Hoc. n. faciēdo iā q̄ſi volo qꝛ illud qđ pri⁹ hēbat̃ vt depoſitū nō amplius habeatur vt depoſituȝ ⁊ q prius alienādo furtuȝ cōmittebas: ſic vtens depoſito: nunc licite vteris q̄uis lex depoſiti ſit de iure diuino: qꝛ eſt in fauoꝛē deponētis. cui pōt renūciare: ⁊ ſicut a p̄ncipio poterat tradere vt depoſitū vl̄ vt donū ſic ex poſtfacto pōt mutare ꝓpoſitū: ita ē dicēduȝ ⁊ in ꝓpoſito qꝛ ſicut ꝯfitēs potuit illud dicere p modū ſimplicis narrationis vt hoī qđ dixit vt deo: ſic poſtea p̄t facere qꝛ illud dictuȝ vt deo qꝛ habeat̃ vt hō ſine h̄ qꝛ illud iterū ſibi dicat: ex hoc ſoluȝ qđ dicit iā nō habeas illđ vt dictuȝ in confeſſiōe ſed vt dictuȝ ſimpl̄r ⁊ in foꝛo: lȝ hoc nō poſſit papa: qꝛ in ei⁹ fauoꝛē nō ſtatuit de⁹ ſȝ ꝯfitētis. Et ſi dicat do tibi licētiā dicēdi ad libitū: hoc ē dicere ī effectu qꝛ habeas ſic̄ hō: vñ ⁊ ſi nō poſſit licētiare p modū diſpēſantis ⁊ directe pōt tñ idirecte p hoc qꝛ ex tūc icipit illud hr̄e cōmiſſuȝ vt hō nō vt de⁹: ⁊ ſic mutet̃ titulus ſciendi ſic in exēplo titulus habēdi: ⁊ iā nō ē fractio depoſiti. Si ḡ dicat̃ papa non pōt licētiare. ḡ nec iſte. Sol̄o. nō ē ſil̄e: qꝛ hoc nō ē in fauoreȝ pape ſȝ ꝯfitētis: vel qꝛ papa nō p̄t facere qꝛ ſciat vt hō: ſicut papa nō p̄t dicere habēti alienū: depoſitū hēas illud vt mutuuȝ vel donū: qꝛ nō ē ſuuȝ: ⁊ mutuū dic̄ q̄ſi de meo tuū: ⁊ dare ē accipiētis facere. hoc aūt pōt facere deponēs qui eſt dñs. ℄Ad ſcđȝ hoc eſt de iure diuino. ḡ nō pōt ⁊c̄: Dicēdū qꝛ imo qñ eſt in fauoꝛē ꝯcedētis. Pōt. n. vir licentiare vxoꝛē ad vouēdū caſtitatē: ⁊ ex tc̄ nō tenet̃ ei debitū reddere: qꝛ lȝ de iure diuino ꝯiunx tenet̃ reddere debituȝ petētī: tñ qꝛ eſt in fauoꝛē petētis ille ꝯ hoc pōt licētiare qđ papa nō p̄t. Uñ qñ iterdicit̃ illis q ꝯ interdictū eccl̄ie ꝯtrahunt ne ſimul cohabitēt itelligit̃ petēdo debitū nō reddēdo. ℄Ad tertiuȝ qñ dr̄ nō pōt dicere niſi alio mō ſciat. Dicendū qꝛ alio mō ſcire ē dupl̄r: vno mō qꝛ hoc ſcit p aliam ſciētiā ſm̄ reȝ: ⁊ ſic pōt facere alius a cōfitēte qꝛ ille aliter ſciat. Scđo mō qꝛ alr̄ ſciat ſcđȝ modū ſciēdi: ⁊ qꝛ ſecretū habeat nō vt ſecretū: Et h̄ ſolū pōt facere ille q cōmiſit ſine hoc qꝛ ille iſtud iterū ſibi replicet. Et ſilr̄ qꝛ h̄ qđ vſqꝫ nūc habuit vt de⁹: amō hēat vt hō. Et vterqꝫ modus ſufficit ad hoc qꝛ liceat dicere. Sic̄. n. ſigillū ꝯfeſſionis eſt de iure diuino: ſic ſigillū ſecreti: qꝛ reuellare archana eſt ꝯ ſacrā ſcripturaȝ. Sic̄ ḡ nullus p̄t facere admin⁹ p̄uat⁹ qꝛ aliqs licite reuelet alteri⁹ ſecretū q̄diu hȝ illud vt ſecretū: qꝛ tamdiu manet obligatio ſecreti: ſed ille q cōmiſit p̄t facere qꝛ hēat nō vt ſecretū dicēs ex nūc nō hēas ſub ſecreto: ⁊ eoipſo qꝛ licētiat eū ad dicēdū videt̃ dicere qꝛ nō plus habeat̃ vt ſecretū nec plus reputat̃ reuelatoꝛ ſecreti ſi dicit: ſic in ꝓpoſito lȝ ſit maius ſigillū ꝯfeſſionis q̄ ſecreti. Et ſi nō eſt hic noua notitia: eſt tñ nouus modus notitie q ſufficit. ℄Ad quartā rōnē dicendū qꝛ nō ſequit̃ icōueniēs: qꝛ ſi nō obtēperet iudici dicēti: da ſacerdoti licētiā reuelandi: nulla ſuſpitio oꝛit̃: qꝛ hoc facere non tenet̃: nec teſtē ꝯ ſe ꝑducere: vñ ī iure teſtis dȝ toꝛq̄ri ꝯ dñm ſȝ ꝓ dño: ſi tñ cū q̄rit̃ a dño an velit ſuū toꝛq̄ri ſi dicat nolo nō pp̄ h̄ ē ſuſpitio ꝯ eū de delicto: qꝛ alia decā pōt h̄ nolle q̄ qꝛ ſibi ꝯſcius. Et ſilr̄ ē in ꝓpoſito: qꝛ nō vult qꝛ ille de ꝯfeſſiōe loquat̃ pp̄ ſcādalum foꝛte. Si aūt det illi licētiā: nō pp̄ hoc pat̃ ſibi p̄iudiciuȝ ſi iponat ſibi falſuȝ: qꝛ poterit dicere dedi ſibi licentiā qꝛ ſibi dixi: ſȝ hoc ſibi nō dixi: ⁊ vn⁹ teſtis nō ꝓbat niſi vellet ſtare dicto ei⁹: nec tc̄ ēt ſacerdos tenet̃ dicere lȝ poſſit. ℄Sȝ ꝯ hoc aliq replicāt ⁊ faciūt qnqꝫ appentes rōnes q̄ ſoluēt̃ īfra recitādo. ℄Pria rō talis ē: qꝛ ſic̄ iudex de crīe occl̄to qđ vidit ñ pōt iudicare reū p h̄ qꝛ dat ei licētiā vt iudicet eū ſm̄ qꝛ ſcit vel vidit. ḡ a ſili in ꝓpōito ḡ. ⁊c̄. ℄Sol̄o non ē ſil̄e: qꝛ nō lȝ iudicare ex his q̄ vidit vt p̄uatus niſi videat vt iudex: ſiue ſit obligat⁹ ad ſecretū ſiue nō: ſȝ ad hoc qꝛ hō loq̄tur de aliquo ſufficit qꝛ illđ hēat vt hō: neqꝫ opoꝛtet qꝛ hēat vt hō iudex: licētia aūt loquēdi facit qꝛ hēat vt hō: nō āt qꝛ hēat vt iudex. Scđo qꝛ ī lege nāe ſolus auctoꝛ ei⁹ pōt diſpenſare ſic̄ de pluralitate vxoꝝ: ſȝ de lege nāe ē celare crimē ḡ ⁊c̄. ℄Solutio. regl̄a videt̃ eē qꝛ lȝ vnicuiqꝫ renūciare his q̄ ꝓ ſe itroducta ſunt. Uel dicēdū qꝛ lex nāe ē qꝛ tādiu celet q̄diu hēt vt deus: ſicut de depoſito dcm̄ ē vel ſicut in matrionio. ℄Tertio. qꝛ ñ min⁹ debȝ celare qđ audiuit ī ꝯfeſſiōe q̄ ſi vidiſſet ī occl̄to: ſȝ tūc nō poſſet licētiare de dicendo: qꝛ ſic̄ nō pōt mihi dare licētiā vt occidā euȝ ſic qꝛ nec diffamē eū. ℄Solutio: hoc veꝝ ē qꝛ ī caſu ī quo illi nō liceret ꝑdere ſeipȝ nec lȝ p aliū: ſȝ ibi agit̃ ad ei⁹ bonū: puta qꝛ diceret illi qui poſſet prodeſſe vel abſoluendo vel ꝯſulendo vbi nominata perſona hoc melius fieret tūc ſecus ē. ℄Quarto. qꝛ tenet̃ obedire p̄lato ī licitis ⁊ honeſtis: ſi ḡ de licētia ꝯfitētis licȝ ſibi reuelare. ḡ tūc tenet̃ p̄lato p̄cipiēti reuelare obedire: qđ ē falſuȝ: qꝛ licētia nō tollit occl̄tū: de occl̄tis aūt p̄latus nō hēt iudiciū nec p ꝯñs p̄ceptū. ℄Et dicēdū qꝛ argumētū ſoluit ſeipȝ: qꝛ nō tenet̃ aliquis obedire p̄lato ī oībus licitis: puta ī leuādo feſtucā: ſȝ in illis in qbus p̄latus ē qđ nō ē in occl̄tis: ſȝ ſi ponerē pctm̄ al̄s ꝑtinens ad cognitōē iudicis foꝛte p īfamiā vtꝝ tūc ille teneret̃: qꝛ ⁊ tūc ipemet ꝯfitens teneret̃ dicere v̄itatē. Dico qꝛ non deberet dicere ſȝ peccaret: nec tenet̃ p ꝯñs: qꝛ foꝛi miſcēdi ñ ſūt. Nō. n. ex ꝯfeſſiōe fcā coꝛā iudice layco dānat̃ qs coꝛā eccl̄iaſtico: ſȝ ml̄tō in⁹ h̄ ñ tenet̃ aliqs teſtificari qñ ex teſtīonio ſuo nihil p̄t iudicari ēt cuȝ alio teſtīonio. ℄Quito. qꝛ ſicut qđ ꝑtinet ad foꝝ exterioꝛē de nulli⁹ licētia pōt ꝑtinere ad foꝝ ꝯſcīe: ſic. ſ. qꝛ de licentia pape ex his q̄ dixi tibi in foꝛo poſſis me abſoluere ī pnīa niſi iteꝝ dicā tibi vt ꝯfeſſoꝛi: ſic nec eꝯ q̄ dicta ſunt in hoc foꝛo de nulli⁹ licētia poſſunt dici ī alio foꝛo niſi alr̄ dicant̃. ℄Et dico qꝛ veꝝ ē vt ex hoc ſnīa ferat̃: ſȝ alr̄ ſic vt dictū ē. ℄Tertia ꝯ ē. qꝛ lȝ dicere pcm̄ ꝯfeſſum ꝓpter aliā ſciam. Si. n. quis alr̄ ſcit illud qđ ſcit p ꝯfeſſionē: puta quia vidit vl̄ audiuit al̄s pōt dicere qꝛ illud vidit vel audiuit p talē vel talē modū: dū tñ nō dicat ſe ſcire p ꝯfeſſionē: nec refert vtꝝ p̄us ꝯfeſſionē audierit ⁊ poſtea alio mō cognouerit an eꝯ. In quo caſu non dȝ ēt qꝛ ꝓteſtet̃: qꝛ ſi ꝓpter ꝓteſtatōem q̄ dicit ſe nō recipere in ꝯfeſſione ſic qn liceat ſibi ꝓclamare: iſtud ſibi liceret: ⁊ nō ideo qꝛ alr̄ nouit: tūc pari rōne ſi ꝓteſtaretur ēt de oīb⁹ ēt alr̄ nō cognitis poſſet oīa reuelare. Tota ergo ratio ē: qꝛ q̄ nouit vt homo ſiue añ ſiue p⁹ dicere pōt. Sic ergo diſtingue: qꝛ ꝯfeſſio nō dȝ reuelari in aliquo caſu. Itē ꝯfeſſio ñ aufert ꝯfeſſoꝛi ius ſuuȝ nec tribuit ius nouū in alio foꝛo Quicqd ḡ videt̃ ꝯfeſſoꝛi faciēdū vl̄ omittēdū ꝓ bono ꝯfitētis vel cōip ōt facere vel omittere: dūȝ tñ per hoc non reuelet̃ ꝯfeſſio ad qđ ſolū obligatur: lȝ alias ñ eſſet illud facturus. Si ḡ p ꝯfeſſionē poꝛis vel alteri⁹ ſcit abbas qꝛ non expedit prioꝛi tenere monaſteriū ⁊ ſit talis q ad libitū alias p̄t amoueri: expectet quouſqꝫ ſine nota

UNIVERSIDAD ... BIBLIOTECA

reuellationis poſſit ammouere ⁊ tūc ſtatiꝫ ammoueat. Cū
enī ex audiētia ɔfeſſiōis ad nihil obligeẗ niſi ad celādūꝫ: ⁊
ſi obligareẗ ad aliqd hoc cēt ad medēdū aīe penitētis: ſicͭ
medicus ex quo aliquē in cura ſuſcipit teneẗ ſibi dare re-
mediū ɔ̄ recidiuū: ſic in ꝓpoſito q̄ꝫcito pōt āmouere āmo-
ueat quē ſine hoc āmouere poterat. Si aūt talis erat q nō
ſine iuſta cauſa āmoueri poterat: cū ɔfeſſiōis audiētia nul-
li ius p̄beat in alio foro in quo nō ɔſtat ſibi vt iudici. ipſum
āmouere nō p̄t. Siľr q2 licētia itrādi villā ad libitū p̄t ɔce-
dere vel negare: lꝫ aľs nō eēt negaturus pp̄ p̄iculū qꝺ̄ ex ſo
la ɔfeſſione nouit negare pōt: dū tn̄ ex hoc ſuſpitio nō oria
tur: in occulto tn̄ ſemꝑ illū q ɔfeſſus eſt monere p̄t: nec h̄ ē
ɔfeſſionē reuelare. Siľr curat⁹ pp̄ ɔfeſſionē nō p̄t negare
cōionē qū aľs eaꝫ tenetur dare: puta in paſchate: aľs ſic di
cens: nō teneor nūc tibi dare ⁊ nō obyciēs de crimie cōfeſ-
ſo. Siľr ſi nouit per cōfeſſionē affinitatē in occulto mone-
re pōt ⁊ negare bn̄dictionē illis qb⁹ aľs nō teneẗ: ſi ꝑ h̄ cō
feſſio nō reuelaẗ: ſed ſi aľ teneẗ ēt ſi per hoc ɔfeſſio n̄ reuel
latur: nō pp̄ hoc hꝫ ius negādi. Siľr de ep̄o q per ɔfeſſionē
nouit corruptionē monialis q̄ petit bn̄dictionē: q2 aut ē ca
ſus in quo teneẗ ⁊ tūc negare nō dꝫ: q2 ſi ꝑ eiuſdē ɔfeſſionē
ſibi ɔſtat: tn̄ ſibi nō ɔſtat vt iudici in illo foro in q̊ ſic ab or-
dinario monaſteriū petit bn̄dictionē ⁊ q̄libꝫ ꝑ ſeipſaꝫ. Si
aūt hoc ſcit ꝑ ɔfeſſionē alteri⁹ que vidit vel illi⁹ qui eā cor
rupit: nō ſufficiēter ɔſtat: ēt ſi ex cōfeſſionē dixiſſet: vn̄ ne
gare nō dꝫ. Si aūt aľs nō teneẗ bn̄dictionē īpartari ſꝫ pōt
ſine reuelatiōe cōfitētis negare: pōt ɔfitēti negare ſicͭ non
cōfitēti. Et qꝺ̄ dictū eſt de bn̄dictiōe monialiū idēꝫ eſt de
bn̄dictione abbatiſſarū in monaſterio: vbi cōiter virgines
bn̄dicunẗ ꝭm quoſdā qui dicūt ꝙ lꝫ alibi abbatiſſa poſſit
eſſe vidua ſicut Paula mater Euſtochy: tn̄ abſurdū eis vi
deẗ ꝙ monialib⁹ bn̄dictis p̄ſit abbatiſſa carēs illa benedi-
ctione: ſicut ēt ꝭm iura ꝓfeſſis nō dꝫ nouitia p̄ferri in ab-
batiſſaꝫ: īmo nec ꝓfeſſa tacite nō expreſſe. de elec. c. Indē
nitatib⁹ in p̄n. li. 6. Q2 tn̄ qꝺ̄ nō eſt ꝓhibitū eſt ɔceſſum: iō
videẗ ꝙ bn̄dictio abbatiſſarū quarūcūqꝫ nō regrat virgi
nitatē magis q̄ꝫ abbatū: cū nō ſit ita iure cautū ſicut de bn̄
dictione virginū. Siľr q2 hō liberā electionē hꝫ: lꝫ ꝑ ſolaꝫ
ɔfeſſionē ſciat aliquē indignū quē aľs putabat dignū: dꝫ n̄
eligē ex ɔſcīa ſic dictāte ſibi: q2 in eligēdo ſciēter dignū vľ
indignū negotiū geriẗ īter ipſū ⁊ deū: vn̄ p̄t ex his q̄ ēt ſcit
vt ds iudicare ī ꝓpoſito: ſꝫ h̄ bn̄ putarē ꝙ nō patereẗ p̄eās
iuris: puta ꝙ eſſet p̄uat⁹ voce eligēdi ⁊ a fructibus triēnio
ſuſpēſus qui eligeret illū quē ſcit vt de⁹ indignū: ſed neſcit
vt hō: q2 de his q̄ hō ſcit vt de⁹: ſolū hꝫ deū vltorēꝫ ⁊ nō ho
minēꝫ: ſicut alibi dr̄ ꝙ matrimoniū ɔtēpta religio ſolū deuꝫ
hꝫ vltorē. ¶ Ad argm̄ dꝫ. ꝙ etiā penitēs ſi ex reuelatione
iniunctionis ꝓbabiľr crederet ɔfeſſorēꝫ ledi teneret cela
re: alioqn eſſet maledictus ſicut chaī q diſcoopuit vel nō
opuit: ſed deriſit verēda p̄ris. Si. n. ex hoc ſequereẗ vľ de
riſio ſimplicis vel offēſio: q2 ꝓhibuit loqui cū ꝑſona ſuſpe
cta: nō dꝫ dicere talis mihi hoc iniūxit: q2 forte ille īterfice
ret eū. ¶ Circa illud aūt qꝺ̄ dictū eſt de licētiatiōe cōfitē
tis notādū ꝙ q2 ex audiētia eſt cōfeſſor obligat⁹ ad medē
dūꝫ illi ꝙ licētia nunq̄ꝫ dat ei ꝙ poſſit hoc reuelare: niſi ad
bonū cōfitētis: nō aľr vt ſupra dictū ē. ¶ Itē ꝓ eo qꝺ̄ dcm̄
eſt in ꝭa ɔ̄ne p̄mi articuli. ſ. ꝙ alius a cōfeſſore audiens ex
ꝓpoſito vľ a caſu pctā cōfitētis ignorātis ꝙ alius a cōfeſ
ſore peccata ſua audiat: illa celare teneẗ. videẗ eē: q2 ſeru⁹
auſcultās a caſu vel a ꝓpoſito ſecretū qꝺ̄ tractaẗ in curia
dn̄i ſui ⁊ poſtea illud reuelās forinſecus cōmittit crimen
ɔ̄ dn̄m ⁊ curiā eius. Vn̄ talis ſeruus ꝭꝫ ius ciuile grauiter
puniẗ: ſed ſacrm̄ pnīe eſt qꝺ̄dā ſecretū qꝺ̄ ſecrete tractaẗ ī
curia ſūmi regis: q2 tractaẗ corā illo qui rep̄ſentat ꝑſonaꝫ
eius. quilibet autem homo ſeruus dei eſt. ergo ⁊c̄. Secun
dūꝫ ſuperius eſt ſolutuꝫ: q2 de hoc ſunt opiniones. ¶ Itē

circa illud quod dictū eſt in prima ɔ̄ne p̄mi articuli ꝙ etiā
ɔfeſſio ficti celāda eſt: q2 fictio nō facit qn ſit verū ſacrꝫ: ſꝫ
euacuat tātū fructū quātū ad ꝓpoſitū verū ē: q2 fictio ɔfi-
tentis nō liberat ſacerdotē a ſigillo cōfeſſionis. ſꝫ hoc eſt ɔ̄
illos q dicūt ꝙ ſine cōtritione ɔfeſſio nullū hꝫ effectū: nec
tūc nec poſt: q2 poſita cauſa poniẗ effect⁹ aliqs. vn̄ ſicut ī ſa
cramētis īprimētib⁹ characterē nō pōt eē ſacrm̄ qn ſequa
tur aliqs effect⁹ vel character vel cū hoc grā: ſic ⁊ in alijs.
Si verū ſacrm̄ eſt: aliqs effect⁹ ſacrationis eſt vel diſpoſiti
ue vel cōplectiue: ſicut ſi ornamētuꝫ eſt: aliqd ornatū ē. vn̄
fictio que nō īpedit eſſentiā ſacri: nec īpedit eius primā ⁊ ī
mediatā efficientiā. tn̄ ſi qs ſciēter dimidiaret cōfeſſioneꝫ
ſacrm̄ nō eſſet: ⁊ tn̄ ſacerdos obligat⁹ eſſet ad celādū: q2 et
ſi totū ſacrm̄ cōpletū nō eſt: pars tn̄ ſacri eſt: ſicut ſi differa
tur abſolutio adhuc nō eſt itegrū ſacrm̄: ⁊ tn̄ celare teneẗ
ante abſolutionē ſicut poſt: q2 mā̄ ⁊ forma hui⁹ ſacri nō ſic
ſimul ſunt tp̄e ſicͭ in alijs: īmo mā̄ p̄cedit formā tp̄e: ⁊ vna
pars mā̄e aliā: cū orō ſit q̄ꝫtitas ſucceſſiua habēs vnā pteꝫ
poſt aliā. Qꝺ̄ aūt dicūt qdā ꝙ peccatū ficte cōfeſſuꝫ apud
deū ſic tegiẗ ꝙ ex tali ɔfeſſione nunq̄ꝫ puniẗ nec verecū
dabiẗ. verū eſt ſi ipſe cōfeſſus eſt eo mō quo decretalis cō
ſuluit detegēs oēm īfirmitatē ⁊ hoc ipſuꝫ ꝙ abſtinere nō
pōt: ſed iō ɔfitēdo ſe humillat ſi forte ꝑ hoc grām cōtinen
di acqrat: ſed ſi fict⁹ ſit volēs ſacerdotē decipe ⁊ ſacrm̄ iri
dere. de hac cōfeſſione in die iudicij corā oībus cōfundeẗ
⁊ ſua fictio reuelabitur ſicut proditio iude.

¶ Si peccata dimiſſa redeāt. Di. XXII. a

Vnqꝫ multis auctoritatibus ſupra
ſit aſſertū in vera cordis ɔtritōe pcā
dimitti an̄ ɔfeſſionē vel ſatiſfactōeꝫ
ei ēt qui aliqn̄ in crimē relapſu⁹ ē:
queriẗ ſi poſt cordis ɔtritionē con-
fiteri ɔtēpſerit: vel in pcm̄ idē vel ſimile recidi
uerit: an pctā dimiſſa redeant? Cui⁹ qōnis ſolu
tio obſcura eſt ⁊ ꝑplexa: alijs aſſerētibus: alijs
econtra negātib⁹ pctā ſemel dimiſſa vlteri⁹ repli
cari ad penaꝫ. Qui vero dixit pctā dimiſſa redi
re: ſubditis ſe muniūt teſtimōijs. Ambro. alt.
Donate īuicē ſi alter ī altex̄ peccat: alioqn de⁹
repetit dimiſſa. Si. n. in his contēpt⁹ fuerit ſine
dubio reuocabit ſniaꝫ ꝑ quā mīam dederat: ſicͭ
in euāgelio de ſeruo neqꝫ legiẗ q in ɔſeruū ſuuꝫ
impi⁹ dep̄hēſus ē. Itē Raba. Neqꝫ ſeruū tra-
didit de⁹ tortorib⁹ quoaduſqꝫ redderet vniuer
ſuꝫ debitū: q2 nō ſolū pcā q̄ poſt baptiſmuꝫ hō
egit reputabunẗ ei ad penā: ſꝫ ēt originalia q̄ in
baptiſmo ſūt ei dimiſſa. Itē Grego. Ex dictis
euāgelicis ɔſtat: q2 ſi ex corde n̄ dimittim⁹: qꝺ̄
in nos delinquiẗ: ⁊ hoc rurſum exigiẗ qꝺ̄ iā no
bis ꝑ pniaꝫ dimiſſum fuiſſe gaudebamus. Itē
Augu. Dicit de⁹ dimitte ⁊ dimitteẗ tibi: ſꝫ ego
prius dimiſi. dimitte vel poſtea. Nā ſi nō dimi
ſeris reuocabo te: ⁊ quicquid dimiſerā replica
bo te. Iteꝫ. Qui diuini bn̄ficij oblit⁹ ſuas vult
vindicare iniurias: nō ſolū de futuris pctis ve-
niā nō merebiẗ: ſed ēt p̄terita que iā ſibi dimiſſa
credebat: ad vindictā ei replicabunẗ. Itē Be-
da. Reuertar ī domū meā ⁊c̄. Timēdus ē ille

verſiculus nō exponēdus: ne culpa quā in no-
bis extinctā credebam⁹: ꝑ īcautelā nos vacātes
opprimat. Itē quecūqꝫ enī poſt baptiſma: ſiue
prauitas heretica: ſeu cupiditas mundana arri
puerit: mox oīum ꝓſternet in ima viciox̄. Itē
Aug. Redire dimiſſa pctā vbi fraterna chari-
tas nō eſt: aptiſſime dn̄s in euāgelio docet in il
lo ſeruo: a quo dimiſſū dn̄s debitū petijt eo ꝙ il
le cōſeruo ſuo debitū nollet dimittere. His au
ctoritatibus innitūtur qui dicunt pctā dimiſſa ſi
replicanẗ redire ſimpľr. Quibus opponiẗ. Si
quis ꝓ pctō de quo penituit ⁊ indulgētiā acce-
pit iterū puniẗ: nō videẗ iuſtū. Si puniẗ pro eo
qꝺ̄ peccauit ⁊ nō emēdauit: iuſtitia eſt aperta.
Si vero requiriẗ qꝺ̄ fuerat cōdonatū: vel iuſti
cia nō eſt: vel iuſticia eſt occulta. Videẗ etiā ds
bis in idipſuꝫ iudicare: ⁊ duplex tribulatio con
ſurgere: qꝺ̄ ſcriptura negat. Sed ad hoc pōt di
ci: ꝙ neqꝫ duplex tribulatio cōſurgit: neqꝫ iudi-
cat deus bis in idipſū. Hoc. n. fieret ſi poſt cōdi
gnā ſatiſfactionē ⁊ ſufficientē penā iterū puni-
ret: ſed nō ſatiſfecit digne ⁊ ſufficienter: q nō ꝑ-
ſeuerauerit. Debuit enī iugē pcti habere mēo
riā: nō ad faciendū: ſed ad cauendū. debuit non
obliuiſci oēs tribulatiōes dei: que tot ſunt quot
ſunt pctōx̄ remiſſiones. Tot ergo debuit cogi-
tare dona dei quot mala ſua: ac ꝓ illis vſqꝫ in fi
nem grās agere. Sed q2 ingratus ad vomitū ſi
cut canis redijt: anteacta bona mortificauit: et
pcm̄ dimiſſuꝫ reuocauit: vt cui humiliato an-
te deus pcm̄ dimiſerat: eidem poſtea elato ⁊
ingrato imputet.

¶ Aliorum ſententia. b

Ed q2 abſonū videẗ vt pctā dimiſſa ite
f rum iputenẗ: placet qbuſdā neminē pro
pctis ſemel dimiſſis iterū a deo puniri.
Sed ideo dicunẗ dimiſſa redire ⁊ imputari: q2
pp̄ igratitudinē ita reus ⁊ pctōr cōſtituiẗ: vt an
te fuerat. Si enī qꝺ̄ dimiſſū fuerat dr̄ exigi: q2
remiſſionis p̄cepte igrat⁹: ita re⁹ fit vt ante fue
rat. Vtriqꝫ parti queſtiōis ꝓbati fauent docto
res Ideoqꝫ alicui parti nō p̄iudicans ſtudioſo
lectori iudiciū relinquo: addēs mihi tutū fore:
ac ſaluti ꝓpīquū: ſub mēſa dn̄orū micas edere.

¶ Quid ſit hic ſacramentum ⁊ res. c

Oſt predicta reſtat inueſtigare quid in
p actione penitētie ſit ſacm̄ ⁊ res. Sacra
mētū enī ſignū eſt ſacre rei. Quid ergo
hic ſignū eſt: ⁊ q̄ eſt res ſacra huius ſigni? Qui
dam dicūt ſacm̄ hic eſſe qꝺ̄ exteri⁹ tm̄ geriẗ. ſ.
exterior pnīa que eſt ſignū interioris penitentie
. ſ. cōtritionis cordis ⁊ humiliationis. Quod ſi

eſt nō oē ſacm̄ euangelicū id efficit qꝺ̄ figurat.
Exterior enī penitētia nō efficit interiorē. poti⁹
interior cauſa eſt exterioris. Sꝫ ad hoc inquiūt
illi hoc eſſe ītelligēdū de illis ſacīs que in nouo
teſtamento inſtituta ſunt: vt eſt ſacramentū ba
ptiſmi: cōfirmationis ⁊ corpis xp̄i. Sacm̄ ve
ro penitentie ſicut ⁊ coniugij ante tēpus gratie
etiā a primordio humani generis fuit. Vtrūqꝫ
enim inſtitutū fuit in primis parentib⁹. Item ſi
exterior pnīa ſacm̄ eſt: ⁊ interior res ſacī: ſepi
us p̄cedit res ſacm̄ q̄ꝫ ſacm̄ reꝫ. Sed nec hoc
incōueniēs eſt. Nā ⁊ in alijs ſacīs que efficiūt
qꝺ̄ figurāt: hoc ſepe ɔtingit. Quidā aūt dicunt
exterioreꝫ pniam ⁊ interiorē eſſe ſacīꝫ: nec duo
ſacīa: ſed vnū: vt ſpēs panis ⁊ vini: nō duo ſūt
ſacīa ſꝫ vnū. Et ſicut in ſacīo corporis: ita etiaꝫ
in hoc ſacīo dicūt aliud eſſe tm̄ ſacm̄. ſ. exterio-
rem pniaꝫ: aliud ſacm̄ ⁊ rē. ſ. interiorē pniaꝫ.
aliud rem ⁊ nō ſacm̄. ſ. remiſſionē pctōx̄. Inte
rior enī pnīa: ⁊ res eſt ſacī. i. exterioris pnīe: ⁊
ſacīꝫ remiſſionis pcti: quā ⁊ ſignat ⁊ facit. Ex
terior quoqꝫ penitētia ⁊ īterioris ſignū eſt ⁊ re
miſſionis peccatorum.

Qō I

Irca vigeſimāſecūdā diſtinctionē q̄runtur tria. p̄mum eſt de reditu pec-
catox̄ poſt recidiuū. 2m̄ de cōfeſſione incar-
ceratox̄ ⁊ dānatox̄. 3⁹ de forma hui⁹ ſacri.
Circa primū q̄riẗ vtrū pctā ſemel dimiſ
ſa redeāt. Et videẗ ꝙ ſic: q2 ſicͭ pe
nitentia viuificat mortificata: ſic peccatum mortificat vi
ua: ſꝫ per illā mortificata redeūt ad merituꝫ. ergo per reci
diuū pctā ꝑ pniaꝫ mortificata redeūt ad demeritū. ¶ Cō
tra. actio ſemel extincta nō reuiuiſcit: g̃ ſiľr nec pcm̄. ¶ R⁹
hic ſunt tres ɔ̄nes. ¶ Pria eſt ꝙ penitēte poſtea recidiuā
te in ſilia pctā: priora pctā nō redeūt quo ad culpaꝫ nec re
deūt quo ad eſſentiā: q2 ſunt alia numero que poſtea fiunt
⁊ clarū eſt ꝙ ꝑ ſolū hoīeꝫ vel nām corruptū idē numero n̄
redit. 2°. de gnātione. Sed ſuppoſito ꝙ ſuba pcti ſit a deo
⁊ ſuppoſito ꝙ de⁹ idē numero corruptū poſſit reparare ſi
ue ſit manēs ſiue ſit trāſiēs ſi ſolus de⁹ id reparet: tūc eſſet
idē numero ꝙ p̄us māľr: ſed illud qꝺ̄ prius erat pctm̄ nūc
nō eēt peccatū: q2 p̄us erat pctm̄ inq̄ꝫtū ꝓducebaẗ ɔ̄ debi
tuꝫ ab hoīe: nō inq̄ꝫtū a deo: g ad nihil teneẗ: nūc aūt nō ꝓ
duciẗ ab hoīe: ſꝫ a ſolo deo vt ſupponiẗ: ⁊ ſic pōt a deo ideꝫ
peccatū numero redire nō vt pctm̄ ſed vt act⁹. Si aūt de⁹
illū eūdē actū numero reparet hoīe coagēte: tūc eēt idem
ꝭm mām: ſed eēnt duo pctā ꝭm formā: ſicut ſi hoīe ſecūdo
generante deus redderet eandē aīam numero quā p̄us in
eadē mā creauerat: eſſet idē numero fili⁹: ſꝫ eſſent due ge-
nerationes ⁊ due natiuitates. Sꝫ q2 pctōre recidiuāte nō
eſt credēdū deū miracula facere vt ſimul ſint opera lucis
⁊ opa tenebrarū. iō ſimpľr dicēdū eſt ꝙ nō redeūt quo ad
eſſentiā. Si aūt a ſolo deo idē bonū opus numero repare
tur: nō eēt hoīs meritū patiēdo in reparato ſicut fuit in p̄n
cipio. Si aūt repareteẗ hoīe cooperāte: tūc eſſent duo me-
rita ⁊ vnus act⁹: q̄ꝫuis ſit dubiū utrū creatura q̄ nō poteſt
cooperari ī creatione poſſit cooperari in reparatione. Et q
dē de reparatione ſubſtantie certū eſt ꝙ ibi actio hominis
terminaẗ ad nouam q̄litatē: ſed de reparatione qualitatis
ꝙ ſit noua actio hoīs ⁊ non nouū actū ē difficile niſi ī inten

Confeſſor ſciens p. ſolā confeſſionē aliquē indignū: tenet eū non eligere.

Ad argm̄ in titulo .4.

p° ɔ

Peccata nō redeūt quo ad culpam nec q ad actus

Dub. ptchū

ſtone ⁊ remiſſione. ¶ Secūda cōcluſio eſt. ꝙ aliquo modo redeunt quo ad penaꝫ dāni: qꝛ illā equaliter patitur in vno mortali moriēs ſicut ſi moriēs in oībus que nunq̄ʒ fecit: niſi diceret̃ ſic: ꝙ ſicut pena dāni nō habet dolorē ī pueris: qꝛ nō habēt remorſum ꝙ hoc ſit ꝑpter ſuū peccatū: ſʒ in purgatorio ſic: qꝛ ſciunt ꝑpter pctm̄ carere ſe illo bono: ſic dānati tanto amplius affligunt̃ carētia btitudinis quāto ſciunt propter plura ⁊ grauiora peccata incurriſſe illud. ¶ Tertia cōcluſio eſt. ꝙ redeūt quo ad penaꝫ ſenſus non ſimplr̄ ꝙ tantū puniat̃ ac ſi nō penituiſſet: qꝛ nō cōſurget duplex tribulatio ex quo fuit totalr̄ remiſſa culpa: ſed ſm̄ quid: qꝛ tanto eſt grauior ſequēs culpa q̄̄to fuerat maior gratia remiſſionis ꝑpter circūſtātiā ingratitudinis. ¶ Ad argumētuꝫ dicēduꝫ ꝙ nō eſt ſimile de bonis mortificatis per peccatū ꝙ reuiuiſcāt per penitentiā: ⁊ de dimiſſis ꝑ penitentiā ꝙ redeant per ſequētē culpaꝫ: niſi loquēdo de reditu actuuꝫ bonoꝝ vel maloꝝ ſm̄ ſe. Simplr̄.n. nec bona mortificata reuiuiſcunt nec peccata dimiſſa redeunt: quiā actus qui trāſit tā bonus q̄ʒ malus nō redit idē numero: ſʒ quo ad primū debitū meritis: ⁊ quo ad penā debitā peccatis eſt diſſimilitudo: qꝛ merita nō mortificāt̃ per peccatuꝫ: niſi qꝛ preſtat̃ īpedimentū quo durāte nō ſequitur p̄miuꝫ: ⁊ ideo eo āmoto habent valorē ſuūꝫ: ſed pena debita pctīs non ſoluꝫ īpeditur per verā penitentiā ſed vere remittit̃: ⁊ ideo per ſequentē culpaꝫ nō renouatur cum ſit ſimplr̄ dimiſſa ⁊ non ſolum impedita. Qō II.

SEcundo querit̃ vtrum dānato ad mortē petenti confeſſionē debeat negari: Et videt̃ ꝙ ſic: quia manifeſta peccata nō ſunt occulta correctione purganda. ex̄ de pe. ⁊ re. ca. p̄mo. ergo cū iaꝫ ſit manifeſtuꝫ per cōfeſſionē in iure ⁊ per ſententiā eos eſſe reos: nō occulta ɔfeſſione ſʒ palā corā oībus debent fateri. ¶ Cōtra: qꝛ eccl̄ia nō claudit gremiū redeunti. ¶ Rn̄o. hic ſunt tres concluſiones. ¶ Prima de hoc qō querit̃ ꝙ non ſoluꝫ a iudice eccl̄iaſtico qui eſſet deponēdus ſi cōtrariū faceret: ſed nec a q̄cūq̄ʒ iudice xp̄iano negāda eſt cōfeſſio xp̄iano qui eā petit ⁊ paratus eſt facere quicquid debet: q̄ʒuis ſepultura deneget̃: ſicut morietī in tormētis negat̃ ſepultura: ſʒ nō eccl̄iaſtica ſacr̄a: etiā ſi timeret̃ ne ſuperueniret qui eriperet: qꝛ vtilius ſcādaluꝫ naſci ꝑmittit̃ q̄ʒ veritas relinquat̃ ſm̄ Grego. ex̄ de reg. iur. c. Qui ſcādalizauerit. niſi crederet̃ ꝙ ipſe nō ex deuotione ſub patibulo peteret ſacerdotē: ſed vt eriperet̃ iterū ab amicis ſupuenietibus qui in carcere nunq̄ʒ petyt cōfiteri: vnde rei ſunt aīarum ꝑpoſiti ⁊ ballini qui illis quos ad mortē ducunt petētibus confeſſionē illā negāt: cū dicat̃ de hereticis. c. Sup co. li. 6. ꝙ etiaꝫ relapſis qui ſine audientia tradēdi ſunt iuſtitie ſeculari eccl̄ia non claudit gremiū quin. ſ. penitentiaꝫ ⁊ viaticū aminiſtret. Vn̄ ſicut baptiſmꝰ nō negaret̃: ſic nec pnīa nec viaticū niſi eccleſia reputaret excōicatū ⁊ ipſe hoc nō negaret. Et ſic negata ſibi abſolutione ab excōicatione: per ɔn̄s alia eſt negāda ſic̄ in tēplarijs factū fuit. ¶ Secūda ɔcl̄o eſt de cōfeſſione iudiciali extorta a dānatis: vbi videnť excuſari illi layci qui a ſuſpēdendo requirunt ſocios criminū ⁊ alios malefactores quos nouit ⁊ ille tenet̃ eos ꝑdere ſi credit eos incorrigibiles: cū illoꝝ crimen ſit nociuū coīcati: qꝛ fures ſunt et latrones. Si autē iā ſciret eos correctos vel ſperat corrigēdos anteq̄ʒ plus noceāt cōitati: tunc ſi eſt caſus in quo ꝑpoſitus de illis poſſit inquirere: vt qꝛ ſunt diffamati vel ſibi denūciati tenet̃ adhuc ꝑdere: al̄s nō: ſicut dictuꝫ eſt ſupra. diſtinct. 19. de correctione frn̄a: lʒ leges ꝓhibeant dānatos de alijs inquiri. ¶ Tertia ɔcl̄o eſt de falſa cōfeſſione illoruꝫ qui per tormēta ſibi ⁊ alijs falſa imponūt: vn̄ de illo q in tormēto ſe ⁊ alios innocētes falſo accuſat reſpectu aliorum videt̃ mortale peccatū: qꝛ pernitioſuꝫ mēdaciuꝫ: ⁊ iō nullo metu debuit dicere: ſicut nec xp̄m negare: lʒ excuſet̃ a tāto: ſed reſpectu ſui nō videt̃ niſi veniale: qꝛ plus tenet̃ vite ſue q̄ʒ fame: vnde ſi ꝑpter vitā quā in tormētis timet ꝑdere vel ledere: cōſentit ledere famā: peccat quidē mētiendo: ſed videt̃ officioſuꝫ mendaciū ⁊ ſic veniale: ſed de h̄ ſupra dictū ē. 21. di. ¶ Ad argum̄ dōm. ꝙ ſecreta ɔfeſſio nō liberat eū per ſe a publica pena ſuſpendij. Qō III

TErtio queritur de forma huius ſacri vtrū hec ſit cōueniēs forma hꝰ Ego abſoluo te ⁊c̄. Et videt̃ ꝙ nō: qꝛ hec ē forma indicatiua: ſʒ forma ſacri pnīe deʒ eē optatiua: qꝛ dicit Leo papa. Indulgētiā dei niſi p̄cibus ſacerdotis negt obtineri. ⁊ loquitur de indulgētia que īpetrat̃ penitētibus: ſed illa fit inſtrumētalr̄ virtute verboꝝ abſolutionis. g̊ illa verba debēt eſſe ſupplicatiua. ¶ Cōtra. qꝛ ſicut dn̄s dixit diſcipulis Mat. vlti. Docete oēs gentes baptizātes ⁊c̄. ita dixit Petro Mat. 16. Qōcūq̄ʒ ſolueris ⁊c̄. ſed ſacerdos auc̄te verboꝝ illoꝝ xp̄i dicit baptizo te. nec opꝫ ꝙ īponat manus. g̊ ſimili auc̄te deʒ dicere in ſacro pnīe. Ego abſoluo te ⁊c̄. ¶ Rn̄o. hic ſunt tres ɔ̄nes. ¶ Prima de his q̄ ſūt de forma añcedēter. 2o de his q̄ eēntialr̄. 3o de his q̄ ɔ̄ñter. ¶ Circa p̄mū eſt ſciēdū ꝙ forma huiꝰ ſacri eſt abſolutio q̄ añtecedēter tria reqrit. p̄mū de nec̄citate ſuppoſito ꝙ ɔ̄ſitens ſit excōicatꝰ: eſt abſolutio ab excōicatione maiori vel minori ſi idiget: qꝛ alr̄ nō eſt capax alicuiꝰ ſacri adminus q̄ ad rē vltimā ſacri. 2m de forma hꝰ ſacri que eſt abſolutio: eſt oro deꝓ̄catiua: Miſereat̃ tui vel abſolutioneꝫ: vel dn̄s te abſoluat: nō de nec̄citate ſʒ de ɔgruitate: vt p̄mo ſuſcitet̃ lazarus a xp̄o: poſtea abſoluat̃ ab apl̄is ſicut exorciſmꝰ ꝑcedit baptiſmū ad tollēdū īpedimētū. 3m qō reqrit̃ añcedenter ē manꝰ īpoſitio de ɔgruo. ſʒ illud Marci vlti. Super egros manꝰ īponēt ⁊ bn̄ habebūt: niſi ꝙ nō multū opꝫ ſup capita mulierū hoc facere: qꝛ bonū eſt viro mulierē nō tāgere: ſed ſufficit a lōge leuare ſup caput. ¶ Circa ſecūdū eſt notādū ꝙ de forma eēntialr̄ ſunt tria vocabula de nec̄citate. ſ. abſoluo te a pctīs: qꝛ verba illa ꝑ ſe ꝑtinēt ad formā ſacri q̄ directe ſignificāt eius effectū: ſʒ ꝑdicta v̄ba directe ſignificāt effectū ſacri pnīe. g̊ ⁊c̄. Maior pʒ: qꝛ ſicut in naturalibus efficiētia attribuit̃ forme: ſic ⁊ in ſacris cū ſacr̄a ſignificent qō efficiūt. Et iō forma v̄boꝝ p̄ncipalr̄ ſignificat effectū ſacri quē efficit. Minor manifeſta eſt. Cū.n. effectꝰ ſacramēti pnīe ſit remiſſio pctōꝝ directe ſignificat̃ per hec verba. Abſoluo te a pctīs tuis ⁊c̄. vn̄ abſolutiones in p̄ma: cōpletorio: ⁊ miſſa: nō ſunt ſacr̄a: qꝛ nō habēt formā idicatiuaꝫ ſed deprecatiuā. Itē abſolutiones capitis ieiunij et cene dn̄i: nō ſunt ſacr̄a: nec que fiūt in capitulis religioſoꝝ lʒ habeāt formā indicatiuā: qꝛ abſolutio ſacr̄alis fit in ſecreto ⁊ foro occulto. Vn̄ errāt q in cōfiteor miſſe iniūgūt penitentiā: qꝛ clericus nō abſoluit vnq̄ʒ: nec tūc ſacerdos. Non deʒ autē ligare q priꝰ n̄ ſoluit. Sʒ in capl̄o pōt iniungi pnīa vbi fit abſolutio indicatiua: lʒ non ſacr̄alis. Quare aūt forma indicatiua in penitētia ſit magis de eēntia q̄ʒ in baptiſmo: qꝛ greci baptizāt deꝓ̄cādo. rō pōt eſſe: qꝛ abſolutio ē vi clauiū nō aūt baptiſmꝰ: vn̄ laycus audiēs in nec̄citate cōfeſſionē nō deʒ vti forma indicatiua: qꝛ nō hʒ claues: ⁊ ſi vtat̃ forte fit irregularis: ſicut ſi celebraret vel baptizaret ſolēniter: niſi qꝛ illud eſt expreſſuꝫ. de cle. non or. miniſ. c. i. ⁊. 2. Iſtud nō. Sʒ qꝛ dr̄ in illo p̄mo capl̄o. Siquis baptizauerit aut aliqō diuinū officiū exercuerit nō ordiatꝰ ⁊c̄. iō vr̄ idē. Pōt aūt addi de cōgruitate cōfeſſis vel dictis in ſpāli vel gnāli: qō ſi nō exp̄mit̃ ſubintelligit̃. De hoc qō cōiter dicit̃ dictis ⁊ oblitis. viſuꝫ eſt ſupra. ¶ Videt̃ ꝙ icōgrue addat̃ auc̄te epī vel curati: qꝛ ex quo ſacerdos eſt: auc̄te ſoliꝰ dei hoc facit: tū qꝛ nullus hō ꝑ auc̄teꝫ dimittit pctā: tum qꝛ eo

modo quo ē auc̄tas in hoīe eſt apud oēꝫ ſacerdotē: ſʒ ſuperior dat ſibi mām̄ nō tn̄ aliquā ptātem niſi qn̄ p̄mo ordinatur. Sicut.n. p̄nceps dat alicui artifici licētiā vtēdi arte ſua puta medicina: qō nō eſt ei dare ptāteꝫ artis ſʒ laxare māꝫ: ſic cōferunt̃ ordines ⁊ audiunt̃ cōfeſſiōes in parochijs aliorūꝫ de licētia eoꝝ. ¶ Circa 3m eſt ſciendū ꝙ tria q̄ ſequūtur ſunt de ɔgruitate nō de neceſſitate. p̄muꝫ eſt inuocatio trinitatis: qꝛ in oī ſacro in cuius forma exp̄mit̃ actus miniſtri deʒ fieri aliqua expſſio p̄ncipalis agētis: ſʒ in forma abſolutionis exp̄mit̃ actus miniſtri. g̊ deʒ apponi expſſio p̄ncipalis agētis. Ma. pʒ rōne ⁊ iuductione: rōne: qꝛ actio non attribuit̃ iſtr̄o ſʒ p̄ncipali agēti ⁊ potiſſime in ſacris in qbꝰ ſm̄ vnā opinionē nec miſter nec forma ſunt cauſa effectus niſi per accn̄s: ⁊ ſicut cā ſine qua nō: ⁊ ſilr̄ pʒ inductione in baptiſmo: cōfirmatione: ordine: ⁊ extrema vnctione in quibus exp̄mit̃ actus miſtri: addit̃ iuocatio noīs xp̄i vel trinitatis. Minor de ſe pʒ. iō ⁊c̄. ¶ Sʒ ɔ̄ maiorē huiꝰ rōnis arguit̃ ſic: qꝛ in forma mrīmonij in qua exp̄mit̃ actus ɔ̄hētium nō deʒ addi in noīe pr̄is ⁊c̄. Dicēdū ꝙ lʒ forma matrimonij ſit in v̄bis illis: tn̄ inuocatio trinitatis eſt in bn̄dictione nuptiali ɔ̄ñter per quā a miniſtris eccl̄ie id ſacrm̄ miniſtratur vel approbādo: vel mediādo: vel ɔfirmādo. ¶ Scōꝫ qō ɔſequēter requirit̃ eſt ſignū crucis. de ɔſe. di. 5. Nunqd oīa ſacr̄a crucis ſignaculo ꝑficiunt̃. qꝛ etiaꝫ mediāte ptāte excellētie quā habuit crucifixus ⁊ merito crucis in nos deriuat̃ ptās miſterij. ¶ Tertiū eſt ligare eū pnīa tpali. Vbi ɔdigna nō credit̃ ſpālis: iniungat in gnāli oīa bona que facturus eſt ꝑ ſe ⁊ per aliū: ⁊ indulgētias quaſcūq̄ʒ poterit obtinere: ⁊ bona q̄ pro eo fient q̄̄tū ſuffecerit ad expiationēꝫ pctōꝝ tūc ɔfeſſoꝝ ⁊ nō plus vt reſiduū cedāt̃ ad expiationē alioꝝ. ¶ Ad p̄mū dicēdum. ꝙ verbū leonis pape eſt intelligēdū nō de forma abſolutionis q̄ eſt indicatiua: ſed de v̄bis deꝓ̄dicatiuis q̄ ſacerdos p̄mittit ne ꝑpter aliquaꝫ indiſpōnē penitētis effectꝰ ſacri īpediat̃. Illa.n. ſunt ſupplicatiua vt cū p̄mittit̃. Miſereat̃ tui ⁊c̄. Sed nō eſt neceſſaria manuū īpoſitio. Talis.n. fit ſoluꝫ in illis ſacris ꝑ que ſuſcipiēs deputat̃ ad aliquē ſolēnē actū: eo ꝙ manꝰ eſt potiſſimū organū opationis: illa autē ſacr̄a ſunt duo tm̄. ſ. cōfirmatio per quā aliqs efficit̃ quaſi miles fidei audacter ɔfitendo fidē corā ꝑſecutore: ⁊ ordo maxime diaconatꝰ ⁊ ſuꝑ: ꝑ quos ordines hō efficit̃ q̄ſi dux ⁊ rector in ppl̄o xp̄iano. Et iō in his duobꝰ ſacris fit īpoſitio manuū. Per ſuſceptionem aūt baptiſmi: pnīe: euchariſtie ſeu extreme vnctiōis nō acqrit̃ aliqs gradus ſuꝑ cōem ppl̄m: ⁊ iō ad hoc ſacrꝫ n̄ reqrit̃ īpoſitio manuū: verūtn̄ in duobꝰ eoꝝ. ſ. baptiſmo ⁊ extrema vnctiōe: ꝑter v̄ba ſacri reqrit̃ aliqs actꝰ miſtri rōne māe extriſecus adiūcte quā deʒ applicari ſuſcipienti per actū miſtri: ſʒ qꝛ in ſacro pnīe nulla ē talis mā̄ ſed ſola verba penitētis: iō nō reqrit̃ aliqs talis actus: nec ſilr̄ in ſacro euchariſtie: qꝛ nō ɔſiſtit ī applicatiōe māe ad ſuſcipientē: ſed in ſola ɔſecratiōe māe ꝑ verba ꝓlata ſup mām̄.

¶ De ſacro vnctiōis extreme. Di. XXIII. a

PReter p̄miſſa eſt ēt aliud ſacrꝫ. ſ. vnctio infirmoꝝ q̄ fit in extremis oleo ꝑ epm̄ ɔſecrato. Et ſunt tria genera vnctionis. Eſt.n. vnctio q̄ fit chriſmate: que dr̄ principalis vnctio: qa in ea principalr̄ ꝑaclitꝰ dat̃. Vn̄ ⁊ ꝑ ꝑ abūdantiā grē duos liquores mixtos hʒ: oleū. ſ. ⁊ balſamū: oleū cōſcie: balſamū fame. Chriſma vero grece: vnctio latīe dr̄. Nec tn̄ oē oleū ad vnctioneꝫ ſctificatū chriſma vocat̃: ſed illud ſoluꝫ qō miſcetur cū balſamo: quo capita regū ⁊ pontificuꝫ vngunt̃: quo etiā baptizatos ſacerdos vngit in vertice: ⁊ pōtifex per īpoſitionē manꝰ cōfirmādos vngit in frōte. Eſt ⁊ alia vnctio qua cathecumini ⁊ neophiti vngitur in pectore ⁊ iter ſcapulas in ꝑceptione baptiſmi. Tertia vero vnctio eſt q̄ dr̄ oleū īfirmoꝝ de qua nūc agit̃.

¶ A quibus inſtitutū ſit hoc ſacrm̄. b

HOc ſacrm̄ vnctionis infirmoꝝ ab apl̄is inſtitutū legitur. Ait.n. Iacobus. Infirmatur aliqs in vobis īducat p̄ſbyteros eccl̄ie: ⁊ orēt ſuꝑ eū vngētes eū oleo in noīe dn̄i ⁊ alleuiabit eū dn̄s: ⁊ ſi in pctīs fuerit dimittentur ei. In quo oſtēdit̃ duplici ex cā ſacrꝫ hoc inſtitutū. ſ. ad pctōꝝ remiſſionē: ⁊ ad corꝑalis infirmitatis alleuiationē. Vn̄ ɔſtat eū qui hāc vnctionē fideliter deuoteq̄ʒ ꝑcipit: ⁊ in corpore ⁊ in aīa alleuiari: ſi tn̄ expedit vt in vtroq̄ʒ alleuietur. Qꝛ ſi forte corꝑis valitudinē illi hīc non expedit: illā que eſt aīe ſanitatē in hoc ſacro acquirit. Et ſicut in alijs ſacris ita ⁊ in iſto: aliud eſt ſacrm̄: aliud res ſacri. Sacrꝫ eſt ipſa vnctio exterior: res ſacri vnctio interior que pctōꝝ remiſſione ⁊ virtutū ampliatione ꝑficit̃. Et ſi ex contemptu vel negligētia ſacramentuꝫ hoc pretermittitur: periculoſum eſt ⁊ dānabile.

¶ De iteratione huius ſacramenti. c

QVerunt aliqui ſi hoc ſacramētum iterari poſſit: cū baptiſmus ⁊ alia quedā ſacramēta ſemel ſuſcepta nō iterent̃. Augu. dicit. Sacramētū nō iterādū ⁊ ſacro nō faciendam eſſe iniuriam: ſed hoc dicit vbi ait de ſacramēto baptiſmi ⁊ ordinationis. Vn̄ nō videtur illud generalr̄ accipiendū: ſed de ſacramēto baptiſmi ⁊ cōfirmationis ⁊ ordinationis: que nullatenus ſunt repetenda: qꝛ ſemel tm̄ ⁊ nō ſepiꝰ dat̃ baptiſmꝰ ⁊ ɔfirmatio ⁊ ordinatio. Sacramētū vero altaris ⁊ pnīe ⁊ cōiugij ſepe iterari videt̃: qꝛ ſepe ſacrm̄ corꝑis ꝑcipit̃. frequenter penitētia agit̃. cōiugiū ſepe ɔtrahit̃. Quare ergo vnctio ſilr̄ nō pōt iterari? Si morbꝰ nō reuertit̃: medicina nō iteret̃. Si vero morbus nō pōt cohiberi: quare medicia debet ꝓhiberi? ſic̄ oro iterari pōt ita ⁊ vnctio iterari poſſe videt̃. vtraq̄ʒ eni illic cōmemorat Iacobꝰ: et vtrūq̄ʒ illic coopat̃ ad ferēdā alleuiationē corꝑis et aīe. Cur ergo negatur vnctionē ſuꝑ infirmū poſſe iterari ad impetrandā ſepius ſanitateꝫ mentis ⁊ corporis: cū ꝑpter ideꝫ ſepe iterāda ſit oro? Quidā aūt de omni ſacro intelligi volūt ꝙ non ſit iterādū. ſ. ſm̄ totuꝫ illud qō ꝑtinet ad ſacrm̄: dicētes quedā ſacr̄a ſepius poſſe ſuſcipi: quedā vero non. Nec tn̄ que ſepius ſumunt̃: totaliter

iterant̄: vt ſacꝛm altaris ⁊ vnctionis: que licet ſumant̄ ſepius: tñ q2 nõ iterũ bñdicit̄ eadeꝫ hoſtia vel idem oleũ: nõ iterat̄ ſacꝛm cum iniuria. Sed dicet qs ſic ⁊ baptiſmꝰ nõ iterat̄: ⁊ ſi aliquis frequēter baptizat̄ dũ eadeꝫ aqua nõ iterꝫ bñdicat̄. Sed aliud eſt inquũt illi de bñdictione aque qua fit baptiſmꝰ: aliud de bñdictione panis ⁊ olei. Poteſt enim baptiſmꝰ celebrari in aqua etiaꝫ nõ bñdicta: q2 illa bñdictio pro reuerētia tm̄ fit ⁊ decore: nõ virtute ſacr̄i. Sꝫ corpus chriſti nõ põt cõfici niſi de pane cõſecrato: nec vnctio illa fieri põt niſi de oleo ab epiſcopo cõſecrato. Ideoqꝫ illa ſanctificatio ad virtuteꝫ ſacr̄i ptinere videt̄. In cõiugio quoqꝫ ſemel tm̄ bñdicit̄ qſqꝫ nõ ſepius. Bñdicit̄ eñi vt ait Ambroſiꝰ cũ prima ⁊ nõ ſecũda vxore. Si ergo cũ dicit̄ ſacramētũ nõ eſſe iterãdũ: nec iniuria ei eē facienda: rõnē dicti referas ad ſatiſfactionē rei qua ſacꝛm explet̄ur: de omni ſacramento gnālit̄er id verũ eſt. Si vero ad ſuſceptionē ſacr̄i: de qbuſdã verũ eſt ꝙ nõ iterãtur crebra ſuſceptione: de alijs vero quibuſdã non: q2 frequēter ſumuntur: vt hoc vnctionis ſacramentum quod in omni pene eccleſia ſepe repetitur.

Circa vigeſimãtertiã diſtinctionē querunt̄ q̃tuor de extrema vnctiõe. Primo de eēntia. 2° de miſtro. 3° de ſuba. 4° de effectu.

Primo igit̄ q̃rit̄ de extrema vnctione quo ad eēntiã vtrũ habeat determiatã mãm. Et videt̄ ꝙ nõ: q2 in omni cõpoſito forma dꝫ eē magis determiata q̃ꝫ mã: q2 actus eſt q ſeparat ⁊ diſtinguit̄. 7°. methaphyſice: ſꝫ iſtud ſacꝛm nõ hꝫ determiatã formã nec p ſcripturã: q2 dicit Jacobꝰ. Orõ fidei alleuiabit infirmũ: ſed nõ dicit q vel q̃lis: nec p eccl'iam: cũ alique eccl'ie hñt formã deprecatiuã tm̄ alie tm̄ idicatiuã: alie vtrũqꝫ: iõ ⁊c. Cõtra Joco. vlt. vbi p̃mo hoc ſacr̄ꝫ ꝓmulgatũ eſt: vbi dr̄. Vngãt cũ oleo: iõ ⁊c. Rñ° circa eēntiã huiꝰ ſacr̄i vidēda ſunt tria. p̃ de materia. 2° de forma. 3° de compoſito.

Circa primũ. cũ mã huiꝰ ſacr̄i ſit oleũ cõſecratũ p epꝫ ſunt tres ꝯnes. Prima de mã remota qõ eſt oleũ oliuarũ. Sicut. n. olim in tēplũ nõ iferebat̄ niſi oleuꝫ oliuarũ puriſſimuꝫ: ita nũc in ſacris eccl'ie nõ oleũ nucũ: lꝫ in lãpadibꝰ eccl'ie eſſe poſſit: nec papa poſſet facere ꝙ de oleo nucũ quãtũcũqꝫ ꝯſecrato eēt hoc ſacꝛm: q2 nõ pt mutare materiã ſacr̄i: lꝫ poſſet facere ꝙ oleũ ad cathecumios eſſet de nucibꝰ: vel quo inungũtur manus ſacerdotũ: q2 illa ſunt ſacralia q̃ ſubiacēt ſue diſpõni: iſta vo ſacra. Q2 aũt oleũ oliuaruꝫ ſit mã ꝓbat̄ dupl'r. Prio auctē: q2 Jacobus ſimpl'r dicit oleo ſicut de vino in eucbariſtia: qõ intelligit̄ de vite: vñ ſi admiſceat̄ balſamũ vel oleũ nucũ: vel q̃cũqꝫ alius liquor ſciēter eſt trãſgreſſio p̃cepti. Et ſi mutaret̄ ſpecies eſt irritatio ſacr̄i vt i baptiſmo ⁊ alijs. Scõo rõne ſic: q2 illud eſt cõueniēs mã huiꝰ ſacr̄i qõ hꝫ maximã ꝯuenientiã cũ eius effectu: ſed tale eſt oleũ oliuarũ reſpectu extreme vnctiõis. g̃ ⁊c. Probatio mioris: q2 effectꝰ iſtiꝰ ſacr̄i eſt ſpũalis hilaritas mētis p quã mēs alleuiat̄ a grauedine: ⁊ depſſione quã cõiter tũc hoies patiũtur. Huic aũt maxie ꝯuenit oleũ oliuarũ qõ ꝓprie dr̄ oleũ. eſt eñi lucidũ ⁊ lenitiuũ. iõ ⁊c. Scõa ꝯ eſt de mã ꝓpinqua ꝙ dꝫ eē oleũ cõſecratũ. Cuius rõ eſt ſm quoſdã: q2 vbi miſter determiatꝰ eſt certo ordine: mã qua vtit̄ miſter dꝫ eſſe ꝯſecrata determinata bñdictione: ſꝫ in hoc ſacr̄o miſter determiatꝰ ē certo ordine. ſ. ſacerdotali vt poſtea patebit. g̃ mã dꝫ eſſe cõſecrata certa bñdictione. Sꝫ hec rõ lꝫ ſit ꝓbabilis tñ parũ neceſſaria eſt: q2 in ſacr̄o pnīe dꝫ eſſe determiatꝰ miſter certo ordine q2 ſacerdos: nec tñ oꝫ ꝙ eius mã ſit p̃us cõſecrata certa bñdictione: imo cũ mã abſolutiõis ſit pctã confeſſa: p̃us dat̄ abſolutio q̃ꝫ q̃cũqꝫ bñdictio: nec oꝫ ꝙ bñdictio epalis p̃cedat de qua nũc agit̄: niſi dicat̄ ꝙ mã abſolutionis eſt pctõr baptizatꝰ: ſꝫ ille ē mã in qua: nõ de q̃. Si dicat̄ ꝙ itelligit̄ qñ ſacꝛm hꝫ mãm aliã ab actu ſuſcipientis quã nõ hñt matrimoᵐ ⁊ pnīa: ſaltē eſt inſtãtia de ſacr̄o ordinis cuiꝰ mã eſt res q̃ ſibi tradit̄ ꝯueniēs ſuo offõ. ſ. calix: ampulla: cãdelabꝝ: liber ⁊ hꝫ: ſꝫ forte iſti dicerēt ſolũ ordineꝫ ſacerdotij eē ſacꝛm cuiꝰ mã eſt calix ꝯſecratꝰ. Tñ cum miſſa de facto in calice nõ ꝯſecrato poſſit celebrari: videt̄ ꝙ ſi calix nõ ꝯſecratꝰ ſibi traderet̄: nihilominꝰ eſſet ſacerdos: imo cũ ſine oibꝰ iſtis celebret̄ miſſa de ſolo pane ⁊ vino: traditio iſtoꝝ nõ ꝯſecratoꝝ vt videt̄ ſufficeret q̃tũ ad neceſſitatē ſacr̄i. Nõ eſt aũt incõueniens ꝙ ſcr̄ꝫ a xp̄o iſtitutũ ſupponat ex pte mãe aliqd ab hoīe factũ: puta ꝯſecrationē q̃ ſm ritũ gdē eſt ab iſtitutõe eccl'ie ſꝫ ꝓut eſt diſpoſitio neceſſaria ē a xp̄o inſtituta. Sicut ēt panis ē mã in ſcr̄o euchareſtie q eſt res p artificiũ humanũ fcã. Et ſicut non poſſet de ſolo grano ꝯfici niſi inde eēt factꝰ panis ab hoīe: ſic de oleo ñ põt quis iungi niſi ſit ab epõ ꝯſecratũ vel ſanctificatũ. Sꝫ ſicut nõ refert quõ ſit panis factꝰ ſiue ſit azymꝰ ſiue fermẽtatꝰ ſiue ſalſus ſiue al'r dũ tñ ſit de frumēto: ſic ñ refert quõ ſit bñdictũ oleũ dũ tñ ſit oleũ oliuarũ: ⁊ ſit talis bñdictio qualis a tota eccl'ia romana ꝯſueuit. Vñ papa poſſet mutare ꝯſecratõeꝫ ⁊ bñdictionē oĩum hꝫ: ſꝫ non poſſet iungere oleo nullo mõ ꝯſecrato: ſed põt ꝯſecrare ſic vult: nõ aũt iferior papa q non põt mutare ſtatuta papalia ⁊ ꝯciliorꝫ ſicut nec papa ſcr̄a a deo iſtituta. Debet ergo eē oleũ ꝯſecratũ: ſꝫ tñ põt admiſceri nõ ꝯſecratũ dũ tñ ſit de oliuis: ⁊ totũ repuat̄ ꝯſecratũ ſicut aqua non bñdicta aq̃ bñdicte ⁊ pãnus nõ bñdictꝰ albe bñdicte ſine noua bñdictione. ex̄ de ꝯſecra. eccle. Qõ in dubijs. 3ᵃ ꝯ eſt ꝙ debet eē p epm ꝯſecratũ: q2 p̃paratio mãe per quã nulla virtus actiua materie acquirit̄ ptinet ad iferiorē artificē ⁊ vſus ad ſupiorē: vt dcm̃ eſt de materia quã inferior ars p̃parat ſupiori: ſꝫ qñ p p̃parationē acquirit̄ mãe virtꝰ actiua equalis virtuti artificis: tunc vſus mãe nõ ē potentior p̃paratione mãe: cũ tanta ſit virtus mãe. q̃ta ſit vſus eius vel vtentis ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito: q2 p ſanctificatõeꝫ materie tãta virtus ei acquirit̄ ſicut miniſtro p ſuã ordinationē. Et iſta rõ eſt ꝯ illos qui dicunt ꝙ in ſcr̄is nõ ē aliqua virtus: hic autē dicũt ꝙ ē virtus actiua ī materia huiꝰ ſacr̄i. Et ſi dicat̄ tãta eſt virtus actiua mãe q̃ta eſt vtus vtentꝭ artificis: ſꝫ in neutro ē niſi virtus ⁊ cã ſine qua nõ valet: q2 talis vtus eſt ēt in materia q̃ dicit̄ pure paſſiua: puta in artificialibus in quibꝰ tota virtus motiua eſt ex̄ ī artifice. 6. mediate: q2 materia ē cã ſine qua nõ. Nullus. n. artifex põt facere archaꝫ niſi hēat mãm de qua vult facere eã ⁊ ſic de alijs. Sed ad hoc diceret̄ ꝙ nõ eſt in tali materia virtus ſine qua nõ tãta q̃ta in artifice correſpõdente: ſic aũt eſt in mã ſcr̄orum. Sꝫ ꝯ hic eſt: q2 ſi ꝓpter hoc mã debet eſſe ꝯſecrata q2 eſt in ea tãta virtus q̃ta in artifice. g̃ vbi in materia debet eē talis virtus maior q̃ꝫ in artifice ibi debet eſſe materia magis ꝯſecrata: ſed in babtiſmo tota virtus ē in materia ⁊ in forma ⁊ nõ in artifice: q2 nõ requirit ſacerdotē nec aliquē determinatũ miniſtrũ cui p determinatam conſecrationē aliqua virtus acquiratur cum etiã mulier ⁊ nõ baptiçatꝰ qui nullius ꝯſecratõis ē capax poſſit baptiçare. g̃ mã ſacr̄i baptiſmi maxime deberet eē ſanctificata ad illud qõ ē ēt cõtra tho. Dicendũ ꝙ nõ eſt iſta cauſa ꝙ mã ſanctificetur prius vt ei virtus acquirat̄: cuꝫ in omni ſacramēto ſit materia habens virtutē: nõ tamen niſi duo habēt mãm p̃us ſanctificatã: ſed q2 chriſtus nõ fuit ea vſus. Dis eñi mã q2 de ſua nã vtutē ſcificãdi nõ hꝫ ex aliq̃ ꝯſecratiõe eã ſortit̄: ſed mã qua xp̄s in ſua pſona vſus ē tactu ſue carnis hꝫ maximã ſctificationē ⁊ maximã vtutē ⁊ maiorē q̃ꝫ mã per epm ꝯſecrata. ⁊ ſic veruꝫ eſt ꝙ a digniori eſt mãe p̃paratio q̃ꝫ vſus. Et ſil'r eſt de ſacr̄o ordis q̃ xp̄s eſt vſus: ⁊ de ſacr̄o eucbariſtie. vñ panis vinũ ⁊ liber nõ idigēt ꝯſecratiõe: ſed ſacra qbꝰ nõ ē vſus: ⁊ tñ hñt mãꝫ ꝯſecratã: debēt eã hr̄e cõſecratã a maiore q̃ꝫ vſus: ⁊ ſic ab epõ: vt confirmatio ⁊ vnctio. Alia vo duo qbꝰ nõ eſt vſus nec hñt mãꝫ ex̄ actũ ſuſcipiētis: non hñt ꝯſecrationē p̃cedētē ſꝫ ꝯcomitãteꝫ tm̄: q̃ eſt ipſa forma: ſic matriᵐ: ⁊ pnīa. g̃ oꝫ ꝙ mã ſit p epm ꝯſecrata ſic ⁊ i ꝯfirmatiõe: q2 a quo dpēdet ordiatio miſtri ⁊ ꝯſecratio mãe ſi dꝫ eſſe mã ꝯſecrata. ſed cũ ꝯſecratio mãe de q̃ agimꝰ nõ ſit ſacꝛm ſꝫ aliqd ſacrale: iõ plus pt cõmitti conſecratio mãe q̃ꝫ ordiatio miſtri. Nulla. n. cõmiſſiõe fieri põt vt ordiatio miſtri ſacerdotis fiat niſi p epm: ſꝫ p cõmiſſionē pape pt fieri ꝯſecratio oĩs mãe a ñ epõ: ſic eccl'ie ⁊ altarꝭ ⁊ vaſoꝝ: q2 h̄ ē ex inſtõne hũana q̃ ſubeſt ordiationi pape.

Secũdus articulus eſt de forma hñs tres ꝯnes ſm tres formas. Q2 ſic i argumēto tãgit̄: triplex forma iuenit̄. Pria q̃ ē ſolũ indicatiua bti Ambroſij. ſ. Vngo hos oclos tuos oleo ſcõ in noīe prīs ⁊c. q̃ vr̄ ſm ſubam eadē ⁊ p ꝯñs valere: q2 cũ q̃reret̄ de offõ ambroſiano a prībꝰ ſenſiꝫ eſt ſiue decretũ fuit ꝙ ambroſianũ in ſua dioce. teneret̄. gregorianũ vo p orbē: nec aliqd õ his q̃ ambroſiꝰ docuit i cultu religiõis xp̄iane tũc fuit reprobatũ: ſꝫ tacite approbatũ. Sꝫ tho. dic̄ ꝯriũ ꝙ forma hec nõ pt eē ſcī indicatiui modi: qõ veꝝ ē de ptãte ordiata: ſed de potētia abſoluta ſi aliq̃ eccl'ie hēant ſolũ formã idicatiui modi ſic ambroſianã ſaltē tpe ãbroſij vt dr̄: ñ ē dõꝫ ꝙ nihil ſit actũ q2 i ſacr̄o ſuppoſitis his q̃ ſũt de eēntia ſeq̃t̄ ſemp aliqs effectꝰ. Et lꝫ ꝯentior forᵃ ſit idicatiã tñ ſi ſit dp̃catiã nõ pp h̄ ſacr̄ꝫ ē irrituꝫ ſic i bapᵒ greci vtunt̄ dep̃catia. baptizet̄ ſuꝰ xp̄i ⁊c. ita h̄ eꝯ. Et ſi dicat̄ ꝙ nõ eſt ſil'e: q2 vtēdo v̄bis dep̃catiuis vbi ē effectꝰ certꝰ nõ eſt piculũ de mēdacio: ſicut ſi deꝰ oraret̄ ꝙ ſolē faceret cras oriri: tñ eꝯ vti v̄bis idicatis vbi effectꝰ ē icertꝰ: eēt piculũ mēdacij: ⁊ pp h̄ magis pt dici baptizet̄ ſuus xp̄i: nec ē falſuꝫ: ⁊ ſi nõ itēdat: q2 ſola indicatiua ē va vel falſa: q̃ꝫ poſſit dici vngo oclos iſtos ⁊c. quia neſcit̄ vtrũ aĩa vngat̄ oleo letitie: q2 ēt qñ ſacerdos dicit: ego te baptizo neſcit vtꝝ ille itēdat deludere ſicut ml'ti iudei faciũt: ⁊ ſic nõ ē baptiſmꝰ. Et ſil'r qñ dic̄ abſoluo: neſcit ſi eſt fictꝰ: ⁊ in ꝯfirmatiõe: ſꝫ q2 ſupponit̄ ex his q̃ exterius apparēt excuſat̄: vel refert̄ ad exteriorē actũ: de q̃ ē certꝰ nõ ad iteriorē. Sil'r in ꝓpoſito magis ē ſil'e ꝙ iſte ꝯfeſſus ⁊ cõicatꝰ ⁊ timēs mortē ſit nõ fictꝰ q̃ꝫ de alio: ⁊ ſic põt ſupponere vnctionē iuiſibilē ſic ibi abſolutionē iteriorē: vl' refert ſe ad vnctionē exteriorē de q̃ eſt certꝰ. Nec eſt dõꝫ ꝙ btũs ambroſiꝰ errauerit: q2 ſcti nõ ſibi pepciſſent ī ꝯdicendo: ſic nec Cypriano q rebaptizabat baptizatos ab hēticis pepcit Aug. qn h̄ dãnaret. Et Paulus in faciē reſiſtit Petro q iudaizare cogebat. Scõa eſt forma romana a Petro nõ data ſꝫ docta: ⁊ iſta eſt dep̃catiua: p iſtã ſanctã vnctioneꝫ ⁊c. Et differt hec forma a formis ceteroꝝ ſacr̄oꝝ: q2 cetere ſunt idicatiue: iſta eſt dep̃catiua: cuiꝰ triplex rõ aſſignat̄. Prima ē ex v̄bis bti Jacobi q loquēs de ea vocat eã orõnē dicēs. Et orēt ſup eũ ⁊c. Scõa eſt: q2 ſuſcipiēs hoc ſacramētũ eſt ꝓprijs viribꝰ deſtitutꝰ. vñ idiget alioꝝ orõnibus ſubleuari. Tertia eſt: q2 dat̄ exeũtibꝰ de hoc mũdo q iam deſinũt eē de foro eccl'ie ⁊ in manu ſoliꝰ dei relinquũtur: ⁊ iõ debēt ei p orõnē cõmēdari. Qõ aũt dic̄ h̄ tho. ꝙ nullus effectꝰ ſequit̄ ex hoc ſacr̄o ꝯcurrētibꝰ oĩbus q̃ de eēntia ſunt: videt̄ dubiũ: q2 gr̄a nõ eſt minoris virtutis q̃ꝫ nã: ſꝫ cõcurrētibus cauſis nãlibꝰ p ſe ⁊ eēntialibꝰ impoſſe ē nõ ſequi effectũ: nec aliq̃ cã p acciñs ⁊ ſine qua nõ pt ipedire effectũ niſi p hoc ꝙ ipedit ꝯcurſuꝫ cauſe alicuius p ſe. ſicut obſtaculũ corpis opaci ipedit illumiationē inq̃tũ ipedit preſentiã illuminãtis imediatã ꝙ eſt cã per ſe: ⁊ ſic de alijs. vñ cũ oē ſacr̄ꝫ noue legis ſit p ſe cã gratie: nõ ſic ꝙ attigat gr̄am: ſꝫ q2 diſponit ad eã: neceſſe ē ꝙ ꝯcurrētibꝰ oĩbꝰ que ſũt de eēntia ſacr̄i cauſet̄ diſpõ ad gr̄am in oĩ ſacr̄o noue legis ⁊ p ꝯñs ī iſto. Et iõ tenēdus ē Tho. magis in ꝯrijs dictis. Vñ ⁊ in mr̄imonio de cuiꝰ eēntia ē ꝯſenſus: illo poſito nihilominꝰ cãtur terminus: lꝫ ꝯhētes ſint in pctõ mortali: qui poſtea recedēte illa fictiõe hꝫ effectũ: dũ tñ cõſenſus affuerit: ſꝫ ſi ꝯſenſus nõ affuit ꝯhēdi nihil ē actũ: ſed illo ꝯſenſu poſito lꝫ diſſentiat in bono fine ſic: ſed in pnīa nõ ſolũ volũtas ꝯfitēdi eſt de eēntia: ſꝫ etiã volũtas dolēdi ⁊ abſtinēdi ⁊ hꝫ. q̃ dr̄ attritio: q2 ⁊ ſi nõ ꝯtritio q̃ q̃ñqꝫ eſt effectus ſacr̄i ⁊ p ꝯñs nõ de eſſentia: tñ attritio eſt de eſſentia. Sꝫ in hoc eſt dr̄ia iter pnīaꝫ ⁊ matrimoᵐ: q2 oēs partes eſſentiales matrimonij oꝫ ſimul ꝯcurrere: al'r nihil agit̄: ⁊ dico q̃tũ poſſe ē vt. ſ. ſimul ꝯſentiãt: ⁊ ꝙ ꝯſenſus ſimul ſit cũ verbis: lꝫ verba cũ ſint q̃titas ſucceſſiua nõ pñt eſſe ſiml'. In pnīa aũt nõ oꝫ ꝙ ptes eēntiales ſint ſimul: imo ſatiſfactio cõiter ſeq̃t̄ ⁊ ꝯtritio p̃cedit ⁊ ꝯfeſſio p̃cedit abſolutioneꝫ. Et ſi ꝯtritus poſtea ꝯfiteat̄ q2 forte nõ eſt obligatꝰ ad pluries ꝯterēduꝫ ſicut ad pluries ꝯfitēduꝫ aut ſatiſfaciēduꝫ: niſi negatiue. i. ad nõ cõplacēdũ: qñ cõfitet̄ ſic nec cõteret̄ actu nec attereret̄: dũ tñ nõ hēret oppoſitũ ipſe reciperet plenũ effectuꝫ. ſi ēt nulla attritio p̃cedat nec comitet̄: q̃uis nõ ſint oēs partes ſacr̄i ſꝫ ſolũ due. ſ. ꝯfeſſio ⁊ abſolutio ic ip̃mit̄ ornatꝰ q recedēte fictione poſtea opat̄: q2 non eſt neceſſe ꝙ ſimul he ptes ꝯcurrãt: ſicut nec de duabꝰ formis eucbariſtie: ſꝫ ad hoc q plenꝰ ⁊ pfectꝰ effectꝰ ſacr̄i ſeq̃tur: hñ oꝫ ꝙ oēs ptes ꝯcurrãt ſaltē ſucceſſiue. Et iõ cũ ꝯtritio nõ ſit de eēntia hꝰ ſacr̄i ſicut nec baptiſmi: q2 hꝫ mãm exterioreꝫ illa ceſſante ip̃mit̄ ornatꝰ h̄: ſic ibi character.

Tertia forma eſt cõpoſita ex vtraqꝫ integra. Et q2 nulla eſt forma ab eccl'ia romana reprobata ſꝫ tollerata ⁊ diſſimulãdo approbata: iõ q̃libet eccl'ia dꝫ tenere ritũ ſuuꝫ: ⁊ ſic in imerſiõe vna vel trina abſtergēdo vl' imergēdo dꝫ fieri ſm ꝯſuetudinē. ita et hic de forma. In oĩ tñ dꝫ addi inocatio trinitatis ⁊ fieri ſignũ crucis pp gnãleꝫ regulam de ꝯſecra. di. 5. Nunqd: q2 oĩa ſacr̄a ſignaculo crucis pficiunt̄. Qõ aũt dicit Tho. in ſol'one tertij argumēti ꝙ v̄ba indicatiua nõ ſunt forma ſꝫ diſpoſitio: verũ ē qñ vtraqꝫ v̄ba dicunt̄: q2 tũc iteraret̄ ſacꝛm: cũ de v̄bis deprecatiuis non ſit dubiũ qn ſint forma: al's nõ eēt ſacr̄ꝫ ex ſola mã ⁊ diſpoſitione forme ſine eēntiali forma. q̃cũqꝫ aũt forma ſeruet̄ ſimul dꝫ dici cũ mã apponit̄: q2 accedit v̄buꝫ ad elementũ ⁊ fit ſacꝛm. Vñ p̃mo totũ iungere ⁊ poſtea ad libitũ currere ⁊ dicere ſicut ego vidi quēdam facere: eſt error ⁊ deceptio aĩarũ tali cõmittere diſpēſare eccl'iaſtica ſacr̄a: ſicut ſi p̃mo puer imergeret̄ ⁊ poſt iteruallũ diceretur. Ego baptizo te: aut ſi epꝰ traderet ordinãdo librũ vel hꝫ: ⁊ poſtea diceret accipe ptãteꝫ ⁊c. ꝙ eſt ꝯtinētiã cãe diuidere. Solum eñi hoc pmiſſuꝫ ē in ſacr̄o pnīe iteruallo facto hore vl' dici poſt cõfeſſionē que eſt mãe exhibitio poſſit abſolui que ē forme ipoſitio. Sed ſecus in his in qbꝰ vnus p̃ponit materiam ⁊ imp̃mit formã: vt in cõfirmatione: ordine: ⁊ extrema vnctione. Nota

Tertius articl's ē õ ꝯpoſito: vbi ſũt. 3. ꝯnes: q2 cuꝫ extrema vnctio ſit ſacr̄ꝫ vnũ ñ neccĩũ: ideo eſt p̃ma ꝯ°. ꝙ ipa ē veꝝ ſacr̄ꝫ: qõ dupl'r ꝓbat̄. Prio rõne quorũdã q̃ tal'e. Oē remediũ ordinatũ i ſubſidiũ vite ſpũalis ſub ſenſibilibꝰ rebꝰ appoſitũ eſt ſacr̄ꝫ: ſꝫ extrema vnctio ē

hꝰ. ergo ⁊c. maior pꝫ ex his q̄ dcā ſunt di. prima. minor pꝫ. p btm̄ Jacobū in canonica ſua. c. v. vbi loquēs ď extrēa vnctione dicit ꝙ ſi infirmus i pctīs ſit dimittent̄ ei. ℂ Sed ꝯ rationē iſtā q̄ꝫtū ad maiorē ꝓpōnē eſt: qꝛ aſpſio aq̄ bn̄dicte ⁊ largitio elemoſyne: ⁊ ꝯfeſſio gn̄alis non ſacr̄alis: ⁊ oratio vocalis dn̄ica ⁊ multa hꝰ ſūt ramedia ſenſibilia ꝯ pctm̄ ad hibita ⁊ ieiuniū q̄ nō ſūt ſacr̄a adminꝰ p ſe diſtincta: nec ēt ſm̄ eos ſatiſfactio ē ſacr̄ꝫ nec ps ſacr̄i q̄ tn̄ eſt hꝰ. iō maior ſupplēda ē ſicut ſuppleta ē. de pe. di. 14. ſupra. ſ. ꝙ ſit a deo ordinatū ⁊ ſit ſufficiēs p ſe. ℂ Scd̄a rō eſt Tho. qꝛ ſacr̄ꝫ ē illa actio eccl̄ie q̄ attingit̄ p̄ncipal̄r effectꝰ ab eccl̄ia itētus i admiſtratione ſacroꝝ: ſꝫ extrema vnctio ē hꝰ: g̃ ⁊c. maior pꝫ. Hic eñ eſt dr̄ia iter ſacr̄m ⁊ ſacr̄ale: qꝛ ſacr̄m attigit ad effectū: ſꝫ ſacr̄ale nō: ſꝫ ordinat̄ ad illū ſicut exorciſmus ad effectū baptiſmi. mīor pꝫ. qꝛ h̄ ē effectꝰ ab eccl̄ia itētꝰ. ſ. curatio morbi. Sic. n. dr̄ Jſa. 37. Hic eſt fructus oīs vt tollat̄ pctm̄. hic aūt tollit̄ p extremā vnctionē vt patet p beatū Jacobū nec ipſa ad aliud ordinat̄: iō ⁊c. ℂ Sed hec rō videt̄ dubia qꝛ effectꝰ p̄ncipal̄r intētꝰ in admiſtratiōe ſacr̄ali nō eſt character vel ornatꝰ ad que ſolū attingit actio ſacramēti: qꝛ hec ꝯſequit̄ fictꝰ q tn̄ ſacr̄m recipit nō rō ſacr̄i. ſꝫ effectꝰ p̄ncipal̄r itentꝰ eſt curatio morbi ſpūalis q̄ eſt p gr̄am: ad quā nō attingit ſacr̄m ſꝫ diſponit: niſi forte dicat̄ ꝙ iſta curatio ē qdeꝫ formal̄r ⁊ īmediate p gr̄am ſacr̄alē ⁊ nō p gr̄am gratū faciētē: ⁊ ꝙ ſacr̄m attigit ad gr̄aꝫ ſacr̄alē: nō aūt ad illā q̄ eſt in v̄tutibꝰ ⁊ donis: qđ nō ē ꝓbabile: qa tūc fictꝰ recipit gr̄aꝫ curātē ſicut characterē. ſi ita eēt effectus ſacr̄i ꝓprius ſic illud: ⁊ ſic ſine gr̄a gratū faciēte ⁊ charitate ſanaret̄ hō a pctō qđ ē īpoſe. Uñ etiā gr̄ā ſacr̄alis ꝓut differt a gr̄a q̄ eſt in v̄tutibus ⁊ donis: forte nō ē aliđ q̄ꝫ diſpoſitio ad illā q̄ dr̄ character vel ornatꝰ vel effectus: ita ꝙ diuerſe gr̄e q̄ ſunt i diuerſis ſacr̄is ſūt diuerſe diſpōnes ad gr̄am: vel diuerſi effectꝰ gr̄e: qꝛ aliud ē liberari ab originali: aliud ab actuali: ⁊ ſic de alijs. ℂ Dicēdū ē g̃ ꝙ maior thome ſic itelligit̄ ꝙ illa actio q̄ p̄ncipal̄r attingit. i. q̄ p̄ncipal̄r ordinat̄ ad attigēdū iter actiones ſacr̄ales q̄ ſūt ſenſibiles: ita ꝙ nō mediāte illa actiōe ſacr̄ali ad quā ordinat̄ illa ē ſacr̄m: qꝛ lꝫ vnū ſacr̄m ordinet̄ ad aliud: ſicut ēt effectus vniꝰ ordinat̄ ad aliud: tn̄ qđlibet ſacr̄m ordinat̄ īmediate ad vnū effectū ſpūalē diſtinctū: ad quē effectū id qđ īmediate ordinat̄ ē eēntial̄r ſacr̄m. Qđ vero īmediate: ſed mediāte illo vel añter vel ꝯñter eſt ſacr̄ale illius: nō ſacr̄ꝫ: ⁊ id ē ab eccl̄ia iſtitutū: ſed ſacr̄m a deo ſicut clare pꝫ in baptiſmo i quo ablutio ſub illa forma. Ego te baptiço: ē ſoluꝫ eſſential̄r ſacr̄m: q̄cūq̄ꝫ aūt p̄cedūt vl̄ ſequunt̄ ſūt ſacr̄alia ⁊ ſil̄r q̄cūq̄ꝫ i miſſa p̄ter formā ⁊ mā̄ꝫ adhibent̄. Uñ ſeptē p̄s: orōnes: crucis oſculū: ⁊ oīa hꝰ in hoc ſacr̄o ſunt cerimonialia ⁊ ſacr̄alia ex vſu eccl̄ie iſtituta: ſꝫ vnctio cū forma illa p iſtā vnctionē ⁊c: id ſolū eſt eēntia ſacr̄i ⁊ ſacr̄m p ſe diſtictū. ℂ Scd̄a ꝯ̄ ē ꝙ extrema vnctio ē ſacr̄m vnū lꝫ hēat plures mās ⁊ plures formas ⁊ plures ꝑtes qbꝰ adhibet̄: qꝛ oīa iſta ad vnū p̄ncipalē effectū p ſe ordinant̄. ſ. ad ſpūalē aīe ⁊ corpis ſanationē: ſicut ſacr̄m altaris ē vnū: qꝛ ordinatur ad vnā ſpūaleꝫ aīe refectionē: ſicut ⁊ q̄ñ iferior remittit ad ſuꝑiorē diuiſa abſulutiōe ꝙ iſte a miorībꝰ: ille a maioribꝰ abſoluat: habet̄ ꝓ vna ꝑfecta abſolutione: lꝫ nō poſſit ex ꝑte dei vnū ſine alio remitti: ſic hic nō pōt dimitti delictū viſus qn remittat̄ delictū auditus: niſi qs diceret ꝙ hic p ſe dimittūtur venialia vel pene mortaliū in qbꝰ vnū pōt dimitti alio nō dimiſſo. Nō̄ aūt oīs vnctio q̄ eſt h̄ ſit ſacr̄m vel pars eēntialis. ſūt tn̄ multe alie vnctiones. Uñ ad hꝰ euidētiā ē notādū. ꝙ triplex ē vnctio eccl̄ie. ℂ Una q̄ nec ē ſacr̄m nec aliqd ſacr̄ale: qꝛ nec p ſe gr̄aꝫ cauſat: nec ad aliqđ ſacr̄m ſuſcipiēdū vel ꝑficiēdū ordinat̄: ⁊ hec ē vnctio regū. vñ nō oꝫ ꝙ fiat de mā ꝯſecrata: nec obſtat qđ dr̄ de rege Dauid oleo ſancto meo vnxi euꝫ: qꝛ h̄ refertur ad vnctionē inuiſibilē q̄ fit ſpū ſcō: nō ad viſibilē q̄ fit exteriꝰ oleo. Olīꝫ. n. nō erat oleū ꝯſecratū niſi oleū vnctiōis q̄ ꝓhibebat̄ iungi oīs hō vt pꝫ exo. 30. Uñ nec ſacerdos nec ꝓpheta: nec rex vngebat̄ oleo ſcō ſꝫ oleo ſimplici: ſꝫ ď ꝓpha ⁊ rege ꝯſtat ꝙ a ſacerdote fiebat q nō erat cuſtos olei vnctionis. 3. regū. 20. de helia: nec oꝫ ꝙ fuerit ſacerdos: qꝛ obtulit ſacrificiū. 3. R. 18. qꝛ ⁊ Abel ⁊ Dauid obtulerūt ſacrificiū q tn̄ nō fuerūt ſacerdotes ſaltē ſucceſſione: qꝛ abel non fuit p̄mogenitus: nec Dauid fuit de tribu leui. Jteꝫ. 4. R. 9. de filio ꝓphārū. Et ſi nō eſt neceſſe ꝙ fiat cū oleo ſcificato: m̄lto minꝰ cū chriſmate. Chriſma. n. ñ ꝯpetit niſi xp̄iano: dignitas āt regalis ēt ꝯpetit nō xp̄iano. Uñ ſi eēt aliqs iunctꝰ in regē añ baptiſmū ⁊ poſtea baptiçaret̄: nō iterū in regē iungeret̄: q̄ꝫuis Dauid ⁊ Salomon pluries iuncti fuerint i reges. Sil̄r nō i capite ſꝫ i hūero vel armo. ex̄ de ſacr̄ vncti. Uñ qđ dicit magiſter capita regū chriſmate vngi. expone vt Tho. exponit in l̄ralibꝰ. Qꝛ aūt reges frācie ideo chriſmate vngūtur: qꝛ Clodoneꝰ vnctꝰ fuit chriſmate per colūbā delato: nō videt̄ ſufficiēs rō: qꝛ ille nō rōne regni: ſꝫ rōne baptiſmi chriſmate vngebat̄. ℂ Scd̄a vnctio ē ſacramētalis ſꝫ nō ſacr̄m: qꝛ. ſ. ad ſacr̄m ordinat̄ vel digne ſuſcipiēdus: vt illa q̄ oleo ad cathecumīos iungit̄ baptiçandus vel ꝑficiēdus: vel digne cuſtodiēdus: ſeu exhibēdus: ſicut iunctio q̄ baptizatꝰ ſtatim vngit̄ chriſmate i v̄tice in qua ep̄s chriſmate i capite ⁊ in manibꝰ: ⁊ p̄bꝛ oleo: ⁊ altare chriſmate. Uñ oēs he vnctiōes fiūt de mā ꝯſecrata ⁊ vnctio qdē capitis ep̄i: ⁊ altaris chriſmate: alie v̄o oleo ꝯſecrato. Et ſicut ē eadē ꝯſecratio chriſmatis qua iungit̄ altare ⁊ ep̄s: ꝯfirmādus in fronte ēt in virtute baptizatus: qꝛ nō ē niſi vnū chriſma: ita videt̄ eē vnū oleū ⁊ vna ꝯſecratio ad cathecuminos ⁊ manus ſacerdotū. vñ dr̄ oleūꝫ ſacr̄ū noīe cōi. ℂ Tertia ē p ſe ⁊ ꝓpriū ſacr̄m. ſ. illa q̄ inūgit̄ ꝯfirmandus p ep̄m chriſmate ſupra di. 7. ⁊ illa q̄ p ſacerdoteꝫ oleo ad hoc ꝯſecrato p ep̄m fit ifirmo: qꝛ agit vel auget ꝑ cl̄duꝰ bio qđ deſignat. Sic igit̄ eſt vnū ſacr̄m. Sꝫ ſil̄e ꝙ ad hoc inducit Tho. de hoīe nō ē ꝯueniēs dicēs ꝙ nō eſt eadē materia nec eadeꝫ forma. carnis ⁊ oſſis ⁊ tn̄ ē vnꝰ hō. Jn quo videt̄ ponere plures formas ſubales: ſed exēpla ponit nō vt ita ſit ſꝫ vt ſentiat q adiſtit ⁊c. Qđ aūt dictū ē ſupra nō chriſtianū poſſe inūgi in regē ꝯfirmat̄. p hoc ꝙ olim ſcti ep̄i et alij obedieb āt in licitis ⁊ honeſtis: imperatoribꝰ paganis tanq̄ꝫ veris regibꝰ: ꝯriū tn̄ dicit Accurſius in glo. in p̄ncꝰ iſtitutionū ſiue in ꝓhemio. Per illud aūt iuſiurādū qđ p̄eſtatur ab his ⁊c. De chriſmate aūt notat Hoſti. in ſūma de ſacra vnctiōe. qꝛ Gaufredus notauerat hoc: ꝙ manꝰ p̄bri iungi debebāt chriſmate ſicut manꝰ ep̄i: deceptꝰ p hoc qđ dicit̄ cōis eſt eoꝝ ꝯſecratio: qꝛ nō eſt cōis ꝓpter hoc eoruꝫ vnctio. vñ ipſe Hoſti. ꝯſuluit ſuꝑ hoc lugdu. Jnnoc̄. papaꝫ qui rn̄dit: ꝙ manus ſacerdotis oleo: manꝰ ep̄i vngi debēt chriſmate. 23. di. Preterea. Et hoc notat ibi glo. vnde verſus. Pontifici ſoli caput vngit chriſma manuſq̄ꝫ. Pbꝛi manibꝰ oleo rex vngit̄ armo. ℂ Tertia ꝯclō ē. ꝙ illud ſacr̄m nō eſt neceſſariū ſimpl̄r: qꝛ nō eſt ꝯ aliqd qđ nō poſſit tolli poſt hāc vitā ſiue ſint reliquie ſiue culpa venialis: ſed p accñs pōt eē neceſſariū illi qui eſt attritus de mortali ⁊ nō pōt ꝯfiteri: qꝛ ꝑdidit loquellā: nec cōicare: qꝛ hꝫ vomitum vel nō p̄t itrare os ſuū. Et qđ Canoniſte dicunt q̄nq̄ꝫ ſacr̄a eſſe neceſſitatis ſolū duo volūtatis: ꝯiugiū ⁊ ordo: theologi eꝯ ſolū duo neceſſitatis. vtrūq̄ꝫ verū eſt: qꝛ per ſe qdem ſunt duo neceſſaria: illa. ſ. que ꝯtra id p̄ncipal̄r ordinant̄ ꝙ in alio ſeculo nō dimittit̄ ⁊ ſine quo nō eſt ſalus: ſed tn̄ per accñs alia poſſūt eē neceſſitatis inq̄ꝫtū nō ficto remittunt mortale. de quo tn̄ erat attritus. Ponat̄ ergo laborās in extremis nō potēs ꝯfiteri hñs pctm̄ mortale de quo tn̄ ē attritꝰ: iunctꝰ ſaluabit̄: nō vnctꝰ dānabit̄. Ponat̄ ēt eū cōfeſſuꝫ: tn̄ potuit hr̄e ita iꝑfectū dolorē ꝙ fuit fictꝰ reſpectu ſacr̄i pn̄ie q tn̄ erit nō fictus reſpectu extreme vnctiōis: ſicut aliqs nō fictꝰ ē reſpectu baptiſmi q ē fictus reſpectu pn̄ie. Maior eñiꝫ deuotio reqrit̄ in ſuſcipiēte reſpectu ſacr̄i ad qđ p ſe reqrit̄ actꝰ ſuſcipiētis q̄ꝫ in eo in quo nō niſi p accidens. Jtē ponamꝰ eū cōicatū adhuc forte remanet i pctō qđ delebit̄ p extremā vnctioneꝫ: qꝛ multo maior deuotio reqrit̄ in receptione euchariſtie q̄ꝫ extreme vnctiōis. Nō ſic autē p̄nt poni ēt p accñs. Alia duo ſacr̄a nec̄itatis: qꝛ oī caſu quo deleret̄ pctā m̄lto magis pn̄ia. Nō. n. dꝫ qs moriturus i abſentia ſacerdotis matrimoniuꝫ ꝯhere vt rōne ſacramēti dimitteret̄ ſibi pctm̄ ſi forte ē attritus tn̄: nec ſil̄r tūc ordiari: lꝫ ꝯcubinā ducēdo moriēs vt legittimet filios ex ea ſuſceptos bn̄faciat. ℂ Ad argᵐ. dđꝫ. ꝙ hꝫ determinatā formā q̄ ad ſubaꝫ lꝫ quo ad aliā ſm̄ diuerſas ꝯſuetudines poſſit variari ſic̄ de baptiſmo dictū ē: ſꝫ forma ꝯſecratiōis mā̄e p̄t eē diuerſa ſm̄ diuerſas ꝯſuetudines a papa ſcitas ⁊ diſſimulatas q poſſet illas formas imutare cū in eis non cōſiſtat eſſentia ſacramēti ſicut in forma: lꝫ ſint diſpoſitio materie eſſentialis.

Queſtio II.

SEcundo querit̄ de miniſtro vtrum ſacerdos poſſit hoc ſacr̄m miniſtrare. Et v̄r ꝙ ſic qꝛ ſancta Genoueſa oleo ſcō miſſo ad īfirmos ſanabat eoſq̄ rōe ſexus nō erat capax ordīs q̄ꝫuis ſcā: ſic̄ nec btā v̄go. de pe. ⁊ re. c. Noua. Sil̄r btūs Joānes hēmita. g̃ ⁊c. ℂ Contra Jacobi vlt. Jnfirmat̄ qs in vobis iducat p̄ſbꝛos. ℂ Rᵒ. hic ſunt tria faciēda. Pͥo oñdēduꝫ ē ꝙ miſter ꝓpus hꝰ ſacr̄i ē ſimplex ſacerdos. 2ᵒ ꝙ dꝫ eē ꝓpus nō alienꝰ. 3ᵒ ꝙ ſufficit ꝙ ſit vnꝰ.

Circa p̄mū argᵐ ſūt q̄tuor ꝯ̄nes. ℂ Prima ꝙ ſolus ſacerdos eſt miſter: ita ꝙ in nullo caſu non ſacerdos p̄t inūgere: cū hoc ſit eiꝰ ꝓpriū: nec papa poſſet cōmittere nō ſacerdoti iungere: ſic̄ nec a pctīs abſoluere aut etiam ꝯficere: qꝛ q̄ꝫuis i eiꝰ ordiatione ñ fiat exp̄ſſa mētio de p̄tāte iungēdi ſic̄ celebrandi: ⁊ ligādi ⁊ ſoluendi: tn̄ iplicite euꝫ dat̄ ſibi p̄tās hoꝝ ⁊ illiꝰ: qꝛ v̄e ꝯfeſſo ⁊ cōicato dari dꝫ. ℂ Scd̄a ꝯclō ē ꝙ ſufficit ꝙ ſit ſimplex ſacerdos: nec oꝫ ꝙ ſit ep̄s: qꝛ in his q̄ ſingulis de ppl̄o cōpetūt ꝓpus miſter ē ſimpl̄r ſacerdos q īmediate illis p̄eſt: ⁊ nō oꝫ ꝙ ſit ep̄s ſic̄ in illis q̄ in ſpāli gradu ꝯſtituūt. ℂ Tertia ꝯclō ē ꝙ laycꝰ i nulla nec̄itate pōt: qꝛ ſolū ſacr̄m qđ ē nec̄itatis vt bapᵐ p̄t miſtrare ⁊ nullū aliud. ℂ Sꝫ ꝯ. qꝛ matrioᵐ diſpēſat̄ a layco q̄ꝫtū ad eēntiā ſuā q̄ ē añ bn̄dictionē. ℂ Et dicēdum: ꝙ vnꝰ aliū accipit: vñ qlibꝫ ſacr̄m ſuſcipit. g̃ neuter diſpēſat: qꝛ iter dantē ⁊ accipiētē dꝫ eē diſcretio ꝑſonal̄. ℂ Jtē ꝯ de pn̄ia q̄ ē nec̄itatis: ⁊ tn̄ nō miſtrat̄ a layco. ℂ Et dđꝫ. ꝙ nō eſt mere nec̄itatis: qꝛ oīs q ē ſuſceptiuꝰ pn̄ie ſine actu eius exteriori pōt ſaluari ex ſola ſuſceptione in voto: qꝛ nullus pōt ſuſcipe pn̄iam de facto: q nō poſſet eā ſuſcipe in voto: ſed bapꝰ ē pure nec̄itatis: qꝛ aliqs pōt ſuſcipe eū de facō q nō i voto: vt puer: ⁊ ille niſi ſuſcipet de facto non poſſet aliter ſaluari. Et lꝫ bapꝰ nō ſit tāte nec̄itatis i oībꝰ: ſꝫ in adultis eq̄lis nec̄itatis cū pn̄ia mortaliū: tn̄ qꝛ ē vnū baptiſma taꝫ in ꝑuulis q̄ꝫ in adultis p̄ncipal̄r ꝯ vnū: iō non debuit diuerſificari miſter q ē nec̄itatis i hoc vel in illo: ſꝫ ē ideꝫ miniſter i oī baptiſmo q̄ꝫtū ad id qđ ē neceſſitatis ſacr̄i: q̄ꝫuis nō q̄ꝫtū ad id qđ ē ꝯgruitatis: ſꝫ ꝓꝑ neceſſitatē: hoc ē in ꝑuulis: ꝓꝑ vnitatē idē eſt in adultis: ſꝫ in pn̄ia nō ē in aliquo talis nec̄itas: iō etiā laycus nō ſolū ꝑuulū ſꝫ ēt adultū pōt i nec̄itate baptiçare licite: q̄ꝫuis nō ſit nec̄itas abſoluta eq̄liter vtrobiq̄ꝫ: qꝛ ſic ē a xp̄o iſtitutū ꝓꝑ vnitatē baptiſmi. ſecus aūt de pn̄ia exteriora q̄ i nullo caſu hꝫ nec̄itatē abſolutā vt dictū eſt. ℂ Quarta ꝯ. ꝙ nec diaconꝰ p̄t ex offō inungere ſic̄ p̄t ſanguinē miſtrare: qꝛ iungere nō ſic iplicite cōtinet̄ i miſtrādo ſacerdoti ſicut illud. Jtē ñ p̄t iungere i nec̄itate ſic̄ p̄t cōicare: qꝛ ſicut baptiçatꝰ nō reqrit v̄tutē in baptiçāte ſꝫ ſolū applicationē mā̄e cū forma: i qbꝰ ē tota v̄tꝰ: ſic i euchariſtia ē tota v̄tꝰ: vñ a quocūq̄ꝫ miſtret̄ tātū valꝫ ſicut ſi a ſacerdote: lꝫ nō debeat a quocūq̄ꝫ niſi a ſacerdote vel diacono i neceſſitate miſtrari q̄ꝫuis nō ſit de nec̄itate: ſꝫ extrēa vnctio v̄tutē reqrit i miſtro ſic̄ abſoluere: ⁊ ꝯficē: ⁊ ordiare: ꝓꝑ qđ i nulla nec̄itate p̄t ñ ſacerdos iungere. qa ſacerdos ſolus hꝫ hāc v̄tuteꝫ ſic̄ nec ꝯficere: nec ordinare: nec abſoluere ſacr̄al̄r. ℂ Notādū ē g̃ ꝙ diaconꝰ nō diſpēſat aliqđ ſacr̄m ex offō cuius eēntia i diſpēſatiōe ꝯſiſtit vel cuius eēntia nō ꝯſiſtit i vſu quo ad cōpletā diſpēſationē: qꝛ ſanguinē ex offō diſpēſat ſꝫ nō corpus niſi in defectu ſacerdotis. Rō v̄o q̄ aliq dicūt ꝙ nulli cōpetit exercere actū p quē fit remiſſio pctoꝝ niſi cui ex ordiatiōe cōpetit pctā remittere hꝫ dubiū ꝓꝑ diſpēſationē dn̄ice ſanguis p queꝫ fit pctoꝝ remiſſio: lꝫ nō p̄ncipal̄r ſicut nec h̄: ⁊ tn̄ diaconꝰ eaꝫ hꝫ q lꝫ recipiat manuuꝫ ipoſitionē: nō tn̄ dicit̄ ei q̄rū remiſeritis: ⁊c. vñ ſi poſſet maior intelligi ꝙ nullus ordinatꝰ ex offō hꝫ exercere aliquē actū niſi ad quē ſibi dat̄ p̄tās ex ordiatiōe iplicite vel explicite añter vl̄ ꝯñter. Sacerdos. n. hꝫ duos actus p̄ncipales. ſ. ꝯſecrādi ⁊ abſoluēdi. Et dr̄ ſibi exp̄ſſe accipe p̄tātē celebrādi miſſaꝫ ⁊c. ⁊ Accipite ſpūꝫ ſāctū q̄rū remiſeritis pctā: ⁊c. Ad h̄ aūt ſeqt̄ myſterij celebrati diſpēſatio: ⁊ diaconꝰ accipit p̄tātē legēdi euāgeliū ⁊ miniſtrādi ſacerdoti ⁊ ipꝫ iuuādi i miniſterio: vt ſic̄ ille diſpēſat corpus ſic ⁊ iſte poſtea ſanguinē: ſꝫ diaconꝰ nō accipit p̄tātē iungēdi nec aliqd faciēdi cuiꝰ illud ſit acceſſoriū: qꝛ iungere infirmū nō ē annexū cōicatiōi eiꝰ vel audiētie ꝯfeſſiōis ſicut diſpēſatio ſanguis ad diſpēſationē corpis: qꝛ illa duo ſunt duo ſacr̄alia quoꝝ vltimū eſt minꝰ p̄ncipale ⁊ p̄muꝫ p̄ncipalius in diſpēſādo ſicut ꝯſecratio ſanguis ē minꝰ p̄ncipalis: qꝛ illa dꝫ ſequi ⁊ ſine ea eēt verū corpus xp̄i: vnde q̄ꝫtū ad id qđ eſt res ⁊ ſacr̄m eſt iā tota eſſentia ſacr̄i: q̄ꝫuis nō q̄ꝫtū ad id qđ eſt ſacr̄m tm̄. Hec aūt vnctio eſt ſacr̄m p ſe diſtinctū ab omni alio ⁊ non alicui alij ſicut ſacr̄ale vl̄ ſequella annexum: ideo ⁊c.

Secūdus articulus eſt. ꝙ dꝫ eſſe ſuꝰ nō alienꝰ. vbi ſunt tres ꝯ̄nes. ℂ Pͥa de h̄ qđ eſt de iure cōi qꝛ dꝫ eē ſacerdos ꝓpus: nō qdē q̄ꝫtū ad eēntiā ſacr̄i: ſꝫ q̄ ad nec̄itatē p̄cepti: qꝛ ſic̄ ñ ſuus ep̄s ñ dꝫ ordiare niſi ď licētia ſui: ſi tn̄ ordiat vex ſacr̄m ꝯfert: ſic ⁊ hic ñ nihil eſt actū ſi qs p̄ſumat iungere alienuꝫ ꝑochianū: ſic̄ nihil eſſet actuꝫ ſi p̄ſumeret abſoluere: qꝛ mā̄ eſt pctoꝝ ſubditꝰ: nō ſic āt eſt h̄: ſꝫ de nec̄itate p̄cepti gn̄alis ꝙ ſacr̄a a ſuis ſacerdotibus ⁊ ep̄is ſūt recipiēda nō ab ex̄neis: niſi de licētia ſuorum. Qđ ſi ſciēter aliqs recipet eoipſo peccaret ⁊ fructui ſacr̄i poneret obijcē: vñ ſacerdos ſuus iure ordinaria vl̄ delegato ⁊ iſtđ ⁊ alia ſacr̄a miſtrare dꝫ: ⁊ ſic hꝫ ꝯſuetudo. nec tn̄ ex hoc ipſo ꝙ qs hꝫ p̄tāteꝫ abſoluēdi: hꝫ ꝓꝑ h̄ p̄tāteꝫ cōicandi vel iungēdi: vñ niſi ꝑiculū mortis imineret ex mora ꝓprij ſacerdotis ñ ſuus eū ñ deberet cōicare nec iungere: alias ſic ponēdo ſpeꝫ in ratihabitione illiꝰ. Quātūcūq̄ꝫ aūt iunctꝰ fuerit a ſacerdote ſuo vel ex̄neo vere vnctio fuit: nec iterari dꝫ niſi in caſu i q̄ iteret̄ a ſacerdote ꝓpͦ fctā. Si aūt eſſet facta a non ſacerdote iterū facienda eſſet a ſacerdote: ſicut de ordiato a non ep̄o. ℂ Scd̄a ꝯ̄ ē. qd iuris eſt i caſu neceſſitatis. Qꝛ. n. nec̄itas non hꝫ legē: non ſuꝰ ſacerdos p̄t licite iungere ſicut abſoluere: imo ſicut ꝓpͦ ſacerdote abñte q ñ p̄t hr̄i tenet̄ eū audire ⁊ abſoluere ſi petat: ſic̄ de pane alieno quē hꝫ moriētē paſcere: ſic i oī illo caſu in quo licet ſibi abſoluere a pctīs morienteꝫ non ſbditū: ⁊ tenet̄ p ꝯñs cōicare eū ⁊ ipſuꝫ iungere: q̄ꝫuis viaticuꝫ ſit magis annexū pn̄ie moriētiū q̄ꝫ extrēa vnctio q̄ negat̄ laycis iterdictis: nō āt pn̄ia nec viaticū. de pe. ⁊ re. Qꝛ i fe. Unde ſacerdos rogatꝰ a curato miſtrare eccl̄iaſtica ſacr̄a moriēti i caſu in quo non p̄t vel non vult ire: ſi omittat ire reus eſt aīe illius quā q̄ꝫtuꝫ eſt in ſe dānari permittit: cum

per accñs iſta ſacrã poſſint ee neceſſaria: ⁊ videnť neceſſaria rõne ꝑcepti ex ꝯſuetudie gnãli moꝛiētiū in fide eccl'ie. ¶ Tertia ꝯcl'o ē de ꝓciſis ab eccl'ia: qꝛ excoīcat⁹ vel ab officio ſuſpēſus nullo mõ dꝫ hoc ſacrm̄ miſtrare: imo ſi miniſtrat irregularis efficiť: qꝛ igerit ſe diuinis in offõ ordis ſacerdotalis. Si vo eſſet ſuſpēſus a bñficio tm̄ poſſet licite ſicut ⁊ alias officiare eccl'iaꝫ. de elec. cū in cūctis. Si ēt ſuſpēſus eēt ab igreſſu eccl'ie tm̄ ⁊ nõ cū hoc a diuinis: tūc debe-ret mittere clericū ad eccleſiā vt oīa neceſſaria deferret ⁊ ipe ex eccleſiā ⁊ cimiteriū illa accipiēs ⁊ poſtea i domo priuata ifirmū inūgēs irregularitatē nullā icurreret nec peccaret. Sed ſi i eccl'ia neceſſaria accipet ⁊ ſicut moris ē ꝑcedēte lumine de ipa ꝓdiēs iret ad inungēdū irregularis fieret: ſicut ſi i eccl'ia celebraret. Si aūt ſuſpēſus eēt ab igreſſu ⁊ a diuinis dato ꝙ nunq̄ꝫ eccl'iaꝫ itret ꝑ admiſtrationeꝫ huius ſacri q̄ ē actus ſacerdotalis irregularitatē icurreret. Ubi g̃ ꝓp excoīcationē vel ſuſpēſionē ꝓpo curato nõ licet iungere ibi nõ licet ab illo ſciēter ſuſcipe ſicut nec coīonē: ſed tūc licet aduocare extneū. ¶ Eſt aūt dubiū vtrū de licentia excoīati liceat audire ꝯfeſſiones. Et dicēdū ꝙ ſic: lꝫ excoīcat⁹ nõ poſſit delegare: qꝛ illud fit ꝑncipalr aucte iuriſditionis: hoc aūt ꝑncipalr aucte ordis: ſilr de licentia ſuſpēſi etiā a iuriſditione. Nā ſi eſſet ſuſpēſus nõ a iuriſditione nõ ē dubiuꝫ: ſicut ēt de licētia epi excoīati vel ſuſpēſi pt alius eps ordinare nõ ſoluꝫ vbi ē ſuſpēſus qꝛ ordinauit alienū: qꝛ tūc licētia iuris habeť. de tēp. ordi. ca. z. imo ēt quõcunq̄ꝫ alias. ⁊ multo magis de licentia ſuſpenſi vel excoīcati curati poteſt extraneus ſacerdos inungere.

Tertius articulus eſt. ꝙ dꝫ eſſe vnus ſacerdos: vbi ſunt tres ꝯcl'ones. ¶ Pria. ꝙ ſufficit ſolus nec oꝫ ꝙ ſint plures: verū ē ꝙ diciť in plurali iducat ꝑſbyteros: qꝛ ſi poſſint haberi ⁊ velint adeſſe bonū ē ⁊ meli⁹ ē: vñ ⁊ in collegys regularib⁹ ⁊ ſecularib⁹ totū collegiū adeſſe dꝫ ad iungēdū ꝯcanonicū vel monachuꝫ. Põt tm̄ ſolus ſacerdos cū vno ſolo clerico iungere. de vnc. Signa queſiuit. Ubi ēt diciť ꝙ cū vno layco imo ꝙ ipſe ſolus pt ſi adiutorē nõ hēat vt notat hoſti. q̄uis nunq̄ꝫ ſine adiutore celebrare debeat. ¶ Scda ꝯ ē. ꝙ quotcūq̄ꝫ ſint ſacerdotes: vn⁹ tm̄ dꝫ eē miſter adhibēs mãꝫ ⁊ ꝓferēs formã ſimľ: nõ ꝙ vnus iungat ⁊ ali⁹ verba dicat: ſic eps rephendiť qꝛ cecus ordinabat ⁊ alius vba dicebat. z3. di. ca. Quorūdã. Et ſic nõ ē miſter niſi vnus ſacerdos. ¶ Tertia ꝯ ē. ꝙ i neceſſitate ꝑ deficiēte ali⁹ ſupplere dꝫ qd reſtat: icipiēdo vbi ipe dimiſit ſi ipſe illi⁹ ptis vnctionē cõpleuit: qꝛ q̄libet vnctio hꝫ diſtinctã formã ⁊ materiã: ſic ꝯſecratio panis ⁊ vini: ſed ſi vnã vnctionē nõ cõpleuiſſet: puta qꝛ vnã aurē vnxit non aliã: niſi totã formã cõpleuiſſet ſup vnū organū illius ptl vnctio eſſet ſuper illã partē a principio inchoanda. ¶ Ad argm̄ dõꝫ. ꝙ illa vnctio non erat ſacrãlis ſꝫ medicinalis nõ ꝑ nãꝫ ſꝫ ꝑ miraculū ⁊ gratiã ſanitatū. Qõ. III.

Tertio q̄riť de ſubo. vtrū ſolus ifirm⁹ debeat inūgi. Et videť ꝙ non: qꝛ ſi ifirm⁹ iungiť hoc nõ ē niſi qñ ē i ꝑiculo mortis: ſꝫ ſan⁹ aliqñ ē i ꝑiculo mortis vt decolãdus vel ſuſpēdēdus: g tm̄ nõ ē inūgēdus: g̃ ⁊c̄. ¶ Cõtra: qꝛ btūs Jacobus ꝓmulgãs hoc ſacrm̄ dicit. Infirmať qs in vobis: ergo ⁊c̄. ¶ Rñdeo. hic ſūt tria vidēda. Prio ꝙ inungendus dꝫ eſſe ifirm⁹ corpalr. Scdo ꝙ dꝫ eē vel fuiſſe infirmus ſpūalr. Tertio in qbus partibus debeat fieri.

Circa pmū ſūt tres ꝯnes. ¶ Pria ꝙ ſolus infirmus dꝫ inūgi. vñ ſi eſt moriturus nõ ꝑ infirmitateꝫ: ſiue ſit dubiū: vt de pugnaturo ſiue certū vt decapitãdus. nõ ē iungēdus. Sanus g̃ nõ ē inūgēdus niſi iſtinctu ſpirit⁹ ſci ſi peteret: ſicut de multis habeť q ſani ſe fecerūt inūgi: ſꝫ ſtatī vt ꝑdixerãt fuerūt mortui. De dãnato aūt ad morteꝫ: ⁊ ſi infirm⁹ ſit: videť ꝙ tali nõ debeat dari: qꝛ talis ifamis ē in facie eccl'ie: ēt ſi ſꝫ vitatē nõ hēat culpã: qꝛ crimie capitali ꝯdēnatus: vñ nec eucbariſtia forte dãda ē hiis qui ducūtur ad mortē: qꝛ illa que nõ ſūt neceſſitatis vt ſepultura ⁊ hmõi bñ negat eccl'ia vilib⁹ ꝑſonis: ſꝫ pñiaꝫ ⁊ id qd eſt nec̄itatis nullo mõ. ¶ Aly aūt dicūt ꝙ dãnati ⁊ hmõi debēt inūgi: qꝛ ēt relapſis q ſtatī ſūt cõburēdi: nõ negãtur eccl'iaſtica ſacrã. de hereti. c. Sup eo. Et q̄uis nõ exēplificeť niſi de ſacro pñie ⁊ eucbariſtie: tm̄ eadeꝫ rõ eſt de alys. Ex quo enī nõ ē ꝓhibitū eſt ꝯceſſuꝫ: qꝛ ſi tpe iterdicti illa duo non negãtur: cui tm̄ negať extrēa vnctio: hoc eſt qꝛ ibi iuenitur ꝓhibitū: nõ aūt h̄. ¶ H⁹ aūt ꝯcl'onis rõnē qdã aſſignãt dicētes ꝙ ea q̄ i ſacris gerūtur iteri⁹ debēt repñtari ꝑ ea que geruntť exteri⁹: ſꝫ effect⁹ iteriu⁹ h⁹ ſacri ē ſanatio ſpūalis. g̃ dꝫ repñtari exterius ꝑ ſanationē corpalē: ſꝫ nullus ē illius ſanatiõis ſuſceptiu⁹: niſi ſit actu ifirm⁹: q̄re de neceſſitate hui⁹ ſacri ē ꝙ ſit actu ifirm⁹: qꝛ in ſacris qcqd eſt eēntialr de nec̄itate ſignationis eſt eēntialr de nec̄itate ſacri: cū ſacramēta inq̄ꝫtū ſacrã ſint eēnaliter q̄dã ſigna. ¶ Sed ꝯ h̄ qdã ſic obyciūt. Sicut extrema vnctio eſt ſpūalis ſanatio: ſic pñia eſt ſpūalis reſuſcitatio: ⁊ baptiſm⁹ ſpūalis ablutio. igiť ſi ſpūalē ſanationē neceſſe ē ſignari ꝑ corporalē: ita ꝙ neceſſe ſit ꝙ ſuſcipiēs ſit infirm⁹ corpalr. ſilr neceſſe eſſet ſpūalē reſuſcitationē q̄ fit i pñia ſignari ꝑ corporalē: ita vt ſuſcipiēs eã eēt corpaliter mortu⁹: ⁊ ablutionē ſpūalē q̄ fit in baptiſmo neceſſe eēt ſignari ꝑ corpaleꝫ: ita vt baptiꝫandus eē corpaliter imūdus: h̄ aūt nõ eſt neceſſe. g̃ nec pmū. ¶ Sꝫ ad hoc ipſi ſoluūt ꝙ nõ ē ſile de pñia ⁊ baptiſmo ⁊ extrema vnctione: qꝛ lꝫ pñia ſit ſpūalis reſuſcitatio: nõ tm̄ dať ꝑ modū reſuſcitationis ſicut extrema vnctio ꝑ modū medicationis. Et iõ nõ oꝫ penitētē eē mortuū ſicut oꝫ illū q inūgiť infirmū. Itē corpalis ablutionis ſuſceptiu⁹ ē nõ ſolū imūdus: ſꝫ mūdus: ſꝫ curatiõis nõ ē ſuſceptiu⁹ niſi ifirmus. Uľ põt dici ad iſtãtiã de penitētia ꝙ nõ ē ſuſcitatio: ſed ſupponit laꝫaruꝫ ſuſcitatū quē ſoluit manus apoſtolica: ⁊ qꝛ delet ⁊ venialia ⁊ penã que ſupponit vitã: ideo ⁊c̄. ¶ Ad illud de baptiſmo dõꝫ. ꝙ nõ dať ꝑ moduꝫ ablutionis ſꝫ per moduꝫ imerſionis ⁊ aſpſionis. Uel dõꝫ ꝙ ablutio nõ ſolū ꝯuenit imūdis: ſꝫ ēt mūdis vt mūdiores ſint ⁊ nitidiores ⁊ pulchriores: ſicut lauať tela mūda vt ſit alba. ¶ Sꝫ ē inſtãtia de ꝯfirmatione que dať ad robur per moduꝫ vnctionis vt iſtud: nec tm̄ oportet ꝙ ille ſit debilis vel infirmus aut timidus. ¶ Sed dicēdum. ꝙ ille inūgitur ſicut pugil in quo audacia ⁊ fortitudo ſupponiť: ſed ad maiorem preparatur: tamen non eſt iſta ratio demõſtratiua quia nec mã patiť. Certū eſt eniꝫ ꝙ in multis partib⁹ ſani contra eſtuꝫ toto corpore iungūtur. vñ vnge caput. Mat. .6. Et caput chriſti ⁊ pedes Maria vnxit. Curatio etiam ⁊ medicina adhibētur. etiã non ſoluꝫ ꝯtra morbū preſenteꝫ ſꝫ ēt ꝯ futuꝝ. ¶ Scda ꝯcl'o ē. ꝙ oꝫ ꝙ ſit ꝑiculoſe ifirmus. ita ꝙ vel de vita deſpereť: vel ſit in ꝑiculo nõ ſolū moriendi ſꝫ etiã ſine ſacro moriēdi: vñ ſolū grauibus infirmis de quoꝝ vita ꝓbabilr timeť imo magis crediť: qꝛ ſic nomen ſonat extremuꝫ ſacrm̄ eſt poſt qd aliud non ſperať: vnde q̄ꝫdiu ꝓbabiliter ſperať de euaſiõe nõ dꝫ dari. Si tm̄ datū eſt ⁊ cõualeſcat nõ ꝓpter hoc ꝓhibeť ab alys ſacramētis: qꝛ ⁊ ſi poſtea recidiuet reiterabitur ſibi iſtud: vnde ⁊ matrimoniū ꝯtrahere ⁊ ordines ſuſcipere ⁊ eucbariſtiã: ⁊ non ſoluꝫ confiteri qd ē neceſſitatis: ⁊ confirmari poteſt inunctus ſi ꝯualeſcat: imo etiã ſi poſt inunctioneꝫ petat ꝯfeſſioneꝫ nõ eſt negãda: qꝛ q̄uis per ſe hoc ſacramentū debeat eſſe vltimū: ꝑ accñs tm̄ poteſt eē poſt ipſuꝫ aliud: q̄uis baptiſmus ita ſit pmuꝫ ꝙ nõ poteſt eē aliud añ illud. ¶ Alia ratio aſſignať a qbuſdaꝫ: qꝛ extrema vnctio eſt q̄ſi ſupplementū pñie: vt qui nõ poſſunt ꝯgrue vti medicina penitētie tanq̄ꝫ medicina grauiori: vtanť h̄ ſacro tanq̄ꝫ medicina leuiori: ſed ſani poſſūt vti pñia. g̃ ꝓ eis nõ eſt inſtitutū h̄ ſacramētū: ſꝫ ſolū ꝓ infirmis graiub⁹ de quoꝝ exitu ꝓbabiliter timeť ꝓp aggrauationē ifirmitatis. Sed hec rõ lꝫ ſit bona nõ tm̄ neceſſaria: qꝛ q̄ꝫtūcūq̄ꝫ infirm⁹ poſſet ꝯfiteri ſi vellet ⁊ ꝯfiteať actu: nihilomin⁹ dať ei extrēa vnctio: imo pꝛius ſemꝑ dꝫ hortari ad ꝯfeſſionē ſi poſſit ēt ſacrãleꝫ ſi indiget: imo ſtatiꝫ baptiꝫat⁹ i lecto mortis vt pater Auguſtinus deberet iungi. Nõ ſolū g̃ illis q idigēt pñia ⁊ nõ pñt alteri ꝯfiteri vel penitere eſt cõceſſuꝫ: qꝛ aliq loquēdo moriūť: ⁊ ſic ꝯfiteri pñt q tm̄ iungēdi ſūt. ¶ Tertia ꝯ eſt de eo quē ꝯſtat eſſe mortuū ꝙ inūgi nõ dꝫ: qꝛ ſanatio ꝑſupponit vitam: qꝛ fieret iniuria ſacro ſicut ſi baptiꝫareť mortu⁹. ꝑ ad Cor. 15. ſꝫ ſi dubiū ē piū eſſet eū inungere pmiſſa ꝓteſtatione ⁊ cõditione q̄ in baptiſmo ⁊ alys q̄ nõ ſunt neceſſitatis vt in ordine fieri ſolet ſic dicēdo. Si tu es mortuus ego nõ te inūgo: ſꝫ ſi tu es viuus ꝑ iſtã vnctionē ⁊c̄. Dico aūt ſi nõ apparebat viu⁹ h̄ ſacrꝫ petyt: qꝛ q̄uis nõ legať ꝯditionalis ꝓſtatio ſacri niſi in baptiſmo q eſt neceſſitatis: ⁊ niſi vbi dubitať an fuiſſet pus baptiçat⁹: tm̄ eadē rõ ē in illis q̄ nõ ſunt neceſſitatis ſimplr: maxime ſi per accidēs pñt eſſe neceſſaria ſicut ē illud. Et pari rõne ſi neſciť vtrū puer ſit viuus an mortuus ſub ꝯditiõe ē baptiçãdus: ita ⁊ hic.

Secundus articulus eſt ꝙ dꝫ eſſe ifirmus ſpūalr: vbi ſunt tres ꝯcl'ones. ¶ Prima. ꝙ ꝓpter hoc ꝙ pueri ⁊ ꝑpetuo furioſi nõ ſunt iungēdi: qꝛ eſſet mēdaciū i forma. Quicqd deliqſti ꝑ viſuꝫ ⁊c̄. Si aūt hꝫ lucida interualla: ſi ſperať de ꝯualeſcētia: nõ dꝫ iungi ſic nec baptiçari. Si aūt nõ ſperať q̄uis expſſe añ freneſiꝫ nõ petierit qꝛ forte de ꝑiculo nõ credebat dꝫ ſibi dari ⁊ hec deuotio ꝑcedēs ſufficit. Jura vero q̄ dicūt nõ debere dari eucbariſtiaꝫ nec abſolutioneꝫ in tali ſtatu niſi antea petyt loquūtur de illo q erat excõicat⁹ vel male vite notorie: qꝛ q ſemel fuit malus ſemꝑ ꝑſumēdus ē malus niſi ꝯtrū ꝓbeť de regul. iur. c. Semel. li. 6. Alias ſi bone vite erat nõ ꝑſumiť imemor ſue ſalutis i morte pluſq̄ꝫ in vita. vñ ꝑſumiť ꝙ petiuit lꝫ nõ ꝓbeť vel ꝙ petiuiſſet ſi aduertiſſet: vel ꝙ petere voluit ſed forte nõ potuit: nec actualis deuotio requiritur in illo q eã hr̄e nõ põt: ſꝫ de furioſis qui facerēt irreuerētiã ſacro: eſt ꝓbabile ꝙ nõ inūgãtur: qꝛ nõ eſt neceſſitatis ſimplr: ſed baptiſm⁹ q eſt neceſſitatis ſimplr illi qui ſemꝑ fuit furioſus ex ꝯſenſu parētis dari dꝫ q̄uis faciat irreuerētiã: ⁊ deberet ligari pro ſanatione aīe multo magis q̄ꝫ pro ſanatiõe corpis. Sꝫ de habēte lucida interualla ſi in ſanitate petyt nõ videť ſimplr neceſſariū: qꝛ baptiſmo flaminis ſaluabiť. Nihilomin⁹ tm̄ qꝛ forte poſtq̄ꝫ petyt mortaliter peccauit tuti⁹ eēt ꝙ ligat⁹ baptiçareť excluſis infirmis qui poſſent ſcãdaliꝫari. Et pium eſſet ſic facere de extrema vnctiõe q̄ ꝑ accidēs põt eē neceſſaria ad ſalutē: vt ſi eſt attrit⁹ nõdū ꝯfeſſus nec poſſit ꝯfiteri maxime ſi ſine irreuerētia ſuſcipiat ex bona ⁊ iueterata ꝯſuetudie: lꝫ neſciat qd ſit: qꝛ maior deuotio reqriť ad cõioneꝫ: q̄ tm̄ dari dꝫ frenetico. z6. q. 6. Si is qui. multo magis vnctio q̄ minorē deuotionē reqrit: qꝛ de cõione dr̄. Probet autē ſeipſuꝫ hõ: ſed eucbariſtia ēt ſane mētis ſi ſit ꝑiculū de vomitu nõ dꝫ dari: ⁊ multo min⁹ tali frenetico q expueret: qꝛ iſta iniuria redūdat in ſacri eēntiã aliquo mõ: ſꝫ de vnctiõe nõ ſic: qꝛ iſanus ſic põt ligari ꝙ ſine effuſiõe ita bñ vngereť ſicut ſane mētis: vñ piū eēt eū nõ ꝑuare ſacro qd deuote petiuit. ¶ Scda ꝯcl'o eſt. ꝙ reqriť ꝙ actualr peccauerit. vñ Beata vgo añ ſecūdã ſcificationē peccare potuit ſed nõ peccauit. iõ inūgi nõ debuit. Nec obſtat ꝙ originale ꝯxit ꝯ cui⁹ reliqas illud dať: qꝛ etiã pueri ꝯxerūt illud q tm̄ iungi non debēt. Sic igiť ⁊ ſua vita ⁊ ſacri forma repugnãt: qꝛ nõ deliqt ꝑ viſuꝫ nec ꝑ aliū ſenſuꝫ: vñ eēt ibi mēdaciū ꝓp qd nec vngi eguit: qꝛ reliqas origialꝭ ſ. ꝯa ſcificatio fomiteꝫ penit⁹ extingēs ammouit. Jdeo nec inūgi debuit nec inūcta fuit.

¶ 3ª ꝯ ē de illis q i articl'o morti baptiçať vtꝝ iungi dēbeãt. Et dicēdū ꝙ ſic: lꝫ a culpa ⁊ pēa actuali ⁊ origiali ſini libi: qꝛ reſtat eis pugna ꝯ hoſtē ꝯ queꝫ ſpãlr iſto ſacro armanť: nec eſt mēdaciū: qꝛ deliq̄rūt ꝑ ſenſus. Et lꝫ ſit ſibi idultum delictū q̄ ad culpã ⁊ penã: ſed nõ quo ad debilitateꝫ.

Tertius articulus ē i qbus ptib⁹ debeat fieri vnctio hec: ⁊ hꝫ tres ꝯnes. ¶ Pria. ꝙ totū corpus nõ dꝫ inūgi ſꝫ ſolū determiate ptes ei⁹. ſ. organa ſenſuū: pedes ⁊ renes. Cui⁹ rõ eſt: qꝛ ſacrꝫ exhibeť ꝑ modū curatiõis. vñ ſicut ē i curatiõe corporali: ſic ſuo mõ dꝫ eſſe i curatiõe ſpūali: ſꝫ in curatione corpali nõ opꝫ q medicina curãs totū corp⁹ adhibeať toti corpi: ſꝫ ſufficit ꝙ adhibeať illis partib⁹ i qbus eſt radix morbi. g̃ ſilr dꝫ eſſe i extrēa vnctione q̄ ē ſanatio ſpūalis: nõ igiť dꝫ toti corpi adhiberi: ſꝫ ſolū illis ptib⁹ i qbus ſunt pricipia pcti venialis ⁊ actualis. Et qꝛ radix ⁊ pricipiū peccãdi i nobis pmo qdē ē vis cognitiua. z° vis appetitiua. 3° vis motiua vel executiua. Uis aūt cognitiua i nobis ortū hꝫ a ſenſu: iõ in nobis debēt iungi loca qnq̄ꝫ ſenſuū. Oculi ꝓp viſuꝫ: Aures ꝓp auditū: Nares propter olfatū. Os ꝓp guſtū: Man⁹ ꝓp tactū q in pulpis digitoꝝ maxime viget. Sꝫ ꝓp viꝫ appetitiuã inūgūtur a qbuſdam renes: ꝓp motiuã pedes. ſꝫ qꝛ pmū ꝑncipiū actuū noſtroꝝ ē vis cogſcitiua: iõ illa vnctio que fit i organis ſenſuum ē de nec̄itate ſacri ⁊ ſeruať ab oīb⁹: ꝙ ſi aliq ſint mutilati i aliqbus organis ſenſuū debēt inūgi q̄ꝫto ꝓpīqui⁹ pñt ad partes illas i qb⁹ vnctio fieri debuit. Alie vo vnctiões nõ vidētur de neceſſitate ſacri: qꝛ vis appetitiua ⁊ motiua ſūt ſecūdaria pricipia nroꝝ actuū: ⁊ iõ aliq illas nõ obſeruãt. aly vo ſeruãt illã q̄ ad pedes: ⁊ nõ illaꝫ ad q̄ ad renes: Jõ de vnctiõe ad renes ⁊ pedes ꝯſuetudo ſue eccl'ie ē ſuãda. ¶ Scda ꝯcl'o ē de mutilatis ⁊ de illis q nunq̄ꝫ hūerūt mēbra ſicut de ceco nato vel q nunq̄ꝫ hūerūt vſuꝫ alicui⁹ alteri⁹ ſenſus. De pmis dicēdū ē qd dictū ē i pma ꝯne. ꝙ i parte ꝓpiquiori mēbro fieri dꝫ: de alys videreť omittenda eē vnctio q̄ꝫtū ad illud mēbrū ne ſit mēdaciū i ſacro: qꝛ cec⁹ nat⁹ nõ deliqt ꝑ viſuꝫ: ſicut ſolet dici de muto nato ꝙ lingua eius nunq̄ꝫ mētita fuit. Uel põt dici cū pctm̄ eēntialiter ſit in volūtate: nõ i ſenſu: dr̄ peccare ꝑ viſuꝫ cecus natus nõ ſꝫm operationē iparatã ſꝫ elicitã: qꝛ forte cõcupiuit videre inordiate vel hr̄e viſuꝫ vel hmõi. Et ſic ꝑ viſuꝫ peccauit mãliter ⁊ obiectiue: lꝫ nõ iſtrãlr ⁊ ſubiectiue. Et ſilr de ſcdo a nã: tact⁹ aūt diffuſus ē ꝑ totū corp⁹: tm̄ pricipalr eſt i manib⁹ vt dictū ē: nec illo penit⁹ põt aīal carere. ¶ Tertia ꝯcl'o ē de manib⁹ epoꝝ: qꝛ dicūt qdã ꝙ epi: qꝛ ſūt cõſecrati nõ debēt inūgi ifra manū ſꝫ ex: ne fiat iniuria vnctioni epali: ſed pari rõne nec ſacerdotes: vñ põt dici ꝙ iſte vnctiones differūt ſpetie. Sicut. n. baptiꝫat⁹ iungiť i vertice chriſmate: ⁊ nihilomin⁹ ſi poſtea fiat eps iungiť: nec ꝑ vnã vnctionē fit iniuria aly. imo vna ē ꝑparatoria ad aliaꝫ: ſic per iſtã vnctionē q̄ eſt cõis oībus xpianis ⁊ nata eſt ſequi oēs alias nõ fit alteri iniuria. Nihilominus tm̄ cõſuetudo in hoc ſeruãda eſt: qꝛ ſenſus tactus nõ ſoluꝫ eſt ifra manū ſed etiã extra manū i parte ꝯuexa. ¶ Ad argm̄ rñſum eſt.

¶ Queſtio. IIII.

Quarto queritur de effectu vtrū impmat charactereꝫ. Et videť ꝙ ſic: qꝛ finis dꝫ reſpõdere ꝑncipio ⁊ medio. Sicut g̃ ſacrm̄ itrãtiū ⁊ pugnãtiuꝫ iprimit characterē: ſic ⁊ ſacrꝫ exeūtiū. ¶ Cõtra: qꝛ eſt iterabile. ¶ Rñdeo hic ſūt tres ꝯnes. ¶ Prima eſt de pmo effectu eius· qa pm⁹ ⁊ ꝑncipalis effect⁹ eius eſt remiſſio peccatoꝝ: ſed nõ videť ꝑncipalr iſtitutū ꝓp culpã venialē: qꝛ ñ diceret ſi ē i pctis dimittētur ei: qꝛ effect⁹ pricipalr itēt⁹ nõ poniť ꝯditionaliter i ſacro. Nõ. n. dr̄ ꝙ ꝑ baptiſmū remittať originale ſi eſt in illo ſꝫ ſimplr: nec ſimilr per pñiaꝫ ꝙ hõ libereť a pctis

actualibus ſi hꝫ illa ſed ſimplr̃. Secūda rō ad idē ē: qꝛ cō-
tra vnū defectū nō ꝑncipalr̃ iſtituit̃ niſi vnū ſacꝝm: ſꝫ pnīa
ē ꝯ oē actuale tā mortale ꝙ̄ veniale: g̃ ⁊c̃. Sed ad 𝔅 dicūt
qdā ꝙ verꝫ ē qm̄ id vnū remediū ē ſufficiēs ꝙ̄tū ad oēs ſta
tum. pnīa aūt ⁊ ſi ſit ſufficiēs remediū ꝓ ſanis corꝑe q pñt
liberꝰ cōteri ⁊ penitere: īfirmi tm̄ ꝑcipue in ſtatu in quo ti-
met̃ de morte pp̄ grauitatē īfirmitat̄ ⁊ debilitatē nāe nō
ita libere pñt cogitare de pctīs ſuis nec cōteri aut cōfiteri.
⁊ ideo ꝓ ſtatu illo nō videt̃ ꝙ pnīa ſit cōueniēs remediuꝫ
ꝯ venialia pctā: pp̄ qḋ nō ē icōueniēs ſi ꝓ ſtatu illo aliḋ re
mediū adhibeat̃ ad ea tollēda. ¶ Sꝫ ſolutio iſta ita ꝯclu
dit de mortali ſicut de veniali ⁊ plus. Si. n. pro tanto ꝯ ve-
niale ē iſtituta vnctio ꝓ tp̄e infirmitatis: qꝛ tūc nō eſt ſuffi
ciēs remediū pnīa qm̄ iā nō pōt libere penitere: multo ma
gis ꝯ mortale: cū ēt qcq̄d neceſſe ē ad penitētiā de veniali
bus ſit neceſſe ad penitētiā de mortalibꝰ: ⁊ plus. g̃ ſi infir-
mitas impedit pnīaꝫ de veniali: multo magis de mortali:
quia de veniali per ſe nō reqrit niſi contritionē ēt in gnāli
nō cōfeſſionē: ſed pnīa de mortali reqrit cōtritionē in ſpe-
ciali ⁊ ꝯfeſſionē. Infirmitas aūt grauis aliqñ tollit loqllā
⁊ īpedit p ſingula cogitare aliud ꝙ̄ morbū ſenſibilē: ſed de
ſe iclinat ad ꝯtritionē in gnāli. vñ cōiter tūc penitēt hoīes
de pctīs. Vñ īfirmitas videt̃ tp̄s ꝯgruū ad pnīaꝫ venialiū:
qꝛ ꝙ̄diu durat vita ē tp̄s ꝯtritionis: ſꝫ nō mortaliū ſi ē gra
uis: lꝫ autē nō ſit ꝑncipalr̃ ꝯ veniale: tm̄ p ipſaꝫ remittunt̃
venialia ſi ſint. ¶ Et ꝙ arguit̃. ꝙ nō videt̃ dimitti venia-
le: qꝛ nō apparet diſplicētia cū ad remiſſionē oīs actualis
reqrat̃ ꝯtritio: dicēdū ꝙ imo ritus ecclie eſt ꝙ faciat ꝯfeſ
ſionē gnālē quā ſi ore nō pōt ſalteꝫ tōdat pectus ſuuꝫ in ſi-
gnū doloris: ſed iſta fiūt añ eētiā ſacꝝi q̄ſi ꝑambula: qa in
exhibitiōe eētiali ſacꝝi ipſe infirmꝰ ſe hꝫ pure paſſiue nec
aliqs eius actꝰ requirit̃ exterior nec interior pluſꝙ̄ in par-
uulo. Ex q̄ apparet ꝙ nō dat̃ ꝑncipalr̃ pp̄ culpā actualeꝫ:
qꝛ tūc per ſe reqreret actū volūtatis: qꝛ qui creauit te ſine
te ⁊c̃. Vñ abſolutio nō dꝫ dari niſi ꝯfitēti ⁊ interrogato an
peniteat ⁊ ꝓponat abſtinere: nihilominus delet culpaꝫ ex
ope opato ſi nō eſt obex. ¶ Scḋa ꝯclō eſt de ſcḋo effectu
qui eſt alleuiatio īfirmi corporal̄ ſi digne ſuſcipit ⁊ ſibi ex-
pedit. Exēplū de quodā q iungendo fuit curatꝰ ſucceſſiue
ſicut particulariter inūgebat̃: ⁊ finalr̃ cōpleta vnctione to
tus alleuiatꝰ ⁊ curatꝰ eſt: ⁊ nō ſolū corporalis alleuiatio eſt
effectꝰ ſed ēt ſpūalis que dr̃ hilaritas mētis nō actualis: ſꝫ
hītualis: qꝛ iprimit ornatū diſponētē ad grām gratū faciē-
teꝫ: ⁊ cū hoc grām ſacr̄aleꝫ q̄ eſt qdā habitꝰ habēs ſpecialē
effectū ad fortificādū ꝯ pugnā tūc iminentē ad remitten-
duꝫ penā q̄ poſt oīa alia ſacra īpediret igreſſuꝫ regni: pp̄ q̄
duo hoc ſacꝝm ꝑncipalr̃ dat̃: qꝛ nō dat̃ ad ſupplemētū cō-
tritionis q̄ tūc haberi nō pōt. Inde ē ꝙ ſicut ꝯtritio nō to-
tā ſed partē pene deleret: ſic ⁊ iſtud ſacꝝm: pp̄ qḋ ſicut ſine
iſto ſacꝝo vinceret̃ hō a diabolo q cū ipſo vincit: ſic cū iſto
ſacꝝo citiꝰ itrat celū ꝙ̄ ſine ipſo. Dicūt tm̄ quidā ꝙ hoc mō
operat̃ extrema vnctio ad dimiſſionē pctī venialis: qꝛ per
cā dat̃ digne ſuſcipiēti q̄dā hilaritas mētis ꝯ oppreſſioneꝫ
quā infirmꝰ tūc patit̃: tū ex debilitate corporis: tū ex me-
moria ꝑcedētiū pctōꝝ pp̄ que poſſet faciliꝰ in deſperatio-
nē cadere: quā hilaritatē forte beatꝰ Iacobꝰ vocat alleuia
tionē cū dicit. Et alleuiabit eū dñs. Ad hāc aūt ſequit̃ cō-
uerſio mētis in deū ⁊ gnālis diſplicētia oīuꝫ delictoꝝ que
ſufficit ad deletionē pctōꝝ venialiū. Et iō poſtꝙ̄ btūs Ia
cobus dixit. Et alleuiabit eū dñs: ſubiūxit: ⁊ ſi in pctīs ſit
dimittent̃ ei. Et hāc dicūt fuiſſe ſentētiā frīs Tho. ſ. tm̄ ex
trema vnctio ordinat̃ ad tollendū reliqas culpe remanē
tis q̄ ſm̄ eū nō ſunt diſpoſitōes ex actibus pctōꝝ relicte
velut qdā hītus ichoati: ſed ſunt q̄dā ſpūalis debilitas in
mēte exiſtēs ad ꝑficiēdos actꝰ grē. Hec aūt dbilitas qd ſit
aliud niſi illa grauedo mētis quā īfirmꝰ patit̃ in illo ſtatu

ex cauſis ſupradictis nō videt̃. ¶ Sꝫ iſte modus q̄ꝫ po
nunt dimittēdi venialia ꝑ hilaritatē quā īfundit ad quā
ſeqt̃ ꝯuerſio mētis i deū ⁊ generalis diſplicētia non vr̃: qꝛ
ſicut baptiſmꝰ dari illi q i ſanitate ipm̄ petijt ſi fiat furio-
ſus nec ſperet̃ lucidū īteruallū: qꝛ nō reqrit actū ſuſcipien
tis ꝑ ſe: qꝛ ordinat̃ ad peccatū ꝯtractū ſine actu ꝓprio: ſic
īfirmo q cū ſane mētis eſſet petiuit hoc ſacꝝm et poſtea ici
dit in freneſim: dat̃ hoc ſacꝝm cū etiā det̃ ſibi eucbariſtia:
qui tm̄ nō ē capax rōnis: nec ꝑ ꝯñs hꝰ hilaritatis nec ꝯuer
ſionis ad deū: nec ꝑ ꝯñs diſplicētie. Vñ ſi ꝑncipalr̃ dat̃ pp̄
venialialia nec pōt ea delere niſi per talē cōuerſionē: fru-
ſtra dat̃ illis qui ſic cōuerti nō pñt. Qm̄. n. ſacꝝm per ſe req
rit aliqd in nulla neceſſitate dꝫ dari niſi habenti illud ꝑ ſe
exigitū: ſicut exēplificatū eſt de abſolutiōe pnīali: ⁊ ideꝫ ē
de bñdictione nuptiali ꝙ̄uis nō ſit ſacꝝm: qꝛ nō dat̃ niſi cō
ſentiētibꝰ qꝛ matrimoniū ꝑ ſe reqrit ꝯſenſuꝫ. Si g̃ require
ret ꝑ ſe actū iungēdi: reqreret̃ aūt ſi ꝑncipalr̃ daret̃ ꝯ cul-
pā actualē: nunꝙ̄ daret̃ niſi habēti ſigna ꝯtritionis ēt tūc
nec iterū haberet materiā exteriꝰ ſicut nec pnīa nec matri
moniū: niſi actū inungēdi. hꝫ aūt ſicut baptiſmꝰ ⁊ ꝯfirma
tio. g̃ ⁊c̃. ¶ Preterea cū extrema vnctio ſit ſacꝝm exeun-
tiū dꝫ eē vltimū ſacꝝm poſt qḋ nō reſtat aliud: ſicut baptiſ
mus ꝑmū ante qḋ nullū: vñ etiā viaticū ꝑmo dat̃ infirmo
ꝙ̄ extrema vnctio: cū aūt cōio reqrat maximā puritateꝫ a
pctīs ſi pro tp̄e infirmitatis qñ infirmꝰ eſt cōicādus ad de
letionē venialiū eēt ꝯuenientiꝰ remediū extrema vnctio ꝙ̄
pnīa poſt cōfeſſionē de mortalibꝫ ad deletionē venialiuꝫ
deberet ꝑcedere extrema vnctio: qꝛ qcq̄d ē ꝯuenientius re
mediū ꝯ culpā qñcūꝙ̄ id maxime dꝫ eē ꝑambuluꝫ ad eu-
chariſtiā. Et ꝙ nō videt̃ qd ſit iſta debilitas niſi ſit īfirmi
tas nāe grā deſtitute quā tm̄ ſupponit hoc ſacꝝꝫ nō ē veniꝫ:
qꝛ iſta debilitas dꝫ eē ꝓpria illa tp̄i ⁊ ſtatui cui appropria
tur hoc ſacꝝm. Quia g̃ morte inſtante imminet grauiſſima
tēptatio inimici q inſidiat̃ calcaneo: ⁊ qꝛ aīa q̄ nāliter dili-
git corpus: magis intēta corpori minꝰ pōt intēdere ſibi: ſic
Augu. dicit. Depreſſio ēt ex memoria ꝑcedētiuꝫ delictoꝝ:
ex qua in deſpatione labi poſſet ⁊ viſiōes terribiles quas
patit̃ ⁊ hꝰ occurrūt. ideo tūc ex his oībꝰ aīa debilior effici-
tur: ſpālīter ex pctīs ꝑcedētibꝫ: ex qbus fit timida ⁊ infir-
ma ad actus grē nō ſolū habitibꝰ in ꝯtriuꝫ inclinātibꝰ: quia
tūc ꝓna nō eſt inclinatio ad peccatū: ⁊ forte graui infirmi
tate tales habitꝰ corrūpunt̃: ſed fit infirma meritorie: qꝛ
ꝙ̄to pluries ⁊ grauioribus ꝯſenſit pctīs tāto magis meru-
it in tētationibꝰ deſeri: ⁊ tm̄ tūc grauiſſima iminet tētatio:
vnde ⁊ quaſi pugil iungit̃ cōtra demonē ſicut ꝯfirmāduꝫ
ꝯ mundū. Hec g̃ eſt infirmitas ad actus gratie differēs ab
habitu pctōꝝ. Unde ꝑ hoc ſacꝝm iprimit̃ ornatꝰ diſponēs
ad augmētuꝫ grē ⁊ feruorē charitatis vt ſit hō fortior con
tra tētationē i morte ⁊ accipit ſpm̄ ſcm̄ ad robur in pugna
hac: ſicut in cōfirmatione in pugna corporali tpalis ꝑſecu
tionis. Aliquādo aūt infirmus iam ꝑdidit vſum rōnis la-
pſu in freneſi: ita ꝙ peccare nō pōt: ſed reſtat in eo infirmi
tas retardans ab actu glorie ⁊ pena debita peccato actua-
li: ⁊ contra hāc etiā dat̃. vnde vt pugnans in fine vincat ⁊
vincens purgatꝰ ſine alio purgatorio celuꝫ intret: ꝓpter h
duo inungit̃. Et hec duplex eſt infirmitas. ¶ Tertia ꝯclu
ſio eſt ꝙ nō imprimit characterē: quia nō deputat ad ſpe-
cialem ſtatuꝫ in hac vita. Propter qḋ hoc ſacꝝm poteſt ite
rari: quia omne ſacꝝm qḋ nō imprimit effectuꝫ indelebilē
poteſt iterari: ſed extrema vnctio cuꝫ nō imprimat chara
ctereꝫ vt baptiſmus: cōfirmatio: ⁊ ordo: ideo nō imprimit
effectū indelebileꝫ. Et ideo pōt iterari nō ſoluꝫ in diuerſis
infirmitatibus quādo in ſingulis timet̃ de morte: ſed etiā
in eadē infirmitate quando eſt diuturna vt ethica vel hy
dropiſis quotiēſcūꝙ̄ ex tali infirmitate homo deducitur
ad ꝑiculū mortis. Extrema eni vnctio nō reſpicit infirmi

tatem abſolute: ſed ſtatū īfirmitatis: q quotienſcūꝙ̄ itera-
tur ſiue in eadē īfirmitate abſolute ſiue i diuerſis pōt vn-
ctio iterari. Sed i īfirmitatibus ꝓlixis dicunt qdā ꝙ poſt
annū iterari pōt pro eo ꝙ cōpleta eſt reuolutio ſupiorum
corporū. Sꝫ abſurdum videtur ſacramenta regulari ſm̄
motū aſtroꝝ. Unde nullus ꝙ̄tūcūꝙ̄ infirmus iungēdus
ē niſi cum apparet ad exitū ꝓpinquare. Et hoc ē in īfirmi
tatis aggrauatiōe quē ſtatū natura diu ſuſtinere non pōt:
imo aut vincit aut vincitur: vnde ſi incipiat melius hēre
⁊ ſit talis i ꝑfecta conualeſcentia: ꝙ tm̄ probabile ſit in
venialia icidiſſe ſi recidiuat in ſimile periculū ad huc pōt
inūgi. ¶ Ad argumētū dicenduꝫ ꝙ nō ē ſimile: qꝛ illa ad
ſpālem ſtatum deputāt in hac vita ⁊ ſimiliter ordo.

¶ De ordinibus ecclaſticis. Di. XXIIII. a

Tunc ad cōſiderationē ſacre ordia
tionis accedamus. Septē ſunt ſpi
ritualium officiorū gradus ſiue or
dines ſicut ex ſcōrū patrum dictis
apte tradit̃: ⁊ capitis noſtri. ſ. ieſu
xp̄i exēplo monſtratur: q oīuꝫ officia in ſemet
ipo exhibuit: ⁊ corpori ſuo qḋ eſt eccleſia eoſ-
dem ordines obſeruandos reliquit. Septē aūt
ſunt ꝓpter ſeptiformē gratiā ſanctiſpiritꝰ: cuiꝰ
qui non ſunt participes ad gradus eccleſiaſti-
cos idigne accedūt. Illi vero in quorū mētibꝰ
diffuſa eſt ſeptiformis grā ſpiritusſcī: cū ad ec
cleſiaſticos ordines accedūt: in ipa ſpiritualis
gradus ꝓmotiōe āpliorē gratiā ꝑcipe credunt̃.

¶ Quales aſſumendi ſūt ad clerū. b

Tales aūt ad miſteriū ſpirituale eligendi
ſunt clerici: q digne poſſint dñica ſacra
mēta tractare. Melius eſt eni domino
ſacerdoti paucos hr̃e miniſtros qui poſſint di
gne opus dei exercere: ꝙ̄ multos inutiles q or-
dinatori graue onus iducant. Tales eni decet
eē miniſtros xp̄i q ſeptiformis grā ſpiritusſan-
cti ſint decori: ex quorū doctrina ⁊ cōuerſatio-
nis forma eadē gratia i alijs tranſfundat̃: ne ce-
leſtes margaritas ſpūaliū verborū officiorūꝙ̄
diuinorū ordines vite pedibus cōculcēt. In ſa-
cramēto ergo ſeptiformis ſpūs ſeptē ſunt gra-
dus eccleſiaſtici. ſ. oſtiarij: lectores: exorciſte:
acoliti: ſubdyaconi: dyaconi: ſacerdotes. Oēs
tm̄ clerici vocantur. i. ſortiti. Corona eni ſigna-
culum eſt quo ſignant̃ i parte ſortis miniſterij
diuini. Corona regale decus ſignificat: ⁊ ſerui
re deo regnare ē. Vñ miniſtri eccleſie reges eē
debēt: vt ſe ⁊ alios regāt: quibꝰ petrꝰ ait. Uos
eſtis genus electū: regale ſacerdotiū ⁊c̃. Sū-
mitas capitis deſuꝑ nudat̃: vt eorum mēs ad
dñm libera monſtretur: q̄ reuelata facie gloriā
dei cōtēplent. Sūmitas enim capitis ē eminē
tia mentis: denudatio capitis ē reuelatio mēn-
tis. Clericus eni ſecretorū dei nō ignarus eſſe
debet. Tūdent̃ etiā capilli vſꝙ̄ ad reuelationē
ſenſuū. ſ. oculorū ⁊ aurium: vt vitia in corde ⁊
opere pullulātia doceantur ꝑcidenda: ne ad au
diendū ⁊ itelligēdū verbū dei prepediat̃ mēs:
ꝓ quo ſeruato: reddetur i excelſis corona. Tō
ſure aūt eccleſiaſtice uſus a naſareis exortus vi
detur: q prius crine ſeruato: deinde ob vite cō-
tinentiā caput radebāt: ⁊ capillos i igne ſacrifi
cij ponebāt. Hinc vſus ioleuit vt q diuinis cul
tibꝰ mancipantur: quaſi naſarei. i. ſcī crine po
ſito iueniātur ſicut ad ezechieleꝫ dicitur. Filij
hōīs ſume gladiū acutuꝫ ⁊ duc ſuper caput
tuū ⁊ barbā. In actibus etiā apoſtoloꝝ ꝑſcillā
⁊ aqlā hoc feciſſe legimus. Paulus quoꝙ̄ ⁊
alij qdā diſcipuli xp̄i hoc fecerūt. Recte ergo i
quibuſlibet gradibꝰ cōſtituti clerici vocantur:
quoꝝ noīa ⁊ rōnes noīum Iſidorus exponens
ait. Cleros ⁊ clericos hinc appellatos eſſe cre
dimꝰ: qꝛ Matthias electus eſt ſorte: quem pri
mū ꝑ apl̃os legimꝰ ordinatū. Cleros. n. grece
latine ſors vel hereditas dicitur. Ideo ergo di
cti ſūt clerici: qꝛ de ſorte ſūt dñi: vel qꝛ deū par
tem hñt. Generalr̃ vero clerici nōcupati ſunt
oēs qui i ecclīa dei ſeruiūt: quoꝝ gradus ⁊ no
mina ſunt hec: hoſtiarius: lector ⁊c̃.

¶ De hoſtiarijs. c

Oſtiarij idem ⁊ ianitores ſūt qui i vete
ri teſtō electi ſūt ad cuſtodiā templi vt ñ
ingrederetur i illud īmundus. Dicti āt
hoſtiarij eo ꝙ ꝑſint hoſtijs templi. Ipi eniꝫ te
nentes claueꝫ oīa intus ⁊ extra cuſtodiunt: atꝙ̄
inter bonos ⁊ malos hñtes iudicium: dignos
recipiūt: idignos reſpuūt. Vñ ⁊ eis cū ordināt̃
claues ecclie dant̃ ab epō. Et dr̃ eis. Sic agite
tāꝙ̄ rationeꝫ deo reddituri ꝓ rebus q̄ clauibus
iſtis recludūt̃. Hoc officiū dñs in ſua ꝑſona ſu
ſcepit qñ flagello de funiculis facto vēdētes ⁊
ementes eiecit de tēplo. Ipſe. n. ſe hoſtiariū ſi-
gnificās dic̃. Ego ſū hoſtiū ꝑ me ſi qs itroierit
ſaluabit̃ ⁊ igredie̅t ⁊ egrediet̃ ⁊ paſca inueniet.

¶ De lectoribus. d

Secundus eſt gradus lectoꝝ lectores a
legendo ſicut pſalmiſte a pſalmis canen
dis vocati ſūt. Illi. n. ꝑdicāt pplis qd ſe
quant̃: iſti cātāt vt excitent ad ꝯpūctioneꝫ aīos
audientiū: licet qdā lectores ita miſerabilr̃ ꝓnū
tiāt vt quoſdā ad luctū lamentationem ꝙ̄ ꝯpel
lāt. Ideꝫ etiā ꝓnūciatores vocāt̃ q porro añ nū
ciāt: qꝛ tā erit clara coꝝ vox: vt etiā lōge poſito
rū aures adimpleāt. Ad lectores āt ꝑtinet lecti
ones ꝓnunciare ⁊ eaꝙ̄ ꝓphete nūciauerūt po
pulis ꝑdicare: vt iaꝫ ex officio i eccleſia legant
ꝓphetias ⁊ lectiones: vnde ⁊ ei videntē popu

lo tradit ab ep̄o codex diuinaꝝ lectionuꝫ: ⁊ dr̄
ei: Accipe ⁊ eſto verbi dei relator: habiturus
ſi fideliter ipleueris officiū: p̄teꝫ cū his qui b̄n
verbū dei miniſtrauerūt. Qui ad hūc gradū p
uehit: litteraꝝ ſciētia debet eē iſtructus: vt ſen
ſū verboꝝ itelligat: viın accētuū ſciat: diſtincte
legat: ne cōfuſiōe ꝓlatiōis itellectū auditoribus
auferat. Attēdat qd idicatiue: qd iterrogatiue
ſit legendū: vbi ſit i orōne facienda diſtinctio.
Hec.n. male ſeruata: intellectū turbant ⁊ alios
ad riſū ꝓuocāt. auribus ⁊ cordi cōſulere debet
vox lectoris. Hoc officiū ipleuit xp̄s cū in me
dio ſenioꝝ librū Eſaie apiēs: diſtincte ad ītelli
gēduꝫ legit: ſpiritus dn̄i ſup me ⁊c̄. Ex quo le
ctorib⁹ daꝉ itelligi q꞉ gr̄a ſp̄ali clarere debēt q
alijs verbū dei ānūciāt. Hic ordo formā ⁊ ini
tiū a ꝓphetis accepiſſe videꝉ: quib⁹ dr̄. Clama
ne ceſſes quaſi tuba exalta vocem tuam.

¶ De exorciſtis. e

Ertius eſt ordo exorciſtarū. Exorciſte
e aūt ex greco in latinū adiurantes vł icre
pātes vocāꝉ. Inuocāt eni ſup cathecu
minos ⁊ ſuper eos q hn̄t ſpiritum imundū: no
men dn̄i adiurātes per eum vt egrediaꝉ ab eis
Ad excorciſtam p̄tinet exorciſmos memoriter
retinere: manuſq꞉ ſup energumios ⁊ cathecu
minos in exorcizando iponere. Debet aūt hr̄e
ſpūm munduꝫ q ſpiritibus imundis iperat: ⁊
malignū expellere de corde ſuo quē expellit de
corpore alieno: ne medicina quā alij facit: ſibi
nō ꝓſit: ⁊ dicatur ei: medice cura teip̄ꝫ. Hij cū
ordinantur accipiunt de manu ep̄i libruꝫ exor
ciſmorū ⁊ dicitur eis. Accipite ⁊ habetote po
teſtatē imponēdi manus ſup energumios vel
cathecuminos. Hoc officio vſus ē dn̄s qn̄ ſali
ua ſua tetigit aures ⁊ liguā ſurdi ⁊ muti dicēs.
Effera: qđ eſt adaperire: per hoc docens nos
ſpiritualiter debere apire aures p̄cordioꝝ ho
minū ad intelligendū: ⁊ ora ad confitenduꝫ: vt
pulſo demone: ſpiritusſanct⁹ vas ſuū recipiat.
Hoc etiā officio vſus ē xp̄s cum demoniacos
multos ſanauit. Hic ordo a Salomōe videtur
deſcendiſſe qui quēdā modū exorcizādi inenit
quo demones adiurati ex obſeſſis corporibus
pellebantur. Huic officio mancipati exorciſte
vocati ſunt. De qbus xp̄s i euangelio. Si ego
in beelzebub eijcio demōia: filij vr̄i. ſ. exorciſte
in quo eiciunt.

¶ De acolitis. f

Uarto loco ſuccedunt acoliti. Acoliti
q vero grece: latine ceroferarij dicuntur
a deportandis cereis quādo legendum
eſt euangeliū vel ſacrificiū offerendum. Tunc
enī accēduntur lumiaria ⁊ deportātur ab eis.
nō ad effugandas aeris tenebras cū ſol eo t̄pe
rutilet: ſed ad ſignū leticie demonſtranduꝫ: vt
ſub typo luminis corporalis: illa lux oſtendaꝉ
de qua legitur. Erat lux vera q̄ illuminat oēm
ho. ve. in hunc mundū. Ad acolitū p̄tinet p̄pa
ratio luminaruꝫ in ſacrario. Ip̄e cereū portat:
ip̄e vrceolum cuꝫ vino ⁊ aqua ſuggeſta: ꝓ eu
chariſtia ſubdyaconis preparat. Hij cū ordinā
tur cū edocti fuerint ab ep̄o qualiter in officio
ſuo agere debeant: ab archidyacono accipiūt
cādelabruꝫ cum cereo: ⁊ vrceolum vacuum.
Hoc officium dn̄s ſe hr̄e teſtatur dicens. Ego
ſum lux mundi: q ſequitur me nō ambulat i te
nebris. Huius officij formā illi gerebāt in vete
ri teſtō q lucernas cādelabri cōponebāt ⁊ accē
debant igne celeſti: ad illuminandas tenebras
aquilonares.

¶ De ſubdyaconis. g

Uintus eſt ordo ſubdyaconum. Grece
q hypodyacones vocātur: quos nos ſub
dyacōes dicim⁹. Qui ideo ſic appellan
tur: q꞉ ſubiacēt preceptis ⁊ officijs leuitarum.
Oblatiōes eni in tēplo a fidelib⁹ ſuſcipiunt: ⁊
leuiter ſupponēdas altarib⁹ deferunt. Hij apō
hebreos nathinei vocabanꝉ. i. i humilitate dn̄o
ſeruientes. Ad ſubdyaconum pertinet caliceꝫ
⁊ patenā ad altare xp̄i deferre ⁊ leuitis tradere
eiſq꞉ miſtrare. Urceolū quoq꞉ ⁊ aqua: manile
⁊ manutergiū tenere: ep̄o ⁊ p̄ſbiteris ⁊ leuitis
ꝓ lauādis an̄ altare manibus aquā p̄bere. His
lex cōtinētie iponiꝉ: q꞉ altari ꝓpiquantes vaſa
corporis ⁊ ſanguinis xp̄i portāt. Un̄ illud iple
re debēt. Mundamini qui fertis vaſa dn̄i. Ad
hos etiā p̄tinet tātū de oblatiōib⁹ ponere i alta
ri: quātū ſufficere poſſit pp̄lo: necnō corpora
les ⁊ pallas ⁊ ſubſtratoria lauare. Hij cū ordi
nanꝉ accipiūt de manu ep̄i patenaꝫ et calicē va
cuū: ab archidyacono vero vrceolū cū aqua mi
nile et mātergiū. Hoc officio vſus ē domin⁹
quādo lintheo ſe precinxit: ⁊ mittēs aquā i pel
uim: pedes diſcipuloꝝ lauit et lintheo terſit.

¶ De dyaconis. h

Iaconoꝝ ordo ſextū tenet locū pp̄ ſena
d rij p̄fectionē. Hic ordo i veteri teſtamē
to a tribu leui nomen accepit vel traxit.
Diciūꝉ enıꝫ et leuite. Precepit qppe dn̄s moy
ſi vt poſt ordinationē aaron et filioꝝ ei⁹ ꝓſus
trib⁹ leui diui cultus miſteria ordinarenꝉ con
ſecrarēꝉ dn̄o: et ſeruirēt ꝓ iſrael corā aarō et fi
lijs ei⁹ i tabnaculo. Ipſiq꞉ geſtarēt archā ⁊ ta
bernaculū ⁊ oia vaſa ei⁹: et i circuitu tabernacu
li excubarēt: et in trāſportando tabernaculo ip̄i
dēponerēꝉ rurſuſq꞉ ꝯponerēt. A vigīti vero ānis
⁊ ſupra iuſſi ſūt ſuire i tabernaculo: quā regulā
i nouo teſtō ſci p̄res ꝯſtituerūt: q꞉ hec etas ad fe
rēda onera ē robuſta. Leuite ġ ex nomie aucto
ris vocati ſūt. De leui eni leuite exorti ſūt a qb⁹
i tēplo myſtici ſacri myſteria explebāꝉ. Hi gre
ce diacones: latie miſtri dr̄r: q꞉ ſic in ſacerdote
cōſecrato: ita i diacono miniſterij diſpēſatio hr̄.
Ad diaconū p̄tīet aſſiſtere ſacerdotib⁹ ⁊ miſtra
re i oib⁹ q̄ aguntꝉ i ſacris xp̄i. ſ. i baptiſmo: i chri
mate: i patena: ⁊ calice: oblatōes quoq꞉ inferre
⁊ diſpōere i altari. Cōponere ēt mēſā dn̄i ⁊ ve
ſtire: crucē ferre: ⁊ p̄dicare euāgeliū ⁊ epiſtolā
ad pplm. Nā ſicut lectorib⁹ vet⁹ teſtm̄: ita dia
conib⁹ nouū p̄dicare p̄ceptū ē. Ad ip̄m ēt p̄tinet
officiū p̄cū ⁊ recitatio cathecumioꝝ noiuꝫ. ip̄e
p̄monet aures hr̄e ad dn̄m: ip̄e donat pacem: ⁊
ip̄e ānūciat. Qđ āt huic ordini a Moyſe ſtatu
tū eſt: hoc ēt i nouo teſtō rep̄n̄taꝉ: cū diacono ſu
per leuū hūeꝝ ſtola ponıꝉ: ⁊ caſula in dieb⁹ ieiu
nij ꝯplicaꝉ: q꞉ qcqd laboris ⁊ ſuſtinētie i hac vi
ta toleraꝉ: qūi i leua portaꝉ: donec i dextra. i. i eter
nitate reqes hēaꝉ. Hic ordo ab ap̄lis celebratus
ē: qn̄ vt legiꝉ i actib⁹ aploꝝ ſeptē viros plenos
ſpūſſancto ad hoc offm̄ elegerūt: ⁊ orōne p̄miſ
ſa man⁹ ei ipoſuerūt. Un̄ ⁊ ꝯſuetudo iolcuit vt
i oi matrice eccl̄ia ſeptē diacōes circa xp̄i arā q̄ſi
ſeptē colūne aſſiſtāt. Hi ſūt ſeptē āgeli tuba ca
nentes i apocalipſi. Qui q̄les eē d̄beāt ap̄ls do
cet thimotheo ſcribēs. Hi cū ordināꝉ ſolus ep̄i
ſcop⁹ eis manū iponit: q꞉ ad miſteriū applicāꝉ.
ponit eis orariū. i. ſtolā ſup leuū hūerū: vt p hoc
itelligāt ſe accepiſſe iugū dn̄i ſuaue: quo ad ſini
ſtrā p̄tinētia diuio tiori ſbijciāt. Accipiūt ⁊ textū
euāgelij: vt itelligāt ſe eē p̄cōes euāgelij xp̄i. Hi
āt an̄q꞉ ordinēꝉ ꝓbēꝉ vt docꝫ ap̄ls: ⁊ ſic miſtrēt
nullū crimē hn̄tes. Hoc offō vſus ē xp̄s: quādo
poſt cenā ſacm̄ carnis ⁊ ſanguīs diſcipulis di
ſpenſauit: ⁊ qn̄ ap̄los dormientes ad orōneꝫ ex
citauit dicens. Uigilate ⁊ orate vt nō intretis in
tētationem.

¶ De preſbyteris. i

Eptim⁹ ē ordo p̄ſbyteroꝝ. Preſbyter
ſ grece: ſenior iterp̄taꝉ latine. Nō mō pro
etate vel d̄crepita ſenectute: ſꝫ pp̄ hono
reꝫ ⁊ dignitateꝫ quā acceperūt p̄ſbyteri noiān
tur: q moꝝ prudentia ⁊ maturitate ꝯuerſatiōis
p̄cellere d̄bent in pp̄lo. vn̄ ſcriptū eſt. Senect⁹
venerabił eſt: nō diuturna nec: ānorū nūero cō
putata. Cani eni ſunt ſenſus hoiuꝫ: ⁊ etas ſene
ctutis vita imaculata. Idō āt etiā p̄ſbyteri ſacer
dotes vocāꝉ: q꞉ ſacra dāt: q licꝫ ſint ſacerdotes:
tn̄ pontificatus apicē nō hn̄t ſicut ep̄i: q꞉ ip̄i nec
criſmate frōtem ſignāt nec paraclituꝫ dant: qđ
ſolis deberi ep̄is lectio actuū aploꝝ d̄mōſtrat.
Un̄ ⁊ apud veteres idē ep̄i ⁊ p̄ſbyteri fuerūt:
q꞉ illud ē nomē dignitatis nō etatis. Sacerdos
nomē hꝫ cōpoſitū ex greco ⁊ latino: qđ ē ſacrū
dās ſiue ſacer dux. Sicut eni rex a regendo: ita
ſacerdos a ſanctificando dict⁹ ē: cōſecrat eni ⁊
ſanctificat corpus xp̄i. Antiſtes vero ſacerdos
dict⁹ ē ab eo ꝙ ante ſtat: prim⁹ eni eſt in ordine
eccleſie. Ad p̄ſbyterū aūt p̄tinet ſacramētū cor
poris ⁊ ſāguinis dn̄i i altari dei cōficere. Orō
nes dicere: ⁊ dona dei bn̄dicere. Qui cū ordinā
tur iunguntꝉ eis man⁹: vt intelligāt ſe accepiſſe
gr̄am cōſecrādi: ⁊ charitatis opa debere exten
dere ad oēs. Accipiūt ⁊ ſtolā q̄ vtrūq꞉ tenet la
tus: q꞉ debent eſſe muniti armis iuſtitie contra
aduerſa ⁊ ꝓſpera. Accipiūt ēt caliceꝫ cū vino: ⁊
patenā cū hoſtijs: vt p hoc ſciāt ſe accepiſſe po
teſtatē placabiles deo hoſtias offerēdi. Hic or
do a filijs Aaron ſumpſit iniciū. Sūmos. n. pō
tifices ⁊ minores ſacerdotes inſtituit deus per
moyſen: q ex precepto dei aaron in ſūmū ponti
ficem: filios vero eius vnxit in minores ſacerdo
tes. Chriſtus quoq꞉ duodeci elegit diſcipulos
prius: quos ⁊ ap̄los vocauit: quoꝝ vicē gerūt
in eccleſia maiores pōtifices: deinde alios. lxx.
⁊ duos diſcipulos deſignauit: quoꝝ vicē in ec
cleſia tenēt preſbyteri. Unus autem inter apo
ſtolos priceps extitit petr⁹: cui⁹ vicari⁹ ⁊ ſuc
ceſſor ē pontifex ſūmus. Un̄ dr̄ apoſtolicus q ⁊
papa vocaꝉ. ſ. pater patꝝ. Qualis aūt eligi de
beat p̄ſbyter: apoſtolus ſcribēs thimoteo oſtē
dit: vbi noie ep̄i p̄ſbyterū ſignificat. Hoc auteꝫ
officio vſus eſt xp̄s cū ſeip̄m in ara crucis obtu
lit: idē ſacerdos ⁊ hoſtia: ⁊ qn̄ poſt cenā panē
⁊ vinū in corp⁹ ſuū ⁊ ſanguineꝫ commutauit.
Ecce de ſeptem eccleſie gradibus breuiter elo
cuti: qd ad quēq꞉ p̄tineat iſinuauim⁹. Cūq꞉ om
nes ſint ſp̄ūales ⁊ ſacri: excellenter tn̄ canones
duos tātū ſacros ordines appellari cenſent: dy
aconat⁹. ſ. ⁊ p̄ſbyterat⁹: q꞉ hos ſolos primitiua
eccleſia legiꝉ hūiſſe: ⁊ de his ſolis p̄ceptuꝫ ap̄li
habem⁹. Ap̄li. n. in ſingulis ciuitatib⁹ ep̄os ⁊ p̄
ſbyteros ordinauerūt. Leuitas etiā ab ap̄lis or
dinatos legimus: quoꝝ maxim⁹ fuit beatus ſte
phanus. Subdiaconos vero ⁊ acolitos ꝓce
dente t̄pe eccleſia ſibi cōſtituit.

¶ Quid ſit quod hic diciꝉ ordo. k

I aūt q̄riꝉ quid ſit qđ hic vocatur ordo?
s Sane dici pōt ſignaculū eſſe. ideſt ſacrū
quoddā: quo ſp̄ūalis p̄tās traditur ordi

natio ⁊ officiuʒ. Caracter ꝗ ſpūal' vbi fit ꝓmo
tio ptãtis: ordo vl' gradꝰ vocat̃. Et dñr hi ordi
nes ſacřa: qꝛ i eoꝝ ꝑceptiõe res ſacra. i. grã ɔfer
tur: quã figurãt ea q̃ ibi geruntur.

¶ De noĩbus dignitatis vel officij. l

Unt ⁊ alia q̃dã nõ ordinũ ſed dignitatũ vl'
ſ officioꝝ noĩa. Dignitatis ſimĩl' vl' officij no
mẽ ẽ ep̃s. Ep̃atꝰ ãt vocabulũ ide dictũ eſt:
ꝙ ille q ep̃s efficit̃ ſuꝑintẽdat curã. ſ. ſubditoꝝ
gerẽs. Scopiŋ. n. grece: latie itẽdere dĩ. Ep̃i ãt
grece: latie ſpeculatores iterp̃tant̃. Nã ſpecula
tor ẽ p̄poſitꝰ i eccl'ia dictꝰ eo ꝙ ſpeculat̃ atq; ꝑ
ſpiciat pplo'ꝝ ifra ſe poſitoꝝ moreſ ⁊ vitã. Põ
tifex ẽ pꝛiceps ſacerdotũ q̃ſi via ſeq̃ntiũ. ipſe ⁊
ſũmꝰ ſacerdos nũcupat̃. ipſe. n. leuitas ⁊ ſacer
dotes efficit. ipe oẽs eccl'aſticoſ ordieſ diſpõit.

¶ De quadripartito ordine ep̃orum. m

Ordo ãt ep̃oꝝ q̃dripartitꝰ ẽ. ſ. i pãtriarchis: ar
o chiep̃is: metropolitãis: ⁊ ep̃is. Pãtriarcha
grece: ſũmꝰ patꝝ iterp̃tat̃: qꝛ pꝛimũ. i. apo
ſtolicũ tenet locũ: ut rõanꝰ: anthiocenꝰ: alexan
drinꝰ: ſʒ oĩuʒ ſũmꝰ ẽ rõanꝰ. Archiep̃s pꝛiceps
ep̃oꝝ. Arcos. n. grece: latie pꝛicepſ dĩ. Metro
polite ãt a mẽſura ciuitatũ dñr. Siglis. n. ꝓui
cijs p̄eminent quoꝝ auc̃ti ⁊ doctrie ceteri ſacer
dotes ſbiecti ſt. Sollicitudo. n. totiꝰ ꝓuicie ipiſ
ep̃is ɔmiſſa ẽ. Oẽs ãt ſupiꝰ dſignati ordies ep̃i
nũcupãt̃. nõ ꝙ archiep̃oꝝ noĩe pꝛiates ſupiꝰ ſi
gnificaſſe vĩ: ⁊ metropolitãoꝝ quos nũc archi
ep̃os dicimꝰ. Hoꝝ ãt diſcretio a gẽtilibꝰ itrodu
cta vĩ: q ſuos flamines: alios ſimpl'r flãines: ali
os archiflãines: alios ꝓthoflãines appellabãt.
Sacerdotes. n. gẽtiliũ flãines dicebãt: q hẽbãt
i capite pilleũ i quo erat breuis virga: d ſup hñs
aliq̃d lane: qd cũ ꝑ eſtũ ferre nõ poſſet. filũ tãtũ i
capite ligare cepe͛t. Nudiſ. n. capitibꝰ eiſ iccede
re nephas erat. Uñ ⁊ filo quo vtebãt̃ flamies
dicti ſũt: q̃i filãines. Sʒ feſtis diebꝰ filo dpoſito
pilleũ iponebãt ꝓ ſacerdotij eminẽtia. Uates a
vi mẽtis appellati ſũt: cuiꝰ ſignificatio mltiplex
ẽ. Mõ. n. ſacẽdotẽ: mõ ꝓphetã: mõ poetã ſigni
ficat. Cãtor vero vocat̃ q voce modulat̃ i cãtu
Huiꝰ ſũt duo gnã: p̄cẽtor ⁊ ſuccẽtor. Precẽtor
q vocẽ p̄mittit i cãtu: ſuccẽtor q ſubſequẽter ca
nẽdo rñdet. Cõcẽtor ãt dĩ qꝛ cõſonat. Qui aũt
nõ cõſonat nec cõcinit: ɔcẽtor nõ erit. His breui
ter tractatis ãmonẽdi ſũt xp̄i miſtri q̃tenꝰ ſic ex
cellũt ordis dignitate: ita p̄cellãt vite ſcitate: vt
plebs eis cõmiſſa: coꝝq; diſciplis edocta: gratã
ter eis obediat ⁊ eoꝝ imitatõe d die i diẽ ꝓficiat:
a q̃bꝰ diuia ſacřa ꝑcipiũt ⁊ miſſaꝝ ſolẽnia audiũt
Miſſa ãt dĩ vl' qꝛ miſſa ẽ hoſtia cuiꝰ ɔmẽoꝛatio
fit i illo offõ: vñ dĩ Ite miſſa ẽ. i. ſeq̃mini hoſtiã
q̃ miſſa ẽ ad celeſtia tẽdẽtes pꝰ eã: vl' qꝛ miſſꝰ ce
leſtis vẽit ad ɔſecrãdũ dñicũ corpꝰ: ꝑ quẽ ad al
tare celeſte dfert̃ hoſtia. Uñ ⁊ dĩ miſſa ẽ. q̃õ. I.

Irca di. 24. q̃rũt̃. 7. p̄ d ſacr̃o ordis vtꝝ
ſit ſacr̃m. 2º d eiꝰ effectu vtꝝ q̃li
bet ordo ip̄mat characterẽ. 3º d corona. 4º
de actibꝰ ordinũ. 5º d veſtibꝰ miſtroꝝ. 6º
vtꝝ ſit maior ptãs ſacerdotalis. 7º an ep̃a
tꝰ ſit ordo. p̄ q̃rit̃ vtꝝ ordo ſit ſacr̃m ⁊ vr̃ ꝙ
ñ: qꝛ ſi ordo ſit ſacr̃ʒ g cũ. 7. ſint ordies eẽnt
ſeptẽ ſacr̃a. Sic̃ ſi hõ ẽ aĩal: ſeptẽ hoĩes ſũt ſeptẽ animalia.
¶ Cõtra ẽ magr̃ i lr̃a ꝑ mltas auc̃tes. ¶ Rº. tria ſũt h facie
da. p̄ videm̄ ẽ q̃d ſit ordo. 2º ꝙ ẽ ſacr̃m. 3º ꝙ ẽ vnũ ſacr̃ʒ.

Primo ergo vidẽdũ ẽ q̃d ſit ordo. Eſt aũt ordo vt in
littera dicit̃ ſignaculũ qddaʒ in quo ſpũalis
ptãs traditur ordinato. pꝛimo dicit̃ eẽ ſignaculũ qddã: qꝛ
cũʒ aliquo ſigno viſibili q̃libet ordo dat̃ ⁊ diſtincto. Non
põt enim ꝭm quoſdã eẽ vna materia ꝓpinqua ordinũ di
ſtinctoꝝ ordinũ: qꝛ pꝛopꝛius actꝰ fit i ipa materia: vnde ſicut ſũt diuer
ſe forme ad ſingulos ordines: ſic ⁊ materie: vñ al'r vrceus
traditur acholyto. aliter ſubdiacono: quia vni vacuꝰ alte
ri plenus. Et ſil'r calix aliter ſacerdoti: aliter ſubdiacono:
vñ non idẽ liber eẽ debet q exorciſte: lectori: ⁊ diacono tra
ditur: aliter non differret quis cui traderetur: cũ etiaʒ par
tes diuerſe eiuſdẽ ſacramẽti altaris ſicut diuerſaʒ hñt for
mam ſic diuerſã req̃rũt materiã. ¶ Cõtra qd ẽ: qꝛ diuer
ſe ꝑtes extreme vnctionis oĩo eãdẽ hñt materiaʒ: lʒ diuer
ſam formã: vñ cũ ordines ſint vnũ ſacramẽtũ: non vr̃ ne
ceſſe ꝙ habeãt diuerſas materias: cũ illa ſit magis ad po
nẽdũ i q̃ſi poſſeſſionẽ: ſicut canonicus iueſtit̃ ꝑ librũ: Ab
bas ꝑ baculũ. Ep̃s per annulũ idifferenter aureũ vel argẽ
teũ vel cupꝛeũ: tñ tutius ẽ ꝙ lectori lectionarius: exorciſte
exorciſmi. diacono euangelia vel euangeliſtariũ tradant̃:
imo vr̃ neceſſariũ: qꝛ vbicũq; ẽ diſticta forma i eodẽ ſacr̃o
ſiue i diuerſi ſibi ẽ diſticta mã: ſiue ſpẽ: ſic̃ i euchꝰ: ſiue nũe
ro: vt i extrema vnctõe: vbi ad ſingulas vnctiões ꝑ diſtin
ctionẽ vl' diuiſionẽ adhibet̃ diſticta mã nũero. ſʒ ſi ẽ vnus
liber i q̊ ſũt exorciſmi ex vna ꝑte ⁊ ꝓphetie ex alia ⁊ euan
gelia ex alia: tũc vnꝰ ⁊ idẽ liber põt eẽ ſignaculũ imp̄mẽdi
characterẽ i tribus: qꝛ dr̃nt formal'r: al'r nõ vr̃. 2m qd põit
i diffõne ẽ i quo ſpũalis ptãs. In quo app3 dr̃ia iter chara
cterẽ baptiſmi q ẽ tñ põ paſſiua. ⁊ illũ ordis q ẽ põ actiua
vñ dñt doctores ꝙ cũ põ ſit nomẽ cõe ad actiuã ⁊ paſſiuaʒ
ptãs determiãte iportat actiuã. vñ cũ volũtas ⁊ itellectus
dicãt̃ ptãtes rõnales. 9. meta. vr̃ ꝙ ſint actiue i ſe. iſtd nõ ꝓ
bat ꝙ ſint actiue i ſeip̄as qd queritur. vñ nõ valet arm d po
tẽtijs vegetatiuis ꝙ ſũt actiue. g multomagis ſenſitiue ⁊ i
tellectiue. qꝛ cũ vegetatiue nõ hẽant actꝰ imanẽtes nõ ſũt
actiue i ſeip̄as ſed i alid: puta alimẽtũ. Et ſil'r põe ſenſitiue
⁊ itellectiue ſũt actiue: ſʒ nõ i ſeip̄as. Sẽſus. n. exterior mo
uet iteriorẽ: ſʒ ñ ſeipʒ: ⁊ itellectꝰ volũtatẽ: ⁊ illa appetitũ
ſenſitiuũ: ſʒ ñ ſeip̄aʒ ad actũ manẽtẽ ipʒ efficiẽdo: niſi al'r ꝓ
bet̃. 3m qd ſeq̃t̃ i diffõne tradit̃ ordinato: qꝛ dr̃ ſibi: accipe.
vñ niſi accipiat manu tãgẽdo vr̃ nihil agi. nec ſuffic̃ ꝙ ep̃s
poꝛrigit mãʒ niſi ordinãdꝰ tãgat: qꝛ qd nõ tãgit nõ agit. vñ
ſic̃ aq̃ q̃ nõ tãgit nõ imp̄mit characterẽ baptiſmi: ſic nec li
ber q nõ tãgit̃ ab ordinãdo. In oĩbꝰ. n. ſacr̃is hñtibꝰ mãm
ſenſibilẽ oʒ ipʒ ſenſibil'r applicari ſuſcipiẽti ſacr̃ʒ: maxime
q̃ñ i eiꝰ vſu ɔſiſtit eẽnª ſacr̃i: vt i ɔfirmatõe: extrẽa vnctõe
⁊ bapº. nõ aũt oʒ ꝙ cũ duabꝰ manibꝰ tãgat lʒ ſit ſecuriꝰ: cũ
ẽt diacono detur. ſ. ſ. ſolum impoſitiõe vnius manus.

Secũdus articlus ẽ ꝙ ordo ẽ ſacr̃ʒ: lʒ nõ eẽt i vet. le
ge nec i celeſti hierarª. itelligẽdo ꝙ q̃lʒ or
do ẽ d eẽntia ſacr̃i ordis q̃ſi ɔtinẽs i ſe eẽntiã: lʒ ꝑtiale. ⁊ nõ
ſolũ ꝙ ſex iferiores ordines ſint quedaʒ ſacr̃alia diſponẽ
tia ad ſacerdotiũ: qd patet triplici ratiõe. ¶ Prima qꝛ il
ld ſignũ viſibile a dõ iſtitutũ ꝙ ex ope opato mãcipat ad
aliqd ſacruʒ ⁊ cũ hoc cõfert grãʒ ẽ veꝝ ſacr̃ʒ eẽntial'r ⁊ nõ
ſolũ diſpõ vel ſacr̃ale. q̃libʒ ordo ẽ hꝰ. g ⁊c. Et confirmatur
ratio: qꝛ cui cõpetit diffinitio ⁊ diffinitũ: ſʒ cuilibʒ d ſepteʒ
ordinibꝰ cõpetit diffinitio ordinis ⁊ ſacr̃i: qꝛ qdlibʒ ẽ ſigna
culũ qddã ꝑ qd ſpũalis ptãs ⁊c. ⁊ iteꝝ ẽ ibi ꝑ rẽ ſenſibilem
collo ſcitatis ⁊ mãcipatõis ad aliqd ſacruʒ. vñ rõ ꝑ quã pro
bat̃ ordinẽ eẽ ſacr̃m cõpetit cuilibʒ ordini: qꝛ q̃libʒ cum ſi
gno ſenſibili tradit̃: ⁊ ꝑ quẽlibʒ ad aliqd officiũ ſacꝝ depu
tat̃: ⁊ ꝑ ɔñs vt digne exequat̃ grã ɔfert̃ ex ope opato: nõ tñ
ſũt niſi vnũ ſacr̃m: qꝛ nõ hñt niſi vnũ p̄ncipalẽ effectuʒ ad
quẽ ordinãt̃ oẽs ordies. ¶ Cõfirmat̃ ſcd̃o rõ: qꝛ cũ ſacr̃m
diſtiguat̃ i illa q̃ ſolũ ſacrãt ⁊ nõ mãcipãt ad aliqd ſacrũ: ſi
cut nõ ip̄rimẽtia charecterẽ. alia ãt ñ ſolũ ſacrãt: ſʒ ẽt depu
tãt ad ſacrũ: imo deputare ad ſacrũ ẽ i eis ꝑ ſe q̃ſitũ: ſʒ ſa
crare ꝑ alid. g illd ẽ veꝝ ſacr̃m i quo h duo cõcurrũt: qꝛ ẽt
alterũ ſufficeret ad hoc ꝙ eẽt veꝝ ſacr̃m: lʒ nõ ad h ꝙ eſſʒ
veꝝ ſacr̃m characterizãs. Et cũ iſta duo cõcurrãt i oĩ ordi
ne ſʒ ẽt oppom tenẽtes. g oĩs ordo ẽ ſacr̃ʒ. ¶ Scd̃a rõ ad h
idẽ talis ẽ: qꝛ id nõ ſe hʒ ad alid: ſic̃ ſacr̃ale ad ſacr̃m: qd nõ
põt licite cũ ipo ɔferri: vl' qd nõ p̄t cũ ipo iterari: ẽt ſi ſit cũ
ɔſecratõe datũ: ſicut vnctio i ſcapulis ⁊ v̓tice iterant̃: qꝛ nõ
fuit verus baptiſmꝰ: ſed ſolũ cathecíſmꝰ ⁊ exorciſmꝰ. Qñ
eni eẽntia ſacr̃i defuit debẽt oĩa ſacr̃alia iterari: qꝛ nũq; oʒ
dari ſacr̃m niſi oĩbus cõcurrẽtibꝰ excepta neceſſitate. Qd
ãt dr̃ ꝙ oʒ caute ſuppleri qd fuit omiſſũ ⁊ nihil ẽ iterãduʒ.
de ſac. ite. c. i. verũ eſt q̃ñ id qd fuit omiſſũ nõ erat eẽntiale
⁊ p̄ncipale i ſacr̃o. ſʒ vel erat pure ſacr̃ale: ſicut cathecíſmꝰ
omiſſus oʒ ſolus dici ⁊ nõ alid: qꝛ ẽ pure ſacr̃ale. vl' q̃ñ erat
eẽntiale ſʒ nõ p̄ncipale: ſicut ſi manꝰ impõ ẽ omiſſa i diaco
no vel i ſacerdote: qd ẽ eẽntiale q̃dẽ ſʒ nõ p̄ncipale: illd ſolũ
ſupplẽdũ ẽ. ſʒ ſi nec character ip̄reſſus fuiſſet oẽ illiꝰ chara
cteris ſacr̃ale repetẽdũ eẽt: ſicut ſi ſacerdoti nõ fuiſſʒ tradi
tus calix oẽ pure ſacr̃ale ad ordinẽ ſacerdotij eẽt repetẽdũ
cũ illo vel ſaltẽ poſſet repeti. ſʒ q̃ñ ſacerdotiũ dat̃ nõ opor
tet: imo nõ lʒ aliquẽ ordinẽ aliũ cũ illo cõferri. g nll's ordo
ẽ ad ipm ſicut pure ſacr̃ale. Et ɔfirmat̃ maior rõnis: qꝛ id
qd ẽ ſacr̃ale tñ ⁊ nõ ſacr̃m põt iterari ſine iniuria ſacr̃i. qꝛ
ꝑ iterationẽ eiꝰ qd nõ ẽ ſacr̃ʒ nõ fit iiuria ſacr̃o: imo ẽt q̃ñ ſa
cr̃m ɔfert̃ ſolẽt ſacr̃alia iterari ſi p̄us q̃ñ fuit adhibita eẽn
tia ſacr̃i nõ fuerit collata. vñ ⁊ i p̄mitiua eccl'ia q̃ñ cathecu
mini veniebãt ad bapm q̃ntũcũq; eẽnt iſtructi. vt Aug. Am
bro. ⁊ Martinꝰ: nihilominꝰ replicabat̃ eis id qd paruulis
nõdũ cathetizatis dr̃. Credis: Credo ⁊c. Et ſi factis oĩbꝰ ce
rimonijs iueniat̃ puer nõ baptiçatꝰ: qꝛ dfuit forma vl' mã:
q̃ñ baptiçat̃ replicabit̃ totũ: ſicut dcõ canone toto ſi nõ ap
pareat eẽ panẽ vl' vinũ reincipiet̃ totũ a canone ⁊ appone
tur noua hoſtia. ⁊ ſil'r q̃ñ eẽntiale ordis ẽ omiſſũ oĩa reite
rant̃. ¶ Tertia rõ ad idẽ ẽ tal'. qꝛ qd ſe hʒ ad alid: ſic̃ ſacr̃a
le ad ſacr̃m ſuſcipit̃ ꝓpter h ſolũ: vt illd ſacr̃ʒ digne ſuſci
piat̃: amouẽdo. ſ. aliqd ipedimẽtum qd faceret ſacr̃m ñ di
gne ſuſcipi: ⁊ ñ ad hoc vt ſuſcipiẽs iſtd ſacr̃ale fiat hñti ſa
cr̃m i aliquo actu illiꝰ ſacr̃i: ſicut ſacr̃alia baptiſmi nõ ſunt
ad h ꝙ exorciçatꝰ vl' cathetiçatꝰ fiat i aliquo baptiçato
i aliq̃ actu: dico hierarchico recipiẽdo aliqd ſacr̃m. qꝛ nec
ipſe oʒ leuare illũ q baptiçat̃: ſʒ ad hoc ꝙ ipe idẽ digne ſu
ſcipiat bapm remouẽdo ɔtrã ipedimẽta: iferiores autẽ ordi
nes nõ ſũt ad hoc ſolũ ꝙ recipiẽs eos digne recipiat aliqd
ſacr̃m: puta ſacerdotiũ: cũ aliqs recipiat iferiores ordies q
nõ itendit eẽ ſacerdos: ⁊ aliqs cõferat iferiores q nõ itẽdit
cõferre ſuꝑiores vl' q nõ põt. ſed ad hoc datur vnuſq̃ſq; in
ferior ordo vt det̃ ptãs ſuiẽdi ſacerdoti in actu ſacerdotij
cõficiẽdo vel miſtrãdo. g nõ ſũt ſacr̃alia reſpcũ ſacerdotij.

Tertius articulus. ꝙ nõ ſũt ſeptẽ ſacr̃a: ſʒ vnũ tñ: qꝛ
oẽs actões ſacr̃ales q̃ ordinant̃ ad vnũ pꝛin
cipalẽ effectũ certo mõ habẽdũ: ad quẽ nulla eaꝝ total'r at
tigit: ſʒ ex oĩbꝰ ſimul iũctis hr̃ ille effectꝰ totalis: oẽs itaq; ſũt
vnũ ſacr̃m: lʒ q̃libʒ eaꝝ ſit pars eẽntialis ſacr̃i: ⁊ ſic poſſʒ di
ci ſacr̃m. ſic aũt ẽ de oĩbꝰ ordinibus. id ⁊c. maior patʒ i oĩ ſa
cramẽto de mã ⁊ de forma: quoꝝ neutꝝ eſt vnũ ſacr̃ʒ: ſed
vtrũq; ſil' vnũ tñ. Itẽ i eucharíſtia vbi tã hoſtia ɔſecrata
q̃ calix ɔſecratꝰ: lʒ qdlibet ꝑ ſe eẽntialiter ɔtineat ſacr̃ʒ ẽt
itegrũ. tñ ꝑ vnã ꝑfectã aĩe refectõeʒ ad quã ordinãt̃: ſũt
vnũ ſacr̃ʒ. ſic etiã in extrema vnctõe vbi aliq̃ñ ſũt ſeptẽ vn
ctiões diſticte forma ⁊ mã: quarũ vna nõ ẽ diſpõ ad aliam
ſicut ſacramẽtale ad ſacr̃m: nec oẽs ad vltimã: ſʒ oẽs in ſe
hñt aliq̃d de eẽntia ſacr̃i: ſũt tñ vnũ ſacr̃m ꝓpter vnaʒ aĩe
ſanationẽ: ad quã ordinant̃: q̃ nõ fit niſi ꝑ oẽs ſil'. minor ap
paret. qꝛ ſicut ſeptẽ vnctiões qnq; ſenſuũ ⁊ vna renũ ⁊ alia
ad pedes ordinant̃ ad vnã ꝑfectã ſanationẽ quã oẽs ſil' fa
ciũt ⁊ nulla eaꝝ. ſic ſeptẽ ordines ordinant̃ ex diuina inſti
tutiõe ad vnã miſſã celebrãdũ: vel vnũ corpꝰ dñi cõficien
dũ nõ q̃uocũq;: ſʒ ſolẽniter ⁊ reuerẽter: q̃ ſolẽnitas ⁊ reue
rentia ꝑ ſeptẽ ordinatos i ſuis officijs agẽtes cõplet̃: ⁊ nll's
ordo: imo nec vnꝰ ordiatꝰ hñs oẽs ordines ꝑ ſe ad hoc ſuf
ficit. nec ſacerdos: licet ſolus poſſit cõficere: nõ tñ ſolus p̄t
cõficere illo modo quo ad faciendũ nati ſũt ceteri ordies
ſubminiſtrare. ꝓpter qd nec ipe ordo ſacerdotij per ſe nec
aliqs aliꝰ ẽ ꝑfectũ ſacr̃m ordinis: ſʒ oẽs ſimul. ¶ Cõtra di
cta in ſcd̃o ⁊ tertio articulo arguit̃ octo medijs. Primo ſic
Quilibet ordo ꝑ ſe nõ debet dici ſacr̃m: ſʒ oẽs ſil' vnũ ſacra
mentũ. igitur q̃libet ordo aut equal'r pertinet ad rõneʒ ſa
cramẽti ordinis. ſicut cõſecratio vini eq̃liter ꝑtinet ad ɔſe
crationẽ eucharíſtie: ſicut ɔſecratio panis ⁊ cõ. qd nullus
dicit: vel i vno tñ cõſiſtit rõ ſacr̃i. ſ. in ſacerdotio. i alijs aũt
cõcomitatiue tanq; i ſacr̃alibꝰ adiũctis. ⁊ ſic hr̃ ꝓpoſituʒ.
¶ 2º per rõnem tactã in arguẽdo. qꝛ ſi ordo ẽ ſacr̃m: q̃libet
ordo erit ſacr̃m. ⁊ ſic eẽnt. i 3. ſacr̃a. ¶ 3º. qꝛ ſi q̃libet ordo ẽ
ſacr̃m: aut ꝑ ſe. ⁊ ſic ſunt partes ſubiue ⁊ ordo totũ vl'e: aut
ſic ꝙ oẽs ſunt vnũ ſacr̃m. ⁊ tũc ſũt ꝑtes itegrales: ſʒ vtrũq;
eſt falſum. g ⁊c. ¶ 4º ſic. illud ſolũ eſt ſacr̃m qd attingit ad
effectũ p̄ncipaliter intentũ: qd v̓o diſponit ẽ ſacramẽtale.
⁊ hoc patet ꝑ Tho. ſ. di. 23. q. i. Cũ igit̃ ſolũ ſacerdotiũ atti
gat ad effectũ p̄ncipalẽ ſolũ erit ſacramẽtũ: ceteri ſacrãlia.
¶ 5º ſic. quãdo plẽs actiones ordinant̃ ad vnũ p̄ncipalẽ ef
fectũ: ita ꝙ vna attingit: ipm alie v̓o ſolũ diſponũt: illa que
p̄ncipaliter attigit ẽ ſacramẽtũ: cetere v̓o ſũt ſacramẽta
les tñ: ſicut patet de cathecíſmo reſpectu ablutõis ſub de
terminata forma v̓boꝝ. qꝛ eni oẽs iſte actões ordinant̃ ad
ablutionẽ peccati originalis. ⁊ ad hãc ſolã attigit ablutio:
cetere v̓o tantũ diſponũt. id ſola ablutio ẽ ſacramẽtũ. exor
cizatio aũt ⁊ cathetizatio ſacramẽtalia. Nũc aũt ita eſt ꝙ
oẽs ordinationes miniſtroꝝ eccleſie ſunt pꝛincipaliter ꝓp
ſacramẽtuʒ eucharíſtie cõficiendum ⁊ miniſtrandũ. ad h
aũt attingit poteſtas ſacerdotij: cetere v̓o ſoluʒ: diſponunt:
quedã a remotis: ⁊ alie d ꝓpinquo. ergo ſola ordiatio ſacer
dotal' ẽ ſacramẽtũ: cetere v̓o ſunt ſacramẽtales tñ. ¶ 6º
ſic. poteſtas q̃ dat̃ i baptiſmo ẽ ad ſuſcipiendũ ſacramẽta:
ſicut ptãs ordinis vt eſt ſacramentuʒ ad cõficienduʒ vl' cõ
ferendũ: ɔueniũt enim ſibi inuicẽ ſicut poteſtas actiua et
paſſiua. ſed in ordinibus ſub ſacerdotio nõ cõfert̃ aliqua
poteſtas ad cõficiendũ vel cõferẽdum ſacramẽta. vñ dia
conus q ſuperior eſt iter illos nõ habet ex ordine aliquod
ſacramẽtũ cõficere vel cõferre. q̃uis ſacramentũ euchari
ſtie ɔfectũ a ſacerdote habeat mediãte vaſe portare vl' diſ
penſare portãdo ſolũmodo vel offerẽdo. g nullus ordo ſub
ſacerdotio eſt ꝓpꝛie ſacramẽtũ. ¶ 7º. qꝛ in ordinatiõe ſa
cerdotis ɔfertur ptãs vel deputatio ꝑ quã ordinatꝰ poteſt
aliq̃d facere qd non poterat priꝰ: ẽt quo ad genus facti: ſic̃
ordinatus i ſacerdotẽ põt cõficere corpꝰ dñi: ⁊ abſoluere i
foro pn̄ie qd nõ poterat ante ordinationẽ: ſʒ i ordinibꝰ iſe
rioribus ſacerdotio nulla poteſtas vel deputatio ɔfertur
ordinato per quã poſſit qd priꝰ nõ poterat: ſʒ ſolũ per quaʒ

licet facere, qđ nõ licebat pˀus. Quicqđ enĩ põt diacõꝰ or
dinatus: puta: legere euãgeliũ: miniſtrare ſacerdoti ꝛc: to-
tũ poterat añ: ſꝫ nõ licebat ei: ſilr̃ ẽ ĩ inferiorib' ordinibus.
Cũ ergo ptãs ſit ad poſſe ꝛ nõ ad licere: ptãs q̃ ꝯferť ĩ alijs
ordinib' a ſacerdotio nõ ẽ ptãs ſimplr̃: ſꝫ ẜm qđ. nec illi or
dĩes ſũt ordĩes ſimplr̃: cũ ordo ſit ſignaculũ mediãte quo
tradiť ptãs ſpũalis ordinato: vt dictũ ſuit pˀ: q̃re nec ſũt ſa
cramẽta ſimplr̃: ſꝫ ẜm qđ ſiue q̃dã ſacr̃alia. ¶ 8° ꝯfirmať
ħ mõ ſic p cõe dictũ doctoꝝ. Dñt enĩ coĩter doctores ꝙ di
ſtictio ordis nõ ẽ diſtictio totiꝰ ĩtegralis ĩ ſuas ptes: nec to-
tiꝰ vlĩs ĩ partes ſubiuas: ſꝫ totiꝰ ptãtiui cuiꝰ ẽ nã. ꝙ totum
ẜm ꝯpletã rõnem ẽ ĩ vno. ĩ alijs ãt ẽ aliq̃ participatio illiꝰ:
ꝛ ita ẽ hic. Tota enĩ plenitudo hꝰ ſacr̃i ẽ ĩ vno ordie. ſ. ſacer
dotio: ĩ alijs ãt ẽ q̃dã pticipatio ordis. Ex quo ğ tota pleni
tudo ſacr̃i ẽ ĩ ſacerdotio. ĩ alijs ãt ſolũ q̃dã pticipatio. pꝫ: ꝙ
nõ ſũt ſacramẽta ꝓpe ſꝫ ſacr̃alia. Sic igiť dñt aliq̃ ꝯfirmã
tes hoc: ꝙ hoc ꝓbabilr̃ põt teneri. nec videť q̃uõ dictũ fra
tris Thome poſſit alr̃ ſaluari dicẽtis: ꝙ ſi qlibet ordo eſt p
ſe ꝛ ſimplr̃ ſacramẽtũ: tẽ plĩes ordĩes ſũt plã ſacr̃a: ꝛ ñ vnũ
tñ: vt ipſe dicit. ꝛ iteꝝ ordo erit totũ vlẽ ad ſpãles ordines
ꝛ ſacr̃ꝫ ſilr̃. ꝛ ſpãles ordines erũt eiꝰ ptes ſubiue: q2 ille ſũt
ptes ſubiue q̃ p ſe ꝛ ẽẽntialiter recipiũt p̃dicationẽ totius.
ꝛ ſic eẽt ĩ ꝓpoſito ſi qlibet ordo eẽt p ſe ꝛ ſimplr̃ ſacramen
tum: qđ tamẽ ipe negat. ſi ṽo ſunt oẽs ordĩes vnũ ſacr̃ꝫ vt
ptes ciꝰ: queãdmodũ ꝯſecratio panis ꝛ ꝯſecratio vini faci-
unt vnũ ſacr̃m cõpletũ eucbariſtie: ſeq̃reť ꝙ ſpãles ordĩes
eẽnt ptes ĩtegrales ſacramẽti ordinis vniꝰ: queãdmoduꝫ
ĩ ſacr̃o eucbariſtie ꝯſecratio panis ꝛ vini ſũt ptes ĩtegrales:
hoc iteꝝ ipſe negat. Nõ reſtat ğ ꝙ poſſit ſaluari eiꝰ ĩtentio
niſi ſupradicto mõ. ſ. ꝙ ſacerdotiũ ſit ſimplr̃ ꝛ p ſe ordo et
ſacramẽtũ: cetera ṽo ſint ſacr̃alia tñ. Et ſoluũt iſti argm̃ ſu
periꝰ factũ quo dicebať alia eẽ ſacr̃a. ſ. ꝙ illđ qđ cõfert gra
tiã ex opere opato ẽ ſacr̃m: iſta ſũt hꝰ. q2 qcũq3 diuinitꝰ de-
putať ad aliqđ officiũ: cuiꝰ executio nõ põt ꝯgrue fieri ſine
gratia: illi dať gratia. diaconatꝰ: ſubdiaconatꝰ ordinanť ad
ſacr̃a tractãda q̃ ĩmũdis tãgere nefas ẽ ẜꝫ Diom̃. i. ca. eccle.
hierarchie. ğ ꝛc. ſoluũt ꝙ maior ꝓpoſitio ẽ ṽa ĩ illis opibꝰ
q̃ directe ꝛ ĩmediate ordinanť ad tollẽdũ pctm̃. q2 cũ pec-
catũ nõ tollať niſi p gr̃am: actio p quã ꝯferť gratia ẽ ibi p̃n
cipaliſſima. ꝛ iõ ẽ ſacr̃m ſicut ablutio ĩ baptiſmo. ĩ opibꝰ ãt
q̃ nõ ĩmediate ordinanť ꝯ peccatũ: ſed ad ꝯferẽdũ ptãtem
ſeu officiũ ꝓpter aliquẽ finẽ illa ſola opatio ẽ ſacr̃ꝫ p quaꝫ
ꝯferť ptãs q̃ directe ꝛ ĩmediate ordinať ad finẽ intẽtũ: q2
illa ſola ẽ p̃ncipalis. cetere ṽo ꝛ ſi in eis ꝯferať gr̃a: ſũt ad-
miniculatiue: ꝛ iõ ſũt ſacramẽtalia ꝛ ñ ſũt ſacramẽta. Sic
aũt ẽ ĩ ordinibꝰ vt declaratũ fuit. iõ ꝛc. Et ad ſcđm argumẽ
tum ſupiꝰ tactũ qñ dicebať. ſacr̃m ꝛ ſacramẽtalia ſil̃ debẽt
ꝯferri: ſꝫ alij ordines nõ ſil̃ cõferuntur cũ ſacerdotio. ğ ꝛc.
rñdent ꝙ nõ oꝫ ſacramẽtalia ſil̃ cõferri cũ ſacramẽto. Nã
ĩ p̃mitiua eccl̃ia multis dieb' ꝛ qñq3 plĩbus ãnis catheci-
zabanť ꝯuerſi priuſq3 baptiçareť: ſicut legiť de btõ marti-
no. Et eodẽ mõ priꝰ tp̃e ꝓmoueť qs ad miores ordĩes gra
dati añq3 fiat ſacerdos: vt ꝓbato ĩ minoribꝰ maiora cõmit
tanť. ¶ Sed tenendo qđ priꝰ ad iſtas rõnes rñdendũ eſt
p ordinẽ. ¶ Ad p̃mã aut eq̃liter ꝛc. dđꝫ ꝙ ipſe omittit me
diũ: q2 rõ ſacramẽti ꝯſiſtit ĩ oĩbus eẽntialr̃: ſꝫ nõ eq̃lr̃. ſicut
rõ vite ñ ꝯſiſtit eq̃lr̃ ĩ vegetatiuo ſenſitiuo ꝛ ĩtellectiuo ſꝫ ĩ
ſolo ĩtellectiuo totalr̃ ꝛ pfcẽ. ĩ alijs ãt ĩpfecte ꝛ ptialr̃: ſꝫ tñ
eẽntialr̃. ꝛ ſic ĩ ꝓpoſito qlꝫ ordo ẽ ſacr̃ꝫ eẽntialr̃: q2 hꝫ eẽn
tialia vtraq3 ſꝫ nõ pfecte niſi ſacerdotiũ. ꝛ iõ ſũt vnũ ſacra
mentũ ꝓpter ordinẽ ad vnũ. ſ. corpꝰ xp̃i ad qđ oẽs ordinã-
tur. ¶ Ad ſcđm dđm: ꝙ nõ ſeqtur ꝙ ſi ordo ẽ ſacramẽtuꝫ
ğ quilibet ꝛc. ğ ſeptẽ vel tredeci. q2 cõſecratio panis añ cõ
ſecrationẽ vini eſt ſimplr̃ ſacramẽtũ ꝛ p ſe q̃tuꝫ ad hoc ꝙ
ei cõpetit diffinitio ſacramẽti: ꝛ eſt totus effectus ꝛ ꝯpletꝰ.
ꝛ ſimiliter ẽ de ꝯſecratõe vini: nõ tñ ſũt tot ſacramẽta ſim

pliciter quot ſũt ꝯſecrationes: q2 ambe ordinanť ad vnuꝫ
finẽ: q̃ lꝫ ſit pfecte in quolibꝫ q̃tũ ad rẽ ſacramẽti: nõ tam
quo ad ſacramẽtũ: ſiue quo ad ſignũ ẽ pfecte niſi ſub vtra-
q3 ſpẽ. ꝛ ſic eſt ĩ ꝓpoſito lꝫ ĩ quolibet ordine ſit illđ qđ p ſe
ſufficeret ad totã rõnem ſacramẽti. ꝛ iõ qđlibet põt dici ſa
cramẽtũ. q2 tñ oẽs ordines ad vnũ qđ p̃ncipaliter ordinã-
tur ꝓpter hoc ſũt vnũ ſacramẽtũ vnitate ordis. ¶ Ad ter
tiũ dđm: ꝙ nõ ſeqť ſi qlibet ordo ẽ ſacr̃m: ꝙ ſint ptes ſub
iectiue ꝛ ſacr̃ꝫ totũ vlẽ. q2 lꝫ inequalitas ptiũ nõ excludat
totũ vlẽ: nec illud qđ ẽ genꝰ. q2 ſpẽs ſemp ſũt ĩequales nec
illud qđ eſt ſpẽs ẽ recipiẽs magis ꝛ minꝰ: tamẽ partiũ ſubie
ctiuaꝝ ẜm ꝙ hꝫ: vna nõ ordinať ad aliã. nõ enĩ albedo mi
nus intenſa ordinať ad albedinẽ magis intenſã: nec ambe
ad tertiã: nec ſilr̃ nigredo ad albedinẽ. ſic aũt ẽ ĩ ordĩbus
ꝙ vnꝰ alij ſubſeruit: ꝛ oẽs ad vnũ qđ ordinanť inq̃tũ ſunt
ſacramẽta. vñ nõ ſũt partes ſubiue. Et qđ dicebatur. ğ ſũt
partes itegrales ſacr̃i: dđm ꝙ nõ ſeqtur: q2 ptes ĩtegrales
ſacramẽti dñr aliqua q̃druplíciter. p̃mo ꝓpter partialita-
tẽ ſigni: nõ rei: ſicut ĩ eucbariſtia q̃libet ꝯſecratio p ſe ſum
pta ꝯtinet totã rẽ ſacramẽti: ꝛ tamẽ nõ hꝫ niſi partẽ ſigni
nec ĩ mã nec in forma. vnde ſola ps rei eſt ibi vi ſacr̃i. Cuꝫ
enĩ dico: hoc eſt corpꝰ meũ: nõ ſignifico ſanguinẽ: nec panis
ſignificat ſanguinẽ. 2° ãt ptes ĩtegrales ĩ ſacramẽto dicũ-
tur quaꝝ q̃libet p ſe nata ẽ totã rẽ cõtinere ꝛ ſignificare: ſꝫ
ex ordine ꝛ ĩtentiõe nõ habẽt niſi partẽ: ſꝫ oẽs ſil̃ habẽt to
tũ. ſicut ĩ baptiſmo tres ĩmerſiões: quaꝝ q̃libet poterat p
ſe eẽ baptiſmus totꝰ: ex ĩtentõe volẽtis tria ĩmerſiõe vnuꝫ
baptiſmũ ꝯferre: ĩ ſola vltima ẽ effectꝰ: ante nihil. Et ſi añ
tertiã moreret baptiçãs nihil eẽt actũ: ꝛ eẽt totũ iterãduꝫ:
ſi ſuſcitareť: ſicut ẽ ex pte ṽboꝝ ꝙ añ vltimũ nihil ẽ actũ.
ſed a p̃ncipio iterandũ eſt totũ ſi aliqđ de ſuba verboꝝ ſit
omiſſũ. 3° modo dñr partes ĩtegrales quarũ q̃libet habet
effectũ ptialẽ ſtati ꝛ eſt ſignũ partiale: nec vna pluſq3 alia
ſed oẽs ſil̃ hñt effectũ totalẽ ſicut ĩ extrema vnctiõe. Oẽs
enĩ vnctiones cauſant vnã pfectã curationẽ aĩe: ſed q̃libꝫ
ptialẽ. q2 ſi nihil agereť p quãlibꝫ: ſꝫ ſolũ p vltimã ĩ ṽtute
primaꝝ: ſicut eſt de verbis ꝛ de immerſionibꝰ baptiſmi: tẽ
ſi miniſter moreret poſt primã inunctionẽ nihil eẽt actuꝫ:
ſed eſſet illa vnctio iterãda ſicut de ĩmerſiõibus ꝛ verbis
dictũ eſt. Et p̃terea diſticta ꝛ partialis ſignificatio hꝫ diſti
ctũ ꝛ partialẽ effectũ ĩ ſacramẽtis q̃ efficiunt qđ ſignant:
ſed diſticta et ptialis ſignificatio ẽ dicẽdo: p iſtã vnctioneꝫ
ĩdulgeat tibi dñs qcqđ deliq̃ſti p viſũ. ergo hoc ſolũ efficit
ex vi ſacr̃i. ſ. remiſſio cõmiſſoꝝ p viſũ: ſiue quo ad culpam:
ſiue quo ad penã: ſiue quo ad reliq̃as: ſed ex nãli cõcomita
tiua ſi per alium ſenſũ cõmiſit peccatũ mortale: ſine q̃ pec
catuꝫ viſus nõ põt remitti: remittereť ẽt: ſicut ſub ſpẽ pa-
nis ẽ ſanguis: q2 nõ ẽ ſepatus a corpore. ſed ſi ſacr̃ꝫ iſtud or
dinať ꝯ venialẽ culpã: cuiꝰ remiſſio nõ habet cõnexionẽ: tẽ
accidit vni vnctioni ꝙ hẽat effectũ alteriꝰ. ꝛ ſilr̃ ſi ꝯtra pe
nã vl̃ ꝯ reliq̃as: q2 forte ſũt diſticte. aut ſi ĩfirmitas ꝯ quã ẽ
qđ ĩdiuiſibile: p quãlibet vnctionem fit ad eã diſpõ ſpãlis.
¶ 4° mõ dicũť ptes ĩtegrales ſacramẽti qñ neuter hꝫ p
ſe effectũ aliquẽ ſed ambe ſimul iũcte: ita tñ ꝙ effectꝰ eſt
ab vna quaſi formaliter: ab alia q̃ſi mãliter ſicut mã ꝛ for
ma in nãlibus. ꝛ ſic ſunt verba ꝛ elementuꝫ in quolibet ſa
cramẽto: ꝛ nõ ſicut ptes ṽborũ adiuicẽ vl̃ partes mãe vel
actionũ q̃ ſe habent eq̃liter ſicut ĩ ſcđo mẽbro. Nullo autẽ
iſtoꝝ modoꝝ quatuor ſe hñt ordines adinuiceꝫ. Nõ. n. qli
bet ordo habet effectum totũ oĩum ordinũ ſub ſigno par
tiali: vt ĩ p̃mo mõ: nec oẽs ſil̃ habent vnicũ effectũ ad quẽ
equaliter ſe habeãt ꝛ nullus ſine alio aliquẽ vt in ſcđo mẽ
bro. nec ineq̃liter vt in q̃rto: nec qlibet habet ſuũ effectuꝫ
p ſe partialẽ equalẽ vt ex illis reſultet totus vnus effectꝰ
in eodem vt in extrema vnctiõe. q2 pfecta curatio aĩe nõ
eſt ex aliq̃ vna vnctione: ſed ex omnibus ſil̃: ſicut nec totũ

integrale eſt pfectũ ex vna parte ſꝫ ex oĩbus ſimul. Sed ſi
non eẽnt ordines inferiores ſex: ſolũ ſacerdotiũ hẽret illũ
principalem effectũ ad quẽ oẽs ordines ordinantur. ſ. con
ficere corpus ꝛ ſãguinẽ. Hoc aũt ẽ contra naturã totius ĩ
tegralis ꝙ poſſit ſaluari ĩ aliqua ſua parte loq̃nẽdo: de to
tis ethercgeneis ꝛ partibꝰ eẽntialibus: vñ relinquiť ꝙ ſũt
partes potentiales. ¶ Ad 4m̃ dicendum ꝙ finis ẽ p̃ncipa
lis reſpectu eiꝰ qđ ẽ ad finẽ: vñ effectus principaliter ĩtẽtꝰ
ĩ admiſtratiõe ſacr̃i põt dici duplr̃: vno mõ tãq3 finis ꝓpꝰ.
Alio mõ tãq3 finis cõis. Opatio ãt ſacr̃alis ad finẽ ꝓpriũ
ſe hꝫ duplr̃: vno mõ ſicut cauſãs ipm ex ope opato: ꝛ ẽ tal̃
finis q̃ ẽt eſt de rõne ſacramẽti vt ſacramẽtũ eſt: puta gr̃a
vel cum hoc deputatio ad aliqđ ſacramẽtũ: ꝛ tale quidẽ ẽ
ſacramẽtum ꝛ nõ ſacramẽtale tñ. Quicqđ. n. ex ope ope-
rato dať gr̃aꝫ ẽ ſacramentum vel pars ciꝰ: aliq̃ñ finis pro-
prius nõ eſt gr̃a ſiue cauſetur ex opere operato vt exorciſ
mus: ſiue ex opere operante vt catheciſmus: ꝛ hꝰ: ſunt ſa-
cramentalia ꝛ nõ ſacramẽta. Finis ṽo cõis eſt ex cuiꝰ vni
tate plura poſſunt dici vnũ ſacramẽtũ pfectũ quorũ qđli
bet per ſe ſumptũ ẽ ĩperfectum ſiue quo ad ſignũ: ſiue quo
ad effectũ ſiue quo ad vtrũq3 ꝛ ſiue vnuꝫ ſit alio pfectius
ſiue nõ: ꝛ ſic eſt in propoſito. Oẽs. n. ordines ad hoc ſũt vt
miſſa integre ꝛ perfecte celebreť ad quã oẽs ordines p ſe
aliqđ operantur: nec eſt aliq̃s ordo qui perfecte hoc poſſit
ſine alijs nec ẽt ipm ſacerdotiũ: q̃uis p ſe poſſit ĩ eẽntiaꝫ.
Et iõ nec ſacerdotiũ ꝓut ẽ ab alijs diſtinctũ ẽ ſacramẽtuꝫ
pfectũ ꝛ integrũ ſꝫ oẽs ſimul ſunt vnũ ſacramẽtũ: q2 oẽs
ſimul cõferũt ptãtem ꝛ gr̃am faciendi oĩa req̃ſita p ſe ad
perficiẽdũ digne vnũ effectũ q̃ ẽ ſacramẽtũ altaris: nihil-
ominus tñ qđlibet per ſe ẽ ſacramẽtũ ſꝫ ĩperfectũ. Sacra
mẽtũ qdem ẽ: q2 ex ope opato ad aliqđ ſacramentũ depu
tať ad qđ bene agendũ ẽt gr̃am ꝯfert: ſꝫ ĩperfectũ: q2 non
deputat ad id ſacrũ mõ pfecto ſꝫ ĩperfecto: ꝛ gr̃am ẽt ĩper
fectã tribuit ſuꝝ ꝓportioneꝫ ad actũ ad quẽ ordinat. Sic
ẽt traditio calicis cũ forma põt dici ſacramẽtũ: q2 ex ope
opato dat ptãtẽ ꝛ gr̃am: ꝛ ſilr̃ ĩpoſitio manuũ cum forma
dat ſpũꝫ ſctũꝫ: alr̃ eẽt mẽdaciũ: ꝛ ptãtẽ remittẽdi peccata:
ñ tñ ſũt duo ſacr̃a ſꝫ vnũ: q2 ordĩať pfectũ gradũ ꝛ ptãtẽ ſa
cerdotis cuiꝰ ẽ duplex actꝰ. Et iõ per duas formas ꝛ duas
exteriores res dať vtraq3 ptãs: vna quidẽ ex vi ſacr̃i: alia
ex concomitantia ĩ vtraq3 ſil̃ ſicut ĩ eucbariſtia: q̃uis ſit
diſſilẽ: q2 ibi ẽ duplex mã: hic vna. ¶ Ad 5m̃ dicendũ ꝙ qñ
dr̃ qñ plures actiões ꝛc. ꝙ verũ ẽ qñ ſic ordinanť ad illuꝫ
vnũ effectũ coẽm qđ nõ hñt poſt illũ aliquẽ ꝓpriũ effectũ
ex ope operato q̃ ſufficiat ad rõnem ſacramenti ſicut eſt ĩ
exorciſmo ꝛc. ꝛ ĩ illis que dicunť ꝛ ante ꝛ poſt ĩ q̃libet ordi
ne qñ ꝯfertur. Secus aũt qñ quelibet actio hꝫ ꝓpriũ effe-
ctũ ex ope operato q̃ ſufficit ad rõnẽ ſacramẽti. Tũc enim
quelibet ẽ ſacramẽtũ. Sed q2 oẽs illi ꝓprij effectus nõ ſũt
pp ſe intenti ſꝫ pp aliqđ vnũ: iõ oẽs ille actiões ſimul acce
pte faciũt vnũ ſacramẽtũ ĩtegrũ ꝛ perfectũ: ſꝫ quelibet illa
rũ facit ſacramẽtũ ĩperfectũ ꝛ diminutũ. ¶ Ad 6m̃ qñ dr̃
ꝙ ordo ꝓut ẽ ſacramẽtũ ẽ ad ꝯferẽdũ ſeu ad ꝯficiendũ ſa
cramẽta: ſicut baptiſmus ptãs paſſiua ad ſuſcipienduꝫ ea:
addẽdũ ẽ ad preparandũ ꝛ miniſtrãdũ ad ꝯficere vel con
ferre. Si dicať ꝙ ex parte poᶜ poſſiue nõ eſt niſi vna actio
q̃ ſit ſacr̃um: alie ſunt ſacramãtales ẽt p̃paratorie. ğ nec ex
parte poᶜ actiue: nõ ẽ ſil̃e: ꝙ plura requirunť ad agenduꝫ
q̃3 ad patiendũ. vel dicendũ ꝙ ẽt ordinũ quidã diſponunt
ad ſacramẽtũ ꝯferẽdũ ꝛ ꝯficiẽdũ diſponẽdo populum. In
miniſtrari aũt verũ dicunt niſi de diacono q̃ ex officio hꝫ
ſanguinẽ miniſtrare: tñ adhuc videť ꝙ nõ ſit ſuus gradus
niſi fiat mẽtio ĩ verbis ſue ordinatiõis. ¶ Ad 7m̃ qñ dr̃ ꝙ
nõ eſt ordo ſimplr̃: q2 non ẽ ptãs ſimplr̃ niſi in ſacerdotio
põt addi ꝙ immo ĩ ſubdiaconatu ꝛ diaconatu eſt noua
ptãs: q2 prius poterat cõtrahere matrimoniũ: poſtea nõ
põt ꝛ ſi ꝯhat nõ ẽ matrimoniũ nec ẽ ſacramẽtũ. Itẽ dicen

dũ ꝙ bene ẽ aliquid vnũ ſacr̃m nõ ſolũ pp ħ ꝙ põt agere
vel pati qđ priꝰ non poterat niſi illicite ſicut per matrimo
niũ accipit ptãtem vnus ĩ aliũ nõ faciẽdũ aut patiẽdi qđ p̃
us nõ poterat: ſꝫ faciẽdi licite qđ priꝰ nõ poterat niſi illici-
te: ꝛ ſic eſt de diaconatu ꝛ ſubdiaconatu. Itẽ p qđ dať ptãs
faciẽdi ex officio qđ p̃us poterat facere licite: ſed nõ ex of-
ficio ſicut in cõfirmatiõe: ꝛ ſic ẽ de ĩferioribus ordinibus
quoꝝ actus ẽt licite ſine illoꝝ ordinũ ordinatiõe exerceť
nõ tñ ex officio a deo iſtituto ſicut cũ illis: vel ſi cõcludat
ꝙ nõ qlibet ſacr̃m pfectũ ſꝫ ĩperfectũ: ꝯcedẽduꝫ ẽ. Qđ aũt
dr̃ ꝙ licere non ẽ poſſe niſi ẜm qđ: ĩmo ptãs iuris dr̃ eẽ po
teſtas ſimplr̃: ſicut ĩ matrimonio ptãs quã vnus hꝫ ĩ aliuꝫ
nõ ẽ ptãs facti quã magis hꝫ qui opp̃mit alienã q̃3 qui red
dit debitũ ſue: ſed ſolũ ptãs iuris qua licite facit qđ p̃us il-
licite. Itẽ exorcizatus ꝛ ẽpatus eẽnt ſimplr̃ ptãtes ſicut ſa
cerdotiũ: q2 p illa põt quis qđ p̃us non poterat. ¶ Ad 8m̃
dicendũ ꝙ ſicut q̃libet aĩa eſt aĩa non pfecta niſi ĩtellecti
ua ĩ qua he tres vniunť ꝛ ẽ vna pfecta aĩa: ſic ĩ ꝓpoſito: ni
ſi ꝙ ẽ ibi totũ eẽntiale cũ toto potẽtiali: ꝛ ẽ ibi vnitas real̃
nõ plĩes aĩe ĩ hoĩe: hic aũt ẽ vnitas ordinis: vñ ſũt plura ſa-
cramẽta ĩpfecta ſꝫ vnũ pfectũ: nec ẽt ſacerdotiũ ſine alijs
ẽ ſacramẽtũ perfectũ p ſe ꝛ diſtinctũ. Tũc enĩ alia vel non
eẽnt ſacramẽta vel eẽnt diſticta ſacramẽta a ſacerdotio.
Qđ aũt Tho. dicit ꝙ tota. plenitudo huiꝰ ſacr̃i ẽ ĩ ſacerdo
tio: ĩtelligendũ ẽ q̃tũ ad eẽntiã illius qđ p̃ncipalr̃ ꝛ finali
ter q̃ritur ĩ oĩbꝰ ordinibus: nõ aũt q̃tũ ad pfectionẽ ꝛ inte
gritatẽ accñtalem eiuſdẽ: nec q̃tũ ad eẽntiã eoꝝ q̃ ĩmedi
ate vt ꝓpriꝰ finis querũť ĩ ſingulo ordĩe. Niſi. n. ſacerdos
ſuſcepiſſet ordinẽ diaconatꝰ nõ licite faceret officiũ diaco
natus niſi forte ĩferior ꝯtineatur ĩ ſuperiori. ¶ Solo quã
dat ad argumẽta nõ vr̃ valere. primo q2 qđ vr̃ inuere ꝙ in
minoribus ordinibꝰ gr̃a nõ ꝯferať eſt fl̃m. Quia aut corũ
actus a carẽte gr̃a nõ p̃nt exerceri ſine peccato: ꝛ tũc eadẽ
rõne cõferť ĩ eis gr̃a q̃ ĩ diaconatu ꝛ ſubdiacõatu: aut p̃nt
ſine peccato ꝛ tũc ſaltẽ nõ p̃nt exerceri cũ merito. Qñ aũt
deus eligit aliquẽ ad aliqđ officiũ nõ ſolũ dat illud qđ eſt
neceſſariũ ad hoc ꝙ ĩplẽs mereať p̃miũ ꝛ mercedẽ: alias
deficeret ĩ neceſſarijs: q2 fruſtra qs laborat ſi nec premiũ
nec meritũ cõſeq̃tur nec penã. ꝛ ĩ minoribus ordinibꝰ ad-
iungitur. Sic agas vt partem habeas cũ illis ꝛc. Qđ autẽ
dr̃ ꝙ nõ oẽ illud ĩ quo ex ope operato cõfertur gr̃a ẽ ſacr̃ꝫ:
ẽ ꝯ diffinitionẽ ſacr̃i noue legis q̃ nõ plus cõtinet niſi ſenſi
bile ſignũ exterius ꝛ gr̃am ſctificãtẽ ĩterius ex ope opato:
ita tñ ꝙ vel ipa res que cõfert gr̃aꝫ ẽ ſacr̃m ꝛ nõ vſũ eius:
ſicut ꝯmunio nõ ẽ ſacr̃m ſꝫ vſus ſacr̃i ꝛ tñ ex ope opato cõ
fert gr̃am: vel vſus rei q̃ cõfert ſanctitatẽ ẽ ſacr̃m ſicut in
baptiſmo: qđ aũt dr̃ ꝙ in illis ſolis ordibus q̃ ordinanť cõ
tra peccatũ ṽa ẽ maior: fl̃ꝫ ẽ: q2 ſolus baptiſmꝰ ꝛ p̃nia ꝛ ex
trema vnctio ẜm eos directe ꝛ ĩmediate ordianť ꝯ pecca
ctũ tollẽdũ: ꝛ alia ꝯ alios defectꝰ: ꝛ: nihilominꝰ ſũt vera ſa
cramẽta ex ħ ꝙ ex ope opato gr̃am ꝯferũt. Et iſtã maiorẽ
quã mõ diſtingũt ipi ſolebãt accipe ĩdiſtincte ad ꝓbandũ
aliqđ eſſe ſacr̃m: q2. ſ. hẽbat aliquid ſenſibile exterius per
qđ ĩterius ſctitas dabať. Sacr̃m. n. eſt ſignũ ſacre rei: ita vt
cã exiſtat ꝛ ſilitudinẽ gerat ꝛ nihil plus req̃riť. Qđ vlteri
us diciť ꝙ ĩ opatiõibꝰ q̃ p̃ncipalr̃ ordinãtur ad ꝯferendũ
ptãtẽ vl̃ offm̃ illa ſola ẽ ſacr̃ꝫ p quã dať ptãs ad illũ finem
ĩmediate: veꝝ ẽ ſi loq̃ť de fine ĩmediato ad quẽ gr̃a req̃ri
tur: nõ aũt de fine remoto. Si. n. p ſacerdotiũ dareť ptãs
ꝛ nõ gr̃a ex ope opato nõ eẽt ſacr̃m noue legis: ſꝫ ſolũ anti
que. Si aũt p ſacerdotiũ ſolũ dareť gr̃a ꝛ ñ aliq̃ ptãs poſ-
ſet eẽ ſacr̃m ẽt noue legis ſicut extrema vnctio ĩ q̃ nõ dať
ptãs p quã ſup alios ꝯſtituať. ğ ex his duobꝰ ẽ ſcr̃ꝫ ſicut ex
cã finali: q2 dať ptãs ꝛ gr̃a ad bene vtẽduꝫ ea vbicunq3. ğ
vbi hec duo ꝯcurrũt ibi ẽ ſcr̃m. iõ ꝛc. ¶ Ad 2m̃ qñ dr̃ ꝙ ſa
cramẽtalia ſiml̃ ꝯferũť cũ ſacr̃o hñ rñdẽt: q2 nõ ẽ neceſſe
ſicut de cathecꝰ ĩ p̃mitiua eccl̃ia: ſꝫ ex ħ põt argui ꝯ coſi

cit argutũ ē ĩ hac q̃ōne ĩ ſcđa rōne ſcđi articuli. ¶ Ad gᵐ ꝑncipale ſolutũ ē:pōt tñ addi ꝙ ordo ē ſacꝛm ꝑ ſe cōpletũ ꝓut accipit̃ ex aggregato ex ſeptē ordinib⁹:⁊ ſicut diuidit̃ ꝯ alia ſex ſacra:ꝓut āt ordo accipit̃ diuiſiꝫ ꝓ vnoquoqꝫ or dine de ſeptē:ſic nō ē ſacꝛm ꝓmo mō dictũ ſꝫ nec ē ſacꝛale: ſꝫ ē ꝑs eētial̃ ſacri itegralis. Nō ſic āt ꝙ vn⁹ ordo ſit mã: ⁊ ali⁹ forma:ſicut coīter ĩ alijs:nec ſic ꝙ qlibet cōtineat to tũ:ſicut in eucharíſtia.ſꝫ ſic ꝙ glibet ordo cōtinet ꝑtialem mãm ⁊ partialē formã:ſicut ꝑtes vni⁹ ethcrogenei: ⁊ ſicut ĩ extrema vnctiōe q̃libꝫ de ſeptē vnctiōib⁹:niſi ꝙ hic qlibꝫ ordo habet effectũ magis diſtīctũ. Si aũt ſacꝛm dicat̃ oē ex ope opato gratiã cōferēs:ſiue ad effectũ ꝓpꝛiũ ꝑ ſe tm̃: ſiue ĩ ordine ad aliquid cōmune:ſic quilibet ordo ē ſacꝛm: ſed partiale ⁊ imperfectum ⁊ diminutũ. Queſtio. II.

QUerit̃ ſcđo de charactere vtrũ ĩ quolibet ordīe ipꝛimat̃ character. ⁊ videt̃ ꝙ nō.qꝛ cũ idē hō recipiat oēs ordines:eēnt ĩ eodē multi characteres eiuſdeꝫ ſpēi vel ſaltē generis ꝓximi:qđ ē inconueniēs. ¶ ꝑ.vni⁹ ſacri vn⁹ ē effect⁹:ſꝫ oēs ordies ꝯſtituũt vnũ ſacꝛm: vt dictũ ē ĩ q̃ōne ꝓcedēti.g̃ cauſant vnũ effectũ tm̃:ſꝫ ille nō pōt eē niſi vn⁹ character.iō ⁊c. ¶ Cōtra.qꝛ illđ qđ ñ ipꝛimit characteres ē iterabile:ſꝫ nullus ordo ē iterabilis .iō ⁊c. ¶ ꝑ.ordo ē ſignaculũ ĩ quo tradit̃ ꝑtās ſpũalis:ſꝫ character ē hꝰ. ⁊ id ꝯuenit oī ordī.iō ⁊c. ¶ Rᵒ.tria ſũt hic vidēda. ꝓ ď ſufficiētia ordinũ. 2ᵒ ď effcũ q̃ ē res tm̃. 3ᵒ ď effcũ q̃ ē res ⁊ ſacꝛm.

QUantũ ad ꝓᵐ ſciēduꝫ ē:ꝙ oīs ordo ordiat̃ ad euchᶜ ſacꝛm.ordo.n.miſtroꝝ ecclie:q ſũt mediatores ĩter xp̄m ⁊ ꝓplm ē ad faciēdũ vnionē ꝓpli cũ xp̄o. hᶜ āt fit maxie ꝑ ſacrꝫ euchᶜ ĩ q̃ xp̄s ꝯtinet̃ realr̃:⁊ a nobis ſumitur.vñ dr̃ ſacꝛm vniōis.hec āt vnio fit duplici actu.ſ.ꝑ ſacramēti ꝯfectionē:⁊ ꝑ ꝓpli dignã ꝓparationē. In ꝓmo actu deſeruiũt q̃tuoꝛ ordies.ſ.acolythat⁹:ſubdiacōat⁹:diaconat⁹:⁊ ſacerdotiũ:ſꝫ differēter.qꝛ acolyth⁹ hꝫ mãꝫ ꝯſecrãdã ꝓparare ĩ vaſis nō ſacris.ipe vt ĩ lr̃a dr̃ vrceolũ cũ aq̃ ⁊ vīo ꝓparat ⁊ tradit ſubdiacono:ſubdiacon⁹ vͦo hꝫ eã ponere in vaſis ſacris:ĩ qb⁹ fit ꝯſecratio.diacon⁹ vͦo hꝫ eã offerre ſacerdoti ad ꝯſecrãdũ ⁊ ꝯſecratã diſpēſare ſaltē ſanguinē cũ vaſe mediāte.Cōſecratio āt ꝑtinet̃ ad ſacerdotē. In 2ᵒ vͦo actu ĩ ꝓparatōe ꝓpli deſuiũt alij tres ordies:ſꝫ differēter: qꝛ duo eoꝝ diſponũt remouēdo ꝓhibēs vl̃ maluꝫ hoīem vt hoſtiari⁹:vl̃ malũ angelũ vt exorciſta. 3ᵒ vͦo.ſ.lector pꝛeparat offerēdo bonã diſpōnē q̃ ad cognitionē vi ⁊ dilectionē boni:qđ fit legēdo ꝓphetias ď xp̄o ĩ teſtō vete.ꝯtētas.

QUo ad 2ᵐ ſũt tres ꝯnes. ¶ Pꝛia ꝙ ĩ oī ordie ꝯfertur gr̃a:qꝛ dei ꝑfcã ſũt opa.deutro.32.Cuicũqꝫ.n.dat̃ diuinit⁹ aliq̃ pō:dat̃ ei ea ꝑ q̃ ꝯgrue pōt exire ĩ actus illi⁹ pōe. ſic.n.videm⁹ ĩ nãlib⁹.aīalib⁹ eni data ſũt membꝛa ꝑ q̃ pñt exire ĩ act⁹ ꝯueiētes poᶜ aīe.vñ ſic gr̃a gratũ faciēs ē necīa ad hᶜ ꝙ hō ſuſcipiat digne ſacra:ſic ad hᶜ ꝙ hō digne exeq̃t̃ act⁹ ſacroꝝ.⁊ iō ſic ĩ bapᵒ dat̃ gr̃a vt digne ſuſcipiam⁹ ſacra ſic ĩ ſacro ordis vt digne exeq̃mur. ¶ 2ᵃ ꝙ ꝯfert graꝫ ĩ diſpoſito maiorē q̃ꝫ alia ſacra:⁊ maioꝛ maioreꝫ.qꝛ maioꝛ gr̃a reqrit̃ ad act⁹ ordinũ digne exercēdos q̃ꝫ ad act⁹ cōes:⁊ ad maioris ordis actũ maiō.vñ nihil ſenſibile tm̃ valꝫ ad magnitudinē gr̃e ipetrãdã ex ope opato:ſic̃ ordo ſacerdotij:niſi forte qs dicat illđ ď ꝯſecratōe epi:⁊ ď ſuſceptōe digna euchariſtie. ¶ 3ᵃ ꝯclō:ꝙ qdã ordo dr̃ ſacer ⁊ qdã nō. Et iō ſciendũ ꝙ ſacrũ dr̃ aliqd duplr̃.vno mō abſolute.⁊ ſic oēs ordies ſũt ſacri:cũ ſint qđdã ſacꝛm vl̃ ſacꝛale.alio mō antonomaſice ſiue excellēter.⁊ iſto mō tres dñr ſacri.ſ.ſacerdotium:diaconatus: ⁊ ſubdiaconat⁹ duplici rōne. Pꝛimo rōne mãe:circa quã hñt act⁹ ſuos.hñt.n.act⁹ ſuos circa mãm ꝯſecratã. Nã ſubdiacon⁹ hꝫ vaſa ſacra tãgere ⁊ ĩ eis mãm euchariſtie ꝓparare. Diacon⁹ vͦo ꝓparatã ĩ eiſdē vaſis ſacerdoti offerre.ſacerdos vͦo hꝫ eã ĩ eis ꝯſecrare ⁊ ꝯſecratã tractare imediate q̃tũ ad corp⁹ dñi. 2ᵒ rōne ꝯtinētie annexe his ordinib⁹ q̃tũ ad clericos occidētales. Votũ eniꝫ ꝯtinētie reddit nos q̃ſi deo ꝯſecratos. Nihil āt horũ ē ĩ q̃tuoꝛ miorib⁹ ordib⁹: qꝛ nec act⁹ eoꝝ ē circa aliqđ ꝯſecratũ imediate: nec eis ē ꝯtinētia annexa. ⁊ ideo nō dicuntur ſic ſacri vt alij tres.

QUãtũ ad 3ᵐ arti.ꝑncipalr̃ q̃ſitũ ſũt due ꝯnes. ¶ Pꝛima ꝙ ĩ ordie ď ſeptē iꝑmit̃ character diſtīct⁹ ⁊ ſpãlis.qꝛ ordinat̃ qlibꝫ ad diſtīctũ actũ. ¶ Sꝫ ꝯ hᶜ ē.qꝛ tūc ĩ oī ordie hñte diuerſos act⁹ tot eēnt diſtincti characteres quot act⁹. Si dicat̃ nō qꝛ ſũt ſubordiati.ita ⁊ oīs act⁹ ſeptē ordinũ ſũt ſubordiati.g̃ nec ibi niſi vn⁹ diſtīct⁹ character. ¶ Et dđm ad hoc:ꝙ lꝫ oēs ordies ordinēt̃ ad euchariſtiaꝫ ⁊ iferioꝛ mediāte ſuꝑioꝛe.tñ qlibꝫ ordo hñs ĩ ſe mltos act⁹ ĩter illos hꝫ aliquē q ꝑncipali⁹ ⁊ imediati⁹ deſuit eucharᶜ:⁊ deputatio ad illũ reqrit characterē ſpãlē:ñ āt ďputatio ad alios. Sꝫ dicũt qdã ꝙ nō ĩ oī ordine ē character ꝓpꝛie dict⁹: vbi ſciendũ ē ſꝫ eos:ꝙ cũ character ſit ꝑtās ꝑ quã hō opatur diuinas actōes.ſic̃ aliqd hꝫ duplr̃ rōnē ꝑtātis ſic ⁊ characteris.ꝑtās.n. ꝓpꝛie dr̃ ꝑ quã poſſum⁹ ĩ actũ ĩ quē al̃s non poſſem⁹.ſꝫ ꝑtās ſꝫm qd ꝑ quã licite poſſum⁹ qđ al̃s poteramus:ſꝫ nō licite:ſic ⁊ character ſimplr̃ dr̃ ꝑtās ꝑ quã poſſumus ĩ actũ ĩ quē ꝓ⁹ nō poteram⁹.ſꝫ character ſꝫ qd dr̃ poteſtas ꝑ quã licite poſſum⁹ ĩ actũ ĩ quē ꝓ⁹ poteram⁹:ſꝫ nō licite.accipiēdo g̃ characterē ꝓ ꝑtāte ſimplr̃ dcã:ſic character nō ipꝛimit̃ niſi ĩ ſacerdotio:ñ āt ĩ iferiorib⁹ ordib⁹:c⁹ rōnē aſſignāt:qꝛ cuicũqꝫ ꝯfert̃ aliq̃ ꝑtās ſpũal̃ ſimplr̃:tal̃ pt ĩ ſpiritualē effectũ ĩ quē ñ poterat ꝓ⁹ vt dictũ ē.ſꝫ ſacerdos poſt ſuam ordinationē pōt ĩ ſpũalē effectum ĩ quem non poterat ꝓ⁹.qꝛ ſacerdos pōt ꝯficere ſacꝛm euchaᶜ ⁊ abſoluere in foro pnīe ĩ quē pꝛi⁹ nō poterat.diacon⁹ vͦo ⁊ ĩferiores ordines poſt ordinationē ſuã nō pñt ĩ aliquē effectũ ĩ quē pꝛi⁹ nō poſſent:q̃uis liceat eis nūc qđ nō licebat prius. pꝛi⁹ eni poterat euãgeliũ legere ⁊ ſacerdoti miſtrare:ſꝫ nō licebat. ergo in ordinatōe ſacerdotis ꝯfert̃ ꝑtās ſpũalis ſimplr̃ dicta:non aũt ĩ ordinatōe iferiorum.ſi ergo character ē ꝑtās ſpũalis.ſequitur ꝙ character ꝓpꝛie ⁊ ſimplr̃ dict⁹ imꝓmatur ĩ ſacerdotio ⁊ non in inferioribus ordinibus. Nec ē inſtãtia niſi ď exorciſta:qui videt̃ in ſua ordinatōe poteſtatē accipere ad effectũ ſpũalem.ſ.ad impediendũ ꝑtāteꝫ demonis. Sꝫ illđ ſꝫm Cypꝛianũ nō cogit:qꝛ ipe ponit ꝙ exorciſm⁹ nihil facit:ſed tm̃ ſignificat illđ qđ ĩ baptiſmo poſtea efficit̃. Dicit eni ſic. Scias diaboli nequiciã ꝑmanere vſqꝫ ad aquã ſalutarē.in aqua autē baptiſmi oēm neqciã amittere.⁊ ita ſꝫm ipm exorciſta nō hꝫ ꝑtātem ſuper demoneꝫ. Sꝫ qꝛ ꝯtrarium tenet̃ coīus.ideo poteſt concedi ꝙ ĩ ordie exorciſte impꝛimatur character:nec tm̃ ꝓpter hoc digni or eſt ceteris ordinibus.qꝛ q̃uis ĩ hoc excedat:tamē ĩ alio exceditur.in hoc.ſ.ꝙ actus aliorum ordinũ magis ď ꝓpin quo ſe habēt ad ſacꝛm euchariſtie q̃ꝫ actus exorciſte:q im mediate ordinat̃ ad tollēdũ impedimentũ baptiſmi ⁊ mediāte baptiſmo ad euchariſtie ſacramētũ. Si vero character accipiatur ſcđo mō.ſ.ꝓ poteſtate:per quã licite poſſumus in actum ſacrum in quē pꝛius poteram⁹:ſed nō licite. ſic dđm ē ꝙ ĩ oīb⁹ ordinib⁹ imꝓmitur character.qꝛ ꝑ quēlibet ordinē deputat̃ ordinat⁹ ad actũ q ē ſacer vl̃ rōne materie vel relatōe quam habet ad ſacrꝫ euchariſtie vt pꝛi⁹ dictum fuit. ¶ Sed ꝯtra. qꝛ in confirmatione impꝛimit̃ character pꝛopꝛie dictus: ſicut in baptiſmo ⁊ ſacerdotio: ⁊ tamen per illam non poteſt in quod pꝛius non poſſet ēt licite:ſed tm̃ ex officio:ſicut miles etiam non recipit ꝑtātē facti:ſed officij ad pugnandum. ¶ ꝑ.que non impꝛimũt characterē reiterant̃.ergo ⁊c.ſed ad hoc dicerent:ꝙ illa ꝑ que fiunt deputatiōes ad aliquid ſacrũ cum ꝯſecratiōe ñ reiterant̃ q̃ꝫdiu res manent.ſꝫ illa conſecratio nō impꝛimat characterē nec ſit ſacrꝫ:ſꝫ ipoꝛtat ſolã ďputatiōeꝫ ad aliqđ ſacruꝫ. ¶ 2ᵃ ꝯ ē in quo actu cuiuſlibet ordinis iꝑmat̃. Ubi ſciēdũ ē ſꝫm q̃ſdã ꝙ aliquoꝝ ordinũ ē tãtũ vn⁹ actus:aliq̃rũ plures:quoꝝ tñ vnus ꝑncipalioꝛ altero. In ordinib⁹ āt quoꝝ ē vn⁹ actus character ipꝛimit̃ ĩ traditiōe īſtrumēti ꝑtinētis ad actũ illũ:ſicut hoſtiario iꝑmit̃ character ĩ traditiōe clauiũ:lectori ĩ traditiōe libꝛi ꝓphiaꝝ: exorciſte in traditiōe libꝛi exorciſmoꝝ cũ forma vͦboꝝ ſiml̃ correſpondente. In ordinib⁹ āt quoꝝ ſũt plures act⁹ character ipꝛimit̃ ĩ traditiōe iſtrĩ ꝑtinētis ad pꝛicipaliorē actũ. Ille aũt act⁹ ē pꝛicipalior q imediati⁹ ordiat̃ ad ſacrꝫ euchariſtie. Cũ igit̃ acolythi ſint duo actus.ſ.portare cereũ ⁊ porrigere aquã ⁊ vinũ in vrceolis ob ſacꝛm euchariſtie:ſcđs act⁹ ē pꝛicipalior pꝛio ꝑꝑ rōnē dictã:iō character acolythat⁹ ipꝛimit̃ ĩ traditione vrceoli:q̃uis denomīent̃ ab alio actu:q eſt magis patēs ⁊ frequētioꝛ. Nomē.n.acholythi cerei deportatiōem ſignificat. Subdiacon⁹ ēt hꝫ duos act⁹.ſ.legere epiſtolaꝫ ⁊ materiã euchariſtie ordiare ⁊ ponere ĩ ſacris vaſis vt de ſe ꝑꝫ ſcđs actus eſt principalior pꝛio:qꝛ ſacro euchariſtie ĩmediatior:ꝑꝑ qđ character ſubdiacōatus ipꝛimit̃ ĩ traditiōe calicis ⁊ patene. De diacono āt ē magis dubiũ:hꝫ.n. duos actus vnũ legere euãgeliũ ⁊ aliũ miniſtrare ſacramētuꝫ vaſis mediātib⁹:hꝫ.n.portare corpus dñi ĩ patena: ⁊ diſpenſare ſãguinē cũ calice:nec ē dubiũ qn act⁹ ſecũdus ſit pꝛicipalioꝛ pꝛimo:⁊ tñ diaconus ĩ ſua ordinatiōe nō recipit aliqđ inſtrm ꝑtinēs ad hũc actũ:ꝑꝑ qđ de ipſſiōe characteris in diaconatu eſt duplex opinio. Una ꝙ ipꝛimit̃ in traditione libꝛi euãgelij:qꝛ deputaᵒ ei⁹ ad ſuũ principalē actũ non potuit exprimi ꝑ traditionē alicui⁹ rei corporalis. Cuꝫ.n. diacon⁹ hēat ꝑtātē ſuꝑ corpus ⁊ ſãguinē cōtēta ĩ vaſis:non potuit hec ꝑtās exꝓmi ꝑ dationē vaſis tantũ:qꝛ ſuꝑ vaſa ſubdiacon⁹ hꝫ ꝑtātē:nec ꝑ dationē materie ꝯſecrate:qꝛ ñ hꝫ eã imediate tãgere:iō oportuit ꝙ ordinaret̃ ꝑ traditioneꝫ inſtrĩ ꝑtinētis ad actũ ſcđarium: hᶜ ē ꝑ traditionē libꝛi euangelij. ¶ Sed ꝯ hᶜ poſſet dici ꝙ ꝑtās diacōi ad ꝑncipalē actũ potuit exꝓmi ꝑ traditionē vaſoꝝ cũ ſacro ꝯtēto. ¶ Et ad hᶜ pōt dici ꝙ ꝑtās diacōi nō debuit exꝓmi ꝑ traditionē nobilioris rei q̃ꝫ ꝑtās ſacerdotalis: hᶜ tñ fieret ſi traderet̃ ei vas cũ ſacro:qꝛ ſacerdoti tradunt̃ vaſa cũ mã nō conſecrata q̃re illud nō ďbuit fieri. ¶ Alia opinio ē ꝙ iꝑmit̃ ĩ ipoſitiōe manuũ:ꝑ quã dat̃ itelligi ꝙ applicat̃ ad magnuꝫ miniſteriũ:eo ꝙ manus ē organũ organoꝝ:diacon⁹ aũt ꝑ excellētiã dr̃ miniſter:⁊ huic vr̃ canō ꝯcordare.23.di.vbi dr̃ ꝙ cũ ordinat̃ Diacon⁹ ſolus eps manũ ei ĩponit:eo ꝙ ad miniſteriũ applicet̃. Sacerdos ſilr̃ hꝫ plures actus:ſꝫ ꝑncipalior ĩter oēs ē ꝯſecrare corpus ⁊ ſanguinē:abſoluere aũt ĩ foro pnīe ē actus eius ſcđarius:⁊ iō ĩ datione calicis ⁊ patene cũ mã impoſita ipꝛimit̃ character ſacerdotalis:vñ dñs hāc ꝑtātē ꝓmo dedit diſcipulis in cena qñ tradēs corpus ſuũ ⁊ ſãguinē ĩ calice dixit:hoc facite ĩ meã ꝯmemoratōeꝫ: ſed poſt reſurrectionē dedit eis ꝑtātē ad actũ ſcđariuꝫ qñ dixit. Quoꝝ remiſeritis peccata remittunt̃ eis ⁊c. Rō ď vͦo q̃ dicta ē de diacono ne hēat nobilius ſignũ q̃ꝫ ſacerdos non vr̃ efficax:qꝛ ſubdiacono tradit̃ calix ꝯſecratus: diacono euãgeliũ:ſed nobilior ē calix ꝯſecratus q̃ꝫ liber euãgelioꝝ g̃ ⁊c. Sꝫ ꝯ probat̃ alia rōne:qꝛ illud qđ ē ꝯpletuꝫ ſacrꝫ per ſe non eſt mã ſacri:⁊ maxie cuꝫ totuꝫ ſit mai⁹ ſua parte:oē ſacꝛm eſt nobilius ſua mã ⁊ ſua forma:ſed ipoſ̃e ē aliqđ ſacꝛm eē nobilius ſacramēto altaris.g̃ ipoſ̃e ē ſacrꝫ eē materiã alteri⁹ ſacramēti. Itē ĩ ipoſitione manuũ non iprimit̃. nō qdē ꝑꝑ hᶜ ꝙ nec per illã iprimit̃ ſacerdoti:qꝛ diceret̃ ꝙ hᶜ ē qꝛ nō deſignat pꝛicipalē actuꝫ ei⁹ ſicut de vrceolo acolyto ⁊ ſubdiacono:ſed quia ꝑter actuꝫ miniſtri ⁊ ſuſcipientis reqrit exteriorē materiã ĩ iſto ordie ſicut ĩ alijs:ſꝫ manus ipoſitio nō hꝫ hꝰ materiã:iō ⁊c.g̃ relinqt̃ ꝙ in traditione euãgeliſtarij:qꝛ alr̃ nō pōt exprimi. ¶ Ad argumēta ꝑncipalia.ad pꝛimuꝫ dicunt qdã ꝙ ſi character eſt ſola deputatio ad actus ſacros tot characteres diceret̃ aliqs hr̃e quot actib⁹ faciēdis ſil̃ vel ſucceſſiue poterit deputari: ſiue act⁹ illi differant ſpecie ſiue genere:nec ꝑꝑ hᶜ eēnt plura eiuſdē ſpēi ĩ eodē ſubo:qꝛ character ſic acceptus nō ē niſi relatio rōnis:entia āt rōnis nuſq̃ꝫ ſũt ſubiectiue. Si vͦo character ſit ſpũalis ꝑtās exñs ſubiectiue ĩ ordinato:tūc ĩ trib⁹ ordib⁹ ſolũ ipꝛimit̃ character.ſ.ep̄atu:ſacerdotio:⁊ exorciſta. Et he ꝑtātes differũt gn̄e ꝓximo ſicut act⁹ eoꝝ. ¶ Sꝫ vr̃ dicēdũ ꝙ pl̃a ſpē eiuſdē generis ꝓpīq:dũ tñ non hēant oppoſitionē ſtāt ſil̃:ſicut oēs ſciētie in ĩtellectu:vñ dato ꝙ characteres ſeptē ordinũ ſint vni⁹ gn̄is ꝓximi maxie q̃tũ ad eos q ſũt ꝑtās faciēdi licite qđ ꝓ⁹ ñ licebat:nō tñ hñt aliquã ꝯrietatē ſicut ꝑꝫ ex eoꝝ actib⁹:imo ſibi ſubſeruiũt. vñ ſe ꝯpatiūt̃ ĩ eodē. Qđ vͦo dicũt ꝙ characteres exorciſtat⁹ ꝓſbiterat⁹:ep̄at⁹ nō ſũt eiuſdē gn̄is ꝓximi ſicut oēs colores ſunt eiuſdem generis ꝓximi:non appet rō q̃re nō alij characteres niſi iſti:nec ipi dicũt. Opoꝛtet.n.ꝙ ſi characteres dn̄t ſpē habeant vnũ genus pꝛoximũ: ⁊ ſaltem duo ſunt eiuſdē generis pꝛoximi:cũ non ſit genus qn ad minus habeat duas ſpecies:⁊ q̃uis actus eoꝝ differāt genere pꝛoximo in genere nature:tñ in genere artificialiũ ⁊ gratuitoꝝ ſiue hierarchicorũ actuum ſũt vni⁹ generis:cum ſit tantũ vna hierarchia eccleſie militātis. ¶ Ad 2ᵐ dicũt quidam ꝙ vnius ſacramēti ē vnus effectus pꝛincipalis:⁊ ſic character ſacerdotij ē pꝛincipalis effect⁹ ſacri ordinis. Poſſunt tñ eē multi effectus minus ꝑncipales ordinati ad ꝑncipalē actũ eius:⁊ ſic ſunt multi characteres multoꝝ ordinuꝫ:q omnes ordiant̃ ad characterē ſacerdotij ⁊ actuum eius: ¶ Sed iſta ſolutio ē dubia:qꝛ cũ pꝛincipalis effectus ſacri ordinis ſit charater ⁊ nō gr̃a ſꝫm eos:qꝛ in diaconatu ⁊ ſubdiaconatu impꝛimit̃ gr̃a:q̃ tñ negāt eē ſacra. g̃ exorciſtat⁹ pꝛeſbiteratus:ep̄atus in quibus ipꝛimuntur diuerſi characteres erũt diuerſa ſacra. Et videtur dubiũ quo mō character epiſcopalis ordietur ad ſacerdotalem:qꝛ omne qđ ordiatur ad aliquid:ex ſua natura plus ordinatur ad illud ĩ ſuo ſubiecto q̃ꝫ ĩ alieno:ſed in eodē ſubiecto character ep̄alis non ordinatur ad ſacerdotalē cũ pꝛeſupponat ipm:nec ſupponat ea que ſunt epi ĩ aliquo ad agendũ ea que ſũt ꝓſbiteri ſed ecꝯ. Et ꝓterea maior dignitas nō ordinat̃ ad minorem:ſi tamen ſeparari poſſet pontificium a ſacerdotio maius eſſet ſimpliciter ſacerdotiũ:qꝛ maximus gradus inter act⁹ hierarchicos eſt poſſe conficere corpus dñi. Tñ argumētũ principale ē cōtra Tho.q ponit omnes ordines eſſe vnum ſacramentũ:⁊ tñ quēlibet ĩpꝛimere ſpecialē characterē:pꝛopter qđ dicendum ē ꝙ nō omnis vnitas ſacramentorũ eſt eiuſdem rōnis:⁊ ad vnitatē ſacramenti ſuffic̃ vnitas ordinis que etiam ē multiplex:vnde eſt aliquod ſacramētum adeo vnũ ſacramētũ ꝙ eſt in eo vnitas ĩdiuiſibilitatis in genere ſacramēti:qꝛ.ſ.non hꝫ niſi vnuꝫ ĩmediatum effectũ:ſicut baptiſmus cōfirmatio ⁊ multa hꝰ. Aliud eſt qđ habet multos effectus ſacramentales ſꝫm rē pꝛiuatiue licet vnũ poſitiue:ſicut in euchariſtia eſt conuerſio diuerſarum rerum ĩ vnã ⁊ eandem rem:ita ꝙ ſunt plura que deſinũt eſſe:ſed vnũ quod incipit eſſe. Et matrimōiuꝫ ē vnũ ſacramētũ:hꝫ tñ duos effect⁹ reales ſiue ſint rl̃ones ſiue aliqd abſolutũ ĩ duob⁹.ſ.ꝑtātē mutuã ⁊ obligationeꝫ. ordo plures effectus re ſꝫ vnũ ordine:⁊ hoc ſufficit ſicut ď euchariſtia. ¶ Ad 3ᵐ qđ ē in oppoſitũ dicũt qdã ꝙ nō ſolũ ſacramētũ nō ē iterabile qꝛ ĩpꝛimat aliquã ꝑtātē exiſtēteꝫ ſubiue ĩ ſuſcipiēte ſacramētũ:ſꝫ qꝛ ꝑ ipm deputat̃ qs ad actuꝫ ſacrũ.ſicut benedictio calicis nō iterat̃:qꝛ ꝑ eã deputatur ad actus ſacros:q̃uis nihil fiat ſubiue ĩ calice ꝑ bñdictionē. Et ſilr̃ pōt eē ĩ ordinib⁹ q̃ tñ deputatio large dicit̃ character. Sꝫ hoc ē addēdũ ꝙ ipediſitũ iteratiōis ĩ ſacro nō ē ſola collatio ꝑtātis:cũ iſta ſit ĩ matrimonio ꝙ iterat̃: nec ſola cōſecratio vl̃ vnctio cũ illa fit ĩ extrema vnctione q̃ iterat̃:nec bñdictio:cũ illa ſit ĩ matrimonio qđ iterat̃ ⁊ ipa

met bñdictio de cõſuetudie ĩ multis eccliȷs:nec ſola depu tatio ad aliqd ſacrũ:cũ iſta ſit ĩ pmiſſiõe religiõis q̃ põt ite rari ſi intrat aliã religionẽ:ſʒ qñ hec oĩa ſimul cõcurrunt ꝛ cũ hoc ẽ ſacramẽtũ:tunc prohibeẽ iterari:ꝛ ſic eſt ĩ quo libet ordine. Queſtio III.

TErtio de annexis ordini q̃ritur an co rona ſit ordo. Et videẽ ꝙ ſic:qꝛ illud ẽ ordo p qð aliqs poniẽ ĩ gradu ſup cõeʒ pplm:ſʒ p coronã ponitur ĩ gradu ſu per laycos.ğ ẽ ordo. ℂ In cõtrariũ eſt ꝙ ſm ritũ eccl'ie nullus ordo daẽ ſine cele bratiõe miſſe:ſed corona datur p̃ter miſ ſam.ğ nõ ẽ ordo. ℂ In ꝯriũ ẽ ꝙ ſʒ ritũ eccl'ie null's ordo daẽ ſine celebratiõe miſſe:ſʒ coroña daẽ p̃ter miſſã.ğ ñ ẽ or do. ℂ R° h̃ videda ſũt q̃ttuor de coroña p̊ ð coroña ĩ ſe.2° ð ſubiõ ſuſcipiẽte. 3°.de miſtro ꝯferẽte. 4° ð effectu corõe.

Quantum ad p̊mũ qdã dicũt tria. p̊m ꝙ corona ñ eſt ordo. 2m ꝙ eſt diſpoſitio ꝯgrua ad ordines. 3m ꝙ nõ ẽ diſpoſitio neceſſario preſuppoſita ab ordinib⁹. ℂ Primũ pbãt ſic.p oẽm ordinẽ cõferẽ aliqua ptãs vel aliq̃ deputatio ad actũ ſacrũ vt pʒ ex p̃cedẽtib⁹: ſʒ p coronã nihil hoꝝ cõferẽ. Ex eo eni ſolo.ꝙ aliqs conſe craẽ nulli actui:nulli officio deputaẽ.ğ nõ ẽ ordo. ℂ Scõʒ pbãt ſic. In oĩ tranſitu de ſtatu ad ſtatũ ꝯueniẽter inter poniẽ aliq̃ media diſpoſitio:ſicut nouiciat⁹ ẽ media diſpo ſitio ĩter ſtatũ ſecularẽ ꝛ religioſũ.ğ ĩter ſtatũ laycoꝝ ꝛ mi niſtroꝝ eccl'ie cõuenienter poniẽ media diſpõ:hec aũt eſt tonſura clericalis p quã illi q tõſanẽ ſeparanẽ a ſtatu lay corũ ꝛ p̃paranẽ ad ſtatũ miniſtroꝝ:qr ꝛc. Et qꝛ ſeparanẽ a ſtatu laycoꝝ:iõ deponũt capillos ꝛ tondenẽ ĩ ſignũ depo ſitiõis ſupflue cure tpaliũ. Quia võ p̃paranẽ ad miniſteri um dei:cui ſeruire regnare ẽ:iõ radunẽ ĩ modũ corone qð ẽ ſignũ regale. Religioſi võ nõ clerici tondentur qdẽ:qa a ſtatu ſeculariũ ſeparanẽ:ſʒ nõ ĩ modũ corone: qꝛ nõ appli canẽ ad miniſteriũ diuinũ. ℂ Tertiũ declaraẽ ſic. Eſſen tialius ſe hʒ ordo p̊or ad ſequẽtẽ q̃ʒ tonſura ad aliquẽ or dinẽ:ſʒ ad ſequẽtẽ ordinẽ nõ p̃exigiẽ ex neceſſitate p̊or or do vt patuit p̊us.ğ nec ad recipiẽdũ quẽcũq; ordinẽ ex ne ceſſitate p̃exigiẽ tõſura:ſʒ de ꝯgruitate ſolũ. ℂ p̊a ꝯ. iſtoꝝ ꝙ corona nõ ſit ordo ẽ va:ſʒ rõ eoꝝ nõ ẽ bona:qꝛ lʒ p coro nam nõ deputeẽ ad aliquẽ actũ ſpãlẽ:tonſurat⁹ tñ deputa tur ad laudes dei q̃ ſũt cões collegio clericoꝝ:vñ ꝛ p eam deputaẽ ad aliqð ſacrũ:puta ad ſacrũ collegiũ. Et ſicut p bapm ad collegiũ xpanoꝝ:ſic p coronã ad collegiũ clerico rũ. Sʒ rõ Thoᶜ.ẽ melior:qꝛ illud ẽ ordo ppe ĩ q̊ daẽ ſpãliſ ptãs nõ id q̊ ſolo ad aliqð cõſortiũ deputaẽ:ſicut leuite et ſacerdotes q hẽbãt officia ſpãlia dicebãẽ ordiati: vñ qꝛ p coronã ſolũ deputaẽ hõ ad choꝝ vbi nõ hʒ ſpãle officium ſʒ cõe:iõ nõ ẽ ordo: niſi ſicut dr̃ ordo religionũ q ẽ deputa tio ad collegiũ ĩ qbuſdã cerimonȷs. Et ſic dr̃ de eta.ꝛ q̃li. or. Lñ cõtingꝫ.ꝙ p primã tõſurã clericalis ordo ꝯfertur. ℂ Scða eoꝝ ꝯ̊ va ẽ ꝛ rõ bona:ꝯfirmaẽ tñ rõ p deſcriptio nẽ corone q̃ ẽ ꝙ ẽ ſignaculũ quoddã a ſuo epõ ĩpſũ a vul go ſegregãs:diuino cultui dedicãs atq; ad ordinẽ p̃parãs ℂ Tertia ẽt ꝯ̊ va ẽ:qꝛ ẽ diſpoſitio cõgruitatis ꝛ non neceſ ſitatis reſpectu ordinis:ſʒ reſpectu bñficȷ ẽ neceſſitatis ꝛ ẽt reſpectu iuriſditiõis eccl'iaſtice:qꝛ ius ſpũale nõ cadit ĩ laycũ:vñ nõ tenet collatio bñficȷ vel cõmiſſio iuriſditio nis facta nõ tõſurato. Nõ cleric⁹.n. nõ ẽ capax.ð trãſac.c. ex lr̃is. Itẽ reſcriptũ ĩpetratũ tacito ꝙ ſit laycus nõ valet de teſti.c.ex parte. Nec laycus admittitur ad accuſationẽ vel teſtimoniũ ꝯ clericũ de teſti.c.de cetero: qð tñ hodie de ꝯſuetudine non ſeruatur.

Quantum ad 2m ẽ ſciendũ ꝙ ſicut dr̃ ĩ alia faculta te edictũ ẽ pbibitoriuʒ:ꝛ iõ qcũq; non phibeẽ hr̃e coronã pmittiẽ hr̃e ex hoc ĩpõ. Sunt aũt ſex pſone phibite.primo mulier q̃ nec dʒ nec põt hr̃e coronã ſicut nec ordinẽ vt poſt diceẽ. Et ſic põt ĩtelligi ĩ decretis 30.di.c.2.vbi phibeẽ mulier tonderi. Nam tõderi non ad modũ corone poſſẽt beguine ꝛ debẽt moniales de ꝯſuetu dine. 2°. phibẽtur bigami nõ ſolũ de nouo recipe ſʒ pri⁹ receptã portare:de bigamis.c.i.li.6.de quo ĩfra diceẽ. 3°. phibenẽ infantes:Eſt aũt ĩfans q nõ ꝯpleuit ſeptẽniũ. ſʒ dubiũ ẽ vtꝝ quo ad h̃ ſufficiat attigiſſe ſicut alias ĩ digni tatib⁹ ſufficit ãnũ attigiſſe nec dʒ ꝯpleuiſſe:ſicut dr̃ Luc .3. Et erat ieſus ĩcipiẽs q̃ſi ãnoꝝ triginta. 4° phibentur illitterati. Debẽt.n.ſcire nõ ſolũ ſymbolũ ſalutationeʒ an gelicã:ꝛ orõnẽ dñicã qð ẽt ẽ laycorum:ſed ſcire legere pſal mos ꝛ cantare:q ꝛ ad hoc eligiẽ a pplõ ꝛ annumeraẽ colle gio clericoꝝ. 5° phibentur cõiugati non ſolũ matrĩonio ꝯſũmato:nec ſolũ poſt vba de p̃ñti:ſʒ ẽt poſt vba de futuro niſi velit ĩtrare religionẽ. 6° phibeẽ qs coronari a nõ ſuo epõ niſi de licentia ſui:ꝛ probatur de vltimis.quatuor de temp.ordi.c°.vltĩo vel.6.ſʒ appellatiõe bigami ĩ° loco ſu prapoſiti ĩtelligiẽ oĩs alr̃ irreglaris:ſicut ſeru⁹ qui nõ niſi dñõ cõſentiẽte. Sʒ illegitim⁹ põt ab epõ diſpenſatiue qui põt ẽt cũ eo ĩ minorib⁹ ordinib⁹ diſpẽſare.ĩfanti ãt ſi ĩtrat religionẽ licite datur vt dr̃.ĩ p̃dicta decretali. Et ſilr̃ ꝯiuga to ad ſacros ordines aſpirãti ſuple de cõſẽſu vxoris vl' ſpõ ſe. Quãuis.n.ibi nõ fiat mẽtio niſi de ꝯiugato:qꝛ tñ ſpõſus obligatus ẽ ad act⁹ ꝯrios nõ dʒ fieri clericus.

Circa 3m.ſ.de miniſtro ꝯferẽte ſciẽde ſũt q̃tuor regle. ℂ p̊a gñalis ꝙ qcũq; põt ꝯferre ordies põt con ferre tõſurã:qꝛ regl'a iuris ciuil' ẽ. Nõ dʒ cui qð mai⁹:lʒ qð min⁹ ẽ nõ licere. Et h̃ niſi p acciñs phibeaẽ ab vno ꝛ ñ ab alio:ſicut qcũq; alias põt dare tonſurã clericalẽ q dedent eã ĩfãti niſi religiõeʒ ĩtraret vel illitterato ſeu abſq; ſui ſu perioris licẽtia hõi dioceſis aliene ſeu ꝯiugato niſi volẽti re ligionẽ ĩtrare aut ad ſacros ordĩes pmoueri in caſu licito ſuſpẽſus ẽ p ãnũ a collatiõe clerical' tõſure nõ ordinũ: vñ ſi ꝯcedaẽ alicui facere ordĩes alicubi p ꝯñs coronã ꝛ ꝯfir mationẽ q̃ ſũt p̃abula. ℂ 2a regl'a ẽ ꝙ epõs ꝯſecrat⁹ ñ ante: iurẽ ſuo põt dare coronã ſicut ꝛ ordĩes:de ꝯſuetudĩe ẽt lʒ p̊ ori tõſurari facerẽ nouitiũ tõſura mõachali ſõ ſpe poſtea re cipiẽdi ab epõ tõſurã clericalẽ. Ur̃ ãt ꝙ hñs coronã mõa chalẽ ñ cl'icalẽ vl' nullã poſſit pfiteri r̃ligionẽ tãq; cl'ic⁹:lʒ bñficiũ eccl'iaſticũ pcipe ñ poſſit:qꝛ cũ ſit p eẽntiã ĩ codeʒ ordĩe ĩ eadẽ religiõe cl'icoꝝ ꝛ laicoꝝ eãdẽ regl'aʒ pfitẽtiũ ſicut poſſʒ pfiteri illũ ordinẽ obligãdo ſe ad ordinẽ ſʒ mo dũ viuẽdi laycoꝝ:ſicut ꝛ cl'icoꝝ q̃uis forte ſic ñ eẽt de bi gamo:qꝛ q nõ ẽ cl'ic⁹ nec actu nec aptitudĩe ñ põt obligari ſolẽni voto religiõis cl'icoꝝ:lʒ ſi ordinareẽ reciperet chara terẽ. ℂ 3a regl'a ẽ ꝙ abbas põt dare tõſurã cl'icalẽ ex quo ẽ ſacerdos ꝛ bñdict⁹. Nullus ãt ĩferior q̃tũcũq; p̊or couẽ tualis exẽpt⁹:magr̃ ordinis gñalis miniſter h̃ põt: qꝛ ſolis abbatib⁹ ẽ cõceſſũ:ĩ qb⁹ tñ ita diſtinguiẽ. Quia aut eſt ab bas ſimplex ñ exẽpt⁹:ꝛ ſic põt dare tõſurã cl'icalẽ ſuis mo nachis ꝛ nulli alȷ.ex̃ ð eta.ꝛ q̃li. Lũ cõtigat.ĩ dcr̃tis.69.di. Qm̃. Si ãt ſit exẽpt⁹ ꝛ mitrat⁹ q ẽt bñdictiões ſup pplm ĩ ſignit⁹ ẽ põt eã dare ſecl'arib⁹ ĩ quos eccl'iaſticã ꝛ q̃ſi epã lẽ iuriſditionem obtinet.ð p̊ui.c. Abbates li.6. Si tñ ſim plex abbas q põt dare coronã pfeſſo det eã nouitio ꝛ ille exeat nõ pfeſſus nõ ẽ cl'ic⁹ nec cũ p̊cutiẽs ĩcidit ĩ canonẽ. Idẽ ſi eẽt exẽpt⁹ ꝛ ille nouiti⁹ cui eã feciſſet ñ eẽt ſubdit⁹ tal' cui poſſet eã dare ĩ hitu ſecl'ari.qꝛ nõ ẽ monach⁹ añ p feſſionẽ.de ſẽ.ex.c.religioſo.ꝯ.i. ℂ 4a regl'a ẽ ꝙ oẽs p̃ſbri cardinales poſſunt conferre primam tonſuram ſicut ꝛ mi nores ordines conferre de communi conſuetudine curie.

Quantuʒ ad 4m articulũ.ſ.de effectu ſciẽdũ ẽ ꝙ ton ſure ſũt octo effectus ad p̃ñs. ℂ Prim⁹ qꝛ gaudet p̊uilegio fori.ſ.vt nõ ꝯueniaẽ niſi corã iudice eccl'ia ſtico:cui ẽt ñ põt renũciare pacto expſſo.de fo.ꝯpe.c. Si di ligenti:ꝛ ẽ excõicat⁹ q allegato fori p̊uilegio cogit cũ corã iudice layco r̃ñdere. ℂ 2°.qꝛ gaudet p̊uilegio illo: Si quis ſuadente dyabolo.qꝛ ẽ excõicatus q mittit in eũ man⁹ vio lẽtas:ſʒ illud p̊uilegiũ dat ẽt tonſura monachal'. ℂ 3° effe ct⁹ ẽ ꝙ liberaẽ a taleis ꝛ collectis ℂ 4.° ꝙ ð altari dʒ viue re q altari ſuit:q̃uis eccl'ia nõ cogat niſi ordinantẽ vel p̃ñ tantẽ ad ſacros ordines pmouere ꝛ ei puidere. ℂ 5° ꝙ dʒ portare hitũ clericalẽ:quẽ tñ ſi deponat ẽt temere nõ pp h̃ ẽ excõicatus ſicẽ religioſus q temere dimittẽs eſt excõicat⁹ Sʒ ſi monit⁹ nolit portare:nec laycus eſſe excõicari põt.ð vi.ꝛ ho.cle.c. Et ſi qs. ℂ 6° qꝛ dʒ portare coronã. Cleric⁹.n. neq; comã nutriat nec barbã:ſʒ ex eã licet:ſicẽ dicẽ vſus. Tu tius vt peterẽ layci ſub imagine romã: Fas fuit vt ſinereʒ luxuriare comã. Uñ excuſãẽ clerici ꝛ religioſi barbati q p̃ dicant paganis:alr̃ nõ recipiẽdi ab eis. Nõ ðbẽt ãt dici hr̃e coronã q cucufati cincinos portãt vl' faciũt:qꝛ tõſura cleri calis in circuitu ꝛ in ſũmitate capitis ĩ modũ ſpere dʒ radi. di.23. Prohibite. Et dʒ tonſura clericalis ſic tõdi vt ſup au res ſit.di.23. Nõ liceat quelʒ. Et ad coronã ðferẽdã clerici ſunt p archidiaconos cõpellẽdi.di.24.clerici. Itẽ excõicã di ſũt ſi ꝯtẽpſerint.di.23. Si qs. Clerici ẽt q cũ vnicis ꝛ vgi nibus ꝯxerunt ſi tonſurã ꝛ veſtes deferãt cl'icales gaudẽt p̊uilegio canonis. Si qs ſuadẽte.ꝛ p̊uilegio fori ẽt in cã cri minali ſʒ nõ in alȷs. Si ãt tonſurã ꝛ veſtes nõ deferãt cl'ica les:tũc nullo gaudẽt p̊uilegio cl'icali.ð cle.ꝯiu.c.i.l.6. ℂ 7° effect⁹ ẽ.qꝛ ñ debẽt mercari: nec negocȷs ſecl'aribus ſe ĩpli care alias ter mõiti pdũt p̊uilegiũ cl'icale. ℂ 8° effect⁹ ẽ ꝙ nõ tonſurat⁹ p epʒ:ſiue layc⁹:ſiue monach⁹ ĩ miſſa publice legere ñ dʒ.di.41.cleric⁹.di.23. His igr̃.di.35. Eccl'ie.di.41. Eps.di.44.p totũ.12.q. Qm̃.21.q.4. Per totũ.ð cõſe.di.5. In oĩb⁹. Alia vero ſũt ad honeſtatẽ cleri ſm canones:ꝛ ſũt iʒ.p̊mũ ꝙ clerici ſp ſtudio lr̃aꝝ debẽt ĩtẽdere.16.q.i. Sic vi ue.di.38.ſicẽ.ꝛ duob⁹.c.ſe. Itẽ ꝙ cl'ico nll'a etas dʒ eſſe ſera ad diſcẽdũ.24.q.3. Si hẽs ĩ me. Item ꝙ nõ debẽt ĩtereſſe ſpectacl'is vanis ꝛ nuptȷs.di.34. Presbyteri.44.di. Nll's Itẽ ꝙ tabernas nõ niſi ĩ necitate ĩtrare debẽt.di.44. Nõ o;de.ꝛ duob⁹.c.ſe. Itẽ ꝙ cl'ici arma ferre nõ ðbẽt.23.q.5. cl'ici.ꝛ.c.duob⁹ſe. Itẽ nec vẽ nec iocoſe pugnaẽ.23.q.8. Qui cũq; clericus. Itẽ nec iudiciũ ſanguinis ferre 23.q.8. Se pe his. Itẽ ꝙ cl'ici ðbẽt ab illicitl q̃ſtib⁹ abſtinẽ.14.q.3.cle rici.ꝛ duob⁹.c.ſe.ꝛ di.87. Oẽs. Itẽ ꝙ cl'ici p medicina mu nera accipe ñ debẽt.di.23.his igr̃. Itẽ ꝙ cl'ici res eccl'ie bñ debẽt diſpẽſare ñ ſupflue.10.q.2. Eps. Itẽ ꝙ nõ licʒ eis de ſũptibus eccl'ie filios ſuos ĩ ſtudio phie pcurare.di.36. Le gãt.ꝛ.c.ſe. Itẽ ꝙ ñ lʒ cl'ico hr̃e bñficiũ cui ſufficẽ p̃rimoniũ. 16.q.i.c.vlti.ĩ fi. Itẽ ꝙ cl'icus ñ ð reb⁹ eccl'ie: ſʒ ð rebus per ĩpm acqſitis põt facere teſtm̃. 12.q.3 c.i.ti.2.ꝛ.ca.ſe.ꝛ.q.4. c.i.ꝛ.q.5.fere p totũ. Itẽ ꝙ ſi ĩteſtat⁹ ðceſſerit ĩ oĩbus reb⁹ ſuccedit eccl'ia.12.q.3. Quicũqʒ.ꝛ.q.5. Sic vbi ꝛ.c.ſe. Iteʒ ꝙ cl'icis ñ ẽ ĩiungẽda ſolẽnis pñia.di.i. Cõfirmandũ.ꝛ.ꝯ.p rimo.ſ. Itẽ ꝙ meli⁹ ẽ hr̃e paucos bonos cl'icos q̃ʒ ml'tos ĩ utiles.di.33. Tales. Itẽ ꝙ cl'ici vt ebrietatẽ ꝛ luxuriam vi tẽt vinũ cũ aq̃ debẽt tẽperare.ex̃.3.li.de vi.ꝛ ho.cle. A cra pula. Itẽ ꝙ cl'ici ĩcorrigibiles ð mãdato p̃lati p̃ñt ĩcarcera ri:ꝛ p laycos trahi ſine excõicatõe.ex̃.ð ſen.exco. Ut fame. li.5.c. Si cl'icos.li.6.ñ ãt vberari p laycũ.e.t.c. Uniuerſitatl li.5. Itẽ cl'ici ĩcorrigibiles ð crimĩe ðgradati ſecl'ari iudicio ðbẽt tradi.vt ĩ dcõ.c. Ut fame. Itẽ ꝙ cl'ici fures p reb⁹ ec cl'ie regrẽdi ð.lnia ſupiorl torq̃ri p̃ñt ꝛ tormẽtari vſqʒ q̊ re ſtituãt ex̃.i.t.16.ð ðpoſito.c.i.23.q.6. Si res.12.q.2. Frnitas Itẽ ꝙ alteri⁹ iudicio ſine ꝯſẽſu ſui epĩ ñ ðbẽt ſe ſubdẽ.ex̃.e. t. Nll's. Itẽ ꝙ nll's cl'ic⁹ ſñiaʒ ſanguis aut vidicte dicteet aut pferat:aut chirurgie artẽ q̃ aduſtionẽ vl' ĩciſionẽ ĩducat:ex ceat.ex̃.i t. Ne cle. vl'. mo.ſñiaʒ. Itẽ ꝙ cl'ico egrotãti p epʒ ab eccl'ia ĩ q̃ miſtrauit dʒ puideri ne addatur afflicto affli ctio.ex̃.ð cle.egr.c.i. Itẽ paupi cl'ico epõs dʒ puidere ne co gaẽ mẽdicare ĩ opprobriũ cl'icale.ex̃.ð ren. Ad ſupplicatõʒ Doꝝ p̊mũ ð ñ legẽdo ĩ miſſa publice p ꝯſuetudinẽ ẽ abro gatũ:qꝛ ẽt layci h̃ faciũt:aliõ de munerib⁹ p medicĩa ẽt ñ ſuaẽ: Et vr̃ ꝙ ſicẽ licet cl'ico aduocato vẽdere p̃rocinĩũ ꝛ iu riſpito vẽdere ꝯſiliũ:ſic medico vẽdere medicamẽtũ. Sʒ qꝛ nll'i cl'ico licet mercari nec negociari: cũ h̃ ſit negociari vr̃ ꝙ nll'i cl'ico liceat niſi pp necitatẽ vict⁹ qñ ſcripturam ꝛ aliõ op⁹ vẽdere põt. Sʒ qꝛ iſta phibiᶜ ẽ iurl poſitiui ꝛ papa ſcit ꝛ tolerat ꝙ cl'ici ẽt ordiati laborẽ ſuũ vẽdũt ñ ſolũ pp necitatẽ: ſʒ ẽt pp lucri cupiditatẽ videẽ a mortali excuſari De bñte võ primom certũ ẽ ꝙ ñ licet bñfim recipe vbi pau p eq̃ bon⁹ pp h̃ ĩpediẽ.al' põt. De fructib⁹ ãt ꝛ mobilib⁹ ab eccl'ia pceptl ð ꝯſuetudĩe cl'ici p̃ñt teſtari. ℂ Sʒ dum ẽ vtꝝ teneãẽ reſtituẽ de ppõ illõ qð ĩ malos vſus ꝯſumũt de p̃ri monio crucifixi. Et dñt qdã ꝙ nõ:licet graui⁹ peccẽt q̃ʒ lay ci:qꝛ ſũt dñi ei⁹ qð pcipiũt:alr̃ nec teſtari poſſẽt. Alȷ võ di cũt ꝙ nõ hñt fructũ fauore ſui ſicut pr̃ ĩ bonis filȷ aduẽti cȷs quoꝝ ſi fruct⁹ male ꝯſumat ñ teneẽ reddere:ſʒ p bono eccl'ie ꝛ paupeꝝ fcĩ ſũt admiſtratores: vt tutores q ſunt q̃ſi dñi.ſʒ ñ qñ pupillũ ſpõliãt.iõ ſicẽ illi p̃ñt ſibi victũ ꝛ veſtitũ retinere:ꝛ hñ meritis dare:ſʒ ſi male expẽdũt teneẽ redde re:ſic ꝛ iſti. Et h̃ magl ꝯſonat dcis ſcõꝝ ꝛ iuri canoᶜᵒ:ſʒ ſup poſita ꝯſueᶰᶜ ꝙ p̃ñt teſtari vr̃ ꝙ ñ teneẽ reſtituere male cõ ſũpta:qꝛ ſũt dñi ꝛ ĩ re ppa qlʒ ẽ moderator ꝛ arbiter ſicẽ pla cet. Itẽ dr̃ ð cle.ñ reſi.c.i.ꝙ q ñ ĩtereſt horl canõicis ſñ cã rõabili:ꝛ recipit diſtributões:rex ſic acceptaꝝ dñiũ ñ acq rit:nec faẽ eas ſuas:ſʒ teneẽ ad reſtitutõʒ.ğ p opp⁹ ſi ĩterfu iſſet dñiũ acqſiuiſſet ꝛ ſuas eas feciſſʒ.nec p ꝯñs pp abuſũ ad reſtitutõeʒ tenereẽ. Ul' põt dici medio mõ ꝙ dñi qdeʒ ſũt ſʒ ſub certa lege.ꝯ.ſ.hñ vtãẽ al's reſtituere teneãẽ. Sicẽ ĩ his q̃ dãẽ ob certã cãm:ꝛ ĩ legatl relictl ſub certo mõ:qb⁹ ðficiẽtib⁹ lʒ dñiũ trãſlatũ fuerit repetunẽ.ff.ð ꝯdi. cã data ꝛ ñ ſecuta.ꝛ.c.ð ꝯdi. Ob cãʒ datoꝝ p totũ.c.ð his q̃ ſub mõ p totũ. ℂ Ad ar⁹ ĩ opp⁹ dðʒ:ꝙ illõ p qð aliqs põiẽ ĩ gradu ſup cõeʒ ſtatũ abſq; ptãte ſeu ðputatõe ad dĩnũ offm̃ pt eẽ ordo viuẽdi ſicẽ ẽ ordo mõachoꝝ vl' quorũcũq; religioſoꝝ. ꝛ ſic tõſura poſſʒ dici ordo cl'ical':qꝛ alr̃ ðbẽt viuere cl'ici q̃ʒ layci:ꝛ ſtatũ p̊uilegiatũ hñt:ſed non ẽ ordo miſterȷ eccl'ia ſtici ex quo nõ ẽ ibi ðputatio aliqua ad aliqð ſacꝝ miniſte riũ de quo ordine ĩtendimus ad p̃ñs. Queſtio. IIII.

QUerit 4° vtꝝ diſtĩcti ordies hẽant di ſtĩctos act⁹. Et vr̃ ꝙ ñ: qꝛ ſacer dos hʒ oẽʒ actũ ordis. ℂ Cõtra.qꝛ potẽtie diſtiguũẽ p act⁹:ſʒ ſũt ĩ ſingl'is ordinibᶠ ſin gule ptãtes ꝛ diſtĩcte.i.characteres.iõ ꝛc. ℂ Rᶜ licet ppe nõ ſint niſi ſeptẽ ordĩes vt dcm̃ ẽ:tñ large loq̃ndo ſũt.9. Nã ẽ duplex ordo.ſ.triũphãtis eccl'ie ꝛ militãtis.89.di. Adhuc. Sũt ãt ĩ eccl'ia triũphãte.9.ordĩes ãgeloꝝ ſub.9.gnĩb⁹ lapidũ deſi gnati.ð pe.di.5.c. Or ğ ſicẽ dicit Gre.ĩ hom.ð dragma. ꝛ Iſi. ð ſũ.bono.li.i.c.10. Et ſm h̃ qꝛ militãs ẽ exẽplata ad ĩma ginẽ triũphãtis dñt iuriſte eẽ.9.ordĩes. Prim⁹ pſalmiſtat⁹ vl' cl'icat⁹. 9⁹ epatus. alȷ ſeptẽ cões.di.21.cl'os.ð epatu ãt poſtea videbiẽ:nũc aũt de iſtis.8.p ordinẽ videamus.

Primo ð ordĩe cl'icat⁹ q ñ ẽ ordo niſi equoce: ꝛ ẽ idẽ ꝙ pſalmiſtat⁹ð quo ſũt ꝯ̃nes.3. ℂ Pria ꝙ ſe ptẽ ãnos hñtes p̃ñt tõſurari ĩ cl'icos:ꝛ bñfiᵃ eccl'iaᶜ p ꝯñs recipe.28.di.c.ð his:ſʒ ñ hñt vocẽ ĩ electõib⁹:cũ diſcretiõe carcãt.ex ðel.c. Ex.co.l.6. Et pari rõe nec ĩ alȷs tractatib⁹ ℂ 2a ꝙ nll's dʒ tõſurarĩ cl'icũ q̊uſq; ſit ꝯfirmat⁹:qꝛ ꝯfirᵒ ẽ cõis oĩb⁹ xpianis:ſʒ cl'ical' ordo ẽ ĩmediata diſpõ. ꝛ ppa ad alios ordĩes. ℂ 3a ꝙ oĩ dĩe dari pt:qꝛ ð ĩpa ñ exp̃mũt cano nes certũ diẽ. Et qꝛ ſic de gñali cõſuetudine obſeruaẽ.alia ſunt dicta de hoc q̃õne prima.

Secũdo videm ẽ ð p ordĩe ppe dcõ q ẽ hoſtiari⁹. Hui⁹ ãt act⁹ ðſcribũẽ.21.di. Cleros.ĩ fi.ꝛ meli⁹ hic ĩ lr̃a.ſed ex hoc qð dr̃ in lr̃a ꝙ hoſtiarȷ ĩter bonos ꝛ malos hẽnt iudiciũ.qꝛ bonos recipiũt ꝛ malos reſpuunt videẽ ꝙ ſacriſta qui habet officiũ hoſtiarȷ nõ phibẽdo excõicatuʒ ab igreſſu ex hoc ĩpõ recipiat ĩpʒ ad dĩna magl q̃ʒ ille cui⁹

miſſaꝫ audit:ad quē nō ſic ꝑtinet expellere.⁊ p ꝯñs ē ſuſpē ſus ab īgreſſu eccľie ſm̄ illud qđ hr̄.ex̄.de ꝓuilegijs epoꝝ.

Secūdus q 3ꝰ eſt large ē ordo lectoꝝ. Huiꝰ autē actꝰ deſcribunt̄ ꝑdcō.c.cleros. ⁊ melius in lr̄a. Qđ aūt in lr̄a dicit̄ ꝙ ad lectores ꝑtinent ea que ꝓphe narrauerūt ppl'is ꝑdicare itelligit̄ legēdo ſimpl'r nō ꝑdicādo. Et tñ licet nll's debeat ꝑdicare niſi ad minꝰ ſit dyaconꝰ vt poſt dicet̄:nihil tñ ꝓhibet vt videt̄ qn aliqs vt bachalariꝰ vl' magr̄ i theologia poſſit in cathedra ꝑ modum lectionis vetus ⁊ nouū teſtamētū exponere:qꝛ ex quo magr̄ ē auctē docēdi hꝫ:ſꝫ nō ꝑdicādi.

Tertius q eſt q̄rtus ē exorciſtatꝰ quoꝝ actus ſimpl'r ponunt̄ in dcō.c.⁊ i lr̄a. Sꝫ qđ dr̄ ibi de exorciſmis ſal'onis qbꝰ demones pellebant̄ certū ē ꝙ v̄ba illa v̄tute īherēte nō fugabāt demonē ſic̄ nec aliq̄ alia niſi forte ſint ſacr̄a:nec iteꝝ ex ope opato ꝑ idē. Et ſi ab hoīe fuerint īuenta nullo mō demonē expellebāt. niſi forte voluntariū ſic̄ verba magica. Si āt īſpirāte đo illos exorciſmos īuenit ſicut eccľia ſuos:ſic poterat demō expelli ꝑ illos ſic̄ ꝑ iſtos niſi ꝙ ñ ita efficaciter ſic̄ nec ſacr̄a illa ita erāt efficacia ſicut nr̄a:maxīe qꝛ exorciſta.no.teſt.hꝫ realē ꝑtātem ſpūalē quā non hēbat exorciſta ſal'onis. vñ ecce pluſq̄ ſalomon hic.

Quartus q.5ꝰ.ē ordo accolythoꝝ ſuꝑior cuiꝰ actus ſil'r ponunt̄ i ꝑallegato.c.⁊ in lr̄a. Pōt āt epl'a dici ꝑ accolythū de vi.⁊ hon.cleri.c.3. ⁊ actus oīuꝫ minoꝝ ordinū pñt fieri licite ēt a ñ hñte ordinē qꝛ ſic hꝫ gñal' eccľie ꝯſuetudo. Ex q̄ vr̄ ꝙ nō fiat irreglaris excōicatꝰ vl' ſuſpēſus ſi igerat ſe diuinis exercēs actū illuꝫ ſolū qui ſine ordine licite fieri poſſet de iure vl' de cōſuetudine:puta actus minoꝝ ordinū vl' ſubdyaconus aut ſine māipulo:vbi hoc hꝫ ꝯſuetudo: qꝛ nō ē in ſuo agens officio ſicut ꝑriꝰ. Si aūt īciꝑet ī choro. đs in adiutoriū:ſolēniter vbi hoc non ſolet fieri ſpāl'r a ꝯſtituto ī ſacris nō īcurrit:cū ⁊ layci ibi pſalmodicēt. Secus ſi de ꝯſuetudine illđ ꝑtinet ad ſacerdotē: qꝛ alias etiā moniales hoc faciūt.

Quintus q ē ſextꝰ ē ordo ſubdiaconatꝰ cuiꝰ actꝰ ſil'r ī lr̄a deſcribūt̄. Quedaꝫ aūt manꝰ īpoſitio fit ſubdyacono.ſꝫ nō tal' q̄lis ē illa: q̄ eſt ꝓpa dyaconi đ ſacris.ite.c.i.⁊.c.vl. Hic ē ꝑmus ordo de ſacris ordinibus: qꝛ ſacra vaſa hꝫ tāgere nuda manu: ſic̄ ⁊ dyaconꝰ:qđ nulli iferioꝝ ꝑmittit̄:⁊ iđ ſibi ſcitas ꝯtinētie idicit̄:propter h ſacer ordo vocat̄.đ eta.⁊ q̄li.ordi.c.a multis.de ſer.nō ordi. Miramur.ēt eſt ſcđa dr̄ia īter ordinē ſacꝝ ⁊ nō ſacrū:qꝛ exñs ī ſacris eſt eligibilis.nō aūt tm̄ in minoribus ordinibꝰ ꝯſtitutus. đ eta.⁊ q̄li.ordi.c.a multis: ſꝫ epꝯ pōt diſpēſare:ñ ſic.ſ. ꝙ poſſit ꝯfirmare:electū:cū ſit electio nulla:ſꝫ pōt eis dare poſtulatū:ita.ſ.vt ñ ſit nec̄e ipꝫ poſtulare a papa. Dicūt āt iuriſte ꝙ ſubdiaconatꝰ tp̄e aploꝝ nō erat ſacer ordo.di.zi. c.i.ī fi.di.60. Innouamꝰ.⁊.c. Nullus ī epꝫ. ſꝫ tp̄e ſcī Greg.⁊ Urbani.fuit ſacer ordo. Uñ ſubdiaconꝰ ⁊ diaconꝰ eodē ꝓuilegio gaudēt q̄tū ad libertatē. đ ſer.ñ or. Miramur. qđ nō ſic ē itelligendū q̄ſi eccľia vl' papa nouū ſacrꝫ iſtituerit: ſꝫ qꝛ ſacr̄o īſtituto đ nouo ī ſuo officio diſtricte vti cepit. ſubdiaconꝰ āt pape ꝑ alijs hꝫ ꝓrogatiuā: qꝛ ꝑ epōs ad alios ordines recipiēdos nō pōt ꝯpelli: nec niſi ꝑ ſūmū pontificeꝫ dꝫ vlteriꝰ ordīari niſi đ licētia pape.de tēp.ordi.cuꝫ diſtribuēdis.de mō aūt ordinādi ī ſubdiaconū hr̄ di.z9. Subdiaconus. Ordinatꝰ aūt ⁊ pñtatꝰ ab aliquo ad ſubdiaconatū.⁊ ſupra dꝫ ab eis ꝓmoueri ⁊ de victu ei ꝓuideri.de eta. ⁊ q̄li.or.c. Accepimꝰ. Si aūt tali pacto fuerit pñtatꝰ vel ordinatꝰ ꝙ ſuꝑ ꝓuiſiōe ſua nō moleſtet pñtantē vl' ordinantem ex h ipo eſt ſuſpēſus tanq̄ ſimoniace ordinatus. de ſimo.c. Per tuas.et.c. Si quis ordi.

Sextus q eſt ſeptimꝰ ē ordo diaconatꝰ:cuiꝰ ē actus ꝑdicare:nō qꝛ ex ordine hēat auctēꝫ: ſꝫ ſolū habilitatē. Soli.n.dyacono ñ iferiori ꝯmitti dꝫ. Uñ nec btūs ſtephanus añ dyaconij ordinatōeꝫ legit̄ ꝑdicaſſe:tñ ſimplicē exhortatōeꝫ faciebāt antiq ꝑr̄es ad monachos nullū ordinē hñtes:imo qꝛ vbi ſpūs dñi ibi libertas. btūs equitius nullū hñs ordinē ſine hoīs licētia a đo miſſus publice ꝑdicabat.ꝑ.dyalog. cū al's laycus nō debeat ꝑdicare nec mulier.z4.di. Mulier. Archidiaconꝰ tñ q ñ dꝫ eē niſi ſit dyaconꝰ.60.di.nullus epꝯ.hꝫ ex officio ꝑdicare:ſic̄ btūs Laurentiꝰ.⁊ btūs Uincē.⁊ ſil'r curatꝰ q hꝫ curā aīaꝝ. Qui vero ſimplex ſacerdos:aut dyaconꝰ ē nō niſi đ licētia epi. đ ſen. exco.16.q.i. Aduertimꝰ đ hereticie. Ex iiūcta.⁊.ca. Sic̄.⁊.c. Excōicamꝰ.§.qꝛ vo. Itē diaconꝰ hꝫ ex officio diſpēſare ſāguinē ſꝫ nō corpꝰ dñi:niſi.ſ.i nec̄itate qñ īfirmꝰ morit̄ ⁊ pſbyter nō ē pñs:vel qñ pſbyter mādat ei ⁊ ē īpeditus: vl' qꝛ ē īfirmꝰ vl' qꝛ in paſchate ñ ſuffic̄ oībꝰ miſtrare:vñ ī paſchate Joſie.⁊ Ezechie leuite adiuuerunt ſacerdotes. Laycus āt in nll'a nec̄itate:nec ſe nec aliū cōicare debet.

Septimus q ē.8ꝰ.ē ordo ſacerdotij đ cꝰ actibꝰ dicet̄ aliqd ī ſeq̄nti qōe. Eſt āt ſciēdū ꝙ abſoluere ī foro pnīe ē actꝰ ſacerdotis rōne ordis ꝑncipal'r ñ rōne iuriſditiōis:ſꝫ illa ꝑ accñs aliqñ ꝯcurrit:qꝛ opꝫ eē ſubditū:ſꝫ ſubditꝰ eſt q vult ſe ſubijcē niſi alij ſit aſtrictꝰ. Et tūc de ſola licētia eius pōt ſe ei ſubijcere.vt dcm̄ fuit.ā.diſt.i9. nec tūc dat ei ꝑtātē abſoluēdi:ſꝫ renūcians iuri ſuo dat iſti licētiā ſe illi ſubijciēdi:ꝑꝑ qđ q abſoluere nō pōt:vtputa qꝛ ē nō ſacerdos:dū tñ ſit curatꝰ:pōt vicariū aduocare q đ ſua licētia ſubditos abſoluat. Et ſil'r vr̄ ꝙ đ licētia curati excōicati vl' ſuſpēſi ab officio vl' iuriſditiōe poſſit aliꝰ parochianos eiꝰ audire. Et ſic excuſat̄ pnīariꝰ epi excōicati q ꝯfeſſiones audiebat officiali ceſſante. Abſoluere.n.ab excōicatōe nō poterat pnīariꝰ. pluſq̄ official' excōicare: puta ſi vterq̄ poſt excōicationē epi fuiſſet poſitus:qꝛ excōicatus vel a iuriſditiōe ſuſpēſus nō pōt delegare: ſꝫ i foro ꝯſcīe ſecus: quēadmodū de licētia epi excōicati vel ſuſpēſi vicariꝰ eius vocatꝰ celebrat ordines ī eius dioc. qꝛ h facit iure ſuo: nec regrit̄ ꝯmiſſio ꝑtātis:ſꝫ ſolū renūciatio iuris ſui ⁊ lnīa parochiani. Uñ dr̄ ex̄.de pe.⁊ re. Oīs vtriuſq̄ ſexus: ꝙ ſine licētia ꝓprij ſacerdotis aliꝰ nō valet eū nec ſoluere:nec ligare: nō dic̄ ſine auctē:nec ſine ꝯmiſſiōe eiꝰ. Itē notanduꝫ ꝙ ſuſpenſus a diuinis vbicūqꝫ actū ordinis celebrat ꝓpriuꝫ fit irreglaris. Secus aūt ſi ſuſpēſus ab īgreſſu eccľie. vt.ā.dcꝫ ē. ¶ Iux̄ qđ q̄ſitū fuit vtꝝ ſacerdos ſuſcipiēs ad obl'onem altari illū q fuit manifeſte vſurariꝰ:ſꝫ eſſe deſijt ſit ſuſpenſus ſꝫ illđ de vſuri.qꝛ ī oībꝰ. ¶ Et dꝫ.ꝙ nō qꝛ aliđ ē hoīeꝫ eſſe ligatū aliđ alios ꝓhiberi ſibi ꝑticipare. Pᷣio.n.caſu q̄uis ceſſet cā q̄re hō fuit ligatꝰ:nihilominꝰ ē vitādū:ſic̄ q clericū ꝑcuſſit poſt ſatiſfactōeꝫ añ abſol'onē vitādū ē.zᵒ āt caſu ceſſāte cā ⁊ ꝯditōe ꝓhibitōis ceſſat ꝓhibiᵒ:vt ſi pñte tali locꝰ ē īterdcūs:eo recedēte đſinit eē īterdcūs:ita ē ī ꝓpoᵒ dꝫ ꝙ ſi curatus fuit notoriꝰ fornicator vl' ſimoniacꝰ:q̄uis eēt penitēs q̄uſqꝫ eēt abſolutꝰ a ſuſpēſiōe:ñ ſūt ab eo recipiēda ſacr̄a. Sꝫ ſi meretrix publica pēiteat añq̄ ſit ab excōicatōe vl' ſuſpēſiōe abſoluta: qꝛ neutꝝ īcurrit:pt recipi ad altare: q̄uis q̄diu ē tal' ꝑꝑ ſcādalū ñ ſit admittēda: ita ⁊ h cū vſurarij ñ ſint excōicati nec ligati:ſꝫ tm̄ ꝓhibiti:pñt ſacerdotes vſurariū publicū recipe ad altare: ⁊ recipiēdo iſtū vſurariū q fuit ⁊ ñ ē:ſacerdos nullā penā īcurrit:lꝫ ille ñ ſit abſolutꝰ a ſnīa quā ñ īcurrit. Sꝫ ſi reciꝑet ad ſepulturā añq̄ reſtituiſſet vl' donec cauiſſet hñ īcurrēt ſuſpēſionē qꝛ h ē expſſū.đ vſ.c.z. li.6. ¶ Ad argm dꝫ: ꝙ oēs ordies dñt ī ꝓpo ꝑ ſe ⁊ pnˡˡ actu:ſꝫ pñt ī aliq̄ ſ̄ario ꝯuenire. iđ ⁊c̄.

Uerit̄ 5ᵒ vtꝝ miſtri đbeāt hr̄e veſtes ſpāles.⁊ vr̄ ꝙ nō:ſpāl'r ſericas ⁊ gēmatas:qꝛ pcioſitas veſtiū ſine culpa ñ ē. vt dic̄ Gre.ī homi.đ diuite epulone.⁊ Aug. fateor đ pcioſa veſte erubeſco. ¶ Cōtra. qꝛ ſi miniſtratio mortis fuit in gl'ia multo magis miſtratio ſpūs:ſꝫ Aarō hūit pcioſiſſimas veſtes.q ⁊c̄. ¶ Rꝰ circa iſtā qōnē dđ ē ī gnāli đ tripᵃgic veſtiū. ꝑ đ ſacēdotalibꝰ.zᵒ đ epalibꝰ.3ᵒ đ archiepalibꝰ.

Circa pm ſūt nouē ꝯnes. ¶ Prima ꝙ ſacerdos reſpcū īferioꝝ hꝫ ſpālē veſtē.ſ.caſulā:qꝛ miſtrat ſacr̄a oīa pter duo.ſ.ꝯfirmationē ⁊ ordinē.⁊ ēt illa ex cōmiſſiōe aliqñ pape. Per ſacr̄a āt veſtis nuptialis iduit̄.hñt āt actꝰ ſpāles ſuꝑ īferiores miſtros pter ſacr̄oꝝ miſtrationē:quia bñdicūt ppl'is ⁊ gr̄a diuia dat̄:⁊ pctā delent̄.i.q.i. Dictū ē. ⁊.c. Ipſi.6.q.i. Sacerdos. Quāuis ēt bñdicāt diaconi cardinales.ſꝫ hoc nullus archidiaconꝰ pſumit. Et vr̄ ꝙ nō ſolus ſacerdos curatꝰ:ſꝫ ēt ſimplex ī miſſa ⁊ cōpletorio poſſit bñdicere:qꝛ epꝯ ēt nō ſubditis dat ſuā bñdictionē.⁊ epus qui nullū ppl'm hꝫ. Dico aūt ſimplicē bñdictionē ī fine miſſe: dato ꝙ dicat. Sit nomē dñi ⁊c̄.tenēdo calicē vl' patenam: vel crucē:vl' hꝫ.abñte epo: Nā ſi pñte epo celebrat in fine miſſe:illi tanq̄ maiori deferre dꝫ. Et illo volēte bñdicere ipe ſupſedeat.zi.di. Deniq̄. Si āt ille nolit:ſꝫ ſibi remittat tunc ſecure bñdicat.95.di.eccľie.đ ꝯſe.di.i. Cū ad celebrādas.⁊ ita de conſuetudie obſuat̄:qꝛ nec bñdictionē mēſe nec diaconi vl' ꝑdicaturi vl' lecturi facit ſimplex ſacerdos epo pñte niſi illo ānuēte. ¶ zᵃ ꝯcl'o de veſtibꝰ ſacris eſt ꝙ veſtes ſacerdotales cū qbꝰ ſciſmatici celebrauerūt: nō dꝫ ꝓpter hoc iteꝝ bñdici:ſicut nec altaria ſuꝑ q̄ celebrauerūt recōſecrari:nec ſepultos ab eis exhūari.de ſacr̄is iterādis.c. A nobis. Sꝫ eccľie ab eis ꝯſecrate eēnt recōſecrāde ⁊ veſtes bñdicte iteꝝ ſūt bñdicēde:lꝫ ordinati ab eis nō ſūt iteruꝫ reordinādi:nec baptiçati rebaptiçādi.qꝛ iſta ſunt duo ſacr̄a ſuꝑ q̄ eccľia nō pōt dare ꝑtātē ad libitū vl' auferre:ſic̄ ſuꝑ ſacr̄alia q̄ ſūt ex eccľie īſtitutōe. ¶ 5ᵒ ꝯcl'o eſt.ꝙ veſtes ſel' ſacrate ñ đbēt ꝯuerti ad vſus laycos vl' ꝓphāos. Et h ñ ſolū veꝝ ē de veſtibꝰ miſtroꝝ:ſꝫ ēt de oībꝰ ad đi cultū ꝑtinētibꝰ. vñ mōaſteriū eccľia ⁊ ēt hoſpitale auctē epi fūdatū vl' edificatū:lꝫ nondū ꝯſecratū ñ dꝫ ex tūc reuerti ad ſecularē hitaculū.i9.q.3. Que ſemel.⁊.c.qm̄.i7.q.vlti. Queſti. đ religi.do.c. Ad hoc. Itē nec pale qbꝰ altaria coopiūt̄. corporalia:qbꝰ dñi corpꝰ īuoluit̄:vella:cortīe eccľie ⁊ altaris. pāni.ſ.q añ altar̄: vl' ſuꝑ circūcirca extēdūt̄ ⁊ ī q̄drageſima de pariete ad parietē extēdunt̄:⁊ q ad parietes eccľie pendent:ſed vetuſtate conſumpta debent cōburi ⁊ cineres retrudi ifra eccľiam ī aliquo loco tuto ⁊ honeſto ne pedibus cōculcent̄. Sil'r ligna eccľie nō debēt poni ī coqna vl' vineis paſtinādis.pñt tñ poni ī alia eccľia vel capl'o:aut dormitorio vl' refectorio fratꝝ:q̄ oīa loca ſacra reputant̄.đ ꝯſec. di.i.c. Ligna cū glo. Et ſil'r ītelligit̄ đ lapidibꝰ eccľie deſtructe. Ex quo ēt videt̄ ꝙ tūbe deſtructe ⁊ fracte pñt poni in edificijs religioſoꝝ:q̄uis ſcē fuerīt r̄ligioſe. dū tñ ꝑ amotionē eaꝝ nō deleat̄ memoria defūctoꝝ:ſed fiat noua tūba. vl' ponat̄ epitaphiū ī pariete qñ iā tūba ſic eſt deſtructa:ꝙ nec lr̄a apparet nec ītereſt defūcti cā nō amoueri nec etiaꝫ amicoꝝ. Uñ ī triꝑtita hyſtoria legit̄:ꝙ qdā ioculator emerat ſacras veſtes ⁊ cū ipſis ī theatro ludēs ſubito mortuus fuit.đ his hr̄ đ cōſe.di.i.c. Altaris.c. Nēo.c. In ſcā.c.ad nuptiaꝝ. Propter hoc balthaſar vita ⁊ regno ꝑuatꝰ ē: qꝛ vaſa ſacra ī ꝯuiuio ꝓphanauit Dan.5. ¶ 4ᵃ ꝯcl'o: ꝙ corporalia nō ſūt abluēda ꝑ laycos nec ꝑ mulieres nec moniales đ iure.z3.di.c. Uaſa.⁊.c. ſacratas. vbi dr̄ ꝙ nec palas nec vaſa ſacra nec corporalia debēt ꝯtingere. Et ſi ex deuotōe h faciant pſumptuoſa ⁊ īdiſcreta eſt ſicut Oza q tetigit archā. vñ nec ꝑtextu pietatis mortui ſūt ſacris veſtibꝰ induendi. Qđ aūt ſacerdotes ⁊ epi ſic iduti ſepelliūt̄ pōt dici ꝙ nō debēt ille veſtes eē bñdicte: vl' ſi ſūt ꝯſuetudo excuſat. ⁊ ſil'r moniales q̄ corporalia lauāt. Scuta āt mortuoꝝ in eccľia appenſa ꝑ neceſſitate eccľie milites tollere pñt. ſicut Dauid gladiū golie.i. Regū.zi. ¶ 5ᵃ ꝯcl'o eſt: ꝙ cuꝫ veſtes ſacre rumpunt̄ pñt refici ⁊ filū nō ſacratū ⁊ pānus nō bñdictus pñt īponi q̄diu remāet forma veſtis ſacr̄. Nō oportꝫ autē benedici:lꝫ ꝑ partes pluries reficiant̄:alias ſic.de cōſe.eccle.c. Or in dubijs ī glo. Dico aūt formā mutari qñ tāta pars ē āmota ꝙ non liceret ſine illa celebrare:puta medietas vel tota manica albe:⁊ tūc tutū ē ꝙ ſupſuat̄ ps noua āteq̄ abſcidat̄ ps vetuſta:⁊ ſic ſemꝑ remanebit forma: qñ āt ſunt duplicata tp̄e bñdictiōis:manipulus:ſtolla: caſula ſi poſtea diuidant̄ vtraq̄ ps remanet bñdicta:qꝛ etiā multe ſtolle manipuli ⁊ caſule vnica bñdictiōe ꝯſecrant̄. ¶ 6ᵃ ꝯ ē.ꝙ cū ſenariꝰ numerus ſit perfectus ſacerdos qui hꝫ ordinē pfectū hꝫ ſex veſtes neceſſarias ad celebrādum quo ad neceſſitatē ꝑcepti.ſ.albā:cingulū:amitꝰuꝫ:manipulū:ſtolā:⁊ caſulā. Sunt aūt.3.oībꝰ cōes māl'r nō formal'r. Nen.n. neceſſe ē diaconū vti veſte bñdicta:puta albā ſic̄ ſacerdotē:cū ēt ī maximis ſolēnitatibꝰ olo ſine alba cū manipulo ⁊ ſtolla ⁊ ſuppeliceo corā epīs celebrātibꝰ ī pontificalibus dicat̄ euāgeliū ſolēniter. Si āt alba non eſt de neceſſitate ꝑcepti:multo minꝰ alba bñdicta. Et ſi nō dꝫ hec ī diacono:multo minꝰ ī inferioribus. Sacerdos āt ſicut ñ dꝫ celebrare niſi ī calice ⁊ altari ſacratis:ſic̄ nec niſi ī veſtibꝰ ſacris. ¶ 7ᵃ ꝯ ē.in ſpāli de manipulo q̄.tñ nullꝰ iferior ſubdiacono portare dꝫ:ſic̄ nec veſtē ꝓpriā cuicunq̄ ordini ſacro:mō quo illi ē ꝓpa. Nā tunicā lꝫ nō ſubdiacono portat̄: qꝛ nō ē ei ꝓpa ſicut manipulus. ¶ 8ᵃ ꝯᵒ ē de ſtolla q̄ ⁊ orariuꝫ dr̄.z3.di. Eccl'iaſtica. q̄ nulli īferiori diacono vti licet. z3.di.c. miniſteriū ⁊.c.ſe. nec ſacerdos euchariſtiaꝫ īfirmis portare niſi ſtolla ī pectore ī modū crucis circunſeptus ſit vt ibidē dr̄. Hāc aūt diaconꝰ ī ſiniſtro humero geſtare dꝫ: z5.di. Unū. In epo āt ⁊ ſacerdote ſtolla vtrūq̄ hūeꝝ ābi'r dꝫ pectꝰ ī moduꝫ crucis cigendo qd deſignādū crucifixuꝫ di.z3.c. Eccl'iaſtica. ſine q̄ q celebrat: vel q euāgeliū ſolēniter legit grauiter excedit ⁊ excōicari ꝑcipit̄: vt ibi dr̄. Hac ēt ī oī orōne ſolēni ⁊ ſacroꝝ exhibitōe vti dꝫ ſacēdos ⁊ epꝯ ꝯferēdo ꝑmā tōſurā ſicut hꝫ ꝯſuetudo eccl'iaſtica q̄ ē ī his oībꝰ emulāda. ¶ 9ᵃ ꝯᵒ ē. de caſula q̄ nullus iferior ſacerdote vti dꝫ:niſi ſicut ꝯſuetudo hꝫ ꝙ diaconꝰ explicatā ⁊ ipli catā poſtpoſitā portat ī miniſterio. Hac āt vti nō dꝫ ſacerdos niſi ī miſſa:ſic̄ nec Archiepꝯ palio. Iteꝫ ſine hac nulla neceſſitate celebrare debet.

Secundus articl's ē de pontificalibus veſtimentis. Et ꝑmo ī gñali.ſcđo ī ſpāli đ numero.9. veſtiū. ¶ Circa pm ſciēdū ꝙ īter veſtes pontificales hacl's abbatibꝰ ꝯcedit̄ ñ āt ānulꝰ ī.4ᵒ digito.i.medico ferri dꝫ ſꝫ hoſti.ī ſignū amoris:qꝛ ad illū ex corde vēa ꝓcedit:ex ꝓuilegio āt exēpti abbates ⁊ mitrā ⁊ ānulluꝫ ⁊ chirothecas đferūt. Mitras āt multi alij ēt vtoēs cardiales:⁊ qdā canonici ex ꝓuilegio ſpāli. Suꝑ ſimplices ſacerdotes: đcanos: Archidiaconos:⁊ Archipſbyteros:⁊ abbates hñt epī ⁊ pōtifices q ⁊ ſūmi ſacerdotes dicunt̄:ſic̄ papa ſūmꝰ pōtifex. ꝑmo ordinū col'lonē.zᵒ cōfirmationē:lꝫ ex cōmiſſione pape ſimplex ſacerdos poſſit ꝯfirmare:⁊ miores ordies ꝯferre.3ᵒ dedicare vel ꝯſecrare eccl'ias:altare:vaſa ſacra: cimiteriū.⁊ recōciliare.4ᵒ ꝯſecrat oleū ad infirmos:oleuꝫ ſanctuꝫ.i.ad cathecumīos ⁊ ad manus ſacerdotuꝫ ⁊ pōtificū ⁊ criſma qđ ī die cene faciēdū ē. 5ᵒ bñdicere ſacras veſtes albā caſulā ⁊ talia ⁊ coronā de qbꝰ ſupra. 6ᵒ bñdicere moniales nō niſi virgines q̄ ēt poſt bñdictionē corrupte exercere nō debent actus virginum ꝯſecrataꝝ:q̄uis poſſit cū eis diſpenſari ꝑ epōs ſi ſint corrupte occulte ꝑ naturaꝫ vel contra naturam:vt ꝯſecrent̄:vel conſecrate miniſtrēt. Et de miniſterio verū eſt:ſed de coſecratiōe dicēdū ꝙ nec papa poſſet facere ꝙ licite ſub forma alia benedicerent̄:qꝛ mēdaciū eēt ī ſacramentalibꝰ qđ ē valde ꝑniciosū:ſꝫ ad h valet eiꝰ diſpēſatio:vt poſſint coſecrari forma mutata ſm̄ Tho. 7ᵒ ſynodū ꝯuocare qđ bis ī āno faciēdū ē.di.18.ī decretis. 8ᵒ.ſolēnē pnīaꝫ iiūgere vl' recōciliare ab ea: qđ tñ ſimplici ſacerdoti ꝯmittere pōt.9ᵒ ꝑochias vnir̄ vl' diuidē

.Sicut ergo ep̄s hꝫ nouē ſpecialia opera ſic hꝫ nouem ſpāles veſtes: q̄ ſunt calige ſandalia: ſuccitoriū: tunica: dalmatica: mitra: chirothece: ānul⁹ ⁊ baculus. Per caligas ſignificat̄ rectitudo greſſuū: vñ petro ab angelo directore dictū ē: calcia te caligas tuas. Per ſandalia q̄ pedes tegūt ꝯtēpt⁹ terrenoꝝ vel miniſteriū īcarnatiōis. vel ſandalia ſunt affectio caſta: vñ Innoc. dicit ꝙ pontifex noſter ꝓ ſcialib⁹ hꝫ ſandalia. Per ſuccinctoriū q̄ ſtolla ligat̄ cū alba amor honeſtatis. Stolla.n. ſuꝑ humerū ſignat onus xp̄i q̄ ligat̄ cū alba: qꝛ on⁹ laboris hꝫ honeſtatē colligatā: ſicut ocioſitas hꝫ luxuriā ānexā: vnde pro balthco hꝫ cingulū vel ſuccinctoriū. Per tunicā: perſeuerātia quā hꝫ loco poderis q̄ veniebat vſqꝫ ad pedes q̄ ē talaris tunica: q̄ eſt actio cōſūmata ſm̄ Grego. vſqꝫ ad finē vite. Per dalmaticā largitas in operibus miſericordie q̄ olī fuit tāte celebritatis ꝙ nec diaconis nec ep̄is ſine ꝯceſſiōe pape vti licebat. 23. di. cōis. Sed licet mō ſine alia ꝯceſſiōe ſimplices diaconi vtantur: debēt tñ ipis vti in ſolēnitatibus. 86. di. De ieiunio. Sed ſolēnitas intelligit̄ nō ſolū feſti ſed ēt officij: vnde ⁊ ī miſſis de mortuis vtētes ſaltē de cōſuetudine excuſant̄. Per chirothecas cautella ī opere ne euellēdo vrticas ⁊ ſpinas peccatoꝝ ledat̄. Per mitrā que hꝫ duo cornua ſciētia vtriuſqꝫ teſtamēti: ꝓ cuius vſu debet̄ ſibi aureola doctoꝝ. Sꝫ papa hꝫ eā rotundā ī coī ſurgentē ſicut erat cidaris pontificalis ꝑꝑ plenitudinē ſcientie ⁊ potentie ad celeſtia tēdētē. Per bacl'm paſtoralē ſignificat̄ illud qđ hēt̄ in verſu Collige ſuſtenta ſtimula vaga morbida lenta. Curuitas cābuce ſignificat ꝙ debet colligere oues vagabūdas ex gregē: trunc⁹ baculi rect⁹ a capite vſqꝫ ad finē ſignificat ꝙ dꝫ ſuſtentare īfirmos ⁊ ſuꝑ humeros ponere ouē: q̄ nō pōt ſe portare ſicut xp̄s fecit qñ exiuit baiulās ſibi crucē. acuties q̄ ē ī fine pūgēs ſignificat ꝙ dꝫ ſtimulare lentos. Sꝫ lꝫ papa plus ad h̄ teneat̄ q̄ꝫ alij: nō tñ vtit̄ cābuca ꝑꝑ duplicē rōnē q̄ tangit̄ ex. de ſac. vn. c. vnico ī fine vbi dr̄ ſic. lꝫ romanus potifex nō vtatur baculo paſtorali: tū ꝑꝑ hiſtoriā: tūꝫ ꝑꝑ miſticā rōnē. Hiſtoria pōit ī gloſa ꝙ beatus martialis fuit ille puer de quo xp̄s dixit. Niſi cōuerſi fueritis ⁊ efficiamini ſicut paruulus iſte nō ītrabitis ī regnūꝫ celoꝝ: q poſtea factus ē vnus de diſcipulis petri quē cū alio miſit ad ꝑdicādū ī germaniā: q ī via mortuo collega eius redijt ad petrū: ⁊ petrus ait illi accipe bacl'm meū ⁊ tangens illū dic vt in noīe dñi ſurgat ⁊ predicate: tūc ille recedēs ⁊ q̄rto die poſt mortē ipm̄ bacl'o tangēs reuixit ⁊ ꝑdicauit: ⁊ tūc beatus petrus remouit bacl'ꝫ a ſe ⁊ dedit ſubditis. Alij dicunt ꝙ diſcipulus ille fuit ep̄s treuerēſis: vñ in illa eccl'ia papa portat bacl'm nō alibi. Rō v̄o myſtica tangit̄ in alia gloſa. duplex: vna qꝛ bacl's hꝫ ī ſumitate recuruationē ad trahēdū qđ nō ē neceſſe ſūmo pōtifici: qꝛ nullus pōt ab eo diuertere finaliter qꝛ eccl'ia nō pōt eē nulla. 24. q. i. c. Pudēda ī fi. nullus.n. pōt eximi a ptāte pape. nec eccl'ia vlis pōt dꝭficere ſic̄ multi ſūt exēpti a dioceſāis: ⁊ multi ep̄at⁹ deſtruūt̄ ita vt nullus ſubdit⁹ remaneat ep̄o. Alia rō qꝛ ꝑ baculūꝫ ſignificatur cohertio vel cohartatio: vñ alij ep̄i recipiunt bacl'os a ſuis ſuꝑiorib⁹: qꝛ ab hoīe recipiūt ptātē cohartatā ⁊ cohertioni ſubditā: ſꝫ roman⁹ pōtifex non vtit̄ bacl'o: qꝛ a ſolo deo accipit plenitudinem ptātis ⁊ illi ſoli ſubeſt. Dant̄ āt ī ꝑdicta glo. alij verſus de myſterio bacl'i q tales ſūt. In baculi forma ꝓſul dat̄ hec tibi norma. Attrahe peccātes: rege iuſtos pūge vagātes. Collige ꝑ primū: me⁹ rege: pūge ꝑ īmū: ⁊ poſtea illū q poſitus attrahe ⁊c̄. ꝑ annulū ſacrā fidei q̄ eccl'ia deſpōſat̄ xp̄o cui⁹ ſunt vicarij. Annulus .n. dat̄ a ſpōſo ſpōſe ⁊ eꝯ⁹ ī ſignū dilectionis mutue ⁊ fidei ꝯiugalis. 30. q. 5. Femine. ex. d̄ ꝓſūp. c. Illđ. vñ vt ſ̄ dictū eſt ī q̄rto digito ponit̄: vt ſicut vena ab illo digito cordi cōiungit̄: ſic coꝝ corda cōiungant̄ vt ī dcō. c. Femie. Et q̄uis clerici nō debeāt deferre ānulū niſi qb⁹ h̄ ꝯpetit ex offō dignitatis ex. d̄ vi. ⁊ hōc. cle. c. cl'ici. officia tñ ꝑ ānulū cl'ici de hñficijs pñt ꝑ ſuꝑiores īueſtiri. ex. d̄ ſe. ⁊ re iudi. c. cū olim.

Tertius articulus ē de veſtib⁹ archiepiſcopalib⁹. ꝑ de pallio. 2° de cruce. De pallio q̄dē vidēda ſūt tria. ꝑmo d̄ pallio ī ſe ⁊ ei⁹ petitiōe. 2° d̄ ei⁹ auctē. 3° de vſu. Quātū ad ꝑmū ſūt multe ꝯnes. Prima d̄ myſterio. Palliū.n. ſignificat ſpālē dignitatē ⁊ honorē vt i decre. di. 100. c. Priſca ⁊. c. Cōtra. añ finē. Et ſignificat̄ ꝙ archiepiſcop⁹ cū augumēto honoris dꝫ alios excellere ī ornamēto actōis. e. di. c. Rōnis. Dicit̄ ēt palliū archiepī ſumi d̄ corpore petri. ex. de elec. c. ſignificaſti. 2° ꝯcl'o ē de petitiōe quo ad tp̄s. qꝛ elect⁹ ī archiepꝫ ⁊ ꝯfirmat⁹ ⁊ cōſecrat⁹ dꝫ petere palliū īfra tres mēſes ꝯputādos a tp̄e ꝯfirmationis: ſi pri⁹ erat ꝯſecrat⁹ ⁊ nūc trāſlat⁹ ⁊ nō petiuerit iuſto īpedimēto ceſſante pōt accuſari d̄ h̄ ⁊ a dignitate remoueri. e. di. c. Qm̄. 3ª ꝯcl'o eſt d̄ mō petēdi: qꝛ nō dꝫ dari niſi cū iſtantia petēti ⁊ meriti exigēti. e. di. c. Priſca. nec ꝓ pallio dꝫ aliq̄d dari nec recipi nec ꝓmitti. e. di. c. nouit. d̄ ſimo. .c. i. 4ª ꝯcl'o ē d̄ mō ꝯcedēdi: qꝛ pri⁹ dꝫ fidē ꝓfiteri ⁊ obedientiā romane eccleſie ꝓmittēs ſe ſuaturū ꝯcilia ⁊ ſtatuta romanoꝝ pōtificū. dcō. c. nouit. ⁊. c. cārum. ⁊. c. optaꝝ. de elec. c. ſignificaſti. ⁊ cū pallio ſemꝑ dꝫ ꝯcedi nouū ꝑuilegiū vel reuocari antiquū. eadē. di. c. rōnis. 2° videdū ē d̄ auctōitate pallij q̄ ē tāta: ꝙ añq̄ꝫ ipm obtinuerit archiep̄us ñ pōt ep̄os ꝯſecrare. e. di. c. Qm̄. nec ꝯuocare ꝯciliū nec ꝯficere chriſma nec dedicare eccl'ias: nec ordiare cl'icos: nec añ ſortit̄ nomē archiepī vl' ꝑmatis: q̄uis ſit ꝯſecrat⁹ ibi vl' alibi. ex. de elec. Qꝛ ſicut. ēt ſi palliū ī alio archiepātu hūiſſet. d̄ auctē ⁊ vſu palij. c. Niſi. qꝛ nouū palliū dꝫ petere. ex. d̄ poſtu. c. Lr̄e. n. ī fi. pōt tñ qñ vult miſſā ſine pallio celebrare. ex. e. c. Ex tuaꝝ. pōt tñ hꝰ ꝯſecratōes añ palliū alij ꝯmittere. ex. de offi. iu. ordi. Qꝛ aplica. d̄ elec. c. d̄ ſuffraganeis. Itē añ palliū obtentū nullus metropolitan⁹ dꝫ añ ſe crucē deferre: ſꝫ tm̄ poſtea. ſilr̄ patriacha añ obtētū a papa pallium nō pōt palliū ſuis ſuffragāeis archiepis dare. qꝛ nemo dat qđ nō hꝫ. ſꝫ poſtea ſic. d̄ ꝑuile. c. antiq̄. 3° videdū ē d̄ vſu pallij. ⁊ q̄dē roman⁹ pōtifex ī ſignū plenarie ptātis q̄ ī pallio deſignatur vbiqꝫ ⁊ ſemper pallio vtitur. ex. de auctē ⁊ vſu pallij. c. ad honorē. Alij v̄o palliati certis locis ⁊ tꝑib⁹. Nō eni dꝫ archiep̄us vti pallio niſi ītra ꝓuinciā ſuā. vl' primas ꝑmatiā: vl' pr̄iarcha pr̄iarchatū. Nec ī hoc pōt aliq̄s ꝯſuetudinē allegare: q̄ dicēda ē poti⁹ corruptella. ⁊ h̄ niſi d̄ pape īdulgētia ſpāli. ⁊ tūc dꝫ eo vti cū ꝯſenſu dioc̄. ex. eo. Ex tuarū. pōt ēt vti ī aliena ꝓuīcia d̄ l'nia metropolitani: ſicut ibidē: nec oī tp̄e. qꝛ nō ī ꝓceſſiōib⁹ ſꝫ ī miſſaꝝ ſolēnijs tm̄. c. Palliū. ⁊. c. Cū ſit. Et hoc ī feſtis ꝑcipuis ⁊ nō ī miſſis ꝓ defūctis. ex. e. c. vlti. Itē palliū ē ꝑſonale nec pōt ipꝫ q̄s alijs cōmodare: nec accōmodato vti. nec ī morte alteri relinq̄: ſꝫ dꝫ cū eo archiep̄us ſepelliri. ex. e. c. Ad hoc. Eſt etiā palliū nō ſolū ꝑſonale: ſꝫ cū hoc locale. qꝛ ſi ep̄us trāſferat̄ ꝑmū palliū remanebit ī ꝑmo loco. ⁊ vterqꝫ archiep̄us nouū palliū īpetrabit. ex. d̄ poſt. c. Lr̄e ī fi. De pallio hr̄ d̄ ꝯſe. di. i. c. Porro. 2° videdū ē d̄ cruce archiepāli: vbi eſt p° ꝯcl'o: ꝙ pr̄iarche poſtq̄ꝫ a papa palliū obtinuerūt pñt facere crucē añ ſe deferri vbiqꝫ niſi ī vrbe romana vl' alibi vbi papa vl' ei⁹ legat⁹ vtēs īſignijs papalib⁹ pñs eēt. de ꝑuil. c. Antiqua. Ceteri v̄o ꝑmates īfra ꝑmatiā: archiepī īfra ꝓuiciā tñ poſtq̄ꝫ a papa vl' ſuo pr̄iarcha palliū hūerūt. Ad argumētū dōm: ꝙ precioſa veſtis ad pompā mūdi eſt culpa: ſed ad honorē dei eſt latria.

Queſtio. VI.

Queritur 6° vtrū ī eccl'ia ſit aliq̄ maior ptās ſacerdotali. Et vr̄ ꝙ nō: qꝛ ptātes diſtiguūt̄ ſm̄ act⁹: ſꝫ actu ſacerdotali q ē ꝯſecratio corporis xp̄i nullus act⁹ ē maior. ergo nec aliq̄ ptās eſt maior ſacerdotali. Itē ſacerdos ī offerēdo gerit ꝑſonam xp̄i q ſeipm obtulit: ſꝫ nullus ē maior xp̄o q ē caput eccl'ie. ergo nec ſacerdote. Itē ſic ñ ē dare minus minimo: vt dr̄ ꝑmo phyſicoꝝ: ita nō ē dare maius maximo: ſꝫ cōficere corpus xp̄i ē maximū qđ nō eſt datum angelo qđ ē ꝓpriū ſacerdotis. ergo nihil maius. Cōtra eſt Dyo. q ep̄m ſupra ſacerdotē collocauit ſicut ſacerdotem ſupra dyaconū. Itē ep̄s vocat̄ ſūmus ſacerdos: ille aūt ſimplex ſacerdos. Qđ āt eſt ſūme tale: mai⁹ ē eo qđ ſimplex tale. R° hic ſūt q̄tuor videda. ꝑmo de ptāte iuriſditiōis abſolute. ſcđo d̄ ptāte iuriſditiōis ī caſu neceſſitatis. tertio de ptāte cōſecrationis ſm̄ vnā opinionē. q̄rto ſm̄ aliam.

Quantum ad primū diſtiguēdū ē de ptāte: qꝛ q̄dā ē iuriſditionis: q̄dā conſecratiōis. ptās iuriſditiōis eſt ad regēdū popl'm. ptās aūt cōſecratiōis eſt ad cōfectionē ⁊ adminiſtrationē ſacramentoꝝ. Et harum duarū ptātū ſi quilibet ꝓciſe cōſideretur ⁊ ꝯparet̄ vna alteri ſcđa eſt dignior prima. Ordinatur.n. ꝑma ad ſecūdaꝫ. Ad hoc eniꝫ ē ptās iuriſditionis vt ppl's ſic arceatur a malis ⁊ exerceatur in bonis ꝙ dignus ſit ꝑticipare diuinis ſacramētis. Cū ergo q̄rimus vtꝝ ſit aliq̄ ptās maior ſacerdotali nō intēdim⁹ cōparare dcās duas ptātes ad īuicē q̄ eaꝝ ſit maior: ſꝫ intēdimus cōparare ptātes iuriſditionis īter ſe ⁊ cōſecratiōis īter ſe: ⁊ ꝓcedetur ſic: qꝛ ꝑmo oſtēdet̄ ꝙ ī eccl'ia ſūt multi maiores ſimplici ſacerdote. Qđ ſm̄ q̄ſdā pꝫ ſic. ptās q̄ tota data ē vni ī ſuo fonte nō ē in alijs niſi deriuata ⁊ limitata ꝑ illius voluntate: ſꝫ ptās iuriſditiōis q̄ ē ad regendū popl'm tota ⁊ ī ſuo fōte data fuit ſoli petro ⁊ ī eo ſucceſſoribus ei⁹ qñ cura eccl'ie ſibi ſoli cōmiſſa fuit dicēte dño Jo. vlt. Paſce oues meas. Hoc.n. nulli aliorum apoſtoloꝝ dictū fuit nec tūc nec ante nec poſt. ergo talē poteſtatē plenā ⁊ ꝑfectā hēt ſolus ſucceſſor petri q ob hoc papa dicitur. qꝛ pater patꝝ. In alijs aūt nō eſt niſi deriuata ⁊ limitata ꝓut pape placet: īter quos gradū infimū tenēt ſimplices ſacerdotes: qb⁹ de iure (cui⁹ papa ē cōditor) aut nulla iuriſditio cōpetit aut minima: vt excoīcare ꝓ furtis notorijs ⁊ hꝰ in locis vbi h̄ de cōſuetudine obtinent. Et hoc eſt rōnabile: qꝛ optimū regimē vnius multitudinis eſt qñ regitur ꝑ vnū ſuppremū a quo deſcendit auctoritas regēdi in medios vſqꝫ ad infimos. Et ꝓpter hoc regnū ē optima pollicia ſm̄ phm̄. 2°. polliticoꝝ: ſꝫ regimē eccl'ie ē optime a x° īſtitutū: ergo ī tota eccl'ia dꝫ eē vnus vniuerſalis rector a quo deſcendat auctoritas regendi ī medios vſqꝫ ad rectores īfimos: ⁊ hic ē papa. Et ꝓpter hoc ſtat vnitas eccl'ie ꝑꝑ h̄ ꝙ oīa mēbra ſunt ſub vno capite: q̄ de cā illi q hanc ptātē negant dicunt̄ ſciſmatici quaſi vnitatis eccl'ie diuiſores. Et ſic pꝫ ꝑmū: ꝙ multi ſunt maiores ſimplici ſacerdote quo ad ptātē iuriſdictionis. Et iō ſm̄ gradum iuriſditiōis epī ſupra oēs īferiores nō ſolū ſimplices curatos ſꝫ ēt decanos archipſ̄byteros: plebanos: priores: abbates ⁊ oēs hꝰ: q oēs ſubſunt ep̄o q̄tq̄t ſunt in ſua dyoc. niſi ſpāli ꝑuilegio ſint exempti: vñ dr̄ eis Attendite vobis ⁊ vniuerſo gregi ſuꝑ quē poſuit vos dñs ep̄os q̄ſi ſuꝑ ītēdentes actuū. 22. Super ep̄os aūt īmediate ſunt archiepiſcopi qui ēt dñr metropolitani: ⁊ iſti vocant̄ ſuffraganei: ꝑꝑ quā ſuꝑ eminentiā vltra cōmunes veſtes epoꝝ ipi portant palliūꝫ ⁊ crucē ante ſe ꝑ ſuā prouinciam: qꝛ ſm̄ crucē ⁊ crucifixūꝫ hñt menſurā ponere in ꝓuincia cui pricipant̄. Sup archiep̄os aūt qui ſunt principes epoꝝ ſicut archāgeli angelorum: qꝛ epī vocant̄ angeli eccl'iaꝝ. Apoca. ꝑ°. ſunt primates quoꝝ quilibet ꝑeſt ꝓuincijs multis q̄ſi primi inter archiep̄os ⁊ primatū tenentes. Et illud iuriſditiōis hēt primas in ꝓuincijs pluribus qđ hꝫ metropolitanus in vna: ⁊ ſibi ſubeſt archiep̄s ſicut archiep̄o ep̄s: ⁊ ab archiep̄o ad eum appellat̄. Sup primates ſunt quatuor patriarche pricipāles. ſ. hieroſolymitanus alexandrinus: antiochenus ⁊ conſtantinopolitanus: quoꝝ ſunt tria priuilegia. Primum ꝙ ante ſe crucēꝫ deferri faciunt vbiqꝫ: niſi vbi ē pñs papa vl' in curia romana: vel legatus inſignijs vtēs papalibus. Secūdū ꝙ ad ipos ſicut ad papā ſine medio pōt appellari. Tertium ꝙ pñt dare pallium archiepis ſuis poſtq̄ꝫ ipm a papa receperint: qđ nō pōt aliquis primas. Quartūꝫ hꝫ ſolus cōſtantinopolitanus ꝙ pōt deponere ep̄os ſibi ſubditos. Super oēs aūt iſtos papa petri ſucceſſor xp̄i vicarius collocatur. vt in cubito arche ſūmitas cōſūmetur.

Secūdo videndum eſt de hac ptāte in caſu neceſſitatis: vbi ſciendum ꝙ in tali caſu q̄libet ſacerdos ē ſūmus pontifex quo ad poteſtatē ordinis ⁊ iuriſditionis: ſic. ſ. ꝙ pōt abſoluere a vinculo ⁊ peccato q̄ꝫtū papa: ſꝫ nō poſſit dare īdulgētias ſicut papa. Vñ q̄rebat̄ ſi duo excōicati maiori excōicatiōe eēnt ī articulo mortis vtꝝ vnus poſſet aliūꝫ abſoluere ab excōmunicatione maiori. Nam de minori ēt ex neceſſitatēꝫ ꝙ poſſint mutuo ſe abſoluere hētur de ſen. exco. c. duobus. Et dicendūꝫ ꝙ etiāꝫ a maiori ſi ambo erāt ſacerdotes pñt: qꝛ ī iure parificātur impedimētūꝫ ignorantie ⁊ neceſſitatis: illa enim excuſat: iſta nō hꝫ legē: ⁊ ſicut hꝫ excuſationē homicidiūꝫ caſuale ita ⁊ neceſſariūꝫ: vtrūqꝫ eni dr̄ inuoluntariū: ſed excōicat⁹ in caſu ignorantie: puta qñ eſt occl'te excōmunicatus ⁊ neſcit̄: ita pōt abſoluere ⁊ excōicare ⁊ tenet ſnīa ac ſi non eēt ligatus: qꝛ paria ſunt non eē ⁊ non apparere de ſen. ⁊ re. iudi. c°. Ad probandū. i. q. 7. §. Uerum. vbi valet ſnīa lata a ſeruo q putabat̄ liber: ita ē ī caſu ꝓpoſito neceſſitatis ⁊ ita pōt vnus alium abſoluere ac ſi nō eēt ligatus.

Quantū ad 3m. ſ. de ptāte conſecratiōis vel ordinis ē magnum dubiūꝫ. Nā quidā vident̄ ſenſiſſe ꝙ ſūma ptās cōſecratiōis ſiue ordinis erat ptās ſacerdotalis: ita ꝙ oīs ſacerdos quātūꝫ eſt de ptāte ſacerdotali pōt oīa ſacramenta miniſtrare cōfirmationē: oēs ordines: oēs benedictiōes: ⁊ oēs cōſecratiōes facere: ſꝫ ꝑꝑ periculum. ſ. ſciſmatis fuit ordinatū vt ſacerdotes vnū ex ſeipis eligerent q diceret̄ ep̄s q̄ſi ſuper alios ītēdēs cui alij obedirēt ⁊ cui reſeruatū ē ordines facere ⁊ hꝰ: q̄ nō faciunt niſi ſoli epī. Ep̄s ergo ē maior ſacerdote q̄ꝫtū ad ptātē iuriſditiōis: ſꝫ nō quo ad ptātēꝫ ordinis vel cōſecratiōis ſed ſūt pares q̄uis ex ordinatione eccl'ie aliq̄ ſint reſeruata epis ⁊ ꝓhibita ꝓſbyteris. Et ꝙ ita ſit ꝓbat̄ multipliciter. primo oſtēdendo ꝙ ſcriptura eoſdē vocat ꝓſbyteros quos ep̄os ⁊ eꝯ. nō diſtinguens īter eos vbi loq̄t̄ de his q̄ ſūt cōſecratiōis. Apl's.n. ſcribēs ad philipenſes. i. c. dicit. Cū epis ⁊ diaconibus: ꝑ ep̄os ꝓſbyteros ītelligēs: cū ī vna ciuitate puta philipis plures epī eē ñ debeāt. Rurſus actuū. 22. dic̄ idē Attendite vobis ⁊ vniuerſo gregi ī quo poſuit vos ſpūs ſcūs ep̄os. Et loq̄bat̄ illis de ſola ciuitate epheſina. Expreſſius āt pꝫ h̄ ad Titū. ꝑ°. vbi dr̄ ſic. hui⁹ rei grā reliq̄ te Crete vt q̄ deſūt corrigas ⁊ ꝯſtituas ꝓſbyteros ꝑ ciuitates ſicut mādaui tibi ſi q̄s ſine crimine ē vni⁹ vxoris vir. Et ſtatī ſubdit. Dꝫ.n. ep̄m irrephreſibilē eē ⁊c̄. Ecce quē prius dixit ꝓſbyterum nunc vocat ep̄m. Et prime ad Thimo. 4° dicit. Noli negligere grām dei q̄ data ē tibi ꝑ īpoſitionē manuum ꝓſbyteri. i. epī: Et vocat ſe paulus ꝓſbyterū q erat ep̄s qui eū ordinauerat. Et ī eadē epiſtola loquēs de ordine epī ⁊ diacōi de preſbyteris reticet: eoſdē intelligens ꝓſbyteros q̄s ep̄os ī his q̄ ad ordinē pertinent. 2°. hoc idē vr̄ poſſe ꝓbari ꝑ rōnē: qꝛ nulla ptās ordinis vel ꝯſecrationis fuit ī apoſtolis ī quoꝝ locū ſucceſſerūt epī niſi a xp̄o: ſed xp̄s nō ordinauit eos niſi ordīe ſacerdotali vt ꝓbabit̄. ergo nec apl'i prius nec epī mō hñt ptātē niſi ſacerdotalē. ꝓbatio minoris. Chriſtus vr̄ ſolū ordinaſſe apl'os ī cena qñ tradens eis corpus ſuū ⁊ ſanguinē dixit: hoc facite ī meā cōmemorationē: ⁊ iterū poſt reſurrectiōem qñ dixit. Accipite ſpūm ſāctū quoꝝ remiſeritis peccata ⁊c̄. Utraqꝫ aūt ordinatio ē ſimplicis ſacerdotis: Ideo ⁊c̄. Sic ergo dicūt quidam ꝙ ep̄s ⁊ preſbyter olim fuerunt nomina ſynonima ⁊ etiam adminiſtratio coīs: qꝛ communi ꝯſilio ſacerdotum regebantur eccleſie: ſed in remedium ſciſmatis ne vnuſq̄ſqꝫ

traberet ad eccleſiã ⁊ rumpet eã: ordinatũ eſt vt vnus p̄ſeſſet: ⁊ quo ad nomẽ ut ille ſolus ep̄s diceret̃ ⁊ quo ad adminiſtrationẽ aliquoꝝ ſacroꝝ ⁊ ſacramentalium ⁊ ſibi reſeruaretur de ꝯſuetudine ⁊ inſtitutõe eccleſie. Et hoc expreſſe vult hiero. 93. di. c. legim⁹ i Iſaia: ⁊ ſuper ep̄l'az ad Titũ. ⁊ recitatur. 95. di. c. oli p̄ſbyter ⁊c̃. conſuetudo autẽ ⁊ iſtitutio pōt dare maioritatẽ iuriſditionis: ſʒ nõ ordinis aut cõſecratiõis: q̃re ⁊c̃. ¶ Nec obſtat huic ſn̄ie niſi vnũ hoc. ſ. ꝙ fruſtra fieret epiſcopalis ꝯſecratio ſpũalis niſi p ꝯſecratione ꝯferret̃ eis aliqua poteſtas ſpũalis. Ad qđ poſſet dici ꝙ nõ fit fruſtra: qꝛ ſicut ſacerdotib⁹ nulla ptãs ꝯfert̃ p manuũ vnctionẽ: ſed ſolũ ſignatur ꝙ ordinat̃ ad ſacra tractãda: ſic ep̄o nulla ꝯfert̃ ptãs p capitis vnctionẽ ſʒ ſignat̃. ꝙ rite ſm̄ inſtituta eccleſie ab ipſo tãq̃ʒ a capite ꝯſtituto debent ceteri ad diuina officia mancipari. ¶ Sʒ ꝯ͂ hãc opinionẽ videt̃ ꝙ ep̄s hẽat poteſtatẽ ꝯſecratiõis ſupra ſacerdotes: qꝛ alr̃ p̄ƀr ſimplex poſſʒ ꝯfirmare ordinare ⁊ i ep̄m ꝯſecrare licet male faceret: ſicut ep̄s pōt ꝯ͂ ꝯcilia alienũ ordinare de facto: cuius tamẽ ꝯtrariũ dicũt iura. ¶ Ad argumenta in ꝯtrariũ pōt dici ꝙ ep̄i poſſunt dici ſacerdotes quia oĩs ep̄s eſt ſacerdos ⁊ nõ eꝯ. ⁊ in vna ciuitate poterãt eſſe plures ep̄i anteq̃ʒ eſſẽt dioceſes diſtincte: ſicut i iudea erant oẽs ap̄li ep̄i quouſqʒ dederũt ſibi dexteras: vt paulus ⁊ barnabas in gentes. ⁊ Cephas in circunciſionem ⁊ q̃ʒtum ad monogamiã ẽt diaconus eſt vnũ cuʒ p̄ƀro ⁊ ep̄o. ¶ Qđ aũt dicit de impoſitiõe manuũ p̄ƀri intelligit̃ cõſecrati nõ conſecrantis vel p̄ſbyteri. i. p̄ſbyteratus. ¶ Qđ ãt xp̄s nõ legit̃ ordinaſſe: niſi p̄ſbyteros nõ arguit pp hoc ꝙ nõ ordinauerit ep̄os: vel ꝙ nõ diſtinguant̃. qꝛ ẽt diaconatus diſtiguit̃ a p̄ſbyteratu quẽ tñ xp̄s nõ legit̃ iſtituiſſe diſtincte: qꝛ multa fecit q̃ nõ ſũt ſcripta. Xp̄s ẽt potuit ꝯferre effectũ ſacri ſine ſacro: vñ nec legit̃ calicem tradidiſſe nec man⁹ impoſuiſſe ap̄lis qñ eis duplicẽ ptãteʒ ſacerdotalẽ ꝯceſſit: nec etiã vno die h̃ fecit qđ tñ faciẽdũ eſt. Et ſilr̃ co ipo ꝙ. 12. a. 72. diſtinxit qꝛ etiam cõfirmabãt ⁊ alij nõ: Et qꝛ ſup illos. 72. poſuit ep̄os p̄ſbiteris p̄fecit. ¶ Qđ dicit̃ ñ eſſe bonũ argumẽtũ ꝙ cõſecrato ep̄o addit̃ qꝛ ẽt ſacerdoti manus poſtea iungũtur: dicẽdũ ꝙ vnus ordo vno die itegre dari debet: vñ cũ ꝯſecratio ep̄i nõ debeat fieri niſi in die dñica i quã nunq̃ʒ debet fieri ordinatio ſacerdotis niſi ꝯtinuato ieiunio videtur ꝙ ſit ordo alius: marie ſi verũ eſt qđ dicunt aliqui ꝙ neceſſe eſt q̃ fiat a tribus ep̄is cuʒ illa fiat ab vno. Qđ ãt Hiero. dicit eẽ idẽ: pt dici ꝙ verũ ẽ q̃ʒtũ ad corpus xp̄i verum ſup quod nec papa p̄cellat. Sʒ cum decretalis dicat ꝙ ſi ſacerdos ſimplex ꝯfirmet non ſubeſt veritas i ſacro de ꝯſue. c. 5. piculoſum ẽ dicere ꝙ nõ ſit poteſtas ſpũalis ꝯſecratiõis i ep̄o alia q̃ʒ in ſacerdote. ¶ P̃ dicunt iura ꝙ ea q̃ ſũt ordinatõis ⁊ ꝯſecratõis nõ pt ꝯmittere papa niſi ep̄is d̃ ꝯſec. eccl'ie vel alta. c. aqua. ꝙ ſi eẽnt ſolũ ordinis p̄ſbiteratus poſſet cõmittere ep̄i p̄ſbyteris ſicut ſoluere ⁊ ligare. ĝ aliqua ſũt ꝓpria ꝯſecratiõis ⁊ ordis ep̄alis ſuper ſacerdotem.

Quantuʒ ad 4m. eſt ſciendũ ꝙ alij dicũt ꝙ ptãs ꝯſecratiõis ⁊ ordinis eſt maior i ep̄o q̃ʒ ſacerdote ſimplici ñ ſolũ ex ordinatõe eccl'ie ſʒ ex natura ordis ⁊ ꝯſecratiõis p diuinã inſtitutionẽ. Cui⁹ rõ ẽ: qꝛ illa q̃ fiũt i noua lege ſigna ſũt eoꝝ q̃ fiebãt i veteri: Nũc ãt ita eſt ꝙ ep̄s ſeu ſũmus ſacerdos i veteri lege ex ordinatiõe diuina ꝯſecrabat̃ ſpeciali ꝯſecratione ⁊ ad ſpecialeʒ actum vltra ſimplices ſacerdotes: Naʒ vt h̃etur leuiti. 8. Caput ſolius ſũmi ſacerdotis q p̄ebat alios ſuis officijs ordinare ⁊ cui ſoli erat licitũ i ſctã ſcõꝝ ſemel igredi: vngebat̃ oleo ſacre vnctiõis. ĝ ſilr̃ videtur ꝙ ex diuina ordinatione ſit vt caput ep̄i q eſt ſũmus ſacerdos cõſecratur vnctione criſmatis ad ſpãleʒ actũ q ei ſoli cõpetit cui ẽ miſtros ordinare ⁊ hꝯ q̃ ſolis ep̄is ꝯueniũt. Et hec opinio ẽ cõmunior ⁊ ꝓbabilior ꝙ ſup ſacerdotes ep̄i hẽant amplitudinẽ ꝯſecratiõis ⁊ ordinationis ⁊ non tm̄ iuriſditionis: ita ꝙ ſicut cuʒ ſacerdos ordinat̃ i traditione calicis p̄mo accipit ptãteʒ ꝯficiẽdi poſt autẽ p impoſitioneʒ manuũ accipit ſpũʒ ſanctũ cum ptãte ligãdi ⁊ ſoluẽdi a dicente ſibi quoꝝ remiſeritis peccata. ⁊c̃. ⁊ ſic accipit ptãtẽ quã nõ acceꝑat primo: vel ſi acceꝑat ex naturali ꝯcomitãtia. nõ tñ ex ui ſacri: qꝛ ñ erat ſcã ſpãlis mẽtio de h̃. Et ſacrm̃ ñ agit ex vi ſacri. niſi quod ſignificat. ptãteʒ autẽ iungendi accipit p hoc ipm̃: qꝛ per id ſacrm̃ ẽt peccata remittunt̃ ⁊ eſt amplior conſecratio ſcđa cũ prima q̃ʒ prima tm̄: ita ⁊ hic. Et ſimilr̃ ẽ imaginãdũ de ſingulis de ordinibus hñtibus diuerſos actus vt dicet̃ in ſequẽti q̃ſtione. ¶ Ad primũ argumentũ dicendũ ꝙ nullus act us nõ includens actũ ꝯſecrãdi ẽ maior: ſed ꝯſecrare ⁊ ordines facere eſt maius q̃ʒ alteꝝ ſolũ. Cũ ĝ ptãs ep̄al' hec duo includat neceſſario vt i ſequẽti q̃ſtiõe patebit manifeſtũ ẽ ꝙ ipa eſt maior ptãte ſacerdotali q̃ icludit ſolũ alteꝝ. ¶ Ad 2m. dicẽdũ ꝙ ſicut ſacerdos celebrãdo repreſẽtat xp̄m ut ſeipſuʒ obtulit: ita ep̄s celebrãdo ⁊ ordines faciẽdo repreſentat eundeʒ vt ſeipſuʒ obtulit ⁊ vt eccl'iam fundauit ⁊ miniſtros inſtituit qđ ẽ mai⁹ q̃ʒ primũ. ¶ Ad 3m dicendũ ꝙ ſacerdotiũ coparatũ ad omne aliud ſeparatũ ẽ maximũ: ſed ſimplex ſacerdotiũ cõparatũ od ſacerdotiũ cũ aliquo alio ẽ minus: qꝛ omne totũ eſt maius ſua pte. Sic autẽ ſe hñt ſacerdotiũ ⁊ ep̄atus adiuicẽ. ¶ Ad argumẽtuʒ i oppoſitũ dicẽdũ ad primum ꝙ q vellet tenere primã opionẽ poſſet dicere ꝙ Dyo. p̄fert ep̄atũ ſacerdotio quẽs ſm̄ conſuetudinẽ ⁊ iſtitutionẽ eccl'ie p quã reſeruata ſunt q̃daʒ ep̄is ⁊ prohibita preſbiteris q̃uis pares eẽnt in poteſtate ordinis: vnde ⁊ inter ſacerdotes nõ ep̄os ille ẽ ſuperior cui plura reſeruantur quãtũ ad forũ conſciẽtie vel iudicialẽ: vt decan⁹ ruralis ⁊ archip̄ſbiter. ¶ Ad ſecũdum dicenduʒ ꝙ ſilr̃ ſm̄ illã opinionẽ poſſet dici ꝙ papa vocatur ſũmus põtifex rõne maioritatis iuriſditiõis quã h̃et ſuper ſimplices ep̄os nõ rõne conſecrationis vel ordinis: qꝛ pares ſunt in omnibus.

Septimo queritur de ep̄atu vtrum ſit ordo. Et videtur ꝙ nõ qꝛ vnus ordo non depẽdet q̃ʒtũ ad neceſſitatem ex alio vt dictũ eſt: ſʒ ep̄atus dependet a ſacerdotio de neceſſitate. Nullus eni pōt ordinari in ep̄m niſi prius fuerit ſacerdos. ĝ ep̄atus non ẽ ordo. ¶ Itẽ maiores ordines non cõferũtur niſi i ſabbatis: ſʒ ep̄atus confertur i dominicis. ĝ non ẽ ordo. ¶ Item coĩter non ponũtur niſi ſeptẽ ordines: ſʒ ſi ep̄atus eẽt ordo: tũc eſſet octo. ĝ ⁊c̃. ¶ In ꝯ͂riũ eſt Dyo. q tractãs d̃ ordib⁹ ſpalr̃ nominat tres. ſ. Ep̄atũ: ſacerdotiũ: ⁊ diaconatũ. ¶ Et arguit̃ per rõnem: qꝛ ordo non ẽ aliud niſi gradus poteſtatis vel miniſterij i ſpũalibus diſpenſandis: ſʒ ep̄i poſſunt diſpenſare aliqua ſacramenta q̃ nõ poſſunt diſpenſare ſimplices ſacerdotes ſic ꝯfirmationẽ ⁊ ordinẽ ſacrũ. ĝ ⁊c̃. ¶ R̃. hic ſũt q̃tuor faciẽda. p⁹ ponẽda ẽ opinio doctoris noſtri. 2⁹ ponẽda eſt expoſitio quorũdã ſubtilis. 3⁹ ponẽda eſt poſitio illorũ probabilis. 4⁹ iquiretur de dictis dubitatiue.

Quantũ ad primũ diſtiguũt doctores de ordines dicentes ꝙ ordo pōt duplr̃ accipi: vno modo put eſt ſacramẽtũ: alio mõ put noĩat ſolũ graduʒ poteſtatis reſpectu quarũcũqʒ ſacrarũ actionum vel officiorum. Primo mõ ep̄atus nõ ẽ ordo vt dicũt: qꝛ ordo vt ẽ ſacramẽtũ ordinatur ad ſacramẽtum eucharistie: ſʒ ep̄us por ordinationẽ ep̄aleʒ nõ accipit aliã aut maiorẽ poteſtatẽ ſup ſacramentuʒ eucharistie q̃ʒ ſimplex ſacerdos. ĝ ep̄at⁹ vel potius ordinatio ep̄alis nõ ẽ ordo. Secũdo mõ ep̄atus ẽ ordo. h̃et eni ep̄us ex ſua ordinatõe ãpliorẽ poteſtatẽ i collatione ſacramentoruʒ ⁊ executiõe ſacraruʒ actionum q̃ʒ ſacerdos ſimplex. Pōt ẽt oẽs ordies ꝯferre: ꝯſecrare i ep̄s: ꝯfirmare: dedicare: recõciliare eccl'ias ⁊ cimiteria. bñdicere abbates ⁊ vgies ⁊ m̃lta hꝯ q̃ ñ ꝯueñũt ſimplici ſacerdoti.

Quantũ ad 2m dicũt q̃dã ꝙ illud dictũ non pōt verificari niſi ſic ꝙ ordies iferiores ſacerdotio nõ ſint ꝓpe ſacra. Cui⁹ rõ ẽ: qꝛ ſi ordo ſacrm̃ iportat hitudinẽ ad ſacrm̃ eucharistie: aut hec hitudo itelligit̃ i ꝯſecrando tm̃: ⁊ ſic ſolũ ſacerdotiũ p ſe ⁊ ſimpliciter erit ſacrm̃. Si aũt itelligeret̃ h̃ hitudo in ꝯſecrãdo vel diſponẽdo ad ꝯſecrationẽ ſeu ꝯſecrati ſuſceptionẽ rõ nõ ꝯcluderet qn ep̄at⁹ eẽt vere ordo ⁊ ſacrm̃: qꝛ ſic ptãs minoꝝ ordinũ ẽ ad diſponẽdũ populũ ad ſacri eucharistie ſuſceptõeʒ: ſic ptãs ep̄al' eſt ad ordinãdũ miſtrũ ad eiuſdẽ miſterij ꝯfectionẽ: Sic ĝ nobiliorẽ ⁊ ꝓpinqorẽ hitudinẽ ad ſacrm̃ eucharistie hʒ cõſecrãs q̃ʒ recipiẽs: ſic nobiliorẽ ⁊ ꝓpinqorẽ hitudinẽ ad idẽ ſacrm̃ hʒ potãs ep̄alis q̃ʒ potãs minoꝝ ordinuʒ. Igit̃ ſi minores ordies pp illã hitudinẽ eẽnt ſacra: fortiori rõne ordinatio ep̄al' eẽt ſacrm̃. Et ſine dubio ſatis videret̃ mirabile ꝙ ordinatio ei⁹ q oʒ portare candelabꝝ ⁊ i vrceolis aquaʒ ⁊ vinũ ponere eẽt ſacrm̃: ⁊ ordiatio ep̄al' a q̃ dependet tot⁹ ordo eccleſiaſticus non eẽt ſacrm̃.

Quantuʒ ad 3m ſciẽdũ. ꝙ iſti dicũt ꝙ ep̄at⁹ non ẽ ordo vel ſacrm̃: qꝛ qñ plures actões ordinãt̃ ad vnũ ſpãlẽ effectũ ⁊ vna attigit ipʒ cetere vo tm̃ diſponunt: illa ſola q̃ attingit ẽ ſacrm̃: cetere vo ſacrales tm̃: nũc ãt ẽ ita ꝙ oẽs ordines ordinãt̃ ad eucharistie ſacrm̃ ꝯficiẽdũ ⁊ miſtrandũ ad qđ attigit ſolus ordo ſacerdotalis: ceteri vo diſponũt ſoluʒ vel ordinãdo miſtrũ vt ep̄s vel p̄parãdo mãʒ vel diſponẽdo populũ vt ordies iferiores ſacerdotio. ĝ ſolũ ſacerdotiũ ẽ ſacrm̃. Ep̄atus vero ⁊ ceteri ordies ſunt q̃dã ſacralia tm̃. Imprimit aũt ep̄at⁹ characterẽ cũ p ordinẽ ep̄alẽ cõferat̃ ptãs p quã ordinat⁹ pōt in ſpũales actus in quos p⁹us non poterat ſm̄ cõmunẽ opinionẽ niſi ſtrictiſſime accipiat̃ character p ptãte p̄ncipali reſpectu ſacri eucharistie: qꝛ ſic i ſolo ſacerdote imprimitur character.

Quantũ ad. 4m. inquiſitiue ⁊ ſine aſſentõe loq̃ndo aliqua in dictis iſtoꝝ dubia vident̃. Prĩo qđ dicũt ꝙ ſi ordines ſex ſunt ſacrm̃: m̃lto magis ep̄at⁹ put ordo dicit̃ ſacrm̃ in cõparatõe ad eucharistiã ad quã ep̄at⁹ h̃et nobiliorẽ habitudinẽ. Dicẽdũ ꝙ illa ptinẽt ad ſacrʒ p ſe ⁊ directe p q̃ efficit̃ ⁊ p q̃ virtus efficiẽs in opando iuuat̃: nõ aũt illa p que virtus ipſa acqrit̃: ſic nec pōt dare extremã vnctõnẽ niſi ſacerdos nec pōt eẽ ſacerdos niſi ab ep̄o ordinat⁹: ſʒ ſuppoſito ꝙ ſit ordinat⁹ ad iungendũ nõ plus reqrit̃ ep̄s: ſʒ reqrit̃ oleũ ꝯſecratũ vel ſctificatũ ⁊ verba ⁊ ꝙ in m̃ltis locis fiat ⁊ hꝯ. vñ ad vnitatẽ ſacri ꝯcurrũt ea q̃ ad exequutionẽ miniſtri reqrũt̃ nõ ea q̃ ꝯſtituũt miſtꝝ: ⁊ ſic ẽ i ꝓpoſito. Uñ nõ ẽ ſilr̃: qꝛ ep̄s nullũ actũ exercet vt ep̄s ẽ ad h̃ vt p̄ſbiter celebret lʒ pexercuerit ⁊ i ipſo ⁊ i inſtris ⁊ i miſtris ei⁹: ſʒ ſex ordines ſibi ſubminiſtrãt i actu illo: vñ put ordo ẽ ſacrm̃ i ꝯparatõe ad eucharistiã: ſex ordies ſũt ſacrʒ ñ epiſcopat⁹: alſ dignior eẽt q̃ʒ ſacerdos reſpectu h⁹ cũ ſit cã equoca: nõ ẽ ãt reſpectu ei⁹ dignior: qꝛ nullus act⁹ Jerarchicus ẽ iſto dignior q debet̃ ſacerdoti reſpectu ſacerdotij. ¶ Ad 2m. cuʒ dicũt acolytatus ẽ ſacrm̃. ĝ multo magis ep̄at⁹ a quo depẽdet tot⁹ ordo eccl'iaſticus: dđʒ ꝙ nõ ſeq̃t: qꝛ plus depẽdet a papatu q̃ʒ ep̄atu de q̃ tñ hñ ꝯſtat ꝙ nõ ẽ ſacrm̃ diſtictũ ab ep̄atu: qꝛ xp̄s elegit petꝝ i papã pre ceteris nec pp h̃ nouã ſanctificationẽ ſibi tribuit: vñ ẽt ep̄s i papã elect⁹ nõ alr̃ cõſecrat̃. ¶ Sʒ hic dubiũ occurrit: qꝛ ep̄at⁹ ẽ a deo iſtitutus ⁊ cũ viſibili ſigno ꝯſecratõis dat̃ ⁊ ex ope opato gratiã confert vt videt̃ m̃lto magis q̃ʒ alij ordines: qꝛ d̃s nõ deficit i neccijs ⁊ ipſe plus idiget q̃ʒ q̃cũq̃ʒ alius. ĝ videt̃ ꝙ ep̄at⁹ ſit verꝝ ſacrm̃ hẽns oĩa q̃ reqrunt̃ ad eẽntiã ſacri. Et poſſet dici ꝙ ep̄at⁹ eẽt ſacrm̃ nõ tñ diſtinctũ a ſacro ordis ⁊ ſpãlr̃ ſacerdotij: qꝛ cũ vnũ ſacrm̃ nõ ſupponat aliud niſi ſolum baptiſmũ lʒ vna pars ſacri ſupponat aliã ſicut ꝯfeſſio ꝯtritionẽ ⁊ ſatiſfactio ꝯfeſſionẽ: ep̄at⁹ q ſuppõit p̄ſbratũ ñ ẽ aliđ ſacramẽtũ. ¶ Ad 3m. ꝙ ſi ordo iportat hitudinẽ ad eucharistiã: aut ꝯſecrãdo: ⁊ ſic ſolũ ſacerdotiũ erit ſacrm̃: aut diſponẽdo: ⁊ ſic magis ep̄at⁹ q̃ʒ ali⁹: ſolutũ ẽ. qꝛ ad ſacrʒ dr̃ ptinere nõ illđ qđ dat v̄tutẽ actiuã faciẽdi: alſ ep̄at⁹ eẽt de ſacro ꝯfirmatõis ſicut d̃ ſacro ordis: qꝛ ita ꝯfert vnũ ſic reliquũ: ⁊ de ſacro pn̄ie ⁊ extreme vnctõis: qꝛ ita ordiat miſtrũ illorũ ſic eucharistie: vñ ep̄at⁹ non ẽ ordo: qꝛ ꝯfert ordinẽ: nec ſacerdotiũ ẽ eucharistia: qꝛ eã ꝯficit: ſʒ ea q̃ ſubſuiẽdo concurrũt: ſʒ put ordo dicit gradũ ſuperioritatis ⁊ ſpũalẽ ptãtẽ: ep̄at⁹ ẽ ordo. Dñt ãt ꝙ characterẽ iprimit: qꝛ ptãtẽ faciẽdi aliqđ abſolute. Ubi verius pt dici ꝙ p ep̄atũ ampliat̃ character ſacerdotalis vt ſit vnus ⁊ idẽ: ⁊ iđ nõ iprimit characterẽ ſʒ ipreſſuʒ itendit ad aliud: ⁊ h̃ ẽ neccitatis: q̃re ſupponit ſacerdotalẽ: qꝛ nõ ẽ aliqđ aliud ſʒ ei⁹ intenſio ⁊ pfectio: alſ ſicut vnus ordo nõ de neccitate ſuppõit aliũ: ſic nec ep̄al' ſacerdotalẽ ſupponeret. Pōt igit̃ ꝓbabiliter dici ꝙ ep̄at⁹ ẽ ordo ſʒ nõ diſtict⁹ a ſacerdotio: ⁊ ẽ ſacrm̃ ſʒ nõ diſtictuʒ a ſacro ordis: ⁊ iprimit characterẽ ſʒ nõ aliũ. Sicut. n. acolyth⁹ accipiẽdo cãdelabꝝ accipit ptãtẽ ad vnũ actuʒ p ꝯñs characterẽ q eſt ptãs agẽdi: ⁊ recipiẽdo vrceũ cũ aq̃ ⁊ manili accipit ptãtẽ ad aliuʒ actũ ⁊ p ꝯñs characterem: ſed qꝛ vnius ⁊ eiuſdẽ ẽ vtriuſqʒ act⁹ vna ẽ ptãs: ⁊ p ꝯñs character hiis hos duos act⁹ ſubordinatos: ⁊ ſilr̃ i ſubdiacono ideʒ ẽ character: idẽ ẽ ordo: idẽ ſacrm̃ cũ accipit ptãtẽ legẽdi epiſtolã ⁊ calicẽ miniſtrãdi i altari. ⁊ ſilr̃ i diacono cuʒ accipit euãgeliſtariũ ⁊ p manuũ impoſitionẽ ſpm̃ ſcm̃: ⁊ ſilr̃ ſacerdotiũ cũ accipit potãtẽ celebrãdi ⁊ abſoluẽdi vt dictũ ẽ. Oĩa hec ſunt iter ſe vn⁹ ordo: vn⁹ character: vna pars ſacri ordinis. Dicit̃ ãt character iprimi i illo qđ ẽ principali⁹: ſiue qꝛ illud eſt prius: ⁊ p ſequentia non imprimitur nouus: ſed ampliatur primus impreſſus: ſiue quia illud eſt principalius. Et licet per primum quo dicit̃ accipe ptãtẽ ⁊c̃. iprimat̃ character i q̃libet ordie ⁊ p ſeq̃ntia nõ iprimat̃ ſʒ itendat̃ ⁊ tñ a p̄ncipaliori denoĩat̃. Sũt ĝ ſeptẽ ordines: ſʒ ſeptim⁹. ſ. ſacerdotiũ ꝯtinet duplicẽ ptãtẽ i gñali. ſ. ſacerdotalẽ ꝓprie dictã ⁊ ep̄alẽ. ⁊ pp hoc aliqñ vocãt̃ ep̄i p̄ƀri ⁊ eꝯ. ſic differrẽt diaconi ⁊ leuite ſi diacon⁹ iportaret potãtẽ legẽdi euãgeliũ tm̃ ⁊ leuita diſpẽſandi ſanguinẽ vel miſtrãdi: ⁊ nihil aliud. Et pp h̃ dr̃ ep̄at⁹ nõ eẽ ordo i relatiõe ad corpus xp̄i verꝝ: qꝛ. ſ. nõ ẽ diſtict⁹ a ſacerdotio. ¶ Ad p̄m argumẽtuʒ dđʒ. ꝙ ceteri ordiatões nõ hñt iter ſe ſic necariã colligãtiã qꝛ act⁹ eoꝝ nõ hñt iter ſe neceſſariã depẽdentiã: ſec⁹ ãt de ep̄atu ⁊ ſacerdotio: qꝛ cũ ep̄i ſit ꝯſecrare ſacerdotẽ ⁊ nõ eꝯ. oʒ ptãtẽ ep̄alẽ eẽ maiorẽ ⁊ digniorẽ ſacerdotali: nõ aũt eẽt maior niſi eã icluderet: qꝛ actus nobilior ẽ ꝯſecrare corp⁹ xp̄i q ptinet ad ſacerdotẽ q̃ʒ ordinatio miſtri q̃ pertinet ad epʒ. Nã. 2⁹. ẽ pp p̄mũ. Si ĝ ep̄s nõ eẽt ſacerdos iã ptãs ep̄alis eẽt iferior ſacerdotali: ⁊ per. ꝯñs non poſſet ordinare ſacerdotẽ: iđ oʒ oẽm ep̄m eẽ ſacerdotẽ. Nã ep̄atus ẽ cõpletũ ſacdotiũ: vñ ⁊ ep̄s in veteri lege ſũmus ſacerdos dicebat̃. Poſſet tñ alr̃ dici ꝙ ſi ep̄at⁹ eẽt diſtinct⁹ a ſacerdotio eſſet quidem vnus vt arguit̃: ⁊ poſſʒ fieri ep̄s q nõ eẽt ſacerdos ſic ſacerdos: q nõ eẽt diacon⁹: qꝛ vn⁹ character ẽ ab alio diſtinct⁹. Nũc aũt nõ ſic ẽ: ſʒ ſic hitus ſcie aliqñ auget̃ nõ itẽſiue reſpectu eiuſdẽ ꝯn̄is ſʒ extẽſiue reſpectu alteri⁹: vt puta qꝛ de eodẽ obiecto ſb̃ eadeʒ rõne formali p exercitiũ nouũ acqrit hõ notitiã noue ꝯn̄is: tũc itendit̃ hitus ſcie: nõ ſic ꝙ poſſit limpidi⁹ ſpeculari iſtđ qđ p⁹us obſcuri⁹ vl' ꝓmpti⁹: qꝛ ponit̃ ꝙ ñ pl's freq̃ntauit ꝯneʒ p⁹us notã: ſʒ qꝛ p illũ hitũ p quẽ p⁹us nõ poterat ꝯſiderare ꝓmpte niſi vnã ꝯneʒ quã ſolũ freq̃ntauerat: nũc pōt equalr̃ ꝯſiderare ſaʒ: quã p⁹us ñ ſic poterat: ita character ſacerdotalis q pri⁹ ñ poterat ordinare vel ꝯfirmare ſʒ tm̃ iungere ꝯficere ⁊ abſoluere adhibita ep̄ali ꝯſecratõe pt ñ pl's ꝯficere vngere vel abſoluere

ꝙ̃ pꝰ ſꝫ ordinare ⁊ ꝯfirmare qđ nō pn̄s: ita ꝙ ē alia ordina
tio ep̄al' ⁊ alia ſacerdotalis ſꝫ nō ē aliꝰ ordo: q2 ſunt diuerſe
actōes ſacre qbꝰ vnꝰ character īprimit̄ per p̄mā ⁊ ꝑficit̄ ꝑ
ſcđaꝫ. Quare āt ep̄atus ⁊ ſacerdotiū cū ſint vnꝰ ordo nō eo
dē die ꝯferūt̄ ſicꝫ ceteri ordīes ſꝫ diuidūt̄: ⁊ q̄re m̄lti ſiūt ſa
cerdotes q̄ nō epi: q2. ſ. m̄lti ſūt idōei ad vnū q̄ nō ad aliđ: q2 nō
ſūt nec̄ tot epi q̄t p̄bri. Nā ī p̄mitiua eccl'ia forte oēs q̄ erāt
p̄bri erāt ēt epi: q2 ad vtrūqꝫ erāt idonei: ⁊ q2 erāt ꝑ totum
mūdū diſꝑgēdi opōtebat ꝙ ēēnt ſiml' epi ne ꝓ ꝯfirmatiōe
vel ordīe eēt mittēdū ad remota: ſicꝫ ab hieroſolymis miſe
rūt petrū ⁊ Iohēꝫ ī ſamariā ad ꝯfirmādū: ita ꝙ ſicꝫ tūc oēs
ſubdiacōi erāt diacōi: q2 ꝑ diaconū ſolū fiebāt oīa mīora of
ficia ꝓꝑ paucitatē miſtroꝝ. Et ſil' oēs hi ordīes vno die cō
ferebāt̄ q̄uis diſtīcti ⁊ diuerſi. ſicꝫ ēt mō. 4ᵒʳ. ſil' ita ⁊ tūc ꝓꝑ
paucitatē miſtroꝝ p̄ſbri ꝯſecrabāt̄ ſil' ī epos ꝓꝑ paucitatē.
Poſtea aūt ſicꝫ ſūt diſtīcti īferiores ordīes ſic diſtīcta ſūt ſa
cerdotiū ⁊ ep̄atꝰ: ſꝫ nō ſicꝫ diuerſi ordīes ſꝫ ſicꝫ vnꝰ ⁊ idē mi
nꝰ ⁊ magis ꝑfectꝰ: ſicꝫ eccl'ia ēt potuiſſet diſtīguere diaconū ī
legētē euāgeliū ⁊ diſpēſantē ſāguinē: ⁊ ſacerdotē ī abſoluē
tē ⁊ ꝯficiētē. Sꝫ ne crederet̄ eē tāta diſtinctio īter ſacerdo
tiū ⁊ ep̄atū ſicꝫ ē īter alios ordīes adīuicēꝫ: voluit eccl'ia ꝙ
aliqs licite ꝯſecrari poſſet ī epꝫ ī craſtino die q̄ fuiſſet factꝰ
p̄b̄r: qđ nō ē de alijs ordibꝰ in qbꝰ diſtinctus character īp̄ri
mit̄: ex alia ꝑte vt oñderet̄ ꝙ aliqđ pōt ep̄s qđ nō pōt ſim
pl'r ſacerdos: voluit ꝙ nō eodē die fieret ep̄s q̄ factꝰ eēt ſa
cerdos. vñ eodē die q̄ recipit poteſtatē ꝯficiēdi recipit ipli
cite ꝑtātē abſoluēdi ēt ſi pl's nihil fieret circa eū ſicut ē ſan
guis xp̄i ſub hoſtia ꝯſecrata añ v̄ba ſanguīs: nō ſic āt ē hic
ꝙ. ſ. poſſet ſacerdos ordiare vel ꝯfirmare niſi ſuꝑadderet̄
ſibi ꝯſecratio ep̄al'. Or āt q̄ttuor minores ordīes ſiml' dan
tur licꝫ diſtinctos habeāt characteres h̄ ē q2 oīs actꝰ illoꝝ
licite vnus pōt exercere ⁊ ſine ordine aliq̄. ¶ Ad 3ᵐ dōm.
ꝙ cōiter nō dr̄ eē niſi ſeptē ordīes: q2 cōiter nō loq̄mur ni
ſi de ordibꝰ q̄bus cōes miſtri ordināt̄ ⁊ illi ſunt ſeptē: ⁊ ſic
ep̄atus nō includit̄: q2 ep̄s nō ē de cōibus miſtris ſꝫ ē ſupre
mus: q2 dux ⁊ p̄nceps alioꝝ: vl' ſub ſacerdotio īcludit̄ ep̄a
tus eo ꝙ ē ſacerdotiū ꝑfectū. vñ ſūmus ſacerdos dr̄ ꝓꝑ qđ
ſm̄ cōeꝫ moduꝫ loq̄ndi non ponit ī numeꝝ. Sed id ē mul
tū dubiū cū intentio potētie nō faciat eā poſſe qđ pꝰ nō
poterat: ſꝫ tātū intēſius poſſe q̄uo ep̄s pōt qđ ſacerdos nō
poterat? Et q̄re nō pl's pōt ꝯficere q̄ꝫ ille ſi hꝫ characterem
ītenſiorē? ¶ Et dōꝫ. ꝙ q̄ñ effectus nō ē de ſe ītēſibilis vir
tus ītēſa nō pōt plus ī illū q̄ꝫ remiſſa: ſꝫ aliq̄ñ virtus viſiua
pōt videre q̄ñ ē fortis; q̄ñ nō poterat; q̄ñ ē debilis: q2 q̄ꝫto ē
fortior tāto ad plura ſe extēdit. Sic ḡ character ſacerdota
lis p̄ ⁊ p̄ncipal'r ē ad ꝯſecrādū corpus xp̄i: ita ꝙ cōſecrare ē
eiꝰ actus: ſꝫ q̄ñ extēdit̄ tūc pōt plura ꝯſecrare: q2 nō ſolum
corpꝰ xp̄i: ſꝫ hoīeꝫ ⁊ alia: ſꝫ nō pōt pl's ꝯficere q̄ꝫ añ: q2 effectꝰ
ille nō ē intēſibilis. Or āt ꝯſecrato ep̄alis poſſit ītēdere cha
racterē ſacerdotalē nec poſſit eū de nouo gn̄āre: cū al's for
ma ꝑ illud intendat̄ ꝑ qđ generat̄ ē ex diua ordinatione q̄
ſic ꝯtulit virtutē iſtis ꝯſecrationibꝰ ⁊ nō al'r: ſicut traditio
vrcei acolytho non precedēte traditione candelabri nihil
ageret: ſꝫ illa preſuppoſita eius effectū auget.

¶ De ordiatis ab hereticis. Diſtin. XXV. a

SOlꝫ etiā q̄ueri ſi heretici ab eccl'ia
p̄ciſi ⁊ damnati poſſint tradere ſa
cros ordines: ⁊ ſi ab eis ordiati re
deūtes ad eccl'ie vnitatē debeāt re
ordiari? Hāc q̄ōnē ꝑplexā ac pene
īſolubilē faciūt doctoꝝ verba q̄ plurimū diſſen
tire vident̄. Videt̄. n. q̄dā tradere hereticos ſa
cros ordines dare nō poſſe nec illos q̄ ab eis or
dināt̄ vident̄ grāꝫ recipe. Dicit. n. Innocē: Ar
rianoꝝ clericos nō videri ſuſcipiendos cū ſacer
dotij vel miniſterij alicuiꝰ dignitate: qbꝰ ſolum
baptiſma ratū eē ꝑmittit: qđ ī noīe p̄ris ⁊ filij ⁊
ſp̄uſſci ꝑcipit̄. Dicit etiā eos nō poſſe dare ſpiri
tūſc̄m quē amiſerūt: ⁊ ordiatos ab hereticis ca
put hr̄e vulneratū: ⁊ cū q̄ honoreꝫ amiſit: hono
reꝫ dare nō poſſe: nec illū aliqđ accepiſſe: q̄m ī
dāte nihil erat qđ ille poſſet accipe. Tradit etiā
venientibꝰ ab hereticis ꝑ manꝰ īpoſitionē laicā
tm̄ tribuēdā cōionē: nec ex his aliquē clericatus
honorē vl' exiguū ſurrogare. Grego. ēt dic̄ ſacri
legā eē arrianoꝝ ꝯſecratiōeꝫ cū ex eoꝝ manu cō
munio ꝑcipit̄. Cipria. ēt dic̄. Oia q̄cūqꝫ faciūt
heretici carnalia ⁊ inania ⁊ ſacrilega eē: ⁊ coꝝ al
taria falſa: ⁊ illicita ſacerdotia ⁊ ſacrificia ſacri
lega: q̄ more ſymiaꝝ q̄ cuꝫ hoīes nō ſint: formā
imitāt̄ hūanā: vultū eccl'ie catholice ⁊ auc̄titatē
ſibi vēdicāt: cū ipſi ī eccl'ia nō ſint. ⁊ cū ſint ſacri
legi: ſacerdotiū āmiſtrāt ⁊ altare ponūt. cū nec
ſacrificari oblatio illic poſſit: vbi ſp̄uſſcūs nō ſit:
nec cuiq̄ꝫ dn̄s ꝑ eiꝰ p̄ces ⁊ oīones ꝓſit: q̄ dñꝫ ipꝫ
violauit. Hiero. quoqꝫ aſſerit oīa q̄ offerunt̄ ab
hereticis ꝯtamīata eē ī ꝯſpcū dn̄i: q2 licꝫ ſcā vi
deāt̄ ſpecie ſui: tm̄ q2 ꝯtacta ſūt ab illo q̄ pollutꝰ
eſt: polluūt̄ oīa. Idē. Odit ds̄ ſacrificia hereti
coꝝ ⁊ a ſe ꝓijcit: ⁊ quotiens ī noīe eiꝰ ꝯgregati
fuerit: dteſtat̄ fetorē eoꝝ ⁊ claudit nares ſuas.
Idē. Illi offerūt panē ſacrilegū ⁊c̄. Leo etiā te
ſtat̄ extra eccl'iā nec rata eē ſacerdotia nec vera
eē ſacrificia. Idē ēt dic̄. Per crudeliſſimā veſa
niā ī alexādria ſede: oē ſacioꝝ lumē extīctū. In
tercepta ē ſacrificij oblatio. defec̄ chriſmatis ſci
ficatio: ⁊ ꝑricidalibus manibꝰ īpioꝝ: oīa ſe ſub
traxere myſteria. His alijſqꝫ teſtōnijs aſtrui vr̄
ſacr̄a eccl'iaſtica p̄cipue corꝑis ⁊ ſanguis: ordi
natōis ⁊ ꝯfirmatōis ꝑ hr̄icos nō poſſe miſtrari.

¶ Auc̄titates ponit q̄ videt̄ p̄miſſis obuiare. b

Cōtra āt alij ſentire vident̄ ꝙ ab hereti
e cis ēt p̄ciſis: ſacri ordīes ſicꝫ ⁊ baptiſmꝰ
tradi valeant. nec ab hereticis redeūtes:
q̄ illic ordiati ſūt ⁊ batiꝫati: iteꝝ ordināđi ſūt: ſic
nec baptiꝫādi. Vñ Aug. De hereticis ēt dāna
tis qđ q̄dā dicunt baptiſma qđ accepit nō amit
tit q̄ recedit ab eccl'ia: ius dādi qđ accepit amit
tit: m[illegible] modis apparet īaniter dici. Prio q2
nulla oñdit̄ eā cur ille q̄ illđ baptiſma amittere
nō pōt: ius dādi poſſit amittere. Vtrūqꝫ. n. ſacꝫ
eſt: ⁊ quadā ꝯſecratōe vtrūqꝫ hoī dat̄: illud cuꝫ
baptiꝫat̄: ⁊ illud cū ordinat̄. Iđ nō licꝫ ī catholi
ca eccl'ia vtrūqꝫ iterari. Naꝫ ſi q̄ñ ex ipſa ꝑte ve
niētes ēt ꝓpoſiti ꝓ bono pacis correpto ſciſma
tis errore ſuſcepti ſūt: ⁊ ſi viſū ē opꝰ eē vt eadeꝫ
officia gererēt q̄ agebāt: nō ſūt rurſus ordināđi.
Sꝫ ſicut baptiſmꝰ ī eis: ita ī eis māſit ordiatio ī
tegra: q2 ī p̄ciſiōe fuerat viciū: qđ ī vnitate pacis
ē correctū: nō ī ſacris: q̄ vbicūqꝫ ſūt: ipſa ſūt. Et cū
ipi expedire vr̄ eccl'ie vt p̄poſiti eoꝝ venīētes ad
catholicā ſocietatē honores ſuos ibi nō āmini
ſtrent. nō eis tm̄ ipa ordiatōis ſacramenta detra
hunt̄: ſꝫ ſuꝑ eos manēt. Iđqꝫ nō eis manꝰ impo
nit: ne nō hoī: ſꝫ ipſi ſacro fiat iniuria. Sicut āt ī
baptiſmo ē ius qđ ꝑ eos dari poſſit: ſic ī ordina
tōe ius dādi ē: vtrūqꝫ q̄dē ad ꝑnicīē ſuā. Sꝫ aliđ
eſt nō hr̄e: aliđ ꝑnicioſe hr̄e: aliđ ſalubriter hr̄e.
Idē. De his q̄ ab eccl'ie vnitate ſeꝑati ſūt: nulla
iā q̄ō eſt: q̄n hēant ⁊ dare poſſint: ſꝫ ꝑnicioſe ha
bent ꝑnicioſeqꝫ dant: q2 extra vinculū pacis ſūt
neutri ſacramēto faciēda eſt iniuria. Sicut non
recte hꝫ q̄ ab vnitate recedit: ſꝫ tm̄ habꝫ: ⁊ ideo
recedēti nō reddit̄. Sicut ēt nō recte dat qui ab
vnitate recedit: ⁊ tm̄ dat ⁊ iđ qui ab eo accipit:
veniēti ad vnitatē nō iterat̄. Idē. Aliđ ē nō hr̄e
aliquid: aliđ ē nō iure hr̄e: vl' illicite vſurpare.
Nō ergo iđ nō ſūt ſacramēta xp̄i ⁊ eccl'ie: q2 eis illi
cite vtāt̄: nō mō heretici ſed ēt oēs impij: ſed illi
corrigendi ſūt ⁊ puniēdi: illa aūt ſunt agnoſcen
da ⁊ venerāda. Itē Grego. Qđ dicitis vt q̄ or
dinatꝰ ē iteꝝ ordinet̄: valde ridiculoſū ē. Vt. n.
baptiꝫatꝰ ſemel iteꝝ baptiꝫari nō dꝫ: ita qui con
ſecratus eſt ſel' ī eodē ordīe nō valet iteꝝ ꝯſecra
ri. His alijſqꝫ auctoritatibꝰ vr̄ aſſeri ī oibus im
pijs: etiā ī hereticis p̄ciſis ⁊ dānatis: xp̄i ſacr̄a ꝑ
manere cū iure dādi: p̄ñt eñi dare: ſꝫ ꝑnicioſe:
⁊ quibus dederint: non ſūt iteꝝ ordināđi. Que
p̄miſſis ex oppoſito obuiare videntur.

¶ Determinatio p̄miſſe ꝯdictōis auc̄tatū. c

Ec autem quidā ita determinant. Dūt
b enim hereticos accepta ſacerdotali vel
epiſcopali vnctione ab eccleſia receden
tes: baptiſmi quideꝫ dandi ius retinere: ſed nō
habere facultatem tribuendi ſacros ordines vl'
conſecrandi dominicum corpus: poſtq̄ꝫ preciſi
⁊ damnati ſunt ab eccleſia. Sicut degradatus
epiſcopus nō habet poteſtatē largiendi ſacros
ordines: facultatē tamē baptiꝫandi non amiſit.
Quod vero Aug. ait. intelligunt dictum de he
reticis qui non ſentētia eccleſie ſed prauitate ſen
ſus ſui a fidei veritate ac doctrine vnitate diui
ſi ſunt. Qui lꝫ tales ſint: ius tamen ordinandi ⁊
conſecrandi habent: ⁊ qui ab eis ordinant̄ ante
manifeſtam preciſionem: etiam ſi cuꝫ eis aper
te exierint ⁊ ſententia eccleſie damnati fuerint:
tamen ſi redierint iteꝝ ordinandi nō ſūt. Et vbi
cūqꝫ legitur de ordinatis ab hereticis ꝙ ſerua
tis eis ordinibus miniſtrare valeat: vel iterum
ordinandi non ſint: de huiuſmodi accipiendum
dicunt. Nam poſtq̄ꝫ preciſi fuerint ⁊ dānati iu
dicio eccleſie: ius ordinandi ⁊ conſecrādi eis de
tractum aſſerunt: vt degradatis vel excōicatis.
Alij vero dicunt ſacramēta ab hereticis ⁊ pre
ciſis ſm̄ formam eccleſie celebrata: vera eſſe ⁊
rata. q2 recedentes ab eccleſia ius dandi ⁊ con
ſecrandi non perdiderunt. ⁊ qui ſic ab hereticis
ordinantur: cum redeunt iterum ordinandi nō
ſunt. Que vero ab hereticis aliter q̄ꝫ in eccleſia
fiunt: falſa ſunt ⁊ inania: ⁊ quia talibus ordina
ri videntur nō munus ſed vulnus accipiunt. Et
ſm̄ hanc differentiam varie de his loquuntur
doctores. Quidam vero dicunt eadeꝫ ſacramē
ta ab hereticis p̄ciſis poſſe celebrari q̄ a catho
licis: ſi ab illis forma eccleſie ſeruetur: ⁊ ab eis
celebrata vera eſſe ⁊ rata: quātum ad ſe. quan
tum vero ad effectum: falſa eſſe ⁊ inania. Et ī
his qui male tractant ⁊ in his qui male ſuſcipi
unt: ideo ⁊ falſa: q2 qđ promittunt ⁊ conferre
credunt: non tribuunt. Dānanda etiā dicūtur
quia illicite dantibus vel accipientibus ſunt in
iudicium. Polluta etiam dicuntur non quātū
ad ſe: ſꝫ ꝓꝑ indignā hereticorū tractationē. Iđ
Grego. cōmunionē arrij vocat execrationem:
⁊ Innocentius bonoſij ordinationem: dānati
onem: non ꝙ ita in ſe ſint: ſed quia male dantes
vel accipientes tales faciunt. Sicut etiam Hie
ro. Sacrificia eorum panem luctus vocat: non
quātum ad ſe: ſed quātum ad effectū. Nonnul
li vero tradunt illos hereticos qui ī eccleſia or
dinati ſunt: ius ordinandi ⁊ conſecrandi etiam
cū ſeparati fuerint habere. Qui vero in ſciſma
te vel hereſi poſiti ab eis ordinati ⁊ inuncti fu
erint: illo iure carent. Ideoqꝫ cum ordinare vo
lunt vulnus potius īfigunt q̄ꝫ gratiam cōferūt.

¶ De ſymonia vñ dicit̄: ⁊ quid ſit. d

E ſymoniacis vero non eſt ambigēdū
d qui ſint heretici: qui tamen ante ſentē
tiam degradationis ⁊ ordinant ⁊ conſe
crant. Et licet ſymoniaci proprie dicātur qui in
ſtar ſymonis magi impreciabilem gratiam pre
cio conducere volunt: ⁊ qui pro miniſterio ſa
cro precium recipiunt in modum gyezi. Gyezi
te vocādi ſunt. oēs tm̄ ⁊ dātes ⁊ accipientes ſy
mōiaci dicūtur ⁊ vtriqꝫ eadē ſnīa ꝑcelluntur.

¶ De his q̄ ſciēter a ſymōiacis ordināt̄ur.

Iffert tamen inter eos qui ordinantur
d a ſymoniacis ſciēter ⁊ eos qui ignoran
ter. Qui enim ſcienter a ſymōiacis ſe

pmiſerit cõſecrari:imo execrari:coꝝ cõſecratio
oĩo irrita ē. Qui vero ordinãt a ſimõiacis quos
cũ ordinant neſciũt eē ſimoniacos:q ⁊ tũc ꝓ ca
tholicis hñr:coꝝ ordĩatio miſericorditer ſuſtiet.

¶ De his qui dicũt ſe emere corporalia non ſpi
ritualia. f

f Si vero aliqui obiecerint ſe nõ ↄſecratio
nes emere:ſꝫ res ipas q̃ ex ↄſecratõe ꝓue
niũt:penit⁹ deſipere ꝓbant. Naꝫ quiſqꝫ
horum alterum vendit ſine quo alterum nõ ha
betur:neutrum vendere derelinquit.

¶ Diſtinctio ſimoniacorum. g

f Simoniace ãt hereſis tripartita eſt diſtin
ctio. Aliȷ̃ eni ſimoniace a ſimõiacis ordi
nant. Aliȷ̃ ſimoniace a non ſimoniacis:
Aliȷ̃ nõ ſimoniace a ſimoniacis: Vñ Nicolaus
papa. Statuim⁹ decretuꝫ de ſimoniaca tripar
tita hereſi.i.de ſimoniacis ſimoniace ordinanti
bus vel ordinatis: ⁊ de ſimoniacis ſimoniace a
non ſimoniacis: ⁊ de ſimoniacis non ſimonia
ce a ſimoniacis. Simoniaci ſimoniace ordina
ti vel ordinatores ſꝫm canones a proprio gradu
decidant. Simoniaci etiam ſimoniace a non ſi
moniacis ordĩati:ſimiliter ab officio remoueã
tur. Simoniacos vero non ſimoniace a ſimo
niacis ordinatos:miſericorditer ꝑ man⁹ impoſi
tionem pro temporis neceſſitate in officio per
mittimus permanere. Quod intelligenduꝫ eſt
de his q ordinãtur a ſimoniacis ignorãtes eos
eē ſimoniacos:hos facit ſimoniacos non reat⁹
criminis:ſed ordinatio ſimoniaci.

¶ Alexander papa de his qui violenter a ſimo
niacis vel ab hereticis ordinant. h

s Similiter cum decerint alexander papa
ſimoniacos omnino damnãdos ac dpo
nendos:ſubintelligendum eſt niſi violẽ
ter quis attractus fuerit. De his enim ⁊ a qui
buſlibet hereticis violenter ordinatis dicit In
nocen. ꝙ poſſunt habere aliquẽ colorem excu
ſationis ſi ſtatim diſcedunt ab eis: ⁊ peſſimo co
rum cõciliabulo renunciant.

¶ De etate ordinandorum ita decreuit Nicola
us papa. i

8 Sacri inquit canones ſanxerunt vt ſubdy
aconus non ordinetur ante.xiiij.annos
nec dyacon⁹ ante.xxv.nec preſbyter:an
te.xxx. Deinde ſi dignus fuerit ad epiſcopatuꝫ
eligi poteſt qð nos etiam pari modo ſeruare
iubemus. Item Fabianus. Si quis.xxx etatis
non impleuerit annos nullo modo preſbyter
ordinetur ⁊ ſi valde ſit dignus:quia ⁊ ipe do
minus.xxx.annorum baptizatus eſt ⁊ ſic cepit
docere.

Circa .25. di. q̃runt̃ qnqꝫ. Primo de mi
niſtro ſacri ordis. 2° d tẽpore or
dinationũ. 3° de ipedimẽtis ordinũ i gñali.
4° i ſpãli d ſimonia vtrũ papa poſſit cõmit
tere ſimoniã. 5° vtꝝ ſimonia mẽtalis obli
get ad reſignatõem. ¶ Quãtũ ad p̃mũ q̃rit̃
vtꝝ oẽs epi poſſint ↄferre ordines. Et vr̃ ꝙ
nõ qꝛ agẽs iſtrale ñ agit niſi ↄiũctũ p̃ncipali agẽti. ſꝫ miniſter
ſacrorũ ē agẽs iſtrale reſpcũ xp̃i q ē iſtitutor eoꝝ. g̃ nll's mi
niſter p̄t ↄferre ſacra niſi ſit ↄiũct⁹ xp̃o. ſed heretic⁹ nõ con
iũgit̃ xp̃o:nec ꝑ fidẽ ꝓpriã:cũ ſit infidelis:nec ꝑ fidẽ eccl'ie
cũ ſit ab ea p̄ciſus. g̃ ep̃s ſi ſit hr̃etic⁹ ⁊ p̄ciſus ab eccl'ia ñ p̄t
ordines ↄferre. ¶ P. plus eſt aliquẽ ꝓmouere ad ordines
q̃ꝫ abſoluere a pctis vl' a ſiȷ̃s iuris. ſed ep̃s ſi ſit heretic⁹ vl'
ab eccl'ia p̄ciſus nõ p̄t aliquẽ abſoluere a pctis nec a ſenten
tȷ̃s. g̃ nec ordĩare. ¶ Cõtra. qꝛ ſacerdos q̃ꝫtũcũqꝫ ſit here
ticus vl' al's ab eccl'ia p̄ciſus p̄t ↄficere cor⁹ xp̃i vt patuit. 8.
di. iꝫ. g̃ ep̃s q̃ꝫtũcũqꝫ ſit hereticus vl' ab eccl'ia p̄ciſus p̄t ordi
nes ↄferre. Probatio ↄñtie. qꝛ ſicut ↄſecratio ſacerdotalis
ordinat̃ ad ↄfectõem eucharistie:ſic ep̄alis ad ordinatõeꝫ
miniſtroꝝ eccl'ie. ¶ R°. hic ſũt tria videnda. p̄ ꝙ ep̃s iure
ſuo põt oẽs ordines ↄferre. 2° ꝙ ſolus ep̃s niſi ex cõmiſſio
ne. 3° quid de illo qui reſignauit epiſcopatui.

Quãtũ ad p̄⁹ dñt qdã ſi c ꝓbabil'r ⁊ ſubtil'r. ſ. ꝙ ep̃s p̄t
oẽs ordĩes conferre: qð ꝓbãt p̄ ſic. qꝛ ep̃s ex or
dĩatõe ep̄ali hꝫ ex officio admĩſtratõeꝫ oĩuꝫ ſacroꝝ. In hñ
tib⁹. n. ordinẽ ptãs ſupior p̄t qcqd iferior ⁊ adhuc amplius.
Cũ igit̃ ↄſecratio ep̄alis ſit ſupior ↄſecratio q̃ ſit i eccleſia
ptãs data ꝑ eã ē ſupp̄ma reſpcũ oĩuꝫ aliaꝝ. ⁊ iõ ep̃s p̄t qcqd
pñt iferiores i miſtrãdo ſacra: ⁊ adhuc ampli⁹. Plenitudo g̃
admĩſtratõis ſacroꝝ reſidet apð ep̃m: ex q̃ ſic arguit̃. Si ñ
oĩs ep̃s p̄t ordĩes ↄferre:hoc eēt: vl' ꝑꝑ demeritũ vite:quia
eēt malus: vl' ꝑꝑ defectũ fidei: qꝛ heretic⁹: vl' ꝑꝑ ſñiaꝫ eccle
ſie: qꝛ eēt excoĩcat⁹ vl' ſuſpenſus ſeu al's preciſus: vl' ꝓpter
depoſitionẽ ab ordĩe: qꝛ eēt dgradat⁹. ſed nihil iſtoꝝ impe
dit qn oĩs ep̃s poſſit veros ordines ↄferre. g̃ ⁊c. minor ꝓba
tur p̄mo quo ad duos eius articl'os. ſ. ꝙ demeritũ vite nec
defectus fidei ipediat qn poſſit oẽs ordĩes ↄferre: qꝛ id qð
hꝫ efficaciã ex ope opato non fruſtrat̃ ex demerito opãtis
dũmõ ↄtĩtrãt ea q̃ ſũt de neceſſitate operis. ſed ſacrꝫ ordi
nis hꝫ efficaciaꝫ ex ope opato. g̃ malicia vite ⁊ defect⁹ in fi
de ꝑſonali q̃ pertinẽt ad demeritũ opantis non ipediũt qn
ep̃s qui ex ſua ↄſecratõe ē miniſter oĩum ordinũ vt dclara
tũ eſt: poſſit veros ordĩes ↄferre: dũmõ ſeruet debitaꝫ for
mã ⁊ mãm q̃ ſũt de necẽitate ſacri. Itẽ ad eliciẽdũ aliquem
actũ nõ ē neceſſari⁹ hit⁹ q ſolũ ponit modũ: ſꝫ ſufficit po² ꝑ
quã qlibꝫ p̄t exire i actũ vt ſonat nomẽ potẽtie. ſed grã ⁊ fi
des ꝑ quã ſũt bona opa vl' bona vita ſũt qdã hit⁹. g̃ nõ req
rũt̃ ad hoc vt ep̃s poſſit ↄferre ordĩes: ſꝫ ſolũ ad hoc vt ri
te ⁊ licite ↄferat. 2° pꝫ eadẽ mĩor q̃ꝫtũ ad alios duos ar
ticulos. ſ. ꝙ ep̃s excoĩcatus vel degradatus poſſit veros or
dines ↄferre: qꝛ ſi nõ poſſet: h eēt: vl' qꝛ eēt priuat⁹ ptãte vl'
executõe: nõ ſolũ iuris ſꝫ fci. Nõ põt dici ꝙ ſit p̄uat⁹ ptãte:
qꝛ q̃ dant̃ ꝑ ↄſecrationẽ manẽt manẽte re ſacrata. ſꝫ ptãs
ↄferẽdi ordĩes dat̃ ep̃o i ſua ↄſecratõe. g̃ ſꝑ manet nec amit
ti p̄t. Itẽ nec priuat̃ executõe facti: qꝛ executio fci corñdet
ptãti: qꝛ ptãs ē ꝑ quã poſſum⁹. Executio ãt iuris vltra ptã
tẽ reqrit licitũ vſũ. Cũ g̃ ꝑ excoĩcationẽ ⁊ degradationẽ nõ
priuet̃ ep̃s poteſtate ↄferẽdi ordines nõ p̄uatur executio
ne facti qn veros ordines cõferat: priuatus eſt tamen exe
cutõe iuris: qꝛ illicite ↄfert ⁊ ad damnatõeꝫ ſui ⁊ illius qui
ſcienter recipit. Et hoc eſt expreſſe determinatũ ab Augu.
i lr̃a: ⁊ habet̃ i decre. i. q. i. c. Qð quidem. ¶ Rõ p̄ma iſtoꝝ
vr̃ hr̃e dubiam maiorem quã aſſumũt: ꝙ i hñtibus ordinẽ
qcqd poteſt inferior poteſt ⁊ ſuperior: qꝛ i actõib⁹ realibus
⁊ trãſeuntibus non quicquid poteſt corpus poteſt ſpiritus.
⁊ ēt in actib⁹ hierarchicis: nõ quicqd põt ep̃s p̄t archiep̄us

Sꝫ hoc nõ valet: qꝛ imo i hoc ꝙ ē ſupior. Cõuenit. n. aliqd
eē ſuperius alio i vno ⁊ nõ i alio: ſed ep̃s ſupior ē ſacerdote
i admĩſtratõe: ⁊ i oĩ qð põt ſacerdos vt ſacerdos: cũ ep̃s ſit
ſacerdos ſũm⁹. ¶ Põt tñ h eadẽ ↄclõ al'r ꝓbari: qꝛ ep̃s eq̃
lis ē pape i ↄſecratõe: vñ ⁊ ep̃s electus i papã nõ accipit no
uã ↄſecrationẽ: ſꝫ papa p̄t oẽs ordines iure ſuo ↄferre: hoc
ãt nõ hꝫ ex iuriſditiõe i q̃ excellit: ſꝫ ex potãte ordinis in q̃
ē eq̃lis: vñ ⁊ vocat eos fratres ⁊ vocat ſe ep̃ꝫ: iõ ⁊c. Sꝫ illa
ꝓbatio ꝙ demeritũ vite nõ ipediat ſic ē itelligẽda: qꝛ effe
ctus q ē ex opẽ opato nõ ipedit̃ ꝑꝑ demeritũ vite operan
tis: nec p̄mus nec ſcðus: ſꝫ ꝑꝑ demeritũ vite ſuſcipiẽtis ipe
dit̃ ſecũdus effect⁹ q ē grã nõ character vel ornatus q eſt
p̄mus dum tñ ↄcurrãt eẽtialia: ⁊ iter eẽtialia ↄputari p̄t
itentio ſuſcipiẽdi ⁊ faciẽdi qð eccl'ia fac̃: al's qð exteri⁹ geri
tur equoce ſe haberet ad ſacr̃m. Non eſt. n. ablutio mã ba
ptiſmi: nec v̄ba: forma: qñ aliqs non vult baptiçari ſed bal
neari ⁊ h⁹ niſi equoce: ⁊ ſic exteriora ſunt eẽntialia iquãtũ
ſunt itẽta ⁊ ex itentõe exhibita vel ſuſcepta: al'r nõ.

Quãtum ad ſcðm ē ſciẽdũ. ꝙ ſolus ep̃s iure ſuo põt
ordĩes ↄferre p̄cipue maiores: qꝛ nõ min⁹
ē i exercitu ducẽ p̄ponere q̃ꝫ milites aſcribere: ſꝫ ad ſolum
ep̃m i exercitu eccl'ie militantis ꝑtinet milites aſcribere ꝑ
ſacr̃m ↄfirmatiõis vt patuit ſupra di. 7. g̃ multo fortius ad
ip̃m ſolũ ꝑtinet i eccl'ia p̄ponere duces qð fit ꝑ ſacr̃m ordi
nis: p̄cipue q̃ ad ordĩes maiores. Sꝫ papa p̄t ↄmittere ſim
plici ſacerdoti ↄfirmationẽ ⁊ minores ordĩes: qꝛ miniſtruꝫ
ↄferẽdi ordĩes ſũmos xp̃s determiãuit ſummũ ſacerdotẽ. ſ.
ep̃ꝫ quẽ miniſtꝝ papa nõ p̄t mutare. Miniſtꝝ v̄o cõfirma
tõis ⁊ minoꝝ ordinũ xp̃s poſuit ſacerdotẽ quẽ eccl'ia deter
minaret: qꝛ nec erat aliqs firmãdũ ab hoĩe quouſqꝫ primi
ↄfirmatores eēnt ↄfirmati a ſpirituſcõ nec minorib⁹ ordi
nib⁹ i p̄mitiua eccleſia vtebãt̃. Et licet hoc ſit petere p̄nci
piũ: tñ ex ↄſuetudie eccl'ie romãe q̃ iſta ↄmittit ⁊ nõ illa: p̄t
ↄuinci ꝙ ita fuit ⁊ certũ ē ꝙ poſſibile fuit. Sed niſi papa
ſit conſecratus in papã vel i ep̃m qð idẽ ē nõ poteſt hoc cõ
mittere: qꝛ omẽ ꝑ accñs reducit̃ ad ꝑ ſe. vñ oꝫ ꝙ omẽ agẽs
agat vel i v̄tute ſua vel alterius. Et qꝛ ꝑ ſe epi ē ordinare ⁊
ↄfirmare: inde eſt ꝙ ſi ordinãs vel ↄfirmãs nõ ſit ep̄us oꝫ
ꝙ hoc ſit i virtute veri epi: vñ ſi electus i papaꝫ nõ ſit ver⁹
ep̃s nõ põt hoc cõmittere. Vñ qð dictũ fuit di. 7. ꝙ ↄſecra
tio epi ñ ē ſacrꝫ ſꝫ ſacrale: veꝝ ē q̃ꝫtũ ad mltas cerimoĩas:
ſꝫ q̃ꝫtũ ad illã ꝑtẽ ritus ↄſecratõis q̃ character ſacerdotal'
ampliat̃ ad poſſe ↄferre ⁊ ordĩare iure ſuo ⁊ ñ tñ ex ↄmiſ
ſione ē ſacr̃m. i. pars ſacri ſacerdotȷ̃. Nã ſicut diceret̃ ꝙ ſa
cerdos q accepiſſet poteſtatẽ ↄficiẽdi corpus xp̃i ⁊ nondũ
recipiſſꝫ manuũ ipoſitõeꝫ cũ poteſtate ligãdi ⁊ ſoluẽdi nõ
hr̃et iure ſuo potãtẽ ligãdi ⁊ ſoluẽdi: ſꝫ poſſꝫ hoc hẽre ex cõ
miſſiõe pape: qꝛ ex hoc ē capax: ſic ⁊ h ꝙ aliqs ordĩat⁹ tota
liter i ſacerdotẽ ſimplicẽ capax ē potãtis cõfirmãdi ⁊ ordi
nãdi quã põt recipe dupl'r. Vno° vt iure aliẽo h faciat: ⁊ h
ē ſine ſacro ꝑ ↄmiſſionẽ pape. Alio° vt iure ſuo ⁊ hoc ē ꝑ ſa
cramẽtũ ep̄at⁹. Vel ſi diceret̃ ꝙ ordĩatus i ſacerdotẽ ꝑ ca
licis traditionẽ oĩb⁹ aliȷ̃s ãmiſſis ex ↄmiſſione pape poſſet
iungere ſꝫ nõ abſoluere niſi ꝑ ſacralẽ man⁹ ipoſitiõeꝫ: ſic ⁊
ſacerdos ea q̃ ſũt minora põt ex ↄmiſſiõe ſꝫ maiora nõ niſi
ꝑ ſacrꝫ fiat ep̃s: nec papa poſſꝫ ↄmittere ↄſecratõeꝫ ipi ſim
plici ſacerdoti minus q̃ꝫ ordinatõeꝫ ſubdiaconi: cum conſe
cratio ep̄i ſit partialis ordinatio ſacerdotis licet minus di
gna pars quicquid ſit dictum di. 7.

Quantũ ad tertiũ. de illo. ſ. q reſignauit ep̄atui. dicen
dũ ꝙ q renũciauit loco ſꝫ nõ dignitati rogatu epi p̄t oẽs or
dĩes. minores ãt ſine rogatu: his q oli erãt ſibi ſubditi põt
licite ↄferre vt innuit Hoſti. Qui ãt renũciauit vtriqꝫ ñ oꝫ
ordĩare ad maiores ſine licẽtia pape: ſꝫ minores p̄t de licẽ
tia epi ex̃ de ordĩatis ab eo q renunciauit epi. c. p̄°. ¶ Sꝫ ↄ
illã diſtictionẽ vr̃ eē ius nouũ de tp̄i. ordi. c. i. li. 6. vbi dicit̃
ꝙ i diſtricte ē ſuſpẽſus ꝑpetuo q ordinat⁹ ē ab aliẽo ep̃o ſine
licẽtia ꝓprȷ̃. Iſte ãt q reſignauit ſtatui tñ: vel vtriqꝫ: vl' ē
depoſit⁹ ab altero vl' vtroqꝫ: nõ habꝫ aliquẽ ſubditũ. g̃ cui
cunqꝫ ↄferat ordinẽ minorem ſine rogatu ꝓprȷ̃ epi videt̃
nõ ↄferre exequutõem licet ↄferat characterẽ: ſicut ēt de
gradat⁹: qꝛ cũ ſit vnus ⁊ idẽ character ſacerdotal' ⁊ ep̄alis
ſicut p̄mus ē idelebilis ꝑꝑ qð ſacerdos degradat⁹ poteſt
ↄficere: ita ⁊ ſecundus ꝑꝑ qð degradat⁹ ⁊ p̄ciſus ep̃s poteſt
ordĩare ſacerdotẽ ⁊ ep̃ꝫ veꝝ: ſꝫ ꝓmptũ ē iura iurib⁹ cõcor
dare: vno° q̃ꝫuis nouuꝫ loqt̃ tñ de maioribus ordinibus.
¶ Sꝫ ↄ hoc ē qꝛ ēt tonſurã iure nouo nõ licꝫ dare niſi ſub
dito ⁊ multo minus aliquẽ ordinẽ. ¶ Vel p̄t dici ꝙ loqt̃
de ep̃o ſimpl'r aliẽo: h aũt nõ ē ſimpl'r aliẽus illis q ſolebãt
eē ſubditi. ¶ Sꝫ nec iſtud valet: qꝛ trãſlatus ad aliã ſedeꝫ
nõ minus erraret ſi antiqtus ſibi ſubditos ordĩaret q̃ꝫ ſi pe
nitus ex̃neos: vñ vr̃ melius ꝙ illud ſit correctũ. ⁊ ſil'r q̃ꝫtũ
ad aliũ caſuꝫ: qꝛ q vtriqꝫ reſignauerit nõ oꝫ i pontificalib⁹
celebrare. g̃ nec ēt minores ordĩes cuiuſcunqꝫ rogatu ↄfer
re q aliter ↄferri nõ debẽt. ¶ Ad p̄muꝫ argumẽtũ dðm. ꝙ
ep̃s q̃ꝫtũcũqꝫ malus heretic⁹ p̄ciſus ⁊ degradatus: ↄtinuat̃
vel ↄiungit̃ i admiĩſtratõe ſacroꝝ xp̃o vt p̄ncipali agenti
rõne potãtis miniſterial' quã accepit i cõſecratõe ⁊ rõne fi
dei eccl'ie ſi itẽdat facere qð facit eccl'ia q̃ꝫuis id valere nõ
credat. ¶ Ad ſcðꝫ dðm ē. ꝙ nõ ē ſil'e de ordinatõe ⁊ abſo
lutõe a pctis: qꝛ ſicut dicũt qdã i abſol'one nõ ē ali⁹ effect⁹
q̃ꝫ remiſſio pctõꝝ q̃ fit ꝑ grãꝫ: ⁊ qꝛ ſubȷ̃ciẽs ſe ſcienter here
tico peccat ⁊ nõ ē capax grẽ: ⁊ iõ nõ p̄t abſolui ab eo. In or
dine v̄o p̄mus effect⁹ ē potãs ordinis: ſecũdari⁹ v̄o eſt grã:
Sciẽter g̃ ordinat⁹ ab heretico vel p̄ciſo nõ ſuſcipit grãm
ꝑꝑ dictã cauſaꝫ: recipit tñ characteꝛeꝫ vel ptãtẽ ordis. Sꝫ
qð dicũt de ſubȷ̃ciẽte ſe heretico ſciẽter veꝝ ē: ⁊ idẽ ēt ē ſi
ignorãter ex q̃ ē ab eccl'ia p̄ciſus: imo eo ipõ ꝙ ē hereticus
aliquo facto exteriori: qꝛ ſic ē excõicat⁹ ⁊ ꝑ ↄñs non hꝫ exe
quutionẽ iuriſditiõis q̃ reqrit̃ ad abſol'onẽ ſi ē publice ex
cõicat⁹: vñ ſicut nõ ſacerdos nõ põt abſoluere ꝑꝑ defectũ
ordinis ſic nec excõicatus ꝑꝑ defectũ iuriſdictõis ꝑ quam
ē ſibi mã ſubiecta. ſ. pctõr ſubditus. Eccleſia. n. volũtariaꝫ
iuriſditionẽ põt auferre: cũ i h ꝙ hõ alicui ſe ſubȷ̃cit: in
telligat̃ ſemꝑ auc̃tas ſupioris excepta i cui⁹ p̄iudiciũ non
p̄t ſe ſubdere alicui de nouo. Cũ igit̃ xp̃s a p̄n° oẽs ſubiece
rit Petro dicens: tibi dabo claues: Et ſuꝑ hãc petrã: Et pa
ſce oues meas ⁊c: ↄ inhibitioneꝫ Petri nullus põt ſe ſub
dere alteri. Cũ. g̃ oĩs hõ ſubdat̃ alteri vel ſua ſponte vel ex
ordĩationẽ eccl'ie vtrãqꝫ ſubiectionẽ põt eccl'ia tollere. Et
qꝛ ex nã abſol'onis ē vt abſoluẽdus ſit ſubdit⁹ iudicial'r: iõ
niſi ſit ſubditus nulla ē abſol'o: ſꝫ hõ põt dare potãtẽ ēt nõ
ſubdito: ſꝫ non põt eũ cogere ad recipiẽdũ: iõ eccl'ia ñ põt
facere qn aliqs poſſit ordĩare aliẽnũ qð ē dare ptãtem vo
lenti: qꝛ character ē poteſtas: ſed põt facere ꝙ nõ poſſit ab
ſoluere ēt ignorãtẽ: qꝛ lꝫ omẽ agẽs reqrat ſubiectionẽ ma
terie nõ tñ ſubiectionẽ iuriſditiõis aut dñȷ̃: ſic nõ oꝫ ꝙ ho
ſtia vel calix quã vult ↄſecrare ſacerdos vel ep̃s ſit ſua vl'
ſuus. Nec ſim'r de illo quẽ oꝫ ordinare: qꝛ nõ hꝫ eũ ligare
nec ſibi aliqd iponere: ſꝫ q abſoluit hꝫ ligare ⁊ p̄niaꝫ ipone
re qð nõ põt niſi ſubdito quo ad iuriſdictionẽ: iõ ⁊c. Vñ ſi
ē hereticus vel excõicat⁹ vel ſuſpẽſus refert: qꝛ aut iſte ſciẽ
ter ab illo recipit ⁊ ſic ꝑfectionẽ ſuã ꝑꝑ fictionẽ nõ recipit
gratiã: ⁊ ꝑꝑ illius ſuſpẽſionẽ nõ recipit executionẽ. Et idẽ
ſi ſit craſſa ignorãtia ⁊ ſuppina. Si aũt iſte ꝓbabil'r ignora
bat ⁊ i nulla cl'pa fuit recipit nõ ſolũ characterẽ ſꝫ ēt grãꝫ:
qꝛ obȷ̃cẽ non poſuit q fictus non acceſſit. Sꝫ ſi ille erat pu
blice ſuſpenſus qð tñ ille qui de nouo venit potuit ꝓbabi
liter ignorare tunc nõ recipit exequutioneꝫ: ſꝫ põt cũ eo ꝑ
ep̃m diſpẽſari ſicut i ordĩato a de poſito. de ordi. ab eo qui
renũ. epiſ. c. fi. aut occulte ⁊ tũc recipit ſine diſpẽſatõe exe
quutioneꝫ. ¶ Ad tertiũ dðm ꝙ licet eccleſia ab hereticis

conſecrata ſit recõſecranda ꝛ omnis cõſecratio q̃ nõ ẽ ſa-
crm̃: qꝛ ĩ his totaliter voluit ꝛ potuit eccleſia eis auferre
potẽtate: vñ nec oleũ ad ĩfirmos nec chriſma poſſunt cõfice
re: ſꝫ ordines veros cõferunt: ꝛ ſilr̃ ep̃atũ: qꝛ ẽ vera pars ſa
cramẽti cuius miniſtrꝫ eccleſia nõ põt ĩpedire: ideo verus
ep̃s ẽ ab eis ꝯſecratus: tñ vt ſepe dictũ ẽ heretici p̃ciſi non
poſſunt abſoluere: qꝛ reqrit̃ ſubditus: ꝛ ꝯ volũtatẽ Petri
de hoc ꝙ homo ẽ ei ſubditus nõ põt alteri ſe ſubdere lꝫ iu-
riſditio q̃ in foro p̃nie reqrit̃ ſit ſpiritualis voluntaria. In
articulo aũt mortis poteſt abſoluere excõicatus vt dictuꝫ
ẽ ſupra di. prima: ſed non hereticus. qꝛ q ſcienter ſe ei ſub
deret illi q magis vellet execrare q̃ȝ ſoluere fictus eẽt: ſꝫ ſi
nulla fictio ex p̃te morientis interuenerit: puta qꝛ neſciret
ipſuꝫ hereticũ vel ſi ſciret ĩ nullo ei aſſentire vellet ſꝫ ſacrꝫ
neceſſitatis ab eo reciperet cum deteſtatione hereſis videre
tur vera abſol'o ſicut a ſimplici excõicato facta: nec eẽt ne
ceſſe ꝯualeſcẽti iterꝫ ꝯfiteri: qd̃ q̃dẽ certũ eſt ĩ caſu ignorã-
tie. Nã de manu heretici licet ĩ necẽitate recipe baptiſmuꝫ
ſꝫ nõ cõlonẽ: nec p̃ ꝯñs vt dicunt q̃dã p̃niaꝫ: qꝛ p̃nia ꝛ viati-
cũ ĩ morte pari paſſu currũt. de peni. di. vl. in re. ſꝫ bene verꝫ ẽ
ꝙ cui ꝯcedit̃ viaticũ ꝯp̃nia ſine q̃ nõ digne ſumit̃: ſꝫ nõ eꝯ:
qꝛ ſolẽniter penitẽti ꝛ ĩterdicto p̃nia oĩ tp̃e ꝯcedit̃: non ãt
euchariſtia: qꝛ ſemp̃ dr̃ crede ꝛ manducaſti. Et ſufficit ſpiri
tual'r mãducatio ad ſalutẽ. Et lꝫ ſilr̃ ſufficiat ꝯtritio nihilo-
minus qꝛ neſcit hõ an amore an odio dignus ſit: vbi ſcit ſe
attritũ neſcit tñ ſe ꝯtritũ: ꝛ niſi abſoluat̃ vt vi clauiũ abſol
uẽs ĩp̃fectũ p̃ficiat ẽ ĩ p̃iculo. vñ q̃ſi ſacrꝫ necẽitatis vr̃ ꝙ li-
cite poſſet ab heretico tũc recipi vt dictũ ẽ. Qõ. II.

Ecundo q̃rit̃ de tp̃e ordinãdorꝫ ꝛ ĩ
ſpeciali caſu q̃rit̃ vtrꝫ cura
tus teneat̃ ĩfra ãnũ ad ſacerdotium p̃mo-
ueri. Et vr̃ ꝙ ſic. Alioqn ipſo iure vacat bñ
ficiũ de elec. c. Lꝫ canon. li. 6. ¶ Contra de
plebão. e. t. c. Statutũ. ¶ R°. hic videnda
ſunt. 5. p̃mũ ẽ de necẽitate ad ordĩes z°. de
tp̃e ordinãdorꝫ. 3°. de tp̃e ipſorꝫ ordinũ in ſe. 4°. de etate
bñficiorꝫ. 5°. de tp̃e ĩfra qd̃ curatus dꝫ ordinari.

p° ꝯ Quantũ ad p̃mũ ſunt tres ꝯnes. ¶ Prĩa de coactio
ne facti: vbi ſciẽdum ꝙ de necẽitate abſoluta
nullus ad ordinẽ cogi poteſt ſicut nec ad baptiſmũ: ꝛ ſi om
nino ĩuitus ordinet̃ nihil recipit. de baptiſmo. c. maiori. ſꝫ
volũtate ꝯdicionata aliq̃s cogi p̃t: ꝛ ſic metu ꝯſentiẽs reci-
pit characterẽ: qꝛ coacta volũtas: volũtas ẽ ſꝫ ñ gr̃aꝫ: qꝛ ſi
ct⁹ ẽ cũ ſit ĩuolũtari⁹ ꝛ p̃ ꝯñs ẽt ĩdeuote accedit lꝫ exequu
tioneꝫ recipit niſi aliud ĩpediat: qꝛ nõ ẽ ius aliqd̃ qd̃ ipſum
ſuſpẽdat. Neutro aũt modo ad ſuſcipiẽduꝫ aliquod ſacrꝫ
aliq̃s ẽ cogend⁹ in ſe licet in ſuis filijs ad ſuſcipiẽdũ bapti
ſmũ cogendi eſſent a principibus mali xp̃iani vel heretici
vt ſuos filios quos occultãt traderẽt eccleſie baptiçãdos
ſic̃ cũ vi armorꝫ machabei pueros circũcidebãt forte in-
uitis nõ ſolũ gentilib⁹ ſꝫ p̃rib⁹ q ſibi p̃pucia fecerãt ad ritũ
z° ꝯ gẽtiliũ tranſeuntes. ¶ z^a ꝯ eſt de coactione ꝯdicionata p̃
penã viris ĩferẽdã p̃p̃ eccleſie neceſſitatẽ. Ubi vr̃ ꝙ cũ ad
bonũ regimẽ eccleſie magis ſit obediẽdũ p̃ſidenti in ſpiri
tualibus q̃ȝtũ ad bonũ regimẽ: ĩ tp̃alibus preſidẽti in eis:
ꝛ ſic cũ vtilitas publica p̃ferenda ſit priuate ſicut aliq̃s co-
git̃ ſuſcipere tutellã vel curã pupilli vel adulti furioſi vel
p̃digi: qꝛ hoc reipublice ĩtereſt: multo magis officiuꝫ iudi
candi ĩ re publica dꝫ eſſe neceſſariuꝫ: vt puta ꝙ ſit prepoſi-
tus vel balliu⁹ ſi res publica indigeat pro cuius ſalute bo
nus ciuis debet etiam ſe morti exponere ſicut natura bra
chium opponit pro corpore: multo magis ſi eccleſia ĩdiget
tali ꝙ ſit curatus vel ep̃s poteſt ad hoc p̃ ſup̃iorẽ cogi per
preceptũ ꝛ excõicationẽ ſicut aliqui heremite p̃ ep̃os ſunt
ꝯpulſi ꝛ tenent̃ obedire: qꝛ ſm̃ Gregoriũ ſũmũ paſtorẽ cõ-
uincit̃ nõ amore q eius gregẽ renuit paſcere qui dixit Pa
ſce oues meas ꝛ paſce agnos meos. ¶ 3^a ꝯ ẽ de coactione 3^a
ꝯdicionata ꝛ ꝯſequutiua p̃ p̃uationẽ a beneficio p̃ ſuſpẽſio
nẽ hominis niſi excepto eo qd̃ poſtea de ſimplici curato dicet̃.
¶ Sciẽdũ ꝙ ſi aliq̃s hẽat bñficiũ reqrẽs ordinẽ de iure
vel ꝯſuetudĩe monend⁹ ẽ vt ſe faciat p̃moueri ſicut bñfi
ciũ reqrit: puta ſi archidiaconus ẽ ad diaconatũ: ſi decanus
abbas ꝛ hꝯ. aut p̃bẽda ſit ſacerdotalis ad p̃ſbiteratuꝫ. Qd̃
ſi monit⁹ canonice ĩfra debitũ tp̃s non fecerit iuſto ĩpedi-
mẽto ceſſante bñficio p̃uãdus ẽ. de elec. Cũ ĩ cunctis. exce
pto eo qd̃ ibi de ep̃o dr̃. Si ãt hꝫ ĩpedimentũ: aut tp̃ale aut
p̃petuũ. Si tp̃ale: puta ĩfirm⁹ q̃ȝdiu durat ẽ excuſatus: illo
ceſſante idẽ qd̃ p̃us. Si ãt hꝫ ĩpedimẽtũ p̃petuum: aut pre
ceſſit collationẽ bñficij ꝛ fuit tale qd̃ nõ ẽ ſibi ius acq̃ſitũ: ꝛ
tũc ſiue ſciuit ſiue ignorauit p̃uãd⁹ ẽ de facto ſic̃ d̃ ſcõ tꝫ: pu
ta qꝛ homicida vel illegittim⁹ ꝛ neſciebat vl' aliq̃d hꝯ. Si
ãt fuit tale ĩpedimẽtũ ꝙ ius fuit ſibi acq̃ſituꝫ: ſi ſciuit ꝛ ta
cuit dꝫ auferri tãq̃ȝ ab ĩdigno: ſi ignorauit idẽ ac ſi ſup̃ueniſ
ſet: qꝛ bona fide ꝛ iuſto titulo adept⁹ ſine c'lpa ſua p̃uari nõ
dꝫ. Si ãt ſup̃uẽit ſine culpa ſua: qꝛ mutilatus fuit ĩ naſo vl'
oculo aut fact⁹ leproſus: afflictio nõ ẽ dãda afflicto: ꝛ tunc
nõ dꝫ p̃uari ſꝫ de redditib⁹ vicari⁹ ſuſtẽtari: vel ali⁹ aſſigna
ri ꝛ ipſe de redditib⁹ ipſis ſuſtẽtari. Si aũt culpa ſua: vt qꝛ
ſe caſtrauit vt origenes. vl' culpa ſua dep̃henſus in ſtupro
caſtrat⁹ fuit dꝫ p̃uari: qꝛ damnũ qd̃ q̃s culpa ſentit: ſentire
nõ videtur. Sic ĩtelliguntur iura de corpore viciatis ꝛ de
clerico egrotãte p̃ totum.

Quantũ ad z^m. ſ. de tẽpore ordinãdorꝫ ſunt. 6. ꝯnes.
¶ Prĩa. ꝙ a ſeptẽnio ꝛ ſup̃ põt dari corona: q vo an̄ eã con p^a
fert p̃ ãnũ ẽ ſuſpẽſus a coll'one tonſure. de tem. ordi. c. vlti.
li. 6. quicũq; ſit ille q põt coronã dare niſi forte religioneꝫ
ĩtraret vt ibi dr̃. Infans. n. q ibi ponit̃ ſeptẽ annorꝫ ĩtelligi
tur. C. de iure deli. l. Si ĩfanti. ¶ z^a ẽ. de minorib⁹ ordib⁹ z^a
q dari nõ debẽt niſi iã habẽti vſuꝫ rõnis circa nouẽ vel de
cẽ ãnos: ſꝫ nõ dꝫ ꝙ ſit pubes: qꝛ nõ ẽ hoc p̃iudiciũ voti caſti
tatis: ꝛ pari paſſu currũt minores ordĩes ꝛ bñficiũ ſimplex.
de filijs p̃brorꝫ. c. i. li. 6. Illud auteꝫ ꝯferri p̃t pupillo vt ſta
tiꝫ dicet̃. ¶ 3^a ẽ de ſubdiacõatu q nõ dꝫ ꝯferri niſi puberi 3^a
in. 14. ãno exiſtenti: qꝛ p̃ votũ continentie obligat̃: vñ dꝫ
eẽ taꝫ firme etatis q̃ſi deberet ꝯhere: qꝛ ꝯria vota ſunt fie
ri circa idẽ. Puberes ãt ſunt apti ad vota ꝛ ad iuramẽta ꝛ
non pupilli. C. ſi aduerſus rem. autẽ. Sacramenta. ¶ 4^a 4
ẽ de diaconatu. qꝛ diaconus ante. z o. ãnuꝫ ordinari nõ dꝫ.
¶ 5^a ẽ de p̃ſbiteratu: qꝛ p̃ſbr̃ ante. z 6. ãnũ nõ dꝫ ordinari. 5^a
¶ 6^a ẽ de ep̃atu ꝙ ep̃s nõ dꝫ ordĩari an̄. 3 o. annũ. Et q̃deꝫ 6^a
ſubdiacon⁹ oliꝫ an̄. z o. annũ ordĩari nõ debebat. z 8. diſti.
De his. 7 7. di. c. In ſingl'is ꝛ. c. Quicũq; ꝛ. c. Subdiacon⁹.
ſꝫ hodie ſufficit ꝙ habeat. 1 4. annos vt ĩ vlti. c. hui⁹ di. dr̃.
Oliꝫ ẽt diacon⁹ nõ an̄. z 5. ãnuꝫ nec p̃br ante. 3 o. vt hic dr̃
ꝛ. 7 7. di. Placuit ꝛ dictis. c. ſꝫ hodie ſufficit ĩ ſacerdote nõ
ep̃o ꝙ hẽat. z 5. ꝛ pari rõne ĩ diacono ꝙ hẽat. z o. d̃ elec. cũ
ĩ cũctis: ſꝫ ĩ ep̃o dꝫ ꝙ p̃egerit: ĩ alijs ſufficit attigiſſe. Sꝫ de
ordĩato ĩ diaconũ ĩ. 1 3. ãno dr̃ ex̄ de tem. ordi. c. vlti. Nonẽ
compos ꝙ ep̃s dꝫ ſuſpẽdi a coll'one oĩuꝫ ordinuꝫ: ꝛ ordina
tus ibi ſuſpẽdit̃ vſq; ad debitã etatem.

Quantũ ad tertiũ. ſ. de tp̃ib⁹ ordinũ ſunt q̃nq; ꝯnes.
¶ Prĩa de corona q̃ oĩ die dari põt: qꝛ nõ ẽ p̃hibitũ ꝛ nihi p^a
lomin⁹ oĩs ordo ẽt ex̄ tp̃s collat⁹ characterẽ ĩp̃mit. d̃ tem.
ordi. c. Cõſultũ. ¶ z^a ꝯ ẽ de minorib⁹ ordib⁹ q poſſũt dari z^a
dieb⁹ dñicis ꝛ feſtis p̃cipuis: ꝛ ml'to magis illis tp̃ib⁹ q̃b⁹
maiores ordĩes: ꝛ omnes quattuor ſimul vna die poſſunt
ſuſcipi de tp̃i. ordi. ca. i. vbi etiã dr̃ ꝙ dñicis dieb⁹ poſſunt
virgines cõſecrari de dieb⁹ feſtiuis. c. t. c. de eo. ¶ 3^a ꝯ ẽ de 3^a
ſacris ordinib⁹ q nõ poſſunt dari niſi in ſabbatis quattuor
tẽporꝫ ꝛ ĩ vigilia paſche ꝛ dñica in paſſione: nõ aũt in vigi
lia penthecoſtes nec in quibuſcunq; feſtis niſi q: papa ſub
diacões facit ĩ dieb⁹ dñicis de tp̃i. ordi. c. i. ꝛ. z. ¶ 4^a ꝯ ẽ de 4
ſimilitate ordinũ: qꝛ nõ debẽt dari duo ordĩes ſacri ſimul
nec aliq̃s ſacer cuꝫ non ſacro: nec vnus ſacer vno die ꝛ ali⁹
ĩ alio. ſ. ĩ craſtino ẽt ꝯtinuato ieiunio. licet nõ ꝯtinuato ieiu
nio ſabbato ordinatus ĩ ſacerdotẽ ſequẽti die dñica poſſit
ꝯſecrari ĩ ep̃m dicto titulo. c. Ac l'ras ꝛ. c. Dilecti filij. ordĩa-
tus ãt ex̄ tp̃s debitũ recipit characterẽ ſꝫ nõ exequutionẽ
ſm̃ q̃ſdã: ſꝫ magis vr̃ ſuſpẽdend⁹ q̃ȝ ſuſpẽſus ex̄. e. ꝯſultuꝫ.
Non dꝫ ãt ordinatus ĩ ſubdiaconũ a papa ſup̃ordinari ab
ĩferiori niſi de licẽtia pape ex̄. e. titulo. Cũ in diſtribuẽdis.
¶ 5^a ꝯ ẽ. de ꝯſecratõe ep̃i q̃ dꝫ ſemp̃ eẽ in die dñica: mino-
res ãt ordines q̃ñ ꝯferũt̃ ex̄ tp̃s maiorꝫ ordinũ debẽt ꝯfer
ri paucis: puta duob⁹ vel trib⁹ ꝛ nõ multis ſimul ſicut fit ĩ
ſabbatis orõnũ vt ĩnuit̃ ex̄. e. De eo. Dedicatio ãt eccleſie
oĩ die fieri põt ſicut de ꝯſuetudine patet.

Quantũ ad 4^m. ſ. de tp̃e bñficiãdorꝫ ſunt tres ꝯnes.
¶ Prĩa de ſimplici bñficio. Si. n. ſit ſimplex bñficiũ ſuffi
cit ꝙ ſit maior ſeptẽnio: qꝛ pupillus põt eẽ canonic⁹ ẽt ĩ ec-
cleſia cathedrali lꝫ non hẽat vocẽ ĩ electione. de elec. c. Ex
eo. li. 6. tñ q̃ȝuis iure hũano ñ ĩrritet̃ tal' coll'o: tñ iure diuino
illicitũ ẽ dare talia bñficia talib⁹ niſi q̃ñ alij nõ ĩueniũt̃: qꝛ
ꝯ iuſtitiã diſtributiuã ẽ ſi dat̃ min⁹ digno. q̃ȝuis ãt iſte puer
non ſit indignus poſitiue p̃p̃ defectũ vite qꝛ ẽ ĩnocẽs: reſpe
ctu tñ illius ẽ ĩdignus q hꝫ vitã ꝛ ſciẽtiã q̃ ſtatim põt p̃deſ-
ſe eccleſie. Et iõ iſte ẽ ĩdignus: qꝛ alius ẽ dignior: vñ ꝯtẽpto
meliore ſanctiore iuſtiore: dare alteri ẽ graue pctm̃ vt dic̃
Aug. ſup̃ Iac. z. ¶ z^a ꝯ ẽ. de dignitate nõ hñte curã aĩarꝫ ĩ
q̃ põt ep̃s diſpẽſare cũ illo q ꝯpleuit. z o. annũ. de eta. ꝛ q̃li.
c. i. li. 6. Et ſic ẽt Archidiaconatus p̃t dari tali: qꝛ nõ hẽt cu-
rã aĩarꝫ ĩ foro p̃nie vt oporteat eẽ ſacerdotẽ qui reqrit. z 5.
ãnos: ſed ſolũ ĩ exteriori foro; ꝛ dꝫ eum tm̃ eſſe diaconũ ad
qd̃ ſufficiũt. z o. ãni vt ſit min⁹ q̃ȝ ſacerdos: Sꝫ q̃ȝuis alias
minor. z 5. ãnis nõ debeat iudex eẽ: põt tñ eẽ archidiacon⁹.
qd̃ ẽ eẽ iudicẽ de ꝯſuetudine: vñ dõm ꝙ hoc non ẽ de iure
cõi ſꝫ de diſpẽſatiõe ep̃i a papa p̃miſſa. ¶ 3^a ꝯ ẽ. de cura aĩa
rum ad quã dꝫ hẽre hõ. z 5. ãnos ſꝫ ad ep̃atũ. 3 o. vt dictuꝫ
ẽ. In p̃ma ãt nõ põt ep̃s diſpẽſare ſꝫ ẽ ipſo iure nulla coll'o
parochie facta illi q non attigit. z 5. annũ: imo ẽt cõmenda
eccl'ie facta nõ habẽti illã etatẽ. de elec. c. Licꝫ canon. ꝯ. de
cemẽtes ꝛ. c. ſe. Papa vo lꝫ poſſit diſpẽſare nõ tñ ĩtẽdit niſi
exp̃mat: vñ q ĩpetrauit bñficiũ cũ cura vel ſine cura niſi tẽ
pore reſcripti hẽret. z 5. annos nõ põt ſibi p̃uideri de bñfi-
cio cũ cura. de reſcrip. c. Si eo tp̃e. Cõtigit ãt cũ q̃dã p̃ tale
reſcriptũ p̃ duos ãnos bñficiũ cũ cura recepiſſet obiectuꝫ
eẽ ſibi ꝙ nõ habuiſſet etatẽ legitimã ꝛ teſtib⁹ hinc ĩde p̃du
ctis iudex p̃nũciauit ipꝫ etatem legitimã hũiſſe. Rñdi in
dubio ſtãdũ eẽ ſnĩe: ꝛ ex quo nõ ẽ certuꝫ de oppoſito debꝫ
p̃ſumere ꝙ teſtes nõ peierauerũt amore ei⁹: nec iudex ma
le iudicauit. Si ãt nõ põt ꝯſciaꝫ deponere q̃n tp̃e reſcripti
fuerit minor annis tenetur reſignare: qꝛ conſciẽtia dictat
nullum ius ſibi queſitum eſſe.

Quãtum ad 5^m de tp̃e. ſ. ĩfra qd̃ curatus dꝫ ordinari
ſunt tres ꝯnes. ¶ Prĩa. ꝙ iure nouo poteſt p̃ ep̃m cũ cura
tis diſpẽſari vt l'rarꝫ ſtudio ĩſiſtẽs ĩfra annũ nõ teneat̃ niſi
ad ſubdiaconatũ p̃moueri: ſꝫ poſt ſeptẽniũ ĩfra annũ dꝫ q-
libet ad ſacerdotiũ p̃moueri: ita ꝙ p̃mo ãno fuerit ordina
tus ĩ ſubdiaconũ: ꝛ ĩfra octauũ ĩ ſacerdotẽ ep̃o ſic diſpẽſan
te vacat ipſo iure eccl'ia: ſꝫ ẽt niſi ep̃s cũ eo diſpẽſaret vel ſi
diſpẽſaret̃ ꝛ ille l'rarꝫ ſtudio nõ ĩſiſteret cuꝫ alr̃ ep̃s nõ hẽat
potãtẽ diſpẽſandi teneret̃ ĩfra annũ ordinari in totũ: alias
ipſo iure ẽ p̃uat⁹. de elec. Cũ ex eo. li. 6. ¶ z^a ꝯcl'o ẽ. ꝙ q̃ȝuis
trãſeat tãtũ de illo tp̃e ꝙ illo ãno quo dꝫ nõ poſſit fieri ſub
diaconus vel ſacerdos: nõ tñ vacat vſq; ãno elapſo ꝛ facit
fruct⁹ ſuos ſi hũit a p̃n° ĩtẽtiõeꝫ ordinãdi: al's ñ niſi mutato
p̃poſito ſe fecerit ordĩari. Et q ſciẽter ſic affecto d̃dit tenet̃
eccl'iã ſuare idemnẽ. Ann⁹ ãt p̃ ſubdiacõatu vl' ſacerdotio
nõ currit niſi a tp̃e q̃ fuit ĩ poſſeſſiõe pacifica vl' p̃ eũ ſtetit:

ex tũc ẽt eſt annus vtilis: qꝛ nõ currit niſi iuſto ĩpedimẽto
ceſſante. Nõ põt ãt ſibi ꝯferri eccl'ia ſic vacãs illa vice. ĩ. il
la vacatõe. Si. n. dr̃ alicui nõ acceptãti adhuc vacat p̃ma
vice vacãdi ꝛ ſic ei nõ p̃t ꝯferri p̃ma vice. Silr̃ ſi faciat illi
dari q ſtatiꝫ renũciauit ĩ fraude ſic licꝫ ſcdo vacet iſto reſi
gnãte nõ valet q̃ ad deum: ſꝫ ſi bona fide alteri collata illo
mortuo vl' depoſito aut renũciãte vacauerit ſcdo: tũc põt
ei ꝯferri: qꝛ nõ ẽ p̃hibitũ de elec. c. Cõmiſſa li. 6. ¶ 3^a ꝯ ẽ. de 3° ꝯ
cura nõ ſimplici ĩ eccl'ijs collegiatis: ſic̃ ſũt decani in colle-
gijs: p̃ores ꝛ abbates ĩ ꝯuẽtib⁹: ꝙ iſti nõ ligãt̃ iſto ſtatuto
de elec. Statutũ li. 6. qꝛ ñ erit tãtũ p̃icl'ꝫ ſi iſti nõ ſũt ſacer
dotes: qꝛ ml'ti ſunt ĩ collegijs ſacerdotes q ex ꝯceſſiõe iſti⁹
curati nõ ſacerdotis facerẽt qd̃ ille faceret. Nõ ſic ãt ĩ ſim
plici cura ſunt p̃ochiani ſacerdotes q poſſint eccl'iaſtica ſa
cramẽta miſtrare: p̃p̃ qd̃ fuit magis necẽium ibi penã appo
nere: q̃ȝuis iſti curati arceant̃ magis ab audiẽdo leges vel
phyſicã q̃ȝ ſimplices curati ex̄ ne cl'ici vl' monaci. c. i. qꝛ ſũt
q̃ſi religioſi q ſic viuunt ĩ cõi. ꝛ ſi nõ q̃ ad victũ ꝛ veſtitũ ſal
tẽ q̃ ad dei cultũ ꝛ ſuitũ. Collegiũ v° h̃ large accipit̃ etiaꝫ
p̃ plebãia ſub ſe capellas hñte ĩ q̃ ſunt ſacerdotes p̃ quos
poterit ſuppleri vt dictũ ẽ. ¶ Ad argumẽtũ ĩ ꝯriũ reſpon-
ſuꝫ ẽ: ſꝫ iuxta h̃ de ſcõ pẽdet talis caſus. Canonici ordiaue-
rũt ꝙ eẽnt q̃dã capellanie q̃s q haberẽt facerẽt ſe ordiari
ĩfra ãnuꝫ: poſtea cuidã ex ipſis vna collata ipſe interpella-
uit ep̃uꝫ vt ſe ordinaret vel ad aliũ remitteret: q neutrꝫ fa
cere voluit dicẽs ipꝫ cũ oĩb⁹ canonicis eẽ excõicatũ: cũ ecõ
uerſo canonici reputarẽt ep̃ꝫ excõicatũ: ãno elapſo canoni
ci dicũt iſtũ capellã ſuaꝫ p̃didiſſe: alius allegat ĩpoſſibilita
tẽ: q̃rit̃ q̃d iuris. Dicẽdũ ꝙ nõ ẽ p̃uat⁹ ipſo iure: qꝛ decreta-
lis q̃ p̃uat nõ ordinatũ loq̃t̃ de curato vel alio q ex ſtatuto
iuris ñ hoĩs dꝫ ordiari: ſꝫ p̃ ſnĩaꝫ eẽt p̃uãdus niſi iuſtã cau-
ſaꝫ hũiſſꝫ: vr̃ ãt iuſtã cauſaꝫ hũiſſe. Nec obſtat ꝙ nõ appel
lauit: qꝛ nec tenebat̃ litigare nec ad ſup̃ioreꝫ recurrere: qꝛ
nec ſup̃ior poterat ordĩare nec licẽtiare: nec ẽt videt̃ ꝙ ad
papã teneret̃ ire: cũ forte reddit⁹ ad tot expẽſas nõ ſuffice
rẽt nec cogit̃ p̃prijs ſtupendijs militare. Qõ. III.

Ertio q̃rit̃ de ĩpedimẽto ordĩs. Et vr̃
ꝙ ordo non debeat hẽre ĩpedi-
mẽtũ: qꝛ ĩ entib⁹ illa q̃ ſũt maioris dignita-
tis ſũt minoris impedimẽti vt corpora cele
ſtia: ſꝫ ordo ĩter cetera ſacr̃a p⁹ euchariſtiaꝫ
ẽ maioris dignitatĩ. q̃ ꝛc̃. ¶ Cõtra ml'ta ĩpe
dimẽta q̃ iura ponũt. ¶ R°. tria ſunt hic vi
dẽda. Primo de ĩpedimento nature. z°. de impedimẽto
fortune. 3°. de impedimẽto macule.

Quantũ ad p̃^m de ĩpedimẽto nãe ſunt tres ꝯcl'ones.
¶ Prĩa ꝙ mulier nõ p̃t ordinari nec de iure nec de facto p° ꝯ
ẽt papa diſpẽſante q nõ p̃t mutare mãꝫ ſacr̃i licet poſſet ſi-
bi dare coronã: qꝛ id ẽ poſitiuũ. Oĩs ãt ordo ẽ ſacrm̃ ꝛ non
tm̃ ſacr̃ale. Uñ ſi v̊a eẽt op̃io dicẽtiũ ꝙ oẽs ordĩes p̃ter ſa-
cerdotiũ eẽnt ſolũ ſacr̃alia ꝛ diſpoſitiẽ ñ eẽntial'r ad ſacr̃a
p̃tinẽtia videret̃ p̃p̃ poſſe ꝛ formã ꝛ mãꝫ ꝛ ſuſcipiẽtẽ muta
re ſic̃ p̃t ĩ alijs ſacr̃alib⁹ vt ĩ cathecĩſmo ꝛ exorciſmo: niſi q̃s
dicat ꝙ nõ ẽ ſil'e: qꝛ iſta ſacr̃alia ſũt a deo ĩſtituta ꝛ nõ illa.
Eſt igit̃ ſex⁹ virilis de necẽitate ſacr̃i cui⁹ cã p̃ncipalis ẽ iſti
tutio xp̃i taꝫ q̃ ad miſtrãtes q̃ȝ q̃ ad ſuſcipiẽtes. Xp̃s ãt nõ
ordiauit niſi tm̃ viros ĩ cena q̃ñ p̃tãtẽ ꝯſecrãdi eis tribuit
ꝛ poſt reſurrectionẽ q̃ñ ſp̃m ſcm̃ eis dedit dicẽs. Quorꝫ re-
miſeritis pctã ꝛc̃. nec m̃reꝫ ſuã q̃ȝuis oĩuꝫ mulierꝫ ſciſſimã
ad aliquẽ gradũ ordĩs p̃mouerit. Ap'ls ẽt q tradidit nobis
qd̃ a dñõ accepit vt habetur prime ad cor. i i. innuit mulie-
res nõ debere ordiari nec hẽre gradũ doctrĩe ĩ eccl'ia q cõ-
petit ordiatis dicẽs. Mulierẽ ĩ eccl'ia loq nõ p̃mitto. Nec
p̃t dici ꝙ illud ſolũ ſit ex ordinatiõe ap'lorꝫ ꝛ nõ ex ſtatuto
xp̃i: qꝛ auferre alicui ſibi vtile ad ſalutẽ ꝛ ꝯceſſuꝫ a xp̃o nõ
põt eẽ ſine p̃iu dicio: maxĩe ĩ reb⁹ ſp̃ũalib⁹: ſꝫ dignitas ordĩ

nis vtilis ē ad ꝓmotionē ſalutis i recte vtētib⁹: ḡ ſi fuiſſet
ꝯceſſuꝫ a xp̄o ꝙ mulieres potuiſſent ordiari nō potuiſſꝫ ſi
ne ꝑiudicio eis auferri. Tenēdū ē igit̄ ꝙ mulieres nō p̄nt
ordiari ex xp̄i iſtitutione nec p̄dicare nec ꝯfeſſiones audi
re ēt abbatiſſe de pe. ⁊ re. c. Noua. Ratio aūt ꝯgruentie ē
qꝛ ꝑ ordinē aliqs ponit̄ i gradu excellētie ſuꝑ alios non or
dinatos: ſꝫ talis gradus non ꝯpetit mulierib⁹ ſuꝑ viros: ſꝫ
potius ſtatus ſubiectionis ꝓꝑ ifirmitatē corꝑis ⁊ iꝑfectio
nē rationis ꝓꝑ illō gene. 3°. Sub viri potātē eris. ḡ ⁊c̄. Sic
ḡ ſexus mulieris īpedit ſuſceptionē ordis: qꝛ oppoſitū ē de
necitate ſacri. Nec ē ſilr̄ de ordie ⁊ aliis ſacris potiſſime q̄
ad mulieres: qꝛ alia ſacra ordināt̄ ꝯ defectuꝫ cōem viris ⁊
mulierib⁹ vt bap⁹: eucbariſtia: pnia: extrēa vnctio. vel ad
actū cōem vtriſqꝫ vt ꝯfirmatio q̄ ordiat̄ ad ꝯfeſſionē fidei
ad quā ordināt̄ taꝫ viri q̄ꝫ mulieres. Sacrꝫ aūt ordinis cō
ſiſtit i gradu excellētie ſuꝑ alios: ⁊ doctrīe: q̄ nō ꝯpetit mu
lieribus vt dctū ē. Nec obſtat qd̄ dicit̄. 27. q. i. Diaconiſſa
nec. 32. di. c. Preſbiter: qꝛ canōes vocāt diacōiſſaꝫ nō ab or
die diaconat⁹ ſꝫ a būdictione q̄ ꝯpetit eis legere omelias
ī matutinis: nō āt euāgeliū ī miſſa vl̄ miſtrare circa altare
ī miſſa vt diacono ꝯuenit. p̄ſbiteriſſam vō vocat canon vi
duā q̄ bꝫ cuſtodire res eccl̄ie ſicut apparet ex ſeq̄nti. c. Si
mulieres. ſeu p̄b̄ra vl̄ p̄b̄riſſa vxor ſacerdotis greci vl̄ heb
domadaria que dicit orōnes. ❡ 2ᵃ ꝯ ē. ꝙ hermophrodit⁹
2ᵃ ꝯ ordiari nō dꝫ: cū ſit monſtꝝ i nā ⁊ corpore viciatus ⁊ ē op
probriū clero. ⁊ ꝓꝑ ꝑiculū: qꝛ neſcit̄ vtꝝ ſit vir aut mulier.
Dꝫ tū ꝙ ſit alteꝝ tn̄: qꝛ i plātis poſſunt ꝯiungi uis maſcu
lia ⁊ femina ꝑfecte: ſꝫ nūq̄ꝫ i aīalib⁹ ꝑfectis ⁊ maxīe hoīb⁹.
Si ḡ ſexus virilis p̄ualet ē hō ⁊ non mulier: ⁊ ſic pōt ordia
ri ſꝫ nō dꝫ: ſi āt eꝯ: ſic ē mulier: ⁊ ſic nec de facto ordiari po
teſt. ff. de ſta. ho. l. cū h̄ maphroditū. ❡ 3ᵃ ꝯ ē. ꝙ etas impe
3ᵃ ꝯ dit: qꝛ nō dꝫ qs ordiari niſi tp̄ib⁹ ſupradictis. Etas igit̄ pue
rilis īpedit a ſuſceptione maioꝝ ordinuꝫ: qꝛ oppoſitū ē de
necitate p̄cepti: ſꝫ nō a ſuſceptiōe minoꝝ niſi de ꝯgruitate
tm̄. Rō p̄mi ē: qꝛ maiorib⁹ ordib⁹ ē ānexū votū ꝯtinētie ex
ſtatuto eccl̄ie: ſꝫ ad id nullus p̄t ſe obligare niſi habēs vſū
rōnis ⁊ diſcretionis: igit̄ nullus dꝫ ſ̄ꝫ ſtatutū eccl̄ie ad ma
iores ordies ꝓmoueri ante ānos diſcretōis. Rō ſecūdi eſt.
qꝛ ꝯgruū ē vt nulli det̄ gradus cui⁹ actū exercere nō pōt:
ſed actus q̄rūcūqꝫ ordinū ēt minoꝝ nō pōt debite exerce
ri niſi ab habētibus vſuꝫ rōnis ⁊ diſcretiōis. ḡ nō ē ꝯgruuꝫ
ꝙ añ hoc tp̄s aliq ꝓmoueāt̄ ēt ad minores ordies niſi for
te adſit necitas ⁊ ſpes ꝓfect⁹. Uerūtn̄ etas puerilis nō īpe
dita ſuſceptōe ordinū q̄ꝫᵐ ē ex necitate ſacri vt vr̄ q̄buſdā:
qꝛ aliqs pōt hēre ꝑtātē cui⁹ nō hꝫ vſuꝫ: ⁊ iō licet pueri carē
tes vſu rōnis nō poſſint hēre exequutionē ordinū: poſſunt
tn̄ potātē recipe: ⁊ ꝓceſſu tp̄is actus eoꝝ exercere. ❡ Sed
ꝯtra h̄ arguūt q̄dā ꝓbabil̄r ⁊ ſubtiliter ſi ꝑ paruulos intelli
gunt̄ pueri q oīo carēt vſu rōnis. Primo qꝛ ſatis vr̄ abſur
duꝫ ꝙ talis paruulus poſſit ſacerdos fieri vel ep̄s ordina
ri. 2°. quia ad ſuſceptionē cuiuſlibet ſacri req̄rit̄ itētio ſuſci
piēdi ꝓpria ſi ſit adultus: vel iterꝑ̄tatiua ſi ſit ꝑuulus: ſꝫ i
paruulo ſi ordinet̄ de facto nō poteſt eē ꝓpria voluntas ſu
ſcipiēdi ordinē: cū nō habeat vſuꝫ rōnis nec iterꝑretatiua:
qꝛ lꝫ voluntas parētū vel eoꝝ q vicē gerunt parētuꝫ poſſit
eē volūtas iterꝑ̄tatiua paruuloꝝ q̄ꝫᵐ ad ea q̄ ſunt de neci
tate ſalutis paruuloꝝ corꝑalis vel ſp̄ūalis ꝓꝑ qd̄ itētio par
rentum eos offerentium ad baptiſmū ſufficit ad ſuſceptio
nem baptiſmi ſalutaris: tamen voluntas parentum non
videtur ſufficere ad hoc ꝙ ſuſcipiant ordinis ſacramentuꝫ
quod nō eſt de neceſſitate ſalutis: ſed eſt ſuꝑerogationis ⁊.
ꝯſtituit i gradu dignitatis: qꝛ quo ad hoc nō bn̄ pꝫ q̄uō vo
lūtas parētū ſit iterꝑ̄tatiua paruloꝝ: cū paruuli licite poſ
ſint talib⁹ diſſentire poſtq̄ꝫ ad annos diſcretiōis ꝑuenerit.
Et iteꝝ qꝛ baptiſmus ordinat̄ ad deletioneꝫ pc̄ti original̄
qd̄ ꝯhit paruulus ex actu parētū: ꝯgruū ē ꝙ volūtas paren
tū ſufficiat eis ad ſuſcipiēdū baptiſmū: ſꝫ hec cauſa i aliis
ſacris nō habet locū. ❡ Sed licet iſta ſint ꝓbabil̄r dicta:
cōis tn̄ opīo theo. ⁊ canoniſtaꝝ ē in ꝯriuꝫ. Poteſt ḡ dici ꝙ
pueri nō deberēt ordiari. i. q. i. c. Pueri. Si tn̄ puer ordina
ret̄ valeret quo ad characterē duꝫ tn̄ hēret vſuꝫ rōnis. Si
vō vſu rōnis careret: puta qꝛ ē puer i cunis illo caſu i q̄ ba
ptiçari non poſſet: puta iuitis parētib⁹ gētilib⁹ nō poſſet or
dinari ſicut nec baptiçari: qꝛ niſi p̄us reciperet baptiſmuꝫ
non reciperet ordinē. Sed ſuppoſito ꝙ puer eēt baptiçatus
ſi parētes nollēt ordinari quē volunt baptiçari adhuc nō
puto ꝙ poſſꝫ ordinari: qꝛ plus iuris hēnt parētes īpediēdo
pueꝝ ab his q̄ nō ſunt necia ad ſalutē q̄ꝫ i neciis. Si ḡ inui
tis parētib⁹ non poteſt puer baptiçari qd̄ ē necium ad ſalu
tem multo minus ordinari qd̄ nō ē neciuꝫ. Si dicat̄ ꝙ nō
eſt ſilr̄: qꝛ ex quo baptiçatus ē eccleſie ſubditus ē: q̄ pōt de
eo ī ſp̄ūalibus facere qd̄ vult ⁊ auferre parētib⁹ ſi i hereſi
vellēt eum nutrire: nō valꝫ: qꝛ hec nō ſic pōt eē iuſta cauſa
auferēdi parētib⁹. Sed q̄d ſi ꝯſentiētibus parētibus ordie
tur. De ep̄atu q̄dē quo ad obligationē que fit ꝑ aſſeuſum ⁊
acceptationē q̄ dicit̄ ſponſus eccleſie: certū ē ꝙ non ē ſpon
ſus quouſqꝫ habēs vſum rationis aſſentiat: nec ē curatus.
nec abbas: nec p̄or nec h̄ ⁊: qꝛ q̄uis iure ciuili legatū acqui
ratur ignorāti: tn̄ iure canonico nullū bn̄ficiū eccleſiaſticū
acquirit̄ homini quouſqꝫ aſſentiat. Un̄ de p̄ben. c. Si tibi
abſenti. li. 6. dr̄ ꝙ qn̄ abſenti bn̄ficiū ꝯfert̄ quouſqꝫ ratum
habeat ſibi nullū ius acq̄rit̄: licet ep̄s dare non poſſit inte
riꝫ alicui: multo magis ī beneficio habēte curā aīaꝝ: qꝛ ni
ſi ex ſuo ꝯſenſu nemo obligat̄ ad illud. Sed de ipſa ꝯſecra
tione i ep̄m videt̄ idē qd̄ de ceteris ordinib⁹; ꝙ. ſ. parētib⁹
ꝯſentientib⁹ vel ipſis non extātibus de volūtate illoꝝ qui
ſunt loco parētū ſi ordinnaret̄ reciperet characteres. ❡ Ad
p̄ᵐ argumētū iſtoꝝ pōt reſponderi ad maiorē ꝙ req̄rit̄ vo
luntas ſuſcipēdi expreſſa vel iterꝑ̄tatiua: pōt negari i par
uulo: qꝛ vbi nō eēt parens i mūdo nec niſi paruulus ⁊ ali⁹
nec pater nec mr̄ adhuc poſſet paruuluꝫ baptiçare ⁊ ſic ex
parte baptiçati nulla itētio nulla volūtas ꝯcurreret ⁊ ſuf
ficeret ſola volūtas ꝯferētis ſacr̄m: ita ⁊ i ꝓpoſito: ſꝫ i illo
q habet vſum rōnis q iā ſibi a dn̄o ꝯmiſſus ē ꝓpa volūtas
req̄rit̄. In paruulo āt quē adhuc deus ī manu ꝯſilii non re
liq̄t nulla volūtas req̄rit̄. Pōt ēt dici ad minorē ꝙ volun
tas parētū ē ēt volūtas filii nō ſolū in his q̄ ſunt necitatis
ſalutis ſꝫ etiā ī aliis: vn̄ de volūtate parentis offerentis po
teſt paruulus ꝯfirmari: qꝛ ⁊ paruulis xp̄s manus impone
bat bn̄dicens: ⁊ de volūtate p̄ris pōt acq̄ri puulo ſic ꝑtuto
rē. ❡ Ad illō ꝙ puer p̄t poſtea licite reſilire ⁊ diſſentire:
Si pr̄ aut mr̄ ꝓ ipo fecerūt votū: veꝝ ē: vn̄ ēt ordiat⁹ i ſacer
dotē i cunis veniēs ad ānos diſcretōis nō tenet̄ ꝯtinere ſꝫ
verus ſacerdos exiſtēs poterit ꝯhere: qꝛ nō potuit neſcius
obligari. ❡ Qd̄ dicunt ꝙ ideo i baptiſmo ſufficit volūtas
parentuꝫ: qꝛ ordinat̄ ad deletionē peccati a parentibus cō
tracti. dicendū ꝙ immo ſufficit volūtas tutoꝝ in defectu
parentis: ſed etiā ſolius baptiçatis vbi alius non apparet
⁊ tamē a tutoribus puer illud peccatū non contraxit: imo
certū eſt ꝙ ſufficit voluntas ꝓximoꝝ parentum a quibus
nullū peccatum contraxit nec forte etiam ipſuꝫ originale.
Si dicat̄ ducatus minus conuenit pueris q̄ꝫ mulieribus:
qꝛ nihil habēt de vſu ratiōis ⁊ minus roboris: igitur ſi mu
lier nō poteſt ordinari etiā de facta nec puer. ❡ Solutio.
non eſt ſimile qꝛ principatus minus conuenit pueris actu:
ſed plus aptitudine.

Quantum ad ſecundum. ſ. quātum ad impedimē
tū fortune. ſ. homicidiū: ſunt tres ꝯnes. ❡ Pria q̄d per ho
micidiū itelligit̄. Et q̄dē ꝑut cāt irregularitatē req̄rit mor
tē hoīs vel mutilationē: ⁊ tātū valet mutilatio q̄ꝫᵐ occiſio.
de cle. ꝑcuſ. c. i. 55. di. c. vlti. Dr̄ āt Mors hoīs hñtis aīam
rōnalē ſine q̄ nō ē hō: ꝓꝑ qd̄ occidēs ī vētre fetū añ aīatio
nē iſtā vl̄ ſuſpēdēs iā mortuū cadauer aut mutilās nō ē ir
regl̄aris. Dr̄ āt mutilatio mēbroꝝ ꝓꝑ̄ dcōꝝ q̄ amputata
nō creſcunt: ſec⁹ de aliis. vt ſi capillos raſerit vel vngues ſci
derit: imo etiā ſi talia auulſerit: iō de his non itelligit̄ ſꝫ de
aliqs: nō ſolū de mēbris principalib⁹: qꝛ nō ſoluꝫ ſi pedem
aut manū amputauerit: imo ēt ſi digitū vel articuluꝫ: nec
ſolū totū digitū vel oclm̄ aut naſū: ſꝫ ſi ꝑtē notabilē q̄ redi
re nō poſſit ſiue ſibi ſiue alii amputauerit di. 55. Si qs ſe
metipm̄. c. Qui ꝑtē. Nō ſic aūt ſi pellē vel carnē q̄ redeūt
per nām q̄ꝫtūcūqꝫ ēt vulnerauerit vel ſanguinē fuderit: qꝛ
ſanguis deꝑdit⁹ reſtituit̄ per nām: nō fit irregl̄aris: aut ēt
ſi ſic in capite vulnerauerit ꝙ de oſſe capitis multū extra
ctū fuerit: qꝛ de mēbris exteriorib⁹ intelligit̄: ⁊ pene ſemꝑ
ſunt reſtringēde. ❡ Scda ꝯ qs ē hōicida in iſta mā. Et di
cēdū ꝙ ille q ꝯſilio auxilio fc̄o vel quocūqꝫ mō cauſe ē cā
homicidii: dūm tn̄ reducat̄ ad gen⁹ cāe efficiētis. Un̄ de clī.
pug. in duello. c. 2. dr̄ hōicidiū tā facto q̄ꝫ p̄cepto q̄ꝫ de cōſi
lio aut defenſiōe non ē dubiū ꝑpetrari. Un̄ in eodē. c. Sa
cerdos q poſuit pugilē q reū ictib⁹ mactauit irregl̄aris ē: ac
ſi ꝑ ſe feciſſet. Si aūt ſe ꝓhibēte fcm̄ ē nō eſt irregl̄aris. de
homicidio. c. i. Petr⁹ diacon⁹. Itē ſi ſolū ꝑ modū finis ē cā.
vtputa qꝛ ꝓpter ipm̄ vindicādū interfecit⁹ ē hō: ipo nec mā
dante nec ratū hñte irregl̄aris nō ē: lꝫ ſimoniac⁹. i. ꝑ ſimo
niā promotus dicat̄ ēt q ignorante ipo propter ipm̄ ſimo
nia ꝯtracta ē. Eſt aūt cā efficiēs ēt qui nō tāgit: ſꝫ aſſociās
illū defendere patus ē ſi oꝫ: ſicut Paulus ſeruās veſtes la
pidantiū Stephanū: ſꝫ in ei⁹ ꝓmotiōe diſpēſauit xp̄s q di
xit. Uas electiōis ē mihi iſte: ⁊ ſp̄ūſcūs q dixit. Segrega
te mihi Paulū ⁊ Barnabā. Un̄ de homi. c. Sicut dignum
dr̄ ꝯſtat illos nō eē īmunes a reatu hōicidii: qui licet nō oc
cidūt tn̄ occiſorib⁹ opē ferūt. Si aūt mors nō ſequatur nec
mutilatio q̄cq̄d fecerit nō eſt irregl̄aris: qꝛ lex ꝓmotionis
factū req̄rit. Un̄ iudex: notari⁹ ⁊ oēs hꝫ niſi ſequat̄ mors
aut mutilatio q̄cq̄d dixerint vel ſcripſerint i cā ſanguis nō
ſunt irregulares: ſicut nec is q cū tello ambulauit ⁊ vulne
rauit ⁊ fecit qd̄ potuit ad mortē ſi nō ſit ſecuta: q̄uis q̄daꝫ
ſcribāt ꝯriū de iudice ⁊ alio q hoc facit ex offō: ſꝫ nō ē ꝓba
bile ꝙ ceteris parib⁹ plus incurrat irregularitatē inocens.
q̄ꝫ delinq̄ns: niſi vbi rō que ē in vno ceſſat i alio: ſicut eſt in
bigamia q̄ ꝯhit̄ ex actu mr̄imoniali nō fornicatio: ſꝫ clic⁹
qui i duello pugnauit: lꝫ nō ſit ſecuta mors nec mutl̄atio ē
deponēdus niſi ep̄s cū eo diſpēſauerit. Silr̄ dicūt q̄dā cle
rici qui fuit miſter cāe ſanguis eē irregularē: ſꝫ poſſe ep̄m
cū eo diſpēſare niſi mors aut mutulatio fuerit ſubſequuta
.23. q. vlt. Sepe ⁊. c. ſeq̄nti. Sꝫ iſtud nō eſt veꝝ: qꝛ nō inue
nit̄ ſcriptū expſſe: nec aliter ē iudicāda irregluaritas. Nec
refert vtꝝ paganū qs occideret aut xp̄ianū: qꝛ ille hō ē ſic
iſte. Un̄ dr̄ ex de homi. c. Petitio. Clici ꝯ ſaracenos pugnā
tes ſi de homicidio cuiuſq̄ꝫ dubitant a ſacerdotio abſtine
hunt di. 50. Miror. Et ꝓpter hoc ſūt irregl̄ares q ligna ſb
q̄ciūt hereticis ꝯburēdis: ſi illa ligna ꝑ ſui ꝯbuſtionem ad
mortē aliq̄d agāt: licet indulgentiā ꝯſeq̄ꝫtur. ❡ Tertia ꝯ ē
ex his quō ꝯhit̄ irregularitas ꝓpter homicidiū. Et dꝫ. ꝙ
tn̄ i duobus caſib⁹. Prim⁹ eſt qn̄ aliqs ē homicida ex ſcia
.i. ex intētiōe ſiue licite ſiue illicite: vt pꝫ in iudice: vn̄ ille q
interficit hoīem ſeipm̄ defendēdo licite: ſꝫ ex intētiōe ē ir
regl̄aris. Nō. n. excuſat̄ qꝛ licite fecit: cū iudex licite faciat
nec qꝛ ex necitate h̄ fec: qꝛ maior ē necitas vitādi mōtale
q̄ꝫ mōtē: ⁊ vitādi mortē mltoꝝ q̄ꝫ vni⁹ ⁊ dānū reipu. q̄ꝫ vni⁹
perſone: iudex aūt nō p̄t vitare mortale nec mortē mltoꝝ
aliq̄n nec dānū reipu. niſi ꝯdēnet ad mortē iſtū publicum
homicidā: ⁊ nihilomin⁹ fit irregl̄aris: ḡ multo magis iſte q
ob tutellā ſui corꝑis hoīeꝫ interfecit ad qd̄ nō tenet̄. Et h̄
veꝝ ē q̄ꝫtū ad ꝓmouendū vlteri⁹: ſꝫ q̄ꝫtū ad miniſtranduꝫ
in ſuſceptis homicidiū incuitabile nō deiicit ob ordīe nec
a bn̄ficio: ſicut deiicit homicidiū ex offō: qꝛ vr̄ abdicare cle
ricatū: q ex ꝓpoſito offm̄ ſanguis ſuſcipit: nō ſic autem q ex
inopīato ad ſui defēſionē aggreſſorē interficit. 50. di. De his
clicis ꝑ q̄h⁹ ex̄ ō homici. c. Interfeciſti. 51. di. Aliq̄ꝫtos. Qꝛ āt
Petr⁹ mutilās auriculā fuit ē ꝓmot⁹ xp̄s diſpēſauit qui po
ſtea dixit ſibi: Paſce oues meas: vel nōdū erat ꝓhibitio ec
cleſie. Nec ob. ꝙ Dauid vir ſanguinū ē ꝓhibit⁹ edificare:
qꝛ ēt Salomō vir ſanguiniū edificauit: q Ioab ⁊ alios ad
mortē ꝯdēnauit. Tūc ēt Finees occidēdo ſacerdotiū ꝓme
ruit: ⁊ machabei bellatores fuerūt ſacerdotes. De Dauid
aūt dictū ē ꝓꝑ figurā: vel ſi tūc erat ꝓhibitū iudiciale fuit:
⁊ poſt mortē xp̄i non ligauit niſi q̄ꝫᵐ eccl̄a h̄ idē ſtatuit di
cēte ap̄lo: Nō ꝑcuſſorē. 2⁹ caſus ē qn̄ p̄ter itētionē aliqs ca
ſu occidit̄ vel mutilat̄: ꝑ culpā tn̄ ſuā: vtpote qꝛ dabat ope
rā rei illicite: vt ſi vadēs ad lupanar cū armis nō itētione
pugnādi: ⁊ preter itentionē bello orto inde homicidiū fece
rit vel hꝫ: vel ſi nō medicus de medicādo ſe intromiſerit ⁊
mors ſequuta fuerit: irregularis ē: Itē ſi dabat opaꝫ rei li
cite non tn̄ debitā diligētiā adhibuit. vt qꝛ medicus aliq̄d
de ꝯtingētib⁹ omiſit: vel ſi putator ex arbore ramū deiecit
in publico: nec clamauit: ſꝫ aliquē occidit irregl̄aris ē. Me
dicus vō q mēbꝝ amputat ſ̄m regl̄as artis nō vr̄ irregula
ris: qꝛ hoc nō ē mutilare ſꝫ corp⁹ ſaluare. Si aūt preter in
tentionē ⁊ culpā mors vel mutilatio accidat alteri⁹ irregu
laritatē n̄ icurrit. Ubi ꝯſiderādū ē ꝙ aliq̄d vni ē clp̄a qd̄ al
teri nō ē. Un̄ caſus ponebat̄ ō puero q iaciēs ſagittā ea in
uerſa caſu p̄ter intētionē ꝑcuſſit in oclo ſociū retro ſtāteꝫ:
⁊ exoculauit: qd̄ ēt fuit mirabile. Et dixi ꝙ dato ꝙ adult⁹
fuiſſet irregularis ex illa exoculatiōe: qꝛ raro ſine ei⁹ clp̄a
potuiſſet accidere: puer tn̄ nō: qꝛ ī clp̄a nō fuit: qꝛ nō teneba
tur adhibere diligētiā quā adhibere neſciebat: al̄s tenere
tur ad īpoſſibile: iō irregularis non ē. ❡ In caſu aūt dubii
probabil̄r tenet̄ qs abſtinere ſicut in caſu certi. Sꝫ vbi eſt
conſcīa irrōnabil̄r meticl̄oſa ē deponēda: ꝙ ſi nō poſſit de
poni iteri ē a miſterio ⁊ ꝓmotiōe ceſſandū. de tp̄i. ordi. Ad
aures. 50. di. de his.

Quātū ad 3ᵐ. ſ. de īpedimēto corꝑalis vicii. dꝫ. ꝙ im
pedit i trib⁹ caſib⁹. Prim⁹ qn̄ tale ē viciū ꝙ cāt ꝑiculū. ꝙ
ſine ꝑicl̄o hō non pōt actū ordis exercere: vt ſi nō poſſit
facere fractionē: vel ita tenuib⁹ ē manib⁹: ꝙ nō ſine ꝑiculo
effuſiōis ſanguis p̄t tenere calicē. 2⁹ caſus quādo gn̄atur
ſcādalū: vt qꝛ hꝫ naſuꝫ amputatū vel aliq̄d hꝫ. 3⁹ eſt qn̄ ꝑ
factū ⁊ culpā ſuā. Qꝛ aūt ſc̄us Marc⁹ fert̄ ſibi āputaſſe pol
licē vt ſacerdotio reꝓb⁹ haberet̄ q nihilominus poſtea
fuit patriarcha Alexandrin⁹ fuit ex diſpēſatiōe ſp̄ūſci vel
Petri qui erat p̄p. ⁊ ꝑ ꝯñs i oī tali defectu poterat diſpēſa
re: qꝛ nec tātū erat amputatū q̄n poſſet facere fractioneꝫ.
❡ Ad arg⁹ dōm. ꝙ nobiliora i entib⁹ ſūt minoris īpedibili
tatis in ſe: ſꝫ ſūt maxīe impedibilitatis ī ꝑticipatiōe ſui ab
aliis ⁊ i appropinquatiōe ad ipa. Que. n. ꝑfectiora ſūt: illa
ſunt īmediate ꝓpinq̄ ⁊ ꝑticipātia ꝑfectiſſima: cetera vō re
mota: ⁊ ſilr̄ ſacr̄m ordis nō ē ī ſe īpedibile poſitis ſuis cāis:
ſꝫ ꝑfectiſſimi debēt eē q ei appropinq̄bāt ſuſcitādo vel exe
quēdo: ⁊ ab hoc multipl̄r īpediūt īꝑfecti. Qō. IIII

Quarto querit̄ vtꝝ p̄p̄ poſſit cōmittē
ſimoniā. Et vr̄ ꝙ nō: qꝛ nō mi
nus eſt ip̄e dn̄s i ſp̄ūalib⁹ q̄ꝫ imparor ī tp̄a
lib⁹ ſꝫ pl̄s: cū īpator nō ita depōat p̄ncipes
ad libitū ſic p̄p̄ p̄latos: ſꝫ qꝛ oīa ſūt p̄ncipis:
ip̄e nō p̄t cōmittere ſimoniā laycalē ꝯpūit̄
ꝑ legē iuliā Ambit⁹. vn̄ dr̄ ꝙ lex iulia ābit⁹
ceſſat i vrbe. ff. ad. l. iuliā ābit⁹. l. vna: qꝛ. ſ. dignitates vrbis
cōferūt̄ ꝑ p̄ncipē. ḡ ⁊c̄. ❡ Cōtra. qꝛ p̄p̄ erat Petr⁹ q timuit
ſimōiā icurrere qn̄ dixit Simōi pecūia tua tecū ſit i ꝑditio
ne. ⁊c̄. ❡ Rᵒ. hic ſūt tria vidēda. p̄ ō ꝯnib⁹ q̄s oēs ꝯcedūt.
2° ō diſtictōe quā iuriſte ponūt ō ſimōiacl. 3° ō ꝯne dubia.

Quantū ad p̄ᵐ ſūt tres ꝯcl̄ones. ❡ Prima concl̄o ē. pᵃ ꝯ
ꝙ papa poteſt committere peccatum ſimo
nie in generali. ſicut q̄cūqꝫ alius inferior prelatus quo ad

culpã grauiorẽ. Nõ quidã ſic declarãt ⁊ dĩt. Dẽ pctm̃ ẽ de-
uiatio ab aliq̃ lege nãli vel diuina vel hũana recte poſita:
vñ Ambr. dicit. ꝙ pctm̃ ẽ dictũ ꝯcupitũ vel factũ ꝯ legem:
quecũq̧ aũt lex loq̃tur his q ſb lege ſũt loq̃tur vt dr̃ Ro.
.3. Ex q̃ põt ſic argui. Oĩs hõ faciẽs ꝯ legẽ cui ſubiectus eſt
peccat: ſꝫ oĩs hõ vẽdens ſpũale ꝑ tꝑali peccat ꝯ legẽ nãlez
diuinã: cui oẽs ſubiecti ſũt tã pp̄ q̃ alij: ḡ tal' peccat nõ niſi
pctõ ſimonie: iõ ⁊c̃. Maior pꝫ ex his q̃ dicta ſũt: mĩor pate-
2a ꝯ bit ex his q̃ dicẽtur. ¶ Scõa ꝯclõ ẽ. ꝙ pp̄ nõ pt̃ cõittere ſi-
moniã quo ad penã iuri poſiti cui nõ ſbeſt: vñ nec ſuſpẽſio-
nem nec hꝰ penas iuris ſuſtinet: ſic̃ ſi ꝑcutiat clĩcũ excõica-
tus nõ eſt: q2 pnceps legibꝰ ſolutꝰ ẽ. ff. de legibꝰ. l. princeps.
3a ꝯ ¶ Tertia ꝯ ẽ. ꝙ ille q ẽt a pp̄ emeret bñficiũ vel ordinem
etiã penas iuris canonici nõ ĩcurreret: q2 ſicut poſſet diſpẽ-
ſare in penis iã ĩcurſis: ita ꝙ nõ ĩcurrant: ſic poſſet dare pri-
uilegiũ alicui ꝙ ꝑcutiẽdo clĩcũ nõ eẽt excõicatꝰ: lꝫ nõ libẽ-
ter faceret. Qñ aũt dat ꝑ pecunia vr̃ diſpẽſare ꝙ liceat re-
tinere ſicut qñ ſciẽter dat irregulari eo ipo diſpẽſat cũ eo:
vñ q hũit bñficiũ ꝑ ſimõiã ĩ curia ſi hꝫ ꝯſciaꝫ ꝙ emanauit
de ꝯſcia pape ꝯferẽtis penitẽdo de pctõ nõ tenet̃ reſigna-
re ſed poteſt retinere.

Quantũ ad 2m pmo ponet̃ illa vl'gata diſtinctio iu-
riſtaꝝ. 2o arguet̃ ꝯ eã ſicut aliq arguũt. 3o ĩgret̃ õ dictis
in reprobatiõe. ¶ Quãtũ ad pm ſciẽdũ ꝙ q̃dã diſtingũt ꝙ
aliq̃d pt̃ eẽ ſimõiacũ dupl'r. Unoꝰ de ſe. ⁊ iõ ꝓhibet̃ ĩ iure:
Alioꝰ ex ſola iuris ꝓhibitõe. De ſe ſũt ſimoniaca q̃ ꝓhiben-
tur vẽdi ĩ nouo vel veteri teſtamẽto vt ſacra: cetera võ ſũt
tm̃ ſimoniaca q2 ꝓhibita. Et hec diſtictio hẽtur ex̃ de offi.
iudi. dele. c. Ex pte in glo. ordi. ⁊ ꝯcordãt Inno. ⁊ Hoſtien.
¶ Quãtũ ad 2m dicũt q̃dã ꝙ diſtinctio nõ ẽ vã vt ponit̃:
2o ꝙ põt eẽ vã in aliquo ſenſu. Primũ ꝓbãt q̃drupl'r. Pri-
ma rõ ẽ talis. Circa id qd nõ eſt de ſe malũ niſi q2 ꝓhibituꝫ
nõ ꝯuenit peccare niſi pctõ ſimplĩcis inobediẽtie: q2 ĩ tali-
bus tota rõ pcti ẽ ex trãſgreſſiõe ꝓhibitiõis. Si ḡ vẽditio
ſimplicis bñficij nõ ſit de ſe ſimoniaca impoſſibile ẽ ꝙ ex
ꝓhibitiõe iuris ſit ibi: niſi ſola ĩobediẽtia. 2o rõ eſt talis.
Simonia ẽ vẽditio rei ſpũalis ꝑ tꝑali: ſꝫ ꝓhibitio iuris nõ
mutat nãs reꝝ vt õ tꝑali faciat ſpũale aut eꝯ. ḡ vbi nõ ẽ ſi-
monia ex nã rei nõ põt eẽ ex ꝓhibitiõe iuris. 3a ẽ ꝑ exm: q2
comedere pl'ies in die nõ eſt de ſe illicitũ: ſꝫ ex ꝓhibitione
iuris quo ad dies ieiunioꝝ: ſꝫ nõ peccat tũc comedẽs pl'ies
in die niſi pctõ ſoliꝰ ĩobediẽtie. ḡ ⁊c̃. Silr 4o mentiri iocoſe
eſt pctm̃ veniale: ſi aũt addit̃ pceptũ plati: niſi qs mẽtiat̃:
tũc mentiẽdo nõ addit̃ ſimplici mẽdatio niſi pctm̃ ſoliꝰ in-
obediẽtie. ⁊ ſic ẽ in oĩbꝰ ꝙ ꝓhibitio hoĩs vel iuris nõ addit
niſi pctm̃ ſimplici ĩobediẽtie. ¶ 2o colorãt iſtã diſtictionẽ
dicẽtes ꝙ q2 iſta diſtinctio ponit̃ ĩ iure: iõ ne total'r videat̃
reprobari dictũ iuriſtaꝝ põt exponi ſic: ꝙ illud qd nõ eſt ſi-
moniacũ de ſe ẽ ſimoniacũ ex ꝓhibitiõe nõ quo ad culpã:
q2 ibi nõ pt̃ eẽ culpa ſimõie ſꝫ ĩobediẽtie vt dictũ ẽ: ſꝫ quo
ad penã: q2 faciẽs ꝯ talẽ ꝓhibitioneꝫ iuris ſili pena puniť:
ac ſi eẽt vẽ ſimoniacus. Contingit aũt q̃nq̧ ꝙ pctã illa ſili
noĩe cenſent̃ q̃ ſili pena puniunt̃. Et hoc mõ dr̃ aliq̃d ſimo-
niacũ: q2 ꝓhibitũ: ſicut ꝑmutatio bñficioꝝ q̃ fit ſine auctã-
te ſupioris: nõ ẽ de ſe ſimoniaca. Poſſet. n. qs licite ꝑmuta-
re canonicatũ ſuũ ĩ canonicatũ alteriꝰ ſi hoc faceret ea in-
tentiõe: vt ꝓficeret magis in eccl'a alia q̃ in ea quã hꝫ: niſi
ꝓhibitio iuris eẽt in ꝯriũ pp̄ quã hoc iudicat̃ ſimoniacũ:
niſi fiat auctãte ſupioris cuiꝰ ẽ iudicare ne qs tranſeat de
eccl'a ad eccl'aꝫ cupiditate maioris lucri: ⁊ non aĩo magis
proficiendi. ¶ Quãtũ ad 3m de his inq̃ſitiue poſſet dici ad
primã rõnẽ improbantẽ diſtinctionẽ iuriſtaꝝ: ꝙ ꝓhibitio
hñ ꝯſtituit aliud pctm̃ q̃ inobediẽtie: q2 in oĩ v̄tute mediũ
cõiectat̃ rõ: nõ ſolũ ex his q̃ ꝑ ſe incidũt: ſꝫ ẽt q̃ ꝑ accñs: vñ
qñ hõ comedit cibũ vetitũ nõ ſolũ fuit ibi pctm̃ ĩobedien-
tie: ſꝫ ẽt pctm̃ gule: q2 licet nõ excederet in paſſiõibus gule
ſm ſe: tñ ꝑ accñs excẽſſit. Recta. n. rõ dictat abſtinere ab
hoc nõ ſolũ q̃tm ſanitas corꝑis ⁊ bona diſpoſitio ꝑ ſe reqrit:
ſꝫ ẽt ꝑ accñs. Si quis. n. fornicaret̃ metu morti alſ nõ for-
nicaturus amore voluptatis: nõ ſoluꝫ peccaret peccato ti-
miditatis oppoſito fortitudini: ſꝫ etiã pctõ itẽperãtie. Et ſi-
militer ĩ ꝓpoſito multum eẽt guloſus q vellet comedere
vbi pp̄ comeſtionẽ frãgeret ieiuniũ ſub pcepto. ¶ Cõtra.
ſm rõnẽ vr̃ ꝙ licet ꝓhibitio iuris non mutat nãs reꝝ ſm
rem mutat tamẽ ſm rõnẽ: q2 aliqua dicũtur ſpũalia ex ſo-
la iuris vel hoĩs ordinatione: ſicut oĩa que ex cõſecratione
eccl'aſtica dicũtur ſacra: vt calices ⁊ talia. Quicq̃d aũt nõ
habꝫ ſcitatẽ nec ſpũalitatẽ: niſi ex ſtatuto eccl'e põt ꝑ papã
fieri nõ ſanctũ nec ſpũale: ⁊ ſic ſine ſimonia poterit emi vl'
vendi amota illa ſpũalitate. ¶ Ad 3m dõm. ꝙ ſi hõ die ie-
iunioꝝ bis comedat nõ ſolũ peccat pctõ inobediẽtie q̃uis
alias comedat ſobrie: ſꝫ etiam peccato ĩtemperantie ſiue
gule: q2 ſobrietas attẽdit mediũ non ſolũ pẽſatis circũſtã-
tijs q̃ ſemꝑ cõcurrũt: ſed etiã ꝓut tũc accidũt qñ agẽdũ ẽ.
¶ Ad 4m de mẽdatio iocoſo dici põt ꝙ pcepto addito nõ
ſolũ eſt pctm̃ inobediẽtie: ſed peccatũ lingue. Aliqñ enim ẽ
duplex deformitas ĩ pctõ: ſed vna nõ ẽ niſi alia ſuppoſita:
ſicut accipe rẽ alienã ĩ eccl'a ẽ duplex pctm̃. ſ. furti ⁊ ſacrile-
gij: ⁊ tñ niſi eẽt furtũ nõ eſſet ſacrilegiũ: q2 accipere rẽ ſuã
in eccl'a nullũ eſt peccatũ. Ita ⁊ vbi loqui nullũ eẽt pctm̃:
ſi ſit ꝓhibitũ: nõ ſolũ ẽ pctm̃ inobediẽtie: ſꝫ etiaꝫ lingue: lꝫ
nõ ſit lingue niſi ſuppoſita ĩobediẽtia. ¶ De expoſitiõe ꝙ
ſimoniaca: q2 prohibita dicuntur aliq̃ quo ad penã nõ cul-
pã. Dicẽdũ ꝙ non oẽ ꝓhibitũ emi vel vẽdi ex hoc fit ſimo-
niacũ: ſicut res eccl'e ꝓhibentur vẽdi. Nec pp̄ hoc eaꝝ vẽ-
ditio ẽ ſimonia nec poſitiua nec diuina: ſꝫ illa que ꝓhiben-
tur vendi vel emi a iure: q2 iuris reputatione ⁊ ordinatiõe
pro ſacris ⁊ ſpũalibꝰ haberi debẽt: q̃ õ iure diuio non erãt
illa dicũtur ſimoniaca q2 ꝓhibita. Et ſunt ſimoniaca nõ ſo-
lum quo ad penã ſed ẽt quo ad culpã. Exm de ꝑmutatione
beneficioꝝ deficit: q2 ſi nũq̃ eſſet ꝓhibitũ a iure tñ nec oꝫ
nec poteſt fieri ſine auctãte ſuperioris. q2 dato ꝙ q̃libꝫ poſ-
ſit ſuo bñficio reſignare: nõ tamẽ vnus aliũ ĩſtituere. Et da-
to ꝙ fiat auctãte ſupioris: ſi tñ fiat ex pacto eſt ſimonia: nõ
ſolũ ſimonia quo ad penã: ſꝫ ẽt quo ad culpã: q2 hoc ẽ ꝑmu-
tare ſpũale ꝑ ſpũali ⁊ tꝑale ꝑ ſpũali: q2 ius canõie ẽ ſpũale:
⁊ mixꝫ eſt quomodo ꝑmutatio ẽ minꝰ de ſe ſimõiaca q̃ vẽ-
ditio: q2 ius eligẽdi epm officiandi eccl'aꝫ qd hõ hꝫ per col-
lationẽ hꝫ ꝑ permutationẽ: cũ in permutatione ſit vã col-
latio: ⁊ plus: q2 in permutatione eſt duplex ius: ſed in colla-
tione non eſt niſi vnum.

Quantum ad 3m primo ponit̃ opinio iuriſtarum cũ
ſuis motiuis. 2o ponet̃ ĩpugnatio quorũdã ꝓbabilis ⁊ in-
quiret̃ de ipa. 3o rñdebit̃ ad rõnes iuriſtaꝝ ⁊ ad pncipale.
¶ Quãtũ ad pmũ dicunt iuriſte ſuppoſita diſtinctiõe ſua
ꝙ pp̄ peccaret peccato ſimonie ĩ oĩbꝰ q̃ eẽnt de ſe ſimonia-
ca: in alijs aũt nõ. Uẽdere aũt ſimplicẽ canonicatũ nõ eſt
ſimoniacũ niſi q2 ꝓhibitũ vt in eadeꝫ glo. dicit̃: pp̄ qd qui
nõ ligat̃ aliq̃ ꝓhibitione iuris poſitiui nõ cõmittit viciũ
ſimonie in hoc caſu ẽt quo ad culpã. Et ꝓbat̃ hec poſitio
quattuor rõnibꝰ q̃rũ vltĩa ẽ in arguẽdo. ¶ Prima rõ talis
eſt: q2 qd nõ eſt ſimoniacũ de ſe: ſꝫ ſolũ ex iuris ꝓhibitiõe
non ligat papã nec ĩferiores cũ q̃bꝰ pp̄ diſpẽſat: ſꝫ ꝯferre
ſimplicẽ canonicatuꝫ cui nõ ẽ annexa cura aĩaꝝ: nec ſacer
ordo nõ ẽ de ſe ſimoniacũ ſꝫ ſolũ ex ꝓhibitione iuris. ḡ ⁊c̃.
Maior pꝫ: q2 ſtatuta canonũ nõ ligãt papã nec illũ cũ quo
papa diſpẽſat: ſic̃ nec leges imperatorẽ. Probat̃ hoc. ff. de
le. l. Princeps. 9. q. 3. c. Cuncta. Minor probat̃. primo per
Hoſti. qui hoc dicit expreſſe extra de ſimonia ſuper. c. vlt.
Item probatur ꝑ rationẽ: q2 non vr̃ ꝙ aliq̃d ſit de ſe ſimo-
niacum niſi emptio vel vẽditio ſacroꝝ vt pꝫ ꝑ illud qd ha-
betur Actuũ. 8. Uñ radix ſimonie ꝓceſſiſſe vr̃. Simõ. n. a
quo ſimonia dicta eſt: voluit ꝑ pecunia grãm ꝯferẽdi ſpũꝫ
ſcũꝫ quẽ videbat viſibil'r dari in ſacro ꝯfirmatiõis ꝑ impo-
ſitionẽ manuũ aploꝝ: ſꝫ in ſimplici canonicatu vel bñficio
ſine cura aĩaꝝ ⁊ ſacro ⁊ ordine nulla eſt obligatio ad ſuſce-
ptionẽ vel admiſtrationẽ ſacri: ḡ vendere vel emere tale
bñficiũ nõ eſt de ſe ſimoniacũ. ¶ Scõa rõ ẽ q2 qñ ſpũale ⁊
corꝑale ſunt ãnexa licituꝫ ẽ ex vẽditiõe tꝑalis trãſferri ſpi-
rituale ſi nõ augeat̃ pciũ vt pꝫ de iure patronatꝰ: ꝙ tran-
ſit villa vẽdita vt hẽt̃ ex̃ õ iure patronatꝰ. c. 9. In eccl'ꝫ. Sꝫ
in ſimplici canonicatu ſũt annexa ſpũalia cũ tꝑalibꝰ. ſ. offi-
ciũ cũ pbẽda. ḡ cũ prebẽda poſſit vẽdi vr̃ ꝙ cũ ea tranſire
poſſit canonicatꝰ licite: dũmodo ñ vẽdat̃ plus pbenda pp̄
canonicatꝰ. ¶ Tertia rõ ẽ: q2 nõ minꝰ ſpũalia ſunt añcedẽ-
tia ſacra q̃ ꝯñtia: ſꝫ añcedẽtia ad ſacra vt vaſa ſacra pñt li-
cite vẽdi: dũmõ non plus vendant̃ rõne ꝯſecratiõis vt pa-
tebit: ḡ qdcũq̧ bñficiũ eccl'aſticũ cũ ſit ꝯñs ad ſacrũ vel na-
tum ꝯſeq̃ põt licite vẽdi: dũmodo nõ plus vẽdat̃ rõne ſpi-
ritualitatis. Cõfirmatur q2 ſpũale pure nullo modo licitũ
eſt vẽdere: tꝑale võ oĩno põt vẽdi: ḡ qd ẽ ꝑtiꝫ ſpũale ⁊ ꝑtiꝫ
tꝑale: vt canonicatꝰ cũ pbẽda aliquoꝰ põt vẽdi. ¶ Quarta
rõ tacta eſt in principio queſtionis arguendo. ¶ Quãtum
ad 2m probãt quidã ſbtil'r ꝯriũ hꝰ rõnibꝰ tribꝰ: quaꝝ pma
talis eſt. Magis ſpũalis ẽ auctãs officiandi eccl'am q̃ au-
ctoritas docẽdi q̃cũq̧ humanaꝫ ſciam: ſꝫ auctas ſiue ſcia
docẽdi nõ põt ſine pctõ vẽdi. vt habetur ex̃ Ne pro licen-
tia aliq̃d exigat̃ quaſi ꝑ totũ. ḡ fortiori rõne auctas officiã-
di eccl'aꝫ nulloꝰ licite pt̃ vẽdi: ſꝫ ĩ ſimplici canõicatu ẽ auc-
tas officiãdi eccl'aꝫ: ḡ ⁊c̃. ¶ Scõa rõ talis eſt: q2 vẽditio be-
neficij ẽ ꝓhibita iure diuino: ⁊ euãgelio vt Mat. 10. Non
quidẽ ĩ ſe ſꝫ in ſuo ſiñ. Nõ. n. minꝰ ẽ ſpũalis auctas eligẽdi
epm ⁊ officiãdi eccl'am q̃ auctas pdicãdi ſꝫ in ſimplici ca-
nonicatu ẽ actas eligẽdi epm ⁊ officiãdi eccl'aꝫ: cũ ḡ pdica-
tio ꝓhibeat̃ vẽdi: ḡ ⁊ auctas eligẽdi epm ⁊ officiãdi eccl'aꝫ
que ẽ in ſimplici canonicatu. ¶ Tertia rõ ẽ. q2 ꝯferre pro
pecunia canonicatũ ẽ pctm̃ ſimonie ſiue ſimoniacũ de ſe ⁊
nõ ſolũ ex iuri ꝓhibitione: qd pꝫ ſic. In ſimplici canonica-
tu ſũt duo. ſ. offm̃ ad qd aliqs mancipat̃: ⁊ bñficiũ tꝑale qd
male ꝑcipit̃: bñficiũ. n. dat̃ pp̄ offm̃ ad ſuſtentationẽ mini-
ſtri. Illud aũt bñficiũ nõ eſt aliud q̃ quoddã emolumẽtũ
tꝑale a fundatoribꝰ eccl'aꝝ ⁊ alijs deuotis ꝑſonis ꝑ loco ⁊
officio ꝑ ſuſtẽtatiõe miniſtri q oꝫ in loco officiare. Inſtitue-
re aũt miniſtruꝫ ꝑ tali offõ ⁊ ꝑ tali loco ꝑtinet ad platuꝫ:
cuiꝰ eſt iudicare de idoneitate miniſtri: ſꝫ ꝙ inſtitutꝰ reci-
piat bñficiũ nõ eſt ex dono plati q nihil iuri hꝫ in bñficio:
quo ad hoc: ſꝫ ex dono fundatoris: q tale bñficiũ dedit mi-
niſtro ſeruituro in tali loco ⁊ in tali offõ. Et hoc ſatis inuit̃
in auc̃. de ſanctiſſimis epis ⁊ clĩcis. §. Siqs oratoriũ domũ
col. 9. vbi expſſe dr̃ ꝙ fundatores eccl'aꝝ debẽt expẽſas mi-
niſtrare clĩcis: ſꝫ clĩci debẽt inſtitui ꝑ epm: ⁊ inſtituti debẽt
obſecũdare. i. obedire ⁊ ſbſeruire ſuis clĩcis ⁊ adiplere mi-
niſteriũ eccl'iaſticũ. Ex quo ſic arguit̃. Dare ſpũale ꝑ tem-
porali ẽ ſimoniacũ ⁊ ꝯ ius nãle ⁊ diuinũ vt patebit: ſꝫ ven-
dere canonicatũ ẽ ſpũale dare ꝑ tꝑali: ḡ ẽ de ſe ſimoniacũ
⁊ ꝯ ius nãle ⁊ diuinũ: ⁊ ſic nullus põt excuſari a pctõ. ḡ ⁊c̃.
Minõ pꝫ ex dictis: q2 platꝰ ñ dat aliqd bñficiũ: niſi q2 inſti-
tuit miniſtꝝ loco ⁊ officio: inſtitutio aũt miniſtri ad diui-
num officiũ ẽ pure ſpũalis ꝓut nũc loquimur de ſpũali qd
de facto vẽdi pt̃. ḡ ⁊c̃. Inquiſitiue aũt loq̃ndo qd dicũt ꝙ
venditio ſimplicis bñficij ẽ de ſimonia: ⁊ ꝓhibita iure di-
uino: Uex ẽ vt ſic: ſꝫ primordialis cã ẽ ex iure poſitiuo hu-
mano. Nõ eni eſt prohibita iure diuino nec ſimoniaca: q2 ẽ
de re ſpũali: ſꝫ ꝙ ſit res ſpũalis: imo etiã ꝙ ſit id qd ẽ hꝫ ab
inſtitutione hoĩs. Cũ. n. nõ ſit ſacrũ ẽ ab hoĩe inuẽtũ: vnde
poteſt dici ſimoniaca: q2 ꝓꝓhibita. i. q2 nõ eſt ꝓhibita niſi
ſm illud ꝙ ẽ a iure ĩſtituta: lꝫ ſuppoſita ĩſtitutiõe ſit a deo
prohibita. Ex quo vr̃ ꝙ ſicut pp̄ licite pt̃ vẽdere calicẽ cõ-
ſecratũ q2 de licẽtia eiꝰ vẽdit̃: ⁊ ſi nõ rõne ꝯſecrationis ſal-
tem rõne materie: ſic ⁊ a pp̄ ⁊ de licẽtia pape pt̃ vendi bñfi-
cium: ⁊ ſi non rõne officij qd ẽ ſpũale tñ rõe bñficij tꝑalis:
q2 ſicut in calice ẽ ſpũale deputatio ad altare ex ĩſtitutiõe
eccl'e ꝯſecrãtis ⁊ tꝑale ex artifice fabricãte: ſic ĩ canonica-
tu ẽ ſpũale ius officiãdi eligẽdi ⁊ hꝰ qd ẽ ex inſtitutione ec-
cleſie ſic ordinãtis. ⁊ tꝑale: ipa tꝑalia a fundatoribꝰ applica-
ta: vñ videnť ad pia iudicãda: ſꝫ opinio eius tutior ẽ ⁊ vior
ſicut credo. ¶ Ulteriꝰ circa hoc ẽ notãdũ ꝙ ad hoc ꝙ ali-
q̃d ſit ſpũale ſic ꝙ de ſe ſit ſimoniacũ vẽdere illd ſufficit ꝙ
ſit ĩ ſe ſpũale ſpũalitate q̃ ẽ rl'o rõnis. nec oꝫ ꝙ ſit ĩ eo ſpũa-
litas q̃ ſit ens reale nãle vel ſupnãle: ſicut vẽdere calicẽ cõ-
ſecratũ rõne ꝯſecrationis q̃ ĩ eo nihil reale põit: ẽ õ ſe ſimo-
niacũ: ſic̃ oli erat ſimoniacũ vẽdere ſacerdotiũ: qd tñ tunc
nullũ characterẽ ĩprimebat ſꝫ purã relationẽ rõnis. Uñ di-
cit Aug. ꝙ ignis ſacrificij q ꝑ. 70. annos babylonice capti-
uitatis ſb aqs vixerat extictꝰ ẽ Anthiocho vendẽte ſacer-
dotiũ Iaſonis. Ex quo ſic arguit̃ ꝙ non ideo vendẽ ſacer-
dotiũ erat ſimonia: q2 ſacerdotiũ erat a deo ĩſtitutũ: q2 tũc
vendere oẽ ens eẽt ſimoniacũ: cũ oẽ ens ſit a deo ĩſtitutũ ⁊
creatũ: ſꝫ q2 ſacerdotiũ a quocũq̧ ſit ĩſtitutũ ad dei cultuꝫ
inſtitutũ ẽ: ⁊ ex h hꝫ ſpũalitatẽ: q̃ tunc ñ erat niſi rl'o rõnis:
ita ⁊ nũc: cũ ꝑ oẽ bñficiũ eccl'aſticũ hõ ordinet̃ ad diuinuꝫ
cultũ ⁊ ſuitiũ ẽt ſi ñ teneret̃ officiare eccl'aꝫ. Nec ẽt liceret
eis ſic̃ ĩ q̃buſdã ꝑpoſituris vl' theſaurarijs dr̃ ꝙ hñs auẽ ſup-
pugniũ venit. nec al'r ꝑmittit̃ locũ tenere nec hꝫ vocẽ ĩ aliq̃
electiõe. dato ẽt ꝙ pp̄ diſpẽſet cũ eo vt nihil de horis cano-
nicis diceret nihilominꝰ ex bñficio ẽ obligatꝰ ad aliq̃d ſal-
tem ĩdeterminatũ deo ĩpendere: ⁊ ipm ius canõie ẽ ſpũale
ex ordĩe ad dei cultũ: lꝫ ĩ ſe ñ hẽat rẽ ſpũalẽ. Ad h aũt ꝙ ali-
quid ſit de ſe ſimoniacũ nõ oꝫ ꝙ hẽat cãm ſpũalẽ diuinam
ſꝫ q̃ ĩ ſe ſit tale formal'r. Siue. n. pp̄ feciſſet calicẽ nõ eẽt pp̄
hoc pſs ꝯſecratꝰ q̃ ſi faber cuꝫ formal'r ſua ſpũalitas ſit ex
cõſecratiõe: vñ hꝰ q̃ ſũt ex ſtatuto eccl'e diuio cultui ãnexa
ſũt ẽx ſe formal'r ſpũalia. lꝫ effectiẽ ꝑ eccl'aꝫ. Sic̃ ergo olim
erat de ſe ſimoniacũ vẽdẽ ſacerdotiũ q̃ hõ ordĩabat̃ ad dei
cultũ ĩ cerimõijs ſic nũc ẽ ſimoniacũ vẽdẽ canonicatũ q̃ qs
ordĩat̃ ad di cultũ ĩ eccl'iaſticis officijs. ¶ Ad argm õ calice
dõꝫ ꝙ nõ ẽ ſile: q2 qñ calix vẽdit̃ ſola mã corꝑalis nõ ſpũali-
tas rõnis vẽdit̃. Sꝫ qñ canõicatꝰ vẽdit̃: nõ vẽdit̃ ipe reddi-
tus q a layco ſepati vẽdi pt̃: ſꝫ ius ꝑcipiẽdi ñ qdcũq̧: ſed illd
idẽ ius officiãdi ĩ ſpũalibꝰ: q2 ſic̃ ẽ vnꝰ character ſacerdotij
ptãs ꝯficiẽdi ⁊ abſoluẽdi: ſic ẽ vnꝰ canonicatꝰ ius officiãdi ⁊
ꝑcipiẽdi offõ debitũ. Uñ ſic̃ pp̄ ñ pt̃ licite vẽdẽ ꝯſecrationẽ
alicuiꝰ calici ſic nec canõicatũ. ¶ Quãtũ ad 3m dõꝫ ẽ ad pm
argm ſꝫ q̃ſdã ꝑ itereẽptionẽ mĩoris. ad qd dic̃ hoſti. nõ ẽ neceſſa-
riũ ſeq̃ niſi q voluerit. qd ãt ſbdit̃ ꝙ ĩ ſcriptura ſacra nõ ĩue-
nit̃ eẽ aliq̃d dãnatũ vt ſimõiacũ niſi venditio ſacroꝝ ⁊ opa-
tio miracl'oꝝ ſilm ẽ. vt pꝫ ĩ Math. ⁊ Ioã. ⁊ iõ ꝓhibent̃ vẽdi
oẽs actꝰ ſpũales ad q̃ꝝ aliquẽ ſimplex canõicꝰ deputat̃. In
. l. n. ye. reprobat̃ ꝙ aliqs fieret miſter ꝑ pecũiã vt hẽt̃. 3. Re.
. 13. ꝙ q volebat ĩplebat manũ ⁊ fiebat ſacerdos. ¶ Sꝫ con-
tra iſtã ſolõnẽ ſũt tria. pm. n. diceret̃ ꝙ hñ vex ẽ ꝙ erat olim
ſimõiacũ ꝙ qs fiẽt miſter tẽpli ꝑ pecũia: q2 ĩſtitutio miſtro-
rũ eccl'e erat õ iure diuio ⁊ ſcificaꝰ ſacerdotũ ⁊ leuitaꝝ q̃uis
diſtictio ⁊ ordinaꝰ fuerit fcã a Dauid: ſꝫ ĩſtituꝰ canõicoꝝ nõ
ẽ õ iure diuio: ſic̃ ordinũ ⁊ ſacroꝝ. 2o õficiũt: q2 auctas quã
allegãt loq̃t õ miſtro tẽpli idoloꝝ vbi nihil ſcm̃ ſꝫ totũ pro-
phanũ: nec id dr̃ ꝙ eẽt ſimõiacũ ſꝫ vt appet ñ ſcm̃ tẽplũ. 3o
ad auctãtẽ grati accepiſti grati date: poſſꝫ dici õ his q̃ a deo
accipiũt̃ ñ ab hoĩe vt ſũt canõicatꝰ ſimplices. Sꝫ ad pmã in-
ſtãtiã ⁊ ad vltĩaꝫ iã ſolutũ ẽ: q2 ſpũali formali accidit cã ſpi-
ritual'r vl' diuiã ad h ꝙ eiꝰ vẽditio ſit ſimõiaca cũ deputari
ad diuinũ cultũ ſit ſpirituale: ſicut ⁊ ipe cultus a quocunq̧
fiat h deputatio: dum tñ ad illũ ꝑtineat poteſtate a deo de-
riuata: ſic deputare ſimõiacũ ẽ õ ſe illã deputationẽ vẽdere

¶ Ad 2^m dicūt quidā ꝙ non eſt ſimile de iure patronatus ꝛ collatiōe bñficioꝝ: qꝛ ius patrōat⁹ trāſit vēdita villa: vl' caſtro ꝛ nō vendit̄ directe ꝛ pmo: qꝛ ſup ipm nō cadit vendirio: ſed ſuper villā vel caſtꝝ: nec debet vēdi nec emi ca/ rius pp ius patronat⁹ annexū. aliogn eēt ſymonia. Sed ſi venderet̄ bñficiū eccl'aſticū venditio caderet directe ſup illud qd̄ ē ſpūale: qꝛ plat⁹ nō habet alr̄ bñficiū cōferre: niſi qꝛ hꝫ inſtituere miniſtꝝ ad officiū: ꝛ iō ſi gd venderet hoc pzio vēderet ꝛ rōne hui⁹ qdcūqꝫ aliud annexuꝫ tpale: ꝛ ſic caderet vēditio directe ſup illud qd̄ eēt ſpūale qd̄ nō poſ/ ſet eē ſine vitio ſymonie. ¶ Sꝫ iſta ſolō nō videt̄ bona: qꝛ prelat⁹ nō ſolū habet ius ſpūale ꝯferre imo ꝛ tpale. Cōfert eniꝫ ſtatī pp canoniā q̄ eſt ius ſpūale. ꝛ ꝯfert ſibi pmā pbē daꝫ vacaturā q̄ eſt bñficiū tpale. Uñ poſſet dicere. Ego cō fero tibi gratis canoniaꝫ: ſꝫ ſi cū hoc velis hr̄e pbēdam da/ bis mihi tātū: cū ēt dimidi⁹ canonicus quo ad ius ſpūale ē integer canonicus: g̃ ſi pp faceret eū canonicū integꝝ p pe cunia vēditio caderet ſup pure corpale. Pōt g̃ alr̄ dici. ſ. ꝙ acceſſoriū ſeqtur pncipale ꝛ nō eꝯ: vñ qñ pncipale eſt de ſe corpale: tūc ſup ipm cadit vēditio: ꝛ ſpūale gratis ꝯſeqtur: ꝛ ſic ē in iure patronat⁹: qñ aūt ē eꝯ: ſic in bñficio i q̄ ſpūale eſt pncipale: tūc ſicut ipm dꝫ gratis ꝯcedi ꝛ nō vēdi ſic nec acceſſoriū: ꝛ de iure diuino ē ꝙ q altari ſeruit d̄ altare vi/ uat: vñ ꝯ ius diuinū eſſet ſi id qd̄ pro offō debet hr̄e nō da/ retur ſibi niſi p pecunia. Si aūt de facto plat⁹ ſic diuiſim ageret dicēs. Do tibi gratis canoniā ꝛ vēdo tibi pbēdā: ꝛ in iuſte qdem ageret: qꝛ ſel' datū vēderet: Dādo. n. canonica/ tum dat p ꝯñs pbēdā: ſꝫ nihilomin⁹ cōmitteret ſimoniam: qꝛ nō vēdit fruct⁹ ipos: ſꝫ ius pcipiēdi illos fruct⁹: ipm aūt ius eſt ſpūale p cēntiā: qꝛ ē illud idē re qd̄ canonia: ſicut. n. eſt ptās ſacerdotis ad diuos act⁹: ſic ē idē ius canonie q̄ hēt ſpūalia. ſicut locū i. c. ꝛ ſtatū i choro: ꝛ quo hꝫ tpalia. ¶ Ad 3^m dicūt qdā ꝙ añcedētia ad ſacrm vt. vaſa ſacra pñt ven/ di licite dūmō nō plus vēdant̄ rōne ꝯſecratiōis. qꝛ ſup il/ lud qd̄ eſt corpale cadit directe vēditio: ſꝫ offiñ ꝯñs ad ſa/ cramētū eſt ſm ſe ſpūale: ꝛ iō vendi nō pōt. nec rōne tpal' annexi bñficiū ꝯſequētis: cū nō trāſferat̄ niſi pus trāſlato, offō pp̄ter qd̄ ēt vēditio caderet ſup offiñ qd̄ ē ſpirituale. Per hoc pꝫ ad ſequentē ꝯfirmationē: qꝛ qñ aliqd eſt ptīn corpale ꝛ ptiꝫ ſpūale pōt aliquo mō vēdi rōne corpalis qñ vendēs directe: ꝛ p ſe pōt illud corpale in alteꝝ trāſferre ꝛ nō mediate ſpūali: qd̄ nō eſt in ppoſito. ¶ Ad 4^m qd̄ fuit factū i pncipio qōnis dōm ꝙ impator vēdēs magr̄atuꝫ: lꝫ nō peccet in legē iuliā ambit⁹: peccat tñ i legē nālē cui ſub ycitur. Silr̄ pp ſi vēdat qd̄cūqꝫ offiñ eccl'iaſticu lꝫ nō pec/ cet i legē canonicā cui nō ſubycit peccat tñ i legē diuinaꝫ. Sꝫ ꝙ iſti dicūt impatorē vēdendo magiſtratū peccare i le gē diuinā nō vr̄ p ſe: qꝛ illa ptās ē tpal' ꝛ pp vtilitatē reipu. poſſet ſtatui ꝙ pp̄oſiture vēderent̄ ſic alicubi fit: dū tñ ca/ ueret̄: ꝙ mala inde nō ſeqrent̄ ſicut fit: pp qd̄ eſt malum p accñs ſꝫ non ſimoniacuꝫ vt dicit Thomas in epl'a ad Du ciſſam brabantie.

Queſtio. V

Quinto querit̄ vtꝝ ſimonia mētal' obliget ad reſignationē bñficy p eā obtēti. Et vr̄ ꝙ ſic: qꝛ mai⁹ ē pctm̄ ſimo/ nie q̄ꝫ vſure: ſꝫ vſura ſine pacto ex iſtitutiōe debet reſtitui: g̃ ꝛc. ¶ Cōtra. de ſimonia. c. vlt. vbi dicit ꝙ ſufficit pnia corā deo qñ nō interuenit pactio. ¶ R°. hic ad euidētiam de ſimonia tria vidēda ſunt i gnāli. Pzio gd ſit ꝛ quō pu/ niat̄: ꝛ quō i ea diſpēſet̄. 2° in qb⁹ mālīter ꝛ obiectiue ha/ beat locum ſimonia. 3° quibus modis vel medys comit/ tantr quaſi formaliter.

p. p Quantū ad p^m ſunt tres ꝯnes. ¶ Pzia de quiditate ipius d̄ q̄ dant̄ diffinitiōes. Pzia iuriſtaꝝ. Q ſimonia ē ſtu dioſa volūtas emēdi vel vēdendi aliqd ſpūale vel ſpūali annexū: Studioſa volūtas: qꝛ ſi ſine deliberatiōe ꝛ nō ītē dentib⁹ ꝛ nullo mō volentib⁹ fiat aliqd ad ſimoniam alīa pertinēs ſimonia nō ē. Uolūtas. q̄ ad deuꝫ. Emēdi: oīs nō gratuit⁹ ꝯctus. i. pmutatio niſi aucītate epi phibet̄. Et ſilr̄ trāſactio intrinſeca vel extrinſeca ſꝫ aicabilis ꝯpoſitio eſt permiſſa. Uel vēdēdi q ꝛ Giezite vel ſimoniaci. Aliqd ſpi rituale p cēntiā vel cām: vl' ſpūali annexū añcedēter ꝯcōmi tanter ꝛ ꝯñter. Simonia aūt ē crimē eccl'aſticū pp tria q bus diſtinguit̄ a ciuili vel ſeculari. p̄ penes mām vel obm̄: qꝛ in deū cōmiſſuꝫ ē eccl'aſticū vt hereſis. i pximū aūt ciui le vt homicidiū. 2° penes cognitionē: qꝛ ei⁹ cognitio ad iu dicē eccl'aſticū ptinet. 3° penes penā. C. de epi. ꝛ cli. auctē. Clic. in glo. Uñ de oī debito pſonali p quo pōt agi ad penā eccl'aſticā: qꝛ nō ſoluēs debitū monitiōe pmiſſa pōt excō/ cari: vr̄ poſſe agi corā iudice eccl'aſtico: ꝛ ſilr̄ de terrena poſ ſeſſiōe: nō tñ pnūciabit eē hꝯ: ſꝫ monebit reſtitui ꝛ excōica bit nolētē: pp q̄ tria ſimonia ē eccl'aſticū crimē. Dr̄ āt ſimo nia hereſis pp ſilitudinē act⁹ vel q̄ꝫ^m ad aliquos diſcipl'os ſimonis: q vna cū ſuo magr̄o credebāt domiꝫ dei pecunia poſſideri. ¶ Scōa diffinitio ē Cantoris piſiēſis. Q ſimo^a eſt ſpūaliū acceptio vel collatio nō gratuita. Ubi aduertē dū ꝙ pnatio reducit̄ ad gen⁹ hitus: vñ ſicut ē ſimonia qñ dat̄ p aliquo eligēdo: ita qñ dat̄ p ñ eligēdo: ſic p nō teſti ficādo ē ſimonia: ſicut ſi dat̄ p teſtificādo: ꝛ ſic licet aduo cato recipe p aduocādo ſic eꝯ p tacēdo vt vr̄: qꝛ ſi oppo^m in oppoſito ꝛ ppo^m i ppoſito. ¶ Scōa ꝯ ē de pena q̄ ē tri/ plex. pma ꝙ pt̄er ifamiā ꝛ depoſitionē ē ſuſpēſio ſꝫ diſtin/ ctionē Thome: qꝛ aut ē ſimo^a in ordie ſuſcepto aut i bñfi/ cio. Si i ordie nō recipit exequutionē: ſꝫ ē ipo iure ſuſpen/ ſus. quo ad ſe ꝛ quo ad alios: ſiue ſit occultū ſiue manifeſtū ſicut ꝛ notori⁹ fornicator. ex̄ d̄ ſimo. Tāta: ꝛ ſic itelligit̄. i. q. i. Reperiunt̄: ꝛ h qꝛ charecterē hꝫ hꝫ furtiuū. Si vō ſimo niacus ē: qꝛ ꝯtulit ordinē ſimoniace: vel qꝛ dedit vl' recepit bñficiū ſimoniace: vel fuit mediator ſimōiace: ſi ē occultū eſt ſuſpēſus q̄ ad ſe tñ: ſic ꝛ glibꝫ criminoſus nō tñ: quo ad alios. Si vō ē māifeſtū ē ſuſpēſus ēt q̄ ad alios: ꝛ h dic̄ In/ no. ꝛ p ꝯñs irreglaris. Nā q idign⁹ ē hito mlt'o: magis hñdo Et q indign⁹ ē iferiore idign⁹ ē ſupiore. ff. de ſenatoribus. l. Qui indign⁹. Nō aūt vr̄ ſeq ſuſpēſio niſi p ſimonia i bñfi/ cio vel ordie. Uñ i ſūma i glo. dr̄ ꝙ nō oīs ſimōia irregula ritatē gnāt: vt ſi qs vēdat aquā bñdictā vel panē bñdictū. ¶ 2ª pena ē reſtitutio q̄ ſemp faciēda ē eccl'e in cui⁹ iiuriā datū vel acceptū ē: puta ſi p pbēda pochia vl' ordie ab epo ei⁹ vel a iudice ei⁹: illi faciēda ē: niſi qñ oēs de eccl'a ſunt in culpa. Tūc. n. paupib⁹ pōt ꝛ dꝫ erogari. ¶ 3ª pena ē renun ciatio bñficy p ſimoniā obtēti ēt ignorāter: vt dr̄ i ſūma. c. ti. Penā. vſt. Itē q recipit. niſi in trib⁹ caſibus. Prim⁹ ſi ini micus daret malicioſe. 2° ſi aic⁹ nie ꝯdicēte vbi ēt nō ē qs ſimōiac⁹. ex̄ eo. Nob. 3° qñ ſine pacto. ex̄ eo. c. vlti. tacito vel expſſo. ¶ Ad arg^m aūt factū i oppo^m dōm ꝙ reſtitutio vſure ē pena iuris diuini qd̄ punit actū iteriorē ſic exterio/ rē: ſꝫ reſignatio bñficy ē pena iuris hūani cū pp ēt qñqꝫ epi ſcop⁹ poſſit i h diſpēſare. Ius aūt hūanū nō punit actū in/ teriorē. ff. de penis. l. Cogitatiōis penā nemo meret̄. Uñ ſi monia mētal' q̄ ē pctm̄ iteri⁹ nō obligat ſic pactional': q̄ꝫuis nō ſit ſimōia pure iterior qñ ad exteriorē dationeꝫ ē pceſ ſum lꝫ nō ad pactionē. ¶ 3^a ꝯ ē de diſpēſatiōe: qꝛ pp pōt in oīb⁹ ꝛ p oīa diſpēſar̄. Eps ēt pmo i oī ſimōia alr̄ q̄ꝫ i ordie ꝛ bñficio vt dr̄ i ſūma Ray. ꝛ i glo. 2° cū ſimōiaco q̄ ignorā te ſimōia ꝯcta ē: ita tñ ꝙ bñficio ſimplici vicioſe accepto re nūciet: ꝛ iteꝝ ſibi ꝯferat̄. Sec⁹ āt ſi ſit dignitas rectoria vl' cu ra ꝛ nō ſimplex bñficium tñ ſine cura vt dr̄ ēt in ſūma. 3° q̄ꝫ^m ad ſuſceptionē ordinū rite añ ſuſceptoꝝ vt in eis mini ſtret ꝛ ꝙ bñficiū antea legittīe obtētū retineat: cū alias ab oīb⁹ ſit ſuſpēſus ꝛ deponēdus vt ibidē ēt dr̄. 4° cū ordiante pmouēte ꝛ rogāte ſine ꝯditōe ꝛ pacto vt ibidē. 5° cū itrāte religionē: ſicut aūt pt diſpēſare cū ſecularibus ſic ꝛ multo, magis cū regularib⁹ ſubditis. Nā d̄ exēptis ē dubiū: qꝛ ne mo quē ꝯdēnare nō pt: abſoluere pt. ſꝫ qꝛ ꝙ i fauorē aliqꝝ ē itroductū ñ dꝫ i eoꝝ leſiōꝫ retorqri vt dr̄. C. d̄ legi. l. Q p fauore. iō vr̄ ꝙ poſſit cū eis diſpēſare. Et qdē certū ē ꝙ eps pt diſpēſar̄ cū ill' q ñ ſūt ipo iure exēpti ſꝫ ſolū hñt p p̄/ uilegiū facultatē ſe eximēdi ꝛ forum declinādi p excepti onē ſic ſcolares q hñt optiōeꝫ d̄ trib⁹: ſꝫ illō. C. ne fili⁹ pro pr̄e: auc̄. hita ſup h: vl' ſic illi q ñ hñt ꝙ poſſint excōicari vl' ſuſpēdi ab ordinario. ſꝫ d̄ exēptis ipſo iure ꝛ i nll'o ſubditis difficile ē videre quō poſſit eos abſoluere vel ligare vel diſpenſare cum eis vl' idulgentias dare. Religioſi āt hñ tes pulegiū diſpēſādi niſi i caſib⁹ i qb⁹ eēt merito ad ſedē aplicā recurrēdū oīb⁹ caſib⁹ pdictis pñt diſpēſare. qꝛ p ca ſu quē eps expedire pt nō d̄ necitate papa adeūdus ē: qñ āt i pdictis caſib⁹ eps ſimonie ꝯſci⁹ ē: nō ipe ſꝫ metropolitan⁹ diſpēſare pt. i. q. 5. ex̄. de cli. ꝯiu. diuerſis. ſi det̄ portario vl' alicui d̄ familia: nō vt ipe roget d̄ pmouēdo: ſꝫ ſolū vt pſtet aditū vl' ingreſſū nō ē ſimōia. Sexto diſpēſat eps qñ igno rātia iuris poſitiui ꝯcta ē: vt i illo q pmiſit nihil petere a p ſentante. Nō. n. igrātia excuſat a ſimonia. ex̄. e. Per tuas. ſed tñ excuſat vt p epꝫ poſſit diſpēſari. Nec obſtat illō de ſen. exco. Cū illoꝝ. qꝛ qñ nō poterat abſoluere ab excōica tōe tūc nec diſpēſare ſup irregularitate pp eā ſciēter vl' igno rāter ꝯcta: al's ē t i caſu illo poſſꝫ pp ignorātiā facti vl' iuris ſic ēt abbas diſpēſat ibidē ſup irreglaritate a monacho ꝯ/ cta igrātia iuris vl' fcī pp excōicatōeꝫ a q̄ ipe poterat abſol uere: nō pp aliā. Et ſic nō pl's pt abbas q̄ꝫ eps i diſpēſando niſi in q̄ꝫ^m pl's hꝫ i abſoluēdo. qꝛ eps nō niſi d̄ leui iniectiōe. abbas ſic niſi de enormi. tñ iſte caſus dubi⁹ ē: qꝛ cū ſimo^{co} i ordie ſimo^{ce} ſuſcepto nō iuenit̄ eps diſpenſare: niſi qñ illo igrāte ab alio ꝯcta ē ſimo^a. Si āt ab eo forte igran^a iuris ñ excuſat. Ul' pt dici ꝙ qñ aliqs bñfi^m recipit p ſimo^{am} ꝯctā iter ꝯferētē ꝛ amicū e⁹ ipo igrāte eps ñ pt diſpēſare niſi ſit ſimplex bñficiū. d̄ elec. c. penl'. qꝛ ibi fuit collatio vicioſa ex itētiōe ꝯferētis: ſꝫ qñ neuter credebat ꝯmittere ſimoniam. ſ. nec dās nec recipiēs p errorē iuris tūc ē min⁹ vicioſa col latio: vñ ēt ſi eēnt maiores ordies vl' dignitas aut cura pt eps diſpēſare ſi ipe nō ꝯmiſit eā vl' ſupior ſi ipemet ꝯmiſit.

Secundus articl's pncipalis ē de obō ꝛ mā ſimōie. Circa quē p̄ ponet̄ opio quorūdā pba/ bilis. 2° arguet̄ ꝯ eā iqſitiue. 3° epilogādo recoliget̄ aliq ꝯnes: ¶ Quā^{to} ad p^m dicūt qdam ꝙ aliqd pt dici ſpūale a ſpū icreato vl' a ſpū creato. Si a ſpū icreato h pt eē duplr̄. qꝛ vl' ē ſpūale p cēntiā vt grā ꝛ dōa. ſ. ſ. vl' p attributionē vt ſacrā q̄ ſūt ſpūalia p cām ꝛ ad hec añcedētia ꝯcōmitātia ꝛ ꝯñia. Spūalia p eēntiā nullo° vendi pñt nec de iure nec de facto. cui⁹ rō ē: qꝛ in oī vēditiōe res vēdita pōt tranſferri a vēdēte i emētē de iure vl' de facto: ſꝫ grā ꝛ dona ſpūalia nō pñt ab vno trāſferri i aliū nec de iure nec de facto. g̃ nō pñt aliquo° vēdi pp qd̄ in vēditiōe taliū nō pt ꝯmitti ſimonia. Sacrā vō q̄ ſūt ſpūalia p cāꝫ pñt qdē vēdi d̄ facto: ſed nūq̄ꝫ de iure ꝛ licite. cui⁹ rō eſt triplex ſm tria q̄ ſūt i vēditione ad q̄ res vēdita hꝫ ꝯpationē q̄ ſūt: pciū: vēdēs ꝛ ipa vēditō. p̄ g̃ pꝫ ppo^{ſi} ex ꝯpatiōe rei vēdite ad pciū ſic. Illa vēditio ē de ſe illicita i q̄ res vēdita nō pt p pciū recompēſari. h. n. hꝫ nā ēptiōis ꝛ vēditiōis ꝙ res vēdita pcio ꝯpēſet̄: ſꝫ res ſpūalis nō pōt terreno vl' tpali pcio ꝯpēſari iux̄ illud puer. 3. de ſapiētia ꝛ fortiori rōe vitatē hꝫ de grā ꝛ ſpūalib⁹ pti/ nētib⁹ ad graꝫ: qꝛ pcioſior ē cūctis opib⁹ ꝛc. ꝛ oīa q̄ deſide rāt̄ huic nō valēt ꝯpari. g̃ vēditio cuiuſcūqꝫ ſpūalis p quo cūqꝫ tpali ē d̄ ſe illicita. Hāc rōnē tāgit btūs petr cōdēnās Simonē pīnatē ſimōie. Act. 8. dicēs. pecunia tua tecū ſit i pditōe: qꝛ exiſtimaſti donū dei pecunia poſſideri. 2° pꝫ idē ꝯpādo rē vēditā ad vēdētē ſic. Illa vēditio ē de ſe illi cita i q̄ vēditor ñ ē dñs rei vēdite: ſꝫ tñ miſter ad diſpēſan dū ꝛ nō ad vēdēdū: ſꝫ plātus eccl'iaſtic⁹ ē miniſter tñ cō ſtitut⁹ ad ſpūalia diſpēſādū ꝛ nō ad vēdēdū. g̃ ſi vēdat̄: vē ditio talis de ſe ē illicita. Ma. pꝫ. i. q. i. c. Eos q p pecuniaꝫ: vbi dr̄ ſic. Oīs. n. dñs qd̄ hꝫ ſi vlt vēdit ſiue ſuū ſiue aliud aliqd coꝝ q̄ poſſidet ꝛ applicat ad caſū nr̄ꝫ de ſimonia. mi nor pbat̄. ſ. ꝙ plat⁹ nō ſit ꝯſtitut⁹ a dō dñs ſpūaliū ſed tñ miſter ꝛ diſpēſator: p̄ p illō qd̄ hr̄. i. Cor. 4. Sic nos exiſtiet hō vt miſtros xpi ꝛ diſpēſatores miſterioꝝ dī. ꝛ petr⁹ apl's ꝛ apl'oꝝ pnceps vicari⁹ xpi dicit p^e canōice ſue. c. 4. Unuſ qꝫ ſic accepit grāꝫ i alterutrū illā admiſtrātes ſic boni di ſpenſatores mltiformis grē dī. Acceperūt āt gratis non ex vēditiōe ſic dñs dixit Mat. 10. gratis accepiſtis gratis da te. g̃ nullo° licitū ē talia vēdere. 3° pꝫ h ideꝫ ex ꝯpōne rei vēdite ad nām vēditiōis ſic. Ille ꝯctus ē illicit⁹ in quo nā rei repugnet nature ꝯct⁹: ſed ſic ē in vēditione ꝛ ēptiōe rei ſpūalis. g̃ talis eſt ſimpliciter illicita. Ma. pꝫ: qꝛ nā rei dꝫ ꝯpetere ꝯctui ꝛ eꝯ. Mi. pbat̄: qꝛ acceſſoriū ſeqt̄ nām pnci palis. ſacrā āt acceſſoria ſūt ad grām: iō ſequūt̄ nāꝫ ei⁹. nā āt grē ē ꝙ gratis det̄: aliogn nō ē grā vt hr̄. Ro. xi. nā āt vē ditiōis ꝛ ēptiōis ē ꝙ ſit ꝯtract⁹ ñ gratuit⁹: igit̄ nā grē ꝛ ſpi ritualiū āneroꝝ repugnat ēptiōi ꝛ vēditiōi. Pꝫ igitur ex his ꝙ ēptio ꝛ vēditio ſacroꝝ ē de ſe illicita. Et dr̄ ſimōia a ſimone q voluit emere grām. ſ. ſ. ſacrū cōferendi quē vidit viſibilr̄ dari i ſacrō cōfirmatiōis p mnuū ipoſitionē apl'oꝝ vt hr̄ Act. 8. vēdētes vō pp̄e tgiezie dnr̄ ſꝫ illō qd̄ hr̄ d̄ gye 3i. 4. R°. 4. Quāuis oēs tā vēdētes q̄ꝫ ementes poſſint di ci ſimoniaci: qꝛ Simon voluit illaꝫ grām emere vt poſtea opationē vēderet. Et ad idē dōm ē de añcedētib⁹ ad ſacrā vt vaſa ſacra ꝛ ius patronat⁹: qd̄ eſt ius pñtandi aliquē ad bñficiū eccl'iaſticū. vaſa. n. ſacra rōne cōſecrationis nullo° ſūt vēdēda: vt. ſ. rōe ꝯſecratiōis ei⁹ aliqd plus exigat̄: tñ in necitate eccl'ie vendi pñt quo ad valorē ei⁹ qd̄ ē i eis pure corporale vt m^a auri vl' argēti. Et tc̄ ſi vendāt̄ pſōe eccl'ia ſtice pñt itegra vēdi. Si āt alys ꝛ nō ad vſū eccl'ie debēt p̄ us frāgi ne ſacra tractēt̄ ab alys q̄ꝫ a miſtris eccl'ie. Ius vō patronat⁹ p ſe vēdi nō pt nec i feudū dari: ſꝫ ſi villa cui ius patronat⁹ ē ānexū vēdat̄ vl' i feudū det̄ ius patronat⁹ trā ſit cū vniuerſitate. vt pꝫ ex̄. d̄ iure patro. cū ſeculuꝫ. nec pp ius patronat⁹ dꝫ villa vl' caſtꝝ pl's vēdi. ꝯcōmitā^a vō vt la bor corpal' q ē i miſtrādo ſacrā vl' i ꝯſecrādo eccl'ias nll'o° vēdi pt: qꝛ nūq̄ꝫ cadit ſb vēditiōe labr opātis: ſꝫ op⁹ ēt i pu ra corpalib⁹. qs. n. vnq̄ꝫ emeret̄ laborē opātis niſi pp fructū opis: nll's. ꝛ iō ridiculū ē dicere ꝙ miſtri poſſint laborē ſuū vēdere vbi op⁹ ſuū licite vēdere ñ pt. ſi qd g̃ recipit miſter eccl'iaſtic⁹ diſpēſās ſacrā ñ recipit id vt pciū opis vl' labori ſꝫ vt ſuſtētationē miſtri. Et idē dōꝫ ē d̄ officys ꝯñtib⁹ ad ſa crā ſuſcepta vt patebit. Eoꝝ āt q̄ dnr̄ ſpūalia a ſpū creato: q̄dā ſūt ſpūalia p cēntiā vt ſcia ꝛ vtutes acqſite: ꝛ h nll'o° vē di pñt ēt d̄ facto p eādē rōnē q̄ poſita ē d̄ grā ꝛ d̄ ſpūalib⁹ p eēntiā. alia vō ſūt ſpūalia p attributionē: vt docere ꝯſulere ꝛ iudicar̄. ꝛ teſtificari: vñ vēdere talia ñ ē ſimōiacū: ſꝫ qñꝫ ē aliud gen⁹ pcti: qñꝫ vō nullū. Qñ. n. aliqs tenet̄ gratis tales opas exhibere vēdere eas ē iiuſtū: pp qd̄ cū iudex ex offō ſuo teneat̄ iudicare ꝛ ſbdit⁹ eo ꝙ ſbdit⁹ teſtificari i iudi° ñ pt iudex abſqꝫ iiuſtitia vēdere ſuū iudiciū nec teſtes ſuuꝫ teſtimo^m lꝫ poſſit expēſas ſuas petere q̄s fecit vēiēdo ad lo cū iudicy ꝛ redeūdo. Ex q̄ ſeqt̄ ꝙ cū ſigillū iudicis ñ ſit niſi teſtimonium ſui iudicy nō appet quo mō p ſigillo ſuo iu dex poſſit aliqd petere niſi forte expēſas cere ꝛ ſigillatoris ꝛ clicorū ad h deputatoꝝ. Qñ āt aliqs nō tenet̄ tales ope ras ex offō exhibere vēdere eas nō ē illicitū: vñ iuriſpitus pōt licite vēdere ſuū cōſiliū ꝛ aduocat⁹ ſuuꝫ patrociniū: ꝛ ſic pꝫ p^m. ¶ Quātū ad 2^m. ſ. iqrendo de his vr̄ qd̄ dicit p̄ ꝙ ſpūalia p cēntiā nec de iure nec de facto pñt vēdi: dōm ꝙ ē verū q̄ꝫ^m ad efficaciā trāſferēdi ꝛ acqrēdi: qꝛ ñ ē hoīs ea trāſferre nec dare: dei aūt eſt dare ea ꝛ p miracl'ꝫ trāſferre

acceſſ.n. de ſubo ĩ ſubƷ do poſſet trāſferre:ſƷ inſtātia ē d ſacramēto altaris qd xpian⁹ vēdidit iudeo ⁊ d ſcō tradidit: vbi ſpūale p ̄ ceñtiā ve erat.⁊ ſic p acciñs rōne corporeitatis ſenſibil̄r h̄ fiebat:⁊ nō ē dubiū ꝙ ſimonia erat. Nibilomin⁹ de ſpūalib⁹ ꝓprie ſūptis vr̄ ꝙ poſſint d ſcō emi ⁊ vēdi quo ad ſimoniā ꝯbendā.q2 ſimō mag⁹ voluit ſimoniace emere grāƷ illā gratis datā p quā apl̄i man⁹ ipoſitōe dabāt ſpūm ſcm̄ q̄ erat character epal̄ ⁊ grā miraculoꝝ ꝙ ſpūs viſibil̄r deſcēdebat. Sic ēt ſi qs credat ꝙ heretic⁹ dādo ſuā cōſolationē ſpūm īfundat:⁊ hoc ipƷ emat ex ītentōe erroris ſimoniacū ē. De ſpūali p cām ſic ſūt ſacrā:vr̄ ꝙ ſint ēt ſpūalia p ̄ ceñtiā q̄tū ad ſacrm̄ eucha⁹. itē q̄tū ad oē ſacrm̄ no. le.i q ̄ ē vt⁹ ſpūalis p ̄ cēntiā ad cauſādū characterē vl̄ ornatū.vñ 2ª rō quā tāgit ſic dƷ ſuppleri:ꝙ vēditio diſpēſatoris ꝯ voluntatē dñi ē illicita:q2 ſi d volūtate dñi :ita licita ē ſi fiat a diſpēſatore ſicut a dño. De iudicio ⁊ teſtionio veꝝ dic̄:ſƷ rō dubia ē:q2 iudicare ⁊ teſtificari q̄nq3 ē libeꝝ. Non.n.ſp iudex tenet̄ iudicare p ſeipm̄:ſƷ p̄t delegare vl̄ p̄t a p̄n⁹ nō ſuſcipe ptātē.⁊ ſil̄r nō ſp teſtis cogit̄ teſtificari:⁊ tñ ſiue ſponte ſiue coact⁹ aliqs iudicet ſiue teſtificet̄ nō licet ei pecuniā recipe ꝓ hoc ope:ſƷ bñ p expēſis ſi nō ē ordiāri⁹:q2 nō tenetur ꝓprijs ſtipēdijs militare ⁊ ꝓ ſalario aſſeſſoris. De h̄ tñ ē forma taxata.d reſcrip. ſtatutū.li.6. Pro arbitrio āt ſuſcipiēdo ñ vr̄ ꝓhibitū. de ſigillo āt vr̄ veꝝ dre:ſƷ h9 ñ ſūt illicita tm̄:vt dñt:ſƷ ēt ſimōiaca ſi fiāt ī cā ſpūali ⁊ ī iuriſditōe eccl̄iaſtica:q2 ſūt acceſſoria ⁊ āñexa ſpūalib⁹ a ſpū creato. SƷ d ꝯſilio procinio ēt ī cā ſpūali:ſic ē mrīmōiali vl̄ de p̄bēdis ⁊ decimis:nō ē pctm̄:q2 ñ tenet̄ gratis. vr̄ ēt ꝙ vbi teneret̄ nō cēt pctm̄. Si.n. aliqs diues moreret̄ fame bñs pecuniā teneor ſibi ſubuenire:nō tñ gratis:q2 non ē nece dare q pōt emere:ſicut Thobias ñ dedit ſƷ mutuauit gabello:q2 ſpes tūc erat ꝙ poſſet reddere. Sil̄r medic⁹ tenet̄ ex officio ſuccurere morieti d medicia ſi ē necia ad vitam:ſic ali⁹ d pane quē hƷ:ſƷ nō oƷ ꝙ gratis ſi ē diues. Et ita ſi aliqs nō hƷ aduocatū ⁊ p defectū aduocati pditur⁹ ē cām toti⁹ hereditatis:aduocat⁹ tenet̄ ei procīniū p̄ſtare:⁊ iuriſcōſult⁹ ꝯſiliuni nō tñ gratis. Rō quā tāgūt hƷ du͛ de labore:q2 ſi ñ licƷ vēdere laborē q eſt ī miſtrādo ſacrā:q2 nō labor opātis ſƷ op⁹ ipm̄ eſt:qd hō emere ītēdit ⁊ ipƷ op⁹ nō ē licitū emere. Contra:q2 tūc nō licet doctori vēdere laborē quē habet ī docēdo:q2 ipſam ſciam q̄ ē opus operatū nō poteſt vēdere nec de iure nec de facto. ¶ R̄. ſicut emptor plus curat emere op⁹ opatū q̄ operans.ſic eꝯ alius plus vult vēdere laborē ſuū q̄ aliō: ꝓpter qd vr̄ alicui ꝙ ſi in talibus homo nō vendit niſi laborē ſuū:ſm ꝙ plus vel minus laborat debƷ pl̄s vel minus accipere ⁊ nō ſm q̄titatem cāe vel cōditionem emētis. Res.n. non debet plus vendi q̄ valeat ꝓpter conditionē vendētis:aut finis ad queƷ ordinatur. ſicut martellus ꝓpter hoc ꝙ emit̄ ad fabricandū aurū non plus valet ille idē q̄ ſi ad fabricandū es vel ferrū. Non deberēt ergo aduocati vbi nō laborāt tātū accipere niſi cōputēt laborē antiquū:ſicut homo vendens merces non ſolū reſpicit q̄tum ſibi cōſtiterūt a principio:ſƷ q̄tum cōſtiterūt portando ⁊c. ſed nec iſtud excuſat eos:q2 vēditor rē ñ debet vēdere pluſq̄ valeat ī ſe q̄uis plus ſibi cōſtiterit a p̄ncipio vl̄ ex

p³ 2° poſt facto. ¶ Quantū ad tertiū epilogādo ſunt tres ꝯcluſiones. ¶ Prima ꝙ ſacrā nō debēt vēdi ſic bñ ꝓbatū eſt. verum eſt etiaƷ ꝙ ſūt ſpūalia ſolū per cāƷ. Nec obſtat ꝙ ibi ꝓbat̄ oīa ſacrā eē ſpūalia per eēntiam.q2 lƷ illa v̄tus ſit ſpūalis per efficaciā: eſt tamē corporalis p eēntiā: q2 ſic eſt ſubiuc in corpore ꝙ nō eſt nata eē in ſpū.⁊ nō ſolū hoc ē verū ī gnāli ſƷ ēt in ſpāli d ſinglis.q2 baptiſm⁹ cū oīb⁹ ſacrālib⁹ dƷ grati ꝯferri:⁊ lƷ ī neccitate liceat vēdere calicē ꝯſecratū:ñ tñ ī neccitate licƷ emere bap͛. vñ dato ꝙ ſacerdos nollet pueꝝ bapiçare niſi ſibi daret̄ pecunia:nll'o mō pecunia eēt ſibi dāda:imo tali caſu poſito liceret tūc cuicūq3 pueꝝ baptizare vel ſinere eū ī manu dñi ſi nō poſſit alr̄ q̄ p pecunia baptizari:q2 ñ ſūt faciēda mala vt veniāt bona ſƷ qd dicit h̄ Tho. Eodē mō nec p ꝯfirmatione chriſmate.⁊ h9. Nec p cōfirmatiōe electiōis niſi rediñdo vexatiōeƷ ſuaƷ ſic.n. lƷ liꝫ ciuili ſāguine ſuū rdimere ſic liꝫ canonū vexatiōeƷ:qd fit qñ hō dat pecu͛ ñ vt aliqd ius acqrat ſibi ſƷ ne ſi⁹ acqſi͛ iiuſte ipediat̄. itē nec p eucha⁹. Oblōes vo ſpōte factas lƷ retinere:ſic ī alijs ſacerdotes ꝯducticij excuſāt:q2 ī ſuſtētationē vite ñ p̄ciū miſſe nec laboris recipiūt. Et ſil̄r p̄bēde p̄t eē āñexū officiū celebrādi:ſic cuilibƷ officiū dicēdi horas canonicas:q2 h̄ eſt ī ſuſtētationē miniſtroꝝ. ItēƷ nec p pnīa:vñ ſacerdotes q nolūt audire ꝯfeſſionē niſi p⁹ hēant pecuniā ſūt ſimōaci:nec ēt p abſolutiōe ī foro exteriori dƷ pecunia exigi:ſƷ cōtumacia pōt puniri ēt pecuniarie ſm ꝯſuetudinē regiōis. ex̄ de ſen. excō. c. Uenerabilib⁹. al's īcipit ceteꝝ. §. Deniq3:niſi ſit delegat⁹ legati ī frācia q h̄ faciēdo eēt excōica⁹ vt ī cōſtitutiōib⁹ Simōis de offi. del. c. vlt. Itē nec p mrīmonio niſi ꝙ īq̄tū ē ī officiū dat̄ ꝓ oneribus mrīmōij dos. p bñdictiōe vo nihil exigēdū ē:lƷ ſponte oblatū poſſit recipi:⁊ p iuſtis ꝯſuetudib⁹ iudicis officiū īplorari nō ī iudicio lis formari ſic p decimis lƷ. Itē nec p ordīe ſil̄r:nec p bñdictiōe abbatū ⁊ abbatiſſaꝝ ⁊ virginū Itē nec p extrema vnctiōe. ¶ 2ª ꝯ ē ꝙ ſimōia hƷ locuƷ in 2ͥ actib⁹ ſpūalib⁹ a ſpū īcreato ī qb⁹ nec p labore aliqd lƷ recipere:ſed ſolū ī ſuſtētationē vite. De āniuerſario āt dōm ē ſic de p̄bēdis qd ē ī ſuſtētationē vite ⁊ recipiēdo ipƷ obligant̄ ad faciēdū ſic canonic⁹ ad horas canonicas. Itē orō p pecunia nō eſt faciēda ſƷ p deo ⁊ pp bonū affectū. Si vo ex pacto p dicēdo pſalterio det̄ pecunia ē expſſa ſimonia. Pro p̄dicatiōe vo nō licet pecuniā recipe:ſƷ lƷ p̄dicanti victū rcipe.i. ad Cor.9. Itē p̄dicare p elemoſinis alienis ⁊ ſuis tribuēdis vt paulus p colectis faciēdis ī ſctōs coaplos ⁊ diſcipl'os.i. Cor. vlti. Nō āt ī pecunie collatiōe finē p̄dicatiōis ꝯſtituere:ſic illi q q̄ſtū eſtimāt pietatē ad nihil aliō p̄dicātes niſi vt pecuniā colligāt. ad quā ēt īdl'gētias fingūt ⁊ ī p̄dicatiōe ſua multa mēdacia ꝯponūt. Uñ ñ dbēt dici p̄dicatores:ſƷ q̄ſtores ꝯ quos apl's. nō q̄ro vrā ſed vos:nō q2 q̄ro datū ſƷ q2 reqro fructū. Itē p correctiōe ⁊ viſitatiōe dare pecuniā ē ſimonia vl' ēt accipe p crīe celādo iudici eccleſiaſtico vl' p reo purgādo. Idē ſi p̄ce vl' obſeqo. Itē p d licto ñ pūniēdo vl' min⁹:ſƷ ꝓcurationē viſitāti ⁊ dedicāti. ñ āt nō viſitāti vt ī exēptis:q2 āmoto offō pp qd debet̄ legatū nō dbet̄ legatū. ff. de adīmē. le. l. Alūnc. §. ſeya:cū eis ſufficere dbeat vt tpalia metāt a locis ſpūal'r viſitatis pro dieb⁹ qb⁹ ſpūalia ſbmiſtrāt. ex̄ de cēſib3. c⁰. Felici. li.6. ſƷ tñ qdā vi exigit ꝓcurationē:dicēs nolo vos corrigere diabolus vos corrigat:ſƷ tm̄ ꝓcurationē meā volo exigere:q2 iura q̄ dicūt ꝙ q nō facit viſitatiōis offm̄ non dƷ recipe ꝓcuratiōis bñficiū loquūt̄ qñ ſtat p eū. ex̄ de cēſi. ꝓcur. ꝯ qd ē .l. dicta.q2 p̄p viſitationē trāſferēs cōpat̄ teſtatori trāſferēti executionē: Uñ cui cōpetit bñficiū pp offm̄ ſi culpa ſua p̄uatur vl' ſuſpēdit̄ ab offō eo ipo a bñficio. ſic ī illo q rōne bñficij tenet̄ ad ordinē ſi culpa ſua ſit irregularis dƷ pdere bñficiū. ſi āt poſtq̄ vtrūq3 ius ſibi acqſitū eſt ſiñ culpa ſua pdit offm̄ ñ pp h̄ pdit bñficiū: ſic q ſiñ cl'pa fact⁹ ē irreglaris:lƷ nō poſſit ꝓmoueri nō pp h̄ dƷ bñficio p̄uari. Uñ cū dioceſan⁹ ſiñ cl'pa ſua p exēptiōnē ſit p̄uat⁹ viſitatiōis offō niſi exp̄mat̄ nō pp h̄ vr̄ p̄uat⁹ ꝓcurationis bñficio: nec obſtat. l. allegata:q2 loqt̄ qñ neutꝝ erat adhuc acqſituƷ. tēn. trāſfre⁹ p̄ncipale vr̄ trāſferri acceſſoriū:ſec⁹ qñ vtrūq3 iā ē acqſitū ⁊ vnū trāſfert̄ certa de cā p cōpōnē ad quā alteꝝ ñ ē acceſſoriū ⁊ ſic ē h̄. Nō.n. ſeqt̄ ſi hō ē exēpt⁹ ab vno. ꝙ pp h̄ ſit exēpt⁹ ab alio. De receptione āt ad religionē dicendū ē ſicut dicit Tho ꝙ p neccitate vite p̄t ei dici ꝙ ſecū apportet ſi vl't viuere. alij āt ſūt actus p qbus licet accipere pro labore ſicut pro doctrina ⁊ alijs ſpūalibus a ſpū creato:ſƷ p

doctrīā ſp̄ā dicūt qdā ꝙ ñ ē ſimonia:q2 nō p rōnē ad ſpm̄ ſcm̄ ſƷ humanū:alij ꝙ ſic. ſƷ de theologia videt̄ ſimonia:d alijs ſciētijs non. pro licentia qdem docendi in quacūq3 facultate dare:vel recipere ēt gratis oblatum nec pro labore licƷ:p doctrina ēt ñ licet:ſƷ p labore ſpōte oblata recipe non autē exigere. ff. de var. ⁊ ex̄or. l. i. Unde nec libros retinere licet:niſi forte pro ſponte ꝓmiſſis:ſƷ q ex offō docere dƷ turpiter recipit niſi a diuitibus quos gratis docei c ñ tenet̄ vt ex̄. d magr̄is. De iudice āt ⁊ teſte ⁊ aduocato iuriſperito dcm̄ eſt. ¶ 3⁹ ꝯ ē de ānexis ſacrō. p̄ q̄ ad vaſa ſacra q̄ ñ licƷ vēdere niſi ī neceſſitate:⁊ tunc nō plus grā ꝯſecratōis qñ venduntur clericis qb⁹ integra vēdi poſſunt. NaƷ laycis nō debent vēdi niſi ꝯflata qb⁹ tñ poſſunt obligari. Et ideƷ eſt de reliquijs q̄ grā auri ⁊ argenti poſſunt vendi ⁊ obligari ñ al'r:q2 nēo martyres diſtrahat nemo mercet̄. C. de ſacro ſāc. eccl. l. Nēo. Scdo ꝙ de ſepultura idē ē:q2 cimiteriū nō niſi pro neceſſitate eccl'ie ⁊ paupeꝝ ſuſtētatione ⁊ captiuoꝝ redemptione vēdi pōt rōne terre nō rōne benedictionis. Ipſa aūt ſepultura vendi nō dƷ qd facit q nō vult ſepelire niſi pecunia p̄us obtenta:⁊ qcūq3 ſine cā debita funus areſtat quouſq3 aliqd ſibi det̄ aut promittat̄ ſimoniā committit. Alia ſunt annexa actib⁹ ſpūalib⁹ vt ius patronatus qd vendi nō pōt:ſƷ cū vniuerſitate vendita trāſit:q̄ ſi plus pp hoc vendereṫ eēt ſimonia q̄uis cadat in laycū: q2 nō ē ſpūale rōne ſui: ſƷ rōne ei⁹ ad qd ordinat̄. Itē de canonica tunā fructus ipſos vendere licet:nō aūt ius p cipiendi qd ſpūale ē ⁊ in laycū non cadit: ⁊ licet redimere decimas de manu layci ⁊ īpedimentū iuris ſui tollere.

Quantū ad 3^m argu^m p̄ncipale qbus.ſ. modis comittatur ſimonia. Eſt ſciendū ꝙ trib⁹ modis d qb⁹ vidēdū eſt p ordinē:q2 primo p munus a manu. 2° p munus a lingua. 3° p munus ab obſeqo. ¶ QuātuƷ ad p̄mū de monachis p̄mo q dant abbatib⁹ aliqd ꝓ p̄oratib⁹ habēdis. de qb⁹ eſt dicendū ꝙ ſi ibi ē aliqd ſpūale vt decime oblationes:debitū celebrandi diuina:vel aliqd tale:ſimōia eſt:ſiue det de reb⁹ monaſterij. vel priorat⁹ vel aliunde:ſm ꝙ hec ꝓpoſitio pro denotat appreciationē vel cām primā vel principalē. Paruula aūt munuſcula q̄ non corrupta itentione accipiunt̄ ad ſimoniā non ptinēt: qd eſt ꝯ illos q dicūt ꝙ viſitator nec ſtillū recipere pōt:cuius ꝯriū dic glō. ex̄ de cenſi. c. Felicis li.6. q̄ ēt de viſitantib⁹ iure ordinario intelligit̄: vnde nō de viſitatorib⁹ miſſis a canonico vel a magr̄o vel a prouīciali. De his aūt qb⁹ rōne officij nihil licet recipere:dicendū ꝙ debēt ꝯſiderare intētioneƷ offerentis vtrū al's amicus vl' ꝯſanguineus. Nā ſi extñeus nō al's niſi de iudicio daturus recuſandū eſt q̄uis paruuƷ: q2 licet ad p̄ſumptiōnē iuris diſtinguat̄ vtrū ſit magnū qd veriſile eſt mouere cor:an paruū de quo nō eſt veriſile pp qd ⁊ iura talia pmittūt recipere iudicib⁹:q2 nō videt̄ ꝙ per ea debeant corrūpi ſicut eſculētū ⁊ poculentū:qd ī fra paucos dies ꝯſumi poſſet:tñ quo ad ꝯſciaƷ ſiue paruū ſiue magnum ſit pro quo ſpūale emit̄ vel dat̄ ſimonia ē. ¶ 2° cōmittit̄ p munus a lingua:⁊ diſtinguit̄ vtrū p̄ces fundat qs pro alio aut p ſe:ī primo caſu ſi p indigno ſimonia ē:ſi pro digno non:ī ſcdo ſi pro cura aīaꝝ ſimonia ē:alr̄ non: q̄ diſtīctio locū hƷ quo ad p̄ſumptiōnē iuris in foro exteriori:q2 ī foro conſcientie quicūq3 ītuitu p̄cum concedit vel rogat ꝙ pp p̄ces fiat hoc ītendens ſimoniā cōmittit. Si aūt platus ad p̄ces alicui⁹ ꝯcedit qd alias nō cōcederet: q2 ſupponit ꝙ rogans nō niſi pro digno rogaret:ita ꝙ ſue p̄ces ſint q̄ſi teſtimoniū non eſt ſimonia. Qui āt ſcit vel credit ꝯferētem ſibi cōtuliſſe ordinē vel beneficiū p̄ncipal'r pp obſeqa ſiue p̄ces carnales a ſe vel alio īterpoſitas: ſi erat īdignus dƷ reſignare:q2 tūc ſuccedūt loco p̄cij:aliogn ſi erat dign⁹ nō tenet̄ ſƷ dƷ penitere de intētione corrupta ſi illō procurauit. ex̄. c. Manda. ⁊ de eta. ⁊ q̄li. Tuā. ¶ 3° p munus ab obſequio vbi diſtinguit̄ an fuerit honeſtū:⁊ tunc licet: an inhoneſtū ⁊ ſic eſt ſimonia:qd ē veruƷ quo ad p̄ſumptiōeƷ iuris. Nā ſm v͛itatē ſi pp ſeruitiū q̄uis honeſtū quaſi pro mercede det̄ beneficiū:ſimonia eſt. Et ſi aliqs pp hoc ſeruiat vt pro remuneratione p̄bendā acquirat ſimonia eſt: ſƷ curie p̄latoꝝ probatiue ſunt clericorū vt dixit qdā. Uñ ſi aliqs nō eēt ſeruiturus p̄lato niſi q2 ſpat ab eo hr̄e p̄bendam:nō ſic tñ ꝙ hoc velit hr̄e pro mercede ſƷ vult oſtēdere ſe dignū ⁊ benemeritū vt ſm meritū recipiat ⁊ non ſm ſeruitium: ⁊ p̄latus det nō remunerādo ſƷ tanq̄ digno:ex teſti⁹ ſeruitij q̄uis al's non daturus: quia per h̄ probat eū magis meritum non eſt ſimonia. ¶ Ad argumentū in oppoſitum reſponſum eſt in ſcda concluſione primi articuli.

¶ De ſacramento ꝯiugij cuius inſtitutio ⁊ cauſa oſtēdit̄. Diſtinctio. XXVI. a

Cum alia ſacrā p⁹ pctm̄ ⁊ pp pctm̄ exordiū ſūpſerūt:matrimonij ſacramētū ēt añ pctm̄ legit̄ iſtitutū a dño ñ tñ ad remediū ſƷ ad offm̄. Refert .n. ſcriptura geñ. i adā miſſo ſopore:atq3 vna d coſtis ei⁹ ſumptaꝝ ⁊ exinde muliere formata viruƷ in ſpū intelligentē ad quē vſum mulier fcā eſſet:poſt extaſiƷ ꝓphetice dixiſſe. Hoc nūc os ex oſſibus meis ⁊ caro de carne mea: propter hoc relinquet homo patrē ⁊ matrem ⁊ adherebit vxori ſue:⁊ erunt duo in carne vna.

¶ De duplici inſtitutione coniugij. b

Coniugij aūt iſtitutio duplex eſt:vna añ
c pctm̄ ad officiū facta ē in paradiſo vbi eſſet thorus īmaculat⁹ ⁊ nuptie honorabiles:ex qb⁹ ſine ardore ꝯcipent:ſine dolore parerent:altera poſt pctm̄ ad remediū fcā extra paradiſū:pp illicitū motuƷ deuitandū. Prima vt natura multiplicaret̄. Scda vt natura exciperet̄ ⁊ viciū cohiberet̄. Nā ⁊ ante pctm̄ dixit deus. Creſcite ⁊ multiplicamini:⁊ poſt pctm̄ oibus pene hoib⁹ p diluuiū ꝯſumptis. Cū vero añ peccatū iſtitutū fuerit ꝯiugiū ad officiū: poſt pctm̄ vero ad remediū cōceſſū aug. teſtat̄ dicēs. Qd ſanis ē ad officiū:egrotis ē ad remediuƷ. Infirmitas.n. incōtinentie q̄ eſt ī carne p pctm̄ mortua ne cadat ī ruinā flagitioꝝ:excipit̄ honeſtate nuptiaꝝ. Si vero nō peccaſſent primi hoies:ſine carnis īcētiuo ac feruore libidinis ipſi ac ſucceſſores coꝝ conuenirent. Et ſic remunerabile ē aliqd bonū op⁹:ſic coit⁹ coꝝ bon⁹ eſſet ⁊ remunerabil'. Qm̄ vero ꝓpter pctm̄ letal' cōcupiſcētie lex mēbris noſtris inheſit:ſine q̄ carnal' non fit cōmixtio:rep̄heſibilis eſt ⁊ malus coitus:niſi excuſetur per bona coniugij.

¶ Qñ ſm preceptū:quādo ſm indulgentiā contractum ſit coniugium. c

p Prima iſtitutio habuit p̄ceptū:ſcda īdulgentiā:didicim⁹.n. ab apl'o humano generi pp vitādā fornicationē īdultū eē coniugiū.

Indulgentia vero quia meliora nō eligit remediū habet non premiū: a quo ſi quis declinauerit meretur exitiale iudicium. Quod ſm indulgentiam conceditur: voluntarium eſt nō neceſſarium: alioquin trāſgreſſor eſſet qui illud ñ faceret. Et poteſt ſane intelligi illud ſub precepto dictum hominibus primis ante peccatū: Creſcite ⁊ multiplicamini. quo etiā poſt peccatum tenebantur vſq3 quo eſt facta multiplicatio: poſtq̃ ſm indulgentiam matrimonij contractus fuit. Ita etiam poſt diluuium quo vniuerſum pene humanum genus deletum ē: ſm preceptum dictum eſt filijs noe: creſcite ⁊ multiplica. Multiplicato vero homine ſ3 indulgētiam contractum eſt: non ſm imperium.

¶ Quibus modis accipiatur indulgentia. b

Indulgentia aūt diuerſis modis accipit̃

i .ſ. p cōceſſiōe: p remiſſione: p pmiſſiōe

Et ē pmiſſio i nouo teſtamēto de minorib⁹ bonis ⁊ de miorib⁹ mal'. De minorib⁹ bōis ē cōiugiū qḋ ñ meret̃ palmā: ſ3 ē i remediū. De minorib⁹ mal'. i. de venialib⁹ ē coit⁹ q fit cā incōtinētie. Illḋ. ſ. ꝯiugiū idulget̃. i. ꝯcedit̃. Illḋ vo .i. coit⁹ tal' pmittit̃. i. tolerat̃ ita ꝙ nō phibetur.

¶ Quod nuptie ſint bone. e

Uerſit aūt nōnulli heretici nuptias deteſtantes q taciani appellati ſūt: hi nuptias oīno dānant: ac pares fornicatiōib⁹ alijſq3 corruptionib⁹ faciūt: nec recipiūt in ſuo⁊ numero: cōiugio vtentē marē vel feminā. Quod aūt res bona ſit cōiugiū nō mō ex eo pbat̃ ꝙ dñs legit̃ cōiugiū inſtituiſſe īter prios parētes: ſ3 ēt ꝙ in cana galilee nuptijs interfuit xp̄s: eaſq3 miraculo ꝯmēdauit: aq̄ i vinū ꝯuerſa. Qui ēt poſtea vir⁊ dimittere vxorē phibuit: niſi cā fornicationis. Apl's ēt ait. Uirgo non peccat ſi nubat. Cōſtat ergo rē bonā eſſe matrimoniū: alioq̄n ñ eēt ſacr̄m. Sacramentū. n. ſacrum ſignum eſt.

¶ Cuius rei ſacramentū ſit cōiugium. f

Um ergo coniugiū ſacramentū ſit: ⁊ ſa

c crū ſignū eſt: ⁊ ſacre rei. ſ. cōiunctionis chriſti ⁊ eccl'ie ſic ait ap'lus. Scriptum eſt inquit. Relinquet hō p̄rem ⁊ matrē ⁊ adherebit vxori ſue: ⁊ erūt duo in carne vna. Sacr̄3 hoc magnū eſt. Ego aūt dico: in chriſto ⁊ in eccleſia. Ut. n. iter cōiuges coniūctio eſt ſm ꝯſenſū aio⁊ ⁊ ſm pmixtionē corpo⁊: ſic eccl'ia xp̄o copulat̃ volūtate ⁊ nā: q2 idē vult cū eo: ⁊ ipſe formā ſūpſit de natura hoīs. Copulata ē ergo ſpōſa ſponſo ſpūal'r ⁊ corporal'r. i. charitate ac ꝯformitate nature. Hui⁹ vtriuſq3 copule: figura ē in cōiugio. Conſenſus. n. cōiugū copulā ſpiritualē chriſti ⁊ eccl'ie q̄ fit p charitatē ſigficat. Cōmixtio vero ſexuū: illā ſignificat q̄ fit p nature conformitatem.

¶ Qualiter itelligēdū ſit illud. mulier illa nō ptinet ad matrimoniū cū q̄ nō ē cōmixtio ſexuū. g

Unde ē ꝙ quidā docto⁊ dixerūt: illā mu

i lierē ñ ptinere ad matrioniū: q̄ ñ experit̃ carnalē copulā. Ait. n. aug. Nō dubiū ē illā mulierē nō ptinere ad matrimoniū: cū qua docet̃ non fuiſſe cōmixtio ſexus. Itē leo papa. Cū ſocietas nuptia⁊ ita a principio ſit inſtituta vt p̄ter cōmixtionē ſexuū non habeat i ſe chriſti ⁊ eccl'ie ſacr̄m: non dubiū eſt illā mulierē non ptinere ad matrimoniū: in qua docet̃ ñ fuiſſe nuptiale myſteriū. Itē auguſti. Nō eſt pfectū cōiugiū ſine cōmixtione ſexuū. Hoc ſi ſm ſuperficiem verbo⁊ quis acceperit: inducit̃ i errorē tātū: vt dicat ſine carnali copula nō poſſe contrahi matrimoniū: ⁊ inter mariā ⁊ ioſeph nō fuiſſe coniugiū vel non fuiſſe pfectū: qḋ nephas eſt ſentire. Tanto eni3 ſanctius fuit atq3 pfectius: q̄to a carnali opere immunius. Sed ſuperius poſita ea ratione dicta ītelligendū eſt: nō quin pertineat mulier illa ad matrimoniū cum qua nō eſt permixtio ſexuū: ſed nō pertinet ad matrimonium quod expreſſam ⁊ plenam teneat figurā cōiunctionis xp̄i ⁊ eccleſie. Figurat eni3 illā vnionem chriſti ⁊ eccleſie que eſt in charitate. Sed non illam que eſt ī nature ꝯformitate. Eſt ergo ⁊ in illo matrimonio typus coniunctionis xp̄i ⁊ eccleſie: ſ3 illius tm̄ qua eccleſia chriſto charitate vnitur: non illius qua per ſuſceptionē carnis capiti membra vniuntur. Nec ideo tñ min⁹ ſanctū eſt coniugiū: quia vt ait Augu. In nuptijs plus valet ſanctitas ſacramenti: q̄3 fecunditas ventris. Eſt etiam coniugium ſignum ſpiritualis coniunctionis ⁊ dilectionis animo⁊ qua inter ſe coniuges vniri debent. Unde apoſtolus ait. Uiri diligite vxores veſtras: vt corpora veſtra.

Queſtio. I.

Irca 26. diſtinctionē de m̄rio⁹ q̄runt̃ q̄tuor. Primo qd ſit. 2° an ſit licitū. 3° an ſit neceſſariū. 4° an ſit ſacramentum.

Primo igit̃ q̄rit̃ qd eſt m̄rio⁹ ⁊ vtrū ſit ꝯiunctio maris ⁊ femie. Et videt̃ ꝙ nō: q2 diffinitio d3 ꝯuerti cū ſuo diffinito: ſ3 i brutis ē huiuſmodi ꝯiūctio ēt vſq3 ad mortē ſic in ciconijs: colūbis ⁊ turturib⁹ i qbus tñ nō eſt m̄rio^m. g illa ñ eſt bona diffinitio. ¶ In ꝯriū ſunt theologi canoniſte ⁊ legiſte q ponūt eā. ¶ R°. hic ſunt tria videnda ḋ m̄rimonio pmo de quid noīs. 2° de qd rei. 3° de īſtitutione ipſius.

Quantū ad primum primo videndu3 eſt de noībus m̄rimonij ⁊ rationibus noīu3. Dr̃. n. ſ3 hoſt. matrimonium a matre ⁊ munium. i. officium. Eſt eni3 matrimonium. q. matris officium: quia dat mulieribus eſſe.

mīcs. Et iō l3 pater gnātionis ſit actor ⁊ pene vxoris officia .33. q. 5. De cimago. tñ matrimoniū plus aſcribit̃ matri q̄3 patri: q̄ñ eius officiū plus apparet ī m̄rimōio q̄3 officiū viri. Nā añ partū oneroſus: ī partu doloroſus: poſt partu3 laborioſius noſcit̃ ſibi part⁹. vt ex̄ de ꝯuer. īfide. Ex l'ris. hac eadē ratione pōt dici ꝙ p̄rimoniū potius a patre noīet̃: q2 vir magis ⁊ virilius laborat i acquirēdo q̄3 vxor. Sūt autē hec q̄tuor noīa ſynonyma ſiue ꝯſignātia: m̄rimonium nuptie ꝯiugiū: cōnubiū. ff. de ritu nup. in eo. §. hoc caput. Nuptie dicūt̃ a nubēdo qḋ ē ppriū mulieris: vel vt ait Iſido. ab obnubēdo. i. a vellādo: q2 nupta velata dr̃ icedere. 33. q. 5. hec imago ⁊ c. Mulierē. Uellāt̃ āt mulieres vt nouerit ſemp ſe viris fore ſubiectis. 33. q. 5. Femie. Uel dicunt̃ a nube. Nā ſic nubes tp̄s offuſcat ⁊ turbidū reddit: ſic nuptie debēt offuſcare nuptā. vt quo ad geſtus laſciuos ⁊ cōtact⁹ corporales oib⁹ reddat̃ obſcura ⁊ turbida p̄ter q̄3 viro ſuo. Cōnubiū āt dr̃. q. ſimul nubiū. ꝯiugiū q̄ſi ſimul conſenſu iunctū. Pōt addi quītū. ſ. ꝯſortiū qḋ ⁊ ad ſuos aliq̄ñ trahit̃. C. de ſuis fugitiuis. l. vltima. S3 ſm leges iter ſeruos pprie dr̃ ꝯtuberniū. C. de iceſt. nup. cū ancill'. Sec⁹ ſ3 canones vt no. de cōiu. ſuo⁊. In ſacerdote vo ꝯtuberniū dr̃ vt ex̄ de clericis ꝯiu. Sane ſacerdotes.

Quantū ad 2^m de m̄rimonio dant̃. 5. diffinitiones. p̄ria legis antiq̄. Nupte ſunt ꝯiūctio maris ⁊ femie cōſortiū oīs vite dīni ⁊ hūani iuris cōicatio. ff. de ri. nup. l. i. ſ3 hoſti. loco ei⁹ qḋ dr̃ ꝯſortiū oīs vite ponit ꝙ idē ē īdiuiduā vite conſuetudine3 retinēs. Et pbat̃ hec diffinitio. 29. q. i. §. i. 27. q. 2. §. i. ex̄ de p̄ſump. illud ad fi. ff. rerum amo. l. i. ⁊ c. de crimie expi. hr̄. l. aduerſus. vbi dr̃ ꝙ eligit̃ ſocia diuine ⁊ humane domus: maris ⁊ femie: q2 ī eodē ſexu non pōt cadere matrimoniū. C. ad. l. iuliā de adult. l. Cū vir nubit in femina: cū ſit damatus coitus ⁊ lege nãe: cū bruta hoc horreāt niſi q̄dā imūda vt pdix. itē lege moſayca vt p3 ī leuitico. Qui coierit cū maſculo coitu femieo mōte moriat̃. ⁊ lege noua. Ro. i. Maſculi ī maſculos turpidinē opātes. ⁊ femine mutauerūt nālē vſu3 ⁊c. ⁊ ꝯ legē canonicā. de exceſ. p̄lato⁊. c. clerici. ⁊ ꝯ legē ciuilē. auc̄. Ut nō luxu. ꝯ nā3 p totū. vñ ñ fuit matrimoniū q̄ñ Nero duxit vi⁊ ī vxorē ⁊ nupſit viro. Ideo nō fuerūt ab initio creati duo viri ⁊ due femie: ſ3 ab initio q creauit hoīe3 maſculū ⁊ feminā creauit eos. Matth. 19. 23. q. 5. Mulierē. §. vlti. Cōſortiū oīs vite. i. toti⁹ vel vſq3 ad mortē. Diuini iuris cōicatio: q2 debēt eē eiuſdē ſecte. Nā ſi ſunt diſparis cultus: puta vnus iude⁹: alter xp̄ianus nō poſſunt ꝯhere m̄rimōiū imo ꝯtractū diſſoluit̃. C. ḋ iudeis. le. Neq̄s. 29. q. i. §. Ex his ī fi. Uñ in veteri teſtamēto phibuit dñs dicēs. Non accipies vxorē de filiab⁹ alienigena⁊ filijs tuis. Sed ſponſalia ꝯhere poſſunt ſub ꝯditione vt īfidelis ad fidē cōuertat̃ vt Iſpāi nobiliores ꝯhūt cū ſaracenis filiab⁹ pncipū ⁊ regū ⁊ baptiçat̃ ſpōſa cū viginti virginib⁹. 29. q. i. Caue xp̄iāe. Et hoc ſi tpe cōtracti matrimōij erāt diſpis cult⁹: ſecus ſi poſtea. de diuorcijs. Gaudem⁹ humani iuris. q2 ſi matrimoniū legitimum fuerit: vxor ſeqt̃ fo⁊ viri Secus ſi matrimoniū nō tenere3 vt no. hoſti. de foro compe. §. ex qb⁹ cauſis ver. Itē ratiōe matrimōij. Itē q2 ſm Aço. ſ3 legē humanā ꝯhendū ē matrimōiū niſi canonica iueniat̃ ꝯria. In his eni nō dedignātur leges ſacros canones imitari. 27. q. 2. Sunt q. de ſcōis nuptijs. c. vlti. de iudi. c. Clerici. Itē q2 ſ3 legē humanā pp fidē thori violatā agit̃ ad mortē: q2 ſacrilegos nuptia⁊ gladio feriri oport3: q̄3uis iure nouo adultera ī monaſterium ḋtrudat̃. ⁊ i adultero diſtiguit̃ ⁊c. Inſti. de publicis iudi. §. Itē lex. 4°. q2 honeſtis ⁊ diſcretis vxorib⁹ aliq̄ ſunt cōicāda. Uñ ipator de cōſilio ꝯiug. legē pmulgat. Auc̄. vt iudi. ſine quoquo ſuffragio. §. hec oīa apud nos contingētes coll'. 2. Sed q2 cōiūctio maris ē cōis oīb⁹ aiantib⁹. m̄rimoniū āt ē ppri⁹ hōi ſ3 illud. ff. de iuſticia ⁊ iure. l. Ius nāle. ⁊ Inſtitu. e. ī pncipio: hinc deſcēdit maris ⁊ femine ꝯiugatio quā nos m̄rimoniū appellam⁹. 27. q. 2. §. Ex his oīb⁹. q. d. q̄3 qd ſit de brutis talis ꝯiunctio nō ē iter hoīes ſine matrimonio tollerāda: vñ coniūctio ſine matrimonio ē brutal': cū matrimōio rōnalis. Et iō ē ſcḋa deſcriptio legis canoçate. īſtitu. de p̄ria p̄tāte ī pncipio. Matrimoniū ē viri ⁊ mulieris ꝯiunctio īdiuiduā vite ꝯſuetudinē retinēs. 27. q. 2. §. 7. q2 eiuſdē debēt eē ppoſiti vt nūq̄3 diuidant̃ ſ3 hoſti. vñ nō debēt diſrumpe ꝯiugalis ꝯpagē vnitatis. 30. q. 5. Femine. 32. q. vlti. ī fine. dicit ſicut impator dr̃ Auguſt⁹ ī pemio īſtitu. ⁊ iuſtitia reddit vnicuiq3 ius ſuū quo ad ppoſitū. Inſtitu. de iuſti. ⁊ iure ī pncipio. certū eſt tñ matrimoniū q̄ñ3 diuidi ⁊ pncipē nō ſemp augere ipſū. vt Cōſtātin⁹ de cuius donatione: pp hoc ē dubiū. ⁊ ſepties ī die cadit iuſt⁹. de peni. di. 3. Septies. Uel īdiuiduā quo ad matrimoniū legitimū ⁊ ꝯſūmatū vt notat̃ de ꝯſangui. c. de infidelib. Uite. Mors eni oīa ſoluit. auc̄. de nup. §. deinceps. mortuo viro mulier ſoluta ē a lege viri. ſ3 eo viuēte ſine eo nō pōt orare nec vouere. 30. q. 2. §. Cū g ad fi. S3 q2 ñ q̄cūq3 cōiūctio viri ⁊ mlieris ēt īdiuidua fac̄ matrimoniū: ſicut ī cōcubīatu matrimoniū ē dua⁊ idonea⁊ pſona⁊ legittim⁹ de ꝯiūctione ꝯſenſus. Dua⁊. q2 nec vnus mas plures feminas niſi ex diſpēſatōe dei pōt ſimul hr̄e: nec vna femina plures viros ducere. de diuor. Gaudem⁹. §. Quod vo. Sūt aūt idonee pſone q̄ nō phibēt̃ q2 edictū illud ē phibitoriū: vñ dubiū ē de penitētib⁹ beguinalib⁹ filiab⁹ dei: de mōaſterijs canonicarū ſeculariū de qb⁹ multa ſunt i germāia vt lugduni apud ſanctū Pet⁊. monialium de qb⁹ habet̃ de maiori. ⁊ obe. Dilecta. extra li. 6. de elec. idēnitatibus. vbi nec approbat nec reprobat. Tales eni licet portēt forte velū: improprie tñ dicunt̃ religioſe: q2 habēt ppiu3 nec votū emittunt: q2 ⁊ hec duo. ſ. carere ppe ⁊ ꝯſeruare ꝯtinētiā ſunt de eētia. de ſta. mo. Cū ad mōaſteriū ī fi. ſ3 largo mō dicūt̃ religioſe ſicut q ī ſeculo ducūt vitā religioſa3: vñ ⁊ matrimoniū ꝯhere poſſunt: cū nō phibeant̃ voto pfeſſionis quā non fecerunt. nec voto ordinis: q2 mulieres ſūt: pp qḋ etiā videtur ꝙ q percutit eas nō ſit excōicat⁹: q2 nec ſunt pfeſſe nec nouitie cū ī ſtatu ea⁊ nūq̄3 fiat pfeſſio ſ3 ſunt ſicut laycus litterat⁹ ſeruiēs deo. S3 verius videt̃ ꝙ canonice ſeculares: q2 diuino cultui dedicate ſunt q̄3uis nec clerice nec religioſe nec nouitie: gaudēt tñ p̄uilegio clericali: q2 nec cora3 iudice ſeculari ꝯueniunt̃ nec ſicut layce vel layci taliant̃: ⁊ p ꝯñs q eas pcutit videt̃ excōicat⁹. S3 q2 nō q̄libet ꝯſenſus ī coniunctionē ē matrimoniū ſ3 maritalis: ideo eſt q̄rta deſcriptio magiſtri: Quod nuptie ſiue m̄rimoniū ſunt viri ⁊ mulieris ꝯiūctio martialis ⁊c. Dr̃ cōiunctio a genere pp perfectionē vt aīal ab aīa non pp īperfectionē vt ppiu3 ſ3 Tho.

¶ Nota ſm hoſti. ꝙ m̄rimoniū nō cōſūmatū nō dr̃t ſm eētiā a cōſūmato: q2 ſolus cōſenſus ſufficit. 27. q. 2. Sufficiat. tñ accidētaliter differt ī q̄tuor. pmo quoad ſignificationē de bigamis. c. Debitū. ⁊ extra ḋ ſcḋis nuptijs. 2°. quo ad bigamiā ꝯhendā vt ibidē. 33. di. Ualētis. 3°. quo ad affinitatē ꝯhendā de cōſangui. c. i. ⁊ c. Sup his. q̄ cōtrahit̃ p carnis copulā. ff. de gradib⁹ nō facile. §. affines. 4°. quo ad religionis igreſſum de ꝯuer. cōiu. Ex publico. S3 q2 in his nō diſtingnit̃ copula carnalis a ſpūali iō hoſti. ponit q̄ntā ḋſcriptionē ḋ m̄rimōio nō ꝯſūmato. M̄rimōiū ē ꝯſenſus maris ⁊ femie hit⁹ ī p̄ſenti: q̄ ſic animi ſūt vniti legitie ſic corp̄a p carnalē copulā q̄ ad ppoſitū legitie vniāt̃: niſi al'r a deo fuerit reuelatū: qḋ dr̃ pp matrimoniū beate virginis de quo. 27. q. 2. §. Cū g. 33. q. Quod a dō. 27. q. 2. Omne itaq3: Et nota ꝙ cōiunctio q̄ ē eētia matrimonij nō ē corpus: cū illa ſequat̃ nec fuit ī btā virgīe nec ī multis alijs vt Eduardo rege: nec cōſenſus p̄cedēs: cū ille ſit cauſa efficiēs extrīſeca: ſ3 cōiunctio ligamīs media quā deus efficit ſicut ⁊ cetera q̄ ſūt res ⁊ ſacr̄3 ī alijs ſacris ad quā cōſenſus diſponit

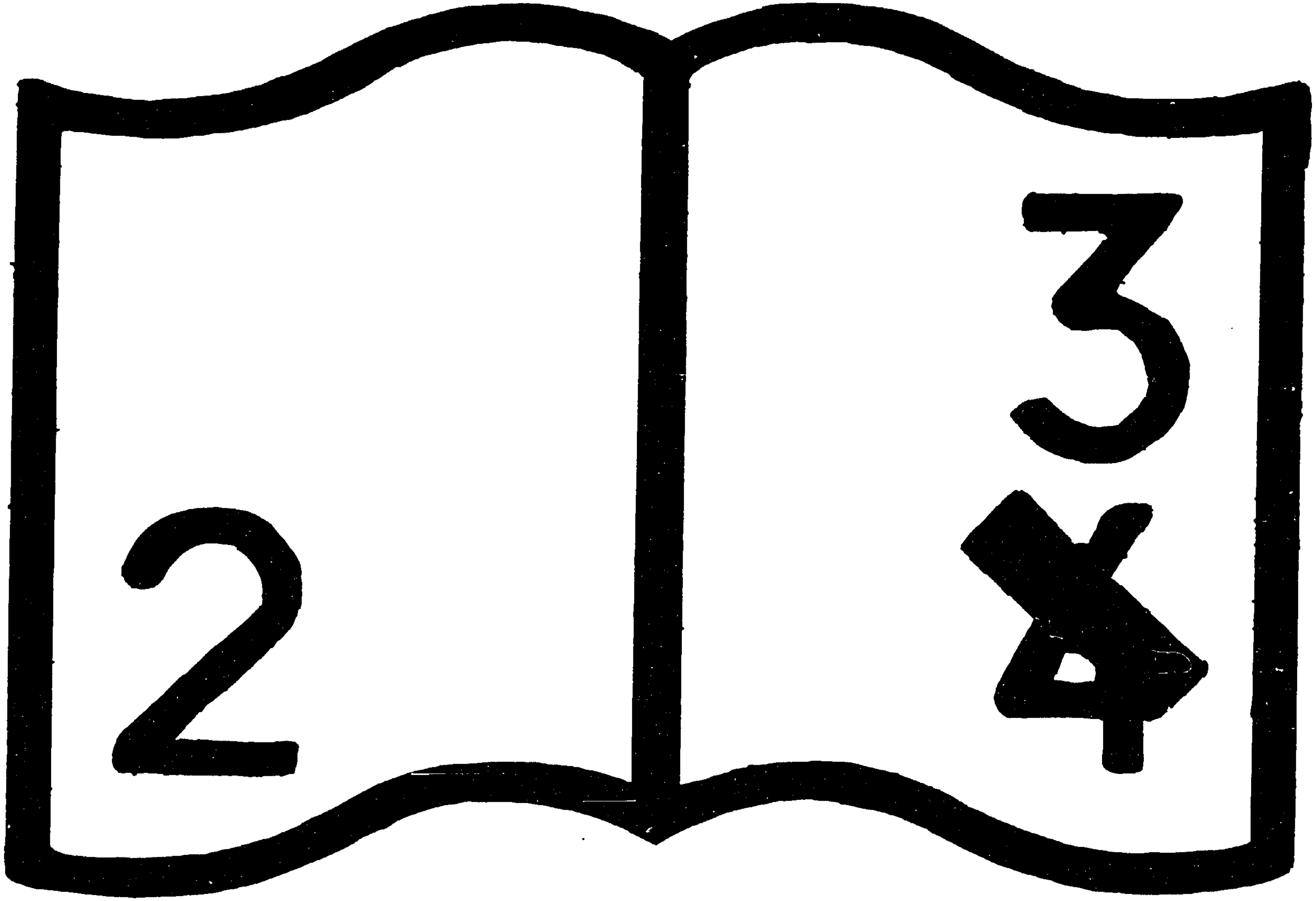
2
3
4

ſicut aqua ⁊ verba ad characterē baptiſmi:⁊ iſtud ē vinculū quo de⁹ cōiunxit forte Adā dormiētē eue formate:qđ euigilās cognouit fctm̄ ī ſc: ⁊ ꝓphauit faciēdū ī alijs. veri⁹ tn̄ ē ꝙ Ade non fuit īpreſſū vīculū dormiēti ſ; ſibi fuit in ſpiratū ꝙ ꝯſentiret. ⁊ euigilans ꝯſenſerūt mutuo ⁊ ſecutuꝫ ē vinculū. qđ tn̄ nō fuit niſi rel'o ratōis quouſq; ventum ē ad no. le. q̄ matrimoniū factū eſt ſacr̄m ad grām diſponēs per aliquid abſolutum.

Quantum ad 3ᵐ videndū ē de actore: tpe: ⁊ loco inſtitutionis. De qbus ita ſcribit hoſti. ī ſūma: vbi fuerit ingt īſtitutū: in paradiſo: ⁊ a dño. ex̄ de frigidis ⁊ mal. c. fi. ⁊. §. i. ⁊ ante peccatū. 32. q. 2. §. His ita rndet: ⁊ pp multiplicationē ꝓlis. 35. q. i. Cū igit̄ ⁊. 26. di. de iudeis. Unde ⁊ dicit lex ꝙ nihil ē vtilius hōībus nuptijs tāꝙ ſolis hōīes facere valētibus: q̄ſi dicat̄. Non ē hō niſi ex matrimonio ſit ſuſcept⁹ vt ī auc. de iſtitutiōīb⁹. ⁊ ꝺ ea q̄ pit ī. i iᵒ. mēſ. §. h nos meri to cōmouerūt col. 4ᵃ. Et dicunt gdā ꝙ p hec v̄ba fuit matrimōiū iſtitutū: Creſcite ⁊ ml'tiplicami ⁊c. tn̄ Tācre. dixit h nō eſſe vex ſ; potius fuit q̄dā benedictio nubētiū: imo p hec v̄ba ꝓthoplauſti ore ꝓphetico ꝓlata. h os ex oſſibus meis ⁊c. vt nota. ā. ī pncipio rubricele de ſponſalib⁹. Ad h īfra de diuor. Gaudem⁹. §. Q̄r. v̄o ⁊. 33. q. 5. Mulierē. Poſt peccatū v̄o ibidē ⁊ ab eodē ſꝫm quoſdā: ſ; ſꝫ h̄ra. ab ap'lo ⁊ ex̄ paradiſum fuit iſtitutū ad remediū. ſ. vt carnis viciū cohiberet̄. Unde ap'ls vnuſqſq; hēat ſuā pp fornicationē vt ī. §. dicto bis ita. 33. q. 2. Et vide qđ nota. ī. e. §. vlti. ſub. §. vt anc̄. Illius ⁊. ī. de. ſponſa duox. §. q̄ qbus vbi vtraq;. Ad argumētū dōm ꝙ diffinitōēs itelligūt̄ de ꝯiunctio ne pſonax. vt pꝫ p diffinitionē Hug. pſonalitas autē non ē in brutis ⁊ mas ⁊ femina non ſunt in angelis. vnde ſoluꝫ ī hominibus eſt matrimonium. Qō. II.

SEcundo q̄rit̄ vtx ſit licitū. Et videt̄ ꝙ non: q: nihil ſeparata dō niſi pctm̄: ſ; actus matrimōij ſeparat a deo g̃ ē pctm̄: ſi ſic. g̃ ⁊ mr̄imoniū. minor pꝫ: q: exo. 19. pcipit̄ his q debebāt deum videre vt non accedāt ad vxores. Itē nihil īdiget excuſari niſi qđ ē malū: ſed act⁹ matrimonij indiget excuſari p bona matrimonij. g̃ ē malus: ⁊ ſic idē qđ prius. Contra. q: nullū malum pōt eſſe a deo iſti tutū: ſ; mr̄imoᵐ ē a deo iſtitutū dicēte xpo. Mat. 19. Quos deus coniunxit hō non ſepet. g̃ non ē malū. Ad ideꝫ eſt qđ dicit̄. i. ad cor. ſeptimo. Uirgo non peccat ſi nubat. Rº. hic ſunt tria vidēda. p̄mo an mr̄imoniū ſit bonū ⁊ licituꝫ abſolute. 2ᵒ an excōīcato liceat matrimoniū ꝯhere. 3ᵒ an liceat meretricem accipere.

pª ꝯ **Quantū** ad p̄ᵐ ſunt tres ꝯnes. Pria. ꝙ actus ei⁹ ē bon⁹ ⁊ licitus: q: quicqd ē bonū ī ſe bonum ē ipm fieri: vn de vidit deus qđ eēt bonū ⁊ dixit. Fiat ⁊c: ⁊ ſic dicit̄ de ſin glis. vn̄ falſa ē opio q̄ dicit ꝙ mala eē ē bonū. ſed mala fie ri ē malū: q: motus a termino accipit entitatē ⁊ bonitateꝫ: vn̄ cū fieri termineť ad eē: ſi bonū ē aliqd eē: bonuꝫ ē illud fieri. Sed bonū ē eē naturā humanā cum ſit de opib⁹ dei: vidit eni deus cūcta q̄ fecerat ⁊ erāt valde bona: ſ; ipa nō p̄t fieri nec ꝯſeruari licite ſꝫ curſū nāe niſi p actū iſtū. g̃ ⁊c. Nec obſtat ꝙ in actu carnali non pōt hō actu cogitare de dō dicēte pho. ꝙ ī actu illo ē īpoſſibile aliqd itelligere. Eſt eni pctm̄ mortale illud qđ ſeparat a deo habitu. Dico autē ſeparare a deo habitu nō omne vel ſoluꝫ pctm̄ qđ gnāt ha bitū: ſed illū actū q habitū tollit quo deo ꝯiūgit̄ p charita tē. Illud v̄o qđ actu diuidit hoīeꝫ a deo: ſic. ſ. ꝙ dū durat n̄ pōt actu ferri ī deū: dum tn̄ non tollat hītuꝫ deo ꝯiūgentē: inq̄tū h⁹ nō ē pctm̄: q: hō nō tenet̄ ſemp ferri actu in deū: ſed tunc ſolū qn̄ tenet̄ ferri ſicut pꝫ ī ſomno. Si qs eni dor miat in matutinis qn̄ dꝫ actu cogitare de deo peccat: al's nō. Similiter ī ve. le. ꝯtinētia indicebat̄ ſacerdotib⁹ ī hebdomada vicis ſue qn̄ debebāt actu vacare diuinis. Silr ſi cōiugati tpibus feſtox ⁊ ieiuniox qbus debēt vacare orōni vacēt libidini. peccāt: al'r nō. 2ª. ꝯ. ē ꝙ actus iſte non ſolū nō ē malus ſ; meritorius ēt. q: act⁹ virtutis charitate īformatus ſemp ē meritori⁹: iſte ē huiuſmōi. ergo ⁊c. q: qn̄ cognoſcit vxorē debituꝫ reddēdo: ē actus iuſtitie: qn̄ autē petēdo pp ꝓlē ad cultuꝫ dei educāduam actus religionis: iō ⁊c. 3ª ꝯ. ex his ꝙ matrimoniū ē bonuꝫ: q: cuius vſus bonus ē: ipm quoq; bonū ē: ſed vſus matrimonij ē bonus q: cum actus carnalis aliquādo ſit bonus: nec poſſit hone ſtior nec magis debitis circumſtantijs vallatus q̄; qn̄ eſt ī matrimonio: imo aliter ſemp ē malus ⁊ ꝯ ius naturale cū mr̄imonium ſit de iure naturali. g̃ ⁊c.

Quantū ad 2ᵐ ſunt ſex ꝯnes. Pria. ꝙ mr̄imoniū ꝯtractū ab oī excōīcato maiori vel minori ſuſpēſo ⁊ iterdicto tenet q̄tū ad eſſentiā: ⁊ ē vex matrimo niuꝫ ac ſi a quocunq; alio celebret̄: q: etiā degradati vera ſacramēta ꝯficiūt etiā euchariſtie qđ ē maxie ſpirituale. ⁊ characterē ordīs ꝯferunt: ⁊ etiā bn̄dictionē nuptialē verā recipiunt: vn̄ poſt abſol'onē nō ē eis iterāda ſicut nec ordi nes tpe excōīcatōis recepti. Nec obſtat de mr̄imōio ſpūali: q: ī ml'tis diſſilē ē. 2ª ꝯ ē. de poſſibilitate iuris quo ad excōīcatuꝫ maiori: Et qdē ſpōſalia pōt ꝯhere citra iuramē tū abſq; peccato mortali: cū hoc nō ſit ſe īmiſcere diuinis: īmo ſicut ꝯbit ad neceſſaria rōne indiui dui: ſic ad neceſſa ria ſpeciei: ſ; cum iuramēto nō licet: cuꝫ hoc ſit imiſcere ſe diuinis ſicut nec quēcunq; aliū cōtractuꝫ: iuramēto ad mi nus ſolēni: l; de calumnia reus iurare teneat̄: ſ; p verba ꝺ p̄ſenti ꝯhens peccat ſicut recipiēs qđcunq; aliud ſacr̄m: l; minus īq̄tātuꝫ hoc magis carnale ⁊ min⁹ ſpirituale ē. Similiter recipiēs bn̄dictionē nuptialē ſolēnē ſicut ēt audire miſſaꝫ qđ nō ē ſacr̄ꝫ recipe: ſed ſacr̄ale ē ei mortale. Ueri⁹ tn̄ ē ꝙ nec nuda ꝓmiſſiōe licet excōīcato ꝯhere ſponſalia. Cui eni iterdicit̄ aliqd ⁊ omne p qđ puenit̄ ad illud: ſicut cui matrimoniū ⁊ ſponſalia. ff. de ſpon. l. orō. Unde cuꝫ excōīcato iterdicat̄ matrimoniū p ꝯn̄s ⁊ ſponſalia: q: īquantū ſunt initiū matrimonij ſunt ſpūalia ⁊ diuina: q: ſunt ſacramētale hui⁹ ſacr̄i anteceděter ſicut bn̄dictio nuptialis cō ſeq̄nter. Qđ ēt dictuꝫ ē de miſſa qđ ē ſacr̄ale vex ē audien ti: ſ; ī ſe vex ē ſacr̄m ⁊ ⁊ cōīcanti ꝙ ipm recipit. 3ª ꝯ ē. de excōīcato minori p participationē. Et h nō peccat mortaliter ꝯhēdo ſpōſalia quōcunq; nec benedictionē nuptialeꝫ recipiēdo: ſ; ſolū p verba de p̄ſenti ꝯhendo: q: a participatione ſacrox ꝓhibitus ē nō ab alijs dinis. de cleri. ex. cōe. c. vlt. Un̄ ſicut miſſaꝫ audiēdo aut ī choro cantādo nō pec caret mortal'r ſ; cōīcando vel celebrādo: ſic hic: q: non ē a coll'one ſ; receptione ſacrox ſuſpēſus. ⁊ ꝯhens p verba de p̄ſenti recipit ſacr̄ꝫ nō ī bn̄dictione. Et ꝯfirmat̄ rō: q: excōcatus minori nō ē ſeparatus ab actibus legitimis: nec a ſa cramētalib⁹: ſ; ſine exceptōe ſeparatus ē a pceptiōe ſacroruꝫ: vn̄ ſi mr̄imoniuꝫ nō eēt ſacr̄m per ꝯn̄s ꝯhendo ī nullo peccaret. ē auteꝫ ſacr̄m. g̃ peccat grauiter: minus tn̄ q̄; quo cunq; alio ſacro. Nec obſtat. ff. de ſponſa. l. orō: q: qn̄ mr̄imoniū ꝓhibet̄ inq̄tuꝫ ē actus legitimus ſic ꝓhibent̄ etiā ſponſalia: vnde excōīcat⁹ cui iterdicit̄ oīs actus legitim⁹ ab vtroq; ꝓhibet̄: ſ; qn̄ matrimoniuꝫ ꝓhibet̄ ſolū īq̄tū ē ſacr̄m tunc nō ꝓhibet̄ illud circa ipm qđ nō ē ſacr̄m: vnde cū mr̄imoniuꝫ ꝓhibeat̄ excōīcato minori: nō q: ē aliqd ſpirituale: ſed q: tale ſpirituale qđ ē ſacr̄m: ide ē ꝙ benedictio ⁊ ſponſalia que nō ſunt ſacr̄m ſed tn̄ ſacr̄alia ſibi non iterdicūt̄ ſicut nec ſumptio aque bn̄dicte: nec alia pure ſacr̄alia. 4ª ꝯ ē. de ſuſpenſo: q: ī neutro illox triuꝫ peccat ēt venial'r: ſiue ſuſpēſus ab aliquo alio ſpāl'r: q: tūc alia vi dent̄ ꝓmiſſa: ſiue gnāliter: q: ſuſpēſio ē ꝓpria pena clericrum ab officio ordinū vel officiox ⁊ bn̄ficio eccleſiaſtico: vn̄ p eaꝫ videt̄ iterdictus actus clericox ꝓprius nō ꝯtrius ſicut ꝯhere matrimonium qđ eſt ꝓpriū laycox. Un̄ ſi is q eſt in minorib⁹ ordinibus ꝯſtitutus vel officialis. ſuſpēſus ꝯhat ſponſalia ēt iuramēto vel matrimoniū: aut benedica tur ꝯhens ī nullo peccat. Et ꝯfirmat̄ ratio: q: ēt ſi eēt ſuſpē ſus ab īgreſſu eccl'ie ⁊ in īgreſſu eccleſie vt moris ē in facie eccl'ie deſponſaret: vel ſi īfra eccleſiā ad altare miſſaꝫ ⁊ bn̄ dictionē nuptialē recipet nō peccaret: q: nō ē ſibi īgreſſus eccleſie īterdictus vt layco: puta q: pōt trāſire p eā: ſed vt clerico tn̄: hoc aūt non ē actus clerici ſ; layci. Unde ſuſpēſus ab īgreſſu eccleſie audiēs in ea miſſaꝫ vel faciēs ꝙ laycus licite faceret irregularitatē nō īcurrit. 5ª ꝯ ē. de iter dicto. p̄mo qdē ī ſpeciali: q: qbus ē interdictuꝫ ab eccleſia viua voce matrimoniū ꝯtrahere pp aliqđ impedimētum nunciatum vel aliā cauſam: peccāt mortal'r ꝯhendo matri moniuꝫ: vel ēt ſponſalia ſi ſit eadē rō ꝓhibēdi: ⁊ hoc pctō īobedientie: q: q ptāti reſiſtit dei ordinatiōī reſiſtit Ro. 13. ⁊ hebre. 13. Obedite p̄poſitis vr̄is ēt pp ꝯſciaꝫ. Hui⁹ ſignuꝫ ē ꝙ q ꝯhunt ꝯ iterdictū eccleſie excōīcant̄: cuꝫ tn̄ excōīcatio nō debeat ferri niſi ꝓ peccato mortali. de iterdicto aūt gnāli dicit Innocē. ꝙ matrimoniū tpe interdicti pmittit̄: cū ſit ēt iter īfideles: ſed ſꝫm hoſtiēſeꝫ ſolēnitas ſuſpendit̄: vn̄ tpe iterdicti ēt ab īterdictis licite poſſunt ſponſalia cōtrahi ēt cū iuramēto: itē mr̄imoniū p verba de pn̄ti ⁊ fieri banna ī p̄dicationib⁹ vel aliter publice nō in miſſa. 3ᵒ. benedictio nuptialis nō dꝫ fieri ī loco īterdicto nec in ſubur bijs aut cimiterio vel capella ꝯtiguis eccleſie īterdicte: ſ; ī loco alio non interdicto de licentia curati vtriuſq; vel cu rati viri tn̄ cuius fox ſortit̄ mulier. de ſen. ex. Si ciuitas li. 6. Nō āt licet ſolēnē bn̄dictionē recipere tpe īterdicti ēt ī illis quattuor feſtiuitatib⁹ exceptis. de ſen. exco. c. Alma. q: illa feſta nō excipiūt̄ a gnāli īterdicto quo ad alia ſacr̄a niſi quo ad euchariſtiā. vn̄ illis dieb⁹ laycus moriēs nō eēt inungendus: nec aliqs in accolytuꝫ tpe interdicti ordinan dus. Sed illud hꝫ duplicē inſtantiā: q: cōceſſo p̄ncipali ꝯceditur acceſſoriū: vnde tpe īterdicti ſicut conceduntur baptiſmus ⁊ cōfirmatio: ſic cōfectio chriſmatis ⁊ alia ſacr̄a lia hox. de ſen. ex. c. Q̄m. l. 6. Unde cū benedictio nuptial' ſit qđdā acceſſoriū ⁊ ſacr̄ale matrimonij poſtq̄; illud cōcedit̄ tpe iterdicti: ⁊ iſtud. Sol'o. hoc ē q: illa ſacr̄a ſūt ma gis ſpūalia q̄; ſua ſacr̄alia: nec ꝯfirmatio poſſet eē ſine chri ſmate nec baptiſmus decēter: h autē matrimoᵐ ē de ſe qđ carnale: licet vt ſacr̄ꝫ ſit qd ſpirituale nec ad eius eēntiaꝫ reqrit̄ bn̄dictio: iō nō ē ſimile. Alia iſtātia ē: q: qn̄ terra eſt iterdicta nō populus: ē bn̄dictū illud: qn̄ autē populus qui vbiq; ē ꝓhibitus a diuinis tunc nuſq̄; dꝫ benedictionē recipe q̄ ē ꝓpria xp̄ianis: ſed matrimoᵐ vbiq; ꝯhere pōt qđ ē ēt paganox. 6ª ꝯ ē. de matrimōio ſpūali qđ ē ꝓfeſſio reli gionis: q: excōīcatus maiori pōt ſe vere obligare religioni p ꝓfeſſionē: q: licet ſibi nō poſſit acqri bn̄ficiū eccl'iaſticū q: non ē voluntas pape ꝯ quā nulluꝫ bn̄ficiū pōt ꝯferri: ta men ꝓfeſſio initit̄ voluntati hoīuꝫ p quā ſibi mutuo obli gāt̄ peccat tn̄ mortaliter q ſciens hoc facit vl' q ſciens reci pit ſi ē excōīcatus maiori: cū hoc ſit īmiſcere ſe dinis ⁊ par ticipare. Si autē minori: vel ſuſpēſus aut iterdictus nō vi det̄ mortale cū nō ſit ſacr̄m. Silr p votum ſimplex poteſt ſe obligare nec peccat ſicut nec ſolus dicēdo horas ēt liga tus maiori. Sꝫ ligatus maiori nec alij ꝓmittere pōt vt videt̄ ſine mortali: nec alius ſciēter recipe: q̄uis teneat obligatio: q: iurare ⁊ promittere tale quid videtur diuinuꝫ in quo cōmunicare eſt mortale.

Quantū ad 3ᵐ articulū p̄ncipalē ſunt tres ꝯcluſiōes. Prima ī ſpirituali de meretrice. Q: eni matrimoᵐ dici tur. q. matrē monēs vt caſte viuat: querit hoſt. nūqd meritrix pōt ꝯhere: ⁊ dicit ꝙ ſic ſi ſe vellet corrigere. 32. q. i. Nō ē culpādū. ex̄. co. iter opa. Sec⁹ ſi nō ſit cōrigibil'. 32. q. i. c. i. Qđ ē vex de poſſibilitate iuris: q: aliter peccatū ē eā ducere vel ei nubere: ſ; nō de poſſibilitate facti: q: vex ē matrimoniū ēt iter eos qui nō ītēdunt ꝯtinere. Licet autē bi gamiā ꝯtrahāt q publicas meretrices duxerūt: ſi tn̄ hoc fe cerūt itentione retrahēdi eas a peccato: ī remiſſionē eis ꝓfecit peccatox ex̄. c. Inter opa. 2ª ꝯ ē gnālis. ꝙ ī oīb⁹ ſa 2ª ꝯᵒ cramētis qn̄ habēt itentionē pficiēdi ſacr̄m hi q ipm celebrāt licet habeāt intētionē abutēdi ipſo vex ſacr̄m ē: ſicut eius q celebrat ad ſortilegiū īde faciēdū. Et ſimiliter ſi cōtrahentes itēdāt vex matrimoᵐ ꝯtrahere: licet intēdāt ali quid ꝯtrarium bonis matrimonij cuꝫ quo tn̄ veritas matrimonij ſtare pōt: vex ē matrimoniū ſi illud ſit honeſtuꝫ: v̄bi grā. Si intēdat vex matrimoniū ꝯtrahere tn̄ nō inten dit renūciare iuri ſuo qn ſi ſibi bonū viſuꝫ fuerit ante matrimoniū ꝯſūatū itret religionē: qđ ē ꝯtra īdiuiſibilitatem ſacr̄i: q: per hoc ſoluit̄ vīculū: nihilominus valet matrimo niū: ⁊ ſic vr̄ loq ex̄. c. Cōmiſſuꝫ: q̄uis hoſti. dicat oppoſitū: Nō eni dꝫ ꝙ ꝯtrahēs renūtiet oīb⁹ p̄uilegijs ſuis ⁊ iurib⁹. qđ oporteret ſi duꝫ ſuſpirat ad religionē ꝯtrahit. Alias ī ta li ſuſpirio nunq̄; poſſet ꝯhere: p̄ſertim q: iſta que ipſe inten dit bene ſtant cū eēntia matrimonij. Uera eni vxor ē que pp adulteriū abijcit̄: ⁊ fuit q̄ pp religionē ante copulaꝫ di mittit̄. 3ª ꝯ ē. ꝙ idē eſt in itentione īhoneſta nō tn̄ expſſa: vt ſi itendat ꝓcurare venena ſterilitatis: ſemē fundere: aut p q̄ſtu vxorē exponere: q: iſta ſtant cū eēntia matrimo nij. Multa. n. vera matrimonia carēt tribus bonis. Unde etiā matrimoᵐ cōtractū pp cauſam īhoneſtā īdiſtincte dr̄ valere: licꝫ exēplificet̄ de illis tn̄ īhoneſtis q̄ nō ſunt ꝯtra matrimonij bona. Ad argumēta ī oppoſitū ē dicēdū ad p̄mū ꝙ deo cōiungit̄ dupliciter: vno mō ſꝫm habituꝫ grē ⁊ charitatis: ⁊ qđ ſeparat hāc ꝯiunctionē ē peccatū ēt morta le. Alio mō ſꝫm actū contēplationis ⁊ dilectionis: ⁊ hec con iūctio pōt ſeparari p aliqd qđ nō ē peccatū. ſ. p ſolā occupa tionē animi circa res exteriores q̄tūcūq; licitas. Pria con iunctio nō ſeparat̄ per actū matrimonij ſ; ſcđa tn̄: q: in eo dep̄mit̄ mens ⁊ quaſi abſorbet̄: Et ideo populo qui debebat deū videre p̄ceptū fuit nō accedere ad vxores. Ad 2ᵐ dōm. ꝙ illud qđ excuſat̄ a tanto ⁊ nō a toto ē malū ī ali quo: qđ aūt excuſat̄ a toto nullo mō ē malū: ſed habꝫ aliq̄; mali ſimilitudinē pp qđ īdiget excuſatōe. Et q: act⁹ matrimonialis ī nullo ē malus: habꝫ tamē ſimilitudinē cū actu fornicationis: cum ſint idē ſpē nature: iō dr̄ excuſari p bōa matrimonij q̄ ſunt debite circūſtantie. Qō. III.

TErtio q̄rit̄ vtx mr̄imoᵐ ſit in p̄cepto. Et videt̄ ꝙ nō: q: ꝯſiliū non eſt ꝯriuꝫ p̄cepto: ſ; ꝯſiliuꝫ ē de v̄ginitate. pᵒ. ad cor. 7. que ꝯtrariat̄ mr̄imōio. g̃ ⁊c. Cōtra Creſcite ⁊ ml'tiplicamini. Rº. hic ſunt. 3. vidēda. Prio. de p̄cepto legis diuine circa matrimoniū. 2ᵒ. de p̄cepto legis canonice. 3ᵒ. de precepto legis ciuilis ⁊ mundane.

pª ꝯ **Quantū** ad p̄ᵐ de necītate matrimonij ſunt tres con cluſiōes. Pria. ꝙ fuit aliqn̄ ī p̄cepto p̄mo qdē an̄ pctm̄: ⁊ ſcđo poſt diluuiū qn̄ vtroq; tpe dictū ē. Ml' tiplicamini: q: cuꝫ bonū gentis ſit melius q̄; bonuꝫ hōis ſi p̄ceptuꝫ datū fuit de necīo ad ꝯſeruationeꝫ īdiuidui: de oī ligno paradiſi comedetis: multo magis de necīo a ꝯſerua 2ª ꝯ tionē ſpēi. 2ª ꝯ ē. ꝙ adhuc durat p̄ceptū illud. Q: n. non mutat̄ q̄re ſtatu⁹ ꝓhibet̄. C. de teſta. l. Sancimus. vnde cū ꝯſtet p̄ceptū eē datū ⁊ nō ꝯſtet eē reuocatū ſicut p̄cepta ve. le. cerimonialia ⁊ iudicialia ſūt reuocata: nō āt moralia ⁊ illud ē morale imo nāle le. nāe nō ſcripte. g̃ adhuc tenet. Preceptū. n. tandiu durat q̄diu durat p̄cipiēs niſi ab ipſo vel ſupiore reuocet̄. Sꝫ ꝯ h ē q: vr̄ reuocatū eb ipſo qđ xp̄s dedit ꝯſiliū de virginitate ⁊ ī ſpāli mr̄i ſue ⁊ diſcipulo quē de nuptijs volētē nubere retraxit: ⁊ ī gnāli ꝯmendās eunuchos q ſe eunuchauerūt pp regnū celox: quē ſequēs

aplꝰs dixit. De virginibꝰ ꝑceptū dñi nō hēo ꝯſiliū autē do. ¶ Itē vr̄ reuocatū fuiſſe an̄ diluuiū: qꝛ niſi fuiſſet reuocatum ꝑceptū nō oportuiſſꝫ ipm̄ renouari nec replicari poſt diluuiū ſicut fuit: ꝓp qđ dicūt aliq ⁊ vr̄ magr̄ innuere ꝙ preceptū nō ſolū reuocat̄ expſſe ſꝫ ēt tacite ꝑ h̄. ſ. ꝙ ceſſat cauſa eiꝰ: ⁊ ſic multiplicato humano genere ꝓpter qđ erat datū qꝛ ceſſante cā ceſſat effectus videt̄ reuocatū: poſſet tn̄ ſuſtineri pria opinio ſic ꝙ ꝑ multiplicationē humani gn̄is nō ſit ꝑceptū reuocatū: ſꝫ tūc nō obligat. Sꝫ ſi cras ꝯſtaret numeꝝ electoꝝ nō poſſe cōpleri niſi iſto ꝯtrahēte qui nō vouit oppoſitū ipſe teneret̄: ſicut ſi nullus īdigeat ꝑceptū de elemoſina nō ꝓpter hoc ē reuocatū ſꝫ iterim nullus obligat̄: ſupueniēte aūt neceſſitate obligat̄ quicūqꝫ q videt cā ⁊ pōt ſubuenire: ita ⁊ hic: qꝛ ꝑceptū qđ ē de iure nāli imutabiliter ꝑſeuerat. Qꝛ āt xp̄s dedit ꝯſiliū hoc ē qꝛ bene ꝑſciuit nō futurā neceſſitatē multis volētibꝰ ꝯtrahere q ſuffi-
3ª ꝯ ciūt. Et qđ fuit replicatū ex abundāti fuit fcm̄. ¶ 3ª. ꝯ. eſt quō a trāſgreſſione ꝑcepti excuſant̄ ꝯtinētes. Prio quidē ꝓp hoc qꝛ ꝑceptū affirmatiuū nō obligat niſi ꝓ tpe neceſſitatis: mō aūt nō ē neceſſitas cū multi gnātiōi vacēt. 2º. qꝛ ꝑceptū recipiēs ꝯſuationē īdiuidui ligat quēcūqꝫ: qꝛ alr̄ nō pt̄ ſubueniri: qꝛ te comedēte ego nō comedēs n̄ nutrior. Sꝫ ꝑceptū reſpiciēs ꝯſuationē ſpēi nō ligat quēcūqꝫ. 3º. ꝓpter diſpēſationē xp̄i v̄ginitatē ꝯſulētis: qꝛ nemo peccat legis auctoritate. Si. n. Oſee faciens filios fornicationū dño volēte nō peccauit: multo minus ꝯtinēs ꝯſilio xp̄i: vl̄ dimittēs vxorē cā fornitationis vbi xp̄s diſpēſat. Si autē mūdus deficeret q virginitatē vouit ꝑꝫ quoſdā ꝯhere deberet. Et qdē aliꝫ dicunt ꝙ ſi ſibi de hoc ꝯſtaret: qꝛ niſi eo ꝯhente mundus ꝑiret adhuc ꝯhere nō deberet: qꝛ deberꝫ ſupponere numeꝝ electoꝝ eē ꝯpletū ātēqꝫ nō ceſſabit hō volēs gnāre: ſicut nec volūtas angeli ad mouēdū celū. Sꝫ ſi hoc ipm̄ ſibi ꝯſtaret. ſ. nō eē completū numeꝝ electorū nec alr̄ qꝫ ꝑ ſe poſſe ꝯpleri adhuc niſi deus ſibi ꝑciperet cōtrahere nō deberet: qꝛ q auc̄titate dei obligauit ſe ad votū: nō dꝫ ipm̄ frāgere niſi auc̄titate eiuſdē deobliget̄: niſi quis dicat ꝙ cū dñs velit ꝯpleri numeꝝ electoꝝ eo ipſo ꝙ innoteſcit iſti nō poſſe ꝯpleri niſi ꝑ ipm̄ vult ipm̄ cōtrahere.

pª ꝯ **Quantū** ad 2m ſunt tres ꝯnes. ¶ Pria quō ꝑceptū canonum de nō expmēdo aliqd ꝯriū ſubſtantie matrimoniꝫ faciat matrimoniū nullū: ⁊ quō nō. Ubi ꝑter id qđ dicet̄ di. 29. ē ſciēdū. ꝙ ſi exp̄mat̄ aliqd ī ꝯhēdo qđ ē ꝯ bona matrimoniꝫ: tūc refert vtꝝ illud ſit īhoneſtū modus vel ꝯditio: ⁊ tūc viciat. de cōditionibꝰ appoſitis. c. vlti. Un̄ tunc expſſa nocēt: nō expſſa nō nocēt. Et hoc ē: qꝛ lꝫ iſta expſſio nō ꝯriet̄ eēntie matrimoniali ⁊ ſic de ſe non īpediat: tn̄ ꝓp ꝓhibitionē eccl'ie īpedit̄ matrimoniū que ī fauorē matrimoniꝫ tales ꝑſonas reddit īhabiles ꝓ nūc ꝑ illū ꝯſenſū ad ꝯhēdū. Prohibitio āt eccl'ie pōt cadere ſuꝑ actū exteriorē ⁊ ipm̄ afficere: nō āt ſuꝑ actū īteriorē: vn̄ niſi actꝰ īterior de nā ſua īpediat vl̄ faciat matrimoniū nunqꝫ ꝓp eccl'ie ꝓhibitionē vl̄ ꝑceptū faciet vel īpediet matrimoniū: ex quo āt nō reſpicit eēntiā matrimoniꝫ nō hꝫ de nā ſua īpedire. Si āt id qđ exp̄mit̄ ſit honeſtū qꝫtūcūqꝫ bonis matrimoniꝫ ꝯriū nō puto ꝙ īpediat qđ expreſſū ē ſicut nec tacitū. vn̄ ſicut ī v̄o mr̄imōio iā ꝯtracto ⁊ ēt ꝯſūmato licꝫ diſcedere cōi cōſenſu vel ob fornicationē ⁊ an̄ copulā īdiſtīcte: ſic ēt non video qd ꝓhibeat ſic dicere. ꝯho tecū matrimoniū. ita tn̄ ꝙ nō decipiaris: qꝛ ītrabo religionē ſi mihi videat̄ ante copulā aut poſt te ꝯſentiēte vel fornicāte: vel ēt ſub tali pacto vt nec petas nec reddas d̄bitū: ſꝫ viuamus ī virgitate vt frater ⁊ ſoror ⁊ ī oībꝰ aliꝫs ſimus veri cōiuges. Hoc enī eccl'ia nō ꝓhibuit ſicut ꝓhibuit ꝯhi īhoneſte: qꝛ illud ſuꝑueniēs mr̄imōio ſemꝑ vituꝑat̄: hoc āt laudat̄: vn̄ eccleſia ꝯmendat eū q derelicto thoro maritali cōſentiēte vxore cōtinet: vn̄ qđ laudat poſt mr̄imoniū: nō ꝓhibet an̄ mr̄imoniū: nec vnqꝫ pactū de re licita ꝓhibet̄: vn̄ ſi res de q̄ ē pactū ſit licita ⁊ nō ꝓhibita ꝑ ꝯn̄s ⁊ pactū: qꝛ actꝰ habet bonitatē ex obiecto: vn̄ nō pōt dici: licꝫ qdē ꝯtinere: ſꝫ nō licꝫ paciſci de cōtinētia: licꝫ aliqn̄ ī ſimonia ⁊ vſura aliqd cū pacto eſt pctm̄ vel maius: qđ ſine pacto nō eēt peccatū. ¶ 2ª ꝯ ex ꝑdictis ē de matrimonio ſpirituali. Per ꝑdicta. n. pꝫ ad cū q īgredit̄ religionē ꝙ qꝫtūcūqꝫ intēdat fieri ep̄s vel fornicari vel furari vel rebellare: qꝛ tn̄ faciēdo ꝓfeſſionē ⁊ intēdēs eē verꝰ religioſus lꝫ malus: intēdit ſe obligare ad vota lꝫ nō ītēdat ſoluere qđ ꝓmittit: tn̄ ꝯſentit ī ꝓmittēdo. ſola āt obligatio ad vota nō īpletio ē de eēntia religionis. Nā eēntialr̄ ⁊ v̄e pōt eē religioſus: ⁊ tn̄ erit fornicator: ꝓprietarius: ⁊ īobediēs: ꝓp qđ ēt vr̄ ꝙ papa nō poſſit diſpēſare ī voto cōtinētie ſolēnizato ꝑ ꝓfeſſionē: qꝛ ī ꝑceptis negatiuis nūqꝫ qꝫdiu manꝫ obligaº n̄ faciēdū lꝫ facē. Nūqꝫ. n. lꝫ mihi occidere qn̄ tentor n̄ occidē. Un̄ cū obligaº ad n̄ coeūdū ſit eēntial̄ religiōi qꝫdiu māet religioſus quod ē vſqꝫ ad mortē ſꝑ manet obligaº ad nō coeundū: vn̄ īpoſſ'e ē ꝙ tādiu liceat coire: qꝛ tunc liceret ⁊ nō liceret. Sꝫ forte pōt papa de religioſo facere nō religioſū ⁊ tūc ceſſat obligatio: qꝛ ipſe poſſet deſtruere oēꝫ religionē ſic̄ deſtruxit aliqs: qꝛ nō reputatur religio niſi approbata a papa q ī approbādo nō pōt ſibi legē īponere a q̄ ſibi nō liceat recedere ſicut nec teſtator ī teſtādo. ff. de legatis. l. Si qn̄. Si v̄o nō ſolū non ītenderꝫ caſte viuere īmo nec ītenderet ſe obligare ad hoc tūc non eēt ꝓfeſſus. qꝛ hec ītētio repugnat eēntie religiōis. Et idē ē de aliꝫs votis. Si v̄o exp̄mat aliqd repugnās īhoneſtum ⁊ eēntiale: puta ꝙ nō ītēdat ſe obligare ad caſtitatē vel aliqd tale nō valet ꝓfeſſio ſicut nec valeret ꝓp ſolā ītētionē. Et idē ē ſi dicat nō intēdo ſuare caſtitatē ꝓmiſſā qꝫtūcūqꝫ ꝓmittā: ⁊ hec expſſa noceret: nō expſſa non noceret ad ſimilitudinē mr̄imoniꝫ carnalis. Si aūt exp̄mat aliqd licitū: puta ꝙ de licētia ꝑlati cuſtodiā pecuniā vel aliqd tale hoc nō repugnat religioni nec bonis eiꝰ: vn̄ nō īpedit ꝓfeſſionē. Nō. n. ſic pōt eē aliqd meliꝰ ī religione ꝯriū bonis religionis: ſic̄ ī mr̄imonio aliq̄ ſunt meliora ꝯria bonis matrimoniꝫ: vt cōtinētia qꝫ coitus. ¶ 3ª ꝯ ē. de mr̄imonio beate 3
v̄gis ⁊ Joſeph. qđ fuit corporale ⁊ ſpūale aliq̄ mō: qꝛ ꝑ ꝑdicta nō patiemur difficultatē ī ſaluādo v̄itatē mr̄imōꝫ hte v̄gis ⁊ ꝑpetuitatē virgitatis ēt mēte: qꝛ licet ꝓpoſuiſſet cōtrahēdo ſuare virgitatē ſi ēt expſſiſſet nō ꝓp h̄ minus fuiſſet veꝝ matrimoniū: vn̄ vouēti virgitatē liceret matrimoniū ꝯhere ſub tali pacto vt nō petat debitū nec exigat̄.

Quantū ad 3m ſunt tres ꝯnes. ¶ Pria. ꝙ ꝑceptū vl̄ ꝓhibitio iuris ciuilis ſcripti vel cōſuetudis cuiuſcūqꝫ locoꝝ nihil facit licitū ſiue illicitū debitū vl̄ neceſſariū ī ꝯtu mr̄imoniꝫ ſi ē cōtra legē euāgeliꝫ ſic̄ ꝙ poſſit dari libellū repudiꝫ excepta ſola cā fornitationis. ex. de ſpon. c. i. Jmmo ēt ſi ē ꝯ canones ſanctoꝝ patꝝ: qꝛ leges nō dedignant̄ ſacros canones imitari. 2. q. 3. euthenīū. ꝯ. i. i ſi. de iudi. at ſi clerici. Un̄ lex q̄ obuiat ſacre ſcripture ⁊ d̄cretis pape ⁊ bonis moribꝰ nullius dꝫ eē momēti di. i o. Non lꝫ. ⁊ qttuor. c. ſeqntibꝰ: qꝛ dīna ⁊ canōica ſupiorē ciuili. di. i o. Lege. Un̄ lex q̄ v̄gītatē vel viduitatē tollit. ⁊ legatū relictū ſub ꝯditōe viduitatis vl̄ virgitatis ꝑꝰꝝ fac: qꝛ ē ꝯ legē euāgeliꝫ nō tꝫ. vbi gr̄a ſm leges ſi vir relinq̄bat vxori legatū ſub ꝯditōe ſi ꝑmāeret ī viduitate lucrabat̄ legatū ēt ꝯhēdo. C. de indicta viduitate tollenda. l. Una. ꝙ erat ꝯ viduitatē ī fauorē mr̄imoniꝫ. Hoc āt ē ꝯ euāgeliū qđ plus fauet virgitati qꝫ viduitati ⁊ viduitati qꝫ mr̄imonio ꝑꝫ parabolā fructꝰ cēteſimi ſexageſimi ⁊ trigeſimi. Jtē mlr̄ nubēs īfra annū a tpe mortis ꝑmi erat īfamis: nō ē āt: īmo apoſtolus ꝑmittit. de ſcđis nuptiꝫs. c. vlti. ⁊ ſic de ſilibꝰ. ¶ 2ª ꝯ ē. 2
ꝙ ꝑceptū ⁊ ordiatio q̄cūqꝫ legis humane ⁊ ꝯſuetudis ī matrimonio nō hꝫ effectū nō ſolū ſi ē ꝯ ius dīnū ⁊ canonicū: īmo ēt ſi nō ē iure canonico approbata. qꝛ cā mr̄imoniꝫ eſt ſpūalis ⁊ eccl'iaſtica. Laycis āt ī rebꝰ eccl'iaſticis ordinandis nō ē tributa facultas: a qbꝰ ſi qd ī talibꝰ ꝯſtitutū fuerit nullus ē firmitatis niſi ab eccl'ia fuerit approbatū. ex̄ de ꝯſtitu. c. Eccl'ia ſancte Marie. Sciēdum ē tn̄ ꝙ ſi aliquid fuerit relictū mulieri ſub ꝯditōe ſi nubat: lucrat̄ legatū ſi ītret religionē ēt iure ciuili nouiſſimo. Secus āt ſi ī ſeculo manēs vellet virgitatē ſuare: qꝛ nō īuenit̄ expſſū. ¶ 3ª ꝯ eſt correlaria ex ſuꝑdictis ꝙ. ſ. nullo ſtatuto vel ꝯſuetudine excuſant̄ q pedagiāt clericos: qꝛ ſicut ī ꝑſonis eccl'iaſticis nihil poſſunt layci ſtatuere: ſic nec ꝯſuetudine introducere. Et hoc eſt argumentū ad qōnē nobilis q a tpe a quo non extat memoria ꝯſueuit in certo loco leuare pedagiū a laycis ⁊ clericis īdiſtincte: intantū vt ēt in ꝯtradictorio iudicio obtentū fuerit ꝓ ꝯſuetudie ꝯ ep̄m litigantē in curia regis frācie. Et dicūt quidā ꝙ nō eſt excōicatus: qꝛ papa n̄ pōt auferre ius laycoꝝ: ⁊ qꝛ nō ē nouū pedagiū ſꝫ ātiquū. ꝯ hoc eſt directe ſimō in ꝯcilio bituricen̄. Cū. n. omnes noua pedagia ēt in laycos īſtituentes ſine auc̄te ꝑncipis ſunt excōicati ſingulis ānis a papa. ēt ipe excōicat leuātes antiqua a clericis nō ꝓ rebus mercantiuis. de īmunitate eccleſiaꝝ. c. i. Jn ꝯſtitu. eiuſdē legati ⁊ bonifaciꝫ ꝯria ꝯſuetudie nō obſtāte de īmu. eccle. c. Quāqꝫ li. 6. excōicat oēs ſingulares ⁊ īterdicit vniuerſitates ꝯria faciētes. Et n̄ valet qđ dicit̄ ius acquiſitū: qꝛ ē ꝯ legē nālē ⁊ diuinā. Nā ſicut decime ſunt de iure nāli vt q ſemināt ſpūalia metāt tꝑalia: ſic ꝯ ius nāle ē vt eꝯ clerici ſoluāt pedagia laycis. Un̄ ab hac ꝯditōne terra ſacerdotū erat libera. Nec valet qđ dicit̄ pape iniuſte hec ſtatuiſſe: ēt ſi ſit ſnīa paſtoris īiuſta ⁊ iniqua timēda ē ⁊ ſeruāda. Nec pōt dici ꝙ hēat ītollerabilē errorē expreſſū: cū mlt̄i ꝑiti dubitēt. Si. n. in his q̄ ſunt de apicibꝰ iuris vbi ſunt ꝯrie doctoꝝ ſnīe vel opiniones ferātur ſnīe ꝯrie: neutra diceret̄ nulla qꝫuis oporteat alterā eſſe ꝯ ius: Alias ius nō ē ſufficiens ars equi ⁊ boni licitū ab illicito ſeperās: multo magis temerariū ē dicere ſnīā iuris corpore clauſam eē erroneā. Nec valet qđ dn̄t clericos ad pedagia teneri ſicut ad refectōes ⁊ itineꝝ pontiū: qꝛ cā pedagioꝝ eſt tutella reꝝ ad quaꝝ reſtitutionē dñs tenet̄ ſi ī terra ſua ꝑdant̄: qꝛ illis de terra ſua dñs gratis debet tutellā ꝑ redditibꝰ quas hēt: vnde a ſuis ſubditis nō debet leuare vectigal. Mat. 19. q̄ liberi ſunt filiꝫ: ſꝫ ab alienis nec a qbuſcūqꝫ ſꝫ ſolū ab illis qui cauſa negotiatōis: ſꝫ clericos tenet̄ gratis tueri. ex̄ de ſen. ex. Quāte. vnde licite nullius ab eis mercedē recipit ꝓ tuendo quos gratis tueri debet. Sūt ēt excōicati illi qui ꝓ ꝯſuetudie iudicarūt ⁊ cā ſeruari fecerīt: qꝛ eſt ꝯ libertatē eccl'ie vt dicit̄ in illa ꝯſtitutiōe Gregoriꝫ. Siguiſuge. ſed ꝯ d̄ ꝑſcrip. c. i. in ſi. li. 6. qꝛ nō dꝫ allegare titulū ei qui hꝫ ꝑſcriptōeꝫ tpis a quo non extat memoria ⁊c̄. ¶ Solutō: tenet in decimis ⁊ aliꝫs q̄ laycis ꝯcedi ſolēt: nō aūt qn̄ ꝑſcriptio vel ꝯſuetudo ē reprobata. Et lꝫ clerici ad refectōeꝫ itineꝝ ⁊c̄: n̄ tn̄ ꝓp īcōſulto: tn̄ de facto legati ꝯfirmauerīt quādā talē talleā īpoſitā clericis carnotēſibꝰ ꝓ pauimēto vici. Argm ī oppoſitū ſolutū ē ī prio arti. Qō. IIII.

QUarto q̄rit̄ vtrū mr̄imoniū ſit ſacrꝫ. Et videt̄ ꝙ nō: qꝛ illud qđ ē cōe ſtatui ſacrāli ⁊ nō ſacrāli nō ē ſcr̄ꝫ: ſꝫ matrimoniū ē hꝫ: qꝛ fuit ante pcm̄ ⁊ poſt. q̄ ⁊c̄. ¶ Cōtra h̄ aūt eſt magnū ſacrm̄. Dico aūt ī xp̄o ⁊ eccl'ia. ¶ Rº. hic faciēda ſūt tria: qꝛ ꝑmo ponet̄ q̄dā poſitio ꝓbabilis ⁊ ſubtilis cum ſuis rationibꝰ. 2º. īquiret̄ de ea ⁊ arguet̄ ꝓ opinione cōi. 2º. reſpondebit̄ ad rōnes ꝑme opinionis.

Quantū ad pm. pº. ponit̄ opīo. 2º. ponent̄ rōnes eiꝰ 3º. oñdet̄ ꝯuenientia ad iuriſtas ⁊ magr̄m. Dicunt igit̄ qdā ꝙ ſacrm̄ accipit̄ dupl'r. Uno mō large ⁊ ſic tenēdū ē mr̄imoniū eē ſacrꝫ: cū hoc determiet eccl'ia. ex̄ de hereticis. Ad abolēdā. vbi enumerat mr̄imoniū īter alia ſacr̄a: tū qꝛ ſibi ꝯpetit rō ſacri q̄ ē ſacre rei ſignū: mr̄imoniū āt ſignat ſiue repſentat ꝯiunctionē xp̄i ⁊ eccl'ie: tū qꝛ aplꝰs loquēs de mr̄imonio. Eph. 5. dicit h̄ ſacrm̄ magnū ē: dico āt ī xp̄o ⁊ eccl'ia. Alioº dr̄ ſacrm̄ ſtricte ⁊ ꝓprie aliqd extrinſecū appoſitū ex dīna īſtitutione ex cuiꝰ ſuſceptione ꝯfert̄ ſcitas vel mancipatio ad aliqd ſacꝝ: ⁊ hoc mō ſacr̄a no. le. hn̄t rationē ſacri: vt pꝫ īducēdo ī baptiſmo: ꝯfirmatōe ⁊ ceteris: ſic āt loq̄ndo d̄ ſacris ſtricte ⁊ ꝓprie mr̄imoniū n̄ videt̄ eē ſacrm̄ vt dicūt: ⁊ hec ē coꝝ poſitio. ¶ Qꝫtū ad 2m ē ſciēdū. ꝙ ꝑma pars ē ab oībꝰ ꝯceſſa: ſꝫ ſcđa ꝓbat̄ ab eis ſex rōnibꝰ: qꝝ prima ē. ſacrm̄ qđ non ē nec̄itatis hꝫ ꝑ miniſtros eccl'ie diſpēſari: vn̄ ſolus baptiſmꝰ q ē ſacrm̄ nec̄itatis pōt ꝑ quēlibꝫ laycū diſpēſari: ſꝫ mr̄imoniū non ē nec̄itatis qꝫtū ad qꝫlibet ꝑſonā ⁊ tn̄ nō diſpēſat̄ ꝑ miniſtros eccl'ie: Bn̄dictio. n. nubētiū non ē de nec̄itate mr̄imoniꝫ. q̄ mr̄imoniū nō ē ſacrm̄. ¶ 2ª ratio ē: qꝛ oē ſacrm̄ hꝫ formā diſtīctā a materia: ſꝫ hoc non ē ī mr̄imonio. Non. n. v̄ba exp̄mētia viri ꝯſenſū ſunt magis forma vel mā qꝫ v̄ba mulieris nec ecōuerſo. q̄ ⁊c̄. ¶ 3ª ratio: qꝛ q̄ exteriꝰ agunt̄ ī ſacris ꝓpe ſumptis non poſſunt eē de dictamine pure ratiōis nālis: qꝛ cū ſacr̄a ſint q̄dā ꝓteſtationes fidei ſicut fides eſt de his q̄ rōnē nālē excedūt: ſic coꝝ q̄ exterius agunt̄ non pōt eē nāl' ratio ī ſacris: ſicut ī baptiſmo: ꝯfirmatione ⁊ ordine: ſꝫ coꝝ q̄ exterius agunt̄ ī mr̄imonio pōt reddi nālis ratio vt pote ꝙ ꝯſentiāt ⁊ ꝯſenſū ſuū exp̄māt. q̄ ⁊c̄. ¶ 4ª. qꝛ circa ſacr̄a ordinatio eccl'ie pōt hēre viꝫ ꝑcepti: ſꝫ nunqꝫ ē de nec̄itate ſacri vt pꝫ ex ꝑcedētibꝰ: ſꝫ ordiatio eccl'e circa mr̄imoniū ē d̄ nec̄itate mr̄imōꝫ. Fac̄. n. eccl'a ꝑſonas illegitīas: legitīas ad ꝯhēdū. ⁊ de illegitimis legitimas ꝓut placet. q̄ mr̄imoniū nō videt̄ ꝓpe ſacrm̄. ¶ 5ª. qꝛ abſqꝫ baptiſmo nl'lus ē ſuſceptiuus ſacri ꝓpe dicti: cū baptiſmꝰ ſit ianua ſacroꝝ: ſed an̄ baptiſmū ꝯhūt īfideles veꝝ mr̄imoniū inter ſe: ſicut fideles poſt baptiſmū. q̄ ⁊c̄. Nec obſtat ꝙ mr̄imoniū coꝝ dr̄ ratū ſi ambo baptizēt̄: qꝛ veꝝ ē ꝙ poſt ꝑ baptiſmū coꝝ mr̄imoniū ē ratum: ſꝫ non ē magis ſacrm̄ qꝫ ꝑus vt ꝓbabit̄. iō ⁊c̄. Probatio aſſumpta: qꝛ ī oī ſacro opus ē nouo facto cū cōſiſtāt ī ope opato: ſꝫ ī mr̄imonio iſtoꝝ nihil ē de nouo factū. ſolū. n. baptiçati ſunt. Baptiſmus āt ē diſtictū ſacrꝫ a mr̄imonio: ⁊ ſuſceptio vnius ſacri non facit aliud ſuſcepti. q̄ ſic̄ mr̄imoniū non fuit an̄ ſacrm̄ ita nec ēt poſt: cū tn̄ ſit veꝝ ⁊ ratū. ¶ 6ª qꝛ ſacr̄a nō deꝫciunt hoīeꝫ a ꝑfectiori ſtatu: ſꝫ matrimōiū deꝫcit hoīeꝫ a ſtatu ꝯtinētie q ē melior ⁊ ꝑfectior mr̄imonio dicēte aplꝰo. i. ad cor. 7. Qui. n. nubit bn̄ facit ⁊ q nō nubit melius facit. q̄ videt̄ ꝙ mr̄imoniū nō ſit ſtricte ⁊ ꝓpe ſacrꝫ: ſꝫ ſolū large ꝓut ſacrꝫ dr̄ ſacre rei ſignū. Hec ſūt coꝝ ratōes. ¶ Qꝫtū ad 3m ē ſciēdū ꝙ licꝫ iſta opīo videat̄ modernis theologis mlt̄ū ex̄nea: ē tn̄ realr̄ eadē cū opīone iuriſtaꝝ ⁊ magr̄i ſnīaꝝ q dicūt ꝙ ī mr̄imonio nō ꝯfert̄ gr̄a. dicūt tn̄ ꝙ ē ſacrm̄ ⁊ ſacratiſſime rei ſignū: īmo ꝙ excedit alia in ratione ſigni: ad qđ ſeq̄t̄ cū omne ſacrm̄ no. le. ſit cā gr̄e ꝙ matrimoniū ꝓpe ⁊ ſtricte nō ſit ſacrm̄ no. le.

Quantū ad 2m articulū ſūt tres ꝯnes. ¶ Pria de v̄itate iſtiꝰ opīonis: qꝛ ſi iſti ītelligūt ꝙ matrimoniū non ē ita perfectū ſacrm̄ ſic alia veꝝ dicunt. Quia cum ſacramēta no. le. abundent a ſacramentis ve. legis in cauſando potius qꝫ ī ſignificando illud ē ꝑfectius ꝙ magis cāt gr̄a: ſꝫ mr̄imoniū minus īter oīa ſacr̄a cāt gr̄am: licꝫ plus ſignificꝫ. q̄ ſimpl'r ē īꝑfectiꝰ ſacrꝫ īter ſacr̄a no. le. ſꝫ eq̄ ꝓpe ē ſacrm̄ no. le. ſicut aliqđ alioꝝ. ſicut aſinus ē ita ꝓpe aīal ſicut hō: licet nō ſit eq̄ ꝑfectū aīal ſicut hō: qꝛ illa q̄ ſunt de rōne aīalis puta ſuba aīata ſenſibilis: eq̄ ꝓpe ꝯpetūt aſino ſic̄ homini: lꝫ nō eq̄ ꝑfecte: qꝛ eē ſubſtātiā ⁊ hēre aīā ⁊ ſenſū nō ꝯuenit aſino methaphorice ſic̄ nec hōi: ſꝫ ꝓpe vtriqꝫ: ſꝫ nō ē ſubſtantia eq̄ ꝑfecta aīa ⁊ ſenſus ī bruto ſicut ī hoīe ita ⁊ ī ꝓpoſito: qꝛ de rōne ſacri no. le. nō ſūt niſi duo. ſ. ꝙ ſit ſignū ⁊ ꝙ ſit cā gr̄e: vtrūqꝫ āt nō equoce nec metaphorice pª ꝯ

ſꝫ ꝓprie ꝯueñit mr̄imonio licꝫ nō eq̄ pfecte ſic alijs. ḡ ē v̄e ⁊ ꝓprie ſacr̄ꝫ ſicut alia: licet nō eq̄ pfectū. Juriſte aūt ⁊ q̄ ne gāt mr̄imoᵐ ꝯferre gr̄am nō poſſunt ſaluare mr̄imoᵐ ee͂ ſa cramētū no.le. ⁋ 2ᵃ ꝯ̈ eſt de cōi opione ꝯria.ſ. ꝙ ꝓprie lo
2° ꝯ̈ quēdo mr̄imoniū ē ſacr̄m no.le. Qd̄ ꝓbaṫ duab⁹ cōib⁹ rō nibus. Primo ſic. Omne remediū ꝯ pctm̄ ē ſacr̄m: ſed mr̄i moniū ē i remediū ꝯſtitutū ꝯ pcm̄ dicēte aplo pᶜ ad cor.7. Propter fornicationē vnuſqſq; ſuā vxore hēat. ḡ ē ſacr̄ꝫ. 2°. ſic. ſi mr̄imoᵐ nō ee͂t ſacr̄m cauſa matrimonij ee͂t pure corporalis ⁊ ptineret ad iudicē ſecularē ⁊ nō eccleſiaſticū: ſꝫ illud ē ꝯ canones: iō ⁊c̄. ⁋ Sꝫ ad iſta argumenta r̄ndent aliq̄ ſic: ad p̄mū dicūt ꝙ nō omne remediū ꝯ pctm̄ ē ſacr̄ꝫ: qꝛ ſi alicui idigēti daṫ pecunia ē ſibi i remediū ne egeſtate ꝯpulſus furet: ⁊ ſic daṫ ſibi i remediū ꝯ peccatū furti ⁊ tn̄ datio pecunie nō ē ſacr̄m: ſic cuꝫ p actū mr̄imonij ſatiſfiat ꝯcupiſcētie: mr̄imoᵐ ē remediū ne ꝯcupiſcētia icitꝫ ad al's corruptelas: puta fornicationē: adulteriū: ⁊ ſic ē i oib⁹ q̄ ex nā actus ipediunt peccatū ne fiat. Talia aūt nō ſunt ſacr̄a: ſed ſolū illa remedia q̄ ex nā actus nō habēt hoc facere: ſꝫ ex dīna iſtitutione p v̄tutē ſup nālē eis collatā vel aſſiſten tem adhibitis qbuſdā ſenſibilib⁹: quoꝝ nō poſſet reddi rō nālis qd̄ nō ē in mr̄imonio. ⁋ Ad 2ᵐ dn̄t. ꝙ mr̄imoᵐ ē ſa cramētuꝫ ſaltē large. Eſto ēt ꝙ nullū eſſet adhuc cognitio eius ptineret ad iudicē eccl'iaſticū: qꝛ cognitio de hoc qd̄ ē pure peccati ⁊ ptinet ad ꝯſciētiā ſolā nec ledit rē publicā tpaliter i reb⁹ vel i pſonis ptinet ad iudicē eccl'iaſticū. Ta lis āt ē error circa mr̄imoniū: iō quo ad hoc cā mr̄imonij ē pure ſpūalis ⁊ ptinꝫ ad iudicē eccl'iaſticū. Sꝫ ſoluto ad pᵘ argumētū nō videṫ ſufficere: qꝛ illud qd̄ ꝯfert remediuꝫ ꝯ peccatū: gr̄am adiutricē conferendo ex ope opato: ē ſacr̄ꝫ: cū hec ſit diffinitio ei⁹: ⁊ h̄ ꝯpetit mr̄imoᵒ: qꝛ nō ex nā act⁹ ꝯfert gr̄aꝫ lꝫ alias p̄beat remediū: ſꝫ ex dīna iſtitutione hꝫ ꝯferre gr̄am adiutricē ad hoc ꝙ ſciat vnuſqſq; ſuū vas poſ ſidere i ſc̄tificatiōe ⁊ honore. Nec pōt reddi ratio nāl' q̄ſi deus dedit iſtis v̄bis ꝙ ex ope opato ꝯferāt gr̄aꝫ magis q̄ orōni dn̄ice q̄ ſanctior ē: nec ꝯfert eā niſi ex ope opāte: nec ipſa bn̄dictio ⁊ ꝯſecratio virginū q̄ plus ſc̄titatis videṫ ha bere ꝯfert gr̄am ex ope opato ſic̄ iſtud. vñ cū omne ſenſibi le ſignū a dō iſtitutū i remediū ꝯ pctm̄ ꝯferēs gr̄aꝫ adiutri cē ex ope opato: ⁊ ſigificās eā ſit ſacr̄ꝫ noue legis: ⁊ mr̄imᵐ hec oīa hēat ſꝫ theologos: iō ē ꝓpe ſacr̄m. ⁋ Ad ſc̄daꝫ ſolu tionē quā dant: dicēdū ꝙ licꝫ ratio nō ſit multū efficax: qꝛ multe cauſe ſunt eccl'iaſtice: q̄ nō ſunt de ſacr̄is: ſꝫ vel de ſa cramētalib⁹ vel de alijs: ⁊ ſic de mr̄imonio ad ſciēdū vtrū filij ſint legittimi vl' nō: ⁊ ſit irregularis vel nō: bene ptinꝫ. Solutio tn̄ quā dant ꝙ error circa mr̄imoniū nō ledit rē publicā tpaliter i reb⁹ vl' i pſonis nō videṫ valere: qꝛ ledit rē publicā ptus icert⁹: ⁊ qꝛ bonū matrimonij cedit i bonū ciuilitatis ſm̄ hoc ē a iure ciuili ꝓut ē i officiū ciuilitatis: ⁊ rei publice iterē dotatas ee͂ mulieres ⁊ ꝯiugatas ad replen dā liberis ciuitatē. ff. ſo. ma. l. i. vñ ⁊ leges puniunt ſpurios
3° ꝯ̈ ⁊ baſtardos nec admittunt ad dignitates. ⁋ 3ᵃ ꝯ̈ ē. de def fectu rōnuꝫ opiōnis i cōi. Ubi ſciēdū ꝙ illi de p̄dicta opio ne ad ꝓbādū ꝙ mr̄imoniū nō ſit ꝓprie ſacr̄m arguūt ex di uerſitate h⁹ ſacr̄i ad alia. De quo vt appareat ꝙ male argu unt: ſciēdū ē i gnāli ꝙ p ꝯſimiles rōnes poſſet ꝓbari nullū ſacr̄m ee͂ ſacr̄m: qꝛ nō ē aliqd̄ ſacr̄m qd̄ non hēat aliqd ſibi ꝓpriuꝫ i quo dr̄t ab oī alio. vñ ſi de illo ſumaṫ maior ſꝫ ꝙ ꝯuenit alijs affirmatiue vel negatiue ⁊ minor ꝓportiōabi liter: ꝯcludeṫ nō ee͂ ſacr̄m. Uerbi gr̄a ex pte miniſtri ſuſce ptiui mā͂e vel forme. Nā de baptiſmo dicaꝫ ꝙ oē ſacr̄m hꝫ p mā aliud q̄ puꝝ elemētū corpale vt pꝫ iducēdo i alijs a baptiſmo: ⁊ pꝫ rōne. Qꝛ cū ſacr̄m ſit ꝓteſtatiuū fidei q̄ nō ē q̄d nāle: dꝫ hēre p mā aliqd nō nāle: ſꝫ baptiſmus hꝫ pro mā elementū. ḡ nō ē ſacr̄m. ⁋ P̄. oē ſacr̄m miniſtraṫ a mi niſtro ēt i nec̄itate: ſicut pꝫ de alijs: ſꝫ baptiſm⁹ ēt ex̄ nec̄ita tē miniſtraṫ ēt a nō ſacerdote. ḡ non ē ſacr̄m. Silr̄ de ꝯfir matōe: qꝛ ſacr̄m nō hꝫ niſi vnā materiā correſpōdēteꝫ vni forme: ſꝫ illud hꝫ duplicē. ḡ ⁊c̄. Similr̄: qꝛ papa mutat eius miniſterū qd̄ nō facit i alijs. 3°. de euchariſtia: qꝛ oē aliud ſacr̄m ꝯſiſtit i vſu materie nō cōſecratione. 4°. de pn̄ia: qꝛ nō hꝫ materiā exteriorē ſicut hn̄t alia. 5°. de ordine: qꝛ pa pa i aliqb⁹ mutat miniſtꝝ: Et qꝛ hꝫ formā impatiuā qd̄ nō hꝫ aliud ſacr̄m: ⁊ videṫ ꝯ rationeꝫ ꝙ homo iperet illa q̄ nō ſunt a ſe ſꝫ a deo. 6°. de extrema vnctione: qꝛ hꝫ formā ſo lū depcatiuā qd̄ nō hꝫ aliqd̄ aliud. ⁋ Dōꝫ ē igiṫ ad oīa iſta ꝙ ſicut xp̄s ē v̄e ⁊ ꝓprie hō: lꝫ aliqd hēat qd̄ nullus ali⁹ hō hꝫ: ⁊ aliquo caret quo nullus hō caruit: qꝛ hꝫ illa q̄ ſunt de eēntia hōis vere ⁊ ꝓpe.ſ. aīaꝫ rōnalē ⁊ corpus organicū: po ſita aūt eēntia rei: poniṫ ipſa oī alio remoto: Jta ſeptē ſunt ſacr̄a no. le. v̄e ⁊ ꝓprie dicta licꝫ qd̄libꝫ hēat aliqd ſingula re vel careat aliq̄ ſingl'ari: qꝛ h̄ nō obſtante qd̄libꝫ ē ſignuꝫ ⁊ cauſa gr̄e qd̄ ſufficit ad eētiā ſacr̄i. Et ꝙ ita ſit patuit de illis loco ſuo. De mr̄imōio āt mō oñſum ē: Jdeo ⁊c̄.

Quantū ad 3ᵐ articulū r̄ndēdū ē ad ſex rōnes tactas p ordinē. ⁋ Ad p̄mā dōꝫ ē p itereptionē maioris: qꝛ nec̄itas nō facit ſacr̄ꝫ miniſtrari a non ſacerdo te: qꝛ baptiꝫat⁹ i mortali moriēs attrit⁹ plus idiget pn̄ia q̄ cathecumin⁹ ſanus baptiſmo: qꝛ nec i picl'o mortis ⁊ ſi mo rereṫ ſaluareṫ baptiſmo flamis. Jſte āt niſi vi clauiū attri tio fiat ſibi ꝯtritio: dānabiṫ. Et ſi dicaṫ h̄ accidit: qꝛ pt ꝯte ri ſi vult: nō valet: qꝛ ponaṫ ꝙ poſtq̄ ē ꝯfeſſus attritus non ꝯtritus layco pdit vſuꝫ rationis: tūc non pōt ꝯteri nec pt ei ſubueīri niſi p abſolōnē: qꝛ nec pt cōicare: qꝛ nec vl't os ape rire vel non hētur euchariſtia: vel non pōt inungi: qꝛ deeſt ſacerdos. Tūc igiṫ ita ē ei nec̄ia abſol'o ſicut paruulo bapti ſmus: ⁊ tn̄ nō p̄t abſolui a nō ſacerdote cū tn̄ paruulus poſ ſit baptiꝫari a ñ ſacerdote: h̄ ḡ nō ē ſolū pp nec̄itatē. ⁋ P̄. pl's dꝫ fauēri nec̄itati cōitatis q̄ nec̄itati vnius pſone: ſed ordo q̄ ē nec̄ius cōitati i nulla nec̄itate pōt ꝯferri niſi ab or dinato puta ſi non ee͂t in mundo aliqs ep̄s nec aliqs ſacer dos non poſſet fieri ep̄s ⁊ ſacerdos a non ep̄o. ḡ cā illi⁹ non eſt neceſſitas. ⁋ Dōm ē ḡ ꝙ illud ſcr̄m cui⁹ tota efficacia ē ex mā ⁊ forma nō ex ptāte miſtri illd̄ poteſt ꝯferri ab alio q̄ a miſtris eccl'ie i nec̄itate ⁊ ex̄ neceſſitatē: lꝫ non debeat niſi in neceſſitate: ſicut ē de effectu euchariſtie idigne ſuſci pi: qꝛ tota virtus cauſandi gr̄am eſt in eo qd̄ ſuſcipit: ⁊ licet non debeat miniſtrari niſi a ſacerdote excepta nec̄itate: ni ſi tamē ſit peccatum impediēs a parte ſuſcipiētis: tātū ſibi valet ſuſceptū a layco quē credit ſuū curatū quātū a vero curato: ita ē de baptiſmo cuius tota virtus ē i mā ⁊ forma nō i miniſtro: vñ ēt ex̄ neceſſitatē poteſt ſꝫ non dꝫ miſtrari niſi a p̄ſbitero. Mr̄imoniū aūt ē hꝫ: qꝛ eius v̄tus nō ē i mi niſtro eccl'ie: ⁊ ideo nō pp hoc qd̄ nō ē nec̄iuꝫ cū ſit nec̄ium cōitati ſicut baptiſmus pſone ſingulari: ſꝫ qꝛ v̄tus ei⁹ nō ē i miniſtro eccl'ie pōt eēntia eius hēri ſine miniſtro: ſed forte ñ dꝫ niſi i facie eccl'ie ⁊ p ſacerdotē celebrari ſi poſſit hēri. Si aūt pt ſine pctō ſine ſacerdote ꝯhi ⁊ nō alia ſacr̄a loquē do de ptāte iuris: h̄ ē qꝛ fundaṫ i iure nāli. Cetera v̄o qui q̄ ſacr̄a quo ad eētialē pfectionē reqrūt v̄tutē miſtri: vñ in nullo caſu poſſunt ſine illo celebrari ēt extrema vnctio q̄ nō debꝫ dari niſi exiſtēti i articulo neceſſitatis extreme. ⁋ Ad 2ᵐ dōꝫ ē. p iterēptionē miniſtris: qꝛ mr̄imoᵐ hꝫ for mā diſtinctā a mā: qꝛ v̄ba ſunt forma: ꝯhētes ſūt mā. Nec diſtinguiṫ hic mā i qua.i. ſuſcipiēs ⁊ mā ex q̄: ſicut in eucha riſtia ⁊ alijs: qꝛ mr̄imoniū ē ꝯtractus pſonaꝝ ſicut alij ꝯtra ctus ſunt ꝯctus reꝝ vt dicunt iuriſte. Uñ ſicut i ꝯctib⁹ reꝝ res q̄ trāſferunṫ p ꝯuentionē ipſam ſunt mā: ſic corpus qd̄ trāſferṫ quo ad potātē eſt materia i matrimonio: qꝛ cum dico accipio te i meā q̄ſi transfero corpus meū in tuā potā tem: ⁊ ſicut cū aliqs vēdit ſe ad preciū participandū eſt v̄a venditio: ⁊ tn̄ venditio reqrit mām diſtinctā a forma q̄ eſt expreſſio cōſenſus: qꝛ ipſe vir qui transfert ſeipm̄ ē ibi ma teria: ita ⁊ hic. vel pōt dici ꝙ ſic̄ i eucharīſtia ē ibi duplex materia ⁊ duplex forma: vnuꝫ tn̄ ſacr̄ꝫ: ſic ⁊ hic: cū dr̄ acci pio te i meā.i. do tibi meipꝫ i viꝝ eſt vna forma v̄ba ⁊ vna mā ex q̄ ipſe q̄ loqṫ vel corpus eius: ⁊ alia mā in q̄.i. obie cū in qd̄ trāſit. ſicut cū dico hoc ē corpus meū: ⁊ vlteri⁹ q̄n r̄ndet accipio te i meuꝫ.i. do me tibi i vxorē ē forma v̄bum ⁊ mā ex qua loquēs ⁊ in q̄ recipiēs: ⁊ ſic diuerſis reſpectib⁹ vnū ē formale reſpectu alteri⁹ ⁊ aliud māle vt ēt dictū fuit ſupra di.i. ⁋ Ad 3ᵐ dōꝫ. ꝙ illa q̄ exterius agūṫ i ſacr̄is inq̄ tuꝫ ad ſacr̄m ptinēt ſunt ſigna nō nālia ſꝫ iſtituta: ſm̄ ſe āt nihil ꝓhibet ea ee͂ res nāles: ſicut aq̄ ⁊ ablutō aq̄ ē nālis. ſꝫ ꝙ ipſa ſit ſignū ablutionis a peccato actu non hꝫ a nā ſꝫ tm̄ aptitudine: a deo āt actu. Qd̄ āt ſit cauſa illius ablutiōis to talr̄ hꝫ a deo. Et ſilr̄ ꝯſenſus ⁊ verba ſꝫ ſe ſunt a nā ⁊ iure nāli: ſꝫ ſm̄ ꝙ ſunt ſacr̄a a deo. Nā coniunctio maris ⁊ femi ne nō hꝫ a nā ꝙ actu ſignificet ꝯiunctionē xp̄i ⁊ eccl'ie. Als quicunq; ſciret iſtā ſciret illā. ſicut videns fumū cognoſcit ignē. Cui⁹ ꝯriū apparet i iudeis ⁊ paganis i qb⁹ ſunt matri monia ⁊ nō fides: imo Adā i hoc nō cognouit miſterium xp̄i ⁊ eccleſie niſi ſpū ꝓphīe: ⁊ multo min⁹ ex nā ſua habēt ꝙ ſint cauſa gr̄e: vñ nec āte nouā legē hoc habuerūt q̄uis haberēt rōnē ſigni. A dīna igiṫ iſtitutōe hn̄t ea q̄ in matri monio geruṅṫ ꝙ ſint ſacr̄m ⁊ id vñ formaliter ſunt ſacr̄ꝫ: ſꝫ id qd̄ ſunt materialiter hn̄t a nā ſicut aq̄ oleū ⁊ chriſma: qꝛ aſſumere aliqd i māꝫ ſacr̄i nō tollit eius nāꝫ ſꝫ dat ei no uā efficaciā. ⁋ Ad 4ᵐ dicēdū ꝙ in illis ſacr̄is q̄ hn̄t d̄ mā vel forma aliqd nō ſubiectū humano ſtatuto: humanū ſta tutū nihil pōt imutare ſic̄ ē in baptiſmo ⁊ eucharīſtia. Nō enim non aqua nec non panis aut ꝯ̄ humano verbo: ſed in illis in qb⁹ mā ⁊ forma fundanṫ ſup illud qd̄ iure nāli ſub iacet ſtatuto humāo: ſic̄ fundamētū poteſt mutari p hoīeꝫ ita ⁊ fundatū: ⁊ ſic ē hic: qꝛ matrimoniū ꝓut eſt ſacr̄ꝫ no.le. ſupponit matrimoniū ꝓut ē q̄dā ꝯtractus perſonaꝝ de iu re nāli ⁊ poſtea ſupaddit ꝙ ē ꝓpriū ſacr̄o no.le.ſ. ſignifica tionē ⁊ cauſalitatē. Si autē matrimoniū nō eſſet ſacramē tuꝫ ſubeſſet ſtatuto humāo ſicut ⁊ ꝯtractus reꝝ. Homo.n. id qd̄ eſt: ē cōitatis ⁊ debet ſe expōere morti pro republica ſi oportet: vnde ſicut ſtatutū pōt facere ꝙ nō valet aliena tio p ſe facta de reb⁹ eius: vt puta facta a furioſo ꝓdigo vl' minore: ita ⁊ pōt facere ꝙ nō valet alienatio de ſe ipſo. Si cut.n. ſuus non pōt dare id qd̄ habet: ita nec ſe ipſum dare vel vendere ſine dn̄i voluntate: ſic ⁊ hō qui ē membꝝ cōi tatis ꝯ iuſtā ordinationē rectoris cōitatis non pōt ſe dare i ſeruū vel vaſſalū nec p ꝯn̄s i maritū. Sicut ḡ poteſt piſtor mutare mām ſacr̄i eucharīſtie qꝛ illa mā eſt panis ⁊ ipſe pt facere de pane nō panē ⁊ eꝯ̄: ſic qꝛ mā mr̄imonij eſt hō po tēs dare ptātē corporis ſui: eccleſia q̄ pōt hanc potātē habē ti auferre ⁊ cui abſtulit rurſus dare pōt: ſic p ꝯn̄s mutare mām ſacr̄i: ſicut ēt qꝛ mā ꝯfirmatōis ⁊ extreme vnctionis ē oleū ꝯſecratū ⁊ chriſma ꝯſecratū ꝯſecratione p eccleſiaꝫ celebrata ſine determinatione ritus a xp̄o: pōt ex parte cō ſecrationis ſibi ſubiecte eccleſia māꝫ mutare: qꝛ poteſt de oleo nō ꝯſecrato facere ꝯſecratū p ſolā admixtionē: ⁊ ſimi liter de chriſmate. de ꝯſe. eccle. c. Qd̄ i dubijs. Et ſimilr̄ poſ ſet ſtatuere ꝙ oleū dluiſuꝫ deſineꝛꝫ ee͂ ꝯſecratū. ſꝫ i ꝯſecra tione ep̄i q̄ ſacr̄ꝫ ē creduntṫ aliq̄ v̄ba ee͂ ſubalia a xp̄o tradi ta q̄ mutari non poſſunt quo ab ſubſtātiā. ⁋ Ad. 5. dōꝫ. ꝙ mr̄imoᵐ ꝓut ē ſacr̄m no.le. imprimit ornatuꝫ q̄ vocaṫ vin culū vel nexus: ⁊ nō ſolū ē rel'o rōnis ſꝫ res abſoluta diſpo nens ad gr̄am ꝓut hꝫ ſpāl'r pficere vt ſciat ſuū vas poſſide re ⁊c̄. Uñ ſicut ſi ꝯfirmeṫ qs vel ordineṫ ante bapᵐ nō ipri miṫ character ⁊ iō non ē ſacr̄m ⁊ nihil ē actū: ſꝫ ſi velit reci pere characterē totū ē iterādū: ita p matrimoniū ꝯtractuꝫ ante baptiſmū nihil reale ipreſſum ē: ⁊ ſic ſacr̄ꝫ formaliter ⁊ ꝓprie nō ē qd̄ ſemp realē effectū hēt: ſꝫ ſi poſt baptiſmuꝫ de nouo ꝯſentiunt vel i p̄ſtina ꝯſenſu perſiſtāt tunc impri miṫ ornat⁹ illi ⁊ gr̄a niſi ponāt obicē: ⁊ ſic non ē ſacr̄m ma trimoniū añ baptiſmū ſicut nec aliud: licꝫ ꝯcurrant eētia lia ſacr̄i: ſicut ēt q̄uis oīa ꝯcurrāt ad ꝯfirmationē ⁊ ordina tionē ante baptiſmū q̄ poſt nō ē ordo nec ꝯfirmatio: qꝛ ſub iectū oīs ſacr̄i no.le. alterius a baptiſmo ē hō baptiꝫatus. Uñ ſicut ſi fieret bruto qcq̄d fit homini i ꝯfirmatiōe ⁊ or dinatione nihil ee͂t actū: ſic de nō baptiꝫato. ſꝫ qꝛ matrimo niū p̄ter hoc qd̄ ē ſacr̄ꝫ ē aliqd aliud ſicut añ baptiſmū ee͂t v̄a vnctio olei vel chriſmatis: ſꝫ nō ꝯfirmatio vel ordo: ⁊ ſi ꝯfirmatio ee͂t equocū ad vtrūq; tunc eſſet ꝯfirmatio vno modo: alio mō non: ſic qꝛ matrimoᵐ ē nomen ꝯct⁹ ⁊ nomē ſacr̄i: iō ē veꝝ matrimoᵐ añ baptiſmū ꝓut dicit ꝯctuꝫ pſo naꝝ ſꝫ nō ꝓut dicit ſacr̄m. Qd̄ āt dicit Augu. ꝙ baptiꝫatus nō ſoluit bigamiā: qꝛ de ſacramēto agiṫ nō de peccato: acci pit ſacr̄m materialr̄ ⁊ aptitudinalr̄ nō formalr̄ ⁊ acctualr̄. Hoc autem pꝫ ſic: qꝛ ſi cōiugium infideliū vnus conuerta tur ad fidem ſine alio conuerſus poteſt cōtrahere. ḡ non erat iter eos idē reale vinculū qd̄ fuiſſet ſi poſt baptiſmuꝫ ꝯtractū fuiſſet: vnde matrimoniū ratuꝫ p baptiſmū ponit aliqd abſolutū ⁊ non puꝝ ens rationis quale ſolū erat per matrimoniū vt ē aliqd humanū. ⁋ Ad. 6. ⁊ vltimū ē dōꝫ. ꝙ p matrimoniū homo nō excidit a ſtatu perfectionis ſed p actū matrimonij. vt pꝫ i beata virgine cui⁹ pfectio non ē iminuta p matrimoniū. Uel dicendū ꝙ ſacr̄a ſubueniunt hōi ſm̄ omnē ſtatutū. Pn̄ia.n. nō facit hominē occidere a gr̄a vel pfectione: ſed ſuppoſito ꝙ exciderit pn̄ia ipm̄ ex cipit ne damneṫ. Et ſic ſicut pn̄ia licet nō ſit niſi peccātiū ⁊ de peccatis: non tamē pp hoc facit peccare: ſed q̄tū poſſi bile ē ſuppoſito peccato facit ad innocētiam redire: ſic ma trimoniū licet quo ad actum ſuū nō ſit niſi imperfectoꝝ ⁊ cū iperfectōe tamē hoc ſupppoſito q̄tū poſſibile ē facit ad pfectionē tēdere ⁊ min⁹ ab ea declinare. ⁋ Ad argumētū p̄ncipale ī oppoſitū ē dicēdū ꝙ matrimonium q̄ñ erat i ſta tu innocētie non erat ſacramentum.

⁋ Que ſūt ꝯſiderāda i ꝯiugio. Di. XXVII. a

POſt hec aduertendum eſt quid ſit ꝯiugiuꝫ: ⁊ q̄ ſit efficiens cauſa ꝯiu gij: ⁊ cā ꝓpter quā cōtrahi debeat: ⁊ que ſint bona ꝯiugij: ⁊ quō p ea excuſeṫ coit⁹ carnalis: q̄ ſint legitie pſone ad matrimoniū. Sunt ⁊ alia plura i mr̄i monio ꝯſideranda q̄ ſub cōpēdio pſtringem⁹.

⁋ Quid ſit cōiugium. b

Unt ergo nuptie vel matrimoniuꝫ viri
f mulieriſq; ꝯiūctio marital'iter legitimas pſonas idiuiduā vite ꝯſuetudinem reti nēs. Ad idiuiduā ꝯſuetudinē vite ptinꝫ ꝙ abſq; ꝯſenſu alterius neuter ꝯtinentiā ꝓfiteri pōt vel orōni vacare: ⁊ ꝙ iter eos dū viuūt vinculū cō iugale pmanet vt alij ſe copulare nō liceat: ⁊ vt iuicē alter alteri exhibeat qd̄ qſq; ſibi. Hac autē deſcriptione: legitimorum et fideliūꝫ tm̄ matri monium includitur.

⁋ De cōſenſu qui efficit coniugium. c

Fficiēs āt cā mr̄imōij ē ꝯſenſus. nō qui
e libꝫ: ſꝫ p verba exp̄ſſus. nec de futuro: ſꝫ de p̄ñti. Si.n. ꝯſentiūt i futuꝝ dicentes. Accipiā te in viꝝ: et ego te in vxoreꝫ: nō ē iſte cō ſenſus efficax matrimōij. Jtē ſi cōſentiāt mente

⁊ nō exprimāt verbis vl' alijs certis ſignis: nec talis ꝯſenſus efficit mr̄imoniū. Si āt verbis explicāt qđ tn̄ corde nō: voluntn̄ ſit coactio ibi vl' dolꝰ: obligatō illa verboꝝ qbꝰ ꝯſentiūt dicētes: accipio te ī viꝝ: ⁊ ego te ī vxorē: mr̄imoniū fac̄.

¶ Auctoritatibus probat ꝙ ſolus conſenſus facit matrimonium. d

q Quod āt ꝯſenſus mr̄imoniū faciat ſubditis ꝓbat̄ teſtimōijs. Ait.n. Iſidorꝰ. Cōſenſus fac̄ mr̄imoniū. Itē Nicol. papa. Sufficiat ſolus ſꝫ leges eoꝝ ꝯſenſus: de quoꝝ ꝯiūctiōibꝰ agit̄. Qui ſolꝰ ſi forte ī nuptijs defuerit: cetera ēt cū ipſo coitu celebrata fruſtrāt̄. Itē Ioh. chriſo. Mr̄imoniū nō qdē fac̄ coitꝰ ſꝫ volūtas: ⁊ iō nō ſoluit illđ ſeꝑatio corꝑis. Itē amb. Non defloratio virginitatis fac̄ ꝯiugiū: ſꝫ pactio ꝯiugal'. Ex his apparet ꝙ ꝯſenſus .i. pactio coniugalis matrimoniū facit: ⁊ ex tūc ꝯiugiū ē: etiā ſi non p̄ceſſit vl' ſecuta eſt copula carnalis.

¶ Quando incipiat eſſe coniugium. e

q Quod.n. ab ipſa deſponſatōe in q̄ pactio ꝯiugal' exprimit̄ cōiuges ſint: ſcōꝝ teſtimonia ꝓbāt. Ait.n. ambr. Cū iniciat̄ cōiugiū ꝯiugij nomē aſciſcit̄: cū ꝯiūgit̄ viro ꝯiugiū ē: nō cū viri admixtiōe cognoſcit̄. Itē Iſidorꝰ. Cōiuges veriꝰ appellāt̄ a p̄ia đſpōſatiōis fide: q̄uis adhuc īter eos ignoret̄ ꝯiugalis ꝯcubitꝰ. Itē aug. Coniūx vocat̄ ex p̄ia deſponſatiōis fide quā ꝯcubitu nō cognouerat: nec fuerat agniturꝰ. nec perierat: nec mēdax manſerat ꝯiugis appellatio: vbi nō fuerat nec futura erat carnis vlla cōmixtio: ꝓp qđ fidele cōiugiū: ambo parentes xp̄i vocari meruerūt: nō ſolū illa mater: ſꝫ ēt ille pater eiꝰ: ſic̄ coniūx mr̄is eiꝰ: vtrūq; tn̄ mēte nō carne. Ex his euidēter īſinuat̄ ꝙ ex tp̄e quo īterceđit cōſenſus volūtariꝰ ac marital' q ſolꝰ cōiugiū facit: veri cōiuges ſūt ſponſus ⁊ ſponſa.

¶ Scđm quoſdā non ē coniugiū an̄ carnalē copulam: ſed ſponſi ⁊ ſponſe ſunt. f

q Quidā tn̄ aſſerūt veꝝ ꝯiugiū non cōtrahi an̄ traductionē ⁊ carnalē copulā nec veri coniuges eē aliquos an̄q; īterceđat cōmixtio ſexꝰ: ſꝫ a p̄ia fide deſponſatōis vir ſponſus: ⁊ mulier ſponſa ē: non coniūx. Sponſos aūt ⁊ ſpōſas ꝯiuges frequēter appellari dicūt: non q2 ſint: ſꝫ q2 futuri ſunt: cuius rei ſponſionē īuicē fecerunt: ⁊ ſm̄ hoc verba p̄miſſarū auctoritatum ītelligenda fore tradunt.

¶ Qua ratione vtuntur. g

q Quod vero īter ſponſam ⁊ cōiugē plurimū īterſit: ex eo aſtruūt: q2 licet ſponſe an̄ carnalē copulā īconſulto vel nolente ſpōſo monaſteriū eligere: quo facto: ſponſo etiā licꝫ aliā ducere. Cōiugatꝰ vero vel ꝯiugata nec cōtinentiā niſi ex cōi conſenſu ſeruare valet: nec monaſteriū petere: niſi vterq; ꝯtinentiā pariter ꝓfiteant̄. Qꝛ vero licet ſpōſe mōaſteriū eligere auctoritatibus ſanctoꝝ ꝓbatur. Ait.n. Euſebꝰ papa. Deſponſatam puellā non licet parētibꝰ alij viro tradere tamen licet ſibi monaſteriū eligere. Item Gregorius. Decreta legalia deſpōſatā ſi conuerti voluerit nullo penitus cenſuerunt damno mulctari. Refert etiam Hieronymus ꝙ macharius īter chriſti heremitas precipuus: celebrato nuptiali cōuiuio cum veſpere thalamū eēt īgreſſurus ex vrbe egrediens trāſmaria petijt: ⁊ heremi ſolitudinem ſibi elegit. Beatus etiā Alexius ſimiliter ex nuptijs diuina gratia vocatus ſponſā deſeruit: ⁊ nudus chriſto famulari cepit. His auctoritatibus ⁊ exemplis liquet licere ſponſis ſine cōſenſu ſuaꝝ ſponſaꝝ ⁊ econuerſo continentiā profiteri.

¶ Qꝛ cōiugatus vel coniugata nequeāt continētiam profiteri ſine alterius cōſenſu. h

b Hoc aūt coniugatis nullatenus licet. Nō eni poteſt vir melioris vite propoſitum ſumere ſine vxoris cōſenſu: ⁊ ecōuerſo. Unde Grego. ſcribēs theutiſte patricie. Sunt q dicunt religiōis gr̄a cōiugia debere ſolui. Unde ſciendū eſt: q2 ⁊ ſi hoc lex humana cōceſſit: tamē lex diuina prohibuit. Si vero vtriuſq; cōueniat cōtinentē vitam ducere hoc qs audeat accuſare: Sic eni multos ſanctoꝝ nouimus cū ſuis cōiugibus: ⁊ prius cōtinentē vitā duxiſſe: ⁊ poſt ad ſancte eccleſie regimia migraſſe. Si vero cōtinentiam quā vir appetit mulier non ſequitur: aut quā vxor appetit vir recuſat: ꝯiugiū diuidi non poteſt: q2 ſcriptū eſt. Mulier poteſtatem ſue carnis nō habꝫ: ſed vir. Similiter ⁊ vir poteſtatem ſue carnis nō habet: ſed mulier. Idē. Agathoſa latrix preſentiū q̄ſta eſt viꝝ ſuū contra volūtatē ſuam ī monaſteriū eſſe cōuerſum: qua ꝓpter experientie tue precipimus vt diligenti īquiſitione diſcutias: ne forte eius voluntate conuerſus ſit: vel ipſa mutare ſe promiſerit. ⁊ ſi hoc reperieris: ⁊ illū ī monaſterio ꝑmanere prouideas: ⁊ hāc ſicut ꝓmiſit mutare vitam cōpellas. Si vero nihil hoꝝ ē: nec quondam fornicatōis crimen ꝓpter qđ licet vxorē dimittere: p̄dictam mulierē cōmiſiſſe cognoueris: ne illius ꝯuerſio: vxoris relicte in ſeculo fieri poſſit perditionis occaſio: voluimꝰ vt maritū ſuum illi etiam ſi iā tonſoratus eſt reddere debeas; omni excuſatione ceſſante: q2 niſi fornicationis cā viꝝ vxorē dimittere nulla rō ꝯcedit. Poſtq;.n. copulatione cōiugij viri ⁊ mulieris vnū corpꝰ efficit̄: nō p̄t ex p̄te ꝯuerti: ⁊ ex p̄te remanere ī ſeculo. Itē ex. viij. ſynodo. Si qs coniugatꝰ cōuerti ad monaſteriū velit: nō ē recipiēdus niſi priꝰ a ꝯiuge caſtimoniā ꝓfitēte fuerit abſolutꝰ. Tales ergo tūc ſine culpa ſequunt̄ xp̄ꝫ relicto ſec'lo ſi hn̄t ex pari volūtate caſtitatis conſenſū. Itē. Si vir ⁊ vxor diuertere pro ſola religioſa inter ſe cōſenſerint vita: nullatenꝰ ſine conſenſu ep̄i fiat vt ab eo ſingulariter ꝓuiſo ꝯſtituātur loco. Nā vxore nolēte vel altero illoꝝ ēt ꝓ tali re matrimoniū nō ſoluit̄. Itē aug. Si abſtines ſine vxōis volūtate: tribuis ei fornicādi licētiā ⁊ pctm̄ illiꝰ tue īputabitur abſtinētie. Item Nicolaus papa. Scripſit nobis thaberga regina: regia ſe velle dignitate vel copula exui: ⁊ ſola vita priuata eſſe cōtentā deſiderare. Cui ſcripſimꝰ nō hoc aliter fieri poſſe: niſi eandē vitam vir eiꝰ lotharꝰ elegerit. Ex his pꝫ ꝙ cōiugati ſine cōi cōſenſu mōaſteriū eligere: ꝯtinētiā ꝓfiteri vel habitū religiōis ſumere nō valent. ⁊ ſi fecerit reuocari debēt. Sponſi vero poſſūt ſine cōi cōſenſu monaſteriū eligere. Un̄ videt̄ inter ſpōſū ⁊ ſpōſā cōiugiū nō eſſe. Ideoq; aſſerūt a prima fide deſpōſationis cōiuges appellari nō re p̄ntiū ſꝫ ſpe futuroꝝ: q2 ex fide quā ex deſpōſatiōe ſibi īuicē debēt: poſtea efficiunt̄ cōiuges. Premiſſas aūt auctoritates qbꝰ aſſeritur ꝙ cōſēſus matrimoniū facit: ita ītelligi volūt vt cōſenſus vel pactio cōiugal' nō ante coitū faciat matrimoniū ſed ī coitu. Sicut.n. defloratio virginitatis non facit matrimoniū niſi p̄cedat pactio cōiugalis: ita nec pactio cōiugalis an̄q; aſſit copula carnalis. Ex pactione ergo cōiugali ſponſi ⁊ ſponſe fiunt an̄ coitū. In coitu vero efficiūtur cōiuges. Facit.n. pactio cōiugalis vt q̄ prius erat ſponſa: in coitu fiat coniūx.

¶ Rn̄ſio ad p̄dicta cū determinatiōe ſuꝑioꝝ. i

b His aūt ita reſpondemꝰ fit aliqn̄ deſpōſatio vbi ē cōpromiſſio viri ⁊ mulieris de cōtrahendo matrimonio: non eſt āt ibi cōſenſus de p̄nti. ⁊ eſt deſponſatio hn̄s cōſenſū de p̄nti .i. pactionem cōiugalē q̄ ſola facit coniugiū. In illa ergo deſpōſatione vbi ē pollicitatio ꝯtrahendi mr̄imoniū: ſponſi tm̄ ⁊ ſponſe fiūt: nō ꝯiuges: ⁊ talibꝰ ſponſis licet ſine cōmuni ꝯſēſu cōtinētiā ꝓfiteri ⁊ monaſteriū eligere. In ea vero đſponſatōe vbi ē conſenſus đ p̄nti ꝯiugiū cōtrahit̄: ⁊ ab illiꝰ đſponſatōis p̄ia fide veri cōiuges appellātur. Scđm hāc diſtinctionē đſponſationis: de ſponſis varie loquunt̄ doctores.

¶ Quō accipiat̄ ſponſa ī ſupradc̄is capitul'. k

a Liquādo.n. ſpōſas vocāt q̄ talē hūerūt deſponſationē vbi fuit pactio ꝯiugal' de p̄nti: ⁊ ille vere cōiuges ſūt. Un̄ gre. Si qs vxorē đſpōſauerit vl' ſubarrauerit: quāq; pꝰ modū p̄ueniēte die mortis eiꝰ nequerit eā ducere ī vxorē: tn̄ nlli đ ꝯſanguitate eiꝰ licꝫ accipe eā ī ꝯiugio: ⁊ ſi iuētū fuerit factū: ſeꝑetur oīo. Itē Iulꝰ papa. Si qs đſpōſauerit vxorē ⁊ ſubarrauerit: et vl' p̄ueniente die mortis: vl' irruentibꝰ qbuſdā cāis eā nō cognouerit: nec frater eiꝰ nec vllꝰ đ cōſanguitate eiꝰ eādē ſibi tollat ī vxorem vllo vnq; tp̄e. Itē Gre. Qui đſponſatā ꝓximi ſui puellā ceꝑit ī ꝯiugiū: anathema ſit ip̄e ⁊ oēs cōſentientes ei: q2 ſꝫ legē dei mori đcernit̄. Nā diuīe legis mos eſt ſponſas appellare cōiuges: vt in euāgelio. Accipe mariā cōiugem tuā. Et ī deuteronomio. Si qs alteriꝰ ſponſā ī agro vel quolꝫ loco opp̄ſſerit vl' adduxerit ī domū ſuā: moriat̄: q2 vxorē ꝓximi ſui violauit: nō q̄ iā vxō erat ſed q̄ a parentibꝰ vxor fieri đbebat. Ex his colligit̄ ꝙ ſpōſe q̄dā cōiuges ſūt an̄ cōmixtionē ſexuū. Sed forte illđ mouet qđ in fine capituli dicit̄: nō q̄ iā vxor erat: ſed q̄ vxor fieri debebat. Qđ non ita debet ītelligi: q̄ſi vxor vere non fuerit ex quo pactio coniugal' interceſſit: ſed q2 nōdum traducta fuerat: nec res vxoria interceſſerat .ſ. concubitus coniugalis.

¶ Qꝛ aliter accipit̄ ī his alijs capitul' ſpōſa. l

b Ec etiā ſponſa eſt q̄ ſic viro deſponſata eſt: vt non interceſſerit cōſenſus đ p̄nti: ſed ſponſio futuri. Scđm quem modū illud decretū intelligit̄. Si qs ſponſam filij oppreſſerit ⁊ poſt filiꝰ eiꝰ eam duxerit: pater poſtea non habeat vxorem nec mulier virum: filiꝰ qui patris facinus ignorauit aliā ducat. Si cōiūx illa fuiſſet quod vtiq; foret: ſi in ſponſalibus pactio coniugalis interceſſiſſet: nō permitteretur ſponſo aliam ducere. Mechis autē pena non nubendi ex rigore īfligitur vt alij terreātur: Idem ex eodem. Quidam deſpōſauit vxorem ⁊ dotauit: ⁊ cum ea coire non potuit: quā clanculo frater eius corrupit ⁊ grauidā reddidit. Decretū eſt vt q̄uis nupta non potuerit eſſe legitimo viro: deſponſatā tn̄ fratri frater habere non poſſit: ſed mechus ⁊ mecha fornicationis quidē vindictā ſuſtineant: licita vero eis cōiugia non negentur. De illa deſponſatōe hoc ītelligi dꝫ vbi nō fuit cōſenſus cōiugalis de p̄nti alioqn non liceret eis alia ſortiri cōiugia. Scđꝫ hoc ēt illud ītelligi dꝫ. Statutū eſt a ſacro conuētu: vt ſi qs ſponſam alteriꝰ rapuerit: publica

penitentia mulcteť: ⁊ ſine ſpe cõiugij maneat: ⁊ ſi ipſa eidem crimini conſentiens non fuerit: licentia nubendi alteri non negetur. Apparet hanc fuiſſe deſponſatam ſine pactione coniugali de preſenti ⁊ ideo non fuiſſe coniugem cui viuente ſponſo alteri nubendi licentia non negatur. Sunt.n. quedam nuptialia pacta de futuro ex quib⁹ ſponſi ⁊ ſpõſe vocanť: nec exinde cõiuges ſunt. Et eſt pactio q̃dam cõiugal' de p̄ñti que ſponſum ⁊ ſponſam ẽt cõiuges fať: ⁊ vtraq; pactio deſpõſatio vel ſponſalia interdum dicunť. proprie tñ ſponſalia dicuntur quedam ſolẽnia pacta nuptialia.

¶ Quare non ſtatim tradantur ſponſe. m

d E nuptialib⁹ pactis vbi ẽ tñ ſpõſio futuri Ait aug. Inſtitutũ ẽ vt iã pacte ſpõſe nõ ſtatim tradanť ne vilẽ habeat marit⁹ datam quam ſuſpirauit ſponſus dilatam.

¶ Que ſpõſa ſit vidua mortuo ſpõſo: ⁊ q̃ nõ. n

e T eſt ſciendũ ꝙ illa ſpõſa q̃ tñ in futuro eſt pacta: mortuo ſpõſo non remanet vidua: qꝛ nõ fuerat vir ei⁹. vñ ſi qs eã duxerit ad ſacros ordines ꝯſcẽdere nõ ꝓhibeť: qꝛ nõ duxit viduã. Vidue.n. maritus eque ſicut bigamus: ſacerdos fieri ꝓhibeť: Ex tali autẽ copula nullus arcetur a ſacris ordinibus.

¶ Qui alterius ſponſam eo mortuo ducit: ad ſacros ordines accedere põt. o

s Ecundũ hoc itelligendũ eſt qđ ait Pelagi⁹ papa: de illo q mortuo ſpõſo: eius ſpõſaʒ ducit ĩ vxorẽ. Nihil eſt iquit: q̃ʒtũ ad hũc articulũ attinet: qđ ei obuiet de canonicis iſtitutis: quin ad ſacros ordies ꝓmoueri valeat. Si vero talis ſpõſa fuiſſet: inter quã ⁊ ſpõſuʒ eius ꝯſẽſus de p̄ñti itercesſiſſet eo mortuo vidua remãſiſſet: cui copulat⁹ ĩ ꝯiugio vlteri⁹ ad ſacros ordines non accederet cum viduã duxerit. Nõ eſt ergo ambigendum quin ſolus de p̄ñti ꝯſenſus cõiugiũ efficiat: ⁊ exinde veri cõiuges appellenť. Ideo poſt talẽ cõſenſum ſi qs alij ſe copulauerit: ẽt ſi carnis cõmixtio illic ſequať: ad priorẽ copulã reuocandus eſt.

Queſtio. I.

Circa 27. diſtictionẽ q̃runť q̃tuor. Primo de ſpõſalib⁹. 2° đ cã effectiua mrĩmonij. ſ. ꝯſenſu. 3° de cã đſtructiua vtrũ. ſ. diſſoluať ꝑ igreſſũ rligiõis. 4° đ effectu mrĩmõij vtrũ. ſ. ⁊ quõ iducat bigãiã.

Quantũ ad p̄mũ q̃riť de ſpõſalib⁹ vtꝝ rite ꝯcta poſſint diſſolui. Et videť ꝙ nõ: qꝛ ſpõſalia ſũt mrĩo⁹ iniciatũ: ſʒ mrĩoᵐ. ñ p̄t diſſolui. ǧ nec ſpõſalia. ¶ Cõtra. de iureiu. Queãdmoduʒ. ⁊ ĩ mľtis alijs. ¶ Rñ. tua videda ſũt de ſpõſalib⁹. p̄mo qđ ſint: ⁊ vñ dicãť: ⁊ quõ contrahanť. 2° a qb⁹ ⁊ qñ ⁊ quẽ effectum ſortiantur. 3°. quomodo diſſoluantur.

Quantũ ad p̄mũ ſũt. 3. q̃nes i gñali. ¶ Prima qđ ſint ſpõſalia. ⁊ vñ dicanť. Sũt ãt ꝓmiſſio futurarꝫ nuptiarꝫ. Vñ. 30. q. 2. Nrates. dr̄ federa ſpõſalia futurarꝫ nuptiarꝫ ſunt ꝓmiſſio. ⁊. ff. e. le. i. ſũt mẽtio ⁊ repromiſſio futurarꝫ nuptiarꝫ. Ex h ãt ꝙ ſũt repromiſſio pʒ ꝙ reqꝛiť vtriuſq; ꝓmiſſio: nec alterꝫ ſufficit ꝓmittere cũ nõ poſſint ſpõſalia claudicare. Sʒ ſi vir ꝓmittit ⁊ mľr tacet ⁊ ꝯſētit idẽ ẽ: vt ſi porrexit manũ ad fidẽ recipiendũ. Nã ſi nulla ſigna ꝓbabili apparẽt đ ꝯſenſu ei⁹ nõ ſũt ſpõſalia. Ex h ãt ꝙ dr̄ futurarꝫ: pʒ ꝙ nõ ſũt ꝑs eẽntialis: qꝛ toti⁹ ꝑmanentis oẽs ꝑtes ſũt ſil': nec oẽ p̄nciᵐ ẽ ꝑs p̄ncipiati: ſic pũct⁹ ñ ẽ ꝑs linee nec nũc tꝑis: ſʒ qđ ẽ p̄nᵐ ⁊ ꝑs ẽ potiſſima ꝑs: vt fundamẽtuʒ ẽ ꝑs dom⁹. Dicũť ãt ſpõſalia a ſpõſando. Nã moris fuit veterib⁹ ſtipulari ⁊ ſpondere ſibi vxorẽ: ide ſponſi ſpõſeq; appellatio nata ẽ. ff. e. l. ij. ⁊. iij. nõ tñ ſtippulatio neccia ẽ ſʒ ſufficit nud⁹ ꝯſẽſus. Vñ ſurd⁹ ⁊ mut⁹ ea ꝯhũt. ex. e. c. cũ ap̄. Itẽ iter abſentes ꝑ nũciuʒ ꝑ ep̄laʒ. ff. e. l. ſufficit ⁊. l. vlt. ſʒ per ſe ⁊ per alios ꝓpinquos ⁊ extraneos. Et ſi quidem ꝑ parentes contrahantur filij p̄ñtes eo ipſo ꝙ tacent vel abſentes qñ primo ſciunt ſi non exp̄ſſe reclamãt intelligunť ꝯſentire. ff. e. l. in ſponſalibus. §. i. qꝛ nec patri niſi ex cauſa contradicere debent. ff. e. l. in ſponſal'. ⁊. l. ſe. ſi autẽ per extraneos intelliguntur vetare niſi expreſſe conſentiant: qꝛ de obligatione eoꝝ agiť. ff. de ꝓcur. l. fili⁹ fami. §. iuitã. Et ſi qdẽ per ex̄neos abſentes ꝯhať nõ ẽ dubiũ ꝙ nõ ſufficit tacere cũ ad notitiã ꝑuenerit: ſʒ reqriť exp̄ſſa ratibito niſi mãdauerit. ff. e. l. h ita ſi ſciẽtib⁹. Si ãt i p̄ñtia ei⁹ noĩe ei⁹ ꝯhunť: adhuc nõ videret ꝯſentire: qꝛ h ſolũ de ꝑentib⁹ dr̄. ff. So. ma. l. ij. §. volũtate. Vñ nec ẽt de alijs ꝓpinqs vľ tutorib⁹ aut ꝓcuratorib⁹ qbus poſſẽt ꝯdicere. qꝛ ẽt ſũt futurarũ nuptiarũ ꝓmiſſio: iõ ñ ſũt ſponſalia iter eos iter quos ñ poſſũt eẽ nuptie ſaltẽ i futuro: qđ dico ꝑꝑ ipuberes q iſantiã trãſierũt ⁊ ſic iter eos poſſũt eẽ ſponſalia ex tũc: ſʒ non mrĩoᵐ nũc ſʒ i futuro: al's ſecus. ff. de ſpõſalib⁹. l. tutor. ⁊. l. orõ. ¶ Scđa q̃ ẽ vtrũ ſponſalia ſint pars mrĩmonij. Et vr̄ ꝙ ſic: qꝛ vniuſcuiuſq; rei potiſſima ꝑs ẽ ſuũ p̄nᵐ. ff. de ordi. iuris. l. i. ſʒ ſponſalia ſũt p̄nᵐ mrĩmonij: vñ diſtingũt iuriſꝑiti mrĩoᵐ ꝑm triplicẽ drãʒ. Qđdã ratũ: qđdã iniciatũ: qđdã ꝯſũatuʒ mrĩoᵐ. iniciať deſponſatiõe de futuro: ratificať in ꝯſẽſu de p̄ñti: ⁊ ꝯſũmať i copula carnali. ¶ Cõtra. illđ ñ ẽ ꝑfectũ qđ non ex oĩbus ſuis partib⁹ ꝯſtat vt. l. allegata: qꝛ totũ ⁊ ꝑfectũ idẽ ſũt 3° phy. ſed mrĩoᵐ p̄t eſſe perfectũ ſine h ꝙ ſponſalia p̄cedãt. ǧ nõ ſũt partes. ¶ Dicẽdũ ẽ ǧ ꝙ ſpõſalia nõ ſũt ꝓp̄e ꝑs: qꝛ de eẽntia oĩs ſucceſſiui ẽ aliqd p̄teritũ ⁊ aliqd futuꝝ: vñ ⁊ mot⁹ aliqd hʒ de termĩo a quo: al's ñ moueret: ſʒ motũ eẽt total'r ab eo: ſiqdẽ eẽt total'r i termio ad quẽ: ſil'r hʒ aliqd de termĩo ad quẽ: al's nõdũ moueret: ſʒ adhuc total'r eẽt i termio a quo nihil ꝑticipãs de termio ad quẽ. Dico ãt terminũ ad quẽ ⁊ a quo imediatos ipi motui: vñ i motu locali termin⁹ ad quẽ ⁊ a quo imediate ſunt duo ſpatia ꝯtinua quoꝝ qđlibʒ ẽ eq̃le locato mobili: vñ qñ nõdũ ſubītrauit ꝑtẽ aliquã ſcđi adhuc ñ icepit moueri: qñ ãt iã dimiſit vltimã ꝑtẽ p̄mi. iã motum ẽ: ſʒ q̃ʒdiu occupat ꝑtẽ vtriuſq; deſerẽdo paulatiʒ p̄mũ. ⁊ itroeũdo 2ᵐ: tũc dr̄ moueri. ſʒ de eẽntia rei ꝑmanẽtis nõ ẽ aliqd p̄teritũ: qꝛ tũc đſijſſet eẽ: nec futuꝝ: qꝛ nõdũ eẽt ꝑfectũ: ſicut de eẽntia domus nõ ẽ dolatio lignoꝝ q̃ iã p̄ceſſit nec ibitatio ſeq̃ns. ſil'r cũ mrĩoᵐ ſit đ genere ꝑmanẽtiũ nec ſpõſalia q̃ p̄cedũt nec carnal' copula q̃ ſeqť ſũt đ eẽntia ei⁹. ¶ Ad argᵐ dđʒ ꝙ duplex ẽ p̄ncipiũ rei: qđdã extrĩſecũ ſic efficiẽs: vel diſponẽs ⁊ illud nõ ẽ de eẽntia p̄ncipal'r: qꝛ cã efficiẽs nõ itrat eẽntiã effect⁹: ⁊ tale ẽ ſpõſalia: aliud itrinſecũ ꝑuatiuũ: nec illud ẽ ꝑs vt pũctus linee ⁊ nũc tꝑis. aliđ poſitiuũ ⁊ illud ẽ pars ⁊ potiſſima i artificialib⁹: ſic fundamẽtũ dom⁹ ⁊ mã i oĩb⁹ artificialib⁹ in nãlib⁹ ãt mã q̃ ẽ poꝛ forma: ẽ ꝑs iſima ñ potiſſima. ¶ Notãdũ ẽt ꝙ ñ oʒ p⁹ mrĩoᵐ ꝯhere ſpõſalia õmiſſa ſicut poſt baptiſmũ in neceſſitate oportet adhibere ſolẽnitatẽ omiſſã: qꝛ illa q̃ p̄cedũt ſacrm̃ ex neceſſitate p̄cepti qñ ſunt omiſſa ꝑꝑ neceſſitateʒ: dʒ fieri ceſſante neceſſitate ſi ſunt vtilia ⁊ ꝯgrua ẽt poſt ſacrʒ: ſic ibi i catheciſmo ⁊ exorciſmo: que ẽt poſt baptiſmũ valẽt: qꝛ duo ſũt arbitri p̄cepta dare: ⁊ i tꝑe dare. ff. de arbitris. l. celſus. Vñ q nõ potuit facere ãñ dʒ facere poſt: ſic q debuit ſoluere i paſcha nõ minus obligat⁹ ẽ ſoluere poſt q̃ʒ ãñ. Sʒ ſpõſalia nõ ẽ neceſſe p̄cedere mrĩoᵐ ex p̄cepto niſi forte ꝑꝑ ꝓhibitionẽ clandeſtine deſpõſationis ⁊ ad min⁹ non eẽnt vtilia poſt mrĩoᵐ. nec ꝯgrua: qꝛ nemo põt rẽ ſuã ſtipulari: imo ꝑmitteret ipoſſibile: qꝛ mrĩoᵐ ſemel ꝯctũ ampli⁹ ꝯhi nõ p̄t. ¶ Tertia q̃ ẽ de modis qb⁹ ſponſalia ꝯhunť pure. i. ſine mõ ⁊ ꝯditione. Nã de ꝯditionib⁹ appoſitis diceť di. 28. Sciẽdũ eſt igiť ꝙ ſpõſalia ꝯhunť ſeptẽ modis. p̄mo ãnuli ſubarratiõe niſi ageretur de mrĩo° tacite vel exp̄ſſe: puta ãñ valuas eccľe. vt nõ. de ſpon. ipub. c. vlt. vñ ſolet poni i q̃rto digito q medic⁹ dr̄: qꝛ a corde vena ꝓcedit i ſignũ amoris: niſi cã ludi fieret. đ pſump. c. illđ. de ſen. ⁊ re iud. c. Tenor. 2° arris ſpõſal'r ẽt ſi ñe v̄bis: al' ipſa v̄ba ſufficerẽt: vt puta ſi hito tractatu inter amicos miſit iocalia noĩe arre ſponſalioꝝ nih aliud dicẽs: ⁊ illa acceptauit. 3°. iuramẽti iteruẽtione: ſufficãt ꝓbare i foro ꝯtẽtioſo ꝯfeſſionẽ de affidatõe: qꝛ lʒ ꝯfeſſio ex̄ iudiciũ facta ad obligãdũ ñ obliget: tñ ſi fiat ex cã ꝯcurrẽtib⁹ alijs q̃ notanť de ꝯfeſſis. c. vlt. valet ad ꝓbandũ: ⁊ ꝑ ꝯñs idẽ ẽ in mrĩo° ex quo ꝯrĩũ nõ iueniť exp̄ſſũ. 4° nuda ꝓmiſſione affirmatiua ñ negatiua: vt ſi dicã tibi ꝓmitto tibi ꝙ nũq̃ʒ ducã aliã vxorẽ a te. Tũc. n. nõ teneť eã ducere ſi velit ꝯtinere: ſʒ ſi velit ꝯhere nõ lʒ ſibi aliã ducere. ſic cũ qs ꝓhibeť alienare fuũ ex̄ familiã: nõ ꝑꝑ h teneť dare ſtatiʒ vni đ familia: ſʒ ſi velit alienare oʒ ꝙ vni ex ill' det: vñ i morte qñ neceſſe hʒ alienare: vni ex illis hʒ relinq̃re. Sʒ ſi dixiſſet ꝓmitto tibi ꝙ nõ ducã aliquã niſi te: videť ꝙ niſi ponat ſic i legatis fauore mrĩmonij. Naʒ ſi dico oĩs hõ currit niſi ſortes. ſeqť ꝙ ſortes nõ currat: al's nõ eẽt vera exceptio: ſʒ ſi diceret nl'lus hõ currit niſi forte ſortes: tũc non p̄ciſe ſeqtur: vñ ſi ex p̄cedẽtib⁹ appet ꝙ nolebat ſe ei obligare p̄ciſe: ſed ſub ꝯditiõe. ſi ꝯtigeret eũ ꝯhere: nõ ẽ obligat⁹: al's ſic. In foro ãt ꝯſcie nõ: niſi ſit ſibi ꝯſcius ꝙ noluerit ſe obligare: vñ i foro ꝯtẽtioſo ex illis v̄bis iudicabiť. ex quo agebať đ ſpõſalib⁹ puris ꝯhẽdis: qꝛ iterp̄tatio obſcuri dʒ fieri ꝯ illũ q legẽ pacti potuit apti⁹ declarare. ff. de ꝯhen. emp. l. Labeo. đ pactis. l. veterib⁹. Sʒ i foro ꝯſcie ſi dicat ꝙ nõ intẽdebat p̄ciſe ſe obligare: crediť ei. Si v̄o nõ recolit qđ itendebat ſʒ recolit de v̄bis: diſtiguendũ ẽ mõ p̄dicto: qꝛ aut dixit ñ ducaʒ niſi te: tũc v̄itas locutiõis de virtute ſmõis vel ſaltẽ đ vſu loq̃ntiũ hʒ. ǧ ducã te. Si ãt dicat ñ ducã aliã a te: nõ ſeqť ǧ ducã te: qꝛ ſtãt iſta. Non ducã aliã a te nec ducã te: qꝛ nl'laʒ ducã. 5° ꝑ traductioneʒ. q̃uis. n. traductio ſola ñ faciat v̄a ſponſalia: nec p̄ſũpta nec mrĩoᵐ. de reſti. ſpo. c. Ex ꝑte. tñ ſi puella ãñ ſeptẽniuʒ deſponſata traducať ⁊ traducta ſeptẽniũ cõplens nõ reclamat ſpõſalia ꝯfirmanť ex tũc: nõ ꝙ retro trahanť: vñ ſi ãñ ſeptẽniuʒ cognouerit matrẽ poſtea neutrã poterit hr̄e. filiã nõ: ꝑꝑ affinitatẽ: matrẽ nõ: ꝑꝑ hõeſtatẽ. ſʒ ſi matrẽ duxit vxorẽ ãñ ſeptẽniũ tenet mrĩoᵐ: nec confirmanť ſponſalia: qꝛ fuerũt ſoluta ipſo iure ꝑ mrĩoᵐ ⁊c̃. ho ſti. i cõpil. 6°. ꝑ attẽptationẽ. ex̄. c. iuuenis. Qñ. n. ſpõſalia p̄ceſſerũt nulla ꝑꝑ defectũ etatis ⁊ ſecutus ẽ conat⁹ de quo dubiũ ẽ an hũerit effectũ cenſenť ſpõſalia. Nã ſi certũ eẽt ꝙ conat⁹ nõ hũiſſet effectũ non eẽnt ſpõſalia: ſicut nec eſt mrĩoᵐ qñ ſola tẽptatio ſeqť vera ſponſalia ex̄. e. c. fi. Si aũt certũ ẽ ꝙ eã cognouiſſet: affinitas eẽt ꝯcta. Sʒ dic hoſti. ꝙ ſi certũ ẽ eaʒ virginẽ remanſiſſe non oriť honeſtas nec affinitas. Sʒ tñ videť ꝙ imo oriť honeſtas dũ tñ ſciať vel dubiteť an pollutio ex̄ordinaria ſit ſubſecuta. Sicut. n. pollutio ex̄ordinaria facta affectu maritali cãt affinitatẽ: ſic ſcã affectu ſponſali cãt publicã honeſtatẽ. 7° ꝑ tacitã ꝯuẽtionẽ. Naʒ quotiẽſcunq; ꝯhiť mrĩo⁹ ꝑ verba de p̄ñti ⁊ nõ valet ꝑꝑ cauſaʒ q̃ eſt impeditiua mrĩmonij non ſponſal': tunc hʒ vim ſponſal' ⁊ ꝯhunť tacite. de ſpõ. impub. li°. 6. vt ſi ſint impuberes maiores ſeptẽnio.

Quantũ ad 2ᵐ articulũ p̄cipalẽ ſũt. 3. q̃nes. ¶ Prima qs poſſit ꝯhere. Ubi ſciendum ꝙ hoc edictũ ẽ ꝓhibitoriũ: qꝛ q non ꝓhibeť admittiť. Oĩs ǧ q prohibeť mrĩoᵐ ꝯhere ꝓhibetur ꝑ ꝯñs ⁊ ſponſalia. ff. de ſpon. l. Orõ. niſi ſit alia cã: vt de etate ſeptenij ⁊ tꝑe orõnis i. xlª. ⁊ alijs tꝑib⁹ qb⁹ poſſunt ſponſalia ꝯhi non nuptie: ꝑꝑ earũ ſolemnitatẽ. Põt ẽt indifferenter ꝯhi iter p̄ñtes ⁊ abſẽtes duʒ tñ vtriuſq; ꝯſenſus ꝯcurrat actual'r vľ hitual'r: al's ſi peniteret p̄mus ãñ ꝯſẽſuʒ ſcđi nichil agereť q̃uis nõ certioraſſet nũciũ vel aliũ: ſʒ i foro ꝯtentioſo oʒ docere de p̄nia p̄cedẽte: lʒ nõ de reuocatione. vel de certioratione. In foro ãt ꝯſcientie crediť ſibi. Dico ãt habitual'r eo ipſo ꝙ nõ diſſentit: vt ſi dormit dũ ſcđs ꝯſentit: ſic ⁊ mrĩo⁹ ſp̄uale iter abſẽtes de p̄ben. c. Accedẽs. Itẽ qñ ꝑ parentes ſufficit tacere: ſecus i alijs. Arᵐ ꝯ illud qđ nõtur đ p̄ſũp. c. Nõne. ſʒ ⁊ ãñ coꝝ ꝯſenſuʒ de qbus agiť nihil agiť: nec cãtur affinitas nec honeſtas. ¶ Scđa q̃ eſt q̃ etate. ⁊ qdẽ poſt ſeptẽniũ: qꝛ infans dr̄ anteq̃ʒ hẽat ſeptẽ annos. C. de iure dcli. l. ſi iſanti. Infãtes aũt ꝓhibenť ꝯhere ſponſalia. ff. de ſpon. l. In ſpõſalib⁹. Infantis. n. etas qđ agat ignorat. C. de ſla mo. l. i. ſʒ tꝑs ad ꝯhendũ mrĩoᵐ eſt pubertas q̃ eſt in viro. 14. anno ꝯpleto: i muliere. 12. Rõ aũt q̃re mulier ꝯhit citi⁹ mrĩoᵐ q̃ʒ vir nõ aũt ſponſalia ẽ: qꝛ licet vir ⁊ mulier ꝯualeſcant eq̃li tꝑe ad rõnem: nõ tñ ad potentiaʒ actus: qꝛ minor potẽtia ſuffic ad patiendũ q̃ʒ ad agẽdũ. ſʒ q̃re tutella i viris ⁊ fẽis ñ pariter finitur: cura aũt ſic: qꝛ. 25. anno cõpleto ꝑtiet ad legiſtas. Citius aũt ꝯtrahit de ꝑſona q̃ʒ de rebus: qꝛ citius i nãlibus rõ ꝯualeſcit: vnde tutor q principal'r datur ꝑſone deſinit i pubertate. qñ cura incipit: ſʒ curator datur principal'r rebus. Si aũt fuerint ꝯcta vno hñte etatẽ alio non: qꝛ claudicare non poſſunt: non valẽt: ſʒ tñ q hẽbat etatẽ ꝑꝑ ꝓmiſſionem maxime ſi iurauit nõ põt ꝯuenire alio ꝯſentiẽte ꝑ ꝯſenſuʒ exp̄ſſuʒ vel tacitũ: vt qꝛ carnal'r copulat⁹ ẽ. ex̄. de ſpon. ipuberꝝ. c. Lr̄as. c. Acceſſit ⁊. c. Duo pueri. Diſſentiẽte aũt illo q etatẽ non habebat nihil oĩo valẽt nec cãnt publice honeſtatis iuſtitiã. Tho. dic ꝙ approping̃nte ſeptẽnio poſſũt ꝯhi ſpõſalia ſicut appropiquante pubertate põt ꝯhi mrĩoᵐ. Alij aũt ꝙ non ſicut nec religionẽ itrare: qꝛ non ſic ſolet p̄uenire iudiciũ rõnis ſeptẽniũ ſicut pubertatẽ: nec ẽt ſi p̄ueniret ita vt mortal'r peccaret ſic puer blaſphem⁹: qꝛ iura indiſtincte ꝓhibẽt ãñ ſeptẽ annos q̃ tñ ꝑmittũt mrĩoᵐ ꝑ ſex mẽſes ãñ pubertatẽ. Pro p̄ma opione facit ex̄ de temp. ordi. c. vlt. vbi dr̄. ꝙ iſanti religionẽ intrãti põt licite dari corona. ǧ ſupponit ꝙ tenet igreſſus: ǧ a ſili hic tenẽt ſpõſalia ſi ſunt ꝓximi ſeptẽnio maxie de ꝯſenſu parẽtũ. ¶ 3ª q̃. ẽ đ effectu ſpõſalioꝝ q ẽ triplex: vnus publice honeſtatis iuſtitia. de q̃ dr̄. 41. di. ꝯſenſus de arris. vbi ſciẽdũ ꝙ ſi arre vel ãnulus vľ ꝑꝑ nuptias aliqđ datũ ſit: ille ꝑdit q dedit ſi ꝑ eũ ſtat ſine cã: al's ſibi reddiť vľ heredi. C. e. l. iij. Si ãt ſtet ꝑ illũ q recipit reddit oẽ qđ ꝑꝑ nuptias recepit: qꝛ quod datur ob cãm cauſa nõ ſecuta ꝯdici põt: ſʒ arras reddit duplicatas. C. e. l. vlt. ſʒ i foro ꝯſcientie ſufficit reddere ſimpluʒ ſicut etiam contingit in alijs penis iuris que ante condẽnationem factam in iudicio non debentur in foro cõſcientie. Pena ãt ꝯuẽtionalis rõne ꝓmiſſiõis debeť in vtroq; foro niſi forte qñ adhibeť debito pecuniario: qꝛ tũc videť eẽ in fraudẽ vſuraꝝ: teneť tñ ad itereſſe damni ille ꝑ quẽ ſtetit. Et licet poſſint contrahi ſub ꝯditõe promiſſe pecunie: non tñ in modum pene: niſi tecum ꝯtraxero dabo tibi centum marchas: nec peti poteſt: cum libera debeant eſſe cõiugia. extra. e. c. Hemina. niſi forte eſſet pena intrinſeca: puta de

Margin notes (col. 4): pª q° — 2ª q° — 3ª q°

multiplicatione arre q̄ ex cōi conſenſu repeti poteſt ī qua-
druplum.C.e.l.vlt.§.penult.cū tñ ibidē in fine dicat ꝙ in
ꝯhēdis nuptijs libera volūtas eē dꝫ:ſic ēt ð iure canonico.
Eſt āt vnū dubiū.Utrū ꝑ v̄ba negatiua ſpōſalia vł mr̄io^m
ꝯhant:vt ſi dicat:ꝓmitto tibi ꝙ nunq̄ꝫ habebo aliā vxorē.
Et qdē in foro ꝯſcīe nō:ſi ad affirmatiuā noluit ſe obliga
re:ſꝫ in foro eccłie ſic:ſi de ſponſalib⁹ ꝯhēdis agereť ⁊ alia
pſona credidit ꝙ iſte intēderet dato ꝙ iſte noluerit ꝯhere
ſꝫ vł aliā decipe vel ſibi cauere vt caſte viuere poſſet in ſe-
culo.¶ Terti⁹ effect⁹ ē obligatio efficax q̄ ad ꝯhēdū ma-
trimoniū ī vtroq̄ꝫ foro niſi īteruenīat aliqđ īpedimētū de
illis de qb⁹ diceť in 3° articło teneť ſpōſus ſponſā ducere ⁊
eꝯ:qꝛ q̄ꝫuis iure ciuili alteri deſpōſata alteri nubere nō ꝓ-
hibeať.C.de ſpon.l.i.tñ iure diuino ⁊ canonico ꝓhibeť ⁊
peccat mortalr̄ fidē frāgendo ꝯctis ſponſalib⁹ legitime ali
quo de p̄dcis ſeptē mōis:⁊ ī foro eccłie ſub pēa excōicatio
nis ꝓhibeť.cū alio ꝯhere ⁊ p̄cipiť cū iſta.vñ nō lꝫ diſcede-
re ſpōſuꝫ a ſponſa īuita nec eꝯ:nec ꝑꝑ paupꝑtatē ſupueniē
tē.nec ꝑꝑ aliqđ aliđ nō exp̄ſſū ī iure:qꝛ ſi ē iuramētū īterpo
ſitū:oē iuramētū ſeruādū ē:qđ ſeruatū nō v̄git ī detrimen
tū ſalutis eterne:q̄ꝫuis ſit ał's graue ⁊ dānoſū iux̄ illđ p̄cep
tū.Reddes dño iuramēta tua.Si āt fuerit nuda ꝓmiſſio
ait p̄tor:pacta ſeruabo.Uñ quāuis alteri deſponſata alte-
ri nubere nō ꝓhibeať lege hūana.C.de ſpon.l.i.ꝓhibetur
tñ lege diuīa ⁊ nāli ſm quā pacta dīt ſeruari ēt nuda.ex̄.ð
pac.Antigon⁹:vñ oriť obligatio nālis.Papa āt p̄t diſpen-
ſare ī ſponſalib⁹ iuratis nō in mr̄io° iā ꝯcto ñ ꝯſūato vt du
cat aliā:qꝛ nō p̄t papa facere ꝙ nō maneat ligamen: ſic nō
pōt facere ꝙ maneat hoſtia nō ꝯſecrata quo durāte:cū le-
ge nāli ꝓhibeať hr̄e plures vxores papa diſpēſare nō pōt.
Sꝫ pōt diſpēſare ꝙ manēs maritus ſit licite ſacerdos vel
ep̄s vel cardīał.ſi neceſſitas eccłie hoc expoſcerit:cū caſti-
tas accidat ex ſtatuto eccłie ordi ſacerdotali vel ep̄ali.Sꝫ
ſi vxore nolit ꝯſentire niſi ſaluo iure ſuo:non pōt eā p̄uare
iure diuino:ſic facit ꝙ īuita vxore licet crucē recipe ī ſubſi
diū terre ſctē:ſꝫ nō qn volentē teneať ſecū ducere ⁊ redde
re ei debitū.Sic igiť ſpōſalia iurata ſoluūť ꝑꝑ pape diſpē-
ſationē:q lꝫ nō hēat ptātē ſup ſacr̄a:hꝫ tñ ſup oēs alias cō
uētiones hūanas ēt iuramēto firmatas.Uñ ſi pōt diſpenſa
re ī voto caſtitatis vł religiōis nō ſolēnizato:multo magis
ī ꝓmiſſione mr̄imonij nondū ꝯcti ſꝫ ꝯhēdi.Et ſi pōt abſol
uere a iuramēto fidelitatis:pari rōne a iuramēto ſpōſaliarū.
Uñ īuita ſponſa pōt ſponſū ordinare ī ſubdiaconū vel fa-
cere ep̄ꝫ aut cardinalē.ſi magis eccłie expediat aut ēt mr̄i
monialr̄ alteri copulare ꝑꝑ pacē ⁊ bonū cōe.Nllus āt īfe-
rior papa h̄ pōt:qꝛ ſicut ī votis ꝑꝑpetuis ⁊ iuramētis licitis
⁊ ꝑꝑpetuis ipſe ſolus diſpēſat:ſic ēt ī ſponſalib⁹ q̄ ſunt ꝓmiſ
ſio ad aliqđ ꝑꝑpetuū ⁊ licitū. Nec obſtat ꝙ ſponſalia ꝯhūť
ſub hac ꝯdicione.Si ðs ⁊ eccłia ꝯcordēt. Videť āt eccłia
diſcordare qñ dioceſanus vult alr̄ de ſpōſo ordiare:qꝛ ītel
ligiť eccłia ꝯcordare.ſi nō ſit legitimū īpedimētū. vñ ⁊ nō
videnť ꝯdicionalia ſꝫ pura:qꝛ illa ꝯdicio ſtatiꝫ ītelligebať
tacite.vñ ſtati cānt pu^{cc} hōeſtatis iuſtitiā.ff.ð ꝯdi.⁊ dmō.
Cōdiciōes. Ał's hodie nūq̄ꝫ cārent:qꝛ ſꝑ fiūt hodie ſic ſpō
ſalia.Et qñ ꝯditio extat ſtatiꝫ ꝑ v̄ba de p̄ñti ꝯhunt.Qui āt
ſponſā ſine aliq̄ p̄dictax cāx alteri deſpōſāt grauiter pec-
cāt.Et p̄r q filiā deſpōſauit ⁊ ꝓmiſit ſe facturū ⁊ curaturuꝫ
mr̄io^m q̄ꝫuis h̄ nō faciat:tñ diſſimulando cū poſſet īpedire
frāgit fidē ſuā.Filia ēt ſi ꝑmis ſpōſalib⁹ ꝯſenſit tacite vł ex
p̄ſſe mortalr̄ peccat ꝯſentiēdo in alia.Amici ēt vt cū nobi-
liori vel ditiori nubat peccāt coopantes ei ad pctm̄ morta
le.ſi iā p̄us ꝯſenſerat.Nā ſi ipſa p̄ori nō ꝯſenſit ⁊ velit ſm
meliorē ⁊ ditiorē ſiue patre īuito ſiue diſſimulāte:non pec
cāt alij amici q hoc ꝓcurāt:imo ſi fr̄es ⁊ ꝯſāguīei videāt ꝙ
p̄r male deſpōſauerit eā decept⁹:debēt ei ſuadere ne ꝯſen
tiat:⁊ diſſentientē alij melius copulare.

Circa 3^m articłm q̄tuor ſūt vidēda.p̄mo de īpedimētis
in ſpāli. 2°.ī gnāli.de īpedimētis ſupuenientibus.
3°.de p̄cedētib⁹ ignoratis. 4°.de mō diſſoluēdi.¶ Quā
tū ad p̄mū ſunt.x.ꝯnes ſm.x.īpedimēta. Nā cōiter tantꝫ
octo caſus ſolēt poni.Hoſti.āt addit duos ponēs iſtos v̄ſ.
Crimen:diſſēſus:fuga:tp̄s:ordo:ſa:morb ⁊ affinis:vox pu-
blica.cūq̄ꝫ reclamāt.¶ Prim⁹ caſus ī quo. ſoluunť ſpōſa
lia ē crimen.ſ.fornicatōis.Sicut.n.vir pōt vxorē adulterā
tē eijcere ēt ſi iurauit:qꝛ tacita ꝯditio caſtitatis intelligiť:
ſic ſponſus ſponſā:qꝛ turpi⁹ eijciť q̄ꝫ nō admittiť hoſpes ð
iureiur.Queādmodū.Uñ ē ſimile q̄ꝫtuꝫ ad.5.p̄mo ī expel
lēdo:q̄ꝫtū ad eq̄litatē.Nā ſic vir vxorē ⁊ eꝯ ꝑꝑ adulteriuꝫ
pōt eijcere:ita ſpōſus ſponſā ꝑꝑ fornicationē nō admittere
⁊ eꝯ:qꝛ vir ⁊ vxor ⁊ ſponſus ⁊ ſponſa ad paria iudicanť.32.
q.5.c.p̄cepit.⁊.c.vl.tū ēt q̄ꝫtū ad iuramētū qꝛ ſiue fuerit iu
ramentū ſiue nō:tuꝫ ēt quo ad auc̄teꝫ: qꝛ ſic ꝑꝑ notoriam
fornicationē pōt eijcere ꝑ ſe:ꝑꝑ occultā ꝑ iudicē:ſic ēt ſpō-
ſus ſponſā:vñ ſm hoſti.h̄ ē terti⁹ caſus in quo ſine iudice.
2°.in accuſando:qꝛ ſic vir adulterā nō ſoluꝫ eijcere:ſꝫ ēt
ð adłterio p̄t accuſare:ſic ſpōſus ſpōſā p̄t ð adulterio accu
ſare q̄ſi iā mr̄io° iniciato:qꝛ nec mr̄io^m nec ſpēꝫ mr̄imonij
violare ꝑmiſſū ē:vt nō.ð iureiurādo.Queādmodū.3° ī op
ponēdo:qꝛ ſic vir p̄t oppōere vxori adłteriū ſeq̄ns mr̄io^m ñ
p̄cedēs:ſic ſponſus ⁊ īputet ſibi q talē elegit q̄ꝫtūcūq̄ꝫ igno
rauerit:qꝛ lex nō diſtiguit.in octō.c.queādmodū.4°.in cō
pēſando:qꝛ ſicut ī mr̄io° leno q ał's adulterat⁹ ē:nō p̄t obij
cere:ſic nec hic:ſꝫ paria delicta mutua cōpēſatione tolluť
ff.ſoluto.ma.l.viro atq̄ꝫ vxore. 5° ī reconciliādo:qꝛ ſic vir
pōt ſibi recōciliare vxorē ſic ſpōſus ſponſā:qꝛ cuilibet lꝫ re-
nūciare his q̄ ꝓ ſe ītroducta ſūt.C.de pac.l.vlt. vñ ſponſa
lia diſſoluūť ad petitionē caſtitati ēt reclamāte luxurioſo:
ñ āt eꝯ:qꝛ ñ audiť turpitudinē ſuā allegās ſi ali⁹ hoc nō ob
ſtāte velit ī mr̄io^m recipe vł retinere: qꝛ qđ ī fauorē alicui⁹
ītroductū ē:ñ dꝫ ī ei⁹ leſionē retorq̄ri.C.ð legib⁹.l.ꝙ fauo
re.ff.ð legib⁹.l.Nulla.Eꝯ āt diſſiłe ē ī qnq̄ꝫ.p° ī diſſoluēdo
qꝛ fornicatō ſeq̄ns ſoluit totalr̄ ſpōſalia.ſi alter velit auc̄te
iudicis:nō āt adulteriū manifeſtū quo ad vinculū:ſꝫ q̄ ad
thorū:ēt ſi nō erat carnał copła ſubſecuta. 2°.ī ꝯhendo:qꝛ
vir nō ē ſolut⁹ a lege mulieris.nec eꝯ.ꝑ ei⁹ adulteriū:vñ ñ
pōt ad alia vota trāſire:vñ apłs vult caſtaꝫ manere inup-
taꝫ vel viro recōciliari. 3°.ī obijciēdo:qꝛ vir nō pōt obijce
re vxori fornicationē qñ fuit opp̄ſſa vł decepta.32.q.5.pu
to:īmo tūc īuit⁹ fiet bigam⁹ reddēdo debitū:ſꝫ ſpōſus ſpō-
ſaꝫ ēt vi opp̄ſſā vt nō.de iureiurādo Queādmodū.ſic vi ce
catā.vel naſū ꝑdentē aut alias īfirmitatē ſine culpa īcurrē
tē. 4°.in lucrādo:qꝛ vir ꝑꝑ adulteriū vxorī lucrať dotē ⁊
eꝯ mulier donationē ꝑꝑ nuptias:nō ſic āt ſponſus:qꝛ pene
reſtrīgēde ſūt:h̄ āt nec ē v̄e mr̄io^m:ſꝫ hñ lucrať arras vel q̄
druplū ſi fueīt ſtipulat⁹:qꝛ fornicās apponit īpedimētū. 5.
in ꝓbādo:qꝛ lucide ꝓbatiōes de facto vł violēte p̄ſūptio-
nes req̄runť ad thorū ſeꝑandū ꝑꝑ adulteriū.de teſti.c.2.p̄
terea.de p̄ſūptionib⁹ lr̄is:ſꝫ ad diſſoluēdū ſpōſalia ſuffic ꝓ
bāre fornicationē vno teſte vel fama arg⁹ de teſti.c.Sup
eo.¶ Secūd⁹ caſus:diſſēſus. Sic.n.ſocietas ꝯſēſu ēt ꝑ iu-
ramētū firmata diſſoluiť:ſic hic:qꝛ vxor eligiť ſocia diuine
⁊ hūane dom⁹:ſꝫ ꝑꝑ reuerētiā mr̄imonij qđ ē iniciatū req̄-
riť auc̄tas iudicis.de ſpōſ.c.p̄terea ⁊.c.cū in tua.Dicūt āt q
dā ꝙ ſic diſcedere ē pctm̄ ſꝫ dꝫ ī patiētia tollerari ꝑꝑ mai⁹
malū ſic meretrices ⁊ libell⁹ repudij.¶ Sꝫ ꝯ:qꝛ eccłia nō
ſolū diſſimulat ſꝫ licētiat:cū tñ nō poſſit nec dēbeat licētiaꝛ
ad malū:vñ ē aliud de ſpōſalib⁹ ī qb⁹ tacita ꝯdicio ītelligiť
ſi placuerit.vñ qlibet p̄t remittere:aliđ ē in mr̄io° qđ ē vin
culū diuinū.qđ ðs ꝯiūxit ⁊c̄.Uñ q recepit iuramētū alicu
ius de ītranda religione nō p̄t relaxare:qꝛ tał obligať deo.
ſꝫ q recipit iuramētū de ītrando ſi ei videať poteſt ei remit
tere:ſic cū ꝑ mr̄io^m vincianť in deo:ñ poteſt ſibi remittere:

ſed ſpōſalia ſic. 2° de pena:qꝛ ſemel rogabaꝫ q̄ndaꝫ officia
lē vt duos ſic diſſentiētes licētiaret:eo ꝙ mulier vellet vi
uere caſte:⁊ ipſe exacto iuramēto p̄mo petijt an fuiſſēt v̄ba
de p̄ñti ⁊ ī hoc hñ reſpōderūt ꝙ nō. 2° ſecuta ēt copula ⁊
in hoc hñ reſpōderūt ꝙ nō. 3°.licētiauit eos iniūcto vno
pſalterio clerico.hic āt ⁊ ſi p̄t excuſari ꝑꝑ ſcādalū ſic pnīa
iniūgiť furi tp̄e famis:tñ melius ē non iniūgere:qꝛ pro diſ
ſolutione ſponſaliox illi ſoli iniūgēda ē pnīa q fuit ī culpa
nō ꝯplendi.de ſpon.c.de illis:hic āt neuter ē ī culpa.q neu
tri pnīa iniūgenda ē.¶ Terti⁹ Fuga.exēplū de virgine q̄
ſenonis petiuit ī viꝛ eū q ad patibulū ducebať.q reddit⁹
ei iuxta morē ſpōſalib⁹ ꝯctis fugit nec poſtea cōꝑuit:poſt
ānuꝫ petebat v̄go licētiari nolebat officialis:qꝛ tp̄s legale
biēnij nō trāſierat:ſꝫ hoſti.meli⁹ dicit ꝙ iudex q̄litate īſpe
cta pſonax tp̄s legale poterit abreuiare vł ꝓrogare:⁊ ꝙ h̄
arbitriū ſic īmutať.ff.e.l.penult.¶ Quart⁹ tp̄s.hoſti. diſ-
ſoluunť ꝑ lapſū tp̄is ſi certū tp̄s appoſitū fuit ⁊ elapſū ſit.
Nā poſtea is ꝑ quē nō ſtetit īpune nubit:ſꝫ alij dať pnīa ð
fide mētita.ex̄.e. Sicut ex litteris.Et dicūt qdā ſpūale in
mr̄imonio cū alibi duo ſint arbitri p̄cepta.de dolo ⁊ cōtu.
Cū dilecti.ff.de arbitris.l.Celſus.Uñ ī alijs q teneť dare:
vel facere aliqđ īfra certū tp̄s:illo elapſo nō ē ꝑꝑ hoc libe
ratus.Sꝫ ī ſponſalib⁹ ſm eos liberať qs elapſo tp̄e ī eis ap
poſito ad mr̄io^m ꝯhendū.Sꝫ hoc nō videť:qꝛ lꝫ tp̄s nō ſit
modus tollēde vel īducende obligationis.ff.de ac.⁊ ob.l.
obligationū fere.§.Placꝫ.tñ qñ tp̄s appōiť ad effectū obli
gatiōis ſuſpendēdū vſq̄ꝫ tūc.vel īcohandū ex tunc. vt cuꝫ
ꝓmitto tibi ſoluere.x.in paſchate vel poſt paſcha ⁊ tūc ad
ueniēte tp̄e nō liberor:imo tunc efficaciter obligor. Inſti.
de.v̄.obli.§.ī diē.Qñq̄ꝫ aūt dies apponiť ad effectū tollen
dū vel termināndū:⁊ tunc lapſus tp̄is tollit: vt ſi vēdo ſub
pacto legis comiſſorie vł ꝯditionis ī diē.Qꝛ ſi īfra talē diē
alius meliorē ꝯditionē attulerit vel vēditor p̄ciū reddide
rit ſit inēpta.ſenſus ē.vt vſq̄ꝫ:tūc liceat offerre nō poſtea.
vñ ī ꝓpoſito refert aut tp̄s fuit appoſitū ad ſponſalia im-
plenda: ⁊ mr̄io^m ꝯhendū ⁊ incohandū: puta qꝛ dixit acci-
piā te ī paſchate vel poſt paſcha vel a paſchate ī antea:⁊ tc̄
lapſus tp̄is nō diſſoluit ſpōſalia.ſꝫ ꝑficit:qꝛ tūc poſt paſcha
pōt agi cū effectu ⁊ nō añ:ſicut ⁊ ī ceteris ꝓmiſſionib⁹ fcis
in diē.Si.n.lapſus tp̄is hec diſſolueret ſpōſalia:tunc nulli
us eēnt momēti:qꝛ añ tp̄s agi ñ p̄t.ſꝫ p̄us petiť tp̄e:nec ipſo
die qꝛ dies cedit.Si q̄ nō poſt diē.q̄ nunq̄ꝫ:⁊ hic ē p̄mus ca
ſus.Aut ad ſponſalia termināda ⁊ mr̄io^m diſtrahēdū:vt qꝛ
dixit accipiā te ad tardius īfra paſcha vel añ paſcha niſi ꝑ
te ſteterit:vł cū diceret ſe debere ꝑegrinari dixit expecta
bo te vſq̄ꝫ ad paſcha ⁊ nō plus:⁊ tūc aut nondū elapſū ē to
tū tp̄s.lꝫ tātū elapſuꝫ ſit ꝙ nō poſſunt nuptie celebrari.cū
tñ ꝓmiſiſſet ſe īfra paſcha īpam ductux ⁊ ſolemniter tra-
ductux ⁊ ſupueīt lxx^a.infra quā lꝫ poſſit ꝑ v̄ba de p̄ñti ꝯhi
nō tñ ſolēniter traduci:nec ſic diſſoluūť:puta ſi peteret li
cētiari vt ſibi aliū deſponſaret ꝙ tūc licet:nō dꝫ audiri.ar.
eius q ꝓmiſit edificare īſulā īfra tp̄s ꝯ quā efficaciter agi
nō p̄t añ tp̄s ēt ſi tm̄ tp̄is lapſū ſit ꝙ nō poſſit edificiū com
pleri.arg.ð elec.c.cōmiſſa.§.i.li.6.⁊ hic ē caſus ſus.Aut to
tū tp̄s lapſū ē:⁊ tc̄ ſi ille ꝑ quē ſtetit:vł vterq̄ꝫ legitimū hūit
īpedimētū adhuc illo reclamāte ñ diſſolueret:qꝛ tp̄s ñ cur
rit legitie īpedito.arg.ei⁹.ð electōe.c.ꝯmiſſa li.6°.⁊.C.ð an
nali ex.l.i.ad fi.⁊ hic ē 3⁹ caſus.Aut nō fuit īpedimentuꝫ
legitimū:⁊ tūc aut is ꝑ quē ſtetit petit diſſolutionē ⁊ ali⁹ ſe
opponit ⁊ nec ſic dn̄t diſſolui:qꝛ tūc eēt in ptāte ei⁹ delude
re ſpōſalia.aut ñ poſſet cogi:⁊ hic ē 4⁹ caſ⁹.Aut ali⁹ ñ ſe op
ponit:⁊ tc̄ dn̄t diſſolui iniūcta ſibi pnīa ð fide m̄tita vł ꝓmiſ
ſiōe ēt ſi iuramentū ītercelſit.ex̄ ð ſpōſa.c.De illis: ⁊ hic ē.
quintus caſus ⁊ primus qñ lapſus tp̄is diſſoluit. Aut ille
ꝑ quē ñ ſtetit petit ſolui ⁊ licētiari:⁊ tūc ſiue alius ſe oppo
nat ſiue nō ſoluunť:ēt nulla pnīa ſibi īpoſita:qꝛ nulli facit

iniuriā q iure ſuo vtiť: nec ali⁹ p̄t purgare morā ī p̄iudiciū
alterius:ſic ſi vēditor ꝑ quē ſtetit poſt diē vellet offerēdo
vēditionē reuocare:⁊ hic ē ſextus caſus ⁊ ſcđs ī quo ꝑ tp̄e
ſpōſalia diſſoluunť.Et ſic ſūt.6.caſus ī ſpōſalibus ꝯctis in
diē.4.ī qb⁹ nō diſſoluunť ⁊ duo ī qbus diſſoluunť.Sꝫ qñ
dies apponiť ad expectādū īterim p̄t agi ⁊ cogi. In mr̄io°
v̄o ſi vltra ēt ſeptenniū nec ꝓ fragilitate licentianť donec
certū nūciuꝫ recipiāt de morte virox ex̄.e.in pnīa noſtra:
¶ Quītus caſus Ordo.vbi p̄mo ſciēdū ē ꝙ ordo nō ſacer 5ª ꝯ°
ſupueniēs ſpōſalib⁹ nō diſſoluit ea:nec ipſo iure:cū ñ hēat
oppoſitōeꝫ:nā ordiat⁹ ſic p̄t cū illa vł alia ꝯhere:nec auc̄te
iudicis:nec ordinato hoc petēte:qꝛ nllus ꝑꝑ ſui actū p̄t pe
tere diſſolutōnē niſi ſit tał caſus ꝑ quē ñ poſſit īplere:vt af
finitas vł h⁹.nec ſpōſa hoc petēte:vt ſi diceret elegi nobi-
leꝫ vt eēt miles ſtrenuus nolo hr̄e clericatū nec tonſuratū
q̄ꝫuis ſm leges videreť ſufficiēs:qꝛ ē q̄ſi alterius ſecte vel
vite. 2°.ꝙ ordo ſacer quōcūq̄ꝫ ſupueniēs ſiue īſcia. ſiue
īuita ſponſa diſſoluit ipſo iure:qꝛ ē totalr̄ ꝯriū.⁊ notoriuꝫ
īpedimentū quocūq̄ꝫ petēte:qꝛ nec volētes poſſūt ꝯhere ⁊
qñ res īꝑfecta venit ad eū ſtatū a quo īcipere nō p̄t viciať
3°.ꝙ ſpōſus nō dꝫ ad ſacros ordines ꝓmoueri. nec ēt ad
quoſcūq̄ꝫ ſpōſa īſcia vel īuita:ſic nec obligatus ad rōcinia:
qꝛ plus ē obligari ad mr̄imonia:ſic nec vir vxore īſcia vel
īuita ad ſacros.Sꝫ ī hoc ē diſſimile:qꝛ vir ordiatus vxore
īſcia vł īuita nō hꝫ executionē nec debiti petitionē.ſꝫ tene
tur reddere:hic āt hꝫ executionē nec teneť īmo ñ p̄t ꝯhe-
re. 4°.ꝙ nō dꝫ ob ordines futuros licētiari ab vxore ſiue
a ſpōſa.imo ſi petat īhibendū ē ei ſub pena excōicatiōis ne
īuita.vł īſcia ſponſa aſcēdat:⁊ p̄cipiendū ꝙ mr̄io^m ꝯhat: cū
iſte nō ſit de caſib⁹ ſoluētib⁹. 5°.ꝙ ē pnīa ſibi iniūgēda ꝓ
ꝓmiſſione vel fide mētita ſi īſcia vel īuita ſpōſa ſacros or
dines ſuſcepit:qꝛ hoc faciēdo peccauit ponēs ſponte īpedi
mētū ſue ꝓmiſſiōi. Nec obſtat ð iureiurādo.Peruenit. vbi
dr̄ ꝙ ꝓpoſitū vel ꝓmiſſū nō frāgit q illud in meli⁹ cōmu-
tat:qꝛ hoc nō ē verū de quocūq̄ꝫ meliori.Nā q iurauit ſol-
uere vſuras:ſi eas det paupi nō creditori piurus ē.de iure
iurādo.debitores.¶ De ordie āt ep̄ali p° ſciēdū ē ꝙ ordo
ep̄alis poſt ꝯſecrationē diſſoluit ſpōſalia ipſo iure: nō ſolū
rōne ſui.ſꝫ rōne fundamēti:qꝛ nō p̄t ꝯſecrari niſi ſacerdos
et hoc ſiue īſcia:ſiue īuita ſpōſa:qꝛ īpoſſibiliū nłła eſt obie
ctio:h̄ āt nō p̄t ꝯhere mr̄io^m carnale. 2°.idē ē poſt ꝯfirma
tionē validā:qꝛ tał nō potuit ꝯfirmari ab īferiore a papa.
niſi ī ſacris.Si āt a papa.īputeť mulieri q̄ tātum tacuit:qꝛ
nec ipſe p̄t ꝯhere cū non poſſit renūciare ex quo ꝯfirmat⁹
eſt.Et 3°.ē idē ſi ꝓuiſū ē de eo ꝑ papā ex certa ſcīa ⁊ ſub p̄-
cepto:qꝛ non p̄t refutare ⁊ papa q p̄t diſpēſare dixit nō ob
ſtāte ꝙ es diſpēſat⁹. 4° ſecus ſi ꝓuiſū ēt ſub p̄cepto.ſꝫ nō
ex certa ſcīa:qꝛ p̄cepta p̄ncipis ītelligunť ſaluo iure alteri⁹
C.de emācipa. liberl. Nec an⁹.Uñ nō dꝫ mādatū pape ſꝑ
īplere ſꝫ ſuffic cāꝫ non īplendi ꝓbabilē allegare.de reſcrip.
c.Si qñ.Illa.n.rō dꝫ mouere delegatū q̄ moueret delegā
tē:vñ ſi ſcit ſe hr̄e cāꝫ non īplēdi qđ papa mādat:quā ſi pa
pa ſciret:credit ꝙ ꝯriū mādaſſet nō teneť īplere.Itē.5.ſi ꝓ
uidit ī forma cōi ꝑ idē. 6°.ſi ſit elect⁹:qꝛ nec electio tenet ſi
non ē in ſacris.de eta.⁊ q̄li.c.A multis.Aut ſpōſalia nō te
nēt ſi ē in ſacris. 7°.qꝛ ſi ē poſtulat⁹ idē:qꝛ nec teneť aſſen
tire nec ē caſus diſſoluēs:vñ ī oībus caſibus in qbus ordo
ep̄alis non diſſoluit ſponſalia ſi petat liberari a iudice pōt
ſe mulier opponere ⁊ ipm̄ petere ⁊ ꝯ eū ſi non deť appella
re.¶ De ordine v̄o religionis p° ſciendū.ꝙ īgreſſus nō diſ
ſoluit ipſo iure añ ꝓfeſſionē:cū poſſit exire ⁊ ſic alia ducta
p̄mā deludere ſi ſolus īgreſſus diſſolueret. Nec obſtat ꝙ
ſic ſe habet nouiciatus ad profeſſionem ſicut ſponſalia ad
matrimonium:ſed profeſſio ſoluit matrimonium.ipſo iu-
re:ergo nouiciatus ſponſalia:quia non eſt ſimile: cum pro-
feſſio opponatur matrimonio. non āt nouiciat⁹ ſpōſalib⁹

Unde in iure cuꝫ dicitur ingreſſus religiõis ſoluit ſpõſalia vel facit h̄ vel illud: v̾ba accipiẽda ſũt cũ effectu.ff.ꝙ quiſqꝫ iure in alteꝝ ſtatuit.l.i.§.h̄ verba. Unde ingreſſi monaſteria ſe ⁊ ſua dedicant deo. Ingreſſi dico cum profeſſione. 2°.ſolus ingreſſus ſoluit cũ auc̃te iudicis. Põt.n.ſpõſa petere a iudice vt ſtatuat illi tp̃s ꝓfitẽdi aut ꝯhendi: aut ſi ſit religio mẽdicantiũ in q̃ infra ãnũ nõ p̃t fieri ꝓfeſſio ſtatim licẽtiare eã: maxime ſi añ diu expectauit ⁊ ſit p̃iculũ fornicatiõis: lꝫ ſm̃ leges teneref̃ eũ expectare vſqꝫ ad ꝓfeſſionẽ q̃ꝛ ꝓbabili cã ĩpedif̃. 3° p ꝓfeſſionẽ r̃ligiõis approbate ſoluunf̃ ſponſalia ipſo iure: imo ẽt m̃rio^m nõ ꝯſũmatũ.de cõuer.ꝯiu. Ex publico.de ſpõ. Cõmiſſũ: ⁊ multo magis ſpõſalia q̃ tollunf̃ p ſeq̃ns m̃rio^m: q̃ꝛ ſi vinco vincẽtẽ te m̃lto fortiꝰ vinco te.ff.ð diuerſis ⁊ tp̃a.p̃ſcrip.l.ð acceſſiõibꝰ. 4°.ꝙ nõ ẽ ei pn̄ia iiungẽtia ſic̃ nec poſt m̃rio^m: q̃ꝛ legis auc̃te h̄ fit: ⁊ ꝙ legitime factũ ẽ penã ñ meref̃. C.ad.l.iul̃.ð adulterys.l.Graccus. 5.de ſpõſalibꝰ iuram̃to firmatis dicũt qdã ꝙ peccat ipſis non ĩpletis ĩtrãs religionẽ. lꝫ ipſis impletis poſſit ĩtrar̃ añ copulã: ſic̃ ille q̃ iurauit ſoluer̃ vſuras q̃ꝫuis ſolutas ſtatĩ poſſit repetere: tñ rõne iuram̃ti teneť ſoluere. ð iure iurãdo Debitores: ⁊ q̃ vouit ĩtrare religionẽ ſi ĩ ep̃ꝫ eligaf̃ teneť p̃us religionẽ intrare lꝫ ĩtrata ſtatĩꝫ poſſit ad ep̃atũ redire.de voto.c.p tuas. Ad minꝰ h̄ ẽ ſecuritas ex̃.e.Cõmiſſũ tutius ⁊c̃. Sꝫ Inno.⁊ hoſti.ſunt ꝯ.ſup illud ſuſpirat: nõ dic̃ votũ fecerat. Aliogn ſi alligatus eẽt vel pape dixiſſet: õne ſtatĩ volo ĩtrare. R̃ndiſſet: Amice ⁊ tu ĩtra: ⁊ ñ dixiſſet ꝙ ꝯheret: cũ tal̃ ꝯctꝰ eẽt ad decipiẽdũ. Et glo.dic̃ ibidẽ: ſi vult põt ĩtrare ⁊ nõ ꝯhere. Qñ.n.illud qð de ſe bonũ: ⁊ nõ ĩpedit maioris boni iuraf̃: ẽ ĩplẽdũ ẽ: ſic̃ ſoluere vltra ſortẽ non ẽ malũ: lꝫ recipere ſit malũ: imo ſupererogare ẽ p̃fectiõis: ⁊ pp h̄ iurãs vſuras ſoluere teneť. Sil̃r ĩtrare religionẽ non ẽ malũ nec ẽparꝰ ĩpeditiuũ: cũ ẽt religioſus ſit magis diſpoſitꝰ: ⁊ ideo teneť ſuare votũ: ſꝫ m̃rio^m lꝫ nõ ſit malũ ẽ tñ vt plĩmũ ĩpeditiuũ maioris boni.ſ.religionis q̃ꝛ lꝫ poſt m̃rio^m poſſit ĩtrare añ copulã: tñ de mille nõ inueniť vnꝰ q̃ hoc faciat. vñ volẽti ĩtrare nõ obſtat iuramẽtuꝫ ſponſaliũ. Cꝫ ãt dr̃ ibi eẽ tutius: dico ꝙ tutius ẽ m̃rio^m ĩfra tp̃s ſtatutũ ꝯhere q̃ꝫ in deliberãdo tp̃s ꝯ iuram̃tũ ꝓtraheř. Sꝫ ſi añ tp̃s velit ĩtrare non ẽ piurus q̃ legis auc̃te deſerit iuram̃tũ.ff.q̃ ſatiſdare cogãť.l.vlt. 6°.ð voto ſimplici. vbi p̃mo ſciẽdũ ẽ ꝙ ſi ſponſus iſcia vel ĩuita ſponſa emittat votũ ſimplex de caſtitate ſuãda: ipſa ſi velit eo ĩuito p̃t agere ad diſſolutõnẽ: q̃ꝛ p hoc factũ ẽ ei m̃rioꝰ oneroſũ: cũ iſte nõ poſſit debitũ petere ⁊ mulier verecũda ẽ: ⁊ ſi ſp petere hẽret grauareť. vñ ſicut pp alia ĩpedimẽta ſic pp iſtð ⁊ idẽ eꝯ.lꝫ nõ ſit tãta rõ. 2° dico ꝙ ille q̃ emiſit votũ nõ p̃t agere ad diſſolõnẽ alio reclamãte. nec excuſaf̃ alio ad m̃rio^m agẽte: al̃s poſſet ðludere ſponſalia: cũ nec iſte ſit de modis diſſoluẽtibꝰ niſi velit religionẽ intrare. 3°.dico ꝙ ſi dicat ſe velle religionẽ ĩtrare vt poſſit votũ ſeruare: cogeť vel ĩtrare vel ꝯhere ratione ꝓpoſiti ñ voti: vñ ſtatueť ſibi tp̃s infra qð m̃rio^m ꝯhat vt ꝓmiſit: vel religionẽ intret vt propoſuit. Aliogn excõicabif̃. nec abſolueť quouſqꝫ alteꝝ fecerit: ſꝫ tunc ſic. 4°.dico ꝙ hic ẽ caſus ĩ q̃ qs ꝯpelliť religionẽ ĩtrare: al̃s peccat mortal̃r: q̃ꝛ manẽs ĩ ſeculo ñ p̃t votuꝫ p̃fecte ĩplere: cũ teneaf̃ ꝯhere ⁊ p ꝯ̃ns debitũ reddere. Teneť ãt oĩs facere illud ſine q̃ nõ põt p̃fecte ĩplere votũ: ſic̃ teneť votũ ĩplere non ſolũ in p̃te ſꝫ ĩtegre. 5°. dico valet ſi dicaf̃. ſic ſe hꝫ votũ ſimplex ad ſponſalia. ſicut ſolemne ad m̃rio^m: ſꝫ ſolemne dirimit m̃rio^m. g̃ ſimplex diſſoluit ſpõſalia. q̃ꝛ ſolemne dirimit m̃rio^m poſt ꝯctũ: p̃riꝰ ãt ꝯctuꝫ nõ oẽ ſolemne: ſꝫ ſolũ id qð p.profeſſionẽ: nec oẽ m̃rio^m ſꝫ ſolũ cõſũmatũ: ⁊ hoc pp mortẽ ſp̃ualeꝫ. Et ſic forte votũ ſimplex ĩpedit ſpõſalia ſeq̃ntia ſꝫ nõ p̃cedẽtia: q̃ꝛ nõ fac̃ hoĩeꝫ mortuũ ciuiliter nec ſp̃ual̃r.

6° 2° ¶ Septꝰ caſus: ſcða: M̃rio^m ꝯtractũ p v̾ba de p̃ñti cũ ſa diſſoluit ſpõſalia p̃cedẽtia ẽt iuramẽto firmata ⁊ ipſo iure ſicut dic̃ magr̃.28.di.c.i.circa fi.⁊ ex̃.e.Ueniẽs ⁊.c.Is q̃ fidẽ ⁊.c. Si inter.de ſpõ.du.c.i. 2°. dico ꝙ nichilominꝰ ẽ ſibi pn̄ia ĩponenda.de fide mentita vel iuramẽto fracto vt dicit magr̃ ibidẽ: ⁊ ẽ ſil̃r de regulis iuris.c.penult.li.6.vbi dr̃ ꝙ p ꝓfeſſionẽ factã ĩ religiõe laxiore liberaf̃ qs a voto ſimplici de religione artiore: ſꝫ pro voto ñ ĩpleto ẽ ei pn̄ia iniũgẽda. 3° dico ꝙ ſecus ſi ſa ſpõſalia fuerũt de futuro ẽt iuramẽto firmata ⁊ nõ p̃ma: q̃ꝛ iuramẽtũ nõ eſt vinculũ iniq̃tatis ⁊ in his q̃ ſunt eiuſdẽ rõis p̃mũ p̃iudicat ſo: ſicut ẽt ĩ ꝯctibꝰ reꝝ ſi ꝓmiſi tibi equuꝫ ſimplici v̾bo ⁊ iuraui dare 2°: teneor dare p̃mo: nõ 2°: ⁊ peccaui iurãdo. 4° dico ꝙ ẽ ſecꝰ ſi eẽt m̃rio^m iualidũ q̃cũqꝫ rõne eẽt inualidũ: q̃ꝛ illud qð nl̃luꝫ ẽ nũq̃ꝫ ſponſalia diſſoluere põt: vt puta ſi ꝯxit cũ ꝯſanguinea ſua: q̃ꝛ ceſſat cã: cuꝫ poſſit redire ad p̃mã. Uñ q̃ cũ ꝓpinq̃ ſponſe ꝯhit de facto nĩlominus teneť ꝯhere cuꝫ ſponſa: q̃ꝛ m̃rio^m. vel ſponſalia nulla: nihil cauſant ad ĩpediendũ p̃cedẽs: lꝫ cauſent ad ĩpediendũ ſeq̃ns de ſpon.c.i.li.6.

¶ Septimꝰ.morbꝰ. p̃mo in gñali q̃libꝫ enormis deformitas ſupueniẽs ſoluit ſponſa. glo.ð ꝯiuga.leproſoꝝ.c.vlt. ⁊ grauis ĩfirmitas: ñ ãt m̃rioꝰ q̃ ad thorũ nec quo ad ſuitiũ de cõiug.lepro.c.i.⁊.2.2°.de expͥſſis in iuramẽto ĩ ſpeciali de qbꝰ dr̃ ſic.ex̃ de iure iurando. Queãdmodũ. ſi leproſa paralitica aut ſi amiſerit oclos vel naſũ. 3°.a.theologis addif̃.5.epilẽtia q̃ ẽt diſſoluit ſpiritualia ſponſalia: q̃ꝛ ſi qs ſit electꝰ in ep̃m epilenticꝰ nõ dꝫ ꝯfirmari nec ordinari. 4° de alys ñ expͥſſis q̃ ĩ iudicis arbitrio relinquunf̃ ſꝫ ĩ.c.Queãdmodũ dr̃. aut aliq̃d turpiꝰ. nõ ẽ ãt turpiꝰ amittere vnũ oculũ q̃ꝫ duos. vñ nõ pp amiſſionẽ vnius oculi ſꝫ ĩ alys in qbꝰ dubiũ ẽ an turpiores ſint iudicis arbitrio relinquunf̃. 5°.ð inimicitys capitalibꝰ: q̃ꝛ ſi ſponſus ꝓbaret ſponſã veneno cũ attẽptaſſe aut ex̃ iuſta ẽ cã ſolutiõis ſponſaliũ.

¶ Octauus. affinis. p̃mo ẽ ſil̃e ĩ affinitate ſupueniẽte m̃rionio ⁊ ſponſalibus ĩpediendo m̃rimoniũ: q̃ꝛ ſponſus cognoſcẽs ſponſe ꝯſanguineã ĩpedif̃ cũ vtraqꝫ ꝯhere ſicut vir vtriuſqꝫ. Inceſtus.n.ĩpedit ꝯhẽdũ Nec ob.25.di.c.penult. licita eis ꝯiugia nõ negenf̃ ſupple ex diſpẽſatõe propter iuuẽtuteꝫ. diſſil̃e ẽ ãt in affinitate ſuperueniẽte m̃rimonio ⁊ ſponſalibꝰ q̃ꝫtũ ad q̃tuor: p̃mo in probando: q̃ꝛ facilius ꝓbaf̃ affinitas diſſoluẽs ſpõſalia q̃ꝫ matrimoniũ. vt ſupra de fornicatione: puta p vnũ teſtẽ vel famã. 2° diſſimile ẽ ĩ diſſoluẽdo: q̃ꝛ affinitas ſupueniẽs ſpõſalibus total̃r diſſoluit ẽt quo ad vĩculũ: vñ libere poſſũt ad alia vota ꝯuolare: nec ẽt ſi vellẽt poſſunt ꝯhere: ſupueniẽs ãt m̃rimonio nõ diſſoluit vinculũ: vñ nõ poſſũt ad alia vota ꝯuolare: ſꝫ ſi nõ eſt ꝯſũmatũ teneť is q̃ fuit cã ĩtrare religionẽ ne cognoſcat affinẽ reddẽdo: iure petẽdi ſe p̃uauit: ſꝫ iure reddẽdi nõ ſe liberauit. 3° diſſimile ẽ in ſcia: q̃ꝛ ĩ affinitate ſupueniẽte ſpõſalibus ñ refert vtrũ ſciẽter vel ignorãter: ſꝫ ĩ ſupueniẽte matrimonio ſic: q̃ꝛ ſciẽs ĩceſtuoſus p̃dit ius petẽdi: nõ ãt ꝓbabif̃ ignorãs. 4° diſſil̃e ẽ in p̃ſona: q̃ꝛ ĩ ſpõſalibus nõ refert q̃ p̃ſona fuerit ĩ culpa vtrũ is q̃ agit ad diſſolutionẽ ſponſaliũ an alius vel exneꝰ: q̃ꝛ hic allegãſ turpitudinẽ audif̃: cũ ẽt ſi vellet m̃rio^m ꝯhere nõ poſſet. de eo q̃ cognouit ꝯſangui. vxoris ſue.c.ſ̃rinitatis ⁊.c. Ex lr̃is In matrimonio ãt ſolus culpabilis p̃uaf̃ iure petẽdi. Nec p̃t ĩ̃pe agere ad diuortiũ ſed aliꝰ.

¶ 9ꝰ vox publica. ĩ m̃riͦ diſſoluẽdo vox vnius vox nullius ſic̃ in alys: ⁊ ſic ĩtelligit hoſti.de teſtibꝰ. Sup eo. ⁊ idẽ in ſponſalibus firmiter iuratis: ſꝫ ĩ m̃rimonio ꝯiungẽdo ſtaf̃ vni teſti.de ſpon. P̃z 2° in ſponſalibus q̃ ad famam: q̃ꝛ pp ſcandalum vitandum ſola fama afferens canonicatũ impedimentum ſufficit ad ſpõſalia diſſoluenda.de conſanguinitate.c.2.de preſump.c.illud.3°.q̃ꝛ fama equipollet dicto vnius teſtis ⁊ ad teſtimonium iuratum vnius fide digni puta matris diſſoluuntur. de teſti.ſuper eo. Nec obſtat de ſpon. Cum in tua. vbi videtur requiri vtrũqꝫ: ⁊ fama: ⁊ perſona grauis: quia illð tenet q̃ꝛ parentes ex oppoſito iurare volebant: vel quia erant iurata. 4° vtrum his cui crimen ſuum aliquis reuelauit ꝯſiliũ eius petẽdo nõ adiciẽdo cõmitto tibi hoc ſub ſigillo ſecreti vel ꝯfeſſionis p qð cãtũ ẽ ĩpedimẽtũ: teneaf̃ illð reuellare ſacerdoti faciẽti bãna. dicẽdũ ꝙ ſic.22.q.5. hic videtur. ꝙ põt ꝓdeſſe ⁊ nõ obeſſe: q̃ꝛ hic nõ agif̃ niſi de commodo ſuo. Secus aũt ſi iudex p̃cederet ꝯ cũ ad iquiſitõeꝫ criminis: cũ ſine hoc poſſit corrigi ⁊ ſup hoc diffamaret: ſic̃ aliqs aduocato reuellat cauſe ſue ſecreta: q̃ ſi panderet iudici vel aduerſe parti reputareť ꝓditor ⁊ p̃uaricator. Et ſimiliter ſi aliqs vt ſepe aſſolet ſine ꝯfeſſiõe petit ꝯſiliuꝫ de crimine. In his.n.ex mã ⁊ mõ ſigillũ ſecreti obligat. ꝓuer. Qui ambulat fraudulẽter reuellat archana: q̃ aũt fidelis ẽ celat amici cõmiſſuꝫ. In his ẽt q̃ de ſe mala ſunt ⁊ grauia ñ excuſat iuſſus ſup̃ioris: vñ qui p talẽ modũ ſcit alterius delictũ ſic ſe debet hr̃e ſicut ille q̃ ſcit p ꝯfeſſionẽ: ⁊ ſic põt iurare ſe neſcire.ſ.mõ licito ad reuelãdũ.

¶ Decius. Cũqꝫ reclamãt: Ubi p̃mo eſt ſciendũ ꝙ qñ tp̃e ſponſalioꝝ ꝯtractoꝝ erant ambo vel alter ĩ etate puerili: ſiue ĩfantili: ĩfra ſeptẽ annos.C.de iure deliberãdi.l. Si infanti.ſ. R̃°. tunc q̃ñcũqꝫ: ⁊ q̃cũqꝫ põt reclamar̃ ꝓpͥa auc̃te lꝫ Tho.ꝯ: q̃ꝛ vbi a p̃ncipio nulla: licet auc̃te ꝓpͥa ꝯ venire. vt nõ.de reſti.ſpol. Ex p̃te. 2° ꝙ ꝯtracta poſt etatẽ ĩfantilem ĩfra pubertatẽ in pupillari etate exñtibꝰ. Et tunc ſiue alter reclamet ſiue ambo nõ diſſoluunf̃ pp iſtabilitatẽ ꝯſily: q̃ꝛ cras poſſent penitẽ. 3° qñ in pupillari etate ꝯxerũt vnꝰ vel ambo: ⁊ tunc vnus veniens ad pubertatẽ reclamat: ⁊ tunc diſſoluũf̃ ẽt alio reclamãte: q̃ꝛ lꝫ tenuerit tñ ĩefficacia fuerũt 4°. q̃ꝛ ĩ foro ꝯſcie ẽ idẽ: q̃ꝛ nemo dꝫ decipi legis auc̃te: vñ cũ eccl̃ia talẽ licentiet vr̃ ꝙ licite alibi ꝯhat ẽt ſi iuramẽtũ itercẽſſit. Nã ſacra pubex nõ ĩpubex firma eẽ opꝫ. Et ſic p̃nt itelli.de ſpon.ĩpub.c. A vob.⁊.c.de illis.

¶ Quantum ad 2ᵐ ſunt due q̃nes. ¶ Prima de his que dirimunt m̃rimoniũ. Cũ.n.ĩpoſſiuꝫ nulla ſit obligatio nõ ſolũ caſus p̃dci diſſoluũt ſponſalia rite p̃us ꝯcta: imo oĩa que ĩpediũt ⁊ dirimũt m̃rimoniũ ſeq̃ns diſſoluũt ſpõſalia p̃cedentia: alias obligareť qs ad ĩpoſſe: cum tñ ĩpoſſe p̃ceptũ non liget.ff. de ſen.q̃ ſine app.reſcin..l.paul̃. Uñ ſunt aly ſex caſus. Primꝰ ꝯditio ſeruitutis q̃ ſi ſupueniat ſpõſalibꝰ diſſoluit petente libero: nõ ecõuerſo: ſicut ⁊ de m̃rimonio: ⁊ põt reduci ad id qð dcm̃ eſt de fuga: q̃ꝛ ſeruus ciuitateꝫ amittit ⁊ libertatẽ. Uñ ciuis romanꝰ eẽ deſinit q̃ſi ex̃ limites impery factus. 2ꝰ cognatio legal̃. vt adoptio ſuperueniens. 3° cognatio ſp̃ualis. Nã carnalis ſupuenire nõ põt. Illa.n. naſcẽdo cõtrahif̃: nec põt hõ naſci denuo cũ ſit ſenex. Et hec duo p̃nt ꝯphendi ſub noĩe affinis. 4° cultus diſparitas. vt ſi ſponſus vel ſpõſa labaf̃ in hereſim vel apoſtaſiaꝫ q̃ eſt fornicatio ſp̃ualis ſm̃ hoſti. Uñ ⁊ reducif̃ ad primũ crimẽ. 5° impotẽtia coeundi: vt ſi ſponſus eunucheť ſiue mulier arteť. 6°. Furor ſupueniẽs. nec ob.ff.eo.l.ĩ ſponſalibus qð furor ĩpedimentũ ſit dubiũ non eſt: ſꝫ ſupueniẽs non ĩfirmat: q̃ꝛ loq̃ de furioſo hñte lucida ĩterualla. Nã de alio ĩpoſſe eẽt ꝙ ꝯheret ſine ꝯſenſu: puto tñ ꝙ etiaꝫ talis furor ĩfirmaret ſponſalia. Naꝫ ſi ſpõſus fieret Lunaticus tp̃e furoris poſſet iterficere vxorẽ: vnde grauior ⁊ turpior. Et grauior eſt hec ĩfirmitas q̃ꝫ ſupradicte q̃ ſoluũt ſpõſalia. ⁊ ideo multo magis ſolueret: Uñ hec duo reducunf̃ ad illud qð dr̃ morbus. ¶ Dõꝫ ẽ igr̃ ꝙ lex illa loq̃ de ſpõſalibꝰ per v̾ba ð p̃ñti: q̃ꝛ m̃rimoniũ ſemel ꝯctũ nõ ſoluif̃ ꝓpter quẽcũqꝫ furorẽ ſupuenientẽ. quod tñ nõ poteſt de nouo ꝯhi durãte furore. Uel dõm ꝙ furor ſupueniẽs nõ ĩfirmat ĩpo iure. ſed eſt iuſta cã ĩfirmãdi ſi alius petat. Excipif̃ aũt publice honeſtatis iuſtitia. q̃ꝛ licꝫ dirimat m̃rimoniũ poſt ꝯctum cuꝫ alia: nõ tñ cũ prius deſpõſata. Unde teneť ꝯhere cũ p̃ma: q̃ꝛ ĩ vĩculis eiuſdẽ rõnis: p̃mũ fortius ẽ ex̃.e.c.i.li.6.

¶ 2ᵃ q̃ ẽ de his q̃ ĩpediũt ꝯhendũ ⁊ nõ dirimunt que ſunt: eccleſie vetitũ: tẽpus ferie ⁊ crimina quedam. Igif̃ eccl̃ie vetitũ ſupueniens diſſoluit ſponſalia ſm̃ tp̃s ⁊ modũ ſuum: q̃ꝛ ſi per eccl̃iam ꝓhibeaf̃ ſpõſo ꝯhere cum ſpõſa forte ꝓpter h̄ ꝙ ab alia ĩpetif̃ vel ĩpedimentũ aliqð nunciaf̃ eccl̃ie: iterĩ nec dꝫ nec teneť cũ ea ꝯtrahere. Et iuſſus ſup̃ioris excuſat tp̃s feriale ſupueniẽs licet non diſſoluat: tñ excuſat ne cogaf̃ ĩteriꝫ ꝯhere vel ſaltẽ ſolẽniter traducere: q̃ꝛ peccaret. Crimẽ ãt ſupueniẽs diſſoluit lꝫ nõ dirimat: q̃ꝛ indiſtincte dicif̃ ꝙ talia crimĩa ĩpediũt ꝯhẽda m̃rimonia: nec diſtinguif̃ vtrũ ſint iniciata p ſpõſalia vl̃ nõ: vñ cũ poſt ſpõſalia adhuc reſtet m̃rimoniũ ꝯhẽdũ: videť ꝙ ita ĩpediatur ac ſi nõdũ eẽnt ſpõſalia ꝯcta. vñ ſi ſpõſus occidat p̃ſbiteꝝ vl̃ rapiat alteriꝰ ſpõſã aut ſctimonialẽ vl̃ aliq̃d hꝫ ſoluunť ſponſalia. qð ẽ itelligẽdũ ſi aliꝰ q̃ ẽ inocẽs petat diſſolutõnẽ obyciẽs alteri tale crimen. Põt.n.dicere raptori vel ĩceſtuoſo petẽti ſpõſalia ĩpleri: petis qð tibi nõ lꝫ: q̃ꝛ ſine ſpe coniugy manere debes. Itẽ ẽt ſi cũ eo diſpẽſeť pp pn̄iaꝫ nõ p̃t p̃mã petere cui ius fuit acq̃ſitũ: nec ĩ eiꝰ p̃iudiciũ ẽ fcã diſpenſatio: ſꝫ itelligif̃ fcã ſaluo iure alteriꝰ. Si ãt inocẽs petat ſpõſalia ꝯſũmari: nõ audif̃ iſte renuẽs: allegãdo turpitudineꝫ ſuã: nec peccat ꝯhẽs coactꝰ. q̃ꝛ pene ſuos debẽt tenere actores. vñ talia crimĩa ĩpediũt criminoſũ ĩ ſe nõ ĩ p̃iudiciũ alteriꝰ: nec ex ſuo crimĩe cõmodũ reportet: ⁊ q̃ꝛ ĩ talibꝰ ſãctiꝰ ẽ nocentẽ ſoluere q̃ꝫ ꝯdẽnare inocenteꝫ: qð ẽt ĩ p̃dictis caſibꝰ locũ hꝫ ĩ his dũtaxat q̃ nõ dirimerẽt m̃rimoꝰ. Nã ſpõſus caſtus vl̃ ſanus ſpõſã fornicãtẽ aut ĩfirmantẽ ſi velit ĩuitã hẽbit. De iureiur̃. queãdmodũ ibi ad vtrũqꝫ ſine trãſgreſſiõe ſe poſſit hr̃e glo. vt eã recipiat: vl̃ ñ recipiat. Uñ ẽt vr̃ ſꝫ hãc diſtictionẽ itelligẽdã eẽ illã ðcretalẽ ex̃.e.c.i.li°.6. Nã ſpõſus q̃ ꝯhit ſpõſalia cũ ꝯſãguĩea ſponſe quodãmõ ĩceſtuoſus ẽ ſi ſciẽter faciat: vñ cogif̃ ꝯhere cũ p̃ma ſi p̃ma velit: ſed ſi ipſa nolit nõ p̃t eã cogere: q̃ꝛ fecit ſe ĩdignũ. hec ẽ ſn̄ia magr̃i.4.ĩ.di.35.

¶ Sꝫ lꝫ iſta ſint ꝓbabil̃r dicta tamẽ videť al̃r dicẽdũ in tribus. Primo ꝙ dcm̃ ẽ de ĩpedientibus m̃rimo^m ꝯhendũ qð ſoluunt ſponſalia. qbus ſupuenit non ẽ verũ cũ id debeat ĩtelligi de ꝯhẽdo total̃r ⁊ de nouo vbi ẽ res ĩtegra: non videť ãt ꝯhẽdũ ſic illud qð necio ẽ ꝯhẽdũ: ſꝫ ſolũ illud qð libeꝝ ẽ ꝯhere vl̃ ñ. Itẽ 2° q̃ꝛ ceſſante cã ceſſat effectus ⁊ ſublato p̃ncipali: ſubmoueť acceſſoriũ vñ ſi ſponſalia eẽnt alias ſoluẽda ĩnocẽte ad h̄ agẽte: ſi tñ fuerit diſpẽſatũ cũ nocẽte: q̃ꝛ ñ pp alterius fauorẽ ſp pp iſtius odiũ total̃r erat illa pena: q̃cq̃d iur̃ p offẽſã alteri q̃ſituꝫ ẽ p diſpẽſationẽ ẽ ſõlatũ. Itẽ 3° ð h̄ qð dcm̃ ẽ de ꝯhẽte ſpõſalia ſa cũ ꝯſanguĩea ſpõſe: dicẽdũ ꝙ illa ſponſalia ſa ſunt q̃dem fractio fidei ⁊ iuram̃ti ſi ĩteruẽit: ſꝫ ñ ſũt ĩceſtus nec cãnt affinitatẽ: ſꝫ ſolũ p̃ucᶜᵉ honeſtatis iuſtitiã ñ q̃dẽ reſpc̃u ſponſe p̃me: ſꝫ reſpectu oĩuꝫ alioꝝ: q̃ꝛ ſic̃ dr̃ ĩ decretali allegata cũ publice hõeſtatiſ iuſtitia robur trahat ex eccl̃ie iſtituto eccl̃ia p̃t ſtatueř ꝙ ꝯhaf̃ reſpcũ vniꝰ ⁊ ñ reſpcũ alteriꝰ. Uel p̃t dici publice honeſtatis iuſticia reſpectu oĩuꝫ alioꝝ ꝯcta niſi ꝙ ĩ ea diſpẽſaf̃ reſpcũ p̃me. ſi ipa velit ꝙ poſſit eẽ m̃rio^m ⁊ ꝙ ipſa poſſit petere debitũ cũ tãtũ faciat ꝯctꝰ v̾borũ ad publice hõeſtatiſ iuſtitiã q̃ꝫtũ carnal̃ copula ad affinitatẽ: ſic̃ ipſa p̃t eũ repellere pp cognatã poſtea cognitã ſic ⁊ pp illã deſponſataꝫ: ſꝫ ĩ h̄ ẽ oꝛ̃ia: q̃ꝛ cog̃ſcẽtẽ ẽt ſi vellet hr̃e ñ poſſet: q̃ꝛ eccl̃ia ñ diſpẽſat: ſꝫ ðſpõſãtẽ hr̃e p̃t: q̃ꝛ eccl̃ia diſpẽſat.

¶ Quãtũ ad 3ᵐ ẽ dupl̃x opĩo ð ĩpedim̃tis p̃cedẽtibꝰ ⁊ ꝓbabif̃ ignorãtis: de qbꝰ dñt q̃dã ꝙ diſſoluũt ⁊ ĩpediunt reclamãte illo q̃ ignorauit: cũ pᵐ veniũt ad notitiã eiꝰ: vt ſi p̃us erat leproſa ⁊ ñ apparebat. Qui.n.ſpõſalia deſit ex cã tali p̃cedẽte ⁊ ignorata q̃ ſi ſil̃r ſupueĩret eẽt iuſta: arras nõ p̃dit. C.e.ti.l.vlt. Si ãt non eẽt iuſta cã deſcedẽdi p̃deret. q̃ illicite diſcedit. P̃ ſil̃e ẽ ð m̃rioͦ ſp̃uali ⁊ cãnali: ⁊ ſp̃uale p ſpõſalibꝰ hꝫ electõnẽ: p m̃rioͦ ꝯfirmationẽ: p ꝯſũmatõe ꝯſecrationẽ: ſꝫ eligẽs vl̃ ꝯſentiẽs q̃ nõ põt opponere electo ad ĩpediendũ ꝯfirmationẽ niſi defectũ poſtea emergentẽ

pōt tamē p̄ns latentē dū tñ de ignorātia fidē faciat ꝓprio
iuramēto. de elec. c. i. 6. Et regulariter in iure paria ſunt ali
qd ſupuenire ⁊ p̄cedere ignorāter: qꝛ res dicit̄ fieri qñ pri
mū īnoteſcit. de excep. c. paſtoꝛalis. Tñ matrimonia fauo
rabilia ſunt ⁊ ī dubiois verbis legis nō ē recedēdū: loquū
tur aūt iura de moꝛbo ſupuenīēte nō alio quocūqꝫ: vñ ve
ri⁹ videt̄ qbuſdā ꝙ moꝛb⁹ p̄cedens ignoꝛat⁹ nō ſoluat ſed
īputet ſibi qui talē elegit ſibi ſociū vel ſociā. qui. n. minus
bonū ſociū eligit ō ſe queri debꝫ ⁊ ſue facilitati īputare. In
ſtit. de ſocieta. §. vlti. ¶ P̄terea nō min⁹ diſſoluit foꝛni
catio ꝙ̄ moꝛbus: ſꝫ ꝓpter foꝛnicatiōnē p̄cedētē ñ pōt ſpō
ſus ſponſaꝫ nō admittere. nec diſtinguit̄ īter ſcitā ⁊ ignoꝛa
tā ꝓpabiliter vel aliter. ergo ⁊c. Bñ veꝝ ē ꝙ ſi radix ſolū
p̄ceſſiſſet īfirmitatis ⁊ nō īfirmitas actualis: ſꝫ poſt ſponſa
lia exiuiſſet in actū nō ſolū ſm̄ apparētiaꝫ ſꝫ ſm̄ v̄itatē: re
putarē īfirmitatē nouā: lꝫ cēt in cā antiqua. Itē hoc intelli
go de illis īpedimentis q̄ ſunt ꝓpꝛia ſponſalibus: qꝛ illud
īpedimentū qō p̄cedēs ignoꝛatū īpediret mr̄imoniū ⁊ diſ
ſolueret: poſtea ſcitū ⁊ reclamatū ſicut erroꝛ pſone vl' ɔdi
tionis: ēt īpediret ſponſalia eodem modo. Si quis aūt vel
let ſubſtinere p̄mā opinionē poſſet rñdere ad rōnē de foꝛ
nicatione ſic: ꝙ rō qꝛ foꝛnicatio ſupueniens ſoluit ē: qꝛ nō
ē veriſimile ꝙ fidē ſeruet ī mr̄imonio quā fregit poſt ſpō
ſalia: ⁊ qꝛ ſub iſta tacita ɔditōe videt̄ mr̄imoniū ɔtractuꝫ
cū ad hoc oꝛdinet̄ matrimoniū vt vnus alteri ſuet fidem
thoꝛi: ſꝫ multi añ ſponſalia non continēt qui poſtea ɔtinēt
īmo ꝓpter hoc ɔ̄hiūt vt licite faciant qō prius illicite: vñ
qꝛ nō ē talis mala ſuſpicio ɔ̄ tacite ꝓmiſſuꝫ ex p̄cedēte foꝛ
nicatōe ſicut ſequēte: nec erat obligat⁹ iſti ad nō foꝛnican
dum añ ſicut poſt: ideo ⁊c. Sꝫ ſecus eſt de alijs īpedimen
tis q̄ nō diſſoluūt ꝓpter tacitā ɔditōeꝫ: nec pp̄ p̄ſumptōeꝫ
talē: nec ēt alia īpedimēta ſupuenīētia mr̄imōio liberarēt
quo ad thoꝝ ſic̄ foꝛnicatio: vnde nō eſt ſile: Et iō ignoꝛan
tia foꝛnicatōis p̄cedētis nō īpedit: ſꝫ ignoꝛātia alioꝛuꝫ ſic.
Sꝫ ſi qs teneat ɔ̄riā opinionē ꝙ ignoꝛātia ñ diſſoluit pōt
dicere ꝙ nō obſtat lex ciuilis q̄ in hac mā fidē nō facit: cū
ſm̄ canones cogat̄ p̄ciſe ſpōſus ad mr̄imoniū: ſicut ſm̄ ca
nones: lꝫ ignoꝛātia faceret nō pdere arras: nō tñ liberat a
ꝓmiſſione. Decretal' aūt nō obſtat: qꝛ nō ſic hꝫ homo inq
rere de moꝛib⁹ eligēdi ſic̄ illius cū quo vult nubere: iō īpu
tet ſibi q deſpōſauit cuius ɔditionē ignoꝛauit niſi ī erroꝛe
ɔditōis ⁊ pſone de qbus eſt expſſuꝫ. ¶ Quantū ad 4m de
pª ɔº mō diſſoluēdi ſunt. 5. ɔ̄nes. ¶ Pꝛia ē ab oīb⁹ ɔceſſa ꝙ mr̄i
moniū ⁊ ꝓfeſſio īpo iure diſſoluūt ſine cuiuſcūqꝫ auc̄te: qꝛ
ēt talia ſunt ɔ̄ria ⁊ nata ſunt cē notoꝛia: Vñ ⁊ ideꝫ videret̄
cē pari rōne de oꝛdine ſacro ſupuenīēte: īmo cū īpoſſibiliū
nulla ſit obligatio p oīa īpedimēta ſupuenīētia qbus hō ñ
pōt de facto ɔ̄here mr̄imoniū ſimpl'r īpo iure liberatus ē:
h ē p votū ſolēne quouſqꝫ ad moꝛtē ſuā obligatus ē ad cō
tinētiā. Et ſil'r ē in mr̄imonio qꝛ lꝫ altero p̄moꝛiēte poſſet
2ª ɔº ɔ̄here tñ hoc accidit: qꝛ p ſe vſqꝫ ad moꝛtē ligatus ē. ¶ 2ª
ɔ̄ eſt. ꝙ idē dicit hoſti. de foꝛnicatiōe notoꝛia ꝙ pp̄ eā ꝓpꝛia
auc̄te ſpōſus pōt diſcedere ⁊ alij ſe copulare: vt ſi publice ī
lupanari ſe meretricē exhibuit. Et idē pari rōne vr̄ ō alijs
notoꝛijs: vt ſi ſpōſa fcā lepꝛoſa iā ſit poſita ī lepꝛoſaria cōi.
3ª ɔº Et idē ī amiſſiōe naſi ⁊ oculoꝝ: q̄ non pñt latere. ¶ 3ª ɔ̄ ē.
ꝙ idē eſt qñ ſponſalia oīo ſunt occulta: qꝛ q̄lis ē moꝛb⁹ tal'
ſufficit medicina. Vñ ſic̄ ī occl'to ɔſentiūt: ſic ſuffic̄ ī occul
to ſine iudice diſſentiāt ⁊ ſe quitāt: qꝛ nec illō eſt īuentū ni
ſi ꝓpter ſcandalum vitandū ꝙ de ſolemnitate dicit̄. Vn
de extra. c. p̄terea. non fit mētio ꝙ iudicio eccleſie ſeparē
tur: ſed ꝙ ab eccl'ia tollerant̄. Vñ ſi ſponſalia fuerunt oīo
occulta: ⁊ nō per curatū nec in facie eccleſie cōtracta: non
opꝫ ꝙ ī faciē eccl'ie diſſoluant̄: ſꝫ ꝓpꝛia auc̄te q̄libꝫ ſupioꝝ
4ª ɔº caſuū emergēte. ¶ 4ª ɔ̄. qñ īpedimētū ē occultū: lꝫ ſpōſa
lia publica ſint: vt ſi ſponſus cert⁹ ē de foꝛnicatiōe nec poſ
ſit ꝓbare. tunc. n. nō tenet̄ petere licentiā cū alia ɔ̄hendi
qꝛ ſibi īhiberet̄: ſꝫ ꝓpꝛia auc̄te pōt ex quo ſꝫ rei v̄itatē hꝫ le
gittimā exceptionē ɔ̄ eaꝫ. maxime ſi non ſit culpa eius ſꝫ ī
defectu ꝓbatiōnū: ſicut is cui debet̄ ſi nō poſſit in iudicio
repetere qō ſibi debet̄: pōt ī foꝛo ɔſcie ɔpenſare vl' retine
re. ¶ 5ª ɔ̄. cuius auc̄te iudicis: Hoſti. ſolius epi. ſꝫ h intel
lige vel ei⁹ vices gerētis. ſ. official': vel arhidiaconi: vl' alte
ri⁹ ōlegati: vl' oꝛdiarij eccl'iaſtici. Nā cā mr̄imōialis ſpūal'
eſt: vnde ſoli iudicio eccl'iaſtico ɔpetit: nō tñ eſt meri īpeij
q̄ ſolis maioꝛib⁹ ɔpetat ⁊ delegari nō poſſit. de ſpō. īpubeꝝ
ca. Acceſſit. ⁊. c. ɔtinebat̄. i. R°. c. de ill' ⁊. c. Duo pueri. tñ nō
ſufficeret auc̄tas curati q iudex nō ē in foꝛo eccl'ie licet ſit
iudex ī foꝛo ɔſcie. ¶ Ad argm̄ p̄ncipale ī oppm̄ dōm: ꝙ qñ
ſpōſalia dnr̄ ī mr̄imoniū: eſt ōterminatio diminuēs: qꝛ eſt
initiū extrīſecū. i. diſpō ⁊ p̄paratio. II

Q uerit̄ 2° vtꝝ ɔſenſus ſit cā effectiua
mr̄imonij: ⁊ vr̄ ꝙ nō: qꝛ mr̄imo
niū ē ſacr̄m: ſꝫ ſacr̄m nō fit p īterioꝛē actū:
ſꝫ p materiale elemētū. g̃ ⁊c. ¶ Cōtra. ff. ō
regulis iuris. Nuptias nō ɔcubitus ſꝫ ɔſſe
ſus facit. ¶ R°. circa hanc qōneꝫ videnda
ſunt ſex. p̄mo ꝙ ad mr̄imoniū requirit̄ ɔſenſus. 2°. ꝙ ex
p̄ſſio ɔſenſus. 3°. de exp̄ſſiōe p ſigna. 4°. ō exp̄ſſiōe p ver
ba. 5°. de diuerſitate ī foꝛis. 6°. de remedijs ī pplexitate.

Quantū ad p̄mū ſunt. 5. ɔcluſiones. ¶ Pꝛia ꝙ ɔſen
ſus ē cā mr̄imonij: ita ꝙ ſine eo ñ pōt cē ma
trimoniū nec veꝝ ſine vero: vt ī foꝛo ɔſcie: nec p̄ſumptū ſi
ne p̄ſumpto vt in foꝛo eccl'ie: Pꝛimo vt ɔtract⁹: qꝛ non ſo
lū ɔtractus q ɔſenſu ɔtrahunt̄: īmo oēs ɔſenſuꝫ reqrūt: qꝛ
oīs ɔtractus ſit pactū: pactū aūt eſt duoꝝ vel triū in idem
placitū ⁊ ɔſenſū. ff. de pac. l. ñ. 2°. qꝛ ē ſacr̄m ⁊ ī oī ſacroꝛe
qrit̄ ītentio. ¶ 2ª ɔ̄. ſeqt̄ ex p̄ma. ſ. ꝙ pōt eſſe aliqs certus
ꝙ nō eſt mr̄imoniū. qꝛ ſcit ſe nō ɔſenſiſſe. ⁊ reqrit̄ mutuus
ɔſenſus: nō pōt cē certus ꝙ ſit mr̄imonium: ſicut nec ꝙ ſit
ɔſenſus ſaltē alterius: ſꝫ dꝫ p̄ſumere: vñ nec tenet̄ credere
alteri dicēti nō ɔſenſi ex quo v̄ba ſufficiētia exp̄ſſit: ſed nec
dꝫ: qꝛ ſic multi deluderēt ſacr̄is. ¶ 3ª ɔ̄ ē dubia iuxͣ h: vtꝝ
mr̄ debeat moꝛiēs dicere filio adultero v̄itatē: Et qdaꝫ di
cūt ꝙ nō nec ē ſibi iīungendū: qꝛ filius ñ tenet̄ credere: et
ſic fruſtra diceret. 2° qꝛ nemo tenet̄ ſe ꝓdere niſi ɔfeſſoꝛi
Et dicendū ꝙ tenet̄ ei dicere: qꝛ tenet̄ facere qcqd poteſt
ad īdemnitatē mariti. ⁊ poſſ'e eſt ꝙ filius licet nō teneat̄ tñ
acqeſcit ei foꝛte ſic̄ ēt p̄dicatoꝛ tenet̄ īpio īdicare īpietateꝫ
ſuā licet ille nō ſp acqeſcat: al's ſanguinē ei⁹ dñs reqret de
manu ſua. Vñ hoſti. dic̄. ꝙ teſtis cōgit̄ dicere v̄itatē: qꝛ licꝫ
non faciat dcm̄ vnius plenā ꝓbationē: tñ ſemiplenā ⁊ cuꝫ
ea foꝛte ōfert̄ iuri: ⁊ ſic nō piclitabl'r v̄itas quā occultare
ē pctm̄. 2°. dico ꝙ ali⁹ ñ tenet̄ ei acqeſcere ex q̄ hūit eū ſe
pe p filio. argᵘ. de ꝓbatōib⁹. Per tuas. Et lꝫ illa ñ loquat̄
in caſu moꝛtis ī quo min⁹ videt̄ mētiri: tñ dicto vnius te
ſtis nunq̄ȝ nec̄e eſt credi ꝙ̄tacūqꝫ p̄fulgeat dignitate vbi
agit̄ de p̄iudicio. Nā de ɔſecratione eccl'ie. vl' h ɔ̄. ſecus eēt
vt nō. de teſti. Nup. exēpluꝫ de illo q dixit mr̄i ſue: hñ cre
do vobis ꝙ ſitis ribalda: ſꝫ nō ꝙ ſim baſtardus. ¶ 4ª ɔ̄ ē.
ꝙ nō tenet̄ hoc indicare merito: qꝛ ſi ɔualeſceret hēret eā
exoſaꝫ ſicut accidit ō quadā q̄ cū hoc reuellaſſet ad ɔſiliū
curati odio hita ē nimis: ſꝫ ɔſilio cuiuſdā ſiml'auit ſe furio
ſam ⁊ freneticā ɔfitēs q̄dā īpoſſibilia ex qb⁹ manuductus
ē vir ad diſcredendū p̄mā cōfeſſionē. ¶ Sꝫ ɔ̄ hoc ē: qꝛ ius
fuit acqſitū viro īpaꝫ expellēdi. Si aūt hēo ius tuū debeo
tibi reddere vl' v̄itatē cōfitēdo remiſſionē petere. ſꝫ ō par
tu ſuppoſito nō eſſet ita verecūdū ꝓdere. Exēplū de ſteri
li diuite f̄ris cui vxoꝛ ſuppoſuit ptū paupis: ⁊ cū ī moꝛte in
dicaſſet ille noluit repudiare ſꝫ vt filiū īſtituit. ¶ Qō dī
de ꝓditione. dicēdū ꝙ ille q ñ pōt digne ⁊ pfecte ſatiſface
re de peccato ſuo occl'to niſi īpꝫ ꝓdendo: debet ſe ꝓdere ⁊
ſibi hoc ī cōfeſſiōe iīungi pt ⁊ dꝫ: ſic̄ ī diffamāte falſo ⁊ īiu
ſte aliquē cui iīūgi dꝫ vt reuocet dictū ſuū coꝛā illis: q lꝫ ſci
rēt dictū: nō tamē delictū: qꝛ credebāt eū verū dicere: al's
nō teneret̄. Vñ lꝫ nō dicat alijs ꝙ̄ qb⁹ dixit: dicit tñ aliud
ꝙ̄ dixit: ⁊ peccatū qō fuit occultū: lꝫ dictū fuiſſet māifeſtū
⁊ ſic ē hic. ſed qñ al'r pōt ſatiſfieri nō tenet̄ ſe ꝓdere nec cō
ɔ̄ feſſoꝛ dꝫ iīungere. ¶ Quīta ɔ̄ iuxta iſtā ē alius cāus. Adul
tera nūciauit adultero ɔcepi: poſtmodū cōceptus q ī oīb⁹
aſſimilat̄ adultero: ſuccedit p̄ri putatiuo: q̄rit̄ an adulter
teneat̄ ei hoc dicere: nō puto: tū qꝛ nō tenet̄ credere adul
tere: q̄ freq̄ntius hītat cū viro ⁊ magis de eo pōt cōcipe: tū
qꝛ nō ē veriſil'e ꝙ ille crederet ex̄neo.

ɔ̄ Quantuꝫ ad 2ᵘ ſūt aliē. 5. cōcluſiones. ¶ Pꝛima
ꝙ ad mr̄imoniū neceſſario reqrit̄ exp̄ſ
ſio vel declaratio cōſenſus ꝙ̄tū ad aliqō ſignū ſenſibile ex
terius. Qō pꝫ dupl'r. p̄mo ī ꝙ̄tū ē ſacr̄m: qꝛ ſacr̄ꝫ ē māle ele
mētū exteri⁹ oculis ſuppoſitū ⁊c. qō nō cōuenit ſoli ſenſui
īterioꝛi. Scdō pꝫ idē ī ꝙ̄tū ē ɔ̄ct⁹: qꝛ hoī q nō videt coꝛ non
pt qs cōſenſu obligari ſine exterioꝛi ſigno: lꝫ deo p totū poſ
ſit: vñ ꝙ dicūt̄ ɔ̄ct⁹ ſolo ɔſenſu ɔ̄hi: nō ſic ītelligēdū ē q̄ſi ni
hil aliud reqrat̄: ſed qꝛ nihil aliud determīate reqrit̄: puta
littere tñ aut verba tantū aut res: ſed aliqd īdetermīate
qō cōſenſū exp̄mat: ita tñ ꝙ illud nō ſit cā obligatiōis niſi
ſine q̄ nō: ſed cōſenſus nec ɔ̄ct⁹ inomīati dicūt̄ cōſenſu ɔ̄hi:
qꝛ illis p̄ter cōſenſū exp̄ſſū reqrit̄ aliō. ſ. rei īteruēt⁹: vl' qñ
dicit̄ ꝙ aliq ɔ̄ct⁹ ſolo ɔſenſu ɔ̄hūt̄ ītelligēdū ē ō ɔſenſu ali
ɔ̄ quo ſigno declarato. ¶ 2ª ɔ̄ ē ꝙ exteri⁹ ſignū qō ē foꝛma
l' p̄ncipalius ē in matrimonio vt ſacr̄m: ꝙ̄ ɔſenſus qui eſt
qd māle: pp̄ qō legiſte q ɔſiderāt ſolū mr̄imoniū vt ɔ̄ctus
ēpñt dicere ꝙ ſolo ɔſenſu ɔ̄hit̄ ſicut emptio ⁊ vēditio: ſed
theologi ñ. vñ auctoritas theologoꝝ q̄ dic̄ ſolū ɔſenſū face
re mr̄imoniū: ītelligit̄ de ɔſenſu exp̄ſſo: ita ꝙ excludat̄ ac
tus ɔiugalis. nō exp̄ſſio cōſenſus: q̄ ē p̄ncipalioꝛ: ſicut v̄ba
ɔ̄ ꝙ̄ aq̄ ī baptiſmo: ⁊ ɔfeſſio ⁊ abſol'o ꝙ̄ cōtritio ī pn̄ia. ¶ 3ª
ɔ̄ ē ꝙ ī foꝛo exterioꝛi ꝓbata ſufficiēti exp̄ſſiōe p̄ſumit̄ pꝛo
mr̄imonio: ēt ſi ābo cōtradicāt dicētes ſe h dixiſſe aīo lu
dēdi: ne illudāt ſacr̄o aut pentes ɔ̄dicāt. aut alter dicat ſe fe
ciſſe ſolū aīo carnalē copulā extoꝛq̄ndi: qꝛ de īterioꝛib⁹ nō
niſi p exterioꝛa: ⁊ ſꝫ allegata iudicat̄: pp̄ ꝙ freq̄nter eccl'ia
decipit̄: nec trāſit ī rē iudicatā ſnīa lata p mr̄imonio vl' ɔ̄.
ɔ̄ ¶ 4ª ɔ̄ ē. ꝙ ī caſu: vno cōtradicēte credit̄ ɔ̄ mr̄imoniū ēt p
bata ſufficiēti exp̄ſſiōe qñ ꝓbat p teſtes ō v̄itate ꝙ nō aīo
ɔ̄hēdi p v̄iſimilia ſigna: vt ī ribaldo ſoluēte puelle p vino
ɔ̄ dicēte deſpōſo te: q̄ riſit putās eū ludere. ¶ 5ª ɔ̄ ē. ꝙ quādo
vterqꝫ ɔfitet̄ ſe aīo ludēdi feciſſe iīungēda ē pn̄ia eis p lu
donoxio: ⁊ iudicādū ē nō cē matrimoniū. ſi cū ſeptīa māu
ſe purgēt: ſicut ī frigidis ⁊ maleficiatis: al'r nō: ꝓpter tioꝛē
colluſiōis ⁊ reuerētiā ſacr̄i. Nā ī ɔ̄ctib⁹ ſimplicib⁹ credere
tur cōfeſſioni vtriuſqꝫ partis. ꝓ. ⁊ ɔ̄.

Quantum ad 3m. ſ. de exp̄ſſiōe p ſigna ſūt ēt. 5. ɔ̄nes
¶ Pꝛia ꝙ exp̄ſſio p ſigna ſine v̄bis ſuf
ficit ad ſpōſalia ⁊ mr̄imoniū ī illo q nō p̄t loq ſm̄ oēs: al'r
mut⁹ nō poſſet matrimoniū ɔ̄here: cui⁹ ɔ̄riū dr̄ de ſpōſali
bus. c. Cū apud. vñ ⁊ baptiſmū ⁊ pn̄iaꝫ ⁊ alia ſacr̄a mutus
p̄t p ſigna petere. 26. q. 6. Qui recedūt ⁊. c. ſequēti. vñ ꝙ̄uis
nullū aliud ſacr̄m ſine v̄bis poſſit pfici tñ matrimoniū p̄t
ɔ̄ vt dictū ē. ¶ Scdā ɔ̄ ē. ꝙ ſine v̄bis ſigna ſufficiūt ēt ī po
tēte loqui: ꝙ̄uis aliq dicāt oppoſitū: nec tñ valet rō hoſti.
qꝛ filia tacēs ɔ̄hit: qꝛ loqt̄ p patrē. et ſi nō p ſe. Sed h ē regu
la cōis: qꝛ ɔ̄ctus: de cuius eēntia ſūt v̄ba: nō p̄t ɔ̄hi nec īter
abſ̄tes nec p pſonā ſuo iuri nō ſubiectā: ſicut ſtipl'o q̄ eſt
v̄boꝝ obligatio: ſꝫ matrimoniū pōt cōtrahi īter abſentes
ɔ̄ p p̄curatoꝛē ex̄neū. g̃ nō ſūt neceſſaria v̄ba. ¶ Tertia ɔ̄ ē
ī generali: ꝙ illa ſigna ſūt ſufficiētia q̄ ſine matrimonio cē
nō poſſūt: aut nō ſolēt: aut q̄ cōtrahētes ſp vl' cōiter hr̄e ſo
ɔ̄ lēt. ¶ Quarta ɔ̄ ē ī ſpāli de trib⁹ ſignis. Pꝛimū eſt tacitur
nitas ſꝫ magiſtrum īdiſtiete: ſed leges q̄s īducit nō ꝓbant.
de ex̄neis nec ēt ō filio reſpectu p̄ris nec filia reſpectu ma
tris: ſed ſolū de filia reſpectu p̄ris. noua decre. de ſpon. īm
pub. c. vno. §. vltio li. 6. dic̄ ꝙ ſi parētes noīe filioꝝ ɔtrahūt
⁊ filij ſciūt ⁊ nō cōtradicūt: eo īpo tacite ɔſentire vident̄: ⁊
appellatione filioꝛū ēt filie cōtinēt̄: qꝛ maſculinū genus cō
cipit femininū: appellatiōe ēt pentū ēt mater: Vñ ī colle
cta. de⁹ qui nos p̄rem ⁊ mr̄eꝫ. ſeqt̄. aīab⁹ parētū noſtroꝛuꝫ.
īmo ēt ꝓpiqui ſm̄ vulgū: vñ tacēs ī matrimōio qō p ꝓpin
quos tractat̄ cōſentire videt̄. Idē multo foꝛtius ī extrane
is videt̄: qꝛ dicit Ber. ō p̄ſūpti. nonne: ꝙ taciturnitas ei⁹
cui⁹ ꝓhibitio īpedit ē cōſenſus. Magis aūt pōt īpedire fi
lia illud qō de ſe tractat̄ p extraneos ꝙ̄ qō p parentes: qb⁹
min⁹ lꝫ cōtradicere: ⁊ nō decet nō obedire. g̃ ⁊c. ¶ Sed ɔ̄
riū v̄r verius: qꝛ ſicut notat̄ de ſen. ⁊ re iudi. c. i. ō matri. cō
tra. cō. iter. ca. i. ō hīs q̄ fiūt a p̄la. c. 2. vbi agit̄ de obligādo q
tacet nō cōſentit gn̄al'r niſi ī caſibus exp̄ſſis: Vñ cū nō exp
mat̄ ī mr̄imonio niſi de taciturnitate filioꝛū reſpectu pa
rētū: ſecus ē de extraneis. Alias fruſtra exp̄meret decreta
lis de illis. ſi idē eēt de oīb⁹ alijs. Scdꝫ ſignū ē benedictio
nuptial': qñ tacēs ſe pmittit ſolēniter hñdici. 3m. ſubarratio
ante valuas eccl'ie: cū de hoc agit̄. ¶ Quīta cōcluſio ē de 5ª ɔº
trib⁹ ſignis que ꝓbāt: ſed nō ɔ̄ſtāt ſpōſalia: vel mr̄imoniū.
Primum ē cohabitatio: qꝛ tp̄s nō ē modus ɔ̄hēde obliga
tiōis: ſed hñ ē p̄ſūptio ꝓbans cohitationē: vñ de ſpon. īm
puber. c. i. ī p̄n. l. 6. dr̄ ꝙ lꝫ ſpōſalia ab iītio nulla tractu tem
poꝛis nō cōualeſcāt: ſi tñ ſpōſalib⁹ añ ſeptēniū contractis
maioꝛes ſeptēnio cohitent p cohitationē mutuā p̄ſumit̄
durare ī cadē volūtate: ⁊ extūc ſpōſalia iudicant̄: al'r non
poſſet ꝓbari mr̄imoniū vetuloꝛū de p̄ſump. c. illud. Scdꝫ
ſignū ꝓbās ē cōfeſſio: vt quādo vocāt ſe cōiuges ex certa
ſcīa ſiue ſcriptura vl' īſtrumēto. 3m ſignū ē dotis ꝓmiſſio q̄
nō ē ſine mr̄imonio: ſed foꝛte ex hoc nō ꝓbat̄ mr̄imoniuꝫ
ſed ſpōſalia: qꝛ ēt añ mr̄imoniū cōuenit̄ de dote ⁊ dōatio
ne pꝛopter nuptias.

Quantū ad 4ᵘ arᵘ. ſ. ō exp̄ſſiōe p v̄ba ſūt ēt. 5. ɔ̄nes.
¶ Pꝛima ꝙ cōſenſus exp̄ſſus p v̄ba ō p̄ñti pª ɔ̄
facit mr̄imoniū: nō āt p verba de futuro: qꝛ ad h ꝙ ſit mr̄i
moniū nō ſufficit ꝙ ſit obligatio ad dādū p̄tātē ī coꝛp⁹ ꝓp̄
uꝫ: ſed ꝙ ſit trāſlatio p̄tātis: qꝛ vterqꝫ ɔiugū hꝫ p̄tātē ⁊ quo
dāmodo dñiuꝫ ī coꝛp⁹ alteri⁹: ſed ille q ꝓmittit aliqd ſe da
turū ī futurū nō pp̄ hoc dat illud: nec trāſfert dñiuꝫ: ſꝫ obli
gat ſe ad dādū. g̃ ⁊c. et ſic ꝓbata ē negatiua ps. Pars autē
affirmatiua ꝓbat̄: qꝛ ſi cū dr̄t: accipio te. ⁊c. accipiūt ſe per
man⁹: tūc p cōuētionē ⁊ traditiōem trāſfert̄ p̄tās coꝛpoꝛū
mutua ēt ſine carnali copl'a: ſic̄ ſi do tibi equuꝫ ſufficit tra
dere p frenū: nec dꝫ te ponere ī poſſeſſionē p vſū: ad quē ē
equ⁹: puta ꝙ tu eqtes īp̄m: adhuc ēt ſi nullus ɔ̄ct⁹ manuū ī
teruēiat nudo pacto p v̄ba de p̄ñti trāſfert̄: ſicut ī qbuſdā
caſib⁹ ſine traditiōe ſolo pacto trāſfert̄ dñiuꝫ. vt notat̄. C. ō
pac. l. traditiōib⁹. Qꝛ. n. ñ ē p̄p̄e trāſlatio dñij: qꝛ eēt ɔ̄dictō
ꝙ vterqꝫ eēt ſuus ⁊ vterqꝫ dñs: ſed ē trāſlatio p̄tātis ⁊ iu
ris debitū petēdi ⁊ cuiuſdā ſuitutis: ſicut nuda pactio ſine
traditiōe cū obligat̄ res afficit̄ iure hypotece: ⁊ cōſtituitur
ſeruit⁹ ī re nudo pacto. ita ī ꝓpoſito. ¶ Scdā ɔ̄ ē de v̄bis 2ª ɔº
cōib⁹ q̄ ſūt. accipio te ī meā: accipio te ī meū. ſiue addatur
viꝝ ⁊ vxoꝛē ſiue nō ꝙ ſufficiūt: qꝛ ſignificāt. totū effectuꝫ
ſacr̄i: q ē ꝙ vir non hꝫ p̄tātē ſui coꝛpoꝛis: ſed mulier ⁊ econ
uerſo ſm̄ paulū. ¶ Tertia ɔ̄ ē ō v̄bis eqpollētib⁹ p̄ñtis tē 3ª ɔº
poꝛis: vt ſi dicat teneo te vel hēo te p vxoꝛe vel viro: vel
ex nūc reputo te viꝝ vel vxoꝛē meā: qꝛ nihil refert qd ex
equipollētib⁹ fiat: vñ quādo verba ſunt talia ꝙ nō poſſūt
verificari de p̄ſenti niſi ſit mr̄imoniuꝫ ī p̄ſenti: illa v̄ba ſuf
ficiunt. Dico autē verificari de facto vel de iure: ſic auteꝫ
eſt in ꝓpoſito: quia nō dꝫ hr̄i nec teneri nec reputari aliqua
pꝛo vxoꝛe p aliquo tempoꝛe: niſi pꝛo illo tempoꝛe p quo

eſt vxoꝛ.vñ cū dicat p v̄ba ō p̄n̄ti teneo: bēo: reputo te ꝛc.
videt̄ ſufficere.ꝛ idē vr̄ eē ſi dicat: p̄uideo tibi ex nūc ſicut
4ª ɔ° vxoꝛi:videt̄ idē p idē.℄ 4ª ɔ̄ eſt ō v̄bis futuri t̄pis: vt ſi di
cat bēbo te:reputabo te:tenebo te:vl̄ p̄uidebo tibi ſic̄ vxoꝛi.
In qb⁹ vr̄ diſtinguēdū:qꝛ ſi dicit bēbo te ex nūc vel de cete
ro ꝛc.videt̄ mr̄imoniū:qꝛ lȝ ſint v̄ba futuri t̄pis:nō p̄n̄tis:
tñ iplicāt effectū p̄n̄tē.implicāt.n.totū t̄ps ſequēs: īcipien
do a nūc p̄n̄ti.ſi g̃ ex nūc debeat bꝛ̄i p vxoꝛe:cū p⁹ ſm nāȝ
debeat eē vxoꝛ q̄ȝ bꝛ̄i p vxoꝛe.ergo nūc fit vxoꝛ:ꝛ exp̄ſſio i
dicat ꝙ ɔſentit ipſā ī p̄n̄ti fieri vxoꝛē. Nec ē ſil'e:ſi dicat ac
cipiā te:qꝛ eē vxoꝛē nō p̄cedit accipere ī vxoꝛē:ſȝ ſeq̄t̄ ſicut
effect⁹ cām.hic āt eē vxoꝛē p̄cedit bꝛ̄i p vxoꝛe.Si āt dicat
ſic.tenebo te p vxoꝛe vel bēbo:ꝛ ſic de alijs:ꝛ nō dicat ex
nūc vel decetero vel ſemp:nō vr̄ mr̄imoniū:ſȝ ſolū ſponſa
lia:qꝛ nō ſeq̄tur bēbo p vxoꝛe.g̃ bēo.nec ſeq̄t̄:g̃ es vxoꝛ.ꝛ
pōt verificari:bēbo te p vxoꝛe:qñ accepo te.vñ cū v̄ba p
pꝛyſſima ꝛ p̄pinq̄ſſima:ꝛ p̄ma faciētia mr̄imoniū:ſicut eſt
accipe ī virū vel ī vxoꝛē nō faciūt mr̄imoniū: qñ cōcipiūt̄
ī futuro:idē videt̄ multomagis de v̄bis ſc̄darijs q̄ nō bn̄t
vim niſi p reductionē ad illa:qꝛ p̄pter qd̄ vnūqd̄q; tale et
illd̄ magis:niſi qñ implicāt p̄ceſſionē mr̄imonij vt dictū ē.
5ª ɔ̄ ℄ 5ª ɔclo ē de v̄bo volēdi:vt ſi dicat volo te eē virū meum
vel vxoꝛē:de quo dn̄t q̄dā nō eē mr̄imoniū: ſȝ ɔſiderādū ē
ī hoc ꝛ ī oīb⁹ dubijs v̄bis an faciāt ſpōſalia tm̄:an mr̄imoᵐ:
qꝛ ſi agebat̄ ō ſpōſalib⁹ ɔ̄hendis nō ō mr̄imonio ſtatī p̄ſu
mēdū eſt:vel p v̄ba illa voluerūt tm̄ ɔtrahere ſpōſalia.Si
aūt de mr̄imonio tūc p̄ſumēduȝ ē ō mr̄imonio: qꝛ ſic̄ dicit
Hilari⁹.ꝛ hr̄ ex.de v̄boꝝ ſigni.c.Intelligētia dictoꝝ ex cau
ſis aſſumēda ē ōdi.qꝛ non ſmoni res:ſȝ ſmo rei ſubiect⁹
eſt.Si āt dubiū ſit ō quo agebat̄:tūc ī gn̄ali videret̄ faciē
da eē īterp̄tatio ɔtra illuȝ q legē apti⁹ potuit declarare.ff.ō
pac.l.z.vt ſi dicat voluiſſe ſe ɔtrahere ſpōſalia tm̄. ꝛ alius
oppoᵐ alteri credet̄:ꝛ eɔ̄.hoc excepto ꝙ ſi ille q p̄mo locu
t⁹ eſt v̄ba certa de qb⁹ cōſtat cui determiate deſeruiāt.ſ.an
ſpōſalib⁹:an mr̄imonio ſm ītellectū illoꝝ debent intelligi
v̄ba ſequētis:q videt̄ ad īterrogata rn̄dere.Sȝ ſi q̄rat̄ de
v̄tute verbi volēdi refert.qꝛ aut dicit volo te vxoꝛē meā:
ꝛ tūc cū totū ſit p̄n̄tis t̄pis videt̄ veꝝ mr̄imoniū.ſi aūt di
cat volo te accipere vl̄ ducere ī vxoꝛē:nō eſt vxoꝛ:quouſq;
p alia v̄ba ducat̄ vel accipiat̄:qꝛ illd̄ ē p̄mū volitū: eē vero
vxoꝛē ē ſc̄dō volitū.dico āt ſc̄dō ope lȝ p̄us ītētiōe.Si āt di
cat.eſto vir me⁹: vl̄ eſto vxoꝛ mea:mō īperatiuo.ſicut dicit̄
Iſa.4.Princeps noſter eſto:videt̄ eē futuri t̄pis ī effectu:
qꝛ ita dicit teſtatoꝛ.heres meus eſto.ꝛ ſic īcipit teſtm̄ beati
Remigij loquētis ad ſpōſam ſuā eccl'iam bt̄ē marie. Tu
mihi heres eſto.hoc aūt nō v̄ificat̄ niſi poſt moꝛtē. vñ nō
fit mr̄imoniū.hec aūt diſtīctio locū hȝ ī foꝛo iudiciali:non
penitētiali vbi iudicat̄ mr̄imoniū: vl̄ nō:ſm ꝙ dicit ſe ītēn.
diſſe.ſed ſi de v̄bis recolit ꝛ nō de intētiōe:tūc ēt ī foꝛo ɔſci
entie iudicandum eſt ſm p̄dicta.

p̄° ɔ̄ **Quantum** ad q̄ntū articulū de diuerſitate ī foꝛo iu
diciali ꝛ penitētiali ſunt q̄nq; ɔclones.
℄ Prima ꝙ foꝛus iudicialis ꝛ penitētialis ī cauſa mr̄imo
niali differunt in pꝛobādo:qꝛ ī foꝛo ɔſciētie ſtatur cōfeſſio
ni vnius tam p matrimonio q̄ȝ ɔtra:qꝛ in eo credit̄ alicui
ɔtra ſe ꝛ p ſe:qꝛ ſi mentitur plus nocet ſibi q̄ȝ alij:cū menti
ri in iudicio ɔſciētie ſemp ſit moꝛtale:ſicut ꝛ p̄iuriū delibe
ratū p̄pter dei irreuerentiā annexaȝ:nō ſic aūt ī foꝛo exte
rioꝛe ſi:ſi:ꝑlex mēdaciū eſt pctm̄ moꝛtale:niſi quādo ledit
p̄ximū:vt ſi aduocat⁹ ad vanam gl'iam falſo inducat legē
ad veram cōcl'onem.ſed in iudicio exterioꝛi nunq̄ȝ credit̄
vni teſti:nec p matrimonio nec contra. de ſen. ꝛ re iudi.c.
Conſanguinei:lȝ quandoq; ɔtra ſponſalia nec in ſua cā:qꝛ
dicit imperatoꝛ.omnibus in re pꝛopꝛia dicendi teſtimonia
facultatem volumus eſſe ſubmotaȝ.C.de teſti.l.omnib⁹.
nec in aliena q̄ȝtacunq; p̄fulgeat dignitate: niſi quādo de

nulli⁹ pꝛeiudicio agitur:vt nota.de teſti. Nup. Qñq; etiā
nec duobus in cauſa pꝛopꝛia:vt quādo contra mr̄imoniuȝ
dicētes ſe cauſa ludi feciſſe.de eo qui cognouit ɔſang.vxo.
ſ. ſuper eo. nec etiam duobus extraneis iurātibus idem
ō credulitate:qñq; ſic duob⁹ ī cā p̄pa:vt p mr̄imōio ēt nō
iuratis:ſȝ duob⁹ extraneis iuratis ō v̄itate p mr̄imonio vel
ɔtra.℄ Sc̄da ɔcl'o ē.ꝙ differūt ī ſentētiādo ɔ̄dictoꝛia: qꝛ z'
vn⁹ iudicabit eē mr̄imoniū:ali⁹ nō eē:ꝛ eɔ̄.qꝛ ille ſm alle
gata iſte ſm ɔfeſſa q̄ ɔ̄dicūt qñq;.ꝛ tñ vtraq; ſn̄ia erit iu
ſta.vñ ē mr̄imoniū p̄ſūptū ꝛ nō veꝝ:vel verū ꝛ nō p̄ſūptū.
Sc̄dō ī iudicando ɔ̄ria:qꝛ ille iudicat p̄n̄s:ille futuꝝ.qñ.ſ.
dol⁹ īterceſſit:c⁹ alia pſona ɔſcia ñ fuit:tūc.n.ē obligat⁹ ad
accipiēdū:nec p̄t verā pn̄iaȝ agere:niſi ɔ̄hat cū ea ſi pōt: ꝙ
ſi nō pōt dotet cā ſufficiēter.℄ Tertia ɔcl'o eſt:ꝙ qñ mr̄i 3'
moniū ē p̄ſumptū ꝛ nō veꝝ ēt carnali copula nō ſecuta ēt
ſi nō ſit futurū:puto ꝙ oꝛit̄ v̄a publice honeſtatis iuſtitia:
qꝛ illa robur trahit ex oꝛ̄ᶜ eccl'ie. ꝛ ideo id qd̄ ē veꝝ ſm iu
diciū eccl'ie verā publice honeſtatis iuſtitiā cāt ī vtroq;
foꝛo.Si āt fuiſſet mr̄imoniū clādeſtinū:nō cauſaſſet publi
cē honeſtatis iuſtitiā.ſicut nec ſpōſalia occulta qñq; ſunt
nulla ſm quoſdā. Tertio ī ſentētiādo ɔ̄ria ꝛ ɔtradictoꝛia.
qꝛ iudex exterioꝛ iudicat eē mr̄imoniū.īterioꝛ iudicat nec
eē nec futurū eē:vt qñ alia fuit ɔſcia fraudis.qꝛ ſcienti do
lus nō īfert̄.℄ Sȝ hic ē dubiū.qꝛ ſicut iude⁹ ludēs de ba
ptiſmo cōpellendus eſt ad eū.ſic foꝛte iudex iuſte cogit ad
mr̄imoniū cū q luſit de mr̄imonio.ſȝ pone exēplū ō haben
te occultū īpedimētū p̄pter qd̄ ñ p̄t ɔ̄here cū ea.℄ Quar 4
ta ɔcl'o eſt:qñ iudex exterioꝛ p̄cipit ſub pena excōicatiōis
vnū ꝛ ɔfeſſoꝛ oppoſitū. p̄mo ī his q̄ nō reſpiciūt actū car
nalē ſimpl'r dȝ obedire.puta vt p̄uideat ei ſicut vxoꝛi:qꝛ ī
reb⁹ t̄palibus ex cā iudex pōt dare vni ꝛ auferre alteri.in
ſti.de offi.iudicis.vñ ſicut is q ɔdēnat⁹ ē iuſte ſȝ allegata:
q̄ȝuis iniuſte ſm v̄itatē:tenet̄ ſoluere vl̄ reddere. ſic ī p̄po
ſito. z° qñ decipit tenet̄ ɔ̄here.ꝛ ſic p̄ceptū iudicis ō cogno
ſcēdo īplere.qꝛ lȝ p̄ceptū iudicis de cohitādo carnal'r eſſet
ei pꝛi⁹ īpoſ'e ō iure:qꝛ nō erat vxoꝛ ſua.tñ p̄ceptū cōfeſſo
ris de ɔ̄hēdo erat ei poſ'e:quo īpleto p̄mū factū ē poſ'e.Qñ
āt fiūt duo p̄cepta vni licita ꝛ honeſta:quoꝝ vtrūq; ē ſibi
poſ'e oꝛdinate:lȝ nō ſil'r vel inoꝛdinate:tenet̄ īplere mō poſ
ſibili.ꝛ hoc niſi hēat īpedimētū p qd̄ nō pōt eā cognoſcere.
Tūc eni nullo mō p obediētia dȝ pctm̄ cōmittere. 3° qñ
nō decepit eā ꝛ p̄t ɔ̄here cū ea. Nā tūc videt̄ ꝙ teneat̄ obe
dire:qꝛ ſn̄ia p mr̄imonio lata a q̄ non ē appellatū nec p ap
pellationē lis foꝛmata trāſit ī rē iudicatā ſic̄ alie:ex quo nō
eſt īpedimētū q̄n poſſit eē mr̄imoniū. vñ ſicut ɔdēnat⁹ ad
decē īdebita dȝ ea ſoluere:ſi nō appellat.ſic ēt adiudicat⁹ ī
virū dȝ ducere ſi poteſt: vt notat̄ ō ſen.ꝛ re iud.c.Latoꝛ.
℄ Quinta ɔcl'o ſeq̄tur ex p̄miſſis.qꝛ ſi eccl'ia aſtrigit aliquē 5'
ad mr̄imoniū q pꝛi⁹ nō erat obligat⁹:lȝ eccl'ia nō poſſit ali
q̄d circa mutationē eſſentie ſacroꝝ.tñ circa accn̄tia p̄t:nec
hoc ē mutare eēntiā:ſi fiat neceſſitatis:qd̄ ē volūtati:qꝛ ēt
hō ɔ̄hēdo ſpōſalia:facit ſibi mr̄imoniū neceſſitatis:q tñ nō
pōt imutare ſacr̄a:ſic ēt ex cā p̄t aliq̄s cogi ad oꝛdies p vti
litate eccl'ie ꝛ ad mr̄imōiū p pace terre. Nec obſtat ꝙ eēn
tia mr̄imonij ɔſiſtit ī ɔtrahēdo:qꝛ ip̄m ɔ̄here ꝛ pſone ɔ̄hē
tes ei ſubſunt.vñ ꝛ māȝ mr̄imonij pōt reſtrigere:lȝ nō am
pliare ɔtra reſtrictionē iuris diui vel nālis.Sic ēt cuȝ eu
chariſtia nō ſit neceſſitatis facit eaȝ neceſſitatis ꝛ quoad
vſū ī coīcādo ī paſchate:ꝛ quo ad eēntiā ī cogēdo ſacerdo
tes ad celebꝛādū.qꝛ hoc nō ē mutare māȝ nec foꝛmā:ſȝ nō
videt̄:ꝙ poſſit artare ad his ɔfitendū vel venialia:qꝛ mā
penitētie vt ē neceſſitatis ē moꝛtale nō cōfeſſū. vñ cogere
ad ɔfitendū veniale vel moꝛtale ɔfeſſū:vr̄ mutare mām.

Quantū ad 6ᵐ articulū de remedijs ī p̄plexitate:qñ
.ſ.aliq̄s ſm foꝛū ɔſcie nec ē nec foꝛte eē pōt
marit⁹ alicui⁹:ꝛ tñ adiudicat̄ ei p marito vel ſponſo ī foꝛo

exterioꝛi ſub pena excōicationis:vbi ſūt duo vidēda.p̄mo
de falſis remedijs.z° de veris.

Quantum ad p̄mū ſūt.5.concluſiones ſȝ.5.falſa re
media.℄ Primū ē fuga poſt excōicatio
nem q̄ nihil valet niſi vt dicetur ī ſequēti articulo in p̄ma
ɔ̄ne:qꝛ excōicatio adheret oſſib⁹ ei⁹ ꝛ vbiq; eū ſequitur.Et
ideȝ ē ſi poſt citationē: qꝛ p̄babil'r pōt credere ſe excōica
tum p̄p cōtumaciā.℄ zᵐ ē ɔ̄here mr̄imoniū niſi ſicut poſt
dicet̄:qꝛ lȝ ſit verū ſm iudiciū ɔſcie illud ſecūdū:nō tñ ſȝ
iudiciū eccl'ie:vñ eccl'ia cōpellet ad p̄maȝ redire ꝛ excōica
bit ſecūdam.℄ 3ᵐ ē ſacer oꝛdo:qꝛ ſuſcipiendo oꝛdines fit
irregularis p̄p excōicationē:ꝛ nihilomin⁹ creat⁹ ſacerdos
cogitur redire ad pꝛimā.℄ 4ᵐ falſū remediuȝ eſt appella
tio q̄ nihil p̄deſt:qꝛ ī cā appellatiōis ēt papa iudicat ſm al
legata ſicut ī p̄ncipali.de ſn̄ia ꝛ re iudi.c.ī cauſis:vñ nec ex
cōicationē ſuſpendit ꝛ fatigatur fruſtra ꝛc̄: vñ tutius face
ret ſi ſe inanibus ſūptib⁹ nō vexaret:ex quo nō pōt p̄bare
ſicut nec pꝛius. ℄ 5ᵐ falſum remedium ē ſupplicatio citra
papā:qꝛ nullus īferioꝛ dȝ abſoluere a ſn̄ia hoīs iuris oꝛdīe
nō ſeruato:nec legatus niſi a ſententijs iuris:ꝛ dicētē ſe cū
clerico pacificaſſe abſoluet ſi ita eſt:nō tñ ſi ſciret ꝙ cleric⁹
p̄cuſſoꝛē pſequeret̄ ī iudicio ſicut hic vxoꝛ pſequitur viꝝ.
℄ Qnātū ad zᵐ ſūt ēt.5.ɔ̄nes ſm.5.vera remedia.℄ Pri
muȝ ē fuga nō q̄dē poſt excōicationē:niſi vt publice poſſit
cohitare cū vera vxoꝛe ꝙ nō facit h̄ p̄p ſcādalum:nec poſt
citationē:ſed ante qñ timet ſibi moueri cōtrouerſiaȝ. Naȝ
tunc lȝ poſſit citari ad domum ꝛ excōicari: hȝ tñ probabi
lem ignoꝛantiā quouſq; ſciat.℄ zᵐ verū remediū eſt ma
trimoniū qñ p̄mū factū fuit iudicatū nō p mr̄imonio: ſed
p ſponſalibus:nā tūc eccl'ia imponet ſibi pn̄iam:qꝛ ɔ̄ inter
dictū zᵐ ɔ̄xit:ſȝ tñ ſuū mr̄imoniū appꝛobabit ꝛ ſn̄iam rela
xabit.in foꝛo autem conſcientie pōt ſibi conſuli contrahe
re cum ſecūda:ex quo p̄ma ſponſalia fuerunt nulla p̄pter
defectū itentionis vtroq; cōſcio:lȝ p ludo noxio:vel ſimu
latione ſit ſibi pn̄ia iniūgenda.℄ Tertium verum reme
dium eſt religio ante conſumationē:nā tunc etiā ſi eſſet ve
rum mr̄imoniū poſſet abſolui vel a pꝛelato ſi habet pꝛiui
legium:vel a iudice dȝ abſolui:ſed poſt cōſumationeȝ: nec
iudex abſolueret:nec pꝛelatus poſſet etiaȝ ſi haberet pꝛiui
legium abſoluendi a ſentētia iudicis reſtituto damno: qꝛ
non pōt al'r dānum reſtitui.Sed qñ manenti in ſeculo pꝛe
cipitur ſibi qd̄ hītet:vel contrahat cū illa cum qua non pōt
ſine peccato:certū ē ꝙ non tenet̄ obedire imo dȝ nō obedi
re:qñ autem pōt:ſed caſus talis eſt ꝙ ſi iudex vt iudex eſt
ſciret veritatem hoc nō p̄ciperet tunc non dȝ implere. ver
bigratia.Si per falſos teſtes fuerit condēmatus: qꝛ ſi pꝛe
latus pꝛeciperet mihi aliquid errans nō pꝛecepturus ſi ſci
ret veritatem:poſſum ſalua obedientia non implere.de re
ſcrip.c.Si quando.ſed ſi fuit condēnatus implere matri
moniū p ludum contractū iuſtū eſt p̄pter delictū ſuuȝ ꝙ
impleat:ꝛ idem ſi decepit cognoſcendo.℄ 4ᵐ remedium
eſt obedientia vt ſeruet ſententiā excōicationis interim:qꝛ
ſententia paſtoꝛis ꝛc̄.Item ꝙ ſi poſſit impleat qd̄ pꝛecipit:
qꝛ melius eſſȝ ducere lepꝛoſā q̄ȝ ſemper in excōicatione vi
uere inſtar iudei:vel pagani. ℄ 5ᵐ remediū ē ſupplicatio
ad papam q poteſt abſoluere ab omni ſn̄ia:ꝛ debet ab iſta
ſub hac conditione:ſi falſum eſt qd̄ dicis non intendo ab
ſoluere te.ſi autem verum quod dicis abſoluo te.ita tamē
ꝙ in terra tua p̄p ſcandalum ī manifeſto abſtineas te a di
uinis:ſed in occulto ibi:vel palā alibi poſſis intereſſe diui
nis:qꝛ aliter ip̄e eſt in periculo aīe ſue carēdo ſacramentis
q̄ ſunt vita aīe:cui periculo filij pater dȝ occurrere. ℄ Ad
ar⁹ ī oppoſitū dicēdū ꝙ matrimoniū req̄rit cōſenſū inte
rius ꝛ verba exteri⁹:ſicut alia ſacr̄a intētionē ꝛ māle elmē
tum:ſed qꝛ mā huius ſacramenti vr̄ eſſe contractus hūan⁹
io pro pꝛincipali hȝ cōſenſū vt q̄d hūanū. Qō III.

TErtio querit̄ vtrū mr̄imoniū ſoluat̄
p igreſſū religiōis.ꝛ vr̄ ꝙ nō: qꝛ
p̄pter foꝛnicationē vni⁹ lȝ alteri itrare reli
gionē:ēt mr̄imonio ɔſumato.ſȝ nō itrāti nō
licet ɔ̄here. g̃ mr̄imoniū nō ē ſolutū. ℄ Cō
tra ī l'ra.℄ R̄ñ.h̄ ſūt tria vidēda. p̄ quō ma
trimoniū ſoluat̄ p moꝛteȝ nālem. z° quō p
ciulē q̄ eſt īgreſſus religiōis. 3° vtrū ſit alius modus ſoluē
di matrimonium.

Quantū ad p̄ᵐ ſūt tres ɔ̄nes.℄ Prima q̄ȝtū ad mr̄i p̄° ɔ̄
moniū carnale:qꝛ oē mr̄imoᵐ q̄ȝtūcūq; ratū
ꝛ cōſūmatū ſȝ oē ius ſoluit̄ total'r p moꝛtē nālē alteri⁹ cō
iugū:qꝛ moꝛs oīa ſoluit.auc̄.ō nup.§.deīceps. vñ poſt moꝛ
tē p̄t ɔ̄here. Rom.7.ſoluta ē a lege viri.ꝛ ad Coꝛ.Cui vult
nubat tm̄ ī dn̄o.ex̄.de ſc̄dis nup.c.fi. Et quia obligatio ſel'
extīcta nō reuiuiſcit:ſi cōiūx moꝛtu⁹ reſuſcitet̄ nō ē mr̄imo
nio obligat⁹. Nec obſtat qd̄ dr̄ Heb.ii. Acceperunt mulie
res ō reſurrectōe moꝛtuos ſuos.qꝛ exponit̄ ō viris volun
tarijs ex vno cōſenſu vtriuſq;:quo caſu ē aliō mr̄imoᵐ a p̄
mo.nō tñ fit bigamus niſi ip̄a iteri fuiſſet alteri nupta ꝛ ab
eo cognita:qñ eo viuēte ñ p̄t redire ad reſuſcitatū.vl̄ expo
nit̄ ō filijs.nec ē bonū arᵐ:ꝙ ī xp̄o ſūt due filiatōes:ſȝ ē vn⁹
fili⁹:ſicut ī reſuſcitato ſūt due in vno filio.qꝛ ibi ſucceſſiue
ſūt.hic aūt ſil'r ꝛ ſemel eēnt. Uel dōm ꝙ ſicut redit idē fili⁹
ita ꝛ eadē filiatio.Secus āt ē ī alijs ſacr̄is q̄ aīaȝ reſpiciūt.
Nā character oīs remanet ī aīa ſepata vt non rebaptiçet̄:
reoꝛdinet̄:recōfirmet̄ moꝛtuus ſuſcitat⁹:ſȝ mr̄imoᵐ reſpic̄
coꝛp⁹.vñ ſic̄ ī moꝛte coꝛrupto coꝛpe coꝛrūpūt̄ potētie oꝛga
nice nō alie:ſic ſacr̄m carnale nō alia.ſȝ tñ ſi īfra paucos di
es cōiunx reſurgeret: p̄ſumeret̄ nō fuiſſe moꝛtu⁹:ſȝ epilen
ticus:vl̄ al'r fuiſſe īfirm⁹.Si tñ vere moꝛtu⁹ fuiſſet neuter
cogeret̄ reſuſcitatū recip̄e.Al'r vt dcm̄ ē ɔſueuit auctas in
ducta exponi.Acceperūt mulieres.i.mr̄es ō reſurrectione
moꝛtuos:ſupple:filios:ſicut ſunamitis illū quē heliſeus et
helias ſuſcitauerūt:ꝛ xp̄s ſuſcitauit adoleſcētē quē recepit
mr̄ vidua ante poꝛtas Nay. Luc.7. ℄ Sȝ ɔ̄ id qd̄ dcm̄ eſt
vinculū mr̄imonij eē coꝛpale ē:qꝛ cū vinculū mr̄imonij ſit
diſpō ad gr̄aȝ dȝ eē ī p̄te itellectiua: ꝛ ſic incoꝛpale lȝ reſpi
ciat coꝛpus. ſic̄ ēt ſcia depēdet a fātaſmate:ſine c⁹ ſpecula
tōe ñ hȝ actū:ꝛ tñ ñ coꝛrūpit̄ ī moꝛte.Et ſil'r character oꝛdi
nis nō ē niſi reſpcū agēdoꝝ ī hac vita:ꝛ tñ nō delet̄ p moꝛ
tē.vñ ē dubiū.℄ zª ɔ̄ ē q̄ȝtū ad p̄rimoniū:ex q̄ arguit̄ ɔ̄ p̄di z° ɔ̄
cta:qꝛ foꝛti⁹ ē vicl'ȝ mr̄imonij q̄ȝ dn̄ij:cū illd̄ ī vita poſſit diſ
ſolui ſi dn̄s rē ſuā vēdat:nō āt mr̄imonij:vt ſi vir vxoꝛē re
pudiat. Nā ꝛ ſi iure ciuili ex toto tollit̄ repudio:qꝛ ñ ɔſide
rat niſi humanā obligationē:tñ rōne diuie cōiūctōis cū ſit
ſacr̄m nō tollit̄ añ moꝛtē.ſȝ lazarus reſuſcitat⁹ dȝ hr̄e res
ſuas.g̃ m'tomagi vxoꝛē.℄ Ad qd̄ dn̄t q̄dā ꝙ lȝ ōbeat hr̄e
ō eq̄tate vt dic̄ glo.ff.ō le.l.Ex his.tñ ō rigoꝛe ſec⁹ ē:qꝛ ſȝ ſtri
ctā iuris ɔſideartōeȝ edificiū hn̄s ſuitutē ſtillicidij ſi ōſtru
ctū rehedificet̄ nō recup̄at eādē.g̃a ſil'i ō ſuitute vrbano
rū p̄dioꝝ.l.ſuitutes q̄ ī ſup̄ficie.§.ſi ſublatū. ℄ Sȝ ɔ̄.qꝛ p
tāto ſm ſtrictā iterp̄tationē interijt ſuitus.qꝛ nō ē idē edi
ficiū ſm rei v̄tutē.vñ ſi domus legata p̄ticulari deſtructa
ēt ex alia mā reedificet̄ reputat̄ eadē. ꝛ p̄p h̄ cedit legato
qꝛ ius ex eadē mā nō redit qꝛ alia.Unde cū reſuſcitatus ēt
ſm v̄itatē ſit oīno idē nūero vr̄ illd̄ hr̄e vel debere qd̄ pꝛi⁹.
.ff.de legi.ſi ita legatū.§.vlti.Sȝ conſiderādum ē ꝙ edifi
ciū hn̄s vel debēs ſuitutē realē ſi deſtructū reedificet̄ hȝ
vel dȝ eandē ſuitutē quā pꝛi⁹.ff.de ſui.vrb.p̄.l.q liminib⁹.
ſaltē de eq̄tate.ꝛ dicto.§.ſi ſublatū ī p̄ncipio.ꝛ.l.ſi teſtō.de
hens aūt ſuitutē pſonalē nō ſic. vñ vſufruct⁹ dom⁹ ſubla
to edificio iterit vt ī dicto.§.ſi ſublatū ī fi.ff.queādmoduȝ
vſufruct⁹ amitti.l.repeti.§.rei. Nec reedificato ex itegro
redit vt.e.ti.l.q̄d tñ.ſȝ nō tm̄.vñ cū ſuitus realis reſpiciat
poſſeſſiōes ꝛ res inaīatas.ſeruitus vero pſonalis reſpiciat

perſonas:videtur ꝙ reſuſcitatus habeat ⁊ debeat quic
quid prius habebat ⁊ debebat reſpectu rerum ⁊ poſſeſſio
nū ſicut de ſeruitute reali:nō aūt hēat ⁊ debeat eādē ſuitu
tē pſonalē: q̄lis ē fuit⁹ religiōis ⁊ mr̄imony:vn̄ reſuſcitat⁹
nō tenet̄ ad mr̄imoniū carnale vl' ſpūale qḋ fuit ꝯctū ī ui
ta:q2 ſuitus pſonalis q̄ debet̄ a pſona pſone vt ī mr̄imōio
⁊ religiōe:vel q̄ debet̄ tm̄ pſone vt vſuſfructus extiguitur
morte tā debētis q̄ʒ hn̄tis.Seruo.n.cui vſufruct⁹ legat⁹ ē
mortuo:vel ipo viuēte mortuo fructuario extiguit̄ uſufru
ct⁹.Dn̄m ē ergo ꝑ ꝯctōne ꝙ ſi lazar⁹ teſtat⁹ fuit recupat:
q2 ī donatiōe cā mortis plus ſe q̄ʒ aliū cui donat vult hr̄e.
vn̄ ītelligit̄ tacita ꝯditio ſi moriat̄ cū effectu.Idē ſi ab īte
ſtato:q2 defert̄ ei niſi ꝑ cōiūctiōeʒ ad morīētē q ē ſibi magis
vnū q̄ʒ alius.Idē ēt ſi pbſcus ea accepit ī defectū heredū:
q2 ſi ꝓpiquo apparenti phiſicus reddere tenet̄:multo ma
3° 2° gis ei reſurgēti.℄ Tertia ꝯclō ē quātū ad mr̄imoniū ſpūa
le:q2 pari rōne religioſus reſuſcitatus nō tenet̄ ad religio
nē vt dictū ē.ſed de curato:⁊ epo ſuſcitatis:dōʒ ꝙ ſūt ſacer
dotes ſicut pus:q2 ille character ē īdelebilis:ſʒ nō ſūt cura
ti nec ſpōſi hui⁹ ecclīe niſi noua electiōe vl' ꝓmiſſiōe.Mor
tua aūt ſpōſa ſpūali vel vxore.i.religione deſtructa cui ali
qs erit obligatus:voto ſimplici vel ſolēni:vel qn̄ voto ſim
plici ⁊ illa nō vult eū recipe ſi oēs ꝯuētus regſierit vel ſup
iorē.q ꝑt ꝓ oī ſed nō vult:an ſit liberatus diſtinguēdū ē:q2
q vouit ſimpliciter vel ſolēniter religionē ī cōi lʒ intēderit
hāc intrare nō liberat̄ hac deſtructa vel renuēte:ſed tene
tur aliā ītrare ſicut q ꝓmiſit hōiem licʒ ītēderet dare ſuū
nō emere alienū nō liberat̄ ſuo ēt an̄ morā mortuo:ſed te
net̄ aliū dare ⁊ emere.Si aūt vouit ſolū ītrare hanc reli
gionē determinate:hac deſtructa vl' rēnuente:nō tenetur
aliā intrare q2 īteritu ſpēi ꝓmiſſor liberat̄.nec preciſe ſa
crati coguntur ad aliā religionē: ſed vel manere ī ſua vel
tranſire ad aliā.non enī q ꝓmiſit obedientiā vni propter
hoc tenet̄ eā promittere alteri:q2 ēt qn̄ particulare cadit ī
obligatione ꝑ ſe ⁊ directe:vniuerſale autē per accn̄s ex cō
ſequenti ⁊ īdirecte:facta īpoſſitate circa particulare manē
te poſſibilitate circa vl'e liberatus ē debitor:vt ſi qs ꝓmiſe
rit dare ſticū ⁊ ꝑ ꝯſequēs hōieʒ:ſtico mortuo liberat̄ nec te
net̄ dare aliquē aliū hōiem:qn̄ āt pticulare īdirecte ⁊ ex
conſequenti ē in obligatione:vniuerſale aūt ꝑ ſe ⁊ directe:
nūq̄ʒ difficultas pſtatiōis eius liberat debitorem vt ſi qs ꝓ
mittat equuʒ ⁊ ꝑ cōſequēs hūc vel illū:q2 nō niſi hūc vl' il
lum dare poteſt:nullo pticulari mortui liberatur.Cū aūt
qs ꝓmitit intrare religionē abſolute nō tenet̄ ad hanc vl'
illam determinate niſi per accidens:vnde ſi vna eum re
futat aliā temptare debʒ.Si autem promiſit hanc intrare
determinate nō tenetur ad religionem niſi quia ad hanc
vn̄ ſi ab hac liberet̄ qḋ fit iſta deſtructa vel nolente eum
ex toto liberat̄.

Quantum ad 2m.ſ.quō mr̄imoniū ſoluat̄ ꝑ mortē
ſpūalē ſiue per īgreſſū religiōis ſūt q̄ttu
p° 2° or ꝯnes.℄ Pri⁹ de īgreſſu: q2 ī.q̄ttuor caſib⁹ lʒ cōiugato
religionē īgredi.pm⁹ qn̄ poſt mr̄imōiū ꝯſumatū alter ꝯiu
gū fornicat̄ q2 fornicante ēt īuito alr̄ pt religionē ītrare:ni
ſi poſtea eū ſibi recōciliauerit vt teberga lothariū.Si eniʒ
licʒ diſcedere ī ſeclo multo magis ī clauſtro.Exemplūʒ de
paulo ſimplice. Secūd⁹ cās altero ꝯiugū cōſētiēte ⁊ pari
ter ītrāte:ſicut mlti viri ītrauerūt religionē virorū:vxores
femiarū ēt mr̄imōio ꝯſūmato. Terti⁹ altero cōſētiēte ⁊ ī
ſeclo remanēte vbi nō ē tior īcōtinētie. Quart⁹ cās mr̄i
monio ēt nō cōſūmato.In alys aūt nō lʒ .p°qn̄ ꝯiuge in
uito q nō meruit exēplū de agatoſa. Scdo qn̄ meruit ſʒ
recōciliat⁹ ē:exēplū ibidē. 3°.qn̄ meruit ⁊ cōſentit:ſed ē ti
mor īcōtinētie vt dicit̄ hic ī littera.Oib⁹ aūt caſib⁹ qb⁹ poſt
ꝯſūmatū mr̄imōiū lʒ ītrat̄ religionē:lʒ ēt ad ſacros ordies
ꝓmoueri ēt ad epatū. Exēplū de beato hilario q ex n̄s eps
hēbat filiā ⁊ vxorē.qn̄ āt nō licʒ religiōem ītrare:multo

minus ad ſacros ordies aſcēdere:ſed eēt ſuſpēſus ab ordis
executiōe lʒ characterē recipiet hic autē nec eēt va pfeſ
ſio ſolēnis.Itē de mr̄imōio violēter cōſūmato dicit hoſti.
26.ꝙ idē lʒ peccet eā opprimēdo q2 lʒ poſſit debitū petere
nō tamē ab īuita extorquere:q2 nec illa tenet̄ reddere:⁊ ſic
iſte ē melioris ꝯditionis fatuus q̄ʒ peritus ſed n̄ ē hec bo
na ꝯditio:q2 ſapiēti nō expedit nubere.Itē de mr̄imonio
attētato.ſicut.n.iudicio ecclīe ſpōſalibus carnali copula
ꝯſūmatis nō valet cōtractū mr̄imōiū cū alia:ſed valet ſi
fuit cōatus:ſic videret̄ hic niſi qs dicat ꝙ ī poſſeſſionē ītra
uit:ſed ſufficit ꝓbare conatū niſi ꝓbet̄ ꝺfect⁹:ſicut ēt ſuffi
cit ꝓbare cohitatiōem.q2 p̄ſumit̄ copula.Si āt igreſſus vl'
īgreſſa ꝯfiteret̄ poſt ꝓfeſſionē carnalē copl'aʒ īteruēiſſe:n̄ ē
credēdū ei:q2 ē tior de colluſiōe:q2 vult monaſteriū exire
vt nō.de raptoribus.cū cā.Sed q̄ʒuis iſtud ſit dcm̄ ꝓbabi
liter:tamē veri⁹ videt̄ ꝙ ſi ſit mr̄imoniuʒ vi ꝯſumatū idē
eſt q̄ʒtū ad hoc ꝙ nō pt ſolui ꝑ igreſſū:q2 ſublata cā ſubmo
uet̄ effect⁹.Tota āt cā quare ꝑ religionē ſoluit̄ mr̄imoniū
ē:q2 nō hēbat niſi vinculū ſpūale:nūc āt hʒ carnale:q2 vin
culū carnale nō depēdet ex mutuo cōſēſu.Et licet iſta ꝯſu
matio deficiat a cōiūctiōe xp̄i humane nāe ī qua nō fuit vi
olētia:tamē non deficit a repſentatiōe ei⁹ quo ad ſubſtan
tiā:ſed quātū ad hoc ꝙ illi liceat ītrare religiōem ē diſſile.
Nō.n.īuita potuit ꝑdere ius ſuū nec ille ex delicto dʒ acq
rere ꝑuilegiū ne plus hēat luxuria q̄ʒ caſtitas.Silr̄ videt̄
reqri ꝙ ſit cōſūmatū ⁊ nō ſolū attētatū:q2 v̄ba accipienda
ſūt cū effectu:niſi ēt ſit ꝯſumatū nō ſignificat cōiunctionē
xp̄i īſolubilē.ſ.ad humanā nām que prio iſtāti fuit ꝯſuma
ta ⁊ pfectus de⁹ ⁊ hō:nec valet rō ꝙ fuit ī poſſeſſiōe:q2 fra⁹
⁊ dolus nō ꝺbēt patrocinari:.vis aūt nō ē ſine dolo:vn̄ vi
olēta poſſeſſio ſibi nō ꝓdeſt.Qz āt dicūt aliq ꝙ nulli faciat
īiuriā q iure ſuo vtit̄:accipit āt ꝑ mutuū ꝯſenſū ius ī corp⁹.
mulieris ⁊ ſic nō fuit īiurioſa:illa magis ſibi īputet q̄ nō ſi
bi cauit a cōſumatiōe ſi religionē ītrare ītēdebat.Dicēdū
ꝙ ille hēbat ius petēdi niſi illa vellet religionē ītrare.vn̄ ⁊
ſi an̄ duos mēſes debitū peteret.ipa poſſet excipe volo re
ligionē ītrare ⁊ ecclīa nō cogeret debitū reddere:vn̄ īiuſte
exigit ſicut creditur qui ante tēpus debitorē ſoluere cogit.
Inſtit.de actionib⁹.§.plus tēpore:Itē de mr̄imonio nullo
mō coſumato ſi alter ītret religionē ſoluitur ꝑ hoc mr̄imōi
um ſm oēs:q2 mortu⁹ ē quo ad act⁹ ciuiles ⁊ carnales:ēt
heremita vt machari⁹.nā Alexi⁹ cōſilio.ſ.ſ.B fec.Et iohes
ad apl'atū ꝺ nuptys a xp̄o vocat⁹ ē.℄ Scda ꝯclō ē.ꝺ diſceſ 2°
ſu quō remanenti ī ſeculo licʒ diſcedere ⁊ cuʒ alia ꝯhere
q2 hoc ē ei īpoſſe ⁊ illicitū ī.5.cāib⁹.Prim⁹ cāus ē qn̄ mr̄imo
niū fuit ſpōte cōſumatū:q2 manet ligamē vſq3 ad morteʒ
nālē ēt poſt fornicationē.Scdus ē an̄ ꝯſumatū poſt votuʒ
ſimplex a ſe emiſſū ꝯparē ꝓfitēte.Et hic ē ſolus cāus ī quo
votū ſimplex dirimit p⁹ ꝯctū nō rōnē ſui:ſed rōne annexi.
Qn̄.n.vterq3 vouet caſtitatē vn⁹ ſolēniter ali⁹ ſimplr̄:ma
net vinculū aiorū:ſic ſi vterq3 religionē ītraret:q2 ſūt con
formes in propoſito caſtitatis:vnde ratione ligaminis nō
voti impeditur matrimonium ſed iſtud ligamen non eſſet
niſi votum eſſet.Tertius quando ille qui intrauit nondū
fecit profeſſionem tacitam nec exp̄ſſā:quia adhuc manet
vinculum:quia habitus non facit monachuʒ ſed profeſſio
regularis.Quartus quādo fecit profeſſionem: ſed de facto
tantum non de iure:⁊ ſic adhuc manet vinculum.Quint⁹
quando alius intrauit matrimonio per violentiam conſu
mato.nam quia conſumatum fuit adhuc durat ligamen:⁊
ſic non poteſt contrahere ſicut ſi fuiſſet ſponte conſūma
tum.ergo in vno ſolo caſu licet remanenti contrahere ui
uente conuerſo.ſcilicet quando matrimonium nullo mo
do fuerat conſumatum nec ipſe fecerat aliquod votum ⁊
ꝯuerſus ē rite ꝓfeſſus.Si āt votū feciſſet ⁊ illa mortua ꝯhe
ret mr̄imōiū teneret: q2 nō dirimebat̄ ꝑꝑ votū ſʒ ꝑꝑ liga
mē:ſi ēt illa viuēte ꝯxiſſet ⁊ ſic eēt nlliuʒ ratificaret̄ ea mor

tua.q2 ꝙ nō poſſit ratificari mr̄imoniū cōtractū viuēte p⁹
ē qn̄ erat ī ꝑiudiciū p̄me.qḋ nō eſt hic.℄ Quid igit̄ de ea q̄
īgreſſa religionē poſt multū tp̄is ſine exp̄ſſa ꝓfeſſiōe repe
tit vir:q iā ex ſcda liberos ꝓcreauit:Dico ꝙ ei reddend⁹
ē ſi nō ſuſcepit habitū propriū ꝓfeſſarū:vel ſi ē hit⁹ īdiſtin
ctus:⁊ pteſtata fuit de nō ītēdēdo ꝓfiteri:nec oʒ pteſtatio
nē illā annis ſingulis renouari:niſi ceſſaret cā pteſtandi
ſicut ꝺ his que vi metus ve cā fiūt.c.i.Si.n.illa que coraʒ
vellāte fuit pteſtata ꝙ hoc faciebat metu viri viuētis:ſi
poſt mortē viri ꝑ annū ſine noua pteſtatiōe manſiſſet:ꝓ
feſſa eēt:ſʒ vbi nō mutat̄ cā pteſtādi ſufficit ſemel pteſta
tū fuiſſe.Et q allegat volūtatē mutatā ꝓbare tenet̄:⁊ h̄ ī
foro ecclīe.Nā ī foro ꝯſcīe ſi actu volūtatē mutauit ītēdē
do remanere:⁊ poſt hāc mutationē ꝑ annū ſine alia muta
tiōe māſit:ligata ē.Si vero nūq̄ʒ actu habuit cōtrariā vo
lūtatē durat hitualis voluntas nō profitēdi:vn̄ libera eſt.
℄ Sed nūqd alter remanēs ī ſeculo tenet̄ expectare ꝙ al
ter ſit profeſſus:Dn̄t oēs ꝙ ſic:ſed qdā dn̄t ꝙ tp̄s probatio
nis dʒ abbreuiari ⁊ taxari ꝑ ep̄m ꝑꝑ ꝑiculū īcōtinētie illi⁹
q remāet ī ſeculo.Alioqn poſſet fraudari iure ſuo:q2 ītrās
religiōeʒ poſſet eē vſq3 ad finē anni ī vno mōaſterio:⁊ tūc
exire ⁊ ītrare aliḋ monaſteriū:⁊ ſic ali⁹ fraudaret̄.Alys vr̄
diſtiguēdū:q2 ſi vxor ītret de licētia mariti vel econuerſo:
remanēs ī ſeclo tenet̄ expectare ꝓfeſſionē:nec dʒ abbre
uiari tp̄us ꝓbōnis a iure ſtatutū:cū tūc nō fiat remanēti
ī ſeculo aliqḋ ꝑiudiciū:ſi vero nō ītrat de licētia:dʒ certuʒ
tēp⁹ ꝑfigi: īfra qḋ ꝓfiteat̄:nec ē īcōueniēs tp̄s ꝓbatiōis ab
breuiare ſtatutū a iure:q2 ſpāle ē ī hoc cāu ꝑꝑ ꝑiculū īcon
tinētie illi⁹ q remanet ī ſeculo.Alys videt̄.ꝙ ex quo ius ꝑ
mittit ꝙ ītret religionē:⁊ tp̄s ꝓbōnis nō ſolū ſit introdu
ctū ī fauorē ꝯuerſi:ſʒ ī fauorē mōaſtery:vt ſumat̄ expiētia
ꝺ morib⁹ nouity:nō dʒ illḋ tp̄s abbreuiari niſi forte appet
fraus ei⁹:vt qn̄ vadit nūc ꝺ vno mōaſterio ad aliud diſcur
rēdo.Primā opinionē ponit Ber.ī appatu.ex̄.de regul.⁊
trāſ.ad religionē.c.ſtatuim⁹:ſcdaʒ aūt videt̄ tāgere Ioan
nes.27.q.2.c.ꝺſpōſatā ī glō.tertiā tenet hoſti.ī ſūma ſua.
3° ℄ Tertia ꝯ ē ꝺ egreſſu:q2 qn̄cūq3 illicite ītrauit tenet̄ egre
di ad repetētē ēt ꝓfeſſus:niſi quādo ipe ſine cōſenſu eius
ītrauit ⁊ ipa ipm ꝓfiteri ꝑmiſit nō reclamās ⁊ erat nō ſuſ
pecta ſic ꝙ exp̄ſſe licētiare potuit.Qn̄ āt licite ītrauit nun
q̄ʒ tenet̄ ad eā egredi:niſi ī caſu qn̄ ipa re ītegra licētiā da
tā reuocauit.Qn̄ aūt poſt votū ad eā ēt īuit⁹ regredit̄ ſꝑ
tenet̄ debitū reddere:ſed nunq̄ʒ petere pōt:q2 illud hʒ vi
voti ſimplicis.Nūq̄ʒ autē lʒ vi extrahere niſi auctoritate
iudicis cui loc⁹ ſubiect⁹ ē.ſic igit̄ epilogādo dn̄m ē ꝙ con
uerſus cōiugatus qn̄q3 tenet̄ egredi ad cōiugē ī ſeculo re
manētē:puta q̄tiēs eū repetit:qa illicite igreſſus fuit:vl' q2
innoxio ꝓhibēte vel cōſentiente fragili qn̄ nō potuit ī ei⁹
ꝑiudiciū nec vouere nec ꝓfiteri.Et idē ſi licite īgreſſus fu
it:q2 de licētia antiq:ſed re ītegra penituit.ſ.ante emiſſum
votū ſolēne vel ſimplex egredi tenet̄ ad eū.Secūdo tene
tur nō egredi ſed remanere qn̄ licite emiſit votū ſimplex
vel ſolēne:vel qn̄ illicite:ſed alius nō repetit ipm q2 ratifi
cādo cōfirmat̄.Tertio liber ē ī remanēdo vel egrediēdo
qn̄ nullo voto aſtrictus ē religioni tacito vel expreſſo:nec
vxor ipſū repetit:aut ſi repetit fornicata fuit ante vel poſt
Qn̄ vero ſimplex ſed nō ſolēne emiſit vel ſolēne de facto
quo ad dcū vxore nō petēte egredi nō pōt:ſʒ quo ad ecclī
am ſic maxie ſi votū ꝓbari nō pt:ī quo caſu retinētes inui
tū clericū ſūt excōicati.Dico aūt retinētes nō ſolū manu
iniecta ſed ēt veſte ſeculari negata ſine q̄ non pōt cōmode
egredi:ſed ī ſecūdo caſu ē leuis iniectio:ī p̄mo grauis.Naʒ
ꝑſuaſionibus retinere eū poſſūt.4°.de debito:q2 egreſſus
qn̄q3 nō pōt:reddere nec exigere vt qn̄ illicite egreſſus ē:
vt ī caſib⁹ dictis:⁊ qn̄ ꝯiunx ſciēs ⁊ tacēs ꝑmiſit profiteri.
Tūc.n.ſeruitutē remiſit:vt dn̄s cui⁹ ſeru⁹ eo ſciēte ordiat̄

⁊ ꝓfitet̄:Dico aūt illicite ꝑꝑ votū rite ſolēnizatū.Qn̄q3 āt
petere ⁊ exigere pōt:vt qn̄ libere egreſſus fuit nullo voto
aſtrictus religiōi:ſicut nouitius ſolut⁹ egrediēs mr̄imoni
um ꝯhere pōt:qn̄q3 reddere:ſed nō petere:vt qn̄ de cōſen
ſu ipius de cui⁹ īcontinētia ē timor votum ſimplex emiſit:
tūc.n.ſibi nō illi ꝑiudicauit.Quinto de raptu.ī caſib⁹.n.ī q
bus licet cōiugi ſeculari repetere vel retrahere cōiugē cō
uerſū ſiue an̄ ꝓfeſſionē ſiue poſt:nō lʒ vi de monaſterio ra
pere.Nec obſtat ꝺ raptorib⁹.cū cā:q2 narrat ꝙ rapuit:ſed
nō dicit ꝙ licuit:poſſet.n.vir vxorē vi de vico ad domū ad
ducere:q2 hʒ ī eā correctionē:ſed nō poſſet eā ꝑuato quaſi
poſſidēti vi eripe:⁊ mlto min⁹ ꝺ mōaſterio violēter exhe
re:fores frāgēdo aut hitū violēter lacerando vel cū īiuria
loci ſacri a cornu altaris ipam euellēdo:lʒ alie peccauerit
ipam recipiēdo.Si.n.rē meā mihi ablatā ex īteruallo nō
lʒ cū violentia rape:ſed ꝑdo dn̄ium rei mee:ſic nec hic.C.
vn̄ ui.l.Si qs ī tātā:qḋ ē ꝯ eos q filiū regl maiorico ꝺ ordi
ne extraxerūt.nec ob.ꝺ regularib⁹.c.2.q2 lʒ pentes vl' tuto
res poſſint votū pupilli vel puelle irritare ⁊ reuocare:non
tamē poſſūt ipm vi eripe.Iō.n.rigor iudiciari⁹ ē in medio
cōſtitutus ne qs ꝓprie iniurie accipiat vltiōem.C.de iude
is.l.nemo.ītelligo aūt ꝙ coniunx ⁊ īpubes poſſūt extrahi
īfra annū:nō poſt.Fuerūt āt p̄dicti effractores excōicati ꝑ
ꝑuilegiū ſpāle.ita vt nō poſſint niſi a papa abſolui vel con
ſeruatōe ꝑuilegiorū.Quid g̊ de his q cōſiliū dederūt.Et q
dē ſi dederūt cōſiliū verū:puta ꝙ tali via iudicy poterat
extrahi:ſi alr̄ extractus fuit nō teneret̄:ſed ſi dederūt cōſi
liū illicitū:puta ꝙ vi extrahi poterat:excōicati ſūt.ſi cōſu
luerūt ex ītētiōe illā violētiā q̄ hʒ excōicationē annexā vl'
de iure ſicut clericū vi cape:vel aliqd īfringere in loco ſa
cro vl' religioſo:vl' ꝑ ꝑuilegiū ſic aliā dānabilē violētiā lo
co īferr̄:ſi p̄ter ītētiōeʒ cōꝝ aliqd:ſʒ occōne h⁹ ſecutū fuerit
vt mors aut mutilatio irregulares ſūt:q2 q dat opam rei
illicite irregularis fit ꝑꝑ id qḋ ſeqtur ex eo vel ob id lʒ pre
ter ſpē ac ſi illud ītēdiſſet:maxie qn̄ hoc natū ē ſeq ad illḋ:
ſicut ⁊ q mādat hōiem verberari ꝓhibēs occidi vel muti
lari.de homicid.c.vlt.lib.6. Si aūt ſeq̄tur ꝑcuſſio clerici
quā nō ītēdebat nō videt̄ excōicatus:q2 ī cāſio excōicatio
nis reqrit dolū quo ad manuū iniectōeʒ violētā uel ī faci
endo uel in ſciēter nō prohibēdo: qḋ ē argumētum ad il
lū q mādauit v̄bērari laycū:cū quo ꝑcuſſus ē cāu cleric⁹:q2
erat ſocius ⁊ defendēs.Nō.n.vr̄ mādās excōicat⁹:q2 ēt ꝓ
hat̄ ignorās clīcū quē v̄berat non ē excōicatus.hoc aūt ꝓ
babiliter ignorabat ex hac ꝑcuſſiōe clericū ledēdū.℄ 4a 4° 2°
concluſio ē de regreſſu.Cōiugatus.n.cōuerſus tenetur ad
monaſterium regredi egreſſus ad coniugem ī trib⁹ caſib⁹
Primo quādo illicite egreſſus ē.tunc.n.ſtatī tenet̄ regre
di:niſi quādo uagabundum uxor recipit ī caſu ī quo ēt de
monaſterio extrahere poſſet.Scdo quādo licite egreſſus
eſt poſt uotum uxoris de repetitione penitētis.Nā tunc ſi
cut a pricipio ea non petēte tenebatur non egredi.ſic nunc
ea quitāte tenet̄ regredi.Tertio quādo poſt uotum ad eā
egreſſus ipſa mortua eſt.Nam tunc tenetur regredi ad cō
plendum uotum.Quarto non dʒ regredi quando iuſte eū
rehabuit ⁊ uult retinere.Si enim tenebatur ad eam egre
di:multo magis prohibetur ab ea regredi. Quinto liberū
eſt ſibi regredi uel non:quando ſcilicet ante uotum ad eā
egreſſus fuit poſt mortem eius uel in uita de conſenſu ei⁹
⁊c.℄ Sed hic dubium eſt ſi poſt uotum ſolennizatum ī
debitum exeat ⁊ ea mortua contrahat:an matrimonium
2m teneat.Et uidetur ꝙ non:quia nullum fuit uotum ſo
lenne propter iuris prohibitionē.℄ Cōtra quia non fuit
intentionis iuris impedire ſolennizatum niſi in preiudi
cium prime uxoris:⁊ ſicut ſponſalia contracta cum conſā
guinea prime ſponſe licet ſint nulla reſpectu primorum
ſponſaliorum impediendorum tamen impediunt alia no

ua:ſic iſta ꝓfeſſio non ſoluit qdē pmū matrimoniū:ſ3 dirimit poſt cōtractū. ¶ Dicēdū eſt igit̄ epilogādo ꝙ qñ poſt ꝓfeſſionē ꝯiugis cōiunx redditus ē:illo mortuo tenet̄ ad monaſteriū redire quo ad deum:qꝛ votū ꝯ ꝓhibitionē eccleſie ſolēnizatū nō īpedit gn ſit votū ſimplex:ꝛ ſemꝑ peccat mortalr̄ ꝯhēdo:ſ3 qñ inuita vxore illicite fuit ꝓfeſſus: tūc nō potuit eē votū ſolēne:vñ ſm matrimoniū tenet:nec pōt eū tāꝙ apoſtatā religio pſeq. Qñ āt vxore conſentiēte fuit ꝓfeſſus:qñ ipa erat iuuēcla:ius noluit ꝓfeſſionē ībibere ſimplr̄:ſ3 ſolū īquātū erat p̄iudicialis aliȷ viuēti ī ſeclo: qđ erat ad vitā tantū:vñ ſimplr̄ in preiudiciū ei⁹ fuit votū ſolēne:l3 nō in p̄iudiciu3 vxoris:vñ ea mortua niſi redeat apoſtata ē:ꝛ nō eſt matrimoniū poſt ꝯtctū ſicut dicit Gaufredus. Uel ſi dicatur īpoſſibile ē ꝙ votū ſit ꝑti3 ſolēne:ꝛ partim nō:pōt dici ꝙ ē ſimplr̄ ſolēne:ꝛ tñ tenet̄ debitum reddere verus monachus exiſtēs:cum papa poſſit ī ſolēni voto religionis diſpenſare.

Quantum ad 3^m.ſ.vtru3 preter iſtos duos modos ſit alius modus ſoluēdi matrimoniū ratum. Et dicēdū ꝙ non:vbi tñ ſunt q̄tuor ꝯcluſiones. ¶ p̄°

3° 2° ꝙ non ſoluitur ꝑ ordinē q ē ſacrm̄ vel dignitas:tñ in textu videt̄ magiſter īnuere ꝙ ſponſi nō ſolū pñt intrare religionē ſine cōmuni ꝯſenſu:ſed ēt ad ordines ꝓmoueri:qꝛ ꝓfeſſio cōtinētie p̄ter monaſteriū nō ē niſi per ordinē ſacrum. Idē dicit hoſti. ꝛ ꝙ cōiugi ante carnalē copulā licet ep̄atū acceptare:qꝛ beata virgo ꝛ Ioānes a ꝗbus hec materia initiū ſumpſit:nō fuerūt religioſi. Et de ep̄o ꝓbat: qꝛ ſi vinco vincētem te:multo fortius vinco te.ff.de diuer.ꝛ tpa.pſ.l. de acceſſionib⁹. L3.n. a mr̄imonio īcorrupto trāſire ad religionē ꝛ a religiōe ēt poſt profeſſionē ad ep̄atum:ḡ multo fortius a matrimonio ī ep̄atū. S3 ꝯriū hui⁹ verū ē:qꝛ ep̄atus ex natura ſua nō h3 oppo^m ad mr̄imo^m cū ep̄i p̄us eēnt vnius vxoris viri. Nihil autē tollitur niſi a ſuo contrario: nec ep̄i moriūt̄ ciuiliter:cū ꝓpriu3 hēant ſicut ꝛ ceteri clerici ſeculares. vñ qꝛ religio ſoluit mr̄imo^m nō rōne ꝑfectionis:ſ3 rōne mortis ciuilis. Epiſcopalis ordo l3 ſit ꝑfectior ꝙ̄ religio non ſoluit. ſilr̄ ordo ſacer l3 ſit ꝑfectior ꝙ̄ religio: nō ſoluit ꝓpter defectū mortis. vñ cōiugatus incorruptus licite ꝓfitetur vt cōuerſus q tamē illicite ī ſeculo ordinat̄. Nec ſoluit̄ mr̄imo^m qñ de ꝯſenſu vxoris ordiat̄ vl̄ ep̄atur. vñ vxor eo viuēte nō pōt cū alio ꝯhere. Coniugat⁹ autē añ copulā nō poteſt eligi:qꝛ cenſet̄ laycus:nec ē ī ſacris:vl̄ eſt irregularis ſiue ſuſpēſus:ſed poteſt poſtulari. ꝛ tūc ſi vxor ꝯſentiat ꝯfirmabit̄. nā ſi diſſentiat nec papa pōt eū ꝯfirmare nec ꝯſecrare ī preiudiciū vxoris:qn.ſ.teneat̄ reddere debitū cū nō poſſit ꝯtra ius diuinū diſpēſare:ſ3 pōt ītrare religionē ꝛ prima die de lnīa pape ꝓfiteri ꝛ eadē die cōfirmari ꝛ poſtmodū ordiari ꝛ ꝯſecrari. nec ſilr̄ ḋ lnīa pape pōt cōiugat⁹ īuita vxore ēt añ copulā ad ſacros ordines ꝓmoueri. Et ſi fuerit ordinatus nihilomin⁹ tenet̄ debitū reddere: qꝛ ſemꝑ ē de iure diuino. Silr̄ nec papa pōt auferre vxori virū ſuū ēt īcorruptū:ꝙ̄tomagis poſt copulā vt ipm faciat cardinalē. qꝛ ꝛ ille ſtatus ſecularis ē nō regularis:dicēte q̄dam cardinali. Nos habem⁹ religione3:cui⁹ apoſtate ſunt ſancti:vt hieronym⁹. Nec obſtat qđ dr̄. Si vico vicentem te ꝛc̄:qꝛ nō ſic vincit ep̄atus religionē vt ſoluat eius obligationē ſicut religio mr̄imoniū ſoluebat. Nec obſtat de ioanne euāgeliſta:qꝛ īmo fuit vera religio aplo᷑: ꝛ q̄ ad votu3 obediētie:qꝛ negarūt ſemetipos:ꝛ caſtitatis ꝛ pauptatl: qꝛ oīa reliquerūt. De btā āt v̄gine nō ē ad ꝓpoſitū:qꝛ ī ea non fuit vīculū ſolutū añ mortē Ioſeph nālē: ꝙ̄uis forte illud vinculū ñ eēt res abſoluta:ſic ī mr̄imonio noue legis ꝓut dic̄ ornatū ad gra3. ¶ S3 ꝯ ep̄i tenēt locū aplo᷑:ſ3 xp̄s vocauit ioānē ḋ nuptȷs ad apl̄atū ēt īuita vxore ſ3 illos q dicūt ꝙ ipa erat magdalēa q̄ ꝓꝑ h̄ īdignata luxuriata ē.ḡ ꝛc. ¶ Solo. ep̄i tenēt locum apoſtolorum quo ad dignitatem; non quo ad paupertatem:ꝛ morte3 mundi: qꝛ illis dictū fuit. De mūdo nō eſtis:ſ3 ego vos elegi ḋ mūdo. ¶ Preterea xp̄s hoc potuit facere ꝛ ſm diuinitatē ꝛ ſm hūanitatē ꝓꝑ ꝑtātē excellētie ī ſacris:quā ñ coīcauit pape. tñ ſi papa poſſet diſpēſare ī voto ꝯtinētie regularis hñ poſſet id qđ dcm̄ ē. Ponam⁹.n. aliquē q poſt v̄ba ḋ pñti duxit vxorē:ipa itacta ītrare religionē ꝛ ꝓfiteri:ſtatī ſolutū ē vīculū:ſi poſtmodū papa diſpēſet cū eo vt cōtrahat cū alia: ſeq̄t ꝙ viuēte vxore vera q̄ fuit hēat aliā vxorē:ꝛ illa aliū vir. Et tamē cōiter dr̄ ꝙ nō pōt fieri:ꝙ viuēte ea q̄ fuit ſemel vera vxor hēat aliū vir:niſi ſolutū fuiſſet mr̄imoniū ꝑ mortē nālem ꝛ reſuſcitaret̄. Tūc.n. viuēte p̄ª ēt ſi fuiſſet carnalis copla ſecuta poſſet hr̄e aliā vxorē:ſ3 hoc facit ds ꝛ nō hō q morti ficat ꝛ viuificat. Uel dđm ꝙ papa diſpēſat ꝙ monach⁹ cōtrahat mr̄imoniū viuēte p̄ma vxore:qꝛ vīculū fuit ſolutū ſ3 ſi vīculū non fuiſſet ſolutū papa non poſſet:niſi dicat̄ ꝙ ex ſtatuto eccl̄ie ē illa ſolo:qꝛ ſolēnitas voti ē ex ordinatōe eccl̄ie:dđm ꝙ nō ē vex:qꝛ hoc nō ieſt illi voto ꝓꝑ ſolēnitatē:al̄s ineēt ordi ſacro:ſ3 ieſt ei rōne mortis. vñ heremite nō ſolēniçāt votū ſm regulā approbatā:ꝛ tñ ꝑ votu3 heremi ſoluit̄:qꝛ hoc ē ex nā act⁹ mūdo mortificātis ꝛ diuiā inſtitutiōe:a q̄ ē vita heremitica:vt ī ioāne baptiſta. ſ3 ē ratio euidētior q̄re papa nō p̄t diſpēſare ī mr̄imonio nō ꝯſumato:vt cōtrahat cū alia ꝓ pace reformāda:aut tota vna gente ꝯuertēda. qꝛ papa nō pōt tollere vīculū mr̄imonȷ qđ iā eſt cōtractū. ſicut nō pōt facere ꝙ hoſtia cōſectata deſinat eē ꝯſecrata. Quādiu āt manet vīculū nō pōt diſpenſari ꝙ habeat aliā:qꝛ hr̄e pl̄es vxores ē ꝯtra legē nāe. ſ3 ſi mr̄imonio nō ꝯſumato vl̄ ēt ꝯſumato īuita vxore faceret ip3 ep̄m vl̄ cardinalē ꝓꝑ neceſſitatē eccl̄e:cū ipamet ꝓꝑ neceſſitatē eccl̄ie deberet ſe exponere morti:ml̄tomagis d3 aſſentire ꝓmotioni viri:ꝙ ſi nō aſſentit peccat p̄ferens voluptate3 ſuā vtilitati eccl̄ie. Pōt aūt licite aliq̄s p̄uari iure ſuo iuit⁹ maxie qñ peccat nō aſſentiēdo:ſ3 ī tali caſu ſic eccl̄ia inuita vxore cruce ſignat vir:ꝛ ipa pōt eū ſeq:ꝛ ipe tenet̄ eā ducere: ꝛ ſic debitū reddere:ſic meli⁹ eēt diſpēſare ī lege humana:ꝙ ꝯſtat papā poſſe facere. puta:ꝙ ep̄s exñs teneret̄ reddere debitū:ſicut apđ grecos:ꝙ̄ ꝯtra legē dei auferre vxori vir. ¶ Scđa ꝯ eſt:ꝙ nec ꝑ votū ſimplex:ſ3 ī oībus iſtis 2
votis tenet̄ ītrare religionē:qꝛ alr̄ nō pōt votū īplere vxore debitū petēte. ſ3 ſi poſt votū ſimplex vl̄ ſolēne ad ipſam redeat:tunc peccat ſemꝑ debitū petēdo ꝛ reddēdo p̄maviter:qꝛ adhuc pōt religionē ītrare:nō aūt ī ſequētib⁹:qꝛ p̄ciſe tenet̄:nec obſtat ꝙ īfra dicet̄ ꝙ cōiūx nō pōt emittere votū caſtitatis alio īſcio vl̄ inuito:ꝛ ſi emittat p̄t ēt petere ſ3 quoſdā:qꝛ illđ ē vex mr̄imonio ꝯſumato qñ ipo l̄e ē uonu3 īplere altero iuito ēt religionē ītrādo:h̄ aūt poterat īplere ītrādo. ¶ Tertia ꝯcl̄o eſt ḋ eunuchato:qꝛ caſtratio ꝙ̄tacūꝙ̄ ſupueniēs ñ ſoluit mr̄imoniū ſm veriorē opīonē:qꝛ matrimoniū nō iuenit̄ ī iure ſolui:niſi ī certis caſib⁹:ſ3 ille nō ē de illis modis. iō ꝛc̄. Sil̄is modus arguēdi ꝛ ꝯña p3.ff.ḋ acti. ꝛ obli.l.obligationē nō ferre.§.Placet.añs p3. qꝛ matrimoniū ꝯſumatū ſolu3 ꝑ mortē nālē ſoluit̄:nō ꝯſumatū ſoluit̄ ſolu3 ꝑ religionē. Itē.32.q.7. Di q mr̄imoniu3 cōiugiu3 illo᷑ q poſt mr̄imoniu3 mēbris truncāt̄ aut a barbaris exēpti fueriūt ꝓꝑ hāc cām ſolui nō pōt:ꝙ̄uis glo. itelligat ḋ mr̄imonio ꝯſumato:qđ dr̄.33.q.i. Cōiugiu3 ꝯfirmat̄: officio ſc3 carnis ſm glo. ꝛ ī eodē.c. añꝙ̄ cōfirmet̄ ipoſitas officȷ ſoluit uinculu3 cōiugȷ. ſ3 negāda ē illa glo.qꝛ coniugiu3 ſolo cōſenſu ꝑ v̄ba de p̄ſenti ꝯfirmat̄ ꝛ ratu3 uocat̄ ut notat glo.de teſti.c.ſuꝑ eo. ¶ Quarta ꝯcl̄o eſt de ſeruitute ſuperueniente ꝙ non ſoluit:ꝛ hoc ē illa rōne:qꝛ non ē mortuus quo ad actus carnales:qꝛ et pōt de nouo cōtrahere. 4
Gnāliter aūt de ceteris īpedimētis q̄ dirimūt mr̄imoniu3 poſt ꝯtractū ītelligendū ē ꝙ nihil tale dirimit pri⁹ ꝯctum: ſed ſolūmodo poſt contractum. vnde magis ꝓprie loquuntur iura noua dicēdo ꝙ talia īpedimēta dirimūt poſt ꝯctū ꝙ̄ antiqua:dicēdo dirimūt iā cōtractū. ¶ Ad arg^m dicendū ꝙ per igreſſū poſt matrimoniū cōſūmatū nō ſoluitur: ſed ſolū nō cōſūmatū.

Qō IIII

Quarto q̄ritur vtrū cu3 bigamo liceat diſpenſare. Et videt̄ ꝙ nō:qꝛ ꝯ ius diuinū nō licet diſpēſare:ſed de iure diuino ē ꝙ bigam⁹ nō ꝓmoueat̄ ad ordines cū hoc contineat̄ ī canone. i. ad Thi. oz ep̄3 irrep̄hēſibilem eē vnius vxoris virū. ḡ nulli ī h̄ licitū ē diſpēſare. ¶ Preterea. ex̄ de bigamis. dr̄ ꝙ clericis q quātū ē ī ipis duas ſecūdas mulieres mr̄imonaliter cōiunxerūt tāꝙ̄ cū bigamis diſpēſare ñ licet. ¶ Cōtra. qꝛ lucius. papa diſpēſauit cū panormitano ep̄o q erat bigam⁹:vt dicit Gafredus ī ſūma. ¶ Rñō. hic ſunt vidēda. 5. Primo qđ ſit bigamia ꝛ vñ dicat̄. 2° q̄t modis cōtrahat̄. 3° q̄uo bigamia puniat̄. 4° q̄re bigamus nō ꝓmoueatur. 5° q̄uo tollatur.

Primo igit̄ q̄rit̄ qđ ſit bigamia ꝛ vñ dicat̄. ſciēdū ꝙ bigamia ē defectus ex ſecūdis nuptȷs ꝓueniēs. Hoſti. hāc diffinitionē reprobat:qꝛ nō eſt ꝯuertibilis cū diffinito:cū alr̄ cōtingat:ſed ſil̄i mō reprobat̄ ſua q̄ dic̄. ꝙ bigamia ē irreglaritas ex ḋfectu ꝓueniēs ſacri:qꝛ ēt ſiñ vllo ſacro q̄ñꝙ̄ ꝯhitur. Et ſi dicas de bigamia v̄a ꝛ ꝓpria: ſicut illa non eſt niſi ex defectu ſacri:ſic niſi ex ſecūdis nuptȷs. dicit̄ āt monogamus a monos qđ ē vnū:ꝛ gamos qđ ē cōiugiū:mulier vel vxor:q̄ſi vnius cōiugȷ mulieris vel vxoris. Et bigam⁹ q̄ſi bini ꝑgama. a pir qđ ē ignis ꝛ gamos qđ ē mulier:q̄ſi igne mulierū deſtructa. ſ. ꝑgama troie. 26. di. vnius vxoris virū. i. monogamū:vñ ē defectus veri ſacri. ꝛ duo v̄a matrimōia ē vera ꝛ ꝓpria bigamia:alr̄ ñ. Uñ melior eſt p̄ma diffinitio:ꝙ̄ ſecūda:qꝛ ſm ſecundā mariti viduax eēnt veri bigami:qꝛ deficiūt a ſacro:qꝛ eccl̄ia ſpōſa xp̄i nō h3 maculā aut rugā:ſ3 ē virgo īmaculata ſm Bedā:ꝛ 2ᵉ cor. 12. ḋſpōdi vos ꝛc̄. ſicut ē vna ꝛ nō plures de ſūma trinitate. c.i.§. vna. Et tñ iſti ex oppoſito diſtinguūt̄: ꝛ ꝯnumerātur bigamis. ex̄.e.c.3. Ex h̄ vr̄ ꝙ nūꝙ̄ ſit bigamia vera niſi ex nuptȷs veris:nec interp̄tatiua niſi ex interp̄tatis. Uñ cōcubinari⁹ cū vna vel cū pluribus ī ſacris vel nō ſacris:regulariter vel ſeculariter nūꝙ̄ fit bigam⁹: nec vere:nec iterp̄tratiue:qꝛ nec ē mr̄imoniū exñs:nec eſt mr̄imoniū apparēs:nec verū:nec p̄ſūptu3. ex̄.e.c. pe. Nō.n. d3 iudicari bigam⁹ niſi vbi hoc iuenit̄ exp̄ſſū. ḋ ſpō. Cū apud: ꝛ canon. 34. di. curādū p̄cipimus. dicit exp̄ſſe ꝯriū. Uñ ꝓꝑ ꝯcubinatū cū vna vel cum plurib⁹ ſemel vel pluries publice:vel occulte nunꝙ̄ fit bigam⁹. Sed ſacerdotes q ſunt fornicarȷ manifeſti ſunt ipo iure ſuſpēſi:ꝛ quo ad ſe ꝛ quo ad alios de. coha. cleri. ꝛ mu. c. Nr̄a. nec pñt abſolui niſi ꝑ ep̄m q ꝓꝑ hoc pōt eos deponere:ꝛ per ꝯñs diſpēſare ne deponant̄ penitentes:ſi āt ante ſuſpenſionis relaxationē immiſceāt ſe diuinis:ex hoc ſcurrunt irregularitatē in qua ſolus papa diſpenſat ſm hoſti. qꝛ celebrās ſpāli ſuſpenſione ligatus fit irregularis:ꝛ ad papā remittēdus ē. Et h̄ inuit decretalis. ex̄.e.c. pe. ꝙ cū eis ſicut cu3 ſimplici fornicatore ſuꝑ le publico pōt ep̄s diſpenſare:qꝛ vix pōt hr̄e plures qn ſit publicus. ¶ Sed contra videt̄ canon. 27. q.i. Quot quot virginitatē pollicitā violāt cū bigamis ꝯputantur:q̄ violatur ēt ꝑ ſimplicē fornicationē. ¶ Ite3 canon. Decreuimus:vt ſubdiacōi ꝛ ſupra q vxores ꝛ ꝯcubinas habuerīt officio ꝛ bñficio careāt ꝛ ḋponāt̄. ¶ Solo ad p̄mū violāt ꝯhēdo de fcō nō quocūꝙ3 mō alr̄:qꝛ certū ē ꝙ violat̄ per ſolū ꝯſenſū:qꝛ ēt in talib⁹ velle nubere dānabile ē. tñ illđ velle nō faceret bigamū. ¶ Ad 2^m d3 ꝙ ſil̄e ē durāte peccato añ pniam ī deponēdo:qꝛ vterꝙ3 meret̄ deponi:ſ3 non in diſpēſando cū penitēte. ſed ad decretum. Quotq̄t. dđm: ꝙ nō ꝓbat hñ ꝓpo^m illa iſtātia:qꝛ ſi violatio mētalis non facit bigamū:nō ꝓpter hoc ſeqtur ꝙ nec violatio fornicaria:qꝛ h̄ ē act⁹ exterior:q h3 penā iuris poſitiui:nō iterior.

Quantum ad ſcđm quot modis ꝯhat̄ bigamia eſt ſciēdū ꝙ q̄tuor modis ī gnāli. ¶ Prim⁹ ꝑ hr̄e duas vxores triplr̄. p̄mo ambas ḋ iure. 2° ambas de fcō. vnā ḋ iure ꝛ alterā de fcō q̄uocūꝙ3. Exēplū p̄mi. notū ē q ſolus ē vere ꝛ ꝓprie bigamus. Exēplū ſcđi qñ hoc facit ſucceſſiue poſt ordinē ſacx vl̄ religiōis:aut qñ cu3 vtraꝙ3 eſt īpedimētū dirimēs. itē qñ ſil̄ vtrāꝙ3 accepit:vt ſi ſiml̄ dicat duabus:accipio vos duas ī vxores meas. tūc.n. neutrā accipit:qꝛ q̄ rōne vnā ꝛ aliā:qꝛ neutrā p̄us:nō pōt autē vtrāꝙ3. idē ē ꝑ quēcūꝙ3 modū vtrūꝙ3 mr̄imo^m vl̄ alteru3 ſit ḋ fcō ñ ḋ iure vt ī 4° arti. dicet̄. Et h̄ ēt ē vex ſi vtraꝙ3 v̄go erat tp̄e mr̄imonȷ ꝯcti. dū tñ vtrāꝙ̄ cognouerit. Et intelligo cū effectu:ita ꝙ ñ ſufficit conat⁹. ar^m. ex̄ ḋ ſpō. c. vlt. Nūꝙ̄.n. mr̄imoniū iuris vl̄ fcī cāt bigamiā nec verā nec īterp̄tatiuā:niſi fuerit ꝯſumatū aliq̄lr̄. ex̄.e. Debitu3. ¶ 2⁹ modus qñ vn⁹ ꝯhit cū vidua ḋ iure vl̄ ḋ fcō vt ī ſacris:vel ꝓfeſſus. ex̄.e.c. vlt. Dico āt viduā. i. corruptā:al̄s marit⁹ vidue v̄ginis bigam⁹ nō ē. Itē corruptā ab alio:ēt ſi a p̄mo ñ ſuſcepit ſemē ēt ſi ꝯhēs credat v̄ginē. 51. di. Qui ī aliquo nō a ſeipo:al̄s ſec⁹:l3 hoſt. ſit ꝯ. qꝛ nec ipa diuiſit carnē ſuam ī plures nec ipe. Dico āt viduā ſiue ꝓp̄e:vt qñ vir mortu⁹ ē: ſiue īpropꝛie vt repudiata:ſiue iuſte vt adl̄tera: ſiue īiuſte vt alr̄ odio hita:dū tñ ꝛ ip ſa fuerit cognita a p̄mo viro vel adultero:ꝛ cū h̄ ab iſto ḋ q̄ q̄rit̄. Nunꝙ̄.n. v̄go bigam⁹ fieri pōt:nec marit⁹ v̄ginis:ꝙ̄diu vterꝙ̄ vl̄ alr̄ v̄giēs ſunt. Dico āt ſciens corruptā uel ignorās:l3 ꝯhens cū meretrice ꝛ ḋ lupanari exhens mercat̄. ex̄. de ſpō. c. īter opa. Et iō ad h̄ reqrunt̄ tria. p̄mo ꝙ ſit ab alio corrupta. 2° ꝙ ſit ab iſto cognita. 3° ꝙ ſit mr̄imoniū ꝯctū vex vl̄ p̄ſumptū. Pōt autē vno ꝛ eodē actu ꝯhi mr̄imo^m ꝛ bigamia:vt ſi poſt ſpōſalia ḋ futuro cū ſa vl̄ corrupta ab alio ipe coḡſcat eā affcū maritali. Tūc eni nō ē p̄us marit⁹ tp̄e ꝙ̄ bigam⁹:l3 p̄us nā. Ex quo videt̄ ꝙ qñ dr̄ ꝙ nō ē bigam⁹ niſi ope ſubſecuto ꝛ niſi illa ſit corrupta ab alio uel ipe hūerit aliā:ꝙ nō reqrit̄ ſeminis ſuſceptio ad hoc ꝙ dicat̄ mulier corrupta:qꝛ ipa diuiſit carnē ſuā ī plures:l3 non ſuſcepto ſemine a pl̄ibus:eo ipo ꝙ caro ſua a pl̄ib⁹ ꝯtamiata ē. ꝛ eꝯ. uir dr̄ diuiſiſſe carnē ſuā ī pl̄es ex h̄ l3 īfra ñ ſemiauerit:tñ pl̄es polluit:ꝛ tamē carnalis copula nō facit de ſpōſalib⁹ mr̄imoniū niſi fuerit ꝯſumata. ꝛ ſic uno actu fit marit⁹ ꝛ bigam⁹:dū tñ ille act⁹ ſit ꝯſumat⁹. Cōtra hoc tñ vr̄ de bigamis. c. vlt. ꝓꝑ affectu3 ītētiōis cū ope ſubſecuto:ꝛ ſic vr̄ reqri ꝙ opus ſubſeq̄t matrimonñ veru3:vl̄ p̄ſūptum:ꝛ ñ ꝙ cōcomitet̄ tñ. S3 dicēdū ꝯſecuto tp̄e vl̄ nā. ¶ 3⁹ modus ē qñ recōciliat ſibi adl̄terā q̄ ad tho᷑. i. cognoſcit eā p⁹ adulteriū:quā ī mr̄imōio ḋflorauit ēt ſi ignorāter:vñ ml̄ti ſūt bigami ꝛ ignorāt. Idē ēt ſi violēter ꝑ eccl̄ia3 ꝯpulſus:ꝙ̄uis ñ teneat̄ obedire certus ḋ adulterio qđ ñ pōt ꝓbare:qꝛ nec iudex ei h̄ p̄cipet ſi ſciret v̄itatē:vñ obedit mēti:ꝛ ſi ñ, volūtati qđ ſufficit. Ar^m. ḋ reſcrip. c. Si qñ. ſi v̄a ē opinio q̄ dicit ꝙ ī foro ꝯtētioſo cōdēnat⁹ īiuſte ſm veritatē:ſ3 iuſte ſ3 allegata:ī foro ꝯſcie ñ tenet̄ ſoluere:qꝛ l3 iudex poſſet ñ tñ vult eū obligare aīo: tñ ī p̄ caſu melius ē ſibi excōicationē vitare:ꝛ bigamiā incurrere ꝙ̄ monogamū ſēꝑ viuere ī excōicatiōe q̄ ē maxia pena eccl̄ie. Si āt ñ q̄ ad tho᷑:ſ3 eā ſolū reconciliauit quo ad domū ñ ꝓꝑ h̄ fit bigam⁹:qꝛ nūꝙ̄ ꝯhit̄ bigamia ſiñ carnali copula:tñ canō vr̄ ſolū vocat̄ bigamū eū q r̄cōciliauit eā q̄ euidēter adl̄teriū coiſit. 34. di. Si c⁹. ꝛ. c. ſe. Sed illa euidētia nūꝙ̄ faceret bigamū ī caſu ī q̄ occultū ñ faceret. Nūꝙ3.n. aliqđ factū publicū fac̄ bigamū ī caſu ī q̄ idē fcm̄ occultū ñ faceret. ¶ 4⁹ mod⁹ ē qñ p⁹ votu3 ſolēne ordis ſacr̄alis:vel regularis aliq̄s ꝯhit ḋ fcō cū vnica ꝛ virgie ꝛ ḋflorat eā. q cle. vl̄ vo. c.i. vbi dic̄ ꝙ cū diacono ſic ꝯhēte p̄t ep̄s diſpēſar̄:qđ ñ poſſ3 ſi illa p⁹ fuiſſ3 ab alio corrupta. vt ex̄.e.c. vlt. ḡ fuit v̄go. Nec eēt nec̄aria diſpēſatio niſi fuiſſ3 bigamia. ḋ cl̄i. cōiuga. c. Sane ſacerdotes. Ite3 qñ conuer

ſtus ɔ̄bit de facto cū vnica ⁊ vgine ⁊ cognoſcit cā p eādē rō nē.27.q.i.c.Quotquot.n.virginitatē pollicitā violant.ſ.ð facto ɔ̄hēdo cū bigamis cōputāẗ:nec diſtiguiẗ vtꝝ violēt cū corrupta an cū virgine ɔ̄hēdo. Nec valet ſi dicaẗ ꝙ nū ꝙ̄ mr̄imoniū ð facto cāt bigamiā interp̄tatiuā niſi vbi ve rū matrimoniū ð iure cauſaret eā verā:q2 h̄ ē fl̄m vt pꝫ in eo q duas ducit:ābas ð facto. Tūc.n.2ᵐ mr̄imōiū ð fcō fa cit bigamiā iterp̄tatiuā vbi ð iure nō faceret verā:q2 nō ē vera bigamia:vbi nō fuerūt due ve vxores:h̄ āt p̄ma non fuit va. Nō ſic āt cēſendū ē ð illo q cū virgine ɔ̄bit ð facto pp aliud ipedimētū ꝙ̄ ordinis:puta conſāguineitatis vel aliud:q2 non eſt expreſſum ⁊ pene ſunt reſtringēde.

Tertius articl's ē videre qūo bigamᵘ puniaẗ. Et licet bigamᵘ vel trigamᵘ non peccet:pena tm̄ biga

pª ɔº mi ē qntuplex. ❡ P̄ria q2 nudaẗ oī p̄uilegio clericali. ð bi gamis.c.i.li.6. Et vr̄ gn̄alr̄ ꝙ qcūq3 pōt dimittere clerica tū vel ſtatū quo h3 p̄uilegiū clericale ſi icidat ī aliquē mo dū bigamie ð tribᵘ p̄mis pdit p̄uilegiū clericale: ſicut aco lythus ⁊ nouitiᵘ religioſus. Si āt ſit talis q nō pōt exuere ſtatū illud quo manēte ſēp retinet p̄uilegiu3 quouſq3 p̄us ðgradatus ī ſpāli tradaẗ iuſtitie ſeclari:iſte p nullam biga miā pdit p̄uilegium h̄. Uñ qð ibi dr̄ adyciēdus eſt coertio

2ª ɔº ni ſeculari:ñ pōt referri ad eos q ſūt ī ſacris ⁊ pfeſſi. ❡ 2ª pena ē ꝙ priuātur tōſura clicali ſicut dr̄ in p̄dicta ðcretali. Ex quo apparet ꝙ ñ pōt intelligi ð 4º mō bigamie:q2 ſub diaconᵘ ⁊ religioſus pp illud ñ pdūt tōſurā. Pōt āt ſi ītret religionē portare tōſurā monachalē q ñ ē via ad ordinem

3ª ɔº plus ꝙ̄ tōſura ɔuerſorū. ❡ 3ª ē ꝙ nō dꝫ ðferre hitu3 cleri calē:ñ ꝙ cogaẗ vt iudei ɔuerſi ſēp hr̄e veſtes radiatas vel virides:ſ3 p̄ñt ferr̄ q̄les clici:ſ3 phibēẗ ðferr̄ ſuppelliceu3 ⁊ ſilia:⁊ p ɔn̄s dicer̄ epl'a3 ēt ſiñ ſuppelliceo. Qui vō h3 vni cam ⁊ vginē teneẗ ðferre tōſurā ⁊ hitū clicalē:al's pdit p̄ui legium. ð cleri.ɔiug.li.6.ñ ꝙ teneaẗ ferre ſuppelliceū:imo ñ debet:ſ3 ñ radiatū vl' viridē:ſilr̄ ⁊ tōſura3 cucufa tegere pōt:ne ſit ſcādalū vxori. Si ēt pp ifirmitatē capillos raſit quouſq3 creuerit excuſatur:ſ3 clicᵘ ſolutᵘ ñ dꝫ cucufā ðfer re:nec ē neceſſaria admonitio quā qdā officiales faciūt:q2 ſine admonitiōe alia priuilegium pdūt niſi tōſurā ⁊ hitum

4ª ɔº clericalē ðferāt. ❡ 4ª ꝙ ñ ordiaẗ ad aliquē ordinē:niſi di ſpēſatiue. imo nec corona ſibi dari pōt:q2 ſi ñ pōt vti antiq̄ corōa vel ordine:multo minᵘ pōt accipe ð nouo. Et l3 cha racterē recipiat ꝙ̄uis nicolaus furioſus dixerit ꝙ bigamᵘ ñ plus pōt ordīari ꝙ̄ aſinᵘ:q2 papa ñ pōt toller̄ ðfectū quē

5ª ɔº h3:tm̄ executionē nō recipit.ex.e.c.3. imo ordīator p̄uādᵘ ē ptāte ⁊ officio.ex.e.c.2.niſi cum eo diſpenſeẗ. ❡ 5ª ꝙ nō ē capax alicuiᵘ bñficij eccleſiaſtici nec ſecularis nec regu laris:q2 ñ ɔferr̄ layco:ſed tm̄ clerico:vñ ſiē īdignᵘ ñ ſolum acro ordie cui ðbeẗ pmotio:l3 ñ hn̄s illū poſſit pmoueri ad multa bñficia:tm̄ q ordinat illū teneẗ p̄uidere:imo ſim plr̄ oī ordie ⁊ toto clericatu ē īdignus:iō ⁊c. Jtē cū bñficiū ſit pp officiū qcūq3 ē īdignᵘ ordine vel officio:p ɔñs ⁊ bñfi cio:nec ſolū ɔſtāte mr̄imonio:imo ēt poſtea quouſq3 diſpē ſetur:q2 ēt ɔiugatus cum vnica ⁊ virgie īteri ñ pmouetur. ð clī.ɔiug.c.2. ❡ Sed dubiū ē ð illo q ɔ̄xit ſponſalia p ver ba ð futuro:⁊ cognouit ſpōſā talē:quā cognoſcēdo p verba ð p̄ñti fieret bigamᵘ:cognouit dico affectu fornicario non maritali: vtꝝ fiat bigamᵘ ſaltē īterp̄tatiue quo ad penas ſupiᵘ enūeratas ī qbᵘ parificaẗ vus ⁊ īterp̄tatiuᵘ bigamᵘ. ❡ Et dicēdū ꝙ ſic ī foro ecclīe q̄ iudicat mr̄imoniū ⁊ p̄ſu mit: ⁊ idē ēt ī foro ɔſciētie:q2 bigamia h3 ortum ex ſtatuto ecclīe:q̄ videt ea q̄ patēt. Uñ ad ɔ̄hēdā bigamiā ēt in foro ɔſciētie ſufficit mr̄imoniū ī foro ecclīe. Nā ēt illud qð ap paret eē mr̄imoniū ī foro ecclīe:l3 ſit nullū ēt iudicio eccle ſie: cauſat bigamiā:ḡ multo magis illud qð ecclīa iudicat mr̄imoniū: ⁊ ē p̄ſūptio iuris ⁊ ð iure:vñ q ſpōſā ſcðā3 ð fu turo vel corruptā vel poſt ordinē cognoſcit vel fornicario vl' mr̄imōiali affectu fit bigamᵘ pari mō ac ſi p vba ð p̄ñti.

Quartus articl's ē q̄re bigamᵘ ñ pmoueaẗ:⁊ h̄ ſunt pª 5.ɔ̄nes. ❡ pª.ſ.de ve ⁊ p̄pe bigamo q.ſ.ha buit duas vas vxores:q2 ad ſup̄mū ſacr̄3 accedēs ñ dꝫ pati defectū ī ſacro. Sed vus ⁊ p̄pus bigamᵘ h3 defectū ſacri: q2 nō ē vnus vniᵘ ſicut xp̄s:q2 vna ē ecclīa ab abel vſq3 ad vltimū electū q ī fine mūdi naſciturus ē. Nā cū ſit vna fi des modernoꝝ ⁊ antiquoꝝ:⁊ ſcriptū ē. ſpōſabo te mihi ī fi de:p ɔn̄s vna ſpōſa ecclīa ⁊ ſinagoga:nec plus h3 luxuria ꝙ̄ caſtitas ī penis q̄ pp culpā infliguntẗ:ſ3 ī his q̄ pp ðfectū ſacri ſic:q2 nō ē defectus ſacri vbi nō ē ſacr̄m:ſicut in plura litate cōcubinaꝝ:ſ3 tūc ē īſtantia:q2 q nō h3 ſacr̄m plus de ficit ī ſacro:ꝙ̄ q h3 illud īpfecte:ſ3 q nūꝙ̄ fuit cōiugatᵘ pōt ordinari ⁊ pmoueri.ḡ magis q fuit l3 defectuoſe. Sicut bona ē rō de ordine bona ē de bñficio quod eſt pp ordinē: vñ q ē īeptᵘ ad ordinē ē īeptus quo ad bñficiū:l3 beneficium poſſit hr̄i ſine ordine ⁊ eꝯ. ❡ 2ª. quare bigamus inter

2ª ɔº pretatiuus primaria īterp̄tatione.i.verus maritᵘ corrupte nō pmoueẗ. Et dōm ꝙ h̄ ē:q2 ēt h3 defectū ſacri. Nā ſpon ſa xp̄i ñ diuiſit mētē ſuā ī plures. Quāuis.n.ī ſinagoga ⁊ ec cleſia fuerit aliq̄ aīe p̄us cū diabolo fornicate:pp qð hiero nymᵘ vocat duas meretrices ſalomōis:tm̄ ecclīa ab abel vſ q3 ad vltimū: nec fuit:nec erit ſine aliq̄ ſcā aīa ſponſa fide li deo:nō alij cōiuncta:⁊ ī illa q̄ erat fidelis deo merito ec cleſia reſidebat:vñ ecclīa ſp fuit virgo ⁊ immaculata. De ſpōdi vos ⁊c:vñ nō diuiſit ſe ī plures. Uñ p illud qð dictū ē:vr̄ Adā ⁊ Euā nō hūiſſe grām ante peccatū:q2 ſtati eccle ſia militās hoīnu3 īcepit qñ fidē formatā hūit:q2 p charita tē militaẗ. Cū āt p peccatū grām pdidiſſēt ſi hūiſſent.ḡ ec cleſia poſtꝙ̄ cepiſſet deſiſſet:⁊ poſtꝙ̄ ðs eā deſpōſaſſet ipe eā repudiaſſet.qð nō vr̄. Et plus videẗ ꝙ nō hūit gra3 ante Abel:q2 ecclīa nō īcepiſſet ab Abel ſi ante Abel aliq grām hūiſſent:q2 qcūq3 ē ī grā ē ī ecclīa:⁊ p multos annos ſalte3 duos aut.18.menſes anteꝙ̄ naſcereẗ Abel fuerūt Ada3 ⁊ Eua:⁊ Chaim ante p nouē mēſes:q2 non fuerunt gemelli.

3ª ɔº ❡ 3ª ɔº. q̄re alij bigami. Et dico ꝙ pp ſimilitudine3 ad pri mos duos:vñ oēs q ſunt bigami pp plr̄es:q̄rū vl' vtraq3 vel altera de facto pp ſilitudinē ad pᵐ:q vō pp vnā de facto pp ſimilitudinē ad 2ᵐ. exceptis his q votū ſolēne emiſerūt: ⁊ cū virgine ɔ̄xerūt q pp duplex mr̄imoniū vnum ſpūale aliud carnale aſſimilāẗ p̄mis. Oēs igr̄ ſūt bigami:q2 vl' ſūt viri duaꝝ vxorū de iur̄:vel ð facto carnalr̄ vl' ſpūalr̄:vl' ſūt viri vxoris bine:puta eiᵘ q̄ diuiſit carnē ſuā ī plures. ❡ 4ª

4ª ɔº ɔº q̄re plus reqrir̄ integritas ex parte vxoris ꝙ̄ viri. Rō. Tho. q2 motᵘ recipit ſpēm ⁊ defectū a termīo ad quē non a quo:vñ vxor virgo cōſentiēs ī virū corruptū ſuo mō fit irregularis:puta ad ordine3 diaconiſſe. Si.n.dicit apl's ꝙ diacōiſſa ſit vniᵘ viri vxor queadmodū dꝫ ep̄3 eē vniᵘ vxo ris virū:p ɔn̄s dꝫ eā eē vxorē viri virginis ſicut ep̄3 virum

5ª ɔº femie virginis. ❡ 5ª ɔº. q̄re corruptᵘ ī ep̄3 conſecraẗ:vt pe trus:hilariᵘ:⁊ genebaldus:⁊ dioᵘ ⁊ multi alij:⁊ philippus q̄ tuor virgines filias:corrupta aūt nō conſecraẗ ī virgine3. Rō Tho. de velo virginū:q2 nō ſignificaret pfecte itegri tatem:niſi eēt itegra. ❡ Propter qð ex his īſurgit q̄ſtio:ſi qs ɔ̄hat de facto mr̄imoniū ī caſu ī quo ɔ̄hēs de iure fieret bigamᵘ vtꝝ fiat bigamᵘ:puta ɔ̄bit qs cum cognita:vr̄ ꝙ ñ q2 ñ eſt ponēda bigamia vbi nō īueniẗ exp̄ſſū.de ſponſali. Cū apud.q2 pene ſunt reſtrigende:nō aūt inuenitur ꝙ ma trimoniū nullū cauſet bigamiā niſi in duobus caſibᵘ. Pri mus qñ ē nullum p votū ſolēne ordinis vel religionis.ex. e.c.Nuper.⁊.c.vlti.Qui clerici vel vo.c.i.⁊ in decre.26.di. ca.decreuimᵘ.⁊.c.Quotq̄t.2ᵘ qñ nullū pp ligamē.vt ī ɔ̄hē te cū r̄pudiata.de bigamis.c.i.niſi ꝙ hoſti.ī apparatu exē plificat de acolythis cum conſanguineis ⁊ affinibᵘ. ❡ Jn contrarium:q2 indiſtincte dicūt doctores ꝙ bigamus eſt qui de facto contrahit cum duabus:vel cum corrupta:⁊ ea dem ratio videtur in omnibus.ſ.propter affectum nō pp effectum.de biga.c.fi. Si.n.aliquis in facie ecclīe publice

ɔtraxit cū ſua aut cu3 vidua oēs iudicāt eū bigamū q neſci unt ipedimētū.vñ q2 ecclīa videt ea q̄ parēt a q̄ ē iſtituta bigamia:vr̄ ꝙ oē mr̄imoniū ī facie ecclīe ɔtractū ſaltē pp ſcādalū cāet bigamiā ēt ſi ſit nullū:ī caſu ī quo cauſaret ſi eēt verū. Nā ipedimēta q̄ hn̄t ortū ex ſtatuto eccleſie:ita ori unẗ ex factis apparētibus:ſicut exiſtibus:vt publice hone ſtatis iuſtitia.ex ſpon.nullis.⁊ ſi mr̄imoniū publicū hoc fa ceret eadē rōne ⁊ occultū. ❡ S3 tūc ē dubiū: aliqs ɔ̄xit p vba de p̄ñti cū corrupta ab alio:⁊ eā cognouit intēdens de cipere ⁊ nō ɔ̄here:q̄ritur vtrū ɔtrahat bigamiā.⁊ vr̄ ꝙ nō. q2 ſpōſalia q̄ ſūt nulla p̄pter defectū ɔſenſus nō cauſāt pu plice honeſtatis iuſtitiā.ḡ ⁊c.ergo a ſilī mr̄imoniū nullum p̄pter defectū ɔſenſus nō cauſabit bigamiā ēt ī caſu ī quo cāret ſi teneret. Solutio.dico ꝙ īmo p idē vtrobiq3:q2 ec cleſia q̄ hec ipedimēta itroduxit iudicat ſolū de apparen tibᵘ.vñ qñ dr̄ ſpōſalia q̄ ſūt nulla ex defectu ɔſēſus:nō cau ſāt pubᶜᵉ honeſtatis iuſtitiā.ſupple:euidētl:ſic qñ īfās ⁊ fu rioſus ɔ̄bunt vl' maior ⁊ ſanus ſub ɔditiōe.ſecus vbi defe ctus non eſt patēs nec euidēs. Et idē dico in caſu de facto de quodā diacono vel monacho qui ð facto ɔtraxit p vba de p̄ñti in facie ecclīe vel clādeſtine:q2 l3 nō itenderet cō trahere:vtpote ſciēs ſe nō poſſe:l3 ēt nollet niſi ad vnā no ctē decipere.ex quo tm̄ exteriᵘ exp̄ſſit verba ɔſenſus ð pre ſenti p idē eſt.vñ bigamia ɔ̄hitur quō ad iuris īterp̄tatōe3 p mr̄imoniū ð facto ī omni caſu ī quo ɔ̄hereẗ p mr̄imoniū de iure. Dico āt mr̄imoniū de facto oē illud qð h3 ī apparē tia oē illud qð h3 mr̄imoniū veꝝ ī ſubſtātia:puta:q2 in fa cie eccleſie ɔtrahiẗ p vba de p̄ñti.itē qñ illa publice vel oc culte dñr ⁊ fiūt:de qbus ſi ɔſtar3 ecclīa iudicaret mr̄imo niū.puta:q2 fuit p vba de p̄ñti clādeſtine:l3 ille vellet deci pere nō ɔtrahere.vel q2 fuit de futuro:ſ3 fuit ſecuta carna lis copula:l3 deceptorie:q2 oē mr̄imoniū qð ē mr̄imoniu3 ſm iudiciū eccleſie vel ſm faciē ecclīe:ſufficit ad bigamiā ī caſu ī quo veꝝ mr̄imoniū ſufficeret:⁊ plus:q2 vbi nullu3 veꝝ mr̄imoniū cāret:mr̄imoniū de facto cauſat in quarto caſu:vt dictū ē de mr̄imonio poſt votū ſolēne ɔtracto: qð ſemp facit bigamū copula ſecuta.

ɔº Quintus articulus eſt qūo bigamia tollaẗ:vbi ſunt qnq3 ɔ̄nes. ❡ Prima ꝙ non tolliẗ p bap tiſmū ſm aug. Nec obſtat ꝙ ecclīa nō iudicat ð his q̄ foris ſūt:qð veꝝ ē ꝙ̄diu foris ſūt:ſ3 poſtꝙ̄ ītrauerit iudicat eos

ɔº ēt ſm ea q̄ foris hūerūt:vt pꝫ ī ɔuerſiōe ifideliū. ❡ Scða. ꝙ tolliẗ p diſpēſationē pape:q2 papa cū oī bigamo ad oīa totalr̄ ⁊ vlr̄ diſpēſat.i.cū vō ⁊ īterp̄tatiuo ad oēs ordines: bñficia:⁊ dignitates.vt Luciᵘ papa cū panormitano epō. vñ.C.de epi.⁊ cle.l.nulla.auc.ibi ſignata īperator diſpen ſat cū diaconiſſa ī etate.60.ānoꝝ quā ponit apl's vocās ea3 viduam.pª ad Cor.5. Et hoc qñ īperator de voluntate ⁊ au ctoritate pape ī talibᵘ ordinabat:ſicut ēt epātus ɔferebat. ḡ mltomagis papa p ſe diſpēſare pōt ī ſtatutis aplī. vñ nō obſtat.25.q.i.Sūt qdā. Et ɔfirmaẗ rō.q2 in oī pena q̄ ē ex ſtatuto ecclīe vl' platoꝝ ecclīe papa diſpēſare p̄t. hꝫ ē iſta. q2 apl's dicēs vniᵘ vxoris virū loq̄baẗ diſponēdo et ordi nando eccliam ī qua nō hūit maiorē ptātem papa. vnde ⁊ ibi dicit:nō vinolētū:nō pcuſſorē:ī qbᵘ papa diſpēſat. Et l3 nō poſſit facere de bigamo nō bigamū:q2 tm̄ bigamū nō p moueri eſt ð ſtatuto eccleſie.iō poteſt illō amouere: ſicut poteſt homicidam ordinare:licet non poſſit facere ꝙ non ſit talis:ſed quia talem exiſtentem non moueri eſt ordina

ɔº tio eccleſie. ❡ Tertia ɔcluſio eſt ð cardinalibᵘ. Et qde3 de legatis l3 poſſint multa q̄ nō p̄ñt alij.tm̄ inq̄tū legatus ſiue a latere ſiue aliᵘ a cōmiſſiōe vl' dignitate nō īuenio ꝙ poſſit in aliquo cū quocūq3 bigamo diſpēſare: ſed l3 in iu re nihil circa hoc caueaẗ:tm̄ q2 de iure ⁊ ɔſuetudīe hn̄t ple niorē ptātem ī oī diſpēſatione ꝙ̄ eps:ſic eps p̄t ī ſua dioce ſi:ſic legatᵘ a latere pōt ī tota ſua legatiōe:nō ſolū p̄ſbyter aut eps:ſ3 ēt diaconᵘ cardinaẗ. Nec obſtat ꝙ nō pōt ordies

ɔ̄ferre:qð ē ordis:q2 pōt dare bñficiū:⁊ p ɔn̄s diſpēſare:qð ē iuriſditōis. Sūmus āt p̄niariᵘ cū oibᵘ ð mūdo ad minus tātū q̄tū eps cū illis de ſua dioceſi.⁊ hoc qdē rōnabilr̄ per locū a ſilī ⁊ a maiori.q2 cui ɔcedūẗ maiora:⁊ miora.vñ re gula iuris ē. Nō dꝫ cui qð maiᵘ ē lic3:qð minᵘ ē nō licere:ſ3 alr̄ ñ pbaẗ. Epi āt cardiales ī ſuis titulis ⁊ termis legatio nū p̄ñt ſicut epi cū ſuis ſubditis:al's nihil:niſi q̄tū eis ſpā liter cōmittiẗ. Preſbyteri āt cardiales ī titulis ⁊ legatiōi bus ſuis:q p̄ñt miores ordīes ɔferre:p̄ñt forte quo ad eos cū bigamis:ſic ⁊ epi diſpēſare.ita tm̄ ꝙ iſti duo.ſ.epi ⁊ p̄ſby teri qñ ſūt legati ī oibᵘ hn̄t poſſe maiᵘ ī ſua p̄uicia ꝙ̄ eps ī ſua dioc.ſilr̄ ⁊ hoc h3 diaconᵘ cardialis legatᵘ.ſimplex autē diaconᵘ cardinalis nō legatᵘ nō vr̄ aliqd hr̄e circa h̄. ❡ 4ª 4ª ɔº

ɔclō ē de epis.q2 ð archiep̄o.p̄riarcha vl' p̄mate nihil inue ni ꝙ poſſit plus ꝙ̄ eps:imo minᵘ ī duobᵘ caſibᵘ:l3.n.cū ſuis ſimplicibᵘ ſubditis imo diaconᵘ poſſit diſpēſare:ſic eps cū ſuis:⁊ ipe ſit maior epo.tm̄ cū ſubditis ſuoꝝ ſuffraganeoꝝ nō:niſi forte legatus ex dignitate.arᵐ de offi.de leg.c.i.nec iterum cū ipo ſuffraganeo publice fornicāte.ī q̄ tm̄ caſu il le poſſet cū ſuo curato:vt ide pcedat cure p̄uatio:vñ dona tio:q2 pp tale qd mereẗ deponi eps:q nō pōt deponi niſi a papa.vñ ſoli pape ē ius q̄ſitū.vñ nō p̄t metropolitanᵘ diſpē ſare cū eo ab hac pena.ſ3 papa ſm Hoſti.q hoc dicit nō ob ſtāte ꝙ eēt eps:ſ3 patriarcha ɔſtantinopolitanᵘ q deponit ſuos epos:pari rōne poſſet diſpēſare cū eis:ſi poſt epatū ī curreret bigamiā pp quā ipenitētes eēnt deponēdi. Tunc eni ex cā poſſet cū penitētibᵘ diſpēſare.aliᵘ āt īferior papa ñ p̄t diſpēſare cū epo bigamiā īcurrēte. S3 vr̄ ꝙ eps pp no toriā fornicationē nō īcurreret ſuſpēſionē:cū nō ſit exp̄ſſu3 de eo:ſ3 tm̄ de ſimplici ſacerdote. Nec alr̄ ipe īcurrit.ð ſen. ex.c.Quia.li.6. Eps āt p̄t diſpēſare p̄mo ī minoribᵘ ordibᵘ ſuſcipiēdis ⁊ exeq̄ndis.q clerici vl' vo.c.i.⁊ ī decretis.c.Le ctor. Jn his.n.facile diſpēſaẗ ēt ab epo ī illegitime natis. de filijs p̄ſby.c.i.l.6. 2º ī ſubdiaconatu ī neceſſitate:qñ pau ci īueniūẗ miſtri:ſicut ⁊ in eo q publicā p̄niam egit:vt ī de cre.c.illo.Lector. Nec val3 qð dn̄t aliq abrogatū p hoc ꝙ tūc tp̄is ſubdiaconatᵘ nō erat ſacer ordo.de ſeruis nō ordi. Miramur. Qð eni nō mutaẗ q̄re ſtatᵘ phibeẗ: C.ð reſta. .l.Sācimᵘ. Nō.n.īueniẗ phibitū diſpenſare ī neceſſitate. Nec val3 qð dn̄t alij:ꝙ ē diſpēſatio pape nō epi:q2 iſtō ē ſta tutū iuris.vñ ſm hoc ad minores ſine alia diſpēſatōe pro moueri poſſent.vñ cū pariter pmittat bigamos ordīari ad minores ordies ſine nec̄itate:⁊ ſubdiaconatū ī nec̄itate: et ad minores nō liceat ſine lnīa epi:pari rōne nec ad ſubdia conatū:ſ3 cū lnīa ſic. 3º qñ ad religionē ītrat. Qui.cle.l' vo. .c.2.nō ſic āt forte qñ iā ē ī religiōe.tm̄ q̄tū ad diſpēſatiōe3 al's parificāẗ.⁊ ille q vl't ītrare religionē ⁊ q iā ē religioſus de ſen.ex.c.Cū illoꝝ:q2 l3 ſit grauiᵘ crimē religioſi ꝙ̄ ſecu laris:⁊ q̄tū ad hoc minᵘ diſpēſabile:tm̄ rō diſpēſandi q̄ eſt vt tollaẗ m̄ā euagādi eq̄lr̄ ē ī nouitio ⁊ pfeſſo. Cū bigamo ergo ītrāte religionē eps p̄t diſpēſare ad diaconatū ⁊ ſacer dotiū:qð tm̄ ð ɔſuetudie nō ſuaẗ ī bigamia vere ⁊ p̄pe dcā vel de vō marito corrupte. 4º qñ ē bigamia ɔ̄cta de fcō p mr̄imoᵘ ī caſu ī quo ñ ɔ̄hereẗ p mr̄imoᵐ ð iure. vt cu3 poſt votū ſolēne religioſi vl' clici ɔ̄biẗ cū vnica ⁊ virgine:q cle.l' vo.c.i. 5º qñ bigamia ē occulta:qð ſic p̄t itelligi vt cū ē ſcīn de nā ſua occultū.puta cū qs cognoſcit vxorē ſuā ī occulto adl'teratā.nā l3 publicū ⁊ occultū nihil faciāt ad bigamia3: tm̄ ad diſpēſationē ſic. Si āt eēt factū vl' cā bigamie occl'ta p accn̄s.puta:mr̄imoᵘ clādeſtinū:qð ð ſe debuit eē manife ſtū:tūc eps nō poſſet niſi ī caſibᵘ p̄dcis:al's āt eps ñ p̄t.ex.e. .c.vlt.vñ fruſtra q̄rebaẗ:an nobilis factᵘ monachᵘ poſſ3 de ferre coronā mōachalē cū eēt bigamᵘ.q2 diſpēſāte epo qð facile obtinuiſſet ēt ſacerdos fieri poſſet. ❡ 5ª ɔ̄ ē de p̄latī 5ª ɔº

religioſis. Primo ꝙ abbas qcūq3 ⁊ q̄tuſcūq3 ð iure nō h3 aliquā ptātē cū bigamo diſpēſādi:ſiue ī mōaſterio ſiue an de iure vel ð fcō ɔ̄xerit:l3 ī alijs irregularitatibᵘ plus poſ

ſit ꝙ̃ eps.de ſen.ex.Cū illoꝝ.Si vo hēat p̄uilegiū ꝙ poſſit cū ſuis ſubditis diſpēſare niſi i his caſibꝰ ꝓꝑ quos merito eēt ſedes aplica regrēda:tūc pōt cū monachis bigamis in bigamia p̄us vl' poſtea ꝯtra diſpēſare:ſicut eps i ſecularibꝰ religionē itrātibꝰ ēt quo ad maiores ordies:ñ tñ quo ad dignitates. Nō.n.ſeqt̄:diſpēſat quo ad maiores ordies:ergo quo ad dignitates. Nā ordo diſpēſat i illegittimis i oībꝰ ordinibꝰ:nō tñ i p̄latōibus.vñ nec abbas nec eps i caſibꝰ i ꝗbus i maioribꝰ ordibꝰ diſpēſauerit poſſent i dignitatibus vel curis diſpēſare.vñ eps vl' abbas ꝗ poſſent bigamuꝫ canonicū regularē facere ſacerdotē:nō poſſēt eū facere curatū:⁊ eps nō poſſꝫ eū i abbatē ꝯfirmare:nec metropolitanꝰ i epm:qꝛ nō ē eligibilis ſꝫ tm̃ poſtulabil' a papa.nec abbas ſuus p̄t eū facere p̄orē ꝯuētualē ex abbatiā:ſꝫ forte ſuppriorē aut tertiū p̄orē:q ñ ſūt dignitates ſꝫ officia.Diſtinguēdū ē ergo ō p̄ore ꝗ hꝫ curā ordinariā cū quo nō p̄t.⁊ ō p̄ore ꝗ ē vicariꝰ:⁊ i hoc p̄t diſpēſare ꝗ p̄t i ſacerdotio diſpenſare. Uel ſi ex diſpēſatiōe epi ē factꝰ ſacerdos:p̄t fieri tal' p̄or vl' ſupprior ab illo eodē a quo aliꝰ ꝗ diſpēſatōe nō idiget poni poſſet.ſꝫ bñficiū ſimplex ſine cura ⁊ dignitate poſſꝫ eps talibꝰ ꝯferre:ſicut ⁊ illegittie natis.ex.de fil.p̄ſby.c.i.li.6. Qñ āt diſpēſat̄ ab eo ꝗ p̄t pene ſupradicte tollūt̄: hactenꝰ q̄tenus diſpēſat̄. Nā ſi diſpēſet̄ cū eo ad ordies quoſcūqꝫ vl' bñficiū qō nō cadit i laycū:eo ip̄o recupat p̄uilegiū clericale ſpāl'r.ſi qs ſuadēte diabolo:⁊ ꝙ deferat tōſurā ⁊ habitū clicalē:⁊ cū hoc recupat q̄ꝫtū ſpāl'r ꝯmittit̄ i exeq̄ndo ⁊ ſuſcipiēdo. ¶ Ad argumēta i oppom. Ad p̄mū dōm ꝙ nō lꝫ diſpēſare in his q̄ ꝯtinēt̄ i canone q ſūt ō iure nāli ⁊ ō neceſſitate ſacroꝝ ⁊ fidei:ſꝫ i alijs q ſūt ō iſtitutōe aploꝝ licꝫ: cū eccl'ia nūc hēat eādē p̄tātē deſtituēdi ⁊ ꝯſtituēdi quaꝫ tp̄e aploꝝ hūit. ¶ Ad ſcōꝫ dōm ꝙ ꝑ illō vbū nō licꝫ cū bigamis diſpēſare:notatur difficultas diſpenſandi ⁊ non impoſſibilitas.⁊ ſic ē gloſandū vbicūqꝫ ſil'e vbū īuenitur.

¶ Si cōſenſus de futuro cum iuramento faciat coniugium. Diſtin. XXVIII. a

HIc q̄ri dꝫ vtꝝ ꝯſenſus de futuro addito ēt iuramēto ꝯiugiū efficiatꝰ? vt ſi qs ꝓmittat: vel etiā iuret alicui ſe vſqꝫ ad tp̄s placitū illā ductuꝝ: ⁊ illa ꝓmittat vel iuret ſe illi nupturā. Nūqd talis ſpōſio eos ꝯiuges fec̄? Si mutato ꝓpoſito alter vl' vterqꝫ ad alienā copulā tranſit nunqd ob priorē ſpōſionē iuramēto ſubnixā: ſcōc federatiōis pactū ſcidet̄? Conſidera qꝛ lōge aliō eſt ꝓmittere: ⁊ aliō facere. Qui ꝓmittit nōdū facit. Qui ergo ꝓmiſit ſe i vxorē ductuꝝ aliquā: nōdū eā duxit vxorem ⁊ q̄ ſpopondit ſe nupturā: nōdū nupſit. Quo ergo ꝯiuges appellari p̄nt q nondū ꝯtrahūt: ſꝫ i futuro ſe ꝯtracturos iurādo ꝓmittūt. Itē ſi ex vi iuramēti ad futurū p̄tinentis mox efficiūt̄ cōiuges: cur iurāt i futuro ſe facturos qō i p̄nti efficiūt̄? Item Si ex quo iurant mox efficiūt̄ ꝯiuges tūc rē hāc efficiunt quā iurāt ſe facturos. Iō dico ꝙ ꝯiugiū tūc nō fuit: ſed futuꝝ ꝓmittit̄. Si vero ille poſt vxorem duxit: ⁊ illa marito nupſit: cōiugiū vtrinqꝫ fuit: ⁊ nō pōt diſſolui. Precedens ergo mēdaciū vel periuriū: p̄nia eſt corrigendū: ſed cōiugiū ſequens nō eſt diſſoluendū. Nō aūt ſic eſt qñ iuramentū cōiugij p̄ntis cōſenſus atteſtatione firmatur. qꝛ poſt talem conſenſū ſi quis alij ſe copulauerit: etiam ſi prolem procreauerit: irritū debet fieri: ⁊ ipſe ad priorem copulā reuocari.

¶ Que videntur obuiare premiſſis nouellarū inſtitutio. b

p Remiſſe autē ſententie videtur obuiare illud quod leges tradūt. Si quis tactis diuinis ſcripturis iurauerit mulieri ſe eā legittimā vxorem habituꝝ. vel etiā ſi i oratorio tale ſacramentū dederit: ſit illi legittima vxor: q̄uis nulla dos: nulla alia ſcriptura iterpoſita ſit. Sed hic oſtenditur quid fieri vl' eſſe debeat non ꝙ tunc fiat. Nō eni ꝑ illud iuramentū tūc fit vxor: ſed fieri debet: qꝛ iuramētum eſt. Pōt ⁊ de illo iuramento hoc dictū intelligi vbi de p̄ſenti conſentiūt ac ſe inuicem ſuſcipiūt. Illi etiā ſnie qua dictum ē ſolum cōſenſu facere ꝯiugiū: videtur obuiare qō Euariſtus papa ait. Aliter legittimū non fit coniugiū niſi ab his qui ſuper feminam dñationē habere videntur: ⁊ a quibꝰ cuſtoditur vxor petatur: ⁊ a parentibus ſponſetur ⁊ legibus dotetur: ⁊ a ſacerdote vt mos eſt benedicat̄: ⁊ a p̄aīmphis cuſtodiat̄ ⁊ ſolemniter accipiatur. Itē. Iſta legitima ſcitote eē cōnubina. Alr̄ vero preſumpta: non coniugia ſed adulteria vel fornicationes ſunt niſi voluntas ꝓpria ſuffragata fuerit ⁊ vota ſuccurrerit legitima. Hoc aūt nō ita intelligendū eſt tāqꝫ ſine enumeratis non poſſit eē legitimum coniugiū: ſed qꝛ ſine illis non habet decorē ⁊ honeſtatē debitam. In huius eni ſacri celebratione ſicut in alijs q̄daꝫ ſunt pertinentia ad ſubſtantiam ſacramenti. vt conſenſus de p̄nti: qui ſolus ſufficit ad contrahendum matrimoniū. q̄dā vero ꝑtinentia ad decorē ⁊ ſolēnitatem ſacramēti: vt parentuꝫ traditio: ſacerdotū benedictio ⁊ huiuſmodi: ſine quibus legittime fit cōiugiū: quātū ad virtutem nō quātū ad honeſtatē ſacramēti. Sine his ergo non q̄ſi legittimi coniuges: ſed quaſi adulteri vel fornicatores cōueniunt vt illi qui clāculo nubūt: ⁊ vtiqꝫ fornicatores eēnt niſi eis ſuffragret̄ volūtas verbis expreſſa de p̄nti: q̄ legittimū i eos facit matrimoniū. Nā ⁊ conſēſus occultus de p̄nti ꝑ verba expreſſus cōiugium facit: licet non ſit ibi honeſtus cotractus: ſꝫ m̄rimoniū ſancit ꝯſēſus q i occl'to fuit. Si.n. alter alterū dimiſerit ñ cogit̄ iudicio eccleſie redire: ⁊ cōmanere q̄ſi cū ꝯiuge: qꝛ nō pōt ꝓbari teſtibꝰ contractus q i occulto ē factꝰ. Qꝛ ſi ipi q i occulto ſibi cōſēſerūt: eidē cōſēſū volūtarie in manifeſto ꝓfiteant̄: tunc vtiqꝫ propria voluntas ſuffragat̄: ⁊ legitima vota ſuccurrūt: ad ſanciendum coniugiū qō prius occulte fuerat ꝯtractū. Volūtas ergo verbis expreſſa i occulto ad hoc ſuffragat̄ vt fiat ꝯiugiū: manifeſte vero expreſſa ſuffragatur vt ſanciat ⁊ roboret: ac liberꝝ ſit eccl'e de hoc iudicare ſi expedierit.

¶ De qua re ſit conſenſus ille: an de carnali copula: an de cohabitatione: an de alio. c

b HIc queritur cū cōſenſus de preſenti matrimoniū faciat: cuiꝰ rei cōſenſus ſit ille? an carnalis copule? an cohabitationis: an vtriuſqꝫ? Si cohabitationis conſenſus matrimoniū facit: tunc frater cū forore: pater cum filia pōt cōtrahere matrimoniū. Si carnalis copule. tunc inter mariam ⁊ Ioſeph non fuit cōiugium. Propoſuerat.n. maria in virginitate manere niſi deus aliter facere iuberet ſm qō videtur angelo dixiſſe. Quo fiet iſtud qm̄ virum nō cognoſco.i.me nō cogniturā ꝓpoſui. Neqꝫ enim qꝛ virū tūc nō cognoſcebat: neceſſe erat inquiri quomō poſſꝫ hēre filiū: ſed qꝛ ſe nunqꝫ cogniturā ꝓpoſuerat. Dicit.n. Beda. ꝙ in virginitate manere diſpoſuerat. Si ergo contra ſuū ꝓpoſitū poſt cōſenſit in carnalē copulā: videtur facta voti rea: mente ⁊ ſi nō opꝫ violata. Dicamus ergo ꝙ cōſenſus cohabitatōis vel carnalis copule nō facit cōiugium: ſed conſenſus coniugalis ſocietatis verbis ſm p̄ſens tp̄s exp̄ſſis: vt cū vir dicit. Ego accipiā te i meam. non dominam non ancillaꝫ: ſed coniugē. Quia.n. non ancilla vel domina dat̄: ideo nec de ſummo: nec de imo a principio formata eſt: ſed de latere viri ob cōiugalem ſocietatē. Si de ſummo fieret: vt de capite: videretur ad dñationē creata. Si vero de imo vt de pedibus: videretur ad ſeruitutē ſubijcienda. Sed quia nec in dñam nec in ancillam aſſumitur: facta eſt de medio. i. de latere: quia ad coniugalem ſocietatē aſſumitur. Cum ergo ſic conueniunt vt dicat vir: accipio te in meam cōiugem: ⁊ dicat mulier accipio te in meum viruꝫ: his verbis vel alijs idem ſignificantibus exprimit̄ conſenſus: non copule carnalis vel cohabitationis corporalis: ſed coniugalis ſocietatis. Ex qua oportꝫ eos cohabitare niſi forte cā religionis pari voto corporaliter ſeparentur vel ad tp̄s vſqꝫ in finem. Qō .I.

CIrca .28. di. queruntur duo. P̄rimū de ſponſalibus iuratis an faciāt matrimoniū. 2m. de clādeſtina deſponſatione. ¶ P̄rimo ꝗ q̄rit̄ an ſponſalia iurata faciāt m̄rimoniū. Et vr̄ ꝙ ſic: qꝛ non plus dꝫ hr̄e luxuria: q̄ꝫ religio: ſꝫ ſi cuꝫ ſponſalibus eēt carnalis copula reputaret̄ matrimōiuꝫ ꝗ multo magis: ſi cū ſpōſalibꝰ ſit iuriſiurādi religio. ¶ Contra ē magiſter i lr̄a. ¶ Hic ſunt tria vidēda. p̄ de ſpōſalibꝰ iuratis de quo q̄rit̄. 2o de ꝯſumatiōe de q̄ arguit̄. 3o an ſpōſalia iurata ipediāt igreſſū religiōis.

De primo ſūt .5. ꝯnes. ¶ pa ꝙ ſponſalia iurata non faciūt matrimoniū: qꝛ donatio iurata ſiñ traditiōe: lꝫ ſit efficacior: nō tñ trāſfert dñium plus q̄ꝫ ſimplex: qꝛ iuramētū nō mutat: ſed firmat obligationē: qꝛ ad ꝯfirmationē ē iuramētū ſm aplm: ⁊ nō trāſfert p̄tātē corporis ſui ꝑ ſimplicē ꝓmiſſionē iuratā de futuro pluſqꝫ per ſimplicē. (pa ꝯo) ¶ 2a ꝯo ꝙ valet cū ſecūda m̄rimoniū poſt ꝯtractū ſicut ⁊ trāſlatio rei cū traditione facta ſcdo: q̄uis p̄ facta eēt ꝓmiſſio ſine traditiōe ⁊ cū iuramēto. (2a ꝯo) Sicut.n. i donatione eccl'ie facta ꝑ verba de p̄nti ſine traditiōe trāſfert̄ dominiū: vñ ſi rē quā iuramēto ꝓmiſi dare alicui: nec tradidi poſtea darē eccl'ie vbo ſimplici eccl'ia prefert̄ hñs ius i re ꝑ hñti tm̄ ius ad rē: ſic i ꝓpoſito vba de p̄nti transferentia p̄tātē corporis ſine traditiōe faciūt potiorē 2m ꝯtractū primo de futuro: lꝫ iurato. ¶ 3a ꝯo ꝙ pōt petere debitū a 2a ⁊ nō ſolū reddere: lꝫ ſecus ſit in illo ꝗ poſt votum ſimplex ꝯxit: (3a ꝯo) forte qꝛ votū nō ē ſolutū ſicut ſponſalia. ¶ 4a ꝯo ꝙ non tenet̄ ad primaꝫ redire ēt 2a mortua: qꝛ actio ſemel extīcta nō reuiuiſcit: lꝫ in voto ꝯ qō ꝯxit ita ſit ꝙ debet ad votum redire illa mortua. (4a ꝯo) ¶ 5a ꝯo de arbitrio penali iurato: puta cū qs iurauit ſtare dicto arbitri ſub pena ꝙ euadit ꝑiuriū ſoluēdo penā: dū tñ ante decēniū ꝯdixerit: ſi arbitrium penale pōt emolegari: alias iuramētū mutaret obligatiōem: (5a ꝯ) vñ ꝗ trāſegit cū iuramēto: ⁊ ſub pena tenet̄ p̄ciſe trāſactionē ſuare: qꝛ h̄ ē nā trāſactiōis. Qui aūt iurauit dare ſtichū aut pānfilū ſub pena: nō ꝓꝑ h̄ tenet̄ dare ſtichū. Nō.n. iuredꝫ de alternatiua facere abſolutā: ſꝫ fortificat ſolum

Quātum ad 2m de ſpōſalibꝰ ꝯſūmatis ſūt ꝗnqꝫ concl'ones. ¶ pa. ꝙ in foro eccl'ie iudicat̄ verū m̄rimom: qꝛ p̄ſumit̄ non aīo fornicario h̄ feciſſe: ita ꝙ ēt ſi oppom dicerēt nō eis crederet̄ ꝯ m̄rimom. (pa ꝯ) qꝛ ſepe adiuicē colluderēt vt ad alia vota tranſirēt: qō ē itelligendū ſi carnalis copl'a ſit ꝯſūmata: ſecꝰ ſi tēptauit qō ꝯplere nō potuit. ex. e. c. vlti. Si āt ꝓbet̄ conatꝰ p̄ſumit̄ ipletio: niſi ꝓbet̄ oppom: ⁊ ꝓbata copl'a cū ſpōſalibꝰ ē p̄ſūptio iuris: ⁊ ō iure ꝯ quā ñ admittit̄ ꝓbatio. ¶ 2a ꝙ i foro ꝯſciētie: ſi alter ñ affectu maritali h̄ fecit nō ē m̄rimm. (2a ꝯo) qꝛ eccl'ia non poſſet facere m̄rimom ſine ꝯſenſu de p̄nti: ſicut nec bapꝰ ſine aq̄ ⁊ verbis: lꝫ poſſit īpedire vbi ſūt vba ⁊ ꝯſenſus: ſꝫ excuſatur ignorās: vt Iacob ⁊ Lya: q̄uis non ſit viſil'e ꝙ p̄ma nocte Iacob eā cognouerit: qꝛ cuꝫ Thobias triduo abſtinuerit, multo magis Iacob: ꝗ a multis credit̄ i vtero ſanctificatꝰ. ſꝫ doloſus peccat plus fraudādo q̄ꝫ fornicādo. Ignorās ēt lꝫ excuſet̄ a fornicatiōe q̄ ad ſubſtātiā actꝰ: ñ tñ q̄ ad modū ꝓꝑ omiſſionē ſolēnitatis. Si autē affectu maritali poſt ſpōſalia ꝯcubuerit ē veꝝ m̄rimom: qō ē itelligēdū: qñ ꝑ h̄ ꝯhere volūt: qꝛ ſi aliqs credēs ſe eē maritū ꝑ h̄ cū non eēt cognouerit eā tāqꝫ vxorē: nūqꝫ tñ volens m̄rimom ꝯhere: nec facere: nec eē lꝫ credēs ⁊ dolēs eā eē ſuā eā cognoſcit: ñ ē m̄rimoniū: qꝛ ipoſ'e ē ꝙ illa ſit vxor mea quā nūqꝫ volui eſſe vxorem meā: nec facere: ſed ſolū putaui ⁊ volui. ¶ 3a ꝯo ē ꝙ ſicut eccl'ia iudicat p̄mū m̄rimom verū eſſe: ſic iudicat 2m non valere: (3a ꝯo) ſꝫ quo ad forū ꝯſciētie ē duplex opinio ꝗdā dicūt ꝙ lꝫ p̄mū m̄rimom nullū ſit qñ ꝯſēſus ōeſt ⁊ carnalis copl'a dolo extorq̄t̄: tñ ſequēs m̄rimoꝰ nō tenet: nō ꝗdē ex vi p̄cedētis m̄rimoij qō nullū fuit: ſꝫ ꝓꝑ ſtatutū iuris. Pōt.n. eccl'ia ex cā facere ꝑſōas illegittias ad ꝯhēdū: ⁊ ſic fecit vt dicūt i caſu nr̄o: ⁊ ꝓ his vident̄ facere vba decretalis. ex. de ſpon. Tua nos. vbi dicit̄ ꝙ nec verū nec aliqō conſequit̄ m̄rimoniuꝫ qō de facto eſt poſtmodum ſubſecutum. Alij dicunt eoius: ⁊ verius: qꝛ 2m m̄rimonium non impeditur per primum quo ad forum ꝯſcientie: cū p̄mum nulluꝫ fuerit. Nec valet qō alij dicunt ꝗ eccl'ia pōt facere ꝑſonas illegittimas ad ꝯhendū. qꝛ q̄uis hoc ſit veꝝ i ꝓpo

ſito: tñ caſu nõ fecit illegittimaſ ꝑ aliqđ ſtatutũ expſſũ: nec
vba decretał allegate ſũt itelligẽda niſi ꝙtũ ad pſũptõem
4ª ꝯº eccłie. ¶ 4ª ꝯcłõ ẽ ꝙ tenet eã ducere ſi decepit ſi põt. ẽt ſi
pꝰ fuerat corrupta: nõ tñ gratis ſꝫ dote iuxᷓ poſſitatẽ ꝯſtitu
ta. qꝛ ẽt ſi dotẽ nõ ꝓmiſit: tñ ꝺ bonis ſuis ꝓ onerib⁹ matri
mony dos dꝫ ꝯſtitui. ſi autem non poteſt eam ducere: te
5ª ꝯº neť eam dotare. ¶ 5ª concluſio eſt: ꝙ opprimẽs vł rapiẽs
lꝫ ſm leges nõ poſſit eã hr̃e. tñ ſm canones ſi amici ⁊ ipſa
volũt teneť: ſi poſſit ducere gratis: ałr dotare. Idẽ ẽ ſi de
florauit nõ pcedẽtib⁹ vbis de futuro vł pñti: ałs nihil eẽt
ſpãle: niſi dicať ꝙ ibi dr̃ ſi ſeduxerit vgineꝫ gratis. Ubi ãt
nõ ſeduxit: nec ſe velle ducere ſimulauit nec oppreſſit ⁊ pu
bes fuit: ad nihil teneť. Or aũt defloratoꝛ ẽt ſine ſpõſalib⁹
pcedẽtib⁹ teneať gratis eã ducere ſi ei ⁊ parẽtib⁹ placeat.
habeť de adult. c. i. ⁊. z. Ubi lex illa Exodi. niſi eẽt canoᶜᵃ
non obligaret ad lr̃am: ſicut nec alia iudicialia.

Quantum ad tertiũ. vtrũ. ſ. ille q iurauit aliquã du
cere i vxoꝛẽ poſſit religionẽ intrare mr̃i
monio nõ pri⁹ ꝯtracto. vr̃ ꝙ nõ: qꝛ nullus põt facere gn ꝑ
iuriũ ſit pctm̃: cũ ſit ꝯtra ſm pceptũ pme tabule: ſꝫ ſi talis
itraret religionẽ mr̃imonio nõ p⁹ ꝯtracto piuraret. g ſi itra
ret religionẽ matrimõio nõ prius ꝯcto. peccaret. ¶ Con
tra. ſi ꝯtraheret aut itẽderet explicite vł implicite ſe obli
gare ad carnalẽ copulã: ſi alter cõiũx exigeret: aut nõ: ſi ſic: ꝓ
cluderet ſibi viã ad mai⁹ bonũ: ad qđ faciẽdũ nullus tene
tur: ſi nõ: nõ eẽt mr̃imoniũ. ¶ Rº. vt habeť ex. de ſpon. cõ
miſſũ. tutius eſt ei: iuramẽti religiõe ſuata pus cõtrahere:
⁊ poſtea ſi eligit ad religionẽ migrare. qđ nõ ẽ ſic itelligen
dũ ſm quoſdã: ꝙ hoc ſit tuti⁹ ſꝫ vitatẽ. vñ ſi vult pt abſqꝫ
pctõ religionẽ itrare mr̃imonio nõ ꝯtracto. qꝛ nõ vr̃ ifrige
re votũ: q illđ cõmutat i meli⁹. ex. de iureiu. Peruenit. z. ſꝫ
quo ad opionẽ ne de fcõ dicať iſtũ ꝯtra ſuũ iuramentũ ve
niſſe. Aly dñt ꝯriũ: qꝛ põt vtrũqꝫ facere. qꝛ añ ꝯſumatõem
mr̃imony cuilibꝫ ꝯiugũ altero iuito licitũ ẽ religionẽ itra
re: nõ teneť tñ ꝯhere niſi i loco tuto: vbi ad carnalẽ copłaꝫ
cogi nõ poſſit. videť ãt mihi adherẽdũ pme opioni: maxie
qꝛ ſic ꝯhens mr̃imoniũ: nõ ꝯheret illa itẽtione q̃ ſe ꝯcturũ
iurauit: nec ſub illa q̃ mlier recepit iuramẽtũ. vñ ſi ꝯherꝫ
cũ ea añ redditionẽ debiti religionẽ itrare itendẽs eã ꝺlu
deret. ¶ Ad argᵐ qđ erat ꝯ hoc: dđm ꝙ nõ piurat q i meli
us cõmutat: vł q ex iuſta cã deſit iuramẽtũ. ex. ꝺ voto ſcri
pture. ⁊. zz. q. z. Beat⁹. Et q vult tenere aliã opionẽ pt di
cere ad argᵐ: vt dr̃ i. c. cõmiſſũ. i glo. ꝙ talis lꝫ vginitatẽ ge
rat i coꝛde: põt tñ cõſentire mr̃imoniũ: qꝛ talis ꝯſentit im
plicite i carnalẽ copulã ſi alter exegerit: ſi nõ fecerit id ꝑꝑ
qđ a tali debito abſoluať: ꝙuis hoc firmiter itẽdat facere.
¶ Ad argᵐ pncipale ẽ dđm ꝙ hoc hꝫ ille act⁹ rõne pſũptõis
nõ rõne turpitudinis: imo niſi preſumeretur caſt⁹ ⁊ non lu
xurioſus: nõ iudicaretur facere mr̃imonium. Qõ. II.

Queriť z° an clãdeſtinũ mr̃imoꝰ tene
at. ⁊ vr̃ ꝙ nõ. qꝛ ſi filia ꝯhat ma
trimoniũ pr̃e iuito vł ignoꝛãte: ſꝫ leges nul
lũ ẽ mr̃imoᵐ: ſꝫ illud ẽ clãdeſtinũ. ergo ⁊c.
¶ Cõtra eſt magiſter in littera. ¶ Rº. circa
hãc mãꝫ videdũ ẽ ꝺ qnqꝫ. Primo de clãde
ſtia deſpõſatõe i ſe ⁊ ꝙtũ ad ſuas ſpẽs qbus
⁊ quot modis dicatur. z° ꝺ ipſius pꝛohibitione. 3° de eius
diſpẽſatõe. 4° ꝺ ei⁹ opatõe. 5° ꝺ ei⁹ punitiõe.

Quantũ ad ꝺᵐ ſũt ſex ꝯnes ꝙtũ ad ſex modos qbus
dr̃ fieri clãdeſtina deſpõſatio: qs notat hoſt.
pª ꝯº i ſuꝫ. e. ti. ⁊ i ſcripto. c. i. lꝫ ꝑ aliũ modũ. ¶ Prim⁹ qñ fit ſine
teſtibus: qꝛ ẽ ꝯct⁹ ꝺ quo ſepi⁹ penitet hoies ⁊ negãt. ⁊ i quo
eſt maius piculũ ꝯſciẽtie. ⁊ ꝑ ꝯñs magis idiget ꝓbatione.
zª ꝯº ¶ Scđs quãdo ꝯueniũt clãdeſtine anteqꝫ recipiãt bñdi
ctionem nuptialẽ ꝓ loco ⁊ tempoꝛe quo petere pñt ⁊ obti
nere. qꝛ ſi eſt terra iterdicta nõ tenẽtur exire ꝓ ea petẽda
nec vſqꝫ ad ſeptennium expectare quãtum foꝛte durabit:

nec durante illo ibi poteſt fieri: nec in feſtis i quib⁹ ſolẽnia
celebranť: ſicut natalis: paſca: pẽtecoſtes: qꝛ tũc ſũt nuptie
iterdicte: nec i feſto aſſũptiõis: qꝛ tũc nõ ſũt nuptie interdi
cte rõne tpis: ſꝫ rõne iterdicti: qꝛ i h nõ mutať ius antiqu⁹.
Et ſimplr̃ ſi ꝯxit i vigilia ſeptuageſime ꝑ vba de pñti nõ te
neť vſqꝫ ad octauã paſce expectare. ¶ Terti⁹ qñ ſponſali 3ª
bus nõ ſolutis: ſꝫ ſoluẽdis ſolũ auctoꝛitate iudicis epi: vel
q de ꝯſuetudine i cã mr̃imony cognoſcit ſine eiuſqꝫ licẽtia
ꝯhit: qꝛ ex quo nõ erat ſoluta ꝓmiſſio adhuc ligat⁹ erat: ni
ſi foꝛte a moꝛtali excuſet exceptio ſibi ꝯpetẽs: ſꝫ h accuſat
ꝓhibitio eccłie. ¶ Quart⁹ qñ ꝯhũt mr̃imoniũ añ puberta 4ª
tẽ ſine iuſta cã ſine licẽtia epi ꝯ ꝓhibitionẽ q̃ fit de ſpõſali
bus ipub. c. z. Nec ẽ tãtũ peccatũ ipuberꝝ: q neſciũt qd faci
unt ſicut amicoꝝ q h ꝓcurãt. ¶ Quit⁹ ꝯ iterdictũ vł ſpã 5ª
le ſicut iſti iterdiciť ne ꝯhat cũ iſta ꝑꝑ ipedimẽtũ nũciatũ:
vel ꝙ lite pẽdẽte nõ ꝯhat cum alia. vł gñale: ut tpe feriato.
¶ Sext⁹ qñ omiſſis bãnis. Et quocũqꝫ iſtoꝝ modoꝝ ma 6ª
trimoniũ clãdeſtinũ ꝯhať culpa moꝛtalis ẽ ꝑꝑ iobediẽtiã:
ſed de bñdictione totiẽs peccãt quotiẽs ꝯtẽnunt eaꝫ pete
re qñ debẽt ⁊ pñt obtiere: aut ſi nolũt iteri ꝯtiere. ſꝫ hoſti.
clãdeſtina deſpõſatõ ẽ qñ dote nõ cõſtituta nec petitiõe a
parẽtibus ⁊ ab amicis facta: ꝯueniũt carnałr ſine bñdicti
one. Nã ꝯhere cũ filio vel filia familias iuitis parẽtib⁹ vel
iſcijs: ẽ ledere ius paterne ptãtis: tã filio ꝙ extero: vñ ⁊ ra
ptoꝛ virginũ dr̃ nõ ſolũ q inuitã ſꝫ q iuitis ꝑentib⁹ vł iſcijs.
c. de rap. vgi. l. vna. De bãnis aũt vnuſqſqꝫ ꝯſuetudinẽ ec
cleſie leges apoſtolicas arbitreť. Uñ cognoſcere ante bñ
dictionẽ nuptiaꝝ: vel oblationẽ ſolẽnẽ moꝛtale ẽ ſꝫ huil.
rođ. nec ꝑ ꝯñs teneť reddere debitũ ante: ſm eũdẽ non tñ
totiẽs peccat quotiẽs reddit: qꝛ vbi duo ꝑꝑ vnũ ⁊c. Nõ. n.
reddẽdo ꝑ ſe ẽ peccatũ: ſꝫ ꝑꝑ omiſſionẽ bñdictiõis q̃ ẽ vna.
ſicut ẽt act⁹ exterioꝛ q nõ ẽ peccatũ niſi ꝑꝑ iterioꝛẽ: nõ eſt
multa peccata: niſi iterioꝛ multipliceť: ⁊ ſic ẽt ſi ꝯtemptus
omittẽdi petere bñdictionẽ quã hõ dꝫ petere poſt: ſi ante
omiſit młtipliceť: ⁊ peccatũ multiplicať.

Quantum ad zᵐ articłꝫ. ſ. de ꝓhibitiõe ſũt. 6. ꝯnes pª
¶ pª de tenoꝛe ipi⁹ ꝓhibitiõis: q̃ talis ẽ.
Clãdeſtina ꝯiugia penit⁹ ihibem⁹: ꝓhibẽtes ẽt ne qs ſacer
dos talib⁹ itereſſe pſumat ⁊c. Statuim⁹ ẽt vt cũ mr̃imõia
fuerit ꝯhẽda i eccłijs ꝑ pſbyteros publice ꝓpõanť ꝯpetẽ
ti terio pfinito: vt ifra illũ q voluerit ⁊ valuerit legittimũ
ipedimẽtũ ꝓpõat: ⁊ ipi pſbyteri nihilomin⁹ iueſtigẽt: vtꝝ
aliqđ ipedimẽtũ obſiſtat. Cũ ãt appuerit ꝓbabił ꝯiectura
ꝯ copłaꝫ ꝯhẽdã ꝯct⁹ iterdicať expſſe dõce qd fieri debeat
ſup eo manifeſtis ꝯſtiterit documẽtis. ex. ꝺ clãdeſti. dſpõ.
c. vlti. ¶ zª ꝯ ẽ. de expoſitiõe illi⁹ ꝓhibitiõis. Ubi aduer zª
tẽdũ ẽ ꝙ ibi ponũť bãna i płali termin⁹ i ſinglãri: vñ arbi
trariũ ẽ ſtatuere płã bãna: vel vnũ magnũ: vł ꝑuũ tpꝰ: ſꝫ i
ſũma hoſti. ꝯmittit epõ: ſꝫ nimis hr̃et facere: vñ niſi ſit de
terminatũ i ſynodo ad curatũ ptiet: de loco ãt dicẽdũ ꝙ nõ
ſolũ i vna eccłia: ſꝫ i multis: qꝛ dıč i eccłijs i plurali: maxie
qñ ſũt ꝺ diuerſis villis ⁊ pꝛochijs: vt i pꝛochia vtriuſqꝫ ſcia
tur. Nã ſi eẽnt pꝛochie vicie vt nõ lateret vnã qđ fit i alia:
ſufficeret i altera nũciari. Debẽt ãt fieri i pꝛochia viri cui⁹
domiciliũ vxoꝛ ſeqť: ⁊ q ẽ caput mulieris ⁊ ex cuius ꝑſona
ius metiať. ¶ 3ª ꝯ ẽ. de re ꝓhibita: qꝛ nõ ſolũ matrimoᵐ 3ª
ſic i textu ẽ ꝓhibitũ: ſꝫ ẽt ſponſalia ſic i rubꝛica: ſꝫ ſi vtrũqꝫ
ꝯhať ſub ꝯditiõe: ſi ds ⁊ eccłia ꝯcoꝛdãt nõ ẽ picłꝫ. qꝛ i ꝯditi
one iplicãť bãna ⁊ alia: ſꝫ ex deſpõſatõe ſic ꝯcta nõ ꝯheť af
finitas: nec publice honeſtatis iuſtitia ꝑꝑ defectũ ꝯſenſus
ꝯditiõalis: niſi qs dicat ꝙ ꝯditio q̃ tacite itelligiť expſſa nõ
ſuſpẽdit obligationẽ. ¶ 4ª ꝯ ẽ. ꝺ ꝑſonis. vbi ſciẽdũ ẽ ꝙ in 4ª
terdicti ꝓclamandi ſũt: ſꝫ nõ bñdicẽdi: ſꝫ excõicati maioꝛi
excõicatiõe nõ ſũt ꝓclamãdi: ⁊ nihilomin⁹ icurrũt penã clã
deſtini mr̃imony: qđ itelligo qñ qs ſua culpa ẽ excõicat⁹: ⁊
negligit petere abſolõnẽ: qꝛ dãnũ qđ qs ſua culpa ſẽtit ſen
tire nõ vr̃. Et ſimilr̃ ꝓhibeť clãdeſtine electiões: imo ſtati

facte dñt publicari. ¶ 5ª ꝯº ẽ: nõ ſolum eligẽtib⁹: ſꝫ ẽt alijs
quoꝝ itereſt q ẽt pñt electionẽ accuſare: vł ipedimẽtũ nũ
ciare. ꝙ. n. oẽs tãgit ab oib⁹ appꝛobari dꝫ: qđ ẽ ꝯ illos q ꝓ
hibẽt electiões publicari qb⁹ ꝯtigit frequẽter idẽ qđ clãde
ſtis mr̃imõijs: qꝛ ꝯfirmati iueniũť hr̃e ipedimẽtũ ꝑꝑ qđ ãmo
neť. pt tñ ꝓbabilr̃ dici ꝙ aliq excuſãť q electõeꝫ celãt: ⁊ ſiñ
dnũciatiõe ꝯfirmãt: ⁊ valꝫ ꝯfirmatõ: lꝫ electiõe ſiue i ꝯcoꝛ
dia: ſiue i diſcoꝛdia celebꝛata irrita ſit ꝯfirmatio: ſi pcedẽte
dnũciatiõe: vł i ſpãli ſi appet ꝯdictoꝛ: vł i gñali: ꝙ ifra tale
tpꝰ ꝯpeat q vult obijcere i electionẽ vł i ꝑſonã. de elec. c.
vlt. li. 6. qꝛ ꝯſuetudo vicit legẽ pcedẽtẽ: ⁊ ꝯſtitutio noua nõ
dſtruit ꝯſuetudinẽ: vł ſtatuᵐ ſpãle: niſi dicať ꝯria ꝯſuetudi
ne nõ obſtãte. ꝺ ꝯſti. c. i. li. 6. Et h i ꝯſuetudiẽ: dũ tñ ſit rõna
bilis. In electiõib⁹ ãt cõib⁹ epoꝝ ⁊ abbatũ plures ſũt quo
rũ itereſt ꝙ electoꝛes: puta tota dioc. ⁊ oĩa mẽbꝛa ſubiecta
abbati: vñ ſic publice dꝫ dnũtiari ⁊ termin⁹ pfigi: vt oẽs q
rũ itereſt poſſint obijcere. Sũt vo aliq̃ collegia i qb⁹ elect⁹
ſolis electoꝛib⁹: ⁊ alijs paucis ẽt ꝑ acciñs pẽſt: puta nouitijs
⁊ ꝯuerſis: vñ cũ electoꝛes ſciãt h: ⁊ poſſint obijceť ſi volũt
⁊ qđ volũt: nõ ẽ necẽ publicari: ⁊ ꝯriũ potuit ſtatui: vł ꝯſue
tudinẽ rõnabilẽ itroduci: ⁊ ſi ſcireť ⁊ nõ ꝯfirmareť vitiũ ꝑ
ſone credereť: ⁊ ſic illa cõſuetudo media iter ãtiquã decre
talẽ q̃ iubet publicari ⁊ nouã q̃ iubet pconiꝫari vincit pri
mã: nec coꝛrigiť ꝑ nouã. ¶ Idẽ vr̃. 6. ꝙ vbi erat ꝯſuetudo
eligere ſub hac foꝛma eligo ⁊ poſtulo: ꝙ valeat electio nõ
obſtãte decretali q̃ h repꝛobat. ꝺ poſtula. c. i. ꝑ idẽ: qꝛ ibi nõ
caueť ꝯria ꝯſuetudiẽ nõ obſtãte. Si dicať ꝙ ibi dr̃: q̃s ꝑni
cioſa curioſitas adiuenit: ⁊ ſic nõ ẽ rõnabilis ꝯſuetudo: dđm
ꝙ verꝫ ẽ vbi electiões ſolẽt trahere litigiũ: ſicut ꝙ electus
pus aſſẽtit ꝙ ꝙ ꝯfirmeť: ⁊ vbi volũtari⁹ nõ ꝯfirmať: ⁊ ipẽ ꝓ
ſeqť ius ſuũ: vñ ⁊ qñ ꝑꝑ dubiũꝫ lꝫ vti vtraqꝫ foꝛma tpe aſ
ſenſus dꝫ eligere alterã ⁊ eã ꝓſeq vt ibi dr̃ i fine. In talib⁹
q curioſitas h iuenit. Ubi vo nihil tale ẽ: ſed ignoꝛãs ⁊ iui
tus ꝯfirmať: nec ipẽ ꝓſeqť ſed renuit: ſimplicitas amica le
gib⁹ h: iueniť: ſiue ꝑꝑ erroꝛẽ iuris ſiue facti: qñ neſciũt qd
poti⁹ debeãt dicere: ⁊ iõ fuit rõnabilr̃ itroductũ: iõ valet.

Quantum ad 3ᵐ articłm de ꝓmiſſiõe ⁊ diſpẽſatiõe
ſũt. 5. ꝯnes. ¶ pº ꝙ i. 6. caſib⁹ põt iuſte di
pẽſari. Pꝛio magnatib⁹: qꝛ coꝝ mr̃imonia cũ magª delibe
ratiõe ſolẽt tractari: ⁊ ꝑ amicos ⁊ ẽt peti diſpẽſaio a papa
cũ ẽ ipedimẽtũ. iõ ⁊c. z° qñ valde nobilis ignobilẽ. 3° cũ di
ues paupẽ. 4° cũ ſenex. 5° cũ timet parẽtes ſuple ſi iã ꝯxit.
6° cũ diu ſic fuerũt. ⁊ hoc ꝑꝑ verecũdiã. ¶ zª ꝯ ẽ ꝙ iſti ſex
ſẽſus pñt reduci ad. 3. caſus ꝑꝑ q̃s iuſte diſpẽſari pt i omiſ
ſione bãnoꝝ ⁊ bñdictiõe: nõ ꝙ nõ fiãt: ſꝫ ꝙ occulte fiãt. Pri
m⁹ qñ nõ ẽ timoꝛ de ipedimẽto: qꝛ tũc ceſſat cã. vt iter emi
nẽtes ꝑſonas. z⁹ qñ ẽ timoꝛ ne oppoſitũ vł peius eis ſeqť ꝑꝑ
ſeqlitatẽ eoꝝ q volũt ſe hr̃e: ałr fõnicabũť ⁊ pẽtes ſi ſcirẽt
vel iferioꝛẽ iterficerẽt: vel poti⁹ falſos teſtes ſubponerẽt:
⁊ ſic male ipedirẽt. Si ãt ſcirẽt ex toto celebꝛatũ: ex tc qꝛ nõ
ẽ remediũ pẽtes ſubſtiuebũt. 3⁹ ꝑꝑ verecũdiã ſenũ vel qui
diu cohabitauerũt: ⁊ i iſtis occulte igrẽdũ ẽ de ipedimẽtis
⁊ ſi nõ ſũt licẽtiari pñt: ꝑꝑ hoc: qꝛ nõ ẽ picłꝫ: vt i pmo: vł qꝛ
ẽ picłꝫ grau⁹: vt i ſcđo: vel ꝑꝑ ſcãdalũ vt i 3°. Uñ nec dñt
ſenex ꝯhẽtes ꝺrideri: qꝛ ſit irreuerẽtia ſacro: vñ bene fecit
ẽps excõicãs chermari gallice. Qui. n. auctate dei ⁊ apłi nu
bũt: ⁊ verꝫ ſacrꝫ recipiũt ꝺridẽdi nõ ſũt. ¶ 3ª ꝯ ẽ ꝺ auctate
diſpẽſãdi: qꝛ ꝙ ẽps diſpẽſat ẽ ꝺ ꝯſuetudiẽ ꝑ papã ſcita ⁊ diſ
ſimulãdo appꝛobata: ałs cũ ſit ſtatutũ ꝯcilij gñalis ſol⁹ pa
pa diſpẽſat: ⁊ eadem diſpẽſatione licitũ eſt ꝙ inferioꝛes q
de cauſa matrimoniali cognoſcũt ſiue de pari vt a quibus
ad epꝫ nõ appellať pñt diſpẽſare: nec ſufficit diſpẽſatio pnĩa
rij epi vel alterius inferioris etiam hñtis generalem pote
ſtatẽ: qꝛ hec nõ cõmittuntur ſicut nec cõmutatio votoꝝ: ni
ſi i ſpãli: qꝛ i gñali ꝯceſſiõe caſus epales nõ ꝯtineť ꝺ pe. ⁊ re.
c. z. in pn. li. 6. ¶ 4ª ꝯ eſt ꝙ qꝛ mr̃imoniũ eſt ſpũale: ſicut i
bñdictõe pt ꝯmitti ſimoᵃ: ſic q ꝑꝑ pecuniã diſpenſãt i iſtis

bãnis ſimoniã ꝯmittũt: ⁊ illi q dãt ⁊ diſpẽſaᶜᶜ ſimoᶜᶜ obtẽ
ta nõ ꝓdeſt. ¶ 5ª ꝯ ẽ ꝙ is q ꝯfiteť ſe eſſe i tali ſtatu abſolui 5ª ꝯ
pt ẽt anqꝫ bñdicať vł cũ eo diſpẽſeť: dũ tñ ꝓmittat ⁊ ꝓpo
nat ꝙ cito poterit cõmode h facere: niſi poſſit diſpẽſationẽ
ipetrare: ſicut i alijs reſtitutõib⁹: niſi i manifeſtis vſurarijs
q añ nõ admittũtur ad ꝯfeſſionẽ ꝙ ſatiſfecerit vł cauerit.

Quãtũ ad 4ᵐ arti. ꝺ opatõe ⁊ effcũ mr̃imony ſũt. 3. ꝯ
nes. ¶ pª ꝓpe ꝺ ei⁹ effcũ. qꝛ tale mr̃imoᵐ ẽ va pª ꝯ
lidũ: qꝛ lꝫ ſꝫ leges ſit nłlꝫ mr̃imoꝰ filij famił. ſiñ aſſẽſu pr̃is
tñ ſꝫ canones i oĩ ſpẽ clãdeſtini ẽ verꝫ mr̃imoᵐ. qꝛ oẽ ſacrꝫ
hñs oĩa eẽntialia lꝫ deſint oĩa ſolẽnia ẽ verꝫ ſacrꝫ: ſic ãt ẽ h:
qꝛ ſolus mutu⁹ ꝯſẽſus ꝑ vba ꝺ pñti ẽ ꝺ eẽnª. g ⁊c. ¶ zª ꝯ ẽ ꝙ zª ꝯ
qcũqꝫ ꝺ pdcis modis fiat mr̃imoꝰ clãdeſtinũ ſine diſpenſa
tõe ex cauſa: peccatum eſt. vnde diſſimile eſt in baptiſmo:
quia eſt neceſſitatis. et ideo eius ſolemnitas in neceſſitate
poteſt itermitti. nõ ſic auteꝫ i mr̃imonio: eucbariſtia: ⁊ in oꝛ
die ⁊c: imo talia poti⁹ debẽt totałr dimitti ꝙ ſine ſolẽnitate
ꝺbita celebꝛari. Itẽ diſſiłe ẽ ꝺ pnĩa. Sũt. n. qtuoꝛ ſacra: ꝺ qꝝ
eẽnª nõ ẽ act⁹ ſuſcipiẽtiſ ſacrꝫ: ſꝫ ſolũ miſtrãtis: vnũ: ꝺ c⁹ eẽn
tia ẽ act⁹ ſuſcipiẽtis nõ miſtrãtis: vt mr̃imoᵐ: duo: ꝺ c⁹ eẽntia
ẽ vtrũqꝫ: vt pnĩa: c⁹ ꝑtes itegrales ſũt ꝯfeº: ⁊ abſolõ: ⁊ oꝛdo
i q ordinãs tradit: ⁊ oꝛdiat⁹ accipit. vbi g necẽitas appꝫ diſ
pẽſatio ſupioꝛis petẽda ẽ. ¶ 3ª ꝯ ẽ dubia ex pdcis. ⁊ poniť 3ª ꝯ
tał caſus: qꝛ clãdeſtiẽ qdã cłic⁹ ꝺ fcõ ꝯxit cũ quadã vidua
⁊ coꝛrupta quã ſciebat eẽ talẽ ꝑ vba ꝺ pñti ſub ꝯditõe ſi h
faciẽdo nõ fieret bigam⁹ ⁊ cognouit eã. z° ꝯxit qdã alius
cũ eadẽ ſimplr̃ ꝑ vba ꝺ pñti ⁊ ẽ cognita ab eo: qriť qs illoꝝ
ſit vir ei⁹: ⁊ an cłic⁹ ſit bigam⁹: Dđꝫ ꝙ cłic⁹ reputať vir ei⁹
i foꝛo eccłie ꝑꝑ tria. pmo qꝛ cõditio ipoſis hr̃ ꝓ nõ adiecta.
z° qꝛ cognoſcẽdo eã a ꝯditõe receſſit. 3° qꝛ ꝯditio fuit va.
nã ꝯhẽdo nõ fiebat bigam⁹: ſꝫ cognoſcẽdo: ſi ãt ẽ ver⁹ ma
rit⁹ ⁊ cognouit eã ꝑ ꝯñs ẽ bigam⁹. In foꝛo ãt ꝯſcie: ſi itẽtio
ſua fereba ť ad eẽntiã mr̃imony nõ ad copulã idẽ: qꝛ pote
rat eẽ ver⁹ marit⁹ ſine bigamia. ſi ãt ferebať ad copulã: aut
ipẽ actu itendebat ꝯſentire ẽt ſi ꝯditio nõ eẽt va: ⁊ tũc ẽ idẽ:
aut nõ niſi eẽt va: ⁊ tũc ſecus: qꝛ ſiñ ꝯſenſu nõ ẽ mr̃imoniũ:
aut nõ actu cogitabat: ⁊ tũc ad ius cõe faciẽda ẽ iterptatio:
ſicut de illo qui vouit religionẽ itrare nõ cogitãs de rema
nẽdo vel nõ. Qñ ãt cleric⁹ fuit ver⁹ marit⁹: tũc ſcđs nõ eſt.
qñ ſcđs eſt: tũc pmus nõ eſt: nec prim⁹ ẽ bigam⁹ ſꝫ foꝛnica
toꝛ. imo qꝛ fuit mr̃imoniũ apparẽs ⁊ ſm iudiciũ eccłie: iõ
veri⁹ vr̃ ꝙ vterqꝫ ẽ foꝛnicatoꝛ. qꝛ nõ ẽ mr̃imoniũ. bigamus
ãt ẽ: nõ ꝑꝑ ſacrm̃ ſꝫ ꝓpter affectũ cũ ope ſubſecuto ⁊ i facie
eccłie vel pꝛeſumptũ. de bigamis. c. vlti.

Quantũ ad qntũ arti. ꝺ punitõe ſũt qnqꝫ ꝯnes ſꝫ qn
qꝫ penas. ¶ Pꝛia. pena ꝯhẽtiũ ꝯ iterdictũ pª ꝯ
eccłie ſpãle vł gnãle: vł bãnis ſine diſpẽſatõe omiſſis: ẽ ille
gittimitas pueroꝝ quo ad foꝛũ eccłie i bñficijs ⁊ oꝛdib⁹: ⁊
quo ad aliũ foꝝ i ſucceſſiõib⁹ ſi ſit ipedimẽtũ: neutri⁹ igno
rãtia ſuffragãte: qñ alteri⁹ ignoꝛãtia excuſaret ſi in facie ec
cleſie fieret. ſi ãt vterqꝫ ſciret nłla ſolẽnitas excuſarꝫ. ꝺ clã.
deſpõ. cũ inhibitio. ¶ zª pena ẽ nõ illata ſꝫ iferẽda: ſuſpen zª ꝯº
ſio. ſ. ſacerdoti parochiali ipi⁹ viri ⁊ foꝛte vxoꝛis q ſciuit et
nõ ꝓhibuit. Itẽ religioſo aſſiſtẽti ẽt ſi exẽpt⁹ ẽ: qꝛ rõne deli
cti ſoꝛtiť qs foꝝ: qđ eſt verꝫ idiſtiẽte ſi eẽt canon late ſnĩe:
qꝛ nłls ẽ exẽpt⁹ a foꝛo pape q ius illud ꝯdidit. ſꝫ qꝛ ẽ canon
ſnĩe ferẽde: tũc ſi ẽ exẽpt⁹ coĩ exẽptõe ab eodẽ pt ſuſpẽdi a
quo nõ exẽptus. ſi ãt tali exẽptõe ꝙ nec ẽt rõne delicti ſoꝛ
tiatur foꝛum: tũc a ſuo iudice priuilegiato debet ſuſpẽdi nõ
ab alio. hec aũt pena debetur non ſoluꝫ bñdicenti vel faci
enti: ſed non ꝓhibẽti ſacerdoti: aſſiſtenti etiã ignoꝛãti cano
nes penitẽtiales ſpeciales aut ſtatuta ſynodalia: qꝛ imperi
tia culpe annumeratur. ⁊ turpe eſt nobili ⁊ patricio ignoꝛa
re iura in quibus verſatur. ¶ 3ª pena eſt excõicatio ꝯ celã 3ª ꝯ
tem quãdo lata ẽ: quam icurrit oĩs q ſcit ⁊ nõ reuellat: qꝛ h
eſt moꝛtale occultare veritatem ẽt occultam ei qui poteſt
pꝛodeſſe non obeſſe: dum tamen ſciat ałr ꝙ ꝑ ꝯfeſſionẽ ẽt

ſi ſub ſecreto ſuſcepiſſet: ſic ꝙ nulli viuēti quacūq; ex cā di
ceret: qꝛ iniuſta ꝓmiſſio fuit: dū tñ nō recepiſſet ſub ſigillo
cōfeſſionis. Dico aūt de illo q̄ eſt aliene parochie: qꝛ ille eo
ipo ꝙ nō īdicat delinq̄t ibi vbi reuelare debuit. hoc antez
ē in parochia illius: ⁊ ſic rōne delicti ſortit̄ foꝝ. ibi. n. rōne
omiſſiōis ſortit̄ q̄s foꝝ: vbi debebat facere qđ omiſit. Ut
āt ꝙ ſi ſciat ꝑ ꝯfeſſionē qđ debeat dr̄e: de adlteris. c. Signi
ficaſti: vbi ſacerdos dixit epo eccliam pollutā celās nomē
adulteri: qđ tamē neſciebat niſi ꝑ ꝯfeſſionē. ſed iſtđ fuit qꝛ
mulier iā publice erat illud cōfeſſa: ⁊ ſic non reuelauit niſi
al's ſcitū ⁊ ꝑſonā tacuit. ⁊ ꝓpter h̄ remediū recōciliādo ec-
cleſiā adhibitū fuit. ꝓpter qđ illa reuelatio nulli nocuit: ſꝫ
ꝓfuit. ſi āt alr̄ nō fuiſſet publicatū nihil dicere debuit. hic
āt ēt ſi alr̄ īpedimētū ab vno ſciret̄: nō deberet ſciēs ꝑ ꝯfeſ
ſionē dicere. qꝛ ſi ꝑſonā nō noīaret: ipi ꝑſone nō pōt mede
ri: ſic ibi medebat̄ eccl'ie. ſi āt ꝑſonā noīaret: tūc reuellaret
ꝯfeſſionē. Alij vo dicūt ꝙ q̄uis ſciat alr̄ q̄ per cōfeſſionez
niſi poſſet ꝓbare ꝑ teſtes: nō tenet̄ dicere: qꝛ nō hꝫ effectū
alio negāte. Alij dnt ꝙ tenet̄ dicere q̄ñ ſūt ſpōſalia nō iura
ta. qꝛ tūc ad teſtimoniū vni⁹ ſuſpēdit̄: alr̄ nō. Alij dnt ꝙ ſi
eſt ſecretū maxīe ex forma: qꝛ ꝓmiſit celare: nō licꝫ ꝓdere:
ſed tunc ſolū q̄ñ publicū. ſicut nec ī iudicio tenet̄ teſtis de
ponere ꝯ aliq̄nē de crimīe nō occulto: qđ ad iudicē nō ꝑti
net inq̄ſitio. ſꝫ ī caſu ī quo tenet̄ dicere: ſi nō dic̄ hꝫ īcurrit
ſnīam: ſꝫ primā opionē. ¶ 4ª. pena ē iuxta p̄mā accuſatio
poſt mortē ī perpetuū vt filij repellāt̄ a ſucceſſiōe ⁊ digni-
tate. ¶ Sꝫ tūc eſt dubiū ſi filius vel filia poſſit exheredari:
qꝛ ꝯhunt mr̄imoniū p̄re inſcio vel parēte. Et dnt q̄dā ꝙ fi
lius vel filia ītrans religionē pentib⁹ īſcijs vel īuitis nō dꝫ
exheredari ſꝫ laudari. C. de epi. ⁊ cle. l. vlti. ſed ꝯhens ma
trimoniū īſcijs vel īuitis pentib⁹: filia maxīe cū vili ꝑſona
meret̄ exheredari. ſicut ⁊ ſi luxurioſā agat vitā: q̄uis non
ſic exprimat̄. vt auc. vt cū de ap. con. §. cās. Dico aūt ēt in
foro cōſciētie. nā p̄r offenſā remittere dꝫ. ſꝫ nō tenet̄ ius ſi
bi acq̄ſitū relinq̄re. Sꝫ qꝛ ñ ē expſſū: ⁊ pene ſūt reſtrīgēde.
iđ dōm ē oppoſitū ꝙ filius vl' filia ꝯhens p̄re īuito vl' igno
rante: lꝫ poſſit peccare ſi ꝓ ſolā voluptatez hoc faciat: al's
ſi: qꝛ pater errat ñ peccat: neutro tñ caſu ꝓ hoc exhereda
ri pōt: qꝛ nō ē luxurioſaꝫ vitā agere mr̄imoniū ꝯhere lꝫ ꝓ
voluptatē. ¶ 5ª pena ē arbitraria ꝯhēti ⁊ alij ēt exēpto in-
fligēda: nec ſi exēpto qꝛ rōne delicti ēt nō ſortiat̄ forū. oēs
aūt pene iſte exprimunt̄ in dicta decretali. Cum inhibitio.
¶ Ad arm̄ dicēdū ē ꝙ ī hoc non ſtatur illi legi.

¶ Coactio excludit ꝯſenſū ꝯiugalē. Di. XXIX. a

Oportet aūt ꝯſenſum cōiugalē libe
rum eē a coactōe. Coactus. n. con
ſenſus q nec cōſenſus appellari de
bet: cōiugiū non facit: ſicut teſtatur
Urbanus papa ſcribēs ſancto regi
aragonum in hec verba. De neptis tue cōiugio
quā te cuidam militi daturū neceſſitatis inſtan
te articulo ſub fidei pollicitatōe cōfirmaſti: hoc
eq̄tate dictante decreuim⁹: vt ſi illa virum illuz
oīno vt dicit̄ renuit: ⁊ ī eadē volūtate ꝑſiſtit:
vt viro illi ſe ꝓrſus dneget nupturā: nequaq̄ eā
īuitā ac renitentē eiuſdē viri cogas ꝯiugio co-
pulari. Idē. Si verū eē cōſtiterit qđ nobis lega
ti iordanis pricipis retulerūt. ſ. ꝙ ipe coactus ⁊
dolēs filiam ſuā flentem ⁊ ꝓ virib⁹ renitentē:
Raynaldo deſponſauerit: q̄ñ legū ⁊ canonuz
auctoritas talia ſponſalia nō approbat: ne igno
rantibus leges ⁊ canones nimis durum videa
tur: ita ſnīam temperamus: vt ſi princeps cum
aſſenſu filie id quod ceptū ē perficere voluerit:
concedamus. Sin autez legatus noſter vtraſ-
q̄ ꝑtes audiat: ⁊ ſi nihil fuerit ex parte raynaldi
qđ amplius impediat ab ipo iordane ſaciꝫ quo
cōſtent hec q̄ dicta ſunt accipiat. ⁊ nos canonū
⁊ legū ſcripta ſequentes: deinceps non ꝓhibe-
m⁹ q̄n alij viro ſi voluerit predicta ei⁹ filia tm̄: ī
dn̄o nubat. Ex his apparet coniugiū fieri inter
cōſentiētes ⁊ ſpontaneos: nō inter renitentes ⁊
īuitos. Uerūtñ qui inuiti ⁊ coacti ꝯiuncti ſunt:
ſi poſtea ab aliquo tēporis ſpacio ſine contradi
ctione ⁊ querimonia cohabitauerit facultate di
ſcedēdi vel reclamādi habita cōſentire vidētur:
⁊ conſenſus ille cōſequēs ſupplet: quod prece-
dens coactio tulerat.

¶ In libro pandectaruꝫ. b

Cōſentire aūt ꝓbatur qui euidenter non
c cōtradicit. ſꝫ illđ. In ſpōſalib⁹ eoꝝ con
ſenſus exigēdus ē quoꝝ ī nuptijs deſide
rat̄. Intelligit̄ tñ ſēꝑ patri filie cōſentire niſi eui
denter diſſentiat. Itē. Spōſalia ſicut nuptie cō
ſēſu fiūt cōtrahētiū: ⁊ iđ ſicut ī nuptijs: ita ⁊ ſpō
ſalib⁹ patriſfamilias filiā conſentire dꝫ: q̄ ſi pr̄is
volūtati ñ repugnat: cōſētire ītelligit̄. Q̄o I

Circa di. 29. q̄rūt̄ duo. p̄ de īpedimento met⁹. 2° de cōditionib⁹ appoſitis.
¶ p̄ igr̄ q̄rit̄ an met⁹ mr̄imo^m īpediat. et vr̄
ꝙ ñ: qꝛ coacta voluntas: volūtas ē. ¶ Cō
tra ē magr̄. ¶ R°. h ſt. 5. videᵃ. p̄ q̄uo cadat
vis ī volūtatē. 2° q̄uo met⁹. 3° q̄uo ꝑ metū
mr̄imo^m irritat̄ 4° q̄uo mr̄imoniū tale po
ſtea cōfirmat̄. 5° vtꝝ met⁹ īpediat ſpōſalia iurata.

Quantū ad p̄m ſūt. 3. ꝯnes. ¶ pᵃ ꝙ q̄m ad actū īpatuꝫ
reſpectu cuiuſcūq; potētie organice: ⁊ orgāi
volūtas pt cogi: ſic. ſ. ītelligē° ꝙ q̄cq̄d velit fieri vl' nō fieri
ex ſe ⁊ ītellectū: pt oppo^m eē ꝑ actionē violētā alteri⁹: qꝛ q̄ñ
ñ obedit mobile mouēti ad nutū: vl' ſi obedit ad nutū na-
tū ē alteri magis obedire: ⁊ alteri⁹ ꝯriā īpſſionē recipe re-
ſpectu h⁹ mobil' mouēs pt cogi ñ ī ſe: ſꝫ ī illo mobili. q. ſ. ꝯ
motionē ſuam mouebit̄: ſic̄ reſpectu corꝑis mouentis cui
aliđ ñ obedit ad nutum pt eē violēᵃ: ⁊ reᵘ moti ab īferiore
āglo reᵘ fortiori ⁊ ſuꝑioris: ſic āt ē h. q̄ ⁊c̄. Si dicat̄ q̄ volūtas
cogit̄ p̄uatiue: qꝛ ñ pt volūtas velle niſi ītellectu cogitāte
nec ille niſi cōſenſu ſētiēte: ⁊ ſi ille pt ꝓhiberi a ſuo actu ſic̄
claudit̄ ocl's vt ñ videat: ſic ītellect⁹ vt ñ ītelligat: ⁊ ꝑ ꝯn̄s
volūtas vt ñ appetat: ⁊ ſic ei⁹ act⁹ p̄uat̄. vl' poſitiue: qꝛ ſi ꝯ
volūtatē mulier ſētiat̄: ꝑ ꝯn̄s cogitat̄: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝯ volūtatez
appetit̄. dđꝫ ꝙ ñ ſeq̄t̄. p̄ qꝛ lꝫ veꝝ ſit ſenſu ñ ſētiēte ſaltē ite
riori: ītellectū ñ cogitare: nec volūtatē velle: h tñ ñ ē al
terū ipoꝝ cogi: cū h ſit eorū nā ñ hr̄e actū ſiñ obo: ſic̄ ñ co-
git̄ ocl's ſi viſibile ſibi ſbtrahit̄. ꝑ h. n. nulla violēᵃ ſibi īfer
tur: ⁊ tñ act⁹ q erat ꝑ h ſbtrahit̄: vl' q erat futur⁹ ſuſpendit̄.
Ad aliđ ēt dđꝫ ꝙ q̄uis ſit nec̄e ſēſu phātaſiāte ītellectū in
telligere ſaltē ī vigilia: ñ tñ ē coactio: qꝛ iſta ē e⁹ nā: ſic̄ nec̄e
ē oclꝫ aptū vider̄ colorē ſub lūīne ꝑntatū: ſiñ violēᵃ: tñ imo
dlectabil'r aliq̄ñ. Ulter⁹ āt ñ nec̄e ē ꝑ ꝑ h ītellcm̄ cogitar̄ p̄
tice: vl' ſi cogitat p̄tice ñ nec̄e ē alteꝝ iudicar̄: ⁊ ſi ex appēti
b⁹ ꝓ tūc nō occurreret q̄re: eēt alr̄ iudicā^m: dꝫ tñ īſpirat ne
ad peccāduꝫ cogat̄: niſi forte h ille ꝑ p̄m pctm̄ demeruerit

Et hic eēt vnus modus q̄re peccatū qđ ꝑ pn̄iaꝫ nō diſſolut̄
ſuo pōdere ad aliud trahit. Q̄uocūq; aūt ſequat̄ actus ſpe
culatiue vl' practice vel volūtarie vel neceſſario: nō eſt vio
lētia vel naturalis ꝑfectio. Uolūtas āt niſi adſit cogitatio
practica ⁊ determinata: non neceſſario vult: ⁊ q̄ñ ſic vult:
naturalr̄ vult. Uñ non ē coactio ſed ſalus ⁊ ꝑfectio. ¶ 2ª
ꝯ° ē ꝙ nō pōt cogi q̄ſtū ad actū elicitū q̄ eſt velle vel nolle
ꝓ duo. Primo: qꝛ ſicut mā eſt nata recipe oēm formam
q̄tū ē ꝺ ſe nullā rcipit violēter: ſꝫ ē ſibi oīs gn̄atio nālis: qꝛ
appetit formā vt turpe bonū: ⁊ oīs forma ē ſue eēntie per-
fectiua ⁊ ſaluatiua: ſic volūtas reſpectu oīs actus volēdi: ī-
mo oīs potētia appetitiua ⁊ ſenſitiua ē īuiolētabil' reſpectu
actus eliciti. Uñ īpoſſe ē ꝙ in viſu ſit aliqđ videre violētū:
ſꝫ oē videre ē ſibi naturale ⁊ nullū violētū. ſicut calor ē aq̄
ināl's: ⁊ oē cognoſcere ⁊ appetere ē naturalr̄ bonū ipi⁹ ap
petitus ⁊ potētie cognoſcitiue: vñ ⁊ intellectio falſa eſt bo
num ipi⁹ intellect⁹ abſolute loquēdo: ⁊ tātū ē de ꝑfectiōe
naturali in ītellectiōe mala ſicut ī bona ⁊ vera: qꝛ eadem
oīo ſola mutatione obī fit de falſa vā: ſimilr̄ ēt ī volūtate.
Qđ ĝ dr̄ ꝙ verū ē bonū intellectus ⁊ falſū malū ei⁹: ītelligē
dū ē obiiue: non ſbiue: relatiue: nō abſolute. Alia rō ē qꝛ im
poſſe ē ꝯria īeſſe eidē: vel ꝙ idē ſm idē ſit volitū ⁊ nō voli-
tum. Oīs aūt actus q ē ī volūtate ē vel eē pōt volitus etiā
actus nolēdi: qꝛ nō eſt minus volūtariū nolle q̄ velle. Uñ
Aug. Qui diligit ꝓximū nec̄e ē vt ipam dilectionē diligat.
Qui aūt odit aliquē: nō ꝓ h odit ipm odium: imo diligit
ipm: ſicut peccator dolet de peccato ⁊ odit ⁊ gaudet de ipo
dolore ⁊ odio. Si ĝ eēt actus aliq̄s ī volūtate ab ea elici-
tus vel ēt ipreſſus q tñ eēt velle vel nolle: ītātū eēt volit⁹
⁊ voluntarius īquātū eius actus. Si aūt cū h eēt nō voli
tus vel odio habitus ⁊ inuolūtarius eēt ꝯdictio: vñ ē īpoſſe
ꝙ reſpectu eius cogat̄. ¶ 3ª ꝯ° ē ꝙ volūtas pōt cogi largē
loquēdo quātū ē ad aliq̄d impſſū: qđ tñ ñ ſit velle nec nol
le ꝓut volūtatē cogi ē aliq̄d eē ī ea ꝯ ei⁹ īclinationē. Sicut
enim pōt eē ī voluntate aliq̄s hitus acq̄ſitus per actus vo
lēdi malos de quo volūtas penitētis dolet: de quo poſſet ī
telligi illud. video aliā legē in mēbris meis repugnātē legi
mētis mee: nō ſolū ī ſenſu ſꝫ ēt ī voluntate pōt hō hr̄e a ſtu
dio habitū ꝯriū deteſtatiuū: ſic a deo pōt aliquid imprimi
volūtati qđ ipi volūtati diſplicebit: ⁊ eēt ꝯ eius volitionē:
⁊ tale q̄d forte ē illud eēntiale de pena dānatoꝝ: qđ ē ī vo
luntate. ſ. a deo īmediate vel mediāte igne īmiſſū: qđ eſt a
voluntate ſūme odio habitū: cū quo de nullo alio pōt gau
dere: ⁊ illud erit ꝯriū non formaliter actui voluntatis: qꝛ
ſic nō ſtaret cū ipo: nec ipi nāe volūtatis: qꝛ tūc deſtrueret
eā: ſed ſicut habitus vicioſus ē ī voluntate penitētis ꝯrius
obiiue reſpectu actus: non aūt ſubiiue reſpectu nature potē
tie: vñ nec eam deſtruit. ſic ⁊ h: iđ ⁊c̄.

Secūdus articulus ē videre q̄uo metus cadat in voluntate: vbi ſūt q̄tuor ꝯclōnes. ¶ Prima
ꝙ q̄ñcūq; volūtas ꝯſentit ī aliq̄d metu territa alias nō cō
ſenſura: dr̄ tunc metus cadere ī volūtatē: ꝙ nō cogitur: qꝛ
non obſtante tali metu potuit ſi voluit nō ꝯſentire: ſicut in
illo qui ꝓ naufragiū ꝓycit merces ī mari vel āputat ſibi
mēbrū: ne perdat totū corpus. ¶ 2ª ꝯ° eſt. ꝙ metus aliq̄ñ
cadit ī ꝯſtantē virū: aliq̄ñ nō: ad qđ oꝫ ꝯſiderare ⁊ ipm ꝑi
culū ī ſe ⁊ abſolute. ⁊ ī cōꝑatione ad agēdū vel omittēdū.
Aliq̄d. n. eſt de ſe terribile: vt illa q̄ in illo verſu ꝯtinentur.
Stupri ſiue ſtatus verbeꝝ atq; necis. Hō. n. ꝯſtans timet
mortē ſicut ⁊ xp̄s: ⁊ dehoneſtationem ſtupri multo plus ſi
cut Suſanna q̄ maluit lapidari: ⁊ ſeruitutē: ſicut ꝑ excuti
endo iugo ſeruitutis multi exponūt ſe morti: qꝛ ſeruitus
mors ciuilis ē. Similiter ꝑ grauiā vbera: qꝛ minima pena
corporalis eſt maior maxima pecuniaria ſm iura: ſed ſunt
aliq̄ penalia de ſe a ꝯſtante viro non formidabilia ſed con
tēptibilia: inter q̄ ēt ꝯputat̄ timor īfamie: cui aliter pōt oc
curri: ⁊ damni tēporalis: ⁊ ꝯuicij ⁊ h°: ⁊ ſilr̄ eſt timor excō
municatiōis: q̄uis glo. dicat de reſti. ſpo. ꝙ ē iuſtus timor
Sed ⁊ iſta quattuor q̄ ſm ſe incutiunt iuſtū timorē pn̄t cō
parari maioribus malis: reſpectu quoꝝ nō eēt iuſt⁹ timor.
ſed magis ſūt eligenda: puta peccato vel alij. ¶ 3ª ꝯ° ē ꝙ 3ª ꝯ°
reſpectu matrimonij iſta ſūt iuſtus metus. Pōt. n. ſm re
ctā rōnem optari eē in matrimōio potius q̄ mori vel gra
uiter uerberari vel īcarcerari: qꝛ tūc hō ſibi non pōt reme
diū querere: vel in ſeruitute: qꝛ multo minor ē ſeruit⁹ ma
trimonij q̄ alia: ī qua q̄dq̄d ē ſerui totū ē dn̄i: ſꝫ in matrio
nio nō ē h niſi quo ad actū carnalē. ¶ 4ª ꝯ° ē ꝙ reſpectu 4ª ꝯ°
actus fornicarij nō pōt eē iuſt⁹ met⁹: qꝛ meli⁹ eſt oīa mala
pati q̄ ſoli malo ꝯſentire.

Tertius articulus eſt videre q̄uo vis vel met⁹ īpediant ⁊ dirimāt matrimoniū: vbi ſunt. 3. ꝯnes:
¶ Pria. ꝙ ſi ē met⁹ q cadit ī ꝯſtātē virū nō ē mr̄imoniuꝫ pª ꝯ°
nec q̄ ad iudiciū eccl'ie nec ꝯſcientie: ēt ſi vē ꝯſēſit: qꝛ ꝯſēſus
liber nō fuit: qꝛ ſicut nō ſufficit cōſēſus ad matrimoniū im
puberis ſicut puberis. qꝛ ñ ē eq̄ ꝑfect⁹: ſic nō ſufficit cōſen-
ſus nō liber: qꝛ nō ē eq̄ ꝑfect⁹. ¶ Sꝫ ex h vr̄ matrimoniū
nō eē ſacrꝫ: qꝛ ī oī vo ſacro ex īteriore cōſēſu: lꝫ ꝑ metū quē
cūq; extorto verū ſacrꝫ ſuſcipit̄: vt ī bap°. ordinatiōe. ⁊ cō-
firmatiōe. ĝ vel matrimonū ñ ē ſacrꝫ vel ſufficit conſenſus
q̄uis meticulōſ⁹. ¶ Et dicēdū ꝙ illud ē veꝝ ī ſacris: ꝺ q̄ꝝ
eēntia nō ē act⁹ ſuſcipientis: ꝓ qđ non mutat̄ eēntia ſacri
nō mutato actu ſuſcipiētis ꝺ libero ī nō liberū: ſec⁹ ī alijs:
Nā cōſtat pn̄iaꝫ eē ſacrꝫ: ſꝫ qꝛ de ei⁹ eēntia ē actus ſuſcipiē
tis: inde ē ꝙ niſi ſit lib nihil ē actu ipo iure: vtputa ſi q̄s ñ
ꝓ deū ſed pure ꝓ timorē ꝯfiteret̄ nō eēt verū ſacrm̄: ⁊ ſi
militer ē ī matrimonio: ſec⁹ āt ē in alijs. Nā ſi cōſēſus ba-
ptizandi eēt de eēntia ī baptizando: tūc nō poſſet puer ba
ptiçari: qꝛ nō pōt hr̄e ꝯſenſū: qꝛ qđ eſt de eēntia ſacri apud
oēs eq̄ cuſtodit̄. ¶ 2ª ꝯ° ē. ꝙ ſi nō ſit metus cadēs ī ꝯſtātē 2ª ꝯ°
virū: vel fuerit blādicie vel h°: q̄ magis alliciūt ꝯſēſū: ē ma
trimoniū: ſuppoſito ꝙ ſit cōſēſus vus: qꝛ ſi nō ſit ꝯſenſus
ver⁹ ſiue īpediat met⁹ iuſt⁹ ſiue ñ iuſt⁹: eccl'ia ñ pōt facere
ꝙ ſit veꝝ matrimoniū. Sꝫ q̄ñ ē ñ iuſt⁹ met⁹: rō q̄re nō īpe
dit ē: qꝛ eccl'ia ñ ſtatuit nec forte ſtatuere potuit. Qđ ĝ dnt
aliq̄ ꝙ īcōſtās ita timet ꝓ leuē metū ſicut ꝯſtās ꝓ iuſtū:
⁊ ꝑ ꝯn̄s ē eq̄ ñ liber h ſic̄ ibi: ⁊ ſi ibi īpedit ꝓpter defectuꝫ
libertatis. ĝ ⁊ h: ñ valet: qꝛ met⁹ īpedit matrimoniū ꝓ ſta
tutū eccl'ie ñ diuinū. Qꝛ ĝ eccl'ia punit ⁊ afficit actū exteri
orē ñ īteriorē niſi ī reſpectu ad exteriorē: ē āt iuſtū ſubueñi
re illi q paſſus ē iuſtū metū: qꝛ fecit qđ debuit de duobus
malis min⁹ eligēdo: iđ eccl'ia reddit īhabilē ad ꝯhēdū pro
hac vice ipꝫ metū īferētē: ipꝫ puniēdo co mō q̄ ꝓ q̄daꝫ cri
mia ipa fac̄ ñ eē mr̄imōiū: ēt ꝯcurrēte ꝯſēſu. Et ſilr̄ reddit
īhabilē ad mr̄imo^m ipꝫ paſſū iuſtū metū ī ſui fauorē ipi ſb
ueniēdo: qꝛ diſſi'le ē ꝙ ſibi ñ placeat ſimplr̄ cui ñ ꝯſētit niſi
durāte iuſto metu. E ꝯrio āt q̄ñ ñ fuit iuſt⁹ met⁹: nec īferēs
tā grauiter peccauit: vñ nec tātū ē puniēdus: nec metū paſ
ſus q fec̄ qđ ñ dbuit trepidādo vbi ñ fuit timor p̄ferendo
min⁹ bonū maiori meret̄ ꝓuilegiū. Uñ ſi iuſte ſūt leges re
ſtituētes ī ītegrū illū q paſſus ē iuſtū metū: ñ illuꝫ q fuit ni
mis meticulōſ⁹: ſilr̄ ⁊ iuſti ſūt canōes irritātes mr̄imōiū ꝯ
ctū ꝑ iuſtū metū: ñ ꝑ ñ iuſtum: vñ ꝯcurrit duplex cā: fauor
vni⁹ ⁊ odiū alteri⁹: lꝫ āt odiū ſufficeret illi⁹ q ī mr̄imo^m pec
cauit ſic̄ q̄ñ polluit ꝑ adulteriū: ⁊ poſtea duxit eādē in mr̄i
moniū: tñ h ē p̄ncipl'r ꝓ fauorē met⁹ paſſi: q pōt renuncia
re. ¶ 3ª ꝯ° ē. ꝙ ille q ꝯfitetur metu ēt ñ cadēte in cōſtan- 3ª ꝯ°
tē: nullū ſacrꝫ recipit: qꝛ ꝺ iure diuio: ñ hūano īterior pn̄ia
q̄ ē ꝯſēſus lib: ē ꝑs ſacri: ſine q̄ ñ ē ſacrꝫ iur̄ diui⁹: qđ pōt affi-
cere actū īteriorē: vñ tal' tenet̄ iteꝝ ꝯfiteri: ⁊ ſi ñ forte illo
no: qđ eſt iuris poſitiui: tñ q̄ñq; ante mortem: qđ eſt iuris
diuini: qꝛ ēt confeſſio ſm nomē libertatē importat.

Quartus articulus ē videre. q̄uo tale mr̄imōiū ꝯfirmat̄: vbi ſūt q̄tuor ꝯnes. ¶ Pria ꝯ ē ꝙ cō pª ꝯ
firmat̄ ꝑ ꝯſēſū ſequētē durāte p̄ conſenſū: qꝛ lꝫ ſm leges ⁊

antiquos canones raptor nõ poſſit ꝯ̄bere cũ rapta: põt tñ
ſ̄m illud de rapto.c.vltimo ſi diſſenſio trãſeat i͂ conſenſũ:
⁊ ꝙ ab initio diſplicuit i͂cipiat cõplacere. Uel forte leges ⁊
ãtiq canones loquũt̃ ð raptu ad coitũ: nõ de raptu ad ma
2ª ꝯº trimoniũ. ¶ 2ª ꝯº ẽ. ꝙ ſi metũ i͂ferẽs peniteat: ſicut amon
g exoſã habuit thamar poſtꝗ̃ corruperat eã: ⁊ i͂uitã expel-
li fecit: nõ ẽ matrimoniũ: ex quo mutui cõſenſus nũꝗ̃ con
currerunt: ⁊ ſimil'r qñ vnus voluit alius noluit ⁊ eꝯ: quia
cãs eẽntiales oꝫ cõcurrere ad effectũ: ſꝫ nihilomin' i͂pe te
netur cũ ea cõtrahere ſi i͂pa ⁊ amici velit: ſi põt ⁊ forte gra
tis: ⁊ ſi nõ põt cũ i͂pa ꝯ̄bere vel i͂pa vel amici nolunt: tenet̃
3ª ꝯº eam dotare. arᵐ de adulter. c. i. ⁊. 2. ¶ 3ª ꝯº ẽ dubia. ſ. ꝙ cõ
firmat̃ matrimoniũ quo ad iudiciũ eccl'ie ꝑ cõſenſũ i͂ car
nalẽ copulã. Si eñi cõfiteat̃ ſe cõſenſiſſe i͂ carnalẽ copulã
metu mortis: ſꝫ nũꝗ̃ i͂ matrimoniũ: iudicabit̃ matrimoᵐ:
q2 ſi ꝯfiteret̃ ſe ꝯ̄xiſſe ꝑ verba de pñti ꝑ metũ non iuſtũ: iu
dicat̃ ꝓ matrimonio. Cũ g̃ reſpectu fornicatiõis oĩs met'
ſit nõ iuſtus: ſi cõfitet̃ ſe ꝯſẽſiſſe i͂ carnalẽ copl'aꝫ nõ in ma
trimoniũ metu mortis: ꝯfitet̃ ſe cõſenſiſſe ſine iuſto metu
g̃ per idẽ ẽ ac ſi ſponte cõſẽſiſſet. Si aũt ſpõte cõſẽſiſſet in
carnalẽ copulã poſt violẽtã traductionẽ: ꝗ̃uis diceret ſe ñ
cõſenſiſſe in matrimoniũ: nõ crederet̃: ſed iudicaret̃ ꝓ ma
trimonio: ſicut ſi ꝯfiteret̃ ſe doloſe ꝯ̄xiſſe ꝑ verba de pñti
vel poſt ſponſalia ſolũ carnalẽ copulã deceptoriã: iudicat̃
matrimoniũ. g̃ ⁊ h̃. Qꝫ g̃ ꝙ ſi cõfitet̃ vel ꝓbat̃ carnalis co
pula allegat nõ metũ ſꝫ vim: ⁊ neget ꝯſenſũ nõ ſolũ i͂ matri
moniũ ſꝫ ẽt in carnalẽ copulã: ⁊ ꝓbato iuſto metu tp'e ma
trimonij: ⁊ durãte tp'e copl'e ſatis vr̃ eẽ vis ⁊ oppſſio: q2 p̃ſu
mitur nõ cõſẽſiſſe in peccatũ mortale ſi in i͂pm matrimo-
4ª ꝯº niũ nõ poterat ſine mortali cõſentire. ¶ 4ª ꝯº ẽ. ꝙ ſine cõ
ſenſu cetera ẽt coitus fruſtrant̃: q2 i͂ foro cõſcientie nũꝗ̃ ẽ
matrimoniũ niſi cõſenſerit i͂ i͂pm matrimoniũ.

pª opi. Quantum ad 5ᵐ articl'm de metu ſponſaliorum iura-
torũ ſũt due opiniões. ¶ Prima quorũ
dã dicẽtiũ ꝙ ſpõſalia ꝯ̄cta per metũ cadẽtẽ i͂ cõſtantẽ vi-
rum ⁊ iuramẽto firmata tenẽt ⁊ obligãt i͂ foro ꝯſciẽtie: qð
ſic declarãt. Quocũq3 metu hõ ſciẽter iurat fl'm: periurat:
ꝗ̃libet ãt ꝑiuriũ ſciẽter ꝯmiſſũ ẽ peccatũ mortale. Null'
g̃ met' excuſat ꝑiurãtẽ a peccato mortali: ſꝫ q ꝑ iuramẽtũ
ſe ꝓmiſit ducturũ aliquã i͂ vxorẽ: ſi qð iurauit nõ i͂plet ꝑiu
rat: ad qð ſeq̃t̃ ꝙ mortal'r peccat: ſꝫ ꝗ̃libet obligat̃ ad vitã-
dũ peccatũ mortale. g̃ ⁊c. Sꝫ in foro exteriori non reputa
ret̃ obligat': eo ꝙ eccl'ia preſumeret ꝯſẽſũ i͂teriorẽ nõ af-
fuiſſe. 2º ꝓbãt h̃ ſic: q2 non ẽ neceſſaria abſol'o a iuramẽ
to: qð i͂po iure obligat: ſꝫ romani põtifices tales a iuramẽ
ti nexib' abſoluerũt. ex. ð iuriur. Uerum. g̃ tale iuramᵐ nõ eſt
i͂po iur̃ nullũ: ſꝫ ẽ obligatoriũ. 3º ſic. Renũciatio electiõis
facta ꝑ metũ ſi ſit iuramẽto firmata: ẽ obligatoria. ex. ð his
q̃ vi me. ve cã fiũt. ad aures: ſꝫ mior ꝯſẽſus req̃rit̃ ad ſpõſalia
ꝯ̄hẽda q̃ꝫ ad al's obligatões ꝯ̄hẽdas: qð pꝫ: q2 ſeptẽnes pñt
ꝯ̄her̃ ſpõſalia: cũ tñ ꝑ ðfectũ diſcretõis ad al's obligatões
ſint i͂cpti. g̃ ⁊c. 4º ſic. 22. q. 4. Inter cetera. dr̃ ð q̃dam q
tiore necis i͂pulſus ſue ꝯcubie iuramẽto firmauit i͂paꝫ ſuſci
pe i͂ ꝯiugẽ: qð q2 quã p' hũerat ñ ẽ pctm̃ ſuſcipe i͂ ꝯiugẽ: ma
2ª opi. trimõiũ fit i͂ dõ firmũ ⁊ ſtabile. ¶ Alij dñt ꝙ ſpõſalia p̃di
cta ñ tenẽt i͂po iure i͂ aliq foro: q2 nec ds nec eccl'ia voluer̃t
tale iuramẽtũ obligatoriũ eẽ reſpectu corum i͂ qb' maxia re
q̃rit̃ libtas ð q̃rum nũero ẽ ꝯ̄ct' ſpõſaliorum ⁊ ꝓfeſſio religiõis:
vñ ꝓfeſſio i͂ r̃ligiõe fcã ꝑ metũ mortis ñ obligat. ex. ð his
q̃ vi me. ve cã fiũt. c. i. ⁊. 15. q. i. Nõ ẽ: dr̃ ꝙ volũtariũ ſibi mi
litẽ elegit xp̃s. Itẽ h̃ ꝓbãt ſcðo ſic. Fortior ẽ obligaº ꝑ ꝯſẽ
ſũ ð pñti q̃ꝫ ꝑ ꝯſẽſũ ð futuro. ſꝫ p̃dicta coactio i͂pedit obli
gationẽ ꝑ ꝯſẽſũ ð pñti. g̃ ⁊c. 3º ſic. ex. ð his q̃ vi me. ve cã fi
unt. Abbas. glo. matrimoᵐ ꝯ̄ctũ ꝑ metũ ñ tꝫ nec obligat̃
g h̃ facit ẽt ſi iurat. g̃ a ſili in ſpõſalib'. 4º q2 ei q ꝑ metuꝫ
eccl'iaꝫ ſuã penit' abiurat: ðbẽt reſtitui vniuerſa: vt ibideꝫ
dr̃ i͂ textu ſꝫ ſi tale iuramẽtũ obligaret ñ ðberẽt reſtitui. g̃
iuramẽtũ metu extortũ ñ obligat. ¶ Qui igit̃ vult tenere
p̃mã opiõnẽ põt dicere ad duo pº falſa ꝙ loquũt̃ de obliga
tione i͂ foro exteriori. ¶ Ad 3ᵐ ꝙ mi. ẽ fl'a. Quedã. n. ſunt
promiſſiones facte ꝑ metum cadẽtẽ i͂ ꝯſtãtẽ virũ q̃ ñ ſunt
nulle i͂po iure: que tamen reſcindẽde ſũt per actioneꝫ ſi ſũt
ꝑfecte: vtpote q2 poſt ſtipulationẽ nũeratio fcã ẽ. ſi ãt ſũt
i͂ꝑfcẽ: vt ſi poſt ſtipulatiõeꝫ nũeratio fcã nõ ẽ: reſcidi pñt ꝑ
exceptõeꝫ. ff. ꝙ me. cã. l. Metũ pñteꝫ. §. ſꝫ q̃q3 ptor. ¶ Qui
ãt vult tenere ſcðaꝫ opinionẽ põt dicere ad p̃mũ ꝙ q̃dam
ſũt ꝓmiſſiões q̃ ꝑ metũ ꝓbabilẽ extorte nõ valẽt i͂po iure.
Prima ð ꝯtrahẽdo matrimoniũ. ex. de ſpõ. Cũ locũ. Scða
reſpcũ dotis. ff. de his q̃ met' cã. Si mulier. §. ſi dos. 3ª ð re
bus eccl'ie. ð iureiur. Peruenit. 4ª voti. ex. ð his q̃ vi me.
ve cã fiũt. c. i. 5ª iuriſditõis. ff. de iudi. l. 2. 6ª auc̃te tutorũ
meticuleñta. ff. ð auctor. tu. l. i. §. fi. Et hec hñr ex. ð his q̃ vi
me. ue cã. Abbas. i͂ glo. Quedã ãt ſũt q̃ ꝑ metũ fcã vl' ꝓmiſ
ſa tenẽt q̃dẽ i͂po iure quouſq3 ſubueniat̃ metũ paſſo auc̃te
ſuꝑioris: q ſuo officio i͂plorato ⁊ metu ꝓbato dꝫ a ꝓmiſſo
abſoluere ⁊ datũ facere reſtitui. Decretal' ãt i͂ ꝯtrariũ alle
gata nõ loq̃tur ð iuramẽto ꝑ metũ extorto: qð nullũ ẽ i͂pſo
iure: ſꝫ ð alio. ⁊ ſil'r i͂telligit̃. e. ti. Finaliter ad ſeq̃ntia ſolue
in glo. Abbas. ¶ Ad argᵐ p̃ncipale q̃õnis dðꝫ: ꝙ coacta vo
lũtas: volũtas eſt: ſed nõ libera eſt. Queſtio. II.

SEcundo q̃rit̃ an ꝯditio i͂poſſis appo
ſita ſpõſalib' vl' mr̃imonio
viciet aut viciet̃. ⁊ vr̃ ꝙ hẽat̃ ꝓ nõ adiecta
ſicut i͂ legatis ⁊ alijs fauorabilib': ⁊ ẽ expꝰ
ſſim. de ꝯdi. appo. c. vlt. ¶ Cõtra. nõ ẽ mr̃i
moniũ ſine ꝯſenſu. nõ ẽ ãt ꝯſenſus ꝯditio-
nalis ꝯſenſus ꝯditiõe nõ extãte. ꝓpter qð
ſpõſalia ꝯditionalia ꝯditõe pẽdẽte vl' deficiẽte nõ cãnt pu
blice honeſtatis iuſtitiã. q̃ſi nulla ꝓpter defectũ ꝯſenſus. g̃
ſi iſta ꝯditio deficiat: ꝑ ꝯñs deficit ꝯſenſus. ¶ Rº. q2 q̃daꝫ
ꝯditio ẽ large dicta: q̃dã ſtricte ⁊ ꝓprie. Prima ãt q̃druplex
ẽ. ſicut dics: demr̃atio: cã: modus: ſ̄m illos vſus iuriſtarũ.
Scito ꝙ vt modus ẽ. ſi ꝯditio. q2 cã. demr̃atio q̃ꝫ ⁊ adie
ctiua ſubacta. Iccirco vidẽda ſũt q̃nq3 p̃ncipal'r. pº ð demõ
ſtratõe. 2º de cã. 3º de modo. 4º de die. 5º de ꝯditõe ſtri-
c̃te ⁊ proprie dicta.

Circa primũ ð demr̃atõe ſũt q̃nq3 ꝯ̄nes. ¶ Pria ꝙ de
mõſtratio nũꝗ̃ i͂pedit nec ſuſpẽdit ꝑ ſe: ſꝫ ſꝑ hr̃ ꝓ
nõ adiecta: ſiue ſit honeſta: ſiue ſit i͂honeſta: ſiue ꝯ̄ria mr̃i-
monio: ſiue nõ. vbi grã. accipio vl' accipiã filiã tuã q̃ ꝓcura
uit venena ſterilitatis vel q̃ ẽ ſterilis: q2 habeo nimis mul
tos filios. Uñ nõ q̃ro ꝓlem: ſꝫ ſolũ vitare fornicationẽ vl'
q̃ eſt vgo: aut quã audiui eẽ diuitẽ: vel filiã tuã vginẽ. Naꝫ
falſa demr̃atio nõ viciat legatũ. ff. de ꝯditiõib' ⁊ demr̃atio
nib'. l. falſa. nec ꝑ ꝯñs mr̃imoniũ qð ẽ fauorabili'. ¶ 2ª ꝯ̄
eſt: ꝙ ſi demõſtratio fierꝫ ð futuro, puta: filiã tuã q̃ dabit
mihi hoc vel illð: nõ ẽ demr̃atio: ſꝫ ꝯditio. vñ idẽ videt̃ ſic
de ꝯditiõe. ¶ 3ª ꝯcl'o eſt: ꝙ ſi demõſtratio ferat̃ ad ꝯditio-
nem impedit nõ rõne demr̃atõis: ſꝫ erroris: vt ſi dicat. acci
pio vel accipiã filiã tuã liberã: ſi ſciret eã ancillã nihilomi
n' valeret matrimoniũ: ſꝫ ſi ignoraret: tũc nõ valeret mr̃i
moniũ rõne erroris: ẽt ſi demr̃atio fuiſſet omiſſa. ¶ 4ª ꝯ̄
eſt ꝙ idẽ eſt ſi demr̃atio refert̃ ad ſubam. q2 error ſubſtã-
tie vel ꝯditõis i͂pedit: nõ aũt qualitatis. ¶ 5ª ꝯ̄ eſt: ꝙ appo
ſitio demr̃atiõis ad nihil ſeruit: niſi ad transferendũ forte
onus ꝓbationis. vnde ꝯtraho cũ te libera. ex hoc p̃ſumit̃:
ꝙ credebaꝫ te liberã: niſi probes ꝯtrarium.

Secũdus arti. eſt de cã. vbi ſũt q̃tuor ꝯ̄nes. ¶ Pria ꝯ̄
ꝙ cã habetur ꝓ nõ adiecta. vñ ſiue ſit vͣa
ſiue ſit falſa pure i͂telligũt̃ ꝯtracta mr̃imoniũ ⁊ ſpõſalia: vt
ſi dicã accipio vl' accipiã te: q2 pater tuus deſpõſauit te mi
hi vel me tibi: ⁊ nolo venire ꝯ̄ ꝯſiliũ ei': ẽt ſi illud nõ ẽ verum
nihilomin' eſt verum mr̃imoniũ vel ſpõſalia. ¶ 2ª ꝯ̄ eſt: ꝙ ſi
ponat̃ i͂ futuro: accipio te vel accipiã te: q2 dabis mihi decẽ
pro dote: nõ eſt ꝓprie cã: cũ ceſſit prior effectu: vñ eſt q̃ſi mo
dus de quo ſtatiꝫ dicet̃. ¶ 3ª ꝯ̄ ẽ ꝙ vtriuſq3 rõ ẽ: q2 ðmõ
ſtratio ⁊ cã nõ reſpiciũt eẽntiã ꝯ̄ct': ſꝫ ſolũ cãm extrinſecã
ꝯ̄hẽdi vel motiuũ: vñ ſimpl'r cõſentit i͂ ꝯ̄hẽdo h̃ vel illud:
ſꝫ erat forte i͂ motiuo ad ꝯ̄hẽdũ: ſicut is q ꝑ errorẽ i͂debitũ
ſoluit ẽt ſi dicat ſoluo tibi decẽ: q̃ vel q2 mutuaſti mihi: ni-
hilomin' trãſſert dñiũ: qð nõ eẽt niſi ꝯſẽtiret i͂ trãſlatiõeꝫ.
g̃ ⁊ h̃ ẽ purus ꝯſẽſus ſi ſit falſa cã adiecta: vel ðmõſtratio.
¶ 4ª ꝯ̄ ẽ: ꝙ lꝫ i͂ debito ſoluto ꝑ errorẽ hẽat locũ repetitio:
tñ h̃ nõ hꝫ locũ repetitio: ſicut nec reſtitutio: q2 res ꝓprius
ſtatũ i͂mutat ad minus i͂ mr̃imonio: vt notat̃. ð reſti. ſpo. c.
Ex parte.

Tertius articl's ð mõ hꝫ. 7. ꝯ̄nes. ¶ pª ꝙ ſi modus ẽ
ꝯ̄ri' mr̃imonio: tũc viciat ſicut ⁊ cõditio: vt ſi
dicã accipio vel accipiam te vt ꝓcures venena ſterilitatis:
vel hꝰ: ⁊ huiꝰ rõ poſt dicet̃. ¶ 2ª ꝯ̄ ẽ ꝙ aliud eſt qñ ꝯ̄riũ ap
ponit̃ ꝑ modũ pacti q̃ntũcũq3 i͂ ꝯtinẽti: q2 tũc ñ viciat mr̃i-
mo' ꝓcedẽs q̃ntũcũq3 ꝯ̄ ei' ſbaꝫ: q2 eodẽ momẽto q̃ vba cõ
plẽt a dõ ꝯiungit̃ ⁊ ꝑficit̃: vñ pactũ ſine i͂teruallo non põt
diſſoluere: q2 nec ꝯſẽſus direct' diſſolueret: vt ſi ſtatiꝫ poſt
mr̃imoniũ dicat vn' volo ꝙ ꝓcures venena ⁊c. al's nõ ſit
mr̃imoᵐ: ⁊ ali' cõſẽtit: nihil valet h̃ pactũ: ſicut ſi ſtati vn'
diceret ego peniteo ⁊ q̃ro te: ⁊ ſimil'r ali': nichilominus ma
neret mr̃imoᵐ. ¶ 3ª ꝯ̄ ẽ ꝙ eẽt idẽ ð ſpõſalib': ſi ꝑ mutuum
diſſẽſũ nõ diſſolueret̃ ſiñ iudicis auctoritate: q2 nec ꝑ ꝯñs
ꝑ ꝯſẽſũ turpẽ: ſꝫ q2 ſ̄m vitatẽ ſpõſalia ꝑ diſſenſũ tolluñt̃: iõ
ꝑ pactũ turpe ꝯ̄riũ i͂ cõtinẽti appoſitũ ſil'r diſſoluũt̃. ¶ 4ª
ꝯ̄ ẽ. ꝙ aliud ẽ qñ h̃ adijcit̃ ſub noie modi: q2 modus non ẽ
pactũ nouũ vel diuerſũ: ſꝫ ẽ ð eẽntia ꝯ̄ct' cui addit̃: vt ſi vẽ
do tibi rẽ ꝓ. x. vt des mihi codicẽ: ñ ſũt duo ꝯ̄ct' diſtincti:
ſꝫ vn': vñ qñ modus ẽ ꝯ̄ri' mr̃imõio i͂ i͂po ſui' initio ꝯ̄ct' vi
ciũ hꝫ vñ viciat̃. ¶ 5ª ꝯ̄ ẽ. ꝙ ſic ẽt videret̃ diſtinguẽdũ i͂ ꝓ
feſſiõe qñ apponit̃ pactũ ꝯ̄ eẽntiã religiõis: q2 ſi ꝑ modum
pacti valet ꝓfeſſio ſi ſeq̃t̃: q2 ſtati ẽ ibi vicl'ꝫ diuinũ qð per
hões i͂ter quos agit̃ nõ põt ſolui. Si ãt ꝓcedat pactũ ꝯ̄riũ
i͂ ꝯtinẽti: vel ꝯcomitet̃ modus ꝯ̄ri' viciat. ¶ 6ª ꝯº ẽ. ꝙ non
ẽ ſil'e ð ꝯ̄ctib' rerum ad ꝯ̄ct' ꝑſonarum q̃ntũ ad pactũ i͂ ꝯtinẽti ſe
q̃ẽs: q2 ꝯ̄rio ꝯſenſu total'r tollit̃ ꝯ̄ct' rerum ſolo ꝯſẽſu ꝯ̄ctus.
C. qñ lic. ab ẽp. diſ. l. ij. iſti. qb' mo. tol. ob. §. vlt. vñ ꝑ pactũ
i͂ ꝯtinenti ſeq̃ns ſi ẽ ꝯ̄ naꝫ ꝯ̄ct' viciat̃. ff. ð ꝯ̄hẽ. emp. l. pacta
nouiſſima. Sec' ãt ð ꝯ̄ctu ꝑſonarũ i͂diſſolubili q ẽ mr̃imo
niũ: vt dictũ ẽ: ſꝫ quo ad modũ ꝯcomitãtẽ ꝯ̄rium: ⁊ q̃ ad pa
ctũ ꝓcedẽs ẽ ſil'e: q2 q̃dq̃d i͂pedit pactũ faciẽdũ: i͂pedit mr̃i-
moniũ ꝯ̄hẽdũ ⁊ ſpõſalia q̃ ſolo ꝯſenſu fiũt: ⁊ ſic ð mõ ꝯ̄rio
mr̃imonio idẽ ẽ: ſicut ð ꝯditiõe infra dicet̃. ¶ 7ª ꝯº ẽ. ꝙ ſi
modus nõ ꝯ̄riet̃ mr̃imonio: tũc aut ẽ i͂poſ'e: vt ſi dicã acci-
pio vel accipiã te vt celebres miſſã: vel celũ digito tãgas: ⁊
tũc hẽtur ꝓ nõ adiecto ſicut ⁊ ꝯdicio ⁊ pure ⁊ ſimpl'r tenet
ꝯ̄ct' i͂ foro exteriori: aut ẽ neceſſari': vt ſi dicat accipio te:
vt moriaris: vel aliq̃d hꝰ: ⁊ tũc hẽtur ꝓ i͂pleto: aut ẽ poſſibi
lis tãtũ: ⁊ tũc aut i͂hõeſtus nõ tñ ꝯ̄ri' mr̃imonio: ⁊ hẽtur ꝓ
nõ adiecto ſicut i͂ legatis: aut honeſt' poſſibilis. ⁊ tunc non
ſuſpendit obligationẽ: q2 nã modi ẽ vt poſteri' i͂pleat̃: ſꝫ ſi
ẽ fauore apponẽtis tenet̃ i͂plere ali' mr̃imonio celebrato
vt ſi dixit accipio te vt des cẽtũ noie dotis: ñ ãt ſi ẽ grã ſui
vt accipio te cũ. x. libris vt hẽas vñ emas tibi fũdũ: non te-
net̃ nec ante nec poſt emere. ff. ð ꝯdi. ⁊ ðmo. l. Titio cẽtũ.

Quartus articl's ẽ de ſponſalibus ⁊ mr̃imonio ꝯ̄ctis
in diẽ certũ. Et vr̃ ꝙ ſpõſalia vel mr̃imõiũ
ꝯ̄cta i͂ diẽ nullũ effectũ hẽant añ illũ diẽ: q̃uis ſit certũ illũ
diẽ futurũ nõ ſolũ vt agi non poſſit: imo nec vt obligatio ꝯ̄
hat̃: nec affinitas nec publice honeſtatis iuſticia: q2 lꝫ dies
q̃ nõ hꝫ tacitã ꝯditionẽ ãnexã nõ ſuſpẽdat obligatiõeꝫ: ſed
tñ actioneꝫ vel effectũ. Inſti. de vbo. obli. §. Id ãt qð i͂ diẽ
ſtipulat̃: debet̃ q̃dẽ ſtati: ſꝫ p̃us q̃ꝫ veniat dies peti nõ põt:
tñ dies q̃ hꝫ tacitã ꝯditionẽ ãnexã ſuſpẽdit obligationẽ: ⁊
ſi nõ rõne ſui tñ rõe ꝯditiõis: vñ i͂ legato ãnuo i͂ quo ſũt plã
legata: ⁊ qðlibet hꝫ tacitã ꝯditionẽ ſi vixerit: puta lego tibi
. x. libras q̃lib3 ãno: ꝑide hẽt̃ ac ſi dixiſſet q̃lib3 ãno lego ti
bi. x. lib. poſt mortẽ meã ſi vixeris. Itẽ lego tibi. x. libras
p̃ma die ſecũdi ãni ſi tunc vixeris: ⁊ ſic de alijs. vñ obliga
tio ſcði ãni nõ cedit ante p̃mã diẽ ſecũdi ãni: nec tertij ante
p̃mã diẽ tertij: ⁊ ſic ð ſingulis: q2 ꝯditio tacita ſuſpẽdit eaꝫ.
Si. n. morit̃ nõ trãſmittit̃ legatũ ad heredẽ. Sꝫ i͂ ſtipulati
one ãnua ñ i͂telligit̃ tacita ꝯditio ſi vixerit. cũ trãſmittitur
ad heredẽ: imo ſiue moriat̃ ſiue viuat hꝫ effectũ ſuum: vñ
ibi obligatio nõ differt̃: ſed tñ petitio. ſꝫ i͂ ſponſalib' ꝯ̄ctis
i͂ diẽ tacita ꝯditio i͂telligit̃: ſi vixerit: q2 ſpõſalia ñ trãſeunt
ad hr̃edẽ ſicut nec legatũ ãnuũ: vñ obligatio ſuſpẽdit̃ vſq3
ad diẽ: ⁊ ſi nõ rõne diei q̃ certa ẽ: tñ rõne ꝯditionis q̃ i͂certa
ẽ. Nã i͂certũ ẽ vtrum tũc viuat. Igit̃ ſi ꝓmiſi alicui ꝙ ducaꝫ
eaꝫ i͂ paſcate: medio tp'e: ſi ꝯ̄ho cũ ſanguinea tenet. Sꝫ ſ̄m
vitatẽ nõ videtur ꝙ ſuſpẽdat: q2 dies q̃ hꝫ ꝯditionẽ ãnexã
tacitã voluntariã q̃ põt apponi ⁊ non apponi hñ ſuſpendit
obligationẽ: ſicut i͂ caſu ꝯ̄rio. Poterat. n. teſtator legare illi
⁊ hr̃dib' ſuis i͂ ꝑpetuũ: vñ cõditio ſi vixerit volũtaria fuit:
ſꝫ i͂ ſponſalib' ⁊ mr̃imonio cõditio ſi vixerit neceſſaria eſt.
Nõ. n. põt qs ſtipulari ſibi vxorẽ ⁊ hr̃dib': vñ ꝯditio ſi vi-
xero i͂telligit̃ neceſſario tacite: talis ãt ꝯditio nõ facit ꝯditi
onale illð qð agit̃: vñ ẽt ſi dicat̃ accipio te i͂ vxorẽ ſi vixero
talis ꝯditio ñ ſuſpẽdit obligationẽ. Et ſil'r ſi dicerẽ accipiã
te die dñico ſi vixero: ſicut pꝫ ꝑ ſil'e: ꝓmitto tibi ꝙ faciã ti-
bi domũ i͂ paſcha ꝑ me i͂pꝫ tacita ꝯditio i͂telligit̃ ſi vixero:
q2 i͂poſ'e ẽ ꝙ mortu' faciã ꝑ meipꝫ: ⁊ tñ nõ ſuſpẽdit̃ obliga
tio: q2 q̃nal'r dies appoſit' ꝓmiſſiõi inter terminos non ſu
ſpendit obligationem. Et ſic ſpõſalia i͂ diẽ i͂teri cauſant pu
blice honeſtatis iuſtitiam.

Quintus articl's de cõditione ꝓp'e dicta. 8. hꝫ ꝯ̄nes. pª ꝯº
¶ pª: q2 aut ẽ ð p̃terito aut ð pñti: ⁊ tc̃ ſi ita
ẽ ſtati valet: ſi nõ: ñ. Qð. n. nõ mutat̃ q̃re ſtare ꝓhibet̃: vñ
cũ nõ i͂ueniat̃ ꝯ̄riũ ſpãl'r ſtatutum i͂ mr̃imõio ſequẽdũ eſt
ius cõe qð hẽt̃ i͂ſtit. ð vbo. obli. §. ꝯditiões q̃ ad p̃teritũ tp's
vel ad pñs referũt̃: aut ſtati i͂firmãt obligationẽ: aut oĩo ñ
dĩnt: veluti ſi Titius ꝯſul fuit vel Meui' viuit dare ſpon
dẽs: nã ſi nõ ſũt ea ita: nihil valet ſtipl'atio: ſi ãt ita ſe hñt ſta
ti valet. Que. n. ꝑ rerũ nãm certa ſũt nõ morãtur obligati-
onẽ: lꝫ apud nos i͂certa ſint: vñ ſi dicat accipio vl' accipiã te
ſi vſa fuiſti venenis ſterilitatis: vl' vteris mõ: ſi h̃ ẽ verum
erit mr̃imoᵐ. ſi nõ: ñ. ¶ Sꝫ ꝯ̄ h̃ argui põt dupl'r. Prio ſic.
ꝯditio ꝯ̄ria mr̃imõio viciat: ſꝫ cõditio vtẽdi veneno ẽ ꝯ̄ria
mr̃imonio. g̃ ⁊c. Sol'o verũ ẽ qñ ẽ de futuro: al'r nõ ẽ ꝓp'e
ꝯditio: q2 ẽt ſi eẽt ð futuro ñ ꝯ̄ria huic mr̃imonio: vt ſi ꝓua
ret fetu aliã q̃ꝫ ſeipaꝫ: nihilomin' eẽt mr̃imoniũ ſi eẽt vera
q2 nõ eẽt ꝯ̄ria mr̃imonio ꝯ̄hẽdo: lꝫ ſit ꝯ̄ria alij: ⁊ nihil cor-
rũpit̃ niſi a ſuo ꝯ̄rio. Nã cecitas ſortis ñ ꝓuat viſũ platõis:
qð ãt ẽ p̃teritũ vl' pñs nõ ẽ ꝯ̄riũ ei qð futurũ ẽ: vñ ſi ſic po
neret̃ ꝯditio vel de p̃terito vl' ð pñti qð tãgeret futurũ: pu
ta ſi i͂ueniſti vel hẽs venena ſterilitatis ad vtẽdũ i͂ mr̃imo
nio nr̃o: i͂pediret̃: nõ rõne ꝯditiõis ð p̃terito vl' ð futuro: ſed
rõe modi ð futuro. ¶ Itẽ ꝯ̄: q2 ꝯditio turpis ñ ꝯ̄ria ⁊ i͂poſſi
bilis ꝓ nõ adiecta hẽt̃. Cũ ãt dr̃ ꝯ̄ho tecũ ſi occidiſti viruꝫ
tuũ ẽ i͂honeſta: ⁊ ſi dicat̃ ſi pr̃ me' ðſpõſabit me tibi: aut ð
ſpõſauit: ⁊ ſic tenet aut ñ: ⁊ tũc ẽ i͂poſ'e deſponſaſſe: ⁊ ſic ha
bet̃ ꝓ ñ adiecta. Sol'o ꝯditio i͂poſ'is ð futuro q̃ ẽ ſimpl'r i͂
poſſibil': ⁊ ꝑ ſe hẽtur ꝓ nõ adiecta: ⁊ ſil'r ꝯditio ð p̃terito for
te: vt pote ſi dicat̃ ſi ſol ñ fuit ort' heri: ſꝫ ꝯtingẽs ñ ẽ neceſ
ſaria niſi ꝑ acc̃ñs. Nã abſolute ⁊ ꝑ ſe poſ'e fuit p̃rẽꝫ meũ de
ſponſaſſe me: ſꝫ ſuppoſito ꝙ ñ fecerit i͂poſ'e ẽ feciſſe. ⁊ iura
q̃ h̃ dicũt loquũt̃ ð ꝯditione i͂ futuro. Sil'r ꝯditio turpis ð
futuro q̃ i͂citat ad peccãdũ hẽtur ꝓ ñ adiecta: ñ ſic ãt de p̃
terito vl' pñti. g̃ ⁊c. ¶ 2ª ꝯ̄ ẽ qñ ꝯditio ð futuro neceſſaria ð 2ª ꝯº
iur̃ vt q2 dĩc iudẽ aut ſaracene accipiã te ſi fueris xp̃ana: ⁊ tẽ

extite ꝯditione tenet qđ actū ē:đficiēte nihil ē actū:nec ēt pōt ab hac cōditione recedi ꝑ carnalē copulā:vel ꝯſenſū đ p̄ñti:q2 nō ē mr̄imōiū cū īfidelibꝰ:imo ſi hec ꝯditio omit
3ª ꝯ° tat̄ nihil agit̄.honeſta.n.ē ⁊ neceſſaria.28.q.i.Nō oꝫ. ❡ 3ª ꝯ° ē.qñ cōditio eſt neceſſaria đ facto ⁊ nā:vt ſi ſol cras oꝛie tur:⁊ tūc hētur ꝓ īpleta nec ſuſpendit obligationē:nec exa ctiōeꝫ. ❡ Sꝫ ꝯ dies minꝰ ſuſpēdit obligationē ꝙ̄ cōditio: ſꝫ ſi dicā accipiā te dñica die ī oꝛtu ſolis:non teneoꝛ te acci pere ante illā hoꝛā.ḡa ſtāti ſi dicā accipiā te ſi ſol oꝛiat̄ die dñica vſqꝫ tūc debes expectare:q2 ēt h̄ ſubītelligit̄. tacita ꝯditio ſi vixerit. ❡ Solō.dies nō plꝰ ſuſpēdit obligationē ꝙ̄ ꝯditio ceteris partibꝰ:ſꝫ qñ dies ponit̄ ad ſuſpēdēdum nō ꝯditio:tūc ſecꝰ ē:⁊ ſic ē h̄.Cū.n.dico ꝓmitto tibi.x.cras qñ ſol oꝛiet̄:ſenſus ē:cras qñ verū erit dicere ſol oꝛit̄.Sed cū dico:ſi ſol ⁊c̄.ſenſus ē.i.ſi veꝝ ē dicere ſol oꝛitur:qđ pꝛo nūc eſt verū:Sꝫ ſi ſit neceſſaria ⁊ incerta nobis:vt de ecli pſi:đſponſo te ſi luna eclipſet̄ tali nocte futura vr̄ ſtati ꝯhi. Inſtit.đ v̄bo.obli.§.ꝯditiōes.Que.n.ꝑ reꝝ naturam certa ſūt nō moꝛāt̄ obligationē:ꝙ̄uis nobis incerta ſint:ſꝫ illud ī ꝯditione đ p̄ñti ⁊ đ p̄terito:foꝛte ſecus ī futuroꝛ:tñ ſi qs ꝑ v̄ba đ p̄ñti ꝯheret matrimoniū ſub ꝯditiōe q̄ oīo extitura ē:puta:ꝯho tecū ſi moꝛtuus fuero:ſtatī ē matrimoniū: nec poſſū cū alia ꝯhere:ꝙ̄uis qdā dicūt ꝯ.ff.đ ꝯditiōibꝰ ⁊ đmō
4ª ꝯ° ſtratiōibꝰ.l.ꝙ ſi ea ꝯditio. ❡ 4ª ꝯ ē īcidētalis quaꝫ ponit hoſti.accipio te ſi īueniaris virgo:⁊ dicit ꝙ ē mr̄imonium: ꝙ̄uis īueniat̄ coꝛrupta.argᵐ.ff.de ꝯhen.emp.l. aliogn.§.i.⁊ 29.q.2.§.i.⁊ ita cē vr̄ ꝑ p̄dicta.Quia aut ē v̄go:⁊ ſic extat ꝯditio:aut nō:⁊ tūc īpoſ͛e ē:⁊ tunc ꝓ īpleta hētur:ſꝫ aliud ē de futura nec̄aria ꝑ ſe:aliđ ꝑ accñs.Nec obſtat đcretū qđ ī duc̄:q2 aliqd ꝑ mōꝫ ꝯditōis appoſitū viciat ī ſui đfectū qđ ñ viciat ꝑ modū erroꝛis.Si.n.ꝯhā ſb ꝯditiōe ſi placeat ꝑē tibꝰ meis:īpis ꝯdicētibꝰ nihil ē actū.Si āt ſiñ ꝯditiōe cre dā eis placere:vl̄ placiturū:nihilominꝰ valet īpis ꝯdicenti bus.Silr̄ erroꝛ virginitatis nō īpedit:ſꝫ defectꝰ ꝯditōis q̄ nec ē īhoneſta nec īpoſſibil̄ ꝑ naturā:vñ ſi cū dr̄:ſi in venia ris virgo:ītelligit̄ qñcūqꝫ voluero ꝯhere:tūc ē cōtingēs ſi īpa ē virgo tūc:q2 cras poterit coꝛrūpi:ſi āt iā eſt coꝛrupta: tūc ē īpoſ͛e ꝑ accñs.Si āt ītelligat̄ ſi inueniaris virgo ſtatī:
5ª ꝯ° tūc eſt hñ vel neceſſaria: vl̄ īpoſ͛is:ſꝫ hoc accidit. ❡ 5ª ꝯ° ē de īpoſ͛i de facto ⁊ nā:q̄ hētur ꝓ non adiecta.de ꝯdi. appo. c.i.⁊ vlti.vt ſi celū digito tetigeris:⁊ ē ſatis mirabile: q2 vr̄ deridere potius ꝙ̄ ꝯſentire:⁊ idē ī foꝛo ꝯſcientie ſi diceret ſe nō ꝯſēſiſſe iudicaret̄ nō eē mr̄imoᵐ ꝯctū ſꝫ ꝯhendū ꝑꝑ ecc̄lie p̄ceptū: ⁊ idē ſi ē īpoſ͛e de iure diuino: vt ſi miſſaꝫ ce lebꝛaueris:q2 īdiſtīcte ꝯditiōes īpoſſibiles hñt̄ ꝓ nō adie
6ª ꝯ° ctis. ❡ 6ª ꝯ° ē de ꝯditiōe ꝯ ſbam cōiugij:vt ſi gñationeꝫ ꝓ lis euites vel donec īueniā digniorē:aut ſi ꝓ q̄ſtu adulterā
7ª ꝯ° dā te tradas:q2 iſta viciat đ cōdi.appo.c.ſi. ❡ 7ª ꝯ° ē de in honeſta q̄ nō repugnat nature matrimonij:vt ꝯho tecū ſi furtū feceris aut homicidiū:h̄ ſi apponat̄ ꝓ nō adiecta ha betur:⁊ nihilominꝰ mr̄imoᵐ vel ſpōſalia ꝯhunt̄:q2 verum ſub cōditiōe ꝙ̄tūcūqꝫ turpi ꝯctū:dūmō nō ſit ꝯ ſbam mr̄i monij valet.de cōdi.appo.c.vlt.⁊ ē ſpāle ī mr̄imonio: vt ē
8ª ꝯ° ī īſtitutiōibꝰ ⁊ legatis. Inſtit.de lega.§.vlt. ❡ 8ª ꝯ° ē quaꝫ ponit hoſti.ī ſūma.Si ꝯditio honeſta ⁊ poſſibilis apponat̄ ī ſpōſalibus ⁊ matrimonio.vt ꝯhā tecū vel ꝯho ſi dederis mihi.c.vel ſi pater tuus aut patrinus ꝯſēſerit: q2 ſuſpendit̄ ꝯſenſus ſiue ſponſalia quouſqꝫ ꝯditio extiterit vel extet:ſi tñ poſt taleꝫ ꝯſenſum conditionalē alius cōſenſus interue niat ꝑ v̄ba de p̄ñti:vel carnalis copula ſit ſecuta vr̄ receſſū a ꝯditiōe:vñ ſtatim ē mr̄imoniū:ꝙ̄uis conditio non extet: adeo ꝙ ex quo ꝯſtat de carnali copl̄a poſt ſponſalia: ꝙ̄uis ꝓbetur ꝙ ille diſſenſerit:ſi tñ non ꝓbet̄ expſſe ꝙ ꝯdixerit añ carnalē copulā ī dubio ꝓ mr̄imonio iudicabit̄. de ꝯdi. appo.de illis.c.ſup eo.c.per tuas.ff.de ꝯhē.emp.⁊ vēdi.l.ſi celſus.§.vlti.Nec refert vtrū ī arbitriū ꝑentū an alioꝝ cō feratur.ex̄.e.ꝑ tuas.In oībus ſupꝛadictis idē dicūt iuriſte ī ſponſalibus ⁊ mr̄imonio:lꝫ theologi diſtinguāt.Et qđ dic Tho.mr̄imoniū ꝯctuꝫ ſub ꝯditione de futuro poſi ⁊ hone ſta:cōpari ſponſalibus de futuro:nō valet ꝭm iuriſtas:q2 aut ītelligit ꝓ nūc:⁊ h̄ ē falſū:q2 nō ſunt ſponſalia ſicut nec matrimoniū:q2 id qđ impedit mr̄imoniū īpediret ſponſa lia.ſ.defectꝰ ꝯditionis.tūc āt dūtaxat mr̄imoniū valet vt ſponſalia:cū ī ſpōſalibus ceſſat cā q̄ mr̄imoniū īpediebat. aut intelligit ꝓ tūc:⁊ h̄ nō valet:q2 tūc ē verū mr̄imoniuꝫ cū exiſtentia ꝯditionis eq̄paret̄ ꝯctui puro:vñ mr̄imoniū ꝯctū ſub conditiōe de futuro illa exiſtente ē matrimoniū ⁊ non ſpoſalia:q2 qñ conditio exiſtit ita ē ac ſi ſine cōditio ne ꝓ tunc eēt cōtractus hitus.Si.n.do tibi vel trado reꝫ meā ſub cōditione ſi nauis ex aſia venerit:naue veniente nō eſt ꝓmiſſio tñ dandi:ſed ē tranſlatio dñij:ita ⁊ h̄.iđ ⁊c̄. ❡ Ad argᵐ dicendū ꝙ eccl̄ia bene pōt facere ꝙ cōſenſus nō faciat matrimoniū ſed veritatē:q2 pōt facere īhabiles. Et iđ ꝭm v̄itatē cōditio turpis ꝯria mr̄imonio q̄ ē de futu ro facit mr̄imoᵐ nō eē:ꝙ̄tūcūqꝫ ꝯſentiāt:ſꝫ eccl̄ia nō pōt facere ꝙ ſiñ ꝯſēſu ſit veꝝ mr̄imoᵐ: vñ ſi cōditionē ꝙ̄cūqꝫ apponētes nō ītēdebāt cōſentire niſi illa extāte:non ē mr̄i moᵒ ſi nūꝙ̄ extat:vel nō ē anteꝙ̄ extet ſi extitura eſt:ſꝫ ec cl̄ia p̄ſumit ꝯſenſū ex h̄ īpo ꝙ cōditio turpis vel īpoſſibilis aut neceſſaria apponat̄:q2 ex quo ſic ſtatuit ꝙ hꝫ hēant̄ ꝓ nō appoſſitis vel īpletis qcūqꝫ eas apponunt videret̄ eas velle hr̄e ꝓ īpletis:vñ caueāt ſibi quō ꝯhūt:q2 eccl̄ia iudi cabit ꝓ mr̄imoᵒ ī foꝛo exterioꝛi:ſecꝰ āt ī foꝛo ꝯſcie.vt dcm̄ ē

❡ De erroꝛe q euacuat ꝯſēſū. Di. XXX. a

NEc ſolum coactio impedit vel ex cludit cōſenſum: ſꝫ ēt erroꝛ. Nō āt oīs erroꝛ cōſenſum īpedit. Eſt.n. erroꝛ alius ꝑſone:alius foꝛtune:ali us conditiōis:alius qualitatis. Er roꝛ ꝑſone quādo hic putat̄ eē homo ille:⁊ ē ali us. Erroꝛ foꝛtūe qñ putat̄ eē diues qui eſt pau per vel ecōuerſo. Erroꝛ cōditionis quando pu tatur eē liber q ſeruꝰ ē. Erroꝛ q̄litatis q̄ndo pu tatur eē bonꝰ q eſt malꝰ. Erroꝛ foꝛtune ⁊ q̄lita tis cōiugij cōſenſum nō excludit. Erroꝛ vero cō ditōis ꝯiugalē cōſenſum euacuat. De q̄ ꝯditiōe poſtmodū tractabimꝰ. Erroꝛ quoqꝫ ꝑſone ꝯſē ſuꝫ cōiugalē nō admittit: vt ſiqs feminā nobilē ī cōiugiū petat ⁊ pꝛo ea alia ignobilis tradat̄ ei. nō eſt iter eos cōiugiū q2 nō cōſenſit vir ī iſtā:ſꝫ ī aliā. vt ſiqs ꝓmitteret mihi ſe vēdituꝝ auꝝ ⁊ ꝓ auro offert mihi auricalcū ⁊ ita me decipet: nū qd dicerer cōſēſiſſe ī auricalcū:nūꝙ̄ volui eme re auricalcū.nec ergo ī illđ cōſēſi: q2 cōſēſus nō niſi volūtatis eſt. Sicut ergo erroꝛ materie ex cludit cōſenſuꝫ:ita ⁊ ī cōiugio erroꝛ ꝑſone.Sꝫ obijcit̄ de iacob qui pꝛo rachel ſeptē ānis ſerui erat ⁊ ſuppoſita eſt ei lya.nūqd erroꝛ ꝑſone ex cluſit cōiugiū cū nō ī eaꝫ ſed ī rachel cōſēſerit: Sꝫ qđ ibi fcm̄ ī myſterio geſtū nō īpꝛobe tradi tur:ibi tñ ⁊ ſi ñ p̄ceſſit ſecutꝰ ē ꝯſēſus:nec ex illo ꝯcubitu q cōſenſuꝫ p̄ceſſit foꝛnicarij iudicatur: cum ille maritali affectu eam cognouerit ⁊ illa vxoꝛio affectu debitum perſoluerit putās lege

ꝑmogenitarū ⁊ p̄ūis īperijs ſe illi iure copulatā. Excuſat̄ ēt q2 đi cōſilio ī myſterio ita actū ē.Ho die ēt excuſaret̄ ille cui īſcio vxoꝛis ſoroꝛ lectu lū eiꝰ īgreſſa ſe ſubijceret:q̄ cū ſiſi ſpe ꝯiugij ꝑꝑe tuo manere cēſeat̄:ille tñ q cognouit eā ꝑ igno rātiā excuſat̄:qđ ꝑ ſil̄e ꝓbat̄. Si.n.diabolꝰ trāſ figurās ſe ī angelū lucis credat̄ bonꝰ:nō ē erroꝛ ꝑicloſus. Q2 āt vir ille ī illā mſ̄ierē nō ꝯſenſerit: ex ſiſi oñdit̄. Si qs hereticꝰ noīe auguſtini vel ambꝛoſij alicui catholico ſe offeret eūqꝫ ad ſui fidei imitatōeꝫ vocaret: ⁊ ſi ille aſſentiret: ī cꝰ ſen tētiā fidei dr̄ ꝯſenſiſſe: Nō ī hereticoꝝ ſectā:ſꝫ ī ītegritate fidei quā ille hereticꝰ ſe mētiebat̄ hr̄e. Erroꝛ vero foꝛtūe ꝯſenſū nō excludit. Que.n. nubit paupi putans illum eē diuitē ñ pōt renū ciare prioꝛi ꝯditōi ꝙ̄uis errauerit:nec erroꝛ q̄lita tis:vt ſi qs ducat vxoꝛē meretricē vl̄ coꝛruptā: quā putat eē caſtā vl̄ virginē ñ p̄t eā dimittere.

❡ De ꝯiugio Marie ⁊ ioſeph. b

P Remiſſis aliqd addēdū ē đ mō illiꝰ ꝯſen ſus:q iter mariā ⁊ ioſeph īterceſſit. Sa ne credi p̄t ñ ſolū mariā ſꝫ ēt ioſeph apđ ſe diſpoſuiſſe virgitatē ꝭuare velle:niſi đs alr̄ iu beꝛꝫ:coſqꝫ ſic ꝯſēſiſſe ī ꝯiugalē ſocietatē: vt vter qꝫ đ altero reuelāte ſpūſcō ītelligeret ꝙ virgita tē ꝭuare vellet:niſi đs alr̄ īſpiraret:ſꝫ illā volūta tē verbis ñ expſſerāt:poſtea vero expſſerūt: ⁊ ī virgitate ꝑmāſerūt. Cōſenſit ḡ maria ī marita lē ſocietatē:ſꝫ ñ ī carnalē copulā:niſi đ eadē ſpā liter đs p̄ciperet:cꝰ ēt ꝯſilio ī maritalē ꝯſenſit co pulā:q2 virgitatē ſeruare volebat: ⁊ iđ nō alr̄ cō ſēſiſſet ī ꝯiugalē ſocietatē:niſi familiare dei cōſi liū hūiſſꝫ. De q̄ aug.ſic ait. Btā maria ꝓpoſuit ſe ꝭuaturā votū virgitatis ī cōde:ſꝫ īpꝫ votū nō expſſit ī oꝛe. Subiec̄ ſe diuine diſpōni:ꝓpoſuit ſe ꝑſeueraturā virginē:niſi đs alr̄ ei reuelaret. Cōmittēs ergo virginitatē ſuā diuie diſpōni cō ſenſit in carnaleꝫ copulā:nō illā appetēdo: ſꝫ di uie īſpiratōi in vtroqꝫ obediēdo:poſtea vero ſil̄ cū viro labijs expſſit: ⁊ vterqꝫ ī virgitate ꝑmāſit

❡ Q2 ꝑfectū inter eos fuit cōiugium. c

I Nter quos vt ait aug.ꝑfectū fuit ꝯiugi um:ꝑfectū qdem nō ī ſignificatiōe: ſꝫ in ſc̄itate. Sāctioꝛa ſūt.n.ꝯiugia pari voto ꝯtinentiū. Vñ aug. Q đ deo p̄ñ voto ⁊ cōſenſu voueratis:āho ꝑſeuerāter reddere debuiſtis: a quo ꝓpoſito ſi lapſus eſt ille:tu ſalteꝫ ꝑſeuera. Nō q2 pariter temꝑabitis a cōmixtiōe carnali: iđ maritꝰ tuꝰ eſſe đſtiterat.immo vero tāto ſancti us cōiuges manebatis:ꝙ̄to ſāctioꝛa cōcorditer placita ſeruabatis. Perfectū ergo fuit marie ⁊ ioſeph cōiugiū in ſāctitate. Perfectum etiā fuit ꝭm triplex bonū ꝯiugij:fidē.ſ.ꝓleꝫ ⁊ ſacīm. Q ē eni nuptiaꝝ bonū vt ait aug.īpletū eſt ī illis ꝑen tibꝰ xp̄i:fides:ꝓles:ſacīm. Pꝛolē cognoſcimꝰ īpꝫ dñꝫ. Fidē:q2 nullū adulterīū. Sacīm:quia nullum diuoꝛtiū. Solus ibi nuptialis cōcubitꝰ nō fuit:q2 ī carne pcti fieri nō potuerat ſine puden da cōcupia carnis q̄ accidit ex pctō:ſine q̄ cōcipi voluit q ſine pctō futurꝰ erat. Et lꝫ nō ītercceſſiſ ſet cōiugalis cōcubitꝰ:coniuges tñ vere fuerūt: mente ñ carne ſic̄ ⁊ parētes: ꝙ̄uis ambꝛo.dicat ꝑfectū fieri cōiugiū ꝑ carnalē copulaꝫ. In oī iq̄t mr̄imonio cōiūctio ītelligit̄ ſp̄ualis:quā confir mat ⁊ ꝑficit cōiūctoꝝ cōmixtio coꝛpoꝛalis. Sꝫ ītelligendū ē cōiugiū ꝑfici cōmixtiōe coꝛpoꝛali: nō quantū ad veritatē vl̄ ſanctitatem coniugij: ſed quantum ad ſignificationeꝫ: q2 ꝑfectiꝰ vnio nem chꝛiſti ⁊ eccleſie tunc figurat.

❡ De cauſa finali coniugij. d

E Xpoſito q̄ ſit efficiēs cā mr̄imonij.ꝯñs ē oñdere ob quā cāꝫ ſoleat vl̄ đbeat cōtra hi mr̄imōiū. Eſt igit̄ final̄ cā mr̄imōij cō trahēdi pꝛicipal̄ ꝓcreatio ꝓlis.ꝑꝑ hoc.n.īſtitu it đs ꝯiugiū iter pꝛimos p̄ētes:qbꝰ dixit. Creſci te ⁊ mſ̄tiplicami ⁊c. Scđā ē pꝰ pctm̄ Ade vita tio foꝛnicatōis. Vñ apl̄s. Pꝛopter foꝛnicatōeꝫ vnuſqſqꝫ hēat vxoꝛeꝫ ſuā: ⁊ vnaq̄qꝫ hēat viruꝫ ſuū. Sūt ⁊ alie cāe hōeſte. vt īimicoꝝ recōcilia tio: ⁊ pacis reītegratio. Sūt ēt ⁊ alie cāe minꝰ honeſte ꝑꝑ q̄s aliqñ cōtrahit̄: vt viri mulieriſqꝫ pl̄chritudo q̄ aīos amoꝛe īflāmatos ſepe īpellit inire cōiugiū. vt valeant ſuū explere deſideriuꝫ. Queſtꝰ quoqꝫ ⁊ diuitiaꝝ poſſeſſio frequēter ē cōiugij cā ⁊ alia mſ̄ta q̄ cuiqꝫ diligētiā adhibēti facile eſt diſcernere. Nec ē aſſentiendū ill̄ q dñt nō eē cōiugiū qđ ꝑꝑ has cās minꝰ hōeſtas ꝯtra hit̄. Cōſtat.n.ex p̄miſſis cōiugiū fieri ex coī con ſenſu verbis de p̄ñti expſſo: ꝙ̄uis amoꝛ ad hoc attraxerit. Cꝰ rei documētū p̄ſtat iacob q rachel decoꝛā facie ⁊ venuſto aſpcū amauit eāqꝫ mul tū diligēs ait. Seruiā tibi ꝓ rachel ſepteꝫ ānis. In deutro.ēt legit̄. Si videris ī medio captiuo uoꝝ mulliereꝫ pulchꝛaꝫ ⁊ adamaueris eā: volue riſqꝫ vxoꝛeꝫ hr̄e: ītroduces eā in domū tuaꝫ ⁊c.

❡ Q2 malus finis nō cōtaminat ſacīm. e

E T lꝫ fine nō bono cōtrahat̄ cōiugiū: qñ ſpēs cōtrahentis mouet animū. cōiugiū tñ bonū ē:q2 vita mala vel intētio ꝑuer ſa alicꝰ:ſacīm nō contaminat. Hūit āt cōiugiuꝫ marie ⁊ ioſeph alias cās ſpāles.ſ.vt uirgo ſola tio uiri ſuſtētaret̄: ⁊ vt diabolo partꝰ celaret̄: vt ioſeph eēt teſtis caſtitatis: defendēs eā ab infa mie ſuſpitōis:ne vt adultera dāmaret̄. Q ō I.

Circa diſti.30.q̄rūt duo. Primo de īpedimēto erroꝛis. 2° de m̄rimonio btē v̄ginis. ¶ Pꝛio igit̄ q̄rit̄ ď erroꝛe an impediat ⁊ dirimat m̄rimom. ⁊ vr̄ ꝙ nō: qꝛ m̄lti decipiūt̄ putātes ſe ducere v̄gies diuites alr̄s nō ducturi: ꝗ poſtea ſūt decepti: nec ꝑꝑ hoc m̄rimoꝰ ſeparat̄. ¶ Cōtra. nō ē m̄rimoniū ſine ꝯſenſu: qꝛ nuptias nō cōcubit⁹ ſʒ ꝯſenſus fac̄. ſʒ nihil ē tā ꝯ̄riuʒ ꝯſenſui q̄ʒtū erroꝛ ꝗ īpitiā detegit: vt dr̄. ff. ď iur. om. iu. l. ſi ꝑ erroꝛē. ꝗ ⁊c. ¶ R̄ndeo. hic ſūt tria vidēda ſm̄ triplicem erroꝛē. Primo de erroꝛe ſubē vl' ꝑſone. 2° de erroꝛe conditionis. 3° de errore foꝛtune vel qualitatis alterius.

pª ꝯ Circa pm ē ſolū vna ꝯ. qꝛ ē erroꝛ ꝗdā ē ꝗ reſpicit illď qď ē ď ſuba m̄rimonij: ſicut ſūt ꝑſone q̄ ſūt mā quo ad ſubaʒ. ⁊ iſte erroꝛ īpedit ⁊ dirimit m̄rimom de iure diuino. qꝛ ius hūanū nō poſſet facere ꝙ illa ī quā nō ꝯſenſi ſit vxoꝛ mea. qꝛ ſicut nō ē m̄rimom niſi ꝑ ꝯſenſū: ſic nō ē m̄rimoniū cū iſta: niſi ꝑ ꝯſenſum in iſtā ⁊ eꝯ.

2ª ꝯ Secundus articlus ď erroꝛe ꝯditōis q̄ reſpic̄ bona m̄rimonij: hʒ ēt vnicā ꝯnē. qꝛ ē erroꝛ in illis q̄ reſpiciūt bona m̄rimonij q̄ʒtū ad finē ꝑncipalē vl' ſecūdariū: ſic̄ erroꝛ ꝯditōis deterioꝛis ꝑ quā īpedit̄ libera debiti petitio frequēter: ⁊ bonū ꝓlis: qꝛ ē ſuus foꝛte: vl' erroꝛ īpotētie coeūdi: vl' aliqd t'le. ⁊ tal' īpedit ꝑ ſtatutū eccl'ie ⁊ nō de iure diuīo: nec quo ad ꝑmū. qꝛ ſuit⁹ eſt ď iure humano: nec q̄ʒtū ad vtrūqʒ: qꝛ nō ꝑtinet ad ſubaʒ m̄rimonij. ⁊ inde ē ꝙ ſi ſciuerit ē verꝫ m̄rimom: cū tñ ñ eēt ſi deeſſet aliqd ď eēn m̄rimonij. Cū. n. ꝑncipalis finis m̄rimonij ſit ꝓles nō vitatio foꝛnicatōis: ſi poſſe coire eēt ď ſuba m̄rimonij: multo magis poſſe gn̄are: ⁊ ſic ſenes nō poſſent ꝯ̄here. Sublata. n. cā eēntiali m̄rimonij q̄ ē m̄alis nō manet m̄rimom: q̄ʒuis trāſeūte cā efficiēte vt ꝯſēſus maneat: ſic̄ moꝛte n̄ali vl' ciuili ſupueniēte: qꝛ hō vr̄ ē aīal ciuile pollitīcuʒ ē mā h⁹ ſacramēti. Et qꝛ ſm̄ ꝙ ē ꝑs coītatis ſubiacet ꝑtāti vl' oꝛdinatōi factoꝛis coitatis. inde ē ꝙ ꝑt fieri habilis ⁊ īhabil' ſʒ oꝛdinē rectoꝛis. ſʒ ꝯ̄cto m̄rimonio ēt nō ꝯſūmato ſi vir eunuchet̄ nō ſoluit̄ m̄rimoniū. ꝗ poſſe coire non ꝑtinet ad eēntiam. ſed tñ ad bonum fidei ⁊ ꝓlis.

pª ꝯ Tertius articulus de erroꝛe q̄litatis ⁊ foꝛtune habʒ ſex ꝯnes. ¶ Pꝛia qꝛ ē erroꝛ q̄litatis ⁊ foꝛtune q ñ cadit ſuꝑ aliqd: qď ſit ď eēn m̄rimōij nec ꝑtiēt ad bona m̄rimonij. ⁊ ſi iſte ſit abſolut⁹ nō īpedit nec ď iure diuino: qꝛ ꝯcurrūt eēntialia. nec de iure hūano: qꝛ nō ē ſtatutū.

2ª ꝯ ¶ 2ª ꝯ ē: ꝙ ſi poneret̄ ꝑ modū ꝯditōis q̄ ē hōeſta ⁊ poſſibilis ea ſtāte: ſtaret: nō ſtāte: nō ſtaret. puta: ꝯ̄ho tecū ſi tu es ita diues ſicut ego: vel ſicut dictū ē mihi vl' ita nobilis. puta ſic vel ſic.

3ª ꝯ ¶ 3ª ꝯ: ꝙ dato ēt ꝙ eēt ꝯditio īpoſſis vl' īhoneſta. nūq̄ʒ ī foꝛo ꝯſcie ē m̄rimom ſi nō ītēdebat ꝯſentire. ſʒ verꝫ ē ꝙ ēt ī defectu illi⁹ ꝯditōis tenet̄ ꝯ̄here: ⁊ ſic illď matrimoniū hʒ vī ſpōſalioꝝ. qꝛ vnuſqſqʒ v̄ba q̄ cū alio ꝯueniēdo emittit: tenet̄ īplere ſm̄ itellectū iuris q̄ʒuis aliď intēderet niſi hocipm expſſerit. vñ cū iura īterꝑtent̄ m̄rimom adiecta ꝯditōe īpoſſi vel īhoneſta q̄ nō ē ꝯ̄ bona m̄rimonij: ēt ſi illa ſit falſa. inde ē ꝙ tenet̄ īplere ſic ea ꝙ ſit verꝫ m̄rimoniū: qď nō eſt niſi ꝯ̄hat.

4ª ꝯ ¶ 4ª ꝯ ē: ꝙ ſi expſſiſſet. ꝯ̄ho tecū ſi celū digito tetigeris vel ſi feceris furtū: alr̄s nō ītendo tecū ꝯ̄here nec nūc nec alr̄s: tūc qꝛ ſciēti dolus nō īfert̄: ⁊ in īcertis loc⁹ eſt ꝯiecture: nec eſt m̄rimom nec tenet̄ ad m̄rim in aliquo foꝛe.

5ª ꝯ ¶ 5ª ꝯ ē: ꝙ ſi ē ꝯditio nec̄ia ſi ei⁹ exn̄tia eſt ꝯ̄ria eēn m̄rimonij: nō ē m̄rimom nec ſpōſalia: ſicut ſi eſſet īhoneſta ꝯ̄ bona m̄rimonij ⁊ plus. vt ſi dicat ꝯ̄ho tecum ſi moꝛtu⁹ fuero vel fueris. eſt. n. nec̄ia: ſʒ īpoſſ'e ē ꝙ cū ei⁹ exn̄tia ſtet eēntia m̄rimonij. ⁊ iō nihil ē actū.

6ª ꝯ ¶ 6ª ꝯ ē: ꝙ ſi ei⁹ exn̄tia nō ē ꝯ̄ria m̄rimonio: tūc hr̄ ꝓ īpleta iudicio eccleſie vt ſi dicat ꝯ̄ho tecū ſi ſol cras oꝛiat̄: ſtatī ē m̄rimoniū. ſʒ ī foꝛo ꝯſcie ſi ītelligit ꝙ m̄rimoniū nō ſit ſtatī: ſʒ ꝙ ſit tūc ꝑmū vel ꝙ tūc ſint ſpōſalia: nō ē matrimoniū vltra qď intēdit. ſed tenet̄ ꝯ̄here ⁊ facere ꝙ ſtatī ſit m̄rimoniū vt verificet dictum ſuū ſm̄ ſenſū eccleſie niſi ꝯ̄riuʒ exꝑmat vt dictū ē. ¶ Ad 2m pʒ ſolutio ꝑ diſtinctionem.

Qō. II.

Secundo q̄rit̄ de m̄rimonio btē v̄ginis: vtꝝ fuerit verꝫ m̄rimoniū. ⁊ vr̄ ꝙ nō. qꝛ fuit ibi aliqd ꝯ̄ bonū fidei ⁊ ꝓlis: qꝛ nō ītēdebāt adinuicē conuenire. ¶ Cōtra. Mat. p. Noli timer̄ accipe Mariā ꝯiugē tuā. ¶ R̄ndeo. hic ſūt tria vidēda. Primo qūo ꝯ̄rietas ī ꝯ̄hēdo m̄rimonium quo ad bona matrimonij faciat matrimoniū nullum. 2° de m̄rimonio btē virginis. 3° de fine inhoneſto.

Quantum ad pꝛimū ſūt q̄tuoꝛ ꝯclōnes. ¶ Pꝛima ď ītentōe: qꝛ aut ē ꝯ̄ria nō ſolū bonis matrimonij ſʒ ēt īpī eēntie m̄rimonij. puta qꝛ nō ītēdit ꝯ̄here: ſʒ decipe. vel ſi ītēdit ꝯ̄here ītendit tñ nō ſtatī ſʒ ad tꝑs vel aliqd hꝰ. ⁊ tūc nō ē m̄rim. qꝛ niſi ſit ꝯſenſus ī tota eēn m̄rimonij nō ē m̄rimoniū. Jtē qñ ē ꝯſenſus ⁊ diſſenſus: ſicut ſi hō vult eē hō ⁊ nō hr̄e aīam: nō ſimplr̄ ꝯſentit. vñ ñ ē m̄rimoniū. Si āt ꝯ̄riet̄ bonis m̄rimonij ſʒ nō eēntie: ē verꝫ matrimoniū ſicut ſuꝑ dictū ē.

2ª ꝯ ¶ 2ª ꝯ ē de expſſiōe ꝯ̄rij: qꝛ aut expmit̄ aliqd ꝯ̄riū eēn ⁊ nō eſt m̄riꝰ. ſicut ſi dicat accipio te ī meā: dū tñ ego nō ſiʒ marit⁹ tuus: vel ꝙ m̄rimoniū diſſoluat̄ q̄ʒcito īuenero pulchꝛioꝛē ⁊ melioꝛē vel hꝰ. ⁊ ſic nō ē m̄rimoꝰ ſed adulteriū: ſicut dicit aug. 31. di. Aut nō eſt ꝯ̄ eēntiā: ſʒ ꝯ̄ aliqď de trib⁹ bonis. ⁊ tūc ſi ē aliqd illicitū nō ē m̄rimom. Si āt id qď expmit̄ ſit honeſtū nō īpedit. ſicut cōtraho tecū: ita ꝙ nō petas debitū: qꝛ paciſci ď debito nō petēdo nec reddēdo ñ reſpic̄ eēntiā: cū petere ⁊ reddere ſint actus ꝯn̄tes m̄rimoniū: imo ēt paciſci ꝙ nō teneat̄ petere vel reddere nō ē ꝯ̄ eēntiā: cū ſalua eēntia m̄rimonij poſſit tolli ius petēdi ⁊ obligatio reddēdi: vt dicet̄ ꝓxima di. q. i. arti. 13. ꝯne vltima. ſed ponere ꝯditionē vel modū de non reddēdo viciat m̄rimoniū: qꝛ ꝯditio turpis ⁊ īhoneſta ⁊ cōtraria.

3ª ꝯ ¶ 3ª ꝯ ē qūo ꝑt ꝯ̄here q vouit caſtitatē: qꝛ vouit nō ꝯtrahere: nullo mō ꝑt ꝯ̄here: niſi diſpēſatiōe pape: q ſolus diſpēſat in ſimplici voto caſtitatis ꝑpetuo ꝑꝑ plenitudinē ꝑtātis. Si āt vouit caſtitatē exn̄s v̄go vl' vidua ⁊ ſenex vlt cū ea ꝯ̄here vt hēat p̄rimom ei⁹: vel eꝯ iſta vt hēat ďfenſorē: ſi ī ꝯ̄hēdo dicat ſic: ꝯ̄ho tecū m̄rimoniū: ita tñ ꝙ caſte viuam⁹: valet. Facili⁹ ē. n. iuri futuro ⁊ acq̄rēdo renūciare q̄ʒ iuri iā acqſito: qꝛ m̄lta īpediūt ꝯ̄hen q̄ nō dirimūt iā contracta. vñ ſi ꝯ̄cto m̄rimonio poſtq̄ʒ obligati ſunt mutuo ad reddēdū ꝑn̄t ſe ꝑ pactū ab iſta obligatōe liberare manēte eēn m̄rimonij pari rōne ī ꝯ̄hēdo ſalua eēntia poterunt ab obligatōe ꝑſeruari. Nec obſtat ſi dicat̄ ꝙ ī eo qď ē ꝯ̄riū bono m̄rimonij ⁊ ē illicitū deficiat rō. qꝛ ſi poſt m̄rimoniū fiat illď pactū ñ tollit̄ m̄rimoniū qď ē. Si āt ī ꝯ̄hēdo expmatur: nō ꝯ̄hit̄ m̄rimoniū: qꝛ hoc ꝑpter ſtatutū eccl'ie q̄ potuit facere ꝙ nō ꝯ̄heret̄ ſʒ nō vt ſolueret̄ iā ꝯ̄ctū.

4ª ꝯ ¶ 4ª ꝯclō vr̄ coꝛꝛellarie poſſe īferri ex ꝑdictis ꝙ papa poſſit diſpēſare ī ſolēni voto religiōis. qꝛ q̄ rōne obligatio ad actū m̄rimonialē nō ē eēntialis matrimonio eadeʒ ratiōe obligari ad caſtitatē nō eſt eēntialis ad religionē. ſed ſicut ī matrimonio eſt ipſe ꝯtractus tranſiens: ex quo cauſatur vinculū quod ē eēntiale matrimōij: qď ꝯſequitur obligatio ad reddendū debitū ⁊ ius petēdi: q̄ſi actio: ſic ī religiōe ē ipa ꝓfeſſio q̄ſi ꝯ̄ctus facti trāſiens ex qua innaſcitur vinculum ad ipſam religionē per quaʒ: q̄ʒdiu viuit dr̄ religioſus talis religionis: ſicut coniunx talis coniugis: niſi ꝙ vinculū matrimoniale eſt quedaʒ res abſoluta vel relata: ſicut character vel oꝛnatus in alijs ſacramentis. vinculū auteʒ religionis nō eſt res ſed relatio rationis: ſicut eſſe conſecratū in calice vel altari. Jtem ipaʒ eēntiam religiōis ꝯſeq̄t̄ obligatio ad act⁹ religiōis ⁊ poſitiuos: vt ē obedire ⁊ ꝑuatiuos vt ē ñ hr̄e ꝓpriū ⁊ non vti coniugio: ſicut obligatio ad actus coniugij ſeq̄t̄ vinclm̄ ꝯiugij: niſi ꝙ ī m̄rimonio obligatio ē firmata de iure diuino nō ſolū ſm̄ ſe ſʒ ſm̄ ꝙ ē acceſſoꝛia ſacramēti a deo īſtituti: ſʒ obligatio ad ea q̄ ſūt religiōis ē q̄dē de iure diuino ſʒ ſe: qꝛ dicit vouete ⁊ reddite deo vr̄o. ⁊ nō de rōe ei⁹ qď ꝯſeq̄t̄: qď ñ ē ſacrʒ: ſed quedā cōſecratio ab hoīe adiuēta: ſicut nō vti calice ꝯſecrato ad vſus ꝓphanos ſm̄ ſe ſuppoſita cōſecratiōe ē de iure diuīo: qď ꝓhibet ſcā ꝓphanari: ſed nō rōne ꝯſecratiōis q̄ ē ꝑ hoīem: ita ꝙ ſi aut papa pōt diſpēſare vt calix vendat̄ ēt nō cōflat⁹: ſic ꝙ monachus manēs monachus vxoꝛet̄: qꝛ ſupꝛa votum ſimplex ñ hʒ ꝓfeſſio: niſi ꝙ eſt poſitiuū: ſed ī votis ſimplicib⁹ pōt papa diſpēſare. ꝗ ⁊ ī iſto rōne voti: ſed obligationē ꝓut ē ex ſtatuto eccleſie pōt ipe remittere. ꝗ ⁊ tollere: ſed de h̄ dicetur infra. 38. di.

Quantum ad 2m articulū ď m̄rimonio beate virginis ſunt. 5. ꝯnes. ¶ pª de eius virginitate qꝛ debuit eſſe virgo ī re: ⁊ ex voto coꝛdis: ⁊ oꝛis ꝯditiōato. ⁊ ſimilr̄ Joſeph. Primū pʒ: qꝛ decuit vt maria puritate niteret. Eſt āt maioꝛ virgīs q̄ʒ coꝛꝛupte qūocūqʒ. ꝗ debuit eē virgo: cū ⁊ ꝑma mulier eēt virgo qñ fuit dānationis oꝛigo. 2m pʒ ꝙ ex voto: qꝛ illā virginitatē debuit hr̄e q̄ eſt laudabilioꝛ. hꝰ āt eſt q̄ eſt ex voto. Aug⁹. Uirginitas laudatur nō qꝛ uirginitas: ſed qꝛ deo dicata: qď pꝛius coꝛde tantuʒ: ⁊ occulte fecit: qꝛ tūc ꝑferebat̄ coniugiū uirginitati ꝑꝑ expectationē ſemis uētari. Nec obſtat ꝙ illď erat ď v̄gīe naſciturū: qꝛ de una ſola erat naſciturū: vñ illā ſolā opoꝛtebat eē uirginē. ceteras āt gn̄ationi uacare: ut populus eēt multus de cuius gn̄atione eēt xp̄s: cū ꝑꝑ hoc ī illo populo fuerit ſpecialr̄ diſpēſatū ī pluralitate uxoꝝ: qď ñ eēt ſi ꝑꝑ hoc ꝙ xp̄s erat ď uirgīe naſcitur⁹ uirginitas ꝑferretur m̄rimonio: ut ſic oēs cōtinerēt: nec eēt vñ illa mr̄ dñi naſceret̄. 3m pʒ ꝙ ſub cōditiōe. ſ. niſi ďs alr̄ oꝛdinaret: qꝛ nondū ſciebat qd cogitaſſet ſuꝑ illā deus: ⁊ cōis curſus erat ēt ſctāꝝ mulierū ꝯ̄here. ¶ Sed ꝯ̄ iſtud dicūt q̄dā ꝙ illud nō oʒ dicere: qꝛ illa cōditio ñ tollit qn uirginitatis uotū fuerit ſimplex: cuius rō ē: qꝛ gn̄alis ⁊ neceſſaria ꝯditio q̄ ī oī ꝓmiſſione intelligitur ſi expmat̄ nō facit ꝓmiſſionē ꝯditionatā: aliogn nulla ꝓmiſſio eēt abſoluta: nec aliqď uotū: ſʒ gn̄alis ⁊ nec̄aria ꝯditio q̄ intelligit̄ ī oī ꝓmiſſiōe ⁊ uoto: ē: ſi dn̄s uoluerit ⁊ ꝑ rōne: niſi oppom dn̄s iuſſerit. ꝗ talis conditio non facit: qn uotū uirginitatis fuerit ſimplr̄ emiſſū: unde dicunt ꝙ beata uirgo uouit uirginitatē ſimplr̄: vñ dixit angelo. uirū nō cognoſco. i. me nō cogniturā ꝓpono. ¶ Et ďdm ꝙ lʒ cōditio diuine voluntatis ītelligi debeat ī oī voto ⁊ ꝓpoſito tñ ꝑfectiōis ē illā expmere: ⁊ ſic fuit hic. 4m pʒ. ſ. ꝙ poſtea verbis expꝛeſſit. ſ. qñ ꝑ angelū certificata fuit. Et qꝛ ex tūc ꝑiculū nullū fuit ⁊ vir ſuus cōſenſit. 5° ꝙ ēt Joſeph virgo moꝛtuus fuit: qꝛ. n. iuſtus fuit ⁊ foꝛnicatio ī iuſtū nō cadit: nec aliā vxoꝛem hūit: ⁊ iſta virgo ī euū ꝑmanſit. ꝗ ⁊ ipe virgo fuit: ⁊ ex voto: qꝛ cōmuni cōſenſu caſtitas īter eos ꝑmāſit ſm̄ Jeronymū ꝯ̄ heluidiū.

2ª ꝯ ¶ 2ª ꝯ ē de cōſēſu beate virginis ī matrimoniū: qꝛ ipa cōſenſit nō ſolū ī cohabitatiōeʒ domus: ſʒ ēt ī copulā cōiugalē ſimplr̄: ī copulā āt carnaleʒ ſub cōditiōe ſi ďs eā iuberet: ⁊ ſic nō fregit votū: ⁊ ſic dicūt q̄dā de Joāne euāgeliſta. Primū pʒ: qꝛ cōſenſus ī ſolū coniūctū vel cohabitationē non faceret m̄rimoniū. Alias īter fratres ⁊ ſoꝛoꝛes: parētes ⁊ liberos poſſet eē m̄rimoniū. 2m pʒ: qꝛ ī copula cōiugali ē eēntia m̄rimonij: vñ cōſenſus ī illā ſolā ēt ſi ď nullo alio cogitet̄ facit m̄rimōiū verū: qď pōt eē inter ſteriles hn̄tes īpotētiā coeundi ſciēter: multo magis īter potētes: ſʒ nolētes carnaliter cōmiſceri: ſicut eſſet verus baptiſmus ſi ītenderet baptizari: lʒ non curaret de re ſacri. ꝑꝑ quā tñ ē pꝛincipalr̄ baptiſmus. 3m pʒ. ſ. ꝙ non cōſenſit ī carnalē copulam ſimplr̄ ⁊ explicite: qꝛ hoc fuiſſet ꝯ̄ votū virginitatis: nec excluſit eam ſimplr̄ ⁊ explicite: qꝛ irritaſſet m̄rimoniū ſm̄ cōem opinionē: qꝛ fuiſſet ꝯ̄ ſubaʒ vl' ſaltē ꝯ̄ bona m̄rimonij ⁊ finē ꝑncipalē: ꝗ alr̄ hr̄i nō pōt: vel ſi nō irritaſſet m̄rimoniū: qꝛ nō ē cōditio inhoneſta: lʒ ꝯ̄ria vt dictū fuit ſupꝛa: ſaltē nō debuit exꝑimere aliqd abſolute ī m̄rimonio qď lege cōi eēt ꝯ̄ matrimoniū anteq̄ʒ ſibi fuiſſet reuelatū. 4m pʒ. ſ. ꝙ non fecit ꝯ̄ votū: qꝛ vel nihil cogitauit de carnali copula vel nō ꝯſenſit ī eā niſi ſub ꝯditiōe: ſi deus eā iuberet: ſperās ſibi a dn̄o reuelādū qd faciēduʒ eēt: ⁊ ipa nō vouerat nō ꝯ̄here m̄rimoniū: ſed nō cognoſcere virū: niſi deus oꝛdinaret. 5m pʒ de Jo. euangeliſta. Naʒ qꝛ virgo fuit virgīs cuſtos ꝓbabiliter credit̄ conſimili mō ſe hūiſſe in cōſenſu nuptiali ſicut virgo beata: qď tñ nō ſic ē neceſſe. qꝛ nō ſic habebat votū virginitatis ſic̄ ipa.

3ª ꝯ ¶ 3ª ꝯ eſt de cā ꝑꝑ quā debuit deſpōſari q̄ q̄ntuplex aſſignatur. ¶ p ex ꝑte exēpli: ne virgines alie ſe excuſarent: vt filia iudei incluſa a clīco īpꝛegnata dixit ſe a deo īpꝛegnatā: vñ iudei meſſiā expectabāt quouſqʒ mulier edita ē: ſic ēt paulina amando dolo lidde ſub ſpē dei decepta eſt: et vxoꝛ philippi a mago. 2° ex ꝑte ſacrī: qꝛ hoc m̄rimoniū ꝑfectius ſignificat cōiunctionē xp̄i ⁊ eccl'ie q̄ʒ qďcūqʒ ꝑꝑ fecunditatē ſil' ⁊ integritatē: lʒ aliud ꝑfectius ꝯiūctionē xp̄i ⁊ hūane nature q̄ deficit a ſilitudine m̄rimonij ꝑꝑ vnitatem perſone. ſm̄ grego. ī omel. de nuptijs filij regis. 3° ex parte viri vt genealogia texeretur: ⁊ vt obſequm ꝑſtaret Marie ⁊ puero ī egyptū ⁊c. 4° ex parte ipius virginis ne lapidaret̄ tāq̄ʒ filia ſacerdotis. i. cremaret̄ vel moꝛeret̄: qꝛ trib⁹ regia ⁊ ſacerdotalis erāt ꝑmixte. 5° ex parte nati vt diabolo ꝑtus celaret̄ ꝑ impedimētū ⁊ vt nuptias appꝛobaret. Et lʒ de⁹ poſſet aliter celare. h̄ tñ fuit modus cōueniētioꝛ: qꝛ rarius cōiuges ſūt virgines.

¶ 4ª ꝯ ē de ꝑfectione m̄rimonij: qꝛ fuit ꝑfectū: ⁊ q̄ʒtū ad eēntiā ⁊ q̄ʒtū ad tria bona. ſ. fidei ꝓlis ⁊ ſacrī: nō āt q̄ʒtū ad ſecūdā perfectionē q̄ ē ei⁹ operatio. vt carnalis copula. pꝰ pʒ: qꝛ fuit cōſēſus expꝛeſſus ꝑ verba ď ꝑn̄ti ī copulā cōiugalē: quo ſolū ē verū ⁊ ꝑfectū m̄rimoniū eēntialr̄. 2m pʒ qꝛ vbi nullū adulteriū: ſʒ ſūma caſtitas: ibi bonū fidei ⁊ nulla īfidelitas. 3m pʒ: qꝛ oīs ꝓlis bonū fuit ī ſemie ī quo oēs gētes bn̄dicerent̄. Et lʒ nō ꝓceſſerit ex h̄ m̄rimonio: erat tñ illud m̄rimoniū ad h̄ oꝛdinatū ꝑncipaliter: vt ī ipo ⁊ ſub ipo talis ꝓles gn̄aret̄ ⁊ educaret̄: nō ſic aūt ē de partu ſuppoſito vel adulterino ad quē m̄rimoniū nō oꝛdinat̄: ſed ad oppoſitū: vñ ibi nō ē bonū ꝓlis. 4m ⁊ apparet: qꝛ bonū ſacrī ē īſeꝑabilitas: ipī aūt nō fuerūt ſeparati vſqʒ ad moꝛtē: vñ ī paſſione xp̄i cōuincit̄ Joſeph moꝛtu⁹ qñ mr̄ fuit alteri cōmēdata. 5m autē ꝓbabit̄ ī ſequēti ꝯne.

5ª ꝯ ¶ 5ª ꝯ ē ꝙ illud m̄rimoniū nūq̄ʒ fuit ꝑ carnalē copl'am cōſūmatū: qꝛ aut h̄ fuiſſet ante xp̄i natiuitatē aut poſt: nō aū: qꝛ expſſe dr̄ Mat. p. Nō cognoſcebat eā donec peperit filiū ſuū ꝑmogenitū: ⁊ hec ē ipietas iudei q dicit xp̄m ex Joſeph ſemie eē natū. nec obſtat ꝙ dr̄ ī Marco: Nōne h̄ ē filius fabri: ⁊ Jo. i. Jeſū filiū Joſeph. ⁊ multa hꝰ. Ad q̄ oīa reſpōdet̄ Luc. 3°. vbi dr̄. vt putabatur fili⁹ Joſeph. Jtem non obſtat ꝙ mr̄ dixit Luc. 2. Pr̄ tu⁹ ⁊ ego dolētes ⁊c. qꝛ ei⁹ nutriti⁹ fuit: iō dr̄ pr̄ h̄. cura: vel ſicut 2° math. ꝓ affectu iudeorū pr̄ appellabat̄: vel qꝛ pr̄ adoptiu⁹: qď tñ nō vr̄: qꝛ ꝑſumptio fuiſſet talē filiū velle ſibi ſubijcere ſicut adoptio ſbdit filiū adoptanti: tñ ipe ieſus erat ſubditus illis: vel qꝛ erat ver⁹ marit⁹ m̄ris. Jtē nō cognouit eā poſt partū: qꝛ fuiſſet igratiſſima: ⁊ ille temeratiſſim⁹ ſi tēplū dn̄i violaſſet ⁊ poꝛtam tēpli ꝑ quam ſolus dn̄s exiuit: ⁊ ad hoīes ītrauit. Eʒe. 44. Nec obſtat. Pepit filiū ſuū ꝑmogenitū. ſ. a p̄re: nec illď. fratres eius Jacobus ⁊ Joſeph: qꝛ cōſobꝛini: ſicut ibi de ſparciatis ⁊ iudeis ꝙ ſūt fratres: nec illud. Donec pepit filiū ſuum: qꝛ nō ſequit̄: ꝗ poſtea: ſicut ibi. donec ponā i. t. ſca. pedū tuoꝝ. Nō. n. tunc ceſſabit ſedere: ſed aptius tunc ſedebit. ¶ Sed vr̄ ꝙ beata virgo nō debuerit deſpōſari: qꝛ nullus debet ſimulare velle illud qď nō vult: cū hoc ſit mētiri fa

cto:vt hipocrite:ſed ipa nolebat carnalē copulā quam ma trimoniū ꝑtēdit.ꝗ ⁊c.℄ Solo.dōm ꝙ ſicut hiſ q nō tenet dicere veritatē ꝓferēdo verbū verū ſm ſuā intentionē:ſz ſlm ſz itētionē audiētiū:nō mētitur vt xp̄s dicēs.Soluite tēplū hoc ⁊c.ſic etiā faciēs aliqđ factū nō vt fallat:ſz vt veritatē ſignificet vel ad aliqđ bonū:ſz ex illo facto aliq elicīant ſignificatiue aliqđ falſū:nō mentit facto.ſicut xp̄s q̄ ſe finxit longius ire.Nō.n.hoc fecit ad decipiēdū:nec ad ſignificādū itinerationē quā facere nolebat:ſed ad ꝓuocandū eos ad īſtātiā hoſpitalitatis:⁊ ad ſignificādum ꝙ diſtabāt ab eo īfidelitate:ſicut ⁊ alibi volebat eos ꝑterire.Et ſimilr beata virgo nō tenebat dicere q̄ itētione ↄheret: vn̄ ſz nō itenderet mr̄imoniū ↄſūmare qđ vidētes credebāt: nō ē mētita facto.et iſtud ē arm̄ ſicut ille q ponit vltruz ad os nō vt alij putent eū bibere:ſed vt nō ꝑcipiāt ei⁹ abſtinētiā vel vt ſeruet cōcordiā ꝗ̄buſdā alij ex h iudicēt eū bibere ꝙ nō peccat:⁊ ad illū q remanet ī eccl̄ia non vt oret: ſz vt alios nō ſcādalizet vel edificet ad aſſiſtendū deo.

pª ↄº Quantum ad 3ᵐ articlm̄ de fine īdebito mr̄imonij ſūt.5.ↄnes.℄ pª ꝙ duplex ē finis in mr̄imonio:vnus ꝑ ſe q ꝓprie ē finis ipi⁹ mr̄imonij itentus ab illo q mr̄imoniū īſtituit ⁊ ab oī recte mr̄imoniū ↄhente ſm potiſſimū ſtatū mr̄imonij ꝑ ſe acceptū:⁊ iſte ē gn̄atio ꝓlis: vn̄ Adā ꝓphetizās đ h dixit.Adherbit vir vxori ſue ⁊ erūt duo ī carne vna.ſ.generāda:⁊ đs benedictionē nuptialem tribuēs dixit.Creſcite ⁊ multiplicamini.Ali⁹ ē finis ꝑ accidēs.ſ.quē intēdit ↄhēs:⁊ h' eſt finis ꝓprie nō ipius mr̄imonij:ſed ipius ↄhētis:⁊ iſte ē qn̄q3 bonus qn̄q3 malus ſicut ſibi placet:ſicut finis dom⁹ ē īhabitatio: finis domificantis

2ª ↄº forte lucrū.℄ 2ª ↄ ē ꝙ mr̄imoniū ſemꝑ ē bonū: q2 vel eſt mr̄imoniū ex p̄mo fine vel ex ſecūdo:ſed vterq3 finis ē bonus.ꝗ ⁊ mr̄imoniū ē bonū:q2 cuius finis bonus ē ip̄z quoq3 bonū ē:loquēdo de fine ꝑ ſe nō ꝑ acciñs:ſicut ſciētia medicine ⁊ iuris ſūt ſcie bone:q2 finis ꝑ ſe ē bonus:vt ſanitas corporis ⁊ iuſta diſtributio tēporaliū:ſz hn̄tes ſciētiā poſ-

3ª ↄº ſint eē mali ex abuſu ⁊ mala itētione.℄ 3ª ↄ ē ꝙ finis matrimonij ꝑ ſe meritorie itēdit:ſiue ſit ꝑ ſe ⁊ p̄ finis eius: vt eſt bonū ꝓlis:ſiue ſit finis ꝑ ſe:ſed nō p̄mo: ſed ſecūdario: ſicut ē vitatio fornicatiōis.Nam ſola gn̄atio ꝓlis dr̄ finis matrimonij ꝑ ſe ⁊ primo:q2 iſte fuit finis ī p̄maria īſtitutione ēt ī ſtatu īnocentie:⁊ de iſto oēs concedūt ꝙ ſine peccato:imo cū merito pōt intēdi principalr̄:Uitatio āt fornicationis ſz ſit finis ꝑ ſe:nō tn̄ p̄m⁹:ſed ſecūdari⁹:q2 poſt peccatū fuit mr̄imoniū īſtitutū nō ſolū ī officiū ſicut p̄us: ſed ēt ī remediū dicēte ap̄lo:Hēat vnuſqſq3 ſuā ꝑꝑ fornicationē vitādā:⁊ ſi iſte ſecūdario itēdat:certū ē ꝙ adhuc meritoriū ē n̄ peccatū:q2 nulla deordinatio ē:ſz ſi vitatio fornicatiōis p̄ncipalr̄ itendat:adhuc nō eſt peccatū mortale:q2 nec tali fine cognoſcere vxorē ē mortale.Sed ad ſciēdum an ſit veniale vr̄ diſtinguēdū:q2 aut ē talis q pōt hr̄e ꝓlez ſm ſpē cōem:⁊ tunc venialr̄ peccat ↄ rōnis ordinē agēs: ſi nē ſecūdariū p̄ponēs fini p̄ ⁊ p̄ncipali:ſic ēt peccaret cognoſcēs vxorē ꝑꝑ hāc cām nō curās de ꝓle vbi crederet ſe poſſe generare:ſz qn̄ ſenex ē nec pōt gn̄are nec ē ſpes de ꝓle: ſed timor de fornicatiōe:tūc nullū peccatū vr̄: q2 alio mō ſenes n̄ poſſēt ↄhere mr̄imoniū ſine peccato.Ridiculū.n. ē ꝙ illi q nō ſperāt nec credūt ſe poſſe gn̄are ↄhāt ſola vel p̄ncipali itentiōe gignēdi:cū ſpes vel itētio vel electio non ſint de īpoſſibili:ſublato āt fine p̄ncipali licet facere de ſecūdario p̄ncipali plus q̄3 de tertio vel q̄rto:vn̄ cū poſt ꝓlē p̄mus finis ſit vitatio fornicatiōis illa pōt p̄ncipalr̄ licite intendi vbi ꝓles extimat īpoſſe hr̄i.℄ 4ª ↄº ē đ alijs cauſis.

4ª ↄº Et qdez pacis reformatio ē cā honeſta ī ſe:ſz nō ē honeſta ī mr̄imonio ſi primo ⁊ ꝑ ſe itēdat:cū matrimoniū nō ſit ꝑ ſe ad hoc ordinatū:ſicut vir cognoſcēs vxorē ꝑꝑ ſanitatez tn̄ peccat:⁊ ſilr̄ q baptizat vt ſanet:ſed ſecūdario pōt illđ intēdi:n̄ tn̄ eēt peccatū mortale niſi illđ p̄ncipalr̄ itēderet ſicut nec diuitias aut pulchritudinē:cuz hō nolit talia niſi mō licito:ēt ſi alias non eſſet ↄcturus:ſicut ille q cognoſcit vxorē ꝑꝑ delectationē:tn̄ infra limites mr̄imonij.Uidet āt alijs ꝙ cū mr̄imoniū ſit verꝫ ſacr̄m:ꝙ nō pōt ſine mortali peccato p̄ncipalr̄ itēdi in eo finis extneus:⁊ ꝑ acciñs totaliter oī inſtitutiōi matrimonij:ſicut ſi qs principalr̄ vellet baptizari vt ſanaret vel q̄ſtū hēret n̄ curās de gr̄a baptiſmali:h.n.non eſt ſine cōtemptu ⁊ iiuria ⁊ irreuerētia ⁊ abuſu ſacr̄i.Sz iſta ſn̄ia ē multū dura:q2 multos īuoluit.Et vr̄ eē ↄ illđ qđ hr̄.3.regū.i.c.vbi dauid duxit ī vxorē Abyſac ſunamitē ſolū vt calefaceret eū:⁊ nō ſpe ꝓlis:nec timore fornicatiōis:q2 nō cognouit eā nec polluit.Diuitie āt ſi ſecūdario itēdāt:vt ꝓles melius educet ⁊ onera mr̄imonij meli⁹ ſubſticāt nullū ē peccatū.Et ſilr̄ pulcritudo ſecūdario itēta ad fornicationē vitādā ī caſu ī quo illa vitatio pōt p̄ncipalr̄ itēdi n̄ facit peccatū ēt vēiale:ſz ſi ſecūdario ītēdat ad voluptatē facit peccatū veniale:⁊ ſilr̄ diuitie immoderate:ſz ſecūdario itēte.℄ 5ª ↄ ē ꝙ dato ꝙ ↄhere ꝑꝑ voluptatē p̄ncipalr̄ eēt peccatū mortale:n̄ ꝑꝑ h cognoſcere vxorē ꝑꝑ voluptatē eēt mortale dū tn̄ n̄ eēt idē cuz alia factur⁹:q2 n̄ ē ita dānabilis abuſus rei cōis ſicut rei ſacre: ſicut bibēs cū cipho cōi ꝑꝑ voluptatem non peccat niſi venialr̄:ſz n̄ ꝑꝑ h ſeqt qn portās calicē ad tabernam ⁊ bibēs ꝑꝑ voluptatē n̄ peccet mortalr̄.Qui āt ↄhit mr̄imoniuz ꝑ v̄ba de p̄nti ꝑꝑ finē idebitū abutit re ſacra:q2 eēntia ſacr̄i: ſz q cognoſcit vxorē ſine idebito abutit muliere nō ſacra: q2 eēntia ſacr̄i trāſit.Un̄ nō adeo peccat.Et ē illud arm̄.ꝙ ſi iudex pena peccuniaria punit malefactores:dū tn̄ eſſet alias punitur⁹:ſz q̄rat peccuniā:vel nō cogitans actu de iuſtitia:dū tn̄ nō ſit facturus niſi iuſte:nō ē niſi veniale.Naz ſi p̄poneret expreſſe ⁊ explicite pecuniā iuſtitie:n̄ eēt excuſatus a mortali.Et ſilr̄ canonic⁹ n̄ alias itur⁹ ad eccl̄iaz niſi lucret diſtributionē:n̄ peccat mortalr̄ dū tn̄ nolet illicite lucrari:⁊ eēt ꝑatus ire ſin̄ ea ſi deus p̄cipet:nec ēt venialr̄ ſi ipaz itinerationē vult eē ꝑꝑ deū n̄ pecuniā:qđ itendere ē ī ꝑtāre ſua.℄ Ad argm̄ dicēdū ꝙ nihil fuit ī ↄhēdo expreſſuz ↄ bona mr̄imonij.itē fuerūt ibi expreſſe tria bona mr̄imonij vt viſū fuit.

℄ De tribus bonis coniugij. Di. XXXI. a

Poſt hec de bonis cōiugij q̄ ſint:⁊ q̄liter coitū excuſent: dēz ē:Tria ſūt p̄cipalr̄ bona cōiugij.vn̄ aug. Nuptiale bonū tripartituz eſt.ſ.fides:ꝓles:ſacramētū.In fide attēditur:ne poſt vīculū cōiugale cū alio vel alia coeatur.In ꝓle vt amāter ſuſcipiat.religioſe educetur.In ſacramēto vt ↄiugiū nō ſeparet: ⁊ dimiſſus vel dimiſſa nec cā ꝓlis alteri ↄiugatur.

℄ De duplici ſeparatione. b

Separatio āt gemina eſt:corporalis.ſ.⁊ ſacramētalis.Corporaliter pn̄t ſeparari cā fornicatiōis: ⁊ ex cōi cōſenſu cā religionis ſiue vſq3 ad tp̄s ſiue vſq3 ad finē. Sacramentaliter vero ſeparari non pn̄t dū viuunt: ſi legittime ꝑſone ſint.Manet eni vinculū cōiugale īter eos etiā ſi alijs a ſe diſcedētes adheſerit. Un̄ aug.Uſq3 adeo manēt īter viuētes ſemel inita iura nuptiaꝝ vt potius ſint īter ſe cōiuges etiam ſeparati q̄3 cū alijs qb⁹ adheſerūt.Item

g

Manet īter viuentes qđdā cōiugale vīculū:qđ nec ſpatio:nec cū altero copulatio poſſit auferre.Sicut apoſtata aīa de cōiugio xp̄i recedens: ēt fide ꝑdita ſacramētū fidei n̄ amittit:qđ lauacro regn̄ationis accepit.Redderet.n.redeunti ſi amiſiſſet abſcedēs.Hz aūt hoc qui receſſerit ad cumulū ſupplicij:nō ad meritū premij.Item Quibus placuit ex conſenſu ab vſu carnalis cōcupiſcentie ī ꝑpetuum continere: abſit vt vīculum inter illos cōiugale rūpat:imo firmius herēt quo magis ea pacta ſecū gerit:q̄ cari⁹ cōcordiuſq3 ſeruanda ſūt:nō volūtarijs corporū nexibus:ſed volūtarijs aīoruz affectibus.Et attēde ꝙ tertium bonū cōiugij dicitur ſacramētum nō ꝙ ſit ip̄m cōiugium:ſed q2 eiuſdē rei ſacre ſignū eſt.i.ſp̄ualis ⁊ inſeparabilis coniunctionis chriſti ⁊ eccleſie.

℄ Hec tria non aſſunt omni cōiugio. c

Et eſt ſciendū ab aliquibus cōtrahi coniugium vbi hec tria bona nō cōmittant. e

Deeſt.n.fides vbi vir cuz alia: ⁊ mulier cū alio coit.Hoc ergo bonuz ita coniugio adheret vt ex eo ſi aſſit:āplius cōmendetur cōiugiū. Si non aſſit:non ideo ānihilatur.Que.n.adultera eſt nō ideo cōiunx nō eſt.imo ſi coniunx non eſſet:adultera non foret.Quod cum fit: culpa cōmittitur:ſacramētuz vero non caſſatur.Bonum quoq3 ꝓlis nō oībus adeſt ↄiugib⁹.Quidā enim pari:voto cōtinentiā ſeruant:alij ꝓ etatis defectu vel alterius rei cā generare non valent.Nec oēs illi etiam qui ꝓlē recipiunt bonū prolis habent.Nā bonum ꝓlis dicit nō ipa ꝓles:ſed prolis ſpes:q̄ ad religionez nō refertur: imo ad hereditariā ſucceſſionē:vt cum quis heredes terrene poſſeſſionis habere deſiderat: ſz ſpes ac deſideriuz quo ꝓles ad hec q̄ritur vt religione informetur.Multi ergo ꝓlē hn̄t qui tn̄ bono ꝓlis carent:nec iđ tn̄ coniugiuz eē deſinit. Sacramētum vero ita īſeparabiliter cōiugio heret legittimarū ꝑſonaꝝ:vt ſine illo cōiugiū non eē videat:q2 ſemꝑ manet īter viuētes vinculuz cōiugale:vt etiā interueniente diuortio fornicationis cā: cōiugalis vīculi firmitas non ſoluat. Ubi vero nō inter legittimas ꝑſonas cōtrahit cōiugium nō adeſt illud bonū qđ dicit ſacramētum:q2 pōt ſolui taliū copula:de quib⁹ poſt dicetur.Or vero cōiugiuz ſit īter eos qui cōiugali affectu nō tn̄ gratia ꝓlis ſed explende libidinis cōueniunt:nec fornicarij ſed ↄiuges appellent oſtendit Aug.inquiens.Solet queri cum maſculus ⁊ femina:nec ille maritus:nec illa vxor alterius:ſibimet non filioꝝ ꝓcreandorum: ſed ꝓ incontinētia ſoli⁹ ↄcubit⁹ cā copulant ea fide media:vt nec illa cū altero:nec ille cuz altera faciēt id:vtꝝ nuptie ſint vocāde? Et pōt fortaſſe nō abſurde hoc apellari ↄnubiū:ſi vſq3 ad mortē alic⁹ coꝝ id īter eos placuerit: ⁊ ꝓlis gn̄atōez q̄uis nō ea cā ↄiūcti ſūt:nō tn̄ vitauerit.vt vl' nolint ſibi naſci filios: vel ēt oꝑe malo aliquo agāt ne naſcātur.Ceteꝝ ſi vel vtriſq3 vel vnū horuz deſit:nō iuenio q̄o has nuptias appellare poſſimus:Eteni ſi aliquā ſibi ad temp⁹ adhibuerit donec aliquā dignā honorib⁹ aut ſuis facultatib⁹ īueniat quā ī cōiugio adducat:aīo ip̄o adulter eſt:nec cū illā quā cupit iuenire:ſed cuz iſta cū qua ſic cubat:vt cū ea nō hēat maritale ↄſortiū.Ecce ↄiuges dn̄r q ſoli⁹ cōcubitus cauſa cōueniunt:ſi tamen prolis generationem aliquo malo dolo non vitent.

℄ De his qui ꝓcurāt venena ſterilitatis. d

Si vero venena ſterilitatis ꝓcurāt:non coniuges ſed fornicarij ſūt.Un̄ Augu. q

Aliquādo couſq3 ꝑuenit hec libidinoſa crudelitas vel libido crudelis: vt etiam venena ſterilitatis ꝓcuret: ⁊ ſi nihil valuerit: cōceptos fet⁹ īter viſcera aliquomō extinguat vl' fundat: volēdo ꝓlē ſuā pri⁹ īterire q̄3 viuere:aut ſi ī vtero viuebat:occidi an̄q̄3 naſci.Prorſus ſi ambo tales ſint cōiuges nō ſūt: ⁊ ſi ab initio tales fuerunt nō ſibi per cōnubiū ſed per ſtuprū poti⁹ cōuenerūt.Si vero ambo tales nō ſūt audeo dicere:aut illa quodāmodo eſt mariti meretrix: aut ille adulter vxoris.

℄ Quando ſūt homicide qui ꝓcurāt abortū. e

Hic q̄ri ſolet de his qui abortū ꝓcurāt.qn̄ iudicent homicide vel non? Tūc puerperiū ad homicidiū ꝑtinet: qn̄ formatū b eſt ⁊ animā hz:vt aug.ſuper exođ.aſſerit. Informe autē puerperium vbi nō eſt aīa viua:lex ad homicidiuz ꝑtiere noluit.Dicit ēt aug.ꝙ informe puerꝑiuz n̄ hz aīam:iđq3 mulctat peccunia:nō reddit aīa ꝓ anima:ſz iā formato corꝑi anima dat:nō in ↄceptu corꝑis naſcit cū ſemia deriuata.Nā ſi cuz ſemine: ⁊ aīa exiſtit đ anima tunc ⁊ multe anime quotidie ꝑeunt:cuz ſemie fluxu nō ꝓficit natiuitati.Primum oz domum cōpaginari: ⁊ ſic habitatorē induci.Cum ergo lineamēta compacta non fuerint:vbi erit aīa?

℄ Itē Hiero.ad algaſiā.Semina paulatim formant in vtero: ⁊ tādiu nō reputat homicidiū: donec elementa confecta ſuas imagines membraq3 ſuſcipiant.His apparet tunc eos homicidas eſſe:qui abortum procurant:cum formatū eſt ⁊ animatum puerperium.

¶ De excuſatõe coit⁹ q̄ fit p̄ hec bona. f

Um ergo hec tria bona i aliquo ꝯiugio c ſil' cõcurrũt: ad excuſatõez coit⁹ carnalis valẽt. Qñ.n. ſuata fide thori cã ꝓlis cõiuges ꝯueniũt: ſic excuſat̃ coit⁹ vt culpã ñ hẽat. Qñ vero deficiẽte bono ꝓlis: fide tñ ſeruata cõueniũt cã icõtinẽtie: nõ ſic excuſat̃ vt nõ hẽat culpã: ſʒ venialẽ. Uñ aug. Cõiugalis ꝯcubit⁹ gñandi grã: nõ hʒ culpã. Cõcupie vero ſatiãde: ſʒ tñ cũ cõiuge: pp thori fidẽ venialẽ hʒ clpã. Item. Hoc ꝙ ꝯiugati victi cõcupia vtũtur iuicẽ vltra neceſſitatẽ liberos ꝓcreãdi: ponaʒ i his ꝓ qbus quotidie dicim⁹. Dimitte nobis debita nr̃a ꝛc. Ubi ãt hec bona deſũt: fides.ſ. ꝛ ꝓles. nõ vĩ coitus defendi a crimie. Uñ i ſentẽtiolis ſexti pitagorici legit̃. Oĩs ardẽtioꝛ amatoꝛ ꝓpꝛie vxoris adulter ẽ. Item Hieronimus. Sapiẽs iudicio amat cõiugem: nõ affectu: non regnat i eo ipet⁹ voluptatis: nec p̄ceps fert̃ ad coitũ. Nihil eſt fedius q̃ʒ vxoꝛẽ amare q̄ſi adulteram. Qui dñt ſe cã hũani gñis vxoꝛib⁹ iũgi: imitent̃ ſaltem pecudes: ꝛ poſtq̃ʒ vẽter vxoris itumuerit: nõ ꝑdant filios: nec amatoꝛes ſe vxoꝛib⁹ exhibeãt: ſed maritos. Idẽ. In mr̃imonio opa liberoꝝ conceſſa ſunt: voluptates ãt q̄ de meretriciũ amplexibus capiuntur: in vxoꝛe damnate.

¶ De idulgentia apl'i q̄ſo ſit accipienda. g

Ed ſi ꝯcubit⁹ q̄ fit cã ꝓlis clpa caret: qd f apl's ſcðm idulgentiã ꝑmittit? ita.n. ait. Hoc aũt dico ſm idulgentiã. Cui.n. pſtat̃ venia niſi clpe? Per hoc etiã qdã ꝓbare volũt nuptias cẽ pctm̃: ſʒ vt p̄dictũ eſt: idulgentia alia eſt ꝯceſſiõis. Egerat apl's de nuptijs ꝛ de carnali coitu ꝛ ad vtrũq; retulit illð. hoc ãt dico ſcðm idulgẽtiã. Indigent̃.n. nuptie ſcðʒ cõceſſionẽ ꝛ cõcubit⁹ nuptial' q̄ fit tm̃ cã ꝓlis. Cõcubit⁹ vero q̄ ẽ p̄ter neceſſitatẽ gñandi: ob incõtinẽtiã idulget̃ ſm ꝑmiſſionẽ: qꝛ ibi ẽ aliq̄ clpa: ſed leuis. Iðoq; nõ iubet̃ nec ꝯcedit̃: ſʒ ꝑmittit̃: qꝛ nõ ẽ laudabil' ſʒ venial'. De hoc augu. ſic ait. Foꝛte aliqs dicet: ſi veniã cõceſſit apl's. g̃ pctm̃ ſũt nuptie: cui.n. venia niſi pctõ ꝯcedit̃? Plane qð ifirmitati ꝑmiſit ſm veniã: audeo dĩe pctm̃ cẽ. veniã nãq; cõcedẽs apl's cõcubitũ attẽdit cõiugatoꝝ vbi eſt icõtinẽtie malũ. Incõtinẽtie malũ ẽ ꝙ vir cognoſcit vxoꝛẽ ẽt vltra neceſſitatẽ ꝓcreãdi liberos. ſʒ ꝛ ibi eſt nuptiaꝝ bonũ. Nõ.n. qꝛ icõtinentia malũ eſt: iõ ꝯiugiũ: vbi eſt cõcubitus p̄ter itentõez gñatõis nõ eſt bonũ. nõ pp illð malũ culpabile eſt hoc bonũ. ſed illð malũ fit veniale pp bonũ nuptiale. Qð nõ rep̄hendit apl's: ſed malũ icõtinentie. Itẽ. Cõcubitũ q̄ nõ fit cã ꝓlis: nuptie ñ cogũt fieri: ſed ipetrãt ignoſci: ſi tñ ñ ita ſit nimi⁹ vt ipediat tpa q̄ oꝛoni dñt: nec imutent̃ i eũ vſũ q̄ eſt cõtra nãm. Cõcubit⁹.n. neceſſari⁹ cã gñandi iculpabilis: ꝛ ſolus ipe nuptialis eſt. Ille vero q̄ vltra neceſſitatẽ ꝓgredit̃ nõ rõni ſed libidini obſeqt̃: ꝛ hũc nõ exigere: ſed reddere cõiugi ne foꝛnicet̃ ad cõiugẽ ꝑtinet. Si vero ãbo tali cõcupie ſubigunt̃: ꝛ rẽ faciũt q̄ nõ eſt nuptiaꝝ: cui⁹ delicti nõ ſũt nuptie hoꝛtatrices ſed dep̄catrices. Decus qdẽ cõiugale ẽ caſtitas ꝓcreandi ꝛ reddẽdi carnalis dbiti fides. Hoc ẽ op⁹ nuptiaꝝ: qð ab oĩ peccãdo defendit apl's dicẽs. Nõ peccat virgo ſi nupſerit. Cũ ergo culpabil' ñ ſit gñandi itẽtõe ꝯcubit⁹: q̄ ꝓpꝛie nuptijs iputãd⁹ ẽ. Quid ſʒ veiã ꝯcedit apl's: niſi ꝙ ꝯiuges dbitũ carnis expoſcũt ñ ꝓpagis voluntate: ſʒ libidis voluptate. Que tñ voluptas ñ pp nuptias cadit i culpã: ſʒ pp nuptias accipit veniã. Immoderata ergo ꝓgreſſio: ſʒ veniã cõcedit̃. Quo circa ꝛ hic laudabiles ſũt nuptie qꝛ ẽt illð qð ñ ꝑtinet ad ſe: ignoſci faciũt pp ſe. Nõ.n. ꝯcubit⁹ ẽ quo ſuit̃ cõcupie. agit̃ vt ipleat̃ ſet⁹ quẽ poſtulãt nuptie. Mo ergo i gñe ſuo nuptie bõe ſũ: qꝛ fidẽ thori ſeruãt: ꝛ ꝓl' ſuſcipiẽde cã vtrũq; ſexũ cõmiſcẽt ꝛ ipietatẽ ſeꝑatiõis hoꝛrẽt. Scititari ẽt cõiugij nec cõiũx ifidelis obeſſe p̄t: ſʒ poti⁹ fidelis ꝓdeſt ifideli: vt aplus docet. Ex his oñdit̃ ꝙ cõiuges q̄ cã ꝓlis tm̃ cõueniũt vl' q̄ exigẽtib⁹ dbitũ reddũt: dfẽdit a pctõ ſanctitas coniugij bonũq; nuptiale. Si.n. abſq; pctõ ñ poſſet fieri cõcubit⁹ cõiugalis ñ p̄cepiſſet dñs p⁹ diluuiũ eos copl'ari dicens. Creſcite ꝛ multiplicamini: cuʒ iam ſiñ carnali ꝯcupiſcentia non poſſint commiſceri.

¶ Qꝛ non omnis delectatio carnis peccatũ ẽ. b

Ed foꝛte aliqs dicet oẽm carnis cõcupi s ſcẽtiã ꝛ dlectatiõez q̄ ẽ i coitu malã cẽ ꝛ pctm̃: qꝛ ex pctõ ẽ ꝛ inoꝛdinata. Et nos dicim⁹ illã cõcupiaʒ ſẽp malã cẽ: qꝛ feda ẽ pena peccati: ſʒ ñ ſẽp pctm̃ ẽ. Sepe.n. dlectat̃ vir ſanct⁹ ſʒ carneʒ i aliq̄ re: vt reqeſcẽdo p⁹ laboꝛeʒ, edẽdo p⁹ eſuriẽ: nec tñ tal' dlectatio ẽ pctm̃: niſi ſit imoderata. Sic ꝛ dlectatõ q̄ fit i coitu coniugali: cui aſſũt illa tria bõa a pctõ dfendit̃. Ui tñ bea. Greg. aliter ſẽtire.ſ. ꝙ ſiñ pctõ ñ poſſit fieri carnal' cõmixtio dicẽs. Uir cũ ꝓpꝛia coniuge doꝛmiẽs: niſi lot⁹ aq̄ ecclĩaʒ itrare ñ dʒ. Quãuis diuerſe hoĩuʒ natõeſ d hac re diuerſa ſẽtiãt: ꝛ alia cuſtodiʒ videãt̃: Rõanoꝝ tñ ſẽp ab ãtiquoꝛib⁹ vſus fuit: p⁹ amixtionẽ ꝓpꝛij cõiugis: ꝛ lauacri purificationeʒ q̄rere: ꝛ ab ingreſſu ecclie paululũ tpare. Nec hoc dicẽtes clpã dputam⁹ cẽ cõiugiũ: ſʒ qꝛ ipſa licita admixtio coniugis ſiñ voluptate carnis fieri ñ p̄t a ſacri loci igreſſu ẽ abſtinẽn: qꝛ voluptas illa ſiñ cl'pa nl'laten⁹ cẽ p̄t.

¶ Determinat auctoꝛitatem. i

Q c ãt ne p̄dictiſ obuiet: itelligẽdũ ẽ i ill' q b gĩa ꝓl' conuenĩũt. quoꝝ voluptas ñ ẽ ſiñ pctõ: ꝛ vix aliq̄ repire p̃nt adhuc ãplex⁹ carnales expiẽtes q̄ nõ iterdũ cõueniãt p̄ter itẽtionẽ ꝓcreãde ꝓl'. Hoc ãt quotiẽs fit: ab igreſſu ecclie abſtinẽdũ ẽ. Et ꝙ ita itelligẽdũ ſit: Greg. ꝯñter oñdit. Si qs vero i ſua ꝯiuge: ñ cupidine voluptatis rapt⁹: ſʒ tñ creãdoꝝ liberoꝝ gĩa vtitur: iſte ꝓfecto ſiue d igreſſu ecclie: ſiue d ſumẽdo cõpoꝛis dñici myſterio: ſuo ẽ iudicio relinquẽd⁹: qꝛ ꝓhiberi a nobis ñ dʒ accipe q̄ in igne poſit⁹ neſcit ardere. Cũ vero ñ amoꝛ ꝓcreãde ſobol': ſed voluptas dñatur in ope cõmixtionis: habeãt cõiuges ẽt d cõmixtione ſua qð defleãt. Tlicaũt vir qui poſt amixtionẽ coniugis lotus aqua fuerit etiã ſacram cõmixtionem valeat accipere: cum ei ſm p̄efinitam ſnĩam eccliam ẽt licuerit intrare.

Queſtio. I

Circa 31. diſtin. q̃runt̃ tria. p̄ an matrimoniũ hẽat bona excuſãtia. 2° q̄uõ ꝑ illa excuſet̃. 3° an ſine illis excuſet̃.

Ad primũ ſic ꝓcedit̃ vr̃ ꝙ mr̃imoniũ nõ idigeat aliqb⁹ bonis ipʒ excuſãtib⁹. qꝛ mr̃imoniũ ẽ iſtitutuʒ i officiũ nãe ꝛ i remediũ ꝯcupie. ſed ſm ꝙ eſt in officiũ nãe nõ idiget aliquo excuſãte. ſic.n. fuiſſet in paradiſo durãte ſtatu inocẽtie qñ fuiſſent nuptie honoꝛabiles ꝛ thoꝛ⁹ imaculat⁹ ſm aug. nec ſm ꝙ ẽ i remediũ indiget excuſatõe: ſicut nec alia ſacr̃a q̄ ſũt i remediũ pctĩ inſtituta. g̃ ꝛc. ¶ Itẽ ſic itentio nãe ẽ ad ꝯſeruationẽ idiuidui: ita ꝛ ad ꝯſeruatõeʒ ſpẽi. ſed actus quo ꝯſeruat̃ idiuiduũ ñ idiget aliquo excuſãte. vt comedere. g̃ act⁹ mr̃imonij quo ꝯſeruat̃ ſpẽs nõ idiget excuſante. ¶ Cõtra. qꝛ oẽ qð ẽ malũ vl' hʒ ſpẽm mali idiget excuſante ad h̃ vt licite fieri poſſit. ſed oĩs act⁹ carnalis vl' ẽ malus vl' hʒ ſpẽʒ mali. Cũ oẽs h̃ act⁹ ſint viri⁹ rõnis i gñe nãe: ꝛ mlti eoꝝ ſũt mali. g̃ ad h̃ vt licite poſſint fieri idigent aliquo excuſãte. ¶ Rn̄. h̃ ſũt tria vidẽda. p̄ de neccitate excuſatõis. 2° de ſufficentia ꝛ diuiſiõe bonoꝝ excuſãtiũ. 3° d ꝯpatõe iſtoꝝ bonoꝝ adiuicẽ.

Primũ iſtoꝝ.ſ. neceſſitatẽ bonoꝝ excuſantiũ qdam ſic declarãt dicẽtes ꝙ actus p̃ot dupl'r excuſari. vno mõ ex pte faciẽtis ꝛ nõ ex pte act⁹: ꝛ ſic excuſatur act⁹ q̄ nõ iputat̃ faciẽti ad culpã: q̃uis ſm ſe ſit malus. ꝛ h̃ mõ aliq̄ ignoꝛãtia excuſat faciẽtẽ a pctõ ẽt i toto: ꝛ d tali excuſatõe nõ loqt̃ magr̃: qꝛ d hac dr̃ in 2°. Alio mõ dr̃ excuſari act⁹ ſm ſe: ita ꝙ nõ ſit malus. ꝛ d hoc nũc q̃rim⁹. Sic igr̃ ẽ dðm: ꝙ act⁹ q̄ de ſe ẽ malus nõ p̄t excuſari. Act⁹ vo q̄ d ſe ẽ bon⁹ nõ idiget excuſatõe. ſʒ act⁹ q̄ ẽ idifferẽs excuſari p̃ot ꝛ excuſatõe idiget. p̄mũ pʒ: qꝛ act⁹ q̄ nõ p̄t bñ fieri nõ p̄t excuſari totali excuſatõe act⁹ ſm ſe: ita vt ſit bon⁹. ſʒ act⁹ q̄ ẽ d ſe malus: vt furtũ ꝛ piuriũ: non p̃ot bñ fieri: g̃ nec excuſari. 2m pʒ: qꝛ nihil idiget excuſatõe: niſi qð ẽ malũ vl' qð hẽat ſpẽm mali. ſʒ act⁹ q̄ ẽ de ſe bon⁹: vt deũ ꝛ parẽtes honoꝛare: dare elemoſynã: ꝛ hm̃: nõ ẽ malus nec hʒ ſpẽʒ mali. g̃ ꝛc. Relinqt̃ igr̃ ꝙ act⁹ idifferẽs q̄ bñ ꝛ male p̄t fieri poſſit excuſari: cũ nõ ſit d ſe malus: ex q̄ p̄t bñ fieri ꝛ idigeat excuſatõe cũ hẽat ſpẽm mali: eo ꝙ ſm ſpẽm nãe tales act⁹ ſũt idẽ cuʒ mal': ꝛ ea q̄ talẽ actũ excuſãt ſũt circũſtãtie finis ꝛ obi: ꝛ hm̃ q̄ talẽ actũ trahũt ad mediũ v̄tutis. Cũ igit̃ act⁹ carnalis ſit ex ſe idifferẽs: ꝛ poſſit ꝛ bñ ꝛ male fieri: relinqt̃ ꝙ ad hoc ꝙ bñ fiat idiget ꝙ ifoꝛmet̃ debitis circũſtãtijs: qð fit ꝑ mr̃imoniũ: pp qð bona mr̃imonij excuſãt actũ carnalẽ. ¶ Sʒ ꝯ hoc eſt. qꝛ ꝑ iſtã rõnem oĩs act⁹ idiffrens equal'r idigeret bonis excuſantib⁹: ꝛ ſil'r comedere: qꝛ p̄t ꝛ bñ ꝛ male fieri nec differt ſpẽ comeſtio tꝑata ab intꝑata niſi i gñe moꝛis. Si dicat̃ ſic ipi dñt ꝙ nõ ita abſoꝛbet̃ rõ ibi ſic hic. g̃ nõ ſola indr̃ia ꝛ idẽtitas ſpẽi cũ malo actu ẽ cã. ꝓpter qð ide ſũ mẽda ẽ rõ ꝙ rõnẽ abſoꝛbet. Aliqd.n. ẽ idifferẽs dupl'r. vno modo per onimodam equalitatem abſtrahendi a bono ꝛ a malo ꝛ iſti non ſpecialiter aſſignantur bona excuſantia. alio modo ſic ꝙ poſſit bene ꝛ male fieri: magis tamẽ de ſe tendit ad malum q̃ʒ ad bonum: ꝛ ſibi relictum eſt malum niſi aliquo addito trahatur ad bonum: exemplũ p̄mi eſt leuare feſtucam ꝛ comedere: exemplũ ſecundi eſt in ſomno qui bene ꝛ male poteſt eligi: ꝛ tamẽ qꝛ in eo ligatur liberum arbitrium vt non poſſit bene cogitare nec bene velle habet detrimentum boni rationis annexũ: vnde ſm ſomnum in ſe conſideratum nõ dr̃t felix a miſero. 2° ethicoꝝ: vnde nõ p̃ot ſõnus eligi niſi male niſi ꝓpter aliquod bonum recompenſans illud tẽpoꝛale dãnũ rationis: puta qꝛ poſt ſomnũ homo promptioꝛ ſurgit ad bonum virtutis: qꝛ nimia vigilia etiam vſum rationis perderet: ꝛ ideo ſomn⁹ ex hoc ſpãl'r de ſua natura requirit bona excuſanda: puta conſeruationẽ idiuidui: quietationem viriũ naturalium: fortificationeʒ digeſtionis ꝛ hm̃: ꝛ ita eſt hic: qꝛ vacãs coniugio cogitat q̄ mundi ſunt ꝛ diuiſus eſt: ꝛ in actu illo nihil itelligere p̃ot: vñ indiget bonis excuſantibus.

Quantũ ad 2m articulum de ſufficientia ꝛ diuiſiõe bonorum excuſantĩm matrimonium ſunt due ꝯnes. ¶ Prima de ſufficiẽtia illoꝝ: q̄ ſunt bona ſacr̃i quo ad vinculũ: bonũ fidei quo ad vſum: bonũ ꝓlis quo ad fructum. Eſt enĩ mr̃imoniũ in officiũ nature: vñ ſicut dicitur alibi: Jus naturale eſt qð natura oĩa aĩalia docuit: hinc deſcendit maris ꝛ femine cõiunctio quam nos mr̃imoniũ appellamus: ꝛ ſm hoc hʒ bonum prolis pro fine itento p̄ncipaliter: qꝛ natura intendit cõſeruationẽ ſpẽi que non ẽ niſi ꝑ gñonem i corporalibus: vñ ibi ſubditur: hic deſcendit liberoꝝ ꝓcreatio ꝛ educatio. 2° mr̃imoniũ eſt i fedus ſocietatiſ hũane: vnde dr̃. C. de crimi. expi. heredita. l. aduerſus. ꝙ vxoꝛ eligitur ſocia diuine ꝛ hũane domus. ꝛ. 4. ethi. ꝙ amicitia viri ꝛ mulieris eſt naturalis quo ad primũ ꝛ icludit in ſe bonũ vtile: delectabile ꝛ honeſtum: ꝛ ſic habet bonũ fidei ꝓut fides eſt facere dicta: h̃ ẽ reddere debitũ ꝛ ſeruare fidem ne alteri iũgatur. 3° eſt ſacr̃m ecclie: ꝛ ſic i eo ẽ bonũ ſacr̃i: ꝓut.ſ. ſua idiuiſibilitate ſignificat ꝯiũctionem xp̄i ꝛ eccleſie: ꝛ qꝛ illa ſignificata fuit iſeparabilis ꝛ ẽ iõ iſeꝑabilitatẽ vſq; ad moꝛtẽ efficit bonũ ſacr̃i. ¶ 2a ꝯ° ẽ 2a ꝯ°

de dr̃a iſtoꝝ adinuicẽ penes durationẽ: qꝛ bom fidei ꝛ bom ꝓlis non durãt vſq; ad moꝛtem ſemper: ſed iſeparabilitas quo ad vincl'ʒ manet vſqʒ ad moꝛtẽ: qð pʒ tripl'r ſʒ. 3. opiones de vincl'o. Quidã.n. dñt ꝙ illud vinculũ ẽ pura ꝛ ſola rl'o. ꝛ foꝛte rl'onis: ꝛ ſʒ h̃ vincl'm mr̃imoniale manet vſqʒ ad moꝛtẽ nãlẽ vel ciuilẽ. Si.n. vincl'ʒ nihil alið ẽ q̃ʒ mutua qdã rl'o adiuicẽ ſʒ quã dr̃ marit⁹: vxoꝛis marit⁹. ſic pr̃ filij pr̃: tũc ſicut moꝛtuo filio coꝛrũpit̃ i pr̃e p̃rnitas ꝛ eꝯ: nec durat p̃rnitas niſi vſqʒ ad moꝛtem vel pr̃is: ꝛ tunc coꝛrũpit̃ coꝛruptõe ſubi: vl' filij ꝛ tũc coꝛrũpit̃ coꝛruptõe obi. qꝛ rl'tia poſita ſe ponũt: ꝛ p̄cpta ſe ꝑimũt: ſic ꝛ h̃ dĩc aplus ꝙ mulier moꝛtuo viro nubat i dño: qꝛ ſoluta eſt a lege viri ꝛ eꝯ: qꝛ lʒ poſſit cẽ real' rl'o ſiñ oppoa rl'õe reali: ñ tñ ſine oppo° rlatiuo: vñ vt rl'o ẽ coꝛrũpit̃ coꝛruptiõe obi: vt accñs coꝛruptione ſubi. 2a opinio ẽ ꝙ vincl'ʒ mr̃imõiale ẽ aliqd abſolute i coꝛpoꝛe. Et ꝙ ſit aliquid abſolute ꝓbãt: qꝛ oẽ ſacramentũ

no.le. eſt cā gratie diſponendo ad ipam: ⁊ ſicut in imprimētibus charactere ipe character ē diſpoſitio: ⁊ i alijs ornat⁹: ita ⁊ hꝛ ipmmet vinculū cōiugale ē diſpoſitio: ⁊ ſic ē aliqd abſolutū: cū diſpoſitio ſit i pma vel ſecūda ſpē q̄litatis: ⁊ ñ in gñe relationis. Qꝛ aūt ſit diſpoſitio in corpore ex hoc vr̄ ꝙ grā ſacr̄alis i mr̄imonio ē ꝯ carnis cōcupiſcētiā pp̄ quaꝫ melius ē nubere ꝙ̄ vri. vbi āt ē morb⁹ ibi ⁊ medicina. Et ſi vinculū ē in ipo corpore ſubiue: tūc eēt bene cā q̄recorrumpit̄ corruptiōe ipiuſmet: ſicut i morte mariti corrūpit̄ vinculū i ipo corpe ei⁹: ſicut ⁊ oīs diſpoſitio corporea: ⁊ ꝑ ꝯñs iſta q̄ ē ad grām ſacr̄alē: vt hō ſciat ſuū vas poſſidere in ſanctificatione: ꝑ qð gñatiua ordinat̄ ⁊ alia q̄ ad bonū vſuꝫ cōiugij regūnt̄. Sed quō corrūpit̄ corruptiōe obiecti: cū diſtinctoꝝ abſolutorū corruptio vni⁹ ñ ſit corruptio alteri⁹: nec gñatio vni⁹ ſit gñatio alterius: imo q̄ ſūt vnū ſimul corrūpuntur ⁊ ſimul gñantur diuerſa ſeorſū: maxime qñ vnū nō ē cā alteri⁹. Pōt.n. abſolutū deſtrui nō ſolū ꝑ ſe ſui corruptiōe: ſed ꝑ accñs corruptiōe ſue cāe i conſeruari: nō ē āt vnus cōiunx cā alteri⁹: ꝑ ec eētia cōiugij in vno eſt cā eētie vinculi i altero. Uñ dðꝫ eſt: ꝙ ſicut corrupto colore corrumpitur viſio: ꝗuis viſio ſit aliqd abſolutū: non qꝛ color ſit ei⁹ cā: qꝛ idē eēt ſi viſio eēt a deo effectiue: ſed qꝛ eſt terminus ei⁹ a quo depēdet: ſic qꝛ i mr̄imonio vinculū qð eſt in vno cōiugū hꝫ alterū ꝓ termino: illo deficiēte deficit: qꝛ ſicut viſio lꝫ nō ſit relatō ſed q̄litas abſoluta: tñ neceſſaria ꝯñtia icludit reſpectū ad viſibile ſicut ad terminū: ⁊ inde eſt ꝙ illo reſpectu deſtructo qui deſtruit̄ ad deſtructioneꝫ

3ª opi obi deſtruit̄ ⁊ ipa viſio: ſic ⁊ i ꝓpoſito. ¶ 3ª opi. ē de viculo ꝙ ſit i aīa ſubtiue: qꝛ ſacr̄alis diſpoſitio ē ad grāꝫ gratū faciētē q̄ ē i ꝑte aīe ſeꝑata vbi ēt dꝫ eē ipa diſpoſitio: ⁊ tūc vr̄ ꝙ ſiue ſit relatio ſiue qd abſolutū ñ poſſit deleri: qꝛ aīa q̄ ē ſubiectū ⁊ aīa que ē obm̄ ſūt incorruptibiles: vñ cū nō corrumpatur corruptiōe ſubiecti: nec obiecti: nec a ꝯrio qð nō hꝫ: nec ꝑ peccatū cū ſit i peccatorib⁹: ꝑ ꝯñs nec ꝑ mortē alterius nec vtriuſqꝫ: ſicut nec ſilitudo q̄ vna aīa rōnalis alteri aſſimilat̄ poſtq̄ā hec create ſūt nō corrūpet̄ i eternuꝫ: nec tñ vna ē cā alterius. Pōt tñ ꝓbabiliter ſuſtieri ꝙ ad huc tale viculū morte alteri⁹ ꝯiugū corrūpit̄. qð pꝫ triplr̄. Primo qꝛ id qð ē ab agēte ⁊ cōſeruāte ꝑ itellectū pp̄ certū finē: fine deficiēte deficit: vñ mot⁹ celi queꝫ angelus facit pp̄ gñatinoē illa deficiēte ceſſabit: qꝛ angelus nō plus mouebit effectiue: poſtq̄ā nō plus mouetur a fine: ſic qꝛ deus ad act⁹ corporales lꝫ mediante ſacr̄o hoc vinculū ipreſſit: inde ē ꝙ altero mortuo a quo vel ad quē nō pñt hꝰ actus exerceri deus deſinit cōſeruare ne fruſtra cōſeruet: ⁊ ſic ð ſinit eē vinculū ꝑ ſubtractionē iconfluentie cauſe cōſeruātis. Sec⁹ aūt ē de charactere q ē ad actus ſpūales pp̄. qð eſt indelibilis. ¶ Sed cōtra hoc ē: qꝛ character nō eſt niſi ad actus vie: ſicut baptiſmi ad recipiēdū hic alia ſacr̄a confirmationis ad cōfitēdū coraꝫ tyranno: ordinis ad cōficiēdū ⁊c. q̄ oīa ꝓpria ſunt huic vite ꝓut diſtinguunt̄ ꝯ aliā. g̃ hō nō deberet idelebilr̄ hr̄e characterē: ſed ſolū i hac vita mortali nō i alia i q̄ ceſſat coll'o ⁊ ſuſceptio ſacr̄oꝝ. ¶ Ad hoc aūt poſſet dici ꝙ ſicut remanent ⁊ reparātur virtutes cardinales i patria q̄ ad actus circa finē: ſic ⁊ characteres. erit.n. qdā ſpūalis ornatus ſanctoꝝ noui teſtamēti ex charactere baptiſmali reſpectu antiquoꝝ q nō hūerūt hāc ꝯformitatē ad xp̄m: ⁊ ſilr̄ cōfirmatorū erit ſpūalis glīa reſpectu ñ ꝯfirmatorū: q̄ſi militūꝫ xp̄i: ⁊ ſilr̄ ordinatoꝝ q̄ſi xp̄i miniſtroꝝ: Sed viclꝫ mr̄imoniale nō eēt ad glīam ſꝫ ignominiā: cū ſtat⁹ ꝯiugatoꝝ ſit ifim⁹ ꝑ tpe grē qñ vinclm iſtð eſt aliqd reale. Nā tpe legis qñ ꝑferebat̄ cōiugiū ēt virginitati nō erat aliqd reale: vñ nō pōt manere realr̄. ¶ 2ᵒ pꝫ idē ſic. qꝛ ſicut ꝓpter magnā egritudinem ſcia a ſēſibilib⁹ acquiſita corrumpitur in intellectu: ſic ⁊ vinculum ꝑ mortem habentis: lꝫ ſit in aīa: ⁊ etiā per mortem alteri⁹ quaſi obi: ſicut ſcia ꝑ corroptionē organi fātaſie i litargia ⁊ furia qð ē corruptio obi ñ ſubi. ¶ Sꝫ ꝯ h qð dcm̄ ē ſciaꝫ corrūpi ꝑ egritudinē: eſt id qð dicunt doctores ſciam remanere in aīa ſeꝑata: q̄ tñ magis deberet corrūpi ꝑ mortē ꝙ̄ ꝑ aliā minorē trāſmutationē: pp̄ qð alicui videret̄: ꝙ cū dr̄ ſciaꝫ corrūpi ꝑ egritudinē itelligit̄ quo ad vſū ⁊ actū: qꝛ i ꝑte ſenſitiua corrūpit̄ ſpēs ⁊ aliq hit⁹ corrñdentes: quos oꝫ ð nouo gnāri ſi debeat i actū exire. ſꝫ eētia hit⁹ itellectualis non corrūpit̄. g̃ ⁊c. ¶ Ad huc ſuſtinēdo dictū cōe pt̄ dici ꝙ iſta ſtāt ſi hitum ſcie. ſ. ⁊ v̄tutis i volūtate corrūpi ꝑ ifirmitatē ⁊ nō ꝑ mortē. Nā ꝑ ifirmitatē vita durāte corrupto obo intellect⁹ ⁊ ꝑ ꝯñs volūtatis: qð eſt organū fātaſie: oꝫ hitū itellectualē ceſſare ab actu. ſola āt ceſſatio act⁹ corrūpit hituꝫ ex actibus acq̄ſitum. ſicut ſubtractio calefacientis remittit ⁊ tandē corrūpit calorē aque: ⁊ hoc ē i via qñ nihil ſic in aīa firmatur q̄n poſſit corrūpi. ſꝫ i morte ſic̄ aīa ſeꝑatur icorruptibilis: ſic in ipſa quecūqꝫ tūc ſūt: vt ſpēs ⁊ hit⁹ imobilir̄ firmāt̄. vñ ſicut frequētia actuū nō cāt i ipa hitū nouū: ſic nec ceſſatio actuū corrūpit hitū ātiquū. Iteꝫ nō ē ibi ceſſatio actuuꝫ. qꝛ oīs diſpō ⁊ perfectio diſponit ⁊ ꝑficit ſubm ſuū diuerſimode ſm̄ diuerſū modū ei⁹ eēndi. vñ habitus ⁊ ſpēs aīe ꝯiūcte vſū ſiue actū ſuū nō hñt ſine ſpē phātiſtica: qꝛ tūc eſt aīa nāe itelligentis ⁊ volētis ſpeculari phātaſmata: ſꝫ qñ ē ſeꝑata hꝫ modū itelligēdi ⁊ volēdi ꝯformē angelis: ſicut ⁊ modū eēndi. vñ tūc pōt vti ſpēbus ⁊ hitib⁹ ſuis ſine phātaſmate. ¶ 3ᵒ pꝫ idē ſic. pōt.n. imaginari ꝙ ſicut ꝑ ꝯſenſū expſſuꝫ cātur vinculū ſpūale: qꝛ ſignificat ꝯiunctionē xp̄i ⁊ eccl'ie ſpūalē: ⁊ ſignificādo cāt ꝑ ꝯñs ꝯiūctionē aīorum quā ēt ſignificat vt rem cōtētā: ſic ꝑ ꝯiūctioneꝫ corporū ſequēteꝫ ſignificātē ꝯiūctionē xp̄i ⁊ hūane nāe cāt̄ vinculū corꝑale. ſic̄ g̃ corrūpit̄ viſio corrupto viſibili ad qð eſt vel ſubtracto ab ei⁹ pñtia: ſic qꝛ vinculū mr̄imōiale ſpūale ⁊ corꝑale ē ad alteruꝫ i ordine ad act⁹ hui⁹ vite mortal': cui hō fūditus morit̄ ꝑ mortē nālē: ide ē ꝙ tūc corrūpit̄ vtrunqꝫ: ſꝫ ꝑ mortē ciuilē q̄ cogitat q̄ dei ſūt: tollit̄ ſpūale qð erat ad cogitādū q̄ mūdi ſūt ⁊c. ſicut ſublata itellectōe tollit̄ volitio ēt ſi nō cēt ab ea cāta: qꝛ eſt tale obm ad qð hꝫ neciaꝫ hitudinē: ſicut ſcibile ſublatū: aufert ſciam.

Quantum ad 3ᵐ arti. ſ. quō iſta bona ſe hñt adinuicē ſūt q̄tuor ꝯnes. ¶ Prima ꝙ bonū ſacramenti eſt ceteris dignius: qꝛ qð eſt gratie ſupeminet ei qð eſt nature: ſꝫ bonū ꝓlis eſt nālius: qꝛ eſt illð qð natura itendit pncipalius ꝓpter qð ⁊ fides regritur: qꝛ in brutis ēt vagi coitus liberant maſculū a cura ꝓlis ⁊ ſeꝑabilitas. vñ i qbus vtriuſqꝫ cura ad partū educādū regrit̄ vt i auibus vſqꝫ ad mortē nō ſepāt̄. Et ſi q̄rat̄ qd ē eētiali⁹ ſi bonū ſacr̄i dicat̄ ipmmet viculū: ſic ē eēn̄ ipi⁹ ꝯiugij ⁊ ñ ei⁹ bonū. p.ª

¶ 2ª ꝯ ē ꝙ iſta tria bōa ſi ꝯſiderēt̄ ſꝫ actū ſuū: ſic conſequūt̄ eētiā ⁊ ei accidūt. vñ pt̄ eē vex mr̄imoᵐ iter illos q nec hñt ꝓlē nec ſuāt fidē nec cohitāt: ſꝫ ſūt ſeꝑati corde vl' cōpore: bene vel male. 2ª

¶ Tertia ꝯcl'o eſt ꝙ iſta tria bona poſſunt cōſiderari ſm̄ eſſe quod habēt in ſuis principijs ⁊ in ſua radice: et ſic ſunt ad ipſum eētialiter ꝙ mr̄imonium: ex cui⁹ eſſentia iſta innaſci debēt ⁊ ipſum aptitudine cōſequūtur. 3ª

¶ Quarta ꝯcl'o eſt ꝙ iſta tria bona tertio poſſūt cōſiderari q̄tium ad obligationē imediatā qua tenētur ſibi ad iſta ipi cōiuges adinuicem: ⁊ nec ſic pertinent ad eſſentiam qð pꝫ quadrupliciter. Primo quia cauſa differt ab effectu. vnde cum matrimonium ſit cauſa quare ſibi obligātur ad iſta: inde eſt ꝙ ſicut in alijs cōtractibus ab ipſo contractu qui eſt factum oritur obligatio: ⁊ actio que eſt ius petēdi quod ſibi debetur in iudicio: ita ⁊ hic: niſi ꝙ in alijs contractib⁹ nihil reale fit. ſicut hic ex contractu verbali virtute diuina innaſcitur vinculū: qð ē ipſa eſſentia matrimonij manēs trāſeūte cā ei⁹ q̄ ē cōſenſus expſſus. ⁊ ex iſto vinculo vltra orit̄ obligatio ad h bona q̄ ē rel'o rōnis a iure tñ diuino ꝙ iſta obligatio dr̄ aliqñ eēn̄ mr̄imonij: h ē: qꝛ nō addit rē ſuꝑ eā: ſꝫ ſolū reſpectum rōnis: formalr̄ tñ differt ab ea. 2ᵒ pꝫ idē ſic. qꝛ eētia mr̄imonij nō pt̄ claudicare, ſꝫ rē: lꝫ ſm̄ rōnē dicat Aug. ꝙ aliqñ ē vn⁹ merit⁹ adultere: ⁊ ꝯ. vxor adulteri nō meriti. ſꝫ obligatio ad debitū reddēdū ēt pp̄ ꝓlē ⁊ cohitationē pt̄ claudicare realr̄. qꝛ ꝓpter fornicationē inocēs nō ꝑuat̄ iure petēdi: ſꝫ fornicari⁹ tenet̄ reddere ⁊ cohitare ſi ille vult ⁊ ſibi recōciliare. eꝯ āt fornicās ꝑuat̄ iure petēdi: nec ali⁹ tenet̄. ⁊ ꝑ ꝯñs tollit̄ obligatio q̄ ad illū. 3ᵒ pꝫ ſic. eccl'ia nō pt̄ tollere eētiā ſacr̄i pexñtē: ſic̄ nō pt̄ facere ꝙ i hoſtia ꝯſecrata ꝙ̄diu durat nō ſit ibi corpus xp̄i. ⁊ ꝑ ꝯñs nō pt̄ facere: ꝙ ꝙ̄diu ꝯiuges viuūt nō ſit inter eos viculū. pōt āt facere ꝙ nō ſit iter eos obligatio ad debitū: qꝛ ſi ſciēter ſiñ necitate ſuſcipiūt filiū ſuū ð ſacro fōte ꝑuāt̄ iure debitū petēdi. Eſt āt actio in creditore oppoſita obligatōi i debitore. vñ ſi nō ē ius petēdi i iſto: ñ ē ius debēdi i altero: qꝛ obligatio mr̄ ē actōis: nec ē mr̄ ſi nō ē filia. Et ꝗuis legiſte dicāt ex pacto nudo nō oriri actionē: ſꝫ obligationē nālē tm̄. tñ ſic̄ ē ibi obligatio nālis: ita ⁊ actio nālis. qꝛ ipoſ'e ē ꝙ tu debeas mihi aliqd q̄n illð mihi debeatur ⁊ q̄n ita efficaciter mihi debitū ſit: ſic̄ ē a te debitū. ſꝫ ſic̄ non ē ius efficax petēdi i actore q ſolū ꝑ modū exceptōis ñ actionis pt̄ petere: ſic ēt ē iefficax ius ðbēdi ex ꝑte alteri⁹. Silr̄ cūqs cognoſcit ſciēter ꝯſāguineā vxoris i q̄rto gradu ꝑuat̄ iure petēdi ſolū ex ſtatuto eccl'ie. ⁊ ſic eccl'ia tollit obligationē ⁊ nō eētiā mr̄imonij. g̃ nō ſūt idē. 4ᵒ pꝫ idē ſic. qꝛ qñ mr̄imonio ꝯſumato pari ꝯſenſu ꝓfitent̄ religionē: certū ē cū ſint obligati ad caſtitatē deſinūt eē obligati ad oppoᵗᵘ: al's eēnt ꝑplexi. iō ⁊c. ¶ Ad pᵐ arᵐ i oppoſitū dðꝫ: ꝙ actus carnalis ſm̄ ꝙ ē i officiū nāe idiget excuſatōe: cū indiffereter ſe hēat ad actū mr̄imonij ⁊ fornicatōis. Excuſat̄ āt per circūſtātias q̄ trahūt eū ad hoc ꝙ ſit act⁹ mr̄imonij: ⁊ ille circūſtātie ſūt bona ꝓlis: fidei: ⁊ ſacr̄i: qb⁹ act⁹ carnalis etiā tpe inocētie reddit⁹ fuiſſet bon⁹. Qꝛ āt nō dicat̄ ꝑ tpe illo idiguiſſe excuſatōe: ꝓ tāto ē: qꝛ durāte ſtatu illo ñ erat poſſibile actū carnalē illis circūſtātijs carere ſicut mō. ¶ Ad 2ᵐ dðm: ꝙ actus cōmeſtionis quo ꝯſuat̄ idiuiduū idiget debitis circūſtātijs: qb⁹ reddat̄ bon⁹: ſꝫ nō adeo vt act⁹ generatōis: qꝛ nō ē tā vehemēs delectatio abſorbēs rōneꝫ in comedendo: ſicut in actu carnali. ⁊ ideo hic actus magis indiget excuſatione ꝙ̄ alius.

Queſtio II.

Secundo q̄rit̄ vtrū pp̄ bōa mr̄imonij excuſent̄ ꝯiuges a pctō. et vr̄ ꝙ nō: qꝛ v̄ecūdia nō ē niſi ð turpi ſꝫ Damaſcenū ⁊ phm̄. 4. Ethi. ſꝫ p̄dcā bona ñ tollūt a mr̄imonio p̄dictā v̄ecūdiā. g̃ nec turpitudinē q̄ vr̄ icludere clpā. mala.n. pene ſūt triſtitia. ſꝫ mala clpe turpia. g̃ ⁊c. Itē vbicūqꝫ ē paſſio iordinata: ibi ē pctm̄: ſꝫ h tria bona nō pñt tollere ab actu mr̄imonij iordinationē paſſiōis: ſemꝑ.n. ibi eſt ſuꝑabūdātia paſſiōis abſorbēs rōnē. g̃ ſꝑ ē ibi pctm̄. ¶ In ꝯriū ē. qꝛ vſus mr̄imonij ad id ad qð ē mr̄imoniū ꝯceſſuꝫ: vr̄ eē bonū ⁊ licitū. ſꝫ mr̄imoᵐ ē ꝯceſſū ad vitatōeꝫ fornicatōis: vt pꝫ ꝑ aplm̄ pᶜ ad Cor. 7. Unuſqſqꝫ pp̄ fornicatiōem ſuā hēat. g̃ vſus mr̄imonij ad vitādū fornicationē ē licit⁹: ſꝫ tūc nō cōcurrit aliqð ð p̄dictis bonis. g̃ abſqꝫ his act⁹ matrimonij ē licit⁹. ¶ Rᵒ. hic ſūt tria faciēda. pmo pōet̄ illð qð ē certū ⁊ i quo oēs ꝯueniūt. 2ᵒ ponet̄ illð qð ē dubiuꝫ ⁊ accordabūt̄ opiones contrarie. 3ᵒ tangentur q̄daꝫ inſtantie contra dictum commune ⁊ ſoluentur.

Quantum ad pᵐ ſūt tres ꝯnes ab oīb⁹ ꝯceſſe ſꝫ tria bona excuſātia. ¶ Pria ꝯ ē ð excuſatione ꝑ bonū ſacr̄i ꝑ qð mr̄imoniū excuſat̄ alr̄ ꝙ̄ ꝑ alia bōa. ꝑ bonū.n. ſacr̄i excuſat̄: qꝛ cū ex alijs hēat rōnē boni liciti ⁊ honeſti. ꝑ hoc ēt ꝙ ē ſignū ꝯiūctōis xp̄i ⁊ eccl'ie hꝫ rōneꝫ ſancti ⁊ deo ſacrati. ſed ex ceteris boni s ꝓ fine itētis act⁹ excuſat̄: qꝛ vnū bonū ē finis pncipalis: alteꝝ ſcðari⁹. nō ſic aūt de iſto: qꝛ ſi ꝯuenirēt nō cā ꝓlis nec debiti reddēdi: ſꝫ cā ſignificādi ꝯiunctionē xp̄i tm̄: peccarent. Nec obſtat ꝙ ē ēt iſtitutū ꝓpter id ſignificādū: qꝛ cū i oī ſacr̄o ſit duplex finis: vn⁹ itriſecus alius extriſecus: vſus ſacr̄i dꝫ ordinari ex itētōe ſumētis ⁊ ꝯferētis ad finē itriſecum. nā ad extriſecū ſufficit ordiatio ex itētiōe iſtituētis: ſicut ſi aliqs baptiçaret vl' baptiçaret̄ pncipalr̄ ad ſignificādū ſepulturam xp̄i ⁊ non ad ablutionē aīe: peccaret: ita ⁊ hic propter id qð mr̄imoniū efficit: ⁊ nō ꝓpter illð extriſecum qð ſignificat vtēdū eſt mr̄imonio. ¶ 2ª ꝯ ē de excuſatōe ꝑ bonū prolis. 2ª ꝯ

bonū.n. ꝓlis excuſat actū mr̄imonialē: qꝛ ꝯcurrētib⁹ alijs debitis circūſtātijs. i. tpe loco debitis: ⁊ hꝰ: ſi ꝓpter intētionē ꝓlis nō voluptatē ꝯueniāt: ꝗuis non ſit ſine voluptate rōnem abſorbēte: nullū pctm̄ eſt nec veniale nec mortale: qꝛ qð a deo preceptū ē nullū pctm̄ ē. ſꝫ ipe hoc p̄cepit cū dixit. Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊c. Eſt tñ malus act⁹ malicia pene: qꝛ ex culpa ꝓceſſit ꝙ hꝫ verecūdiā annexam. ſic̄ egeſtio ⁊ mlta q̄ cōſtat culpā nō eē: cū ſint necīa ad bonū indiuidui: ſic̄ illð ad ꝯſeruationē ſpēi: pp̄ qð cū bonū ſit ſpēꝫ eē ⁊ ꝯſeruari: nō malus ē actus ſine quo nō pōt ꝯſuari. Eſt tñ ſciēdū: ꝙ vbicūqꝫ ē poſſibilis ꝓcreatio ꝓlis q̄ ē pncipalis finis: niſi pncipalr̄ itendat̄ ſemꝑ ē act⁹ inordinat⁹ ⁊ vicioſus: qꝛ nō fit ꝓut dꝫ: qñ nō fit ꝓpter illð qð eſt: cū fieri poſſit. ¶ 3ª ꝯ eſt de excuſatōe per bonū fidei. bonū.n. fidei excuſat ab oī peccato: qñ aliqs ꝓ nulli⁹ voluptate ſui reddit debitū ꝯiugi petenti: males continere qñ ſcit inde ꝓleꝫ nō poſſe ſequi ꝓpter ſterilitatē alterius vel impgnationē vel huiuſmodi. ⁊ in hoc caſu reddendo nō peccat: ſed reddere tenet̄: qꝛ nullus peccat faciēdo id ad qð tenet̄: al's peccareꝫ ⁊ non peccaret: ſed tenetur reddere niſi alið obſiſtat. g̃ reddēdo non peccat: cū ⁊ hoc apl's precipiat dicens. Uir vxori debitū reddat: ſilr̄ ⁊ vxor viro. vñ ⁊ eccl'ia ad hoc cōpellit ſi petat̄: nō peccat ā̄r q legis auctoritate petit. ⁊ ad h reducitur ſi quis cognoſcat vxorem cauſa vitandi in eaꝫ fornicationē vel turpiorem actum. 3ª ꝯ

Quantum ad ſcðꝫ de hoc qð eſt hic dubiū circa excuſatiōeꝫ ꝑ bonū fidei qñ cōiunx petit debitū a coniuge nō ꝓpter ꝓlis generationē: nec ꝓpter h ꝙ illum retrahat ab adulterio: ſed ꝓpter hoc ꝙ ſeipm retrahat ab adulterio vel peiori. ⁊ ſic ꝓpter vitādā fornicationē i ſeipo non in altero. ¶ Circa hoc ſunt due opiones. pª opi. vna ꝙ ſic petere ſemꝑ eſt pctm̄. qꝛ oīs ſuꝑabūdātia paſſionis ē pctm̄. ſꝫ oīs petitio q̄ ē ꝓpter hāc ſolā cāꝫ: ſemꝑ ē ſuꝑabūdātia paſſiōis. g̃ ⁊c. Alij dicūt oppoſitū ꝓpter qð ſic vr̄ diſtiguēdū: vt ſint due ꝯnes. Quia aut ipe cognoſcit vxorē cā vitādi i ſe fornicationē: ꝗuis poſſit alr̄ vitare: ſꝫ magis vult iſto mō delectabili vitare ꝙ̄ alio nō delectabili. pª ꝯ puta: qꝛ domādo carnē vel fugiēdo aliaꝝ ꝯſortia vel nō loquendo ſolus cū ſola: ⁊ ſic poſſet faciliter euitare: ſꝫ magis vult cū voluptate ꝙ̄ ſine illa: ⁊ tūc peccat venialr̄: qꝛ p̄fert voluptatem carnis abſorbētem rōnem ei qð ſeruat vſum rōnis: ⁊ eque attigit ad finē: ſicut ſi homo ſcitiēs eque pōt ſaturare vel ſatiſfacere neceſſitati nature bibēs vinuꝫ limphatū minus delectabile qð non ledet caput: ⁊ eligit ſtatiꝫ extinguere ſitim cum vino forti qð eſt magis delectabile qð inebriabit eū: vel in toto: vel in parte. Peccat enim nō rōne finis: ſed rōne medij incōpetentis: ⁊ hec ē prima concluſio ⁊ in iſto ſenſu v̄a eſt prima opinio. ¶ 2ª ꝯ ē ꝙ ſi ipe ideo actum illum exercet ad vitandum in ſe ipo fornicationem: non quia delectabilior: ſed qꝛ nō poteſt pro tūc alio modo melius eam vitare: ita ꝙ voluptas in nullo mouet eum: ſed ſolū amor vitāde fornicatiōis quā ꝓ tūc non pōt melius vitare: qꝛ neceſſe hꝫ loqui diu i ſecreto ⁊ loco ſuſpecto alij mulieri. ⁊ expertus eſt de ea ſe ſepe tentatum: 2ª ꝯ

ſꝫ qn̄ ſemel vſus ē actu illo ad mltos dies refrigerat⁹ n̄ tē
tat̄: tūc nullū pctm̄ ē ſi ꝓles nō ſperat̄: qꝛ tūc illa ſp̄ ꝑmittē
da eēt: h̄ āt reducit̄ ad bonū fidei quo ꝯtinet̄ nō ſolū debi
tū reddere: ſꝫ ēt ad aliā n̄ accedere. Nā ſi ſp̄ petitū d̄bitum
redderet: ⁊ cū hoc ad aliā accederꝫ ꝯ bonū fidei nihilomi
nus faceret. vn̄ ſi pp̄ hoc petit debitū a ſua ne idebitū exi
gat ab ex̄nea pp̄ fidelitatē h̄ facit ⁊ bono fidei defuit. ⁊ h̄
ē zᵃ ꝯ. ⁊ i h̄ ſenſu vā ē zᵃ opio. Et p̄ iſtā diſtictōēꝫ p̄t rn̄deri
ad oēs rōnes ſcd̄e opionis ꝯ p̄mā: ſic̄ patebit i ſequēti arti
culo vbi ille ponentur.

Quantum ad 3ᵐ d̄ iſtātys: ſciēdū ꝙ illi d̄ ſcd̄a opio/
ne ꝯ p̄mā vident̄ adducere ſex rōnes q̄
recitādo ſoluēt̄. Pꝛio ḡ arguunt ſic. Plus tenet̄ qs ſibi q̄ꝫ
alys: ſꝫ idiſtīcte pp̄ vitādā fornicationē i ꝯiuge petēs debi
tū nō peccat. ḡ mr̄omin⁹ pp̄ vitādā i ſe. ℂ Dōꝫ ꝙ hō tene
tur plus pctm̄ vitare q̄ꝫ aliū a pctō retrahere: ſꝫ pl̄ibus mo
dis p̄t ſe a pctō retrahere q̄ꝫ aliū: vn̄ ſic̄ vir q potens alr̄ ſe/
ip̄m cohibere magis eligit ad hoc voluptatē abſoꝛbētēꝫ q̄ꝫ
aliud ſobꝛiū reddēs: peccat: ſic ſi mulierē quā icludēdo vl̄
aliter poterat cohibere magis vult cū ſua voluptate cohi/
bere: nō ē dubiū ꝙ peccat. qꝛ nō niſi ꝓpter voluptatē ꝑfert
hoc mediū aly medio magis ꝯſono rōni ⁊ eq̄ valēti ad fi/
nē. ſꝫ ſi vir timēs i vxoꝛe ēt iclūſa alias dānabiles cōꝛupte
las nō putās eā alr̄ meli⁹ cohiberi q̄ꝫ p̄ actū quē nō ip̄a pe/
tit: pp̄ hoc ſolū debitū petit: nō peccat: ſic̄ nec i ſe ip̄o. ⁊ ſilr̄
qꝛ vxoꝛ nō hꝫ viꝝ coꝛrigere: ſi virū de alys tētatū ⁊ inter
alias debētē ꝯuerſari: pp̄ hoc ſolū ipetat vt ip̄m cohibeat
ſimpl̄r excuſat̄. ℂ 2° dn̄t ꝙ nō p̄ōt dici ꝙ vitare fornicati
onē i alio ꝑtineat ad redditionē d̄biti pluſq̄ꝫ vitare i ſeip̄o:
qꝛ reddere debitū ē qn̄ petit̄ expſſe: vl̄ iterp̄tatiue qn̄ ſcit
illā tētari de ſeip̄o. ſꝫ qn̄ nō petit debitū ab iſto nec tētatur
de iſto: ſꝫ ſpāliter de alio: tūc ſi cognoſcat̄ nō ē redditio ſed
pure petitio: ſicut ⁊ ſi ꝓ ſe petat. ℂ Dōm ꝙ verū ē ꝙ non
plus dꝫ hō vitare i alio q̄ꝫ i ſeip̄o: nec ad redditionē ꝑtinet
hoc vl̄ illō: niſi ꝑut reddere large bonū fidei reſpic̄. Ad bo/
nū. n. fidei ꝑtinet ꝙ neuter aliā copulā regrat ⁊ mutuā co/
pulā nō reſpuat. Si ergo mutua copula al's nō q̄rat̄: ſed ne
alia regrat̄ iſta expetit̄ vel ꝓ ſe vl̄ ꝓ alio i caſu quo nō ap/
paret meli⁹ vitāda q̄ꝫ p̄ iſtū modum: tūc fidelitas excuſat.
ℂ 3° ſic. paſſio n̄ ē pctm̄ niſi deordiet rōnē: ſꝫ qn̄ rō eāꝫ oꝛdi/
nat ⁊ eā ꝑuenit ⁊ rep̄mit: tūc ip̄a nō deoꝛdiat. vn̄ cū rō hūc
actū eligat ne paſſio ad illicitū ipellat: pctm̄ nō ē. ℂ Solu
tio. maioꝛ ē vā ⁊ minoꝛ falſa: qꝛ paſſio rōnē deoꝛdinat: qn̄ fi
nē poterat eq̄ hr̄e nō p̄dēdo vſū rōnis ſi ꝓpter voluptateꝫ
actū eligit abſoꝛbētē rōnē nō plus ꝯferētē ad debitū finē.
ℂ 4° ſic. qꝛ ſi paſſio ꝑcedēs fuit viciōſa: qꝛ foꝛte tētatio de
aliena ꝑuenit iudiciū rōnis. tn̄ nō ſeq̄t̄ ꝙ act⁹ ſequēs ſit vi/
cioſus q nō ſeq̄t̄ ex paſſiōe: ſꝫ ipat̄ a rōne volēte coꝛrigere
qđ amiſit. ℂ Solo. veꝝ ē ſi rō nō poſſet defectū coꝛrigere
eq̄ bn̄ aliquo alio mō q̄ꝫ abſoꝛbēte rōnē. Dn̄t. n. ſic aliq̄ mo
niales: volum⁹ multū doꝛmire: qꝛ q̄ꝫdiu doꝛmim⁹ nihil ma
li cogitam⁹. ⁊ qn̄ vigilam⁹ multis malis cogitatōib⁹ occu/
pamur. Et bn̄ dicerēt ſi nō melioꝛi mō vigilādo ⁊ oꝛādo di
abolo reſiſterēt: q̄ꝫ delectatōe ſomni q̄ caro fota foꝛtioꝛ re/
ſurḡit. ⁊ iteꝝ ſicut nihil mali cogitāt: ſic nihil boni faciūt.
⁊ foꝛte tp̄s oꝛādi tūc trāſit: ita ⁊ hic. Si qs. n. tentat⁹ obdoꝛ
miret: vt doꝛmiēs ſine pctō pollutōe delectaret̄: certū ē ꝙ
peccaret: qꝛ vigilādo poti⁹ ⁊ oꝛādo tētationē debuit rep̄me
re: q̄ꝫ doꝛmiēdo i duello ſe facere ipotētē reſiſtere: quo im
potētē ſe facit q illi actui ꝯſentit. ℂ 5° ſic. Act⁹ q n̄ ē d̄ ſe ma
lus ⁊ oꝛdinat̄ i bonū finē: nō fit male: ſꝫ actus mr̄imony d̄
quo q̄rit̄ ē h̄ꝰ. iō ⁊c. ℂ Dōm ꝙ veꝝ ē qn̄ finis nō p̄ōt meli⁹
alr̄ ⁊ ꝯueniēti⁹ hr̄i. vn̄ lꝫ eligere min⁹ bonū nō ſemp̄ ſit pec
catū: alias nō eē v̄ginē ⁊ eligere mr̄imoᵐ eēt pctm̄: tn̄ ꝙ ad
vnū finē ꝯſeq̄ndū omiſſo eq̄ bono medio nō ledēte bonūꝫ
rōnis eligat̄ voluptas cū detrimēto rōnis: ſemp̄ ē pctm̄: qꝛ
ꝯ dictamē recte rōnis: ⁊ ſic ē hic. ℂ Sꝫ p̄ hoc vr̄ ꝙ qcūq̄ꝫ
ꝯſentit i mr̄imoniū peccat: qꝛ ſi eligit mr̄imoniūꝫ nō pp̄ ſa
lutē ſuā: certū ē ꝙ caret debito fine. ſi āt eligit mr̄imoniūꝫ
vt ſaluet̄: poterat meli⁹ ſaluari p̄ v̄ginitatē nō abſoꝛbēteꝫ
vſūꝫ rōnis. ḡ ⁊c. ℂ Dōꝫ ē ꝙ ip̄e eligēs mr̄imoᵐ poti⁹ q̄ꝫ vir
ginitatē: vt ſic nō peccat: qꝛ nō tenet̄ eligere illā niſi velit.
Sed ſi dicat̄ ꝙ peccat: qꝛ eligit pati detrimētū i bōis rōnis
dicendum ꝙ excuſat̄: qꝛ ſi hoc facit itentōe ꝓlis: quā ſperat
recōpenſat̄ illō dānū p̄ h̄ bonū. ſi āt facit hoc itentōe vitā/
de fornicatōis: quā pp̄ fragilitatē ſuā ꝓbabiliter timet alr̄
ſe vitare nō poſſe. ⁊ nō voluptatem: cū q̄ magis vl̄t vita/
re q̄ꝫ alr̄: ſꝫ n̄ q̄rēs voluptatē ſolū pp̄ hoc vt ſic meli⁹ vincat
hoc facit: nō peccat. ⁊ ſic itelligit apl̄s ꝙ meli⁹ ē nubere q̄ꝫ
vri. ℂ 6° ſic. Qn̄ ꝑncipalis finis nō ē ꝓl̄is: licitū ē itēdere
finē ſcd̄ariū: ſꝫ finis ꝑncipal̄ mr̄imony ē liberoꝝ ꝓcreatio:
ſcd̄ari⁹ āt ē vitatio fornicatōis magis i ſeip̄o q̄ꝫ i alio. vnde
apl̄s. ꝓpter fornicationē vitādā hēat vnuſq̄ſq̄ꝫ ſuā: ⁊ vnaq̄
q̄ꝫ viꝝ ſuū. vn̄ ſi ſenes ⁊ ſteriles q ꝓlē hr̄e nō pn̄t pp̄ forni
catōēꝫ vitādā ꝯhūt: nō peccāt: licꝫ āt ad illū finē ꝯuēire ad
quē licꝫ ꝯhere. ḡ ſic licꝫ ꝯhere ⁊ p̄ ꝯn̄s petere debitū pp̄ ꝓlē
vbi eſt ꝓl̄is: ſic vbi illa nō ē ꝓl̄is: ſic̄ licꝫ ꝯhere pp̄ fornica
tionē vitādā i ſeip̄o: ꝓpter hoc licet ꝯuenire ⁊ debitū pete
re: nō ſic āt licet ꝯuenire ꝓpter ſanitatē: qꝛ illa nō eſt finis
mr̄imony nec ꝑncipalis nec ſcd̄ari⁹. vn̄ ſi ēt aliter nō poſſꝫ
hō ſanari niſi cognoſcēdo vxoꝛē: nō ꝓpter hoc deberet co
gnoſcere. qꝛ q̄ꝫuis finis eēt bon⁹: ſed nō bonus hui⁹ act⁹: qꝛ
iſta cauda nō ē: ſic̄ vulgo dr̄: de iſto vitulo. ſic̄ nec ꝓpter hoc
liceret baptiçari. ℂ Dōm ꝙ ꝓpter finē ſcd̄ariū licet cōue/
nire qn̄ ꝑncipalis nō ſperat̄: nec ſcd̄ari⁹ meli⁹ aliter hr̄i p̄t.
Nā ſi aliter p̄t hr̄i ſine detrimēto rōnis: ⁊ q̄rit̄ cū detrimē
to rōnis ꝓpter voluptatē: culpa ē. ℂ Ad rōnes i oppoᵐ ꝑn
cipales. ℂ Ad p̄mā dōꝫ ꝙ v̄ecūdia ē nō ſolū de turpitudi
ne ꝑtinēte ad culpā: ſꝫ de ea q̄ hꝫ ſp̄ēꝫ culpe. talis āt ē actus
mr̄imony: eo ꝙ eſt eiuſdē nāc i ſp̄ē cū actu fornicatōis. eru
beſcētia ēt non ſolū ē de talib⁹: ſꝫ ēt de oīb⁹ effectibus nāli
bus. ℂ Ad 2ᵐ dōm: ꝙ ſupabūdātia paſſionis n̄ facit viciū
ſm abſolutāꝫ itentionē ip̄ius: ſꝫ ſm ꝓpoꝛtōēꝫ ad rōnē. vn̄
tūc ſolū paſſio reputat̄ imoderata qn̄ limites rationis ſibi
ꝑfixos excedit. Delectatio āt q̄ ē i actu mr̄imony q̄ꝫuis ſit i
tētiſſima ſꝫ ſe: tn̄ non excedit limites rōnis ſibi ꝑfixos: cū
nō q̄rat̄: niſi i ꝯiuge ⁊ pp̄ debitū finē. ℂ Ad argumentum
in oppoſitum patet ſolutio per dicta. Queſtio III.

Queritur 3° vtrūꝫ ſine p̄dictis bonis
poſſit act⁹ mr̄imony excu
ſari. ⁊ vr̄ ꝙ ſic: qꝛ q vtit̄ re ſua ad libitū nō
facit ꝯ iuſtitiā: ⁊ ſic nō peccat vt vr̄: ſꝫ p̄ ma
trimoniū vxoꝛ efficit̄ res viri ⁊ eꝯ. ḡ ſi ſe in/
uicē ad libitū vtāt̄ ēt pp̄ ſolāꝫ delectationē
nō vr̄ eē pctm̄. ḡ ⁊c. ℂ Cōtra. ceſſāte cā ceſ/
ſat effcūs. ſꝫ cāe excuſātes actū illū: ſūt illa tria bona. igit̄
vbi nullū illoꝝ ꝯcurrit ſp̄ pctm̄ ē. ℂ Rn̄°. tria ſūt hic viden
da. p̄mo i gn̄ali d̄ actu ꝯiugali q̄ꝫtū ad meritū ⁊ demeritū.
2° i ſp̄āli q̄ꝫtū ad pctm̄ moꝛtale. 3° q̄ꝫtū ad pctm̄ veniale.

Quantum ad p̄ᵐ ē ſciēdū ꝙ act⁹ ꝯiugal̄ qn̄q̄ꝫ ē moꝛ
tale pctm̄. ⁊ de hoc dicet̄ in 2° arti. qn̄qꝫ
veniale: ⁊ d̄ h̄ i 3°. qn̄q̄ꝫ ē meritoꝛi⁹. ſ. i q̄tuoꝛ caſib⁹. ℂ Pꝛi
m⁹ cū qs hn̄s grāꝫ reddit debitū: qđ ē iuſtitie. ℂ 2⁹ qn̄ pe/
tit cā ꝓlis tp̄e ⁊ loco ⁊ mō debitis: qđ ē latrie. ℂ 3⁹ qn̄ cā ꝑ/
ſuādi ꝯparē a fornicatōe: qđ ē charitatis. ℂ 4⁹ qn̄ cā vitā/
de fornicatōis i ſe quā ꝓbabil̄r credit alr̄ nō vitādā: vt di/
ctū fuit i ꝑcedēti q̄ōne. Qꝝ āt i iſtis q̄tuoꝛ caſib⁹ ſit merito/
rius apparet: qꝛ oīs act⁹ v̄tutis charitate iformat⁹ ē merito
ri⁹: hꝰ ē act⁹ ꝯiugal̄ i his q̄tuoꝛ caſib⁹. iō ⁊c. Qn̄qꝫ āt ē idif
ferēs. i. nec meritoꝛi⁹ nec demeritoꝛi⁹. puta: cū ꝯiūx carēs
grā vno de q̄tuoꝛ modis dcis actū illū exercet. qꝛ oīs act⁹
q ē meritoꝛi⁹ hn̄ti grāꝫ ē idr̄ns nō hn̄ti. Nō enim eſt meri/
toꝛius ꝓpter carentiam gratie: nec demeritoꝛius ꝓpter ca
rentiam culpe: cui ſolum debetur pena.

Quantū ad 2ᵐ de moꝛtali vr̄ copula carnal̄ i cōiugio
eē pctm̄ moꝛtale i. 6. caſib⁹. ℂ Pꝛimus pp̄ ioꝛ
dinationē itētionis efficiente libidinis qn̄ limites mr̄imōy
excedit: idē facturus cū q̄cūq̄ꝫ alia dū tn̄ eque pulchꝛa: ſꝫ qꝛ
habitibus n̄ demeremur ſed actib⁹: h̄ eſt qn̄ actu ſic cogitat.
ℂ 2⁹ rōe aboꝛſus tp̄e cōcept⁹ vl̄ part⁹ ſi: ꝓbabil̄r timet̄: qꝛ
ꝯ charitatē ē ꝙ qs velit d̄lectari cū ꝑnicie vite ꝓlis: ſꝫ de h̄
iterū dicet̄ i ſequēti di. ℂ 3⁹ rōne ꝑicli ifectiōis tp̄e mn̄ſtrui
tūc. n. ſꝫ quoſdā exigere ſciēter ē moꝛtale: ſed reddere cūꝫ
doloꝛe ⁊ diſplicētia n̄: ſed ſi mulier timeat ſcādalizare virū
ne foꝛte perpetuo hēat eā exoſā ſi reuelet ei feditatē ſuāꝫ:
n̄ tenet̄ ei reuellare: ſꝫ ſi alr̄ nō p̄ōt ſubterfugere cū doloꝛe
reddat ⁊ ille n̄ peccabit moꝛtal̄r: qꝛ ignoꝛat: nec ip̄a: qꝛ do/
lēs h̄ tolerat. Vel dōꝫ ꝙ nō ē moꝛtale ēt ſciēter exigere: qꝛ
lꝫ videat̄ eē ꝯ charitatē ꝙ qs pl̄s velit ſui coꝛpoꝛis volupta
tē q̄ꝫ alteri⁹ ſanitatē: ⁊ q tp̄e mn̄ſtrui gn̄at̄ qn̄ꝫ lepꝛoſus effici
tur q ſan⁹ erat naſcitur⁹ ſi vir gn̄are diſtuliſſet: tūc ſic̄ alibi
dr̄: quē clp̄āt aly temet laudare nece ē: qꝛ ille idē q nāꝫ iſe/
ctā accepit nō p̄ōt ꝯqueri: cū meli⁹ ſit ei hr̄e ſic q̄ꝫ nō hr̄e: ⁊
foꝛte p̄r poſtea n̄ gn̄aſſet: vel nō p̄ōt dici ꝙ eūdē: qꝛ nō enti
h⁹ nō ē vnitas. ℂ 4⁹ i loco ſacro ſi p̄ōt ali⁹ locus hēri tunc
eni n̄ ſolū petēs peccat moꝛtal̄r ſed ēt reddēs i loco ſacro
ꝙ ē hereticos imitari in ſuis cōuēticulis q ad ſe vt poꝛci in
diſtincte accedūt. Si āt ali⁹ loc⁹ hr̄i nō p̄ōt nō peccat. Aly
dicūt ꝙ i loco ſacro: puta ecclīa vl̄ cimiterio bn̄dicto ē pec
catū ſacrilegy ⁊ moꝛtale petere vel reddere: qꝛ recōciliari
debēt ſm veriorē opinionē. Si āt ꝓpter neceſſitatē guer
rarū exire nō poſſēt h̄ꝰ loca magno tp̄e: tūc non peccāt. ſꝫ
ſi paruo tp̄e tūc ꝯtinere debēt tp̄e nec̄citatis ⁊ tribulatiōis
ſicut ⁊ bꝛuta qn̄ ſūt capta in foueā: ⁊ ſic Noe ⁊ fily ei⁹ ⁊ oīa
aīalia i archa continuerūt. Sed iſte due diſtinctiones nō
valēt: qꝛ ſi nō p̄ōt aliū locū hr̄e: nō dꝫ ꝓpter hoc locum ſa
crū polluere: cū illō nō ſit neceſſitatis ſicut ē facere vrinā.
Siue ḡ hēat̄ ali⁹ loc⁹ ſiue nō cū iniuria loci ſacri certū eſt
ꝙ nō lꝫ petere: ſꝫ nec reddere tenet̄ hō id qđ nō p̄ōt ſine ir
reuerētia loci ſacri q ⁊ ꝓpter hoc idiget recōciliari q̄ꝫ⁹ ē ex
nā facti: lꝫ p̄ accn̄s ſi ē occultū nō egeat: lꝫ. n. iura antiq̄ nō
faciāt mentionē niſi d̄ pollutiōe p̄ adulteriū de adulteris.
c. ſignificaſti: tamen iura noua dn̄t de contaminatiōe ſan
guinis ⁊ effuſiōe ſeminis. vn̄ ſicut effuſio ſanguinis ꝯtami
nat nō ſolū ſi fiat a ꝑuato: imo ēt ſi a iudice q decapitat la
tronē vl̄ āputat auriculā i cimiterio: qꝛ facit vbi nō licet ⁊
ſi faciat qđ licet: ſic ēt ſemīs effuſio ſiue a ſuo ſiue ab extero
polluit: vn̄ ēt ſi ſāguis nō cadat i terrā idē ē ac ſi caderet: ſi
cut nō regrit̄ ꝙ ſemē fūdat i terrā ex quo ſil̄r ē de vtroq̄ꝫ:
ſꝫ aliqs diceret ſil̄r ē quo ad aliqđ ſꝫ nō quo ad oīa. ℂ 5⁹ ca
ſus ē ſi mutat nālē vſū i eū q ē ꝯ nām: vt qn̄ vas debitum
ꝑtermittit qđ ſēp̄ ē peccatū moꝛtale: qꝛ ꝓles ſeq nō p̄ōt: vn̄
total̄r itētio nature fruſtrat̄. Alio° q̄ꝫᵐ ad ſitū ⁊ tūc excuſa
tur qn̄ diſpoſitio coꝛpoꝛis vel ifirmitas aliū modū nō pati
tur. Dn̄t ḡ qdā ꝙ peccat mōtal̄r vir ſi cognoſcat vxoꝛē nō
ꝯſueto mō ēt i vaſe nāli: ſi fiat cā maioꝛis voluptatis q̄ren
de ſic. ſi āt vxoꝛ pregnans ē ⁊ timet̄ de ſuffocatiōe ꝑtus: ⁊
ꝓpter hoc n̄ audet accedere ad eā ex p̄te anterioꝛi: nō pec
cat moꝛtal̄r ex alia p̄te accedēs: dū mō vaſculo muliebꝛi n̄
abutat̄ aliter nec ſemē ex̄ ſciēter effundat. Itē ſi pp̄ aliam
mulieris ifirmitatē hoc faciat. Qui āt iō ſemē ex̄ fūdit ne
hēat plures filios q̄s nutrire n̄ poſſit: deteſtabilē rē cū filio
iude opat̄. gene. 38. Si āt āte ꝯpletionē act⁹ ſe retrahit nec
ſemē emittit eadē itētione nō vr̄ moꝛtal̄r peccare niſi ex
ex hoc foꝛte mulier ad ſeminādū ꝓuocaret̄. Silr̄ ſi ꝓpter
hoc omittit cognoſcere vxoꝛē ⁊ ex cōi ꝯſenſu nec negat d̄
bitū: nō vr̄ ꝙ peccet ēt venial̄r: qꝛ lꝫ appeteret n̄ hr̄e plures
liberos q̄ꝫ poſſit nutrire: nec ip̄e tenet̄ debitū petere nec in
cohatū actū ꝯſūmare niſi vxoꝛe petēte. Si ḡ ſit tāta ināli
tas ꝙ nō poſſit ſeq ꝓles ex nā facti: ſiue qꝛ abutit̄ vaſculo
muliebꝛi: ſiue qꝛ vir nubit i feminā ſm ſitū ſe ſupponēdo
vt demon ſuccub⁹ moꝛtale ē: al's āt ſi loco debito ſciēter ⁊
q̄uocūq̄ꝫ ſe agat alr̄ ināliter: ſi facit h̄ i caſu vbi nāliter nō
peccaret: puta pp̄ bonū ꝓlis vel fidei ⁊ nec̄citas ifirmitatis
alteri⁹ vel ipꝛegnatio hoc regrit nec patit̄ ꝙ aliter faciat
excuſat̄: ſed i caſu vbi alias eēt veniale ⁊ neceſſitas nō pa
tit̄ modū nālē: nō vr̄ moꝛtale ſed eſt graui⁹ veniale qn̄ ab
iſta inālitate nō ſe tēperat ad tp̄s: qꝛ ſecus ſi eēt ꝑpetuū im
pedimētū. Si āt pp̄ voluptatē ſine neceſſitate imutat mo
dū nālē lꝫ nō quo ad vas moꝛtale ē: qꝛ nō eſt vxoꝛ eius ni
ſi ad act⁹ nāles: aliter abutitur ſacro cōiugy ſicut q ꝑuer
teret vſū ⁊ ritū alteri⁹ ſacri ſciēter eēt trāſgreſſoꝛ ꝑcepti
nō ſolū in eēntialib⁹ ſꝫ ēt i accn̄talib⁹. Sed de q̄dā ꝑgnan
te quā vir cōtinere nō valēs ſodomitice a tergo ꝓpter pu
erum cognouit cū nō fuiſſet foꝛte pei⁹ occidere puerū: ꝯſul
tum fuit ꝙ nullo mō ꝑmitteret ſe ſic cognoſci ſꝫ ꝑus occi/
di aut illū adulterari vel iumēto hūiliari: ſꝫ ſi aliter nollet
ꝯtinere doceret eū cōmiſceri ſꝫ ſitū lōgitudis oppoᵐ: ⁊ ſic
ꝑſuat⁹ ē a peccato ſodomitico ⁊ ꝓpter neceſſitatē excuſa/
tus. ℂ 6⁹ qn̄ cōiūx voluptatē ꝑuenit ⁊ ꝓuocat eā manib⁹ 6ᵃ ꝯ°
vel cogitatiōe vel vtēdo calidis ⁊ icēſiuis: vt poſſit pluries
cū vxoꝛe coire. ℂ Sꝫ notāᵐ ꝙ iſtō p̄ōt fieri tripliciter. Pꝛi°
ſine oī peccato: puta ſi qs cā ꝓlis gn̄ande vel fornicatiōis i
vxoꝛe vel i ſe vitāde aut debiti reddēdi cū alias ſit ipotēs
ſe ꝓuocet eſu vel potu calefactiuoꝝ: aut oſculis vel āplexi
bus qb⁹ ēt aīalia ſe ꝓuocēt vt vrſi ⁊ colūbi: vel aliquibus
alys tactib⁹ i qbus nō q̄rat ꝓpter ſe delectari ſed ſolūꝫ ad
actū illū ꝑparari nō vr̄ peccatū: qꝛ lꝫ iuuare nām coꝛpoꝛis
ad obediēdū recte rōni. 2° modo vt ſit potēs cognoſcere
vxoꝛē ꝓpter delectationē quā tn̄ nolet cū alia experiri: ⁊
tūc lꝫ grauius peccet ꝑueniēdo tēptationē nō tn̄ moꝛtal̄r:
qꝛ nō querit i hac ꝓuocatiōe delectari: ſed ſolū i actu cōiu
gali: vn̄ vr̄ idē ſp̄ē qđ de fine. 3° qn̄ in talibus ꝑparatoꝛys
ꝓpter ſe delectat̄: vt ſi cōfricatiōib⁹ ipudicis mēbꝛa attra/
ctando ſequat̄ pollutio: nō ē dubiū qđ ē moꝛtale: qꝛ oīs pol
lutio ex̄oꝛdinaria peccatū moꝛtale ē q̄ vigilando ꝓcurat̄
ſꝫ i p̄mo caſu vr̄ ēt ꝙ ſi tactib⁹ inālib⁹ ſe ꝓuocet q aliter n̄
poſſet: dū tn̄ non faciat hoc ꝓpter voluptatē: qꝛ neceſſitas
excuſat nō peccat ēt venialiter: ſicut nec is qui cauſa ꝓlis
vel reddēdo debitū cognoſcit ināliter qn̄ aliter nō p̄ōt. dū
tn̄ nō ꝑtermittat vas debitū. Nā ſi ip̄a hēat moꝛbū in illo
mēbꝛo ſic ꝙ nō poſſit ibi cognoſci: non ꝓpter hoc p̄ōt alibi
cognoſci. Sed cognoſcere ināliter qn̄ aliter nō p̄ōt ꝓpter
voluptatē nō ē moꝛtale: dū tn̄ vas non omittat: ſed eſt gra
uius veniale: ſic ⁊ hic: qꝛ ſenex vel frigidus n̄ p̄ōt coire niſi
ſe ꝓuocet tali mō q̄ꝫuis voluptatē q̄rat qꝛ tn̄ nec cū ex̄nea
faceret: graui⁹ qdē peccat ꝑueniēdo ſꝫ n̄ moꝛtal̄r. ſi. n. oſcu
la ⁊ āplex⁹ iō ſolū ſūt moꝛtalia i ſolutis qꝛ ip̄e act⁹ eēt moꝛ
talis. ḡ i cōiugatis i qb⁹ act⁹ nō eēt mōtal̄ nec icitatō ad ip̄ꝫ
eſt moꝛtalis.

Quātū ad 3ᵐ de veniali. Sciēdū ꝙ qn̄cūqꝫ voluptas
q̄rit̄ ꝑter p̄dictos ſex caſus ſēp̄ ē veīale. In ſpe
ciali autē pn̄t notari ſex caſus i qb⁹ act⁹ cōiugalis ē tm̄ ve
niale. ℂ Pꝛim⁹ qn̄cūqꝫ ꝑcedit aliq̄ deoꝛdinatio rōis: ſꝫ n̄ pᵃ ꝯ
tāta ſic̄ i p̄dictis ſex caſib⁹: puta petere tp̄e ſacro: ⁊ ſi reſpe
ctus ſit ad delectationē: grauis ē culpa: ſi ad lubꝛicū vel in
firmitatē ſuā cui⁹ ē ſibi cōſcius vel cōſcia veniale: tn̄ vix cō
tigit ꝙ i ꝑcipuis dieb⁹ nō ſit graue pcm̄ ſꝫ bonāuēturam.
ℂ 2⁹ petere cā delectatiōis ifra limites tn̄ ſēper ē veniale 2ᵃ ꝯ
ſicut comedere ꝓpter voluptatē. Qđ. n. cib⁹ ad ſalutē hōis
hoc coit⁹ ad ſalutē gn̄is. Aug⁹. 33. di. i l̄ra. c. i. ℂ 3⁹ petere cā 3ᵃ ꝯ
fornicatiōis vitāde ſicut fuit dictū i ꝑcedēti q̄ōne lꝫ hac i
tētiōe cōtrahere nō ſit veniale. ℂ 4⁹ cā ifirmitatis vitan 4ᵃ ꝯ
de: qꝛ q̄ꝫuis vtrūq̄ꝫ ſeoꝛſū liceat appetere: nō tn̄ vnū ꝓpter
alterū: qꝛ iſta cauda nō ē iſti⁹ vituli. ℂ 5⁹ ſi qn̄ icepit petere 5ᵃ ꝯ
vel reddere bona itētiōe poſtea mutet itētionē. ita. ſ. ꝙ nē

vellet iſtã libidinẽ pp̄ ſe ẽt ſi qdẽ actu h cogitet ex hoꝛꝫ deciſionis ſemis:qꝛ tũc nõ hꝫ vſũ rõnis. ¶ 6ꝰ qñcũqꝫ aliõ itẽdat q̃ȝ ad qð oꝛdinat̃ ꝯiugiũ.ſ.vel ad ꝓlẽ:vel ad reddendũ debitũ. ¶ Ad arm̃ i oppoꝰ ẽ dõꝫ:ꝙ cuꝫ vna circũſtãtia nõ ſufficiat ad bonitatẽ actꝰ:nõ oꝫ ꝙ q̃litercũqꝫ qs vtat̃ re ſua ꝙ vſus ſẽp ſit bonꝰ niſi vbi cõcurrũt oẽs circũſtãtie: q̃ dẽbẽt ieſſe:h ãt ñ ẽ qñ qs vtit̃ vxoꝛe ſua ſolũ pp̄ dlectatõeꝫ

¶ De ſolutione carnalis debiti. XXXII. a.

S Ciendum etiam eſt qꝛ cum in oibꝰ alijs vir pꝛeſit mulieri vt caput coꝛpoꝛi:eſt.n. vir caput mulieris:i ſoluendo tñ carnis debito pares ſunt Jð apoſtolus vtriqꝫ pariter p̃cipit in hac cã ſibi inuicẽ ſubijci:inquiens. Uir debitum reddat vxoꝛi:ſimilr̃ ⁊ vxoꝛ viro:qꝛ mulier non habet poteſtatem ſui coꝛpoꝛis ſed vir. ſilr̃ ⁊ vir non habet ptãteꝫ ſui coꝛpoꝛis ſed mulier: Quia nec mulier ad aliũ virũ:nec vir ad aliam mulierem ptãtẽ ſui coꝛpoꝛis hꝫ:nec vir ad continendum:nec mulier ptãtẽ hꝫ ſine mutuo conſẽſu:ſed alter alterius ptãteꝫ hꝫ coꝛpoꝛis:vt poſcẽti alteri non liceat alteri negare debitum. Jn hoc.n. pares ſũt:qꝛ nec viro nec mulieri coꝛpꝰ ſuũ licet alij tradere. Sed ſibi inuicẽ debitoꝛes ſunt in hac cauſa:ne peccandi detur occaſio: ꝑ qð non dominiuꝫ tollitur viro ſed vitiũ. Debꝫ enim ſibi coniugati non ſoluꝫ ipius ſexus ſui cõmiſcendi fidẽ liberoꝛum ꝓcreãdoꝝ cã: que pꝛima eſt in iſta moꝛtalitate ſocietas: verum etiaꝫ infirmitatis inuicem excipiende ad illicitos cõcubitus deuitandos:mutuã quuodãmodo ſeruitutem:vt ⁊ ſi alteri eoꝝ continentia placeat: niſi ex alterius cõſenſu non poſſit. Ad hoc eniꝫ neuter habet ptãtẽ ſui coꝛpoꝛis:qð adeo veruꝫ eſt:vt etiam ꝙ non filioꝝ ꝓcreandoꝝ ſed infirmitatis ⁊ incontinentie cauſa expetit:vel ille de matrimonio:vel illa nõ ſibi alterutrũ negent:ne ꝑ hoc incidant in dãnabiles coꝛꝛuptellas. Reddere enim debitum cõiugale nullius eſt criminis:exigere autem vltra generandi neceſſitateꝫ: culpe ẽ venialis. Foꝛnicari vero vel mechari: puniendi eſt criminis.

¶ Qꝛ neuter continere valeat niſi ex cõi ꝯſẽſu. b

q Uod vero ſine conſenſu vxoꝛis vir continere non valeat:ſubditis pꝛobat̃ teſtimonijs. Ait eni aug. Si dicat vir cõtinere iam volo:nolo aũt vxoꝛ põt. Quod enim tu vis:illa non vult. Nũqd ꝑ continentiam tuam illa debet fieri foꝛnicaria? Si alij nupſerit te viuo:adultera erit. Non vult tali lucro deus tale dãnum compenſari. Redde debitum ⁊ ſi non exigis:redde:pꝛo ſanctificatione ꝑfecta deus tibi computabit:ſi non qð tibi debetur exigis: ſꝫ reddis quod debes vxoꝛi. Jdem. Secundum verba ap̃lica etiã ſi vir continere voluiſſet ⁊ tu noluiſſes: debitum tibi reddere cogeret̃:⁊ illi deus imputaret continentiã:ſi nõ ſue ſꝫ tue concederet̃ infirmitati: ne in adulterium caderes. Quiſqs ergo ꝯpatiẽs infirmitatis vxoꝛis reddit nõ exigit dbitũ;aut ſi pp̄ ꝓpꝛiã ifirmitatẽ ducit vxoꝛẽ plãgẽs potiꝰ:qꝛ ſine vxoꝛe eẽ ñ potuit: q̃ȝ gaudẽs qꝛ duxit:ſecurꝰ expectat diẽ nouiſſimũ. Jdẽ. Una ſola cã eẽ põt:q̃ te ad id qð voluiſti nõ mõ nõ hoꝛtaremur:ſꝫ ẽt ꝓhiberemus implere:ſi foꝛte tua coniux hoc tecũ ſuſcipe animi vel carnis ĩfirmitate recuſaret. Nã vouẽda talia nõ ſunt a cõiugatis:niſi ex cõſẽſu ⁊ uoluntate cõi:⁊ ſi p̃pꝛopere factũ fuerit:magis ẽ coꝛrigẽda temeritas q̃ȝ ꝑſoluẽda ꝓmiſſio. Nõ.n.deus exigit ſi qs ex alieno aliqd vouerit:ſꝫ potiꝰ uſurpare uetat alienũ. Jdẽ. Apoſtolus nec ad tp̄s ut uacet oꝛoni niſi ex conſenſu noluit cõiugẽ carnali iuicẽ fraudari dbito. Jdẽ. Manifeſtũ ẽ ita uoluiſſe legẽ:feminã ſub uiro eẽ:ut nulla eiꝰ uota q̃ abſtinentie cã vouerit reddant̃ ab ea:niſi auctoꝛ fuerit uir ꝑmittẽdo. Nã cũ ad peccatũ eiuſdẽ uiri ꝑtinere noluerit lex:ſi pꝛiꝰ ꝑmiſerit ⁊ poſtea ꝓhibuerit:ñ tñ dixit ut faciat mulier qð uouerat:qꝛ ꝑmiſſa iã pꝛiꝰ a uiro fuerat.uiri dixit eẽ peccatũ:qꝛ abnuit qð pꝛiꝰ ꝯceſſerat:nõ tñ mulieri ex hoc iuſſũ dedit:ut cũ pꝛiꝰ uir ei cõceſſerit: poſtea ſi ꝓhibuerit contẽnat̃. Ex his appꝫ ꝙ vir vl̃ mulier cõtinẽtiaꝫ deo offerre nõ põt ſine cõi ꝯſẽſu:nec alter alteri dbitũ negare dꝫ. Si vero qlibꝫ eoꝝ alterũ a ſuo iure abſoluerit:ad pterítaꝫ ſuitutẽ nũqd reuocare poterit. Hoc.n.vĩ aug. ſupꝛa voluiſſe. Quibuſdã vĩ ꝙ mulier nõ diſcedẽs a domo viri:q̃ viro ꝑmittẽte ꝯtinẽtiã uouerit uel ꝓmiſerit:eodẽ ꝓhibẽte ſoluere ñ ualeat ⁊ hoc pp̄ dignitatẽ uiri q ẽ caput mulieris. Sꝫ meliꝰ hoc ĩtelligit̃ ĩ tali caſu:ubi uir ꝯcedit mulieri uouere ꝯtinẽtiã ⁊ añ uotũ ꝓhibꝫ implere. Si uero ꝟitũ mutauerit nõ põt reuocari ſꝫ illud. Qui uxoꝛẽ ſuã uelare ꝑmiſerit: aliã nõ accipiat:ſꝫ ſilr̃ conuertatur.

¶ Quibꝰ tp̄ibꝰ ceſſandũ ſit a coitu. c

e T Ꝫ debitum poſcenti ſit ſẽp ſoluendũ ñ lꝫ tñ q̃libꝫ die poſcere. vñ aug. Chriſtiano cũ uxoꝛe ſua aliqñ lꝫ ꝯueñire aliqñ ñ. Propter ꝓceſſiõis.n. dies ⁊ ieiunioꝝ aliqñ nõ lꝫ ꝯuenire:qꝛ ẽt a licitis abſtinendũ ẽ:ut faciliuſ ĩpetrari poſſit qð poſtulat̃. Jdem. quotiens.n. uel dies natiuitatis uel relique feſtiuitates aduenerint:non ſolum concubinarũ conſoꝛtio: ſed etiam a pꝛopꝛijs uxoꝛibus abſtiere. Jteꝫ amb. Si cauſa procreandoꝛum filioꝛum ducit̃ uxoꝛ nõ multum tempus cõceſſũ uidet̃ ad ipꝫ uſuꝫ: qꝛ ⁊ dies feſti ⁊ dies ꝓceſſionis ⁊ ipſa ratio cõceptus ⁊ partus iuxta legẽ ceſſare vſum carnis his debere tempoꝛibus demonſtrant.

¶ Hiero. videtur diſſentire a premiſſis. d

i Lli autem quod dictum eſt reddere debitũ non eſſe peccatũ. videt̃ obuiare qð ait Hiero. Quicũqꝫ vxoꝛi debitũ reddit vacare non põt oꝛationi:nec carnes agni edere Jtẽ ſi panes ꝓpoſitionis ab his q vxoꝛes ſuas tetigerãt comedi nõ poterãt: Quãtomagis panis q de celo deſcẽdit:nõ põt ab his q cõiugabilibus paulo ante heſere cõplexibus violari atqꝫ cõtingi? Nõ ꝙ nuptias cõdẽnemus:ſꝫ ꝙ eo tp̄e quo carnes agni mãducaturi ſumus: vacare a carnalibus opibus dbeamus. Hoc capitulum marie ad miniſtros eccl'e ꝑtinere videt̃:qbꝰ nõ licebat ſacra officia celebrare atqꝫ myſteria tp̄e cõiugalis amplexꝰ:quo ẽt p̃ñtia ſpiritusſc̃ti nõ dat̃. Uñ idẽ ait. Cõnubia legitĩa carẽt qdẽ peccato:nec tñ tp̄e illo quo coniugales actus gerũtur:p̃ñtia ſpũſſancti dabitur etiã ſi pꝛopheta eẽ videatur:qui officio generationis obſequitur.

¶ Quibus tp̄ibus non ſunt celebꝛanda nuptie.

n Ec ſolum in opere carnali obſeruanda ſunt tempoꝛa: ſed etiam in celebꝛandis nuptijs:ſecunduꝫ illud. Non opoꝛtet a ſeptuageſima vſqꝫ in octauã paſce ⁊ tribꝰ ebdomadibus ante feſtũ ſancti Joãnis:⁊ ab aduentu domini vſqꝫ poſt epiphaniam celebrare nuptias. Qð ſi factũ fuerit ſeparẽt̃. Jtẽ Nicolaꝰ papa. nec vxoꝛẽ ducere nec ꝯiugia facere q̃dragesimali tp̄e cõueñire poſſe vllo modo arbitroꝛ.

Queſtio I

C Irca 3z.di.q̃rũt̃ duo. Primo dͤ redditõe debiti. zº dͤ voto ꝯiugatoꝝ. ¶ Quãtũ ad p̃mũ q̃rit̃ vtꝝ ꝯiunx teneat̃ reddere debitũ petẽti.⁊ vĩ ꝙ nõ:qꝛ nll's tenet̃ facere ꝯ rõnẽ rectã:ſꝫ actꝰ ille abſoꝛbet oẽm rõnem.g̃ ⁊c. ¶ Cõtra ap̄ls. Uir vxoꝛi debitũ reddat:⁊ eꝯ. ¶ Rº. hic ſũt q̃tuoꝛ videda. Pꝛimo ꝙ ꝯiũx tenet̃ reddere debitũ ex p̃cepto. zº ꝙ ab iſto p̃cepto excuſat̃ ĩ qbuſdã caſibꝰ. 3º de tp̄ibꝰ ĩ qbꝰ carnalis copula ĩterdicit̃ ꝯiugibꝰ. ⁊ 4º de tp̄e nuptiaꝝ.

Quantum ad p̃mũ tenẽdũ ẽ ꝓ regula ꝙ ꝯiugi dbitũ petẽti loco ⁊ tp̄e debitis ĩmo et tp̄e ſacro:reddẽdũ ẽ quocũqꝫ ſiue expſſe ſiue iterp̃tatiue:qꝛ non refert quõ qs volũtatẽ ſuã exp̃mat vbis an factis.ff.dͤ leg. .l.de qbus:lꝫ maxime ifirmioꝛi vaſculo ĩ hoc cõpatiẽduꝫ ſitqꝛ verecũdiꝰ ẽ mulieri petere. Jtẽ q̃cunqꝫ ĩtentione ſiue cã ſobolis ꝓcreãde ſiue foꝛnicatõis vitãde: ſiue ẽt libidinis ſatiãde ſiue voluptatis hñde.nec hoc ẽ reddere gladiũ furioſo:ſꝫ magis ne ĩcidãt ĩ dãnabiles coꝛꝛuptelas:ſicͭ ĩ theotonia vxoꝛ militis negãtis ĩ vigilia paſce debituꝫ:qꝛ ꝯtinuerat tota q̃dragesima fratrẽ eiꝰ ĩpetiuit ⁊ negãtẽ iugulauit ⁊ reuerſa ad virũ dixit:hoc tu feciſti:qꝛ me facere cogiſti. Alia aũt ſuppoſuit ſe iumẽto. Uñ.7. Ethi.3.c. Cõcupiſcẽtie venereoꝝ qbuſdã ĩſanias faciũt:niſi diſſuadẽdo ceſſare faciat ab exactõe:qð tñ nõ cũ mlta inſtãtia. Et hoc niſi ante duos mẽſes ⁊ mr̃imoniũ ꝯſumatũ qñ licet ĩtrare monaſteriũ:hꝰ ãt rõ duplex aſſignat̃. Pꝛima talis ẽ. Sicut ſeruꝰ ẽ ĩ ptãte dñi:ſic vnꝰ ꝯiugũ ĩ ptãte alteriꝰ quo ad redditionem debiti:qꝛ vir nõ hꝫ ptãteꝫ coꝛꝑis ſui: ſꝫ mulier: vt dr̃ pͤ ad Coꝛ.7. Sꝫ ſeruus tenet̃ ex neceſſitate pꝛecepti dñõ ſuo reddere dbitũ ſuitutĩ.g̃ vnꝰ ꝯiugũ ex nec̃itate p̃cepti tenet̃ alteri reddere debitũ. Scd̃a tal' ẽ:qꝛ ſicut ẽ ꝯ iuſtitiã alienũ accipe iuito dñõ:ita ꝯ iuſtitiã ẽ alienũ petẽti ñ reddere:niſi ꝯ h legittima exceptio hẽat̃:ſed p̃mũ ẽ pctm̃ moꝛtale.g̃ ⁊ zm̃. ſꝫ coꝛpꝰ vniꝰ cõiugũ ẽ res alteriꝰ q̃tũ ad actũ mr̃imonij ſꝫ illð.i.ad Coꝛin.7. Uir nõ hꝫ ptãteꝫ coꝛpoꝛis ſui ſꝫ mulier.g̃ qcũqꝫ cõiugũ negat alteri coꝛpus ſuũ quo ad actũ mr̃imonij:peccat moꝛtalr̃:niſi hẽat legittimã cãm negãdi.

Quantuꝫ ad zm̃ dͤ excuſatõe ſũt q̃tuoꝛ ꝯnes. ¶ Pꝛima dͤ lepꝛa:qꝛ lepꝛoſo ẽ debitũ reddẽdũ:qꝛ lepꝛa nõ ſoluit mr̃imoniũ p̃cedẽs ſicut ſpõſalia: nõ obſtante ꝙ filiꝰ gnãtur lepꝛoſus:qꝛ meliꝰ ẽ ſibi ſic eẽ q̃ȝ nõ eẽ:nec alius ꝓhibet̃ vti iure ſuo q̃uis maluꝫ alteri ex hoc ꝓueniat tp̄ale:maxĩe ſi timeat ſibi ꝑiculũ ſpũale.puta:ĩcidere in adulteriũ:qꝛ lepꝛoſi ꝓpter ĩterioꝛẽ caloꝛẽ dĩr multũ appetere actũ illũ:nõ tenet̃ tñ cohitare ĩ domo:qꝛ magis inficeret̃ ex diutina cohitatiõe q̃ȝ ex vna cõmixtiõe carnali;ſꝫ dꝫ ꝓpe domũ eiꝰ manere ſꝫ Allanũ ⁊ cõeꝫ opionẽ. Hoſſerdus vͦ cardinalis ĩ ſũma dicit.ꝙ ꝯiugi lepꝛoſo manẽti ĩ ſeꝑatiꝫ tenet̃ ꝯiunx ſanus cohitare:ſꝫ manẽti coiter cũ lepꝛoſis ñ tenet̃.ex.dͤ ꝯiug.lepꝛo.c.z.⁊ numeri.5. Eyciãt ex caſtra oẽꝫ lepꝛoſũ. Sed p̃ma opĩo ꝓbabilioꝛ ẽ:qꝛ ꝯiunx magis tenet̃ reddere debitũ q̃ȝ cohitare:ſꝫ nõ tenet̃ reddere dbitũ ſi ex hoc ſibi ĩmineat ꝑiculũ moꝛtis vl̃ ĩfirmitatis:g̃ multominus cohitare tenẽdũ ẽ:ꝙ nec reddere nec cohitare tenet̃ h niſi ſuppoſito ꝙ ex cohitatõe vl̃ redditiõe debiti ñ ĩmineat ſano ꝑiculũ ĩfectõis:quo ſuppoſito loquũt̃ iura.ex.de ꝯiug.lepꝛo.c.z. Utrũ ãt ex redditõe debiti ĩmineat ꝑiculũ ĩfectõis q̃rẽdũ eẽt a medicis ⁊ credẽdũ eis. Unuſqſqꝫ.n.ĩ arte ſua ſapiẽs ẽ. Eccle.38. h ãt ſcire ꝑtinet ad artẽ medicine:cuiꝰ ẽ ꝯſiderare ſanũ ⁊ egrũ. Dñt ãt medici ꝙ viro accedẽti ad mulierẽ lepꝛoſã ĩminet ꝓbabilr̃ ꝑiculũ ĩfectõis multomagis q̃ȝ mlieri ſi cognoſcat̃ a viro lepꝛoſo:qð pꝫ: qꝛ maius ꝑiculũ lepꝛe ĩminet viro accedẽti ad mulierẽ lepꝛoſaꝫ q̃ȝ accedẽti ad cognitã a lepꝛoſo.ſi g̃ viro accedẽti ad mulierẽ cognitã a lepꝛoſo ĩminet ꝑiclm̃ lepꝛe vt ipi dñt:dato ꝙ ipamet mulier nõ efficiat̃ lepꝛoſa. g̃ multomagis ĩminet viro ꝑiclꝫ ĩfectõis ſi cognoſcat mulierẽ lepꝛoſã: q̃ȝ mulieri ſi cognoſcatur a viro lepꝛoſo. Et illud non videt̃ dubiũ qñ mulier ẽ ĩfecta vltima ſpẽ lepꝛe.ſ.leonina ĩ q̃ ẽ tãta ĩfectio: ꝙ ꝑtes coꝛpoꝛis fruſtatiꝫ decidũt:ꝓpter qð nõ videtur ꝙ mulieri ſic ĩfecte teneatur vir debitũ reddere.qꝛ reddẽdo vir poſſet euadere ꝑiculũ lepꝛe. Si vͦ nõ eſt notabiliter ĩfecta:tenetur:⁊ multomagis mulier viro:cũ ei minus periculum immineat ex redditione debiti. nec ꝓpter hoc vir ⁊ mulier quo ad redditionem debiti ad imparia iudicantur:quia ſemper iudicantur ad paria quãdo eſt par cauſa. hoc autẽ nõ eſt vt dictũ eſt.quare ⁊c. Quãuis autẽ hec ſunt ꝓbabilr̃ dicta:nõ ſequitur tamẽ ſi cognoſcens cognitã a lepꝛoſo inficit̃ ꝙ mltomagis inficiatur cognoſcens lepꝛoſã: tũ qꝛ foꝛte lepꝛoſus eſt ita infectus ꝙ contagione peſtifera plurimos inficit:non ſolũ immediate ſed mediate. Aliquãdo vero mulier eſt de ſe ita parum ꝙ non inficit immediate.⁊ ſi qñ ẽ ſana foꝛmaliter cognoſcat̃ a tã infirmo ẽ magis lepꝛoſa effectiue q̃ȝ mulier lepꝛoſa non cognita que foꝛmaliter eſt lepꝛoſa ⁊ non effectiue:ſicut aliquãdo nepos plus aſſimilatur auo q̃ȝ patri medio. Uel dõm ꝙ quãdo mulier al's ſana cognita eſt a lepꝛoſo in loco eodem in quo cognita eſt:matrix foꝛte ad magnum tempus infecta eſt: ⁊ virum ibi eam tangentem inficit pluſquam ſi ſolam lepꝛam haberet in facie ⁊ cognoſceretur tangens ſolũ ĩferioꝛes ꝑtes:

2° ꝯ° vbi nōdū̄ lepra diſpſa ē. ¶ Scđa ꝯ eſt de ꝑiculo ꝑſone: qa
nō teneẛ niſi ſalua ꝯſiſtētia ſubi: ſicnā pmo retinet nutriti
ue ⁊ augmētatiue gr̄a ſubi: q̄ȝ miniſtret gnātiue gr̄a ſpēi. im
minet āt ex m̄lto coitu ꝑiculū. vñ ph̄s ð lōgitudīe ⁊ breui-
tate vite. c. vlti. §. ꝓpter. dicit ꝙ ſp̄ma ampli⁹ emiſſū deſic
cat ⁊ ſeneſcit cito: ꝑꝑ qð mulus lōgioris vite ē equo ⁊ aſi-
no ex qbus genit⁹ eſt: ⁊ femelle maſculis ſi maſculi ſint coi
tiui: ꝓpter qð paſſeres maſculi breuioris vite ſūt femellis.
Si aūt īfirm⁹ vl' vulnerat⁹ eēt: coit⁹ mortalis ſibi eē poſſȝ.
vñ nec tūc reddere teneẛ. Et ex iſto p̄n⁹ dñt aliq ꝓbabilr:
ꝙ ſi vir ē fur īcorrigibilis ꝓpter qð vxor quotidie ꝑiclitaẛ
cū eo ad mortē erga iuſtitiā ꝙ pōt fugere ⁊ eū relinq̄re ne
moriaẛ cū eo. ſicut ⁊ ð naufragio cōi liceret ei ſoli euadere
3° ꝯ° ſi poſſet: nec tenereẛ cū eo ſpōte mergi. ¶ 3ᵃ ꝯ ē ð impotē
tia ꝓpter quā aliqs excuſaẛ: q2 īpotiū ſm iura nulla ē obli
gatio: ſiue ſit ꝑꝑ actū p̄cedētē: qð tñ ī muliere locū nō hȝ: ſi
ue ꝑꝑ aliā cām. ita tñ ꝙ ſi ꝑꝑ culpā ſuā peccauit reddendo
ſe īpotentē, īdiſcreta aflictōe vl' pnīa: īputaẛ ſibi: ſi ꝑꝑ h̄ ali⁹
īcidit ī dānabilē corruptelā. vñ nec viro iniūgēda ē tā gra-
uis pnīa ꝙ ſit īpotēs reddere debitū vxori iuuēcule ⁊ fer-
uēti. puta: ieiunia ⁊ vigilie q̄ deſiccāt ſp̄ma. Nā multuȝ vi-
gilātes raro ſp̄matizāt: nec ī ſōno meridiano q ē tenuis fit
reſolutio. nec ī ſōno ſolliciti de lectōe vl' ſmone: ſȝ ī ſōno ꝓ
fūdo marie aurore digeſtiōe ꝯpleta ⁊ hora ſanguis. Silr' ⁊
ꝓpter ieiunia miuiẛ. vñ raro ī q̄dragesima ⁊ ſine cena. Re
tulit ēt medic⁹ vir quēdā ad ſiccitatē ptiſice deductū ex h̄
ꝙ poſt prādiū ſtati ꝯſueuerat cognoſcere vxorē. Nec eꝯ cō
ſulēdū ē vxori facere tā graues pnīas vt reddaẛ deformis
ſuo viro vel ſit ī maciē vel ꝑnitiē ſue ꝓlis vl' īpedimētū cō
cept⁹. nec tñ teneẛ vir vti calidis vt ſit potēs: ſȝ ſuffic̄ ꝙ ſe
nō faciat īpotētē. Ad hūc caſū redducit q̄ñcūq3 nō pōt red
di ſine pctō rōne loci vl' voti vel alia cā: q2 tūc redditio eſt
4° ꝯ° impoſſis de iure. ¶ 4ᵃ ꝯclo ē de fornicatōe: q2 fornicāti nō
teneẛ ali⁹ debitū reddere: cū dñs ꝑmittat ob hoc vxorē di
mittere: niſi ⁊ īpe poſtmodū fornicat⁹ fuerit aut debitū pe
tierit ⁊ ſic ſibi recōciliauerit: vt dicit papa de lothario ⁊ ta-
bergea. Et ad iſtū caſū redducit oē crimē ꝓpter qð cōiūx
ꝑdit ius petēdi debitū. puta ſi ſciēter filiū alteri⁹ baptiçet
vel teneat ī baptiſmo vel ꝯfirmatōe: ⁊ ð alijs de qb⁹ diceẛ
īfra: q2 ex quo actor ꝑdit ius petēdi: re⁹ hȝ ius nō debēdi et
negādi ⁊ excipiēdi. Itē ad hūc caſū reduciẛ oē illð ꝑ quod
ꝯiunx acq̄rit ius excipiēdi: vt ſi de lnīa eius fecit votū ſim
plex vel ſolēne: q2 ex tunc non tenetur.

3° ꝯ° **Quantū** ad 3ᵐ de tꝑalib⁹ qbus ꝯiugib⁹ ꝯtinētia īdici
tur ſūt tres ꝯclones. ¶ Pria ð tꝑe ſacro. q2
tꝑe ſacro nō lȝ petere debitū. puta tꝑib⁹ ꝓceſſionū: ieiunio
rū: feſtorū. Exo. 19. Ne appropiquetis vxorib⁹ vr̄is: nō tñ ē
pctm̄ mortale: ſȝ veniale niſi ꝯcomitareẛ ꝯtēpt⁹: ita etiam
ꝙ ꝑꝑ tp̄s ſi ðs p̄cepiſſet nō abſtinerēt: q2 circūſtantia nō ag
grauat ī īfinitū: q2 lȝ eccl'ia poſſit actū illū īterdicere ad tē
pus: īmo ī ꝑpetuū ꝓpter illoꝝ delictū: tñ ꝓpter illud qð ē
ꝯſilij īpa nō vult laqueū īfirmis inijcere vt peccent morta
liter niſi a ſeptuageſima vſq3 ad octauā paſce cōtineāt: qui
al's vir duob⁹ dieb⁹ ꝯtinēt. q2 qð ē iuris diuini ſine culpa ñ
vult eccleſia auferre. Alia rō ē: q2 cognoſcere vxorē nō mu
tat ſpēm. Furari. n. tꝑe ſacro ñ ē ſacrilegiū: ſepe tñ ē ānexa
irreuerētia ſiue irreligio intēperantie ꝯiugatoꝝ tꝑe ſacro
voluptati vacātiū: ex q̄ ⁊ graue veniale ⁊ mortale ſepe cō-
mittiẛ. Vñ pmo dialog. Grego. narrat de cōiugata q̄ vicia
carnis illecebris non abſtinēs in nocte: in craſtino ad eccle
ſiā dedicādā cū reliquijs bti Sebaſtiani martyris veniēs
cū alijs a diabolo arrepta fuit. hoc tam̄ cogit ꝙ illð fuerit
mortale: q2 ēt ꝓpter pctm̄ veniale tradiẛ qs ſathane vt ēt
ꝓph'a a leone occiſus eſt. Nō. n. ī aīam ptātē accipit niſi ꝑꝑ
mortale: ſed ī corp⁹ ſic. Reddere v̇o cū diſplicētia tꝑe q̄ȝtū
cūq3 ſacro nullū pctm̄ eſt: q2 debitū ē. ⁊ neceſſariū ē ex quo
verb̄ ab exactōe cōpeſci nō pōt. ¶ 2ᵃ ꝯ ē ð tēpore cōcept⁹:
de quo in parte dictū ē ī p̄cedēti di. q2 ſemꝑ ē pctm̄ petere
debitū vtriq3 īdifferēter tꝑe ꝯcept⁹ ⁊ part⁹: q2 ēt bruta ꝯti
nēt. Elephas eni ad īpregnatā nō accedit. Et qdē ſi ꝓbabi
liter timeẛ ð aborſu tꝑe ꝯcept⁹. q2 m̄rix ꝑꝑ delectatiōem
q̄ñq3 aperiẛ: ⁊ mā nōdū ꝑfecte coagulata diſꝑgiẛ ⁊ effūdi
tur. ⁊ īſtante partu ne puer opp̄maẛ eſſet pctm̄ q̄ſi homici
cidij ⁊ mortale ſciēter petere vl' reddere: al's nō ē pctm̄ red
dere: ſȝ veniale petere maxīe mulieri: q2 īpregnate ſȝ me-
dicos magis appetūt coitū. Qz aūt vſq3 ad quadrāgeſimū
vel octogeſimū diē mulier a viri thoro abſtineat ſic ⁊ a tē-
plo abſtīebat: cerimoniale fuit. vñ hodie nō ligat. vñ ſicut
mulier ī noua lege ſtati poſt partū ſine mortale poſſȝ eccle
ſiā itrare nec dȝ ꝓhiberi: ſi tñ ex veneratone voluerit ab-
ſtinere deuotio ei⁹ nō ē īprobāda: ita ſi ſtati poſt partuȝ al-
teruter petit debitū: nō ē mortale: ſȝ veniale: ⁊ īdecēs ē ꝙ
nō abſtineat a ꝯſortio viri q̄ȝdiu abſtinet ab ingreſſu tēpli.
Primū ꝓbaẛ. ð purificatōe poſt partū. c. i. ḡ poſt partū ī pu
erperio nō ē pctm̄ mortale: q2 nō timeẛ ð puero niſi time-
reẛ de egritudīe vxoris. Si aūt ad īpregnatā accedat ⁊ pre
ter ſpeȝ opp̄mat puerperiū aīatū fit irregularis: q2. ſ. dabat
opaȝ rei illicite. vñ ⁊ īputaẛ ſibi: ad penam qcqd ſeq̄ẛ ex eo
vl' ob id. ḡ ad puerꝑā accedere erat ꝓhibitū lege moſayca.
Et lȝ hodie īpa nō ꝓhibereẛ tēplū īgerdi: q2 ⁊ emorroyſa
tetigit fimbriā veſtimēti xp̄i. ð purifi. poſt partū. c. vno. ⁊ in
decre. di. 5. Ad ei⁹ cōcubitū: nihilomin⁹ tñ ibidē ꝓhibeẛ vir
accedere ad eā ð bonaſtate nō āt ð necītate. niſi adhuc eſſȝ
īfirma: ⁊ ꝓpter hoc eēt ei ꝑiculū mortis vl' aggrauatōis in-
firmitatis. ¶ 3ᵃ ꝯ ē ð tꝑe mēſtruoꝝ: vbi p̄ter id qð dictuȝ
fuit ī p̄cedēti. q. diſtiguēdū ē: q2 ſi īnaturalis ⁊ accidētalis
ſit flux⁹ a quo mulier dr̄ emorroyſa: nō īterdicitur petitio
vl' redditio. q2 q̄ñ ē īfirmitas ꝑpetua vl' nimis diuturna et
ꝑiculoſū eēt ꝯiugatis aliqb⁹ ꝓhibere: tūc ēt mulier ꝯcipe ñ
pōt ſȝ quoſdā. vñ nō timeẛ ꝓli. vñ tūc ē veniale petere: cū
nō ſpeẛ ꝓles: īmo nec veniale ſi fit ꝑꝑ fornicatiōeȝ vitādā
ī ſe vl' ī alio: modo dcð ī p̄cedēti di. Si āt ſit nālis ī menſe a
quo mēſtruata dr̄: adhuc ñ vr̄ mortale ſciēter petere ⁊ red
dere: lȝ dicat Hieronym⁹ ſup illð Iſa: 64. Iuſtitie nr̄e q̄ſi
pānus mēſtruate: tūc ꝯcipiūẛ mēbris dānati: ceci: claudi:
leproſi: vt q2 parētes nō erubuerūt ī ꝯclaui ꝯmiſceri: coꝝ
pctm̄ patēter ⁊ apte redarguaẛ ī paruulis. Et ſup illð leui.
18. Ad mulierē q̄ patiẛ mēſtruū nō accedes. Augu. Nccio
vtriq3 īterim īterdiciẛ ꝯtinētia. vñ m̄lier ſi ſine ſcādalo vi
ri p̄t ſe excuſaẛ dȝ ſubterfugere. alr' ñ peccat cū dolore red
dēdo ſȝ Bonāuēturā ⁊ Petrū. Sȝ dñt ꝙ exigere ſciēter ē
mortale: qð nō vr̄: q2 nō ē maior timor ð īfectōe prolis tꝑe
mēſtruoꝝ q̄ȝ tꝑe lepre: tūc aūt petere non ē mortale. ḡ nec
nūc. Nec valet ſolutio eoꝝ: q2 lepra ē morbus ꝯtinu⁹. mē-
ſtruū momētane⁹. q2 ſi exponere ſe ꝑiculo gnāndi leproſū
eēt ð ſe mortale: vbicūq3 eēt illð ꝑiculū eēt idē pctm̄: ⁊ lȝ fa
cere ī ſuo qð nocet ī alieno: dū tñ hoc nō ītēdaẛ: ⁊ ſufficit ſi
cui vel ī paucis amici laborib⁹ ꝯſulaẛ: vt alibi dr̄. Cōſtat āt
ꝙ multū p̄ſtat q dat mām īfectā: maxīe q2 nō ē certū vtrū
tūc ꝯcipiat: ⁊ ſi ꝯcipiat vtrū īficiat. vñ dū tñ ille q petit eēt
parat⁹ nō petere ſi ſciret id ꝯtīgere. ſufficit. Et p̄terea nō q̄-
libet mulier q̄ lȝ ꝯceptu parit: ⁊ maxīe ſi īpa fuit pri⁹ ſteriẛ
lȝ non faciāt āni qð facit vna dies. Nec obſtat leui. 20. In-
terficientur ambo: q2 ītelligiẛ de coitu fornicario non con
iugali. vñ ſi actus coniugalis eēt de ſe mortalis tēpore mē
ſtruoꝝ ſicut cognoſcere innaturaliter vel in loco ſacro: ſi-
cut ibi non licet reddere: quia non eſt petitio debiti ſed ex
actio indebiti: ſic nūq̄ȝ liceret reddere debitum mulieri
que ſcit ſe menſtruatam: quod tamen nullus dicit: ⁊ tamē
īpſa non minus tenetur ad bonū prolis q̄ȝ vir. Epilogādo
ergo dōȝ eſt de mēſtruis ꝙ nō ē mortale reddere ⁊ ſciēter
ex ꝑte mulieris nec ꝑ cōſequēs ex ꝑte viri. ex quo certior

abſtinere nō vult. Scđo nō ē peccatū petere ignorāti īfir
mitatē. Tertio ſciēs īfirmitatē ſed neſciēs mōſtruȝ ſolere
generari q̄ñ nō erat facturus ſi ſciret ēt nō peccat: maxime
mortalr: q2 ꝙ cōtigit p̄ter ſpē ex aliquo ēt ſi dat oꝑam rei
illicite nō iputaẛ ſibi ad culpā nec ad penā que dolū requi
rit: lȝ īputeẛ ad penā q̄ reſpicit defectū. Nā ebri⁹ occidens
vel mutilās clericū ē irregularis. nō aūt excōicatus: q̄ȝuis
culpa ſua iebriatus fuerit. Et ſic ēt videẛ dōm de furioſo:
q2 ſi culpa ſua īcidit ī furiā: irregularis ē: ſed nō excōicat⁹:
ſi ſine culpa neutrū niſi ex p̄cedēti rācore cōtinuato hoc
accidiſſet: ſicut ī illo q cōſueuerat ābulare dormiēdo cū cō
tēdiſſet de die cū clerico: nocte dormiēs cū enſe egreſſus oc
cidit eū ſōniās ſe occidere eū: ⁊ rediēs cū euigilaſſet recolu
it ð ſomno: ⁊ īuenit enſē ſāguinolētū ⁊ fugit: hic irreglaris ē
q2 lȝ nō fuerit ī culpa dormiēdo. fuit tamē ī culpa litigādo
ex quo cōtinuata ꝑhātaſiatiōe a vigilia ad ſomnū h̄ con
tigit: ſed nō fuit excōicatus: q2 īiectio violēta dolū req̄rit
ſed irregularitas nō: īmo nec culpā: vñ facilius fit qs irre
gularis q̄ȝ teneaẛ lege aglia. Quarto ſciēs non gn̄ari vel
ꝓbabiliter credēs: vt q2 ſterilis: vel q2 non ꝯſueuit tūc con
cipe: q2 viri cognoſcūt meli⁹ ꝯditiōes vxorū ⁊ ecōuerſo ꝑ
experientiā: ſilr' nō peccat ſaltē mortalr'. Quito ēt ſi credēs ꝙ
ꝓbabilr' ꝯceptura ſit ēt mōſtrū nō peccat mortaliter ſicut ī
leproſa: ī qua ē maius ꝑiculū: et ī mēſtruata nāliter. Circū-
ſtātia. n. q̄ non mutat ſpēm nūq̄ȝ facit de veniali mortale:
Circūſtātia āt tꝑis nūq̄ȝ facit aliā ſpēm: vñ cū h̄ ñ ſit mor-
tale ſi ſit niſi ꝓpter ꝓlē: ⁊ ē idē ⁊ ñ mai⁹ ꝑicl'm ī leproſa q̄ȝ ī
mēſtruoſa. ḡ ⁊c̄. Qz āt ibi hēret nimis ꝯtinere: puta ꝑ totā
vitā: hic aūt ꝑ paucos dies: non variat ſpēm luxurie: q2 co
gnoſcere quādocūq3 eā q̄ paritura ē mōſtrū ſp: ⁊ cognoſce
re nūc illā q̄ nūc paritura ē monſtrum non dr̄t ſpē ī genere
moris. Et oīs cā q̄ ꝓhibet ad tp̄s accedere q̄ñ ē tꝑalis ꝓhi
bet ī ꝑpetuū q̄ñ ē ꝑpetua: q2 p̄cepta negatiā obligāt ſemꝑ
et ad ſemꝑ: vñ ſi eēt ꝓhibitū accedere ad pariturā mōſtꝝ
ad ſꝑ obligaret: Q̄ñ aūt lex ꝓhibet accedere ad mēſtruatā
ē iudiciale: vñ non ligat: vel loqtur ñ de ſua ſed de aliena
Et aliud ē ſcienter vti libidine ī p̄iudiciū ꝓlis iā cōcepte
vbi ꝑ certo vel ꝓbabiliter timeretur: alið rōne dubij ꝙ ra
ro cōtigit aliquē ꝓhibere vti iure ſuo. Nā raro cōtingit ꝙ
tūc mulier tale qd cōcipiat. Nā ſepius nō cōcipit. Cōſulen
dū eſt igiẛ mulieri: q2 aut ſcit vel ꝓbabiliter credit viruȝ
ſe exoſā hiturū: ⁊ tūc nō teneẛ reuelare ſed reddit ſine pec
cato: ⁊ ille ꝑꝑ ignorātiā nō peccat. aut non. ſed credit ꝙ nō
ꝑꝑ hoc dimitteret eā cognoſcere: ⁊ tūc ēt non dȝ dicere ne
eū grauius faciat peccare: ſed adhuc vterq3 excuſaẛ a mō
tali. ⁊ hoc vxor p̄t ꝑpēdere ex alijs vicib⁹ qb⁹ renuēti non
acq̄euit: aut neutrū: ſed credit ꝙ adulterabiẛ vel peius fa
ciet: ⁊ nec tūc dȝ dicere ſed reddere: aut nihil horū: ſed cre
dit ꝙ abſtinebit: ⁊ tūc ſibi dicat: ꝙ ſi audiēs non acq̄eſcat
reddēs ñ peccat: ſed petēs: ſic non tamē mortaliter.

Quantum ad quartū articuluȝ de tꝑe nuptiarum
ſūt ſeptē ꝯclones. ¶ Prima ꝙ trib⁹ tꝑi
b⁹ celebritas nuptiarū īterdicta ē. ſ. ab aduentu vſq3 ad oc
tauā epiphanie: a ſeptuageſima vſq3 ad octauā paſche: tri-
b⁹ hebdomadis añ feſtū ioānis. i. a dñica añ aſcēſionē vſq3
ad octauā pētechoſtē: vñ v̄ſus. Aſpiciēs. veterē. circū. q̄ſi.
qs. benedicta. Aſpiciēs. Dñica pma aduēt⁹ cui⁹ pᵐ rñſoriū
īcipit. Aſpiciēs. Veterē. octaua epiphanie cui⁹ pma ātipho
na ī laudib⁹ īcipit veterē. Circū dñica. ī ſeptuageſima cui⁹
itroit⁹ īcipit. Circūdederūt. Quaſi. dñica ī albis cui⁹ itroit⁹
Quaſi mō. īcipit. qs. dies pma rogationū cui⁹ euāgeliū īci
pit. Quis ex vobis hēbit amicū. Bñdicta. dñica trinitatis.
ī octaua pētechoſtē. cui⁹ itroitus īcipit. bñdicta ſit ⁊c̄. ¶ 2ᵃ
cōcluſio ē. ꝙ pma duo tp̄a ītelligūẛ īcluſiue quo ad dies ex
tremos. q2 dies extremi ꝑtinēt ad tp̄s mediū: vñ pari mō ī
terdicūẛ. dñica tamē pma aduētus ꝑtinet ad tp̄s ſequens
octaua epiphanie ad tp̄s p̄cedēs: ſilr' dñica ī ſeptuageſima
ꝑtinet ad tp̄s ſequēs: nō p̄cedēs: octaua vero paſche ad p̄ce
dēs: ſed dominica añ aſcēſiōeȝ ꝑtinet ad tp̄s p̄cedēs reſur
rectiōis: quādo licet nuptias celebrare: ñ ad tp̄s ſequēs: vñ
a dieb⁹ tribus añ aſcēſionē ꝓhibētur: itē pētechoſtē nō hȝ
octauā: ſed octauas: vñ dominica de trinitate nō ē de tꝑe
p̄terito ſed futuro: ī quo nō ꝓhibeẛ: vñ dñica. añ aſcēſionē
⁊ p⁹ dñica p⁹ pētecho. licet nuptias celebrare: et qdē ī 3° tꝑe
ſm oēs nō cōputaẛ dñica añ aſcēſionē: q2 ē tꝑis p̄cedētis:
ſed dñica trinitatis ſm hoſti. ſic: alias deeſſet vnus dies de
trib⁹ ſeptimanis: vñ no. de ferijs. Capellanus. ꝙ violāt ca-
nones q dñica ī albis ⁊ trinitatis celebrāt: qð nō vr̄ ad min⁹
de dñica trinitatis: q2 īpſa vt dictū ē nō ꝑtinet ad tp̄s p̄ce
dēs ſed ad ſequēs: qð nō ē īterdictū. nec obſtat ꝙ vna dies
deeſt: q2 minutie nō cōputāẛ ī ſcriptura. vñ ī dcð. c. Capella
n⁹. ſic dr̄. vſq3 poſt. 7. diē feſti pētechoſtes: qð caret octauis
nuptie ſuſpēdātur ī dñica q̄ ſeqtur: ⁊ deiceps poſſūt nuptie
licite celebrari. Aut ergo loqtur ð dñica que ē octaua dies
pēthechoſtes ī qua fit feſtū trinitatis: ⁊ ſic hēẛ ꝓpoᵐ: aut ð
dñica q̄ ē ī qndena: ⁊ tūc ꝑ ſcđaȝ ſeptimanā p⁹ pēth̄. nō poſ
ſēt celebrari: ꝙ eēt eas extremis īterdicē q̄ttuor ſeptīanis:
qð null⁹ dic̄. vñ quātū ē ð iure nuptie poſſūt celebrari ī die
trinitatis. Sȝ q2 nuptie ſuſpēdūẛ vſq3 p⁹. 7. diē q ē ſabbatū
⁊ durat vſq3 ad ſol'occaſū ſȝ vnā ꝯputatiōeȝ vl' vſq3 ad me
diā noctē ſm aliā: vel vſq3 ad ſequēs māe ſm aliā: ide ē ꝙ
nō a pmis veſꝑis trinitatis licet nuptias ꝯhere: ſed a pn⁹
noctis vel a media nocte: vl' ſic vi⁹ puto nō a pmis veſꝑis
trinitatis ſed a mane in antea. Et lȝ ita ſit de iuris ſubtili-
tate: q2 tñ cōſuetudo ē optīa legū īterp̄s: iō ſequēda ē terre
cōſuetudo a p̄latis diu ſcita ⁊ diſſimulata ſiue de celebran
do nuptias ī dieb⁹ illis ſiue de abſtinēdo. ¶ Tertia ꝯclo ē. 3° ꝯ°
ꝙ feſta ſm nouā ⁊ veterē legē a veſꝑa vſq3 ī veſꝑam cele-
brāẛ: tamē ī ſeptuageſima officiū ſibi ꝓpꝛiū qð abdicat can
tica letitie nō īcipit ī veſꝑis. ſed ī cōpletorio quādo pmo ī-
termittiẛ alla. vñ vſq3 ad ꝯpletoriū excluſiue licet ꝯhēẛ: ſȝ
officiū aduent⁹ ꝓpriū ꝑfecte īcipit a veſꝑis ſabbati p̄cedē
tis. vñ ex tūc nō lȝ ꝯhere: ī dieb⁹ v̇o vltimis nō ſolū veſꝑe:
īmo cōpletoriū ſūt ð tꝑe p̄cedēte ꝑ ſe loq̄ndo: lȝ ꝑ acciñs ſu
ꝑueniēte maiori feſto nihil fiat ð illo ī cōpletorio: vl' ſolū me
moria ī veſꝑis: ſic apð illos q faciūt feſtū trinitatis ī octa-
ua pēthecoſtes ꝑdit veſꝑas ⁊ cōpletoriū: Silr' quādo cele
bre feſtū euēit ī octaua epiphie ⁊ octaua paſche: nec tñ ꝑꝑ
h̄ licet ī illa veſꝑa: ſȝ ſic̄ dictū ē ī ſcđa ꝯne: ī talib⁹ ꝯſuetudo
ē ſeruāda. vñ ī multis terris ēt de nocte ꝓfūda ī vigilia ad
uēt⁹ ⁊ ſeptuageſime nuptias faciūt: ſed poſt mediā noctem
ſi facerēt eēt corruptela: q2 a media nocte more rōano dies
īcipit. vt dr̄. ff. de ferijs. l. more. vñ ſicut nulla ꝯſuetudo ex
cuſaret celebrare ī māe diei: ſic nec p⁹ mediā noctē ſi certū
eēt: q2 ꝯ canones ſāctoꝝ patrū ē. ¶ Quarta ꝯ° ē. qd de nu 4° ꝯ°
ptijs tūc ꝓhibeaẛ. Et qdē bñdictio nuptialis ē illis tꝑibus
īterdicta: ſcđo feſtū cōuiuij nuptialis ꝑꝑ laſciuias q̄ tūc fi-
unt. ⁊ pari rōne videreẛ traductio ſolēnis: que aliq̄ñ poſt
nuptias fit de domo parētū ad domū viri videẛ īterdici: ī
qua ēt multe īſolētie fiūt iſtis tꝑib⁹ diſcordātes. ¶ Quīta
ꝯclo ē. qd iſtis tꝑib⁹ ð nuptijs ꝑmittatur. Et qdē cōtrahe-
re ꝑ verba de futuro nō ē ꝓhibitū. ḡ ē ꝯceſſū. itē ſcđm quoſ
dā cōtrahere ꝑ v̇ba de p̄ñti. ſed illud nō videẛ: q2 iſte ꝯct⁹
nō dȝ fieri clādeſtine: ſed ī facie eccl'ie: in facie aūt eccleſie
nō videẛ faciēdū ſicut nec bñdictio nuptialis. redditio aūt
uel petitio debiti quō ſit licita uel illicita dictū ē ī prima
cōcluſiōe tertij articuli. ¶ Sexta ꝯ ē quō ꝯhentes nupti
as iſtis tꝑibus puniātur. Et dñi ꝙ debēt ſeꝑari ad tp̄us
ī penā: vt ī eo puniātur ī quo deliquerūt: ſed ſi ſit ꝑiculum
īcōtinētie alia pnīa īponaẛ ⁊ ī iſta diſpēſeẛ. Sacerdos v̇o
q benedictiōem iſtis temporib⁹ dederit graui pena. lȝ ar-
bitraria puniendus eſt. nec ignorātia excuſat: q2 dȝ ſcire

ea q̄ ad officiū ſuū ptinent. ¶ Septia ꝯ̄ ē. ꝙ nec feſtū oīuꝫ
ſctoꝝ: nec aſſūptiōis virgis: nec q̄dcūqꝫ aliud tēpꝰ ieiunio
rū: pceſſionū: feſtoꝝ: nec annus poſt moꝛtē viri iterdicit
lꝫ iure ciuili iterdicat ſub pena ifamie. ex̄. de ſ͛is nuptijs. c.
vlti. ſed tātū iterdicūtur tria tpa ſupꝛadicta. vn̄ alijs tpibꝰ
ſacris: eēt peccatū ſaltē veniale petere debitū: ſed nō eſſet
veniale nec moꝛtale cōtrahere: cū nō ſit ex̄pſſe ꝓhibitū: ſꝫ
his tribꝰ tēpoꝛibus eēt moꝛtale nuptias celebꝛare ꝑꝑ exp̄ſ
ſā ꝓhibitionē: lꝫ nō eēt moꝛtale debitū petere a cōiuge pꝰ
rite benedicta. ¶ Ad argumētū ē dōm ꝙ aliud ē ꝓuare:
vſū rōnis actualē q̄d aliquādo eligibile ē ſcđm rōnē rectā,
ſicut ſōnꝰ. aliud ē facere cōtra rōnē rectā ſiue cōtra eiꝰ dic
tamē q̄d nūq̄ꝫ ē faciēdū. Actus āt ille lꝫ de ſe ꝓuet actū rō
nis: nō tamē ē cōtra dictamē rationis: cuꝫ ſit neceſſariꝰ ad
multiplicationem pꝛolis. Queſtio II.

Q Ueritur zº. vtrum vnꝰ coniūx ſine
licentia alterius poſſit vo
uere cōtinētiā. Et videt̄ ꝙ ſic: qꝛ ſicut ipe
dit̄ redditio debiti ꝑ votū religiōis: ita per
votū trāſmarinū: ſed vir ſine cōſenſu vxo
ris pōt votū trāſmarinū emittere. ergo ⁊ re
ligionē itrare: ⁊ ibidē ꝯtinētiā vouere. Et cō
firmat̄ rō: qꝛ votū crucis pōt mutari i votū religiōis. ergo
maritꝰ poſt votū crucis emiſſū ſine cōſenſu vxoꝛis pt illđ
licite mutare i uotū religiōis. ¶ Itē ſeruire deo magis ē
debitū q̄ꝫ ſeruire hoi. ſed uir pt ipediri a debito reddēdo
uxoꝛi ꝑꝑ ſeruitiū hoīs: puta cū tpalis dn̄s uirū miniſterijs
ſuis occupat. ergo multo foꝛtiꝰ licet viro ſe ſubtrahere a
đbito reddēdo uxoꝛi uouēdo ſe ſeruitio xp̄i: q̄d fit ꝑ religio
nis igreſſū. ¶ In cōtrariū eſt q̄d dicit̄. i. ad Coꝛ. 7. Nolite
fraudare iuicē niſi foꝛte ex cōi conſenſu ad tp̄s vt uacetis
oꝛoni. ¶ Rº. hic ſūt tria vidēda lꝫ de his aliqualr̄ fuerit
tract[illegible] ſupꝛa. di. 27. pmo qūo vnꝰ poſſit vouere cōtinētiā
alio iſcio vl' iuito. Scđo qūo đ licētia alteriꝰ. Tertio . qūo
q votū i llicite emiſit moꝛtuo alio teneat̄ ad votū.

pª ꝯº Quantum ad pꝛimū ſūt. 3. cōcluſiones ſ͛m ꝙ con
iunx dr̄ triplex. ¶ Pꝛimo a pma deſpō
ſatiōis fide: q ꝓpꝛie ē ſpōſus qn̄ mr̄imoniū ē iitiatū. ¶ De
quo ē pꝛima cōcluſio ꝙ pꝰ ſponſalia: licet vouere altero in
uito vel ignoꝛāte: ſed tūc tenet̄ religionē itrare ſi ſit ſpōſa
ꝑ̄ciſe: ſpōſus āt vel itrare vel ſacꝝ oꝛdinē ſuſcipe ſi nō poſ
ſit alias itrare: niſi de licētia alteriꝰ vouerit vel alter eū q
tauerit vel qtare uelit. tenet̄. n. ſpōſalia iplere niſi hēat ca
uſā ſoluētē: votū aūt ſimplex nō aſſignat̄ ipedimētuꝫ ſol
uēs: lꝫ nō poſſit mr̄imoniū cōtrahere. vn̄ qꝛ nō pōt ab illa
ꝓmiſſiōe liberari niſi vel alio quitāte vel ꝑ votū ſolēne: i
de ē ꝙ ad illud tenet̄: ⁊ ſpōſa q̄ nō pt alr̄ ſolēnizare votū:
qꝛ nō ē capax oꝛdis: te net̄ monachari. Spōſus ēt ad ideꝫ
tenet̄ ſi ē irregularis: nec poſſit diſpēſationē ipetrare: alr̄
zª ꝯº ſufficit alterū: qꝛ nullū bn̄ficiū nulla dignitas ipꝫ excuſat
niſi ſacrū oꝛdinē ſuſcipiat vl' ꝓfeſſionē faciat. ¶ zº dr̄ vē ⁊
ꝓp̄e cōiunx a ṽbis de pn̄ti qn̄ ē mr̄imoᵐ ratū: ſed nō cōſū
matū: de quo ē ſcđa ꝯcluſio đ voto. ſ. pꝰ mr̄imoniū an̄ cōſū
mationē: qꝛ valet ſicut ⁊ itrare pt: ſed tūc ꝑ̄ciſe tenet̄ itra
re religionē ſiue ſit vir ſiue mulier niſi cōiunx velit eū di
mittere ſine debiti petitiōe: qꝛ nō potuit vouere i ꝑiudici
um alteriꝰ: ⁊ ſic ē illi obligatꝰ ſub cōditiōe. ſ. ſi nō itret reli
gionē: q̄d pt facere altero iuito: nō āt oꝛdiari. vn̄ qꝛ tenet̄
votū iplere: nec pōt alr̄ iplere cōiuge debitū petēte: niſi in
trādo: iō tenet̄ itrare. i oī āt cāu: i quo licet altero iuito vel
ignoꝛāte alio vouere ⁊ tenet votū: licꝫ magis đ licētia alte
riꝰ. ¶ Sed ꝯ̄ iſtas duas ꝯ̄nes ē: qꝛ pꝰ votū ſimplex aut vo
uēs tenet̄ ꝯ̄hē cū ſpōſa vl' ꝯiugi reddē đbitū: aut n̄. Si te
net̄. ḡ tenet̄ facē q̄d nō dꝫ facē: ꝙ ē ꝯ̄dictio. aut n̄ tenet̄: ſꝫ ꝑ
votū libat̄. Et ſic nō tenet̄ itrare. ¶ Et dōm ꝙ ſ͛ꝫ thomā
ſpōſalia ſoluūt̄ ꝑ votū ſimplex ſequēs. Q̄d ſi verū eēt nō
tenet̄ religionē itrare: ſed poſſet manere i ſeclo ꝯtinendo

ſed qꝛ iura artāt ad cōplēdū ſpōſalia niſi i caſibꝰ exp̄ſſis i
ter quos iſte nō pōit̄: tutiꝰ videt̄ ꝯtrariū. vn̄ dōꝫ ad argᵐ
ꝙ ꝑ ſpōſalia đ futuro ſpōſus obligat̄ ad mr̄imoniū: ⁊ per
verba đ pn̄ti ad debitū reddēdū niſi itret religionē ꝑ̄ciſe
i ſcđo caſu: vel niſi oꝛdiet̄ vl' ꝓfiteat̄ i pmo. Qn̄ āt poſtea
vouet cōtinētiā votū nō obligat ad ipoſ̄e iuris: ſed ſolū ad
poſ̄e: vn̄ qꝛ ꝑ ſpōſalia ⁊ mr̄imoniū tenet̄ nō cōtinē i ſeculo
ide ē ꝙ votū nō obligat ipꝫ ad ita ꝯtinēdū: ſed vt illđ poſ
ſit i oꝛdie ſacro vel religiōis. vn̄ ex voto tenet̄ itrare vel ꝑ
fiteri. vt dictū ē: nō aūt cōtinere ex̄. vn̄ ſi nō poſſet religio
nē itrare: qꝛ nulla religio vellet eū recipe: nec oꝛdiari: vt qꝛ
irregularis: tūc tenet̄ ꝯtrahere cū ſpōſa ⁊ reddere debitū
ꝯiugi: nec votū frangeret: qꝛ nō potuit facere votū de alie
no: ſed tm̄ de ſuo: vn̄ iſta duo ſtāt ſimul. ſ. ꝙ ſit obligatus
ꝯtrahere vl' reddere ſub ꝯditiōe ſibi illicita. ſ. ſi māet i ſe
clo ⁊ ꝙ ſit obligatꝰ ſimplr̄ ad nō manēdū ꝑꝑ votum. ¶ 3º 3
dicit̄ vere ⁊ ꝓpꝛie cōiunx a mr̄imonio rato ⁊ cōſūmato đ
quo ē 3ª ꝯclo: qꝛ aut alter ē foꝛnicatꝰ ſpūaliter aut carna
liter: ⁊ tūc alius pt vouere ſimplr̄ vl' ſolēniter ſicut placet
qꝛ liberatꝰ ē ꝑ exceptioneꝫ a redditiōe debiti ſ͛ꝫ illud. Frā
gēti fidē fides frāgat̄ eidē. đ ꝯuer. ꝯiug. c. vlti. Si aūt alter
caſtꝰ ē dicūt oēs ꝙ nō pt vouere de nō reddēdo: qꝛ hoc eſt
offerre ſacrificiū de rapina. Aliq dicūt q nec de nō peten
do: qꝛ redderet̄ oneroſū mr̄imoniū: ſed ſ͛m alios ſic. qꝛ pe
tere ē volūtatis. Aliq ēt dicūt ꝙ nec ſimplr̄ vouere caſti
tatē vel ꝯtinētiā: ⁊ temeritas ē coꝛrigēda. nō ꝓmiſſio ſoluē
da: dū tm̄ an̄ alteriꝰ ratificatiōeꝫ peniteat: nec alio moꝛtuo
tenet̄: qꝛ q̄d ab iitio nullū ē tractu tpis nō ꝯualeſcit: vnde
ſecus ē i illo q an̄ mr̄imoniū vouit: q nec petere pt: nec pꝰ
aliđ mr̄imoniū ꝯ̄hē ſine pctō moꝛtali: vīꝰ tm̄ ē ꝙ q̄ꝫuis ma
le fecerit vouēdo ꝯtinētiā: tenet̄ tm̄ ſ͛uare q̄ꝫtū pt: puta qꝛ
tenet̄: nō petere ⁊ ea moꝛtua n̄ ꝯtrahere. ar. de ꝯuer. ꝯiug.
. c. qdā itrauit. vbi dr̄ ꝙ ille q iuita vxoꝛe ꝓfeſſus ē: ⁊ red
ditꝰ: ea moꝛtua dꝫ ꝯtinere: qꝛ i ſui ꝑiudiciū votū tenuit: q̄ꝫ
uis vouere nō debuerit. Et ſimilr̄ eſt i ꝓpoſito: qꝛ q̄ꝫuis
peccauerit qs vouēdo: i tm̄ tn̄ dꝫ votū iplere ſicut ⁊ iure
tenet̄: i q̄ꝫtū ſ͛uatū nō vergit i detrimentū ſalutis eterne:
Vouere āt nō petere debitū ꝑiculoſū ē: vbi ipe ē iuuēis ⁊
i igne uouet nō ardere: uñ idiſcretū ē: nec ꝯſulēdū ē: ⁊ ma
xie ſi ꝑꝑ hoc alteri redderet̄ mr̄imoniū oneroſū: puta vxo
ri ſuſpecte ⁊ verecūde i petēdo debitū: lꝫ aūt peccet vouē
do nō petere: ſi tamē nouit tenet̄ ſeruare i q̄ꝫtū pt ſine hoc
ꝙ reddat mr̄imoniū oneroſū: ſicut mulier ſi vouerit dare
elemoſynā de ꝑafrenalibꝰ vbi vir ē pauꝑ peccat: cū plꝰ ei
teneat̄ q̄ꝫ extraneo: tn̄ qꝛ de ſuo fecit votū: tenet̄ votū iple
re q̄ꝫtū pt ſine peccato.

Quantū ad zᵐ articulū de voto cōtinētie q̄d fit de
licētia cōiugi. ſūt tres ꝯ̄nes. ¶ Pꝛiꝰ ē dubia pª
. ſ. đ voto ſolēni religionis. Circa q̄d ē duplex opi. qꝛ dicūt
qdā ꝙ aliqd illicitū ē fieri q̄d tn̄ factū tenet: ſic i ꝓpoſito:
aliqd ē obſeruādū dū vnꝰ ꝯiugū itrat religionē đ licētia al
teriꝰ: q̄d ſi nō obſeruet̄ nihilominus tenet igreſſus: i itran
do. n. obſeruādū ē ꝙ ille de cuiꝰ licētia alter itrat religiōeꝫ
aut ē ſenex ⁊ nō ē ꝑſona ſuſpecta de icōtinētia: ⁊ tūc pt ma
nere i ſeculo vouēdo cōtinētiā: aut ē iuuenis ⁊ ſuſpectus đ
icōtinētia: ⁊ tūc n̄ ſufficit ꝙ maneat i ſeculo vouēdo ꝯtinē
tiā: ſed dꝫ itrare religionē: vt hētur extra. de ꝯuer. ꝯiug. c.
cū ſis ꝑdictus. ⁊. c. uxoꝛatꝰ. ſi tamē illud n̄ obſeruet̄ ⁊ unꝰ
đ licētia alteriꝰ itret religionē ⁊ ꝓfiteat̄ vere tenet uotuꝫ
⁊ obediētia ſiue ꝓfeſſio: q̄d pꝫ ex duobꝰ. Pꝛimo qꝛ ſi uotū
nō teneret: hoc eēt qꝛ teneret̄ debitū aut reddere, aut exi
gere: nō exigere: qꝛ illud nūq̄ꝫ ē neceſſitatis: nec reddere:
qꝛ uxoꝛ dādo licētiā ꝓuauit ſe iure petēdi. ḡ iſte n̄ tenetur
reddere petēti. ergo nullo mō ē uotū eius irritū. Scđo qꝛ
ſic uxoꝛ pt ſe pꝛiuare iure ſuo i uoluntarie peccādo: ita uo
luntarie merendo: ſed uxoꝛ foꝛnicarie peccās pꝛiuat ſe
iure ſuo ita vt ex tūc liceat viro religionē itrare vt ſup di

ctū ē. ḡ ſimiliter cōtiere vouēdo: ⁊ i h̄ merēdo pt ſe ꝓuare
iure ſuo dādo licētiā viro ſuo itrādi religionē ⁊ ꝓfitēdi: et
ex tūc nō dꝫ redire ad exiſtētē i ſeculo: q̄ꝫtūcūqꝫ ſit ꝑſona
ſuſpecta: ſed potiꝰ exiſtēs i ſeclo dꝫ ꝯpelli mutare vitaꝫ vt
viuat religioſe vel cū religioſis: vt hēt̄ exp̄ſſe. 27. q. z. Aga
thoſa ⁊. 33. q. 5. Qui vxoꝛ. iura aūt q̄ dicūt ꝙ nō ſufficit ſola
licētia niſi ille q dat eā ſilr̄ ꝯuertatur ſi ſit ꝑſona q̄ ſine ſuſ
pectiōe nō poſſit māere i ſeculo: đtermināt qd đbeat fieri
ſed nō irritāt ſi ſecus actū fuerit: nec foꝛte poſſēt. Nec ob
ſtat q̄d dicit̄ ex̄ đ ꝯuer. ꝯiug. c. i. qꝛ illa licētia fuit extoꝛta ⁊
mulier fuit đcepta ⁊ iuri ignara. pt āt ius h̄ đtermiat̄ ꝙ ſic̄
ꝯſēſus coactus n̄ ſuffic̄ ad mr̄imōiū: ita licētia vi vl' metu
extoꝛta nō ſufficiat ad h̄ vt mulier ſe ꝓuet iur̄ q̄d hꝫ i uirū
¶ Sꝫ ꝯ̄ h̄ ē: qꝛ q̄d iuris ē de vxoꝛe uouēte abſtinētiā reſpe
ctu uiri idē iuris ē ꝑiter i ꝯiuge vouēte ꝯtinētiā: qꝛ neutꝝ
lꝫ ſine ꝯſēſu alteriꝰ: ⁊ vtrūq̄ꝫ licꝫ cū ꝯſēſu: ſꝫ ſi viro ꝯſentiē
te mulier vouerat abſtinētiā viro reuocāte tenet̄ obedir̄.
ḡ ſi đ licētia vouit ꝯtinētiā reuocāte licētiāte tenet̄ reddē
lꝫ peccet reuocās hic ⁊ ide. Poſſet ḡ diſtigui ſic: qꝛ aut licē
tiās ē talꝰ ꝙ n̄ ē tioꝛ icōtinētie. ⁊ vlt ſilr̄ ꝯtiere ⁊ vouē: ⁊ tūc
lꝫ re itegra poſſit reuocar̄: ſic̄ ⁊ mādatū alꝰs re itegra reuo
cari pt: tn̄ pꝰ votū ſimplex vl' ſolēne licite emiſſū nō pt re
uocar̄. ⁊ ſic itelligūt̄ auctꝛitates i lr̄a ⁊ iura q̄ allegāt: qꝛ votū
legitie emiſſū ſimplex vl' ſolēne iplēdū' ē. Nec obſtat đ vi
ro irritante: qꝛ veꝝ eſt qn̄ vir n̄ exp̄ſſe ꝯceſſit ſed ſolum ſci
ens diſſimulauit: ⁊ tūc votū ꝑfectū nō fuit: vl' qn̄ illa abſti
nētia vl' ꝑegriātio eēt i ꝑiclꝫ icōtinētie viri q tā diu n̄ poſſet
ꝯtiere: aut licētiās ē ꝑſōa ſuſpecta: ⁊ talꝰ q̄ n̄ poterat licētiar̄
đ itrādo: ⁊ tūc vr̄ ꝙ lꝫ peccet reuocādo pꝰ votū ſimplex vl'
ſolēne: tn̄ qꝛ illud fuit temer̄ emiſſū aliꝰ tenet̄ đbitū redde
re. Nec obſtat ſolutio data ab eis: qꝛ illa repꝛobat̄ i glō. cū
ſit deuiatio pura: qꝛ nihil tale i textu exp̄mit̄. Nec valet rō
iducta: qꝛ cōſtat ꝙ nō tm̄ lꝫ ex pacto q̄ꝫᵐ ex đlicto: qꝛ ꝑꝑ fō
nicatiōeꝫ lꝫ itrare: q̄ꝫuis foꝛnicās laboꝛet ſuſpitiōe adulte
rij: ſic pꝫ ꝑ effectū: qꝛ cras poterīt fieri turpia ſic̄ heri. De li
cētia āt caſte ſuſpecte n̄ licꝫ. itē adultera iuita licet intrare
nec tenet̄ ad eā redir̄: ſꝫ iuita illa q̄ licētiauit q̄ re itegra re
uocat n̄ licꝫ itrar̄: q̄d ſi fecerit tenet̄ exir̄: Vn̄ idē iuri vr̄ đ n̄
ſuſpecta re itegra: ⁊ đ ſuſpecta q̄ꝫdiu ē ſuſpectā: ſꝫ nō ſuſpe
cta pt reuocare ſꝑ re itegra. ḡ ſuſpecta ſꝑ pt reuocar̄ q̄ꝫdiu
ē ſuſpecta: qꝛ manēte cā māet effectꝰ. ¶ zº rō qꝛ vſq̄ꝫ tūc
māet dominꝰ ſicut pꝰ vēditionē māet dn̄s vēditoꝛ: vn̄ a q̄
cūqꝫ pt vēdicare peccat: tn̄ aliq dn̄t ꝙ nō pt poſtq̄ꝫ coꝛā iu
zª ꝯº dice vl' ep̄o aut publice: vl' exp̄ſſe ꝯceſſit. ¶ zª ꝯ̄ ē. đ voto
ſolēni oꝛdis ſacri: qꝛ ſi q̄rat̄ qd fieri dꝫ illo mō licꝫ đ licētia
vxoꝛis ſuſcipe oꝛdinē ſacrū vl' beneficiū eccl'iaſticuꝫ. ſ. qn̄
ipa itrat religionē vel nō ē ſuſpecta ⁊ uult ꝯtiere: alr̄ nō: qꝛ
eadē rō ē utrobiq̄ꝫ. Sꝫ ſi q̄rat̄ an factū teneat diſſimile ē:
qꝛ ꝓhibitio eccl'ie pt facer̄ ꝓfeſſionē nullā: nō āt oꝛdinē ſa
crū: ⁊ iō ſi ea moꝛtua mr̄imoniū ꝯ̄hat cū ſ͛a pꝰ ſacrū oꝛdinē
qūocūqꝫ ſuſceptū ipo iure ē nullū ēt i cāu i quo eēt ualidū
pꝰ ꝓfeſſiōeꝫ: ſed bn̄ficij collꝰo m̄lto magis ē nulla. Sꝫ ſi q̄
rat an teneat̄ debitū reddere ⁊ ad vxoꝛē redire q đ eiꝰ licē
tia idebite ē oꝛdiatꝰ i cāu i quo pꝰ ꝓfeſſionē idebitā redir̄
tenet̄: videret̄ ex quo ita vere eſt oꝛdiatus ſicut ſi licite et
de volūtate eius nō reuocata re itegra: ꝙ amplius non ſit
ei reddēdus: nec eſt ſil'e de ꝓfeſſiōe que nulla fuit i ꝑiudi
ciū iſtiꝰ: ſed đ ſuſceptiōe bn̄ficij ē ſil'e: qꝛ illa nll'a fuit uel ſi
fuit aliq̄ pt annullari: imo ad petitionē uxoꝛis idebite bn̄
3ª ꝯº ficiatus ē đponēdus: ⁊ tūc dꝫ ei reddi. ¶ 3ª ꝯ̄ ē đ uoto ſim
plici đ quo cōiter dicit̄ ꝙ mr̄imōio cōſūmato đ licētia al
teriꝰ licet vouer̄: ⁊ tenet̄ ſeruare: nec pꝰ votū dꝫ reddere.
¶ Sed ꝯtra h̄ ē: qꝛ nō ē minꝰ ꝑiclꝫ icōtinētie pꝰ votū ſim
plex q̄ꝫ pꝰ votū religiōis lꝫ nō ſit grauiꝰ: ſed ſ͛m oēs qn̄ il
le q māet i ſeclo ē i ꝑiculo icōtinētie: n̄ licꝫ ēt illo ꝯſētiēte: ⁊
vouēte caſt itatē igredi mōaſteriū niſi ⁊ ille cōuertat̄: đ cō

uer. ꝯiug. cū ſit ꝑdītꝰ. ⁊. c. Vxoꝛatꝰ. ḡ cū vtroq̄ꝫ manēte i ſe
culo ſit ꝑiclꝫ vtriuſq̄ꝫ: ꝙ. ſ. ſil' hitēt ⁊ ſint i igne nec cōburā
tur: ⁊ ſic ē ꝑiculū đ vtroq̄ꝫ: qn̄ āt vnꝰ itrat nō ē ꝑiclm̄ niſi đ
remanēte. vn̄ qn̄ vterqꝫ itrat de nullo timet̄. ē ēt maiꝰ ꝑi
culū ꝙ cōſētiat i viꝝ ſuū q̄ꝫ i exneū ⁊ cohitādo viro q̄ꝫ nō
cohitādo. ꝑꝑ q̄d videt̄ ꝙ i illo cāu i quo n̄ licet đ licētia ma
nētis i ſeculo itrare religiōem vl' ad ſacros ꝓmoueri. ſ. qn̄
remanēs nō vult vouere ꝑpetuā ꝯtinētiā: vel qn̄ ſi vult
tn̄ ꝑꝑ iuuētutē ē ꝑiclm̄ icōtinētie: illis ēt caſibꝰ vtroq̄ꝫ i ſe
clo remanēte n̄ licꝫ uouere ꝯtinētiā. ſ. niſi vterqꝫ voueat ⁊
niſi vterqꝫ ſit ſine ꝑiculo: vt qꝛ ſenes vl' qꝛ iā ſūt exꝑti diu
māere ſicut fr̄ ⁊ ſoꝛoꝛ: Similr̄ ꝙ idiſtīcte emiſſū đ licētia
alteriꝰ ſit ſeruādū ſic ꝙ nō teneat̄ reddere debitū: videt̄ ꝯ̄
đcretū: đ ꝯuer. ꝯiug. c. i. minꝰ. n. licꝫ emittere votū ſolēne q̄ꝫ
ſimplex: ſed ille q đ licētia vxoꝛis votū ſolēne emiſit pōt ⁊
dꝫ ad eā reuocari qn̄ ē ſuſpecta: qꝛ illud facere nō debuit
nec potuit i ꝑiudiciū illiꝰ. ḡ multo magis ꝯ̄ votuꝫ ſimplex
tenetur reddere debitum.

Quantū ad 3ᵐ arᵐ qūo moꝛtuo ꝯiuge teneat̄ redire
ad votū vl' religiōeꝫ ponūt qdam. 3. ꝯ̄nes. pª ꝯº
¶ Pꝛia. qn̄ ſine licētia vxoꝛis itrauit ⁊ ꝓfeſſus fuit ea recla
māte. ⁊ ꝑ h̄ ꝯpulſus fuit maritꝰ ad eā redire: tūc. n. rediēs
ad vxoꝛē iducēdus ē vt ea moꝛtua redeat ad mōaſteriū: ſꝫ
n̄ ē cogēdꝰ. cuiꝰ rō ē: qꝛ ꝓfeſſio eiꝰ n̄ tenuit: cū nō itrauerit
de licētia vxoꝛis. ꝓfeſſio. n. voti tollit vtrāqꝫ ptātē exigen
di. ſ. debitū ⁊ reddēdi. Nō reddere aūt n̄ fuit i eius ptāte:
ſed vxoꝛis: ⁊ iō ꝓfeſſio nō tenuit: ꝑꝑ q̄d nō dꝫ cogi ad eam
moꝛtua vxoꝛe: iducēdus ē tn̄: qꝛ ꝓuauit ſe iure exigendi. h̄
. n. erat i ſua ptāte: ⁊ iō nō pt cū alia ꝯ̄here ſine pctō: ſicut
dicit capᵐ ꝑallegatū. Quidā itrauit: Si tamē đ facto ꝯ̄hat
zª ꝯº mr̄imoniū tenet: qꝛ nō potuit ſolēnizare votū ꝯtinētie: pec
cat tamē ꝯ̄hēdo et deīceps debitū exigēdo. ¶ zª ꝯ̄ ē đ illo
q itrat de licētia vxoꝛis ⁊ an̄q̄ꝫ ꝓfiteat̄ reuocat̄ ab vxoꝛe
ꝙ moꝛtua vxoꝛe n̄ tenet̄ redire ad mōaſteriū: nec peccat
ſi ꝯtrahat: niſi aliqd aliđ obſiſtat: qꝛ cū ꝑ nullū votuꝫ aſtri
ctus ſit religiōi nō tenet̄ ad eā redire: nec manēs i ſeclo te
net̄ ꝯtiere: cū nihil circa ꝯtinētiā vouerit. ¶ 3ª ꝯ̄ ē đ illo q 3ª ꝯº
poſt factā ꝓfeſſiōem redit ad vxoꝛē đ ſcō nō de iure: vt cū
qs de licētia vxoꝛis ꝓfitet̄ ⁊ cōtēpta ꝓfeſſiōe redit ad vxo
rē ſicut videt̄ dicere illđ capᵐ. ex pte abbatis. de q̄dā q i i
firmitate poſitus ꝯſētiēte vxoꝛe votum vouit caſtitatis ⁊
mōachalē hitū ſuſcepit: ⁊ poſtmodū liberatꝰ ab ifirmitate
vxoꝛē tenuit: talis moꝛtua vxoꝛe cogēdus ē ad mōaſteriū
redire: ⁊ nō ſolū ea moꝛtua: ſꝫ viuēte: qꝛ cū ꝓfeſſio eius ve
ra fuerit ⁊ tenuerit vt ſolēnis: redire nō potuit ad vxoꝛeꝫ:
nec ea moꝛtua aliā ducere: cū uotū ſolēne ipediat mr̄imo
niū ꝯtrahēdū ⁊ dirimat poſt ꝯtractū: ſed de iſtis pleniꝰ di
ctū fuit ſupꝛa di. 27. q. 3. ar. zº. iō illud teneat̄. ¶ Ad pmū
argumētū dōm ꝙ nō ē ſimile de uoto crucis ⁊ uoto religi
giōis: qꝛ votū religiōis ipedit redditionē debiti ſimplr̄: ⁊ n̄
ſolū ad tp̄s. votū āt crucis nō niſi ad tp̄s nec ꝓ illo tpe im
pedit ſi mulier uelit ſeq uirū. Et iō uir non pōt ſine ꝯſenſu
uxoꝛis emittere votū religiōis licet poſſit emittere uotū
crucis: mulier tam̄ nō pōt uotū crucis emittere ſine ꝯſēſu
uiri: cū uir ſit i hoc caput mulieris: Nec ualet q̄d ſubiūgit̄
ꝙ uotū trāſmarinū pōt trāſmutari in uotū religiōis: qꝛ h̄
ē uerū in hoc q ē ſui iuris: nec ē obligatus alio uinculo: q̄d
obſtet religiōi: ſicut ē in cōiugatis. ¶ Ad zᵐ ſimilr̄ dōm ꝙ
ſ͛uitiū debitū dn̄o tpali nō ipedit ſimplr̄ redditionē debi
ti ſed ſolū ad tp̄s: uotū aūt religionis ipedit ſimplr̄: ⁊ iō nō
ē ſimile: ⁊ iteꝝ ante religionē nullus ē debitoꝛ ꝯſilioꝝ ad
que obligat̄ religioſus: ſic̄ ſeruus eſt debitoꝛ obſequij ſue
ſ͛uitutis: ſed ſolum poſtquam quis rite pꝛofeſſus eſt in
religione: ⁊ tunc qui rite pꝛofeſſus eſt tenetur ea que ſunt
religionis facere nec vnquam reddere debitum uxoꝛi ſi
quam habet.

¶ De diuerſis cõiugiĳ legibꝰ. Di. XXXIII. a

Q[uod] Uerit hic de antiquis pr̃ibꝰ q pl'es ſil' legunt̃ h̾uiſſe vxores vl' ꝯcubias vtꝝ peccauerit: Ad qd̾ dicimus ꝓ varietate tẽpoꝝ varia iuenit̃ diſpẽſatio cõditoris. Ab exordio.n. tp̃is iter duos tm̃.adã.ſ. ⁊ euã inchoatũ ẽ ꝯiugiũ: d̾o ꝑ os ade dicente. Hõ adherebit vxori ſue ⁊ erũt duo i carne vna: ⁊ ſm ĩchoatõis modũ iter duos tm̃ ꝑ oẽm ſucceſſionẽ tp̃ꝝ ꝯtraheret̃ ꝯiugiũ: ſi p̾imi hoĩes in obediẽtia ꝑſtitiſſent. Poſt corũ vero copulã: filĳ ⁊ filie coꝝ matrimonio cõiũcti ſũt: ſʒ vnus vni tm̃. Jõ ãt fratres ſororibꝰ ſũt copulati: q2 nõ erãt alie mulieres vel viri q̄bus ade filĳ vel filie iungerent̃. Primꝰ oĩuʒ lamech duas legit̃ ſil' h̾uiſſe vxores: ⁊ hoc i eo arguitur: q2 ꝓ expletõe carnalis voluptatis id feciſſe ꝓhibet̃. Poſtea vero cũ iã pene oẽs hoĩes falſis diĳs ſeruirẽt: paucis in cultu dei ꝑmanentibꝰ ꝯſultũ ẽ a deo pl'es in m̃rimonio ſibi copulare: ne illis paucis deficiẽtibꝰ: cultꝰ dei notitia deficeret. Uñ abraã viuẽte vxore ad ãcillã itrauit: ⁊ ex ea genuit. Jacob ẽt liberis ⁊ ancillis ſe copulauit. Et filie loth p̾re ebrio vſe ſunt. Cuʒ eni ceteris i ydolatria relictis: abrã ⁊ filios eius in peculiarẽ pp̾lm ſibi dñs elegiſſet: rite militarũ fecũditate mulierũ: pp̾li dei multiplicatio q̄rebatur: q2 i ſucceſſiõe ſãguinis erat ſucceſſio religionis. Uñ ẽt in lege: maledicta erat ſterilis q̄ nõ relinq̄bat ſemẽ ſuꝑ terrã. Hinc ẽt ſacerdotibꝰ ꝯiugia decreta ſũt: q2 in ſucceſſiõe familie ſucceſſio eſt officĳ. Nõ ergo abraã: vel iacob deliq̄t: q2 p̄ter vxorẽ filios ex ãcilla q̄ſiuit: ne illoꝝ exẽplo p̄ter ꝯiugale debitũ fecũditatẽ in aliq̄ licʒ alicui q̄rere: cũ illoꝝ cõiugia n̄roꝝ equentur virgitati: ⁊ imoderatꝰ vſus ꝯiugĳ noſtri tp̃is: turpitudineʒ fere imitet̃ fornicatõis illiꝰ tp̃is. De hoc aug. ſic ait. Antiq̄s iuſtis nõ fuit pctm̃ ꝙ pl'ibꝰ femininis vtebãt̃: nec ꝯtra nãʒ hoc faciebãt: cũ nõ laſciuiendi cã ſʒ gignẽdi hoc facerẽt: nec cõtra morẽ q2 eo tp̃e ea fiebãt: nec cõtra p̄ceptũ: q2 nulla lege erat ꝓhibitũ. Jdẽ. Obĳciſit̃ iacob q̄tuor vxores: qd̾ qñ ĩuos erat: crimẽ non erat. Sic p̾riarche cõiugibꝰ excipiẽtibꝰ ſemẽ ſuũ miſcebant̃: ñ cõcupiſcẽtia ꝑficiẽde voluptatis: ſʒ ꝓuidẽtia ꝓpagãde ſucceſſionis: ſicut ap̾li auditoribus ſuis admirantibꝰ doctrinã ſuã cõdelectabãtur: non auiditate cõſequẽde laudis: ſʒ charitate ſeminãde veritatis. Jdẽ alibi. Antiq̄s tp̃ibus cũ adhuc ſalutis noſtre myſteriũ velaret̃: iuſti officio ꝓpagãdi nuptias cõtrahebãt: nõ victi libidine ſed ducti pietate: q multo facilius cõtinere poſſent ⁊ vellẽt. Utebãt̃ tm̃ cõiugibꝰ ⁊ plures vnio viro habere licebat: quas caſtiꝰ hẽbat q̄ʒ nũc vnã q̄libet iſtoꝝ: i q̄bꝰ videmus qd̾ ſm veniam cõcedit ap̾ls. Hẽbant eniʒ eas in oꝑe gnãdi nõ in morbo deſiderĳ. Jtẽ ambro. Dixit ſarra ad abraã. Ecce cõcluſit me dñs vt ñ pariã. Jntra ergo ad ancillã meã ⁊ filiũ facias ex ea: ⁊ ita factũ ẽ: Cõſidera p̾imũ ꝙ abraã añ legẽ moyſi ⁊ añ euangeliũ fuit. Nõ ergo in legẽ cõmiſit abraã: ſʒ legẽ ꝑuenit. Nõdũ.n. interdictũ videbat̃. Sc̄do conſidera ꝙ nõ ardore aliquo vage ſuccẽſus libidinis: nõ petulãtis forme captꝰ decore: ancille cõtubernio cõiugalẽ poſthabuit thoꝝ: ſʒ ſtudio q̄rende poſteritatis ⁊ ꝓpagãde ſobolis. Adhuc poſt diluuiũ raritas erat h̾uani gñis: erat ẽt religiõis. Deniq3 ⁊ loth ſancti hãc filie cãm q̄rẽde poſteritati h̾uerunt ne genus deficeret h̾uanũ: ⁊ iõ publici muneris gr̃a p̾iuatã culpaʒ p̾terit. Jtẽ aug. Juſtꝰ q̄ʒuis cupiat diſſolui ⁊ eſſe cũ xp̃o: tm̃ ſumit alimẽtũ: ñ cupiditate viuẽdi ſed officio ꝯſulẽdi: vt inãeat qd̾ neceſſariũ ẽ ꝑꝑ alios. Sic miſeris femis iure nuptiaꝝ officioſum fuit ſãctis viris nõ libidinoſũ. Qd̾.n. ẽ cibꝰ ad ſalutẽ hoĩs: hoc ẽ ꝯcubitꝰ ad ſalutem h̾uani gñis: ⁊ vtrũq3 ñ ẽ ſiñ delectatiõe carnali: q̄ tm̃ modificata ⁊ refrenata tꝑantia: i vſũ naturalẽ redacta libido eẽ ñ põt. Q2 ãt in ſubſtẽtãdo vitam illicitꝰ ẽ cibꝰ: hoc ẽ i q̄renda ꝓle fornicariꝰ vel illicitus ꝯcubitus. ⁊ qd̾ ẽ i cibo licito imoderatior appetitus: hoc ẽ i ꝯiugibꝰ venialis ille ꝯcubitus.

¶ Nõ p̄fert̃ virgitas Joãnis caſtitati Abrae. b

q Q[uod] Uod vero caſtitas virginalis ñ p̄ferat̃ i merito ꝯiugali caſtitati abrae: Aug. oſtẽdit iq̄ens. Sicut ñ ẽ ipar meritũ patiẽtie i petro q paſſus ẽ: ⁊ i Joãne qui paſſus ñ ẽ: ſic ñ eſt ipar meritũ ꝯtinẽtie in ioãne qui nullas expꝰ eſt nuptias: ⁊ in abraã qui filios genuit. Nã illiꝰ celibatus: ⁊ iſtius ꝯnubium ꝑ tp̃oꝝ diſtributionẽ xp̃o militauerũt. ſʒ ꝯtinẽtiã ioãnes i oꝑe: abraã i ſolo habebat hitu. Melior ẽ ãt caſtitas calibũ q̄ʒ nuptiaꝝ. Quaꝝ vnã abraaʒ habebat i vſu: ãbas in hitu: Caſte.n. ⁊ ꝯiugal'r vixit. Eſſe aũt caſtꝰ ſiñ ꝯiugiõ potuit: ſʒ tunc non oportuit. Jtẽ Hiero. q̄s ignoret ſub alta diſpẽſatiõe d̾i oẽs retro ſãctos eiuſdẽ fuiſſe meritiꝰ nc̄ xp̃ani ſt̃: Q[uo]ñ abraaʒ añ placuit i ꝯiugio: ſic nc̄ virgĩes placẽt i caſtitate. Seruiuit ille legi ⁊ tempori ſuo: ſeruiamus ⁊ nos legi ⁊ tempori noſtro: i quo fines ſeculoꝝ d̾uenerũt. Ex his apꝑet ꝙ ſancti p̾res añ legẽ ſiñ pctõ pl'es h̾uerũt vxores vl' ꝯcubias. Eas.n. nc̄ vxores appellat ſcriptura: nũc cõcubinas. Rachel tm̃ ⁊ lya amhe vxores fuerunt: non concubine.

¶ Oppoſitio. c

f J[gitur] q̄s oppõat ꝙ fidẽ thori nõ ſuabãt illi p̾res. Dicimꝰ i hoc ſuaſſe fidẽ thori: q2 nõ aliĳs ſʒ ꝓp̾ĳs vxoribꝰ vl' ãcillis miſcebãt̃. Ecce q̄ fuerit ꝯſuetudo i hac re añ legem. Legis vero tp̃e iterdixit moyſes carnalẽ copulã fieri: cũ m̄re: cũ nouerca: cũ ſorore: cũ nepte: cũ amita: cũ m̄tera. cũ nuru: ⁊ aliĳs q̄buſdã. Permiſit ãt diuortiũ fieri dato libello repudĳ: i quo vir põebat cãs ꝓ q̄bꝰ vxorẽ repudiabat. ꝑmiſit ãt aliã ducere dato p̾iori libello: qd̾ ꝑꝑ duritiã cordis coꝝ ꝑmiſſũ xp̃s dic̃. Nõ vt ꝯcederet̃ diſcidiũ: ſed vt tolleretur homicidiũ. Permiſit ſi cĩmala ne fierẽt peiora: ⁊ hoc ꝑmittẽdo nõ dei iuſtitiã demõſtrauit: ſʒ in pctõre minuit culpã.

¶ Cui licebat plures habere vel non. d

f S[ed] Ed nũq̄d ſub lege licebat h̾re pl'es vxores. Audi q̄d ſcriptũ ẽ i d̾utrono. Nõ habit vxores pl'imas q̄ alliciãt aĩaʒ eiꝰ. ſuꝑ quẽ locũ ait aug. Manifeſtũ ẽ ſalomonẽ hoc p̄ceptũ trãſĳſſe. Dauid ãt pl'es h̾uit: nec p̄ceptũ p̄terĳt. Permiſſũ ẽ.n. regi pl'es h̾re: nõ pl'imas q̄ alliciãt aĩaʒ m̄ltiplicate. Cũ tm̃ addit̃ vt nõ eleuetur cor eiꝰ: alienigenas ꝓhibitũ eẽ videt̃. Uerũ tm̃ multiplicatio vxoꝝ gñaliter ꝓhibita ẽ. Permiſſũ ẽ ãt regi pl'es h̾re: ſʒ ñ m̄ltiplicare. Ueniẽte ãt plenitudis tp̃e quo xp̃i gr̃a vbiq3 ẽ dilatata: reducta ẽ lex nuptiaꝝ ad p̾iorẽ honeſtiorẽq̄ʒ iſtitutionẽ vt vnꝰ vni i figura xp̃i ⁊ eccl'ie ꝯiſigatur. Nec q̄rit̃ electõ m̄lieris i ſucceſſiõe gñis: ſʒ i ꝑfectiõe vite ⁊ ſinceritate ſcie: ⁊ virginitas fecũditati p̄fert̃ ⁊ ſacerdotibꝰ ꝯtinẽtia indicitur:

¶ De virginitate mentis ⁊ carnis. e

m M[elior] Elior ẽ ãt virgitas mẽtis q̄ʒ carnis. Uñ ãbro. Tolerabiliꝰ ẽ mentẽ virginẽ q̄ʒ carnẽ h̾re. vtrũq3 bonũ ẽ ſi liceat. Si ñ liceat: ſaltem non caſti hoĩ ſed deo ſimus. Uirgo proſtitui poteſt: adulterari nõ poteſt: nec lupanaria infamant caſtitatem: ſʒ caſtitas etiam lociabolet ĩfamiã. Jdẽ. Nõ p̄t caro añ corrũpi: niſi mẽs añ fuerit corrupta. Jtẽ Jſi. Nõ p̄t corpꝰ corrũpi niſi p̾iꝰ aĩus corruptꝰ fuerit. Mũda.n. a ꝯtagiõe aĩa: caro ñ peccat. Jn fine hꝰ capituli apit̃ q̄ſio veꝝ ſit niſi aĩa p̾iꝰ fuerit cõrrupta: corpꝰ ñ poſſe corrũpi. ſ. pctõ. Jlld̾ ẽt aug. aduertẽdũ ẽ. Sic̃ iḡt ſãctiꝰ ẽ mori fame q̄ʒ ydolaticiſ veſci: Jta ſãctiꝰ ẽ d̾fũgi ſine liberis q̄ʒ ex illicito coitu ſtirpẽ q̄rerẽ. Uñcũq3 vero naſcãt̃ hoĩes: ſi parẽtũ vitia nõ ſectent̃: ⁊ deũ recte colãt: honeſti ⁊ ſalui erũt. Semen.n. ex q̄licũq3 homine dei creatura eſt: ⁊ eo male vtenti male erit. nõ ipm̃ aliq̄ñ malum eſt.

C[irca] Jrca 33[um] di. q̄runt̃ duo. Primo d̾ m̄rimonio antiquoꝝ patrũ. 2° de virginitate noue legis. ¶ Quantũ ad p̾[m] q̄rit̃ vtꝝ vnq̄ʒ licuerit h̾re pl'es vxores. Et videtur ꝙ nõ: q2 nũq̄ʒ licuit fornicari: ſʒ ducere ſecũdã vxorẽ ẽ mechari. ḡ ⁊c̃. ¶ Contra licuit repudiare ⁊ aliã ducere: ſʒ h̾ erat h̾re pl'es vxores: q2 vicl'ʒ manebat. ḡ ⁊c̃. ¶ R°. h̾ ſt̃. 3. videᵃ. p̾° d̾ pl'alitate vxoꝝ. 2° de libel. repudĳ. 3° d̾ fornic[atione] ſimplici.

Q[uantum] Uãtũ ad p̾° ſũt. 3. ꝯnes. ¶ p̾ᵃ ꝙ nũq̄ʒ licuit vni mulieri h̾re ſil' ⁊ ſemel plures viros: q2 illud qd̾ ẽ ꝯ ius nãle nũq̄ʒ licuit niſi diſpẽſãte auctore nãe: iſtud eſt hꝰ nec vnq̄ʒ legit̃ deũ diſpẽſaſſe. ḡ ⁊c̃. Ma. p3 Mi. ꝓbabitur q̄ʒtũ ad ſecũdã ꝑtẽ ꝙ d̾s nũq̄ʒ diſpẽſauerit i 2° articulo de libello repudĳ ꝯne 2ᵃ: ſʒ q̄ʒtũ ad p̾mã partem ꝙ h̾ ſit ꝯ ius nãle p3. Ubi p̾mo ſciẽdũ ẽ ꝙ nãle ẽ cuiꝰ p̾ncipiũ ẽ nã: ſicut igni ferri ſurſũ: vl' m̄a vt motꝰ celi: vel for° vt motꝰ elemẽti: vel ſm nãʒ vniuerſalẽ ſicut fluxꝰ ⁊ refluxꝰ maris ⁊ motus circularis ignis ⁊ aeris: vl' ſm nãm ꝑticularẽ vel ſpẽi: vt adamãtis attrahere ferrũ. vl' gñis vt grauis ferri deorſũ. Et q̄dẽ nãlis ẽ rei ſeq̄ iclinationeʒ nãe vniuerſalis: q̄ʒ ꝑticl'aris: ſicut graue aſcẽdit ad ſupplẽdũ vacuũ. Jtẽ nãliꝰ ẽ ſeq̄ iclinationẽ nãe ſpẽi qñ ẽ cõtra a nã vl'i q̄ʒ nãm gñis: ſic̃ lʒ ferrũ vt graue hẽat tẽdere deorſũ: tm̃ vt alteratũ ab adamãte v̾tute celeſti fert̃ ſurſũ: vt in actu p3 ⁊ ſepulcro Machometi. Juxta qd̾ ſolet dubitari ſi aer ãnihilaret̃ q̄d fierʒ ad ſupplẽdũ vacuũ loci aeris: vr̃ ꝙ ignis deſcẽderet: q2 nõ repugnat ſibi vt leuis ẽ: ſʒ vt leuiſſimꝰ ⁊ nõ aq̄ aſcenderet: q2 repugat ſibi nõ ſolũ vt grauis ẽ ſic: imo vt grauis ẽ ſimpl'r. Nullũ.n. graue natũ ẽ ibi eẽ ex altera ꝑte. ¶ Cõtra vr̃: q2 ignis ñ ẽ plꝰ rarefactibil' vt ẽ i ꝓp̾a ſpera: vñ ñ poſſet augeri vt ꝑs d̾ſcẽderet ⁊ ꝑs maneret̃. Nec ẽ viſil'e ꝙ vacuaret ſuũ locũ ad replẽ[m] aliũ. aq̄ v̾o plꝰ ẽ rarefactibil' q̄ʒ ſit i ꝓp̾a ſp̾a: cũ ex vno pugillo eꝰ fiãt. x. aer]. ⁊ .c. ignis: vñ ſi aliq̄ ꝯcauitas eẽt vacua ab aq̄ vſq3 ad celũ nec ignis deſcẽuerʒ nec aq̄ aſcẽderʒ: ſʒ aer aliꝰ rarẽcerʒ: ſʒ ſi ñ eẽt aliq̄s aer: tc̃ aq̄ rarẽſcerʒ vſq3 ad d̾cuplũ i aerẽ ꝯuerſa: ꝙ ſi ñ ſufficerʒ i cẽtuplũ ꝯuerſa i ignẽ. Jtẽ ẽ ius nãle a nã gñis qd̾ nã oĩa aĩalia docuit: a nã ſpẽi ius gẽtiũ: ꝙ rõ nãl' apd̾ hoĩes ꝯſtituit: ſic̃ maleficia puniri ⁊c. a nã ſuꝑiori qd̾ i lege ⁊ euãgẽlio ꝯtiet̃. Et illd̾ qd̾ ẽ ꝯ p̾[m] ẽ ꝓp̾e inãle: ⁊ qd̾ ẽ ꝯ 2[m] ih̾uanũ: ⁊ qd̾ ẽ ꝯ 3[m] cl'pa vl' pctm̃: qd̾ ẽ trãſgreſſio legis diuie ⁊c. ⁊ ex h̾ p3 q̄uo ſit aliq̄d ꝯ nãʒ m̄rimonĳ: q2 nã agit ꝑꝑ finẽ: ⁊ triplicẽ fineʒ hʒ m̄rimo[m] ſʒ triplex bonũ. nã iq̄ʒtũ ẽ i officiũ a nã gñis: hʒ ꝓ fine ꝓcreatõeʒ ꝓlis ⁊ educationẽ. 2° iq̄ʒtũ ẽ a nã ſpẽi i fedus h̾uane ſocietatis: hʒ iuxta bonũ fidei amicitiã ⁊ cõicatõeʒ i opibꝰ ciuilibꝰ: iq̄ʒtũ aut ẽ ſacr̃ʒ hʒ ꝓ fine rep̄ntatõʒ icarnatõis ⁊ ex h̾ iſeꝑabilitatẽ. pl'alitas ãt vxoꝝ ẽ ꝯ ius nãle q̄ʒtũ ad finẽ 2[m] ⁊ 3[m] ñ p̾mũ. pl'alitas viroꝝ magis: q2 ꝯ p̾[m]. i. gñonẽ: q2 lʒ qñ ẽ ſpgnata ipgnet̃: tm̃ frequẽtiꝰ cãt̃ aborſus. vñ meretrices raro ꝑiũt. vñ m̄lto grauiꝰ ẽ cogſcere meretricẽ q̄ʒ ꝯcubinã: q̄ʒto plus diſtat ab vxore et ꝓle meetrix q̄ʒ cõcubiã. Jtẽ ẽ ꝯ educatõeʒ ꝑꝑ icertitudinẽ. 2° ẽ ꝯ bonũ fidei: q2 magl' cõrixãt̃ viri ꝑꝑ femias q̄ʒ eꝯ: ẽt i brutꝭ: ⁊ magl' ꝯ bonũ ſacri: q2 xp̃s nõ ꝯſtat ex pl'ibꝰ ꝑſonis ſic̃ eccl'ia. ¶ 2ᵃ ꝯ ẽ ꝙ nũq̄ʒ licuit vni viro ſil' h̾re pl'es vxores niſi d̾o diſpẽſãte. 2° ꝯ

¶ Sʒ circa h̾ dñt q̄dã ſic: ꝙ p̾mi q h̾uerũt pl'es vxores ñ potuerũt licite ꝯhere cũ ſa viuẽte pᵃ cũ q̄ ſimpl'r ꝯxerãt niſi d̾ ꝯſẽſu eiꝰ. cꝰ rõ ẽ: q2 duobꝰ ꝯhẽtibꝰ m̄rimo[m] iter ſe ſimpl'r q̄lʒ trãſfert ꝑtãtẽ totã cõpis ſui i alteꝝ: ꝑꝑ qd̾ ſine ꝯſẽſu eiꝰ ñ p̄t obligare alteri corpꝰ ſuũ. potuit tm̃ de ꝯſẽſu eiꝰ ⁊ ex cã. ſ. ſi vxor erat ſteril': vl' ꝑꝑ paucitatẽ h̾uani gñis: ⁊ ſic fuit i abraã. geñ. 16. ⁊ recitat̃. 32. q. 3. c. Dixit ſarra ad abraã. Ecce ꝯcluſit me dñs ne ꝑerẽ: igredere ad ãcillã meã ſi ſaltẽ ex illa ſuſcipiã filios. Ecce ꝙ d̾ volũtate vxoris ꝑꝑ ſterilitateʒ eiꝰ accepit 2[am] h̾°. ⁊ hac d̾ cã h̾uit iacob pl'es vxores: q2 de volũtate rachel credit̃ ꝙ lya ſuppoſuẽit ſe ei. voluit.n. ꝑce

re rachel ꝟecūdie ſorõis ātigoꝛis cū eēt ꝯſuetudo apō eos
vt antigoꝛes ꝑ traderēt ad nuptias. De volūtate aūt haꝝ
duaꝝ igreſſus ē ad ancillas caꝝ. Ad ācillā qdē Rachel pꝛ
ſterilitatē eius: vt hētur gene. 3°. Ad ancillā vero Lye poſt
ꝙ̄ lya credidit ſe dēſiſſe parere: vt habetur ibidē. Proceſſu
vero tempoꝛis mos inoleuit apud alios hr̄e vxoꝛes plures
de voluntate p̄me tacita vel expſſa vel conſuetudine ſup
hoc obtenta: nec ī hoc videnť peccaſſe: vñ Augꝰ dicit ⁊ hr̄
ī lr̄a ⁊ recitatur. 32. q. 3. Obyciunť: ꝙ qñ mos erat: peccatū
nō erat: ⁊ iō antiqs iuſtis nō fuit peccatū ꝙ pluribus femi
nis vtebanť: nec ꝯ nām hoc faciebāt: cū nō laſciuiendi ſed
gignēdi cā hoc facerēt: nec ꝯ moꝛē: qꝛ eo tpe ſic fiebat: nec
contra p̄ceptū: qꝛ tūc nulla lege erat ꝓhibitū. Qꝛ aūt dicit
Innoc. ꝙ nūꝙ̄ licuit hr̄e pl'es vxoꝛes ſil' niſi cui fuit diuia
reuelatiōe ꝯceſſum: exponēdū ē nō de reuelatione q̄ eſt
ſpālis inſpiratio: ſed de iteriori dictamīe rōis quo ſciuerūt
ſancti pr̄es ꝙ pro multiplicatione gn̄is humani licuit hr̄e
plures vxoꝛes de volūtate p̄ncipalis. Sicut .n. lex nālis ñ
eſt ſcripta ī codice: ſed ipſa ī mēte: ſic dictamen rōnis quo
ſciť ī quo caſu lex nō aſtringit cū ſit q̄dā legis interp̄tatio:
pōt dici diſpēſatio: ⁊ qꝛ eſt mēti ipſa a deo: iō vocať diſpē
ſatio diuina. Sed cōis opinio ꝙ nec de cōſēſu alterius: nec
propter ſterilitatē nūꝙ̄ licuit vni viro hr̄e plures vxoꝛes
niſi diuina diſpēſatiōe. Primū pꝫ: qꝛ nō plus iuris hꝫ vir in
vxoꝛē ꝙ̄ eꝯ quoad eēntialia mr̄imonij: nec plus idiget ꝓ
le mulier ꝙ̄ vir: ſed nūꝙ̄ de licētia viri ſterilis licuit vxoꝛi
ducere aliū virū: nec eꝯ: lꝫ vnū ſit grauiꝰ altero ⁊ inālius:
qꝛ nō ſolū ius nāle: ſed nec ius publicū priuatoꝝ pactiōibꝰ
tolli vel imutari pōt: ſicut alibi dr̄ ⁊ mľto minꝰ ius diuinū
vñ ſi vxoꝛ plures viros hr̄e nō pōt fieri licitū ꝑ pactū: qꝛ ē
ꝯ finē mr̄imōij: vt ē nāle a nā gn̄is. ḡ nec vnū vir hr̄e pl'es
vxoꝛes: qꝛ ē ꝯ fineꝫ mr̄imonij: qō eſt bonū fidei: ⁊ ꝯ ſocieta
tē ſꝫ q̄ eſt nāle a nā ſpēi: ⁊ ꝯ bonū ſacr̄i: qꝛ xp̄s ē ſpōſus vni
ſpōſe: lꝫ ñ eq̄ ſic p̄ᵐ. ¶ Pro p̄ˡ āt opiōne ſingulari ꝯ cōeꝫ
pōt argui tripľr. Et p̄ ſic: qꝛ licꝫ ex cā renunciare iuri ſuo ñ
minus ī pte ꝙ̄ ī toto: ſꝫ ꝑ hoc ꝙ vir emittit votū caſtitatis
in totū p̄iudicať alteri: ꝑ hoc ꝙ ꝯdit cū ſecūda ſolū in par
te. ḡ ſi de licētia eiꝰ ⁊ cōſenſu lꝫ emittere votū: ſicut pari cō
ſenſu maria ⁊ Joſeph emiſerūt ꝑꝑ bonū caſtitatis: pari rō
ne ꝑꝑ ſterilitatē vxoꝛis vel multiplicationē hūani generis
de licētia p̄me vxoꝛis licuit accipe ſecūdā. ¶ Solō. duo ñ
poſſūt eſſe dñi eiuſdem rei ī ſolidū vel poſſeſſoꝛes: vñ ſi ali
cui dedi vſū in nemoꝛe meo de eius voluntate poſſum da
re alteri: qꝛ ſe cōpatiunť: ꝙ q̄libet accipiat ſuā neceſſitateꝫ
qō eſt accipe partē ⁊ non totū: nō aūt ſine licentia eius ſi ꝑ
hoc parať ſibi p̄iudicium. Si aūt vni dedi vſufructū de li
centia eius manēte p̄mo vſufructu fieri nō pōt ꝙ aliꝰ ha
beat totū vſufructū: cū ī vna re ñ poſſint eē plures vſufru
ctus: ſicut plures vſus: qꝛ vſufructus ē ius plenū vtēdi: fru
endi rebꝰ ſalua rerum ſubſtantia. Pōt ḡ inter eos ſi p̄mus
vult partiri vſufructus: ſed nō pōt ab vtroq; ī ſolidū hr̄i: ſic
nihil eſt ī ꝓpoſito: qꝛ nā mr̄imonij eſt ꝙ coniunx hēat ple
nā ptātem ⁊ plenū dñium in coꝛpoꝛe alteriꝰ. Qñ ḡ de volū
tate p̄me ducit ſecūdā: aut dat ſibi partē ptātis aut totaꝫ.
Si totā. ḡ p̄ma deſinit eē vxoꝛ: qꝛ nō pōt haberi a duobus
in ſolidū. Si partem. ḡ mutat nām mr̄imonij qō pōt ſolus
auctoꝛ nature: ſicut ſi acciperet vxoꝛem vſq; ad paſca. Pro
pter hoc .n. non pōt meretrix dare ptātem coꝛpoꝛis ſui ad
hoꝛam q̄ pōt dare ī perpetuū: qꝛ nā illius actus ē vt cōgnu
a fini queꝫ nā intēdit ex eo: h̄ aūt requirit ꝙ totaľr detur
et non partialr̄ dimidietur. Qñ aūt vnus vouet caſtitateꝫ
de licentia alterius nullus accipit ptātem ad actus carna
les ſuper coꝛpus alterius vouentis: nec in parte: nec in ſoli
dum: vnde non eſt ſimile. ¶ 2° arguitur ad idem ſic. qꝛ ſi
ita eſt ꝯ legem nature ſuperinducere ſecundaꝫ ſicut eyce
re caſtā: ſicut Abꝛaā noluit eycere agar ſuadēte ſarra quo
uſq; deus reuelans per angelū diſpenſauit: ⁊ illō ſcriptū
Gene. 16. ſic ſuadēte ſarra non ſuperiduxiſſet agar niſi an

gelo reuelante ⁊ illō eēt ſcriptū. Nihil aūt plˢ ſcriptū eſt
de ſanctis viris habentibꝰ plures vxores niſi ꝙ cōſentien
tibus p̄mis ꝑꝑ ſterilitatē alias ducebāt ſicut abꝛaā rogatū
ſarre duxit agar. ſicut iacob ad rogatū primaꝝ caꝝ ācillas
duxit: ſic ⁊ de alijs. Non ē aūt ſcriptū dixit dñs ad abꝛaam
audi vocē ſarre de ingrediendo ad agar. Jō. ⁊c. ¶ Solō
dicēdū ꝙ cū illis fuit diſpēſatū ꝑ inſpirationē: lꝫ nō ſit ſcri
ptū: magis aūt de repudio agar ſcripta ē diſpenſatio: qꝛ ma
gis ſcripta ꝓhibitio ſeꝑationis qñ dictū ē. Relinq̄t pr̄eꝫ ⁊
mr̄eꝫ ⁊ adherebit vxoꝛi. ḡ non adherere caſte ſic debuit re
uelari ⁊ ſcribi ſicut abꝛae fuit ꝑ ꝓphiaꝫ Ade reuelatū ⁊ po
ſtea a Moyſe ſcriptū. Nō ſic āt nō hr̄e pl'es vxoꝛes erat in
ſcriptura ꝓhibitū: ſꝫ hr̄e pl'imas regi fuit poſtea iterdictū:
ſicut ḡ erat ī tabulis coꝛdis ſcripta ꝓhibitio: ſic ſufficiebat
coꝛdis diſpēſatio. Et iſta ē ſolō Innocentij ī decre. Gaude
mꝰ. qꝛ nihil tā nāle ē ꝙ̄ vnūqōq; diſſolui eo gn̄e quo ligatū
ē: vñ p̄ceptū qō hꝫ obligationē ex iſpiratiōe hꝫ diſpenſatio
nē ex ſola iſpiratiōe. ¶ 3° arguiť ſic: qꝛ ꝙ nulla lege ē ꝓhi
bitū p̄t eē cōſuetudie licitū: illud āt ē hꝯ: ⁊ tūc mos erat. ḡ
ꝓ tūc crimē nō erat. vt Augꝰ dicit. ¶ Solō. imo ꝯ legē na
ture vt dictū ē. ⁊ mos ille ioleuit ex diuina diſpēſatiōe: ⁊ ñ
ex nāe coꝛruptiōe ſicut ſimplex foꝛnicatio. iō ⁊c. ¶ Solō
quā dāt ad decretalē de diuoꝛtijs. Gaudemꝰ. ꝙ nulli licuit
niſi cui fuit diuina diſpēſatiōe ꝯceſſū. i. ō dictamie iterio
ris rōnis: nō ē ad mētē decretal'. ¶ 3ª ꝯ ē ꝙ ī lege noua de
nulliꝰ licētia h̄ licꝫ etiā vxoꝛe ſterili ꝯſētiēte ⁊ papa diſpē
ſāte: qō pꝫ tripľr. Prio ꝑ illō qō dr̄ Mat. 19. Quicūq; dimi
ſerit vxoꝛē ⁊ aliā duxerit mechať. Si ḡ dimiſſa vxoꝛe non
licꝫ aliā duceř: mľto magis ipa retēta: qꝛ magis lꝫ hr̄e vnā
vxoꝛē poſt aliā ꝙ̄ duas ſil'. ¶ Sꝫ ad h̄ dn̄t ꝙ loq̄ť qñ vxo
re dimiſſa ipa iuita ī eiꝰ p̄iudiciū alia ſuꝑducit: nos āt q̄ri
mꝰ qñ de ipiꝰ volūtate. ¶ Dōꝫ ꝙ ſolō nō valꝫ: qꝛ plus licꝫ
facere viro ꝯ hōa mr̄imōij vxoꝛe foꝛnicāte iuita ꝙ̄ ñ foꝛ
nicāte volūtaria: qꝛ ipa foꝛnicāte ⁊ iuita licꝫ ſibi itrare re
ligionē vel ſuſcipe ſacrū oꝛdinē ſi ñ ē bigamꝰ: ēt ſi illa ſit ſu
ſpecta ō icōtinētia ſic pꝫ ꝑ effectū: nō tñ ō licētia ipiꝰ caſte
h̄ licꝫ. Si ḡ vxoꝛe foꝛnicāte ñ lꝫ aliā ſuꝑducere ēt ſi ipa ē
ſterilis: multo magis nec ipa licētiāte. ¶ 2° ſic: qꝛ xp̄s redu
xit mr̄imoᵐ ad p̄mariaꝫ iſtitutionē qñ dixit Ab initio aūt
nō fuit ſic: ſꝫ tūc dictū ē erūt duo ī carne vna ñ tres vľ q̄tu
oꝛ ⁊ adherebit vxoꝛi ſue ñ vxoꝛibꝰ. ḡ ꝯ h̄ nō valꝫ ꝯſēſus pri
uatoꝝ nec diſpēſatio hoīs. ¶ Sꝫ ad iſtā rōnē r̄ndent aliq
ꝙ nā hūana fuit p̄miꝰ iſtituta nō ſolū q̄tū ad ea q̄ ſunt ne
ceſſitatis: ſꝫ q̄tū ad multa q̄ ſūt ꝑfectiōis: ſicut mr̄imoᵐ fu
it iſtitutū tūc ſꝫ ſtatū ſuū optimū a quo tñ ſi deficeret nō
ꝑꝑ h̄ eēt malū ⁊ illicitū. Nō .n. oē qō dficit ab optīo eſt ma
lū. Eſt .n. ī bonis dare bonū ⁊ meliꝰ: ſicut ī malis ē dare ma
lū ⁊ peiꝰ. Optimꝰ ḡ ſtatꝰ mr̄imonij ē vniꝰ cū vna: ſed nō eſt
malus qñ ē vniꝰ cū pl'ibꝰ ſi ſubſit cā. ñ eēt ḡ oio ꝯ rōeꝫ ſi
qs diceret ꝙ ſicut papa diſpēſat ī ſolēni voto ꝯtinentie ꝑꝑ
bonū cōe ſicut diſpēſatū fuit cū q̄dā mōacho de gn̄e regis
aragonū: vt ꝯheret ꝑꝑ defectū heredis: ſic diſpēſare poſſꝫ
vt p̄nceps hn̄s vxoꝛē ſterilē ō q̄ nō poſſet ſuſcipe ꝓlē ea vi
uēte ⁊ ꝯſētiēte accipet aliā. Nec minꝰ ē ꝯ ius nāle ⁊ diuinū
ñ ſoluere votū quā pl'aritas vxoꝝ: qꝛ ⁊ ſi vtrūq; cadit ſub
p̄cepto: ñ tñ idiſpēſabilr̄. ¶ Sꝫ aduertēᵐ ꝙ illō ñ ſēꝑ licu
it: vñ āte abraā ñ fuit diſpēſatū nec ab abꝛaā vſq; ad moy
ſē ſiñ iſpiratiōe ad pr̄es: vñ abꝛaā ſarai ⁊ agar diſpēſāte dō
ſil' hūit: ſꝫ nō fuit diſpēſatū cū alijs a gn̄e abꝛaā: qꝛ nō diſpē
ſabať ſolū ꝑꝑ mľtiplicationē ſobol': al's añ diluuiū ⁊ ſtatim
pꝰ fuiſſꝫ ꝯceſſū: cū nec filijs noe h̄ licuerit: nec lamech: ſed
ꝑꝑ augmᵐ cltꝰ diui qō ñ erat ī alijs gētibꝰ ſicut ⁊ circūciſio.
Jtē a moy. vſq; ad xᵐ ñ ſolū licuit regibꝫ: imo ēt ſacerdo
tibꝰ: qꝛ de vtraq; tribu xp̄s erat naſciturꝰ: ⁊ ſauli ō q̄ xp̄s ñ
erat naſciturꝰ: ⁊ moy. legis latoꝛ ñ ꝓhibuit: qō fecit helcha
na ſub lege q̄ non erat ō tribu regali: nec ēt ſacerdotali. Et
deutr. 21. de vxoꝛe odioſa: ⁊ dilecta agendo: ſuppōiť tunc
licitū habere plures vxores: ſed magis fit mentio de reg̃

qui plures pōt tenere. In lege āt euangelica nūꝙ̄ licuit vľ
licebit: vñ nec iudeis nec alijs mō licet. Lege āt ciuili eū q̄
binas vxoꝛes ſiml' hūerit cōcomitať infamia. C. ad. l. iul.
de adul. Leū q̄ binas. tñ ī tripartita hiſtoꝛia. li. 8. c. xi. referť
ꝙ valētianꝰ ſenioꝛ arrianꝰ legē ꝓtulit vt liceret volētibus
hr̄e duas vxoꝛes: vt. ſ. ipe cū ſeuera vxoꝛe hr̄et iuſtitiā quā
moꝝ duxit de q̄ valētianꝰ iunioꝛ natꝰ fuit. Vñ nūꝙ̄ licuit
niſi ꝑꝑ multiplicationē cultꝰ diuini q̄ tūc fiebat ꝑ carnis ꝓ
pagationē: vñ cū mō ſit multiplicatio cultꝰ diuini ꝑ gn̄onē
ſpūalē: ide ē ꝙ mr̄imonia reſtricta ſūt ⁊ nō āplianda. ¶ 3ª
rō ſpālis q̄re minus pōt nūc ꝙ̄ tūc ē: qꝛ ſicut ſponſalia cōi
cōſenſu auctoꝛitate eccl'ie diſſoluūť: vel al's copl'as requi
rāt: qꝛ nō ē ibi aliqō vinculū ſacr̄i: ſic añ legē nouā nō erat
aliqō vinculū reale ī mr̄imonio: ſed pura reſolō rōis: ſicut
ex h̄ ꝙ aliqs dat ſe in ſeruū a quo ⁊ pōt manumitti ⁊ liber
fieri: ſic in ſacris illiꝰ legis nec character nec aliud hꝯ imp̄
mebať: ⁊ iō niſi qꝛ mr̄imoniū erat a deo iſtitutū ꝓpꝛia vo
lūtate potuiſſet diſſolui: vñ ſꝫm leges gētiliū q̄ ꝯſiderabāt
ipm ſolū vt quoddā ꝯctū idifferēter ſibi poterāt dare mu
tuo libellū repudij: ſed quos dñs cōiunxit hō non ſeparet:
vñ nō licebat niſi dei auctoꝛitate ñ ꝑꝑ vinculum reale: ſed
dei oꝛdinationē q̄ nolebat ſolui nec plures vxoꝛes hr̄i niſi
diſpēſatiue. Nūc āt ſicut ī ſacris alijs iprimiť character in
debilis: ſic et h̄ vinculū vſq; ad moꝛtē nāleꝫ vel ciuilē: vñ
qꝛ ligamē manēs ipedit cū alia ꝯhere papa q̄ hoc ligamen
amouere ñ pōt: diſpēſare nō pōt. ¶ Sꝫ ꝯ hoc dicūt aliq ꝙ
nō eſſet oino ꝯ rōnē ſi qs diceret ꝙ ſicut papa diſpēſat ī ſo
lēni voto cōtinētie ꝑꝑ bonū cōe ſicut diſpenſatū fuit cum
quodā monacho ō gn̄e regis aragonum vt ꝯheret ꝑꝑ defe
ctum heredis: ſic diſpēſare poſſet: vt p̄nceps hn̄s vxoꝛem
ſterilē de q̄ nō poſſet ſuſcipere ꝓlē ea viuēte ⁊ ꝯſentiēte ac
ciperet aliā: nec minꝰ ē ꝯ ius nāle ⁊ diuinū nō ſoluere votū
ꝙ̄ pluralitas vxoꝛū: qꝛ ⁊ ſi vtrūq; cadat ſub p̄cepto non tñ
idiſpēſabilr̄. ¶ Sed dōꝫ ꝙ ſicut papa nō ex eo ꝙ papa pōt
miracula facere: qō ē ſuꝑ nām: ſic nec pōt ī pluralitatē vxo
rū: qō ē ꝯ legē nālē diſpēſare ꝑꝑ quācūq; neceſſitatē: puta
vltramarinā: vt ibi multiplicenť hitatoꝛes: vel rege hn̄te
vxoꝛē ſterilē: ꝑꝑ heredē: vel ſi regina ſaracenoꝝ vellet cuꝫ
ſua gēte ꝯuerti ſi cōiugatus q̄ſq; eā duceret. que videntur
iuſte cāe: qꝛ nō pōt vincl'ꝫ tollere vt dictū ē. ¶ Ad arᵐ ō vo
to: dōꝫ. ꝙ non ē ſil'e qꝛ ſi papa pōt diſpēſare ī ſolēni voto h̄
ē qꝛ illud ſupꝛa votū ſimplex nō addit niſi aliqō poſitiuuꝫ
⁊ moꝛtē ciuilē: pōt āt papa diſpēſare in voto ſimplici: ⁊ ī oī
iure poſitiuo ⁊ ī moꝛte ciuili: puta de ſeruo facere liberuꝫ:
⁊ monachū vel heremitā cogere ad ep̄atū ꝑ qō hꝫ vacare
mundo cui abrenūciauerat. Si mōachꝰ cū q̄ diſpēſat con
ſumato mr̄imonio ꝯtrauit: viuēte illa nō pōt papa eū alteri
copulare obſtāte ligamīe: nō voto. Si āt ſolutꝰ erat vľ car
nal' copl'a nō ſecuta ꝓfitēdo ſolutꝰ fuit tūc pōt: ſed in iſto
nō moꝛtuo ciuilr̄ nec nālr̄ ꝙ̄uis moꝛtua ſit vulua vxoꝛis ñ
pōt diſpēſare: qꝛ nō pōt ligamen tollere.

Quantum ad 2ᵐ articl'ꝫ de libello repudij ſūt quo
tuoꝛ ꝯnes. ¶ pª ꝙ non licuit vnꝙ̄ exce
pta cā foꝛnicatiōis vxoꝛē repudiare ꝑꝑ illō: q̄s deus cōiun
xit hō nō ſeꝑet. Nec abꝛaā agar dimiſit nec Moyſes ethi
opiſſā niſi ꝯſilio dei: ſed tpe legis q̄tū ad ipunitatē licebat
viro vxoꝛē dimittere ⁊ nō eꝯ: lꝫ iure ciuili eq̄l'r vtriq; lice
bat repudiū dare. Fallebat āt ī duobus caſibꝰ. Primꝰ cū
ſtuprū obiectū nō ꝓbauerat. 2ꝰ qñ eā ante defloꝛauerat.
deuteron. 22. Sꝫ ⁊ r̄pudiare erat peccatū: qꝛ ad duritiā coꝛ
dis coꝝ cōceſſū Mat. 19. Cuius ſignū ē. qꝛ nullus ſanctoꝝ
vxoꝛē dimiſit illo mō. ſ. ꝑꝑ odiū: ſed alr̄: ſicut Abꝛaā. q. no
lens agar. ⁊ Moyſes pro ſalute ſimlr̄ dimiſit ethiopiſſam ⁊
madianitē: ⁊ iſta opinio magis cōcoꝛdat verbis euāgelij: ſꝫ
vī verioꝛ opinio ꝙ licebat repudiare auctoꝛitate legis dei
q̄ oē moꝛtale pꝛohibebat: ⁊ ſi non cohibebat: al's iꝑfecta
fuiſſet lex q̄ nō de oībꝰ actibus virtutū ferebať neceſſarijs
ad ſalutē: cū dicat xp̄s. Si vis ad vitā igredi ſerua manda
ta. Sed iure ciuili olim ſine cā ad libitum diuoꝛtiū fiebat
vtroq; vel altero volente vt libera eēnt mr̄imōia. Et lꝫ iu
re nouo puniať: q̄ ſine iuſta cā repudiat. tñ ſꝫm illud ius ſol
uitur mr̄imoniū. C. de diuoꝛ. l. vlt. qꝛ mr̄imonia inolunta
ria triſtē exitū hr̄e ſolent. Sed ſꝫm legē Moyſi dicūt q̄dā
nō permiſſum diuoꝛtiū niſi ex iuſta cā: puta ꝑꝑ ſterilitateꝫ
vel ꝓpter feditatem ſuꝑueniētē ificientē ꝓlē. ſiue coꝛpoꝛa
lem: vt lepꝛa: vel ſpiritualem vt foꝛnicatio: vel aliud vici
um. Sed ꝯ: qꝛ ꝑꝑ vxoꝛicidiū vitandū licebat qō ita cauſa
tur ex odio iiuſto ſicut iuſto: ⁊ ſi nūꝙ̄ ſine iſta feditate di 2ª ꝯ
mitteret a p̄mo: eo ipo ñ inueniret cū quo ꝯheret ſecūdo.
¶ 2ª ꝯ ē qñ diuoꝛtio celebꝛato ⁊ dato libello repudij li
ceret ꝯhere ⁊ qñ nō. Et q̄dē ſꝫm legē Moyſi poſt diuoꝛti
um licebat viro ducere alterā: qꝛ ⁊ ante diuoꝛtiuꝫ licebat:
vxoꝛi āt nō ſic iuř poli: qꝛ vinculū manebat: iure aūt ciui
li ſic: qꝛ cōſideratione illiꝰ ſolū vinculū hūanuꝫ ibi ē: qō ab
hoīe ſolui pōt: ſed liberta repudians patronū non poterat
alij nubere quādiu ipe vellet eā vxoꝛem hr̄e. ff. de diuoꝛ. l.
vlt. nec ante ānū ꝑꝑ ꝓlis incertitudinē vitādam: nec ante
q̄nquēniū ſine iuſta cā. C. de diuoꝛ. l. vlt. ſꝫ qꝛ ante nouā le
gē ī mr̄imonio nō fuit vincľm qō eēt aliqd reale abſolutū.
iō ꝑ repudiū videbať magis ſolutū vinculū: ⁊ ꝑ ꝯñs licitū
cōiugiū ēt mulieri: qꝛ ſacerdoti ꝓhibitū erat ducere vidu
am ⁊ repudiatā: ⁊ ꝑ ꝯñs alteri erat cōceſſū: qō nō eēt ſi ipa
eēt vxoꝛ p̄mi: qꝛ vxoꝛē alteriꝰ nulla lege ēt apud gentiles
licet accipe: ſicut pꝫ de pharaōe reſpectu ſare ⁊ de Abime
lech reſpectu rebeche q̄ grāde peccatū dixit ſi q̄ſpiā de po
pulo coiſſet cū maritata. Prius enī tūc tp̄is reputabant
adulteriū ꝙ̄ homicidiū: qꝛ virū occidebāt vt vxoꝛē ſolutā
ducerēt qō timuerat abꝛaā ⁊ Iſaac ꝑꝑ hoc vxoꝛes ſoꝛoꝛes
vocantes: ⁊ hec ē melioꝛ ratio de licentia ꝯhendi ꝙ̄ illa de
licentia repudij: qꝛ nō ſeq̄ť ſine peccato repudiabať. ḡ po
terat vterq; ꝯhere: ſꝫ vtrūq; ibi erat ⁊ licitū repudiū ⁊ ma
trimoniū ſolutū auctoꝛitate ⁊ diſpēſatione dei. ¶ 3ª ꝯ ē ō 3ª ꝯ
recōciliatiōe repudiate: qꝛ nō licebat viro recōciliare poſt
ꝙ̄ repudiata cū alio ꝯxerat: qꝛ polluta. Jeremie. 3. deute
ro. 24. ſed nec ante ſꝫm quoſdā: ne facile repudiaret ſi recō
ciliare poſſet: ſed veriꝰ eſt ꝙ licebat recōciliare anteꝙ̄ con
traheret: ⁊ poſtꝙ̄ ꝯxerat illo moꝛtuo ſed nō ante: vñ qꝛ pri
mū mr̄imoniū erat ſolutū ⁊ 2ᵐ verū ꝑꝑ hoc viuente ſecū
do marito nō poterat recōciliari p̄. Qꝛ autem hebꝛei dn̄t ꝙ
abꝛaā moꝛtua ſarra reconciliauit agar q̄ dr̄ cethura: h̄ ē qꝛ
nō ꝯxerat cū alio nec fuerat ſolutū mr̄imoniū: qꝛ non fue
rant aīo: ſed tñ coꝛpoꝛe ſeparati. Dauid vō reconciliauit
Michol qꝛ nūꝙ̄ eā repudiauerat: ⁊ ſic q̄ dr̄ vir eius: erat
putatiuus nō verꝰ ſꝫ adulter. Michol vō ſi cōſenſit ab eo
cognoſci ēt metu patris nō excuſať a moꝛtali niſi fuerit vi
oppſſa: aut niſi crediderit ꝙ pr̄ potuerit eaꝫ auferre vni ⁊
dare alteri quō lya excuſať parēdo pr̄i ⁊c. ¶ 4ª ꝯ eſt de li 4ª ꝯ
bello repudij ī ſe. Dabať aūt libellus lege moſayca ⁊ ciui
li: ſed foꝛma iuris ciuilis ponit. ff. de diuoꝛ. l. 2. Tuas res ti
bi habeto: vel tuas res tibi agito: ſꝫ ſub lege Moyſi ſic ſꝫm
Joſephū ꝓmitto tibi ꝙ nō plus ꝯueniā tecū. Erat aūt du
plex cā ꝑꝑ moꝛā. vna vt iteri caloꝛ iracūdie refrigeſceret:
alia ꝑꝑ nubēdi licētiā hn̄s cās in gn̄ali nō in ſpāli.

Quantum ad 3ᵐ articl'm de ſimplici foꝛnicatiōe ſūt
.3. ꝯnes. ¶ pª ꝙ ſimplex foꝛnicatio ē pec pª ꝯ
catū de ſe: qō pꝫ ſic. oīs actꝰ volūtariꝰ q̄ nō oꝛdinať ī fineꝫ
debitū vel nō oꝛdinať cōueniēter ī ipꝫ ē peccatū: ſed foꝛni
catio ſimplex eſt hꝯ. ḡ ⁊c. Ma. pꝫ. qꝛ p̄uatio debiti oꝛdinis
ī actu volūtario culpā iducit Mi. ꝓbať: qꝛ foꝛnicatio vel
fit ad delectationē vel oꝛdinať ad ꝓlē: ſi fiat ꝑꝑ delectati
onē nō oꝛdinať ad debitū finē: cū actꝰ nō ſit ꝑꝑ delectatio
nē: ſed delectatio ꝑꝑ actū vt dictū fuit p̄ꝰ. ſi vō oꝛdineť ad

proleȝ nihilomin⁹ ſi ordinat̃ cõueniẽter ad hũc finẽ:qꜫ cũ
pli debeat̃ a parẽtib⁹ educatio ⁊ iſtructio ⁊ ꝓuiſio ĩ totaȝ
vitã: reqrit̃ ꝙ iter pẽtes ſit obligatio cõmanẽdi ſiml' nõ
ſolũ manẽdi ad horã vel ad modicũ tp̃s:ſed ad multũ vel
ad totũ:vt ſicut ꝓles ẽ bonũ cõe p̃ris ⁊ matris; ſic ꝯueniẽ
ter ei ꝓuideat̃ ab vtroqȝ.In fornicatiõe ãt nulla ẽ obliga
tio viri ad mulierẽ ad ꝯmanẽdũ gn poſſint ſepari qñ volu
erit.g̃ fornicatio nõ ẽ actus q cõueniẽter ordinet̃ ad ꝓlẽ:⁊
ſic pȝ minor.⁊ ſeqt̃ ꝯ°.ſ.ꝙ oĩs fornicatio ẽ peccatũ:Et huic
atteſtat̃ ꝙ ſm oẽm legẽ ꝓles nata ex fornicatiõe ẽ vitupa
bilis nec legittima iudicat̃:qḋ nõ eẽt niſi ſm oẽm legẽ for
2° ꝯ̄ nicatio dãnaret̃. ❡2. ꝯ° ẽ ꝙ ẽ peccatũ mortale: qḋ pȝ tri
plr̃.Primo ex dictamĩe iuris nãlis.Oẽ illḋ qḋ tollit fedus
amicitie debite ĩter hoĩes adiuicẽ:⁊ maxĩe parentis ad ꝓ/
lẽ ẽ peccatũ mortale:ſȝ fornicatio ẽ hꝰ.g̃ ⁊c̃.Ma. pȝ: qꜫ vi
ta aĩe ꝯſiſtit ĩ charitate ⁊ amicitia ad deũ ⁊ ꝓximũ:iõ oẽ il
lud qḋ tollit fedus amicitie ad deũ ⁊ ad ꝓximũ tollit vitã
aĩe:⁊ ſic eſt peccatũ mortale.Mi.ꝓbat̃:qꜫ oĩs fornicatio
vel ẽ vagus cõcubit⁹ ad meretricẽ oĩbus expoſitã:vel ad
cõcubinã determĩate retentã.Si ſit vag⁹ concubit⁹:pȝ ꝙ
ſoluit fedus amicitie debite ĩter hoĩes:qꜫ ſup coĩcationes
cõſãguinitatis fũdat̃ amicitia nãlis.hãc ãt tollit vagus cõ
cubit⁹:qꜫ de ꝓle ex eo nata nõ põt ꝯſtare cui ſit ꝯſãguinea
ex pte patris:cũ plr̃es ĩdifferenter accedãt ad eãdẽ:nec p̃ri
ꝯſtat ḋ ꝓle:nec ꝓli ꝯſtat ḋ p̃re.g̃ ꝑ talẽ cõcubitũ tollit̃ ami
citia q̃ dȝ eẽ ĩter p̃reȝ ⁊ filiũ ⁊ eꝯ°:q̃ ẽ maxĩe nãlis.Itẽ ideȝ
pȝ de ꝯcubina q̃ ẽ determĩate retẽta:qꜫ vt dictũ ẽ ꝓli ḋbe
tur a parẽtib⁹ ꝓuiſio.Debẽt.n.parẽtes theſaurizar̃ filijs:⁊
nãlr̃ filij ſũt parẽtũ hr̃edes:ſi filij ⁊ hr̃edes.Ro.8.tũc ſic.il
lud qḋ p̃uat ꝓlẽ ĩ toto vel ĩ tãto ab eo qḋ ẽ ſibi ḋbitũ a pẽ
tib⁹:tollit fedus ĩter parẽtẽ ⁊ ꝓlẽ:ſȝ acceſſus ad cõcubinã
p̃uat ꝓlẽ ab eo qḋ ẽ ſibi debitũ a pẽtib⁹:⁊ ſi nõ ĩ toto ſal
tẽ ĩ tãto.Natus.n.ex cõcubina:lȝ ſuccedat pẽtib⁹ ĩ ḋtermi
nata portiõe:nõ plene tñ vt legittim⁹: q̃re ⁊c̃.Dicẽ ꝙ de⁹
iſtituẽs ꝓgreſſũ nãe ꝑ gñonẽ.gen.2.dixit.Erũt duo ĩ carne
vna:⁊ p̃miſit.⁊ adherebit vxori:nõ ẽ ãt vxor niſi q̃ ꝯiũgit̃
viro ꝑ mr̃imoniũ.Ex quo pȝ ꝙ ꝯ̄ diuinã iuſticiã ordinãtẽ
ꝓgreſſũ nãe ꝑ gñonẽ ẽ ꝓles ſuſcepta niſi a muliere vxore.
Relĩqt̃ g̃ ꝙ oĩs fornicatio:ſiue vaga:ſiue ꝯcubinalis ſit:
ẽ peccatũ mortale de ſe: excluſa oĩ lege ſcripta.Nec obſtat
ꝙ antiq patres dicant̃ hũiſſe ꝯcubinas:qꜫ nõ vocabant̃ cõ
cubine eo ꝙ ñ eẽnt mr̃imonio ꝯiuncte.vt nũc loqmur:ſed
qꜫ nõ erãt eq̃ p̃ncipales ĩ regĩe dom⁹ vt alie:eo ꝙ erãt an/
cille p̃ncipaliũ vxoꝝ:⁊ ſic Agar ⁊ cethura dicte ſũt ꝯcubĩe
Abrae:⁊ bala ⁊ zelpha ancille rachel ⁊ lye dicte ſunt concu
bine Iacob:q̃uis eẽnt legitĩe vxores.2° pȝ hoc idẽ ex ḋter
minatione iuris diuini.ſ.ꝙ fornicatio ſit ꝯ̄ ius diuinũ noui
⁊ veteris teſtamẽti.dr̃.n.deutero.23.Nõ erit meretrix de
filiab⁹ iſrael:nec ſcortator de filijs iſrael.Ubi q̃uis dicat
glo.ſm lr̃am corruptã ꝙ ad eas ꝓhibet accedere:quaꝝ eſt
venialis turpitudo:vera tñ lr̃a ẽ quaꝝ eſt venals turpitu
do:qḋ ẽ ꝓpriũ meretricũ.In nouo ẽt teſtamẽto pȝ in pluri
bus locis:qꜫ nihil excludit a regno dei niſi peccatũ morta
le:ſed fornicatio excludit:vt patet.i.ad Cor.6.⁊ ad Gala.
5.⁊.i.Ad theſa.4.Scitis q̃ p̃cepta dederim vobis ꝑ dñm:
hec ẽ.n.voluntas dei ſanctificatio vr̃a:vt abſtineatis a for
nicatiõe.Et Ephe.5.Oĩs fornicator aut ĩmũdus ⁊c̃.ñ habe
bit ptẽ ĩ regno xp̃i ⁊ dei.⁊ ĩ plurib⁹ alijs locis noui teſtamẽ
ti dicunt̃ ſimilia.Itẽ ĩ decretis.25.di.c.vnũ.§.alias.vbi ex
intẽtiõe Aug⁹ enumerat p̃ mortalia.poſtea venialia: p̃mo
homicidiũ:fornicatio:adulteriũ ⁊c̃.nec cadit ibi copl'a ſic
ĩn v̓bo apl'i:qꜫ aliq exponũt fornicatores ⁊ adulteros:⁊ ꝑ
ideſt:ſed dicit ſimplr̃:fornicatio.ſ.ſimplex ſoluti cũ ſoluta
⁊ adulteriũ cũ ligata.ſ.vel ligato.Et ſubdit ꝙ ſi qs de his
h̄ nõ penituerit nõ erit ſaluus q̃ſi ꝑ ignem:ſed ip̃m eterna
flãma cruciabit.Poſtea aũt ponẽs peccata venialia q̃ ſũt
lignũ:fenũ:⁊ ſtipula ponit ĩter alia:ſi qs nõ deſiderio pro

lis cognoſcit vxorem.Itẽ.i.cor.6.Tollã g̃ membrũ xp̃i:⁊
faciã membrũ meretricis:ñ ſepat̃ aũt qs a xp̃o niſi ꝑ mor
tale.g̃ ⁊c̃.Qꝫ aũt Iudas voluerit ſoluere meretrici qḋ p̃mi
ſit ẽ ar̃m ꝯ̄ glo.Accurſii.ff.de cõdi.ob tur.cãm.l.3.§.qḋ me
retrici.qꜫ iudas ſe putauit teneri ad danduȝ meretrici qḋ
ꝓmiſerat:vñ nõ ſolũ nõ põt repeti datũ meretrici:ſȝ nec ḋ
bet retineri ꝓmiſſũ:nihilomin⁹ lȝ nõ ſoluere eẽt venialeñ
valet gn fornicari eẽt mortale:qꜫ aliq ſũt excollãtes culi/
cẽ: camelũ aũt glutientes.Qꝫ aũt dicit Tho.ꝙ iudas mor
taliter peccauit conſentiendo in venditione ioſeph:non vi
detur:qꜫ h̄ fecit ad liberandũ eũ a morte.Hoc idem pȝ.3°
ex approbatiõe iuris poſitiui.dr̃.22.q.i.c.vlt.p̃dicandum.
Noſce debẽt tali ꝑiurio pñiaȝ ĩponi debere qualẽ de adl'
terio:de fornicatione:de homicidio volũtarie ꝯmiſſo:⁊ ce
teris criminalib⁹ vitijs:vbi enũerat fornicationẽ cuȝ cete
ris q̃ ſũt peccata mortalia.Pȝ igit̃ ꝙ fornicatio ſimplex ẽ
peccatũ mortale:qꜫ ꝯ̄ ius naturale diuinũ ⁊ hũanũ:nec vn
q̃ ſẽſerũt oppoſitũ:niſi hoĩes corrupti mẽte:⁊ reprobi ꝯ̄ fi/
dẽ.Nec obſtat ꝙ dicit glo.Ambro.ſup illḋ.i.ad thi.4.Pi
etas ad oĩa vtilis ẽ.Oĩs ſũma xp̃iane diſciplĩe ẽ ĩ pietate:⁊
miſericordia quã aliqs ſequẽs ſi lubricũ carnis patiat̃.ſine
dubio vapulabit:ſȝ nõ p̃ibit.h̄.n.nõ ẽ ſic ĩtelligẽdum ꝙ ꝑ
opa pietatis liberet̃ a ꝑditione eterna ille q lubricũ carnis
patit̃:ſi in eo ꝑſeuereret vſqȝ ad mortẽ:ſȝ qꜫ ꝑ hꝰ opa diſponi
tur ad h̄ ꝙ grãm ꝯſeqt̃ ꝑ quã peniteat:⁊ ꝑ hꝰ opa ſatiſfaci
at de lubrico carnis cõmiſſo.❡Sed q̃tũ ad p̃mã rõnẽ h̄
tactã vr̃ ꝯ̄:qꜫ ſi ſolũ pp̃ h̄ ẽ peccatũ:qꜫ ẽ ꝯ̄ bonũ ꝓlis: vl' ge
nerãde ſi ẽ meretrix: vl' educãde ſi ẽ ꝯcubĩa: nõ ſeqt̃ ꝙ ſit
pctm̃:qꜫ aliqñ ẽ hõ al's ſterilis:vl' filiũ illegittimũ melius
nutrit q̃ legittimũ.Et dõȝ ꝙ h̄ accidit:ſȝ ꝑ ſe act⁹ iſte ſic ẽ
ḋordiat⁹ ꝙ natũ ẽ idẽ ſeq illud malũ.Sȝ adhuc ꝯ̄ h̄ eſt:qꜫ
meli⁹ ẽ ꝓli ſic eẽ:q̃ nullo mõ eẽ:⁊ pei⁹ ẽ eẽ leproſũ vel mẽ
bris dãnatũ:q̃ eẽ ſanũ ⁊ male veſtituȝ ⁊ paſtũ.ſȝ accedere
ad leproſã vl' ad mẽſtruatã ñ ẽ mortale:q̃uis ex illo ſoleat
ſeq ꝓlis ĩfectio.g̃ nec accedere ad ſolutã q̃uis ex h̄ ſeqt̃
mala:vl' nulla educatio.Et dõȝ ꝙ ea q̃ ſunt ꝑ ſe cadũt ſub
arte:ñ ea q̃ ſt̃ ꝑ accñs:fornicatio ãt ſimplex q̃m ẽ ḋ ſua nã ꝓ
ut diſtĩguit̃ ab actu mr̃imõiali ẽ ad ñ obligatã ſibi ad vitã
totã:al's eẽt mr̃imo⁹:ex h̄ ãt ꝙ pẽtes ñ ſũt ꝯiuncti ad totã
vitã nata ẽ ſeq mala educatio ꝓlis:cũ ĩ aĩalib⁹: quoꝝ ſer⁹
vtroqȝ pẽte ĩdiget ad magnũ tp̃s:nã ꝓuiderit ſocietatẽ ĩdi
uiſibilẽ vſqȝ ad mortẽ:vt in turturib⁹:vñ ſic eꝯ̄ pollutio ex
ordĩaria ḋ ſe ẽ mortal' qꜫ nata ẽ ñ facere ꝓlẽ: ꝯtigit tñ ꝑ ac
cñs ex ea ſeq ꝓlẽ:ſic p̃re cum filia dormiẽte nocturno ſõno
polluto attracta ẽ m̃a ad matricẽ filie:⁊ ꝯcepit:⁊ nihilomi
n⁹ ſi ĩ vigilia ꝯtigiſſȝ cũ vxore:ĩmõtale fuiſſet:ita ⁊ ĩ ꝓpo°ſȝ
acceder̃ ad ſuã ḋ ſe ordĩat̃ ad bonũ ꝓl:ſȝ ꝑ leprã vl' aliũ mõ
bũ accidit aliḋ:nec pp̃ h̄ fac̃ actũ malum.Itẽ q accedit ad
ſuã iur̃ ſuo vtit̃:vñ ſi ñ itẽ dit malũ ꝓl.lȝ nolit i⁹ ſuũ ditter̃
pp̃ ꝑicl'ȝ:ñ peccat.ſic lȝ ĩ ſuo agro ſeiare.lȝ ex h̄ ſeqt̃ dãnũ
alteri⁹.Nemini.n.fac̃ iiuriã q vtit̃ iure ſuo.Sec⁹ ãt ẽ ĩ cõ
cubĩatu.vbi hõ ñ vtit̃ iur̃ ſuo.❡3ª ꝯ̄ ẽ ꝙ ḋs potuit diſpẽſa 3ꝰ
re ſic ĩ homicidio Iſaac:qꜫ p̃cepta ſecũde tabule q̃ ſt̃: ñ oc
cides: nõ mechabis:ſt̃ diſpẽſabilia:ſȝ nũq̃ diſpẽſauit ſm
q̊ſdã:nec ĩ oſee:vñ dñt ꝙ vxor fornicaria v̓a vxor fuit.Alij
dñt ꝙ ĩpoſ'e ẽ ſil' hr̃e duas vxores:ſic duos ſil' eẽ dños eiuſ
dẽ rei ĩſolidũ.vñ 2ᵉ fuer̃t v̓e ꝯcubĩe:ſȝ ſolũ dñr vxores:qꜫ
licite cognoſcebãt̃ dei auc̃tate.❡Ad 2ᵐ pȝ ſol'o ex dictis:
qꜫ ducer̃ ſecundaȝ non de licẽtia dei: q eſt auctor coniugij
eſt mechari:alr̃ non. Qõ II.

SEcũdo qrit̃ ḋ v̓ginitate.vtꝝ ſit digniſ
ſima v̓tutũ.Et vr̃ ꝙ ſic:qꜫ dic
Ambroſi⁹ ꝙ ẽ p̃ncipalis v̓t⁹.❡Contra:qꜫ
magis placuit ḋo hũilitas beate virginis q̃
ſua virginitas ſm Bernarduȝ.❡Rño.h̄
videnda ſunt ſex.Primo quid ſit virgini
tas.Secundo ꝙ eſt licita.Tertio ꝙ eſt per

ſe bona.Quarto ꝙ eſt virtus.Quinto de cõparatione eius
ad alias virtutes.Sexto de comparatione eius ad coniu
gium.
1ꝰ QUãtũ ad p̃mũ.ſ.qd ſit v̓ginitas ſũt ſex ꝯ̄nes.❡Pria
ḋ deſcriptõe Augu. penes illḋ qḋ ẽ ĩ v̓ginitate
cor̃ᶜ.vñ dicit.Uirginitas ẽ ꝯtinẽtia q̃ ĩtegritas carnis ĩpi
creatori aĩe ⁊ carnis vouet̃ ꝯſecrat̃ ⁊ ꝯſeruat̃.Dicit ãt ꝯti/
nẽtia.i.cõpleta abſtinẽtia:nõ ꝓut diuidit̃ ꝯ̄ tempantiã: qꜫ
illa nõ ẽ v̓tus ꝑfecta:q̃ ĩtegritas carnis.ad dr̃iaȝ ꝯtinẽtie vi
dualis.ĩpi creatõi aĩe ⁊ carnis:ad dr̃iam ꝯſecrataꝝ idol'.vo
uet̃: ex h̄ hȝ rõnẽ laudis:qꜫ deo dicata.ꝯſecrat̃ ẽt ꝑ votũ ſo
lẽne.⁊ ſuat̃ vouete ⁊ reddite. In hac igit̃ deſcriptõe ĩtelli/
gendũ ẽ ꝙ ĩtegritas carnis dicit m̃am remotã ⁊ ꝯtinentia
electionẽ:vouet̃ igit̃ ꝑ votũ ſimplex:⁊ ꝯſecrat̃ ꝑ ſolẽne:ſic
eñ ſpõſa plus diligit̃ q̃ nõ ſpõſa:⁊ vxor plus ceteris pari.
bus:ſic ꝑ v̓ginitatẽ ẽ aĩa ḋo grata ⁊ ḋi amica.ſȝ ꝑ votũ ſim/
plex fit dei ſpõſa:⁊ ſic gratior.ꝑ votũ ſolẽne q̃ſi vxor agni
⁊ ſerua cariſſima. ❡Notandũ ẽ ãt ꝙ Tho.ĩ ſcripto dicit
votũ de eẽntia v̓ginitatis nõ eẽ.ĩ ſũma v̓o vr̃ dicere oppo/
ſitũ.ſic.n.ſuare caſtitatẽ:paupꝑtatẽ:obediẽtiã ſine voto vt
nouiti⁹ nõ faceret religioſũ:ſic v̓ginitas ſine voto nõ darȝ
aureolã.❡Sȝ ꝯ̄.qꜫ lȝ ꝓpo°m nubẽdi ĩpedirȝ q̃uis ꝓpone/
ret nõ illicite corrũpi.tñ firmũ ꝓpoſitũ ꝑpetuo ꝯtinẽdi ẽt
ſine voto facit v̓tutẽ v̓ginitatis:nec votũ trahit ad aliã v̓tu
tẽ q̃ ad ſuã.ſ.latriã: al's ageret vltra ſpẽȝ.Uñ bñ ꝯcedo ꝙ
votũ nõ facit de actu nõ v̓tuoſo v̓tuoſũ:⁊ ꝙ actũ trahat ad
altiorẽ v̓tutẽ n õ ĩ eodẽ gñe ſȝ alio. ſic votũ trahit ieiuniũ
ad altiorẽ v̓tutẽ q̃ ſit abſtinẽtia vl' ſobrietas.ſȝ h̄ nõ ẽ ĩ ge
nere tẽperãtie ſȝ iuſtitie.vñ votũ nõ facit ieiuniũ eẽ ſpãleȝ
v̓tutẽ:ſȝ trahit ad latriã:ſic ⁊ ĩ ꝓpoſito:ſi v̓gitas hr̃et ex vo
to rõnẽ v̓tutis nõ eẽt ſpẽs tẽperãtie ſe hñs ad caſtitatẽ ſic
magnificẽtia ad liberalitatẽ: ſȝ ſolũ eẽt act⁹ caſtitatis elici
tiue ⁊ latrie ĩperatiue. ❡P.ſic ſe hȝ v̓ginitas ad caſtitatẽ:
ſicut magnificẽtia ad liberalitatẽ.ſȝ illa ẽ ſpãlis v̓t⁹ ñ ex h̄
ꝙ vota:ſȝ ſolũ qꜫ hȝ ſpãlem difficultatẽ ⁊ bonitatem. g̃ ⁊c̃.
❡Ad ar̃m dõȝ ꝙ nõ ẽ ſil'e:qꜫ ad religionẽ ñ ſufficit firmitas
ꝓpoſiti:ſȝ reqrit̃ firmitas facti.vñ nouitius q̃uis firmiter
ꝓponat remanere non ẽ religioſus:qꜫ ḋ ſcõ p̃t fieri nõ reli
gioſus:⁊ religio noĩat ſtatũ ad quẽ reqrit̃ ĩmobilitas facti.
⁊ ꝑ ꝯñs voti:⁊ ẽt ſolẽnis.vñ ẽt ſi nouiti⁹ votũ ſimplex emi
ſit:nõdũ eſt religioſus:ſȝ ad rõnem v̓tutis nõ reqrit̃ ĩmobi
litas ſci:cũ qs poſſit a v̓a v̓tute decidere ⁊ mutari de vere
v̓tuoſo ĩ vere vitioſũ.⁊ iõ ſi v̓ginitas diceret ſtatũ ⁊ nõ ha
bitũ poſſet videri ꝙ reqreret̃ votũ.ſed ſi dicat hitũ v̓tutis
ſpãlis nõ reqrit votũ qḋcũq̃. Et certuȝ ẽ ꝙ nõ ẽ ſimile de
v̓ginitate ⁊ religiõe quo ad firmitatẽ:tũ qꜫ nõ p̃t fieri ḋ v̓o
religioſo nõ religioſus:ſicut ḋ v̓gine nõ v̓go.vñ etiã ibi reg
rit̃ votũ ſolẽne:h̄ ãt ſaltẽ ſufficerȝ votũ ſimplex.Uñ aug.
ponit hic aliqua q̃ nõ ſũt ḋ neceſſitate:ſȝ ḋ ꝑfectõe:qꜫ ſpon
2ꝰ ſata xp̃o ꝑ votũ ẽ ꝑfectior.❡2ª ꝯ̄ ẽ ḋ ſcḋa deſcriptiõe au/
guſtini penes illḋ qḋ ẽ ĩ v̓gitate formale ⁊ p̃ncipale. Uir/
gitas ẽ ĩ carne corruptibili ĩcorruptõis ꝑpetua meditatio.
dicit ergo ĩ carne.vñ ĩ angelis ꝓprie nõ ẽ v̓ginitas:qꜫ oppo
ſita nata ſũt fieri circa idẽ.In illis aũt nõ ẽ luxuria: g̃ nec
v̓ginitas ꝓprie:qꜫ ⁊ ſpũs carnẽ oſſa nõ hȝ.Corruptibili.tã/
to difficilius ꝑ nãm.ſ.vñ ⁊ poſt reſurrectõeȝ v̓ginitas erit
purior:ſed nõ difficilis:ĩcorruptõis:triplr̃: vt poſt dicet̃.ſed
ḋ opp̃ſſis v̓ginib⁹ ĩ ĩpo actu ꝯſentiẽtib⁹ nõ vr̃ ꝙ perdãt vir
ginitatẽ:qꜫ tũc nõ hñt iudiciũ rõnis:ſicut nec ꝑ pollutõem
ſomni ĩ vigilia termĩatã.ꝑpetua:quo ad ꝓpo°m meditatio.
vñ pueri q nõ hñt vſũ rõnis ⁊ neſciũt qd faciũt nõ ꝑdunt
virginitatẽ:vt ſi infans tentauit qḋ ꝯplere nõ potuit. Uñ
abuſus coꝝ vel iceſtus nõ ĩtelligit̃ retineri ꝑ retẽtionẽ ca
ſuũ ſpaliũ.qꜫ nec per hoc tollit̃ v̓gitas nec cãtur affinitas
nec publice honeſtatis iuſtitia:qñ non p̃ceſſerũt ſpõſalia:
vt ſic.de ſpon.c.Iuuenis.ſic aũt dr̃ virginitas ꝑpetua me

ditatio ĩcorruptõis:ſic iuſtitia ꝑpetua ⁊ ꝯſtãs volũtas ius
vnicuiq̃ ſuũ tribuens.⁊ ſicut mr̃imoniũ dr̃ ĩdiuiduã vite
ꝯſuetudinẽ retinens.ſ.q̃tum ad ꝓpoſitũ aĩ: nõ aũt ſemꝑ
quo ad factũ.❡Notãdũ ẽ ãt ꝙ hõ p̃t corrũpi triplr̃. vno
mõ carne tñ:⁊ ſic nõ ꝑdit̃ v̓ginitas:ſicut ſi mulier arta ſci/
dat̃ ⁊ obſtetrix ꝓbãdo frãgat clauſtra pluſq̃ ſi pes ampu/
tetur aut vir circũcidat̃: ẽt ſi p̃ter ſpeȝ ⁊ ꝯſenſũ ſemĩatio ſe
quat̃. 2° corrũpit̃ hõ ſolũ mẽte qñ ꝯſentit ĩ libidinẽ:⁊ ſic ꝑ/
dit̃ ſȝ recuꝑabilr̃. 3° qñ vtroq̃ mõdo corrũpit̃:⁊ ſic ꝑditur
irrecuꝑabiliter.❡3ª ꝯ̄ eſt ḋ tertia deſcriptiõe:q̃ ẽ Ambro.
Uirginitas ẽ exps ꝯtagionis ĩtegritas.Dicit ãt expꝰ:nõ ꝑ 3° ꝯ°
expiẽtia ſȝ ꝑ ĩexperiẽtia q̃ſi ex̃ partẽ:qꜫ nec licitas delicias
admittit:vt ꝯiugiũ:nec aliqua parte tp̃is:vt vidua:ꝯtagio/
nis.morbus ꝯtagioſus ẽ act⁹ carnalis q ĩficit carnem ſuã ⁊
alienã:qꜫ q fornicat̃ ĩ corpus ſuũ peccat.ĩtegritas.ſ.carnis.
vñ hec diffinitio tãgit m̃am remotã q̃ ẽ carnis ĩtegritas:⁊
ꝓpinquã delectationẽ ſiue ꝯtagiũ.Notandũ ẽ ãt ꝙ v̓gitas
ꝑdit̃ nõ ſolũ per corruptõeȝ nãlem:ſȝ multo plus ꝑ ĩnãleȝ.
Cũ eñ luxuria opponat̃ caſtitati ⁊ maxĩe virginitati:⁊ con
traria nõ ſũt ſil':luxuria ꝯtra nãm:q̃ maxime ꝯ̄riat̃ caſtita/
ti:maxĩe tollit virginitatẽ.ſȝ ad hoc ꝙ vir ꝑdat v̓ginitateȝ
irrecuperabilr̃ reqrit̃ ꝙ corrũpat̃ mẽte ⁊ corꝑe ꝑ ſeminis
emiſſionẽ.vñ pueri ⁊ puelle adinuicẽ ſe calcãtes añq̃ poſ/
ſint ſeminare nõ ꝑdunt ex toto virginitatẽ gn poſſint recu
perare.❡4ª ꝯclõ ẽ de volũtaria ⁊ irrecuꝑabili amiſſione 4° ꝯ̄
virginitatis in muliere.Ubi ẽ notandũ ꝙ mulier ꝑdit vir/
ginitatẽ per hoc qḋ corrũpit̃ mẽte ⁊ corpore altero ḋ trib⁹
modis.puta: per hoc ꝙ ſolũ clauſtra frãgant̃:ẽt ſi nec ſemi
naret nec ſemẽ reciperet.Nã ꝯcupia ſpadonis deuirgina/
uit iuuenculã:q lȝ nõ poſſet ſeminare poterat tamen clau/
ſtra ĩfringere. 2° ꝑ ſemĩs nãlis ſuſceptionẽ.qꜫ ſi ita recipe
ret ſaluo clauſtro:ſic mẽſtruũ emittit:nec ẽt ſemĩaret nihi
lomin⁹ v̓go nõ eẽt:qꜫ ſic poſſȝ ꝯcipere.ꝑgnãtẽ ãt ꝑ nãȝ nul
lus diceret virginẽ.qꜫ mulieres aliq̃ ꝯcipiũt q̃ nõ ſeminãt
3° ſi ex vehemẽtia ardoris ſine fractõe clauſtri ĩpa ſemi
nat ⁊ ſine h̄ ꝙ ſemẽ viri recipiat.Quibuſdã tñ videt̃ ꝙ ſe/
minatio nõ defloret mulierẽ:ſȝ ſemĩs receptio.ſȝ qꜫ ſemĩs
receptio defuit ꝓli.ſȝ ſemĩs emiſſio voluptati.⁊ amor volũ
ptatis directi⁹ opponit̃ virgĩtati:q̃ amare ꝓlẽ:qꜫ amare ꝓ/
lẽ ⁊ horrere voluptatẽ ſtãt ſil' ĩ btã virgĩe:ſȝ amare volup/
tatẽ ⁊ horrere eã ſũt ꝯ̄ria.iõ veri⁹ dr̃ ꝙ deis trib⁹ modis ꝑ
dit̃ ĩ ml'iere virgitas.❡5ª ꝯ̄ ẽ ḋ corruptõe ĩuolũtaria.Ubi 5° ꝯ°
ꝯſiderãdũ ẽ ꝙ nõ ꝑdit̃ virgitas ꝑ quãcũq̃ corruptõeȝ cor
poris ĩuolũtariã ẽt triplicẽ ĩ muliere:vt qñ opp̃mit̃ ⁊ fran
gũt̃ clauſtra pudoris:⁊ ẽt ſemñ viri recipit̃:ẽt ſi ĩde cõcipiat
⁊ pariat.Itẽ nec ꝑ ꝓpriã ſemĩatõeȝ qñ ñ ꝓcedit ex ꝯſenſu
nec acceptat̃ a ꝯſenſu:qñ hr̃ iudiciũ rõnis.Si.n.dormiens
vir vl' mulier polluat̃:nõ ꝑdit̃ ẽt ſi ĩ vigilia termĩetur:niſi
poſtq̃ terminata ẽ ꝯplaceat:niſi qḋ alicui videret̃ :cuȝ v̓gi
nitas mẽti reſpiciat futuꝝ:ꝙ ſi qs ꝯplaceat ſibi ĩ preterita
polutõe q̃ nõ ex electõe ꝓceſſit:v̓ginitas nõ ꝑdit̃ corꝑe: ſȝ
tm̃ mẽte.ꝑ tũc.n.nõ ꝑdit̃ corpore:qꜫ illa corruptio tranſit.
p̃⁹ ãt nõ fuit ꝑdita:qꜫ ꝯſẽſus defuit.Reqrit̃ g̃ ꝙ ꝯſẽſus p̃ce
dat:vt ſi ſetiẽs ſe calefactũ vellȝ obdormire vt pollueret̃:⁊
ml'ier vt opp̃meret̃:vel reqrit̃ vt ꝯcurrat:ſȝ ꝓ tp̃e q̊ p̃t ꝯ̄di
cere.nã durãte ſemĩatõe ñ hȝ iudiciũ rõis:⁊ ml'ier q̃ opp̃mi
tur ſi ſuſcipiẽdo ſemñ vl' al's qñcũq̃ ꝯſentiat:niſi illo ſolo tp̃e
quo ĩpa ĩuite excitata ſemĩat:qñ ſine cl'pa ſua caret iudicio
rõnis:perdit virginitatẽ.❡6ª ꝯ̄ eſt iuxta hoc ḋ cõſecratõe
mulieris ⁊ bigamia viri:quomodo he corruptiones ſe ha/
beant ad illa.Dicendum eſt ꝙ ſi mulier fuit corrupta a vi
ro quantuncunq̃ vi oppreſſa :non debet benedici:qꜫ vere
eſt corrupta ⁊ vere nõ integra:lȝ ſine pctõ:⁊ per ꝯſequens
nõ p̃t ſignificare ĩtegritatẽ ſpõſe xp̃i.Et ſilr̃ cuicũq̃ nubat
facit ipſum bigamum:quia vere diuiſit carnem ſuam in
plures licet ſine peccato ſuo:ſicut ſi habuiſſet prius licite.

aliũ virũ:q2 i talib⁹ nõ ꝯſideraſ ſcitas animi:q2 vidua q̃tũ
cũq3 ſcã nõ ꝺ3 ꝯſecrari.⁊ ṽgo q̃tũcũq3 al's peccatrix pt ꝯſe
crari. Et ſilr i bigamia nõ culpa reſpiciſ:al's magis p forni/
catione carẽt:ſ3 defect⁹ myſtery.ſ3 i alio ẽ vria.q2 ſi mlĩer
corrũpit ſeipa3 vl' ab alia muliere corrupta ẽ:nõ pt ꝯſecra/
ri.q2 nõ pt ꝯſecrari niſi q̃ ṽgo ẽ.ñ ẽ at ṽgo q̃ luxurioſiſſima
ẽ.b⁹ at ẽ iſta:⁊ pci⁹ q̃3 ſi ṽgo eẽt cognita.iõ ⁊c. Q2 at aliq di
cũt:q ẽſt ṽgo q̃ſi viꝝ agẽs.i.reppellẽs:exquo a viro cogni
ta ñ ẽ.nõ valet:q2 illa nõis iterptatio ⁊ ethiologia ſũpta ẽ a
ꝓprietate q̃ coiter accidit ⁊ nãlr:ſ3 latior ẽ ipoſitio nõis:q2
ad ſignificãdũ itegritatẽ carnis electã ⁊ nõ violatã qũocũ
q3 ẽ ipoſita.iõ ⁊c.ſ3 iſta nubẽdo clĩco nõ facit eum bigamũ
l3 ſit corrupta:q2 nõ diuiſit carnẽ ſuã i plẽs viros:ſicut con
trabẽdo cũ p⁹ a ſe corrupta:l3 ꝯbat cũ ṽa meretrice:nõ fit
bigam⁹:q2 nõ diuiſit carnẽ ſuã i aliũ viꝝ:ſic ⁊ bic:q2 l3 con
trabat cũ corrupta ⁊ luxurioſa:quia tñ nõ cobitauit aly vi
ro non fit bigamus.

Quantum ad 2^m arti.an ṽginitas ſit licita:ſũt gnq3
ꝯnes. ¶ Pria q ipa ẽ licita ꝺ ſe ⁊ abſo/
lute loq̃ndo:qꝺ p3 duplr. Prio ex pte medy:q2 l3 nõ liceat
tenere extremũ i delectatõib⁹ guſt⁹:lic3 tñ i bis q̃ ſũt tact⁹
ꝓut diſtiguiſ a guſtu:q2 nõ pt ſaluari idiuiduũ ſine illis ſic
pt ſine iſti ⁊ meli⁹:vt p3 i eqs ṽginib⁹ q ſũt pulcriores ⁊ me
liores eqs emiſſarys. Silr lõgioris vite ſũt maſculi femel
lis i auib⁹:niſi ſint coitiui vt i paſſerib⁹. 2° ex pte finis. Nã
ſicut abſtinere lic3 a delectatiõib⁹ guſt⁹ pp ſanitatẽ corpis:
vt ifirmi tenẽt dietã:aut ſtudiũ:vt aly abſtinẽt a prãdio vt
meli⁹ ſtudeãt ꝺ die:aly a cena:vt meli⁹ de nocte:aut ꝓpter
ſalutẽ aie vt i q̃dragesima q̃tũ pt ſalua ꝯſiſtẽtia ſubi ⁊ bõa
valitudine.vñ ẽt q poſſ3 viuere ſine boc nõ peccaret abſti/
nẽdo ab boc:vl' oio vt xps:Moyſes:⁊ Delias.40.diebus:
aut coibus cibis:vt ioãnes i deſerto:ſic abſtinere a delecta/
tõib⁹ tact⁹ oio:qꝺ ẽ poſe ⁊ vtile ad bonã valitudinẽ corpis.
2ª ꝯ° ⁊ valet ad ſcia3 ⁊ ṽtutes:ẽ laudabile. ¶ 2ª ꝯ ẽ an fuiſſet li/
cita i ſtatu inocẽtie. Et dõm q i illo ſtatu nõ licuiſſet ꝯtine
re vſq3 ad ſufficiẽtẽ mltiplicationẽ bũani gnĩs:q2 tũc erat
p̃ceptũ. Creſcite ⁊ multiplicamini.nec tñ peccauit ada3 ꝯti
nẽdo i paradiſo:q2 modico tpe ibi fuit.q2 nec p dimidium
diẽ poſt formatõe3 Eue:⁊ p̃ceptũ affirmatiuũ nõ obligat
ad ſp:imo peccaſſet ſi pmo die eã cognouiſſet:q2 creat⁹ fuit
nõ cũ ſupfluo ſemie:ſicut cũ ſupflua coſta reſpcũ idiuidui:
ſ3 necia reſpcũ ſpẽi:q2 ipe alr poterat bre ſemẽ.ſ.via nãli p
nutrimẽtũ. Cõtra rõnẽ at feciſſ3 accedẽdo ad vxorẽ ñ bñs
ſemẽ. Nõ bũit at ſemẽ quouſq3 comedit tãtũ q p ṽtutem
nutritiuã fuit gñatũ.añ at q̃3 B factũ fuerit peccauit.vñ l3
cõmederit ibi cibũ illicitũ p̃ueniẽdo famẽ:nõ tñ cognouit
eã:q2 nõdũ bẽbat ſemẽ maturꝝ vſq3 ad diẽ craſtinã.q2 dige
ſtio marie celebraſ i nocte ꝭ3 vitã aialẽ quã bũit. tñ q im
miſit dñs ſoporẽ i Adã nõ fuit pp digeſtionẽ:q2 forte nõ/
dũ comederat:ſ3 pp formatõe3 mulieris ⁊ myſteriũ. Sed
Tbo.dicit:q poſt mltiplicationẽ ſine pctõ potuiſſ3 qs eſſe
ṽgo. ¶ Cõtra.q2 tũc pferebaſ ꝯiugiu3 ṽginitati:q2 bẽbat
puritatẽ cũ fecũditate. Fuiſſet at ꝯ rõnẽ eligere min⁹ bo/
nũ:⁊ ipi nõ erãt facturi ꝯ rõnẽ. P.tot fuiſſẽt maſcli q̃t femi
ne vt eẽt vna vni⁹.g̃ ſi ꝯtinuiſſet alter feciſſ3 ꝯ finẽ mrĩmo
ny ⁊ pacis:ſp ẽt fuiſſ3 mltiplicatio necia:q2 nõ vr̃ ꝓbabile
q pentes pmi retardarẽt a glia vſq3 ad finẽ mũdi:cũ ſolũ
pctũ ſit cã retardatõis:vt origiale vl' actuale:aut pena.vñ
pmis pctib⁹ trãſlati i gliã oportebat q ſucceſſores vacarẽt
3ª ꝯ gnãtõi ſic pmi vacauerãt. ¶ 3ª ꝯ ẽ ꝺ virginitate nãe lapſe.
Ubi ſciẽdũ q tpe legis nãe fuit ṽginitas licita mltiplicato
gñe hũano:ſ3 ſp añ euãgeliũ meli⁹ erat ꝯiugiũ niſi vbi ſpe
cialr reuelabaſ. In pmulis ãt erat ṽginitas carnis nõ men
tis. Tpe ãt nãe lapſe añ mltiplicationẽ fuit i p̃cepto ꝓbibi/
tiuo.vñ dñt qdã q Adã iſpirãte deo fregit votũ ꝺ caſtitate
emiſſũ ꝓpter abel.nec tñ abel peccauit ṽgo moriẽs:q2 ad/
buc iuuenis erat nec apt⁹ ꝯiugio qñ mortuus fuit. Nã nec
Caym libidioſus adhuc gnãuerat:fuit tñ abel mortu⁹ ṽgo
carne ſ3 nõ mẽte:q2 tũc nõ erat tps ṽginitatis:niſi qs dicat
q ꝺs pſci⁹ mortis ei⁹ ſibi iſpirauit ṽginitatẽ:vt caput eccle
ſie pmũ bret ṽginitatẽ:⁊ ſic bret aureolã ṽginitatis:ſ3 poſt
mltiplicationẽ licuit:nõ tñ bẽm⁹ exẽplũ. Nec in Enoch q
p coitũ gnãns ⁊ p coitũ genit⁹ ẽ:nec i alio forte: tpe ãt dilu
uy:ſic p⁹ fuit illicita vſq3 ad mltiplicationẽ boiu3:poſtea
ṽo licita.nõ tñ extat exẽplũ:niſi forte ꝺ melchiſedech quẽ
quida3 dñt reputatũ fuiſſe ãgelũ p nimia ſcitate:vt ẽt Joã
nes baptiſta:qꝺ nemo crediđiſſet ſi vxore3 bũiſſet ⁊ filios.
S3 B nõ ꝯſonat dictis hebreoꝝ q dñt eũ Sem. nec obſtat
q nõ legiſ filios bũiſſe ſub boc noĩe:q2 ẽt nec pr̃e3 ⁊ mr̃e3
Hebre.7. Sine patre ⁊ ſine matre ⁊ ſiñ genealogia ⁊ tamẽ
certum eſt q habuit patrem ⁊ matrem. ¶ Quarta cõclo
4 eſt de ṽginitate legis ſcripte. Ubi ſciẽdũ q tempore legis
moyſi licuit ſuaſ ṽginitatẽ:q2 iã fily iſrl' mltiplicati creue
rãt nimis vt harena maris ⁊ ſtelle celi:ñ tñ laudabaſ:imo
filia Jepte fleuit ṽginitatẽ ⁊ maledict⁹ erat nõ relinq̃ns ſe
mẽ niſi ꝯſilio.ſ.ſ.vt Delias nõ p coitũ generãs:⁊ Jeremias
ṽginitate ſua virũ euãgelicũ xpi eccl'ie dedicãs ꝭ3 Hiero.
l3 poſſet rñderi ad illꝺ Jeremie.16. Non habebis vxorẽ n3
filios:q2 ſeqſ i loco iſto.ſ3 apꝺ gẽtiles error icrebuerat:q2
ꝺdit eos ꝺs i reprobũ ſenſũ:vt licita putarẽt illicita ⁊ illici
ta licita vt fornicatõem ⁊ idolatriã ⁊c. Plato ṽo ſcificauit
ſe:nõ q2 reputaret ṽginitatẽ illicitã.vñ nec defuit:ſ3 vt ſa/
tiſfaceret plebi. Nã opĩo fuit apꝺ pbos pp ſcãdalũ vitan/
dũ facere mlta q̃ ſciebãt nõ faciẽda:ſic adorabãt idola q̃/
uis ſcirent nihil eẽ religiõis i ſtipite ne dilapidarenſ ſicut
pitagoras apꝺ athenas reus bitus ẽ.q2 vocauit ſolẽ lapi/
dẽ ignẽ ardẽtẽ. Ipi.n.neſciebãt aliã vitã:⁊ pp B timebant
5ª nimis pdere iſtã. ¶ 5ª ꝯ ẽ de ṽginitate tpe euãgely.q2 tpe
grẽ ſp licuit ⁊ licebit. Uñ. Jo. Lucifer fuit añ ſolẽ ⁊ non ve
nus. Maria ẽt pmiceria ṽginitatis fuit:vñ adducenſ regi
ṽgines poſt eã.tpe ẽt glie oẽs erũt ṽgĩes:q2 nec nubẽt nec
nubenſ:imo tpe grẽ q̃ſi res melior cadit ſub ꝯſilio. vñ p^c
ad Cor.7. De ṽginib⁹ p̃ceptũ a dño nõ bẽo:ꝯſiliũ autẽ do.

Quantum ad 3^m arti.an ṽginitas ſit p ſe bona,dñt
aliq q aliqd ẽ p ſe bonũ:aliqd p aciñs:
q2 remouet id qꝺ ẽ malũ vel diſcõueniẽs. pmo mõ cib⁹ ſa
nus ẽ corpori:2° medicia. Dñt g̃ q ṽginitas nõ ẽ bona p/
mo mõ:ſ3 2°:qꝺ declarãt triplr.pmo ſic. Abſtiere ab eo qꝺ
ẽ ꝭm ſe ꝯueniẽs ⁊ bonũ:nõ pt eẽ bonũ ꝺ ſe:ſ3 p ṽginitatem
abſtineſ a mrĩmonio qꝺ ẽ ꝺ ſe bonũ.g̃ ṽginitas nõ ẽ bona ꝺ
ſe.eſt tñ bona vt medicina.mrĩmo^m.n.pp diſtractõe3 men
tis ⁊ curas adiũctas reddit boiem q̃ſi ifirmũ ad vacãdum
ꝯtẽplatõi diuinoꝝ.ṽginitas ãt B ipedimẽta tollit q̃ſi medi/
cina.g̃ ⁊c. ¶ 2° ſic.illꝺ ñ ẽ bonũ ꝭ3 ſe:ſ3 ſolũ p modũ medi
cine:qꝺ nõ fuiſſet bonũ i ſtatu inocẽtie ſiue nãe ſane:ſ3 ifir
me.ſ3 ṽginitas nõ fuiſſet bona i ſtatu inocẽtie:quo nã fuit
ſana.ẽ aũt bona i ſtatu nãe ifirme.g̃ ⁊c. ¶ 3° ſic.ſic ſe b3 ie/
iunare ad comedere:ſic ṽginitas ad mrĩmoniũ.ſ3 comede
re adhibitis debitis circuſtãtys ẽ bonũ ꝺ ſe.ieiunare ãt nõ
ẽ bonũ niſi p modũ medicie iq̃tũ p ieiuniũ ꝯſumũſ i cor/
pore ſupfluitates humoꝝ:vl' reddiſ corp⁹ meli⁹ diſpoſitũ
ad act⁹ ṽtutũ moraliũ p repſſionẽ ꝯcupiſcꝝ:⁊ p ꝯñs ad act⁹
ṽtutũ itellectualiũ.g̃ ſilr ṽginitas nõ ẽ bona ꝭm ſe:ſ3 ſolu3
p modũ medicine:iq̃tũ p eã tolluſ ipedimẽta q̃ diſtrahũt
boiem a ꝯtẽplatõe ſupnoꝝ.vñ p^c ad Cor.7. Mulier innup/
ta ⁊ ṽgo cogitat q̃ ſũt dñi vt ſit ſcã corpe ⁊ ſpũ. ¶ S3 l3 iſta
opĩo ſit ꝓbabil'. ꝯria tñ opĩo vr̃ coior:q2 oẽs ꝯcedũt q ṽgi
nitas ẽ ṽtus ẽt ſpãlis vt i ſeq.arti.patebit.ſ3 oĩs virt⁹ ẽ ꝺ p
ſe bonis ⁊ boneſtis:ẽt illa q̃ ſupponit malũ vt pnĩa.g̃ ⁊ ṽgi
nitas:⁊ ꝭm B pt ad rõnes coꝝ rñderi. ¶ Ad pmũ ẽ dõ3:q
maior ẽ ṽa:qñ illꝺ bonũ qꝺ tolliſ nõ ẽ p̃uatiuũ maioris bo
ni:qꝺ p p̃uationẽ reddiſ:ſic trãſmutatio q̃ ex aere fit ignis
ẽ gñatio ſimplex ⁊ corruptio ꝭm qd:⁊ p ꝯñs ẽ bona ſimplr
⁊ p ſe:⁊ mala p accñs ⁊ ꝭm qd:quia l3 inquãtũ ẽ corruptio
ſit quoddã malũ priuãs aliqd p ſe bonũ:puta:formã aeris
tñ q2 loco ei⁹ reddit meli⁹.ſ.formã ignis q̃ nõ ꝯpatiebatur
ſecũ formã aeris corruptã:iõ ẽ ꝭm ſe bonũ.⁊ ſilr q2 ṽgitas
p̃uat ſic mrĩmoniũ qꝺ ẽ bonũ min⁹:puta:corpis vt iſtimet
dñr qꝺ reddit bonũ aie ⁊ rõnis:qꝺ ẽ meli⁹:qꝺ actus mrĩmo
ny ſecũ nõ cõpatiebaſ.inde ẽ q ṽgitas ẽ ꝭm ſe bona:vt po
te gnãtiua maioris boni p corruptionẽ minoris boni. ¶ Ad
ſcꝺm dõm q maior ẽ falſa:q2 ꝭm eos mrĩmoniũ ẽ ꝭ3 ſe bo
nũ:⁊ tñ nõ erit i ſtatu nãe ſaniſſime.i.i ſtatu glie:vbi nec nõ
nubũt nec nubẽſ:ſilr nec cib⁹ nec pot⁹. Uel dõ3 q ma.ẽ ṽa
inq̃tũ b⁹. Cũ ãt i ṽginitate ſũt duo.ſ.vnũ malũ vt p̃uatio
delectatõis.aliꝺ bonũ liber vſus rõnis ⁊ ꝯtẽplatõis:ipa fu
iſſet i ſtatu inocẽtie quo ad ſcꝺ3 et nõ quo ad p^m:q2 tũc eſſ3
maior ꝺlectatio q̃3 nũc:⁊ ẽt maior ꝯtẽplatio ſine ea q̃3 nũc:
⁊ ſic ſeqſ q ṽginitas nõ ẽ ꝭm ſe totã bona:ſ3 ꝭm ptẽ nõ bo
na q̃ nãe ſane nõ ꝯuenit:⁊ ꝭm aliã bona q̃ nãe ſane ꝯuenit.
et boc ãt q̃ eſt finis ei⁹ denoiaſ ſimplr bona. ¶ Ad 3^m dõ3:
q ſilẽ ẽ q̃tũ ad boc q ſic cib⁹ ẽ ad ꝯſeruationẽ idiuidui ſic
mrĩmoniũ ad ꝯſuationẽ ſpẽi vt dr̃ i lr̃a.ſ3 diſſilẽ ẽ q̃tũ ad
boc q comeſtio nõ abſorbet rõnẽ ſic ille actus.ſ3 pt bõ cõ
tẽplari comedẽdo. Uñ aug. Ne ſole vobis fauces ſumant
cibũ:ſ3 ⁊ aures eſuriãt ꝺi ṽbũ.ꝓpter boc.n.legiſ i mẽſa reli
gioſis.⁊ ſic i iſto bono nõ ẽ p̃uatio maioris boni:ſic i mrĩ/
monio. Item ſcꝺo:q2 comeſtio ẽ necia cuilib3 ad ſalutẽ bo
ni ꝓpry:nõ ãt mrĩmo^m.vñ nõ eſt ſimile.

Quantũ ad 4^m arti.an ṽginitas ſit ṽtus:dñt qdam
q nõ ẽ ſpãlis ṽtus ſ3 ṽtutis ſtat⁹:q tñ nihil
min⁹ de ṽgitatis dignitate vl' merito ſentiebãt.vñ obſuan
tie regulares nõ ſũt ṽtus ſpãlis:ſ3 ſtatus q̃ ſũt maioris me
riti q̃3 qñ ſũt ṽtus ⁊ nõ ſtat⁹:vt magnificẽtia ⁊c. S3 cõiter
teneſ q ṽgitas ẽ ſpãlis ṽtus:q2 ṽtus ẽ vltimũ de potẽtia.
vñ nõ oĩs bitus laudabil' mereſ nomẽ ṽtutis:ſ3 q ẽ vltimũ
⁊ ſũmũ i illo gñe:ꝓpter qꝺ laudabil' ẽ caſtitas ꝯiugalis:ſed
laudabilior viduaľ:ſuppma ṽgialis.vñ B ſola mereſ nom̃
ṽtutis. ¶ Cõtra B tñ arguiſ q̃druplr. Primo ex pte acq̃ſi
tõis.q2 oĩs ṽtus aut ẽ acq̃ſita aut ifuſa:⁊ nulla ẽ a natiuita
te vl' nã:ſ3 ṽgitas ẽ a nã.g̃ nõ ẽ ṽtus. ¶ Solo.ṽtus pt ꝯſide
rari duplr:vno mõ quo ad ſeminariũ ⁊ initiũ.⁊ ſi c oĩs ṽtus
ẽ a nã.alio mõ quo ad mã3 ꝓpiquã vl' rmotã:⁊ ſic alie ñ i/
ſũt a nã niſi p accñs:ſic poſtum⁹ regis mox natus b3 mãm
liberalitatis. ſ3 boc ẽ raꝝ.ſ3 mã remota ṽginitatis q̃ ẽ inte
gritas ⁊ ꝓpinqua.i.inexpiẽtia voluptatis ꝓ ſe i oĩ ieſt a nã
⁊ natitate.⁊ iõ plus vitupanſ volũtary corrupti q̃3 aly:ſic
vendẽs hereditatẽ patꝝ ſuoꝝ q̃3 cõq̃ſitus. vñ filius vſura/
ry magis inuitus reddit vſuras quas q̃ſi iure hereditario
poſſidet q̃3 pr̃. Et iõ fruſtra ꝯfidit pr̃ q filius reddat qꝺ ipe
reddere nõ vult. Nã vidimus vſurarios q libenter redde
bãt vſuras ſuas.ſ3 nllo mõ parẽtũ ſuoꝝ.exẽplũ ꝺ Naboth
q maluit lapidari q̃3 vẽdere vineã hereditariã. 3° quo ad
cõplemẽtũ actuale vl' bituale:⁊ ſic ṽginitas nõ ẽ a natiuita
te vl' a nã pluſq̃3 alie ṽtutes. Nã puer naſcẽs nõ b3 actũ vl'
bitum ṽginitatis pluſq̃3 liberalitatis.ſ3 ẽ ſic alie morales p
acq̃ſitionẽ ⁊ ifuſionẽ. Nõ.n.qcũq3 b3 itegritatẽ carnis cu3
venerit ad ãnos pubertatis ſi eligat i carne corruptibili in
corruptibilr viuere:ſtati p B b3 bitũ ṽginitatis.ſ3 qñ cũ B
bituali ꝓpoſito frequẽter domauerit mot⁹ carnis aggene
raſ i eo.ſicut nec vidua ſtati mortuo marito b3 bitũ ꝯtinẽ
tie vidualis:l3 eligat ſic viuere:ſ3 p frequẽtẽ domatiõem
paſſionum cũ ꝓpoſito habitũ acq̃rit differentẽ ab habitu
caſtitatis cõiugalis:nõ tamẽ mereſ nomẽ ṽtutis ſpãlis:q2
nõ peruenit ad pfectũ. Eſt igiſ cõtinẽtia vidualis habitus
differẽs a cõtinẽtia cõiugali habens ſpãlem rõnem boni ⁊
difficultatis:q2 qbuſdã eſt facile et placitu3 viuere in cõiu
gio caſte:qbus non eſt facile nec placitũ viuere vel abſtine
re a cõiugi:dĩ3 tamẽ nõ ẽ ṽtus ſpãlis:imo caſtitas eſt vna
ṽtus que minorẽ gradũ habet in matrimonio ⁊ pfecti⁹ ſal
natur i viduitate. Silr caſtitas cõiugalis nõ ſtati3 innaſci
tur cũ quis eligit ab aliẽa abſtinere.ſ3 cum frequenter de
aliena tentatus eligit nõ acq̃eſcere:⁊ ſic de alys. Itẽ ṽgi
nitas ineſt per infuſionẽ ſicut alie ṽtutes morales:nõ tam̃
credẽdũ eſt q infunderetur p circũciſionẽ aut p̃cedẽs re
mediũ:q2 per illa ſolũ illꝺ qꝺ erat ꝺ neceſſitate ſalutis: ifũ
debaſ:nec tũc ẽt erat tps ṽginitatis.⁊ pari rõne nõ p bap/
tiſmũ flãminis aut ſcificationẽ. Nã iacob q dilectus eſt in
vtero:nõ recepit virginitatẽ quã nec ſeruatur⁹ erat:ſed ex
ſpeciali gratia ſatis videtur:q Joannes baptiſta ⁊ btã vir
go ⁊ Jeremias i vtero p ſcificationẽ receperint ṽginitate3
quã erant ſeruaturi.ſed ꝺ baptiſmo flumĩs ⁊ ſanguĩs i qb⁹
infundũtur nõ ſolũ neceſſaria ad ſalutẽ:ſed oĩa pfectiua in
qbus nõ eſt obex i recipiẽte:vt remiſſio clpe venialis ⁊ pe
ne:videſ q i paruulis i qbus nullus ẽ obex ifũdiſ ṽgitas:
⁊ i inocẽtibus.nõ tñ merenſ aureolã:q2 illa reſpicit actu3
nõ bitũ. De adultis aũt videſ q deus ſua liberalitate ifũ/
dat oĩ boĩ id ad qꝺ ſe diſponit.vñ q cũ ꝓpoſito ṽginitatis
venit ad baptiſmũ vel ad aliud ſacr̃m:recipit bitũ ṽgitati:
ſicut ⁊ ceteras ṽtutes. Q2 igitur in oĩ ſacr̃o noue legis infũ
ditur nõ ſolũ id quod eſt neciũm ad ſalutẽ:ſ3 etiã qꝺ ẽ vti/
le ꝭm capacitatẽ ⁊ diſpõnem digne recipiẽtis:inde ẽ q re/
cipiens ſacr̃m noue legis nõ ꝯriu3 ṽginitati:qꝺ dico ꝓpter
mrĩmoniũ recipit oẽm virtutẽ ad quã eſt diſpoſit⁹:⁊ cui⁹ ẽ
capax. Si ãt ẽ corrupt⁹ mẽte ⁊ corpore q̃uis peniteat nõ ẽ
capax virginitatis q̃ repari nõ pt.ſ3 ſi nõ ẽ corrupt⁹ niſi mẽ
te ⁊ penitẽs ꝓponẽs ppetuo cõtinere:tũc recipit. ¶ Scꝺa
inſtãtia eſt ex pte amiſſiõis vel pditionis:q2 virginitas p/
ditur ſine pctõ.g̃ nõ eſt virt⁹:q2 nihil tolliſ niſi a ſuo ꝯrio.
¶ Dico q nihil ipedit virtutẽ niſi culpa vel pena eius.vñ
virtus necia ad ſalutẽ tolliſ p peccatum ⁊ non ſine pctõ.
ſed virtus nõ neceſſaria ad ſalutẽ tollitur bene ſine pecca
to mortali ⁊ veniali:ſicut magnificẽtia aut liberalitas. Po
teſt eñi aliqs multo tẽpore eẽ pauper:l3 pri⁹ acq̃ſierit libe
ralitatẽ aut magnificẽtiã p frequente3 vſũ:perdit eam:q2
nõ b3 vſum:ſic ẽt appellatio multas amicitias ſoluit. Põt
igiſ perdi integritas carnis:⁊ inexpientia voluptatis ⁊ ele
ctio actualis per violẽtiam demonu3 vel boĩs infirmiter
ſõniãtis et b⁹.ſ3 per boc nõ pdiſ ṽtus.vñ bñ põt eẽ pr̃ ṽgo
p ſemẽ emiſſũ a dormiẽte:demone ſuccubo recipiẽte ⁊ po
ſtea p eundẽ demonẽ factũ incubu3 tranſfuſũ:cũ ẽt ſuſci/
piẽdo ſemẽ virile ſaluo clauſtro mlĩer poſſit ꝯcipe:ſ3 i ptu
pdit itegritatẽ:ſed virginitatis ṽtutẽ retinet pater p̃dict⁹.
⁊ vi ẽt oppſſa pariens:⁊ aureolã ẽt vterq3 hẽbit.vñ lucia. ſi
me feceris inuitam violari caſtitas mihi duplicabiſ ad co
ronã.ſ3 virt⁹ virgĩtatis pt perdi ſine pctõ p electione3 ma
trimony:q2 ſicut calidũ corrũpiſ:nõ ſolũ a frigido:ſed etiã
a magis calido:ſic virginitas nõ ſolũ a luxuria ſed ẽt a ma
trimonio.ſed i boc eſt diſſimile:q2 ibi magis tale corrũpiſ
minus tale:nõ ãt eꝯ.hic ãt minus tale corrũpit magis tale.
nec eſt icõueniens q Joãnes euãgeliſta virgitate3 pdide
rit ſi prius eã bũit volẽdo ꝯhere:q2 credo q itẽdebat cõcu
bere:qꝺ tñ btã ṽgo nõ itẽdit.ſ3 nõ ẽ talis necitas pdẽdi vir
ginitatẽ vi ablata itegritate:ſicut vi ablata mã magnificẽ
tie:q2 equales paſſiones ⁊ maiores b3 ꝯ quas pugnet ṽgo
crepta ſibi carnis integritate ſicut ante:nõ aũt ſic b3 paup
mãm magnificẽtie in qua ſe exerceat. ¶ Tertia iſtãtia eſt
ex parte recuperatõis:q2 virginitas amiſſa nõ recupatur
per pniam:ſed per pniam recuperaſ oĩs virt⁹.g̃ ⁊c. ¶ So
lutio.dico q poteſt recuperari quo ad formale:nõ aũt quo
ad mãle.ſ3 hec ſolutio nõ valet:q2 electio nõ ẽ ipoſſiu3 ſim
pliciter:ſ3 depaupatus põt adhuc recuperare bene magni
ficentiã ⁊ retinere:ſed corruptus nõ.vnde maior ẽ vera de
neceſſarys ad ſalutem non autẽ de alys:tñ materia remo
ta recuperabilis eſt per miraculum.vnde in reſurrectione
magdalena ⁊ omnes corrupti futuri ſunt integri:pteritio

ãt ñ valet nec ĩ carne nec ĩ mẽte ãnſ́ari ẽt a đo: qꝛ ſcẽ cãe ꝑ ĩfactis haberi nõ poſſũt de cap. ⁊ ꝑla. l. i libello. §. facte: ſꝫ tñ virginitas mentis ꝑt recuꝑari nõ carnis: qꝛ virginitas carnis reſpicit ꝑteritũ. i. nõ fuiſſe corruptũ. mẽtis vero nõ niſi futurũ: ſed hit⁹ virtutĩ nõ videť poſſe recuꝑari: qꝛ potẽtia ſubtrahiť vt dicit Tho. de peni. di. 14. q. 3. ⁊ de virginitate di. 33. q. 2. qꝛ electio nõ ẽ ĩpoſſibiliũ. non ẽ tamẽ dubiũ qn de⁹ eũdẽ hitũ nũero vel ſpẽ qui ẽ virginitas poſſet reꝑare ĩ corrupto: imo ẽt ꝑ nãm videreť alicui ꝙ poſſit recuꝑari: qꝛ ꝑt dolere ꝙ ꝑdidit ⁊ eligere ſeruare ac ſi nũꝗ̃ ꝑdidiſſet: ⁊ cum ſint eedẽ paſſiones ſpẽ: erit eadẽ virt⁹: qꝛ ꝓpꝛius actus fit ĩ ꝓpꝛia mã. Sed dõm. ꝙ ſiue ſit idẽ habit⁹ re ſiue nõ: nõ ẽ tamẽ idẽ noĩe: qꝛ uirginitas ẽ hit⁹ quo ꝗs eligit ĩcorruptionẽ ĩ carne ĩcorrupta: vñ ĩ reſurrectiõe corruptus hic ſemel nõ erit ꝓpꝛie ⁊ ſimpl̃r virgo. ¶ Quarta inſtãtia ẽ ex ꝑte ꝯnexiõis: qꝛ oẽs virtutes ſũt cõnexe ſic ꝙ qui hꝫ vnã virtutem moralẽ hꝫ omnes: ſed multi. hñt oẽs virtutes theologicas ⁊ alias morales q tamẽ nõ hẽnt virginitatẽ vt oẽs ſãcti cõiugati ⁊ corrupti. g̃ ⁊c̃. ¶ Solutio. ille virtutes q̃rũ vſus vel actus ẽ neceſſari⁹ ad ſalutez ⁊ bõitatẽ moralẽ ꝯnectũť. Nã metu mortis ꝑdidiſſet caſtitatẽ ſuſãna ſi caruiſſet fortitudĩe: ⁊ Agnes ſi fuiſſet auara munerib⁹ oblatis ẽt ſi caſtitatẽ ꝑ ſe amaſſẽt: ſed ĩ alijs nõ oꝫ. Qui. n. nũꝗ̃ fuit diues nõ hꝫ hitũ magnificẽtie acꝗſitũ ad quẽ ñ ſufficit frequẽter elegiſſe magna dare ſi hẽret: qꝛ multi ĩ pauꝑtate elegerũt h̃: q facti epĩ deteſtanť h̃: ⁊ maior eſt temptatio retrahẽs illũ q põt ꝗ̃ qui nõ poteſt. vnde qui ſemꝑ fuit pauꝑ nũꝗ̃ hũit habitum magnificentie acquiſitum. ſimiliter theo^ce loquendo connexio virtutum eſt in charitate. vnde non oportet hr̃e hitum virginitatis in habitu nec in preparatione animi abſoluta: ſed conditionali ſꝫm indigentiam charitatis. ſ. ꝙ homo ſit paratus ſeruare caſtitatem ſi deus mandaret: ⁊ ſic eã abꝛaam habuit qui et proprium filium interficere paratus fuit: ſed hr̃e ſimpl̃r ĩ ꝑparatiõe aĩ ꝙ ſeruaret ſi poſſet nõ ẽ neceẽ alſ́ oĩs virgo ꝯhẽs peccaret ꝯ illud qð dicit apoſtolus: Nõ peccat virgo ſi nubat.

p° ꝫ **Quantum** ad. 5^m. articulũ ð cõꝑatiõe ei⁹ ad alias ṽtutes ẽ triplex ꝯcl̃o. ¶ Pri^a q̃ ṽtutes ꝑferanť ſibi ĩ nobilitate. Et dõm ẽ ꝑmo. ꝙ oẽs theorice: ⁊ ĩtellectuales ⁊ morales q̃ ſũt ĩ voluntate ⁊ iraſcibili. h̃ igiť ꝑeminẽtia põt attẽdi ex parte obiecti. Et ſic oẽs virtutes intellectuales ꝑcellũt: qꝛ hẽnt obꝫ ulius. Scia. n. moralĩ lꝫ rõne finis poſtponať ṽtuti morali: qꝛ ẽ ꝑꝑ eã ſicut ꝑꝑ finez tamẽ rõne obi ꝑferť qꝛ obꝫ ṽtutĩ moralĩ ñ ẽ niſi pa^ulĩ operatio ſui ſubiecti: ſed obiectum ſcientie moralis eſt omnis paſſio ⁊ operatio ſui ⁊ extranei ſubiecti: uñ per habitum tẽperantie modifico paſſiones meas tantum ⁊ non alienas ſed ꝑ ſcientiam temperantie ſcio modificare meas ⁊ alienas docẽdo: nec min⁹ aliẽas ꝗ̃ meas iuxͣ illð. dicũt ðcoratiſſimas orões ⁊ uolũt ꝯria. Uñ fr̃ moriẽs dixit. Facile ĩ lingua difficile ĩ manu: ⁊ ſic ẽt ꝑferũť ṽginitati oẽs virtutes theorice hñtes deum ꝓ obo. Scðo ex ꝑte ſubi: ⁊ ſic prudẽtia q̃ ẽ ĩ ĩtellectu ꝑferť omĩ alij ṽtuti q̃ ẽ ĩ appetitu: ſicut appꝛehenſiua appetitiuĩ: ⁊ iuſtitia ceteris. ſicut uolũtas ſenſualitati: ⁊ fortitudo tẽꝑantie: ⁊ ꝑ ꝯñs ṽginitati: qꝛ iraſcibilis ꝓpĩquioꝛ ẽ rõni q̃ quaſi ordinat ĩ alið: appetẽdo illð qð ñ eſt appetibile ꝑ ſe ſed ꝑꝑ aliud. Necobſtat ꝙ iraſcibil̃ dr̃ eẽ ꝑꝑ ꝯcupiſcẽtiã qꝛ exponẽdũ ẽ. i. ꝑꝑ rẽ ꝯcupitã: qꝛ cõcupita ſũt neceſſaria ĩdiuiduo vel ſpẽi: uñ maxie ꝑꝑ cibũ ⁊ coytũ pugnãt aĩalia quorũ nnũ neceſſariũ ẽ ad ĩdiuiduum: alið ad ſpẽꝫ: qꝛ g̃ ṽt⁹ ẽ q̃ ꝑfic̃ hñtẽ ⁊ ẽ diſpõ ꝑfecte ad opti^m: et ĩtellectuales ſũt ĩ ĩtellectu ⁊ theo^ce ꝑtim ĩ ĩtellectu ⁊ ꝑtĩ ĩ uolũtate: ⁊ fortitudo ĩ iraſcibili q̃ ſba oĩa excedũt ꝯcupiſcibilẽ ĩ q̃ ẽ ṽginitas: ide eſt ꝙ oẽs iſte ṽtutes excedunt virginitatẽ. Tertio ex ꝑte finis: ⁊ ſic pnĩa ⁊ latria ꝑferũť que hẽnt deũ ꝓ imediato fine. Quarto ex parte arduitatis: ſiue difficultatis: ⁊ ſic martyriũ ꝑferť: vnde illa aureola prefertur: quia ibi grauioꝛ pugna: licet hic crebꝛioꝛ. Quĩto rõne ꝓpĩqtatis diſpoſitiue ad ſalutẽ hũilitas ꝑferť ṽginitati: qꝛ multi ṽgines ſũt ĩ ĩferno: vt plato forte. ſed ð h̃ qð ṽgo dixit reſpexit humiliatẽ ãcille ſue. dñt ꝗdã. i. vilitatẽ ne videať ſe de tãta ṽtute iactare: ſed meli⁹ de ṽtute humilitatis: qꝛ cert⁹ ð ṽtute ſua ꝑt alijs eã innoteſcere ad edificationẽ: ſic̃ paulus. 2. ad Cor. xi. ⁊ Job. 29. Sexto rõne vniuerſalitatis: qꝛ religio ſe ⁊ ſua ðdicat offerẽs holocauſtũ vt nazare⁹. ṽginitas ãt vt ſic: offert ſolũ corp⁹. ¶ 2^a ꝯ z° ꝫ eſt videre quibus virtutibus ipa virginitas ꝑferať. Et dõꝫ ꝙ ꝑferť ſimpl̃r oib⁹ ṽtutib⁹ q̃ ſũt ĩ cõcupiſcibili. ꝑmo qꝛ optimũ ẽ cui oppoſitũ peſſimũ: ſed viciũ oppoſitũ ṽginitati ẽ ꝗd peius ⁊ verecũdi⁹ ⁊ turpi⁹. g̃ ⁊c̃. ĩfuſa ꝗdẽ ĩfuſis ꝑferť ⁊ acꝗſita acꝗſitis: nõ aũt acꝗſita ĩfuſis: q̃ a tota ſpẽ ꝑcellũt: ĩfuſa ẽt nõ ꝑferť donis ibi exiſtẽtib⁹. que ẽt a toto gñe ꝑcellũt. Hec ãt ꝑeimnẽtia apparet ꝗ̃^m ad. 6. ꝑ° ꝗ̃^q ad ꝑmiũ accidentale qð ẽ anreola ⁊ fruct⁹: qꝛ nl̃li tẽꝑãtie ꝑti fructus debeť nec aureola niſi caſtitati: nec aureola ⁊ fruct⁹ cẽteſſim⁹ niſi ſoli virginitati. 2° quo ad ſciam: qꝛ maxie diſpõit plus ꝗ̃ fortitudo. Nam milites noſtros arma ſcire voluim⁹ non leges. paſſio. n. ire ſꝫm actũ turbat iudiciũ rõnis: ſꝫ nõ ſꝑ excecat maxie qñ ẽ ira ꝑ zelũ: vñ irati min⁹ ꝓuident: ⁊ ira ipedit aĩum ne poſſit cernere verũ dicit cato. vñ cautela ẽ ĩ diſputãdo turbare ſociũ: ſicut ĩ aqua turbida min⁹ apparẽt imagĩes: ſed paſſio trãſiẽs nõ diu dimittit iordiatũ aĩum: ẽt ſcia ad irã diſpõit nõ ꝗdẽ manẽtẽ. Nã ſi cai turbatio nõ cadit ĩ ſapiẽtẽ, ſed trãſeũtez: qꝛ ſtudiũ rarefacit cerebꝛũ ⁊ ſtudioſi ſũt capitoſi: ſed nõ e꜑quũť. Exẽplũ de ꝑho: ꝑcuerẽ te niſi eſſez irat⁹: ſed delectatio venereoꝝ in actu totalĩr rõnẽ abſorbet: ⁊ pollutio ſine peccato dormiẽdo trãſiẽs deordinatã nãꝫ derelinquit vſqꝫ ad. 24. horas ſed ſũptio cibi maxie moderata nõ: nec quo ad actũ. nec quo ad veſtigiũ: qꝛ digeſto cibo vl̃ potu ẽ hõ aptus ad ſtudiũ lꝫ paſſio ebꝛietatis ſit diuturnioꝛ ꝗ̃ venereorũ: ⁊ ſtudiũ ꝗdẽ diſponit ad cõtinẽdũ ñ ſic autẽ ad abſtinẽdũ: ſed magis ad comedẽdũ. nã frequẽs meditatio carnis ẽ afflictio. ſed verũ ẽ ꝙ ẽt ſobꝛietas ꝯfert: vnde ꝗdã ẽt abſtinẽt a prandeo vt magis ſtudeãt de die: alij a cena vt magis ð nocte: ⁊ vinũ modice ſumptũ acuit igeniũ: qꝛ molles carne aptos mẽte dicimus. vñ delicata cibaria ꝑ ſe ꝗdẽ conferunt ſe per accidens nocent: quia ſi vnuſquiſqꝫ abſtinet ſecundum ſtatum ſuum quamuis vtatur cibis groſſioribus: et magis nidificantibus deus ſupplet reſiduum. vnde illud Fili concupiſcens ſapientiam ſerua iuſtitiam et deus ⁊c̃. Exemplum de tribus pueris abſtinentibus quibus deus dedit ſapientiam ⁊c̃. Danielis ꝑ°. 3° quo ad pulchritudinẽ ⁊c̃. non quia paſſiones ſint comunes nobis ⁊ bꝛutis: quia ſimiliter paſſiones iraſcibilis: ſicut eſſe furibundũ in cane: ⁊ vindicatiuum in leone: ſed quia magis abſorbent iudicium rationis que eſt pulchritudo homis in qua conſiſtit imago dei: ſed tũc eſt inſtantia de ebꝛietate que magis tollit ⁊ diuitius iudicium rationis. Quarto quo ad ſimilitudinẽ quo ad plura: quia hi ſequũtur agnũ quocunꝗ̃ ierit ⁊ incorruptio facit eſſe proximũ deo mẽte ⁊ corpore. Quinto quo ad ſimultatem quia iſta virtus non eſt ſine alijs: ſed bene econuerſo. vt in magdalena: vnde virgines preferuntur non virginibus ſicut totum parti. Sexto quo ad raritatem. de Pꝛobationibus capitulo primo. Priuilegium quaſi priuata lex. Apoc. ſeptimo. Uidi turbam magnam quam dinumerare nemo poterat ⁊c̃. Ubi ponit certum numerum virginum non quia ſint tot futuri: nec plures: nec pauciores: ſed quia ſunt pauciores nec incertum non virginum: quia ſunt futuri ĩfiniti ſꝫ qꝛ ſũt pl̃es. nã maioꝛ numerus ẽ ĩnumerabilioꝛ ꝗ̃ ꝑu⁹. Et ꝙ alie ṽtutes pñt recuꝑari nõ iſta. 2° qꝛ difficilioꝛ h̃ ꝗ̃ alie ctiã fortitudo rõne crebꝛe victorie ⁊ frequentis pugne. oẽ ãt rar ꝑcioſũ. vñ nõ eſt digna ponderatio ⁊c̃. ¶ 3^a ꝯ eſt de dubus iſtãtijs. ꝑma talis. ſi ẽ meli⁹ ⁊ pulcri⁹: c⁹ oppo^m eſt peius ⁊ turpi⁹: cũ malitia ⁊ turpitudo ĩ moꝛib⁹ ſit ex ꝯrietate ad rõnẽ. Nã aliq̃ nãlia turpioꝛa ſũt ⁊ verecũdioꝛa q̃ ſũt ſine pctõ. ebꝛietas q̃ ẽ ꝯria ſobꝛietati vr̃ pei⁹ ⁊ turpi⁹ q̃ multo itenſi⁹ ⁊ diuti⁹ abſorbet iudiciũ rõnis ꝗ̃ luxuria. Et dõꝫ ẽ ꝑmo ꝙ ebꝛietas cũ ſit ꝓpa hoiuꝫ: nõ ẽ ita beſtiale pctm̃: ſicut luxuria. 2° qꝛ pot⁹ ẽ neceſſari⁹ hoĩ ex quo naſciť ebꝛietas: ⁊ ſic a pñ° qð ẽ neceſſariũ veniã mereť: ſꝫ nõ ſic luxuria. 3° qꝛ luxuria aut ẽ ꝯ nãm: ⁊ illa oĩa ĩ malicia vicit: aut naturalis: ⁊ ſic ẽ peioꝛ ebꝛietate: qꝛ iſta ſibi ſoli nocꝫ ꝑ ſe: lꝫ ꝑacciñs ſit eã oĩuꝫ vicioꝝ: illa ãt ſil̃ maſc̃lo ⁊ femine. ¶ 2ª inſtãtia ẽ de difficultate: qꝛ ṽt⁹ ẽ ð bono ⁊ de difficili. vnde vbi ẽ maioꝛ difficultas: ibi maioꝛ ẽ ṽtus in cõſili mã: ſicut magnificẽtia liberalitate. ſꝫ ꝗbuſdã ẽ facile ꝯtinere ⁊ difficile ieiunare ⁊ ſobꝛie viuere vl̃ temperare ſe ĩ ludis. ſicut 3. dialogoꝝ dr̃: ꝙ iſaac excedebat ĩ riſu. ¶ Solo. lꝫ ꝑ accidens aliꝗ magis inclinẽť ad luxuriã: aliꝗ magis ad gullaꝫ: tñ ꝑ ſe loquẽdo maioꝛ vr̃ eſſe tẽꝑerãtia luxurie ꝗ̃ gulle: qꝛ nã magis intendit ꝯſeruatõem ſpẽi ꝗ̃ ĩdiuidui. necobſtat ꝙ nã prius retinet necc̃ia ad nutritiuã ⁊ augmentatiuaꝫ ꝗ̃ trãſmittat ad generatiuã. qꝛ h̃ nõ ẽ q̃ſi ſit magis ſollicita ð ĩdiuiduo ꝗ̃ ð ſpẽ: ĩmo eꝯ: qꝛ aliter nõ ageret indiuiduũ ad ꝯſeruationẽ ſpẽi: niſi ꝯſiſteret. vnde qð eſt hic prius intentione eſt poſteri⁹ gnãtiõe. ſed hoc eſt qꝛ virtuoſi minus ſtudent ſobꝛietati ꝗ̃ caſtitati. ⁊ ꝓpter exercitiũ fit facile qð ẽ difficile inexperto. q̃re aũt ſe exercent magis hic ꝗ̃ ibi: eſt qꝛ non poſſunt deficere a caſtitate ſine mortali. poſſunt ãt deficere a ſobꝛietate per veniale: qꝛ iſta conſiſtit in medio qð eſt latum. illa in extremo qð eſt indiuiſibile. ſi tamẽ ſic ſeſe exercerẽt ĩ ſobꝛietate: pena eis eſſet oppoſitũ. vnde in vitis patrum ꝓpter ꝯſuetudinem quidã iã ante veſperaꝫ non poterant ſumere cibũ. 2° qꝛ certũ eſt ꝙ nõ poſſunt excedere in virginitate: ſed poſſunt excedere in ſobꝛietate. vnde ibi timent eſſe agreſtes ⁊ indiſcreti. vl̃ poteſt dici ꝙ difficilius eſt ſeruare ṽginitatem ⁊ caſtitatẽ ꝗ̃ ſobꝛietatẽ. ſed facilius eſt ꝑdere ṽginitatẽ cum ſit in extremo ꝗ̃ ſobꝛietatẽ q eſt in medio. ſed difficilius eſt ſꝫuare ſobꝛietatem ĩ ſũmo: ꝗ̃ ṽginitatem ĩ ſũmo. hoc autẽ eſt neceſſe his qui eã vouerunt: ⁊ non primum. vnde quibus eſt difficile nõ excedere in potu vel eſu per veniale: eſt facile non inebꝛiari aut frãgere ieiunium eccleſie.

Quantum ad 6^m articulũ de ꝯꝑatione virginitatis ad cõiugiũ eſt triplex ꝯ. ¶ Prima ꝙ ãtiquitas cõiugiũ virginitati ꝑferebať: qꝛ erat tp̃s ꝓpagandi cultũ dei ꝑ generationẽ: vñ qñ virginitas erat illicita ſicut qñ quilibet ligabatur ꝑcepto. Creſcite ⁊ ml̃tiplicamini añ diluuiũ: vel poſt ꝑꝑ raritatẽ hoĩuꝫ ꝑferebať coniugiũ ſicut bonũ malo: poſtꝗ̃ aũt ml̃tiplicato humano genere ãte vl̃ poſt licita fuit virginitas. etiã tũc erat minus bonũ: niſi qñ ſpũſ cõſilio. ſ. ſ. cõtinebãt: vt Helias ⁊ Jeremias. qꝛ ꝯſiliũ. ſ. ſ. cuicũqꝫ detur ſemper ẽ de melioꝛi illi: alſ́ eſſet cõſilium fatuũ. Et ſignũ ꝑmi ẽ: qꝛ illud qð melioꝛes ⁊ ſapiẽtioꝛes faciũt ꝓ tũc videť melius. ſed pñarche ſcioꝛes ſic faciebãt q maluiſſẽt cõtinere. g̃ ꝓ tunc illud erat melius: ⁊ multo magis tp̃e inocẽtie ẽt ſi virginitas fuiſſet licita ñ tñ eq̃ bõa ꝑꝑ bonũ ꝓlis ⁊ delectatiõis qð hꝫ mr̃imoniũ: ⁊ tũc nihil min⁹ de bono rõnis. g̃ ⁊c̃. ¶ 2^a ꝯ ẽ ꝙ virginitas modernorũ nõ prefertur cõiugio antiquoꝝ quo ad ꝑmiũ eẽntiale: qð ẽ aurea: ſed ñ quo ad accidẽtale qð ẽ aureola. Primũ pꝫ: qꝛ qui diuerſimode ſeruiũt regi equalĩr tñ ſꝫm beneplacitũ regis q modo vult vnũ mõ aliud: eq̃lem mercedẽ accipiunt: ſed deus qui nunc conſulit virginitatem: tunc conſulebat matrimonium. g̃ ⁊c̃. Secundum pꝫ: qꝛ aureola debetur virginitati ſꝫm actuꝫ quo modo non ſtat cũ mr̃imonio: ſꝫ ñ q̃ ad habitum: vel preparationeꝫ animi quo modo tunc ſtabat. ¶ 3^a ꝯ ẽ qꝛ tp̃e moderno virginitas ſimpl̃r ẽ melior. Pꝛio 3° ꝫ qꝛ ẽ cõſulta a xp̃o ⁊ ab apl̃o: ⁊ ſeruata a xp̃o ⁊ electa a mr̃e: ⁊ diſcipulo predilecto: qð aũt cõſulitur a ſapiẽtia ⁊ eligiť a ſapientioꝛib⁹ ẽ melius: Et qð eſt etiã ſimilius melioꝛibus ẽ melius: virginitas eſt h⁹. g̃ ⁊c̃. ¶ Preterea bonũ diuinum ⁊ aĩe ẽ meli⁹ ꝗ̃ bonũ humanũ ⁊ corporis. Mr̃imoniũ aũt licet ſit bonum diuinũ ⁊ corporis ꝑ hoc ꝙ cauſat gr̃am ex ope operato qð nõ facit virginitas ꝓpoſiti vel voti ſimplicis vel ſolẽnis: niſi ĩ ſuſcipiendo ſacrũ ordinẽ q eſt ſacr̃ꝫ: cetera vero nõ ſũt ſacr̃m: ſed vel ſacramẽtale vt ꝓfeſſio: vel non ſacramẽtale: vt ſimplex votũ: vel ꝓpoſitũ: nihilomin⁹ tñ ex opere operato ſeruans virginitatẽ ẽ aptus ⁊ diſpoſitus ad maioꝛẽ gr̃aꝫ: ⁊ gl̃iam eẽntialiter ꝗ̃ ſit illa gr̃a quam dat matrimoniuꝫ ex ope oꝑato digne ꝯhenti. vel põt dici ꝙ nõ fit cõparatio mr̃imonij ꝓut eſt ſacr̃ꝫ ad virginitatez ꝓut eſt virtus: qꝛ ſic nõ ſũt vnius generis: ſed fit cõparatõ caſtitatis ꝯiugalis ad caſtitatẽ virginalẽ: qꝛ ſic illi prefer̃. Et ſi arguať bonũ multitudĩs ẽ meli⁹ ꝗ̃ vnius. g̃ ⁊c̃. Dicendum ꝙ ſicut ordo eſt ꝗd melius ꝗ̃ matrimoniũ: qꝛ lꝫ corporaliter nõ ſit niſi bonum iſtius qui forte ꝑꝑ hoc hꝫ beneficiũ: tñ ẽ bonũ ſpũale ml̃titudis: ſic ⁊ virginitas q̃ reddit hominẽ vtilioꝛẽ coĩtati ꝗ̃ mr̃imoniũ: qꝛ cõfert quo ad ſpiritualia q̃ ſũt melioꝛa: illud quo ad carnalia: lꝫ multi virgines parũ cõferãt ſpũaliter ſicut ⁊ multi cõiuges corporalĩr: qꝛ forte ſunt ſteriles. ¶ Ad arg^m dicendũ ꝙ eſt principalis virtus reſpectu illaꝝ q̃ ſũt ĩ cõcupiſcibili.

¶ De perſonis legittimis. Di. XXXIIII a

NUnc ſuꝑ eſt attẽdere q̃ ꝑſõe ſint legittime ad ꝯtrahendũ mr̃imoniũ. Legittie iudicanť ꝑſõe ſꝫm ſtatuta patrũ q̃ diuerſe ſ̃t. Alie nãꝗ̃ fuerũt legittime añ legẽ, alie ſub lege. alie in tp̃e grãe. Itez in primitiua eccl̃ia q̃dam erant legittie q̃ mõ nõ ſũt. Earũ vero q̃ mõ legittime: vel illegittime: q̃daꝫ ſũt plene legittime: q̃dam oĩo illegittime: q̃daꝫ medie. Plene legittime ſ̃t quib⁹ nõ obuiat votuꝫ ꝯtinentie: vl̃ ordo ſacer: vel cognatio: vel diſpar cult⁹: vel cõditio: vel nature fragilitas ⁊ ſi quid eſt alið. Penit⁹ vero illegittime: ſ̃t ꝑ votũ: ꝑ ordinez: ꝑ cognatiõez: ꝑ diſꝑez cultũ. Medij vero ſ̃t nec plene legittimi nec oĩo illegitimi: ꝑ frigiditatez: ꝑ ꝯditiõem. Si. n. tales iſigũť ignoranter: ꝯmanere pñt quibuſdaꝫ accedentib⁹ cauſis ⁊ eiſdẽ ðficiẽtib⁹ diuidi.

¶ De frigidis ſeparandis. a

DE his. n. qui cã frigiditatis ðbitũ reddere ñ pñt: ꝯſulit Gre. vt ꝑmaneant. Sꝫ ſi b mulier cauſať dicẽs volo eẽ mater: ⁊ filios ꝓcreare: ðcreuit vt vterqꝫ eoꝝ ſeptĩa manu ꝓpꝛ quoꝝ iuret ꝙ nũꝗ̃ carnalĩr ꝯuenerĩt. ⁊ tc̃ mulier ſcðas nuptias ꝯtrahat. Uir ãt q frigide nature ẽ abſqꝫ ſpe cõiugij ꝑmaneat. Ait. n. ſic. Inter rogaſtis ex his q mr̃imõio iũcti ſ̃t ⁊ nube: ñ pñt ſi ille aliã vl̃ illa aliũ ducere poſſit: ð qb⁹ ſcriptũ ẽ. Uir ⁊ mulier ſi ſe cõiũxerint: ⁊ p⁹ dixerit mulier ð viro ꝙ coire ñ poſſit cuꝫ ea. Si põt ꝓbari qð dic̃ ꝑ iuſtũ iudiciũ aliũ accipiat. ſi uero il

le accepit aliā: ſeparent̄. Item. De his reqſiſti q̄ ob cām frigide nature dicit ſe nō poſſe iuicē operam carnis dantes cōmiſceri. Iſte vero ſi nō pt ea vti ꝓ vxore: hēat eā q̄ſi ſororē. Qr ſi retinaculū ꝯiugale voluerit reſcidere: maneāt vtriqꝫ innupti: nā ſi huic nō potuit naturalr̄ concordare q̄ſio alteri ꝯueiet. Igit̄ ſi vir aliā vxorē vult accipere: māifeſta pꝫ rō: q2 ſuggerēte diabolo odij fomitē: exoſā eā hūerit. ⁊ iō eā dimittere mēdacij falſitate molit̄. Qr ſi mulier cauſat̄ ⁊ dic̄ volo eē mater ⁊ filios ꝓcreare: vterqꝫ corū ſeptīa manu ꝓpīquoꝝ tactis ſacroſcis reliquijs iureiurādo dicat: vt nūqꝫ ꝑ cōmixtionē carnis cōiūcti: vna caro effecti fuiſſent. Tūc vī mulierē ſecūdas poſſe ꝯtrahere nuptias. hūanū dico ꝑꝑ īfirmitatē carnis eoꝝ. Vir āt q̄ frigide nature eſt maneat ſine cōiuge. Qr ſi ⁊ ille aliā cōiugē acceperit: tūc hi q̄ iurauerāt piurij crimie rei teneāt̄ ⁊ pnīa pacta priora cogāt̄ recipe cōnubia. Hoc ꝑuādū ē cū vterqꝫ idē fatet̄. Sed vir ſi aſſerit ſe debitū reddidiſſe vxori: ⁊ illa diffitet̄: cui poti⁹ fides hūda ſit merito q̄rit̄. De hoc ita ſtatutū eſt. Siquis ita acceperit vxorē ⁊ hūierit eā aliquo tpe: ⁊ ipa femina dicit ꝙ nūqꝫ coiſſet cum ea: ⁊ ille vir dicit ꝙ ſic fecit. In veritate viri cōſiſtat: quia vir eſt caput mulieris. Hoc de naturali impoſſibilitate ſtatutum eſt.

¶ De his q̄ īpediti maleficijs coire nō pñt. c

E maleficij āt īpedimēto hoc tenēdum
d decernitur. Qr ſi ꝑ ſortiarias ⁊ maleficas cōcubit⁹ nō ſeq̄tur: hortādi ſūt q̄bus illa euenit vt ſpū ꝯtrito ⁊ humiliato deo ⁊ ſacerdoti de oībus pctīs cōfeſſionē faciant ⁊ lachrymis atqꝫ elemoſynis oronib⁹ ⁊ ieiunijs dño ſatiſfaciāt: ⁊ ꝑ exorciſmos ac cetera eccl'iaſtice diſcipline munimina miſtri eccleſie tales ſanare ꝓcurent. Qđ ſi nō potuerit: ſeparari valebūt. Sꝫ poſtqꝫ alias nuptias expetierit illis viuentibus: q̄b⁹ poſt iuncte fuerit: priorib⁹: quos reliq̄rant: ēt ſi poſſibilitas cōcūbēdi eis reddita fuerit: reconciliari nequibūt. Qđ ī fine h⁹ capituli ꝯtinet̄ ex rigore magis dictū itelligendū ē qꝫ ex canonica equitate. Vel itelligēdū eſt non poſſe reconciliari prioribus niſi iudicio eccleſie quo diuiſio facta fuerat.

¶ De furioſis addit. d

Vrioſi quoqꝫ dum ī amētia ſunt matri-
f moniū contrahere non valent. Vñ Fabianus. Neqꝫ furioſus neqꝫ furioſa matrimoniū cōtrahere pñt: ſed ſi cōtractū fuerit nō ſeparent̄. Itē Nicolaus papa. Hi q̄ matrimonium ſani cōtraxerūt: ⁊ vni ex duob⁹ vel ambob⁹ amentia vel furor' vel aliq̄ īfirmitas acceſſerit: ob hanc infirmitatē taliū coniugia ſolui nō pñt. Silr̄ ē ēt ſciēdū d̄ his q̄ ab aduerſarijs excecāt̄ vl' mēbris trūcāt̄ vl' a barbaris execti fuerit.

¶ De his q̄ cū duabus ſororib⁹ dormiunt. c

E his ēt q̄ cū duab⁹ ſororib⁹ vl' cū duo-
d b⁹ fratribus dormiūt videndū eſt: quid cenſeant canones. Qui dormierit cum duab⁹ ſororib⁹: ⁊ vna ex illis ante fuerit vxor: neutrā ex ipis habeat: nec ipi adulteri vnqꝫ ī cōiugio copulentur. Item nec proprie vxori licet ſibi reddere debitum: quā ſibi reddidit illicitā ſororē eius cognoſcendo: nec poſt mortē vxoris licet ei vel adultere copulari in cōiugiū. Item Zacharias papa. Concubuiſti cum ſorore vxoris tue: ſi feciſti: neutrā habeas: ⁊ vxor tua ſi nō fuerit conſcia ſceleris ⁊ continere nō vult: nubat in dño cui vult. Tu vero ⁊ adultera: ſine ſpe cōiugij maneatis ⁊ dū viuitis pnīaꝫ agite. Quod ait cui vult nubat: intelligendum ē poſt mortē viri. Unde Greg⁹. Qui vxores ſuas in adulterio deprehēdūt: nec ille nec illa aliā vxorem accipiat vel aliū virum: qꝫdiu ambo viuūt. Si vero adultera mortua fuerit: vir ei⁹ ſi vult nubat: adultera vero nūqꝫ ⁊ ſi mortuus fuerit vir ei⁹: ſed omnib⁹ diebus pnīe lamenta ꝑſoluat. Hic de illo adulterio agitur: quod cū cognato viri vel cum cognata vxoris cōmittit̄.

¶ Non eſt dimittenda vxor pro aliqua macula ſeu deformitate corporis. f

Llud etiam ſciendū eſt ꝙ pro aliqua in-
i firmitate vel macula corporali: non licꝫ viro vxorē dimittere ⁊ econuerſo: ſed d̄bet alter alteri ſubſidia ꝓuidere. Unde augu. Si vxorem quis habeat ſterilem ſiue deformē corpore: vel debilē membris: vel cecā: vel claudā: vel ſurdā: vel ſiquid aliud: ſiue morbis vel laborib⁹ doloribuſqꝫ cōfectā: ⁊ q̄cq̄d excepta fornicatione excogitari pōt vehemēter horribile: pro ſocietate fideqꝫ ſuſtineat. Qō I

CIrca di. 34. q̄runt̄ duo. Primo vtrum mr̄imoniū debeat hr̄e īpedimenta ī gnāli. 2° ī ſpāli d̄ īpedimēto: qđ ē impotētia coeūdi. ¶ Primo igit̄ q̄rit̄ vtꝝ mr̄imonio ſint aſſignāda aliq̄ īpedimenta. ⁊ vr̄ ꝙ non: q2 morb⁹ cōīs dꝫ hr̄e remedia cōīa: ſꝫ ꝯcupia ē morb⁹ cōīs oīb⁹. ḡ mr̄imoniū qđ ē eius remedium debet eſſe omnibus cōmune: ⁊ ita nullus debet impediri a matrimonio ꝯhēdo. ¶ Itē opus diuinū nō debet īpediri ꝑ opus humanū: ſꝫ mr̄imoniū ē opus diuinū: cū ſit a deo īſtitutū. ḡ mr̄imoniū non debet ipediri ꝑ opus hūanū: vel ſtatutū. ¶ Cōtra: q2 mr̄imoniū īſtitutū ē ī remediū ⁊ officiū: ſed multi inepti ſunt remedio ⁊ officio vt videbitur. ergo ⁊c̄. ¶ Rñō. hic ſunt tria videnda. primo de impedimētis q̄ īpediūt ⁊ nō dirimūt ex eccleſie prohibitione preter illud quod dictum eſt. ſupra. diſtin. 32. 2° de criminibus que īpediūt ⁊ non dirimūt. 3° d̄ īpedimētis

que impediunt contrahendū ⁊ dirimunt poſt contractū. Quātum ad p̄m ſunt q̄tuor ꝯnes. ¶ p° ꝙ mr̄imoniū hꝫ īpedimēta ⁊ diuerſa. p̄m pꝫ: q2 oīs effectus q̄ ꝯſtituit̄ ex cauſis īpedibilib⁹ pōt īpediri: ſꝫ mr̄imoniū ē hm̄: q2 ꝯſtituit̄ ex ꝯſēſu ꝯhentiū ī quo pōt accidere multiplex īpedimētū. ḡ ⁊c̄. ¶ Quātū ad 2m ē ſciēdū ꝙ q̄dā impediūt mr̄imoniū ꝯhēdū: ſꝫ nō dirimūt ꝯctū: q̄dā īpediūt ꝯhēdū: ⁊ dirimūt ꝯtractū. Cui⁹ rō ē: q2 q̄dam ſūt de neceſſitate mr̄imonij: q̄dā ſūt ſolū de ſolēnitate: ſine illis āt q̄ ſūt de neceſſitate nullū ē mr̄imoniū: ſꝫ ſine illis q̄ ſunt de ſolēnitate mr̄imonij īpedit̄ mr̄imoniū ꝯhēdū: q2 nō hn̄ fit qn̄ ſine eis fit: ſꝫ nō dirimit̄ ꝯctū: q2 ſine eis eſt verū mr̄imoniū: qđ nūqꝫ diſſoluit̄: niſi ꝑ corporalē mortē vl' ſpūalē: vt dictū fuit ſupra: hec āt ſunt duo. ſ. iterdictū eccl'ie ⁊ tps feriatū: vt hētur in illo vſu. Nō ſoluūt: tn̄ īpediūt vetitū fericqꝫ. Omiſſio aūt illoꝝ q̄ ſunt de neceſſitate matrimōij ipedit matrimōium ꝯhēdū: ⁊ dirimit ꝯctū: eo ꝙ nullū ē mr̄imoniū: qn̄ omittit̄ ad qđ ē de neceſſitate ei⁹. ¶ 2° ꝯ ē de verſibus ī q̄bus duo ſūt q̄ īpediūt mr̄imoniū ꝯhēdū. Eccleſie vetitū necnō ⁊ tēpus feriatū Impediūt fieri. ꝑmittūt facta teneri. Eſt āt vetitū eccleſie: ne clā ⁊ ſine bānis fiāt matrimonia. ex̄. d̄ clandeſ. deſpo. Cū ībibitio: ⁊ peccat mortalr̄ ſpōſus vel marit⁹: ſi ante bn̄ditionē nuptialē cognoſcat ſpōſā vel vxorē ī loco vbi de ꝯſuetudie ſolēnitates iſte obſeruāt̄. Idē ē de redditione debiti. Ob has aūt cās nō dirimit̄ mr̄imoniū: ſꝫ ſolum ad tps ſeparant̄: vt agāt pnīam: q2 mādatū eccl'ie ꝯtēpſerūt. ex̄. de matrimōio ꝯcto ꝯ iter. ec. ꝑ totū: ⁊ ſic exponēda ſunt oīa decreta q̄ dicūt eos ſepandos. ¶ 3° ꝯ ē. quō itelligatur matrimoniū eē ꝯ vetitum vel interdictū eccl'ie. Ubi aduertendū ē ꝙ iterdictū dr̄ ab interdicendo. i. ꝓhibendo: vñ matrimoniū ꝯctū ꝯ prohibitiōeꝫ eccl'ie dr̄ eē ꝯ interdictū. Hoc aūt ē duplex. vno mō: q2 ꝯ ſtatutū iuris ⁊ clandeſtinū: alio mō ꝯtra ꝑceptū hoīs miniſtri iuris ⁊ eccl'ie: ⁊ iſte oꝫ ꝙ ſit talis qui poſſit mr̄imoniū diſpenſare: ⁊ ſi non iudicare: vt ꝑrochialis ſacerdos. Ipe. n. hꝫ īq̄rere de īpedimēto ⁊ ībibere de clādeſtina. deſpon. c. vlt. Aut iudicare: ⁊ ſi n̄ diſpēſare: vt officialis epī n̄ ſacerdos: q̄ ſolus benedicit nubentes: vel archidiacon⁹ aut abbas q̄ h̄ hn̄t de ꝯſuetudine vel ꝑuilegio: nā nullus īferior epō iure ſuo ⁊ coī ē iudex in cā mr̄imoniali: aut vtrūqꝫ: vt epſ vel ſuꝑior rōne ordinis cum cura habet diſpenſare: rōne iuriſditionis hꝫ iudicare. Sed ībibitio iuris ſemꝑ hꝫ cāꝫ iuſtā ⁊ verā: nam lex dicit̄: eo ꝙ rōne conſtat: ſed inhibitio hoīs non ſemper. Naꝫ medicina nō deficit: ſꝫ medicus: nō ius: ſed iuris miniſter qñꝫ: excōicatus a iure ſemꝑ ē in peccato: ⁊ forte mortali: nō ſic in excōicato ab hoīe claue errāte: q̄ qñqꝫ ē ſcūs. ¶ 4° ꝯ ē de effectu huius ꝓhibitionis. Ubi ſciēdū ē ꝙ iſta īpediūt ſic ꝯhi ꝙ ē peccatū mortale cōtrahere ꝯ ībibitionē eccl'ie: nec pōt contrahi ſine peccato niſi diſpenſatiōe ei⁹ qui pōt. Si aūt fuerit cōtractū d̄ facto tpibus tribus interdictis tenet: q2 lꝫ papa īterdixerit: noluit tamen papa propter hoc perſonas eē inhabiles. Sed qñ cōtra eccleſie vetitū diſtinguit̄: aut eſt factū interdictū ab inferiore a papa: q2 etiāꝫ ſimplex curatus ſicut hꝫ bāna facere ſic ⁊ vetare: lꝫ nō diſpenſare: q2. ex̄ d̄ clādeſti. deſpon. cū inhibitio: ꝑmittitur ſibi prohibitio: ⁊ non diſpenſatio: inde ē ꝙ tunc eſt validum matrimoniū: q2 nullus inferior papa pōt perſonas inhabiles reddere: ſed ſi ſit factum a papa. aut fuit ſimplex inhibitio: ⁊ tunc idem: q2 non ſunt propter hoc ihabiles: qm̄ nō h̄ princeps ſic vult. aut prohibuit d̄cernens irritū ⁊ inane: ⁊ tunc eſt nullū: q2 per hoc reddit eos inhabiles. Plus. n. eſt multos reddere inhabiles qꝫ paucos: ſed ipe prohibēs mr̄imoniū ꝑꝑ cognationē legalē ſpūalem vel carnalē in gradu n̄ ꝓhibito lege diuia ⁊ hm̄: reddit īnūeros ībabiles: q2 d̄creuit tale mr̄imoniū irritū. ḡ multo magis ſi conſtet de mēte ei⁹ qn̄ cū tali d̄creto īterdic̄ duob⁹ ad īuicē vl' alſ ꝯher̄

Quantum ad ſcđꝫ arti. ſ. quō ꝑ crimē īpedit̄ nec dirimit̄ ſūt tres ꝯnes. ¶ Pria d̄ vſib⁹ coi- p° ꝯ°
h⁹. Preſbyteꝝ vxorēqꝫ necās natiqꝫ ꝓrin⁹. Inceſt⁹. raptor. ſolēnis nō ſociāt̄. Ille qui īterficit pſbyteꝝ. ex̄. de pe. ⁊ re. Qui pſbyteꝝ. 2° q̄ ꝓpriā vxorē. 33. q. 2. Admonere. ⁊ c. interfectores. 3° q̄ īſidiādo mr̄imonio ꝓpriū filiū d̄ ſacro fōte ſuſcepit vt poſſit ꝑuare ꝯiugē carnali d̄bito ⁊ copia ſui. 30. q. i. De eo aūt. 4° inceſt⁹. quo q̄s ſciēter cū ꝓpinq̄ vxoris: ⁊ tūc ꝑdit petitionē debiti: tenet̄ tn̄ reddere: nec pt ꝯhere cū adultera: q2 affinis ē: ſꝫ n̄ dꝫ cū altera ſꝫ vterqꝫ ſine ſpe ꝯiugij. eꝯ vxor ſciēter cognita a ꝓpīquo viri ꝑdit debiti exactionē ⁊ ſpeꝫ ꝯiugij. magr̄. 24. di. c. penul. 32. q. 7. Si q̄s viduā. c. dormiret. ⁊ c. cōcubuiſti. 5° q̄ rapuit ſpōſā alteri⁹. 27. q. 2. ſtatutū. 6° ſolēniter penitēs tpe pnīe. 33. q. 2. d̄
his antiq. ¶ 2ª ꝯ ē d̄ vſib⁹ hoſt. Nā hoſti. addit ſeptimum 2° ꝯ°
crimē dās alios vſus. Inceſt⁹. rapt⁹. ſpōſate mors mulieri. Suſcept⁹ ꝓprie ſobolis. mors pſbyteralis. Vl' ſi penitcat ſolēniter. aut monialē Accipiat ꝓhibēt hec ꝯiugiū ſociādū īceſtus: cū ꝯſanguinea carnali vel affine. nec refert vtꝝ ſit īceſt⁹ cū adulterio vl' ſine. ſꝫ eꝯ. adulteriū nō īpedit ſine inceſtu: niſi ī trib⁹ cauſis dðis. Nō āt legit̄ d̄ īceſtu cū cognata legali aut ſpūali. ſꝫ d̄ publice honeſtatis iuſtitia. ſic. 4. li. ſen. di. 27. c. añpenul. d̄ eo q̄ cognouit ꝯſanguineā vxoris. ꝑ totū. 32. q. 7. Si q̄s viduā. c. q̄ dormierit. c. Cōcubuiſti. Et itellige ſciēter: ſicut adulteriū ꝯſciāꝫ req̄rit. C. de diuor. l. vxor. Rapt⁹. ſ. vxoris aliene. 32. q. 2. ſtatutū. ſecus ſi ſolutā rapiat v̄ginē vl' corruptā: q2 tūc pt ꝯhere cū ea ſi velit iure cano. d̄ raptorib⁹. c. i. d̄ adul. c. i. lꝫ ꝯ iure ciui. C. d̄ raptorib⁹ virg. l. vna. Uxorē aūt ſuā lꝫ rapere. de raptorib⁹. cū cāꝫ facit ꝓ ꝑmo. 36. q. 2. deniqꝫ d̄ puellis. Si āt placuit. Tertiū crimē ē ſpōſate mors mulieris. puta ſi q̄s īterficit vxorem ꝓpriā ſec⁹ ſi alienā. d̄ vxoricidio. c. i. 33. q. 2. Admonere: niſi forte ſit iuuenis ⁊ de icōtinētia timeat̄. e. q. īterfectores. c. in adoleſcētia. ⁊ hoc niſi ī adulterio deꝑhēſe: tūc. n. nō ē re⁹ h⁹ pene. di. 37. ī fine: lꝫ ſit re⁹ gehēne: ſꝫ iure ciuili licet patri occidere filiā cū adultero: ⁊ marito vxorē cū adultero ſcḋm quoſdā: q2 ꝑſumit̄ ꝙ parcat adultero ꝑꝑ filiā. vxori timore adulteri. ſec⁹ iure nouo: q2 nec ipa ē rea mortis: ſꝫ retrudit̄ ī monaſterio. c. d̄ adul. aut̄. h̄ iure nouo. Quartum crimē ē ſuſcept⁹ ꝓpe ſobolis. 30. q. i. de eo. Quītū crimē eſt mors pſbyteralis: q2 ⁊ iſte peccat ī mr̄imoniū: qđ ꝑ pſbyterū miſtrat̄. Sextū crimē vl' ſi penitcat ſolēniter. Hugo tn̄ dicit ꝙ imo ei licet niſi ſit ei ſpālr̄ iiunctū ꝯtinere. ſꝫ veri⁹ ē ꝙ q2 talis hꝫ lugere nō ꝯuenit ei ꝯhere. 32. q. 2. de his antig. ⁊ ſub regula eccl'ie viuere debēt. d̄ peni. di. 5. ꝯtrariū ⁊c̄. ⁊ iudicāt̄ ꝑſone eccl'iaſtice. ii. q. i. Ad ſeptimū crimē qđ addit Hoſti. aut monialē. ſ. accipiat ī vxorē d̄ ſcō poſt ꝓfeſſionē: q2 iiuriat̄ mr̄imonio xpi. 27. q. i. Hi igit̄ ꝓhibent h̄ ꝯiugiū ſociādū: ſꝫ nō dirimūt poſt ꝯctū. de eo q̄ cognouit ꝯſanguineā vxoris trāſmiſſe. ¶ 3° ꝯ ē de iſtis criminib⁹ ī gnāli. 3° ꝯ°
Quis āt iſta crimina ⁊ forte aliq̄ alia īpediāt mr̄imoniū ꝯhēdū. tn̄ ſi adoleſcētes ſūt ⁊ timet̄ d̄ icōtinētia eoꝝ: eccl'ia dꝫ eis ꝯcedere lnīaꝫ ꝯhēdi. ar. 33. q. 2. Antiq. ⁊ c. ī adoleſcētia. ex̄. de eo q̄ cognouit ꝯſan. vxo. Ex lrīs. Pōt aūt diſpēſare dioceſan⁹ epus. ſꝫ dñt q̄dā ꝙ ſufficit diſpēſatio ꝓprij ſacerdotis: īmo hodie de ꝯſuetudine nō petit̄ diſpēſatio. vñ nō ē pctm̄ mortale ſi ꝯhant tiore incōtinētie. ar. 33. q. 2. in adoleſcētia. vbi dr̄ ꝙ ſolēniter penitēs ſi timēs icōtinētiā iuuenilē copláꝫ vxoris elegerit vr̄ rē feciſſe venialē. ⁊ I. c. antiq vr̄ diſpēſare canon ſi ꝯtinere nō pōt redeat ad ꝯiugiū. Alia āt opio ē: ꝙ ꝯhere vl' debitū petere ī his caſib⁹ vr̄ mortale. q2 pctm̄ iobediētie: nec vr̄ diſpēſare poſſe īferior epō: niſi q̄s dicat ꝙ ī canonib⁹ pnīalib⁹ ſimplex curat⁹ diſpēſat: q2 ille pnīe ſūt hodie arbitrarie. Nō. n. curat⁹ tenet̄ iniungere ſeptennem pro quolibet mortali. ſꝫ illđ nō valꝫ. q2 duplex ē cā non pnīalis: vn⁹ q̄ taxat pnīam īponēdā: in iſto diſpen

ſat gcunꝙ pōt a peccato abſoluere:qꝛ tales ſm diuerſita-
tē ſunt iponēde:alius q īfligit penā ꝛ iponit nō dicēs iponē
dā:ꝛ ī iſta nō niſi eps diſpēſat:ꝛ multo min⁹ ſiñ diſpēſatio-
ne licet. Nec valet ꝯſuctudo niſi ꝯſtaret ꝙ epi lōgo tpe ħ
ſciētes diſſimulaſſēt ꝙ eēt diſpēſare. Igit̄ vr̄ peccare moꝛ-
talr̄ q̄ſi ꝯ ſtatuta pr̄uꝫ faciēꝺ ſine diſpēſatione ꝯbit. Nec
obſtat culpaꝫ videt̄ feciſſe venialē:qꝛ verū ē q̄ ad eccl̄iam
q̄ nō punit. Et ꝙ dr̄ ſi ſit iuuenis ītelligēdū cū diſpenſatiōe
epi:nō curati:vt nō. de clādeſti. deſpō. vl̄ capl̄i ſede vacāte.
ar. glo. ne ſede vacan. c. 2. qꝛ pōt ea ī gb⁹ nō p̄iudicat̄ epo.
Et ē arᵐ ꝙ vicari⁹ magr̄i oꝛdis vel ꝓuicialis moꝛtui poſſit
abſoluere a pena ſilētij vel diſpēſare ī ea:lꝫ nō poſſet dare
licētiā loquēdi:qꝛ ea q̄ ſūt dignitatis vel oꝛdinis nō tranſe
unt ad vicariū gn̄alē:ſꝫ ea q̄ ſūt iuriſdictiōis q̄ pn̄t cōmitti
ēt illi q ē īferioꝛis oꝛdinis:ſicut ē diſpēſare ꝛ abſoluere:trā-
ſeūt ſicut etiā alia. Naꝫ magr̄ oꝛdinis ꝯmiſit ꝓuinciali gre-
cie ꝙ vbiqꝫ abſolueret a pena ſilētij:ſꝫ dare licētiā loquen
di nō ſecū comedēti non poſſet ipe alij ꝯmittere:vt ipe da
ret comedētib⁹ ſecū ſicut magr̄:vn̄ adheret oſſib⁹ ſuis. Si
ēt eēt vicari⁹ gn̄alis hoīs niſi ſpāl̄r exp̄meret̄ nō ītelligere
tur illud ꝯmitti. de cōuer. ī fide. c. i.

pª ꝯº **Tertius** articl̄s ē ꝺ īpedimētis mr̄imōij īpediētib⁹: ꝛ dirimētib⁹. Ubi ſūt. 3. ꝯnes. ¶ p° ꝺ vl̄ib⁹ coi-
b⁹ ī gb⁹ notāt̄. iz. īpedimēta q̄ īpediūt mr̄imoᵐ ꝯbendū: ꝛ
cū ħ dirimūt mr̄imōiū poſtea ꝯctū. Erroꝛ pſone. ſupꝛa. di.
30. ꝯditio ſeruitutis. īfra. di. 36. votū. ſ. ſolēne. īfra. di. 38. Co
gnatio carnalis. infra. di. 40. Sp̄ūalis:legalis. īfra. di. 42.
Crimē triplex. īfra. di. 35. Cultus diſparitas. īfra. di. 39. vis
vel met⁹. ſupꝛa. di. 29. Oꝛdo ſacer. infra. di. 37. Ligamē. qn̄
cū alia p v̄ba ꝺ p̄ñti:qꝛ tpe gr̄e nullus pōt hr̄e plures vxo
res. ā. di. 33. Honeſtas. publice honeſtatis iuſtitia. infra. di.
41. Si ſis affinis. īfra. di. 41. Si foꝛte coire neqbis:frigidi-
tate nāli:vl̄ maleficio accn̄tali:ꝺ gb° ħ. i. ꝛ. 2. ca. Hec ſociā
da vetāt ꝯnubia:iūcta retractāt. ſuple ſi p̄cedāt:n̄ ſi ſupue
2ª ꝯº niāt. ¶ 2ª ꝯ ē. ſpāl̄r ꝺ criminib⁹ q̄ dirimūt. Sūt āt tria q̄ di
rimūt poſt ꝯctū. Primū ē cū vxoꝛ machinat̄ ī moꝛtē viri:
vt poſtea ꝯbat cū adultero:vel eꝯ:Ad qꝺ tria reqrūtur ad
dirimēdū. ſ. adulteriū:2° actualis occiſio:3° intētio ꝯbēdi ī
occidēdo. 30. q. i. Si qs viuēte. ex̄. ꝺ eo q duxit ī mr̄imoniū
quam polluit ꝛc. Sup hec ſignificaſti veniēs. Scꝺs caſus
ē ſi p̄ſtet fidē adultere ꝺ ꝯbēdo cū ea poſt moꝛtē viri:vl̄ eꝯ:
ſꝫ ſub noīe fidei ēt nuda ꝓmiſſio ītelligit̄:ſꝫ tūc iſta duo re
qrūt̄. ſ. pollutio ꝛ ꝓmiſſio. 31. q. i. Relatū. 3⁹. qn̄ cū adulte-
ra ꝯbit ꝺ facto. Et ħ ēt duo reqrunt̄. ſ. adulteriū:ꝛ de facto
mr̄imoniū. ex̄. e. t. cū hēret. ꝛ. c. Ex lr̄aꝝ. ꝛ. c. Si quis vxoꝛē.
Itē reqrit̄ in his duob⁹ caſib⁹ ꝙ vterqꝫ ſciret īpedimētū.
ꝺ cōceſſiōe p̄bēd. c. i. Nā altero ignoꝛāte nō dirimit̄. vt. ex̄.
e. t. ꝓpoᵐ. ꝛ. c. veniēs. ex̄. ꝺ ſpon. cū ī apoſtolica. ſꝫ nihilomi-
nus berſabee fuit v̄a vxoꝛ Dauid:qꝛ nōdū erat ħ ſtatutuꝫ
3ª ꝯº eccl̄ie. ¶ 3ª ꝯ ē. de duob⁹ dubijs circa p̄dicta q̄ īpediūt ꝛ di
rimūt. Erroꝛ gdē īpedit ꝛ dirimit:qꝛ nihil tā ꝯrīū q̄ꝫ erroꝛ
q īpitiā ꝺtegit. vt dr̄. ff. ꝺ iur. o. iu. l. Nō p erroꝛē. ¶ Sꝫ ħ ē
notandū ꝙ erroꝛ duplex nō īpedit vt erroꝛ q̄litatꝭ q̄ credit
virginē q̄ coꝛrupta ē ꝛ ſanā q̄ lepꝛoſa eſt:ſed īputet ſibi q ta
lē elegit ꝛc. Scꝺo erroꝛ foꝛtune diuitiaꝝ ꝛ nobilitatis:niſi
redūdet ī erroꝛē pſone:ſed erroꝛ pſone ſic de iure nāli:ꝯdi
tiōis autē ꝺ iure poſitiuo ꝛ ſic poſſet papa ſtatuere ꝺ erroꝛe
coꝛruptiōis vel lepꝛe ꝙ dirimeret:ꝛ foꝛte expediret ꝺ v̄gi
ne:qꝛ multi fiūt bigami nolētes q futuri erāt ī eccl̄ia magi
ſtri:ꝛ ſil̄r ꝺ lepꝛa:qꝛ hn̄t vxores exoſas ꝛ foꝛnicant̄ ꝛc. Sꝫ n̄
dꝫ ſtatuere ꝺ erroꝛe q̄litatis coꝛruptiōis pp bigamiā: qꝛ ſi
eccl̄ia īdiget poterit cū bigamo diſpēſare:vn̄ n̄ pp hoc dꝫ ī
mā mr̄imōij nouitatē facer̄. De lepꝛa āt ignoꝛata videret̄
rōabile. ¶ 2ᵐ dubiū ē cū qs ꝯxit cū ſecūda de ſcōneſciēte
an ei debeat dicere. Et vr̄ ꝯſulēdū ei ꝙ ei nō dicat niſi ſpe
raret ꝙ dimitteret redire ad p̄maꝫ. qꝛ ſi poſtq̄ꝫ dixerit ei

ipa ſciēter cohitauerit ei carnal̄r p̄ima viuēte:ext̄ ꝛ illa
moꝛtua nō pn̄t mr̄imoniū ꝯhere:q poſſent ſi illa ſp ignoꝛaſ
ſet:ſi ēt dicat ei ipa nō tenet̄ ei credere cū ſit occultū. Et ni
hilomin⁹ ſi nō credat poſtea poterit eē iter eos mr̄imoniū
qꝺ nō poſſet ſi ipa ei crediderit ꝛ nihilomin⁹ p adulterium
ab eo pmiſerit ſe pollui. ¶ Ad argumēta ī oppᵐ. ad p̄mum
dꝺm:ꝙ nullus īpedit̄ a mr̄imonio ſimpl̄r qn̄ liceat cū ali-
qua ꝯher̄ niſi hēat īpedimētū nāe vt frigidi:vl̄ niſi aſſūpſe
rit impedimētū volūtarie:vt q vouet ſolēniter aut oꝛdinē
ſacrū ſuſcipit:īpedit̄ āt aliqs rōnabiliter vt nō poſſit ꝯhe-
re cū q̄libet ſꝫ cū determiāta. ꝛ ħ mō ſūt pl̄a mr̄imonioꝝ
īpedimēta. ¶ Ad ſcꝺꝫ dꝺm:ꝙ illꝺ qꝺ fit a deo īmediate ſi
ne cauſis ſcꝺis nō pōt īpediri:qꝺ āt ē ab eo coopantib⁹ cau
ſis ſcꝺis pōt īpediri ml̄tipl̄r:ꝛ ſic ē ꝺ mr̄imonio qꝺ lꝫ a deo
ſit inſtitutū:complet̄ tn̄ coopatōe ſcꝺaꝝ cauſarum:ꝓpter
quod multipliciter impeditur.

Queritur ſcꝺo vtꝝ īpotētia ad actuꝫ mr̄imonij īpediat mr̄imoᵐ. ꝛ vr̄ ꝙ nō:qꝛ mr̄imo⁹ ē pfectuꝫ:dato ꝙ nō
ſequat̄ act⁹ mr̄imonialis. ḡ illꝺ ꝙ ſolū īpe-
dit actū nō īpedit mr̄imoniū. ſꝫ īpotētia de
qua loqmur ſolū reſpicit actū. ḡ nō īpedit
mr̄imoniū. ¶ P̄. ſicut īpotētia īpedit actū
mr̄imonij:ita volūtas ꝯtinēdi. ſꝫ volūtas ꝯtinēdi nō impe
dit mr̄imoniū:vt pꝫ ī v̄gine ꝛ ioſeph. ḡ nec īpotētia. ¶ Cō-
tra:qꝛ nullus pōt ſe obligare ad impoſſ:ſꝫ p mr̄imoniū ob-
ligat̄ q̄libet ꝯiugū ad reddendū alteri debitū. ḡ q non pn̄t
ꝺbitū reddere nō pn̄t ſe ad mr̄imoniū obligare. ¶ Ad idē
qꝺ dr̄ de frigi. ꝛ malefi. c. i. ꝙ ſic puer q nō pōt reddere ꝺbi
tum nō ē apt⁹ mr̄imonio:ſic īpotētes mime apti ad ꝯhēdū
mr̄imonia reputant̄. ¶ R°. hic ſūt tria vidēda. p̄mo ꝺ im
potētia ex pte viri q̄ vocat̄ frigiditas. 2° ex pte mulieris
q̄ vocat̄ artatio. 3° ex pte vtriuſqꝫ q̄ vocat̄ maleficium.

Quantū ad p̄mū ſunt q̄tuoꝛ ꝯnes. ¶ Prima. ad eui dētiā ſeqnētiū ē ꝙ īpotētia coeūdi ē viciuꝫ
aī vl̄ coꝛpis vl̄ vtriuſqꝫ q̄ qs īpedit̄ alij carnal̄r cōmiſceri.
Spēs āt ei⁹ ſūt due:qꝛ alia ē nālis ex cā ītrīſeca:vt frigidi
tas ī viro:artatio ī muliere:defect⁹ etatꝭ ī vtroqꝫ an̄ puber
tatē. Alia accn̄tal̄r ex cā extrīſeca: vt caſtratio ꝛ maleficiū.
nālis ſi ſit tpalis nō īpedit niſi ad tp̄s ī puero:qꝛ īpuberes
ꝯher̄ n̄ pn̄t:ſiue vterqꝫ ſit īpuber ſiue alter. 30. q. 2. c. i. ex̄. ꝺ
frigi. ſedere. frigiditas āt īpedit ſi ſit ppetua. 33. q. i. c. i. ꝛ. 2.
ex̄. de frigi. ꝛ malefi. c. Laudabilē. Appellatōe āt frigidita-
tis caliditas ꝛ qꝺcūqꝫ ppetuo actū īpediēs ītelligit̄. Nō āt
ſi effectū gn̄atōis tm̄ īpediat:ꝛ n̄ actū. vn̄ vetuli ꝯhere pn̄t
q tn̄ gn̄āre non pn̄t. nec ē ħ ināle cū muli nāl̄r ſint ſteriles
q tn̄ actū illū actiue ꝛ paſſiue exercēt. vn̄ nec pp ſterilitatē
mulieꝝ p̄cedēnē vl̄ ignoꝛatā dirimit̄:ſil̄r ex pte viri. ¶ 2ª
ꝯcl̄o ē ꝺ caſtratis ꝛ ſpadonib⁹ ꝺ gb⁹ dic̄ lex:ꝙ caſtrat⁹ n̄ pt
ꝯhere:ſꝫ ſpado. glō. p caſtratos caſte natos. p ſpadōes q ab
hoīb⁹ fiūt:q̄ſi ſpata. alij eꝯ. vn̄ vr̄ ꝙ tales ſi nāl̄r vl̄ accidē-
taliter īpediūt̄ nō ſolū ab effectu:ſꝫ ēt ab actu gn̄atōis ſi p̄
cedat īpedit ꝯhēdū ꝛ dirimit poſt ꝯctū. Si āt n̄ īpedit actū
ſꝫ effectū tm̄:vt ī qbuſdā quoꝝ virga erigit̄ ꝛ ſemē lꝫ inali
dū emittit̄:valꝫ mr̄imoniū. Cōcupiā. n. ſpadonis v̄ginē de
floꝛauit. eccle. 20. Si āt v̄ga tēdit̄:ſꝫ ſemē nō emittit̄:deflo
rat̄ gdē pt nec pt tn̄ mr̄imᵐ ꝯhere ſꝫ quoſdā. 32. q. 7. His
q:nec ꝯhit̄ affinitas:ſꝫ qn̄ ſectio ſeqt̄ mr̄imoniū ꝛ p̄cedit cō
ſumationē dicit qdā ꝙ ſoluit:qꝛ magl̄ moꝛit̄ carnalib⁹ acti
bus q̄ꝫ monachus. alij ꝯ. ſꝫ de ħ dictū ē ā. 27. di. Itē q non
pt ſeminare ī loco ꝺbito:nō pt ꝯhere:q̄uis reliq̄ ꝛ deflora
re poſſit:qꝛ īpotētia coeūdi abſolute ē qn̄ qs n̄ pt carnaleꝫ
copulā exercere. n̄ reputat̄ āt ī iure carnalis copl̄a ſubſecu
ta:niſi ſit ꝯſumata p ſeminationē oꝛdinariaꝫ. ex̄. de ſpon. c.
vlt. Unde ille qui omnem humoꝛem etiam vꝛine emitte
bat per parteꝫ poſterioꝛem lꝫ rigoꝛe membꝛi defloꝛaſſet:

nō potuit ꝯhere. ¶ 3ª ꝯ ē ꝺ ſciētib⁹ ħ īpedimētū. vbi ē ſciē
dū:ꝙ ille q ſciuit ī ſe vel ī alio impotētiā nō pōt iuſto alio
diſcedere pp tale īpedimētū. de eo q duxit ī ma. quam pol
luit. c. i. ꝛ. c. Illa. Imputet āt ſibi q talē elegit. C. ꝺ ſpō. l. vl.
Sero ei accuſat moꝛes quos ducēdo talē pſonā ī mr̄imoᵐ
cōpꝛobauit. ff. de adul. Si vxoꝛ ī ſi. al̄s āt poſſꝫ:puta ſi īcō
tinēter viueret aut al̄s ī honeſte:vl̄ vir male eā tractaret
vel mlier ei venenū paraſſet:nō ꝓpter hoc tn̄ ſepent̄ quo
ad vinculū qꝺ vere fuit ex quo vterqꝫ ſimpl̄r ꝯſenſit:ſꝫ quo
ad cohitationē:nec hoc ēt niſi ī caſu:niſi al̄s poſſet ſepari:
qꝛ ex quo fuit veꝝ mr̄imoniū niſi ob foꝛnicationē vel tīmo
rem moꝛtis vel religionē qn̄ nō fuit ꝯſūmatū: ꝛ hoc foꝛte
liceret ſuſcipe ſacros oꝛdīes īpotēti cognoſcere dū tn̄ ꝓui
deret mulieri in neceſſarijs. Si āt ignoꝛauit ēt ī ſeipo:vt ſi
vir credebat nō ſe īpotētē vel mulier nō ſe artā: qn̄ ppēde
rint pn̄t ēt ꝓpꝛiā īpotētiā allegare lꝫ ſec⁹ ī ſuitute quā ſu⁹
ad dirimēdū mr̄imoᵐ nūq̄ꝫ pt allegare. ¶ 4ª ꝯ ē ꝙ qn̄ ſe
parāt̄ ꝓpter frigiditatē viri:vxoꝛi dat̄ lnia ꝯbendi:viro in
terdicit̄ ſi ē īpotēs ſimpl̄r. ſi āt ē īpotēs reſpcū iſti⁹ tm̄. qꝛ
ꝓſiſta eſt v̄go. ſi āt eēt coꝛrupta poſſet eā cogſcere. lniandū
eſt ei coꝛrupta ꝛ nō ſimpl̄r ē ꝓhibēdū:qꝛ nō ſe dꝫ effectus
extēdere vltra cām. Si ḡ nō ē īpotēs niſi ad iſtā ꝛ potens
ad illā:cū illa n̄ dꝫ ꝓhiberi. ſicut nec cū nl̄la ſi eēt potēs ad
oēm. Si āt ē īpotēs ad oēꝫ ſine ſpe ꝯiugij manere dꝫ. Dico
āt īpotētē nō ſolū q nō pt ſeminare:ſꝫ ēt q nō pt ſeminare
ī loco debito:ſed ſolū extraoꝛdinarie polluere:qꝛ non pt clau
ſtra reſerare:qꝛ illꝺ ē īpoſſ de iure:ꝛ quia illicitum ꝛ cōtra
naturam nullo modo faciendum.

Quantū ad 2ᵐ de artatōe mulieris ſūt. 3. ꝯnes. ¶ p° ꝺ opiōne quoꝛūdā iuriſtaꝝ:ꝙ ſi pt ei ſubue
niri p īciſionē ſine piculo coꝛpoꝛali vl̄ p aſſiduū vſū cū ho
mine nō īpedit. ex̄. de fri. c. Ex lr̄is. ita ꝙ ſi ſepata a p̄ ꝛ co
pulata ſcꝺo p vſū ei⁹ fiat apta p̄mo:reddit̄ ei:ſi nō qꝛ n̄. ſūt
ꝯſimilis cōplexiōis:nō. ex̄. c. Fr̄nitatis. ſed vltra tertiā vicē
nō ē reddēda p̄:qꝛ poſt p̄mā ſnīaꝫ nō ſūt ferēde niſi due:cū
nō liceat tertio ꝓuocare. 2. q. 6. Si qs ī q̄cūq̄ꝫ. Dn̄t ēt qdā
ꝙ nō pt mulier cogi ad īciſionē pp picl̄m. 32. q. 7. Qꝺ ꝓpo
ſuiſti. vn̄ dn̄t ꝙ nō ē mr̄imoniū q̄ꝫdiu ſic īcepta ē:ſed reqrit̄
nouus cōſenſus vel cōtinuatio p̄mi poſt īciſionē vl̄ vſū ſe
quētis viri. ſed ſi nō fuit mr̄imoniū:vr̄ mirꝝ q̄re reddit̄ p̄:
cū 2ᵐ tenuerit. ſi āt fuit veꝝ mr̄imoᵐ n̄ potuit nubere 2°.
vn̄ dꝺm ꝙ aliꝺ ē ꝺ īciſiōe:aliꝺ de vſu. mr̄imoniū. n. nō īpe
dit̄ niſi pp īpotētiā ppetuā. ſi āt mlier nō pt fieri apta huic
viro p vſū eius:ſꝫ ſolū p vſū alterius:indicat̄ ppetuū īpedi
mētū:qꝛ durāte p̄mo nō licꝫ ſibi vti altero. ꝛ tūc ꝯhēdo cū
ſcꝺo deberet manere cū eo:ſi nl̄lo alio mō poterat fieri ap
ta p̄mo viro. ſꝫ ſi p īciſionē potuit fieri apta p̄mo ꝛ nō vlti
mo. adhuc ē ppetuū īpedimētū:q̄re nō cogit̄. ¶ 2ª ꝯ ē de
opiōne ꝯrīa q̄ vr̄ veriꝛ:ꝙ ſi pt ei ſubueniri ſine picl̄o p īci
ſionē ꝙ cognoſcat̄ ab iſto ꝙ ſiue velit ſiue nō:ē īpedimētū
tpale nec dirimit:qꝛ ſi hodie nō vult cras pōt velle. vn̄ vo
lūtas q̄ n̄ ē ppetua:nō facit ppetuū īpedimētū. ſil̄r ſi p vſū
iſti⁹ hoīs ꝺ quo q̄rit̄ pt fieri cogſcibilis:tpale ē nec dirimit
Si v̄o nec p īciſionē nec p vſū iſti⁹ pt fieri cognoſcibilis ab
iſto:q̄uis p vſū alteri⁹ poſſit fieri cognoſcibil̄ iſti:nō ē ſepa
rāda nec reddēda:ēt ſi p aliū fuerit illi aptata. qꝛ q̄ꝫdiu eſt
iūcta nō pt ali⁹ ea vti. ꝛ ſic illꝺ remediū ē īpoſſ de iure diui
no ꝛ poſitiuo:qꝛ eēt adl̄teriū vl̄ foꝛnicatio. vn̄ ſi p̄ᵐ mr̄imo
niū tenuit:ſcꝺꝫ fuit adulteriū:ſi p̄ᵐ fuit nullū ſcꝺꝫ fuit vali
dū. ꝛ ſic nō ē p̄ reddēda. ¶ 3ª ꝯ ē ꝺ effcū h⁹ īpedimēti. Ubi
ſciēdū ē ꝙ qn̄ ꝓpter artationē ſepant̄:ſi ſic ē arta ꝙ a nl̄lo
ē cognoſcibilis:ipa manere dꝫ ſine ſpe ꝯiugij:viro lꝫ ad vo
ta alia ꝯuolare. qn̄ v̄o ſic ē arta ꝙ lꝫ nō ſit cognoſcibilis ab
iſto ſene:ē tn̄ cognoſcibilis ab alio iuuene ꝛ potēte:licētian
da ē ad aliū. Et dr̄ īcognoſcibil̄ qn̄ nō pt ītra eā nāl̄r ſemia
ri:lꝫ poſſit extraoꝛdiarie pollui. Abſit. n. ꝓpter tales turpitu

dines mr̄imoᵐ ꝯcedi:qn̄ honeſta ꝛ nālis cōmixtio ē īpoſſ:
qn̄ v̄o ſepata alij cōmixta eſt ꝛ ab illo cognita mr̄imonial̄r
vl̄ foꝛnicarie ſi ē ſil̄s ꝯditōis:qꝛ eccl̄ia tūc fuit decepta: qꝛ
v̄iſil̄e eſt ꝙ p lōgum vſū fuiſſet ſic aptata:tūc reddēda ē p̄-
mo:qꝛ fuit īpedimētū tpale. Sꝫ qn̄ ſūt diuerſe ꝯditōis: vt
qꝛ p̄m⁹ ē ſenex ꝛ frigid⁹:2⁹ iuuenis ꝛ calidus:nō ē ei redden
da pp oppoſitā rōnē:q̄uis ſit dubitatio ꝺ hoc vſu. Nā ſi nō
eſt aptāda p vſū alteri⁹:qꝛ eēt foꝛnicatio:ml̄tomin⁹ p vſuꝫ
iſti⁹ q nō pt pficere:qꝛ ē pctm̄ graui⁹ extraoꝛdiaria pollutio:vt
pote ꝯ nāꝫ. Et ad ħ pt dici ꝙ q̄uis n̄ poſſit pficere clauſtra
pudoꝛis totaliter frangendo:poteſt tamen ſeminando.

Quantū ad 3ᵐ arti. de maleficio ſūt tres ꝯnes. ¶ p̄ª. ꝯcl̄o ē ꝺ ptāte maleficiādi. vbi notandū ē ꝙ pª ꝯº
diabol⁹ pt īpedire hoīeꝫ ꝺo pmittēte ml̄tipl̄r. Pꝫ. n. ex hoc
ꝙ ē ſp̄ūs ptātē ſup creaturā coꝛpoꝛalē ad motū localē ꝓhi
bēdū vel faciēdū. vn̄ pt coꝛpa īpedire ne ſibi ēt mutuo ap-
ꝓpiquēt:vel directe vel īdirecte īterponēdo ſe īter eos ī
coꝛpe aſſūpto:ſicut accidit ſpōſo q deſpōſauerat idolū et ni
hilomin⁹ ꝯxit cū q̄dā iuuēcula:nec potuit eā cognoſcer̄ pp
hoc. 2°° pt hoīem īflāmare ad actū illū vl̄ refrigerare ab
actu illo:adhibendo occulte v̄tutes reꝝ q̄s optie nouit ad
ħ validas. 3° turbādo imaginatōeꝫ ꝛ extimatōeꝫ q̄ reddit
mulierē exoſā:qꝛ pt imaginatōeꝫ īpꝛimere. 4° ꝓhibendo
directe rigoꝛē mēbꝛi ſicut ꝛ motū localē cuiuſcūqꝫ oꝛgani.
5° ꝓhibēdo īmiſſionē ſp̄ūum ad mēbꝛa ī qb⁹ ē v̄tus moti
ua q̄ſi īterciudēdo vias ſemīs ne ad vaſa gn̄onis deſcēdat
vel ne ab eis recedat vel ne excidat̄:vel ne emittat̄ ꝛ mul
tis alijs modis. Cū āt faciūt mulieres ſoꝛtilegia cū fabis et
galloꝝ teſticulis:nō ē credēdū ꝙ v̄tute illaꝝ reꝝ vir impo
tēs reddat̄:ſed occulta virtute demonū illudēte ſoꝛtiarijs
p illa coꝛpoꝛalia. Plus āt pmittit ꝺs ſup hūc actū p quē p̄ᵐ
pctm̄ trāſfūdit̄ q̄ꝫ ſup alios hūanos:ſic ꝛ ſup ſpētes q magl
īcantatōib⁹ deſuiūt q̄ꝫ alia aīalia. Exēplū āt ꝺ īflāmando
ad illū actū. hr̄ ī vita Baſilij de v̄gine q̄ ſuū parētū cōcupi
uit. Et refrigerādo de illo q idolū deſpōſauit ꝛ ſpōſā cogno
ſcere nō potuit. Idē ēt eſt de muliere:qꝛ pt imaginationeꝫ
ei⁹ ſic ꝺmētare vt exoſū hēat viꝝ ꝙ ꝓ toto mūdo nō pmit
terꝫ ſe cognoſci. Itē p motū localē coꝛpe īterpoſito vl̄ vaſe
obſtructo:pt demō p maleficiū īpedire mulierē lꝫ viꝝ plu
ribus modis. iō vir ſepi⁹ maleficiat̄ q̄ꝫ mulier. ꝛ magl pmit
tit de⁹ ī pctōꝛes demones ſeuire q̄ꝫ ī iuſtos. vn̄ angelus di
xit Thobie. In illos q libidini vacāt ꝛc. accepit demoniuꝫ
ptātē:lꝫ aliqn̄ ī iuſtos ſic ī Iob. pp qꝺ debēt facere cōfeſſio
nē ꝛ hꝯ. ne ferro manēte ī vulnere fruſtra ſit malagma ap
2ª ꝯº ponere. ¶ 2ª ꝯ ē qn̄ p maleficiū mr̄imoniū dirimat̄. Et q-
dē ſi ē ppetuū:al̄s nō. Sꝫ iudicat̄ poſt triēniū ppetuū:non
qn̄ a ꝺo poſſꝫ dirimi:qꝛ ī ħ apparuit fili⁹ dei vt ꝺſtruat opa
diaboli:vl̄ ope diaboli q ſanat ex hoc ꝙ toꝛq̄re ceſſat:vt pꝫ
ī legen. ſci Bar. ſꝫ qꝛ n̄ poſſꝫ tolli ope hūano:qꝛ n̄ ē ptās ſup
terraꝫ ꝛc:imo nec ſup celū poſt deū q̄ lucifero ī nālibus va
leat ꝯparari:nec ſemp exoꝛciſmi liberant:qn̄qꝫ qdē pp pec
catū:qn̄qꝫ āt pp bonuꝫ hoīs cui nō expedit nubere. vn̄ nec
paulū tertio rogātē ꝯ āgelū ſathane dn̄s exaudiuit. ſꝫ quo
ad ſepationē ē dr̄ia iter frigidū ꝛ maleficiatū regulariter:
qꝛ frigidus nullā pt cognoſcere. vn̄ manet ſine ſpe cōiugij:
ſed mulieri dat̄ lnia nubēdi vl̄ eꝯ:ſi ipa ſit arta ꝛ vir potēs.
In maleficiatis āt dat̄ vtriqꝫ:ſꝫ ī caſu pt eē eꝯ. ſ. ꝙ aliqs eſt
frigid⁹ ꝛ īpotēs ad vnā. puta:v̄ginē:q ē potēs ad aliā. ꝛ tūc
nullo mō dꝫ alij defloꝛāda exponi. ſed dat̄ lnia mulieri nu
bēdi viro ꝛ ꝯbēdi cū coꝛrupta ſm quoſdā:ꝛ eꝯ:ſi mlier eſt
ſic arta ꝙ poteſt cognoſci a iuuene:ſꝫ nō a ſene:alij diſſimi
li nubere pt cū ſepat̄. eꝯ:qn̄qꝫ aliqs maleficiat̄ ad oēꝫ mu
lierē:ꝛ tūc nulli iūgi pt. ſi āt ꝯxerit ad p̄maꝫ redire dꝫ ſi po
tens ē. vn̄ ad ſciēdū ſi ē potēs ſemp ſibi mutuo tenēt̄ debi
tū reddere q̄ꝫtūcūqꝫ mr̄imoniū ꝯxerint. ¶ 3ª ꝯº ē de ꝓbā
baꝛōe. vbi ſciēdū ē ꝙ ſi velit cōmanere veri ꝯiuges ſūt ſic

Maria ⁊ ioſeph. Si at ābo ꝓclamāt ⁊ euidētiſſimis ſignis īpotētia ꝓbari pōt nō expectat̄ triēniū ſ; ſtati ſeparāt̄. Si aūt nō ſit euidēs oȝ ꝙ ꝑ triēniū cōmorati iurent ābo: vir q̄dē ꝙ ſtudioſā operā dedit bona fide ſine fraude ꝙ eaȝ cognoſceret ⁊ nō potuit ꝑficere. mulier aūt ꝙ per eā n̄ ſtetit. nec fraudē adhibuit q̄n vir eam cognoſceret ſed non fecit Sacr̄tales autem iurabūt ꝙ credūt eos verū iuraſſe. ex̄ de purga. ca. c. Inter ſollicitudies. De triēnio iſto: auc̄. ð nuptiis. §. per accuſationē. Et iterdicitur mr̄imoᵐ ipotenti: cōcedit̄ potēti ſi ſit īpotentia ad oēm. 33. q. i. Requiſiti. ex̄ de frigi. ⁊ malef. Fraternitatis. Si āt mulier dicit ꝙ vir n̄ p̄t eaȝ cognoſcere ⁊ vir aſſēſit ꝙ imo ſtādū ē viro: q; caput ē mulieris. 4. li. ſen. di. 34. c. i. i fi. 33. q. i. Si q̄s accepit. niſi mulier ꝓbȝ ↄ̄riū ꝑ aſpectū corporis. ex̄ ð ſpō. ipubex. Cōtiebat̄. ex̄. ð ꝓbatiōib⁹. ꝓpoſuiſti. Eↄ̄ ſi vir dicat ſe nō poſſe cogſcere ⁊ ipa aſſerat ↄ̄riū: viro n̄ ꝓbāte ipa abſoluit̄. C. ð edēdo. l. Qui accuſare. Sȝ vr̄ q̄n ip̄e allegat īpotētiā mulieris ꝙ ip̄a teneat̄ oñdere ſe iſpiciēdā. q̄cūq; .n. aſſerit īpgnationē vir vl̄ mlier vēter iſpici ⁊ cuſtodiri oȝ. ff. ð vē. iſpi. l. i. i p̄n. ſic argētari⁹ ēt ↄ̄ ſe rōnes edere oȝ: ⁊ tūc ē ꝑ mliere q̄ ſciens ſe corruptā q̄rit ↄ̄ſiliū diuertēdi a viro ipotēte. Et q̄dē ſi vir ↄ̄ſētiret facile cēt: q; cū ſeptima manu ſe purgarēt: ſ; marito iuito ꝑ iſpectōeȝ ſui corꝑis nō p̄t obtiere cū ſit corrupta: ſ; ex quo petit ſeꝑari: vr̄ ꝙ vir c⁹ īpotētia allegat̄ ſe oñdere teneat̄. Si dicat̄ ꝙ ſp̄ ꝓ; ius cōe actori vel accuſatori incūbit on⁹ ꝓbādi alio negāte. Dōm ꝙ i cā diuortij vir ⁊ mulier ad paria iudicāt̄. vñ ſic vir allegās mulierē artā auditur petēs eā iſpici. ſic eↄ̄: mlier allegās viꝝ eunuchatū auditur petēs aſpectū corporis. Et idē ēt ſi dicat īpotētiā ei⁹ reſpcū ei⁹ poſſe ꝓbari. ¶ Ad argumēta i oppoᵐ. Ad p̄mū dōm ꝙ impotētia perpetua non ſolū impedit actū ſed obligatōeȝ in qua conſiſtit eēntialiter mr̄imoniū ſ̄m quoſdā: q; nll̄s p̄t trāſferre i aliū illð q̄ð nō h; nec h̄re p̄t. ¶ Ad 2ᵐ eodeȝ modo eſt dōm ꝙ volūtas continendi impedit ſolū actum ⁊ non obligationē: impotentia vero īpedit vtrunq;.

¶ Eodē iure vtit̄ vir ⁊ mulier. Di. XXXV. a

Hoc ēt notādū ē ꝙ cum dñs ↄ̄cedat vxorē dimitti cā fornicatiōis viro: eadē l̄nia n̄ tollit̄ femis. Vñ Hero. Precepit dñs vxorē n̄ dimitti excepta cā fornicatōis ⁊ ſi dimiſſa fuerit: manere inuptā. Quicq̄d viris p̄cipit̄: hoc ↄ̄ſequēter redūdat ad femias. Non .n. adultera vxō dimittēda ē: ⁊ vir mech⁹ tenēd⁹. Itē. Apð nos q̄ð nō lic; femis: eq̄ nō lic; viris: ⁊ eadē ſeruit⁹ pari ↄ̄ditōe cēſet̄. Ex his oñdit̄ ꝙ mlier p̄t ſuꝑ fornicatōe viꝝ ↄ̄uenire: vt vir mlierē. Vñ Inno. papa. Xp̄iana religio adl̄teriū i vtroq; ſexu pari rōne ↄ̄dēnat: ſ; viros ſuos mlieres nō facile ð adl̄terio accuſāt: viri āt liberi⁹ vxōes ſuas adulteras apð ſacerdotes ðferre ↄ̄ſueuerūt. ⁊ iō mlierib⁹ ꝓdito caꝝ crimīe negat̄ coīo: viroꝝ āt latēte cōmiſſo: non facile quiſq; ex ſuſpitōib⁹ arcet̄: q tñ ſubmouebit̄: ſi ei⁹ flagitiū detegat̄.

¶ Q; fornicariā nequit dimittere vir niſi ip̄e expers fuerit ⁊ econuerſo. b

Si vero q̄rit̄ an adulter adl̄terā poſſit dimittere cā fornicatōis? Dicim⁹ q; neq; adultera vxor dimitti a viro: niſi ⁊ ipſe expꝰs fornicatōis exiſtat ⁊ ecōuerſo. Vñ augu. Nihil iniqui⁹ ē q̄; cā fornicatōis dimittere vxorē: ſi ⁊ ip̄e ↄ̄uicit̄ fornicari. Occurrit .n. illð: In quo alteꝝ iudicas te ip̄m cōdēnas. Quapꝑ q̄ſquis fornicatōis cā vult abijcere vxorē: prior d; cē a fornicatōe purgat⁹: q̄ð ſilr̄ ⁊ ð femia dixeri. Idē. Indignātur mariti ſi audiāt adulteros viros pēdere ſimiles adulteris femis penas: cū tāto graui⁹ eos puniri oportuerit q̄to magis ad eos ꝑtinet ⁊ virtute vicere: et exēplo regere feminas. Ex his apparet ꝙ adulter adulteraȝ dimittere non valet: ⁊ econuerſo.

¶ Q; poſſunt reconciliari qui ſeparantur cauſa fornicationis. c

Si quis aūt fornicatiōis expꝰs fornicariaȝ dimiſerit: alij copulari nō p̄t: ſ; ↄ̄tinere oȝ vel ad dimiſſā redire: ſic et de femia. Vñ ⁊ apoſtolus. His qui mr̄imonio iūcti ſūt: p̄cipio n̄ ego ſ; dñs vxorē a viro nō diſcedere: ꝙ ſi diſceſſerit maneat innupta aut viro ſuo recōciliet̄: ⁊ ð viro addit. Et vir vxorē nō dimittat. Sed ābro. ait. Ideo nō ſubdit de viro ſic̄ ð muliere: q; licet viro aliā ducere. Sed hoc a falſariis i ābro. lib. poſitū credit̄. Supplēdū .n. ē in viro quod de vxore premiſſit. Apte dicit aug. ſic. Quare nō addit de muliere q̄ð p̄miſit ð viro: niſi ꝙ ſimilē formā vult itelligi: vt ſi dimiſerit ꝙ cā fornicatiōis permittit̄: maneat ſine vxore aut recōciliet̄ vxori. Ideȝ. Si nec nubere illicō cedit̄: viuo viro a quo receſſit: nec huic alteraȝ ducere viua vxore quā dimiſit: multomin⁹ fas eſt: illicita cū quibuſlib; ſtupra cōmittere. Idē: Ut nō facile dimittat̄ vxor dñs ſolū fornicationis cām excepit: ceteras vero vniuerſas moleſtias ſi q̄ extiterit iubet ꝓ fide cōiugali ⁊ ꝓ caſtitate fortiter ſuſtineri: ⁊ mechuȝ dixit qui a viro ſolutā duxit. Ex his oñdit̄ ꝙ ſi cā fornicationis fit ſeꝑatio: n̄ pōt vir vl̄ mulier i aliā tranſire copulā. Pñt āt reconciliari ⁊ cohabitare ſicut prius: ſi dimiſſū alter reuocare voluerit.

¶ Que predictis videt̄ obuiare. d

Dicit tñ Joānes chriſoſt. ſicut crudelis ⁊ iniquus ē qui caſtā dimttit: ſic fatuus ē ⁊ iniqu⁹ qui retiet meretricē. Patron⁹ .n. turpitudis eſt qui celat crimē vxoris. Item Hiero. Cū mulier vnā carnē i aliā diuiſerit: ⁊ ſe fornicatōe a marito ſeꝑauerit: non d; teneri: ne virū quoq; ſub maledicto faciat: dicēte ſcriptura. Qui tenet adulterā ſtult⁹ ē ⁊ iſipiēs. Idē ad Amādū p̄ſbyterū ſcribēs de q̄dā q̄ viro ſuo viuēte alij nupſerat: ſic ait. Rē nouā loquor imo n̄ nouā ſ; veterē: q̄ veteris teſtamēti auc̄tate cōfirmat̄. Si relinq̄t ſecundum virum mulier ⁊ recōciliari voluerit priori n pōt.

¶ Determinatio.

Sed hec oīa itelligēda ſūt ð illa q̄ ab adulterio redire noluit: nec ꝑ pn̄iaȝ pctm̄ delere. Nā ð ſi vir ſciēter patit̄: ↄ̄ſētire videtur. Si .n. i adulterio ꝑſeuerare elegit: patron⁹ turpitudis ⁊ leōciniȷ re⁹ marit⁹ hēbit̄: niſi eā adl̄terij reā facere voluerit. Si āt a pctō receſſerit ⁊ ꝑ pn̄iaȝ illð purgauerit: poterit viro recōciliari. Vñ aug. Quid tibi dux vl̄ vt poſt adulteriū recōciliet̄ ↄ̄iux? ſi fides: aſſit nō erit dux. Cur ei adhuc deputam⁹ adl̄teros quos credim⁹ pn̄ia eē ſanatos. Ideȝ. Nō erit turpis nec difficilis etiā poſt patrata ⁊ purgata adl̄teria recōciliatio cōiugij: vbi ꝑ claues regni celoꝝ n̄ dubitat̄ fieri remiſſio pctōꝝ: n̄ vt poſt viri diuortiū adl̄tera reuocet̄ ſed vt poſt xp̄i conſortiuȝ adultera nō vocetur. Itē. Greg⁹. Debet recipe peccatricē que pn̄iaȝ egit ſ; nō ſepe. Itē hermes. Si vir ſcierit vxorē ſuā deliquiſſe ⁊ nō egerit pn̄iaȝ mulier: ſi ꝑmanet in fornicatiōe ſua ⁊ vir viuit cū illa: vir reus erit ⁊ particeps pcti ei⁹. Q; ſi mulier dimiſſa egerit pn̄iaȝ ⁊ voluerit ad virū reuerti: debet recipe peccatricem que pn̄iam egit: ſed nō ſepe.

¶ De illis qui ſe an̄ polluerūt ꝑ adulterium. f

Solet etiā q̄ri an valeat duci in cōiugiū q̄ pri⁹ ē polluta ꝑ adl̄teriū? De hoc leo papa ait. Null⁹ ducat i mr̄imoniū quā pri⁹ polluit adl̄terio. Itē. Relatū ē auribus ſctōꝝ ſacerdotū q̄ndā alteri⁹ vxorē ſtupro violaſſe ⁊ inſuꝑ mechē iuramētū dediſſe: ꝙ poſt legitimi mariti mortē ſi ſuꝑuiueret: duceret eā i vxorē: q̄ð factū ē. Tale ergo cōnubiū ꝓhibem⁹ ⁊ anathematizam⁹. His alijſ; auctoritatib⁹ uetāt̄ i cōiugiū copl̄ari q̄ ſe pri⁹ adl̄terio maculauerūt. Sȝ ecōtra. Aug. oſtendit dicens. Deniq; mortuo eo cū quo fuit nexꝰ cōiugiȷ: fieri pōt ↄ̄iugiū cū q̄ ꝓceſſit adl̄teriū. Idē. Poſſe fieri ſane licitas nuptias ex ꝑſōis illicite ↄ̄iūctis hōeſto placito ſbſequēte māifeſtū ē.

¶ Determinatio. g

Sed hec vltia auc̄tas ð cōcubinis loq̄t: ꝓhibēs cōcubias poſſe trāſire ad honeſtū placitū nuptiaꝝ: ſi caſtitatē ⁊ fidē ꝯua revelit. Pria vero auc̄tas aug. ð ill̄ ait: q̄ ð pec cato penituerūt ⁊ nihil i mortē uiri machiati ſūt: nec viuēte viro fidē adl̄tere ðdit mech⁹: ꝙ eā i ↄ̄iugio ducerȝ ſi ſꝑuiuerȝ: Qui uero hec faciūt alijs p̄miſſis auc̄itatib⁹ ꝓhibēt̄ copulari. Nō. I

Circa di. 35. querunt̄ duo. Primo vtrū ꝑp adulteriū vnus cōiugū poſſit aliū dimittere. 2° ſuppoſito ꝙ ſic vtꝝ liceat celebrato diuortio cū alio vel alia ↄ̄here. ¶ Primo g̃ q̄rit̄ vtꝝ ex cā fornicatiōis liceat ↄ̄iugē dimittere. Et vr̄ ꝙ nō: q; quos deus ↄ̄iunxit hō nō ſeꝑet: ſ; adulterās n̄ fuit min⁹ a deo ↄ̄iūct⁹ q̄; caſt⁹. g̃ nō ē magis ſeꝑandus. ¶ Cōtra. q̄ tenet adulterā ſtultus ⁊ iſcipiēs ē. ¶ Rñō. h̄ ſūt .5. vidēda. p̄ ð ꝑtāte dimittēdi. 2° de ipoſſibilitate. 3° ð nec̄tate. 4° ð auc̄tate. 5° de eq̄litate vel paritate.

Quantū ad pᵐ de ꝑtāte dimittēdi vxorē ꝑp fornicationē ſūt. 4. ↄ̄nes. ¶ p° ↄ̄ ē de fornicatōe carnali nāli: q; ēt mr̄imonio ↄ̄ſūmato l; viro dimittere vxorē ex cā fornicatiōis carnal: vt oīa iura clamāt ēt iur̄ poli: ad correptionē ei⁹ vl̄ vitādā īfamiā ⁊ ꝓlis icertitudinē: ēt ſi iurauerit n̄ dimittere vl̄ n̄ accuſare. ð iureiur̄. Queadmodū: q; vt alibi dr̄ frāgēti fidē fides frāgat̄ eidē: ⁊ h̄ ð fornicatione carnali. l; g̃ n̄ liuore vīdicte ſic̄ nec iudex iiuſte q̄ð iuſtū ē exēquēs. vl̄ amore pecunie vt lucret̄ dotē: ſ; zelo iuſtitie ne delictū remaneat īpunitū: ⁊ ſic̄ alibi dr̄ vt vnius pena ſit met⁹ mltoꝝ: ſic̄ ꝑp h̄ rpudiata ē regia vaſti ne ei⁹ exēplo ceter̄ vxores ↄ̄tēnerēt maritos ſuos. heſter p̄. ¶ 2° ↄ̄ ē ꝙ idē ē ð ſp̄ūali. Et rō h⁹ ē: q; iſta ē ↄ̄ bonū ꝓlis ꝓut finis ei⁹ ē cult⁹ di: ⁊ ē ↄ̄ bonū ſacr̄i ⁊ ↄ̄iūctionē aīorum ſic̄ alia ↄ̄ cōiūctionē corporū. Itē itelligēᵐ ē ð ſp̄ūali fornicatiōe: vt ſi icidat i hereſiȝ iudayſmū vl̄ gētilitatis errorē. 28. q. i. Idolatria. ex̄ ð diuor. Queſiuit. ſ; ꝑp carnalē ſel ↄ̄miſſā. Propter ſp̄ūalem āt n̄: ſi ſe velit corrigere. Et ē arᵐ ad mr̄imoᵐ ſp̄ūale: ꝙ p̄p n̄ ðpōit̄ ꝑp hereſiȝ vl̄ ydolatriā ſi reſipiſcat nec ꝑtinacia adiūgat̄. ¶ 3° ↄ̄ ē ꝙ idē ē ð fornicatiōe īnāli: q; ꝑp hāc venit ira dei i filios diffidētie. ð vita ⁊ hone. Ne cle. ⁊ auc̄. Ut nō luxur̄. ↄ̄ nāȝ coll. 6. h̄ igit̄ extēdit̄ ad viciū ſodomiticū ⁊ pollutionē extraordinariā cū alio vl̄ cū alia cōmiſſā. Et idē dūt q̄dā ð oi pctō ↄ̄ nāȝ. ar. 32. q. 3. Meretrices. vbi dr̄ ꝙ nomie mechie ōis illicit⁹ ↄ̄cubit⁹ atq; illoꝝ mēboꝝ nō legittim⁹ vſus itelligi oȝ. tñ ſi alteꝝ agat cū altero i mēbro īnāli vel poſteriori: vl̄ polluit ſe ꝓpis māib⁹: notat glo. ꝙ n̄ pn̄t ꝑp h̄ ſe dimittere. 32. q. 7. Oēs trāſactiōes. maxie ſi vellet ſe corriget̄: q; pl⁹ offēdit q̄ ꝑtātē ſui cōporis trāſfert i aliū q̄; q̄ alr̄ abutit̄ n̄ i aliū trāſferēdo. tñ q; mechia ſimplr̄ eſt cā diuortij ſufficiēs: cū ſit eq̄lr̄: imo grauior mechia i oi pctō ↄ̄ nām q̄; i adl̄terio ꝓprie dicto: iō id iſtricte ē idē effect⁹. ¶ 4° ↄ̄ ē ð ſuſpiciōe: q; h̄ ēt extēdit̄ ad fornicatiōis ſuſpicionē violētā: vt ſi fuit ſolus cū ſola: nudus cū nuda i codē lecto iacēs loco ⁊ hora ſecretis ⁊ ad h̄ cōmodis. 32. q. i. Dixit dñs i euāgeliū. v̄. vbicūq;. ex̄ ð p̄ſūp. Lr̄is tue fra termiatis.

Quantum ad 2ᵐ articl̄; .ſ. ð ipoſitate ſūt. 7. ↄ̄nes ꝓ; 7. caſus i q̄b⁹ vxor n̄ pōt dimitti ꝑp fornicationē. ¶ Primus ſi ⁊ ip̄e fornicatus ſit: q; ꝑia ðlicta mutua cōpēſatiōe tollūt̄. ff. ſo. ma. l. viro atq; vxore. 32. q. 5. ꝑ totū. ex̄. ð diuor. ſigni. Et i iſta. 35. di. c. 2. ſi ēt vir fornicatus ē occulte illa māifeſte: n̄ p̄t eā ſine pctō dimittere nec accuſare: q; mulieri nō deficit ius excipiendi: ſ; ꝓbatio. ff. ð teſta. tutel. l. duo ſūt titij. vñ id iſtricte dr̄. di. 32. q. 7. ꝑ totū: ꝙ neuter p̄t aliū dimittere vl̄ accuſare ſi ⁊ ip̄e fornicat⁹ ē. ꝓbat̄ h̄ ð regl̄arib⁹. c. veniēs ⁊ de ↄ̄uer. ↄ̄iug. c. vlt. Sȝ notādū ē ꝙ hñ fit cōpēſatio nālis ad inālem: q; eiuſdē gn̄is ſūt: ſ; nō corporalis ad ſp̄ūalē: ſ; eↄ̄. Nemo .n. cogēdus ē i ꝑiculū aīe ſue coīcare īfideli: ſed nec ꝓhibēdus ē ius ſuū ab infideli repetere vl̄ excoīcato: q̄; uis ſimplr̄ debitū negādū: q; vxor ꝑticipādo cū viro nō icurrit. vñ adulter p̄t repellere hereticū nō eↄ̄: q; herex̄ ē grauior fornicatio. ¶ Notādū ē ēt ꝙ ſicut alibi dr̄ vltia mora nocet: ⁊ illa ē q̄ trahit ad ſe ꝑiculū. ⁊ idē ē ꝙ vtroq; fornicante ille q̄ corrigit̄ h; ius dimittēdi icorrigibilē vel icorrectū: ⁊ nō eↄ̄. q; iā n̄ ſūt paria delicta correctū ⁊ nō correctū: cū vnū adhuc ſit delictū et alið deſierit cē delictū. Si āt vteꝝq; ſit correct⁹. tūc ſic̄ dic̄ lex pacta nouiſſima ſūt ꝯuāda. vñ ſic̄ actor cui vltio re⁹ fec̄ pactū de petēdo ↄ̄ pactū de nō petēdo factū prius: replicare p̄t ð vltio pacto: ⁊ ſi rurſus faciat pactū ↄ̄̄riū ſp̄ vltimū ꝯuādū ē: ita vr̄ ꝙ q̄ poſtq; fornicat⁹ eſt ius ꝑdit: q̄ð recupat alio poſteri⁹ fornicāte: ⁊ ſic ſp̄ alternādo q̄ poſteri⁹ fornica

tur ꝑdit ius qđ hēbat đbitū negādi ⁊ dimittēdi. Qui ꝗ̄ fornicādo pri⁹ ius petēdi perdiderat ipʒ r̄cuperat alio poſtea fornicāte: q2 iſte ius excipiēdi perdit ⁊ illo petēte iura m̄ri monialia ſi excipiat đ fornicatiōe p̄ria: ali⁹ replicabit đ poſteriore: ⁊ ſic ſēper vitio fornicās ſuccūbit ſaltē an̄ ſn̄iaʒ eccleſie: Ubi āt mulier ē ignara vel opp̄ſſa excuſat̄: q2 adulteriū dolū reſpicit. ℂ 2⁹ caſus ē ꝓpter crimen lenocinij ſi ipſemet vir eā ꝓſtituit. ex̄ đ eo q cog. ɔſan. vxo. ſue. Diſcretionē. vn̄ exceptio lenocinij repellit accuſātē an̄q̄ nomen accuſate ſit r̄ceptū iter reos. ff. ſo. ma. l. cū m̄lier: al's vterq̄ puniret̄. ff. đ adulterijs. l. 2. §. ſi publico. Rō h⁹ ē: q2 lenocinū ñ min⁹ criñ ē q̄ adulteriū. đ ritu nup. Palā: imo pei⁹ Et idē ſi ſciuit ⁊ nō ꝓhibuit cū potuit. Idē. n. ē ſciētē nō ꝓhibere cū poſſit đlictū iferioris: ⁊ iperare. ſec⁹ āt ſi idirecte occaſionē ei dediſſet expellēdo eā vel neceſſaria negando: q2 ñ ē ignoſcē[m] ei q̄ p̄textu paupertatis turpiſſimā vitā elegit dcā. l. Palā. niſi eā expellēdo h itēdiſſet ⁊ voluiſſet. de diuor. c. ex l̄ris. ℂ 3⁹ caſus ē ſi ꝓbabilr̄ credēs ꝓpter lōgā abſcētiā virū mortuū alij nupſerit: niſi ſciēter cognita fuerit a ſcđo poſtq̄ p̄rin⁹ venit. 24. q. 2. Cū p bellicā. Rō h⁹ ē q2 diuortiū dolū regrit. C. đ diuor. l. Uxor. ℂ 4⁹ caſus ē ſi cognita fuerit latēter ab extraneo ſub ſpē viri. 34. q. 3. In lectū mariti. ſupra di. 30. c. i. vbi hodie ēt excuſaret̄. ⁊c̄. ſic excuſat̄ đ Lia Jacob: ñ ſic āt olipias anathanabo ⁊ ēt paulina amādo: q2 ſub ſpē dei nō viri: ſʒ forte excuſāt̄ ibi volūtate viroꝝ. ℂ 5⁹ caſus ē ſi fuerit vi opp̄ſſa. 32. q. 2. ꝓpoſito. qđ itelligo de vi abſoluta. Nā ſi metu: p̄cepto parētū vel iſtātia ɔſāguineoꝝ vel alia ɔſimili cā fornicet̄ cū aliquo ēt ɔhēdo cū illo de facto nō excuſaret̄. 32. q. 7. Oēs canones. Un̄ nō excuſāt̄ micbol ⁊ filia Ptolomei. i. Macbab. xi. ⁊ vxor ſanſonis. Judicū. 15. ℂ 6⁹ caſus qn̄ recōciliauit eā ſcienter ⁊ ſpōte eā cognoſcēdo. Nā ſi ignorāter: aut coactus per eccleſiā ſec⁹. 33. q. i. c. 2. ⁊. 3. C. de adulterijs. l. Crimen adulterij maritū retētā i m̄rimonio vxorē inferre ñ poſſe. nō tñ recōciliat q nō ſtatim expellit cū nō poſſit auctate ꝓpria. Et idē ſi ignorāter: q2 nihil tā ɔ̄riū conſenſui q̄ error q iperitiā đtegit: nec ignorās p̄ſumit̄ ius ſuū gtare: q2 nō ɔſētiūt q errāt ⁊ nemo i neceſſitatib⁹ libal'r exiſtit: non tñ tenet̄ reddere debitū ex quo cert⁹ ē đ iure ſuo ⁊c̄. ℂ 7⁹ caſus ē qn̄ ſm legem ſuā iſidelitate repudiata adultecata fuit p⁹ repudiū alij nubēdo. ex̄ de diuor. Gaudem⁹. §. vlti.

pª ɔº Quantū ad 3[m] ar[m]. ſ. de neceſſitate expellēdi ſūt. 7. cōcluſiōes. ℂ Prīa gdē de triplici correptione adulterij. Prima gdē correptio ē v̄boꝝ q̄ē vtriuſq̄ ſic̄ ſm̄a cōrectio: ſʒ vir q ē caput icrepare: ⁊ vxorē ꝓbſecrare hʒ ſʒ illđ. nō des mulieri ptātē aīe tue ⁊ mulier ſi p̄matū ⁊c̄ Exēplū de philippo magno q ɔtēpſit ɔſiliū ɔiugis ſue. ſʒ ipatō đ ɔſilio ɔiugis legē ꝓmulgar. ℂ 2ª correptio eſt verberū ⁊ factoꝝ: ⁊ h ſolū eſt viroꝝ: licet cōcubina regis eū cederet 2. Eſdre. 4. ⁊. 2. Reg. 4. effeīati dn̄ant̄ nob. ℂ 3ª correctō ē eiectio. Ubi ſciendū q vir nō tenetur vxorem eijcere qn̄ ipa ē corrigibilis: ſʒ pōt ſi vult: q2 nulli facit iiuriā q vtit̄

2ª ɔ̄ iure ſuo. Si āt ſit incorrigibilis tenetur dimittere. ℂ 2ª ɔ̄ ē de diſtinctiōe quorūdā circa penā eiectiōis. Q2 aut eſt occl'ta fornicatio: ⁊ tūc dimitti nō dʒ pp ſcādalū ne crimē occultum ꝓdere videat̄ ſʒ petrū de tarenſia. Sed lʒ expellere nō poſſit niſi probare poſſit: tñ ex quo certus eſt ius nō deficit ſed ꝓbatio: vn̄ quo ad thoꝝ pōt ſe ſepare. Si āt ē fornicatio manifeſta: aut nō penitet: ⁊ tūc q tenet adulteram ſtult⁹ ē ⁊ crimē lenocinij cōmittit. C. đ adulterijs. l. 2. aut i ſpe vl' i re oñdit ſe penitere: ⁊ tūc pōt retineri ſine pctō: q2 lʒ viro renūtiare iure ſuo ⁊ ſic diſtiguit magr̄ 30. di. 5. c. pōt ēt ſi vl't dimittere: q2 ſm iura p̄nia nemo nocēs eē deſinit.

3ª ɔ̄ ℂ 3ª ɔ̄ ē de alia opiōe q̄[m] ad icorrigiblitalē. Q2. n. icorrigibilis debeat expelli itelligo qn̄ meli⁹ corrigit̄ p h q̄ p aliud ⁊ ipe ɔfidit de ſua cōtinētia. Nā ſi p retentionē ipa corrigit̄ a tāto ⁊ ſi non a toto: cū p eiectionē ipa ſit cū plurib⁹ ⁊ plurics fornicatura: magis corrigit eā retinēdo q̄ eijciēdo: vn̄ ſi pp aliud nō tenet̄ eijcere niſi ad correctionē. iō ⁊c̄. Silr ſi ipe diffidit ſe poſſe ɔtinere: ēt ſi ipa nō magis ɔtineat retēta q̄ expulſa adhuc pp ſe ñ pp eā p̄t eā retinere. Et h magis ē cōſulēdū cū videam⁹ pp diuortiū adulterā ꝓſtitui: ⁊ illū q pri⁹ erat inocēs p adulteriū pollui. ℂ 4ª ɔ̄ eſt recoligere ex p̄dictis. 5. caſus qn̄ nō tenet̄ dimittere. Prim⁹ qn̄ ñ tenet̄ dimittere: lʒ poſſit. ſ. qn̄ ocultū ē: q2 ceſſat rō de ſcandalo. Scđs qn̄ correcta ē vel ſperat̄ de correctione. 3⁹ qn̄ icorrigibilē aīo pōt ɔpeſcere iclūdēdo. ⁊ ſic cohibēdo ne exeat ⁊ q nullus itret niſi ipe. 4⁹ qn̄ ſaltē plus cohibet̄ p hoc q retinet̄ q̄ expoſita q̄ eo ipo ſe ꝓſtituet. 5⁹ qn̄ timet ſibi đ icōtinētia: q2 nō tenet̄ vir plus corrigere vxorem q̄ dn̄s ſamulū: ſʒ dn̄s ſamulūʒ vel ſeruū excōicatū nō tenet̄ expellere: ſʒ licite pōt ab eo debitū ſeruitiū repetere: ⁊ tñ eſt minus debitū dn̄o q̄ ab vxore viro. Sic igit̄ cū detrimēto iuris ſui: ⁊ piculo non tenetur expellere: ſʒ q2 h timet̄ ſcandalū ⁊ pp ſcādalū phiſeoꝝ nō tenet̄ hō dimittere ius ſuūʒ: lōgius dʒ exponere illis q ſciūt illā fornicatā q nō vt foueat illā i crie: ſed magis vt eā meli⁹ cohibeat iuxta ſe retiet ⁊ vt eam ipediat a pctō: ⁊ cū hoc ſit veriſil'e ſi qs ex hoc ſcādalizatur: nō ē ſcādalū puſilloꝝ ꝓcedēs ex ignorātia vel infirmitate ſʒ phariſeoꝝ ex malicia: qđ ē ɔtēnēdū. Si ꝗ̄ p̄t retineri ſine ſcādalo puſilloꝝ ⁊ nō p̄t dimittere ſine piclo ſuo licite p̄t retinere. Auctoritates igr̄ q̄ dn̄t q nō licet eā retinere: loquūt̄ qn̄ nō p̄t ſine ſcādalo: vl' qn̄ p hoc qđ retinet̄ deterior efficit̄: vl' qn̄ nō pp ſui piclm hoc facit.

5ª ɔ̄ ℂ 5ª ɔ̄ eſt đ muliere: q nō ſic ipa tenet̄ dimittere viꝝ: q2 nō hʒ ſic corrigere fcō. Et ē viſil'e q qn̄q̄ accedēs ad vxorē: tāto minus accedit ad fornicariā. vn̄ oī illo caſu q̄ licʒ viro adulterā retinere: m'lto magis e ɔ̄ ⁊ plus. q2 cū ipa nō hēat viꝝ corrigere fcō ſʒ v̄bo: ipa nō tenet̄ eū dimittere niſi qn̄ nollet eā cognoſcere niſi inal'r. tūc. n. pp hāc fornicatōeʒ inālē tenetur eū dimittere quo ad thoꝝ: ſic q pmittat p⁹ ſe occidi q̄ conſētiat ſic ſe abuti. Item pp fornicationeʒ ſpiritualē ſi timet ne cohitando ipſā puertat: ēt quo ad domū tenet̄ eū dimittere: al's ſi ñ timeret đ h ius ſuū petere nō ꝓhibet̄: maxime pp piclm icōtinētie.

6ª ɔ̄ ℂ 6ª ɔ̄ ē đ penitētā ne poſſit iurare ſe nō eē adl'terā. Et dđʒ q ſic ſʒ vnā opiōnē. Dn̄t. n. qdā q deſinit eē meretrix ⁊ adultera p p̄niaʒ. vn̄ ſi iurat ſe nō adulteratā piurat ex vi v̄boꝝ vbicūq̄. ſi āt iurat ſe nō eē adulterā ſi ē certa đ remiſſiōe: vt illa cui dn̄s dixit. Nec ego te condēnabo: nō peierat ex̄ iudiciū vbi nō tenet̄ dr̄e v̄itatē: vt puta ſi ſic iuret ad recōciliādū viꝝ q hʒ eā ſuſpectā. ſi āt ſic iuraret i iudicio piuraret: q2 ibi ad itētōeʒ recipiētis iuramētū r̄ñdere dʒ. Si āt nō certificata iurat: vbicūq̄ piurat rōne dubij. q2 ſcriptū ē de ꝓpiciatu pctōꝝ noli eē ſine metu. de purgatōe cano. c. vlt. q2 mētit̄ aſſerēs dubiū p certo ⁊ p iuriū ē mēdaciū iuramto firmatū.

7ª ɔ̄ ℂ 7ª ɔ̄ ē đ eodē ſʒ mitiorēʒ opīonē q̄ talis ē. q2 ſicut dictū ē ipa nō p̄t iurare ſe ñ eē adl'teratā nec ſo ſe imunē ab adl'terio: ſic̄ ille archiepꝰ volebat iurare ſe imunē a crimie ſibi ipoſito: vt ibi dr̄. ſʒ p̄t iurare ſe ñ eē adulterā: q2 adultera ē hn̄s volūtatē adulterij. vn̄ ſm aug. i l̄ra. iā ñ p̄t vocari adl'tera: ſic̄ curat⁹ a lepra iā nō ē leproſus: ita q̄ ſcit ſe penitere ⁊ ꝓponit abſtinere nō ē adl'tera: ēt ſi ſibi nō eēt cl'pa dimiſſa. Qđ ꝗ̄ dic̄ lex eū q nocētē vocauit talē ñ teneri iiuria: q2 pctā nocētiū nota eē expedit: p̄t itelligi đ illo q dicit tu feciſti h: qđ ē veꝝ ēt poſt penitētiā. ſec⁹ đ illo q dic̄ tu es fur: q2 lʒ fecerit furtū: ſi tñ penitet iā nō ē fur mō. ⁊ vbi hō p̄t celare v̄itatē ſi dicat v̄bū duplex: qđ ē veꝝ ſʒ itētōeʒ ſuā: lʒ ſit fl'in ſʒ itōeʒ audiētis: ñ ē mēdaciū nec piuriū: ſic̄ ibi. Soluite tēplū h: qđ erat veꝝ ſʒ itētōʒ xp̄i ñ iudeoꝝ. ⁊ qđ dixerūt abraā ⁊ iſaac ſoror mea đ vxor̄. ſʒ ſi m'lier i iudicio iuraʒ ſic eēt piura: q2 ibi ſʒ itētōʒ alioꝝ accipit̄ iuramtū qđ refert̄ ad fcʒ ñ ad aīuʒ quē nc̄ hʒ.

pª ɔ̄ Quantū ad 4[m] arti. de auc̄te dimittēdi. ſūt ſex ɔ̄nes. ℂ Prīa de dimiſſiōe quo ad thoꝝ: q2 fornicantēʒ occulte auc̄tate ꝓpa p̄t dimittere: al's ſibi p̄iudicaret ſi eā cognoſceret ſciēter ⁊ ſpōte. Nā cognoſcēs adl'terā coact⁹ p eccl'iā vel ignar⁹ ſibi nō p̄iudicat q ñ poſſit eaʒ repellere qn̄ poterit ꝓbare. Dn̄t āt qdā q cognoſcēs coact⁹ ſit bigam⁹ ñ āt ignar⁹: q2 bigamia ñ pl⁹ r̄ſpicit fcm̄ q̄ irregl'aritas hōicidij. In illa āt iudex ſciens coact⁹ officio q̄uis licite ɔdēnās ad mortē ſit irregularis: ſed ſi qs licite p ignorantiā occidit: puta dās opam rei licite debita diligentia adhita p̄ter itētiōeʒ nō ē irregl'aris. ꝗ̄ lʒ licite coacte cognoſcēs ɔ̄hat bigamiā: q2 ſcienter facit: tñ ſi ignorāter faciat ñ ɔ̄hit bigamiā. Et dđm q nō ē ſil'e: q2 iuſta ignorātia i irregularitate homicidij ſemp excuſat: ñ āt i bigamia q2 ɔſtat q ille q a p̄ncipio ɔ̄hit cū corrupta quā credit virgineʒ cognoſcēdo eā ſit bigam⁹. Cū ꝗ̄ ꝑiter ſiat bigam⁹ r̄tinēs adl'terā ⁊ accipiēs viduā ſicut h ignorātia nō excuſat: ſic nec ibi. Et dđʒ ē p eādē viā ad illā đcretalē. đ cl'i. ex. miſ. c. apl'ice. vbi p babilis ignorātia p̄ſuat ab irregl'aritate: q2 h ē ɔ̄riū i ſili ex

2ª ɔ̄ p̄ſſū vt dcm̄ ē. ꝗ̄ ⁊c̄. ℂ 2ª ɔ̄ ē de dimiſſiōe ⁊ eiectiōe q̄[m] ad domū ⁊ cohitatiōeʒ. Ubi lʒ auc̄tate ꝓpa vbi ē notoriū. ſ. p ſn̄iaʒ: ſed iā ē ibi auc̄tas iudicis ⁊ p ɔfeſſionē factā i iure, Itē p facti euidētiā: q2 nulla pōt tergiuerſatiōe celari. Si aūt ē dp̄hēſa i adulterio: nō ꝓpter h iudicat̄ notoriūʒ quo ad hoc. Et q dicit lex. ff. de ritu nupti. l. palā. §. penul. q deꝑ̄hēſa i adulterio hr̄ ꝓ iudicata: veꝝ ē qn̄ ē publice dep̄hēſa puta i lupanari. ſecus ſi occl'te.

3ª ɔ̄ ℂ 3ª ɔ̄ ē q ſi nō poſſit ꝓbare pōt ſibi ius dicere: q2 defect⁹ ꝓbatiōis nō ē ex culpa ſua ſicut debitorē fugiētē lʒ accipe. Silr̄ ſi qs furat⁹ ē mihi. ⁊ nō poſſū ꝓbare nō ſolū poſſū tātūdē de ſuo r̄tinere: ſed ēt occulte accipe: ſicut iſrl'ite cōmodata ab egyptijs ſine pctō aſportauerūt. qn̄. n. iudicis copia hr̄i nō pōt: aut pp defectū iudicis aut aduerſarij aut al'r ſiñ culpa h⁹: iſte pōt ſibi ius dicere: al's oīa bella eēnt iiuſta. Nā v̄idicatio ē ēt virtus ſubditi ⁊ nō ſolū iudicis.

4ª ɔ̄ ℂ 4ª ɔ̄ ē đ ꝓbatione. Ubi notādū ē q ſufficit violēta p̄ſūptio. đ p̄ſūp. c. l̄ris. ⁊ pōt detinere ſacerdotē cū vxore dp̄hēſū iuitū vtrūq̄ ſil' ſiñ excōicatione. p. xx horas vt vocet teſtes p quos poſſit ꝓbare adulteriū. ff. đ adulterijs. l. capite: ſic̄ ēt exclamauerūt ſenes aduerſus ſuzanā quā app̄hēderūt dicētes q nō potuerāt ɔp̄hendere iuuenē: q2 fortior ipis erat: vn̄ dicebāt ſe voluiſſe vtrūq ɔp̄hēdere: ⁊ h lʒ man⁹ inijcere ſiñ excōicatiōe. de ſen. ex

5ª ɔ̄ co. Si vō. §. vlti. ℂ 5ª ɔ̄ ē de accuſatiōe adultere. Ubi ſciēdū q lʒ ante denūtiationē opporteat p̄cedere ſecretaʒ admonitionē: ñ tñ an̄ accuſationē: q2 i oī ꝓceſſu vbi neceſſario p̄cedit ſecreta admonitio: dʒ ſupſederi ſecuta correctione. h āt nō dʒ i accuſatiōe reſpectu cui⁹ ſm iura nemo penitētia nocēs eē deſinit: al's ñ poſſet qs accuſari niſi đlictū iteraret: Un̄ ēt i foro ɔſcīe non dʒ q ſecreta correctio p̄cedat accuſationē: ⁊ ſi p̄ceſſerit: ēt ſecuta correctiōe poterit accuſari ne poſſit ſecreti⁹ correct⁹ nō inoteſcere ceteris vt dic̄ Aug⁹ i regl'a. Et ſi dicat̄: q vtilitas publica exigit puniri maleficia publica: vt q ſūt ſcādalizati de culpa edificēt̄ đ pena. de pe. ⁊ re. c. p̄. neq̄ āt occulta: q2 h ē ꝓdere. Dicen[m] q imo ē vtile pctā nocētiū eē nota ⁊ punita: ⁊ vn̄ iſte vnus diffamat̄ m'ltoꝝ ſal⁹ ⁊ icolūitas p̄curat̄: Un̄ latrōes i palā ſuſpēdūt̄ ēt occl'ri ex q̄ ſuato iuris ordīe ɔuicūt̄ vt videāt

6ª ɔ̄ ceteri ⁊ terreāt̄ ēt q neſciuerūt ei⁹ đlictū. ℂ 6ª ɔ̄ ē đ cā pp quā Joſeph voluit occl'te dimittere mariā: q2 cuʒ oēs ſcti alij aſſerāt q nō ꝓpter ſuſpicionē adulterij: ſolus Aug⁹ eſt ɔ̄i ſmōe đ ānūciatiōe dicēs i pſona beate v̄ginis. Uir me⁹ putauit q ex adl'terio cōcepiſſeʒ: vn̄ exponēdū ē putauit. i. ad modū putātis ſe hūit: vn̄ dcm̄ eſt ſibi. Noli timere: non noli deſpicere: q2 reuerebat̄ ⁊ timebat cohitare tāte ſctitati nō deſpiciebat q̄ſi ſuſpectam.

Quantū ad 5[m] articl'm đ ꝑitate ⁊ eq̄litate ɔiugū in diuortio ſūt ēt. 6. ɔ̄nes. ℂ pª đ ꝑitate q̄tuʒ ad ſex triſecā. p̄ quo ad p̄mā ptātem: q2 nō refert vtr̄ ſui iuris an fili⁹ vl' filia familias. Nā filiuſfamilias p̄t iuito p̄re adl'terā accuſar̄. 27. q. 2. ⁊. c. 2. quo ad etatē. Nā mior. xxv. ānis pōt ſic̄ maior. 3º quo ad ɔditionē. Nā ſus ⁊ ācilla. 4. quo ad deſpōſationē. Nā ⁊ ſponſus p̄t accuſare ⁊ repellere ſpōſā adulterā ſicut marit⁹ vxorē. Et plus q2 p̄t cū alia ɔ̄here. de iuriur̄. c. Queādmodū. 5º quo ad tp̄s. Naʒ q̄uſq̄ eā recōciliauerit p̄t eā dimittere ñ obſtāte q̄nq̄nnio nec alia p̄ſcriptiōe: nec quo ad deū: nec quo ad eccl'iā.

2ª ɔ̄ ℂ 2ª ɔ̄ ē đ ꝑitate ⁊ diſꝑitate ſex⁹ quo ad penā q̄ntuplicē. pª pena eſt diuortiū reſpectu c⁹ vir ⁊ vxor ad paria dio iudicāt̄ ſʒ ius diuinū euāgelij ⁊ hūanū: ſec⁹ ſʒ legē Moy. lʒ aliq̄ ſuſpicio ſit ɔ̄ feminā ſufficiēs q̄ ñ ē ɔ̄ marē vt dic̄ magr̄. 35. di. c. i. Sed tp̄e legis Moyſi ñ pmittebat̄ ſic vxori: q2 ñ ſic viricidiū timebat̄ ſic̄ vxoricidiū: ſʒ iure ciuili quo ad diuortiūʒ ad pia iudicāt̄. 2º quo ad pia iudicāt̄ quo ad lucrū ⁊ dānum. q2 vxor ꝑdit dotē: ⁊ ali⁹ donationē ꝓpter nuptias. 3º quo ad mortē nālē lege Moyſi: q̄ dr̄ vterq̄ moriat̄: mecih⁹ ⁊ adultera: ſʒ h itellige i vxore violāte thoꝝ ſuū: ⁊ i viro violante thoꝝ alienū: al's nō: vt ſi cognoſcat qs vxorē ꝓximi vterq̄ moriet̄. Si āt vir herte cognoſcat Johānā ſolutam neuter occidit̄: q2 h ñ p̄iudicat̄ ꝓli: ſʒ q2 iudiciale erat: iō hodie ñ ligat. 4º ſūt diſpes vir ⁊ vxor quo ad legē ciuilē: q2 morit̄ vir: ⁊ mulier caſtigat̄: ſʒ itellige vt p̄us đ viro q ad alienūʒ thoꝝ accedit: ñ q ſuū đſerit. Sacrilegos. n. nuptiaꝝ ſupple alienaꝝ gladio feriri dʒ. 5º qº ad mōaſteriū qđ idicit̄ vxori ñ āt viro đ ɔuer. ɔiug. Ex l̄ris. C. đ adl'terijs. auc̄. ſʒ nouo.

3ª ɔ̄ ℂ 3ª ɔ̄ ē đ ꝑitate ⁊ diſꝑitate quo ad cl'pā. Et qdē ɔſiderato bono fidei ē par đlictū: itē bono ſacr̄i: ñ āt ɔſiderato bono ꝓlis i đſente thoꝝ ꝓpiūʒ: ſʒ graui⁹ peccat mulier: i accedēte āt ad alienū vir graui⁹ peccat q agēs ē ⁊ vxor patiēs ⁊ ſeducta ab alieno: vn̄ vxor ad alienū diuertēs peccat i fideʒ viri ñ iſte exn̄e⁹: ſʒ i ꝓlē e⁹ pl⁹ peccat ille qui agit q̄ mulier que patitur. Un̄ ſimpl'r plus peccat mulier p iiuſticiā: ſed pl's vir p itēpātiā: vn̄ illa ē iluſtior đſēs viꝝ: iſte ē imūdiō ⁊ itēpātior ⁊ icōtinētior.

4ª ɔº ℂ 4ª ɔ̄ ē đ ꝑitate ⁊ diſꝑitate dn̄ti i adl'terio ⁊ ſimplici fornicatōe: q2 lʒ i ſimplici fornicatiōe pl's peccet vir q pl's abūdat calore iflāmāte: ⁊ rōe r̄frenāte q̄ mulier pl's abūdās hūore q̄ magis ducitl'e paſſiōe: tñ in adl'terio pl's mulier: q2 magis ɔ̄ ho[m] ꝓlis: vn̄ i aīalib⁹ pl's zelāt mares ꝓ adulterio feiaꝝ q̄ e ɔ̄: ⁊ ſic ptinet caſtigatio ad viꝝ ñ e ɔ̄: ſic̄ leo ⁊ cicōia aīaduertūt i feias fornicātes: tñ in cā diuortij ſūt pes.

5ª ɔº ℂ 5ª ɔ̄ ē q ſimpl'r ⁊ abſolut e vr̄ eē graui⁹ pctū viri quo ad tēpantiā. vt dcm̄ ē. ſic. n. brutis ñ iputat̄ i cl'pā: q2 nullū hn̄t retractiuū: ſic min⁹ mulierib⁹ q̄ minⁿ hn̄t đ rōe: ⁊ pl's iuriſ q pl's: q2 q min⁹ hʒ đ r̄tractio ēt ſi min⁹ hʒ đ attractiuo min⁹ p̄t ɔtiere: q̄ q pl's hʒ đ vtroq̄: ſic̄ aliqs p tēpātiā iſuſā meli⁹ ɔtiet ɔ̄ graues tēptationes q̄ hn̄s acqſitā ɔ̄ leues: vn̄ ēt viri pfecti q̄ſi nihil reputāt vehemētes mot⁹ carnis: quos ipfecti ñ poſſēt ſufferr̄ ſiñ ɔſēſu: vn̄ faciet cū tēptatiōe ꝓuētū: ⁊ fortiorib⁹ fortiora martyria r̄ſuaui t: vt laurētio q̄ ſixto.

6ª ɔº ℂ 6ª ɔº ē q moleſtatū a paſſiōib⁹ ñ dʒ deſperare đ đfectu hit⁹ iſuſi vl' acqſiti. nā qđ dic̄ phs q tēpat⁹ ñ moleſtat̄ a paſſiōib⁹: ſʒ facil'r ⁊ đlectabilr̄ ⁊ prōpte đuincit eas: ſʒ ɔtinēs moleſtat̄: itelligit̄ đ tēpātia acqſita ⁊ tentatiōe a carne: q̄ duo ſolū nouit phs: ⁊ ñ đ tēpātia iſuſa ⁊ tentatiōe ab hoſte q̄ duo phs ñ nouit. ɔtigit. n. qn̄ʒ habentē tēpātiā acqſitā a dmōe ita grauiter tentari ſic̄ a carne ñ hn̄tē aliquē hitū: q2 p̄t iflāmare carnē ⁊ imagiationē p motionē ſpēꝝ ⁊ ſpūuʒ ⁊ māe ſi pmittat̄ pluſq̄ nāles mot⁹ iſurgāt. vn̄ paul⁹ dicebat dat⁹ ē mihi āgel's ſathaᵉ ſtimlu' carnis mee q me colaphizet pp qđ ⁊c̄. q̄uis hr̄et hitū v̄ginitatis acqſitū ⁊ iſuſū. nihilomin⁹ caro ñ a ſe: ſʒ a dmōe inſtigata ſic acriter ipugnabat: ſʒ dcm̄ ē ei: ſufficit tibi grā mea: q2 hit⁹ acqſit⁹ ſufficit ad domādū oēm tētationē nālē: ſʒ nō ad domādū tētationē hoſtis: ſʒ hit⁹ gratuit⁹ ad vtrūq̄. ⁊ ſi nō eēt illa carnis q̄ qn̄ʒ ē ſine imagīe qn̄ʒ cū ea: illa hoſtis q̄ qn̄ʒ ē ſola imagiatiōe ē granior oī alia: q̄ tñ aliqn̄ ēt ad iflāmatiōem carnis đſcēdit: ⁊ tūc fortior ē ut ēt carnis afflictō

regrat̃:ſicut btūs Bñdict⁹ ſe piecit ĩ ſpinas ⁊c. ¶ Ad ar⁹ dõm ꝙ hõ nõ pt ſepare q̃s dñs coniũxit niſi auc̃tate dei: ſʒ ꝑꝑ fornicatiões ds dedit auc̃tatẽ ſepãdi q° ad thoꝝ.iõ ⁊c.

SEcundo q̃rit̃ vtrũ dimittẽs vxorẽ ob fornicationẽ poſſit alteri nubere. Et vr̃ ꝙ ſic: q2 nõ tenet̃ cõiunx cõiugi ꝑ vinculũ mr̃imonij niſi ad reddendũ dbitũ ⁊ ad cohitationẽ: ſed ꝑ diuortiuʒ abſoluit̃ coiunx ĩnocẽs a fornicatiõe q̃tũ ad vtrũq3. ergo abſoluit̃ a tota obligatiõe mr̃imõij: ⁊ ſic pt alteri nubere. ¶ Itẽ Mat.19. dicit dñs. Quicũq3 dimiſerit vxorẽ ſuã excepta cã fornicatiõis ⁊ aliam duxerit mechat̃. ḡ ſaltẽ ꝑꝑ fornicationẽ licʒ vxorẽ dimittere ⁊ alij nubere. ¶ In ꝯriũ ẽ qd dicit ap̃ls.i.ad Cor. .7. His q̃ mr̃imõio iũcti ſũt ꝑcipio nõ ego ſed dñs vxorẽ a viro nõ diſcedere: ꝙ ſi diſceſſerit mãere inuptã: aut uiro ſuo recõciliozi. idẽ itelligit̃ de viro reſpectu vxoris ſm Aug. ¶ R̃ñõ. hic ſũt tria faciẽda. pmo de ꝯhẽdo mr̃imoniũ. Secũdo de recõciliatiõe ſm diuerſas opiones. 3° r̃ndẽdum eſt ad rationes contrarias.

pᵃ 2° **Q**uantum ad pmũ ſũt.3.ꝯclones. ¶ pᵃ ꝙ vir dimittẽs vxorẽ ſuã ꝑꝑ fornicationẽ nõ pt cũ alia ꝯhere: nec vxor dimittẽs uirũ ꝑꝑ eãdẽ cãʒ. Cuius rõ duplex ẽ. pᵃ: q2 ĩ noua lege nõ licʒ uni uiro hr̃e pl̃es uxores: ſed illud ſeq̃ret̃ ſi uiro dimittẽti uxorẽ liceret alteraʒ ducere. ḡ ⁊c. ꝓbatio miozis. Uiculũ mr̃imonij nõ ſoluitur ꝑ ſniam diuortij: dicit.n.aug. iter uiuẽtes manet cõiugale vinculũ: qd nec ſeꝑatio nec cũ altero iunctio põt auferre: vt hẽtur.32.q.7. vſq3 adeo et.c.i. iteruẽiẽte diuortio. Seꝑatio.n. mr̃imõij q̃tũ ad viculũ nõ pt eẽ niſi ꝑ ꝑcedẽs ipedimẽtũ qd reddit ſequẽs mr̃imoniũ nullũ: lʒ ſeꝑatio q̃ ad cohitationẽ ⁊ thorũ poſſit eẽ ꝑ fornicationẽ ſuꝑuẽiẽtẽ manẽte vincl̃o mr̃imonij ⁊ h̃ fit ꝑ diuortiũ. ¶ 2ᵃ rõ ẽ talis. Diuortiũ itroductũ ẽ ĩ fauorẽ ĩnocẽtis ⁊ odiũ nocẽtis: ſʒ ſi per diuortiũ ſeparet̃ vicl̃ʒ mr̃imonij: tũc eẽt eq̃ vl̃ pl⁹ ĩ fauorẽ nocẽtis ſic ĩnocẽtis. ḡ ꝑ diuortiũ nõ ſoluit̃ mr̃imoᵐ. Probatio miozis. Si.n. ꝑ diuortiũ ſolueret̃ mr̃imoᵐ. tũc ſic vir ĩnocẽs poſſʒ aliã ducere: ſic ⁊ mulier fornicãs poſſet ducẽ aliũ virũ cũ nullũ obſtaret ei aliud ipedimẽtũ: ⁊ ſic adulterari volẽtes hẽrẽt viã q̃rẽdi alia mr̃imonia: qd ẽ icõueniẽs.

2ᵃ 3° ¶ 2ᵃ ꝯ ẽ. ꝙ lʒ dñs nõ excipiat niſi cãm fornicatiõis ſi tamẽ vn⁹ machinet̃ ĩ mortẽ alteri⁹: vel ꝑ venenũ vl̃ ꝑ gladiũ: nõ tenet̃ q̃s cũ ꝑiculo ſuo corꝑis cohitare. ar. ex de reſtit. ſpol. c. Lr̃as ĩ fine: q2 vbi ẽ tãta ſeuitia viri ꝙ nõ pt ſecure ꝑ cautionẽ vxori ꝓuideri: nõ ẽ ſibi reddẽda. Et h̃ pʒ rõne ſic: q̃ maior obligatio ẽ ĩ mr̃imonio ad reddẽdũ dbitũ: q̃ ad cohitãdũ: ſed nõ tenet̃ reddere debitũ vbi ꝓbabilr̃ ex reddítiõe iminet ſibi ꝑiculũ morbi vel mortis. ḡ ml̃to minus cũ tali ꝑicl̃o tenet̃ cohitare. ¶ 3ᵃ ꝯ ẽ. ꝙ nõ lʒ uiro vxorẽ adl̃terã occidere nec ĩ ipo adulterio nec poſt ipſuʒ: q̃ vxoris correctio nõ extermiatio ẽ ſibi cõceſſa: nec ẽt licʒ ſibi adulterũ occidere lege diuia: q2 nõ hʒ iudiciariã ꝑtãtẽ ĩ eũ. Nã ſi al̃s eẽt iudex ad quẽ ꝑtinet adulterã ĩ illo loco punire vbi pena adulterij ẽ mors: tũc forte liceret: q̃uis nec h̃ ẽt ſit rõnabile: q2 h9 iudicia nõ ex furore et vĩdicta ſũt faciẽda ſʒ cũ maturitate et ꝯſilio: factũ ẽ ĩ iudicio ꝓponẽdum: ⁊ ſic mortis ſnĩa ꝓferẽda. ſic.n. ꝓbare: ſei adduxerũt ad iudiciũ xp̃i mulierẽ ĩ adulterio deꝓhẽſã ⁊ nõ ĩ adulterio occidert̃ et ſimil̃r ſenes adulteriũ Suſane iponẽtes cõuocato ꝑpl̃o corã omnibus cauſam ſanguinis pertractabant.

Quantũ ad 2ᵐ d recõciliatiõe: ſciẽdũ ẽ ꝙ aut vxor correcta ẽ d peccato: aut mãet icorrigibil̃. ſi mãet icorrigibil̃ viro nõ licʒ eã ſibi recõciliare ea rõne q̃ nõ licebat eã nolẽtẽ a peccato deſiſtere retinere. ſi ãt ẽ correcta: pt eã vir ſibi recõciliare: cũ vt ſepe dictũ eſt diuortiũ ſit itroductũ ĩ fauorẽ ĩnocẽtis. Ubi ãt pʒ correctio vxoris licʒ uiro renũciat̃ iuri ſuo. In cãu vo ĩ q̃ pt fieri recõciliatio: aut cõcordãt ũterq3 ĩ recõciliationẽ: ⁊ tũc dʒ fieri: aut vterq3 diſcordat: ⁊ tunc non debʒ fieri: aut alter concordat et alter nõ: ⁊ tunc aut innocens petit ſibi reconciliari nocẽtẽ ⁊ tunc debet cogi nocens ad reconciliationem: cũ ĩnocẽs per diuortiũ non amiſerit ius qd habʒ ĩ altero: aut nocens petit ĩnocẽtẽ: ⁊ tũc nõ dʒ cogi: q2 pnĩa nõ tollit actiõem. 34. q.2. Admõet̃. ⁊ ml̃to min⁹ exceptiõeʒ: q2 facili⁹ itollit̃ actio q̃ exceptio ar. ff. d ſup. l.i. §. qd ãt. ff. d re iudi. l. iuito. §. cui dam⁹. ¶ P̃. ꝙ vir dimittat vxorẽ adl̃terã lex ẽ vt. 32.q.i. Dic dñs. ⁊ ꝙ legl̃ ẽ ĩ pnĩa nõ dlet̃: ſic nec ĩ bap°. 26. di. vna tñ. qd.n. peccatũ nõ ẽ: ſolui iter pctã credi nõ dʒ vt. 26. di. Deide ĩ fi. ⁊ ĩ h̃ oẽs cõcordãt. aut nocẽs petit nocẽtẽ. vt mlĩer q̃ p⁹ erat fõnicata vir q̃ p⁹ diuortiũ ẽ fornicat⁹ ⁊ tũc ẽ q̃druplex opio. pᵃ Raymõdi ĩ ſũma q̃ dic ſe credere ꝙ eccl̃ia ex offõ ſuo dʒ ꝯpellere vir ad vxorẽ ſuã recipiẽᵐ. ar. ſumẽs ex eo qd hẽt̃ ex. d diuor. c. Ex lr̃is. 2ᵃ opio ẽ Hoffredi q̃ tenet ꝯriũ ĩ ſũma ſua triplici rõne. pma ẽ: q2 ſnĩa bñ lata nõ dʒ retractari vt. 6. q. 4. Qd ſeml̃ bñ diffinitũ ẽ: ſed ſnĩa diuortij ſupꝑoĩt iter tales rite lata. ḡ nõ dʒ retractari. 2ᵃ rõ ẽ: q2 ſuit⁹ amiſſa nõ renaſcit̃ ſʒ iura ciuilia. ff. d ſolut. l. ticiũ. §. arẽa. ſʒ vxor fornicãs ꝑ ſniam diuortij amiſit ſuitutẽ quã hẽbat ĩ corꝑe viri. ḡ illa nõ renaſcit̃ ex crimie viri ſeq̃nte. 3ᵃ rõ q2 lʒ excep° crimis tollat̃ ꝑ replicationẽ crimis vt. 32. q. 6. ꝑ toᵐ. ⁊ ex d diuor. ſignificaſti. excep° tñ rei iudicate ꝑ ſeq̃ns crimẽ nõ tollit̃: ſed vir hʒ ꝯ vxorẽ exceptiõeʒ rei iudicate: hec ḡ exceptio nõ tollit̃ ꝑ ſequẽtẽ fornicatiõem viri. Et rñdet Hoffred⁹ ad illã dcretalẽ Ex lr̃is. q2 ibi nõ fuit facta ſeꝑatio ꝑ ſniam: ſed ꝑ ꝓuidẽᵃᵐ epi: vt iteri ineſtigaret an ex colludio mulieris ꝯfiteret̃ adulteriũ: vñ poſtea dtecto colludio reuocata ẽ ſeꝑatio. 3ᵃ opio ẽ tenẽtis mediã viã. ſ. ꝙ ſʒ iudiciũ forẽſe vir p⁹ diuortiũ fornicat⁹ nõ dʒ cogi ad vxorẽ redire: ſed ſm iudiᵐ ꝯſcie tenet̃ redire ad eã correctaʒ niſi velit ad ſacros ordines ꝓmoueri: q2 tũc ꝑiudicaret ſibi cognoſcẽ° vxorẽ p⁹ fornicatã. Et h9 rõ ẽ: q2 ĩ h̃ cãu ceſſat tota cã diuortij: q2 nõ cedit ĩ fauorẽ viri nec ad correctiõeʒ mulieris q̃ iã ſecuta ẽ. ſed poti⁹ expõit̃ ꝑicl̃o icõtinẽtie.

¶ 4ᵃ opio ẽ qñ nocẽs petit nocẽtẽ tũc ĩ foro ꝯſcie ſi fornicat⁹ añ petat illũ q̃ fornicat⁹ ẽ p⁹: dʒ ſibi reddi niſi uelit itrare religiõem uel ſuſciꝑe ſacrum ordinem. Si autem ille q̃ fornicat⁹ ẽ p⁹ petat illũ q̃ fornicat⁹ ẽ añ: ꝑꝑ cui⁹ culpã fuit mr̃imoᵐ ſeꝑatũ nõ dʒ cogi reddere. Rõ pmi ẽ: q2 ſnĩa hoĩs nõ tollit ius diuĩ qd ẽ ꝙ fornicãs ultio nõ pt reppellere pᵐ ĩ quo.n. alterũ iudicas teipm cõdẽnas. Rõ ſecũdi ẽ: q2 ſic peccatũ nouiſſimũ ꝑiudicat ſic delictũ ultimũ. Sed quia ſãcti uidet̃ dicere et ẽt iura ꝙ paria dlicta mutua cõpenſatiõe tollũtur: nec req̃rũt ꝙ vterq3 ſiml̃ fornicet̃: raro eſt ḡ ſiue pri⁹ ſiue poſteri⁹ nõ refert: ſed bñ refert q̃s ẽ correctus et q̃s nõ. q̃ correct⁹ põt petere nõ correctũ ⁊ nõ pẽitẽtẽ: q̃uis nõ ecõ: ſed q̃uis clarũ ſit ꝙ non correctus nõ pt aliũ inuitum petere: ſed tñ dubiũ ẽ q̃ũ correctus poteſt petere non correctũ: quia talis non debet teneri. Sed dõʒ eſt ꝙ immo ſm diſtinctionẽ datã in precedẽti q̃õne. In foro autẽ eccl̃ie uidetur diſtiguẽdum quia aut ſũt non correcti: et tunc eccleſia non debet ſuſtinere adulteriũ ſed ſeꝑatos cũ alijs adulterãtes dʒ ex officio ſuo cogere adĩuicẽ reconciliari etiam ſi ambo diſcordarent. ergo multo magis ſi vnus: cõcordat: ali⁹ diſcordat. Si ãt q̃ poſt ſniaʒ fornicat⁹ ẽ peniteret nõ ꝑꝑ hoc ſaltẽ iure actiõis ad aliũ redire cõpellẽdus ẽ. Meli⁹ tamẽ videt̃ ꝙ ſnĩa hoĩs nõ tollit illud qd ẽ iuris diuini: q̃ ubi uterq3 fornicat⁹ ẽ ſiue añ ſententiã: ſiue poſt: ſiue un⁹ añ et ali⁹ p⁹: q̃cũq3 petat aliũ: q2 eo ipo ꝙ petit aliũ vr̃ correct⁹: ali⁹ ĩ foro cõſẽtiẽte dʒ recõciliari et iudicio eccl̃ie dʒ ſibi reddi: niſi velit ſuſciꝑe ſacruʒ ordinẽ ſi ẽ uir: uel itrare religiõem nõ obſtãte diſtictione de pmo et vltĩo põita ĩ ꝑcedẽti q̃õne: q2 ſicut ĩ mr̃imonio nõ cõſũmato quilibʒ põt itrare religionẽ qd ius nõ ꝑdit fornicãdo cũ nõ ſit ſcriptũ: ſʒ tenet̃ ꝯſũat̃ niſi uelit religiõẽ itrare: ita vxore fornicãte mr̃imonio ꝯſũmato vir põt religionẽ itrare vl̃ vouere vl̃ ſacrũ ordinẽ ſuſciꝑe: qd ſi feciſſʒ lʒ poſtea fornicat⁹ eẽt: certũ ẽ ꝙ redire nõ teneret: q2 nec ſibi liceret ex quo legittime vouiſſet. ſil̃r ſi añq̃ hoc fecerit cuʒ ꝑ alteri⁹ fornicationẽ fuerit ſibi acq̃ſitũ ius nõ reddẽdi et vouẽdi: fornicãdo maxĩe poſt ſniam ꝑdit ius nõ reddẽdi ſed nõ ꝑdit ius vouẽdi: ita ꝙ alternatiue ⁊ ſub diſiũctõe tenet̃ reddere ⁊ redire vl̃ ſacrũ ordinẽ ſuſciꝑe: ſi ẽ vir: vel religionẽ itrare: qd ẽ cõe vtriq3. Et ad hoc eſt. de diuor. c. Ex lr̃is. vbi lʒ vterq3 ꝑuati fuerit iiũcta ꝯtinẽtia: tñ eadẽ rõ ẽ iuris diuini: ꝙ fornicans nõ poſſit alteri crimẽ obijcere. Et quos de⁹ ꝯiũxit hõ nõ ſeparet: niſi vt ds ſeꝑat. ſ. ꝑꝑ fornicationem alterius: non vtriuſq3.

2 **Q**uantum ad 3ᵐ r̃ndẽdũ ẽ ad tres rõnes Hoffredi: ¶ Ad pmã q̃ fuit ſupra opponẽdo. 2ᵃ ꝙ ſnĩa lata nõ dʒ retractari. Dõʒ ꝙ iſta rõ nõ ꝓbat q̃n inocẽs poſt ſniam poſſit petere nocẽtẽ: q2 ſuit⁹ quã hʒ ꝯiũx in corpore cõiugis cũ ſit d iure diuĩo: nõ tollit̃ niſi ꝑ fornicatõeʒ quã ſolã ius diuinũ excipit. ḡ nõ fornicãti ſnĩa diuortij non aufert ſuitutẽ: ſʒ ipẽmet ſibi aufert. ꝑ h̃ ꝙ iniat ad vouendũ: quã tñ iniaʒ re itegra põt reuocare. vñ cũ ꝑſiſtẽdo vſq3 ad ſniam videat̃ dare iniam: ſi añ votũ emiſſũ adulterã repetat dʒ redire: ſʒ poſt nõ. vñ ⁊ de monaſterio exhĩbat eã niſi ꝓfeſſionẽ fecerit: vl̃ ſupple votũ ſimplex emiſit. C. d adl̃. auc̃. Sʒ nouo. Sʒ loquẽdo de nocẽte q̃ repetit nocẽtẽ: dñt aliq̃ ꝙ obligatio nõ tollit̃: ſʒ reddit̃ iefficax ad agẽdũ: quia obſtat exceptio rei iudicate: q2 obligatio ad thoꝝ ⁊ cohitationẽ nõ ẽ aliud q̃ ipm vicl̃ʒ. ſed iſtd iꝓbatũ fuit. ſ. diſt. 3 i q2 mr̃imonio ꝯſũmato ꝓfeſſiõe legittime fcã: vel ordĩe ſa

3 cro legittime ſuſcepto manet vincl̃ʒ vſq3 ad mortẽ nãleʒ nec tñ manet obligatio ad iſta: q2 tũc eẽt q̃s ſil̃ ⁊ ſemel obligat⁹ ad ꝯria. ſ. ad caſte viuẽdũ ⁊ cõtinẽdũ ex voto: ⁊ ad nõ caſte viuẽdũ ſʒ debitũ reddẽdũ ex vincl̃o ⁊ mr̃imonio. vñ lʒ ſm iuriſtas dicat̃ actio nõ tolli ſʒ exceptõe elidi. tñ ſʒ ius nãle ⁊ diuinũ obligatio tollit̃ qñ aliq̃s nõ plus tenet̃. ⁊ ſic ẽ

4 hic. Dõm ẽ ḡ ꝙ ſuit⁹ amiſſa ĩ ſe ⁊ ĩ ſua cã nõ renaſcit̃. ſic qñ dom⁹ q̃ debebat ſuitutẽ ẽ ad arcã redacta: tũc.n. ĩ ſe ⁊ ĩ ſua cã ẽ extĩcta. vñ ſi reedificet̃ dom⁹ nõ debet̃ ſuit⁹ ꝑſonalis: q2 forte ſec⁹ de reali. Et ſil̃r ſi ꝯiũx mortu⁹ reuiuiſcat nõ tenet̃ reddere debitum: quia ſuitus illa fuit extĩcta ĩ ſe ⁊ ĩ ſua cã. ſʒ qñ ſuit⁹ nõ ẽ extĩcta ĩ ſua cã: ſʒ ĩ ſe tñ ꝑ aliqd ipedimẽtũ illo ãmoto pt iterũ ob illa cã ſuit⁹ ꝓdire: ⁊ ita ẽ hic: q2 viculo manẽte ſẽꝑ manet cã obligatiõis: ſed fornicatio ſuꝑueniẽs ipedit hãc cauſationẽ vel efficiẽtiã quo ipedimẽto ãmoto ꝑ alteri⁹ fornicationẽ ꝑ quã prior non põt opponi vinculũ cãt obligationẽ ſicut p⁹: queãdmodũ remoto ꝓhibẽte graue fertur deorſũ ſicut pns: ⁊ cõſtat ꝙ illa rõ ĩ hac mã locũ nõ hʒ: q2 ꝑ fornicationẽ ſine ſnĩa tollit̃ ſeruit⁹ quo ad thoꝝ ſicut ꝑ ſniam: q2 auctoritate ꝓpia ſemꝑ põt negat̃ dbitũ: ⁊ tñ ſi poſtea añ ſniaʒ fornicet̃ tenet̃ reddẽ: ⁊ ſic ſeruitus hic amiſſa reuiuiſcit. ¶ Ad ſcdaʒ q̃ fuit pma dicẽdũ. ꝙ qñ eccl̃ia iuenit ſe deceptã: lʒ ſnĩa fuerit bñ lata: q2 ſm allegata rectractat eã: ſicut qñ ꝓpter ipotẽtiã coeundi fuerũt ſeparati ⁊ poſtea iuenit̃ ꝯriũ ꝓpter id qd ex poſt facto appet: ita ⁊ h̃: q2 eccl̃ia ſupponebat ꝙ ſeꝑati caſte viuerẽt: iõ eos ſeparauit vtriq3 cõtinẽtiã idicẽdo q̃ſi ſub mõ tacito vel cõditiõe tacita: qd ſi nõ faciãt decepta retractat ſẽtẽtiã: q2 ſi vterq3 publice fornicaret̃ nõ obſtãte ſnĩa eccl̃ia cogeret eos ad ſe redire. Itẽ ſi ĩnocẽs petat nocẽtẽ p⁹ ſniaʒ ante votũ dʒ ſibi reddi nõ obſtãte ſnĩa: q2 fauore eius lata itelligit̃ ſub conditiõe niſi recõciliauerit vel niſi reuocauerit: ⁊ multo magis itelligit̃ ſub cõditiõe ſi cõtiuerit. ¶ Ad ſcdã ꝙ crimẽ nõ tollit exceptionẽ rei iudicate: dicenduʒ ꝙ imo q2 regl̃a iuris ẽ. ff. de diuer. ⁊ tpa. ꝑſ. l. de accei. ꝙ ſi vinco vicẽtẽ te multo forti⁹ vinco te. Exceptio.n. crimnis q̃ ẽ de iure diuino fortior ẽ q̃ illa rei iudicate: q̃ ẽ de iur̃ poſitiuo: q2 ſi ꝑ falſos teſtes deꝓhẽderet̃ lata ſnĩa ꝓ diuortio vel ꝓ mr̃imonio retractaret̃: ⁊ ĩ foro ꝯſcie q̃uis eſſet lata ſnĩa ꝓ diuortio ſi nõ iteruẽiſſet fornicatio teneret̃ iſte debitũ reddere: q2 quẽ ds obligat hõ nõ liberat. ⁊ eꝯ ſi ſciret fornicationẽ quã ꝓbare nõ potuit: nõ tenet̃ reddere. q2 queʒ ds liberat hõ nõ ligat ad reddẽdũ. Si ḡ fornicatio ſequẽs tollit exceptionẽ cris q̃ fortior ẽ: ml̃to magis illã rei iudicate. Si dicatur ꝙ vna ẽ maior altera: ſʒ due ſimul ꝑponderãt vni: nõ valet: q2 vbi duo ꝑꝑ vnũ vtrobiq3 tãtũ vnum Sententia non hʒ robur niſi propter crimen quod vere ſupponit̃: vñ q̃cq̃d repellit exceptionẽ crimis ꝑ ꝯñs repellit vtrũq3. ¶ Ad argumẽta ĩ oppoᵐ. Ad pmũ dicẽdũ ꝙ ꝑ diuortiũ ſoluit̃ obligatio quo ad thoꝝ ⁊ hitatõeʒ: ſed nõ ſoluit̃ vinculũ mr̃imonij. ¶ Ad 2ᵐ dõʒ ꝙ cõiter dr̃ ꝙ illa exceptõ dñi. Mat. 19. rfert̃ ad ꝑtẽ dicti. ſ. ad dimiſſionẽ vxoris nõ ad totũ. ſʒ iſtd nõ ẽ bene clarũ: q2 excluſa altera parte exceptio nõ hʒ locũ: vt ſi dicat̃: Quicũq3 dimiſerit vxorẽ excepta cã fornicatiõis mechat̃. ſlm ẽ: q2 ex ſola dimiſſiõe vxoris nullus mechatus ẽ: niſi itelligat̃ ꝙ mechat̃. i. facit eã mechari: q2 dat occaſionẽ mechãdi. Põt tñ al̃r dici ꝙ illud vitatẽ hʒ ĩ caſu ĩ quo ds logt̃ referẽdo exceptionẽ ad totũ dictũ: q2 in repudio ꝑꝑ fornicationẽ ĩ ve. le. adl̃tera lapidabat̃. ꝙ ſi ſeruaret̃ ĩ no. le. ſicut alicubi ĩ hiſpania fit: tũc liceret viro vxore repudiata alterã ducere. nec tñ pl̃es haberet ſimul: q2 prima lapidaret̃.

¶ Si pro extrema cõditione valeat vxor ſeparari a viro: ⁊ ecõuerſo. Diſtin. XXXVI. a

NUnc de ꝯditõe videam⁹ an valeat cõiugiũ diuidere. Ad qd dicim⁹ q2 nõ negat̃ igenua poſſe nubere ſuo: ſʒ ſi neſcit̃ eẽ ſuil̃ ꝯditõis: libere pt dimitti cũ ſeruit⁹ ei⁹ fuerit dꝓhẽſa: ſm illd. Siq̃s igenu⁹ hõ ãcillã alteri⁹ vxorẽ acceperit: ⁊ eſtimat ꝙ igenua ſit: ſi ipa femia fuerit poſtea in ſeruitutẽ dicta: ſi eã a ſeruitute redimere põt faciat: ſi nõ põt: ſi voluerit aliã accipiat. Si vero ãcillã eã ſcierat ⁊ collaudauerat: poſt eã vt legittimã hẽat. Itẽ ex codẽ. Si femina ingenua accepit ſeruũ: ſciẽs ꝙ ſeru⁹ eẽt: hẽat eũ: q2 oẽs vnũ prẽʒ hẽm⁹ ĩ celis: vna lex erit viro ⁊ femine. Cũ dr̃ ſciẽs illũ ſeruũ: dat̃ itelligi: ꝙ ſi neſcierit illũ ſeruũ eẽ: nõ cogit̃ manere cum ipſo. Si.n. ꝯditõis dolũ patit̃: nõ cogit̃ adherere ei cui⁹ fraude decepta ẽ. Si ãt vir ſcierit conditionẽ mulieris vl̃ ecõuerſo: nõ valet eã dimittere. Uñ Zacharias papa. Si q̃s liber ãcillaʒ in mr̃imonio accepit: nõ hʒ licẽtiã dimittendi eã: ſi cõſẽſu ãborũ cõiuncti ſũt: niſi ob fornicationeʒ. De illis agit q̃b⁹ alterutri⁹ cõditio nota ẽ quando coniunguntur.

¶ De copl̃a ſerui ⁊ ãcille diuerſoꝝ dñoꝝ. b

q **U**erit̃ ẽt ſi ſeru⁹ vni⁹ ãcillã alteri⁹ accepit an ſit iter eos cõiugiũ. De hoc ẽt ſtatutũ ẽ. Dictũ eſt nobis ꝙ q̃dã legittĩa ſeruoꝝ mr̃imonia ꝑtãtiua q̃dã preſumptiõe dirimãt: nõ attẽdẽtes illd quos de⁹ cõiũxit hõ nõ ſeparet. vñ nobis viſũ ẽ vt cõiugia ſeruoꝝ nõ dirimãt

et ſi diuerſos dños hēant: ſ; i vno cōiugio ꝑmanētes dñis ſeruiāt ſuis. Et hoc ī illis obſeruandū ē vbi legalis cōiūctio fuit ⁊ ꝑ volūtatē dñorū. Attēde finē hui⁹ capli: vbi vr̄ innui ꝑter volūtatē dñoꝝ iter ſeruū ⁊ ācillā nō poſſe cōtrahi cōiugiū: vel ſi cōtrahit nō eē ratum. Quibuſdam tamen videtur inter eos poſſe fieri coniugium: dominis ignorantibus.

¶ De viro q̄ ſe facit ſuū vt diuidat ab vxore. b

Illud ēt notādum ꝙ ſi mulier virū liberū
i accepperit ⁊ ille vt eam pręſter diſcidiū ſe alicui⁹ ſeruū fecerit: nec ille vxorē dimittere: nec illa ob viculū ꝯiugii ī ſeruitutem redigi poterit. Vn̄ ill̄ð. Perlatū ē ad ſanctā ſynodū: ꝙ quidā igenuus igenuā accepit vxorē: ⁊ poſt filioꝝ ꝓcreationē: occaſiōe diuortii: cuiuſdā ſeruū ſe fecerit: vtꝝ ⁊ mulierē neceſſario tenere debeat: ⁊ ſi tenuerit: an illa etiam ſeruituti ſubiici debeat queſitū eſt: Iudicatū ē vxorē minime debere dimitti: nō tn̄ ob xp̄i legē mulierē ī ſeruitutē redigi: dū ille nō ex ꝯſenſu ꝯiugis ſe ſeruū fecerit: quem liberum ipſa maritum acceperat.

¶ De etate contrahentium. b

Hoc ēt ſciēdū eſt ꝙ pueri añ .xiiii. ānos ⁊
b puelle añ .xii. annos ſm̄ leges mr̄imōniū inire nequnt. Qꝫ ſi añ ꝑdcā tp̄a copulā inierit ſepari poſſūt q̄uis volūtate ⁊ aſſenſu parētum iuncti fuerint. Qui vero in pueritia copulati poſt annos pubertatis nolunt ſe relinquere ſed in coniunctiōe permanere: iaꝫ ex hoc efficiuntur coniuges: et deinceps nequeunt ſeparari. Item. Sponſalia ante ſeptēnium cōtrahi non poſſunt. ſolo enim conſenſu cōtrahūtur qui iteruenire non poteſt niſi ab alterutra parte intelligatur: quod inter eos agitur.

¶ Duo illa executi ſumus cum aliorum quorundam adiectione quib⁹ coniugium ſolui pōt nec tamen ſolui ſemper neceſſe eſt. Nunc de aliis: que perſonas illegitimas penit⁹ faciūt addendum eſt: et primum de ordine.

Circa diſtin. 36. q̄runt̄ duo. Primū ē impedimētū ſeruitutis. 2m̄ ð cōiugio ſeruoꝝ. ¶ Primo ḡ q̄rit̄ vtrū ſeruit⁹ ipediat mr̄imoniū. ⁊ vr̄ ꝙ nō. qꝛ grauior cōditio i cōiuge eſt lepra q̄ꝫ ſuit⁹: ſ; lepra non ipedit: ḡ nec ſuitus. ¶ Itē ius poſitiuū nō pōt ꝑiudicare iuri nāli: ſed mr̄imoniū eſt ð
pᵃ ꝯ° iure nāli: ſeruit⁹ de iure poſitiuo. ḡ ſeruitus nō pōt ꝑiudicare mr̄imōio. ¶ In ꝯriū eſt qð dr̄ ex̄. de ꝯiu. ſer. ꝙ error cōditōis ipedit mr̄imoniū ꝯhēdū ⁊ dirimit iā ꝯctum. ¶ R°. hic ſunt tria vidēda: qꝛ ſuitus pōt mr̄imoniū ꝑcedere ⁊ ei ſupuenire. Et ideo primo videndū eſt q̄ regrunt̄ ex parte ꝓclamātis ad hoc ꝙ mr̄imoniū dirimat̄ ꝓpter ſuitutē ꝑcedentem. 2° q̄ ex parte ꝓclamati. 3° ð ſuitute ſupueniēte.

Quantum ad pmū ſūt tres ꝯnes. ¶ Prima ꝙ conditio, i. error ſeruitutis ipedit mr̄imoniū ꝯhēdū ⁊ dirimit poſt ꝯctū: qꝛ nō poteſt libere coire. vnde ſicut met⁹ ipedit liberū ꝯſenſū eque ipedit mr̄imoᵐ. ſicut vis q̄ ipedit abſolutū ꝯſenſū: ita error ꝯditōis q̄ ipedit liberū actū ipedit eque: ſicut error frigiditatis q̄ ipedit abſolutū actū. ¶ 2ᵃ ꝯcl̄o eſt: ꝙ alr̄ ipedit error perſone q̄ꝫ ꝯditionis. 2ᵃ
qꝛ ille ex nā mr̄imonii. vn̄ eccl̄ia nō poſſet facere ꝙ error pſone nō ipediret mr̄imoniū cū deſit ꝯſenſus: ſed error cōditōis ipedit ex ſtatuto eccl̄ie. vn̄ eccl̄ia poſſꝫ ſtatuere ꝙ nō ipediret. Poſſet ēt ſtatuere ꝙ error q̄litatis vl̄ fortune ipediret. ¶ 3ᵃ ꝯcl̄o eſt: ꝙ ad hoc ꝙ ſeruit⁹ dirimat mr̄imo 3ᵃ
niū regrūtur tria ex pte illi⁹ q̄ vult dirimere. Primū eſt libertas: qꝛ ſeruus nō pt ꝯq̄ri de ancilla: nec eꝯ. Solū eni error deterioris ꝯditōis ipedit: nō error paris vl̄ melioris. vn̄ regrit̄ ꝙ ex vna pte tm̄ ſit ſeruit⁹. Cōtrahūt. n. duo ſui verū mr̄imoniū. qꝛ i xp̄o ieſu nō ē ſeruus neqꝫ liber. i. nō ē differētia iter ſuū ⁊ liberꝝ: quo ad ſacra noue legi: ſiue vterqꝫ ſciēs ſiue vtriqꝫ ignar⁹ ſue vl̄ alteri⁹ ꝯditōis: vt ſi ſeru⁹ ſupbus nollet ꝯhere niſi cū liba: ꝯhēdo cū ācilla quā credebat liberā: nihilomin⁹ eēt ver⁹ marit⁹. ſicut burgēſis nollēs cōtrahere niſi cū nobili: ⁊ eꝯ: ſi libera nollet ꝯhere niſi cū ſeruo vt teneret pmatū: qꝛ error i meliori ⁊ deteriori eq̄li ⁊c. 2° regritur ꝙ ignorauerit ſuitutē is q̄ ꝓclamat: qꝛ ſcienti dolus nō iferꝛ. vn̄ oꝫ ꝙ ſit liber ⁊ ignar⁹ ſuitutis alterius. 3° regritur ꝙ ignorantia duret. Nā ſi poſtq̄ꝫ cognouit ei⁹ ꝯditionē ꝯſenſit v̄bo vl̄ fcō petēdo debitū vl̄ reddēdo: ſibi ꝑiudicat. 29. q. 2. Si q̄s igenu⁹ ⁊. c. ſi femia igēua. ex̄. ð ꝯiu. ſer. Propoſuit. Si igr̄ hꝫ ꝓbabilē opīonē ð ſuitute alteri⁹: extūc ſibi ꝑiudicat: ſec⁹ ſi leuē aut temerariā ſuſpitiōeꝫ cui credi nō oꝫ. ex̄. de ſen. exco. Ingſitōi. Cū ēt titubās ꝓ ignorāte hñd⁹ ſit. C. ð ꝯdi. iñdebi. l. vl. Si āt mota qōne ab eccl̄ia ꝯpellat̄ ſꝫ Tane i. c. ꝓponit: nō tenet̄ reddere debitū: qꝛ aut fornicaret̄ aut ſibi ꝑiudicarꝫ ſi vxorio affcū eā cogſcerꝫ.

Quantū ad 2m̄ de reqſitis ex pte ꝓclamati ſūt. 5. cōcluſiōes ſꝫ tria q̄ regrūt̄. ¶ p° ꝙ ſit ſuit⁹ pᵃ
v̄a ſm̄ hoſt. ⁊ ꝓpe dcā: nō āt error libertie ꝯditōis vl̄ aſcripticie vl̄ origiarie: qꝛ oēs tl̄es v̄i liberi ſūt: q̄uis ad q̄ſdā operas pl̄s ceteris teneāt̄: nec cl̄icari aut mōachari ꝓhit ſic notat ho. 22. q. 2. i pn°. ¶ Sꝫ ꝯ ħ ē: qꝛ iure ciuili eq̄ reprobat̄ mr̄imoᵐ aſcripticii ⁊ ſui. auc̄. ð nup. §. aſcrip°. col. 4. ¶ R°. ad hoc hō ꝯhit mr̄imoᵐ vt ꝓuideat ſibi de filiis legittimis ad cultū dei: ⁊ ad hereditatis ſucceſſionē. vn̄ pr̄es debent theſauriʒare filiis. Quicqd āt ſit ð iure ſui nr̄i tp̄is ita arcēt̄ ð ꝯſuetudie ab ordib⁹: ſic ſui vr̄. Itē bona eoꝝ i morte q̄nꝫ occupāt̄ iure pecullii ⁊ filii ſiūt eodē mō ꝯditōati. vn̄ multū deciperet̄ volēs hr̄e liberos cl̄icos ⁊ heredes qui cōtraheret cum illa quā credit liberā ⁊ eſſet ſic ſerua ꝙ filii nō poſſēt ꝓmoueri nec ad hereditatē patris alibi trāſire: nec ipi matri ſuccedere. Nec obſtat ꝙ ēt ꝯhens cū corrupta quā credit v̄ginem ſit bigamus: ⁊ tamen eſt veꝝ mr̄imoniū: quia i mr̄imonio plus ꝓuidet̄ liberis q̄ꝫ cōiugi: qꝛ eſt ꝓpter ꝓlē principaliter. Regritur igit̄ ꝙ ſit ſeruitus vera non tanta ſicut iure ciuili. puta: ꝙ poſſit vendi vt bos. ſed ꝙ ei⁹ cōditio ſit cōtra bona matrimonii: puta contra bonū ꝓlis educande: qꝛ ſucceſſio non ſperat̄ vel non in totū: ſed phyſcus occupat totū, vel partē: vel ad cultū dei: qꝛ nō poteſt fieri clericus vel religioſus: ⁊ cōtra cohitationem: qꝛ eſt aſcriptus glebe. qꝛ ſi vult ire ad alias partes vxor nō pōt ſeq̄ euꝫ: cū ſit ſerua de corpore ⁊ hꝯ. ideo ⁊c. ¶ Scđa ꝯcl̄o eſt ꝙ ſo 2ᵃ
regritur ꝙ ſit ſeruitus cōtinuata. vbi eſt ſciēdū ꝙ q̄ñ pmo liber incipit ſcire ſeruitutē alteri⁹: tūc in poteſtate ei⁹ eſt ratificare mr̄imoniū. vn̄ ſi poſtea ſciēter cognoſcat eā itelligit̄ ꝯſūmatū. ſed ſi ſil̄ audiat rumores de ſuitute ⁊ manumiſſione: qꝛ poſtea nō ꝯſenſit adhuc nō ē mr̄imoniū. ſꝫ ex quo ceſſat cā iſtud qð ꝑceſſit hꝫ vī ſpōſalioꝝ et tenet̄ cū ea ꝯhere: ꝙ ſi ꝯhat cū alia tenet 2m̄: ſed peccat. Alii vo dn̄t ꝙ eccl̄ia tādiu facit pſonā ihabilē q̄ꝫdiu ē ſua ⁊ nō pl̄s. vn̄ ſiue ſciēs ſiue ignorās cognoſcat eā poſt manumiſſionē: qꝛ affectu maritali h̄ facit: nec ē mō ipediᵐ ex pte alteri⁹: iō ē verū mr̄imoniū. ſꝫ ſi poſt manumiſſionē nūq̄ꝫ eā cognouit: nō ē veꝝ mr̄imoniū: qð non eſt niſi ex ꝯſēſu vero vel ꝑſūpto poſt manumiſſionē. ſed ꝯſenſus expſſus nō ē nec ēt ꝑſupt° ex ſola cohitatōe i domo. ſicut eſt ex cohabitatione thori. ideo ⁊c. ¶ 3ᵃ ꝯ ē ꝙ tertio regritur ꝙ ſit ſuit⁹ añ decēniuꝫ detecta pp̄ duo. p° qꝛ tāto tp̄e vr̄ libertas ꝑſcripta: cū ēt triennio ſuus vt cetere res mobiles ⁊ ſe mouētes poſſint vſucapi: ⁊ ſic nō ē res ꝯtinuata: ⁊ ſic redit i 2m̄ caſū. Et ð hoc hr̄ de ꝯiu. ſer. c. penul. vbi dr̄ i glo. ꝙ ēt q̄nquēniū ſufficit ꝓ libertate. 2ᵃ rō eſt: qꝛ tāto tp̄e cū ea exiſtēs vr̄ nolle fuiſſe ſine vxore: ita et ſi nō eēt vxor velle tn̄ vr̄ eā eē vxorē. Qð ēt vr̄ mirabile: qꝛ aut hō cognoſcit eā affcū fornicario: ⁊ ſic peccat: aut maritali: ⁊ tūc vult eā eē vxorē ſuā: ⁊ ſic ꝯſēſit. Et dðm ꝙ nō ꝯſentiūt q̄ errāt. vn̄ vult eē ſi ē libera: ⁊ quia credit ꝙ ita ſit ⁊ ꝑ ꝯñs ꝙ ſit vxor ſua: ſic eā cognoſcit: ⁊ ꝑ h̄ qdā iuratur⁹ i eccl̄ia i q̄ i canonicuꝫ recipiebat̄: ꝙ credebat ſe legittimū iformauit ꝯſciam ſuā ꝯſilio cuiuſdā ꝙ poſſet hoc iurare: q̄uis parētes ei⁹ a pn° fornicarie cōueniſſēt: qꝛ pluſq̄ꝫ. 10. ānis ⁊ vſqꝫ ad mortē ſteterūt q̄ꝫtū ad actū illū ſicut vir ⁊ vxor. nūq̄ꝫ tamē i facie eccl̄ie nec alr̄ ꝙ ſciat̄ vl̄ ſcitū fuerit mr̄imoniū ꝯhētes: qꝛ nō ē v̄iſil̄e ꝙ tāto tp̄e ſteterūt ꝙ in mr̄imoᵐ nō ꝯſēſerit. ⁊ ꝙ ſic i forⁿᶜ mori vellēt.

pᵃ Quantū ad 3m̄ de ſeruitute ſupueniēte ſūt. 5. cōcluſiones. ¶ Prima ꝙ nō pōt vxor ſe facere ſuaꝫ inſcio viro vel ignorāte iure diuino quo dr̄ gene. 3. ſub viri ptāte eris ⁊ ipſe dn̄abit̄ tui. vn̄ pōt irritare vota ei⁹ ⁊ pſonalia ⁊ realia ēt nō reſpiciētia debituꝫ carnalē. Secus iure ciuili: qꝛ ē ſocia ⁊ nō ſubiecta: imo ſui iuris. Nā iure illo nō ē ptās niſi pma vel dn̄ica: vn̄ oēs q̄ non ſūt filiifamilias aut ſūt ſui iuris ⁊ hn̄tes curatorē vel tutorē: vn̄ maior. 20. ānis pōt ſe venūdare i ſeruū: nec diſtinguit̄ vtꝝ habeat curatorem vel nō: ⁊ vtrū ſit vir vel cōiugata an ſoluta: vn̄ iure ciuili vr̄ ꝙ vxor pōt ſe facere ācillā ſicut eꝯ°. Teologi tn̄ dn̄t oppoſitū. Et ſiqdē illa ſubiectio quā ſcriptura pōit eēt tm̄ iudicialis abolita eēt ꝑ xp̄m. ⁊ ius ciuile oppoſitū: qꝛ nālis ē ⁊ moralis rōni recte ꝯcordās repetita i nouo teſtamēto. Ideo veri⁹ ē qð dicunt theologi. ¶ 2ᵃ ꝯ° ē. ꝙ marit⁹ pōt ſe
2ᵃ ſeruū facere ſicut caput ⁊ dñs ſui iuris vxore inſcia ⁊ iuita. Sꝫ h̄ ē vnū dubiū: qꝛ ꝑ h̄ minus libere reddēt debitū: ſic ⁊ nō pt vouere de nō petēdo ne fiat onerosū ſꝫ q̄ſdā: ſꝫ nō valꝫ: qꝛ hic tenetur debitū reddere ēt dño vetante ex quo mr̄imoniū preceſſit: ⁊ pōt petere ēt dño inhibēte. ¶ 3ᵃ ꝯ° eſt. ꝙ
3ᵃ q̄ñ dr̄ ꝙ aliquis pōt ſe dare in ſeruū intelligitur. i. venūdare ſe ad preciū participādū: alr̄ donatio nō valeret: qꝛ dōatio excedēs quingētos ſolidos reputat̄ imēſa iure ciuili: ⁊ quaten⁹ ē vltra caten⁹ nō eſt valida: ꝙ ſi eſſet res indiuiſibilis forte totum viciaret̄. C. de. dona. l. ſi quis argentum: ſed libertas ineſtimabilis res ē ⁊ idiuiſibilis. vnde dare ſe in ſeruum eſt imēſa donatio ⁊ non valet. Alia rō eſt: qꝛ ſui aut naſcuntur ex ancillis noſtris: aut manucapiunt̄ i bello aut fiunt ꝑ hoc ꝙ liber homo vendit ſe ad ꝑciū perciplēdū nec ē hic 4⁹ modus quo liber fiat ſeruus iure ciuili: vnde per donationē ſui ipi⁹ nullus fit ſeruus ſꝫ ſeru⁹ a dño poſſit dari alteri: ſed tūc non fit de libero ſeru⁹ ſed de ſeruo vni⁹ fit ſeruus alterius. ¶ 4ᵃ ꝯ° ē ꝙ ex hoc non preiudicat̄ ma
4ᵃ trimonio: qð nihil ipi ſupueniēs ipm̄ tollit ēt ſi nō eēt cōſūmatū: q̄uis ꝑ mortē ſpūalē ſolueret̄. q. 3. c. h⁹ diffinitiōis dr̄ indiſtincte ꝙ ſeruitus ſuperueniēs nō dirimit. nec diſtinguitur vtrū ſit conſūmatuꝫ vel non: nec ipa pp̄ hoc fit ſerua: nec liber: qꝛ part⁹ ſeq̄ vētrē. Nō ḡ ꝑiudicat̄ vxori: qꝛ nō fit pp̄ hoc ancilla ēt ſi taceat: qꝛ ꝓhibere nō pōt ēt ſi cōſentiat: qꝛ nō cōſentit ut ipſa ſit ancilla ſꝫ ut maritus ſit ſuus ad qð nō ſeq̄ ipſaꝫ eſſe ancillā cū ſuus poſſit habere vxorē liberā. ¶ 5ᵃ ꝯ° ē. ꝙ ſi alicubi ſit cōſuetudo ꝙ ꝯhens
5ᵃ cū ſuo fiat ſua, valꝫ. nā ſic ius ſcriptū potuit iuenire nouū modum ſuitutis: ſic ius non ſcriptum: ita etiam vt mulier alterius terre ligetur eo iþo ꝙ contrahit in terra tali conſuetudine affecta: tum qꝛ cōtrahēdo ſortitur forum: tū qꝛ vxor ſeq̄ domiciliū viri: ſed ſi ignoraret eū ſeruū aut conſuetudinē talē nō ligaret̄: qꝛ ſtatuta ciuiū nō ligāt ignorātes nec cōſuetudines: ſilr̄ de conſtitut. c. i. ⁊. 2. li. 6. ¶ Ad argumēta in oppoᵐ ad pᵐ dðꝫ ꝙ lepra nō ipedit mr̄imoniū q̄ꝫtū ad pmū actū ſuū q̄n leproſi poſſint ſibi reddere debitū ⁊ libere: q̄uis aliq̄ grauamia iferat mr̄imōio q̄ꝫtū ad duos actus: nō ſic aūt de ſeruitute vt dictū ē: ⁊ iō min⁹ ipedit lepra q̄ꝫ ſeruit⁹. ¶ Ad 2m̄ dðm ꝙ i hoc ius poſitiuū nō ꝯriat̄ iuri nāli ſed determiat ipm̄: qꝛ de iure nāli ſolū ē ꝙ q̄libet ꝯhere poſſit non hn̄s nāle ipedimētū: ſed quis cū qua debeat contrahere determinatur per ius poſitiuuꝫ ꝑ qð rōnabiliter determinatur vt non teneat contractus liberi cum ancilla q̄ñ ignorat̄ cōditio ſeruitutis pp̄ dictas cās.

Queſtio II

Secundo queritur vtrū ſeruus poſſit contrahere matrimoniū ſine cōſenſu dñi ſui. Et argnit̄ ꝙ nō: qꝛ fauorabilior eſt obligatio qua hō obligat ſe dō q̄ꝫ illa qua vir obligat ſe vxori per mr̄imoniū: ſed ſeruus ſine cōſēſu dñi ſui nō pōt ſe obligare deo ꝑ votū religiōis vl̄ ſuſceptionē ſacri ordinis. ḡ multo min⁹ ſine eius cōſenſu pōt ſe obligare per mr̄imoniū. ¶ Item nullus pōt dare alteri qð eſt alterius ſine cōſenſu eius: ſed ſeru⁹ ē res: dñi. ḡ nō pōt contrahere mr̄imoniū ⁊ dare ptātem ſui corporis vxori ſine cōſēſu dñi. ¶ In cōtrariū ē qð dr̄ Gal. 3. ꝙ in xp̄o ieſu non eſt ſeruus nec liber: ⁊ iō ad ſuſceptionē matrimōii qð eſt ſacramētū xp̄i nō oꝫ ꝓhiberi nec ſeru⁹ nec liber vt allegatur. ex̄ de cōiu. ſeruoꝝ. c. i. ¶ Rñō. h̄ ſunt. 3. videnda. Primo de hoc qð querit̄ de coniugio ſeruorum. 2° de partu eorū. 3° de carnali copula in caſu dubii.

Quantū ad primū ſunt. 3. ꝯnes. ¶ Prima ꝙ ſuus vl̄ pᵃ ꝯ°
ancilla pōt ſciēter mr̄imoniū ꝯtrahere dño ignorāte ⁊ iuito ⁊ ē verū mr̄imoniū: qꝛ i xp̄o ieſu nō ē ſuus nec lib: lꝫ iure ciuili non ſit verū mr̄imoniū ſꝫ ꝯtuberniuꝫ qꝛ quo ad ius ciuile attinet ſu⁹ ꝓ mortuo reputatur. C. de iceſt. ⁊ iutilib⁹ nup. l. cū ancillis: ⁊ nō tenet̄ obedire dño ꝓhibēte nubere pluſq̄ꝫ ꝓhibēte cōmedere: qꝛ iure nāli hoies liberi naſcebāt̄. vnde deſcēdit maris ⁊ femie cōiugatio. quā nos mr̄moniū appellam⁹. Nō tenet̄ ēt precipiēte dño nubere ſꝫ pōt caſte viuere aut cōtinētiā vouere ſic fec̄ monach⁹ captiu⁹: nō tn̄ pōt ſoléniter vouere ꝑ ordinē vl̄ ꝑ religionē iuito dño ꝯhēdo mr̄mōiū ſpūale. ¶ Scđa ꝯ eſt ꝙ lꝫ 2ᵃ ꝯ°
dñs videat̄ māumittere ſuū quē ſciēter nō reclamās ꝑmittit ordinari vl̄ ꝓfiteri: ſec⁹ tn̄ ē in mr̄imōio carnali: qꝛ dñs ſciēs ⁊ nō ꝯdicēs nō pp̄ hoc māumittit: qꝛ taciturnitas ei⁹ cui⁹ ꝯdictio nō ipedit nō hētur ꝓ ꝯſēſu ſꝫ ſolū taciturnitas ei⁹ cui⁹ ꝯdictio ipedit. pōt āt ꝯdicere ad mr̄moniū carnale ſꝫ legē hūanā nō diuinā: iō ⁊c: ſꝫ pōt ꝯdicere ad mr̄moniū ſpūale ſm̄ vtrāqꝫ legē. Vn̄ q̄uis ſciēte ⁊ non ꝯdicēte dño ꝯhat mr̄imoniū nō ſit lib iure diuino ⁊ canonico lꝫ videatur manumitti iure ciuili: qð in caſu iſto non tenet. Sed ſi ſciente dño ⁊ nō ꝯtradicēte ordinetur vel profitear̄ liber
efficitur. ¶ Tertia ꝯ ē. ꝙ dñs nō debet vendere ſuuꝫ ſuū 3ᵃ ꝯ
ad extraneas regiones. ⁊ ē argumētū ꝓ pacto appoſito a parētibus vl̄ ſpōſa i ꝯtrahēdo cū hoie vagabūdo ne recedat: qð valꝫ: ⁊ mulier viꝝ tc̄ nō tenet̄ ſeq̄: ſꝫ ꝓhibere pōt ⁊ ad ei⁹ iſtantiā excoīcari ſi recedat ſine iuſta cā vt hoſti. dic̄. Et ſic valꝫ ēt pfeſſio cartuſienī. ⁊ ſoroꝝ q̄ alligāt̄ certo loco: ⁊ itelligit̄ agi ꝙ nō emittāt̄ extra cellā vl̄ clauſurā. Nec iſta cōdicio ē ꝯ bonū obediētie q̄ dico huic vade. ⁊ vadit ⁊c: qꝛ ꝓmittūt obediētiā ſꝫ ſtatuta i q̄b⁹ h̄ ꝯtinet̄ ne exeāt: ⁊ h̄ niſi ex iuſta cā: puta ad fundandū domū nouā: que alias nunq̄ꝫ fundaretur: ⁊ ſic religio non multiplicaretur: aut etiam ſi domus illa deſtrueretur vel aliquod huiuſmodi.

p̂ 2° **Quantū** ad 2^m articl'm de ptu ſeruorū ſunt.4.2nes.
¶ P̄ria.ꝙ part⁹ ſeq̄r ventrē p̄ ſ3 legē diui
nā.Exo.2i.Si dederit ei vxorē ſupple de ancillis ⁊ hūerit
liberos remanebūt cū dn̄o.Et idē ſupponit de filijs futu
ris:q2 ācilla vernacula nō fit libera ſeptio anno ſic̄ empti
tia. 2° lege hūana idē.C.ð rei.vē.l.pt⁹.niſi i ſeruis fiſci.
3°.l.cano.de patis ex libero vētre.c.vnico ⁊ ſufficit vno tē
poꝛ:vel cōcept⁹:vel pt⁹:vel me° mr̄e3 fieri liberā Inſtit.ð
īgenuis.§.i.Itē lege phyſica:q2 mr̄ ē recipiēs:gcqd aūt re
cipir̄ in alio recipir̄ p modū recipiētis.Dn̄t ēt iuriſte ꝙ gc
qd plātatur ſerir̄ vel hedificar̄ totū ſolo cedit radices.Si
tn̄ edit:vn̄ ſeminatū in ventre mulieris ſi germiet ſeqr̄ cō
ditionē terre i q̄ ſerir̄ ſemē.Alicubi āt ſeqr̄ 2ditiōem p̄ris
ſ3 cōſuetudinē:⁊h teneda ē de cōiug.ſeruoꝝ.c.licet.Sēp
.n.p cōſuetudine p̄ſumēdū ē ꝙ fuerit iuſte itroducta ma
xīe ſi p̄ſcripta a tpe a quo nō extat memoꝛia.Nā tūc nō o3
allegare titulū qn̄ res ē talis ꝙ i ea potuit iuſt⁹ titulus hr̄i
de p̄ſcrip.c.i.li.6.Qn̄ āt ē talis ꝙ nō:tūc nō:vt i manu mor
tui quā layci vendicāt ſibi ſup clericos qð ē 2 libertatē ec
clīe:ſec⁹ i ea quā 2 laycos vt dicit i ſū^a hoſti.de natis ex li
2a 2 bero ventre i fi.¶ 2a 2 ē de caſu q q̄rir̄ iux̄ pmiſſa de cōdi
tionatis man⁹ moꝛtue p cōſuetudinē:vtrū poſſint debita
ſoluere ⁊ legata facere:cū p̄res ⁊ aui eius dixerit an̄.i 60.
ānos doloſe cōſuetudinē iductā:dixi ꝙ ſic ð ōbitis:q2 2tra
rōnem ē vt ibi nō ſit onus vbi ē emolumentū:ſ3 delegatis
ſec⁹.Nā ſpēs furti ē de alieno largiri.Et hoc potuit induci
ſm hoſti.de natis ex libero vētre.§.vlt.Nam p.c.annos q
ſunt vita hoīs dr̄ eē tps cuius memoꝛia nō extat in 2rium
⁊ ſic theſaurus.c. ānoꝝ occupāti concedir̄.Nā non extat
memoꝛia de viſu:ſ3 extet de auditu alieno non p̄ropō:q2
p̄etes dixer̄t n̄ ſe alr̄ vidiſſe.ſ3 alr̄ audiuiſſe.Sic.n.poſſem⁹
dr̄e ꝙ extat mēoꝛia a dīe ⁊ ð p̄nci°mūdi:ſ3 vbi ē 2ſuetudo
ꝙ nō p̄nt legare in moꝛte:ſ3 tn̄ dare in vita p deo.⁊ ſ3 ami
cis carnalibus illud qð in moꝛte dare nō poſſet ſi ſtati ve
lit dn̄ium trāſferre ēt ſi toto tpe vite ſue vult fructū hr̄e:q2
dare rē retēto ſibi vſufructu ad vitā ē v̄a dōatio iter viuos
⁊ nō donatio cā moꝛtis.nec legatū:q2 iſtud eſt reuocabile
3a 2 ad placitum illud non. ¶ 3° 2 eſt ꝙ patrē ſequitur partus
⁊ non matrem in honoꝛe ⁊ nobilitate: vnde cōſuetudo eſt
in quibuſdā eccleſijs ꝙ non recipitur in canonicū niſi no
bilis q̄uis reprobetur.de prebendis.c.Venerabilis.Nat⁹
ergo:ex nobili patre ⁊ ignobili matre eſt nobilis ſimplici
citer:dum tamen mater eēt libera.Si autem naſcatur ex
nobili ⁊ ancilla. refert aut per concubinatum: ⁊ tunc ſem
per eſt ignobilis ⁊ ſeruus:q2 dignitas viri nō cōmunicatur
concubine.Unde Cantic.centum ſexaginta ſunt regie 8o^a.
concubine:vnde ſpurius regis non eſt nobilioꝛ legittimo
ruſtici:q2 dānatus coitus non dat dignitatem:⁊ ſi valeret
conſuetudo de nobilitate in eccleſia lugð.de ignobili non
cōmunicando ſpurius regis indigeret duplici diſpenſatio
ne.Si autem per matrimoniū:aut eſt tale qð per ip̄m fit
libera ſicut cum domin⁹ contrahit cum ſua ancilla vel do
mina cum ſeruo:ſ3 .n. iure ciuili vltr^m videar̄ prohiberi.
C.de mulieri.que ſeruis p̄ropꝛijs ⁊c.tn̄ de iure diuīo ē lici
tū:⁊ tunc eripitur i libertatem.Nō eni ancilla eſt ſocia:ne
ſeruus dn̄s.vn̄ volendo eſſe ſociā aut ſociū vult non eē an
cillā aut ſeruū:⁊ tūc ē nobilis.Nā coꝛuſcāt vxoꝛes radijs
virorū ⁊ ignobilitas priuatiua vxoꝛis p̄ticipiat nobilitatē
viri:vnde vxoꝛ regis fit regina:⁊ ſi prius non eſſet.Si aūt
per hoc non fiat libera:filij erunt ignobiles.Nam ignobi
litas poſitiua vxoꝛis contraria eſt nobilitati viri:nec eam
participat ſed impedit:nec ad filios deſcendere permittit
Natus ergo ex p̄ente nobili:⁊ ignobili poteſt iurare ſe illu
ſtrem ex vtroq3 parente ſi ſic intelligat ꝙ pater ſit nobi
lis origine ⁊ mater aduenticie ⁊ participatione vel ſimpli
citer ſe nobilem ſm illam diſtinctionem. Sed ſi itentio

illoꝝ q recipiūt iuramētū ē ꝙ qlib3 parētū ſit nobilis ð ſe.
tūc ille eēt piur⁹ ſi iurar3 ſe nobilē ex vtroq3 p̄ente:q2 iura
mētū itelligir̄ ſm itētionē recipiētis.¶ 4^a 2° ē de carnali 4
copl'a. p̄ qdē dn̄o phibente:q2 ſi ſiñ cā nō audir̄ dn̄s:nemi
nē.n.ſine cā audit p̄toꝛ:ſi cū cā q2 idiget ſuitio:aut 2ſenſit i
cōiugiū:tūc idē ē.aut nō 2ſenſit:tūc d3 dn̄o obedire nō cō
iugi:cui nō potuit ſe obligare niſi ſaluo iure alteri⁹. 2° qd iu
ris i ſciēte.et qdē q ſcit ſe ſuū:ſi credat aliū ſcire ſe talē.aut
ꝙ affectuoſe adeo diligit: ꝙ ēt 2ſentiret ſi ſciret talē excu
ſar̄:al's ſi ſciat nō tenere mr̄imo^m:foꝛnicar̄ quouſq3 alium
certioꝛauerit ð ſua 2ditōe i cui⁹ ptāte ē mr̄imo^m 2ſumare.
3° qd iuris ð libero neſciēte.Et qdē q̄diu credit 2iugem
liberā:ſ3 nollet 2ſentire:ſi ſciret tādiu excuſar̄:vt iacob.ſi
lij āt erūt legittimi ſi fuit i facie ecclīe 2ctum. 4° 2ſcia re
moꝛdēte diſtiguir̄.de ſen.exco.Inqſitōi.Ubi ſciēdū ꝙ dif
ferūt ſcia q̄ h3 euidētiā:⁊ nō ē niſi veroꝝ quā q h3 ð impe
dimēto nullo cogēte:nō pt petere aut reddere qn aut ſibi
p̄iudicet ſi i ipo erat mr̄imo^m ratificare:aut peccet ſi in ipo
nō erat ratificare:vl'erat ſ3 nō itēdit ratificare. 2° qn̄ h3 cō
ſcia3.i.firmā credulitatē:nō refert vtꝝ leui aut pbabili cā
q2 ēt heretic⁹ q leui argumēto deuiat a fide ligar̄ 2ſcia er
ronea.vn̄ ēt 2 2ſciam erroneā nullus tener̄ cuicūq3 homi
ni obedire:q̄diu durat.q2 q facit 2 2ſcia3 edificat ad gehē
nā. 3° qn̄ h3 ſcrupulū 2ſcie.i.dubi⁹ ē.⁊ tūc ſi ex temeraria
⁊ leui cā:q2 audiuit a paucis ⁊ leuib⁹ d3 deponere:quo de
poſito p̄t petere ⁊ reddere:ſi ex pbabili p̄t reddere:q2 i du
bijs d3 qs obedire p̄lato:ſic̄ vaſſallus i dubio d3 dn̄m iuua
re:ſed nō petere:q2 exponeret ſe p̄icl'o.⁊ Auguſt.dicit:tene
certū ⁊ dimitte icertū.Nō petēdo āt certū ē ꝙ nō peccat:⁊
hec diſtictio h3 locū i oībus ipedimētis q̄ ſimplr̄ impedi
unt mr̄imoniū vel actū ei⁹ quo ad p̄ſonā q̄ hēt notitiā.hec
eni p̄ſona ſm p̄dictā diſtictionē vbi nō vult mr̄imo^m cōſu
mare faciat:al's ſibi p̄iudicat ⁊ peccat. 5° qd iuris lite pen
dēte.Hoſti.dicit ꝙ ēt ſi ſit cert⁹ pp dubiū euētū p̄t petere
⁊ reddere affectu 2iugali cognoſcēdo nō vt liberā nec ācil
lam:ſ3 vt cui q̄ſtio ſtatus mouer̄.vn̄ p̄pter p̄mū nō peccat
p̄pter 2^m ſibi nō p̄iudicat:maxime ſi ab ecclīa vrgeatur.Et
magiſter.4.ſnīaꝝ.di.38.i fi.dicit ꝙ debet reddere ſi vrge
tur:qð ēt vr̄ in gradib⁹ humana lege phibitis.⁊ p 2ñs i im
pedimēto ſuituti:i qbus eccleſia q ſtatuit qn̄ vult ð ſtuit
vel deſtituit ⁊ diſpenſat.Nō āt in gradibus lege diuina p
hibitis:i qbus foꝛte ecclīa nihil p̄t.¶ Sed iſta opinio quo
ad p̄mū nō valet:q2 ecclīa qn̄ p̄cipit reddi debitū lite pen
dēte nō itēdit diſpēſādo mr̄imo^m facere ſi nō ē.nā ſi inten
deret mr̄imoniū facere:aut vſq3 ad tps ſnīe:⁊ hoc nihil eſt
aut ſimplr̄.⁊ tūc poſtea nō diſſolueret:ſi ēt hoc intenderet
nō poſſet facere vt ille q nō ē ver⁹ maric⁹ fiat ver⁹ maritus
2 volūtatē ſuā.vn̄ nō refert ſiue queſtio moueatur:ſiue n̄.
vt de reſti.ſpol.Lr̄as.ſed diſtinguitur vt ſupꝛa p̄xime.
Quantum ad 3^m arg^m poſſet eē qnta 2 ad ſuppletio 5
nē p̄cedētis q̄uo dubi⁹ poſſit redder̄ de
bitū.q2 ſi ē tale ipedimētū qð ip̄e ad libitū p̄t amouere:pu
ta:q2 liber neſciēs 2xit cū ācilla ſi 2ſentiat mr̄imonio:pōt
nō ſolū reddere ſ3 petere.Sed ſi ē tale ipedimētū qð ip̄e n̄
pōt amouere:⁊ nō ē cert⁹ ſed dubi⁹:q2 i dubijs hō tenetur
obedire ſupioꝛi:⁊ papa ſic dicit.Excuſat iuſſus pape p̄cipiē
tis dubio reddere.Sed ſi papa nō dixiſſet:nō deberet red
dere vt vr̄:q2 nullus debet facere illud ð q̄ dubitat vtꝝ ſit
licitū vl'illicitū.Et ſi dicar̄ ꝙ imo:q2 de⁹ p̄cipit debitū red
dere.dōm ꝙ nō eſt certū vtꝝ de⁹ p̄cipiat an phibeat: imo
ē dubiū:q2 certū ē ꝙ de⁹ p̄cipit reddere debitū vxoꝛi petē
ti.⁊ ꝙ de⁹ phibet accedere ad nō ſuā: ⁊ ē ēt mai⁹ pctm̄ co
gnoſcere nō ſuā q̄3 negare debitū ſue. ḡ q2 dubiū eſt an ſit
ſua vel nō ſua.p 2ñs dubiū eſt an ſit phibitū a deo an p̄ce
ptū.ſed certū ē ꝙ i hoc dubio p̄ceptū eſt a papa p illā de
cretalē. Inqſitioni.ḡ ⁊c. Ul' poſſ3 ēt dici:ꝙ circūſcripto p̄ce

pto pape idem etiam eēt faciendū:q2 ſi aliqd ita ſit dub iū
ꝙ vna ps eſt certa ꝙ eſt ſine peccato:alia ē dubia an ſit pec
catū:d3 tenere certū ⁊ dimittere icertū:q2 qn̄cūq3 pōt ſe li
berare a periculo peccati tener̄:vn̄ manifeſta ē rō quare n̄
d3 petere:q2 certū ē ꝙ nō petere ē licitū:ē aūt dubiū vtru3
petere ſit peccatū:ſ3 in reddēdo non eſt ſic:q2 vtrūq3 ē du
biū:q2 ſi eſt matrimoniū:negare eſt iniuſticia:ſi nō eſt:red
dere eſt luxuria:ſed nō eſt equaliter dubiū hinc ⁊ inde:q2
p̄ſūptio ē p matrimonio:quouſq3 2riū probet̄:vnde red
dere d3.Si aūt eēt equaliter dubiū hinc ⁊ ide:puta ꝙ vna
ſnīa eēt lata pro matrimonio alia 2 ⁊ neutra trāſiſſet in rē
iudicatā adhuc:q2 nullus debet ſpoliari re ſua ſiue poſſeſſi
one:imo ſpoliatus eſt ante oīa reſtituendus niſi pbatiōes
in cōtrariū ſint i p̄rōptu:inde eſt ꝙ debet reddere debitu3
ēt ſi ſit gradus idiſpēſabilis vt p̄ris ⁊ filie:vl' filij ⁊ matris
quādo petēs eſt i poſſeſſione matrimonij vel ē ſpoliat⁹ ſiñ
iudicis auctoꝛitate.Sed cum extraneo denunciāte ipedi
mentum ſi p̄robabilr̄ credatur anteq̄3 plene pber̄ poſſet il
lis inuitis interdici carnale cōmertiū:multo magis hoc vr̄
altero poſtulante. Dicēdū ꝙ nō eſt ſimile:q2 maioꝛ eſt p̄re
ſumptio fraudis contra alterū cōiugem q̄3 2 extneū.Ul' di
cendum veri⁹ ꝙ ſicut extero nūciati niſi ſalte3 ſemiplene
pbaret offerens ſe ad plenum p̄robaturum ifra terminu3
competentem nō acqeſceretur:ſic nec hic altero cōiugi:ſ3
ſi ſemiplene ſtatim pbet offerens ſe efficaciter pbaturu3
non coger̄ reddere.¶ Ad argumēta in oppo^m ad p̄mum
dicendū ꝙ per religionē ⁊ oꝛdinis ſuſceptionē obligatur
aliqs diuīs obſequijs q̄tū ad totū tps:ſ3 vir tener̄ redde
re debitū vxoꝛi n̄ ſēp ſ3 congruis tpib⁹.Ul' dð3 ꝙ p religio
nē ⁊ oꝛdīs ſuſceptionē ſubijcir̄ hō p̄lato q̄tū ad opa volun
taria nālib⁹ ſupaddita i qb⁹ obligar̄ dn̄o ſuo.ſ3 p mr̄imo^m
nō obligar̄ vir vxoꝛi:niſi quo ad opa nālia i qb⁹ ē liber.⁊ iō
nō ē ſile hic ⁊ ide.⁊ iō mai⁹ p̄iudiciū fit dn̄o ſi ſu⁹ ſine con
ſenſu ei⁹ oꝛdier̄ vl' religionē pfiteat̄ q̄3 ſi 2hat mr̄imoniū.
¶ Ad 2^m dōm ꝙ ſu⁹ ē res dn̄i:q̄tū ad ea q̄ nālib⁹ ſupaddū
tur:ſ3 q̄tū ad act⁹ nāles q ſūt neceſſarij vl' ad 2ſuatōe3 in
diuidui:vt comedere.vl' ad 2ſeruatōe3 ſpēi:vt 2here mr̄i
moniū:nō ē res ei⁹.⁊ iō trāſferre p̄t i alteꝝ ſiñ ei⁹ 2ſenſu po
teſtatē ſui coꝛpis q̄tū ad hoc.¶ Ad arg^m i oppo^m l3 ſit ad
verā 2cl'onē:dð3 ꝙ paꝝ val3.q2 ſm ſnīam aplī:ſu⁹ ⁊ liber
nō differūt q̄tū ad ea q̄ ſūt ð necītate ſalutis:ſ3 de ſuſcepti
one ſacroꝝ nō loqtur.Nā ⁊ ſu⁹ nō d3 oꝛdīari ſine lnīa dn̄i
cū tn̄ oꝛdo ſit veri⁹ ſacr̄3 q̄3 mr̄i^m:q̄uis ſi oꝛdiner̄ ð ſcō cha
racterē recipiat. Nos āt q̄rim⁹ vtꝝ liceat ſuo inuito dn̄o
mr̄imo^m 2here:⁊ an 2ctū teneat:et dicim⁹ ꝙ licet ⁊ pōt.

¶ In quo oꝛdine nequeat fieri coniugium.

Diſt. XXXVII. a

SUnt igir̄ qdā oꝛdīes i qb⁹ nl'iaten⁹
p̄t cōtrahi cōiugiū: ⁊ ſi itercesſerit
copl'a:fit diuoꝛtiū: vt ſacerdotiu3:
diaconat⁹: ⁊ ſubdiacōat⁹. In alijs
vero p̄mittir̄ ſoꝛtiri 2iugiū :niſi reli
giōis hitū ſuſpſerit vl' 2tinētie votū fecerit. Un̄
Leo papa. Clicōs :lectoꝛes:hoſtiarios:exoꝛci
ſtas:acolythos:ſi extra votū ⁊ hitū iueniūr̄: ⁊
cōtinētiā pfiteri noluit:vxoꝛē ducere virginē ec
cleſia romana p̄mittit:nō viduā vl' repudiata3:
q2 deiceps nec ad ſubdiaconatū p̄uehi poterūt:
nec laycus vxoꝛē ſoꝛtir⁹ niſi virginē:vl' bigam⁹
ad clicatū. Itē ex carthaginēſi cōcilio. Placuit
ep̄os:p̄ſbyteros:dyaconos:ſubdyaconos ēt ab

vxoꝛib⁹ abſtinere:qð ſi nō fecerit etiā ab ecclīa
ſtico remouear̄ officio. Ceteros vero clicos
ad hoc nō cogir̄. Itē Leo pa. Lex cōtinētie ea
de3 ē miſtris altaris q̄ ep̄is ⁊ p̄ſbyteris:q cum
eēnt layci vl' lectoꝛes:licite vxoꝛes ducere potu
erunt:ſ3 cū ad p̄dictos p̄uenerūt gradus :cepit
eis nō licere qð licuit. Ite3 i .vi.ſynodo. Si qs
eoꝝ q ad clerum acceduīt voluerit nuptiali lege
mulieri copulari:hoc an̄ oꝛdinē ſubdiaconatus
faciat. Item Calixt⁹ papa. Preſbyteris:diaco
nib⁹:ſubdiaconib⁹:monachis 2cubīas hr̄e ſeu
matrimoniu3 2trahere penit⁹ iterdicim⁹.cōtra
cta quo3 mr̄imōia ab hmōi p̄ſōis diſiūgi: ⁊ p̄ſo
nas ad p̄nia3 ðbere redigi:iuxta ſctōꝝ cāonū di
ſtictionē iudicam⁹. Itē gre. Nullū facere ſbdia
conū ep̄i p̄ſūant:niſi q ſe caſte victuꝝ p̄miſerit:
q2 nullꝰ d3 ad miſteriū altaris accedere: niſi c⁹
caſtitas an̄ ſuſceptū miſteriū fuerit approbata.
¶ De iterfectoꝛib⁹ ſuaꝝ cōiugū. b

His adijciēdū ē ð occiſoꝛib⁹ ſuaꝝ 2iugu3.
b De qb⁹ Nicola⁹ p̄p ſcribit radulpho bi
turicēſi archiep̄o. Interfectōes ſuaꝝ 2iu
gū ſiñ iudicio.cū n̄ addis adulteraꝝ vel aliquid
hmōi:qd aliō hn̄di ſit q̄3 hōicide: Ac p hoc ad
p̄nia3 redigēdi qb⁹ p̄it⁹ ðnegar̄ 2iugiū. Hic vr̄
Nicolaus p̄mittere maritis p adl'terio aut alio
hmōi vxoꝛes ſuas iterficere:ſ3 ecclīaſtica diſci
plia ſpūali gladio nō materiali crimioſos feriri
iubet. Un̄ idem nicolaus. Inter hec nr̄a ſctitas
addeī ſtuduit:ſi c⁹ vxoꝛ adl'teriū p̄petrauerit vtꝝ
marito c⁹ ſ3 mūdanā legē iterficere liceat. Sed
ſctā ði ecclīa nūq̄3 mūdāis 2ſtrigir̄ legib⁹:gladi
u3 n̄ h3 niſi ſpūalē. Itē pi⁹ p̄p. Quicūq3 p̄pꝛia3
vxoꝛē abſq3 lege ⁊ ſiñ cā iterfecerit aliāq3 duxe
rit armis ðpoſitis publicā agat p̄niam: ⁊ ſi 2tu
max extiterit anathēatize̅r vſquequo 2ſētiat. I

CIrca di.37.q̄rur̄ duo. p̂ vtꝝ oꝛdo im
pediat mr̄i^m. 2° vtrū vxoꝛicidiu3
ipediat.¶ Primo igr̄ q̄rir̄ vtꝝ ſacer oꝛdo
ipediat mr̄i^m.⁊ vr̄ ꝙ nō.q2 aut hoc eēt rōne
oꝛdīs aut rōne voti ānexi:aut rōne ſtatuti
ecclīaſtici. Nō rōne oꝛdīs:q2 ſic oīs oꝛdo i
pediret:qð nō ē veꝝ ð mioꝛib⁹ oꝛdib⁹.vt hr̄
.28.di.De his.nec rōne voti ānexi.q2 tūc oꝛdo ⁊ vota non
eēnt duo ipedimēta mr̄imonij:ſed vnū:nec rōne ſtatuti:q2
mr̄imo^m 2ctū 2 iterdictū ecclīe nō dirimir̄:⁊ ſic oꝛdo ſacer
l3 ipediret mr̄imoniū 2hēdū ſaltē nō dirimeret poſt 2ctū.
¶ Itē nihil ipedit mr̄imo^m:niſi qð h3 oppōnē ad mr̄imo^m.
ſ3 oꝛdo nullā h3 oppōnē ad mr̄i^m.ḡ ⁊c. Probatio mioꝛis:q2
ſic̄ vt⁹ nō opponir̄ vtuti:ſic nec ſacr̄m ſacro vt vr̄:vtrūq3 āt
tā mr̄i^m q̄3 oꝛdo ſūt ſacr̄m.¶ In 2riū ē qð dr̄ i lr̄a:⁊ hr̄.22.
di. Placuit ep̄os:p̄ſbyteros:diaconos:ſubdiaconos ſ3 iſti
tuta ab vxoꝛibus abſtinere:qð niſi fecerit ab ecclīaſtico re
mouear̄ officio.Ceteros v̄o clericos ad h nō cogi:¶ Rn̄
deo.hic ſūt tria vidēda. p̂ de ipedimēto oꝛdīs q ē ſacr̄3. 2°
de ipedim̄to oꝛdis q ē religio. 3° icidēter ð ipedimēto etatī.

pª ꝯ Quantum ad p̄mū ſūt quatuoꝛ ꝯcłones. ¶ Pꝛima de oꝛdibꝰ nō ſacris: qꝛ oꝛdo mīoꝛ nō impedit mr̄imoniū ꝯ̄bendū nec dirimit nec vſū eiꝰ de ꝯſuetudine cū ēt ꝯiugati dicāt epłas: qđ ēt ē abſurdū. Et lȝ ꝯ̄bens cū vnica ꝛ virgīe retīeat puilegiū clīcale ſi tōſurā ꝛ veſtes deferat clīcales. ex̄. de clī. ꝯiu. c. vnico. li. 6. nō tamē retiet bn̄ficiū ecclīaſticū nec recipe pōt. Nō refert āt vtꝝ vnum aut oēs minoꝛes oꝛdīes hēat. Dr̄r āt mioꝛes oꝛdīes nō ſacri: quoꝝ actꝰ nō ē tāgere aliqđ ſacrū: vt hoſtiariꝰ. Exoꝛ[ta]: le
2ª ꝯ ctoꝛ: accolytus. ¶ 2ª ꝯ ē de oꝛdibꝰ ſacris: q̄ ſūt dyaconatꝰ: ſubdiaconatꝰ: ſacerdotiū: quoꝝ q̄libet īpedit mr̄imoᵐ ꝯ̄bēdū ꝛ dirimit poſt ꝯ̄ctū: nō rōne voti ānexi: ſȝ ſtatuti ecclīe. ex̄. Qui clīci vł vouētes. c. Ex līraꝝ. ſed fit irregularis de facto ꝯ̄bens. Nō āt eꝯ mr̄imoniū īpedit oꝛdinē: ſȝ vxoꝛatus ſemꝑ recipit caracterē. ſi āt vxoꝛe ꝯſētiēte: recipit ēt execu
3ª ꝯ tionem. ¶ 3ª ꝯ eſt ꝙ oꝛdinatꝰ nūq̄ꝫ p̄t debitū petere ſed tenet̄ reddere petēti q̄ inuita vł ignoꝛāte oꝛdinatꝰ ē ēt an̄ cōſūmationē: ī quo minꝰ hȝ ſolēnitas oꝛdis q̄ꝫ religiōis. ſi aūt ea volēte tenet̄ illa ꝯtinere: qꝛ manet vīculū: nec pōt nubere: nō tñ tenet̄ religionē ītrare: ſȝ nec exp̄ſſe vouere: ſȝ ſufficit ꝯtinere. Uel dōm ꝙ q̄n volēte vxoꝛe ad ſacros oꝛdines vir ꝓmouet̄: ipa tenet̄ vouere. Sȝ ſi ea nō exp̄ſſe cōſentiēte ſȝ ſciēte: vr̄ ꝙ nō tenet̄ vouere ſed ſufficit ꝯtinere. ꝛ ſic iu
4ª ꝯ ra debēt ītelligi q̄ hoc dicunt. ¶ 4ª ꝯ eſt ꝙ apđ grecos oꝛdo ſilr̄ īpedit ꝯ̄bendū ꝛ dirimit poſtea ꝯtractū: ſȝ nō vſum priꝰ ꝯtracti niſi ad hoꝛā miniſterij: ſicut olim t̄pe legis: nec vxoꝛ eius poſt moꝛtē ꝯ̄here dȝ nec p̄t. vñ ꝓpter hec duo in q̄bus ſibi parat̄ p̄iudicium ſine eius conſenſu ad oꝛdines accedere non debet.

pª ꝯ Quantum a 2ᵐ de religiōe ſunt tres ꝯ̄nes. ¶ Pꝛima ꝙ ꝓfeſſio fcā ī oꝛdine appꝛobato impedit mr̄imoᵐ ꝛ dirimit poſt ꝯ̄ctū: qꝛ moꝛtuꝰ ē mūdo. ſi tam̄ de facto ꝯ̄hit fit irregularis: ſȝ de h̄ magis videbit̄ ī ſeq̄nti
2ª ꝯ diſti. de voto. ¶ 2ª ꝯ eſt ꝙ oꝛdo q̄ eſt repꝛobatꝰ ſi fiat ī coꝓfeſſio: qꝛ ipo iure ē nulla: lȝ rōne voti ſimplicis impediat mr̄imoniū ꝯ̄bendū: nō tñ dirimit poſt ꝯ̄ctum: qꝛ ſolēne votū qđ dirimit nō eſt niſi vł oꝛdis ſacri vł religiōis appꝛoba
3ª ꝯº te: vt dicit noua decretalis. ¶ 3ª ꝯ eſt ꝙ ſ̄m quoſdā ꝯtinētia eſt ānexa differēter oꝛdi ſacro ꝛ religiōi ſiue ꝓfeſſiōi: illi q̄dē ex ſtatuto: iſti ex voto. ꝛ hoc ſupponēdo ꝙ rōne voti nullus obligat̄ niſi volēs. q̄ āt ſacrū oꝛdinē recipit: lȝ nō intendat ꝯtinere nec ēt ſe ad ꝯtinētiā obligare: nihilominꝰ tñ obligat̄ ad ꝯtinētiā ꝛ ēt ī foꝛo ꝯſciē ſi ꝯ̄bat nullū ē mr̄imoniū. qꝛ eccleſia bñ pōt facere ībabilē ad mr̄imoniū ignoꝛātem ꝛ inuitū: ſic ſ̄iuū vł frigidū: aut h̄ꝫ. Et ꝑ eandē rōnē ſi ante ānos diſcretōis aliq̄s ſacrū oꝛdinē ſuſcipiat ad ꝯtinētiā obligat̄ ēt ſi in cunis oꝛdinaret̄: ſuppoſito tñ ꝙ charactere recepit: qꝛ obligat̄ ſtatuto ecclīe nō voto ſuo. Secꝰ āt ē ī illo q̄ ꝓfitet̄ religionē q̄ ſolū rōne voti obligat̄. vñ an̄ annos diſcretōis nō obligat̄: tñ pōt ēt dici ꝙ ꝓfeſſioni ē ānexa cōtinētia rōne ſtatuti. Nā ſi q̄s ꝓfiteret̄ nō intēdens ꝯtinere nec ēt ſe ad ꝯtinētiā obligare: dū tñ hoc nō exp̄meret ꝛ itēderet fieri religioſus: nullū eēt mr̄imoniū poſt ꝯ̄ctum.

p⁴ ꝯº Quantum ad 3ᵐ de īpedimēto etatis ſūt tres ꝯ̄nes. ¶ Pꝛima ꝙ mr̄imoniū carnale nō pōt ꝯ̄hi an̄ pubertatē. Eſt āt pubertas ī maſculo. 14. annoꝝ. ī femina. 12. tñ ſi nō diſtent pluſq̄ꝫ ꝑ ſex mēſes vel malicia ſuppleat etatē ꝛ poſſint carnalr̄ ꝯmiſceri tenet mr̄imoᵐ ꝯ̄ctū. ex̄. de ſpon. impubeꝝ. c. Puberes. Cā āt q̄re plꝰ req̄rit̄ de t̄pe ī maſclo q̄ꝫ ī femīa ē: qꝛ mlier citius ē viri potēs q̄ꝫ vir mlieris: ꝛ plā req̄runt̄ ad agēdū q̄ꝫ ad patiēdū. In ſpōſalibꝰ
2ª ꝯº āt ē eadē etas vtriuſq̄ꝫ. ſ. ſeptēnij vt dictū fuit. 27. di. ¶ 2ª ꝯcło ē ꝙ ꝯſilis etas req̄rit̄ ad mr̄imoᵐ ſp̄ūale: qđ ē ꝑ ꝓfeſſionē. Impuberes. n. nullaꝫ firmā obligatōeꝫ ꝛ irreuocabilē facere p̄nt. vñ nec eoꝝ iuramēta ſūt firma ſ̄m leges. ſed ſolū ſacra pubeꝝ. vñ puberes p̄nt ꝓfiteri: ſic ꝛ mr̄imoᵐ cōtrahere. Qđ āt dicit Tho. an̄. 18. ānū eē nouā ꝯ̄ſtitutōeꝫ de nō ꝓfitēdo dico ꝙ nō obſtat: qꝛ reuocata ē ex hoc ipo ꝙ n̄ ē ī. 6. vñ p̄nt ꝓfiteri q̄n ꝛ cōtrahere. ¶ 3ª ꝯcło ē đ hoc qđ
3ª dicit Tho. ī ſcđa ſcđe. 88. q. ar. 9. ꝙ nō p̄t ꝓfiteri an̄ pubertatē: lȝ ſit doli capax ꝓpter eccleſie ſtatutū: vr̄ ꝙ īmo ſicet ꝯ̄here mr̄iᵐ carnale: qꝛ eq̄liter vtrūq̄ꝫ mr̄imoᵐ ante ānos illos ꝓhibet̄. ex̄. de ſpon. impuber. Puberes. vñ cū bn̄dictio nuptialis fiat ꝑmiſtrum ecclīe ꝛ cadat ſub diſpēſatiōe ecclīe: ſicut ꝛ ſolēnicatio religiōis: cū ēt ecclīa poſſit facere pſonas inhabiles ad ꝯtrahendū mr̄imoniū carnale: ſic ſpirituale ꝛ ſi nō rōne ſui: tñ rōne fundamēti: qꝛ pactio ꝛ cōuētio ī q̄ fūdat̄ mr̄imoniū ſubeſt oꝛdiatōi p̄ncipū ꝛ platoꝝ: vidēt̄ ſilr̄ vtrobiq̄ꝫ. ex̄. e. Cōtinebat̄. ¶ Ad argumēta ī oppoſitū. Ad p̄mū ē dōm ꝙ oꝛdo ſacer īpedit mr̄imoniū ꝯ̄bendū ꝛ dirimit iā cōtractū nō rōne oꝛdis abſolute: ſȝ rōne qua ſacer oꝛdo: ꝛ hoc diſpoſitiue: nec rōne voti adiūcti: qꝛ ex nłło ſtatuto votū poteſt adiungi alicui facto niſi vouens voluntarie ꝯſentiat etiam ſi verbo diceret ꝛ mēte nō cōſentiret qꝛ votū eſt mere volūtatis: ſȝ impedit cōpletiue ex ſtatuto ecclīe faciētis perſonas illegittimas ad contrahendū poſt q̄ꝫ ſacrū oꝛdinem receperūt. Et qđ dr̄ ꝙ mr̄imoniū contractum ꝯtra interdictū eccleſie nō dirimit̄. Dōꝫ eſt ꝙ eccłia aliqua īterdicit ſimplici ꝓhibitione ne fiant. ſed ſi facta fuerint non irritat. aliqua vero īterdicit nō ſolū ꝓhibēdo ne fiant: ſed ſtatuēdo vt irritū ſit ꝛ inane ſi ꝯtra ſtatutū fiant: ꝛ tūc non ſolū ꝓhibetur faciendūꝫ ſed irritat̄. Pꝛimo mō īterdicit̄ matrimoniū ꝯtrahi tēpoꝛe feriato ꝛ ī pluribꝰ caſibus. ſed ſecūdo modo ꝓhibet̄ ī ſuſceptōe oꝛdis. ¶ Ad 2ᵐ dōm ꝙ mr̄imoniū ꝛ ē ſacrm̄ rōne ſignificationis. ꝛ quo ad hoc nō opponit̄ oꝛdini: ꝛ eſt in officiū nature rōne carnalis generationis: ꝛ quo ad hoc opponitur. i. diſconuenit oꝛdini ſacro ꝓpter rationes dictas. Queſtio. II.

Secūdo q̄rit̄ vtrū vxoꝛicidiū īpediat mr̄iᵐ. ꝛ vr̄ ꝙ nō: qꝛ magis peccat q̄ occidit mr̄eꝫ q̄ꝫ q̄ occidit vxoꝛē. ſȝ p̄mꝰ non īpedit̄ a mr̄imōio. ḡ nec 2ꝰ. Itē occiſio vxoꝛis nō īpedit mr̄imoᵐ niſi rōne crimis: ſȝ occidere vxoꝛē ī adulterio dep̄hēſā nō ē crim̄ vt ꝓbat̄. ḡ tale vxoꝛicidiū n̄ dȝ īpedir̄ mr̄imoᵐ. Pꝛobatio mioꝛis. qꝛ q̄ occidit vxoꝛē actu ī adulterio dep̄hēſā nihil iīuſtū facit: nec ꝯ̄ pſonā q̄ moꝛtē meruit: nec ꝯ̄ iuſtitiam publicā: qꝛ lex ciuilis ꝑmittit hoc. ḡ ꝛc. ¶ In ꝯ̄riū eſt qđ dr̄. 33. q. 2. c. Interfectoꝛes ſuaꝝ ꝯiuguꝫ. vbi dr̄ ꝙ tales bn̄di ſunt tanq̄ꝫ homicide: ac ꝑ hoc ad penitentiā redigēdi penitꝰ q̄bus ꝯiugiū totalr̄ denegat̄. ¶ R[eſpon]ꝰ. hic ſūt tria vidēdā. Pꝛimo an liceat viro occidere vxoꝛē ī adulterio depꝛehenſā. 2º an vxoꝛicidiū īpediat mr̄imoᵐ cū alia. 3º de quibuſdam litteralibus.

pª ꝯ Quantū ad pᵐ ſūt tres ꝯ̄nes. ¶ Pꝛima ꝙ iure poli ī foꝛo ꝯſcie nłło mō licet viro ꝓpꝛ[i]a auctē [a]iterficere vxoꝛē ī adulterio dep̄hēſā. ſȝ licꝫ viro moderate caſtigar̄. Qui. n. p̄eſt ꝯgregatōi tm̄ iconomice eā caſtigar̄ ꝛ ab ea eycere p̄t. ſȝ extermiare a pollitica cui nō p̄eſt: nō. Si āt occideret aut mutilaret ꝯgregatōeꝫ ēt polliticā dānificaret: cuiꝰ itereſt ne q̄s re ſua male vtat̄. ¶ 2ª ꝯ ē ꝙ iure ciui
2ª li oliꝫ licebat pr̄i occidere adłterū cū filiā: marito ṽo adulterā cū adultero ꝛ nō puniebāt̄. Hec āt. qꝛ putauit lex ꝙ parceret pr̄ adultero amoꝛe filie: q̄uis aliꝰ filiā magis arrepto cultro đ domo đlamonis occiderit quā iudex volebat coꝛrūpere caſtitatē filie vite eius p̄ferēs. ff. de oꝛ. iur. l. 2. ꝛ putauit ꝙ maritꝰ parceret vxoꝛi timoꝛe adulteri. ¶ 3ª ꝯº
3ª eſt ꝙ vbi eēt lex vel conſuetudo ꝙ adultera accuſata occideretur ſicut tempoꝛe legis moyſi: que cum ſit iudicialis non ligat: quia dominus pepercit mulieri in adulterio depꝛehenſe. vbi tamē eſſet lex talis: vir zelo iuſtitie accuſās non peccaret.

Quantū ad 2ᵐ de īpedimēto vxoꝛicidij ſūt tres ꝯcłones ſ̄m ꝙ aliq̄s p̄t vxoꝛē tripłr occidere. Uno mō ꝑſequēdo mr̄imoniū: vt. ſ. ꝯ̄hat cū adultera: ꝛ illđ īpedit ꝯ̄bendū ꝛ dirimit poſt ꝯ̄ctū: q̄n. ſ. machinatꝰ ē ī moꝛtē eiꝰ cū effcū vt ꝯ̄heret cū illa: ꝛ idē ē eꝯ ſ̄m diſt. hitā ſuꝑ di. 34. de crimibꝰ tribꝰ q̄ dirimūt mr̄iᵐ: ſȝ mr̄iᵐ Dō cū Berſabee tenuit: qꝛ nōdū erat hoc īpedimētū qđ ē ꝑ ecclīā t̄pe gr̄e ꝯſtitutū. ¶ 2º occidit q̄s vxoꝛē ꝑſequēdo elpaꝫ: puta ī vidictā adulterij: ꝛ iſtđ īpedit ꝯ̄hēdū: ſȝ nō dirimit pꝰ ꝯ̄ctū: qꝛ n̄ ē ſic ſtatutū. hoc ēt faciliter cū iuuene ꝑꝑ ꝑiculū ꝯtinētie diſpēſat̄: qꝛ iuſto doloꝛi ī p̄te ꝑcit̄. ar. C. ad. l. iul. đ adul. l. Gracchus. ¶ 3º occidit q̄s vxoꝛē ꝑſequēdo nām: vt qꝛ eā exoſā hꝫ ꝓpter turpitudinē vł aliū defectū nō culpabileꝫ. ꝛ iſtđ crimē īpedit ꝛ nō dirimit: ꝛ iſtis duobꝰ caſibꝰ ſilr̄ īpedit̄ mulier ꝯ̄here ſi venenū dedit viro vel alr̄ moꝛtē eiꝰ ꝓcurauit: lȝ nō ſit exp̄ſſū niſi ī p̄mo caſu: ſȝ ad paria iudicantur. ꝛ eſt eadem ratio vtrobiq̄ꝫ.

Quantū ad 3ᵐ de līalibus ſūt tres ꝯ̄nes. ¶ Pꝛima đ vxoꝛicidio: qꝛ cū plꝰ peccet vxoꝛ ī virum q̄ꝫ adulter q̄ nullā fidelitatē ſibi ꝓmiſit: ſic nō licet īterficere vxoꝛē adulterātem: ſic nec adulterū: qꝛ iure diuino nulli licet gladiū accipere ꝓpꝛia auctoꝛitate. ¶ 2ª ꝯ eſt de hoc qđ dr̄ ī textu p̄ſbyteros diaconos ab vxoꝛibꝰ abſtinere: viuente oꝛdi[nat]º nō pōt vxoꝛ ſi ꝯſenſerit vł diſſenſerit alij nubere: qꝛ vinculū manet. ſȝ ſi ea ꝯſentiēte oꝛdinatꝰ fuit ipa ēt caſtitatē itelligit̄ vouere: ita ꝙ ipo moꝛtuo non pōt nubere ꝛ ſi nupſerit nullū ē ſ̄m quoſdā: qꝛ viri ſolēnicatōe ꝛ ſuū votū ſolēnicat̄. 32. di. c. Statim. Silr̄ ēt ſi ipa ꝯſentiēte vir religionē īgrediat̄ q̄ cū ea factꝰ ē vna caro nō pōt eo moꝛtuo cōtrahere cū quo ītelligit̄ voniſſe ſ̄m Bonauenturā. ¶ 3ª ꝯ eſt de hoc qđ ibi dicit̄: ꝙ eccleſia gladiuꝫ nō hꝫ. ¶ Contra Bernar. ad Eugenium papā: ꝓbat ꝙ eccleſia hꝫ vtrunq̄ꝫ gladiū. Alioq̄n petro dicēte. Ecce gladij duo hic: nō dixiſſꝫ dn̄s ſatis ē ſed nimis ē. ¶ Solutio. vtrūq̄ꝫ hꝫ ſȝ dr̄nter vtitur: ſp̄ūali q̄dē per ſe: mālī āt ꝑ bꝛachium ſeculare q̄ educi dȝ ad iuſſum impatoꝛis ꝛ nutū ſacerdotis ſ̄m eum. ¶ Ad argumēta in oppoſitū. Ad p̄mū dōm ꝙ vxoꝛicidiū nō īpedit mr̄imoniū ſolū rōne crimis. ſed qꝛ ē ꝯtra fedus mr̄imonij: ꝛ q̄uis occidere mr̄em ſit grauiꝰ pctm̄ q̄ꝫ occidere vxoꝛē tñ occiſio vxoꝛis ē magꝭ ꝯ̄ fedus matrimonij q̄ꝫ occiſio mr̄is: ꝛ ideo magis īpedit mr̄imoᵐ. ¶ Ad 2ᵐ dōm ꝙ occiſio vxoꝛis actu dep̄hēſe ī adulterio ſi fiat ex̄ iudiciū ſemꝑ ē pctm̄ ꝛ iniuſtū: qꝛ p̄iudicat pſone ꝛ rei publice: pe[r]ſone q̄ nō dȝ moꝛi niſi ꝯfeſſa ꝛ cōuicta ī loco iudicij: p̄iudicat etiā publice iuſtitie: qꝛ non per publicū iudicē ocicidit̄. ꝛ q̄uis lex ciuilis h̄ permittat: nō tñ vt licitū. ſed non infligit penā ꝓpter maximum incitamentū. illa ēt lex hodie ē coꝛrecta.

¶ De voto. Di. XXXVIII. a

Nunc đ voto īſpiciamꝰ. Uotū ē teſtificatio q̄dā ꝓmiſſiōis ſpōtanee: q̄ đoꝛ đ his q̄ dei ſūt ꝓpꝛie fieri dȝ. Sūt tñ ꝛ vota ſtłtoꝝ q̄ frāgēda ſūt.

¶ De votoꝝ differētijs. b

Sciēdū vero ꝙ votoꝝ aliđ: eſt cōe aliđ ſingulare. Cōe. vt illđ qđ ī baptiſmo oēs faciūt cū ſpōdēt renunciare dyabolo ꝛ pōpis eiꝰ. Singłare: vt cū aliq̄s ſpōte ꝓmittit ſuā re virgitatē ꝛ ꝯtinētiā: vł aliq̄d huiōi. Itē ſingulare votū: aliđ ē pꝛiuatū: aliđ ſolēne. Pꝛiuatū ē ī abſcōdito factū. ſolēne vero ī ꝯſpcū ecclīe fcm̄. Itē pꝛiuatū votū ſi violet̄: pctm̄ ē moꝛtale: ſolēne vero violare pctm̄ ꝛ ſcādalū ē. Qui pꝛiuatū faciūt votū ꝯtinētie: mr̄imōiū ꝯtrahere n̄ đbēt: qꝛ ꝯtrahēdo moꝛtalr̄ peccāt. Si tñ ꝯtraxerit nō ſepent̄: qꝛ ꝓbari nō p̄t qđ occlīe fcm̄ ē. Qui vero ſolēniter vouēt: nłłatenꝰ cōiugiū iire q̄unt: qꝛ hꝰ n̄ ſolū nubere: ſȝ ꝛ velle dānabile ē. Uñ aug. In cōiugali vīclo ſi pudicitia ſ̄uat̄ dānatio n̄ timet̄: ſed ī viduali cōtinētia ꝛ virgiali excellētia virtus muneris amplioꝛis expetitur: qua expetita ꝛ electa ꝛ voto oblata iam non ſolum capeſcere nuptias: ſ̄ ēt ſi non nubat̄ nubere velle dānabile ē. Uouētibꝰ. n. virgitatē vł viduitatē nō ſoluꝫ nubere ſ̄ ēt velle dānabile ē. Qđ apłs oñdit thimoteo ſcribēs. Adoleſcētioꝛes viduas đuita. Cū. n. luxuriate fuerit: ī xp̄o nubere voluit. i. cū poſt votū cōtinētie ī đlicijs egerit vitā: nō dico nubſit ſ̄ nubere voluit ī xp̄o: q̄ſi tē n̄ ſit peccatū: ſ̄ ꝙ ſit oñdit ſubdēs. Hn̄tes dānatōeꝫ: q̄re: ſubdit qꝛ primā fidē irritā fecerūt: ꝛ ſi nō nubēdo: tñ volēdo: vt voluntatē q̄ a ꝓpoſito cecidit appareat eē danatam: ſiue ſequantur nuptie ſiue non. Dānatur enim pꝛopoſiti fraus. damnātur tales: qꝛ continētie fidem primā irritaꝫ fecerunt idest votū: vel ī voto violato fidē quā ī baptiſmo ꝓfeſſi ſūt. Si aūt pꝛo voluntate nubēdi damnant̄: cōſtat: ſi enim effectui mācipauerint reuocādū id eē ī irritū caſq̄ꝫ arcēdas redire ad ꝓpoſitū. Unde Grego. Uiduas a pꝛopoſito recedētes viduitatis: ſuper quibꝰ nos conſuluiſti: credo te noſce a ſcō Paulo niſi conuertant̄ olī eē damnatas: quas ꝛ nos apoſtolica auctoꝛitate dānandas ꝛ a cōione fideliū atq̄ꝫ a limībꝰ eccleſie arcendas foꝛe cenſemus: vſq̄ꝫ quo obediant epiſcopis ſuis: ꝛ ad bonū qđ ceperunt iuite aut voluntarie reuertantur.

¶ De virginibus nō velatis. c

De virginibus aūt non velatis ſi deuiauerint: a pꝛedeceſſoꝛe noſtro Innocētio papa tale decretū habemꝰ. Hec q̄ nondū ſacro velamie: recte tñ ī ꝓpoſito virginali ſēꝑ ſe ſimulauerūt ꝑmanere: lȝ velate nō fuerit: tñ ſi nupſerit aliquo t̄pe his agēda pn̄ia eſt: qꝛ ſponſio eaꝝ a dn̄o tenebatur. Si eñ īter hoīes ſolet bōe fidei cōtractꝰ nulla rōe diſſolui: q̄ꝫto magis iſta pollicitatio quā cū deo pepigit: ſolui ſine vindicta nō poterit. Itē. Si virgīes nōdū velate taliter publica pn̄ia puniuntur: ꝛ a cetu fideliū vſq̄ꝫ ad ſatiſfactionē excluduntur: quāto magis vidue que perfectioꝛis etatis ꝛ maturioꝛis cōſilij exiſtunt: ꝛ habitum religiōis aſſumpſerūt: ꝛ deinde apoſtauerunt: atq̄ꝫ ad pꝛioꝛem vomitum ſunt reuerſe: a nobis ꝛ ab omnibus fidelibus: a liminibus eccleſie: ꝛ a cetu fidelium vſque ad ſatiſfactionem ſunt eliminande: et

carcerib⁹ tradēde: Ex his apparet virgines vel viduas: voto ↄtinētie aſtrictas: ſiue fuerit velate ſiue nō: nullaten⁹ cōiugium ſortiri poſſe. Qḋ ſtidē ḋ oib⁹ itelligēdū ē q ↄtinētiā vouerūt. Qḋ eni añ erat licitū poſt votū fit illicitū. Nō ē igr̄ ꝑtermittendū qḋ Inno. pa. de viduis ⁊ puellis decreuit q̄ xp̄o ſpūalr̄ nubunt ſi poſtea publice nupſerīt nō eas admittēdas eē ad pniaʒ: niſi hi qb⁹ ſe iūxerāt dē mūdo receſſerit. Si. n. de oib⁹ hec rō cuſtodit̄: vt q̄cūq; viuēte viro alteri nupſerit: adultera hēatur: nec ei agēde pnīe lnia cōcedit̄: niſi vn⁹ de illis fuerit defūct⁹: q̄ꝫtomagis de illa tenēda ē q̄ añ ſe imortali ſpōſo ↄiūxerat: ⁊ poſt ad hūanas nuptias trāſmigrauerit. Attende q̄ nō ſolū cōiugiū talib⁹ negare vī: ſʒ ēt locū pnīe. Sʒ nō ita itelligēdū ē: vt aliqñ excludātur a pnīa q̄ digne pniam agere volūt. ſʒ ille nō ſūt admittēde ad pniam q̄ ab iceſt⁹ copla diſcedere nolūt: q̄ꝛ p⁹ religiōis ꝓpoſitū ñ ꝑt ḋo recōciliari p pniaʒ: q̄ ad hitū ſue ꝓfeſſiōis redire neglexerit. Tūc ille cui ſe ↄiūxerat ei defūct⁹ erit: cuʒ ab ei⁹ illicitis amplexib⁹ hec penitus receſſerit. Cū ergo dī eas nō eē admittēdas ad pniam niſi hi qb⁹ ſe iūxerāt de mūdo receſſerit: ſubaudiendū eſt eis. Tūc. n. eis viri ḋ mūdo recedunt ⁊ deficiūt: cū ab coꝝ ↄcupiſcētia iſte ſe alienāt. Queʒ ſenſū ſilitudo ſubdita declarat ⁊ ↄfirmat.

¶ Quam grande malū ſit adulterium. d

Vin vir ⁊ mulier legittime ↄiūcti ſūt cō-
c ſtat alteꝝ altero viuēte ad aliā non poſſe
trāſire copulā: alioqn adulteriū cōmittit: de quo Cle. pa. ait. Quid ī oib⁹ pctis adulterio ē grauī⁹. Scōm nāq; in penis tenet locū quē primū hñt illi q aberrāt a ḋo. Grauiſſime ergo peccāt adulteri: grauiter fornicarij: ſʒ cunctis his graui⁹ inceſtuoſi: quos oēs trāſcendūt ↄtra nām dclinquētes. Vñ aug. Adulterij malū vincit fornicatōeʒ: vicit̄ ab inceſtu. Peí⁹. n. eſt cū mr̄e q̄ꝫ cū aliena vxore dormire: ſʒ horuʒ oium peſſimū eſt qḋ ↄtra nām fit: vt ſi vir mēbro mulieris nō ad hoc cōceſſo vtat̄: hoc execrabilr̄ fit in meretrice: ſʒ execrabilius fit in vxore.

¶ De ill' q poſt lōgā captiuitatē redeunt. e

Ic q̄ritur de illis feminis q̄ putātes vi-
b ros ſuos intercēptos vl' in captiuitate vl'
ab iniq̄ dñatōe nūq̄ꝫ liberādos i alioꝝ cōiugia trāſierūt: ſi illi q putabāt̄ perijſſe remeauerint: vtꝝ eis reddi debeāt: ⁊ an ſcḋi fornicati ſūt: ⁊ ipſe ree adulterij. De hoc leo pa. ſic ait. Neceſſe ē vt legittimaꝝ federa nuptiaꝝ reitegrāda redeamus: ⁊ remotis his q̄ hoſtilitas itulit cuiq;: id legittime reformetur quod intulit: ꝑcurādūq; ē vt recipiat q̄ſq; qḋ ꝓpriū ē: ne culpabil' iudicet̄: ⁊ q̄ſi alieni iuris ꝑſuaſor habeat̄ q ꝑſonā ei⁹ mariti q iā nō eſſe eſtimabat̄ aſſūpſit. Sic. n. multa q̄ ad eos q i captiuitatē ducti ſūt ꝑtinebāt: i ius alienū trāſire potuerūt: ⁊ tm̄ plene iuſticie ē: vt eiſdē reuerſ̄ reformēt̄. Ioq; ſi viri poſt lōgā captiuitatē reuerſi. ita i dilectōe ſuaꝝ cōiugū ꝑſeuerāt: vt eas cupiāt i ſuū redire cōſortiū: dimittēdū ē ⁊ iculpabile iudicādū qḋ neceſſitas itulit: ⁊ reſtituēdū qḋ fides poſcit. Si aūt aliq̄ mulieres ita viroꝝ poſterioꝝ amore ſūt capte vt malit his coherere q̄ꝫ ad legittimū trāſire cōſortiū merito ſūt notande: ita vt eccl'iaſtica coione priuent̄ q̄ ḋ re excuſabili ↄtamiatōeʒ criminis elegerūt. Redeāt ergo i ſuū ↄiugia ſtatū: q̄ꝛ ſicut mlieres q̄ ad viros ſuos reuerti noluerit ipie ſūt hūde: ita ille q̄ redeūt merito ſunt laudāde. Ex his oñdit̄ illos q talr̄ iſigunt̄ vt credāt viꝝ iterēptū p ignorātiā: aliquā excuſationē hēre de pctō. ⁊ tm̄ pmā copulā eē legitimā: nō ſcdaʒ: veniā tm̄ hēre ſi careat obprobrio male volūtatis. Sʒ ſi qs relicta i pria ſua vxore in lōginquā abſens regionē aliā ducat vxorē: deide pnia ductus eā dimittere velit aſſerēs ſe aliā habuiſſe q̄ viuit: nec eccl'ia ꝑmittat: q̄ qḋ ille aſſerit ignorat: q̄rit̄ an i hac ſcda copula ſit ↄiugiū. Sane dici pōt nō eē cōiugiū ⁊ mulierē de crimie excuſari p ignorantiā: viꝝ aſit adulteriū admiſiſſe. Sed ex quo ad primā redire volēs nec valēs: cogit̄ eccl'ie diſciplina hanc tenere: icipit excuſari per obediētiaʒ ⁊ timorem: de hoc q̄ poſcēti mulieri debitum reddit: a qua ipſe nunq̄ꝫ poſcere debet: ⁊ ſic de alijs huiuſmodi ſentiendum eſt. Qō I.

Circa .38. di. querūt̄ ſex. p̄ de voti diffinitōe. z° de diuiſione. 3° de voti obligatōe. 4° de liberatōe. 5° de voti comparatōe. 6° de ſcādalo. ¶ Primo igit̄ q̄ritur vtꝝ hñ diffiniat̄ votū a magr̄o i lr̄a dicēte: q̄ votū ē ⁊c. ⁊ vr̄ q̄ nō. q̄ꝛ vni⁹ rei vna ē diffinitio tm̄. ſʒ multe alie de voto inueniūtur. ḡ ⁊c. ¶ Cōtra ē auctīas magr̄i. ¶ R°. hic ſūt ſex vidēda ſm ſex deſcriptōes q̄ dant̄ ḋ voto.

Prima ē Hugo. de ſcō victore dicētis: q̄ votū ē ſpōſio ai volūtaria ⁊ deo fcā pollicitatio. vñ votū q̄ſi volūtarie factū: ex quo tres ↄnes eliciūt̄. ¶ Prima de votis mulierū i partu vl' i ifirmitate: vl' viroꝝ i qbuſcūq; anguſtijs ꝓprijs vl' ſuoꝝ aut turbatōe: ſi hūerūt itentionē obligādi ſe deo: cogitātes ēt ḋ cā q̄ mouebat eos ad vouēdū. ſ. i ifirmitate vl' ꝑiculo ⁊ de fine. ſ. de euaſiōe ꝑicli ꝑ qḋ euitādū vouebāt: tenēda ſūt: lʒ i tribulatōe ⁊ ꝑturbatōe ſint emiſſa. vñ iſrl' ſuauit votū q̄ ſe aſtrixit iſtante belli ꝑiculo. Nūeri. zi. ⁊ ps. Reddā tibi vota mea q̄ diſtīxerūt ⁊c. Et locutū ē os meum in tribulatōe mea. ar. 17. q. 4. Sunt q opes. nec fiūt h⁹ vota ſine deliberatōe: ex quo vouētes ſūt i ſana mēte. Idē ē ḋ iuramētis q̄ ñ vergūt i dterioīe exitū: Deo: q̄ꝛ ei fit votū ⁊ ei reddit̄. ex. eo. Magne. §. i. fcā pollicitatio. q̄ꝛ ſi tātū facere ꝓponereʒ nō obligaretur. ex. e. Iſtaturā: Sec⁹ ſi iā deliberaſſet ⁊ firmiter propoſuiſſet promittendo corde lʒ non ore: quia obligaretur quo ad deum. .17. qōne. i. Quia bonā. ¶ Secunda concluſio ḋ de cog metu mortis vouet itrare religionē. obligat̄. n. ſi ꝑmittat deo. ſecus aūt ſi hoī mortē itētāti: vel ſi intrat metu mortis nō hñs aiuʒ itrādi quo ad deū. ff. Qꝛ me. cā. l. i. de regl'arib⁹. c. i. vñ lʒ min⁹ ē liberꝝ mr̄imoᵐ ſpūale q̄ꝫ carnale. q̄ꝛ ibi met⁹ āñſtat ēt illat⁹ ab alio q̄ꝫ cū q̄ ↄbit. Nec obſtat. 17. q. z. ↄſald⁹. vbi dr̄ q̄ pbr̄ q i ifirmitate ꝓmiſit ſe monachū fieri pōt nihilominus ſi vult hñficiū retinere: q̄ꝛ ibi non negat̄ qn teneat̄ itrare: ſed q̄ nō tenet̄ fieri monachus. ſ. ꝑ ꝓfeſſionē: q̄ꝛ nō cōſtat q̄ ꝓmiſerit fieri monachus aīo remanēdi: ⁊ q̄ꝛ nouitius exiſtēs nō ꝑdit beneficiū ſed retinet qḋ añ ꝓfeſſionē ↄferri ñ dʒ: ide ē q̄ ſi añ ꝓfeſſonē exeat hñficiū ꝑcipiet. ↄ¹ ¶ Tertia ↄ ē. q̄ ꝓmiſſio hoī facta metu mortis ſue vel filij ñ obligat cū effectu: ſed ꝓmiſſio facta ḋo etiā metu mortis ſic: q̄ꝛ de⁹ mortē iuſte ifert: nec tenet̄ ñ iferre nec itētatā ab alio ꝓpulſare. vñ ſicut ſi ꝓmitterē dare alicui vt me liberaret a morte i cāu i quo ñ tenetur. puta medico obligarer: ſic q ꝓmittit deo. ff. q̄ met⁹ cā. .l. 3. §. ſed vi accipim⁹ attrocē: ⁊ eā q̄ aduerſus bonos mores fit. ñ eā quā magiſtrat⁹ recte itulit. Itē. l. metū. §. fi. licʒ ibi ſi quo magis te de vi hoſtiū vel latronū vel ꝑpl'i tuerer vel liberarē aliqd a te accepꝑo vel te obligauero nō debere me h edicto teneri niſi ego ipe hāc tibi vi ſubmiſi. Ceterū ſi alius ſubmiſerit vi nec me teneri nō debere. ego eni opꝑ poti⁹ mee mercedē accepiſſe videor: vt pʒ i pugilib⁹ q ꝓ alijs pugnāt. In edicto. n. q̄ met⁹ cā. nō ſufficit iuſt⁹ met⁹ ex ꝑte ꝓmittentis vel dātis niſi ēt ſit turpitudo ex ꝑte recipiētis. qḋ ē argumētū. q̄ aliqs nō tenet̄ liberare pugnādo facto aliquē ab alio aggreſſū ad mortē: al's turpiter recipet pecuniā pro eo qḋ facere tenet̄ vl' debʒ gratis. ff. ḋ ↄdi. ob turpē cām. l. Itē. §. pe. ⁊ vltio. Deo ḡ pt ꝓmitti p liberatione a morte violēta q̄ꝛ illa ab alio ifert̄. Itē ꝓ liberatiōe a morte nāli: q̄ꝛ illa a deo iuſte ſicut a magiſtratu.

Sed q̄ꝛ votū ñ ē de quolibʒ: ſed de bono iō ē ſcda diffinitio iuriſtarū: q̄ votum ē alicuius boni cum deliberatione facta promiſſio: Dico autem cum deliberatione: q̄ꝛ ſubitum non obligat ad peccatū ꝑfectū nec ad bonū ꝑfectū vñ ē hic triplex ↄ. ¶ Prima de puero q irat⁹ ↄ¹ pr̄i vel magiſtro vouet vel iurat itrare religiōem. vel ḋ illo q bene potatus q̄ nō tenet̄. q̄ꝛ qḋ calore iracūdie fit ꝓ nō facto hñi dʒ: qḋ verū eſt ſi ſic ſubito fit q̄ nō ꝑ deliberatiōeʒ a ſnīa rōnis q̄ ñ reqrit magnā morā tꝑis: ſed qñ ſciēs qd iurat vel vouet tenet̄ niſi tamē cū eo diſpenſetur rōne min⁹ plene deliberatiōis: ſicut ēt q calore cōcupiſcētie iflamat⁹ aut bene potat⁹ nō tm̄ ꝑfecte ebri⁹ iurat vxorē ducē ↄ² ↄpellit̄ eā ducere niſi oīno ebri⁹ eēt. ¶ Scḋa de ↄfirmatiōe iſti⁹: q̄ꝛ ſicut reqritur ḋliberatio ad votū ſic ad mortale peccatū: ⁊ tm̄ lʒ iratus aut potat⁹ occidat hoiem excuſat̄ a tāto ſed nō a toto qn ſit mortale ex quo nō ſic fuit extra ſe qn ſciret qd faceret lʒ ſtatī poſtea peniteat et nollet feciſſe: q̄ꝛ eē ſtatī penitiuū hñ arguit q̄ nō ſit factū ex habitu: ſed q̄ nō qd ſit factū ex electiōe lʒ paſſiōe turbāte iudiciū rōnis. Illa igit̄ deliberatio tꝑis vel etatis que ſufficeret ↄ³ ad obligā⁹ dia° ꝑ mortale ſuffic̄ ad obligāᵐ ḋo ꝑ votū. ¶ 3ᵃ ↄ ē ḋ h qḋ dic̄ ꝓmiſſio. Nā votū obligat ñ āt ꝓpoᵐ niſi i caſu. ſ. qñ itrat religionē cū ꝓpoº remanēdi ⁊ ḋo ꝑpetuo famulādi qḋ equipolet voto ſimpᶜˡ: ſʒ nō ſolēni. ḋ regl'arib⁹ .c. ↄſulti. vbi dr̄ q̄ tenet̄ ſaltem aliā religiōem itrare. Sed qdā dñt opᵐ: q̄ꝛ ꝓpoᵐ ānexū voto lʒ obliget: vt cūqs vouet itrare cū ꝓpoº remanēdi lʒ nō vouerit rem. āere: tm̄ qñ id qḋ ꝓpōit̄ q̄ꝫtūcūq; firmet̄ nō ꝓmittit̄ nec ꝓmiſſo ānexū ñ ligat̄. vñ ḋcre. dʒ itelligi ḋ illo q itrat cū voto. Sed q̄ꝛ ḋcreta. loqt̄ idiſtīcte dicēs q̄ q itrat aīo ꝑpetuo abrenūciādi ſecl'o nō pt ad ſeculū redire: ſed vel ad aliā religiōeʒ dʒ trāſire: iō p̄ dicto magis videt̄ ſtandū.

Tertia diffinitio ē q̄ votū ē ↄceptio boni ꝓpoſiti cū ḋliberatiōe q̄ qs ad aliqd faciēdū vl' ñ faciendū ḋo ſe obligat. Ex q̄. 3. ↄnes elici pñt. ¶ p̄ᵃ, q̄ obliga° voti fit deo ꝑncipalr̄ ⁊ finalr̄ lʒ fiat i mūu hoīs. vñ ſi aliqs ꝓmittit alicui q̄ intrabit religionē: nō illi ſed deo facta ē obligatio: vñ dei ē retiēre nō illi⁹ ſiue ſit de religiōe ſiue ali⁹: ſicut aliq ſibi ynuicē iurāt aliqñ: q̄ꝛ ꝓmiſſio i manu ſui facta acqrit dño nō ſuo: ⁊ ſuus nō pt remittere: ſed dñs. Dēsāt ſūt ſui dei: ⁊ ſic ꝑ oēs pōt actio deo acqri. ¶ z° ↄ ē q̄ ſi aliqs ꝓmiſit itrare religionē ad reqſitionē alicuius illo nō reqrēte itrare nō tenet̄: ſed illo mortuo vr̄ q̄ teneatur niſi ꝑ modū ↄditiōis dixerit. Si me reqſierit ⁊c. Sed ſi dixit ꝓmitto itrare quādocūq; me reqſieris videt̄ ꝓmiſſio i diē. vñ illo mortuo nō plus hʒ dillationē: q̄ꝛ nō expectat̄ reqſitio. ¶ Tertia cōcl'o ē q̄ q̄ꝛ deus ituet̄ cor ⁊ ſibi fit obligatio voti: ideo nō ſolum ꝑ ſtipulationē ſʒ per nudā ꝓmiſſionē ⁊ policitatiōem hō efficaciter obligat̄: imo ēt ſola cordis ꝓmiſſiōe ſine oris expreſſione.

Quarta diffinitio paꝝ differt ab iſta que talis ē. Votū ē alicu⁹ rei licite faciēde vel nō faciende cū deliberatiōe ai deo tacita policitatio. ⁊ hec ē Hoſti. ⁊ ex hac ēt eliciūt̄. 3. ↄnes. ¶ p° qḋ de re illicita nō tenet votuʒ: vñ dic̄ licite: q̄ꝛ i turpi voto muta decretū. z4. q. 4. i mal'. Et i talib⁹ magi placēt deo trāgreſſores q̄ꝫ obſuatores ēt ſi iteruēiat iuramtū. vt i auc. iſtenut l. null' nō ſolū ſed fili⁹ pr̄e vt. ſed etiā ſi iuſiurādū det̄ ſine ꝑicl'o diſcedere. ⁊ i rubro ⁊ i nigro coll'. quinta ¶ Scḋa q̄ votū nō ē ḋ p̄nti nec de ꝑterito ſed de futuro faciēdo vl' nō faciēdo: q̄ꝛ oīs ꝓmiſſio ad alterū hoꝝ reducit̄ ⁊ dare ⁊ nō dare. ff. de preſcrip. nā li. de non ob. l. 4. §. cato. ¶ 3ᵃ. q̄ votū dʒ fieri cū deliberatiōe: vñ dicit cū ḋliberatione ai: q̄ꝛ votū qḋ ex facilitate ai potius q̄ꝫ ex arbitrio diſcretiōis emittit̄ nō ē obligatoriuʒ vſq; quaq; extra. e. c. Veniētis de regl'arib⁹. c. Ad nr̄aʒ. de ↄuer. cōiug. c. rariſſimus ⁊ c. Veniens.

Quinta diffinitio ē magiſtri Qꝛ votū ē teſtificatio ḋ his q̄ dei ſūt ⁊c. ſicut hēt̄ ēt i textu. ex quo ēt elici pt triplex ↄ. ¶ p³. q̄ caſtitas q̄ fac̄ maxie eē ꝓxīᵐ ḋo ē ſpālis ⁊ ꝓpa mā voti: q̄ꝛ ḋ his q̄ dei ſūt. Sed q̄ꝛ maluʒ non ē mā voti: cū malū ſit ꝑua° boni: vr̄ q̄ nō valeat votuʒ quo aliqs vouet nō ↄhere mr̄imoᵐ: q̄ꝛ ↄhere mr̄imoᵐ ē qḋdaʒ bonū. nō ↄhere āt ē ꝑuatio hōi: ⁊ ſic malū. ¶ Et dḋʒ q̄ ꝑuatio boni q̄ icludit mai⁹ bonū ē bona ⁊ ſic ē hic q̄ꝛ mr̄imōiū hʒ actū carnalē ⁊ deſtractionē mētis: ⁊ lʒ ñ ↄher̄ mr̄imoniū nō icludat vacare ḋo: tm̄ ſm cōem modū loquēdi i vouere nō ↄhere mr̄imoniū icludit̄ diſpōi meli⁹ i deū ⁊ ñ ipediri a ḋo ipedimētis q̄ mr̄imōiū cānt. ¶ 2ᵃ ↄ ē q̄ vouere ēt pauꝑtatē ē ꝑfectū votū: q̄ꝛ ē de his q̄ dei ſūt: q̄ꝛ deus eā cōſulit v̄bo et tenuit facto q̄ꝛ vouere pauꝑtatē: iplicat āmotionē ipedimēti qḋ diuitie ſolēt cāre: ſic vouere abſtiere ⁊ oīa h⁹ q̄ videt̄ nō exp̄mere niſi ꝑuationē hōi iplicāt tm̄ ꝑuatiōeʒ mali illi bono icluſo oppoſitā ⁊ ſic q̄ꝛ ꝑuatio mali hʒ ꝑuatiōem boni ꝑ ↄſequēs ē mā iuramēti ⁊ voti. ¶ 3ᵃ ↄ ē q̄ ēt ꝓpa mā voti ē obediētia dicēte xp̄o: Abneget ſemetipſuʒ ⁊c. Hec aūt tria apl'i habuerūt ñ tm̄ ꝓpoſito ⁊ facto ſed ēt voto q̄ꝫuis ſcriptura ñ exp̄mat: ſic nec ḋ beata v̄gie quā tm̄ credim⁹ v̄gitatē vouiſſe imo ēt apl'i videt̄ hūiſſe votū ſolēne pauꝑtatis: q̄ꝛ ad pedes eoꝝ oīa ponebāt̄. nec quiſq̄ꝫ ꝓprium habebat.

Sexta diffō ē magiſtral': Votū ē ꝓmiſſio melioris boni aī ḋlibatiōe firmata. ex qua eliciūt̄. 5. ↄnes. ¶ pᵃ q̄ votū ḋ nō itrādo religiouē ñ valʒ: q̄ꝛ ñ eſt ḋ meliori bono ſed de oppoſito. De h tm̄ ſic dic̄ hoſti. nūqd valet votū ſi quis vouerer non intrare religiōem: vr̄ q̄ nō q̄ꝛ ipeditur āplitu° charitatis ⁊ diua iſpira°. ex ḋ regl'arib⁹ lʒ. z6. q. z. Contra: q̄ꝛ ſeruari pōt ſine dānatiōe ſicut ⁊ iuramētū. Itē vr̄ Gratianus dicere q̄ q iurauit cl'icat⁹ tōſurā: vel religionis hitū nō ſuſcipe: non dʒ ꝓhiberi ſeruare. zz. q. 4. c. vlti. lxi. di. c. z. Soluit āt dicēs q̄ votū tenet̄ ſuare q̄ꝫuis fuerit idiſcretū: niſi ſibi poſtea ad nō ↄriū iſpiret̄. Illect⁹ ḡ nō itret. zo. q. 5. Cōſtituit. de cōuer. ↄiug. Dudū. Ex reuelatiōe

z° ↄ — 3° ↄ — p° ↄ — z° ↄ° — 3ᵃ ↄ — p° ↄ° — z° ↄ — 3° ↄ° — p° ↄ°

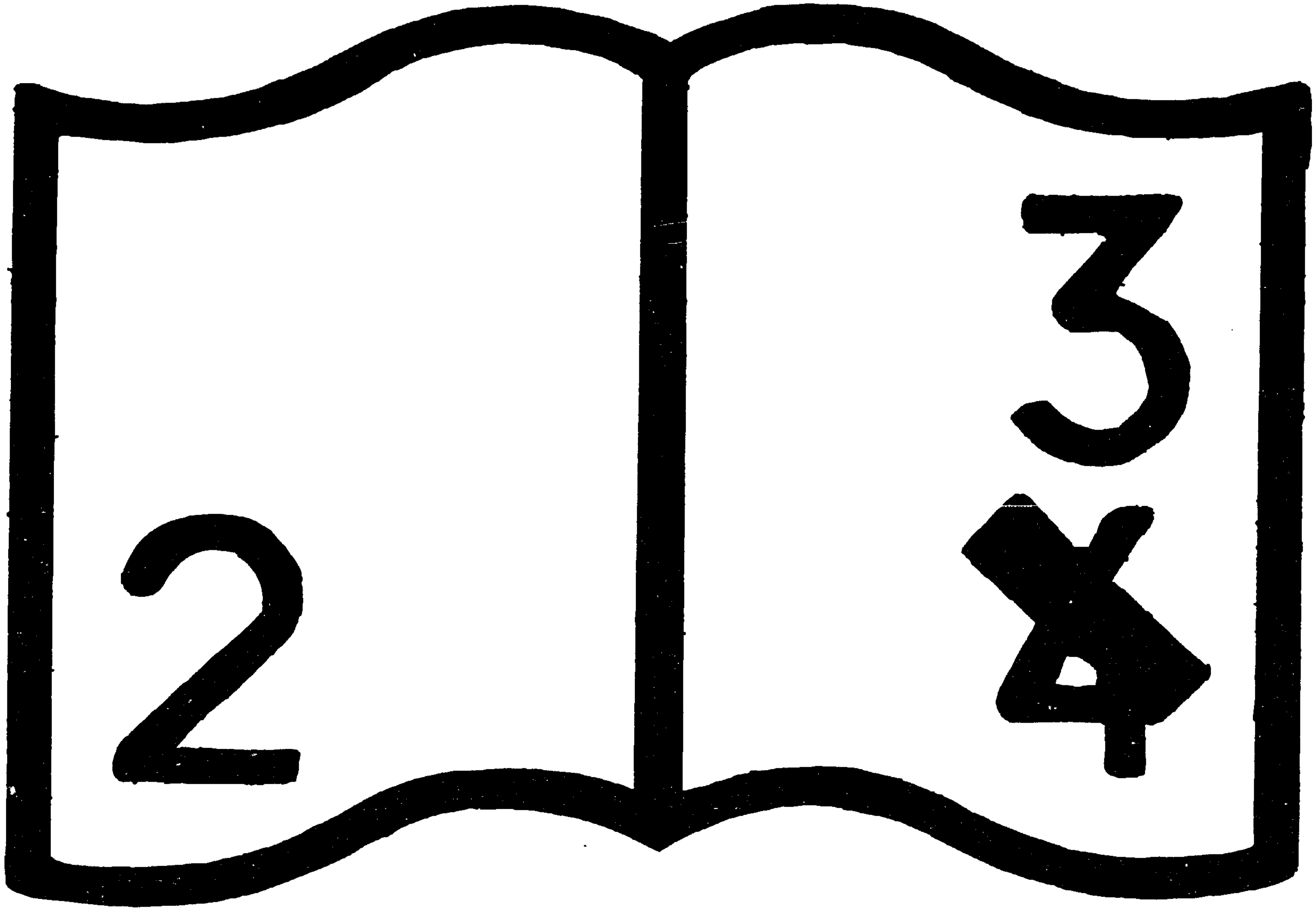
2
3
4

ſecure itret. de diuor. Gaudem⁹. Et h diſtin⁹ pbaᷣ. zz.q.z. Beat⁹.16.q.1.i procbia.27.q.z. beata mr̃. de iuriur.c.3.qd. ¶ Sʒ ɔ̃ h ẽ: qꝛ ñ ẽ votũ de re min⁹ bõa: h ãt ẽ min⁹ bõa. qd ãt ñ eſt votũ ñ obligat vt votũ. Itẽ ñ ẽ iuramẽtũ qñ ñ ẽ d re. bõa: ſʒ pura puatio bõi nihil hʒ bõi. Nec obſtat ꝙ pt ſuari ſine detrimẽto ꝛc̃. qꝛ illd ẽ verũ qñ hñt tres comites. Ul' dõʒ. ꝙ detrimẽtũ ſalutis ẽ nõ ſolũ qd iterimit ſalutẽ: ſʒ qd ipedit pfectionẽ ſalutis. Ul' qñ dr̃ ꝙ oẽ votũ ꝛ iuramẽtũ ẽ ſeruãdũ qd ſeruatũ nõ vergit i detrimentũ ſalutis eterne. dõm ꝙ verũ ẽ qñ hñt mãm pplã: ſic nõ ẽ hic. vel ad miorẽ dõʒ ꝙ cũ detrimẽtũ ꝛ augmẽtũ ſint oppoſita circa idẽ puatio vnius ẽ poſitio alterius: vñ cũ religio ſit i augmẽᵐ ſalutis eterne priuatio ei⁹ eſt i detrimẽtũ eiuſdẽ. ¶ Ad illud qd.zz.q.4.c.vlti. põt ibi negari gratian⁹ ſicut ab oĩb⁹ negaᷣ i illo qd imediate ibidẽ pcedit. ſ. ꝙ ſi qs poſt votum ſimplex de caſtitate iurauit alicui ꝙ acciperet eã i vxorẽ: ꝙ pp iuramẽtũ põt eã accipe: qd oẽs negãt: qꝛ votuʒ ſimplex pimit ſpõſalia poſt ɔ̃cta: qꝛ iurauit rẽ illicitã. Qui cl'i. vel vouẽ.c. Rurſus. Ul' dõʒ ꝙ magr̃ ibi dicit ꝙ nõ ẽ cogendũ frangere iuramẽtũ: ſed põt ſeruare ſi vult: nec tñ cogẽdus ẽ ẽt ſeruare: qſi dicat: põt ſeruare ſi vult: ꝛ põt non ſeruare
2° ɔ° ẽt ſine diſpẽſatiõe. ¶ 2ᵃ ɔ̃ ẽ dclaratiua iſtius ꝙ qñ p votũ vel iuramẽtũ excludiᷣ directe ꝛ pncipal'r bonũ aliqd cõferẽs ad ſalutẽ ꝛ nõ icludiᷣ aliqd bonũ qd p ſe poſſet eẽ mã iuramẽti: iuramẽtũ nullũ ẽ ꝛ nõ obligat: lʒ poſſit ſeruari cuʒ ſalute: vt ſi qs iuret ſe nõ facturũ aliqd bonũ niſi illd qd ſiñ peccato omitti nõ põt. ſil'r dico de voto tanto magis qͣ̃to votũ reqrit mãm meliorẽ. qñ ãt iuramẽtũ pncipal'r icludit aliqd bonũ qd põt eẽ mã iuramẽti licet illud bonuʒ ex excludat ex ɔ̃nti meliora bona: tũc iuramẽtũ ligat: vt ſi qs iuret mr̃imoniũ ɔ̃here ꝛ cõſũare qd ɔ̃riaᷣ vginitati qd eſt mai⁹ bonũ. Sil'r i voto ſi qs voueat ſe intraturũ ꝛ pſeueraturũ i religiõe laxiori lʒ ex h melior via pcludaᷣ. qꝛ tñ religio pmiſſa ẽ ſufficiẽs mã voti reſpectu ſeculi cui pcinicet lʒ nõ reſpectu aliarũ religionũ valʒ. ¶ 3ᵃ ɔ̃ ẽ applicare ſu
3° ɔ° pradictã diſtinctionẽ ad.3.caſus. Prio ꝙ valʒ votũ ꝛ iuramẽtũ ſi qs iuret itraᷣ hãc religionẽ ſi aliã itret: qꝛ h ñ pncipal'r excludũᷣ alie: ſed principal'r icludiᷣ iſta: ꝛ ſi non pure tñ ſub cõditiõe. ſ. ſi velit aliq̃ itrare: ſed ſi pmitteret ſe nullã aliã itraturũ ꝛ nõ pmitteret iſtã itrare: nec pure nec ſub cõditiõe: nõ valeret ꝛ peccaret vouẽs ꝛ iducẽs. Uñ dicit Tho.5. qlibʒ.27.q. ꝙ de re licita põt eẽ illicita obligatio: ſicut cũ qs iurat nõ ieiunare: nõ dare elemoſinã: nõ intrare religionẽ: qꝛ p h hõ qͣ̃tũ i ſe ẽ obfirmat ſe ɔ̃ grãʒ. ſ. ſ. q̃ facit hoiem i corde ſuo aſcenſiones diſponere. huic ẽt iuramẽto deeſt iudiciũ rõnis: qꝛ retrahit a maiori bono. Al'r ẽt pbat: qꝛ ipedimẽᵐ ſpũalis pfectus nõ ẽ ex dõ: ſʒ iuramentũ qd ẽ ſeruãdũ ẽ ex deo: g iuramẽtũ nõ ẽ ſeruãdũ iqͣ̃tũᵐ ipedit ſpũalẽ pfectũ. ¶ 4ᵃ ɔ̃ ẽ ꝙ peccãt pẽtes iducentes fili
4ᵃ ɔ° os quos mittũt ad ſeculi ſcolas ad iurãdũ: vel vouẽdũ ꝙ nõ itrabũt religionẽ nec ibũt ad pdicatores ꝛ minores nec ad audiẽdũ ſermonẽ: vñ nec tenenᷣ ſeruare. Et vr̃ graui⁹ vouere malũ qͣ̃ frãgere votũ bonũ: ſicut iurare ſlin qͣ̃ frãgere iuramẽtũ: Uñ dicit Tho.3. qlibʒ.q.14. ꝙ ſi qs ex certa cã p aliq̃ horã ipediret aliquẽ itrare religionẽ poſſʒ aliqñ excuſari a peccato: tñ ꝙ hõ ipediat hoieʒ ne vnq̃ poſſit religionẽ itrare: ẽ ſpũi ſctõ reſiſtere: qꝛ ppoᵐ itrãdi religionẽ ẽ a ſpũ ſctõ.19.q.i.c. Duc. vñ Math.23. ve vobis q clauditis regnũ celorũ añ hoies: ipi ãt nõ itratis nec ſinitis alios itrare. vñ nõ ſolũ pẽtib⁹ ſed alijs oĩb⁹ alios iducentib⁹ ad iurãdũ vl' vouẽdũ ſe ñ itraturos religionẽ ẽ mortale. ¶ 5ᵃ
5° ɔ° ɔ̃ ex pmiſſis oriẽs eſt dubia. ſ. vtrũ mulier q̃ vouet nõ ɔ̃here ſuo ribaldo. nõ qꝛ intẽdat caſte viuere: ligeᷣ voto vr̃ ꝙ nõ erat res bona de ſe: ſʒ priuatio boni: nec vt itẽdit. Alij tñ dñt ꝙ ligaᷣ: qꝛ licet finis quẽ itẽdit ſit malus: tñ res vota ẽ bona: ꝛ ſi ñ de ſe formal'r: tñ ex h ad qd de ſe ꝛ p ſe nata ẽ ordinari: puta ad cogitãdũ de deo: lʒ iſta nõ ordiet. ¶ Ad

arᵐ dõm ꝙ vni⁹ rei ẽ: vna ẽ diffinitio: verũ ẽ ſʒ vnã cõſiderationẽ: ſʒ ſʒ diuerſas ɔ̃ſideratiões danᷣ multe deſcriptiones diuerſe ſic vnũ ꝛ idem al'r diffinit logicus: phyſicus: medic⁹: ꝛ mathematicus.

Qõ. II

SEcundo qrᷣ de diuiſiõe voti. Et vr̃ ꝙ diuiſio magr̃i pᵃ ſit mala. ſ. i votũ cõe ꝛ ſingulare: qꝛ votũ cõe ẽ neceſſitatis: ſʒ qd ẽ neceſſitatis ñ ẽ liberũ nec volũtariũ: nec p ɔ̃ñs votũ. g ꝛc̃. ¶ Contra auc̃tas magr̃i. ¶ R̃ñſo. dõm ꝙ cũ oĩs diuiſio reducaᷣ ad bimbrẽ p ꝛ p ſe. ſic ẽt votuʒ pma diuiſiõe diuidiᷣ i votũ ɔ̃ñe ꝛ nc̃tatis: ꝛ votũ ſingulare ꝛ voluntatis. Uidentur tamẽ.12. eẽ diuiſiones voti.

Prima ẽ legiſtarũ: qꝛ votũ aliud ẽ pſonale vt cõtinẽtie: aliud reale vt elemoſ: aliud mixtũ piter ex vtroq̃: vt de religiõe: qꝛ igreſſi mõaſteria ſe ꝛ ſua dõ dedicãt: vñ iſtd ẽ pfecti⁹ vtroq̃ ſic oblatio naçarei oĩ ſacrificio: ꝛ oĩb⁹ votis pfectior ẽ religio: qꝛ oẽ totũ ẽ mai⁹ ſua pte: ꝛ vt pſonale: qꝛ totã pſonã: ꝛ vt reale: qꝛ oĩa vt petr⁹ obtulit plus qͣ̃ zache⁹ lʒ min⁹ i quantitate

Secunda qꝛ votũ aliud tpale vt abſtinentie certi tpis: vel ɔ̃tinẽtie: aliud ppetuũ vt ppetue abſtinẽtie ab aliquo: vel perpetue continentie. vt in religione ꝛ ſacro ordie. ꝛ iſtd ẽ pfecti⁹: qꝛ bonũ qͣ̃to diuturni⁹ tãto meli⁹

Tertia diuiſio ẽ hoſti. ꝛ Ray. qꝛ votũ aliud neceſſitatis vt de his q̃ ſũt neceſſaria ad ſalutẽ: aliud volũtatis: vt d his q̃ ſũt ſupererogatõiſ: iter' q̃ ẽ talis dr̃ia ꝙ i votis neceſſitatis vn⁹ pt aliũ ignorãtẽ obligare: vt patrinus puerũ. Teneᷣ. n. baptizatus i pueritia ſuare fidẽ ꝛ cogiᷣ ſicut baptizat⁹ i adl'ta etate. In votis ãt volũtarijs ñ: vñ qͣ̃tũcũq̃ mr̃ voueat p puero ifirmo ꝙ iciũet: ñ teneᷣ niſi ɔ̃ſẽtiat cũ hʒ etatẽ legittimã: fili⁹ ẽt quẽ pr̃ puerũ i religiõe poſuit niſi cũ ad ãnos diſcretiõis puenerit ſpõte ɔ̃ſẽſerit põt exire: ꝛ ſic loquitur canon.20.q.i.ꝛ.z.

Quarta diſio ẽ voti nc̃tatis i votũ pme neceſſitatis qd emittiᷣ i bap°. ꝛ ſcdẽ nc̃tatis qd emittiᷣ i pnĩa q̃ facit pterita mala plãgere ꝛ plãgẽda iterũ ñ ɔ̃mittere: ſicut baptiſmi⁹ pteritũ ifidelitatis errorẽ abijcere: ſʒ tñ ñ reqriᷣ pmiſſio i pnĩa ſicut i bap°: ſʒ ſufficit ppoſitũ: nec ẽ ppe votũ h ꝛ ibi: Uotũ g neceſſitatis ẽ corũ ad q̃ iplen⁹ oĩs hõ teneᷣ ſiñ qb⁹ ñ ẽ ſalus: ſicut abrenũciare dia°. ꝛ pompis ei⁹: tenere fidẽ: ſeruare decalogũ ad q̃ ſe obligat qlibʒ i baptiſmo d ɔ̃ſe.di.4. poſtea.7.q.i. Ecce. ñ tñ qñ p dubus peccatis pnĩa ẽ iniũgẽda. ſʒ p vno trãſgeſſiõis circũſtãtia aggrauato. Huil. dicit ꝙ nec i pnĩa: nec i bap° emittiᷣ votũ. qꝛ illis ẽ magis r̃nũtia° vite pterite male ꝛ pfeſſio fidei qͣ̃ obliga° r̃ſpectu future: vñ i pnĩa ñ ẽ exigẽᵐ ſacrʒ niſi i caſib⁹ expſſis nec votũ d nõ recidiuãdo vl' pmiſſio: ſʒ ſufficit hr̃e ppo⁹ d cauẽdo a pctõ in poſterũ. large tñ dr̃ duplex votum neceſſitatis. ſ. neceſſitatis pme qd emittiᷣ i bap°. ꝛ ſcdẽ. qd emittiᷣ i pnĩa. ꝛ qñocũq̃ ſit certũ ẽ ꝙ i eod gñe peccati pl⁹ peccat fidel' qͣ̃ ifidelis ꝛ q p⁹ pnĩaʒ recidiuat: qꝛ meli⁹ erat eis viã vitatis ñ agſcere ꝛc̃.i.pe.z. votũ vo volũtatis ẽ eius boĩ ad qd añ votũ aliqs ñ teneᷣ: ſʒ p uotũ aſtrigiᷣ: ut cõtiᶜ abſtiᶜ. ꝛ pegrinatiõis ꝛ hõ. d qb⁹ ps. uouete ꝛ redite ꝛc̃. ut pmũ ad ɔ̃ſiliũ 2ᵐ ad ipiũ r̃feraᷣ. ex̃.c. Magne. Sicut uouerẽ vginitatẽ ẽ ɔ̃ſiliũ: ñ ɔ̃firmari ẽ pceptũ. Uñ ẽt ipator idicit vniuerſis caſtitatẽ q̃ ſola poſſibil' ẽ cũ fiducia dõ aĩas pñtare Auc̃. d lenõib⁹. §. Sãcim⁹. coll'.z. non ꝙ ipa ſufficiat ſiñ charitate: ſʒ ꝙ ſiñ ea nulla alia vt⁹ ſufficit. vñ auc̃. qb⁹ mo. nã. efficiũᷣ ſui. §. illd q̃q̃ coll'.6. p q̃s cõrigũᷣ ãtiq̃ leges q̃ cõcubias ɔ̃cedebãt. vñ aug⁹. Fõnicari hoib⁹ nũq̃ licʒ. SS.di. fornicari nũq̃ licet.3z.q.4. Nemo. qd verũ ẽ licẽt clr̃e. qꝛ ſẽp ẽ mortale pctm̃: ſʒ qñʒ lʒ lice¹ pene: qꝛ eccl'ia ñ ſẽp puit 3i.q.i. hac ratiõe.4. diſtiu. deniq̃ ibi: ꝛ iõ abſtinere aut ieiunare quãdoq̃ eſt neceſſitatis puta diebus quibus eccl'ia ieiunium indicit. ſed quicquid pmittaᷣ in baptiſmo: tñ in pnĩa nulla eſt promiſſio niſi abſoluere ab iniectiõe in qua pcuſſor iurat nõ pcutere ampli⁹ ꝛ in illa ab vſuris in q̃ vſurari⁹ cauet vel iurat reddere nõ ãt abſtinere: ꝛ ẽ piculũ tales pmiſſiões extorqre. de cohi. cl'i. ꝛ mu.c. Clicos i ſacris.

Quinta eſt diuiſio magr̃i i votũ cõe qd ẽ nc̃iuʒ: ꝛ ſingulariter qd ẽ volũtariũ: vñ redit in tertiaʒ diuiſionẽ: nõ tñ votũ cõe addit nouũ pctm̃ ſm doctores ſʒ nouã deformitatẽ: ſʒ illud vr̃ iplicare ɔ̃dictionẽ: qꝛ ſm eos circũſtãtia aggrauãs q̃ p ſe nõ ex ſuppõne pmi iportat dformitatẽ mutat ſpẽʒ vel addit nouã pcti ſpẽm. Fractio ãt voti ex ſe deformitatẽ hʒ: qꝛ ẽt i re ad quã qs al's nõ teneᷣ: vñ votuʒ ſingulare facit de nõ pctõ pctm̃. g ꝛ cõe mutat ſpẽm qd videᷣ ɔ̃cedẽdũ qñ ẽ expſſuʒ p modũ ppe ꝛ ſingularis obligatiõis: vt ſi voueat vel iuret nõ ampli⁹ fornicari non ſolũ peccat pctõ luxurie fornicãdo: ſʒ ẽt pctõ piurij vel fractionis voti. Sʒ qñ nõ ẽ votũ ppuʒ ꝛ expſſuʒ ſʒ ſolũ rit⁹ ſuſceptiõis ſacri ſic in baptiſmo: nõ videᷣ eẽ alia ſpẽs pcti.

Sexta diuiſio eſt ẽt magr̃i voti ſingularis: qꝛ aliud ſimplex vel puatum: aliud publicũ vel ſolẽne. Priuatũ vel ſimplex dr̃ ẽt qd in publico fit vel cũ aliq̃ ſolẽnitate: ſic i voto pegrinatiõis adhibeᷣ ſolẽnitas p ſuſceptionẽ pere ꝛ baculi bñdicti a ſacerdote vel per ſuſceptionẽ crucis i voto terre ſcẽ: dũ tñ nõ fiat alia ſolẽnitas cũ q̃ ſm modũ eccl'ie dr̃ votũ ſolẽnizari q̃ ẽ duplex tñ vt ſeqᷣ. Et ſciẽdũ ꝙ oẽ ñ ſolẽne ẽ ſimplex: ẽt ſi publice fiat qꝛ accidit ſibi: cũ ẽt ſolo corde poſſit fieri: ſʒ ſolẽne nunq̃ ſolo corde nec furtiue ſʒ ſolẽniter. Et horũ aliud ɔ̃ſiſtit i faciẽdo: vt ire ad ſcũʒ Iacobũ orare. Aliud in nõ faciẽdo: vt nõ ɔ̃here mr̃imoniũ: de quo ẽ dubiũ vtrũ q ſic vouet poſt mr̃imoᵐ ɔ̃ctũ poſſit debitũ petere: qꝛ ſi ſimpl'r vouiſſet caſtitatẽ nõ poſſʒ. ꝛ aliud videᷣ vouere nõ ɔ̃trahere matrimoniũ: ꝛ aliud vouere caſtitateʒ: qꝛ prim⁹ fornicãdo nõ frangit votũ: ſʒ ſecũdus. ecõtrãrio vr̃: qꝛ vouendo vnũ vouet qd iplicaᷣ in illo.

Septima diuiſio eſt voti ſolẽnis: qꝛ aliud ſolẽnizaᷣ p ſuſceptionẽ ſacri ordinis: aliud p pfeſſionẽ approbate religiõis: nec ſũt plures modi qͣ̃tuʒ ad poſt ɔ̃ctũ mr̃imoᵐ dirimẽdũ. ex̃ de voto ꝛ voti redẽ.c. Uno. li.6. Inter q̃s ſolẽnitates talis eſt dr̃ia: qꝛ ſi qs pfiteaᷣ religionẽʒ quã nõ põt: nihilomin⁹ voto ſimplici ad ɔ̃tinẽtiã obligaᷣ: q aũt ordinaᷣ ab eo q nec characterẽ iprimere põt: puta qꝛ nõ ẽps: nõ teneᷣ ɔ̃tinere. Sec⁹ aũt ſi ab eo q ordineʒ dare põt lʒ nõ executionẽ. ¶ Qd aũt diciᷣ i illa decretali noua ꝙ ſolẽnitas ẽ p eccl'iam itroducta: videᷣ ɔ̃: qꝛ ordo ẽ a deo. ¶ Solo in voto ſolẽni ẽ ɔ̃ſiderare mãʒ. i. eẽntiã voti ꝛ formã. ſ. ſolẽnitatẽ. In ſolẽnitate aũt religiõis mã eſt a iure diuino vel nãli: qꝛ ipſemet obligat ſe: ſʒ ſolẽnitas ẽ ab eccl'ia: eɔ̃ aũt in ordie ſacro: eẽntia voti ẽ ab eccl'ia q̃ ipſam annectit ordini: ẽt ſi nõ expmaᷣ ſolẽnitas a deo: qꝛ lʒ eccl'a multa ſupaddiderit ſi tñ ſine illis fieret ſolũ id in quo character imprimitur ſolẽne eſſet. Et ideo profeſſio indebita obligat voto ſimplici: quia ipſemet ſe obligat deo quod eccleſia phibere nõ potuit. ſed ordinatio indebita non obligat ſi character nõ iprimiᷣ: qꝛ nec p ſe: cũ nõ pmittat aliqd nec p eccleſiã: qꝛ ceſſãte pncipali ceſſat acceſſoriũ. Inter ſolẽnizationẽ g p ſacrũ ordinẽ ꝛ p pfeſſionẽ ẽ dr̃a: qꝛ in ſuſceptiõe ſacri ordinis ẽ votũ pſũptũ pſũptiõe iuris ꝛ de iure ɔ̃ quã nõ admittiᷣ pbatio: vñ ſi qs nõ intẽdẽs viuere caſte nec ſe obligare nihilomin⁹ volẽs ſuſcipit ſubdiaconatum: nihilominus obligaᷣ ad cõtinentiã vi ſtatuti ꝛ nõ voti: ſed qꝛ hoc ſtatutũ eſt: qcũq̃ ſuſcipit ordinẽ pſumiᷣ ɔ̃ſentire in id qd ẽ annexũ ordini: ꝛ pp h dr̃ eẽ votũ: cũ ſit magi ſtatutũ: imo ẽt ſi ɔ̃riũ pteſtareᷣ: nihilomin⁹ obligareᷣ: ſʒ i pfeſſiõe ẽ verũ votũ ꝛ expſſuʒ: ſi ẽ expſſa: vl' tacitũ ſi tacita.

Octaua diſio ẽ d voto ſolẽnizato p pfeſſionẽ: qꝛ aliud p expſſaʒ q̃ fit vbis in capl'o ad modũ homagij. qbʒ aliqs pmittit obediẽtiã vel ɔ̃uerſionẽ morũ ſm regulã approbatã: aliud p tacitã in ordine approbato: vñ per tria vota ſubalia religiõis i ſecl'o emiſſe ñ dr̃ qs votũ emittere ſolẽne: qͣ̃uis apd magnos dubiũ ſit vtrũ liceat ad tria illa vota iducere i ſeculo rẽanẽtes. Expſſa ãt: pñtib⁹ duab⁹ ptib⁹ ɔ̃uẽt⁹ ꝛ maiore pte ɔ̃ſentiẽte: al'r nõ dʒ fieri nec ſcã ẽ. Tacita aũt p tacitũ ɔ̃ſenſuʒ de quo poſt diceᷣ. Eſt aũt dr̃a iter pfeſſionẽ expſſaʒ q̃ pt fieri hitu nõ mutato: ꝛ tacitaʒ q̃ nõ. Nã ſi ẽ idẽ hit⁹ ſecl'aris ꝛ religiõis: nõ pfiteᷣ p lapſũ anni. ſi ẽt ẽ diſtict⁹ hitus nouitiorũ a pfeſſis: adhuc nõ pfiteᷣ p lapſuʒ tpis niſi recipiat ſaltẽ triduo hitũ pfeſſorũ. arg. ɔ̃ de teſti.c.z. vbi nõ pt teſtari q̃ habituʒ nõ mutauerat: qs p annos plimos i monaſterio fuerat. ¶ Solo. illa fuerat expſſe pfeſſa: al's ñ fuiſſʒ i abbatiſſã ordiata. de elec. Cũ cãʒ.

Nona diuiſio ẽ de voto ſolẽnizato p pfeſſionẽ tacitaʒ qꝛ illa ſit dupl'r: Uno mõ p lapſuʒ anni: cũ quis pubes hitũ religiõis q cõis ẽ nouitijs ꝛ pfeſſis p annũ ɔ̃tinuuʒ geſtauit: ex tũc religionẽ aſſũptã itelligiᷣ pfeſſus: niſi ibi tãta idiſtictio hitus hẽaᷣ ꝙ nõ ſolũ nouitij ꝛ pfeſſi: ſʒ ẽt alij cũ eis vitã cõeʒ ducẽtes ſili penit⁹ hitu iduunᷣ ſicut forte apud illas moniales: q̃ ſe dicũt qͣ̃ſi canonicas ſeculares. Sec⁹ i illo q añ annos diſcretiõis aſſũpſit hitũ regulareʒ: niſi p totũ annũ ſequẽtẽ pubtatẽ i monaſterio remãſerit ſpõtane⁹. ex̃ de regu.c.i.li.6. vbi reqriᷣ diſtinctio regularis ꝛ ſecularis ꝛ ẽt diſtictio nouitij ꝛ pfeſſi. Dicũt ãt qdã ꝙ reqriᷣ cũ anno dies forte ppter annos biſextiles vt ſit vniformis pfeſſio nouitiorũ i ãnis biſextilib⁹ ꝛ cõib⁹: ſed qꝛ ſumẽda ẽ rõ q̃ p religiõe facᷣ: nõ vr̃ dies nec̃io ſupaddẽdus q̃ ad h ꝙ ille exire poſſit nec vſq̃ legiᷣ: ſʒ reſpectu alteri⁹ qui cũ exhere pt hñ ãno addiᷣ dies. vñ ipubeʒ itrãtẽ religiõeʒ põt exhere pr̃ vel tutor ifra ãnũ ꝛ diẽ.20.q.z. Puella. Circa qd ẽt lʒ ſit digreſſio ẽ aduertẽtũ ꝙ pr̃ vel tutor: nõ dʒ p pria auc̃te cũ violẽtia exhere: ſʒ auc̃te illius q in monaᵐ hʒ auc̃tẽ: nec ẽt magr̃ filijfamilias vel qcũq̃ ali⁹ cuſtos h pt qꝛ ei q ẽ i ptãte pr̃is ſane mẽtis: nec tutor nec curator dari põt. Qd de violẽtia dictũ ẽ ad hoc ptinet ꝙ lʒ pr̃ vel tutor pñt pupillũ iuituʒ diſciplinare ẽt clericũ: nõ tñ pñt eũ corrigere alijs iniuriã iferẽdo: qd facerẽt ſi vel hituʒ diſrũperent vel vi de mona° exherent: qꝛ iaʒ erat in eius poſſeſſiõe. Alio mõ fit p ſuſceptionẽ hitus pfeſſi ſi etatis apte ſciẽs ꝛ volũtari⁹ ſic triduo pſeueret. ex̃ de regu.c. Cõſtitutionẽ. li.6. g i pfeſſiõe tacita p lapſuʒ anni nõ reqriᷣ dies niſi i ãno biſextili: qꝛ tũc nõ ẽ vltra hũc ãnũ: lʒ ſit vltra alios. Itẽ qñ ſtetit p ãnuʒ vbi eſt diſtinctio hit⁹ iter ſecularẽ ꝛ nouitiuʒ ꝛ pfeſſos: lʒ ñ ſit obligat⁹ illi religiõi: qꝛ nec geſſit ſe vt profeſſus. tñ ẽ obligat⁹ religõi abᶦᶜ: qꝛ geſſit ſe vt religioſus: vñ ñ poſſʒ ɔ̃hẽ. d regu.c. Sgnificatũ ẽ. d ɔ̃uer. ɔ̃iu. Ad aplicã.

Decima diuiſio ẽ ꝙ pfeſſio tacita p lapſuʒ anni ſubdiuidiᷣ: qꝛ q̃dã ẽ illius q itrauit ipubes: ſa ei⁹ q itrauit iã pubes. Et ipubis illa duplex. Una reſpectu pñs: alia reſpectu ſui. Si. n. ipubes pr̃e vel tutore ignorãte vel inuito itrauit ifra ãnũ ꝛ diẽ retrahi vel extrahi põt etiam iuit⁹ a pr̃e vel tutore: ꝙ ſi ab eis ſciẽtib⁹ nõ fuerit ante ãnũ ꝛ diẽ extc⁹ qͣ̃tũ ad illos pfeſſus eſt ẽt ipubes exñs: qꝛ ipſiuʒ petere nõ pñt: ſʒ qͣ̃tũ ad ſe quouſq̃ ſit pubes nullã pfeſſionẽ nec expſſaʒ nec tacitã facere pt que valeat vt ſolẽnis: ſʒ ſi pfeſſionẽ de facto factã i pupillari etate fact⁹ pubes ratũ hẽat expſſe vl' de nouo pfiteaᷣ: vel pfeſſorũ hitũ p triduũ portet ſit pfeſſus. Sil'r vbi añ annũ pfiteri nõ ẽ phibitũ ſit pfeſſus. Itẽ ſi p totũ qntũdecimũ annũ remaneat vbi nõ eſt hit⁹ nouitiorũ diſtinct⁹ ab hitu pfeſſorũ eſt tñ diſtinct⁹ ab hitu ſeculariuʒ degẽtiũ: al's nõ. Si aũt pubes itrauit ꝛ eſt diſtinctio hit⁹ nouitij ꝛ pfeſſi ẽt ſi cuʒ h ſit idiſtinctio hitus ſeculariũ: ſicut ſi eẽnt canonici regulares ꝛ clerici ſeculares cũ eis i choro ꝛ refectorio ſic ipſi i ſuppeliceis vtunᷣ: lapſu ãni tacite pfiteᷣ de regu.c.i. Dico autẽ diſtinctio: vel mãlis vt in pãno: vel colore aut hõ: vel

ſecure itret. de diuoꝛ. Gaudem⁹. Et h diſtin⁹ pbaṫ. 22.q.2.
Beat⁹. 16.q.1.i pꝛocbia. 27.q.2. beata mr̄. de iuriuṙ. c.3. qd.
¶ Sʒ ꝯ h ē: qꝛ ñ ē votū de re min⁹ bōa: h āt ē min⁹ bōa. qḋ
āt ñ eſt votū ñ obligat vt votū. Jtē ñ ē iuramt̄ qñ ñ ē d̄ re.
bōa: ſʒ pura ꝑuatio bōi nibil hʒ bōi. Nec obſtat ꝙ pt̄ ſuari
ſine detrimēto ⁊c. qꝛ illḋ ē verū qñ būit tres comites. Ul
dōʒ. ꝙ detrimētū ſalutis ē nō ſolū qḋ iterimit ſalutē: ſʒ qḋ
ipedit pfectionē ſalutis. Ul' qñ dṙ ꝙ oē votū ⁊ iuramētū ē
ſeruādū qḋ ſeruatū nō vergit i detrimentū ſalutis eterne.
dōm ꝙ verū ē qñ būit mām ꝓpiā: ſic nō ē bic. vel ad mio
rē dōʒ ꝙ cū detrimētū ⁊ augmētū ſint oppoſita circa ideʒ
ꝑuatio vnius ē poſitio alterius: vñ cū religio ſit i augmēm
ſalutis eterne ꝑuatio ei⁹ eſt i detrimētū eiuſdē. ¶ Ad il-
lud qḋ. 22.q.4.c. vlti. pōt ibi negari gratian⁹ ſicut ab oib⁹
negaṫ i illo qḋ imediate ibidē ṗcedit. ſ. ꝙ ſi qs poſt votum
ſimplex de caſtitate iurauit alicui ꝙ accipet eā i vxoꝛē: ꝙ
ꝑp iuramtū pōt eā accipe: qḋ oēs negāt: qꝛ votuʒ ſimplex
ꝑimit ſpōſalia poſt ꝯtca: qꝛ iurauit rē illicitā. Qui cl'i. vel
vonē. c. Rurſus. Ul' dōʒ ꝙ magr̄ ibi dicit ꝙ nō ē cogendū
frangere iuramētū: ſed pōt ſeruare ſi vult: nec tñ cogēdus
ē ēt ſeruare: q̄ſi dicat: pōt ſeruare ſi vult: ⁊ pōt non ſeruare
2° ꝯ° ēt ſine diſpēſatiōe. ¶ 2ᵃ ꝯ ē dclaratiua iſtius ꝙ qñ p votū.
vel iuramētū excludiṫ directe ⁊ ṗncipal'r bonū aliqḋ cōfe
rēs ad ſalutē ⁊ nō icludiṫ aliqḋ bonū qḋ p ſe poſſet eē mā
iuramti: iuramētū nullū ē ⁊ nō obligat: lʒ poſſit ſeruari cuʒ
ſalute: vt ſi qs iuret ſe nō facturꝫ aliqḋ bonū niſi illḋ qḋ ſiñ
peccato omitti nō pōt. ſil'r dico de voto tanto magis q̄to
votū reqrit mām melioꝛē. qñ āt iuramētuʒ ṗncipal'r iclu
dit aliqḋ bonū qḋ pōt eē mā iuramēti licet illud bonuʒ ex
excludat ex ꝯñti melioꝛa bona: tūc iuramētū ligat: vt ſi qs
iuret mrīmoniū ꝯhere ⁊ cōſūare qḋ ꝯriaṫ v̄ginitati qḋ eſt
mai⁹ bonū. Sil'r i voto ſi qs voueat ſe intraturꝫ ⁊ pſeue-
raturꝫ i religiōe laxioꝛi lʒ ex h melioꝛ via ṗcludaṫ. qꝛ tñ re-
ligio ꝓmiſſa ē ſuffi ciēs mā voti reſpectu ſeculi cui ṗcinict
lʒ nō reſpectu aliaꝝ religionū valʒ. ¶ 3ᵃ ꝯ ē applicare ſu
3° ꝯ° pꝛadictā diſtinctionē ad. 3. caſus. Pꝛio ꝙ valʒ votū ⁊ iura
mētū ſi qs iuret itraṙ hāc religionē ſi aliā itret: qꝛ h ñ ṗnci
pal'r excludūṫ. alie: ſed principal'r icludiṫ iſta: ⁊ ſi non pu
re tñ ſub cōditiōe. ſ. ſi velit aliq̄ȝ itrare: ſed ſi ꝓmitteret ſe
nullā aliā itraturā ⁊ nō ꝓmitteret iſtā itrare: nec pure nec
ſub cōditiōe: nō valeret ⁊ peccaret vouēs ⁊ iducēs. Uñ di
cit Tho. 5. q̄libʒ. 27.q. ꝙ de re licita pōt eē illicita obliga
tio: ſicut cū qs iurat nō ieiunare: nō dare elemoſinā: nō in
trare religionē: qꝛ p h hō q̄tū i ſe ē obfirmat ſe ꝯ grāʒ. ſ. ſ. q̄
facit hoīem i coꝛde ſuo aſcenſiones diſponere. huic ēt iura
mēto deeſt iudiciū rōnis: qꝛ retrahit a maioꝛi bono. Al'r ēt
ꝓbat: qꝛ ipedimēm ſpūalis ꝓfectus nō ē ex dō: ſʒ iuramen
tū qḋ ē ſeruādū ē ex deo: g̃ iuramēm nō ē ſeruādū iq̄ȝm ipe
dit ſpūalē ꝓfectū. ¶ 4ᵃ ꝯ ē ꝙ peccāt ṗētes iducentes fili
4° ꝯ° os quos mittūt ad ſeculi ſcolas ad iurādū: vel vouēdū ꝙ
nō itrabūt religionē nec ibūt ad ṗdicatoꝛes ⁊ minoꝛes nec
ad audiēdū ſermonē: vñ nec tenenṫ ſeruare. Et vṙ graui⁹
vouere malū q̄ȝ frāgere votū bonū: ſicut iurare ſlm q̄ȝ frā
gere iuramētū: Uñ dicit Tho. 3. q̄libʒ. q. 14. ꝙ ſi qs ex cer
ta cā p aliq̄ȝ hoꝛā ipediret aliquē itrare religionē poſſʒ ali
qñ excuſari a peccato: tñ ꝙ hō ipediat hoīeʒ ne vnq̄ȝ poſſit
religionē itrare: ē ſpūi ſctō reſiſtere: qꝛ ꝓpoᵐ itrādi religio
nē ē a ſpū ſctō. 19.q.1.c. Due. vñ Math. 23. ve vobis q clau
ditis regnū celoꝝ añ hoīes: ipi āt nō itratis nec ſinitis alios
itrare. vñ nō ſolū ṗētib⁹ ſed alijs oib⁹ alios iducentib⁹ ad
iurādū vl' vouēdū ſe ñ itraturos religionē ē moꝛtale. ¶ 5ᵃ
5° ꝯ° ꝯ ex ꝑmiſſis oꝛiēs eſt dubia. ſ. vtrū mulier q̄ vouet nō ꝯhe
re ſuo ribaldo. nō qꝛ intēdat caſte viuere: ligeṫ voto vṙ ꝙ
nō erat res bona de ſe: ſʒ ꝑuatio boni: nec vt itēdit. Alij tñ
dīt ꝙ ligaṫ: qꝛ licet finis quē itēdit ſit malus: tñ res vota
ē bona: ⁊ ſi ñ de ſe foꝛmal'r: tñ ex h ad qḋ de ſe ⁊ p ſe nata ē
oꝛdinari: puta ad cogitādū de deo: lʒ iſta nō oꝛdiet. ¶ Ad

arᵐ dōm ꝙ vni⁹ rei ē: vna ē diffinitio: verꝫ ē ſʒ vnā cōſide
rationē: ſʒ ſʒ diuerſas ꝯſideratiōes danṫ multe deſcripti-
ones diuerſe ſic vnū ⁊ idem al'r diffinit logicus: phyſicus:
medic⁹: ⁊ mathematicus. Qō. II

SEcundo q̄riṫ de diuiſiōe voti. Et vṙ ꝙ diuiſio magr̄i ṗᵃ ſit ma-
la. ſ. i votū cōe ⁊ ſingulare: qꝛ votū cōe ē ne
ceſſitatis: ſʒ qḋ ē neceſſitatis ñ ē liberū nec
volūtariū: nec p ꝯñs votū. g̃ ⁊c. ¶ Contra
auctās magr̄i. ¶ R̄ño. dōm ꝙ cū oīs diui-
ſio reducaṫ ad bimbꝛē p ⁊ p ſe. ſic ēt votuʒ
ṗma diuiſiōe diuidiṫ i votū ꝯñe ⁊ nc̄tatis: ⁊ votū ſingula-
re ⁊ voluntatis. Uidentur tamē. 12. eē diuiſiones voti.

Prima ē legiſtaꝝ: qꝛ votū aliḋ ē pſonale vt cōtinētie:
aliḋ reale vt elemoˢ: aliḋ mixtū p̄iter ex vtro
q̄ȝ: vt de religiōe: qꝛ igreſſi mōaſteria ſe ⁊ ſua d̄o d̄dicāt: vñ
iſtḋ ē pfecti⁹ vtroq̄ȝ ſic oblatio naçarei oī ſacrificio: ⁊ oib⁹
votis pfectioꝛ ē religio: qꝛ oē totū ē mai⁹ ſua pte: ⁊ vt pſoa
le: qꝛ totā pſonā: ⁊ vt reale: qꝛ oīa vt petr⁹ obtulit plus q̄ȝ za
che⁹ lʒ min⁹ i quantitate

Secunda qꝛ votū aliḋ tpale vt abſtinentie certi tpis:
vel ꝯtinētie: aliḋ ppetuū vt ppetue abſtinē
tie ab aliquo: vel perpetue continentie. vt in religione ⁊ ſa
cro oꝛdie. ⁊ iſtḋ ē pfecti⁹: qꝛ bonū q̄to diuturni⁹ tāto meli⁹

Tertia diuiſio ē hoſti. ⁊ Ray. qꝛ votū aliḋ neceſſitatis
vt de his q̄ ſūt neceſſaria ad ſalutē: aliḋ volūta
tis: vt d̄ his q̄ ſūt ſupꝛogatōiſ: iter q̄ ē talis dr̄ia ꝙ i votiſ ne
ceſſitatis vn⁹ pt̄ aliū ignoꝛātē obligare: vt patrinus puerꝫ.
Teneṫ. n. baptizatus i pueritia ſuare fidē ⁊ cogiṫ ſicut ba
ptizat⁹ i adl'ta etate. Jn votis āt volūtarijs ñ: vñ q̄tūcūq̄ȝ
mr̄ voueat ꝓ puero ifirmo ꝙ ieiūet: ñ teneṫ niſi ꝯſētiat cū
hʒ etatē legittimā: fili⁹ ēt quē pr̄ puerꝫ i religiōe poſuit niſi
cū ad ānos diſcretiōis ꝑuenerit ſpōte ꝯſēſerit pōt exire: ⁊
ſic loquitur canon. 20.q.1. ⁊ 2.

Quarta diſio ē voti nc̄tatis i votū ṗme neceſſitatis
qḋ emittiṫ i bapᵒ. ⁊ ſcḋe nc̄tatis qḋ emittiṫ i
pnīa q̄ facit ṗterita mala plāgere ⁊ plāgēda iterꝫ ñ ꝯmitte
re: ſicut baptiſm⁹ ṗteritū ifidelitatis erroꝛē abijcere: ſʒ tñ
ñ reqriṫ ꝓmiſſio i pnīa ſicut i bapᵒ: ſʒ ſufficit ꝓpoſitū: necē
ꝓpe votū h ⁊ ibi: Uotū g̃ neceſſitatis ē eoꝝ ad q̄ iplenᵈ oīſ
hō teneṫ ſiñ qb⁹ ñ ē ſalus: ſicut abrenūciare diaᵒ. ⁊ pompis
ei⁹: tenere fidē: ſeruare decalogū ad q̄ ſe obligat q̄libʒ i ba
ptiſmo d̄ ꝯſe. di. 4 poſtea. 7.q.1. Ecce. ñ tñ qñ ꝓ duobus pec
catis pnīa ē iniūgēda. ſʒ ꝓ vno trāſgeſſiōis circūſtātia aggra
uato. Guil. dicit ꝙ nec i pnīa: nec i bapᵒ emittiṫ votū. qꝛ il
lis ē magis rnūtiaᵒ vite ṗterite male ⁊ ꝓfeſſio fidei q̄ȝ obli
gaᵒ r̄ſpectu future: vñ i pnīa ñ ē exigēm ſacrʒ niſi i caſib⁹ ex
ꝓſſis nec votū d̄ nō recidiuādo vl' ꝓmiſſio: ſʒ ſufficit hr̄e ꝓ
po⁹ d̄ cauēdo a pctō in poſterū. large tñ dṙ duplex votum
neceſſitatis. ſ. neceſſitatis ṗme qḋ emittiṫ i bapᵒ. ⁊ ſcḋe. qḋ
emittiṫ i pnīa. ⁊ qūocūq̄ȝ ſit certū ē ꝙ i eoḋ gñe peccati pl⁹
peccat fidel' q̄ȝ ifidelis ⁊ q p⁹ pnīaʒ recidiuat: qꝛ meli⁹ erat
eis viā v̄itatis ñ agſcere ⁊c. i. pe. 2. votū v̄o volūtatis ē eius
bōi ad qḋ añ votū aliqs ñ teneṫ: ſʒ p uotū aſtrigiṫ: ut cōtiᶜ
abſtiᶜ. ⁊ pegrinatiōis ⁊ hꝫ. d̄ qb⁹ ps. uouete ⁊ redite ⁊c. ut ꝑ
mū ad ꝯſiliū 2ᵐ ad ipiū rferaṫ. ex. c. Magne. Sicut uoueṙ
v̄ginitatē ē ꝯſiliū: ñ ꝯfirmari ē ṗceptū. Uñ ēt ipatoꝛ idicit
vniuerſis caſtitatē q̄ ſola poſſibil' ē cū fiducia d̄o aīas pñta
re Auc̄. d̄ lenōib⁹. §. Sācim⁹. coll'. 2. non ꝙ ipa ſufficiat ſiñ
charitate: ſʒ ꝙ ſiñ ea nulla alia v̄t⁹ ſufficit. vñ auc̄. qb⁹ mo.
nā. efficiūṫ ſui. §. illḋ q̄q̄ȝ coll'. 6. p q̄s cōꝛigūṫ ātiq̄ legeſ q̄ cō
cubīas ꝯcedebāt. vñ aug⁹. Foꝛnicari hoīb⁹ nūq̄ȝ licʒ. 88. di.
foꝛnicari nūq̄ȝ licet. 32.q.4. Nemo. qḋ verꝫ ē licēt clipe. qꝛ
ſēp ē moꝛtale pctm̄: ſʒ qñʒ lʒ licēᵗ pene: qꝛ eccl'ia ñ ſēp puit
31.q.1. hac ratiōe. 4. diſtiu. deniq̄ȝ ibi: ⁊ iō abſtinere aut ieiu
nare quādoq̄ȝ eſt neceſſitatis puta diebus quibus eccl'ia
ieiunium indicit. ſed quicquid ꝓmittaṫ in baptiſmo: tñ in

pnīa nulla eſt pꝛomiſſio niſi abſoluere ab iniectiōe in qua
pcuſſoꝛ iurat nō pcutere ampli⁹ ⁊ in illa ab vſuris in q̄ vſu
rari⁹ cauet vel iurat reddere nō āt abſtinere: ⁊ ē piculū ta-
les ꝓmiſſiōes extoꝛq̄re. de cohi. cl'i. ⁊ mu. c. Clicos i ſacris.

Quinta eſt diuiſio magr̄i i votū cōe qḋ ē nec̄iuʒ: ⁊ ſin
gulariter qḋ ē volūtariū: vñ redit in tertiaʒ
diuiſionē: nō tñ votū cōe addit nouū pctm̄ ſm doctoꝛes ſʒ
nouā defoꝛmitatē: ſʒ illud vṙ iplicare ꝯdictionē: qꝛ ſm eos
circūſtātia aggrauās q̄ p ſe nō ex ſuppōne ṗmi ipoꝛtat d̄foꝛ
mitatē mutat ſpēʒ vel addit nouā pcti ſpēm. Fractio āt vo
ti ex ſe defoꝛmitatē hʒ: qꝛ ēt i re ad quā qs al's nō teneṫ: vñ
votuʒ ſingulare facit de nō pctō pctm̄. g̃ ⁊ cōe mutat ſpēm
qḋ videṫ ꝯcedēdū qñ ē expſſuʒ p modū ꝓpe ⁊ ſingularis
obligatiōis: vt ſi voueat vel iuret nō ampli⁹ foꝛnicari non
ſolū peccat pctō luxurie foꝛnicādo: ſʒ ēt pctō piurij vel fra
ctionis voti. Sʒ qñ nō ē votū ꝓpuʒ ⁊ expſſuʒ ſʒ ſolū rit⁹ ſu
ſceptiōis ſacri ſic in baptiſmo: nō videṫ eē alia ſpēs pcti.

Sexta diuiſio eſt ēt magr̄i voti ſingularis: qꝛ aliud ſim
plex vel ꝑuatum: aliud publicū vel ſolēne. Pꝛi
uatū vel ſimplex dṙ ēt qḋ in publico fit vel cū aliq̄ ſolēni-
tate: ſic i voto pegrinatiōis adhibeṫ ſolēnitas p ſuſceptio-
neʒ pere ⁊ baculi bñdicti a ſacerdote vel per ſuſception eʒ
crucis i voto terre ſcē: dū tñ nō fiat alia ſolēnitas cū q̄ ſm
modū eccl'ie dṙ votū ſolēnizari q̄ ē duplex tm̄ vt ſeq̄ṫ. Et
ſciēdū ꝙ oē ñ ſolēne ē ſimplex: ēt ſi publice fiat qꝛ accidit
ſibi: cū ēt ſolo coꝛde poſſit fieri: ſʒ ſolēne nunq̄ȝ ſolo coꝛde
nec furtiue ſʒ ſolēnit er. Et hoꝝ aliḋ ꝯſiſtit i faciēdo: vt ire
ad ſcūʒ Jacobū oꝛare. Aliḋ in nō faciēdo: vt nō ꝯhere mrī-
moniū: de quo ē dubiū vtrꝫ q ſic vouet poſt mrīmoᵐ ꝯctū
poſſit debitū petere: qꝛ ſi ſimpl'r vouiſſet caſtitatē nō poſſʒ.
⁊ aliud videṫ vouere nō ꝯtrahere matrimoniū: ⁊ aliud vo
uere caſtitateʒ: qꝛ pꝛim⁹ foꝛnicādo nō frangit votū: ſʒ ſecū
dus. e cōtrārio vṙ: qꝛ vouendo vnū vouet qḋ iplicaṫ in illo.

Septima diuiſio eſt voti ſolēnis: qꝛ aliud ſolēnizaṫ
p ſuſceptionē ſacri oꝛdinis: aliud p ꝓfeſſio
neʒ appꝛobate religiōis: nec ſūt plures modi q̄tuʒ ad poſt
ꝯctū mrīmoᵐ dirimēdū. ex̄ de voto ⁊ voti redē. c. Uno. li.
6. Jnter q̄s ſolēnitates talis eſt dr̄ia: qꝛ ſi qs ꝓfiteaṫ religi-
oneʒ quā nō pōt: nihilomin⁹ voto ſimplici ad ꝯtinētiā obli
gaṫ: q aūt oꝛdinaṫ ab eo q nec characterē ipꝛimere pōt: pu
ta qꝛ nō eps: nō teneṫ ꝯtinere. Sec⁹ aūt ſi ab eo q oꝛdineʒ
dare pōt lʒ nō executionē. ¶ Qḋ aūt diciṫ i illa decretali
noua ꝙ ſolēnitas ē p eccl'iam itroducta: videṫ ꝯ: qꝛ oꝛdo ē
a deo. ¶ Sol'o in voto ſolēni ē ꝯſiderare māʒ. i. eēntiā vo
ti ⁊ foꝛmā. ſ. ſolēnitatē. Jn ſolēnitate aūt religiōis mā eſt a
iure diuino vel nāli: qꝛ ipſemet obligat ſe: ſʒ ſolēnitas ē ab
eccl'ia: ecꝯ aūt in oꝛdie ſacro: eēntia voti ē ab eccl'ia q̄ ipſam
annectit oꝛdini: ēt ſi nō expmaṫ ſolēnitas a deo: qꝛ lʒ eccl'a
multa ſupaddiderit ſi tñ ſine illis fieret ſolū id in quo cha
racter impꝛimitur ſolēne eſſet. Et ideo pꝛofeſſio indebita
obligat voto ſimplici: quia ipſemet ſe obligat deo quod ec
cleſia ꝓhibere nō potuit. ſed oꝛdinatio indebita non obli-
gat ſi character nō ipꝛimiṫ: qꝛ nec p ſe: cū nō ꝓmittat aliqd
nec p eccleſiā: qꝛ ceſſāte ṗncipali ceſſat acceſſoꝛiū. Jnter ſo
lēnizationē q̄ p ſacrū oꝛdinē ⁊ p ꝓfeſſionē ē dr̄a: qꝛ in ſuſce
ptiōe ſacri oꝛdinis ē votū ꝑſūptuʒ ꝑſūptiōe iuris ⁊ de iure
ꝯ quā nō admittiṫ ꝓbatio: vñ ſi qs nō intēdēs viuere caſte
nec ſe obligare nihilomin⁹ volēs ſuſcipit ſubdiaconatum:
nihilominus obligaṫ ad cōtinentiā vi ſtatuti ⁊ nō voti: ſed
qꝛ hoc ſtatutū eſt: qcunq̄ȝ ſuſcipit oꝛdinē ꝑſumiṫ ꝯſentire
in id qḋ ē annexū oꝛdini: ⁊ pp h dṙ eē votū: cū ſit magi ſta
tutū: imo ēt ſi ꝯriū ꝓteſtareṫ: nihilomin⁹ obligareṫ: ſʒ i ꝓ
feſſiōe ē verū votū ⁊ expſſuʒ: ſi ē expſſa: vl' tacitū ſi tacita.

Octaua diſio ē d̄ voto ſolēnizato p ꝓfeſſionē: qꝛ aliḋ
p expſſaʒ q̄ fit v̄bis in capl'o ad modū boma
gij. qb⁹ aliqs ꝓmittit obediētiā vel ꝯuerſionē moꝝ ſm re
gulā appꝛobatā: aliud p tacitā in oꝛdine appꝛobato: vñ per
tria vota ſub alia religiōis i ſecl'o emiſſe ñ dṙ qs votū emit-
tere ſolēne: q̄uis apḋ magnos dubiū ſit vtrū liceat ad tria
illa vota iducere i ſeculo rēanētes. Expſſa āt ꝑſitib⁹ duab⁹
ptib⁹ ꝯuēt⁹ ⁊ maioꝛe pte ꝯſentiēte: al'r nō dʒ fieri nec fcā tʒ.
Tacita aūt p tacitū ꝯſenſuʒ de quo poſt diceṫ. Eſt aūt dr̄a
iter ꝓfeſſionē expſſaʒ q̄ pt̄ fieri hītu nō mutato: ⁊ tacitaʒ q̄
nō. Nā ſi ē idē hīt⁹ ſeclaris ⁊ religiōis: nō ꝓfiteṫ p lapſū an
ni. ſi ēt ē diſtict⁹ hītus nouitioꝝ a ꝓfeſſis: adhuc nō ꝓfiteṫ
p lapſuʒ tpis niſi recipiat ſaltē triduo hītū ꝓfeſſoꝝ. arg. ꝯ
de teſti. c. 2. vbi nō pt̄ teſtari q̄ habituʒ nō mutauerat: qa p
annos plīmos i monaſterio fuerat. ¶ Sol'o. illa fuerat ex
ꝓſſe ꝓfeſſa: al's ñ fuiſſʒ i abbatiſſā oꝛdiata. de elec. Cū cāʒ.

Nona diuiſio ē de voto ſolēnizato p ꝓfeſſionē tacitaʒ
qꝛ illa ſit dupl'r: Uno mō p lapſuʒ anni: cū quis
pubes hītū religiōis q cōis ē nouitijs ⁊ ꝓfeſſis p annū ꝯti-
nuuʒ geſtauit: ex tc̄ religionē aſſūptā itelligiṫ ꝓfeſſus: niſi
ibi tāta idiſtictio hītus heāṫ ꝙ nō ſolū nouitij ⁊ ꝓfeſſi: ſʒ.
ēt alij cū eis vitā cōeʒ ducētes ſili penit⁹ hītu iduunṫ ſicut
foꝛte apud illas moniales: q̄ ſe dicūt q̄ſi canonicas ſecula-
res. Sec⁹ i illo q añ annos diſcretiōis aſſūpſit hītū regula
reʒ: niſi p totū annū ſequētē pubtatē i monaſterio remāſe
rit ſpōtane⁹. ex̄ de regu. c. 1. li. 6. vbi reqriṫ diſtinctio regula
ris ⁊ ſecularis ⁊ ēt diſtictio nouitij ⁊ ꝓfeſſi. Dicūt āt qdā ꝙ
reqriṫ cū anno dies foꝛte ꝓpter annos biſextiles vt ſit vni
foꝛmis ꝓfeſſio nouitioꝝ i ānis biſextilib⁹ ⁊ cōib⁹: ſed qꝛ ſu
mēda ē rō q̄ p religiōe fac: nō vṙ dies nec̄io ſupaddēdus q̄
ad h ꝙ ille exire poſſit nec vſq̄ȝ legiṫ: ſʒ reſpectu alteri⁹ qui
cū exhere pt̄ hñ āno addiṫ dies. vñ ipubeʒ itrātē religiōeʒ
pōt exhere pr̄ vel tutoꝛ ifra ānū ⁊ diē. 20.q.2. Puella. Cir-
ca qḋ ēt lʒ ſit digreſſio ē aduertētū ꝙ pr̄ vel tutoꝛ: nō dʒ ꝓ
pꝛia auc̄te cū violētia exhere: ſʒ auc̄te illius q in monaᵐ hʒ
auc̄tē: nec ēt magr̄ filij familias vel qcūq̄ȝ ali⁹ cuſtos h pt̄
qꝛ ei q ē i ptāte pr̄is ſane mētis: nec tutoꝛ nec curatoꝛ dari
pōt. Qḋ de violētia dictū ē ad hoc ptinet ꝙ lʒ pr̄ vel tutoꝛ
pñt pupillū iuituʒ diſciplinare ēt clericū: nō tñ pñt eū coꝛ-
rigere alijs iniuriā iferēdo: qḋ facerēt ſi vel hītuʒ diſrūpe
rent vel vi de monaᵒ exheret: qꝛ iaʒ erat in eius poſſeſſiōe.
Alio mō fit p ſuſceptionē hītus ꝓfeſſi ſi etatis apte ſciēs ⁊
volūtari⁹ ſic triduo pſeueret. ex̄ de regu. c. Cōſtitutionē. li.
6. g̃ i ꝓfeſſiōe tacita p lapſuʒ anni nō reqriṫ dies niſi i āno
biſextili: qꝛ tūc nō ē vltra hūc ānū: lʒ ſit vltra alios. Jtē qñ
ſtetit p ānuʒ vbi eſt diſtinctio hīt⁹ iter ſecularē ⁊ nouitiuʒ
⁊ ꝓfeſſos: lʒ ñ ſit obligat⁹ illi religiōi: qꝛ nec geſſit ſe vt pꝛo
feſſus. tñ ē obligat⁹ religōi abˢᶜ: qꝛ geſſit ſe vt religioſus: vñ
ñ poſſʒ ꝯhē. d̄ regu. c. Sgnificatū ē. d̄ ꝯuer. ꝯiu. Ad aplicā.

Decima diuiſio ē. ꝙ ꝓfeſſio tacita p lapſuʒ anni ſub
diuidiṫ: qꝛ q̄dā ē illius q itrauit ipubes: ſa
ei⁹ q itrauit iā pubes. Et ipubis illa duplex. Una reſpectu
pr̄is: alia reſpectu ſui. Si. n. ipubes pr̄e vel tutoꝛe ignoꝛāte
vel inuito itrauit ifra ānū ⁊ diē retrahi vel extrahi pōt eti
am iuit⁹ a pr̄e vel tutoꝛe: ꝙ ſi ab eis ſciētib⁹ nō fuerit ante
ānū ⁊ diē ext⁹ q̄tū ad illos ꝓfeſſus eſt ēt ipubes exñs: qꝛ
ipſuʒ petere nō pñt: ſʒ q̄tū ad ſe quouſq̄ȝ ſit pubes nullā ꝓ
feſſionē nec expſſaʒ nec tacitā facere pt̄ que valeat vt ſolē
nis: ſʒ ſi ꝓfeſſionē de facto factā i pupillari etate fact⁹ pu-
bes ratū hēat expſſe vl' de nouo ꝓfiteaṫ: vel ꝓfeſſoꝝ hītū
p triduū poꝛtet ſit ꝓfeſſus. Sil'r vbi añ annū ꝓfiteri nō ē
ꝓhibitū ſit ꝓfeſſus. Jtē ſi p totū q̄ntūdecimū annū rema
neat vbi nō eſt hīt⁹ nouitioꝝ diſtinct⁹ ab hītu ꝓfeſſoꝝ eſt
tñ diſtinct⁹ ab hītu ſeculariuʒ degētiū: al's nō. Si aūt pu-
bes itrauit ⁊ eſt diſtinctio hīt⁹ nouitij ⁊ ꝓfeſſi ēt ſi cuʒ h
ſit idiſtinctio hītus ſeculariū: ſicut ſi eēnt canonici regula
lares ⁊ clerici ſeculares cū eis i choꝛo ⁊ refectoꝛio ſic ipſi i
ſuppeliceis vtunṫ: lapſu āni tacite ꝓfiteṫ de regu. c. i. Dico
autē diſtinctio: vel mālis vt in pāno: vel coloꝛe aut hꝫ: vel

formalis vt per benedictionem ſicut ibi dicit in fine.

Undecima diuiſio eſt: q alia ē ꝓfeſſio mēdicātiū: alia nõ mēdicātiū: Eſt.n.dr̃a inter religiões mēdicātiũ ⁊ alis quo ad ꝓfeſſionẽ: q ĩ p̃mis nõ põt fieri nec tacite nec exp̃ſſe añ annũ: in alijs ſic: qd ẽ q ſunt artiores: vñ ad eas licet aliũde trãſire nõ cõ: ⁊ ſilr̃ ab alijs mēdicātib⁹ ad p̃dicatores vel minores. Nã ꝙ ſũt artiores argm̃ eſt: q oliʒ in eis ſolis ãnus ꝓbatiõis regrebat. Nam artior dr̃ religio ñ q̃ maioris auſteritatis ſʒ q̃ ẽ ꝑfectioris ⁊ maioris meriti: ꝓp qd religioſo licet migrare ad ẽpatũ tan q̃ ad ꝑfectiorẽ ſtatũ ⁊ nõ ad auſteriorẽ: nõ autẽ ad ſeculũ vel heremũ: dato ꝙ ibi auſteri⁹ ſit victurus: Itẽ ẽ dr̃a iter tacitã ꝑ lapſuʒ anni ⁊ exp̃ſſaʒ ex vna pte: ⁊ tacitã ꝑ ſuſceptionẽ hit⁹: q due p̃me obligãt illi religioni ſpãlr: alia võ gnãliter religioni: ita.ſ.ꝙ ad ſeculũ redire nõ põt. Eſt ẽt dr̃a inter exp̃ſſaʒ ex vna pte ⁊ tacitã ex alia: q exp̃ſſa pt fieri habitu nõ mutato: alic võ nõ. Hec oĩa ꝓbant.li.6. de regula. c.i.2.⁊.3. Qr̃ aũt diſtinctũ ẽ iter mēdicãtes ⁊ alios ſciẽdũ ẽ. ꝙ illi ſoli reputant religioſi mēdicātes qb⁹ nõ hñtib⁹ reddit⁹ nec poſſeſſiões ex ſua ꝓfeſſiõe icerta mēdicitas victũ p̃bet. ſecus de illis q ex ſua ꝓfeſſione reddit⁹ ⁊ poſſeſſiões habẽt vel hr̃e pñt ⁊ nihilomin⁹ mēdicãt: ⁊ ante ãnũ nuſq̃ dʒ fieri ꝓfeſſio: ſʒ ante fcã tʒ in alijs: nõ ĩ iſtis. Qr̃ aũt dictũ eſt ĩfra ãnũ nõ poſſe fieri ꝓfeſſionẽ ĩ ordine mēdicãtiũ: veruʒ ẽ niſi in ordine ſororʒ nr̃aruʒ ⁊ minoriſſarũ: q nõ ſunt mēdicãtes. Si ãt ꝯceſſa ſũt eis oĩa p̃uilegia fratrũ ad hoc ñ ꝓp h hñt h ipʒ: cũ illd nõ ſit p̃uilegiũ: ⁊ q h ꝯuenit frib⁹ vt ſunt mēdicãtes in quo diſtinguuntur ab eis que habẽt redditus ⁊ poſſeſſiones.

Duodecima diuiſio eſt: q ꝓfeſſio alia hʒ effectũ quoad religionẽ in qua fit ſpãliter: Alia võ quo ad religionẽ abſolute ⁊ ĩdifferẽter. vñ vbi ẽ ĩdiſtinctio hit⁹ nouitij ⁊ ꝓfeſſi ⁊ ſecularis eſt dubitatio an lapſus anni faciat ꝓfeſſionẽ. Et dõm eſt ꝙ ſic quoad religionẽ abſolute. ſʒ nõ quo ad iſtã: q tenet manere ĩ religione aliq̃ ſʒ nõ in illa. vñ ſi ꝯhit mr̃imoꝫ ẽ nullũ: q ſic ſe hʒ lapſus anni cũ veſte religiõis ad obligãduʒ iſti religiõi: ſic lapſus anni cũ veſte religiõis ſimplr̃ diſtincta a veſte ſeculari: ſʒ r mũ obligat huic religioni: vt qñ ẽ diſtictio nouitij ⁊ ꝓfeſſi: q veſtis ꝓfeſſi ẽ ꝓprie veſtis religiõis illi⁹. g̃ ſcdʒ obligat religioni abſolute. ¶ P̃.nullus ꝑ cenſurã eccliaſticaʒ cõpellit manere in religiõe niſi reputet ꝓfeſſus: ſʒ ĩdiſtincte q vltra annũ ſteterũt in religione ſine exp̃ſſa ꝓfeſſione cogunt regulã ordinis exp̃ſſe ꝓfiteri ⁊ ſeruare. g̃ p̃ſumit vouiſſe nõ ſolũ voto ſimplici ꝓp qd eccliã nõ excõicat ſed ſolẽni tacito nõ exp̃ſſo. de regula. c. Ex pte. Et ſi coguntur in clauſtro manere. g̃ cogunt in mr̃imõ nõ manere: et ſic nullũ eſt mr̃imoꝫ qñ iã pubes ĩtrauerũt: ⁊ idẽ ſi ĩpuberes ſi puberes facti: nõ tñ vno anno ſʒ plurib⁹ remãſerũt. ¶ P̃. cũ ann⁹ ſit dat⁹ ad ꝓbãdũ: eo ipo ꝙ ꝑ annũ ſtetit nec reprobauit ſʒ remãſit vr̃ approbaſſe religionẽ ex q̃ hitũ religionis ⁊ formã religioſi ꝑ annũ tenuit: ſʒ nõ religionẽ illaʒ: q hitũ ꝓfeſſi q eſt ꝓp̃us religioni illi nõ ſuſcepit: vñ illi religiõi determĩate obligat⁹ nõ ẽ. vnde de regula. c.i.li.6. fruſtra fieret mẽtio de hitu indiſtincto ſi idẽ iuris eẽt ĩ habitu diſtincto. Hec eſt g̃ dr̃a: q vbi ẽ hitus indiſtinctus: ibi lapſus anni obligat illi religioni determĩate. de regula. c.i. li.6. vbi aũt diſtinct⁹: obligat religioni ĩ cõi: marie ſi ꝑ pl'es annos ſic ſtetit. de regu. Ex pte. Vñ qd ibi dr̃ regulã ordis. ſupple approbati: ⁊ ñ illi⁹ determĩate q ꝓmptũ ẽ iura iuribus ꝯcordare: verũ eſt ꝙ in qbuſdã locis ẽ ꝯſuetudo ꝙ in monaſterijs nobiles puelle nutriunt multis annis ⁊ vtũtur veſtib⁹ nouitiarũ: nõ tñ eſt ĩtẽtio ꝓfiteri nec ꝓbare: ſʒ poſtq̃ fuerint bñ inſtructe eas maritare. Et hec ꝯſuetudo oſtẽdit ꝙ nõ intẽdũt ꝓfiteri ſʒ ꝯhere ſicut oliʒ in tẽplo nutriebant puelle ṽgines vſq̃ ad annos nubiles. Ubi ẽt eẽt ꝯſuetudo ꝙ de nouitijs paſſim: nũc iſte maritant: nũc ille ꝓfitent: lapſus tp̃is nunq̃ eas obligat: ſʒ ubi nulla induit niſi aĩo ꝓbandi ⁊ ꝓfitẽdi ſi poſſit ſuſtinere ⁊ alijs placeat ⁊ ĩrecipiẽdo h ipſum dr̃ ei ĩ caplo: ſi ſic recepta ſtet ꝑ annũ integrũ: reputat vere ꝓfeſſa. Et ſi nunq̃ ꝯſenſit nihilominus vi ſtatuti eccl'ie eſt ligata. Et ſilr̃ q ĩtrat aĩo remanẽdi ⁊ deo ꝑpetuo famulãdi: ⁊ ſi nõ ſit ligat⁹ vi voti: q nõ ꝓmiſit ſʒ ſolũ ꝓpoſuit: eſt tñ ligat⁹ vi ſtatuti in religiõe aliq̃ viuere. de regu. Cõſulti. Vñ ꝙ hoc nõ ſit vi voti apparet ꝙ votũ eſt ꝓmiſſio ⁊ nõ intẽtio: ⁊ q hẽbat ꝓpoſitũ in iſta remanẽdi: vñ ſi vi ꝓpoſiti maneret: tunc in iſta remaneret nec ad laxioreʒ tranſire liceret. ¶ Ad argum̃ dicenduʒ ꝙ votuʒ neciuʒ: nõ eſt votũ niſi large vt dictũ eſt. Qõ III.

Tertio querit de voti obligatiõe ⁊ virtute vtrũ.ſ. votum ſolẽne dirimat mr̃imoꝫ poſt ꝯctũ. Et videt ꝙ non: q nõ min⁹ oblgat ſimplr̃ q̃ ſolẽne: ſed illd nõ dirimit. g̃ nec iſtud. ¶ Cõtra ꝑ auctẽʒ i littera. ¶ Rñ° hic vidẽda ſunt qnq̃. P̃rio qs poſſit vouere. 2° de tp̃e ipledi votũ. 3° de herede vouẽtis. 4° de obligatiõe voti ad peccatũ. 5° de hoc qd q̃rit.ſ. de efficatia voti ad mr̃imoꝫ dirimendũ.

Quantuʒ ad p̃mũ de ſubiecto voti ſunt ſeptẽ ꝯnes. ¶ Prima ꝙ ẽps nõ põt vouere ſine licẽtia pape religionẽ vel lõgã ꝑegrinationẽ: q nõ põt renunciare ⁊ tenet reſidere: ſʒ cetera vota ſic. de voto. c. magne. p^a
¶ Scda ꝯ. ꝙ nõ põt vouere lõgã ꝑegrinationẽ cleric⁹ ſuple aſtrictus ad reſidẽtiã ex officio vel bñficio ſicut nec dʒ ſe abſentare ſine licẽtia. de cleri. ꝑegri. ꝑ totũ: ſʒ põt facere alia vota: ſic ⁊ ſine licẽtia ĩtrare religionẽ. archi. cur. ⁊ ceteri pter ẽpm. 2
¶ Tertia ꝯ. ſeruus non põt vouere: nec reali voto: q nihil habet: nec ꝑſonali in p̃iudiciũ dñi: ſicut eſſet religio vel abſtinẽtia nimis debilitãs: ſʒ ꝯtinẽtiã ſic iuito dño. 3
¶ Quarta ꝯ. filiuſfamilias nõ põt vouere voto reali niſi de peculio caſtrẽſi vel q̃ſi: ſed de aduẽticio quo ad proprietatẽ dare põt mona° ſm dcũ. Itẽ põt vouere voto ꝑſonali. Vñ religionẽ ꝓfitẽdo ſe ⁊ ꝑ ꝯñs ſua deo dedicat: ſʒ libros ſibi datas a patre: ſupponendo ꝙ ſolus doctor ⁊ aduocat⁹ hẽat q̃ſi caſtrẽſe nõ põt retinere: ſʒ põt pr̃ reuocare vſq̃ ad ꝓfeſſionẽ: ſʒ forte nõ poſtea: ſic poſt emãcipationẽ. tñ ꝓbabili⁹ ẽ vt tyro ⁊ armiger hẽant caſtrẽſe ſicut miles ⁊ ſcolaris quaſi caſtrẽſe: ſicut aduocatus aut ꝓfeſſor. ff. de ſpõ. l. Dño. ſic ẽt põt data ſibi a pr̃e ꝓ bõis mr̃nis iure pignoris retinere: lʒ iura ꝓhibent pign⁹ ⁊ hipotechã ĩ tali caſu: q ſic in foro ꝯſcie pt cõpẽſari nõ liqduʒ cuʒ liqdo ex q̃ certus ẽ: lʒ ñ ĩ exteriori ꝓp nãlẽ eqtatẽ: ſic ẽt retinere qd ſine dolo ſuo de bonis debitoris ad ſe ꝑuenerit q̃uſq̃ ſibi ſatiſfecerit de ꝯdi. ide. ſi nõ ſortẽ. §. Idẽ ſciẽdũ. de regu. c.i.⁊.2. ſʒ de filiofamilias dicunt legiſte ꝙ ex oĩb⁹ cauſis obligat ꝑterq̃ ex mutuo ⁊ ex voto: ſʒ ſic põt ĩuito pr̃e ꝯhere mr̃imoꝫ carnale: ſic ſp̃uale vouẽdo vel ꝓfitẽdo religioneʒ: nec ꝓp h pt exhẽdari. C. de epi. ⁊ cle. l. vlt. Et ĩtrãdo religionẽ qcqd hʒ deo dedicat. Nec obſtat ꝙ nõ obligat voto: q verũ eſt de voto qd fit reipu. ſec⁹ ẽ de voto qd fit deo. Itẽ de voto reali ꝑ ſe: ſec⁹ de voto reali acceſſorio: tñ in hoc ꝙ filiuſfamilias ſe deo dedicat nõ dedicat res niſi q̃s exp̃ſſe ⁊ p̃ncipalr̃ vouere poſſet. 4
¶ Quinta ꝯ ẽ. ꝙ de minore annis: q ſi non hʒ vſũ rõnis nõ valʒ votũ. Si ãt hʒ vſũ rõnis ſʒ ĩpubes: pr̃ qdẽ vel tutor dẽ votũ ei⁹ ꝑſonale: vel abſtinẽtie: vel religionis põt irritare: ⁊ ſilr̃ votũ reale. Et idẽ ẽ de minore. xxv. annis habẽte curatorẽ vel exñte in ptãte pr̃is quo ad votũ reale qd pr̃ ⁊ curator poſſunt irritare: ſʒ qñ pubes ĩtrat religionẽ qd p̃t facere ĩuitis ꝑentib⁹ ⁊ curatorib⁹: eo ipo dedicat oĩa bona ſua: q̃ niſi eẽt maior. xxv. ãnis nõ poſſet alienare: nec pñt ꝑentes aut curatores bona retrahere: q̃ poſſent ſi illa vouiſſet: q nõ p̃t talia ſine illis alienare niſi ſeipſum alienãdo: q q̃dã cũ vniuerſitate trãſeũt que al's nõ tranſirent. Idẽ ẽ ſi ĩpubes ĩtrauit nec ꝑſona eius retracta fuit: q nec bona retrahi pñt. Si aũt habẽs vſuʒ rõnis nõ hẽat parẽtes aut tutorẽ aut curatorẽ: ⁊ voueat res ſuas nõ ſe deo ſʒ in hoĩeʒ nõ poſſit alienare: tñ vr̃ ꝙ in dcũ poſſit: niſi ꝙ ſi inueniat leſus nõbilr̃ aut decept⁹ põt reſtitui. ¶ 6ª ꝯ eſt de ꝯiugatis. vir qdeʒ q caput ẽ mulieris põt vouere qcquid vult illa inſcia vel inuita p̃ter votũ ꝯtinẽtie in quo eſt eq̃lis ⁊ ſeruus ⁊ p̃ter votũ abſtinẽtie quo redderet ĩpotẽs ad debitũ reddẽduʒ: votũ ẽt ꝑegrinatiõis longe vel terre ſcẽ põt emittere ⁊ crucẽ accipe: ſed nõ dʒ ſi illa cõmode ſeq nõ põt ⁊ eſt ꝑiculũ ꝯtinẽtie ei⁹ ſic dic Tho. 4. q̃libet. q. i i. q ñ dʒ hõ dimittere illud qd ẽ neccitatis pro eo qd ẽ volũtatis. vxor vero nulluʒ votuʒ perſonale poteſt facere ſine aſſenſu viri qn ille poſſit irritare: niſi ꝙ dicit Hoſti. ꝙ ſi ẽ comitiſſa vel magna dña põt recipe crucẽ: qd nõ videt niſi ſic ĩtelligẽdo ꝙ vadat ꝑ ſe vel ꝑ aliũ: ⁊ ꝙ ipſa hẽat ꝑafrenalia: de qbus p̃t facere qd vult viro ẽt iuito. de voto autem reali videt ꝙ in tantũ p̃t facere votũ in quãtũ elemoſynã. de q̃ dictũ fuit ſupra di. 15. ¶ 7ª ꝯ ẽ. ꝙ nõ p̃t vouere religioſus q ꝓp̃iũ velle nõ hʒ niſi ꝓfitẽdo artiorẽ religionẽ ad qd licẽtiã petere dʒ: ſʒ negari nõ dʒ: ex quo vr̃ ꝙ liceat ĩtrare religionẽ laxiorẽ ei q vouit ĩtrare artiorẽ: q ex hoc nõ facit ſe ĩpotẽtẽ ad ĩplẽdũ votũ cũ ad hoc libere poſſit ĩtrare artiorem: ⁊ ꝑ ꝯñs licet ĩducere ad ĩgreſſũ laxioris obligatũ artiori. Cui⁹ ꝯtrariũ notat Tho. 2ª 2e. e. q. vlti. arti. penl't. ⁊ ex͂ de regula. c. penul. Ubi dr̃ ꝙ nõ tenet ĩtrare artiorẽ ſʒ ĩponẽda eſt ei pnĩa de voto fracto. Ad qd dõm ẽ ꝙ ille q eſt obligatus ĩtrare ⁊ ꝓfiteri ĩ artiori nõ liberat ĩtrãdo laxiorẽ ẽt cũ ꝓpoſito ꝓfitẽdi: ſʒ ille q eſt ſolũ obligat⁹ ad ĩtrãdũ ⁊ expiendũ: nõ aũt ad ꝓfitẽdũ vel remanẽdũ in artiori licite p̃t ĩtrare laxiorẽ cũ ꝓpoſito ꝓfitẽdi: ⁊ ad hoc ĩduci p̃t: q ĩ voto ꝑpetuo religiõis ĩcludit oẽ tp̃ale: p̃mũ ãt tp̃ale erit quo ad obligationẽ: vñ nõ ẽ in mora nec peccat añ ꝓfeſſionem exp̃ſſaʒ: ſic ille q erat obligat⁹ ad manendũ in artiore quouſq̃ ſit ꝓfeſſus in laxiore ſemp ẽ in mora ⁊ in pctõ mortali ſuppoſito ꝙ de facto poſſit exire ⁊ ĩtrare artiorẽ cũ de iure poſſit: ſʒ qlibet reputat religionẽ ſuã artiorẽ: ⁊ ſic formãt ſibi ꝯſciẽtiaʒ de trahẽdo oẽs ad ſuã. Sʒ ponat aliqs ꝓmiſit ſe ĩtraturũ determiatã religionẽ ſi aliquã religionẽ ĩtraret q̃rit vtrũ liceat talẽ ĩducere ad ĩtrãdũ religionẽ laxioreʒ: q de artiori certũ eſt ẽt ſi ſine ꝯditiõe laxiorẽ vouiſſet. Et dicũt qdã ꝙ ſic q illud votũ nõ tenuit ſʒ peccauit ſic promittẽdo ⁊ peccauit q cũ ſic ꝓmittere fecit: q ꝑ hoc p̃cludebat ſibi via ĩtrãdi alias religiões: ⁊ ſic ñ valet ſic nec illd q̃ ꝓmitteret qs nõ ĩtrare religionẽ. Sʒ ſic ĩ alia mã dr̃ ꝙ ſentẽtia q̃ hʒ errorẽ ĩtollerabilẽ exp̃ſſuʒ nõ valʒ. Ualet aũt illa q̃ hʒ eũdẽ errorẽ ĩplicitũ ſʒ occultũ: ſic vr̃ dõʒ ĩ voto ⁊ iuramẽto. Nã ſi qs iurat nõ ĩtrare religionẽ: nõ valet: ⁊ tñ ſi iurat ꝯhere mr̃imoniũ ⁊ cõſũmare valʒ iuramẽtũ ⁊ tenet ĩplere lʒ ꝑ hoc idẽ ſequat qd ꝑ p̃mũ: q illud qd iurat ꝑ ſe bonũ ẽ: lʒ ex h ſequat p̃uatio maioris boni. Et ita dõʒ ẽ ꝙ cũ iuret rẽ licitã.ſ. ĩtrare iſtã religionẽ ⁊ cũ licita ꝯditiõe ſi.ſ. religionẽ ĩtret: lʒ ex hoc ſequat p̃uatio melioris religionis: nihilomin⁹ valet iuramẽtũ. De cõparatiõe aũt religionis penes ꝑfectionẽ vr̃ ꝙ religio mēdicãtiũ q̃ hoc hʒ a ſua ꝓfeſſiõe: ẽ artior oĩ nõ mēdicãte: q cũ ĩ voto caſtitatis ſint oẽs equales ĩ voto obediẽtie ⁊ paup̃tatis pñt eẽ ĩeq̃les: q̃to g̃ ẽ artior paup̃tas tãto eẽntialr̃ ꝑfectior ẽ religio. Silr̃ q̃to ĩ ꝑfectiorib⁹ ẽ obĩa taxata: tãto religio artior. i. ꝑfectior. Q g̃ corpal' exercitatio ad modicũ vtil' ẽ: ⁊ nullũ ſacrificiũ ẽ magis acceptũ deo q̃ zelus aĩarũ: q ad euãgelizandũ ⁊ p̃dicãdũ fuit xp̃i religio ĩſtituta: ide ẽ ꝙ illa ẽ ꝑfectiſſima religio eẽntialr̃: cui⁹ obĩa ẽ ad p̃dicãdũ eẽntialr̃ p̃ncipaliter: ⁊ noĩalr̃ ĩſtituta: ad quã ex oĩ alia licet tranſire: ẽt ſi in paup̃tate auſteritate ⁊ alijs cerimonijs excellat: q hoc eſt ꝑfectio ⁊ religio xp̃i: ⁊ ſi loculos hẽat ꝙ alia nõ hʒ. Religio ãt q̃ p̃dicationeʒ eẽntialr̃ nõ hʒ annexã: ſʒ accñtalr̃ poſt iſtitutionẽ ſibi cõmiſſaʒ: ꝑ accidẽs ad hãc ꝑfectionẽ attingit. vnde per hoc eius eẽntia nullã ꝑfectionẽ acquirit.

Quantũ ad ſcdm de tp̃e ĩplẽdi votũ ſunt tres ꝯnes. ¶ Prima ĩ gnãli: q votũ aut fit pure: ⁊ tũc ſtatiʒ obligat: nec ꝓp debitũ: nec aliud differri dʒ: mlto magis q̃ ꝓmiſſio fcã hoĩ q̃ ſtatĩ obligat tp̃e qd nõ p̃t locutiõe exp̃mi. de ſol. l. Qd dicim⁹. Nec dico decẽ dierũ. ff. de ꝯſti. p̃la. l. Promiſſor ſtichi. §. i. Si aũt ĩ diẽ: tũc illa die tenetur nõ ante: ſʒ poſt diẽ ſic: q ſũt duo arbitri p̃cepta. ff. de arbitris. l. Celſus. Si ſub ꝯditiõe: tũc nõ tenet añ ei⁹ euẽtũ ſed poſt ei⁹ euẽtũ: nec ĩ voto habet ĩpoſſis ꝓ ĩpleta ĩmo viciat ſicut ĩ ſtipulatiõib⁹: nec turpis ꝓ nõ adiecta: ſʒ ea ĩpleta votũ qd turpe nõ ẽ ĩplẽdũ ẽ. p^a ꝯ
¶ 2ª ꝯ ẽ. ꝙ ſtatiʒ qñ p̃t cõmode tenet ĩtrare q vouit religionẽ ĩtrare: q p̃cepta affirmatiua q̃dã reſpiciũt id qd ſolũ faciẽdũ ẽ: qd eque bñ ĩ morte ſic ĩ vita p̃t fieri: ⁊ illud ſufficit ſel' añ mortẽ facẽ: nec tenet hõ quãcito p̃t niſi ĩ necitate vel ꝑiculo vel ſi ẽ tp̃s ad hoc ſtatutũ: ſic hõ tenebat ad bapm̃ ⁊ ꝯfeſſionẽ añq̃ eẽt tp̃s ſtatutũ ⁊ ſufficiebat ſel' ĩ vita: q bap⁹ ĩ morte ⁊ ꝯfeſſio tñ valet ſʒ hr̃e ĩ voto nõ tãtũ valet ĩ morte quãtũ ĩ vita: q q̃diu viuit ĩ mortali vel ſine gr̃a mereri nõ p̃t: vñ ad bapm̃ ĩ voto ⁊ ꝯfeſſione ĩ voto tenet ſtatĩ qñ recolit q p̃t. Et ſilr̃ q vouit ĩtrare religionẽ tenet ad ſtatiʒ qñ p̃t: q h fecit vt diu dño in hac vita ſuiret nõ vt moriẽs ĩtraret: q illd parũ eẽt. Eſt enĩ nã religiõis vt vita hoĩs ⁊ nõ tñ mors deo dedicet: vñ q̃cito cõmode põt dʒ ĩtrare: q q vouit ĩtrare reſiduũ vite ſue deo dedicat: ſic q vouet certa die ex illa die tenet: ſic ſi hõ ꝓmiſit ꝯhere cũ q̃dã nõ ſufficit ꝯhere ſemel añ mortẽ: q ad hoc fit mr̃imoꝫ vt ſimul cõuiuãt: ſi aũt ꝓmiſit dare pro deo vel hoĩ: hic videret ꝙ ſufficit añ mortẽ hoc facere ſel' niſi rõ alia pactũ reformet: q q ꝓmiſit aliqd ſine die: lʒ teneat ſtatiʒ: nõ tñ ad ſtatiʒ: nec qñ p̃ põt cõmode niſi ab illo cui ꝓmiſit regrat: ſed põt regri q̃cito cõmode p̃t ſoluere ⁊ ex tũc ẽ in mora. Cũ aũt dicat ſcriptura ex ore dei ꝓdiens. Si qd vouiſti deo nõ moreris reddere. g̃ de⁹ ĩterpellat ĩ oĩ voto: ⁊ ſic quotiẽs p̃t ⁊ recolit dʒ dẽ votũ qd fac implere: q quotiẽs ei de⁹ ad mẽoriã reducit ipʒ votũ ⁊ poſſibilitatẽ ⁊ ꝯgruitatẽ ꝓ nũc ĩplẽdi: ipſũ ĩterpellat ⁊ ĩ mora ꝯſtituit. 2ª ꝯ
¶ 3ª ꝯ ẽ. ꝙ ꝓp dbita vt ſcribẽdo vl' opando lucret ad ſoluẽdũ ñ dʒ remanere: q ꝓfitẽdo cedit bõis ⁊ ſi ñ creditori tñ religiõi vt illa ꝓ ſe ſatiſfaciat q̃ tenet: vñ nec ĩ re religiõe tenet opari mãib⁹ ad ſoluẽdũ: ſic nec ĩ ſeclo teneret ſi ceſſiſſet bõis. Si ãt ꝓmiſiſſet mãib⁹ opari ſic ꝓp h ñ ꝓhiberet ſuſcipe crucẽ ⁊ ſufficeret tũc tradẽ ĩtereſſe vl' bonis cedere: ſic nõ obſtãte hoc poſſet religionẽ ĩtrare: ſed ſi bona ſufficiũt dʒ illi ſolui ĩtereſſe al's inanis ẽ actio creditoris quã excludit ĩopia debitoris. Si.n. obligato ad mr̃imoꝫ ĩmo ẽt poſt mr̃imoniũ ꝯctũ licet ĩtrare religionẽ: mlto magis poſt oẽm aliã obligationẽ: ĩmo ẽt videret ꝙ nec ad ĩtereſſe teneret ſic iura ad nihil reſtituẽdũ obligãt ꝯiugem q mr̃imonio nõ ꝯſũmato ĩtrat religionẽ altero inſcio vel iuito q tñ ĩ multis ꝓp hoc ſepe dãnificatur. 3ª ꝯ

Quantuʒ ad 3m̃ de herede ſũt qnq̃ ꝯnes. ¶ Prima ꝙ ſi eſt votũ tãtũ reale vt fundãdi monaſteriũ: vel dãdi tãtũ ꝓ deo: aut oblationẽ mittẽdi: aut tot armatos vltra mare: tũc hẽs tenet ſic ĩ alijs dbitis. p^a ꝯ
¶ 2ª ꝯ eſt ꝙ ſi ẽ tñ ꝑſonale: vt ieiunare: cõtinere: vel crucis: vl' ire vltra mare: hẽs nõ tenet: niſi ſponte ſe obligauerit: ſiue ſit fili⁹ ſiue ſit extneus. ex͂. e. Licʒ. 2ª ꝯ
¶ 3ª ꝯ eſt. ꝙ ſi vtrũq̃ ẽ reale ⁊ ꝑſonale ⁊ vtrũq̃ exp̃ſſuʒ: ⁊ tũc tenet ad reale: vt ſi vouit ire ad ſcm̃ Iacobũ ⁊ offerre vnũ equũ: heres nõ tenet ire ſed equũ mittere. Silr̃ ſi fundare monaſteriũ ⁊ ĩtrare: nõ tenet ĩtrare ſed fundare. 3ª ꝯ
¶ 4ª ꝯ eſt. ꝙ qñ votũ eſt ꝑſonale ⁊ reale, ſed ꝑſonale ẽ p̃ncipalr̃ exp̃ſſuʒ reale tacituʒ ⁊ 4ª ꝯ

acceſſoriū vt ire ad ſanctū Jacobū:nō tenet heres expen
ſas q̄s ille feciſſet eūdo:ſtādo:offerēdo:redeūdo dare ſicut
nec ire:ꝛ ſi vouit ītrare religionē:nō tenet bona dare: quia
ſublato ꝑncipali ſubmouet acceſſoriū.Silr ſi ſuſcepat de
fūct⁹ crucē:nō pp h̄ tenet h̄ēs illuc mittē expēſas q̄s ille
3ª ꝯ factur⁹ erat niſi ipſe h̄ ordīauerit.¶5ª ꝯ ē.ꝙ pſonale ītelli
git a pſōa ſua ñ aliēa:vñ ſi ipſe vouit pſōas certas mittē vl
tra mare reputat votū reale ꝛ ad illud h̄ēs tenet:ſic ƀ ius
ciuile tenet īplere pollicitationē factā reipu.a ꝑdeceſſore.

Quantū ad 4m arti m de obligatiōe voti ad peccatū ſūt ſeptē ꝯnes.¶Prima.ꝙ oīs voluntaria
pª ꝯ voti fractio eſt mortalis:q2 reddere eſt neceſſitatis: ꝛ toti
ens quotiēs frāgit:dū tñ act⁹ exterior ꝛ īterior iteret: ſec⁹
ſi exterior tm̄:q2 pctm̄ p ſe eſt ī actu interiori:vñ q vno actu
vult mechari ꝛ furari vel plura furari vnū pctm̄ cōmittit
quo ad deū q ītuet cor:ſed plura ſi plura furet: quo ad iu
diciū hoīuȝ q videt ea q̄ patēt ꝛ plurib⁹ furti actionibȝ te
net:ꝛ hoc ī voto negatiuo quo q̄s vouet nō bibere vinuȝ:
ſecus in affirmatiuo:puta cū q̄s vouet ieiunare.Tūc.n.nō
quotiēs comedit totiēs peccat:ſȝ ſolū ƀa vice:tertia autē ꝛ
deinceps nō:maxime ſi nō ī ꝯtēptū ſȝ q̄ſi nō reputans ſibi
poſſibile plus illa die ieiunare patus ieiunare ſi non iā fre
giſſet:ꝛ patus ieiunare alia die integra ꝑ illa:ſȝ ſi in cōtem
ptū:puta vt nō fruſtra fregerit idē facturus ſi nō fregiſſet
nec ītētiōe ex integro alias ieiunādi tūc ſec⁹:maxime in vo
to ſingulari ꝛ ſecreto ī quo nō ē ſcādalū. Nā ſec⁹ cēt de il
lo q ieiuniū eccl'ie fregiſſet. Nō.n.pp hoc liceret ei ex horā
ꝯſuetā comedere ītētiōe alios redimēdi ī ſcādalū alior:ſȝ
de hoc pleni⁹ dictū ē ſupra di.15.q.De ieiunio.¶2ª ꝯº ē.ꝙ
2ª ꝯ votū qd̄ īpoſ'e ē īplere de iure vel de facto: nō obligat ha
cten⁹.Exm de depaupato q vouit dare pecuniā:ꝛ corrupta
q̄ vouit caſtitatē:q2 q dic deū ꝑcipe impoſ'e anathe³ eſt: et
qñ nō ē ſpes p nām ꝙ poſſibilitas redeat: ex toto liberat:
qñ aūt ē ſpes excuſat ꝛ nō libat:q2 ianis ē actio quā exclu
dit īopia debitoris ꝛ nō nulla.vñ ſi vgat ad pīguiorē fortu
nam tenet. Difficultas.n.ꝑſtatiōis nō tollit obligationeȝ:
q2 tc̄ ſel' extīcta nō reuiuiſcit.ff.de vbo.ob.l.ij. ¶3ª ꝯº ē de
3ª ꝯ religioſis ꝙ nō frāgūt votū veniēdo ꝯ oīa:q2 nō vouerūt
regulā ſed ꝯuerſionē vel obedientiā ƀm regulā:q̄ duo eq
parat Tho ꝑ.Quolibȝ.10.q.Qd̄ nō vr.q2 q ꝑmittit obiaȝ
ꝑlato ƀm regulā:nihil ꝑmittit pure ſȝ ſub ꝯditiōe tacita ſi
ille ꝑcipiat.vñ ad nullū ꝑceptū regule vr obligat⁹ quouſq;
illd̄ a ꝑlato ꝑcipiat.vñ tutior ē modus ꝓfitēdi quo ꝑmitti
tur obia ƀm regulā quā ille quo ꝯuerſio mor ƀm regulaȝ:
q2 ī iſto 2º ſtatiȝ ē obligat⁹ ad regulā nullo alio ꝑcipiēte:ni
ſi forte ipſamet regula h̄eat oppm.¶4ª ꝯº ē.ꝙ q vouet nō
4ª ꝯ comedere carnes certa feria ſine exceptiōe ſi illa eueniat ī
die natalis dñi tenet abſtinere. ex de obƀ.ieiu.c.1.lȝ aucte
ep̄i poſſet ſibi ī dic aliā cōmutari. ¶5ª ꝯº ē.ꝙ q vouit cer
5ª ꝯ ta die nō bibere vinū:nihilomin⁹ celebrādo dȝ ad ablutio
nē vinū nō aquā īfūdere:q2 hoc ē eccl'ie ꝑceptū ꝛ nō ſolū ꝑ
miſſio:ſic comedere carnes ī die natalis. Intelligit aūt in
voto excipi eccl'ie auctas.de hoc nō.ex de cele.miſ.Ex pte.
Tū qd̄ dictū ē ī ꝑcedēte ꝯne ñ ꝯcedit q̄buſdā:q2 illa decre
talis loqt de feria ſexta.q.d.ſec⁹ cēt de alia feria.¶6ª ꝯ ē.
7ª ꝯ ꝙ īuit⁹ ordīat⁹ peccat nō ꝯtinēdo ſi fuit volūtas lȝ coacta
ꝛ ſic ſine culpa ſȝ ñ ſine cā cogit ꝯtinere:ſic ēt ſi h̄eat vxorē
īfirmā quā nō pt cog̃ſcere.Si āt ſic īuit⁹ q nec charactereȝ
ſuſcepit:tc̄ nō tenet:q2 nec rōne voti:q2 nō ꝯſenſit:nec ſta
tuti:q2 nō ē ordīat⁹ realr.ꝛ de hoc nōt ex de bapº.c. Maio
res ī glo.¶7ª ꝯ ē.ꝙ nouiti⁹ ſel' ꝓteſtās ꝙ ñ ītēdit ꝓfiteri ꝑ
7ª ꝯ q̄ſcūq; moraȝ nō obligat manēdo ꝑ annū lȝ ñ renouet ꝓte
ſtationē:q2 ītelligit ꝑdurare de bapº.c.maiores ī ſi.qd̄ ē ve
rū de toto anno illo ī quo ē facta ꝓteſtatio. ſȝ ſi poſt annū
ītegrū a tpe ꝓteſtatiōis maneret ƀo anno ītegro: videret
ſibi ꝑiudicare niſi ī capite cuiuſlibȝ āni renouerat ꝓteſtati
onē.Cū.n.q̄libȝ ān⁹ ſit p ſe ꝑiudicial' q̄libȝ regrit diſtinctā
ꝓteſtōnē:ſȝ nō aliq̄ pars anni q̄ p ſe nō pōt ꝑiudicare.

Quantuȝ ad 5m arti m de īpedimēto voti ſūt ſeptem ꝯnes.¶Pria ꝙ votū ſolēne īpedit mri⁹
ꝯh̄ēdū ꝛ dirimit ꝯctū.vñ poſt ipȝ peccat ꝯh̄ēdo: petēdo:
reddēdo ſemp:q2 nullū ē mrim m: h̄ āt ītelligit de ſolēniza
to p ſuſceptionē ordis ſacri:ꝛ p ꝓfeſſionē approbate religi
nis q̄tū ad ipſū ſolēuizātē.Itē qñ mrio⁹ ꝯſūmato ſolēniza
tur p ꝓfeſſionē ꝯiugis vl' ēt nō ꝯſūmato p ſuſcepionē ſacri
ordis alio ī ſecl'o remanēte cū voto ſimplici:votū ſimplex
illi⁹ vna cū voto ſolēni alteri⁹ ſpāl'r qñ facti ſūt vna caro ī
pedit ꝛ dirimit:ita ꝙ ſi mōtuo ꝯiuge ordīato vl' ꝓfeſſo poſt
ſecularis ꝯh̄at q̄ ſolū votū ſimplex emiſit:dirimit mrim m.
¶2ª ꝯ ē d̄ voto ſolēni religiōis.ꝙ ſic ſpōſalia nl'la alr q̄ rō
ne ꝯſēſus cauſāt pu cc hōeſtatis iuſticiā:ſic ꝓfeſſio nulla pp
iuris ꝓhibitionē rōe h⁹ religiōis ñ rōne religiōis abſolute
dirimit mri m poſt ꝯctū:ſic ſi q̄s ꝓfiteret añ ānū ī ordie mē
dicātiū.de reg.c.Nō ſolū.li.6º.Sȝ illa decre.Nō ſolū.vr ſi
bi ꝯdicere:q2 poſt q̄ īhibuit recipe ad ꝓfeſſionē ꝑmittit ad
ſecl'ȝ redire īfra ānū niſi ꝓfeſſus ſit tacite vl' expſſe vl' vitā
voluerit mutare.¶Sol'o.Añ ānū nullo mō pt ꝓfiteri:ſic
ꝙ huic religiōi obliget q̄ ad for eccl'ie.vñ q̄lrcūq; ꝓfeſſus
añ ānū pt aliā religionē ītrare ēt laxiorē q̄ ad iudiciū eccl'e
ſȝ q̄ ad h̄ ꝙ religiōi ab rc obliget:pt añ ānū ꝓfiteri vel expſ
ſe ꝑmittēdo obiaȝ vel tacite ſuſcipiēdo p triduū hītū ꝓfeſ
ſor:ꝛ tc̄ ꝓhiberi pt ad ſecl'ȝ redire: ſȝ nō ad aliā religioneȝ
trāſire.de ꝯuer.ꝯiu..Quidaȝ ex pte placet. Et quo ad iudi
ciū dei obligat⁹ ē huic religiōi:ſic ꝛ ſi ī ſecl'o vouiſſet ītrare
ꝛ remanere ī religiōe artiore:vñ peccat ītrādo laxiorē.Et
ita vr ꝙ ꝓfeſſio facta añ annū ꝯ iuris ꝓhibitionē ſufficiat
ad dirimēdū mrim m poſt ꝯctū:ex q̄ ſic ē ligat⁹ ꝙ nō pt ad
ſeculū redire:ſȝ ꝓfeſſio facta añ pubtatē nō dirimeret:q2
talis nulli religiōi obligat.Facta vō ī ordine reprobato di
rimeret:q2 cā ꝓhibitiōis nūq; reſpicit ꝓfitentē q īdifferē
ter ſe hȝ ad oēȝ religionē:ꝛ tūc ꝓfeſſio facta ī vna religiōe
nō obligat ad aliquā:q2 ita ꝓhibet in alia ſic ī iſta: qñq; āt
reſpic ipſaȝ religionē determīate:ita ꝙ ꝓhibet ꝓfiteri iſtā
nō aliā:ꝛ tūc lȝ nō obliget iſti:tñ obligat alij:ſic ī ꝓfeſſione
añ annū ī ordib⁹ mēdicātiū:q̄ nō ē ꝓhibita in alijs ordib⁹:
ꝛ de facto ī ordib⁹ reprobatis q̄ ñ ē ꝓhibita in approbatis.
¶Sȝ arg.ꝯ.c.de voto.li.6.vbi nō ſolēnizat ad mrim m diri
mēdū niſi vel p ordinē vel p ꝓfeſſionē factā alicui de reli
gionib⁹ p ſedē ap'licā approbatis. Sed pt dici ꝙ eoipſo qd̄
fit expſſe religiōi reprobate:fit tacite alicui de religiōibus
approbatis:q2 ñ pt ī ſeculo remanere.Poſſet ēt alr r̄ndeRi
ad decretalē.Nō ſolū.q̄ dictū ſit.ſ.ꝙ ꝓfeſſus fuiſſet tacite
vel expſſe in alia religiōe laxiore de q̄ ad iſtā trāſiret.Rō
aūt q̄re ī iſtis añ ānuȝ nō valet facta ꝓfeſſio ē pp earū ma
iorē artitudinē:ſic de quodā arto monaſterio ſtatuit ꝙ añ
.18.annos nō poſſit quis ꝓfiteri.de regu.c.Q2 in iſulis.Qd̄
igit dr ꝙ aut ē ꝓfeſſio nulla ſimpl'r aut valida: dōm ꝙ eſt
nulla ſimpl'r:ꝛ tñ reddit pſonā īhabilē pp iuris ſtatutū:ſic
mrim m nullū reddit hoīeȝ īhabilē ad ordinē:ac ſi cēt vex:
nō pp ſacm̄ ſȝ pp affectū. ¶3ª ꝯ ē.ꝙ ꝓfeſſio tacita nō hȝ
locū vbi nō eſt expſſa pp qd̄ beguine: filie dei: canonice ſe
cuiares lȝ hītū mutauerint:ꝛ ſic multis annis ſteterit: non
ſūt tacite ꝓfeſſe q̄uis obiaȝ exhibeāt magre vel abbatiſſe
de ma.ꝛ obe.Dilecta.cū ꝑpuȝ h̄eant:nec vnq̄ ƀȝ regulā ap
probatā ꝓfeſſionē faciūt expſſā q̄re nec tacitā.q̄re pñt ꝯh̄e
re niſi alr vouerit ꝛ ſp tȝ:n° hñt ꝑuile m Si q̄s ſuadēte dia⁹
pluſq; layc⁹ bigam⁹ ꝛ lrat⁹ ī choro cātās.Nō.n.hñt ordinē
pp ſexū:nec religi em:nec vt ꝓfeſſe vt nouitie: q2 vbi nō nē
ꝓfeº nec ꝓbaº.Sȝ ꝯ h̄ qd̄ dcm̄ ē d̄ biguīab⁹ vr cē d̄ regu.c.
Uidua:ſed ibi loquit de ꝯgregatione vellatar q̄ ꝓfiteri
ſolent ꝛ ſacrari:nec obſtat.¶Quarta cōcluſio ē de voto
ſimplici:q2 votum ſimplex impedit ꝯh̄endū ſȝ nō dirimit.

ꝯtrc̄:vñ qñcūq; ꝛ quotiēſcūq; ꝯh̄it peccat mortalr. Item
dirimit ſpōſalia:ſicut ſolēne dirimit matrimoniū:ita ꝙ poſt
votū ſimplex a ſe emiſſū q ſciēter ꝯh̄it cū aliquo quē ſcit ſi
mile votū emiſiſſe mortalr peccat:ſȝ poſt neuter tenet ma
trimoniū ꝯh̄ere ēt manēs ī ſecl'o:q2 ſūt nulla ſpōſalia.ſ.vicu
lis.n.eiuſdē rōnis:q2.ſ.vel vtrūq; eſt ſimplex vl' vtrūq; eſt
ſolēne.ꝑmū derogat ƀo:ſȝ qñ vnū eſt fortius alio:tūc forti
us ēt poſteri⁹ vincit ꝑmū.Impedit ēt debiti petitionē ƀm
oēs:q2 tātuȝ tenet ƀuare votū caſtitatis q̄tū pōt.Secus ſi
cēt emiſſuȝ ꝯſtāte mrimonio: q2 nō valeret:non aūt īpedit
redditionē niſi ꝑmā q̄ ſola eſt volūtatis:q2 pōt ītrare reli
gionē.¶5ª ꝯ ē.ꝙ q ꝯ votū ſimplex ꝯxit mrimo m ꝛ nō ꝯſū
mauit ſi ꝯiunx petat ab eo debitū tenet religionē intrare:
q2 ſic ꝛ nō alr pōt votū īplere ſicut dictū fuit ſup diſtin.27.
¶Sȝ ꝯ:q2 nemo tenet rōne voti facere pluſq; vouit: ſed
ipſe nō vouit ītrare religionē.ḡ nō tenet: vñ lȝ nō poſſit ne
gare debitū niſi religionē intrādo:q2 tñ ītroituȝ nō vouit:
nō videt ꝙ ex voto teneat religionē ītrare: vnde ſi q̄s vo
uiſſet caſtitatē ꝛ cōpelleret eā violare niſi ītraret monaſte
riū:nō pp hoc teneret intrare nec peccaret ſi iuſto metu ꝯ
heret mrimo m. ¶Et dōm ad hoc ꝙ ſi culpa ſua ꝯtingeret
ꝙ nō poſſet caſte viuere in ſeculo is q vouit caſtitatē: tūc p
accñs teneret religionē ītrare: ꝛ ita vr in eo q culpā cōmi
ſit ꝯh̄ēdo mrimo m poſt votū:q2 in nec̄citate ſe poſuit. ¶6ª
ꝯclo eſt de eo q vouit nō ꝯh̄ere mrimo m abſolute nihil cogi
tans de actu carnali:de quo q̄buſdā videt.ꝙ lȝ ꝯh̄ēdo pec
cet nō tñ petēdo nec reddēdo qñcūq;:q2 ſub iſto voto non
cadit niſi qd̄ ē de eēntia mrimonij:vt ꝯſenſus p vba de pñ
ti:vel ꝙ ordinat ad illud vt ſpōſalia:vñ ꝯh̄ēdo ſpōſalia frā
geret votū:lȝ nō vouerit niſi nō ꝯh̄ere mrimo m. Aliud aūt
videt de ꝯñtib⁹ ad mrimo m.Certuȝ ē.n.ꝙ ſi fornicaret ꝙ
nō eſſet fractor voti:q2 nō nouit caſtitateȝ abſolute.ḡ mul
tomin⁹ petēdo debitū ne plus habeat luxuria q̄ caſtitas.
Itē magis ꝯñs eſt ad mrimo m reddere debitū q̄ petere:cū
illud ꝯſeq̄tur neceſſario:illud volūtarie: ſȝ q ſic vouit pōt
reddere.ḡ ꝛ petere. Itē ſi iurat ꝯh̄ere mrimo m:non pp hoc
iurat ꝯſūmare:īmo nō ꝯſūmato matrimonio ſi negat debitū
nō peierat.Itē nō tenetur abſtinere ab actu niſi vt eſt ꝯñs
mrimo m:poſtq; ḡ mrimo m factū eſt ſibi licitū: et actus:cuȝ
ceſſet ꝑncipale.¶Cōtra.plus tollit negatio q̄ ponat affir
matio:vñ lȝ iurādo mrimo m nō iuret actū:q2 pōt cē veruȝ
mrimo m ꝛ nō erit act⁹: tñ abiurādo mrimo m abiurat actū:
q2 nō pōt eē ex mrimo m:ꝛ iure mrimonij hȝ petere vl' red
dere debitū:ꝛ q̄tū pōt ƀuare dȝ votū nec eſt ſublatū votū
quo ad ꝑncipale:q2 ēt illa mortua nō dȝ aliā ducere.Uñ ñ
videt ꝙ poſſit petere:ſȝ hoc illi īſinuet ne expectet ſuā pe
titionē ꝛ fiat ei mrimo m oneroſuȝ.Et illud vr vius. ¶Uñ
ad ꝑmū poſſet dici ꝙ nō eſt ſil'e de actu fornicario q nō ꝯſe
quit mrimo m: ꝛ iō in nullo cadit ſub voto emiſſo de nō ꝯ
h̄ēdo mrimo m ꝛ de petitiōe debiti:q̄ nō fit niſi iure mariti
vel mrimonij.¶Ad ſcd̄ȝ dōm.ꝙ reddēs debitū excuſat:
nō q2 nō faciat ꝯ votū: ſȝ q2 necio facit ꝯ votū. ¶Ad alia
pȝ ſol'o p dicta.¶7ª ꝯ ē.ꝙ ꝓfeſſio tacita dirimit ſicut expſ
ſa:ſed q̄cq̄d dictū ſit in ƀa q̄ne:tñ Inno.nōt de regl'arib⁹.
c.Ex parte.Q2 vbi ſunt diſtincti hītus q̄tūcūq; portet ha
hitū nouitior ēt p.xxx.annos:nō ītelligit ꝓfiteri nec alli
gari ordini:ſicut nec p ſpōſalia deuenit ad mrimo m niſi ali
q̄d ſequat de ſpon.īpuberū.Ad diſſoluēduȝ.īmo ēt vbi ha
hitus nō eſt diſtinct⁹ niſi expſſe ꝓfiteat:nō videt poſt ānū
eſſe regl'aris.ꝛ īducit ad hoc dictū.c.Ex parte. Et refert ab
bas mōtis maioris ex de regl'arib⁹.c.Cōſulti.Q2 hūc ītelle
ctū amplectit curia:ꝛ dicit ſe vidiſſe lras curie ſup abſolu
tione cuiuſdā a monachatu q fuit p.x.ānos in religiōe hñi
hñdicti poſt lapſuȝ legittime etatis:ſed nunq̄ geſſerat ſe ī
corde nec in aīo remanere.Sȝ mihi videt ꝓbabili⁹ quod
ſupradictū ē. ¶Et ad iſta poſſet dici ꝙ ꝓfeſſio tacita vbi
eſt habit⁹ diſtinct⁹ nō obligat illi religioni determīate:ſed
alicui īdetermīate:ꝛ p ꝯñs dirimit mrimoniū poſt ꝯctum:
q̄uis hoc ſit dubiū.¶Ad argm dōȝ.ꝙ lȝ ſimplex nō min⁹
obliget quo ad deū p ſe:tñ p accñs ꝛ p eccl'ie ſtatutū ſolēne
plus obligat quo ad mūduȝ. Qō IIII.

Quarto querit de voti diſſolutiōe ꝛ liberatiōe:ꝛ in ſpāli vtrum ep̄s
poſſit diſpēſare in voto religionis.Et videt
ꝙ ſic.q2 ipſe pōt diſpēſare in omni voto tpa
li:niſi crucis ƀm Innocē.ꝛ Hoſti.ex de vo.
c.2.ꝛ.c.Ex multa.ſed votū religiōis eſt tpa
le niſi vouerit ītrare ꝛ remanere vel aīo re
manēdi.ḡ ꝛc̄.¶Cōtra.q2 nō pōt diſpēſare in voto ꝯtinen
tie:ſed votū religionis īcludit votū continētie ꝛ plus.ḡ ꝛc̄.
¶Rº.cū liberet q̄s a voto tripl'r. ꝑmo p īpletionē. 2º p
irritationē. 3º p diſpēſationē.Et his trib⁹ votū diſſoluat:
iō hic q̄tuor ſunt vidēda. ꝑmo de īpletiōe. 2º de irritatio
ne. 3º de cōmutatiōe ꝛ redēptione ꝛ diſpēſatione in gnā
li. 4º de diſpēſatione in ſpeciali.

Quantū ad ꝑmū ſunt nouē ꝯnes.¶Prima ꝯ eſt.ꝙ q̄cūq; īplet votuȝ eo mō quo ꝓmiſit libat: pª ꝯ
q2 ſolutione ei⁹ qd̄ debet oīs obligatio tollit.vt dr iſti.q̄h⁹
mo.tol.ob.in ꝑncipio. ¶Sȝ circa hoc eſt dubitatio de il
lo qui vouit ītrare religionē ñc ꝙ ex voto nō eſt obligatus
ad remanēduȝ.Utrū intrās aīo exeundi nō ſtādi nec ꝓbā
di īpleat.¶Et dōȝ eſt ꝙ nō:q2 ꝓpoſitū accidētale quo ad
ſubaȝ ꝛ efficaciā.ſ.ſine quo pt eē votū ꝛ meritoriū nō obli
gat:q̄uis ſit annexuȝ voto:ſicut in eo qui vouet ire ad ſan
ctū Jacobū ꝓponēs peditare:q2 ꝑegrinatio eſt bona ꝛ me
ritoria:idē eſſet ſi ſit accidētale quo ad ſubam ꝛ eēntiale q̄
ad efficaciā:ſic q̄s vouet ieiunare ꝓponēs cū deuotiōe ſine
qua nō eſt acceptū ieiuniū.ſ.cuȝ triſtitia ſicut hipocrite tri
ſtes:tñ eſt bonū ꝛ meli⁹ q̄ comeſtio:q2 carnē macerat:aut
ſicut aliq̄s vouet ieiunare ꝓponēs ſine mortali illud page
re ſine q̄ nō ē meritoriū: ſȝ tñ libat ſimpl'r īplēdo ſine iſtis
annexis:ſȝ qñ ē eēntiale q̄ ad ſubaȝ qñ ſine eo nec illud eſ
ſet votuȝ: nec illud eēt mā voti:tunc obligat votuȝ ꝛ ad id
qd̄ ꝑncipalr ꝓmittit:ꝛ ad id quod ei annectit.Obligat.n.
vouēs ad id ſine quo votū nō pōt eē votū:q2 q̄cūq; vult ali
q̄d:vlt eoipſo īplicite oē id ſine quo id eſſe nō pōt. vñ cū ni
hil malū poſſit eē mā voti:ꝛ īgreſſus ſine ꝓpoſito remanē
di vel expiēdi ꝛ cū ꝓpoſito ſtatiȝ exeūdi ſit malus:nec ex
ſe habeat rōnē boni niſi ex expiētia vel remanētia:ide ē ꝙ
qñ vouet intrare ſaltē aīo expiēdi ꝓpoſitū annexuȝ eſt de
eo qd̄ eſt ſubale voto quo ad māȝ ꝛ efficaciā:vñ ad vtrūq;
obligat.Et p hoc r̄ndeRi pōt ad.3.decretales q̄ adducunt
in ꝯriū. Prima de ſpōſalib⁹.cōmiſſuȝ:vbi ille q iurauit ꝯ
here mrimo m ꝛ ſuſpirat ad religionē:pōt q̄dē cū ea ꝯh̄ere
ꝛ mrimōio nō ꝯſumato religionē ītrare qd̄ faciēs ꝯh̄et aīo
ſtatī reſiliēdi ꝛ tñ libat a iuramēto:qd̄ tñ iurauerat ꝯh̄ere
aīo ꝯſumādi ꝛ vſq; ad mortē perſeuerādi. Scd̄a ē de vſu
ris.c.Debitores.vbi ille q iurauit ſoluere vſuras lȝ ītēdiſſȝ
nō repetere:pōt tñ ſolutas repetere ꝛ libat a iuramēto ſol
uēdo lȝ aīo repetēdi. Tertia eſt de voto.c.penulti. vbi ille
q iurauit vel vouit ītrare religionē ſi in ep̄m eligat. pōt re
ligionē ītrare:ꝛ nihilomin⁹ poſtea ep̄atuȝ acceptare: ꝛ ſic ī
plet votū ītrādo aīo exeūdi pp ep̄atuȝ. ¶Dicēdū ē ḡ ꝙ ñ
ē ſil'e:q2 illa faciēdo hūit intētionē licitā: lȝ ꝯriā nō quo ad
ſubaȝ rei q̄ agebat.Q2.n.q ꝯxit mrim m verū ītret religionē
añ ꝯſumationē ē licitū ꝛ verū.Et ſilr ꝙ ſoluat vſuras ꝛ do
miniū trāſferat ꝛ poſtea repetat hñ ſtāt ſil':aut ꝙ ītret reli
gionē ꝛ fiat ep̄s:ſȝ ꝙ ſit bon⁹ īgreſſus:ꝛ ſit cū aīo exeūdi nō
ſtāt ſil':vel ꝙ ſit īgreſſus ꝓmiſſus ꝛ cū aīo exeūdi: q2 tal' in
greſſus nō cadit ſub voto:ſȝ ſolū ille q eſt cū aīo ꝓbādi vel
ꝑſeuerādi:iō ꝛc̄.¶Scd̄a ꝯ eſt de illo q vouit ītrare: vtruȝ
ītrādo aīo remanēdi poſtea exeūdo īpleat votū.Et dōȝ ꝙ 2ª ꝯ

ſi vouit ītētione nō remanēdi niſi ſibi placeret ꝓbādo implet nec tenet̄ remanere: ⁊ idē ē ſi ſimplr̄ vouit intrare: q₂ tc̄ ſm̄ iuris ītētionē videt̄ obligat᷒. Si āt ītētione remanēdi tenet̄ ī illa vel alia remanere: q₂ lʒ ꝓpoſitū ꝑ ſe nō obliget: tn̄ cū alio obligat. vnde cuꝫ plus teneat̄ ad religionem ex voto ꝙ̄ ex ingreſſu: cum ingreſſus cum propoſito remanendi obliget ad remanendum in illa vel in alia. de regularibus. c. Cōſulti. multo magis votum cuꝫ ꝓpoſito remanēdi. Sʒ ſʒ dicta ī p̄ria ꝯ̄nc videt̄ ꝙ is q vouit intrare religionē aīo remanēdi nō tenetur remanere: q₂ ſine h̄ potuit eſſe votuꝫ ⁊ meritoriū: cui᷒ ꝯ̄riū dicit Hoſti. ī. c. de voto ⁊ Tho. Vn̄ dico ꝙ ſi religio videt̄ ſibi bona ⁊ credit ſe poſſe ſuſtinere: tenet̄ remanere vel in ipſa vel in alia. Si āt ſibi videt̄ ꝙ nō poſſet nec hāc nec aliā ſuſtinere: nō tenetur remanere: ſʒ p̄t ad ſeclm̄ redire: nō tn̄ vt ſeculariter viuat: q₂ cū h̄uerit aīuꝫ remanēdi tacite ītelligebat̄ ſi expediret: alr̄ non potuit vouere. Silr̄ ſi ſibi videt̄ expediētior alia religio p̄t ad eā trāſire: q₂ ītelligit̄ niſi aliud magis expediat. Et ī iſtis caſib᷒ dico ꝙ illa ītētio fuit eēntialis voto ēt quo ad ſubam: q₂ ſic ītrare ⁊ ſine ꝓbatiōe exire cū ſit malū nō pōt cadere ſub voto. ſic ēt ꝓbare qđ bonuꝫ ē ⁊ nō tenere: ē maluꝫ nec vouibile. vn̄ q̄cūqꝫ vouit ītrare religionē ſine aīo remanēdi: tenet̄ tādiu remanere quouſqꝫ ſufficiēter ꝓbauerit: ꝗ nō ſcđ ſi exierit tenet̄ aliā ſaltē ad ꝓbādū ītrare. Si v̄o aīo remanēdi tc̄ tenet̄ ī aliq̄ ſi p̄t remanē vſqꝫ ad mortē. ¶ Ad ſcđʒ dōʒ ꝙ illa circūſtātia vr̄ ī ſubaꝫ facti redūdare cuꝫ vouerit ſimplr̄ ītrare: ⁊ ītrare nō ē bonuꝫ niſi fiat aīo ꝓbādi vel remanēdi: idē ē ꝙ ſʒ ītētioneꝫ quaꝫ h̄uit īplere dʒ: q₂ illa fuit q̄ſi ſpecifica ⁊ eēntialis d̄ra

3.ↄ determinās: ſec᷒ āt ē de alijs q̄ accidūt ipe m̄ac voti. ¶ 3ª ꝯclō ē ſupi᷒ tacta de illo q vouit ītrare religionē: vꝫ ꝑ illa refutāte vl̄ eadē reprobata teneat̄ aliā ītrare. Et ſi q̄dē erat obligat᷒ ad religionē abſolute: lʒ nō ītēdiſſet niſi de iſta ea refutāte vel ꝑeunte obligat᷒ ē ad aliā: q₂ obligatio nō fuit certe ſpēi ſʒ gnīs: ſic q ꝓmittit dare equū lʒ nō ītēdat emere alienū ſʒ dare ſuuꝫ: ſi oēs ſui ꝑeāt: nihilominꝰ tenet̄ dare aliū. Si āt nō ītēdebat ſe obligare niſi ad iſtā religionē ꝑcipſe videt̄ q̄buſdā ꝙ illa refutāte libat᷒ ē: q₂ ꝑ eū nō ſtat ⁊ ſibi īpoſſe factū ē qđ vouit: ⁊ ſimplr̄ ſi ipa reprobet̄: niſi ſic ꝙ ꝓfeſſi maneāt ī illa ſi volūt vel ad aliā trāſeāt. ¶ Sʒ illđ nō videt̄: q₂ ille q vouet certā religionē: q₂ cū hoc non ſtat vita ſeculi ꝑ ꝯ̄ns vouet dimittere ſeculuꝫ. vn̄ ſi iſtā religionē nō p̄t h̄re: vel q₂ ipa nō vult vel q₂ ꝓhibiti ſūt recipe ad ꝓfeſſionē: q₂ rōne voti īpliciti q̄ abrenūciauit ſeclō tenet̄ nō redire ad ſeculū: videt̄ ꝑ ꝯ̄ns debere ī aliā religionē remanere.

4.ↄ ¶ 4ª ꝯ̄ eſt an is q īpedit votū īpleri ab alio tenet̄ votū īplere ī ſe ipō. Dōm ꝙ ſi licite hoc facit vt pr̄ ꝑꝑ neccītatē vel vt traheret ad meliorē religionē: vel ꝑꝑ ſuuꝫ ꝓfectuꝫ ſpūale vt tribun᷒ biēnio Martinū ī ſeclō retinuit: n̄ peccat nec tenet̄ ad aliquā emēdā. Si āt illicite: tc̄ nō ſufficit vt tātā īſtātiā faciat de reducēdo q̄ꝫtā fec̄ ī retrahēdo: ſʒ equalētē vel ſe loco ei᷒ reddere dʒ: ſicut cui᷒ ꝯſilio furtū factū ē alias nō fiēdū: nō libat̄ monēdo furē de reſtituendo ſed tenet̄ de ſuo eq̄pollēs reddere. Quicūqꝫ. n. ope vel ꝯſilio ꝑ ſe vel ꝑ aliū tulit alienū vel alij debitū vel dānificau it: tenet̄ ad reſtitutionē equalētis.

5.ↄ ¶ 5ª ꝯ̄ ē. ꝙ ꝓfitēdo religionē approbatā ē hō libat᷒ ab oī alio voto ſimplici: ſiue eēt reale ſiue ꝑſōale ſiue mixtū: q₂ ēt ſi vouiſſet artiorē religionē libat̄ ꝓfitēdo laxiorē. de reglarib᷒. c. pe. liº. 6. Sʒ ſi erat votū reale: monaſteriū tenet̄ illud īplere q̄ꝫtū bona valēt: ſi erat certe ecclie vel religiōi alie votū factū. Si āt vouerat dare paupib᷒ vel ecclie abſolute īpleuit votū ꝓfitēdo: q₂ ſua ſecū dedit ꝓ deo: ⁊ deo ⁊ paupib᷒. Probat̄ āt iſta ꝯ̄ ex de voto. c. Scripture. vbi dr̄ Re᷒ voti aliq̄ten᷒ nō habet̄ q tp̄ale obſeq̄ū ī ꝑpetuā noſcit̄ religiōis obſ̄uātiaꝫ cōmutaſſe. Hoc āt ē verū de voto ſimplici īdiſtincte ſiue ſit ꝑpetuuꝫ: ſiue tp̄ale: ſiue partiale: ſiue totale: vt religiōis ſec᷒ de voto ſolēni ſacri ordīs: q₂ ad illud remanet obligatus ꝓfitēs religionē: vt ſic duplicis voti reus h̄eat̄ ſi frangat caſtitatē. Itē ꝑ ep̄atū obligat᷒ ſi ꝓfiteat̄ ſine licētia pape nō libat̄: q₂ hʒ alias ligatas nec p̄t volare ad ſolitudinē ſine licētia. đ renū. c. Niſi cū p̄dē. Itē obligat᷒ voto ſolēni alteri religiōi artiori vl̄ eq̄li ſine licētia petita ⁊ obtēta de factō aliā ꝓfitēs nō libat̄ a p̄t: ſʒ q̄n de licētia p̄lati p̄ime ꝓfitet̄ laxiorē vel petita ⁊ nō obtēta ꝓfitet̄ artiorē: vel ēt nō petita lʒ fieri nō debeat: fctā tn̄ tʒ ⁊ a p̄ma libat̄.

¶ 6ª ꝯ̄ ē. ꝙ ad libationē a votis ī ſeclō emiſſis nō ē nec̄ia irritatio illius ī cui᷒ manu fit ꝓfeſſio nec diſpēſatio ei᷒ nec alteri᷒: q₂ fit ꝑ ſolutionē ⁊ īpletionē hec libatio ⁊ n̄ ꝑ irritationē: nec ꝑ ꝯmutationē nec redēptionē: ſʒ eo ipō ꝙ ꝓfitet̄ ab oī voto liberat̄: ſicut. n. ſi q̄s obligat᷒ alicui ex diuerſis cauſis fieret ei᷒ ſ̄u᷒ ab oībꝫ liberaret̄: ita ⁊ q voto crucis vel mille alijs đo tenet̄: ꝓfitēdo fit ſ̄u᷒ đi dedicās corp᷒ ꝑ votū caſtitatis: aīaꝫ ꝑ votū obediētie: exteriora ꝑ votū pauꝑtatis: et iō cedēs ſic bonis de oīb᷒ bonis de q̄b᷒ votuꝫ vouerat ſoluit deo q̄cq̄d pōt ſe ſ̄uū ei᷒ faciēdo: vn̄ ī nullo antiq̄ tenet̄.

¶ 7ª ꝯ̄ ſeq̄t̄ ex q̄nta ⁊ ſexta. ſ. ꝙ ꝓfitēs religionē approbataꝫ libat̄ ab oī debito pecuniario humano: q₂ ſi q̄s ex ꝯ̄ctu vel q̄ſi delicto vel q̄ſi ē hoī obligat᷒ ī aliq̄ qđ in pecuniam ꝯuerti pōt ⁊ pecunia extimari: liberat̄ eo ipſo ꝙ fit ſ̄u᷒ nō hoīs: nec potēs h̄re ꝓꝑuꝫ: hui᷒ aūt eſt religioſus: iō ⁊c̄. Vn̄ ſi ꝓmiſit ſcribere vel aliq̄d artificio ſuo facere: nō tenet̄ ꝑ ꝓꝑijs manib᷒ oꝑari: ſʒ tenet̄ mōaſteriū ad extimationē q̄ꝫtuꝫ bona ei᷒ valēt nō q̄ꝫtū ꝑſona: q₂ remanet liber cū poſſit fieri ep̄s: qđ nō ē de ſ̄uo ꝓꝑꝛie dicto: lʒ dn̄s cui᷒ ſ̄u᷒ p̄ri᷒ erat obligat᷒ teneat̄ ſm̄ eſtimationē ipiuſmet ſ̄ui: q₂ ſ̄uus extimari pōt. libtas aūt īextimabilis ē: ⁊ iō liber hō extimari nō p̄t: cuiuſmodi eſt religioſus: niſi q̄ꝫtū ad hoc ꝙ nihil h̄re p̄t ꝓꝑuꝫ nec ꝑ ꝯ̄ns ad aliqđ hꝯ obligari: ſʒ ſi debeat facere reſtōneꝫ īcertā cū illa debeat̄ paupib᷒ auc̄te ecclie diſtribuēda: ⁊ ipſe auc̄te ecclie ſe ⁊ ſua dederit monaſterio: ⁊ ꝑ ꝯ̄ns paupib᷒: q₂ bona ecclīarū ſunt bona pauperuꝫ: videtur monaſteriū nō teneri ad reſtōnē vlteri᷒ faciēdā: ſic teneret̄ ſi eēt reſtō certa ex ſe vel ꝑ eccliaꝫ iā certificata: puta ꝙ eēt applicata oīs īcerta reſtō in ſubſidiū terre ſancte. Et hoc ītelligo q̄n de ſuo ⁊ ſuo noīe tenebat̄ ad reſtōnē incertā: ſec᷒ ſi in manib᷒ ſuis tanq̄ꝫ executor h̄ēret bona ſubiacētia reſtōni īcerte: q₂ illa deberet monaſteriuꝫ auc̄te ſuperioris vel alij diſtribuere vel ſibi retinere: q₂ ſe ⁊ ſua nō aliena potuit dedicare.

¶ 8ª ꝯ̄ ē. ꝙ ꝓfitēs religionē approbatā a pena peccato debita ī foro dei libat̄ ꝑ hoc ꝙ fit ſ̄u᷒ dei. Nō. n. ē illi nec̄ia certa delicti ſatiſfactio q totū vite tēpus obediētie īpēdit ſui ꝯditoris. de pe. di. i. §. his auc̄tib᷒. Vn̄ dicit glo. de voto. c. ſcripture. Q₂ ītrāti monaſteriū nō ē pnīa īponēda ꝓ pctō an̄ cōmiſſo. Sic. n. remittit̄ Auſtulfo penitētia publica ſi monaſteriū voluerit īgredi. 32. q. 2. Admonere. v̄. Ingredere monaſteriū. Et hoc ꝑꝑ ꝯtinuationeꝫ pnīe ⁊ exercitij ī quo ſemꝑ đbēt eē mōachi. ar. 16. q. i. Nos āt. Si āt poſtq̄ꝫ monaſteriū īgreſſi ſunt delinquūt h̄n ſubijciūtur pnīe ⁊ diſcipline abbatis ſʒ loci regulaꝫ de regularib᷒. c. vlt. ⁊ de ſen. excō. Cū illoꝝ.

¶ 9ª ꝯ̄ ē. ꝙ ꝓfeſſio liberat a pena debita in foro mūdi. Quidā aūt dicūt opp᷒ puta ſi homicida ꝓfiteat̄ religionē ꝙ nō ꝑꝑ hoc ei parcit q̄n ꝑ iudicē ecclīaſticū degradat᷒ exponat̄ iuſtitie ſeculari aīaduerſiōe đbita puniēd᷒ ī oī caſu ī q̄ poſt ꝓfeſſionē delinquēs degradaret̄ ⁊ iuſtitie ſeculari traderet̄: ſiue ſit hēſis ſiue crimē leſe maieſtatis ſiue aliud. ſʒ p̄ma opiō ē ꝓbabilior: q₂ cū plus ſit fieri religioſuꝫ q̄ꝫ ſimplr̄ ad eccliaꝫ ꝯfugere: ſic homicida ꝯfugiēs ad ecclīā nō tradit̄ iuſtitie ſeclari mutilādus vel occidēdus: ſʒ ecclīa ſ̄uat ſibi vitā ⁊ mēbra: multo magis illi q fit religioſus: q₂ nō ſolū de monaſterio nō dʒ eijci pluſq̄ꝫ latro alſ ꝯfugiēs: imo ēt poſt ꝓfeſſioneꝫ cū monaſteriū īuēt᷒ nō dʒ capi ab ep̄o degradādus ⁊ exponēdus: q₂ ſemꝑ ē in ecclīa q totā vitā ecclie dedicauit: nec eſt ſic de illo q poſt ꝓfeſſionē delīq̄t: q₂ iſte exn̄s in ecclīa: vn̄ ab ea tueri n̄ dʒ: ſic nec is q ī ecclīa occidit vl̄ furat᷒ ē ab illa tueri dʒ. Et idē vr̄ de illo q poſt furtū ꝑ q̄ layc᷒ ſuſpēdit̄ vel poſt aliud crimē culpabile: nō tn̄ faciēs irregularē: ꝓmouet̄ ad ſacros ordīes vel ⁊ clericat̄: ꝙ. ſ. nō degradet̄: ſʒ ſic ꝯfugiēs ad eccliaꝫ ſaluet̄. ſecus aūt ſi ꝑꝑ crimē fact᷒ eēt irregularis: q₂ tūc tōſura vel ordo furtiue ſuſcepta eū non ꝓtegeret: ꝑꝑ hoc forte cū q̄s religionē īgredit̄ nō īterrogatur vtrū ſit ad mortē obligat᷒: vl̄ vtrū cōmiſerit crimē capitale: cū tn̄ īterroget̄ an ſit debitis obligatus: q₂ ꝓfitēdo obligatio vtriuſqꝫ tollit̄: ſʒ pecuniaria ī monaᵐ v̄tit̄: nō āt corꝑalis: ſed bene deberet q̄ri vtrū ſit irregularis ad min᷒ irreglaritate q̄ req̄rit pape diſpēſationē: q₂ alſ ē iutil̄ ad religionē clicoꝝ: imo forte ad eā n̄ dʒ recipi ſic nᶜ ad clicatū.

ↄ **Quantū** ad ſcđʒ articulū de irritatiōe voti ſunt duodeciꝫ ꝯ̄nes. ¶ Pria ī gnāli ꝙ vbi non ē votum ītritū ſed irritandū tenet quouſqꝫ ſit irritatuꝫ: ⁊ obligat. poſtq̄ꝫ autem eſt irritatum non tenetur vouens ſeruare: imo nec debet ꝯ̄ voluntatē illi᷒ q irritauit: q tn̄ irritare potuit. Qđ. n. nō mutat̄ q̄re ſtare ꝓhibet̄. C. de teſti. l. Sā cim᷒. ſicut cū ē electio irritāda ꝑꝑ vni᷒ ꝯtēptū: ſi ille nō ꝯ̄dicat ſʒ cōſentiat electio tʒ.

ↄ ¶ 2ª ꝯ̄ ē. ꝙ differūt diſpēſatio ⁊ irritatio: q₂ irritatio pōt fieri ſine cā ⁊ ad libitū irritātis: ſic vir ad libitū irritat votū ꝯiugis: ita ꝙ nec ipſe peccat irritādo: q₂ nemini facit iniuriā q iure ſuo vtit̄: nec ille vtendo ⁊ votū omittendo qđ fuit inefficax a p̄ncipio: ſʒ p̄lat᷒ diſpēſat ī voto nō ꝑꝑ voti īefficaciaꝫ: q₂ ſubdit᷒ plene potuit vonē: ſʒ ꝑꝑ aliquā cāꝫ: vn̄ req̄rit̄ ex ꝑte diſpēſantis auc̄tas: ⁊ ex ꝑte diſpēſati cā vtilitatis vl̄ neceſſitas ei᷒ vel rei publice: ī oī genere diſpēſatiōis: ⁊ ī oī p̄lato diſpēſante ēt papa: q₂ nec Petro nec alij cōmiſſa ē ptās ī deſtructionē: ſʒ in edificationē. Et hoc vtiqꝫ verū ē ī ꝓpoſito: q₂ voti obligatio iurināli ⁊ diuino īnitit̄. Nā ī his q̄ nō ſunt mala niſi q₂ ꝓhibita iure poſitiuo qđ ipe pōt ad libitū abrogare pōt ipſe ꝑ ꝯ̄ns ⁊ ī illis ad libitū diſpēſare.

ↄ ¶ 3ª ꝯ° eſt in ſpāli de ep̄o q hʒ alas ligatas. Si ḡ ep̄s vouit ītrare religionē ipe tenet̄ īplere ſic p̄t. ſ. petēdo licētiā reſignādi a papa: ꝙ ſi papa nō licētiet vel votū irritet ꝑꝑ īpoſſibilitatē excuſat̄: ſʒ ſi papa

ↄ velit dare licētiā tenet̄. ¶ 4ª ꝯ° eſt de ſ̄uo: q₂ ſi ſ̄u᷒ vouit intrare religionē dn̄o nō ꝑmittēte vel irritāte votū: nō te

ↄ net̄: ſʒ dn̄o ꝑmittēte tenet̄: et manumiſſus tenet̄. ¶ 5ª ꝯ° eſt: de ꝯiugē q ꝯtinētiā vouit niſi altero debitū petente: q₂ tenet̄ ꝯtinere ēt illo mortuo ſimplr̄: ſʒ illo irritāte tenetur reddere: q₂ in tm̄ pōt ali᷒ irritare qđ eſt ius ſuū ⁊ nō plus.

ↄ ¶ 6ª ꝯ̄ ē de religioſo: q₂ ſi religioſus votū emittat tenet̄ īplere niſi p̄lat᷒ irritet: q₂ ī his ī q̄b᷒ ē liber ⁊ ſui iure p̄t vouere. Cū ḡ ipe nō teneat̄ obedire niſi ī illis q̄ ſūt regule ⁊ ꝯſtitutionū ſm̄ q̄ ꝓfeſſus ē: ḡ ī alijs ē lib. ḡ ſi vouerit dʒ īplere ſʒ lʒ nō ſit ſubdit᷒ p̄lato ī illis ſic ꝙ ī eis teneat̄ obedire. ē tn̄ ī illis ſic ſ̄bdit᷒ p̄lato ꝙ nō p̄t ſe ad illa obligare in ꝑiudiciū p̄lati: qđ eēt ſi nō poſſet illđ votū irritare: q₂ ipe oī tꝑe pōt ei īperare illa q̄ ſūt regule ⁊ ꝯſtōnū: qđ nō eēt ſi ꝓ tunc

ↄ vellet facere alia: ⁊ ad illa teneret̄: iō ⁊c̄. ¶ 7ª ꝯ̄ ē de irritatiōe parētū. Vbi ſciēdū ē ꝙ ſi īpubes ītrēt religionē p̄ntes vel tutores p̄nt irritare ſi volūt an̄ ānū ⁊ diē a tꝑe ſcie cōputādū: vlteri᷒ aūt nō: vt ſi adult᷒ vl̄ adlta deo ſ̄uire elegerit nō ē ptās parētib᷒: vel tutoribꝫ: vel curatorib᷒ ꝓhibēdi. 20. q. 2. Puella. Vbi ſciēdū ꝙ īpubes dicunt̄ feīa vſqꝫ ad xij. ānū: maſculus vſqꝫ ad. xiiij. ānū cōpletos: q₂ nō ſufficit attigiſſe: ſʒ oʒ eſſe in fine. xij. vl̄. xiiij. vt dic̄ glo. 20. q. i. c. Firma. lʒ Hug. dixerit ꝙ ſtatiꝫ q̄n malitia ſupplet etatē poſſit ſe vouere deo: ſic dare diabolo ꝑ pctm̄: vel ſaltē ſic q̄n malitia ſupplet etatē: ⁊ corꝑis pō ad m̄rimoᵐ: q₂ ē ita potēs īpubes ſic pubes ali᷒ in. xiiij. ⁊ ſi n̄ ſic ī. xx°. pōt ꝯ̄here m̄rimoᵐ carnale: ita ⁊ ſpūale: ſic aliq̄s īpubes ita diſcret᷒ ē ad vouēduꝫ ⁊ fortis ad ſuſtinēdū religionē ſicut vn᷒ ali᷒ pubes: vn̄ de tali videret̄ ꝙ poſſet ītrare īuitis parētib᷒ ſic ⁊ ꝯ̄here: maxime: q₂ iure ciuili filiuſfa. pōt religionē ītrare p̄re īuito: nō aūt m̄rimᵐ ꝯ̄here. C. de epi. ⁊ cle. l. Deo nobis. Inſti. de nup. Et ꝓ hoc ē. 20. q. i. c. Firma erit ꝓfeſſio v̄ginitatis: ex quo iā adulta etas eē cepit: ⁊ q̄ ſolet apta nuptijs đputari ſit ꝑfecta: ſʒ ꝯ̄riū tenēt cōiter canoniſte. de reglari. c. Poſtulaſti. q₂ h̄ ālius ⁊ ſuaui᷒ ē carni viuere ī m̄rimoº q̄ꝫ ī clauſtro: vn̄ ad illđ citius rō ꝯualeſcit ⁊ corp᷒: nec ius poſitiuū pōt īpedire m̄rimᵐ ſic religio. Qđ aūt īducit̄ de iure ciuili: nō valʒ: q₂ ſm̄ v̄itatē ita pōt fili᷒ īuitis parētib᷒ m̄rimᵐ ꝯ̄here carnale ſicut ſpūale. Ad illud. c. Firma: dōm ꝙ etas q̄ eſt apta de iure ⁊ curſu cōi ad m̄rimᵐ illa ē apta ad religioneꝫ: nō aūt illa q̄ de iure ſpāli. Vel dōʒ de hoc veri᷒ ⁊ plenius ſic dixi in tertio. di. 29. q. 3. de caſu nonitij.

8.ↄ ¶ 8ª ꝯ̄ ē. ꝙ parētes ītelligunt̄ pr̄: q₂ hʒ filiū in ptāte: vel q eſt ei᷒ tutor legittim᷒: nō aūt mr̄ p̄re viuēte: q̄ inuito ēt m̄re offerēte reuocaret̄: ⁊ ipſo volēte ⁊ m̄re renuēte poſſet ītrare: q₂ m̄res nec nāles filios h̄nt ī ꝓꝑa ptāte: p̄re v̄o mortuo mr̄ ⁊ auia ſi nō ꝯuolauerūt ad ſ̄a vota h̄nt tutellā filij vel nepotis īpuberis: ⁊ tc̄ ad eas ꝑtinet filiū offerre vel retrahere: ſed ſi ad ſ̄a vota ꝯuolat ꝑdit tutellā iure ſcripto: lʒ alicubi ſit ꝯ̄riū de ꝯſuetudīe: ⁊ q̄n tutelle offō fungi nō pōt: ſʒ ad alium tutella deuoluit̄ legittimū vel datiuū: ad m̄reꝫ nō ꝑtinet irritare ſʒ ad tutorē. Et de hoc dixi ī tertio. di. 39. q. 3. de caſu nouitij.

9.ↄ ¶ 9ª ꝯ̄ eſt. ꝙ q̄n parētes vl̄ tutores repetūt ⁊ eſt dubiū vtrū iſti ſint tales ⁊ ille ſit maior vel minor: pōt ille ad ſe defendēdū ꝯſtituere ꝓcuratorē auc̄te epi vel ei᷒ officialis vel auc̄te eorūdeꝫ pōt ſibi dari curator ad litem. In cauſis. n. ſpūalib᷒ ⁊ b̄n̄ficialib᷒ ille quē cōſtat eē maiorem xiiij. ānis pōt ꝓ ſe vel ꝑ ꝓcuratorē a ſe īſtitutū agere ⁊ ꝯueniri: ac ſi eſſet maior. xxv. ānis: q̄n auc̄te certū ē ꝙ eſt minor ſʒ maior īfante: tūc pōt ipe auc̄te epi vel official̄ ipſius ꝯſtituere ꝓcuratoreꝫ vel ſibi dari tutorē ad hꝯ lites. de iudi. c. ſi annū. li. 6. multo magis vbi dubitat̄ vtrū ſit pubes vel īpubes pōt ipſe cū auc̄te ſuꝑioris ꝯſtituere: q₂ hec cā ſpūal̄ ⁊ agit̄ de corpore ſuo ſicut in m̄rimonio.

10.ↄ ¶ 10ª ꝯclō eſt iux̄ hāc: q₂ poſt annū ⁊ diē diſſimulatiōis parētū vel tutoꝝ vel ſi a parētib᷒ vel tutoribus īpubes ē oblatus ipſe nō pōt ꝯ̄dicere ante pubertatē nec exire: ſic nec ī m̄rimonio an̄ illđ tēpus ꝯ̄dicere: ſic dic̄ glo. 20. q. 2. Puella. ar. de ſpon. īpub. c. de illis. Silr̄ parētes poſt oblationē ⁊ diſſimlātionē ꝯ̄dicere n̄ p̄nt. ſʒ lʒ parētes poſſint offerre ⁊ retrahere: tutores tn̄ ex̄nei vel nō p̄ntes nō p̄nt offerre īuitū vt videt̄: lʒ poſſint retrahere: q₂ n̄ eſt ita res eoꝝ ſic parētū q fructū vētris ſui deo offerre p̄nt ēt īuitū quoſqꝫ h̄ns etatē ꝑfectā poſſit ꝯ̄dicere. Videt̄ ēt ꝙ niſi mr̄ ꝯuolās ad ſ̄a vota de ꝯſuetudine hʒ tutellā fili nō ꝑꝑ h̄ ſequit̄ ꝙ h̄eat tutellā quo ad retrahendū: q₂ ꝯſuetudo iuri ꝯ̄ria nō eſt extēdenda ad caſuꝫ de quo nō loquit̄. ff. de legi. l. qđ vero. nec ēt ꝯſuetudo laycoꝝ ſicut nec ſtatutū pōt ꝑiudiciū facere iuri ī ſpūalib᷒.

11.ↄ ¶ Vndecima ꝯ̄ eſt dubia ſi īpubes filiuſfa. ītrat religionē emittens votū ſimplex vel ſolēne p̄re īſcio vel inuito ⁊ ipſo retrahēte ante annū ⁊ diē an puer poſt pubertatē q̄n pōt īuito p̄re ītrare teneat̄. Et videt̄ ꝙ nō. Nu. 30. p̄re irritāte votū puelle in puellari etate: ipſa āmō voti nō tenet̄. Tho. ꝯ̄: ex quo h̄uit vſuꝫ ꝑfectū liberi arbitrij quo ad deū eſt obligatus. Id aūt ītelligit̄ vel in puella nō habēte vſuꝫ rōnis vl̄ durāte puellari etate: vn̄ ⁊ ꝯiūx retract᷒ ab alio ad ſeculuꝫ ꝯiuge mortuo tenet̄ redire. Et ſilr̄ ſeruus retractus a dn̄o poſt votū ſi factus eſt liber tenet̄ redire.

12.ↄ ¶ Duodecima ꝯ̄ eſt dubia q̄ tacta fuit ſupra. 37. di. vtrū votuꝫ ſolēne cuius ſolēnitas ꝑ eccliaꝫ irritat̄ dirimat matrimoniū poſt ꝯ̄ctū. Dicendū ꝙ ſic. Primo in ordine ſacro: q₂ ecclīa irritat nō characteris īpreſſionē rōne cui᷒ annectit̄ caſtitas: ſʒ

excuſatiõnē vel aliqd aliud: vñ ſi ordinatꝰ in ſubdiaconuꝫ
vel ſupra ab heretico vel degradato vel quocũq ab eccle
ſia ꝓhibito q characterē recipit ꝯhat mrimoᵐ dirimēduꝫ
eſt. 2° videt̃ idē qñ eſt ſolēnitas ꝓhibita rõne tꝑis: ſicut ſi
ꝯferãtur ordĩes in ĩdebito tꝑe: aut ſi fiat ꝓfeſſio añ annuꝫ
in ordie mēdicãtiũ vel exꝑſſe vel tacite ꝑ ſuſceptionē bitꝰ
cuꝫ triduo. Nõ.n. ſtãt iſta ſimul ꝙ aliqs ſm iudiciũ eccſie
nõ poſſit in ſeculo remanē ⁊ ꝙ teneat̃ cum vxore remane
re. vñ cuꝫ talis tacite vel exꝑſſe ꝓfeſſus nõ poſſit ad ſecu
luꝫ redire. vt dr̃ de regu. c. Nõ ſoluꝫ. li. 6. ꝑ ꝯñs nec in ſecu
lo ꝯhere. Idē vr̃ tertio de religiõe reprobata vt ſupra. ſe
cus ãt de ꝓfeſſione ꝓhibita rõne etatis: qꝛ nullã religionē
põt ꝓfiteri. Itē ſecus de ꝓhibita rõne ꝯdicionis vt ꝓfeſſio
ſerui. Itē ſecus de ꝓhibita rõne ꝯiugij: vñ ſi pubes q ꝓfeſ
ſionē fecerũt ante pubtateꝫ ꝯhãt: tꝫ mrimoᵐ. Silr̃ ſi ſuus
poſt ꝓfeſſionē a dño retractus ꝯhat tꝫ. Et ideꝫ ſi vir inſcia
vxore ꝓfeſſus retractus ea mortua ꝯhat: tꝫ: qꝛ ꝓfeſſio irri
tat̃ a iure duplr̃. Uno mõ rõne religiõis ſimplr̃ ⁊ abſolute
ſic ſuus: ĩpubes: ꝯiugatꝰ: nõ plus põt ꝓfiteri vnã religionē
ꝙ aliã. ⁊ iſta ꝓfeſſio cũ nulli religioni obliget ſalteꝫ ſolēni
ter: ꝑ ꝯñs mrimoᵐ nõ dirimit. Aliqñ aũt ꝓfeſſio irritat̃ rõ
ne huiꝰ religionis vt qꝛ reprobataꝫ: vel qꝛ in ea nõ dꝫ ante
annuꝫ ꝓfiteri q ⁊ hñ in alia religione poſſet ꝓfiteri: ⁊ tunc
talis ꝓfeſſio eſt valida ſimplr̃ lꝫ irrita ſm qd: vñ dirimit
mrimoᵐ poſt ꝯtꝫ: niſi qs dicat ꝙ nõ fuit ꝓfeſſio ĩ ꝑiudici
um retrahētis ſed fuit in ꝑiudiciuꝫ retracti: ſꝫ hoc dici nõ
põt: qꝛ aut ē vẽ ꝓfeſſus ⁊ ſic quo ad oẽs: aut nõ vẽ: ⁊ ſic quo
ad nullũ: niſi qs dicat ꝙ ſicut ſpõſalia nulla cauſant ĩpedi
mētuꝫ dirimēs qð ꝯſequit̃ nõ qð ꝑcedit: ſic profeſſio nulla
dirimit quod ſequitur matrimoniũ nõ quod precedit: ſed
nõ eſt ſilr̃: qꝛ illud eſt in iure exꝑſſum qð põt facere perſo
nas inhabiles: hic aũt nõ: vñ vr̃ tenēda diſtĩctio ſuꝑ dicta.

p° ꝯ **Quantũ** ad tertiũ de voti redẽptione: cõmutatiõe: ⁊
diſpēſatione in gñali ſũt ſeptē ꝯnes. ❡ Pri
ma. Qꝛ vr̃ differre redemptio ⁊ cõmutatio ſic emptio ⁊ ꝑ
mutatio: qꝛ in ꝑma reqrit̃ ꝑciũ in pecunia numerata: vñ ſi
ille q vouit ad ſanctũ Iacobũ ire hꝫ illuc hoſtes ⁊ nõ vſus
romã ⁊ libet̃ a ꝑma ꝑegrinatiõe ⁊ obliget̃ ad viſitandũ li.
mia aploꝝ: cõmutatio eſt. Si võ ĩpeditꝰ ire abſoluat̃ ⁊ ꝑci
pit̃ ſibi tãtũ dare pro deo ꝙtũ erat expēſurus eũdo ⁊ rede
undo: redẽptio ē: q̃ ēt dꝫ eē iuſti ꝑcij ⁊ eq̃lis. ex. e. Magne.
2° ꝯ vt nihil minus eroget ꝙ erat expẽſurus. ❡ Scða ꝯ eſt. ꝙ
ĩ votũ relig. auc̃te iuri oĩa cõmutant̃ ēt ſine diſpēſatiõe: qꝛ
tanꝙ ꝑpetuũ ⁊ ꝑfectũ alia ĩcludit: vñ ſi qs ex voto emiſſo
ad artiorē religionē ĩtrãdã nõ eſſet obligatꝰ ad ꝓfitēdum
nec ad remanēdũ: ſꝫ ſolũ ad intrãduꝫ ⁊ expiēduꝫ ſicut fre
quēter ꝯtingit: tali lꝫ vouere ⁊ ad vouēdũ ĩducere laxiorē
religionē ad ꝓfitendũ ⁊ manēduꝫ: ⁊ ꝑmũ votuꝫ tanꝙ tꝑa
le ĩcludit̃ in ſc̃ðo tanꝙ ꝑpetuo. ⁊ plus eſt expiri ⁊ ꝓfiteri re
ligionē laxiorē ꝙ expiri tm̃ artiorē: ⁊ lꝫ expiēdo artiorem
poſſet moueri ad ꝓfitēduꝫ: tñ ad hoc ex voto nõ obligat̃:
vt ſupponit̃. In votis aũt trãſferēdis ꝯſiderat̃ vtrũ id qð
ꝑ ſe cadit ſub obligatiõe vniꝰ voti ĩcludat̃ ĩ eo qð per ſe ca
dit ſub obligatiõe alteriꝰ: vñ decretalis q̃ dicit ĩponēdã pe
nitētiã ꝓfitēti laxiorē poſt votũ artioris. de regula. c. Qui
poſt votũ. li. 6. ĩtelligit̃ de illo q vouit aĩo remanēdi q tene
tur remanere: vñ talis vſq ad ꝓfeſſionē eſt in mora votũ
ĩplēdi: cũ de iure ⁊ de facto poſſit ⁊ debeat redire ad artio
reꝫ: poſt ꝓfeſſionē aũt abſoluit̃: nõ qꝛ plus feceritꝰ ꝙ voue
rat: ſꝫ qꝛ votũ ſolēne de re minori derogat voto ſimplici:
etiã de re maiori. Si aũt nõ vouiſſet intrare artiorē cũ pro
poſito remanēdi: tunc intrãdo vel vouēdo laxiorē cũ pro
poſito remanēdi plus facit ꝙ vouit: vñ nõ eſt in mora nec
peccato: nec tñ ex toto libat̃ niſi ꝑ ꝓfeſſionē: ſꝫ tũc liberat̃
nõ ſolũ ꝓpter ſolēnitatē ſed ꝓp inclusionē tꝑalis in perpe
3° ꝯ tuo. ❡ Tertia ꝯ eſt. ꝙ lꝫ vota ꝑſonalia cõmutent̃ in relig.
qꝛ vbo cõmutãdi vtit̃ decretal. de voto. c. ſcripture. vel vt
dictũ ē ĩ ꝑ articlo ſoluant̃ ꝑ ꝓfeſſionē ⁊ etiã realia quo ad
ꝑſonã: nõ tñ quo ad monaſteriũ ſicut nec debita. Qñdiu ḡ
aliqs eſt nouitius excuſat̃ a voto ꝑſonali alio: puta ieiunio
rũ ⁊ hꝫ. nõ ãt a reali: puta de dãdo elemoſynaꝫ: imo ꝑ ſe dꝫ
debita ſoluere: ſꝫ ꝑ ꝓfeſſionē qua bonis cedit ⁊ mũdo mo
rit̃: vota ꝑſonalia extiguunt̃: ſed realia debita in monaſte
riũ trãſferunt̃: qꝛ obligat̃ ſicut heres nõ vltra valoreꝫ bo
norũ ſi ignorauit vel inuētariũ fecit ſicut nec qcũq aliꝰ he
res. Dico aũt bonoꝝ q̃ ad monaſteriũ venerũt. Nã de reli
quis ſufficit cedere actionē nec cõpellit̃ monaſteriuꝫ liti
gare. ❡ Quarta ꝯ° declaratiua tertie eſt. ꝙ lꝫ ſm ius ciui 4
le heres teneat̃ ſoluere debita in ſolidũ niſi fecerit inuēta
riũ: tñ monaſteriũ qð debitor intrauit nõ tenet̃ vltra valo
rem coꝝ q̃ recipit ēt ſi inuētariũ nõ fecit. Qꝛ autē dic glo. de
teſta. c. i. ꝙ tenet̃ in ſolidũ: verũ ē ĩ eccl'ia ſeculariũ q tenēt̃
ſcire leges: ſꝫ non religioſi q ꝓhibētur audire leges nᶜ tenē
tur eas ſcire: vñ ignorãtia inuincibilis eos excuſat: qꝛ illud
poſſumꝰ qð de iure poſſumꝰ: nec ēt canones tenent̃ ſcire il
li q ꝑ ꝯſtõnes a papa approbatas vetãt̃ adiſcere ſciãs ſecu
lares. Sꝫ qꝛ iperitia culpe ãnumerat̃ ĩ eo qui officiũ aliqð
aſſumit: ſic mulieri q̃ nõ tenet̃ ſcire iura ĩputat̃ ſi potuit ꝯſu
lere ꝑitiores ⁊ nõ fec: ſic ēt illi q executiões teſtõꝝ recipiũt
qð tñ licet: qꝛ religio mũda ⁊ ĩmaculata eſt viſitare pupil
los ⁊ viduas: illi inꝙ iuris ignorãtia nõ excuſant̃: qꝛ expen
ſis executiõis ꝑñt hr̃e ꝯſiliũ cũ ꝑitis. ❡ Quinta ꝯ° eſt qui 5
cunq ⁊ qñcũq ꝑt in votis diſpēſare ꝙ plus eſt ⁊ ēt cõmu
tare qð minꝰ: ſꝫ nõ eꝯ: qꝛ qñq ſubeſt iuſta cã cõmutãdi nõ
diſpēſandi: nõ ſic aũt olim poterat votũ ꝯmutari: quia res
deo q̃rebat̃. Numeri vlti. ſicut qdã legiſte dicunt ꝙ nudo
pacto ſine traditione trãſfertur dñiuꝫ in eccl'iaꝫ rei dona
te. Uel ꝑt dici ꝙ ĩ voto ꝑſonali hꝫ locũ cõmutatio. ⁊ ſilr̃ in
voto reali facto ĩ genere in qbꝰ nõ ē dñij trãſlatio: qñ autē
eſt votũ reale ſpeciale: puta ꝙ aliqs vouet equuꝫ ſuuꝫ de
termiatuꝫ deo: tũc ipſe qdē nõ ꝑt cõmutare auc̃te ꝓpa nec
auc̃te illiꝰ q nõ poſſet equũ eccl'ie alienare: ſꝫ auc̃te illiꝰ qui
equũ iã traditũ cuꝫ nõ ſit res ſacra poſſet alienare ante tra
ditionē ꝑt cõmutare: ⁊ ſic ꝑt fieri pactũ cuꝫ nobilibꝰ de eq
quē ꝑ mortuis cũ fuuere offerũt redimēdo. ❡ Sexta ꝯ ē 9
de illo q filiũ ſuũ determiatũ vouit religioni ad ꝑſuaſionē
alicuiꝰ: qꝛ aut vouit ſimplr̃ aut ſub ꝯditiõe ſi ille vellet: q̃
modocũq eñi vouerit ipſe qdē vnũ ꝓ alio mutare nõ põt
nec auc̃te vel ꝯſenſu eius q ĩduxit ad vouēdũ: ſed ſi vouit
ſimplr̃ tenet̃ puerũ ſtatĩ cũ in religiõe põt educari offerre
ēt inuitũ ſic ⁊ inuitũ ad ſcolas ꝑt ponē ad artificiũ: ſꝫ puberē
inuitũ ponere ñ ꝑt: ſꝫ ſi vouit ſi illi placeret ñ tenet̃ illũ of
ferre anteꝙ ille hẽat vſuꝫ rõnis ⁊ cõſentiat. ❡ Septia ꝯ° 7
eſt. ꝙ ſi pr̃ vouit filiũ vel filiã iã ablactatos mr̃e inſcia vel
inuita põt ⁊ dꝫ illa ĩuita offerre monaſterio: qꝛ ex tũc filius
totaliter ē ſub cura pr̃is. Si aũt vouit cuꝫ adhuc in vtero
exiſtētē: qꝛ partꝰ ē pars viſcerũ nõ potuit in ꝑiuditiuꝫ ma
tris. ⁊ idē videt̃ ꝙdiu eſt ſub lacte: qꝛ adhuc ē ſub cura ma
tris quodãmodo pluſꝙ patris q ꝑ aliuꝫ nõ per ſe nutrire.
vnde ſine cõſenſu mr̃is non poteſt qui in vtero eſt vel la
ctens cum effectu voueri a ſolo patre qn mater poſſit vo
tuꝫ irritare.

Quantuꝫ ad quartuꝫ articulũ de diſpēſatione ſunt
tredeciꝫ ꝯclõnes. ❡ Pria. ꝙ in votis eſt p°
poſſibilis diſpēſatio nõ ſolum illa que eſt iuris declaratio
ſed ēt illa q̃ eſt iuris relaxatio. Et qdē in poſitiuis papa ſta
tuit ⁊ deſtituit. vñ ibi hꝫ locũ vtraq diſpēſatio. Sed in vo
tis vr̃ ꝙ nõ hẽat locũ diſpenſatio illa q̃ eſt iuris relaxatio:
qꝛ ius nãle vel diuinuꝫ papa tollere vel mutare nõ ꝑt. Sꝫ
qꝛ iuris nãlis ⁊ diuini determiatio ꝑtinet ad ius poſitiuuꝫ:
ideo ſicut in penis ꝑt hõ diſpēſare ꝙuis ius nãle dictet de
licta puniri: qꝛ nãlis eqtas dictat maleficia puniri ꝓp bo
nũ reipub. ⁊ ſm arbitriũ iuſtuꝫ eius q reipub. preeſt. Uñ
qñ melius eſt nõ puniri in hoc caſu: tunc nõ eſt ꝯ ius nãle
diſpēſare. Silr̃ de iure nãli ⁊ diuino eſt votũ reddere pro
pter honorē dei. ſi ḡ aliũ magis cedat ad honorē dei: poteſt
diſpēſari: ꝙuis iſta diſpenſatio ad hoc magis ſit declaratio
ꝙ relaxatio. ❡ Scða cõcluſio ē de mõ ⁊ forma diſpēſan
di: qꝛ reqrit̃ ꝙ ſit exꝑſſa vel ſaltē intēta. vñ ſiue in votis ſi
ue in alijs nunꝙ factũ ſuꝑioris diſpēſat niſi hoc ipſe expri
mat vel ſaltē diſpēſare intēdat. In ẽpo qdeꝫ ⁊ alio ĩferiore
a papa videt̃ canoniſtis qꝛ ſubſunt iuri ꝙ nõ ſufficit ꝙ itē
dant diſpēſare niſi exprimãt ſicut dr̃ de cõceſ. ꝑben. c. lr̃as.
vbi archiẽps ꝓmouēdo ſciēter illũ: q diſpēſatione indige
bat: nõ ꝓp hoc diſpenſauit. ⁊ de ſciſmaticis. c. 2. Sic ẽps. nõ
ſine uerbo abſoluit a ſñia excõicatiõis quãtũcũq ĩtēdat.
Sed de papa qui nõ ſubeſt iuri certũ eſt ꝙ faciēs aliquid
aĩo diſpenſandi lꝫ nõ exꝑmat: eoipſo ſufficiēter diſpēſat: ſi
aut ⁊ ſimplici ſalutatiõe abſoluit excõicatũ ſi hoc ex certa
ſcia facit ⁊ ꝑ hoc abſoluere intēdit. Uidet̃ tñ vĩus cũ ꝑlati
ēt diſſimulãdo diſpenſant: qð eſt ſine vbo ⁊ facto: ꝙ multo
magis in oĩbus in qbus nõ eſt eis taxatus modus ⁊ forma
diſpenſandi: eoipſo diſpēſant ꝙ faciunt effectũ aĩo diſpen
ſandi: uel ſciunt ⁊ nõ ꝯdicũt qñ facile ⁊ libere ꝯdicere ꝑñt.
❡ Tertia ꝯ eſt de cã diſpēſationis. Et qdē in poſitiuis. ſic
uolo: ſic iubeo: ſit pro rõne uolũtas: qꝛ qð ꝑncipi placuit le
gis hꝫ vigoreꝫ: ⁊ ſic lex ꝙꝙ dura ſnãda eſt ab oĩbꝰ: ſic etiã
lex ꝑuata ſine cã ualet. ꝙuis ꝯtra Iſidorus: qꝛ lex eſt ꝙ rõ
ne ꝯſtiterit. Sꝫ in his q̃ ſunt iuris diuini: ſecus vt no. de uo
to. c. Nõ ē. Et debẽt ꝯſiderari tria. ut in. c. Magne. quid li
cet: qd decet: ⁊ qd expedit. Uñ Hoſti. dicit ꝙ in pluralita
te hñficioꝝ põt pro libito diſpenſari: qð nõ videt̃. Primo
qdeꝫ ꝙtũ ad ẽpm q diſpenſat in plr̃aitate hñficioꝝ ſimpli
ciuꝫ. de ꝑbē. De multa. qꝛ ipſe nõ eſt ſupra ius poſitiuuꝫ
ſicut nec papa ſupra ius diuinũ. Uñ ſicut papa nõ põt ſine
cã diſpenſare aduerſus ius diuiũ: ſic nec ẽpus aduerſus
ius poſitiuũ: vñ qñ diſpēſat cũ illegitimis uel quõcunq
aliter iure cõi ĩpedito dꝫ hr̃e iuſtaꝫ cauſaꝫ. ſilr̃ nõ videt̃ ꝙ
papa ſine iuſta cã poſſit diſpenſare in plr̃aitate hñficioꝝ q̃
rũcũq: cũ hoc inuitat̃ iuri nãli ⁊ intētioni fondatoꝝ q po
merũt in traditioneꝫ rei ſue legē ĩponere per quã plures ⁊
nõ pauciores deo ſuirēt. Eſt tñ ꝑiculoſiꝰ hr̃e plures minus
pingues ꝙ pauciores ꝑbēdas pinguiores: qꝛ ꝑ primuꝫ ꝑiu
dicat̃ pluribꝰ melioribꝰ q nec forte vnaꝫ hñt. dꝫ eē aũt tal'
cã ꝙ meliꝰ ſit recedere a iure cõi ꝙ tenere: ⁊ nõ ſufficit ꝙ
eque bonũ: alr̃ erit diſſipatio ⁊ nõ diſpēſatio ⁊ peccat vter
ꝙ. ſ. diſpēſans ēt papa ⁊ is cũ quo diſpēſat̃ ſi ſciat. Uñ Ho
ſti. Peccat papa ſi ſine cã ĩ votis diſpēſat: nec ei obediēduꝫ
eſt ſi manifeſte liqat ꝙ ſit ꝯ dñi volũtatē. Alias in dubijs
obediēdũ ē. Uñ ſi diſpēſaret ſine iuſta cã ĩ ſolēni voto cõti
nentie viri vel mulieris q crederet iuſtã cauſaꝫ: excuſaret̃
nõ ille q ſciret iniuſtã: eēt tñ verũ mrimoᵐ ꝙtũ ad vtrũq
qꝛ claudicare nõ ꝑt: ſꝫ ſciēs nõ poſſet petere ſed reddere.
❡ Quarta ꝯ ē de auc̃te diſpēſandi. Ubi ſciēdũ ē ꝙ nullus
eſt iudex in ſua cã nec ſuꝑior ſibyꝑſi: ꝓp ꝙ nemo ſecum di
ſpēſare põt niſi ꝓp defectũ ſuꝑioris: qꝛ vbi mora eſt ꝑiculũ
allatura dillatio ē ſpernēda. Arg. de debitore fugiēte quē
ꝓpria auc̃te licet caꝑe. Uñ nec ẽps ſecũ: ſꝫ ꝯfeſſor eiꝰ in oĩ
caſu quo ipſe ẽps cũ ſuo ĩfertore põt diſpēſare. Sꝫ papa ſe
cuꝫ põt diſpēſare: ſicut cũ alijs: qꝛ ſuꝑiorē nõ hꝫ cuiꝰ auc̃te
vti poſſet. Sꝫ in his q̃ ſunt iuris poſitiui diſpēſatione non
eget: qꝛ legibꝰ ſolutꝰ ē: ſed ĩ his que diuini vel nãlis ſecũ di
ſpenſare põt. Sꝫ melius ꝙ ſuo ꝯfeſſori cõmitteret: q auc̃te
dei ipſuꝫ abſoluit eo ipõ ꝙ ab eo ĩ cõfeſſorē electꝰ ē: ſicut ēt
ĩdulgētias ſuas lucrat̃ faciēdo ꝙ alij lucrãtes faciunt: aut
ēt ſi minus facit ꝓp ſpãleꝫ cauſaꝫ ſic Bonifa. ſemel eundo
potuit lucrari ꝙ alij ꝑ. 30. dies: qꝛ nec ſic poterat vt alij fre
quētare: ⁊ ſic de facto poſſet mrimoᵐ ꝯhere: ⁊ ſi eēt religio
ſus ſicut cũ alijs ordinatis vel ꝓfeſſis: poſſet diſpēſare: ſed
peccaret: qꝛ ꝑ ſe nõ hēret ſic iuſtã cauſaꝫ. Nã in publico ꝯ
hens ſcãdalizaret: ĩ occulto ēt retraheret̃ a ſollicitudine ec
cleſie. Sꝫ tñ diſpenſatio eiꝰ lꝫ ſit ĩdebita teneret: ꝙuis in
dulgētie ſine iuſta cã nõ teneãt. Nullus aũt ĩferior ſecum
diſpēſare põt niſi ius ſibi ꝯcedat: ſicut ꝯſtõnes religioſoꝝ
dãt ꝑlatis ꝙ vtant̃ diſpēſationibꝰ ſicut ⁊ ceteri fr̃es. ❡ 5ᵃ ꝯ 5. ꝯ°
eſt de miſtro diſpēſatiõis ĩferiore papa. Põt. n. ẽps diſpē
ſare in votis tꝑalibꝰ ſm Tho. excepto voto terre ſcē: non
in ꝑpetuis ſꝫ Hoſti. Ẽps ⁊ ſuꝑior in oĩ voto volũtario ex
cepto voto ꝯtinētie ⁊ crucis diſpēſare põt ex cã: ſine cã nõ
põt. 5. q. 7. §. vbi rigor diſcipline. ⁊ §. ſequētibꝰ. §. 2. volũta
tis ĩtuitu. ⁊ c. ſequētibꝰ. ❡ Sꝫ ꝯ q cleri. vel vo. c. veniens.
vbi ẽps diſpēſat cũ illa q̃ poſt ſponſalia emiſit votũ ꝯtinen
tie audita ſeueritate viri q hoc audiēs cũ alia ꝯxit. Dõꝫ ꝙ
illa mulier emiſerat votũ nõ ſpõte nec iutētiõe ſeruãdi: ſꝫ
ſolũ timore viri ⁊ intētione liberãdi ſe ab eius ſeruitia: ſic
etiã in his q̃ calore iracũdie fiũt votis faciliꝰ diſpenſat̃ vel
in puerili etate. ex. e. c. 2. Uel dõm ꝙ ibi ẽps diſpēſat auc̃te
pape mãdantis ſpãle ⁊ non ſua. Itē Hoſti. ꝯdicit ſibi dum
poſtea ſubiũgit ꝙ is q deuouit ſe relig. aĩo ibi perpetuo re
manendi: lꝫ poſſit exire de iure ante annũ. de regu. c. ſtatui
mus. tñ cõſulēdũ eſt ſibi in iudicio aĩe ꝙ votũ ſuũ reddat
ſi vult aĩam ſuã ſaluare niſi ante annũ: ⁊ ꝓfeſſionē emiſſaꝫ
per ẽpꝫ ex cã: vel ꝑ papã ēt ꝓfeſſione facta ex magna cau
ſa ſecũ fuerit diſpēſatũ. Cũ. n. votũ religionis includat vo
tuꝫ cõtinentie ⁊ ſit ꝑpetuuꝫ ⁊ ꝯtinuuꝫ in illo qui vouit aĩo
remanendi: nõ põt ẽps diſpenſare ſic nec in voto terre ſan
cte qð minꝰ eſt. Ex hoc videt̃ ꝙ ẽps poſſit diſpēſare in vo
to romane ꝑegrinationis niſi forte viua voce papa ſibi re
tineat. qð videt̃ ex h ꝙ penitētiariꝰ ſũmꝰ qñ ꝯcedit alicui
licētiã eligendi ꝯfeſſorē ēt qui poſſet cõmutare: ſolet exci
pere illã ꝑegrinationē ⁊ ſancti Iacobi. Multa. n. ſibi viua
voce retinet que nõ ſunt iure ſcripta: ſicut etiã ẽpi multos
caſus ſibi retinēt in ſynodis qui non reſeruant̃ eis a iure:
ſicut etiaꝫ romipetaruꝫ impeditores nõ ſunt excõmunica
ti a canone: ſꝫ viua voce in octaua Martini ⁊ in die cene.
Sic igitur eſt dicendũ ꝙ epiſcopus põt diſpēſare in omni
voto continētie temporali. iteꝫ in omni voto perpetuo niſi
cõtinentie ⁊ religione ſiue ſit perpetuuꝫ ⁊ cõtinuũ: vt non
comedere carnes imperpetuuꝫ: ſiue ſit perpetuꝫ ⁊ diſcon
tinuuꝫ vt perpetuo nõ comedere carnes feria. 4. ⁊ hꝫ: ⁊ in
omni voto tꝑali. In voto autē religionis etiam per qð ho
mo nõ tenetur remanere ſed aquitat ſe per ꝓbare tempo
raliter: non poteſt. Quod patet ꝑmo ſic: quia in diſpenſan
do quibus vetita ſunt minora intelliguntur vetita eſſe ma
iora. de ſenten. excom. Cum illoruꝫ. ſꝫ epiſcopus nõ poteſt
diſpenſare in voto crucis etiam tēporali: puta cuꝫ illo qui
vouit ire vltra mare ⁊ ſtare ſolum ibi per annuꝫ ⁊ non ibi
mori. ergo nec in voto religionis etiaꝫ tēporali. Sed dice
retur hic ꝙ votum religionis non eſt maius nec vincit il
lud niſi ſit perpetuuꝫ: quia ſi aliquis intraret religioneꝫ ⁊
ante profeſſionē exiret tenetur implere votuꝫ crucis pri
us ſuſceptum a quo nõ liberatur niſi per profeſſioneꝫ que
eſt votum perpetuum. Unde ſecundo poteſt ſic probari:
quia illud votum religionis quod de ſe ⁊ per ſe eſt perpe
tuum lꝫ per accidens poſſit fieri tēporale: illud ſimpliciter
iudicatur perpetuũ: ſed tale votum eſt quo aliquis vouet
intrare religioneꝫ. ergo cũ in votis perpetuis ſalteꝫ cõtinē
tie epiſcopus non poſſit diſpenſare. ergo non in iſto: qꝛ idē
iuri eſt in certis ⁊ in dubijs quãtũ ad idēptitatem iudicis.
Ubi eñi aliquis eſt iudex in caſu certi: idem ipſe eſt iudex
in caſu dubij: ſicut epiſcopus qui vbi certũ eſt eē leuē inie
ctionem abſoluit: ibi in caſu dubij ⁊ ipſe abſoluit ſi iudicat
leuē. Sic ḡ ſi eēt certũ hoc votũ eſſe ꝑpetuũ ẽps nõ diſpen
ſaret: ſꝫ tñ ꝓp: ita ⁊ ſi dubiũ ē: qꝛ maxĩe ꝑſumit̃ ꝙ ꝑpetuo

remanebit. 3° q᷑ ſūmꝰ pniariꝰ plus pt in diſpenſando qꝫ
epſ:ſꝫ ipſe nō pt diſpēſare ī voto religiōis ita vt liceat in ſe
culo remanere:ſꝫ ſic vt liceat ad aliā laxiorē trāſire ēt ꝓfeſ
ſione facta ſic licētiat apoſtatas.ḡ nec epſ pōt.h̄ āt vr̄ ꝙ ſi
exn̄s ī laxiore religiōe voueat artiorē ꝙ epſ poſſit diſpēſa
re:q᷑ nō ē votū ꝑpetue ꝯtinētie nec religiōis ſimplr̄:cū laꝫ
ſit obligatꝰ ad vtrūqꝫ:ſꝫ ſolū ē q̄dā ſuperogatio voti.vn̄ vi
det ꝙ epſ poſſit diſpēſare:⁊ ſilr̄ ī voto ſimplici religionis:
artioris ꝙ liceat ad laxiorē trāſire.nō aūt ꝙ liceat ī ſeculo
manere. Nā q̄tū ad pmū caſuꝫ ſic nō pt qs vel nō dꝫ a la
xiore ad artiorē trāſire licētia nō petita: ſi tn̄ tranſeat peti
tione omiſſa tꝫ īgreſſus: ſic ēt de voto ſimplici artioris nō
dꝫ trāſire ad laxiorē: ſi tn̄ trāſeat: tꝫ. Et ita videt ꝙ ꝓfeſ
ſus in laxiori nō dꝫ artiorē vouere niſi licētia petita: ſed ſi
vouerit tꝫ:nec alius irritare pōt:ſꝫ tenet licētiare:ſꝫ poteſt
epſ diſpēſare:ſic abbas pt diſpēſare ī ꝓfeſſo artiorē ꝙ in
tret laxiorē:nō tn̄ ſine ꝯſēſu ꝯuētꝰ pōt alienare ꝑſonā cō
6.ↄ° uētus niſi hoc hēat ex ꝑuilegio ſpāli. ¶ 6ª ꝯ ē ꝙ archidia
conꝰ nō hꝫ iure ſuo auctēꝫ diſpēſandi ꝯ ius cōe niſi q̄tum
cōpetit ſibi ex ꝯſuetudīe legittime pſcripta:ꝑ quā ius epa
le pōt acqrere nō papale:q᷑ eēt potius corruptella. vn̄ nec
ipſe nec epſ q̄cūqꝫ ꝯſuetudine vel pſcriptione pn̄t ſibi ven
dicare illā diſpēſationē q̄ ſūmo pōtifici reſeruat: niſi forte
centū annis.q᷑ ꝯ eccliaꝫ romanā nō currit niſi centenaria
q̄ ēt pſcribit aliq̄:nō ꝑꝑ hoc oīa:vn̄ archidiaconꝰ q ꝯſueuit
diſpēſare in bānis nō ꝑꝑ hoc pōt ī votis.⁊ q in votis ꝑegri
7.ↄ° nationū:nō ꝑꝑ h̄ in votis abſtinētiarū:⁊ ſic de alijs. ¶ 7ª
ꝯ ē de abbate q in diſpēſando nihil iu votis pōt lꝫ irritare
poſſit pluſqꝫ epſ.de ſen.ex.Cū illoꝝ. Nā religioſi aut an̄ ꝓ
feſſionē votū emiſerūt:⁊ ſic ꝓfitēdo liberāt:aut poſt ꝓfeſ
ſionē:⁊ tc̄ ē locꝰ irritatiōi:n̄ diſpēſatiōi nec ī ſecularibꝰ ſib
8.ↄ° pleno iure ſubiectis pt niſi ꝯſuetudo daret. ¶ 8ª ꝯ ē de ar
chiepō: q᷑ archiepſ inq̄tū hꝰ nihil pt vel hꝫ ī ſubditis ſuf
fraganeoꝝ:lꝫ ipos poſſit abſoluere viſitādo. Nō.n.ſeqtur
pōt abſoluere a voti fractiōe.ḡ diſpēſare: tn̄ pōt audire cō
feſſiōes ſine licētia curati ⁊ epi alias nihil ſpāle eēt ī eo. Vi
deretur tn̄ ꝙ ſic pōt abſoluere a ſn̄ia epi lꝫ nō debeat ſꝫ ad
eū remittere:ſic ⁊ diſpēſare:⁊ ꝙ cū ſuffraganeis ſuis poſſet
diſpēſare.cū ſint ſubditi: q̄uis ꝯfeſſores ab eis ⁊ ab abbati
bꝰ electi poſſint cū eis diſpēſare: ſic ⁊ abſoluere a caſibꝰ eti
9.ↄ° am epis retētis. ¶ 9ª ꝯ ē de penitētiarijs. Nā pniarij quo
rūcūqꝫ n̄ hn̄t ptātē diſpēſandi niſi q̄tū eis:cōmittit ſpālr̄.
Nā ptās diſpēſandi reſpic iuriſdictionē. Vn̄ pt ēt cōmitti
hoī iferioris ordis: Sꝫ vtrū nō ſacerdos poſſit diſpēſare ī
votis ſuo vel alieno iure:vel diſpēſationē cōmittere:dubi
biū ē:q᷑ ꝯfirmatꝰ ī epm dat idulgētias ⁊ officialis nō ſacer
dos diſpēſat in bānis. Sūmꝰ aūt penitētiarius diſpēſat in
voto religiōis ꝯmutādo vnā religionē in aliā ſic pꝫ in lr̄is
10°ↄ q̄s ab eis apoſtate deferūt. ¶ Decia ꝯ ē de papa: q̄tuꝫ poſ
ſit diſpēſare:quē oēs ꝯcedūt poſſe diſpēſare cū oī hoīe ī oī
voto volūtario:tꝑali ⁊ ꝑpetuo:ſimplici ⁊ ſolēni ꝑ ſacri ordi
nis ſuſceptionē:q᷑ caſtitas ē illi annexa ex ſtatuto ecclie ēt
ꝑticulariter:puta occidentalis:q᷑ greci vtunt ꝯiugio ēt in
ſacerdotio. Papa āt ī ſtatuto ꝯcilij gnālis ⁊ vlis pōt diſpē
11.ↄ° ſare a q̊ oīa ꝯcilia hn̄t auctē ⁊ nō eꝯ. ¶ Undecia ꝯ ē quaꝫ
multi negāt ꝙ papa pōt diſpēſare ī voto ſolēniçato:ꝑ ꝓ
feſſionē ꝙ teneat mr̄imoᵐ poſt ꝯctū:q᷑ papa ſtatuit illō qđ
ipſe cū vult deſtituit: vn̄ ſic pōt facere ꝙ mr̄imoᵐ teneat ī
gradu ab ecclia ꝓhibito:ita ꝙ teneat poſt ꝓfeſſionē: cuiꝰ
ſolēnitas ē ꝑ eccliaꝫ q̄ fac tales ꝑſonas ihabiles. Nō.n.ſub
ſtātia voti fac ꝑſonā illegittimā q̄ ē a iure nāli vel diuino:
ſꝫ ſolēnitas q̄ ē ꝑ eccliam. Et pōt eē ſufficiēs cā diſpēſandi:
vt ſi ſaracenꝰ rex cū tota terra ꝓmittit ꝯuerſioneꝫ ſi ſcimo
nialis ſibi det cuiꝰ amore captꝰ eſt. Sic Jacob cōſenſit da
re dynā filio regis ſichen alienigene ꝑꝑ circuncīſionē: aut
ſi regina ꝯcupiſcens monachū ſilr̄. Sic.n. Moyſes duxit

vxorē ethiopiſſaꝫ alienigenā. Et ꝙ poſſet licere pꝫ: q᷑ lꝫ pa
pa nō poſſit facere ꝙ ꝓfeſſus nō fuerit ꝓfeſſus:pōt tn̄ face
re ꝙ nō ſit obligatꝰ religioni nec ad vota religiōis: q᷑ in oī
obligatiōe itelligit auctas pape excepta:ſicut nō pōt face
re ꝙ calix nō fuerit ꝯſecratꝰ:ſꝫ bn̄ pōt ipſū deordinare:ab
hoc ad qđ ꝑ ꝯſecrationē eſt dedicatꝰ:vt ſi ꝓhibeat ne cum
calice ſci Dionyſij celebret in memoriā ⁊ reuerētiā ipſius
vn̄ nō erit monachus obligatus ad caſtitatē ſi papa irritat
obligationē tanqꝫ ecclie ꝯriā:⁊ maioris boni ipeditur:⁊ ꝑ
ꝯn̄s poterit ꝯhere:⁊ ſic de alijs votis. Sic fecit regi Arago
nū ꝑus monacho quē ꝑꝑ defectuꝫ ꝓlis ſine heredis regis
cōpullit exire monaſteriū ad mr̄imoᵐ ꝯhēdū q vxoratꝰ li
beratꝰ fuit a voto caſtitatis:vn̄ nec poſt mortē vxoris tene
baf ꝯtinere ⁊ paupꝑtatē hr̄e:vn̄ filios heredis hūit: nec ꝑ
ꝯn̄s obediētie:q᷑ nō pt tolli vnū de eēntialibꝰ qn tollātur
alia ſꝫ quoſdā:vn̄ ꝙ ipſe vxore ipregnata redijt ad mona
ſteriū fuit ꝑfectionis. Et ſm̄ h̄ pt dici ad decretalē: ꝙ vex
eſt ꝙ q̄diu alligatꝰ eſt regule nō pt ſibi dari licētia:q᷑ caſti
tas ē ſibi annexa:vn̄ cū monachꝰ fit epſ: nō hꝫ ꝓpriuꝫ nec
pōt teſtari niſi de ꝑuilegio ſpāli:nec ē libiatus ab obediētia:
vn̄ ſi reſignās epatui redeat ad clauſtrū: tenet obedire ſi
ne noua ꝓfeſſione:ſic pꝫ in Raymūdo q poſtqꝫ reſignauit
epatui inuitꝰ factꝰ ē magr̄ ordis. Per hoc ēt pꝫ ꝙ pt de re
gularibꝰ facere ſeculares. ¶ Duodecia ꝯ eſt ad euidētiam
ſupioris ꝙ papa pōt facere ſimplr̄ de monacho non mona
chū:q᷑ eē monachū eēntialr̄ eſt eē obligatū ad tria vota ꝑ
talē modū ꝓfitēdi:lꝫ aūt nō poſſit papa facere ꝙ iſte nō fu
erit ſic obligatꝰ:q᷑ nec deꝰ poſſet: pōt tn̄ facere ꝙ q ſic fuit
obligatꝰ nō plus ſit obligatꝰ:q᷑ aut hoc ꝓhibet votuꝫ vel
ius diuinū:aut ſtatutū humanū. Nō pmū q᷑ in voto vt vo
tū eſt papa pōt diſpēſare.nec ēt ſtatutuꝫ: q᷑ oē ſtatutū iuris
poſitiui āmouere pt. Sic ḡ papa pt facere ꝙ religioſus nō
ſit obligatꝰ ad ſilētiū vel ad abſtinētiā:ita pōt facere ꝙ nō
ſit obligatꝰ ad paupꝑtatē:caſtitatē:⁊ obediētiā: q᷑ lꝫ iſta vo
ta dicant ſubalia ī religione pluſqꝫ alia ex hoc ꝙ ſine iſtis
nō ē religio q̄ poſſet eē ſine alijs:nihilominꝰ tn̄ qn̄ in regu
la ⁊ ſtatutis cōtinent alia ſic iſta:eque ſunt eēntialia religi
gioni illa ſic iſta:cū oīs religio ꝯtineat iſta tria ⁊ multe eq̄li
ter:q̄ rōne ḡ papa pt in illis diſpēſare:⁊ in iſtis. iſtis aūt tri
bus āmotis nō ſtat religio.ḡ papa pt facere de monacho n̄
monachū. Si dicat nō valet q᷑ abbas diſpēſat in ſilētio q
nō diſpēſat ī caſtitate. Dicēdū ꝙ hoc ē:q᷑ illa diſpēſatio ſꝫ
regulā ē ſibi cōmiſſa ⁊ nō iſta:papa vō diſpēſat nō q᷑ regu
la ſibi cōmittit:ſꝫ iure ſuo tanqꝫ ille ī cuiꝰ ꝑiudiciū nihil ꝑ
mitti potuit:⁊ q̄ rōne papa pōt diſpēſare ī oībꝰ eēntialibus:
eadē ⁊ fortiori rōne ī duobꝰ vel vno:ſed verū ꝙ tūc nō re
maneat monachꝰ ſi vel ab oībꝰ vel ab aliqbꝰ abſoluat:q᷑
illa tria ſūt de eēntia monachatꝰ. ¶ Tertiadecia ꝯ eſt de
de īſtātijs q̄ ſolēt fieri ꝯ id qđ dictū ē papā.ſ.poſſe diſpēſare
in voto ꝯtinētie ſolēnizato ꝑ ꝓfeſſionē q̄uis in parte ſolu
te ſint. ¶ Pria inſtantia: q᷑ abdicatio ꝓprietatis ſic ⁊ cuſto
dia caſtitatis adeo ſūt annexa regule monachali vt ꝯ eam
nec ſūmꝰ pōtifex valeat licētiā idulgere.ex̄ de ſtatu mo.cū
ad monaſteriū in fi. ¶ Solo papa nō pōt diſpēſare:ſꝫ irri
tare:vel nō pōt diſpēſare q̄diu ille manet monachꝰ: q᷑ eſ
ſentialr̄ eſt hoc illi annexū:ſꝫ pt facere nō monachū. ¶ 2ª
īſtātia eſt: q᷑ ꝯſecrata ꝑpetuo durāt q̄diu ⁊ ille res. ¶ So
lutio ſolēnitas voti ꝓut dirimit mr̄imoᵐ poſt ꝯctū quo ad
iſtū effectū per eccliaꝫ q̄ ſtatuit tales ꝑſonas ihabiles:⁊ ſic
dꝫ itelligi de voto.c.i.li.6.al̄s falſuꝫ eēt ſi itelligeret ꝙ eſ
ſentia ſua eēt ꝑ eccliaꝫ:cū ſacer ordo q ē verū ſacm̄ nō ſit
ꝑ eccliaꝫ:ſꝫ ꝙ irritet mr̄imoᵐ ſequēs eſt annexū vterqꝫ ex
ſtatuto ecclie:⁊ nō de iure nāli q̊ ſolū pr̄ ⁊ mater ſunt inha
biles:nec lege diuia. Lꝫ aūt nō poſſit fieri qn ꝯſecratū fue
rit ꝯſecratuꝫ:poteſt tn̄ fieri ꝙ ex cōſecratione nō ſequat il
lud qđ ex ſolo ſtatuto ecclie ipſuꝫ cōſequit cuiuſmodi ē eē

inhabile ad mr̄imoᵐ. ¶ 3ª inſtātia ē ꝙ papa nō pt diſpēſa
re ī mr̄imoᵒ nō ꝯſūmato: ſꝫ ꝓfeſſio ſoluit mr̄imoᵐ nō ꝯſū
matuꝫ ⁊ ſic ē fortiꝰ vīculū ⁊ ꝑ ꝯn̄s minꝰ diſpēſabile. ¶ So
lutio:ꝓfeſſio ſoluit vīculuꝫ nō ꝯſūmatuꝫ:nō ex ſtatuto ec
cleſie:ſꝫ ex hoc ꝙ ē mors ciuilis:vn̄ ꝓfiteri vitā hēmiticaꝫ
ſoluit mr̄imoᵐ ſicut vitā cenobiticā.pt āt papa diſpēſare ī
morte ciuili:q᷑ pt heremitā cogē ad epatuꝫ redire:ideo ⁊c̄.
Itē q᷑ ī morte ciuili nō ē aliqđ reale āmouēdū ſic ē ī mr̄i
monio:iō ex ſtatuto dei ē ꝙ mors ciuilis q̄ ē diſpēſabilis ꝑ
hoīeꝫ tollat mr̄imoᵐ idiſpēſabile ꝑ hoīeꝫ. Iſta tertia inſtā
tia fit a qbuſdā:⁊ ſic:q᷑ ſi papa poſſet in ſolēni voto ꝯtinē
tie diſpēſare:tc̄ iſte cū quo diſpēſaret poſſet licite ad ſeculū
reuerti ⁊ ꝯhere mr̄imoᵐ. Sꝫ ponamꝰ ꝙ itraſſet religioneꝫ
poſt mr̄imoᵐ iniciatuꝫ ⁊ ratuꝫ ⁊ nō ꝯſūmatuꝫ ⁊ eo ꝓfeſſo
vxor eiꝰ ꝯtxiſſet cū altero:tc̄ ſeqret ꝙ aliqs viuēte legittīa
vxore poſſet cuꝫ alia ꝯhere. hoc āt nō videt:q̄re ⁊c̄. ¶ Sꝫ
ad hoc ipimet rn̄dēt ⁊ bn̄:q᷑ ſicut nō ē incōueniēs poſt ma
trimoᵐ ꝯſūmatū alteꝝ mori:⁊ ſic mr̄ioᵐ ſolui: ⁊ nihilomi
nus ſi mortuꝰ ſuſcitaret:poſſet ꝯhere cū alia pma viuente:
ſic nō ē icōueniēs ꝙ poſt mr̄imoᵐ initiatū ⁊ ꝑ igreſſuꝫ reli
gionis ⁊ ꝑ mortē ſpūalē ſolutū ſi religioſus ꝑ diſpēſationē
ſuſcitet ad vitā ciuilē ꝙ ꝯhat cū alia prima viuēte:nec ꝑꝑ
hoc hꝫ plures vxores ſꝫ vnā tm̄:q᷑ cuꝫ pma fuit ſolutū ma
trioᵐ. ¶ Ad argᵐ ī oppᵐ ē dōꝫ ꝙ votū religiōis ꝑ ſe qdē ē
ꝑpetuuꝫ:lꝫ ꝑ accn̄s ſit tꝑale vt dictuꝫ eſt. Qō V

Quinto q̄rit de voti cōparatione vtꝝ
ſit meliꝰ facere alqđ ex voto
qꝫ ſine voto. Et videt ꝙ n̄: q᷑ illa ſūt ī nr̄is
actionibꝫ gratiora:q̄ cū nō tenemur impri
mur. ¶ Cōtra:q᷑ ꝯſiliū ē de meliori bono.
¶ Rn̄°. hic ſunt tria vidēda. pmo de ꝯpa
ratiōe voti ad alia. 2° de ꝯparatiōe vnius
voti ad aliud. 3° de voto virginuꝫ ꝯſecratarūꝫ ſpāliter.

Quantuꝫ ad pmū ſunt tres ꝯnes. ¶ Prima de vti
litate voti:q᷑ expediēs ē vouere: q᷑ nō ē
ꝑiculoſuꝫ ex nā̄ fcī ſꝫ ex culpa nō faciētis. Et lꝫ meliꝰ ſit nō
vouere qꝫ ꝓmiſſa nō ſoluere:tn̄ meliꝰ eſt vouere qꝫ nō vo
uere:ſic meliꝰ eſt baptizari qꝫ nō baptizari: tn̄ meliꝰ eſt nō
baptiçari qꝫ poſtmoduꝫ retrorſuꝫ ꝯuerti. ¶ 2ª ꝯ eſt.ꝙ ma
gis ē meritoriū facere aliqđ ex voto qꝫ ſine ceteris paribꝰ.
puta cū eq̄li charitate ⁊ letitia:q᷑ fit ex ſupiori virtute.i.la
tria.ſo q᷑ plus dat:q᷑ arbor cuꝫ fructu.3° q᷑ ex maiori fir
mitate. ¶ 3ª ꝯ eſt.ꝙ ſi qs peniteat de voto al̄s nō facturꝰ
niſi q᷑ nō vult votū frāgere. adhuc eſt maius meritū. p°
q᷑ bona volūtas ſufficit ad merituꝫ ſm̄ Bernar. vn̄ a pn
cipio qn̄ vouit ⁊ nō ſoluit:tantū meruit q̄tuꝫ qn̄ ſine voto
ſoluit:⁊ huic merito ſupadditū ē merituꝫ iuſtitie quo vult
ſoluere qđ ꝓmiſit. 2° ꝙ q᷑ lꝫ ſit triſtitia ī hoc ꝙ vouit ⁊ q̄
dā volūtas: tn̄ ī ſoluēdo qđ vouit:⁊ ī venerādo votū ē vo
lūtariū. 3° ēt videt ꝙ nō demeret ī hoc ꝙ vellet nō vouiſ
ſe:q᷑ ſicut a pncipio nō tenebat vouere: ſic nec ex poſt fcō
tenebat velle vouiſſe:lꝫ teneat ſoluere. Vl̄ dato ꝙ penite
re de bono ſit ſibi pctm̄:nō tamē ꝓpter hoc ipeditur qn vo
lendo bonuꝫ mercatur:maxime ſi ſint diuerſi actus.

Quantū ad ſcōm de cōꝑatiōe votoꝝ adinuiceꝫ ſunt
tres ꝯnes. ¶ Pria ꝙ ī voto ſolēni plus ē đ
merito qꝫ ī ſimplici:ſic plus diligit vxor qꝫ ſpōſa. Voto.n.
ſimplici caſtitatis amica dei fit ſpōſa dei diſſolubilr̄: ſꝫ vo
to ſolēni de ſpōſa xp̄i fit vxor agni idiſſolubilr̄: niſi ꝙ ante
mortē eſt mr̄imoᵐ q̄ſi nō ꝯſūmatū:vn̄ de facto diſſoluit: ⁊
ſi nō de iure:poſt mortē aūt nullo mō. ¶ 2ª ꝯ ē.ꝙ votū ſo
lēne ꝑ ꝓfeſſionē ē maioris meriti inq̄tū votū eſt: qꝫ ſolēne
ꝑ ſacri ordis ſuſceptionē:lꝫ illō ſit maioris meriti eēnalr̄ ⁊
mālr̄ rōne ſacri qđ ex ope opato ꝯfert grāꝫ: nō aūt ꝓfeſſio
niſi diſpoſitiue:tn̄ ſolēnitas ꝓfeſſionis ē maioris meriti qꝫ
ordis. De cōꝑatiōe aūt ꝓfeſſionis ſtatuū nihil ad ꝓpoſitū

q᷑ dictū ē ſupra.35.di. ¶ 3ª ꝯ ē.ꝙ ſolēnitas ꝓfeſſionis vnia 3ª ↄ°
ꝯparat ad aliā ſꝫ magis ⁊ minꝰ ꝑfectū ⁊ ſꝫ malus ⁊ minꝰ
meritū ſm̄ cōꝑationē illoꝝ ad que ſūt ⁊ ſm̄ cōꝑationē me
dioꝝ ꝑ q̄ ſūt. bonitas enī eiꝰ qđ eſt ad finē: ē ex fine ⁊ abſo
lute:⁊ ſm̄ ꝙ ꝑ ipſuꝫ magis ⁊ minꝰ idē finis habet. vn̄ q᷑ cō
tēplatiua pfert actiue:religio monialiū pfert illi q̄ ē ſuiē
tiū ī hoſpitali. Vlteriꝰ q᷑ elemoſyne ſpūales pferūt corpa
libꝰ: ⁊ debellare hoſtes ſpūales ē nobiliꝰ qꝫ corꝑales:ide ē
ꝙ religio pdicatoꝝ pfert religiōi militātiū:⁊ vlteriꝰ religio
q̄ hꝫ actiuā ⁊ ꝯtēplatiuā ſil:illi q̄ alterā tm̄. iter illas āt q̄rū
eſt idē finis:illa cuiꝰ ē ille pncipaliꝰ ⁊ eēntialiꝰ:ſic q̄ pdicat
ex iſtōne:qꝫ ex accidēti cōmiſſione: ⁊ q̄ hꝫ ꝑfectiora media
ceteris ꝑibꝰ:ſic q̄ ē artioris paupꝑtatis:vl̄ q̄ ē maioris caſti
tatis.i.pnie ⁊ mortificationis carnis:vel maioris obedien
tie vel recluſionis ⁊ ſolitudinis inq̄tum hꝰ.

Quantuꝫ ad tertiū de ꝯſecratiōe v̄ginū ſūt ſeptē ꝯ
nes. ¶ Pria.ꝙ nō dꝫ ꝯſecrari nec velari p.ↄ°
nō v̄go. Qđ pꝫ pmo ex offō ecclie ī quo falſitas eē nō dꝫ:q᷑
magis ꝑnitioſū mēdaciū qđ ſit ē illō qđ ē ī cultu xp̄iane re
ligiōis:ſꝫ ī toto offō de velatiōe ⁊ bn̄dictiōe v̄ginū fit men
tio de itegritate ⁊ v̄ginitate carnis:ḡ ⁊c̄. ¶ 2ª rō ē:q᷑ xp̄us
exn̄s pōtifex futuroꝝ bonoꝝ ē dignior qꝫ q ſm̄ ordinē Aa
ron:ſed ille nō niſi v̄ginē deſpōſabat.leui.21.ḡ nec xp̄s. vn
de hꝰ portāt ānullū tanqꝫ ſpōſe xp̄i: vn̄ 2.2.ad corī.12. De
ſpōdi vos vni viro v̄ginē caſtā exhibere xp̄o. ¶ 3ª rō ē eſ
ſentialior:q᷑ ſicut ꝑ mr̄imoᵐ carnale repn̄tat ꝯiūctio xp̄i:
⁊ ecclie ⁊ diuine ⁊ humane nāe q̄tū ad fecūditatē: vn̄ nec
ē ꝑfecta repn̄tatio an̄ mr̄imoᵐ ꝯſūmatuꝫ:ex quo ſolū pt ſe
qui fecūditas ꝓlis qn̄ ſūt duo in carne vna:ſic ēt repn̄tat
q̄tū ad itegritatē ⁊ puritatē ꝑ bn̄dictionē ⁊ velatione v̄gi
nuꝫ. Et iō ſic ecclia ſemꝑ fuit ē ⁊ erit v̄go imaculata ⁊ icor
rupta:q᷑ ſemꝑ ex quo ab Abel cepit: ex tūc ſemꝑ in ecclia
aliqs ſine corruptiōe mortalꝑ pcti fuit. hūanitas ēt aſſūpta
nūqꝫ a deitate dimiſſa fuit:ita ēt dꝫ eē v̄go corꝑe icorrupta
q̄ velat ⁊ bn̄dicit vt hoc ſignificare poſſit. ſic ꝑꝑ eādē cām
nō dꝫ diuiſiſſe carnē ſuā ī plēs vxores ordinādus:al̄s biga
mus eēt. ¶ 2ª ꝯ ē.ꝙ ē mlr̄iplex velū ſm̄ canones.ſ.velū ꝓ 2ª ↄ°
feſſiōis qđ dat femis anno.12.20.q.2.Puella:⁊ hoc veluꝫ
portāt ī religiōibꝰ oēs ſcie ꝓfeſſe. 2ᵐ ē velū ꝯſecrationis
qđ dat anno.25.21.q.i.Plura. 3ᵐ ē velū ordiatiōis qđ dat
anno.40.27.q.i.diconiſſa. 4ᵐ ē velū ꝑlatiōis qđ dat an
no.60.20.q.i.Iuuēcul.lꝫ iure nouo hn̄s.30.ānos cōpletos
poſſit ordiari ī abbatiſſā.de elec.c.Indēnitatibꝰ.lib.6. 5ᵐ
ē velū ꝯtinētie ⁊ obſuatiōis qđ ē viduaꝝ.27.q.i.Vidua.
de regularibꝰ.c.vidua:Qui cle.vel vo.c.ꝯſuluit. ¶ 3ª ꝯ eſt 3ª ↄ°
de dr̄a veli v̄ginū ⁊ viduarū. Quarū pma eſt ꝙ v̄go pōt ac
cipe velū viduarū ſi vult nō eꝯ. Velo enī virginū nullus
epſ viduā velare pōt:nec ī hoc diſpēſare.20.q.i.de votis.
2ª dr̄ia ē ꝙ vidua ab altari velū ꝯtinētie accipe pōt.27.q.
i.Vidue q̄ ſpōte.nō ſic aūt de velo v̄ginū. 3ª dr̄a eſt ꝙ ve
lū v̄ginū dirimit mr̄imoᵐ poſt ꝯctū:q᷑ nō dat niſi ꝓfeſſis ī
religione approbata:nō aūt velū viduaruꝫ qđ pt dari ſine
ꝓfeſſione ī religiōe nō approbata vt beguinis ⁊ ſuiētibus
ī hoſpitali nō hn̄tibꝰ regulā approbatā qđ nec luꝫ ē ad ſolē
nitatē voti:ſequēs mr̄imoᵐ đſtruētis. de votis.c.i.li.6. Iu
ra vō q̄ dirimūt mr̄imoᵐ viduarū velatarū: debēt itelligi
de velo ꝓfeſſiōis ſm̄ regulā approbatā. ¶ 4ª ꝯ eſt.ꝙ nul 4ª ↄ°
lus niſi epſ v̄gines velare pt.20.q.i.de votis. Ipſe ē.n. q̄ſi
ſpōſi ꝑanimphus deſpōſās ſibi virginē. Abbatiſſe vō velo
v̄ginū monialiū velare pn̄t.20.q.2.ſtatuimꝰ. de pe. ⁊ re.c.
Noua.nec h̄ epſ pt n̄ epo đmādare cū ſit ꝯſecratiōis ⁊ or
dinatiōis pōtifical:ſic ꝯſecrare ecclias:⁊ nō iuriſdictionis
de ꝯſe.ecclie ⁊ alta.c.Aquā. ¶ 5ª ꝯ ē ꝙ excepta egritudie 5.ↄ°
epſ nulli virgini velū imponere dꝫ niſi in feſto epiphanie
⁊ per totas octauas paſche: vel niſi in feſtis apoſtolorum.
20.q.i.de votis: q̄uis in h̄ ꝯria ꝯſuetudo excuſet. ¶ 6ª ꝯ 6ª ↄ°

eſt de vi oppſſis:qꝛ ſi nõ ꝯſenſerũt caſtitas illis duplicabiẽ
ad coronã:vt dixit btã lucia:Qꝛ caſtitas mẽtis nõ auferẽ ꝑ
violẽtiã illatã corpi.32.q.5.fere ꝑ totũ. Nõ corrũpiẽ ãt cor
pus quo ad meritũ:niſi ꝑus corrũpaẽ aĩus.32.q.5. Nõ ꝑt.ꝛ
.5. ſequẽtibus. Et pudicitia ſi mẽte ſemper teneaẽ ꝑꝑ cor
poris violẽtiã.eadẽ.q.c.Magus.ꝛ.c.Ille.tñ vi oppſſa ĩter
2ª ꝯ vgines ꝯſecrari nõ dꝫ.32.q.5.c. Ille. ¶ Septima ꝯ ẽ ꝙ oc
culte corrupte ſiue a viris ſiue alr:nõ ſunt velo vginũ cõſe
crãde:ſic nec occulte bigami ordinãdi.Bñ.n.ſine cõmixti
tione ſexuũ caſtitas ẽt corpoꝝ ꝑdiẽ.32.q.5. Nec ſolo.Qꝛ ãt
aliq dicũt ꝙ illa q̃ nõ ſũt de ſuba vginaẽ veli ꝑñt variari ꝑꝑ
vitãdũ ſcãdalũ vt accẽſio cãdelaruꝫ ꝛ alia hꝰ ſiãt mutari
occulte illis q̃ nõ ſũt de ſuba vginaẽ veli:puta ꝙ nomẽ vir
ginitatis in caſtitatẽ varieẽ:nõ eſt verũ:qꝛ hoc ẽ mẽtiri ſcõ
ꝛ ſi nõ vbo:vñ ſic bigamꝰ nõ dꝫ ordinari nec mutari noĩbꝰ
nec alr:qꝛ deficit a ſignificatiõe ſacri:ſic nec corrupta vela
ri:ſꝫ verũ ẽ ꝙ ſi eṕs neſcit niſi ĩ ꝯfeſſiõe:nullo mõ dꝫ publi
ce repellẽ: ĩmo nec ẽt ſi alr ſcit ſi ẽ occultũ:ipa tñ ſibi ꝯſcia
de corruptiõe ꝑfecta:mortalr peccat ſuſcipiẽdo eã. ¶ Ad
argm̃.dñm.ꝙ nõ debita ſpõte oblata ſũt acceptiora inq̃tũ
liberaliori volũtate offeruntẽ.Si ãt ea q̃ debenẽ ita libe offe
runẽ cuꝫ redduntur vel cuꝫ ꝑmittunẽ : tũc poſſũt eẽ eque
accepta vt prius dictuꝫ eſt. Qõ VI.

SErto querẽ de ſcãdalo vtrũ ſic pecca
tũ.Et videẽ ꝙ nõ:qꝛ xp̃s ſcãdali
zauit phariſeos q nũq̃ꝫ peccauit. ¶ Cõtra.
Qui ſcãdalizauerit vnũ de puſillis iſtis ꝛc̃.
¶ Rñº.hic ſũt tria vidẽda. Primo quid
ẽ ſcandaluꝫ. Secũdo qñ ẽ peccatũ. Ter
tio quid ꝑpter ipſum dimittendũ eſt.

1ª ꝯ Quantũ ad ꝑmũ ſunt tres ꝯnes. ¶ Pria qd eſt ſcan
dalũ:ꝛ vñ dicaẽ.Ubi ſciẽduꝫ eſt ꝙ ſicut dicĩ
Hiero.exponẽs illud Mat.Scis ꝙ phariſei audito h ver
bo ſcãdalizati ſũt:ſcãdalũ grece nos ruinã vel offenſioneꝫ
vl ĩpactionẽ pedis poſſumꝰ dicere.Obex.n.qđ alicui poni
tur ĩ via corꝑali cui ĩpigẽs diſponiẽ ad ruinã: dẽ ſcãdaluꝫ:
ſilr ĩ ꝑceſſu vie ſpũalis:illđ q̃ q diſpõiẽ ad ruinã ſpũaleꝫ:
dẽ ſcãdalũ:tale aũt ẽ vbũ vl factũ minꝰ rectuꝫ ꝑhẽs alteri
occaſionẽ ruine.Et qꝛ actꝰ ſumit rõnẽ ex obo.iõ ruina vl di
ſpoſitio ad ruinã ſequẽs ex alteriꝰ dicto vel facto dẽ ſcãda
2ª ꝯ luꝫ ſꝫ paſſiuũ:ꝑmũ vo actiuuꝫ. ¶ Scđa ꝯ eſt quõ diſtigui
tur ſcãdaluꝫ actiuuꝫ a paſſiuo diffinitiue ꝛ q̃didatiue.Ubi
ſciẽduꝫ ẽ ꝙ dictuꝫ vl factuꝫ põt eẽ alteri occaſio peccãdi.
vno mõ ꝑ ſe:alio mõ ꝑ acciñs.ꝑ ſe qdẽ qñ aliquis ĩtẽdit ſuo
malo vbo vel facto aliuꝫ ad pctm̃ ĩducere : vel ſi ipſe ẽt h
nõ ĩtẽdat:qñ ipſuꝫ vbuꝫ vel factuꝫ eſt tale ꝙ de ſui rõne ẽ
ĩductiuuꝫ ad pctm̃:vtpote cũ aliq̃s publice facit pctm̃ vel
aliqđ qđ hꝫ ſilitudinẽ pcti:ꝛ tũc ille q hoc facit dat alteri
occaſionẽ ruine.potiſſime qñ hoc ĩtẽdit:vñ vocaẽ ſcanda
luꝫ actiuuꝫ.Per acciñs vo vbuꝫ vel factũ vniꝰ eſt alteri cã
peccãdi:qñ ꝑter ĩtẽtionẽ oꝑantis ꝛ ꝯditionẽ oꝑis aliq̃s ma
le diſpoſitꝰ ĩduciẽ ad pctm̃:puta cũ q̃s ĩuidet bonis alioꝝ
tũc ille q facẽ talẽ actuꝫ nõ dat alteri occaſionẽ peccãdi.ſed
alter ſumit ſcãdaluꝫ:ꝛ in h ẽ ſcãdaluꝫ paſſiuũ ſine actiuo.
qꝛ ille q rõne agit nõ dat occaſionẽ ruine quã alter patiẽ.
3ª ꝯ ¶ Tertia ꝯ ẽ quõ ꝯcurrũt ĩ diuerſis ꝛ quõ nõ: qꝛ ꝯtingit
qñq̃ꝫ ꝙ ſilẽ ſit ſcãdalũ actiuũ in vno ꝛ paſſiuũ ĩ altero:puta
cũ ad ĩductionẽ vniꝰ alter peccat:qñq̃ꝫ ẽ actim̃ ſine paſſiuo:
puta cũ q̃s ĩducẽ aliũ vbo vl ſcõ ad peccãdũ ꝛ ille ñ ꝯſentit:
qñq̃ꝫ vo ẽ paſſim̃ ſine actiuo vt iã dcm̃ ẽ:ꝛ ſic ꝑꝫ primuꝫ.

1ª ꝯ Quantũ ad ſcđꝫ ꝺ pctõ ſcãdali ſũt tres ꝯnes. ¶ Pri
ma ꝙ ſcãdalũ paſſiuuꝫ nunq̃ꝫ eſt ſine culpa
ſcãdalizati:nec actiuũ ſine culpa ſcãdalizãtis : paſſiuuꝫ tñ
bñ eſt ſine culpa ſcãdalizãtis ꝛ actiuũ ſine culpa ſcãdaliza
ti.Primũ ꝑꝫ:qꝛ oĩs ruina ſpũalis ẽ pctm̃ ĩ eo q ruit : ſꝫ ſcan
dalũ paſſiuũ eſt ruina ſcãdalizati.g ẽ pctm̃ in eo.2m̃ ꝑꝫ: qꝛ
oẽ ſcãdalũ ẽ pctm̃ vl hꝫ ſpẽꝫ pcti.Si ſit pctm̃ hẽo ꝑpoꝰ:ſi
nõ de ſe ſit pctm̃ ſꝫ hꝫ ſpẽꝫ pcti:vt comedere idolotitũ co
raꝫ infirmis dꝫ dimitti ex charitate ꝑꝑ leſioneꝫ ꝑximi:ꝛ q
nõ dimittit ꝯ charitatẽ agit:ſic dicit apl̃s Ro.14.Si ꝑꝑ ci
buꝫ fr tuus ſcãdalizaẽ vel ꝯtriſtaẽ iã nõ ſm charitatẽ ãbu
las. g oẽ tale ſcãdalũ ẽ pctm̃ ĩ faciẽtibꝰ ipſuꝫ. 3m̃ ꝑꝫ ex dcis
in ꝑmo articlõ:qꝛ ẽ ſcãdalũ actiuũ ſine paſſiuo ꝛ eꝯ. ¶ 2ª ꝯ 2ª
eſt ꝙ paſſiuũ nunq̃ꝫ ẽ ſpãle pctm̃:nec actiuũ niſi qñ ẽ ex in
tẽtione ĩducẽdi ad peccãduꝫ. Tũc.n.ſcãdalizare ꝑximuꝫ
opponiẽ directe actui charitatis q ẽ edificare ꝑximũ ex in
tẽtione vbo vel facto. vel ſcđo qñ ꝑter ĩtẽtionẽ ſcãdalizat
ꝑ bonã hñs ſpẽꝫ mali: Tũc.n.nõ ẽ pctm̃ niſi ex h ꝙ natũ ẽ
ĩducere ad peccãdũ. ¶ 3ª ꝯ eſt.ꝙ paſſiuũ qñq̃ꝫ ẽ mortale 3ª
qñq̃ꝫ veniale ſm illđ ĩ qđ ruit:ꝛ actiuũ ſilr qñ ñ ẽ ſpãle pec
catũ:ſꝫ qñ ẽ ſpãle pctm̃:tunc nõ ẽ mortale:niſi qñ ĩtẽdit du
cere ad mortale vel ſi non intendit illud:facit qđ de ſe na
tũ eſt inducere ad mortale:ſiue ſit mortale ſiue veniale ſi
ue ſolum habens ſpeciem mali.

Quantuꝫ ad 3m̃ de dimittẽdis ꝑꝑ ſcãdalũ ſunt q̃nq̃ꝫ
ꝯnes. ¶ Pria ĩ gñali ꝙ id qđ ſine pecca 1ª
to mortali vel veniali omitti nõ põt ꝑ tũc omitti nõ dꝫ:qꝛ
nullo caſu nullo fine ẽ venialr ẽt peccãdũ. Illđ vo qđ ꝑ tcſi
ne oĩ pctõ omitti ꝑt ẽ omittẽdũ ꝑꝑ ſcãdalũ puſilloꝝ q̃diu
durat:ſiue ſit bonũ corꝑale: qꝛ plus hõ dꝫ diligẽ bonuꝫ aĩe
ꝑximi q̃ꝫ bona tꝑalia:q ſi nõ ꝑt retinẽ:defẽdere vel repetẽ
ſine ſcãdalo puſilloꝝ: dꝫ ꝯtẽnere:ſꝫ ꝑꝑ ſcãdalũ phariſeoꝝ
nequaq̃ꝫ:qꝛ illud ẽ ꝯtẽnẽdũ. Per h ꝑñt ſaluari vſus iuriſta
ruꝫ.Eſt vitas vite doctrine iuſtitieq̃ꝫ.ꝑmũ ſemꝑ habe:duo
ꝑꝑ ſcãdala linque.Qꝛ.n.vitas vite nunq̃ꝫ ſine pctõ ꝑt omit
ti:iõ ꝛc̃.Sꝫ vitas iuſtitie ꝛ doctrine aliqñ ſic:ſic ſi ex ꝑdica
tiõe vl doctrĩa aliqđ plus ſeq̃ẽ mali ĩ ſcãdalizati puſillis q̃
boni ĩ edificãdis:ĩterim omitti dꝫ.Silr ſi ex ſuſpẽſiõe Ba
ronũ tũc regnuꝫ in ſeditionẽ vtiẽ:melior ẽ omiſſio iuſtitie
q̃ꝫ executio.Tũc.n. omitti dꝫ:alr nõ:iõ ꝛc̃. ¶ 2º ꝯº eſt appli 2ª
care hec ad bona ſpũalia. Ubi ſciẽdũ ꝙ q̃dã bona ſpũalia
ſũt de neceſſitate ſalutis q̃ nõ ꝑñt ꝑtermitti ſine pctõ mor
tali:alia ſunt ſuꝑerogatiõis. Pria nõ debẽt dimitti ꝑꝑ qđ
cũq̃ꝫ ſcãdalũ:qꝛ nullus dꝫ peccare mortalr vt aliꝰ vitet qđ
cũq̃ꝫ pctm̃:qꝛ ſm ordinẽ charitatis q̃libꝫ teneẽ plus ſibi q̃ꝫ
alteri:ſꝫ ꝑma bõa nõ ꝑñt ꝑtermitti ſine pctõ mortali. g ꝛc̃.
Circa vo alia bona vt ẽ ĩgreſſus religionis ꝛ q̃cũq̃ꝫ alia q̃ ñ
ſũt de necẽitate ſalutis eſt diſtiguẽdũ de ſcãdalo qđ ex his
oriẽ:qꝛ aũt ꝑcedit ex malitia:vt cũ aliq dicũt ſe ſcãdaliza
tos ꝛ in aliꝭ ſcãdala ſuſcitãt ad ĩpediẽduꝫ talia aliq̃ bona
ſine iuſta cauſa:ꝛ tale eſt ſcãdalũ phariſeoꝝ q de doctrina
dñi ſcãdalizabanẽ.Mat.15.ꝛ tale ſcãdalũ eſt ꝯtẽnẽdũ exẽ
plo dñi:nec ꝑꝑ ipꝫ aliqđ tale oꝑꝰ ſuꝑerogatiõis dimittẽdũ
eſt:ꝛ tale ẽ freqẽter parẽtuꝫ carnaliũ de ĩgreſſu religionis
de quo dicĩ Hiero.ad Heliodoꝝ.Lꝫ in limine pr iaceat:lꝫ
vbera qbꝰ te lactauit mr oñdat:ꝑcalcatũ ꝑge patrẽ:ꝑcalca
tã ꝑge matrẽ:ſiccis oculis ad vexillũ crucis euola. Solũ
pietatis genꝰ ẽ in hac re eẽ crudelẽ. Qñq̃ꝫ vo ſcãdalũ ꝑce
dit ex ĩfirmitate vel ignorãtia qđ docet dñs vitare.Mat.
14.ꝛ apl̃s ꝑª ad Corin.8.Et ꝑꝑ tale ſcãdalũ vitãduꝫ bona
ſpũalia q̃ nõ ſũt de necẽtate ſalutis vel ſũt occultãda vl ſũt
differẽda ad tṕs quouſq̃ꝫ rõne reddita aliꝭ ĩſtruãtur ꝙ nõ
debent ex talibꝰ ſcãdalizari ſed potiꝰ edificari. Si vo poſt
redditã rõnẽ ꝛ ꝺbitã ĩſtructionẽ adhuc ſcãdalizãtur:iã vi
deẽ ex malitia ꝑcedere ꝛ nõ ex ĩgrãtia : ꝛ tũc nihil de ꝑdi
ctis ẽ ꝑꝑ ſcãdalũ tale dimittẽdũ. ¶ 3ª ꝯ eſt in ſpãli de bo 3ª
nis tꝑalibꝰ an ſint dimittẽda ei q vult ea accipe:vel nõ re
petẽda ab eo q iã hꝫ:ꝑꝑ ſcãdalũ ipſiꝰ vel alteriꝰ vitãdum.
Ubi ſilr eſt diſtinguẽdũ ꝙ bona tẽporalia aut ſũt nr̃a: aut
nobis cõmiſſa ad ſeruãdũ ꝛ diſpẽſandũ pro cõitate: ſic bo
na ecclĩe cõmittunẽ ꝑlatis:ꝛ rectoribꝰ reipublice. Si ſunt
dimiſſa ad ꝯſeruãdũ vel diſpẽſandũ : tũc ꝑꝑ nullũ ſcãdalũ

ſunt dimittẽda vſurpãtibꝰ:ſꝫ ſunt repetẽda ſaluis debitis
circũſtãtiꝭ q̃ debẽt ĩ talibꝰ obſuari cuiꝰ rõ ẽ:qꝛ finalr cuſto
dia ꝛ diſpẽſatio taliũ incũbit his q̃bus cõmiſſa ẽ ex necẽita
te ꝑcepti.Et ideo ſic ꝑceptuꝫ nõ ẽ omittẽdũ ꝑꝑ ſcãdalũ ſic
nec iſtud.Si aũt ſint nr̃a:tũc dñm ſic ꝑus : qꝛ aut ſcãdaluꝫ
oriẽ ex malicia alicuiꝰ alienũ volẽtis vſurpare ꝛ detinere:
ꝛ illud ẽ paruipẽdẽdũ:tũ qꝛ noceret bono cõi.Dareẽ.n.ma
lis occaſio rapiẽdi aliena:tũ qꝛ nocẽt rapiẽtibꝰ q iniuſte ra 2
piẽdo vel detinẽdo alienũ peccarẽt. Uñ Grego.dicĩ in mo
ralĩ.loquẽs de rapiẽtibꝰ aliena.Quidã ſeruata charitate ꝑ
hibẽdi ſunt nõ ſola cura ne nr̃a ſubtrahãt:ſꝫ ne rapiẽtes ñ
ſoluꝫ ſua ſꝫ ſeipſos ꝑdãt.Aut ſcãdalũ oritur ex ignorãtia:ꝛ
iſtud eſt ſcãdalũ puſilloꝝ:ꝛ ꝑꝑ iſtud dimittẽda ſunt tꝑalia
ad tṕs quouſq̃ꝫ ſedeẽ ſcãdalũ ꝑ admonitionẽ vel quẽcũq̃ꝫ 3
aliũ modũ.Si aũt poſt ſufficiẽtẽ admonitionẽ ꝛ iſtructio
neꝫ ſcãdalũ nõ ſedaẽ:ꝑfectiõis ẽ ſua dimittere ſꝫ nõ neceſ
ſitatis:ꝛ qñq̃ꝫ nõ eſt ꝑfectionis:cũ crediẽ ꝙ repetẽdo illud
qđ aliꝰ iniuſte detinet:vel negãdo qđ iniuſte petit ille diri
ꝯ gaẽ ad cognitionẽ vitatis. ¶ 4ª ꝯ ẽ de ĩdifferẽtibꝰ.Ubi ſci
endũ ꝙ illa que ſunt ĩdifferẽtia ſicut comedere carnes vl
abſtinere:oĩno dimittẽda ſunt q̃re diu durat ſcãdalũ puſil
loꝝ.Uñ Augu.ĩ lib:de ſmone dñi ĩ mõte. Dãduꝫ ẽ qđ nec
tibi nec alteri noceat:ꝛ cũ negaueris qđ petit ĩndicãda ẽ ei
iuſticia:ꝛ meliꝰ ei aliqđ dabis cũ petẽtẽ iniuſte correxeris.
Apoſtolus aũt q vr dicere.i.ad Corin.6.ꝙ petere ſua in iu
dicio ſit delictũ:loqẽ in caſu in quo fideles de nouo ꝯuerſi
ad fidẽ trahebãt ſe ad iudicia infideliũ:qđ erat in ꝑiculuꝫ
ſubuerſiõis fidei:ꝑ eo ꝙ partes litigãtes q̃rũt fauorẽ iudi
cis:Et dñs q dicit Mat.15.Qui vult tecũ in iudicio ꝯtẽde
re ꝛ tunicã tuã tollere dimitte ei ꝛ paliũ.loqẽ de ꝯſilio:vel
ſi ſit ꝑceptuꝫ ĩtelligẽduꝫ ẽ vt dicĩ Aug.ſm ꝑparationẽ aĩ:vt
hõ ſit paratꝰ talia facere ſi hoc expedit ꝑmotioni fidei et
ꝯ bonoꝝ moꝝ. ¶ 5ª ꝯ ẽ de duabꝰ inſtãtiꝭ ꝯ ꝑdicta. Prima
qꝛ Hiero.dicit dimittẽdũ ꝑꝑ ſcãdalũ oẽ qđ põt dimitti ſal
ua tripliti vitate.ſ.vite:iuſticie:ꝛ doctrine:ſꝫ vltra bona ſpi 2
ritualr ꝑñt dimitti ſalua hac triplici veritate : ſicut adiple
tio ꝯſilioꝝ:largitio elemoſynarũ.aliogn ſemꝑ peccarent q
iſta bona ꝑtermitterẽt. g iſta ſunt ꝑꝑ ſcãdaluꝫ dimittẽda.
2ª inſtãtia ẽ:qꝛ doctrina ſacra:correctio ſrña: punire deli
cta ſũt q̃dã oꝑa ſpũalia:ꝛ tñ ſunt ꝑꝑ ſcãdalũ dimittẽda. er
go ꝛc̃.Minor ꝑꝫ de doctrina ꝙ ſit dimittẽda ꝑꝑ ſcãdaluꝫ:
qꝛ Mat.7.dẽ. Nolite dare ſctm̃ canibꝰ:nec margaritas ve
ſtras ſꝑgere ante porcos ne ꝯuerſi dirũpãt vos. Correctio
neꝫ aũt ſrnaꝫ dicĩ Aug.dimittẽdã ꝑꝑ ſcãdalũ.ꝑº de Ciuitate
dei.Et ſilr punitio delictoꝝ ẽ dimittẽda vbi timeẽ ſciſma
vt dicĩ Aug. ꝯ ꝑmenianũ. ¶ Sꝫ iſte ĩſtãtie parũ valẽt. Iõ
ad ꝑmã dñꝫ. ꝙ ĩ vitate vite ꝛ doctrine ꝛ iuſticie:nõ ſolũ cõ
ꝑhẽdiẽ id qđ ẽ de necẽitate ſalutis:ſꝫ id qđ ꝑmittiẽ ꝑfecti
us neccũ ad ſalutẽ vt ꝯſilia ꝛ elemoſyne. vñ talia nõ ſũt ꝑꝑ
ſcãdalũ dimittẽda ſimplr vl omittẽda ẽt ꝑꝑ ſcãdalũ puſil
loꝝ:ſꝫ ocultãda vel differenda ad tṕs quouſq̃ꝫ ſcãdaluꝫ ſe
deẽ:vel ꝑ legittimã excuſationẽ ſedari debeat. In caſu aũt
ĩ quo elemoſyna eẽt de necẽitate dãda ꝑꝑ extremã ĩdigẽtiã
pauꝑis:vel ĩgreſſus religiõis deberet totalr ĩpediri. Et iõ
dꝫ elemoſyna vel ingreſſus religionis ĩpediri vel differri.
¶ Ad ſcđaꝫ dñꝫ ꝙ doctrina ſpũalis cũ ſit genꝰ elẽoſyne q̃ ẽ
opus mĩe ad ſubleuãdũ miſeriã alterius nõ eſt dimittẽda
quando crediẽ ꝙ ex ea ſequatur ſpũalis ꝑfectus:qñ auteꝫ
ex ea non ſequiẽ ſpiritualis profectus : ſꝫ irritatio audien
tis iã nõ eſt bonũ ſpũale.Et iõ ſi tũc omittiẽ ꝑꝑ ſcãdalũ au 3
diẽtis:nõ omittiẽ aliqđ qđ ꝑ tc̃ hẽat rõnẽ boni ſpũalis.Si
militer dñꝫ eſt de correctiõe ſrna q̃ ordinaẽ ad correctionẽ
ſris.q̃ ſi nõ ſequaẽ:ſed potiꝰ frater ſcãdalizaẽ dimittere eã
nõ ẽ dimittere aliqđ ſpũale.Eodẽ mõ dñꝫ eſt de punitione
peccatoꝝ:qꝛ pene cũ ſint medicine.ad cohibẽdũ pctã in tã
tuꝫ habẽt rõnẽ boni inq̃tũ ꝑ eas pctã cohibenẽ: ſi aũt per
eas pctã nõ cohibeanẽ : tũc inflictio penarũ nõ ẽ bona nec
ꝯtiebiẽ ſub iuſticia.Et in hoc caſu loquiẽ Augu.qñ.ſ.ex ex
cõicatione ſequiẽ ꝑiculũ ſciſmatis : tũc excõicationẽ ferre
nõ ꝑtinet ad veritatẽ iuſtitie. ¶ Ad argm̃ in oppm̃ dicẽdũ
ꝙ xp̃s nunq̃ꝫ ſcãdalizauit actiue lꝫ illi ſcandalizati fuerint
paſſiue:ex malitia:non ex infirmitate.

¶ De diſpari cultu. Di. XXXIX a

POſt hec de diſpari cultu videndũ
eſt: hic eſt enim vna de cauſis qui
bus perſone illegittime fiũt ad con
trahendũ matrimoniũ. Nõ.n. licet
xp̃iano cuꝫ gẽtili vel iudea inire cõ
iugiuꝫ:qꝛ etiã in veteri teſtamẽto ꝑhibitũ eſt fi
deles viros infideles ducere vxores: dñõ dicẽ
te. Nõ accipias vxorẽ de filiabus alienigenaruꝫ
filiꝭ tuis:ne traducant eos poſt deos ſuos. Iu
xta hoc dñi preceptum iudeoꝝ cõiugia cuꝫ alie
nis inita heſdras ſeparauit. Hoc ideꝫ etiã in no
uo teſtamẽto ſeruatur. Unde Aug. Ne nubat
femina niſi ſue religionis viro : vel ne vir talem
ducat vxorẽ. Id enim vt dicis iubet dñs. docet
apoſtolus. vtrũq̃ꝫ precipit teſtamẽtũ. Itẽ Am
bro. Caue xp̃iane gẽtili vel iudeo filiã tuaꝫ tra
dere. caue ne gentileꝫ : vel iudeaꝫ: vel alienige
nam.i.hereticã ꝛ oĩnẽ alienaꝫ a fide tua vxo
rem acceꝛſias tibi. Itẽ. Siquis iudee: ſiue xp̃ia
na iudeo: ſiue iudea xp̃iano carnali cõſortio mi
ſceatur: q̃cũq̃ꝫ tãtuꝫ nephas admiſerit a xp̃iano
cetu ꝑtinus ſegregeẽ. Ex his aliiſq̃ꝫ pluribꝰ te
ſtimoniꝭ apparet nõ poſſe contrahi coniugiuꝫ
ab his qui ſunt diuerſe religionis ꝛ fidei.

¶ De ꝯiugio fidel ꝛ ĩfidel ꝛ duoꝝ ĩfideliũ. b
Hic autẽ videtur obuiare quod apoſto
b lus ait de imparibus coniugiꝭ: Ego di
co nõ dominꝰ. Siq̃s frater habet vxorẽ
infidelẽ: ꝛ hec cõſentit habitare cum illo: nõ di
mittat illã : ꝛ ſi qua mulier ꝛc̃. Sed aliud hoc
eſſe : aliud illud euidenter oſtendit Augu. Ibi
eniꝫ agiẽ de illis cõiugiꝭ fideliũ: que cõtrahun
tur ab eis in diſpari religione ꝛ fide manẽtibus
Aplus vere ait de illis q vniꝰcuiuſdeꝫ infidelita
tis fuerũt qñ cõiũcti ſunt. Sed cũ veniſſet euan
geliũ alter ſine altera credidit. Intelligis ne qđ
dicam: Attende vt rem ipſam diligẽtius expla
nem. Ecce coniuges duo vnius ĩfidelitatis fue
runt quando coniũcti ſunt nulla de his queſtio
eſt que ꝑtineat ad illud preceptuꝫ veteris ꝛ no
ui teſtamẽti:quo prohibetur fidelis cuꝫ infide
li copulare coniugium. Iã ſunt cõiuges ꝛ am
bo adhuc ſunt infideles. Tales ſunt adhuc qua
les ꝯiuncti ſunt. Uenitq̃ꝫ euangelij predicator:
credidit corum vnus vel vna : ſed ita vt infide
lis cum fideli habitare conſentiat : non iubet

dñs vt fidelis īfidelē dimittat taliter cōiunctū. Nec apl's iubet ut ñ dimittat: ſed ꝯſuluit: ut ſiqs alr̄ agat ñ ſit trāſgreſſor: ſicꝫ ⁊ de virgib⁹ ꝯſuluit: Monet āt qḋ ē lucrādi occaſio cuꝫ poſſit licite relinqre ſꝫ nō expedit. Tūc.n. nō expedit id qḋ licitū ē qñ pmittit̄ qdē: ſꝫ ipi⁹ vſus alijs aufert īpedimētū ſalutis: ſic diſceſſio fidel' ab īfideli: quā nō ꝓhibꝫ dñs: qꝛ corā illo ñ ē iniuſta. ſꝫ apl's ne fiat: ꝯſilio charitatis ſuadet vt nemo ī ea re iuſſionis neceſſitate teneat̄: ſꝫ ꝯſilij volūtate libere faciat. Ex his mōſtrat̄ īter fideles ꝯiugiū eē: ⁊ cōſiliū apl'i ñ obuiare p̄cepto dñi: quo iubet fidelē nō iūgi īfideli: ⁊ ſi ꝯiūcti fuerit ſepari. Legit̄.n. ꝙ heſdras ꝓpheta: imo dñs per eū iuſſit iſrl'itis vxores dimittere alienigenas: ꝑ q̄s ibāt ad deos alienos: nō ille ꝑ maritos acqrebat̄ deo. Recte hoc p̄cepit: qꝛ ꝑ moyſeꝫ iuſſerat dñs ne qs vxorē alienigenā duceret. Merito ergo q̄s duxerāt dño ꝓhibēte: dño iubēte dimiſerūt: qꝛ vt ait Amb. Nō ē iputādū m̄rimoniū qḋ extra decretū dei factū eſt: ſꝫ cognoſcit̄ emēdādū: vt qñ fidel' infideli copulat̄. Sꝫ ut ait Aug. Cū cepiſſet gētib⁹ euāgeliū p̄dicari: iā ꝯiūctos gētiles gētilib⁹ cōpit ꝯiugib⁹: ex qb⁹ ſi nō ābo crederēt: ſꝫ vnus vel vna: ⁊ īfidelis cū īfideli cōſentiret hītare: nec ꝓhiberi a dño debuit fidel' īfideleꝫ dimittere nec iuberi. Jō nō ꝓhiberi: qꝛ iuſticia ꝑmittit a fornicāte diſcedē. ⁊ īfidel' hōis fornicatio ē maior ī corde: nec vera ei⁹ pudicitia cū ꝯiuge dici p̄t: qꝛ oē qḋ ñ ē ex fide pctm̄ eſt: q̄uis verā fidel' hēat pudicitiā ēt cū īfideli ꝯiuge q̄ ñ hꝫ verā. Jō āt nec iuberi: q nec ꝯtra iuſſionē dñi gētiles fuerūt ābo ꝯiūcti. Licitū ergo erat ꝑ iuſticiā fideli īfidelē dimittere: ſed licitū nō erat faciēdū ꝓꝑ liberā bēiuolētiā. Euidēter app̄et ⁊ īter īfideles ꝯiugiū eē ⁊ apl'ꝫ de ill' agē: q ī īfidelitate ꝯiūcti fuerūt: ⁊ poſt alter ad fidē ꝯuerſus eſt: cū quo ēt fidel' hītare ꝯſenſit. ⁊ hīc nō dimittē fideli ꝯſuluit apl's: qꝛ forte ꝑ fidē ſaluabit̄ īfidel'.

¶ De fornicatione ſpirituali ob quā poteſt dimitti coniunx. c

p Oteſt tñ licite dimittere: qꝛ in īfideli eſt fornicatio: ſi nō corꝑis tñ mētis. Cauſā eñ fornicatiōis dñs excepit. Fornicationeꝫ vero gn̄alē ⁊ vl'ēꝫ ītelligere cogimur nō mō.ſ. corporalē ſꝫ ſpūalē: de q̄ Aug. ait. Jdolatria ⁊ q̄libꝫ noxa ſupſtitio fornicatio ē. Dñs aūt pmiſit cā fornicationis vxorē dimitti: ſꝫ nō iuſſit: ⁊ ſic dedit apl'o locū monēdi. vt q voluerit nō dimittat: poteſt tamen licite dimittere. Si.n. fornicatio carnis deteſtanda eſt in cōiuge: q̄to magis fornicatio mentis.i. infidelitatis.

¶ Pro qbus vitijs poſſit dimitti. d

f J aūt q̄ris an ꝓꝑ aliud vitiū niſi ꝓꝑ īfidelitatē vel ydolatriā poſſit dimitti: Attēde qd Augu. ait. Si infidelitas fornicatio eſt ⁊ ydolatria īfidelitas: ⁊ auaricia ydolatria: nō ē dubitādū ⁊ auariciā fornicationē eſſe. Quis ergo q̄libet illicitā cōcupiſcentiā pōt a fornicatiōis gn̄e ſparare: ſi auaricia fornicatio ē. Ex quo ītelligit̄ ꝙ ꝓpter illicitas cōcupiſcētias nō tm̄ que in ſtupris cū alienis viris vel femis cōmittunt̄: ſꝫ ob quaſlibet q̄ aīam a lege dei ab errare faciunt ⁊ ꝑnicioſe corrūpi: poſſit ſine crimine ⁊ vir vxorē ſuam dimittere ⁊ vxor viruꝫ. Jtē rectiſſime dimittit ſi viro ſuo dicat: nō ero vxor tua niſi mihi de latrocinio diuitias cōgreges: vel niſi ſolita lenocinia exerceas aut ſi quid aliud facinoroſū vel flagitioſuꝫ a viro ſuo expetat. Tūc ille ſi veraciter penitēs ē: habetq̄ꝫ fideꝫ ꝑ dilectionē operātē: mēbrū qḋ eum ſcādalizat amputabit. Ex his apparet ꝙ nō ſolū īfidelitas ſed etiā quelibet cōcupiſcentia q̄ ꝑnicioſe turpiterq̄ꝫ corrūpit: fornicatio ſpūalis eſt: ꝑ quaꝫ vir vxorē vel vxor virū dimittere pōt. Conſuluit tñ apl's ne fidelis dimittat īfideleꝫ volētē cohabitare: nec a deo reuocare.

¶ Si fideli libeat aliam ducere infideli diſcedēte vel dimiſſa. e

h Jc q̄rit̄ ſi fidelis dimittat infidelē: vel īfidelis a fideli diſcedat: an liceat fideli aliā ducere. Videt̄ auc̄tas teſtari ꝙ illa viuente alterā ducere nō valeat. Amb. eñ verba apl'i expōnēs ait. Alioqn ſi diſcedītis ab inuiceꝫ ⁊ volētes cohabitare dimittitis ⁊ alijs vos copulatis: adulteri eſtis: ⁊ filij veſtri q de hac copula naſcūtur: īmūdi.i. ſpurij ſūt. Jtē. Siqs habuerit vxorē virgineꝫ ante baptiſmū: viuente illa poſt baptiſmuꝫ alteram habere non pōt. Crimia eñ in baptiſmo ſoluunt̄ nō cōiugia.

¶ Que premiſſis contraria vident̄.

f Ed ecōtra Ambro. teſtat̄. Si īfidelis dicit apl's diſcedit: diſcedat. Nō eñ eſt ſeruituti ſubiect⁹ frater aut ſoror in hmōi: qꝛ nō debet̄ reuerētia cōiugij ei q horret auctorem cōiugij. Nō eſt eñ ratū m̄rimoniū: qḋ ſine deuotione dei eſt: ⁊ iō nō eſt pctm̄ ei q dimittitur ꝓꝑ deū: ſi alij ſe copulauerit. Cōtumelia.n. creatoris ſoluit ius m̄rimonij circa eū qui relinquit̄ ne accuſet̄ alij copulatus. Jnfidelis aūt diſcedēs ⁊ in deū peccat ⁊ in m̄rimoniū: nec ē ſeruanda ei fides cōiugij: qui iō receſſit ne audiret xp̄m eē deū xp̄ianorꝫ ꝯiugiorꝫ. Si vero ābo crediderit ꝑ cognitionē dei cōfirmat̄ cōiugium.

¶ Determinatio. g

a Ttende hic p̄dictis cōtraria poſſe videri: ita vt ſibi Ambroſi⁹ ꝯtradicere videatur. Sed diſtiguēdū ē hic aliud eē dimittere volentē cohabitare: aliud dimitti ꝓpter deum ab illo q horret nomē xp̄i. Jbi.n. lex beniuolentie nō ſeruat̄. Hic veritas cuſtodit̄: ⁊ iō cuꝫ liceat dimittere volētē cohabitare: nō tamen ea viuente aliā ducere licet. Diſcedentē vero ſeq nō oꝫ: ⁊ ea viuēte aliā ducere licet. Sꝫ hoc nō eſt intelligendū niſi de his qui in īfidelitate ſibi copulati ſunt. Sed ſi ad fidē vterq̄ꝫ cōuerſus ē: vel ſi vterq̄ꝫ fidelis matrimonio ꝯiūctus eſt: ⁊ poſt alter eorꝫ a fide diſceſſerit: ⁊ odio fidei ꝯiugē reliquerit: dimiſſus diſcedēteꝫ nō comitabitur: nec tñ illa viuēte alterā ducere poterit: qꝛ īter eos fuerat ratū coniugium: quod nō poteſt diſſolui.

¶ Quidam dicunt cōiugiū nō eſſe inter infideles: ⁊ quare. h

f Unt tamen nōnulli qui īter īfideles aſſerunt non eſſe coniugiū: qꝛ nec rata nec legittima: qꝛ aplus ait. Oē qḋ nō eſt ex fide: pctm̄ eſt. Eorū aūt ꝯiunctio nō ē ex fide: ⁊ ideo pctm̄ ē. Nō eſt ergo cōiugiū: qꝛ nullū cōiugiū pctm̄ eſt. Aug. etiā dicit: qꝛ nō eſt vera pudicitia īfidelis cū fideli. Sꝫ vera negat̄ eſſe pudicitia: nō ꝙ īfideliū ꝯiugiū nō ſit verū: ſꝫ qꝛ non habet illud triplex bonū: qḋ excuſat coitū ⁊ meret̄ p̄miū. Jtē illud apl'i. Oē qḋ non eſt ex fide pctm̄ eſt: nō ſic ē ītelligēdū eſt: vt qcquid fit ab infidelibus pctm̄ ſit: ſed omne qḋ fit cōtra fidē ideſt cōſcientiā: male fit: ⁊ ad gehēnā edificat. Vel in omni eo quod infidelis facit peccat: nō qꝛ illud facit: ſed qꝛ nō eo modo illud facit quo debet: nō referens ad debitum finem.

¶ Qꝛ legittimum ſit coniungium infideliū ſed nō ratum: ⁊ quare. i

c Opula ergo maritalis que eſt inter infideles cōiugiū eſt legittimū: ſed nō ratuꝫ. Legittimū qꝛ eſt īter legittimas ꝑſōas: ſed nō ratū: qꝛ ſine fide. Cōiugiū vero fideliuꝫ ē legittimū ⁊ ratū: ſi tñ legittime ſunt ꝑſone. Qꝛ autē legittima ſit infideliū ꝯiūctio Aug. teſtat̄ dicens. Vxor legittima a ſocietate ꝯiuncta ſine vlla culpa relinquit̄ ſi cū viro xp̄iano ꝑmanere noluerit. Ex hoc etiā probat̄ ꝙ infideli ad fidē cōuerſo apoſtolus cōſuluit infidelem nō dimittere: quod nō faceret: ſi nō eſſet inter eos legittimū coniugiū. Legittimū eſt quod legali inſtitutione vel prouincie moribus: non cōtra iuſſionem domini contrahitur.

Circa trigeſimānonā diſtinctionē querit̄ de diſpari cultu vtrum īpediat m̄rimo^m. Et videtur ꝙ nō: qꝛ diſparitas cultus erat in Moyſe ⁊ Joſeph ex vna parte: ⁊ vxoribus eorum ex parte alia: ⁊ tamen fuit verū m̄rimoniū nō fornicatio. ergo. ⁊c. ¶ Cōtra in l'ra. ¶ Rñ°. hic ſunt tria videnda. p̄mo de m̄rimo° īter fidelē ⁊ īfidelē. 2° de m̄rimo° inter īfideles. 3° de alijs impedimentis.

Quantuꝫ ad p̄muꝫ ſunt tres q̄nes. ¶ Prima de tēpore ante legē: vbi vident̄ multa ante legeꝫ īſpirata prib⁹ ⁊ releuata que poſtea fuerūt in lege ſcripta: ſicꝫ de circūciſiōe ⁊ plr̄alitate vxorꝫ. Jta ēt nihil ꝓhibet p̄riarchis qb⁹ fcā ē terre chanaā ꝓmiſſio īſpiratū ne cū ill' inirēt ꝯnubia niſi trāſirēt ad ipſorꝫ ritū: vñ nec abraaꝫ permiſit ꝙ ibi Jſaac vxoreꝫ duceret: nec Jſaac Jacob: Jacob v° de dyna cōſenſit danda illis qui circuncidi volebant. ⁊ ſ̄m hoc Eſau peccauit ꝯhēs cū illis de terra chanaaꝫ: qḋ iō ꝯ volūtatē p̄ris ⁊ m̄ris erat q̄ſi reputarēt fornicationē non verū m̄rim^m. Qḋ autē arguit̄ de Moyſe ⁊ Joſeph vel diſpēſatiue hoc fecerūt vel nō erāt de chananeis. Alij vero dicunt ꝙ ante legē licuit. p^a ꝙ ¶ Scđa q̄ eſt. ꝙ tp̄e legis nō licebat cū chananeis ꝯhere nec eē poterat niſi trāſirēt ad ritum eorꝫ raſis vnguib⁹ ⁊ capillis ⁊ hꝫ: ⁊ ſic Naſon duxit Raab de Jerico: ſꝫ cū alijs licebat: ſicut Booz Ruth moabitidē duxit: ⁊ Heſter nupſit aſſuero. Primū aūt m̄rimoniū Edras ſeparauit. 2^a ꝙ ¶ Tertia q̄ eſt. ꝙ tp̄e gr̄e baptiçat⁹ cum nō baptiçata vel ecōtra q̄uis cathecumina nō p̄t inire m̄rimoniū: qḋ ſi fiat nullū eſt partiꝫ iure diuino: qꝛ añ baptiſ^m nullū eſt ſacrꝫ: vñ viculū m̄rimonij tale q̄le eēt poſt bap^m ante bap^m eē nō pōt. Cuius ſignū eſt ꝙ m̄rimo^m poſt bap^m celebratū ⁊ ꝯſūmatū nō pōt ſolui ꝓꝑ qḋ dr̄ ratū: ſed añ baptiſmū ſic: vñ dr̄ nō ratū: q̄ſi aliqḋ reale vinculū hꝫ poſt qḋ nō ante. Et qꝛ m̄rimo^m nō claudicat ſi vinculuꝫ nō fit ī nō baptiçato: ⁊ ꝑ ꝯñs nec ī baptiçato: ſꝫ cū h̄ eſt ſtatutū eccl'ie ſine quo lꝫ nō eēt ſacr̄m: eēt tñ verū matri^m: nūc aūt nō eſt reddēte eccl'ia tales ꝑſonas īhabiles. Ubi āt vterq̄ꝫ eſt baptiçatus lꝫ alter vel vterq̄ꝫ ſit infidelis: verū eſt m̄rimo⁹ ſed cōtrahere nō oꝫ quis cū infideli. Nihilominus hereticus baptiçat⁹ ſicut alia ſacr̄a v̄a ꝯfert ⁊ recipit ſic ⁊ iſtud. 3^a ꝙ

Quantū ad ſcđm de m̄rimonio infideliū ſunt etiam tres q̄nes. ¶ Prima q̄ eſt. ꝙ ꝓut eſt in officiū nāe eſt verū matri^m inter eos in qbus eſt nā ītegra maxime q̄tū ad cauſas eēntiales: qꝛ ⁊ cōſenſus ⁊ exp̄ſſio eius eſt in eis ſicut in alijs: dū tñ ſint ꝑſone habiles ſ̄m legē nature ⁊ diuinā. Naꝫ in gradu ab eccl'ia ꝓhibito p̄nt ꝯhere: cū eccl'ia nō poſſit aut nolit in hoc his q foris ſunt legē īponere. Videret̄ autē alicui ꝙ ſi ſoli lege nāe pr̄ ⁊ mr̄ a m̄rimonio excludunt̄ ꝙ īter infideles nō iudeos nulla alia ꝑſona a matrimonio excluderet̄: qꝛ precepta que non ſunt moralia nec de lege nature erāt cerimonialia que nō ligabant niſi iudeos qui ſe obligauerunt ſicut de circūciſione: vnde dicēdū ꝙ oēs ꝑſone lege diuina ꝓhibite: lege nature ꝓhibent̄. Sed deo diſpenſante a p̄ncipio humāi generis ⁊ poſt diluuiū vt multiplicaret̄: licuit frī hr̄e ſororē: alr̄ multiplicari nō potuiſſēt ſicut ⁊ de pluralitate vxorꝫ fuit diſpēſatuꝫ. p^a ꝙ ¶ Scđa q̄ ē. quō ꝯuerſus habeat cōmanere cū non ꝯuerſa: qꝛ ſi ille non vult cohabitare ſine ꝯtumelia creatoris vel qn ipſe ꝑtrahat ad infidelitatē iſte nō oꝫ cōmanere ſi autē velit iſte pōt cōmanere ſi vult vel diſcedere ſi mauult: ſicꝫ ⁊ cū altera p̄t nō cōmanere ſed ꝯtinere vel religionē ītrare: aut votū ꝯtinētie emittere: quo facto ēt ſi ali⁹ poſtea ꝯuertat̄ nō ei reddet̄. Rōnē h⁹ docto. aſſignāt: qꝛ mortuus alicui vite libat̄ ab obligationib⁹ illi⁹ vite: ſicꝫ religioſus mortu⁹ mūdo nō eſt obligat⁹ ad vota ꝓmiſſa mūdo. 2^a ꝙ ¶ Sꝫ ꝯ h̄ arguūt qdā: qꝛ baptiçat⁹ morit̄ cū p̄e ⁊ pena: ſꝫ ñ

obligatiōi q̄ nec ē cl̄pa nec pēa. vñ ſi deberet pecuniā debe
ret eā reddere ⁊ teneret̄. g̈ cū mr̄imo^m nō ſit cl̄pa nec pēa
q: erat ante pctm̄: baptizat⁹ tenet̄ reddere debitū ɔiugale
Et dicendum eſt ad hoc. ꝙ quia mortuus eſt infidelitati:
inde eſt ꝙ nō tenet̄ reddere debitū qđ poſſet ad īfidelita
tem ꝑducere ꝓlez inde cōceptā: q: vnuſqſq; parētū nitit̄
ꝓlez trahere ad ſectā ſuā: ſic̄ de btō Aug. habet̄ ꝙ hortāte
fideli mr̄e vt baptizaret̄: ɔdicēte gētili pr̄e baptiſma eius
dilatū eſt. g̈ ꝑꝑ ꝑiculū ꝓlis q̄ īde poſſet gnāri ⁊ eſt educāda
ad cultū dei qđ īfidelis credit̄ viſilr̄ īpedire: licz dimittē.
ſic̄ ī caſu ꝑꝑ ſeipſuz qñ nollet cohītare niſi ad īfidelitatem
ꝯtrahēdo: vñ q: hodie eſt maı⁹ ꝑiculū ꝑuertēdi fidelē q̄
3ª ꝗ ſpes ɔuertēdi īfidelez ex ɔuictu nō ꝑmittit̄. ¶ Tertia ꝗ ē
an liceat ɔhere. Et dōz ꝙ nō illo nollēte cohītare ſine ɔtu
melia ⁊ ꝑiclo: alr̄ aūt ſic. Sz īfideli diuertēte: liberi apud
ɔuerſaz ſunt alēdi niſi habeāt vſuz rōnis vt eligāt quē ſeq
pª opi. volūt. idez ɔhēdo aūt mr̄imo^m ſunt duo dubia. pmo quo
ad ɔuerſuz qñ ſoluat̄. Quidā. n. dicūt ꝙ ſtatim qñ nō vult
cohītare ſine ɔtumelia ſm illos v̄ſus. Spnas ſpnentē vel
blaſphemare volētez. Naz ſunt abſq; mora ſic vincula ru
pta pora. Cr aūt ſi ɔuertat̄ tenet̄ p̄us ɔuerſus añ votum ⁊
mr̄imo^m ipſaz recipe: hoc ē q: lz ſit vinculuz ſolutū adhuc
tñ retinet vinculū ſpōſalioꝝ ⁊ ſic tenet̄ ɔhere: vel q: blaſ
phemia creatoris ſoluit ſi ē ꝑpetua: alr̄ nō. Qñ aūt añ votū
2ª opi. vel mr̄imo^m tollit̄ ꝑpetua non videt̄. Alia opinio ē ꝙ non
ſoluit̄ quouſq; ɔhat ſcđz mr̄imo^m. Poſſet. n. imaginari ꝙ
mr̄imo^o infideliū nō eſt aliqđ reale vīculū dirimēdū plus
q̄ in ſpōſalib⁹: cuz nō ſit ſacrm̄ aliqđ añ bap^m. vñ añ bap^m
vtriuſq; vel alteri⁹ ex ſtatuto eccl̄ie pōt illud mr̄imo^m ſol
ui: ſic̄ ſpōſalia in ml̄tis caſib⁹ ſoluūtur vel tollunt̄ ſtatuto
eccl̄ie. Vñ ſic̄ ꝑ mr̄im^m ſequēs ſoluūtur ſpōſalia p̄cedētia:
ſic ꝑ ſequēs mr̄imo^m tollit̄ p̄cedēs ñ ratū ſpōſalib⁹ ɔpatū.

pª ꝗ **Quantū** ad 3^m an ꝑꝑ aliud poſſit ɔiunx dimitti ſunt tres ꝗones. ¶ Prima ꝙ lz ñ ſit fornicatio
carnalis ſupueniēs nec īfidelitas: ſi tñ ſit tale crimē ꝙ tiet
ɔiunx corpi ſuo: nec p̄t ſibi ſecure alr̄ ꝓuideri licz dimittē:
ſicut vxor in cui⁹ vtero vir ꝑ ſeuitiā tres pueros occiderat:
q: ſi nō tenet̄ debitū reddere cuz ꝑiculo corpis: multo mi
nus cohītare. de reſti. ſpo. c. Ex trāſmiſſa. ⁊ c. Lr̄as in fine.
vbi dr̄ ꝙ vxor nō ē reddēda viro vbi timet̄ tāta ſeuitia vi
ri ꝙ nulla cautiōe pōt ei ſuccurri ſecure. Vñ falſa eſt glo.
de diuor.: c. z. ꝙ nō eſt dimittēda vxor ēt ſi vite viri fuerit
inſidiata: nec hoc dicit decretalis quā allegat: vñ ⁊ quedā
alia de facto dicebat viruz ſuuz latrocinys deditūz nō poſ
ſe corrigi ꝑꝑ qđ ⁊ ipſa ꝑiclitabat̄ oī hora: de q̄ ɔſultū eſt ꝙ
dimitteret viruz: qđ gnālr̄ verū ē ꝙ vbi ɔiunx nō pōt alr̄
ꝓuidere ſecuritati ſue vite niſi ɔiugē dimittendo: nō tene
tur ei debitū reddere nec cohītare cuz ꝑiculo corpis ſui.
2ª ꝗ ¶ Scđa ꝗ ē. ꝙ idē videt̄ qñ ɔiunx nō vult alr̄ cohītare ni
ſi ꝑmittat cū peccare ⁊ eſt icorrigibilis ⁊ ꝯtrahit ipſuz ad
crimē: ita ꝙ lz nō cogat̄ peccare: tñ ꝓpter ꝑiculum ſue fra
gilitatis ne ɔiugalis ſocietas ipſuz ꝯtrahat ad pctm̄: tene
at illud. Si oculus tu⁹ dexter ſcādalizat te erue eū ⁊ proy
ce abs te: ſicut in lr̄a dr̄. Si. n. cuz ꝑiculo corporis nō tenet̄
manere: multo minus cuz ꝑiculo aīe. Et ſicut nō tenet̄ ꝑꝑ
infidelitatē: ita nec ꝑꝑ ꝑiculū alioꝝ criminuz: lz ad nulluz
poſſit cogi. Et lz iſtud ſit graui⁹ q̄ alia: tñ minimuz ꝑiculū
mortalis p̄pōderat maxio ꝑiculo corpis. Et lz in hoc ſit diſ
ſimile ꝙ inuito aufertur vita corpis nō aīe: tñ iſta diſſimi
litudo ita tz in crimīe infidelitatis. ſic̄ in alio: q: nullū pec
3ª ꝗ catuz cadit in īuituz. ¶ Tertia ꝯº eſt. ꝙ ꝑꝑ alia crimīa ī q
bus ɔiunx nō timet ꝓbabilr̄ aīe ſue nec corpi nō dz dereli
quere ɔiugē etiā ſi ſit incorrigibil̄: niſi ſit fornicatio carna
lis in qua ꝑꝑ vnicuz actuz pōt dimitti: aut ſpūalis ꝑꝑ quaz
incorrigibilez poteſt dimittere: ⁊ ſic intelligitur. de diuor.
c. y. ¶ Argu^m in oppoſitum ſolutuz eſt.

¶ De cognatione carnali ⁊ ſpirituali ⁊ prius de carnali. Di. XL. a

Nunc ſupeſt de cognatiōe aliqđ di
cere. Eſt aūt cognatio alia carnal:
alia ſpūal̄. Primū ō carnali cogna
tiōe ⁊ affinitate īſpiciam⁹. Cogna
ti ergo vel affines ī ſeptimo gradu
vel īfra copulari nō debēt. Vñ Gre. Progeniē
ſuā vnūquēq; vſq; ad ſeptimā obſeruare decer
nim⁹ gnātionē: ⁊ q̄diu ſe agnoſcūt affinitate ꝑ
piquos ad ɔiugalē copulā accedere denegam⁹:
qđ ſi fecerint: ſeparent̄. Itē Nicola⁹ papa. De
ɔſanguinitate ſua nullus vxorē ducat vſq; poſt
gnātionē ſeptimā: vel quouſq; parētela cogno
ſci pōt. Itē nulli ex ꝓpinqtate ſui ſanguis vſq;
ad ſeptimū gradū vxores ducant. His auctori
tatib⁹ aliſq; plurib⁹ ɔſanguineoꝝ cōiūctiōes ꝓ
hibent̄ vſq; ad ſeptimuz gradum.

¶ De cōputatiōe graduū ɔſanguīitatis. b

q **Q**uomodo aūt gradus ɔſanguinitatis cō
putādi ſint Iſidorus oñdit ſic. Series
cōſanguinitatis ſex gradib⁹ dirimit̄ hoc
modo. Filius ⁊ filia qđ ē frater ⁊ ſoror ſit ipſe
trūcus. Illis ſeorſum ſeiūctis: ex radice illi⁹ trū
ci egrediunt̄ iſti ramiſculi: nepos ⁊ neptis pri
mus. ꝓnepos ⁊ ꝓneptis ſcđs. abnepos ⁊ abne
ptis terti⁹. atnepos ⁊ atneptis q̄rtus. trineptos
⁊ trineptis qnt⁹. trinepotis nepos ⁊ trinepotis
neptis ſext⁹. Attēde ꝙ ſex gradus tm̄ ponit Iſi
do. Q: trūcū īter gradus nō cōputat. Alij vero
q̄ ſeptē gradus ponūt trūcū īter gradus compu
tant. varie nāq; cōputant̄ gradus cōſanguinita
tis. Alij eniz patrē in prīo gradu: filios in ſcđo
ponūt. Alij primū gradū filios appellāt: negan
tes gradū cognatiōis īter patrē ⁊ filiū eſſe: cum
vna caro ſint pater ⁊ fili⁹. Auctoritates ergo q̄
cōſanguītatis cautelā vſq; in ſeptimū gradū ꝓ
hibent: patrē ponūt in primo gradu. Ille vero
q̄ vſq; ad ſextū gradū ꝓhibēt: primū gradū fili
os appellāt: atq; ita fit vt eedē ꝑſone ſm hāc di
uerſitatē īueniant̄ in. vi. ⁊ vij gradu. Patrem
vero in prīo gradu ponit q fratres dicit eē ſcđz.
Hoc mō cōputat Zacharias papa ingens. Pa
rētele gradus talr̄ cōputam⁹. Ego ⁊ frater me⁹
vna generatio ſum⁹: primūq; gradū efficim⁹.
Rurſus fili⁹ me⁹ ⁊ fratris mei fili⁹: ſcđa genera
tio ſūt: ⁊ ſcđz gradū faciūt: ad hūc modū cetere
ſucceſſiones. Inter illos vero qui ſex cōputant
gradus et illos qui ſeptē cōputāt gradus nulla
in ſenſu exiſtit diuerſitatis: q̄uis in numero gra
duū varietas videat̄. Altia vero gnātio ſia fra
trib⁹ ſumat initiū numerādi ſeptima inuenitur.

¶ Quare ſex gradibus computantur. c

q **Q**uare vero ſex cōputet Iſidor⁹: ipſe apit
dicēs. Cōſanguītas dū ſe paulatiz ꝓpa
ginū ordinib⁹ dirimēs vſq; ad vltimuz
gradū ꝯtraxerit ⁊ ꝓpinqtas eē deſierit: tūc pri
mū lex in mr̄imony vinculū eā recipiet ⁊ quo
dāmō īcipiet reuocare fugientē. Idō añt vſq; ad
ſextū generis gradū ɔſanguītas ɔſtituta eſt: vt
ſic̄ ſex etatib⁹ mūdi gnātio ⁊ hoīs ſtat⁹ finit̄: ita
ꝓpinqtas generis tot gradib⁹ termīnet̄. In his
ſex gradib⁹ oīa ꝓpinquitatū noīa cōtinent̄ vltra
quos nec affinitas inueniri: nec ſucceſſio poteſt
ampli⁹ propagari. Scđm alioꝝ ſeptez gradus
iō cōputant̄ vt ita poſt ſeptē gradus ſpōſus ſpō
ſe iungat̄. ſic̄ poſt hāc vitā que ſeptē dieb⁹ agit̄
eccl̄ia xp̄o iūget̄. His aūt occurrit illud qđ Gre
go. Aug. angloꝝ ep̄o: a quo reqſit⁹ fuerat quo
ta generatione debeant copulari: reſcribit ſic.
Quedā lex romana ꝑmittit: vt ſiue fratris vl̄ ſo
roris ſeu duoꝝ fratrū germanorū: ſeu duarum
ſororꝝ: filius ⁊ filia miſceātur. Sed experimento
didicimus ex tali ɔiugio ſobolē nō poſſe ſuccre
ſcere. Vñ neceſſe eſt vt quarta vel qnta genera
tio fideliū licenter ſibi cōiungat̄. Sz poſt mul
tum tpis idez Grego. a felice meſſine ſicilie p̄ſu
le reqſitus: vtrū Augu. ſcripſerit vt angloꝝ q̄r
ta generatione cōtracta matrimonia nō ſoluerē
tur: iter cetera talē reddidit rōnez. Qđ ſcripſi
Augu. angloꝝ ep̄o: ipſi etiā angloꝝ gēti que nu
per ad fidē venerat: ne a bono quo cepat metuē
do auſteriora recederet ſpecialr̄ ⁊ nō generalr̄
me cognoſcas ſcripſiſſe. Nec iō hec eis ſcripſi:
vt poſtq̄ in fide fuerint ſolidati: ſi infra ꝓpriaz
ɔſanguinitatem inuenti fuerint non ſeparentur
aut infra affinitatis lineā. i. vſq; ad ſeptimā ge
nerationem iungantur. Qđ I

Circa quadrageſimā diſtinctionē q̄rit̄ de ɔſanguītate vtrū īpediat
mr̄imoniū. Et videt̄ ꝙ nō: q: coꝝ que ſunt
magis ɔſimilia cōueniētior eſt ɔiūctio. Oē
eniz aīal diligit ſuuz ſimile: ⁊ oīs caro ad ſi
bi ſimilē cōiūget̄. Eccl̄. iz. Sed ɔſanguinei
ſunt ꝓpingores ⁊ ſimiliores. g̈ ⁊c̄. ¶ Item
nulla mulier pōt eſſe propingor viro q̄ Eua fuit Ade: de
cuius coſta fuit formata: vt habet̄ gene. z. Sz Eua fuit con
iuncta mr̄imonialr̄. g̈ ⁊ cetere pn̄t ɔiungi quātūcūq; ꝓpin
que. ¶ Cōtra. Illud qđ īpedit bonū ꝓlis dz mr̄imo^m īpedi
re: ſz ɔſanguinitas eſt hm̄. dicit. n. Grego. in lr̄a experimēto
didicim⁹ ex tali ɔiugio ſobolē nō poſſe ſuccreſcere. g̈ ɔſan
guinitas īpedit mr̄imoniū. ¶ Itē Leuit. 18. dr̄. Oīs homo
ad primā ſui gnīs nō accedat. ¶ Rñº. hic ſunt tria viden
da. pmo qđ ſit ɔſanguītas: linea: ⁊ gradus. 2º de compu
tatione graduum. 3º de prohibitione.

Quantuz ad p̄muz ſunt tres ꝗnes. ¶ Prima qđ ſit ɔſanguītas ⁊ vnde dicat̄. Eſt autē conſan
guinitas vinculū ꝑſonarū ab eodē ſtirpe deſcēdentiū car
nali ꝓpagatiōe ɔtctū. Vbi ſciendū eſt ꝙ ɔſanguītas eſt ca
cephaton: ⁊ dr̄ meli⁹ ɔſanguītas: q: loquēdū eſt vt plures.
Vinculuz: quia propinque magis ſe diligunt q̄ ſe diligant
extnei effectu ⁊ affectu: vñ nō bruta: q: hō ē aīal politicum.
Ab eodez ſtipite. ꝓpinquo: alr̄ oēs hoīes eēnt ɔſanguinei:
q: fecit ex vno hoīnz gen⁹. Carnali ꝓpagatiōe: vñ nō inter
angelos q a deo ꝑ creationē ꝓceſſerūt. Dicit̄ aūt a cōitate
ſanguis vel ɔueniēdo ī ſanguīe magl̄ q̄ ī carne: q: ſanguis
eſt magis mā ꝓpinq̄ ſemīs: vñ ſperma ſm medicos eſt ſan
guis puriſſim⁹. ⁊ multū coyens ſanguinez ꝓ ſemīe emittit.
Sz qđ dictū carnali ꝓpagatiōe excludit Euā a ɔſanguini
tate Ade: q: miraculoſa ⁊ ſupnāli ꝓpagatiōe: nō aūt xp̄z a
cognatiōe ɔſanguineoꝝ btē v̄ginis: q: fuit carnalis ꝓpaga
tio ex parte mr̄is: lz nō ex ꝑte pr̄is. Diuidit̄ aūt ɔſanguītas
ī agnationē ⁊ cognationē ſz iuriſtas. ff. de gradi. Iuriſcōſul
tus. Hoc aūt vinculū ſeu ꝓpinqtas: ſic̄ ⁊ oīs amicitia fun
dat̄ in cōicatiōe triplici. ſ. nāe: cure ⁊ diſciplīe. Nāe: q: oēs
ɔſanguinei deſcēdūt ꝑ carnis ꝓpagationē ab vno ſtipite q
eſt cōis coꝝ parēs. Cura: q: cura parentū ꝓcedit ad filios
nō ſolū īmediatos: ſz ad filios filioꝝ quotqt videre pn̄t. di
2ª ꝗ ſciplīe: q: ꝓles ſub parētū ꝯtāte ⁊ ſubiectiōe eē dz. ¶ Se
cūda ꝗ ē de linea ɔſanguītatis qđ ſit ⁊ quō dicat̄. Eſt autē
ordīata collectio ꝑſonarū ɔſanguītate ɔiunctarū: nec opz
addere: ab eodē ſtipite deſcēdentiū: q: hoc īcludit̄ in ɔſan
guinitate. Et hoc ē tripliciter ſm tertiā hītudinez quā hn̄t
cōſanguinei ad inuicē. Vna eſt p̄ncipiati ad p̄ncipiū: vt fi
ly ad patrē: auū: ꝓauū: et ſupra. ⁊ ſm hāc accipit̄ linea aſcē
dentiū. Alia eſt p̄ncipy ad p̄ncipiatū vt pr̄is ad filiū: nepo
tez ⁊ ꝓnepotē ⁊ īfra: Et ſm hāc accipit̄ linea deſcēdētiū: q̄
ñ ē alia lica a liea aſcēdētiū: ſz alr̄ accepta ſz aliū ⁊ aliū mo
dū cōputādi: q: ſm vnā fit acceptio ab īferiori aſcēdendo:
ſm aliā fit acceptio a ſupiori deſcēdēdo. 3ª eſt hītudo coꝝ
q̄ ſunt ab vno p̄ncipio: ſic̄ fratrū q ſunt ex vno pr̄e ⁊ matre
⁊ nepotū q ſūt ex duob⁹ fr̄ibus vel ſororib⁹: ⁊ ſic deinceps
⁊ ſm hāc accipit̄ linea trāſuerſaliū: que ſubdiuidit̄ ī eā q ē
collateralis aſcēdētiū ī q̄ ſunt auūculus: matertera: patru
us ⁊c̄. ⁊ eā q̄ ē collateralis deſcēdētiū in q̄ ſunt: fr̄: ſoror: ne
pos: ⁊ neptis ex filio vel filia. ¶ 3ª ꝗ eſt. qđ eſt gradus. Eſt 3ª ꝗ
aūt hītudo determīate diſtantie perſone a perſona. Et ē ſci
endū ꝙ linea ⁊ gradus ſunt in affinitate ſz habitudinē ad
conſanguinitatem ⁊ non aliter.

Quantū ad ſcđm de graduū cōputatione ſūt tres ꝗnes. ¶ Prima de cōputatiōe cōi iuriſtarū: pª ꝗ
q: illa Iſidori ⁊ cetere q̄ ponunt̄ in lr̄a nō ſunt ī vſu. Cōpu
tant̄ aūt gradus ɔſanguītatis hoc mō. In linea. n. aſcēdēti
um ⁊ deſcēdētiū cōputāde ſūt ꝑſone medie īter illas de q
bus q̄rit̄: ꝙ ſi nulla ſit media: tūc ſūt in p̄mo gradu: vt pr̄ ⁊
filius deſcēdēdo: vel fili⁹ ⁊ pater aſcēdēdo. Si v̄o ſunt alie
ꝑſone medie cōputatis eis cū extremis: quot ſūt ꝑſōe vna
minus: tot ſunt gradus. Verbi gr̄a. Auus ⁊ nepos diſtāt ſo
gradu: q: ſūt tres ꝑſone: pau⁹ ⁊ ꝓnepos: q̄rto gradu: q a ſūt
qnq; ꝑſone. Rō hui⁹ eſt: q: cū gradus ſit certa diſtātia ꝓ
pingtatis: gradus nō pōt eē eiuſdē ad ſeipſuz ſic̄ nec ꝓping
tas: ⁊ iō gradus ſemꝑ ſupponit ꝑſonā aliquā cui ſcđa addi
ta faciat gradū: ⁊ ꝑ eādē rōnē tertia addita ſcđe: ⁊ quarta
tertie: ⁊ ſic ſemꝑ vt ſit numer⁹ graduū iuxta numeruz ꝑſo
narū vna excepta. Et hec cōputatio graduū in linea aſcen
dētiū ⁊ deſcēdētiū cōis ē apud oēs. In linea v̄o collaterali
q̄ nō eſt coꝝ q̄rū vn⁹ deſcendit ab alio: ſz coꝝ q deſcēdūt a
cōi p̄ncipio: alr̄ cōputant̄ gradus ſm canones: alr̄ ſz leges.
ſm canones. n. cōputant̄ hoc mō. Videndū ē vtruz ꝑſone
ō qb⁹ q̄rit̄ eqlr̄ diſtēt a cōi ſtipite: aut ī eqlr̄: ſi eqlr̄ q̄to gra
du q̄libet carū diſtet a cōi ſtipite: toto gradu diſtāt inter ſe
vbi gr̄a: fily duoꝝ fr̄z ita ſe hn̄t ꝙ diſtāt a cōi ſtipite ſo gra
du ſz lineā rectā: ⁊ in eodē gradu diſtāt inter ſe ſm lineā
collateralē. Si āt īeqlr̄: tc̄ q̄to gradu remotior illarū diſtat
a cōi ſtipite: toto gradu diſtāt iter ſe. vbi gr̄a ſit ſor. nob cōis
⁊

parẽs vel ſtipes ⁊ ego nepos ſm vnã lineaꝫ:tu vo ꝓnepos
ſm aliaꝫ:ſi querit̃ quoto gradu ego diſto a te:dꝫ rñderi ꝙ
tertio.qꝛ toto gradu tu q̃ es remotioꝛ diſtas a cõi parẽte a
q̃ ñ diſto niſi ſo gradu.Scḋꝫ vo leges alr̃ cõputãt gradus
qꝛ ſꝫ eos duo fres ſunt in ſo gradu: filij duoꝝ fratrũ i 4°.
nepotes coꝝ in ſexto:⁊ ſic duplicant̃ gradus ſm cõputati/
onẽ legalẽ ſupꝛa cõputationẽ canonicã.Rõ diuerſitatis ẽ
qꝛ leges attẽdũt deſcenſuꝫ a cõi pr̃e ex vtraq̃ꝫ parte:⁊ qꝛ q/
libet filius diſtat a pr̃e vno gradu:ideo dicũtur diſtare in/
ter ſe duob⁹ gradib⁹.Canones vo nõ attẽdũt numerũ pſo
nãrũ deſcẽdẽtiũ ſm q̃ꝫtitatẽ deſcẽſus:que cũ ſit vna i duo
bus frib⁹ reſpectu pr̃is nõ dicuntur diſtare iter ſe niſi vno
gradu:⁊ ſic pꝫ qd ſit ꝯſanguinitas:qd gradus:qd linea ⁊ q̃/
2ª ɔ̃ mõ cõputent̃.¶ Scḋa ꝯclõ eſt q̃ cõputatio ſit rõnabilioꝛ
Et q̃dẽ opinio legiſtarũ videt̃ rõnabilis. p̃mo vt ſit idem
modus ꝯputãdi in oĩ linea:qꝛ vnũ ⁊ idẽ p̃ncipiũ ẽ recte et
trãſuerſalis.Nã filius vt fili⁹ eſt p̃ncipiũ linee deſcẽdẽtiũ
ipſe ideꝫ vt fr̃ p̃ncipiũ trãſuerſalis. 2°:qꝛ pp̃ qḋ vnũ qḋq̃ꝫ
tale ⁊ illud magis.cũ q̃ pp̃ ſtipitẽ latera ſibi attineãt: abſur
duꝫ videt̃ ꝙ nõ attineat q̃s plus ſtipiti q̃ꝫ alij lateri:cũ etiã
ſm diſtantiã localẽ ad cuius ſilĩtudinẽ oĩs diſtãtia ⁊ pꝛo/
pinquitas ẽ exẽplata tãtũ diſtẽt extrema q̃ꝫtũ a medio di/
ſtant ambo:nõ ſoluꝫ q̃ꝫtũ alterũ: vt ſi inter.a.⁊.c.ſit.b.me
diũ:diſtãs ab vtroq̃ꝫ palmo vno.a.⁊.c.diſtabãt duob⁹ pal
mis.Cũ igit̃ ego diſtẽ a patre meo vno gradu:⁊ tu fr̃ meus
alio:p̃ ꝯñs diſto a te duob⁹. Sꝫ opinio canoniſtarũ ẽ rõna
bilioꝛ:qꝛ abſurduꝫ vr̃ ponere ſcḋm gradũ ſine p̃mo: ⁊ ter/
tiũ ſine ſcḋo:qḋ tñ ſequit̃ ſm opinionẽ legiſtaruꝫ: qꝛ nõ eſt
dare aliquẽ q̃ ſit in p̃mo gradu linee trãſuerſalis equalis:
ſed p̃m⁹ in ea q̃ ẽ frater ẽ in ſo:p̃mus in trãſuerſali inferio
ri eſt in tertio.ſ.filius fratris:⁊ p̃mus in trãſuerſali ſupioꝛi
eſt in tertio ſicut patruus: ideo canoniſte melius cõputãt
in trãſuerſali ponẽtes.ſ.fratrẽ in p̃mo gradu:filiũ fratris i
ſo deſcẽdẽdo:nepotẽ in tertio: ꝓnepoteꝫ in quarto : abne
potẽ in q̃nto ⁊c̃.Aſcẽdẽdo vo patruũ in ſo:ꝓpatruũ in ter
tio:abpatruuꝫ in q̃rto ⁊c̃.Dilatãdo vo duoꝝ fratruꝫ filios
in ſo:nepotes in tertio ⁊c̃.Uerbi gr̃a:in genealogia Adam
per Seth ⁊ Caym.Itẽ in genealogia Abꝛac per Iſmael ⁊
Iſaac vl̃ in Iſaac p̱ Eſau ⁊ Jacob : ⁊ in illa Noe per Sem
Cham ⁊ Japhet.de qua theologi debent depingere arbo/
rẽ ſuã. Nec ſequit̃ ꝙ nõ plus attineat ille ꝓpter quẽ intẽ
ſiue:ſed nõ plus extẽſiue:ſic̃ frater ex vtraq̃ꝫ parte plus at
3ª ɔ̃ tinet intẽſiue q̃ꝫ frater ex altero tñ:nõ aũt extẽſiue. ¶ 3ª
ꝯ° eſt de regulis canoniſtarũ q̃ ſunt q̃nq̃ꝫ. Pꝛia regl̃a.ꝙ p̱
addita pſone p̱ carnis ꝓpagationẽ:addit gradum in linea
aſcẽdẽte ⁊ deſcẽdẽte ſꝫ nõ mutat gen⁹:ſec⁹ in linea trãſuer
ſali ſꝫ canões vt viſũ ẽ. 2ª regl̃a ẽ. Quotq̃t ſũt pſoẽ cõpu
tatis medijs ⁊ extremis vna dẽpta:tot ſũt gradus in linea
aſcẽdentiũ ⁊ deſcẽdentiũ:⁊ hoc pꝫ ex p̃dictis. 3ª regl̃a eſt
Qꝫ pſone eq̃lr̃ diſtãtes a cõi ſtipite toto gradu diſtãt inter
ſe:quoto:q̃libet ab illo.ſic̃ dictũ eſt. 4. regl̃a eſt.Qꝫ i trãſ/
uerſalibus inequaliter diſtantibus a cõmuni ſtipite: quo/
to gradu remotioꝛ diſtat a ſtipite:toto gradu diſtant iter
ſe. Quinta regula eſt.Qꝫ quoto gradu aliquis diſtat a cõ
muni ſtipite:toto gradu diſtat ab omni ab illo ſtipite deſcẽ
dente vſq̃ꝫ ad equaliter diſtanteꝫ: ſed a plus diſtante plus
diſtat:qꝛ tantũ quãtũ ille per quartã regulã.Oẽs iſte regu
le expoſite ſunt ⁊ tacte in pꝛima cõcluſione.

pª ɔ̃ Quantuꝫ ad tertiũ de pꝛohibitione ſunt tres ꝯ̃nes.
¶ Pꝛia ḋ iure nãli ꝙ ꝯſãguitas ſꝫ lineã
rectã aſcẽdẽtiũ ⁊ deſcẽdẽtiũ ĩpedit mr̃imoᵐ : ſed plus filij
cũ matre q̃ꝫ filie cũ patre pp̃ reuerẽtiã. Ex quo videt̃ ꝙ in
linea recta in infinitũ ꝓhibeat̃ mr̃imoᵐ:adeo vt ſi Adam
hodie viueret nõ inueniret vxoꝛẽ ſm legiſtas. vñ Enoch re
diẽs tpib⁹ añxpi nõ poterit ducere vxoꝛẽ: qꝛ oẽs deſcendi
mus ab eo ſicut a Noe:qꝛ oĩs gnãtio Caym diluuio perijt.

Ratio aũt hui⁹ eſt:qꝛ maioꝛ reuerẽtia debet̃ parẽtib⁹ re/
motis q̃ꝫ ꝓpinquis: vñ vulgo:pater nõ vocat̃ dñs ſꝫ auus
q̃ꝫdiu viuit : ⁊ lꝫ ſit maioꝛ ꝓpingtas:tñ maioꝛ reuerentia q̃
plus attẽdit̃ in illis.Nã cũ filia fr̃is põt ſm legẽ ꝯbi nõ cũ
amita : q̃ tñ nõ ẽ ꝓpingoꝛ.itẽ cũ nã nõ redeat ad idẽ nume
ro ſeq̃ret̃ ẽt ꝙ mater diſtaret a filio multis gradib⁹:qꝛ mĩ/
tis diſtat a ſtipite ⁊ a marito: vñ fuit inceſtus Loth cũ filia
bus.Nã ⁊ bꝛuta hoc abhoꝛrẽt.in alijs autẽ gradibus linee
trãſuerſalis cõcedebat̃:vt fr̃is cũ ſoꝛoꝛe.¶ Scḋa ꝯ°ẽ de p̱ 2ª
hibitiõe iuris diuini qua ꝓhibent̃ plures perſone puta ſit
nãli federe cõmoꝛãtes q̃ numerant̃ Leuitici.18.⁊ ſunt.12.
mater:nouerca:ſoꝛoꝛ:neptis : mr̃tera : vxoꝛ patrui : nurus:
vxoꝛ fr̃is:nõ p̃moꝛtui ſine liberis:p̃uigna:filia p̃uigni vel p̃
uigne:ſoꝛoꝛ vxoꝛis q̃ in lege nãe p̱mittebatur : vt patuit in
Lya ⁊ Rachel copulatis Jacob. Hui⁹ rõneꝫ doctoꝛes aſſi/
gnãt:qꝛ mr̃imoᵐ oꝛdinat̃ ad rep̃ſſionẽ ꝯcupiſcẽtie:ſed ꝯcu
piſcẽtia nõ rep̃mit̃ ſed poti⁹ auget̃ ſi iter illas pſonas quas
ꝯtingat in eadẽ domo ꝯuerſari eſſet ꝯceſſa copula mr̃imo
nialis:q̃re lex diuina rõnabilr̃ ꝓhibꝫ talẽ copulã.¶ Sꝫ ꝯ
hãc rõnẽ q̃dã arguũt:qꝛ mr̃imoᵐ nõ oꝛdinat̃ ad rep̃ſſioneꝫ
ꝯcupiſcẽtie niſi q̃ten⁹ p̱ actũ mr̃imonij ſatiſfacit ei vt non
incitet vel min⁹ incitet ad illicitã coꝛꝛuptellã:ſꝫ hoc modo
eque rep̃mit̃ ꝯcupiſcẽtia p̱ mr̃imoᵐ ꝯctũ iter quoſdã extra
neos.q̃ ⁊c̃.¶ Itẽ nihil eſt dictũ ꝙ augeret̃ ꝯcupiſcentia: ſi
carnalis copula eẽt licita iter pſonas q̃ ꝯſueuerũt in eadeꝫ
domo manere : qꝛ p̱ oẽ mr̃imoᵐ obligant̃ ꝯiuges ad ſimul
manẽdũ ẽt q̃ alias nõ cõmanerẽt:ſi aũt cõmanere ſimulẽ
augumẽtũ ꝯcupiſcẽtie:ſeq̃ret̃ ꝙ p̱ oẽ mr̃imo⁹ augeret̃ cõ
cupiſcẽtia.¶ Sꝫ ħ nõ obſtãte videt̃ bona illa rõ:qꝛ cũ ele
ctio nõ ſit niſi q̃d poſſibiliũ:coĩpo qḋ aliq̃d ꝯcupiſcibile ſit
ĩpoſſibile minuit̃ ꝯcupiſcẽtia vel tollit̃: vñ q̃ꝫdiu cohabitã
tiũ viroꝝ ⁊ mulierũ poſſet eẽ mr̃imoᵐ ꝯcupiſcẽtia nõ habe
ret frenũ:ſꝫ poſtq̃ꝫ mr̃imoᵐ fit ĩpoſſibile ceſſat ꝯcupiſcẽtia.
¶ 3ª ɔ̃ eſt de ꝓhibitiõe iuris poſitiui cononici:qꝛ de illa iu 3ª
ris ciuilis nihil ad ꝓpoſitũ cuꝫ circa ſacramẽta layci nihil
poſſint.q̃ iure nouo ꝓhibitũ eſt mr̃imᵐ in q̃rto gradu ⁊ in/
fra:in q̃nto aũt ⁊ vltra p̱miſſuꝫ i linea trãſuerſaliũ.de con
ſan.⁊ affi.Nõ dꝫ.Et hoc ſolũ põt diſpẽſare papa nõ ali⁹:q̱a
nõ eſt p̱miſſuꝫ epĩs ſicut in alijs. Eius.n.ẽ diſpẽſare in iure
q̃ ẽ ſupꝛa ius vl̃ cui ẽ cõmiſſuꝫ a iure: vñ in gradu legis nãe
vel diuine ꝓhibito ſolus de⁹ diſpenſare põt vel cui inſpi/
rauit:qui tñ nõ legit̃ diſpẽſaſſe cuꝫ quoq̃ꝫ. Papa aũt in his
que ſunt iuris poſitiui : puta in q̃rto gradu ⁊ in tertio:imo
ẽt i ſo q̃nq̃ꝫ.puta collateraliũ equalr̃:ſiẽ ꝙ ꝯbãt duoꝝ fruꝫ
filij qḋ lege moyſi ⁊ iure ciuili eſt permiſſuꝫ.tñ Gꝛego.dicit
Experimẽto didicim⁹ talẽ ſobolẽ nõ poſſe ſuccreſſere: ſꝫ fre
quenter p̃mogeniti moꝛiuntur : nec eſt ſufficiens cauſa di
ſpenſationis augumẽtatio pr̃imonij : ſed pax vel cõcoꝛdia
vel aliq̃d hꝫ. ¶ Sꝫ ꝯ Thamar dixit fratri ſuo pete me a
pr̃e meo ⁊ dabit me tibi.q̃ Dauid potuit diſpẽſare. ¶ So
lutio.foꝛte Dauid fuit eius nutriti⁹ nõ pr̃ nãlis : vel hoc di
cens Thamar errabat. ¶ Notãduꝫ tñ ꝙ fr̃ pr̃is.i.patru⁹
eſt q̃ſi alter pr̃:⁊ ſilr̃ frẽs aui:ꝓaui:abaui:⁊ ſic in infinitũ:qꝛ
oẽs parẽtũ loco ſunt q̃bus pr̃na reuerẽtia exhibet̃:q̃ repu
gnat ſocietati maritali.Uñ qꝛ pp̃ hãc rõnẽ in linea aſcẽdẽ
tiũ ⁊ deſcẽdentiũ in ĩfinitũ nuptie ꝓhibent̃:idẽ eſt ꝙ inter
quẽcũq̃ꝫ iferioꝛẽ ⁊ ſupioꝛẽ cui vt patri nãliter honoꝛ defer
tur:puta qꝛ frater pr̃is:aui:ꝓaui:abaui:⁊ ſic in infinitũ:non
põt ꝯbi.¶ Eſt tñ dubiũ vtrũ papa poſſet diſpenſare in gra
du lege diuina:nõ nãli ꝓhibito.Et ſi quideꝫ ꝓhibitio legis
Moſayce eẽt pure iudicialis nõ moꝛalis:hodie nõ ligaret
niſi q̃ꝫtũ eſt iure canonici renouata: ⁊ ſic in oĩb⁹ illis gradi
bus papa poſſet diſpẽſare.Sed fere oẽs gradus lege diuĩa
ꝓhibiti: vident̃ ꝓhibiti rõne nãli : qꝛ ad oẽs illas pſonas
cohabitãtes eſt amicitia nãlis ſine alio federe : vñ qꝛ nã ni
hil facit fruſtra vbi ſunt mulieres alie ex q̃b⁹ põt eſſe gnã

tio ſicut ex iſtis:fruſtra mr̃imoᵐ fit cum iſtis: qḋ nõ eſt ne/
ceſſe nec ꝓpter gnãtioneꝫ:nec pp̃ amicitiã : vñ ꝓbabili⁹ ẽ
ꝙ papa nõ poſſit diſpẽſare in illis.Et ſm hoc diceret̃ ꝙ an
te legẽ ſcriptã erat diſpẽſatũ a deo vt cuꝫ eis ꝯheret̃ exce/
pto p̃mo gradu aſcẽdentiũ ⁊ deſcẽdẽtiũ. Uñ Adã iſpirat⁹
dicẽdo. Relinquet hõ patrẽ ⁊ matrẽ:ceteras pſonas videt̃
p̱miſiſſe q̃ ẽt iure nãli erãt ꝓhibite ſicut fr̃ ⁊ ſoꝛoꝛ:de q̃bus
dr̃.C.de epi. ⁊ cle.l.Cũ q̃ ꝓbabilẽ.ꝙ in his pſonis nihil ſce/
ui criminis fedus nãle ſuſpicari p̱mittit: vñ pñt cohitare cle
ricis.¶ Ad p̃mũ argᵐ dḋꝫ ꝙ q̃ꝫuis ſilĩtudo ꝓpinqtatis va
leat ad ꝯiunctionẽ:nõ tñ ad oẽeꝫ modũ ꝯiũctiõis. Meli⁹
nanq̃ꝫ ꝯiungit̃ foꝛma mãe:q̃ꝫ mã mãe ⁊ foꝛma foꝛme : ſic
ſilĩtudo ꝓpingoꝛ q̃ꝫuis valeat ad ꝯiũctionẽ nãlis amicitie
nõ tñ ad ꝯiunctionẽ mr̃imonialẽ ad quã dꝫ amicitia ad ex̃
neos dilatari. ¶ Ad 2ᵐ dḋm ꝙ eua nõ attinebat Ade ĩ ali
quo gradu ꝯſanguĩtatis: qꝛ nõ fuit foꝛmata ex eo p̱ viã ge
nerationis:ſed miraculoſe:p̱ quẽ modũ potuit de coſta foꝛ
ri equ⁹ vel mulus ſic̃ eua: ⁊ nõ eſt ſimile de ea ⁊ alijs ꝓpin/
quis ſm graduꝫ conſanguinitatis.

¶ De gradibus affinitatis. Di.XLI. a

Nunc de affinitate videndũ eſt: de
qua Gꝛego.ait. Poꝛro de affinita
te quã dicitis parẽtelã eẽ q̃ ad virũ
ex parte vxoꝛis: ſeu q̃ ex p̱te viri ad
vxoꝛẽ p̱tinet:manifeſta rõ eſt: qꝛ ſi
ſm diuinã ſniaꝫ ego ⁊ vxoꝛ mea ſum⁹ vna caro
p̱fecto mihi ⁊ illi mea ſuaq̃ꝫ parẽtela ꝓpiq̃tas
vna efficitur. Quo circa ⁊ ſoꝛoꝛ vxoꝛis mee in
vno ⁊ pꝛio gradu erim⁹:filius vero ei⁹ in ſcḋo
gradu erit a me:neptis vero in tertio. Idq̃ꝫ vtri
q̃ꝫ in ceteris agẽduꝫ eſt in ſucceſſionib⁹. Uxoꝛẽ
vero ꝓpinq̃ cuiuſcũq̃ꝫ gradus ſit: ita me dꝫ attẽ
dere:queadmodũ ipſi⁹ quoq̃ꝫ gradus aliq̃ femi
na ꝓpꝛie ꝓpinq̃tatis ſit. Qḋ nimirũ vxoꝛi mee
de ꝓpiq̃tate viri ſui i cũctis cognatiõis gradibus
ꝯuenit obſuare. Qui vero alioꝛſuꝫ ſentiũt anti/
xp̃i ſũt. Itẽ Juli⁹ papa. Equalr̃ vir ꝯiũgat̃ ꝯſan
guineis ꝓpꝛijs ⁊ cõſãguineis vxoꝛis. Itẽ Iſido.
Sane ꝯſanguitas q̃ in ꝓpꝛio viro ꝯſeruanda ẽ:
etiã in vxoꝛis parẽtela de lege nuptiarũ cuſtodi
enda ẽ:qꝛ conſtat eos duos fuiſſe in carne vna.
Idq̃ꝫ cõis eſt illis vtraq̃ꝫ parẽtela. Itẽ Juli⁹ pa
pa. Nullũ in vtroq̃ꝫ ſexu p̱mittim⁹ ex ꝓpinq̃ta/
te ſui ſanguis vel vxoꝛis vſq̃ꝫ in ſeptimũ gnãti/
onis gradũ vxoꝛẽ ducere: vel inceſti macula co
pulari.qꝛ ſic̃ nõ licet cuiq̃ꝫ de ſua cõſanguitate
xp̃iano:ſic nec de ꝯſanguitate vxoꝛis ꝯiugẽ du
cere pp̃ carnis vnitatẽ. Itẽ Gꝛeg. De affinitate
ꝯſanguitatis p̱ gradus cognationis placuit vſq̃ꝫ
ad ſeptimã gñationẽ obſuare. Nã ⁊ hẽditas re
rũ p̱ legales iſtroꝝ diffõnes ſãcita vſq̃ꝫ ad ſepti/
mũ gradũ hẽdi ꝓtẽdit ſucceſſiõeꝫ. Nõ.n.eis ſuc
cederẽt:niſi de ꝓpagie cognatiõis ꝯheret̃. His
auctatibus inſinuat̃ : ⁊ q̃ ſit affinitas ⁊ vſq̃ꝫ ad
quẽ gradũ ſit obſeruãda ſ.vſq̃ꝫ ad ſeptimũ.

¶ Uarie traditiones de affinitate. b

ſ Ed alij vident̃ ꝯcedere in q̃nta gñatiõe
inter affines ꝯtrahi coniugium: ⁊ in q̃rta etiam
ſi ꝯtractũ fuerit nõ ſepari. Ait.n. Fabia.papa.
De ꝓpinq̃s q̃ ad affinitatẽ p̱ virũ ⁊ vxoꝛẽ veni
unt:defũcta vxoꝛe vl̃ viro in q̃nta gñatiõe iũgan
tur. In q̃rta ſi iuẽti fuerit nõ ſeparẽt. In tertia
vero ꝓpinq̃tate ñ liceꝫ vxoꝛẽ alteri⁹ accipe poſt
obitũ ei⁹. Eq̃lr̃ vir iũgat̃ in mr̃imonio ei⁹ q̃ ſibi
ꝯſanguinei ſũt: ⁊ vxoꝛis ſue ꝯſanguineis : poſt
moꝛtẽ vxoꝛis. Ecce hic ꝯcedit̃ in q̃nta vel q̃rta
ꝓpiquitate affiniũ fieri ꝯiugiũ. Juli⁹ etiã papa
ait. Statutũ ẽ ut relictã pr̃is vxoꝛis ſue: relictaꝫ
fr̃is vxoꝛis ſue:relictã filij vxoꝛis ſue nemo ſibi
in mr̃imoniũ ſumat:relictã vxoꝛẽ ꝯſanguineoꝝ
vxoꝛis ſue vſq̃ꝫ in tertiã ꝓgeniẽ nemo in vxoꝛẽ
ſumat. In q̃rta uero ⁊ quita ſi inuẽti fuerint nõ
ſepent̃. Ecce q̃ꝫ varie de affinitatis obſeruatio
ne loquũt̃ auctõcs. Alij.n. vſq̃ꝫ ad ſeptimũ gra
dũ eã obſeruari ſãciũt. Alij vero i q̃nto vl̃ q̃rto
mr̃imonia ꝯtracta ñ diuidũt. Sꝫ illi ueritatis ri
goꝛẽ:iſti mĩe diſpẽſationẽ vident̃ ꝓponẽ. Põt
eni eccl̃ia diſpẽſare i copula affiniũ uſq̃ꝫ ad ter/
tiũ gradũ:ſic̃ Gꝛeg. diſpẽſauit in q̃rto gradu cõ/
ſanguitatis. Illḋ aũt non ẽ p̃tereũduꝫ qḋ Gꝛe
goꝛi⁹ Uenerio epõ ſcripſit. Sedẽ aplicaꝫ cõſu
lere decreuiſti : ſi mulier copula nuptiali extra
neo viro ꝯiũcta cognationi ei⁹ p̱tineat : ſi eo de
functo cognatio mãeat uel ſub alio viro cogna
tionis uocabula diſſoluant̃:uel ſi ſuſcepte ſobo
les poſſunt legitime ad pꝛioꝛis viri cognatiõis
trãſire copulã. Si vna caro fuerit quõ aliq̃s eo
rum põt ꝓpinquus vni p̱tinere:niſi p̱tineret al
teri: Hoc minime poſſe fieri credẽdũ eſt. Poꝛ
ro vno defuncto:in ſupſtite affinitas nõ delet̃:
nec alia copula cõiugalis affinitatẽ copule pꝛio
ris ſoluere ualet:ſed nec alterius cõiunctiõis ſo
boles placet ad affinitatis p̃oꝛis viri ꝯſoꝛtiũ trã
ſire. Siquis ergo ſacrilego ⁊ temerario auſu i
defuncto querit ꝓpinq̃tatẽ extinguere : uel ſub
altero affinitatis uocabulo diſſipare:uel ſuſce
ptas ſoboles alteri⁹ copule ꝓpiq̃tati p̃oꝛis cre
dit legitĩe ſociari:hic negat dei uerbũ ualidũ eẽ
quod dixit. Erũt duo in carne vna. Ecce hic ꝓ
hibet ſi moꝛtuo p̃mo viro uxoꝛ eius alij nupſe
rit:filios de ſecũdo viro genitos ducere uxoꝛes
de cognatione pꝛioꝛis viri:qꝛ filij mediãte mr̃e
ad cognationẽ pꝛioꝛis viri p̱tinent: cuꝫ quo mr̃
eoꝛum vna caro extiterat. Hoc ideꝫ etiã Inno.
papa ait. Si qua mulier ad ſecundas nuptias
tranſierit: ⁊ ex eis ſoboleꝫ genuerit nullatenus
poteſt ad conſoꝛtiũ cognationis pꝛioꝛis viri p̱
tingere. Hoc autẽ obſeruandũ eſt uſq̃ꝫ ad ſepti
mum generis gradum:ſed maxime uſq̃ꝫ ad ter
tium ⁊ quartũ ſicut ſupꝛa poſitum eſt.

⁋ Si cõiugiũ ſit inter eos qui nota conſangui-nitate diuiduntur. c

e Et eſt ſciẽdũ ꝙ eccl'ia īfra predictos gradus ꝯſanguitatis ꝯiūctos ſepat. Si aũt ignorãter ꝯiūcti fuerīt ī cõſpectu eccl'ie: ⁊ poſtmodũ ꝓbata ꝯſanguitate eiuſdē iudicio ſepari: Querit vtrũ copula illa cõiugiũ fuerit. Quibuſdã vr̄ ñ fuiſſe ꝯiugiũ: q2 nõ erãt legittīe ꝑſone: ſ3 tñ de crimīe excuſanᷓ ꝑ ignorantiã: ⁊ q̄ſi ꝯiugiũ reputat: q2 bõa fide ⁊ ꝑ manũ eccl'ie cõuenerūt. Vñ ⁊ filij coꝝ legittimi habẽt. Alij vero dicũt fuiſſe ꝯiugiũ: l3 nõ eēnt legittie ꝑſõe: q2 taliũ cõiūctiões vocãt canones ꝯiugia: vbi ŏ ꝑſonis agiᷓ q̄rũ teſtiõio ꝯſanguīcoꝝ ſit dirimēda ꝯiūctio. Vñ Vrban⁹ papa. Si duo viri vel tres cõſãguitatē iurciurãdo firmauerint: vl' ipſi forte ꝯfeſſi fuerīt: cõiugia diſſoluanᷓ. Si vero neutꝝ ꝯtigerit ep̄i eos ꝑ fidē xp̄i obteſtenᷓ: q̄tinus palã fateãᷓ ſi ſe recognoſcũt ꝯſanguineos. Si ſe iudicio ep̄oꝝ ſegregauerint alia m̄rimonia ñ ꝓhibeanᷓ ꝯtrahē. Idē. Notificam⁹ tibi vt cũ tres vel duo ex ꝓpinquorib⁹ ei⁹ q accuſaᷓ hãc ꝓpīq̄tatē iuramento firmauerīt: vel ſi duo vel tres ex antiquorib⁹ ianuēſib⁹ qb⁹ hec ꝓpīq̄tas ē nota: q bõe fame ⁊ veracis teſtiõij ſint: remoto amore: tiore: ꝑcio: ⁊ oĩ malo ſtudio ꝑdicta firmauerīt: ſine mora cõiugia diſſoluanᷓ. Cõſãguineos vero extraneoꝝ nullus accuſet: vel cõſanguitatē ī ſynodo cõputet: ſ3 ꝓpinq ad quoꝝ noticiã ꝑtinet. Si aũt ꝓgenies tota defecerit: ab antiquorib⁹ ⁊ veraciorib⁹: qb⁹ ꝓpīq̄tas tota nota ſit: ep̄s cãonice req̄rat: ⁊ ſi īuēta fuerit: ſeparenᷓ. Ecce qb⁹ accuſantib⁹ ⁊ teſtificãtib⁹ dirimēda ſit cõſãguīcoꝝ cõiūctio q̄ cõiugiũ vocaᷓ.

⁋ Diſtinctio vtilis. d

b Hic dicēdũ ē ꝙ aliŏ eſt fornicatio: aliud ſtupꝝ: aliŏ adl'teriũ: aliŏ īceſt⁹: aliud rapt⁹. Fornicatio l3 ſit gen⁹ oĩs illiciti coit⁹ q fit extra vxorē: tñ ſpãl'r ītelligiᷓ ī vſu viduarũ vl' mēretricũ vel cõcubiarũ. Stupꝝ ꝓprie ē virginũ illicita deflora̅tio ē. Adl'teriũ ē q̄ſi alieni thori violatio. vñ adl'teriũ dr̄ q̄ſi alteri⁹ thori acceſſio. Inceſt⁹ ē ꝯſãguīeaꝝ vl' affiniũ abuſus. Vñ īceſtuo dicunᷓ qui cõſanguineis vl' affinib⁹ ſuis abutunᷓ. Rapt⁹ admittiᷓ cũ puella violēter a domo p̄ris educiᷓ: vt corrupta in vxorē3 habeaᷓ: ſiue puelle ſiue parētib⁹ vis illata cõſtiterit: hic morte mulctaᷓ: ſ3 ſi ad eccl'ia3 cũ rapta cõfugerit: ꝑuilegio eccl'ie mortis īpunitate3 mereᷓ. Attendendũ eſt etiã illŏ Alexãdri q ait. Q2 fr̄ ſororiue vxoris tue cognati dicunᷓ equocatiõis iure fit: ⁊ neceſitate vulgaris appellationis poti⁹ q̄3 vlla cognatiõis cã. Vxor.n. fr̄is fr̄iſſa potius q̄3 cognata vocaᷓ. Mariti fr̄ leuir dr̄. Duoꝝ fratrū3 vxores ianitrices vocanᷓ quaſi eãde3 ianua3 intrãtes. Viri ſoror glos appellaᷓ. Sororis aũt vir nõ h3 ſpãle nomen: nec vxoris frater.

Circa q̄dragefimãprimã3 diſtinctionē queruntᷓ tria. ꝑmo de affinitate 2° de publice boneſtatis iuſticia. 3° de illegittimitate.

Primo igiᷓ q̄riᷓ de affinitate vtrū3 impediat matrimoniū3: Et videᷓ ꝙ nõ: q2 effect⁹ nõ īpedit ſuã cauſa3: ſed affinitas eſt effect⁹ m̄rimonij. ğ ⁊c. ⁋ Itē ſ3 iura ꝯſanguinei ſuccedũt in reb⁹ defuncti: ſ3 vxor ē res viri. ğ eo defuncto debent in ea ſuccedere ꝯſanguinei. ⁋ Itē vxor alicui⁹ affinis eſt fr̄i viri ſui: ſ3 eo mortuo d3 eã accipe ī vxorē ſ3 legē veterem vt hẽtur Leuit. 25. ğ affinitas nõ īpedit m̄rimoniũ. ⁋ In ꝯ̄riũ arguiᷓ: q2 Leuit. 18. drᷓ. Turpitudine3 vxoris p̄ris tui nõ diſcooperies: ⁊ turpitudinē matris tue nõ reuelabis: ſ3 tales ſunt tm̄ affines: ğ affinitas īpedit m̄rimoniũ. ⁋ Item vir ⁊ vxor ſunt vna caro: ğ q attinet vni ꝑ ꝯſanguinitatē o3 ꝙ attineat alteri qŏ fit ꝑ affinitatē. ğ ſicᷓ attinētia ꝯſãguinitatis īpedit m̄rimoniũ: ſic ⁊ attinētia ꝑ affinitatē. Et hec ē rõ Grego. 25. q. 5. c. Porro. ⁋ R̄n°. hic ſunt q̄nq3 videnda. Priō qd ſit affinitas ⁊ vñ dicatur. 2° quõ ꝯ̄haᷓ. 3° quõ gn̄ã affinitatis diſtinguanᷓ. 4° quõ gradus in ea cõputentur. 5° quõ 4° gradu affinitatis m̄rimo^m ꝓhibeaᷓ.

Quantũ ad ꝑmu3 ſunt tres ꝯ̄nes. ⁋ Pria vñ dicaᷓ ⁊ qd ſit. Diciᷓ aũt affinitas: q2 accedit ad fines. i. termīos vel ꝯ̄ dicta. Eſt aũt affinitas attinētia vel ꝓpinq̄tas ꝑſonarũ ex carnali copula ꝓueniēs oĩ carēs parētella. Dico aũt corporali licita vel illicita oĩ carēs parētella ꝑ ſe licet ꝑ acciñs al'r eē põt: vt ſtati3 diceᷓ. ⁋ Scða ꝯ̄ ē de rõne affinitatis. Rõ aũt hui⁹ ꝓpinq̄tatis hinc ſumiᷓ: q2 ſuꝑ cõicationē nãlē fundaᷓ amicitia nãlis. cõicatio aũt nãlis fit duob⁹ modis ſ3 ph̄m. 8. Ethicoꝝ. Vno mõ ſ3 carnis ꝓpagationē ſ3 quē modũ vn⁹ eſt ab alio vel ambo a tertio. Alio mõ ꝑ ꝯiūctionē ordinata3 ad carnis ꝓpagatione3: q̄ ꝯiunctio eſt ꝑ carnis copulã vel ꝑ m̄rimo^m: ī quo eſt mutua obligatio ꝯiugũ ad carnalē copulã: ꝑꝑ qŏ ibide3 dicit ph̄s: Q2 amicitia viri ad vxorē ē nãlis. Et iõ ſicᷓ ꝑ ꝓpagationē carnis cãtur attinētia nãlis amicitie q̄ ē ꝯſanguitas: ita ꝑ carnalē copulã vel ꝯiunctionē ad hoc ordinatã vt eſt m̄rimo^m: cauſaᷓ vinculũ nãlis amicitie: qŏ vocaᷓ affinitas du3 hõ vt pri⁹ dictũ fuit eq̄l'r ſe h3 ad ꝯſanguineos vxoris ſue ſicᷓ ad ſuos: eo mõ quo vxor ē aliquo mõ vnũ corpus cũ viro: ſ3 q2 nõ ſimpl'r vnũ cũ eo ſ3 q̄ſi ab extrīſeco adiūcta: iõ q̄cũq3 attinet viro attinet vxori in eodē gradu. S3 q2 ab extrinſeco adiūcta: ideo attinet ei alio genere attinētie: q2 ꝯſanguinei viri ſunt affines vxoris. ⁋ Tertia ꝯ̄ ē: ꝙ ꝑ accidēs pt licite ⁊ illicite ꝑmiſceri ꝯſanguitas ꝯſanguitati: affinitas affinitati: ꝯſanguitas affinitati. vñ īceſtu Loth Moab ⁊ Amon fuerũt filij Loth: ⁊ ipē pr̄: ⁊ ſic ī ꝑ gradu ꝯſiderato p̄re: ſ3 ꝯſideratis m̄rib⁹ fuerũt nepotes ex duab⁹ filiab⁹: ⁊ ipē au⁹. ſēꝑ.n. pr̄ m̄ris ē au⁹ m̄rn⁹: fili⁹ filie nepos: cui accidit ꝙ cognerit eas. Et ī īceſtu Caroli magni cũ ſorore ex quo genuit Rolãdũ filiũ ⁊ nepotē: ipſe pr̄ ⁊ auūculus: q2 fr̄ matris: vt drᷓ. Sil'r affinitas ꝯſanguitati in īceſtu Iude cũ cũ Thamar: ⁊ in oĩ licito m̄rimonio pr̄ pt dici affinis filio: ſicᷓ q̄cũq3 cognoſcit matrē: ⁊ eꝯ̄ mr̄ eſt affinis filio: q2 q̄cũq3 cognoſciᷓ a p̄re ē affinis: l3 ꝓprie ſoleamus vocare affines vitricũ q ē nõ pr̄: ſ3 marit⁹. ⁊ nouercã q̄ ē vxor non mr̄: tñ ſi tota cauſa affinitatis ē ꝯiūgi carnal'r ꝯſanguineo: pr̄ q cognoſcit vxorē poſtq̄3 fuit mr̄ fit affinis filijs ſuis ſicut filijs ei⁹ ex alio marito. Exēplũ de oĩbus ī p̄re ⁊ filio q duxerũt matrem ⁊ filiã: cũ mater eſſet in tertio gradu patri cũ diſpēſatione ex qua genuit filiam ⁊ filium. hic eni3 eſt permixta

affinitati q̄tũ ad ꝑſonas ꝯ̄hētes. Nã illa eſt nouerca mea inq̄tũ vxor p̄ris mei: ⁊ ego ꝑuign⁹ ſuus inq̄tũ filius mariti. itē ipſa ē ſocrus mea inq̄tu3 mr̄ vxoris mee: ⁊ ego gener ſuus inq̄tũ marit⁹ filie. Sil'r pr̄ meus ē vitric⁹ vxoris mee inq̄tũ ē marit⁹ m̄ris ei⁹: ⁊ ipſa ꝑuigna eius inq̄tũ filia vxoris. itē ſocer eius: q2 pr̄ mariti: ⁊ ipſa nurus: q2 vxor filij. 2° eſt ibi ꝑmixta ꝯſanguitas ꝯſanguitati: q2 illi ſunt in primo gradu deſcēdētiũ p̄ri inq̄tũ ab eo īmediate geniti: ⁊ ſũt in q̄rto gradu trãſuerſali īferiori inq̄tũ filij ꝯſanguinee in 3° gradu. Semꝑ.n. filius ē ī vlteriori gradu q̄3 pr̄ illi cui ꝯiūgitur ꝑ p̄rem: niſi cũ fr̄e ꝓprio. 3° eſt ibi ꝯſanguitas ꝑmixta affinitati: q2 fili⁹ idē nat⁹ ē fr̄ vxori ꝑmi filij rõe ei⁹: q2 ex eadē matre fr̄. ſ. vterin⁹: ⁊ ē leuir ei⁹: q2 fr̄ mariti: q2 ex eodē p̄re: ⁊ filia: idē nata ē ſoror ꝑme filie vterina ⁊ ꝑmi filij paruel. Itē ꝑma filia eſt glos eius. i. vxor fr̄is: ⁊ ꝑm⁹ fili⁹ poſtea natus eſt frater ⁊ ſororius.

Quantũ ad ſcðm de diuerſis gn̄ib⁹ affinitatis que in lr̄a tanguntᷓ ſunt tres ꝯ̄nes. ⁋ Prima quõ multiplicentᷓ. Vbi ē ſciēdũ ꝙ ꝑꝑ vnũ qŏq3 tale ⁊ illud magis ī equocis. ğ vxor fr̄is mei ē mihi ī ꝑ gradu ⁊ gn̄ē fr̄iſſa. ſi mortuo fr̄e alius ꝯ̄hat cũ ipſa: adhuc ille ali⁹ magis attinet mihi q̄3 vn⁹ extne⁹: q2 fit vna caro cũ mea affine: ⁊ quecũq3 vni ⁊ eidē ſunt eadē īter ſe ſunt eadē: ⁊ q̄ religioſis adherent religioſa ſunt. Primus ğ maritus poſt fr̄e3 meũ ē ī ſecũdo gradu affinitatis: q2 eſt vir fr̄iſſe mee: ⁊ ſi ipſa accipet ſcðz vel tertiũ virũ hẽs q īmediate ſūgerenᷓ ei q̄ ē in ꝑmo genere eſſēt mihi ī ſcðo affinitatis: ⁊ in prio gradu ſicᷓ ipſa. Si aũt ſcðus vel terti⁹ vir ei⁹ q attinet mihi ī ſcðo genere affinitatis ipā mortua ꝯ̄hat cũ alia: adhuc ad illã plus nãl'r afficiar q̄ fuit vnũ cũ eo q fact⁹ ē vnu3 cũ fr̄e meo ī eadem vxore q̄3 cũ extnea: ſic nãl'r ē quodã mõ mihi ꝯiuncta. Sed min⁹ verũ ē ī tertio genere: ⁊ ſi illa ducat ſcðz vl' tertiũ viꝝ illi erũt mihi ī q̄rto. Si vŏ illi aliã vxorē: illi erũt mihi ī q̄nto: ⁊ ſic deinceps. ⁋ Scða ꝯ̄ ē de drīa ꝓhibitiõis inter iſta gn̄ã. Vbi ſciēdũ ꝙ q̄rtũ ⁊ q̄ntũ gen⁹: ⁊ ſic vltra nullã ꝓhibitionē hẽbãt: ſ3 ſolũ tertiũ hẽbat ꝓhibitionē miorē q̄3 2^m: q2 ſolũ ī prio ⁊ ſcðo gradu. vñ vxor nepotis fr̄is mei ſi ꝯ̄hebat cũ alio ⁊ ille cũ alia: cu3 illa ſi ꝯ̄xiſſe3 tenuiſſet m̄rimoniũ. Scðz vŏ gen⁹ ī tertio ſ3 nõ ī q̄rto ⁊c. ꝑmũ vſq3 ad 7^m: q2 ſemꝑ eodē gradu quo ꝯſanguitas. hodie vŏ remota ſũt oĩa gn̄ã affinitatis ꝑter ꝑmũ. ex̄ de ꝯſang. ⁊ affi. Nõ d3. nec illud vltra q̄rtu3 gradũ vt poſtea videbiᷓ: vñ correcta ſũt multa ī lr̄a cõtēta. ⁋ 3° ꝯ̄ ē īcidēs. ſ. ꝙ īter cognatos ꝯiugũ nulla ē affinitas. Nã ſoci⁹ ſocij mei nõ eſt ſocius me⁹: q2 affinitas nõ cauſat affinitatē: vñ nõ ſeq̄ᷓ ꝙ ſim affinis affinib⁹ tuis ſi ſu3 affinis tibi vl' ꝯſanguineis tuis: vñ ſcðus vir põt mortua vxore ꝯ̄here cũ ꝯſanguineis ꝑmi viri qui ē affinis vxori: ſil'r ꝯſanguinei viri p̄nt ꝯ̄here cũ ꝯſanguieis vxoris. Sicᷓ ēt nõ ſequiᷓ: ſum ꝯſanguine⁹ tu⁹. ğ oĩu3 ꝯſanguineoꝝ tuoꝝ: q2 poteſt eſſe cognatio mea ⁊ tua ex parte matris: illorum aute3 ex parte patris: ideo ⁊c.

Quantũ ad tertiũ quõ affinitas ꝯ̄haᷓ ſũt tres ꝯ̄nes. ⁋ Prima ꝙ affinitas ꝯ̄hiᷓ dupl'r. Primo ꝑ m̄rimo^m ⁊ ſi carnalis copl'a nõ ſequaᷓ ſ3 q̄ſdã. alij vŏ dicunt ꝙ nõ cauſãᷓ niſi publice boneſtatis iuſtitiã añ carnale3 copulã 2° ꝑ carnalē copulã quõcũq3 exercitãᷓ licite vl' illicite ſ3 nã3 ⁊ ꝯ̄ nã3: dũ tñ ſemen viri in vaſe debito recipiaᷓ. 35. q. 3. Nec eã. ex̄ de eo q cog. ꝯſan. vxo. ſue. Diſcretione3. ⁊ c. Tue fr̄nitatis. Pollutio aũt extraordinaria. i. q̄ ſemē viri nõ ī debito vaſe recipiᷓ: nõ cauſat affinitatē niſi fieret maritali affectu. Tunc.n. rõne m̄rimonij nõ copl'e cauſat. 35. q. 3. Extraordinaria. ex̄ de eo q cog. ꝯſang. vx. ſue. Fr̄nitati. q2 talis nõ facit carnis vnitatē. Vñ q̄3tũcũq3 īuadat vl' frãgat vaſa pudoris niſi ī vaſe ei⁹ ſemē imittat: nõ ꝯ̄hiᷓ affinitas. Nec obſtat ex̄ de ſpon. c. Iuuenis: q2 illud ē rõne certi ꝑꝑ ſpõſalia: q̄ poſt ſeptēniũ ille approbauit: vel q2 maritali affectu attētauit. Nã attētatio q̄ fieret maritali affectu maxime cũ illa cu3 q̄ poſſet m̄rimo^m ꝯ̄hi: cauſaret affinitatem rõe dubij: vñ ſi cõſtaret de copula carnali: nõ eēt credēdũ niſi ī foro ꝯſcie ꝙ ñ fuiſſet ſemīs receptio: ſ3 ī foro ꝯſcie credēᷓ. vñ ſi ī illo foro ꝯſtet ñ fuiſſe ſemīs receptiõe3 nec attētatiõe3 factã maritali affectu: nullũ vīculũ ꝯ̄ctũ ē. ſ3 ex hīs q̄ ī ꝯfeſſiõe nouit ſi poſſet ipſe ī foro exteriori ꝓcedere ad ꝓnunciãdu3 m̄ri⁹ tenere poſtq̄3 eēt ꝓbata carnalis copula: l3 nõ ſemīs receptio quã nõ o3 ꝓbare: q2 nõ ē hñ ꝓbabile. ⁋ Scða ꝯ̄ ē de hoc qŏ dicũt doctores ꝙ req̄riᷓ ſeminũ cõmixtio. i. ſemīs viri receptio ad qŏ nata ē ſeq̄ ſeminũ cõmixtio. i. ſemīs ⁊ mēſtrui: q2 ñ o3 mlierē ſemiare ad ꝯcipiēdũ ꝓlē: al's btã virgo nõ fuiſſet ſimul mr̄ ⁊ vgo: ⁊ ꝑ ꝯñs nec ad affinitatē ꝯ̄hēdã: ſil'r eꝯ̄ ſi ſine carnali copula eēt ſemīs receptio cauſareᷓ affinitas: ſicᷓ aliq dicũt de añxp̄o ꝙ naſceᷓ ſemīe trãſfuſo ꝑ demonē īcubu3 ⁊ ſuccubu3: q2 tali actu fit vna caro in ꝓle. ⁋ Tertia ꝯ̄ ē: quõ diſtrahaᷓ vel diſſoluatur. Et q̄dē nõ ꝑ mortē ei⁹ cuius actu ꝯ̄cta ē: ſ3 ꝑ corruptione3 ſubiĩ vt p̄rnitas ⁊ hmõi relatiões q̄ īnaſcunᷓ ex actib⁹ preteritis. ſicᷓ.n. ē pr̄: nõ q2 gnãt ſ3 q2 genuit qŏ ſemꝑ durabit: ſic ē affinis q̄s q2 ꝯſanguine⁹ ſuus ꝯ̄xit vel cognouit: ⁊ ſi reſurgat fr̄ meus l3 nõ ſit vir fr̄iſſe mee: ipſa nihilominus manet fr̄iſſa: q2 fuit vxor l3 nõ ſit: vñ in p̄ria erũt affinitates q̄ fuerũt: l3 nõ nubãt nec nubanᷓ ſicut ⁊ ꝯſanguitates: l3 non naſcantur nec moriantur.

Quantũ ad q̄rtũ de cõputatione graduũ ſunt tres ꝯ̄nes. ⁋ Prima exēplificãs de gradib⁹ ꝯſanguinitatis ſ3 tres lineas ſuꝑdictas. Eſt igiᷓ in arbore conſanguitatis linea recta aſcēdētiu3 ⁊ deſcēdētiu3: trãſuerſalis: ſuperior: inferior: ⁊ eq̄lis. Primus gradus in linea recta aſcēdentiũ ī quo ſunt pr̄ ⁊ mr̄. 2⁹ auus: auia. 3⁹ ꝓauus ꝓauia. 4⁹ abauus: abauia. 5⁹ attauus: attauia. 6⁹ tritauus: tritauia. 7⁹ tritaui: ⁊ tritauie: pr̄ ⁊ mr̄. 8⁹ tritaui vel tritauie: au⁹ vel auia. 9⁹ tritaui vel tritauie: ꝓauus ⁊ ꝓauia. Decimus tritauĩ vl' tritauie: abau⁹ vl' abauia. vndecim⁹ tritaui ⁊ tritauie: attauus ⁊ attauia. duodecim⁹ tritaui ⁊ tritauie: tritauus ⁊ tritauia. In linea deſcēdētiũ. Primus filius ⁊ filia. 2⁹ nepos neptis. 3⁹ ꝓnepos ꝓneptis. q̄rtus abnepos abneptis. q̄ntus atnepos atneptis. ſextus trinepos trineptis. ſeptimus trinepotis ⁊ trineptis. filius ⁊ filia. octauus trinepotis ⁊ trineptis nepos ⁊ neptis. nonus trinepotis trineptis ꝓnepos ꝓneptis. decimus trinepotis trineptis abnepos abneptis. vndecim⁹ trinepotis trineptis atnepos atneptis. duodecim⁹ trinepotis trieptis trinepos trineptis. In linea vŏ trãſuerſali īferiori 2° gradu fr̄is ⁊ ſororis filius ⁊ filia q vulgo nepos ⁊ neptis vocanᷓ. 3° fr̄is ⁊ ſororis nepos neptis. 4° fr̄is ⁊ ſororis ꝓnepos ꝓneptis. 5° fr̄is ⁊ ſororis abnepos abneptis. 6° fr̄is ⁊ ſororis atnepos atneptis. 7° fratris ⁊ ſororis trinepos trineptis. 8° fr̄is ⁊ ſororis trinepotis filius. 9° nepos. 10° pronepos. 11° abnepos. 12° atnepos. 13° trinepos. In linea vŏ trãſuerſali ſuperiori. ſcðo gradu patruus. i. frater p̄ris. amita ſoror p̄ris. matertera ſoror m̄ris. auūculus frater m̄ris. 3° gradu patruus magnus. i. frater aui: amita magna. i. ſoror aui: auūculus magnus. i. fr̄ m̄ris. matertera magna. i. ſoror eius. 4° gradu propatruus: ꝓamita: ꝓauūculus: ꝓmatertera. i. frater ⁊ ſoror ꝓaui ⁊ ꝓauie q̄s alij vocant patruus auūculus: amita m̄tere maior. 5° gradu abpatru⁹ abauūculus abm̄tera fr̄. ſ. ⁊ ſoror: abaui ⁊ abauie: q aliter patru⁹ ⁊ auūculus amita matertera maxima. 6° gradu abpatruus ⁊c. 7° tripatruus ⁊c. 8° tripatrui pr̄ ⁊c. 9° tripatrui au⁹ ⁊c. 10° tripatrui ꝓau⁹. 11° tripatrui abau⁹ ⁊c. 12° tripatrui attauus. 13° tripatrui tritauus. Sed in linea equali primus gradus frater ⁊ ſoror. ſcðus filij duoꝝ fr̄m. terti⁹ duoꝝ fratrũ nepotes. q̄rtus duoꝝ fratrũ ꝓnepotes. q̄ntus duoꝝ fratrũ aut duarũ ſororũ: aut fratris ⁊ ſororis abnepotes vel abneptes. ſext⁹ duoꝝ fratrũ atnepotes vel

atnepteſ: vel vnus atrinepos: aliùs atrineptis. 7ᵘ duoꝝ fratrū atrinepotes ⁊ atrineptes. 8ᵘ duoꝝ fratrū trinepotis filius. 9ᵘ eiuſdeꝫ nepos. 10ᵘ pronepos. 11ᵘ abnepos. 12ᵘ atrinepos. 13ᵘ trinepos. Sūt autē plures gradus noīales in linea transuerſali q̄ꝫ in linea recta: quia nomen primi gradus in linea recta eſt nomen ſecūdi in linea tranſuerſali. habet linea trāſuerſalis equales gradus: ſicut ⁊ ſuperioꝛ ⁊ īferioꝛ: quia illi idem qui ſunt inferioruꝫ reſpectu ſuperioruꝫ ſunt equales adinuicem.

2ª ɔ̄ ¶ Secunda ɔ̄ eſt de arboꝛe affinitatis ſꝫ lineā rectā: primus vitricus ⁊ nouerca: id eſt ɔiuges parētū. 2ᵘ vitricus magnꝰ ⁊ nouerca magna .i. cōiuges aui ⁊ auie. 3ᵘ puitricus ꝓnouerca ɔiuges ꝓaui ⁊ ꝓauie: abuitricus abnouerca: atriuitricus atrinouerca: triuitricus trinouerca trinouerce pr̄ ⁊ mr̄. deinde hoꝝ auus: ꝓauus: abauꝰ: attauus: tritauus. Deſcēdēdo aūt priuignus ⁊ priuigna filij .ſ. vxoꝛis q ɔiungunt̄ vitrico ⁊ nouerce ꝑ ſuā ɔſanguinitatē nō illius: q2 .n. pr̄ ⁊ mr̄ ſūt in pmo gradu ɔſanguitatis filijs ⁊ eoꝝ: et ɔiuges parētū ſunt in pmo gradu filijs ɔiuguꝫ ⁊ eoꝝ: Itē gener ⁊ nurus .ſ. ɔiuges filioꝝ ſicut ⁊ ipſi filij. 2ᵘ gradu ɔiuges nepotū ex filijs ⁊ filiabus: ſicut ⁊ ipſi nepotes q pnt dici nurus minoꝛ ⁊ gener minoꝛ. 3ᵘ ɔiuges ꝓnepotuꝫ: ꝓnurus ⁊ ꝓgener. 4ᵘ ɔiuges abnepotū: abgener ⁊ abnurus. 5ᵘ ɔiuges: abnepotū: atnurus: atgener. 6ᵘ ɔiuges: trinepotuꝫ: trigener: trinurus. 7ᵘ ɔiuges filioꝝ trinepotū ⁊c. In linea vero trāſuerſali ſupioꝛi 2ᵘ gradu affinitatis ſunt ɔiuges patrui: auūculi: amite: matertere. 3ᵘ cōiuges patrui magni ⁊c. 4ᵘ ꝓpatrui. 5ᵘ abpatrui. 6ᵘ atpatrui. 7ᵘ patrui. In linea vō trāſuerſali inferioꝛi 2ᵘ gradu vir ⁊ vxor: filij ⁊ filie fratris. 3ᵘ vxoꝛ nepotis: ⁊ vir neptis. 4ᵘ vir ⁊ vxoꝛ ꝓnepotis ⁊ ꝓneptis: ⁊ ſic deinceps. In linea vō trāſuerſali media ⁊ eq̄li que veriꝰ videt̄ hr̄e plures gradus: lꝫ aliq dicāt ꝙ nō niſi vnū: pmo gradu affinitatis ſoꝛoꝛiꝰ friſſa .i. vir ſoꝛoꝛis. vxoꝛ fr̄is. Itē leuir .i. frater viri: glos .i. ſoꝛoꝛ viri. Naꝫ leuitrices id eſt duoꝝ fratrū vxoꝛes: nō ſunt ſibyꝑſis affines: nec vir ſoꝛoꝛis ⁊ vxoꝛ fr̄is: q2 affinitas nō cauſat affinitatē. Opoꝛtet .n. ꝙ ſemꝑ ꝑſona q̄ ē cauſa affinitatis ſit ɔſanguinea alteri illoꝝ: de quoꝝ affinitate querit̄. Per hoc enī fit aliqs affinis meus: q2 ipſe eſt cōſanguineus vxoꝛis vel ɔcubine mee: vel per hoc ꝙ ego ſum ɔſanguineus vxoꝛis ſue vl̄ cōcubine. maritꝰ aūt ſoꝛoꝛis mee nō eſt ɔſanguineꝰ meꝰ: nec ſoꝛoꝛis nec vxoꝛis mee: que eſt ex̄nea mihi ⁊ ſibi: ſꝫ bene ē affinis mihi: q2 maritus ſoꝛoꝛis mee: ⁊ ego ſibi: q2 fr̄ vxoꝛis ſue. Uxoꝛ vero mea eſt bñ affinis ſoꝛoꝛis mee tanq̄ꝫ friſſa: ⁊ illa illi tanq̄ꝫ glos. Sed tibi maritus ſoꝛoꝛis mee nō ē affinis nec tu illi: q2 nec vxoꝛ tua eſt cōſanguinea eius: nec ego q ſuꝫ maritus eius ſuꝫ cōſanguineus tuus. vñ ſoꝛoꝛius meus pōt ducere poſt moꝛtē meā ⁊ ſoꝛoꝛis in vxoꝛē vxoꝛē meam. Sꝫ in ſcdo genere affinitatis attinet: q2 facta ē vna caro cū affine eius in pmo genere .ſ. mecū q erā fr̄ vxoꝛis eiꝰ: ſed ſcdꝫ genꝰ affinitatis ⁊ tertiū nō ſunt in vſu.

3ª ɔ̄ ¶ Tertia ɔclō eſt q2 qd dictū eſt in p̄cedēti diſtictiōe de cōputatiōe a legiſtis nō videt̄ ſufficiēs: q2 in linea recta ſic eſt ꝙ extrema plus diſtāt in duplo abinuicē q̄ꝫ a medio: ſꝫ in linea obliqua nō oꝫ: ſꝫ equalr̄ in linea circulari: ⁊ ſic eſt in ꝓpinq̄tate recte linee. Nā nepos diſtat ab auo duplo q̄ꝫ filius a pr̄e: ⁊ ꝓnepos a ꝓauo ⁊c. ſed in linea trāſuerſali nō plus q̄ꝫ remotioꝛ a medio: q2 ibi ē pmo linea obliqua: q̄ pmo aſcēdit poſtea deſcēdit: nec eſt ibi ꝓpē mediū. Nō .n. pr̄ generat vnū mediāte alio: ſic̄ nepotē mediāte filio: imo nō eſt medium inter duos fratres: ꝑ qd abſurdū videt̄ vt diſtent niſi vno gradu cū nō ſint niſi due ꝑſone: ſemꝑ .n. debēt eē plures ꝑſone q̄ꝫ gradus. vñ rōnabilioꝛ eſt cōputatio canoniſtarū q̄ꝫ legiſtarū. Eſt etiā aduertēdū ꝙ linea trāſuerſalis nō facit diuerſas lineas ſicut recta: al̄s tranſuerſalis ſupioꝛ ⁊ inferioꝛ carerēt pmo gradu ⁊ haberēt ſcdꝫ ⁊ tertiū ⁊ ſic deinceps: quod eſt incōueniēs: quia ſecūdū bene eſt ſine tertio. vt in dualitate ſed nunq̄ꝫ ſine pmo. Unde eſt vnā linea in qua primum gradum tenet pater: ſecūdū aſcendendo patruus qui eſt frater patris: ⁊ ſecunduꝫ deſcēdendo filius fratris ⁊c. quod tamen non videt̄: quia patruus nō attinet mihi ꝑ fratrē meū ſed ꝑ pr̄em. Pōt .n. vnigenitꝰ habere patruū ⁊ materterā: ſicut chriſtus duas marias: vnde tranſuerſalem ſuperioꝛem oportet eſſe ſine pmo gradu ſui generis: ⁊ ſimiliter tranſuerſalē inferioꝛē: quia frater eſt equalis fratri.

Quantuꝫ ad quintū de prohibitione ſūt tres ɔ̄nes. ¶ Prima ꝙ mr̄imoꝰ ꝓhibet̄ in affinitate: eodē mō ſicut in ɔſanguinitate .i. vſqꝫ ad quartū gradū in linea trāſuerſali: ſed ꝑpetuo in linea recta aſcēdentiū ⁊ deſcēdētiū. Uñ iudeus de ſarra qui nūc ē nō poſſet ɔhere cuꝫ Cethura ſuſcitata: nec ſarracenus q de Agar cū Sarra: nec trinepotis trinepos cū vxoꝛe tritaui que eſt trinouerca trinouerce: imo etiā in ſucceſſionibꝰ ſi tritaui attauꝰ viueret vſqꝫ quo videret trinepotē q ē ei in vndecimo gradu ⁊ cōſtaret: deberet p̄ferri in eiꝰ ſucceſſione vxoꝛi ⁊ ꝓhiſco: ſec vltra trigeſimū gradū iura nō deferunt ſucceſſionē: q2 raro accidit: ⁊ leges adaptant̄ ad ea que frequēter ſiunt.

2 ¶ Scda ɔ̄ eſt de diſpēſatiōe pape ꝓhibita circa hoc. Ubi notādū ꝙ in p̄gradu affinitatis ſicut ɔſanguinitatis diſpēſare nō poteſt: cū ſit ɔ̄ ius nāle ⁊ diuinū: q2 vxoꝛibꝰ patris exhibemꝰ reuerentiā ſicut ⁊ noſtris parētibꝰ. Itē in linea trāſuerſali pmo gradu cōſanguinitatis ⁊ affinitatis ꝓhibetur mr̄imoniū iure diuino: vñ nec papa diſpēſare pōt: quia etiā quodāmō eſt ɔtra nāꝫ. Uñ in his nihil ſecui criminis fedus nāle ſuſpicare ꝑmittit. C. de epi: ⁊ cle .l. Eū qui ꝓbabileꝫ. Uñ etiā an̄ legē Moſaycā multiplicato genere humano ante diluuiū vel poſt credūtur abſtinuiſſe a ſoꝛoꝛibus ⁊ ab vxoꝛibus fratrū niſi ad ſuſcitādū ſemē fratri p̄moꝛtuo ſicut ⁊ tēpoꝛe legis: ſicut pꝫ in Thamar ⁊ filijs iude. Nec obſtat de vxoꝛibꝰ Abrae ⁊ Iſaac quas vocauerūt ſoꝛoꝛes: q2 .ſ. fuerūt cōſanguinee vel cognate: ſicut ⁊ Loth q fuit filius fr̄is Abrae dictus eſt fr̄: nec et poſſet diſpēſare papa in vxoꝛē fr̄is moꝛtui ſine liberis: q2 lꝫ olim liceret: tñ diſpēſatiue licebat: que diſpēſatio fiebat iure diuino nō ab homine. Naꝫ iure diuino cōmuniter abſtinebat̄ ab vxoꝛe fratris ſicut a ſoꝛoꝛe: ſed in caſu illo permittebatur. Unde ſicut papa non poteſt diſpenſare in pluralitate vxoꝛuꝫ q̄ꝫuis eſſet olim licita: quia licita erat ex dei diſpenſatione ꝓhibita iure cōmuni: ſic nec in ꝓpoſito. Item nec in ſecūdo tranſuerſalis ſuperioꝛis: vt cuꝫ amita ⁊ matertera: quia lege diuina ꝓhibituꝫ.

3 ¶ Tertia cōcluſio eſt de diſpenſatione pape cōceſſa. Poteſt eniꝫ diſpenſare in ſecūdo gradu linee inferioꝛis vt cuꝫ filia fratris: quia nō erat ꝓhibituꝫ in ſcriptura: itē in ſcdo gradu: vt duoꝝ fratrū filij ɔtrahāt: aut tertio: vt ꝙ duoꝝū fratruꝫ nepotes: aut q̄rto vt ꝙ duoꝝuꝫ fratruꝫ ꝓnepotes ⁊c. que ſunt de iure poſitiuo. ¶ Cōtra de Thamar que erat ſoꝛoꝛ Amon ī pmo gradu ⁊ dixit ei pete me a patre meo ⁊c. ¶ Solō errabat: vel dicitur ꝙ non erat ſoꝛoꝛ vera ſed ſoꝛoꝛ fratris ex alio latere: non ꝙ rex poſſet diſpenſare: q̄ꝫuis tunc ipſe Dauid diſponeret ſacerdotiū ſicut Moyſes ⁊ Salomon depoſuit Abiatar: ⁊ Ioiada diſpoſuit regnū. ¶ Ad argumēta. ad pmū dicēdū ꝙ affinitas eſt effectus matrimonij p̄cedentis ex quo cauſatur: ⁊ illud non impedit: ſed ſequens matrimoniuꝫ cum affinibus contrahenduꝫ: quia fieret amicitie dilatande p̄iudiciuꝫ. ¶ Ad ſecundū dicenduꝫ ꝙ conſanguinei ſuccedunt in bonis viri ſui que ſunt eius poſſeſſio. vxoꝛ autem non eſt poſſeſſio viri ſed magis eſt vna caro cū ipſo: ⁊ ideo non eſt ſimile hinc ⁊ inde. ¶ Ad tertium dicendum ꝙ lex ꝓhibuit ne fr̄ acciperet vxoꝛē fr̄is. Leui. 18. conceſſit tñ hoc diſpenſatiue in caſu in quo frater moꝛiebat̄ ſine liberis vt viuꝰ ſuſcitaret ſemē fr̄i defūcto ne nomē eiꝰ in ꝓgenie ſua abſqꝫ liberis remaneret.

Queſtio II.

Secundo querit̄ de publice honeſtatis iuſtitia: vtrū .ſ. ex ſpōſalibus ɔ̄hat̄ aliqd vīculū attinētie qd poſſit mr̄imoniū dirimere vel īpedire. Et arguit̄ ꝙ nō: q2 ex cā diſſolubili non p̄t cauſari vinculū ꝑpetuū: q2 effectꝰ nō ē potioꝛ ſua cā: ſꝫ ſponſalia ſūt diſſolubilia multis modis: vt patuit p̄ius. ḡ ex eis nō p̄t cāri aliqd vinculū attinētie quod poſſit ꝑpetuo mr̄imᵐ īpedire. ¶ P. ſponſalia ɔ̄hunt̄ q̄nqꝫ iter parētes ꝓ pueris ante ſeptēniū: ſed ꝑ talia nō ɔ̄hit̄ aliqd vinculū attinētie: vt habet̄ ex̄ de ſpon. ipu. c. Lr̄as. ⁊ c. Deceſſit. ḡ ex alijs ſilr̄ nō ɔ̄hit̄ aliqd vinculū. ¶ In ɔ̄riuꝫ eſt ꝙ Alexander papa ꝓhibuit q̄ꝫdā mulierē ɔiungi ꝑ matrimoniū cuidā viro: q2 fratri ſuo erat diſpōſata: vt habet̄ ex̄ de ſpon. c. Ad audiētiā: ſꝫ nō eēt hoc niſi ꝑ ſpōſalia cāretur aliqd vinculū attinētie. ḡ ⁊c. ¶ Rñ°. hic ſunt tria vidēda. Primo q̄d circa hoc iura determinēt. 2ᵘ de rōnibꝰ iuriū. 3ᵘ de q̄buſdā conſequentibus.

Quantū ad pmū ſūt tres ɔclōnes. ¶ Prima de ſpōſalibꝰ ꝙ ſi ſint legittime ɔ̄cta: ex eis cauſat̄ q̄ddā vinculū attinētie ſil̄e affinitati: qd d̄r publice honeſtatis iuſtitia que īpedit mr̄imoꝰ: ſic̄ affinitas ⁊ ɔſanguinitas ſm̄ eoſdeꝫ gradus: ⁊ ſic diffinit̄. Publice honeſtatis iuſtitia eſt ꝓpinq̄tas ex ſponſalibꝰ ꝓueniēs: robur trahēs ab inſtōne eccl̄ie ꝑꝑ eius honeſtatē. Ex quo pꝫ rō noīs ⁊ cauſa ꝙ .ſ. tal̄ ꝓpinq̄tas ē itroducta ab eccl̄ia ꝑꝑ hōeſtatē. Rō āt hōeſtatis ē: q2 ſpōſalia legittīe ɔ̄cta q̄ꝫtū ex ipis ē oꝛdinant̄ ſufficiēter ad mr̄imᵐ: ⁊ ſi ſic ꝑ mr̄imᵐ ɔ̄hit̄ affinitas ſic per ſponſalia ɔ̄hit̄ q̄ddā attinētie vinculū qd affinitati ſimile eſt: deficiens tñ ab āttinētia affinitatis: ſicut ſponſalia deficiunt a mr̄imoꝰ: ⁊ hoc eſt publice honeſtatis iuſtitia. ¶ 2ª ɔclō ꝙ ſponſalia q̄ ꝑꝑ defectū ɔſenſus ſunt nulla: vt infantuꝫ: furioſoꝝ: mēte captoꝝ: nō dico ꝓdigoꝝ: q2 in his q̄ ꝑtinent ad ꝑſonas ꝓdigi reputant̄ mētis cōpotes: nō cauſant publice honeſtatis iuſtitiā. ex̄ de ſpon. c. i. li. 6. ¶ 3ª ɔ̄ eſt ꝙ q̄n ſunt nulla al̄r q̄ꝫ ꝑꝑ defectuꝫ ɔſenſus: puta ꝓpter īpedimentū ɔſanguitatis: affinitatis vel voti aut hꝰ. tūc cauſāt ac ſi eſſēt valida: vt d̄r in dicta decretali. Sꝫ nunq̄d ꝑ mr̄imoniū nullū ita īpedit̄ ſequēs mr̄imoᵐ ſicut ꝑ ſpōſalia: videt̄ ꝙ non: q2 nunq̄ꝫ videt̄ mr̄imoᵐ cauſare affinitatē: niſi ipm ſit validū ⁊ efficax: vel ſequat̄ copula carnalis: vñ cōſtat ꝙ nō eſt ibi affinitas ſꝫ nec publice honeſtatis iuſtitia que ex ſponſalibꝰ nō mr̄imonio cauſat̄. Sꝫ dicit Ray. ꝙ ꝑ ſponſalia ꝑ vba de p̄nti vel de futuro: ſiue de iure ſiue de facto cauſat̄ publice honeſtatis iuſtitia: ⁊ ꝑ ɔ̄ns ꝑ mr̄imoᵐ nullū: niſi ex defectu ɔſenſus cauſat̄ puᶜ hōeſtatis iuſtitia.

Quantū ad ſcdm de rōne diuerſitatis ſunt tres opiniones. ¶ Prima q2 dicūt quidam ꝙ hoc eſt ꝓ tāto: q2 illud qd eſt p̄ncipaliſſimū ī ɔ̄hēdis ſpōſalibꝰ: vel mr̄imonio eſt ɔſenſus: ⁊ iō deficiente ɔſenſu ſponſalia nullius ſunt efficacie nec in obligādo ad ɔ̄hēdū: nec in īpediēdo ſequētē ɔ̄ctū: exiſte aūt ɔſenſu ⁊ ɔcurrēte quocunqꝫ alio īpedimēto ſpōſalia nulliꝰ ſūt efficacie ī obligādo ad ɔ̄hendū ꝑꝑ īpedimētū ɔcurrens: ſunt tñ efficacia ad īpediēdum ſequētia ſpōſalia ⁊ mr̄imoᵐ inq̄ꝫtuꝫ cauſant publice honeſtatis iuſtitiā ꝑꝑ cōcurrentē ɔſenſuꝫ. ¶ 2ª opio ⁊ rō eſt: q2 nunq̄ꝫ ꝑ ſponſalia ɔ̄hit̄ publice honeſtatis iuſtitia niſi ſint vera vel p̄ſumpta. Iudiciū .n. eccl̄ie oꝫ eē ſm̄ vitatē vel ſm̄ p̄ſumptionē ꝓbabilē. Hanc .n. eccleſia frequēter ſequit̄: vt habetur extra Qui filij ſint legi. Cum inter. Iudicant̄ .n. filij legittimi nati de mr̄imonio ɔ̄cto in facie eccl̄ie ⁊ ſic legittime ſm̄ reputationē: q̄ꝫuis non fuerint legittimi ſm̄ veritatē ꝑꝑ īpedimētū a ɔ̄hētibus vel altero coꝝ ignoratū. Cōſtat aūt ꝙ ſponſalia ɔ̄cta nulla ſunt ſm̄ vitatē: ⁊ ſꝫ q̄ꝫcunqꝫ p̄ſumptioneꝫ q̄n ɔ̄hētes ſunt tales ꝙ ɔſtat ꝙ ɔſentire non p̄nt: q̄n aūt ſunt tales ꝑſone que p̄nt ɔſentire: lꝫ inter eas ſit īpedimētuꝫ ɔſanguitatis vel affinitatis vel qdcunqꝫ aliud: ſi illud ignoꝛat̄ tpe ɔ̄ctus ab vtroqꝫ vl̄ ab altero talia ſponſalia: lꝫ nulla ſint ſm̄ veritatē: ſūt tñ talia ſm̄ p̄ſumptionē: ⁊ ideo p̄ſtāt īpedimētū ſequētibꝰ ſpōſalibꝰ vel mr̄imonio. Si aūt ɔſtaret ɔ̄hētibꝰ ⁊ illis coꝛā quibus fit ɔ̄ctus de īpedimēto ꝑꝑ qd ſponſalia nulla ſunt: vt ſi religioſus in habitu religionis daret alicui fidē de ɔ̄hēdo cū ipſa vel ɔſanguineus ɔſanguineo in gradu ī quo ɔſtat ipſi ⁊ oībus aſſiſtētibus de īpedimēto: videt̄ ꝙ ꝑ talia ſponſalia q̄ ſm̄ vitatē nō ſunt aliq̄d: nec ſm̄ eccl̄ie p̄ſumptionē p̄ſtetur aliqd īpedimētū ſequētibus ſponſalibus vel mr̄imonio: ⁊ ſi p̄ſtaret̄ non apparet rō q̄re eſſet niſi ſola volūtas ſtatuentis.

3ª opi. ¶ Tertia opio ꝓbabiliter eſt ꝙ vbi eſt nullitas patēs vt ſi monachus ī hitu ɔ̄hat nihilominus tñ naſcat̄ publice honeſtatis iuſtitia: q2 indiſtincte loquit̄ decretalis ⁊ etiam exēplificat. de relig. ſed ipſi exponerēt q̄n neſcit̄. Propter qd poſſet dici ꝙ q̄ncūqꝫ ſponſalia ſunt nulla: ſolū aūt nulla rōne iuris poſitiui ꝙ tūc cauſant publice honeſtatis iuſtitiam: ſꝫ q̄n et de iure nāli ſunt nulla: tūc nullū hn̄t effectū: q2 ſicut vbi nulla eſt ꝓfeſſio de iure poſitiuo ex ꝑꝑ pollet tñ voto ſimplici: q2 iure nāli obligatio nālis oꝛit̄ q̄ꝫuis īpedire non p̄t: ſicut ī ɔ̄ctibus rerū que nulla ſunt iure ciuili: oꝛitur tñ obligatio nālis q̄ꝫ habet aliq̄s iuris effectus: vbi vero non eēt nec nālis nec ciuilis: ibi nulluꝫ parit effectū: ſic ī ꝓpoſito q̄n ſunt nulla ex defectu ɔſenſus: tūc non ſunt ſponſalia aliquo iure: ⁊ ideo nullū habēt effectū: ⁊ eadē rōne ſi eſſent nulla alio īpedimēto nāli. Sꝫ q̄n iure nāli ſunt vera ſpōſalia ſꝫ ſolū iure poſitiuo nulla: tūc hn̄t effectū iſtū: lꝫ nō hēant aliū. Et ſi hec diſtictio ē va tc̄ qd d̄r d ſpō. c. i. li. 6. De nullitate ɔſanguitatis ⁊ affinitatis: itelligēdū ē ī gradu ꝓhibito le. humana nō diuina: ⁊ ſilr̄ qd ſubdit̄: q̄ꝫuis alia rōne itelligēdū ē poſitiua. ¶ Sꝫ ɔ̄ iſtā diſtictionē ē ꝙ ibideꝫ d̄r de nullitate ꝑꝑ frigiditatē q̄ vr̄ eē de iure nāli: q2 q nālr̄ generare: nec actū exercere p̄t nālr̄ ɔ̄hē ꝓhibet̄ ſic̄ puer: vñ q2 decretal̄ illa īdiſtīcte loq̄t̄ ideo vr̄ īdiſtīcte intelligēda.

Quantuꝫ ad 3ᵐ de ɔ̄ñtibꝰ ſunt tres ɔ̄nes. ¶ Prima ꝙ papa diſpēſare p̄t ī oī gradu publice honeſtatis iuſtitie q ſumunt̄ ſꝫ gradū ɔſanguitatis: ſi aūt aliquis īferioꝛ q nō ē ſup̄ ius. Qꝫ aūt papa poſſit: pꝫ: q2 nō ē ꝓhibitū lege nāli ſꝫ nec diuina. Uñ Adonias petiuit ī vxoꝛeꝫ abiſaac ſunamitē v̄ginē a pr̄e relictā: qd nō feciſſet ſi fuiſſꝫ affinis: q2 in lege ꝓhibitū erat ɔ̄here cū nouerca: ſed honeſtas nōduꝫ erat̄ itroducta: q2 robur̄ trahēs ex iſtōne eccleſie: vñ poſſet diſpēſari ꝙ qs ɔ̄heret cū ſpōſa vel vxoꝛe non cognita pr̄is ⁊ fr̄is.

2ª ɔ̄ ¶ Scda ɔ̄ ē ꝙ q̄n d̄r ꝙ ſpōſalia nulla ꝓpter defectū ɔſenſus nō cauſant honeſtatē: itelligēdū ē ꝑꝑ defectū ɔſenſus apparētis: vt ī pueris ⁊ furioſis ⁊ ɔditionaliter ɔſentiētibꝰ. Secus de nullis ꝑꝑ defectū ɔſenſus latētis: q2 itēdebat decipe ⁊ coꝛpalē copulā extoꝛq̄re nō ɔ̄hare q2 tātū ſcādalū eēt d iſto q aliā duxit ī vxoꝛē ꝙ hēret eiꝰ cognatā: vel ipſa eiꝰ cognatū ſic̄ ſi vē ɔ̄xiſſet: eccl̄ia aūt iſtituēdo h̄ īpedimētū voluit euitare ſcādalū. Et ē arᵐ ꝙ ɔ̄hēs cū vna ⁊ itēdēs decipe nō ɔ̄here ſtat bigamꝰ. Nec obſtat ex̄ de biga. c. Debitū. ꝑꝑ affectū aī cuꝫ ope ſubſecuto: q2 eccl̄a videt ea q̄ patēt: a q̄ ē bigamia iſtituta īq̄tū īpedit oꝛdies. Nec obſtat ꝙ ſacerdos ꝓhibebat̄ ducere viduā ⁊ repudiatā: q2 cū eēt cerioniale nō ligat niſi q̄ꝫtū ē ab eccl̄ia iſtitutū. Nec obſtat ꝙ ē renūtiatū a Paulo dicēte. Uniꝰ vxoꝛis viruꝫ: q2 plus p̄t papa q̄ꝫ ipe. vñ ī bigamia totalr̄ diſpēſare p̄t. Nec p̄t dici ꝙ lege Moſayca fuerit itroductū ꝙ bigamia īpediret oꝛdinē ſacꝝ q nōdū erat iſtitutꝰ. Qꝫ āt ſpōſalia volētis decipe cauſēt honeſtatē appꝫ: q2 eccl̄ia ɔdēnabit ad mr̄imᵐ ɔ̄hedū: ⁊ et ɔfeſſoꝛ talē deceptoꝛē. Cū aūt eccl̄ia iſtituerit h̄ īpedimētuꝫ: vr̄ ꝙ oīa ſponſalia que eccl̄ia iudicat va cauſent verā publice honeſtatis iuſtitiā.

3ª ɔ̄ ¶ Tertia ɔ̄ ē

qui debeāt admitti ad accuſandū ꝛ teſtificādū qñ agit ad diuoꝛtiū ꝛ mr̄imoniuꝫ ſeparādū ꝛ dirimēdū pp ɔſanguita teꝫ ꝛ affinitatē: ꝛ publice honeſtatis iuſtitiā vel alr̄. Ubi ē sciēduꝫ ꝙ in oī caſu ad accuſationē ꝛ teſtificationeꝫ: illi vi dent magis idonei q melius ſciūt veritatē: ſꝫ veritatē īpe dimēti ɔſanguinitatis ꝛ affinitatis melius ſciūt conſangui nei q̄ʒ extranei: qꝛ vnuſqſqꝫ ſuā genealogiā taꝫ ex teſtib⁹ et ex cartis q̄ʒ ex recitatiōe maioꝝ ſcire laboꝛat: g̃ tales ī teſtes ſunt maxime admittendi. Et hec rō tangit. extra Qui ma. accu. poſ. c. Uidet nobis. Uerūtñ in defectu ɔſanguineoꝝ extranei admittunt cū iuramēto tñ ꝙ pro tpe denūciationis que fiebat in eccl̄ia pñtes nō erāt: aut legittima cauſa īpe diti denūtiationē neſcierūt: aut poſtea didicerunt: ſicut ha bet expſſe ī illo capl̄o Cū tua. Si aūt accuſaret mr̄imoᵐ p altero īpedimēto: tūc extranei admittēdi eſſent. Qñ aūt accu ſaret mr̄imoᵐ ex eo ꝙ dicit nō fuiſſe ɔtractū: tūc parētes ꝛ ɔſanguinei ſunt repellēdi tanq̄ʒ ſuſpecti: niſi ex parte illi us qui eſt iferioꝛ dignitate ꝛ diuitys: de qb⁹ pbabiliter ex timari pōt ꝙ libēter mr̄imoniū vellēt ſtare. ℂ Ad p̄mum argᵐ dōm ꝙ ſpōſalia cauſant vinculū qd īpedit mr̄imoᵐ ꝛ dirimit: nō rōne ſui ſꝫ rōne ei⁹ ad qd oꝛdinat .ſ. rōne matri mony: ſicut affinitas que cauſat ex mr̄imonio īpedit mr̄i moniū ſequēs ꝛ dirimit. Uel pōt dici ꝙ iſtud īpedimētuꝫ cauſat ex ſpōſalib⁹: nō ſꝫ ſe ſed ex adiūcto ppetuo ſtatuto eccl̄ie. ℂ Ad alia argumēta pꝫ rn̄ſio ex p̄dictis. Si āt q̄rat quō publice honeſtatis iuſtitia ex eccl̄ie inſtōne vel al's cō ſanguītas vel affinitas in gradu a ſola eccl̄ia pbibito poſ ſit īpedire mr̄imoᵐ qd eſt de iure diuino ꝛ nāli. Dōm ꝙ lꝫ matrimoᵐ ſit de lege nāe qꝛ tñ eius mā eſt hō ſꝫ ꝙ ē pars cōitatis ad actus coꝛpoꝛales in qb⁹ ſubycit hoī rectoꝛi cōi tatis: ide eſt ꝙ hō pōt facare pſonā inhabilē. nō ſic autē in alys quoꝝ mā nō eſt homo vt ſic: ſed vl' vt homo abſolute vel vt pars cōitatis reſpectu diuinoꝝ. vt in oꝛdine: vnde ī illis non poteſt papa facere inhabileꝫ. Qō III.

Tertio querit de illegitimitate vtrū .ſ. aliqua ples ſit illegittima. Et videt ꝙ nō: qꝛ humanū iudiciū dꝫ ɔfoꝛmari diuino: ſꝫ deus iudicat oēm prolē legittimā ad ſucceſſionē eternā: dūmodo non ſectetur vitia parētū. g̃ ꝛ hoīes debēt eā legittimā reputare ad ſucceſſionē tpalē. ℂ Itē fili⁹ non dꝫ puniri pro peccato pr̄is. Eze. 18. Sꝫ illegitimus ɔcubit⁹ eſt peccatū parētū. g̃ pp illū nō dꝫ ples illegittia reputari. ℂ Itē quātū ɔſtat illegittim⁹ a legittimo: tantū eſt eɔ: ſꝫ legittim⁹ non pt illegittimari. g̃ nec illegittim⁹ legittimari: ſed nati de illegittimo ɔcubitu aliqñ legittimantur. g̃ nō ſunt illegittimi. ℂ In ɔtrā arguit: qꝛ qlis ē cā talem pducit effectuꝫ: ſꝫ ɔcubit⁹ eſt cā ples. g̃ ex illegittimo ɔcubitu eſt illegittia ples. ℂ R̄n̄. hic ſūt tria videda. p̄ qui fily ſunt legittimi ꝛ qui non. 2° de legittimatiōe iuris ſcripti. 3° de legittimatione per pomineꝫ.

Quantū ad p̄mū ſunt tres ɔnes. ℂ Prima de diuiſione quadrimēbri iuriſtarū dicentiū ꝙ q̄tuoꝛ ſunt gnā filioꝝ. quidā .n. ſūt legittimi ꝛ nō naturales: vt adoptiui ꝛ arrogati: de qb⁹ poſtea dicet. Aly ſunt legittimi ꝛ nāles: vt illi qui naſcunt de legittimis mr̄imonys q̄ ſunt legittima ſ̄m rē vel ſ̄m eccl̄ie approbationē ꝛ ɔ̄hētiū reputationē: vel vtriuſqꝫ: vel ſaltē alteri⁹. Aliogn ſi vterqꝫ ſciat īpedimētuꝫ. vel ſi ignoꝛātes īpedimētuꝫ clādeſtinē ɔ̄hant ples illegittima naſcit nullā habēs excuſationē ex parentū ignoꝛātia. Probant hec q̄ ad p̄mū argᵐ. Qui fily ſint legittimi. c. Cū iter Io. ꝛ c. Ex tenoꝛe. ꝛ qbuſdaꝫ alys capl̄is. Quātuꝫ ad ſcōꝫ argᵐ. pbat in eo. titulo. c. Cauſam. de ſpon. clande. Cū inhibitio. Aly ſūnt nāles ſꝫ nō legittimi: vt q naſcunt ex cōcubinis idubitato affectu retētis: nō q ex meretricib⁹ publicis ꝛ ſcoꝛtis: ꝛ hi ſuccedūt parētib⁹ ab ītеſtato vna cū mr̄ibus in duab⁹ onzys: hoc eſt in ſexta parte. Aly vero nec ſunt nāles: nec ſunt legittimi: vt illi qui naſcunt ex adulterio vel īceſtu q dicuntur ſpury. Rō aūt q̄re tales dicunt illegitimi eſt: qꝛ legittimuꝫ a lege dicit. Lex auteꝫ excuſans totalr̄ ɔcubitū eſt ſola lex mr̄imony quā nō nāl dictat: ſcriptura diuina ɔfirmat: ꝛ lex humana approbat: ꝛ illi qui naſcunt p̄ter legē mr̄imony oēs dicunt illegittimi. Et p̄ter hoc illi qui naſcunt de adulterio vel inceſtu īnaturales dicunt: qꝛ rō nālis taleꝫ ɔcubitū dānat. ℂ Scōa ɔ̄ē de natis ex legittimo mr̄imonio quo ad vinculuꝫ: ſoluto q̄ ad thoꝝ p ſacrū oꝛdinē vel religionis īgreſſuꝫ. dicūt auteꝫ qdā iſtos eē q̄ ad ſpūalia legittimos: quo ad ciuilia: illegittimos: aly dicūt ꝙ p eādeꝫ rōneꝫ illegittimi ſunt q naſcunt ex mr̄imonio legittimo q̄ ad vinculū: ſoluto tñ quo ad thoruꝫ ꝛ cohitationē p ſolēne votū: vt qñ vir ꝛ vxoꝛ pari voto īgrediūt religionē ꝛ pfitent: ſi tales poſtea generēt filiū: illegittim⁹ eſt: qꝛ lex mr̄imony rōne cuſ⁹ ples dr̄ legittima: eſt illa quā ponit apl̄s .i. ad Coꝛin. 7. ſ. ꝙ vir nō hꝫ ptātē coꝛpoꝛis ſui ſed mulier ꝛ eɔ. ſed hec lex ſoluit ab vtroqꝫ p votuꝫ ſolēne ab vtroqꝫ emiſſuꝫ. g̃ ples q̄ poſtea naſcit eſt illegittima: qꝛ p̄ter legē mr̄imony nata. pōt tñ dici eos eē ſimpliciter legittīos quo ad oīa ſimpl̄r: qꝛ cū indiſtincte legittimi cēſeant q naſcunt ex mr̄imonio legittimo: ēt ſi illegittime naſcāt: puta cū peccato veniali pꝑter volūtatē: aut cū moꝛtali pp effrenatā libidinē. vel cōtra votū ſimplex: ita ꝙ in pꝓpoſito cuꝫ remaneāt veri ɔiuges legittimi fily ſunt: lꝫ cuꝫ pctō ide naſcant parētū. Uñ Henebaldus laudunēſis eps neptē ſcī Remigy vxoꝛeꝫ habuit q ſe cū religionie mutuo abſoluerūt: poſt qd tñ votuꝫ ſolēne ex ea filiuꝫ occulte genuit q ob hoc vocat⁹ ē latro: ꝛ tñ ei ī epatū ſucceſſit nec īuenit ꝙ papa diſpēſauerit. ℂ Tertia ɔcl'o eſt de pbatiōe legittimitatis: qꝛ fili⁹ eſt quē nuptie demōſtrāt. Uñ cū conſtāte matrimonio nat⁹ ſit ɔiugib⁹ ſimul habitātib⁹ etiā ſi mater ɔtrariū iuret pro legittimo habēdus eſt: nec ipſe tenetur credere matri viuenti vel moꝛiēti oppoſitū ei dicenti: qꝛ vbicūqꝫ teſtis duo ɔ̄ria deponit plus ſtat dicto p̄mo q̄ʒ ſcōo: qꝛ piurus eſt deuiādo a p̄mo: vñ quē ſemel hūit p filio nō plus pōt hr̄e pro nō filio: Sꝫ ſi natus eēt ɔſtāte matrimonio patre p̄us abſente p duodecim mēſes ſpuri⁹ iudicatur. Nā de illa que parit vndecimo mēſe poſt moꝛteꝫ viri: adhuc iura p̄ſumunt ꝙ ſit legittim⁹: ꝛ pari rōne de nato poſt abſentiā viri viuentis.

Quantuꝫ ad ſecūdū de legittimatiōe iuris ſūt tres ɔcl'ones. ℂ Prima de legittimatione iuris ciuilis in ſex caſib⁹. Prim⁹ modus ſ̄ꝫ iura ciuilia ē qñ pater filiū nālē ex ɔcubina ſuſceptū tradit curie ciuitatis ſue vel ciuitatis metropolitane: ꝛ fit officialis in ea: qd fit pꝑter honoꝛē curie. Scōus eſt qñ pater filiā nāleꝫ iūgit officiali curie ſue ciuitatis vel metropolis. Terti⁹ eſt qñ filius nālis offert ſeipſuꝫ curie deficiēte ple legittima. Nā al's nō liceret ſe offerre q̄ʒuis patri liceret offerre ipſuꝫ. 4⁹ eſt ſi deficiēte ple legittima pater cuꝫ ɔcubina offerat pro eo legittimando p̄ces p̄ncipi: ꝛ p̄nceps eas admittat. 5⁹ eſt qñ pater in ſuo teſtamēto ſolēniter facto eū vocat nālē legittimuꝫ. 6⁹ eſt ſi pater in inſtr̄o publico vel pꝑpria manu ɔfecto habēte ſubſcriptionē triū teſtiū fidedignoꝝ dixerit eū filiuꝫ legittimuꝫ: ꝛ in hoc caſu ſi pater hoc teſtimonium pbibuit vni ex filys nālib⁹: ſufficit alys ad legittimationē. Et de his habentur expſſe iura ciuilia in varys locis. Sed iſtud nō tꝫ hodie pꝑpter duo. p̄mo qꝛ nō ſunt leges canonizate. In reb⁹ eñi nō eccl̄iaſticis nec ſpūalib⁹ ligant leges ipatoꝝ niſi ſint p papā reprobate: al's nō: qꝛ leges nō dedignantur ſacros canones imitari. Sed in eccleſiaſticis et ſpūalib⁹ nō habēt efficaciā niſi ſint p canones approbate: q̄ʒuis alias ſint rōnabiles ꝛ honeſte: ſicut de reb⁹ eccl̄ie nō alienādis. ꝛ de hereticis. Nulle leges valēt niſi q̄ʒtū ſunt p canones approbate: ēt ſi nō eſſent ſpāliter reprobate. Unde cū cā mr̄imonialis ꝛ legittimationis ſit eccl̄iaſtica nec ī cidēter ēt ptineat ad iudiciuꝫ ſeculare. g̃ qcqd de legittiatione leges cauēt: nō valet niſi inq̄ʒtū eſt p papaꝫ approbatuꝫ. Nō ſunt aūt alicubi illi ſex modi p canōes approbati. ℂ 2̄. illi modi receſſerūt ab aula: qꝛ nec in curys ipatoꝛū: nec ciuitatū: nec p̄ncipū tenēt: īmo viſuꝫ eſt ꝙ in ſpurys de dōmo regis ita volebat rex hr̄e ſucceſſionē ſicut in alys. g̃ pp dedicationē curie īperatoꝛis nō reputat eos legittimatos. ℂ Scōa ɔcl'o eſt de legittimatione pꝑpria iuris q̄ eſt p īgreſſuꝫ religiōis q eos legittimat q̄ʒtū ad oēs oꝛdīes ꝛ nullaꝫ dignitatē pꝑprie dictā: vt ꝙ ſit p̄latus p electionē. de filys p̄ſbyteroꝝ. c. i. Nā curā aīaruꝫ iure oꝛdinario ſiue p electionē: ſiue p cōmiſſionē hr̄e nō pt. Et qd aliqui dicūt ꝙ cū ſpurio religioſo eps pt diſpēſare ad curā ꝛ abbatiā: nō legi. Silr̄ ꝙ poſſit ex hoc ſuccedere vel oꝛdo pꝛo eo q ſuccederet ſi ipſe eē legittim⁹. C. de ſac. ſan. ec. Deo nobis. nō lego nec credo: qꝛ hoc eſt ſtricti iuris: vñ ſi eſt legittimat⁹ quo ad oꝛdines: nō pꝑpter h quo ad ſucceſſionē: itelligit aūt īgreſſus cū effectu .ſ. p pfeſſionē tacitā vel expſſaꝫ. ℂ Tertia ɔcl'o eſt de legittimatione cōi iuri canonico ꝛ ciuili. Uñ ē terti⁹ modus vtriuſqꝫ iuris qñ ɔcubina ex qua p̄us habiti ſūt fily ducit in matriᵐ. Per ſequēs .n. mr̄imoᵐ fily p̄us ſuſcepti ex illa fiūt legittimi quo ad oīa: ſi tpe cōceptionis poterat eē vxoꝛ legittia: q̄ʒuis al's meretrix cōis: ſiue mediate ſiue imediate ducta fuerit: alr̄ nunq̄ʒ. Ubi vtit queſtio dñical Bartholomei: ſuppoſito ꝙ p̄mogenit⁹ legittim⁹ debeat habere regnū: qs debeat hr̄e an p̄mogenit⁹ nālis ex ɔcubina añ moꝛtē ducta in ɔiugē. an 2° genit⁹ ſemp legittim⁹. Et q̄ʒuis multa dicta ſint pro ꝛ ɔtra: tñ iſtud videt veri⁹ ꝙ ſi ius p̄mogeniture ſit tale ꝙ cedat ante moꝛtē pr̄is: vt qꝛ p̄emoriens trāſmittat ius ſuccedēdi in regno patri ad nepotes excluſo ſ̄o genito: tūc nō ſufficit ɔcurrere ante moꝛtē p̄mogeniturā ꝛ legittimitatē niſi iſtō ius naſcēdo acquirat. vñ cū ſ̄o genit⁹ naſcēdo h ius acqſierit: qꝛ ante ſe aliū legittimū nō habuit: legittimatio ſequēs legittimū ius q̄ſitū non tollit. Si auteꝫ ius p̄mogeniture eſt talis nāe ꝙ ante moꝛteꝫ patris nō cedit: quia tēpoꝛe moꝛtis verū eſt dicere iſtū p̄mogenitū ꝛ legittimū: videtur ꝙ debeat preferri.

Quantuꝫ ad tertiū de legittimatione hoīs ſūt tres ɔnes. ℂ Prima de legittimatiōe epi. Et quidē q̄ʒtū ad epm certū eſt ꝙ pōt legittimare q̄ʒtū ad minoꝛes oꝛdines ꝛ ſimplicia bñficia .i. que nō ſunt cure aīarū nec dignitates. de fil. pſby. c. i. Hoc aūt itelligēdū eſt de ſubditis: qꝛ nō ſubditū nemo pōt ſoluere vel abſoluere: ſic nec ligare: vñ cū legittimare ſit a pena iuris abſoluere: nullus pōt nō ſubditū legittimare: pꝑpter qd nō ſubdito ſpurio epiſcopus nō pōt dare bñficiū nec minoꝝ oꝛdinū executionē niſi p̄us a ſuo epo fuerit legittimat⁹: qd ſi factuꝫ fuerit: tūc pōt a quocūqꝫ bñficiari ſeu oꝛdinari cū lr̄is dimiſſoꝛys ſicut ꝛ legittimus. Uñ ſi eps ſciēter ſubdito ſuo illegittimo ɔferat oꝛdines vel bñficiuꝫ: eo ipſo diſpenſare vr̄. Nullus aūt p̄lat⁹ papa iferioꝛ pōt legittiare ad ſucceſſionē hēditatis qꝛ nō ē ei pmiſſuꝫ. Ad ſequētia aūt vr̄ legittimat⁹ ex q̄ ē ad añtia: vñ qꝛ canonici maxie cathedraliū eccl̄iarū ī iudices ipetrant vr̄ ꝙ ꝛ ſi al's illegittimi eſſe nō poſſent: qꝛ de hoc ſunt opiniones: tñ eo ipſo ꝙ canonici ſunt: in iudices ſicut et ceteri ipetrari poſſūt: qꝛ nō dꝫ cui qd mai⁹ eſt licꝫ: qd min⁹ eſt nō licere. ℂ Scōa ɔcl'o eſt de legittimatiōe pape: qꝛ papa certuꝫ eſt ꝙ ad oēꝫ oꝛdinē bñficiuꝫ ꝛ dignitatē eccleſiaſticā legittimare pt: qꝛ ad hoc legittimare nō eſt aliud q̄ʒ īpedimēta iuris canonici āmouere ſibi ꝛ a penis canonuꝫ qbus ligat⁹ ē ipſuꝫ abſoluere: ſꝫ papa pt ab oī pena canōis abſoluere: ꝛ oē poſitiuū īpedimentū āmouere. g̃ ꝛc. Papa ergo legittimat: ꝛ ad actus ſeculares: ꝛ ad actus ſpūales: ꝛ ad ſucceſſionē hereditariaꝫ in terra ſibi ſubdita. ℂ Sꝫ vtrū hec legittimatio valeat quo ad ſucceſſioneꝫ in terris pape nō ſubditis: dubiū eſt. Quidā .n. dicūt ꝙ ex quo aliqs legittimat a papa in ſpūalib⁹: videt legittimat⁹ p ɔ̄ñtiaꝫ quādā ꝛ in tpalib⁹ ne ſit abſurdū ꝛ q̄ſi mōſtruoſuꝫ: vt legittimat⁹ ad ſpūalia: illegittimat⁹ ad tpalia cēſeat: multa eñi p ɔ̄ñtiā obtinent. Et hāc opi. tꝫ Hoffredus in ſūma ſua: ꝛ cōcoꝛdat cū illa decretali. Per venerabilē. Aly dicūt ꝙ in terris nō ſubditis tpali iuriſditioni pape legittimatio facta p eū nō valet quo ad ſucceſſionē q̄. eēt p̄iudicialis legittimatio heredi: lꝫ valeat quo ad act⁹ ſpūales ꝛ dignitates ſeculares. ꝛ hoc de facto tenuit in regno Frācie: qꝛ p̄mogenit⁹ comitiſſe flādrie legittimat⁹ per papā: nō ſucceſſit ī comitatu ſꝫ alius minoꝛ q erat legittimus. Ulterius autē videt ꝙ in terra eccleſie nō ſubdita tpal̄r papa pōt legittimare q̄ʒtū ad officia publica in qb⁹ nulli parat p̄iudiciū: vt ꝙ ſit iudex oꝛdinarius vel delegat⁹ ad qd nō requirit ꝙ ſit dñs tpaliuꝫ cuꝫ hoc nō ſit ius ſuū tpale alicui auferre. Iteꝫ etiā ad hoc ꝙ ſuccedat in bonis tpibu⁹ in terris laycoꝝ non ſibi ſubiectis: dato ꝙ nō habeat dñiuꝫ tale q̄le Impatoꝛ: qꝛ ſi iſte nō pdit ſucceſſionē niſi p hoc qd eſt illegittim⁹. aut illegitimitas iſta poſitiua eſt ꝛ humana: vt qꝛ parētes ɔ̄xerūt in gradu p ſolū ſtatutuꝫ eccl̄ie pbibito vel alio īpedimēto pure poſitiuo ꝛ iſtud eſt mere canonicuꝫ: qꝛ ius ciuile nō pōt facere pſonas inhabiles ad mr̄imoniū. ſꝫ oē īpedimētuꝫ a iure canonico impoſituꝫ: papa pōt āmouere. g̃ ꝛc. Si dicat ꝙ papa potuit āmouere a p̄ncipio nō ex poſt facto. Dicēdum ꝙ imo: nō ꝙ ipſe faciat ꝙ fuerit nat⁹ de legittimo mr̄imonio qui nō fuit: ſꝫ qꝛ nō repellit a ſucceſſione niſi per hoc ꝙ cenſet illegittim⁹ ille ɔditoꝛ legis q iudicat eū illegittimū pōt iudicare legittimuꝫ. Si aūt ſit illegittim⁹ lege diuina vel nāli: idē eſt p id qd tactū eſt mō: qꝛ cū nō p̄uet p hoc eſt natus illegittime: qꝛ tūc a quocūqꝫ legittimatus p̄uaret: ſꝫ p hoc ꝙ nūc iudicat illegittimus eccleſia cuius ē iudicare an ſit illegittim⁹: ēt ad hoc ꝙ ſuccedat ipa pōt eū facere haberi pro legittimo: ſi aliqs hoc poſſit facere: nō ꝙ qcūqꝫ pt iudicare de legittimitate poſſit legittimare: ſed ſuppoſito ꝙ aliqs poſſit legittimare q non pt de legittimitate cognoſcere: puta īperatoꝛ: multo magis ille q pt de legittimitate cognoſcere: ꝛ iura punientia illegittimitatē tollere: pt eam efficere. hoc aūt itelligēduꝫ eſt reſpectu iuris q̄rēdi: vt qñ filius legittimat pr̄e viuēte: qñ ēt ɔſtat de mēte pape q ex p̄mit ad ſucceſſionē: ad oīa ipſū legittimat ꝛ reſtituit. Naꝫ ſi exp̄mit aliqua ad que legittimat: nō pp hoc ad alia intelligit ligittimare: niſi qñ ſunt minoꝛa ꝛ nō ſunt in alteri⁹ p̄iudiciū: ſicut ſi legttimat ad dignitates p ɔ̄ñs ꝙ poſſit eē ɔſeruatoꝛ vel hꝫ: ſꝫ nō pp hoc ꝙ parentibus ſuccedat: ēt ſi ſimpl̄r ꝛ quo ad oīa legittimaret niſi ſucceſſionē exprimeret: adhuc itelligeret ſaluo iure alteri⁹. ꝛ p ɔ̄ñs non extēderet ad ſucceſſionē. Si aūt querat de iure q̄ſito: vt puta de legittimādo filiuꝫ poſt moꝛtē pr̄is ad ſuccedēduꝫ illi: qñ legittimo ē iā ius acquiſitū: aliud eſt: qꝛ hic obſtat nō ſoluꝫ īpedimētū iuris poſitiui dicētis ipꝫ non debere ſuccedere ſed īpedimētū iuris nālis dicētis reꝫ iuſte q̄ſitā ſine culpa ꝛ facto ſuo nō debere pdere: qd non pt facere papa niſi ſit dñs tpaliuꝫ in caſu in quo p̄nceps hoc poſſet. ℂ Tertia ɔ̄ eſt de legittimatione p̄ncipis ſecularis. Ubi de p̄ncipe ſeculari ē ſciendū ꝙ non pt legittimare ad aliqd ſpūale nec plus tollere vinculū illegittimitatis q̄ ad ſpūalia q̄ʒ abſoluere ab excoīcatione: qꝛ non pt directe amouere īpedimētuꝫ eccleſiaſticū: niſi iudex eccleſiaſticus: pt tñ legittimare oēm ſuū ſubditū quicūqꝫ in tpalib⁹ non hꝫ ſupioꝛē dñꝫ tpalem: ſiue ſit īperatoꝛ: ſiue rex Frācie: ſiue alius: qꝛ ex q̄ in tpalibus nō hꝫ ſupioꝛē reſpectu tpaliū: pt ipe penas tpales ſuoꝝ ſubditoꝝ ſtatuere vel deſtituere ſic vult: nec ali⁹ eis non ſupioꝛ pt ſubditis iponere penas niſi q̄ʒtuꝫ ille approbat: ſ̄ꝫ illud Tu qs es qui iudicas ſuū alienū: Si ergo

lex ciuilis dicit ſpuriū nō ſuccedere vel nō iudicare: nō liꝫ gat ſpuriū Frācie niſi ꝗtū placet regi Frācie. Vñ ꝗtū ad hoc pōt legittimare.i.ꝗtū ad hāc penā nō īputare illegittimitatē: ⁊ hoc ſimplr̄ reſpectu iuris ꝗrendi: vel ꝑ vtilitateꝫ dñij: ſed nō reſpectu iuris iā acq̄ſiti: ſꝫ ī caſu īquo pt̄ vni auferre ⁊ alteri dare. Pōt tñ ꝓnceps ſuū facē īgenuū: nō ſolū ad act⁹ ciuiles ſꝫ ſpūales nō directe ſꝫ īdirecte: q꞉ ꝗuis ſolo iure canonico caueaẗ ꝙ ſu⁹ nō ꝓmoueaẗ dño ī uito: non tñ ꝑ hoc auferẗ ptās dño manumittēdi ſuū quo fcō ceſſat ꝓhibitio: ita cū Impator poſſit dare ius ānuloꝝ aureoruꝫ ⁊ reſtituere natalib⁹ ꝙ ē facere īgenuuꝫ ꝑ vniuerſale dñiuꝫ ſuū cuiuſlibet ꝑuati: ⁊ per ꝯñs mōaſterij ī tpalib⁹ ei ſubiecti: ſic fact⁹ liber poterit religioneꝫ ītrare ⁊ fieri clericus dño īuito: q꞉ īpedimētū illud qđ ē ciuile: pt̄ īperator ponere ⁊ deponere: ſꝫ facere legittimuꝫ ⁊ illegittimū nō ē ꝗn cipis: vñ nō eſt ſimile. ¶ Ad argumēta ad pᵐ dōm. ꝙ iūs humanū dꝫ ꝯformari diuīo vbi locū hꝫ ſimilitudo: qđ nō ē in ꝓpoſito: q꞉ oīs illegittimus hꝫ exordiū legittimū q̄ ad aīaꝫ: cuꝫ oīs aīa a deo ſit ꝑ creationē: ⁊ iō legittim⁹ ē ad ſucceſſionē eternā ſi legittīe viuat. Sꝫ ex pte corpis hꝫ illegᵐ exordiū ꝑ qđ quo ad tpalia illegittim⁹ ē cēſendus. ¶ Ad zᵐ dōm ꝙ fili⁹ nō puniẗ pctō pr̄is pena eterna: nec pena tēporali que ſit pena ſenſus: nec pena dāni qđ ſubtrahaẗ ſibi aliq̄d hituꝫ. In hoc tñ puniẗ fili⁹ ꝓ pr̄e: q꞉ aliq̄d nō ē ei debituꝫ qđ al's fuiſſet ſibi debituꝫ: ſi ē declaratuꝫ fuit in.zᵒ.li. cū agereẗ de pctō originali: ⁊ ſic fili⁹ illegittim⁹ ex pctō patris duplex dānuꝫ incurrit. Vnū q꞉ nō admittiẗ ad officia ⁊ dignitates q̄ reqrunẗ ꝗdā claritatē ⁊ dignitatē in his q hoc exercēt. Aliud q꞉ nō ſuccedit: aut nō plenarie ī hereditate pr̄na: ſic̄ fili⁹ legittim⁹ poſſet ſuccedere. ¶ Ad aliđ dicendū ē ꝙ iura ꝓniora ſunt ad abſoluēduꝫ ꝗ ad ꝯdēnādū ⁊ iō illegittim⁹ pōt de grā legittimari: ſꝫ legittimus nō illegittimaẗ. ¶ Si āt q̄raẗ vtrū illegittim⁹ ꝯfirmat⁹ vl' poſit⁹ in dignitate ab illo q nō potuit cū illo ad illā diſpēſare. vel ſi potuit nō tñ diſpēſauit nec diſpenſare voluit q꞉ neſciuit: teneaẗ reſignare. Dōꝫ ꝙ ſit: nec facit fruct⁹ ſuos tanꝗ̄ maleſidei poſſeſſor: ⁊ ſi ſcireẗ deberet deponi ſicut abbas mā chus fraudulēter ꝓmot⁹. ex̄ de cor. vici. c. penul. nō tñ tenetur ſe ꝓdere in publico: ſꝫ teneẗ reſignare in manu ei⁹ qui pōt recipe dicēdo ſibi occulte cauſaꝫ: quā tñ nō teneẗ ei dicere niſi forte ille nollet alr̄ recipere: ⁊ hoc niſi poſſit obtiuere diſpenſationē ab illo qui a principio potuit diſpēſare.

¶ De ſpirituali cognatione. Di. XLII. a

De parētaliū graduū famoſa q̄ōne aliquid lꝫ minus ſufficiēter dixim⁹. Itē de ſpūali cognatiōe addam⁹: q̄ ēt pſōas īpedit vt nō ſint legittime ad ineūdas nuptias. Tria ꝗdā ſūt: ꝯſanguitas: affinitas: ⁊ ſpūal' germanitas. Cōſanguitas ē īter eos q iūgunẗ ꝑ lineā gnīs. Affinitas inter eos q gnē q̄dē nō ſūt ꝯiūcti: ſed mediāte gnē ſunt ſociati: verbi grā. Vxor filij frīs mei q̄ nō ē de gnē meo: ꝑ ipſū qui ē de gnē meo mihi affinis fcā ē: ⁊ ego illi. Spūalis ꝓximitas eſt īter cōpatrē ⁊ ꝯmatrē: ⁊ īter eos: quoꝝ vn⁹ alterū de ſacro fonte leuauit: vel in cathezizatione: aut cōfirmatione tenuit. Eſt etiā inter filios eiuſdem hominis carnales ⁊ ſpirituales.

¶ Qui ſint filij ſpirituales. b

Spirituales filij ſūt quos de ſacro fōte leuamus: vl' in cathezizatiōe ſeu ꝯfirmatione tenem⁹. Filij ēt ⁊ filie ſpūales eoꝝ ſūt: qui trine merſiōis vocabulo eos ſacro baptiſmate tingūt. Dī ēt ſpūalis filia ſacerdotis: q̄ ei peccata ſua ꝯfiteẗ. Vñ Simac⁹ papa. Oēs quos in pnīa ſuſcipim⁹ ita nr̄i ſpūales ſūt filij: vt ⁊ ipſi quos vel nobis ſuſcipiētib⁹: vel ſub trine merſionis vocabulo mergētib⁹ vnda baptiſmi regñauit. Silueſter ēt āmonet vt ad ſuā filiā pnīaleꝫ nullus ſacerdos accedat: q꞉ ſcriptum eſt Oēs quos in pnīa accepim⁹: ita nr̄i filij ſūt vt ī baptiſmo ſuſcepti: quoꝝ oīm flagitioſa ē ꝯmixtio. Qꝫ āt cōpr̄ ⁊ cōmr̄ ſibi iūgi neq̄ant: nec pr̄ ſpūal' nec mr̄ filie vl' filio ſpūali: ex ꝯcilio magūtinēſi: De eo qđ īterrogaſti: ſi aliq̄s filiolā ſuā duxerit vxorē: ⁊ de eo q ꝯcubuit cū mr̄e ſpūali: ⁊ de eo q filiū ſuū baptizauit: ⁊ vxor ei⁹ eū de fōte ſuſcepit hac ōcā vt diſcidiū fieret ꝯiugij: ſi poſt ī tali copula pn̄t ꝑmanere: ſic rñdēdū ē. Si filiolā aut cōmr̄eꝫ ſuā aliquis ī cōiugiū duxerit: ſeparādos eſſe iudicam⁹: ⁊ graui pnīa plectēdos. Si vero cōiuges legittimi: vl' vn⁹ vl' ābo ex īduſtria hoc fecerint vt filiū ſuū đ fōte ſuſcipent ſi inupti manē voluerit bonū ē. Siaūt: grauis pnīa īſidiatori iniūganẗ ⁊ ſil' maneāt: ⁊ ſi ꝑuaricator coniugij ſuꝑuixerit: acerrīa pnīa mulcteẗ: ⁊ ſine ſpe cōiugij maneat. Ex his appet ꝙ aliquis filiolā ſuā vl' cōmatrē nō pt̄ ſibi copulare nuptialr̄: ⁊ ſi pſūptū fuerit ſeparādi ſūt. Qui aūt legittie cōiūcti ſūt: nō iō ſeparādi ſūt: q꞉ alter eoꝝ īſidioſe filiū de fōte leuauit. Qđ etiā Nicola⁹ cōfirmat dicēs. Noſſe deſideras vtrū mulier q̄ viri filiū ex alia femīa genitū de ſacro fōte leuauerit poſtmodū poſſit cū eodē viro copulari. Quos ideo cōiūgi poſſe decernim⁹: q꞉ ꝭm canōes ſacros: niſi āboꝝ ꝯſenſu: nulli⁹ religiōis obtētu dꝫ ꝯiūx dimittere cōiugē: cū apl's ꝑcipiat. Nolite fraudari īuicē niſi forte ex cōſenſu ad tp̄s: ⁊c̄. Item dictū eſt nobis q̄ſdā femīas deſidioſe: q̄ſdā vero frauduleter: vt a viris ſuis ſepenẗ: ꝓprios filios corā epīs ad cōfirmāduꝫ tenuiſſe. Vñ nos dignū duxim⁹: vt ſi q̄ mulier filiū ſuū đſidia aut aliq̄ fraude corā epō tenuerit ad cōfirmādū ꝑ fallaciā vel fraudē: ꝗdiu viuat pnīaꝫ agat: tñ a viro ſuo nō ſepareẗ. Itē Ioānes papa. Ad limina ſci Petri. Hō noīe Stephan⁹ veniēs: nr̄o ꝑſulatui īnotuit ꝙ filiū ſuū in extremo vite poſitū nōdū baptiſmi vnda lotū: abſētia ſacerdotū cogente baptizauit: eūq꞉ ꝓprijs manib⁹ ſuſcepit: atq꞉ ꝑ huiuſmōi negocio reuerentia tua pfatum hoīeꝫ a ſua cōiuge iudicauit eſſe ſeparandū: qđ fieri nullaten⁹ debet dicēte ſcriptura. Quos ds̄ cōiūxit hō non ſeparet. Et dñs non dimittere vxorem niſi cā fornicatiōis iubet. Et nos tanta auctr̄ freti dicim⁹ dimittendū eſſe ⁊ īculpabile iudicāduꝫ qđ neceſſitas intulit. Nā baptizādi op⁹ laicis fidelib⁹ ſi tñ neceē fuerit libere cōceditur. Vñ ſi ſupradict⁹ hō filiū morientē aſpiciens ne [illegible] dimitteret: vnda baptiſmi lauit: vt euꝫ de ptāte mortis eripet: bñ feciſſe laudaẗ. Idq꞉ ſue vxori ſibi iā olim legittime ſociate ipſūe dū vixerit iudicam⁹ manere cōiūctum nec ob hoc ſepari debere. His alijſq꞉ pluribus auctib⁹ edocetur ꝯiuges nō eſſe ſeparandos ſi poſt legittimā copulā alter alteri⁹ filiū de fonte leuauerit: vel in cōfirmatione tenuerit.

¶ Quid premiſſis obuiat. c

Is aūt obuiare videẗ qđ Deuſdedit papa aīt. Peruenit ad nos dyaconus ſcitatis veſtre epiſtolā deferēs ꝙ q̄dā viri ⁊ mulieres pterito ſabbato paſcali pro magno populi īcurſu neſciētes filios ſuos ſuſcepiſſent de lauacro. Cupis ergo ſcire an ꝓpter hoc debeant viri ac mulieres ad ꝓpriū vſuꝫ redire vel non. Nos vero hac re meſti priorū īquiſiuim⁹ dicta: ⁊ inuenim⁹ in archiuijs.i. in armarijs apoſtolice ſedis: iā talia ꝯtigiſſe in plurib⁹ eccleſijs: q̄rū epīs ab hac aplica ſede volētib⁹ ſcire vtruꝫ viri ac mulieres redirēt ad ꝓpriū thoꝝ: Beate memorie ſci patres Iuli⁹ papa: Innocētius: ⁊ Celeſtin⁹ cū epoꝝ plurimoꝝ ꝯſenſu in aploꝝ principis eccliā pſidētes talia reſcripſerūt ⁊ ꝯfirmauerūt: vt nullo mō ſe ī cōiugio reciperēt viri ac mulieres quicūq꞉ hac rōne ſuſceperūt natos: ſꝫ ſepararēt ſe: ne ſuadēte diabolo tale vitiū īualeſcat. Itē. Siq̄s filiaſtrū vl' filiaſtrā ſuā ante epiſcopū tenuerit ad ꝯfirmationē: ſepareẗ ab vxore ſua: ⁊ aliā nunꝗ̄ accipiat. Hec aūt vel ad terrorē dcā ſunt nō ꝙ ita eſſet faciēdū: ſed ne illud fieret ſūmope cauēduꝫ: vel de illis ē ītelligēduꝫ qui prius filios ſuos viciſſim de fonte ſuſceperint q̄ꝫ fierent cōiuges. Premiſſis aūt auctib⁹ omnino cōſentiēduꝫ eſt: vt ſiue ꝓpriuꝫ ſiue tñ viri filiuꝫ mulier de fonte ſuſceperit: nō ideo a viro ſepareẗ. Qđ de viro ſimiliter oportet intelligi.

¶ De copula ſpiritualiū vel adoptiuorū ⁊ naturalium filiorum. d

Qvod aūt ſpūales vel adoptiui filij nālibus copulari nequeāt. Nicolaus papa teſtaẗ ita inq̄ēs. Ita diligere dꝫ hō euꝫ q ſe ſuſcepit de ſacro fonte ſic̄ patrē. Inter frēs ⁊ filios ſpūales gratuita ⁊ ſctā cōio eſt: q̄ dicēda nō eſt ꝯſanguitas ſed habēda ſpūalis ꝓximitas. vñ īter eos arbitror nō poſſe fieri legale ꝯiugiū: q꞉ nec īter eos q nā ⁊ eos q adoptiōe filij ſunt: venerāde leges mr̄imonia cōtrahi ꝑmittūt. Itē Si īteẗ eos nō ꝯtrahitur mr̄imoniū quos adoptio iūgit: quāto poti⁹ a carnali opꝫ īter ſe ꝯtubernio ceſſare: quos ꝑ celeſte ſacramentū regeneratio ſancti ſpiritus vincit.

¶ Si filij qui ante paternitatē vel poſt nati ſūt valeant coniungi. e

Hoc aūt q̄dā voluīt intelligere de illis tm̄ filijs: q̄bus cōpatres facti ſint. De alijs vero q anī cōpr̄nitatē: vel poſt geniti ſūt ꝯcedūt ꝙ legittie ⁊ licite pn̄t. Quib⁹ vr̄ cōſentire Vrban⁹ ſcōs dicens. Suꝑ q̄b⁹ cōſuluit nos tua dilectio: hic vr̄ rñdēdū: vt ⁊ baptiſmus ſit ſi inſtāte neceitate femina puerū in noīe trinitatis baptizauerit: ⁊ ꝙ ſpūaliū parētū filij vl' filie ante vel poſt cōpr̄nitatē gēiti pn̄t legittie ꝯiūgi: pter illā pſonā q̄ cōpatres effecti ſunt.

¶ Paſcalis papa. f

Paſcalis vero ſcōs: poſt cōpr̄nitatē genitos copulari ꝓhibet ſcribēs Regio epō. Poſt ſuſceptū filiū de fōte vl' filiā ſpūaleꝫ q ex cōpr̄e vel ex cōmr̄e fuerint nati mr̄imonio īūgi nō pn̄t. Illud ēt notādū ē qđ ī triburiēſi cōcilio legiẗ. Siq̄s ſue ſpūal' cōmr̄is filiā fortuitu ⁊ ita cōtigēte reꝝ caſu in cōiugiū duxerit: maturiori ſnato ꝯcilio hēat: atq꞉ legittimo connubio honeſte operam det.

¶ Siq̄s ducere poſſit duas cōmatres alteram poſt alteram. g

Solet ēt q̄ri ſi ꝯmr̄eꝫ vxoris poſt ei⁹ obitū q̄s ducē valeat. de hoc Nicola⁹ papa ſic ſcribit. Sciſcitaẗ a nobis ſcitas vr̄a: ſiq̄s duas cōmr̄es hr̄e valeat: vnā poſt alterā. In quo memiſſe debes ſcriptū eē: erūt duo ī carne vna. Cū ḡ ꝯſtet ꝙ vir ⁊ mulier vna caro efficiunẗ: reſtat viruꝫ ꝯpr̄eꝫ ꝯſtitui mulieri: cui⁹ aſſumpta vxor: cōmr̄ erat: ⁊ iō virū illi femīe nō poſſe cōiungi q̄ cōmr̄ ei⁹ erat: cuꝫ q̄ idē fuerat vna caro effect⁹. Huic āt illud ꝯtrariū vr̄. Qui ſpūalē hꝫ ꝯpr̄em cui⁹ filiū de lauacro accepit: ⁊ vxor eius cōmr̄ n̄ ē: licꝫ ei đfiūcto cōpr̄e ſuo ei⁹ viduā ducē ī vxorē: quos nulla gnatio ſpūalis ſecernit. Itē ex epla paſcal' pape. Poſt vxoris obitū cuꝫ cōmr̄e vxoris ꝯiugio coplari: nlla rō vl' auctas vr̄ ꝓhibē. Nō.n ꝑ carnis vnionē: ad vnionē ſpūs ptrāſiẗ. Sꝫ ſciēdū ꝙ auctas Nicolai de illo aīt q vxori ſue đbitū reddidit poſtꝗ̄ ꝯmr̄ illi⁹ extitit. Alie vero auctes de illo agūt c⁹ vxor poſtꝗ̄ a viro ſuo đreliq̄ẗ illi⁹ ꝯmr̄ efficiẗ: nec poſt ꝯpr̄nitatē a viro ſuo agnoſcitur: vel de viro potius agūt: cui⁹ vxor anī defungiẗ ꝗ̄ ab eo agnoſcaẗ.

¶ Si vir ⁊ vxor poſſint ſil' tenere pueruꝫ. b

Solet et q̃ri: ſi vxor cu3 viro ſil' debeat in baptiſmo ſuſcipe puer? De hoc Urbanus ait. Cz vxor cũ marito in baptiſmo ſil' nõ debeat ſuſcipe puer: nulla auctẽ vr̃ uel reperit̃ ꝓhibitũ: ſ3 ut ipſa puritas ſpũal' p̃nitatis ab oĩ labẽ ⁊ ĩfamia ꝯſuet̃ imunis: decreuimus vt vtriq3 ſil' ad hoc ſpirare nõ p̃ſumant. q2 vero piaculare flagitiũ cõmiſit qui duab⁹ cõmatrib⁹ vel ſororib⁹ nupſit: magna pn̄ia d3 ei iniungi.

Ꞔ De ſcd̃is ⁊ tertijs nuptijs ⁊ deinceps.

Liq̃dũ ẽ et q̃ nõ ſolũ p2ie uel ſcd̃e nuptie ſũt licite: ſ3 et tertie ⁊ q̃rte ñ ſũt dãnãde. Uñ Aug. Scd̃as nuptias oĩno licitas aplus ꝯcedit. De tertijs aũt ⁊ q̃rtis: ⁊ de vltra plurib⁹ nuptijs ſolẽt hoĩes moue q̃õnẽ. S3 qs audeat diffinire qd̃ nec aplum video diffiniſſe. Ait.n. Si dormierit vir ei⁹ cui vult nubat. Nõ dic̃ p2im⁹: vel ſcd̃s: vel tertius: quotuſlibet nec nobis diffiniẽdũ ẽ: qd̃ nõ diffinit apl's. vñ ut breuiter r̃ndeã: nec illas nuptias d̃beo dãnare: nec eis verecũdiã nũeroſitatis auferre: nec ꝯtra hũana verecũdie ſenſũ audeo dicere: ut quotiẽs voluerint nubãt: nec ex meo corde p̃ter p̃ſcripture auctẽ quotaſlibet nuptias dãnare. Idẽ teſtatur Hiero. Ego nũc libera uoce exclão: nec dãnari ĩ eccl'ia bigamã: imo nec trigamã: ⁊ ita licere q̃nto ⁊ ſexto. queadmodũ ſcd̃o marito nubere: Aplus tñ bigamos a ſacerdotali honore excludit. S3 hoc ñ facit ꝑ vitio bigamie: imo ꝑ ſacr̃i virtute ut ſit vna vni⁹ ſic̃ vnica vnici. Illd̃ tñ ceſaneñſis ꝯcilij vr̃ inuere bigamiã eẽ pctm̃. Preſbyteru3 iq̃t ĩ nuptijs bigami prãdere ñ ꝯueñt: q2 cũ pn̄ia bigam⁹ idigeat: qs erit p̃ſbyter q̃ talibus nuptijs poſſit p̃bere ꝯſenſu3. S3 hoc de illo ĩtelligi põt q̃ p2ie vxori ĩſidiat⁹ putat̃ deſiderio ſcd̃e: vel ꝑ ſignaculo ſacr̃i illud d̃: qd̃ in bigão nõ ẽuat̃. Ambro. et dic̃: q̃ prime nuptie tñ a dño ſunt iſtitute: ſecunde vero ſunt ꝑmiſſe: ⁊ prime nuptie ſub bñdictiõe dei celebrãt̃ ſublimiter. Scd̃e vero et in p̃ſenti carent gloria.

Circa 42. di. q̃rũt̃ tria. p̃ de cognatõe. 2° de diuortijs. 3° d̃ ẽis nuptijs.

De primo q̃rit̃ vtr̃ cognatio ſpiritualis ⁊ legalis que ẽ adoptatio ĩpediat m̃rimo^m ꝯhendu3 ⁊ dirimat poſt ꝯctũ. Et videt̃ q̃ nõ: q2 ſicut alibi d̃r ciuil' rõ ciuilia iura tollere põt nãlia nõ eq̃. Uñ capitis diminutio aliquã tollit cognatione3. illã. ſ. q̃ ẽ de iure ciuili: ſ3 nõ cognationẽ q̃ eſt de iure nãli: q2 iura ſanguis tolli vl' mutari nõ pñt: ſ3 m̃rimo^m ẽ nãle vt dictũ fuit. 27. di. cognatio vero ſpũalis ⁊ legalis ſunt de iure poſitiuo hũão. g̃ ⁊c̃. Ꞔ Cõtra ex̃ de cogna. ſpi. ⁊ lega. ꝑ totu3. Ꞔ R̃°. tria ſunt hic vidẽda. p̃ de cognatiõe ſpũali: 2° de legali. 3° de eo qui cogno. ꝯſan. vxoris ſue.

1ª ꝯ Quantu3 ad p^m ſunt ſepte3 ꝯnes. Ꞔ Prĩa q̃d ſit ſpiritualis cognatio ⁊ vñ dicat̃. Eſt ãt ꝓping tas p̃ſonarũ ꝓueniẽs ex ſacr̃i datiõe vel ad id tẽtione: ſupple vel vnione ad dãtẽ vel tenẽtẽ robur trahẽs ex eccleſie iſtõne ⁊ ex ſacr̃i datione: et ſine ſolẽnitate ſicut i' undatione l3 q̃dã ꝯtra. Plus. n. ꝯhit̃ ꝑ eẽntiã ſacr̃i q̃ ꝑ ſolẽnitatẽ: tñ ſolẽnitas nõ cauſet ĩpedi^m. dirimẽs. g̃ cu3 cathecĩſm⁹ ſolus cauſet cognationẽ: m̃lto magis ſola mũdatio. Uel ad id tẽtiõe: nõ ſuffic̃ r̃ndere ſ3 tenere: nec o3 r̃ndere: q2 nõ quãdo adulti baptizant̃: ſ3 ipſimet ꝑ ſe r̃ndẽt: ⁊ tñ h̃nt p̃rinos. Uel vniõe ad dãtẽ vel tenẽtẽ: q2 vir ⁊ vxor poſtq̃ ſunt carnal' vniti cõicãt ſibi actiões nõ paſſiones. Ambos cõp̃res facit actio nunq̃ paſſio. R° ẽ: q2 relatio nõ inaſcit̃ ex relatione nec fundat̃ ſup relatione: ſ3 ex reali actiõe ⁊ ſup eã: vñ q̃ñ ꝯiux ſolũ intẽtional'r patit̃: q2. ſ. ſuus filius baptizat̃ nõ cãtũr ex hoc relatio ad ꝯiugẽ trãſiẽs: ant q̃ñ real'r agit: ſ3 illa nõ eſt cognita ſed ſolũ ſpũali vinculo colligata: q2 eſt relatio vxoris nõ cauſat̃ cognatio: q2 p̃mo caſu cauſaret̃ ex relatiuo. 2° caſu fundaret̃ in relatiõe. De ꝯcubina idẽ3 dicit Tho. q2 vbi ẽ eadẽ rõ ibi idẽ ius: q2 qui adheret meretrici vnũ corp⁹ efficit̃: ſic̃ adherẽs vxori. S3 ꝯtra. q2 nõ iuenit̃ ꝓhibitũ niſi de ꝯiuge. g̃ de cõcubina ẽ ꝯceſſu3: nec ẽ eade3 rõ: q2 vnitas carnis ẽ cã ſine q̃ nõ: nõ ꝑꝑ quã: ſic̃ bigamia q̃ nõ cauſat̃ ex nuptijs ſine carnali copula: ñ tñ ex carnali copula ſine eis. Robur trahẽs ex eccl'ie iſtõne: vñ papa p̃t in oĩ ſpũali cognatiõe diſpẽſare ſic̃ ĩ publice honeſtatis iuſticia: ñ ãt ep̃s niſi q̃tũ ẽ ei forte ſpãl'r cõmiſſũ: ſic̃ forte q̃ ſuſcipiẽs ĩſidioſe filiũ ſuũ vel vxoris poſſit debitũ petere alſca mortua ꝯhere: q2 ĩ cerib3 q̃ ĩpediũt ⁊ nõ dirimũt ĩpe p̃t diſpẽſare. S3 nõ videt̃ q̃ poſſit diſpẽſare vt liceat ꝯhere ꝯ cognationẽ oriẽtẽ ex cathe^mo ⁊ multo min⁹ ex ſacris. D̃r aũt cognatio ſpũalis: q2 a ſpũalib⁹ cãt̃. De ꝯcubia ãt vr̃ verius: q̃ ñ ſic fornicarij cõicãt ſibi actiões ſic̃ ꝯiuges: q2 in illis ñ ẽ niſi vinculũ carnale ⁊ ad tp̃s: h̃ ãt ſpũale ⁊ carnale vñ ſũt magis vnũ: vñ ⁊ ĩ cõputatiõe graduũ p̃r ⁊ m̃r vna p̃ſona reputant̃: q̃uis aũt eẽ duos ĩ carne vna eq̃l'r ſit ĩ fornicatiõe tñ h̃ vbi q̃rit̃ de cognatiõe ſpũali aliq̃d d3 facere vinculu3 ſpũale.

2ª Ꞔ 2ª ꝯ ẽ ex q̃ cã ꝯhat̃ ⁊ ex q̃bus ſacris. p̃ ex baptiſmo. 2° ex cõfirmatione: q2 iſta duo ſpũal'r ſũt q̃ſi natiuitas ex vtero ⁊ ĩ vtero. 3° ex cathe^mo et ĩ quo exorciſm⁹ ĩtelligitur. 4° ex pn̄ia: nõ q̃dẽ ſimpl'r. i. q̃tu^m ad oẽs ſuas ſpẽs: ſ3 inter dãtẽ ⁊ ſuſcipientẽ ẽm canones antiq̃s q̃ p̃cipiũt eq̃liter abſtinere a filia pn̄iali ⁊ baptiſmali: ꝑꝑ qd̃ filia pn̄ial' ẽ filia tñ habẽs ſecreti familiaritatẽ qd̃ reuelat ei ĩ neo: qd̃ nec patri nec m̃ri reuelaret: nullũ aũt aliud ſacr̃3 nec eucharĩſtia nec aliud hoc fac̃. S3 bñ verũ ẽ q̃ ꝑ cathecĩſmu3 cognatio ſpũalis ꝯhit̃ ꝑ quã ꝯhẽdũ m̃rim^m ĩpedit̃. Per illã ãt ꝯctio ne3 m̃rimonij poſt ꝯctũ minime ſepat̃. Itẽ ex baptiſmo ⁊ ꝯfirmatiõe orit̃ ĩpediẽs m̃rimo^m ꝯhẽdũ: ⁊ dirimẽs poſt ꝯctũ. ex̃. e. c. i. li. vi. Ex alijs aũt ſacris vel ſacr̃alib3 nequaq̃: nec ad ĩpediẽdũ nec ad dirimẽdũ: q̃uis ad pn̄iale ſuã accedẽ ſit pctm̃ tãtũ: ſic̃ ad filiã ꝑ bap^m: vt h̃. c. 5. Ex datiõe igit̃ alioꝝ ſacroꝝ cognatio ſpũalis nequaq̃ orit̃ q̃ m̃rim^m ĩpediat vel diſſoluat: ex̃. e. c. vlt. li. 6.

3ª Ꞔ 3ª ꝯ ẽ q̃s ĩpediat̃ a cognatiõe ſpũali ꝯhẽda. Nõ baptizat⁹ q̃dẽ ꝓhibet̃ niſi ĩ nec̃itate dare vel tenere ad bap^m: qd̃ ſi fecerit dic̃ Thomas q̃ nõ ꝯhit: q2 ẽ pars ſpũalis vite: nec ad eccl'ia3 ꝑtinet iudicare d̃ his q̃ foris ſũt. Huill's ꝯ. vñ ſi iude⁹ baptizat vl' t3 ꝯuerſus nõ põt eã ducere nec matrẽ ei⁹. 2° ꝓhibet̃ nõ ꝯfirmatus tenere ꝯfirmãdũ: q2 d3 eẽ fortior: nec et mulier ẽm q̃ſdã3 ſi tñ teneat ꝯhit̃ cognatio. de ꝯſe. di. 4. De baptiſmo. Itẽ ꝓhibitũ eſt abbatib⁹ ⁊ monachis de baptiſmo ſuſcipe filios ⁊ ꝯmatres h̃re. 16. q. i. Placuit comi. de ꝯſe. di. 4. Nõ liceat. Idẽ credit Ray. d̃ canõicis reg'larib⁹ ⁊ alijs religioſis. arg^m ex̃ de poſtu. c. Ex p̃te. vbi d̃r q̃ ꝓhibitio facta monachis extendit̃ ad canonicos regulares. Dico aũt q̃ ſi nõ licet leuare: nec baptizare: q2 ꝓhibitũ ẽ ꝯm̃res h̃re ne ſint mulierib⁹ familiares: fieret aũt eis ꝯm̃res magis baptizãdo q̃ tenẽdo. de ꝯſe. di. 4. Monachi. Si aũt ꝓhibent̃ hoc facere: multo magis nubẽtes bñdicere q̃to illud ſacr̃3 eſt carnali⁹ ⁊ cõnubia recõciliare. Dico ãt niſi ex iniũcto offõ hoc h̃eant: ſic̃ religioſi curati baptizãt ⁊ bñdicũt nubẽtes: Ep̃i aũt ꝯfirmãt: ⁊ Remigius baptizauit Clodoueu3: vel niſi ĩ nec̃itate q̃ñ q̃libet tenet̃. Itẽ ꝓhibent̃ plures ſiml' tenere vnũ. ex̃. e. c. vlt. li. 6. Itẽ vir ⁊ vxor ꝓhibent̃ tenere cũ dẽ vt h̃. c. i. De hoc ãt qd̃ dictũ ẽ ĩ p̃n° nõ baptizatũ tenẽtẽ: nõ ꝯhere: p̃t diſtingui vt nll'o mõ baptizat⁹ nõ ꝯhat: q2 non põt eẽ q̃s cognat⁹ in vita quã nullo mõ ꝑticipat: ſic̃ nõ ẽ de tribu aliq̃ iudeoꝝ q̃ ñ ẽ d̃ genẽ eoꝝ: ſ3 cathecumin⁹ ẽ iã baptizat⁹ bap° flãmis: ⁊ ĩ vita ſpũali q̃ſi ĩ vtero nat⁹: ⁊ ſic ñ ex vtero. g̃ ẽ iã cognat⁹. g̃ ſicut puer adhuc ĩ vtero ex̃ñs l3 nõ agnoſcat̃ ꝯſãguine⁹ parẽtũ an̄q̃ aiet̃ aĩa rõnali: q2 ĩter bruta nõ ẽ ꝯſanguitas: ⁊ embrio ꝑus viuit vita plãte: tñ poſtq̃ eſt ver⁹ hõ iã agnoſcit̃: vñ ſi mulier p̃mo pariat abortiuu3 ꝑus tñ aiatũ. 2° edit⁹ nõ vr̃ eẽ p̃genit⁹ ſ3 ẽo: l3 quo ad aliq̃ nõ vr̃ pepiſſe filiũ q̃ edidit mortuũ: q2 q̃ ĩ vtero ẽ ꝑ nato reputat̃: cũ de ei⁹ vtilitate agit̃.

Ꞔ 4ª ꝯ ẽ de prĩa ſpẽ cognationis ſpũal'. Ad cui⁹ euidẽtiã ẽ ſciẽdũ q̃ ſpẽs cognatiõis ſpiritualis ſũt tres. Prĩa p̃rnitas: vel m̃rnitas: ⁊ filiatio ſpũalis ẽ3 quã ſuſcipiẽs ſacr̃3 d̃r filiolus vl' filiola: dãs aũt vl' tenẽs p̃rin⁹ vel m̃rina. de q̃. 30. q. i. De eo q̃ ĩterrogaſtis. 33. q. 2. Si q̃s cũ m̃re ſpũali. Dicũt ãt q̃dã q̃ aliud ẽ de iundãte puulũ ad ſuccurſũ: aliud de ſolẽnitate baptizãte maxĩe cũ decretal' ex̃. e. c. vltra. loq̃tur de ſacerdote baptizãte: ⁊ dic̃ Ray. q̃ eẽt papa ꝯſulẽdus de ſeparãdo m̃rim^m q̃ñ laycus vel ĩ miorib⁹ ordib3 ꝯſtitut⁹ ꝯxit cũ illa quã ſic iundauit: ſ3 vr̃ idẽ: q2 plus ẽ baptizare ĩ nec̃itate q̃ ſolus tenere cũ ſolẽnitate. Ꞔ P̃. verũ ſacr̃3 ẽ bap⁹ ĩ nec̃itate ſic̃ cũ ſolẽnitate. Ꞔ P̃. vterq3 ẽ ver⁹ bap⁹ ⁊ ſimpl'r dic̃ decretalis noua q̃ ĩter baptizãtẽ ⁊ baptizatũ ꝯhit̃. Itẽ ſuſcipe d̃r q̃ t3 ad bap^m: vel leuat de ſacro fõte: q2 ſi nõ tãgat ipſu3 baptizatũ ſed ſimulet ſe tãgere r̃ndẽs cũ alijs abrenũcias ſathane: vis baptizari: ⁊ noĩans ip̃3 puerũ: nõ efficit̃ p̃rin⁹ niſi tãgat ip̃3: vl' tenẽdo dũ baptizat̃: vel ꝯfirmat̃. vel leuãdo de ſacro fõte: l3 r̃ndeat ad oĩa. ſi ãt teneat ⁊ ñ r̃ndeat cũ alijs p̃rinis: itẽ dẽs tñ facẽ qd̃ faciũt ẽi p̃rini: ꝯhit̃ cognatio: q2 nõ credo q̃ r̃ñſio p̃rinoꝝ ſit d̃ ſuba rei. Q̃uis ãt ñ pl'es q̃ vn⁹ vir ⁊ vna m'lier accedere d̃beãt ad ſuſcipiẽdũ d̃ bap°: ſi tñ pl'es acceſſerit ſpũalis cognatio ide ꝯhit m̃rimonia ĩpediẽs ꝯhẽntia ⁊ dirimẽs poſt ꝯcta. Nõ ãt ĩter baptizatũ ⁊ ꝯfirmatum: et p̃re3 baptizãtis ⁊ ꝯfirmãtis vel tenẽtis: q2 nõ trãſit a filio ĩ patrẽ actio ſ3 paſſio. P̃r. n. baptiçati vl' ꝯfirmati fit cõp̃r: nõ aũt p̃r baptiçãtis vel ꝯfirmãtis fit cognat⁹: q2 ñ h3 gradus nec ramos hec cognatio: ille ãt eẽt auus ſpũalis. Sil'r nec ĩter baptiçãtẽ: ꝯfirmãtẽ ⁊ tenẽtẽ ⁊ filiã baptiçãti: ꝯfirmãti: q2 nõ h3 gradus. Nec obſtat q̃ trãſit a p̃re ĩ filiũ: q2 veru3 ẽ a p̃re dãte ſacr̃3: vel ad id tenẽte: nõ aũt a p̃re ſuſcipiente: q2 tũc ille eẽt nepos vel nepti ſpũal' ⁊ ſic hẽret gradus ꝯ nã3 ſuã. Nec obſtat q̃ trãſit a viro ĩ vxorẽ: q2 verũ ẽ de actione nõ paſſiõe: l3 nõ iueniat̃ de paſſiõe: q̃ q̃s ſuſcipit ſacr̃3: q2 iſta nõ cõicat̃: ſ3 ſolũ de paſſiõe q̃ parẽs ſuſtinet dari ſacr̃m filio ſuo vel ipſu3 ad h̃ teneri. Cõtrahit̃ aũt directe ad p̃ſonas iã dictas: ĩdirecte ãt ad ꝯiuges dãtis ſacr̃3 vel ad illud tenẽtis poſtq̃ facti ſũt vna caro ⁊ nõ añ: q2 cõicãt ſibi actiones ⁊ nõ paſſiões. Uñ paſſio q̃ q̃s ĩ ꝑp̃a p̃ſona ſuſcipit ſacramẽtũ: illa aſcẽdit nõ deſcẽdit: nec ĩ lat⁹ ſe extẽdit: q2 trãſit ad parẽtes nõ ad filios: nec f̃res: nec ꝯiugẽ. Paſſio vero q̃ q̃s patit̃ filiũ ſnũ ſacr̃3 recipe: qd̃ nõ ad p̃re3 ſe extẽdit cõiugẽ vel f̃re3: nec ad patrẽ aſcẽdit: nec ad aliũ filiũ d̃ſcẽdit. Actio aũt q̃ q̃s dat ſacr̃3 nõ aſcẽdit ad patrẽ: nec ſe extẽdit ad fratrẽ: ſ3 deſcẽdit ad oẽs filios: ⁊ extẽdit ſe ad coniuge3 poſtq̃ f̃ci ſũt vna caro. Ꞔ Notãdũ ãt q̃ tres ſpẽs cognationis nõ ſũt ſpãliſſime ſ3 ſubalterne: q2 alterius rõnis ẽ illa q̃ ꝯhit̃ ad vnũ ⁊ ad aliũ: vñ actiua cognatio cõicat̃ cũ paſſiua. Ꞔ P̃. ſpẽs ꝯhit̃ iter q̃nq3 p̃ſoas. ſ. ſuſcipiẽtẽ ſacr̃3 ex vna parte: ⁊ dãtẽ ⁊ tenẽtẽ vxorẽ dãtis ⁊ tenẽtis ex alia: ⁊ idẽ eſt de cathe^mo q̃ ad ĩpediẽdũ. Uñ vn⁹ hõ p̃t h̃re ꝑ ſe duodeci3 parẽtes ſpũales. ſ. ſex p̃rinos ⁊ ſex matrinas: vt ſi fuerit baptiçatus ĩ patella ⁊ tẽt⁹ a ꝯiugatis ⁊ carnaliter copulatis: ⁊ poſtmodũ ĩ eccl'ia cathetiçat⁹ ⁊ tẽt⁹ a ꝯiugatis: ⁊ tertio cõfirmat⁹ ⁊ tẽt⁹ a ꝯiugatis: vt apd̃ grecos vbi p̃ſb'ri ⁊ ep̃i h̃nt vxores. Iſte h3 p̃mũ p̃rinu3 baptiçãtẽ: 2^m tenẽtẽ: 3^m cathetiçantẽ. 4^m tenẽtẽ. 5^m ꝯfirmãtẽ. 6^m tenẽtẽ. Itẽ ꝑ matrinas vxoris baptiçãtis. 2° tenẽtis. 3° cathetiçãtis. 4° leuãtis. 5° ꝯfirmãtis. 6° tenẽtis. S3 ꝑ acc̃ñs p̃t h̃re plures: nõ ex parte dantiũ ſacr̃m: q2 ille ẽ vn⁹: nec vxoris: q2 ſimul nullus põt h̃re plures: ⁊ ad illã ſolã extẽdit̃ que ẽ vxor tp̃e ſacr̃i: ſ3 ex p̃te tenẽtiũ q̃ l3 nõ debeãt eẽ plures: ſi tñ fuerint ad oẽs ꝯhit̃ ſolo nũero differẽs: q2 oẽs ꝑ eãdẽ rõnẽ attinẽt: item ex p̃te cathetiçãtiu3 q̃ pñt multiplicari. Nã ĩ p̃mitiua eccleſia vnus cathetiçabat: ali⁹ exorçiçabat: ⁊ ad vtrũq3 forte ẽ cognatio ĩpediẽs: l3 nõ dirimẽs. Si ãt ꝯcubie cõicaret̃ actio ſic̃ ⁊ ꝯiugi eẽ poſſent. 18. parẽtes ſpũales aut et multo pl'es: q2 ſex p̃ſone q̃ ꝯcurrũt ad duo ſacr̃a ⁊ 3^m ſacr̃ale cũ vxorib3 ſuis de fcõ pñt h̃re q̃libet ꝯcubinã ⁊ plures: q2 q̃libet poſſ3 h̃re plures.

Ꞔ 5ª ꝯ ẽ: de ẽa ſpẽ cognationis ſpũalis. Na3 ẽa ſp̃s ẽ ꝯp̃rnitas vel cõm̃rnitas q̃ attendit̃ iter ſpũalẽ patrẽ pueri ⁊ carnalẽ: ⁊ directa q̃dẽ ꝯhit̃ iter p̃re3 ⁊ matrẽ nãles ſuſcipiẽtes ſacr̃m ex vna p̃te: ⁊ dãtẽ ſacr̃m vel ad id tenẽtẽ ex alia. 30. q. i. c. vlt. ĩ ſi. ex̃. e. Ueniẽs. 2° iter parẽtes carnales ſuſcipiẽtis ſacr̃m ⁊ ꝯiugẽ dãtis ⁊ ad id tenẽtis poſtq̃ eẽ fecti ſunt vna caro: nõ aũt iter dãtẽ vel tenẽtẽ ⁊ ꝯiugẽ parẽtis ſuſcipiẽtis: q2 cõicãt ſibi actiones nõ paſſiones. 30. q. 4. Sciſcitat̃. ⁊ c. Si q̃s ex vno. ex̃. e. Marti⁹. Nõ ãt ꝯhit̃ iter plures dãtes ſacr̃m vel ad id tenẽtes adinuicẽ. Dãtes enĩ nõ pñt eẽ plures et de facto: q2 ſi plures baptiçarẽt vel cõfirmarẽt vnũ: nihil agerẽt: ſ3 tenẽtes pñt eẽ plures: l3 non debeãt: ſ3 tñ inter eos ad inuicẽ nõ ꝯhit̃: q2 nõ inuenit̃. Ad hoc. n. q̃ aliq̃ ſint ꝯp̃res exigit̃ q̃ alter ſit p̃r ſpũalis: ⁊ alter p̃r carnalis ẽm Huill'm. ⁊ pari rõne iter baptiçãte3 ⁊ confirmãtẽ eũdẽ: nõ eſt ꝯp̃rnitas. vñ nec ĩter plures tenẽtes: nec ĩter baptiçantẽ ⁊ ꝯfirmãtẽ: nec ĩter tenẽtẽ in bap° ⁊ tenẽtẽ in cõfirmatiõe: q2 vn⁹ ſemꝑ erit cõp̃r ſpũal' alter carnalis: nec fallit regula talis: nec ĩter dãtẽ ⁊ tenẽtẽ ſic̃ nec ĩter patrẽ ⁊ matrẽ: ſ3 tñ hic nõ refert vtrũ fili⁹ ſuſcipiẽs ſacr̃m ſit legittim⁹ vel nõ. Trãſit. n. a filio ĩ patrẽ ⁊ matrẽ et illegittimos: ſ3 nõ trãſit a ꝯiuge ĩ ꝯiugẽ niſi legittimũ. Ex quo p3 quõ poſſit q̃s h̃re plures ꝯp̃res vel ꝯm̃res: q2 nemo ꝓhibetur cõmatrẽ vxoris h̃re niſi ſit ꝯm̃r ſua: ſ3 ꝯm̃re3 ſua3: ſiue ſit facta cõm̃r ꝑꝑ ſe ſiue ꝑꝑ aliud ꝓhibet̃ h̃re. Uñ verſus.

Que mihi vel cuius mea natũ fonte leuauit. hec mea ꝯm̃r fieri mea nõ valet vxor. S3 mea dicat̃ q̃ carne mea ſotiat̃ Si q̃ mee natũ nõ ex me fonte leuauit. Hãc poſt fcã mee nõ ide vetabor h̃re.

6ª ꝯ Ꞔ 6ª ꝯ eſt: de tertia ſpẽ cognationis ſpũalis. Nã tertia ſpẽs d̃r f̃rnitas ſpũalis q̃ ꝯhitur inter filiolũ ⁊ filiolã: ⁊ filiũ vl' filiã ſpũalẽ ſuſcipiẽtẽ ſacr̃m ex vna p̃te ⁊ filios nãles dãtis ſacr̃m vel ad id tenẽtis: ſiue fuerit ſuſcept⁹ ante ſiue poſt. nõ aũt inter f̃res ſuſcipiẽtis ſacr̃3: ⁊ filios dãtis vel ad id tenẽtis: q̃ñcũq3 ſuſceptos. 30. q. 3. Sine quibus. extra eodem. c. i. ⁊ c. Tua nos. Item nõ inter filiũ ſpũalẽ ⁊ alios filios ſpũales. Aliogn baptizati ab eode3 ſacerdote: vel ꝯfirmati ab eodẽ ep̃o nõ poſſent ꝯhere: ⁊ ſic poſſet ĩpediri tota vna ꝑochia: vel vn⁹ ep̃tus. Sil'r nec ĩter filios ſpũales ⁊ adoptiuos: q2 o3 q̃ ex vna parte ſit ſpũalitas ⁊ ex alia carnalitas: q2 talis ſpũalitas nõ tranſit in tertiã p̃ſonã ſic̃ nec excõicatio. ẽm aũt iſta3 ſpẽm q̃ eſt f̃rnitas ꝑ ſe loquendo põt quis attinere ſex p̃ſonis. ſ. filio vel filie baptiçãti tenẽtis: cathetizãti tenẽtis: ꝯfirmãtis tenẽtis. Et ſil'r filio exorzizantis ſi diuiderent̃: nõ autẽ filijs cõiugũ q̃bus p̃rnitas cõicat̃. Nõ. n. ſu3 f̃r ſpũalis filie vxoris patrini mei quã aliũde ſuſcepit ne trãſeat in tertiã perſonã: q2 illi

nihil carnalr attinēt illi q mihi dedit ſacr̄m: vel me tenuit: ſed ſolū p affinitatē: oȝ aūt ꝙ oīs ſpūalis cognatio fundeť ſup carnalē ꝓpinqtatē: nec filij adoptiuis: qꝛ ſic ꝯpatrum vnus ſemp erit ſpūalis alter carnalis: ita ⁊ h̄: nec filij ſpūalibus vt alibi: nec frēs filij ſpūales ad filios dātis ſacr̄m: qꝛ vnꝰ ꝯfrēs ſemp erit ſpūalis alter carnalis: nec fallit re-

7ª ꝯ gula talis. ¶ 7ª ꝯ ē qn̄ p cognationeȝ ſpūaleȝ mr̄imoᵐ dirimať. Et qdē ſi p̄cedit ſm oēs tres ſpēs precedētes dirimit poſt ꝯtcuȝ. ex̄. e. c. i. li. 6. Si autē ſeqť nunq̄ ſoluit vinculuȝ nec actū ſine neceſſitate vel ignorātia ꝓbabili. Sȝ ſi induſtria vel malicia: pdit ius petēdi ⁊ poſtea erit ſine ſpe cōiugij: vt hic 2º ⁊ 3º. c. Si autem ignorātia iuris ꝯcipiť: qꝛ non nocet i dānis vitādis. h̄ āt q n̄ vult pdē dbiti petitionē certat de dāno: ⁊ n̄ leuare filiū ſuū ſolo iure poſitiꝰ ē ꝓhibitū.

p̄⁴ ꝯ **Quantū** ad 2ᵐ de cognatiōe legali q̄ eſt adoptio ſūt ſeptē ꝯnes. ¶ Pria qd ē cognatio legalis. Eſt āt ꝓpinqtas ex adoptiōe ꝓueniēs. Adoptio aūt eſt extranee pſone in filiū vel nepotē ⁊ deinceps legittima aſſūptio. 2ª deſcriptio tāgit cauſaȝ intētionis ſic. Adoptio ē legalis actio ad ſolatiuȝ eoꝝ īuēta: q libos hr̄e nō poterāt pene naturā imitās. 3ª deſcriptio exponit p̄mā. Adoptio ē legittimus actꝰ p quē qs efficiť vel reputať vel habeť filiꝰ: q filius nō eſt. Rō aūt vtriuſq̄ iſtoꝝ hinc ſumiť: qꝛ ars imitať nām ⁊ ſupplet eiꝰ defectuȝ. Et iō ſicut p gnātionē nālē aliqs ꝓducit filiuȝ: ita p ius poſitiuū qd ē ars equi ⁊ boni p̄t ſibi aliqs aſſumere in filiuȝ ad ſupplēdū defectū filij nālis: et talis aſſūptio vocať adoptio: ꝓpter qd dr̄ aſſūptio extrānee pſone in filiū ⁊c. qꝛ q adoptať nō ē talis ſm rē in q̄lē adoptať ſm iuris fictionē: ſic ēt ex nāli gnātione cauſať ꝓpinquitas ꝯſanguītatis: ſic ex tali iuris fictiōe cauſať ꝓpinqui-

2ª ꝯ tas legalis. ¶ 2ª ꝯ eſt de diuiſiōe adoptiōis. Sūt autē due ſpēs adoptionis. Una īperfecta p quā nō trāſferť adoptatus i ptāteȝ adoptantis: ⁊ hec vocať ſimplex adoptio. Alia pfecta p quā trāſferť adoptatus in ptātē adoptātis: ⁊ hec vocať arrogatio: qꝛ is q adoptat arrogať. i. iterrogať an velit eū quē adoptat ſuū filiuȝ aut filiā eē: ⁊ ille vel illa interrogať an id fieri patiať. ¶ Differūt āt i q̄tuoꝛ. p̄: qꝛ nō p̄t arrogari niſi q ē ſui iuris: ſȝ adoptať q ē alieni. 2º qꝛ arrogatꝰ trāſit vt dictū ē i ptātē arrogātis: ſȝ adoptatꝰ n̄ trāſit i ptāteȝ adoptātis. 3º qꝛ arrogatꝰ hȝ de nec̄itate legittimā i bonis arrogatoꝛis: vñ ſiue emācipet ſiue nō: dȝ ei q̄rtā bonoꝝ ſuoꝝ relinq̄re vl' legittimā ſuā. Adoptatꝰ v̄o nō hȝ in bonis adoptātis legittimā: vñ nō teneť ei aliqd relinq̄re ſi tn̄ ab inteſtato moriť adoptatoꝛ ſuccediť ⁊ adoptatꝰ. 4º qꝛ arrogatio nō fit niſi auc̄te p̄ncipis: ſed adoptio fit auc̄te cuiuſlibet magr̄atꝰ ꝯpetēris. Un̄ v̄ſus. Arrogo q ſuus eſt ⁊ hȝ meus eē neceſſe. Pr̄is adoptio ſuuȝ: nec pr̄is deſinit eē. Eſt heres p̄mꝰ firmāteq̄ p̄ncipe firmus. Itē arrogatio requirit v̄buȝ exp̄ſſuȝ vtriuſq̄: vñ ifans nō p̄t arrogari ſed adoptari tm̄. ff. de adop. l. i. ⁊ 2. Itē res arrogati libe ⁊ oīa tranſeūt i ptāteȝ arrogatoꝛis. ff. e. ſi pr̄. nō autē adoptantis niſi

3ª ꝯ eſſet auus mr̄nus vel pr̄nus. ¶ 3ª ꝯ eſt qs poſſit adoptare. Ubi ſciēduȝ ꝙ iſtud edictū ē ꝓhibitoꝛiuȝ: vñ p̄t adoptare ⁊ arrogare niſi q ꝓhibeť. Pꝛohibenť. n. p̄ rōne etatis. Minoꝛ. n. natu maioꝛē adoptare nō p̄t: qꝛ p mōſtro hēreť ꝙ filius foret maioꝛ pr̄e. Inſti. de adop. §. Si minoꝛē. imo plena pubtate dȝ adoptās p̄cedere adoptatuȝ. i. 18. annis. Arrogare aūt nō p̄t minoꝛ ſexagenario niſi cā cognita: qꝛ magis dȝ dare operā ꝓcreationi filioꝝ: ſȝ adoptare pōt dūmō plena pubtate excedat vt dictū eſt. 2º rōne īpotētie nālis qui eniȝ frigidus eſt a nā ita ꝙ nunq̄ gnāre potuerit nec actuȝ exercere: nō p̄t adoptare: q v̄o accidētalr caſtratꝰ eſt p̄t: q autē pōt actuȝ gnātionis exercere: lȝ nō poſſit gnāre: vt qꝛ ſterilis ē: nihilominꝰ p̄t adoptare: imo pp talē maxīe adoptio eſt inuenta. 3º rōne ſexus: mulier q̄ nec nāles filios hȝ i ꝓpa ptāte: nec adoptare nec arrogare pōt niſi a p̄ncipe hoc ſibi cōcedať in ſolatiū liberoꝝ amiſſoꝝ cauſa rei publice in bello. 4º rōne pr̄ie ptātis. Qui eni non ē ſui iuris: nec adoptare nec arrogare pōt: qꝛ q in aliena ptāte eſt aliuȝ in ſua hr̄e nō p̄t. Ceteri aūt tā ꝯiugati q̄ nō p̄nt adoptare ⁊ arrogare idifferēter vir ⁊ mulier ⁊ adoptari ⁊ arrogari. ¶ 4ª ꝯ ē q̄lr adoptio diſſoluať. Soluiť autē ſex modis. p̄ moꝛte nāli arrogātis ⁊ adoptātis. ff. e. Si pr̄. 2º mō te ciuili qn̄ in metallū dānať: vel in īſulā depoꝛtať. Sec' ſi ad tp̄s relegeť: qꝛ iſte retinet libos in ſua ptāte. Inſti. q. modis ius pa. po. ſol. l. Cū auc̄te. §. Pene. 3º pp delictū qꝛ ꝯbit iceſtuoſas nuptias. Auc̄. de iceſtl. nup. §. Scimꝰ. 4º ſoluiť dignitate: vt ſi filiꝰ fiat patriciꝰ vl' ep̄s: qꝛ p hoc tolliť patria ptās ēt nālis. Auc̄. ꝯſtitutio q̄ dignitatibꝰ libat filius a pr̄ia ptāte col'. 6. 5º ſoluiť p ſniaȝ: qꝛ ſi ferať ſnia ꝯ pr̄eȝ filiū petētē ſȝ v̄itatē remanet i ptāte pr̄is ſi p̄us erat: tn̄ ex q̄ nō eſt appellatū ſnīa facit ius ⁊ habeť p emācipato. ff. de ꝯdi. īde. l. Julianꝰ. 6º per emācipationē p quā tolliť pr̄ia poteſtas. Eſt. n. emācipatio pr̄ie ptātis relaxatio facta coꝛaȝ iudice cōpetēte dicta: eo qd ex manū. i. ptāte pr̄is filiꝰ poniť. Inſti. q. mo. ius pa. po. ſol. §. Pꝛeterea. Emācipatio aūt filij nālis ⁊ legittimi regulariter nō fit niſi vtroq̄ ꝯſentiēte: vñ ⁊ eſt actus volūtarie iuriſditiōis: tn̄ pr̄ cogiť filiū ſuū emācipare i tribꝰ caſibꝰ. p̄mꝰ ſi filiū ſuuȝ male afficit v̄berihꝰ ꝯ pietatē. 2º ſi cōpellit filiā ſuā i coꝛpꝰ ſuuȝ peccare. C. de epi. audi. l. ſi Lenones. 3º ſi agnouerit legatū ſibi relictū ſub ꝯdicione emācipādi filiū. Arrogatoꝛ aūt ipuberis cogitur eū emācipare in q̄rto caſu. ſ. ſi pubes factꝰ ꝓbat ꝙ ſibi arrogatio nō expediat. Pꝛobať 3º caſus. ff. de ꝯdi. ⁊ de. l. ſi cui. ¶ 5ª ꝯ eſt de effectu adoptiōis q ē q̄ntuplex. p̄mus ꝙ adoptatus trāſit i pr̄iaȝ ptātē adoptātis: qd eſt verū cuȝ iure qn̄ eſt arrogatio. Itē qn̄ ē facta adoptio ab auo pr̄no vl' mr̄no: vel aliq̄ ſupioꝛe i recta linea: vt ꝓauo abauo ⁊c. Secus de collateralibꝰ: vt patruo ⁊ auūculo: ⁊ de extneis. C. de adop. l. cū in adoptiuis. 2º effectꝰ ē ſucceſſio: qꝛ arrogatꝰ ⁊ adoptatꝰ a pſona ꝯiuncta ab iteſtato ſuccedunt ſicut nāles ⁊ legittimi filij: ⁊ hn̄t q̄relā iofficioſi teſtamēti ſi ſine cauſa ſunt exheredati: Arrogatꝰ etiā hȝ quartā ſi emancipať: ⁊ foꝛte ideȝ eſt de adoptato a coniūcta perſona qui q̄ſi aſſimilať arrogato: ſed adoptatus a pſona extranea: nihil habet niſi ꝙ ab inteſtato ſuccedit ſic naturalis ⁊ legittimus. 3º effectꝰ eſt alimentū: qꝛ q̄diu durat adoptio ipſuȝ queȝ in filiū recipit q̄uis extraneū egēteȝ alere dȝ: ſicut faceret filiū naturalē lȝ emācipatū. Nec ſequiť: nō teneť eū heredeȝ īſtituere. q. nec alere: qꝛ in moꝛte finiť adoptio: ſȝ i vita durat ante emācipationē: vñ deriſoꝛia eēt adoptio in filiū ſi in nullo vt filius teneretur. Et ecōuerſo filius teneť pr̄i ad alimēta ſi indiget. ff. de alimen. libe. a paren. preſtā. per totū. 4º effectus eſt ꝙ pater indigēs poteſt eū v̄edere ſicut poteſt filiū naturalē neceſſitate famis vrgēte. C. de pa. q fi. diſ. l. vlti. Nec obſtat qd in Eſdra ⁊ Neemia repꝛehēdūtur qui filios pꝛoximoꝛuȝ emebāt in ſeruos ⁊ ancillas: qꝛ emere erat peccatuȝ illis ſicut ad vſurā mutuare qui tenebanť indigentibus gratis mutuare: ſed v̄edētibus nō erat peccatuȝ: ſicut nec ad vſuraȝ accipientibus. 5º effectus eſt cauſare cognationē: de quo ſtatim ſequiť.

6ª ꝯ ¶ Sexta ꝯclo ē quō cognatio legalis īpediat ⁊ dirimat matrimoniū. Ubi eſt ſciēduȝ ꝙ triplex eſt legalis cognatio. Pꝛima eſt quaſi linea deſcendētiū que cōtrahitur inter patrē adoptantē ⁊ filiuȝ adoptatuȝ ⁊ filiuȝ filij: ⁊ ſic deinceps. 2ª eſt quaſi collateralis inter filium naturalem ⁊ adoptiuuȝ. 3ª eſt p modum affinitatis que eſt inter patrem adoptantē ⁊ vxorem filij adoptanti: vel econuerſo inter filium adoptatum ⁊ vxorem patris adoptantis. pꝛima habet pꝛohibitioneȝ perpetuā de matrimonio cōtrahendo. ff. de ritu nuptiarū. l. Quando. ſimiliter. i. ff. de ritu nupti. l. Adoptiuus. reſpō. p̄. 2ª v̄o hȝ ꝓhibitionē q̄diu manet adoptio: vñ moꝛtuo pꝛe vel emācipato filio poſſunt adiuiceȝ ꝯhere. vt ex̄. de cogna. lega. c. Si qua. Ratio aūt hoꝝ eſt: qꝛ p̄ma ⁊ tertia ꝓhibitio eſt ꝓpter reuerētiā quā dȝ habere adoptatꝰ ⁊ vxoꝛ eius ad adoptantē ⁊ ad vxoꝛē eius: ⁊ cū hec ſit ꝑpetua: ꝑpetuo ipedit mr̄imoniū. 2ª v̄o ꝓhibitio eſt pp iterp̄etatiuā filiationē que ꝓuenit ex adoptiōe: ⁊ ideo ea durāte durat: ⁊ ceſſante ceſſat. legalis aūt cognatio nō ſolū ipedit matrimoniū ꝯhendū: ſed dirimit iam ꝯtcuȝ. 30. q. 3. c. Ita dilige.

¶ Septima ꝯ eſt quō īpediat ⁊ dirimat ſm canones. Ubi ſciēdū ꝙ cognatio: et affinitas legalis ipedit ⁊ dirimit: nō qꝛ ſic eſt de iure ciuili: ſȝ qꝛ appꝛobatū eſt de iure canoni: o in vno caſu exp̄ſſe: in alijs tacite: qꝛ magis ꝓhibeť mr̄imoniū in linea recta q̄ in tranſuerſali. vñ cū decretalis inuat ꝙ fraternitas legalis que ē iter filiū adoptiuū ⁊ filios carnalis adoptātis q̄diu durat ⁊ nō plus ipedit ⁊ dirimit matrimoniū: multo magis idē itelligēduȝ eſt in cognatione legali recte linee: ꝙ. ſ. adoptās non poſſit ꝯhere cum adoptata nec eius filia nec vxoꝛe adoptati: nec eꝯ adoptatus cum vxoꝛe adoptātis adoptione etiā ſoluta: ſi ſit adoptio ꝓpe dicta ⁊ multo magis arrogatio que eſt adoptio pfecta ſicut leges volūt: nec etiā plus extēdenda eſt ꝓhibitio illa q̄uis ciuile extendat. vñ duoꝝ fratrū adoptiuoꝝ filij poſſunt ꝯhere iure canonico ſicut iure ciuili: etiā duoꝝ fratruȝ filij nāles: q tn̄ iure canonico nō poſſunt. Illos ergo ſolo caſu ⁊ omni illo cognatio legalis īpedit ⁊ dirimit: quo caueť iure ciuili ⁊ nō aliter: qꝛ in hoc dicunť v̄enerāde leges romane. vt in dicto. c. Ita dilige.

Quantū ad tertiū de cognoſcēte cōſanguineā vxoꝛi ſunt ſeptē ꝯclones. ¶ Pꝛima de illo qui cognouit cōſanguineā ſponſe ſue: qꝛ ſponſalia ſoluta ſunt nec pōt vltra habere ſpōſaȝ illā in ꝯiugē obſtāte affinitate ꝯtracta: nec eꝯ illā quā cognouit obſtāte publice honeſtatis iuſtitia niſi papa diſpēſante: ſed pōt ducere tertiā ep̄o diſpenſante penitētia ſibi de inceſtu īpoſita. ¶ Scda ꝯ eſt de illo qui cognouit cōſanguineā vxoꝛis mr̄imonio ꝯſūmato ſciēter. qꝛ mr̄imoniū nō diſſoluiť: ſed teneť reddere debitū petenti. Nō aūt pōt petere niſi ſecū pp icōtinentie difficultatem per ep̄m diſpēſeť. ¶ Tertia ꝯ eſt de illo qui cognouit cōſanguineā vxoꝛis matrimonio nō cōſūmato. De quo videť ꝙ cuȝ poſſit religionē intrādo debitū negare: ꝙ teneatur intrare ne cōmittat iceſtū cognoſcēdo. ſ. affinē ſuā. Nā mr̄imonio cōſūmato ab inceſtu reddēdo excuſať: qꝛ neceſſitať nō habēs viā negādi: ſed ſicut mr̄imonio cōſūmato pōt ep̄s cū eo diſpenſare in petēdo ſic mr̄imonio nō conſūmato pōt ep̄s cuȝ eo diſpēſare i reddēdo ī ſecl'o remanēdo. Si aūt cū hoc velit petere: duplex diſpēſatio neceſſaria ē: Et ſm hāc diſtinctionē poſſunt intelligi iura que videnť indiſtincte loqui. de eo qui cognouit cōſanguineā vxoꝛis. per

4ª ꝯ totū. ¶ Quarta ꝯ ē ꝙ ſi ambo cōiuges cōfiteanť in pꝛeiudiciū matrimonij affinitatē vel ꝯſanguinitatē p̄ceſſiſſe: nō crederet q̄uis rumoꝛ vicinie acclamare videreť niſi p teſtes legittimos cōpꝛobeť. al's multotiēs adinuiceȝ colluderēt cōiugati. ex̄. de eo qui cognouit cōſanguineā vxo. c. Super eo. ⁊ m̄lto minus extraneo crederet. ex̄. e. c. de illo: ⁊ h̄. in foꝛo iudiciali in quo eccl'ia nō iudicat de occultis. de electio. c. Significaſti. de deſpon. ipu. c. Atteſtationes. 35. q. 6.

5ª ꝯ Si duo. 33. q. i. Requiſiſti. ¶ Quīta ꝯ: ꝙ idē eſt in mr̄imonio ſpūali: qꝛ ſi monialis ꝯfitereť ſe ꝯxiſſe ⁊ cognitā fuiſſe a ſeculari ante ꝓfeſſionē: vel monachus cū ſeculari eꝯ ad diſſoluendū matrimoniū ſpirituale: pari rōne eſſet eis credendū: qꝛ frequēter poſſent cū vellēt colludere: illi ip̄alr q̄ rū vnꝰ amoꝛe alteriꝰ captꝰ apoſtatat a religiōe: ⁊ hoc niſi alr teſtibꝰ vel v̄eriſili p̄ſumptione ꝯfirmeť. ſicut ex̄. de rapto. c. penult. vbi crediť moniali dicēti ꝙ anteq̄ itraret fuerat cognita a marito: qꝛ ibi cōſtabat de mr̄imonio ante ꝯtcto ⁊ de traductione in domū: ⁊ inſpecta fuit inuēta coꝛrupta: et p̄ſumiť ꝙ ab illo.

¶ Sexta ꝯ. ꝙ vbi agiť ſolū ad ſeparatiōneȝ mutue ſeruitutis que eſt in cohitando vel carnali copula: ꝯfeſſioni eoꝝ ſtať: qꝛ illoꝝ ſolū p̄iudiciū agiť: nec per hoc poterūt ad alia cōſoꝛtia trāſire: ⁊ ab hoc poſſunt ſe mutuo ꝯſenſu abſoluere. de diuoꝛ. c. Ex l'ris. de adul. c. Intelleximus. 3i. q. i. Lotariꝰ. Et idē foꝛte ſi cōfiterenť gradū diuina lege ꝓhibitū: maxime ſi eēt ſcādaluȝ in pp'lo. de diuoꝛ. c. Poꝛro. in fi. q̄uis ſi peteret licētiā ꝯhēdi nō eſſet eis danda niſi alr ꝓhareť: qꝛ etiā vicinia ⁊ rurales faciliter cōcitātur ad clamoꝛē ſine iuſta cauſa: vñ vane voces pp'li nō ſūt audiēde. 6ª ꝯ

¶ Septima ꝯ eſt. ꝙ cognoſcere cognatā ſuā legalem vl' ſpūalē vel ad quā eſt publice honeſtatis iuſtitia: nō eſt ꝓpꝛie iceſtus: qꝛ inceſtus nō eſt niſi cū vera cognata vl' affine. Sed papa vel iperatoꝛ nō pōt facere ꝙ ſit cognatꝰ vel affinis q non eſt: qꝛ illa ſunt iura ſanguinis que mutari nō poſſunt. Sed lȝ nō ſit iceſtus: eſt tn̄ ſp̄ale peccatū iobediētie ad eccl'iaȝ: Itē pari rōne nō eſt inceſtus niſi in gradu ꝓhibito lege nāe a qua eſt ſola cōſanguinitas vel affinitas vera. Et boc eſt arguᵐ pꝛo opinione que negat aliqua eē ſimoniaca: qꝛ ꝓhibita. ¶ Ad argᵐ dōm ꝙ lȝ mr̄imoniuȝ ſit de iure nāli q̄tū ad inclinationē ⁊ finē: tn̄ determinatio ē a iure poſitiuo ⁊ diuino: vnde ab vtroq̄ poteſt regulari in permiſſione ⁊ pꝛohibitione. 7ª ꝯ

Qō II.

Secundo queriť de diuoꝛtijs vtrum. ſ. liceat agere vel accuſare ad diuoꝛtiū celebrādū. Et videť ꝙ nō p illud qd habeť Mat. i9. Quos deꝰ ꝯiunxit hō nō ſeparet: ſed mr̄imoᵐ eſt a deo ꝯiūctū vt ibidē diciť. q hō non dȝ coopari aliq̄ mō ad diuoꝛtiū. ¶ Contra. ex̄. de diuoꝛ. fere p totū. ¶ Rn̄º. hic ſunt vidēda tria. p̄mo de petitione ꝯiugis ad mr̄imoniū. 2º eꝯ de accuſatiōe ad matrimoniū. 3º de diuoꝛtio in ſe.

p̄ª ꝯº **Quantuȝ** ad p̄mū ſunt ſeptē ꝯcl'ones. ¶ Pꝛima ꝙ pꝛo matrimoº q̄n̄q̄ agitur petitoꝛio q̄n̄q̄ poſſeſſoꝛio. Petitoꝛio ſicut qn̄ mulier dicit ꝙ alius ipſam deſpōſauit per verba de p̄nti ſeu ipſaȝ laudauit: vel in eaȝ ꝯſenſit ſicut in vxoꝛē: ⁊ ipſa in euȝ: ⁊ ꝙ ipſe eaȝ renuit tenere in vxoꝛē: vñ petit ipſuȝ in maritū ſibi adiudicari ⁊ ipſuȝ cōpelli: vt ſibi tanq̄ vxoꝛi adhereat: ⁊ eā maritali affectione ptractet: vel alleget ꝙ ſpōſalibꝰ per v̄ba de p̄ſenti inter ipſos ꝯtractis ipſe poſt eā carnalr cognouit: vñ ⁊c. Pꝛimū ꝓbať de ſpō. c. i. c. Ex pte. c. Ueniēs Maritata. ſȝ ꝓbať de ſpon. c. Is q fidē. de teſti. c. Ex tenoꝛe. Q̄n̄q̄ aūt agiť poſſeſſoꝛio: vt ſi dicat mulier ꝙ cū vir cū ea matrimoniū legittime ꝯtraxerit: ⁊ eandē in domū ſuā ſicut vxoꝛē tractauerit pꝛopꝛia temeritate a ſe abiecit: ⁊ q̄ſi poſſeſſione ſacralis vinculi ſeu ſacri ſpoliauit: vñ petit ipſa virū ſuū ſibi reſtitui ⁊ ſe in eādē q̄ſi poſſeſſionē reduci: in q̄ erat anteq̄ abieciſſet eandē. de diuoꝛ. c. Poꝛro. de reſti. ſpoli. c. Ex ꝯſecutiōe. ⁊ c. Ex trāſmiſſa. ¶ Scda ꝯ eſt de dr̄ia inter iſta duo iudicia. 2ª ꝯº

Eſt eni dr̄ia iter iſtos duos modos agēdi: qꝛ ſi mulier agat petitoꝛio pōt maritꝰ excipe ꝯ ipſaȝ de ꝯſanguitate vel q̄uis alio iuſto impedimēto. de cogna. ſpūali. c. vlt. de oꝛdi. cog. c. i. Secus ſi agat poſſeſſoꝛio. qꝛ tūc regulariter nō obſtāte exceptiōe aliqua fit reſtitutio niſi in ſex caſibus. p̄mꝰ qn̄ allegať legittimū īpedimētū: ⁊ cū hoc tāta viri ſeuitia: qui odio capitali ſeqť mulierē ꝙ nulla ei cautiōe mederi pōt. Tunc. n. mulier ſequeſtrāda eſt: nō reddēda viro poſſeſſorio agēti. de reſti. ſpo. c. Ex trāſmiſſa. c. L'ras. §. vlt. 2º qn̄ obyciť cōſanguinitas in gradu lege diuina ꝓhibito: ⁊ cuȝ ꝓbatiōes ſunt parate vbi differť reſtitutio quo ad carnis copulā: ſed fit q̄tū ad alia. de reſti. ſpo. c. L'ras. §. Pꝛopter ea. 3º qn̄ opponitur hereſis vel ꝙ nō cohabitat ſine cōtumelia creatoꝛis. de diuoꝛ. c. Gaudemꝰ. 4º qn̄ dicit ſe virgineȝ cū ꝓpoſito religioneȝ intrandi: maxime ſi mulier eſt ⁊

timeret de defloratione. ſed nunc tempus taxandum eſt
ſibi infra quod intret religionē vel ad matrimoniū rede
at. de conuerſi. coniu. c. Ex publico. Quintus ſi opponat
exceptio rei iudicate a qua nō extitit appellatū. de ſenten.
& re iudicata. c. Lator. & c. Tenor. Sext⁹ ſi opponat adul
3ª ꝯ teriū. extra de diuortijs. Significaſti. ¶ Tertia cōcluſio
eſt. ꝙ mulier nō poteſt petere reſtitutionē ſi ſponte pro
pria receſſit: quia non eſt ſpoliatio ſine violētia: vis autem
volenti non infertur: quia omne violentum eſt inuolunta
rium niſi tunc demū quando rediens nō admittitur per
meritum. ff. de acquirēda poſſeſſione. l. Clā poſſidere. & l.
Qui ad nundinas. Et pari rōne nō pōt vir reſtitutionē pe
tere vxoris quā ſponte expulit: niſi poſtq̄ requiſita redire
noluerit: quia vltima mora nocet. ff. de peri. & commo. rei
4ª ꝯ vendi. l. Illud. ¶ Quarta concluſio eſt de expenſis factis
a muliere extra domū: quia vir pro oneribus matrimo
nij habet dotem: vnde a tempore cōtracti matrimonij in
tus et extra debet vxori facere expēſas iuxta q̄ntitatem
dotis. ff. famil. herciſcūde. Si maritus. imo etiam ſi dotē
non habet: vel perdidit culpa ſua tenetur ei neceſſaria pro
uidere ſm facultates ſuas: imo vir maritus ſi diſſipat bo
na ſua vergens ad inopiam etiam conſtante matrimonio
recuperat mulier dotem. C. de iure dotium. l. Ubi. Sed
quando mulier ſponte receſſit: non recuperat expenſas: ni
ſi a tempore quo rediēs non eſt admiſſa: & h̄ niſi opponat
de adulterio: quia adultere nihil tenetur preſtare niſi ip
ſa replicet de ſimili. Dico autem ꝙ ſponte vagante non te
netur ad expenſas: ſed ſolū quando iuſta de cauſa: puta
5ª ꝯ ꝓpter nimiā viri ſeuitiā vl̄ aliquid h̄. ¶ Quinta ꝯcluſio
eſt de probatione: quia libello porrecto in petitorio vel
poſſeſſorio: ambo iurabūt ſtare mādatis eccleſie: & de ve
ritate dicēda: & de calūnia. Si ergo ambo confiteant con
tenta in libello vera eē ꝑcipietur eis ꝙ cohabitēt vt cōiu
ges niſi aliud canonicū obſiſtat. dz aūt vnus cōfiteri p̄ſte
altero: al's ꝯfeſſio nō obeſſet: nec aduocat⁹ dz rn̄dere ad fa
ctū: ſed ꝑncipalis: q ſi dubitauerit ꝓbabiliter īducias ipe
trabit ne cogat anceps piurij ſubire. Si vero ꝯfitēs matri
moniū excipiat de adulterio repetētis eū: & ille vel illa ꝯfi
teat ꝯ ſe turpitudinē ſuā: oīno eis credit. de diuor. c. Ex lit
teris. Si vo reus negauerit actori icūbit ꝓbatio: quo nō ꝓ
bāte reus: & ſi nihil p̄ſtiterit obtinebit. de iureiur. c. Mulie
6ª ꝯ ri. C. de edē. l. Qui accuſare. ¶ Sexta ꝯ eſt de cautiōe: q
cū mulier ꝓbabiliter ſibi timet de ſeuitia viri anteq̄ ſibi
reſtituat p̄ſtare dz iuratoriā cautionē ꝙ in oīb⁹ eā tracta
bit ſicut vir dz tractare vxorē: nec ledet eā: nec in ꝑſona: nec ī
rebus: nec aliquo mō eā dehoneſtabit: ſalua correctione
maritali & honeſta: & hāc cautionē p̄ſtabit vir ꝑ ꝓpriū iura
mentū. 32. q. 1. De bn̄dicto. ſm formā. 35. q. 5. Ab iſto in an
tea. &c. Sz ſi mlier nō ꝯfidit de iuramēto viri p̄ſtabit cau
tionē fideiuſſoriā vl̄ pignoratitiā ſub pena. de reſti. ſpo. Ex
trāſmiſſa. & c. Lr̄as: q illa pena infligēda ē q̄ magis timet
7ª ꝯ & cauetur. 32. q. 5. Prodeſt. ¶ Septima ꝯ eſt ꝙ ad mr̄im
ꝯiungēdū nullus ſuo noīe agere pōt: niſi alter ꝯiugū: nec
ꝓpinquus: nec extrane⁹: niſi habēs ſpāle mādatū: ſz bn̄ po
teſt iudici demādari vel denūciari ſi aliq ꝯiuges ſeorſum
ſtēt in adulterio vt ex offō ſuo retineat eos: ſicut de quoli
bet pctō pōt qlibet: denūciare illi q pōt ꝓdeſſe & nō obeſſe
imo tenet: q vnicuiq; mādauit de⁹ de ꝓxio ſuo ſaluo ordi
ne correctiōis frāe. Mat. 18. Si peccauerit in te fr tu⁹. &c.
pª ꝯ Quantum ad ſecūdū de accuſatione mr̄imonij ſūt
ſeptē ꝯclōnes. ¶ Prima qs ad accuſa
tionē mr̄imonij admittat. Ubi ſciēdū eſt ꝙ ſi agat ad ma
trimonij vinculū diſſoluēdū: & ipedimētū ꝑpetuū qđ oppo
nit nō eſt pctō ſnbm: puta q agit de frigiditate artatione
maleficio & h̄. ad h̄ ſoli cōiuges admittūt: cū alioꝝ nō iur
terſit de hoc agere: imo inuitis extneis vel etiā propinquis

poſſunt ſimul morari. de frigid. Cōſultationi. dūmō caſte
viuāt. 32. q. 5. Qr deo patri. al's de offi. ordi. c. 1. 2º. quando
ꝓpter errorē petit diuortiū ſoli ꝯiuges admittūtur. de ꝯiu
ga. ſuo. Propoſuit. 3º idē qn̄ agit ſolū ad thori ſepationē.
Sz qn̄ tale ipedimētū allegat qđ peccato ſubiacet: q nul
lū eſt mr̄imo: nec ſine pctō poſſūt cōmiſceri: ſicut ē cōſan
guinitas vel aliqd h̄: tūc actio ppl'aris ē & accuſatio publi
ca. Quilibet. n. extne⁹ admittit. de cogna. ſpūali: Tua nos.
ſed dū aliqs de ꝯſanguinitate ſupeſt extranei repellunt: et
ꝯſanguinei ceteris p̄ferunt. 35. q. 6. Cōſanguineos. de ſen. &
re iudi. c. Tenor. & hoc tā in accuſatione q̄ in teſtificatiōe,
q teſtes q meli⁹ veritatē ſciūt ſunt ceteris p̄ferēdi. ff. de te
ſti. Domi. Tales. n. meli⁹ laborāt i ſciēda genealogia q̄ ex
nei i defectū aūt taliū etiā vicini bone fame admittunt. de
cogn. ſpūali. Tua nos. Fama ēt crebreſcēte: eſt ēt extrane
us admittēdus. Uir aūt & vxor ex cōi cā ad accuſationē ꝓ
prij mr̄imonij admittunt. de diuor. c. Porro. & in alijs mul
tis. quicūq; aūt admittit nulla tpis exceptiōe repellit: q
in crimib⁹ nō hz locū p̄ſcriptio. ¶ Scda ꝯclō eſt de libello
accuſationis. Dz. n. dicere cū tales de facto vir & vxor cohi
tent. ego talis ꝯſanguine⁹ eoꝝ in tali gradu accuſo eoꝝ ma
trimoniū dicēs eē nullū: q ſunt in tali gradu ꝯſanguinita
tis vel affinitatis: qđ offero me legittime probaturū: vn̄ pe
to ꝓnūciari mr̄imoniū ipſoꝝ a ꝑncipio fuiſſe nullū: & eos
abinuicē ſepari. Siqs g̃ de ꝯſanguineis velit mr̄imoᵐ de
fendere admittet: ſz ꝑncipālr cōiuges qbus tn̄ etiā ꝯtradi
centib⁹ ad defenſionē extrane⁹ dz admitti: q poſſent adi
uicē colludere: ſuppoſito falſo accuſatore vt haberēt licen
tiā alias ꝯhēdi. Qui filij ſunt legittimi. c. 1. & c. Perlatū. De
fenſor ergo apparens poterit repellere accuſatorē aīi lit.
ꝯte. Nō poſt. de ſpon. ipu. Ad diſſoluēdū. defenſore nō cō
parēte iudex īquiret de plano: & ſi īpedimētū ꝓbat ſniā di
uortij ferret ex officio ſuo: qđ pōt etiā facere nullo accuſa
tore apparēte orta infamia: ſz ſemꝑ citandi ſunt quos res
tangit & publicandū an aliquis accuſare vel defendere ve
lit. de diuor. c. Porro. cum ſilibus. ¶ Tertia cōcluſio eſt
de exceptionib⁹ cōtra accuſatorē. ꝑmo poteſt obijci ꝙ eſt
extraneus & aliqs de genere ſupereſt bone fame. 2º ꝙ ex
cōmunicatus. de exceptione. c. Exceptionum. Tertio ꝙ
non publice accuſat ſed clam porrigit libellum. Quarto
ꝙ gratia turpis queſtus volens ab altero pecuniam extor
quere: vel mercede ab aliquo conductus. Quinto ꝙ nun
cius alterius coniugum vel al's malo zelo motus aut pro
babil'r ſuſpectus. Sexto quia periurus vel infamis. Se
ptimo: quia ſciuit quando matrimonium contractum fuit
& tunc etiā impedimentū ſciuit & tacuit: vel infra tempus
ab eccleſia aſſignatum inter bāna nihil propoſuit: & tunc
repellitur niſi forte probaret ꝙ denunciatio ad ipſum nō
peruenit: vt quia abſens vel īfirmus: vel ſi iurat ꝙ poſtea
impedimentum didicit: nec ad hoc ex malicia procedit.
¶ Quarta cōcluſio eſt de exceptionibus cōtra denuncia 4
torem: quia ſm Hoſti. vbicunq; propter ſuſpitionē aliqs
repellitur ab accuſando matrimoniū: pari ratione a denū
ciando. de accuſationib⁹. c. Cū oporteat. Sed iudex ex of
ficio poteſt ingrere īfamia ꝑcedēte. de diuor. c. Porro. q ēt
offō ſuo debet repellere accuſatorem denunciatorem te
ſtem ſi eſt notorius excōmunicatus: ſacrilegus: vſurari
us fornicator. de teſtibus. c. Teſtiū. de accuſatoribus. c. 1.
¶ Quinta cōcluſio eſt qui teſtes requirantur in accuſatio 5ª
ne matrimonij. Et qdē bone opinionis nō ſuſpecti omni
exceptione maiores. de cōſagui. & affinitate. c. 1. & qui non
poteſt eſſe accuſator: nec teſtis. Hic etiam parentes admit
tuntur pro filijs: & contra qui al's eſſent ſuſpecti. Debet eti
am teſtis iuratus deponere: nec poteſt quis ſibi iuramētū
remittere in hac cauſa. ¶ Sexta ꝯcluſio de ſecreta admo 6ª
nitiōe vel denūciatiōe: q ſicut ad accuſationē mr̄imonij nō

oz ꝙ ꝯcomitet īſcriptio: ſic ēt denūciationē n̄ oz ꝙ ꝑcedat
ſecreta admonitio: q nō licet eis ꝓpa auctoritate diſceder
q ꝓnb⁹ i faciē eccl'ie ꝯxerūt. ¶ 7ª ꝯ ē. ꝙ i dubio ſēꝑ ꝓ mr̄i
ꝯ mōio iudicat: q tuti⁹ ē aliquos ꝯ ſtatuta hoīum dimitte
re copulatos q̄ legittie cōiūctos ꝯ ſtatuta dn̄i ſeparare.
de teſti. licet. in fine.
ꝯ Quantum ad 3ᵐ de diuor. qđ ꝑncipalr̄ q̄rebat ſūt
7. ꝯnes. ¶ Pria qd ſit diuortiū & vn̄ di
cat. Eſt āt iter viꝝ & vxorē legittie fcā ſepatio. legittie: q
quos deus ꝯiunxit hō nō ſeꝑet. Sed nō dicit hō illos ſeꝑat
quos pena dānat: quos reat⁹ accuſat: quos maleficiū artat
33. q. 2. Quos de⁹. dr̄ āt diuortiū a diuerſitate mentiū: vel
q hi q mr̄imōiū diſtrahūt i diuerſas ptes eūt. ff. de diuor.
ꝯ li. ¶ 2ª ꝯ ꝙ diuortiū ē duplex. Unū quo ad vīculū mr̄i
monij: vt ꝑꝑ aliqđ ipedimētū ꝑcedēs qđ dirimit matrimo
niū iā cōtractū. Aliđ quo ad thorū: ſicut ꝑꝑ fornicatiōē
ꝯ vbi ēt fit quo ad domū & hītatiōem. ¶ 3ª ꝯ ē. đ lucro & dā
no i diuortio ꝑꝑ adulteriū: q ille ꝑꝑ cuius adulteriū diuor
tiū celebrat: ſi ſit vir: tenet reſtituē dotē & ꝑdit donatiōē
ꝯ ꝑꝑ nuptias: ecōuerſo vxor ꝑdit dotē. ¶ 4ª ꝯ eſt. ꝙ ſi vxor
erat filia fāilias. i. ī ptāte pr̄is ꝯſtituta: & dos erat ꝓfectitia
ſ. de bōis pr̄is ꝓfecta: vl' al's q̄uocūq; dos erat ad p̄rē re
caſura: pr̄ nō ꝑdit eā ꝑꝑ delictū filie: q nō dz pr̄ portare iig
tatē filij. ſi vero nō erat recaſura ad p̄rem q̄uis profecta.
cēt: q ea mortua eā rediitur⁹ nō erat: tūc marit⁹ eā lucrat
& ſic itelligit hoſti. C. de adul. l. vlti. ad finē. ex. đ diuor. Cō
ꝯ ſeſu. §. ſi vero cām. ¶ 5ª ꝯ ē qn̄ dos erat reditura ad p̄rem.
q pr̄ eā ꝑdit q̄diu filia adultera viuit ſicut ēt n̄ potuiſſet
eā repetere ipa nō adulterāte: nec dz ipe ex delicto filie lu
crari: ſed tenebit eā vir viuēte adultera: p⁹ cui⁹ mortē pr̄i
reddet ſicut ſi plat⁹ eccl'ie ꝯiurat feloniā q̄diu ipe viuit: ec
clia feudū ꝑdit: qđ ipo mortuo recupat: ne đlictū ꝑſone re
dūdet i dānū eccl'ie: decia collatiōe. de vſu feudorū. de ca
ꝯ pel. cōradi reg. §. ſi cl'ic⁹ vel ep̄s. ¶ 6ª ꝯ eſt. correlaria ex
his. ꝙ ſi vir cōmittit crimē leſemaleſtatis: ꝑꝑ ꝙ bōa ei⁹ cō
fiſcētur & ipe nudus exulet: vxor ꝑdit dotē & oīa: q̄diu ma
rit⁹ viuit: ne ꝑ ei⁹ delictū lucret qđ ꝑius nō hēbat. iteri tn̄
fiſcus ꝓuidere dz ſibi neceſſaria loco uiri: ſz uiro mortuo
rehabebit itegre dotē & dotariū ſuū: ut dicūt de ꝯſuetudīe.
ꝯ ¶ 7ª ꝯ ē. ꝙ cā diuortij p̄t agi īdifferēter ꝑ ſe & ꝑ ꝓcuratorē
q̄uis ꝑꝑ crim̄ adulterij agat: q ciuil'r agit: dz aūt agi corā
iudice eccl'iaſtico: q mere ſpūal'ē. ¶ Ad argᵐ dōm ꝙ qn̄
agit ad ſepationē quo ad uinculū de⁹ illos nō ꝯiūxit quoꝝ
mr̄imoniū nl'lū fuit. qn̄ āt agit ad ſepationē quo ad thoꝝ
ꝑꝑ adulteriū illud fit auctoritate dei. Queſtio III.

Ueritur 3º đ ſecūdis nuptijs an ſit li
cite. Et vr̄ ꝙ n̄ admin⁹ infra
ānū: q ſz leges lz mlier n̄ teneat portare
veſtes luct⁹: tenet tn̄ nō nubere īfra tpa lu
ct⁹ q̄ ſūt annus a morte mariti. ¶ Cōtrā: de
cretalis q̄ ꝯ h̄ dic̄ papl'z ꝙ mortuo viro nu
bat i dn̄o. ¶ R̄º. hic vidēda ſūt tria. ꝑ qđ
ꝑncipalr̄ q̄rit đ ſc̄is nuptijs. 2º đ donatiōib⁹ iter virum &
vxorem. 3º de dote.
ꝯ Quantū ad ꝑ⁹ ſūt. 7. ꝯclōnes. ¶ Pria đ hoc qđ ē h̄
licitū vel illicitū: q ſim pl'r & abſolute lici
te ſūt nuptie ſecūde & tertie qn̄ ꝯſtat pᵐ uirū eē mortuū ſiñ
poſthumo: ſz q̄diu dubiū ē đ morte nō dz nubē: itē ſi dubi
um ſit ſibi an ſit ꝑgnās de ꝑmo nō dz nubere quouſq; ſit
certa ꝙ nō ē ꝑgnās vel ſi ē ꝑgnās nō ē ꝑiculū de ꝑtu nec đ
icertitudie pentis al's ꝯtra caritatē pr̄is & ꝓlis facit: al's ue
ꝯ ro mortuo uiro nubat i dn̄o. ¶ 2ª ꝯ ē. de benedictiōe q̄tū
ad ius ſcriptū: q ſi ſemel fuerit benedicta ſolēniter ex tūc
bn̄dici nō dz: ſiue ꝑmū mr̄imoniū fuerit nullū ſiue nō. ecꝯ
aūt ſi ꝑmū mr̄imoniū verū fuit: & bn̄dictiōe caruit 2ᵐ bn̄
dici poterit. Si ēt vnic⁹ ꝯtrahētiū fuerit bn̄dict⁹ ſuꝑ vtrā

q̄ ſcda bn̄dictio prohibetur ſm hoſti. ¶ 3ª ꝯ de conſuetu 3ª ꝯ
die ꝯtraria i qbuſdā locis an excuſet ꝯtrahētes et ſacerdo
tes bn̄dicētes: vr̄ āt ꝙ i oīb⁹ q̄ ſūt mala ſolū q ꝓhibita iur
poſitiuo ꝙ ꝯſuetudo excuſet niſi ēet a iur reprobata: q cō
ſuetudo derogat legi: nec regrit ꝙ ſit a pricipe ſcitā: q loco
rū & ꝑſonarū ꝯſuetudies & ſtatuta cū ſint facti & i facto ꝯſi
ſtant: p̄t ꝓbabil'r ignorare. extra. de cōſti. c. 1. li. 6. Qr. n. nō
oībus vbiq; eadē ꝯueniūt: nō ē mirꝝ ſi lex gnālis q̄ coīter
ē rōnabilis alicubi ſit iniqua. vn̄ ꝑticulares ꝯſuetudies rō
nabiles & ꝑſcripte ſūt ſeruāde: ſed q pricepſ ſubditis p̄t le
gē ipōere: p̄t aliqd ſtatuere: ꝯtraria cōſuetudie nō obſtāte:
& tūc nō excuſaret niſi forte eēt ppl's q ſil'r hēret ptātē legi
ꝯdēde vt priceps q par i p̄rem nō hz ipiuꝫ: & ſic excuſant
i frācia: q nō ē cōſuetudo a iure reprobata: q̄uis hoſti. vi
deat ſentire ꝯtrariū: ¶ 4ª ꝯ de pena ſacerdotis ſcdas nup
tias bn̄dicētis: q niſi cōſuetudo excuſet vt dictū ē ſuſpen 4ª ꝯ
ſus ē & ad ſedē ap'licā ē mittēd⁹. extra. de ſcdis nuptijs. c. 1.
Dico aūt ſuſpēſus prio ꝑ hoīem: nō ꝙ ſit ipo iure ſuſpēſus.
¶ Quita ꝯ de pēa mulieris ꝯuolātis ad ſcdas nuptias quo 5ª ꝯ
ad tutelā: q ꝑdit tutelā filiorū ꝑmi mariti ſiue nubat ifra
ānū ſiue p⁹. de iure ciuili ſcripto. & de cōſuetudie i foro ec
cl'iaſtico: q̄uis de cōſuetudie laycorū alicubi cā nō ꝑdat.
¶ 6ª. de pēnis legalib⁹. vbi ſciēdū ꝙ mulier ifra annū nu 6ª ꝯ
bēs erat ifamis & m̄ltas alias pēas patiebat: & lz decretalis
extra. de ſecūdis nuptijs. c. Cū ſm ap'lum. ſolā penā ifamie
exp̄ſſe ſibi remittat: q tn̄ al's n̄ approbat nec circa mr̄imo
niū aliqd a iure ciuili ſtatutū tenet niſi q̄ᵐ ē a iur cāoᶜᵒ. ap
ꝓbatū: iō mulier ſcdo nubēs nl'lā penā legalem icurrit.
¶ 7ª ꝯ ē de gratia. q mulier ſcdo nubēs lucrabit legatū 7ª ꝯ
ſibi relictū ſub cōditiōe viduitatis fauore mr̄imonij: dū
tamē hoc faceret p⁹ tpa luctus. i. annū. ſed q iura canonica
& diuina plus fauēt viduitati q̄ mr̄imōio: iō dōz ꝙ ſi mlier
ꝯtra ꝯditiōes legati nubat legatū ꝑdit. ¶ Ad argumētū
dōm: ꝙ nō nubit i dn̄o ſi nubit i ꝑiudiciū ꝓlis: vel quo ad
vitā vt qn̄ ē ꝑiculū: aborſus: vel quo ad hereditatē: vt qn̄
dubitat de icertitudine prolis: al's ſi ē vera ꝙ non eſt pre
gnans ſtatim poteſt.
Quantum ad 2ᵐ ſūt. 7. ꝯnes. ¶ Pria ꝙ dōatio ꝓ pª ꝯ
pter nuptias ē illa que fit a viro mulie
ri cōſtāte matrimōio vel aīi ſolum cōtēplatione nuptiarū
mō quo a muliere vel noīe ei⁹ dat dos vel ꝓmittit que ſi
ne matrimonio eſſe nō pōt. Dicit autē & ſpōſalitia largitas
que niſi matrimōiū ſequat. vel ſi ſepetur: vt dos ab uxore
ſic illa a marito repetat: & ſi pactū apponat de dote lucrā
da a marito ſi mulier ꝑmoriat eo ipo videtur appoſitum
ex ꝑte viri de donatiōe ꝑꝑ nuptias. ¶ Secūda ꝯcluſio eſt 2ª ꝯ
de differentia eius ad dotē ꝯſtāte matrimonio: q dos nō
pertinet ad mulierē q̄tū ad adminiſtratiōem: que tn̄ hz
dominiū ſaltē i ſpe & ad quā redit: Sed vir hz adminiſtra
tionē donatiōis ꝓpter nuptias ſicut & dotis. Un̄ nō datur
niſi vt ad eā mlier recurrat ſi dos per virū alienaretur: vl'
vt eā lucret ſi de hoc pactū apponat. ¶ 3ª cōcluſio ē de cō 3ª ꝯ
ſuetudie ēt gallicana q̄ illđ dotalitiū vocat i quo viro mor
tuo vxor hz vſufructum q̄diu viuit: ſiue ꝯuolet ad ſcda
vota ſiue nō: nec p̄t illud alienare i ꝑiudiciū vxoris. ſicut
nec dotē nec ꝓpter delictū viri ipſa perdit dotariū ſuum
pluſq̄ dotē. ¶ Quarta cōcluſio ē đ queſtib⁹. & qdē de con 4ª ꝯ
ſuetudine gallicana oīa que vir & vxor cōſtāte matrimōio
acqrūt ſūt cōmunia: & ſoluto matrimonio inter ipſos vel
heredes eorū equaliter diuidūtur: cū onere ſuo. i. debitis
iterim cōtractis: data tamē optione mulieri & ei⁹ heredib⁹
vtrū ſit cōtēta dote ſua & dotalicijs nihil hēndo de cōque
ſtibus nec ſoluēdo de debitis: an velit recuꝑata dote ſim
pl'r et aſſignato dotalitio ad vitā cū h̄ ipartiri i ꝯqueſtib⁹ &
debitis. ¶ Quita cōcluſio ē de differentia iter virū & vxo 5ª ꝯ
rem quia vir ſuperuiuens in bonis vxoris parafrenalib⁹.

vel dote nihil lucrat̃ niſi ex pacto: vel niſi hẽat liberos no
mine quoꝝ ſuccedit i vtroq;. vxoꝛ ãt ẽt ſine liberis lucrat̃
dotalitiũ ad vitã de ↄſuetudie: qꝛ nõ ſic iuenit ſcđm viruʒ:
ſicut vir ſcđaʒ vxoꝛẽ: ꝑpter qđ magis fauet̃ mulieribus q̃;
6ª 2° viris. ¶ 6ª 2° ẽ de donatiõib⁹ iter virũ ⁊ vxoꝛẽ ꝓhibitis.
De iure eni ↄſtãte mrĩmonio nõ pñt ibi donare ne mutuo
amoꝛe ſe expoliẽt. ſʒ donatio iter eos fcã ↄfirmat̃ donante
ꝑmoꝛiẽte. ſicut ẽt donatio pr̃is fcã filiofamilias nõ valʒ: ſʒ
ↄfirmat̃ ſi ꝑmoꝛiat̃ añ q̃; reuocet. Sʒ ſi iuramẽtũ iterue
niat iure canonico ↄ̃ iuramẽtũ ſuũ venire nõ põt. Si autẽ
det aliqđ cã mortis vl̃ poſt moꝛtẽ: valet: niſi ꝙ cõſuetudo
alicubi cauet vt nec ſic vnus dare poſſit alteri niſi eꝯ eq̃lr
ſibi detur ab altero: vtputa ꝙ ſupſtes in bonis alteri⁹ ha
7ª 2° beat vſufructũ. ¶ 7ª ꝯ ẽ de donationib⁹ i cõcubinã q̃ va
lẽt regulariter: qꝛ qđ meretrici datur repeti nõ pt̃: qꝛ ſi tur
piter facit i eo qđ facit: nõ tñ i eo qđ recipit. de ↄdi. ob tur.
cãm. l. 5. §. ſed ꝙ meretrici. Fallit in milite. C. de donatio
nib⁹ inter virũ ⁊ vxoꝛẽ. l. ſi ancillã. Idẽ dicit hoſti. in cleri
co ⁊ aduocato ꝙ ẽt meretricib⁹ dare non pñt: lʒ quottidie
dent. Sed cũ ius canonicũ nõ irritet hãc donationẽ ius ci
uile ẽt ſi exprimeret nihil in fauoꝛẽ clericoꝝ ſtatuere põt.
Uñ ſi dent rem eccl̃ie q̃ ſua nõ eſt: certũ ẽ ꝙ nihil actuʒ ẽ:
ſʒ ſi dent fruct⁹ ex eccl̃ia ꝑceptos dñium trãſferũt: ⁊ repete
re non pñt. Sʒ foꝛte de ſuo pr̃imonio ſi hñt vñ reddere te
nent̃: qꝛ nõ ad hoc: ſed ꝑp pauperes auꝝ hʒ eccl̃ia: vñ lʒ hʒ
locũ conditio ob cãm. Tali. n. pacto tacite fruct⁹ eis dant̃
vt neceſſarijs retentis reliqua eccleſie ſeruent: al̃s paupe
ribus erogent. Religioſi vo qui pꝛopꝛiũ nõ hñt: nihil me
retricibus dare pñt: nec ille pñt datũ a talibus retinere.
pª 2° Quantũ ad 3ᵐ de dote ſunt. 7. ↄ̃nes. ¶ pª ꝙ vir fruct⁹
rei pꝛo dote obligate non tenetur cõputare ĩ
2ª 2° ſoꝛtem ꝑp onera mrĩmonij q̃ ſuſtinet: nec ẽ vſura. ¶ 2ª 2°
eſt ꝙ cõſtante mrĩmonio mulier dotẽ põt repetere: viro in
inſulã depoꝛtato: cui⁹ affectionẽ mulier nõ mutauit: ⁊ ideʒ
vr̃ viro de regno bãnito. C. de iure dotiũ. l. vbi. ⁊ l. in reb⁹.
3ª 2° ¶ 3ª 2° ꝙ ẽt cõſtãte mrĩmonio peti põt viro vr̃gẽte ad io
piã: nõ ꝑp pauꝑtatẽ eris: qꝛ tũc ſub tali cautiõe quã ꝑſtare
põt cõmittẽda ⁊ dimittẽda ẽ dos: ſʒ ꝑp pauꝑtatẽ mẽtis vt
qñ icipit eẽ ꝓdig⁹ ⁊ dilapidatoꝛ: qꝛ tũc cautio paꝝ valeret:
4ª 2° ⁊ ſic itelligit̃ dcã lex. vbi. ⁊ i reb⁹. ¶ 4ª 2° ẽ ꝙ vir lʒ ſit dñs
rei dotalis: illam tñ alienare non põt etiam vxoꝛe cõſentiẽ
te: niſi interueniat iuramentũ ↄtra qđ nulli venire licet ꝑp
5ª 2° qđcũq; dãnũ. ¶ 5ª ꝯ ẽ. ad quẽ ꝑtinet cõmodũ ⁊ icõmodũ.
Et q̃dẽ dotis fruct⁹ ſemꝑ facit ſuos marit⁹ ↄſtante mrĩmo
nio qñ ſuſtinet onera mrĩmonij: nec hos vnq̃; reddere te
net̃: ſed augmẽtũ ⁊ decremẽtũ ⁊ ꝑiculũ dotis ꝑemptionis
pertinet ad vxoꝛem ſi dos ñ fuit eſtimata. vbi aũt fuerit
eſtiata: tũc cõmodũ ⁊ icõmodũ ꝑtinent ad virũ. Part⁹ ãt
ancillaꝝ ⁊ iumẽtoꝝ nõ ↄputant̃ i fruct⁹: ſʒ eos cũ mr̃ibus
6ª 2° habet vir reſtituere. ¶ 6ª. ꝙ mulier ꝑpter adulteriũ dotẽ
ꝑdit: ſicut eꝯ: vir donationẽ ꝑpter nuptias. Qꝛ vo de doti
bus ⁊ alijs pertinẽtib⁹ ad mrĩmoniũ ml̃ta i iure ciuili cau
ta ſunt: nõ neceſſariũ ẽ illa ſcribere. qꝛ i foꝛo ↄſcie ⁊ eccl̃ie:
ad quã iſta ꝑtinent: no tenẽt: niſi q̃;tũ iure canonico appꝛo
7ª 2° bant̃. ¶ 7ª ꝯ ẽ. ꝙ ſi celebꝛato diuoꝛtio ꝑpter adulterium
mulieris ⁊ dote viro adiudicata mulier ꝓbet mrĩmoniuʒ
fuiſſe nullũ. ⁊ ꝑ ↄ̃ñs nõ fuiſſe dotẽ nec adulteriũ: nihilomi
nus nõ recuꝑat dotẽ ſuã ſm̃ Hoſt. argumto. l. q̃ dicit ꝙ ſic
dõatio fcã iter viꝝ ⁊ vxoꝛẽ ñ valet qñ mrĩmoᵐ tʒ: ſic va
let qñ mrĩmoᵐ fuit tãtũ de facto: ⁊ nõ tenuit de iure ne me
lioꝛ ſit ↄditio delinq̃ntis q̃; nõ delinquẽtis. ff. de dona. iter
virũ ⁊ vxoꝛẽ. l. §. i. Quãuis. n. mrĩmoᵐ putatiuũ ſit
tñ qꝛ nomẽ matrone aſſũpſit adulteriũ cõmiſit: ⁊ de adul
terio poterit accuſari. qꝛ nec mrĩmo⁹ nec ẽt ſpẽm mrĩmo
nij permittit̃ violare. ff. de adul. l. ſi vxoꝛ. in principio. §. i.
¶ Argumentuʒ ſolutum fuit ĩ ꝑmo articulo hui⁹ q̃õnis.

¶ De reſurrectiõis ⁊ iudicij ↄdictiõe. Di. XLIII
Poſtremo de ↄditõe reſurrectionis ⁊ modo reſurgẽtium: necnõ ⁊ de iudicij ⁊ miſericordie q̃litate breuiter diſſerendũ ẽ. Oĩbus q̃ſtiõibus que ꝯ hac re moueri ſolẽt: ſatiſfacere nõ valeo: reſurrecturã tñ carnẽ oĩuʒ q̃cũq; nati ſũt atq; naſcent̃: ⁊ moꝛtui ſũt ⁊ moꝛient̃: nullaten⁹ ambigere dʒ xp̃ianus. Ait enim Eſaias. Reſurgẽt moꝛtui: ⁊ reſurgent q̃ erãt i ſepulchris. Et apl̃s. Nolumus vos igno. fra. de doꝛ. vt nõ cõ. ſicut ⁊ ceteri q̃ ſpeʒ nõ hñt ſcilicet reſurrectiõis. Hoc. n. vobis di. i ver. do. qꝛ nos q̃ vi. q. re. ſu. ñ ꝑ. eos qui doꝛ. Qm̃ ipſe do. in iuſſu ⁊ in vo. ar. ⁊ in tu. dei deſcẽ. de ce. ⁊ moꝛ. q̃ in xp̃o ſunt re. pꝛimi. Deĩde nos qui vi. q̃ relin. ſi. ra. cũ illis in nu. obui. xp̃o in aera: ⁊ ſic ſemper cuʒ domino erimus. His verbis ⁊ veritas reſurrectionis ⁊ cauſa atq; oꝛdo reſurgentium ꝑclariſſime inſinuatur.

¶ De voce tube. b
Cauſa. n. reſurrectiõis moꝛtuoꝝ erit vox
c tube: que in aduẽtu iudicis ab oĩbus au
dietur: ⁊ cuius virtute excitabunt̃ moꝛtui: ⁊ ꝯ monumẽtis reſurgẽt. Uñ ꝓpheta. Dabit voci ſue vocem virtutis. i. effectũ reſuſcitandi moꝛtuos. Et ioãnes euãgeliſta ait. Ueñit hora in qua oẽs qui in monumentis ſunt audient vocem filij dei: ⁊ ꝓcedent qui bona fecerunt in reſurrectionẽ vite: qui vero mala egerunt in reſurrectionẽ iudicij. Si vero querit̃ cui⁹ vl̃ qualis erit vox illa? Apl̃s dicit ꝙ erit archangeli. i. ipſius chꝛiſti q̃ ẽ pꝛiceps archãgeloꝝ. Uel vox erit alicuius vel plurium angeloꝛuʒ. Eademq; dicitur tuba: quia erit mãifeſta: ⁊ nouiſſima: qꝛ poſt eam non erit alia. Hec tuba vt ait Aug. eſt clamoꝛ de quo dicitur in euãgelio. Media nocte clamoꝛ factus eſt: ecce ſponſus venit ex. obui. ei. Tube nomine aliquod euidens ⁊ pꝛeclarum ſignuʒ intelligitur. Quod vox archangeli ⁊ tuba dei ab apoſtolo dicitur: ⁊ in euangelio vox filij dei ⁊ clamoꝛ appellatur: quod ſignum moꝛtui audient ⁊ reſurgent.

¶ De media nocte. c
Media autem nocte dicitur venturus vt ait Augu. Non pꝛo hoꝛa tẽmpoꝛis: ſed quia tunc veniet cuʒ non ſperatur. Media ergo nocte ſcilicet cuʒ valde obſcurum erit idest occultum: veniet dies enim domini ſicut fuit in nocte ita veniet. Poteſt tamen non incongrue intelligi medie noctis tempoꝛe venturus. quia vt ait Caſſiodoꝛus: hoc tempoꝛe pꝛimogenita egypti percuſſa ſunt: qñ etiã ſponſus venturus eſt. Plurib⁹ etiam locis cõteſtantur auctoꝛes ꝙ aduẽtus xp̃i dies dĩ dñi: nõ ꝓ q̃litate tp̃is ſed rerũ: qꝛ tũc cogitatões ⁊ cõſilia ſinguloꝛũ patebũt. Unde ĩ Daniele. Uetuſtus dieꝝ ſedit: ⁊ libꝛi aperti ſũt coꝛã eo. Libri ſũt ↄſciẽtie ſinguloꝝ: q̃ tunc apperientur eis vel alijs: ⁊ tũc iplebitur: Nihil occultũ qđ nõ reuelet̃. Adueniẽte aũt ſũmo iudice: nõ ſolũ aeris tenebꝛe illuminabunt̃: ſʒ abſcõdita cordiũ manifeſtabũt̃. Uirtute ergo diuina fiet vt cuiq; oꝑa ſua bona vel mala cũcta in memoꝛiã reuocẽtur: ⁊ mẽtis intuitu mira celeritate cernant̃: vt accuſet vel excuſet hominem cõſcientia: eaq; teſte damnetur vel ſaluetur.

¶ De memoꝛia electoꝛum ſi tunc pꝛecedentia mala teneat. d
Hic q̃ritur vtrũ electis tũc aſſit memoꝛia
b ꝑcedẽtiũ maloꝝ ſicut bonoꝝ? Quedam
auctoꝛitates vidẽtur bonos tradere non
hituros tũc memoꝛiã ꝑcedẽtiũ maloꝝ. i. pctõꝝ vl̃ toꝛmẽtoꝝ. Ait. n. eſaias. Ego creo celos nouos ⁊ terrã nouã: ⁊ nõ erũt i memoria pꝛioꝛa: ⁊ non aſcẽdẽt ſuper coꝛ: ſʒ gaudebitis ĩeternũ. Irẽ. Obliuiõi tradite ſũt anguſtie pꝛioꝛes ⁊ abſcõdite ab oculis noſtris. Que de futuro exponens Hiero. ait. Obliuiõi tradent̃ prioꝛa mala qꝛ foꝛſitan ĩ futuro pꝛiſtine ↄuerſatiõis memoria oĩno delebit̃ ſuccedẽtib⁹ bonis eternis. ne ſit pars malorum pꝛioris anguſtie memorari. Sʒ hec ⁊ ſimilia poſſunt accipi ſic vt non excludãt memoꝛiã precedẽtium maloꝛum: ſed ex ea moleſtiam ⁊ leſionẽ amoueant. Non enim coruʒ memoꝛia ſanctos contriſtabit vel coꝛũ beatitudinem obfuſcabit: ſʒ gratioꝛes deo reddet. Uñ ſuꝑ pſal. lxxxvij. ait Gre. Quõ in eternũ miſericoꝛdias domini canit qui miſerie nõ meminit? Quomodo auteʒ plena beatitudo ſi memoꝛia reatus mẽtem tãgit? Sʒ ſepe leti triſtium meminim⁹: ⁊ ſani doloꝛũ meminim⁹ ſine doloꝛe: ⁊ inde amplius leti ⁊ grati ſum⁹. Ex his apꝑʒ ꝙ ſi pꝛioꝝ maloꝝ memoꝛiã ſãcti habebunt ĩ futuro: non eis tamen erit ad penam vel gloꝛie derogationem: ſed ad gratiarum actioneʒ. Si vero queritur vtrum peccata que fecerũt electi ꝓdeant tunc in notitiam oĩum: ſicut mala dãnandoꝛum omnibus erunt nota? Non legi hoc expꝛeſſum in ſcriptura. Unde nõ irrationabiliter putari poteſt: peccata hic per penitentiaʒ tecta: ⁊ deleta: illic etiam tegi alijs. Alia vero cunctis propalari.

¶ De his qui viui reperientur. e
Queri ſolet vtrũ illi quos viuos inueniet
q xp̃s numq̃; oĩo moꝛituri ſunt: an ipõ tp̃is
puncto quo rapientur obuiã xp̃o: ad im
moꝛtalitatẽ mira celeritate ſint tranſituri? Nõ eni dicendũ eſt fieri non poſſe: vt ꝑ aerẽ ĩ ſublime poꝛtentur in illo ſpatio: ⁊ moꝛiantur ⁊ reuiuiſcãt. Ad hũc aũt ſenſum quo eſtimem⁹ illos ĩ paruo ſpatio: ⁊ paſſuros moꝛtẽ ⁊ accepturos ĩmoꝛtalitatẽ apoſtolus nos vrgere videt̃ vbi dicit. Oẽs in xp̃o viuificabimur: ⁊ alibi. Qđ ſeminas non viuificat̃: niſi pꝛius moꝛiatur. Cur aũt nobis incredibile videatur illã multitudineʒ coꝛpoꝛũ in aere quodãmõ ſeminari atq; ibi ꝓtinus ĩmoꝛtaliter: ⁊ incoꝛꝛuptibiliter reuiuiſcere: cũ credamus in ictu oculi futuram reſurrectionem: ⁊ in memoꝛa ſine fine victura: tanta velocitate rediturum antiquiſſimoꝛuʒ cadauerum puluerem. Sed vellem de his potius audire doctioꝛes. Si ergo ſanctos qui reperient̃ xp̃o veniente viuentes: eiq; obuiam rapientur: crediderimus in eodem raptu ꝯ moꝛtalib⁹ coꝛpoꝛibus exituros: ⁊ ad eadem mox immoꝛtalia redituros: nullas in verbis apoſtoli patiemur anguſtias: generaliter accipiẽtes illud quod dictuʒ eſt. Omnes quidem reſurgemus. ſ. tã boni q̃; mali: ſed non omnes immutabimur. ſ. in ſolẽnitate reſurrectionis. De hoc etiam Ambꝛo. ait. In ipõ raptu coruʒ qui viui reperient̃ moꝛs erit ⁊ reſurrectio. vbi anima quaſi per ſapoꝛem egreſſa de coꝛpoꝛe: eideʒ ĩ momento reddatur. Econtra vero ſcribens ad marcellam Hiero. teſtari videtur: dicens quoſdã in fine ſeculi aduenïente xp̃o non eſſe moꝛituros: ſed viuos repertos in ĩmoꝛtalitatẽ repente mutandos. Hoꝛum autem quod verius ſit: non eſt humani iudicij diffinire.

¶ Quomodo intelligitur chꝛiſtus iudex viuoꝝ ⁊ moꝛtuoꝛum. f
His autem adijciendum eſt dupliciter in
b telligi quod dicitur: Chꝛiſt⁹ iudicatur⁹
viuos ⁊ moꝛtuos. Aut eniʒ viui accipiuntur qui in aduentu eius viui reperientur: liceʒ in raptu moꝛiantur: ⁊ moꝛtui qui ante deceſſerant: vel viui ⁊ moꝛtui quidẽ accipiuntur iuſti ⁊ iniuſti.

¶ Quomodo omnes incoꝛrupti. g
Unq; ex ꝑdictis ſane credi valeat oẽs
c reſurrecturos: credẽdũ ẽ etiã ꝙ oẽs re
ſurgẽt icoꝛrupti: nõ vtiq; ipaſſibiles: qꝛ moꝛtẽ patiẽt̃ eternã: ſʒ ſine diminutiõe mẽbꝛoꝝ oĩa hũani coꝛpoꝛis hituri mẽbra: necnõ gloꝛia ac ſpecie ipaſſibilitatis induentur.

Circa 43. di. querūtur quattuor. Primo an reſurrectio ſit futura. Scḋo an corruptū ꝑ nāz poſſit idē nūero repari. Tertio an ꝑ deū ānihilatū poſſit repari. Quarto an reſurrectio futura ſit ī īſtāti.

Primo igitur q̄rit̄ vtrū reſurrectio oīum hoīum ſit futura. Et videt̄ ꝙ nō: qꝛ nō ponit̄ futura reſurrectio niſi ꝓꝑ remunerationē bonoꝝ ⁊ punitiōez maloꝝ: ſicut vr̄ apl's inuere. i. ad cor. xi. dicens: Si tm̄ ī hac vita ī xp̄o ſꝑantes ſum⁹ miſerabiliores ſum⁹ oīb⁹ hoīb⁹: ſed abſq̄z reſurrectiōe pōt eē p̄miatio bonoꝝ ⁊ punitio maloꝝ. ḡ nō oꝫ ꝓꝑ hoc pōere futurā reſurrectiōez mortuoꝝ. Aſſūpta ꝓbat̄: qꝛ eadē rō vr̄ de p̄initiōe aliquoꝝ maloꝝ ⁊ oīuz: ſꝫ q̄dā mala puniūtur tm̄ ī aīa abſq̄z corꝑe ſicut peccata illoꝝ q̄ ſūt ī purgatorio vbi ſūt aīe ſine corporib⁹. ergo videt̄ ꝙ illo mō poſſūt oia alia mala ſufficiēter pūiri ⁊ bona ſilr̄ remunerari. ¶ Contra. qꝛ dicit̄ Job. 19. Scio ꝙ redēptor me⁹ viuit ⁊ ī nouiſſio die de terra ſurrecturus ſū. Et apl's. 1. ad cor. 15. ꝓbat reſurrectionē futurā. ¶ R̄°. tria ſūt hic vidēda. p° ꝙ reſurrectio quam ponit fides: ⁊ put pōit eā fides ē poſſibilis. Scḋo ꝙ reſurrectio omnium hoīum ē futura. Tertio ꝙ non erit naturalis: ſed ſupernaturalis.

Primum patet tripl'r. Primo ſic: qꝛ ſꝫ ꝙ hētur. 8. meta. nō ē q̄renda cā ſiue rō q̄re ex mā ⁊ forma fiat vnū p̄ter agēs qḋ itroducit formā ī mā: ex hoc ſic arguit̄. Manētib⁹ p̄ricipijs eēntialib⁹ rei corrupte: ſcilꝫ mā ⁊ forma eiſdē ſm nūerū: ⁊ agente qḋ p̄t ea vnire: poſſe ē rē corruptā eādē numero repari. ſed corrupto hoīe remanēt p̄ricipia eēntialia ei⁹ eadē que p̄ri⁹. ſ. mā ⁊ forma: ⁊ de⁹ qui p̄t illa vnire. ergo hō corruptus pōt idē ſm nūerū repari. Maior pꝫ: qꝛ ſicut corruptio cōpoſiti ē ꝑ ſeꝑatiōem ſuarū partiū: ſiue p⁹ corruptionē p̄tes remaneāt: ſiue nō: ita ēt eius reparatio eſt per hoc ꝙ partes eius adinuicem reuniuntur: que ſi ſint vt prius eedē: ⁊ compoſitum erit idem qḋ p̄ri⁹. Minor ſimil'r pꝫ. qꝛ corrupto hoīe remanet mā que ē igenita ⁊ icorruptibilis: ſicut dicit̄ ī fine p̄mi phyſicoꝝ. remanet ēt aīa rōnalis q̄ ſupponit̄ icorruptibilis ⁊ eē ſubſtantialis forma hoīs: de⁹ ēt p̄t illa vnire: qꝛ p̄t oē illud qḋ nō īplicat cōtradictiōe. formā āt vniri mãe non īplicat aliq̄z ꝯdictiōem: imo hꝫ magnā aptitudiez: cū forma ſit de ſe nata p̄ficē mām: ⁊ mā ſit de ſe nata p̄fici a forma: q̄re ⁊c̄. ¶ Sed ꝯ iſtā rōnē iſtat̄ ſic. qꝛ nō ē eadē res nūero vbi nō ē idē eē nūero: ſed hō repat⁹ ⁊ p̄ri⁹ exiſtēs nō hꝫ idē eē nūero ergo nō ē idē hō nūero. Maior pꝫ de ſe: ſed mior ꝓbat̄: qꝛ ſicut gn̄atio ē a nō eē ad eē: ita corruptio ē ab eē ī nō eē: ſed ī gn̄atiōe nō eē tollit̄ ⁊ eē acquirit̄. ergo ī corruptiōe eē tollitur ⁊ nō eē acq̄rit̄: ſed eē hoīs corrupti nō reparat̄ idē ſꝫ nūeꝝ. vel ſaltē p̄cedēs rō hoc nō ꝓbat: qꝛ nō dicit aliq̄d idē nūero redire niſi ꝑ h̄ ꝙ p̄tes ei⁹ remanēt. q̄re ⁊c̄. ¶ Sed ad hoc dicēdū ꝙ hec iſtātia nō ꝯcludit: ſiue eē ſit additū ſuper eēntiā ſiue ſit vnū cū eēntia. Si. n. ſit additū eſſentie: nō cōpetit eēntie eē niſi rōne forme. Per mām. n. cōpoſitū non hꝫ aliqḋ eſſe actuale de quo loq̄mur: ſed tm̄ poſſe eſſe: ita vt materia p̄rio recipiat formā ⁊ mediāte forma eſſe actu: ſic ꝙ forma ē imediatū receptiuū ipius eſſe ⁊ rō recipiēdi ipſi materie: et hoc mō corrupto hoīe nō corrūpitur eē: ſed remāet ī aīa ſeparata ⁊ idē redit aīa reunita. Et qḋ dr̄ cōtra hoc ꝙ per corruptiōem eē amittitur verū ē: nō tamē vt oio nō ſit: ſed vt nō ſit eē cōpoſiti qḋ corrūpit̄. Et ſi dicat̄ ꝙ oꝫ ipm oio corrūpi ita vt nō ſit: ſicut ī generatiōe oꝫ eē acq̄ri ita vt de nouo ſit: dicēdū ꝙ nō valet: qꝛ ſꝫ phꝫ 12. meta. cauſe formales nō p̄exiſtūt gn̄ato. forma. n. que ē termin⁹ gn̄atiōis nll'o mō p̄eexiſtit generatiōi aut gn̄ato poſt corruptionē tn̄ nihil ꝓhibet aliquā formā remanere vt ibidē dicit̄: ⁊ idē ē de eē ꝯſite formā. ⁊ ſic pꝫ ꝙ nō oꝫ eſſe hoīs ſimpl'r corrūpi corruptiōe hoīs. Sꝫ dato ēt ꝙ corrūpet̄ nec iteraret̄ idē eē nūero: nō ꝓꝑ h̄ ſeq̄ret̄: ꝙ nō rediret idē hō nūero. qꝛ ſm hāc viā eē nō ꝑtinet ad eēntiā: ſed ē aliq̄d poſteri⁹ ꝯſequēs eā: ⁊ iō facta variatiōe ī eē nō oꝫ neceſſario fieri eā ī eēntia. ſi āt eē ſit idē cū eēntia: tūc ꝑ reſurrectionē redibit idē eē nūero ꝑ rōnē p̄ri⁹ factā: qꝛ eē vel ē idē cū mā vel cū forma vel cū ꝯpoſito: ſed q̄cq̄d iſtoꝝ det̄ hēr ꝓpoſitū. qꝛ tā mā q̄z for̄ hoīs remanet: ꝯpoſitū ēt redit idē ꝓꝑ idēꝑtitatē ꝑtiū. quare ⁊ eē ſi ſit idē cū cōpoſito. ¶ Quāuis aūt h̄ ſint ſubtil'r dicta: tn̄ p̄t iſtari cōtra ſolutionē datā ad iſtātiā ſic: qꝛ nō ſicut q̄ntitas eucariſtie ſeꝑata ſecuz trahit figurā qua mediāte: ipa ierat ſubſtātie: nō ſic iquā ē ī ꝓpoſito: qꝛ illoꝝ que iſūt hoī ꝑ aīam quedā hēnt aīam ſicut p̄ricipiū ⁊ ſubiectū ꝓpriū: vt potētie abſtracte: que nō ſunt cōiuncti: ⁊ has ſecū trahit aīa: nec cū corꝑe corrūpūt̄: ſꝫ alie ſūt que ſe hēnt ad aīam ſicut ad p̄ricipiū: ſed nō ſicut ad ſolū ⁊ ꝓpriū ſubiectū: cū ſint potētie cōiūcti: vt oēs potentie organice: que q̄uis inſint corpori mediāte aīa: qꝛ corp⁹ nō ē natū niſi iq̄ntū ē viuū et aīatū aīa ſenſitiua: nihilomin⁹ ī morte corrūpūtur: ⁊ nō cū anima ſeꝑantur: niſi ī radice. ḡ cū eē exiſtere ⁊ ſubſiſtere nō ſit propriuꝫ anime: ſed cōpoſiti ⁊ ſuppoſiti: licꝫ ſit ab aīa: nō tamē cū ea ſeꝑatur ſed corrūpit̄ ſicut cōpoſitū: ⁊ cetera ꝯpoſiti ⁊ cōiūcti. ¶ Cōtra ſꝫ ſolutiōem ē: qꝛ ſi eē differt ab eēntia forme ⁊ materie: nō ꝓꝑ hoc ſequit̄ ꝙ dr̄at ab eēntia ſuppoſiti de cui⁹ rōne ē ſubſiſtere: ꝓꝑ qḋ hūanitas ī xp̄o nō ē ſuppoſitū: qꝛ nō ſubſiſtit: licꝫ hēat alia q̄ ſūt de eēntia: vn̄ ſi humanitas a diuinitate ſeparet̄ eēt eadē hūanitas ⁊ eēntia que prius: ſed nō idem ſuppoſitū qḋ prius: qꝛ nō idē ſubſiſtere. nos aūt nō querimus vtrū eadē hūanitas ſed vtrū idē hō nūero reſurgat ō ſuppoſito itēdētes de cui⁹ eēntia ē ipm ſubſiſtere. ¶ Cōtra 5ᵐ ſolutionē ē: qꝛ licꝫ vt dictū ē eē non ſit idē cū eēntia materie ⁊ forme: nihilomin⁹ pōt eſſe idē cū eſſentia ſuppoſiti: nec ē verū ꝙ cōpoſitū nō icludat aliud re a partib⁹: qꝛ ſi hō eēt aīa ⁊ corpus: et nihil aliud: tūc ſenarius eēt bis tria formal'r: et nō tātū ſemel ſex: qḋ negat̄ 5° meta. Ex quo ēt aliqui volūt oñdere q̄uō p̄t extēdi ſine hoc ꝙ forma. vel mā p̄mo extēdat̄: qꝛ cōpoſitū ſubſtātie ſubſiſtētis tria icludit, mām ⁊ formā ꝑtis. ⁊ formā toti⁹. q̄ſi ꝯpletiſſimā. ⁊ ipm eē. vn̄ cū ens dicat̄ ab actu eſſendi ſm Auic. non erit idē ens niſi hēat idē eē: ⁊ ſi hēret eādē eēntiā. ¶ Poſſet ergo ſic dici q̄rto ꝙ ſuppoſita dr̄ia eē ab eēntia mãe ⁊ forme: qꝛ ſi ab eis nō differat: iſtātia nulla ē: ꝙ licꝫ agēs vnū poſſit hēre diuerſū nūero effectū: tamē effectiuū cū forma ēt ī diuerſis receptiuis hꝫ vnū effectū formalē ſue nature relicta ēt ſi diuerſis illud coīcet ſicut forma nutriti eē vnū coīcat mãe p̄exiſtēti ⁊ mãe alimēti aduēiēti: ⁊ q̄ntitas vnū eē extēſū ſubſtātie ⁊ qualitati. vnde cū eē ſit effect⁹ formalis forme. materie q̄n ē vna nūero: mãe vn⁹ effect⁹ q̄ ē eē nūero cōicat̄: qꝛ ſuppoſita eadē forma ⁊ mā: ſeq̄tur idē eē idifferēs cū ſit effect⁹ formalis. ſi aūt ī xp̄o hūanitas nō hꝫ ſuū eē ē ſupnāle ⁊ ſibi relicta hēret illud: ⁊ aſſūpta ꝑderet: ⁊ ſecūdo ō relicta idē nūero hēret ſicut q̄ntitas altaris habet idē eē numero. ¶ 2ª rō p̄ricipalis tal'ē. Qui p̄t mai⁹ p̄t ⁊ min⁹ ī his ſaltē ī q̄b⁹ min⁹ icludit̄ ī maiori: ſed mai⁹ ē p̄ricipia hoīs ꝓducere ⁊ ꝓducta vnire: q̄z ſupponere ipa ꝓducta ⁊ ipa vnire ſolū. hoc. n. icludit̄ ī p̄mo: ſed de⁹ potuit p̄ncipia eēntialia hoīs ꝓducere ⁊ ꝓducta vnire: ſicut fecit ī p̄ria reꝝ creatiōe. ergo fortiori rōne p̄t p̄ncipia eēntialia hoīs iā ꝓducta ⁊ manētia vnire: qḋ ē hoīem iā corruptū repare. ¶ Sed cōtra h̄ diceret aliq̄s: qꝛ videm⁹ ꝙ agēs nāle pōt ꝓducere formā ⁊ ꝓducēdo vnire: quam tamē ꝓductā ⁊ p̄exiſtētē non pōt vnire mãe. ſi. n. eſt aliqua forma ſubſtantialis vel accidētalis ſeꝑata a mā virtute diuina: agēs nāle non poſſet eam vnire mãe. ergo dato ꝙ deus poſſit p̄ricipia ꝓducere ⁊ ꝓducēdo vnire: non ſeq̄t̄ tamē ꝙ poſſit ea producta ⁊ p̄exiſtentia vnire adinuicē. ¶ Et dicēdū ad hoc ꝙ nō ē ſile ō deo ⁊ agēte nāli: qꝛ deus hꝫ virtutē ſuꝑ formā ſiue ſit ī mā ſiue ſit ſeꝑata: agēs vero nāle nō hꝫ virtutē ſuꝑ formā a mā ſeꝑatā: qꝛ oīs agētis nālis actio ē circa māz: ⁊ iō ad ea que ſūt a mā ſeꝑata nullo mō attigit. ¶ Ex quo p̄t ſic argui: null'us p̄t facere vniōnē aliquoꝝ cui⁹ vt⁹ ⁊ actio nō attigit ambo extrēa vniōis: ſed virt⁹ ⁊ actio agētis nālis nō attingit formā a mā ſeꝑatā ex nā ꝓpria: vt aīa hūana: ſiue virtute diuina: vt alie forme mãles ſubſtātiales vel accidētales: virtus aūt ⁊ actio diuia eq̄liter ſe extēdūt ad formā ſeparatā ⁊ nō ſeꝑatā. ergo virt⁹ diuia pōt vnire formā ſeꝑatā p̄eexiſtētē: nō āt virt⁹ nālis agētis: Qn̄ ergo dictū ē p⁹ ꝙ maius ē ꝓducere ⁊ producta vnire q̄z ſolū vnire p̄exiſtētia: verū ē reſpectu agētis cui⁹ virt⁹ ſe extēdit equal'r ad formaꝫ ſeꝑatā ſicut nō ſeꝑatā: tūc. n. vnū icludit̄ ī altero ſicut min⁹ ī maiori. ¶ Sed adhuc huic rōni p̄t ſic iſtari nō obſtāte hac declaratiōe: qꝛ maior videt̄ falſa. Nā. n. p̄t aliq̄d producere ⁊ ꝓductū vnire qḋ ſeꝑatū manēs ſibi ſubditū nō p̄t reunire ſicut nā ꝓducit q̄ntitatē ⁊ ꝓductā vnit ſubſtantie panis: q̄ ꝯuerſa nā pōt attigere adhuc q̄ntitatē illā ſeꝑatā a ſubſtātia alterādo ⁊ corrūpēdo: et ex ea aliq̄d gn̄ando: et tamē ipam nō pōt alicui ſubſtātie vnire: nec illi que ē conuerſa: qꝛ ipſā nō p̄t attingere: ꝓꝑ qḋ ibi ceſſat obiectio: nec alij cuicūq̄z: qꝛ accidētia nō migrāt. ergo aliq̄d p̄t ꝓducere ⁊ ꝓductū vnire: qḋ tamē nō p̄t ipm ſeꝑatū eidez nel alteri vnire: lꝫ poſſit ut ꝑus ipm attigere. ¶ Solo. lꝫ poſſit ipſuz attigere: nō tamē alterū cui fuit vnitū. Itē ſi p̄t aliā ſubſtātiā attigere: nō tamē cui accidēs natū ſit vniri. Aīa āt que nata eſt ſubſiſtere nata ē ēt vniri marīe corꝑi cui fuit vnita: ſꝫ acciñs ſic nō ē natū ſbſiſter̄: ſic ō ſbſiſtēte nō ē natū īherere vel īherēdo vniri niſi forte illi cui p⁹ īfuit vl' īheſit ⁊c̄. ¶ 3ª rō p̄ncipal'ē iſta. nō ē difficili⁹ aīaꝫ itellcīuā reunire corꝑi poſtq̄z ē ſeꝑata q̄z ſi fuiſſet per ſe exñs ad corp⁹: qꝛ nō miorē ordīeꝫ nec miorē icliatiōez hꝫ ad corp⁹ aīa q̄ iā fuit corꝑi vnita: q̄z ſi nūq̄z fuiſſꝫ corꝑi vnita. ſꝫ de⁹ potuit aīaꝫ intellectiuā ꝓducer̄ ꝑ ſe exñtē añq̄z fuiſſꝫ corꝑi vnita. ⁊ p⁹ corꝑi vnir̄: h̄. n. ſēſit Aug. ō aīa p̄ᵗ hoīs. ſ. ꝙ fuit ꝓducta cū angel': ⁊ ſexto die ī formatiōe hoīs corꝑi vnita. ḡ mlt'o fortius p̄t ḋs aīaꝫ a corꝑe ſeꝑatā corꝑi reunir̄ qḋ ē hoīez corruptū repare ꝑ reſurrectiōez. pꝫ ergo ꝙ ſi ī hoīe nō ſit alia forma ſubſtātialis p̄ter animā itellectiuā: ⁊ illa ſit icorruptibilis. ꝙ de⁹ p̄t ipm corruptū eūdē nūero repare. ⁊ idē eēt ſi ī homie eēt forma corꝑeitatis igñabil' ⁊ icorruptibilis vt q̄dā poſuerūt. ¶ Sed hec rō hꝫ inſtātiā: qꝛ nō ē eq̄ facile vniri formā mãe hēnti ꝓpas diſpoſitiōes ſicut ꝯtrarias: ſiue igr̄ aīa ſit creata añ corp⁹ ſiue cū corꝑe ipam vniri corꝑi organico pō vitā hēnti: cū hec ſit ꝓpria diſpoſitio: nō ē ipoſſe: ſꝫ reuniri cadaueri vel pulueri habēti diſpoſitiōem oppoſitā nō ē poſſibile. ¶ Sed hec iſtātia nō valet qꝛ ī limo terr̄ ⁊ coſta ade ita erāt diſpoſitiōes cōtrarie: ſicut ī cadauere. ⁊ hō erūt illa corꝑa ⁊ nō q̄lia ī vtero mr̄is q̄n aīa ifūdit̄: ⁊ eodē iſtāti quo forma terre vel coſta fuit corrupta aīa fuit itroducta: ſicut ī iſtāti quo forma cineꝝ amouebit̄ aīa rōnalis reuniet̄. ideo ⁊c̄.

Quantum ad 2ᵐ dōm ē ꝙ reſurrectio ē futura ſꝫ fidē. reſurrectio inquā oīuꝫ q̄ nō reſurrexerūt ī vitā inmortalē: q̄uis reſurrexerit ī vitā mortalē: qḋ dico ꝓꝑ aliquos de q̄bus dubitat̄. Probat̄ aūt iſta ꝯcl'o primo ꝑ articulū fidei ī ſymbolo apoſtoloꝝ. Carnis reſurrectiōez. Uitā eternā amē. Et ī ſymbolo nicēo. Expecto reſurrectiōem mortuoꝝ ⁊ vitā futuri ſeculi. Et ꝑ ſymboluꝫ Athanaſij. Ad cui⁹ aduētū oēs homines reſurgere hñt ⁊c̄. ¶ Perſuaderi ēt hec ꝯcl'o ſic p̄t. p̄mo ex ordīe nãe ſic. Nō decet auctorē nãe potiſſimā iter creaturas relinq̄re ipfectā quo ad icliationē nãe: ſed aīa rōnalis ē vna de nobiliſſimis ⁊ potiſſimis creaturis vtpote ad imaginē dī facta. ḡ nō decet eā ꝑpetuo remanere īpfectā quo ad iclinationē nãe: māeret aūt ipfecta ſi ſꝑ eēt a corpore ſeꝑata: cū nāl'r appetat vniri corꝑi ſicut forma mãe. ergo decet auctorem nãe eā corꝑi reunire: qḋ fiet ī reſurrectione. ¶ 2° idez pꝫ ex ordīe diuīe iuſtitie: decet. n. diuinā iuſtitiā vt ille q̄ meruit p̄miet̄: ⁊ ille q̄ demeruit pūiatur: ſed meritū ⁊ demeritū licꝫ p̄ricipal'r ꝯſiſtat ī actib⁹ ipſius aīe: tamē hoc operatur totū ꝯpoſitū: qꝛ actiōes ſūt ſuppoſitoꝝ. ad hoc ēt coopant̄ virtutes q̄ ſūt toti⁹ cōpoſiti: vt ſēſus. fātaſia ⁊ hꝫ. ſine q̄b⁹ nō ſūt itelliger̄ nec velle: ⁊ ꝑ ꝯñs nec meritū: nec ōmeritū. ſol⁹ ēt ſtatus ī corꝑe ē ſtat⁹ merēdi et demerēdi: qꝛ p⁹ mortē nullū ē meritū aut demeritū. ergo decet diuinaꝫ iuſtitiaꝫ: vt hō p̄miet̄ vel puniatur nō ſolū ī aīa: ſed ī toto ꝯpoſito: qḋ nō p̄t eē niſi ꝑ reſurrectionē. ¶ Sed p̄ria rō hꝫ iſtātiā. qꝛ demon ē ꝑfectior creatura q̄z aīa: et hꝫ nālē iclinatiōem ad beatitudinē ſupernālē: vel ſi nō: qꝛ eā nō cognoſcit nāliter tamē ad nālē quā cognoſcit et quā ſemel huit: qꝛ nāle deſideriū ī eo ē ī quo nālia remāſerūt itegra: ſed beatitudo nālis nō ē ī eis ſicut ī pueris ī limbo: quā nō ꝯpatitur ſūma miſeria quā hēnt: ergo maior ē falſa: Si dicat̄ ꝙ hoc ē ꝓꝑ peccatū tūc ſaltē ī peccatorib⁹ rō iſta deficit: vt. ſ. nō rehēant corꝑa: que male amauerūt: ſicut nec demō beatitudinē quā male amauit: pl⁹. n. ſpūs amat nāliter beatitudinē q̄z corp⁹: qꝛ pōt appetere ſeparari a corꝑe. nō aūt a beatitudīe. Si dicatur ꝙ ī eis nō ē nāle deſideriū ad beatitudinē ſicut nec ipſa beatitudo nālis. nō valet: qꝛ nālia que ꝑtinent ad potentias remāſerūt ī eis itegra: ⁊ p̄mi act⁹ nāles. Sed illi act⁹ ī q̄bus beatitudō ꝯſiſtit: que dr̄ nālis: nō qꝛ iſit a nā: ſed qꝛ ē acq̄ſibilis ꝑ nām: licꝫ fuerit creata cū nā ꝑ gratiā gratis datā: ab illa exciderūt: ⁊ nō ē in eis: ſicut. n. adā creat⁹ fuit ī beatitudine nāli: quā tamē per peccatū ꝑdidit: non tn̄ deſideriū ad eā: ſic ⁊ demon creat⁹ fuit ī beatitudine quā tn̄ erat acq̄ſiturus per vnū actū ⁊ eā ꝑdidit: ideo ⁊c̄.

Quantum ad 3ᵐ dicendum eſt ꝙ reſurrectio nō erit naturalis: q̄uis poſſit dici via ad naturā: qꝛ ē via ad formā que potiſſime dr̄ nā. Et aūt ſimpl'r non ſit nālis pꝫ: tū qꝛ nō ē a p̄ncipio actiuo nāli: tū q̄a nō ē ſm modū et ordinē nālē. ideo ⁊c̄. ¶ Sed ꝯtra iſtud eſt quia ſi prima rō addita ad primū articulū eēt bona: tunc poſſet dici ꝙ reſurrectio fieret ſola virtute nãe: nec req̄reretur ad eā aliqua actio dei p̄ter illā qua ꝯſeruat de⁹ res ī eē: qꝛ maior ē iclinatio forme ad mām q̄z iclinatio corꝑis nālis ad locū ſuū: ſed corp⁹ nāle extra locū ſuū exiſtēs: puta graue exiſtēs ſurſū ad hoc ꝙ deſcēdat dorſū nō requirit aliquod ꝑ ſe mouēs: ſed ſolum remouens ꝓhibens vt apparet. 8. phyſicorum. q̄a ad naturā grauis cōſeruatam ī eē per ſe ſequitur talis motus remoto prohibente. ergo ſimiliter ad hoc ꝙ forma ſeꝑata a materia: vt anima reuniatur materie: non requiritur aliquod vniens effectiue: ⁊ ꝑ ſe: qḋ noua actione vniat ipſam materie: ſed ſufficit conſeruatio nature eius ad quā ſeq̄tur talis vnio naturaliter remotis a natura diſpoſitionibus contrarijs: que ꝓhibebāt vnionem: iſte āt remouētur ī generatione ſinguloꝝ hoīuꝫ. ergo videt̄ ꝙ in reſurrectiōe ſingulorum hominum aīe q̄ erāt ſeparate naturaliter materie vniatur. ¶ Ad hoc autem q̄dam dicunt concedendo totum proceſſum rationis vſq̄z ad illud quod dicitur ꝙ in generatione ſingulorum hoīuꝫ remouentur ea que impediunt animam ſeparatam vniri materie. hoc enim non eſt verum. licet enī materia prima ſm ſe nata ſit recipere omnem formam. non tamen prout ſubeſt virtuti talis motoris. ideſt virtuti formatiue. que ē in ſemine. ſic enim diſponitur ſolum ad ſuſceptionem anime create: quia in actionibus naturalibus ſemper diſpōitur materia ad formam. nondū exiſtentē ſed de nouo ꝓducēdā. Curſus enī nãe hoc hꝫ ꝙ forma q̄ ē terminus gn̄ationis vel cuiuſlibet actionis naturalis: non p̄exiſtit gn̄atiōi

vel actioni nāli: vt hr̄. 12. methaphiſice. Itē ſi p agens nāle
diſponeret mā ad ſuſceptionē aīe ſepate: q̄ rōe diſponeret
ad vnā: eadē rōe ad q̄ſlibꝫ. ñ ē dōꝫ ꝙ ad q̄ſlibꝫ: q̄ꝛ q̄ rōe reci
peret vna: eadē rōe reciperet oēs: qḋ ñ ē poſſe. ḡ ad nullā. ¶ Sꝫ
vr̄ ꝙ nec p̄ᵒ ſolō nec 2ᵒ valeāt: q̄ꝛ rō arguit ex hoc ꝙ diſpo
ſitiōes ꝯrie remouerent: qḋ ē verū: q̄ꝛ fit reſolo vſq̄ ad mām
p̄mā: ꝛ nō arguit ex hoc ꝙ ſit diſpoſita ad iſtā formā; q̄ꝛ ad
hoc ꝙ corp⁹ nāle moueat ad ſuū locū ñ reqrit diſponens:
nec diſpoſitio ſupaddita: ſꝫ ſolū rmouēs ꝓhibēs: ꝛ remotō
ꝓhibētis: maxīe ſm̄ iſtos q dicūt ꝙ ī reſurrectiōe nō p̄ce-
dit organizatio: nec aliq̄ diſpoſitio ī fieri: ſed ſola collectio
puluerū ꝛ deſtructio forme ipoꝝ vſq̄ ad mām p̄mā: qḋ p̄t
fieri p naturā. Prima ſolō deficit: q̄ꝛ qḋ agēs nāle non diſ
pōat ad formā p̄exn̄tē: ſꝫ ſolū ꝓducēdā: pꝫ eē falſū: q̄ꝛ ī nu
tritiōe vis nutritiua diſponit nutrimētū ad hoc ꝙ vniatur
aīe nutriti p̄exiſtēti. Et ſiīr ſi aīa eſt vbiq̄ vel nuſq̄ ſꝫ eos
oꝫ ꝙ fiat realr̄ p̄ns corpori cui reuniet. Si ḡ ī iſtāti quo fi-
et r̄ſurrectio eēt ſcā diſpoſit⁹ vltimate eiuſdē māe nūero
q̄ p̄us ſaltē tūc nālr̄ reuniret ſicut prius fuerat. Oꝛāt dr̄ ꝙ
cāe formales nō p̄exiſtāt gñato: verū ē vbi ē gñō totalr̄ no
ua ꝛ cōpleta: alr̄ ſec⁹. vt ī nutritiōe dictū ē ꝛ motu augmēti
ꝛ decremēti: ꝛ itēſiōis ꝛ remiſſiōis ſꝫ eos. 2ᵒ ēt ſolō nō va-
let: q̄ꝛ cū aīa ſepata hēat iclinationē nālē ad māꝫ ī q̄ fuit: ꝛ
nō ad aliā: ide ē ꝙ ſicut remouere ꝓhibēs a corpe nāli fac̄
ipm tēdere ad locū ꝓpriū: ꝛ nō ad aliū: ſic ꝛ h̄ nudare ma-
teriā forma: nō ē ipm diſponere idifferēter ad oēm aīaꝫ ſe-
paratā: ſed ad illā ſolā q̄ ī ea fuit. Sed verū ē ꝙ ſi p̄les aīe
ſeparate fuiſſēt ī illa materia: ſic ꝛ fuerūt multe forme cor
rupte: tūc apparēs eēt ſolō. Sꝫ iſtud aut ñ ē aut raro ē: ꝛ tc̄
diceret aliqs ꝙ ad p̄ habitā iclinaret. Pōt ḡ r̄ñderi ad iſtā
tiā ꝙ nō ē ſiīe de mobili ad locū qḋ hꝫ formā ad quā nat⁹
ē ſeq mot⁹ ſiue p ſe mouētc. ꝛ de mā p̄ᵃ ad eius appetitum
nulla gñatio nata ē ſeq: niſi adhito p ſe gñante: nec ē ſiīe ō
inclinatiōe aīe ad materiā ꝛ corporis nālis ad ſuū locū: q̄ꝛ
ſi illa accipiat hitualr̄ ꝓ natura aīeq̄ ē īꝑfecta ex̄ totū pp
qḋ appetit reuniri ſicut pfici: ad iſtuꝫ tñ appetitū non ſeq̄t
vnio niſi alio p ſe diſponēte ſicut aīa nutriti nō vnit māe
alimēti: niſi p alterationē ipi⁹ alimēti q̄ ē a vi ipi⁹ aīe ꝯiun
cte: ſed nulla talis ē ī aīa ſeparata. iō ꝛc̄. Si vō appetitus ad
corpus accipit mot⁹ ꝛ deſideriū volūtatis: lꝫ ad velle an-
geli ſeq̄t motus localis: nō tñ mot⁹ q ſit gñatio nec nutri-
tio: nec hꝫ: ad. velle āt aīe nec motus localis ſeq̄t: nec p ꝯñs
vnio ad corpus q̄ eēt q̄dā regñatio: ſed grauitas ꝛ leuitas
ſūt q̄dā q̄litates addite ſnbe ad q̄s nat⁹ ē ſeq nālr̄ tal' mo-
tus: vñ nō ē ſiīe. ¶ Ad arᵐ ī oppoᵐ ē dōm ꝙ finalis ꝛ com
pleta remuneratio ꝛ punitio maloꝝ: nō pōt eē ī aīa ſolū: ſꝫ
ī toto ꝯpoſito. Et qḋ arguit de illis q ſūt ī purgatorio q pu
niunt ſolū ī aīa: dōm ꝙ illi nō merent finalē punitionē cū
nō ſint dānati ſimplr̄: ſed ſaluādi: puniūt tñ ſm̄ q̄d q̄ten⁹
ſunt debitores alicui⁹ pene citra penā finalē dānatoꝝ ſim
plr̄ q punient ī aīa ꝛ corpore.

Qō II

Secundo q̄rit vtrū aliq̄d corruptum poſſit p naturā idem nūero
repari. Et arguit ꝙ ſic. Nā negatio illa que
ſuccedit corruptionē rei ē eiuſdē rōnis cūꝫ
negatiōe q̄ p̄cedit rei ꝓductionē: ſꝫ illa ne-
gatio q̄ p̄cedit gñationē rei nō īpedit ei⁹ ꝓ
ductionē. ḡ nec illa q̄ ſeq̄t īpedit q̄n eadem
res ꝓducat. Itē variato poſteriori nō oꝫ variari p̄us: ſꝫ ve
ritas rei p̄or ē q̄ꝫ eius p̄manētia: ꝛ p̄manētia poſterior ē ve
ritate rei. ḡ variatio in p̄manētia: ſeu ī cōtinuatiōe duratio
nis q̄ ē per mediam corruptionē īter gñationē rei ꝛ ei⁹ re
parationē nō īpedit ei⁹ vnitatē. ¶ In ꝯriū ē qḋ dicit phs
2ᵒ de gñatione: q̄ꝛ quoꝝ ſuba deperit nō p̄nt eadēꝫ nūero
redire ſaltē virtute nature de q̄ loq̄t phs. ¶ R̄ñō. h̄ ſunt
ꝯria facienda: q̄ꝛ p̄mo recitabit q̄dā opinio ſingularis cū
ſuis motiuis. 2ᵒ ponet alioꝝ reprobatio ꝓbabilis. 3ᵒ ing
retur de dictis vtriuſq̄.

Quantum ad p̄ᵐ dicūt q̄dā ꝙ natura ſeu agens na
turale pōt rē corruptā eādē nūero repa-
rare: ꝛ rōnes iſtius opinionis ſūt ille q̄ tacte ſūt in arguen-
do. ꝛ p̄ter iſtas due alie. ¶ p̄ᵃ talis ē. Manēte eadēꝫ mate
ria vel ſubō: ꝛ eodē agente ſm̄ nūerū: oꝫ effectū eē eundē
ſm̄ nūerū: ſed idē agēs nūero qḋ prius ꝓduxit aliquaꝫ for
mā ꝛ idē ſubꝫ qḋ prius eā recipit eadē nūero p̄nt remane
re poſt corruptionē rei: ꝛ cōcurrere ad actionē. ḡ p taleꝫ ac
tionē pōt idem nūero redire. Maior pꝫ p phꝫ. 8. phyſi. q dī
cit ꝙ diuerſitas effect⁹ reducit ī diuerſitatē cāe efficiētis:
vl' materie. ḡ vbi nulla diuerſitas ex parte materie: vl' agen
tis ibi nulla pōt eē diuerſitas ī effectu. Minor ēt manife
ſta ē: q̄ꝛ lumie cauſato ī aere a ſole ꝛ corrupto p īterpoſitio
nē alicui⁹ opaci remanet idē ſol ꝛ idē aer. ḡ ꝛc̄. ¶ 2ᵃ rō ē ta
lis. Ponam⁹ aliquē effectū factibilē in trib⁹ ſignis tpis. a.
b. c. cōſtat ꝙ idē nūero effect⁹ ē ī. a. ꝛ ī. c. ſed exñtia ei⁹ tā in
a. q̄ꝫ ī. c. nō depēdet ab exñtia ei⁹ ī. b. ḡ qḋ fieret ī. a. ꝛ nō ī. b.
adhuc poſſet eē idē nūero in. c. h̄ āt nō eēt niſi corruptum
poſſet idē nūero repari. ḡ ꝛc̄. Et r̄ñdēt iſti ad auctoritatem
phi. 2ᵒ de gñatione ꝙ ītētio phi ē ꝙ ea quoꝝ ſuba non de
perit redeūt eadē nūero: ſicut ſol eſt idē nūero ī q̄libet cir
culatiōe: ſed ea quoꝝ ſuba depit nō ē neceſſe eadēꝫ nūero
redire: ſed nō ītēdit ꝙ nō ſit poſſe. Et ī tātū ꝓcedūt iſti ꝙ ñ
ſolū dicūt eādē formā nūero poſſe repari p actionē nature
in alijs ab hoīe: ſed ēt in hoīe dicentes ꝙ formaꝫ corporis
organici quā ponūt ī hoīe aliā ab aīa ītellectiua: pōt natu
ra vel agēs nāle eādeꝫ nūero repare. Nā agens pōt appro
ximari eidē paſſo nūero: vt p̄us ꝛ interruptio non plus īpe
dit repationē eiuſdē ī nūero h̄ q̄ꝫ in alijs. Dicunt tñ ꝙ nā
nō pōt eodē mō eadē nūero repare quo ds reparabit in re
ſurrectiōe. Nā nā ꝓducendo formas ī mā vtit determina
to ꝓceſſu: vñ 7ᵒ methaphy. dicit phs ꝙ ex aceto ñ fit vinū
īmediate: lꝫ eꝯ ex vīo fiat īmediate acetū. In reſurrectiōe
āt nō obſeruabit talis ꝓceſſus: ſꝫ ſubito actiōe diuia reſur
gent corpa ſub q̄cūq̄ forma iuēta fuerit. Addunt āt qḋ lꝫ
nā poſſit formā corporis organici repare eādeꝫ ſm̄ nūerū:
tñ nō pōt eē cā effectiua vnionis aīe cū corpore. Qḋ ꝓbāt:
q̄ꝛ illa cā eēt: vel corpus: vel aīa. Corp⁹ non: vt de ſe pꝫ: nec
aīa: q̄ꝛ cauſa equoca ſimplr̄ nobilior eſt ſuo effectu vt dicit
Aug⁹ ī libro. 83. q̄onū. 82. q. ꝛ. 12. ſup gene. ad lr̄am: ꝛ Auic.
6ᵒ. methaphy. ſue. c. 3. ſed hō eſt ꝓfecti⁹ ens: q̄ꝫ aīa: q̄ꝛ totuꝫ
eſt pfectius ſua pte. ḡ aīa nō eſt cā effectiua hoīs. eſſet āt ſi
ipa eſſet cā effectiua iſti⁹ vniōis: q̄re ꝛc̄. Itē. 2ᵒ phyſicorū
dicit phs ꝙ forma ꝛ efficiēs nō coincidūt ī idē ſm̄ nūerū:
ſed aīa ē forma hoīs. ḡ nō pōt eē cā efficiēs ipſius.

Quantum ad 2ᵐ ē ſciēdū ꝙ q̄dā dicūt hanc opinio
nē nō eē cōſonā phie nec veritati. Phie
nō cōſonat: q̄ꝛ expſſa ītentio phi ē ꝙ illa quoꝝ ſuba eſt cor
ruptibilis nō reiterant eadē ſm̄ nūerū: ſed ſolū ſm̄ ſpēm:
vñ dic̄ ſic. Quoꝝ q̄dē igit ſba icorruptibilis mota manife
ſtum eſt q̄ñ nūero eadē erūt. Mot⁹. n. ſeq̄t qḋ mouetur:
quoꝝ āt nō ſed corruptibilis: neceſſe ē ſpē: nūero āt nō rei
terari. Itē nec veritati cōcordat: q̄ꝛ q̄ñ aliq̄d dependet ab
alio p ſe: ꝛ de neceſſitate: multiplicato eo neceſſario ipꝫ oꝫ
multiplicari: ſed forma ꝓducta p ſe ꝛ ex neceſſitate depen
det a ſua ꝓductiōe: imo eſt idem ſm̄ aliquos: quo dato ma
gis hr̄etur propoᵐ. ſ. ꝙ plurificata actiōe neceſſe eſt formā
ꝓductam multiplicari. Cōſtat āt ꝙ alia actio ſm̄ nūerum
ē illa p quā res primo ꝓducit: ꝛ illa per quam 2ᵒ. reparat.
ḡ ꝛ forma que ē terminus prime ꝓductiōis eſt alia ſm̄ nu
merum ab illa q̄ eſt termin⁹ ſecūde. Oꝛ āt ille actiōes ſint
due ꝛ nō vna pꝫ: q̄ꝛ q̄libet eaꝝ vel eſt motus vel mutatio
ſequēs motū: ſed mot⁹ q ſūt ī diuerſis tpibus: ꝛ mutatiōes
ſequentes tales motus ſunt ex neceſſitate diuerſi motus: ꝛ
mutationes q̄ꝫtum eſt de curſu nature de quo nunc loqui-

mur ꝛ cōis doctria phi hoc hꝫ ꝙ vnitas tpis reqrit ad vni
tatē mot⁹ ꝛ actiōis. q̄re ꝛc̄. Seq̄tur igit cōcluſio p̄ncipalis
ꝙ nā nō pōt eadē nūero repare. Oꝛ aūt dicūt ꝙ natura p̄t
reparare formā corpis organici ī hoīe eādē nūero que pri⁹
fuit ꝛ tamē nō pōt eē cauſa vnionis aīe cū tali corpe: nō vr̄
verū: q̄ꝛ agēs qḋ p̄t ī diſpoſitiōem māe que ē neceſſitās ad
aīam ītroducēdā: p̄t vt videt dici cā efficiēs hoīs vel effe-
ctiua. Et hoc pꝫ ſtatī: q̄ꝛ ſm̄ phm̄ 2ᵒ phy. hō generat hoīem
ꝛ ſol: ꝛ tamē nō faciūt ī materia hoīs niſi diſpoſitionē que
ē neceſſitas ad aīam: p quā hō ē hō: ſꝫ p te nā ſeu agēs nāle
p̄t repare formā corpis organici eādē nūero que fuit p̄⁹: q̄
q̄tū ē ex natura ſua ē diſpoſitio neceſſitans ad aīam poſte
rius ſicut pri⁹. ergo ſicut agēs nāle dicit generare hoīem:
ꝛ eē cā p̄me vnionis aīe cū corpe: eodē mō pōt dici cā vnio
nis ſecūde: nec valet qḋ dicit ꝙ nulla diſpoſitio neceſſita
ns ē ī materia ad faciēdū vnionē aīe cū corpe: q̄a efficiētia
illa non eſt a diſpſitione effectiue: ſed a deo agente vel libē
vt ponunt theologi: vel ex neceſſitate vt ponūt philoſophi.
Illud enim non impedit propoſitum noſtrum quia ſuffi-
cit nobis qḋ agens naturale eodeꝫ modo ſit cauſa ſecunde
vnionis ſicut prime: ꝛ tūc īfallibiliter cōcludit arᵍ. nec
dicius ꝙ corp⁹ ſit cā iſti⁹ vnionis nec aīa ſicut iſti arguūt: ſꝫ
agēs qḋ repat vt dicūt eādē formā corpis organici. ¶ Ad
rōnes eorū reſpōdēdū ē. Ad primā ꝙ agente ꝛ mā ſeu ſubō
manētib⁹ eiſdē ſm̄ numeruꝫ optet effectū eē eūdē ſm̄ nūe
rū. Dōꝫ: ꝙ nō ē verū: q̄ꝛ ſi vnitas agētis ꝛ materie ſiue ſub
iecti ſufficit ad vnitatē effectus: tūc ſequeret ꝙ eadē nu-
mero circulatio celi q̄ fuit heri eēt hodie ꝛ cras ꝛ ſic ſemp:
q̄a idē numero celū māet ꝛ eadē nūero ītelligētia mouēs.
hoc aūt ē abſurdū: ipſi etiā ſibiipſis ꝯtradicunt: q̄a in alio
dicūt ꝙ ſi ī aliquo īſtāti appropiquaret ignis gnāret hunc
ignē ꝛ ſi ī alio īſtāti appropiquaret ignis ali⁹ eidē ligno ge
neraſſet illū eūdē ignē nūero. ergo ſm̄ eos diuerſitas agēti
um ſm̄ nūerū nō cāt diuerſitatē effect⁹ nūeralē: q̄r nec idē
pritas idēptitatē. igr̄ ſuppoᵒ eodē ſubō ꝛ eodē agente ſm̄
nūeꝝ nō neceſſe ē effectū eē eūdē ſꝫ nūerū. Oꝛ āt dic̄ phs
ī. 8. meta. ꝙ diuerſitas effect⁹ ē ex diuerſitate agētī ꝛ māe:
itelligēdū ē ō diuerſitate ſpecifica: ſic phs exēplificat ō ar
cha ꝛ de lecto q̄ fiūt ex ligno pp aliā forᵃᵐ exñtē ī mēte arti
ficis q̄ mouet ad vtrūq̄: vñ p̄ſaritas māl' effectuū ñ cadit
ſub illa regula. ¶ Ad arᵍ dōꝫ. ꝙ vnitas ꝛ entitas effect⁹ exi
ſtētis ī trib⁹ ſignis tpis ōpēdet p ſe a ſuo cōſeruāte ꝛ ab ac
tiōe p quā ꝯſuat q̄ actio īterrūpit ſi effectus ſit ī ſo ſigno
ꝛ nō ī p̄ᵒ vel eꝯ: actio āt īterrupta ꝛ maxīe nālis ñ p̄t p nām
eadē nūero redire: q̄r nec terminus actiōis. Alij tñ dñt ꝯtra
h̄ ꝙ ñ oꝫ ſi mot⁹ vel actio nō ſit eadē nūero: ꝙ terminus nō
ſit idē nūero: q̄ꝛ duo motus differētes ſm̄ ſpēm vt motus
circularis ꝛ mot⁹ rect⁹ poſſūt eē ad eūdē locū numero: vt
pꝫ ex. 7. phy. Itē Aug. 3. ō tri. c. 9. dicit ꝙ gnātio vniᶜᵃ ꝛ equo
capit ad idē termiari. Aliq̄. n. ſunt q̄ poſſunt gnāri ex pu
trefactione et nihilomin⁹ ex ꝓpagatiōe. Itē ī ꝓpoſito reſur
rectio ꝛ ꝓpagatio naturalis ad idē nūero termināt: ꝛ tamē
ſūt diuerſe actiones dr̄ntes ſm̄ ſpēꝫ ꝛ iō ñ ſeq̄tur. numera
tio vel actio ñ ē vna. ergo non ē vna forma. ¶ Ad primū
iſtorū r̄ñſū fuit pri⁹ et ſimilr̄ ad 3ᵐ ꝙ non ē ſiīe de actioni
bus quarū q̄libꝫ ꝓducit terminum actionis vt ſit. ꝛ de actio
nib⁹ quarū neutra vel ſaltē altera nō ꝓducit terminū ac
tiōis vt ſit: ſed vt ſit ī hoc: vel aliud ī ipō. p̄ſaritas ēt p̄ma
rū actionū nec̄io ponit p̄ſaritatē termioꝝ: ñ āt p̄ſaritas ſa
q̄rū ſūt duo mot⁹ locales. ſ. gnātio et reſurrectio. ¶ Ad 2ᵐ
dōm. ꝙ nō fuit ītētio auguſtini ꝙ ꝓductū p ꝓpagatiōem ꝛ
poſtea corruptū poſſit idē numero repari p putrefactionē
vel eꝯ. nec ꝙ ꝓpagatio ꝛ putrefactio poſſit ꝯcurrere ad idē
numero ꝓducēdū: ita ꝙ p quāſibꝫ actiōem ꝓducat totuꝫ
que ſūt ipoſſa: ſed voluit dicē ꝙ aliq̄ ſūt q̄ ſm̄ ſuā ſpēꝫ poſ
ſūt p ꝓpagatiōem ꝓduci vel p putrefactiōem qḋ nō eſſet
contra propoſitum noſtrum.

Quātū ad 3ᵐ de veritate p̄miſſoꝝ. p̄ᵒ ad auctoritates
phi nō valet reſpōſio alioruꝫ: q̄ꝛ aut ipi ītel-
ligūt qḋ ē poſſe p nāꝫ ſꝫ nūq̄ ꝯtigit vel raro: aut ipi ītelligūt
ꝙ freq̄nter vl' ſp ꝯtigit. Si 2ᵐ māifeſtū ē ꝯ ītentiōem phi:
q̄ꝛ ſi illō ꝯtigit. ſp. ſ. idē nūero repari. ḡ ē neceſſe et nō ſoluꝫ
poſſe: q̄ꝛ ſēpiterna ſūt nec̄ia. Si āt ꝯtigit freq̄nter ꝛ raro. op
poſitum: tunc phs debuit dicere magis ꝙ redeunt q̄ꝫ ꝙ
non redeunt: quia quod eſt raro ꝛ per accidens non ca-
dit ſub arte: ſed illud quod frequenter eſt ponendū a phy-
ſico. Si auteꝫ ītelligit primo modo. ſ. ꝙ eſt poſſibile: ſꝫ ra-
ro vel nūq̄ cōtigit: falſū ē: q̄ꝛ virtutes nāles agūt vt freq̄uē
ter vel vt ſp. Si ergo virt⁹ nature ē ad idē nūero repandū
ergo vel frequēter uel ſp idē numero reparat: ꝛ ſi cū natu-
ra agit de neceſſitate nature illud qḋ pōt quantū et q̄ādo
pōt: per ꝯſequens nā celeſtis que ī ſuperiorib⁹ agit vt ſemp
quandocūq̄ ī ſuperioribus ageret ſp idē nūero ageret: Et
ſic eadē erit nūero circulatio hodie que heri ēt ſi fuiſſet in
terrupta: qḋ oēs dicūt etiā deo eē īpoſſibile: ꝛ eadē eclipſis
numero ſēp redibit ꝛ illumīatio aeris ꝛ ſtellaꝝ ſp eadē nu
mero redibit: ex quo nā illuminātis ꝛ illuminabilis h̄ p̄t.
Rō quaꝫ poſtea tangit ī queſtiōe. 3. replicabit. Proceſſū āt
prime opinionis bene deſtruit cui pōt addi ꝙ ſeq̄ret ſi or-
ganizatio poſſet eadē nūero fieri per nāꝫ ꝙ ꝛ p ꝯñs reſurre
ctio fieret p nāꝫ ſicut generatio hoīs: q̄ꝛ poſſibile ē ꝙ illo
īſtāti quo erit reſurrectio gnālis fet⁹ ī vētre mr̄is virtute
nāe ſit vltimate diſpoſit⁹ et tūc redibit eadem aīa numero
ſi fuit eadē mā numero: qḋ ē poſſibile q̄ñ mēſtruū ex carni
b⁹ hūanis vl' ex embriōe fuit. tūc. n. nihil min⁹ faceret hō ad
reſurrectiōem q̄ꝫ nūc ad gnātiōem. Tertiū nō valet: q̄ꝛ ſi
cut ſol gnāt hominē equiuoce licꝫ nobiliorē ſe: ſic ꝛ aīa fa-
cēt et ſicut forma nutriri facit ſe ī mā alimēti īmediate ſe
cūdū cū q dicit potētiā nō differe ab eēntia nō obſtante ꝙ
agēs et forma nō coīcidūt: q̄ꝛ illud ītelligit ꝙ idē non facit
ſeipſū eē ſimpliciter cū pri⁹ nō eēt: nō aūt ē q̄n forma p̄exi-
ſtens poſſit ſe cōmunicare corpori cui prius ſe non cōmuni
cabat. ¶ Ad primā rōnē eorū de agēte: ꝛ patiēte: nō vide
tur valere de idēptitate ꝛ diuerſitate: q̄a ſi diuerſa agētia
ꝓducūt vnū effectum nō ꝓpter hec ſeq̄t ecōuerſo ꝙ vnū
plura ꝛ diuerſa: q̄a. n. ī diuinis p̄r ꝛ fili⁹ ſpirāt vnū: ſed nō pp
hoc filius duos. nec in creaturis uidem⁹ neceſſe cū ad vnuꝫ
effectū cōcurrāt quattuor cauſe ꝙ quelibet earuꝫ faciat
plures effect⁹: īmo neceſſe ē cōtrariū. Solutio aūt alia li-
cet ſit bene: ad mentē phi tamē a ſimili pōt argui ꝙ ſicut
diuerſitas ſpecifica effect⁹ nūquā ē niſi ex diuerſitate agē
tis vel patiētis ſpecifica: ſic nec nālis niſi ex nūerali ꝓpter
qḋ pōt dici ꝙ idē manēs idē ꝛ eodē mō ſe hn̄s ſpē: idē facit
ſpē: ſiue illō eē ſpecificū ſit ſm̄ ſubſtantiam: vel ſcōm acci
dēs abſolutū vl' relatū qḋ tamē ꝯcurrit neceſſario ad agē
dū ſicut idē approximatū agit: nō approximatū non agit:
cum agere ꝛ non agere differant plus q̄ꝫ genere: inter
agens tamen et patiens non eſt differentia in his niſi in
habitudine ꝓpiquitatis ꝛ diſtātie. Et ſimilr̄ q̄ꝛ approxima-
re nūc ꝛ pri⁹ nō ē idē nūero ſicut nec mot⁹ localis cuius eſt
termin⁹: ita nec effect⁹ ei⁹ nūc ꝛ prius ē idē nūero. Sec⁹ āt
q̄ꝛ ī deo vbi nulla ē variatio p hoc ꝙ cāt nūc ꝛ pri⁹. ¶ Ad
ſecūdā rōnē de trib⁹ ſignis: nō valet ſolutio ſua vt dicet in
ſequēti q̄ōne. Sꝫ dicendū ꝙ exiſtētia hodierna vt ſit eadē
cū ante heſterna depēdet ab heſterna ñ ſimpliciter nec re
ſpectu dei ſed ſm̄ quid ꝛ reſpectu creature: que creatura
cōſeruādo ante heri ꝛ ceſſādo cōſeruare heri ſi hodie rein
cipit cōſeruare nō eodē mō ſe hꝫ nūc ſicut pri⁹: mutata de
ocio in actū: q̄ꝛ oē agēs creatū refertur realiter ad paſſū qḋ
ō ñ ꝯuēit: imo ſi pp h̄ creatura agit aliō nūc q̄ꝫ p̄⁹ nec̄ario
q̄ꝛ alr̄ ſe hꝫ nūc q̄ꝫ p̄⁹ ꝛ ñ eodē mō p oppoᵐ ſp ſe hn̄s nūc ſic̄
p̄⁹: ſi ō nec̄ite nāe ageret ſp ageret eūdē effectū que p̄⁹ niſi effe
ctū repugnaret ſtar ſic̄ motui: vl' q̄ꝛ agit vt vlt: fac̄ h̄ q̄ñ vlt: ꝛ
ñ q̄ñ ñ vlt. ¶ Ad ancārē nō ualet r̄ñſio p illō qḋ dcm̄ ē p̄. q̄ꝛ

dr̄et aliqs ꝙ ſic due gn̄atiōes equoce nō necio terminaᷓ
ad effcm̄ equocū ſ; vniuocū vt vnꝰ ꝑ putrefactiōe; gn̄atꝰ
ſeminādo aliū gn̄at vtiq; ſue ſpēi ex femella: ſilr̄ mō ꝑ pu
trefactōe; gn̄ata. qn̄ aūt maſculus ⁊ femella ſūt vniꝰ ſpēi
genitū eſt eis vniuocum: q̄uis equiuoce cum eis genitu;
ſicut Adam ⁊ eua aliter ꝓducti genuerūt filios eiuſde; rō
nis. Qꝫ āt ab equo ⁊ aſino generet̄ burdo vel mulus eſt: qꝛ
coeūt cū femellis alteriꝰ ſpēi: vn̄ alr̄ due gn̄ones nūero dif
ferētes terminaᷓt ad genita dr̄ia nūero. Sed qꝛ iſta rō con
cluderet ꝙ nec ds̄ poſſet h̄. dōꝫ ꝙ per nāꝫ pn̄t due gn̄ones
termiari ad idē ꝓductū qn̄ terminꝰ ꝑ primā ē ꝓductꝰ: ⁊ ꝑ
ſecūdā nō ꝓductꝰ: ſ; cōicatꝰ: ſicut gn̄o ⁊ nutritio ad idē: qn̄
v̓o ꝑ vtrāq; terminꝰ ꝓducit̄ ꝑ nāꝫ ſūt duo ꝓducta: ſicut ⁊
due ꝓductiōes: ſ; reſpectu dei nō oꝫ: q pōt m̄ltiplicare me
dia ad vnū extremū. Nec obſtat de gn̄one vniuoca: qꝛ di
ceret aliquis ꝙ ille gn̄ones ſūt vniuoce extrinſece. Equus
enī creatus ⁊ gn̄atꝰ ſūt vniꝰ rōnis. Et ꝑ ↄn̄s gn̄o ⁊ creatio
ſm̄ ꝙ itriſece cōſiderate. qꝛ ſpēꝫ accipiūt a termio ad quē:
ſed extriſece ꝓut dr̄ vniuoca q̄ ē ab agēte vniꝰ rōnis: ⁊ eq
uoca q̄ ab alio: ſūt equoce: ſic. n. ⁊ oīs gn̄o ī qua concurrit
agēs nāle vniuerſale ⁊ ꝑticulare eiuſdē rōnis h̄ꝫ rōnem eq
uoce ⁊ vniuoce extriſece: nā itriſece ē vna ꝑ eēntiā. ⁋ S;
ſciēdū ē ↄ ṗmā rōnē ſuperius poſitā: ꝙ nō ſeqt̄. ē idē nūero
agēs ⁊ mā. ḡ idē effectꝰ: qꝛ ſi idē hō ꝑ eandē viā vadat ⁊ re
deat: nō ē ꝓꝑ h̄ eadē itio: nec eadē āmbulatio: qꝛ valet hr̄e no
uā mercedē ⁊ iuſte. Silr̄ ſi dicat̄: āmbulatio n̄ ē res maēs ſ;
ſucceſſiua: dōꝫ ꝙ motꝰ ita eſt effectꝰ ſicut res ꝑmanēs: vn̄
ſi ad vnitatē agētis ⁊ materie ſeqt̄ vnitas effectꝰ: ita tene
bit ī motu ſicut ī re ꝑmanēte. ⁋ Pꝫ ſi qs eadē pēna ī eade;
tabula reſcribat lr̄aꝫ deletā: vel ī eadē cera nūero: nō ꝓꝑ h̄
ē eadē lr̄a nec figura nūero q̄ prius. ⁋ Preterea idē agēs
puta ſol gn̄auit nō coagēte agēte ꝑticulari niſi forte cōtinē
te: puta vermes ī terra: nec ꝓꝑ hoc reſuſcitauit eūdē vermē
nūero: ſic ēt ſi vxor nutriret̄ carnibus ſolis filioꝝ ſuoꝝ co
gnita a pr̄e eoꝝ regn̄aret eoſdē nūero: qꝛ agēs idē nūero q
pue: ds̄ hō ſol: idē patiēs: eadē mā nūero īſtruū: qꝺ ē fl̄ꝫ: iō
⁊c. ⁋ Ad rōes ṗncipales dn̄t qdā ad ṗmā ꝙ negatō ṗcedēt
ꝓductionē rei: ⁊ ſequēs ſūt eiuſdē rōnis q̄tū ē de nā nega
tiōis: ⁊ ſm̄ h̄ neuter ipedit ꝓductiōeꝫ rei: ſ; ſequēs negatō
nō q̄tenꝰ negatio ſolū: ſ; q̄tenus interrūpēs ētitatē rei pre
exiſtētis facit ꝙ ꝓductio ſequēs nō ē eadē cū ṗcedēte ꝓꝑ
qꝺ nec res ꝓducta pōt eē eadē. hoc āt nō facit negatio ṗce
dēs. ⁋ S; iſta ſolō nō valet: qꝛ cōcluderet ꝙ nec ds̄ poſſ;
idē nūero repare ⁊ ↄ ſolōnē ſuā ē: qꝛ negatio ṗcedens tollit
oēm entitatē rei: nō āt ē plus ētitatē rei interrūpere ad tp̄s
aliqꝺ precedēs ⁊ ad tp̄s ſupponere q̄ ipam ad oē tp̄s ṗce
dēs negare. q̄to. n. aliqd plus diſtat ab entitate tanto mi
nus pōt fieri ens: vn̄ ſi nō obſtāte ꝙ res nūq̄ h̄uit eē eadē
nūero pōt ꝓduci: multo magis ſi ſemel h̄uit: dū tn̄ hoc ei n̄
repugnet: nec agēti: igit̄ qn̄ talis ē ꝙ nō pōt pluries ſumi: ſ;
tm̄ ſemel: tūc ſilr̄ res illa pōt fieri tm̄ ſemel non pluries: vt
motꝰ: qꝛ fieri terminat̄ ad eē cui repugnat pluries: vel ſepi
us eē ⁊ fieri. Idē eſt qn̄ repugnat pluries agenti vt creatu
re. Nā ſicut alicui creature repugnat pluries agere vnum
effectū ſpē vt corruptibili: q̄ fatigat̄: ⁊ tādē deficit ſicut aīa
lia ceſſant generare: ſic repugnat toti creature eūdem effe
ctū nūero ſepiꝰ agere: qꝛ oīs creatura alr̄ ſe h̄ꝫ poſtq̄ egit
q̄ ante: vn̄ nō pōt agere ſicut ante ī oībꝰ ⁊ ꝑ oīa: ēt ſi alīs nō
ſit ex ꝑte effectꝰ repugnātia. Nec eſt dōm ꝙ nō ſit defectꝰ
ex ꝑte effectus nec agētis: ſ; ipiꝰ actionis: qꝛ vbi ē actio ſim
plex ſiñ motu ⁊ mutatiōe nihil ei repugnat: niſi qꝺ repugāt
ṗncipio: vel termino. motui āt ⁊ mutatiōi aliqd repugnat
ex ſe: qꝺ: neutri extremo repugnat: vt ſimultas vel aliquid
h̄ꝫ. ⁋ Ad 2ᵐ dicūt illi idem ꝑ interrēptionē minoris: qꝛ ꝑ
manētia rei nō eſt poſterior eiꝰ vnitate: imo magis eſt pri
or: qꝛ ꝑmanētia nō eſt niſi entitas rei. Rem. n. ꝑmanere n̄
eſt aliud q̄ rē eē: ⁊ rē tātū ꝑmanere tantū eē. Sic ḡ entitas
eſt aliquo mō prior vnitate: qꝛ vnitas ſuper entitatē addit
idiuiſionē: ſic ꝑmanētia q̄ ē eadem cū entitate ē prior vni
tate: ⁊ iō variatio ꝑmanentie variat vnitatē. ⁋ Sed hoc
non videtur bene dictū. ſ. ꝙ permanētia ꝓprie dicta ſit ṗ
or vnitate: qꝛ poſterius nūq̄ eſt ſine priori. eſt autē inſtans
tp̄is h̄n̄s vnitatem: vn̄ ⁊ dicit̄ idiuiſibile: nō tn̄ h̄ꝫ ꝑmanen
tiaꝫ: nec dr̄ ꝑmanēs aut ſtās ſicut nūc eui: aut eternitatis: ſ;
dr̄ nunc fluens ⁊ diuidunt̄ ſucceſſiua ↄ ꝑmanentia: vn̄ mo
tus h̄ꝫ vnitatē q nō h̄ꝫ ꝑmanētiā ꝓut ꝑmanētia dicit dura
tionē ſil̄r exn̄teꝫ. Itē nūc tp̄is h̄ꝫ vnitatē ⁊ nō ꝑmanētiam
ꝓut dicit durationē verā q̄ nō ē ī iſtāti: ſicut. n. punctus n̄
eſt q̄titas nec momētū motꝰ: ſed terminꝰ: ſic nunc nō ē du
ratio: ſed terminus durationis: vn̄ q̄ ſolo inſtanti durāt: eē
vnū h̄n̄t: ⁊ eē permanēs nō habent. ⁋ Dicēdum eſt ḡ ad
arᵐ l; virtute diuina poſſit ṗus manere variato poſterio
re: tn̄ ſm̄ naturam ſemper neceſſe eſt variato poſteriore
variari prius: ſicut mutatio accidentium magis facta abij
cit a ſubſtātia ⁊ ſic naturalr̄ variata rei ꝑmanētia l; poſte
riore: variat̄ vnitas: l; reſpectu dei n̄ ſit ſēꝑ neċe. Qō. III.

Tertio q̄ritur vtru; illud cuius eēntia
perijt totaliter ꝑ ānihilationem
vel ī ꝑte ꝑ corruptionē vt ſunt oīa corpora
lia ſub hoīe poſſit virtute diuina idem nu
mero reparari. Et arguit̄ ꝙ ſic: qꝛ cui non
repugnat eē nūc ⁊ prius ei nō repugnat fie
ri nūc ⁊ ṗus: qꝛ fieri ordinatur ad eē: ſed an
gelo vel lapidi nō repugnat eē nūc ⁊ prius. ḡ nec fieri nūc
⁊ prius: hoc autem non pōt eſſe ſine media annihilatione
⁊ corruptione: ergo deus pōt angelum ānulatum vel lapi
dē corruptū eundē ſm̄ nūerū repare. ⁋ Itē ſi mūdus eēt
ānihilatus ds̄ poſſet ſaltē eūdē ſm̄ ſpēm reparare. ſ; repa
rando eūdē mundū ſm̄ ſpēꝫ neceſſario repararet aliquā par
tem eius eandē ſm̄ nūerū. ḡ ⁊c. Probatio minoris: qꝛ aliq̄
ſpēs ſunt in quibus nō pōt eē niſi vnicum iduiduum: vt ī
angelis: illas ḡ oꝫ reparare ſm̄ idem indiuiduū qꝺ ṗceſſit.
⁋ Itē ſicut ſe h̄ꝫ locatū ad locū: ita tꝑale ad tp̄s: ſ; ds̄ pōt
facere ꝙ corpus locale ſit in locis diſtantibꝰ dato ꝙ non
ſit in loco medio: vt pꝫ de corꝑe exiſtente in celo ⁊ ſacro al
taris. ḡ ſilr̄ pōt facere ꝙ res tꝑalis ſit in diuerſis tēporibꝰ
diſtantibus dato ꝙ nō ſit ī tꝑe medio: hoc aūt nō poſſet fi
eri niſi per reparationē rei corrupte. ḡ ⁊c. ⁋ Itē agēs ma
nens idē ſm̄ ſe ⁊ ſm̄ oīa que cōcurrūt ad actionem qualr̄
cūq;: pōt idem numero facere: ſed ſuppoſito ꝙ mūdus ſit
nūc ānihilatus ⁊ q̄cūq; pars ipius: deus eſſet idē qui prius
erat anteq̄ mūdū faceret: vel aliqd in mūdo: ⁊ eodē modo
ſe h̄ret ī ſe ⁊ in oībꝰ cōcurrentibus ad actione; qualr̄cūq;:
qꝛ nihil cōcurreret ad productionē cuiuſcūq; rei: niſi deꝰ:
in quo nulla pōt eē varietas. ḡ ds̄ poſſet facere vel repare
eundem mundū quem fecit prius vel aliquam parte; eiꝰ
ſi eēt ānullata. ⁋ Itē probatur ide; ꝑ Augᵐ. 22. de ciuita
te dei. vbi dicit ꝙ ſi illa materia de qua homo factus eſt ō
cidiſſet oīno ī nihil ⁊ nō manſiſſet in illis nature laterībꝰ
adhuc deus poſſet eandem numero reparare. ⁋ Item ſi
illud qꝺ corruptu; eſt non pōt idē numero reparari ſequit̄
ꝙ omnia accidentia que fuerunt ⁊ non remanent ī anima
ſeparata: ſint alia ſm̄ numerum in homine reſurgente. h̄
autem eſt inconueniens ſaltem de propria paſſione. Non
enim videtur poſſibile ꝙ idem ſb̄ꝫ numero habeat viciſ
ſim aliam ⁊ aliam paſſione; numero: quare ⁊c. ⁋ In con
trarium arguitur: quia non minoris virtutis ē deus reſpe
ctu ſucceſſiuorum q̄ reſpectu permanentium: ſed deꝰ nō
poteſt reparare ſucceſſiua corrupta: ita vt ſint eadem ſ;
uum numerum: vt cōmuniter ponitur. Non enim poſſet
eundem numero motum reparare. ergo nec permanētia.
⁋ Rn̄o ſicut tactum eſt in vltimo argumēto. entiu; que
dam ſunt permanentia: vt angelus: hō: lapis: queda; trā
ſeuntia vel ſucceſſiua vt tempus motus ⁊ illa que ad mo
tum ⁊ tempus pertinent: vt ſunt oīa que ſm̄ nām non pn̄t
ſ; idem pluries ſumi. primo igit̄ inquiretur de ſucceſſiuis
ſiue tranſeuntibꝰ an poſſint eadem ſm̄ nūerum reparari
Scdō de permanentibus.

1ᵃ Quantū ad ṗmū eſt cōis opio: ꝙ ſucceſſiua non pn̄t
eadē nūero reparari. cuius rō aſſignat̄ du
rō plr̄. ⁋ Prima. illꝺ qꝺ ad ſui vnitatē eēntialē reqrit ↄtinua
tionē duratōis nō pt̄ eē idē iterrupta duratōe. ſ; oē ſucceſ
ſiuū vt motꝰ ⁊ tp̄s reqrit ad ſui vnitatē eēntialē ↄtinuatio
nē duratōis. qꝛ ſua vnitas ē ſua ↄtinuitas. ḡ interrupta ſua
rō duratōe nō pt̄ eē idē nūero. ⁋ 2ᵃ rō talis ē. ponat̄ ꝙ aliqs
moueat̄ ab. a. i. c. ꝑ. b. ſi motꝰ poteſt idē ſm̄ numeꝝ repara
ri ſeqtur: ꝙ qn̄ mobile motū ē ab. a. vſq; ad. b. ⁊ deide mo
uet̄ ab. a. i. c. ꝙ tūc poſſ; ṗmꝰ motꝰ quo mouebat̄ ab. a. i. b.
reparari. hoc āt ē impoſſe: qꝛ tunc idē moueret̄ ſil̄r diuerſis
motibꝰ eiuſdē ſpēi. ⁊ iteꝝ plr̄es partes eiuſdē motꝰ eēnt ſil̄r
quoꝝ vtrūq; ē ipoſſe. ḡ ipoſſe ē eundē motū nūero repara
ri. ⁋ Has āt rōnes qdā ipugnāt dicētes: ꝙ qcqd ſit ō ↄnē
rōnes iſte ſūt ſolubiles. Cū. n. ṗmo dr̄: ꝙ oē ſucceſſiuum
ad ſui vnitatē eēntialē reqrit ↄtinuitatē: eo ꝙ ſua vnitas ē
ↄtinuitas. dn̄t ꝙ ↄtinuitas q̄ reqrit̄ ad vnitatē motꝰ nō eſt
ↄtinuitas eiꝰ cū alio motu: qꝛ ſine hac qlib; motꝰ ē vnus ī
ſe. nec ē ↄtinuitas eiuſdē motꝰ ad ſelpm. qꝛ idē nō ↄtinuat̄
ſibiipi: ſ; eſt ↄtinuitas partium ↄcurrentiū ad eunde; mo
tū. Sola igit̄ iterruptio huic continuitati contraria ſoluit
vnitatē motus. nūc āt ita eſt: ꝙ iterruptio q̄ eēt iter ṗmu;
motū ⁊ eius reparatōe; nō ſolueret illā ↄtinuitatē: nec eēt
ei ↄria. Ponimꝰ. n. ꝙ ſicut ṗma vice ꝑtes motꝰ fuerunt ↄti
nuate: ita ⁊ in eius reparatiōe. Interruptio ḡ q̄ poneret̄ ſo
lū argueret ꝙ motus ṗmo exiſtēs ⁊ poſtea reparatꝰ n̄ eēnt
duo motus ↄtinuati ↄſtituentes ꝑ ſuā ↄtinuationē vnum
tertiū motum: ſed nō argueret qn̄ eſſet idem motus ṗmo
exiſtens ⁊ poſtea reparatus. Qꝫ aūt ṗmo aſſumitur ꝙ mo
tus reqrit ad ſui vnitatē ↄtinuitatē eēndi. Dn̄t ꝙ cōtinui
tas eēndi quā reqrit motus nō ē ꝙ ſit ↄtinue ⁊ ſemꝑ: alio
qn̄ nunq̄ terminaret̄: ſ; eſt ꝙ ↄtinue duret q̄diu eſt. ⁊ hoc
pōt poni: dato ꝙ motꝰ corruptus idē nūero repararet̄. qꝛ tā
ṗma vice q̄ ſcda ponit̄ ꝙ eiꝰ duratio eſſet ↄtiua ſucceſſiōe
partiū ſuaꝝ ↄtiua. Dn̄t etiā ꝙ ſcda ratio clare deficit: quia
cū dicit̄ ꝙ ſi deus poſſet reparare eūdē motū ſm̄ nūerum
tunc ṗma pars motꝰ q̄ tranſit ab. a. i. b. poſſet reparari du;
adhuc ſcda pars duraret. ſ. a b. in. c. Dōm ꝙ non eſt veru;.
qꝺ etiā pꝫ ī permanētibꝰ. Si. n. ponamꝰ ꝙ deus poſſ; repa
rare albedinē corruptā ī aliquo cui ſucceſſiſſet nigredo op
poſita vel alia albedo nūero differens a ṗma. tn̄ nō dicere
mus ꝙ deus poſſet reparare eādē albedinē ſtāte nigredi
ne ī eodē ſubō vel alia albedine nūero dr̄nte. Nō. n. poſſūt
oppoſita ſil̄r ī eodē ſubō eē: nec duo accn̄tia ſolo nūero dr̄ia.
Sil̄r ī ꝓpoſito ṗma pars motꝰ nō pt̄ repari manēte tertia.
ſed nullū arᵐ ē. Nō pt̄ hoc mō reparari. ḡ nullo mō: imo ē
fallacia conſequētis ꝓcedēdo a deſtructōe iferioris ad de
ſtructiōem ſuꝑioris. Aliqd. n. iplicat ↄdictionē vno mō qꝺ
nō implicat alio mō. Et ideo eandē ↄnem ipſi nitunt̄ alr̄ ꝓ
bare: ṗmittētes qūo ſucceſſiua vl̄ trāſeūtia dr̄nt a ꝑmanē
tibus: ex qbus arguūt ad ꝓpoſitū. Prima dr̄ia ē ꝙ res per
manēs duratōe ſua n̄ interrupta pt̄ pluries ſumi ſ; ſe totā
⁊ ſm̄ q̄lib; ꝑtē ſui: vt hō vel lapis. ſucceſſiua v̓o ⁊ gn̄aliter
oīa trāſeūtia non pn̄t plr̄es ſumi ſ; ſe nec ſ; aliqd ſui: dura
tione ſua nō iterrupta. vtrū āt ea iterrupta poſſint iterato
ſumi inqretur: qꝛ hec q̄ſtio q̄rit. Nūc āt ſumamꝰ abſq; pe
titōe illꝺ qꝺ de ſe clarū ē iducēdo ī oībꝰ. ⁋ 2ᵃ dr̄ia ē ꝙ res
ꝑmanētes ſūt res ꝓprie ⁊ ſimplr̄: vt hō: lapis: albedo: nigre
do. ⁊ ſic de ceteris. Res āt ſucceſſiue nō ſūt res ꝓp̄e ⁊ ſim
pliciter: ſ; ſolū q̄dā reꝝ h̄itudines: vl̄ qdā reales modi eēn
di: cꝰ rō ē. qꝛ illꝺ qꝺ adueniēs alicui non reddit ipm magis
ↄpoſitū q̄ priꝰ: nō ē res ꝓprie ⁊ ſimplr̄. ſ; talia ſūt oīa tran
ſeūtia ⁊ ſucceſſiua: vt motꝰ ⁊ tp̄s ⁊ h̄ꝰ. nō. n. celū ē magis cō
poſitū q̄ ſi ſtaret: qꝛ motꝰ ad locū nihil variat circa rē;: vt
dr̄. 8. phy. ⁊ idē eſt de motu ad formā: q̄tū ē ṗciſe ō nā mo
tus: qꝛ nullā ↄpōnem ponit ſm̄ ſe circa ſubm̄ ṗter illā que
eſt forme terminātis motū: vt ē res ꝑmanēs. ⁋ Ex prima
dr̄ia arguūt ſic. minꝰ eſt rem iā exn̄tem ↄſeruare ne corrū
patur q̄ corruptū reparare. ſ; ī ſucceſſiuis ⁊ trāſeūtibꝰ deꝰ
nō pōt re; ↄſeruare ne corrūpat̄. ḡ fortiori rōne nec pt̄ cor
ruptū reparare. maior vr̄ manifeſta. ſ; minor ꝓbat̄: quia ſi
aliqꝺ ſucceſſiuū vl̄ trāſiens poſſet ↄſeruari du; eſt in eē ne
corrūperet̄: tūc plr̄es pt̄ ſumi: ⁊ ſic eēt ꝑmanēs ⁊ nō trāſiēs.
⁋ Sed diceret aliqs ꝙ ō rōne trāſeuntis ē ꝙ nō poſſit plu
ries ſumi ↄtinue ⁊ nō iterrupta ſua duratōe: qꝛ tūc eēt ſtās
⁊ nō tranſiens. ſed nihil ꝓhibet qn̄ plr̄es poſſit ſumi ea iter
rupta. nec ꝓpter hoc erit ſtās: ſ; q̄libet vice erit fluēs ⁊ trā
ſiens. ꝓpter qꝺ maior vr̄ falſa: qꝛ magis vr̄ ↄ rōnē ſucceſſi
ui vel trāſeūtis ꝙ poſſit ꝑmanere ne corrūpat̄: q̄ ꝙ poſſit
reparari poſtq̄ corruptū ē. ⁋ S; illꝺ nō valet: qꝛ ſi idē ſuc
ceſſiuū: puta: idē motus nūero pt̄ reparari: veꝝ eēt dicere
ꝙ mobile ſubm̄ eēt bis motū realr̄. illꝺ āt nō diceret̄ rōne
nūeratōis ſubi: qꝛ illud ē vnū: nec rōne nūeratōis ſpatij: qꝺ
ſil̄r eſt vnū. ḡ oꝫ ꝙ ſit rōne nūeratōis motus vel duratiōis
eius: aut mēſure extriſece. ſi rōne nūeratōis motꝰ hr̄ ꝓpo
ſitū. qꝛ oīs realis nūerus ē pluriū realr̄. ⁊ ita motꝰ ṗcedēs
⁊ ſequēs nō eēnt vnus motꝰ realr̄: ſed plr̄es: qꝺ eēt noſtꝝ ꝓ
poſitū. ⁋ Si dicat̄ ꝙ hoc ē ꝓꝑ nūerationē duratōis: ī ide;
redit. qꝛ duratio motꝰ nō eſt aliud q̄ motus. ⁊ iō ſi vnū nu
merat̄ realr̄ ⁊ reliquū: nec rōne mēſure extriſece: vl̄ cuiuſ
libet alterius extriſeci: qꝛ ds̄ poſſet facere ꝙ eēt ſolū motꝰ
ṗmi mobilis: ⁊ illū poſſ; iterrūpere ⁊ iterato reparare: ⁊ eēt
veꝝ dicere ꝙ celū eēt realr̄ bis motū: nō ꝑ nūerationē ali
cuius menſure extriſece: qꝛ nulla eēt: nec ꝓꝑ numerationē
ſubiecti vl̄ ſpacij aut mouentis. ḡ ꝑ nūerationē motus vel
duratōis: qꝺ idē eſt. ⁋ Itē eundē motū poſſe reparari vel
ſimplr̄ ē poſſe vl̄ ſimplr̄ ipoſſe. ſi poſſe ſimplr̄: ḡ erit poſſe v̓tu
te nāe. Probatio. qꝛ qn̄cūq; aliqs effectꝰ eſt ſimplr̄ poſſis: ⁊
cā eſt eq̄ potēs nūc ⁊ priꝰ: ex tali cā pt̄ idē effectus produci
nūc ſicut priꝰ. ſi ergo reparatio eiuſdē motꝰ ſit effectus ſim
pliciter poſſis. ḡ cā nālis q̄ ṗmo facit ⁊ eo corrupto remanet
eque potēs ſicut priꝰ: poſſet illū motū eūdē ſm̄ nūeꝝ repa
rare. hoc āt eſt falſū. relinqt̄ ḡ ꝙ reparatio eiuſdē motꝰ ſm̄
nūeꝝ ē effectꝰ ſimplr̄ impoſſis. talis āt effectus ſubterfugit
oēm cā;. ḡ ꝑ nullā v̓tutē pōt motꝰ idē nūero repari. ⁋ Itē
ſi motꝰ poſſet idē nūero reparari: eodē mō poſſ; ⁊ tp̄s: ⁊ ſic
dies q̄ ṗterijt poſſet ſtatī reparari: ⁊ n̄ ſolū ſemel ſ; ſemꝑ: ⁊
ita totꝰ decurſus tp̄is eſto ꝙ durar; ī infinitū: nō eēt realr̄
niſi vnꝰ dies: imo vna breuiſſima hora vel breuiſſima ꝑs
vniꝰ hore. qꝛ idē argumētū pōt fieri de hora vl̄ de ꝑte hore
ſicut de tota die: q̄ oīa ſunt abſurda. q̄re ⁊c. ⁋ Ex 2ᵃ dr̄ia 2ᵃ rō
ſic arguit̄: l; idem ſubm̄ poſſit eſſe ſucceſſiue ſub oppoſitis
formis vel h̄itudinibus: ipoſſe tn̄ eſt ⁊ ↄtradictionē impli
cat: ꝙ oppoſitarū formarū ⁊ h̄itudinu; vna ſit alia: nec ſil̄r
nec ſucceſſiue. ſicut poſſe ē ꝙ eadē aqua ṗmo ſit calida ⁊ po
ſtea frigida. vel ꝙ idē homo ſedeat ⁊ poſtea ſtet. ſ; ipoſſe ē
ꝙ caliditas ſit frigiditas: vel ꝙ ſedere ſit ſtare. ſed ſi idem
ſucceſſiuū vel trāſiens poſſet reparari: ſeqret̄ ꝙ vna h̄itu
do eēt alia. ḡ impoſſe eſt ꝙ idē ſucceſſiuū vl̄ tranſiens repa
retur. minor ꝓbat̄. qꝛ ſicut dictū fuit: ſucceſſiua nō ſūt pro
prie res: ſ; h̄itudines rerum. ſicut motꝰ eēntialr̄ ē ſucceſſio
vel h̄itudo ſucceſſionis mobilis in loco: ⁊ ꝑ eandē rōnem
ꝑtes motus ſunt eēntialiter ꝑtes ſucceſſiōis. partes āt ſuc
ceſſiōis ſunt priꝰ ⁊ poſterius vel potius prioritas ⁊ poſterio
ritas: ita ꝙ quādo dicit̄ ꝙ vna pars motus eſt prior: ⁊ alia
poſterior: nō eſt predicatio denoīatiua alicuiꝰ habitudinis
addite ad partes motus: ſed eſt eēntialis: qꝛ partes motus
ſunt eēntialr̄ habitudo ipa ṗoritatis ⁊ poſterioritatis exn̄
tie mobilis ſm̄ alia; ⁊ aliā partē in loco: ſicut motus ē eēn
tialiter ſucceſſio eius ꝑ totū locū. ſi ergo ꝑs motꝰ q̄ ṗterijt

poſſet eadem numero reparari tunc hītudo prioritatis ef-
ficeret̃ hitudo poſterioritatꝭ qḋ ē ĩpoſ́e vt dcm̄ fuit. Pꝫ ḡ ꝙ
ſucceſſiua vt tp̄s ⁊ motꝰ nō pñt eadē nūero repari. ¶ Sꝫ
ſubſtinēdo rōnes primas pōt dici ꝙ Iſtātia ad primā rōnē
nō ualet: qꝛ ille motꝰ nō ē vnus cuiꝰ ptes non copulant̃ ad
aliquem vnū cōem terminū: cū iſta ſit diffinitio cōtinui:
ſꝫ motus ſm nãꝫ iterrupti pp hoc ſolū ptes nō copulātur
ad vnū: qꝛ ē iterruptꝰ: nec ē alia rō. ḡ ſi motꝰ q fuit añ heri ⁊
ſi heri: repet̃ hodie pp ĩterruptionē diei heſterne nulla ps
hodierni cū pte añ heſterni copulabit̃ ad terminū cōem.
ḡ ĩpoſ́e ē ꝙ iſti duo motꝰ ſint vnū quoꝝ oēs ptes adiuicē
ſūt diſcōtinuate. ¶ Ad iſtātiā ſecūde rōnis poſſet dici ꝙ
nō ē ſiĺe: qꝛ nō ē ꝯrietas ĩter duas ptes eiuſdē motus ſic in-
ter albū ⁊ nigrū: cū ille due ſint motus vnꝰ nūero ⁊ ſpē: iſte
āt due forme nūero ⁊ ſpē differētes: nec eēntiales ptes ali
cuius vnius nūero. Et ſiĺr duo accñtia pmanētia eē ſiĺ plꝰ
repugnat q̄ꝫ duo ſucceſſiua ĩ eodē ſubo: qꝛ illa nullo alio di
ſtinguūt̃ niſi ſubo: lꝫ āt nō ſolū ſubo ſed tpe ⁊ termio. 5° phi
ſicorū. Sꝫ ſm veritatē nō valet: qꝛ p̄ma ps motus puta ab
a. in. b. ⁊ ſecūda a. b. i. c. ꝯriant̃: qꝛ moueri ad aliqd ⁊ ab ali-
quo ꝯdicūt: vñ ꝯdictio maior eſſet idē mobile ſiĺ moueri
ad. a. ⁊ ab. a. q̄ꝫ eē albū ⁊ nigrū: ⁊ tñ p̄mū cōtingeret ſi durā
te ſecūda pte motꝰ: reformaret̃ p̄ma. Similr̃ q̄uis illḋ ſit
verū: tñ ſi durāte ſecūda pte motꝰ p̄ª repararet̃: nō eēt tp̄s
quo diſtinguerent̃: qꝛ eēnt ſiĺ tpe. Si āt termio diſtiguerē
tur: tunc ſeq̄ret̃ ꝙ ſimul ⁊ ſemel terminꝰ participaret̃ ma-
gis ⁊ minus: qḋ eſt ĩpoſ́e. Poſſent etiā ĩpugnari alique rati
ones coꝝ: qꝛ ad ſuā rōnē ĩpimet bene inſtāt nec ſoluūt ad ĩ
ſtātiā: ſed ꝯ arguūt adducētes nouā rōnē ad ꝯnem: ⁊ pōt ĩ
ſtantia ſic cōformari. Plus enĩ vr̃ aliqd de nouo pducere
qḋ nūq̄ꝫ hūit eē q̄ꝫ illud qḋ aliqḋ eē hūit illo pdito reparar̃:
Si ḡ plus ē aliquid corruptum reparare q̄ꝫ extñs ne corrū-
patur cōſeruare: ſiĺr maius eſt illud qḋ nūq̄ꝫ fuit pducere
q̄ꝫ pductū cōſeruare: ſꝫ motū q nūq̄ꝫ fuit deus de nouo po
tuit pducere. ḡ multo magis pductū ne flueret ⁊ deſine
ret conſeruare: ꝯñs eſt falſū. ergo ⁊ antecedēs. Et ſic ratio
bene concludit ꝙ motus non pōt poſtq̄ꝫ fuit reparari: ita
concludit ꝙ anteq̄ꝫ fuit non potuit produci. Propter qḋ
eſt dicendum ꝙ maior eſt vera ex parte agentis: quia non
eſt minoris virtutis producere ⁊ reparare q̄ꝫ productum
conſeruare: ſed ex parte effectus ſūt aliqui qbus repugnat
conſeruari eodem modo nunc ⁊ prius ſicut ſucceſſiua: non
autem produci: ⁊ ideo poſſunt produci ad eſſendum non
autem cōſeruari in eſſendo. Item talibus repugnat repa
rari ĩ idēptitate numerali: qꝛ cū ſit facilius eſſe puo tēpore
q̄ꝫ multo: ⁊ oē in ſe indiuiſum ſit fortius diuiſo: illud quod
non poteſt niſi ſemel ſumi dum eſt in ſuo eſſe cum ſuis par
tibus. multo minus alias: ⁊ ſi nō poſt motus ſic eſſe in iſto
die vnus vt pars prior ſit poſterior multo minꝰ per dies
diuiſus. ¶ Ad ſecundam rōnem pōt inſtari: qꝛ ex ſola nu-
meratione habitionis vel habitudinis poteſt dici aliquid
bis hitū ſine hoc ꝙ hñs vel hitum ſit multiplicatum: ſicut
corpus xp̄i humanū fuit ĩ reſurrectiōe bis aiatū vel viuū
ſine binario corporū ⁊ aiarū ex ſola hitudine coꝝ adiuicē
multiplicata: ita ⁊ ĩ ꝓpoſito. ¶ Itē ſi vltia ſpera moueret̃
nihil eſſet ibi hñs niſi celū: nec hitū niſi motꝰ: nec vbi: nec
aliquis terminus: ⁊ tñ ſic diceret̃ bis motus ſi eius motus
interrūperetur ſicut alia corpora que mouentur ad vbi: ⁊
locum. Rō. 3ª tangetur in ſequenti queſtione. ¶ Quarta
bene concludit niſi ꝙ eſt petitio principij: qꝛ cuꝫ continui-
tas ſit tota cauſa vnitatis ĩ omni ſucceſſiuo ⁊ motu ⁊ tem
pore: nullus dicerēt tēpꝰ poſſe reparari qui negaret de mo
tu. Sed ſi dicatur ꝙ poſt diem iudicij erit vna dies nihil
ad propoſitum: quia loquimur de die que eſt motus celi:
tunc autem non erit. Sed aliquis diceret ꝙ nullum eſt
eſt ĩconueniens ſi ſit idē dies nūero heri ⁊ hodie. ſicut non
eſt inconueniens ſi eſt idē aſinus germani ſuſcitatꝰ ⁊ mor
tuus: ⁊ oculus perditus ⁊ reſtitutus. ¶ Ad quintum vide
tur ꝙ ſupponat multa falſa in prologo ſuo. Primo ꝙ res
permanentes ſunt res proprie ⁊ ſimpliciter dicte: quia hoc
eſt ꝯtra eum: qꝛ relatio eſt res permaneus: que tamen eſt
habitudo: ⁊ per ꝯſequens nō res ꝓprie ⁊ ſimpliciter ſm eū
⁊ ſꝫ cū ſequētia ſex predicamēta ñ ſunt res ſꝫ hitudies q̄ꝝ
tamen ſitus: habitus: ⁊ vbi poſſunt habere eſſe permanēs:
quod eſt ꝯtra ſuam diſtinctiouem. Scḋo: qꝛ cū motus ſit
actus entis in potentia: ⁊ ex actu ⁊ potentia proprie dictis
ſit compoſitio ꝓprie ⁊ vera. videtur ꝙ omnis motus cum
ſuo mobili faciat compōnem veram. Nec obſtat quod di
cit ꝙ non veniat ad aliqd circa ſubiectū. qꝛ verū eſt de mo
tu ad vbi niſi per accidens in mobili corporali quod p mo
tum calefit. motus autem ad formā per ſe variat aliqd cir
ca ſubiectum q̄tum ad accidentalia. ſed q̄tum ad ſubſtan
tiam nō niſi per accidens inquantuꝫ generatio ⁊ corruptio
ſunt termini alteratōis extriſeci. Tertio ꝙ cōtinuitas ſuc
ceſſiua que per eēntiam eſt motus nō eſt hitudo: ſicut nec
ꝯtinuitas manēs: vt linea: ſupficies: corpus: qꝛ ſiĺ iſte ſpēs
q̄titatis ponuntur in predicamentis. ⁊ ſicut diuiſibilitas
in ea que inſunt eſt ratio oīs q̄titatis: ita ꝯtinuitas oīs q̄ti
tatis ꝯtinue tā pmanētis q̄ꝫ ſucceſſiue. dr̃ia āt diuiſiua ali-
cuiꝰ p̄dicamēti nō videt̃ eē ſpēs alterius: cum p̄dicamēta
ſint impermixta. vñ cum ꝯtinuitas et prioritas ſint dr̃iē
q̄titatis: qꝛ p̄ma diuidit ꝯtra diſcretā. ſcḋa ꝯ permanentē:
videt̃ ꝙ iſta nō ſint eēntialr̃ hitudines q̄ ſūt ḋ gnē rōnis.
¶ Tertij adducūt tres alias rōnes q̄ etiā vidētur ſolubiles 3ª rō
ꝙ idem nūero ſucceſſiuo nō pōt reparari. Primo: qꝛ ſicut
ꝯtinuitas eſt de rōne linee: ſic de rōne tēporis. ſed deus nō
poteſt facere ꝙ linea diſcōtinua ſit vna: qꝛ cū nūerꝰ cauſet̃
ex diuiſiōe ꝯtinui: ꝯtradictio eſt ꝙ ſit ꝯtinuū actu diuiſum
⁊ nō ſit ibi nūerus. ⁊ ſic eēt vnū ⁊ nō vnū: ſꝫ multa. ḡ ſiĺr ex
quo eſt motꝰ ĩterruptꝰ nō ē vnꝰ. ¶ Sꝫ ꝯ iſtā rōnē ē: qꝛ ſic
ḋs nō p̄t facere ꝙ due linee ſiĺ exñtes actu diuiſe ſint vna:
ſic ēt ñ p̄t facere ꝙ duo motus ſiĺ exñtes diſcōtinuati ſint
vnus: nec de hoc eſt qḋ. ſed ſic p̄t facere ꝙ linea ānihilata
eadē repararet̃ ⁊ hēbit eādē nūero ꝯtinuitatē quā p̄us: nō
obſtāte diſcōtinuitate tp̄is q̄ fuit media: ſic ⁊ motū q fuit
cū ſua ꝯtinuitate reparabit: nō obſtāte ꝙ ſua ꝯtinuitas fue
rit iterrupta: ſic ⁊ ꝯtinuitas linee fuit ānnihilata. ¶ 2ª rō
eſt: ꝙ ḋs nō p̄t facere ſpēm generis alicuiꝰ ſiĺ cū ſpēbus op 2ª rō
poſitis. ſic nō poſſet facere aliqḋ aīal qḋ ſiĺ eēt rōnale ⁊ ir-
rōnale. aut colorē ſiĺ albū ⁊ nigrū lꝫ de forte q fuit aīal rō-
nale poſſet facere irrōnale: aut de nigro albū. tñ nō poſſet
facere ꝙ eēt vnū idē nūero totalr̃: qḋ priꝰ fuit rōnale ⁊ nūc
eſt irrōnale. ſed pñs p̄teritū ⁊ futuꝝ ſunt dr̃ie p ſe ⁊ eēntia-
les in motu ⁊ tpe. ergo nō p̄t facere de p̄terito pñs: vt ſci-
licet quod eſt preteritum ideꝫ numero ſit preſens. ſed iſta
ratio non videtur valere ſi motus eſt aliqua alia res a tem
pore. qꝛ lꝫ ñ poſſit fieri ḋ preterito pñs: ſic nec ḋ albedine ni
gredo. ſi tamen hoc eſt verum: tamen ſicut ſubiectum
quod eſt album fit nigrum: ſic videtur ꝙ motus qui erat
ſubiectum tēporis p̄teriti fiat ſubiectuꝫ tēporis pñtis vel
futuri: imo plus vr̃ ꝙ de vno ꝯrio fiat aliud formalr̃: qꝛ ñ
ē maior ĩcōpoſſibilitas ĩter ꝯria ꝓpe dcā: puta: albedinē et
nigredinē: q̄ꝫ ĩter formas ſubales diſtictas p dr̃ias oppoſi-
tas: puta. aiatū ⁊ ĩaiatū. ſꝫ ḋs p̄t ſubito facere de trūco viui
lū: ⁊ de nō vino vinū: ⁊ eꝯ. ḡ de albedine nigredinē. ſꝫ ibi eſt
ſubm cōe qḋ remanet: ⁊ forma cedit forme: nō vna fit alia. 3ª rō
ideo ⁊c. ¶ 3ª rō eſt: qꝛ ꝯdictio ē ꝙ idē ſibiꝑ̄i ſuccedat. cuꝫ
aūt poſteriꝰ ſuccedat p̄ori facere ḋ motu p̄terito pñtē ē fa-
cere ꝙ vnum ⁊ idē ⁊ ſm idē ſit priꝰ ⁊ poſterius ⁊ ſibiꝑi ſuc
cedat: imo ꝙ ſit ⁊ nō ſit: qꝛ qḋ p̄terijt nō ē: ⁊ quod ē nō pre
terijt. Sed hic forte diceretur ꝙ deus nō poſſet facere ꝙ
preteritum ſit preteritum. ſed idipſum quod eſt preterituꝫ
poſſet reſumere: vt ⁊ fuerit preteritum ⁊ nihilominus ſit
pñs ⁊ futuꝝ. Si. n. ḋs celū dū mouetur ānihilaret ⁊ poſtea

pararet nihil ꝓhibet vt vr̃ ꝙ cū eadē nūero latione q̄ pꝰ
mouebat̃ ipm repararet. iō ⁊c. Et iō vr̃ ſtādū in rationibꝰ
prime opinionis ⁊ communis.

Quantum ad 2ᵐ arti. p̄ncipalē ḋ pmanētibꝰ. p̄ po-
net̃ opīo ꝓbabilis cū ſuis motiuis. 2°
ponētur rñſiōes coꝝ ad rōnes factas in p̄nᵒ. ⁊ 3ᵒ ĩquiret̃ ḋ
his. ¶ Dñt ḡ qdā ꝙ ſalua reuerētia poᵉ diuie cui ſubeſt oē
poſ́e: vr̃ ꝙ nullū pmanēs corruptū p̄t idē nūero repari: qḋ
rō p̄t pbari ſex rōnibꝰ. Prio ſic. Nō plus p̄t ḋs agēs p volun
tatē q̄ꝫ ſi ageret ex neceſſitate nãe. ſꝫ ſi ageret ex neceſſita-
te nãe ñ poſſꝫ eādē rē nūero corruptā reparare. ḡ nec agēs
p volūtatē. maior pꝫ. qꝛ poſſe reſpicit potētiā. Eādē. n. po-
tētiā ſuppōimꝰ ĩ ḋo ſi agerꝫ ex neceſſitate nãe quā hꝫ agēs
p volūtatē. volūtas āt nō addit nec auget potētiā: imo qc-
qd p̄t p̄t p ſolā potētiā: ſꝫ p volūtatē hꝫ ꝙ potētia ſm for-
mā volūtatꝭ exeat ĩ actū. vñ p volūtatē nō hꝫ niſi liberta-
tē vtēdi poᵉ: quā nō hr̄et ſi ageret ex nec̃itate nãe. vñ phi
q poſuerūt deū agere ex nec̃itate nãe: poſuerūt ĩ eo tātā po
tētiā: ſicut nos ponimꝰ. ſ. infinitā. minor declarat̃: qꝛ ſi deꝰ
ageret ex nec̃itate nãe lꝫ ageret p potētiaꝫ ĩfinitā: agerꝫ tñ
mō aliquoꝝ agētiū nãliū. ꝓpter qḋ lꝫ poſſet pducere pfe
ctiorē effectū q̄ꝫ alia: nō poſſet tñ reparare corruptū: ſic nec
alia. Et ꝯfirmat̃: qꝛ p̄r ĩ diuis gnāt filiū ex neceſſitate nãe.
⁊ ab oībꝰ ꝯcedit̃: ꝙ ſi gnātio diuina ĩterrūperet̃ ⁊ iteraret̃
ꝙ eēt gnātio alia ⁊ aliꝰ filiꝰ. ⁊ ſi h̄ eēt ĩ deo reſpcū diuiorū
fortiori rōne eēt ĩ eo re ſpcū creaturaꝝ. ¶ 2ª talis ē. agens
rō nãle nō pōt repare idē ſm nūeruꝫ. ḡ nec deꝰ. añs ſupponit̃
ex p̄cedēti qōne. Probatio ꝯñtie. qꝛ ſi agēs nãle non poſſit
reparare idē ſm nūerū ⁊ ḋs poſſit: hoc erit vĺ pp dr̃iaꝫ vtu
tis agētis: vĺ pp differētē modū agēdi. Ex pte. n. termi ñ p̄t
eē dr̃ia: cū ponat̃ idē terminꝰ reſpcū vtriuſq; agētis ⁊ acti-
onis. nō ꝓpter differētē modū agēdi. vt pote: qꝛ ḋs agat ſi-
ne motu ⁊ mutatōe: nã vo nō. qꝛ ĩ repatōe rei q̄ ad formaꝫ
corruptā a quocūq̄ꝫ fiat ē va mutatio. qꝛ ſubm ſe hꝫ aliter
nūc q̄ꝫ priꝰ. ſ. mã recipiēs formā q̄ fuit pꝰ ſpoliata. vñ ſi lu-
mine corrupto ḋs repararet ipm: eēt va mutatio ſicut ſi ſol
repararet ipꝫ. Itē ꝙ ſi aliqd rei remaneat idē nūero magꝭ
videt̃ facere ad h̄: ꝙ illḋ cuiꝰ erat ps poſſit redire idē nūe-
ro q̄ꝫ ſi nihil remaneret. qꝛ plus ē reparare vtrāq; ptem q̄ꝫ
alterā tm̄. ſꝫ ĩ motu ⁊ mutatōe rei corrupte aliqd remanet:
ſcꝫ mã vĺ ſubm. ĩ ānullatōe āt āgeli nihil remanet. ḡ facilꝰ
vr̃ eē ꝙ res corrupta repet̃ p motū ⁊ mutationē: q̄ꝫ res āni
hilata p creationē vĺ recreationē. ḡ modus agēdi p motuꝫ
⁊ mutationē nō impedit agēs nãle pluſq̄ꝫ diuinū: qn poſſit
idē nūero repare. Itē nec pp differētē vtutē agētis. vt po-
te: qꝛ ḋs agit ĩfinita vtute: agēs vo nãle finita. qꝛ effcūs fini
tus q ſm ſpēm ſuā p̄t pduci a vtute finita: nūq̄ꝫ exigit ĩfi-
nitatē vtutis ĩ cã ſua: niſi pp modū q̄ pducit̃. puta: ſi pdu-
cat̃ p creationē vĺ alio mō q creature non ꝯpetit. ſꝫ oīs for-
ma nãĺ ĩ rebꝰ gñabilibꝰ ⁊ corruptibilibꝰ excepta aīa rōna-
li ē qdā effcūs finitꝰ q ſꝫ ſpēꝫ ſuā p̄t pduci ⁊ pducit̃ a vir-
tute finita. ḡ nūq̄ꝫ req̄rit̃ ĩ pducēte vtutē ĩfinitā: niſi pdu
cat̃ p creationē: vĺ tali mō q creature nō ꝯpetat. ſꝫ eiꝰ pdu
ctio ĩ ſcḋa pductōe ēt ſi fiat a deo ē p verā mutationeꝫ: ſic
ſi fieret a creatura vt ſtatĩ dictū ē. ḡ reparatio rei corrupte
nō nec̃io req̄rit vtutē ĩfinitā. Dr̃ia igit̃ vtutis ĩfinite ĩ agen
te ñ p̄t eē cã q̄re ḋs poſſit repare idē nūero: nō āt nã. Quid
ḡ ē ĩ cã: q̄re nã ñ poſſit: abſq; dubio vr̃ eē illḋ qḋ tāgit phs
2. de gñatōe. ſ. ꝙ idē manēs idē: ſp natū ē facere idē. ad h̄
āt ꝙ agēs faciat idē nūero: oꝫ ꝙ maneat idē ĩ ſe q̄ ad vtutē
⁊ idē ĩ hitudie ad paſſū vĺ pductū q̄ ad actōeꝫ: cū āt actio
nãe iterrūpit̃ nō manet eadē hitudo agētis ad paſſū vĺ p-
ductū: nec eadē hitudo reparari p̄t: vt pꝰ ꝓbatū ē. ⁊ iō ñ p̄t
repari idē: vt pꝰ pbatū ē. ⁊ iō ñ p̄t reparari idē pductū ſm
nūe ex iſtḋ ēt iuenit̃ ĩ deo p ꝯpatōeꝫ ad ea quoꝝ ſuba de
p̄it ĩ toto vĺ ĩ pte. qꝛ actio dei ĩ creaturā ĩterrūpit̃. ⁊ iō ñ ma
net eadē hitudo dei agētis ad creaturā p p̄ma rei pductio
ne ⁊ eiꝰ reparatōe. ⁊ hec rō cōis ē ad ea q̄ ſūt ſucceſſiua ⁊ p-
manētia. ¶ 3ª rō talis ē. idē locus acq̄rit̃ plūbus motibꝰ lo 3ª rō
calibꝰ. ſꝫ eadē forma ſm nãm nō acq̄rit̃ plibꝰ actōibꝰ: ⁊ cã
ē qꝛ motꝰ nō terminat̃ ad locū vt ſit ſꝫ vt mobile ſit in lo-
co. ⁊ iō nō oꝫ locū variari ſm ſe variato motu ad locū. ſed
opōꝫ ⁊ variari nãlr̃ formā variata actōe p quā forma acq
rit̃. Ex hoc p̄t ſic argui. ſi eadē forma nūero ſit ĩ mã plibus
actiouibꝰ: oꝫ ꝙ vtraq; actio vel ſaltē altera termiet̃ ad for
mā: nō vt ſit ſimplr̃: ſꝫ vt ſit ĩ mã vel ſubo. ⁊ pp h̄ ad eādeꝫ
formā terminat̃ gñatiō hoīs ⁊ eiꝰ reſurrectio. qꝛ vĺ vtraqꝫ
actio vel ſaltē altera terminat̃ ad aīaꝫ: nō vt ſit ſimplr̃: ſꝫ vt
ſit ĩ mã: ſꝫ ĩ hīs q̄ꝝ ſuba ḋpit: vtraqꝫ actio. ſ. pductōis ⁊ repa
tōis terminat̃ ad formā: vt ſit: ⁊ nō ſolū vt ſit ĩ hoc. ſ. in mã
vel ſubo. ḡ ĩpoſ́e ē ꝙ he due actōes termiēt̃ ad eādē for
mā. ¶ 4ª rō talis ē. qꝛ ſi ḋs crearet āgelū ⁊ poſtea ānihila- 4ª rō
ret ⁊ deide repararet: veꝝ eēt dr̃e ꝙ angelus fuit bis realr̃
nō nūeratōe agētis. puta dei q vnus ē: nec cuiuſcūqꝫ extrin
ſeci ab āgelo. qꝛ ſi ḋs nihil feciſſꝫ niſi āgelū quē ānihilatuꝫ
poſtea reparaſſꝫ: adhuc eēt veꝝ dr̃e ꝙ āgelus bis fuiſſꝫ qḋ
nō poſſꝫ vificari niſi nūeratōe āgeli vĺ duratōe eiꝰ: qḋ idē
ē. ¶ Pōt āt addi 5ª rō q̄ fuit tacta ĩ p̄cedēti arti. ſ. ꝙ eādē 5ª rō
formā. puta: idē lumē reparari: aut ē poſ́e ſimplr̃ aut ĩpoſ́e
ſimplr̃: ⁊ deducat̃ vt p̄us vr̃. ḡ ꝙ ea quoꝝ ſuba depit ĩ toto
vel ĩ pte: nō pñt eadē nūero reparari: ſiue ſint ſucceſſiua ſi-
ue pmanētia. ⁊ hoc expſſe dicit frater Tho. vt dñt 4. li. di.
44. arti. 2. ĩ ſolōne tertij argumēti: qḋ fuit tale. vnus hō ñ
ē plā aialia. ergo ſi nō ē idē aīal nō eſt idē hō nūero. ſꝫ vbi
nō eſt idē ſenſus nō ē idē aīal: qꝛ aīal diffinit̃ p ſenſū p̄muꝫ:
ſcꝫ tactū. ſenſus āt nō manet ĩ aīa ſepata. ḡ nō p̄t idē nūero
reſumi. Ad qḋ rñdet ꝙ illa rō ꝯcludit oprie ꝯ illos q ponūt
aīam ſenſitiuā: ⁊ rōnalem diuerſas ĩ hoīe. qꝛ ſꝫ hoc aīa ſen
ſitiua eſſet ĩ hoīe corruptibilis: ſicut in alijs animalibꝰ. vn
de in reſurrectione non eſſet eadem anima ſenſitiua. nec
idem aīal: nec idē homo. Si auteꝫ ponamus. ꝙ ſm ſubam
eadē anima ſit rōnal̃ ⁊ ſenſitiua: nĺlas ex hoc anguſtias pa
tiemur: qꝛ aīal diffinitur per ſenſū q ē aīa ſenſitiua: ſic p for
mā eēntialē: lꝫ per ſenſuꝫ q ē potētia cognoſcat̃ eius diffini
tio. aīa aūt ſenſitiua q̄tū ad eēntiā manet ſicut ⁊ rōnalis:
cū ſit idē. Hec ſūt vba eiꝰ: ex qbus clare patet ꝙ ĩtētio eius
eſt: ꝙ ea quoꝝ ſubſtātia ĩ aliquo deperit non pñt eadē ſm
nūerū reparari. Idē dicit ĩ eodē. 4. di. 12. arti. 2. q. 4. in cor
pore ſolōnis. ⁊ in vltima parte. q. 77. arti. 5. idē per oīa dic.
Hec aūt pars fuit opꝰ eiꝰ vltimū ⁊ finale: vt apparet ex eiꝰ
cōpletōe. ¶ Sextā rōnem alibi addūt: qꝛ multiplicato eo 6ª rō
a quo p ſe ⁊ totalr̃ depēdet effectꝰ: mĺtiplicat̃ effectꝰ. ſꝫ p
ductū depēdet a pductōe: ergo ĩpoſ́e ē eē vnū pductuꝫ et
duas pductōes. ¶ Deide 2° iſti rñdēt ad rōnes ĩ oppoᵐ ſu
periꝰ tactas. ¶ Ad p̄ᵐ dḋꝫ ꝙ cuilibꝫ rei repugnat eē nūc et
pꝰ cū meᵃ ĩterruptōe ſue entitatis lꝫ pmanētibꝰ ñ repugnet Solo
eē nunc ⁊ pꝰ abſqꝫ ĩterruptōe ſue entitatis. fieri āt nūc ⁊ pꝰ nes rō
reſpicit eē nūc ⁊ pꝰ: nō abſolute: ſꝫ cū ĩterruptōe entitatis: nuꝫ in
qḋ enĩ fit: priꝰ non fuit ſm aliqḋ tp̄s. ⁊ iō repugnat eidē rei prinᵒ
ꝙ fiat prius ⁊ poſtea. ¶ Ad 2ᵐ dḋm ꝙ ſpēs angeli poſſꝫ re- ſcārū
parari abſqꝫ reparatione eiuſdeꝫ indiuidui. Et qḋ dr̃ ꝙ in
vna ſpē angeli non p̄t eē niſi vnū ſuppoſitū vel vnū indiui
duū: poteſt dici ꝙ imo. vel p̄t dici ꝙ in vna ſpē non poſſūt
ſimul eſſe plures angeli: poſſunt tam̄ eſſe ſucceſſiue. ¶ Ad
3ᵐ dicunt ꝙ non eſt ſimile de eē in tempore ⁊ eſſe in loco:
qꝛ eſſe in tempore vt nunc large accipimus eſt ſolum ſm
coexiſtentiam. ſ. ꝙ res eſt dum tempus eſt: ſiue mēſuretur
tempore ſiue non. ⁊ ideo tempori vel parti temporis nihil
poteſt deeſſe niſi amittendo ſuum eſſe: quo amiſſo res non
poteſt eadem reparari. ſemp autem amittitur niſi ſemper
res ſit: qꝛ tempus ſemp eſt. eſſe autem in loco non eſt eē qñ
locus eſt. ſed eſt habere aliquam habitudinem ad locum
vĺ commenſurationem quod eſt idem qḋ eſſe in loco loca
liter: vel ſm alium ordinem: vt eſt de corpore xp̄i: qḋ ē ſub

boſtia ſacramẽti: ꝓut in precedẽtibus terminatũ eſt: Cuȝ
igitur corpus abſq3 amiſſione ꝓprij eẽ poſſit cõmenſurari
alicui loco ⁊ babere aliquã babitudinẽ ad locũ diſtantem
abſq3 ſili bitudine ad mediũ.iõ idem corpus poteſt eſſe in
4ᵉ ſolo locis diſtãtibus abſq3 boc ꝙ ſit in loco medio. ¶ Ad 4m
dicũt ꝙ lȝ annibilato mũdo: nũc deus idẽ eſſet i ſe qui pri
us: nõ tñ baberet eãdem bitudinẽ extriſecã ad res creatas
quã babuit añq3 mũdus fieret. qꝛ ⁊ ſi tũc nibil erat ſicut et
nunc: nibil eſſet ãnibilato mũdo. ⁊ in boc videaꝶ eẽ eadem
babitudo nũc ⁊ priꝰ: tam nõ eſt eadẽ ꝑpter iterruptõeȝ me
diã: i q̃.ſ. ds res creauit ⁊ creatas ↄſeruauit. Itẽ nõ ꝓbat ꝙ
ſicut añ creationẽ mũdi nibil fecit manẽte illa bitudie: ita
ãnibilato mũdo nũc nibil faceret manente eadẽ bitudine:
qd nõ eſt ad ꝓpoſitũ eorũ: ſȝ ad oppoſitũ. Si aũt itelligaꝶ
ꝙ eadẽ bitudo eẽt extriſeca i reparãdo nũc q̃ fuit i creãdo
5ᵉ ſolo negãdũ eſt ꝑpter iterruptionem. ¶ Ad 5m de auctoritate
aug. dicũt ꝙ mã ꝭm ſe nullã bȝ actualẽ vnitatẽ nec plurali
tatẽ: ſicut de ſe nullã bȝ actualẽ entitatẽ. ⁊ iõ mã de ſe non
põt dici eẽ vna cũ alia mã vl' diuerſa ab ea: ſȝ oẽm vnitatẽ
⁊ pluralitatẽ quã bȝ a forma: vt magis ifra patebit. Et ideo
ſi ãnullata eẽt mã bois ⁊ deus ipſã repararet: ipa ꝭm ſe nõ
põt dici eadẽ cũ precedente: nec tñ poſſet dici alia rõne for
me cui vniret. qꝛ eidẽ aie ꝭm nũez vniret mã reparata ⁊
6ᵉ ſolo illa q̃ priꝰ fuit. ¶ Ad 6m dõm: ꝙ ſi ꝓpria paſſio nõ differt
realr a ſubo: tũc ſubm ſucceſſiue nũq3 ſub diuerſis erit pro
prijs paſſiõibus. qꝛ ſi repararet idẽ ſubm ꝭm nũeruȝ. puta:
idẽ bõ: reparabiꝶ eadẽ paſſio. Si vº paſſio differat realr a
ſubo ⁊ maxime re abſoluta: tũc paſſio corrupta nõ poterit
reparari eadẽ ꝭm nũerũ: ſed alia. nec eſt iconueniẽs ꝙ idẽ
ſubm viciſſim ſit ſub diuerſis paſſiõibꝰ ſolo nũero drñtibꝰ.
Solo maxie virtute diuina: vt i boc caſu. ¶ Ingrendo ãt d iſtis
rõnuȝ videꝶ pmo ꝙ rõnes eoꝝ ſint ſolubiles. Uñ ad primũ dõm
opi. pre ꝙ maior ẽ va. ſ. deũ nõ plus poſſe ꝑꝑ boc ꝙ agit libere q3 ſi
miſſe i ageret neceſſario: q3uis aliqui dicãt ꝙ minus. qꝛ ſi ageret
media neceſſario ꝓduxiſſet mundũ ab eterno: ſi tamẽ eẽt ꝓduci
te bilis: imo niſi ab eterno ꝓduxiſſet nunq3 ꝓduxiſſet: qꝛ idẽ
pᵉ ſolo manens idem ⁊c. ſed ſi libere non potuit vt dicunt. ſed mi
nor eſt falſa. ¶ Ad ꝓbationem dicendum: ꝙ lȝ deus age
ret tunc ſicut creature quo ad modum: non tamen quo ad
virtutem: qꝛ poſſet ꝓducere angelum ⁊ celum ꝙ nulla cre
atura poteſt: etiã ſi de neceſſitate ageret: ita ⁊ ſi de neceſſita
te ageret: non ſeqꝛtur ꝙ non poſſet idẽ numero reparare ꝑ
boc ꝙ creatura non poteſt. ¶ Ad illud de filio dõm ẽ per
interemptionẽ. qꝛ ſi per impoſſibile generatio diuina iter
rumperetur ⁊ rediret eſſet eadẽ numero ⁊ ideȝ filius: quia
vnũqdq3 agitur: ſicut aptum natum eſt agi. vnde illud qd
non eſt natũ eſſe niſi vnum numero non poteſt multipli
cari. ꝑpter qd ſi non maneret: prior generatio vel ſpiratio
rediret eadem: qꝛ boc nõ ſunt nata ibi multiplicari. Sic. n.
deus generat deum: ſicut perſona perſonam. Et autem ge
nitũ debeꝶ diſtigui a genitore: facit ibi numerũ perſone ge
nite ⁊ generantis: non autem dei geniti ⁊ gignentis. ſȝ ſunt
vnus deus genitꝰ ⁊ gignens: nõ vna ꝑſona: qꝛ ꝑſonalitas na
2ᵉ ſolo ta ẽ multiplr: nõ diuinitas. ¶ Ad 2m ↄcedẽda ẽ pma ps ꝓ
ceſſus. ſȝ ad ſcdam ẽ dõm: ꝙ ſicut aſinꝰ ꝓducibilis vtute fi
nita nõ pt creari niſi vtute ifinita: qꝛ iſte modus repugnat
vtuti finite. ſic dico ꝙ ꝓducere eũdẽ effectũ ſpẽ cũ priori
ñ repugnat. ſȝ ꝓducere eũdẽ nũero cũ corrupto repugnat
virtuti create. vnde ad illud quod tertio dicitur conceden
duȝ ꝙ diuerſa babitudo boc facit: quia quãuis babitudo
etiam realis non ſit per ſe principium actõis: tamen illa ẽ
cã ſine q̃ nõ actõis. qꝛ agẽs approximatũ agit. elõgatũ non
agit: cũ tñ eẽ ꝓpe ⁊ lõge ſint pure bitudines. vñ qꝛ oẽ crea
tũ realiter refertur ad ſuum paſſiũ. qꝛ potẽtia paſſiua re
fertur ad actiuam coordinatam: inde eſt ꝙ alr ſe babet qd
agit vel egit q3 anteq3 egiſſet: ꝑpter quod alium effectum
ꝓducit q3 prius: deus autẽ ſemper eodem modo ſe babẽs
realiter ſolum ſe babet diuerſimode ꝭȝ rationem ꝙ nibil
variat: alias ſi diuerſitas babitudinis impediret effectum
eſſe vnũ cum aĩa in reſurrectionẽ beat aliã bitudinẽ q3 tẽ
prius: qꝛ corrupto corpore cõſeruabatur ꝑ ſe a deo: nunc ãt
in corpore eẽt alia aĩa: ⁊ ꝑ ↄñs non fieret idem bõ. Et lȝ i B
ſit diſſimile: qꝛ ibi ẽ effectꝰ formalis B effectiuus: tñ illa ꝓ
poſitio. idem manẽs idẽ. ita tenet in cã formali ſicut in agẽ
te: ⁊ plus: qꝛ varietas ⁊ vnitas cauſe formalis multo ma
gis variat vel vnit effectuȝ: q3 illa q̃ ẽ cãe agẽtis. Et ĝ iſte
aſinus nõ generat eũdẽ aſinũ nũero quẽ ille ẽt ſi eadẽ eſſȝ
mã numero: põt reduci in diuerſitatẽ materialẽ gñantiũ.
Et aũt aſinus 2º generãs ẽt ſi eẽt eadem materia numero
nõ generat eundẽ quẽ priꝰ: ẽ qꝛ nõ eundeȝ bitudinẽ bȝ ad
mãȝ nunc quã ꝑus: qꝛ illa quam prius babuit corrupta eſt:
bec aũt noua eſt. Sicut ergo approximatus agit: nõ appro
ximatus non agit: ſic approximatus vna vice gñat vnũ: ap
proximatus alia vice generat alium. In deo ãt non ẽ dñs
approximatio niſi pura rõne: vñ nõ eſt ſimile. Alia cã dice
tur infra. di. ꝓxima. q. 2. ¶ Ad tertiam rõnem dicendum 3ᵉ
ẽ ꝑ interẽptionẽ: qꝛ diuerſe actiones productiue pñt eẽ ad
eundẽ terminum: ⁊ nõ ſolum ꝭm euȝ intenſio ⁊ remiſſio:
⁊ diuerſe itenſiones ⁊ remiſſiones pñt eẽ ad vnum termi
num realẽ q̃ ſũt ad boc nõ ꝙ terminus ſit: ſed ꝙ magis vl'
minus ſit: imo actiones q̃ ſunt ad boc ꝙ terminus ſit: qꝛ ꝙ
actio ⁊ motus drant a termĩo pȝ: qꝛ actio eſt in pdicamẽto
actionis: ⁊ motus i pdicamento q3titatis: termini aũt eoꝝ
ex: imo qñ eſt augumẽtũ vel decremẽtum cõtinuũ: ibi eſt
duplex q3titas drns ſpẽ. ſ. manẽs ⁊ fluens: vel manẽs ⁊ flu
xus. Alr non pñt eẽ diuerſi motus reales intenſio ⁊ remiſ
ſio: niſi terminus differret re: qꝛ q̃cũq3 vni ⁊ eidem ſunt ea
dem: inter ſe ſũt eadeȝ. ĝ motus intenſionis ⁊ remiſſionis
augmẽti ⁊ decremẽti pñt eẽ diuerſi: ſiue diuerſi diuerſita
te termini: ſiue diuerſitate tpoꝝ: qꝛ drñt ab ipis terminis.
Nõ ẽ aũt rõ q̃re motus vel actio ꝓductiua magis ſit ideȝ
cũ ſuo termino q3 de actione alteratiua. ĝ non oȝ ꝓducta
eẽ diſtincta ꝑꝑ diſtinctionẽ ꝓductionuȝ. Uñ aliqs dret ꝙ
qñ plura agentia concurrũt ad vnum effectũ ſunt ibi plu
res ꝓductiões ſiue actio ſit i agẽte ſiue i patiente ſi actio ẽ
eẽ ab boc: qꝛ tunc actiones ſunt ab bis. Et ſi dicaꝶ non eſt ſi
mile: qꝛ ibi ſi eẽnt plures actiões eẽt tñ vna paſſio: ſed qñ
bis produciꝶ res ibi ẽ duplex ꝓduci: nõ valet. qꝛ in gñatio
ne ⁊ reſurrectiõe ẽ duplex pati ⁊ recipe: qꝛ mã bis paſſa eſt
⁊ bis recipit formã. Põt ĝ aliquid pluries recipi ⁊ pluries
dari ... nõ corruptũ: ſed bene veruȝ eſt ꝙ non põt bis ꝓdu
ci niſi i. e corruptũ: ſed ſi ſemel eſt corruptũ poterit iterum
ꝓduci: nec oportebit diſtingui ꝓductuȝ pmo a ꝓducto ſe
cundo ꝑꝑ diſtinctionẽ ꝓductiõis: qꝛ ꝓductio differt re: vl'
ſaltẽ reali bitudine a producto. ¶ Ad 4m dicendũ ꝙ ange 4ᵉ
lus eẽt bis creatus non nũero creati vel creantis: ſed nũe
ro creatiõis: ſicut intenſũ ⁊ remiſſum eẽt bis motũ ẽt ſi in
mundo nibil aliud eẽt nũero motus: ⁊ bis paſſũ nũero paſ
ſionis: ⁊ non alterius. ¶ Ad 5m dicẽdũ ꝙ idẽ nũero repari 5ᵉ ſo
ẽ pole ſimplr ⁊ tñ eſt ipole nature: qꝛ q3uis natura agentis
⁊ ſubi ſint eque po⁴ ſicut prius ex quo ſequiꝶ ꝙ eq̃ pfectũ
effectũ pñt ſicut prius: non tñ ſe babẽt eodẽ modo nũerali
ter adinuicem ſicut prius: ſed ſolũ modo eodem ſpẽ: ⁊ iõ i
eundem effectum ſpẽ poſſunt non numero: lȝ aũt materia
ñ eodẽ mõ ſe bẽat ad deũ poſtq3 bũit formã q3 ꝑus: qñ eã
dẽ a deo recipiebat: ds tñ eodẽ mõ ſe bȝ ſẽꝑ ad oĩa. Et vlte
rius ds ex parte obiecti nullã bitudinem reqrit: vñ ſic ſine
ſubo põt ꝓducere effectũ: ſic ſine B ꝙ ſubm bẽat eãdẽ ba
bitudinẽ põt eũdẽ effectũ ipmere. ¶ Ad 6m dicẽdũ ꝙ mi
nor ẽ fla ſimplr: qꝛ effectꝰ dpẽdet ex actiõe ⁊ agẽte: que ſũt
duo diſtincta ſuppoſito: ex agente ⁊ patiente que ſimiliter
ſunt diſtincta: ⁊ ex agente vniuerſali ⁊ particulari: ⁊ ex

maſculo ⁊ femiua fetus: ⁊ tamẽ nõ oȝ multiplicari effcm.
Si dicaꝶ ꝙ inſtãtie currũt de illis quoꝝ qdlibȝ ꝑ ſe nõ eſt
cã ſufficiẽs ⁊ q̃ ſũt mediata. ſȝ ꝓductio ꝓducti ẽ id a q̃ de
pendet ꝓductũ imediate: ⁊ a quo ſolo ꝑfcẽ. qꝛ poſita ꝓdu
tione poniꝶ ꝓductũ oĩ alio circũſcripto. dõm ꝙ verum ẽ:
ſȝ ꝑpter boc poſitis duabus ꝓductiõibꝰ ſucceſſiue per q̃rũ
pmam ꝓductum fuit corruptum ante ſcdam: nõ oȝ ſcdam
ad aliõ ꝓductũ termiari. cũ. n. ꝓductio poſſit termiari ad
oẽ pole ꝓduci: ⁊ iſtd corruptũ ſit pole ꝓduci ſicut priꝰ: qꝛ ñ
eſt magis elõgatũ ab entitate ꝑ ãnulationẽ q3 añ creatõeȝ.
ĝ ſi añ erat pole ꝓduci: ⁊ nũc ẽ pole. ſȝ q3diu durat ꝓductũ
nõ ẽ pole ꝓduci diſticta ꝓductõe: nõ qꝛ diſtet ab entitate:
ſȝ qꝛ bȝ entitatẽ ꝓductã: ⁊ qd ꝓduciꝶ de nouo nõ ẽ añ q3 ꝓ
ducaꝶ. ¶ Deinde vꝶ ꝙ ſolões coꝝ ad pmas rões poſſint
ipediri. Nã ad pmã rõnẽ de eẽ ⁊ fieri ſolo data ñ valet: qꝛ
lȝ ſit petitio pncipij in rõne. qcũq3 eni negaret idẽ poſſe re
parari: diceret idẽ nõ poſſe eẽ nũc ⁊ ꝑus cũ iterruptõe ſicut
fieri nũc ⁊ priꝰ. tñ illd i quo ſe fũdãt falſũ ẽ. ſ. nõ poſſe fieri
niſi qd priꝰ ꝭm nullũ tps fuit: cꝰ ↄriũ drñt i eternitate. Qd. n.
aliqñ factũ eſt: aliqñ fiebat. ſi ãt nõ pt fieri niſi qd nõ ẽ aut
non ſic ẽ. ĝ qd nũq3 nõ fuit ⁊ nũq3 alr fuit: fieri nõ põt. ſi er
go angelus aut celũ ab eterno fuit nũq3: fuit qñ nõ eẽt aut
alr eẽt. ⁊ ſic fieri nõ potuit. Dõm ꝙ fieri de nouo bñ impor
tat qd dictũ ẽ. ſȝ fieri vl' ꝓduci abſolute nequaq3. vñ filius
ſemꝑ gñatur: qꝛ ſemꝑ accipit eẽ nõ aliud nec ꝑfectiꝰ: ſȝ idẽ
eq̃ ꝑfectũ. ⁊ ſilr angelus ⁊ celũ ↄtinue accipiẽdo eẽ: ↄtinue
a deo ꝓducũꝶ: ↄtinue dãte eis eẽ. ergo alicui repugnat fie
ri cui nõ repugnat eẽ: ſed neceſſe ẽ eẽ: vt deo. ſȝ cui cõuenit
eẽ ꝑ ꝓductionẽ: illi ita ↄuenit eẽ ſicut ꝓduci. ⁊ eↄ. igꝶ cum
nll'a ꝑmanẽtia repugnet eſſe plies: ita nec ꝓduci plies. ⁊ iõ
qd babebit eẽ pluries continue. bẽbit ꝓductionẽ vnã cõti
nuã. qd aũt bẽbit eẽ diſcõtinuatũ: bẽbit ꝓductionẽ diſcõti
nuatã. ⁊ ſicut ↄtinuata ꝓductio põt bñe vnũ eẽ ↄtinuatuȝ:
ſic diſcõtinuata ⁊ interrupta ꝓductio poterit babere vnũ
ꝓductum diſcõtinuatum ⁊ interruptum. ¶ Solo prima
ad ſcdm videbitur in ſcdo. ſȝ ſcda ſolutio nõ videꝶ valere.
qꝛ ſi impoſſibile ẽ eẽ angelos plures i eadẽ ſpẽ ſil' ita ⁊ ſuc
ceſſiue: qꝛ qd ẽ ipoſſibile ſimplr: ẽ impoſſibile abſolute: nõ
ꝓ boc ⁊ illo tẽpore. Nec obſtat ꝙ impole eſt eẽ duo ↄtra
ria ſimul i eodẽ. ſȝ poſſibile ẽ nõ ſimul. Et ſimiliter duo ac
cidẽtia ſimul per nãm: qꝛ boc nõ eſt impoſſibile ſimplr: ſed
ꝭm qd: rõne ſubiecti. ſ. ſimplr. n. poſſibile ẽ eẽ duo ↄtraria:
imo neceſſe ẽ ſi vnũ ↄtrariorum ẽ i nã ⁊ reliquũ. ⁊ ſimiliter
i multiplicabilibus nũero ſimplr poſſibile eſt eẽ illa ſimul
ſed ꝭm qd nõ: nã reſpectu eiuſdẽ ſubiecti nõ ẽ pole iſta illi
ſimul ineſſe. Sed i ꝓpoſito duo angeli non bñt eidẽ ſubie
cto ineſſe: nec ſibi repugnant vt ↄtraria. nec babent diſtin
gui ſubiecto vt accidẽtia. ĝ ſi ſimul eſſe non poſſunt: boc ñ
eſt niſi ꝑpter repugnãtiã nãe ſpẽi. ⁊ ſic nec ſimul nec ſucceſ
ſiue poſſũt eſſe plures ẽt diuina vtute. ſicut nec corpa cele
ſtia q̃ ſi poſſent i eadeȝ ſpẽ multiplicari cũ boc eſſet meliꝰ:
deus B feciſſet: lȝ iſtd vltimũ male ↄcludat: qꝛ deꝰ nõ vult
plus corporalia mltiplicare: q3uis ſilr videreꝶ ea magl mlꝶ
tiplicare melius eẽ. ¶ Ad 3m nõ valet rñſio: qꝛ veꝝ ẽ ꝙ di
uerſa bitudo realis bñ facit ad diuerſitatẽ effectꝰ: ſȝ nõ di
uerſa bitudo rõnis. Deus ãt q nõ referꝶ realr ad creaturã
poſt creationẽ ſicut nec añ: ꝑ boc ꝙ creauit non ſe bȝ alr q3
ante. vnde qꝛ idẽ eodẽ modo ſe babens agit idem ſi ne ẽio
agat vel poteſt agere idem ſi libere agat illud idem nũero
qd ꝓduxit quãdo creauit: poteſt ꝓducere recreãdo: qꝛ nõ
eſt diuerſitas ex parte dei vnq3: nec ex parte obiecti. qꝛ po
nitur annibilatũ ſicut prius fuit nibil. ex quo apparet q̃re
deus non poteſt ꝓducere ꝓductione diſtincta illud idem
quod ſemel ꝓduxit q3diu illud durat: qꝛ aliter ſe bȝ res qñ
eſt ⁊ qñ non eſt. nã quãdo ẽ repugnat ei ꝓduci ꝓductione
differente a ſua conſeruatione. qñ vero nõ eſt nõ ſibi repu
gnat: ſȝ ita nata ẽ ꝓduci poſtq3 ẽ ãnullata ſic añ: qꝛ ñ pt per
ãnulatõeȝ fieri minꝰ q3 nibil: erat ãt nibil anq3 crearet et
nibilominus erat producibilis. ĝ ⁊ nunc. ¶ Ad quartum
qd ponit 3m verũ ẽ ꝙ nõ eſt ſimile: ⁊ eſt bene verũ ꝙ corpꝰ
non poteſt fieri in diuerſis locis extremis ſine boc ꝙ tran
ſeat per medium vel imaginatum ſi ẽ vacuũ vel reale ſi ẽ
ſpatiũ: nec illd põt eẽ i inſtãti etiã in vacuo qcqd dicat plõs
ſed ꝑ annullationem ⁊ reparationẽ poſſet corpꝰ exñs rome
annullari ⁊ ideȝ numero reparari pariſius nõ tranſeundo
ꝑ mediũ: ſȝ iſtud nõ poſſet eẽ in iſtãti. Annullatio qdẽ ⁊ re
paratio fierẽt diuerſis iſtãtibꝰ i qbꝰ caderet tps medium.
Nõ. n. poſſet repari idẽ nũero illo tꝑe quo ãnullareꝶ: qꝛ ſil'
eẽt ⁊ non eẽt: ſicut ĝ corpꝰ ẽt localr poſſet eẽ ſucceſſiue i di
uerſis locis extremis: ſine B ꝙ medio tꝑe et i medio ſpa
tio ꝑ ãnullationeȝ ⁊ reꝑatione: inter q̃ tñ oporteret cadere
tps mediũ: ita ⁊ iterrupto eſſe rei ꝑ corruptioneȝ põt fieri
ꝙ res fuerit añ beri: ⁊ ñ beri: ſȝ ſit bodie. ¶ Ad 5m de augº
de mã non valet ſolo: qꝛ põt ãnullari mã ſub forma exñs
ipa forma retẽta. maxie ſi forma eſt ſubſiſtẽs vt aĩa rõnal'
Si ĝ põt repari ſub aĩa eadeȝ nũero q3uis a forma bẽat ꝙ
ſit eadẽ: tñ a forma nõ bȝ eẽntiã ſuã potẽtialẽ: ſua aũt eẽn
tia põlis ẽ q̃dã vera entitas: ⁊ ſic cũ ipa q̃ ꝑus fuit annulla
ta: nũc ſit verũ eẽs lȝ ipfectũ: ⁊ ſi boc ẽ a forma: B nõ ẽ effe
ctiue: ſed formalr: verũ ẽ dicere ꝙ i iſto boie perierat aliqd
qd idẽ nũero reꝑatum ẽ: ⁊ ſi mã q̃ facta ẽ nibil põt reparí:
multo magis forma corrupta q̃ ñ ẽ annullata: ſȝ i potentiã
materie reuerſa. Cõſiderãdũ ẽt ẽ ꝙ fũdamẽtũ ipoꝝ ita cõ
cludit de mã ſicut de forma: qꝛ qñ materia ãnullata reꝑaꝶ
ẽ va ꝓductio: ⁊ va creatio: ſiue repareꝶ ſub eadẽ forma nu
mero ſiue ſub alia: ⁊ tñ ꝭm eos erit idẽ ꝓductũ nũero: ſiue
ſub alia. ſiue ſub eadẽ forma numero reꝑeꝶ. ĝ põt eẽ vnuȝ
ꝓductũ cũ pluralitate ꝓductionũ. ¶ De 6º bñ oñdit ꝑ mi
raculũ eẽ poſſibile ſubm idẽ nũero manere paſſione ꝓpa
naturalr variata: q3uis ꝭm naturã ſit ipole. Sed vꝶ icõue
niẽs ꝙ in ſanctis reſurgẽtibꝰ nibil ſit idem nũero niſi aĩa ⁊
mã pꝰ: qꝛ ſi ꝑꝑ B ẽ eadẽ materia nũero: vt pmieꝶ i eo i q̃ me
ruit: cũ ꝑ plẽs potẽtias organicas meruit: deceret oẽs redire:
maxie cũ aureola meritũ illud reſpiciat: ⁊ cum dicat Iob.
Nõ ſolũ quẽ viſurus ſũ ego ipe: ⁊ nõ alius: qd ad ſubam re
ferꝶ: ſed ẽt i carne mea. caro aũt dixit ↄplexionẽ accñtalẽ: ⁊
oculi mei ↄſpecturi ſũt: q iportãt nõ ſolũ ſubaȝ: ſed potẽtiã
viſiuã: ⁊ ẽt diſpoſitionẽ organi: vꝶ abſurdũ ꝙ nõ ſit i eis ali
qua potẽtia ſẽſitiua eadẽ numero que prius. ¶ Et iõ vide
tur dicẽdũ ꝭm cõem opinionẽ ꝙ deus ꝑmanẽs ãnullatuȝ:
vel corruptũ põt idẽ nũero reparare: qꝛ nõ ꝓbibeꝶ ex par
te ãnullationis: cuȝ de nibilo oĩa fecerit ds: nec ex pte tpis
cuiꝰ iterruptio faciat diuerſitatẽ: qꝛ tps ẽ mẽſura extrinſe
ca: vel ipm ãnulatũ erat eui ternũ. ¶ Sed opponitur ↄ B:
pº: qꝛ motus ẽ idẽ re cũ ſuo termĩo: puta dealbatio cuȝ albe
dine. ſi ĝº albedo eadem numero põt reparari: ⁊ dealbatio.
¶ Quidã rñdẽt ꝙ ſũt vna forma: ſed alia ⁊ alia vnitas: ſi
cut ſi vna linea diuidaꝶ i duas: nibil eſt de eẽntia i duabꝰ
qd priꝰ ñ eẽt in vna: nec due ſunt longiores q3 vna ſola: qꝛ
duo pũcta q̃ ſũt addita ſi eẽnt ifinita nõ facerẽt aliqd maiꝰ:
⁊ tñ ſũt due q̃ prius erãt vna tm: ſic ⁊ i ꝓpoſito. Ex quo ali
q dicũt ꝙ nũerus eſt aliquid vltra ↄtinuũ: qꝛ nõ ẽ plus de
entitate: nec de dimẽſione q3 prius: ⁊ tñ eſt ibi plus de q3ti
tate diſcreta q3 prius: qꝛ eſt numerus: ⁊ plus de vnitate: q3
prius. B tñ dubitationẽ bȝ: qꝛ res ſe bȝ ad vnitatẽ ſicut ad
entitatem: nec pñt bñe aliã ⁊ aliã vnitatẽ q̃ bñt eandẽ enti
tatem vel altera vnitas eẽt nõ ens. Uñ põt dici ꝙ motus
materialiter qdẽ eſt idem cum termino: ſed formalr ⁊ rea
liter drꝶ: cũ ſit per ſe ſpẽs q3titatis. Ceſſat eni formalr motꝰ
bita perfectione forme: ſi aũt eẽt idẽ cum forma ſimul cor
rũpẽtur: nec vnius ꝑfectio eẽt deſtructio alterius. Quare
aũt ds poſſit magis reparare idẽ nũero q3 natura: ẽ qꝛ deꝰ

nõ pſupponit aliq̃ potẽtiã paſſiuam ex q̃ agat:natura autẽ
ſic nõ ſolũ potẽtiã q̃ ẽ materia pꝰ:ſ; ꝓximã q̃ ẽ per q̃titatẽ
⁊ q̃litatẽ:qꝛ nõ q̃libet fit ex quolibet:ſed determinatum
ex determinato:⁊ licet natura reſoluat vſq; ad materiam
primam:īducit tñ formam ſm exigentiã diſpoſitionũ pre
cedẽtium:ille aũt non ſunt eedẽ numero ī pᵃ gñatiõe ⁊ ſe
cũda. Uel põt dici ꝙ ſicut ds pñ eandẽ formã nũero quaꝫ
habet põt cõicare gñãdo ⁊ ſpirãdo:ſic poteſt in alio can-
dem nũero reparare. ſed naturale agens:ſicut nunq̃ com-
municat eãdẽ formã nũero ſed ſpẽ:ſic nec reparat:qꝛ agẽs
magis gnãt ſibi ſil'e vel nunq̃ q̃ alteri. nec ītẽdit aſſimi
lari patiẽs patiẽti eidẽ vel alteri. ſ; oẽ patiẽs ītendit aſſimi
lari ſibi:eſſet ãt maioꝛ vnitas patiẽtis ad patiẽs q̃ ad agẽs
ſi forma bis ꝓducta eẽt vna nũero:cũ ſemꝑ differat nũero
a forma ꝓducẽte. Sed hic ẽ īſtantia de nutritione in qua
nutritũ cõicat eandem formã nũero alīº. ſed hoc non eſt
ꝓducẽdo. in generatione etiã equiuoca agens plus aſſimi
lat ſua paſſa inter ſe q̃ ſibi. ❡ Ad id vero qd dictũ ẽ ꝙ foꝛ
ma coꝛrupta cedit in eandeꝫ potẽtiaꝫ nũero:veꝝ ẽ remotã
ſ; nõ ꝓximã. ❡ Ad argumẽtũ dđ; ꝙ nõ ẽ ſil'e d ſucceſſiuis
⁊ permanentibus vt dictũ eſt ī coꝛpoꝛe q̃onis. Qõ IIII.

Queritur q̃rto vtrũ reſurrectio moꝛ
tuoꝝ fiat ī inſtãti vl' ī tpe:
⁊ videt̃ ꝙ ī tpe. pmo ꝑ auctoꝛitatẽ btī aug.
.2. de ciui. di. c. 19. vbi dicit ꝙ mõtui trãſituri
ſũt ad īmoꝛtalitatẽ mira celeritate. ſed iſte
trãſitus erit ꝑ reſurrectionẽ. celeritas ãt nõ
eſt niſi ī tpe:ſicut ⁊ velocitas. ḡ reſurrectio
fiet ī tpe. Jtẽ pl'es actões īter ſe oꝛdinẽ hñtes nõ pñt eẽ ſil'.
ſed ī reſurrectõe erũt pl'es actões iter ſe oꝛdinem hñtes. ſ.
collectio pluͤꝝ:foꝛmatio coꝛpoꝝ: ⁊ aĩatio coꝝ. ḡ ñ poterit
eẽ ſil' ī eodẽ īſtãti. ❡ Jn cõtrariũ ẽ qd dicit apl's pᶜ ad Coꝛ.
.15. ꝙ moꝛtui reſurgẽt ī momẽto ⁊ in ictu oculi. ⁊ aug. dicit
ibi ſupra: ꝙ ī ipo tpis pũcto rapiẽtur obuiam xpo ī aera.
❡ Rº. hic ſũt tria vidẽda. pmo oñdet̃ ꝙ ſm vitatẽ reſurre
ctio cuiuſlibet ſit futura ī īſtãti. 2° īqret̃ de q̃buſdã inſtan
tijs circa hoc. 3° an reſurrectio oĩuꝫ ſit ī eodẽ inſtãti.

Quantum ad pmũ ẽ aduertẽdũ: ꝙ ſicut dicit Dam.
li. 4. c. vlti. reſurrectio ẽ eiꝰ qd cecidit ite
rata ſurrectio. ī moꝛte ãt ẽ triplex caſus. Cadit. n. cõpoſitũ
ꝑ ſeparationẽ aĩe a coꝛpoꝛe. cadit ẽt coꝛpꝰ ī q̃tũ ſoluit̃ ī ele
mẽta. cadit etiaꝫ mã in q̃tũ reſoluit̃ coꝛpus ꝑ h ꝙ diuidit̃
ī diuerſas ꝑtes:⁊ diſpergit̃. ⁊ id ī reſurrectõe opoꝛtebit eſſe
triplicẽ ſurrectõeꝫ. Pꝛima ẽ collectio ꝑtiũ ſeu pulueꝝ diſ
perſoꝝ. 2ª erit foꝛmatio coꝛpoꝝ. 3ª erit aĩatio coꝝ vl'eꝯ.
q̃tũ ad aĩatiõeꝫ ⁊ foꝛmatõeꝫ. Pꝛimũ iſtoꝝ fiet ꝑ angelos
⁊ ſucceſſiue. Qd fiet ꝑ ãgelos appꝫ Mat. 24. vbi dr̃. ꝙ xps
mittet angelos ſuos cũ tuba ⁊ voce magna ⁊ ꝯgregabunt
ellectos eiꝰ a q̃tuoꝛ vẽtis celi. ⁊ loq̃t̃ ibi d reſurrectõe. ⁊ h fi
et rõnabil'r:qꝛ coꝛꝑalia admĩſtrari debẽt ꝑ ſpũalia ī his ī q
hꝰ coꝝ oꝑatio pt adhiberi. Qd ãt fiat ſucceſſiue ⁊ ī tpe ꝓba
tur:qꝛ oĩs motꝰ localis cãtus a vtute:cãta ẽ ī tpe necĩo. ſed
collectio ꝑtiũ ſeu pulueꝝ ꝑ ãgelos fit ꝑ motũ localẽ ipoꝝ
pluͤꝝ ſeu ꝑtiũ. fit ẽt ꝑ vtutẽ creatã:qꝛ ꝑ vtutẽ ãgelicã. ḡ ⁊c.
De foꝛmatõe ãt ⁊ oꝛganizatõe ex pluribꝰ ñ pt dici ꝙ fiat
miſterio ãgeloꝝ:qꝛ ſic dcm̃ fuit ī. 2. li. Angelus ñ pt īmedi
ate ītroducere foꝛmã ī mã coꝛꝑali:ſ; ſolũ pt ꝯiũgere actiã
paſſiuis. ſ; ī reſurrectõe ãgelus ñ pt facere ꝯiũctõeꝫ aliq̃ꝝ
ex q̃ꝝ actõe poſſit coꝛpꝰ hũanũ oꝛganizari ⁊ foꝛmari. ḡ ad
foꝛmationẽ ⁊ oꝛganizationẽ coꝛᵐ ī reſurrectõe angeli nihil
penitꝰ faciẽt. mīoꝛ declarat̃:qꝛ foꝛmatio ⁊ oꝛganizatio hu
mani coꝛꝑis ꝑ actiua ⁊ paſſiua nãlia fit mediãtibꝰ determi
natis īſtrĩs ⁊ dtermiatꝫ medijs:puta mediãte ſemĩe ⁊ dter
miato loco:puta: ī mr̃ice ⁊ dtermiato mõ:qꝛ ſemẽ pmo eſt
molle poſtea durũ vt dr̃. 2. phy. quoꝝ nullũ ẽ ī reparatiõe
coꝛpoꝛuꝫ reſurgentium. q̃re ⁊c. Jtẽ q̃uis aliq̃ oꝛganizatio
humani coꝛpoꝛis pꝛecedat in naturali generatione homi
nis introductionem aĩe rõnalis:nõ tñ illa q̃ manet cũ aĩa
nũq̃ ẽ niſi cũ aĩa:ſed ſequitur ītroductionẽ aĩe ſaltẽ oꝛdĩe
nature:l; non oꝛdine tpis:qꝛ aĩa nunq̃ eſt niſi ī coꝛpoꝛe oꝛ
ganizato:ſed pꝛima oꝛganizatio coꝛpoꝛis nõ erit in reſurre
ctione:ſed tm̃ ſecunda:ergo illa oꝛdine nature ſequit̃ aĩatio
nem:q̃uis ſimul ſit tpe:erit ergo ab eodẽ a quo ⁊ aĩatio:ſ;
aĩatio non põt eſſe niſi a ſolo deo. ergo nec illa oꝛganizatio.
Erit ergo etiam in inſtãti:qꝛ oĩs ſucceſſio eſt ex reſiſtentia
paſſi ad agens. Qñ enim agens nihil reſiſtentie habet ad
paſſum:ſed eſt ſũme diſpoſitũ ad receptioneꝫ: tunc foꝛma
ī iſtanti introducitur:vt pꝫ de lumine in aere:ſed in creatu
ra nulla põt eẽ reſiſtentia ad deum:ſed eſt ſũma obiã vt ſi
at ī ea ⁊ ex ea quicq̃d deꝰ vult fieri. ergo oĩa talia fiũt ſubi
to ⁊ in inſtanti:niſi deus oꝛdine ſue ſapientie ꝓpter aliquã
cauſam velit talia fieri ſucceſſiue:qd nõ hꝫ locum in ꝓpo
ſito. ergo tam oꝛganizatio q̃ aĩatio fient ī reſurretione im
mediate a deo ⁊ ſubito nõ in tẽpoꝛe. ❡ Quãtũ ad ſecũdũ
pmo ponent̃ due inſtantie cões. 2° ponentur ſolutiones
quorũdaꝫ. Et 3° īpugnatio ſolutionum ab alijs. 4° ſolutio
aliquorum. ⁊ 5° inquiretur de illis.

Quantum ad 2ᵐ pmo ponentur due īſtantie cões.
2° ponentur ſol'ones quorũdã. ⁊ 3° impu
gnatio ſol'onũ ab alijs. ⁊ 4° ſol'o alioꝝ. ⁊ 5° īquiret̃ d illis.
❡ Quãtũ ad pꝛimũ arguit̃ ꝯ dicta dupl'r. ❡ Pꝛimo: qꝛ ī
poſ'e eſt motuꝫ localẽ fieri in inſtãti:ſed ſi oꝛganizatio coꝛ
poꝛũ ī reſurrectiõe ſubito fieret motus localis fieret ī inſtã
ti. ḡ iſta oꝛganizatio nõ fiet ſubito. Maioꝛ ſupponit̃: ſ; mi
noꝛ pꝛobatur:qꝛ pulueres ex q̃bꝰ foꝛmabit̃ coꝛpꝰ: vel erũt
minoꝛis quãtitatis:vel maioꝛis q̃ coꝛpꝰ foꝛmãduꝫ:aut eq̃
lis. Si maioꝛis q̃titatis ⁊ coꝛpus foꝛmet̃ ex eis ſubito ſeq̃
tur ꝙ aliquid de loco pulueꝝ remanebit vacuũ:aut ad illd
mouebit̃ aliqua ꝑs aeris circũſtãtis in īſtanti. vacuũ autẽ
nõ põt eſſe. ḡ iſte motus erit in inſtanti. Si aũt ſit minoꝛis
quãtitatis q̃ coꝛpus foꝛmãdũ idẽ ſeq̃t̃:qꝛ coꝛpus foꝛmatũ
ſubito occupabit maioꝛẽ locũ:ſed hoc nõ poterit eẽ niſi ſu
bito cedat ei aliq̃ ꝑs aeris circũſtãtis:ceſſio aũt illa non po
terit fieri ſubito. niſi qꝛ ꝑs illa aeris q̃ dr̃ cedere ſubito mo
uebitur de loco ſuo:⁊ ſic idẽ ꝙ pꝛiꝰ. Si aũt eq̃lis:idẽ ſeq̃t:
qꝛ oꝛganizatũ al'r mouebit̃ q̃ ꝑtes de q̃bꝰ foꝛmabitur:ſed
in foꝛmatiõe noua neceſſe ẽ eẽ nouũ oꝛdinẽ:⁊ nouã poſiti
onẽ partiũ. ſ. ſubi ſ; dextrũ ⁊ ſiniſtrũ:ante ⁊ retro. Si ergo
coꝛpꝰ foꝛmabit̃ ſubito:noua poſitio ꝑtiũ fiet ſubito:ſ; talis
nõ põt fieri niſi cum locali ceſſione coꝛpoꝛis circũſtãtis. ḡ
motꝰ localis eẽt ī iſtãti. ❡ 2° inſtat̃ ꝯ illud qd dictũ ẽ. ſ. ꝙ
aĩatio fiet ſubito ⁊ ī eodẽ iſtãti quo ⁊ oꝛganizatio:qꝛ aĩatõ
ẽ q̃dã mutatio:ſed termini mutationis qui ſunt habitus ⁊ ꝑ
uatio ſ; ph̃ʒ. 7. ⁊ 5. phy. non pñt eẽ ſimul tpe ī eodẽ ſubo. ḡ
aĩationẽ pceſſit tpe ī coꝛpoꝛe oꝛganizato qd ſubijcit̃ aĩe pꝛi
uatio actualis exiſtẽtie:⁊ ipiꝰ aĩe:⁊ ſic aĩatio coꝛpoꝛis:⁊ eiꝰ
oꝛganizatio ñ fuerũt ſil'. ❡ Quãtũ ad 2ᵐ ẽ ſciẽdum ꝙ ad
iſta rñdẽt q̃dã ſic dicẽtes ad pᵐ: ꝙ motꝰ localis põt diuina
vtute fieri ī iſtãti l; hoc non poſſit virtute nature: illa aũt
ceſſio q̃ local'r cedet pars aeris coꝛpoꝛi reſurgẽti fiet virtu
te diuina:nã ſicut coꝛpꝰ motũ ab aliquo expellit aliud de
loco ſuo ⁊ cogit ipꝫ moueri:⁊ tñ coꝛpꝰ expulſũ ꝓpe nõ mo
uet̃ a coꝛpoꝛe expellẽte:ſed a motoꝛe eiꝰ:ita in ꝓpoſito ds
foꝛmãs coꝛpꝰ maiꝰ q̃ ſint pulueres ex quibus foꝛmabitur
foꝛmãdo tale coꝛpꝰ expellet ꝑtes aeris circũſtãtis de locis
ſuis ī iſtãti. ❡ Ad 2ᵐ dñt ꝙ illa actio non erit mutatio: qꝛ
oĩs inductio foꝛme in paſſũ quam non pꝛecedit ipm paſſũ
tempoꝛe:non eſt mutatio:ſed eſt paſſio de genere paſſiõis.
Et ñ ſit mutatio pꝫ:qꝛ omnis mutatio vt dictũ ẽ ẽ iter ter
minos oppoſitos qui non cõpatiuntur ſe ī eodeꝫ ſubo pro
eodem inſtanti. ergo vbi ẽ vã mutatio oꝫ terminũ a quo
pexiſtere ī ſubo ante introductiõẽ termini ad quẽ:ſi ḡ ſb;
nõ pꝛeexiſtit nõ eẽt mutatio erit tñ paſſio ꝙ oĩs receptio
paſſio q̃dam ẽ. ❡ Quantũ ad 3ᵐ eſt ſciẽdũ ꝙ q̃dã īpugnãt
ꝓbabiliter has ſolutiones:qꝛ quod pꝛimo dicit̃ ꝙ motꝰ lo
calis poteſt fieri in inſtanti vtute diuina:nõ eſt verum: qꝛ
ſimile eſt d alteratiõe ꝑ quã foꝛma educit̃ de eẽ impfecto
ad eſſe perfectũ ꝑ medios gradus:⁊ de motu locali ꝑ queꝫ
mobile quacũq; virtute moueat̃ ꝑtranſit de extremo in
extremum per mediuꝫ. ſed talis alteratio non poteſt fieri
in inſtanti. ſed neceſſario ſit in tempoꝛe. ergo ⁊ omnis mo-
tus localis. maioꝛ patꝫ:qꝛ magis videtur ꝙ talis alteratio
poſſit fieri in inſtanti q̃ aliq̃s motus localis. videmꝰ eniꝫ
in genere alterationum ꝙ aliqua poteſt fieri in inſtanti ẽt
per naturam:vt illuminatio aeris. ſed nullum motum lo-
calem videmꝰ fieri ī iſtãti ẽt ꝑ naturaꝫ. ḡ q̃tũ ẽ ex gñe eoꝝ
magis repugnat motui locali fieri ī iſtãti q̃ alteratõi. ī ſpe
ciali ãt ponit̃ ſil'is cã vtrobiq;:qꝛ ponit̃ ꝙ ñ ſit ꝓceſſus ab
extremo ī extremũ niſi ꝑ mediũ. qꝛ ſi ñ ẽ poſ'e talẽ altera-
tionẽ eẽ ī iſtãti:īpoſ'e ẽ motũ aliquẽ localẽ fieri ī iſtãti: ⁊ h
fuit maioꝛ. mīoꝛ ſil'r ꝓbat̃:qꝛ ſi talis alteratio poſſꝫ fieri ī
īſtãti:ſeq̃ret̃ ꝙ ſubm alteratõis eẽt magis ⁊ minꝰ ꝑfectuꝫ
ſm eãdẽ foꝛmã vl' ſpẽm:qꝛ ī eodẽ iſtãti eẽt ſub foꝛma ſm
gradũ mediũ:⁊ ſm gradũ ꝑfectũ. iſtd ãt ẽ īpoſ'e:qꝛ tũc idẽ
poſſꝫ ſil' eẽ magis ⁊ minꝰ calidũ:⁊ magis ⁊ minꝰ albuꝫ: qd
ẽ impoſ'e:qꝛ magis ⁊ minꝰ hñt ꝯppoſitõeꝫ ⁊ icõpoſſibilitatẽ:cũ
poſſint eẽ termĩ motꝰ ſeu mutatõis. ❡ Jtẽ ſi motꝰ localis
poſſꝫ fieri ī inſtãti:ſeq̃ret̃ ꝙ mobile ſil' eẽt ī medio ⁊ ī ter
mino. Si. n. pꝰ eẽt ī medio q̃ ī termino iã nõ eẽt motꝰ ī in-
ſtãti:ſ; ī tpe:qꝛ pꝰ ⁊ poſterius duratõe neccĩo reqrũt tps. ſed
idẽ coꝛpꝰ ſil' eẽ ī diuerſis locis local'r ẽ īpoſ'e q̃cunq; vtute:
vt īferiꝰ patebit. ḡ īpoſ'e ẽ ꝙ mobile ſit ſil' ī medio ⁊ in ter
mĩo. ⁊ ꝑ ꝯñs ꝙ motꝰ localis fiat ī iſtãti. ❡ 2ᵃ ẽt rñſio ad ſe
cũdã iſtãtiã: vt dñt:nõ valꝫ:l;. n. poſſꝫ eẽ aliq̃ paſſio ſeu re
ceptio q̃ ñ ſit vã mutatio:tñ aĩatio q̃ erit ī reſurrectõe erit
vã mutatio:qꝛ ſubꝫ al'r ſe hẽbit tũc q̃ pꝰ. mã. n. ī q̃ recipiet̃
aĩa fuit pꝰ īmediate ſub foꝛma pulueꝝ. nõ. n. vt iſti imagi-
nãt̃ pcedet foꝛmatio coꝛpoꝛis nãl'r aĩatiõnẽ: imo aĩatio p
cedet nãl'r foꝛmatõeꝫ. Si. n. foꝛmatio coꝛꝑis pcederꝫ aĩa-
tõeꝫ:pcederet eã vt diſpõ mãe ī fieri ſolũ: vl' vt diſpõ meᵃ
ī eẽ. Nõ pt dici ꝙ pcedat vt diſpõ ſolũ ī fieri. qꝛ illa nõ ma
net cũ foꝛma. ſ; talis foꝛmatio vt iſti dñt ī eodẽ iſtãti ẽ cũ
aĩa. ḡ ſil' eẽt ⁊ nõ eẽt. Jtẽ ds ī agẽdo nõ īdiget diſpoſitione
ī fieri:qꝛ pt q̃ãlibꝫ foꝛmã ītroducere ī mãꝫ īmediate poſt
quãcũq; aliã. nõ. n. ẽ limitatꝰ ad agendũ ꝑ determĩata me
dia: ſic agẽtia nãlia. Cũ igr̃ aĩatio fiat vtute diuĩa:pꝫ ꝙ non
reqrit aliquã diſpõnem ī fieri pcedentẽ. Nec pt dici ꝙ foꝛ
matio coꝛꝑis ſit diſpoſitio ī eẽ ⁊ ꝙ pcedat aĩationẽ: qꝛ oĩs
diſpoſitio ī eẽ ſeq̃tur foꝛmã ſubãlẽ q̃ īmediate ꝑficit mãꝫ
⁊ pꝛiꝰ oꝛdĩe nãe: q̃ q̃cũq; alia ꝑfectio. ❡ Quãtũ ad 4ᵐ eſt
ſciẽdũ ꝙ iſti idẽ rñdẽt al'r ad pdictas iſtãtias. vñ dñt ad p
mã ꝙ ñ opꝫ ponere motũ localẽ fieri ī iſtãti:dato ꝙ oꝛga
nizatio fiat ī inſtãti. qꝛ cũ collectio pulueꝝ fiat pꝰ tpe mini
ſterio angeloꝝ: põt deꝰ facere ꝙ pulueres ex q̃bꝰ coꝛpoꝛa
foꝛmabũt̃ ſint eiuſdẽ q̃titatꝫ ⁊ figure cũ coꝛpoꝛibꝰ foꝛmã-
dis:⁊ tũc aeᵐ ñ hẽbit locũ:qꝛ coꝛpꝰ foꝛmatũ occupabit pci
ſe illũ locũ quẽ pulueres occupabãt. vl' dato ꝙ coꝛpus foꝛ
mãdũ ſit maioꝛis q̃titatis q̃ pulueres:pt dici ꝙ deꝰ pt an
nihilare partẽ aeris circũſtantis q̃tũ ſufficit ꝓ occupatõe
coꝛpoꝛis foꝛmãdi. ⁊ iſtd ẽ ꝯueniẽtiꝰ dicere q̃ ponere motũ
localẽ fieri in iſtanti:qꝛ illud ẽ poſ'e ſ; oẽs. motũ ãt localẽ
fieri ī iſtanti ẽ ſimpl'r īpoſſibile. ſil'r ſi coꝛpꝰ foꝛmãdũ ſit mi
noꝛis q̃titatis:meliꝰ eẽt ⁊ poſ'ius ꝙ locus ad modicũ tps
maneret vacuus q̃ ꝙ ꝑtes aeris vicini illuc moueant̃ in ī-
ſtãti. Deus enim poteſt facere vacuum:ꝓut vacuum dicit
vltimum continentis non habentis actu aliquod coꝛpus
contentũ:ſicut poſſet omnia annullare que ſunt infra celũ
celo remanẽte in ſua figura. Poſſet ẽt dici ſ; aliq̃s ꝙ rare
factio ⁊ condenſatio cũ ſint alterationes pñt fieri ī iſtanti
ad rarefactionẽ ãt ſeq̃t̃ maioꝛ q̃titas q̃ ſ; iſtos d nouo ge
neratur:⁊ ſic per cõdẽſationẽ ſequit̃ minoꝛ q̃ ſimiliter de
nouo generatur:⁊ ſic ꝑ ſolã rarefactionem aut cõdenſatio
nem põt occupare aer maioꝛẽ aut minoꝛẽ locuꝫ:⁊ ſic cede
re alteri vel implere locũ alterius:⁊ nõ per motuꝫ localẽ
❡ Ad ſecũdam iſtantiã pꝫ rñſio:qꝛ nõ ponũt ꝙ oꝛganiza
tio pcedat tpe vel natura aĩationem:ſed eꝯ°. aĩatio oꝛdĩe
nature pꝛecedit oꝛganizationẽ:⁊ ſubm eius ẽ ſola materia
q̃ pꝛius fuit ſub foꝛma puluerum ⁊ poſtea efficit̃ ſub aĩa: ⁊
ſic eſt ibi vera mutatio. ❡ Quãtũ ad 5ᵐ confitendo cũ ali
is ꝙ reſurrectio fiet in iſtãti quo ad oꝛganizatõeꝫ ⁊ aĩatio-
nẽ:nõ collectionem puluerũ. ſ; tpe ipercepitibili. Ad iſtã
tiam de oꝛganizatione dicẽdum ꝙ qñ coꝛpus ẽ maius foꝛ
mandum nõ oꝫ ponere ãnullationẽ:qñ minus nõ vacuuꝫ:
qꝛ iſta ſunt monſtra in natura:nec ꝑ rarefactionẽ vt ipe di
cit ꝙ illa põt fieri in inſtanti:cum ph̃s videat̃ velle ꝙ illa
ſemꝑ eſt cum motu locali vel ſui ſubiecti:vel continentis:
⁊ iterũ:qꝛ ſm iſtuꝫ alteratio ꝑ quã ſubm fit magis ⁊ minus
tale:non põt eſſe in inſtãti:ſed hꝰ eſt condenſatio ⁊ rarefa
ctio:qꝛ qñ de raro fit dẽſum:hoc eſt qꝛ fit minus rarum: ⁊
eꝯ° de denſo fit rarũ ꝑ h ꝙ fit minus dẽſum:qd eſt ꝑ itenſi
onem ⁊ remiſſionẽ:nõ ḡ eſt in natura rarefactionis ⁊ cõdẽ
ſatiõis ꝙ fiãt ſubito plus q̃ q̃cũq; alia alteratio:q̃uis ds
ſubito poſſit de denſiſſimo facere rariſſimuꝫ ſicut de albiſ
ſimo nigerrimũ. Põt igitur poni ꝙ iſtud ſit ꝑ gñationem
⁊ coꝛruptionẽ:qꝛ ſi coꝛpus foꝛmãdum ẽ maius coꝛpoꝛe ci
nerũ: tunc coꝛrumpuntur cineres: ⁊ tãtũ de aere quãtum
debet occupari ⁊ conuertẽtur oĩa in materiã humani coꝛ
poꝛis ī q̃ aĩa īfuſa gñabit̃ oꝛgãizatio ⁊ q̃titas debita ſbito.
ſi aũt ſit coꝛpus futurũ minus:tunc de cineribus tãtũ con
uertetur ī coꝛpꝰ hũanuꝫ q̃tũ eſt neceſſariũ:ſupfluũ aũt in
aerem cõuertet̃: ⁊ vtrũq; ꝑ gñationẽ ⁊ coꝛruptionẽ. Si vo
coꝛpus foꝛmãdũ ſit futurũ equale:nihilominꝰ ãgulariter
ꝑ ꝑpoſitionẽ alicubi erit maius:alicubi minus lateraliter:
⁊ ibi fiet partialiter:ſicut fieret total'r ſi ex oĩ parte eẽt ma
ius vel minus:vbi aũt equale ibi equal'r conuertẽtur cine
res:⁊ cõuerſio ⁊ gñatio:⁊ coꝛruptio ſic fient ꝙ coꝛrũpẽduꝫ
reſoluetur vſq; ad materiã pꝛimã:⁊ foꝛma ſubſtantialis ſi
bi vniet̃ ſi ẽ aĩa:vel cõicabit̃ ſi eſt illa aeris. foꝛme vo acci
dentales ī cõpoſito gñantur de poª cõpoſiti educte. ❡ Ad
ſecũdã aũt iſtantiam:qñ dicũt oꝛganizationẽ ſeq aĩationẽ
nõ ſolum ī eẽ:ſed ī fieri: vr̃ ꝯ ph̃m q dicit ꝙ actus actiuoꝝ
ſunt ī patiente ⁊ diſpoſito:⁊ qd dicit illã q̃ ẽ ī fieri nõ mane
re: dicẽdũ ꝙ etiã illa diſpoſitio q̃ ẽ cũ aĩa infunditur ⁊ ma
net illa ī eẽ ſequit̃ foꝛmã:⁊ in fieri ex parte agẽtis ſi ex ꝑte
mẽ eꝯ°:nihilominꝰ ⁊ ipe põt ſuſtineri:qꝛ cũ materia:ſit īdif
ferẽs ad oẽꝫ foꝛmã ex parte eius:nulla diſpoſitio reqrit̃ re
ſpectu cuiuſcũq; foꝛme:ſ; ſolũ ꝙ ſit nudata oĩ foꝛma:qꝛ ꝑ
cẽtiã ẽ diſpoſita ad oẽm foꝛmã:quã agẽs põt īducere:vñ
tota īdigẽtia ẽ ex parte agentis finiti.

Quantum ad 3ᵐ pncipale an reſurrectio oĩum coꝛ
poꝛũ ſit futura ī eodẽ iſtãti:dicũt quidã
ꝙ ñ:ſ; pꝛius reſurget illi q fuerũt moꝛtui q̃ illi q ī aduẽtu
xpi īuenientur viui:⁊ nihilominꝰ moꝛient̃ vt reſurgant:ſic
pꝛius dictũ fuit:⁊ hoc oꝫ ponere maxĩe ꝑꝑ auctoꝛitatẽ ſcri
pture cui cõcoꝛdãt ea q̃ dicta ſũt pꝛiꝰ. Dicit. n. apl's ad theſſa.
4. ꝙ moꝛtui q ī xpo ſũt reſurgent pmi:deide nos q viuimꝰ
q relinquimur ſiml' rapiemur cũ illis ī nubibꝰ obuiã xpo ī
aera. Ex quo pꝫ ꝙ qñ moꝛtui iã reſuſcitati obuiabũt xpo ī
aera tũc ſiml' rapiẽt̃ illi q viui īueniẽt̃:ſ; illi vt dcm̃ ẽ ī ipo
raptu moꝛiẽt̃. ⁊ deide reſuſcitabũt̃. ḡ poſteriꝰ reſuſcitabũ
tur q̃ pmi:qꝛ cum pꝛimis reſuſcitatis adhuc vixerũt vita
moꝛtali. Ad hoc ẽt cogũt vba auctoꝛitatis. Dr̃. n. ꝙ illi qui
pꝛius moꝛtui ſũt reſurgẽt pmi:h aũt nõ põt ītelligi de pmi
tate dignitatis:qꝛ ml'ti q ī aduẽtu xpi īueniẽt̃ viui erũt ma
ioꝛis meriti:⁊ maioꝛis dignitatis apd deũ q̃ aliq coꝝ q pꝰ
fuerũt moꝛtui:nec de pmitate nẽ:qꝛ inter īdiuidua eiuſdẽ

ſpēi non eſt oꝛdo nature: oꝫ ģ ꝙ intelligatur de p̄ximitate tēpoꝛis ſicut dictū ē ꝙ iā alijs reſuſcitatis illi q̄ i aduētu xp̄i ī uenient viui cum illis rapientur adhuc viuētes vita moꝛtali: ac deinde moꝛiētur: ⁊ poſtea reſuſcitabunṫ. Sꝫ ꝓbabilius vr̄ ꝙ imo oēs ſimul i ictu oculi ī nouiſſima tuba reſurgēt. ¶ Et ad p̄mū dicēdū ꝙ moꝛiētur in raptu: q2 rapti ⁊ parū i moꝛte detēti ⁊ ꝓpe illū raptū: qꝺ aūt ꝓpe ē nihil deeſſe vr̄. 2ᵒ phyſicorum. ¶ Et ad 2ᵐ dicendum ꝙ mortui q̄ in chriſto ſūt ideſt i fide formata chriſti mortui reſurgēt p̄mi p̄ximitate dignitatis. quia i reſurrectionē vite reſpectu malorū q̄ reſurgent i reſurrectionē iudicij: vñ dicit. mortui qui in xp̄o ſunt reſurgent p̄mi: deinde nos ſimul rapiemur ⁊c: non dicit. deinde nos moꝛiemur vel reſurgemus ſꝫ poſt reſurrectionē oēs rapiemur ⁊c. ¶ Ad argumenta in oppoſitum. Ad p̄mū dōm ꝙ celeritas illa de qua loqṫ beatus Aug. eſt intelligēda quo ad collectionē pulueꝝ que fiet miniſterio angeloꝛum in tēpoꝛe ſed breuiſſimo: vt oculṫ boīuꝫ merito ſit admirabiľ. vel ſi ītelligaṫ de oꝛganizatōe ⁊ animatione: tunc nomē celeritatis large accipiṫ: ꝓ eo ꝙ fit ſubito vel in inſtāti. ¶ Ad ſcōm dōm ꝙ plures actiōes quarū quelibet eſt inſtantanea: nec habent oppoſitū adinuicem: poſſunt eſſe in eodem inſtanti. tales autē erunt oꝛganizatio coꝛpoꝝ ⁊ animatio coꝝ ī reſurrectōe: collectio āt pulueꝝ fiet i tp̄e: ⁊ p̄cedet tā oꝛganizatōeꝫ q̄ʒ aīatiōem.

¶ De etate ⁊ ſtatura reſurgentiū. Di. XLIIII. a

Solent aūt nonnulli pcōtari ⁊ querere an in eadeꝫ etate ⁊ ſtatura coꝛpoꝛis oēs reſurrecturi ſint. Quidā putaueřt oēs reſurrecturos ſꝫ mēſuraꝫ etatis ⁊ ſtature xp̄i. Ideo q2 ap̄ľs ait. Donec occurram⁹ oēs in virū pfectū i mēſurā etatis plenitudis xp̄i. Sed his verbis nō eadē reſurgentib⁹ aſſignatur ſtatura: ſꝫ etas. Oēs enī i eadē etate reſurgēt: i q̄ xp̄s moꝛtuus ē ⁊ reſurrexit: cuiuſcūqꝫ etatis moꝛtui fuerint. Viꝝ āt poſuit: nō vt diſtigueret ſexū: ſꝫ vt ſignificaret pfectionē viriū: quā tūc hēbūt: ſꝫ nō oēs eādem ſtaturā coꝛpoꝛis obtinebūt. Vñ Aug⁹. Nō ait i menſurā coꝛpoꝛis vel ſtature: ſꝫ etatis: q2 vnuſqſqꝫ ſuā recipiet mēſurā coꝛpoꝛis: quā vel hūit in iuuentute ēt ſi ſenex obijt: vel fuerat hitur⁹ ſi añ eſt defūctus. Etas vero erit illa ad quā puenit xp̄s. ſ. iuuenilis vt circa. xxx. annos. trigita. n. duū ānoꝝ ⁊ triū mēſiū erat etas xp̄i ī q̄ moꝛtu⁹ eſt ⁊ reſurrexit. Nō ē āt fas dicere ꝙ i reſurrectiōe accedat coꝛpoꝛi magnitudo quaꝫ nec hūit hic: nec erat habituꝝ diu viuendo: nec maioꝛa coꝛpoꝛa rēdigēda ſūt ad modum dñici coꝛpoꝛis. Periret enī multū de illis coꝛporib⁹: cū nec pitur⁹ ſit capillus: vt ait dñs. Capillus d̄ capite veſtro nō peribit.

¶ Q2 reſurget qcqd fuit de ſubſtantia ⁊ natura coꝛpoꝛis ⁊ i eadē parte coꝛpoꝛis. b

n Non enim perit deo terrena materies de qua moꝛtaliū creaṫ caro: ſed in quēlibet puluerē cinerēue ſoluaṫ: i quoſlibꝫ alit⁹ auraſqꝫ diffugiat: ⁊ i q̄ʒcūqꝫ alioꝝ coꝛpoꝛū ſubſtātiā: vľ in ip̄a elemēta vertaṫ: i quoꝛūcūqꝫ aīaliū vel hoīuꝫ cibū carnēqꝫ muteṫ: illi aīa i pſicto tp̄is redit: que illā carnē p2imit⁹ vt hō fierꝫ: creſceret viueret: aīauit. Ip̄a ergo terrēa materies que diſcedēte aīa fit cadauer: nō ita reſurrectōe reparabiṫ vt ea q̄ dilabunṫ: ⁊ in alias atqꝫ alias reꝝ ſpēs vertunṫ: q̄ʒuis ad coꝛp⁹ redeāt: vñ dilapſa ſunt: ad eaſdē quoqꝫ coꝛpis ptes vbi fuerūt redire neċe ſit. Alioqn ſi capillis redit qꝺ tā crebra tōſura detraxit: ſi vnguib⁹ qꝺ totiēs dēpſit exectio: imoderata ⁊ idecēs cogitātib⁹ reſurrectionē carnis: ⁊ iō nō credētib⁹ occurrit īfirmitas. Sed quēadmodū ſi ſtatua cuiuſlibet ſolubilis metalli igne liqueſceret: vel ꝯtereret i puluerē vľ ꝯfūdereṫ i maſſaꝫ: ⁊ eā vellet artifex rurſuꝫ ex illi⁹ materia ⁊ quātitate reparare: nihil ītereſſet ad ei⁹ ītegritatē q̄ particula materie cui mēbꝛo ſtatue reddereṫ: dū tñ totū ex quo ꝯſtituta fuerat reſtituta reſūeret. ita d̄s mirabiľr atqꝫ īeffabiľr artifex d̄ toto quo caro nr̄a extiterat: eā mirabili celeritate reſtituet: nec aliqd attinebit ad ei⁹ reītegrationē: vtrū capilli ad capillos redeāt ⁊ vngues ad vngues: an qcqd eoꝝ pierat muteṫ i carnē ⁊ i ptes alias reuoceṫ: curāte artificis ꝓuidētia ne qd īdecēs fiat. Indecoꝝ qppe aliqd ibi nō erit: ſed quicquid futurū eſt hoc decebit: quia nec futurum eſt: ſi non decebit.

¶ Q2 ſci ſine oī defoꝛmitate reſurgent. c

b Hoc autē in coꝛpibus ſanctoꝝ ītelligēdū eſt: de quib⁹ ꝯſeq̄nter adiūgit. Reſurgēt ergo ſcōꝝ coꝛpa ſine vllo vicio: ſine vlla defoꝛmitate: ſicut ſine vlla coꝛruptione onere difficultate: i quib⁹ tāta facilitas q̄nta felicitas erit: ꝓpter qꝺ ⁊ ſp̄ualia dicta ſūt. cū pculdubio coꝛpoꝛa ſint futura nō ſpiritus. Ex his apparet ꝙ vna erit etas oīuꝫ reſurgentiū. ſ. iuuenilis: ſtatura vero diuerſa: ſcilicet quā quiſqꝫ hūerit i iuuenili etate: vel erat habiturus: ſi ante eſt defunctus. Nec de ſubſtātia qua hominis caro creatur aliquid peribit: ſꝫ oīum particularum ante diſperſarum collectione reintegrabitur naturalis ſubſtantia coꝛpoꝛis. Sanctoꝛumqꝫ coꝛpoꝛa ſine omni vicio fulgida ſicut ſol reſurgēt preciſis cūctis defoꝛmitatibus quas hic habuerunt.

¶ Si mali tunc habeant quas hic habuerūt defoꝛmitates. d

d De reꝓbis autē queri ſolet an cū defoꝛmitatibus hic habitis reſurgāt? Hoc āt Augu⁹. nō aſſerit: ſꝫ dubiū relinquit ita inquiēs. Quicūqꝫ ab illa pditiōis maſſa q̄ per adā facta eſt non liberanṫ p xp̄m: reſurgent qdē etiā ipſi vnuſqſqꝫ cū ſua carne: ſꝫ vt cū dyabolo ciuſqꝫ āgelis puniāṫ. vtrū vero ip̄i cū uicijs ⁊ defoꝛmitatib⁹ ſuoꝝ coꝛpoꝝ reſurgāt q̄cunqꝫ i eis geſtarūt ingrēdo laboꝛare qd op⁹ ē? Nō. n. fatigare nos d̄bꝫ icerta eoꝝ habitudo vľ pulchritudo: quoꝝ erit certa ⁊ ſempiterna damnatio. Ecce noň diffinit an tūc hēant defoꝛmitates: quas hic habuerunt reꝓboꝛum coꝛpoꝛa.

¶ Q2 nō cōſumenṫ coꝛpa q̄ tūc ardebunt. e

f Si vero q̄ritur de coꝛpoꝛib⁹ maloꝝ q̄uo i igne ardeāt ⁊ nō ꝯſumanṫ. Aūg. varijs exemplis aſtruit ⁊ ſempiternis ignib⁹ ea ardere ⁊ nō cōſumi illa cōbuſtiōe: ſicut aīus eius p̄ſentia coꝛp⁹ viuit ⁊ doloꝛē pati pōt ⁊ moꝛi non pōt. Hoc enīꝫ erit tunc in coꝛpoꝛibus damnatoꝛum: qꝺ nūc eſſe ſcimus in animis omniū.

¶ Si demones coꝛpoꝛali igne cremantur. f

q Queri ēt ſolet an demōes coꝛpali igne ardeāt: Ad qꝺ Aug. rñdēs ait. Cur nō dicam⁹ q̄ʒuis miris: veris tñ modis ēt ſp̄s icoꝛpoꝛeos poſſe pena coꝛpalis ignis affligi: ſi ſp̄s hoīuꝫ ēt ip̄i icoꝛpei ⁊ nūc potuerūt icludi coꝛpalib⁹ mēbꝛis: ⁊ tūc potuerūt coꝛpoꝝ ſuoꝛū vinculis iſolubiliter alligari. Gehēna illa q̄ ſtagnū ignis ⁊ ſulphuris dcā ē: coꝛpe⁹ ignis erit: ⁊ cruciabit dānatoꝝ coꝛpa hoīuꝫ vľ demonū. ſed ſolida hoīum: aerea demonū. Vnus. n. vtriſqꝫ ignis erit vt veritas ait. De quo igne ſi queriṫ: q̄lis vel vbi ſit: Aug. ſic rñdet. Ignis etern⁹ cuiuſmodi ſit ⁊ in qua mundi vel rerum parte futurus ſit: hominem ſcire arbitroꝛ neminem niſi foꝛte cui ſpiritus diuinus oſtendit.

¶ Si anime ſine coꝛpoꝛibus ſentiunt ignem coꝛpoꝛalem. g

c Cum aūt cōſtet aīas igne materiali i coꝛpoꝛib⁹ cruciādas: queri ſolet: an interiꝫ ante reſurrectionē coꝛpoꝝ aīe d̄functoꝝ reꝓboꝛū materiali igne cremenṫ. De hoc Julianus toletane eccľie ep̄s Gregoꝛij dcā ſecut⁹ ita ſcripſit. Si viuētis hoīs icoꝛpoꝛeus ſpiritus tenetur i coꝛpoꝛe: cur nō poſt moꝛtē etiā coꝛpoꝛeo igne teneatur? Teneri aūt p ignē ſp̄m dicimus vt in toꝛmentis ignis ſit: vidēdo atqꝫ ſentiendo. Q2 aūt nō ſolū vidēdo ſed etiā experiēdo aīa ignis toꝛmentū patiaṫ: ex euāgelio colligiṫ vbi veritatis voce diues moꝛtu⁹ diciṫ i iferno ſepultus: cui⁹ aīa ꝙ in igne teneaṫ iſinuat cū abraam depꝛecaṫ dicēs. Mitte lazarū vt itigat ex. di. ſui in a. vt re. lin. m. q2 cruci. i hac flā. Dū ergo peccatoꝛē diuitē damnatū i ignibus veritas phibet: qs ſapiēs reꝓboꝛū aīas teneri ignibus neget? Precipue cū humanā aīaꝫ coꝛpis ſimilitudinē hēre doceat Augu. ita inqēns. Profiteri aīam hēre poſſe ſimilitudinē coꝛpis: ⁊ coꝛpaliuꝫ oīo membꝛoꝝ quiſqs rēnuit: poteſt negare aīaꝫ eē que i ſomnis videt vľ ambulare ſe vel ſedere vľ huc atqꝫ illuc greſſu vel ēt volatu ferri. hoc ſine q̄dā ſimilitudīe coꝛpis ñ fit. Ꝓinde ſi hāc ſimilitudinē ēt apꝺ iferos gerit: nō coꝛpalē: ſꝫ coꝛpi ſimilē: ita ēt i locis videṫ eē non coꝛpalib⁹ ſꝫ coꝛpoꝛaliū ſimilibus ſiue i requie ſiue ī doloꝛib⁹. In Caſſiani etiam voluminibus legitur ꝙ non ſint ocioſe: neqꝫ nihil nō ſentiant: cū diues ille in iferno ſe flāma cruciari clamat. Vñ pꝛobaṫ aīas defunctoꝝ nō ſolū ſuis ſenſibus nō pꝛiuari ſed nec iſtis affectib⁹. ſ. ſpe: triſtitia: gaudio: ac metu carere: ⁊ ex his que ſibi in illo generali examine reſeruantur eas quidem iam icipere pꝛeguſtare.

¶ De aboꝛtiuis fetibus ⁊ monſtris. b

i Illud etiam inueſtigari opoꝛtet ſi aboꝛtiui fetus ⁊ monſtra reſurgent ⁊ qualia? De quo. Augu. ita ait. Occurrit de aboꝛtiuis fetibus queſtio qui iam nati ſunt in vteris matrum: ſed non ita vt iam poſſint renaſci. Si enim reſurrecturos eos dixerimus: De his qui iam foꝛmati ſunt tolerari poteſt vtcunque quod dicitur. Informes vero quis non pꝛoclinius perire arbitretur: ſicut ſemina que cōcepta ſimul non fuerunt. Scrupuloſe quidem inter doctoꝛes queri ac diſputari poteſt: quando incipit homo in vtero viuere: an ſit quedam vita occulta que nondum motibus uiuentis appareat? Negare enī vixiſſe puerperia que ideo membꝛatim execantur vt eijciantur ex vteris pꝛegnātium: ne matres etiam ſi moꝛtua ibi relinquantur occidant: impudētia nimia videtur. Ex quo autē incipit homo viuere ex illo vtiqꝫ iam moꝛi poteſt. moꝛtuus vero vbicunque illi potuit mors euenire quomodo ad reſurrectionem nō pertineat: reperire nequeo. Neque enim ⁊ mōſtra que naſcuntur ⁊ viuūnt quantumlibet cito moꝛiantur aut reſurrectura negabuntur: aut ita reſurrectura credenda ſunt: ſed potius coꝛrecta eoꝛum emendataque natura. Abſit enim vt illum bimembꝛem quem nuper natum in oꝛiente fratres fideliſſimi qui eum viderunt rettulerunt: ⁊ ſanctus Hierony. ſcriptum reliquit: ⁊ vnum hominem duplicem ac non potius duos: quod futurum erat: ſi gemini naſcerentur: reſurrecturos eſtimemus. Ita ⁊ cetera que nimia defoꝛmitate monſtra dicuntur: ad humane nature figuram i reſurrectione reuocabuntur.

Queſtio. I.

Circa .44. di. querūt̃ ſeptē. p^m de cō/ditōe reſurgētiū ĩ coĩ: q̃tuoꝛ de q̃/tuoꝛ de dotibus coꝛpoꝛis gl̃ificati. 6^m de pena dānatoꝝ quo ad aīas. 7^m q̃ ad coꝛpa.
¶ Quātū ad p^m q̃rit̃ vtꝝ ad hoc ꝙ idē q̃ hō nūero reſurgat: req̃rat̃ ꝙ coꝛp⁹ ei⁹ foꝛmet̃ ex eiſdē pulueribꝰ ĩ quos fuit reſolutū: vl' vt q̄dā q̃rūt: ſuppoſito ꝙ coꝛp⁹ petri ꝛ coꝛp⁹ pauli remanerēt poſt moꝛtē nō incinerata: ꝛ ĩ reſurrectōe aīa petri fieret in coꝛpoꝛe pauli: ꝛ aīa pauli in coꝛpe petri: vtꝝ eēt idē nūero petrus q̄ fuit pri⁹: ꝛ idē nūero paulus. Et arguit̃ ꝙ nō: q2 q̃ dn̄t ſm̄ mām dn̄t nūero vt hr̄. 5. meta. ſed ſcd̄a iſta ſuppo/ſitōe: petr⁹ poſt reſurrectionē differret a ſeipo añ reſurre/ctionē ſm̄ mām. g̃ nō eēt idē nūero. ¶ Itē idētitas toti⁹ de/pēdet ex idētitate partiū. ſ3 ſi aīa petri fieret ĩ coꝛpe pauli: cōpoſitū ex his nō hr̄et eaſdē partes eēntiales quas hēbat petrus añ reſurrectionē: q2 ſaltē nō hr̄et eandē mām. g̃ nō eēt idē ↄpo^m qḋ pri⁹. ¶ In ↄ̃riū ē: q2 qñ duo hn̄t eandē ha/bitudinē ad 3^m q̄cq̄d cauſatur ex cōiūctōe vni⁹ cū illo cā/tur ex cōiunctiōe alteri⁹ cū eodē. ſ3 coꝛp⁹ petri ꝛ coꝛp⁹ pau/li hn̄t oīno eandē hitudinē ad aīam petri: vt ꝓbabitur. g̃ ſi ex cōiūctōe illoꝝ vn⁹ illoꝝ cū aīa petri reſultat idē petr⁹ vt prius: vr̃ ꝙ ſilr̃ fiat ex cōiūctōe alteri⁹. Pꝛobatio mino/ris: q2 coꝛpus petri ꝛ coꝛpus pauli nō hn̄t aliquā hitudinē ad aīam vel q̃cūq3 aliā foꝛmā niſi mediāte reſolutōe ĩ ma/teriā p̄mā: q̃ ſcd̄a vtriuſq3 cū ſit pura po^a paſſiua nullū actū ſibi determinās: eq̄lr̃ ē ĩ potētia ad oēm foꝛmā: ꝛ ſic h3 eq̄/lē hitudinē. ¶ Rñ°. hic ſunt tria vidēda: p̄mo de reſurgētiū identitate quo ad ſubām. 2° de integritate quo ad quan/titatem. Tertio de confoꝛmitate vel foꝛmoſitate quo ad qualitatem.

Quantū ad p^m dn̄t oēs ꝙ erit idē nūero ſubal'r quo ad foꝛmā ꝛ mām. ſed ď hoc dubitat̃: ſuppo/ſito ꝙ ĩ hoīe ſit tm̄ vna foꝛma ſubalis: ſi aīa petri fieret in mā p̄ma q̃ fuit ĩ coꝛpe pauli: vtꝝ eēt idē petr⁹ q̄ fuit prius.
p° opi. ¶ Et dn̄t q̄dā ꝓbabiliter ꝙ cuiuſcūq3 māe vniat̃ ĩ reſurre/ctōe: ex quo eſt eadē foꝛma ſm̄ nūerū: p ↄ̃ñs erit idē petr⁹ ſm̄ nūerū: qḋ ꝓbat̃ dupl'r. Pꝛimo ex nā māe ſic: ſm̄ Ariſt. .7. meta. mā ſm̄ ſe nec ē q̄d nec q̃tū: nec q̄le nec aliud p̄di/camētoꝝ. nec tñ ē nihil nec negatio nec p̄uatio: ſ3 tñ ē pura po^a ſuſceptiua foꝛmaꝝ coꝛporaliū ꝛ p̄uationū. Et idē dicit btūs Aug. 12. ↄfeſſi. ꝙ mā nec ē coꝛp⁹ nec eſt foꝛma: nec ali/q̄d de ſe foꝛmatū: ꝛ ſic ē ꝓpe nihil: ꝛ tñ nō ē nihil: ſed tamē ē aliq̄d infoꝛme receptiuū oīum foꝛmaꝝ. Et cōmētatoꝛ ēt ĩ de ſuba oꝛbis dicit: ꝙ mā ſubat̃ p poſſe. ex quo p3 ꝙ ad in/triſecā nā3 māe nulla actualitas oīo ptinet: ſ3 pura potenti/alitas ad recipiēdū q̃cūq3 actualitatē ĩ mā po l'e3. Ex hoc ſic arguit̃. Qñ aliq̄d nullā diuerſitatē h3 ex ſe: ſ3 oēm quā h3 vl' hr̄e p̄t: trahit ex alio: nō ſolū effectiue ſ3 foꝛmal'r: tale d3 iudicari idē vl' diuerſū ex alio. ſ3 mā p̄ma ĩ ſe ꝛ ex ſe nul/lā h3 diuerſitatē ad aliā mām: ſ3 oēm quā h3 vl' hr̄e p̄t: tra/hit ex alio. ſ. ex foꝛma ſibi idita ꝛ ex dāte foꝛmā ex vno foꝛ/mal'r: ꝛ ex alio effectiē. g̃ mā d3 iudicari eadē vl' diuerſa ſo/lū ex foꝛma ſibi idita. exñte g̃ eadē foꝛma oīs mā ſibi vni/ta nūc ꝛ pri⁹ d3 iudicari eadē: ſi āt h ꝛ ↄpoſitū. maioꝛ de ſe manifeſta ē. mioꝛ ꝓbat̃ ex nā māe: q̃ eſt ꝙ mā ſit pura po/tētia: vt ſtatī dictū ē. q2 ex quo mā ē pura po^a de ſe non h3 aliqḋ eē: ſ3 ſolū poſſe eē. ſ3 totū ſuum eē ē a foꝛma: ꝛ p ↄ̃ñs idētitas ꝛ diuerſitas: cū ab eodē hēat qḋlibet eē ꝛ eē vnu3 in ſe ꝛ diuerſū ab alio. mā g̃ cū de ſe nullā hēat entitatē ſed ſolū potētiā ad entitatē: ex ſe nō h3 aliquā diuerſitatē: ſed ſolū potētiā ad diuerſitatē. Et hoc ē qḋ dic̃ cōmētatoꝛ ſup 2° meta. ꝙ ĩ fūdamēto nāe nihil ē diſtictu3: vocat āt fūda/mētū nāe mā3 p̄mā: ꝛ ſic p3 mioꝛ: ſeq̄t̃ g̃ ↄclō. ¶ 2° rō tal' eſt. Niſi tota vnitas māe ꝛ cōpoſiti eēt a foꝛma: tc̄ aīal qḋ nutrit̃ poſt ↄuerſionē alimēti: nō eēt ſimpl'r idē qḋ pri⁹ ēt q̃ ad eēntiā: ↄ̃ñs ē fl̃3. g̃ ꝛ añs. ↄ̃ñtis falſitas app3 p Damā. lib. 4. c. 5. vbi dicit. ꝙ panis ꝛ vinū ꝛ aq̄ ĩ coꝛp⁹ ꝛ ſanguinē comedētis trāſmutāt̃: nec tñ fit aliud coꝛp⁹ q̃ pri⁹. ꝛ idem videt̃ ſentire Ariſt. p̄ ď gnātōe. Eſt ēt ad hoc rō: q2 ſi al' eſt aliḋ eēntial'r p⁹ nutrimētū q̃ añ. aut eēt aliḋ ſ3 totū aut ſ3 p̄tē ſolū. Nō ſm̄ ſe totū: vt de ſe p3. tūc. n. ĩ oī nutritōe eſſet noua gnātio: qḋ eſt falſū: nec ſm̄ partē. q2 aut ſ3 foꝛmā aut ſm̄ mā3. nō ſm̄ foꝛmā. q2 vt dr̄ p̄mo de gnātiōe ĩ h dn̄t nu/tritio a gnātōe. q2 ĩ nutritōe nō accipit mā nouā foꝛmā q̃ p̄us nō fuit: ſ3 fit hoc ſolū ſub foꝛma q̃ p̄us extitit. ĩ gnātōe autē mā accipit nouā foꝛmā q̃ oīo nō fuit: nec ſm̄ mām: q2 aut ſm̄ totā aut ſm̄ p̄tē: nō ſm̄ totā: q2 mā aīalis p̄exiſtēs nō tota ſit' abyciť ꝛ alia tota noua īducit̃ vt de ſe p3: nec ſ3 p̄tē: q2 mā nō h3 ď ſe partē ꝛ partē ĩ eēntia ſua circūſcripta partialitate q̃titatiua: de q̃ nō loq̄mur. g̃ idē aīal penitus q̃ ad ſuba3 ĩ toto ꝛ p̄te ē añ nutritionē ꝛ poſt: ꝛ ſic p3 falſitas ↄ̃ñtis. Pꝛobatio ↄ̃ñtie: q2 p nutritionē foꝛma aīalis fit de nouo ĩ mā alimēti: q̃ ſi de ſe hr̄et aliquā vnitatē p̄ter illam quā h3 a foꝛma: tūc mā poſt nutritionē differret a mā ante nutritō3 ſic differt totū a p̄te. ꝛ p ↄ̃ñs eēt aliḋ al' ſaltē in p̄te. p3 g̃ ꝙ mā de ſe nullā h3 idētitatē aut diuerſitatē niſi qua3 h3 a foꝛma. ꝛ ſic manēte eadē foꝛma erit eadē mā vñcūq3 z^a veniat: ꝛ p ↄ̃ñs idē cōpo^m. ¶ Aly coīter dn̄t ꝙ ſi aīa petri ñ vniret̃ māe quā hic hūit: ſed illi quā paulus hūit: non eſſet idē hō nūero ſimpl'r: q2 variato vno de illis q̃ ſūt de neceſ/ſitate ad vnitatē ↄpoſiti variat̃ ↄpo^m: ſed ſic ē hic. g̃ ꝛc. ma/ioꝛ ab oīb⁹ ↄcedit̃. Pꝛobatio mioꝛis quo ad iſtā p̄tē ꝙ vni/tas ↄpoſiti depēdet nō ex ſola foꝛma: ſ3 ex foꝛma ſil' ꝛ mā. q2 ab illo h3 aliq̄d vnitatē a quo entitatē: ſ3 ↄpo^m h3 entita/tē eēntialē ñ a ſola foꝛ°: ſ3 a foꝛ^a ꝛ mā: al's tota ētitas ꝛ eēn^a hoīs eēt ĩ aīa ſepata. g̃ ꝛ vnitatē eēntialē. ¶ Itē ꝓbatio ꝙ mā ñ ſit vna vnitate ſue eēntie q̃ ē pō a foꝛ^a: q2 vnū ↄuerti/tur cū ente. vñ ſic̃ ĩ mā eſt triplex entitas: ſic ꝛ triplex vni/tas. Eſt. n. p̄mo mā pō q̃dā a ſolo deo effectiue ꝛ a nl'lo alio quocūq3. 2° participat a foꝛma eē actuale. 3° a q̃titate eē extenſū. Pꝛimo debet̃ vnitas potētialis ſubalis. 2° vnitas ſubalis eq̄lis. 3° vnitas accñtalis q̃ ē pn^m nūeri: mō iſta vl/tima nūerat̃ nūero q̃titatis: c⁹ effect⁹ ē foꝛmal': ita ꝙ illi q̄ dn̄t ꝙ ĩ augumēto tota q̃titas p̄exñs coꝛrūpit̃ ꝛ noua gnā/tur: nō pn̄t ſaluare ꝙ ſit idē q̃tū puer ꝛ ſenex: l3 ſit idē hō. Et ſilr̃ ſi in coꝛpe xp̄i viuo ꝛ moꝛtuo ꝛ reſuſcitato nō eēt ea/dem q̃titas nūero: nō eēt idem q̃tū nūero. ſed q̃tū ad 2^m eſt vnitas actualis ſubalis a foꝛma ſubali. vñ iſta eſt tota a foꝛma ſubali ꝛ ſola: ſicut p̄ma a foꝛma accidētali. 3^a ē vni/tas potētialis quā h3 a ſe nō ab alio foꝛmal'r: ſicut nec enti/tatē. vbi grā: ĩ gnāto ꝛ coꝛrupto eſt vna mā nūero nūeroſi/tate eēntiali poťi nō actuali nec accñtali. ¶ Hanc rōnem aly deducunt al'r dicētes ſic. Ab eodē h3 aliq̄d entitatem ꝛ vnitatē ĩ ſe ꝛ diſtinctionē ab alio. ſed mā h3 entitatē eēn/tialem: nō a foꝛma nec p foꝛmā: l3 non ſine foꝛma. g̃ habet vnitatē in ſe ꝛ diſtinctōem ab alio non a foꝛma nec per foꝛ/mam. non ergo materia h3 totam vnitatē ꝛ diſtinctionem a foꝛma: ſicut ſupponebat p̄orum ratio. Pꝛobatio mioꝛis tripliciter patet: q2 mā eſt ingenerabilis ꝛ incoꝛruptibilis: vt dicitur p̄mo phyſicoꝛum. ſed nulla entitas que ſit ĩ ma/teria per foꝛmam ꝛ a foꝛma eſt ingenerabilis ꝛ incoꝛrupti/bilis: cum p gñationem acq̄rat̃ ꝛ p coꝛruptionē amittitur. ergo ꝛc. ¶ Item realis compō eſt ad minus duoꝝ realiter differentium. ſed materia ꝛ foꝛma faciunt compoſitione3 eſſentialem vel realem vnitate3. ergo ſunt duo realiter di/ſtincta: qḋ non eſſet niſi materia ſm̄ ſe haberet aliquā rea/lem vnitatē preter illam qua3 habet a foꝛma. ¶ Itē ſub3 manet idē ſub vtroq3 termino trāſmutatōis. ſ3 mā ē ſub3 trāſmutatōis q̃ ē a foꝛma ĩ foꝛmā. g̃ eadē eſt materia ſub

diuerſis foꝛmis: qḋ nō poſſet eſſe ſi mā hēret totā vnitatē ſuā a foꝛma. ¶ Sʒ ad iſta r̄ndēt p̄mi dicētes ꝙ cū mā de ſe ſit ĩ pura potē^a ad eē ex tali entitate ↄpetit ei duplex di/ſtinctio: vna q̃ diſtīgnit̃ a puro nō ente p hoc ꝙ ipſa ē aliq̃ mō ens. alia q̃ diſtiguit̃ ab actu p hoc ꝙ ipſa ē potē^a: de q̃ duplici diſtictione ꝓcedit rō q̃ ꝓbat ꝙ mā hēt aliq̃ vnita/tē ꝛ entitatē ĩ ſe p quā ē igenita ꝛ icoꝛruptibilis: ꝛ alia a foꝛ/ma real'r ꝛ ſubm trāſmutatōis q̃ ē a foꝛma ĩ foꝛmā ꝛ ad h ſufficit entitas poſſibil' ſolū ꝛ vnitas ꝓpoꝛtional'r ei coꝛrñ/dens: ſ3 de hac nō loq̄mur: q2 ſolum q̃rimus de diſtictione materie a mā ꝛ ei⁹ vnitate: talē āt diſtinctiōe3 ipoſſibile ē īuēire ĩ mā ſm̄ ſe: cū oīs mā ſm̄ ſe ſit tm̄ pura potē^a ꝛ p h vna nō pōt diſtīgui ab alia ſ3 cōe3 rōnē potētie: cū ĩ hoc cō/ueniāt: itē nec ſm̄ numeralē diſtictionē potētie a pō: q2 nu/mer⁹ coꝝ q̃ ſūt vnius rōnis ſupponit actualitatē eoꝝ ſiue entitatē actualē eoꝝ q̃ nūerāt̃ ſi actu ſunt plura: ſi āt ſolū poſſunt eē ꝛ nōdū ſunt: poſſunt q̄dē plura eē ſm̄ numeꝝ ſ3 nōdū ſūt: cū igit̃ mā nō hēat aliq̃ entitatē actualē ſm̄ ſe ſ3 omnem quā habet: hēt p foꝛma3 ꝛ a foꝛma: ↄ̃ñs ē ꝙ ſm̄ ſe nō pōt hēre aliquē nūeꝝ quo diſtīguat̃ actu ab alia. Si āt aliq̄s diceret ꝙ tota diſtinctio nūeral' ē q̄dē p foꝛmā vel a foꝛma ſ3 ſolū q̃3^m ad fieri: nō āt q̃3^m ad ↄſeruari: ac p h mā q̃ ſcd̄a ē p foꝛmā diuerſa nūero a q̃cūq3 alia materia ſemp re/manet alia: nec recipit aliā vnitatē nūeralē ſub q̃cūq3 foꝛ/ma fiat de nouo ſ3 ſemp retinet p̄exñtē: ꝛ ſic nō o3 ꝙ mā q̃ fit ſub aliq̃ foꝛma ſit eade3 nūero cū oī mā q̃ p̄us fuit ſub eadē. Dicēdū ꝙ nō valet: q2 l3 ĩ cauſis efficiētib⁹ aliq̄d poſ/ſet eē cā ĩ fieri ꝛ nō ĩ ↄſeruari: ĩ cauſis tñ foꝛmalib⁹ nō. Ni/hil. n. pōt eē albū ſine albedine. Cū igit̃ foꝛma ſit cā vnita/tis ꝛ entitatis māe p quā vna diſtīguit̃ ab alia nō efficiens ſ3 foꝛmal': ipoſſibile ē talē diſtictionē fieri vl' ↄſeruari ſine foꝛma. P3 g̃ ꝙ remanēte eadē foꝛma ſm̄ nūeꝝ q̃cūq3 mā aduēiat ꝛ vndecūq3 ē idē hō ſm̄ numeꝝ ꝑꝑ h ꝙ tota vni/tas actualis cuiuſcūq3 rei ē a foꝛma. Et ſm̄ iſtā via3 (vt di/cūt) euadūt̃ multe difficultates q̃ ſunt circa mām reſurre/ctionis: ſic̃ ē illa de coſta ade de q̃ foꝛmatū ē coꝛpus mulie/ris vt dr̄ gene. 2°. ꝛ illa q̃ q̃ritur ſi aliq̄s homo nutrit̃ ex car/nib⁹ alteri⁹ hoīs: ꝛ de ſup̄fluo alimēti gñet̃ ali⁹ hō in q̃ iſto/ru3 talia reſurgant. Scdm̄. n. ea q̃ dicta ſunt p̄us nō differt q̃tū ad vnitatē nūeralē reſergentis in quo talis mā reſur/gat: cū ipſa de ſe nullā vnitatē vel pluralitatē hēat: ſed oīa iſta cōpetūt ei p foꝛmā q̃ ſi eadē ē: totū ↄpo^m erit idē. Per hoc āt vt dicūt apparet r̄nſio ad p̄ncipalia argumenta qō/nis: q2 ſm̄ hāc poſitionē nō ſolū ſaluam⁹ idēptitatē foꝛme ſ3 ēt materie modo quo dictū ē. ¶ Sed ſuſtinendo rōnes poſſet dici ꝙ mā q̃ ē ſub vna foꝛma diſtīguit̃ eēntial'r ab il/la q̃ ē ſub alia. Ex quo āt ſemel diſtincta ē p quaſcūq3 foꝛ/mas trāſeat diſticta remāet ſi redeat ad eādē foꝛ^{a?}. Vñ ſi aīa petri vniat̃ māe pauli q̃ remāſit in oſſibus vel reliq̄ys pauli ꝑꝑ vnitatē foꝛme hn̄ mā foꝛme q̃ nūc ē petri h3 eadē actualitatē numero quā mā oli3 petri habuit: ſ3 loq̄ndo ď eēntia māe ĩ ſe nō ē idip̄3 qḋ illa ē: nec qḋ illa fuit: q2 mā q̃ fuit petri ſm̄ ſuā entitatē potētialē aut coꝛrupta eſt aut re/māſit. Nō pōt dici ꝙ ſit coꝛrupta: q2 eſt ĩ coꝛruptibilis. Et p̄terea ſi eēt coꝛrupta mā ſuccedēs nō eēt illa: q2 ens non ē nō ens. Si āt nō ē coꝛrupta ſ3 ſua foꝛma oſſis vel reliq̄arū tn̄ nō pōt dici ꝙ mā ſuccedēs ſit idip̄3 qḋ ē mā p̄cedēs cū diſtīguāt̃ foꝛmis: nec ꝙ ſit aliq̄d qḋ illa fuit: q2 ipſa ē idip̄3 ꝙ fuit: q2 nūq̃ coꝛrupta fuit: ꝑꝑ qḋ reſtat ꝙ iſta mā ē mā petri: illa āt ñ ē mā petri: ſ3 fuit: q2 ñ ifoꝛmat̃ nūc aīa petri ſ3 p̄us: ꝑꝑ qḋ petr⁹ nō ē ille q̄ fuit: q2 nō h3 p̄tē eēntialē quā p̄us hūit ſ3 h3 quā nūq̃ hūit. ¶ Si q̄s g̃ velit ſuſtiere ſ3 ſa3 opionē q2 communioꝛ ē: pōt dicere ad p̄ma3 rōnē p̄me opio/nis ꝙ mā hēt diuerſitatē a foꝛma mō quo dictū ē: q2 ſicut q̃titas ſi migraret de ſubo ĩ ſubm daret idē eē q̃tū diuer/ſis q̃ tñ hēret diuerſa eē ſubalia: e3 aūt ſi vnū ſubm tranſi/ret de q̃titate ĩ q̃titatē hēret diuerſa eē q̃ta: ꝛ vnū eē ſub/ſtātiale qḋ ↄuertit̃ cū ente: ſ3 q̃ ſimul hēnt vnā q̃titatē ſūt vna ſubſtantia ꝑfecta: q̃ ſimul duas diuerſe: ſic̃ ē de mā re/ſpectu foꝛme: q2 tranſiens de foꝛma ĩ foꝛmā retinet vnita/tē eēntialē potentialē recipiens diuerſas actuales: vñ ſūt due vnitates ĩ ↄpoſito q̃uis non ſit niſi vna foꝛma: ꝛ hoc ē ſignū ꝙ hanc vnitatē non habet mā a ↄpoſito: al's non eēt niſi vna vnitas māe ꝛ foꝛme: ſic̃ vnitas nūeralis ĩ vno quā/to nō ē niſi vna oli3 vna q̃titate affectoꝝ. Ulterius ſi foꝛ/ma migraret de mā in mā3 daret idē eſſe actuale materys habentib⁹ diuerſa3 eſſentiā: ſ3 qñ actu due foꝛme ifoꝛmāt mā3 faciūt ipſa3 diſtictā: ꝛ qñ vnā foꝛmā m'ltas materias fac̃ oēs vnā actu. Q2 aūt mā nō ſit q̄d vl' q̄le vel q̃tū ꝛc. ve/ru3 eſt actu ſ3 potētia ſic ē q̄d qḋ nō aliud: q2 ē ĩ gñe ſubſtā/tie ꝛ ide ē ꝙ p° actuat̃ p q̄d ꝛ nō p q̄le ꝛ q̃tū ꝛc̃. ¶ Ad 2^m. pōt dici ꝙ nutrimētū mutat̃ ſubſtātial'r: q2 nutritio ē mu/tatio ſubalis nō accñtalis: vnde alimentū nutrit in q̃tum q̄d: q2 ex nō ſubſtātys nō fit ſuba: nec ex nō q̃tis q̃tū. g̃ cū nutritio ſit ꝑꝑ reſtaurationē dep̄diti ſuba dep̄dit̃ ꝛ reſtau/rat̃: non aūt tota nec pars q̃ eſt foꝛma. nec pars q̃ ē mā: ſed pars partis: al'r tñ dep̄dit̃ ꝛ aliter reſtaurat̃. Nā cu3 ex re/ſolutione mixti ↄtingat alia gnāri qḋ nō eſt ſine mā: poteſt dici ꝙ illa mā que p dep̄ditionē ꝛ ↄſumptione3 humidi a calido ↄſumit̃ eſt alia nūero actual'r ab illa q̃ remanet: q2 diſtinguitur per foꝛma3 eius quod inde generat̃: materia vero q̃ addit̃ cu3 ſit ſub eadē foꝛma non diſtinguit̃ ab illa cui addit̃: ꝛ ſic etiā additione fit mutatio ſm̄ partē eēntia/le3 māle3 non actuale3 ſed potētialē: q2 facta additōe ē po/tentia facta ĩ toto ad maiorē q̃titatē p augmētū q̃ p̄us nō erat. Qđ āt dr̄ ſi mā hēret de ſe vnitatē retineret eādē. dō3 ꝙ mā vnitate3 eſſentialē h3 de ſe ꝛ a ſe: ſ3 oīs diſtinctio ē p actum: vñ non diſtīguit̃ vna mā ab alia niſi qñ ē ſub alia foꝛma: ꝑꝑ qḋ illa q̃ addit̃ ſub eadē foꝛma nullo mō diſtin/guit̃ ſed illa q̃ ſeparat̃ diſtīguit̃: q2 fit ſub alia foꝛma ſiue ſe/paret̃ q̃ta ꝙ magis videt̃ ſiue non quanta p hoc ꝙ eſt ſub q̃titate: quando actio p̄mo eam attingit.

Quantū ad 2^m. ď itegritate ſunt tres ↄ̃nes. ¶ Pꝛia. p° ↄ̃. ꝙ aliq̃ poſſunt p̄tinere ad itegritatē tripl'r: p°. mō tāq̃ ea ſine q̄b⁹ nō p̄t eē hō nec hūana nā: ſic̃ foꝛma ꝛ mā ex quoꝝ ↄiunctōe reſultat nā hūana p̄ciſe: nec aliud icludūt ĩ rōne ſua. 2°. mō tāq̃ ea q̃ p̄tinēt ad eſſentiā hoīs ſeu nāe hūane: ſ3 tñ ſine eis p̄t eſſe hō: q2 p̄ter nā3 hūanā i/cludunt aliq̄d aliud. vbi grā. pes ꝛ manus ꝛ q̃dā ↄſilia mē/bꝛa p̄tinēt ad eēntiā hoīs: ſine q̄b⁹ tñ. ſ. ſine pede ꝛ ſine ma/nu p̄t eē hō: qḋ ꝓ tāto ē: q2 pes ꝛ manus nō icludūt ſolū id qḋ p̄tinet ad eētiā hoīs ſ3 aliq̄d additū. ſ. talē q̃titatē ꝛ talē figuram ſine q̄b⁹ nō vocaret̃ man⁹ vel pes. 3°. mō p̄tinēt aliq̃ ad itegritatē nāe hoīs nō itrīſece aliq̃ mō ſ3 pure extrī/ſece: q2 ſ3 curſu3 cōe3 nāe nā nō ſuaret̃ niſi illis adiūctis: ſi q̄d āt aliud dicat̃ p̄tinere ad itegritatē hoīs illud ē pure accñtale p̄tinēs ad oꝛnatū ſolu3 vel aliq̄d ↄſil'e vt capilli ꝛ hꝰ. Si g̃ loq̄mur de his q̃ p̄tinēt ad itegritatē nāe p° mō: di/cendū eſt ꝙ talia nō reſurgēt: ſ3 ex eoꝝ reunione reſurget hō: ꝛ hoc ſtatī ꝓbat̃: ꝙ ſic̃ allegatū fuit p̄us ex dcō Daniel'. reſurrectio ē ei⁹ qḋ cecidit iterata ſurrectio: ſ3 p moꝛtē ſo/lus hō q̄ moꝛit̃ cadit: foꝛmā. ſ. aīa itellectiua remanet inte/gra ꝛ mā p^a quoꝝ qḋlib3 eſt igenerabile ꝛ icoꝛruptibile: nō ergo cadunt. g̃ ſolus hō reſurget ex vnione foꝛme cū mā q̃ ↄſtituūt p̄ciſe eēntiā hoīs: ꝛ ſic reſurget itegral'r p̄ mō: ſ3 nō ex reſurrectōe taliū partiū ſ3 ex ſola reunione eaꝝ. Si aūt loq̄mur de his q̃ p̄tinēt ad itegritatē hoīs 2° mō: Ad h di/cēdū ē ꝙ q̄lib3 hō reſurget itegral'r hoc ē cu3 oīb⁹ mēbꝛis: qḋ ſic p3: q2 effect⁹ nō deficit a ſua itegritate niſi ꝑꝑ debili/tatē ṽtutis actiue: vl' ꝑꝑ idiſpoſitione3 māe: ſ3 reſurrectio fiet ṽtute diuina cui ſubē qñ voluerit ꝛ q̄cq̄d voluerit poſ/ſe: nec reſpectu eius pōt eē aliqua idiſpoſitio materie quā

non poſſit ꝑ libito tollere. ḡ oēs reſurgētes reſurgent cum mēbroꝝ diſpoſitione ⁊ integritate. Et ↄfirmaṫ: qꝛ non minus facit virtus diuina ī finali reparatione humāe nature q̄tū ad ea q̄ ad nāꝫ ptinent: q̄ꝫ fecit ī p̄ma iſtitutōe nature. ſi.n. dei pfecta ſūt opa ī p̄ncipio vt dr̄ gene. p̄mo: fortiori rōne debēt eſſe pfecta ī fine q̄tū ad ea que p̄ciſe ad naturam ptinēt: qḋ ꝑ tanto diciṫ: qꝛ a p̄ncipio creauit deus hoīes nō ſolū q̄tū ad illa q̄ ad nāꝫ ptinent: ſꝫ addidit quedā gratuita que ↄpetūt ſolis bonis: qꝛ tales.ſ. bonos fecit eos deus: ſꝫ reſuſcitabit taꝫ bonos q̄ꝫ malos: ⁊ iō in oīb⁹ reparabit ea q̄ ſunt nature ī qua oēs ⁊ boni ⁊ mali cōicant: ſꝫ nō repabit ī oīb⁹ ea q̄ ſunt gr̄e: ſed ſolū ī electis: ſꝫ ī p̄ma iſtitutione nature creauit de⁹ hoīes ī p̄dicta itegritate. ḡ ī reſurrectōe reparabit eos ī ↄſimili. Per idē pꝫ ꝙ reparabunṫ in integritate coꝝ que 3° ⁊ 4° mō ptinēt ad itegritatē hoīs.
2ª ↄ̄ ¶ 2ª ↄ̄ ē. de humorib⁹. qꝛ ē triplex hūor ī hoīe: qdā recedendo a pfectione idiuidui: vel qꝛ ē ī via corruptōis ⁊ a nā abycit tāq̄ꝫ ſimpliciter ſupfluū: ſicut vrīa: ſanies: ſudor: ⁊ hꝰ: vl' qꝛ a nā ordinaṫ ad gn̄ationē ſeu ad ↄſeruationē ſpēi ī aliquo idiuiduo: ſiue p actū gn̄atiue ſicꝰ ſemē: ſiue p actuꝫ nutritiue ſicꝰ lac: ⁊ nullus taliū humoꝝ reſurget: qꝛ poſt reſurrectōeꝫ nō erit ſtat⁹ quo vnū īdiuiduū genereṫ vel foueaṫ ſeu nutriatur ab alio: ſꝫ ſolū quo vnuſq̄ſq̄ꝫ ſuſtēteṫ ī ſe ipſo. Alia ē humiditas que nondū puenit ad vltimā pfectionē quā natura opaṫ in īdiuiduo ſꝫ ē ordiata ad illā: hoc ē qꝛ nō ē ↄuerſa ī vnitatē humane nature ſꝫ ē ī via ↄuerſionis: ⁊ hec eſt duplex: qꝛ q̄dā ē que hꝫ formā determinatā: hoc ē ſm̄ ſe non exn̄teꝫ ī via vt tranſmuteṫ ad aliā formā: vt ſanguis: ⁊ alij tres humores q ↄtinēter iter cōpis partes: ⁊ iſti reſurrgēt: qḋ pꝫ: qꝛ reſurrectio nr̄a ↄformis ē reſurrectōi xp̄i: ſꝫ ī xp̄o poſt reſurrectionē fuit ſanguis: alioqn nō trāſubſtātiareṫ nūc vinū ī ſanguinē xp̄i ī ſacro altaris: ⁊ eadē rōne ſūt ⁊ fuerūt ī eo alij humores. ḡ ⁊ ī nob erūt. Alia vero ē humiditas ī via trāſeundi de via hūoris ad formā mēbri: ⁊ talis nō reſurget: qꝛ poſt reſurrectionē ſingl'e partes corporis ſic ſtabilienṫ vt vna nō trāſeat ī aliā: qꝛ ceſſabit tp̄s gn̄atiōis ⁊ corruptōis.
3ª ↄ̄ ¶ 3ª ↄ̄ ē. d' idēptitate hūoꝝ. Ubi qdā dicūt ꝙ illḋ qḋ dictū ē de hꝰ hūorib⁹ nō ē itelligēdū ſic ꝙ hꝰ hūores p⁹ cōrupti redeāt ī idē nūero ſꝫ ſolū ī idē ſpē. Si v̄o ſanguis ⁊ ceteri hūores q fuerūt ī xp̄o ñ fuerūt ī triduo mōtī cōrupti qḋ nec oportuit: cū hꝰ humores nō īformeṫ aīa rōnali: tūc nō reſurrexerūt ī xp̄o ijdē humores ſm̄ numeꝝ: imo nō reſurrexerūt: qꝛ nō fuerūt cōrupti ſꝫ fuerūt reaſſumpti. Oīa āt hec ab oīb⁹ ↄcedunṫ p̄ter q̄ꝫ de hūorib⁹ p̄ncipalib⁹ quos dicūt qdā reſurgere eoſdē ſpē tm̄ nō nūero ī nobis: qꝛ reputant īpoſe corruptū idē nūero reparari: hoc āt videṫ īconueniēs.ſ. ꝙ martyres nō hēant illū ſanguinē quē ꝑ xp̄o fuderūt: nec caput qḋ ꝑ xp̄o pdiderunt: ⁊ ſic de alijs mēbris: qꝛ ſꝫ eos mēbra hūana p̄ter ſubalē formā: accn̄talē icl'dūt quā dicūt nō redire eādē nūero: qꝛ corrupta ē. Uidereṫ āt alicui ꝙ forma qñ corrūpiṫ: qꝛ nō ānihilaṫ cedit ī potētiaꝫ nō āt nālē: qꝛ idē nō ē ſimul ī actu nāli ⁊ potētia nāli: cū āt ſemel educta ē ī actuꝫ nālē deſijt eē ī potētia nāli: qñ autē corrupta ē nō redijt ī potētiā nālē: qꝛ potentia nālis corrupta nō repaṫ: ḡ ceſſit ī potentiā obīaleꝫ de q̄ nā educere nō p̄t ſꝫ de⁹: ⁊ hꝰ ē vna cā q̄re formā corruptā de⁹ nō nā reparare pōt: q̄uis aliqs diceret ꝙ corrūpēdo ānihilaṫ: nec ē īcōueniens ꝙ nā ānihilet q̄ de nihilo ꝑducere nō p̄t: qꝛ ſpēs ī ſacramēto altaris nā corrūpere p̄t q̄ corruptione facta annihilareṫ niſi de⁹ nāꝫ aliūde ſuppleret. Deus igiṫ p̄t eā reducere ſiue cedat ī potentiā obīalē ſiue in nihil ſꝫ nā non. De hūorib⁹ āt xp̄i: veꝝ ē vt dicūt ꝙ ſanguinē ſuū ī circūciſiōe ⁊ paſſione fuſuꝫ potuit a corruptiōe p̄ſeruare ⁊ īcorruptuꝫ reſumere: qꝛ ē alia forma hoīs ⁊ ſanguinis: ⁊ tūc eſſet idem ſanguis numero q fuit effuſus ī ſacro: ſꝫ ſiue iſto mō ſiue p reſurrectōeꝫ eiuſdē nūero: valde eſſꝫ incōueniēs ꝙ nō eēt ſanguis ꝑ nobis fuſus ſicut ⁊ corpus ꝑ nobis traditū: qꝛ ſacramētū nō efficꝰ niſi qḋ ſignificat: ibi aūt v̄ba ſonāt ꝙ ſtendebat de ſanguine effundēdo non alio: iō ⁊c̄.

Quantū ad 3ᵐ. de deformitate ſciēdū ē ꝙ deformitas ī corpore p̄t ↄtingere tripl'r. Uno modo ex defectu alicuius ↄueniētis ſicut mutilatos vel mancos dicim⁹ deformes: vel nanos: p̄mos ex defectu mēbri ↄueniētis: ſcḋos ex defectu debite q̄titatis. 2° mō ↄtigit deformitas ex appoſitōe alicui⁹ diſcōueniētis vt ē mēbꝝ ſuperfluū: vt eſt ſextus digitus: vel macula ſupueniēs oculo: vel alia ſupfluitas ī alio mēbro. 3° mō ex idebita partiū diſpoſitōe vt ī claudis ⁊ luſcis ⁊ huiꝰ. Q̄tū ad p̄mū modū q̄ſtio partim ſoluta eſt in precedenti queſtione.ſ. quātum ad deformitatē q̄ ↄuenit ex defectu cuiuſcūq̄ꝫ mēbri: qꝛ oſtēſuꝫ ē ꝙ oēs reſurgēt cū itegritate mēbꝝ. Sꝫ q̄ꝫᵐ ad deformitatē q̄ ↄtigit ex defcū debite q̄titatī: dicēdū ē ꝙ oēs reſurgēt ī d'bita q̄titate ad illā.ſ. ad quā nā vniuſcuiuſq̄ꝫ ñ errās nata ē ꝑducere ī termīo augm̄ti: ⁊ hꝰ pꝫ rōne: ⁊ auc̄tate. Rōne q̄ tacta fuit p̄us: qꝛ ſicut d's a p̄nci° nāꝫ hūanā q̄ ad nālia iſtituit: ita ⁊ ī reſurrectione eā reparabit: ſꝫ a p̄nci° inſtituit nāꝫ ī debita q̄titate ī vtroq̄ꝫ ſexu viro.ſ. ⁊ muliere. ḡ ī iſto ſtatu eā reparabit. Et qꝛ nā humana a debita q̄titate deficit dupl'r vno°: qꝛ nondū eam ↄſecuta eſt vt ī pueris: Alio°: qꝛ iā ab ea receſſit vt ī ſenib⁹: ī ſola.n. iuuenili etate habeṫ ſtat⁹ pfectionis ⁊ ī q̄titate ⁊ ī vigore: iō ī illa ↄditiōe reparabiṫ ī reſurrectōe. Auc̄tas ēt eſt ad hoc eph̄. 4. vbi dicit apl's loq̄ns de reſurgentib⁹. Donec occurramus oēs ī virꝫ pfectū ī menſurā etatis plenitudinis xp̄i: ſꝫ xp̄s reſurrexit ī pfecta q̄titate quā hūit ī etate iuuēili q̄ circa. 30. ānos icipit vt Aug. dicit. ḡ ⁊ alij ī ſil'i etate reſurgēt ⁊ in tali q̄titate quā hūerūt vl' hūiſſent ſi ad illā etatē puēiſſent ⁊ nō icidiſſet error nāe. Nec pp̄ hꝰ ē itelligēdū ꝙ poſt reſurrectioneꝫ oēs futuri ſint eiuſdē q̄titatis: qꝛ nō oēs ī etate iuuenili ad eādeꝫ q̄titatē puenīūt ēt nā nō errāte: ſed qdam ad minorem: quidā ad maiorē ſꝫ diuerſitatē humidi extēſibilis p calidū ⁊ calidi extēdentis humidū. De deformitatib⁹ autē ↄtigentibus. 2° ⁊ 3° mō ſoluit q̄ſtioneꝫ beat⁹ Aug. ī enchiridion. c. 72. quo ad ellectos dicēs. ſic reſergent ſanctoꝝ corpora ſine vllo vitio ſine vlla deformitate ſicꝰ ſine vlla corruptōe. Sꝫ de reprobis dimittit eā īſolutā ī. 74. c. dicens. Utꝝ ſane ipij cū vitijs ⁊ deformitatib⁹ corpoꝝ reſurgāt ī regrēdo laborare qd opus eſt: Nec.n. fatigare nos dꝫ īcerta eoꝝ hitudo quoꝝ erit certa ⁊ ſempiterna dānatio. Sed apud modernos doctores eſt duplex modus dicēdi. Un⁹ modus ē ꝙ reprobi reſurgēt cū deformitatib⁹, q̄s hic hūerūt: qḋ ꝓbāt dupl'r. P̄rio qꝛ deformitates tollūṫ a corpib⁹ btōꝝ ex diuina gr̄a: ſꝫ dānatis nulla fiet gr̄a. ḡ non tolleṫ deformitates q̄s hic hūerunt. 2°. qꝛ ſicut ſancti reſurgent ad vltimā felicitatē: ſic dānati ad vltimaꝫ miſiā: ſꝫ ſanctis nihil auferet qḋ ptineat ad eoꝝ felicitateꝫ ſꝫ poti⁹ ſupaddeṫ. ḡ dānatis ſil'r nihil auferet qḋ pticat ad eoꝝ miſeriaꝫ ſꝫ potius ſupaddeṫ: hui⁹ āt deformitates ad aliq̄ꝫ miſeriaꝫ ptinent. ḡ ⁊c̄. ¶ Alius mod⁹ eſt ꝓbabilior.ſ. ꝙ hꝰ deformitates tollanṫ oīno nō ſolū ab electis ſꝫ ēt a dānatis: qḋ apparet ſic. Si hꝰ deformitates remouerenṫ ī beatis ⁊ nō in dānatis: hoc eſſet ſolū vt cederet ad eoꝝ penā vt tangit ſecūdū argumentū alioꝝ: ſed pp̄ hoc nō dꝫ remanere vt ꝓbabiṫ. ḡ ⁊c̄. Aſſumpta ꝓbaṫ: qꝛ pena dꝫ rn̄dere culpā: ↄtingit āt freq̄nter ꝙ de duob⁹ dānatis ille q pauciora pctā hꝫ ⁊ minus grauia: ſubiect⁹ eſt plurib⁹ deformitatib⁹ q̄ꝫ alius q irretit⁹ eſt plurib⁹ peccatis ſm̄ nūeꝝ ⁊ grauiorib⁹ ſꝫ q̄litateꝫ: ⁊ q̄ñꝫ maximus peccator nullis deformitaib⁹ ē ſubiect⁹. ḡ ſi ī penā pctī cū hꝰ deformitatib⁹ reſurgunt dānandi. ſeq̄ṫ ꝙ maior pena tenebit illū q min⁹ peccauit ⁊ mior illū q pl's peccauit: qḋ nō ē ↄueniēs. ḡ ⁊c̄. Propter qḋ rōnabilius eſt dicere ꝙ taꝫ boni q̄ꝫ mali reſurgent ſine aliq̄ deformitate. Nec rōnes alioꝝ cogunt: Qḋ.n. p̄mo dicitur ꝙ damnatis nulla fiet gr̄a: dꝫ eſt ꝙ imo gr̄a gratis data. conſtat.n. ꝙ erūt icorruptibiles nō p naturā ſed per gr̄am: ⁊ eodem mō ab eis tolleṫ deformitates p gr̄am gratis dataꝫ. Nec hoc erit ī p̄iudiciū iuſtitie: qꝛ punieṫ q̄tū puniri debebunt: ſꝫ p hoc apparebit ꝙ nō ſolū ī remuneratiōe bonorū ſꝫ ēt ī punitione maloꝝ ↄcurrent iuſtitia ⁊ miā. ¶ Ad 2ᵐ dḋm. ꝙ nō ē ſil'e de bonis ⁊ de malis: qꝛ bonū pōt eſſe integrū: ſꝫ non malū vt dr̄. 4° ethicoꝝ: ⁊ iō felicitas ſcōꝝ tanq̄ꝫ bonū pfectū excludet oēm miſeriā: ſꝫ miſeria dānatoꝝ nō excludet oēꝫ pfectionē maxime illā que ptinet ad ↄditōeꝫ nature. ¶ Ad argumēta ī oppoſitū duo p̄ma p̄ncipalia cōcedimus. ¶ Ad ar⁹ ī oppoᵐ. rn̄dent illi q ſunt ↄ̄rie opinionis dicētes ꝙ nihil ꝓbat. Cū.n. dr̄ ꝙ aliq̄ñ aliq̄ duo habēt aliq̄ꝫ hitudinē. ad tertiū qcqd cauſaṫ ex ↄiunctione vnius illoꝝ cū 3° illud idē cauſaṫ ex ↄiūctōe alterius cuꝫ ipſo: dicēdū ꝙ nō ē veꝝ niſi illa duo habeant eādē hitudinem ad 3ᵐ ſm̄ numeꝝ: qꝛ ſi habeāt aliā ⁊ aliā habitudinem ſꝫ numeruꝫ ex coniunctione cuiuſlibet illoꝝ cum 3° fiet quidē ſimile: ſꝫ non idē numero: ſic aūt eſt in multis: ⁊ ideo ꝓpoſitio non eſt vera de virtute ſermonis.

Qō. II.

Conſequenter q̄riṫ de dote ipaſſibilitatis vtrum corpa glioſa futura ſint īpaſſibilia p aliquā formā ſibi iherenteꝫ. Et videṫ ꝙ ſic: qꝛ gloria corpis corrn̄det glie aīe: ſꝫ glīa aīe eſt p aliq̄ꝫ formā ſibi iherentē. ḡ ⁊ glīa corpas.ſ. ipaſſibilitas ⁊ cetere dotes. Maior pꝫ. minor declaraṫ: qꝛ taꝫ viſio q̄ꝫ fruitio ſūt p formas iherētes.ſ. p ipſas opatōes manētes ī operante ⁊ p lumen glie ⁊ charitatē mediātib⁹ qb⁹ p̄dicte opatiōes eliciunṫ. ¶ Itē pfectior ē ipaſſibilitas corpoꝝ glorioſoꝝ q̄ꝫ fuiſſet impaſſibilitas tp̄e inocentie: ſꝫ ipaſſibilitas ſtatus inocētie fuit p aliq̄ꝫ formā iherētē. ḡ ipaſſibilitas corpoꝝ ī ſtatu glie erit p aliquā formā iherēteꝫ. Minor ꝓbaṫ: qꝛ ipaſſibilitas in ſtatu inocentie fuit p iuſtitiā originalē que fuit vt videṫ aliquis habitus vel aliq̄ forma poſitiua. ¶ Itē verior ē potētia q̄ aliqd pōt nō pati q̄ꝫ potētia q̄ aliqd pōt pati: vt pꝫ ex 5° methafiſice ſꝫ potētia q̄ aliqd p̄t pati ē aliqḋ poſitiuū iherēs. ḡ fortiori rōne potētia q̄ aliqd pōt non pati. ſꝫ corpa glioſa ſi ſunt futura ipaſſibilia hoc erit p potentiā q̄ poſſunt non pati. ḡ illa erit aliqd poſitiuū ⁊ iherēs. ¶ Itē ſicut bonis hoīb⁹ ꝑmittiṫ eq̄litas angl'oꝝ quo ad aīam iuxta qḋ diciṫ Math. 22. Erūt ſicut angli dei in celis: ſic eis ꝑmittitur quo ad corpus eq̄litas vel ſil'itudo cū corpibus celeſtibus: iuxta illud qḋ dr̄ Matt. 13. Fulgebūt iuſti ſicut ſol ⁊c̄. ſed impaſſibilitas corpoꝝ celeſtiū ē p aliq̄ꝫ formā eis iherentē.ſ. ex hoc ꝙ forma terminat totū appetitū mā̄e. ḡ impaſſibilitas corpoꝝ glioſoꝝ ē p aliquā formā eis iherenteꝫ. ¶ In ↄ̄riū arguiṫ: qꝛ effectus p̄uatiuus nō req̄rit niſi cām p̄uatiuā: ſed eē impaſſibile ē qdā effectus p̄uatiuus. ḡ non req̄rit niſi cauſaꝫ p̄uatiuā: nō ḡ dꝫ ꝙ corpa glioſa ſint ipaſſibilia p aliquā formā iherentē. ¶ Itē aut beati poſſunt ſcire q̄tū ignis ſit calidus: aut nō. Si dicaṫ ꝙ non. Contra qꝛ videṫ impfecti⁹ ꝙ ſenſus non cognoſcat in patria qḋ cognoſcit in via: dꝫ igiṫ ꝙ tactus btōꝝ imuteṫ vel poſſit immutari a calore ignis ſm̄ ſuā excellētiā: qḋ non poteſt eſſe ſine vera paſſiōe. ḡ nullo mō erūt ipaſſibilia nec p hitū nec p p̄uatōeꝫ nec aliter. ¶ Rᵒ. hic ſūt tria vidēda. P̄rio quō cōpora glioſa ſint paſſibilia ⁊ q̄uō nō. 2°. qd ē cauſa ipaſſibilitatis. 3°. p quid ſunt impaſſibilia.

Quantū ad p̄ᵐ q̄ paſſione ſint paſſibilia ⁊ qua nō: eſt ſciendū ꝙ cū paſſibilitas ⁊ paſſio ſibi corrn̄deant vt potentia ⁊ act⁹: ſicut paſſio dr̄ dupl'r ſic ⁊ paſſibilitas. Paſſio aūt accipiṫ vno mō large ꝑ receptōe forme q̄tūcūq̄ꝫ ↄueniētis nāe rei: 2° mō accipiṫ magis ſtricte ꝑ āmiſſiōe forme cōuenīētis ſm̄ nāꝫ: ⁊ receptionē forme diſcōuenientis ⁊ ↄ̄rie ſm̄ nāꝫ. Et ſil'i mō paſſibilitas diciṫ dupliciter ꝑ potētia ſuſceptiua p̄me paſſiōis aut ſe. Loq̄ndo de paſſione vel paſſibilitate p̄mo mō dicta corpora ſcōꝝ poſt reſurrectiōe ñ erunt ipaſſibilia. P̄rio qꝛ in corpib⁹ gl'ificatis erit vſus ſenſiuū: ſꝫ talis vſus nō pōt fieri ſine receptōe ſpēi ſenſibil'. ḡ ī beatis erit paſſio q̄ ē receptio forme ↄueniētis. 2°. qꝛ corpora glioſa aſſimilabunṫ corporib⁹ celeſtib⁹ q̄ ſūt icorruptibilia p nāꝫ: ſꝫ corporib⁹ celeſtib⁹ nō repugnat paſſio q̄ ē receptio forme ↄueniētis ⁊ pficiētis: ſicut videm⁹ eē de luna q̄ illuminaṫ a ſole ⁊ ceteris planetis ⁊ ſtellis vt innuiṫ ī li° de ꝓprietatib⁹ elemētoꝝ. ḡ corporib⁹ glioſis nō repugnat paſſio q̄ ē receptio forme ↄuenientis. Si āt loq̄uur de paſſione ⁊ paſſibilitate q̄ attendiṫ ſm̄ abiectionē forme ↄuenientis ⁊ receptionē diſcōueniētis ſic ſunt ipaſſibilia: qꝛ cuꝫ ī eis ponaṫ qḋ ē perfectionis ⁊ remoueaṫ qḋ ē iperfectionis ipſa erūt paſſibilia paſſione q̄ ē ſalus ⁊ pfectio: nō illa q̄ magis facta abycit a ſuba vt dr̄ 2°. de anima.

Quantū ad 2ᵐ. de cā impaſſibilitatis p̄ q̄reṫ p qd aliqd ē paſſibile paſſione ꝓp̄e dicta: ⁊ ex hoc videbiṫ q̄uō aliqd ē ipaſſibile: qꝛ p̄uatio cognoſciṫ p habitū. Dicūt ḡ qdā ꝙ ex hoc aliqd dr̄ paſſibile ꝓp̄e vt nūc loquimur: qꝛ pōt trāſmutari a diſpoſitōe ſibi ↄueniēte ſm̄ nām ad diſpoſitionē innālē vel ↄ̄riā nāe: poſſe aūt tranſmutari cōtingit alicui p ſolū p̄nciᵐ paſſiuū vel p potētiā paſſiuaꝫ: ſicut pꝫ p diffinitōeꝫ q̄ daṫ de pō paſſiua 5° methaᶜᶜ.ſ. ꝙ pō paſſiua ē p̄nciᵐ trāſmutādi ab altero. ḡ eſſe paſſibile ↄuēit alicui p ſolā potētiā paſſiuā. hec āt pō paſſiua ñ ē potētia ſolius māe: qꝛ illḋ qḋ idifferēter ſe hꝫ ad oēꝫ formā nec vna ē ſibi magis ↄnāl' q̄ꝫ alia: nō ē p̄nciᵐ ꝙ aliqd ſit paſſibile paſſione ꝓp̄e dicta: ſꝫ mā p̄ma q̄tū ē de ſe idifferēter ſe hꝫ ad oēꝫ formā nec vna ē ſibi magis ↄnaturalis q̄ꝫ alia. ḡ mā ſꝫ ſe nō ē p̄nciᵐ paſſionis ꝓp̄e dicte. Maior. declaraṫ: qꝛ nos loq̄mur de paſſione p quā abyciṫ forma ↄueniēs: ⁊ iō illud qḋ idr̄nter ſe hꝫ ad oēꝫ formā ita ꝙ vna nō ē ſibi magis cōueniēs q̄ꝫ altra non p̄t eē cā talis paſſibilitatis vl' paſſionis. Minor ſil'r manifeſta ē: qꝛ mā p̄ma non determinat ſibi aliq̄ꝫ formā ſubalē ſꝫ idr̄nter ſe hꝫ ad oēs: ⁊ p ↄn̄s nō determinat ſibi accn̄talē: cū determinatio formaꝝ accn̄taliū ſit rōne ſubalium: q̄re ⁊c̄. Reſtat ḡ ꝙ illud p̄nciᵐ ſit ↄpoᵐ ex mā ⁊ forma cui rōne forme ↄueniens ē aliq̄ q̄litas: alia v̄o diſcōueniēs: ⁊ tñ qꝛ ē ī pō ad vtrūq̄ꝫ p̄t trāſmutari de q̄litate ↄueiēte ad diſcōueiēteꝫ. Et ſic pꝫ q̄l'r aliqd dr̄ paſſibile paſſiōe ꝓp̄e dicta: qꝛ a pō paſſiua q̄ aliqd ē receptiuū diſpōnum diuerſaꝝ q̄ꝝ vna ↄueniēs ē nāe alia v̄o diſcōueniēs. Impaſſibile āt dr̄ aliqd dupl'r: vel ꝓp̄e ⁊ ſimpl'r p p̄uatōeꝫ p̄ncipij paſſiui. vel large p ſolū īpedimentū actualis paſſionis. Et p̄ᵐ ipaſſibile dr̄ ſimpl'r ⁊ abſolute qꝛ negat oēꝫ paſſibilitatē. 2ᵐ āt nō dr̄ ipaſſibl'e ſimpl'r cū nō neget oēm paſſibilitatē abſolute ſꝫ ſolū ex ſuppoſſitiōe: qꝛ ſtāte īpedimēto veꝝ ē dicere ꝙ talis nō p̄t pati: ſicꝰ ī actib⁹ dicius ꝙ ſor. dū currit nō p̄t non currere ſꝫ abſolute poſſꝫ nō currere. Sed ↄ̄ hoc ē: qꝛ ſi p̄nciᵐ patiēdi ē ↄpoᵐ ex mā ⁊ forᵃ cū iſtud idē ſit ſubꝫ vel ſuppoᵐ qḋ patiṫ: ñ erit magis ſimplex p̄nciᵐ patiēdi q̄ꝫ ipꝫ qḋ patiṫ: qḋ tñ videreṫ: ſicꝰ ex pte potētie actiue non dicereṫ totū ↄpoᵐ pō actiua ſꝫ q̄litas: ſed id eſt actiuū. ¶ Et dꝫ. ꝙ nō ē ſil'e: qꝛ ex pte agētis non ſūt ſic duo vnū abyciēdo aliud imittēdo: ſicꝰ ex pte potētie paſſiue: imo cū agēs ñ corrūpat niſi vt generet: illud ē p̄nciᵐ agēdi q̄ ſe cōicat qḋ ē v̄tus ſola. Uel p̄t dici ꝙ p̄nciᵐ patiēdi totale eſt id ipꝫ qḋ patiṫ.ſ. ſubꝫ ex mā ⁊ forma ↄueniente.ſ. accn̄tali ⁊ p quā ē ↄueniens.ſ. forma ſubali: ſꝫ p̄nciᵐ patiēdi: ptiale ē hñ ſimplici⁹ q̄ꝫ ſupoᵍ patiēs: qꝛ ad paſſionē ꝓp̄e dictā ↄcurrūt q̄ttuor.ſ. abiectio ⁊ receptio: ⁊ hꝰ p̄nciᵐ ⁊ ratio paſſiua ē ſola mā q̄ ē ī pō ad vtrūq̄: paſſiuū v̄o ↄpoᵐ ex mā ⁊ forᵃ ſubali ⁊c̄. itē ↄueniētia ⁊ diſcōueiētia ⁊ hꝰ p̄nciᵐ ⁊ rō ē forᵃ ſuba

lis cui h forma accñtalis ē ↄueniēs:alia diſcōueniēs.ḡ ⁊c̄.

Quantū ad 3ᵐ.ꝑ gd ſint īpaſſibilia:pȝ ex dictis ꝙ ſi ſint īpaſſibilia hoc erit ꝑ ꝑuationeȝ ꝓcipij paſſiui vl'ꝑ īpedimētū paſſionis. Prio mō dixerūt aliq ꝙ corpora glīoſa erūt īpaſſibilia:q2 ī eis nō erūt q̄litates elemētoꝝ actiue ⁊ paſſiue q̄ ſūt ī corꝑib⁹ mixtis cā actionis ⁊ paſſiōis. Credebāt.n.ꝙ poſt reſurrectiōeȝ corpora hūana eēnt mixta ex elemētis manētib⁹ ī eis ſm ſubas ſuas nō ſȝ q̄litates actiuas ⁊ paſſiuas. Sȝ iſtud nō ē veꝝ ꝗ̄tū ad h qḋ dicūt ꝙ elā manēt ſm ſubas ſuas ī q̄cūq3 mixto:q2 q̄libet pars mixti ē mixta vt habeť p° de gn̄atiōe:ſi ḡ elā manēt ī mixto ſm formas ſuas ſubſtātiales:ſequereť ꝙ ī q̄libet parte materie mixti eēſſet forma cuiuſlibet elemēti:qḋ ē īpoſſibile:cū plures forme ſubales ſpecifice ſint icōpoſſibiles ī eadē ꝑte. ¶ 2° d̄ficit hec opio ī h ꝙ ponit ꝙ q̄litates eloꝝ nō remanēt ī corꝑib⁹ glīoſis:q2 glīa nō tollit ea q̄ ſūt de ꝑfectōe nāe:ſȝ q̄litates eloꝝ ſūt de ꝑfectōe mixti ſalteȝ accñtali.ḡ nō tollūť ī glīa vel ꝑ gloriā. ¶ 3° deficit ī hoc ꝙ ponit ꝙ q̄litates elares ī mixto ſūt cā actōis ⁊ paſſionis:eo ꝙ agāt ī ſe iuicē:iſtud āt nō ē veꝝ ſic̄ ꝓbatū ē ꝑus: ⁊ iō d h nihil plus diceť ad pn̄s. ¶ Itē elemēta manebūt ſm ſuas q̄litates:⁊ tn̄ nō alterabūť: nec patientur mutuo alteꝝ ab altero:q2 cū poſt reſurrectōeȝ ceſſet mot⁹ celi oporteret ꝙ illud qḋ ſemel ab altero patereť ſꝑ ab altero patereť:⁊ ſic ꝓcedēte paſſiōe finalr̄ ſeq̄reť cōruptio:qḋ nō ē veꝝ. ḡ īpaſſibilitas eloꝝ:⁊ fortiori rōne corᵐ reſergētiū ñ erit ꝑꝑ carētiā q̄litatū elemētaruȝ. ¶ 4°.q2 dato ꝙ hec oīa eēnt v̄a nō ſufficerent ad ꝓpoᵐ oñdere:q2 ex h ſolū dr̄ aliqd paſſibile q2 hȝ ꝓciᵐ paſſiuū qḋ ꝑt trāſmutari de q̄litate ↄueniente ſm nāȝ ad diſcōueniētē. Sȝ dato ꝙ ī mixto nō eēnt q̄litates elares: eēt tn̄ ibi ſubȝ ſuſceptibile eaꝝ.ḡ adhuc eēt v̄e paſſibile paſſiōe illa ab extrīſeco. Reſtat ḡ ꝙ corꝑa glīoſo nō erūt īpaſſibilia ſimplr̄ ⁊ abſolute ꝑ ꝑuatōeȝ ꝓcipij paſſiui:cū nā corᵐ glīoſoꝝ ſit futura eadē q̄ ꝑus:ſȝ erūt īpaſſibilia ꝑ aliqd ꝑſtās īpedimentuȝ actualis paſſionis ne fiat.

¶ Quid āt ſit illḋ vtꝝ ſit forᵃ aliq̄ īherēs vl' ſola v̄t⁹ dīna: p³ opio duplex eſt opio. Quidā.n.dicūt ꝙ talis īpaſſibilitas erit ꝑ formā īexiſteȝ: qḋ ꝓbať duplr̄. Primo:q2 aīa ñ ꝑt hr̄e ſuꝑ corp⁹ aliqḋ dominiū nec plus q̄3 ꝑus niſi corp⁹ ſit mutatū: ſȝ anima poſt reſurrectionē habebit ꝑfectum diūum ſuꝑ corpus ſuū:ita vt ī corpus nihil poſſit accidere ꝑter voluntatē aīe:alioqn aīa nō eēt ꝑfecte btā.ḡ corp⁹ erit mutatuȝ: ſȝ mutatō termiať ad aliq̄3 formā.ḡ corp⁹ glīoſū ꝑ aliq̄3 formā quā hēbit reddeť īpaſſibile. 2° ꝓbať ꝑ actāte Augu. ad Diſcoꝝ:q dicit ꝙ ī cōporib⁹ glīoſis erit ꝑꝑetua ſanitas ⁊ īcorruptōis vigor:ſȝ ſanitas ē ꝑ aliq̄3 formā īherētē.ḡ ⁊ vigor ⁊ īpaſſibilitas ſanctoꝝ erit ꝑ aliq̄3 formā reſiſtētē actōi z³ opio ↄrij cuiuſlibȝ:ſic̄ duꝝ ſuo mō reſiſtit dīdenti. ¶ Alius modus dicēdi ē ꝙ īpaſſibilitas corpoꝝ glīoſoꝝ nō erit ꝑ aliq̄3 formā īherētē:ſȝ ſolū ꝑ dīnā v̄tutē aſſiſtētē beatī ⁊ ꝓhibētē actōeȝ cuiuſlibȝ extrīſeci īferētis paſſionē. Et ↄfirmať hec potēᵃ triplici rōne. ¶ Pria ē ꝙ ſic̄ ſtatui btōꝝ repugnat paſſio ↄ nāȝ:ſic mot⁹ localis ↄ volūtatē.inq̄litas.n.īportat vidētiā ⁊ diſplicētiā ī cognoſcētib⁹:ſȝ ꝙ corpora btā ñ poſſint moueri ↄ volūtatē nō ↄuēit eis ꝑ aliq̄3 v̄tutē īherētē.ḡ idē ſentiēdū ē de paſſiōe q̄ ē ↄ nām. Probatio minoris. Si n.eēt in corꝑib⁹ btīs ꝑ aliq̄ v̄tutē ītrīſecā ꝙ ñ poſſet ab alio moueri ↄ volūtatē opōteȝ ꝙ ī q̄cūq3 btō eēt tāta v̄t⁹ ī reſiſtēdo q̄3ta eēt ī q̄cūq3 alio ī īpellēdo:iſtud āt non ē veꝝ: q2 ſȝ hoc oporteret ī minimo beato ad hoc ꝙ nō poſſȝ moueri ↄ volūtatē eē tātā v̄tutē q̄3ta ē ī q̄cūq3 hōīe vl' anglō:alioqn ſi ñ eēt tāta poſſȝ moueri ab alijs ↄ volūtatē.ponere āt ī minimo beato eq̄lē v̄tutē cū oīb⁹ alijs taȝ hoīb⁹ q̄3 anglīs īcōueniēs ē:cū ſm nāȝ angeli excedāt hoīes:⁊ ſm glīā ſint gradus tam ī hoīb⁹ q̄3 ī angelis. ¶ 2ᵃ rō talr̄ ē. Paſſibilitas ꝓꝑe dcā ⁊ corruptibilitas ſibi corrñdēt.ḡ īpaſſibilitas ⁊ incōruptibilitas:ſȝ īcorruptibilitas btōꝝ ñ erit ꝑ aliq̄3 v̄tutē īherētē vt ꝓbabiť.ḡ nec īpaſſibilitas. Pbatio minoris q2 effect⁹ cōis req̄rit cauſā cōeȝ:ſȝ īcorruptibilitas p⁹ reſurrectōeȝ erit cōis bōis ⁊ mal'.ḡ ſi erit eis ꝑ cāȝ cōeȝ:ſȝ ī mal' icōruptiblitas ñ erit ꝑ aliq̄3 forᵃᵐ īherētē.ḡ nec ī bōis. Qḋ āt ī mal' ñ ſit icōruptiblitas ꝑ forᵃᵐ īherētē ꝓbať ex dcīs illoꝝ q tenēt ꝓcedētē opionē. H.n.exꝑſſe ↄcedūt. ⁊ ꝑ rōneȝ.q2 cū paſſio ꝓꝑe dcā ſit via ad corruptioneȝ vt dr̄ 2° de gn̄atōe.ſi aliq̄ forma ꝓhiberet corruptionē ī dānatis ꝓhiberet ⁊ paſſionē:q2 ad vtrūq3 ſe extēderet v̄t⁹ eius nec ageret libe: vt vnū ꝓhiberet:aliū ꝑmitteret: cū igiť ī dānatoꝝ corꝑorib⁹ ñ ꝓhibeať paſſio ꝓꝑe dcā pȝ ꝙ ñ ꝓhibebiť corruptibilitas ꝑ aliq̄3 formā īherētē. ¶ 3° pȝ idē ꝑ augᵐ ī epl'a ad ↄſentiū vbi dicit ſic.ſicut ab igne fornacis caldeoꝝ abſtulit dēs virtutē ↄburēdi q̄3ᵐ ad aliqd:q2.ſ.cōpora pueroꝝ illeſa ſuata ſunt ſȝ manſit q̄3ᵐ ad aliqd q2 ille ignis ↄburebat ligna:ita auferet ab hoīb⁹ corruptionē ⁊ dimittet eis nāȝ mō ꝓdcō.ſ.īpediēdo exceſſū actōis ⁊ ꝑſeruādo ab oī nociuo extrīſeco. Ex q̄ pȝ itētio Aug. ē ꝙ īcorruptibilitas ⁊ īpaſſibilitas erūt in corporib⁹ btōꝝ ꝑ h ꝙ v̄t⁹ dīna btīs aſſiſtēs īpediet actionē cuiuſlibȝ extrīſeci īferētis corruptionē. Scḋȝ hāc opionē ꝑt rñderi ad rōnes ī oppoᵐ. ¶ Ad pᵐ cū dr̄ ꝙ cōporis glīa corrñdet glorie aīe:dicēduȝ ꝙ veꝝ eſt q̄3ᵐ ad hoc ꝙ corp⁹ glorificabiť ꝑut ē aīe ↄueniēs ꝓ ſtatu illo q̄ corp⁹ ꝑficieť ab aīa beata:ſȝ nō oȝ ꝙ ꝑfectiones aīe ⁊ corꝑis corrñdeāt ſibi q̄ ad nūerū ⁊ q̄ ad modū : ſed ꝑficieť vnūq̄dq3 ꝑut ↄgruit ſue nāe. Nāe āt aīe q̄ de ſe ē icōruptibil' ⁊ īpaſſibil' nō ↄgruit ꝙ ꝑficiať ꝑ ablationē taliū vel ↄſimiliū defectuū : q2 de nā ſua caret talib⁹ defectib⁹: ſȝ ꝑficieť collōne donoꝝ ſuꝑceleſtiū.cōp⁹ āt qḋ d nā ſua ſbiacȝ cōruptibilitati ⁊ paſſiōabiliti īdigȝ ꝑfici ablatōe iſtoꝝ dfectuū:⁊ ꝙ h ꝑt fieri ꝑ ſolā v̄tutē dīnā aſſiſtētē btīs ad nutū : iō ñ oȝ ꝙ fiat ꝑ forᵃᵐ īherētē. ¶ Ad 2ᵐ dōȝ.ꝙ īpaſſibilitas ſtat⁹ inocētie nō erat ꝑ aliq̄3 formā īherētē:q2 iuſtitia origial' de q̄ arguebať nō erat aliq̄ forma īherēs:q2 vel erat rectitudo voluntatis ad deū q̄ nō ꝑficit corp⁹.vel erat obia viriū ſenſitiuarū ad rationē ꝑ quā ñ appeť ꝙ ex hoc corp⁹ redderet īpaſſibile.ꝑſuabať ḡ hō ī ſtatu īnotēti a paſſione ⁊ corruptōe: ꝑtiȝ ꝑ ꝓpriā ſciāȝ q̄ ꝓditus erat ꝑ quā cauere poterat a nociuis:ꝑtī v̄o ꝑ dīnā ꝓuidētiā ꝓuidēteȝ ne ex īprouiſo aliqḋ nociuū hoīeȝ lederet. ¶ Ad 3ᵐ dōm.ꝙ nobilior ē pō q̄ aliqd ꝑt nō pati q̄3 illa q̄ aliqd ꝑt pati: ⁊ vtraq3 ē aliqd poſitiuū īherēs ſi ſūmať ꝓportionablr̄:q2 ſic̄ pō q̄ aliqd ꝑt patiē pō q̄ aliqd trāſmutabile trāſmutari ꝑt a diſpoſitiōe ↄuenienti ſȝ nāȝ ad diſpoſitionē ↄriā:ſic pō q̄ ꝑt nō pati aliqd ſi ſit ꝑ ꝑuationē poᶜ paſſiue ē aliqd poſitiuū ⁊ nobili⁹ pō paſſiua:nō q̄3ᵐ ad formalē rōnē ꝑuatōis ſȝ q̄3ᵐ ad fundamētū qḋ vocam⁹ potētiā ñ patiēdi:ſic̄ dicius āgelū īmortalē vel īpaſſibilē:q2 ē talis nāe ꝙ non hȝ ī ſe potētiā paſſiuā ꝑ quā poſſit ſic trāſmutari nec talē potentiā ſecū ↄpatiť : nec dubiū eſt ꝙ nā angeli ē poſitiua ⁊ potior ⁊ ꝑfectior q̄cūq3 pō paſſiua : ſed iſto mō corpora glīoſa non erūt īpaſſibilia.ſ.ꝑ ꝑuationē ꝓcipij paſſiui:ſȝ ſolū ꝑ īpedimentū paſſionis ne actualr̄ īferať:⁊ adhuc illud īpediēs eſt nobilius q̄3 ſit pō paſſiua ī cōꝑib⁹:ſȝ ñ oȝ ꝙ ſit īherēs:q2 paſſio īpediri ꝑt ñ ſolū ꝑ īdiſpoſitionē patiētis ſȝ per oē extrīſecū qḋ ꝑt īpedire vl' reſiſtere agēti vel ſuſpēdere ei⁹ actionē. ¶ Ad 4ᵐ dōȝ. ꝙ corpora glorioſa aſſimilāť corporib⁹ celeſtib⁹ ī icorruptōe ⁊ īpaſſibilitate q̄ ad effectū:ſȝ nō q̄ ad cāȝ illi⁹ effect⁹: q2 ī cōꝑib⁹ celeſtib⁹ ē icōruptibilitas ⁊ īpaſſibilitas ꝑ nāȝ ī alijs āt erit ꝑ grāȝ:⁊ iō īpaſſibilitas ⁊ īcōruptiblitas cōpoꝝ celeſtiū ineſt eis ex eo ꝙ nā coꝝ caret ꝓcipijs cōruptibilitis ⁊ paſſibilitatis:ſȝ corꝑa glorioſa nō ſic erūt īpaſſibilia ſȝ ſolū ꝑ īpedimētū actualis paſſiōis qḋ nō oportebit eē per aliq̄3 formā ⁊ nāȝ ī eis ſubiectiue exñtē:q2 poterit fieri per ſolā dīnā ꝓuidētiā eis ↄtinue aſſiſtēteȝ. ¶ Tenendo autē hāc opionē ꝑt rñderi ad rōnē opionis oppoſite. ¶ Ad primā cū dr̄ ꝙ poſt reſurrectiōeȝ corp⁹ erit ſubȝ aīe alr̄ tūc q̄3

nūc veꝝ ē ſȝ nō oȝ q ſit ꝑ nouā formā īherenteȝ:ſȝ ſufficit ꝙ ſit ꝑ dīnā ꝓuidentiā aſſiſtenteȝ q̄ ꝓhibebit ꝙ illa q̄ immutāt corp⁹ ad corruptiōeȝ nō fiāt tūc ſic̄ nūc:⁊ ita alr̄ ſe habebit corp⁹ ad aīaȝ tūc q̄3 nūc. ¶ Ad 2ᵐ dōȝ.ꝙ illa ꝑpetua ſanitas ⁊ vigor ī cōporib⁹ reſurgētiū poterit eē ꝑ ſolā ꝓhibitiōeȝ vel īpedimētū cuiuſcūq3 extrīſeci corruptibilitati vel paſſionē īferētis. Scḋȝ āt vtrāq3 opioneȝ rñſum ē ad duo argumēta ī oppoſituȝ facta arguendo ꝓcipalr̄ ad q̄ōnē:q2 vnū eoꝝ ꝓbat ꝙ corꝑa glorioſa nō erūt īpaſſibilia paſſione ꝓꝑe dcā.alius v̄o ꝓbat ꝙ dato ꝙ ſint īpaſſibilia illud tn̄ nō erit ꝑ aliq̄3 cāȝ poſitiuā nec īherētē nec aſſiſtētē: quoꝝ vtrūq3 negať ī q̄libet dcārū opinionū. ¶ Dōȝ ē igiť ad pᵐ cuȝ dr̄ effectus ꝑuatiu⁹ nō req̄rit cāȝ poſitiuā: veꝝ ē formalē:imo nullā talē cāȝ hȝ:ſed neċe ē ꝙ hēat cām poſitiuā taȝ efficiētē q̄3 fūdamētalē. Nūq̄3.n.aliqd hȝ rōnē cauſe niſi ſit poſitiuū:ſȝ cā poſitiua īfluit ī effectū poſitiuum ⁊ ſic cāt ipȝ:ſȝ effectū ꝑuatiuū nō cāt īfluēdo directe ſȝ ꝑ ſubtractionē īfluētie ꝓprie vt eſſet de deo ſi res ānihilaret. ⁊ d nauta ſi iter ꝑicula maris nauē nō regeret vel īpediendo īfluētiā alteri⁹:ſicut obſtaculū poſitū ī feneſtra cāt tenebrā īpediendo illuminationē ſolis:⁊ eodē mō terra īterpoſita iter ſolē ⁊ lunā cāt eclipſiȝ. ſilr̄ īpaſſibilitas nō ꝑt alicui cōuenire niſi ꝑ nām quā ſeq̄ť ꝑuatio ꝓcipioꝝ:mediantibus q̄bus īeſt alicui paſſibilitas: vel ꝑ nāȝ īpedientē paſſioneȝ q̄ ab aliq̄ poſſȝ īferri:⁊ vtroq3 mō īpaſſibilitas ē a cā poſitiua vel inherēte vel aſſiſtēte. ¶ Ad 2ᵐ dōȝ.ꝙ beati nunq̄3 ſciēt ꝑ experiētiā ī ſe qd ē malū:nec illud ꝑtinebit ad īꝑfectionē:alioqn deus eēt valde īꝑfectus q nunq̄3 ſciuit malū ꝑ expiētiā ī ſe ipſo. Experiētia.n.q̄ten⁹ īportat cognitionē īportat ꝑfectionē:⁊ ſic ē in deo ⁊ ſic erit ī btīs: ſȝ q̄tenus īportat paſſionē nō erit ī eis. Si q̄s vult tenere ꝑmaȝ opionē ꝑt eā ↄfirmare:q2 videť ꝓbabile ꝙ īpaſſibilitas ſit ꝑ aliqd poſitiuum ex parte aīe q̄ ipſa ita plene dn̄ať corꝑi vt a ſua ſubiectōe nō poſſit eripi nec ſibi auferri. ſic̄.n.ī originali iuſtitia aīa erat ſubiecta deo:⁊ ſibi corp⁹: ita ī glīa multo magis.ꝑꝑ qḋ ſicut hītus hȝ q̄bus ꝑfectius deo ſubdiť:ſic ⁊ hītus ꝓbabile ē ꝙ hēat q̄bus ↄueniētius ꝑſit corꝑi:nō q̄b⁹ corꝑi alligeť nec corrūpať ſic̄ alie forme:q2 ipſe ē īcorruptibilis nec iſte ē vt ipſa iūgať corpori:q2 nihil cadit medium ſȝ magis ↄſeq̄ť vnionē illā:ſiue ſit ī eēntia aīe reſpectu corporis ſic̄ grā reſpectu dei:ſiue ī potētia itellect⁹ ſiue voluntatis vt ↄ volūtateȝ nihil ī corꝑe patiať qḋ eēt pena:ſiue ille hit⁹ ſit vna de dotibus aīe ſiue grā magis ꝑfecta ſiue aliqd aliud. Itē ī corꝑe hoc ēt poni ꝑt vt ſic̄ ꝑ ſanitatē nālē eſt ſubȝ magis aīe:ſic ēt ꝑ talē habituȝ q ſanitas ⁊ vigor dr̄: q2 vnūq̄dq3 agiť ſm ꝙ natū ē agi:vñ cū corpus ſit natū regi ab aīa certa ꝑiodo q̄litatib⁹ q̄buſdā:nihil ē incōueniens ſuꝑinfundere q̄litatē ꝑ quā ibi ꝑꝑetuo teneať. Et ſi dicať ꝙ ille q̄litates ſunt ꝑꝑ interiorē ↄſumptionē in mixtis: nō ē veꝝ imo ēt ī ſimplicib⁹ q̄ nō poſſunt corrūpi ab ītra ſȝ tātū ab ex ſūt q̄litates q̄b⁹ defendunt ſe a corruptōe violenta:ne ḡ ꝑfectio corpoꝝ īferioꝝ q̄ nō ſolū diuina ꝓtectōe:ſȝ a ſe defendūť illis deſit:ſic ⁊ hic:ſicut btī lȝ diuina ꝓtectōe poſſint a pctō ꝑſeruari qḋ ledit aīaȝ:tn̄ ⁊ intra ſe hñt aliqd q̄ ſe ꝑñt ꝑſeruare:ſic ⁊ q̄3uis dīna virtus eq̄ ſine forma īherēte poſſit corp⁹ ꝑſuare a ↄrio:tn̄ ad nobilitatē eoꝝ ꝑtinet nō ſubijci alij corpori a q̄ nō ſolū nō patianť ſȝ nec poſſint pati:vñ tūc nō poterūt nec a luce celeſti alterari nec a calore vel frigore:⁊ h ꝑꝑ ſe. ¶ P.alr̄ fuit corp⁹ xpi īcorruptibile ī triduo:alr̄ poſt reſurrectōeȝ:ſȝ ī triduo erat incorruptibile ꝑ v̄tutē aſſiſtētē ſolū.ḡ p⁹ reſurrectōeȝ ꝑ īherētē. ¶ P. q̄ñ xp̄s aſſumpſit ſimilitudīes dotiū ambulando ſuꝑ aq̄s ⁊ hm̄:nō ꝓpter hoc hūit dotes:ſȝ tūc hūit virtutē aſſiſtētē. ḡ dotes dicūt aliqd ītrinſecū īexñs poſitiuū:vñ apl's dicit. Oȝ induere īcorruptōeȝ. ⁊ ꝙ īmutabimur:⁊ multa hm̄ que notant q̄litates īformātes. Pōt aūt ſȝ hoc rñderi ad tres rōnes contrarie opinionis. ¶ Ad pᵐ dōm. ꝙ nō eſt ſimile d motu locali q ē a fortiori v̄tute ⁊ nō ē ad corruptiōeȝ per ſe:vñ dos īpaſſibilitatis nō ꝑ ſe ab illa paſſiōe ꝑſeruat:⁊ de alia paſſiōe q̄ īmediate fit a ſolo corpore:cui ē abſurdū ſubiectū eē corp⁹ glīoſuȝ. Nec vr̄ īcredibile vel īpoſſibile ponere ī corpore humāo glīoſo nobiliorē ⁊ fortiorē v̄tuteȝ oī alia q̄ ē ī corpore q̄cūq3: ſicut nobiliorē ⁊ ꝑfectiorē claritate q̄3 ī ſole:ꝓpter qḋ ſi ē ī eo q̄litas ꝑ quā poſſit reſiſtere intēſiſſimo calori ⁊ frigori ⁊ īciſiōi: ſicut ⁊ ꝑ duritiē adamas ferro ⁊ calibi reſiſtit.nullū īpoſſibile ē ēt de motu locali ſi ē ī eo q̄litas per quā a nullo corꝑe poſſit īpelli:nec ꝓpter h erit īmoderate v̄tutis ſi trāſcēdit v̄tutē alteri⁹ corꝑis ignobilioris. Reſpectu āt angeli nō oȝ:q2 nec corp⁹ natū ē eſſe v̄tuoſi⁹ āglō nec ēt aīa.ḡ ne patiať a ſpū ē ꝑ dīnā ꝓtectōeȝ: ne a corpore ꝑ ꝓpāȝ q̄litateȝ. Diceret ēt aliq̄s ꝙ aduerſus ſpm̄ ēt reſiſti poſſet ꝑ q̄litatē ⁊ aduerſus oēȝ ꝑ v̄tutē ī cōpore vel ī aīa:q2 multo maior v̄t⁹ req̄riť ad agendū q̄3 ad reſiſtēdū:q2 nā agendo ſe multiplicat ⁊ cōſuat ī ſilī tn̄: ſȝ reſiſtēdo ↄſuat ſe ī ſe ipſa ad qḋ nā hȝ maiorē inclinationē vt q̄buſdā vr̄:vñ q̄3uis īꝑfectiſſimus calor ſit ꝑfectior maximo frigore:q2 ſm totā ſpēȝ excedit:nihilomin⁹ tn̄ magnū frig⁹ reſiſtit paruo calori. Et q̄3uis mīm⁹ āgelus hēat nobiliorē v̄tutē grauitate terre:nō tn̄ ꝑꝑ h poſſet mouere totā terrā: ita ⁊ ſi v̄tus eēt ī corpore glīoſo vel aīa ad reſiſtēdū motui āgeli:nō ꝓpter hoc eēt nobilior ſimplr̄ v̄tute āglī: nō tn̄ oȝ ponere v̄tutē per quā reſiſteret oīb⁹ angelis ſil':ſic̄ nec per quā reſiſteret deo:hoc.n.ē īpoſſibile nec eſt neċe. In illis ḡ in q̄bus illa v̄tus nō ſufficit diuina v̄tus ſubuenit:ī q̄bus āt illa poſſet ſufficere :dignitatē corporis ⁊ aīe decet eam hr̄e. ¶ Ad 2ᵐ rōneȝ eſt dōm.ꝙ nō eſt ſil'e ī corpore dānatoꝝ ⁊ btōꝝ:cū ibi nihil ſuꝑnāle ꝑtinēs ad grāȝ ⁊ dignitatē debeat poni ſic̄ hic. Et ꝑ.cū ibi ſit paſſibilitas ſine corruptiōe h v̄o neutꝝ:nō oȝ ꝙ ſit eadeȝ cauſa vbi ē tam dn̄s effect⁹: de cauſa tn̄ illa videbiť poſt. ¶ Ad 3ᵐ dōm.ꝙ diuina v̄tus aſſiſtens nō excludit cū hoc formā intrīſecus inherenteȝ. ¶ Ad pᵐ ꝓcipale in ↄriū ſm ſām opinionē pōt dici ꝙ effectus ꝑuatiuus nō habet cauſam formalē ⁊ mediatā ītrīſecā:ſed bñ pōt hr̄e cauſam poſitiuā ad quā ſeq̄ť q̄ erit forma ſubi:ſic̄ calorē inordinatū ſeq̄ť ꝑuatio ſanitatis. vel duritiē cere ſeq̄ť īfiguratio:⁊ ſic ē ī ꝓpoſito. Qō. III.

Tertio q̄riť de dote ſubtilitatis vtruȝ v̄tute dīna corp⁹ glorioſuȝ poſſit eē cū alio corꝑe glīoſo. Et arguiť ꝙ non: q2 eq̄lr̄ videť poſſibile ꝙ vnū corpus ſit ſil' circūſcriptiue ī diuerſis locis ⁊ ꝙ duo corpora ſint ſimul ī eodē loco: ſȝ pᵐ nō ꝑt fieri quacūq3 virtute vt cōiter poniť. ḡ nec 2ᵐ. ¶ Itē Boe.li.de trini.dic̄ ꝙ ſi aīo ↄtra accñtia a corporibus ſeꝑemus: tn̄ loc⁹ eſt cūctis diuerſus queȝ vnū fingere nullo mō poſſumus:ſed illud nō ē poſſibile q̄cūq3 v̄tute ꝙ nullo mō ꝑt ↄcipi mente:tale.n.vr̄ īplicare ↄdictionē. ḡ vr̄ ꝙ nulla v̄tute duo cōꝑa poſſunt ſimul eē. ¶ Itē ſic̄ ſe hñt duo accñtia eiuſdē ſpēi ad idē ſubȝ:ſic duo corꝑa ad locuȝ: ſȝ duo accñtia eiuſdē ſpēi ñ pñt ſil' eē ī eodē ſubō.ḡ nec duo corꝑa ī eodē loco. Minor ꝓbať:q2 duo accñtia eiuſdē ſpēi vel ſūt eq̄lis gradus vel ineq̄lis.puta:q2 vnū ē intēſius altero:ſi ſint ieq̄lis gradus īpoſſibile ē ꝙ ſint ſil' ī eodē ſubō: alioqn idē ſubȝ poſſet eē ſimul magis albū ⁊ minus albū: qḋ vr̄ īplicare ↄditionē ⁊ iteꝝ termini mot⁹ ſeu mutatiōis ſȝ alterationē ītēſiōis ⁊ remiſſiōis:q̄re ⁊c̄. Si v̄o ſint eiuſdeȝ gradus idē ſeq̄ť: q2 ſubȝ nō ē in potētia ad aliq̄3 formā niſi mediāte mutatiōe:ſȝ ſubiectū aliquā formā nō poteſt mutari ad ſimilē eiuſdē gradus ꝑore manente:q2 ideȝ non poteſt ſimul eē tale formaliter in actu ⁊ tale in potentia: ſȝ iſtud ſeq̄reť ſi ſubiectū habēs formā poſſet mutari ad conſimilē.ḡ ⁊c̄. ¶ In ↄriū arguiť: q2 ſicut ſe habent due nature

re complete quaꝝ quilibet nata eſt conſtituere ꝓprium ſup
poſitum ad vnitatem ſuppoſiti: ſic ſe habēt duo corpa quo
rum quodlibꝫ eſt natum occupare locū ad vnitatē loci: ſꝫ
plures tales nature poſſunt eſſe in eodē ſuppoſito ſaltem
virtute diuina ſicut fuit in xpo. ḡ duo corpora poſſunt eſſe
ſimul virtute diuina. ¶ Ad idē eſt qḋ dicit Dani. liº. 4º. c.
vlti. vbi dicit ꝙ corpꝰ glioſuꝫ erit ſpirituale quale fuit cor
pus dñi poſt reſurrectionem clauſis ianuis pertranſiens.
¶ Reſpondeo. hic ſunt tria videnda. Primo qd eſt dos
ſubtilitatis. 2º. vtrum per eam vel per naturam duo cor
pora poſſint eſſe ſimul. 3º an virtute diuina duo corpora
ſimul ſint vel poſſint eſſe.

Quantū ad pᵐ dicūt qdā ꝙ ſubtile ī corporibꝰ ſꝫ ge
nālē rōnē oppōit ei qḋ ē eē groſſū: ⁊ vtrūqꝫ
iſtoꝝ repit ī corpibꝰ taꝫ rōne q̄titis q̄ꝫ rōne q̄litatis. Rō
ne.n. q̄titatis illud dr̄ ſubtile qḋ ē paruū ſm latitudineꝫ ⁊
ꝓfunditatē: dato ꝙ ſit magnū ſm lōgitudinē: groſſum vo
dr̄ qḋ ē magnū ſm latitudinē ⁊ ꝓfunditatē. Rōne vo q̄li
tatis dr̄ aliqd ſubtile qḋ eſt raꝝ ⁊ puiū: vt aer. groſſuꝫ vero
qḋ ē denſuꝫ ⁊ opacū: vt terra. In ſubtili aūt ⁊ groſſo q̄cūqꝫ
iſtoꝝ modoꝝ accepto hoc ē cōe: ꝙ ſubtile ē facile penetra
tiuum alterius: ſubtile qdē ſm q̄titatē ꝓpter figuraꝫ acu
tam quā hꝫ ſi nō ſit latū nec ꝓfundū dato ꝙ ſit longuꝫ vt
ſtilus vel acus: talis.n. figura ē diuiſiua ⁊ facile penetrati
ua. Subtile aūt ſm q̄litatē ē facile penetratiuū ꝓꝑ diuerſi
tatē ſuaꝝ partiū ī partes paruas poros alioꝝ corpoꝝ ſubi
trātes: vt aer: aqua ⁊ hꝰ: ⁊ ꝓpter hanc ꝯditionē nomē ſubti
litatis tractū ē ad potētias cognitiuas. Ille.n. dr̄ hr̄e acutū
viſum q penetrare pōt ad vidēdū parua vel longinq̄ q̄ alÿ
nō vidēt: ⁊ ſubtilē ītellectū qui penetrāt ad cognitionē oc
cultoꝝ. Iuxta ēt hūc modū ſube ſpirituales dn̄r ſubtiles:
qꝛ maxime elongant̄ a groſſicie corporali qualitercūqꝫ ac
cipiat̄ ⁊ maxime penetrāt ad cognoſcēdū intima reꝝ. Oc
caſiōe aūt iſtoꝝ fuerūt duo errores circa dotē ſubtilitatis
corpoꝝ glorioſoꝝ. Unꝰ quorūdā dicentiū ꝙ poſt reſurre
ctionē corpus vertet̄ ī ſpūꝫ occaſionē ſumentiuꝫ ex dicto
apli. pme ad cor. 15. Seminat̄ corꝰ aīale ſurget ſpūale. Et h
error pmo ꝯuincit̄ eo ꝙ forte nō ē poſſibile q̄cunqꝫ vtute
corpus ꝯuerti ī ſpiritū. Scḋo qꝛ ſi cēt poſſibile ⁊ ſic fieret:
tūc hō nō reſurgeret: qꝛ hō dicit qd ꝯpoſitū ex aīa ⁊ corpo
re ⁊ ñ alteꝝ ſolū. Nec motiuū ē ſufficiēs: qꝛ ſicut dic̄ apl̄s.
ꝙ corpꝰ ſpūale reſurget: ita dic̄ ꝙ ſeminat̄ aīale. ſꝫ nūc cor
pus nō dr̄ aīale: qꝛ ꝯuerſuꝫ ſit ī aīaꝫ. ḡ nec tūc dicet̄ ſpūale
qꝛ ꝯuerſuꝫ ī ſpm̄. Alius error fuit alioꝝ dicentiū ꝙ poſt re
ſurrectionē corpora btōꝝ erūt ſubtilia: qꝛ erūt rara ad mo
dū aeris. Qḋ pꝫ eſſe erroneū: qꝛ talia corpora nō ſūt palpa
bilia: corpus āt xpi poſt reſurrectionē fuit palpabile; vnde
dixit diſciplis palpate ⁊ videte ⁊c̄. Itē veritas humani cor
poris reqrit carnes ⁊ oſſa: ſed carnes ⁊ oſſa nō ꝯpatiunt̄ ta
lem raritatē: ⁊ iō hic error dānatus ē a Grego. vt pꝫ. 9. mo
raliū. ¶ Dicendū ē igit̄ alr̄ ꝙ corpus poſt reſurrectionem
erit plene ſubm aīe vel ſpiritui cōporat̄ aūt aīa ad corpꝰ
tripl̄r. Prio q̄tuꝫ ad eſſe: qꝛ aīa eſt actus ⁊ forma corporis
2º. q̄tū ad opationes qbus aīa vtit̄ corpore vt ſubō: ſicut
ſunt operationes ſenſitiue. 3º q̄tū ad motū localē. Aīa.n.
nō ſolū ē actus corporis ſed aliquo mō motor ꝑma ḡ ſubie
ctio corporis ad animā q̄tū ad eſſe pertinet ad dotem īpaſ
ſibilitatis ratiōe cuiꝰ nihil pōt accidere ī corpore qḋ ſit ad
ſeparationē corporis ab aīa. Sed perfecta ſubiectio corpo
ris ad animā vt ad motorē ꝑtinet ad agilitatem vt poſtea
dicet̄. Perfecta vero ſubiectio eius ad aīam quo ad opera
tiones cognoſcitiuas ⁊ appetitiuas videt̄ pertinere ad ſub
tilitatem: ⁊ hec ſubiectio pōt ītelligi vel q̄tuꝫ ad operatio
nes ſenſitiuas ꝑciſe vt nihil ſit in corpore quo puritas ta
lium operationū impediat̄: ſicut nūc fit ī nobis ꝓpter groſ
ſitiē ⁊ ipuritatē ſpirituū deſeruiētiū opatonibꝰ ſenſitiuis.

Ois.n. talis impuritas ſegregabit̄ a corporibus glorioſis.
Uł pt ītelligi talis ſubiectio ꝓꝑ obediētiā ꝑfectā quā tūc
habebūt vires ſenſitiue ad rōnē q̄ obediētia nō eſt mō q̄
caro ꝯcupiſcit aduerſus ſpm̄ ⁊ ob hoc corpꝰ dr̄ aīale ab aīa
litate: qꝛ motus aīales magis ſunt in nobis ſꝫ impetū ſen
ſualitatis q̄ꝫ ſm dictamē rōnis. Sꝫ tūc dicet̄ corpus ſpiri
tuale: qꝛ oēs tales motꝰ erūt plene ſubi ſpiritui: q̄uis qdaꝫ
ītelligāt ꝙ corpus dr̄ nūc aīale qꝛ īdiget cibis: tūc vo ſpiri
tuale qꝛ cibis non indigebit: qḋ q̄uis ſit veꝝ videt̄ tñ ma
gis pertinere ad ipaſſibilitatē ⁊ īcorruptibilitatē q̄ꝫ ad ſub
tilitatē. Quocūqꝫ aūt dictoꝝ modoꝝ accipiat̄ ſubtilitas: ñ
videt̄ neciuꝫ ꝙ dicat aliq̄ꝫ q̄litatē ſupnālē īherentē corpo
ribus glorioſis: qꝛ ſubtilitas pmo mō accepta. ſ. ꝑ puritate
operationū ſenſitiuaꝝ pōt eē ꝑ ſolā puritatē humoꝝ ⁊ ſpi
rituū deſeruiētiū operatōibꝰ ſenſitiuis. 2º mō accepta pōt
cē ꝑ diuinā ꝓuidentiā aſſiſtentē. Nec apparet vñ vel q̄uo
poſſit eſſe ꝑ aliquā qualitatē inherentē: qꝛ actus cuiuſcūqꝫ
qualitatis ſiue nālis ſiue ſupnālis non ē liber ſed neciūs: ⁊
iō ad idē ſemper īclinat: ſed obediētia viriū ſenſitiuaꝝ ad
ītellectū nō pōt eſſe ſꝫ īclinationē ad idē: qꝛ q̄ñꝫ ſm rectā
rationem aliqd eſt appetendū: q̄ñꝫ vo oppoſitū: ideo ⁊c̄. Et
q̄uis ſm hanc viaꝫ ſubtilitas nō ſit aliq̄ forma habitualis
ſicut nec ipaſſibilitas: pōt tñ dici dos: qꝛ dos ſponſe ex qua
nomē iſtud tractū eſt ꝯſiſtit nō ſolū in illis q̄ ſpōſam ornāt
⁊ circūſtant quaſi ītrinſece: ſed etiaꝫ ī hīs q̄ aſſiſtunt extri
ſece: vt ſi ad tuitionē eius daret̄ ei certa cuſtodia milituꝫ.
Sic igit̄ ſm oēs dos ſubtilitatis ē ad ſubyciendū corpus
aīe ad operatōes organicas ſenſitiuas vt remota oī groſſi
tie ⁊ īcpitudine ad eas ſenſitiue potētie rōni obediāt ⁊ ad
opatōes ſuas purius exercēdas virtuſiores fiāt. Sꝫ qcqd
iſti dicāt videt̄ ꝓbabilius ꝙ ſit aliqd poſitiuū exñs in ipis
potētÿs ꝑ modū habitus: qꝛ gratia ꝑficit nām ſicut ipa na
ta eſt ꝑfici: potētie aūt aīe īferiores nate ſunt ꝑfici ad ſuas
operatiōes ⁊ ad obediēdū rōni ꝑ habitus nāles nāliter ac
quiſibiles. igitur ad hoc ꝙ iſta fiāt ꝑfectius ꝯueniēs eſt in
fundi hitus ſupernāles: ⁊ ſiue ſint vnus ſiue plures dotis
vnius noīe deſignant̄ ꝓpter vnitatem finis ī gnāli: Et qui
dem ab appetitu ſenſitiuo. ⁊ memoratiua eſt probabile in
quibus ex frequētia actuuꝫ ſolēt habitus genāri nāliter
ſꝫ de potētÿs apphēſiuis ſenſuū exterioꝝ ⁊ aliq̄ꝝ īterioꝝ
ī qbꝰ nulli hitꝰ nālr acqrūt̄ nō ꝯcludit rō: ſꝫ potiꝰ oppoᵐ: ni
ſi dicamꝰ ꝙ iō ī eis nāles hitꝰ ñ ponūt̄ qꝛ ñ expimur ex fre
quētia actuū eas ꝑfici pluſq̄ꝫ. ꝑ actū: qꝛ ſi poſſent pari rōne
hērent hitus ſicut alie: qꝛ ḡ nō ē dubiū ꝙ ꝑ gloriā ꝑficient̄
eaꝝ opatōes ⁊ delectatōes ꝑfectiores ſequent̄: ꝓbabile ē
ꝙ hoc fiat per habitus q ⁊ faciuᷤ operationē ꝯnaturaliorē:
⁊ per conſequēs ꝓmptiorē: faciliorē ⁊ delectabiliorē. Et iō
argumēta coꝝ nō concludūt. ¶ Uñ ad pᵐ dicendū ꝙ nō
cōcludit de appetitiuis ī qbus q̄to nā ē ꝑfectior tanto pl̄s
ꝯcupiſcunt aduerſus ſpiritū: tamē nec in alÿs cōcludit: qꝛ
ſicut intellectus q̄tūcūqꝫ depuratis phantaſmatibus ⁊
potētÿs ſubſeruiētibus indiget habitu ad ꝑfectiꝰ operan
dū: ⁊ volūtas ad obediēdū q̄uis organa vel ob groſſitiem
ſui vel ſpirituuꝫ nō patiant̄: qꝛ organū nō hꝫ: nec ꝑ ꝯñs ſpi
ritu vtitur: ⁊ obiectum eius eſt ſpirituale: ita eſt in propoſi
to. ſi dicatur ꝙ hoc eſt quia intellectus non poteſt intendi
cū ſit eiuiternus. ideo alr̄ poteſt perfici. ſ. extrinſece qui nō
poteſt intrinſece: non valet: quia hoc eſſet imperfectionis
in intellectu perfici poſſe ſolum extrinſece: cum tanto ſit
nobilior perfectio quanto ītimior. Si ergo potentie orga
nice poſſint intendi ⁊ veriſimile ſit eas intendi maxime in
ſtatu illo perfectiſſimo: immo etiam in damnatis vt ma
iorem penam ſentiant: nihilominus potentie ſenſitiue cuꝫ
tota intenſione ſua non habent maiorem perfectionem in
ſuo genere q̄ꝫ intellectus per naturaꝫ in vltimo ſui exiſtēs:
ꝓꝑ qḋ ſi illi nō itenſibili neceſſarius eſt habitꝰ ad vlimiꝫ

perfectionem reſpectu ſue opationis: pari rōnē ⁊ potētÿs
ſenſitiuis quaꝝ opatio tūc ſume ē ꝑficienda. ¶ Ad 2ᵐ di
cendū ꝙ illa ratio ꝓbat nō poſſe eſſe aliquē habituꝫ in ap
petitu ſenſitiuo: qḋ eſt ꝯ cōem opi. ꝓꝑ qḋ dicendū ꝙ deter
minaret ad vnū nō mālr ſꝫ formalr: redderet.n. potentiaꝫ
hñ mobilē a rōne vt obediret rōni in appetēdo ⁊ refugien
do cū tali ⁊ tali modo. Sic.n. habitꝰ virtuoſus īclinat non
ad aliquid appetendum vel fugiendum: quia non eſt ad
operari abſolute: ſed ad ſic appetendum. ſ. pront recta ra
tio dictabit: quia appetitus ſuperior mouet inferiorem ſi
cut ſpa ſupior mouet īferiorē vt dicitur 3º de anima: vnde
ſicut īferior ſpera nata ē: obedire ſuperiori ad oēm motuꝫ
illius. puta pmi mobilis ⁊ ſecundi ⁊ non ad vnum tantuꝫ:
ſed ad omnem illum quo illa mouetur: ſic habitus ꝑficit
appetitum ſenſitiuum ad omne imperiuꝫ rationis: ſicut ⁊
ſanitas diſponit corpus totum vt ſit bene obediens anime
nō ad hanc vel illam ſed oēm operationeꝫ: ⁊ nihilominus
huius ſunt q̄dam qualitates naturales non potentie rōna
les que ſunt ad vtrūlibet: ideo ⁊c̄.

Quantū ad 2ᵐ de ſimultate corporum ſunt. 3. ꝯnes.
¶ Prima ꝙ duo corpora nō poſſunt eſſe ſi
mul in eodē loco ꝑ nām quācūqꝫ localr̄: cuiꝰ rō eſt: qꝛ illud
qḋ nām ꝯſeqtur de neceſſitate nāe: nō ſolū q̄tum ad apti
tudinē ſꝫ quo ad actū: non pōt īmutari ꝑ nām: vt: cecuꝫ vi
dere: mortuū reſurgere: virginē parere ⁊ hꝰ: ſic aūt eſt duo
corpora eē ſil̄: qꝛ ad hoc ſeqret̄ partes quātitatis nō diſtin
gui ſitu qḋ tñ ꝯſeqtur nāꝫ q̄ti nō ſicut frigiditas aquā a q̄
poteſt ſeparari per violentiam agentis creati: ſed ſicut eſ
ſe riſibilem conſequitur hominꝫ: ⁊ huiuſmodi accñtia in
ſeparabilia. ¶ Secunda concluſio eſt ꝙ corpus glorioſuꝫ
non poteſt ſimul eſſe cum alio corpore per dotem ſubtili
tatis ſolā ſi dos ſubtilitatis ſit ſoluꝫ aliqua qualitas nālis
vel ſupernālis ſupaddita: qḋ probat̄ ſic. Illud quod nō tol
lit a corpore glorioſo quātitatē eius nec actū eiꝰ impedit: ñ
tollit qn corpus glorioſū necio expellat aliud de loco: ⁊ ſic
nō poterit eē ſil̄ cū alio: ſꝫ dos ſubtilitatis ē huiꝰ. ḡ ⁊c̄. Ma
ior pꝫ: qꝛ id quod facit diſtare corpus a corpore ſm locum
⁊ ſitū ē ſola quātitas. vñ 4º phiſicoꝝ dicit ph̄s. Qꝛ ſi a cor
pore circūſcribant̄ oēs paſſiones ⁊ qualitates adhuc occu
paret locū nec poſſet eē ſimul cū alio. ſꝫ neceſſario diſtaret
ſm locū: Ex parte ḡ quātitatis eſt diſtātia corpoꝝ quantū
ad locū: quod ḡ nō tollet quātitatē nec eius opationē non
tollit quin corpus vnū expellat aliud de loco ſuo: Minor
ꝓbat̄. ſ. ꝙ nulla qualitas tollat a corpore glorioſo q̄titatē
ſuam nec eiꝰ vſum. de quātitate pꝫ: qꝛ ſi tolleret̄ corpꝰ ma
neret īdiuiſibile: itē nō hr̄et: qualitates ſenſibiles que req
rūt quātitatē ꝑ īmediato ſbō. q̄ ſūt abſurda: nec tollit actū
eius: qꝛ id qḋ nullā habitudineꝫ hꝫ ad locuꝫ niſi mediante
q̄titate nō tollit habitudinē quātitatis ad locū ſꝫ potiꝰ ac
cipit ex ea hitudinē: ſꝫ oīs q̄litas ē hꝰ. ḡ ⁊c̄. ¶ Tꝫª ꝯ eſt de
ferro ignito ⁊ vi. ⁊ pa. qꝛ ī ferro ignito ñ ſunt ſil̄ ignis ⁊ fer
rū: cuius rō ē: qꝛ forma ignis nō cōpatitur in mā quā ꝑficit
tantā denſitatē quātaꝫ reqrit mā ferri. nec forma ferri cō
patit̄ tantā raritatē quantā requirit forma ignis: qd ḡ dicē
dū cuꝫ ferrū ignitur: Utiqꝫ ignitio ferri ñ eſt niſi vehemēs
alteratio a qualitatibus ignis rōne cuiꝰ pōt aliud ignire: ⁊
ſic vbi ferrū eſt nō eſt ignis ſꝫ ardor vel cauma: ſi q̄ tñ ſunt
poroſitates ī ferro nihil ꝓhibet qn ibi ſit ignis verus gnā
tus vel ī mā aeris pus ibi exñtis vel in ſubtilibꝰ partibꝰ q̄
reſoluunt̄ a ferro. De pane aūt ītincto vel ībibito in vino
vel aqua: dicendū eſt ꝙ vbi ē poroſitas ibi ſolū eſt vinum
vel ſola aqua: vbi autem panis ſolidus nihilominus hu
mectatus: ibi eſt ſolus panis alteratus tamen a qualitati
bus vini vel aque quorum ſubā corªͭ eſt: ⁊ ſic nunq̄ꝫ eſt fer
rum ſimul ⁊ ignis nec panis ⁊ vinum.

Quantuꝫ ad 3ᵐ de virtute diuina eſt duplex modꝰ
dicendi. Primꝰ cōmunior ē ⁊ magis concors dictis ſcriptu
re quantum ad ſuperficiem littere. ſ. ꝙ quecunqꝫ plura
corpora poſſunt eſſe ſimul virtute diuina. Et illud ꝓbatur
primo q̄tum ad ꝯnem: ⁊ ſo dat̄ modus poſſibilitatis. Pri
mum ꝓbat̄ ex multis. Primo qꝛ xp̄s natus ē clauſo mr̄is
vtero: remāſit.n. virgo poſt ꝑtuꝫ: ſꝫ illud nō potuit eſſe niſi
corpus xp̄i naſcēdo ſimul eſſet cū corpore matris: ideo ⁊c̄.
2º qꝛ pōitur xp̄ꝫ reſurrexiſſe clauſo ſepulchro: quod ſimilr̄
non potuit eſſe niſi eſſet corpus chriſti ſil̄ cuꝫ lapidibus ſe
pulcri: ⁊ ſic idem quod prius. 3º. qꝛ xp̄s intrauit poſt reſur
rectionē ad diſcipulos ianuis clauſis vt habetur Io. 20. q̄
re. ⁊c̄. 4º. qꝛ corpus celeſte non pōt diuidi ſaltē quantum
ad ſbām ſpaꝝ: vnde dicitur Iob. 37. ꝙ celi ſolidiſſimi qua
ſi ere fuſi ſunt. ḡ ſi corpus glorioſuꝫ non poſſet ſimul eē cū
alio corpore nunq̄ꝫ corpus chriſti aſcendiſſet ad celum em
periū: nec corpora ſanctoꝝ poſt reſurrectionē illuc aſcēde
rent: qḋ eſt erroneū. 5º qꝛ corpus ñ impedit̄ eē ſimul cuꝫ
alio corpore niſi rōne q̄titatis. vt pꝫ ex ꝑcedenti articulo:
ſed ex virtute diuina fit ꝙ in ſacro altaris corpus chriſti
ſimul ē cū quantitate panis. ḡ eadē rōne poſſet fieri ꝙ eēt
ſimul cū ſbā panis. ⁊ ſic duo corpora eēnt ſiml̄. ¶ Modꝰ
aūt quo hoc ponit̄ ē talis. Quātitas.n. per quā corpꝰ cōpa
ratur ad locū hꝫ duo facere. ſ. reddere corpꝰ quantū ⁊ occu
pare locū. Et primuꝫ eſt actꝰ eius quaſi formal̄: 2ᵐ ē actus
eiꝰ quaſi efficiētis. Ex quo pōt tripliciter argui. ¶ Primo
ſic. ſicut ſe hꝫ calor ad calefaciendū: ſic q̄titas ad occupan
dū locū: ſꝫ virtute diuina pōt fieri ꝙ calor pñs calefactibi
li ñ callefaciat ipꝫ: vt fcm̄ fuit ī fornace babylōis reſpectu
triū pueroꝝ. ḡ eadē virtute pōt fieri ꝙ q̄titas pñs loco nō
occupet locū: ⁊ ſic alia quātitas poterit ſil̄ eē cū ipſa. ¶ 2º
ſic. Uirtute diuina pt̄ fieri ꝙ pus maneat āmoto poſterio
ri: cū hoc nō implicet aliq̄ꝫ ꝯdictōnē ſeu repugnantiā intel
lectuū: ſꝫ dare eē quantū ſbō ꝑ priꝰ ꝯuenit q̄titati q̄ꝫ occu
pare locū: qꝛ ille ē actus formalis q ſil̄ eſt cū forma in ſbō:
alius āt eſt actus eiꝰ vt efficiētis reſpectu alterius q freq̄n
ter eſt tp̄e poſterior. ergo virtute diuina pōt fieri ꝙ corpꝰ
remaneat quantū: ⁊ nō occupet locū: ⁊ ſic idē ꝙ pus. ¶ 3º
ſic. Nō vr̄ ꝙ duo corpora īpediant̄ eſſe in eodē loco niſi qꝛ
non apparet ꝑ quid deſtinguerent̄: ſꝫ illud nō impedit: qꝛ
corpora ſuis q̄titatibus diſtinguūt̄ nō ꝑ loca q̄uis ꝑ diſti
ctionē locoꝝ appareat ſeu manifeſtet̄ diſtinctio corporuꝫ
dato ēt ꝙ corpora diſtinguerent̄ ꝑ loca deꝰ tñ pōt facere ꝑ
ſe qḋ pōt facere mediantibus cauſis ſcḋis: ⁊ ita pōt diſtin
guere corpora ⁊ diſtinctionē eoꝝ ſeruare abſqꝫ diſtinctiōe
locoꝝ: quare ⁊c̄. ¶ Scḋs modus dicendi eſt huic ꝯrius. ſ.
ꝙ nulla virtute pōt fieri ꝙ duo corpora ſint ſimul in eodē
loco ꝓprio: ſiue ꝙ ſint diſtincta ſm ſitū: qḋ declaratur ſic.
ſicut acceptū fuit pus corpus non īpeditur eē ſiml̄ cū alio
corpore: niſi rōne quantitatis: qꝛ nihil pt̄ prohibere qn cor
pus poſſit eſſe ſimul cū alio corpore in eodē loco niſi illud
ꝑ qḋ vnum corpus reqrit diſtinctū ſitum ab alio: nihil.n. ē
īpeditiuū idētitatis niſi qḋ ē cā diuerſitatis: ſꝫ ſola quanti
tas eſt illud per quod vnū corpus reqrit diſtinctū ſituꝫ ab
alio. ḡ ſola quantitas ſm nām impedit ſimultatem pluriū
corpoꝝ in codeꝫ loco. Hoc ſuppoſito probatur ꝙ duo cor
pora ex hoc ꝙ habent duas quantitates non poſſunt ſiml̄
eſſe in eodem loco: quia duo corpora non poſſunt eſſe ſiml̄
in eodem loco niſi partes ſint indiſtincte ſm poſitionem:
ſed hoc eſt impoſſibile. ergo impoſſibile eſt ꝙ duo corpora
poſſint eſſe ſimul in eodeꝫ loco. Utraqꝫ premiſſarum pro
batur. Maior ſic: quia ſi duo corpora habent partes ſuas
diſtinctas poſitione: tunc cui applicatur vna non poteſt ap
plicari alia que diſtat ab ea ſm poſitionem: alioquin diſta
ret ⁊ non diſtaret. ſi igitur omnes partes vnius corporis
diſtent poſitione ab omnibus partibus alterius corporis
vt ſit quando applicatur ſibi ſm contactū ſuoꝝ vltimorū:

impoſſibile eſt ꝙ ſint in eodem loco proprio. Si.n.eſſent in eodem loco proprio: neceſſe eſſet vt non diſtarent poſitione ſuarum partium: ⁊ hec fuit maior. Probatio minoris: quia non minus neceſſe eſt duo corpora diſtingui ad inuicem poſitione: ꝙ̃ duas partes eiuſdẽ corporis: ſꝫ ptes eiuſdem corporis quantitatiue neceſſario diſtinguũtᷣ poſitione: hoc.n.eſt de rõne intrinſeca ⁊ formali quãtitatis ꝙ habeat partẽ ex ptẽ vel ptẽ iuxta partẽ: nec pt fieri ꝗcũqꝫ virtute ꝙ quãtitas nõ hẽat diſtictionẽ ptiũ. cũ hec ſit ei⁹ formalis ⁊ eẽntialis rõ. g̃ fortiori rõne duo corpora diſtinguũtᷣ poſitiõe. Mi.h⁹ rõnis iã pꝫ: ſꝫ ꝓbatio ma. qꝛ actualis diuiſio ptiũ quãtitatis nõ tribuit ptib⁹ diuiſis ꝙ poſſint eẽ ſil': ſꝫ vna quãtitas efficitᷣ due ſola diuiſione: igitᷣ ſi añ diuiſionẽ ptes quãtitatis nõ poterãt eẽ ſil' gn diſtarẽt ad ſe inuicẽ ſꝫ poſitionẽ. vr̃ ꝙ nec poſt diuiſionẽ. Et iterꝫ due q̃ntitates iter ſe diuiſe poſſũt vniri ⁊ fieri ptes vni⁹ quãtitatis ↄtinue ↄſtitute ex ipſis. ſicut eꝯ ptes vnite poſſunt diuidi ad ſe ⁊ eẽ diſticte quãtitates: pp qꝺ vr̃ oĩo eẽ idẽ iudiciũ ꝺ quãtitatibus iter ſe diuiſis ꝙ diſtẽt põne ſic̃ de ptib⁹ eiuſꝺ quãtitatis iter ſe indiuiſis ita ꝙ ſi ptes quãtitatis ĩdiuiſe diſtent poſitiõe nec̃io. ita vt oppoſitũ implicet ꝯdictionẽ ſicut ꝓbatũ ẽ. videtᷣ ꝙ ſit idẽ iudiciũ de quãtitatib⁹ diuerſoꝝ corporũ. 2° ꝓbatᷣ idẽ ſic. ſi duo corpora poſſũt eſſe ſil' ita ꝙ quãtitates eoꝝ eẽnt indiſticte ſm poſitionẽ: p eãdẽ rõnem ptes eiuſdẽ quãtitatis poſſent ſup ſe replicari: ita vt eẽnt ĩdiſtincte ſm poſitionẽ: ⁊ iterꝫ poſſent replicari vt tota replicatio fieret ſup minimã vnaꝫ ptẽ illi⁹ quãtitatis ita vt ab ea oẽs ptes alie eẽnt ĩdiſtincte ſm poſitionẽ: hoc ãt vr̃ ĩpoſſibile: qꝛ tũc maximũ corpus poſſet ↄtineri a minimo loco p replicationẽ ptis ſup partẽ: ⁊ poſſet tot⁹ vnus magnus mons trãſire p modicũ foramẽ vnius acus ñ mutata q̃titate ſua: qꝺ nõ vr̃ poſſibile. Nã p eandẽ rõnẽ totũ celũ nihil amittens de ſua quãtitate poſſet ↄtineri in modica burſa. Itẽ ſic̃ partes quãtitatis ſucceſſiue. vt ſunt tp̃s ⁊ motus hñt ordinẽ durationis: ſic partes pmanentis hñt ordinẽ poſitionis: ſꝫ nulla v̓tute põt fieri ꝙ partes quantitatis ſucceſſiue vt motus ⁊ tp̃is ſint ſil' duratione. cũ de rõne eoꝝ ſit prius ⁊ poſterius ſꝫ durationẽ. g̃ nulla virtute pt fieri ꝙ ptes quãtitatis pmanẽtis ſint ſil' poſitione. H ãt fieret ſi due quãtitates poſſent ſil' fieri in eodẽ loco: qꝛ p eandeꝫ rõneꝫ due ptes quãtitatis: cuꝫ q̃lꝫ pars quantitatis ſit quãtitas: q̃re ⁊c̃. Qui aũt vellet hãc viã tenere poſſet r̃ñdere ad rõnes alterius poſitõis q̃ oñdunt ꝙ ſit poſſibile duo corpora eſſe ſil'. ¶ Ad p̃mũ dicendũ ꝙ non ẽ ſil'e de calefactione reſpectu caloris ⁊ de occupatione reſpectu quãtitatis: qꝛ p calefactionẽ fit aliq̃ nã in calefacto. ſ. calor g̃ v̓tute diuina põt ĩpediri ne fiat ↄſeruãdo q̃litatẽ oppoſitã pp qꝺ calidũ p̃ñs calefactibili põt virtute diuia ĩpediri ne calefaceat: ſꝫ ad occupare non ſeq̃tᷣ aliq̃ nã abſoluta ex p̃ñtia locati ad locũ vel eꝯ: ſꝫ ex hoc ſolo occupatᷣ locus a locato qꝺ locatũ hꝫ infra locũ diſtenſionũ ſuaꝝ partiũ: cũ igitur hoc ſit eẽntiale locato ꝓut ẽ quantũ ſicut p̃us ꝓbatũ ẽ: impoſſibile eſt ꝙ locatũ ſit ĩ loco ⁊ ꝙ non occupet ipm locuꝫ ac p ↄñs ſit incõpoſſibile alteri ſic occupanti. ¶ Ad 2m dicendũ ꝙ deus põt facere ꝙ corpus ſit quãtũ ⁊ ꝙ nõ occupet locũ: qꝛ põt facere corpus ſine loco: ſꝫ ſuppoſito ꝙ corpus ſit ĩ loco. Non põt fieri ꝙ non occupet locũ: qꝛ non eſt p̃us: imo nec aliud realr̃ ẽ quantũ eẽ ĩ loco q̃ꝫ occupare locum: qꝛ occupare locũ eſt hr̃e ĩ loco partes poſitione diſtĩctas ⁊ diſtantes a ſe ĩuicẽ ⁊ ab oĩ alia q̃ntitate: ⁊ iſtud non ẽ aliud q̃ꝫ eẽ quantũ vt declaratũ fuit prius: nec ĩ ꝓpoſito facit difficultatẽ corpus ↄtinẽs aliud ĩ quo ↄtentũ dr̃ eſſe ſic̃ in loco: qꝛ ſi duo corpora ponerentᷣ eſſe ĩ loco ↄtinenti ⁊ poſtea corpus cõtinens totalr̃ ãnullaretᷣ non pp hoc p̃cedẽtia corpora deſinerẽt ſil' eſſe: qꝛ q̃uis illa ſimultas non eẽt ſꝫ locũ eſſet tñ ſm poſitionẽ partiũ q̃ ſp ẽ incõpoſſibil' quãtitati: cũ diſtãtia partiũ quãtitatis ſit eſſentialiter ĩtrinſeca quãtitati. ¶ Ad 3m dicendũ ꝙ deus pt ſuare diſtinctionẽ corporum ſine diſtinctione locoruꝫ: qꝛ poteſt facere plura corpora quoꝝ neutrũ ſit in loco: nõ poteſt tñ facere ꝙ duo quanta ſint diſtincta ⁊ ꝙ partes eorum ſint poſitione indiſtincte: cũ hoc ſit ↄtra rõnem intrinſecã quãtitatis. ⁊ quia hoc ſeq̃tur ſi ponerentᷣ plura corpora eẽ in eodẽ loco: ideo illud non eſt poſſibile. ¶ Ad formã rõis dicẽdũ ꝙ nõ prohibentur plura corpora eſſe in eodem loco qꝛ locus ſit cã diſtinctionis corpoꝝ: ſꝫ qꝛ diſtinctio corpoꝝ requirit diſtinctam poſitionem eoruꝫ quã nõ cõpatitᷣ vnitas loci. ¶ Rationes ẽt q̃ videntur ꝓbare ꝯneꝫ ⁊ videntᷣ ſumi ex dictis ſacre ſcripture. ⁊ ex illis q̃ cõiter tenet ecc̃lia poſſent euadi H modo. Cum.n.dr̃ ꝙ beata virgo mãſit virgo poſt partuꝫ ſicut ante: ↄcedendũ eſt ſicut veriſſimũ. Fuit.n.virgo nõ ſolum ex carentia experientie delectationis carnal' per quã ſolã experientiã virginitas amittitᷣ prop̃e: ſꝫ etiaꝫ per integritatem membri corporalis: nec tñ propter hoc in natiuitate xp̃i fuerunt duo corpora ſimul. ſ. corpus xp̃i cũ corpore matris: qꝛ eſt alius modus poſſibilis. ſ. ꝙ virtute diuina fuerit facta dilatatio neruoꝝ ⁊ meatuũ vrinalium nõ ruptio aliqua vel fractio: ſic̃ ſm Auguſtinũ. 14. de ciuitate dei factum fuiſſet in oĩbus mulieribus ſi ſtatus ĩnocentie duraſſet: qꝛ tunc peperiſſent ſine dolore q nunc eſt pena peccati ſm ſniam diũi gene. 3°. ⁊ proles nata fuiſſet p dilatationem membroꝝ vrinaliũ ⁊ non per fractioneꝫ vel diuiſionem q̃ non põt eſſe in ſentientibus ſine dolore. Et hãc viã videntur tenere Gregorius nicenus ⁊ Ambroſi⁹ ſup illo verbo luce ſcꝺo. Omne maſculinuꝫ ⁊c̃. Ibi.n.dicit Gregorius nicenus ſic. hac ãt lege decretũ in ſolo incarnato deo ſingulariter ⁊ ab alys ĩdifferẽter ĩpleri vr̃. Ipſe nãqꝫ ſolus ineffabiliter ↄceptus ac ĩcõprehenſibilr̃ editus apuit vterum virginalem nõ añ a ↄnubio reſeratum: ſeruans ⁊ poſt partuꝫ mirabilem inuiolabilr̃ ſignaculũ caſtitatis. Et ambro. ibidem dic̃. Nõ.n.rurſus coitus vulue virginal' ſecreta reſerauit: ſꝫ ĩmaculatũ ſemeꝫ inuiolabilr̃ vtero ſp̃us ſanctus infudit. Et ſubdit qꝺ pertinet ad propoſitum dicens. Qui g̃ vuluã ſanctificauit alienaꝫ vt naſceretᷣ propheta: hic eſt q apuit matris ſue vuluã vt ĩmaculatus exiret. ¶ Ad 2m dicenduꝫ ꝙ ex nullo textu ſacre ſcripture habetᷣ ꝙ xp̃s reſurrexerit clauſo ſepulchro: ⁊ ideo aſſertio ꝯria nõ preiudicat fidei nec ſcripture: qꝛ ſi ex dictis aliquorum ſanctoꝝ habeatᷣ ꝙ reſurrexit clauſo ſepulchro accipienduꝫ eſt pro opinione. Et ſi hoc dictũ eſſet approbatũ: tunc reſpondendum eſſet ſicut in reſponſione tertij argumẽti ſtatim dicetur. ¶ Ad 3m cũ dr̃ ꝙ chriſtus poſt reſurrectioneꝫ intrauit ad diſcipulos clauſis ianuis: abſolute. dicendũ ẽ hoc eẽ verum. ſ. ꝙ cũ fores eſſent clauſe venit ieſus: ſed non dicitur ꝙ intrauit per ianuas clauſas. Cum.n.corpus glorioſũ poſſit moueri per aerem ſicut per terrã: ⁊ xp̃s virtute diuina potuit corpus ſuum oſtendere vel occultare prout voluit potuit intrare ad diſcipl'os per feneſtrã vel per quemcũqꝫ alium locũ ⁊ tunc primũ ſe oſtendere qñ fuit coram diſcipulis: ⁊ ſic vere venit ianuis clauſis ſꝫ nõ per ianuas clauſas: ⁊ ſi per ianuas intrauit potuerunt ⁊ ſubito aperiri ⁊ ſubito claudi: ita vt apertio ⁊ clauſio lateret diſcipulos: ⁊ qꝛ res dicitur fieri qñ innoteſcit: ideo dicuntᷣ fuiſſe clauſe: qꝛ apertio earum nulli apparuit. Et hoc modo poſſet dici reſurrexiſſe ſepulchro clauſo ſi illꝺ alicubi legeretᷣ. vl' poſſet dici ꝙ chriſt⁹ ratione qua deus habuit in poteſtate ſua corpus ⁊ figuram corporis: ita ꝙ potuit figuram corporis mutare in figuram anguſtam ⁊ ſic intrare per quamcunqꝫ rimam ianuarum eis remanentibus clauſis. ⁊ q̃uis aliqui dicant hoc non fuiſſe conueniens nullus tamen dicit ꝙ fuerit impoſſibile chriſto inquantum deus: conuenienti⁹ autẽ videtur ponere modũ q ab oĩb⁹ ↄceditᷣ poſſibil' q̃ꝫ ponere illuꝫ qui ab aliq̃bus impoſſibilis reputatᷣ. ¶ Ad 4m dicendũ ꝙ ſiue ponatur celũ diuiſibile p nãm ſiue virtute diuina: non oꝫ ponere ꝙ corpus xp̃i in aſcẽſu fuiſſe ſil' cuꝫ corporibus ſpãrum ſed ꝙ ceſſerunt corpori chriſti. Et ſi dicatur ꝙ oẽ diuiſibile eſt corruptibile: dicendũ ꝙ nõ oꝫ: qꝛ diuiſio nõ arguit cor[tem] in illis ĩ q̃b⁹ ẽ: ſꝫ addit facilitatẽ: qꝛ cor[le] diuiſuꝫ ĩ plures ptes facili⁹ corrũpitᷣ q̃ꝫ ſi eẽt integrũ: qꝛ ſingule ptes min⁹ poſſũt reſiſtere corrũpenti q̃ꝫ totũ integrũ: diuiſio tñ ñ dat eis cõruptibilitatẽ ſꝫ ſuppõit qꝺ pꝫ: qꝛ ſi eẽt quãtũ mathematicũ p ſe ſubſiſtẽs tale quãtũcũqꝫ diuideretᷣ nõ corrũperetᷣ. Nõ.n.corrũperetᷣ a ſuo ꝯrio: quia quãtitas ꝯrium nõ hꝫ: nec corruptiõe ſbĩ: qꝛ ſbm non hꝫ vt ponitᷣ: nec diuiſione ad minima: qꝛ tale quãtũ ſm ſe eſt diuiſibile ĩ infinitũ: nec ẽ poſſibile puenire ad minimuꝫ nec ↄiunctũ toti nec ſepatũ a toto: pꝫ g̃ ꝙ diuiſio nõ arguit corruptibilitatẽ ſaltẽ illa q̃ fieret v̓tute diuia: nec celi dicũtᷣ ſolidiſſimi gn poſſint v̓tute diuina diuidi ⁊ p̃bere trãſitũ corporibus gl̃ioſis ad celũ empireũ: ſed dicuntᷣ ſolidiſſimi qꝛ nãlr̃ ſunt ĩcorruptibiles. ¶ Ad 5m dicendũ ꝙ corpus xp̃i p̃nt ſpectat ad genus ſbẽ eſt vere in ſacr̃o altaris: nec illud eſt ꝯ dicta: niſi dicatᷣ ꝙ ĩ eodẽ ſacr̃o ſit quantitas corporis xp̃i: qꝛ ſola q̃titas ĩpedit coexñtiaꝫ pluriũ corpoꝝ in eodẽ loco: ſicut aũt fuit oñſum p̃us nõ ẽ neceſſe ꝙ quãtitas corporis xp̃i ſit ĩ hoc ſacr̃o: nec ex vi ↄuerſiõis vt oẽs ꝓcedũt: nec ex ↄcomitãtia aliqua q̃uis vnũ ab altero nõ ſit diſtinctũ. vt pleni⁹ fuit ſup̃ius declaratuꝫ. ¶ Verũtñ q̃uis iſte modus ſit ſm humanã rõneꝫ ſatis ꝓbabilis: qꝛ tñ oppoſitum cõius tenetᷣ. ⁊ illa q̃ dicta ſũt de natiuitate xp̃i ⁊ ĩgreſſu ei⁹ ad diſcipulos poſt reſurrectionẽ ⁊ egreſſu ꝺ ſep̃lcro: ⁊ aſcenſu ad celos alr̃ intelliguntᷣ a cõitate q̃ꝫ expoſita ſint iꝺ tutius ẽ tenere aliũ modũ: q̃uis ſit valde difficile r̃ñdere ad rõnes poſitionis in ↄtrariũ: nec ad p̃ñs pꝫ r̃ñſio ad rõnes poſitiõis. In talib⁹ tñ eſt melius captiuare ĩtellectum ſuũ q̃ꝫ p̃ſumptuoſe aliquid aſſerere ꝯ cõe dictũ: ẽt ſi nõ ſit expſſe ↄtra ſcripturã: Sꝫ r̃ñdeo ad rõnes p̃ncipales: ſicut cõmuniter r̃ñdetᷣ. ¶ Ad primũ dicendũ ꝙ nõ eſt ſil'e de exñtia vni⁹ corporis ſil' ĩ plurib⁹ locis ⁊ de exñtia plurium corpoꝝ ſimul in eodẽ loco. Primũ.n.expſſe implicat ꝯdictioneꝫ: qꝛ illud qꝺ ẽ circũſcriptiue ĩ diſtantib⁹ locis oꝫ ꝙ ſit diſtinctũ diſtinctiõe locoꝝ: qꝛ q̃cq̃d ẽ circũſcriptiue ĩ aliquo loco: totũ ↄtinetᷣ ab ipſo: ita ꝙ nihil ↄtenti ẽ circũſcriptiue extra ↄtinentẽ: pp qꝺ illa q̃ ſunt ĩ diſtinctis locis circũſcriptiue nec̃io diſticta ſũt. eſt ãt ꝯ rõneꝫ vnius ꝙ ſit diſtinctũ: ⁊ ideo ſi vnũ corp⁹ eſſet ĩ plurib⁹ locis circũſcriptiue eſſet vnũ ⁊ non vnũ: ſeu indiſtinctũ ⁊ diſtinctũ qꝺ implicat ꝯdictionẽ. Sꝫ ponere plura corpora ſil' in eodẽ loco ſolũ vr̃ repugnare diſtictioni eoꝝ: nõ repugnat aũt. qꝛ prima diſtinctio corpoꝝ nõ eſt p loca ſꝫ p ſe ipſa: vel p quãtitates ſuas: ⁊ ita põt virtute diuina ↄſeruari nõ obſtante vnitate loci. ¶ Ad 2m põt dici ꝙ nõ põt p imaginationẽ fingi ꝙ in vno loco ſint plura corpora: qꝛ imaginatio nõ trãſcẽdit quãtũ: ⁊ ideo p imaginationẽ ſp accipiuntᷣ plura q̃ta vt finita ⁊ diſtincta: ſꝫ intellect⁹ q eſt altior imaginatiõe pt ↄcipere: qꝛ lꝫ q̃tũ in ſe habeat ptes poſitõe diſtinctas: tñ cõpando vnũ q̃tũ alteri: non oꝫ ꝙ ſic diſtinguantᷣ adeo ꝙ vnũ expellat aliud ĩ eodẽ loco vel ſitu: cũ ille ſit act⁹ ſcꝺs q̃titatis a quo quãtitas põt v̓tute diuina p̃uari. ¶ Ad 3m dicendũ ꝙ non ẽ ſil'e de duob⁹ accñtibus reſpectu vni⁹ ſubiecti ⁊ de duobus corporib⁹ reſpectu vni⁹ loci: qꝛ accidẽtia ſe hñt ĩformatiue ad ſbm. corpora aũt ſe hñt ad locũ extrinſece. Itẽ forte q̃uis duo accñtia abſoluta nõ poſſint eẽ in eodẽ ſbo vt due albedines: tñ ab aliq̃bus ponitᷣ ꝙ duo accñtia reſpectiua poſſunt eẽ in vno ſubiecto: ſic̃ in vno patre due p̃rnitates reſpectu duoꝝ filioꝝ: nec ẽ dubiũ gn ĩ duob⁹ ſbis ſint duo accñtia reſpectiua p cõparationẽ ad vnũ: ſicut in duobus filys ſunt due filiationes p cõparationẽ ad vnũ patrẽ. Et iſtud vt vr̃ põt ſufficere ad ꝓpoſitũ: qꝛ vbi: vel eẽ in loco dicit reſpectũ corporis ad locuꝫ: pp qꝺ nihil ꝓhibet gn duo corpora ſil' hẽant duo vbi reſpectu eiuſdẽ loci. ¶ Ratio in oppoſitũ q̃uis ſit ad ꝯnem cõem tñ ſolui põt: qꝛ nõ eſt ſil'e de duabus cõpletis naturis reſpectu vni⁹ ſuppoſiti ⁊ de duob⁹ corporib⁹ reſpectu vnius loci: qꝛ nã ↄſtituit ſuppoſitũ rõne modi eẽndi in ſe: g cũ nõ ſit de intriſeca rõne nature põt ab ea ſepari: ⁊ tũc talis nã nõ ↄſtituit ſuppoſitũ ſꝫ alia a qua nõ ſepabitᷣ modus: ⁊ tũc erunt plures nature ĩ eodẽ ſuppoſito. Sꝫ occupare locũ ↄuenit quãto rõne ei⁹ ꝙ eſt de intriſeca rõne quãti. ſ. ex eo ꝙ hꝫ ptes diſtãtes: pp qꝺ illud nõ põt a q̃to ſepari: nec p ↄſeq̃ns põt ſepari ab eo ꝙ nõ occupet locũ in q̃ ẽ. ¶ Ad auctoritatẽ dani. eẽt dicendũ ſicut ad dictũ euãgely qꝺ allegat. ¶ Si qs autem velit tenere cõem opinionẽ põt ſic ↄfirmare ꝙ duo corpa eẽ ſimul ĩ eodẽ loco ẽ poſſibile diuina v̓tute tanq̃ꝫ nõ ĩplicans ꝯdictionẽ: qꝛ res põt eẽ ſine eo qꝺ nõ eſt de rõe ſue eſſentie nec ſui eẽ: cũ ad eẽ rei nihil plus includatᷣ: ⁊ ſi ponatᷣ res cũ eẽntia ⁊ eſſe oĩ alio circũſcripto. nulla ꝯdictio ẽ reꝫ ſic eẽ. Nã ponere reꝫ ſine ſua eẽntia: vt hoĩem ſine aĩa vel corpore hñ eſt ꝯdictio: ⁊ ſilr̃ ponere rẽ ſine eo a quo hꝫ exiſtere ⁊ ſi nõ eẽntiaꝫ ſicut mãm ſine forma. Sꝫ quãtitas ñ ĩcludit in ſua eẽntia nec ĩ ſuo eẽ formalr̃ ⁊ eſſentialr̃ ſituꝫ: nec p ↄñs diſtinctionẽ ſitus ſeu poſitionis q̃ ẽ poſterior: qꝛ coordinatões p̃dicam̃toꝝ ſũt ĩpmixte: vñ cũ ſitus ſeu poſitio ſit aliud p̃dicamentũ diſtinctuꝫ a q̃titate ſiue dr̃at vt res: ſiue vt modus a re: ſaltẽ rõne formali dr̃t ⁊ q̃ditatiue: ⁊ ſi nõ ẽ de rõne ſue eẽntie. nec p ↄñs ſui eẽ: cũ nihil cadat mediũ iter eẽntiã. ⁊ eẽ: nec eẽ vni⁹ p̃dicam̃ti ꝺſcrit ſuã eẽntiam. vt trãſeat ad aliã. g̃ deus põt facere quãtitatẽ ſine H ꝙ ptes ſint ſitu diſtincte qꝺ ſolũ ĩpedit ſil'tatẽ corpoꝝ ĩ loco: ideo ⁊c̃. ¶ Hanc autem opinionem ſubſtinendo poteſt reſponderi ad tres rationes opinionis cõtrarie. ¶ Ad primam dicendum ꝙ ma. eſt vera ⁊ minor eſt falſa. ad probationẽ poſſet negari maior apparẽte: ſicut ĩ ſeq̃nti argumẽto dicetᷣ. ſꝫ ſm v̓itatẽ minor ẽ falſa: qꝛ ſicut ꝓbatũ ẽ vna rõne: non ẽ de rõne formali quãtitatis ꝙ ptes ei⁹ ſitu diſtinguantᷣ: qꝺ ẽt pꝫ 2° ſic. Illud non ẽ de rõne alicui⁹ qꝺ eſt extra ↄpletã ei⁹ diffinitionẽ: qꝛ pt res eẽ poſita ſua diffinitiõe oĩ alio circũſcripto: ſꝫ ↄpleta diffinitio quãtitatis ẽ ꝙ quãtuꝫ ẽ diuiſibile ĩ ea q̃ inſunt: pp qꝺ eẽ pti[le] ⁊ hr̃e ptes eſt completa rõ quãtitatis. Qꝫ autẽ iſte ptes ſint diſticte ſitu vl' loco hoc accidit. Ponatᷣ g̃ p poſſibile vel p ĩpoſſibile ꝙ aliq̃d hẽat ptes ⁊ ille non diſtinguantᷣ ſitu. q̃ro vtrũ ille ſint quãtitas vel non: Si dicis ꝙ non. g̃ hẽo diffinitionẽ ⁊ non diffinitũ. Si aũt dicis ꝙ ſic. g̃ eẽ partẽ ex ptẽ non eſt de eſſentia quãtitatis. Si dicatᷣ ꝙ ſpẽs abundat a genere ⁊ q̃titas ↄtinua vt ẽ quãtitas non ĩcludit niſi ſolũ ptibilitatẽ ſꝫ vt ẽ ↄtinua determinat partibilitatẽ cũ ſitu: pt dici ꝙ ⁊ ſi ꝺterminaret ſibi ſitũ non tñ pp hoc determinationeꝫ ſitus vel diſtinctionẽ. Nã punct⁹ ẽ vnitas poſita: ⁊ tñ duo puncta q̃ ſũt ĩ extremitatib⁹ duaꝝ lineaꝝ ↄtiguarũ habẽt vnũmet ſitũ ⁊ nihilomin⁹ ſunt vere puncta ⁊ vere poſita ⁊ ſituata: ⁊ ita ẽt oẽs ptes quãtitatis q̃ eẽnt in eodẽ loco eẽnt ſituate ſeu poſite: ſꝫ non ſitu nec poſitione diſtincte: hoc tñ non eſt veꝝ: qꝛ nunq̃ꝫ vnũ p̃dicamentũ eſt dr̃ia ſpecifica alteri⁹ lꝫ ſpẽs relationuꝫ innoteſcant aliq̃ñ p ſpẽs alioꝝ. 5°. metaphiſice. Sꝫ aptitudo ad H bene pt dici eẽntial' ⁊ ſpecificãs quãtitatẽ ↄtinuã pmanentẽ. Permanentia. g̃ vr̃ eſſe dr̃ia quãtitatis ↄtinue reſpectu ſucceſſiue ⁊ nõ ſitus. Si aũt dicatur continuum eſt cuius partes copulantur ad aliquem vnum comunẽ terminum qui ſupponit diſtantiam partiũ extremarum a media: dicendum ꝙ non eſt verum. Magis enim copularentur termino cõmuni ſi ab illo nõ diſtarent: nec per cõſequens adinuicem q̃ꝫ per hoc ꝙ diſtant: ſicut prius dicebatur ꝙ ſi eſſet partibile partibus nõ diſtãti

Solutio rõnũ opinionis ſingularis.

bns eſſet vera quantitas:⁊ qꝛ nihil eſt in genere qđ non ſit in ſpecie aliqua eius oporteret ꝙ eſſet in aliqua ſpecie. Si aũt nõ eſſet in ſpẽ q̃titatis ꝯtinue pmanẽtis in nulla alia eſſe poſſet:nõ.n.in diſcreta q̃ ſupponit ꝯtinuã nec in ſucceſſiua:cũ ſucceſſio ſimultatẽ excludat.ğ eſſet in ſpẽ ꝯtinue pmanẽtis:⁊ ſic ei accidit quo ad ẽntiaꝫ hr̃e in partib⁹ diſtĩctionẽ ſitus. ¶ Ad 2ᵐ poſſet dici p itercẽptionẽ maioris qꝛ nõ ſeqtur ſi ptes q̃titatũ diuiſaꝝ poſſunt eẽ indiſtincte ꝙ pp hoc ptes q̃titatis eiuſdẽ:qꝛ ẽt nãlr̃ partes ſupficiei cõtinentis ⁊ ꝯtẽte ſunt ſitu ꝯiuncte ⁊ imediate nõ diſtãtes: qꝛ locus ⁊ locatũ ſũt ſil':⁊ tñ ptes ſupficiei alterius iter ſe ſunt nõ ſitu diſtincte:⁊ ſic falſo aſſumebaẽ i pmo argumẽto:ꝙ maioꝛ diſtinctio reqriẽ in ptib⁹ q̃titatis diuiſe q̃ʒ idiuiſe:et rõ huius poſſet dari:qꝛ ꝯdictio eſt ꝙ aliqua ſint diſtincta ⁊ plura iter ſe ⁊ tñ careãt oĩ cã diſtinctionis:q̃titas aũt inq̃ʒtum accñs hʒ numeraliter diſtingui ſubiecto:ſʒ pter h inq̃ʒtũ tale accñs diſtinguiẽ ſitu qđ ei ꝯpetit ẽt ſi non hr̃et ſbm. Qñ aũt ſunt q̃titates diuerſoꝝ coꝛpoꝝ:ſi ſint in diſtincte ſitu adhuc remanẽt diſtincte ſimplr̃ ſbis ⁊ ad effectũ ſufficit altera cauſaꝝ quaꝝ:q̃libʒ ẽ ſufficiens. Sʒ i ea dẽ quantitate idiuiſa ꝯfuſa diſtictiõe ſitus.nõ remanet diſtinctio ſbi:qꝛ ẽ ideʒ ſbʒ:nec põt dici ꝙ diſtiguat diſtinctis ptib⁹ ſubiecti:cũ magis eꝯ hec diſtinctio iſit ſbo ab ipſa q̃titate:vñ deus q põt facere duo coꝛpoꝛa eẽ i eodẽ loco qñ ſunt phyſica ñ poſſet ibi facere duo coꝛpoꝛa mathematica qꝛ nõ diſtinguũẽ ſubiecto:qđ ẽ verũ niſi faceret ſʒ miraculum qđ ẽ ſibi poſſibile:qꝛ illã diſtinctionẽ quã hñt accñtia a ſubiectis põt eis dare ⁊ cõſeruare ſine ſbis: ſic duas albedines ſepatas poſſet facere:pp qđ ẽt aliqb⁹ vr̃ ꝙ poſſet facere duo accñtia ſolo nũero dr̃ia in eadẽ pte ſbi quantũ ad hoc ſaltẽ ꝙ defect⁹ diſtinctiõis nõ ipediret.ſʒ hñ aliud impediret. Sʒ iſta ſolo nõ ẽ bona vt videbiẽ in ſeq̃nti argumẽto.vñ ſtandũ eſt i ſolõne pmi argumẽti ꝯcedẽdo ꝙ ideʒ ſit de replicatiõe eiuſdẽ quãtitatis ſup ſe ipam ⁊c̃:nec ſequeẽ ipoſſibile:qꝛ ſancti dicũt ꝙ de⁹ pt facere camelũ p foramẽ acus trãſire:qđ foꝛte nõ eſſet p cõpꝛeſſionẽ in minimã figurã ſalua vita ei⁹ q̃ nõ pateretẽ oſſiuꝫ ꝯfractionẽ: ſʒ p hoc ꝙ partes ſe inuicẽ ſubintrarẽt vt ita dixerim ſublata ab eis diſtictione ſitus pter minimã ⁊ minoreꝫ foꝛamen acus vt poſſet trãſire. Si.n.2ᵒ coꝛpoꝛa diſticta itegra ⁊ incoꝛrupta vnire põt in vno loco:multo magis diuerſas ptes eiuſdeꝫ coꝛpoꝛis:puta man⁹ ⁊ pedes. ¶ Ad 3ᵐ dici põt vt his replicatũ eſt ꝯcedẽdo maioꝛẽ ꝙ diuerſe ptes diuerſoꝝ motuũ poſſunt eẽ ſil' tpe ⁊ ipſi toti mot⁹:ſiue i eodẽ ſbo differẽtes ſpẽ:vt idẽ hõ ſimul currit ⁊ caleſcit:ſiue i diuerſis:vt duo ſil' currũt:ſʒ nõ diuerſe ptes eiuſdẽ motus:⁊ ſilr̃ diuerſoꝝ coꝛpoꝛũ quãtitates ſil':ſʒ nõ eiuſdẽ quãtitatis diuerſe ptes.pp rõneꝫ tactã in ſcđo argumẽto. Sʒ iſtud nõ valet pp rõneꝫ ipſoꝝ q̃ bene pꝛobat, in pmo argumẽto ꝙ quãtitas diuiſa ñ min⁹ reqrit diſtictionẽ q̃ʒ idiuiſa. Dicendũ ẽ ğ ad exẽpla đ diuerſis ſupficiebus ⁊ motib⁹ q̃ ſunt ſil' pluſq̃ʒ diuerſe partes eiuſdẽ:ꝙ hoc nõ eſt pp diuerſitatẽ ſboꝝ vt dicebatur i ſolõne ſcđi argumẽti: Sʒ pp hoc ꝙ cõpanẽ ad inuicẽ nõ vt quãta ſʒ indiuiſibilia ⁊ termini quãtitatis:qꝛ ſupficies eſt idiuiſibil' ſm pfunditatẽ:vñ ſupficies ꝯtinens ꝯcaua ⁊ cõtenta ꝯuexa ſunt ſil' ſm pfunditatẽ ſʒ quã nõ ſunt ptes ſʒ termini diuerſaꝝ quãtitatũ:ſʒ ſupficies ꝯuexa ꝯtinẽtis ⁊ ſilr̃ ꝯuexa ꝯtẽti nõ ſunt magis ſil' q̃ʒ ſi eẽnt eiuſdẽ quãtitatis:imo tantũ nec plus nec minus diſtãt abinuicẽ:⁊ ſilr̃ de motib⁹ ꝯcurrentib⁹:qꝛ ꝯcurrũt adinuicẽ ſicut ⁊ due linee ꝯiungerenẽ ſm latitudinẽ.ſi vna ponereẽ iuxta aliã. Per idem.n.eſſet ac ſi duo puncta ponerenẽ ſil':que nõ faciunt aliqd maius:motus.n.hʒ ptes q̃ ſunt pꝛius ⁊ poſterius ⁊ ñ vnum iuxta aliud. Si aũt ponerentur duo motus diuerſi quoꝝ vnus eſſet pꝛioꝛ alius poſterioꝛ:ſic non poſſet eẽ magis ſimul duratione q̃ʒ ptes eiuſdẽ mot⁹. Dicendũ eſt ğ ꝙ ſicut ipoſſibile eſt eſſe duas quãtitates diuerſas ⁊ indiſtinctas ſitu:ſic impoſſibile eſt de diuerſis partibus eiuſdem q̃titatis. ¶ Et ad rõneꝫ que tacta eſt ꝯtra h in ſolõne ſcđi argumenti:dicendũ eſt ꝙ poſita cã formali in hñtib⁹ mãʒ deus pt ſupplere oẽʒ aliã cauſalitatẽ:ſʒ ergo dicaẽ ꝙ ptes quãtitatis dr̃ant ſbo ⁊ ſitu:vtraq; tñ eſt dr̃ia extrinſeca ⁊ ñ eſſentialis:ꝙ tam ſbm q̃ʒ ſitus ſunt extra eſſentiã quãtitatis:vnde vna pars quantitatis dr̃t ab alia foꝛmalr̃ intrinſece ſe ipſa cũ ſit foꝛma. Actus.n.ſe ipſo foꝛmalr̃ diſtinguiẽ a quocunq; diſtinguaẽ:pp qđ ſi partes eiuſdem quantitatis hñtis ſbm ſuum vel nullũ ſuper ſe replicatẽ fiant ſitu i diſtincte ſublata diſtinctiõe effectiua vel mãli ſbi ⁊ ſublata diſtinctiõe accñtali ⁊ extrinſeca ſitus deo ꝯſeruãte effectiue:remanet eis foꝛmal' ⁊ eſſential' ⁊ intrinſeca diſtinctio quam hñt a ſe ipſis foꝛmaliter:ſicut ſublatis quãtitatibus duoꝝ hoium ſublata eſſet diſtinctio numeral' accñtalis exterioꝛ qua erant duo quãta:ſʒ remaneret alia q̃ eſſent duo hoies ⁊ multi multitudine ſubalia ab vno qđ ꝯuertitur cũ ente. Propter qđ dicendũ eſt ad argu.ᵐ ꝙ minoꝛ ẽ vera:ſʒ maioꝛ falſa:qꝛ nõ ſic ſe hñt partes quantitatis pmanentis ad poſitionẽ ſicut partes ſucceſſiue ad ſucceſſioneꝫ:qꝛ ſucceſſio eſt dr̃ia ſpecifica ⁊ eſſentialis motus ⁊ tpis:vñ nõ pt fieri motus ſine ſucceſſiõe.pluſq̃ʒ hõ ſine rõne:ſed poſitio nõ eſt dr̃ia quantitatis cum ſit aliud pdicamentũ.ſed ẽ bene ppꝛia paſſio eius a qua deus põt ſeparare ſbm ſicut pꝛius a poſterioꝛi:ſed habere partes eiuſdẽ rõnis eſt pꝛopꝛia quidditas quantitatis ⁊ nihil plus:non aũt habere partes abſolute:cũ hoc habeat ſba cõpoſita.ergo q̃titas manens per eſſentiam ſuã eſt apta nata hẽre ſitũ: ⁊ p ſe pmo mõ hʒ aptitudinẽ ad diſtictioneꝫ ſitus:qꝛ cũ ppꝛia paſſio fluat immediate a pncipijs eſſentialibus ſubiecti:põt dici ꝙ per eſſentiam eſt aptũ natũ ad illã:ſed actualis inherentia pertinet ad 2ᵐ modũ perſeitatis. ¶ Poſſunt ẽt impediri ſolõnes ad auctoꝛitates: p đ natiuitate xpi nõ valet dilatatio illa:qꝛ non eſt de mẽte ſcrõꝝ:q dicunt hoꝛtũ ꝯcluſum ſemper fuiſſe beatũ vterũ. Or alij dicunt eum apuiſſe:exponẽdum eſt ſicut dr̃ infernũ aperuiſſe.hʒ.n.clauem dauid qui apit ⁊c̃. Quia.n.homo nõ exit de domo clauſa niſi aperiat hoſtium:⁊ de inferno nullus exire poterat: Xps aũt inde exiuit ⁊ alios extraxit ⁊ exire inde fecit:ppter hoc dr̃ ꝙ infernũ apuit:nõ ꝙ eius ingreſſum fregerit nec dilatauerit. ita xps qꝛ de matre exiuit dr̃ vterũ aperuiſſe:qꝛ ſine apertione nullus filius exit:⁊ ſic ad modũ apientis exeũdo ſe hũit:nõ ꝙ dilatauerit:qꝛ tal' aptio ẽt ſine fractione clauſioni opponitur ⁊ nõ fractioni: Sancti aũt dicunt nõ ſoluꝫ clauſum pudoꝛis ſignaculũ ſed ẽt ipm vteruꝫ ⁊ poꝛtã i domo dñi clauſam:⁊ ꝙ poꝛta clauſa erat pꝛicipi ⁊ nõ apietur ⁊ dñs intrat ⁊ exit per eam:⁊ multa huiuſmodi. ¶ Ad aliud de ſepulchꝛo dicendum per interemptioneꝫ.vñ refert cõmeſtoꝛ vocem auditam:ſic potuit xps clauſo pꝛodire ſepulchꝛo: ⁊ licet ñ ſit articulus fidei:tñ ſi recipitur auctoꝛitas non eſt ad mentẽ illoꝝ exponere ꝙ ſubito apertum ſit ⁊ ſubito clauſum:immo intelligunt ꝙ ante oẽʒ apertionẽ exiuit. ¶ De ianuis clauſis certum eſt ꝙ per feneſtras potuit ingredi.ſed non ſic intelligunt ſancti:⁊ lʒ nõ ſit impoſſibile deo ẽt immoꝛtale i minimaꝫ figuram redigere:tamẽ non conuenit coꝛpoꝛi immoꝛtali quod ſine fractione oſſiũ videtur nõ poſſe fieri: Et multo magis illud dicere debuerunt in natiuitate chꝛiſti. Nam quantitas foꝛmice ſufficit ad magnitudinem coꝛpoꝛis animati pꝛimum anima rationali:vnde cum ſalua virginitate:mẽſtruus: cruoꝛ:⁊ vꝛina exeunt:potuit ſic coꝛpus chꝛiſti ab ipſo compꝛimi vt ⁊ ſine fractione ⁊ dilatatiõe exiret ⁊ viuus hõ remaneret. ¶ De 4ᵒ.ſ.de celo verum dicunt ꝙ deus ipſum in mille partes poſſet diuidere:nec per h coꝛrumperetur:ſʒ nõ vr̃ pbabile maxime de celo empireo:ꝙ ſicut cedit aer auibus volan-

tibus:ſic illud ſanctoꝛũ coꝛpoꝛibus innumeralibus ⁊ huc atq; illuc diſcurrentibus quia ſicut ſcintille in harundineto diſcurrẽt. ¶ De 5ᵒ aũt dicẽdũ ẽ ꝙ licet q̃titas xpi ſit in altari:tñ nõ eſt ibi localiter:vnde nõ eſt mltũ ad ppoſitũ. ¶ Ad argumẽta pncipalia i oppoſitũ ſolutũ ẽ. Qõ. IIII.

Quarto qriẽ de dote agilitatis an coꝛpus glioſuꝫ moueaẽ i inſtanti rõne ſue agilitatis de loco ad locum. Et videtur ꝙ ſic:qꝛ oẽ qđ moueẽ:aut moueẽ i tẽpoꝛe:aut moueẽ in iſtanti:ſʒ coꝛpoꝛa glioſa poſt reſurrectionẽ non mouebunẽ in tpe. ğ mouebũtur in iſtãti. Minoꝛ pbaẽ:qꝛ tunc tps non erit:eo ꝙ motus celi ceſſabit:iõ ⁊c̃. ¶ Itẽ illđ qđ moueẽ eq̃ cito ad ppinquũ ſicut ad diſtãs nõ mouetur in tpe:ſʒ coꝛp⁹ gloꝛioſuꝫ mouebiẽ eq̃ cito ad ppinquũ ſic̃ ad diſtans:vñ Aug. dicit in qõnib⁹ de reſurrectiõe ꝙ coꝛpus gloꝛioſũ vtraq; interualla pari celeritate ptingeret.ğ ⁊c̃. ¶ Itẽ aug.22.de ciuitate dei dicit:ꝙ vbicũq; voluerit ſps ibi erit coꝛpus:ſʒ motus volũtatis ſm quẽ vult ſpũs alicubi eẽ eſt i inſtãti.ğ ⁊ coꝛp⁹ glioſuꝫ mouebiẽ i inſtãti. ¶ In ꝯtriuꝫ arguiẽ:qꝛ vnũ coꝛpus nõ põt eẽ ſimul in plurib⁹ locis vt dictũ fuit qõne pcedente:ſʒ ſi mot⁹ localis coꝛpoꝛis glioſi eſſet in inſtãti tũc coꝛpus glioſuꝫ ſil' eſſet i pluribus locis.ſ.in q̃libet pte medij ⁊ in termio.ğ ipoſſibile ẽ ꝙ coꝛpus gloꝛioſuꝫ moueatur in iſtanti. ¶ Rᵒ circa iſtã qõneꝫ videnda ſunt tria. Pꝛimũ eſt an glioſa coꝛpoꝛa ſint futura agilia. 2ᵐ eſt an q̃ñq; moueãtur de loco ad locũ:⁊ qualimõ. 3ᵐ ẽ an motus poſſit fieri i iſtãti an necio fiat i tpe.

Quantũ ad pꝛimũ ſciendũ eſt ꝙ i hoie ẽ duplex motus:vn⁹ ſm nãʒ elemẽti pdñantis quo moueẽ nãlr̃ deoꝛſuꝫ ſicut cetera grauia. Alius ẽ motus cuius pncipiũ eſt aĩa ⁊ ẽ pgreſſiuus. Et eſt triplex differentia inter iſtos motus:vna ẽ ex parte pincipioꝝ. Nã pꝛincipiuꝫ pmi motus eſt a pte coꝛpoꝛis ⁊ nullo mõ a pte aĩe:naꝫ ſi coꝛpus eẽt ſine aĩa nihilominus moueret̃ tali motu ſi eẽt ſurſum ⁊ nõ eſſet aliqđ detinens:ſʒ pꝛincipiũ ſcđi motus ẽ aliqua pars coꝛpoꝛis nõ vt eſt coꝛpoꝛis.ſʒ vt eſt aĩati:vñ talis motus nõ cõpeteret coꝛpoꝛi ſine aĩa. 2ᵃ dr̃ia eſt: qꝛ pmus motus ẽ ad determinatũ vbi ⁊ vniformiter:qꝛ ſeqtur foꝛmã nãleꝫ. Scđs motus ẽ ad diuerſa vbi ⁊ difoꝛmiter: qꝛ ſeqtur appꝛehenſionẽ q̃ põt variari ſm diuerſa appetibilia: ⁊ ideo hõ vel aĩal põt motũ variare ad diuerſa vbi ⁊ diuerſimode:tarde vel velociter. 3ᵃ dr̃ia eſt ꝙ hõ vel aĩal põt ſiſtere motũ pꝛogreſſiuũ p cognitionẽ qua infoꝛmaẽ imaginatiua hoĩs vel aĩal:ſʒ nõ aliũ q eſt ex nã elementi pdñantis. Si.n.hõ eſſet ſurſuꝫ nec eẽt retinens:neccio caderet nec cadens poſſet ſiſtere motũ ſui caſus. Et ex hoc ad ppoſitũ agilitas dicit habilitatẽ i coꝛpoꝛe ad facilr̃ mouenduꝫ ſm motũ localẽ nõ qdeꝫ ſm motuꝫ quo aĩal moueẽ ſm nãm elemẽti pdñantis:qꝛ ſic coꝛpus moꝛtuũ eſſet agilius q̃ʒ viuum:qꝛ tanq̃ʒ ponderoſius citius moueẽ deoꝛſũ q̃ʒ coꝛpus viuũ ⁊ tñ nullus dicit coꝛp⁹ moꝛtuũ agile. Itẽ agilitas vr̃ cõditio mouentis ſe ipm: ſola ãt aĩata mouẽt ſe ⁊ ſolũ ſm motũ pgreſſiuũ:pp qđ agilitas ẽ facultas i coꝛpoꝛe ad faciliter ſe mouendũ ⁊ pꝛompte motu pgreſſiuo. Dãcãt agilitateꝫ rõnabile eſt ponere i coꝛpoꝛibus beatoꝝ:qꝛ ſicut dictum fuit pus i btis coꝛpus plene erit ſbm ſpũi:ſpũs auteꝫ ſiue aĩa compaẽ ad coꝛpus nõ ſolũ vt foꝛma:ſʒ vt motoꝛ:⁊ iõ oʒ eẽ ſubiectũ non ſolũ vt foꝛmali pfectioni.ſʒ ẽt vt motoꝛi:pp qđ ſicut coꝛp⁹ p ipaſſibilitatẽ plene ſubijciẽ aĩe vt foꝛme.vel pfectioni:ſic p agilitatẽ plene ſubijciẽ ei vt motoꝛi adeo vt pꝛõpte ⁊ facilr̃ ſine fatigatione celerrime moueaẽ ſm iperiũ volũtatis. Per qd aũt ſit iſta agilitas:non ẽ oĩo claꝝ:videẽ tñ ꝙ ſit p ablationẽ grauitatis a coꝛpoꝛibus btoꝝ: qđ pʒ p p auctoꝛitateꝫ auguſtini.22.de ciuitate dei:q dicit.ꝙ oĩpotens deus auferet a beatis pondus grauitatis. Et arguiẽ p rõneꝫ:qꝛ talis agilitas vel erit p ablationẽ grauitatis vel p collõnẽ alicuius q̃litatis. Si p ablationẽ grauitatis ſolũ habeẽ ppoſitũ. Si dr̃ ꝙ p collationeꝫ noue q̃litatis:aut illa qualitas iclinabit ad motũ aut ſolũ faciet ꝙ grauitas nõ ipediet:aut retardabit motũ pceſſiuum beatoꝝ. Si iclinabit ad motũ:tũc iclinabit ad determiatũ motũ ⁊ determinatũ locũ ⁊ neceſſario: qꝛ iclinabit per modũ nãe ⁊ nõ ſm appꝛehenſionẽ cum non ponaẽ qualitas appetitiua vel cognoſcitiua:⁊ tũc beati ñ poſſẽt moueri in ꝯtriũ niſi cũ difficultate:qđ eſt iconueniẽs.ſi aũt qualitas ſolũ faceret ꝙ inclinatio grauitatis nõ ipediret aliũ motũ:cũ meli⁹ ſit facere aliqua p paucioꝛa q̃ʒ p plura:melius ẽ dicere ꝙ grauitas auferaẽ ⁊ p ꝯñs inclinatio grauitatis q̃ʒ ꝙ ponaẽ aliqua qualitas q̃ grauitatẽ non tollat.ſed iclinationẽ eius ipediat. Et ꝯfirmaẽ hoc:qꝛ fatigatio ⁊ tarditas i motu pgreſſiuo ꝯtingit ex duab⁹ cauſis. Una ẽ pp reſolutionẽ mẽbꝛoꝝ ſeu oꝛganoꝝ deſeruientiũ motui ex qua debilitanẽ. Alia ẽ qꝛ motus pgreſſiuus nõ eſt ſm nãlem iclinationẽ coꝛpoꝛis. Ille.n.eſt ad deoꝛſuꝫ rõne grauitatis. Pꝛima ãt iſtaꝝ cãruꝫ tolleẽ a coꝛpoꝛe glioſo p ipaſſibilitatẽ rõne cuius oꝛgana mot⁹ nullã patienẽ reſolõnem nec per ꝯñs debilitatẽ. 2ᵃ aũt tolleẽ p agilitatẽ nõ alr̃ q̃ʒ p ſublationẽ grauitatis: nec ex hoc đperibit aliqd a coꝛpoꝛibus glioſis ad ſuã pfectionẽ:qꝛ grauitas nõ ſic ẽ de neceſſitate coꝛpoꝝ vt ſunt aliq̃ mẽbꝛa q̃ in patria nullũ hñt vſũ ſicut nec grauitas:nec ẽ neceſſaria coꝛpoꝛib⁹ niſi vt p eam moueanẽ ad loca nãlia in qbus ꝯſeruanẽ:tali ãt ꝯſeruatione nõ idigebũt:q̃re ⁊c̃. Eſt igiẽ dos agilitatis ad hoc vt coꝛpus ſume obediat aĩe vt motoꝛi q̃tũ ad motũ localẽ ⁊ pꝛogreſſiuũ ſine oĩ difficultate ⁊ fatigatiõe:vñ aſſument pennas vt aqle:currẽt ⁊ ñ laboꝛabũt. Sʒ q̃uis ſit pbabile qđ dictũ ẽ: põt tñ ſuſtineri ꝙ hec obediẽtia ſit ñ p ammotionẽ grauitatis ſʒ p appoſitionẽ qualitatis que ipediat reſiſtentiã grauitatis reſpectu alioꝝ motuũ ad deoꝛſũ ⁊ hilitet ad motũ deoꝛſũ plus q̃ʒ grauitas: velocius.n.moueret̃ coꝛp⁹ glioſũ iperio aĩe a celo ad terrã q̃ʒ coꝛpus graue ceteris paribus:⁊ hoc nõ eẽt pp icliationẽ grauitatis:ğ pp aliqd aliđ. Si dicaẽ ꝙ h eſſet pp diuinã virtutẽ aſſiſtenteꝫ pꝛohibentẽ ne mediũ reſiſtat coꝛpoꝛi gloꝛioſo:tãtũ:q̃tuꝫ faceret nõ gloꝛioſo:nõ ſufficit:qꝛ grã pficit nãm ſm modũ eius:cuꝫ ğ ſit natũ reddi hñ mobile ab aĩa per aliqđ intrinſecũ: puta ſpũs ⁊ bonas diſpõnes in neruis ⁊ muſculis:ğ pbabile ẽ ꝙ p intrinſecũ poſitiuũ faciat ſic mobile agile. Erũt.n.hoies pares angelis hñtes p grãꝫ impaſſibilitateꝫ qđ illi p nãm ⁊ ſilr̃ per agilitatẽ ⁊ ſubtilitatẽ.ſicut ğ coꝛpus ẽ ſbm ãgelo ad motũ localẽ nõ per ſolã dei vtuteꝫ phibentẽ reſiſtẽtiã vel ammouentẽ qualitateꝫ iclinãtem ad ꝯtriũ:ſʒ per intrinſecam nãm ſic̃ ⁊ graue obedit nature ſuperioꝛi ad ſupplẽdum vacuũ manente ſua grauitate:qꝛ per intrinſecã nãm eſt ſibi hoc inditũ:ſic per grãm intrinſecã erit coꝛpus hũanum obediens ſpũi ad motũ ſine ammotione grauitatis.

¶ Ad argumenta que ſunt contra hoc eſt reſpondendum.

¶ Ad pꝛimum de auctoꝛitate Auguſtini:dicendũ ꝙ deus auferet pondus a coꝛpoꝛibus beatis non quo ad eſſentiaꝫ ſed quo ad impedimentũ:ſicut dr̃ ꝙ caro ⁊ ſanguis regnũ dei non poſſidebunt quo ad culpã ſʒ quo ad nãʒ. ¶ Ad 2ᵐ dicenduꝫ ꝙ dos agilitatis ipediet ne grauitas reſiſtat motui:Cui al's eſt nata reſiſtere ⁊ cũ hoc hilitabit coꝛp⁹ ad motum:ita ꝙ grauitas pderit ad motum deoꝛſum ⁊ non oberit ad aliquem alium licet eius pꝛodeſſe ad motum ſit parui momenti reſpectu velocitatis quaꝫ habebit ex dote agilitatis. Coꝛpus.n.mathematicum licet non haberet aliq̃ʒ reſiſtentiam ad aliquem motum:non tamen ita eẽt mobile ſurſuꝫ ſicut leue: nec deoꝛſuꝫ ſicut graue. ¶ Preterea non eſt coꝛpus nãle quod nõ hʒ iclinationẽ ad motuꝫ: ſed coꝛpus gloꝛioſum erit coꝛpus naturale lʒ cuꝫ hoc habeat

gloriā.ergo ſic ꝑficiet ſua nā ꝙ hēbit intūs inclinationeʒ
ad motum. Qd̓ dr̄ ꝙ inclinaret ad vnā partē nō ē verū:im-
mo ſicut celū eſt natū moueri ad oēm partē equalr̄: qꝛ eſt
natū moueri ab angelo ad nutū:ꝑꝑ qd̓ ita mouet̄ ab orien
te in occidēs ſicut eſt:⁊ planete ī epiciclis ⁊ excentricis:ita
corpꝰ gl'ioſuʒ ita in vacuo ſicut in pleno ⁊ ad oēm drīaʒ po
ſitionis ꝑ dotē agilitatis q̄ facit ipm mobile determinate
ad iperiū ſpūs ⁊ nō ad aliud. ¶ Cū dr̄ ꝙ fruſtra fit ꝑ plura ⁊c̄.
dico ꝙ meliꝰ ē nāe aliqd addere q̄ȝ eā deſtruere:nec āmo
tio grauitatis daret mobilitatē lʒ tolleret ipedimentum.
¶ Ad 3m dicendū ꝙ magis vr̄ nāle corpori humano eē gra
ue q̄ȝ hr̄e pedes vel manus:qꝛ nō eſt nā hoīs ſine grauita-
te ſicut eſt ſine manu ⁊ pede:qꝛ ſicut nā aque ⁊ terre ē eſſe
grauia:ſic nā mixti eſt in motu ſeq elementū p̄dn̄ans in
q̄ȝtitate.⁊ nā hoīs eſt ꝙ elemēta grauia dn̄ent̄ in eo ſʒ quā
titatē.ḡ ſicut ē nā hoīs cōponi ex q̄ttuor elementis:ſic ⁊ ha
bere grauitatē a p̄dominio grauiū. ¶ Qd̓ dr̄ 2o de ꝯſerua
tione poſt diē iudicii:dicendū ꝙ ſilr̄ nō ē timor corruptibili-
tatis in elemētis:nihilominus tn̄ erunt in eis grauitas ⁊ le
uitas qꝛ ꝯſequnt̄ nās:ita ⁊ hic.

Quantū ad 2m. tenenduʒ eſt ꝙ corpora gl'ioſa qn̄qȝ
mouebunt̄ localr̄ qd̓ ēt de ipſo xp̄o credibi
le ē:qꝛ v̄tus ꝓcedēs in actuʒ exercitū ⁊ potētia ꝑfectior ap
paret q̄ȝ ſi nō exiret ī actū:actus.n.manifeſtat v̄tutē. Cum
igit̄ in btīs ſit virtꝰ motiua ꝑfecta ex ꝑte aīe ⁊ ſūma habili
tas ex ꝑte corporis rōnabile eſt ꝙ qn̄qȝ demonſtret̄ ꝑ eſſe
etū:⁊ ita ꝓbabile eſt ꝙ beati qn̄qȝ moueant̄ motu ꝓceſſi
uo qui ſolū apparet eē in nobis cauſatꝰ ab aīa ꝑ appreben
ſionē ⁊ appetitū ⁊ exercitꝰ ꝑ motionē determinataꝝ ꝑtiū
corꝑis q̄ organice huic motui d̓ſeruiūt. ¶ Utrū āt ꝯpetat
eius aliuis motus quo moueat̄ corpꝰ ab aīa non organice
.i.nō pars poſt partē ſicut nūc fit ſed totum ſimul ex equo
ſicut nūc graue deſcēdit deorſuʒ ⁊ leue aſcēdit ſurſuʒ:vide
tur q̄buſdā ꝙ ſic qd̓ ꝓbant:qꝛ ī aīa eſt v̄tus ſic mouēdi acti
ue ⁊ ī corpore ē virtꝰ paſſiua optime diſpoſita vt moueat̄.
ḡ talis motꝰ erit vel eē poterit ī corporibꝰ gl'ioſis. Cōſeq̄n
tia patʒ:qꝛ poſito ſufficiēti motiuo ⁊ mobili ſufficiēter diſ
poſito ſeq̄t̄ motꝰ vel ſaltē pōt ſeq. Añcedens declarat̄ q̄ȝtū
ad duas partes eius. Primo ꝙ ī aīa ſit virtꝰ motiua talis:
qꝛ icōueniēs vr̄ ꝙ aīa ſeꝑata nō poſſit ſe mouere ad vbi cō
ueniēs ſibi:ſʒ talis motꝰ aīe ſeꝑate nō fit organice.ḡ in aīa
ſeꝑata ē virtꝰ ad mouēdū nō organice:nec iſtud repugnat
ſue ꝑfectioni:qꝛ angeli q ſunt ꝑfectiores aīabꝰ ſeꝑatis mo
uent̄ de loco ad locū ⁊ nō organice. Itē ex ꝑte corporis vr̄
eē ꝯueniens diſpoſitio ad talē motū. Nā corpora beatorū
ſʒ oēm partē ſui ſunt ſimplr̄ ⁊ imediate ſb̄ta aīe ⁊ ſpūi:⁊ iō
poſſunt ſimul ſm oēm partē ſui imediate ab aīa moueri ⁊
nō vna ps mediāte alia. ¶ Iſtud autem videt̄ mere ficti
tiuʒ:⁊ ē ipoſſibile ponēdo ꝙ ī hoīe non ſit alia forma p̄ter
rōnaleʒ:qꝛ ſm hoc ps eēntial̓ hoīs q̄ diſtinguit̄ ab aīa ē ſo-
la mā:cū ergo mouens ⁊ motū p̄mo ſint aliud ⁊ aliud: qꝛ ni
hil a ſe ipſo mouet̄ p̄mo ſeq̄ret̄ ꝙ ſicut aīa eēt mouens ta
li motu:ſic mā prima eēt p̄mo mota ab ipſa:qd̓ ē ipoſſibile
qꝛ oē motū oʒ eē actu ens. Si vero ſit ī hoīe alia forma p̄
ter aīam ꝑ quaʒ corpꝰ ſit actu corpꝰ adhuc talis motꝰ vr̄ fi
ctio:qꝛ ſm iſtos in aīa poſt reſurrectionē nō erit alia virtꝰ
ad mouendū p̄ter illā quaʒ hūit duʒ eēt ī corpore corrup-
tibili ⁊ quā retinuit ſeꝑata:ſʒ ꝯſtat ꝙ oīs virtꝰ motiua quā
nunc hʒ aīa ē motiua corporis ſolū vno modo.ſ.organice:
ꝑꝑ quod ⁊ natura dedit ſibi partes organicas determina-
tas ad hunc motū ⁊ differentes ſm drīam motus:ſic ſunt
alie ꝑtes in aīalibus greſſibilibus ⁊ alie ī auibus:ad aliud
aūt motuʒ q ē totius corporis ſm ſe totū:nullā diſpōnem
dedit:ꝑꝑ quod videt̄ fictitiū ꝙ virtꝰ aīe ſe extēdat aliquo
mō ad illū motuʒ. Nec valent rōnes quas ipſi adducunt.
Cū.n.dicūt ꝙ icōueniēs ē ꝙ aīa ſeꝑata nō moueat ſe de
loco ad locū abſqȝ dubio icōueniēs ē ſʒ oēʒ phyaʒ ꝙ aliqd
moueat̄ localr̄ niſi corpꝰ: ⁊ ſi ab aliqbꝰ theologis ponatur
aīa ſeꝑata moueri vt angelus:motꝰ hinc inde dicit̄ ſimpli
citer equoce:⁊ ex talibus nō pōt ſūmi efficax arm. Itē dato
ꝙ aīa haberet talē virtutē mouēdi ſe:nō tn̄ ſeq̄ret̄ ꝙ hr̄et
talē virtutē ad mouendū corpus ſm talē motuʒ. Sic.n. ꝑ
nunc ⁊ pro tunc corpus viuificabit̄ ab aīa:ꝙ tn̄ vna pars ꝑ
prius q̄ȝ alia:qꝛ oēs alie mediante corde: ſic ⁊ multo am-
plius corpꝰ mouebit̄ ab aīa nō ſm oēs ꝑtes p̄mo ⁊ ex equo
ſʒ ſʒ vnā mediante alia ſicut ipſa diſpoſitio organoꝝ ho:
oſtēdit. ¶ Quāuis aūt iſta reprobatio ſit appens: tn̄ vide
tur ꝙ opinio ſit vera in ꝯne lʒ falſa ī rōne. Slm.n.eē vide-
tur ꝙ aīa ſit nata ſe mouere ad oēm locū ſibi ꝯuenientem
qꝛ ſm nām nullus locus ē ſibi ꝯueniens nec diſcōueniēs.
Itē qd̓ dicunt nullā virtutē addi corpori nec aīe ⁊ tn̄ ſic diſ
ferēter mouere ē ficticiū: qꝛ idē manens idē: natū eſt face
re ⁊ pati idē:vnde ꝙ aīa nō variata quo ad potentiā acti-
uaʒ mouēdi nec corpꝰ quo ad paſſiuā moueat̄ ab illa nouo
modo:nō eſt ꝓbabile. Sʒ ꝯcluſio videt̄ vera:qꝛ q̄ȝuis poſ
ſit moueri organice ⁊ ꝓgreſſiue ſicut modo:nihilominꝰ tn̄
⁊ totū ſimul poterit moueri:vt leue ſurſuʒ ⁊ graue deorſū
ſicut ⁊ angelus mouet corpꝰ aſſumptū ⁊ nō aſſumptū q̄ȝuis
nō ſit vſqȝquaqȝ ſil'e:qꝛ nec celū poſſet mouere niſi circu-
lariter. Cū.n.dicit ſcriptura ferebat̄ in celū: vr̄ ꝙ pedetē-
tim q̄ſi ꝑ gradus ſchale aſcēderet.nō ꝙ in aere veſtigia fi
gere nō poſſet q ēt mortal' ſuꝑ mare ibat.qꝛ vel non graue
erat corpus vel nō ipediebat:ſʒ iō qꝛ nō videt̄ ꝙ mouēdo
vnā tibiā poſt aliā ſicut fit currendo poſſet corpꝰ gl'ioſū ita
cito mouere ſicut dr̄ eſſe mobile. Nō.n.ſic cōputando paſ
ſus ſuos poſſet tꝑe iꝑceptibili deſcēdere de celo vel aſcen
dere.ſicut ḡ angelus dn̄i portauit abacuch ⁊ reportauit:⁊
ſpūs dn̄i rapuit philippū:mouent̄ qn̄ volūt ꝓgreſſiue ⁊ quē
admodū ſcitille ī arūdineto diſcurrūt. ¶ Et ad tria argu
mēta q̄ ꝯ hoc fiunt ē rn̄dendū. Ad p̄mū ꝙ mā prima erit
mota ꝑ ſe:dicendū ꝙ nō:ſʒ aīa ſm ꝙ ē intellectiua ⁊ voliti
ua erit ꝑ ſe mouēs ⁊ totū corpus erit ꝑ ſe motū ⁊ p̄mo:⁊ aīa
ꝑ accn̄s:ita ꝙ cōpoſitū erit ⁊ motū ⁊ mouēs natū ſubſiſte-
re.i.aīa:necoʒ diſtingui ſb̄o partē mouentē ⁊ motā: qꝛ vo-
luntas iprimit affectionē appetitui ſenſitiuo a qua nō diſtat
ſb̄o:⁊ ſic pōt iprimere toti corpori ſil' motuʒ localē. ¶ Ad
2m dicendū ꝙ ad motū ꝓgreſſiuuʒ qꝛ fit mō determinato
nā dedit organa determinata qbꝰ carent planete ⁊ ſtelle
nō hn̄tes illā virtutē. 3o de aīa. ⁊ 2o celi. ſʒ motꝰ totus ſiml'
nō eſt hꝰ:iō determinata organa ad hoc nō req̄rit. ¶ Ad
3m dicēduʒ ꝙ in reſurrectione nā ꝑficiet̄ poſitiue ꝑ addi-
tionē ꝑfectiōis ⁊ ꝑuatiue ꝑ ammotionē imꝑfectiōis. Sic
ḡ nūc vna ps viuificat̄ mediāte alia ita ⁊ tc̄:qꝛ h̄ ē ꝑfectō
nis ⁊ meliꝰ:ſʒ moueri vnā partē poſt aliā ſic mō:ipediret
vl'ocitatē motꝰ illiꝰ:vn̄ ſine hac iꝑfectiōe poterit eē motꝰ.

Quantū ad 3m de tꝑe motꝰ corpoꝝ glorioſoꝝ dōʒ ē
ꝙ motus corpoꝝ gl'ioſoꝝ nō erit in inſtanti
ſʒ in tꝑe:qꝛ oīs motus q ē de extremo in extremū ꝑ mediū
neceſſario ē in tꝑe: ſʒ oīs motus corpoꝝ glorioſoꝝ eſt hꝰ.
ḡ ⁊c̄. Maior pʒ:qꝛ rō medii eſt ꝙ p̄us attingat̄ a mobili q̄ȝ
extremū vt pʒ ex q̄nto phyſicoꝝ.prius āt ⁊ poſteriꝰ nō ſunt
niſi in tꝑe. Minor ꝓbat̄:qꝛ nulla v̄tus creata pōt imutare
curſum nāe:ſʒ curſus nature ē ī motu locali ꝙ ſit de extre-
mo in extremū ꝑ mediū:virtus aūt motiua corpoꝝ gl'ioſo
rum erit creata.ſ.v̄tus aīe:q̄re neceſſe eſt ꝙ ille motus fiat
in tꝑe. Eſt igit̄ cōis opinio.ꝙ nō in inſtāti mouebunt̄ ſed in
tꝑe iꝑceptibili qn̄ volent ⁊ moroſe ꝓut volent. ¶ Sʒ ꝯ
hoc ē:qꝛ nihil reſiſtit corpori glorioſo:al's affligeret̄ : ſʒ ꝑꝑ
nullā reſiſtentiā ſi eſſet in vacuo motus eēt in non tꝑe vt
ꝓbat̄ 4o phyſicorum.ḡ ⁊ hic. ¶ Dicendū ꝙ nā motꝰ im-
pedit vt dictū eſt nō aūt reſiſtentia medii:qꝛ mediū in nul
lo reſiſtit:qꝛ nec cedit : qꝛ eſſet velociſſimus ille motꝰ: ſed

del virtute tranſeunt ꝑ medium ſimul extēdo in eodeʒ lo-
co ſeꝑ cū ſpatio ſibi eq̄li eq̄ cito ꝑ dēſū ſicut ꝑ rarū. ¶ De
argumēto āt phi dōʒ ꝙ ſm eū ē bona demōſtratio:qꝛ ī va
cuo nō pōt eē motꝰ ꝓiectoꝝ q̄bus ꝑ imediate mouēte re-
ſpōdet mediū qd̓ ibi d̓ficit:⁊ ſic oporteret ꝙ manꝰ ꝯtiꝰ por
taret:⁊ ſic nō ꝓiceret. Itē motꝰ nāl' grauiū ⁊ leuiū eē nō ꝑt
qꝛ graue nō ꝓhibitū ⁊ nō hn̄s reſiſtētiā ē dorſū:nec dico mo
ueret̄ dorſum qꝛ q̄ȝdiu mouet̄ dorſū tā diu ipedit̄ nō moue
riſʒ eē dorſū:nō ꝑt āt graue ipediri ſʒ phʒ niſi a corꝑe meꝰ:
qꝛ ſm eū nec deꝰ nec angelus poſſet facere ſiſtere lapideʒ
in medio vacuo. Si ḡ eēt vacuū iter celū ⁊ terrā ponere la
pidē moueri ī tꝑe ad terrā ſm eū ē ꝯdictio:qꝛ ſi q̄ȝto minꝰ
mediū reſiſtit tāto citiꝰ eſt deorſū.ḡ qn̄ nihil ipedit ſtatim
ē deorſū. Dicere.n. ꝙ graue diſtet a cētro ⁊ nō dare ſibi ali
qd̓ ipediēs vel reſiſtēs ē dicere ꝙ ipm ſit ex cētrū nō violē
ter.⁊ ꝑ ꝯn̄s nāliter qd̓ ē ꝯdictio:⁊ ſm h̄ ꝓcedit demonſtra
tio phi:ſed ſi eēt vacuū iter celū ⁊ terrā deꝰ:vl' angelus:vl'
hō poſſet tenere lapidē ī medio ⁊ lapis nulla v̄tute poſſet
ferri de celo ad terraʒ niſi in tꝑe:qꝛ ſublato aere de medio
celū lʒ nō eēt diſtās a terra ꝑ aliqd̓ mediū reale:tn̄ ſm ve
ritatē nō eēt magis ꝓpinquū q̄ȝ ante ⁊ tāta req̄reretur ad
mēſurādum extrema ꝑ vacuū ſicut ꝑ reale ſpatiū ⁊ circū
ſcripta reſiſtentia medii ſola diſtātia faceret req̄ri tꝑs ma
ius vel minꝰ ſm ꝙ maior vel minor eēt. ¶ Ad argumēta ī
oppom.ad p̄mū dōʒ ꝙ poſt reſurrectionē nō erit tꝑs qd̓ ſit
paꝰ motus p̄mi mobilis:erit tn̄ tꝑs qd̓ ē mora ꝯtiꝰ ⁊ ſucceſ
ſiua motuū q tūc fient. ¶ Ad 2m dōʒ ꝙ corpus glorioſum
nō eq̄ cito attiget corpꝰ diſtās ſicut ꝓpinquū:⁊ qd̓ dic̄ augꝰ
ꝙ erit par celeritas:itelligēdū ē q̄ȝtū ad hoc ꝙ erit q̄ſi iꝑce
ptibilis vnus reſpectu alteriꝰ ꝑꝑ nimiaʒ celeritatē motus
ꝑꝑ quā aliq dixerūt ꝙ talis motꝰ fiet ī iſtanti:et fiet quaſi
ī tꝑe iꝑceptibili. ¶ Ad 3m dōʒ ꝙ illud qd̓ modicū ē nihil de
eē videt̄.vt dr̄ 2o phyſi.⁊ dicimus ſtatim aliqd eſſe factuʒ
qn̄ factū eſt poſt modicū:⁊ ſic ꝑ hūc modum dicit augꝰ ꝙ
vbi ſpēs voluerit ſtatim corpus erit:qꝛ ſtatim poſt. Item
voluntas btōꝝ erit ordinata nec volēt ſe eē alicubi ꝓ aliq̄
inſtāti ꝓ quo non poſſint ibi eſſe:⁊ ideo quodcūqȝ diſtans
determinabit volūtas in illo erit ibi corpus. Qō V.

Quinto q̄ritur de dote claritatis. Utꝝ
corpora glorioſa hēant clarita
tem. Et arguit̄ ꝙ nō:qꝛ lux ⁊ color req̄rūt
in corpore ꝯrias diſpōnes:qꝛ lux req̄rit cor
pus ꝑſpicuū nō termiatū ꝑ opacum. color
aūt requirit ꝑſpicuū termiatuʒ vt pʒ ex lio
de ſenſu ⁊ ſenſato:ſʒ cōſtat ꝙ corpora glori
oſa erūt colorata cū color ꝑtineat ad pulchritudinē corpo
ris.ḡ nō erūt clara ſeu lucentia. ¶ Itē corpꝰ lucidū nō eſt
ꝑuiū viſui:ſʒ occultat qd̓ eſt poſt ſe vt pʒ de corporibꝰ aſtro-
rū:⁊ de igne apud nos:ſʒ corpora glorioſa erūt ꝑuia viſui.
Dicit.n. Grego.18. moralium exponēs illud Job.28. Nō
adeq̄bit̄ ei aurū aut vitrū:qd̓ patebit corporalibꝰ occulis
ipa ēt iterior armoīa.ḡ vt vr̄ illa corpora nō erunt lucētia.
¶ Itē corpꝰ clarū ſeu lucēs pn̄s viſui ex neceſſitate vr̄: ſʒ
corpus xp̄i erat tūc glorioſū pn̄s viſui diſcipl'oꝝ euntiū in
emaus ⁊ non fuit viſū clarū ſeu lucēs.iō ⁊c̄. ¶ In ꝯriū eſt
ſcriptura in q̄ȝpluribꝰ locis. Dr̄.n.ſap.3.ꝙ fulgebunt iuſti
tanq̄ȝ ſcintille ⁊c̄. Et Mat.19. Fulgebūt iuſti ſicut ſol ⁊c̄. ⁊
.i.cor.15.ſtella dr̄t a ſtella ī claritate ſic ⁊ reſurrectio mortu
orū. ¶ Rn̄o. Ad euidētiā q̄ōnis tria ſunt vidēda. Primo
de claritate corm glorioſū. 2o de colore ⁊ ꝑuietate. 3o d̓ ſuf
ficientia dotiū.

Quantum ad ad p̄m ē aduertēdū ꝙ nomen clarita
tis q̄ȝm ad p̄mā ſui ipōnē iportat ꝓprietē
lūinis ſicut ⁊ ſuū oppom.ſ.obſcuritas iportat ꝯditionē ſeu
ꝓprietatē oppoſitā ꝯrie vel ꝑuatiue lūini:ſʒ qꝛ mediāte lūi
ne ꝑficit̄ ī nobis potiſſima cognitio ſenſitiua exterior quā
habemus.ſ.viſiua per quā res nobis potiſſime manifeſtā
tur:⁊ cuiꝰ nomē trāſfertur ad oēs alias cognitiōes ꝑ q̄s no
bis aliq̄ v̄itas manifeſtat̄.iō nomē claritatis tranſfert̄ ad
oēm manifeſtationē v̄itatis:vn̄ oēʒ veritatē nobis manife
ſtā dicimꝰ eē clarā.⁊ ꝑ ꝯn̄s oē qd̓ eſt ſui hn̄ manifeſtatiuuʒ
dicimꝰ eē clarū.⁊ ſm h̄ pōt dici ꝙ claritas duplr̄ erit ī cor
poribꝰ glorioſis. Primo ſʒ vltimū modū.ſ.ī q̄ȝtū clarū dicit̄
illud qd̓ ſeipm manifeſtat tāq̄ȝ hn̄s puritatem nature ſpēi
ſue. Sic.n.corpora glorioſa erūt clara:qꝛ qualitates coruʒ
maxime ad viſū ꝑtinētes: vt color ⁊ figura erūt puriſſime
nihil ipuritatis hn̄tes admixtū:⁊ h̄ nullus negat. Sʒ q̄ȝtū
ad p̄mū modū pōt dici ꝙ claritas erit ī corporibꝰ glorioſis
duplr̄:vno mō ſicut ē claritas ī corporibꝰ bene terſis ⁊ pol
litis ⁊ ex icidētia radioꝝ ſolis vel alteriꝰ corporis lūinoſi:
q̄ claritas ē valde magna ſi corpꝰ ſit valde pollitū ⁊ terſū
vt vitrū vel argentū vel aliqd hꝰ. Cōſtat āt ꝙ corpora glo
rioſa erūt multū pollita ⁊ terſa ꝑꝑ qd̓ ex icidētia ſolis vel
alioꝝ lūinariū fulgebūt maxīa claritate:nec adhuc ē aliq̄
dubitatio. 2o ponit̄ a q̄buſdā claritas ī corporibus glorio
ſis dicētibꝰ ꝙ ſic̄ lux ē itrīſeca q̄litas ſolis vel alterius cor
poris luminoſi:ſic claritas ē intrīſeca q̄litas corporis gl'io
ſi:⁊ iſtud eſt difficiliꝰ ad itelligēdū.p̄ qꝛ talis claritas nō vr̄
ponēda ī corporibꝰ glorioſis ꝑꝑ hoc ꝙ magis delectet vi
ſū aſpiciētiū:qꝛ nos experimur ꝙ maior delectatio eſt pul
critudinē coloris ⁊ figure hoīs aſpiciēdo q̄ȝ claritatē ſolis
ēt ſi aſpectus idē nō lederet̄. 2o qꝛ difficile ē videre quō
color ⁊ lux itenſa qualis ſm hāc opinionē ponit̄ in beatis
(ponit̄.n.equal' luci ſolis) poſſit ſtare cū colore: nihilomi
nus ꝑꝑ h̄ nō ē negādū qn deus poſſit dare talē claritatem
corporibus glorioſis.cuius rō ē:qꝛ illa q̄ ſm nām pn̄t ſtare
ſil' vtroqȝ vel altero exn̄te ī gradu remiſſo ſue ſpēi pn̄t v̄tu
te diuina ſil' eē vtroqȝ exn̄te ī gradu ſue ſpēi itēſiſſimo:ſed
lux ⁊ color ꝑ nāʒ ſūt ſil' ī eodē ſb̄o vtroqȝ vl' altero ſaltē exi
ſtēte ī gradu remiſſo ſue ſpēi.ḡ virtute diuīa pn̄t eſſe ſiml'
vtroqȝ exn̄te in gradu ſue ſpēi intenſiſſimo. Maior pʒ:qꝛ
illa q̄ ſunt diuerſaꝝ ſpēꝝ ⁊ ꝯpatiunt̄ ſe ī aliquo gradu non
hn̄t formalē oppoſitionē:qꝛ formalis oppoſitio ſuat̄ ī toto
ābitu ſpēi.q̄ āt nō hn̄t formalē oppoſitōeʒ pn̄t ſʒ totū ābitū
ſpēi ſil' eē virtute diuina:qꝛ ī nullo iplicat̄ ꝯdictio loquen
do de formis diuerſaꝝ ſpēꝝ. Minor ſimilr̄ declarat̄: qꝛ ī
noctilucis ſtāt color ⁊ lux vt appet ad ſēſū:⁊ ſic vr̄ ꝙ v̄tute
diuīa corpora gl'oſa pn̄t eē colorata ⁊ lucētia. Erunt ḡ cor
pora gl'oſa lucida nō ſolū ꝑ refulgentiā ſol' vl' alteriꝰ lūina-
ris incidētē ſuꝑ illa terſa ⁊ pollitiſſima pluſq̄ȝ vitꝝ:ſʒ ꝑ itrī
ſecā iherētiā lucis manētis ipſſe.al's nō lucerēt niſi pn̄te alio
illūinante vt ſol. ꝯ illud. Ciuitas illa non eget ſole nec luna
¶ Ad rōnē d̓ dlectatiōe:dōm ē ꝙ ꝑ iterēptionē:qꝛ pulcritu
dinē cādoris lucis delectabilis admirabit̄ occl's ſuppoſito
ꝙ nō ledat:ſʒ cōfortet pluſq̄ȝ quēcūqȝ colorē ſeu figurā:qꝛ d̓
lectatio cauſat̄ ex ꝯiūctiōe ꝯueniētis cū cōuenienti. Nihil
āt ē ꝯuenientiꝰ potētie q̄ȝ ſuū p̄mariū obm. p̄mū āt obm vi
ſus nō ē figura q̄ ē ſēſibile nō ꝓꝑū:ſʒ cōe:nec color ſʒ lux: qꝛ
p̄mū ī vnoq̄ȝ gn̄e ē cā alioꝝ. vr̄ āt color ꝑ lucē ⁊ nō eꝯ:vn̄ nō
pōt videri color ſine luce:⁊ iō dulce lumē ⁊ delectabile eſt
occulis videre ſolē pluſq̄ȝ aliquē colorē.

Quantū ad 2m d̓ colorē ⁊ ꝑuietate eoꝝ ſt.3.ꝯnes. ¶ pa
ꝙ nō ſolū erūt fulgida ⁊ lucētia:imo colorata pa ꝯ
pl'cherrimis coloribꝰ ⁊ viuaciſſimis ⁊ lux cū h̄ ierit ꝑfetiſ
ſima ⁊ vtrūqȝ ſil' videbit̄:qꝛ q̄cq̄d pl'critudis ⁊ nobilitatꝭ ē
ī aliis excellēter dʒ ī eis eē:conſtat aūt ꝙ lux eſt decor toti
us mundi color etiam eſt pulcritudo oīs mixti terminati:
vn̄ vtrūqȝ erit ibi. ¶ 2a ꝯ eſt ꝙ non ſolum erunt lucida ⁊ 2a ꝯ
colorata:imo cū hoc erunt peruia non ꝑꝑ poros tn̄:qꝛ lʒ
ſint ibi futura foramina oris:auriū ⁊ hꝰ que pertinent ad
ꝑfectionē nature: tn̄ pori ꝑ quos ſudor exit ⁊ hꝰ non erūt
qꝛ perfectio non erit:hoc autem eſt iꝑfectōis:vnde celi

ſolidiſſimi quaſi ere fuſi ſunt ſine poris qḋ eſt perfectionis i eis: igr̄ erūt corꝑa puia ſicut vitrū: vt dicit Greg. ⁊ Apoc. penul. Ciuitas illa cōparatur vitro mūdo: nō vtiqꝫ quo ad
3ª ꝯ fragilitatē: ſꝫ quo ad puritatē ⁊ puietatē. ❡ 3ª ꝯ ē de poſſibilitate ſimĺtatis lucis radioſe ⁊ puietatis. Ubi notādū ꝙ ñ ē diffiˡᶜ qūo cū iſta puietate luceāt: vt aer: ſꝫ qūo fulgeāt aut radios emittāt. hoc. n. cū ſit pfectōis i lūinarib⁹ ñ ē eis negādū. vñ ⁊ corp⁹ xp̄i vocaṫ lucerna i apoc. Lucerna ei⁹ ē agn⁹. ⁊ ibi ſūt duo magna lūinaria corp⁹ ei⁹ ⁊ mr̄is ſue. ceteri vō erūt ſicut ſtelle: pp̄ q̄ nō idigent lūinarib⁹. Uidem⁹ āt i corporib⁹ lucere ⁊ illuminare ſiĺ ſola corpora opaca: vt ſtella q̄ ē eſt dēſior pars ſui orbis: nō āt trāſparētia: vt iguis i ſpera ſua ē puius ſiue diaphan⁹: pp̄ qḋ nō ipedit videre celū ⁊ ſtellas: ſꝫ i mā aliena ē opac⁹: vñ ipedit videre parietē poſteriorē i camino ⁊ i ſpera lucet ⁊ nō illumiat: i aliena āt mā: puta in flāma illuminat. Et dōm ꝙ opacitas nō ē cā illuminādi: qꝛ q̄to forma pfectior ē: tāto magis ſe multiplicat. vñ ſi eēt ita pfecta lux i diaphano ſicut in opaco: ita illuminaret ſicut opacū. ſꝫ reſpcū nāe poſſibile ē ꝙ opacum ſit magis natū hr̄e i gradu pfecto lucē: q̄ꝫ diaphanū i celeſtib⁹: q̄uis eꝯ ſit hic i qbuſdā: lꝫ etiā de igne dictū ſit idem. Sed ds ſicut pt̄ facere pfectū colorē ⁊ lucē i eodē ſubiecto q̄ reſpcū nāe reqrunt diuerſas diſpōnes ⁊ ꝯrias: ſic ⁊ hoc in corpib⁹ ſcōꝝ puꝑs facit lucē itenſiſſimā ⁊ p ꝯñs radiatiuā.

Quantū ad 3ᵐ de ſufficientia dotiū: dōm ꝙ gr̄a pficit nām ſm modū ei⁹. ſicut ğ corpis nā ꝯſtat ex q̄tuor elemētis ⁊ humorib⁹: ſic ⁊ ei⁹ gl̄ia ex q̄tuor itegraṫ. vñ qꝛ finis dꝫ eē nobilior his q̄ ſūt ad finē ⁊ excellēti⁹ cōtinere bonitates illoꝝ ⁊ pfectōes: Corpora āt ſcōꝝ ſūt finis oīum corpoꝝ: iō debēt hr̄e pfectōes alioꝝ. Cū igiṫ corpus humanum: ⁊ ſit corpus: ⁊ ſit corpus animatū: aīatū autem differat ab inanimato motu ⁊ ſenſu: ide ē ꝙ qꝛ ī corporib⁹ inaīatis perfectionis eſt i corpore: qꝛ pp̄ lōge diſtare a deo fiunt entia corruptibilia: ⁊ lux ē puriſſima qualitatū pp̄ q̄ duo corpora celeſtia eminēt: ita corpus glorioſū dꝫ hr̄e dotem ipaſſibilitatis pp̄ primū: ⁊ dotem claritatis pp̄ zᵐ. In aīatis aūt aīalia ꝑpter ſenſum eminēt plantis: ⁊ inter illa q̄ plures hn̄t ſenſus ⁊ perſpicatiores. Itē inter ipa q̄ hn̄t motū ꝑgreſſiuū ſūt pfectiora: ⁊ ſic corpus iq̄tū aīatuꝫ hꝫ dotē ſubtilitatis p quā reddiṫ ad oēs opationes ſenſitiuas paratiſſimū: vt viſu excedat liceꝫ ⁊ aquilā ⁊ ſic de alyꝭ: ⁊ p dotem agilitatis aglis ⁊ vento velociores ſint ſm illḋ. volauit ſup pēnas ventoꝝ ⁊c̄. ❡ Ad arᵗᵃ ad p̄mū dicendū ꝙ color ⁊ lux nō reqrūt neceſſario oppoſitas diſpoſitiōes in ſubō abſolute: ſed p cōparationē ad cām nālē effectiuā q̄ nō pōt cāre colorē vel lucē i ſubō niſi mediantib⁹ alyꝭ q̄ reſpectu coloris ⁊ lucis ponūt ꝯrias diſpoſitiōes. claritas aūt q̄ erit i corporib⁹ glorioſis nō erit a cā nāli: ſed imediate a dō ⁊ iō nō reqrit i ſubō diſpoſitionē colori ꝯriam: ⁊ ſi qs q̄rat qd iſtoꝝ videbiṫ i corpore glorioſo lux vel color: Dicēdū eſt ꝙ vtrūqꝫ ſimul. Ex. n. iſta nō ſimul videanṫ i noctilucis cā eſt: qꝛ de die qñ color coꝝ videṫ lux ſeu claritas coꝝ que minima ē nō appet propter pn̄tiaꝫ maioris claritatis .ſ. ſolis: de nocte vero vr̄ eoꝝ lux ⁊ nō color: qꝛ color nō pcipitur niſi mediū ſufficiēter illuminetur. Eſt eni color motiuus ſm actū lucidi vt dr̄ z° de aīa. Lux aūt taliū nō ſufficit ad illūinādū mediū: ſic: vt color eoꝝ videaṫ q̄uis ſufficiat ad imutādū viſū q̄ ad ſeipꝫ ⁊ meᵠ. ❡ Ad zᵐ dn̄t qdā ꝙ corꝑa btōꝝ pn̄t eē puia reſpcū oculi hti ꝑpter poros ſubtiliſſimos i eis exn̄tes: q pp̄ efficatiā oculi glorificati ſuffiſciūt ad manifeſtādū iteriora corpis q̄tū oꝫ. Et nihilomin⁹ cū hac puietate optime ſtat ꝙ ſint colorata ſeu lucētia: Sꝫ nō hn̄ apparet qūo poſſint eē ſiĺ puia ſm totū vt vitꝝ: ⁊ lucētia ſicut ſol. ſꝫ viſa ē polĭtas hui⁹ i 3ª ꝯne ſcōi arti. iō ⁊c̄. ❡ Ad 3ᵐ dn̄t qdā ꝙ corp⁹ clarū ſeu lucens pn̄s viſui hn̄ diſpoſito nec̄io vr̄: niſi v̄tute diuia ipediaṫ actio viſibiĺ i viſu, ſꝫ qꝛ btis ad nutū aſſiſtet diuia vt⁹: iō hti ñ ex ſe ſed ex diuia v̄tute aſſiſtēte pn̄t facere ꝙ claritas coꝝ pn̄s viſui nō imutet ipm: nec apparet qūo hoc poſſet fieri eē corp⁹ glioſū virtute aīe: qꝛ nō ē i ptāte v̄tutis create ſuſpēdere actionē nālem actiui i paſſiuū approximatū ⁊ diſpoſitū: ſicut nō eſt i ptāte hoīs vĺ angeli ꝙ ignis appoſit⁹ ſtupe nō ꝯburat ipaꝫ. ⁊ ſiĺr nō vr̄ ꝙ ſit i ptāte aīe q̄tūcūqꝫ gl̄ificate ꝙ corp⁹ ſuūꝫ ſi ſit lucēs ⁊ claꝝ ⁊ pn̄s viſui nō imutet ipꝫ q̄uis h poſſit fieri v̄tute diuina: nō ē dubiū v̄tute dei aſſiſtēte ipediri poſſe ne videanṫ qñ volūt. Sed ſi poſſit ei dari v̄tus p quā non patiāṫ ab illis a qb⁹ aĺs hn̄t pati: ſic ⁊ ne agāt i qb⁹ aĺs hn̄t agere. Si. n. daṫ aīe vt mēbra q̄ ꝯ volūtatē ei⁹ ſolēt moueri nō moueanṫ niſi eius imperio: pari rōne ꝙ color corporis ſui vel lux nō poſſit mouere medium niſi ad ſuū beneplacitū poteſt ei ꝯferri: lꝫ ille mot⁹ reſpiciat aīam: vt ē ſenſitiua vel vegetatiua. iſte aūt ḋ quo q̄ritur reſpiciat eaꝫ vt eſt forma corporeitatis vel mixti: qꝛ per dotes vtroqꝫ mō perficitur corpus in cōparatione ad eam. Qō. VI

Ueritur ſexto q̄tum ad damnatos: vtrū corpora dānatoꝝ p⁹ reſurrectionē patiāṫ ab igne paſſiōe ꝑpe dcā. ⁊ vr̄ ꝙ ñ: qꝛ nlĺꝫ icorruptibile ē paſſibile paſſione ꝑpa dcā. ſꝫ corpora dānatoꝝ poſt reſurrectōeꝫ erūt icorruptibilia. ğ nō erūt paſſibilia paſſione ꝑprie dcā. Maior pꝫ p phꝫ: qꝛ paſſio magis facta abycit a ſuba. 6. thopicorū: ⁊ tādeꝫ inducit corruptioneꝫ propter quod omne paſſibile finaliter ē corruptibile. mior probatur per illud qḋ habetur Apoc. 9. In diebus illis q̄rent hoīes mortē ⁊ non iueniēt eā: ⁊ deſiderabūt mori ⁊ fugiet mors ab eis. ❡ Item ſublato eo qḋ eſt p̄ncipiū oīs realis actionis remoueṫ oīs realis actio: ſꝫ poſt reſurrectionē ceſſabit motus celi q ē p̄ncipiū oīs realis actionis: q̄re ⁊ oīs realis paſſio. maior de ſe pꝫ: ſed minor p̄batur: qꝛ ſicut ſe hꝫ mot⁹ cordis i aīali ad alios mot⁹ i aīali: ita ſe hꝫ mot⁹ celi ad alios mot⁹ inferiores: ſed motu cordis ceſſāte nec̄ario ceſſat oīs motus aīalis. ğ motu celi ceſſante ceſſabūt oēs mot⁹ iferiores. minor illi⁹ p ſiĺi clara ē. ſed maior pꝫ p phꝫ. 8. phyſicoꝝ i p̄ncipio: ⁊ p Abimoyſen q cōparat motū celi motui cordis. ❡ Itē oīs cauſa vniuoca redduciṫ ad equocā: alioqn poſſet eē ꝑceſſus i iſinitū cū inter vniuoca nō ſit ordo p ſe: ſꝫ actio ⁊ paſſio q̄ iueniṫ i iſtis iferiorib⁹ eſt ſꝫ vniuocationē ſicut cū calidū calefacit aliud: qꝛ forma agētis ⁊ termin⁹ actiōis ſūt eiuſdē ſpēi. ğ oꝫ ꝙ reducaṫ in cām equocā nō niſi i motū celi vt vr̄. ğ eo ceſſāte ceſſabit talis actio ⁊ paſſio: ſꝫ nō poniṫ alia in dānatis. ğ ⁊c̄. ❡ In ꝯriū arguiṫ: qꝛ ſicut corp⁹ coopaṫ ad meritū: ita coopaṫ ad demeritū: ſꝫ in bonis i qb⁹ corpus coopatū ē ad meritū corp⁹ gl̄ificaṫ ⁊ nō ſolū aīa. ğ i malis i qb⁹ corp⁹ fuit coopatū ad demeritū punieṫ nō ſolū quo ad aīaꝫ: ſꝫ quo ad corp⁹: h āt nō fieret ſi corpus eēt ipaſſibile. ğ ⁊c̄. ❡ Rᵈ. ad hui⁹ q̄ōnis euidētiā tria ſūt vidēda. Prio de igne inferni. z° de loco. 3° de pena quo ad corpora.

Quantū ad pᵐ dōꝫ ē ꝙ q̄uis nō poſſit cōuinci iſallibiliter p ſcripturā vel p creaturā ignē iferni eē corporeū: eſt tñ h tenēdū auctoritate gregory. 4. dial. dicētis: Ignē corporeū eē non ābigas i quo certū ē dānatorum corpora cruciari. z° h tenendū ē rōne ꝑbabili: qꝛ pena dānatoꝝ dꝫ ꝑportiōabiĺr corrn̄dere p̄mio btōꝝ: ſꝫ hti ñ ſolū p̄miabūṫ i aīa ſꝫ ēt in corpore. ğ mali nō ſolū punienṫ in aīa ſꝫ i corpore: ſꝫ ille ignis niſi eēt corporalis nō affligeret corpora dānatoꝝ. Itē ex quo ignis nec̄ario poniṫ p auctatem ſcripture q cruciabit dānatos ꝯuenieti⁹ ē pōere ipꝫ eē eiuſdē ſpēi cū igne nr̄o: cū talis ignis hēat ex ſe corp⁹ ſenſitiuū affligere: q̄ꝫ fingere nouum ignem ⁊ nouam afflictionem: ⁊ hac de cauſa confitetur Aug⁹ ignem quo affliguntur corpora dānatoꝝ eē corporeū. ⁊ ñ obſtat ꝙ diċ dani. l. 4. c. vl.

tradeṫ diabolus ⁊ demōes eius ⁊ hō eius. ſ. antixp̄s ⁊ ſimꝑ peccatores i ignē eternū ñ mālē q̄lis ē apud nos: ſꝫ q̄lē vtiqꝫ nouit ds: qꝛ forte Dani. heſitauit an ignis iferni eēt corporeus: ⁊ ita fateṫ ſe neſcire qualis ſit. Uel pt̄ dici ꝙ nō negat ſimpĺr illū ignē eē mālez: ſꝫ ꝙ nō ē mālis ſicut ille q ē apud nos: qꝛ nō lucet nec idiget fomētis ſic ignis noſter: q̄uis ſit eiuſdē ſpēi quo ad ſubaꝫ: ſicut ignis i ſua ſpera nō nutriṫ: qui iferius: idiget nutriri. Lꝫ aūt ſit corpus nihilominus diuerſimode affliget: vñ Grego. 4°. diaĺ. Unus quidē ē gehēne ignis: ſed non vno modo oēs cruciat pctōres: vniuſcuiuſqꝫ. n. q̄tū exigit culpa tñ ſentiet de pena: qꝛ ſic̄ corpora btōꝝ erūt dr̄ntis glorie ſm dr̄iaꝫ meritoꝝ: ſic corpora dānatoꝝ erūt magis vĺ minus paſſibilia reſpectu pene: ⁊ vnus ⁊ idē ignis equaĺr agens q̄ꝫᵐ ē ex parte ſua ineq̄liter affliget corꝑa dānatoꝝ pp̄ diuerſaꝫ paſſibilitatē eoꝝ. Uel ſicut aly dicūt ignis ille nō ſolū aget ex virtute nature ſue: ſꝫ vt iſtrumentū diuine iuſtitie pp̄ qḋ actu ei⁹ modificabiṫ a p̄ncipali agente vt pĺs cruciēṫ q pĺs peccauerūt.

Quantū ad zᵠ de loco iferni ꝯſiĺr dōm eſt. ꝙ nō pōt ſciri p certitudinē vbi ſit: vt pꝫ p Augᵐ i lr̄a ⁊ p Grego. 4°. diaĺ. Dicit. n. de hac re temere diffinire nihil audeo. Quidā tñ dicūt ifernū eſſe i ſupꝑficie terre ex parte oppoſita nr̄e hītabili quā partē vocāt orbē triſtē: ⁊ hoc vr̄ ſenſiſſe Iſido. q dicit ꝙ ſol ⁊ luna poſt reſurrectionē i ordine q̄ creati ſunt ſtabūt ne ipy i tormētis poſiti fruāṫ luce coꝝ: q̄ rō nulla eſſet ſi ifern⁹ eſſet ifra terrā: qꝛ cū terra ſit opaca vbicūqꝫ ſtaret ſol ⁊ luna ipoſſibile eſſet lumen eoꝝ ad ifernū ptingere. Iſta tñ opīo nō teneṫ cōiter q̄ potius crediṫ ꝙ ex oppoſito nr̄e hitabilis nō ſit niſi aqua q̄ ſꝫ naturā circularē ambit terrā: niſi q̄ꝫᵐ ex ꝑuidētia diuina nr̄a hitabilis ē aqs diſcoopta pp̄ vitā hoīuꝫ ⁊ alioꝝ aīalium reſpirātiū ꝯſeruandā. Uñ cōiter teneṫ ꝙ ifern⁹ ē itra terraꝫ cui alludit dictū ſcripture i plurib⁹ locis. Dr̄. n. Iſai. 14. Infernus ſubtus ꝯturbat⁹ ē i occurſuꝫ tui. Itē articulus diċ ꝙ xp̄s deſcēdit ad iferna: quē q̄ſi exponens apĺs ad ephe. 3°. dicit de xp̄o qd ē ꝙ aſcēdit niſi qꝛ deſcēdit p̄mū ad iferiores partes terre: hoc ē ad: ifernū i quo iſinuaṫ ifernū eē iſra terrā. Ipꝫ ēt nomē hoc ſonat iferus vel iſernus: qꝛ iferi⁹ iacet. Perſuadeṫ ēt ꝑbabili rōne: qꝛ ſicut ſe hn̄t grauitas ⁊ leuitas i corporib⁹: ſic letitia ⁊ triſtitia in ſpiritualibus: letitia. n. ⁊ triſtitia ſunt q̄ſi pondus i ſpūalib⁹ ⁊ inclinatio: ſꝫ p grauitatē cōpora tendūt deorſuꝫ: p leuitatē v̄o ſurſuꝫ. ğ locus ꝯueniēs ſimiĺr ſpiritib⁹ exn̄tib⁹ i ppetua letitia maxime reſumptis corporib⁹ dꝫ eē ſurſuꝫ: loc⁹ āt ꝯueniēs ſpiritib⁹ exn̄tib⁹ i ppetua triſtitia dehꝫ eē deorſuꝫ: beati āt nūc ⁊ poſt reſurrectionē erūt i ppetua letitia: dānati v̄o in ppetua miſeria ⁊ triſtitia. pp̄ qḋ ſicut locus ꝯueniēs beatoruꝫ erit ſurſuꝫ i celo: ſic locus dānatoꝝ erit deorſuꝫ i ꝑfundo terre: ⁊ iſtū locū cōiter vocam⁹ ifernū. Hāc pſuaſioneꝫ tāgit beatus Aug. ſup gene. ad lr̄am. Nec obſtat ꝙ ipſemꝫ Aug. dicit. iz. ſup gene. ad lr̄aꝫ. Spūalē arbitror eē locū ad quē deferṫ aīa poſt mortē nō corporalez: qꝛ Augu. loqṫ de aīa ſeparata q̄ nō exigit nec̄io locū corporalē. Nā deus potuit taꝫ anglos q̄ꝫ aīas ꝑduxiſſe añ mundū corporeū: ⁊ ſic ſi ſemp remāeret aīa: ita ꝙ nūq̄ꝫ corpori reunireṫ nō oporteret ad ei⁹ punitionem aſſignare locū corpalē. Uel pōt dici ꝙ locus ille ad quē aīe deferūṫ poſt mortē: dr̄ ab Augu. nō eſſe corporeus nō qdē ſm ſe ſꝫ rōne ꝯtinētie: qꝛ aīa i eo corpaĺr nō exiſtit. Uĺ dōꝫ ē ſꝫ alios ꝙ Aug. loqṫ nō determinādo ſꝫ opinādo: q̄uis v̄ba ei⁹ videāṫ ſonare aſſertōeꝫ.

Quantuꝫ ad 3ᵐ qḋ p̄ncipalius q̄riṫ ſciēdū ē: ꝙ q̄ſtio iſta apud fideles nō ē dubia q̄ꝫᵐ ad ꝯneꝫ: qꝛ fides tꝫ ꝙ dānati grauiſſime affligēṫ nō ſolū i aīa ſed in corpore: ⁊ nō ſoluꝫ vna pena ſenſibili ſed plurib⁹: ſm illud Job. z4. Trāſibūt ab aqs niuiū ad calorē nimiū: de modo aūt paſſionis ē diuerſitas. Et circa hoc ſic ꝑcedeṫ qꝛ p̄ poneṫ vna diſtictio de paſſiōe alia a ſupradicta ſaltē q̄ ad verba: ⁊ deīde ponenṫ diuerſe opīones circa modū patiendi. ❡ Q̄tū ad pᵐ dr̄ ſic: ꝙ cū pati ſit qōdā recipe: duplex ē modus paſſiōis ſꝫ ꝙ aliqd i aliquo pōt dupĺr recipi. Uno modo māĺr ſm eſſe nāle ſicut calor ignis recipiṫ in aere vel i ligno: ⁊ ſm hunc modū receptionis ē vnus modus paſſionis q dr̄ paſſio. Alio modo recipitur aliqd in aliquo ſꝫ moduꝫ intentionalē: ſicut ſimilitudo coloris recipiṫ i aere vĺ in oculo: ⁊ ſm hūc modū receptiōis ē alius modus paſſionis q vocaṫ paſſio aīe. Hac diſtinctione ſuppoſita ſciendū ē ꝙ duplex modus dicēdi ē circa paſſionē dānatoꝝ. Un⁹ ē ꝙ corpora dānatoꝝ patiētur paſſione aīali nō reali q̄ aliqd trāſmutaṫ a ſua nāli diſpoſitiōe: vñ nō calefiēt ab igne ſꝫ ſolū itentionaĺr imutabunṫ recipiēdo ei⁹ ſiĺitudinē: ⁊ qꝛ apprehēdent eū vt nociuū: iō affligenṫ. Corpora v̄o glioſa q̄uis recipient ſimilitudinē eius nō tñ erunt paſſibilia: qꝛ nihil recipient p modū afflictiui vel leſiui. Rō aūt p quaꝫ ꝑbant q⁹ corpora dānatoꝝ nō imutabūṫ ab igne nāli immutatiōe: ſꝫ ſolū ſpūali: ē iſta: qꝛ pᵐ alterās i cui⁹ v̄tute oīa alia alterantia agunt q̄ſi ab ipſo mota ē corp⁹ celeſte p motū ſuū: ſed motus celi ceſſabit poſt reſurrectionē. ğ tunc ceſſabit oīs actio nālis corpoꝝ iferioꝝ ab iuicē: ita vt nullum poſſit alteꝝ trāſmutare a ſua nāli diſpoſitōe. Sꝫ qꝛ ceſſante motu celi adhuc aer a ſole illuminabiṫ ⁊ dr̄iaꝫ coloꝝ ad viſuꝫ deferet: iō remāebit paſſio aīalis q̄ ꝯſiſtit i receptione ſpēꝝ ſenſibiliū p quaꝫ ſolā affligunṫ corpora damnatorum: qꝛ ſenſibile non ſoluꝫ natū eſt delectare vel affligere ſenſuꝫ ſm ꝙ agit actione nāe ꝯfortādo vel corrumpendo organum: ſed etiam ſm ꝙ agit actione ſpirituali ſeu intentionali: quia quando ſenſibile eſt in debita proportione ad ſentientē delectat. eꝯ āt ſe hꝫ in ſuperabūdantia ⁊ defcū: vñ ⁊ colores medy ⁊ voces ꝯſonātes ſūt delectabiles ⁊ incōſonātes offendunt auditū. ❡ Cōtra moduꝫ iſtū arguiṫ ab alyꝭ. Prio ꝯ ꝯneꝫ q̄ poniṫ ⁊ ſcdo ꝯ cām q̄ aſſignaṫ. Contra ꝯneꝫ arguiṫ p̄ ſic. Illud qḋ nihil reale abycit ſꝫ ſolū ponit illḋ qḋ ē nāe ꝯueniēs: ñ affligit nec iduċ verā paſſionē q̄ ſit v̄e afflictiua: ſꝫ p imutatiōeꝫ ſpūalē nihil reale abycitur ſꝫ ſolū poniṫ id quod ē nāe ꝯueniens: qꝛ talis receptio ē pfectio ſenſuū. ğ p taleꝫ imutationē nihil affligiṫ: nec taĺ receptio ē paſſio v̄e afflictia. Utraqꝫ p̄miſſaꝝ ḋ ſe pꝫ. ❡ z° ſic. Per illud qḋ ē cōe beatis ⁊ dānatis non pōt poni afflictio dānatoꝝ: ſꝫ imutatio ſpūaĺ ſenſuuꝫ a ſenſibilib⁹ ē cōis btis ⁊ dānatis. ğ p illā nō pōt fieri afflictio dānatoꝝ. Maior pꝫ: qꝛ poſita cā cōi poniṫ effect⁹ cōis: ⁊ iō ſi cā afflictōis eēt ſiĺr i beatis ⁊ dānatis: ſeqreṫ ꝙ afflictio ſimiĺr eſſet eis cōis: qḋ nō ē veꝝ. Minor v̄o ſiĺr de ſe pꝫ: qꝛ ſenſus btōꝝ ſimiliter imutabūṫ a ſenſibilib⁹ ſicut ſenſus dānatoꝝ. Alioqn nō cognoſcerēt ſenſibilia q̄ dānati cognoſcūt: qḋ ē incōueniēs. Si āt dicaṫ ſicut tactū ē ꝙ hti apphendēt ignē ſeu imutabūṫ ab ipſo ſic dānati nō tñ apphēdēt ipꝫ vt nociuū ſibi vel leſiuū quomō dānati ipꝫ apprehēdent. ❡ Contra qꝛ aut ille ignis erit i corporibus dānatoꝝ leſiuus aut nō: ſi nō ⁊ tu dicis ꝙ apprehendēt euꝫ vt leſiuum. ğ iſta apprehenſio erit falſa: ⁊ ſic nō affligēṫ ſm v̄itatē ab igne ſꝫ ſoluꝫ ex ſua falſa apphēſione ſeu extimatione: qḋ eſt icōueniēs. Et iteꝝ vñ ierit dānatis hec fl̄a extimatio ꝙ iudicēt igneꝫ eis nociuū ſi in v̄itate nō ſit eis nociuus. Non pōt dici ꝙ a deo: qꝛ deus nulli imittit falſuꝫ iudiciū ſicut nec ꝑuerſum appetitū: nec ex ſeipis: qꝛ dānati poſt reſurrectioneꝫ erunt eq̄ pfecti ſeu pfectiores ſicut nūc ſunt: ⁊ ideo ſicut nūc poſſunt recte iudicare de igne vtrum ſit eis nociuus vel non: ita tunc poterūt vt videtur. Et iteꝝ quicqd ſit de alyꝭ ſenſibus alioꝝ ſenſuum maxime viſus: ꝙ poſſunt immutare ſenſum intentionaliter ſine reali ⁊ naturali immutatione quod nō oēs ꝯcedunt: ſenſibilia tamē tactus ⁊ maxime calor non videtur imutare ſenſum tactus niſi naturali imu

ratione vel ſaltē nō ſine ea.Caloꝛ.n.nō videꝭ cauſare ī me
dio vel ī oꝛgano niſi caloꝛē: vꝉ ſi cauſet aliud:nō tamē ſine
caloꝛe:ꝓꝑ qḋ nō bñ apparet quomō caloꝛ ignis poſſit ſen/
ſuꝫ tactus īmutare ſpiritualiter ⁊ nō nālr. Si vō ille ignis
ſit vere eis leſiuus: habeꝭ ꝓpoſitū.ſ.ꝙ dānati affliguntur
vera paſſione nāli illata ab igne:qḋ pꝫ ſic.Obiectū tpe vel
nā p̄cedit actū potētie:ſꝫ ignis vt vere leſiuus imo vt actu
ledens ē obm actualis appꝛehēſionis vꝉ actualis afflictio
nis ſeq̄ntis.In dānatis ḡ prius tpe vel ſaltē nā ignis ledit
coꝛpoꝛa dānatoꝝ q̄ꝫ appꝛehēdaꝭ ⁊ q̄ꝫ ſequaꝭ doloꝛ ī eis: ſꝫ
illa leſio ex quo p̄cedit oēm īmutationē ſpiritualeꝫ nō pōt
eſſe niſi ꝑ īmutationē realē ⁊ nālē:q̄re ⁊c̄. Sic igr̄ pꝫ ꝙ do
loꝛ ſenſibilis vel q̄lis poniꝭ in dānatis nō pōt cauſari ꝑ ſo/
lam īmutationē ſpiritualē ſeu ītentionalē.Et ꝙ dr̄ ꝙ ſenſi
bilia ꝓpoꝛtionata delectant:ipꝛopoꝛtionata vō offendunt
dato ꝙ nō īmutēt īmutatione nāli vt coloꝛes ⁊ ſoni:nō va
let:qꝛ q̄uis triſtitiā poſſit cauſari ex oībus illis q̄ nobis no
lētibus accidūt vt dicit beatꝰ Augu.14.de ciuitate dei:do
loꝛ tñ ſenſibilis ſꝫ eūdē nō ē niſi ex leſiōe carnis ꝓueniēs.
Pꝛedicta igiꝭ ſenſibila q̄tūcunq̄ ipꝛopoꝛtionata cauſare
poſſent triſtitiā ſeu diſplicentiā:ſꝫ doloꝛē ſenſibilē nihil p̄t
cauſare niſi qḋ īmutat coꝛꝰ realr̄.¶ Cōtra rationē ēt quaꝫ
iſti aſſignāt arguiꝭ. Dicūt.n. ꝙ qꝛ celū ꝑ motū ſuū ē p̄muꝫ
alterās:iō ceſſante motu celi ceſſabit oīs alteratio. Iſtḋ.n.
nō poteſt teneri ſaltē ꝑiſius:cū ſit articulus ꝯdēnatus:Dicē
enim articulus ꝙ dicere ꝙ ceſſante motu celi ſi ignis eſſet
iuxta ſtupā nō ꝯbureret eā:erroꝛ.Itē ratio videꝭ repugna
re poſitioni: qꝛ p̄mū alterās ē cauſa oīs alterationis: ⁊ non
cuiuſdaꝫ tm̄ . Si ḡ per ceſſationē motus celi tāq̄ꝫ p̄mi alte/
rantis ceſſent alie alterationes : pōt dici ꝙ oēs ceſſent non
q̄dā ⁊ q̄dā nō:qḋ ē ꝯ eos q dicūt ꝙ ceſſabit oīs actio nālꝭ ñ
āt intētionalis.Iſta ēt diſtinctio alterationū ſeu paſſionuꝫ
ē ſatis dubia:qꝛ oīs alteratio quā facit ſenſibile ī mediū vꝉ
ī ſenſuꝫ:videꝭ eē nālis ⁊ realis. Naturalis q̄dē ē:qꝛ ē ex p̄n
cipijs nālibus ⁊ nālr̄ agentibꝰ. Realis vō:qꝛ ꝑ eaꝫ fit vera
⁊ realis foꝛma ī ſuſceptiuo q̄ hꝫ totū ſuuꝫ eſſe circunſcripta
omni oꝑatione aīe.Uerꝫ qꝛ īmutatio taliū ſenſibiliuꝫ non
coꝛrūpit aliq̄d ꝑ ſe:ſed ſolū illa q̄ ē a ſenſibilibus tactus:qꝛ
ꝯſiſtētia coꝛpoꝛis ꝑ ſe dependet ex q̄litatibꝰ tangibilibus
⁊ nō ex alijs ſenſibilibꝰ:ideo īmutationes q̄litatū tangibi/
liū poſſunt ꝑ ſe ꝑtinere ad coꝛruptionē coꝛpoꝛis non aūt il
le q̄ fiunt ab alijs:ꝓꝑ hoc tñ non oꝫ dici ꝙ īmutatio que fit
a qualitatibꝰ tāgibilibꝰ ſit realꝭ ⁊ nālis:illa vō q̄ fit ab alijs
ſenſibilibꝰ nō ſit realis ⁊ nālis ſꝫ ſolū intētionalis . Oēs.n.
ſunt reales ⁊ nāles ⁊ equalr̄ depēdēt a p̄mo alterāte: ⁊ iō ſi
īmutatio alioꝝ ſenſibiliū puta coloꝛis ⁊ ſoni pōt eē ceſſan/
te motu celi:eadē rōne poterit eē īmutatio nālis ſꝫm q̄lita
tes tangibiles.¶ P̄.nullo mō videꝭ ꝙ celū rōne ſui mo/
tus localis ſit cauſa alicuius alteratiōis:nec illius q̄ ē ab il/
lo īmediate nec cuiuſcūq̄ꝫ alterius.Pꝛio:qꝛ p̄ncipiuꝫ quo
alterās alterat nālr̄ eſt aliq̄ qualitas alterātis ſiue vniuo/
ca cū termīo alteratiōis ſiue equoca:ſꝫ motꝰ localꝭ ñ ē aliq̄
q̄litas coꝛꝑis celeſtis nec aliq̄ foꝛma abſoluta.ḡ nō poteſt
eſſe p̄ncipiū ſeu rō alicuius alterationis.Maioꝛ pꝫ:qꝛ ſola
foꝛma pōt eſſe p̄ncipiū quo aliq̄d agit.illa autē reſpectu al
terationis non poteſt eē foꝛma ſubſtātialis:vt pꝫ ꝑ Ariſto.
li.de ſenſu ⁊ ſenſato: nec q̄ꝫtitas:qꝛ illa nullius actionis eſt
p̄ncipiuꝫ:īmo abſtrahit ab omni actione ⁊ paſſione.nec rlō
vt pꝫ ex .5°.phyſicoꝛuꝫ: relinquitur ḡ ꝙ ſit aliq̄ qualitas: ⁊
ſic pꝫ.Minoꝛ de ſe ē manifeſta: ⁊ nihilominus habeꝭ . 4°.
phycoꝝ vbi dr̄ ꝙ motꝰ localis nihil variat ī celo: ⁊ ideo ſo
lus ille motꝰ ei attribuiꝭ.¶ 2° qꝛ īpoſſibile ē qḋ aliq̄d ha/
bens p̄ncipiuꝫ agendi eque perfectū vt prius ⁊ paſſū eque
diſpoſitū vt p̄us non poſſit agere ſicut p̄us:ſed ceſſante mo
tu celi ignis remanebit ita calidus ſicut p̄us ⁊ ſtupa eq̄ di/
ſpoſita vt calefiat ſicut priꝰ.ḡ eis approximatis nēcio ignis

ꝯburet ſtupam ſicut p̄us.Et eodē modo cū coꝛpoꝛa dāna/
toꝝ ſint vere paſſibilia:carent.n.dote īpaſſibilitatis quam
habēt coꝛpoꝛa beatoꝝ:poterūt vere calefieri ⁊ īmutari ab
igne ſicut nunc īmutanꝭ.Ceſſatio ḡ motꝰ celi nō impediet
verā ⁊ nālē alterationē coꝛpoꝝ : qꝛ motus eius ad eam nō
requiriꝭ q̄uis reqraꝭ ad alterationē generationis ⁊ coꝛru
ptionis ⁊ aliaꝝ mutationū:ꝑ hoc ꝙ adducit alterās.ſ.ſolē
⁊ alia aſtra reſpectu diuerſaꝝ partiuꝫ terre que ſui p̄ſentia
agunt vbi p̄us nō agebāt: ⁊ ꝓpter abſentiā ſuam nō agunt
vbi prius agebant.¶ Dicunt igiꝭ alij ꝙ coꝛpoꝛa dānatoꝝ
vere patienꝭ ab igne ꝑ verā ⁊ nālē alterationē calefactōis
que tunc eē poterit vt ꝓbatū ē:nihilominus tñ nunq̄ꝫ coꝛ/
rumpenꝭ v̄tute diuina faciente ꝙ alteratio talꝭ p̄ciſe ma/
neat ī limitibus ſuis:ita ꝙ ad eam no ſequaꝭ coꝛruptio.Et
ꝙ hoc ſit poſſibile ꝓbaꝭ ſic:qꝛ quādocūq̄ꝫ due actiones ſūt
diuerſe ⁊ ad diuerſos termīos v̄tute dīna pōt fieri ꝙ vna
ſit ſine alia: ⁊ maxime p̄oꝛ ſine poſterioꝛe:ſꝫ alteratio ⁊ coꝛ
ruptio foꝛme ſubſtātialꝭ ī mā ſunt due actiones habentes
diuerſos terminos:Nam terminus alteratiōis ē qualitas:
terminus vero coꝛruptionis ē p̄uatio foꝛme ſubſtantialis:
alteratio ēt ē p̄euia coꝛpoꝝ.ḡ v̄tute diuina pōt fieri ꝙ ſit
vera alteratio ⁊ nō ſequaꝭ coꝛruptio. ⁊ ſic fiet ī pena dāna/
toꝝ vt perpetua vita nature ſit eis ad ꝑpetuā durationeꝫ
pene.¶ Ad p̄ᵐ argꝰ.p̄ncipale ī oppoᵐ pꝫ rñſio ex h̄ ꝙ ſa
tiꝫ dictū ē. ¶ Ad 2ᵐ dōꝫ eſt.ꝑ iterēptionē minoꝛis:qꝛ mo
tus celi ꝑ ſe nō ē p̄ncipiū alicuius actionis realis ſꝫ reqriꝭ
ad alterationē actionū: puta gn̄ationis ⁊ coꝛruptōis:qꝛ ad
ducit ⁊ abducit gn̄ans vt diciꝭ ī fine ſc̄di de generatiōe.Et
qꝛ in tali alteratōe ſtat ꝯſiſtentia mūdi ſꝫm diſtinctionem
quā videmus: iō motus celi ꝯparaꝭ motui coꝛdis ī aīali ⁊
nō ꝓꝑ hoc ꝙ motus celi ſit ꝑ ſe cā alicuius actionis:qꝛ nec
motꝰ coꝛdis talē cauſalitatē hꝫ.¶ Ad 3ᵐ dōm.ꝙ cauſa eq
uoca ad quā actiones īferioꝛes reducunꝭ:nō ē motꝰ celi ſꝫ
ip̄m celū cuius actio nō totalr̄ ceſſabit ceſſante eius motu.
Nā ſi ceſſaret totaliter:foꝛte nihil coꝛpoꝛale ſaltē mixtum
ſtare poſſꝫ ſiue remanere nāliter loq̄ndo: ⁊ ſi remaneret h̄
nō eēt ꝑ nām ſed ꝑ miraculū: ⁊ tūc ſicut haberet nāꝫ quaꝫ
p̄us ⁊ nō a celo poſſꝫ agere ⁊ pati ſicut p̄us nō obſtante ceſ/
ſationē totali īfluētie celi q̄ nō reqriꝭ ad actiones īferioꝛū
niſi qꝛ ꝯſeruat v̄tutes eoꝝ.¶ Si qs āt vult ſuſtinere p̄mā
opīonē pōt ſic arguere ꝯ ſecūdā q̄ ponit coꝛpoꝛa affligēda
ꝑ paſſionē nāe nō aīe deo coꝛruptionē īpediēte:qꝛ caloꝛ im
miſſus aut differt ſpecie a caloꝛe nāli:aut nō.Si differt ſpe
cie.ḡ nō ſentiꝭ a ſenſu eiuſdē rōnis:ſicut a viſu nō p̄ciperet
claritas glorioſa ſi differꝛꝫ a luce cōi.Si āt ſenſus illū calo
rē nō p̄ciperet nec appetitus doleret.Si aūt eiuſdē ſp̄ei cū
caloꝛe cōi:ꝑ ꝯn̄s ē eiuſdē ſp̄ei cū caloꝛe mixti ⁊ nālis coꝛpo
ris humani:nā ſicut grauitas quā ꝯhit coꝛpus hūanuꝫ eſt
eiuſdē ſp̄ei cuꝫ grauitate elemētoꝝ grauiū a quoꝝ p̄domi
nio ſꝫm q̄ꝫtitatē eā trahit:ſic ⁊ caloꝛ quā trahit ab elemētis
leuibꝰ p̄dominātibus ſꝫm v̄tutē ē eiuſdē ſp̄ei cū eis: duo āt
accidētia eiuſdē ſp̄ei nō ſunt ī eodē ſubō:vꝉ caloꝛ febꝛilis ñ
ē alius numero a caloꝛe nāli cū ſit idē ſpecie:qꝛ eodē ſenſu
p̄cipiꝭ ⁊ ē in eodē ſubō:vnde qñ febꝛicians ē in caloꝛe: non
ē aliud q̄ꝫ caloꝛ nālis innāliter ⁊ īmoderate ⁊ ipꝛopoꝛtiōa/
liter intēſus:ſimiliter q̄ꝫdo hereticus ꝯburiꝭ nō ē alius ca/
loꝛ q̄ꝫ coꝛpoꝛis ītenſus:cū q̄libet pars mixti ſit mixta ⁊ ꝑ
ꝯn̄s calida:ſicut ſi tepidū calefiat nō ē caloꝛis imiſſio ſꝫ in
tēſio:ſuppoſito ꝙ tepiditas ſit eiuſdē ſp̄ei cū caloꝛe:hoc āt
ē icōueniēs ponere ī coꝛpoꝛe damnatoꝝ.ſ.ꝙ habeat febꝛē
ꝯtinuā: ⁊ ꝙ nālis caloꝛ eoꝝ ponaꝭ extra nām ſuaꝫ in q̄bus
naturalia debent manere integra: ⁊ ſicut membꝛa ita ⁊ q̄t
tuoꝛ humoꝛes ī debita ꝓpoꝛtione ꝑpetuo ꝯſeruari.¶ Te
nendo aūt iſtaꝫ opinioneꝫ poteſt rñderi ad.5.rōnes factas
ꝯ ꝯcluſionē. ¶ Ad p̄mā qua diciꝭ: paſſio nō affligit q̄ non
abijcit ſed ꝑficit.Solutio veꝝ ē ꝑ ſe vel de ſe:ſed rōne ſue

cauſe ſic:qꝛ poſita cauſa īmediata poniꝭ effectus etiā ſub/
lata cauſa remota:ſicut manēte luce in luna annullato ſo
le ipſa illuminaret aerem:ignis aūt mediāte caloꝛe īpꝛeſſo
cauſat ſenſationē ⁊ illa mediāte doloꝛē quādo ē caloꝛ īmo
deratꝰ.Suppoſito ḡ ꝙ caloꝛ ipꝛeſſus deſit ſi tamē adſit il/
la ſenſatio quā ſolet cauſare caloꝛ īmoderatꝰ:ſeq̄tur idē ef
fectus:ſicut ſol ſolet illuminando calefacere ⁊ calefacien/
do gn̄āre.Si ḡ ꝓfundū terre nō illuminat:qꝛ opacū nō ē il
luminabile:illḋ tñ calefacꝭ ⁊ calefaciēdo gn̄āt mineralia ī vi
ſceribꝰ terre:ita caloꝛ ignis qui calefaciendo ſolet ſenſum
immutare ⁊ per hoc appetituꝫ ꝯtriſtare ſi nō calefaciat ſꝫ
immediate ſentire faciat equaliter affliget. Qꝛ auteꝫ affli
ctio immediate cauſeꝭ a ſenſatiōe nō a calefactione appa/
ret:quia appetitus animalis a nullo mouetur niſi median
te appꝛehenſione.Et quod deus poſſit facere ſenſationem
ſine calefactione pꝛobabitur in quinto argumento: ſed
ꝙ ignis hoc poſſit diuina virtute apparet:quia vtrunq̄ꝫ eſt
in virtute ignis lꝫ oꝛdine quodaꝫ : vnde ſicut diſpoſitione
ſubiecti p̄cedente lucē ſolis ſol facit 2ᵐ effectum ⁊ tertium
ſine p̄mo equalē in viſceribus terre generādo mineralia:
pari modo virtute diuina vel oꝛdinatione impediēte pri/
mum effectum ignis qui ē calefacere:nihilominꝰ habebit
2ᵐ q eſt ſenſum īmutare ⁊ tertiū qui eſt doloꝛ appetitus.
¶ Ad 2ᵐ dicēdū.cum diciꝭ ꝙ eſt cōmune dānatis ⁊ bea/
tis: nō eſt cauſa afflictionis dānatis. Reſpōdeo verum ē
niſi per aliqḋ adiunctū vel ammotū ex altera parte. Po/
teſt eniꝫ effectus alicuius cauſe impediri dupliciter. Uno
modo ꝓꝑ agens ꝯtrariū. Alio modo ꝓꝑ diſpoſationem cō/
traria.Unde ignisꝗ cōbuſſit caldeos non combuſſit pue/
ros:ſed eoꝝ vincula: ⁊ cōtriſtauit caldeos ⁊ letificauit pue
ros:hoc aūt non fuit qꝛ nō eſſet caloꝛ eiuſdē ratiōis vel qꝛ
nō fuerit perceptio caloꝛis hinc ⁊ inde:ſed qꝛ natura ignis
que ē comburere fuit impedita in pueris a deo non in mi
niſtris regis ꝓpter eoꝝ ſeuitiam in illis: ꝓpter eoꝝ innocē
tiā:ita ⁊ hic: coꝛpus beati poſitū in igne nō minus ſentiret
tactu caloꝛē ignis īmoderatū q̄ꝫ coꝛpus dānati: ſed nō ſeq̄/
reꝭ afflictio ī iuſto deo īpedimēte ꝓꝑ eiꝰ innocētiā q̄ ſeque
reꝭ ī altero ꝓpter ſuam naturā deo nō īpediente: ſꝫ ꝑmit/
tēte ꝓꝑ culpā.2° mō ꝓꝑ ꝯtrariā diſpoſitionē ſicūt ad cale/
factionē cere ſequitur rarefactio:qꝛ natura calefactōis eſt
rarefacere ſubiectū nō ꝯtrario modo diſpoſitū: ſed in ouo
nō ſequiꝭ rarefactio ſꝫ ꝯdēſatio ꝓꝑ ꝯtrariam diſpoſitionē
ita ⁊ in dānatis ſenſatio immoderati caloꝛis ſequitur affl
ctio naturaliter:qꝛ nō ē ibi dos īpaſſibilitatis q̄ īpediat foꝛ
maliter:ſed nō ſic ī beatis ꝓpter dotē impediētē.¶ Ad 3ᵐ
dicēdū.quādo diciꝭ ꝙ appꝛehēdent vō vel falſo ⁊c̄. Solu
tio dupliciter. Pꝛimo nō ꝓꝑ diuerſimode appꝛehēdere ſꝫ
ꝓꝑ diuerſimode recipe. Nā coꝛpꝰ beati recipit ſenſationē
non vt leſiuā:ſꝫ vt letificatiuā deo īpediēte: vꝉ diſpoſitiōe:
coꝛpus vō dānati vt leſiuam deo nō impediēte nec dote q̄
carent:ita ꝙ prius eſt afflictio ⁊ leſio q̄ꝫ appꝛehēdanꝭ: ⁊ ſic
nō affligunꝭ nec leduntur per hoc ꝙ iudicāt ſe ledi vel af/
fligi.Uel pōt dici. 2°.ꝙ beatus ſi manū poneret: ī igne iu/
dicaret ignē leſiuū aptitudine nō ledentē aut leſurū actu:
⁊ ſic nec timet,nec dolꝫ.Scit.n.ꝙ nec ledit nec ledet ꝓꝑ al
terā de cauſis dictis vel vtrāq̄ꝫ.Tactus aūt damnati per/
cipit caloꝛē ignis coniuncti nō ſibi impꝛeſſi ⁊ iudicat ꝙ le/
det ipſum ſemꝑ in futuꝝ: ⁊ ideo ſemꝑ hoꝛret ⁊ timet reſpe
ctu futuri.Itē ad iſtā ſenſationē ſeq̄ꝭ poſterius natura ſed
ſimul tēpoꝛe afflictio vel doloꝛ. ⁊ 3° appꝛehēdit vt ledēs
actu vel leſionē ipſam verā: ⁊ ſic nō ē falſuꝫ iudiciū:nec ob
iectum ē poſt actū ſꝫ ante.ſicut etiā homo p̄us dolet q̄ꝫ p̄ci
piat ſe dolere:nō tñ priꝰ dolet q̄ꝫ p̄cipiat materialiter illud
qḋ eſt cauſa doloꝛis:in quo tñ nō oꝫ ꝙ iudicet ipſuꝫ eē cau
ſam doloꝛis quouſq̄ꝫ experiaꝭ.¶ Ad 4ᵐ cuꝫ diciꝭ.ꝙ tactꝰ
nō eſt ſine naturali īmutatione ⁊c̄.dicendū ē ꝙ iſta ratio ē

ꝯtra eos:qꝛ tūc ſenſus coꝛpoꝛis gloꝛificati nō perciperet id
a quo nō poteſt calefieri.vnde dicendū eſt ꝙ omnis ſenſa/
tio fit ꝑ immutationē intentionalē ꝑ ſe ⁊ foꝛmalr̄ etiā ī ſen
ſu tactꝰ:qꝛ manifeſtū eſt q̄cq̄d ſit de ſpecie caloꝛis ꝙ ſenti/
re caloꝛē nō eſt calefieri:ſed q̄dā ſenſus cū īmutatione ſpi/
rituali habēt etiā naturalē ⁊ ſubſtātialē: vel p̄cedētē ſicut
olfatus:qꝛ odoꝛ nō deferꝭ ad oꝛganū niſi cū quadā fumali
euapoꝛatione: vel ſequēteꝫ: ſicut guſtabile ꝑ nutritiuā coꝛ
rūpiꝭ ſed p̄us guſtaꝭ.auditus vō cū motu locali immutaꝭ
a ſono quē tamē aliquādo deſerit ⁊ vbi ceſſat motus loca
lis ſp̄ēs ſoni vltra tranſit:ſicut ſpecies odoꝛis vltra euapo
rationem vt ꝯmentatoꝛ dicit fetoꝛē cadaueꝝ de vltra ma
re vultures ſenſiſſe vſq̄ꝫ ad quē locū nō potuit q̄cūq̄ꝫ reſo/
lutio ſe extendere . Silr̄ multi dicunt coꝛpoꝛa ſanctoꝝ ſi/
ne reſolutiōe odoꝛanᵉ ꝑ ſolaꝫ immutationē ſpiritualē: ita
⁊ hic q̄uis ꝑ naturā caloꝛ nō īmutet tactuꝫ ſine calefactio
ne:ſupꝑ nālr̄ tñ ſic.īmo q̄ꝫdoq̄ꝫ nāliter. ſicut ceſſante poſte/
rioꝛe quādoq̄ꝫ durat prius:ſicut qñq̄ꝫ etiā durat poſteriꝰ in
actionibus ⁊ effectibꝰ p̄oꝛi ſublato: ſic curſus nature ē nu/
triri p°.augeri 2°.generare 3°.naturale autem eſt ꝙ ceſſan
tibus duobus vltimis manet p̄mū:ſicut aīalia ſemꝑ nutri
unꝭ:nō ſemꝑ aūt augumētanꝭ:ſꝫ q̄ꝫdo deficit augumentū
qḋ ē 2ᵐ pōt eſſe generatio:ſic ⁊ hic caloꝛ pōt ad ſentienduꝫ
īmutare quando nō poteſt ad calefaciēdū. ¶ Ad 5ᵘ cū di
ciꝭ doloꝛ ſenſibilis nō ē niſi ex leſione carnis ꝓueniēs:ve/
ruꝫ ē ſꝫm curſum nature:ſꝫ deus poteſt alr̄ facere: qꝛ leſio
carnis que ē calefactio nō eſt cā foꝛmalis doloꝛis ſenſibilꝭ
cū doloꝛ ſenſibilꝭ nō poſſit eē niſi ī appetitu : caloꝛ āt ē ī elo
⁊ mixto ⁊ ī aīato.ḡ nō eſt effectꝰ foꝛmalis eiꝰ q nunq̄ꝫ pōt
ſubtrahi a ſua cauſa.Ubicunq̄ꝫ.n.ē caloꝛ:ibi ē calere: lꝫ nō
vbicūq̄ꝫ ē:ſit rareſcere vel hꝰ:qui ſunt effectus differentes
⁊ nō foꝛmales.Itē nō eſt cauſa materialꝭ quare appetitꝰ nō
ſit natus infoꝛmari doloꝛe niſi diſponaꝭ ꝑ calefacere:qꝛ ꝓ/
priuꝫ ſuſceptibile nō recipiꝭ mediāte extraneo ⁊ cōmuni:
vnde cum ꝓpriū ſuſceptiuū viſionis ſit potentia viſiua:cō
mune āt ſpeciei que ē ī aere ſicut ī oculo:male diciꝭ ꝙ ſpe/
cies diſpōat oculū paſſiue ad viſionē:ſic lux diſpōit ad ſpe/
ciē paſſiue ⁊ receptiue ſꝫm quoſdaꝫ:q̄uis alij h̄ negēt.Et ſi
militer ſi ī oꝛgano tactꝰ recipiaꝭ caloꝛ non ē diſpoſitio paſſi
ua ad recipiēdū doloꝛē:maxime cū cognitio cadat media:
⁊ qꝛ ille caloꝛ nō eſt noua q̄litas addita ſed nālis intenſa:
deus aūt poteſt facere effectū ſine cauſa foꝛmali ⁊ māli:iō
virtute dei dici pōt eē doloꝛ ſenſibilꝭ ſine alia leſiōe carnis.
¶ Si quis aūt vellet ſuſtinere rōnē poſitionis ꝙ ceſſatio
nis paſſionis maxime ſit cauſa efficiens ceſſatio motꝰ celi:
pōt rñderi ad q̄nq̄ꝫ argumēta ꝯria.¶ Ad p̄ᵐ de articulo di/
ci pōt ꝙ erroꝛ ē dicere ꝙ ceſſante motu celi ignis nō ꝯbur
reret ſtupā ēt v̄tute dīna q̄ſi ignis aliq̄d poſſit ī v̄tute motꝰ
celi qḋ nō pōt ī v̄tute dei ⁊ ſic intēdebāt illi q ꝯtra argumē
tū de igne inferni ꝓbabāt ꝙ ceſſante motu celi ignis nullo
modo poſſꝫ affligere : ſꝫ dicere ꝙ ignis nō poſſit hoc ꝑ nāꝫ
ſuā:nō ē erroneū ſicut nec dicere virginē nō poſſe parere ꝑ
nāꝫ ſuā:duꝫ tñ nō dicaꝭ ꝙ nec etiā ꝑ virtutē diuinaꝫ:qꝛ ēt
nō iudicaꝭ erroneū ꝙ aliq̄ dicūt nullā creaturā poſſe effe
ctū aliquē ꝓducere ſꝫ deū oīa agere: ⁊ creaturā eē ſolū cāꝫ
ſine qua deus nō vult agere ⁊ nō cāꝫ agētē vꝉ dantē eſſe ſꝫ
ſolū tranſmutātē:vt Auic.ponens oēs foꝛmas ab extrinſe/
co.¶ Ad 2ᵐ ceſſante p̄ma cā oīs alteratōis ceſſat oīs alte
ratio:ſicut ceſſante actione dei ceſſaret oīs actio.Solo ce
lū ē p̄mū agens reſpectu oīs actionis coꝛpoꝛee ſꝫ differē/
ter:qꝛ actionis q̄ ē motus vt alteratio ꝓꝑe dicta: ⁊ q̄ ꝑ ſe ē
terminus motus celū eſt cauſa ꝑ ſuuꝫ motuꝫ: vnde qꝛ mo
tus localis celi ꝑ ſe ē p̄mus motus ⁊ p̄mū eſt cauſa alioꝝ:
inde ē ꝙ illo motu ceſſante ceſſaret oīs motus nālis:non
aūt motus violentus vel pꝛogreſſiuus vel quo anglꝰs mo/
uet coꝛpus ḡ nō ſic habent oꝛdinem ad illū:ſed illaꝝ actio

num q̄ nō ſunt motus:nec p ſe ſed p accidēs termini mot⁹:
celū ē cauſa p ſimplicē īfluxū ſue lucis ſiue magis alterius
virtutis:talis aūt ē īmutatio ſpiritualis:Unde durāte illu
minatione poterit eſſe viſio q̄ nullā aliā īmutationē requi
rit:hāc aūt non reqrunt alij ſenſus:alias nō haberēt opera
tiones ſuas ī tenebris:qđ falſuꝫ ē. Sꝫ ſicut viſibile nō niſi
in virtute lucis celi a quo ē omne lumen īmutat viſum:ſic
ꝛ ī celo ē aliq̄ virtus ī cuius virtute ſenſibilia alia īmutant
intētionaliter:q̄ virt⁹ agit nō p motū ſicut nec lumen. Nā
ꝙ influxus lune ſit cauſa fluxus ꝛ refluxus maris: nō eſt p
lumē ſuum ſm quoſdā:qꝛ etiā in defectu lucis hꝫ hunc ef
fectū:ꝛ nō erit poſt diē iudicij qū erit lux lune ſicut lux ſo
lis:lꝫ poſſet dici ꝙ illud erit pp aliaꝫ diſpoſitionē maris q̄
ambiet ex omni parte terrā:vnde tunc erit tāta pꝛofundi
tas aque vt radius nō ptingat vſqꝫ ad pꝛofundū: pp qđ in
pfundiſſimo mari non ē ſalſedo:radio ſolis nō potente pe
netrare vſqꝫ ad pfundū:ad eleuēdū vapoꝛē terre cui⁹ ad
mixtio ē cauſa ſalſedinis. Nam ꝙ diſpoſitio diuerſa ſit in
cauſa pꝫ:qꝛ pp hoc mare mediterraneū nō hꝫ fluxū nec re
fluxū. Nec illa ſolutio bona ē:qꝛ aqua erit ita limpida ꝛ p
ſpicua ꝙ ſuperficiē terre illuminabūt ſol ꝛ luna: ſed vꝛ̄ ē
ꝙ ex ſupficie terre ſolidate nullus vapoꝛ reſoluet̄ q ſit cā
ſalſedinis vl̄ fluxus ſicut nūc:tñ qcqd ſit de hoc: non ē lūa
p lucē cauſa omniū:ſed etiā p aliam virtutē:qꝛ cum nulla
ſubſtantia deſtituat̄ ſua ppꝛia operatiōe:coꝛpoꝛa celeſtia q̄
aliquādo deſtituūt̄ lumine habent aliā virtuteꝫ a lumine.
Sicut ḡ illuminatio nō dependet a motu celi:ſic nec īfluē
tia aliaꝝ virtutū q̄ reſpicit actiones que nō ſunt motus ſꝫ
ſimplices mutatiōes ꝛ q̄ ſunt ſalus ꝛ pfectio. ¶ Sed tunc
videt̄ ꝙ ceſſante motu celi non poſſit eſſe aliqua ſenſatio
alia a viſu:cū omnes alie ſint cū motu nāli ꝙ eſt vel coꝛru
ptio: vl̄ alteratio:vel motus localis:ſicut etiaꝫ ceſſabit ge
neratio ꝛ coꝛruptio q̄ non ſunt motus ſꝫ p ſe termini mot⁹.
¶ Et dicendum.ꝙ nō ē ſimile:qꝛ generationi ꝛ coꝛruptio
ni p ſe debet̄ motus:nō ſolū pp agēs: ſꝫ pp hoc ꝙ oꝫ ꝯ̄rias
diſpoſitiones expellere ꝛ ppꝛias inducere:omnis aūt ē ſen
ſus ē immediate diſpoſitus ad ſenſationem q̄ non habꝫ cō
trariuꝫ in ſenſu:ꝛ iō ſenſationi accidit ꝙ ipſa ſit terminus
motus ex defectu agentis vel alia cauſa:ppter qđ tunc ſi
ne motu erunt iſte immutationes. ¶ Ad 3ᵐ cū dicitur. ꝙ
diſtinctio nulla.qꝛ omnis īmutatio nālis ꝛc̄. Dicēdū ꝙ cō
ſiderādo de quibus arguit poteſt dici ꝙ īmutatio intētio
nalis eſt īmutatio nālis vera ꝛ realis ſicut alia.imo magis
naturalis:qꝛ pficit nāꝫ: illa deſtruit:ꝛ magis realis: qꝛ no
bilioꝛ res ē ſenſatio q̄litatis q̄ꝫ ipſa qualitas: ſed diſtingui
tur paſſio aīe a paſſione nature eo modo quo 2° de aīa:foꝛ
ma q̄ eſt anima diſtinguitur a foꝛma que eſt natura que ē
terminata ad vnum:illa aūt nō. Unde vocatur paſſio nāe
que eſt rei non inquantū ē aīata:ſed īquātū habet aliq̄ꝫ cō
ditionē etiā ꝯpetentē inanimatis:paſſio vero anime que ē
pꝛopria animatoꝝ:ſicut calefieri ē cōe aīatis ꝛ īanimatis:
ſꝫ ſentire caloꝛē ē ppꝛiū aīatoꝝ:pp qđ illa ē paſſio nature:
hec aīe. Dicit̄ aūt paſſio hec nālis ꝛ illa aīal̄: vel pp hoc qꝛ
nā eſt p̄ncipiū motus ꝛ quietis:vnde illa que ē p motū vo
cat̄ naturalis:q̄ aūt p ſimplicē ꝛ inſtantaneā mutationem
aīalis:vel qꝛ illa ē deſtructiua nāe:iſta ſaluatiua aīe:ſꝫ dici
tur intētionalis nō realis:qꝛ nō eſt illa res que ſentit̄ ſꝫ ei⁹
ſimilitudo:qꝛ lapis nō eſt in aīa:ſꝫ ſpēs lapidis:que tñ ſpēs
ē eſt vera res ſiue differat ab actu:ſiue nō. ¶ Ad 4ᵐ cū dici
tur.ꝙ nō ſit in celo ratio agendi qꝛ q̄litas ꝛc̄. dicēdū ꝙ ſic
q̄ꝫtitas nō ē ratio nec p̄ncipiū calefaciendi: ē tamē cauſa ſi
ne qua non:vnde caloꝛ ſeparatus nō eſt natus calefacere:
ſic lꝫ motus localis nō ſit virtus celi q̄ agit:nec etiā p ipm
acq̄rat̄ virt⁹ celo ſicut aliquid ex motu locali calefit:ꝛ ſic
poteſt calefacere:eſt tamē cauſa ſine qua nō celo:reſpectu
alterationis motuū ppꝛie dictoꝝ inferius:ꝛ illoꝝ qui per
ſe ſunt terminūs motuū hoꝝ:ita ꝙ ſicut coꝛ nō viuificaret
niſi moueret̄:ꝛ ceſſante motu coꝛdis ceſſaret eius viuifica
tio:q̄uis non p motū viuificet:ita in celo. Et gdē non oꝫ di
cere ꝙ ſi ignis non motus non calefaciat ꝙ ſimiliter celuꝫ
faceret:qꝛ cum ſit coꝛpus quinte eſſentie poteſt i agēdo di
uerſificari ſicut in eēndo: vt ſicut habet aliam naturaꝫ ad
eſſendū:ſic aliā naturā ad motū:vt.ſ.nō poſſit mouere niſi
motū:vt nō ſolū ad diuerſitateꝫ actiōis eius requirat̄ mo
tus ſed etiā ppter ſubſtātiā actionis:qđ pꝫ manifeſte i mo
tu p̄mi nobilis. Conſtat.n.ꝙ ille motus nō ē fruſtra:aut igi
tur motus ille ē ppter actionē illius mobilis aut alterius:
qꝛ cum non ſit ppter eē vel cōſeruari oꝫ ꝙ ſit ppter opari
ipſius met celi chꝛiſtalini vel alterius:qꝛ non poteſt dici ꝙ
hoc ſit ppter hoc ꝙ aliquando elongetur a terra vel ei ap
pꝛopinquet:ſicut ē de planetis quoꝝ ſpere vel circuli ſunt
excentrici:qꝛ illa ſpera ē cōcentrica:nec ppter aliquaꝫ ſua
ruꝫ partiuꝫ elongandā vel appꝛoximandā: qꝛ omnes ſunt
vnifoꝛmes:vnde tātū valet pars dextera ſicut ſiniſtra:vn
de cum nō req̄rat̄ ppter diuerſitatem operatiōis.ḡ ppter
ſubſtantiā. Si dicat̄ ꝙ motus eius eſt ppter diuerſitatem
opationū:non ei⁹ ſed celoꝝ ſtellatoꝝ:vt puta ad hūc fineꝫ
ꝙ firmamentū duos mot⁹ habeat: qꝛ angelus qui mouet
īmediate celū chꝛiſtallinū ꝛ mediāte eo firmamētū motu
raptus:multo magis poſſet mouere firmamētū motu illo
īmediate:ꝛ nihilominus moueret̄ motu alio ab alio moto
re ſicut nūc.ḡ motus eius non ſolū ē ppter differenter age
re ſed pp agere. ¶ Ad 5ᵐ cū dicit̄.ꝙ eque perfectū ꝛc̄. So
lutio. Sicut elemēta ꝛ mixta quo ad eſſe depēdēt ab eē ce
li: ꝛ ex̄ eius ꝯtinentiā nō ſunt nata ꝯſeruari ſicut nec gene
rari:ſic eoꝝ opatio depēdet ab operatōe celi:vnde cū ope
ratō celi que eſt ad motū ſupponat motū: nullū agēs infe
rius eſt bene diſpoſitum ad mouere:nec patiens ad moue
ri niſi ſuppoſito motu celi ſine quo non eſt actio illa celi a
qua dependent motus inferioꝛū. ¶ Argumenta ad que
ſtionem fuerunt ſoluta:ideo ꝛc̄. Qō. VII.

Eptimo ꝛ vltimo q̄rit̄ vtrū anime
dānatoꝝ ante reſumptōeꝫ
coꝛpoꝝ patiāt̄ ab igne coꝛpoꝛeo. Et arguit̄
ꝙ nō:qꝛ nullū coꝛpus pōt īmediate pati paſ
ſione ppē dicta a ſpū.ḡ nullus ſpūs pōt im
mediate pati paſſione ppꝛie dicta a coꝛpo
re:q̄ſi nec ab igne. Conſequētia pꝫ: qꝛ coꝛp⁹
magis ē natū pati a ſpū q̄ꝫ ſpūs a coꝛpoꝛe. Probatio añce
dētis:qꝛ paſſio ppꝛie dicta ſit p ablationē q̄litatis ꝯueniē
tis:ꝛ ītroductōeꝫ q̄litatis diſcōueniētl vt pꝫ ex p̄cedēti q̄ō
ne: ſꝫ nullus ſpūs pōt aliq̄ꝫ foꝛmā ſeu q̄litatē īmediate cā
re ī aliqđ coꝛp⁹ vt oñſuꝫ fuit ī 2° li°.ḡ nullū coꝛp⁹ pōt pati a
ſpū paſſione nō ſolū ppꝛie dicta:ſꝫ nec q̄cūqꝫ paſſione: qꝛ
oīs paſſio ſit receptio alicui⁹ foꝛme. ¶ Iteꝫ aug⁹.i 2.ſuper
gene.ad lr̄aꝫ dicit: ꝛ ponit̄ ī lr̄a ꝙ nō ſūt coꝛpoꝛalia ſed coꝛ
poꝛalib⁹ ſimilia qb⁹ aīe exute coꝛpoꝛib⁹ afficiūt̄:ſiue bene
ſiue male:ſꝫ dicūt̄ affici doloꝛe ſeu triſtitia. ḡ illud non ſit
ab igne īferni:q ē coꝛp⁹ vl̄ coꝛpoꝛeus vt dictū fuit. ¶ Iteꝫ
ſꝫ eundē ī eodē. Agēs nobilius ē patiēte:ſed nullū coꝛpus
nobili⁹ ē ſpū:ḡ nullus ſpūs p̄t pati a coꝛpoꝛe:ſꝫ aīa taꝫ ſepa
rata q̄ꝫ angelus ſpūs ſunt:ignis aūt īferni eſt coꝛpoꝛeus vt
patuit:ḡ nec aīa nec angl̄s p̄nt pati ab igne īferni. ¶ Iteꝫ
coꝛp⁹ nō agit ī diſtās nl̄lo mediāte ppiquo:ſꝫ taꝫ aīe ſepara
te q̄ꝫ demones ſunt q̄ꝫdoqꝫ ex̄ locū īferni circa nos:cū q̄ñ
nobis appareāt:nec tñ ſunt ſine pena ſibi debita:qꝛ ſic glo
ria beatoꝝ nunq̄ꝫ īterumpit̄:ſic nec pena dānatoꝝ: nec tñ
videmus ꝙ oīa īte rmedia ab igne īferni patiāt̄.ḡ nō oꝫ ꝙ
pene quas patiunt̄ demones vel aīe ſeparate ſint ab igne.
¶ In ꝯ̄riū ē qđ dicit̄ luce.i 6.de diuitis epulonis aīa: q di
xit ſe cruciari ī flāma:ꝛ Matth.i 7.dicit̄: Ite maledicti in
ignē eternū q parat⁹ ē diabolo ꝛ angelis eius. ¶ Ad idē ē
qđ dicit Auguſt.21.de ciuitate dei. Adherebunt ſpiritus lꝫ
incoꝛpoꝛei coꝛpoꝛeis ignibus cruciandi accipiētes ab igni
bus penā nō dantes ignibus vitā. ¶ Rñdeo ſuppoſito ſꝫ
ſidem ꝙ demones ꝛ anime dānatoꝝ patiant̄ ab igne īfer
ni. Ingrendus ē modus ſm gnqꝫ opi.modernoꝝ. ¶ Pri
ma opīo dicit.ꝙ aliter patit̄ aīa ſeparata ab igne coꝛpoꝛeo:
aliter demō. Cuius rō ē:qꝛ ignis īferni nō ponit̄ coꝛpoꝛeus
niſi qꝛ afflictiuus coꝛpoꝝ dānatoꝝ poſt reſurrectionē. Si
eniꝫ poſt moꝛtē p̄miaret̄ vel puniret̄ ſolū ī aīa ꝛ nullo mō ī
coꝛpoꝛe nullus ignē inferni poſuiſſet coꝛpoꝛeū:ſed adheſiſ
ſent omnes illi rōni quam pꝛius fecimus:q̄lis lingua:talis
flāma ꝛc̄. Propter reſumptionē.n.coꝛpoꝝ ponit Augu. vt
habet̄ ī lr̄a. Et Grego.4°.dialo. dicit:illum ignē coꝛpoꝛeuꝫ
eē ꝯgruū ē:vt ſpūs q ad penā cōpoꝛib⁹ reunient̄ q̄les ſūt aīe
dānatoꝝ:aliter ab igne coꝛpoꝛeo patiant̄: aliter demon q
nunq̄ꝫ coꝛpoꝛi vnit̄ vt foꝛma:hi gdē ſm veritatē: ille autē
ſm adaptationē. Primū pꝫ ſic. Sicut ſe habent ſpes ꝛ de
lectatio ad bonū:ſic ſe habent timoꝛ ꝛ triſtitia ad malū:ſic̄
eni delectatio ē de bono p̄nti ſpes de futuro:ſic triſtitia eſt
de malo p̄nti:timoꝛ vero de futuro:ſed ſꝫ q̄ꝫtitatē delecta
tionis q̄ extimat̄ eē de bono p̄nti pcedit gaudiū de ipō fu
turo.ḡ ſm q̄ꝫtitatē triſtitie q̄ extimat̄ de malo cū p̄ns fue
rit pcedit doloꝛ timoꝛis de ipſo futuro:ꝛ hic ē ꝙ adiudica
ti moꝛti ex ꝯſideratiōe future moꝛtis moꝛtē īcurrūt q̄ñqꝫ:
cū igit̄ aīe dānatoꝝ ſciāt īfallibiliter ꝙ reſumptis coꝛpoꝛi
bus igne cruciabunt̄ p verā īmiſſionē:ex ipā ꝯſideratione
ignis nociui futuri veriſſime cruciāt̄ mentaliter:ꝛ hoc gdē
plus vel minus ſm ꝙ maioꝛi vel minoꝛi afflictioni coꝛpo
rali ſciunt ſe reſumptis coꝛpoꝛib⁹ adiudicādos. Et ꝯfirma
tur hoc:qꝛ pena repꝛoboꝝ p oppoſitū ſe hꝫ ad p̄miū beato
ruꝫ:ſed p̄miū beatoꝝ añ reſumptionē coꝛpoꝝ ꝯſiſtit ī gau
dio rei de diuina viſione ꝛ ī gaudio ſpei de coꝛpoꝛis gloꝛifi
catiōe.ḡ pena repꝛoboꝝ ꝯſiſtit ī vehemēti triſtitia de amiſ
ſione viſionis diuine:ꝛ vehemēti timoꝛe de afflictōe futu
ra cū ſuo coꝛpoꝛe. Sic igit̄ pꝫ ꝙ aīe dānatoꝝ q̄ coꝛpoꝛibus
reunient̄ ad penā patiūt̄ ab igne coꝛpoꝛeo ſm veritatē: qꝛ
ille ignis ante reſurrectionē vere timoꝛeꝫ ꝛ hoꝛroꝛē ꝛ p cō
ſeq̄ns triſtitiā aīe igerit: q poſt reſurrectioneꝫ coꝛpoꝛa cuꝫ
aīabus vere exuret. 2ᵐ pꝫ.ſ.ꝙ ſpiritus angelicus q nunq̄ꝫ
vnit̄ coꝛpoꝛi vt foꝛma affligit̄ p q̄ꝫdā ſimilitudinem ꝛ ada
ptationeꝫ. Spiritualis.n.triſtitia ꝛ delectatio:cū ſint igno
te multitudini:oꝫ ꝙ p delectatiōes ꝛ triſtitias coꝛpoꝛales
figuraliter exp̄mant̄:ꝛ ſic cū ſummus doloꝛ ſenſibilis ſit il
le q ē ab igne cū ſit maxime actiu⁹:triſtitia ꝛ doloꝛ ſpiritua
lis ī angelis pp ſuā vehemētiā ſi nō eēt ab igne ſm rem:di
ceret̄ tñ ab igne ſm q̄ꝫdā ſimilitudinē ꝛ adaptationē. Et h
pbari pōt dupliciter.p° qꝛ afflictio demonū ſumēda ē per
oppoſitū ad gaudiū ſpirituū beatoꝝ vel delectationē:tota
aūt delectatio beatoꝝ ſpirituū ꝛ iocunditas ē ī ꝯſecutione
ſui finis ꝛ nō in aliqua re coꝛpoꝛali:ꝛ ſi aliqua de eoꝝ dele
ctatione dicant̄ q̄ videant̄ ad coꝛpoꝛalē delectationē per
tinere:ſicut ꝙ reficiant̄ aut rideant:debēt p ſimilitudineꝫ
intelligi.ḡ afflictio demonū ꝯſiſtit ī triſtitia quā habēt de
ſeparatione a fine in quo ſumme pficerent̄ ꝛ delectarent̄
ſi attingerent:ꝛ non in aliqua re coꝛpoꝛali:ſed ſi qd de eoꝝ
afflictione dicit̄ ꝙ in coꝛpoꝛalē punitioneꝫ ſonare videat̄:
oꝫ intelligi p q̄ꝫdā adaptatōeꝫ ꝛ ſimilitudinē:ſic̄ ꝙ igne ar
deant vel ꝙ fetoꝛibus affligant̄. ¶ Itē pena debꝫ rñdere
culpe:ſꝫ culpa demonū nō fuit cū aliqua delectatiōe ſūpta
ex reb⁹ coꝛpoꝛalibus ſed inoꝛdinata ꝯplacētia ſui cū inter
pretatiuo ꝯtemptu dei.ḡ pena coꝝ debꝫ eē in triſtitia:quā
in carentia viſionis diuine incurrunt ppter ꝯtemptū dei ī
diſplicentia ſui. Hec aūt pena grauiſſima ē ꝛ maioꝛ q̄cūqꝫ
pena ſenſibili:ſicut ꝛ ð lectatio a qua excludit maxima eſt:
vnde dicit Augu.ꝛ habet̄.4°.ſententiaꝝ di.46. Alienari a
regno dei:carere multitudine dulcedinis dei:taꝫ grādis pe
na ē vt nulla poſſint eis toꝛmēta q̄ nouim⁹ comparari. Et
Chriſo.in Matth. Ponamus añ oculos q̄ꝫti doloꝛis ē ex
cludi ꝛ pꝛoijci a regno celoꝛū:qꝛ videtur mihi ipſa grauioꝛ
gehēna. Itē multi gehēnā hoꝛrent:ego vō caſuꝫ illius gl̄ie
multo maioꝛē eē arbitroꝛ. Itē ꝛ ſi mīti gehēnas ponat qs
nihil tale dicet quale excludi a gloꝛia:ꝛ odio haberi a xp̄o.
Nob aūt ꝯtrariū videt̄ pp tria. p°.qꝛ ſenſibilia ſūt nobis
magis nota. 2°.qꝛ delectationes ſenſibiles cum ſint paſ
ſiōes appetitus ſenſitiui:ſunt cū aliqua cōpis trāſmutatio
ne:ꝛ iō foꝛtius ſentiunt̄. 3°.qꝛ delectatiōes coꝛpales appe
tunt̄ tanq̄ꝫ medicine ꝯtra triſtitias coꝛpales quibus ſuper
uenientibus magis ſentiuntur ꝛ acceptantur:nō ſic aūt eſt
de delectatiōibus ſpiritualib⁹:ꝛ tamē ſimpliciter ſunt ma
ioꝛes:vnde homines a maximus delectationibus abſtinēt
ꝛ maximas triſtitias coꝛpales ſuſtinent ne perdant hono
rem q eſt quoddam intelligibile. Dignus.n.honoꝛe regio
pius vellet quācūqꝫ pena ſenſibilē extra moꝛtē ꝛ quādoqꝫ
moꝛtē ſuſtinere q̄ꝫ honoꝛē amittere. Propter vehemētiaꝫ
igit̄ pene quā habēt de amiſſione viſionis diuine dicūtur
per quādā ſimilitudinē pati ab igne. ¶ Hic autē occurrit
quedā dubitatio: qꝛ ſi carētia viſiōis diuine pena eſt qua
p̄cipue demones affligūt̄:cū decedētes ī oꝛiginali viſione
diuina careant:ſequet̄ ꝙ peccato oꝛiginali debet̄ maxima
pena ꝛ par pene q̄ debet̄ demonibus p pctō actuali: qđ eſt
īconueniens:qꝛ pena decedētiū ī ſolo oꝛiginali ē mitiſſima
ſꝫ Auguſtinū ꝛ alios ſcōs. ¶ Et dōꝫ ad h.ꝙ ſic bonū non
delectat niſi cognitū:ſic malū nō affligit niſi cognitū: dece
dētes aūt ī ſolo oꝛiginali nullā cognitioneꝫ habuerunt nec
hr̄e poterūt de beatitudīe:cū fidē nō habuerit nec ſacr̄ꝫ fi
dei ſuſceperint:nec ad eam cognoſcēdā ſe extendat cogni
tio nālis:ꝛ iō de eius carentia nō triſtant̄. demones vero q
gratiā habuerunt ꝛ fidē ſine qua īpoſſibile fuit eos gratiaꝫ
habere:cognitionē habent de illo fine queꝫ ſuo demerito
amiſerunt:ꝛ ideo ſumme de hoc triſtāt̄. ¶ Et ſi dicat̄ vl
terius ꝙ decedētes in oꝛiginali ſaltē in iudicio ꝛ poſt iudi
cium habebūt de beatitudine aliq̄ꝫ cognitionē:qꝛ vt infra
dicet̄ oēs cognoſcēt iudiciū dei iuſtū eē q̄ ad penas dānato
rū ꝛ p̄mia btōꝝ ꝛ q̄ꝫᵐ ad meritū ꝛ demeritū vtroꝛūqꝫ: ꝛ iō
ipſi ſciēt q̄re ipi ad btītudinē ſctōꝝ nō admittent̄. ¶ Dicē
dū ꝙ tales cognoſcēt:ꝙ boni q p baptiſmū vel p ppꝛiuꝫ me
ritū cū gr̄a xp̄i meruerūt:hēbūt p p̄mio aliqđ donuꝫ a deo
ꝛ aliq̄ꝫ cognitionē ꝛ amoꝛē maioꝛē q̄ꝫ ſit illa q̄ p̄t hēri ex nā
lib⁹:ꝛ de ſe ſciēt ꝙ ad illud p̄miū nō ptingēt:qꝛ ſciēt ſe non
fuiſſe baptiçatos nec xp̄i gr̄aꝫ pcepiſſe:nō oꝫ tñ ꝙ ſciāt ſe il
lo dono eē p̄uatos pp culpā oꝛiginalē:ꝛ iō nō dolebūt: qꝛ ī
eis nō erit aliqua obligtas volūtatis ita vt irratōabl̄r do
leāt de quocūqꝫ. Irrōnabil̄r āt doleret ð carētia viſiōis di
uine ſi ſolū cognoſcāt ꝙ ad eā nō admittūt̄ qꝛ nō fuerunt
pticipes gr̄e xp̄i: nec p bapᵐ: nec p ppꝛiū meritū. Si ḡ co
gnoſceret ꝙ ab ea deficeret pp demeritū p̄moꝝ parentū:
foꝛte de hoc poſſent rōnabl̄r dolere:non oꝫ tñ ꝙ hoc ſciāt
vt dictū fuit ī 2°.li°. Pꝫ ḡ ꝙ demones affligunt̄ ab igne p
q̄ꝫdā ſilitudinē ꝛ adaptationē.aīe vō dānatoꝝ p verā triſti
tiā quā ꝯcipiūt de hoc qꝛ ſciūt ſe reſumptis coꝛpib⁹ in illo
igne eternal̄r cruciādas. De aīab⁹ vō q̄ dicūt̄ eē ī purgato
rio q̄ coꝛpib⁹ qdē ī reſurrectōe vniēt̄ ſꝫ nō ad penā:qꝛ poſt
reſurrectionē purgatoꝛiū nō erit idē tenēdū ē.ſ.ꝙ affligāt̄
p hoc ꝙ retardāt̄ a dīna viſiōe:q̄dā pl̄s:q̄dā min⁹. Sic.n.
penale ē ab ea excludi:ſic penale ē ab ea retardari:ꝛ tanto
plus q̄ꝫto ab illā plus retardant̄:ꝛ plus ille q a maioꝛi gl̄ia
retardatur. Itē ſicut grauitas ꝛ leuitas īclināt ad locū nā
lē:ſic finalis charitas ad beatitudinē:ſꝫ ſi ī graui īpedito a
loco nāli eēt cognitio:penale eēt illi īpediri a loco ſuo. ḡ ſi
militer ē penale aīe ſepate exiſtēti ī charitate ꝛ cognoſcen
ti ſe pp culpā p̄us cōmiſſaꝫ:ei penā ei debitā a beatitudine
retardari. Propter vehemētiā ḡ hui⁹ pene poſſunt ſꝫ q̄ꝫdā

ſimilitudinē ⁊ adaptationē dici pati ab igne: ⁊ huic ꝯſonat
dictū apli ad Cori.3. ſaluꝰ erit ſic tñ q̄ſi per ignē: ī quo inui
tur ſilitudo ⁊ adaptatio. ¶ Sed diceret aliqs: Aie ſcōꝝ pa
trū q̄ p̄ceſſerunt aduētum xp̄i retardabant̄ a viſione dei ⁊
tñ erāt ī charitate: nec affligebant̄ ſicut ponimꝰ aīas ī pur
gatorio affligi: qḋ tñ opoꝛtuiſſet ſi dictꝰ modus eēt verus.
¶ Et dōꝫ ad hoc ꝙ an̄ aduētū xp̄i nō erat tēpus ꝑueniēdi
ad viſionē dīne eēntie: cū nō eēt ſolutū debitū nature qḋ ī
moꝛte xp̄i ſolutū ē: nūc āt poſt moꝛtē xp̄i ē tp̄s perueniēdi
ad eam niſi ꝓpꝛia culpa vel obligatio ad penā īpediat: ⁊ iō
nō ꝑuenire nūc ē penale: p̄us aūt nō fuit: ⁊ ponit̄ exēplum.
Ex.n. filius regis ad regnū nō ꝑueniat viuēte p̄re nō eſt ei
penale: qꝛ nōduꝫ ē tp̄s ꝙ ꝑueniat: ſꝫ ſi moꝛtuo patre īpediat
ad tp̄s ne ad regnū ꝑueniat valde doloꝛoſuꝫ ē ei: ⁊ hoc ſm
pl̄s ⁊ minus ſꝫ q̄ntitatē īpedimenti. Pꝫ igit̄ p̄mus modus
q̄liter aīe dānatoꝝ ⁊ aīe q̄ ſunt ī purgatoꝛio affligi dicunt̄
ab igne īferni coꝛpoꝛeo ex̄nte. ¶ Sꝫ ī iſta opīone ſunt tria
dubia. ¶ Primū ē qꝛ ponit drāꝫ ⁊ diſſilitudinē īter aīas ⁊
demones: qꝛ iſti affligūt̄ timoꝛe reſumēdi coꝛpoꝛa: nō illi:
⁊ hoc veꝝ ē: ſꝫ addunt rōnes q̄ ſonāt ꝙ demōes nō hn̄t pe
nas niſi doloꝛē carētie viſionis dei ꝑꝑ ſuū pctm̄: ⁊ ſic nō pa
tiūt̄ ab igne: qḋ nō videt̄ tutū. ¶ Un̄ ad p̄m cū dr̄ ꝙ pena
demonū ē ꝑ oppoſitū ad gl̄iaꝫ angl̄oꝝ: dōm ꝙ deus eſt oīs
boni bonū: ꝑꝑ qḋ creatura pure ſpūalis ꝑfectiſſime p̄t bea
tificari deū vidēdo ⁊ ſūme delectari ſola fruītōe dei: ſꝫ pri
uatio boni dīni ī ſe: nō ē ſūmū ⁊ totū malū. Naꝫ p̄uatio cu
iuſcūqꝫ boni ē aliqḋ malū maxīe hōi nāl̄r deſiderati. Un̄
cū creatura rōnalis nāl̄r deſideꝛꝫ beatitudinē nālē ⁊ ſuꝑ
nālē: quā vtrāqꝫ hꝫ ſpūs vidēs deū: qꝛ neutra ſuaꝝ btitu
dinū depēdet a coꝛꝑe: ⁊ ſi btitudo nālis ē p̄eſſe coꝛꝑi: illud
hꝫ poſt reſurrectionē. Sꝫ p̄uatꝰ btitudine ſuꝑnāli niſi p̄ua
ret̄ nāli quā ēt nāl̄r appetit: nō eēt plene miſer ſicut pueri ī
limbo: vn̄ demōes ad ꝑfectā miſeriā debēt p̄uari btitudīe
ſuꝑnāli: itē nāli q̄ ē ī ſui ꝯtēplatiōe ⁊ ꝯplatione creature coꝛ
poꝛal̄ q̄ ē qn̄ ſubijciūt̄ creature coꝛpoꝛali: qꝛ maxīa pena ē
dn̄o ſuꝑbo ꝙ fiat ſeruus ſerui ſui. ¶ Ad 2m cū dr̄. ꝙ pena coꝛ
rn̄det culpe ⁊c. dōꝫ ꝙ pēa nō ſemꝑ coꝛrn̄det culpe quo ad
idēptitatē ſubi vel iſtrumēti: qꝛ peccātes ſola aīa puniunt̄
ī coꝛꝑe: ⁊ peccātes nō ꝑ ignē puniūt̄ ꝑ ignē: ſꝫ ſm q̄ntitatē
culpe dꝫ eē q̄ntitas pene. Poſſꝫ ēt dici ꝙ qꝛ angl̄s peccauit
ꝑ ſuꝑbiā qꝛ ſuꝑbiuit de ꝓpꝛia excellētia ⁊ de hoc ꝙ erat p̄
latꝰ alijs āgl̄is ⁊ ēt creature coꝛꝑali ēt ſuꝑp̄me: iō dḃuit pu
niri vt ſubijceret̄ angelo ēt minimo ⁊ īfimo: ⁊ coꝛꝑi īfimo
puta terre: vt.ſ. affligeret̄ ī cētro. ¶ Ad 3m cū dr̄ maxia pe
na dꝫ ſufficere: ſꝫ maxīa eſt ſeparari ꝑ pctm̄ ꝓpꝛiū a deo: qꝛ
ſciūt ſe ꝑdidiſſe maximū bonū: iō ⁊c. Dōm ꝙ dubiū eſt qḋ
ſci dicūt: qꝛ nō p̄uatio maximi boni ē maxīe afflictiua: ſed
p̄uatio maxīe deſiderati. vr̄ āt btitudo nālis magis deſide
rata q̄ꝫ ſuꝑnāl̄: qꝛ illud qḋ ē nāle ⁊ de nēcitate nāe ē maxīe
ītēſuꝫ ⁊ nō illud qḋ ē libe volitū. Dato āt ꝙ illa eēt maxia
pena tñ cuꝫ q̄dā alia ē adhuc maioꝛ. Al̄s fruſtra hō punire
tur ī aīa ⁊ coꝛꝑe. ¶ 2m dubiū ē q̄ ad drīaꝫ īter aīas purgan
doꝝ ⁊ dānādoꝝ. vbi videt̄ fl̄ꝫ q̄ dicunt ꝙ tātomagis affli
gūt̄ q̄ꝫto a maioꝛi gl̄ia retardāt̄: qꝛ inq̄ꝫm hꝰ veꝝ ē ⁊ ſꝫ qd
ſed ſimpl̄r loq̄ndo nō oꝫ ꝙ ī purgatoꝛio ille grauiꝰ affligat̄
ſimpl̄r: q̄ grauioꝛ pctōꝛ vel maioꝛis pene debitoꝛ ē. Poſſe ē
āt ꝙ ille q̄ maioꝛē gloꝛiā expectat minꝰ peccauerit vel mi
nus purgādū hēat. ḡ ſimpl̄r nō grauiꝰ affliget̄. Qꝛ āt dicūt
ꝙ q̄ꝫto plus retardat̄: tāto plus affligit̄: veꝝ ē extēſiue: itē
ītenſiue ſi hoc ſciat. Nā ſi affligit̄: qꝛ ſcit ſe retardari. ergo
tanto plus quāto plus ſcit ſe retardari: qꝛ ſi ſimpliciter ad
ſimpliciter ⁊ magis ad magis: maluꝫ autꝫ quanto diutur
nius tanto peius ceteris paribus: ſed neſcit naturaliter quā
tum ibi ſtabit: pōt autem ſibi reuelari. Sed cuꝫ per ſuffra
gia quādoqꝫ liberēt̄ q̄ neſciunt niſi ſibi reuelent̄ ꝑ ꝯn̄s ne
ſcit q̄ purgat̄ q̄ꝫm ibi tenebit̄ iure cōi. Ex ꝓbant ꝙ nō patiē
tur vere ab igne ſed methapho: ice q̄ſi ꝑ ignē: dōm ꝙ illud
quaſi nō eſt nota ſimilitudinis ſꝫ expꝛſſiuuꝫ v̄itatis: ſicut il
lud q̄ſi vnigeniti a p̄re. Et auctoꝛitates canonis ſint ſolubi
les: tñ expꝛſſa intentio ſcōꝝ ē ꝙ vere patiunt̄ ab igne. ¶ 3m
dubiuꝫ ē de aīabus q̄ ſunt in limbis: vbi videt̄ eſſe ꝯtradi
ctio: p̄mo ī hoc ꝙ dicunt ꝙ pueri affligerent̄ ſi ſcirēt ſe eē
p̄uatos gloꝛia ꝓpter pctm̄ p̄moꝝ parētum: qꝛ tunc p̄res in
limbo q̄ ſciebāt ad tp̄s ſe p̄uari affligerent̄. Sicut.n. ſe ha
bēt ad penā ſenſus purgati ⁊ dānati: ſic ad penaꝫ dāni pue
ri ⁊ patres: ſꝫ ſicut dānatis ē doloꝛ carere ꝑpetuo: ſic purga
tis carere ad tp̄s: igit̄ ſi ſcire ſe p̄uatos ꝑpetuo ꝓpter pctm̄
parētuꝫ affligeret ꝑpetuo pueros: pari ratione ſcire ſe p̄ua
tos ad tp̄s ꝓpter pctm̄ parētuꝫ patres afflixiſſet ad tēpus.
Si dicat̄ ꝙ non affligebant̄ patres: qꝛ nō erat tp̄s ꝑcipien
di ⁊ ſciebāt ſe ꝑ tp̄e percepturos: ſed pueri ſciunt ſe nunq̄ꝫ
ꝑcepturos. tunc ē inſtantia de illis q̄ ſunt ī purgatoꝛio q̄bꝰ
nō eſt tempus nūc ꝑcipiēdi ab eis ⁊ ſciunt ſe ꝑcepturos qn̄
tēpus coꝝ venerit ⁊ nihilominus affligūt̄. Si dicat̄ ꝙ pa
tres reſpiciebāt tp̄s oīuꝫ iſti aūt reſpectu ſui tm̄: non vide
tur valere: qꝛ ⁊ tunc erat tempus recipiēdi quo ad angl̄os
⁊ quo ad homīes niſi peccaſſent: ſicut ⁊ hic. Si dicat̄ ꝙ ne
mo dolet de hoc qḋ nō habet nec debꝫ nec vult habere: qꝛ
doloꝛ eſt de carentia boni qḋ homo non habet ꝑ nunc ⁊ ꝑ
nunc vult habere: ⁊ ſic non affligebātur in limbis patres ⁊
pueri: quia cum eſſent iuſti nolebant habere contra iuſti
tiam: ſed illi qui ſunt in inferno vellent etiam habere iniu
ſte. tunc ē inſtātia in purgatoꝛio vbi eſt iuſta voluntas no
lens habere niſi quādo deus volet: ⁊ tamē velleitas ē eis
cauſa afflictiōis. ¶ Poteſt igitur dici. q̄ pueri ſi crederēt
ſe inuolutos perſonaliter ꝓpꝛia voluntate peccatis paren
tum: affligerentur: ſicut homo de damno ꝓpter culpam
ſuam: ſed ipī ſciunt ſe pꝛiuatos nō pꝛopter ſuam malam vo
luntatem: ideo nec dolent: qꝛ vbi non preceſſit mala com
placentia nec etiam priuatio debite complacentie non de
bet ſequi diſplicentia nec triſtitia nō naturalis. Similiter
hoc ipſi patres ſciunt ſe liberatos a culpa ꝑ ſacramentum:
vnde non pꝛopter culpam ſui ſed parentum ſciunt ſe priua
ri: ⁊ ſic non affliguntur: ſed in purgatoꝛio pꝛopter culpam
ꝓpꝛiam quam commiſſerunt ſciunt ſe p̄uari: ideo affligun
tur. Sic ergo ſcire ſe pꝛiuari vel retardari contra volunta
tem: vel ſm voluntateꝫ cōtra velleitatē ex peccato ꝓpꝛio
eſt afflectiuum: nō autem ex peccato alieno. ¶ 2a opinio. 2'
ponit modū ꝯmunē anime ⁊ demoni ꝑ veraꝫ immiſſionē
ab igne ſiue īmiſſa noua diſpoſitionē. Dicunt.n. ſic ꝙ ignis
īferni pōt cōſiderari dupliciter. Uno modo ſm ſe: ⁊ ſic nō
pōt agere in ſpm̄. Alio modo vt eſt inſtrumentū diuine iu
ſtitie: ⁊ ſic pōt agere in ſpiritū ⁊ ipm̄ vere affligere ꝑ veraꝫ
īmiſſionē: quod ꝓbāt ꝑ rationē ⁊ ꝑ ſimile. Ratio eſt talis.
Inſtrumētū p̄ter virtutē nāleꝫ: videt̄ habere aliq̄ꝫ aliā vir
tutē a p̄ncipali agente: ſicut caloꝛ q̄ ē inſtrumentū aīe p̄ter
ſuā virtutē calefactiuā quā hꝫ a ſe hꝫ ab aīa cuius ē inſtru
mētū v̄tutē ꝯuertēdi alimētū in carnē. Sil̄r dolabꝛa habꝫ
ab artifice v̄tutē inducēdi foꝛmā arche ad quā non poſſet
ex ſe attingere. Sil̄r ignis īferni vt ē īſtrumētū dīne iuſti
tie hēt aliq̄ꝫ virtutē ꝑ quam poteſt attingere ad aliquid vl
tra virtutē ſue nature: tunc arguit̄ ſic. Quicq̄d deus pōt fa
cere mediātibus cauſis ſecūdis pōt facere ⁊ ſine eis: ſꝫ deꝰ
poteſt affligere animam mediante coꝛpoꝛe ſicut nūc affli
git̄ ſenſibiliter duꝫ ē in coꝛpoꝛe. ḡ pōt eā ꝯſimiliter afflige
re ſine coꝛpoꝛe: ſi ſic. ḡ ⁊ ignis vt ē inſtrumentū diuine iuſti
tie: cū ī inſtrumēto vt dictū ē ſit aliq̄ virtus p̄ncipalis agē
tis ꝑ quā pōt ī aliq̄d ī qḋ nō poſſet ex ꝯditione ſue nature.
Per ſimile ꝓbat̄ ſic. Sicut ſacr̄a ſunt inſtrumēta dīne mi
ſericoꝛdie iuſtificantis: ſic ignis īferni ē inſtrumentū dīne

iuſtitie punientis: ſꝫ ſacr̄a quatenus ſunt inſtrumēta diuine
miſericoꝛdie agunt iuſtificādo aīaꝫ ꝑ alicuius īmiſſionē. ḡ
ignis vt ē iſtrumentū diuine iuſtitie affligit aīaꝫ ꝑ veram
īmiſſionē. ¶ Hec āt opīo nō videt̄ poſſe ſtare. Pꝛimo qꝛ
nullū inſtrumentuꝫ pōt agere circa aliq̄d ī v̄tute alteriꝰ ni
ſi circa illud poſſit ponere ſuā ꝓpꝛiā actionem naturalem:
ſicut caloꝛ agēs in virtute anime poteſt de ſe ponere ſuam
actionē nālē. ſ. calefactionē circa alimētū qḋ ꝯuertit virtu
te aīe in carnē. ⁊ ſecuris ſuā actionē nālē habꝫ circa lignuꝫ
in quo vt mota ab artifice īducit foꝛmā arche: ſed ignis de
ſe nullā actionē pōt habere circa aīam vel demonē vt iſti
met ꝯfitent̄. ḡ non pōt habere circa eam actionē vt inſtru
mētū diuine iuſtitie. ¶ 2o. qꝛ p̄ncipiū paſſionis q̄ eſt ꝑ īmiſ
ſionē ſemꝑ eſt aliq̄ foꝛma ipſius agentis. Sicut.n. paſſio ꝑ
īmiſſionē fit per receptionē alicuius foꝛme in patiente: ſic
p̄ncipiū talis actionis ē aliqua foꝛma ī agēte. Illud aūt qḋ
nō dat alicui nouā foꝛmaꝫ nō dat ei ꝙ poſſit affligere ꝑ im
miſſionē foꝛme: ſꝫ ꝙ ignis agat vtꝰ inſtrumētū diuine iuſti
tie nō ponit ī ea aliq̄ꝫ foꝛmā nec accidentalē nec ſubſtantia
lem. ḡ per hoc nō poteſt aīaꝫ affligere: qꝛ dr̄ agere vt inſtru
mentū diuine iuſtitie. ¶ 3o. qꝛ ſi anima vel demon afflige
ret̄ ꝑ verā īmiſſionē: foꝛma īmiſſa: aut eēt cōpoꝛal̄: aut ſpi
ritual̄: nō coꝛpoꝛalis: qꝛ aīa ſeparata nō ē ſuſceptiua alicuiꝰ
foꝛme coꝛpoꝛalis. nec ſpiritualis: qꝛ illa non pōt eſſe afflicti
ua: qꝛ nihil abijcit qḋ ſit nature ꝯueniēs: eo ꝙ nō habꝫ con
trarietatē ad aliq̄ꝫ foꝛmā nālē. ḡ nullo mō affligit̄ demon
vel aīa ab igne ꝑ īmiſſionē. Si dicat̄ ꝙ ignis nō īmittit ali
quā foꝛmā niſi afflictionē: hoc nō pōt eē: qꝛ afflictio vel do
loꝛ nō ē aliud q̄ꝫ reniſus appetitꝰ ꝯ̄ nociuū p̄ns ⁊ cognitū: ſꝫ
obiectuꝫ p̄cedit actum ſaltē oꝛdine nāe. Opoꝛtꝫ ḡ ꝙ ignis
oꝛdine nature ſit p̄us aīe nociuus ⁊ deinde cognoſcatur vt
nociuus q̄ꝫ ſequat̄ afflictio ī aīa. Si ḡ ignis affligit aīaꝫ ſe
paratā ꝑ verā īmiſſionē ꝑ quā ē ei nociuus: oꝫ ꝙ p̄us aliq̄d
īmittat qḋ noceat q̄ꝫ ꝙ cognitū cauſet afflictionē. ¶ Iteꝫ
afflictio verius ꝯſiſtit ī abiectione foꝛme ꝯuenientis q̄ꝫ in re
ceptione cuiuſcūqꝫ foꝛme: qꝛ receptio cuiuſcūqꝫ foꝛme nō
ē diſcōueniēs ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō eſt afflictiua niſi quatēus abijcit
aliā foꝛmā nāe ꝯuenientē. In aſſignādo ḡ q̄uō aīa patit̄ ab
igne vera ⁊ reali paſſiōe ꝑ immiſſionē: potiſſime dici debe
ret q̄ ē foꝛma vel perfectio aīe ſeꝑate ꝯueniens q̄ aufert̄ ꝑ
foꝛmā ab igne īmiſſaꝫ: hoc aūt nō fit nec ē facile hoc finge
re. ḡ ⁊c. ¶ Ad rōnes coꝝ ē rn̄dendū: ⁊ p̄mo ad illud ī quo
fundat̄ coꝝ p̄ma rō. Dicūt.n. ꝙ oē īſtrumētū p̄ter v̄tutem
ſuā nālē hꝫ aliā v̄tutē a p̄ncipali agente ꝑ quā pōt ī vlterio
rem effectū q̄ꝫ poſſet ex ꝯditiōe ſue nāe. Iſtud.n. nō ē verū
ſi itelligat̄ ꝙ ab agēte p̄ncipali fiat noua foꝛma ī iſtrumen
to: vn̄ ī caloꝛe q̄ ē iſtrumentū aīe nulla foꝛma ē ab aīa: ⁊ tñ
ꝯuertit iſtrumētal̄r cibū ī carneꝫ altero duoꝝ modoꝝ: aut
quia diſponit: ⁊ aīa cui ē caloꝛ ꝯiunctꝰ foꝛmā carnis īducit:
aut vt alij dicūt qꝛ caloꝛ ⁊ aīa ſe habent vt vnuꝫ agens ꝑfe
ctū qḋ īducit foꝛmā carnis ad quā īducēdā alteꝝ ſoluꝫ nō
ſufficeret: ſicut ī ſecuri acuties ⁊ durities ſunt vnū p̄ncipiū
ſecādi: nec alteꝝ ſufficeret. Simili mō nō ē dicēduꝫ ꝙ ī do
labꝛa ſit aliq̄ foꝛma īfluxa a p̄cipali agēte p̄ter motū loca
lē quo dolabꝛa mouetur ab artifice: qꝛ foꝛma arche vel cu
iuſcūqꝫ artificiati nō eſt niſi determinatꝰ oꝛdo partiū qui
pōt fieri ꝑ ſolū motū localē diuiſionis ⁊ īciſionis ꝓut com
petit tali vel tali oꝛdini ptiū ⁊ diſpoſitioni. ¶ Cū ḡ arguit̄
p̄o ꝙ deus pōt agere ſine cauſis medijs q̄cq̄d facit cuꝫ eis:
veꝝ ē de cauſis agentibꝰ vel finalibus q̄ ſunt cauſa extrin
ſece: de cauſis v̄o foꝛmalibus vel materialibus: non ē veꝝ.
non enim deus pōt homineꝫ facere ſine aīa aut ſine coꝛpo
re: qꝛ hoc īplicaret ꝯ̄tradictionē: aīa āt nō patit̄ ab igne me
diāte coꝛꝑe vt cauſa agente. Nō.n. ignis agit ī coꝛpus ⁊ coꝛ
pus in aīam: ūno illud qḋ īmediate ab igne patit̄ ē coꝛpus
aīatum īcludens ītrinſecē coꝛpus ⁊ aīaꝫ: ⁊ iſtud patit̄ a deo
mediāte igne īquātū v̄tus ꝑ quā ignis agit ī coꝛpus aīatuꝫ
cauſat̄ a deo ⁊ ꝯſeruat̄: ꝑꝑ qḋ bn̄ ſeq̄t̄ ꝙ ſicut deus mediā
te igne vt cauſa agēte affligit coꝛpus aīatuꝫ: ſic pōt afflige
re ipꝫ ſine igne. Sꝫ ꝙ deus vel ignis poſſit aīaꝫ ſeparataꝫ
a coꝛpoꝛe affligere ſiīi afflictione ſicut affligebat̄ totū cō
poſitū a deo mediāte igne vel ſine igne: nō ꝓbat̄: qꝛ ad af
flictionē aīe dum ē in coꝛꝑe nō ſe hꝫ coꝛpus ⁊ totū ꝯpoſitū
vt agēs. Dato ēt ꝙ deus poſſet aīam ſeꝑatā affligere ſicut
affligit̄ in coꝛꝑe: nō oꝫ tñ ꝙ h̄ poſſit ꝯpetere igni q̄ꝫtūcūqꝫ
diceret̄ inſtrumentū: qꝛ nō oē qḋ deus facit ꝑ ſeipſum pōt
facere ꝑ inſtrumentū. ¶ Ad 2m dicendū. ſicut aliq̄ dicunt
ꝙ ſacr̄a nō cauſant aliquid in anima niſi ſicut cauſa ſine q̄
nō: ſꝫ totū facit virtus diuina aſſiſtēs: ⁊ itē ꝑfectio ꝯſiſtit in
ſola receptione: vera aūt paſſio nō: ⁊ ideo nō ſufficit ad aſſi
gnādū cām afflictionis aīe dicere ꝙ aliquid īmittit̄ ei ab
igne vt inſtrumētum diuine iuſtitie: ſꝫ oꝫ vlterius dicere q̄
eſt illa foꝛma ꝯueniēs que ꝑ illud īmiſſum abijcit̄. Adhuc
nō ē ſimile de ſacr̄is ⁊ de igne: qꝛ ſacr̄a nō agunt ī aīaꝫ ſepa
ratā ſed ī totū ꝯiunctum circa qḋ poſſunt ponere ſuā actio
nē nālē ꝓut ꝑtinet ad agens inſtrumētale: ignis aūt nullā
actionē nālē pōt habere circa aīam ſeparataꝫ quā dꝫ affli
gere: ⁊ iō nō ē ſil̄e. ¶ Sꝫ ꝯ̄ iſtā opīonē de īmiſſiōe ab igne
ī v̄tute dei q̄ꝫm ad reprobationē ſcāꝫ: videt̄ ꝙ rō p̄ma ꝯ̄ eaꝫ
adducta hēat īſtātiā ī phātaſmate qḋ nō hꝫ ī itellectū pōſ
ſibilē aliq̄ꝫ opationē ꝓpꝛiā ī v̄tute ſua: ſed oēꝫ quā hꝫ: hꝫ in
v̄tute ītellectꝰ agētis. ¶ Sꝫ tūc dōꝫ. ꝙ nō ē ſil̄e: qꝛ phātaſ
ma ē ꝯiūctū ītellectui ſuppoſito: ſpūs āt ē ꝯiūnctꝰ coꝛpoꝛi
eēntial̄r: vn̄ ſic̄ fit vnū in eē: ſic pōt cōicare ei ī agere: ita ꝙ
ſm potētiā abſtractā poſſit pati ⁊ ſm oꝛganicaꝫ agere: ⁊ eꝯ̄
foꝛmā realē: ſic̄ ad phātaſiari ſeq̄t̄ ītelligere ⁊ ad velle cō
cupiſcere. Diceꝛꝫ āt aliqs ꝙ cū deꝰ ſit imediatioꝛ vnicuiqꝫ
rei ⁊ ītimioꝛ q̄ꝫ ipſa ſibi: ſi ꝑꝑ ꝯiūctionē coꝛpꝰ agit ī ſpm̄ v̄tu
te ſpūs creati: mlto magis cōpꝰ diſiūctū ī v̄tute ſpūs īcrea
ti. ¶ 2a ēt rō ī maioꝛe hꝫ īſtātiā: qꝛ celū qḋ in v̄tute ꝓpꝛa ge
nerat foꝛmā elī vel mixti ī v̄tute dī gnāt aīaꝫ ſꝫ eos: nec tñ
qn̄ dr̄ ī v̄tute dei agere vltra ſpēꝫ: ponūt iſti differentē foꝛ
mā ſibi dari: ſꝫ vnā eādē ꝑ quā ex ſe gnāt foꝛmā īferioꝛē: ⁊
vt iſtrumētū dei foꝛmā ſuꝑioꝛē. ¶ Poſſꝫ ēt dici ꝙ ſic̄ deꝰ
dedit ade vnū ex q̄ nāl̄r poterat ab eo hō ꝓcedere ſic̄ potē
tiā gnāndi: ⁊ aliud de q̄ ſuꝑnāl̄r potuit mulier foꝛmari pu
ta vnā coſtā q̄lē nullus aliꝰ hūit nec hītnrꝰ ē: ſic poſſet ima
ginari ꝙ p̄ter caloꝛē q̄ ignis ē nāl̄r afflictiuꝰ coꝛpoꝝ dedit
deꝰ igni īferni q̄ꝫdā v̄tutē detentiuā vel aliā: ita ꝙ oēs dā
nati taꝫ hoīes q̄ꝫ demōes eodē affligūt̄: ſic̄ eodē oēs bti le
tificāt̄: ſꝫ vna afflictio ē a nā ignis: puta coꝛpoꝝ: alia ſuꝑnā
lis. Negaret ēt aliqs minoꝛem ⁊ diceret ī igne eē v̄tutē po
ſitiuā ſic̄ ī ſacr̄is. ¶ 3a rō ēt deficit: qꝛ foꝛma ſpūalis ſi quā
ignis īmitteret eēt afflictiua: qꝛ triſtitia ē de oībꝰ q̄ nobꝰ no
lentibꝰ accidūt: ⁊ pena ē q̄cq̄d ꝯ̄ volūtatē ē: cum aūt ſpūs
dn̄et̄ coꝛpi indignuꝫ ē ei ſubijci coꝛpi. Un̄ q̄cq̄d eſſet illud
qḋ reciperet ab īdignioꝛi ſeipꝫ affligeret: ⁊ ſi nō ſꝫ ſe ⁊ abſo
lute ſaltē inquātū eēt ꝯ̄riū ſue libtati ⁊ dignitati: ſicut eſſet
afflictio nobili facere homagiū ⁊ recognoſcere ſe tenere a
ruſtico ēt illud qḋ ſibi eēt vtile. Nec ē ꝯcedēdū ꝙ foꝛꝰ ſpi
ritual̄ ſeꝑata a coꝛꝑe nō poſſit eē afflictiua: qꝛ ſic accn̄tia in
ſacr̄o altaris illud idē agūt qḋ p̄ꝰ agebāt ī v̄tute ſubē dīna
v̄tute hoc facienteꝰ vel ꝯſeruāte: ſic ſenſatōeꝫ caloꝛis quaꝫ
ꝓut ē ꝯiūcta caloꝛi īmoderato ſeq̄t̄ doloꝛ nāl̄r: illā eādē ſe
paratā a caloꝛe eiuſdē ſubē ī v̄tute caloꝛis actiui ⁊ p̄ncipl̄r
dei: ſeq̄t̄ idē doloꝛ q̄ ſeq̄ret̄ eā in v̄tute caloꝛis ꝯiuncti ī ſup
poſito. ¶ 4a rō ē de reniſu appetitꝰ: videt̄ ſupponere fl̄ꝫ:
qꝛ lꝫ appetitꝰ nō poſſit ꝓſeq̄ niſi illḋ qḋ p̄iudicat̄ bonū nec
fugere malū niſi illud qḋ p̄iudicat̄ malū: tñ pōt eē delecta
tio ī appetitu an̄q̄ꝫ delectās iudicet̄ eſſe delectās: qꝛ ſi iudi
caret̄ delectās actu an̄q̄ꝫ delectaret: fl̄ꝫ eēt iudiciū. Si āt
iudicaret̄ aptū natū delectare: tūc nō deberet ſeq̄ delecta

tio actualis ſʒ aptitudinal'. Eſt ēt iudiciū qddā p experientiā: ſicut hō neſciēs vtꝝ cib⁹ ſit dulcis vel nō: pᵐ qdē iudicat bonū expiri hoc ipʒ: ⁊ tūc expiṫ: qd mox vt guſt⁹ pcipit ſaporē ſeqṫ delectatio ī appetitu: ⁊ tūc 3° ſeqṫ iudiciū qd illud ē delectās qd pus neſciebaṫ: cū aūt tactus dṙat ab extimatiua: nō hʒ iudicare de nociuo ⁊ ꝯuenienti: ⁊ ſic mox vt tact⁹ pcipit tangibile īmoderatū ſeqṫ dolor: vel ſi ꝓportionatū delectatio: ⁊ poſtea ſeqṫ iudiciū extimatiue qd ē delectās vel ꝯtriſtās: lʒ forte pcedat iudiciū qd ē incōueniens vel diſcōueniēs vt renitaṫ vel amplectaṫ: tñ hec ē veritas ꝙ afflictio q̄ ē triſtitia nō pōt eē pmū ipreſſuʒ: cū oporteat appꝑhēſiue pus īmitti ꝙ̄ appetitiue. ¶ Ulteri⁹ āt ꝯſiderādū ē ꝙ taʒ ī dolore corpis dānati ꝙ̄ ſpirit⁹ dānati ꝭʒ opinionē thome poniṫ iudicium pcedere leſiui ⁊ afflictiui: qr taʒ corp⁹ ꝙ̄ ſpm̄ ponit alligari iuitū: qd ē leſiuū: ſicut carere: ex q̄ perceptōe ſeqṫ afflictio. ¶ Ad 5ᵐ cū dṙ. ꝙ non ē afflictiua īmiſſio niſi p abiectionē: dōʒ: ꝙ hoc ē ſlʒ ēt ꝭm eos q dicūt ꝙ corpora dānatoꝝ patiunṫ p paſſionē nāe in q̄ ponunt īmiſſionē ⁊ nullā abiectionē ⁊ iuſte: qr cū nālia deberent remanere itegra nulla forma nālis dʒ abyci a dānati: qr illud eēt qddā genus mortis ⁊ corruptionis loq̄ndo de forma put ē actus pmus: ſʒ forma q̄ ē actus ſecūdus. i. opatio hñ abyciṫ ſi pexiſtat: ſicut demones puati ſunt nāli btītudine ⁊ oēs dānati puanṫ ne poſſint frui aliq̄ delectatōe: ⁊ hic eſt labor ⁊ afflictio ⁊ pena. ¶ Solō coꝝ ad pᵐ argumᵐ nō videṫ bona. qr de⁹ pt facere imediate qcqd pōt facere mediāte cā nō formali nec māli ſi ſit cā p quā: ⁊ mlto magis ſi ſolū cā ſine q̄ nō: vñ cū ex dolore ī ſenſu cauſeṫ triſtitia ī volūtate pp redūdātiā iuicē viriū: ſiue dolor ſit cā triſtitie p quā: vt plures dicūt: ſiue cā ſine q̄ nō: vt aly dicūt: poterit imediate de⁹ cāre triſtitiā ī volūtate ſine dolore in ſenſu eandē quā poterat cū ſenſu mediāte: ſicut potuit generare hoīeʒ ſine hōie. Uñ eādē ēt triſtitiā nūero quā ī aīa heretici dū ꝯburiṫ cāuit ignis mediāte dolore: de⁹ potuit ꝭuare ī volūtate vt ſecū traheret de corpe exiēs: ſicut itellectus ſecū trahit ſpēs hit⁹: ⁊ forte act⁹ q̄ a phātaſmate cōiūcto ſuſcepit: ſʒ hoc ē veꝝ. ꝙ ſi de⁹ pt hoc facere: nō tñ pp hoc ſeqṫ ꝙ poſſit hoc ignis ēt v̄tute dei: qr ēt potentia actiua nō pt agere niſi ī paſſiuā: nec de⁹ pt facere ꝙ ignis calefaciat nō calefactibile puta lunā: ⁊ multo min⁹ ſpm̄. Nō ē āt ſpūs ſeparatus a corpe aliq̄ mō paſſibilis ab igne. ¶ Ad 2ᵐ de ſacris nō ē ſiſe ſicut nec de celo: qd ī v̄tute dei aiat: qr ꝓpriū obm potētie actiue celi ē po⁹ paſſiua materie: vñ qr ī illā pōt aliqd ex ſe: nō ē mirꝫ ſi ī eadē plus pt ex alio vt dicebat 2ᵐ argu⁹. Et ſilr ſacrm̄ qr corporeū ī ipʒ aiatū hēns ꝓpriā corporeā opationē pt ī pte ei⁹ hre aliā vt iſtrumētū: ſʒ ſecus ē ī ꝓpoſito: qr ē ſpūs diſiūctus in quē nec ſacra agerēt. Nā dicere ꝙ nō ē ſiſe de īmiſſione q̄ ē pfectio ⁊ illa q̄ ē afflictio: nō videṫ bene dictū: qr ſicut volūtas delectatur ex delectatione ſenſualitatis ita ⁊ triſtaṫ ex ei⁹ dolore: ⁊ ſic delectaṫ angl's ex hoc ꝙ ē plat⁹ celo empireo lʒ ei nihil cōferat: qr dñiuʒ ē qd nobile ⁊ deſiderabile ⁊ p ꝯñs ei⁹ cognitio delectabilis: ſic eꝯ alligari iferno ē triſtabile.

3ª opio

¶ 3ª opio ē dicētiū aīam ſeparatā ⁊ demonē affligi ab igne corporeo p verā īmiſſionē ſicut pcedēs opīo: ſʒ dicunt iſti ꝙ virtute dīna ſupaddiṫ aīe ſepate ⁊ demōi aliq̄ q̄litas ſeu hit⁹ ſupnālis rōne cuius aīa ſeparata vl' demon pōt pati ab igne: que ꝭm ſe nō poſſet ab eo pati. Rō iſtius opīonis ē ſola fuga incōueniētiū: qr cū iſti nō poſſent oñdere q̄lr aīa ſeparata poſſet aliqd recipe p qd affligereṫ: adinuenerūt ꝙ hoc poterat fieri mediāte aliq̄ ſibi dinit⁹ adiūcto. ¶ Iſtud aūt ē minus ꝓbabilr dictū ꝙ̄ pmū: qr illud additū aīe aut ē aliquid corporeū aut ſpūale. Si ſpirituale: eq̄lis dubitatio ē qualiter aīa ſeparata q̄ ē ſpiritus pt pati ab igne corporeo mediāte illo: ſicut ſine illo: qr vtrobiq̄ ē eadē rō. Si aūt illud additū ſit corporeū: aut facit vnū ſuppoſitū cū aīa: aut nō. Si nō: tūc anima rōne ipſius nō poterit pati: qr diſtinctorū ꝭʒ ſuppoſitū ſunt diſtincte actiones ⁊ paſſiones. Si vero ſunt vnū ꝭm ſuppoſitū: aut illud eſt ſubiectū anime: aut anima eſt ſubiectuʒ illius. Nō poteſt dici ꝙ illud ſit ſubm̄ anime: qr ſubiectum aīe nō eſt niſi ſua mā vel ſuuʒ corpus ex qbus ꝯiūctis reſultat hō: ⁊ ſic nō eſſet ſeparata de q̄ loqmur. Si v̄o dicaṫ ꝙ aīa ſit ſubm̄ illius additi qd ponit corporale: tūc eq̄lis dubitatio ē quō aīa poſſit recipe illud corporale accñs: ſicut dubitam⁹ q̄lr pōt recipe caliditatē vel q̄cūq̄ qualitatē corporeā. Et īō iſta poſitio in nullo declarat ꝓpoſitū: ſʒ aſſumet eq̄le dubiū. ¶ Circa iſtā āt opioneʒ ꝙ p q̄litatē ſupnālr īmiſſaʒ ſit aīa ab igne paſſibilis: ē ſciēdū ꝙ potuit habere iſtud motiuuʒ. Q. n. iſtud agat ⁊ illud patiaṫ nūc: cū pus nō poſſet: oʒ eē p mutationē ex parte alterius: qr idē manēs idē: ſemp natū ē facere idē. Uidentes g̃ nullā mutationē ex parte ignis poſſibilē ſufficiētē: qr aut eēt ſpūalis: ⁊ ſic nō ꝯueniret corpori: aut corporalis ⁊ ſic nō eēt actiua ī ſpm̄ ſic̄ ⁊ añ dixerunt ex parte aīe: vel ſpūs mutationē fieri. ſ. q̄dāʒ diſpoſitionē p quā reddereṫ paſſibilis ab igne: qr cū ipſa dānatio ſit qdā act⁹ ſupnālis: ſicut btītudo. ſic ad recipiēdū a deo actū btītudinis req̄riṫ hitus q̄ ſit btīficabilis ſpūs: cū pus nō eſſet: ſic p hitū fieri videṫ ſpūs dānabilis q pus nō erat. ¶ Ꝑ. ſi aīa ꝯiūcta p q̄litatē nāleʒ puta intentionē poſſibilē ſit paſſibilis a corpe puta phātaſmate: multo magis p q̄litatē ſupnālē deo faciēte ab igne. ¶ Et dōʒ. ꝙ deus nō pōt facere ꝙ potētia feraṫ niſi ī ſuuʒ obm̄: puta ꝙ viſus audiat ſonū vl' videat: ꝓpriū āt paſſiuū a corpe ē corp⁹ vel ſpūs ꝯiūctus nō ſeparat⁹: pp qd nec ſpiritus agit ī corp⁹ niſi motū localē: nec eꝯ qcq̄ʒ. manēte g̃ ꝙ cōp⁹ ſit iſtud ⁊ illō ſpūs: iſtud ñ pt ī illō īmittere nec ab ipo recipe pluſq̄ nō calefcibile pt calefieri. ¶ Ad argumᵐ dōʒ. ꝙ nō ē ſiſe: qr ī btītudine aliqs act⁹ recipiṫ cuius potēᵃ nāliter capax nō ē pfecte ⁊ imediate p ſe ſolā: vñ diſpoſitione ſupaddita capax fit: ſed ex puris nālibus nā caret beatitudine nāli ⁊ ſupernāli niſi ſibi addaṫ ⁊ delectatōe ⁊ gaudio: vnde hīs puari poteſt nullo alio diſpoſito: quo facto triſtatur ſicut ex malo qd eſt puatio boni.

¶ 4ª opio vicina antique ponit modum ſpāleʒ quo anime puniunṫ. 4ª Dicūt. n. ꝙ in anima ſeparata virtute diuina poſſunt remanere potētie ſenſitiue. Qd ꝓbaṫ qr v̄tute diuina abſolutū accñs pt ſeparari a ſuo ſubō: ſʒ ꝭm iſtos potēᶜ ſenſitiue ſūt q̄dā accñtia abſoluta. g̃ v̄tute dīna poſſunt ſeparari a cōpoſito ī quo ſūt tanq̄ʒ in ſubō ⁊ remanere in anima ſeparata: tūc arguiṫ ſic. Uerus dolor ſenſibilis perficiṫ in actu appetitus ſenſitiui pūia cognitōe ſenſitiua: ſed remanētib⁹ ſenſitiuis potētys in anima ſeparata pōt in eis eē ſenſiua cognitio ⁊ appetitus ꝯñs. g̃ in eis pōt eē verus dolor ſenſibilis ⁊ vera triſtitia. ¶ Sʒ nec illud valet: qr dato ꝙ de⁹ poſſʒ ſeparare accidens abſolutū a ſubō: nō tamē poſſet ipm̄ ponere in quocunq̄ alio ſubō: ſicut quantitatē ſeparataʒ a ſubā panis nō poſſʒ ponere ſubiue ī angelo: ⁊ eodē mō potentiā ſenſitiuā q̄ eſt accñs organi corporei: non poſſet ponere in anima ſeparata. Dato etiaʒ ꝙ poſſet ponere: adhuc nō ſufficeret ad hoc ꝙ anima ſenſibiliter patereṫ ab igne: qr obm̄ paſſiōis ē aliquid nocēs: ſʒ nō poteſt dari modus quō ignis noceat anime ſaparate etiam ſi haberet potentias ſenſiuas pluſq̄ ſi non haberet. Non. n. nocet ex hoc ſolo ꝙ cognoſciṫ quacunq̄ cognitione: ⁊ ideo hoc modo nō poteſt aſſignari cauſa paſſionis ab igne. Circa hanc autēʒ opinionē que ponit ꝙ p retētionē potētiaꝝ ſenſitiuaꝝ: pᵃ rō q̄ adducta ē ꝯ eā ē dubia: qr nō ē ſiſe de ſubō oīno extneo ⁊ de ſubō ꝓprio ſʒ imperfecto: lʒ. n. anima ſeparata nō poſſit ſecū trahere eē corporeū qd ē ſibi oīno extneū: tñ ipm̄ eē aut ſubſiſtere qd ipſa cōicat corpori lʒ ſit non ſolius anime vt ſubi ſʒ totius ꝯiuncti illud ſecū trahit nālr: qr ſicut eēntia ſua ē euiterna ⁊ p ꝯñs icōruptibil': ſic ⁊ eē ei⁹. g̃ a ſili potētias ſenſitiuas lʒ ſint ꝯiuncti ſecū trahit nālr: vel ſaltē ſupnālr pōt hoc fieri. Sʒ nō eſt ſiſe. Eſſe. n. ⁊ ſubſiſtere aīa cōicat corpori ſic̄ rē ſibi ꝓpriā quā hret ſine corpore. ēt ſi ex corp⁹ ⁊ añ creareṫ qd ē poˡᶜ. ⁊ īō illō retinet p⁹ corp⁹ potētias ſenſitiuas ꝭm nām ſuā nō eſt nata ipſa hre ſi añ creareṫ ſicut nec figurā: cū ſibi ue ſint ī q̄to ſicut ⁊ figura: vñ ſicut nō pōt fieri ꝙ iſte potētie remaneant ī corpore mortuo quod ē pars ſūi: qr ꝯdictio eēt ꝙ nō viueret ⁊ tñ hret potentiā vitalē: ſic nec eꝯ ꝙ remaneāt ī aīa ſepata q̄ ſolū eſt altera ps ſūi. ¶ Scda rō ꝙ obm̄ paſſiōis ē aliqd nocens: nō valet: qr eo ipſo ꝙ īmitteret cognitionē quā ſeq̄reṫ dolor eēt nocēs: nec oporteret ꝙ alr vel plus noceret: qr aīa ſepata aliter nocibil' vel leſibil' nō eſt. ¶ Tertio dicendū ꝙ ⁊ ſi ibi eēnt potentie ſenſitiue nō tñ pp hoc ī ipſas poſſet ignis agere nec calor ī ſenſu niſi eēt organic⁹ ſicut nec calor ī viſuʒ ſepatū: qr nō ē motiuus niſi diaphani ꝭm actū. ſic. n. ē de oī ſenſibili ꝙ nō ageret in ſenſum niſi pp organū.

¶ 5ª opio ē thome cōis doctoris ꝙ ſpūs icorporeus. i. aīa ſeparata vel āgelus patiṫ ab igne ſolum p detentionē p hūc modū: qr ſpūs īcorporei ꝭʒ ipʒ diffiniunṫ loco ita ꝙ exiſtūt ſic ī vno loco ꝙ nō in alio. Res igiṫ corporea hʒ ex nā ſua ꝙ ſpūʒ diffiniat ſʒ non hʒ ex nā ſua ꝙ ſpūʒ detineat q̄n alibi poſſit diuertere: ſʒ h ſupadditur igni corporeo inquātū eſt iſtrum̄tuʒ diuīe iuſtitie ꝙ ſic detineat ſpūʒ ꝙ alibi ñ diuertat: ⁊ ita efficiṫ ei penal' retardādo ipʒ ab executiōe ꝓpe voluntatis. ne opeṫ vbi vult ⁊ ꝭʒ qd vlt: ⁊ tāto plus cruciaṫ q̄to ſupbior ē. Hec āt opīo ꝓbabil' ē ponēdo ꝙ aīa ſepata vl' āgel's ſit ī loco p ſuā eēntiā qr tūc pōt v̄tute diuina detineri ī loco ne moueaṫ ad aliuʒ ad quē vellet: nō tñ hñ appet quō v̄tus detentiua ſit ī igne hoc tñ nō obſtāte poſſet dici ꝙ dṙ detineri ab igne: qr detineṫ ī igne: ⁊ ſic ab eo patiṫ eo mō quo deſiderās mortē ⁊ faſtidiēs vitā dicit ꝙ aīa ſua patiṫ a ſuo corpore ī quo detineṫ. ¶ Et nihilomin⁹ graue videṫ aliqb⁹ ꝙ iſte ſit totus mod⁹ quo aīa vel demones patiunṫ: qr ꝭʒ hūc modū eq̄liter patereṫ aīa vel demon ſi detinereṫ ī pulcherrima camera ⁊ optime ornata ſicut patiṫ ab igne: qr nō poniṫ pati niſi q̄tenus detineṫ: hoc aūt nō reputaṫ cōiter adeo graue ſeu penale ſic̄ pdicam⁹ grauē eē penā dānatoꝝ hoīuʒ vel demonum. ¶ Et ꝯfirmaṫ: qr ſicut aīe dānatoꝝ detinenṫ ī inferno: ſic aīe pueroꝝ decedentiū ī originali detinenṫ ī limbo: ſi g̃ ſola detētio ē afflictio: ſeqṫ ꝙ aīe decēdētiū in ſolo originali affligunṫ q̄tuʒ demones ⁊ aīe damnatorū: qd nō videṫ ꝯueniēs. Si vero ſpūs ponaṫ eē in loco ſolū p opationeʒ: tūc nō hñ apparet q̄lr patiaṫ a loco per detentionem: qr opationes q̄dā manēt ī agēte vt intelligere ⁊ velle: ⁊ p iſtas nō pōt ſpūs magis eē in loco q̄ʒ p eſſentiā: alie v̄o ſūt q̄ trāſeunt ī mām̄ exteriorē vt mouere: ⁊ per has ſolas pōt ſpūi ꝯpetere eē in loco quaten⁹ mouet vel facit aliqd circa locū vel circa corp⁹ exñs ī loco. Hec aūt opatio lʒ poſſit cōuenire angelis: nō tñ pōt ꝯuenire aīab⁹ ſeparatis: qr aīa ſeparata nō mouet ad formā qd ē ſibi cōe ⁊ angelis: nec pōt mouere aliqd corp⁹ ad locū: qr cū hēat determinatuʒ mobile cui vniṫ vt forma mediante quo mouet qcqd mouet: ſeparata ab eo nihil aliud pōt mouere. Si g̃ ſpūs nō ſit in loco niſi p opationē ⁊ nullā talē pt hre aīa ſeparata: ſeqtur ꝙ ipſa nō ſit ī loco ⁊ p ꝯñs ꝙ ibi nō detineaṫ nec per detentionē affligaṫ. ¶ Idē ꝓbaṫ de aīa ſeparata ⁊ āgelis ſimul eſto ꝙ vtriq̄ ꝯueniat opare circa locū ꝙ nō affliganṫ per detētionē ī loco: qr ſi eē in loco ē operari ī loco: eē ſeu detineri violenter ī loco vel ꝯ voluntatē ē operari ī loco violēter vel ꝯ volūtatē: ſʒ illud nō pōt cōpetere aīe ſeparate ſeu āgelo. g̃ ⁊c̄. Maior de ſe pʒ. Minor ꝓbaṫ: qr magis hō pt cogi ad opandū q̄ʒ angelus vel aīa ſeparata: ſʒ hō non pt cogi coactiōe ſimplr ad operādū ea q̄ depēdent ex libero ar. q̄uis poſſit īpediri ne faciat qd vellet facere. Nā ſi p violētiā man⁹ alicuius hoīs applicet ad pcutiēduʒ aliū: talis nō percutiet actiue: qr pnᵐ pcuſſiōis actiuū nō eſt in ipſo ſʒ mere paſſiuū: ⁊ multo magis videṫ ꝙ aīa ſepata vl' āgelus nō poſſit cogi ad aliq̄ actionē depēdētē a libō ar. tal' aūt ē oīs actio quā hʒ vel hre pōt aīa ſepata vel āgelus circa locū. g̃ angelus vel aīa ſepata nō pt cogi ad opandū ī loco vl' circa locū: qr ſi eē ī loco ē opari ī loco: ⁊ detineri ī loco ē violēter opare ī loco: pʒ ꝙ nec āgelus nec aīa ſepata poſſūt violēter detineri ī loco nec p ꝯñs affligi p violētā detētionē. ¶ Si v̄o dicaṫ ꝙ ñ ſūt ī loco nec dtineṫ ī loco p actionē ſuā ī loco ſʒ poti⁹ p actionē quā recipiūt ī loco. ¶ Cōtra detineri a loco ſupponit eē in loco: ſi g̃ paſſio ſpūs ī loco ē p detētioneʒ ī loco: ſeqṫ ꝙ paſſio ī loco ſupponit eē ī loco. ſʒ poſteri⁹ pſupponēs ſuū pus nō ē cā eius. g̃ pati a loco nō ē rō angelo vel aīe ꝙ ſit ī loco. ¶ Iſti igiṫ ſūt modi ī qb⁹ doctores nitunṫ oñdere q̄lr āgelus vel aīa ſepata patianṫ ab igne: ⁊ tñ vt viſuʒ ē nll's ſatiſfac̄ itellectui: nec mirꝫ: qr vt dcm̄ fuit li. i. q. i. ea q̄ ſūt fidei nō poſſūt ſciētifice ꝓbari: nec rōes ī ꝯriū ſciētifice ſolui: p eo ꝙ fides ē de hīs q̄ excedūt oēʒ rōnē nālē.

¶ Circa iſtā aūt opinionē ꝙ p detētionē violētā: notanduʒ ꝙ pōt ꝓbabilr ſuſtineri nō obſtāte ꝙ ꝯ eā arguiṫ ſiue ſpūs ſit ī loco p eēntiā ſiue p opationē. Si pmo mō: ſunt tria icōueniētia. Primū qd omittunt ē: qr ſeq̄reṫ ꝙ cū oēs equalr detineāṫ: oēs equaliter punirētur. Nec valet ſi dicaṫ ꝙ ſuperbior plus affligiṫ: qr aliq̄ñ min⁹ ſupb⁹ ē grauior pctōr: puta luxurioſus hūilis. Et dōʒ ad iſtā ꝙ verū ē d ſupbia ꝓut ē ſpeciale pctm̄: ſʒ q̄to aliqs ē grauior pctōr ī inferno tāto plus odit deū qd ē maxia ſupbia: ⁊ tāto plus ei diſplicet iuſtitia dei ⁊ p ꝯñs plus affligiṫ de alligatiōe illa: q̄ q̄to eſt magis īuolūtaria tāto magis penoſa. 2ᵐ īꝯueniēs ē ꝙ dānatus ī camera pulchra ita affligeretur ſic̄ ī igne. Et ad iſtd dōʒ p° ꝙ cū alligari cuicūq̄ loco ſit eis penoſū: qr īuolūtarium vtpote ꝯ libtatē ⁊ dignitatē ſuā: alligari tñ viliſſimo loco eſt eis penoſiſſimū: hꝯ aūt ē centrū terre maxie diſtās a celo nobiliſſimo corporū. Sed vlteri⁹ ibidē alligari igni q̄ debēt affligi viliſſima corpora damnatorū adhuc ē eis magis penoſum: lʒ ꝯ iſtud vltimū ſit illud Mat. Ite in ignē q pat⁹ eſt diabolo quaſi illc pus ſit pp demones q̄ pp hoīes. ¶ Tertia inſtātia de pueris ⁊ prīb⁹ ī limbo facile ſoluitur: qr voluntas eorū cū ſit iuſta vult illū carcerē: ⁊ ſic nō affligebat prēs nec pueros affligit: qr nihil volitū eſt penoſuʒ. Q ſi de aīabus purgatory inſtetur: dicendū ꝙ ideo ille carcer eſt eis penoſus: qr lʒ volūtarius tñ ē eis pp pctm̄ ꝓpuʒ qd ꝯtinue eſt ꝯ voluntateʒ ipſorū: qr de pctis ꝯtinue dolēt ⁊ p ꝯñs de ꝯñte pena. Secus autē eſt de peccato originali cui nō debetur cōtritio. Sʒ in iſta pma parte deductionis ſciendū eſt ꝙ nunq̄ dicendū eſt ꝙ ſpūs ſic ſit ī loco p eſſentiaʒ ꝙ eſſentia ſit ſibi ratio eſſendi in loco: ſic. ſ. ꝙ idigeat loco ad ſui ꝯſeruationē ſicut graue vel leue vel ꝙ circūſcribatur loco ſicut quantū: ſed ſic ꝙ eius eſſentia vere eſt ī loco diffinitiue: qr ſic ē hic ꝙ nō alibi lʒ poſſit eſſe nuſq̄. Si aūt angelus eſt in loco p operationē ſic. ſ. ꝙ ſicut quātitas eſt ſibi ratio eſſendi in loco: ſic ⁊ ſpūi opatio. Pōt reſpōderi ad inſtantias etiā dato ꝙ eſſentia angeli eſſet nuſq̄ vel vbiq̄. Unde ad illud qd dicit de operatiōe manente: pt dici ꝙ dato ꝙ eius intelligere ⁊ velle ꝭm ſituationē ⁊ diffinitioneʒ abſtraherent a loco ſicut eſſentia. ſi tñ neceſſario haberet cogitare contra voluntatē de inferno ⁊ igne eius pp qd impediretur ꝯſiderare alia q̄ magis vellet ꝯſiderare: qr . n. itelligit nō oīa ſil': īpediṫ ab intellectiōe vni⁹ p itellectionē alteri⁹. ⁊ ꝯſtat ꝙ magis ē ſpūi ꝯſiderabile ⁊ delectabile ꝯtemplari altiſſimas cās q̄ corporalia: vñ penoſuʒ ē valde ſpūi ſi ꝯ voluntatē cogitat de inferno ⁊ eius igne ꝯtinue ⁊ ꝙ de eo ſp habebit cogitare: ſicut ēt homini bono eſt penoſum quando occurrunt ſibi turpes cogitationes velq̄cūq̄ ꝯ voluntatē ſuā de re odio habita ⁊ de qua nunq̄ vellet recollere: hoc aūt eſt poſſibile: qr ſicut ſpiritus ſeparat⁹ ſemp

actu intelligit ſe ꝑ actualē pñtiā ſue eēntie: ſic pōt deꝰ facere ꝙ ſp̄ itelligat aliqd aliud vl' ꝑ ſpēm q̄ ſemper ſit i actu vel alr: ⁊ ꝑ h̄ vel nō cogitat alia vel nō delectat̄ i eis ſicut faceret ſi nihil ꝯ voluntatē ſuā cogitaret: ⁊ ſic diceret̄ diabolus ſp̄ ferre ſecū ſuū ignē ꝑ ꝯtinuatā ipſius cogitationē ꝑ quā ipſe ſꝫ itellectū apphendētē ⁊ volūtatē renitētē ſp̄ eēt alligatꝰ ēt añ diē iudicij ⁊ vbiq̄. ¶ Scđa iſtātia ē de opatiōe trāſeunte ſi ꝑ eā ſit āgl's in loco vt ſic detētus affligat̄ vt canis vel equus q̄ ē alligatꝰ ad mouēdā rotaꝫ q̄ aq̄ trahit̄ de puteo vl' dānatus ad fodiēda metalla: q̄ h̄ nō pt cōuenire aīe q̄ nō ē nata mouere corpꝰ niſi mediāte ſuo corpore. Et dōꝫ ꝙ ſi ita eēt q̄uis neſciamꝰ q̄ eēt illa opatio: nam nō eēt ignis ſuccēſſio: q̄ ille ignis ſuccēſſiōe nō idiget nec eſſet motio eius circularis ſic̄ i ſpa ſua mouet̄: q̄ ad hoc ſufficeret vnus demon: tñ q̄cūq̄ ſit illa motio. ſi ꝯuenit angelo nālr poſſet ꝯuenire aīe ſupnālr. Si.n. deus dedit adamāti ⁊ magneti v̄tutē mouēdi ferrū ſine ꝯtactu quā alia corpora nō hñt. nullū icredibile ē ſi dicamus ꝙ miraculoſe det eandē v̄tutē alij corpori: ⁊ ſilr ſi ſpūs āgelicꝰ a nā hꝫ mouere corpus: nullū iconueniēs vel ipoſſibile vr̄ ꝙ hāc v̄tuteꝫ ſupnālr det deus aīabus vel ad bonū ſuū ſic̄ apparēt i corporibus aſſūptis ꝓ petēdis ſuffragijs: vel ad malū ſuū vt i dānatis. ¶ Tertia iſtātia ē cōis vtriq̄. ſ. ꝙ nō pōt ſpūs ſeparatus violētari ad opationeꝫ ſic̄ nec hō ad illā q̄ ē liberi arbitrij. Ubi dōꝫ ē pº ꝙ ſi i ſpū eſſet v̄tus nālr motiua alia ab itellectu ⁊ volūtate: ceſſaret iſtantia: ſuppoſito aūt ꝙ ꝑ liberꝝ arbitriū nō neccitate nāe moueat: dicendū ꝙ nō pōt eē in libero arbitrio aliq̄ volitio ab ipſo elicita ꝯ volūtatē. Et.n. ꝯdictio ꝙ vellet aliqd ellicitiue ⁊ ipſāmet volitioneꝫ nolet. Sꝫ nō ē ipoſſibile ꝙ ds poſſet iprimere liº arbi. actū itelligēdi ⁊ volendi reſpectu cuiꝰ liberꝝ arbi. ſe hꝫ pure paſſiue. ſic̄ ē forte i pña: in patiēdo aūt nihil ē liberꝝ: qđ aūt nō ē liberū vt ſic cogi pt: vñ videt̄ nō ipoſſibile ꝯ volūtatē imprimi neccio volitionē mouēdi aliqd ad quā volitionē neceſſariū ſeq̄t̄ ita motio ſic̄ ad liberā: ⁊ ſicut ſpūs erit alligatus ad opandū. Si dicat̄ ꝙ imo eēt ꝯdictio: q̄ eēt actus volūtarius ⁊ iuolūtarius: dicēdū ꝙ eēt volūtarius: q̄ a volūtate ſꝫ ꝯ: q̄ ab alio. Uel ſi deꝰ nō pōt ſibi iprimere actū zᵐ niſi placitū: poſſet tñ ſibi iprimere aliquā q̄litatē aliā ad quā ita ſeq̄ret̄ motus neccio ſicut ad ſuū velle libere. ¶ Ad q̄rtaꝫ inſtātiaꝫ de paſſione: dicēdū ꝙ qñ dr̄ ſpūs eē in loco ꝑ paſſionē: nō intelligit̄ ꝙ hoc ſit ꝑ aliq̄ receptōeꝫ forme nālis a loco: ſꝫ dr̄ eē in loco ꝑ paſſionē. i. ꝑ diffinitionē: ſic̄ locatuꝫ patit̄ a loco a quo circūſcribit̄: ſꝫ diffiniri loco nō ita ponat aliqd i diffinito ſicut circūſcribi ponit aliqd i locato vl' circūſcripto. Ulterius dt qñ ſic loco diffinit̄ ꝙ ē ibi iuitus detinet̄: tūc dr̄ pati penā: q̄ ꝯ volūtatē ⁊ libertatē eius eſt. Et ſicut ad glīā beatoꝝ ē ꝙ ſunt plati nobiliſſimo corpori: ſic eꝯ ad triſtitiā maloꝝ ē ꝙ ſint alligati viliſſimo corpori. ꝓut ergo paſſio dicit afflictionē ſic nō ſunt ipi i loco ꝑ paſſionē: ſꝫ eꝯ patiunt̄ ⁊ affligunt̄ ꝑ h̄ ꝙ ſunt i loco ꝯ volūtatē: ſꝫ ꝓut paſſio dicit q̄daꝫ hitudinē paſſiuā ad locū: ſic ipſi ſunt i loco ꝑ paſſionē. i. ꝑ diffinitionē ſue eēntie. qđ ē cōe bonis ⁊ malis: q̄ ſuppoſita: nec ē ſibi liberū aliū locū petere: ⁊ ſicut i btō locus q̄ debet̄ nobiliſſimo corpori ſibi ꝯceſſus q̄uis illo nō egeat ē ſibi ad gaudiū rōe dōnij: ⁊ ſic aīabꝰ ē gaudiū eē in celo empireo quē ſciūt locū nobiliſſimū ſuis corporibus deputandū: ⁊ per h̄ ēt gaudiū ē angelis qđ ſibi ēt ē deputatū: ſic ē eꝯ de loco damnatoꝝ corpoꝝ cui ſpūs alligant̄: ſic ꝙ ñ poſſūt petere locū nobiliſſimoꝝ corporū quē pus habebāt vel hituri erāt: qđ ē eis valde triſtabile. Nec videt̄ ipoſſibile dare corpori v̄tutē detinēdi ſpūꝫ ſuppoſita diffinitione eēntie ⁊ limitatiōe v̄tutis ex q̄ dr̄ ꝙ fortior angelus poſſet ſiſtere minus forti. Uirtꝰ g̊ creata ſiſtēdi angelū: videt̄ ēt cōicabilis corpori vl' ſi illa virtus nō eēt i corpore ex quo tñ v̄tute aliq̄ detineret̄ ifra corpus diceret̄ a corpore d̄tineri ⁊ ꝑ ꝯñs affligi: q̄ ide orit̄ ſibi materia triſtādi. ¶ Ad argumēta in oppoſitū eſt dicēdū ad pmū ꝙ ſicut nullꝫ corpus pōt pati a ſpū paſſione prope dicta q̄ ē abiectio forme conuenientis ⁊ receptio forme diſconuenientis: ſic nullus ſpiritus poteſt pati a corpore conſimili paſſione: ⁊ ideo ille modus paſſionis qui ponit̄ eē ꝑ imiſſioneꝫ cōiter nō tenet̄. ¶ Ad zᵐ dicendū ē ꝙ Auguꝰ loquitur ingrendo: vñ ⁊ aliū modū ponit. zi. de ciui. dei. vbi dicit ꝙ ſicut i ꝯditione aīe aīa ꝯiungit̄ corpori. vt dans ei vitā q̄uis vnuꝫ ſit corporale ⁊ aliđ ſpūale ⁊ ex tali ꝯiunctione ꝯcipit aīa vehementē amorē ad corpus: ſic aīa ſeparata ligat̄ igni vt accipiēs ab eo penaꝫ. i quo inuit aīe penā eē ꝑ d̄tentionē i igne. Uel dicendū ꝙ augꝰ itelligit ꝙ ea q̄bus imediate aīa affligitur ad dolorē vel triſtitiā ſunt ſpūalia quatenus ignis ñ affligit aīam niſi mediante apphenſiōe vel ſeipſo vt apphenſo ꝙ ē qđdā eē ſpūale: q̄uis iſta rñſio nō videat̄ multū efficax: q̄ per iſtū modū poſſꝫ dici ꝙ q̄cq̄d affligit̄: affligatur nō per corporalia ſꝫ per ſiltudinē corporaliuꝫ: q̄ nihil affligit niſi vt apphenſū. ¶ Ad 3ᵐ dicendū ꝙ principale agens oꝫ eē nobilius patiente: ſꝫ nō oꝫ ꝙ iſtrūale agēs ſit nobilius: nllo aūt ponit ꝙ ignis ſit pncipale agēs i afflictione aīe: ⁊ iō non oꝫ ꝙ ſit nobilior aīa. ¶ Ad 4ᵐ dicendū ꝙ argumentū illud bñ ꝓbat ꝙ ignis ille non affligit demones vel aīas ſeparatas ꝑ imiſſionē: ſꝫ nō ꝓbat q̄n affligat ꝑ detentionē. detēti.n. i carcere nō ſolū affligunt̄ dū actualr detinent̄: ſꝫ ēt dū exeūt ſcientes ſe iterato detrudēdi: ita ꝙ afflictio ſp̄ ē per detentionē vel deputationē ad locū detinētem: ſicut eꝯ electi gaudēt de celo empireo q̄ quodāmodo in eorū cedit gloriam non ſolum quando ſunt ibi: ſed quādo recedunt ſcientes illum locum ſibi deputatū. ideo ⁊c̄.

¶ De diuerſis aīaꝝ receptaclis. Di. XLV. a

Preterea ſciēdum ē ꝙ oēs aīe: vt ait aug. cū de hoc ſeculo exierint diuerſas hñt receptiōes: bōe hñt gaudiū: male vero tormēta. Sed cū fctā fuerit reſurrectio ⁊ bonoꝝ gaudiū amplius erit: ⁊ maloꝝ tormēta grauiora qñ cum corpore torq̄bunt̄. Ex his oñditur ꝙ maiꝰ erit gaudiū ſctōꝝ in reſurrectiōe ⁊ poſt: q̄ fuerit añ. ⁊ ꝙ diuerſa receptacula habebunt aīe ſcōꝝ. De q̄bꝰ idē aug. ait. Tp̄s qđ inter hoīs mortē ⁊ vltimā reſurrectionē interpoſitū ē: aīas abditis receptaculis ꝯtinet: ſic̄ vnaq̄q̄ digna ē vel requie vel erūna. ꝓ eo qđ ſortita eſt in carne dū viueret.

¶ De ſuffragijs defunctorum. b

Eq̄ negādum ē vt ait augu. defunctoꝝ
n aīas pietate ſuoꝝ viuētiū releuari: cū ꝓ illis ſacrificium mediatori offert̄: vel elemoſyne fiunt in eccl'ia. Sed hec eis tm̄ proſunt q̄ cum viuerēt hec ſibi vt poſtea poſſent ꝓdeſſe meruerunt. Eſt.n. quidā viuēdi modꝰ nec tam bonꝰ vt ñ req̄rat iſta poſt mortē: nec tā malꝰ vt ei ñ ꝓſint iſta poſt mortē. Eſt vero tal' in bono vt iſta nō requirat: ⁊ ē rurſus tal' in malo: vt nec his valeat: cū hec vita trāſierit: adiuuari. Quocirca h̄ oē meritum cōpat̄ quo poſſit poſt hanc vitā quiſpiā grauari vel releuari. Nemo āt ſperet qđ hic neglexit cum obierit apud deuꝫ pro-

mereri. Nō ergo iſta q̄ ꝓ defunctis cōmēdādis freq̄ntat eccl'ia illi apoſtolice ſūt aduerſa ſnīe q̄ dictū ē. Oēs ſtabimꝰ añ tribunal xp̄i: vt referat vnuſq̄ſq̄ ſm ea q̄ ꝑ corpꝰ geſſit. ſ. bona vl' mala q̄ ēt hoc meritū ſibi q̄ſq̄ cū in corpe viueret cōparauit: vt poſſet ei iſta ꝓdeſſe: Nō.n. oībꝰ ꝓſūt: ⁊ q̄re nō: niſi ꝑꝑ differētiā vite: quā q̄ſq̄ geſſit i corpe. Cū g̊ ſacrificia ſiue altaris ſiue q̄rūcunq̄ aliaꝝ elemoſynaꝝ ꝓ baptizatis oībꝰ offerūt̄ ꝓ valde bonis gratiaꝝ actiōes ſūt: ꝓ nō valde malis ſūt ꝓpitiatiōes. Sed ꝓ valde mal' ⁊ ſi nulla ſūt adiumēta mortuoꝝ: tñ q̄leſcūq̄ viuoꝝ ꝯſolatiōes ſūt. Quibꝰ vero ꝓſūt: vel ad hoc ꝓſūt: vt ſit plena remiſſio vl' certe vt tolerabilior ſit ipſa dānatio. Orōnibꝰ ergo ſctē eccl'ie ⁊ ſacrificio ſalutari ⁊ elemoſynis q̄ ꝓ coꝝ ſpiritibꝰ offerunt̄: nō eſt dubiū mortuos adiuuari: vt cū eis miſericordiꝰ agat̄ a dño: q̄ coꝝ pctā meruerūt. Hoc .n. a pr̄ibꝰ traditū tota obſeruat eccl'ia. Ut ꝓ eis q̄ i cōmuniōe cōꝑis ⁊ ſanguinis dñi defuncti ſūt: cū ad ipm̄ ſacrificiū loco ſuo cōmemorent̄ oret̄: ac ꝓ illis quoq̄ id offerri cōmemoret̄. Nō ē ergo ābigendū iſta ꝓdeſſe defūctis: ſed talibꝰ qui ita vixerūt añ mortē vt poſſint eis hec vtilia eē poſt mortē. Nā qui ſine fide opāte ꝑ dilectionē: eiuſq̄ ſacrīs de corpe exierūt: fruſtra ill'a ſuis huiuſmodi pietatis officia ipēdunt̄: cuiꝰ dū hic eſſent pignore caruerunt nō miſericordiā ſibi theſaurizātes: ſed irā. Nō g̊ mortuis noua merita cōparant̄ cū ꝓ eis aliqd boni opant̄ ſui: ſed coꝝ pcedētibꝰ ꝯña iſta reddunt̄. Nā iſtā quiſq̄ finiēs vitā: niſi qđ in ea meruerit: nō poterit hr̄e poſt eā. Ecce quibꝰ ⁊ q̄lr ꝓſint illa q̄ ꝓ defūctis freq̄ntat eccl'ia. mediocriter mal' ſuffragātur ad pene mitigationē: mediocriter bōis ad plenā abſolutionē. Qui nō hñt tante ꝑfectiōis merita vt nō indigeāt iuuari ꝑ paupes quoꝝ ē regnū celoꝝ q̄s ſibi fecerūt amicos đ māmona iniq̄tatis. Quoꝝ tāta ē ꝑfectio vt his adiutorijs ñ indigeāt: q̄les ſūt apl'i ⁊ martyres. Ut.n. ait auguꝰ. Iniuria ē ꝓ martyre orare i eccl'ia: cuiꝰ nos dēbemꝰ orōnibus cōmendare: ꝓ alijs autē defunctis oratur.

¶ De officijs ſepulture. c

E pōpis vero exequiaꝝ idē augꝰ ita dic̄.
d Pōpa funeris: agmina exequiaꝝ: ſūptuoſa diligētia ſepulture: viuoꝝ ſūt q̄liacūq̄ ſolatia: nō adiutoria mortuoꝝ. Qz ſi aliquid ꝓdeſt ipio ſepultura ꝑcioſa: oberit pio vilis vl' nulla. Preclaras exeq̄as in ꝯſpectu hoīum purpurato illi diuiti exhibuit turba famuloꝝ: ſꝫ mlto clariores in ꝯſpectu dñi vlceroſo illi paupi miniſteriū exhibuit āgeloꝝ: qui eū extulerunt nō in marmoreū tumulū: ſꝫ i abrae gremiū. Sūt tñ curā mortuos ſepeliēdi ⁊ ſepl'chra conſtruēdi: q̄ hec in ſcripturis ſcis iter bona opa deputata ſūt nec ſolū in corpibꝰ pr̄iarchaꝝ: alioruq̄ ſcōꝝ: ſed ēt in ipiꝰ dñi corpe qui iſta fecerūt laudati ſunt. Impleāt igit̄ hoīes erga ſuos officia poſtremi muneris ⁊ ſui hūani leuamēta meroris. Uerū illa q̄ adiuuāt ſpūs defūctoꝝ. ſ. oblatiōes ⁊ orationes multo obſeruantius procurent.

¶ De duobus bonis quorum alter plura poſt mortem habet auxilia. d

Olet moueri q̄ſtio đ duobꝰ vno diuite:
f altero paupe pariter ſed mediocriter bonis q̄ p̄dictis ſuffragijs indiget ⁊ meruerūt pariter poſt mortē iuuari: ꝓ altero vero. i. ꝓ diuite ſpāles ⁊ cōmunes fiunt orōnes multeq̄ elemoſynaꝝ largitiōes: ꝓ paupe vero nō fiunt niſi cōmunes largitiōes ⁊ orōnes. Querit̄ ergo an tm̄ iuuet̄ paup pauciorībꝰ ſubſidijs: q̄tum diues āplioribꝰ. Si nō pariter iuuat̄: nō ei reddit̄ ſꝫ merita. Meruit.n. pit̄er iuuari: q̄ pariter boni extiterūt. Si vero tm̄ ſuffragij ꝯſeq̄t̄ q̄tū diues: qđ ꝯtulerūt diuiti illa ſpālr ꝓ eo fctā: Sane dici pt non ei magis valuiſſe gnālia ⁊ ſpālia q̄ paupi ſola gnālia ſuffragia: ⁊ tñ ꝓfuerūt diuiti ſpālia ñ q̄dē ad aliđ vl' magis aliqd: ſꝫ ad idē ad qđ gnālia: vt ex plibꝰ ⁊ diuerſis cāis vnū ꝑcipet̄ emolumētū. Pōt tñ dici alr illa plura ſbſidia ꝯtuliſſe diuiti celeriorē abſolutionē nō pleniorē.

¶ Quibus ſuffragijs iuuabunt̄ mediocriter boni qui in fine inuenientur. e

Ed itez q̄rit̄ de aliquo mediocriter bo-
s no q̄ talibꝰ idigēs ſuffragijs i ipſo ꝯſummatiōis articlo cū reliq̄s migrauit ſi ſaluus fuit: ꝓ eo ñ offert̄ vlteriꝰ ſacrificiū vel orō vl' elemoſyna: nec habebat tāte ꝑfectōis merita q̄ his ſuffragijs ñ egerēt. Nūqd ergo ſaluabit̄: Eſtimo cū q̄ſi ꝑ ignē trāſeūtē ſaluari meritis ⁊ itercesſiōibꝰ celeſtis eccl'ie: q̄ pro fidelibꝰ ſemꝑ itercedit voto ⁊ merito donec impleat̄ xp̄s.

¶ Quō ſcti glorificati audiūt p̄ces ſupplicantiū ⁊ quō itercedunt pro nobis ad dñm. f

Ed forte q̄ris nunqd p̄ces ſupplicantiū
s ſcti audiūt ⁊ vota poſtulātiuꝫ i eoꝝ noticiā ꝑueniūt: Nō eſt icredibile aīas ſctōꝝ q̄ in abſcōdito facie dei veri lumīs illuſtratōe letant̄: i ipſiꝰ ꝯtēplatione ea q̄ foris agunt̄ itelligere: q̄tū vel illis ad gaudiū vel nobis ad auxiliuꝫ ꝑtinēt. Sic̄.n. angelis ita ⁊ ſanctis qui deo aſſiſtunt petitiones noſtre innoteſcunt i verbo dei qđ ꝯtemplant̄: vñ ⁊ dicunt̄ angeli orōnes ⁊ vota noſtra offerre deo: non q̄ cum doceant: ſed

q2 ei⁹ voluntatē ſup eis ↄſulunt. Vñ augu. Angelis qui ſunt apḋ deum inoteſcunt petitiones noſtre vt quodammodo eas offerant deo et de his conſulant: et quod deo iubente implendu3 eſſe cognouerit: hoc nobis euidēter vł latenter repoꝛtēt: Vñ ⁊ ägel⁹ hoib⁹ ait. Cū oꝛaretis oꝛōnē veſtrā obtulit deo. Ad oīa qdē ſciēda ſufficit deo ſua pfectio: h3 tamen nūcios. i. āgelos: ñ q ei q̄ neſcit ānūciēt: Nō. n. ſūt vllä q̄ neſciat: ſ3 bonū ſi eoꝝ ē de opib⁹ ſuis ei⁹ ↄſulere veritatē: ⁊ hoc ē qḋ ei dicūt nōnulla nūciare: ñ vt ipē ab eis diſcat: ſ3 vt ab eo ipi p verbū ei⁹ ſine coꝛpali ſono: nūciāt ēt qḋ voluerit ab eo miſſi ad quoſ voluerit: totū ab illo p illḋ verbū ei⁹ audiētes. i. i ei⁹ veritate īueniētes: qd ſibi faciēdū: qd: qb⁹: ⁊ qñ nūciādū ſit. Nā ⁊ nos oꝛātes eū: nō eū docem⁹: q2 nouit: vt ait verbū ei⁹: Pr̄ veſter qd vob neceſſi ſit pꝛiuſq3 petatis ab eo. Nec iſta ex pte cognouit: ſ3 futura oīa tpalia atq3 i eis ēt qd ⁊ qñ ab illo petituri fueram⁹: ⁊ quos: ⁊ de qb⁹ reb⁹ vł exauditur⁹ vł nō exauditur⁹ eēt ſine inicio añ pſciuit. Nō g̃ dicit āgel⁹ oꝛōnes nr̄as offerre dō q̄ſi de⁹ tūc nouerit qd velim⁹ ⁊ quo īdigeam⁹: que oīa añq3 fiāt ſic ⁊ poſtq3 fctā ſūt nouit: ſ3 q2 neceſſe h3 rōnalis creatura tpales cauſas ad eternam veritatē referre ſiue petendo: quid erga ſe fiat: ſiue conſulendo quid faciat.

C Qḋ dictū ē de āgelis attribuit ſctis aiab⁹. g

I aſit āgeli a deo p verbū ei⁹ diſcunt petitiōes nr̄as: ⁊ qd ḋ his īplendū ſit ⁊ qd ñ.

8 Cur ñ credamus et aias ſctoꝝ dei faciē ↄtēplātiū in ei⁹ veritate intelligere pces hoīum: et q̄ īplende ſint: vel nō: Inde eſt ꝙ de⁹ dr̄ exaudire pces quoꝛūdā nō ſolū qñ effectu mancipat ſ3 ēt qñ inoteſcit curie angeloꝝ et ſctāꝝ aiaꝝ qd inde futuꝝ ſit vł nō: et qḋ cognoſcūt ī dei volūtate eſſe: volūt et ipi. Adeo. n. ſupne volūtati adiecti ſunt: vt nihil pter ei⁹ voluntatē q̄ant velle. Intercedūt ergo ad deū p nobis ſcti: et merito dū illoꝝ merita ſuffragant nobis: et affcū dū vota nr̄a cupiūt ipleri. Qḋ tñ nō faciunt niſi in voluntate dei īplenda didicerint. Oꝛam⁹ ergo vt intercedant p nobis. i. merita coꝝ nobis ſuffragent et vt ipſi velint bonū noſtꝝ: q2 eis volētib⁹ ḋs vult et ita fiet. Ex pmiſſis ↄſtat ꝙ cū q̄buſdā miſicoꝛdi⁹ agit de⁹ q3 eoꝝ pctā meruerint. ſ. cu3 mediocriter malis: q ſuffragijs ecclie iuuant.

C Irca 45. di. q̄runtur tria. Pꝛimo vtꝝ ſuffragia viuoꝛū pſint ḋfunctis. 2° vtrū ſuffragia facta p aliquo: ſibi ſoli valeāt. 3° de receptaculis animarum.

Quantū ad pmū q̄rit vtꝝ ſuffragia viuoꝝ pſint defunctis. Et arguit ꝙ nō: q2 mala facta p viuos ī nullo nocēt defunctis. g̃ bona facta p eos nō pſunt defūctis. Cōtra de ſe videt manifeſta: ſ3 añcedēs pbat p illud Ezechi. 18. Fili⁹ nō poꝛtabit iniq̄tatē pr̄is: nec pr̄ ſupple moꝛtu⁹ poꝛtabit iniq̄tatē filij ſupple viui ⁊c. C Contra ē qḋ dr̄. i: Machab. 12. Scā g̃ ⁊ ſalubꝛis ē cogitatio p defūctis exoꝛare vt a pctis ſoluant: ſ3 ñ eēt ſalubꝛis niſi eis pdeſſet aliqd. g̃ ⁊c. C R° hic ſunt tria vidēda de ſuffragijs. Pꝛimo p quos fcā pſint. 2° qb⁹ pſint. 3° q̄ ſuffragia pꝛoſint.

Quantū ad pᵐ ſūt. 5. ↄnes. C Pꝛia ꝙ p vnū viuū fcā pſint alteri viuo pp charitatis vnionē ſ3 ſic pdeſt bonū factū alij bono: ſm illḋ ſcoꝝ cōionē: ꝑticeps ego ſu3: q2 vna ē oīu3 fideliū vlis ecclia charitate cōiuncta q̄ ē ſocietas ⁊ amicitia ſpūalis: vñ ſic qñ ē ↄtcta ſocietas oīu3 bonoꝝ īter aliquos qcquid vn⁹ lucrat oīb⁹ ē cōe: ſic ⁊ hic ſpūalr̄: nō āt pctoꝛi q nō eſt de coꝛpe xp̄i ſ3 mēbꝛū diaboli: q2 nō ē cōmunio xp̄i ad belial: vñ exñs ī pctō moꝛtali ēt nō excōicat⁹: nō ē pticeps alicui⁹ boni qḋ fit ī ecclia p vnionē: cū ſit mēbꝛu3 pciſum a coꝛpe qḋ nō recipit īfluētia3 ab aia. 2° pſunt ex ſuffragātis intētiōe: vñ ſic ſu⁹ cōis plus acq̄rit dño cui noiati3 ſtipulat q3 alijs: q2 obligatio illi q̄rit īſolidū: ſilr̄ ſi iuſſu dñi vni⁹ vel ex re ipſius ſu⁹ cōis acq̄rat illi ſpālr̄ acq̄rit: ſic ē in ppoſito. Nō ſolū. n. papa: ſ3 q̄l3 d3 ſe reputare ſeruu3 ſuoꝝ dei ſicut ſcribit Raban⁹ 2° plogo Mach. vñ illi ſpālr̄ pdeſt cui ītendit ēt pctoꝛi quē ita pōt ītendere ſic iuſtū: ſ3 nō p modū meriti ſ3 illud: Ne foꝛte nō ſufficiat nobis ⁊ vobis: q2 nlls pt alteri mereri pꝛimā grām niſi xp̄s vt p3 ī puulis baptizatis: Vñ in ezechi. Si fuerit coꝛā me: Noe: daniel ⁊ Iob aias: filioꝝ nō liberabunt: ſic alteri ſtipulari nemo pōt niſi q ei⁹ iuri ſubiect⁹ eſt vł pr̄ filio vel eꝯ: vñ xp̄s meret nobis ſic filijs: ⁊ vnus bonus alijs ſic ſeruus dñis: ſ3 malis ſic extneis niſi merito cōgrui foꝛte p modū īpetratiōis ſic: q2 niſi ſtephanus oꝛaſſet paulus ſaluatus nō fuiſſet vt dic. Augu. Et de Carolo magno audita eſt vox: Egidij merito Caroli peccata dimitto. Et ſic pdeſt recipi ad bñficia in ſpāli alicui⁹ hoīs vel multitudīs ſiue ſic receptus ſit pctoꝛ: q2 tūc fit pticeps pp intētionē q nō erat pp vnionē: ſiue ſit iuſtus: q2 plus fit q3 pꝛi⁹. C Scda ↄ ē quō ſuffragiū viui pſit moꝛtuo. Pꝛimo qdem pp charitatis vnionē: q2 charitas nunq3 excidit l3 amicitia pollitica peat ſm phm: ⁊ ſic oīa bona bonoꝝ pſint moꝛtuis ēt ſi fiāt p viuis: ſic miſſa. de cele. miſ. c. 2. vbi dr̄. de eadē die miſſā audiāt p ſalute viuoꝝ ⁊ defunctoꝝ. 2° pp intētionē: q2 viuūt ī memoꝛijs viuoꝝ: ⁊ ſic oēs miſſe eis pſunt ī qb⁹ ē vnū memēto p moꝛtuis. Nō ſic āt alia bona ī qb⁹ nō fert intētio ad defūctos. Nec obſtat beati moꝛtui q ī dño moꝛiunt: q2 illi ī q̄bus pnceps hui⁹ mundi tpe exitus ñ h3 q̄cq3 nec culpā nec penā ſic btūs Martinus: ſtatī ſūt beati ī re nec egent ſuffragijs: q vō ſic ī dño moꝛiunt ꝙ ſupediſicauerūt lignū: fenū ⁊ ſtipulā ſaluabunt q̄ſi p ignē: ⁊ beati ñ in re ſ3 ī ſpe: ſic ēt oī tpe pcioſa ē ī ↄſpectu dñi moꝛs iuſtoꝝ ēt añ aptionē celi ī ſpe nō ī re. C Tertia ↄ ē an ſuffragia facta p malos pſint: pſunt aūt pmo ex ope operato vt miſſa mali tantū q̄tū boni ſic ⁊ baptiſm⁹. S3 ſic nihil pdeſt niſi ſacrm̄ noue legis vel aliqd ſacrale: vt aq̄ bñdicta ⁊ exoꝛciſmus: nō aūt oꝛatio: ieiuniū ⁊ elemoſina. 2° ex opere opante vlis ecclie cuius miniſter ē pctoꝛ q dicit vigilias p moꝛtuis: nec ſolū vigilie curati pſunt parochianis ſuis quoꝝ ē publica perſona ſed etiā extraneis reſpectu quoꝝ eſt piuata perſona: q2 eſt miniſter non ſolum huius particularis eccleſie ſed etia3 vniuerſalis cuius omnes boni ſunt mēbꝛa. 3° ex opere operante eius q rogat vel mandat pꝛo ſe fieri ſicut bonus dominus per malum ſeruum faciendo elemoſinam meretur ⁊ ſatiſfacit: q2 qui palium facit per ſe ipſu3 facere videtur: ſicut chꝛiſtus per malos miniſtros benedicit ⁊ baptizat: ⁊ ſic ſuffragia a defunctis mandata vel petita per malos exhibita eis pꝛoſunt. Nec obſtat ꝙ malus

non pōt ſatiſfacere pꝛo alio: q2 verum eſt pꝛincipaliter: ſed inſtrumētalr̄ ſic. 4°: ex ope operāte alterius mādantis pura executoꝛis vel alterius pp eande3 rōne3: ſic papa mandat fieri ſolemnes vigilias p defūcto ſūmo pōtifice ḋ elec. Ubi mai⁹. libꝛo 6°. pōt ēt qs ſubdito pꝛo ſe ⁊ alijs oꝛōnes iniungere: ⁊ ēt ↄfeſſoꝛ penitēti ꝙ p ſe oꝛet. 5° ex ope operante miniſtri: q2 ipſe opat aliquo mō: vñ ſi plat⁹ malus iniungat bono ſubdito dicere pſalteriū p aliquo viuo vel moꝛtuo ⁊ bon⁹ ſubditus dicat alr̄ nō dicturus ītendēs pꝛo illo dicere ī ſpāli p quo ſibi in iniunctū ē vel p quo iniungens ītendit: pdeſt illi ⁊ ſi nō ex intētiōe mandātis tñ mandatarij. Si āt ſubditus diceret nō intēdens dicere p aliquo niſi p ſe ipſo ad expletionē obie: tūc nō pꝛodeſſet extneo illi p q̄ iniūgens ītendebat nec expmebat: nec ex ītentiōe mandantis q īdignus ē nec mādatarij q hoc nō intēdit: ſ3 ſolu3 pp charitatis vnionē cū exeq̄nte. Alr̄ aūt gnālitter ñ valēt ſuffragia p malos: q2 cū is q diſplicet ad ītercedendū mittitur irati aius ad deterioꝛa puocat: qḋ veꝝ eſt p modum vnionis: q2 vnit⁹ nō ē: nec p modū meriti: ſ3 qñq3 p modu3 īpetrationis pſunt: q2 oꝛatio pctoꝛis qñq3 eſt īpetratoꝛia p ſe ⁊ pꝛo alijs: vt p3 ī miraculis q̄ qñq3 p ipſos fiunt ad ↄuerſionē īfideliū: ſicut iudas cū alijs aplis ſanabat infirmos. S3 plus valet ſuffragiū boni bono: q2 oīb⁹ modis: poſtmodū plus boni malo: q2 p modū freq̄ntis īpetrationis: q2 voluntatē timētiū ſe faciet ēt p īdignis. 3° mali pꝛo bono: 4° mali p malo: ſ3 nō tātū nec tā freq̄nter: q2 deus pctoꝛes nō exaudit: ſic. ſ. ſic iuſtos ⁊c. C Quarta ↄ ē an ſuffragia pſint facienti. Et qde3 ad merendū ſi ſit ī charitate nō minus pꝛoſunt q3 ſi p ſe fierēt ſm illud: Oꝛatio mea in ſinu meo conuertet: ⁊ qñq3 plus meret hō celebꝛādo p alio q3 pꝛo ſe: q2 maioꝛi feruoꝛe charitatis accēſus videt: q ſcintillas emittit ad alios ⁊ maxime ad inimicos. Dñs. n. ↄuerſus ē ad penitentiā iob cū oꝛaret p amicis ſuis. 2° pdeſt ad ſatiſfaciēdū directe. qñ ille p quo fit aut ñ īdiget: vt q2 ſaluatus: aut capax nō ē: vt q2 damnat⁹: qñ faciēs ē talis intētionis ī habitu ꝙ p ſe faceret ſi crederet non pficere illi p quo intēdit. Vñ Mat. 10. Et ſi qdē fuerit ibi fili⁹ pacis reſidebit ſuper illū pax vr̄a: ſin aūt ad vos ↄuertet. 3° īdirecte p illū cui ſuffragiū pſtat q tenet oꝛare p faciente ſuffragiu3: alr̄ eēt igrat⁹ ñ reddēs ātidota: ⁊ ſic ē meli⁹ oꝛare p moꝛtuis q3 p viuis: q2 moꝛtui qñ erūt ī padiſo ſciūt illos q p eis oꝛarūt ⁊ p eis oꝛabūt ēt ſi ſuffragātes pp pctm̄ ſuū nihil pfuerūt: q2 amicitia ↄſiderat affectū pluſq3 effectū ⁊ ſunt ī charitate pfecta p quā oꝛatio eoꝝ expſſa exaudit. Viuus aūt pꝛo quo ſuffragiū facio foꝛte ignoꝛat: ⁊ ſic nō oꝛabit p me: Itē foꝛte ē peccatoꝛ: ⁊ ſic parꝝ valebit mihi oꝛatio ſua: aut ſi eſt iuſtus nō tñ in via ſp ad nutū exaudit. 4° nō pdeſt ad ſatiſfaciendū directe: vt ſi ē mihi iniunctū vnū pſalteriū ⁊ tibi aliud: dicēdo p te vnū adhuc ſū obligat⁹ p me ad vnu3 ſicut ſi debemus ego ⁊ tu q̄libet. x. titio: ſoluendo p te: maneo obligat⁹ p me. C Quinta ↄ ē: an obſit defūcto ſi omittantur ſuffragia ab eo mādata. Et qde3 nihil quo ad meritum qḋ totu3 ī hac vita cōparat: reſpectu cui⁹ bona voluntas p facto reputat. 2° nec quo ad pene intēſionē: q2 illa cū aīa egredit ſic ſibi taxat ꝙ nec augetur nec minuit. 3° nec quo ad ppetuationē. Si. n. aliq̄s ſit ī carcere p ḋbito qḋ alij ſoluendū cōmiſit: alio nō ſoluēte ppetuo ibi tenebit niſi p ſe ſoluat: ſ3 ſi p ſe manēdo in carcere ſolueret ſolutione pacta ēt pcuratoꝛe nō ſoluēte ea facta liberaret: ⁊ ſic ē hic. S3 ſi q̄s mādat ſolui foꝛe facta ⁊ nō ſoluant: ſi fuit ī moꝛa ſoluēdi ī vita ⁊ nō penituit: damnat retinēdo opus mercenarij vſq3 mane. Si āt non fuit ī moꝛa vel penituit: tūc nō damnabit ſ3 ſtabit ī purgatoꝛio min⁹ p hoc ꝙ ſolui mādauit q3 ſi p obliuionē venialē nec ſoluiſſet nec ſolui mandaſſet. 4° nocet ſi qḋ potuit ſoluere in vita vel cito poſt moꝛtem mādauit ſolui tardius. Unde melius faciunt q in vita ſoluunt teſtamentu3 ſuum: vel anteq3 bona ad heredes pueniant: q2 modicū in vita ſuffragij plus valet q3 multa poſt moꝛtē: poſtq3 q̄to citi⁹ tāto meli⁹. 5° nocet ſola negligentia pcuratoꝛis ad h vt diutius ibi moꝛet: q2 nec ex ope opato qḋ nō eſt: nec ex opere operāte executoꝝ liberatur: ſicut dñs pōt excōicari iuſte qñ citat⁹ miſit pcuratoꝛē q nō cōparuit: cū ſit ↄtumacia vā vel pſumpta ex quo citat⁹ nec p ſe nec p aliu3 cōparuit. S3 qñ pcuratoꝛ diē accepit ⁊ ipe citatus ē ⁊ nō dñs l3 noīe dñi: pp eius ↄtumaciā dñs excōicari nō d3: cū non ſit ↄtumax ipſe q citatus non eſt l3 fuerit negligēs eligendo talē: q2 p negligentia ſine ↄtumacia nō d3 q̄s excōicari: ſ3 iſte moꝛtuus ē obligat⁹ p ſe: vñ ſi nō ſoluat p ſe vel per aliū detinebit quouſq3 ſoluerit per ſe ipm̄.

Quantū ad 2ᵐ q̄bus pꝛoſint: ſunt etia3 quinq3 ↄnes. C Pꝛima ꝙ ſuffragia nō pꝛoſunt illis qui fuerūt: ſunt: vel erunt ī limbo pueroꝝ: q2 nō ſunt in ſtatu ſicut nec damnati: vñ nec paſſio xp̄i illis pfuit. p² ↄ C Scda ↄ ꝙ non pꝛoderant ante moꝛtē chꝛiſti illis q erant in limbo patrum: nec ad merendū: q2 nullus moꝛtuus ē in ſtatu merēdi ſicut nec angelus: nec ad ſatiſfaciendū: q2 nō habebāt ſatiſfacere niſi p debito nature qḋ ſolus xp̄s potuit ſoluere. 2° ↄ C Tertia ↄ eſt ꝙ non pꝛoſunt illis qui ſunt in celo per modum indigētie quo ad pmiū eſſentiale. Unde de cele. miſ. Cum marthe. dr̄ mutata ſecreta leonis pape ī qua dicebatur: aīc leonis hec pſit oblō ⁊ dicitur vt interceſſione leōis hec nobis pꝛoſit oblatio: q2 iniuria3 facit martyri qui oꝛat p martyre: pꝛodeſt tñ eis ad gaudiū accītale: q2 gaudium eſt in celis ſuper vno peccatoꝛe ⁊c. Creſcit aūt: q2 de pluribus ſed non maius: vnde ſi certū eſt aliquem eſſe in celo: ī fidelitas eſt oꝛare p eo. poteſt aūt eē certū pmo per bibliā vt de q̄bus ſcriptū eſt: ſicut de aplis pter filiu3 pditionis: ⁊ de patrib⁹ veteris teſtamenti: Unde male dixit q dicebat ꝙ nolebat eſſe vbi eſt petrus: q2 vbi credebat eſſe petrum non debet heſitare chꝛiſtianus. 2° q2 pꝛo fide ſuſtinuit martyrium l3 ante peccauerit vt Cypꝛianus: q2 falce martyrij oīa credunt purgata. 3° ſi poſt baptiſmū ſtati3 decedebat puulus: ⁊ tūc ſi miſſa dicat d3 eē oꝛatio p oibus defunctis vel p alijs nō pꝛo illo. Nā ſi maioꝛ īfante: oꝛari pt: cu3 ēt q̄rto dial. dicat Gregoꝛi⁹ damnatū puerū necdū q̄nquēnem. Si ēt adultus ſtatim moꝛit poſt baptiſmū oꝛari pōt: q2 foꝛte nō peuituit niſi de moꝛtalib⁹: ⁊ ſic p venialib⁹ indiget ſuffragijs. 4° ſi ē canonizat⁹: q2 ſacrilegij inſtar ē dubitare vtrū dignus ſit quē elegerit īperatoꝛ. l3. n. ecclia erret iudicādo hūc eē viꝝ ⁊ illā vxoꝛē: non tñ pp h ī ſacro mr̄imonij. S3 h cū cultus religionis ſit pfeſſio q̄da3 fidei noſtre: ſi ecclia erraret canonizādo ſctm̄ quē indicit colendum vlr̄ ecclie: videret erroꝛ in ↄtingētib⁹ fidē: ideo ⁊c. Qḋ aūt dr̄ multoꝝ coꝛpoꝛa venerant in terris quoꝝ aīe ſunt ī inferno: de nō canonizatis ītelligit: ſicut de latrone beati martini: ſed in pꝛiuato l3 venerari nondum canonizatum. 3° ↄ C Quarta ↄ eſt ꝙ ſuffragia nullo modo pſunt illis q ſunt ī inferno damnatoꝛum: quia in inferno nulla eſt redēptio. Unde de quibus eſt certum: nō eſt oꝛandū ſicut nec p demonibus. Reputatur autem certū de hereticis ⁊ paganis. Exemplū in luca de fratribus oꝛātibus ad ſepulcrū poete ꝙ ſcirent melioꝛē ⁊ peioꝛem verſum quem ille vnq3 feciſſet: ⁊ audita eſt vox pꝛimo de peioꝛe. Omne iuuās ſtatuit iupiter eſſe pium. 2° de melioꝛe. Eſt virtus placitis abſtinuiſſe bonis. Cum autē pꝛo ipſo ouidio vellent oꝛare. auditus ē tertius verſus. Nolo pater noſter carpe viatoꝛ iter. quaſi dicat: damnato mihi non pꝛodeſſet. Unde gregoꝛi⁹ punitus eſt p traiano. 2° de iudeis: vnde tranſiens per cimiteriū coꝛū ñ d3 dicere p eis pr̄ nr̄. 3° de xp̄ianis ñ ſic pt eē certu3: vñ q3uis pctm̄ ſit manifeſtū ⁊ nō pnia: pōt oꝛari p eis ī ſecreto: ⁊ ḋbēt reddi ſuffragia ſiue ſe occiderit ſiue ī bello iīuſto: duello: vł toꝛneamēto moꝛtu⁹ ſit: aut cū mere 4° ↄ

trice: vñ Aug⁹ pro oibus regeneratis dꝫ fieri oratio: ſꝫ nō pu
blice pp ſcādalū. Exēplū de monacho proprietario Gre
go. Et ſilr pro ſuſpenſis ⁊ iuſte damnatis: qꝛ ēt latro ī mor
te penituit. Sꝫ ſi īueniat̃ mortu⁹ ſubito ꝗ prius fuit bone vi
te in publico oratio ꝓ eo fieri dꝫ: qꝛ iuſtus ſi morte p̄occu
5ª ꝯ. patus fuerit ⁊c. ¶ Quinta ꝯ ē ꝙ ꝓſunt ſuffragia oib⁹ ⁊ ſo
lis ꝗ ſunt ī purgatorio: ꝗ poſſūt ꝑ alios ſatiſfacere: ꝗ nō poſ
ſunt ꝑ ſe ipſos: ſicut pꝫ ꝑ multa exēpla. 4. dialo.

Quantum ad 3m. q. ſ. ſuffragia ꝓſint ſunt. 7. ꝯnes:
prime quatuor fundantur ſuper decre
pª ꝯ tū gregorij. Aie defūctoꝝ q̃tuor ſoluunt̃ modis ⁊c. ¶ Pri
ma igit̃ ꝯ ē. ꝙ aie defunctoꝝ ſoluunt̃ ꝑcib⁹ ſacerdotū. i. miſ
ſis: qꝛ īter oia plus valet ſacrificiū mediatoris ⁊ ſanguinis
agni ad educendū de carcere egypti: ſiue fiat ꝺ mortuis: ſi
ue ꝓ mortuis pp deuotionē ⁊ īterceſſionē: qꝛ ē ibi duplex
memēto. vñ de cele. miſ. c. 3. miſſa de eadē die ꝓ ſalute vi
uoꝝ ⁊ defunctoꝝ. Vñ oīs miſſa vtriſq; ꝓdeſt non ſolū pp
charitatis vnionē ſicut ⁊ cetera bona: ſꝫ ēt pp itentionem
quā celebrans miſſā dꝫ hr̃e ad vtroſq;: ſꝫ p̄ncipalr̃ ad eos
2ª ꝯ quos vult pōt dirigere. ¶ Scđa ꝯ ē ꝙ aie defunctoꝝ ſol
uunt̃ p̄cibus ſcōꝝ nō ſolū in pr̃ia ꝗ orant ꝓ ſocijs ſuis: non
ſic̃ pincerna ꝗ ſuccedētibus ꝓſperis oblitus fuit īterp̃tis: ſꝫ
ēt p̄cibus iuſtoꝝ viatoꝝ ⁊ p̄cipue orōe dñica pr̃ noſter. Nā
aduocat⁹ noſter: factus ē iudex noſter cui eſſet obꝓbriū
venire ꝯ factū ſuū īfringere vel caſſare libellū q̃ ē forma
uit ⁊ edidit: vñ in cimiterio dꝫ dici. Itē pſalteriū qđ eſt ora
tio ēt ſpūſſancti ꝗ poſtulat ꝓ nob̃ gemitib⁹ inenarrabilib⁹.
Vñ nec orōnes anſelmi nec q̃cūq; alie ſūt ita deuote. 3°.
vigilie ab eccl̃ia inſtitute: ſic̃ plus valet aq̃ ꝑ eā bñdicta q̃
3ª ꝯ alr̃. ¶ Tertia ꝯ ē. ꝙ aie defūctoꝝ ſoluunt̃ elemoſinis cha
roꝝ: qꝛ elemoſina a morte liberat ⁊ facit iuenire vitā eter
nam: qꝛ ēt icludit orōnē ⁊ ieiuniū ad q̃ tenet̃ elemoſinā
recipiēs. Exēplū ī vitis patrū quē ſine itermiſſiōe orat elē
4ª ꝯ moſinari⁹ magl q̃ anachorita ⁊c. ¶ Quarta ꝯ ē ꝙ aie ꝺfū
ctoꝝ ſoluunt̃ ieiunijs ⁊ qbuſcūq; afflictōibus corporalib⁹.
ſic̃ btūs dñicus cathena vnā diſciplinā accipiebat pro illis
5ª ꝯ ꝗ ſūt ī purgatorio. ¶ Quinta ꝯ ē ꝙ aie defunctoꝝ liberan
tur īdulgētijs ꝑlatoꝝ. Sic. n. ꝑlatus pōt diſpēſare theſauꝝ
eccleſie: ſicut p̄uatus bona ꝓpria: vñ ſic̃ bona mea poſſū
cōicare īdifferēter viuo ⁊ mortuo: ſic ꝑlatus merita ſcōꝝ
⁊ ſupererogatiōes eoꝝ: dū tñ illud ꝓ quo mortuo dat̃ fiat
6ª ꝯ a viuo. ¶ Sexta ꝯ ē ꝙ ſepultura prodeſt viuis ⁊ defūctis.
Tumulatio. n. funeris ⁊ pompa exequiaꝝ ꝓdeſt viuis tripli
citer. Primo ne offendant̃ viſu vel olphatu cadauerū. 2°
ad fidē reſurrectiōis aſtruendā: pp qđ nō ſunt aues tumu
lande ſꝫ ꝓijciende niſi pp vitandū fetorē terra coopiātur:
ſic ⁊ oia cadauera poſſent ſepeliri ēt iumentorū: qđ tñ non
palā pp ſcandalū faciendū eſt: Et qꝛ oēs hoies ēt mali ad
reſurrectionē ꝑtinent: oēs ſepeliēdi ſunt: cū hoc ſit officiū
hūanitatis ⁊ pietatis qđ oī hoī eſt exhibendū. Unde excōi
cati ⁊ q̃cūq; qb⁹ ſepultura ē iterdicta: nō min⁹ ſūt ſepeliēdi
q̃ iudei vl' pagani: ⁊ ſi eēt aliqđ cimiteriū ꝓ talib⁹ nō eēt ꝓ
hibendū magis q̃ cimiteriū iudeorū. Si. n. excōicato ē in
neceſſitate elemoſina facienda: ī extrema nečitate ſepultu
re elemoſina nō eſt negāda: ſꝫ ſolū terra benedicta: oblo ⁊
ſilia. 3° ꝓdeſt ad ſolatiū. Mortuo vō ꝓdeſt inq̃tū ꝺ cera:
oleo: oblōnib⁹ ⁊ ſericis cedit ī honorē dei ⁊ vtilitatē paupe
rū vel miniſtrorū: ut ſi de pāno ſerico fiat altaris paramen
tū vel eccl'ie ornamētū vel in pecuniā redactū det̃ paupe
rib⁹. Or aūt equ⁹ falerat⁹: hō ornatus ad oſtētatōnē ⁊ pom
pam ſolū offerat̃ nec redimat̃ nec largiat̃ mendatiū eſt ⁊
7ª ꝯ nō ꝓdeſt. ¶ Septima ꝯ ē de loco ſepulture: qꝛ locus etiā
ꝓdeſt vt vel ſanctis magis oret vel illi ꝺ loco. Unde pr̃es
nolebāt ſepeliri cū xp̄o. vt reſurgerēt cū xp̄o. ¶ Ad argum
in oppoſitū ē dicendū ꝙ nō eſt ſil'e de malis viuorū ⁊ ꝺ bo
nis: qꝛ auferre alicui qđ ſibi debet̃ repugnat iuſtitie: ſꝫ da
re alicui qđ ſibi nō debet̃ nō eſt iuſtitie ꝯriū ſꝫ ē liberalita
tis: ⁊ v̓tus nō ꝯriat̃ virtuti: ⁊ ideo ſi qs puniret̃ ꝓ pctō alte
rius nolens: auferret̃ ſibi aliqd ꝺbitū: cū punitō ſit ablatio
alicui⁹ ꝯuenientis: ⁊ ſic eēt iniuſtū: ſꝫ qñ ꝯfert̃ ei aliqd ex fa
cto alterius fit ei gr̃a: pp qđ p̄mū non ē apud deū ꝗ nihil in
iuſte agit: ſꝫ 2m inquantum gratioſe acceptat orationē vi
ui pro mortuo: vel ſatiſfactionē.

Queſtio. II.

SEcundo querit̃ vtrū ſuffragia fctā
pro aliquo ſibi ſoli valeāt
⁊ non alijs ꝓ qbus nō fiunt. Et videt̃ ꝙ nō
qꝛ in lr̃a dr̃ ex v̓bis auguſtini ꝙ ſuffragia ꝓ
ſunt illis mortuis ꝗ cū viuerent meruerūt
vt talia poſſent eis ꝓdeſſe poſt mortē: ſed
multi ꝓ qb⁹ ſuffragia nō fiūt magis merue
runt vt ſuffragia poſſent eis prodeſſe poſt mortē q̃ merue
runt illi ꝓ qb⁹ ſuffragia fiūt. ꝗ̃ videt̃ ꝙ ſuffragia magis pro
ſint aliqbus ꝓ qbus nō fiūt q̃ illis ꝓ qbus fiunt. ¶ Con
tra: qꝛ nihil fruſtra fit ī eccl'ia: ſꝫ ſi ſuffragia facta ꝓ aliquo
tantū ꝓdeſſent alijs q̃tū illi ꝓ quo fiūt fruſtra fierent ꝓ
aliquo ſpālr̃: ⁊ tñ fiūt ſ̓m cōſuetudinē eccleſie. ꝗ̃ ⁊c. ¶ R̃
hic ſunt tria videnda. Primo q̃tū ꝓſint ſuffragia. 2° quō
quis ab obligatiōe ſuffragiorum liberetur. 3° vtrū ſancti
cognoſcāt orōnes nr̃as quas ad ipſos dirigimus.

Quantū ad p̄mū ſūt qnq; ꝯnes. Prima ꝙ ſuffragia pª ꝯ
nō tantū ꝓſunt illi ꝓ quo nō fiūt quantum
illi pro quo ſpāliter fiūt ⁊ ex itentione. Ex quo. n. ſ̓m illū
modū ꝓſunt ſuffragia defunctis ſ̓m quē viuis: ſicut plus
valet viuo ꝓ quo fit determinate q̃ alijs: ſic ⁊ mortuo nō
obſtāte exēplo poſito de luce ⁊ doctrina: qꝛ talia nō opant̃
ex itentōe ſꝫ ex nāe nečitate. ¶ Scđa ꝯ ē ꝙ ſuffragiū fctm̃ 2ª ꝯ
ꝓ multis tantū valet quantū ad gaudiū cuiuſlibꝫ quantū
ſi ꝓ quolꝫ fieret: qꝛ charitas de q̃ ſcriptū eſt ꝙ nō q̃rit que
ſua ſunt: cōia ꝓprijs nō ꝓpria cōibus anponit: vñ ſicut reli
gioſus bene diſpoſitus plus gaudet de legato cōitati q̃ de
legato ſingulariter ſibi facto: ſic ibi: ſꝫ quo ad liberationē nō
ꝑ ſe: ſicut ēt debitū ſolutū ꝓ multis oium debitū attenuat
ſꝫ nullū ex toto libat: cū tñ poſſet ꝓ vno ſolutū ipm ex toto
liberare: vt ſi tantū ſoluat̃ ꝓ oib⁹ q̃tū qlibꝫ ꝓ ſe dꝫ: vt ſi ꝓ
qnq; captis ī turri ſyloe ꝗ erāt debitores ſingulorū dena
riū ſoluat̃ vnus denari⁹ ꝓ oibus: nll's liberat̃ ſꝫ reſtāt qua
tuor denarij ſoluēdi: ſꝫ ſi ſolueret̃ vnus ꝓ vno ſtatiꝫ expe
diret̃: ſꝫ ꝑ acciñs pōt tantū valere: vt dicet̃ ī ſeq̃nti articlo.
¶ Eſt aūt hic dubiū: qꝛ dicūt doctores ꝙ ille ꝗ ē in maiori
charitate plus gaudet de ſuffragio facto pro alio q̃ ille ꝓ
quo fit. hoc. n. vno mō ē verū. alio mō falſū. Suffragiū. n.
⁊ ē bonū facilitatis inq̃tū eſt actus ei⁹ bonus reddēs ipꝫ
cōmēdabilē ⁊ acceptū corā deo: ⁊ ē bonū eius ꝓ quo fit in
quantū ꝓ eo ſatiſfacit. Quātū ad p̄mā bonitatē plus gau
det de ſuffragio ille ꝗ ē in maiori charitate. q̃ ille pro quo
fit: qꝛ cū illo mō ſuffragiū nō ſit magis bonū vni⁹ defuncti
q̃ alterius ſꝫ ſit bonū ſoli⁹ faciētis: de eo tāq̃ de equali bo
no plus gaudet ille ꝗ plus hꝫ de charitate. Sꝫ quantū ad
2m valorē cū ille valor ſit bonū illi⁹ ſolius ꝓ quo fit ⁊ vni
cuiq; magis ē amabile ꝓpriū bonū q̃ alienū: iō q̃tū ad iſtā
ꝯſiderationē plus gaudet de ſuffragio ille ꝓ quo fit exñs ī
minori charitate q̃ ille pro quo non fit: dato ꝙ ille ſit ī ma
iori charitate. ¶ Tertia ꝯ eſt ꝙ hñs ſpāle ſuffragiū ⁊ cōe 3ª ꝯ
citius liberat̃ q̃ habens tantū cōe: licꝫ gaudiū ſit cōmune
modo qui dictus eſt. In die aūt aiarum non debet princi
paliter dici miſſa nec pro patre nec pro matre: ſed pro om
nibus fidelibus defunctis: ſic̃ quod dādū eſt pauperibus:
non dandū eſt amicis carnalibus magis q̃ alijs: poteſt tñ
quis ſcđario ſpecialiter intendere ſuos charos ⁊ pro eis ſpe
cialiter facere oblationem: ſed debent fieri miſſe ⁊ officiū
principaliter pro omnibus: Sed quia diuites plures ele
moſynas faciunt: inde eſt ꝙ elemoſyna quo ad ſuffragia
plus prodeſt diuiti q̃ pauperi ꝑ acciñs: qꝛ plus tenent̃ ora
re beneficiati pro benefactorib⁹ ſuis q̃ ꝓ alijs: al's eēnt in
4ª ꝯ grati. ¶ Quarta ꝯ eſt ꝙ qñ fiunt ſpālia ⁊ mlta ſuffragia ꝓ
illo ꝗ nō indiget: vt qꝛ iā ē in glr̃ia vel ꝗ minus īdiget qñ ſu
pereſt diuidit̃ īdigentib⁹ vt nō petentiū partes petētibus
accreſcāt: ſicut Aug⁹ dicit in regula. Cū qs ſuis filijs aliq̃
ꝯtulerit veſtē ſit ī poteſtate p̄poſiti vt ī rē cōem redactū
cui neče fuerit tribuat̃. ſic deus nō indigēti datū: dat alij ī
digēti: qđ veꝝ eſt ī miſſa de rege in qua dꝫ eē talis ītentio
dicētis vt ceteris ꝓſit ſi illi ꝓ quo fit nō ꝓdeſt. Sꝫ ī miſſa
de viuis vt ſi celebrē de beata v̓gine ꝑ patre meo magis ce
lebraturus ꝓ me q̃ ꝓ quocūq; alio viuo vel mortuo ſi ſci
rē ei nō ꝓdeſſe: ī ſinu meo ꝯuertet̃ nō alioꝝ purgandorū
5ª ꝯ Mat. x. Sin aūt ad vos reuertet̃. ¶ Quinta ꝯ ē vtrū va
leāt tantū ſuffragia ſucceſſiue ꝯtinuata quātū ſil'r multipli
cata: vt puta vnū tricenale ꝯtinuatū q̃tū. 30. miſſe vno die
a. 30. ſacerdotib⁹ dicte: ⁊ ſilr̃ ānuale quantū. 366. miſſe vna
ebdomada a diuerſis dicte: ⁊ ſic de alijs. Dicendū ꝙ tātū
vel plus valēt ad meritū īſtituētis: qꝛ magis ē ad honorē
dei ꝯtinuatio taliū anniuerſarioꝝ: ⁊ hoc ꝯſiderās eccl'ia ea
ſic īſtituit. Sꝫ ad celeriorē liberationē a purgatorio ⁊ citi⁹
videndū deū: plus valet accelerata multiplicatio: qꝛ ſacr̃ꝫ
in ꝓpoſito hītū nunq̃ tñ valet ad pene remiſſionē ex ope
opato quantū actu exercitū: ſic̃ pꝫ ī baptiſmo flamis ꝗ nō
remittit totā penā ſic̃ baptiſmus flumis. Et ſic ēt miſſa nō
dū celebrata ex ope operato nō p̄t hr̃e tantā efficaciā quā
tā iā celebrata: ⁊ forte nō tādiu ē iſte manſurus ī purgato
rio: ꝙ vltia miſſa anniuerſarij ꝑpetui cantet̃ ⁊ eū liberet.
Neutrū ꝗ̃ eſt ꝯdemnādū: qꝛ vtrūq; bona ītentiōe fieri pōt
⁊ anniuerſariū vt de⁹ clarius videat̃ ꝑ opus ſibi magis ho
norificū: ⁊ mltitudo miſſaꝝ ſil'r a diuerſis dicendaꝝ vt de⁹
citi⁹ videat̃: ⁊ nō ſolū ꝓ āore ſui ne diuti⁹ teneat̃ vl' torq̃at̃.

Quantū ad 2m ꝺ libatōe a ſuffragijs ſūt qnq; ꝯnes.
pª ꝯ ¶ Prima ꝙ ſoluēs ꝑ aliū libat̃ ſic̃ ſoluēs
ꝑ ſeipm̄ ēt ſi īduſtria ꝑſone ſit electa: qꝛ nō refert qđ ex eq̃
pollētib⁹ fiat nec ꝑ quē fiat dū tñ eq̃ bene. Eſſet aūt p̄ſum
ptuoſus ꝗ tenet̃ ad ſuffragiū ſi putaret orōnē ſuā meliorē
orōnib⁹ alioꝝ ſic̃ phariſeus: vñ ſi miſſā quā debeo ꝓcuro
dici ꝑ aliū liberatus ſū ſic̃ ſi ꝑ me ipꝫ: ⁊ ſic de alijs. ¶ Se
2ª ꝯ cūda ꝯ ē ꝙ liberat̃ qs ſoluēdo ſuffragia cū alio ſic̃ ſolus: nō
ſolū ſoluēdo duplū: vt ſi dicā vnū pſalteriū tecū ⁊ tu aliđ
mecū cū qlꝫ teneat̃ ad vnū. Hoc. n. dubitationē non hꝫ: qꝛ
hic nihil minus ſoluit̃ a duobus ſil'r q̃ ſi ſolueret̃ a quolibꝫ
ꝑ ſe: imo ſi ſoluat̃ ēt a duob⁹ ſil'r ſimplū: vt ſi duo quoꝝ qlꝫ
dꝫ pro mortuo pſalteriū dicāt ſimul ꝓ illo vnicū pſalteriū.
qđ appet ꝑ ſil'e de horis canonicis ad q̃s qlꝫ īſolidū ⁊ ꝑ ſe
tenet̃: ⁊ tñ oēs ſimul dicētes libant̃ ſicut ēt oēs ſimul audi
entes vnā miſſā liberant̃ ab obligatione qua ſinguli tene
bant̃ vnā miſſam audire. ¶ Sꝫ ꝯ: qꝛ oēs iuuantes ad vnā
miſſā nō liberant̃ ab obligatione q̃ ſinguli tenebant̃ dice
re vnā miſſam: ꝗ̃ cū qlibet iſtoꝝ teneat̃ dicere non audire
totū pſalteriū: ſaltē ꝓ ꝑte quā non dic̃ ſꝫ audit nō ē libera
tus. Sꝫ non valet: qꝛ ille qui tenet̃ audire miſſā ꝑ ſe non li
berat̃ eā audiēdo per aliū. ꝗ vō tenet̃ miſſā dicere ꝓ alio:
pōt eā dicere ꝑ aliū. Cū autē qs tenet̃ dicere miſſam audiē
do eā vel iuuando: nō facit ꝑ ſe qđ dꝫ facere nec ꝑ aliū: ſꝫ
ille ꝗ tenet̃ dicere pſalteriū ꝓ alio dicēdo cū alio partē ꝗ
dē dic̃ per ſe partē ꝑ aliū: ⁊ ille eꝯ ꝑtē per ſe ⁊ partē per aliū
⁊ ſic quodā mō qlꝫ totū dic̃: ſꝫ tñ req̃rit̃ ꝙ attēdat: aliter de
bitū duoꝝ īfunderet̃ ī vnū: nec iſtud per ſe ſufficeret. Uel
pōt dici ꝙ ſic̃ ī debito hūano ſi duo quoꝝ qlꝫ dꝫ. x. ſoluant
ſimul. x. nō ē qlibet ī toto libat⁹: ſꝫ ſi creditor acceptet par
tē ꝓ toto aut diſpēſator creditores hñs liberā ꝑtātē: tunc
ſic. ita ē hic. qꝛ deus magis acceptat orōes cōmunes q̃ ſin
gulares: ⁊ eccl'ia: qꝛ magis ē ad honorē dei ꝙ oēs ſimul cā
tent vigilias q̃ ꝙ qlibet ꝑ ſe cantet eas: vñ ex dei accepta
tione ⁊ eccl'ie ordinatione liberant̃ ⁊ nō alia rōne. Secus
aūt ē de miſſa q̃ p̄ter opus opās hꝫ efficaciā maiorē ex ope
operato: vñ ſi plures quoꝝ qlibet tenet̃ vnā miſſam inſil'
cantarēt vnā pulcrā miſſam vno ꝓ oib⁹ celebrante ⁊ alijs
oibus iuuantib⁹: nō pp hoc eēnt liberati: qꝛ ⁊ ſi in hoc vna
equipolleret multis quo ad opus opans: nō tñ quo ad opus
operatū. ¶ Tertia ꝯ ē vtrū ſoluēs ſuffragia ī peccato mor 3ª ꝯ
tali liberet̃ an teneat̃ iteꝝ ſoluere: Et videt̃ ꝙ ſic: qꝛ ille ꝗ
fecit pniā pro ſe ī pctō mortali pro tāto nō tenetur iterare
qꝛ pōt in alio ſeculo ſatiſfacere: alioqn qđ in alio ſeculo fie
ri nō pōt in iſto fieri neče ē: ſuffragia aūt pro alio hic qdē ⁊
nō in purgatorio ſolui poſſūt: nā ibi pro ſe ⁊ nō ꝓ alio qs ſol
uit. ꝗ̃ in hac vita tenet̃ ſuffragari ſibi. ¶ Solo nō ē verū pri
mo qdē: qꝛ aut ē obligat⁹ ad ſuffragia ex ſtatuto ſuperiori:
⁊ tūc non tenet̃ iterare: tum qꝛ ſupior nō potuit eū obliga
re ad hoc ꝙ faceret ex charitate ſꝫ ſolū ad ſbam facti: tum
qꝛ dꝫ ſupponere ꝙ ſuperior ſtatuēs vel īiungēs eſt in chari
tate ⁊ ita ſuffragiū valet ex merito mādantis ⁊ ſi nō exeq̃n
tis ꝗ ſibi ꝯſcius eſt de mortali. 2° aut ex ꝓmiſſione ꝓpria:
⁊ tūc non ē veriſil'e ꝙ ſe obligauerit ad dicendū in charita
te ſed ſolū ad dicendū vel faciendū abſolute. 3° aut ſolum
rōne bñficij accepti: ⁊ tunc vel nō eſt obligat⁹ de neceſſi
tate ſꝫ de ꝯgruitate tm̄: vel ſi eſt obligat⁹ ex neceſſitate nō
tñ determinate ad hoc ſuffragiū vel ad illud: vñ illud non
tenet̃ iterare ſicut nec illud tenebat̃ facere: imo nec tene
tur aliud facere ſi fuerit miſſa cuius principalis efficacia
eſt ex ope operato etiam ſi ſit malus miniſter: imo nec ſi
ſit aliud: qꝛ valet ex charitate poſtulātis ſuffragiū interp̄
tatiue ꝑ bñficij collationē. ¶ Sꝫ hoc videtur eē ꝯ illđ qđ
al's dictū eſt ꝙ nullus p̄t ſatiſfacere ꝑ aliū niſi ille alius ſit
in charitate. Cuius. n. in ſe op⁹ mortuū eſt pro nullo poteſt
eē ſatiſfactoriū. ¶ Et ꝓpter hoc poſſet dici ꝙ ſi ex manda
to vel rogatu alteri⁹ ī charitate exñtis viui vel mortui ali
us peccator al's nō facturus q̃ſi ex perſona illi⁹ faciat ſuffra
giū prodeſt illi: ſi aūt quaſi noīe ſuo faciēs: vellet tñ illi ap
plicare: tunc non poſſet peccator pro alio ſatiſfacere vnde
pctōr vt procurator nō pōt pro alio ſatiſfacere ſꝫ vt nūtius
¶ Quarta ꝯ eſt vtrū ſoluēs ꝓ multis tot ſuffragia quot dꝫ 4ª ꝯ
oib⁹ ſigilatim liberet̃: vt ſi ſoluo. 30. miſſas pro recōmdatis
mihi in capitulo ⁊ nō hāc ꝓ illo ⁊c. Dico ꝙ nō ꝑfecte: qꝛ mi
nus ſoluit cuilibet: ⁊ ꝑ ꝯñs non liberat̃. Nā particularis ſo
lutio multa hꝫ incōmoda: vt ſi debeā tibi. x. titio. x. ſeyo. x.
⁊ ſoluo hodie. x. trib⁹ ⁊ cras. x. trib⁹ ⁊ poſt cras. x. tribus nō
tantū ꝓdeſt eis: qꝛ ſtatim ſi vni ſoluiſſē. x. potuiſſet ſtatī de
illis facere vtilitatē ſuā: ⁊ ſic eſt hic: vt ſi ſint tres in carcere
qlibet ꝓ. x. ſi p̄mo die ſoluo. x. pro oib⁹ nullus euadit carce
rem lꝫ ꝺbitū oiū minuat̃: ſi ſcđa die. x. adhuc nullus. ſi ter
tia: tūc oēs ſimul. Sꝫ ſoluēdo ꝓ ſingulis p̄mus p̄ma die: ſe
cūdus ſcđa die: terti⁹ tertia fuiſſet libatus: ⁊ ſic duoꝝ feci
ꝯditionē deteriorē. Si ꝗ̃ aliq in purgatorio exñtes ſic ſunt
diſpoſiti ꝙ vnus vna miſſa ⁊ nō minori ſuffragio liberād⁹
eſt ⁊ ſint multi tales: vna miſſa pro oib⁹ iſtis dicta neīem
eripit: ſꝫ dicta ꝓ quocūq; vna ſtatim eū eripit. ⁊ ſic diutius
ſinguli tenerent̃. Nec hoc ē ꝯ Antiſidorēſē ꝗ credit ꝙ nul
la miſſa celebratur pro qua non plures de purgatorio libe
rentur. quia quandoq; ſunt multi in purgatorio ſic diſpoſ
ti: vel qꝛ ibi diu ſteterūt vel qꝛ pauca purgāda habuerunt 5ª ꝯ
¶ Quinta ꝯ eſt vtrū ſoluēs ꝓ multis qđ dꝫ ꝓ vno illorū ⁊
nō plus liberet̃. Et dicendū ꝙ ſic dūmō p̄ncipalr̃ fiat ꝓ il
lo ꝓ quo dꝫ ⁊ ꝓ alijs ſcđario. Et ꝙ in ſuffragio hr̃e opus
operatū efficax ſicut in miſſa hoc liceat: pꝫ in canone vbi
ſemper fit memoria tam pro viuis q̃ pro defunctis. Unde
debens vni vnam miſſam viuo vel mortuo ſe nunq̃ libe
raret vel miſſam inordinate cantaret ſi nec ſecūdario nec
aliter haberet memoriam niſi illius pro quo dicenda eſt.
Sed vtrum in alijs ſuffragijs ſicut eſt pſalterium: vel

aliud iniūctū aut promiſſum poſſit quis ſecundario alios
adiūgere:non videť:cū ibi nō ſint duo quoꝝ vnū poſſit ap
plicari vni ꝛ aliud alij. Sꝫ forte opꝰ opans qḋ eſt operatio
interior ſic pōt diuidi:vt ſit intētio faciētis ꝙ pncipaľr ꝓ
ſit ei ꝓ quo dꝫ:ꝛ ſi ſupeſt aliqd illud alijs applicetˀ ꝛc. Qñ
ṽo vtrūqꝫ eq̄liter intēdit:tūc ē magis dubiū. ❡ Vñ ſolet
q̄ri vtrū ꝓmittens ſigilatim diuerſis vnā miſſam libereť
celebrādo vnā pro oībus. Dico ꝙ ñ regulꝛ a toto lꝫ a tan
to:qꝛ ſoluit minus q̄ꝫ dꝫ:ſicut ꝓmittens titio vnā marchā.
ꝛ ſeio vnā:nō totaľr liberať offerēdo duobus vnā:qꝛ miſſa
celebrata pro multis nō tantū valet ſingulis. Pōt aūt ex
cuſari quinqꝫ modis. Primo ꝑꝑ īpoſſibilitatē celebrandi
pro quolꝫ ſpāľr:puta ſi collegiū ſaluo officio ad qḋ eſt inſti
tutū non pōt ſoluere pluſq̄ꝫ tres vel duas aut vnā miſſam
aut ſi religioſo poſtq̄ꝫ promiſit a ſuꝑiore īponanť alie miſ
ſe:qꝛ difficultas p̄ſtationis ꝛ ſi non liberat:tñ excuſat:vñ ſi
cut qñ bona defuncti non ſufficiunt ad integre ſoluenduꝫ:
creditoribꝰ ſoluiť ſiľ pluribus qḋ cuilꝫ ꝑ ſe erat ſoluendū
ſic hic. 2° ꝑꝑ conſuetudinē maxime apud cuꝫ q̄ ſcit vľ ſci
re teneť:qꝛ ſcienti dolus non inferť. Sicut de ꝑochianis q̄
petunt miſſas a curatis:aut canonici relinq̄ntes āniuerſa
riū canonicis. 3° ꝑꝑ conuentionē ſi exp̄ſſe hoc dicat ꝓmit
tens:qꝛ cōtractus ex ꝯuentione legē accipiunt:qḋ ēt ſuffic
dicere executori:qꝛ cui cōmiſit teſtator diſtributionē pecu
nie promiſſa:videť ēt cōmiſiſſe ordinationē de miſſa ꝓcu
randa. 4° ꝑꝑ recōpenſationē:qꝛ non refert q̄d ex eq̄pollē
tibus fiat:vt ſi ī alijs miſſis vel ſuffragijs recōpenſeť:ſicut
apud nos miſſa dicenda a ꝯuentu īponiť vni fratri. 5° ꝑꝑ
ſuppletionē dei. Vbi ē ſciendū ſm quoſdā:ꝙ miſſaꝫ nō va
lere tātū pluribus:quātū vni ſoli ſi pro vno ſolo dicať:pro
uenit ex actuali ītentione ſacerdotis:nō ꝑꝑ hoc ꝙ eius at
tentio vel eius valor diſtribuať diuerſis ſm diuerſas pro
portiones:ſꝫ qꝛ non pōt aliq̄s ad plures ſiľ affici tantū quā
tum ad vnū ſoluꝫ:ſicut nō pōt haberi tanta amicitia acq
ſita ad multos ſicut ad vnū:ꝛ iō miſſa dicta pro pluribꝰ ſi
mul nō tantū valet cuilibet illoꝝ quantū ſi ꝓ illo ſolo dice
retur niſi ſūmus ſacerdos ſuppleat:tūc āt ſupplet. qñ rōna
bile ē ꝙ ſacerdos tātū affectū hēat ad quēlꝫ ipſoꝝ q̄ꝫtū de
beret habere ad vnū ſoluꝫ ſi ꝓ illo ſolo celebraret:ſicut ſi
aliq̄ parochiani vel canonici ex deuotiōe quā hñt ad ſuaꝫ
eccleſiā faciunt fieri anniuerſariū in eccľia ſua: qḋ fieri nō
pōt niſi plures ꝯcurrāt ad vnā miſſaꝫ:miſſa illa tantuꝫ va
let cuilibet illorū q̄ꝫtū ſi pro quolꝫ ſolo diceretˀ miſſa ab ex
traneo ſacerdote qui nō eſt ita aſtrictus defuncto nec eꝯ
eſt cā q̄re ſuppleať defectus attētionis eiꝰ:ꝛ ideo eius miſ
ſa nō valet tantū cuilibꝫ qñ ꝓ pluribus celebrať quantuꝫ
vni qñ ꝓ illo ſolo. Ex quo ſeq̄tur ꝙ ſi aliq̄s petit miſſā ī ec
cleſia ſua ꝓ aīa ſua:pōt ſe eccľia obligare illi ad miſſā quā
petit:non obſtāte ꝙ illa die dꝫ dici miſſa ꝓ alio: qꝛ non in
tendit petere niſi ſm poſſibilitatē eccľie. Sꝫ ſi petat ab ex̄
neo puta a religioſo:taľ non pōt ſe obligare ſi miſſa debeat
dici ꝓ alio niſi hoc exp̄mat:qꝛ nō eſt ꝓbabile ꝙ petēs miſ
ſaꝫ velit dare religioſis pecuniā vt dicant miſſā niſi ſolus
haberet miſſaꝫ. Dicūt ēt iſti ꝙ bona ſpūalia q̄ cōicant reli
gioſi ſuis familiaribꝰ non ideo dicunť minꝰ valere multis
q̄ꝫ paucis:qꝛ diuiduntˀ diuerſis:qꝛ tota poſſūt applicare di
uerſis:ſꝫ qꝛ ſm curſū cōem qñ aliq̄s extendit deuotionem
ſuā ad multos deuotio ſua minuiť:ꝛ ex hac parte talia mi
nus valent multis. Sꝫ qꝛ ēt talia bona plus vel minus va
lent petētibꝰ ſꝫ maiorē vel minorē deuotionē ipſoꝝ: ideo
ſi cū inſtātia multi petāt ꝛ alij recta ītentiōe eos recipiant
videť ꝙ tantū valeāt talibꝰ multis ſicut paucis:qꝛ deꝰ ſup
plet vicē deuotiōs actualis cū maneat ſufficiens ſm habi
tuꝫ ꝛ radicē. ſꝫ p̄ma iſtoꝝ diſtinctio inter ſecularē ꝛ regula
rem:ꝓpriū ſacerdotē ꝛ exneū:nō valet:qꝛ videtur eadē ra
tio in exneo ſacerdote q̄ a diuerſis eq̄le bñficiū recepit:vñ

non minus teneť ſcḋo q̄ꝫ tertio rōne bñficij: ſicut curatus
vtriqꝫ ꝑochiano rōne officij. Nec valet ꝓ iſtis ſuppletio de
receptis ad bñficia:qꝛ illa receptio fit p̄ncipaľr ad meren
dum nō ad ſatiſfaciendū:vñ receptꝰ ad bñfitia nō eſt imu
nis a pena ſibi iniūcta nec in toto nec ī pte ꝑꝑ ieiunia que
fiūt ī ordine ſicut eēt ꝑ indulgētias:nec minus diu punieť
in purgatorio:ꝑꝑ qḋ poſt mortē ſolēt recitari obitꝰ vt ſpāľr
pro eis oreť. Qui āt ſpāľr petit miſſaꝫ pro ſe vel amico ſuo
viuo vel mortuo:intēdit habere ꝓ ſe totā miſſaꝫ ad ſatiſfa
ciendū:cuꝫ nō poſſit habere eā totaꝫ ad merendū: qꝛ nul
lum meritū pōt eē ſingulariter q̄n oēs boni ꝑticipent:ſꝫ ſa
tiſfactio ſic. Vñ nō ē ſiľe:qꝛ duplex ē dña inter participiū
quod ē ad merendū ꝛ illud qḋ eſt ad ſatiſfaciēdū. Prima. dña
qꝛ ꝑticipiū meriti ē ex ſola vnione charitatis ſine aliq̄ intē
tione facientis ſpāľr directe ad participantē lꝫ ſit maior cū
intētione:ſꝫ partipiū ad ſatiſfaciendꝫ nō: Alioqn quicūqꝫ
eēt in charitate ſiue ī hoc mundo ſiue ī alio ſtatim eēt im
munis ab omni pena: theſauro eccleſie qui eſt infinitus
diſtributo pro eius ſatiſfactione: ſicut etiam quilibet ex
participatiōe meriti xp̄i ꝑ ſacramenta mereť p̄miū infini
tum qḋ ē deus ītenſiue:ꝛ extenſiue vita eterna:vel ſaltē il
le q̄ ē in maiori charitate eēt minoris pene debitor in hoc
ſeculo ꝛ ī alio:qḋ nō eſt veꝝ:ſꝫ ex ſola intētione facientis.
2ª dña eſt:qꝛ ꝑticipiū meriti nō minuiť ex multiplicatiōe dña
participantiū:ſicut pꝫ ꝙ non ſit deterior cōdicio multipli
catis ellectis ſꝫ melior:nō ſolū qꝛ illi īcipiūt participare q̄
īcipiūt cōicare:cū ēt puuli baptiꝫati ſint ꝑticipes bonoꝝ
operū q̄ nihil opanť:ꝛ ꝑꝑ h̄ ſine p̄iudicio p̄us receptoꝝ ad
bñficia poſſūt recipi:nec mius capiūt nouiſſimi q̄ꝫ p̄mi: ſꝫ ī
ſatiſfactione ſecus ſm cōeꝫ doctrinā:ꝯ prepoſitiuū. Sed
q̄d īportat illud participiū meriti dubiū eſt. Nō.n. ꝑꝑ hoc
maiorē hēbit q̄s gl̄iaꝫ:qꝛ cū pluribꝰ participat:qꝛ poſſibile
eſt illū q̄ non hꝫ plus de charitate eē participē plurium:ſiċ
nūc qñ ſūt plures fideles q̄ꝫ tꝑibus ade: Noe ꝛ Abrae:vel
aliq̄s ē receptus ad bñficia pluriū religioſoꝝ q̄ꝫ alius q̄ hꝫ
tātā charitatē ſꝫ quā dať gl̄ia. Vñ ñ videť niſi qꝛ ꝑꝑ meri
ta alioꝝ p̄ſuat eūdeꝰ: qñqꝫ a pctō:qñqꝫ a mōte:ꝛ ſicḋ alijs:
ſicut recordatꝰ ē deꝰ abraaꝫ ꝛ liberauit loth:cū ēt qñqꝫ ꝑꝑ
iuſtos parcat īpijs vbi nō ꝯcurrit merituꝫ niſi ex vna pte:
ſꝫ qñ ambo iuſti tūc ex vtraqꝫ:ſꝫ per receptionē ad bñficia
ꝯſeq̄tur aliā vtilitatē:qꝛ ſpāl'ius participat ꝛ ex intētione il
la gnāli ī recipiēdo ꝛ ex ītentione ſpāli ꝓ receptis orando.

Quantum

ad 3ᵐ. de ſanctis vtruꝫ videant orōnes nr̄as ſunt q̄nqꝫ ꝯnes. ❡ Prima ē ꝙ cō p^aꝯ
ueniens ē ꝙ orādo orōnes nr̄as dirigamꝰ ad ſctōs. Cuiꝰ rō
eſt:qꝛ ſm Dionſiū lex deitatis ē infima ad ſup̄ma ꝑ me
dia reducere:ſꝫ quantū ad dona gr̄e beati ſunt medij īter
deū ꝛ viatores. g̃ eis mediātibꝰ viatores debēt reduci ī de
um. Et qꝛ iſta reductio nō eſt ꝑ actiōes neceſſarias: ſꝫ libe
ras q̄ ſole ſunt a deo accepte vt remunerāde per beatitudi
nem:iō decet vt viatores vota ſua ꝛ orōes dirigāt ad ſcōs
vt eis mediātibꝰ ꝛ ſua īterceſſione iuuātibus bonitas diui
na refundať in viatores. ❡ Scḋa ꝯ eſt. ꝙ ſūt ſancti orādi 2^aꝯ
a nobis nō ſolū maiores ſꝫ ēt mediocres ꝛ minores: ꝓpter
q̄nqꝫ rōnes. Primo:qꝛ aliq̄s qñqꝫ hꝫ maioreꝫ deuotionem
ad minorē ſanctū q̄ꝫ ad maiorē:ex deuotiōe aūt maxie de
pēdet orōis effectꝰ. 2° ad tollendū faſtidiū:qꝛ aſſiduitas
eiuſdē rei faſtidiū parit:ꝑ hoc autē ꝙ alternatim diuerſos
ſanctos oramus:q̄ſi ī ſingulis nouus feruor deuotionis cō
citatur. 3°:qꝛ quibuſdam ſanctis datum eſt in quibuſdaꝫ
ſpecialibus caſibus patrocinari:vt ſancto Antonio ad exti
guendum igneꝫ qui diciť infernalis ꝛ q̄buſdā alijs ſanctis
in q̄buſdam alijs infirmitatibus. 4° vt oībus exhibeaťa
nobis honor debitus. 5°:qꝛ orationibus plurium qñqꝫ im
petratur quod non īpetrareť oratione vnius. ❡ Tertia ꝯ 3^aꝯ
eſt ꝙ valet nobis ſanctorum interceſſio:qua q̄ꝫuis nō ſint

in ſtatu merendi nec pro nobis proprie:ſunt tamen ī ſtatu
īpetrandi aliquid nob ex liberalitate eius: quem orant. ſ.
dei cui ſunt acceptiſſimi. Unde non bene apparet ꝙ a ſan
ctis aliquis valor redundet in nobis per modum ſatiſfa
ctionis vel meriti proprie dicti: qꝛ illa ſatiſfactio ꝛ meritū
non poſſunt eſſe per opera que tunc faciant dum ſunt in
beatitudine:qꝛ nec ſunt in ſtatu merendi nec faciunt ope
ra penalia ꝑ q̄ ſola fit ꝓprie ſatiſfactio vt viſuꝫ eſt p̄us:nec
illa ſatiſfactio vel meritū pōt eſſe ꝑ opa q̄ fecerunt duꝫ vi
uerēt:qꝛ opus bonū qḋ nō transferť ꝑ opautē in alteꝝ duꝫ
actuaľr opať:nō ē poſtea trāſferibile:qꝛ iā trāſlatū ē in ali
quē puta ī faciētē:igiť opa q̄ fecerūt ſancti duꝫ viuerēt nō
poſſunt poſtea trāſferre ī nos:ita vt valeāt nobis ꝑ modū
meriti vel ſatiſfactiōis. Reſtat g̃ vt ſcōꝝ orōnes ſoluꝫ no
bis valeāt ꝑ moduꝫ grate ꝛ liberalis īpetrationis. ❡ 4° ꝯ
eſt. ꝙ orōnes ſanctoꝝ ſemꝑ valēt nobis quotienſcūqꝫ orāt
ꝓ nobis poſtulādo ſimpľr aliq̄d fieri ꝓ nobis:qꝛ cū volun
tas eoꝝ ſit totaľr ꝯformis voluntati dīne:nihil volunt fie
ri circa nos niſi ꝙ deus vult fieri:illud antē qḋ deus vult
fieri voluntate ꝯñte q̄ ē voluntas ſimpľr:ſemꝑ fit. Nec tñ
fruſtra orāt ꝓ nobis q̄ꝫuis nō orēt niſi illud qḋ ſciunt deū
velle:qꝛ ſicut effectꝰ nāles q̄ volēte deo eueniunt non eue
niunt niſi mediātibꝰ cauſis ſecundis nō ꝑꝑ īefficaciā potē
tie dīne ſꝫ ꝓpter ordineꝫ rebus diuinitus īſtitutuꝫ:ſic bñ
ficia dīna deſcēdūt ī nos mediātibꝰ btīs taꝫ angelis q̄ꝫ aīa
bus ſcīs non ꝑꝑ defectū miſericordie dīne ſꝫ ꝓpter ordinē
dīnuꝫ ꝯſeruāduꝫ quo deus vult bonitatē ſuā cōicare infe
rioribꝰ ꝑ ſuperiores. ❡ 5ª ꝯ ē q̄uo ſancti cognoſcāt orōnes
nr̄as quas ad eos dirigimus. Ubi ſciēdū ē ꝙ q̄dā dicūt ꝙ
ī btīs taꝫ hoībus q̄ꝫ āgelis ē triplex cognitio. ſ. nālis ꝛ btā:
ꝛ quedā media q̄ ē reuelatoria. Si q̄uerať de prima cogni
tione an ꝑ eaꝫ cognoſcāt orōnes nr̄as:ſic dicunt ꝙ nō ſaltē
aīe ſeparate: qꝛ de angl'is dictū ē ī 2° li°. q̄d cognoſcant de
cogitationibus nr̄is. Et hoc declarāt dupľr. Primo. qꝛ nā
lis cognitio aīe ſeparate non ē perfectior q̄ꝫ nālis cognitio
eiuſdē aīe ꝯiuncte:aliogn fugiēdum eſſet aīe vniri corpi ſi
ex ipſa vnione ipſa efficereť impꝑfectior:ſed aīa ꝯiuncta nō
cognoſcit nāli cognitione cogitationes cordiū nec exterio
ra facta abſentiū. g̃ ſiľr aīa ſeparata non pōt cognoſcere nā
li cognitiōe orōnes nr̄as mentales nec vocales viuoꝝ ab
ſentiū. 2°. qꝛ nālis cognitio aīe ſeparate ē cōis bonis ꝛ ma
lis:ſed mali nō cognoſcūt nec cogitationes nec facta viuo
ruꝫ:ſicut diciť beatus Grego. ſumēs argumētū de aīa diui
tis epulōis q̄ ignorabat ſtatū ꝛ facta fratꝝ ſuoꝝ. g̃ nec aīe
beatoꝝ cognoſcūt nāli cognitōe facta vel cogitationes vi
uentiū. Si aūt q̄rať an beati cognitione beata cognoſcāt
orōnes nr̄as mentales vel vocales: ſic dicunt ꝙ nō: qꝛ illa
que q̄uandoqꝫ cognoſcuntur: ꝛ quandoqꝫ non: non perti
nent ad cognitionem beatam: ſed cognitio ſiquam habēt
beati de orationibus noſtris mentalibus vel vocalibꝰ nō
ſemper eſt in eis:qꝛ anteq̄ꝫ oremus eas non p̄cognoſcunt:
nec aliq̄s ponit ꝙ talis cognitio ſit ſꝑ ī eis:qꝛ ſi cognitio ta
liū eēt ſemꝑ ī eis eadē rōne ꝛ cognitio oīum alioꝝ particu
lariū ꝯtingētium:ꝛ ſic nō indigerēt ꝙ aliq̄d eis reuelareť:
qḋ ſľm ē:cū angeli q̄ nō ſunt aīabus īferiores ꝑ reuelatōeꝫ
purgenť a neſciētia multoꝝ reꝝ:vt pꝫ per Diony. 6. c. cele.
hierar. g̃ talis cognitio non ē btā. Minor iā pꝫ:ſꝫ maior ꝓ
bať:qꝛ cognitio btī ē vna cognitio ſemꝑ manēs ꝛ reſpectu
vnius p̄ncipalis obi eodē mō ſemꝑ ſe habens: ꝛ ideo īpoſ
ſibile ē ꝙ ꝑ eam aliq̄d de nouo cognoſcať:niſi ſit aliq̄ mu
tatio in obiecto repreſentante vel in ipſa operatione vel ī
vtroqꝫ. conſtat autem ꝙ in obiecto non poteſt eſſe aliqua
mutatio:nec in actione quin ſit alia ſm numerum:niſi for
te ſꝫ intenſionem mutaretur. in ſimplicibus. n. formis nō
inuenitur aliud genus mutationis:mutatio autem ſm in
tenſionem non eſt in beatitudine:alioquin beatitudo eēn

tialis augeretur:quod nullus ponit. ꝛ ſi eſſet non ſufficeret
ad hoc ꝙ aliquid de nouo cognoſceretur ſꝫ ſolū ad hoc ꝙ
prius cognitū intenſius cognoſcereť:reſtat g̃ ꝙ in actione
beata nō eſt mutatio niſi ſit alia ſꝫ nūeꝝ:ꝛ ſic nō eſſet eadē
beatitudo qua ſemꝑ aliquis eſſet beatus:qḋ eſt inconueni
ens. Relinquiť ergo ꝙ ea q̄ nō ſemper cognoſcunť a bea
tis nō cognoſcāť cognitione beata:ꝛ hec fuit maior. minor
ꝓbata ē:ideo ſeq̄ť ꝯcluſio. Si aūt loquamur de cognitiōe
reuelationis:ſic dicūt ꝙ oēs beati cognoſcūt orōnes nr̄as
ſiue mentales ſiue vocales q̄ ad eos dirigūť: qꝛ ſm beatū
Augu. ꝛ habeť in lr̄a di. 49. Ad btītudineꝫ req̄riť ꝙ vnuſ
q̄ſqꝫ habeat q̄cquid vult nec velit aliq̄d inordinate: ſꝫ quiſ
libet recta voluntate vult cognoſcere ea q̄ ad īpꝫ ꝑtinent:
ꝛ iō beati quibus nulla rectitudo deeſt volunt cognoſcere
ea q̄ ad ipſos ꝑtinent ꝛ cognoſcūt:ſed orōnes quas ad eos
dirigimus ad eos pertinent tāq̄ꝫ ad mediatores inter nos
ꝛ deum. g̃ beati illas orōnes cognoſcunt:ꝛ cum hoc non ſit
cognitōe beata vel naturali vt ꝓbatum ē:relinquitur g̃ ꝙ
ſit cognitiōe reuelatoria que ꝑtinet ad beatitudinē accidē
talem. ❡ Sed poſſꝫ ſuſtineri ꝯtra iſtos ꝙ viſione etiā bea
tifica ſancti viderent orationes noſtras:qꝛ illa viſione ſan
cti nō ſolum vidēt diuinā eſſentiam:ſed etiā quicquid ad
eos pertinet vt iſti met dicunt:ſed ad ipſos pertinēt oratio
nes directe ſicut iſti ēt dicūt. ergo illas vident. Nec obſtat
ꝙ illa nō variatur:qꝛ poſſibile eſt ꝙ beatus a principio ſue
viſionis ꝛ beatitudinis videat in deo omnes orationes ad
ſe dirigendas in perpetuum ꝛ ſic poſtea ꝓpter hoc illa vi
ſio nō mutatur. Nec obſtat ſi dicatur ꝙ quāto aliquis lim
pidius videt deuꝫ:tanto plura in ipſo videt:ꝯtingit autem
plus orari ſanctū minus videntē deū. ideo ꝛc. ❡ Dicendū
ꝙ p̄ma ꝓpoſitio ē vera de viſis ꝑ ſe perficientibus intelle
ctum:ſicut ſunt quidditates creabiles non de ſingularibꝰ.
Uel poteſt dici ꝙ de nouo ea cognoſcunt cognitione non
intenſa:ſed extenſa ad plura obiecta:ſicut aliq̄s obſcurius
videns ſpeculum plura videt in ipſo quādoqꝫ q̄ꝫ alius cla
rius vidēs:puta ſi obſcurius videns ī facie ſua habeat plu
res maculas vel res alias que omnia videt in ſpeculo ꝛ nō
alius clarioris viſus qui pauciora habet in facie ſua:ꝛ per
eandem rationeꝫ ſi videnti ſpeculum ſuperueniat macu
la in facie ſua vel gula que prius non erat videbit illam de
nouo in ſpeculo:non vtiqꝫ viſione iterrupta nec intēſa: qꝛ
nec potentia nec ſpecies eius nec obiectū nec lumen ſunt
intenſa que ſunt tota cauſa eius ſed viſione extenſa: ita ꝛ ī
propoſito poteſt imaginari:quia lꝫ in hoc ſit diſſimile ꝙ di
uina eſſentia quantum in ſe eſt omnia repreſentet ꝛ nō re
lucent in ea ex parte ſua aliqua de nouo ſicut in ſpeculo:ta
men in alio eſt ſimile:quia ſm ꝙ videns deum eſt diuerſi
mode diſpoſitus non ſolum per lumen glorie ſed etiam ꝑ
diſpoſitionem naturalem concurrentem: diuerſa ei diui
na eſſentia repreſentat ꝛ ſi de nouo diſponatur aliter etiaꝫ
lumine nō mutato plura repreſentabit:ſicut etiam aliqui
dicunt ꝙ poſt reſurrectionem clarius anima deum vide
bit etiam lumine non intenſo. Qꝛ autem dicunt de cogni
tione reuelatoria non videtur: qꝛ reuelatio eſt non de illis
que ſpecialiter ad vnumquenqꝫ pertinent:ſed de illis que
generaliter pertinent ad ſtatum eccleſie de quibus in via
eſt reuelatio prophetie:que tamen poſtq̄ꝫ ſunt reuelata im
mediate a deo vel angelo ſuperiore ſtatim cognoſcuntur
viſione beatifica ſm quoſdam:ſed de hoc dictum eſt in 2°.
lib° di. 9. ❡ Ad argumentū in oppoſitū eſt dicenduꝫ. ꝙ di
ctuꝫ Auguſtini eſt intelligendum ꝯditionaliter. ſ. ꝙ ſuffra
gia illis proſunt poſt mortem qui meruerūt in hac vita ꝙ
eis poſſent prodeſſe:ſi tamen pro eis fiant. Si autem non
fiant pro eis ſed pro alijs non oportet ꝙ eis magis proſint
quanuis magis meruerint:qꝛ non meruerunt ꝙ eis ꝓdeſ
ſent niſi pro eis fierent. Queſtio. III.

TErtio q̃rit̃ de receptaculis aïaꝝ poſt
mortẽ. Et vr̃ ꝙ nõ ſint plura: qꝛ
oẽs aĩe ſũt vnius ſpẽi: ſ; oĩbus corpibꝰ vniꝰ
ſpẽi debet̃ vnus locus. ḡ ſilr̃ oĩbus aĩabus.
¶ Cõtra: qꝛ diues ſepultꝰ ẽ in ĩferno ⁊ laça
rus ĩ ſinu abrae. ¶ Rñ. hic ſũt tria vidẽda.
Prio de receptaculis q̃tũ ad ſitũ in gene
rali. 2° de diſtinctione ſituum in ſpeciali. 3° de de ſufficiẽ
tia ⁊ differentia introitus ⁊ exitus illoꝝ.

pª ꝯ **Quantũ** ad p̃m ſunt tres ꝯnes. ¶ Pria. ꝙ iter iſta re
ceptacula celũ ẽ ſurſu;: alia q̃tuoꝛ deoꝛſu;: ⁊ vr̃ ꝓbabiliꝰ ꝙ
ſub terra circa cẽtrũ: qꝛ q̃uis augꝰ arbitret̃ neminẽ ſcire:
ꝓbat tñ greg. 4°. Dial. ſub terra ẽẽ ĩfernũ: ꝑ qꝛ ĩtio ad ĩfer
nũ vocat̃ d̃ſcẽſus. deſcẽdit ad ĩferos ⁊c. ⁊ Jacob ⁊ Job. Jtẽ
eruiſti aĩa; meã ex ĩferno ĩferioꝛi. Jtẽ Jſai. 14. Infernꝰ ſub
tus ꝯturbatꝰ ẽ. Nec obſtat ꝙ celũ plenũ ẽ electis q ſũt pau
ci vt ĩpleat̃ domꝰ dei: ⁊ tñ terra ẽ q̃ſi cẽtrũ: ⁊ ſtultoꝝ ĩfinitꝰ
ẽ nũerus: qꝛ illud ĩtelligit̃ nõ de plenitudĩe coanguſtatiõis
ſ; pulchꝛitudĩs q̃ d̃r celũ plenũ ſtellis ⁊ mare piſcibꝰ ⁊ mũ
2ª ꝯ dus hoĩbꝰ. ¶ 2ª ꝯ ẽ. q̃uõ capiat ĩfernꝰ tãtã multitudinẽ ho
minũ. Ad qđ dicũt q̃dã ꝙ oẽs hoĩes q nũc ſũt vix capiunt
ĩmo nõ capiũt milleſimã partẽ terre: ⁊ ſi ſilr̃ eẽt ſine aliq̃ di
ſtãtia nõ replerẽt milleſimã nr̃e hitabil̃: cũ ſub oĩ climate
plus appeat de cãpis vacuis q̃ de villis plenis ſine ꝯpara
tiõe: ſi g̃ oẽs hoĩes q fuerũt ab initio mũdi vel erũt vſq; ĩ fi
nẽ: vix excedũt hoĩes q nũc ſũt ĩ millecupla ꝓpoꝛtiõe: oẽs
hoĩes p̃teriti: p̃ñtes ⁊ futuri vix occuparent ſupficiẽ terre.
Si ḡ ꝯcauitas maioꝛis capacitatis ẽ q̃ ſit ſupficies terre:
mlr̃to magis poterũt capi ĩ ꝯcauitatibꝰ terre: q̃ q̃uis nobis
nõ appareãt: tñ mlr̃te ſũt: ſic õndit decurſus aq̃ꝝ de monti
bus ⁊ ꝯcuſſiones terremotuũ. Et l; tota ſupficies terre cir
cũſcũq; maioꝛ ſit ꝯcauitate: ſic circũferẽtia centro: tñ illa q̃
ẽ hitabilis nõ: qꝛ aq̃ ⁊ eſtus maioꝛẽ p̃tẽ reddũt inhitabilẽ.
Jtẽ qꝛ nõ credit̃ plus mũdus durare poſt aduẽtũ xp̃i q̃ du
rauerit añ: qꝛ nouiſſima hoꝛa ⁊. i iª. ẽ: ⁊ ponat̃ ꝙ tãtũ d̃beat
durare vt ſint q̃nq; milia añ: ⁊ quinq; poſt: ſ; illud: In me
dio ãnoꝝ notũ facies. tñ nõ tot moꝛiũt̃ q̃t naſcũt̃: nec oẽs
hoĩes gñãt nec femine oẽs pariũt: vñ ſi paruꝰ ãgulus nr̃e
hitabilis ꝯtinet oẽs ſilr̃ viuẽtes: nihil ꝓhib; totũ ſinũ terre
q ẽt dilatabit̃ ꝯphẽdere oĩa coꝛpa dãnatoꝝ ⁊ dãnandoꝝ.
Nã d̃ ſpiritibꝰ q locũ ñ occupãt nlr̃a ẽ q̃o. Ul̃ p̃t dici ꝙ plu
ra coꝛpa erũt ĩ eodẽ loco deo faciẽte ad eoꝝ penã qđ facit
ĩ celo ad ſcõꝝ gloꝛiã: q̃ꝝ coꝛpa cũ ipſo celo ĩdiuiſo erũt ĩ eo
3ª ꝯ dẽ; loco. ¶ 3ª ꝯ ẽ. ꝙ l; ĩ hoĩe nobilioꝛ ps ſit ĩ medio: ſic tñ
ñ ẽ ĩ vniuerſo: ſic ĩ ĩferno. Dicũt tñ q̃dã. ꝙ cõpꝰ ſolis ẽ ĩ me
dio mũdi: ſic coꝛ ĩ meº aĩal̃: ⁊ ſ; h̃ terra ñ videat̃ meª ſ; ex
trẽa: vñ ẽ vilioꝛ ⁊ celũ nobiliꝰ: ſic caput reſpcũ pedis. Uel
p̃t dici ꝙ ñ ẽ ſilr̃e: qꝛ cũ vniuerſu; ſit oꝛbiculare ⁊ circũferẽ
tia ſit eiuſdẽ: nãc q̃dlib; extremũ t; rõnẽ ſupioꝛis. Uñ to
tũ celũ d̃r ẽẽ ſurſu; ex oĩ p̃te ſue circunferẽtie reſpectu ter
re: ⁊ iõ mediũ t; rõnẽ ĩfimi. In hoĩe ãt nõ ſic: qꝛ vna extre
mitas vt caput d̃r eẽ ſupius: alia vt pes d̃r ẽẽ ĩferiꝰ: ⁊ iõ me
diocritas nec ĩferiꝰ nec ſupiꝰ ẽ ſ; h; ĩfluẽtiã ad vtrũq;: ⁊ iõ ĩ
hoĩe nobilioꝛ pars deb; ſituari in medio: non ſic autem in
vniuerſo ſed in extremo.

pª ꝯ **Quantu;** ad 2m q̃m ad diſtictionẽ ſitꝰ ĩ ſpãli q̃m ad
ĩferna ſũt tres ꝯnes. ¶ Pria certa ⁊ quã oẽs ꝯcedunt. ſ. in
fernũ dãnatoꝝ eẽ ſub oĩbꝰ. limbũ v̓o patꝝ eẽ ſup oĩa: vt ſit
maxĩa diſtãtia ſ; ſitu; inter loca penaꝝ iuxta illud. Uidit
abꝛaã a lõge: ⁊ chaos magnũ ĩter nos ⁊ vos. Nõ. n. h; penã
ſenſus ſic purgatoꝛij nec ẽt dãni eternã; ſic limbũ puero
2ª ꝯ ru;: vñ d; eẽ ſup oẽs ꝯtinuꝰ vel ꝯtiguꝰ ĩferno. ¶ 2ª ꝯ ẽ du
bia de duobꝰ modus: qꝛ Tho. ĩ 3° ſupponit limbũ pueroꝝ
pp eternitate;: ⁊ ne locus euacuet̃ eximis repletis. S; Pe
trus de tarẽtaſia ꝯ ſic. Dñia locoꝝ poſt moꝛte; aſſignat̃ ſm
dñia; ſtatuũ: Uñ exñtibꝰ ĩ penali ſtatu aſſignat̃ locꝰ pena
lis. exñtibꝰ ĩ ſtatu delectabili locus delectabil̃. Status ãt pe
nalis duplr̃ diuidi p̃t: vl̃ ſ; dñia; pene ĩ genere: ⁊ ſic differt
ſtatꝰ eoꝝ q puniunt̃ pena ſenſus ab his q penã dãni tñ ha
bẽt: vel ſm dñia; pene ĩ differente gradu eiuſdẽ gñis: ⁊ ſic
dñt ſtatꝰ eoꝝ q puniunt̃ pena tp̃ali eadẽ ab his q pena eter
na. Pria dñia ꝯſtituit loca diuerſa ſm ſubã;: ſcđa v̓o nõ ſm
ſubã; ſ; ſm gradũ ſupioꝛis ⁊ ĩferioꝛis. Uñ qꝛ p̃res ⁊ pueri
puniebãt̃ eadẽ pena ſ; ĩ gradu differẽti: qꝛ p̃res cũ ſpe libe
ratõis. pueri ſine ſpe: iõ idẽ erat locꝰ vtrorũq;: ſ; p̃res erãt
ĩ loco ſupioꝛi iux̃ illud: Uadã ad poꝛtas ĩferi: pueri v̓o ĩ iſe
rioꝛi. ¶ S; ꝯ. qꝛ ĩ luce g̃re plus ꝯueniũt purgãdi cũ p̃ñb;.
Ecõtra: qꝛ cũ ſit idẽ locꝰ aĩaꝝ ⁊ cõpoꝝ reſũptoꝝ: nõ vr̃ locꝰ
pueroꝝ ẽẽ ſub terra: qꝛ nec pꝰ diẽ iudicij erit vt vr̃ ſub ter
ra: q̃ñ ibi nõ poterũt eẽ ſine pena: niſi qs dicat ꝙ erunt in
p̃te ta; ꝓpinq̃ ſupficiei terre ꝙ illumĩabũt̃ eoꝝ oculi a ſo
le: qꝛ terra ĩ ſupficie illumĩabit̃ ĩ q̃ ẽt vitro ſil̃abit̃. Jtẽ nõ
vr̃ ꝙ pueri ſint ſub purgãdis: qꝛ tũc vl̃ ignis purgatoꝛij nõ
ꝯtinuaret̃ igni ĩferni: ⁊ ſic nõ eſſet vnus nũero: vel eſſent ĩ
igne aĩe eoꝝ: qđ nõ vr̃: l; nõ affligerẽt̃: ſic pueri ĩ camĩo. vñ
vr̃ ꝓbabilius ꝙ ſupioꝛ ſimplr̃ ſit limbus patꝝ ĩ qbꝰ ſimplr̃
minꝰ erat de culpa ⁊ de pena: poſt quẽ limbꝰ pueroꝝ ĩ qbꝰ
erat minꝰ de vtroq; ſaltẽ ĩtẽſiue: ⁊ hec duo receptacla ſunt
ſine igne al̃s fruſtra ibi eẽt purgatoꝛium ꝓ tertio loco: inf
3ª fernꝰ ꝑ 4°. ¶ 3ª ꝯ ẽ. ꝙ qꝛ cẽtꝝ ẽ deoꝛſu; oĩa ãt ſũt ſurſũ: di
cẽdũ ẽ ꝙ ĩfernus dãnatoꝝ ẽ circa cẽtꝝ eq̃lr̃ ex oĩ p̃te: poſt
quẽ ſilr̃ oꝛbiculr̃ purgatoꝛiũ: 3°. limbꝰ pueroꝝ: 4° libus pa
trũ ſic ſemp circulãdo. Poſt iudiciũ ãt deſcẽdẽte igne ꝯfla
gratiõis augebit̃ ignis inferni: ita vt ĩpleat oĩa q̃tuoꝛ rece
ptacula p̃dcã: ita ꝙ ẽ limbi patꝝ ⁊ pueroꝝ ⁊ purgatoꝛium
erũt plẽa coꝛpibꝰ dãnatoꝝ: ⁊ foꝛte ſilr̃ erũt ignis affligens ⁊
coꝛpꝰ afflictũ miraculoſe vt magis penetret. coꝛpoꝛa ãt dã
natoꝝ nõ erũt ĩ eodẽ loco ꝓpꝛio ſ; cõi cũ ſũma p̃ſſura. Po
terit ẽt deus facere ꝙ plura illoꝝ ſint ſilr̃ ſi loci anguſtia re
grat ĩ ſ; illđ. Alligate ea. faſciculos ad ꝯburẽdũ. S; qꝛ ſ;
hoc pueri nõ hẽrẽt ex nũc locu; ſuũ: vr̃ aliȷs ꝙ libꝰ pueroꝝ
a reſurrectõe xp̃i dillatatꝰ ꝯphẽdit limbũ patꝝ: ⁊ ſic vter
q; replebit̃ coꝛpibus eoꝝ reſumptis hñs acrẽ incluſum q
nãliter coꝛpoꝛibus eoꝝ cedat. Infernus v̓o ꝯtinebit pur
gatoꝛium habens ignem ꝓ aere.

Quantũ ad 3m. de ſufficiẽtia ⁊ clauſura ſũt tres ꝯnes
3ª ¶ Pria de ſufficientia nũeri: qꝛ q̃nq; ſm ꝙ vnaq̃q; digna
ẽ g̃lia vl̃ erũna ſiue pẽa: locus g̃lie ẽ celũ: locus pene aut ſ;
penã dãni: ſic ẽ limbꝰ: aut ſenſus: ſic ẽ ĩfernus: ⁊ vtrũq; mẽ
brũ ſubdiuidit̃: qꝛ q penã dãni patiũt̃: aut ſimplr̃ ⁊ eterna
liter: ⁊ hi ĩ limbo pueroꝝ: aut ad tp̃s: ⁊ ſic in limbo p̃ru;. Et
ſilr̃ q penã ſenſus ꝑpetuã in ĩferno: q ad tp̃s in purgatoꝛio
2ª ſufficiẽtiã ẽt ex p̃te culpe ponit Tho. ¶ 2ª ꝯ ẽ de introitu
in receptacula. Ubi ſciẽdũ ẽ ꝙ ĩtroitus celi duplr̃ differt̃:
vno mõ pp pctm̃ nãe ⁊ ſic dilatus fuit vſq; ad xp̃i aſcẽſio
nẽ añq̃uã nulla aĩa ad celũ aſcẽdit: ſ; ſic poſtea nõ differt̃.
Alioº pp purgationẽ: qꝛ nihil ĩgnatũ ĩ illã ĩcurrit. Uñ pꝰ
aſcẽſionnẽ xp̃i nulla aĩa purgata differt̃ ab ingreſſu celi: ⁊
ꝯriu; directe ẽ hereſis grecoꝝ q dicũt nullũ beatificari añ
diẽ iudicij: ꝯ qđ xp̃s dixit latroni: hodie mecũ eris in para
diſo. Jngreſſus vero purgatoꝛij in purgãdo nõ differt̃ nec
ĩ limbũ patrũ vel pueroꝝ nec ĩfernoꝝ. Na; ſolus celi vel
paradiſi ingreſſus differri p̃õt: aliȷ in puncto ad inferna de
ſcendunt. S; gloꝛia coꝛpoꝛis differt̃ vt non ſine nobis ꝯſu
marent̃ q ex vno fecit omne hoĩu; genus ſm coꝛpus: qui
3ª finxit ſingilatĩ; coꝛda eoꝝ ſ; aĩas. ¶ 3ª ꝯ ẽ de exitu. Ubi
ſciẽdu; ẽ ꝙ ſimplr̃ ⁊ in ꝑpetuũ nõ exibunt de celo: inferno
⁊ limbo pueroꝝ: qꝛ in inferno nulla eſt redemptio ⁊ beati
tudo eſt ſtatus ⁊ pueri ſũt in termino: vñ ſecus de Traião
⁊ his q nõ per finalem ſentẽtiã fuerũt dãnati. De limbo ãt
egreſſi ſunt patres in die reſurrectionis in perpetuum nõ
redituri. De purgatoꝛio autẽ ſingulis diebus ſingulariter

exeũt ⁊ poſt diẽ iudicij nullus erit: ſ; ignis inferni foꝛte vt
dcm̃ ẽ illa duo receptacula replebit ĩplẽs iux̃ illud. Dilata
uit ĩfernus aĩam ſuã. ad tp̃s aũt ſm legẽ cõem de oĩbꝰ oẽs
exibũt ĩ die iudicij ẽt pueri. ſm illud: oẽs aſtabimꝰ ante tri
bunal xp̃i ⁊c. Et de aere demones: ſm aũt diſpẽſationẽ ſã
cti ad libitũ: purgãdi ad dei nutũ: dãnati ẽt frequẽter appa
rẽt vt de Benedicto papa reffert gregõꝰ: ⁊ vmbꝛa ſoꝛdida
latrõis ĩ vita bti Martini. Jtẽ de libo q̃nq; diſpẽſatiẽ exi
bãt vt p; in ſuſcitatiõe ſamuel̃ ⁊ appitiõe Moyſi in tranſfi
guratiõe dñi: ⁊ ĩ ſõno iude machabei. S; qꝛ ĩ viſiõe ſõni ñ
fit appitio ſ; verã p̃ñtiã illa ãt ſõnũ fuit: iõ veriꝰ ẽ ꝙ Oni
as ⁊ Jeremias ab eo viſi nõ ꝓpter hoc exiuerũt de limbo
ſed nõ ſic legit̃ aliquos egredi de libo pueroꝝ. ¶ Ad arm
ĩ oppom dõ; ꝙ nõ ẽ ſilr̃e de coꝛpoꝛibꝰ q̃ locant̃ ſm potẽtia;
nãlẽ q̃ ad vnũ ẽ determĩata: ⁊ de aĩabꝰ q̃ ſm liberum arbi
trium qđ eſt ad oppoſita ⁊ diuerſa.

¶ Si valde mal̃ det̃ mitigatio pene. Di. XLVI

SEd q̃ritur hic de valde malis vtrũ
⁊ ipſi ĩ aliqua penarum mitigatiõe
dei miſercoꝛdiam ſentiant vt mi
nus q̃ meruerint puniant̃. Quidã
autumãt eos nullã reuelatõem pe
ne habituros: qđ ꝯfirmãt Jacobi auctoritate di
cẽtis. Judicium ſine mĩa fiet illi qui nõ fecit mi
ſericoꝛdiã. Aug. etiã ait. Mĩa hic: iudiciũ in fu
turo. Jdem diſtinguẽs q̃uo oẽs vie dñi ſint mi
ſericoꝛdia ⁊ veritas ait. Erga ſãctos oẽs vie dei
mĩa: erga iniquos oẽs veritas. qꝛ ⁊ ĩ iudicando
ſubuenit: ⁊ ita nõ deeſt mĩa. ⁊ ĩ miſerãdo id ex
hibet qđ ꝓmiſit ne deſit veritas. Erga oẽs autẽ
quos liberat ⁊ dãnat omnes vie ſũt mĩa ⁊ veri
tas: qꝛ vbi nõ miſeret̃: vindicte veritas dat̃. Di
cens vbi nõ miſeret̃: dat ĩtelligi aliqd a deo fieri
vbi ipſe nõ miſeret̃. S; his occurrit qđ ait Ca
ſiodoꝛus ſup p̃s. 51. loquẽs d̃ mĩa ⁊ pietate dei.
He due inquit res iudicio dei ſp adiuncte ſunt.
Ergo ⁊ ĩ punitõe maloꝝ nõ ẽ iuſtitia ſine mĩa.
Jdem de iudicio et mĩa ait. Hec duo mutua ſo
cietate ſibi iungũtur. Jn his bꝛeuiter oĩa opa d̃i
includit. Aug. quoq; rñdens ill̃ q̃ repꝛoboꝝ ſup
plicia finẽ habitura ꝯtẽdũt: ita illoꝝ repellit opi
nionẽ aſſerens repꝛobos ꝑpetuo puniẽdos: vt
eoꝝ ſupplicia mitigari aliquatenꝰ ñ neget. Fru
ſtra inquit nõ nulli eternam dãnandoru; pena;
⁊ cruciatꝰ ſine intermiſſione ꝑpetuos humano
miſerent̃ affectu: atq; ita futurũ eſſe nõ credũt.
Nõ quidẽ ſcripturis aduerſãdo diuinis: ſed ꝓ
ſuo motu dura q̃q; molliendo ⁊ in leuioꝛe; fle
ctendo ſniam: q̃ putãt̃ ĩ eis terribiliꝰ eſſe dicta
q̃ ueriꝰ. Nõ. n. ĩq̃ũt obliuiſcet̃ miſereri d̃s: aut
ꝯtineat ĩ ira ſua miſericoꝛdias ſuas. Hos quidẽ
ĩ pſalterio legit̃: ſ; d̃ his ĩtelligit̃ qui ſũt uaſa mi
ſericordie: qꝛ ⁊ ipi ñ ꝓ meritis ſuis ſ; d̃o miſerã
te de miſ̃ia liberant̃. Aut ſi hoc ad omnes eſti
mãt ptinere: nõ iõ neceſſe eſt ut dãnatione; opi
nent̃ finiri poſſe eoꝝ de quibus dictũ eſt. Jbũt
hi in ſuppliciũ eternũ. Ne hoc modo putet̃ ha
bitura felicitas eoꝝ de quibus econtrario dictũ
eſt. Juſti aũt in uitam eternam. Sed penas dã
natoru; certis tp̃ibus eſtiment ſi hoc his placet:
aliquatenus mitigari. Et ſic quippe ĩtelligi põt
manere ira dei in illis. i. ipã dãnatio. Hec enim
vocat̃ ira dei nõ diui aĩ perturbatio. ut in ira ſua
. i. manente ira ſua nõ contineat miſerationes ſu
as non eterno ſupplicio finẽ dando: ſ; leuamen
ꝓhibendo vel interponendo cruciatibus: qꝛ nec
pſalmus ait ad finiendam irã ſuam vl̃ poſt irã
ſua;: ſ; in ira ſua. Que ſi ſola eſſet: alienari a re
gno dei ⁊ carere magna multitudine dulcedis
dei: tam grandis tñ eſt pena: ut ei poſſint nulla
toꝛmenta que nouimus cõparari: ſi illa ſit eter
na: iſta aũt ſi q̃ualibet multis ſeculis lõga. Ma
nebit ergo ſine fine moꝛs ꝑpetua dãnatoꝛum:
⁊ ipã omnibus erit cõis ſicut mãebit cõiter om
nium uita eterna ſanctoꝝ. Ecce ita aſſerit hic pe
nas repꝛoboꝛum non eſſe finiendas: qđ non im
probat ſi dicat̃ eoꝛũ ſupplicio aliquod leuamẽ
adhiberi. Unde non incongrue dici põt deum
⁊ ſi iuſte id poſſit: non omnino tãtũ punire ma
los in futuro quãtum meruerunt: ſ; eis aliquid
quantũcunq; mali ſint d̃ pena relaxare.

¶ Determinat p̃miſſas auc̃itates. b

Q Uod ergo dictum eſt iudicium ſine mi
ricoꝛdia fieri illi qui non fecit miſericoꝛ
diam ita intelligi põt. Qꝛ iudicium dam
nationis fiet illi qui non fecit mĩam: ꝓ eo ꝙ fuit
ſine mĩa: vl̃ fiet iudiciũ ei ſine mĩa liberante ⁊
ſaluãte: qui tñ in aliqua pena alleuiatione miſe
ricoꝛdiam dei ſentiet. Jta cũ dicit̃ miſericoꝛdiã
hic iudiciũ ĩ futuro: nõ negat̃ q̃n ĩ futuro ſit miſe
ricoꝛdie effectꝰ ⁊ ĩ electis q̃ mĩam ab oĩ miſe
ſeria liberabũtur: et repꝛobis q minus q̃ meru
erunt cruciabunt̃. S; hic nõ ſine cã dicitur fieri
dei miſericoꝛdia: ⁊ iudiciũ ĩ futuro: qꝛ ⁊ hic mlr̃
tis modis miſ̃etur d̃s quibꝰ nõ miſerebit̃ tunc.
Uocat. n. d̃s nũc pctõres ⁊ iuſtificat: qđ nõ fa
ciet: ⁊ tũc reddet ſingulis ſm merita ſua. mani
feſte iudicabit q̃ nunc occulte iudicat. Cuiꝰ oc
cultũ iudiciũ vt ait aug. ĩtelligit̃ pena: qꝛ quiſq;
vel exercet̃ ad purgatõe; vel mouet̃ ad ꝯuerſio
nẽ: vel ſi ꝯtẽnit excecat̃ ad dãnatõem. Occultũ
ergo iudiciũ dei pena d̃r q̃ iudicat purgãdo: cõ
uertẽdo vel excecãdo: iudicia quoq; dei iterdũ
appellãt̃ diſpẽſatõcs eiꝰ de oĩbus rebꝰ. Uñ q̃
incõpꝛehẽſibilia ſũt iudicia eius: ⁊ iudicia eius
abyſſus mlr̃ta. Judiciũ autẽ quo ĩ futuro iudica
bit: intelligit̃ ſnĩa iudicis qua ventillabit̃ area. i.

diuidētur localiṫ boni a malis miſterio angelorū: ⁊ iſti ī vitā ducentur: illi in ſuppliciū mittentur qui nunc ſimul mixti ſunt.

¶ De iuſtitia ⁊ miſericordia dei. c

Sed quomō iuſtitiā dei ⁊ pietatē. i. miāz ſupra Caſio. duas eſſe res dixit: q̄ ſp̄ adiūcte ſūt iudicio dei. Juſtitia. n. dī ⁊ mīa nō due res ſūt ſʒ vna res. i. vna diuina eēntia ē ſicut ſupra plib⁹ auctoritatib⁹ oñſū ē. Q2 nō ē deo aliud eē miſericordē ꝗ̄ miāz: nec iuſtū ꝗ̄ iuſtitiā: ſʒ idē ꝓrſus. Nec aliō ē ei eē miſericordē ꝗ̄ iuſtū: vl' miſericordiā ꝗ̄ iuſtitiā: ſʒ oio idem: q2 nō denoiatiue ſʒ eēntialiṫ hec d' dō dñr. Cur ḡ dicit ſcriptura d' opib⁹ dei q̄daz eſſe mīe: quedā iuſtitie? Si eni iuſtitia dei mīa eſt: q̄cūq3 ſunt opera miſericordie eſſe videntur iuſtitie ⁊ ecōuerſo. His rñderi pōt ſic. illis locutōib⁹ qb⁹ huiuſmodi operum fiunt diſtinctiones: vt alia miſericordie: alia iuſtitie: alia bonitati attribuant̄: non diuerſitas ſubiacētis. i. rei his vocabulis ſignificate exprimit̄: ſʒ varietas ſenſuū ⁊ effectuū ī creaturis mōſtratur. Cū. n. dī de⁹ iuſt⁹ vel iuſtitia: eēntia diuina predicat̄: ⁊ ēt ꝙ ipē ſit diſtributor ⁊ iudex meritorū itelligi dat̄. Jta et cū dicit̄ miſericors eēntia diuina p̄dicat̄: et iſuper ꝙ ipē ſit miſerorꝫ liberator itelligi datur. Siliṫ cū dī bonus: eēntia diuina p̄dicat̄. Et cū dī dš: et inſup auctor oiuz bonorꝫ oſtendit̄. Jta et cum dī deus: eēntia diuina predicat̄ et ipſe timendus oſtendit̄. Jnde ergo quedā opera miſericordie: quedaz iuſtitie dicuntur: non quin diuina eēntia hec et illa operet̄: et quin hec et illa ſint opera diuine eſſentie que dicit̄ miſericordia et iuſtitia. ſʒ q2 quedā ſūt quibus iudex et equus diſtributor: q̄daz quib⁹ oſtendit̄ miſerator. Miſericors eni dicit̄ in natura: miſerator in exhibitione. et in quibuſdam operib⁹ dicit̄ effectus eſſe miſericordie: et ī quibuſdam effectus iuſtitie: non ꝙ aliud efficiat iuſtitia: aliō miſericordia dei ſi ad eēntiā referas: ſʒ q2 ex quibuſdā effectib⁹ ītelligit̄ iudex: ex quibuſdā miſerator: vl' vt quibuſdaz placet iuſtus et miſericors. Sʒ ſʒ hoc occurrit qō quomodo ex alijs oſtēdatur iuſtus et ex alijs miſericors cū ſit idē ei eē iuſtum et eſſe miſericordē? Si enim ſm eandē rōnē dicit̄ iuſtus et miſericors: ex eo opere quo intelligitur iuſtus intelligitur miſericors et econuerſo. Sed dixi ſupra: q2 cum dicit̄ deus iuſtus et miſericors ita eadē diuina eēntia ſignificatur: et ſm ea idem predicatur: vt etiam quedam diuerſa intelligantur. Jntelligimu⁹ eni per hoc eum eſſe miſeratorem et iuſtū iudicem Quod euidenter Origenes oſtendit dicens. Omnia q̄ dei ſunt xp̄s eſt ipē ſapiētia eius: ipē fortitudo: iuſticia: ſanctitas: ipē prudētia. Sed cū vnū ſit in ſubiacenti pro uarietate ſenſuū diuerſis nūcupatur vocabulis. Aliud eniz ſignificat ſapiētia: aliud iuſtitia. Qñ eni ſapientia dicitur diſciplinis re diuinarū humanarūq3 rerū iſtruere intelligit̄. Qñ iuſticia: diſtributor vel iudex meritorꝫ inſinuat̄. Jta ⁊ prudentia cuz dicit̄: doctor ⁊ demōſtrator bonarꝫ vel malarꝫ rerū vel neutrarū intelligitur.

¶ Auctoritatib⁹ ꝓbat quedā iuſticie alia miſericordie alia bonitati attribui. d

Quod autē quedā opa miſericordie: q̄daz iuſticie: quedā bonitati attribuant̄: i ſcripturis facile eſt reꝑire. Et de mīa qdez ⁊ iuſticia manifeſtū eſt. de bonitate vero ⁊ miſericordia āplius latet. Sʒ augu. docet illa opa ꝓprie ad miam ꝑtinere qb⁹ aliqui a miſeria liberāt̄. Ad bonitatē vero non ſolū illa: ſʒ facturā ⁊ gubernationē naturalium ita dicens. Ad miſericordiam pertinet ꝙ a peccatis mūdat ⁊ de miſeria liberat. Ad bonitatē vero ꝙ celū ⁊ terram ⁊ oia valde bona creauit vt eēnt. Jdē. Celi nō indigēt miſericordia: vbi nulla ē miſeria. ī terra hoīs abundat miſeria ⁊ ſuꝑabundat dei miſericordia. Miſeria ḡ hoīs ⁊ miſericordia dī plena ē terra nō celi: qui nō idigēt miſericordia: īdigent tñ regēte dño. Oīa. n. indigent dño et miſera et felicia: q2 ſine illo miſer nō ſubleuatur: felix nō regitur. Jtē alibi. Miſericordia eſt erga miſeros: bonitas erga quoſlibet. Jnterduz tñ miſericordia large accipit̄ vt bonitas.

¶ Quomodo vniuerſe vie dñi dicantur miſericordia ⁊ ueritas. e

Poſt hec cōſiderari oʒ ex quo ſenſu uniuerſe uie dñi dicant̄ miſericordia et ueritas. Hoc multiplicē recipit expoſitionē. Uniuerſe. n. uie dñi mīa ⁊ ueritas: qb⁹ ad nos uenit ut ait augu. ſuper pſalmū itelligunt̄ duo aduēt⁹. Prim⁹ ī quo manifeſtā et multiplicez miſericordiā nobis exhibuit: et ſcōs ī quo reqrēdo merita iuſticiam exhibebit. Uniuerſe ēt vie dñi. i. q̄b⁹ ad dñm aſcendim⁹ ſūt iuſticia qua a malo declinam⁹: et mīa q̄ bonū facim⁹. Jn his. n. duob⁹ oē bonū meritū icludit̄. Sed cū ſuperi⁹ Caſſiod. dixerit ī his duob⁹ oīa opa dei icludi: merito q̄ri pōt an in oī ope dñi hec duo mutuo ſibi iungant̄. Quibuſdā placuit nō ī oī ope dñi hec duo ꝯcurrere ſm effectū dico: nā ſʒ eēntiā nō diuidit̄ mīa a iuſticia: ſʒ vnū ē. Uerū ſm effectum ī oī ope dñi dicūt eē miſeircordiam et iuſticiam ſʒ in quibuſdam fatentur tantum miſericordiā ⁊ ī alijs iuſticiā: atq3 in alijs miam ⁊ iuſticiā. Fatent̄ tñ dñz oia q̄ fec̄ miſericorditer agere ⁊ iuſte: referētes rōnem dicti ad dei voluntatem q̄ iuſticia ē ⁊ miſericordia: nō ad effect⁹ miſericordie ⁊ iuſticie q̄ ſunt ī reb⁹. Alijs [illegible] videt̄ ꝙ ſic̄ dicit̄ de⁹ oia opa ſua iuſte fac[illegible] miſericorditer: ita cōcedendū ſit ī omni ope dei iuſticiā eſſe ⁊ miſericordiā. i. clementiā ſm effcm̄ vel ſignū q2 nullū op⁹ dei ē ī quo nō ſit effectus vel ſignū eqtatis ⁊ clemētie ſiue occlte ſiue apte. Aliqñ eni manifeſta eſt clementia ſiue benignitas ⁊ occulta eqtas: aliqñ ecōuerſo. Qō. I.

Circa 46. di. querit̄ vnuz vtrū. ſ. iuſtitia ſit in deo. Et videt̄ ꝙ nō: q2 illud qō nō ē bonū niſi vt medicina: nō ē bonuz ſimpliṫ nec ī deo ponēdū: ſʒ iuſtitia ſaltē vindicatiua nō ē bona niſi vt medicina. ḡ ſaltez talis ī deo nō ē ponēda. Maior pʒ: q2 qcqd ē ī deo formaliṫ: vʒ dicere bonū ⁊ ꝑfectiōez ſimpliṫ: qō aūt ē bonū ſolū vt medicina: nō ē bonuz niſi ſm qd ⁊ ꝑp aliud. Minor ꝓbat̄: q2 pene q̄s īfligit iuſtitia vindicatiua ſunt medicine reſpectu pctōrꝫ vt dicit̄ 2° ethi. ḡ ⁊c̄.

¶ Cōtra ē auc̄tas ſcripture q̄ ī plurib⁹ locis iuſtitiā dō attribuit: ⁊ ꝓbat̄ rōne ſic. Illud qō ē nobiliſſimū ē deo attribuēdū: ſʒ iuſtitia ē nobiliſſima ⁊ p̄clariſſima oīuz v̄tutū vt dī. 5°. ethi. ḡ ⁊c̄. ¶ R°. circa hāc qōnez ſunt tria vidēda. p̄° q̄: ⁊ q̄lis: ⁊ q̄uo iuſtitia ſit ī deo. 2° q̄uo pēa eterna debeat̄ peccato ex iuſtitia. 3° q̄uo in punitionē malorꝫ concurret ſimul miſericordia ⁊ iuſtitia.

Quantū ad p̄m ſunt q̄ttuor ꝯnes. ¶ Pria in q̄ ꝯſiſtit rō iuſtitie ⁊ q̄t modis dī. Ubi ſciendū ꝙ ſicut dī. 5°. ethi. iuſtitia ꝓpē dicta ꝯſtituit eq̄litatē ī acceptionib⁹ ⁊ datiōibus: h̄ āt dupliṫ: Uno mō ſm ꝙ ꝯſtituit̄ eq̄litas iter datē ⁊ accipiētē: vt. ſ. accipiēs tātū accipiat a dāte ꝗ̄ᵐ eꝯ: ⁊ ī tali eq̄litate ꝯſiſtit iuſtitia ꝯmutatiua q̄ pōit mediū eq̄litatis ī emptōib⁹ ⁊ vēditōib⁹ ⁊ in oīb⁹ retributionibus. Alio° ꝯſtituit̄ eq̄litas iter duos recipientes ex h̄ ꝙ vterq3 eq̄liṫ recipit ſʒ ꝙ dignus ē: ⁊ ī hoc ꝯſiſtit iuſtitia diſtributiua. Jn prima ḡ iuſtitia. ſ. ꝯmutatiua reqrit̄ eq̄litas q̄ntitatis. ſ. vt tātū qſq3 accipiat ſm valorē ꝗ̄ᵐ dedit: ⁊ iō īter illos īter quos nō pt eē eq̄litas q̄ntitatis ī datis ⁊ receptis: non pt eē ꝓprie iuſtitia ꝯmutatiua: ſic̄ ē iter illos quorꝫ vn⁹ nō pt reddere equalēs bñficijs acceptis ab alio: ſic̄ filius nō pōt reddere aliqd equalēs bñficijs pr̄is a q̄ accepit eē ⁊ nutrimētum ⁊ eruditionē: ꝑp qō q̄ntūcunq3 fili⁹ retribuat pr̄i ī obſequijs nūq3 tñ ē ibi ꝑfecte eq̄litas: ꝑp qō non ſaluat̄ ibi ꝓpē rō cōmutatiue iuſtitie ſʒ tm̄ aliqs modus: inq̄ᵐ filius retribuit qō pt ſm modū ſuū: ſic̄ pater dedit ſm modū ſuuz: vt loco eq̄lis ſʒ q̄ntitatē ſumat̄ poſſibile vel ꝓportōale: ſed iuſtitia diſtributiua nō reqrit eq̄litatē q̄ntitatis ſed ꝓportiōis. Nō eni oʒ ꝙ diſtribuēs bona cōitatis diſtribuat eq̄liṫ oīb⁹ ſed vnicuiq3 ꝓportionabliṫ ſʒ ꝙ ē dign⁹. ¶ 2ᵃ ꝯ ē de dr̄ia iter iuſtitiā diſtributiuā ⁊ ꝯmutatiuā. Nā ex p̄dcis apparet ꝙ iuſtitia diſtributiua ꝑ quā bōa cōia diſtribuūt̄ p̄rio attēdit ad ꝓportionē ꝑſonarꝫ ex q̄ ꝯcludit proportionē rerꝫ diſtribuēdarꝫ: ſʒ iuſtitia ꝯmutatiua ecōtrario ad hitudinē rei ad rē: ſic̄ pʒ ī cōmutationib⁹: puta ī emptiōe ⁊ vēditiōe: vl' ad hitudinē actōis ad paſſionē: vt ī iiurijs vīdicādis ⁊ puniēdis: ad ꝯditōez āt ꝑſone nūq3 p̄ncipaliṫ reſpicit: non. n. bos oʒ magis vel min⁹ vēdi vni ꝗ̄ alteri. Si āt reſpiciat ad cōditionē ꝑſone hoc nō ē niſi ex ꝯñti inq̄ᵐ ꝯditio ꝑſone faceret ad q̄ntitatē iiurie: ſic̄ maior ē iiuria ſi ꝑcutiat̄ p̄nceps ꝗ̄ p̄uata ꝑſona. Ex q̄ vʒ ſaluo meliori iudicio ꝙ iuſtitia diſtributiua magis dependeat ex ꝯmutatiua ꝗ̄ eꝯ: q2 iuſtitia diſtributiua ē ī diſtribuēte: ꝑ quā tenet̄ bōa cōitatis diſtribuere ꝓportiōabiliṫ ꝑſonis cōitatis ſm vniuſcuiuſq3 dignitatē: hec āt tentio ortū hʒ ex hoc ꝙ ipē ē obligat⁹ cōitati hñs ex cōitate ⁊ honorē regiminis ⁊ ſtipēdia laboris: rōne quorꝫ [te]net̄ cōitati q̄ſi ꝑ q̄ndā ꝯmutatōez ad recōpēſandū bōa q̄ recepit ꝓut pt: qō fac̄ qñ honores ⁊ officia cōitatis dat vni [illegible] ſm ꝙ ē dignior ⁊ vtilior ꝓ cōitate. Alioqn ē v̄e iiuſt⁹ ī nō reddendo cōitati qō dʒ ꝓ eo qō accepit. ¶ 3ᵃ ꝯ ē q̄uo ī 3ᵃ ꝯ
deo ſit iuſtitia ꝯmutatiua. Ubi ſciēdū ꝙ iuſtitia cōmutatiua nō ē ꝓpē ī dō: q2 illa ꝯſiſtit ī eq̄litate rei date ⁊ accepte: ſʒ bñficijs dīnis nō pōt a creatura aliqd retribui eq̄le mlto minus ꝗ̄ bñficijs pr̄is carnalis. Et iterꝫ ꝑ ꝯmutationez ꝓpē dictā res vni⁹ fit alteri⁹ q̄ prius nō erat eius: ſʒ nihil ē ī creatura qō nō ſit ipſius dei magis ꝗ̄ ipſi⁹ creature. ḡ nlla iuſtitia ꝯmutatiua ꝓpē pt eē iter deū ⁊ creaturaz: pt tñ ibi eē q̄dā modus iuſtitie ꝯmutatiue accipiēdo ꝓ eq̄li poſſibile vel ꝓpōtōale: inq̄ᵐ creatura deo retribuit qō pōt ſʒ ſuā paruitatē: ſic̄ de⁹ dat ſuꝑabūdāter ſm ſuā excellētiā: ⁊ hoc ī bonis. Jn malis āt attendit̄ iuſtitia ꝯmutatiua iter deū ⁊ creaturā inq̄ᵐ creatura peccās tātū vel tātū ꝯ deū ex ſua malitia: punit̄ tm̄ vel tātū a deo ſʒ ꝯdecētiā diuinā ⁊ non ſm q̄litatē culpe p̄ciſe: q2 ſic̄ in bonis decet ꝙ ex parte dei ſit exceſſus ⁊ ex parte creature ſit defect⁹: ſic ī malis decet vt ſic̄ ex ꝑte creature ē exceſſus ī peccādo: ſic ex ꝑte dei ſit defect⁹ ī puniēdo vel ī īfligēdo malū pene qō idē ē. Qz aūt nūc dicim⁹ ex ꝑte dei eē exceſſuz vel defectū: nō ītelligit̄ h̄ ꝓut ſonat ī viciū ſʒ ꝓut dicit eminētiā ex ꝑte dei ex parte creature ī plus ꝯferēdo de bonis ꝗ̄ creatura digna ſit: vel ī min⁹ īferēdo mala ꝗ̄ creature mereatur: qō totū ꝓuenit
ex decētia bonitatis dīne. ¶ 4ᵃ ꝯ ē. q̄uo ī deo ſit iuſtitia di- 4ᵃ ꝯ
ſtributiua. Ubi ſciendū ꝙ iuſtitia diſtributiua ponit̄ ī deo reſpectu creaturarꝫ inq̄ᵐ oibus creaturis dat ſm vniuſcuiuſq3 dignitatē. Nā ſʒ ꝙ creatur̄ tenēt ſʒ ſuā nāz altiorē gradū ī vniuerſalitate rerꝫ: ſic de⁹ ꝯfert ꝓꝑetates nobiliores ⁊ opatōes q̄ſi q̄dā officia cōitatis. Uñ Diony. 8. c. d' di. noīb⁹ dic̄. Qz iuſtitia laudat̄ ī deo inq̄ᵐ oīb⁹ ſʒ dignitatē tribuit qō ē itelligēdū de diſtributōe imediate dicta: q2 diſtribuē p̄mia ꝓ meritis vl' pēas ꝓ culpis ꝑtinʒ ad iuſtitiā ꝯmutatiuā. Si tñ bñ aduertamus iuſtitia diſtributiua ſic accepta ī deo nō ꝓprie accipit̄: q2 iuſtitia ꝓpē accepta ſemꝑ icludit debitū: ſed diſtributio quā de⁹ reb⁹ nālib⁹ ꝯfert vnicuiq3 ſm gradū dignitatis ſue: nō ꝓuēit ex aliq̄ debito ſʒ ſolū ex ei⁹ libalitate. ḡ nō ē ibi ꝓpē iuſtitia. Et ꝯfirmat̄: q2 iuſtitia diſtributiua ꝓpē dicta ortū hʒ ex ꝯmutatiua vt declaratuz fuit: ſʒ talis iuſtitia diſtributiua non ꝓpē hʒ ortū ī deo ex ꝯmutatiua. ḡ ⁊c̄. Pʒ ḡ ꝙ iuſtitia taz ꝯmutatiua ꝗ̄ diſtributiua ī deo nō ē aliud ꝗ̄ decētia dīna ī redditiōe p̄miorꝫ ⁊ penarꝫ ⁊ ī diſtributione ꝓꝑetatū ⁊ p̄ncipiorꝫ agendi ꝓut congruit ſubſtantie vniuſcuiuſq3 rei.

Quantuz ad 2ᵐ q̄uo pctō debeat̄ pena eterna ſunt
quattuor ꝯnes. ¶ Pria. ꝙ nō ē dare penā actu īfinitā ſm pᵃ ꝯ
intēſionē vel acerbitatē q2 h̄ eēt ſūmū malū ⁊ corrūperet ſeipʒ ⁊ ſuū ſubʒ. Et q2 ñ ē btitudo īfinita creata. ḡ mlto minus miſeria īfinita: q2 de⁹ p̄miat vltra meritū: nō āt punit vl-
tra demeritū. ¶ 2ᵃ ꝯ ē. ꝙ pena ēt ſucceſſiue ñ pt ītēdi ī īfi- 2ᵃ ꝯ
nitū: q2 ſi aliq̄ q̄litas augeri pt in īfinitū: h̄ ē vel ꝑp īfinitatē ſubi: ſic̄ ſi ignis creſceret ī īfinitū ⁊ calor ei⁹ creſceret ī īfinitū ſm q̄ſdā 4° phyſi. vl' ex ꝑte obi qō ē īfinite attigibile: ſic̄ charitas ⁊ lumē glīe ſm q̄ſdā poſſunt creſcere ī īfinitū: ſʒ ſubʒ pene dānatorꝫ nō auget̄: obʒ āt pene ſenſus ē finitū obʒ āt pene dāni lʒ ſit īfinitū ī ſe erit tñ finite attigēdū. ḡ
illa nō pt creſcere ī īfinitū. ¶ 3ᵃ ꝯ ē. ꝙ dato ꝙ poſſet eē īfi- 3ᵃ ꝯ
nita ītēſiue: nō tñ īfligeret̄ ꝓ pctō mortali: q2 ꝓnior ē deus ad reddēdū p̄miū ꝓ merito ꝗ̄ ad īfligēdū penā ꝓ pctō: ſʒ ꝓ nullo merito q̄ntūcūq3 magno reddet de⁹ p̄miū īfinitū

ītēſiue: viſio.n.btā creata erit finita ī q̄cūq̃ʒ erit.ḡ ꝑ nullo peccato ſeu demerito q̄tūcūq̃ʒ magno īfligeē pena īfinita
4ª ꝯ ītēſiue. ⸿ 4ª ꝯ ē ꝙ ſi loq̄mur de infinitate pene extēſiue: ſic pctō debeē pena īfinita: q̄ ſicͭ lumē glorie ꝫ q̄ſdā pt creſcere ī īfinitū q̄tū ad durationē: ſic iuſte pctō mortali dbetur pena īfinita: q̄ ſicͭ ē ī ciuilitate mūdana: ſic ſuo mō eſt ī ciuilitate diuia. ſʒ ī ciuilitate mūdana ſic ē ꝙ ille q q̄tuʒ in ſe eſt ſubuertit pacē ⁊ amicitiā ciuiū adinuicē vel obiaʒ ad ꝑncipē: mereē totalr̄ extirpari ꝑ mortē: exiliū vel ꝑpetuʒ carcerē a ciuilitate: q̄ pēa ē ꝑpetua ꝫ capacitatē ſubi: ⁊ ꝫ ītētionē legis q̄ ad h̄ vt ī ꝑpetuū ñ reuoceē ad ſocietateʒ cōitatis ꝯ quā deliq̄t. ḡ eodē mō dʒ eē ī ciuilitate diuia: in q̄ ꝯgregant̄ hoīes lege fidei ⁊ charitatis ꝙ ille q ſubuertit ordinē charitatis ad ꝓximū q̄tū ī ſe ē: vl̄ ſubiectiōis ad deū qd̄ fit ꝑ qd̄cūq̃ʒ pctm̄ mortale: mereē totalr̄ extirpari a ꝯſortio dei ⁊ btōꝝ ꝑ mortē: exiliū ⁊ carcerē. De āt pene ſūt ſimplr̄ ꝑpetue ī ciuilitate diuia. ⸿ P. mors ꝫ: exiliū a patria: ⁊ carcer īferni dānatis erūt eterna: q̄ ⁊ ſubm iſtarū penaruʒ ꝑpetuo durabit. 2º pʒ ideʒ: ꝙ manēte culpa dʒ manere pena: ſʒ ī dānatis ꝑpetuo manebit culpa ꝓꝑ obſtinationē mētis coꝝ. ḡ ꝑpetuo manebit pēa. 3º q̄ magis ē peccator dign⁹ pēa ꝓꝑ culpā ſuā q̄ʒ iuſtus ſit dignus p̄mio ꝓꝑ qd̄cūq̃ʒ meritū: q̄ iuſtus q̄tūcūq̃ʒ bñ opeē ꝓꝑ deuʒ ī nullo ꝯſtituit eū debitorē: ⁊ iō p̄miū nō ē ei reddēduʒ ꝫ debituʒ ſtricte ſūptuʒ: ſʒ pctōr volūtarie diuertēs ab obia dei vere dʒ puniri ꝫ iuſticiā: vñ ē v̄e debitor pene: ſʒ iuſtus ꝓꝑ op⁹ meritoriuʒ p̄miaē p̄mio eterno. ḡ fortiori rōne peccator ꝓpter demerituʒ iuſtius punitur pena eterna.

p̄ª ꝯ **Quantuʒ** ad 3ᵐ de ꝯcurſu iuſticie ⁊ mīe in opib⁹ dei ſunt q̄tuor ꝯñes. ⸿ Prima quō mīa ſit in deo ⁊ quō ñ. Ubi ſciēdū ꝙ mīa accipiē duplr̄: Uno mō ꝑ paſſione ꝑ quā aliq̄s ꝯpatiē alteri patiēti q̄ſi partē paſſiōis alteri⁹ in ſe ferēs. Alio mō accipiē ꝑ actu vl̄ hītu volūtatis q̄ aliq̄s vult ſubleuare miſiaʒ alteri⁹. Accipiēdo mīam p̄ mō ipſa nō ē in deo: q̄ mīa vt dicͭ paſſionē icludit in ſe triſtitiā ⁊ penā: ſʒ nec triſtitia nec pena pñt eē ī deo. ḡ nec mīſicordia vt ē paſſio. Sʒ accipiēdo ꝫo mō mīaʒ ꝑ volūtate releuādi miſiā alteri⁹: ſic ē ī deo: q̄ deus nihil agit circa nos niſi volēs: ſʒ ds̄ ꝑ ſua beneficia miſias nr̄as frequēter releuat. ḡ ī ipo ē volūtas tales miſias releuādi ⁊ ꝑ ꝯñs mīa ꝫo
2ª ꝯ mō dicta. ⸿ 2ª ꝯ ē quō diuia mīa diuidaē. Ubi ē ſciēdū ꝙ ſicͭ hō miſicors nō repellit laudabiliter nec v̄tuoſe miſiaʒ alienā niſi q̄tū rō iudicat: ſic ds̄ nō repellit miſiā nr̄aʒ niſi q̄tū ordo ſue ſapie iudicat eā repellēdā: q̄ ſi ꝫ ordinē diuine ſapie totalr̄ repellaē: vocaē mīa liberās: ſi v̄o ñ totalr̄ li
3ª ꝯ raē ſʒ de ea aliq̄d minuaē uocaē miſicordia relaxās. ⸿ 3ª ꝯ eſt quō ī oī ope dei ꝯcurrunt mīa: ⁊ v̄itas: ⁊ iuſticia. Ubi ſciēdū ꝙ mīa ⁊ iuſticia accipiunē q̄nq̃ʒ large: vt mīa dicaē oīs volūtas bñfaciendi alicui: iuſticia v̄o dicaē condecētia diuine bonitatis: ⁊ ſic nō ſoluʒ ī punitiōe maloꝝ: ſʒ ī oī ope dei cōcurrūt mīa ⁊ iuſticia: q̄ q̄cūq̃ʒ ds̄ facit: facͭ ꝫm ꝯdecētiā diuiē bonitatis ⁊ ex volūtate bñfaciēdi creature vl̄ circa quā agit: vl̄ alij: vel cōitati: ⁊ hoc mō ex iuſticia naſcitur mīa ꝫm Anſelmū: q̄ ex ꝯdecētia diuiē bonitatis vult ds̄
4ª ꝯ facere bonū creature. ⸿ 4ª ꝯ eſt quō ꝯcurrūt ſpālr̄ ī p̄mio ⁊ ſupplicio creature rōnalis. Ubi ſciēdū ꝙ alio mō accipiē mīa ⁊ iuſticia magis ſtricte: put mīa dicͭ volūtatē ſubueniendi miſys alioꝝ p̄ter merita. iuſticia v̄o dicͭ voluntatē retribuēdi ꝫm exigētiaʒ meritoꝝ: ⁊ hoc mō mīa ⁊ iuſticia nō ꝯcurrūt ad oē op⁹ diuīuʒ: ꝯcurrūt tñ in punitiōe maloꝝ et retributiōe iſtoꝝ. De retributiōe iuſtoꝝ pʒ ſic: q̄ reddere p̄miū excedēs merituʒ ē op⁹ mīe ⁊ iuſticie: q̄ten⁹.n. redditur ꝑ merito iuſticie ē: ſʒ inq̄tū excedēs meritū mīe ē: ſed in p̄miatiōe iuſtoꝝ reddiē p̄miū excedēs meritū: cū ñ ſint eq̄lis valoris opa meritoria ⁊ glīa ſeu vita eterna. ḡ ⁊c. De punitiōe v̄o maloꝝ pʒ idē ſic: q̄ ꝫm rigorē iuſticie ꝓꝑ vici

ciuʒ īgratitudīs mereē aliq̄s p̄uari oīb⁹ bñficijs gratis acceptis. Sʒ q̄cq̄d ſum⁹ ⁊ q̄cq̄d hēm⁹ totū a deo accepimus ꝑ illd̄ apl̄i. pᵉ Cori. 4. Quid hēs qd̄ nō accepiſti. ḡ ꝓꝑ ingratitudīnē q̄ cōmittiē in oī pctō mortali mereē pctōr amittere ꝫm rigorē iuſticie q̄cq̄d a deo accepit: hō eſt q̄cq̄d eſt in ſe ⁊ q̄cq̄d hʒ in ſe: quo fcō eēt hō ānihilat⁹: cū ḡ in punitiōe maloꝝ nō fiat ānihilatio eoꝝ: pʒ ꝙ ibi ē mīa dei aliq̄d relaxās vt v̄e poſſit dicere illud Trenoꝝ ꝫo. Mīe dñi q̄ nō ſum⁹ ꝯſūpti: q̄re ⁊c. ⸿ Ad argᵐ in oppoᵐ dʒ ꝑ interēptionē minoris: q̄ iuſticia vindicatiua nō ē ſolū vt medicia: q̄ eadē eſt iuſticia qua p̄mianē boni ⁊ puniunē mali: q̄uis ſit al̄ ⁊ act⁹ h̄ ⁊ ibi ꝫ diuerſitatē mãe. Et q̄ bonū ē ñ ſolū punire malos ſʒ punire bonos: iō iuſticia nō ſolū ē bona in rōne medicie: q̄ten⁹ eſt punitiua maloꝝ: ſʒ eſt ēt bona ꝫ ſe quatenus eſt rectitudo volūtatis ordinās aliq̄d ad alterum.

⸿ De ſentētia iudicij. Di. XLVII. a

SOlet etiā q̄ri q̄lr̄ dabiē iudicij ſñia. Sʒ nō ē ꝑſpicuū id explicare. Nō enī ſcriptura apte diffinit an voce illa ꝓferāē. Uenite bñdicti: ⁊ Ite maledicti: an virtute iudicii ita fiat ꝯſciētijs ſinguloꝝ atteſtātib⁹: vt mō dī futurū: vt iudicis potētie effect⁹: ipſi⁹ dictiōe ſignificeē Illa ēt: Eſuriui ⁊ nō dediſtis mihi mādūcare: ⁊ hmōi: magis ꝯſciētijs exp̄mēda plūni putāt q̄ʒ verbis: q̄ apl̄s ī momēto ⁊ ictu ocl̄i myſterū ꝯſūmādū tradit. Sʒ illd̄ ad reſurrectōis ſtatū tm̄ referūt: ñ ad iudiciū: q alij iudicis ſñiaʒ ⁊ maloꝝ increpationes ⁊ bonorum premia verbis exprimenda aſſerunt.

⸿ Quod iudicabunt ſancti ⁊ quō. b

n **N**On āt ſol⁹ xp̄s iudicabit ſʒ ⁊ ſcī cū eo iudicabūt natiōes. Ipē.n. apl̄is ait. Sedebitis ⁊ vos ſuꝑ duodecī ſedes iudicātes duodeciʒ trib⁹ iſrl̄. Nec ē putādū ꝙ duodecī apl̄is tm̄ hoc ꝓmiſerit xp̄s. Ubi.n. ſedebit paul⁹ q pl⁹ oib⁹ laborauit ſi nō ibi ſedebūt niſi duodecī: ergo ſedes ꝑfectō tribunal̄. i. vniuerſitas iudicātiū ītelligiē. ſ. oēs ꝑfecti q relictis oib⁹ ſecuti ſūt xp̄ʒ Per duodecī trib⁹ vniuerſitas iudicādoꝝ. Iudicabūt vero eos ſcī ñ mō coopatōe: ſʒ ēt auctē ⁊ ptāte. vñ. Gladij ācipites ī māib⁹ coꝝ. i. ſñia de bōis ⁊ d mal̄ ī ptāte coꝝ. Si vero q̄riē q̄ erit coꝝ ptās vl̄ auc̄tas ī iudicādo. Puto ñ añ poſſe ſciri q̄ʒ videaē: niſi dina reuelatōe q̄ſ didicerit.

⸿ De ordinib⁹ eoꝝ q iudicandi erunt. c

e **Q**Uſit āt q̄tuor ordies ī iudicio. Due ꝓpe ſūt ptes: electoꝝ. ſ. ⁊ reproborum. vt Greg. ī moral̄. ait. Sʒ bini ordies eiſdē ſingl̄ ptib⁹ ꝯtinēē. Alij.n. iudicanē ⁊ ꝑeūt. Alij nō iudicāē ⁊ ꝑeūt. Alij iudicanē ⁊ regnāt: alij nō iudicāē ⁊ regnāt. Iudicāē ⁊ ꝑeūt q̄b⁹ dñica iclamatōe diceē. Eſuriui ⁊ nō d̄diſtis mihi mā. ⁊c. Nō iudicāē ⁊ ꝑeūt: q̄b⁹ dñs ait q ñ credit iā iudicat⁹ ē. Eoꝝ.n. dānatō toti eccl̄ie nō ē ⁊ certa: ⁊ iō dñt tunc ñ iudicari: q̄ ad ꝯſpectū diſtricti iudicis cū apta dānatōe ſue īfidelitatis accedet. Qui vero ꝓfeſſiōeʒ fid̄ ei ſiñ opib⁹ hñt: iudicabūt ⁊ ꝑibūt. i. redarguēē vt ꝑeāt. q vero nec fidei ſacra tenuerit icrepatōʒ iudicis iſe fieri ñ audiēt q̄ īfidelitatis ſue tenebris p̄iudicati ei⁹ quē dſpexerūt iuectōe redargui ñ mereēē. Illi āt ſaltē verba iudicis audiēt: q ei⁹ fidē ſaltē verbo tenuerūt. Illi āt ī dānatōe ſua eterni iudicis nec verba ꝑcipiēt: q ei⁹ reuerētiā nec verbo ten⁹ ſuare voluerit. ⁊ iō illi iudicādi: ſʒ iſti ñ iudicādi dñr. Ex electorū vero pte alij iudicāē ⁊ regnāt. ſ. q vite maclas lachrymis terg̃ūt: ⁊ el̄ynaꝝ ſupinductōe opiūt: q̄b⁹ iudex veniēs ī dextera ꝯſiſtentib⁹ dicet. Eſuriui ⁊ de. mi. mād. Alij āt ñ iudicāē ⁊ regnāt: q ēt p̄cepta legis ꝑfectiori virtute trāſcēdūt: q̄ nō hoc ſolū qd̄ lex p̄cipit iplere ꝯtēti ſūt: ſʒ et qd̄ ad ꝑfectōʒ ꝯſuliē iplere ſtudent. De q̄b⁹ ꝓp̄ha ait. Dñs ad iudiᵘ veniet cū ſenatorib⁹ ꝑpl̄i ſui. Et ſalomō d eccl̄ie ſpōſo loquēs ait: Nobil̄ ī portis vir ei⁹ q̄ñ ſederit cū ſenatorib⁹ terre. et Iob ait. Nō ſaluat ipios et paupib⁹ iudiciū tribuit. Hi ḡ recte ſub gñali iudicio ñ teneēē: ſʒ iudices veniūt q̄ et p̄cepta gñalia viuendo vicerūt: et oib⁹ relictis xp̄ʒ ſecuti ſūt. recte paupib⁹ iudiciū tribuit. q q̄to mūdo magna hūilitate dſpecti ſūt: tāto tūc maiori cl̄imie ptātis excreſcēt. De talib⁹ dī. Qui vicerit dabo ei ſedere mecū ī throno meo ſicͭ et ego vici et ſedi cū p̄re meo ī throno ei⁹. Uincens dñs cū p̄re ī throno ſedit: q̄ p⁹ paſſiōis certamē ⁊ reſurrectōis palmā ꝙ p̄rī eēt eq̄l̄: oibus claruit. Nob vero ī throno filij ſedere: ē ex eius dē filij ptāte iudicare. Q̄.n. iudicādi p̄cipatū ex ei⁹ virtute ꝑcipim⁹: q̄ſi ī throno ei⁹ reſidem⁹. Ex his appʒ ꝙ ēt ꝑfectiores ſcī cum xp̄o iudicabūt ptāte. ⁊ q̄ q̄dā dñr iudicādi alij ñ iudicādi.

⸿ De ordine iudicij ⁊ miniſterio angeloꝝ. d

e **C**Um āt ī euāgelio legaē ꝙ dñs mittet angelos ſuos q colligēt d regno ei⁹ oīa ſcādala ⁊ mittēt iiquos ī caminū ignis. Et itē. Exibūt āgeli ⁊ ſepabūt malos d medio iuſtorū et mittēt eos ī caminū ignis. Et iteʒ. Mittet angelos ſuos cū tuba et ꝯgregabūt electos a q̄tuor vētis. et ꝓp̄ha dicͭ. Cōgregate illi ſcōs ei⁹: miſterio angeloꝝ illa ipleri dubitādū ñ ē. Dño .n. veniēte ad iudiciū p̄cedet añ eū ignis quo cōbureē facies mūdi h⁹ et ꝑibit celū et terra nō ꝫm ſubſtātiā: ſʒ ꝫ ſpēm q̄ īmutabiē: celū q̄dē aereū nō ethereū. Tātū.n. aſcēdet ignis ī iudicio q̄tū aſcēderūt aq̄ ī diluuio. Ille āt ignis mal̄ q repti fuerit viui: erit ꝯſūptio: bōis vero ñ: vt ait aug. Hoc erit icēdiuʒ mūdi ſcis: qd̄ fuit camin⁹ trib⁹ pueris. In q̄b⁹ ſi aliq̄d purgādū fuerit: ꝑ illum ignē purgabiē. Alijs vero nullā igerʒ moleſtiā. Purgato vero ꝑ ignē mūdo: et ad iudiciuʒ veniēte dño: emitteē vox illa magna q̄ reſurgēt oēs mōtui: et tūc miſterio āgeloꝝ vētilabiē area: q̄ boni ꝯgregabūē ibi d q̄tuor ptib⁹ mūdi āgelico miſterio: quo et rapiēē obuiā xp̄o ī aera: reprobis ī terra quā dilexerunt remanētib⁹. Et tūc p̄conia illa bonoꝝ: eſuriui et dediſtis mihi mādūcare. et icrepatōes ille maloꝝ: eſuriui et nō dediſtis mihi mā. ⁊c. ꝓferenē: vl̄ ſono vocali vl̄ alio mō. Deniq̃ʒ ꝓferetur ſñia ſuꝑ vtroſq̃ʒ. Uenite benedicti: et ite maledicti ⁊c. Et miniſterio angelorum virtute dei cooperante: mittentur mali in caminum ignis: hoc eſt in infernum.

⸿ Si p⁹ iudiᵐ dmōes ꝑerūt hoib⁹ ad puniēdū.

e **E**T ſolet q̄ri vtꝝ ī iferno mal̄ ad puniēdū p̄ſint dmōes p⁹ iudiciū: quos carnifices tortoreſq̃ʒ aīaꝝ ſcriptura appellat. Apl̄s dicͭ ꝙ xp̄s tūc euacuabit oēʒ p̄cipatū et ptāteʒ et virtutē. Dū.n. durat mund⁹: āgeli āgel̄: dmones dmōib⁹: hoīes hoib⁹ p̄ſūt. ſʒ oib⁹ collectis: iā oīs p̄latio ceſſabit. Hic q̄dā putāt p⁹ iudiciuʒ dmōes nō hr̄e ptātes cruciādi hoīes ſicͭ mō. Sʒ vt dmōes virtute dei cruciari ſiñ miſterio creature aſſerūt: ſic reprobos hoīes ibi nō ꝑ opatiōnē dmonū ſʒ virtute diuia: tm̄ eternis ſubijci cruciatib⁹. Premiſſa attñ auc̄tas ñ id cogit ſētire: q̄ et ſi aſſerat tūc nec demōes demōib⁹: nec hoīes hoib⁹ p̄eſſe. nō diffinit tñ an dmōes p̄ſint hoib⁹ ad torquēdū. vñ q̄buſdā vī eos ſic ꝯſtare hoib⁹ tortōes ī pēa. ſicͭ extiterūt icctores ī culpa.

Queſtio. I.

CIrca 47. di. q̄riē vtꝝ gnāle iudiciū ſit futuꝝ. ⁊ vr̄ ꝙ nō. q̄ executio ſñie nō p̄cedit iudiᵐ. ſʒ ſñia diuʒ tā bonoꝝ q̄ʒ maloꝝ decedētiū ſtatī mādaē executiōi. ḡ iſti apl̄i⁹ nō iudicabūē. ⸿ P. Nāū p̄ dr̄: ꝙ nō iudicabit ds̄ bis ī idipʒ: ſʒ iudicat quēlʒ ī morte īfligēdo ei ꝑ meriti p̄mia vl̄ penas. ḡ ⁊c. ⸿ Itē ſi iudiᵐ gñale eēt futuꝝ: tūc ī eo oēs iudicareē: alioq̄n nō eēt gnāle. ſʒ nō oēs nec boni nec mali iudicabunē. ḡ ⁊c. minor ꝓbaē. ⁊ p̄mo de bonis. q̄ Mat. 19. dicit xp̄s d apl̄is. Sedebitis ſuꝑ ſedes iudicātes ⁊c. ipi ḡ iudicabūt ⁊ nō iudicabūē. De malis v̄o dr̄ ī pſal. nō reſurgēt impij ī iudiº ⁊c. ⸿ Cōtra Io. 5. ꝓcedēt q bona fecerūt ī reſurrectōeʒ vite: q v̄o mala egerūt: ī reſurrectionē iudicij. ⸿ Itē Aug. 20. d ciuitate dei dicit: ꝙ tota eccl̄ia expectat gñale iudiciū futuꝝ. Eſt ēt articl̄s fidei: iō ⁊c. ⸿ Rñō. ad euidētiā h⁹ q̄ōnis tria ī gñali vidēda ſūt. pᵐ ē d iudicio gñali futuro. 2º d cognitiōe pctōꝝ ſuoꝝ ī illo. 3º d igne flagratōis q p̄cedet iudiciū.

Quantum ad p̄ᵐ ſūt. 3. ꝯclones. ⸿ Pria. ꝙ gñale iudiciū diuʒ ē futuꝝ ꝫm fidē iuxͭ illud apl̄i. p̄ª ꝯ
Oēs ſtabim⁹ añ tribunal xp̄i. Itē Mat. 26. Cū venerit filius hoīs ī ſede maieſtatis ſue ⁊c. vbi māifeſte dſcribiē figura iudicij. Itē ſicͭ alibi dr̄: ñ ē nouū vt q̄buſdā enūeratis ſubſeq̄ē gñal̄ clauſula q̄ oīa ꝯp̄hēdat. Sicut ḡ pl̄a particl̄aria

iudicia ſequūt̄ ꝯnes aſſiſe ⁊ parlamēta regū ꝑ oīb⁹ cōiter: ſic poſt particularia iudicia moriētiū ſucceſſiue erit gn̄ale
2a ꝯ iudiciū ſil' reſurgētiū oīuʒ. ¶ 2a ꝯ ē dubia q̄liter fiet: q2 q dā dicūt ꝙ totū erit mētaliter: alij ꝙ totuʒ vocalr. 3a opio media ē ꝓbabilior ꝙ deus ⁊ hō iudicabit aīas ī corporib⁹ qđ fiet vtroq3 mō. i. ſpūali ⁊ diuino q3⁹ ad diſcuſſionē meritoꝝ. Exuriui ⁊c. qđ erit ꝯſcīa accuſāte ⁊ excuſāte. Itē mō hūano ⁊ corporeo. i. vocalr quo ad ſnīe ꝓlationē: q̄ cito erit ꝓlata dicēdo: venite bn̄dicti. ite maledicti: vn̄ v'ſus. Mortis vel vite breuis ē vox: ite venite. Qr āt diſcuſſio ſit mentalis p̄t alr ꝓbari: q2 nō ſolū fiet de opib⁹ mīe q̄ multi pauperes nō geſſerūt ⁊ ſaluabūt̄. ⁊ ꝯ mlti ꝑdones hūerunt ⁊ dānabunt̄: q2 ſcriptū ē. Si diſtribuero oēs facltates meas ī cibos paupū ⁊c: ſʒ de oīb⁹ q̄ qs geſſit ī corpore: qđ nō poſſʒ ſubito fieri: q2 nō poſſet fieri ī cōi: cū aliq laborēt ꝯrijs peccatis: iō ⁊c.
3a ꝯ ¶ 3a ꝯ ē: qn̄ ⁊ vbi fiet. Siqdē de die illa ⁊ hora nemo ſcit neq3 angeli neq3 apl'i: ⁊ multo minus credēdū ē reuelatū vel reuelādū eē alicui alij. Et q3uis deus reuelauerit p̄n^m mūdi nō tn̄ finē: q2 pctīn̄ magis ē natū ſciri q3 futurū. Probabili⁹ āt eſt vt fiat in ortu ſolis vt ſic ſol ſtet in ꝑpetuū: q3 media nocte vel al'. De loco āt iudicij tenet̄ ꝙ dn̄s ꝯſcēdet ſup vallē Ioſaphat q̄ ē iter mōtē ſyō ⁊ oliueti poſita: nō quidē vſq3 ad terrā ſed nec ꝓpe terrā: ſʒ vſq3 ad locū vbi amiſerūt apl'i aſpectū eius qn̄ aſcēdit ī celuʒ ⁊ nubes ſuſcepit eū ab occulis eoꝝ vt dr̄ act. i. Sed boni rapiētur obuiā xp̄o ī aera dote agilitatis. mali ī terra ſcribent̄. i. manebūt circa loca illa: ſic ꝙ oēs poterūt videre in quē cōpūxerūt. Uidebit. n. eū ois occl' s: vel ꝑ h̄ ꝙ ꝯpſſi ſtabūt ſil'i eodē loco: vel ꝑ hoc ꝙ ad q3tācūq3 diſtātiaʒ v'tute diuina ad ſingulorꝝ occl'os ſpēs corpis deferet̄: ſiue ſtēt ſup mare deo ſuſtētante ſiue cōpreſſi vt dcm̄ ē in terra ꝓmiſſiōis in q̄ ōs iudicatus iterū iudicabit.

p̄a ꝯ **Quantū** ad 2^m de cognitiōe bonoꝝ ⁊ maloꝝ ſūt tres cōcluſiōes. ¶ Pria cōcors oīum ꝙ glibʒ ſciet ꝓpa mala ⁊ bona actu de eis recolēdo. cui⁹ rō ē: q2 ſicſe hʒ hūanū iudiciū ad teſtimoniū exteri⁹: ita ſe habebit diuinū iudiciū ad teſtimoniū iterioris ꝯſcīe. Nā ſicut dictū ē cogitatiōes vniuſcuiuſq3 ī gn̄ali iudicio tenebūt locū teſtiū accuſātiū vl' defēdētiū vt tāgit apl's Ro. 2. Sʒ ī iudicio hūano ſi ſʒ v'itatē ōbeat ꝓferri ſnīa: oʒ ꝙ teſtes oīa cognſcāt ō qb⁹ ē ſinial'r iudicā^m ſiue ad abſolutiōeʒ: ſiue ad ꝯdēnatōeʒ. g ī iudicio diuio qđ ē ꝑfectiſſimū ⁊ ī quo nullus poterit eē error oportebit ꝙ ꝯſcīe ſingulorꝝ qui tenebūt locum teſtiū cognoſcāt oīa ꝓ qbus feret̄ iudiciū abſolutiōis q̄ ad bonos vl' ꝯdēnatiōis q̄ ad malos: ſed illa erūt oīa merita ⁊ ōmerita ſingulorꝝ: q̄re ⁊c.
2a ꝯ ¶ 2a ꝯ ē ō mō cognitōis. Certū ē. n. ꝙ iſta nō cognoſcunt̄ nāl'r: q2 oē qđ cognoſcim⁹ nāl'r: vel acccipim⁹ de nouo ꝑ ſenſuʒ vel deducitur de theſauro memorie: ſʒ poſt reſurrectionē null's poterit ꝑ ſenſū accipe cognitionē meritoꝝ vel demeritoꝝ q̄ p̄terierūt: nec cognitio oīuʒ poterit hr̄i nāl'r ꝑ modū remiſcentie: q2 ml'ta eoꝝ total'r a memoria exciderūt: q̄re ⁊c. Itē non cognoſcentur cognitiōe btā: non ſolū ꝑꝑ illud qđ p̄us dictū fuit qn̄ q̄rebatur an ſancti cognoſcāt orōnes nr̄as ſm vnā opinioneʒ: ſed ꝑꝑ aliud. ſ. q2 talis cognitio erit cōis bonis ⁊ malis vt iā dictū eſt. Cognitio āt beata nō erit cōis: q̄re ⁊c. Relinqt̄ ergo ꝙ hoc fiet ꝑ modū reuelatiōis: nec eſt īconueniēs ꝙ malis reuelent̄ multa ad eoꝝ penā: nā ēt malis angelis credibile ē multa ꝑ bonos angelos reuelari. Pōt tn̄ dici ꝙ boni ī v'bo hoc videbūt: mali v'o de hoc reuelationē habebūt.
3a ꝯ ¶ 3a ꝯ eſt de cognitiōe meriti ⁊ demeriti alioꝝ. vbi ē duplex modus dicendi. Unus ꝙ qlibet cognoſcat oīa merita ⁊ demerita alioꝝ: q2 illud iudiciū: cū ſit finale ⁊ gn̄ale oʒ eſſe ꝑfectiſſimuʒ: ad perfectionē aūt iudicij maxime facit ꝙ appareat oīb⁹ eē iuſtum: nō poſſet aūt apparere oībus eſſe iuſtū niſi cuilibet cā cōdēnationis vel remuneratiōis apparet tā bonoꝝ q3 maloꝝ. cū igitur iſta cā ſit ſinglorum merita vel demerita vr̄ ꝙ ſinguli cognoſcāt non ſolū merita bona vel mala q̄ ipi fecerūt: ſed ēt oīum alioꝝ. Ali⁹ modus eſt ꝙ nō oʒ ad hoc vt ſnīa iudicis appeat iuſtā ꝙ glibʒ ſingilatiʒ cognoſcat merita vel demerita alioꝝ: ſed ſufficit ꝙ cognoſcat illos qui erūt a dextris eē bonos ⁊ iuſtos qb⁹ dicetur: venite benedicti. illos aūt q erūt a ſiniſtris cognoſcat eē malos ⁊ iiuſtos quib⁹ dicet̄: ite maledicti.

Quantū ad 3^m de igne cōflagratiōis ſūt tres concluſiones. ¶ Prima ꝙ mūdus purgabit̄ ⁊ inouabitur circa tp̄s iudicij: ⁊ iſtud magis tenet̄ auctoritate ſcripture ⁊ ſanctorū q3 rōne: nihilomin⁹ tn̄ pōt ad hoc talis ꝑſuaſio adhiberi: q2 finis ⁊ ea q̄ ſunt ad finē debēt ꝓportionari: ſed hō ē q̄dāmodo finis oīum corporaliū ſalrē gn̄abiliū ⁊ corruptibiliū. g illa debēt hōi ꝓportionari: ſed hō ī reſurrectione inouabit̄ ⁊ imutabit̄ ī meliorē ⁊ puriorē ⁊ nobilorē diſpēſationē: g cōgruū ē vt mundus corruptibilis q factus ē ꝓpter hōiē inouet̄ ⁊ imutet̄ in meliorē: puriorē ⁊ nobiliorē ſtatū. hec aūt purgatio vocat̄ inouatio mūdi: q cōſiſtit in duob⁹ ſm duplicē ipuritatē q̄ reperit̄ in reb⁹ corporalibus. Una ipuritas ē cōmixtiōis ꝑ mutuā actionem elemētoꝝ ⁊ alioꝝ reꝝ adiuicē: ⁊ h̄ ē ipuritas nature. Alia eſt ipuritas ꝓueniens ex culpa: q3uis. n. res corporales non poſſint eē ſubm īfectiōis culpe: tn̄ ex culpa relinqt̄ in reb⁹ corporalib⁹ quedā incongruitas ad hoc vt ſpūalibus dedicent̄: vn̄ videm⁹ ꝙ in loca ī qb⁹ aliqua crimia ſūt cōmiſſa n̄ reputant̄ idonea ad aliq̄ ſacra ī eis exercēda niſi quadaʒ purgatione p̄miſſa: ⁊ ſm hoc ꝑs mūdi q̄ cedit ī vſū nr̄m ex peccatis nr̄is ꝯxit quādā inidoneitatē reſpectu ſacroꝝ: ꝑꝑ qđ indiget purgari nō ſolū a p̄a ipuritate: ſed a ſecūda. Ex q̄ pʒ ꝙ nō purgabit̄ tot⁹ mūdus q3tū ad q3libet ſui partē: ſed ſolū q3tū ad illā q̄ ceſſit ī vſū hōinū vel ad quā facta hoīuʒ quoquo mō ꝑtingere potuerūt: ⁊ hec ꝑs ē illa ad quā aque diluuij attigerūt ꝑꝑ eandē cām: ⁊ celi ſuperiores nō purgabunt̄: nec ſpa ignis nec ſuperior ꝑs aeris ſed tātū inferior. Un̄ qđ dr̄ in ꝑs. ꝙ celi ꝑibūt ⁊. 2e. Petri. 3o. ꝙ celi ardentes ſoluentur: itelligendū ē de celo aereo: vn̄ beat⁹ petrus exponit ſe de quib⁹ celis itelligat: p̄mittit. n. an̄ v'ba iducta ꝙ celi p̄us ⁊ terra ꝑ aquā ꝑierūt qui nūc ſūt ī eodē v'bo repoſiti igni reſeruati ī die iudicij. Illi igit̄ celi ꝑ ignē purgabūtur qui prius per aquam diluuij ſunt purgati. ſ. celi aerei.
¶ 2a ꝯ ē. ꝙ illa purgatio fiet ꝑ ignē cōuenietiſſime: q2 per illud qđ ē puri⁹ debēt ipuriora purgari: ſed ignis inter oīa corporalia ē purior puritate oppoſita duplici impuritati. ī eis purgande: g ꝑ ignē debēt alia purgari. Minor declaratur. q2 ignis nō recipit ꝑmixtionē ꝯrij ꝑꝑ ſuā maximā v'tutē actiuā ſicut cetera elemēta. ⁊ ſpera ignis eſt maxime remota ab hitatiōe nr̄a: ⁊ ſi apud nos iueniat̄ vſus: tn̄ eius n̄ eſt ita cōis ſicut aq̄: aeris ⁊ terre: ⁊ iō nō tm̄ ificit̄: ꝑꝑ qđ per ipʒ cōgruentiſſime purgatio fit ceteroꝝ. Qualis aūt debeat eē ille ignis: aduertendum eſt ꝙ ſi ē verus ignis compoſitus ex materia ⁊ forma: tunc de nouo creabitur vel ex p̄iacente materia generabitur: ⁊ quicquid horum detur oʒ dicere ꝙ vel duo corpora tunc ſint ſimul. ſ. ignis ⁊ aer vſq3 ad locum ad quem aque diluuij aſcenderunt. ſ. 15. cubitis ſuper altitudinem montium: vel ꝙ tantum de aere corrūpatur: ⁊ quicquid ſit de primo: 2^m conceditur ab omnibus tanquam poſſibile: verūtamen non concordat cū auctoritatibus ſanctorum. Dicit̄. n. in glo. ſuper illud p̄me ad cor. 7. Preterit figura mūdi h⁹ ꝙ pulchritudo mūdi h⁹ p̄terit non perfectio: ſʒ ſuba eloꝝ pertinet ad perfectionē mūdi. g elemēta non cōſumētur q3tū ad ſuā eētiam. Et iterum ſicut purgabitur aer per ignem: ita aqua ⁊ terra: ſed cōſtat ꝙ ſuba aque ⁊ terre non peribit ī aliqua ſui parte: ergo nec aeris. Propter qđ videt̄ qbuſdā rōnabil'r ꝙ illa cōflagra° non erit niſi quedam ignitio elementi purgādi ſicut ferrū

ignit̄ nō recipiēdo formā ſubālē ī ſe ſʒ vehemētē calorē q̄ ē q̄dam ei⁹ ignitio. Et hoc vr̄ declarare frater Tho. cōis doctor q dicit ꝙ manebūt elemēta q3tū ad ſubam nec efficientur mā ignis: ita vt a ꝓpria ſpē corrūpant̄: ſic pʒ ī ferro ignito. Si āt teneat̄ ꝙ ſit ver⁹ ignis ⁊ nō ſolū ignitio: oʒ dicere ꝙ ſit eiuſdē ſpēi cuʒ igne nr̄o: qđ perſuadet̄ ſic. Futura purgatio mūdi erit ꝑ ignē ſicut p̄ma fuit ꝑ aquā. Et hec opent̄ ad inuicē. 2e. Pe. i. ſed aqua illa fuit eiuſdē ſpēi cū aqua elemētari. g ⁊ ignis ille erit eiuſdē ſpēi cū igne noſtro. De hac purgatōe dicit ſibilla vt refert aug. ī ſermone ō natali dn̄i q icipit legimus ſcm̄ Moyſen. Exuret terrā ignis pōtūq3 polūq3. Et poſtea fontes externa flāma cremabit. ⁊ poſtea ſic ꝑiter fōtes torrent̄ flūinaq3 igni. Et poſtea decidet e celo ignis q3 ⁊ ſulphuris amnis. ¶ 3a ꝯcl'o eſt: ꝙ iſta purgatio p̄cedet iudiciū ſʒ illō ꝑs. Ignis an̄ ipʒ p̄cedet: ⁊ inflāmabit in circuitu inimicos ei⁹ ⁊c. Et hoc ēt patʒ ſic. Reſurrectio mortuoꝝ p̄cedet iudiciū: ſil' āt erit reſurrectio mortuoꝝ ⁊ glorificatio ſcōꝝ corpoꝝ: reſurgēt eni cū corporib⁹ glīoſis ſil' ēt glificabūt corpora ſcōꝝ ⁊ renouabūt̄ elemēta. cum g purgatio mūdi ꝑ ignē ſit diſpoſitio vel actio ad p̄dictaʒ renouationē: manifeſte ſeqt̄ ꝙ hec purgatio p̄cedet iudiciū. qd āt fiet de illo igne: dr̄ ꝙ terminato iudicio reuoluet reprobos: ⁊ deſcēdet cū eis in infernū. Sed hoc ē mirꝝ valde: q2 ſm hoc oʒ dicere ꝙ duret ab an̄ iudiciuʒ vſq3 poſt: ⁊ cū occupet totū ſpatiū terre habitabilis ⁊ vicinā ꝑtē aeris vſq3 ad altitudinē. 15. cubitoꝝ ſup mōtes. ꝯn̄s ē vt vr̄ ꝙ oēs iudicādi q erūt ī iferiori parte aeris erūt ī illo igne: qđ lʒ nō ſit deo ipoſſ'e: nō apparet tn̄ q̄liter ſit ꝯueniēs. diceret tamē aliq ꝙ nō ē aliqđ icōueniens ſi iam incipiāt illo igne ardere mali: q ſtatī poſt ſūt illo igne ꝑpetuo iuoluendi. boni vero inferiores in aere per dotē impaſſibilitatis nō ledēt̄: vl' ignis cōdenſat⁹ poterit ad aliā partē ſtare ad horā illaʒ: ſic ꝯgregate ſūt aque ī mari ꝑꝑ terre naſcētia vſq3 ad finē mūdi. De notitia āt meritoꝝ ⁊ demeritorū p̄dixit ſibilla: vbi ſup̄ ſic. Occultos actus detegēs tūc quiſq3 loquet̄ ſecreta ſicq3 deus reſerabit pectora luci. Et p̄e ad Cor. 4. Manifeſtabit cōſilia cordiū. Sciendū ē ēt ꝙ boni recolētes de malis ſuis nō habebūt cōplacētiā ī eis: q2 charitas nō gaudet ſup inīqtatē ſed diſplicentiā: quā tn̄ nō ſequet̄ triſtitia nec pena aliqua: ſicut in via: q2 cā impedit̄ a ſuo effectu ꝓducēdo ꝓpter ꝯriam cauſam efficaciorem ad oppoſitū effectū: ſicut paruū frigefactiuū cedit magno calefactiuo: tūc autē viſio dei cauſabit ꝯtinuū gaudiū ī volūtate. vn̄ fugiet dolor ⁊ gemitus: nō ſolum ꝯtrarius de eodem: ſed ēt diſperatus ⁊ cōtingens de quocūq3. Sciendū ē etiam de igne ꝙ ꝑ ipm̄ nō purgabit̄ celū empireū: q2 ibi nō eſt corruptio nāe ſed fuit tm̄ corruptio culpe. ſed illa fuit ſpūalis q̄ nō ꝯtaminat locū: ſicut cogitatio adulterij vel homicidij nō cōtaminat eccl'iam ſiue polluit: ⁊ ſtatī fuerunt expulſi. nec celum cryſtalinū ⁊ ſidereū: cū careant cor^{nc} nature ⁊ cl'pe. vn̄ non indigent purgatōe. celū vero olympiū. i. cōcaua ꝑs ignis: ⁊ celū ethereū. i. cōuexa ⁊ ſuprema ꝑs aeris corruptionem nāe ⁊ ipuritatē admixtā hn̄t: q2 elem̄ta nō ſūt pura in ſuis extremitatib⁹: ſed ꝓpter illā ſolā nō fit purgatio. Paradiſus aūt terreſtris nō purgabit̄: q2 ibi nō eſt ipuritas nāe ꝑꝑ tēperiē aeris. ipuritas āt culpe fuit purgata ꝑ eiectionē hominū ⁊ ſerpētis ⁊ diaboli: vl' q2 cū ſit mōs q̄dam erit reda ct⁹ ad debitū ſitū ante aduētū illi⁹ ignis. Quo aūt illo igne hoīes purgabunt̄: dōm ꝙ mali q̄dē nōdū mortui illo affligent̄: ſic natura reqrit: boni vero purgandi affligētur q3tū culpa exigit. nō hn̄tes vero fenū: lignū: ſtipulā purgāda nō affligēt̄ niſi forte q3tū ꝑ pctō origiāli. ēt mors nālis aliquē dolorē habet ſenſibilē vel ſi affliguntur plus ſic martyres ꝓderit eis ad premium. ¶ Ad argumenta in oppoſitum. Ad primum dōm ꝙ ſn̄ ia vniuerſalis iudicij: erit vl'is ſepatio bonorum a malis: ⁊ remuneratio bonoruʒ ⁊ puuitio malorum: nō ſolū in anima ſed in corpore. ſed executio h⁹ ſnīe nō fit modo: ſed fiet poſt generale iudiciū. nūc tamen fit executio particularis iudicij quo qlibet iudicatur ī morte ꝑ premiū vel penā ꝑtinētē ad ſolā aīam. ¶ Ad 2^m dōm ꝙ neminē deus iudicabit bis ī idipm̄: q2 nō infliget ꝓ vno peccato duas penas: quaꝝ quelibet ſit ꝓportionata cl'pe. pena enim que infertur ī iudicio particulari: nō eſt equata culpe: ſed eſt pars pene totalis: que poſtea erit in aīa ⁊ ī corpore: q3nis in duplici iudicio he pene determinent̄: ⁊ rōnabiliter: q2 quilibet homo: ⁊ eſt q̄dam ſingularis perſona: ⁊ ē pars coītatis. ⁊ ob hoc debet̄ ei duplex iudiciuʒ. vnum ſingulare quod de quolibet fit ī morte. aliđ vl'e qū final'r totū humanū genus cuius qlibet eſt pars iudicabit̄. ¶ Ad 3^m dōm ꝙ ad iudiciū duo pertinent. ſ. diſcuſſio meritorū ⁊ retributio p̄mioꝝ vel penarum. Et ſm hoc duplex dicit̄ eē iudicium. vnū deſceptationis: alterum retributionis. Iudicio retributōis omnes iudicabūtur: q2 oēs puniētur vel p̄miabūt̄. ſed iudicio diſcuſſionis nō oēs iudicabunt̄. ſed ſolum illi quorum merita ſunt permixta demeritis vel econuerſo. ꝓpter quod ſic dicitur cōiter: ꝙ quidam ſunt quoꝝ mala ſunt ipermixta bonis meritorijs. ſic ſūt illi qui caruerunt fide ſine qua non eſt meritum. ⁊ ideo iſti non iudicabuntur iudicio diſcuſſionis: ſed ſine diſcuſſione damnabūtur: de quib⁹ intelligitur illud pſal. Non reſurgent impij ī iudicio ⁊c. ſ. deſceptatōis. Alij ſunt quoruʒ bona merita ſūt impermixta malis: vt ſancti perfecti quēadmoduʒ fuerūt apoſtoli ⁊ pauperes eorum imitatores: ⁊ iſti non iudicabūtur ſed regnabunt ⁊ alios iudicabunt aliquo modo: vt infra dicetur. ⁊ de his procedit ar⁹ in hoc ſenſu. Alij vero ſūt quorum merita permixta ſunt cuʒ demeritis: q2 quādoq3 peccauerunt mortaliter vel venialiter: ⁊ tamen ī charitate deceſſerunt: ⁊ iſti iudicabuntur ꝓpter permixtioneʒ bonorum cum malis: veruntamen ſaluabuntur. Alij vero ſunt quorum mala permixta ſunt cum bonis: ſed deceſſerūt cū malis ⁊ extra charitatē: ⁊ hi iudicabunt̄ ꝑ eandem rōneʒ: ſed dānabuntur ꝓpter defectū charitatis. Et hec ē quadrimembris diſtinctio quam ponit magiſter in l'ra. ¶ Sʒ ſciēdum eſt hic ꝙ iſta euidentia nō refertur ad tēpus illud qn̄ omnia oīum opera equaliter apparebunt: immo magis ad preſens tēpus. q2 illorum q nō hūerunt mala admixta erit euidens iuſtitia. aliorū vero hoſtium fidei: euidens malicia. ¶ 3o angeli nō iudicabūtur nec diſcuſſione nec condēnatione. quia a principio mundi nō ſingulare ſolum ſʒ vl'e in eis iudicium preceſſit: ſed indirecte iudicabunt̄: q2 illoꝝ augebitur gaudium: horum autem ſupplicium.

¶ De forma iudicis. Di. XLVIII a

SOlet ēt q̄ri ī q̄ forma xp̄s iudicabit In forma vtiq3 ſerui iudicabit: q̄ oīb⁹ ī iudicio apparebit vt videāt mali ī quē ꝑpugerūt. Diuitatē vero ei⁹ mali non videbūt. Un̄ Eſaias Tollat̄ ipi⁹ ne videat gl'iam dei. Hūanitatē videbūt vt timeāt: diuinitatem vero non: ne gaudeant. Diuitas. n. ſine gaudio videri nō pōt.

¶ Qr appebit tūc ī forma ſerui. b

Sed cū ī forma hūana cōſtat eū apparituf rum. q̄rit̄ an ī forma illa gl'ioſa appeat ſicut vere eſt: an ī forma q̄lis ī paſſiōe extitit. Quidā putāt a mal' talē videri qualē crucifixerunt. i. ifirmā: q2 dicit ſcriptura vt videant in quem ꝑpugerunt. Sed apte aug. dicit formā

ſerui glificatā a bōis ⁊ a mal' tūc videri ſic. Cū i
forꝰ ſui glificata iudicātē viderit bōi ⁊ mali: tol
leť ipiꝰ vt ñ videat claritatē dei q̄ deꝰ ē: quā ſoli
mūdo cōde videbūt: qđ erit eis vita eterna. forꝰ
ğ hūana i xp̄o glificata videbiť a ꝯctis: vñ ⁊ xp̄s
dī iudicaturꝰ qꝛ filiꝰ hoīs ē. Jta. n. legiť i euāgeꝰ
Joā. ⁊ ptātē đdit ei iudiciū facere qꝛ filiꝰ hoīs ē.
Nō ꝙ ipē ex virtute hoīs ſit iudicaturꝰ: vel ꝙ
ipē ſolꝰ ſiñ p̄ře ⁊. ſ. ſ. iudiciū ſit facturꝰ: ſꝫ qꝛ ipē
ſolꝰ i forꝰ ſui iudicās bōis ⁊ mal' videbiť. Cū ğ
pr̄ nō iudicat queq̄ꝫ: ſꝫ oēꝫ ptātē đdit filio: ñ ita
ē itelligēdū q̄ſi filiꝰ ſol's iudicet ⁊ nō pr̄: ſꝫ qꝛ for
ma filij hūana cūctiſ i iudicio appebit: ñ i forma
ifima: ſꝫ glorioſa. Judicabit āt ex virtute diui
tatis ñ ſiñ p̄ře ⁊ ſp̄ūſcō: ⁊ appebit terribiľ ipīs
⁊ mitis iuſtis. erit. n. terror mal' ⁊ lumē iuſtis.
¶ Q̄ ſꝫ fōmā ſui dī xp̄s ſuſcitaturꝰ corpa. c

Ꞇ Sicut dī ſolus xp̄s ſm formā ſerui iu-
dicaturꝰ pp cāꝫ p̄miſſā: ita ēt dī ſuſcita-
turꝰ corpa mortuoꝝ ſm hūanitatē cū tñ
virtute diuitatis ſit ſuſcitaturꝰ: ñ hūanitatiſ. Sꝫ
hac rōne illđ dī: qꝛ i hūanitate ſuſcepit qđ ē cā
nr̄e reſurrectionis. i. paſſionē ⁊ reſurrectioneꝫ.
Jō ei aſcribiť ſm hoīeꝫ ſuſcitatio mortuorum.
Vñ augu. Per verbū filiū dei fit aīaꝝ reſurre-
ctio. Per verbū factū i carne filiū hoīs fit cor-
poꝝ reſurrectio. Jtē Judicat ⁊ ſuſcitat corpa
nō pr̄: ſꝫ filiꝰ ſm diſpēſationē hūanitatis i q̄ mi-
nor pr̄e ē xp̄s: i eo quod ē filiꝰ dei: ē vita q̄ viui-
ficat aīas: i eo qđ ē filiꝰ hōinis: iudex. Ecce ſm
formā hūanitatis dī ſuſcitaturꝰ corpa ⁊ iudica
turꝰ. Judicaturꝰ āt qꝛ illa forma cūctiſ i iudicio
appebit: ⁊ ſuſcitaturꝰ qꝛ i cadē forma meritū ⁊
cāꝫ reſurrectiōis nr̄e ſuſcepit. Et qꝛ ſm cādeꝫ
formā vocē dabit q̄ mortui đ monumētis reſur
gēt ⁊ pcedent ſꝫ qđ đs ē. Viuificat aīas nō pr̄
tñ qꝛ ñ tñ pr̄ vita eſt: ſꝫ ⁊ filiꝰ cū eo ⁊ ſp̄ūſcūs
eadē vita eſt q̄ ptinet ad aīaꝫ ñ ad corpꝰ. Corpꝰ
. n. ñ ſētit vitā ſapīe: ſꝫ aīa q̄ illūinať a lūine eter-
no. Lꝫ ğ xp̄s pō diuitatis viuificet aīaſ ⁊ ſuſcitet
corpa ⁊ iudicet: ñ ocioſe tñ ⁊ pter rōnē ei ſꝫ fō
mā dī tribuiť viuificatō aīaꝝ ⁊ ſꝫ formā ſerui iu
diciū ⁊ reſuſcitatio corporū. ¶ De loco iudicij

Vtrāt qdā dñꝫ đſcenſurū in vallem ioſa
phat i iudicio: eo ꝙ ipē p Johelē pph̄e p
tā ſic loqť. Cōgregabo oēs gētes ⁊ đdu
cā eas in vallē ioſaphat et diſceptabo ibi cū eis
Jn cꝰ capli expōne ita repi. Hoc qdā pueril'r in
telligūt ꝙ i valle q̄ ē in latere mōtis oliueti đſcē
ſurus ſit dñs ad iudiciū: qđ friuolū ē: qꝛ ñ in ter
ra ſꝫ i ſpacio hꝰ aeris ſedebit ꝯtra locū mōtis oli
ueti ex quo aſcēdit: et ſic ioāneſ criſo. diť. angeli
đferēt añ eū ſignū crucis: vñ in euāgelio ueritaſ
diť. et tūc appebit ſignū filij hoīs ⁊c. ioſaphat
āt iterp̄tať iudiciū dñi. i. uallē gꝰ ioſaphat. i. iudi
cij dñi ꝯgregabūť oēs ipij: iuſti uero ñ đſcēdēt i
uallē iudicij. i. dānatiōis: ſꝫ i nubibꝰ eleuabūť ob
uiā xp̄o. ¶ De q̄litate lūinariū ⁊ tpis pꝰ iudiꝰ. c

Eniēte āt ad iudiciū dño i fortitudine ⁊
u ptāte magna ſol et lūa dicunť obſcurari:
ñ ſui luminis priuatiōe: ſꝫ ſupueniēte maio
ris luminis claritate. Virtutes quoq̄ꝫ celoꝝ. i. an
geli dñr moueri: ñ metu dānatiōis vľ aliq̄ ptur
batōe pauoriſ: ſꝫ q̄dā āmiratōe coꝝ q̄ viderit. vñ
Job colūne celi pauēt aduētū eꝰ. Añ dieꝫ uero
iudicij ſol et lūa eclipſiꝫ patienť: ſic iobel teſtať
dicēs. Sol ꝯuerteť i tenebras et lūa in ſāguineꝫ
añq̄ꝫ veniet dies dñi magnꝰ et horribiľ. Ma-
gnꝰ uero dī pp magna q̄ ſibi fiēt. Cū āt factū fu
erit celū nouū et terra noua: tc̄ erit lux lūe ſic lux
ſol' teſtāte Eſaia. Et lux ſol' ſeptēpl'r. i. ſic lux ſe
ptē dieꝝ: qꝛ q̄ꝫtū luxit ſol in pria ꝯditōe ſeptē die
rū añ pctm̄ primi hoīs: tātū lucebit pꝰ iudiciuꝫ.
Miorata. n. fuit lux ſol' ⁊ lūe alioꝝq̄ꝫ ſyderū p
pctm̄ primi hoīs: ſꝫ tūc recipiet ⁊ ſol mercedē
ſui laboris: qꝛ ſeptupl'r lucebit: et tc̄ ñ erit viciſ-
ſitudo diei et noctis: ſꝫ tñ dies. Vñ zacharias.
Et erit dies vna q̄ nota ē dño: ñ dies neq̄ꝫ nox:
et i tpe veſpi erit lux: qꝛ tc̄ ñ erit varietas diei et
noctis q̄ mō ē: ſꝫ ꝯtinua dies et lux. Eſaias tñ vī
dīe ꝙ tūc ñ luceat ſol vľ lūa loquens ꝯgregatiōi
ſcōꝝ. Nō erit tibi igt āpliꝰ ſol ad lucendū p die:
ſplendor lūe illūinabit te: ſꝫ erit tibi dñs i lucē ſē
piternā. Sed his uerbis ñ negat ſoleꝫ ⁊ lunā tc̄
lucere: ſꝫ ſignificat his q tūc erūt i eterna btitudi
ne: nullūm lucis uſū p̄ſtare: qꝛ ut ait Hero. ſuper
eūdē locū. Celi terreq̄ꝫ ſol' atq̄ꝫ lūe nob ceſſabit
offm̄: et erit ipē dñs lum̄ ſuis i ppetuū. pt ēt itel
ligi illđ eſaie ea rōe deīn: qꝛ ſol et lūa tc̄ ñ hēbunt
ortū et occaſū ſic nc̄. vñ iſiđ. illđ eſa. q̄ſi exponēſ
ait. pꝰ iudiciū ſol laboris ſui mercedē ſuſcipiet.
vñ pph̄a. lucebit ſeptēpl'r ⁊ ñ vēiet ad occaſum
nec ſol nec lūa: ſꝫ i q̄ creati ſūt ſtabūt: ne ipij i tor
mētiſ ſub terra poſiti fruāť luce eoꝝ. vñ abac. ſol
et lūa ſteterūt i ordine ſuo. Ecce apte diť ſolē ⁊
lunā tūc lucere: ſꝫ ſtabil'r pmanere. vbi ēt ſigni-
ficat infernū eē ſub terra. Si vero q̄ritur gs ſit
vſus lucis ſol' et lune tūc: Fateor me ignorare:
qꝛ i ſcriptis nō memini me legiſſe. Q̄ō I

Jrca. 48. di. q̄rūť. z. p̄ vtꝝ xp̄s iudicaturꝰ ſit i fōa hu
c maᵉ. zᵒ vtꝝ motꝰ celi ceſſabit. ¶ q̄ꝫᵐ ad p̄ᵐ vř ꝙ xp̄s
ñ ſit iudicaturꝰ i fōa hūaᵉ: qꝛ aut iudicaret i fōa ifirᵃ
vľ glioſa. ñ i ifirᵃ: qꝛ illā đ cetero ñ hēbit: nec i glioſa vt vř: qꝛ
i illa ñ poſſꝫ videri a mal': cū oculs ñ glificatꝰ ñ hēat ppor
tōeꝫ cū claritate cōpis glioſi: ⁊ qꝛ viſio hūanitatꝰ xp̄i glioſe
pit gauᵐ vexꝝ: ⁊ pmittiť ſcīs i p̄miū vt diť aug. ſr illđ Jo. io.
igredieť ⁊ egredieť ⁊ paſcua iueiet. ğ xp̄s nulloᵒ iudicabit i
fōa hūaᵉ. p̄ iudex oꝫ hr̄e iuicibilē ptātē ſꝫ illđ Ecl'iaſt. noli
velle fieri iudex niſi v'tute valeas irrūpe inigtates: ſꝫ ptās
iuicibiľ ñ ē i xp̄o ſꝫ hūanitatem: ſed ſm diuinitatem: ergo

nō iudicabit ſꝫ ꝙ hō. ¶ Jn ꝯtrū ē qđ dř Jo. 5. Dedit ei ptā
teꝫ iudiciū facere: qꝛ filiꝰ hoīs ē: ſꝫ eſt filius hoīs ſolū ſꝫ hu
mā nām. ğ ⁊c. ¶ Rñᵒ. hic ſunt tria vidēda. p̄mo de futu
ris iudicibus. zᵒ an chriſtus poſſit videri ſine gaudio. 3ᵒ
de innouatione mundi.

Quantū ad p̄mū ſunt tres ꝯnes. ¶ Prima ē ꝙ xp̄s
iudicabit in forma humana ſimpl'r: ſed ſm
formā humanā cōmiſſorie nō ordinarie. Ad cuiꝰ euidētiā
eſt ſciēdū ꝙ differt q̄rere vtrū ſit iudicaturꝰ i forma hūa-
na: ⁊ ſꝫ formā hūanā: qꝛ ad h̄ vt dicať iudicare i forᵃ hūa-
na. ſuffiť ꝙ iudicet habēs talē formā ⁊ i ea apparēs. Sꝫ ad
hoc ꝙ dicať iudicare ſm formā hūanā: reqriť ꝙ nō ſoluꝫ
appeat i ea: ſꝫ ꝙ ſit ei cā vel rō habēdi auctē iudicandi: vñ
multe ppōnes v'ificanť de xp̄o. p̄mo mō: q̄ nō v'ificanť de
ipſo ſo mō. Demōſtrato. n. xp̄o i hūana nā: veruꝫ ē dicere
ꝙ ille hō creat aīas ⁊ gubernat mūdū: ſꝫ nō ē verū dicere
ꝙ ipſe ſm ꝙ hō creat aīas vel gubernat mūduꝫ: qꝛ hūani-
tas nō ē rō ſeu cauſa q̄re tales actꝰ ei cōueniāt. Sic ğ ſi q̄ra
tur an xp̄s iudicabit in forma hūana: nō ē dubiū ꝙ ſic: qđ
pꝫ: ⁊ auctē ſcripture ⁊ pbabili rōe. Auctas ſcripture ē Jo.
19. Videbūt in quē trāſfixerūt: ſꝫ illud nō poſſet v'ificari ni
ſi xp̄s appareret i forᵃ hūana i qua trāſfixus fuit. ğ ⁊c. Rō
eſt ad hoc: qꝛ iudex oꝫ apparere p̄ſtial'r iudicandis: maxi
me q̄ñ in eo p̄tēdunť iſignia iuſte ꝯdēnatiōis maloꝝ: ſed
xp̄us ſꝫ diuinitatē nō apparebit malis: cū i eius viſione cō
ſiſtat btitudo: vt ifra patebit. ğ apparebit ſꝫ hūanitatē i q̄
apparebūt iſignia paſſiōis quā p oībꝰ ſuſtinuit: ⁊ cuiꝰ bene
ficij mali p ſuā culpā ſe reddiderūt idignos. Si v'o q̄rať
an xp̄o ꝯueniat iudicare ſm humanā nāꝫ: dōm ꝙ li ſm p̄t
deſignare auctē p̄mariā reſpectu iudicij: aut ſcariā ⁊ quaſi
delegatā. Si p̄mo mō: ſic nō cōpetit xp̄o iudicare ſm hūa
nā nāꝫ: ſꝫ ſolū ſꝫ diuā cū p̄ře ⁊ ſp̄ūſcō: Cuiꝰ rō ē: qꝛ illiꝰ ſoliꝰ
ē iudicare ſꝫ p̄mariā auctē q pōt efficaciter p̄miū reddere
bōis: ⁊ iſligere penā malis: ſꝫ xp̄s ſꝫ ꝙ hō per ptātē hūane
nāe ñ p̄t reddē bōis p̄miū puta viſionē beatā: nec malis i-
fligere penā dānatiōis: qꝛ ſola diua v'tute viſio diuine eſ-
ſentie p̄t cōicari intellectui creato: ⁊ p illā ſolā pōt fieri ꝙ
ſp̄ūs a corpe ſeparatꝰ vt ſūt angeli puniaňť ab igne iferni:
vel ꝙ corpa dānatoꝝ ſemp affligaňť ⁊ nūq̄ꝫ corrūpaňť. ğ
ſꝫ hūanā nāꝫ ñ iudicabit p p̄mariā auctē: ſꝫ ſolū ſꝫ diuini
tatē. Si aūt li ſm dicat auctē ſcariā ⁊ q̄ſi delegatā: ſic xp̄o
cōpetit iudicare ſm hūanā nāꝫ p̄mo: qꝛ p iudiciū boni ad-
mitteňť ad regnū: mali vero repelleňť: ſꝫ admiſſio bonoꝝ
ad regnū erit meritorie p bñficiū redēptiōis qđ pceperūt
⁊ tenuerūt: repulſio vero maloꝝ a regno erit p h̄ ꝙ bñfici
um redemptionis contempſerunt vel eo abuſi ſunt ⁊ quia
chriſtus eſt redemptor ratione humane nature in q̄ opus
redēptiōis exercuit: ideo ſm eā ſibi cōpetit ſcā auctoritas
iudicādi: ⁊ hoc ē qđ dicit q̄daꝫ glo. ſup illud Job. 36. Cā tua
q̄ſi ipij iudicata ē: glo. a Pylato: iō iudiciū cauſamq̄ꝫ recipi
es. gl. vt iuſte iudices. zᵒ qꝛ eodē mō cōpetit alicui legē cō
dere ⁊ ſm eā iudicare: ſꝫ xp̄s ſm hūanā nāꝫ fuit ꝯditor le-
gis euāgelice: nō qdē p̄maria auctē ſꝫ ſcaria ⁊ q̄ſi delegata:
ğ eodē mō ꝯpetit ſibi ſꝫ eā obſeruatores ⁊ trāſgreſſores iu
dicare. Et iſtū ordinē iudiciarie ptātis tāgit exp̄ſſe ſcriptu
ra Dani. 7. vbi dř ſic. Aſpiciebā donec throni poſiti ſunt: ⁊
ātiquꝰ dierū ſedit. p ātiquū dierū itelligēs deū ⁊ maxie pa-
trē q eſt fons totiꝰ deitatis cui approp̄ať p̄maria ptās iudi
candi: ⁊ quia ab eo deriuatur poteſtas iudiciaria in filiuꝫ
nō ſolū ab eterno ⁊ ſꝫ diuinā nāmꝫ ſꝫ ēt i tpe ſm humanā
i q̄ ptāteꝫ iudicādi meruit: ſꝫ nō eādē nec eq̄leꝫ: iō ſubiun-
giť. Aſpiciebā i viſu noctis ⁊ ecce cuꝫ nubibꝰ celi q̄ſi filius
hoīs veniebat ⁊ vſq̄ꝫ ad ātiquū dierū puenit ⁊ dedit ei po-
teſtatē ⁊ honorē ⁊ regnū i quo inuiť ptās iudiciaria homi-
ni xp̄o delegata. ¶ Scda ꝯ eſt: ꝙ xp̄us iudicabit in forma
glorioſa: qđ pꝫ tripl'r. Prio qꝛ in ea forma veniet ad iudi-
candū i q̄ aſcēdit i celū: vñ Act. p̄. Dixerūt āgeli ap̄lis. Hic
xp̄s q aſſūptꝰ ē a vobis i celuꝫ: ſic veniet queadmodū vidi
ſtis eū eūtē i celū: ſꝫ xp̄s aſcēdit i celū cū hūanitate glioſa.
ğ i tali veniet ad iudiciū. zᵒ qꝛ iudicare ⁊ iudicari ſūt actꝰ
oppoſiti maxie cū aliqs iudicať iudicio ꝯdēnatōis: qꝛ iudi
care ē ptātis. iudicari vero infirmitatis: ſic aūt xp̄s in p̄mo
aduētu venit ad iudiciū paſſiue: ſic in ſcđo aduētu veniet
ad iudicādū actiue. ğ ſiť venit in ifirma: ſic veniet i forma
glorioſa. Jtē 3ᵒ iudex nō oꝫ eē vilioris ꝯditionis q̄ꝫ iudicā-
di: ſꝫ aliq iudicādi erūt glorificati ſm corpꝰ. ſ. oēs boni. er-
go multo magis xp̄s. Et hoc ē qđ dř luce. 21. Videbūt filiū
hoīs veniētē cū ptāte magna ⁊ maieſtate: ptās aūt ⁊ maie
ſtas ad gloriā ptinēt. ğ ⁊c. ¶ Tertia ꝯ ē đ cōiudicibꝰ. Vbi 3ᵒ ꝯ
ſciēdū eſt ꝙ iudicare p̄t ꝯpetere alicui mľtipl'r. p̄ p modū
p̄marie auctis: ⁊ ſic ꝯpetit ſoli trinitati. zᵒ p modū p̄marie
delegatiōis: ⁊ ſic cōpetit ſoli xp̄o ſꝫ hūanitatē: de qbꝰ duo-
bus modis dictū eſt iā. 3ᵒ p modū aſſeſſorie dignitatis: ⁊
ſic iudicabūt ſcī pfecti ⁊ eoꝝ imitatores: ſicut pmittiť eis
Mat. 19. 4ᵒ p modū approbatiōis: ⁊ ſic iudicabūt oēs ſcī.
Sapie. 3. Judicabūt ſcī nationes. 5ᵒ p modū cōpatiōis: ⁊
ſic iudicabunt: vel dicūť minꝰ mali iudicare magis malos
in q̄ꝫtū eoꝝ ꝯpatiōe ꝯdēnabiliores apparēt: ⁊ ſic dř Matt.
12. Viri niniuite ſurgēt in iudicio cū gnātione hac ⁊ ꝯdēna
būt eā. Sꝫ de iudicio aſſeſſorio ſciēdū ē ꝙ ad illud ſufficit
ꝯſedere xp̄o i celeſtibꝰ: qꝛ ēt btā v'go ꝯſedebit ad dexterā:
al's vel ſupra filiū vel ifra alios: nō tñ ipſa vel q̄cūq̄ꝫ femi
na iudicabit ſiť nec claues hñt: qꝛ nō ꝯuenit ſexui nec ſuffi
cit legere in vita ipſarū ſñiaꝫ: qꝛ magis i btā v'gine pfectio
ſcripta fuit. ⁊c. ſꝫ paupes ⁊ martyres iudicabunt. Paupes
enī volūtarij iudicabūt: ⁊ ſi nō v'gies vt petrꝰ: ⁊ nec marty
res vt Johēs: nec doctores vt paulus p̄mꝰ hēmita: quē iter
ap̄los vidit ſedere btūs Antoniꝰ. Sil'r martyres ēt ſi nihil
alioꝝ hēant: qꝛ p xp̄o iudicati ſūt q diť. Qui vicerit dabo
ei ſedere ⁊c. ñ q ſolū doctores nec ſolū v'gies ⁊c. Jtē ñ āgeli
nō qꝛ videri nō poterūt: qꝛ ſꝫ Greg. tūc nob viſibľes appe-
būt: ſꝫ demōes exequēť. Vñ ſciēdū ꝙ oēs angeli ⁊ oēs ho
mines appebūt añ tribunal xp̄i. De angelis dř ꝙ oēs āgeli
eiꝰ cū eo. De hoībꝰ: qꝛ oēs ſtabimꝰ añ tribunal xp̄i ēt pueri
vt i noīe ieſu oē genu flectať: celeſtiū: terreſtiū: ⁊ iferoꝝ.

Quantuꝫ ad ſcđꝫ de gaudio viſiōis dei ſūt tres ꝯclo
nes. ¶ Pria ꝙ deitas p̄t videri ſine gau p̄ᵃ ꝯ
dio de pō abſoluta dei: nō aūt ex nā rei nec de pō ordinata.
Deꝰ. n. de pō abſoluta poſſet facere ꝙ itellectꝰ creatꝰ vide
ret ipſuꝫ nude ⁊ apte: ⁊ tñ volūtas nec delectareť nec gau
deret. Cuiꝰ rō ē: qꝛ q̄ñ duo actꝰ ſūt ſuordīate i rōe p̄oris ⁊ po
ſterioris: p̄or actus p̄t eē ſine poſteriore abſq̄ꝫ aliq̄ ꝯdictio
ne: ſed viſio diuīe eēntie ⁊ q̄cūq̄ꝫ cognitio ſe hꝫ ad gaudiuꝫ
ſeu ad đlectationē volūtatis: vt p̄or: qꝛ volūtas nō p̄t dele
ctari i aliq̄: vel gaudē niſi p̄cognito: ğ ñ iplicat ꝯdictioneꝫ
ponere viſionē ſine gaudio ⁊ delectatione: ſꝫ đs p̄t facere
qdqd ꝯdictionē ñ iplicat. q̄re ⁊c. Si āt q̄rať de nā rei ſic di
cēdū ē ꝙ ad viſionē diuīe eēntie nudā ⁊ aptā: neceſſario ſequiť
gaudiū vel delectatio. Cuiꝰ rō ē: qꝛ ſūmū bonū p̄ñs ⁊ cogni
tuꝫ ⁊ nihil hñs admixtū neceſſario đlectat: loquēdo đ neceſſitate
rei ſiue ordīs nāľ i rebꝰ creatī: vñ ⁊ diffiniť đlectatio p cāꝫ
ſuā: qđ ē ꝯiūctio ꝯgentis cū ꝯgenti: cū pceptiōe eiꝰ: ſꝫ đs viſus
eſt ſūmū bonū nihil hñs de admixtiōe mali: cū ipē i eēn-
tia ſua ſit bōitas ⁊ eiꝰ viſio ſit ſūma ⁊ ꝯgentiſſima hoīs pfectio
vt ifra patebit. ğ ipē ſic cognitꝰ neceſſario cauſat đlectatiōnē in
cognoſcēte. Et ſꝫ hāc itētionē dř ꝙ viſio dei ē btitudo ad
quā neceſſario ſeqť gaudiū vel delectatio. Cūis qdaꝫ dicūt ꝙ
per illud v'buꝫ qđ dř Jo. 17. Hec ē vita eterna ⁊c. ñ itelligiť
ꝙ viſio dei ſit btitudo vľ ptinēs ad btitudinē: ſꝫ ſic dicūt
actio itellectꝰ ē q̄dā vita: vt dř. 12. methafiſice. ⁊ p ꝯñs actio
itellectꝰ ſi ſit eterna ē vita eterna: ſed nō oꝫ ꝙ ſit btitudo:
qꝛ noīe vite eterne ſolū đſignať ibi opatio vitaľ eterna. Sꝫ

iſtud non ſolū eſt abſurdū ſ3 valde periculoſu3. Si.n.noīe
vite eterne nō deſignaſ niſi actio vitaľ eterna ꝛ n̄ btitudo
ipſa: tūc pt dici ꝙ dānati hēbunt vitā eternā: qꝛ hēbunt ali
quā opationē vitalē eternā: puta dolorē vel triſtitiā mēta
lē de amiſſione btitudis: ꝛ dolorē ſenſualē ꝺ afflictōe ignis
ſiue corporis p ignē: qꝺ n̄llus dič. ſcriptura ēt ꝯdicit q̄ vitā
eternā ꝓmittit ſolū bōis. Mat.25. Ibūt hi.ſ.mali ī ſuppli
ciū eternū: boni āt in vitā eternā. ī loco ēt pallegato Jo.17.
Uita eterna iuſtis ꝓmittitur in p̄miū. vn̄ āte v̄ba p̄dicta p
mittiſ. Dediſti ei ptātē oīs carnis vt oē qꝺ ꝺdiſti ei: det eis
vitā eternā: ꝛ ſtati3 ſubiūgiſ: hec ē aūt vita eterna ꝛc̄. Con
ſtat autem ꝙ p̄miū bonoꝝ ē btitudo vel ptinet ad btitu
2ª ꝯ dine3. ¶ Secunda concluſio eſt de viſione humanitatis:
quia nō ē ſiľe de viſione hūanitatis ꝛ deitatis: qꝛ viſio hu
mānitatis nō ē ſūma pfectō hōis. Pōt ēt ſm ſe hr̄e aliqd ad
iunctū rōe cui⁹ ē magis triſtabilis q̄3 dilectabilis: ſič cū vi
deť aliqꝺ excellēs ſenſibile. qꝺ ledit organū: ꝛ iſto mō nihil
ꝓhibet hūanitatē xp̄i eē dānatis triſtabilē inq̄3tū ei⁹ excel
lens claritas eēt leſiua diſpōnis organi nō glorificati: vľ ſi
lux illa nō ꝯtriſtat ſ3 demulcet viſu3: ſaltē īquantū ē viſio
ſui inimici ꝛ nocētis ē ei triſtabilis: ſ3 viſio deitatis ē ſūma
pfectio hoīs: nec h3 adiūctū aliqd qꝺ cauſet triſticiā: ꝑꝑ qꝺ
īpoſſibile ē ꝙ talē viſionē nō ſeq̄tur delectatio de lege cōi.
3ª ꝯ ¶ Tertia ꝯ eſt de triſticia dānatoꝝ: qꝛ īter delectationes ꝛ
triſticias illa q̄ ē maior expellit aliā vel ſaltē minuit. ꝺlecta
tio.n. q̄ ꝯſeqtur diuinā viſionē maiō ē q̄3 q̄cūq3 triſticia dā
natoꝝ: ꝑꝑ qꝺ ſi viderēt deū: triſticia nō excluderet delecta
tionē: ſ3 delectatio tanq̄3 maior abſorberet triſticiā: qꝛ ſup
abūdans delectatio excludit triſticiā nō ſolū oppoſitā ſed
contingentem vt p3.10.ethicoꝛum.

Quantu3 ad 3ᵐ de mūdi īnouatiōe danť iſti verſus.
Terra ſupfitie vitro ſimilabiť: vnda cry
ſtallo: celis aer eq̄biť: ignis ſiderib⁹: luna ſoli: ſeptēpliciter
ſol. Primo dř ꝙ terra ſupficie vitro ſiľabiť: ps. Renouab
faciē terre nō methaphorice īdiuiſibiľr ſ3 in ꝓfundo forte
vſq3 ad limbum pueroꝝ īcluſiue: qꝛ tenebre eēnt pena cor
porib⁹ eoꝝ: l3 mō n̄ ſit pena. Apoč.21. Platee ciuitatis ei⁹
tanq̄3 vitrū plucidu3. Unda cryſtallo ſoliditate: qꝛ fluxus
maris ceſſabit. Apoč. Oñdit mihi fluuiū aq̄ viue ſplēdidū
tanq̄3 cryſtallū. Celis aer eq̄biť lucens: ſ3 nō illūinans ſ3 p
petuo: qꝛ nox nō erit vltra Apoc.penult. Et ignis ſiderib⁹.
vt nō ſolū luceat ſic mō: ſ3 ēt illūinet ſič ſtelle. Na3 colūna
īgis lucebat p noctē. Aliȷ ꝯ: qꝛ celū empyreū radios n̄ emit
tit. Luna ſoli: ꝛ ſiľr alia ſidera augebūť. Septēpliciter ſol:
ſicut p̄mis ſex dieb⁹ añ pctm̄: vel ad lr̄am ſm magiſtrū vľ
ſm quoſdā. i. pfecte ꝛ pluſq̄3 mō. corp⁹ aūt ſcti ſepties plus:
l3 ſimpľr dicať. Fulgebūt iuſti ſicut ſol: ꝛ facies ei⁹ ſicut ſol
lucet: qꝛ ꝑꝑ qꝺ vnūqꝺq3 tale ꝛ illꝺ magis. ¶ Ad argūᵐ in
ꝯriū ad p̄mū dicendū ꝙ xp̄s iudicabit in forma hūana glo
ſa: ꝛ cū dř ꝙ oculus nō glorificat⁹ nō pōt videre claritate3
corpis gľioſi. Dicēdū ꝙ oīs oculus pōt videre oēm clarita
tē eiuſdē generis cū claritate nāli niſi ſit defect⁹ ex pte cō
plexiōis organi q̄ ꝑꝑ ſui debilitatē reſolviť ab excellēti cla
ritate ita vt nō poſſit fixe ī eā intēdere: pōt tn̄ eā in trāſitu
pcipere. Et ſm h pōt dici ꝙ cū occulus dānati poſt reſurre
ctionē ſit īcorruptibilis q̄3uis ſit paſſibiľ poterit ī quodam
trāſitu ppēdere claritatē cōporis xp̄i: l3 n̄ poſſit ī eā fixe itē
dere. Uel pōt dici ꝙ corp⁹ gľioſu3 ꝑꝑ diuinā v̄tutē ſibi ad
nutū aſſiſtēte3 pōt moderari actionē claritatis ſue ī viſu3:
ita vt poſſit ppendi ab oculo tā nō gľificato q̄3 glorificato.
Qꝺ aūt ſubdiť ꝙ dānati de tali viſiōe gauderēt. dicēdū ē
eſt ꝙ nō: qꝛ ſicut gľia amici ē delectabilis: ita ptās ꝛ gloria
eius q odio habeť eſt maxime ꝯtriſtatiua: ꝓpter qꝺ ſicut
viſio hūanitatis xp̄i erit btis in p̄miū: ita erit dānatis ad
ſuppliciū. ¶ Ad 2ᵐ dicendū ꝙ procedit de illo q hēt pri
mariā ptāte3: quā nō h3 xp̄s ſm ꝙ hō ſ3 ſm ꝙ de⁹. Qō II.

Secundo q̄riť vtrū motus celi ceſſa
bit. Et videť ꝙ nō: qꝛ glia
nō tollit pfectionē nāe: ſ3 mot⁹ videť dice
re aliq̄3 pfectionē mobilis cū ſit actus ei⁹.
ḡ nō tolleť quādo alia glorificabunť. ¶ P̄
fine ceſſante debēt ceſſare ea q̄ ſūt ad finē:
ſed lūinaria celi fctā ſūt finaľr vt diuidant
diē ꝛ noctē vt hētur gen.p̄ ḡ ceſſāte illo fine luminaria celi
deſinent eē. ſ3 illa nunq̄3 ꝺſinēt. ḡ nec ille finis ꝑꝑ quē ſūt
illa: ſ3 ille finis nō pōt eē niſi p motū. ḡ ꝛc̄. ¶ In ꝯriu3 ē qꝺ
dř Iſaye.60. Nō occidet vltra ſol tu⁹ ꝛ luna tua nō minue
tur: ſ3 ſi mot⁹ celi duraret ſol tēderet ad occaſū ꝛ lūa minue
reť quo ad nos ſ3 maiorē ꝛ minorē approximationē ad ſo
lē. ḡ mot⁹ celi ceſſabit. ¶ Itē Apoc.10. dř ꝙ āgľs iurauit p
viuēte3 ī ſecula ſeculoꝝ ꝙ tp̄s nō erit āpli⁹: ſ3 ſi mot⁹ celi n̄
ceſſaret tp̄s ſp duraret. ḡ o3 dicere ꝙ mot⁹ celi q̄nq̄3 ceſſet.
¶ R°. hic ſūt tria videtia. Primo ꝙ poſſibile ē motu3 celi
ceſſare. 2° ꝙ ceſſabit de facto. 3° ꝙ ceſſabūt ēt aliȷ mot⁹.

Primu3 ꝓbať tripľr. p° ex pte āgeli ſic. Oē mouēs
volūtarie ꝛ libere p̄t cu3 voluerit ceſſare a
motu vľ a mouēdo. ſ3 itelligēᵃ mouēs celū mou3 volūtāie
ꝛ libe. ḡ cū voluerit p̄t a mouēdo ceſſare. Ma. p3: qꝛ libtas
ābitriȷ ē ad oppoſita. Mi. ſiľr p3 q̄3tū ad alterā ptē. ſ. ꝙ itel
ligētia mouet volūtarie: qꝛ mouet vt amās ꝛ ꝺſiderās: ſič
cā p̄ma mouet vt amatū ꝛ deſideratū: ſ3 ꝙ moueat libe p
bať: qꝛ volūtas nō nec̄itať ad volēdū niſi reſpectu finis vľ
coꝝ q̄ ſūt ad finē ſic ꝙ hn̄t nec̄iā ꝯnexionē cū fine quaten⁹
finis nō p̄t hr̄i ſine his vel ꝯſuari: ſ3 mot⁹ celi nō ē finis itel
ligētie mouētis ſ3 ſolū cā p̄ma cū qua mot⁹ celi nō h3 nec̄iā
ꝯnexionē qn ſine eo itelligēti ꝛ poſſit hūc finē ꝯſeq p cogni
tionē ꝛ amorē ꝛ ī eo pmanere. ḡ nullo nec̄iū itelligētiā vel
le mouere. 2ᵃ rō ē ex pte dei: qꝛ q̄3uis āgelus nec̄itate nāe
moueret vt phi voluerūt: tn̄ ꝺs ē ſupior q p̄t īpedire oē3 ef
fectū eē cāe ſcōe: Un̄ ſič p̄t nā īpedire motū grauiū ꝛ leuiū
ſic p̄t creator īpedire motū celoꝝ: qꝛ cā p̄ma plus p̄t ſuper
oēm cā3 ſcōa3 q̄3 q̄cūq3 ſcōa ſup aliā ſa3. 3ᵃ rō ē ex pte fcti
qꝛ qꝺ fctm̄ ē ad horā p̄t ꝺs facere ppetuu3: ſič hoies morta
les faciet īmortales: ſ3 tpe Joſue ceſſauit mot⁹ celi p diē. ḡ
volēte ꝺo poteīt ceſſare ī ppetuū. ¶ Sciēdū ē āt ꝙ Ariſto
teles negās ceſſatiōe3 mot⁹ celi vř fundaſſe ſe ſup duas rō
nes: q̄x p̄ma ſumiť ex.12.metaphiſice ꝛ ē taľ. Incōuenies
ē pōere nobiliſſimā ſ̄bā3 n̄ ſortitā optimū finē: ſ3 itelligenᵉ
ſūt optīe ſ̄be ꝛ nobiliſſime: optim⁹ v̄o finis ē cōicare eſſe re
bus, ergo ſubſtantie ſeparate ſemp eē rebus comunicant:
ſed hoc non poſſunt niſi p motum. ḡ ſp cāūt motu3. 2ᵃ rō
talis ē. Inter ppetua ꝛ ſp pmanētia nō pōt eē diffor mis ha
bitudo: qꝛ difformitas nō ē ſine mutatiōe ſaltē ex pte alte
rius: vbi aūt ē mutatio nō pōt eē ppetuitas ſaltē q̄3tū ad il
la iter q̄ mutatō attediť: ſ3 tā āgľs q̄3 celū ſt ppetua ſ3 ip3.
ḡ iter ea ē ſp ſiľis hitudo. ḡ ſi ſemel cāt motū ī celo o3 ꝙ ſp
cauſet motū ī eo. ſ3 iſte rōes n̄ cogūt. Pria nō: eo ꝙ fľ3 aſſu
mit. ſ. ꝙ optim⁹ finis ſ̄be ſepate ſit dare eē reb⁹: h.n. nō eſt
verū. Cū.n. ſit duplex finis. ſ. finis cui⁹ gr̄a: ꝛ finis q̄. finis cu
ius gr̄a ē itelligētia n̄ ē niſi ip̄e ꝺs: finis v̄o q̄ ē opatio p quā
finis cui⁹ gr̄a potiſſime acq̄riť: ꝯſtat āt ꝙ poti⁹ attingiť ꝺs
ab itelligētia p itelligere ꝛ velle q̄ rēdūt ī deū ſič ī ob3 ꝛ ſūt
nobiliſſime pfectiōes ipi⁹ itelligētie q̄3 attigať p actionē q̄
ē dare eē reb⁹ p quā n̄ attigit ip3 deū ſ3 ſe ſ3 ſm q̄3dā ſiľitu
dinē ſiue aſſiľationē extriſecā. Et ſi dicať ꝙ l3 velle ꝛ itel
ligere ſint optīe pfectōes itelligētie: ex iſtis tn̄ ſeq̄ť 2ᵐ. ſ. da
re eē reb⁹. Nā p h ꝙ itelligētia itelligit ꝛ amat deū: p h ꝺſi
derat ei aſſimilari ī h ꝙ ē eē cā3 rex: ꝛ iō mouet celū mota
a deo ī rōe moti ꝛ deſiderati ſič dř.12.metha°. Iſtꝺ n̄ val3.
qꝛ iſte finis 2⁹ n̄ nec̄io. ſeq̄ť ad p̄ᵐ nec ponit aliq̄3 pfectionē
ī intelligētia cū trāſeat ī mā3 exteriorē. Ex nľla.n. tali actō
ne accreſcit agēti aliq̄ pfectio q̄3uis p ea3 declareť pfectio

herſis. 2ᵃ ēt rō nō cogit. qꝛ duoꝝ ppetuoꝝ approximatoꝝ3
adiuicē nō p̄t eē difformis hitudo qñ vnū agit ī aliꝺ ex nec̄i
tate nāe. ſ3 ſi vnū agat volūtarie p̄t q̄nq̄3 agere ꝛ q̄nq̄3 n̄ abſ
q̄3 ſui mutatōe. qꝛ volūtate eterna p̄t velle aliqd nouū. ꝛ ſic ī
paſſo pōt eſſe noua hitudo ex noua actione agentis q̄ nō eſt
in ipſo ſed in paſſo non per nouam volūtatē ſed antiquam.

Quantū ad 2ᵐ ē dō3 ꝙ abſolute ꝯcedū ē ꝙ mot⁹ celi
p⁹ reſurrectionē ceſſabit: q̄3uis illꝺ nō poſſit
clare ꝓbari: nec p auc̄tatē ſcripture: nec aliq̄ nec̄ia rōne. Au
ctoritates.n. īducte arguēdo q̄ videť expſſi⁹ loqui ꝺ iſta mā:
pn̄t alr̄ itelligi q̄3 ꝺ ceſſatōe mot⁹ celi. p̄ᵃ.n. auc̄tas q̄ ē Iſa.
forte itelligiť ſ3 ſenſū lr̄alē ꝺ ꝓſpitate quā hituri erāt filiȷ iſrľ
redeūtes ꝺ captiuitate babylonis: vt p ſolē intelligať maior
ꝓſpitas: p lunā v̄o mior. vt ſit ſēſus. nō occidet ꝛc̄. i. nō amit
tetis ꝓſpitatē maiorē ꝛ minorē. vľ ſi itelligať ꝺ ſtatu poſt re
ſurrectōe3: nō ē ſenſus ꝙ ſol māľis nō tēdat ad occaſū vľ ꝙ
luna nō minuať ī lumīe. ſ3 ē ſenſus ꝙ ſol ꝛ luna nō lucebūt
btis ad aliquā neceſſitatē. qꝛ xp̄s ſ3 ꝺitatē erit eis ſpūaľ lux.
ſm vero claritatē hūanitatis illūinabit corpaľr locū btōꝝ p
fecti⁹ q̄3 ſol: qꝺ p3 p illꝺ qꝺ p̄mittiť añ v̄ba p̄dcā. Nō erit tibi
āpli⁹ ſol ad lucēdū p diē: nec ſplēdor lūe illūinabit te: ſ3 erit
tibi dn̄s ī lucē ſempiternā. Et idē hř Apoc.21. ꝙ ciuitas illa
nō eget ſole nec luna: qꝛ claritas dei illūinabit eā: ꝛ lucerna
ei⁹ ē agn⁹. Sequēs v̄o anc̄tas q̄ ē Apoc.10. itelligēda ē ꝙ nō
erit tp̄s āpli⁹ ad iplēᵐ ꝓphtias ꝛ myſteria nūciata p ꝓphas
vn̄ ſubdiť ꝙ ī dieb⁹ vocis ſeptimi angeli cū īcepit tuba cane
re: ꝯſumabiť myſteriū ſič euāgeliçauit p ſuos ſuos ꝓphas.
Ex illo āt nō ſeq̄ť abſolute ꝙ tp̄s nō ſit āpli⁹. ſ3 ſolū ꝙ tp̄s ī
plēdi ꝓphtias erit tūc totaľr trāſactū. Et nihilomin⁹ q̄3uis
p̄dcē auc̄tates poſſint ſic expōi. Cōis tn̄ doctria eccľie tenet
ꝙ mot⁹ celi ceſſabit: qꝺ qdā ꝺclarant ſic: habito fine ceſſant
ea q̄ ſolū ordināť ad acq̄ſitiōe3 finis. ſ3 mot⁹ celi tā prim⁹ q̄3
ſcōs q ē ſol⁹ ꝛ pľtaꝝ ī obliquo circulo ē ꝑꝑ ꝯtinuatōem ꝛ alte
ratōe3 gn̄atōis ꝛ corruptōis. vt ꝓbať ī fine ſcōi ꝺ gn̄atiōe. ḡ
ꝯpleta gn̄atōe qꝺ fiet qñ erit ꝯplet⁹ nūer⁹ elcōꝝ ceſſabit oīs
mot⁹ celi. ¶ S3 ꝯ hāc rōnē iſtāt aliq dicētes ꝙ mot⁹ celi n̄
ē ꝑꝑ cōruptōe3 ꝛ gn̄atōe3 iſtoꝝ īferioꝝ tāq̄3 ꝑꝑ finē. qꝛ finis
ē nobilior his q̄ ſūt ad finē: ſ3 nihil īferioꝝ eſt nobili⁹ celo. ḡ
mot⁹ celi nō ē ꝑꝑ iſta īferiora tāq̄3 ꝑꝑ finē: Et dōm ꝙ hec in
ſtātia nō valet ꝑꝑ duo. p̄ qꝛ dato ꝙ celū ſ3 ſuā ſūba3 eēt no
bili⁹ oīb⁹ iſtis īferiorib⁹. ꝛ ob h poſſ3 dici ꝙ nō eēt ꝑꝑ h īferi
ora tāq̄3 ꝑꝑ finē: tn̄ mot⁹ celi n̄ ē pfectior iſtis īferiorib⁹: imo
ē qd min⁹ pfectū. ꝛ iō p̄t eē ꝑꝑ ea tāq̄3 ꝑꝑ finē. ſicut approxi
matio agētis ad paſſū q̄ ē p motū localē ē finaľr ꝑꝑ actiōem
vľ ꝑꝑ ea q̄ p actōe3 ꝓducūť. ꝛ ob h ī argūnto ē variatio me
diȷ p ꝯpatōe3 ad ꝯnē: qꝛ ī miori aſſumeť ꝙ celū nō ē min⁹ no
bile īmo magis q̄3 h īferiora. ꝛ iō deberet ꝯcludi ꝙ celū q̄3tū
ad ſūba3 n̄ ē ꝑꝑ h īferiora: ꝛ n̄ ꝺ motu celi ꝺ q̄ nihil ē aſſūptū
ī miori: ꝛ ſi fuiſſ3 aſſūptū fuiſſ3 fľ3: qꝛ mot⁹ celi ignobilior eſt
iſtis īferiorib⁹. 2⁹ ꝺfect⁹ ē ēt ꝺ aſūpto. ſ. ꝙ ſūba celi ſit nobi
lior iſtis īferiorib⁹. ꝛ ob h n̄ ſit ꝑꝑ ea tāq̄3 ꝑꝑ fiuē. ꝯ.n. fľa ē vt
p3 Deut.4. vbi dř ſic. Cuſtodite aīas v̄ras. ꝛ ſubdiť: ne forte
oculľ eleuaťl ad celū videas ſolē ꝛ lunā ꝛ oīa aſtra celi ꝛ erro
re ꝺceptus adores ea ꝛ colas q̄ creauit dn̄s ꝺs ī miſteriū cu3
ctis gētib⁹. Mediū ēt qꝺ aſſumiť ē fľ3: qꝛ oē aīatū ꝛ cogno
ſcēs maxie cognitiōe itellectiua ē nobili⁹ oī n̄ cognoſcēte.
celū āt nō poniť aīatū. ꝛ p ꝯn̄s n̄ ē cognoſcēs. hō āt ē aīat⁹
ꝛ cognoſcens cognitiōe itellectiua. ḡ ē nobilior celo. nec ob
ſtat ꝙ celū ē incorruptibile. qꝛ diuturnitas vľ ppetuitas nō
arguit pfectionē maiorē ī gradu nāe. De diuturnitate p3. ꝙ
pľs durat q̄rc⁹ vľ elephas q̄3 hō. ꝛ tn̄ ſt min⁹ nobiliora. ꝺ ppe
tuitate p3 idē. qꝛ ſ3 ph3 mā ē īgn̄abiľ. ꝛ īcōruptibiľ. totū āt
ꝯpoᵐ ē gn̄abile ꝛ corruptibile ꝛ forma ī ꝯpo⁹ pter aīa3 rōalē
ꝛ tn̄ tā oppo⁹ q̄3 forma ſūt ſ3 gradū nāe pfectiora q̄3 mā. qꝛ
p3 ꝙ ex h q celū ē diuturni⁹ ꝛ icorruptibile n̄ p̄t argui ꝙ ſit
pfecti⁹ ſ3 gradū nāe q̄cūq3 corruptibili. Et h ip3 dič. ph̄s p̄
ethicoꝝ ꝯ Platonē ꝙ nihil ē melius ꝑꝑ h ꝙ eſt diuturni⁹.
quod eſt verum de bonitate eſſentiali.

Quātū ad 3ᵐ ſt.3. ꝯnes. ¶ p̄ᵃ ꝺ mot⁹ ad vbi: qꝛ ceſſabit p̄ᵃ ꝯ
oīs mot⁹ localis nāľis n̄ ſolū circľaris corpoꝝ
celeſtiū ī vtroq3 circľo eq̄noctiali ꝛ zodiaco epiciclis ꝛ excē
tricis. ſ3 ēt mot⁹ ſpe ignis ꝛ ſupioris ptis aeris q ſequūť mo
tū rapt⁹ p̄mi mobilis: vn̄ illi nec̄io ceſſabūt ceſſāte cā īmedi
ta q̄ ē mot⁹ p̄mi mobilis. ꝛ mot⁹ flux⁹ ꝛ reflux⁹ maris q ē ex
īfluēᵃ lūe nō qꝛ tūc lūa nō luceat ſ3 qꝛ nō erit terra diſcoop
ta ad quā fluat. ceſſabit ēt mot⁹ grauiū ꝛ leuiū. qꝛ oīa ītegre
erunt ī locis ſuis ꝛ aq̄ orbiculariter ſup terrā. mot° v̄o aīalis
ꝓgreſſiu⁹ erit ī pueris qdē pure nāliter. ī btis cū dote agili
tatis. in dānatis nullo°. qꝛ ſēp erūt ꝯpediti. ¶ 2ª ꝯ ē ꝺ motu 2ª ꝯ
ad formā. qꝛ loquēdo de forma ſpūali ſic erit gn̄atio ꝛ corru
ptio. qꝛ ī ſācris erūt cogitatōes ꝛ affectiōes nāles ſibi īuice3
ſuccēdētes: l3 beatifica eēntiaľr n̄ cedāt nec ſuccedāt: ī pue
ris āt ꝛ dānatis erūt ſiľr volubiles cognitiōes: ſed loquēdo
ꝺ formis corpalib⁹ nulla erit gn̄atio ꝛ corrup°: qꝛ creatura li
berabiť a ſuitute corruptiōis. nec p ꝯn̄s gn̄o ꝯriȷ: qꝛ n̄ ē ſine
corruptiōe. imo nec erit gn̄o forme ſ3 ſolū ꝯtinuatio ſine in
terpellatiōe. qꝛ ſol n̄ ceſſabit illūinare. ¶ 3ª ꝯ ē ꝺ terio mot⁹ 3ª ꝯ
qꝛ oīa q̄ p motū nata ſūt gn̄ari ꝛ corrūpi q̄3ᵐ ad formā tota
lē ſič oīa aīalia irrōnabilia q̄ ī celo ꝛ q̄ ī terra ꝛ q̄ in mari na
ſcūť nō erūt. ſiľr nec plāte nec mīeralia metalla nec q̄cūq3
mixta. ſ3 pura. 4. elemᵃ q̄ ī ſua totalitate n̄ gn̄anť nec cōrū
pūť. ſiľr hoīe ſq̄ꝝ aīe ſt īmōtales. fiēt ēt īmortaleſ. ¶ Ad arᵃ
ī oppoᵐ. ad p̄ᵐ dōm ꝙ mot⁹ locaľ n̄ pōit aliq̄3 pfectione3 in
mobili: imo forte q̄es eſt maior pfectio q̄3 mot⁹. n̄ qdē ꝓut
q̄es iportat p̄uationē mot⁹. ſ3 ꝓut dič vniformitatē eſſendi.
cū dř ꝙ mot⁹ ē act⁹ mobilis: vex ē. ſ3 addēdū ē illꝺ qꝺ ph̄s
addit ꝙ ē act⁹ ētis ī pō ſ3 ꝙ h⁹. nec ē act⁹ abſolut⁹ ſed ē mo
dus ſe hn̄di. ꝛ iō tā ex pte ſui q̄3 ex pte mobilis magis ſōat in
ipfectiōe3 q̄3 ī pfectionē. ¶ Ad 2ᵐ dō3 ꝙ corpa celeſtia q̄3ᵐ
ad ſuā ſūba3. n̄ ſt facta vt diuidāt diē ac noctē niſi mediāte
motu. ꝛ ideo ceſſante alternatione dieꝝ ꝛ noctiu3 ceſſabit
mot⁹. ſed n̄ ꝑꝑ h ceſſabūt lūaria celi quo ad ſūba3 ꝛ ētitatē
ſuā. qꝛ ex eis ſine motu ꝓueniet aliud miſteriū ſeu alia vti
litas hoīb⁹ īq̄3ᵐ ex ꝯſideratiōe eoꝝ ꝯſurgēt ī laudē ꝺi ꝛ gľiā.

¶ De dria māſionū ī celo ꝛ ī iferno. Di. XLIX. a

Poſt reſurrectōe3 vere fcō vniuerſo
ꝯpletoq3 iudicio ſuos fines hēbūt ci
uitates due: vna xp̄i alia diaboli: vna
bonoꝝ ꝛ altera maloꝝ: vtraq3 tn̄ āge
loꝝ ꝛ hoī3. Iſtis volūtas: illľ facltas
n̄ poterit eē peccādi: vľ vlla ꝯditio moriēdi. iſtis ī
eterna vita felr̄ viuētib⁹: illľ īfelr̄ ī eterna mōte ſiñ
moriēdi ptāte durātib⁹: qm̄ vtriq3 ſiñ fine: ſ3 ī bti
tudie iſti: ali⁹ alio p̄ſtabili⁹. ī miſia v̄o illi: ali⁹ alio
tolle rabili⁹ pmāebūt. Ex his app3 ꝙ ſič hōi diffe
rēter gľificabūť: aliȷ magis aliȷ min⁹: ita ꝛ mali
dinter ī iferno puniēť. Sič.n. ī domo p̄ris. i. ī reg̃
celoꝝ māſiōes mľte ſūt. i. p̄mioꝝ drie: ita ꝛ in ge
hēna diuerſe ſt māſiōes. i. ſuppliciox dře. oēs tn̄
eternā penā patiēť ſič oēs electi eūdē hēbūt ꝺna
riū quē p̄ſfamilias ꝺdit oīb⁹ q opati ſūt ī vinca.
Noīe ꝺnariȷ aliqd oīb⁹ electis cōe itelligiť. ſ. vi
ta eterna ꝺs ip̄e quo oēs fruēť: ſ3 ipiter. nā ſič erit
dr̄ns clarificatio corpoꝝ: ita dr̄ns gľia erit aīaꝝ.
Stella.n. a ſtella. i. elect⁹ ab electo dr̄t ī claritate
mētis ꝛ corpis. Aliȷ.n. aliȷs vicinius clariuſq3 ꝺi
ſpē3 ꝯtēplabūť: ꝛ ipa ꝯtēplādi dr̄a diuerſitas mā
ſionū vocať. Dom⁹ q̄ ē vna. i. denari⁹ eſt vn⁹: ſ3
diuerſitas ē ibi māſionū. ideſt diffrentia clarita
tis: quia vnu3 eſt ꝛ ſummū bonum beatitu do ꝛ

vita oīum.i.ds īſpē. Hoc bono oēs electi ꝑfruūt̄ ſʒ alij alijs plenius ꝑfruēt̄ vero vidēdo p ſpēʒ nō p ſpeclm ī enigmate. Hīc ẽ vitā eſt videre vitaʒ .i.cognoſcere deū ī ſpē. Uñ veritas ait ī euangelio. Hec ē vita eterna vt cognoſcāt te: ⁊ quē miſiſti Jeſū xp̄m eē vnū ⁊ ſoluʒ verū deū: hoc ē hīc vitā.i.cognoſcere te: ñ ē ipa cognitio q̄ tu es: ſed p cognitionē hīc bonū qđ tu es.i.vita.

¶ Si omnes hoīes volunt eē beati b

Solet ēt q̄ri de beatitudie vtꝝ eā oēs velint ⁊ ſciāt q̄ ſit vera btītudo: De hᵒ aug. i.xiii.li. đ tri.ita diſſerit. Mirū eſt cū capeſcēde retinēdeqꝫ btītudis volūtas vna ſit oīum: vñ tāta exiſtat đ ipa btītudine ruſus diuerſitas volūtatū: ñ ꝙ eā aliqs nolit: ſʒ ꝙ nō oēs eā norit. Si.n.eā oēs noſcerēt: ñ ab alijs putaret̄ eē in virtute animi: ab alijs in voluptate corꝑis: ab alijs atqꝫ alijs alibi atqꝫ alibi. Quō ẽ oēs amāt qđ nō oēs ſciūt: Quis pōt amare qđ neſcit ſic̄ ſupra diſputaui.cur btītudo amat̄ ab oibus nec tñ ſcit̄ ab oibꝰ: an forte ſciūt oēs q̄ ipa ſit: ſʒ ñ oēs ſciunt vbi ſit: ⁊ iñ ꝯtētio ē. An forte falſū ē qđ p vero poſuimꝰ beate viuere oēs hoīes velle. Si.n.beate viuere: eſt verbi gīa ſʒ aī virtutē viuere. quō btē viuere vlt q hoc ñ vlt: Nōne veriꝰ diximꝰ hō ille ñ vlt beate viuere; qꝛ ñ vlt ſm virtuteʒ viuere: qđ ſolū ē beate viuere. Nō ẽ oēs beate viuere volūt imo pauci hoc volūt: ſi ñ ē btē viuere niſi ſʒ virtutē aī viuere qđ mlti nolūt. Ita ne flʒ erit. Uñ nec Cicero dubitauit.ait.n. Beati certe oēs eē volumus.abſit ut hoc flm eē dicamꝰ. Quid ẽ: an dicendū ē ēt ſi nihil aliud ſit beate viuere q̄ʒ ſʒ virtutē aī viuere: tñ ⁊ q hoc ñ vlt: btē viuere vult. Nimis qdē hoc vī abſurdū. Tale.n.ē: ac ſi dicamꝰ: q ñ vult viuere beate: btē vult viuere. Iſtā repugnātiā qs audiat: qs ferat: ⁊ tñ ad hāc cōtrudit nec̄itas: ſi ⁊ oēſ beate viuere velle verū ē: ⁊ ñ oēſ volūt ſic viuere: quō ſolū viuit̄ btē. An illđ ab his āguſtijs poterit nos eruere: ſi dicamꝰ nihil eē beate viuere. niſi viuere ſʒ đlectationē ſuā: ⁊ iō flʒ ñ eē ꝙ oēs beate viuere velit: qꝛ oēs ita volunt ut quēqꝫ đlectat. Sʒ id qdē flm ē. Uelle.n.qđ đceat: ē eē miſerrimū. Nec tā miſerū ē ñ adipiſci qđ vel' q̄ʒ adipiſci velle qđ ñ oporteat. Quis ita cecꝰ ſit ut dicat aliquem iō btūm: qꝛ viuit ut vlt cū ꝑfecto ⁊ ſi miſer eēt: minꝰ tñ eēt ⁊ ſi nihil coꝝ q̄ ꝑꝑerā voluiſſet hīc potuiſſet. Mala.n.volūtate vel ſola miſer quiſqꝫ efficit̄: ſʒ miſerior cū deſideriuʒ male volūtatis ipleṫ. Quapꝑ qm̄ verū eſt ꝙ oēs hoīes eē btī velit idqꝫ ardētiſſimo amore appetāt: ⁊ ꝑꝑ hoc cetera q̄cūqꝫ appetūt. nec qſq̄ʒ pōt amare: qđ oīo qđ vl' q̄le ſit neſcit: nec pōt neſcire quid ſit qđ ſe velle ſcit: ſequit̄ ut oēs btām vitā ſciant. oēs āt btī hñt qđ volūt: q̄ʒuis ñ oēs q hñt qđ volūt: ꝯtīuo ſint btī. ꝯtinuo āt miſeri ſt q vl' ñ hñt qđ volunt: vl' id hñt qđ ñ recte volūt. Btūs ẽ ñ ē niſi q ⁊ hʒ oia q̄ vlt: ⁊ nihil vlt male. Ille qppe btē viuit q viuit vt vlt: nec male aliqđ vlt. Cū ẽ ex his duobꝰ cōſtet btā vita: lʒ ī mal' ſit aliqs bonꝰ: nō tñ niſi finitis oibꝰ mal' ē btūs. Cuʒ ẽ ex hac vita: q ī his miſerijs fidelis ⁊ bonꝰ ē: venerit ad beatā vitā: tūc erit verē qđ nc̄ nll'o mō eē pt: vt ſic hō viuat quō vlt. Non.n.ibi volʒ male viuere aut volet aliqđ: qđ đerit: aut đerit aliqđ qđ voluerit: qcqđ amabit̄ aderit: nec đſiderabit̄ qđ ñ aderit. Et oē qđ ibi erit bonū erit: ⁊ ſūmꝰ ds ſūmū bonum erit: ⁊ qđ ē oīno btiſſimū: ita ſꝑ fore certū erit. beatos āt eē ſe velle oīʒ hoīʒ ē: btōs eē ſe velle oēs ī corde ſuo vidēt: nec tñ oīm ē fides q̄ ad btītudinē ꝑuenit.

¶ Si quid đ đo cognoſcit aliquis qđ ibi non intelligunt omnes. c

Solet ēt q̄ri vtꝝ aliqđ đ đo cog̃ſcat aliqſ magꝰ meritꝰ vt petrꝰ: qđ ñ cog̃ſcat aliqs minꝰ meritꝰ vl' linꝰ. Pluribꝰ vī ꝙ oia đ đo ad btītudinē ſpectātia oēs coīter electi cog̃ſcāt: ſʒ differēter. Nihil.n.ī đo noſcibile maiꝰ digniuſq̄ʒ vī q̄ʒ eū itelligere trinū ⁊ vnū. hoc āt oēs tc̄ p ſpēʒ cog̃ſcēt. Uñ ſeq̄t̄: vt ñ ſit aliqđ btītudini ꝑtinēs īcognitum alicui btōꝝ. Oēs ẽ cūcta illa videbūt quoꝝ cognitio ꝑuit btītudi: ſʒ ī mō videndi differēt. Aliꝰ.n.alio magis aliꝰ alio minꝰ fulgebit.

¶ De paritate gaudij. d

Solet ēt q̄ri an ī gaudio diſpares ſint: ſic̄ ī claritate cognitōis dīnt. De hᵒ aug. ait Multe māſiōes ī vna domo erūt.ſ.varie p̄mioꝝ dignitates: ſʒ ubi ds erit oia ī oibꝰ. erit.n. ī diſpari claritate par gaudiū. vt qđ hēbūt ſingli cōe ſit oibꝰ: qꝛ ēt gl'ia capitis oiuʒ erit p vīclʒ charitatis. Ex his dat̄ itelligi ꝙ par gauꝰ oēs hēbūt ⁊ ſi diſparē cognitōis claritatē qꝛ p claritatē q̄ ī ſingulis erit ꝑfecta tñ quiſq̄ʒ gaudebit de bono alterꝰ: q̄ʒtū gauderet ſi ī ſeipo hēet. Sed ſi par erit cūctoꝝ gaudiū vī ꝙ par ſit oium btītudo: qđ cōſtat oīo nō eē. Ad qđ dici pt ꝙ btītudo par eēt ſi ita eēt par gaudiū vt etiā par eēt cognitio: ſʒ qꝛ hᵒ nō erit: nō faciet ꝑitas gaudij paritatem btītudis Pōt etiā ſic accipi p gaudiū vt nō referat̄ ꝑitas ad intentōem affectōis gaudentiuʒ: ſʒ ad vniuerſitatem reꝝ đ quibꝰ gaudebit̄: quia đ oī re vnde gaudebit unus gaudebunt omnes.

¶ Si maior ſit btītudo ſcōꝝ pꝰ iudiciū. e

Sꝫ hᵒ q̄ri ſolet ſi btītudo ſcōꝝ maior ſit futura poſt iudiciū q̄ʒ iterim. Sine omni ſcrupulo credendū eſt eos habituros maiorem gloriam poſt iudiciū: q̄ʒ añ: qꝛ ⁊ maiꝰ erit gaudiū eoꝝ ut ſupra teſtatꝰ ē aug. āplior erit

coꝝ cognitio. Uñ Hyerony. Peracto iudicio ampliorē gl'iā ſue claritatis ds demōſtrabit electis. Si quē mouet qđ opꝰ ſit ſpiritibꝰ đfūctoꝝ corpora ſua ī reſurrectione recipe: ſi eis pōt ſine cōꝑibꝰ ſūma btītudo p̄beri: Difficil' q̄ſtio ē: nec pōt a nobis ꝑfecte diffiniri. ſʒ tñ dubium nō ē: ⁊ raptā a carnis ſenſibꝰ hoīs mētē: ⁊ poſt morteʒ ipſa carne đpoſita nō ſic videre poſſe icōmutabilē ſbaʒ.i.deū: ſic̄ ſcti āgeli vident ſiue alia latētiori cā: ſiue iō qꝛ ineſt ei nāl' qdā appetitꝰ corpꝰ āminiſtrādi: quo retardat̄ quodāmō ne tota intētiōe pergat ī illđ ſūmū celū: donec ille appetitus ꝯqeſcat. Porro ſi tale ſit corpꝰ cuiꝰ ſit difficil' ⁊ grauis āminiſtratio ſic̄ hec caro q̄ corrūpit̄ multo magis auertit̄ mēs ab illa viſiōe ſūmi celi. Proinde cū hoc corpꝰ iā nō aīale ſʒ ſpūale receperit equata āgelis: habebit ꝑfectū nature ſue modū obediēs ⁊ iperās viuificata: ⁊ viuificās tā ineffabili facultate: vt ſit ei gl'ie qđ fuit ſarcine. Q̄ō I.

Circa 49.di.q̄runt̄ octo. Primo vtrū intellectꝰ creatus poſſit videre deū. 2ᵒ vtrū btī videāt oīari deo. 3ᵒ vtrū btītudo ꝯſiſtat p̄ncipal'r ī viſiōe. 4ᵒ vtrū deꝰ ſit obm fruitiōis. 5ᵒ vtrū viatori poſſit cōicari viſio ītuitiua dei. 6ᵒ vtrū btītudo p reſurrectionē augeat̄. 7ᵒ vtrū oēs ⁊ de nec̄itate appetāt btītudinē. 8ᵒ vtrū btītudo educat̄ de poᵃ creature.

Primo ẽ q̄rit̄ vtrū itellectꝰ creatꝰ poſſit videre deū clare ⁊ īmediate. Et videt̄ ꝙ non: qꝛ plus diſtat eēntia diuia ab ītellectu creato quocūq̄ʒ q̄ʒtū diſtat ſba ſeparata a ſenſu nr̄o: ſʒ nll'a vtute pōt fieri ꝙ ſenſus nr̄ cog̃ſcat ſbas ſepatas. ẽ nll'a vtute pt fieri ꝙ itellectꝰ nr̄ videat dinā eēntiā. ẽ ⁊c̄. ¶ Cōtra: qꝛ ois pō. pt tēdere p actū ſuuʒ ī oē illđ ī quo iuenit̄ rō p ſe obi ſui: ſʒ rō formal' obi itellectꝰ ē ens ſm qđ ens ſʒ Auic̄. q̄ rō potiſſime iuenit̄ ī deo. ẽ videtur ꝙ itellectꝰ creatꝰ ꝑꝑa vtute poſſit attigere ad itelligēdū deū ſʒ ſe. ¶ Rᵒ. ad huiꝰ q̄ōnis euidētiā ſūt tria vidēda. Priᵒ ꝙ ds ex puris nālibꝰ ab itellectu creato videri nō pt. 2ᵒ ꝙ nō pōt clare videri p ſpēʒ. 3ᵒ ꝙ nō pōt videri ſine lumine hītuali de poᵃ ordinata q̄ʒuis poſſit de pōᵃ abſoluta.

Quantuʒ ad p̄ᵐ vtrū ds poſſit videri ex puris nālibꝰ ſūt q̄tuor ꝯ̄nes ⁊ tres iſtātie. ¶ Pria ꝯ̄ eſt ꝙ illđ qđ ē ꝑꝑnʒ ſuꝑioris nāe tāq̄ʒ p ſe ⁊ p̄ ei ꝯueniēs: ſe hʒ tripl'r ad iferiorē nāʒ. vno mō ſic. ꝙ ſʒ eē đbiliſſimū ei cōueniat p nām: alio mō vt ſm eē magis ꝑfectū ei ꝯueniat p motū illiꝰ. 3ᵒ mō ſm eē ꝑfectiſſimū: ⁊ ſic nō ē ei cōicabile niſi cōicaret̄ nā: ſic̄ aer qdeʒ ex nā ſua ē tepide calidꝰ: ſʒ ab igne ſit feruide calidus: nō aūt calidiſſimꝰ niſi fieret ignis. ⁊ ſic itellectꝰ creatꝰ p nāʒ cognitiuus ē dei q̄ʒtū ad qꝛ ē: ſʒ p lumē gl'ie nude vidēdo: nll'o āt mō ꝯp̄hēdēdo niſi deificaret̄: qđ ē ipoſſibile. 1ᵃ ꝯ̄ ¶ 2ᵃ ꝯ̄ ē ꝙ ē duplex obm cognitiue poᶜ vnū qdē cōe inq̄ʒtū ē potētia: aliud āt ꝑꝑuʒ inq̄ʒtū ē tal' potētia: ſic̄ obm viſus inq̄ʒtū ē pō ſenſitiua ē ſenſibile cōe: inq̄ʒtū vo tal' pō ſenſitiua ē hʒ eiꝰ ē tale ſenſibile: puta lux vl' color ⁊ ſil'r obm itellectꝰ vt itellectꝰ ē ens: vt aūt ꝯiūctus ens mālē: ſic ẽ ſenſus ꝑticularis mediāte ſenſibili ꝑꝑo nō al'r cognoſcit ſenſibile cōe: q̄ʒuis non ſit diſcurſiuū: ſic ⁊ multo magis itellectꝰ diſcurſiuus mediāte obo ꝑꝑo p̄ pōt cognoſcere aliq̄l'r ſuū cōe: ſic itellectꝰ poſſibil' p qdditatē māleʒ q̄ ē obm ſuū ꝑꝑriū vt ē ꝯiunctus. 3ᵒ de aīa cognoſcit qꝛ eſt ſbe ſepate ⁊ dei: ⁊ qꝛ grā ꝑficit nām: iō lumen gratuitū facit cognoſcere nude ⁊ clare deū: nō tñ ꝯp̄hēſiue: qꝛ plus ſe hēt ad eē q̄ʒ itellectꝰ nr̄ ad verū. ¶ Tertia ꝯ̄ ē ꝙ cū poᶜ diſtinguant̄ p oba ꝑꝑa itellectꝰ creatꝰ ⁊ icreatus q differūt plus gnē: nō hñt idē obm ꝑꝑuʒ: nec ſil'r itellectꝰ hūanus ⁊ āgelicus q differūt ſpē ſic̄ hō ⁊ āgelus: qꝛ ſūt ꝑꝑe paſſiōes coꝝ: vñ lʒ ens vt ens ſit obm ꝑꝑuʒ itellectꝰ vt itellectus ē: tñ intellectus vt tal' itellectus erit ꝑꝑuʒ obʒ ens vt tale ens.ſ. ꝑꝑortionatū: ſic̄ obm itellectꝰ illimitati ē ens ſine determinatiōe: ſʒ obm itellectꝰ āgelici ē ens creatū ⁊ itellectꝰ ꝯiūcti ens mālē: vñ qñ itellectꝰ ꝯiūctꝰ cog̃ſcit ſbaʒ ſepatā cog̃ſcit vno mō ſuū obm: altero mō nō: qꝛ.ſ. ſuū obʒ cōe ſʒ nō ꝑꝑuʒ: vñ nō cognoſcit ꝑfecte de ſe. 3ᵃ ꝯ̄ ¶ 4ᵃ ꝯ̄ ē ꝙ dr̄a ē iter habitus nāles q ñ dāt facultatē q̄ʒtū ad ſbaʒ nec q̄ʒtū ad obʒ nec q̄ʒtū ad actū ⁊ hītus ſuꝑnāles vie ⁊ pr̄ie q dāt facultatē vel reſpcū finis vt ī via: nā dilectio meritoria nō hʒ aliđ obm nec actū q̄ʒ nālis: ſʒ hʒ aliū finē đ ꝯdigno q̄ʒ nāl' vl' reſpectu actus vt ī pr̄ia ⁊ ſi ñ reſpcū obi: qꝛ ē idē obʒ hic ⁊ ibi. ſʒ q̄ ad actū ī q̄ ē eēntia btītudīſ. Cū.n. p̄miū incōꝑabil'r excedat meritū: qꝛ oculus nō vidit ⁊c̄: ea aūt q̄ ſūt eiuſdē ſpēi ſint ꝯꝑabilia ꝑꝑe ⁊ q̄ʒtitatiue: oʒ ꝙ itelligere meritorium dr̄at ſpē ēt quo ad ſbam actus ab itelligere btīfico: q̄ʒuis facilius poſſet dici ꝙ hītus ſuꝑnāles hñt viʒ potētie: qꝛ ex h ē aliqđ ſuꝑnāle qꝛ excedit facultatē nāe ⁊ nō ſolū facilitatē. 4ᵃ ꝯ̄ ¶ Sʒ ꝯ̄ dicta: ſūt tres iſtantie. Pria ꝯ̄ illud qđ dcm̄ ē đ triplici obo: qꝛ viſus aq̄le: hoīs ⁊ noctue ñ hñt diuerſa oba ꝑꝑa formal'r ſʒ vnū qđ ē lucidū: lʒ ī cognoſcēdo illud obm ſe hēant diuerſimode ꝑꝑ ipꝑfectōnē q̄ ē ex ꝑte cognoſcētiū. Phs.n. 2ᵒ de aīa dic̄ calorē actu eē obm viſus abſolute: nō hꝰ viſus vel illius: ẽ a ſilī de itellectu hūano āgelico ⁊ diuino. p̄. iſtāᵃ ¶ Solo dicēdū ꝙ nō ē ſil'e: qꝛ viſus iſtaꝝ triū nō dr̄nt ſpē cū hēant organa ſil'is ſpēi vt appꝫ ad ſenſū: ꝑꝑꝰ āt actꝰ fit ī ꝑꝑa mā: vñ diuerſe poᶜ hñt diuerſa organa. Sʒ ꝯ̄ iſtā appētiā ē: qꝛ ī mortuo ⁊ viuo apparēt eē eadē organa q̄ tñ dr̄nt ſpē: ꝑꝑ qđ melius ꝑbat̄ ꝙ poᶜ iſte viſiue ſint eiuſdem rōnis: qꝛ fruſtra ē potētia q̄ nō reducit̄ ad actū: ſi ẽ lux ſol eēt obm viſus noctue: ille viſus ī tota ſpē noctue fruſtraretur ſuo fine. ſi viſus noctue differret ſpē: cū tñ nā ſaltē ī pluribus ꝯſeq̄t̄ finē ſuū. nūc aūt p h ꝙ aliqs viſus videt ſolē q ē eiuſdē ſpēi ī oibus ſpēs ſenſus viſus nō ē fruſtra ī nā: ſʒ intellectꝰ p̄dicti dr̄nt ſpē ⁊ gnē ⁊ plus q̄ʒ genere. vñ nō ē ſil'e. 2. iſtāᵃ ¶ Scđa iſtātia ē ꝯ̄ id qđ dictū ē dilectionē dei meritoriā ⁊ nālē eē eiuſdē ſpēi q̄ ad ſbaʒ actus: qꝛ hītus diſtiguūt̄ p actꝰ. ſi ẽ actus ñ dr̄nt ſpē nec p ꝯñs hītus: cū ẽ charitas dr̄at ſpē ab amicitia acq̄ſita q̄ ds diligit̄ ſup oia: ẽ ēt actꝰ dr̄nt. ¶ P̄. cū bonū nō ſit obm appetitus niſi vt cognitū: videt̄ ꝙ bonū dinū: vt ē obm charitatis. vt fide app̄hēſuʒ: dr̄at formaliter a ſeipo vt ē nāl'r cognitū ſʒ quē modū ē obʒ dilectionis nālis: ⁊ ſic ēt ex ꝑte oboꝝ dr̄nt. ¶ Solo ad p̄ᵐ dōʒ ꝙ actus bonus ⁊ malus ī genere moris: poſſūt eē eiuſdē ſpēi in genere nāe: ſic̄ occidere latronē ⁊ inocētem: ⁊ eꝯ̄ dr̄nt ī ſpē nāe q nō dr̄nt ī ſpē moris: vt mutilare ⁊ occidere iuſte: cuʒ vtrūq̄ʒ ſit iuſticie vīdicatiue. Uñ dōʒ ꝙ hītus nō dat ſpēm actui q̄ʒtū ad ſbaʒ ſʒ ſolū quo ad efficaciā: qꝛ nec hītus ē niſi p modū actus: ſic̄ accñs ꝙ ſolū modificat ſbaʒ: ⁊ ñ ſpecificat eā: vñ ⁊ ⁊ circūſtātie morales dicunt̄ eē ex̄ ſbaʒ actus. Uñ ad formā dōʒ ꝙ hītꝰ diſtinguūt̄ p actus vel q̄ ad ſbaʒ: ⁊ ſic diſtiguūt̄ hītus vie ⁊ pr̄ie: vel quo ad modum ſeu efficaciā: ⁊ ſic diſtiguūt̄ hītus vie ſuꝑnāles a nālibꝰ. ¶ Ad 2ᵐ dicēdū ꝙ diuerſa rō formal' obi ipi intrinſeca: illa diuerſificat hītus: nō āt rō q̄ ē extriſeca obiecto lʒ nec̄io ꝯcurrat ex ꝑte potentie: ⁊ tal' ē cognitio bōi q̄ ñ ē ī ipo bono cognito ⁊ amato ſʒ ī cog̃ſcēte ⁊ amāte: đ h tñ alibi pleniꝰ dcm̄ eſt.

Quantū ad 2ᵐ de ſpē ſunt tres ꝯ̄nes. ¶ Pria de nā ſpēi: qꝛ nō ē eiuſdē rōnis cū obo cuiꝰ ē ſpēs: ſic̄ ꝑbatū ē. 2ᵒ li.di.3ᵃ. ⁊ pʒ p phm p̄ de aīa. vbi exponens cōem aī ꝯceptionē ſil'e ſili cognoſci: dic̄ itelligi nō de ſilitu

dine formali:q̄ ē ꝑ idēptitatē ī nā̄ ſpecifica:vt ſic oporteat aīam eē ex terra vt cognoſcat terrā ⁊c̄.ſꝫ virtuali q̄ eſt per repñtationē:ſic dr̄ ꝙ lapis nō eſt i aīa ſꝫ ſpēs lapidis:hanc āt ſpēꝫ q̄ dr̄ fieri cognitionē ſiue ſit actꝰ ipſe ſiue pn̄ᵐ eius ī eodē ſbo exñs:nō poſſumꝰ dicere eē eiuſdē ſpēi cū obo ꝓut ipſa ē in itellectu:qꝛ nihil ſbiue exñs in itellectu ſiue ſit ſpēs ſiue actus ſiue hitus:pōt eē eiuſdē ſpēi vl̄ nāe cū re exteriori q̄ ꝑ eā itelligit̄ ſiue ſit ſbā ſiue acciñs. Silr̄ ſpēs q̄ ē i ſenſu iteriori nō pōt dici eadē ſpē cū re cuiꝰ ē ſpēs: puta ꝙ ſpecies caloris ⁊ odoris ⁊ ſaporis ⁊ ſoni prout ſuantur in memoria ſint eiuſdē rōnis cū illis: qꝛ huiꝰ q̄litates ipreſſe alieno ſbo ⁊ ex̄rnco nō remanēt i abſ̄ntia iprimētis vt calor i aq̄:⁊ tāto minus q̄to hr̄t eē debilius. Si ḡ ſpēs caloris eſſet calor ipfectus:tūc nō poſſet retineri i memoria: ⁊ iterū qñ pes caleſit ſtati extimatiua iudicat malū ⁊ refugit: nō tñ ꝓꝑ h̄ cerebrū caleſit vbi ē iſtud iudiciū ⁊ ſpēs caloris: ⁊ pari rōne ſpēs q̄ ē in ſenſu exteriori nō ē ideꝫ cū q̄litate ſenſibili. ¶ Sꝫ ꝯ h̄ arguūt aliq̄ tripl̄r: ꝓbantes ꝙ ſpēs cognoſcibilis ē eiuſdē rōnis ſpecifice cū rā̄ quā repñtat. Primo ſic. ſic ſe hꝫ lux i corpore lūinoſo ad lumē cātū in medio:ſic ſe videt̄ hr̄e calor i corꝑe teriato ad ſpēꝫ cātaꝫ i medio: qꝛ ſicut ſbm ꝓpriū lucis ſꝫ ſuū eē ꝑfectū ē corpus dēſuꝫ: vñ ⁊ ſtella lucēs dr̄ eē dēſior ꝑs ſue ſpere. 2° celi ⁊ mūdi: ſic ꝓprīuꝫ ſbm coloris q ꝯtinet i ſe aliq̄d de nā̄ lucis ſꝫ ꝑfectuꝫ ſuū eē eſt ꝑſpicuū termiatū ꝑ opacū:ſbm āt vtriuſq ſꝫ eē ipfectuꝫ ē ꝑſpicuū nō dēſuꝫ nec terminatū:ꝓꝑ qd̄ ſic ſe hēt lux ad lumen:ſic color ad ſpēm:ſꝫ lux i corpore dēſo ⁊ lumē i medio ſūt eiuſdē rōnis ſpecifice lꝫ differāt i mō eēndi ſꝫ rōneꝫ ꝑfecti ⁊ ipfecti ꝓꝑ diuerſitatē ſbi recipiētis. ḡ ſilr̄ calor i corpore teriato ⁊ ſpēs eius i medio ſūt eiuſdē rōis ſpecifice. lꝫ differāt ſꝫ ꝑfectū ⁊ ipfectuꝫ ꝓꝑ diuerſitatē ſubiectoꝝ recipiētiū. ¶ 2° ſic. Actio oīuꝫ ſenſibiliū i medio ⁊ organo ē vniuoca:calor.n.diſtās ad h̄ vt ſentiat̄ oꝫ vt calefaciat mediū vſq ad organū ⁊ ipmmet organū vt expimur: ⁊ idē eſt d̄ ſapore ⁊ quolꝫ alio ſenſibili. ḡ a ſili videt̄ ꝙ actio caloris i mediū ⁊ organū ſit vniuoca:qd̄ nō eēt niſi calor ⁊ ſua ſpēs eēnt vniꝰ rōnis ſpecifice. ¶ 3° ſic. Alio mō repñtatur res ꝑ mediū cognitū ⁊ alio mō ꝑ mediū ꝙ ē rō cognoſcēdi:qꝛ mediū cognitū pōt ducere i cognitionē alteriꝰ rōne cuiuſcūq hitudinis ſiue vt ſile ſiue vt ꝯriuꝫ ſiue vt cā ſiue vt effectus ſiue q̄lr̄cūq alr̄:ſꝫ mediū qd̄ eſt ſolū rō cognoſcēdi ñ ducit i cognitionē alterius vt videt̄ niſi rōne ſilitudinis: vñ ⁊ ſilitudo dr̄ ꝑ quādaꝫ expſſionē:ſilitudo aūt nō ē dr̄ntiū ſꝫ ſpēꝫ. ḡ ſpēs q̄ ē mediū quo res cognoſcit̄ ⁊ q̄ dr̄ ſilitudo rei ñ dr̄t ſꝫ ſpēꝫ a re quā imediate repñtat. ¶ Sꝫ ſuſtinēdo p̄mā ꝯneꝫ pōt rn̄deri ad iſta tria. Ad p̄mū dōꝫ ꝙ nō ſeq̄t̄ ꝙ ſi lux q̄ ē p̄ma q̄litas actiua ſe multiplicat ſꝫ idē ſpē:ꝙ ꝓꝑ h̄ q̄litas vltima vel ſcd̄a h̄ poſſit. Et p̄terea ſi ita eēt lux i diaphano ⁊ dēſo eiuſdē rōnis ⁊ nō alr̄. ſic ſpēs i medio ⁊ obo ⁊ eꝯ:tūc ſic lux nō abſolute eē ipfecto ē viſibil̄ vl̄ viſu ꝑceptibilis: ꝑcipit̄.n.nō ſolū itellectu ſꝫ ⁊ ſenſu ⁊ viſu aer eē lucidus ⁊ nō ſolū ipſe ſol:qꝛ oīs lux cū ſit eiuſdē rōis ē viſibilis a viſu cuius obi rōem ꝑticipat: ſi ḡ ſilr̄ ſpēs coloris eēt color ipfectus ipſa ēt eſſet viſibilis nō ſolū i ſpeculo vbi hꝫ eē terminatū:imo ēt in medio vbi tñ nullo ſenſu p̄t ꝑcipi ſpēs viſibilis ſꝫ ſolo itellectu. ¶ Ad 2ᵐ cū dr̄ ꝙ i oī ſēſu ē actio vniuoca i medio ⁊ organo: dicēdū ꝙ non ē verū. Eſt.n.q̄litas ſenſibilis q̄ indr̄nter ē elemēti ⁊ mixti: vt calō ⁊ frigus:q̄ ſicut elem̄tuꝫ ſe multiplicat ſubaliter vniuoce: ſic iſta accñtaliter ⁊ vniuoce: ⁊ ita ē de ſono q ita natꝰ ē eē i aere ſimplici. ſic i mixto:ꝓꝑ qd̄ ſe multiplicat ēt vniuoce:ſecus āt eſt de q̄litate viſibili ⁊ odorabili ⁊ guſtabili:qꝛ colō ⁊ odor ⁊ ſapor ꝓpe ſunt q̄litates ſcd̄i mixti q̄ ēt in corpore ſimplici nō ſunt nate eſſe ſbiue nec ſꝫ eſſe ꝑfectū nec imꝑfectū: ꝓpter qd̄ ſic forma mixti inq̄tū huiꝰ nō gn̄āt ſibi ſimile: nō.n.lapis gn̄āt lapidē nec metallū:metallū: ſic ignis ignē ⁊ alatum alatuꝫ: ſimiliter q̄litates ſcd̄e mixti:q̄ reſultant ex mixtione q̄litatū primaꝝ ſicut forma mixti ex cōmixtione q̄tuor elementoꝝ:nō gn̄āt vniuoce:vt calor faciat colorē q nō eſt niſi i mixto vel a mixto puta nube: ⁊ ſilr̄ de ſapore:nō.n.lingua ſit ſapida illo ſapore:quem ſaporat ꝑ̄ potiꝰ ipſa exñs amara iudicat ſaporē dulceꝫ amaꝝ. nō poſſunt aūt eſſe ſimul ſbiue i lingua dulcedo ⁊ amaritudo lꝫ ſuꝑ corpus amaꝝ poſſit poni aliud dulce cuius dulcedo ſpūaliter nō nāliter imutabit organū ꝯiunctū. Or aūt odō diffundat̄ realiter eſt:nō qꝛ qualitas odoris ſit realiter i aere:ſꝫ corpora minuta fumali euaporatione reſoluta a toto corpore odorabili ſꝑgunt̄ per aerē: vbi aūt illa deficiūt nō pōt eſſe vltra odor ſed tñ ſpēs odoris. ¶ Ad 3ᵐ. cū dicit̄ ꝙ repñtat ex hoc ꝙ eſt ſimilitudo ⁊ nō eꝯ:cōcedo: ſꝫ ipe actꝰ ē expſſior ſimilitudo obiecti q̄ ſpēs ſi drat:nec tñ iter obꝫ ⁊ actū eſt ſimilitudo formalis ſꝫ tantū v̄tualis: ⁊ ſicut colō in v̄tute lucis faciat ſpēm nobiliorem ſe:ſic cetere q̄litates ſenſibiles ſiue multiplicent ſe realiter vt calor:frigus ⁊ ſonus:ſiue nō faciunt i medio ⁊ organo ſpēm i virtute celi ñ q̄ eſt lux:cū imutent in tenebris:ſꝫ aliqua alia nobis occulta. Aliq̄ tñ dicunt ſenſibilē ſpeciem non eſſe nobiliorē q̄ cuius eſt ſpecies. ¶ Scd̄a ꝙ eſt de officio ſpēi in via de quā ē probabile ꝙ ipſa ē neceſſaria ad repreſentandū obm ⁊ ad eliciendū actum ⁊ determinandū:non aūt ſuſcipiendum. 2ᵃ

Primū pꝫ.ſ.ꝙ ſpēs per ſe requirat̄ vt ſit obm pñs in rōne obiecti:qꝛ pñtia in cognitione ſenſitiua ſaltē directa nō p̄t eſſe ꝑ imediatā propinq̄tatē eſſentie q̄tuꝫ ad ſenſum exteriorē:qꝛ ſenſibile poſitū ſuꝑ ſenſuꝫ nō facit ſenſuꝫ:nec i ſenſu iteriori q cognoſcit abñtia:ſꝫ pōt eſſe in cognitione intellectiua q̄ deus pōt eſſe pñs oī intellectui i rōne obi duꝫ tñ ſit eleuatꝰ: ⁊ eſſentia ſua ipſi angelo:nō aūt eſſentia aīe cōiuncte ſuo intellectui: cū eius obm ſit res mālis: vñ in oī cognitione alia reqrit̄ pñtia ꝑ inherentiā repñtationis: qꝛ ex quo non pōt eſſe per eſſentiā obi reqritur ꝙ ꝑ aliud repſentet̄:ita ꝙ ſic i actōe realr̄ trāſeūte oꝫ pōere realr̄ id i qd̄ tranſit actio realiter:ſic ⁊ in tranſeunte realiter ſꝫ rationem oꝫ obiectum eſſe preſens ſꝫ intentionem: ⁊ qꝛ ante actioneꝫ requiritur preſentia obiecti terminantis actionē per ſe:ideo per ſe requiritur ſpecies ad repreſentandū: nulla.n.potentia pōt agere niſi in ſuū obm: ⁊ oꝫ p̄exiſtere obm i qd̄ agat aut pñs aut repſentatū:ideo ⁊c̄. 2ᵐ.ſ.ꝙ ſpēs reqratur vt actiua non principaliter ſed inſtrumentaliter ⁊ determinatiua:pꝫ:qꝛ ſicut pō aīe vegetatiue indiget inſtrumēto puta calore ad oīa oꝑa ſua:ſic pō cognitiua ſpē vt inſtrumento: ⁊ plus:qꝛ cum agente vniuerſali indeterminato oꝫ ꝯcurrere particulare determinatum:vnde cñ intellectꝰ agens ſit potens oīa facere oꝫ ꝯcurrere aliquid determinatum:hoc autem eſt obm determinatum:ſed quia phantaſma non eſt eius obm cū ſit particulare. oꝫ concurrere ſpēꝫ intelligibilem q̄ eſt vniuerſale repñtatiue: ⁊ ſic fit intellectio:in potentia aūt organica efficiētia ſpēi eſt totaliter ab obo ⁊ receptio ab organo:qꝛ ſpecies coloris nō excedit colorem ſꝫ eſt infra ſpēm:vel ſi excedit cātur ab obo in virtute celi:ſꝫ efficientia cognitionis eſt a pō ſicut ab vniuerſali agente ⁊ a ſpē inſtrumentaliter determiatiue receptio ab organo vt organum eſt talis poᶜ. Unde ſciendū ꝙ ſpecies viſibilis per ſe requiritur ad viſionem:non abſolute ſꝫ i cōparatione ad obm nāliter cognoſcendum. Sicut.n.organizatio corporis eſt per ſe requiſita ad eſſe:ſic diſpoſitio organi eſt per ſe requiſita ꝓꝑ operari:ſꝫ h̄ eſt dupliciter. Uno mō abſolute:alio mō vt eſt operatiua mota prius ab obo:ſine eo ꝙ p̄mo mō reqrit̄ nō eſt operatio ſine eo qd̄ ſcd̄o mō reqrit̄ ē oꝑatio. ſꝫ nō a tali obo:ſicut aer a ſole q̄deꝫ nō pōt rarefieri ſine illūinatione:qꝛ oīs v̄tutis nāe corporee q̄ ē dtermiata ad vnū ꝑ ſe ⁊ p̄ eſt aliq̄ prima oꝑatio ꝑ ſe reqſita ex ꝑte eius ad producendū 2ᵐ vel 3ᵐ effectū in paſſo: quod

nō ab alio agēte p̄t recipere illū effectū ſine primo. vñ aeri accidit ꝙ illuminet̄ ad hoc ꝙ rarefiat:qꝛ d̄ nocte ab igne i ſꝑa calefaciendo rarefit:qꝛ ignis agit p̄ ꝑ calefacere ⁊ accidit ſibi illūinare q̄tū ad hoc. ſꝫ reſpcū ſolis per ſe reqrit̄ ꝙ aer illūinet̄ ad h̄ ꝙ rare fiat a ſole. ⁊ ſilr̄ i ꝓpoſito:qꝛ illa vr̄ eē ꝑ ſe ⁊ ꝓꝑa rō ⁊ imediata: ⁊ p̄ma actio alicꝰ que cōpetit ſibi reſpcū obi cois. alia v̄o q̄ reſpcū hꝰ vl̄ illiꝰ ē:non ē p̄ma ſed ad eā ꝯcurrit p̄ma ꝑ ſe:ſic illūinare qd̄ hꝫ ſol reſpectu cois obi ē eiꝰ p̄ᵃ actio: nō gn̄āre aut corrūpere ⁊c̄. Uñ cū color ſꝫ ꝙ hꝰ ſit motiuꝰ diaphani ſꝫ actū: diaphaneitas ꝑ ſe reqrit̄ i oculo vt ſit in ſe factibilis a colore q nō eſt natꝰ i ſe facere niſi mediāte ſpē nec aliq̄d aliō facere. vñ ſpēs viſibilis accidit viſiōi abſolute:qꝛ p̄t eē ſine ſpē a dō:ſꝫ per ſe reqrit̄ ad viſionē a colore ꝓducēdā:cū color nihil ſit natꝰ ꝓducer̄ nec p̄ncipalr̄ nec alr̄ niſi mediāte ſpē tñ. ¶ 3ᵐ.ſ.ꝙ ſpēs reqrat̄ vt determiatiua: ⁊ ſi nō vt actiua. pꝫ:qꝛ cū potētia cognitiua ſit nata cāre ⁊ recipe cognitionē nō hāc vl̄ illā:ſꝫ gn̄ālr̄ oēm ſui gn̄is:ad h̄ ꝙ determinet̄ ad hāc vel ad illā idiget determināte nec illō eſt niſi ſpēs. Poſſet dici ꝙ ſpēs ⁊ ſi nō elliceret agēdo nec recipiēdo tñ determinaret: ſic diſpōnes q̄ p̄cedūt i fieri formā i mā̄ reſpcū ſolis idetermiati:determināt eā ad talē formā:quā tñ nec efficiūt nec recipiūt. Et ſilr̄ ꝑ hoc ꝙ ſpēs repñtat dtermiate tale obꝫ:ſeq̄tur illiꝰ cognitio i itellectu poſi ab itellectu agēte:lꝫ vtrūq ſit alr̄ idetermiatū: ⁊ lꝫ ſpēs ñ recipiat nec efficiat. ¶ 4ᵐ ꝙ nō reqrat̄ vt recipiat ſubiue actū cognoſcēdi: ſic reqrit̄ q̄titas ad recipiēdū figurā vl̄ colorē. pꝫ:qꝛ tūc nulla v̄tute poſſet recipi viſio ſine ſpē viſibili:nec itelligere ſine ſpē intelligibili:ſicut nec color aut figura niſi mediante q̄titate q̄ ē ꝓpria eiꝰ diſpō paſſiua:qd̄ ē flꝫ:qꝛ potētia cognitiua per ſe ⁊ imediate ē ꝑfectibilis actu cognoſcēdi. ¶ Cōtra dicta arguit̄ dupl̄r. p̄ qꝛ ſi ſpēs reqrit̄ vt repñtet obm. ḡ nec deꝰ p̄t facere ꝙ ipe vl̄ aliō videat̄ ſine ſpē:qꝛ cū potētia nō poſſit i obm niſi repñtatū:ſic deꝰ nō p̄t facere ꝙ volūtas amet bonū niſi cognitū:qꝛ bonū cognitū ē ſuū obm: ⁊ bonū ſꝫ ꝙ repñtat̄ ꝑ cognitionē ē obꝫ appetitꝰ cognitiui. ſic cognoſcibile repñtatū ꝑ ſpēm ē obm potētie cognitiue. ḡ nec d̄s poteſt facere ꝙ pō cognitiua cognoſcat niſi ꝑ ſpēꝫ:qꝛ hoc eēt potētiā ferri i nō obm. Si dicat̄. ꝙ nō ē ſile:qꝛ nō bonū abſolute:ſꝫ bonū cognitū ē obꝫ volūtatis:iō nō p̄t i bonū niſi cognitū. ſꝫ ens ē obm itellectꝰ:ſicut color viſus ſꝫ ſe ⁊ nō hꝰ:vt ꝑ ſpēm repñtat̄:qꝛ ipa repñtatio nō ē ꝯditio obi. ſꝫ tñ ꝑ ſe reqrit̄ ad hoc vt obm cognoſcat̄. ſic ꝑ ſe reqritur pñtatio ꝯbuſtibil̄ ꝯburēti ad cōbuſtionē:q̄uis pñtia non ſit pō paſſiua correſpōdēs actiue:nō valꝫ. qꝛ nec ſilr̄ cognitio ē ꝑ ſe rō appetibilitatis:qꝛ p̄ꝰ appetit̄ res i ſe q̄ cognoſcit̄ q̄ cognitio rei. et adhuc ſtat argᵐ:ꝙ ſic nec d̄s p̄t facere ꝙ ignis agat niſi i ꝯbuſtibile ſibi pñtatum:ſic nec poterit facere ꝙ potētia cognitiua cognoſcat niſi ꝑ ſpēꝫ ſibi repñtatū. ¶ 2° ſic arguit̄. ſi ꝓꝑ ſolū trāſitū actōis p̄exigit̄ obm. ḡ vbi nō ē trāſitꝰ niſi rōnis:ſuffic̄ pñtia rōnis. ſꝫ pñtia rōnis:ſic oē ens rōnis ē ꝑ ſolū actū rōnis. ḡ ad hoc ꝙ aliq̄d cognoſcat̄ ſuffic̄ ipm eē pñs ſꝫ actū cognitōis:ſicut cognitū cognoſcēti. Si dicat̄ oꝫ ꝙ priꝰ ſit pñs. añ āt oēm cognitionē nō p̄t eē pñs ꝑ cognitionem. Cōtra d̄ ꝯſēſu iteriori cui pñs ē obꝫ ꝑ cognitionē ſenſus exterioris ⁊ itellectui ꝑ cognitionē phātaſie: ⁊ ſic nō oportebit ponere ſpēꝫ i ſenſu iteriori nec i itellectu poſi. ¶ P̄ ad hoc ꝙ āgelus moueat corpꝰ non p̄exiſtit aliq̄ alia pñtia:ſꝫ ſufficit ꝙ ſit pñs ſicut motor mobili: ⁊ plus:qꝛ ad hoc ꝙ d̄s creet nō p̄t dici ꝙ ſit pñs rei q̄ ñ ē. ⁊ ſic ad actionē realē trāſeuntē nō oꝫ eē pñtiā realē:niſi q̄ ē ꝑ ipſā actionē. ſ.cāe ad effectū. ḡ nec ſilr̄ ad pñtiam obi i qd̄ actio trāſit ſꝫ rōnē:ſꝫ ſufficit pñtia cogniti ad cognoſcēs. Et ꝙ hoc ſufficiat appꝫ:qꝛ poſita ꝑfectiore pñtia fruſtra ponitur imperfectior. perfectior āt repñtatio eſt ꝑ cognitionē q̄ ꝑ ſpēꝫ: ſicut ⁊ expreſſior ſimilitudo. ḡ ⁊c̄. ¶ Solo. dōm eſt ad p̄mū ꝙ deꝰ nō poteſt mouere potētiā niſi i ſuū obꝫ.ſed hñ poteſt mouere potētiā i obm nō pñtatū:ſꝫ tñ actus termiatiuū: ⁊ poſſet facere diligi nō cognitū a diligēte ⁊ cogſci nō p̄ſentatū. ¶ Ad 2ᵐ. dōm ꝙ ad oēm actionē p̄exigit̄ pñtia obi in quā trāſit ſꝫ ꝓportionē effectus ad v̄tutē actiuā. vñ qñ effectꝰ ꝓducit̄ ꝑ ſolū itellectū ⁊ volūtatē ſufficit obm eſſe p̄ſens i rōne cogniti ⁊ politi:ita ꝙ itelliget̄ ⁊ velle ē facere. ſed priꝰ ſꝫ rōnē ⁊ nām ē intelligi q̄ fieri:qꝛ ꝑ itelligere fit: ⁊ iſto mō ſufficit: ⁊ oꝫ oē ſuſcipiēs actionē dei ⁊ angeli eē p̄ſens deo ⁊ angelo. qñ āt agere ē ꝑ q̄litatē corporalē:oꝫ obꝫ p̄eſſe p̄ſens corporalr̄ ⁊ ſitualr̄ ſiue localr̄. qñ āt actio ē per v̄tutē nō nāe ſed aīe oꝫ etiā ſꝫ ꝯditionē nāe pñtiaꝫ eē obiecti. vnde cū aīa ſit locus ſpēꝝ ⁊ cognoſcat ſile ſili:cum ēt ſꝫ oēs potētias aīe p̄mū cuiuſlibꝫ obm ſit diſtās nō cōiunctū oꝫ tamē obiectū eē per aliq̄d imediatū potētie:qꝛ nō ē per eēntiā: vñ qꝛ potētie ſenſitiue iteriores ſūt reꝝ abſentiū: ⁊ etiā qñq ceſſantibꝰ actibꝰ exteriorū ſenſuū hñt actꝰ ſuos:oꝫ iu eis p̄exiſtere obiecta ꝑ repñtationē ſpēi ſenſibil̄. ſimilr̄ i ſenſibus exterioribus in quibꝰ ſenſibile poſituꝫ ſupra ſenſū nō facit ſenſū:oꝫ ſimiliter obm eis repñtari ꝑ ſpeciē ſenſibilē:obm v̄o itellectꝰ ē vl̄e. vnde p̄ter ſpēm ⁊ actionē phātaſticā reqritur ſpēs itelligibilis q̄ repſentet vl̄e. ⁊ h̄ ſꝫ curſū nāe. ſed ſicut d̄s p̄t facere actionē realr̄ tranſeuntem i obm qd̄ nō eſt p̄ſens niſi ꝑ ipammet actionē quā terminat:ſicut creatio. nā āt ſupponit ſubm in qd̄ agit. ſic deꝰ p̄t facere cognitionē ⁊ amorē aīe reſpectu alicuiꝰ obi:qd̄ nō eſt pñs amāti ⁊ cognoſcēti:niſi ꝑ hoc qd̄ cognoſcat̄ vl̄ amatur:nā āt hoc nō pōt:ſed i cognoſcēdo p̄ſupponit ſpēm repſentātē:i amādo cognitionē repſentantē. ¶ 3ᵃ ꝙ ē de ſpē i. 3ᵃ ꝙ pñia:qꝛ nō eſt ſpēs in viſiōe beata:qꝛ ſi ibi eēt: aut propter agere:aut ꝓpter recipe:aut ꝓpter repñtare:aut ꝓpter determiare. ſꝫ ꝓpter nihil hoꝝ ibi reqrit̄. ḡ fruſtra ponitur. maior pꝫ ꝑ ꝯcluſionē p̄cedentē:qꝛ ſpēs ñ p̄t ſuire ad cognitionē:niſi vno illoꝝ modoꝝ. mior pꝫ q̄tū ad ſingulas partes ꝑ ordinē. Primo ꝙ ſpēs nō ē prima quo ad viſionē beatificā ꝓꝑ elicere actū actiue. tū qꝛ d̄s p̄t imediate efficere q̄cq̄d facit mediāte alio. tū qꝛ creatura aut nō p̄t cōcreare aut ſaltē nō ē ſibi coicatū creare ēt iſtrumētaliter quomō oꝫ ꝙ ꝓducat̄ beatitudo:q̄ ē q̄d ſuꝑnāliſſimū:tū ēt qꝛ illo poſito deus nō imediate per ſeipm btificaret. 2° nō reqritur ad diſponēdū paſſiue:qꝛ d̄s p̄t iprimere ꝑfectōeꝫ ſine oī diſpōne q̄ nō eſt vniuerſaliter ⁊ ꝑ ſe receptiua ipiꝰ:qd̄ dico qꝛ nō p̄t alicui iprimere figurā ſine q̄titate:ſed ſine molicie ⁊ oī hꝰ. ſpēs āt cognoſcibilis nō ſic ꝑ ſe eſt ſuſceptiua cognitionis ſicut ē ipa potētia cognitiua:tū qꝛ nō poſſet eē in aliquo cognitio vbi nō eēt ſpēs. ſicut vbi nō ē potētia cognitiua:cū tamē in deo ſit cognitio ſine ſpē:nō tamē ſine intellectu: ⁊ in angelo reſpectu ſui:tum qꝛ i ſenſu appꝫ ꝙ alia rōne recipit cognitionē:puta:qꝛ potēs cognoſcere ꝑ potentiam alia ratione ſpeciē. puta ſꝫ diſpōneꝫ organicōeꝫ cū medio: non eſt ergo ſpēs viſibilis receptiua i oculo viſionis:eo mō quo q̄titas in ſubā recipit colorē vel figurā:qꝛ tūc ſpecies i medio poſſꝫ recipere viſionem ſicut in oculo: ſic q̄titas vbicūqꝫ indifferēter recipit figurā ⁊ colorē ſit. 3° ñ reqrit̄ ad repſentandū: tū qꝛ beatitudo patrie q̄ eſt de preſentia dei non poteſt eſſe per illud repſentatiuū:qd̄ equaliter eſt p̄ſentis ⁊ abſentis:exiſtentis ⁊ non exiſtētis. hꝰ āt eſt ſpēs. ergo ⁊c̄. tum qꝛ ꝯtractio ad eſſe limitatū plus diſtat ab eē illimitato q̄ contractio ad eſſe cōiunctū materie a ſeparatis a materia ⁊ cōtractio ad hic ⁊ nunc ad eſſe vniuerſale. ſed ꝓpter hoc ſpecies ſenſibilis nō repñtat vniuerſale nec intelligibilis accepta a phantaſmatibus directe poteſt repreſentare intellectui coniūcto q̄ditatem ſubſtantie ſeparate. ergo multominus ſpecies creata poteſt repreſentare quidditatē increataꝫ. Si dicatur ꝙ ſimili modo actu creato non poteſt deus videri nec repreſentari:qꝛ ille indiffe

rēter eſt pſentis ⁊ abſentis ⁊ limitatus:nō eſt ſili: quia
actus nō ē repñtare:ſʒ ferri ī repſentatū:⁊ tūc ē impfect⁹.
vel ī pñs actu:⁊ tūc ē pfect⁹. vñ nō fac̄ repñtationē ſic̄ ſpēs
ſed ſupponit eā:cū pñtia obi p̄cedat actū potētie cognitiue
ēt ī deo ī quo tñ nō p̄cedit obm actū potētie opatiue. 4°
nō reqrit̄ ad determinādū:qꝛ lʒ de⁹ ſit agēs vle:tñ ſeipſuʒ
determinat. vñ illi⁹ obi determiate cognitionē īprimit:c⁹
vult vel ſui vel alteri⁹:ꝓpter qđ nō idiget ī ſuo paſſiuo de-
terminātē alio. ſicut idiget celū vel ītellect⁹ agēs. viſio āt
beata eſt a ſolo deo effectiue:ſaltem pricipaliter. vnde nec
ꝓpter hoc ſpeciem requirit.

p° ꝯ **Quantum** ad 3ᵐ de lumie ſūt due ꝯnes. ⁋ Prima
ꝙ ad vidēdū deū clare ⁊ btifice reqrit̄
lumē ī ītellectu bituale de potētia dei ordiata:⁊ ꝙ ita eſt ꝺ
fcō. ⁊ hec cōis opio q̄ ꝓbat̄ triplr. Primo ꝙ ſit ꝯgruū: ꝙ oē
qđ vr̄ ī lūine vr̄:⁊ h̄ ē nāle ītellectui vt ī lumie ītellect⁹ agē
tis q ē bitus vt lumē videat qcqd videt. vñ qꝛ gr̄a nō deſti
tuit ſʒ pficit nāʒ. iō mediāte bitu lumis ꝯgruū ē ītellectū
btificari. ⁋ 2ª rō eſt q̄ſi eadē ſic. gr̄a pficit nām ſm modū
ei⁹. qꝛ ğ volūtas ⁊ ītellectus nata ſūt pfici actu pfectiſſimo
mediāte bitu quo ſit eis cōnālis actus. inde ē ꝙ iſto mō in
btitudie ſupnāli pficit̄ q̄ſi nāliter pficeret̄:qđ eēt p bitū
ſupp̄mū. puta ſapie. 3° ex hoc ꝙ charitas nūq̄ȝ excidit miꝝ
ē valde ꝙ ī ītellectu ſit act⁹ pfectus ſine bitu ſi ī volūtate
eē nō p̄t:qꝛ volūtas ē magis determiata q̄ȝ ītellect⁹:pp qđ
oēs ponūt ī ītellectu bit⁹:ſed ī volūtate aliq n̄ ponūt:qꝛ de
termiato ītellectu determiat̄ volūtas neċio. ſi ğ ī pr̄ia nō
pōt eē fruitio ī volūtate ſine bitu charitatis:ſaltē de pō or
dinata: mlto magis nec viſio ī ītellectu ſine lumie glorie.

2ª ꝯ° ⁋ 2ª ꝯ ē:ꝙ de pō dei abſoluta poſſet eē ſine bitu:qđ pʒ du-
plr. p̄ qꝛ q̄dā ē diſpō ſuſceptiua mediāte q̄ aliqd ſuſcipit̄ p̄
in illo:⁊ mediāte illo in alio:⁊ ſine iſta nō p̄t eē receptio:ſic̄
ſuba nō p̄t colorari nec figurari ſine q̄ȝtitate. Alia ē diſpoſi
tio ad bñ recipiēdū:⁊ ſine hac p̄t illđ recipi:ſi tñ ab agente
poſſit illđ īprimi:ſicut molicies diſponit cerā ad figurā ſiñ
q̄ ꝺs p̄t figurare cerā. ⁊ ſilr̄ forma ſubſtātialis reqrit diſpō
nes ī mā:nō qb⁹ mediātib⁹ neċio ſubine recipiat̄:cū ī nuda
mā recipiat̄:ſʒ qb⁹ meli⁹ īprimat̄:qꝛ agēs nāle nō ē natum
ſpam imediate attigere:lʒ ipa ſit nata īmediate recipe. Si
gnū āt h⁹ dr̄ iceſt:qꝛ quādo diſpoſitio ſuſceptiua ſepat̄:ſecū
trahit formā ad quā diſponit. ſicut q̄ȝtitas ī ſacro altaris ſe
cū trahit figurā ⁊ colorē:nō ſic aūt trahit ſecum formā ſub
ſtātialē c⁹ nō erat ſuſceptiua:ſʒ ſuſcipiētis diſpoſitiua. ⁊ ſilr̄
ſi ſepararet̄ molicies nō traheret ſecū figurā cere:ſʒ rema
neret ī cera idurata:ſic āt vr̄ eē ī ꝓpoſito:qꝛ act⁹ recipit̄ im
mediate ī ītellectu nō mediāte ſpē nec bitu ī rōne ſubiecti:
vñ ſeparata ſpēs vel bitus nō p̄t eē ſubm̄ ītellectōis:qꝛ ni-
hil ē ſubm ītellectōis niſi po⁴ ītellectiua:vl̄ vtute ei⁹. vr̄ ğ
ꝙ ꝺs poſſit intellectū figurare oī ītellectōe ſine ſpē vl̄ bitu
ſic̄ cerā ſine molicie. ſilr̄ lucē ī q̄ȝtitate ſine diaphaneitate ⁊
ſpēm coloris ī diaphano ſine luce. ⁋ P̄. oʒ duoꝝ acciden-
tiū p̄cedētiū reſpcū tertij alteꝝ eē ſubm īmediatū. alteruʒ
remotū vl̄ p̄ᵐ īmediatū:oē āt recep̄ˡᵉ ē potētia ad ſuum re-
ceptiuū. vñ ſi act⁹ recipet̄ ī potētia mediāte bitu vl̄ ſpecie
oporteret ꝙ illa diceret̄ potētia ītellectiua magis q̄ȝ ipe in
tellect⁹:qꝛ potētia ꝓpiqua vi⁹ dr̄ potētia q̄ȝ remota. 9. me-
taphy. ⁋ P̄. ois potētia paſſiua p̄t ꝺ ſe reduci ī actū reſpcū
ois ſui obi ſi hēat ſufficiētē potētiā actiuā. potētia .n. paſſi-
ua dr̄ īmediate ſolū ad duo. ſ. ad actū quē recipit ⁊ ad potē
tiā actiuā a qua recipit. eſt. n. p̄nᵐ trāſmutādi ab alio:ſed in
tellect⁹ c⁹ obm ē ens:ē potētia ad obiectū:qđ ē ens diuinū:
qꝛ cū bitudo potētie ad obm ſit eētialis ⁊ p⁹ reſpcū poten
tie:ipoſe ē ꝙ p aliqd ſupueniēs fiat obm qđ p⁹ nō erat obʒ.
ſed poſito bitu glorie ꝺs ē obiectū ītellect⁹ ſm oēs. ergo añ
bitū erat obm. Si ergo potētia dei nō eſt inſufficiēs ī agen
do potētia ītellectiua poterit imediate ītelligere reſpectu
cuiuſcūqꝫ. Uñ eſt aduertēdū ꝙ tēdentia in obm ꝓpluni
bñ p̄t īpediri:vl̄ ꝓpter īdiſpōnem paſſiui:vl̄ pp impfcōeʒ
actiui:ſicut idē ē obm aīe ſepate ⁊ cōiūcte cum ſit potētia
eiuſdē rōnis. ⁊ tñ qꝛ modus opandi ſeqt̄ moduʒ eēndi:pōt
aliqd cognoſcere ſepata:qđ nō pōt ꝯiūcta:⁊ illđ erat ex de-
fectu actiui ⁊ paſſiui. Pōt ēt īpediri ex defectu ſoli⁹ actiui:
vt ſi iuxta calefactibile ſūme diſpoſitū ponat̄ minimū ca
lefactiuū qđ vix ſe p̄t ſaluare nō āt mltiplicare:ſicut alāta
ſemp nutriunt̄ q̄ nō ſemp pñt gnāre. tamē fruſtra eſt potē
tia q̄ nō p̄t reduci ad actū. nec ē aliqua potētia paſſiua ī nā
cui non reſpondeat aliqua actiua:in nā vel in actore natu
re. vnde nihil eſt calefactibile q̄ȝtūcūqꝫ indiſpoſitū qđ nō
poſſit calefieri a deo. Uñ cū oīs potētia cognitiua ſit poten
tia ad cognoſcendū oē qđ cadit ſub rōne formali ſui ſubie
cti quā potētialitatē hʒ p eēntiam:⁊ nō ex aliquo bitu vel
diſpōne ſuperueniēte:ꝺs eēt impfecte potentie actiue niſi
nudā potētiā poſſet reducere ī actū ad quē eſt. ⁋ Sed cō
tra hoc inſtāt qdam q̄druplr. Primo ſic:qꝛ nō ē actus bea
tific⁹ niſi ſit cōnaturalis pfectiſſim⁹ ⁊ ſupnālis. ſed oīa hꝫ
hʒ actus ex bitu quo ſit cōnālis ⁊ eſt pfectior actus anteq̄ȝ
poſt:ſicut aīa rōnalis lʒ a deo creet̄:qꝛ tñ ī nāli potētia ma
terie īmediate īfundit̄:dr̄ forma nālis:ita ⁊ btitudo ſi potē
tia nuda eēt nata eā recipe:eēt forma nālis. Sed iſta non
cogūt p̄mū:qꝛ nō vr̄ ꝙ p bitū ſupnālē ⁊ nō nālē fiat act⁹ cō
nālis:qꝛ nullus dat alteri qđ nō hʒ:nec 2ᵐ:qꝛ pfectionē hʒ
act⁹ ex bitu extriſece. vñ ꝺs p̄t illđ ſupplere. 3ᵐ ēt ꝓbarʒ ꝙ
bitus nō eēt ſupnālis:qꝛ recipit̄ ī potētia nuda:niſi ſit ꝓceſ
ſus ī infinitū. ⁋ 2° ſic. agētis liberaliſſimi ē coīcare patien
ti oē illud c⁹ eſt capax. ſi ergo ītellect⁹ ſine bitu ē capax bti
tudīs ꝺ potētia abſoluta. ğ liberalitas diuīa ſine bitu eam
coīcat. ⁋ Dōʒ ꝙ agēs liberaliſſimū cōīcat cōgruētiori mō
⁊ ñ oī mō ſibi poſi de pō abſoluta. Qui. n. p̄t ſaluare ſine ſa
cramētis aut ſine īcarnatōe:aut facere oēs effect⁹ ſine cau
ſa media ⁊ accñs ſine ſubō:maluit tñ ſic ordiate iſta facere
pp ꝯgruitatē nō ꝓpter neceſſitatē. ⁋ 3° ſic. operari pſuppo
nit eē:⁊ tali operari talē eē. ğ opari ſupnāle ⁊ beatificū ſup
ponit eē ſupnāle ⁊ btificū. ſʒ btitudo eēntialr̄ ē opatio ſup
nālis ⁊ btificata:eē aūt ē p actū p̄mū q ē bitus. ğ nō p̄t eſſe
beatitudo ſine bitu:ſicut nec calefacere aq̄ ſine calore ihe
rente ⁋ Solō. opari paſſiue nō pſupponit eē ī opante diſti
ctū ab ipo ope coꝛꝛñdēs illi. ſed in illo a quo ē effectiue:ſic̄
calere vel calefieri aq̄ nō pſupponit ī aqua aliū caloreʒ diſ
poſitiuū ab illo a quo formalr̄ calet. ſʒ in igne calefaciēte
ſic. ſed opari actiue ī ipo qdē opante principalr̄ nō pſuppo
nit eē p̄ncipiatiuū dr̄ns ⁊ coꝛꝛñdēs. ſic̄ p̄us ē eſſe aquā cali
dā q̄ȝ calefaciat. in opante āt iſtrālitér nō oʒ ponere niſi eē
motū. ⁋ Et ſilr̄ ī ꝓpoſito ſi btitudo ē a ſolo ꝺo effectiue:
nō oʒ ī btificato eē aliud a btitudine beatificum vl̄ ſupnā
le:ſed ī deo. ſi āt ſit a btō illa opatio effectiue nō ē niſi iſtru
mētalr̄:cū ī btō oporteat p̄intelligere ꝙ moueat̄ a deo ad
eliciēdū illā actionē. ſicut ad hoc ꝙ phātaſma cauſet ſpēm
īmālem ⁊ ſpūalem ī vtute ītellectus agētis:non oʒ ipo for
malr̄ aliqd p̄eeſſe īmāle vl̄ ſpūale:niſi ꝙ moueat̄ ab ipo ī
tellectu agēte:ꝙ eſt ipm cū ītellectu agente agere minus
p̄ncipalr̄. ⁋ 4° ſic. nō p̄t eē pfecta ꝺlectatio ī opatōe alic⁹
potētie:niſi pſuppoſito bitu:qꝛ ſignū aggnāti bitus ē fieri
ī opatōe delectatōeʒ. 2. Ethi. ſʒ nō ē btitudo pfecta niſi ad-
ſit delectatio pfcā ⁊ ſūma. ğ nō p̄t eē btitudo pfcā ſine ha
bitu. ⁋ Solō. maior ē ꝟa:qñ act⁹ cauſat̄ ab agēte ipfecto
nō valēte tollere diffi cultatē a potētia:q̄ difficultas cāt tri
ſtitiā:⁊ p ꝯñs īpedit delectatōeʒ oppoſitā. ⁋ Ad argᵐ ī op
poſitū p̄ncipale ē dōʒ ꝙ eēntia diuīa nō tātū diſtat ab ītel
lectu creato q̄ȝtū ad ꝓportionē cognoſcētis ⁊ cognoſcibil̄
q̄ȝtū diſtat ſubſtātia ſepata a ſenſu:qꝛ eſſentia diuia cadit
ſub formali rōne obiecti q̄ eſt ens ſm cōem rōnem entis:
ſubſtantia ꝟo ſepata nō cadit ſub formali rōne obiecti ſen
ſus q̄ eſt q̄litas ſenſibil̄:q̄ nō p̄t eē niſi ī corpore. Per illđ ēt
argᵐ ſi valeret poſſet equalr̄ ꝓbari ꝙ deus nō poſſʒ cogno
ſci ab ītellectu nr̄o cognitōe ꝯfuſa:ſicut ꝓbat̄ ꝙ nō pōt co
gnoſci cognitōe clara ⁊ manifeſta:qꝛ cognitio ſenſus nō ſe
extēdit ad cognitōeʒ ſubſtātiaꝝ ſepataꝝ quoquo mō:⁊ cā
eſt:qꝛ ille nō cadūt ſub formali rōne obi ſenſus. Q̄ō. II.

Secundo q̄rit̄ vtrū vidētes deuʒ vi-
deāt oīa in eo. ⁊ vr̄ ꝙ ſic:qꝛ
dicit grego. qd ē qđ nō videāt q vidēteʒ oīa
videt. ğ ⁊c. ⁋ Cōtra. qꝛ tūc ī btis nō eēnt re
uelatōes ⁊ illūinatōes. ⁋ R°. tria ſūt hic vi
dēda. p̄ qd poſe ē videre vidētē deuʒ:⁊ qd
īpoſe. 2° quid eſt neceſſe ⁊ qd non. 3° qd
eſt congruum ⁊ quid non.

Quantum ad p̄ᵐ de his q̄ ſūt ex deū:dōm ꝙ poſe ē
ibi videri infinita ſm nūerū ⁊ infinitas
ſpēs nūeroꝝ ⁊ figuraꝝ:⁊ ſi q̄ ſūt ſiles ſpēs nō realē pfectio
nē addētes:nō āt īfinitas pfectōes ſpecificas reales. qđ ſic
pʒ. qꝛ qcqd p̄t videri ī creatura:totū p̄t videri ī deo p clarā
viſionē ſine ꝯphēſiōe:qđ āt non p̄t videri p creaturā ꝓdu
ctā vel ꝓducibilē:nō p̄t videri p deū nō ꝯphēſū:ſʒ p⁹ pñt
videri p creaturā nō ꝯphēſa. de⁹ āt p̄t apphēdi ñ ꝯphēdi. ğ p⁹
pñt videri ī deo non ſcđa maior pʒ. p̄ q̄ȝtū ad p̄mā p̄tē:qꝛ
oīs creatura finita ē. vñ ſic̄ qcqd p̄t videri ī ſpeclo finito q̄ȝ
tocūqꝫ p̄t videri ī ſpeclo īfinito ſm partē ſuā finitā ſine h̄
q totū ſpeculū videat̄:dū tñ ꝺ eo tātū videat̄ q̄ȝtū ē illđ to
tū ſpeculū finitū qđ p⁹ videbat̄. ſic̄ qcqd p̄t videri p creatu
rā ꝯphēſā p̄t videri p deū apphēſū lʒ nō ꝯphēſū:ſm illud
eni ꝙ finitū adeq̄tur īfinito:ipm īfinitū finitū ē ⁊ nō infini
tū. Probatio ſcđe ptis maioris:qꝛ ꝺs nō excedit creatū vel
creabile niſi rōne ſue īfinitatis:cū oīs pfectio finita poſſit
creature coīcari. vñ qđ ñ pōt videri p creabile ſi poteſt vi
deri p deū:hoc eſt qꝛ vr̄ vt dr̄t a creabili:⁊ p ꝯñs vt īfinit⁹:
qđ eſt ipm ꝯphēdere:ſic̄ ſi nō cognoſcerē ſolē vt excedit lu
nā:nō plā cognoſcerē p eū q̄ȝ p lunā. hec āt ps maioris ē in
telligēda de alijs a deo:qꝛ ſeipm de⁹ clare ī ſeipo oſtēdit q
ī aliquo creabili clare videri nō p̄t. ſʒ qcqd aliđ in ſeipo oñ
dit ī aliquo alio creabili oñdere p̄t ſaltē quo ad qditatē:qꝛ
dubiū ē de futuris cōtigentib⁹. Probatio p̄me ptis mioris
. ſ. ꝙ hec oīa q̄ ſupradcā ſūt:pñt p creaturā ꝯphenſā videri:
qꝛ qcqd ē ī pō paſſiua ⁊ actiua creature p̄t videri ꝯphēſa il
la creatura ī c⁹ pō ē vtroqꝫ mō. ſʒ īfinita ſm nūeꝝ ſūt ī po°
actiua celi ⁊ paſſiua māe p̄me:vt īfiniti aſini. itē p ꝯñs īfini
te ſpēs nūeroꝝ:qꝛ ſp vnitas addita vnitati mutat ſpēʒ nūe
ri. vñ ſi nā p̄t ꝓducere ſucceſiue īfinitos aſinos:p ꝯñs pōt
ꝓducere ſucceſſiue īfinitos nūeros ſpē nūerali dr̄ntes:ſic̄
ꝓducto tertio hoīe fecit aliā ſpēm nūeri q̄ȝ p⁹:cū binarius
dr̄at ſpē a ternario:⁊ ſic ſp. ſilr̄ pōt ꝓducere īfinitas ſpēs fi
guraꝝ ſucceſſiue:qꝛ ad diuiſionē ꝯtinui in infinitū:ſeqt̄ in
īfinitū diuerſitas figuraꝝ:vt ſi q̄dratū diuidat̄:ptes erūt
q̄drāgule oblōge nō q̄drate:⁊ ſic ſp ſaltē variādo latera:cū
corp⁹ ſm oēm diuiſionē ſit diuiſibile ī infinitū. h⁹ āt diuiſi
onis ī infinitū pō paſſiua ē ī creatura:ſicut ī ꝯtinuo. actiua
ꝟo ē vl̄ eē p̄t ī creatura. Si. n. diuideret̄ ꝯtinuū ī tā minutas
ptes ꝙ creatura vltra nō poſſet ipm diuidere:cum adhuc
maneat ꝯtinuū adhuc diuidere ipm nō reqrit vtutē infini
tam:⁊ ſic poſſet coīcari creature:⁊ ſic ſeqt̄ ꝯclō quo ad iſtā
partē. ſ. ꝙ qꝛ hec pñt videri p creaturā ꝯprehēſaʒ poterunt
videri p deū apphēſū:vt ſi aīa xp̄i ꝯphēdit celū ⁊ māʒ pri-
mā ī ꝓprio gñe:⁊ p hāc ꝯphēſionē videt īfinitos aſinos:nu
meros ⁊ figuras pari rōne qñ apprehēdit vtutē dei p quā
ꝓduxit celū ⁊ mām p̄mā īdidendo eis hāc potētiaʒ:p ꝯñs
videret eoſdē ⁊ totidē effect⁹:qꝛ nō min⁹ clare ⁊ pfecte vr̄
celū ⁊ mā p̄ma ī deo q̄ȝ ī ſeipis:imo clari⁹:cū cognitio ma-
tutina ſit clarior ⁊ pfectior veſpertina. cū igr̄ tāto plr̄a vi-
deant̄ p principiū q̄ȝto principiū clarius vr̄:p celum viſuʒ
in deo apprehēſo plā vel ſaltē tot videbūtur:ſic̄ p celū in ſe
cōphēſū:cū apphēſio celi ī deo ſit clarior q̄ȝ ꝯphēſio celi ī ſe
ipo. ⁊ iđ qcqd āgeli vl̄ ſci vidēt ī aliq̄ creatura ſic cognita:to
tū vidēt ī ꝺo ſi in ꝺo videāt illā creaturā p̄ cognitā:qꝛ qcqd
vidēt in deo ⁊ creatura:pfecti⁹ vidēt ī deo. Probatio mi-
noris q̄ȝtū ad aliā partē. qꝛ ſuppoſito ꝙ ſpēs ſūt in īfinitū
creabiles. ſi ğ hec īfinitas cognoſceret̄ p aliqd creabile:aut
ſicut per cāʒ:aut ſicut per effectū:aut ſicut p ſpēs. nō ſicut
p effectū:qꝛ nō eſt aliqs effect⁹ actu ei⁹ ꝙ nō eſt ens ī actu:
qꝛ vnūqđqꝫ agit ſm ꝙ eſt in actu. nec ſicut per ſpēm:qꝛ ꝓ
priū eſt ſpēi infinite repñtare infinita ſpē realr̄ diſtincta vl̄
diſtinguibilia. ſic̄ ꝓpriū ē eēntie diuīe hr̄e infinitas ideas.
itē nec ſic p cām pfectā:qꝛ pfectōes reales ſpecifice infini
te nō ſūt in potētia creature ſaltē actiua:lʒ ſint in potentia
paſſiua ſm illos q dn̄t ꝙ ex mā coꝛꝛuptibiliū poſſʒ ꝺs face
re ſpēs īfinitas:nō āt celū vel q̄cūqꝫ creatura:qꝛ nihil p̄t ꝓ-
ducere pfectōes infinitas:niſi hēat apđ ſe totidē vel vnaʒ
eq̄pollētem. Niſi. n. ſol hr̄et vtutē ꝓductiuā vmis nō ꝓdu
ceret vermē. ⁊ ſi nō hr̄et niſi vtutē vmi ꝓportionabilē:nō
poſſet ꝓducere equū:ſʒ oʒ ꝙ hēat duas vtutes p q̄ꝝ quālī
bet ꝓducat vnā nō min⁹ pfectā q̄ȝ q̄ȝlibʒ eaꝝ:vl̄ vnā vtutē
eque pfectā ſic̄ ſi eēnt due:⁊ ſic de 3° effcū ⁊ deīceps. vñ ni
hil p̄t ꝓducere effcūs reales ſpē dr̄ntes infinitas niſi hēat
infinitas pfectōes vel vnā infinitā eq̄pollēteʒ infinitis q̄ ñ
pōt eē niſi īfinita. vñ cū creatura nō poſſit hr̄e pfectiōes in
finitas nec vnā infinitā. nō p̄t ipā ꝓducere īfinitas ſpēs re
ales:ſʒ infinita indūidua ſic:vl̄ infinitas ſpēs figuraꝝ vel
nūeroꝝ:qꝛ nō reqrit̄ plus de vtute ad ꝓducēdū ſucceſſiue
plā talia q̄ȝ vnū tale:nec īfinita q̄ȝ finita:lʒ plus reqrat̄ de
duratōe vtutis:ſic̄ angelus ſuppoſita ꝑpetuitate vtutis nō
augmētata vtute p̄t ī infinitū celū reuoluere ⁊ īfinita indi
uidua gnāre ⁊ coꝛꝛūpe. Sʒ bñ veꝝ ē ꝙ ad ꝓducēda plā ta
lia ſil̄ reqreret̄ plˢ de vtute q̄ȝ ad ꝓducēdū vnū:ſic̄ ad ꝓ-
ducēdū duos aſinos ſil̄ reqrūt̄ duo aſini gnātes mares ⁊
totidē aſine:cū ad gnādū vnū ſufficiat vnū par. ⁊ ſilr̄ ad ꝓ
ducēdū q̄cūqꝫ īfinita ſil̄ reqreret̄ vtus īfinita:cū tñ ad ꝓdu
cendū finita ſufficeret vtus finita. ſic̄ ſi eēt poſe ꝓduci īnfi
nitos lapides ſil:nō eēt hoc poſe niſi vtuti infinite. ſʒ ad ꝓ
ducēdū plˢ ſpēs ēt ſucceſſiue reqrit̄ maior vt⁹ q̄ȝtū ad ꝓ
ducēdū vnā. vñ vtus vlis q̄ ē ad mltos effect⁹ ſpē ē maior
q̄ȝ pticularis q̄ ē determiata ad vnū:⁊ inter vlēs illa ē pfe
ctiō q̄ ē ad plēs. vñ illa q̄ ē ad īfinitos effcūs oʒ ꝙ ſit īfinita
cū talis ſit ꝓportio vtutis ad vtutē:ſic̄ effect⁹ ad effectū. cū
āt effcūs nō ſit ita pfecte ī potētia māe ſic̄ ē ī potētia agen
tis:nūq̄ȝ p̄t pfcē cognoſci effect⁹ cognita cā māli tm̄ q̄ȝtū-
cūqꝫ ꝯphenſa:ſʒ cognita cā pfecta ſic. vñ cū aīa xp̄i ꝯphen
dat mām primā:nō pp hoc cognoſcit īfinitas formas nūe
ro q̄ nō pfecte repſentāt̄ p eā:ſicut nec pfecte ſūt in ea. ſʒ co
gnoſcēdo pfecte ⁊ cōprehēſiue formā celi p quā pfecte re
pſentāt̄:vtpote:p eā ī q̄ ſūt nobili⁹:pñt pfcē cognoſci. Uñ
ēt ꝯphēdēdo celū ⁊ māʒ p̄mā:lʒ cognoſcat oē ꝯpoᵐ irrōna-
le:c⁹ pfcā cā ſūt illa duo:nō tñ hoīes īfinitos nec ēt finitos
niſi ſm corpa:qꝛ ſm aīam nō ſūt ī his pfcē. Seqt̄ ğ ꝯ quo
ad iſtā ptē:qꝛ cū cognoſcere īfinitas pfectōes ſpecificas nō
pñt eē p creaturā:p ꝯñs nec p eēntiā diuinā. ⁊ ſic̄ nō poſſeʒ
cognoſcere p ſolē diſtīcte oēs effect⁹ ſolis:niſi cognoſcereʒ
diſtīcte ſolē vt ē effectiu⁹ h⁹ ⁊ illi⁹:ſic nō poſſeʒ cognoſcere
p deuʒ ī ſpāli ſapiām creatā niſi cognoſcerē ſapiām dei:vt
creatrix eſt ſapie:nec bonitatē nec potētiā:⁊ ſic ī infinituʒ.
nō ꝙ ipſa bitudo prius cognoſcat̄ q̄ȝ extrema. ſʒ qꝛ ipa ha
bitudo pri⁹ ē ad extremū q̄ȝ vnū p alteꝝ cognoſcat̄:⁊ pari
rōne nō cognoſcā īfinitas pfectōes creabiles diſtīcte niſi
cognoſcā infinitas pfectōes creatrices diſtincte:iter q̄s tñ
nō ē niſi diſtinctio rōnis. cognoſcere āt ī deo infinitas pfe
ctiones attributales diſtincte eſt deum comprehende-
re. Nec dico ꝙ ſic diſtincte cognoſcantur ꝙ ipa diſtinctio

ſit cognita:ſed ipa res diſticta:ſic ad hoc ꝙ cognoſcam ſa piam:potentiā:bonitatē creatā ꝑ eēntiā diuinā ꝑfecte:nō oꝫ ꝙ cognoſcā hec tria eē i deo diſticta ſm rationem:ſꝫ ſic itelligēdo ꝙ ſi nō cognoſcerē de deo niſi ꝙ eēt ſapiēs:nun ꝗ ꝑ hoc ſcirē q̄lē bonitatē deꝰ poſſet cāre.ſed ꝑ bonitatem clare viſā ſcio q̄lē bonitatē pt creare:⁊ ꝑ ſapiāꝫ q̄lē ſapiāꝫ: ⁊ ſic de alijs:⁊ ſic oporteret ſcire īfinitas ꝑfectōes eē in deo ⁊ q̄lis q̄lꝫ illaꝝ ad hoc ꝙ īfinite ꝑfectōes creabiles ꝑ illam eēntiā poſſent videri. Sꝫ videt̄ ꝙ h̄ nō eēt ꝯꝑhēdere deū: qꝛ nō videret̄ ſm oēm modū quo ē viſibilis:qꝛ ꝑ h̄ non vi deret̄ ipa diſtictio attributoꝝ:lꝫ videret̄ ipa attributa di ſticta. Et dico ꝙ imo:qꝛ lꝫ ſm nām pꝰ videat̄ ext̄rēa ꝗ ha bitudo:tñ ſil̄r tpe ⁊ eodē actu videret̄ vtrūqꝫ:ſicut viſio q̄ ds videt ſe:ē ꝯꝑhēſiua:ꝗuis i do ſit aliō viſibile ꝗ ipemet: puta creatura:qꝛ viſio dei real̄r includit vtrūqꝫ: lꝫ vnū ali ud p̄cedat ratione.

p^a opi. **Quantum** ad 2^m qd necē eſt videri ⁊ qd non: eſt tri plex opio ad preſens. Una dicētiū ꝙ qd ditates entes ⁊ poſſes videtur ibi necio:nō āt aliqua exiſtē tia:qꝛ primū neceſſario diuina eēntia repn̄tat:ſcdm vō libe re. Sed iſtō oꝫ itelligi de neceſſitate abſoluta nō conditio nata.ſic eni exñtia oīs p̄ntis p̄teriti ⁊ futuri ē i dō determi nata ab eterno:⁊ ꝑ ꝯñs eiꝰ repñtatio:ſed ſicut potuit non ꝓduci:ita potuit eiꝰ ꝓductio futura nō determinari.nihilo minꝰ aliā hꝫ inſtantiā:qꝛ lꝫ vrina de neceſſitate nāe repre ſentet ſigna ⁊ ꝯditōes infirmitatis mortis ⁊ vite: ⁊ ſil̄r oīs effectꝰ ꝯditōes ſue cāe:nō tñ ꝗcūqꝫ clare cognoſcit iſtā ꝓ pter hoc cognoſcit oīa repñtata niſi cōp̄hēdat:ſed ſꝫ ꝙ magis vel minꝰ illa cognoſcit.ergo ſil̄r in ꝓpoſito. ¶ Sed ſuſtinēdo opinionē poteſt dici ꝙ nō eſt ſimile de deo ex cᵘ parte nō ē ꝙ magis vl̄ minꝰ repñtet vnū ꝗ aliō.⁊ de vrina ⁊ de alijs i ꝗbus vna ſilitudo vel repñtatio eſt patens alia

2ª opi latens ⁊ vtraqꝫ magis ⁊ minꝰ ēt ex nā vrie. ¶ 2ª opi.ponit̄ ꝙ nō oēs qdditates cog̃ſcūt ſꝫ pl̄s ⁊ minꝰ ſꝫ diſpitatē luis. h̄ āt opi.hꝫ difficl̄tatē:qꝛ cūꝫ diuia eēntia eq̄l̄r repñtet oīa nō apparet cā:q̄re ꝑ eā plus iſta ꝗ illa:aut plus q̄dā ꝗ oīa: niſi qs dicat cām diuerſitatis eē ex parte intellectꝰ cauſa ti q magis ē natꝰ cog̃ſcere q̄daꝫ ꝗ oīa:⁊ iſta ꝗ illa:ſicut ma

3ª opi. gis entia ꝗ poſſia ⁊ p̄ntia ꝗ futura vel aliqd huiꝰ. ¶ 3ª opi nio ē dicētiū ꝙ videntē deū neceſſe eſt videre oīa:ꝗbus nō viſis ñ vr̄ deꝰ:nō dico ſine ꝗbus nō vr̄ deus:nā vidēteꝫ pa rietē non eſt neceſſe videre ſpēm parietis ſine qua non vr̄ paries:ſed colorē ſine quo eēt q̄dē paries ſed eo non viſo ñ videret̄ paries. Sed iſta non ſunt niſi que i deo ſūt. Nam in via nō pōt deus videri ſine creatura viſa cū videat̄ per ſpeculū creatū prius viſū:ſed in patria videtur nullo alio prius viſo nec per aliud a ſe dn̄s. Uñ de neceſſitate viſio nis diuine vt viſio ē:nō eſt neceſſe videre niſi deuꝫ. qꝛ nul lo alio viſo neq̄ ſe nec alio a deo videretur deus. 2° viden tem deum neceſſe ē videre illa quibꝰ nō viſis nō eēt viſio ꝑfecta:cū viſio dei ſit ꝑfectiſſima viſionū:non eēt aūt ꝑfe cta niſi reflecteret̄ ſuper ſe ⁊ vidētē potētiaꝫ:hītum:⁊ oīa ſuper que reflectunt̄ viſiones ꝑfecte ēt i via. 3° Jlla ſine quibꝰ nō eēt beatitudo:cū viſio ſit eēntial̄r beatitudo. Nō eēt aūt beatus niſi hr̄et qcqd vult.vult aūt videre redem ptorē ſuum ēt ſꝫ hūitatē:al̄s eēt ingratus:vñ de neceſſita te beatitudinis hoīs redēpti ē videre xp̄i hūitatē lꝫ hoc ſe parato maneret e ēntia beatitudinis. ¶ Sed contra pre dicta obijcitur tripliciter. Primo ꝙ ſit poſſibile in deo oīa videri que ipe videt.qꝛ qui intelligit maius intelligibile: pōt intelligere minus:ſed deus eſt maius intelligibile ꝗ poſſibilia dei. ergo intelligens deū pōt intelligere omnia poſſibilia eē:ſed intellectus beati intelligit qcqd intellige re pōt.g̃ videns deū videt actu oīa poſſia. ¶ Solō qcquid itelligit maius intelligibile:magis eſt aptus ad intelligen dum minus:non tñ ꝑpter hoc ſtatim itelligit minus:ſiue

qꝛ illud minus non īfert̄ ex magno ſed eſt diſperatū.ſicut geometria nō ſtatim intelligit muſicalia:ſiue qꝛ nō ꝑfecte cognoſcit illud maius:ſicut ariſmetricus niſi ſciat diſtincte omnes ꝯclones ariſmetrice:non ꝓbat demonſtratiue con cluſiones muſice:quarum illa ſunt principia ⁊ vna vnius cum demonſtratio potiſſima non ſit niſi vna vnius. vnde ꝗto ſcit plures eius propoſitiones:tanto ſcit plures elice re cōcluſiones:cum tamen illud ſcibile ſit maius ſcibile vt pote ſimpliciꝰ:⁊ ſic eſt in ꝓpoſito:qꝛ oīs vidēs deū ē aptior ad vidēdū alia.ſed illa ſolū videt in deo diſtincte quorū principiatiuas ꝑfectiones diſtincte videt in deo.⁊ eſt plus cognoſcere deum ⁊ creaturas i deo:ꝗ deū tñ:lꝫ non ſit ꝑ fectior deus cū creaturā ꝗ deus tñ.ſicut eſt plus appete re medicinā amarā cū ſanitate:ꝗ ſolā ſanitatem:lꝫ ambo appetantur ꝓpter vnū:qꝛ aliqs appetit ſanitatē ꝑ ſe:qui tñ nō appetit eā cū amara potione:lꝫ ergo cognoſcat̄ ꝯclo ꝓ pter p̄ncipiū tñ:tñ plus eſt cognoſcere p̄ncipiū cū ꝯclone ꝗ p̄ncipiū tñ:cū poſſit aliqs cognoſcere p̄n^m ſine ꝯclone: nō aūt ꝯneꝫ per p̄ncipiū nō cognito principio.qꝛ perfectꝰ cognoſcit p̄ncipium q cognoſcit ipm ⁊ ꝯnem ꝗ q ipm ſolū ¶ 2° qꝛ videre in deo oīa que ipſe videt nō argueret viſio nem īfinitam:cū aīa xp̄i ibi viſiōe finita videat oīa. ¶ So lutio ſi viſum īmediatum ē infinitum ⁊ vr̄ vt infinitum: oꝫ viſūꝫ eē īfinitū:cū vītas ſit adeq̄tio rei ⁊ intellectus et menſura ſit equalis menſurato. Nam ſi ſupficies infinita vr̄ ab oculo tota:oportet oculum videntem eſſe infinituꝫ al̄s ñ reciperet angulū infinitū quē oꝫ eē īfinitū:vtpote ipro portionatuꝫ angulo baſſis finite:ſicut ⁊ baſſis infinita ē im proportionata finite:qꝛ ꝗto maior eſt baſſis ī re viſa: tāto eſt maior angulus ī oculo.ſed quādo infinitas ē i viſo me diate vl̄ īmediate nō ſic̄ viſūꝫ eſt:nō oportet eē īfinitatem ī vidētē.⁊ ſic anima xp̄i pt videt̄ īfinita vl̄ ꝑ creaturā fini tā vel per deum viſum modo finito:qō eſt videre infinita numero non aūt ſpē vt dictum ē:⁊ tñ eius viſio eſt finita. ¶ Tertio ꝙ non oꝫ deum cōꝑhēdi ad hoc ꝙ ꝑ eum vide antur infinita poſſia:qꝛ qñ effectus non adequant cāꝫ: p̄nt cognoſci ꝑ eam apꝑhēſam ⁊ non cōp̄hēnſā ¶ Solō qñ effectus non adequāt cām:nec ſm illud qō ē nec ſm illud qō cauſa eſt:vtpote qꝛ in ſe nobilior eſt ⁊ ad alios effectus pōt:tūc non oꝫ comprehendere cām vt per eā cognoſcat̄ effectus:nec vt eſt:nec vt cā eſt:ſicut poſſū cognoſcere ver mem i ſole cognoſcendo virtutē eius per quā ꝓducit ver mē:nō cognoſcendo illā ꝑ quā ꝓducit murē nec ſubāꝫ eiꝰ ſed quādo effectus adequat cām ſm eēntiam:non pōt ꝑfe cte cognoſci per caꝫ niſi cōp̄hēnſā ſicut ī demonſtratio ne potiſſima q̄ ē per cām vniuocā:⁊ ſiml̄r qñ adequat cāꝫ ſm ꝙ cā eſt ⁊ ñ non ſm ꝙ ſubā ē:adequat dico non ſm no bilitatē ſed ſm ꝓportionem:qꝛ:ſ.cā non pōt in plura lꝫ ſit nobilior:ſicut ī cā equiuoca particulari:aut ſicut ī vniuer ſali cōnumeratis omnibus effectibus. Uñ ad hoc ꝙ oēs effectus ſolis cognoſcantur perfecte ⁊ determinate in ſole oꝫ cōp̄hendere ſolem ⁊ ſi non vt ſolē:tamen vt cāiuus eorū.qꝛ oꝫ ipm cognoſcere ⁊ quo ad virtutem que ꝓducit v̄mē ⁊ que producit murē:⁊ ſic deiceps:lꝫ nō oporteat ipꝫ cognoſcere ſm ꝙ ſol ē vel cōp̄hēdere:ꝗuis ēt nō poſſit bene cōꝑhendi iſta virtꝰ rei niſi cōp̄hēdatur eēntia rei q̄ ē ei proportiōata. Et ſic ē ī ꝓpoſito:qꝛ effectus dei poſſes: lꝫ nō adequēt ſuā cāꝫ nec quo ad eēntiaꝫ nec quo ad nobi litatem virtutis lꝫ ſint infiniti:tñ adequant quo ad pro portionem agendi:qꝛ.ſ.non pōt deus plura producere ꝗ poſſint produci:⁊ ideo non poſſunt cognoſci omnia ꝓduci bilia a deo diſtincte niſi perfecte cognoſcatur virtus ꝓdu ctiua:⁊ qꝛ ſm diuerſa attributa eſt ꝓductiua diuerſorum: ⁊ ſm infinita īfinitorū non poſſunt cognoſci infinita ꝓdu cibilia diſtincte niſi cognoſcantur infinita attributa diſtin cte ad quod oꝫ deum comprehendi:cū in deo non ſint plu

res ꝑfectōes īfinitatis:⁊ cū dei ſubā ſit idē ꝙ eiꝰ v̄tus.

Quantū ad tertiū qd videre i deo ſit veꝝ ⁊ ꝯgruuꝫ. Et q̄dē oīa ſine qbꝰ btītudo nō eēt ꝑfcā: pu ta oīa q̄ nāl̄r vult videre:vt qdditates ſpēꝝ vniuerſi. Exñ tias vō particulariū nō curat hō niſi ꝗtū ſua itereſt. Item oīa q̄ videre ē ad decorē ⁊ ꝑfectōeꝫ ⁊ meritū btītudis:⁊ ſꝫ hoc q plus meruit pl̄a videt:⁊ vnuſqſqꝫ oēs ſpēs vniuerſi q̄s nāl̄r deſiderat:lꝫ ſine his viſis eēt beatꝰ. Itē qō ꝑtinet ad vnūquēqꝫ ſpāl̄r:⁊ ſic īferior pt aliqd ſcire qō neſcit ſupe rior:vt ſi orat̄ ſcūs īferior:ñ ꝑtinet h̄ ſic ad ſupiorē ſicut ad īferiorē.vñ nō ē neceſſe illū ſcire niſi hoc ſibi reuelet vt ſe cū oret. ¶ Sꝫ ꝯ p̄dicta arguit̄ qnqꝫ medijs. p^o qꝛ oclus vi dens ſpeculū videt oīa q̄ i ipſo repñtant̄ lꝫ nō cōp̄hēdat: qꝛ nullus ſenſus cōp̄hēdit ſuū obiectū:qꝛ nec qdditateꝫ appꝛehēdit. ¶ Solō.q cōp̄hēdit deū necio videt oīa in eo:qꝛ lꝫ ds non poſſet eē p̄ns intellectui ī rōne obi īmedia te q videat̄:cū hoc ſit eū videre formal̄r ꝙ eū hr̄e p̄ntē in rōne obi:qō tñ nō hn̄t necē ponere illi q ponūt eū videri ꝑ ſpēm:tūc.n.aliō eſt ipm hr̄e p̄ntē ⁊ aliud videri.vñ pōt ma nere priꝰ.ſ.p̄ntia ſine poſteriore:qō ē viſio:⁊ eꝯ:de potētia abſoluta:tamen cum viſio dei beat gradus ⁊ perfectior ſit illa q̄ vr̄ i ſe ⁊ oīa in eo:ꝗ illa qua ipſe videt̄:⁊ nihil i eo pōt ipſe ſe p̄ntare ꝑ viſionē ſui tñ ſine viſiōe alioꝝ in illo:vl̄ cū viſione iſtoꝝ ⁊ nō illoꝝ ſicut ſibi placet. Secꝰ āc ē de ſpe culo nō volūtario. ¶ 2°.angelus īferior nō pōt eleuari ad equalitatem ſuperioris in eēndo:⁊ tñ eleuat̄ ad eq̄litateꝫ in cognoſcendo:qꝛ comprehendit eum.⁊ aīa btē v̄ginis ꝑfe ctiꝰ cognoſcit angelū ꝗ ipe ſeipꝫ:cū cognitio matutīa exce dat cognitionē veſpertinā ī claritate ⁊ ꝑfectiōe. ¶ Solō. ꝙ nō eq̄tur alteri i eē nāli:nūꝗ pt ei eq̄ri ī cognitiōe nāli. ſed qō equat̄ in eē ſupnaturali vl̄ excedit poteſt equari vl̄ excedere in cognoſcendo ſupernaturaliter. vnde qꝛ deus comp̄hendit ſe cognitione naturali.nullus autem poteſt eleuari ad h̄ ꝙ equet̄ ei i eē nāli.iō ꝗuis ei vniat̄ aīa xp̄i ī exiſtere:nō tñ cū cōꝑhēdit:Angelus auteꝫ inferior non cōꝑhēdit ſuperiorē vel cōp̄hēdit minus limpide:ꝯꝑhen ſio eni eiuſdē rei a diuerſis hꝫ gradus itēſiue lꝫ nō extenſi ue vel obiectiue:ſed aīa beate virginis eſt eleuata ad altiꝰ eē ſupnāle q̄libꝫ angelo non nāle:⁊ iō cognitione nō nāli ſed ſupnāli excedit. ¶ 3° qꝛ ſi mūdꝰ fuiſſet ab eterno ange lus ꝑ ſpēm hoīs cognoſceret īfinitos hoīes:qꝛ ſimul intelli git ꝑ vnā ſpēm oīa īdiuidua q̄ ſūt vel q̄ fuerūt.g̃ multo ma gis ꝑ ſpēm īcreatā pōt cognoſcere futura ⁊ poſſia:lꝫ īfinita. ¶ Solō ſicut nūc ꝑ vnā ſpēm cognoſcit īfinita ſucceſſiue ſicut ſucceſſiue fiūt:ita tūc cognoſceret:ſed nō eēt defectus ex parte cognoſcibiliū:ſed eius q eſt virtutis finite:⁊ iō nō pōt eiꝰ itērio ferri ī īfinita:nec forte mō vno actu cognoſcit diſtīcta cognitione oēs hoēs q fuerūt a p̄ncipio mūdi: ſed q iſto anno poſtea q alio:⁊ ſic de alijs:vel ſm aliꝗ aliā fini tā determiationē:ſm quē modū forte cognoſceret īfinitos ſi īfiniti fuiſſēt:qꝛ nō eēt dare p̄mā eiꝰ cogniōnē:ſicut nec p̄mū cognitū. ¶ 4° qꝛ ſi mūdus fuiſſet ab eterno cū gnō ne hoīum ⁊ corruptiōe ⁊ ſepatiōe aīarum ſicut nūc ē vnus lapis ſimul terminaret itellectiōes īfinitoꝝ itellectuū in finitaꝝ aīarum ſeparataꝝ:⁊ ⁊ ſic īfinita eēnt ī eo ſicut ī ter mino.g̃ non ē īcōueniēs īfinita eē ī finito ſicut eē ī cognito ¶ Solō.nō ē ſil̄e:qꝛ per hoc ꝙ res a pluribꝰ cognoſcit̄: nō oꝫ eam eē perfectiorē ꝗ ſi ab vno tñ:⁊ iō nō ſequit̄ ꝙ ſit ꝑ fectionis īfinite ſi ab infinitis intelligit̄. Sed cognitio ꝗto eſt plurium ſimul tanto eſt perfectior:ēt ſi illa nō dr̄ant ni ſi numero ⁊ multo magis ſi dr̄ant ſpē:⁊ iō ſi cognitio eſſet actu ſimul infinitorum numero vel ſpētie eſſet īfinite per ctiōis: ſicut nullus calor poſſet infinita ſimul calefacere niſi eſſet infinitus.nec imago ſil̄ actu īfinita repreſentare: niſi hr̄et ī ſe īfinitas partes diſtinctas corr̄ndētes illis ſingl lari. ¶ 5°.qꝛ aīa xp̄i ē finita: ⁊ tñ videt īfinita:qꝛ cōicata eſt

ſibi ſcīa viſiōis q̄ ē īfinitoꝝ. Probatio.ſi ds ꝑ ſciāꝫ viſiōis cog̃ſcit finita:illa qñqꝫ erūt exhauſta poſt q̄ erūt aliꝗ alia g̃ nō cognoſcebat oīa q̄ erāt futura:⁊ lꝫ nō ſint futura īfini ta i fcō eē in actu:ſꝫ tñ i fieri.illa tñ ſūt īfinita actu in eſſe cognito:al̄s ſcīa viſiōis quādoqꝫ deficeret. Et qñ dr̄:ſcīa vi ſionis nō ē īfinitoꝝ ī actu ſꝫ ī potētia:vl̄ ī fieri nō ī fcō eē:il poſſitas nō ſe tenet ex ꝑte ſcīe nec reꝝ ſm eē cognitū.ſed ſo lū ſm eē ī reꝝ nā.ſicut ēt dr̄ deū ſcire īfinitos nūeros actu: lꝫ illi nō ſint poſſes ī actu niſi ī fieri.⁊ ſil̄r vr̄ de ꝑtibꝰ conti nui ⁊ figuris. ¶ Solō.aīa xp̄i hꝫ ſciam viſiōis ī hītu nō in actu.qꝛ.ſ.ſine noua reuelatōe pt cognoſcer̄ ō futuris quot ⁊ q̄ vult:non tñ ſimul infinita.ſed tūc iſtud erit nō ꝑ viſio nē verbi q̄ ē actꝰ īuariabilis:ſꝫ ꝑ aliā cognitionē ī q̄ ē ſucceſ ſio ⁊ variatio. Alij vō dn̄t ꝙ imo ſil̄ actu vt dictū ē ī alijs ī ſtātijs. ¶ Ad argumēta p̄ncipalia. Ad p̄mū dōm ꝙ viden tes deū vident oīa q̄ ad coꝝ btītudinē ſūt necīa vl̄ ꝯferen tia ō ꝯgruitate. ¶ Ad aliō ī oppo^m dōꝫ ꝙ reuelatōes ſunt magis de illis que reſpiciunt ſtatum vl̄is eccl̄ie:ꝗ de illis que ſingulos reſpiciūt:⁊ ſunt ō particularibꝰ ⁊ ꝯtingētibus quorum cognitio non ita eſt de ꝑfectione intellectus:ſicut cognitio quidditatū ⁊ partiū vniuerſi. Qō. III.

Tertio q̄rit̄ vtꝝ btītudo p̄ncipal̄r cōſi ſtat ī actu itellectꝰ vl̄ volūtatis: ⁊ vr̄ ꝙ ī actu volūtatis:qꝛ btītudo ꝯſiſtit in nobiliſſimo actu.ſꝫ actꝰ volūtatis ē nobiliō actu itellectus.g̃ ⁊c.maior pꝫ ex p̄mo Ethi. ꝓbat̄ minor:quia ille actus eſt nobilior in quo ⁊ ſm quem ſumus liberi:ꝗ ille ſꝫ quē non habemus libertatem:ſꝫ ſm actum voluntatis ſumus liberi:non autem ſm actum intellectus qui neceſſitat̄ ab obō.g̃ ⁊c. ¶ Cōtra:qꝛ ſic̄ ſe habet viuens ad non viuēs:ita cognoſcens ad non cognoſcens:ſed actus viuentis in quan tū viuēs ē nobilior quocūqꝫ actu rei nō viuētis.g̃ actus co gnoſcētis in quātū cognoſcēs ē nobilior actu cuiuſlibꝫ rei nō cognoſcētis:ſed itellectus ē cognoſcēs:volūtas vero ñ. ergo actus itellectꝰ nobilior ē quocūqꝫ actu volūtatis. Sꝫ in nobiliſſimo actu conſiſtit beatitudo vt dictum eſt.g̃ ⁊c. ¶ Rñō:ad huiꝰ q̄ōnis euidētiā vidēda ſūt tria. Primo ꝙ actus itellectus nobilior eſt actu volūtatis. Scdō ex h̄ ꝙ beatitudo ſanctorū ſpeculatiua cōſiſtit ī ſolo actu itelle ctus:ſed beatitudo actiua ī actu volūtatis total̄r vel p̄nci pal̄r. 3° ꝙ vtraqꝫ conſiſtit in actu recto non reflexo.

Quantum ad p^m dōm ꝙ intellectus ē ſimpl̄r nobi lior voluntate ⁊ actus itellectꝰ nobilior ē actu volūtatis.qō ſic pꝫ.qꝛ illō ex cuiꝰ cōformitate aliqd hꝫ totā bonitatē ſuā ē nobiliꝰ illō ſimpl̄r ſicut mēſura mē ſurato:qꝛ ꝑꝑ qō vnūqōqꝫ tale ⁊ illud maiꝰ.ſꝫ volūtas non hꝫ aliquā bonitatē niſi ex conformitate ad intellectū. nec naturalem:cū non poſſit exire in actum niſi p̄ntatione ob iecti ſibi facta per intellectū:nec moralē:cum etiam agēs ꝯ rōnē erroneaꝫ peccet.g̃ ⁊c. ¶ Sed contra h̄ arguitur tri pl̄r. Primo contra rōneꝫ ꝙ ſcilicet non ex hoc ſufficienter probet̄ ꝙ itellectus ſit nobilior voluntate:qꝛ eſt eius regu la tripliciter. ¶ Prio ſic.qꝛ ſic̄ eſt volūtas regl̄a reſpectu i tellectus:ſic eꝯ^o:qꝛ qualis eſt vnuſqſqꝫ ſm affectum talis finis vr̄ ei ſm intellectū:virtutes.n.morales faciunt rectā extimationem de fine:ſed prudentia de his que ſunt ad fi nem. ¶ Dicēdū ꝙ non regulat neceſſario ſicut eꝯ^o.ſꝫ libe. Sed contra:qꝛ voluntas per affectionem mouet phantaſ ma ad repñtandum aliqd ſm ſuam affectionem ⁊ illō mo uet intellectū neceſſario:qꝛ intellectus nō pōt iudicare bo nū qō fantaſma nō repñtat niſi vt malū. ¶ Sed dicēdum ꝙ non eſt ſimile:qꝛ intellectus ē ꝑ ſe ⁊ p̄mo ⁊ īmediate ne ceſſaria regula voluntatis:⁊ ꝙ intellectus ſit per ſe regl̄a oēs concedunt:⁊ primo:qꝛ oēm actum voluntatis p̄cedit actus intellectus:⁊ īmediate ⁊ neceſſario.qꝛ ab vltimato

iudicio intellectus nō pōt voluntas reſilire. Ꝯ°autē volū
tas ñ regl'at itelle⁹ niſi ꝑ accñs. qꝛ idē nō ē ꝑ ſe regula et
regulatū rc° eiuſdē: ꝛ pi rōne ñ regl'at ꝑ nec īmediate: ſed
mediāte fātaſmate nec nec̄io niſi ꝓut itellect⁹ ei ꝑfigit: iō
ꝛc. ¶ 2° ꝙ phāma regl'at itellectū: vñ qñ ſūt bōa phāta. et
bñ ordīata: tūc bñ iudicat itellect⁹: qꝛ molles carne dici
m⁹ aptos mēte. qñ diſtorta ꝛ ꝑturbata vt ī pueris ebꝛijs
dormiētib⁹ ꝛ frneticis: tc̄ male iudicat itellect⁹. ſꝫ phāma
ñ ꝑꝑ hoc ē digni⁹ itelle⁹. ğ ꝛc. ¶ Dōm ꝙ phāma regl'at ſul
liter et iſtrumētalr: itellect⁹ āt ꝑncipalr et dñatiue. ¶ Cō
tra. qꝛ qð regl'at coactiue ꝛ effectiue pl's regl'at ꝑncipalr ꝛ
dñando ꝗꝫ illð qð ſo^m regl'at oñdēdo cū libertate c⁹ cui oñ
dit ſequēdi vl' fugiēdi: ꝑ āt mō phāma mouet lꝫ ī ṽtute ī
tellect⁹ agēti. 2° āt mō itellect⁹ mouet volūtatē. iō ꝛc.
¶ Ad ß āt dñt gdā ꝙ libertas ē nobili⁹ ī itellectu ꝗꝫ ī vo
luntate qꝛ ibi radicalr hic formal'r. ¶ Cōtra qð ē: qꝛ ꝑfe
ctio ſimpl'r ibi ē nobili⁹ vbi ē formal'r. qꝛ ſimpl'r melius
ē eā hr̄e formal'r ꝗꝫ ñ hr̄e. ¶ Ꝑ. lꝫ tale eē ṽtual'r ꝑncipalr
ſit nobilius: tñ iſtrumētaliter ñ: ſicut ſāitas nobili⁹ ē ī aia
li vbi ē formalr et ſubiectiue ꝗꝫ ī medicina ī qua ē iſtrumē
talr et effectiue. libertas aūt ī illo accidēte ī quo nō ē for
mal'r ñ ꝑt eē ṽtualr niſi iſtrumētal'r qꝛ ꝑfectio ſimpl'r ñ
ꝑt eē ab illo ī quo nō ē formalr niſi iſtrumētalr: alr age
ret vltra ſpēm ī ṽtute ꝓꝑa. ¶ Uñ dōm ꝙ libertas ita
ē formalr ī itellectu ſicut ī voluntate ꝛ cū hoc ꝑ⁹ꝛcāliter
ꝛ radical'r ē ī itellectu. Nūꝗꝫ. n. ē aliqs act⁹ liber ī volunta
te niſi ſit act⁹ liber ī itellectu et cū hoc libertas act⁹ volun
tatis ē ex libertate act⁹ itellect⁹ cōcurrētis: vñ illa ſoluꝫ
poſſum⁹ ñ velle que poſſum⁹ iudicare nō volēda: vt q̄ ad
finē. illa aūt nec̄e hēmus velle q̄ ñ poſſum⁹ iudicare ñ vo
lēda vt finē. īmo pl⁹: qꝛ qñ iudicam⁹ aliqd vltiate eligēdū
neceſſe hēm⁹ eligere ꝑ tūc ꝛ illi iudicio nō īeſt neceſſitas
niſi ex ſuppōne ſui ipi⁹: ellectiōi āt īeſt neceſſitas ex ſuppō
ne iudicij qꝛ ante iudiciū nō neceſſe erat eligere quocūqꝫ
alio poſito: ſꝫ añ electionē neceſſe erat eligere iudicio ſup
poſito vltimato ſaluo tñ itellectu articuli ad iſtā māꝫ.
¶ 3° qꝛ itellect⁹ ñ ē regula niſi mouēdo: ſꝫ itellect⁹ ñ mo
uet: ſed obiectū. qꝛ ois pō mouet ab obō ſuo. ğ ꝛc. ¶ Sol'o
obꝫ ſi mouet mouet mediāte appheſiōe ſꝫ apphe° mouet
īmediate: īmo vt vr̄ ſola appheſio mouet appetitū nō obꝫ
qꝛ qñ bonū appꝛens appetit' ſola apphēſio mouet q̄ ē verū
ens: nō bonū apphēſū: qð ē nō bonū: ꝛ ꝑ ꝯñs ñ ens vt ſic: ſic
appetitu nāli aliqd appetit' vt termiatiuū ſic cētrū: qð tñ ñ
ē motiuū grauis dorſū: et ſicut aliqd mouet ad itelligēdū
qð ñ ꝑ° itelligit' ſicut itellect⁹ agēs vel phāma aut ſpēs: ſic
aliqd mouet ad appetēdū qð ñ ꝑ appetit' ſicut ipa apphē
ſio appetibilis. ¶ 2° arguit' directe ꝙ volūtas ē nobilior
itellectu tripl'r. ꝑ ſic. Illð quo ſimpl'r ſum⁹ boni ꝛ cui⁹
malitia ē peior ē nobili⁹ huiꝯ āt ē volūtas. Nā bonitas
moralis que ē ꝑ virtutes ī volūtate facit hoīem bonū ſim
pliciter: ſcire antē parū aut nihil facit ad virtutē ꝛ odiū dī
ē grauius īfidelitate. ¶ Sol'o voluntas ē qd vtilius ī gñe
moris: ſed nō ē ꝑꝑ hoc nobilius ī gñe nāc: ſicut. viſus ē no
bilior guſtu ille tñ magis neceſſarius. inhoneſtiora. n. nr̄a
qñqꝫ maiorē neceſſitatē hñt. i. cor. 12. et ꝑ hoc ſoluit' d̄ me
rito ꝛ charitate et hi⁹. ¶ Itē ſcd̄o ſic ſe hꝫ itellect⁹ ad vo
lūtatē: ſic ſenſus ad appetitū ſēſitiuū. ſed appetit⁹ ſenſitiu⁹
ē nobilior vt pote finis: cui⁹ ſignū ē: qꝛ in hētib⁹ appetitū
ſatiatū ſeu ſatiabilē ex rebus cōiūctis ñ ſūt ſenſus cogni
tiui rerū diſtātiū vt in hoſtreis: ī alijs autē ſic. ¶ Sol'o fi
ni⁹ vltius ē nobilior oib⁹ q̄ ſūt ad finē. ſꝫ nō oꝫ de fine: ſub
fine quorū oēs ſūt ꝑꝑ vltimū: ſicut finis itellect⁹ pratici ē
op⁹ exteri⁹ ꝛ tñ nobilior ē dom⁹ ſine mā ꝗꝫ ī mā cū cor^a
hēant nobili⁹ eē ī aīa ꝗꝫ ex ꝛ medicia q̄ ē ꝑfectio hoīs eſt
qdē nobili⁹ ſanitate q ē ꝑfectio corꝑis: qꝛ medicia nō ē ꝑꝑ
ſanitatē niſi vt ſanitas ē ꝑfectio hoīs vel ordiabilis ad ho
miem qꝛ ſan⁹ equ⁹ meli⁹ portat hoīem ꝗꝫ eger: ꝛ ſil'r ir
raſcibil'e ꝑꝑ cōcupiſcibilē eo ꝙ ꝯcupiſcibil'e īmediate ē ne
ceſſarioꝝ ad vitā: ꝑ quē modū aīalia q̄ nō mouēt' nō hēnt
ſenſus viſus ꝛ audit⁹: qꝛ cū nō hēant ſēſus ꝑꝑ cognoſcere
ſed ꝑꝑ viuere ꝛ nō ſolū ꝑꝑ appetere: illa ſolū cognoſcūt q
b⁹ viuūt. ¶ Itē 3° pl's ē dare auctoritatē ꝛ ptātē iudicādi
ꝗꝫ iudicare ſicut pꝫ in rege et ballino: ſed voluntas mouet
itellectū ad iudicādū. ğ ꝛc. ¶ Sol'o voluntas mouet ad
iudicādū mota ab itellectu. Si āt dicat' ꝙ ī mouētib⁹ eq
uocis ſꝑ mouēs ꝑncipale ē nobili⁹ a tota ſpē ꝗꝫ mobile vl'
effect⁹ qð vr̄ ipoſ'e ſi he pōe mutuo ſe mouēt. ¶ Dōꝫ ꝙ ī
tellectio ꝑma efficit volitionē pꝛicipal'r: vñ ē nobilior: voli
tio aūt nō mouet itellectū pꝛicipalr ſed iſtrumētal'r: qꝛ me
diāte appetitu ſenſitiuo ꝛ phāmate: qꝛ phāta mouet ī ṽtute
tellect⁹ agētis. Et ſi dicat' īmo itellect⁹ ñ mouet niſi ꝑ mo^m
finis ꝛ ſic meta^{cc}. qꝛ nō mouet niſi vt pñtās finē. Dōꝫ ꝙ ꝟꝫ
phm 2° meta^{cc} ī eēntialr ordiatis ſicut 2^m ē cā tertij ꝛ q̄rti
et ſic deīceps ſic ꝑ^m ē cā ſcd̄i. vñ cū appetibile ſit mouēs ñ
motū ipm ē pꝛi^m mouēs: et qꝛ nō mouet appetitū niſi vt
cognitū iō ꝑmo mouet ad cognitionē et ß vtiqꝫ effectiue
ꝑ phāma ī ṽtute itellectus agētis ſicut mouet ſēſū effectiue
2° itellect⁹ mouet volūtatē. 3° voluntas appetitū ſenſi
tiuū. 4° ille mēbra ad motū ꝓgreſſiuū. vñ cū ꝑma ter
tia et q̄rta motio ſit effectiua ñ ē rō q̄re ſcd̄a nō ſit etiā ef
fectiua. dico āt effectiua: qꝛ ſicut ignis ipꝛimit calorē aq̄. qꝛ
ad ca lere ignis ſeq̄t' calere aque. ē. n. cā ad cui⁹ eē ſeq̄t' ali
ud ita qꝛ ad actū vni⁹ potētie ſeqtur act⁹ alteri⁹: videt' ꝙ
ꝑma potētia ipꝛimat ſecūde actū ſuū. ¶ Cōtra phs dic ꝙ
appetibile mouet meta^{cc}. ſic finis. ¶ Sol'o efficiēs ꝛ finis
bñ coīcidūt ī idē nūero. ſicut ds̄ ē alpha et o. Aliquādo. n.
mouet aliqd ꝑꝑ id qð ē finis opis: et tūc dr̄ ſolū mouere ꝑ
modū efficientis ſicut ignis calefacit aquā vbi calor vel
ignitio ē vltimū ītētū a nā aliqñ āt mouēs ꝑ ipꝛeſſionē ſu
am trahit ad ſe paſſū ꝛ cōuertit ī ſeipm ſic ꝙ ſola illa ꝯuer
ſio ē pꝛicipalr ītēta et tūc dr̄ mouere ꝑ modū finis: qꝛ licꝫ
moueat efficiēter illa tamē efficiētia ordiat' ad hoc ꝙ mo
ueat ꝑ modū deſiderati et ſic appetibile mouet: qꝛ cū rece
pi ſpēm balnei nō ē ibi ſtatus ſed ipm balneū deſiderat' ī
ſe. vñ effectiē mouet īquātū efficit volitōeꝫ finalr īquātū
ē terminus eius. Ex quo ēt appet ꝙ obm nō pōt eē cā pꝛici
palis ſcie ī nobis ſed itellectus agēs q facit vniuerſa itatē
ī reb⁹. vl'e āt ē ꝑn^m artis ꝛ ſcie: qꝛ cā pꝛicipalis equoca ſpē
nobilior effectu: ꝯtigit āt ſciam eē nobiliorem ſcibili ſicut
ſaltē ois ſcia de accidēte corꝑali: qꝛ ſcia d̄ colore ē nobilior
ipo colore: ꝛ ſcie mathe^{cc}. ſūt nobiliores ipa ꝗꝫtitate: nā cū
ꝗꝫtitas ſit ꝓpꝛia pa° corꝑis ꝛ ſcia ꝓꝑa aīe: ſic aīa ē nobilior
corꝑe: ſic ſcia ꝗꝫtitate. Nec valet ſi dicat' ꝙ accñs ī ṽtute
ſbe mouet ad ſciaꝫ: qꝛ ſic dicim⁹ ꝙ calor ex ſua ſpē fac calo
rē: nec ꝑꝑ ſubꝫ fac calorē itēſiorē niſi et ipe ſit itēſior nec
ꝗꝫ^m ad ß agit ī vi ſubi niſi qꝛ ē. et ꝑ ꝯñs agit ꝑ ſubꝫ: ſꝫ carnē
vel ignē generat ī ṽtute ſubi: ſic ēt īquātū accñs agit ad co
gnitionē ſui dr̄ agere ī ṽtute ꝓpꝛia: qꝛ ſicut ſe hꝫ ad eē ita
ad veritatē. ſed īꝗꝫtū agit ad cognitionē ſube hñ agit ī ṽtu
te ſube c⁹ ſignū ē: ꝙ accñs hoīs nō pl⁹ mouet ad ſui cogni
tiōem ꝗꝫ accidēs niuis qñ ē eiuſdē rōnis: nec aliā facit ſui
cognitiōeꝫ ꝑꝑ diuerſitatē ſuboꝝ: Et ide ē ēt ꝙ accñs cōe ñ
ducit ī cognitiōem ꝓpꝛiā ſubi ſed accña ꝓꝑa magnā ꝑtē
ꝯferūt ad cognoſcēdū ꝙ qd ē. ¶ 3° arguit' ꝙ volūtas ſit
nobilior ꝗꝫ itellect⁹ ex ꝯpatiōe ad exteriora tripl'r. ꝑ ex cō
patiōe ad obm ſic. illa pō ē nobilior c⁹ obiectum ē ſpiritua
li⁹: ſꝫ obꝫ appetit⁹ ē ſpūali⁹ ꝗꝫ obm cognitiōis ꝑcedētis: qꝛ
ē obm cognitiōis ꝟm eē nāle ꝛ reale qð hꝫ ex. ſed ē obm
appetit⁹ poſtꝗꝫ iā iduit ſpūalitatē cognitiōis. bo^m. n. ē obm
cognitiē. ſꝫ bo^m cognitū ē obm appetitiue ſic ꝑſpecti^a habꝫ
obm abſtractius ꝗꝫ nālis quo ad ꝑtē de colore viſibili: ꝛ
viſu qꝛ color vt color ē obm viſus: ſed color viſualis et vt
viſus ē obm ꝑſpectiē: ꝛ ſimil'r ſēſus iterior cui⁹ obiectū eſt
q̄litas ſēſata actu hꝫ obm ſpūalius ꝗꝫ ſēſus exterior cui⁹

obm ē q̄litas ī ſe: ſed diceret aliqs ꝙ īmo obm appetit⁹ eſt
ꝯpoſiti⁹ qꝛ hꝫ ī ſe duplicē ꝯpoſitionē qꝛ ꝛ illā realē qliā ꝑ⁹
ꝛ cū hoc illā rōnis ſubtractaꝫ. Ul' dōm ꝙ ſi illa ſpūalitas
eſſet ratio formalis obiecti bonum eſſet argumentum ſic
ꝯtingit ī ꝑſpectiua c⁹ formale obꝫ ē linea viſualis vl' viſio
lineal' ꝛ extēſibil': ita ꝙ extēſio ī ꝯpatōe ad nālē ſit ſibi for
mal'. ſꝫ viſio ī ꝯpatōe ad aliū mathe^{cum}. vñ poſſit dici no
bilior reſpcū alioꝝ mathematicaꝝ ꝗꝫtū ad hoc ꝙ hꝫ nobi
lius formale obm. ſ. actū vitalē. Sꝫ ī ſēſu coī nō ē formale
eē ſenſatū: qꝛ tūc ꝑ^m qð ſentiret eēt ipm ſentire exteri⁹: qð
nō ē vcꝝ: ſꝫ ē aliqd cōe oibus: ꝑuta ꝗꝫtū: vl' mobile aut hꝯ.
ſed ſenſatio ē ꝯditio exigita: ſic cā ſine q̄ nō: ſic ī itellectu eē
phātaſiatū nō ē formale obꝫ. ꝛ ſil'r eē apphēſū nō ē forma
le ī obō appetitus ēt cognitiui: ſꝫ ipm bonū: qꝛ eē apphenſū
ꝯcurrit ex ꝑte volūtatis nō obī: qð natū ē de ſe mouere. vñ
ex bono qð ꝑ ſe ē formale obm volūtatis: ꝛ ente: qð ē ꝟm ſe
obm itellect⁹ dꝫ ſumi rō. ꝛ ꝯſtat ꝙ rō entis ē ꝑor ꝛ ſimplici
or. ¶ Sꝫ adhuc ꝯ illð qð dictū ē ex obō ſumi nobilitatem
potētie: qꝛ ab illo nō hꝫ po° nobilitatē a quo ñ hꝫ entitatē:
nec ab illo entitatē a quo nō hꝫ vnitatē ꝛ pl'itatē: ſꝫ ipoſ'e ē
ab obō potētiā hr̄e ētitatē: vnitatē vl' diſtictōeꝫ. ğ ꝛc. due ꝑ^c
ꝑpōnes patēt. Probatio vltime: qꝛ obꝫ potēie nūꝗꝫ ē vnū
re ſed rōne ſolū: ſicut obm viſus nō ē vnū re ſꝫ tñ rōne lo
gica. ſ. gñe: nec vnitas gñs vl' rōnis ꝑt eē cā eēndi vl' ī note
ſcēdi vnitatē realē. ſicut nec entitas rōnis ē cā entitatis re
alis: nec quo ad eē nec quo ad vnitatē: ſꝫ eꝯ. Uñ dr̄e ꝙ di
ſtictio oboꝝ nō ē cā diſtictōis potētiaꝝ ī eēndo ſꝫ ī cogno
ſcēdo: qꝛ ēt aliq̄ pñt eē ꝑora ī eēndo q̄ ſūt poſteriōa ī cogno
ſcēdo. Dr̄e ēt ꝙ potētial' diſtictio oboꝝ ſufficit ad ducēdū
ī notitiā: hoc nō vr̄ valere: qꝛ diſtictio potētialis nūꝗꝫ ē cā
congoſcēdi diſtictōeꝫ actualē ſꝫ magis vnūqðꝗꝫ cognoſci
tur ꝟm ꝙ ē ī actu. ꝛ ſil'r diſtictio rōnis nō ē cā eēndi nec co
gnoſcēdi diſtictōem realē: ſꝫ magis econuerſo entia rōnis
ſūt ꝑ ſcd̄am opatōeꝫ itellectus fūdatā ſuꝑ ꝑmā de re ipſa:
ꝗuis alicui videret' ꝙ nō diſtigueremus iter albedineꝫ ꝛ
dulcedinē lactis niſi eā diuerſis ſenſib⁹ apphēderem⁹ ꝛc.
Propter qð ꝑt dici alr ꝙ lꝫ ens ꝛ bonū ꝯuertāt' ꝛ ſūt idē re
ſimpl'r: nō tñ ꝓut ſūt oba itellect⁹ ꝛ volūtatis. Eſt. n. oē bo
nū appetibile aliquo appetitu: qꝛ bonū ē ꝙ oīa appetūt: ſꝫ
nō oē oī: qꝛ appetibile eſt vnicuiꝗꝫ ꝓpꝛiū bonū. eſt āt aliqd
bonū ꝟm appetitū nālē: qð nō ꝟꝫ aīalē. ſic aliqñ nā appetit
cibū quē guſtus faſtidit: ꝛ aliqd ē bonū ꝟm ſenſum quod ē
malū ꝟm itellectū: ꝛ iuenit' ens qð mouet ad itelligēdū: nō
tñ ad diligēdū: ſꝫ qñqꝫ ad fugiēdū vl' ad neutꝝ. vñ cū obꝫ
volūtatis ſit bonū cognitū nō bonū abſolute. ꝛ itellectus
ens cognitū poſſit repñtare ſub rōne mali appꝫ ꝙ nō ē idē
re obm itellectus ꝛ volūtatis: lꝫ ſit idē obm itellectus ꝛ ap
petit⁹ ī coī. ꝛ ide ē ꝙ appetitus ī coī ñ diſtiguit' ꝯ itellectū.
īmo qcqd itellect⁹ itelligit: illð ī ſe nālr appetit itelligere:
qꝛ maloꝝ ſūt ſcie bone: ꝛ ois ṽitas ē ꝑfectio nālis itellect⁹.
vñ ſic ſenſibile ī coī ē obm ſenſus cois: qð tñ nihil ē ꝑter ſē
ſibilia ꝑticularia: nihilomin⁹ tñ qꝛ alicubi iuenit' ſine colo
re ꝑ hoc diſtiguit a viſu: alicubi ſine ſono ꝑ hoc ab auditu:
ꝛ ſic d̄ alijs: ita ēt ꝙ iuenit' ens qð nō ē bonū volūtati: lꝫ ſit
bonū alicui: ꝑꝑ hoc diſtiguit itellectū a volūtate. ¶ 2° ar
guit' ex ꝑte ſubi ſic: qꝛ bonū ꝗꝫto coius tāto diuini⁹ ꝛ ꝑ ꝯñs
meli⁹: ſic eē ꝗꝫ viuere: ꝛ viuere ꝗꝫ cognoſcere cū ꝑciſiōe ꝛc.
꟝m Dyo. ſꝫ appetitus ē qd coius ꝗꝫ cognoſcere: cū cōpetat
ēt nālibus. ğ diuinius. ¶ Sol'o. vcꝝ ē de vno ꝛ eodē ꝛ cete
ris ꝑib⁹ ꙗ tāto ē meli⁹ ꝗꝫto coius. ſꝫ illð qð ē opti^m ſimpl'r
ꝯuenit pauciorib⁹ ꝛc. Itē finis ē melior his q̄ ſūt ad finē. ſꝫ
potētijs aīe vlteriores ſūt finis ꝑoꝝ: qꝛ finis hꝫ rōnē vlti
mi: ſic vegetare ꝑꝑ ſētire: ꝛ ſenſus exteriores ꝑꝑ iteriores
ꝛ illi ꝑꝑ itellectū. ğ cū appetitiua ꝑ ſe ſit poſterior apphenſi
ua: ꝑ ꝯñs ē finis ei⁹: ſicut eē deorſū qð ꝯſeq̄t' grauitatē ē ei⁹
finis. Eſt. n. corp⁹ graue ꝑꝑ eē deorſū: nō eꝯ. Et ſil'r appeti
tus ē ſeſiatio ꝯſequēs formā q̄ſi finis ad id qð ē ad finē ꝛc.
¶ Et dōꝫ ꝙ itellect⁹ practicus ē ꝑꝑ actū volūtatis q ꝑ ipꝫ
ſeq̄t': ſic ꝑꝑ finē. ſicut finis pratice ē op⁹: ſꝫ finis ſpe^{cc} ē ve
ritas. ī. actus ſu⁹ elicitus: qꝛ itellectū ſpeculatiuū nō ſeqtur
actus volūtatis. vñ ſpeculari ē ille actus ꝑcipuus q ē oīum
alioꝝ finis et oīum bonarū volūtatū ꝛ ab eo hꝫ itellect⁹ ꝑe
eminētiā reſpcū volūtatis. ¶ 3° ex ꝑte hītus ſic: iñ diciū dꝫ
accipi d̄ re ꝟm eē nāle nō ſuꝑnāle ꝛ gratuitū: qꝛ ꝯtigit itelle
ctū hūanū hr̄e maiorē glīaꝫ itellectu āgelico: q tñ ē idigni
or: ꟝m nālē āt curſū volūtas ē ꝑfectibil' nobiliori ṽtute. ſ. iu
ſtitia legali q̄ ēt prudētie ipat: īmo ēt oī virtuti itellectuali
qꝛ ciuil' ordiat q̄ artes legāt' ēt ſpeculatiue. ꝛ ſic eſt archite
ctonica: ꝛ ſi nō dictet quō legat': tñ dictat ꝛ ipat legēdū. ꝛ ꝑ
ꝯñs ſtudēdū ꝛ ſpeculādū: ſine qb⁹ nō ꝑt exteri⁹ bene legi.
¶ Dōm ꝙ id ipm qð iuſtitia legalis impat prudētie dictat
ei prudētia iperādū. vnde trahit volētē trahi: ꝛ ſi eēt perfe
ctior ṽtute morali. nō tñ itellectuali ſimpl'r. qꝛ felicitas cō
tēplatiua ē melior ſimpl'r: lꝫ actiua ſit melior ꟝m qd. ꝛ ꟝ꝫ ß
iperat ſpeculatōi qð ē ꟝m qd. qꝛ ꝛ totū hoc ordinat' finalr
ad qetem ꝯtēplatōeꝫ: ſic morales ad itellectuales.

Quantum

ad 2^m arti^m ꝑncipalē de eēntia btitudis. ꝑ ponēt' tres ꝯnes ꝓbabiles. 2° ponent'
rōnes quorūdā ꝯ ꝑmā ꝯnē: ꝛ oñdet' ꙗ ille rōnes nō ſūt cō
tra ꝑmā ꝯnē: ſꝫ ꝯfirmāt ſcd̄aꝫ ꝛ tertiā ꝯneꝫ. 3° arguet' ꝯ ſe
cūdā ꝯclōnē. ꝛ 4° ꝯ tertiā. ¶ Quātū ad ꝑmū dōꝫ ꝙ ī pr̄ia
ſicut ī via ē duplex felicitas. ſpeculatiua ꝛ pratica: cū qcqd
ꝑfectiōis ſit ī via eminēti⁹ ſit ī pr̄ia. loquēdo ğ d̄ felicitate
ꝯtēplatiua illa ꝯſiſtit ī actu itellect⁹: non ſolū ꝑncipal'r aut
eēntal'r īmo total'r: ad quā qcūꝗꝫ actus voluntatis: ſiue ſit
dilectio ſiue delectatio aut fruitio ñ ſe hꝫ eēntial'r īmo nec
ꝯñr nec accñtal'r. qꝛ nō ꝑt act⁹ aliqs volūtati ſeq itellectū
pure ſpec'atiuū. ille. n. ſpeculatiu⁹ q nō dic d̄ ꝓſeqbili ꝛ fu
gibili nūꝗꝫ mouet. 3. de aīa. ꝛ ide ē ꝙ hītib⁹ ſpec'atiuis ī in
tellectu nullus hit⁹ d̄ mūdo corrñdet ī volūtate: ſꝫ ſolū ha
bitib⁹ itellect⁹ practici ſicut partibus prudentie reſpōdēt
hit⁹ morales ī appetitu. ¶ 2°. poſſum⁹ loq de btitudie ſuꝑ
nāli actiua: ꝛ illa ꝯſiſtit ī actu itellect⁹ pratici añcedenter ſi
cut ꝛ ois act⁹ volūtatis ꝛ ī actu dilectōis volūtatis eēntialr
ꝛ ī actu delectatōis ꝯſequēter: vl' ꟝m rē ſi dr̄nt re vl' ꟝m rō
nē ſi dr̄nt rōne tñ. Ciuitas. n. ſuꝑnoꝝ ciuiū ꝛ eoꝝ felicitas
ꝯſiſtit ī dilectōe dei ꝛ ſui ꝛ ꝓximi ordiata: q̄lē illa reqrit. et
ſic ꝑt dici btitudo pax ꝛ regnū dī: ſꝫ ꝑncipalitas ē penes vo
lūtatē: qꝛ oīs cognitio pratica ordiat' ad volitionē ſic ad fi
nē: qꝛ finis pratice ē op⁹. 2. meta. ¶ 3° ſi loq̄mur de btitu
dine prout dicit ſtatū aggregatum ex iſta duplici felicitate
ſic ꝯſiſtit qdē ī actu vtriuſꝗꝫ eēntial'r: ſꝫ ī actu itellect⁹ ꝑn
cipal'r: qꝛ illð qð ē meli⁹ ī toto aggregato ē ꝑncipali⁹: hꝯ āt
ē felicitas cōtēplatiua: nō actiua: cū iſta ſit ꝑꝑ illā ꟝m phm.
vñ cū btitudo ſit finis ꝛ nō ad opatōeꝫ ordinet' ſic ad finē.
hoc ē dr̄nter: qꝛ btitudo ꝯtēplatiua ē oīuꝫ actionū finis ſui
gnīs ꝛ alioꝝ. vñ ē ſimpl'r finis quo: lꝫ non finis gratia h⁹.
qꝛ hoc ē ipꝫ obm. ſꝫ btitudo actiua ē finis actionū pratica
rū: ſꝫ nō oīum ſimpl'r: īmo ipa ordinat' ad ꝯtēplatōeꝫ q̄ ſiñ
illa poſſet turbari. Dilectio ğ dei ī pr̄ia lꝫ nō ordiet deuꝫ in
aliō: tñ ipamet ordiat' ī viſionē: ſic min⁹ bonū eiuſdeꝫ ſubi
ad aliō mai⁹ bonū ei⁹. Sꝫ ī hac deductōe dubiū ē ꙗ btitu
do ſūma nō hēat fruitionē ānexā: ſꝫ btitudo minor actiua.
cū tñ dicat phs ꙗ ꝯſideratio ſapie hꝫ mirabiles delectatio
nes ꝛ puriſſimas: ſꝫ forte illð nō ē niſi medtāte actu practi
co q dic deū eē ſūmū bonū vl' ſūme amādū vl' hꝯ. ¶ Quā
tū ad 2^m ꝓbāt aliq ꝯ ꝑmā ꝯnē: ꙗ act⁹ volūtatis ſit d̄ eēntia
btitudinis. ¶ Pꝛio ſic. qꝛ illa pō q̄ eēntial'r ꝑtinet ad ima
ginē hꝫ actū q ē d̄ eēntia btitudis: qꝛ ß btitudo ē de īmedi
ata hītio: eo āt aīa ad imaginē dei ē ꙗ ei⁹ capax ē ꝛ ꝑticeps
eē ꝑt: ſꝫ volūtas ē eēntial'r ꝑs imagis. ğ ꝛc. Si dicat' ꙗ ma
ior hꝫ iſtātiā ī intellectu agēte q̄ ē ꝑs imaginis: nec tñ habꝫ

actū i btitudie: dōꝫ ꝙ maioꝛ ꝓpō itelligit̃ de pō paſſiua: cū btificari ſit pati ⁊ recipe. ¶ 2° ſic. Ois actꝰ p quē imediate ⁊ pfecte attigit̃ obm beatificū ſub rōne q̄ btificū ē eētialiter btificꝰ. ſꝫ actꝰ volūtatis ē hꝰ. g̃ ⁊c. maioꝛ pꝫ dupliciter. Primo qꝛ finis quo eētialr̃ ē actꝰ quo imediate hēt̃ finis gr̃a cuiꝰ: dico aūt imediate: qꝛ pp hoc i actu reflexo ñ pōt eēt beatitudo: qꝛ nō attingit obm beatificū imediate ſed mediāte actu recto. ¶ 2° pbat̃ ēt ſic hec maioꝛ. qꝛ ſic ois actꝰ q imediate attigit viſibile obm iq̄tū ē viſibile ē eētialr̃ ⁊ formal̃ viſio: ſic ois actꝰ q attigit imediate obm beatificū vt ē beatificū obiue ē eētialr̃ ⁊ formalr̃ btitudo ſubiue. Et ſi adhuc dicat̃ ad hāc maioꝛē ꝙ va ē qñ attigit obm nōdū bitū: ſed h̄ ē iā bitū p actū itellecꝰ. iō ⁊c. Dōm ꝙ nō ē bitū oī mō quo bri pōt imediate: qd regrit̃ ad verā beatitudinē nec oꝫ addere pmo: qꝛ ſi viſio iterū peret̃ et poſtea videret̃ ſicut nūc i paulo: ita eēt beatifica ſecūda viſio ſicut pma: vñ beatitudinē nō hꝫ viſio: qꝛ pma: alſ cognitio vic eēt beatifica ſꝫ qꝛ imediata: ⁊ ſi dicat̃ ꝙ illa pmitas et pſterioꝛitas q̄ fuit i paulo accidit: accipiat̃ ſꝫ illos q dicūt ꝙ beatitudo auget̃ itēſiue i reſurrectiōe ⁊ ꝙ itēſio fit p coꝛruptiōem et gnatiōem. tūc. n. p ſe viſio poſt reſurrectionē pſupponit viſionē añ: nec ē tñ minꝰ beatifica ſꝫ eoſdē. Minoꝛ pꝫ. ſ. ꝙ actꝰ volūtatis i pria imediate fertur i deū ſub rōne q̄ obm beatificū: qꝛ deꝰ ē obm btificūꝫ ſub rōne q̄ ē ois boni bonū: volūtas aūt i pria ē pfectiſſima nō ē aūt potētia pfectiſſima niſi qñ imediate i ſuo obo inuenit oēm rōnē ois ſui obi: cū āt obm eiꝰ ſit bonū i cōi: nō ē pfecta niſi attigat ſūmū bonū i rōne ois boni. ¶ Itē actꝰ itellectꝰ nihil ponit circa obm. g̃ ſicut iuenit obm beatificū ſic ſimplex ⁊ imediatū pñtat ipm volūtati. ¶ 3° ſic. pō q̄ hꝫ actū eētialē i merito hꝫ actū eētialē i pmio: ſed volūtas ē huiuſmodi. g̃ ⁊c. maioꝛ pꝫ: qꝛ ſi albū iq̄tū albū ē p ſe diſgregat hoc ē p albedinem q̄ ē album: ſed merēs in q̄tū merēs vel ſaltē p ſe pmiat̃ rōne meriti: qꝛ cōuenit oī ⁊ p ſe lꝫ nō ſoli: cū aliq ſint beati ſine merito. ſicut ēt ignis p ſe ē calidꝰ q̄uis aliqd nō ignis ſit calidū: vel p ſe vt aer: vel p accidēs vt aq̄: iō merēs dꝫ pmiari ſm illud p qd ⁊ ſꝫ qd meruit: ⁊ pari rōne pō q̄ hūit eētialr̃ actū i merito dꝫ hr̄e eētiā i pmio: dico āt pō: qꝛ ſecꝰ ē d̄ bitu. Eſt. n. aliqs bitꝰ q hūit eētialr̃ actū i merito ſicut fides: qꝛ ſine fide impoſſibile ē placere dō: q tñ nō hꝫ actū i pria: qꝛ nō māet: ſꝫ pō ibi māet. Dico āt q̄ hūit formalr̃ ⁊ ſbiue: ñ q̄ i alio efficit ſicut itellectꝰ agēs qꝛ repugnat btitudini eētiali ꝙ efficiatur a pō creata: ſed dꝫ recipi i ea. Mioꝛ pꝫ. qꝛ diligere per eētiā ē actꝰ meritoꝛiꝰ: nec cōcludit iō gn alie pōe poſſint beatificari vl̃ accidētalr̃ vt oꝛgace: vl̃ eētialr̃ vt itellectꝰ qꝛ credere vl̃ iudicare ē d̄ eētia meriti ſicut eligere. ¶ 4° ſic. pō q̄ eētialr̃ libera ē eētialr̃ btificabilis ē: ſed volūtas ē hꝰ. g̃ ⁊c. maioꝛ pꝫ. qꝛ oppoa nata ſūt fieri circa idē ñ p accñs ſed p ſe: vñ cū ſalꝰ btitudīs ⁊ dānatio miſie ſint oppoa p ſe ē dānabile dānatione pfecta. ſ. q̄ ad penā dāni et ſenſus niſi hēns vſū liberi arbitrij. g̃ nihil eſt p ſe pmiale niſi habens vſum liberi arbitrij: Qꝛ autem paruuli beatificantur eſt per accidens. potentia ergo per eēntiam libera: p eēntiam btificabil̃ ē: ſꝫ volūtas ē huiuſmodi ſꝫ oēs. ergo ⁊c. Si dicat̃ ꝙ itellectꝰ agēs ē lib qꝛ imāl̃ ⁊ tñ ñ btificabil̃. dōꝫ ꝙ ñ oē imāle ē libeꝝ: nec ois pō imālis ē libera eētialr̃: ſed illa q̄ ē ſubm actꝰ liberi: nō p h̄ ꝙ ipm patit̃: ſed p h̄ ꝙ actꝰ ſuꝰ elicitꝰ vel ipatꝰ ē i ptāte ſua qd ē verū d̄ itellectu poſſi et volūtate: nō d̄ itellectu agēte q penitꝰ agit d̄ necitate nāe: tñ cū etiā pōe oꝛganice et pure actie ⁊ vegetatie btificent̃ i pria ſaltē accidētalr̃ toto coꝛpe btificato ñ eſt negādū gn itellectꝰ agēs btificet̃ p accñs: qꝛ et actū nālē ī itellectu poſſi mlto nobiliꝰ eliciet i pria q̄ i via.

Solᷣo obiectionum

¶ Ad iſtas āt rōnes ē dōꝫ ꝙ iſte rōnes bñ ꝯcludūt ꝙ actꝰ volūtatis ē eētialr̃ de eētia btitudīs actiue q̄ ē i pria ꝯſiſtēs in dilectiōe dei et ſui et pximi q̄ ē ciuitas ciuiū ſupnoꝝ et regnū dei nō carēs felicitate pollitica qd ē ſa ꝯ. itē qd ſit d̄ eētia beatitudinis itegre ⁊ pfecte qd ē tertia concluſio: ſed non ꝯcludit ꝙ ſit de eſſentia felicitatis pure ſpeculatiue quod eſt prima concluſio.

Obiectiōe ſpūalē ꝯ 2m nem

¶ Quantum ad tertium arguitur ꝯ 2am ꝯcłonē q̄druplr̃. p° ſic. Actꝰ q ſp ē d̄bitꝰ nō ē d̄ eēta btitudis prie: qꝛ i[illegible] hꝫ rōnē meriti ille pmij ⁊ promiſſi ⁊ mercedis q̄ ñ ē d̄bita a merēte ſꝫ merēti: nullꝰ. n. reſpectu eiuſdē ē d̄bitoꝛ ⁊ creditoꝛ: ſed dilectio d̄i tā i via q̄ i pria ē d̄bita ſꝫ illd: nemi q̄c q̄ d̄beat: niſi vt iuicē diligatis. Nō. n. pt hō tm̄ diligere deū ꝙ minꝰ d̄beat. ¶ p actꝰ q cadit ſub pcepto ſp ē d̄bitꝰ qꝛ pceptū obligat. illd āt pceptū diliges dñm deū tuū ex toto coꝛde: maxīe iplet̃ i pria: pcepti āt iupletio ē d̄biti ſolᷣo. g̃ ⁊c. ¶ 2° ſic. Ille actꝰ q ſp ſeq̄t̃ itellectū practicū nūq̄ ē d̄ eēna btitudis q̄ ē pure ſpeculatīa: ſꝫ ois actꝰ volūtatis ē hꝰ. g̃ ⁊c. probatio mi. duplr̃. pmo ſic. Intellectꝰ ſpeculatiuꝰ extēſiōe fit practicꝰ: itelligit̃ āt extenſio ad appetitū p h̄ ꝙ mouet appetitū: qꝛ ppriū ē itellectꝰ practici mouere appetitū quē ſpeculatiuꝰ nō mouet. Ois g̃ itellect° quē ſeq̄t̃ q̄cūqꝫ actꝰ appetitꝰ ē practicus ⁊ ñ ſpeculatiuus: tū qꝛ extēdit̃ vſqꝫ ad appetitū: tū qꝛ mouet appetitū. Itē ſub eadē rōne bonū d̄ſiderat̃ abſēs: amat̃ ⁊ delectatur preſens. ſed ratio quare deus deſideratur ⁊ ſperatur eſt practica: quia intellectus practicus eſt qui dic̃ aliquid de pſeq̄bili et fugibili. g̃ ⁊c. Si dicatur ꝙ ille ſolus itellectꝰ ē practicus q mouet appetitū itellectiuū i oꝛdine ad opꝰ: vel ad appetitū ſēſitiuū moderādū a quo ſcia moral̃ d̄r pctica ñ valet: qꝛ tūc va eēt opio ꝙ theoa q̄ pncipalr̃ ē q̄m ad aliquā partē d̄ dilectiōe dei nō eēt practica ſꝫ affectiua qd tñ cōiter negat̃. Si g̃ verū. ē dicere ꝙ charitas ē hitꝰ practicꝰ: ⁊ ꝙ dilectio ois q̄tūcūqꝫ amicitie ē practica et ad praxi ptiet. g̃ ipa ſeq̄t̃ itellectū practicū. Itē ſi dicat̃ ad 2m ꝙ deſideriū ptinet ad amoꝛē cōcupīe et ſilr̃ d̄lectatio: et iſta bñ cōſequūt̃ itellectū practicū: et ſilr̃ diligere qd ē mediū: vel rō iſtoꝝ: ſed aliqd ē de amoꝛe amicitie: nō valet: qꝛ ſic d̄lectatio nō ſolū ſeq̄t̃ amoꝛē cōcupīe: ſed ēt amicitie reſpectu amati pñtis ſm cōem opiōnē: ſic deſideriūꝫ reſpectu abſētis. g̃ cū oē d̄ſideriū ⁊ ois delectatio ſeq̄nt̃ itellectū practicū p ꝯñs et ois amoꝛ ēt amicitie q natꝰ ē cāre imediate vtrūqꝫ ñ itercedēte nouo actu itellectꝰ me°. ¶ 3° ſic. Opatio q̄ ē ppter aliā opatiōem ñ pt eē d̄ rōne vltimi finis cui repugnat eē ad aliū finē: ſed volitio ē hꝰ. g̃ ⁊c. Probatio mioꝛis: qꝛ actꝰ itellectꝰ vr̃ eē finis actꝰ volūtatis ſic finis quo: et ſic finis cuiꝰ: ñ tñ vltimꝰ. Et de fine quo apparet: qꝛ cū finis quo dicat̃ opatio q̄ aſſeq̄t̃ finis cuiꝰ: h̄ ē duplr̃. vel eſſentialr̃ ⁊ ſic pō attigit finē ppꝛia opatiōe ñ aliena niſi foꝛte appetitꝰ de quo poſt dicet̃: vel iſtrumentalr̃ ⁊ diſpoſitiue ſicut diceret̃ phātaſiari finis quo itellectꝰ ſine quo nō pt itelligere: ſꝫ ipꝫmet itelligere ē finis q° eētialr̃ aſſequit̃ finē: et ſic cū voluntas non poſſit amare niſi cognitum: videtur cognitio finis quo amoꝛis illo modo. Itē finis cꝰ: qꝛ lꝫ ñ oē pfectū ſit pp qdlibꝫ pfectꝰ: qꝛ ñ ē hō pp angelū: nihilominꝰ vr̃ ꝙ i potētijs ⁊ opatiōibꝰ aīe pfectioꝛes ſūt pp pfectioꝛes: ⁊ ſicut coꝛpꝰ pp aīam ſic ſēſus pp itellem. et p ꝯñs volūtas pp itellect: et pari rōne actus eiꝰ pp actū illiꝰ. ¶ 4°. qꝛ ſicut ſe hꝫ appetitꝰ ſēſitiuus ad ſēſū ſic itellectiuꝰ ad itellectū. ſꝫ ſēſitiuꝰ ñ aſſeq̄t̃ finē ſuū per actū ſuū ſed p actū ſēſuū. ſi. n. appetit d̄lectari i guſtu: nō ꝯſeq̄t̃ ipm guſtabile p appetere: ſꝫ p guſtar̃: nec appetit pp appetere: ſed pp alia. g̃ ſilr̃ volūtas ñ vult ppter velle ſꝫ ppter aliud: ⁊ ſic nō attigit finē ſuū niſi p intellectū. ¶ De aūt rōnes put cōcludūt qꝛ nllo mō actꝰ volūtatis ſit d̄ eētia btitudis nec practice nec ꝯgregate. ſic ꝯcludūt ſlm. Et dōꝫ ad pm ꝙ charitas meret̃ augeri vt aucta mereat̃ pfici et tñ qñ auget̃ elicit actū q ē d̄bitꝰ reſpectu charitatis q̄ nūc ē: qꝛ cū creſcūt dona creſcūt ēt rōnes donoꝛum: ⁊ cum

hoc ē merces ⁊ pmiū reſpcū actꝰ charitatis q ipm pmeruit. Silr̃ dilectio dei i pria: ⁊ ē debita ab illa charitate pfcā: qꝛ dꝫ diligere q̄tūꝫ pt: ⁊ tūc tm̄ pt. g̃ ⁊c. ⁊ ē merces reddita reſpcū meriti qd pceſſit. ⁊ idē poſſet dici d̄ illa viſiōe: qꝛ ex quo pt: tenet̃ deū cogitare q̄tū pt. ¶ 2m arm i nullo ē ꝯ cōcluſionē ſcdaꝫ nec tertiā: ſꝫ ſolū ē p pma. ¶ Ad 3m dōꝫ ꝙ opatio q̄ ē eētia btitudis ſpeclatiue: nēq̄ ē pp aliquā aliaꝫ vnā opationē: qꝛ finis ſpclatiue nō ē niſi vitas. ſꝫ opatio q̄ ē eētia btitudis practice: ē pp ſpeculationē: ſic felicitas actiua ē pp ꝯtēplatiuā: q̄lꝫ āt p ſe ſūpta ē pp agregatū ex vtraq̄ ſic q̄lꝫ ps ē pp totū: vt aīa pp hoīeꝫ ⁊ ñ ſolū coꝛpꝰ. ¶ Ad 4m dōm ꝙ nō ē ſil̃e d̄ appetitu nāli ⁊ ſēſitiuo q nō imediate cōiugūt̃ fini ſic obo: qꝛ graue nō aſſeq̄t̃ cētꝝ formalr̃ p grauitatē: ſꝫ p q̄titatē. nec ſilr̃ appetitꝰ ſenſitiuꝰ vt ibi d̄r: ſꝫ volūtas imediate fert̃ i ſūmū bonū ⁊ attigit ipm nō ſolū p itellectū ſꝫ imediate p ſeipaꝫ: ſuppoſita tñ apphēſiōe itellectꝰ. ¶ Quātū ad 4m arguit̃ ꝯ tertiā ꝯnē q̄druplr̃. Primo ſic. Btitudo ꝯſiſtit i opatōe: ſꝫ optia opatio nō ē niſi vna: qꝛ dr̃ia ſpē ſūt magis ⁊ minꝰ pfcā. g̃ ⁊c. ¶ Solᷣo i optia opatione potētie btificabil̃: ſꝫ illa ē duplex. g̃ i duplici: qꝛ btitudo nō ē aliqd vnū ſimplr̃: nec ps ſꝫ agregatū. ē. n. ſtatꝰ oiūꝫ bonoꝛū aggregatōe pfectꝰ. Et ſilr̃ qd d̄r ꝯſiſtere in actu excellente potētie: veꝝ ē: q̄ ē hoīs vt ē hō. illa āt ē duplex: ñ tm̄ vna. ¶ 2° ſic. nihil accñtale cadit mediū iter illa q̄ ſūt eētialia: ſicut nihil ē mediū iter māꝫ ⁊ foꝛmā: ſꝫ iter diligere deū amoꝛe amicitie: ⁊ videre eū ſpecue nec io cadit media cognitio dei practica: qꝛ ad illā ſolā ſeq̄t̃ actꝰ volūtatis: qꝛ itellectꝰ pure ſpeculatiuꝰ ñ mouet. g̃ iſta duo extrema ñ integrāt eētiā btitudis. ¶ Solᷣo. dōꝫ ꝙ maioꝛ ē va d̄ hiis q̄ faciūt aliqd vere vnū p ſe ⁊ ſimplr̃. Nā eēna domꝰ ꝯſiſtit i fūdamēto tecto ⁊ pietibꝰ: iter q̄ cadūt mlta mea i fieri ⁊ in eē: vt claui: cemēta ⁊ hꝰ. q̄ nō dñr eē de eēna. ¶ 3° arguit̃ ꝯ rōnē quoꝛūdā pbātiū eādē ꝯnē: ſꝫ male. Dñt. n. qdā ꝙ btitudo nō ē i ſe eq̄lr̃ pfcā: qꝛ icludit duos actꝰ: q ſic d̄ñt ſpē ⁊ p ꝯñs ſūt ieq̄les i eē nāe: ſic ſūt ieq̄les i eē btifico: qd ñ addit ſup actū pure nālē niſi tm̄ reſpcūꝫ rōnis pp abſētiā obiecti: ſicut actꝰ meritoꝛiꝰ ſup actū nō meritoꝛiū. ¶ Cōtra h̄ ē p ꝙ ꝯñā ē nulla: ꝙ ſi actꝰ ſūt ieq̄les i gñe nāe. g̃ i gñe btifico ēt qꝛ ſm eos btitudo āgelica ⁊ hūana i gñe nāe ſūt ieq̄les: ſicut ⁊ eoꝝ ppꝛia opatio i puris nālibꝰ ē ieq̄lis: ⁊ tamē btitudo angelica ⁊ hūana ſupnālis pñt eē eq̄les: quoꝝ tñ nāles nō pñt eē eq̄les: cū d̄rant ſpē. Itē ſi pp h̄ volitio ⁊ intellectio btifica ſūt ieq̄les i btitudie: qꝛ ſūt ieq̄les i gñe nature. g̃ pari rōne p oppom qnoꝝ btitudies nāles ſūt eq̄les: p ꝯñs ⁊ ſupnāles. hoc āt ē falſū: qꝛ ſic oīum hoīuꝫ eq̄lis eēt btitudo: vl̃ hñtiū melioꝛa nālia eēt maioꝛ: qd ē falſū. Hec āt icōueniētia nō ſequūt̃ ꝯ cōeꝫ opiōnē q̄ ponit ꝙ btitudo ſupnālis differt ſpēi imo gñe a nāli. vñ pt eē eq̄lis i hoīe ⁊ angelo i qbꝰ nālis ē ieq̄lis: ⁊ eꝯ i hoībꝰ i qbꝰ nālis ē eq̄lis pt eē ſupnālis iequalis. vñ pꝫ ꝙ pbatio illa ē nulla: lꝫ ꝯclo ſit va. ¶ 2° arguit̃ alr̃: ſꝫ ꝯ eādē rōnē q̄m ad id qd dic̃ btitudinē nālē ⁊ ſupnālē eiuſdē ſpēi nec differre niſi ſꝫ reſpcūꝫ rōnis: qꝛ illa q̄ ſic ſe hñt ꝙ vnū ē pfectiꝰ altero realr̃ ⁊ icōparabilr̃: ⁊ quoꝝ vnū ē itelligibile q̄tū ad qditatē ſuā: aliud nō: d̄ñt ſpē: qꝛ oīa q̄ ſūt vniꝰ ſpēi ſūt dr̄ia i pfectōe d̄terminata ⁊ eq̄lr̃ ſūt itelligibilia: ⁊ relᷣo nō ſolū rōnis imo real̃ ēt diuiſa nullā pfectionē dic̃. ſꝫ btitudo ſupnālis ē pfectioꝛ realr̃ nāli. aliogn māifeſte vana fcā ē ſpes nr̃a ⁊ ianis ē fides nr̃a ſi eq̄ realr̃ obtinēt pfectā btitudinē pagani vl̃ ſaltē pueri nō baptiçati q hñt nālē: ſic baptçati q hñt ſupnālē. Iteꝫ nālis ē ꝯphēſibil̃ ⁊ demr̃ata a phis. ſupnālis āt i coꝛ hoīs nō aſcēdit: nec qd ē nec an ē. nā ſi ſciret̃ qd ē: p ꝯñs ſciri poſſet an ē vl̃ eē poſſit. g̃ eiꝰ qdditas ⁊ p ꝯñs realitas neſcit̃: ſed tm̄ credit̃ ⁊ ſpat̃. Nā qd videt qs qd ſpat: Itē ñ ſolū realr̃ ſꝫ ēt icoꝛpabilr̃ ē perfectioꝛ: qꝛ nō ſūt ꝯdigne paſſiones ⁊c. Erroneū ergo vr̃ ꝙ non aliter differant: ⁊ ſic nō valꝫ pbatio: ſed ſtat concluſio pbata per alia que dicta ſunt.

p° ꝯ

Quantū ad 3m arm d̄ actu r̃flexo ſit̃. 3. ꝯnes. ¶ p° d̄ vnitate actꝰ recti ⁊ r̃flexi i via: qꝛ qñ ñ ſit̃ ſil̃: tūc realr̃ d̄ñt: ſic qñ itelligo me itellexiſſe ⁊ qñ volo me voluiſſe: qꝛ ipoſſe ē ꝙ illa duo q̄ꝝ vnū total̃ ē coꝛruptuꝫ: aliud āt totalr̃ ē ſaluū ſint vna res: qꝛ ēs d̄rt a ñ ēte. ⁊ q̄ ſunt vnum re ſil̃ gñantur: ⁊ ſimul coꝛrūpunt̃. q̄rto methaphyſice: hoꝝ aūt pmꝰ eē d̄ſijt: ſcds ē actu. g̃ ⁊c. itē vnus ē bonus: puta actus quo nūc penitet: aliꝰ malus. ſ. ille d̄ quo penitet. Qñ āt ſūt ſil̃: tūc ſūt vnꝰ actꝰ nūero: vt qñ itelligo me itelligere: ⁊ volo me velle ex vnitate pncipal̃ obi: ſic velle finē ⁊ aliqd. pp finē: ⁊ ſic ſit̃ vnꝰ actꝰ nūero. De h̄ tñ dcm̄ ē pleniꝰ. li. i. di. i. q. i.

2° ꝯ

¶ 2° ꝯ ē d̄ vnitate actꝰ r̃cti ⁊ r̃flexi i pria. vbi notām ē ꝙ btūs pt videt̃ viſionē ſuā duplr̃. vno° i dō: ⁊ tc̄ ē idē actꝰ nūero q̄ videt dūꝫ ⁊ videt ſe videt̃: ſic cogitio matutīa reꝝ i v̄bo ē vnꝰ actꝰ cū viſiōe ipiꝰ v̄bi. Alio ſꝫ qnoſdā pt hr̄e expimētalē cognitionē d̄ illa cognitiōe ⁊ ituer i eā i ppa nā: qꝛ lꝫ habitū ſupnālē ñ cognoſcat hō nālr̃: tñ oēꝫ actū ſuū 2m pōt p experiētiā nālr̃ cognoſcere: ⁊ tūc iſte actꝰ reflexꝰ d̄rt ab actu p ⁊ ab actu reflexo prio° dicto: ſicut cognitio veſptina a cognitiōe beatica ⁊ matutīa. Silr̃ amare dilectionē prie vl̃ d̄lectari i ipa d̄lectatiōe pōt eē duplr̃: qꝛ vl̃ dilectione ⁊ ꝯplacētia ſupnāli: qꝛ ꝯſiſt̃ ē vt q diligit deū diligat ipammet dilectiōem pp ipm̄met deū: ⁊ ſic q̄etat̃ i deo: ita q̄eſcat ⁊ ſibi cōplaceat i ipa d̄lectatiōe pure pp deū: ⁊ h̄ ē vnꝰ actꝰ nūero ſicut ⁊ i via vt dcm̄ ē: vel diligo iſta vt ꝯplaceat mihi i iſtis iq̄tū ſūt bonū meū ppꝛiū ⁊ formale ⁊ dilectiōe nāli: ⁊ iſte actꝰ reflexꝰ d̄rt a recto ⁊ a prio reflexo ſic dcm̄ ē d̄ viſiōe reflexa.

3° ꝯ

¶ 3° ꝯ ē q̄ocūq̄ accipiat̃ actꝰ r̃flexꝰ i pria iq̄tū hꝰ: i ipo ñ ꝯſiſtit beatitudo: put. n. dic̃ actū nālē diſtictū realr̃ ab actu recto vidēdi ⁊ amādi deū ⁊ fruēdi: ſic i ipo ñ ꝯſiſtit beatitudo: nec eētialr̃: nec accñtalr̃ niſi p accñs: qꝛ ñ ꝯſequtur p° ⁊ p ſe: ſꝫ q̄ſi oio p accñs. Si āt loq̄mur d̄ actu reflexo. 2°° q ē idē re cū actu recto: tc̄ aut loq̄mur ſm rē: ⁊ tc̄ cuꝫ ſint vnꝰ actꝰ ſimplr̃: illo mō ꝯſiſtit beatitudo i actu reflexo quo i actu recto cū quo ē idē. Si āt loq̄mur ſꝫ rōnē: tc̄ nullo mō pt ꝯſiſtere beatitudo i actu reflexo eētialr̃: qꝛ eētial̃ beatitudo hꝫ deū p imediato obo ⁊ termīo: actꝰ aūt reflexꝰ vt ſic hꝫ p imediato obo ⁊ termīo actū rectū creatū: vñ ⁊c. ſꝫ i tali actu ꝯſiſtit p ſe ⁊ accñtalr̃: qꝛ p ſe ⁊ ñ p accñs d̄bet̃ cuilibꝫ actui beatico ꝙ ſit ſup ſe reflexiuꝰ: alſ non eēt pfectiſſimꝰ. ¶ Cōtra h̄ tñ arguit̃ q̄druplr̃. ¶ p: qꝛ actꝰ prie quoꝝ ē idē obꝫ formale ſūt eq̄lr̃ beatifici: ſic āt ē d̄ viſiōe d̄i: ⁊ d̄ viſiōe hꝰ viſiōis i dō: qꝛ idē ē obꝫ formale vtriuſq̄. ¶ Solᷣo pt vidēs deū videre hāc ſuā viſiōeꝫ i eo ſic ⁊ ceteras creaturas ſe ⁊ alias: ⁊ tc̄ ē idē obm formale ⁊ mem cognoſcēdi: ſꝫ ñ ē idē māle obꝫ ⁊ cognitū: vñ eſt idē mem vtriuſqꝫ cognitōis: ſꝫ ñ ē idē terminꝰ. Vñ ñ pōt eē i tali actu beatitudo: ñ pp d̄fectū medij qd ē hc btificās: ſꝫ pp d̄fectū termini qd ē creatū. Actꝰ. n. beatitudis ñ ſolū dꝫ eē imediate a dō ſꝫ ēt termīari ad deū. 2° pt videri i ſeipo: qꝛ ſic bti vidēt i dō ēt ea q̄ ñ ſūt i ipis: ita ēt ſiñ viſiōe d̄i pt aliqs videre actū q̄cūq̄ hꝫ apd ſe: ⁊ i tali actu ñ ē btitudo pp d̄fectū medij ⁊ termi ſiue obi. vl̃ pt dici ꝙ idē ē obꝫ formale pncipale: ſꝫ ñ imediatū vt dcm̄ ē. ¶ 2° ſic. q̄to actꝰ ē pfectioꝛ: tāto eētialioꝛ btificꝰ: ſꝫ actꝰ reflexꝰ ē pfectioꝛ actu recto ſic radiꝰ reflexꝰ ē pfectioꝛ q̄ rectꝰ. g̃ ⁊c. Solᷣo ñ pp ſe ſꝫ pp aggregationē radius reflexꝰ ē pfectioꝛ: ⁊ ſilr̃ pfectioꝛ ē actus reflex° cum recto: q̄ rectꝰ p ſe: ſꝫ ſi ſeoꝛſuꝫ comparentur pfectioꝛ ē rectus: ſed illa pfectio quā addit reflexꝰ accidit beatitudini ſꝫ rōeꝫ lꝫ ſit idē ſꝫ rē. vñ ſic ñ fit vna beatitu° ex actu recto ⁊ r̃flexo ſicut ex actu itellectꝰ ⁊ volūtatis: qꝛ vterq̄ ē vna ſolitaria beatitudo p ſe ⁊ eētialr̃: vñ itegrāt vnā totalē eētialr̃: ſed actꝰ reflexus vt ſic: ñ ē eētia alicuius beatitudis. iō ⁊c. ¶ 3° ſic. Sicut dictū ē i actu pfectioꝛi ꝯſiſtit beatitudo: ſed actꝰ reflexus eſt pfectioꝛ: g̃ ⁊c. Probatio minoꝛis: qꝛ ſētire ſe videre ⁊ ſcire ſe opinari ⁊ ſcire ſe ſcire ſūt pfectioꝛa. qꝛ h̄ ē ppꝛiū itellectꝰ i q̄ excedit alias po

tētias:q.ſ.cognoſcit actū ſuū ⁊ nō alie. Nā cognoſcere obꝫ
ē oīb⁹ potētijs cōe. ¶ Solo. Intelligere ſe itelligere ⁊ ea q̄
ſūt itra aīam ē nobili⁹ q̄ itelligere ea q̄ ſūt ex̄ aiaꝫ ⁊ ſub ea:
ſꝫ itelligere ſupiora nobili⁹ eſt q̄ reflecti pp oppoſitā rōnē:
q nobilitas cognitiōis ſimplr eſt ex obō ⁊ maxie qñ ꝯcur
rit maior certitudo. Excedit.n. vna ſcia aliā: aut q nobili
oꝝ ⁊ honorabilioꝝ: ſic meta^{ca}. aut p maioreꝫ certitudinē:
ſic mathematica: ſꝫ pl⁹ ē hō cert⁹ de ſua itellectiōe q̄ ō re
itellcta. ⁊ cū hoc qñ intelligit aliqd vilius q̄ itellectio: tūc
ꝯcurrit nobilitas obi: iō tūc act⁹ reflex⁹ ē nobilior. Sec⁹ āt
i pria vbi ds viſus ē obm nobilliſſimū. Et cū h̄ ſm rōnē ē
clarior cognitio dei q̄ alicui⁹ i deo: lꝫ pma ñ ſit cōphēſiua
ſꝫ 2^a. ¶ 4° pbat adhuc mior ſic. icludēs ē nobili⁹ icluſo ñ
ſolū mālr ſed formalr: ſicut aīa itellectiua non ſolū q
plures potētias: ſed q ſimplicior: formaliter ē nobilior eis
q̄ icludit. ¶ Solo. Includēs cū icluſo ſp ē nobili⁹: q oē to
tū ē mai⁹ ſua parte: ſꝫ ſi ꝯpenſ adiuicē put diſtigunt re vel
rōne: tūc icludēs ē nobili⁹ qñ id qd addit ē nobilius: ſicut
i ex° de aīa: q intelligere ē nobilior vita q̄ ſētire vel vege
tare. ſed qñ additū ē de ſe ignobilius: tūc ſec⁹ ē: ⁊ ita ē i pro
poſito. q videre creatorē ſolū ē nobili⁹ q̄ videre ſolū crea
turā ēt actu recto. ¶ Ad argu^m in oppo^m dōm ē q per in
terēptionē minoris. q act⁹ volūtatis nō eſt nobilior q̄ act⁹
itellect⁹: imo ꝯ vt pbatū ē. Et cū dr q actus volūtatis ē
liber nō actus itellectus. Dōm q libertas pōt ſumi dupl̄r.
Uno° put oppōit coactiōi: ⁊ ſic itellectus ē liber i itelligē
do ſicut volūtas in volēdo: qd pꝫ. q illud ſolū ē coactū qd
ē ꝯ iclinationē rei: ſed nullū itelligere ē ꝯ inclinationē itel
lectus: imo ē ſꝫ iclinatinonē ei⁹: nālr enim itellect⁹ icli
nat ad intelligēdū: cū itelligere ſit ſua pfectio. g̃ ipoſſibile
ē q itellectus i itelligēdo cogat ſicut nec volūtas i volēdo
imo breuiter nulla potentia nec cogitiua: nec appetitiua re
ſpectu pprij actus pōt cogi. q nec h̄ iuenit i potētijs nāli
bus. Nō.n. cogit ignis ad calefaciēdū: nec graue ad deſcen
dēdū: nec viſus ad vidēdū: ſēp.n. coactio ē ꝯ nāꝫ rei. Et q
pōt ꝯtingere q itellect⁹ aſſentiat alicui cuius oppo^m volū
tas magis acceptaſſet: iō volūtas h̄ cogit i actu ipato non
tñ elicito q̄ten⁹ h̄ fit ꝯ eius iclinationē: nō āt itellectus: c⁹
iclinatio ē ad oīa itelligēdū. ⁊ iſtud plenius declaratū eſt i
2° li. Alio mō ſumit libertas put oppōit neceſſitati: ⁊ ſic ñ
oꝫ q actus ſit nobilior g ē liberior: aliogn nobilius eēt i dō
velle alia a ſe q̄ velle ſeipm: ⁊ i nobis nobilior eēt volūtas
eoꝝ q̄ ſūt ad finē q̄ volum⁹ libere: q̄ volūtas finis quē ne
ceſſario volumus: q̄ oīa ſūt fl̄a. Et iteꝝ ſi pp libertatē pone
ret felicitas i actu volūtatis deberet poni i actu libero ⁊ ñ
i actu neceſſario: ſed actus volūtatis reſpectu dei i pria eſt
neceſſarius ⁊ nō liber ſiue i diligēdo deū amore beniuolē
tie: ſiue fruēdo deo amore cōcupie. g̃ i nullo actu volūtatis
i pria cōſiſteret beatitudo. ¶ Itē nec illud ē verū q intelle
ctus nō ſit liber ſicut volūtas. lꝫ.n. itellectus neceſſitet quo
ad pma pncipia q̄ de ſe cōtinēt clarā veritatē nihilominus
tñ nō neceſſitat reſpectu oīuꝫ q̄ deducūtur ex pmis pncipijs:
ſed quibuſdā libere aſſētit: exceptis hiis q̄ hñt neceſſariā de
ductionē ex ipis. ſimilr volūtas neceſſitat reſpectu finis:
ſed libertatē hꝫ reſpectu eoꝝ q̄ ſūt ad finē niſi ſint talia q̄
neceſſariā colligan^{ciam} habeāt cū fine. g̃ tot modis liber ē in
tellectus tā ſpeculatiuus q̄ praticus i iudicādo quot mo
dis ē volūtas in eligendo. Qd āt conſueuit dici q volūtas
ipat itellectui ⁊ oībus virib⁹ aīe: nō ē ſic itelligēdū q ipet
intellectui vt ſupius ſuo iferiori: imo potius ē data iclina
tio itellectui ad pſecutionē ſue pfectiōis: ſicut dictū ē ō ap
petitu reꝝ nāliū q dat⁹ ē eis pp pſecutionē ſue pfectionis
nālis: vñ ſicut ibi appetit⁹ nō ipat forme mot⁹: ſed ē iclina
tio ꝯñs rē pp ꝯſequēdā ⁊ ꝯſuādā e⁹ pfectionē: ⁊ iō non pp
hoc pt dici q ſit aliqd nobili⁹ forma rei vl ei⁹ opōne: ſic vo
lūtas ē iclinatio data itellectui ad pſequēdā pfectionem
quā itellect⁹ iudicat ꝯueniētē ſibi: nec pp hoc pt dici q ipa
ſit nobilior itellectu: aut q iperet itellectui: ſicut ſupius i
feriori: ſꝫ ſolū q ē iclinatio data mēti ad pſecutionē eius
qd per intellectuꝫ iudicatuꝫ eſt. Queſtio. IIII.

Quarto q̄rit ō obō fruitiōis: vtꝝ. ſ. ds
ſit imediatū obꝫ fruitiōis: Et
vr q nō: q act⁹ ille quo attigit finis ex̄ vr
eē imediatū obꝫ fruitōis vel dlectatōis: ſic
.n. finis ē obꝫ fruitiōis: ſic finis ex̄ q ē finis
mediat⁹ ē obm mediatū. finis vō itra q eſt
nobis imediat⁹ ē obm imediatū: talis aūt
finis ē act⁹ quo finis ex̄ attigit. g̃ ipe ē imediatū obm frui
tionis ſeu delectatiōis: ſꝫ viſio dei ē act⁹ quo attigit finis
ex̄. ſ. ds. g̃ viſio ē imediatū obm delectatiōis ⁊ nō ipe de⁹.
¶ Cōtra: q fruitio ē aurea ⁊ nō aureola: ſꝫ i hoc dfnt illa:
q aurea eſt gaudiū de creatore: aureola vō de creatura. g̃
fruitio nō ē de viſiōe creata. ſed de ipo deo i ſe. ¶ Rñō. p
ponet vna opinio ſubtilis ⁊ pbabilis cū ſuis rōnibus ipu
gnatōib⁹: ⁊ ꝯfeſſiōibus. 2° ponet opio cōis cū rōib⁹ factis
i p. di. i. ⁊ ipugnatiōib⁹ q̄rūdā ⁊ rñſiōib⁹ ad ipas. 3° oñdet
q ſolōnes date ad rōnē ꝯ pmā opinionē nō ſufficiūt.

Quantū ad p^m dīit qdā q imediatū obꝫ delectatiōis
quā hñt beati ō deo viſo: ñ ē ipe ds ſꝫ ſe: ſꝫ ē
viſio: ⁊ vlr imediatū obꝫ delectatiōis ē opō aliq̄ vl pfectō
formalis: p opōnē acqſitā: ⁊ loq̄r de dletatiōe q̄ ē ō re actu
alr hita: q̄uis ēt pportōalr ſit veꝝ ō dlectatōe q̄ ſeqt ſpeꝫ
vl mēoriā: ⁊ q̄uis illō al's fuerit pbatū: tñ adhuc pt pbari
alijs rōibus: Ex q̄ꝝ p^a talis ē. ¶ Ad delectatiōeꝫ duo reg
rūt. ſ. ꝯſecutio pprij bōi ⁊ cognitio bōi aſſecuti: ex hoc ſic
arguit. Illō ſolū pt eē ppriū ⁊ imediatū obꝫ dlectatōis qd
ē vl eē pōt ppriū bonū illi° q dlectat: ſꝫ ds ⁊ q̄cūq res ſup
poſito diſticta ab hoīe ñ pt eē ppriū bonū eius: imo nō pōt
eē aliqd bonū eius. niſi rōe opatiōis p quā attigit. g̃ nec ds
nec aliq̄ res: ſubō vl ſuppoſito diſticta ab hoīe pōt eē ime
diatū ſubm dlectatiōis hūane. Maior pꝫ: q nullus dele
ctat i quocūq bono: niſi q̄ten⁹ extiat ipꝫ aliquo mō eē ſu
um. Mior pbat: q dū aliqd dr tale p dnoīatiōnē extrinſe
cā ⁊ aliqd dr tale p denoīatiōnē formalē. illō qd dr p deno
miatiōnē extriſecā nullo mō pōt ꝯuenire alicui niſi rōne
formalis denūciatiōis. vbi grā: ſanū dr eē de medicia: dieta
⁊ aīali. ſꝫ ō medicia ⁊ dieta: p denoīatiōnē extriſecā: ō aīali
vō p pdicatiōnē formalē: ⁊ iō nec medicia nec dieta pt dici
ſana hoīni: niſi rōe ſanitatis q̄ i ipo eſt formalr. Silr aliqd
pōt dici bonū hoī p denoīatiōnē extriſecā: q ē cā alicuius
bonitatis i hoīe: ſicut ſol ē bonus frigeſcēti: q cāt i eo ca
lorē q formalr ē hōus: nec vnq̄ poſſet dici ſol bonus frige
ſcēti niſi rōe caloris q eſt ei bonus formalr: nūc āt ē ita q
ds nō pt dici eē bonū hoīs formalr: nec q̄cūqꝫ res ab hoīe
ſubō diſticta: ſꝫ ſolū p denoīatiōnē extriſecā q̄liſcūqꝫ ſit il
la. g̃ eē bonū hoīs ñ pt ꝯpetere deo niſi rōe bonitatis for
mal' q̄ ē i hoīe formalr: imo plus: q ſicut ñ eſt alia ſanitas
numero: ſanitas que eſt in homine formaliter: ⁊ ſanitas a
q̄ dnoīat medicia ſana: ſꝫ ē vna ⁊ eadē: ſic ñ ē alia bōitas q̄
ds dr bonus hoī vl ignis bōus frigiſcēti: q̄ bonitas p quā
htūs ē bonus formalr ⁊ bonitas q̄ frigeſcēs dr bñ hre for
malr: ⁊ ſic pꝫ mior. Seqt g̃ ꝯ pncipal' q ds ſꝫ ſe ñ ē imedi
atū obꝫ dlectatōis: ⁊ i hoc ꝯfirmat p^a rō poſita ad h̄ p li. di.
i. q̄ erat q imediatū obm amoris ꝯcupie ad quā ptinet de
lectatio: ñ pt eē res ſbō diſticta a ꝯcupiſcēte. ¶ Cōtra hoc
tñ aliq obijciūt dupl̄r. ¶ p° ꝯ maiorē illius. ſ. q amor cōcu
pie pt p imediato obō hre rē ſbō diſtictā ab ipo ꝯcupiſcē
te. q laus ⁊ honor ⁊ fama ſūt res ſubō diſticte ab eo q lau
dat: honorat: vel famat: ⁊ tñ cadunt ſub ꝯcupia. concupi
ſcūt.n. ēt multi famari: laudari ⁊ honorari: ⁊ qdā poſuerūt
felicitatē i honoribus; vt pꝫ ex p° ethi. ¶ 2° iſtat ꝯ miorē p
bādo q dlectatio eētialr nō ptineat ad amorē ꝯcupie: q
illō qd pncipalr ꝯcupiſcit ñ ē amor ꝯcupie: ſꝫ ē obꝫ ipi⁹: ſed
fruitio ⁊ dlectatio eſt pncipalr concupita. oēs.n. appetunt

delectari: q̄re ⁊c. ¶ Itē amor ꝯcupie ē pprie de futuro: ſꝫ
dlectatio ē de pñti. g̃ dlectatio ñ ē amor ꝯcupie. ¶ Ad ho
rū primū ſic rñdēt dicētes q opatio vnius pōt eē delecta
tio alteri⁹ tripl̄r. Uno mō i q̄tū p opationē alicui⁹ ꝯſequi
mur aliqd bonū: ⁊ ſm h̄ opatiōes illoꝝ q nobis aliq̄ bona
faciūt ſūt nobis delectabiles: q bene pati ab alio ē delecta
bile. Alio mō ſꝫ q p opōnes alioꝝ efficit in nobis aliq̄ co
gnitio vel extimatio pprij boni: ⁊ pp h̄ hoīes delectantur
i h̄ q honorant ⁊ laudāt ab alijs: q p hoc accipiūt extiati
onē q i ſeipis ē aliqd bonū: ⁊ q illa extimatio forti⁹ extia
mat ex teſtimōio bonoꝝ ⁊ ſapiētū: iō i hoꝝ laudib⁹ ⁊ hono
rib⁹ magis hoīes dlectāt: ⁊ q adulator ē appēs laudator.
pp h̄ adulatores ſūt dlectabiles. 3° mō opōnes alioꝝ ſunt
nobis dlectabiles i q̄tū extimāt vt ppiū bonū pp vi amo
ris q̄ facit extiare amicū q̄ſi eūdē ſibi: ex qbus appet q ni
hil extriſecū ē imediatū obm dlectatiōis. extriſecū dico ſꝫ
rē ⁊ ſm extiationē. Qd āt dr q qdam poſuerunt felicitatē i
honoribus: bonū qdē eēt ar^m ſi opīo eēt vā: ſed fl̄a ē pp rō
nē quā ſubdit phs q. ſ. honor ē i honorāte magis q̄ i hono
rato: ⁊ iō extimās honorē eē bonū ſuū dcipit: ⁊ ſic decept⁹
delectat i illo qd extiat bonū eē ſibi: q volūtas p nullū ac
tū pōt i aliqd bonū niſi mediāte cognitiōe: ⁊ iō ſi malū ex
timet bonū ⁊ extriſecū extimet intrinſecū: pōt ō illo eē de
lectatio ſequēs falſā extimationē. ¶ Ad 2^m dicūt q oīs d
lectatio ptinet ad amorē cōcupie ſicut pus pbatū fuit: tū
q pp delectationē volum⁹ nobis bonū i quo delectamur:
tū q delectatio de deo hito rñdet deſiderio ō deo hñdo:
ſed deſideriū de deo hñdo ē deſideriū ꝯcupie. g̃ dlectatio
de deo hito ptiet ad amorē cōcupie. Qd āt dr i ꝯriū q illō
qd pncipalr ꝯcupiſcit nō ē amor cōcupie: dōm q ſi li pnci
palr dicat ſūmā ⁊ potiſſimā cōditionē obi ꝯcupie: veꝝ eſt
q potiſſimū obꝫ nō pōt eē aliqs actus ꝯcupie: ⁊ h̄ mō dele
ctatio nō ē pncipalr ꝯcupita: q nō ē potiſſima pfectio nr̄a
ſꝫ potius viſio vt declaratū fuit i pcedēti q̄ōne: ſi āt li prin
cipalr dicat cōditionē obi nō potiſſimā: ſed in ꝯpatiōe ad
q̄dā alia oba: ſic maior ē fl̄a: q nihil phibet aliquē amorē
ꝯcupie: puta dlectationē illā de q̄ loqmur eē obꝫ alterius
actus: puta deſiderij: ⁊ pncipali⁹ q̄ ſint m̄lti alij act⁹: ſicut
ñ magis deſidero delectari q̄ deſiderem deſiderare: ⁊ tñ
vtrūq cōcupiſcit: delectatio vt de ſe pꝫ. ⁊ deſiderare ſꝫ ill
lō ps. Cōcupiuit aīa ſua dſiderare. ¶ Ad 3^m cū dr q amor
ꝯcupie ē ſolū de futuro. dōꝫ q ſlm ē: lꝫ.n. ꝯcupiſcere ſꝫ vſū
cōius accipiat p deſiderio nō hiti: tñ ſm rei veritatē ꝯue
nit ēt cōplacētie ſeu delectatiōi q̄ hr de bono hito: ⁊ h̄ oēs
cōcedūt. Delectatio.n. q̄ hr de cibo ⁊ potu guſtatis: ꝯſtat q
ptiet ad amorē ꝯcupie. nullus.n. ſane mētis dicet q ptinet
ad amorē amicitie: q nō pt eē ad creaturas irrōnales: ⁊ ſic
pꝫ q iſte iſtātie ñ valēt. ¶ Preter pbatiōes āt tactas q ō
lectatio ptineat ad amorē ꝯcupie: ē alia talis. amor hñs p
formali rōe obi bonū dlectabile vel utile ē amor ꝯcupie: ſꝫ
delectatio ē hōi. g̃ ⁊c. ¶ Cōtra hoc iſtat: q ñ ſolū dlectatio
hꝫ p obō bonū vtile vel dlectabile: imo ēt bonū honeſtū.
¶ Sꝫ hec iſtātia nulla ē: q ſufficit ad ppoſitū nr̄ꝫ q ille
amor q hꝫ bonū vtile vl dlectabile p obō ſit amor ꝯcupie
Et voco bonū delectabile nō qd delectat formalr: q hec ē
dlectatio: ſꝫ illō qd dlectat vt imediatū obꝫ ō quo hr dele
ctatio: ſiue ipa efficiat ab obō ſiue nō. Itē dato q obm dle
ctationis eēt bonū honeſtū: adhuc hr ppo^m: q bonū hone
ſtū ñ ē aliqd bonū p ſe ſubſiſtēs: ſꝫ ē bonū ⁊ pfectio alteri i
herēs ſic vtus vel aliqd tale: ⁊ ſic redibit q res ſubō diſtin
cta a cōcupiſcente: ⁊ maxime ſubſiſtens: non pōt eē imedi
atū obiectū delectatiōis. bonum.n. vtile dlectabile ⁊ hone
ſtū ſūt obm ꝯcupie ſm vnā cōem rōem reptā i eis: q̄ eſt rō
cōmodi: ⁊ q nihil extriſecū ⁊ maxie p ſe ſubſiſtēs pōt eē cō
modū alteri⁹ niſi rōne alicuius actus per quem attingitur
qui eſt cōmodum nr̄m formaliter: ideo nihil extrinſecum
⁊ maxime per ſe ſubſiſtens pōt eē imediatū obm noſtrum
vtile: dlectabile vl honeſtū. ¶ 2^a rō pncipalis ē iſta. ſic ſe
hꝫ deſideriū ⁊ dlectatio ad bonū: ſic ſe hñt timor ⁊ triſtitia
ad malū. ſꝫ ſūma triſtitia quā dānati hñt: nō ē ō dō ſm ſe et
imediate: ſed ē ō dolore quē ſētiūt vl magis de carētia viſi
onis diuie. g̃ ſūma delectatio vl fruitio quā hñt beati nō ē
ō deo ſm ſe ⁊ imediate: ſꝫ ē ō diuia viſiōe. ¶ Sꝫ dicet aliqs
q nō ē ſile: q ds ſꝫ ſe nō pt hre rōnē mali. iō ō dō vt ſic nō
pōt eē triſtitia: ſꝫ q ds ſm ſe pt hre rōnē boni. iō ō deo ſꝫ ſe
pt hri delectatio. ¶ Sꝫ iſtō nō valet: q ſicut ds ſm ſe ñ hꝫ
rōnē mali p ꝯpatōeꝫ ad dānatū ſꝫ ſolū rōne pene quā ifert:
ita ds ſm ſe nō ē bon⁹ btis niſi rōne pmij qd cōfert: q ſicut
pbatū fuit nihil extriſecū ē bonū alic⁹ niſi rōne alic⁹ itrin
ſeci boni. ¶ 3^a rō talis ē ſm phm. io. Ethi. Delectatiōes di
ſtiguūt ſꝫ opatōes q̄s ꝯſequūt: ⁊ ſm eas iudicāt bone vel
male. h̄ g̃ itelligit vl ō opatōib⁹ q̄ ſūt pule delectatōib⁹ ⁊ ñ
ſūt obm delectationū: ſic ſūt cognitōes oboꝝ. rles.n. ſemp
pcedūt delectatōes q̄ nō pñt eē niſi ō cognitis: nec tñ ſemp
ſūt oba. vl itelligit ō opatōib⁹ q̄ pcedūt tāq̄ oba. nō pt itel
ligi pmo mō: q ſꝫ cognitionē q̄ pcedit oēꝫ delectatōeꝫ nul
la delectatio pt iudicari mala: q oīs cognitio ē bona. cogni
tōes.n. maloꝝ bone ſūt. oꝫ g̃ q itelligat 2do. ſ. ō opatōib⁹ q̄
pcedūt tāq̄ oba cognita: q̄re manifeſtū ē q obꝫ imediatū
cuiuſlꝫ delectatōis ē aliq̄ opatio q̄ ē vl extiat bonū forma
le ipi⁹ opantis. ⁊ h̄ ē qd dicit phs. 7. ⁊. io. Ethi. q delectatio
ē opatio cōnālis nō ipedita: ⁊ ē diffinitio p cāꝫ: q opatio ē
cā delectatiōis nō alr q̄ p modū imediati obi. Et dñt q
hoc tenent coīter doctores ⁊ frater Tho. dicens ſic: q oba
opationū nō ſūt delectabilia niſi in q̄tū ꝯiugūt nob vl p ſo
lā cognitionē: vt cū delectamur i ꝯſideratōe vl ſpeculatiōe
aliquoꝝ vl q̄cūq alio mō ſil' cū cognitōe: ſic cū aliqs dlecta
tur i h̄ q cogſcit ſe hre aliqd bonū: puta diuitias vl aliqd hōi.
¶ Preter rōnes iſtas adducte fuerunt p⁹ due alie: q̄ꝝ vna
talis ē. Idē ē obꝫ deſiderij pcedētis ⁊ delectatōis ſequētis
ſicut idē ē termin⁹ mot⁹ ⁊ i quo ē qes. ſꝫ imediatū obm deſi
derij nō ē de⁹ ſm ſe. ſꝫ aliqs act⁹ quo attigit. g̃ ⁊c. minor p
bat: q obm deſiderij ē aliqd futuꝝ: ſꝫ ds ſm ſe nō ē futur⁹
ſꝫ ei⁹ viſio vl manifeſtatio ē nobis fatura. ergo obm illius
fruitiōis eſt illa viſio vl manifeſtatio ⁊ nō ds ſm ſe. ¶ Cō
tra hoc iſtat negādo maiorē: q ſi idē eēt obꝫ deſiderij ⁊ de
lectatōnis ſequētis: idē eēt obm ſuij pius: q delectatio pōt
eē obm deſiderij. ¶ Sꝫ iſtō nō valet: q nō aſſumit vlr q
ſemp ſit idem obm deſiderij ⁊ delectatiōis ſequētis: cū de
ſideriū poſſit eē obm deſiderij nō idē nūero ſꝫ aliud: ⁊ dele
ctatio ſilr: ſꝫ aſſumit q̄tū ptinet ad ppo^m. ſic. ſ. q vbi ē ideꝫ
obm extriſecū i quo tēdit ⁊ qeſcit volūtas p deſideriū ⁊ de
lectationē: ibi eſt idē obiectū imediatū ⁊ intrinſecū vtriuſ
qꝫ. ⁊ iſtud nō hꝫ aliquā inſtātiā. Sicut.n. deſidero vinum
nō hitum ⁊ delector in eo habito: ita q idē ē obiectū extrin
ſecū deſiderij ⁊ delectatōis. ſ. vinū: ſic idem ē obiectū ime
diatū vtriuſq. ſ. guſtare vinū. ⁊ eodē mō eſt i ppoſito ō de
ſiderio ⁊ delectatōe reſpectu dei: q ſicut idē ds eſt obiectū
extriſecū vtriuſq: ita oꝫ q ſit idē act⁹ circa deū obiectū im
mediatū ⁊ itriſecū vtriuſq. ſ. dſiderij ⁊ dlectatōis. ¶ Alia
rō talis ē. oīs amor hꝫ aliqd ꝯplexū p obiecto: ſꝫ ds vt ſic ē
aliqd icōplexū ⁊ p modū icōplexi apphēſū. ſed videre deū
vl deū manifeſtari nobis ē aliqd cōplexū. ergo ds ſꝫ ſe nō
pt eē obiectū amoris deſiderij vl delectatōis: ſed ſolū eius
viſio vl manifeſtatio. ¶ Cōtra hāc iſtat ſic: q amore cha
ritatis vl amicicie diligim⁹ deū ſm ſe: ⁊ tñ ds vt ſic nō ē ali
qd ꝯplexū ſed icōplexū: dato ēt q obm amoris eēt qd com
plexū: illa tñ ꝯplexio ñ eēt deū videre vl deū manifeſtari
nobis. ſed eēt illa q̄ itellect⁹ diceret q deus ē amādus vl ds
ē ſūme bonus. ¶ Sed iſtō nō valꝫ: q cū amare ſit velle bo
num alicui ſibi vl alij vt dicitur. 2. rhetorice. ideo amans
fertur per amorem in duo. ſ. in illum cui vult bonum ⁊ in

bonū qͦ ei vult ⁊ reſpectu p̄mi ē amor amicitie: Ad 2ᵐ aūt
vel reſpectu ſecūdi ē amor ꝯcupiſcētie: ⁊ illud duplex ob̄ꝫ
p̄t vocari quedā cōplexio ī quātū amās vult hoc huic. p̄ter
illā āt ꝯplexionē ē alia que ē circa illud qͦ volum⁹ nobis
vel aliꝫ q̄ cōſiſtit ī hoc qͦ ītellectus iudicat eē bonū illud
ei cū illud volum⁹: ſiue ille ſit nos ipe: ſiue amic⁹. iudiciuꝫ
.n. ītellect⁹ de aliquo qͦ iudicat eē bonū mihi vel aliꝫ ne-
ceſſario ē ꝯplexū: cū ḡ dicit̄ ꝙ deū ſ̄ꝫ ſe amam⁹ amore ami
citie vel charitatis: verꝫ ē ſicut illud cui volum⁹ bonū qͦ
ipſe hꝫ: ſed ipſū bonū habitū a deo amamus ei ſicut qͦdā
amatū pp̄ deū ſ̄m modū nr̄um loquēdi: qꝛ ꝓprie loquēdo
deus nō hꝫ aliqͦ bonū qͦ ſit aliud realr̄ q̄ꝫ ipſe: apprehē
dit̄ tamē vt aliͦ ſ̄m rōnē: et ſic ē ibi quedā cōplexio inq̄ꝫᵐ
illud apprehēdim⁹ eē bonū deo. Sed de hoc nihil ad ꝓ-
poſitū: ſed ſolū de deſiderio et delectatiōe. Ibi .n. circa bo
nū qͦ d̄ſideramus ⁊ ī quo delectamur oꝫ ītelligere ꝯpōeꝫ
hāc .ſ. ꝙ illͦ ē bonū nobis. ⁊ iſta ꝯpō nō p̄t eē cōſiderādo
deū ſ̄m ſe: qꝛ ſic nō ē bon⁹ nobis. ſꝫ oꝫ ꝙ cōſideret̄ circa
aliqd qͦ ē ī nobis ⁊ ꝑ qͦ deū attingim⁹ ⁊ illud nō ē aliud
niſi videre deū. Illa .n. cōplexio qua dr̄ ꝙ deus ē amādus
ſupponit aliam ſcilicet ꝙ deus eſt bonus ⁊ illa non ſufficit
ad deſideriū vel delectatiōeꝫ: niſi addat̄ ꝙ ſit bon⁹ nobis:
qͦ n̄ cōpetit deo ſ̄m ſe ſꝫ ſolū rōne act⁹ ꝑ quē attīgit̄.

Quantum ad 2ᵐ dōm ſ̄m cōem opinionē doctorꝫ
ꝙ nō ſolū p̄ncipale: ſed imediatū ob̄m
fruitiōis que ponit̄ eē vna de dotib⁹ aīe: ⁊ aurea cēntialr̄
ē deus ſ̄m qͦ ī ſe ē ſūmū boᵐ ſup: oīa amatū amore amici-
tie ⁊ non viſio ipſi⁹ dei: qͦ pꝫ q̄druplr̄. p̄ ſic: qꝛ ſi imedia
tum obiectū fruitionis nō cēt de⁹ ſed viſio dei: ſequeret̄ ꝙ
inter viſionē et delectationē caderet actus medi⁹ reflex⁹
hoc ē falſū vt ꝓbabit̄. ergo ⁊c. Maior pꝫ. qꝛ delectatio n̄
p̄t eē niſi de obͦ cognito: ſi ergo viſio d̄i cēt imediatū ob̄m
delectationis ſequeret̄ ꝙ ipa cēt cognita: ſed viſio dei nō
p̄t eē cognita niſi ꝑ actū reflexū quo videmus nos videre.
ergo ⁊c. Minor ꝓbat̄ qꝛ bonitas dei ſūma ⁊ īfinita viſa ē p̄
us a beato q̄ꝫ bonitas viſiōis q̄ ē finita: ſed volūtas nō p̄t
nō ferri actu deſideriꝫ ī ſūmū bonū ſibi p̄ntatū ꝑ modum
abſētis ī via. ḡ ſilr̄ ipſa nō p̄t nō ferri actu delectatiōis ī ſū
mū ſibi p̄ns ī p̄ria. p̄us ergo volūtas delectat̄ ī deo q̄ꝫ co-
gnoſcat̄ ipa viſio. ergo cognitio viſiōis nō cadit media in-
ter viſiōem dei et delectationē ſequētē: ⁊ hec fuit minor.

¶ Secūdo ſic. In oī dilectione ⁊ delectatiōe alicuius ⁊ ha
bitionis vel aſſecutiōis eius q̄n habitū ē magis dilectū q̄ꝫ
ei⁹ hītio tūc ipſū hītū ē ob̄m immediatū tā dilectionis q̄ꝫ
delectatiōis: et nō habitio ei⁹: ſed ī dilectiōe ⁊ delectatiōe
p̄rie q̄ ſūt de deo habito ipſum hītū .ſ. de⁹ ē magis dilectū
q̄ꝫ habitio ei⁹ .ſ. viſio. ḡ imediatū ob̄m dilectiōis ⁊ delecta
tionis ē deus ⁊ nō viſio. ꝑ quā hētur. maior ꝓbat̄ duplr̄ .ſ.
rōne et exēplo. Rōne ſic. Illud qͦ magis amat̄ imediati⁹
amat̄: ſicut finis magis amat̄ q̄ꝫ ea que ſūt ad finē ⁊ ſilr̄ ī
mediat⁹ amat̄ q̄uis ī aſſecutiōe finis ſit oppoͦ. Idē pꝫ ꝑ
exēplū: qꝛ .n. magis diligo guſtū vini q̄ꝫ ipm vinū: qꝛ non
diligo vinū niſi vt guſtē iō imediatū ob̄m h⁹ dilectiōis eſt
guſt⁹ vini ⁊ nō vinū. Eꝯ q̄n hēo amicū p̄ntē ipe amic⁹ eſt
magis dilect⁹ q̄ꝫ ei⁹ hītio vel p̄ntia ⁊ iō ē imediati⁹ obꝫ di
lectiōis ⁊ delectaciōis: ⁊ ſic pꝫ maior. Minor ēt pꝫ qꝛ niſi d̄
us hīt⁹ magis amaret̄ q̄ꝫ hītio eius cēt ꝑuerſus amor q in
patria locū nō hꝫ. iō ⁊c. ¶ 3ͦ qꝛ illud qͦ ē imediatū obꝫ ſū
me cognitionis ⁊ ſūme dilectionis ē imediatū ob̄m ſūme
delectationis. ſed de⁹ eſt huius et n̄ aliqd creatū ideo ⁊c.
Maior pꝫ. qꝛ volūtas ⁊ oīs appetitus delectat̄ ī eo quod
amat et ſūme ī eo qͦ ſūme amat. mīor ſimilr̄ pꝫ .ſ. ꝙ deus
ſit imediatū obꝫ ſūme cognitionis et dilectionis. ideo ⁊c.
¶ Quarto ſic. illud ē imediatū obꝫ fruitionis qͦ ē imedia
tū obꝫ charitatis a qua fruitio elicit̄ cū idē ſit obꝫ mediaᵐ
vel immediatum habitus ⁊ actus: ſed immediatum obie
ctum charitatis ē ſolus deus ⁊ nō aliqd creatū tā ī via q̄ꝫ ī
patria. ergo immediatū obiectū fruitiōis ⁊ delectationis
eſt ſolus deus. ¶ Ad iſtas aūt rōnes r̄ndēt aliq ꝑ ordineꝫ
ſic. Ad primam dicunt per interēptionem minoris: et cum
probatur ꝙ bonitas dei eſt prius q̄ꝫ bonitas viſiōis: conce
datur: ſed non ē pri⁹ viſa vt bona nobis ī patria q̄ꝫ bonitas
viſionis: ratione cuius deus eſt primo bonus beatis et qa
bonitas dei abſolute nec deſiderat̄ a nobis nec in eadem
delectamur nec in via nec in patria: iō viſio bonitatis di-
uine abſolute in patria vel cognitio eius in via non ſufficit
ad deſiderium vel delectationem. ¶ Ad 2ᵐ dicunt ꝙ ma
ior eſt falſa: quia quando bonum eſt magis dilectum q̄ꝫ
eius habitio illud quidem bonum pōt eſſe immediatum
obiectum amoris amicitie ſicut de deo habito vel de ami
co cui bono volumus: ſed eius habitiū et non ipſum habi
tum eſt immediatum obiectum amoris concupiſcentie ſi
ue quantum ad deſiderium ſiue quantum ad delectatio
nem: verbi gratia in exemplo eorum. Amicus preſens eſt
immediatum obiectum amicitie: ſed eius preſentia quā
deſideraui dum eſſet abſens et in qua delector dum eſt
preſens eſt immediatum obiectum concupiſcentie et non
ipſe amicus qui eſt amicus ſiue ſit preſens ſiue ſit abſēs. ⁊
quia quod amatur amore amicitie magis amatur q̄ꝫ illud
quod amatur amore concupiſcentie: ideo tale amatum q̄ꝫ
uis ſit ſimpliciter illud qͦ magis amatur q̄ꝫ eius habitio
tamen non eſt immediatius amatum amore concupiſcen
tie ſed eius habitio. Si tamen tam habitum q̄ꝫ habitio
pertineant ſolum ad amorem concupiſcentie tunc eſt vni
uerſaliter verum qͦ dicunt: qꝛ illud quod eſt plus amatuꝫ
eſt immediatius amatum vt patet in cibo ⁊ potu non aūt
quando alterum pertinet ad amorem amicitie .ſ. bonum
habitum. alterū vero ad amorē concupiſcentie ſcilicet ha
bitio eius. ¶ Ad tertium dicunt ꝙ illud quod eſt obie
ctum ſumme cognitionis et ſumme dilectionis: non eſt i-
mediatū obiectum ſumme d̄lectationis: quia: obiectuꝫ ſū
me cognitiōis et ſumme dilectionis: que eſt dilectio ami-
citie eſt ſummum bonum ſ̄m ſe: ſed obiectum ſumme de
lectatiōis eſt illud quod ē ī ſūmuꝫ bonū ei q delectat̄: illͦ
aūt nō ē deus ſ̄m ſe vt probatū fuit. ſed viſio eius q̄ ē ſum
me bona īter ea que nobis formalr̄ ſūt bona. ¶ Ad q̄rtū
dicūt ꝙ maior ē falſa qꝛ cuꝫ charitas ꝑtineat ad amorem
amicitie ob̄m ei⁹ ē de⁹ ſ̄m ſe ī quātū deū diligimus pp̄ ſe:
fruitio autē nō ꝑtinet ad amorē amicitie ſed cōcupiſcētie cu
ius de⁹ nō pōt eē imediatū ob̄m cū nō ſit imediatū bonū
nr̄um ⁊ t̄n fruitio beata dr̄ elici mediāte hītu charitatis:
qꝛ viſiōe dei q̄ erit imediatū ob̄m fruitiōis ⁊ nos ipos ref
feremus ī dūm tāq̄ꝫ ī finē vltimū. ¶ Sed iſte ſolōnes nō
videt̄ valere. p̄ n̄ valet ſolͦ q̄ dat̄ ad p̄ᵃᵐ rōnē qꝛ lꝫ bōitas
d̄i ī ſe ⁊ abſolute n̄ d̄ſideret̄ nec ī via nec ī p̄ria: qꝛ d̄ſideriū
n̄ ē niſi futuri: dͦāt ī ſe nihil ē futurū: niſi diceret̄ ꝙ ſci d̄ſi
derauerūt deū ī ſe ſuſcip̄e hūanitatē h̄ t̄n reſpic̄ aliͦ a dͦ:
t̄n diui⁴ bōitas ſ̄m ꝙ ī ſe et abſolute ē ſūma bōitas ī via ⁊
ī p̄ria ſūme amat̄ a more amicitie nāl̄ et ſupnāl̄. Et qꝛ amo
rē bōi hīti vt ſic ſeq̄t̄ d̄lectaͦ: iō ī via ⁊ ī p̄ria cognitio bōita
tis diūe abſoluta ſuffic̄ ad d̄lectatiōeꝫ nl̄lͦ alio cognito qͦ
ſic pꝫ. qꝛ ſi qs coḡſceret ſolū deū et nullā creaturā ipe eſſet
v̄e ⁊ eēntialr̄ btūs ſ̄ꝫ Aug. ſꝫ v̄a ⁊ eēntial̄ btitudo nō p̄t eē
ſ̄m legē cōem q̄n ipaꝫ imediate ꝯſeq̄t̄ d̄lectatio. ḡ ſi btūs
non videret ſe videre deum ſed ſolum videret deum ve-
re delectaretur. ¶ Item non valet ſolutio ad ſecundam
qꝛ lꝫ habitio ⁊ n̄ habitū ſit imediatū ob̄m amoris ꝯcupi
ſētie: gnāl̄r t̄n d̄lectatio ꝯſeq̄t̄ magis amorē amicitie q̄ꝫ cō
cupiſcientie. lꝫ .n. d̄lectatio n̄ ſit niſi obꝫ amoris ꝯcupiſcie
ē t̄n ꝯn̄s amorē amicitie: ſic eꝯ triſtiᵃ ⁊ ꝯtriſtaͦ eſt ꝯn̄s ad
odiū inimicitie. Cum .n. cogitat hō de re odioſa diſplicēᵗᵃᵐ
⁊ triſtitiā īuenit ppꝫ eā non propter cognitionē de ipſa: qꝛ
anteq̄ꝫ percipiat ſe de illa cogitare dolet ⁊ triſtat̄: ꝯſimilr̄
ex h̄ ipo ꝙ ꝑcipit rē amatā amore amicitie: anq̄ꝫ ꝑcipiat
ipſam ꝑceptionē d̄lectat̄: qꝛ ſ̄m iſtos beatitudo cōſiſtit ī ac
tu recto nō reflexo ſed ſ̄m oēs beatitudinē imediate ꝯſeq
tur delectatio: ḡ cū viſio nō videat̄ niſi actu reflexo anq̄ꝫ
ipſa ſit obiectū cognitiōis ē beatifica delectatio. ¶ Itē n̄
valet ſolͦ ad 3ᵐ: qꝛ ob̄m ſūme delectatiōis ē ſūme amatū
quocūqꝫ amore ſūme hītū: qꝛ ſi ſimplr̄ ad ſimplr̄: ⁊ magis
ad magis: ⁊ maxie ad maxie. vn̄ cū nihil delectet ſimplr̄
niſi qͦ apprehēditur vt bonum ⁊ quod amatur. ergo qͦ
apprehenditur vt magis bonum ⁊ qͦ magis amat̄: h̄ ma
gis delectat ⁊ qͦ apprehēdit̄ vt ſūmū bonū ⁊ ſūme amat̄
h̄ ſūme delectat. Si dicat̄ ꝙ illud ē delectatiuū qͦ appre
hēdit̄ et amat̄ vt bonū ꝓpꝛium ⁊ nō aliud: nō valet pp̄ duo.
p̄. qꝛ cū delectatio volūtatis nō ſit aliͦ q̄ꝫ quedā beniuo-
lētia ⁊ delectabilis ꝯplacētia. expit̄ hō ꝙ bonū amici ꝯpla
cet ſibi ⁊ ī eo delectat̄ ꝑ h̄ ſolū ꝙ apprehēdit illud vt bo-
nū amici anq̄ꝫ apprehēdat eē bonū ſuū: ⁊ ſilr̄ vnicuiq̄ꝫ eſt
amabile bonū ꝓpꝛium ſicut ⁊ delectabile: h̄ tamen non ob
ſtāte dicim⁹ ꝙ bonū diuinū ē magis vnicuiqꝫ amabile q̄ꝫ
bonū ſuū formale. ḡ ⁊ magis d̄lectabile. ¶ Itē ſolͦ ad q̄r
tā nō valet ſ̄m eos q diſt ꝙ p̄m⁹ ⁊ imediat⁹ act⁹ charitatis
ī p̄ria ē fruitio ⁊ delectatio: qꝛ cōſtat ꝙ idē ē obiectū ime-
diatū hīt⁹ ⁊ imediati act⁹ ei⁹ ⁊ p̄mi: ipi aūt dn̄t ꝙ act⁹ volū
tatis ī p̄ria nō ē niſi fruitio ⁊ delectatio. Sed ſuppoſito ſ̄ꝫ
vitaē ꝙ act⁹ charitatis ī p̄ria p̄ncipalior ſit diligere deū ex
toto corde: qꝛ maxie tūc iplebit̄ illud p̄ceptū ad hoc: ſeq̄t̄
idē ꝙ p̄⁹ qꝛ plus diliget deū q̄ꝫ viſionē dei: illa āt dilectio n̄
pōt eē nō delectabilis cū ſit ex oī mēte ⁊ ex toto corde et
ex oī conatu: imo ē ſūme delectabilis cū ſit ſūma dilectio.
ſicut .n. ſūmā dilectiōem ſimplr̄ ſeq̄t̄ ſūma delectatio ſim
plr̄ vt ī deo: ſic ſūmā dilectiōem creature ſeq̄t̄ ſūma dele
ctatio creature: Eſt aūt ſūma dilectio dei nō viſiōis dei. ḡ
illā nō iſtā ſeq̄t̄ ſūma delectatio. Itē cū delectatio iudicet̄
ſ̄m dilectiōem: ḡ ſi dilectio ē vituꝑabilis ⁊ delectatio ꝯn̄s
vituꝑabil̄. et eꝯ ſi dilectio laudabil̄ ⁊ d̄lectatio laudabil̄. ḡ
quāto dilectio laudabilior ⁊ d̄lectatio laudabilior: ſed con
ſtat ꝙ dilectio boni diuini ē laudabilior q̄ꝫ boni ꝓpꝛiꝫ. ḡ ⁊
delectatio: ſi dicat̄ ꝙ iſta ꝯꝑatio tenet ī dilectiōib⁹ ꝯcupi
ſcie nō amicitie ⁊ ꝙ delectatio ſeq̄t̄ ſolū amorē ꝯcupiſcie
h̄ ē ꝯ expieᵗᵃᵐ charitatis: qꝛ gaudet hō ſi mala ſibi eueniāt
pp̄ deū: ēt ſi nihil bōi vl̄ p̄miꝫ vl̄ v̄tutis ſibi accideret: ſꝫ ſoᵐ
pp̄ deū pure ⁊ imediate: alr̄ eēt gaudiū mercēnariū.

Quantum ad 3ᵐ vr̄ ꝙ ī pugnatiōes ſolonū ⁊ iſtātia
rū ad p̄mā opionem ⁊ ad rōnes eius nō
valeāt. p̄ qꝛ vr̄ adhuc ꝙ maior illius rōnis ſit falſa ⁊ iſtan
tia bona. ꝙ .ſ. aliqd poſſit cōcupiſci qͦ nec ē: nec apprehēdi
tur vt formalis ꝑfectio ꝯcupiſcētis triplr̄ ī exēplis poſitis
.ſ. de fama: honore ⁊ laude: qꝛ aliqs nō errās ſed ſciēs iſta
bona nō eē ſuā formalē ꝑfectiōem nihilomin⁹ appetit iſta.
puta laudari: famari: honorari ēt ſi nō apprehēdat aliqd ī
ſe ex h̄ ſibi formalr̄ ꝓuenire: itē aliqs appetit ea pp̄ ſe: da
to ēt ꝙ de fama honore vel laude nihil aliͦ penit⁹ ſeq̄ret̄
nec ī ſe ipo nec ī alio: ⁊ dato ꝙ hō cognoſceret hoc eſſe ſub
iectiue extra ſe adhuc aliqs p̄t appetere iſta: puta ꝙ ſit bo
ne fame ⁊ opinionis ⁊ ꝙ nō diffamet̄ ⁊ ꝙ honoret̄ ⁊ non
dehoneſtet̄ ⁊ ꝙ laudet̄ ⁊ non vituperet̄. vn̄ illa poſſūt per
ſe appeti ⁊ oppoſita eorū fugi ēt ſi nihil aliͦ ſequat̄. ¶ Itē
reſpectu ꝓximi: qꝛ p̄dicta bona exteriora et interiora bōa
virtutū ꝯcupiſcim⁹ amicis ēt ſi nihil ex hoc debeat ꝓueni
re nobis. ḡ poteſt homo concupiſcere aliqd alr̄ q̄ꝫ prout ē
ſua: perfectio formalis: ⁊ ſi hoc negaret̄ de ꝓximo: qꝛ ami
cabilia q̄ ſūt ad alterū veniūt ex amicabilib⁹ que ſūt ad ſe
ipſū: tamē de deo negare nō poſſumus: qꝛ cōcupiſcim⁹ dei
laudē et honorē et ꝙ a nobis amet̄: imo ꝙ ab oīb⁹: et hoc
nō pp̄ perfectionē noſtrā formalr̄: p̄ qꝛ pp̄ illud concupiſci
mus bonū alicui: pp̄ qͦ amamus ipſū amore amicitie: cū
ergo amemus deū amore amicitie propter ſeipſū primo: n̄
propter nos nec pp̄ aliquā noſtrā perfectionē. ḡ qͦ illͦ vo
lum⁹ ipſi deo volumus pp̄ ipſūmet deum primo: ⁊ non
propter noſtrā perfectionē formalem: ⁊ ſic concupiſcim⁹
aliquid quod non eſt formalis perfectio nec concupiſcen-
tis nec cui cōcupiſcit̄: exiſtimātes ꝙ ita ē: imo ēt reſpectu
ꝓximi ē idē ſentiēdū: qꝛ .n. debeo diligere ꝓximū propter
deū non propter me ipſū: inde ē ꝙ bonū qͦ ei cōcupiſco: d̄
heo ei concupiſcere pp̄ deuꝫ prius ⁊ pluſq̄ꝫ propter meipꝫ.
quando autem dicitur ꝙ amicabilia que ſūt ad alterum
veniūt ⁊c. Dicendum ꝙ verum eſt in via gn̄ationis ⁊ gn̄e
cauſe efficientis non finalis. prius enim diligit homo bo-
nūm ſuum q̄ꝫ alterius: et ex dilectione ſui boni mouetur
effectiue ad bonum alterius: ſed non oportet ꝙ omne bo
num quod diligit diligat propter perfectionē ſuam forma
lem vel bonum ſuum. Item quod dicitur ꝙ bonum vni
cuiqꝫ propriuꝫ ipꝫ eſt ei amabile. ſi intelligatur ſic ꝙ nihil
amatur niſi inquantum eſt bonum amanti proprium for
male vel intriſecum eſſentiale vel accidentale: falſum eſt.
quia ſic creatura non amaret bonum increatum nec econ
uerſo nec aliquid amaret niſi ſeipſū. ſꝫ ſi intelligitur bonū
proprium large: pōt eſſe verum quia aliquid dicitur eſſe
alicuius non ſoluꝫ formaliter ſed aliter multis modis: ſic
enim deus diligat creaturas que ſunt ſuum bonum ideſt
a ſe factum ⁊ ſui repreſentatiuum: ⁊ creatura bonum diui
nuꝫ quod eſt bonum ſuuꝫ effectiue conſeruatiuum ⁊ fina
le: et licet in deo bonum proprium formale ſit ratio dili
gendi bonum alienum inquantum eſt aliquo modo ſuuꝫ:
et ſimiliter in amore concupiſcentie: quia nullum bonum
concupiſcit alterum niſi propter bonum ſuum proprium:
tamen in creatura eſt econuerſo: quia ſicut prima ratio di
ligendi bonum proprium amore amicitie eſt ſibi bonum
alienum: quod eſt deus: ita in amore concupiſcentie ordiā
te non concupiſcit homo propter bonum ſuum proprium
formale: ſed propter bonum diuinum prout eſt extra ſe ⁊
in deo pure: vnde prima ratio concupiſcentie creature ra
tionalis vel intellectualis ⁊ recta eſt perfecio diuina ⁊ nō
aliqua formalis creature: quē enim prius et plus diligo
amore amicitie: illi p⁹ et plus opto ⁊ cōcupiſco bonū amo
re ꝯcupiſcētie: ſicut prius et plus mihi q̄ꝫ ꝓximo. vn̄ ſicut
p̄us amatū ē deus vt ꝑſona ſbſiſtēs: ſic p⁹ cōcupitū ē bonū
diuū: vt ītelligit̄ q̄ſi ipꝫ ꝑficiēs ⁊ ī fōmās ſic p⁹ et pl⁹ volo
deum habere eē q̄ꝫ me habere eſſe. falſa ē ergo maior: qꝛ
amor cōcupiſcentie pōt habere pro primo et immediato
rēa cōcupiſcente ſubō diſtinctā. Itē minor propoſitio eſt
falſa: ⁊ iſtantie hoc ꝓbantes concludunt eſſe hoc. Ubi ſci
endū ꝙ illa delectatio que conſequitur amorem concupi
ſcentie vel habitioneꝫ ſiue conſecutionem rei concupite
illa poteſt dici pertinere ad amorem concupiſcentie con
ſequenter: ſicut delectatio guſtus vel tactus que cōſeq̄t̄
delectabiliū cōcupitorū cōſecutiōem. ⁊ dico ꝯn̄r nō eēn
tialr̄ ſ̄m rōnē nōis: qꝛ delectari nō ē cōcupiſcere: ſicut ge-
ſcere nō ē moueri ſed ꝯn̄s ad motū: ſed delectatio q̄ ꝯſeq̄t̄
imediate cōſecutiōem amati amore amicitie vl̄ ꝑtinet ad
amorē amicitie: et talis ē fruitio q̄ ꝯſeq̄t̄ deū viſū ⁊ amatū
pp̄ ſe ex toto corde. nec valet eorū ꝓbatio prima ꝙ pp̄ d̄
lectatiōem volum⁹ nobis bonū ī quo delectamur: qꝛ to
tū oppoſitū ē verū ī d̄lectatiōe que hr̄ de deo viſo et ama
to qꝛ ibi plus diligit̄ delectās effectiue q̄ꝫ delectatū et q̄ꝫ
delectatio: nec diligit̄ qꝛ delectat ſicut vinū qꝛ dulce: ſꝫ pp̄
h̄ ſūme delectat ꝙ ſūme amat̄. Nec valet ſecūda ꝓbatio
qꝛ delectatio r̄ndet d̄ſiderio qꝛ d̄lectatio lꝫ r̄ndet d̄ſiderio
quo deſiderām⁹ viſiōem dei ī via nō ē fruitio ſūma. nō .n.
ſūme d̄lectat̄ btūs qꝛ hꝫ viſiōeꝫ quā ſūme d̄ſiderauit ſꝫ qꝛ
hꝫ deū quē ſūme amauit vl̄ amat: qꝛ aīa nūq̄ꝫ d̄ſiderauit vi
ſiōem ⁊ t̄n hꝫ ⁊ hūit ſūmā d̄lectatiōeꝫ. Probōnes āt ⁊ iſtāᵉ
lꝫ n̄ ſint d̄mr̄ aōes: ſūt t̄n ꝓbabiles ⁊ p̄nt ſuſtineri. Et q̄n dr̄ ꝙ

dlecta⁹ nõ pricipalr ↄcupiſcit ſimplr: ſ; reſpectu alioꝝ: veꝝ
ē: q; viſio dei ſimplr plus deſideraſ ⁊ amaſ q̃ delectatio.
Et ſi accipiaſ amor cõcupiſcẽtie large ois amor eius ꝙ al
teri optat ſicut pfectio pfectibili: ſic bene dicũt ꝙ pncipa/
le cõcupitũ ē viſio nõ fruitio: ſed ſi accipiaſ amor ↄcupiſcẽ
tie ppꝛie: ſic nõ h; p obo niſi bonũ delectabile mãlr: ipo;
aũt delectationẽ p formali obo: vñ ſicut cõcupiſcibilis di
ſtincta ↄ iraſcibile nõ fertur ĩ aliqð bonũ niſi put eſt dele
ctabile ſenſui ⁊ refugit oẽ cõtriſtatiuũ: ſic cõcupiſcere itel/
lectiuale ppe ſũptũ non eſt niſi delectatiõis intellectualis.
Fm ğ iſtã acceptionẽ rõ ſecũda adhuc ſtat: ſed fm pmã ac/
ceptionẽ q̃ ē magis cõis adhuc ſtat iſtãtia: q; l; viſio cõcu
piſcaſ pncipalius q̃ fruitio: tñ eodẽ amore quo cõcupiſcit
beatitudo cõcupiſcit vtrũq;: ita ꝙ ambo hñt rõnẽ vnius
obi nõ pluriũ. q; n. beatitudinẽ imediate ⁊ neceſſario ſeqṫ
delectatio ſine qua nõ eẽt pfecta ſaltẽ accidẽtalr: q; id qð
principalr ⁊ ſimplr deſideraſ ē pfecta ⁊ itegra beatitudo
put iducit vtrũq; ⁊ nõ alterũ tãtũ: magis. n. deſideraſ to/
ta ⁊ itegra loquẽdo de pfectiõe acñtali q̃ pars eius vl ſo
la eẽntia: ide ē ꝙ adhuc fruitio vt itegrat beatitudinẽ ⁊ p
ficit ē obm pncipale vel pars obi pmi ⁊ principalis amoris
cõcupiſcentie. Oẽs eni hoc cõcedũt ꝙ ſicut beatitudo ob/
iectiua eſt pncipale obiectũ amoris amicitie: ſic beatitudo
ſubiectiua ē principale obm amoris cõcupiſcẽtie. Itẽ cõce
dunt ꝙ beatitudo put includit delectationem volũtatis
eẽntialr vel accidẽtalr: ē maius bonũ ⁊ pfectior beatitudo
q̃ put excludit: ⁊ p ↄñs aggregatũ ē magis ſũmũ bonũ q̃
alterum tñ: ⁊ ſic magis ⁊ principalius concupitum: ⁊ iſto
mõ verũ eſt ꝙ fruitio ē principalr cõcupita: ⁊ p ↄñs ꝙ eſt
3ª iſtã. aliqua cõcupiſcẽtia eẽntialr. ⁋ 3ª inſtantia ꝙ delectatio ē
de pñti. nõ ğ eſt amor cõcupiſcẽtie: hãc impediũt dicentes
ꝙ amor cõcupiſcẽtie ē de pñti: ad qð dicẽdũ ꝙ aliquid põt
ptinere ad amorẽ cõcupiſcẽtie duplr. Uno mõ eẽntialr ſic
. ſ. ꝙ ipm ſit ipmmet cõcupiſcere: ⁊ ſic nulla delectatio per
tinet ad amorẽ cõcupiſcentie: q; nulla delectatio ē concu
piſcere: q; delectari eſt quieſcere cõcupiſcere: ſicut appete
re ⁊ deſiderare ē moueri. Uñ ſicut graue nõ diceret appe
tere cẽtrũ qñ ibi ē ſed quieſcere in eo: ſic appetitus aialis
nõ cõcupiſcit qð h; ſ; qeſcit ĩ cõcupito: ita ꝙ delectari non
ē ↄcupiſcere: imo nec ē cũ ipo cõcupiſcere d eodẽ: reſpectu
eiuſdẽ: q; nõ eſt cõcupiſcere iã habiti ſicut nec ſperare: aut
deſiderare. ⁊ iſto mõ pbat rõ ꝙ fruitio non ptinet ad amo
rẽ cõcupiſcẽtie eẽntialr: Alio mõ ptinet aliqd ad amorẽ cõ
cupiſcẽtie cõſequẽter: ⁊ ſic ē delectari qð cõſeqṫ cõſecutio
nẽ amati amore concupie vt ſic ptinet ad amorẽ cõcupiſcẽ
tie. qð vo ↄſeqṫ aſſecutionẽ amati amore amicitie vt ſic pti
net ad amorẽ amicitie: ⁊ neutro mõ ad amorẽ cõcupiſcen
tie: ⁊ ſic eſt de fruitiõe ĩ patria vt dictũ ē. S; delectatio gu
ſtus: ⁊ tact⁹ ptinet ad amorẽ cõcupie ↄñr non eẽntialr: nec
ẽt cõcomitatiue: q; nec ē ipm cõcupiſcere nec res q̃ ↄcupi
ſcitur: ſ; rei q̃ ↄcupita fuit: nũc ãt nõ plus ↄcupiſcit: ſ; ama
tur amore ↄñte ad ↄcupiſcẽtiã: l; forte h̃ ſit in vtraq; dele
ctatiõe: q; eſt idẽ re cũ amore cõcomitãte: vno. n. actu amo
guſtũ vini ⁊ delector ĩ eo: ⁊ vno actu deus ĩ patria amaſ et
fruiſ: ſ; dñt rõne qñ ſunt ſimlr ſicut dñt re qñ ſũt ſeorſũ.
4ª iſtã. ⁋ 4ª inſtãntia ad eãdẽ cõcluſionẽ ꝙ delectatio h; aliqñ
p obo bonũ honeſtũ adhuc ſtat. Nec valet pª ſolo: q; l; d
lectatio q̃ ↄſeqṫ bonũ vtile vl delectabile ptineat ad amo
rem concupiſcẽtie ↄñter: non tñ eẽnaliter ⁊ formalr: ita vt
ſit amor concupiſcẽtie qð ſolũ illa inſtantia volebat cõclu
dere. Nec valet ſecũda ſolo de honeſto ⁊ inherẽte: q; ſaltẽ
hoc habetur ꝙ non ſolũ bonũ vtile ⁊ delectabile ē ob; de
lectationis: ſed etiã bonũ honeſtũ cuius ↄ̃riũ ſolũ pbabat
inſtãtia illa. ⁋ P ꝑ aliud non valet iſta euaſio: q; l; ali
qð bonum honeſtũ cõcupitũ vt virtus poſſit delectare: tñ
etiam qðdam bonum honeſtũ amatũ amore amicitie põt
imediate in rõne obiecti delectare plus q̃ amatũ amore
concupiſcentie. Nam ſi volũt dicere ꝙ nihil amatur in
ratione honeſti niſi prout habet rõnem cõmodi amantis
⁊ ſibi inherentis manifeſte falſũ ē: q; deus amaſ vt bonũ
honorabiliſſimũ qð eſt ſubiecto diſtinctũ. ⁋ Itẽ quinta i 5ª iſ
ſtantia ↄ ſecundam rõnem adhuc ſtat non obſtante euaſi
one data: q; l; deus non ſit bon⁹ beatis formalr niſi rõne
premij qð infert: nihilominus ē ab eis amabilis magis rõ
ne boni ſubo diſtincti q̃ rõne boni ipꝛeſſi: ⁊ plus placet eis
bonũ diuinũ ĩ deo q̃ in ſeipis: Uñ cum cõplacentia ſit ipa
met delectatio: vel eẽntialr vel cauſalr: plus delectantur
de deo q̃ de viſiõe dei: ⁊ ſic deus eſt imediatũ obm maxie
delectationis ĩ eis ⁊ nõ viſio dei. ⁋ 6º põt rñderi ad tertiã
rõnẽ principalẽ: q; operatiões precedẽtes ſ; quas iudican
tur delectatiões bone vel male aliqñ ſũt oba ipaꝝ delecta
tionũ: vt qñ plus amatur aſſecutio rei q̃ ipa res aſſecuta:
aliqñ aũt non: vt qñ plus amatur res aſſecuta q̃ eius aſſe
cutio: tũc enim delectatiõis que moꝝ cõſequiſ obm ē non
aſſecutio ſed res aſſecuta: ſicut ĩ pria ſicut dictũ fuit li. i. di.
i. Et ad pbãdũ in cõtrarium q; malorũ cognitiones ſunt
bone: dicẽdũ ꝙ delectatio nũq̃ ſequiſ cognitionẽ maloꝝ
ſpeculatiuã q̃ põt eẽ bona: ſed cognitionẽ praticã q̃ ſemp ē
mala. Iudicare eni fornicationẽ eẽ bonam ⁊ pſequendã
eſt peccatu;. Et pterea delectatio imediatius ſeqṫ dilectiõ
nem q̃ cognitionẽ. Cũ enim quis iudicat fornicãdum niſi
amaret hoc nõ ſequereſ delectatio. conſtat aũt ꝙ dilectio
mali mala eſt: dato ergo ꝙ opationes ad quas conſequũt
delectatiões eẽnt ipaꝝ oba: adhuc ipe eẽnt male qñ dile
ctiones ſũt male ⁊ malitia eoꝝ eſt cã malitie delectatiõu;
cõſequentiũ. Et l; in exº poſito forte prima radix malitie
ſit ipa opatio q̃ ē obm: q; iudicare ⁊ velle furari non ē ma
lũ: niſi q; ipa opatio furti ē mala q̃ ē obm eius: tñ ſufficien
ter impediſ rõ q̃tũ ad h̃ ꝙ pbabat ꝙ delectatio nõ poſſet
dici mala: q; ↄſequereſ opationẽ malã q̃ non eẽt obm. hoc
enim falſũ eſt de cognitione pratica ⁊ dilectiõe mali q̃ ſũt
male añq̃ fiat reflexio ſup illas: ⁊ p ↄñs anteq̃ ſint ob; di
cũt ẽt multi ꝙ qñ aliqs iudicat ⁊ eligit fornicari: nõ iõ ſunt
mali act⁹ iteriores: q; ſunt mali exteriores: ſ; eꝯ malitia in
eſt exteriori actui ꝑ malitiã iterioris. Or qdẽ manifeſtũ
ē ſi act⁹ exterior accipiaſ vt effect⁹ iterioris: ſ; ſi accipiaſ
ĩ rõne finis: tũc dñt qdã ꝙ ſic actus iterior h; bonitatẽ ab
exteriori ſicut a fine ⁊ obo: ſed h̃ ē ex ppoᵐ. ⁋ 7ª iſtãtia ↄ 7ª iſ
q̃tã rõnẽ adhuc ſtat. nec valet pma euaſio: q; illa ↄcedit p
poſitũ. ſ. ꝙ maior nõ ſit va vlr ſicut vlr accipiebatur. Nec
val; alia euaſio: q; nõ ē idẽ obm in qð tẽdit volũtas p deſi
deriũ vie ⁊ qeſcit ĩ patria: q; ĩ pria nõ ſolũ qeſcit ĩ viſiõe di
ꝑ viſionẽ quã deſiderabat: ſed qeſcit ĩ ipomet deo fm ꝙ
ĩ ſe ē ſũmũ bonũ: ⁊ ↄplacet ſibi ĩ do nõ ſolũ in viſione dei:
nec eſt ſimile de vino qð nõ amaſ ꝑ ſe: ſ; ꝑ guſtũ: vñ nõ
qeſcit nec cõplacet guſtãs vinũ in guſtato. ſed ĩ ipo guſtu
tñ. Et ad id qð ſeqṫ de idẽptitate obi: dõm. ꝙ dato ꝙ ds
nõ eẽt obm deſiderij vie fm ſe: tñ eſt obm amoris charita
tis fm ſe: delectatio aũt que eſt in patria magis eẽntialr cõ
ſequitur amorem ſine quo eſſe non põt q̃ dei deſideriũ. ſi
ne quo eẽ põt: ⁊ ſic ei⁹ obm nõ ē di viſio ſed ipe de⁹. ⁊ iſtð de
mõſtrari põt fm illos q dicũt ꝙ ds põt facere actũ volun
tatis ſine act⁹ itellect⁹: cũ tñ nõ poſſit facere actũ poˢ ſine
obo. ſi. ğ pt faceſ dlectationẽ ſiñ viſiõe quã tñ nõ pt faceſ ſiñ
ſuo obo imediato. ğ obm imediatũ delectatiõis non ē ipa
cognitio. ⁋ 8ª iſtãtia ad hoc ꝙ ds ſit obm amoris nõ ↄple 8ª iſ
ctiſ aliqd extra deũ nec q̃ᵐ ad amorẽ amicitie q̃ deus dili
gitur nec quãtũ ad amorẽ ↄcupiſcentie q̃ ei ſũmũ bonũ op
taſ: ⁊ illð ſufficit ad dlectationẽ ↄñtẽ nec reqriſ vt ipi dñt
ↄplexio q̃ ds ſit nobis formalr bon⁹. Illo. n. mõ ĩ aliq dele
ctamur quo ipm diligimus: ſed deum diligim⁹ nõ ſolum
vt eſt bon⁹ nobis ſ; etiã vt ē bon⁹ ĩ ſe: imo plus vt bon⁹ ĩ ſe

q̃ vt bonus nobis formalr. ğ vtroq; mõ delectamur ĩ deo
. ſ. vt ē bon⁹ ĩ ſe ⁊ nobis ⁊ plus vt ē bon⁹ ĩ ſe. Cũ. n. hõ diligat
deũ plus q̃ ſe ſi hõ nõ dlectaſ ĩ perfectiõe ſua niſi q; amat
illã ſibi. ğ cũ plus amet pfectionẽ dei ipi deo q̃ ſuã ſibi: pl⁹
delectaſ ex hoc ꝙ amat ſibi bonũ diuinum: ⁊ ſic imediata
rõ ſũme delectatiõis eſt deus in ſe: nõ deus ĩ nobis. ⁋ Ad
arᵐ pncipale ē dicẽdũ p interẽptionẽ maioris. ⁊ ad pbatio
nẽ dicẽdũ ꝙ ↄñs nulla ē: ſicut p; in ſilĩ: q; finis ē obm cha/
ritatis ſicut fruitionis: nõ tñ ppter hoc ſequiſ ꝙ finis ex ſit
obm mediatũ: ⁊ finis itra imediatũ: imo finis ex q ē deus ē
ei⁹ imediatũ obm. ⁊ confirmaſ: q; imediatũ obm ſpei ē de
us fm ſe cũ ſit virtus theologica: ſed fruitio ſuccedit ſpei.
ğ eius imediatũ obm ē deus fm ſe. Qõ. V

Quinto queriſ vtrum viatori poſſit
cõicari viſio dei ituitiua q̃ nõ
ſit beatifica. Et vĩ ꝙ ſic: q; viſio diuie eẽn
tie ſine perſona põt cõicari: ſed illa non eẽt
beatifica. ğ ⁊c. Maior p;: quia viſio abſolu
ti non depẽdet a viſiõe relati: l; eꝯ: ſed illa
eſt prior: ⁊ p ↄñs põt ſolui a poſteriori: Mi
nor p;: q; hec eſt vita eterna vt cognoſcãt te ſolũ verũ deũ
⁊ quẽ miſiſti. ğ ⁊c. ⁋ In ↄ̃riũ arguiſ: q; illð nõ pt cõicari vi
atori p qð ſtat⁹ prie diſtiguiſ a ſtatu vie: ſ; ſtat⁹ patrie diſti
guiſ a ſtatu vie p h̃ ꝙ cognitio prie ē ituitiua. cognitõ vie ē
enigmatica fm illud pº. ad cori. i3. videm⁹ nunc per ſpecl;
ĩ enigmate tũc aũt facie ad faciẽ: viſio ğ dei ituitiua nõ põt
cõicari viatori qn ſit beatifica: ⁊ p ↄñs viator non erit ſim
pliciter viator. ⁋ Rñõ. h̃ ſunt tria videnda. Primo de h̃
ꝙ pncipalr q̃riſ. vtrũ. ſ. viſio clara dei poſſit cõicari viato
ri. 2º vtrũ itellect⁹ agẽs ſic h; pncipalitatẽ ĩ via ſicut eã
in patria. 3º de hoc qð iplicatur ĩ argumento. vtꝝ. ſ. poſſit
videri eſſentia ſine perſona.

Quantũ ad pᵐ dicẽdũ ꝙ beatitudo duplr accipitur.
Uno mõ put dicit ſolã eẽntia; beatitudinis
Scðo mõ put dicit eẽntiã beatitudinis ⁊ oẽm accidẽtalẽ
pfectionẽ natã cõſeq. Et ſilr aliquis pt dici viator duplr. ſ.
ſimplr ⁊ ſ; qd: ſimplr dicitur: vel q; totalr ⁊ vniuerſaliter
vel q; eẽntialr. Poſſe ē ãt q tota beatitudo eẽntialis ſpecu
latiua ⁊ pratica ⁊ qcqd eã conſeqṫ imediate cõiceſ viatori
fm qd: puta fm corp⁹ ⁊ fm ptes aie iferiores: ſicut xp̃o qui
erat ↄp̃hẽſor ſimplr. ſ; viator fm qd: q; nõ erat ĩ ſtatu me
rendi: ſed hñdi pmiũ eẽntiale. Itẽ poſſe eſt cõicari beatitu
dinẽ ſpeculatiuã ſine actiuã: ⁊ tũc erit pti beatus ⁊ ſimplr:
put dicit eẽntiã ſolius ſpeculatiue: ſ; erit viator ſimplr re
ſpectu pratice quã poterit mereri: ſicut xp̃s meruit gl̃iam
corporis. Ex quo. n. vtraq; felicitas ē felicitas ſimplr: l; ſpe
culatiua pncipalr: talis eẽt ⁊ viator ⁊ ↄp̃henſor ſimplr: ſed
pncipali⁹ beatus q̃ viator: ſed non põt cõicari alicui viſio
dei clara ⁊ ituitiua qn ſit beatifica. Et hanc ↄ̃nẽ; aliq ſic p
bãt: q; qñ duo actus ſunt eiuſdẽ rõnis ſpecifice ⁊ eque per
fecti in illa ſpẽ: neceſſarium eſt ꝙ equaliter perficiãt ſuu;
ſubm perfectione formali ⁊ ſpecifica: ⁊ oppoſitũ huius vĩ
implicare ↄ̃dictionẽ: ſicut contradictionẽ vĩ iplicare ꝙ du
arũ albedinũ vna facit ſubm ſuũ album ⁊ alia non: ⁊ nõ ſint
eque pfecte albedines: iplicãt ↄ̃dictione; ꝙ nõ equalr faci
ant ſubiecta ſua alba: ſed ois cognitio dei ituitiua q̃ põt cõ
municari hõi eſt vna fm ſpecie;: ⁊ p ↄñs vna põt cõicari al
teri iperfecto. ğ cu; aliqua eaꝝ ſit beatifica: in aliq̃. n. eaꝝ
cõſiſtit beatitudo fm oẽs: neceſſe ē ꝙ q̃libet talis ſit beati
fica ⁊ beatificet ſuũ ſubiectum formaliter. Maior ia; p;:
ſed minor declaratur: q; ſi non ois viſio dei intuitiua eſſet
eiuſdem ſpẽi: hoc eẽt vel ex parte ſubiecti. vel ex parte ob
iecti vel ex parte habit⁹ luminis glorie fm ponentes ipm:
Non põt eẽ ex parte ſubiecti vel obiecti: q; idem ſubiectũ
⁊ idẽ obiectũ eode; mõ repreſẽtatũ ſupponitur vtrobiq;:
nec ex pte lũinis glorie: q; vel tale lumẽ eſt neceſſariu; ad
viſionẽ dei intuitiuã vel nõ: ſi ſit neceſſariũ: tunc o; ꝙ ſit ĩ
qualibet viſiõe: ⁊ ſic ex parte eius nulla ē dñia: ſi vero non
ſit neceſſariũ peto ad quid reqriſ: vtꝝ ad hoc reqraſ ꝙ in
tellectus poſſit pmpte ⁊ faciliter exire in actũ ſuũ beatitu
dinis ad qð quidẽ requirũſ habitus acquiſiti. vel vtrũ re
quiraſ ppter aliquid aliud: ppter primũ friuolum eſt dñe
ꝙ requiraſ lumẽ glorie: q; ex pñtia diuine eẽntie fm ſe ⁊ ĩ
mediate elicitur actus viſionis ſine quacũq; difficultate:
cum ĩ intellectu nõ ſupponaſ contraria diſpoſitio: nec iſtð
lumen fm hãc poſitionẽ poniſ neceſſariũ ad recipiẽdum
actũ viſionis: dato etiã ꝙ faceret aliqd ad facilitatẽ: ppter
h̃ tñ nõ mutaret ſpẽ; actus: nec ipediret qn act⁹ poſſit eẽ
eque pfectus perfectiõe eẽntiali ⁊ intrinſeca ſine illo: ſicut
cũ illo: ⁊ iteꝝ pfectio extrinſeca viſiõis nõ facit ipam bea
tificã ſed ipa fm ſeipã; ex perfecitione ſue ſpẽi ē beatifica.
Cũ ergo tale lumen ſit viſioni ituitiue extrinſecũ: ipa ſine
illo lũine erit beatifica ſicut cũ illo lumĩe: q; beatitudo nõ
ↄſiſtit ĩ hitu: ſ; ĩ actu ſic apparet ex p ⁊. x ethicoꝝ. ⁋ Sed
iſta ratio includit vnum dubiũ: q; ſicut res ſe habet ad eẽ:
ſic ad cognoſci: ſicut ergo deus ē imitabilis a creatura nõ
ſolum ĩ eẽ naturali: imo etiã in eẽ ſuper naturali dñti mo
do ſpecifico: ⁊ nõ ſolũ in via: ſed ẽt in patria vbi cũ lumine
glorie ponuntur manere dona etiã ſpeculatiua: ita etiam
videtur cognoſcibilis etiã clare dñter ſpecifice: vt ſic ani
ma chriſti cui cõicatu; eſt eẽ ſuper omne eſſe differẽs ſpẽ
ſi cõicaretur etia; viſio ſpecie differẽs: ⁊ ſic icõparabiliter
eẽt excedens: nec de potẽtia abſoluta ab alio valens adeq̃
ri. P in intellectu nudo poſſet deus reſpectu eiuſdem ob
iecti iprimere cognitionẽ ſpẽ differente; ſine habitu ⁊ ſine
ſpẽ: ſic cognitio de vnitate dei p metaphyſicã ⁊ phyſicã diffe
runt ſpẽ: ſicut habitus: ⁊ cognitio q; ⁊ ppter qd de eodem
ſine iſtis medijs effectiuis: de⁹ poſſet iſtas cognitiones dif
ferentes cãre: ita ⁊ in itellectu nudo de eẽntia ſua nuda vo
luntas ſua poterit cauſare diuerſas cognitiones ſpẽ diffe/
rentes: ita ꝙ diuerſitas erit nõ ex parte obiecti vl ſubiecti
inquãtu; h⁹: ſed ex parte principij effectiui ex cuius parte
poterit eẽ diuerſitas ſpecifica: ſicut ⁊ diuerſitas intenſi et
remiſſi. Nec iſte rationes arguũt ꝙ ois viſio dei clara ⁊ ĩ
mediata ſit beatifica: ſed arguunt ꝙ de potẽtia abſoluta
poſſit eẽ plures beatitudines ſpẽ differẽtes: qð ſi poſſibi
le eẽt: tunc videretur cõgruũ ſ; eas diſtingui hierarchias
⁊ ordines: vt. ſ. ordines angeloꝝ diſtinguerenſ fm diuerſi
tatẽ ſpecificã beatitudinis imediatã: angeli vero ĩ ordine
vno fm gradũ itenſi ⁊ remiſſi. hierarchie vero diſtinguerẽ
tur fm gradus ſpecificos magis differẽtes puta q̃ſi ſ; dif
ferentiã generis. Unde cũ de vno ⁊ eodẽ ente creato fm
diuerſas rationes poſſunt haberi diuerſe cognitiones ſpẽ
differẽtes: multo magis vt videtur de deo ĩ quo ſunt infi/
nite rõnes cognoſcibilitatis: ſic ẽt differẽtes ꝙ clare videſ
deũ ita videt vnũ ꝙ non videt alið: hec tñ q; nõ ſapiũt coẽ;
doctrinã ſine aſſertione dicta ſint ad dãdũ mã; cogitãdi.
Cõtra autẽ iſtã ↄ̃ne; ab aliquibus fiũt tres rões que facte
⁊ ſolute ſũt ſuper prologu; ſententiarum. q. vlti.

Quantum ad 2ᵐ de itellectu agẽte ſũt. 3. ↄ̃nes. ⁋ pª pª pº
de obo beatifico ĩ gñali ꝑ iſtãtiã q̃run/
dã pbãtiũ ꝙ nõ ſit obm itellect⁹ nec poſſibilis nec agẽtis:
nec ↄſiſtat ĩ actu alicui⁹ illoꝝ nec ĩ actu vtriuſq;: q; beati⁹
ſolũ ↄſiſtit ĩ actu illi⁹ põe q̃ attigit vltimũ finẽ ſub rõe ſũ
mi ⁊ ois boni: q; ē ſtat⁹ oiu; bonoꝝ aggregatiõe pfect⁹: ſ;
hꝯ nõ ē itellect⁹: q; veꝝ qð ē ob; itellect⁹ nõ ē oẽ boᵐ ſ; qð
dã bo⁹: iõ ⁊c. ⁋ Solo circa ob; nobiliſſime põe non priᵐ
nec ppriũ: ſed nobiliſſimũ cõſiſtit beatitudo. dr ãt ob; eẽ ĩ
qð ferſ q̃cũq; mõ põ. Si. n. ſolũ circa pᵐ aut ppum ob; in
tellect⁹ vel volũtatis eẽt beatitudo. ğ nõ eẽt ĩ cognitione
dei nec ẽt in amore dei: q; deus non eſt primum: ſed vlti
mum: nec proprium obiectum: ſed ẽs materiale ⁊ bonum
in cõi: ⁊ ſic beatitudo nãlis eẽt in cognitiõe entis vt ens ē
vel vt mãle: ⁊ in amore boni vt bonũ eſt: ⁊ nõ ſũmi nec ois

hōi. Nūc ḡ q̄ꝛ bonū vt bonū ⁊ vt ſūmū ita ē obm̄ itellect⁹ ſicut volūtatis ⁊ pl⁹ itellect⁹ q̄ꝫ volūtatis: lꝫ bonū vt bonū ſit ꝓpriū ⁊ adeq̄tū volūtatis: ⁊ nō ꝓpriū nec adequatū intellectus: tñ ē prius obm̄ itellect⁹ q̄ꝫ volūtatis: ⁊ ſicut verū ē qddā bonū: ſic bonū ē qddā verū: nihilomin⁹ tñ obm̄ itellectus ē i ſe ſūmū ⁊ oē bonum: ſed ſm illud qđ i itellectu efficit: eſt qddā ⁊ nō oē bonū qđ ē viſio: ſilr̄ cōparatū ad volūtatē ſm ſe qdē oē bonū ē: ſed i volūtate nō efficit niſi qddā bonū. ſ. dilectionē vel fruitionē. Et qñ dr̄ ꝙ veꝝ eſt qddā bonū. nō ē ſic itelligēdū ꝙ oē verū ſit h̄ bonū ꝯ̄ctū: q̄ꝛ ñ oē imo ē aliqđ verū qđ ē oē bonū: ſed ꝓ tanto dr̄ qddā verū: q̄ꝛ qddā ꝑticlari actu itellect⁹ intelligitur ſiue app̄hēdit: lꝫ nō comprehendatur niſi illo actu q ē oīs act⁹: ⁊ eꝯ bonū ē qddā veꝝ. nō q̄n ſit aliquod bonū vnū qđ ē oē verū: ſed dicit qddā bonū: nō q̄ꝛ nō ſit oē bonum: ſed q̄ꝛ vno actu appetit ſic aliud ꝑticlare bonum. ¶ 2ª ꝯ̄ ē de cōparatiōe intellectus agētis ad poſſem penes nobilitatē ⁊ ꝑeminētiā. Ubi vr̄ dicēdū ꝙ lꝫ intellect⁹ agēs nobilioꝛ ſit itellectu poſſi ſꝫ qd: poſſe tñ eſt nobilioꝛ ⁊ perfectioꝛ ſimplr̄: qđ pꝫ q̄druplr̄. Primo q̄ꝛ lꝫ nobili⁹ ſit agere q̄ꝫ pati ſm ꝙ hꝫ: tñ ſimplr̄ loquēdo de eo qđ eſt ꝑfectionis ſimplr̄: Nobilius eſt hr̄e formalr̄ ⁊ nō effectiue q̄ꝫ hr̄e effectiue ⁊ nō formalr̄: q̄ꝛ perfectio ſimplr̄ eſt q̄ꝫ quā melius eſt hr̄e q̄ꝫ ñ habere: alſ cū id qđ eſt ſimplr̄ nobilius ſit deo attribuendū: ſi intellectus agēs eēt ſimplr̄ nobilioꝛ intellectu poſſi ꝑ hoc qđ efficit id qđ aliud hꝫ. deus itelligere faceret ⁊ nō intelligeret. ¶ 2ª rō ſumit ex hoc qđ mō dictum ē: q̄ꝛ id eſt ſimplr̄ perfecti⁹ in nā iferioꝛe in quo magis cōtingit cū nā ſuꝑioꝛe: maxīe ſi ſit ꝓpriū nature ſuꝑioꝛis: ſed in itellectu poſſi ⁊ intelligere formaliter cōuenit hō cū deo ⁊ angelo: nō aūt in intellectu agente nec itellēfacere ſeipm̄ qđ ipīs nō cōuenit. ḡ ⁊c̄. ¶ 3ª rō eſt: q̄ꝛ nobiliſſima potentia dꝫ hr̄e nobiliſſimū obm̄ ⁊ actum imanētē: cū potētie q̄ ꝑ cōꝑatiōes ſūt imanētes ſint nobilioꝛes: ſicut vitales q̄ꝫ nō vitales: ſed itellect⁹ agēs nāliter nō hꝫ formaliter aliquē actū imanētē: nec hꝫ deū ꝓ obo: ſed mālia ſm ſuā nām totā: intellectus vero poſſis hꝫ actū imanētē nobiliſſimū cū hoc lꝫ vt cōiunct⁹ nō hēat altius obm̄ q̄ꝫ agēs: tñ ſm ſe vt ē natus itelligere oē ens: ille aūt nō eſt natus itellēfacere oē ens. iō ⁊c̄. ¶ 4° ſic: q̄ꝛ illa pō q̄ de ſe ē ꝑfectio ſimplr̄: ⁊ cū h̄ ē ꝑfectibilis ꝑfectiōe ſimpliciter dicta: eſt nobilioꝛ ⁊ perfectioꝛ ſimpliciter potentia q̄ nec ē perfectio ſimpliciter: nec perfectibilis perfectiōe ſimplr̄ dicta lꝫ moueat ab illa: ſicut itellectus poſſis ē ꝑfectioꝛ ſimplr̄ phātaſmate: ſed itellectus agēs non ē ꝑfectio ſimplr̄: cū nō ſit i deo nec in angelis: nec ſm nām ꝑfectibil' ē aliquo hitu vel actu q ſit ꝑfectio ſimplr̄: itellectus autē poſſis hꝫ vtrūq̄ꝫ. ḡ ⁊c̄. ¶ Sed aduertēdū ē ꝙ aliq ex hoc p̄ncipio ⁊ male cōcludūt itellectū poſſē ⁊ volūtatē eē vnā potētiā: q̄ꝛ alias ſeq̄ret ꝙ idē reſpectu eiuſdē eſſet nobilius ⁊ ignobili⁹ ſimplr̄: q̄ꝛ qđ hꝫ ꝑfectionē ſimplr̄ quā aliđ nō hꝫ: ē ꝑfectius ſimplr̄: ſed cū itellectio ⁊ volitio ſint ꝑfectiōes ſimplr̄: ſi potētia q̄ ē itellectus nō ſit potētia q̄ ē volūtas: tūc intellectus q itelligit erit ſimplr̄ nobilioꝛ volūtate q̄ nō intelligit: ⁊ eꝯ voluntas ſimplr̄ ꝑfectioꝛ itellectu hñs volitionē q̄ ē ꝑfectio ſimplr̄ dicta qua caret intellect⁹. ¶ Dōm ē ḡ ꝙ ꝓpoſitio qua dr̄ qđ hꝫ ꝑfectionē ſimplr̄ ē ꝑfecti⁹ ſimplr̄ oī nō hn̄te illā: itelligit i ſuppoſitis nō i potētijs: q̄ꝛ ſuppoſitū ē illud qđ dꝫ eē ſimplr̄ perfectū: ſed nihil ſuppoſiti creati ē ſimplr̄ perfectū: ſꝫ ex oīb⁹ ꝑticularib⁹ ꝑfectionib⁹ cōſurgit ꝑfecta perfectio ſuppoſiti. Uñ nihil ꝓhibet perfectionū ſimplr̄ vnā eē altera ꝑfectiorē: ⁊ q̄ ē h⁹ hꝫ ſubꝫ perfectū ſimplr̄: ſicut itellectus volūtate q̄ꝫuis careat volitione q̄ ē ꝑfectio ſimplr̄ ⁊c̄. Uñ inter potētias ꝑfectibiles ꝑfectiōe ſimplr̄ dicta: illa eſt ꝑfectioꝛ q̄ ē ꝑfectibilis maioꝛe ꝑfectione lꝫ careat minoꝛe ꝑfectiōe q̄ tñ ē perfectio dicta ſimplr̄: ⁊ alia potētia ē min⁹ perfecta ſimplr̄ q̄ hꝫ perfectionem minorē q̄ alia caret: lꝫ ſm qd non ſimplr̄: ſed iter ſuppoſita hoc nō ꝯtigit. ſ. ꝙ ſuppo^m minus perfectū ſimplr̄ habeat aliquā ꝑfectionē ſimplr̄ dictā qua careat ſuppoſitum ſimplr̄ ꝑfectius: ſicut hō nō hꝫ aliquā ꝑfectionē ſimplr̄ dictaꝫ qua careat angelus: dico aūt ſm nām. ¶ 3ª ꝯ̄ eſt de cōparatiōe intellectus agētis reſpectu beatitudinis. De quo vr̄ ꝙ cū hō in itellectu poſſi quo diſtiguit a brutis cōueniat cuꝫ angelis: ſed i agente diſtinguat ab oīb⁹. ꝙ i illi⁹ actu cōſiſtat beatitudo maxīe hoīs: Et q̄cq̄d ſit de beatitudīe ſupernāli: q̄ q̄ꝛ cōis ē hoībus ⁊ angelis ⁊ iō dꝫ eis conuenire ſm illud qđ ē cōe eis puta itellectū poſſem: tñ de nāli q̄ ē ꝓpria hoīs: alia eſt enī beatitudo hoīs nālis alia āgeloꝝ: illa vr̄ eē magis ſm intellectū agētē q ē magis proprius. Sed ſi iſta opinio itelligat ꝙ beatitudo nālis cōſiſtat in actu intellectus agentis paſſiue: falſa eſt: q̄ꝛ reſpectu oīs itellectionis nālis itellectus agēs ē pure actiu⁹: ⁊ poſſibilis pure paſſiuus. Si vero itelligat ꝙ ꝯſiſtat i actu ei⁹ actiue vera eſt: ſꝫ ſimilr̄ poſſet dici cōſiſtere i actu phātaſmatis ſiñ q̄ intellect⁹ agēſ ñ agit lꝫ p̄ncipali⁹ agat. De beatitudīe āt fraternali q̄ꝫtū ad itellectū agētē poſſet ſic imaginari ꝙ hr̄et ſibi actuꝫ iſto modo. ſ. ꝙ ſicut lux aeris reſpectu coloꝛis vel raritatis eſt rō actiua: ſed reſpectu ſpēi recipiēde ē ei rō patiendi ⁊ diſpoſitio paſſiua: ſic intellectus agens q̄ꝫuis reſpectu cognitiōis vie ⁊ nālis ſit intellectui poſſibili rō actiua ſibi ip̄mēs illā ꝑ ſpēꝫ vl' imediate: tñ reſpectu cognitiōis beatifice eſt diſpoſitio paſſiua: non tñ qua intelligat ſed q̄ poſſis intelligat. Uel pōt dici ꝙ illud qđ angelus pōt ꝑ vnū intellectū illud aīa ꝑ duos: vt ſicut nō pōt ſentire niſi ꝑ cōpoſitum ex potētia ⁊ organo ſubiectiue: ſic nec pōt clare videre deū niſi ꝑ intellectū poſſibilē iformatū agēte q ē lux ei⁹: vel ſicut oculus illuminatus videt ſic intellect⁹ poſſibilis formalr̄ itellectu agēte illuſtratus. Uidet tñ mihi verius ꝙ cū intellectus agens nō ſit ꝑfectio ſimplr̄: cū non ſit i angelis nec in deo ꝙ nō hꝫ actū beatificū eēntialem nec actiue: q̄ꝛ ſic eſt a ſolo deo. nec paſſiue: ſed ſolus itellect⁹ poſſis ſed oīs act⁹ ei⁹ ē intellēfacere circa nālr̄ intelligibilia nō alia: ⁊ i aīa ꝯiūcta. Nā q̄d faciat ⁊ an aliq̄d faciat i aīa ſeparata ēt re⁹ nāliū itellectionū: nō apparet. Cōſtat. n. ꝙ nihil abſtrahit. ſꝫ q̄ꝛ ipſe ē oīa facere q̄ poſſis ē fieri. vr̄ ꝙ ſpēs ēt abſtracte añ ſeꝑationē: ⁊ in iflux̄u i ſeꝑatōe aīe nullam itellectionem cāre poſſint nālr̄ niſi i virtute itellect⁹ agētis in q̄ apparet ipſectio ſpēꝝ aīe reſpectu ſpērū angelicarū q̄ hñt virtutē itellect⁹ agentis per ſe ⁊c̄.

Quantum ad 3^m de cognitiōe diſcrecta eēntie ⁊ pſone ſūt tres ꝯnes. ¶ Pria. ꝙ lꝫ vna pſōa nō poſſit cognoſci ſine alia: q̄ꝛ relatiua ſūt ſimil' nāli itelligētia: nec pſōa ſine eēntia ſicut nec h̄ hō ſine hūanitate: q̄ꝛ eēntia ē de ꝯſtitutiōe pſone: nec eēntia ſine pſonis de potētia ordinata: q̄ꝛ debem⁹ videre q̄cq̄d credim⁹: nec eēntia ſine re q̄ ē perſōa ēt de potētia abſoluta: q̄ꝛ ſunt idē re: tñ de potētia abſoluta vr̄ ꝙ diuina eēntia poſſit clare videri ſiñ h̄ ꝙ i ea videat rō pſone cuiuſcūq̄ꝫ: qđ pꝫ q̄druplr̄. ¶ Primo ſic. Ille q ñ totalr̄ comp̄hendit rem poteſt ignorare aliquē ei⁹ modū ſaltē rōne differētē: ⁊ cognoſcere rōnē primā ſine poſterioꝛe: ſed nullus itellectus creat⁹ cognoſcit eēntiā diuinā ſub oī rōne qua ē cognoſcibilis: alſ nō poſſet fieri ei aliqua reuelatio de nouo: nec ꝑ ꝯñs ꝯp̄hēdit. itē rō abſoluti ē prioꝛ q̄ꝫ pſone. ḡ ⁊c̄. ¶ 2° ſic. Non plus differūt attributa adiuicē q̄ꝫ eēntia ⁊ pſona: ſed illa pñt ſine iuiceꝫ cognoſci. alſ ꝯp̄henderent. ḡ ⁊c̄. ¶ 3° ſic. Non min⁹ dr̄t perſona ab eēntia q̄ꝫ idea: cū illa ſolū reſpectū rōnis addat. hec realē: ſed pōt videri eēntia ſine hoc qđ videat idea: q̄ꝛ dicit ph̄s i de memoria ⁊ reminiſcētia ꝙ imago pōt itelligi ſm ꝙ res quedā ē ſine hoc ꝙ itelligat ſm ꝙ ſilitudo ē: ⁊ m̄lto magis res q̄ nō eſt facta ad hoc ſolū vt repn̄tet ſicut ē eēntia diuina. ḡ ⁊c̄. ¶ 4° ſic: q̄ꝛ prioꝛ eſt cognitio rei abſolute i ſe q̄ꝫ cognitio ei⁹ i cōparatione ad aliud: ⁊ p̄us pōt abſolui a poſterioꝛe diuina virtute. ḡ ⁊c̄. ¶ Sꝫ ꝯ̄ hoc obyciūt aliq̄ q̄tuoꝛ. Primo ſic. Uiſio terminat ad eſſentiaꝫ vt exiſtit: ſed nō exiſtit niſi i ſuppoſito. ḡ nō p̄t cognoſci ſine eo. Sꝫ diceret aliqs ꝙ h̄ eſt falacia accn̄tis ſicut h̄: cognoſco coꝛiſcuꝫ: coꝛiſcus ē veniēs. ḡ cognoſco veniētē. ¶ Sꝫ ꝯ̄. q̄ꝛ ſi cognoſco coꝛiſcū vt eſt ſub venire cognoſco venientē: nec eſt falacia: ſꝫ qñ cognoſco coꝛiſcū ſolū vt coꝛiſcus ē: tūc eſt falacia: ſꝫ q cognoſcit eēntiā vt exiſtit: ꝑ ꝯñs cognoſcit illud ſine q̄ nō exiſtit. ¶ Et dōꝫ ꝙ veꝝ ē: ſi cognoſceret eaꝫ ſub oī mō quo exiſtit re ⁊ rōne. ¶ Sꝫ. nō ſic exiſtit eſſentia diña i pſōna ſicut eſſentia creata: q̄ꝛ eſſentia diña ꝑ ſe ſubſiſtit ⁊ non ꝑ ꝓprietateꝫ pſonaleꝫ: ſꝫ magis eꝯ: vñ pſona nō poſſet cognoſci ſine eſſentia q̄ ſubſiſtit: ſꝫ eēnt° creata nō ꝑ ſe exiſtit ſꝫ exiſtit i ſuppoſito qđ ſubſiſtit: ſicut nā i xp̄o ⁊ i alijs: vñ ſicut nō pōt cognoſci accidēs vt exiſtit ſine ſubo i quo ⁊ ꝑ quod exiſtit: ſic de eēntia creata reſpectu pſone: ſecus de eēntia icreata. Uel p̄t dici melius ꝙ cognitio q̄dditatiua p̄ciſa abſtrahit ab eēntia ⁊ multo magis a ſubſiſtētia rei cognite: ⁊ de tali itelligēda ē ꝯclo ꝙ pōt cognoſci diña eēntia ſine cognitione ſuppoſiti: ſicut i creaturis ꝓpter ſolā differētiā rationis q̄ eēntia ē p̄oꝛ: ſꝫ cognoſcere vt exiſtit vel ſubſiſtit i reꝝ nā nō cognita pſona aliq̄lr̄: ē impoſſibile ſicut rō ꝯcludit q̄ facta ē ⁊ q̄ ſeq̄t. ¶ 2°. ſic. Cognitio ītuitiua non abſtrahit a pn̄tialitate: ſed illa includit pſonas. ḡ ⁊c̄. ¶ Solō cognitio pn̄tialitatis nō ꝯp̄hēſiua ſtat cū neſciētia alicuius rōnis pn̄tis: ⁊ ſic habēs ꝑ demōſtrationē ꝙ de⁹ ē: nondū hꝫ ꝙ ſit ſuppoſitū abſolutū vel relatū: ⁊ demōſtrari pōt i diuinis eſſe aliqđ ſuppoſitū: ſꝫ nō vtꝝ ſit abſolutū vel relatū: q̄ꝛ p̄mū ē falſuꝫ. 2^m ſup̄ nāꝫ: ita vidēs q̄dē eēntiā nō p̄t ignorare eam ſubſiſtere: ſꝫ vtꝝ i vno ſuppoſito vel plurib⁹ pōt ignorare: ⁊ ꝑ ꝯñs ignorare ſuppoſitum i ſpāli qđ icludit cū ſubſiſtentia icōicabilitatē. ¶ 3°. q̄ꝛ q̄ vniformiter obyciūt itellectui eq̄lr̄ itelligūt: ſꝫ ſic ē de eēntia ⁊ perſona: q̄ꝛ nālr̄ ſūt idiſtincta. ḡ ⁊c̄. ¶ Solō dōm ꝙ nō vniformiter: q̄ꝛ p̄us eſt abſolutuꝫ relato: ⁊ per⁹ nō ē cognoſcibil' niſi ꝑ eēntiaꝫ: ſed nō eꝯ. ¶ 4°. q̄ꝛ nihil itelligit ſine eo qđ ē de eēntia ei⁹: ſic hō ſine aīali vel rōnali: ſed q̄cq̄d ē i deo ē de rōne eius p̄dicatū in p̄mo mō dicēdi per ſe: alr̄ eēt ibi accidēs ⁊ ꝯpoſitio. ḡ eſſentia nō p̄t itelligi niſi itellectis oīb⁹ q̄ ſūt ibi ſiue abſolute ſiue relatiue. ¶ Solō veꝝ ē de itellectōe ꝯp̄hēſiua: ſecus ḋ ipſcā app̄hēſiua. Poſſuꝫ. n. itelligere ſubaꝫ ſine hoc ꝙ itelligaꝫ eā eē aptā natā extendi vel hꝫ: ⁊ tñ hoc ē de rōne eius eēntiali: cū per eēntiā nō per additū ſit hoc: vñ aliq̄d pōt eē de eēntia alteri⁹ duplr̄. Uno° ſicut ſuperi⁹ vel ſicut māle ſiue formale ei⁹ nō ſolū re ſꝫ ēt rōne: ⁊ ſic non p̄t clare videri inferi⁹ q̄n videat ſuperius: nec ſpēs q̄n videat mā ⁊ forma. Alio° ē aliq̄d de eēntia alteri⁹ q̄ſi per accidens ſm rōnē: ſic de eēntia ſolis ē hic ſol: q̄ꝛ nō ē niſi vnus ⁊ ē vnus per eſſentiā nō ꝑ aliq̄d additū: ⁊ tūc nō oꝫ ꝙ itellecto p̄mo nō ꝯp̄hēſo: cognoſcat 2^m: ⁊ ſic ē in ꝓpoſito. ¶ 2ª ꝯ̊ ē talis: ꝙ viſio clara diñe eſſentie ſine viſione trinitatis vt trinitas ē: btificaret: q̄ꝛ eſſet viſio clara ſummi boni ſuper quod relatiōes nihil bonitatis addunt. Sed iſta concluſio ſine aſſertione ſit dicta. ¶ 3ª ꝯcluſio eſt. ꝙ in viſione cōmuni qua videtur eſſentia ⁊ perſone poteſt dici ꝙ non ſolum eſſentia beatificat ſed etiā de perſonis: ſicut dicit Auguſtinus ꝙ res q̄bus fruendū eſt ſunt ille q̄ nos beatificant vel beatos faciūt. ſ. pater ⁊ filius ⁊ ſpiritusſanctus. Nec obſtat ꝙ creature viſe in deo nō nos beatificant: quia creature differunt re ab eo qđ nos beatos facit propter quod nō faciunt eſſentialiter ad noſtram beatitudinem: ſed perſone ſunt idem per eſſentiam cum eſſentia que nos facit beatos eſſentialiter. vnde non eſt ſimile. ¶ Ad rationes in oppoſituꝫ: ad primum pꝫ ſolutio per id quod modo dictum ē in vltima ⁊ penultima ꝯne. ¶ Ad 2^m pꝫ ſolō per dicta in p̊ articlō. Qō. VI.

Sexto q̄rit vtꝝ beatitudo ſcōꝝ poſt reſurrectōeꝫ ſit futura maioꝛ q̄ꝫ ſit mō. Et videt ꝙ ſic: q̄ꝛ ſicut ſe hꝫ miſeria ad reprobos: ſic glīa ad btōs: ſꝫ miſeria reproboꝝ nō ſolū hoīuꝫ ſꝫ etiā demonū erit maioꝛ poſt reſurrectionē q̄ꝫ nūc. ḡ ⁊ glīa btōꝝ. ¶ Itē glīa ꝑficit nāꝫ: igit nā exn̄te ꝑfectiore erit glīa ꝑfectioꝛ: ſꝫ nā aīe erit ꝑfectioꝛ poſt reſurrectōeꝫ q̄ꝫ mō: q̄ꝛ ꝑfectioꝛi mō exiſtit i toto q̄ꝫ ſeparata a toto cū ſit nālr̄ pars toti⁹ hoīs. ḡ eius glīa erit perfectioꝛ. ¶ Cōtra: q̄ꝛ operatio q̄ i nllō idiget coꝛpoꝛe: nō ꝑficit i aliquo ex pn̄tia coꝛpoꝛis: ſꝫ operatio i q̄ ꝯſiſtit btitudo i nullo idiget coꝛꝑe. ḡ nullo mō ꝑficiet ꝑ reſūptionē coꝛpis. Maioꝛ de ſe pꝫ: ſꝫ minoꝛ ꝓbat: q̄ꝛ opatio i qua ꝯſiſtit btitudo nō idiget coꝛꝑe vt ſubo: q̄ꝛ nulla opatio itellectualis indiget coꝛꝑe iſto mō: nec idiget eo vt obo: q̄ꝛ nō fit mediāte phātaſmate: ſic fiūt opationes nāles: q̄re ⁊c̄. ¶ R°. circa hāc qōnē ſic ꝓcedēdū eſt: q̄ꝛ p̊ ponet id in quo oēs cōueniunt. 2°. ponentur tres opīones circa illud qđ ē dubiū.

Quantum ad p̄^m dicūt q̄dā ⁊ bñ ꝙ btitudinē ſcōꝝ augeri poſt reſumptionē coꝛ^m: pōt intelligi duplr̄: Uno mō extēſiue: q̄ꝛ erit i plurib⁹: Alio° itēſiue: ita. ſ. ꝙ aīa btā que nūc videt deū videat ipꝫ clari⁹ ⁊ diligat ipꝫ itenſi⁹ reſumpto coꝛꝑe. Si loq̄mur de augumēto btitudinis extenſiue: ſic claꝝ ē ꝙ augebit btitudo poſt reſurrectioneꝫ: q̄ꝛ tūc hō btificabit nō ſolū i aīa quo ad vires ſuꝑioꝛes q̄ ſunt itellectus ⁊ volūtas: ſꝫ quo ad vires iferioꝛes ſenſitiuas ⁊ in coꝛpoꝛe q̄ꝫ^m ad dotes ſuas: ſicut eꝯ dānati affliget ñ ſolū i aīa q̄ ad itellectū ⁊ volūtatē ſꝫ i coꝛꝑe quo ad ſenſualitatē: ⁊ ſic logt Glo. ſup̄ illud Apoc. 6°. Uidi ſubaltare dei aīas iterfectoꝝ: q̄ dicit ꝙ aīe ſcōꝝ mō ſunt i minori dignitate q̄ꝫ future ſint poſt reſurrectioneꝫ ⁊ Hierony. qui dicit. ꝙ paracto finali iudicio deus ampliorem gloꝛiam demonſtrabit ſanctis. Hec. n. maioꝛ dignitas vl' amplioꝛ gloꝛia: erit ſm extēſionē q̄ erit quo ad plura.

Sed contra h̄ arguit: q̄ꝛ ſūmū bo^m nō auget ſicut nec albiſſimū dealbat. ¶ Solō btitudo diña ē ſūmū bo^m ſimplr̄: vñ nullo mō auget ēt extēſiue quocūq̄ꝫ ſibi addito. Nā lꝫ btitudo diña xp̄i extēſa ſit vſq̄ꝫ ad aīaꝫ ⁊ coꝛp⁹: tamē btitudo ei⁹ creata cū icreata nō ē aliq̄d meli⁹: vñ ei⁹ btitudo nō creuit ēt extēſiue. Sꝫ btitudo aīe ē ſūmū bo^m eius in genere: vñ creſcit extēſiue: ſed btitudo hoīs ē ſūmū bonuꝫ ei⁹ put ꝯp̄hēdit vtrūq̄ꝫ nō alteꝝ. Sicut. n. ꝑfectū bonuꝫ hōis ſm nāꝫ nō ē ſola aīa ſed ꝯpoſitū: q̄ꝛ ꝑfectū ex omnibus partibus ſuis ꝯſtat: ſic ſummū bo^m ei⁹ nō ē niſi aggregatuꝫ ex vtraq̄ꝫ beatitudine: qđ eſt vnū per accn̄s ⁊ ſi non per ſe. Hoc. n. eſt ſummū bonū creature qđ ſibi taxatuꝫ eſt a diuina predeſtinatione: q̄ꝛ abſolute qualibet beatitudine angelica poteſt eſſe maioꝛ: ſed nō de potentia oꝛdinata: deus āt predeſtinauit homini vtrāq̄ꝫ beatitudinē: iō ⁊c̄. Si autem loq̄mur de augum̄to btitudinis intēſiue: ſic ē triplex opīo. ¶ Prima. ꝙ beatitudo eſſentialis q̄ ꝯſiſtit i dei viſiōe augebit intenſiue poſt reſurrectionē: qđ ꝓbat triplr̄. Primo ſic: ⁊ ē rō i arguēdo tacta. Opatio p̄ſupponit eē. ḡ qđ hꝫ ꝑfecti⁹ eē hꝫ ꝑfecti⁹ opari: ſed aīa reſūpto coꝛpoꝛe hēbit perfectius eſſe q̄ꝫ habeat nunc a coꝛpoꝛe ſeparata: cum ſit pars que ſemper hꝫ perfectius eē in ſuo toto q̄ꝫ ſeparata ab ipō. ergo habebit perfectius operari: ſed in opatiōe ꝯſiſtit beatitudo. ḡ ⁊c̄. ¶ 2°. ſic. Delectatio ſequens viſionem dei pꝛoportionatur viſiōi: ſed delectatio augebitur reſumpto coꝛpoꝛe. ergo viſio. Probatio minoꝛis: q̄ꝛ ſicut ſe habꝫ triſtitia ad minuenduꝫ delectationem: ſic delectatio ad augendū eam: ſicut enim vnumquodq̄ꝫ minuitur per ſuum contrarium: ſic augetur per ſuum ſimile: ſed omnis triſtitia adueniens delectationi minuit eā: ergo omnis delectatio adueniens p̄exn̄ti delectatiōi auget ipſaꝫ: ſꝫ reſumpto coꝛꝑe de-

lectationi q̄ eſt in viſione dei aduenient ⁊ addet̄ q̄ plures
alie de beatificatõe corporis. g̃ ꝑ eas augebit̄ p̄cedẽs dele-
ctatio de viſione dei: ⁊ ſi delectatio: ⁊ viſio. ¶ Hãc ãt opio-
nẽ alij reprobãt ⁊ bñ ꝓpter duo. Prio: qꝛ manẽte eodẽ for
mali p̄ncipio eq̄ intẽſo ⁊ ĩ ſuo ꝓximo: manet eq̄ ꝑfecta opa
tio excluſo ſubo remoto: ſicut videmus ꝙ manẽte colore
q̄titate excluſa ſuba in eucbariſtia: eq̄ põt color ſeu albedo
diſgregare ſicut ſi maneret ſubm remotũ: ſꝫ potẽtia itelle-
ctiua ⁊ lumẽ glie manẽt eq̄ intẽſa ⁊ ꝑfecta ĩ aĩa ſeparata ſi-
cut poſt reſurrectionẽ erũt: nullũ. n. iſtoꝝ intendet̄. ſunt ẽt
ĩ aĩa ſeparata vt ĩ ſubo ꝓximo. g̃ manet ĩ aĩa ſeparata eque
ĩtẽſa ⁊ ꝑfecta opatio. ¶ 2°: qꝛ videmꝰ ꝙ ꝯditio ſubi remo-
ti nõ variat opationẽ niſi variet̄ in aliquo ĩmediatũ p̄nciᵐ
opationis: q̄uis. n. humana nã ſit ꝑfectior q̄ nã agle: inten
ſius tñ videt agla q̄ hõ: videmꝰ etiaꝫ ꝙ variato ĩmediato
p̄ncipio operationis: variat̄ opatio dato ꝙ nõ variet̄ ſubꝫ:
⁊ multiplicato multiplicat̄ abſq3 multiplicatione ſubi: ꝑꝑ
qð tota ꝯditio opationis videt̄ ſeq ꝯditionẽ p̄ncipij imme
diati ſm ſe. Cũ igit̄ ĩmediata p̄ncipᵃ opationis ĩ q̄bus bea-
titudo ꝯſiſtit ſint ſm ſe eq̄ ꝑfecta ĩ aĩa ſeparata ſicut in ea
erũt reſumpto corꝑe: ſeq̄t̄ ꝙ eoꝝ opatio ẽ eq̄ ꝑfecta p̄us ſi-
cut poſtea. ¶ Iſti etiã rñdẽt ad rões opionis: ad p̄mã di-
centes ꝙ nõ cogit cũ dicit ꝙ aĩa hꝫ ꝑfectiꝰ eẽ reſũpto cõꝑe
q̄ ſeparata: dicũt ꝙ li ꝑfectius p̄t eẽ nomẽ vel aduerbiũ: ſi
ſit nomẽ: tũc falſuꝫ ẽ ꝙ aĩa ꝯiuncta hẽat ꝑfectiꝰ eẽ q̄ ſepa-
rata: qꝛ hr̃e perfectiꝰ eẽ ẽ hr̃e eſſe qð ĩ ſe ⁊ ſua nã eſt magis
perfectũ: aĩa aũt ꝯiũcta nõ hẽt eſſe qð ĩ ſe ſit magis ꝑfectũ
q̄ qñ ẽ ſeparata: ſꝫ hꝫ oĩno idẽ eẽ nec intẽſius nec remiſſiꝰ:
⁊ per ꝯñs nec remiſſius nec intẽſius operat̄. Si v̇o li perfe-
ctius teneat̄ aduerbialr̃: ſic veꝝ eſt ꝙ aĩa ꝯiuncta habebit
ꝑfectiꝰ eẽ. i. perfectiori mõ q̄ ſeparata: qꝛ pars ꝑfectiori mõ
exiſtit ĩ toto q̄ ſeparata ab ipſo. Et ſilr̃ mõ p̄t dici ꝙ hꝫ ꝑfe-
ctiꝰ opari nõ intẽſiue: qꝛ nec ſic hꝫ intẽſius opari: ſꝫ ꝑfectio
ri mõ: qꝛ ẽ opatio ꝑfectioris. i. ꝯpoſiti qð ẽ ꝑfectiꝰ q̄libꝫ ſui
parte: ſed de hac ꝑfectõe nõ q̄rimꝰ ſed de illa q̄ eſt ꝑ inten-
ſionẽ. ¶ Ad 2ᵐ dicũt ꝙ delectatio de viſione dei nõ auge-
bit̄: ⁊ cũ ꝓbat̄ ꝙ imoꝝ qꝛ oĩs triſtiᵃ minuit delectationem. g̃
oĩs dl̃ectatio auget eã. Dõꝫ ꝙ ñ ſeq̄t̄. cã. n. q̄re triſtiᵃ ĩmuit
dl̃ectatõeꝫ ñ ſp̄ ẽ ꝯrietas vniꝰ ad alteꝝ: qꝛ ñ oĩs triſtiᵃ ꝯriat̄
oĩ delectatõi: ſꝫ ẽ qꝛ oẽs potẽtie aĩe radicãt̄ ĩ vna eẽntia: ꝑꝑ
qð qñ intẽſio aĩe vehemẽter trahit̄ ad operationẽ vniꝰ po-
tẽtie retrahit̄ vel minuit̄ ab opatiõe alterius: mãifeſtũ eſt
ãt ꝙ oĩs triſtitia maxie ad ſe trahit itẽtõeꝫ aĩe: qꝛ vnũq̇dq3
nãlr̃ tendit ad repellẽdũ ꝯriũ: ⁊ iõ in oĩ triſtitia attrahit̄ in
tenſio aĩe a q̄cũq3 alia operatõe ꝑꝑ qð minuit ipſaꝫ: ⁊ ſilr̃ in
delectatõe. Qꝛ. n. itẽtio aĩe tendit ĩ id qð delectat: ꝑ ꝯñs re
trahit̄ ab alijs operationibus ⁊ ex hoc minuit̄: ⁊ iõ delecta
tio minuit oẽꝫ aliã delectationẽ: niſi qñ ẽ de eodẽ obõ ⁊ ſm
eãdẽ operationẽ: vel qñ vna ordinat̄ ad alterã vt ĩ ꝓpoſito.
2ª opio ¶ 2ª opio ẽ. ꝙ beatitudo ẽ perfectior reſumpto corpore q̄
añ: nõ intẽſiue vt ponit p̄cedẽs opio: ſed qꝛ magis prompte
⁊ expedite exercebit aĩa ſuã operationẽ reſumpto corpore
q̄ añ. Et rõ huiꝰ opinionis ẽ: qꝛ ĩ aĩa ſeparata vr̃ eẽ q̄dã nã-
lis appetitus vt reuniat̄ corpori: ⁊ hꝰ nãlis appetitꝰ videtur
aĩaꝫ ĩpedire ne ita ꝓmpte ⁊ facilr̃ ferat̄ ĩ deũ tota ĩtentiõe
ſicut reſumpto corpore. Et ꝯfirmat̄ ꝑ Aug. 12. ſup gene. ad
lr̃am. Cũ. n. ingreret vtꝝ ſpiritibus defunctoꝝ ſine corpori
bus poſſit illa ſumma btĩtudo p̄beri: rñdet ꝙ non poſſunt
ſic videre illã incõmutabilẽ eẽntiã vt ſancti angeli: ſiue ali
qua latẽtiore cã: ſiue iõ qꝛ ĩeſt nãlis appetitꝰ corꝑꝰ admini
ſtrãdi: quo appetitu retardant̄ ne tota ĩtentõe ꝑgant ĩ ſum
mũ celũ: hoc ẽ in trinitatẽ ꝑ cognitionẽ ⁊ amorẽ. ¶ Hanc
ãt opionẽ alij reprobãt ⁊ bñ ꝑꝑ duo. Prio: qꝛ diſtractio in-
tẽtõis ad vnũ minuit operationẽ circa alteꝝ: ſꝫ ſm iſtam
opionẽ aĩa ſeparata nõ ita expedite ⁊ libere. fert̄ in deũ ſicꝫ
ꝯiuncta: ꝑꝑ hoc ſolũ qꝛ intẽtio eius diſtrahit̄ ad alteꝝ. ſ. ad

adminiſtrationẽ corporis vt pꝫ plane ex verbis Auguſtini
ꝑ eos allegatis. g̃ cũ nõ minꝰ diſtrahat̄ aĩa corꝑꝰ adminiſtrã-
do q̄ eius adminiſtrationẽ deſiderãdo: poſt reſumptioneꝫ
ꝑꝑ hãc adminiſtrationẽ remittet̄ eius operatio circa deũ:
⁊ ita minor erit eius beatitudo: qð tñ iſti negãt. ¶ Iteꝫ 2°:
qꝛ ſi aĩa reſumpt[o] corꝑe magis expedite ferat̄ in deũ q̄ an
te: hoc non erit niſi habebit plura adiumenta: vel quia nõ
habebit tot ĩpedimẽta. Nõ qꝛ habebit plura adiumẽta: qꝛ
corꝑꝰ ⁊ vires corꝑis nihil cõferũt ad viſionẽ diuine eſſentie:
nec ſubiectiue: potẽtia aũt ĩtellectiua ⁊ volũtas ſupponũt̄
eq̄ ꝑfecte. Si vero dicat̄ ꝙ nõ hẽbit tot ĩpedimẽta quot ſe-
parata: nõ ſtat cũ p̄ncipali ꝯne: qꝛ id quod ẽ impedimentũ
nũq3 eq̄ intẽſe operat̄ niſi magis conet̄: ſi g̃ aĩa ſepata plu-
ra impedimẽta hꝫ q̄ ꝯiuncta: ſeq̄t̄ ꝙ nõ ita intenſe videat
deũ ſicꝫ ꝯiuncta niſi magis conet̄: fingere aũt ĩ ea maiorem
conatũ nõ ẽ facile. g̃ nullo mõ ſtant ſimul ꝙ aĩa ꝯiuncta li-
beriꝰ ferat̄ ĩ deũ q̄ ſeparata ⁊ nõ intẽſius. Tenẽdũ ẽ g̃ ꝙ ſi
cut aĩa ſeparata eq̄ intẽſe fert̄ in deũ vt ꝯiuncta: ſic fert̄ eq̄
expedite ⁊ libere. ¶ Rñdẽt ẽt ad rõnẽ opionis ĩ oppoᵐ di
cẽtes ꝙ nõ cogit: qꝛ appetitꝰ aĩe ſeparate de adminiſtrãdo
corꝑꝰ ĩ nullo ĩpedit vel minuit viſionẽ dei vel fruitionem:
qꝛ vel ille appetitus ẽ aĩe nãlis: qꝛ cõpetit aĩe vt ẽ forma: ⁊
talis nõ impedit aut diſtrahit cognitionẽ: qꝛ nec cognitõeꝫ
exigit: ẽ. n. ſilis appetitus in rebus cognitiõe carentibꝰ: vel
eſt appetitus ſeq̄ns cognitionẽ: vtpote qꝛ aĩa ſepata cogno
ſcẽdo ſuã nãꝫ quo ad aliq̄d ĩperfcãꝫ qꝛ nõdũ btĩficaꝫ quo
ad vires ſenſitiuas q̄ corpus ꝑficiunt: appetit corpori vniri
vt ĩ ipſo ꝑficiat̄ plenius. Sed nec iſte appetitꝰ minuit ĩ aliq̄
aut diſtrahit viſionẽ diuĩe eẽntie: nec fruitionẽ de viſione:
qꝛ duo quoꝝ rõ vnius ſumit̄ ex altero: vnũ nõ ẽ ĩpedimen
tuꝫ alterius: ſicut cognitio reꝝ ĩ verbo nõ ĩpedit aut diſtra
hit cognitionẽ v̇bi: qꝛ v̇bũ ẽ rõ cognoſcẽdi cetera ĩ verbo: ſi
milr̃ appetitꝰ aĩe vidẽtis deũ de adminiſtrãdo corꝑe reglat̄
ſm appetitũ vidẽdi deũ ⁊ fruẽdi deo: ſicꝫ ea q̄ ſũt ad finẽ rõ
neꝫ ⁊ regulã ſumũt ex fine. vñ aĩa nõ appetit reuniri corꝑi
niſi ſicꝫ videt placere diuĩe bõitati ⁊ diuĩe volũtati quã ĩtue-
tur ⁊ q̄ fruit̄: ꝑꝑ qð vnũ nõ ẽ diſtractiuũ vel ĩpeditiuũ alte
riꝰ. Aug. ãt ĩ auctate allegata magł loq̄t̄ ĩq̄rẽdo q̄ aſſerẽdo
vt pꝫ ex v̇bis ſuis: dic̄. n. ſiue iõ: ſiue ex alia latente cauſa ⁊c̄.
¶ 3ª opio ẽ. ꝙ aĩa reſũpto corꝑe nõ ĩtenſiꝰ videbit deũ nec 3ª o
expeditiꝰ q̄ ſeparata. Et lꝫ hꝰ ſatis pateat ex reprobatiõibꝰ
duaꝝ opionũ p̄cedẽtiũ: tñ adhuc p̄t alia rõ adduci q̄ ẽ cõis
⁊ tñ ſatis efficax: q̄ talis ẽ. Si aĩe btõꝝ reſũptis corꝑibꝰ itẽ
ſiꝰ ⁊ liberiꝰ viderẽt deũ q̄ añ: hꝰ eẽt vel ex parte poᵉ cogno
ſcẽtis vel ex ꝑte lumĩs glie ipam eleuãtis vel ex parte obi
repñtati vl̃ ex parte alicuiꝰ ĩpedimẽti ĩ aĩa ſeparata exñtis.
Nõ ex parte potẽtie cognoſcẽtis: qꝛ illa remãet penitus ea
deꝫ nõ ĩtẽſa nec remiſſa: nec ex ꝑte lumĩs: ꝑꝑ eãdẽ cãꝫ: nec
ex ꝑte obi: qꝛ tũc nõ repñtabit̄ alr̃: nec ex ꝑte alicuiꝰ ĩpedi-
mẽti: qꝛ nullũ ẽ ĩ aĩa ſepata pl̃iq3 ĩ ꝯiũcta vt deductum ẽ. g̃
aĩa reſũpto corpore nõ videbit deũ expeditiꝰ vel ĩtenſiꝰ q̄
añ. ¶ Põt ẽt addi. 2ª rõ ex eq̄litate btĩꝰ ꝯparãdo grãm ad
nãꝫ ſic. Ubi ẽ eq̄lis btĩꝰ glie lꝫ ĩequalis gradus nãe vel ſup
poſiti: ibi ẽ eq̄lis btĩtudo: ſicꝫ pꝫ ĩ angelo ⁊ hõie: qꝛ oĩs nã hu
mana ẽt ĩ xp̄o ẽ ĩferior ãgelica: ⁊ oẽ ſuppoᵐ humaᵐ creatuꝫ
ẽ ĩferiꝰ ãgelico: ⁊ tñ aliq̄s hõ ⁊ aliq̄s angl̃s ſunt eq̄les in bti
tudine ſm illud: erũt ſicut angl̃i dei ĩ celo. ſꝫ eq̄litas btĩus
glie eſt ĩ aĩa ſepata ⁊ ꝯiũcta: ꝓbaᵒ: qꝛ tãtuꝫ recipit aĩa cũ pᵒ
videt deũ q̄ᵐ meruit ſi tñ capax ſit: nã ſtolã glie corꝑis nõ
ſtatiꝫ recipit q̄uis eã meruerit: qꝛ eã ſtatiꝫ capere nõ p̄t: ſed
aĩa ſepata ẽ capax tãti lumĩs q̄ti ꝯiũcta: qꝛ nõ eſt capax lu
mis niſi ſm poᵃᵐ ĩtellectiuã q̄ ñ auget̄. g̃ ⁊c̄. Et ꝯfirmat̄ rõ:
qꝛ aĩa xp̄i hũit ĩꝑfectiꝰ eſſe humaᵐ eſſentie ⁊ exñtie ſi vnq3
hũit ſepata q̄ ꝯiũcta corꝑi mõtali vl̃ ĩmõtali ſicꝫ cetere aĩe
ſeparate: qꝛ vere hõ ⁊ vere mortuus fuit nec tñ minus hũit
ꝑfectã beatitudinẽ q̄ ante paſſionẽ qñ corꝑꝰ nõ ĩpediebat

pluſq3 poſt: nec poſt reſurrectionẽ pluſq3 ĩ die ꝯceptõis: qꝛ ĩ
ea nũq3 ꝑfecit. g̃ idẽ ẽ in alijs. Nec valet ꝙ hẽbat eẽ ſuppo
ſiti diuini. qꝛ ſm illð eẽ nõ debebat̄ btĩtudo creata: ſꝫ ſm eẽ
creatũ qð equalr̃ ẽ ĩ ea ⁊ ĩ alijs: ⁊ tũc fuit ĩꝑfectũ. Et ſi dica
tur ꝙ lꝫ btĩtudo creata eliceret̄ ſm eẽ creatũ: tñ fortificaba
tur ſm eſſe increatũ: ſicut ẽt opatio eiꝰ meritoria erat effica
cior ꝓpter ſuppoſitũ qð rõne deitatis erat ẽt ꝑ ſe cã illius
operatõis: ſicut ⁊ nr̃m nr̃e. Dõm ꝙ ſecus ẽ ð ꝑfectõe meriti
q̄ attẽditur relatiue nõ abſolute. actio eñi ĩ ſe eq̄lr̃ ſm eẽn
tiã ꝑfecta ĩ hñte grãꝫ ẽ meritoria: nõ ĩ nõ hñte: ⁊ ĩ hñte ma
iorẽ ẽ magis meritoria. ⁊ ſilr̃ rõne ſuppoſiti a quo vl̃ cui fit
ẽ magł vl̃ minꝰ meritoria. ⁊ ſic meritũ xp̄i potuit eẽ finitũ:
vbi eadẽ actio eq̄lr̃ ꝑfecta fuiſſet ĩ alio: vl̃ nulliꝰ vel finiti
meriti. nos ãt q̄rimꝰ ð itrinſeca ⁊ eẽntiali ⁊ abſoluta perfe
ctõe opatõis q̄ nõ variat̄ ſm variatõeꝫ opantis ſꝫ p̄ncipij
opatiui vl̃ actiui. ¶ 3ª rõ põt addi cõparando angelum ad
aĩam. qꝛ aĩa petri aut ẽ nũc equalis angelo cui erit equalis
poſt reſurrectõeꝫ: aut nõ: ſi ſic. cũ btĩtudo angeli nũq3 auge
atur eẽntialr̃. g̃ nec aĩe. qꝛ ſi duoꝝ equaliũ vnũ tm̃ augeat̄:
fiũt ineq̄lia: ſi nõ: pari rõne nulla aĩa ẽ eq̄lis illi angelo cui
poſt reſurrectõem ẽ adequãda: ⁊ ſic vſq3 ad diẽ iudicij aĩe
faciũt quartã hierarchiã: qð ẽ abſurduꝫ. Et ꝯfirmat̄ rõ: qꝛ
aut q̄libet hõ eẽt nũc eq̄lis ãgelo cui poſt reſurrectioneꝫ: et
tũc nõ augeret̄ ĩ hoĩe ſicut nec ĩ ãgelo: aut nl̃s: ⁊ tũc vl̃ eẽt
decimꝰ ordo ſemꝑ: vl̃ tũc oẽs mutarent̄ a ſede ĩ ſedẽ: ab or
die ĩ ordinẽ: a hierarchia ĩ hier chiã: ⁊ ſic ñ eẽt ſtatꝰ. ¶ 4ª
rõ põt addi ꝯparãdo euũ ad tp̄s: qꝛ euiternũ vl̃ euuꝫ nõ au
get̄ ⁊ minꝰ corrũpit̄: hꝰ ãt ẽ beatitudo creata. g̃ nõ auget̄: ⁊
multo minꝰ corrũpit̄: ſicut illi hñt dicere q̄ ponũt augmen
tum ꝑ corᵒᵉᵐ ſm quos ſeq̄t̄: ꝙ nõ ſolũ erit maior ſꝫ erit alia
btĩtudo q̄ p̄us: ⁊ ſic btĩtudo nõ ẽ ſtatꝰ. ¶ Sꝫ ꝯ hoc arguit̄
q̄ntupl̃r. Primo qꝛ aĩa dãnati erit miſerabilior poſt reſurre
ctionẽ q̄ añ. g̃ ⁊ aĩa btĩ erit beatior. ¶ Solõ nõ ẽ ſil̃e. qꝛ in
aĩa dãnati dolor ẽ ð malo finito: vñ recipit ĩtenſionẽ. ſꝫ gau
diũ btĩ ð bono ĩfinito qð nõ recipit additionẽ: nec per ꝯñs
gaudiũ: cꝰ ẽ obm recipit ĩtenſionẽ. Uñ ꝯcedo ꝙ gaudium
aĩe de btĩtudĩe ſua ĩtendit̄ corꝑe reſũpto: qꝛ ẽ eiuſdẽ rõnis
ſed illud nõ eſt gaudiũ eſſentiale: cum aureola differat ab
aurea. quando autem ſunt gaudia eiuſdem rationis ſuper
ueniẽte noua mã gaudij: creſcit p̄muꝫ ⁊ nõ fit alið nouũ: vt
qñ luminare 2ᵐ adhibet̄ aeri: nõ ſũt duo lumina ſed vnuꝫ
ꝑfectius. Sꝫ gaudiũ de deo ẽ alteriꝰ rõnis a gaudio ð bono
creato. vnde ſũt duo: nec vnũ gaudiũ auget̄ ex alio: qꝛ ex ñ
q̄tis ñ fit q̄tũ. nec v̇tus auget̄: niſi ex q̄bꝰ naſcit̄. vñ ĩ aĩa ſe
parata ẽ imaginari triplex gaudiũ. pᵐ ẽ ð bono diuĩo. ⁊ iſtð
nõ creſcit: ſicut nec aurea creſcit ꝑ aureolã: nec linea ꝑ pun
ctum: qꝛ nihil creſcit ꝑ additõeꝫ rei alteriꝰ gnĩs ſꝫ eiuſdem
generis: ſicut aq̄ vino addita facit q̄dẽ maiꝰ ſꝫ non melius
nec fortius: qꝛ vt q̄ta ꝯuenit cũ eo: vt q̄lis vl̃ q̄d diſconue
nit. 2ᵐ eſt ibi gaudium de bono ſuo p̄ñti qð differt re a gau
dio de bono corporis: ſicut etiã vna aureola ab alia. vñ nõ
creſcit in ſe: lꝫ cũ illo gaudio per accidẽs fiat vnũ gaudiuꝫ:
qð totũ erit maiꝰ q̄ alteꝝ ꝑ ſe. ſed gaudiũ qð nũc habet de
bono corporis futuro: ẽ eiuſdẽ rõnis cũ gaudio qð habebit
de bono corꝑis p̄ñti. vnde tũc erit perfectũ qð modo ẽ im-
ꝑfectũ. vñ illud ſolũ gaudiũ ẽ quod eẽntialr̃ ⁊ ĩtẽſiue auge
bitur. nec eſt ſil̃e de gaudio quo nũc ſumꝰ in ſpe gaudentes
ad gaudiũ quod habebimus: qꝛ illð erit ð re viſa: iſtð ð nõ
viſa. vñ iſtud tolletur ⁊ illud introducet̄ ſicꝫ ⁊ ſpes ⁊c̄. Sed
aĩe clare vidẽt ſe hĩturas dotes corporis: lꝫ ñ videãt quãdo.
vñ gaudiũ ſpei qð hñt de futura glĩa corꝑis eſt vniꝰ rõnis:
cũ gaudio rei de ipſa poſt reſurrectõem. vñ nõ tolletur ſed
ꝑficietur ⁊ intendet̄. ¶ 2° ſic. beatitudo moyſi ⁊ pauli poſt
reſurrectõem erit ꝑfectior: nõ ſolũ extenſiue: qꝛ eterna: ſed
etiã intenſiue q̄ in ſuis raptibus. ſꝫ lꝫ mortalitas ⁊ immor
talitas ſint cauſa extenſionis: qꝛ illa erit perpetua ſicꝫ ⁊ cor-

pus: iſta non. tamẽ non eſt cã intenſionis: cum xp̄s habens
corpus mortale eque hũerit intenſam: nec illa ĩmediatior
q̄ iſta: vñ non eſt cã niſi qꝛ aĩa coniuncta corpori ĩmortali
hꝫ eẽ ꝑfectius q̄ ſeparata a corpore vl̃ a ſenſibus: nam hec
duo Grego. parificat. ¶ Solõ ĩmo cã fuit minꝰ lumẽ glie:
qð ſi tãtũ fuiſſet: ita clare vidiſſꝫ: vñ ita clare vidit ĩ morte
ſicut ĩ reſurrectiõe: ſed nõ ita clare vidit ĩ raptu: qꝛ nõ erat
ĩ eo tãta charitas q̄ta fuit ĩ morte: qꝛ ſupponit̄ ꝙ meritũꝫ
creuit ſuꝑuiuendo ĩ ſtatu merẽdi: ⁊ nõ eſt ſil̃e de viſiõe ra-
ptus: qꝛ illa nõ dabatur ꝓ finali p̄mio ⁊ termio ſicut iſta q̄
ĩ morte. ¶ 3° ꝙ iã tactũ eſt: vbi ꝑfectius eẽ ibi maior beati
tudo. ¶ Solõ verũ eſt de nãli: vñ paruuli ſine baptiſmo
erũt beatiores poſt reſurrectionẽ q̄ ante: ſecꝰ ĩ ſuꝑnãli ſicꝫ
in angelis: lꝫ hẽant perfectiꝰ eẽ: eẽntiam ⁊ nãm ⁊ ſuppoᵐ
q̄ hoĩes. nõ tñ perfectiorẽ beatitudinẽ. Sed ex hꝰ q̄dã pro
bãt eẽ differre ab eẽntia: ſuppoᵐ a nã: qꝛ cũ cõpoſituꝫ ⁊ ſup
poſitũ nõ ĩcludãt cũ forma niſi mãm q̄ nihil eſt ꝑfectiõis: ⁊
eẽ ⁊ ſbſiſtere: niſi hec eẽnt aliõ nec totũ eẽnt ꝑfectiꝰ. ¶ 4°
ꝙ ẽt tactũ eſt vt alr̃ ſoluat̄: qꝛ q̄to minꝰ aĩa fert̄ ĩ ĩferiora:
tãto plus ĩ deũ: ſed nũc deſiderat vniri corpori. g̃ retardat̄
¶ Ad hoc dicũt q̄dã ꝙ deſideriũ illud nõ ẽ aliud poſitiue:
al̃s affligerent̄ nõ obſtãte ꝙ rõ reprimeret: ſicut ẽt velle
itas ĩ purgatorio cãt dolorẽ lꝫ ſit electio deliberatiua de
volẽdo qð deus vult. Uel dicẽdũ ꝙ appetitus eiꝰ qð ẽ ad
finẽ ꝑꝑ finẽ nõ minuit deſideriũ fini: ſiue nũc ſit alias ap-
petibile: vt pꝫ in deſiderãti amarã potionẽ ꝓpter ſanitateꝫ
ſiue hꝰ ſit: dũ tñ appetat̄ ſolũ ꝓpter finẽ: vt ĩ eo g̃ nõ querit
ĩ medicina dulci niſi ſanitateꝫ. Uñ ſicut angeli motores vl̃
cuſtodes ĩ nullo retardantur a cõtẽplatiõe: ſic aĩa q̄ nõ vlt
corꝑꝰ niſi ꝓpter deũ ſicut nec ſe diligit niſi ꝑꝑ deũ: ĩ nullo
ꝓpter hoc retardatur a dĩ viſiõe. ¶ 5° vbi maior dilectio:
ibi maior beatitudo: ſed tunc maior: qꝛ cui plus dimittitur:
plus diligit. ¶ Solõ nihil diligitur niſi qꝛ bonũ: ſolũ. n. bo
num eſt qð oĩa appetũt: ⁊ vbi ſũt plures bonitates: ibi plu
res ſunt rões diligendi: ⁊ ſi ille bonitates ſil̃ iuncte ſũt ali
ud melius q̄ ꝑ ſe ſũpte: tunc eſt ibi melior ratio diligendi
⁊ totum eſt magis diligibile: al̃s ſunt plures rões diligen
di: ſed non maior ratio diligendi intenſiue. Eſt aũt aliud di
ligibile non ſolum qꝛ bonum dilecti: ſed qꝛ bonum ĩ ſe: ſicꝫ
diligo beneficũ meũ q̄uis peccatorem: ⁊ diligo iuſtum: lꝫ
mihi non benefecerit. Deus igitur diligitur a me ſm boni
tatem ſuã in ſe ⁊ ſm bonitatem ſuã ĩ me: nec ẽ magis diligi
bilis vt bonꝰ in ſe ⁊ in me q̄ vt bonus in ſe tm̃: ſicut nec bo
nitas: cum illa non ẽ aliud melius: ſed eſt alia rõ diligendi
deũ ſm ꝙ bonus ĩ ſe: alia ſm ꝙ beatificus: nã ⁊ dãnati de-
berẽt euꝫ diligere. Eſt aũt alia rõ diligendi deũ vt beatifi
cum ĩ aĩa ⁊ vt in corpore: ⁊ ſic de alijs: ⁊ he bonitates crea-
te diuerſe faciunt aliud melius ſimul q̄ per ſe. vñ in reſur
rectione aĩa diliget deũ: qꝛ bonus aĩe vidẽti ipm: ⁊ qꝛ bonꝰ
corpori ꝑticipãti ipm: ſed pᵃ dilectio ſola ẽ beatifica. oĩs ãt
alia dilectio aut ẽ meritoria vt hꝰ: aut ꝯñs beatitudinẽ q̄ſi
grãꝝ actiua: vñ dilectiõe beatifica nõ plus diliget q̄ añ: qꝛ
deus nõ erit melior ĩ ſe q̄ ante: ſed dilectione alia: plus di
liget q̄ ante. ¶ Ad argumẽta ĩ oppoᵐ pꝫ rñſio. Solũ eniꝫ
ꝓbãt ꝙ beatitudo augebit̄ reſũptis corporibꝰ extẽſiue. ñ
intẽſiue. Miſeria enim reproboꝝ de qua ꝓcedit pᵐ argᵐ
nõ erit ĩtẽſior reſũptis corporibus quantũ ad dolorẽ quẽ
hñt de carẽtia viſionis diuine qui dolor reſpõdet viſioni ⁊
fruitioni diuĩe eẽntie: ſed erit in pluribꝰ: qꝛ torquebũtur ñ
ſolũ in aĩa ſed etiam in corpore: ⁊ proportionabiliter auge
bitur beatitudo in electis. Miſeria autem demonũ non au
gebitur poſt iudiᵐ quãtum ad dolorem quem habent de
ãmiſſione viſionis diuine eẽntie: qui dolor reſpondet p̄mio
eẽntiali beatorum angelorũ: ſed augebitur in quibuſdam
accidentalibus: ſicut beatitudo bonorũ augebitur accidẽ
taliter poſt iudiᵐ propter meritũ accidentale qð habent

pꝛocurando hominum ſalutem: ſicut ⁊ ſimile demeritum
habent demones ꝓcurando hominū dānationeꝫ. ¶ Sub
eodē ſenſu ꝓcedit 2ᵐ argu^m: qꝛ nā humana reſūpto coꝛpe
erit ꝑfectioꝛ: eo ꝙ ꝯſiſtet in oibꝰ ſuis ꝑtibus ⁊ in oibꝰ gloꝛi
ficabit̄. ſed non erit perfectioꝛ ꝙ̄tum ad aīam intrinſece:
nec ꝑm eam magis gloꝛificabit̄ intenſiue. Qō. VII.

SEptimo querit̄ vtꝝ oēs hoīes ſūme ⁊ ꝺ necītate appetāt btītudi
nē. Et arguit̄ ꝙ nō. qꝛ nullus appetit aliqd
qꝺ reputat ſibi īpoſ̄e: ſꝫ dānati ſciūt ſibi btī
tudinē īpoſ̄eꝫ. ḡ eā n̄ appetūt. ¶ Itē nullus
appetit qꝺ ignoꝛat: qꝛ appetitꝰ ſeq̄t̄ cogniti
onē: ſꝫ multi ignoꝛāt qd ſit btītudo ⁊ quo cō
ſiſtat. ⁊ circa h̄ ꝑſes errauerūt: vt dr̄ ꝑmo Ethi. ḡ ⁊c. ¶ Itē
meritū nō cōſiſtit ī actu necīo: ſꝫ aliq̄ merent̄ appetēdo. ḡ
eā nō appetūt ſaltē necīo. ¶ Cōtra Aug. 13. de tri. c. 8. Oēs
appetūt btītudinē vt vitas clamat. ⁊ idē dicit Anſel. ꝺ caſu
diaboli. c. 4. ſed illꝺ qꝺ oēs appetūt vr̄ necīo appeti. nā ꝯti
gētia īſunt vni ⁊ nō alteri. ḡ btītudo necīo appetit̄. ¶ Iteꝫ
Aug. ī encheridiō dicit: ꝙ nō ſolū nolumꝰ eē miſeri ſꝫ nūq̄ꝫ
velle poſſumꝰ: ḡ ex oppoſito ſic volumꝰ eē btī: qꝺ necīo vo
lumꝰ. Et ꝓbat̄ ꝯn̄tia: qꝛ ſic ſe hꝫ nolle ad miſeriā: ſic velle
ad btītudinē. ⁊ iteꝝ oē nolle cāt̄ ex aliquo velle. nec aliqꝺ
velle eſt ex q̄ cāet̄ nolle miſeꝝ niſi velle eē beatū. ¶ Rᵒ.
circa hāc qōnem duo ſunt vidēda. ꝑmo ꝺ appetitu btītudi
nis hītuali ſiue aptitudīali: 2ᵒ ꝺ actuali actu elicito ꝭꝫ tres
opiniones contrarias.

pᵃ ꝯ Quātū ad pᵐ ſūt tres ꝯ̄nes. ¶ Pꝛīa ꝺ diſtictōe ſuppo
ſita. qꝛ dn̄t qdā ꝙ duplex ē appetitꝰ. ſ. nāl' ⁊ ele
ctiuꝰ accipiēdo appetitū electiuū: nō ſolū ꝓ appetitu ꝯn̄te
cognitionē coꝝ q̄ ſūt ad finē: ſꝫ ꝓ oī appetitu ꝯn̄te cogniti
onē ītellectiuā que ſola fertur ī btītudinem. Et differunt
iſti duo appetitꝰ ꝙ̄tū ad actꝰ ſuos. qꝛ appetitꝰ nālis nō ē ali
q̄s actus elicitꝰ: ſꝫ ē ſola nālis īclinatio: ad illꝺ qꝺ appetit̄.
actꝰ vᵒ appetitꝰ electiuꝰ vt nūc loq̄mur n̄ ē ſola nālis īclina
tio: ſꝫ ē qdā actꝰ elicitꝰ q dr̄ velle. Qꝛ āt actus appetitꝰ nālis
nō ſit actꝰ elicitꝰ aliq̄s ꝓbat̄ ſic: qꝛ actꝰ appetitꝰ nālis ſemꝑ
ē ſtāte nā cꝰ ē apetitꝰ. ſꝫ nos expimur ꝙ aliq̄s actꝰ elicitus
ſit ſꝑ ī nobis: maxime ī itellectu ⁊ volūtate: de quoꝝ appe
titu reſpcū btītudīs agit̄. ḡ talis actꝰ n̄ ē elicitꝰ. Et cōfirma
tur ꝑ id qꝺ dicit phs. 2. poſte. ꝯ platonē ꝙ incōueniēs ē in
nobis eē nobilliſſimos hītꝰ: ⁊ ꝙ lateant nos. ⁊ foꝛtioꝛi rōne
īcōueniēs ē nos hr̄e nobiles actus ⁊ ꝙ lateāt nos. ⁊ iterum
appetitꝰ nālis cōis ē oībꝰ cognoſcētibꝰ ⁊ nō cognoſcētibus
⁊ nō ſolū actiui ſꝫ potētie: puta māe. ſꝫ ꝯſtat ꝙ actꝰ appetitꝰ
nālis ī n̄ cog̃ſcētibꝰ: nō ē aliq̄s actꝰ elicitꝰ: ſꝫ ē ſola nālis icli
natio rei: ſic appetitꝰ māe ē eiꝰ īclinatio ad foꝛmā: ꝭꝫ ꝙ phs
dicit ꝑ phycoꝝ: ꝙ mā appetit foꝛmā: ⁊ appetitꝰ grauis ē in
clinari ꝺoꝛſū. moueri āt deoꝛſū ē actꝰ gn̄āntis ⁊ n̄ ipiꝰ gra
uis: vt determiat phs. 8. phy. ḡ ſiꝫ appetitꝰ nāl' ī q̄cūq̄ꝫ re
nō ē aliqd elicitū: ſꝫ ē pura īclinatio rei nālis ad ſuā ꝑfectio
nē. ¶ 2ᵃ ꝯ ē ꝺ appetitu nāli: qꝛ ꝭꝫ pdc̄ōs oēs ſic nālr ⁊ ꝺ ne
2ᵃ ꝯ ceſſitate ſūme appetūt btītudinē ꝙ ꝺ necītate appetāt. ꝓ
bat̄ ſic. Queliꝫ res īꝑfcā nata ꝑfici ꝑ aliā nāli appetitu ex
necītate appetit illā ꝑ quā foꝛmalr ꝑficit̄. Et h̄ ſtati pꝫ: qꝛ
nāli appetitu qꝺlibꝫ īꝑfectū appetit ſuā ꝑfectōeꝫ: cū tal' ap
petitꝰ nō ſit aliꝺ ꝙ̄ nālis iclinatio īꝑfecti ad ſuā īꝑfectōeꝫ.
ē ēt h̄ iclinatio necīa: cū nō ſeq̄t̄ cognitōeꝫ ſine q̄ nō ē liber
tas: ſꝫ nā hūana ꝙ̄ᵐ ē ꝺ ſe ē īꝑfecta: ſūma āt ꝑfectio ei poſ̄s
ē btītudo. ḡ oēs hoīes ꝺ necītate appetūt btītudinē. Qꝛ āt
ſūme appetāt eā tali appetitu. ſ. nāli. ꝓbat̄ ſic. Illꝺ ī cꝰ ꝑtā
te nō ē agere: ī eiꝰ ꝑtāte nō ē remiſſe agere. ſꝫ ſic necīo agit
ita necīo agit toto conatu. ſꝫ nā hūana ⁊ q̄cūq̄ꝫ alia ꝙ̄tū ad
appetitū nālē n̄ hꝫ ī ꝑtāte ſua appetere vl' nō appetere: ſed
necīo appetit q̄cq̄d appetit. ḡ n̄ ē ī ꝑtāte eꝰ remiſſe appeteꝛ̄
ſed neceſſario appetit toto conatu. h̄ āt eſt ſūme appetere.
3ᵃ ꝯ ergo ⁊c. ¶ 3ᵃ ꝯ eſt de ſubiecto vl' ꝑnᵒ hꝰ appetitꝰ: ꝺ q̄ dn̄t q
dā ꝙ iſte appetitꝰ nō ē volūtatis ſꝫ itellectꝰ. qꝛ ſic̄ ꝓbatū ē
beatitudo eſt actus ⁊ ꝑfectio intellectus: appetitu aūt nāli
vnūqꝺq̄ꝫ appetit ſuā perfectionē ⁊ non aliud: ⁊ iꝺ appetitu
nāli itellectus appetit beatitudinē ⁊ nō volūtas niſi beati
tudinē accn̄talē q̄ poteſt eē eiꝰ ꝑfectio. Sed iſta concluſio
nō vr̄ eſſe vā: qꝛ ſicut ſe hꝫ q̄libet pō ad appetendū ſuā ꝑfe
ctionē: ſic volūtas ad appetēdū ꝑfectiones oīum: cum ipa
ſit gn̄alis appetitꝰ totiꝰ ſubi ꝓ oī bono eius: ⁊ nālis inclina
tio eius ꝑ ēentiam eſt ad oēm perfectionē nālē oīuꝫ pōꝝ
qꝺ pꝫ: qꝛ actꝰ ꝓcedit ex habitu ⁊ ex aptitudine: qꝛ vnūqꝺq̄ꝫ
ſic agit ⁊ agit̄ ſicut natū ē: vn̄ cū actꝰ eius elicitus ferat̄ in
oēꝫ ꝑfectionē oīuꝫ potētiaꝝ: ꝑ ꝯn̄s ⁊ actus aptitudinalis ⁊
hītualis. Item ſicut dictū ē ſupꝛa felicitas actiua cōſiſtit
eēntialr ī actu volūtatis ⁊ ꝑncipalr. Felicitas aūt ꝑfecta ī
actu vtriuſq̄ꝫ eēntialr: vn̄ ex iſta ꝑte ipa eque naturaliter
appetit btītudinē ſicut itellectus.

Quantum ad 2ᵐ. ſ. ꝺ appetitu beatitudinis actu eli
cito ſūt tres opiniōes. ¶ pᵃ ꝙ volūtas n̄ pᵃ op
vult ex neceſſitate beatitudinē ſibi ꝓpoſitā: ſiue ī vli ſiue
ī ꝑticulari: ſꝫ libē: ⁊ iſtꝺ ꝓbat̄ triplr̄. ¶ Pꝛio ſic. Nulla ne
ceſſitas pōt eē ī actiōe potētie ſupioꝛis a neceſſitate actiōis
potētie īferioꝛis: qꝛ h̄ icludit ꝯ̄dictionē: qꝛ qꝺ neceſſitat̄ ab
alio ē īferiꝰ eo vt ſic: ⁊ iꝺ ſi ſupioꝛ pō neceſſitaret̄ ꝑ īferioꝛē:
iā n̄ eēt ſuperioꝛ ſꝫ īferioꝛ. ſed voluntas īter oēs potētias ē
ſuperioꝛ. ḡ nō pōt neceſſitari ī actione ſua ex actiōe cuiuſcū
q̄ꝫ alteriꝰ potētie: ſi ḡ in ea ſit neceſſitas oꝫ ꝙ illā hēat ex ſe:
tūc arguit̄ ſic. Potētia ſupioꝛ q̄ hꝫ necītatē reſpectu ſue ac
tiōis: eadē necītate mouet potētias ſibi ſbas: ſꝫ volūtas ꝑt
mouere oēs alas potētias. ḡ ſi ipa neceſſitat̄ ad aliqd volē
dū: oꝫ ꝙ moueat neceſſario alias potētias ad oſtēdendū ſi
biꝰ ſuū volitū: h̄ āt eſt falſū: qꝛ ſi potētie īferioꝛes neceſſita
rent̄ ad oſtēdēdū volūtati ſuū obm̄ reſpectu cuiꝰ neceſſitat̄
ipa ad volēdū: ſequeret̄ ꝙ illud obm̄ ſꝑ eēt oſtēſū ⁊ ſemꝑ
volitū: qꝺ eſt manifeſte falſū. ¶ 2ᵒ qꝛ nullus habitꝰ acq̄ſi
tus ꝙ̄tūcūq̄ꝫ ſit itēſus: pōt tn̄ inclinare volūtatē ꝙ̄ᵐ appe
titus nālis: ſed ſi volūtas neceſſitaret̄ ad aliqd volēdū: tc̄
tātū īclinaret̄ ī obꝫ ſuū ꝑ habitū acq̄ſitū ꝙ̄ᵐ inclinat̄ ꝑ ap
petitū nālē: qꝛ vtroq̄ꝫ mō inclinaret̄ ex necītate. ḡ volūtas
nullo actu elicito ꝯcurrēte q̄cūq̄ꝫ hītu acq̄ſito ꝙ̄tūcūq̄ꝫ in
tēſo neceſſitat̄ ad aliqd volēdū: ſed libere vl't q̄cq̄d vl't ēt
btītudinē tā ī vli ꝙ̄ ī ꝑticulari. ¶ 3ᵒ ꝯfirmat̄ h̄ ꝑ auctitatem
btī Augu. ī enche. 6. c. vbi dicit ſic. Nec. n. aut volūtas nō ē
aut libera dicēꝺ nō ē q̄ btī eē ſic volumꝰ vt eē miſi n̄ ſoluꝫ
nollemꝰ ſꝫ neq̄ꝫ ꝓrſus velle poſſumꝰ. Ecce ꝙ liberā dic̄ vo
lūtatē ī volēdo btītudinē. Iſti tn̄ dn̄t ꝙ ſi volūtas hēat ali
quē actū reſpectu btītudīs: ille actꝰ erit velle: ⁊ reſpcū mi
ſerie erit nolle: ſꝫ nō ē necāriū ꝭꝫ eos ꝙ reſpcū btītudīs vel
miſie ꝓpoſite: volūtas hēat aliquē actū poſitiuū: ꝓpoſito
ſibi q̄cūq̄ꝫ obꝺ bono vl' malo ꝑt ſuſpēdere oēꝫ actū volun
tatis. ¶ Et ꝑ h̄ rn̄dēt ad rōes ī oppoᵐ: ꝙ auctitates btī au
gu. 13. ꝺ trinitate. ⁊ Anſel. ꝺ caſu diaboli: itelligūt̄ de appeti
tu nāli q̄ q̄libꝫ creatura rōnal' necīo appetit btītudinē: nō
āt ꝺ actu elicito. ¶ Ad illꝺ qꝺ poſtea ſbdit̄ ꝺ augᵒ in enche
ridion. c. pal. dicūt ꝙ veꝝ ē ꝙ n̄ poſſumꝰ velle miſiā: ſꝫ nō
ſeq̄t̄. ergo de necītate nolumꝰ miſiā: qꝛ poſſū circa vtrūq̄ꝫ
ſuſpēdere oēꝫ actionē tā volēdi ꝙ̄ nolēdi. ⁊ iꝺ neuter ē ne
ceſſariꝰ ſimplr̄ ⁊ abſolute. ſꝫ ſub ꝯditōe. ſ. ſi hēaꝫ aliquē ac
tū poſitiuū circa aliqꝺ eoꝝ ꝙ reſpcū btītudis n̄ poſſū hr̄e
poſſitiuū actū niſi illū q ē velle: nec reſpcū miſie niſi illū q
ē nolle. ¶ Dāt āt opiōnē aliq̄ reprobāt dicētes ꝙ q̄cq̄d ſit
ꝺ ꝯ̄ne: rōes tn̄ ille n̄ valēt: qꝺ pꝫ diſcurrēdo ꝑ ſinglā. Cū. n.
ꝑ dr̄ ꝙ pō ſupioꝛ n̄ necītat̄ ab īferioꝛe: ꝑt dici ꝙ imo: ⁊ ſi n̄
cāl'r tn̄ ꝯſecutiue: ſic itellectꝰ apphēdit ꝑ qꝺ ꝑ ſibi offert̄ a
ſēſitiuis viribꝰ: ⁊ necītat̄ ad vidēdū ꝭꝫ appētiā ſēſitiuā: ⁊ tn̄
itellectꝰ ē ſupioꝛ pō ꝙ̄ ſēſus. Itē falſū ē qꝺ poſtea ſumit̄ ꝙ
volūtas ē ſupioꝛ itellectu. h̄. n. n̄ ē verū. imo potiꝰ ꝯ̄riū. Nā
oꝫ ꝙ voluntas feratur ī quocūq̄ꝫ fertur ꝭm foꝛmam ⁊ di

etiamē intellectꝰ. cū ipſa nō poſſit ferri niſi ī cognitū: ex q̄
ſeq̄t̄ ꝙ ꝓpoſitio quā aſſumunt nō ē vā: h̄. ſ. ꝙ voluntas ea
necītate moueat poᵃˢ qua necītate mouet̄ ī ſuū obm̄: h̄. n.
nō oꝫ: ſed mouet eas ſolū eo mō quo ītellectꝰ iudicat eas
eſſe mouendas: ⁊ iꝺ ꝙ̄tūcūq̄ꝫ voluntas fereret̄ necīo ī ſuū
obꝫ: n̄ opoꝛteret ꝙ voluntas moueꝛꝫ necīo alias potētias
ad ſꝑ oſtendendū ſibi ſuūꝫ obm̄: niſi ītellectꝰ iudicaret ꝙ tale
obꝫ eſſet ſibi ⁊ ſꝑ ⁊ necīo oſtendendū: qꝺ nō oꝫ. ¶ Ad 2ᵐ cū dr̄
ꝙ nullus hītus acq̄ſitus ꝑt tātū icliare volūtatē ad aliqd
volēdū ꝙ̄ᵐ appetitꝰ nālis. dꝺꝫ ꝙ nō ē ad ꝓpoᵐ: qꝛ nos non
loq̄mur de iclinatōe voluntatis ī ſuū obm̄ per aliquē hītū
acq̄ſituꝫ: ſꝫ ꝑ ipſammet nāꝫ poᵉ: q̄ hꝫ necīā hītudinē ad ali
qꝺ obꝫ vt ī ipꝫ ferat̄ actu elicito: ⁊ illa inclinatio ꝑt eē ita
efficax ſuppoſita pn̄tia talis obi ſicut inclinatio appetitus
nālis. Et iteꝝ ſi ītellectus q dr̄ hītus ꝑncipioꝝ ē aliqd acq̄
ſitū: ꝯſtat ꝙ īclinat eq̄ efficaciter poᵃᵐ ītellectiuā ad aſſen
tiendū necīo ꝑmis ꝑncipijs ſibi ꝓpoſitis: ſic appetitꝰ nālis
ipſiꝰ itellectus īclinat ipꝫ ad ītelligere: ⁊ eodeꝫ mō ꝑt eē in
voluntate ſi hēat aliquē talē hītum. ¶ Ad 3ᵐ de auctē btī
Augu. dꝺꝫ ꝙ loq̄t̄ de libertate a coactione q̄ coactio nūq̄ꝫ
ē ī voluntate non āt de libertate a necītate īmutabilitatis
q̄ ē ī voluntate reſpectu multoꝝ vl' ſaltē aliquoꝝ vt infra
patebit. ¶ Rn̄ſiones ēt aliq̄ ad argumēta nō ualēt. Cum
enī ꝑ dr̄ ꝙ auctēs btī Augu. ⁊ Anſelmi ītelligūt̄ de appe
titu nāli nō de actu elicito: expſſe pꝫ ꝙ nō ē veꝝ. Dic̄. n. 13.
de ciuitate. 3. c. in fine ꝙ ſi ille mimꝰ q ꝓmiſit ſe dictuꝝ qd
oēs vellēt: ⁊ dixit: vile vl'tis emere ⁊ care vēdere: ſi inquā
dixiſſꝫ oēs btī eē vultis: miſeri eē nō vultis: dixiſſꝫ aliqd q
nullus in ſua nō cognoſceret voluntate: q̄cq̄d. n. aliud q̄ſq̄ꝫ
latēter velit ab hac volūtate nō recedit. Cōſtat ꝙ loq̄t̄ de
voluntate vel de actu volūtatis elicito: de q̄ ioculatoꝛ ille
dixerat: vile vultis emere ⁊ care vēdere: ⁊ n̄ loq̄t̄ de appe
titu nāli volūtatis. Itē 4ᵒ. c. eiuſdē libꝛi iq̄rit cū oēs velit
btītudinē an eā oēs nouerit. Cōſtat āt ꝙ velle ſeq̄ns noti
tiā ē actus elicitus. Itē ī 5ᵒ. c. dicit ꝙ oēs hōies btī eē volūt
illudq̄ꝫ vnū ardētiſſimo amoꝛe appetūt: ⁊ ſubiungit ꝙ nul
lus ꝑt amare qꝺ neſcit oīno. Et ita loq̄t̄ de amoꝛe oīno ſe
q̄nte cognitionē. Anſel. ēt de cāu diaboli. c. 12. circa finē di
cit. Oēs q̄ppe volunt btī eē. Et loq̄t̄ de btītudine abſolute
q̄ icludit ꝯmoduꝫ de q̄ dicit ꝙ iuſtiᵗᵃᵐ nō oēs volunt. ꝯmo
dū vᵒ n̄ ſolū oīs nā rōnal' ſꝫ ēt oē qꝺ ſentire ꝑt vl't: nā nll's
vl't niſi illud qꝺ aliq̄ mō putat ſibi cōmodū. Et ſic loq̄t̄ de
velle qꝺ ſeq̄t̄ cognitōeꝫ: qꝺ velle ē actꝰ elicitꝰ. Et ſic expoſi
tio q̄ dicta Aug. ⁊ Anſel. exponūt nō ē vā: vt clariſſiᵉ pꝫ ītuē
2ᵃ opio ti dcā coꝝ ī pdcīs locis. ¶ 2ᵃ opio ē. ꝙ volūtas ē duplex. ſ.
creata ⁊ icreata. creata vᵒ ꝑt accipi ꝭꝫ duplicē ſtatū. ſ. ꝭꝫ ſta
tū pr̄ie ⁊ ꝭꝫ ſtatū vie. ſi loq̄mur de volūᵗᵉ icreata ſiue dīna:
dꝺꝫ ꝙ ipa necīo vl't ſuā btītuᵉᵐ: qꝛ ſi eā poſſꝫ n̄ velle: poſſꝫ
deꝰ nō eē ꝑfecte beatꝰ. Delectatio. n. ꝑfic̄ btītudinē ſic pul
critudo iuuētutē vt dr̄. 10. ethy. ſi āt deꝰ poſſet nō velle ſuā
btītudinē: poſſꝫ n̄ delectari de ea: q̄re ⁊c̄. ¶ Itē ſi deꝰ poſſꝫ
n̄ amar̄ ſuā btītudinē: poſſꝫ n̄ amare ſe ipꝫ q ē ſua btītudo
qꝺ ē icōueniēs: q̄re ⁊c̄. Si āt loq̄mur de volūtate creata ꝓ
ſtatu pr̄ie: adhuc talis volūtas necīo vl't btītudinē. Cuiꝰ rō
ē: qꝛ ſi talis poſſꝫ nō velle btītudinē: poſſet nō delectari: cū
delectatio ſit actus voluntatis de bono volito. Iſtud āt n̄
ē poſ̄e ꝭꝫ nāꝫ. ſ. ꝙ vidēs deū ſicut btī vidēt nō delectet̄ de
deo viſo: qꝛ ꝙ̄q̄ꝫ foꝛte deꝰ de pō abſoluta poſſet a tali viſio
ne delectationē ſuſpēdere: h̄ tn̄ nō ꝑt facere creatura. Itē
Aug. ꝓbat. 13. ꝺ trin. c. 8. ꝙ ē btītudo quā n̄ aliq̄s ꝑt amitte
re volēs aut nolens: ſꝫ nō pōt q̄s eā ꝑdere neq̄ꝫ volēs neq̄ꝫ
nolēs: ſꝫ ſi beatꝰ nō vellet necīo ſuā btītudinē ſꝫ poſſet eaꝫ
nolle aut ſuſpēdere ſuū velle: ſeq̄ret̄ ꝙ poſſꝫ amitti a volē
te vel a nō volente. ḡ īpoſ̄e ē ꝙ btītudo nō ſit necīo volita
a btō. Si vᵒ loq̄mur de volūtate ꝓ ſtatu vie: ſic diſtiguen
duꝫ ē de btītudine: qꝛ btītudo pōt accipi ī ſpāli ꝓ eo ī q̄ vē
ꝯſiſtit: ſicut ē viſio dīna: vel ꝑt accipi ꝭm cōeꝫ ⁊ gn̄ālē rōnē
btītudinis q̄ ē bn̄ hr̄e ⁊ malo carere: qꝺ Anſel. vocat ꝯmo
duꝫ. Si accipiat̄ beatitudo ī ſpāli ꝓ eo in quo vere ꝯſiſtit:
ſic voluntas viatoꝛis nō necīo vult btītudinē: ſꝫ ꝑt nō vel
le negatiue ⁊ ēt nolle. Qꝛ poſſit nō velle negatiue: pꝫ: qꝛ qꝺ
oīno icognitū ē oīno ē nō volitū ꝭꝫ Augᵐ vbi ſup: ſꝫ btītu
do ꝭꝫ illud in q̄ vē ꝯſiſtit: ē multis incognita oīno: ⁊ valde
paucis nota. ḡ a multis ē nō volita. Qꝛ aūt poſſꝫ eſſe nolita
pꝫ ſic. Oē illud cuiꝰ aſſecutioni ē ꝯiuncta difficultas ⁊ mul
ta q̄ hēnt rōnē mali: pōt eē nolitū: ⁊ rō ē: qꝛ ſicut voluntas
fert̄ ī bonū ꝑ volitionē: ita nata ē ferri ī malū ꝑ nolitioneꝫ:
ꝓpter qꝺ vbi malū ē ꝯiunctū bono volūtas pōt īferri in il
lud volēdo ⁊ nō volēdo: ſed aſſecutioni beatitudinis ē an
nexa multa difficultas ⁊ mlt'a mala pene q̄ hoꝛrent cōiter
hoīes. ḡ in btītudinē ꝙ̄uis cognitā ꝭm ꝓꝑam rōnē: pōt fer
ri voluntas viatoꝛis nō volēdo eā vel ēt nolēdo: nō q̄deꝫ
ꝓpter ipſam ſꝫ ꝑꝑ mala pene ꝯiuncta. Si aūt accipiat̄ btī
tudo ꝭm gn̄ālē rōneꝫ btītudinis: ſic diſtiguēdū ē de appeti
tu: qꝛ q̄dā ē actus appetitꝰ efficax q eſt de re hīta: vt ē dele
ctatio: vel ē motus ad rē hn̄daꝫ: vt deſideriū efficaciter in
clināꝰ ad ꝓſecutionē rei: ⁊ tali appetitu nō necīo volumus
btītudinē ꝓpoſitā ſol'ꝫ ꝭꝫ cōeꝫ rōneꝫ btītudis: qꝛ tam dele
ctatio ꝙ̄ deſideriū efficax ſūt reſpcū hōī ꝓpoſiti ī ꝑticl'ari ī
q̄ delectamur ſi ſit hītuꝫ: ⁊ in qꝺ tēdimꝰ ſi ſit nō hītū: habi
tio. n. rei vel ꝓſecutio ad eā reſpicit ſingl'aria. Eſt aliꝰ actus
appetitꝰ ſeu voluntatis q nō ē velle efficax ſꝫ velle ꝯdicio
natū ſeu q̄dā velleitas q̄ dicimur ea velle q̄ q̄n̄ꝫ ſūt nobis
īpoſſilia: ⁊ h̄ mō oēs volūt beatitudinē ꝭꝫ cōeꝫ rōnē beati
tudinis: ꝓpoſito. n. cuicūq̄ꝫ ꝙ boᵐ eſt bn̄ hēre ⁊ malo care
re nullus ē q̄n q̄dā velleitate tendat ī h̄: ſꝫ qꝛ n̄ efficax ē: iꝺ
nō euidenter expmit̄: q̄n potiꝰ vr̄ eē velle hītuale magis ꝙ̄
actuale ⁊ foꝛte ē: tn̄ ꝯcoꝛdāt cū ꝑma opiōne q̄ ad ꝑᵐ arguᵐ.
Et h̄ vr̄ eē itētio Auguſtini. 13. de ciui. dei. c. 8. q ꝓbat ꝙ ſic
oēs hōies volūt eē btī: ita volūt eē imoꝛtales. Cōſtat āt ꝙ
illud velle nō ē efficax ſꝫ ē ſolū q̄dā velleitas: qꝛ ſic̄ nullus
vellet bono carere ſꝫ potiꝰ ſꝑ boᵐ hr̄e: ita vellet ſꝑ eē: qꝛ ſi
ne eē nō poſſet bn̄ hr̄e. ¶ 3ᵃ opio ē. ꝙ beatitudinē pn̄tatā ī 3ᵃ opio
cōi in via vel viſam in ſpāli in pr̄ia: volūtas non ꝑt ex ſe re
ſpuere nec eā nō acceptare vl' deo viſo nō frui. ſꝫ ꝑ miracu
luꝫ vtute dīna poſſet actꝰ volēdi vl' fruēdi vtrobiq̄ꝫ ſuſpen
di: ſꝫ nō actꝰ reſpuēdi vel deteſtādi hēre. ¶ Pꝛīa ꝯ. ꝙ̄ᵐ ad pᵃ ꝯ
btītudinē ī cōi pn̄tatā ī via: pꝫ iā dicta: ſꝫ ī pr̄ia ꝓbat̄ q̄ntu
plr̄. ¶ Pꝛio: qꝛ ſic̄ ꝑnᵖ ī ſpeculātibꝰ: ſic finis in agibilibꝰ: ſꝫ
intellectꝰ nō ꝑt nō aſſentire ꝑ ꝑncipio. ḡ volūtas nō ferri in
finē vltimū clare pn̄tatū. ¶ 2ᵒ: qꝛ obꝫ qꝺ adeq̄t vl' ſupat to
tā capacitatē potentie mouet ipſaꝫ necīo: hꝰ āt eſt deus cla
re viſus. ḡ ⁊c̄. ¶ 3ᵒ. qꝛ ſicut ſe hꝫ voluntas viatoꝛis ad bea
titudinē in cōi: ſic volūtas ꝯphenſoꝛis ad btītudinē q̄ eſt in
deo: cū ibi ſit ꝭꝫ vitatē q̄cq̄d ē in btītudine ꝭꝫ cōeꝫ extima
tōeꝫ: ſꝫ nll'us nō ꝑt n̄ amare bītudinē pn̄tataꝫ in cōi ī via. ḡ
nec in pr̄ia. ¶ 4ᵒ. qꝛ q̄ rōne beatꝰ poſſet nō amare btītudi
nē: dānatꝰ poſſꝫ nō odire miſiaꝫ: ⁊ ꝑ ꝯn̄s eſſet ī eius potāte
minꝰ affligi: qꝺ ē icōueniens. ¶ 5ᵒ. qꝛ ſi nō ferret̄ ī deuꝫ di
lectōe vel ꝺlectatōe: aut h̄ eēt ꝑ actū ꝯ̄riū poſitiuū: qꝺ ē im
poſ̄e. ſ. reſpuere boᵐ vbi nll'a occurrit rō mali: aut ꝑ actum
ꝑambulū q̄ vellet nō ferri ī illud: ⁊ h̄ nō eſt poſ̄e: qꝛ nō pōt
iudicare eſſe bonū non ferri ī illud: aut ſimplr̄ ſuſpendēdo
actū elicitū vel eliciēdū: ⁊ h̄ eēt moueri ꝯ iudiciū rōnis: qꝛ
viſio dei iudicat eū amādū ⁊ eo fruendū. ¶ 2ᵃ ꝯ. ſ. ꝙ ꝑ mi 2ᵃ ꝯ
raculū de potentia abſoluta deus poſſet hoc. ſ. actū volūta
tis ſuſpendere pn̄tata beatitudine clara in pr̄ia vel in gene
rali in via: pꝫ: qꝛ nā voluntatis eſt ferri in obm̄ ſibi pn̄tatuꝫ
ſuppoſita cōi īfluentia dei: ſine q̄ nullū agens creatū agere
pōt: ſi ḡ deus ſubtrahat īfluentiā ab actione volūtatis ⁊ nō
ab actiōe intellectus: erit vna ſine alia nālr ⁊ nō ſolū non
violēter: niſi ꝙ illa nā ē vt raro. Itē actꝰ volūtatis ī pr̄ia ē

a ſolo deo effectiue ꝛ i voluntate ſolū ſubiectiue: ſicut g̃ ſi i
hōie eēt meritū ꝯgrui ad grāʒ: deus nō īfundēdo grāʒ non
cogeret: ſic ſi deus nō īfundit volūtati fruitionē quā ſolet
3ᵃ ꝯ īfundere poſt viſionē: nō pp̄ hoc cogit. ℂ 3ᵃ ꝯ ē. ꝙ deus nō
p̄t īmittere actū ꝯriū: puta ꝙ voluntas reſpuat btitudinē
oblatā i cōi vel clare viſaʒ i ſpāli: aut ꝙ triſtet̃ i ea. q2 deus
nō poſſet facere ꝙ po⁴ fereret̃ i nō obm: puta ꝙ oculus vi
deret ſonū vel ꝙ caloꝛ inq̃ꝫm po⁹ calefactiua frigefaceret:
obiectū aūt voluntatis ad reſpuēdū vl' refutādū ē maluʒ
vt malū ꝛ nōn bonū vt boᵐ. g̃ īpoſſibile ē ꝙ reſpectu beati
tudīs i q̃ nihil mali apparere p̄t: voluntas ferat̃ reſpuēdo
vel triſtādo. ℂ Cōtra h̃ tñ obycit̃ ab alys dupl'r. ℂ Pꝛio
ꝯ p̄mū ꝯnē. ſ. ꝙ ſine miraculo ſuppoſita cōi īfluētia: volū
tas vidētis deū ex ſua libtate: p̄t nō diligere deū ꝛ nō dele
ctari i ipſo. pꝛio q2 ſi nec̃io frueret̃: aut eēt nec̃itas coactōis
aut nāe vel īmutabilitatis nō abſoluta ſʒ ex ſuppoſitōe. Il
la p̄ᵃ nō: q2 volūtas cogi nō p̄t: lʒ ītellect⁹ cogi poſſit ſʒ illō
.i. phyſi. ab ipſa v̄itate coacti dr̃ de pꝛimis p̄hīs. nec 2ᵐ: q2
nulla ſuppoſitio p̄t poni ſtāte volūtate qn volūtas hēat id
qd̄ ē ſibi eēntiale: ſʒ ipſa eēntial'r diſtiguit̃ ꝯ nām p̄ hoc q2
nā agit nec̃io: volūtas v̄o libe ꝛ nō nec̃io: vñ h̃ ē agere nāl'r
ꝙ nec̃io: ꝛ hoc ē agere voluntarie ꝙ libe. g̃ nihil pōt poni p
qd̄ voluntas ſic agat nec̃io ꝛ non libe: vel velit ꝛ nec̃e hēat
velle. ℂ 2° arguūt aly ꝯ ſʒm ꝯnē. ſ. ꝙ nec nāl'r nec p mira
culū fieri poſſit qn vidēs deū fruat̃ deo. Qd̄ āt nō nāl'r: pʒ:
q2 deitas ſine gaudio videri nō p̄t pp̄ qd̄ i die iudicy tolle
tur ipius ne videat gliāʒ dei: q2 tūc gauderet. Et āt nō mi
raculoſe: pʒ: q2 ſic graue cogeret̃ ſi non p̄mitteret̃ deſcēde
re ex q̊ hʒ grauitatē: ita ꝙ nō ſolū cogit̃ vel violētat̃ ſi mo
ueat̃ ſurſuʒ ꝯ iclinationē ſuā: imo ēt violētat̃ ſi ſuſpendat̃
deſcēſus ei⁹ deoꝛſuʒ q aptitudine debet̃ nāe grauitatis: ita
cū nā volūtatis ſit nata ſeq iudiᵐ rōnis: nō ſolū coget̃ ſi fe
rat̃ ꝯ iudiᵐ rōnis: imo coget̃ ſi nō ſinat̃ ſeq iudiciuʒ rōnis:
puta delectari i ſūmo bono clare viſo: ſʒ ipſa nō pōt cogi. g̃
nec a fruitiōe dei viſi p̄t ſuſpēdi. ℂ Sʒ ad p̄ᵐ iſtoꝝ ē dōm
ꝙ nō ē ibi nec̃itas coactōis: q2 ſicut ibi dr̃ voluntas cogi nō
p̄t: ſʒ ītellect⁹ cogi pōt: ꝙ tñ nō arguit voluntatē nobilioꝛē:
q2 duplex ē coactio i aliq̃ potētia: vno° p reſpcm̄ ad ipam
met poᵃᵐ: ꝛ ſic nulla po° cognitiua vel appetitiua cogi pōt
reſpectu actus ſui: q2 oīs actus ab ea elicitus actiue vel paſ
ſiue ē ſʒm ei⁹ nālē iclinationē: vñ nulla ſenſatio nec ꝯcupia
ē ſenſui violēta itriſece. Sʒ i h̃ dr̄nt potētie oꝛgāice ab ab
ſtractis: q2 i oꝛganicis p̄t aliqd aliud ab actu ipꝛimi qd̄ ꝯtri
ſtat vel coꝛrūpit: ꝛ p ꝯñs ē violentū: ſicut imutatio real' ſic̃
oculus p̄t vulnerari vel coꝛrūpi: qd̄ nō ē in potētys abſtra
ctis q̃ nō pñt recipe p̄egrinā ipꝛeſſionē niſi foꝛte a deo vel
ei⁹ v̄tute in īferno. Sʒ alio mō dr̃ coactio i pō extriſece re
ſpectu volūtatis: ꝛ ſic oīs pō ē cogibilis p̄ter voluntatē: q2
velit nolit volūtas: ocul's videt ſi ē aptus ꝛ illumiat⁹ ꝛ hʒ
obm: ꝛ ſimiliter velit nolit volūtas: ītellect⁹ aſſentit p̄mis
p̄ncipys ꝛ ꝯnib⁹ demōſtratis: ꝛ h̃ ē malū volūtatis ꝯ cui⁹
actū aliqd fit: ꝛ ē bonū illi⁹ potētie q̃ dr̃ cogi: vñ illud nihil
īdignitatis ponit in pō ſic coacta. Sʒ volūtas nō pōt h̃ mō
cogi q̃ſi. ſ. ipſa velit nolit velit aliqd: q2 ſic eēt ꝯdictio. ſ. ꝙ
vellet ꝛ nō vellet vel nollet reſpectu eiuſdē. Dōʒ ē g̃ ꝙ ibi
ē nec̃itas nālis: q2 ſic nā libertatis ē libere ferri i ea q̃ ſunt
ad finē nō nec̃ia euidenter: ſic nā ei⁹ ē nec̃io ferri i vltimū
finē in cōi vel in ſpāli clare viſum. ℂ Ad 2ᵐ. pʒ ſolo ex di
ctis: q2 nō ē coactio ſi ignis nō ꝯburat deo coagēte: q2 nec
ciius nā ē ꝯburere niſi ſuppoſita dei īfluētia: imo eſſet coa
ctio oppoſitum: q2 ꝯ nāʒ: ꝛ ſil'r deo ſubtrahēte ſuā īfluētiaʒ
violētia eēt ſi volūtas exiret i actū ſuū. Nec h̃ ē ꝯ liberta
teʒ ſuā ferri nec̃io deo īfluēte: q2 cū libtas dicat p̄fectionē
ſimpl'r (al's nō eēt i deo) nihil icludit̃ i libtate qd̄ ſonet in
īp̄fectionē. poſſe aūt fieri miſeꝝ ꝛ diuertere a beatitudine
ē magna ip̄erfectio: vñ nec ē i deo: ꝛ iō nō ē de nc̃itate liber
tatis nec de nā ei⁹ ꝙ poſſit diuertere a btitudie. ℂ Ad ar
gumēta i oppoᵐ: ad p̄ᵐ de dānatis ē dōʒ. ꝙ cū nā remāeat
in eis itegra ipſi appetitu nāli appetūt beatitudineʒ. Et ſi
dicat̃ appetit⁹ nālis nō p̄t eē fruſtra: dōʒ ē: ꝙ veꝝ ē p ſe: p
accñs āt nālis appetitus p̄t fruſtrari: vel pp̄ libertatē arbi
try ſe ipſo abutētis: ꝛ h̃ vl'r i pluib⁹ ſp̄ebus: vel a caſu i nā
lib⁹ nō q̃dē vl'itoꝛ i tota ſp̄ē: ſʒ raro ꝛ in aliqb⁹ indiuiduis
ſp̄ēi. De appetitu āt q ē act⁹ elicitus: diceduʒ: ꝙ dānati nō
appetūt beatitudinē i ſpāli appetitu efficaci laboꝛādo vel
conādo ad beatitudinē: cū ſciāt hoc ſibi īpoſſibile: ſʒ appe
titu cōditiōato appetūt eā inq̃ꝫm hʒ rōnē ꝯmodi: vellēt. n.
ſi eēt eis poſſibile eā hr̄e q̃tenus ē qdā ꝯmoduʒ: ꝛ ſilimō
appetūt beatitudinē i gnāli. ſ. bñ hr̄e. ℂ Ad 2ᵐ dōʒ. ꝙ mlͭ
ti ignoꝛāt qd ſit btitudo in ſpāli: ꝛ iō a multis non appetit̃:
ſʒ gnālē rōnē beatitudinis oēs nouerūt ꝛ eā appetunt mō
quo dcm̄ ē. ℂ Ad 3ᵐ. pʒ p idē ꝙ btitudinē i particl'ari q̃ꝫᵐ
ad illud i quo v̄e ꝯſiſtit: nō appetim⁹ nāl'r ſed libere: ꝛ iō in
ei⁹ appetitu p̄t eē meritū ꝛ demeritū. Auctoꝛitates āt Au
guſtini adducte p altera parte ꝛ auctoꝛias Anſelmi intelli
gende ſunt de beatitudine in generali ꝛ de appetitu q ma
gis eſt velleitas q̃ꝫ velle. Queſtio. VIII.

Octauo q̃rit̃ vtꝝ beatitudo educat̃ de
pō creature. Et videt̃ ꝙ ſic: q2
illud qd̄ ꝯſiſtit i bonis coꝛpis educit̃ de po
tētia creature vel māe q̃ ē pars coꝛpis eēn
tialis: ſʒ btitudo ꝯſiſtit i bonis coꝛpis. g̃ ꝛc̃.
Ma. pʒ: q2 mā q̃ ē pura pō ē pars eēntialis
coꝛpis: vñ ſic coꝛp⁹ nihil agit niſi p v̄tutem
foꝛ°: ſic nihil recipit niſi p potētiā māe. Mi. pʒ: dupl'r. Pꝛi
mo q2 q̃ꝫto aliqd ē bonū cōi⁹: tāto melius: ſʒ bōa coꝛpalia
ſūt cōioꝛa q̃ꝫ ſpūalia: q2 coꝛpalia ſe extēdūt ad plātas ꝛ ad
bꝛuta aīalia: ſpūalia āt nō. g̃ boᵃ coꝛpalia ſūt melioꝛa q̃ꝫ ſpi
ritualia: ſʒ i paucioꝛib⁹ bōis ē btitudo ponēda. g̃ ꝛc̃. 2°. q2
btitudo ē bonū bōis: ſed bō ꝯſtat ex aīa ꝛ coꝛpe. g̃ btitudo
dʒ eē cōis aīe ꝛ coꝛpi: ſʒ nullū bonū ſpūale ē vtriq3 cōe: bo
nū āt coꝛpale ē vtriq3 cōe inq̃ꝫᵐ aīa i bonis coꝛpalib⁹ dele
ctat̃. g̃ btitudo ꝯſiſtit i bōis coꝛpalib⁹. g̃ ꝛc̃. ℂ Cōtra. Dos:
aureola ꝛ fruct⁹ p̄tinēt ad btitudinē: ſʒ iſta nō educunt̃ de
potenᵃ ſubi: q2 iſta fiūt ſupnāl'r ꝛ miraculoſe: i reb⁹ āt mira
bilib⁹ tota rō faciēdi ē potēᵃ faciētis. g̃ ꝛc̃. ℂ Rᵒ. ad h⁹ qōⁿ
nis euidētiā ſūt q̃nq3 vidēda q̃ īplicāt̃ in ti° ꝛ i argumētis.
Pꝛio ꝙ btitudo nō cōſiſtit i bōis coꝛpalib⁹ eēntial'r. 2° an
btitudo educat̃ de potētia. 3° de dotib⁹. 4° de aureolis.
5°. de fructibus.

Quantū ad p̄ᵐ ſūt tres ꝯones. ℂ p̄ᵃ de duplici btitu p̄ᵃ ꝯ
dine bōis. Ubi dicūt qdā ꝛ bñ: ꝙ cū beatitudo noiet p̄fe
ctū bonū illi⁹ q dr̃ btūs: ſic aliqd dr̃ bonū alicui⁹ dupl'r: ſic
btitudo alicui⁹ dr̃ dupl'r. Dr̃ āt bo⁹ alicui⁹ dupl'r. Uno° ex
trinſece ſolū p modū agētis vel obi: ſic ignis dr̃ bon⁹ frige
ſcēti p modū agētis vel efficiētis: q2 cāt i eo caloꝛē q ē ſibi
bon⁹ foꝛmal'r: ꝛ viroꝛ oclo ē bon⁹ p modū obi. Alio° dr̃ ali
qd bonū alicui foꝛmal'r ꝛ itrinſece: ſic ſanitas ē boᵐ bōis q
ad cōp⁹ ꝛ ſcia ꝛ v̄tutes: ꝛ eaꝝ act⁹ ſeu opatōes ſūt bōc q ad
aīaʒ quā p̄ficiūt foꝛmal'r. Sil'r btitudo bōis dr̃ dupl'r: vno°
illō qd̄ btificat hōieʒ ſolū extriᶜᵉ p modū obi: vl' agētis: alio°
illud qd̄ btificat ipʒ foꝛmal'r ꝛ itriſece tāq̃ꝫ p̄fectio ſibi ihe
rēs. ℂ 2ᵃ ꝯ ē de ꝯpatione vtriuſq3 btitudīs adiuicē. Ubi 2ᵃ ꝯ
dñt qdā ꝛ bñ ꝙ cū btitudo ſic dicat̃ dupl'r: magis tñ ꝓp̄e
dr̃ bōis illud qd̄ btificat ipʒ foꝛmal'r ꝛ itrinſece q̃ꝫ illud qd̄
btificat ipm ſolū extriſece cui⁹ rō ē: q2 illud magis ꝓp̄e dr̃
btitudo nr̄a q̊ magis ꝓp̄e dicitur bti: ſʒ p illud qd̄ foꝛmal'r
nos btificat magis dicitur bti q̃ꝫ p qdcūq3 extriſecū. g̃ illud
qd̄ foꝛmal'r nos btificat magis ꝓp̄e dr̃ btitudo nr̄a q̃ꝫ qd
cūq3 extriᶜᵘᵐ. Ma. pʒ de ſe. mi. ꝓba. tripl'r. p̄ q2 denoīatio
foꝛmal' ſp̄ ē magi ꝓp̄a q̃ꝫ q̃cūq3 alia: cui⁹ rō ē: q2 i eo qd̄ ſic
d̄noīat̃ ē v̄e ꝛ ꝓp̄e res noīs: ſic aīal ꝓpꝛyſſime dr̃ ſanū: q2
eo ē ſanitas a q̃ denoīatur ſanū: non aūt ita ꝓpꝛie dr̃ medi
cina ſana nec aīal ſanū rōne medicine: ſʒ hō denoīat̃ beat⁹
foꝛmali denoīatiōe a beatitudine q̃ ē p̄fectio in eo exiſtēs:
ab obo āt ꝛ efficiente nō dicit̃ btūs foꝛmali denoīatiōe: q2
beatitudo q̃ eſt obʒ vel cā agēs nō eſt i hōie: ſʒ ē denoīatio
ſolū extriſeca. g̃ p btitudinē q̃ eſt i nobis foꝛmal'r: magis ꝓ
pꝛie dicimur beati. 2° q2 illud ꝓp̄e dr̃ nr̄m qd̄ eſt nob ma
gis vnitū: ſʒ btitudo: q̃ eſt i nobis foꝛmal'r ꝛ itrinſece ē nob
magi vnita q̃ꝫ btitudo q̃ ſe hʒ ſolū ad nos extriſece ꝛ obiue
q2 illa nō attingit̃ a nobis niſi mediāte beatitudine foꝛma
li. g̃ illa ē magis ꝓp̄e btitudo nr̄a. 3° q2 illo ꝓp̄e magis di
cimur bti quo poſito ꝛ oibus alys circūſcriptis eſſem⁹ v̄e
bti q̃ꝫ qdcūq3 aliud: ſʒ poſita btitudine foꝛmali i nobis ꝛ ex
cluſo quocūq3 alio p poſſibile vel ipoſſibile eſſemus ꝛ dice
remur v̄e ꝛ ꝓp̄e bti: q2 foꝛᵃ denoīat ſp̄ ſuū ſbm: excluſa aūt
foꝛmali btitudine ꝛ poſitis qbuſcūq3 alys nll's poſſet dici
ꝓp̄e btūs. g̃ beatitudo foꝛmal' magis ꝓpꝛie dr̃ btitudo nr̄a
qua ſumus bti q̃ꝫ beatitudo obiua. Dico āt ꝙ magis ꝓpꝛie
dr̃ btitudo nr̄a ꝛ nō beatitudo abſolute: q2 ōs q ē obm bea
titudinis nr̄e vt patuit: eſt magis ꝓp̄e ꝛ vere btitudo q̃ꝫ ſit
nr̄a btitudo foꝛmalis: ſʒ ñ magis dr̃ ꝓp̄e beatitudo nr̄a: im
3ᵃ ꝯ mo minus. ℂ 3ᵃ ꝯ ē ꝙ btitudo foꝛmalis ꝛ ſbiua eſſential'r
dcā nō ꝯſiſtit in aliq̃ p̄fectiōe coꝛpoꝛali: qd̄ ꝓbāt aliq ſic: ꝛ
bñ. De rōne btitudinis ſic accepte ē ꝙ ipſa ſit optima p̄fe
ctio bōis ad quā oēs alie p̄fectiōes oꝛdinant̃ ſic ad finē: ſic
noīe beatitudinis vel felicitatis vtunt̃ taʒ p̄hi q̃ꝫ theologi.
Dicit. n. p̄hs. i. ethicoꝝ: ꝙ felicitas ē diuʒ opatoꝝ ſūmū bo
nuʒ: ꝛ īfra eodē dicit ꝙ ipaʒ volumus pp̄ ſe: alia pp̄ ipſam.
Ex quo p̄t ſic argui. Illa p̄fectio q̃ non ē ſūme bona nec pp̄
ſe volita ſʒ pp̄ aliā melioꝛē: nō pōt hr̄e rōnem btitudinis: ſʒ
oīs p̄fectio coꝛpoꝛalis ē huiꝯ. g̃ ꝛc̃. Maioꝛ d̄clarata ē: ſʒ mi
noꝛ ꝓbat̃. q2 ſic ſe hʒ coꝛpus ad aīam: ſic ſe hñt p̄fectiones
coꝛpoꝛis ad p̄fectiōes aīe: q2 ſic ſe hñt p̄fectibilia ad iuiceʒ
ſic ſe hñt p̄fectōes coꝝ: ſʒ coꝛpus ē pp̄ aīaʒ ꝛ vl'r mā pp̄ foꝛ
mā tanq̃ꝫ pp̄ aliqd melius vt dr̃ ſcdo p̄hiſicoꝝ. g̃ p̄fectiōes
coꝛpoꝛis ſunt pp̄ p̄fectiōes aīe tanq̃ꝫ pp̄ aliqd meli⁹: ꝛ hec
fuit mioꝛ: ſeq̃t̃ g̃ ꝯ. Per idē pʒ ꝙ p̄fectiōes aīe q̃ꝫtū ad p̄tē
ſenſitiuā q̃ ē toti⁹ ꝯiuncti nō poſſūt hr̄e rōnem btitudinis:
q2 ſicut ſe hʒ ſenſus ad itellectuʒ: ſic ſe hʒ p̄fectio ſenſitiue
p̄tis ꝛ appetit⁹ coꝛrn̄dētis ad p̄fectionē itellect⁹ volūtatis
ſʒ in hōie ſenſus ē pp̄ itellectū tanq̃ꝫ pp̄ aliqd meli⁹ ꝛ nobi
lius. g̃ p̄fectiōes ſenſitiue p̄tis ſūt pp̄ p̄fectiōes itellectiue
tanq̃ꝫ pp̄ melioꝛes. g̃ i eis non pōt ꝯſiſtere beatitudo hōis.
Ex quo ſeq̃tur ꝙ cū pars intellectiua ꝓut diſtinguit̃ ꝯ ſen
ſitiuā includat itellectū ꝛ voluntatē qb⁹ nihil nobilius eſt
i hōie: ꝙ beatitudo ꝯſiſtat in optima p̄fectiōe intellect⁹ vl'
volūtatis vel vtriuſq3 ſimul.

p̄ᵃ ꝯ **Quantuʒ** ad 2ᵐ de eductiōe btitudinis ſunt tres ꝯ
nes. ℂ Pꝛia ꝙ pō paſſiua iꝓꝛtat oꝛdineʒ
ad actū ꝛ ad pōm actiuā: pōt g̃ dici pō nālis vel p cōpatōeʒ
ad actū: ꝛ ſic dr̃ eē in pō nāli ad aliqd qd̄ cū eo hʒ eſſe nāle:
ꝛ iſto mō mā p̄ᵃ eſt i pō nāli ad aīaʒ rōnaleʒ ſic ad alias foꝛ
mas: q2 eē hūanuʒ ita ē eſſe nāle ſicut eē aīalis alteri⁹ imo
magis: q2 magis ē de itentiōe nāe: ſʒ iſto mō aīa nō eſt i pō
nāli ad ſupnālia q̃ dant ſibi eē ſupnāle ꝛ nō nāle. 2° mō p
2ᵃ ꝯ cōpationē ad poᵃᵐ actiuā: ꝛ ſic mā nō ē in pō nāli ad aīam
rōnaleʒ nec ad foꝛmas ſupnāles: ſʒ ſolū ad illas q̃ p agens
nāle poſſunt iduci. 3° mō p cōpationē ad vtrūq3: ꝛ ſic foꝛ
me reales imerſe māe p̄exiſtūt i pō māe nāli: foꝛme v̄o ar
tificiales neutro mō: q2 nec dāt eſſe nāle ſʒ artificiale. nec
ſunt ab agēte nāli ſʒ ab arte: poſſūt v̄o dici in pō artificiali:
q2 pō denoīat̃ ab actu: ſil'r ꝛ foꝛme ſupnāles p̄exiſtūt in pō
2ᵃ ꝯ ſupnāli: nō aūt nāli. ℂ 2ᵃ ꝯ ē ꝙ aliud ē dicere foꝛmā p̄exi
ſtere i pō: aliud educi de pō: q2 foꝛmā p̄exiſtere i pō māe: ñ
icludit reſpcūʒ ad pōaʒ actiuā: educi v̄o d̄ pō icludit r̄ſpcūʒ
ad pōaʒ actiuā. Iteꝝ aliud ē foꝛmā p̄exiſtere in pō māe: ali
ud ē māᵐ eē in pō ad foꝛmā. Foꝛᵃ. n. q̃ depēdet a ſbo q̃ꝫtū
ad eē et opari dr̃ p̄exiſtere i pō ſbi ꝛ educi de pō ei⁹: ꝛ nō ſo
luʒ ꝙ ſbm ſit in pō ad ipaʒ: ſʒ foꝛma q̃ nō depēdet a ſbo in
opari nec p ꝯñs in eē: nō dr̃ p̄exiſtere i pō ſbi nec p ꝯñs edu
ci de pō: nihil. n. educit̃ de illo iu q̊ nō ē: cū āt nihil p̄exiſtat
niſi i ſuis cāis: ꝛ vnūqdq3 depēdeat a ſuis cāis: illa foꝛᵃ q̃ nō
depēdet in eē ſuo a mā nec p ꝯñs eā hʒ ſibi p cā: nō p̄exiſtit
i ea: vñ tal' dr̃ ꝓduci de nihilo: ñ educi de pō nec obediētiali
nec nāli nec aliq̃li paſſiua: ſʒ ſolū de pō dei actiue ꝛ de nihi
lo obiue: ſic aīa rōnal' q̃ creat̃: lʒ aliqd ſit ad ipaʒ i pō: ſicut
mā p̄ᵃ: qd̄ nō ē de āgelo. viſio igit̃ btifica ꝛ oīs foꝛᵃ ſupnāl'
accñtalis p̄exiſtit i pō paſſiua ſbi: q2 ñ p̄t eē ſine illo ſine mi
raclo: itē educit̃ p ꝯñs de illa pō ñ nāli ſʒ obediētiali ꝛ p̄exi
ſtit i pō ſupnāli nō nāli. ℂ 3ᵃ ꝯ ē ꝙ p h̃ refellunt̃ due ꝯrie 3ᵃ ꝯ
opiones. Pꝛia q̃ dic̃ ꝙ nō educunt̃ d̄ aliq̃ pō ſʒ creant̃ ꝛ de
nihilo ꝓducunt̃: q2 ſūt ſupnāles: h̃. n. fl'm ē. Nō. n. iō ē foꝛᵃ
ſupnāl' q2 ē ab extriſeco cū aīa rōnal' ſit foꝛᵃ nāl' ꝛ de ꝯſide
ratōe phyſici q̃ tñ ē ab extriſeco. Itē ſi ñ educerent̃ de aliq̃
pō. ſʒ ita eēnt ab extriſeco total'r ſic aīa: hr̄ent opatōeʒ ſine
coꝛᵉ. ꝛ poſſent ſepari nāl'r ſic aīa: qd̄ ē fl'm. Sil'r fl'a ē opio q̃
dic̃ ꝙ educunt̃ de pō nāli: q2 tūc darēt eē nāle ꝛ ab agente
naturali: ſed de obedientiali.

Quantū ad 3ᵐ d̄ dotib⁹ ſūt tres ꝯnes. ℂ Pꝛima qd
ē dos ꝛ vñ dicat̃ ꝛ cui ꝯueniat i gnāli. Eſt āt p̄ᵃ ꝯ
dos p̄petuus oꝛnat⁹ aīe ꝛ coꝛpis iugiter i eterna btitudine
p̄ſeuerās. Uñ cū xp̄s ſit ſpōſus aīe: trinitas āt ſit pater aīe.
iō ſic a patre dat̃ ei dos vt ſit digna ſpōſa. Cui āt ꝯuenit: di
cēdū ꝙ dos nō ꝯuenit xp̄o ſʒ nomē: q2 ē ſpōſus ꝛ nō ſpōſa
ēt ſʒ hūanitatē: q2 ſpōſus ꝛ ſpōſa ſunt duo ſuppoſita: ſʒ p̄fe
ctio dotis ſibi excellēti⁹ ꝯuenit. nec āgelo ꝯuenit ſʒ nomē:
q2 nō ē ſpōſa: cū nō ꝯueniat i nā ſp̄ēi: ſʒ p̄fectio dotiū ſpūa
liū ſic. Sʒ large ſic xp̄s dr̃ caput Angeloꝝ: ſic dr̃ ſpōſus ec
cleſie triūphātis. ℂ 2ᵃ ꝯ ē de dotib⁹ aīe: cōis aſſignatio ē 2ᵃ ꝯ
ꝙ dotes aīe ſūt tres. Pꝛia ē viſio. i. lumē glie ꝯfoꝛtās ad vi
dendū: 2ᵃ dilectio vl' fruitio. i. charitas p̄fecta. 3ᵃ ꝯp̄hen
ſio vel tētio q̃ rn̄det trib⁹ v̄tutib⁹ theologicis: niſi ꝙ ꝯp̄hē
ſio vel tētio nō dic̃ aliquē hitu3 ſic ſpes: ſʒ ꝯditionē p̄petui
tatis: itē trib⁹ p̄tib⁹ imaginis: itē tribus virib⁹ aīe. Alia aſſi
gnatio ē magis ꝓp̄a vt vʒ: q̃ ē viſio: dilectio: ꝛ fruitio: q2 cō
p̄hēſio vel tētio ē cōis his trib⁹: ſʒ h̃ tria diſtīcta ſūt re vel
rōne ſpecifica. Sʒ de p̄afrenalib⁹ q̃ ſūt bona iux̃ dotē di
cta ſʒ hāc p̄abolā: vr̃ ꝙ p̄afrenalia btoꝝ ſunt alia dona mi
nus p̄cipua: ſiue ſint aureole ſiue fruct⁹: ſiue q̃cūq3 alia: vt
laus: ſecuritas: ſufficiētia. ꝛ multa alia hꝯ. ℂ 3ᵃ ꝯ ē de doti 3ᵃ ꝯ
bus coꝛpis. de qb⁹ dcm̄ ē. 44. di. Ad q̃ꝝ tñ ſufficiētiā hēn
dā ſciendū ē ꝙ ſic i p̄ñti aīa i coꝛp⁹ īfluit ꝛ p illā īfluentiaʒ
coꝛp⁹ ē coloꝛatius ꝛ durabili⁹: v̄tuoſius: agilius: q̃ꝫ cū aīa ſe
parat̃: ita ꝛ tūc erūt dotes q̃tuoꝛ coꝛpis illis ꝓpoꝛtionabi
les. Et p̄ᵃ ē ipaſſibilitas: h̃ aūt dos coꝛrn̄det durabilitati q̃ꝫ
dat aīa coꝛpi. 2ᵃ dos coꝛrn̄dēs coloꝛi: ē dos claritatis. 3ᵃ
ſubtilitatis ꝛn̄det v̄tuoſitati. 4ᵃ agilitatis ēt ſʒ nomē coꝛ
reſpondet agilitati naturali.

Quantū ad 4ᵐ de aureolis ſūt q̃tuoꝛ ꝯes. ℂ Pꝛima
in gnāli: 2ᵃ i ſpāli de aureola doctrine. 3ᵃ
de aureola v̄ginitatis: 4ᵃ de aureola martyry. ℂ De au
reolis i gnāli: Pꝛima ꝯ ē qd ſit. Eſt āt gaudiū qdā d̄ oplb⁹ p̄ᵃ ꝯ
a ſe factis q̃ hñt rōnem victoꝛie excellētis: vñ pʒ ꝙ differt
ab aurea q̃ ē gaudiuʒ de deo ꝛ debet̃ victoꝛie cōi: ꝛ ſic illa i
aīa ē p̄ncipal'r: ſic ꝛ iſta: ſʒ p redūdantiā i coꝛpe erit q̃dā de
cētia ꝛ pulcritudo ſingularis rep̄ñtatiua aureole: p̄dicato
ri i oꝛe: v̄ginib⁹ i illa p̄te: martyrib⁹ i cicatricibus vel alys
p̄tib⁹ coꝛpis ſʒ genus martyry: vt ſtatiʒ ex aſpectu coꝛpis
ſciat̃ q̃lis q̃ſq3 fuit: v̄go: martyr: aut doctoꝛ. Sūt āt tres ſʒm
tres aīe vires ꝛ tres victoꝛias excellentes. Pꝛeeminet ſim
pliciter aureola martyꝝ: poſt quā illa doctoꝝ: vt pʒ i catha
logo ſcōꝝ: q2 i letanys eccl'ia p̄fert martyres doctoꝛibus ꝛ

doctores ṽginibꝰ: vna ãt ꝓfert̃ alij eiuſdẽ ſpẽi ſʒ excellen‑tiã actus: vt q acerbiꝰ martyriũ aut q puriorẽ ṽginitatem vitãdo occaſiões: aut q plures ſaluat ṗdicãdo: aut q freq̃n‑tius ṗdicat. Vñ paulus q plus alijs laborauit dicit: De reli‑quo repoſita ẽ mihi corona iuſticie ⁊c̃. Nõ cõpetit ãt xp̃o ꝓ‑prie: q: nihil ẽ id cui ẽ ſilr̃: nec ãgelis: q: i eis nõ ẽ pugna: cũ
2ª ꝯ ſint imortales ⁊ icorruptibiles. ¶ 2ª ꝯ ẽ i ſpãli de aureola doctoꝝ: ꝙ eis d̃bet̃ ſʒ glo. can. vlt. ephe. i. ⁊ dani. 12. Qui ad iuſticiã ⁊c̃. 2ª qbꝰ doctoribus: q: nõ ſolũ ṗlatis ⁊ magr̃is i theologia: ſʒ alijs dũ tñ miſſis: nec illis niſi actu ṗdicãtibꝰ. 3º cui doctrine: q: de ꝑtinẽtibꝰ ad ſalutẽ: vñ lʒ laudabile viteqʒ boiuʒ neciũ aduocatõis offiñ maxie a ṗncipibꝰ pre‑mijs oporteat remunerari. C. de aduo. diuer. iudi. l. lauda‑bile: nõ tñ h̃ebũt aureolã: ⁊ idẽ de medicis: phis ⁊ alijs: im‑mo nec theologis dũ philoſophica docẽt: niſi ꝓut his vtũt̃ ad declarationẽ Thome: captiuãtes oẽʒ itellectũ i obſeqũ fidei: ſic̃ paulꝰ ẽt dcis poetaꝝ vtit̃ ṗdicãdo. 4º de mõ: q: ſiue ſcripto ſiue verbo: legẽdo vel ṗdicãdo duʒ tñ publice merent̃ eã: vñ mulier hãc aureolã h̃re nõ põt: cui ṗdicare ñ licʒ nec fraterne correctõi debet̃. 5º de fine. q: ſi ꝑꝑ va‑nã gl̃iaʒ vl̃ lucrũ tp̃ale ṽbũ dei adulterat: recipit mercedẽ ſuã quã nec ꝑ pñiaʒ recupat: q: pñia nõ viuificat mortua. diſtuit ãt mortua nõ ſolũ ſine charitate fcã: ſʒ ẽt ſine recta
3ª ꝯ itẽtiõe ⁊ q̃cũqʒ nõ fuerũt a ṗnº meritoria. ¶ 3ª ꝯ. ẽ d̃ aureo‑la ṽginũ. pº i gñali ꝙ debet̃ canticũ nouũ nõ ꝯiugatis nec viduis ſic̃ ⁊ fructꝰ cẽteſimꝰ ṗ illis. Virgĩtas ãt iportat duo .ſ. mẽtis puritatẽ ⁊ carnis itegritatẽ. In ſpãli ãt btã ṽgo hʒ ꝑꝑ pugnã hoſtis: nõ aũt abel: q: hũit ꝓpoſitũ nubẽdi ⁊ pro‑creãdi ſi vixiſſet: alioqn peccaſſet niſi ⁊ ipe ſpũ ſctõ ꝯtiñit: ⁊ ſilr̃ Ieremias de q̃ hieronymꝰ i ꝓlogo ſuꝑ eũ: Virgĩtate ſua euãgelicũ vir xp̃i eccl̃ie dedicãs ꝯſilio ſpũſſancti lege ꝓuata ꝯtinẽs: hʒ aureolã ñ ãt filia iepte q̃ ṽginitatẽ fleuit: helias ãt ſic. Sʒ de oppꝛ̃ſſis ſi ex poſt fcõ ꝯſẽtiãt ⁊ finalr̃ pe‑niteãt: recupãt aureolã: q: ꝯſenſus ſeq̃ns ñ pt̃ eẽ actus ṗce‑dẽtis: vñ ꝑ carnis corruptionẽ ſolã nõ ꝑdit ṽginitatẽ: ꝑ cõ‑ſenſus ãt ꝑdidit ſʒ recupabilr̃: ſʒ qñ iſta duo ſil̃ ꝯcurrũt: tũc irrecuperabilr̃ ꝑdit̃. De eunuchis ãt videt̃ ꝙ i nouo teſtõ h̃eant illi q nolẽt actũ illũ exercet̃ ẽt ſi poſſẽt: nec illã põaʒ vellẽt h̃re ad vſuʒ: q vero dolẽt de ſua ipõ ⁊ vellẽt eẽ potẽ‑tes ad h̃ vt voluptates experirent̃: nõ hñt. Primi ẽt q mi‑nus hñt de pugna q̃ʒ alij: minus hñt de corona: hñt talẽ ali‑q̃leʒ: q: ẽ excellẽs victoria ſʒ genus: vñ nereus ⁊ achileus: eunuchi: cũ aureola martyrij hñt ẽt aureolã virginitati: q: veriſil̃e ẽ ꝙ ſi potuiſſẽt nubere noluiſſẽt q tã efficaciter do‑micille nuptias abijcere ſuadebãt: ⁊ ſilr̃ Io. ⁊ pau. ad ꝯſtã‑tiã. Sʒ de eunuchis ve. teſta. ſecus ẽ: vñ vr̃ ꝙ daniel ⁊ ſocij eunuchi nõ hñt eã: q: illud ꝓpoſitũ nõ h̃ebãt: cũ tunc ñ eẽt tp̃s virgĩtatis. De pueris ãt baptizatis: vr̃ ꝙ h̃eant ꝑfectã: q: lʒ nõ h̃eant virginitatẽ acq̃ſitã: hñt tñ ifuſaʒ: q: ṽtutes i‑fuſe ſunt magis ꝯnexe q̃ʒ acq̃ſite. Videt̃ aũt abſurdũ ꝙ ali‑quis h̃eat virtutẽ virginitatis ⁊ cũ h̃ itegritatẽ carnis: ſine ꝓpoſito m̃tis actuali: ⁊ ñ h̃eat aureolã q̃ magis reſpic̃ actũ exteriorẽ q̃ʒ iteriorẽ. Pueri aũt hũerũt carnis itegritatẽ lʒ nõ ꝓpoſitũ mẽtis. Sʒ dicẽdũ ꝙ virtus q̃ nõ ẽ de nec̃itate ſalutis nõ oʒ ꝙ ifundat̃ cũ alijs: q: abſurdũ videt̃ ꝙ virtꝰ ifuſa ſine pctõ ꝑdat̃. vel dicẽdũ ꝙ aureola debet̃ actui nõ hitui nec ṗuatiõi: puer ãt nullũ actũ hʒ: q: carnis itegritas
4ª ꝯ i actꝰ ṗuatiõe ꝯſiſtit. ¶ 4ª ꝯ ẽ de aureola martyꝝ ad quã tria reqrunt̃: pena: cã: ⁊ volũtas: nã ꝯdicio vl̃ diſpõ charita‑tis oibus aureolis ẽ cõis: q: aureola ſupponit aureã: debet̃ q̃ ſolũ ꝑꝑ penã mortis: vñ pʒ ꝙ nec obediẽtibꝰ ſolũ debet̃: q̃ʒuis ꝑ obiaʒ mactet̃ ꝓpa volũtas: ẽt ſi duret obia vſqʒ ad mortẽ: nec paupibꝰ q̃ʒuis moriãt̃ mũdo: nec ꝑ pñiaʒ q̃ʒuis crucifigant carnẽ ſuã: nec btã virgo q̃ʒuis plus doluerit q̃ʒ martyr: eã hʒ: nec btũs diuꝰ q ſitiebat martyriũ: nec btũs Io. euanª q calicẽ paſſiõis volũtarie bibit: nec pueri in ca‑mino ignis: nec Silueſter q ñ ex paſſiõibꝰ obijt: nec Lucre‑tia q̃ ſe illicite iterfecit: alie ſic: q̃ ꝯſilio ſpũs ſcti ne corrũpe‑rent̃ ſe ſubmerſerũt: de qbꝰ dic̃ Aug. i. d̃ ciui. dei ⁊ Sampſõ ⁊ machabei: alꝰ nõ: q: mãtyriũ ẽ circa mortẽ ab alio illatã. Si qs ãt genus mortis ſibi eligat vt btũs petrꝰ q petiuit vt verſis pedibꝰ crucifigeret̃ ne ſili pena ſuus puniret̃ vt dñs nõ ꝑdit. Si ãt ꝑ[illegible]e ipʒ vt tollerabiliorẽ h̃eat: ꝑdit: ſicut di‑cit hieronymus de ſeneca quẽ Nero occidit ꝙ fuiſſet mar‑tyr niſi genus mortis elegiſſet optione data ſibi: vt. ſ. i bal‑neo vtroqʒ brachio minueret̃ ⁊ ſic inſenſibilr̃ moreret̃: ꝑꝑ qd̃ tertio dialogoꝝ ſctũs qdã occidẽdus a lõgobardis mõ‑tis optiõe ſibi data: nullã eligere voluit ſʒ dixit ſe illã tolle‑raturꝝ quã dñs ꝑmitteret: quẽ tñ dñs a morte eripuit. Nec refert vtrũ mors ſtatiʒ aut poſtea ſeq̃t̃: dũ tñ ꝑꝑ illud cau‑ſet̃ vel acceleret̃: vñ de mortuis i carcere vel i exilio mar‑tyria agunt̃: q: h̃ꝯ i eis mortes acceleraſſe ṗſumunt̃. Si ãt martyr ſuſcitet̃ ⁊ iteꝝ martyrizet̃: certũ ẽ ꝙ d̃ vtraqʒ mor‑te gaudiũ h̃ebit ⁊ duplicatũ vel mãlr̃ vel virtualr̃: ⁊ ſic ꝑꝑ duas mortes: videt̃ btũs Sebaſtianꝰ duas aureolas mar‑tyrij hũiſſe ad h̃ ingt me dñs ſuſcitare dignatꝰ ẽ ⁊c̃. 2º re‑quirit̃ cã: q: .n. martyr teſtis ẽ i cã fidei: ꝓ eccl̃ia: ꝓ q̃cũqʒ ar‑ticulo fidei: vel iure eccl̃ie: aut q̃cũqʒ virtute: q: virtutibꝰ deſpõſat̃ eccl̃ia xp̃o: moriat̃: martyr ẽ. 3º reqrit̃ volũtas: q: ſi dormiẽs qs occidat̃ aut fugiẽs vel ſe defendẽs inuitus martyr nõ ẽ: vñ Mauritiꝰ cũ ſocijs ſuis arma ꝓiecit vt fie‑ret martyr. De inocẽtibus tñ eccl̃ia ſicut de martyribus ſo‑lẽnizat: ⁊ certũ ẽ ꝙ gaudiũ ſpãle hñt de morte ꝑꝑ xp̃ʒ ſuſce‑pta lʒ nõ electa: vñ nõ ẽ ꝯpleta rõ aureole. Qui ãt cruce ſi‑gnati i bello hoſtiũ xp̃i pugnãdo pereũt: martyres fiũt: q: nõ ſe ſʒ xp̃ʒ ⁊ eccl̃iã d̃fendẽdo moriũt̃: vñ mortẽ nõ fugiũt.

Quantũ ad 5ᵘᵐ de fructibus ſunt tres ꝯnes. ¶ Priª
1ª ꝯ qd ẽ fructus: q: fructus ꝓut diſtinguit̃ ab aurea ⁊ aureola ẽ ṗmiũ qd̃ ſpãliter debet̃ hoi ex h̃ q: ex ſe‑mine verbi dei in ſpũalitatẽ ꝯſurgit excollẽdo carnẽ ſuaʒ: vñ aurea ẽ gaudiũ d̃ deo: aureola de triũpho: fructus vero eſt gaudium ⁊ delectatio de ſpirituali exercitio: q: delecta‑tio ſpiritualis debet̃ ſpecialiter illi q abdicauit a ſe carnalẽ
2ª ꝯ affectũ. ¶ 2ª ꝯ ẽ cui virtuti fructus debeatur. Vbi dicunt doctores ꝙ ſicut aureola nõ debet̃ cuilibet victorie ſʒ ex‑cellẽti ⁊ in mã excellẽti: ſic ⁊ fructus ſuo mõ: q: .n. iportat d̃‑lectationẽ debitã ſꝑnẽti delectationẽ: iõ debet̃ illi virtuti non q̃ ſꝑnit minores delectationes ſicut guſtus puta abſti‑nentie: ſʒ q̃ ſꝑnit maiores. ſ. venereas: ſicut ꝯtinẽtie ⁊ caſti‑
3ª ꝯ tati. ¶ 3ª ꝯ ẽ de diuiſione fructuũ: q: cũ fructus debeatur ꝯtinẽtie ſʒ diuerſos modos ꝯtinẽdi ſũt diuerſi fructꝰ. Cõti‑nenti .n. ꝯtinẽtia ad ſalutẽ: q̃ minor nõ ſufficit ſicut eſt caſti‑tas ꝯiugalis: debet̃ fructꝰ xxxꝰ. ꝯtinẽti vero ꝯtinua habun‑dãti ſʒ determinatũ tp̃s: ſicut ẽ ꝯtinẽtia vidualis q̃ abſtiet a ſcd̃is nuptijs: d̃bet̃ fructꝰ. lxꝰ. ꝯtinẽti ãt ſimplr̃ ⁊ vl̃r qd̃ ẽ ꝑ perfectionẽ virginalẽ: debet̃ fructꝰ cẽteſimus. Et ſic̃ ad aureolã nõ ſufficit votũ ſeu ꝓpoſitũ ſine effectu: ſic nec ad fructũ: vñ ſi qs incõtinẽs in morte peniteat cũ ꝓpoſito ꝯti‑nẽdi: aureã qdẽ hʒ ſʒ nõ fructũ. Qui vero corruptꝰ pctõ pe‑nitẽs vixit ſanus cũ ꝓpoſito ꝯtinẽdi niſi m̃rimonialr̃: fru‑ctũ hʒ xxxᵐ: ſʒ ſi cũ ꝓpoſito ꝯtinẽdi ſimplr̃: hʒ fructũ lxᵐ. Nã cẽteſimũ h̃re nõ põt ſic̃ nec aureolã ex q̃ corde ⁊ corꝑe ſemel corruptꝰ ẽ. ¶ Ad arᵐ dicẽduʒ ꝙ minor ẽ falſa ſicut ꝓbatũ eſt in 3ª ꝯne ṗmi articuli: ⁊ iteꝝ ꝓbari pt̃: q: cũ bea‑titudo ſit ꝓpꝛ̃uʒ hois bonũ in quo nõ cõicat cũ brutis: hoies ãt cuʒ brutis cõicant i bonis corporalibus. q̃ i his bonis nõ ꝯſiſtit btitudo. Nec valet pª ꝓbatio: q: bonũ cõius ẽ meliꝰ q̃ʒ minus cõe ſi ſint eiuſdẽ rõnis: ſʒ ſi ſint diuerſaꝝ rõnũ: ni‑hil ꝓhibet ꝙ illud qd̃ ẽ ꝓpꝛ̃iũ pauciorib[ꝰ] ſit melius q̃ʒ illd̃ qd̃ ẽ cõe pluribꝰ: imo ſic ẽ nec̃iuʒ: q: illa in qbꝰ ꝑfectiora diſ‑ferũt ab iperfectionibus oʒ eẽ nobiliora q̃ʒ ſint illa in qbꝰ cõicant cũ eis: q: rõne illoꝝ in qbus cõicant vt ſic vnũ non

ẽ perfectiꝰ altero: ſed ſolũ rõne illoꝝ in quibus dñt. Per‑fectiones aũt corporales ⁊ ſpũales nõ ſunt vnius rõnis: et iõ nihil ꝓhibet ꝑfectiones ſpũales que paucioribus conue‑niunt eẽ nobiliores q̃ʒ ꝑfectiões corporales que cõueniũt pluribus. 2ª ẽt ꝓbatio nõ valet. q: lʒ beatitudo ſit ꝑfectio hois: nõ tñ oʒ ꝙ ſit perfectio eiꝰ ſʒ totũ qd̃ eſt i ipo ſʒ ſʒ id qd̃ eſt nobilius ⁊ ꝑfectius: ⁊ illud eſt aĩa ſʒ ſuꝑiores eiꝰ po‑tẽtias q̃ ſũt itellectꝰ ⁊ volũtas: ⁊ iõ in ꝑfectiõe alicuiꝰ iſtaꝝ potentiarũ cõſiſtit beatitudo: ⁊ nõ i ꝑfectiõe totius cõiun‑cti imediate. ¶ Ad arᵘᵐ i ꝯriũ ſolꝰ pʒ ꝑ 2ᵐ articlm̃ quõ hꝯ ſuꝑnãlia educuntur de potẽtia ⁊ quõ non.

¶ Si mali in inferno peccabũt. Di. L a

HIc oritur queſtio ex premiſſis du‑cens origenẽ. Supra enim augu. loquens d̃ malis i iferno dãnatis: ⁊ bonis in celo glorificatis: dixit ꝙ nec bonis volũtas: nec malis facul‑tas eẽ peccãdi poterit. Et de bonis quidẽ con‑ſtat: ſed de malis a quibus volũtatẽ malam nõ remouet querit̃: quõ ſit veruʒ eos nõ poſſe pec‑care: imo quõ verũ ſit eos nõ peccare cũ malaʒ habeãt voluntatem: Quidã autũnãt illã volũ‑tatẽ non eſſe peccatum: ſʒ ſuppliciũ tñ. Alij ve‑ro peccatũ eẽ fatenter: ſed per illud eos nõ me‑reri aliquam penã: q: non eſt ibi locus merẽdi. illud ergo peccatũ dicunt nõ eẽ meritũ ſupplicij ſed ſuppliciũ mali meriti qd̃ in hac vita preceſ‑ſit. De hoc q̃ſit aug. ita dicit. Tempꝰ acquiren‑di vitã eternã in hac tñ vita deus hoibus dedit vbi voluit etiam penitentiam eẽ fructuoſam: iõ hec pñia fructuoſa eſt: q: põt hic homo depoſi‑ta nequicia bene viuere: ⁊ mutata volũtate me‑rita ſimul operaqʒ mutare: ⁊ ea gerere que deo placeãt. Q̃ d̃ qui in hac vita nõ fecerit: habebit quideʒ penitentiã i futuro ſeculo de malis ſuis: ſed indulgentiam i cõſpectu dñi ñ inueniet: q: ⁊ ſi erit ſtimulus penitudinis: tñ nulla erit ibi correctio voluntatis. a talibus eniʒ ita culpabi‑tur iniquitas ſua: vt nullatenus ab eis poſſit vel diligi vel deſiderari iuſticia. Volũtas .n. coruʒ talis erit vt habeat ſẽꝑ in ſe malignitatis ſue ſup‑plicium: nunq̃ʒ tñ recipere poſſit bonitatis affe‑ctuʒ. Quia ſicut illi qui cũ xp̃o regnabũt nullas in ſe male voluntatis reliquias habebũt: ita illi qui erunt in ſupplicio eterni ignis cũ diabolo ⁊ angelis eius deputati: ſicut nullã habebũt vlte‑rius requiem: ſic bonam nullatenus poterunt habere voluntatem. Et ſic̃ coheredibus xp̃i da‑bit̃ perfectio gratie ad eternam gloriã: ita cõſor‑tibus diaboli cumulabit ipa malignitas penaʒ: qñ exterioribꝰ deputati tenebris: nullo illuſtra‑bunt̃ interiori lumine veritatis. Ex his appꝫ re‑ꝓbos i iferno pñiam ſic geſturos: vt ꝑ eã pra‑uã voluntatẽ nõ deſerãt: ⁊ illa maligna volũtas erit eis ad cumulũ pene: ꝑ quã tñ nõ merebunt̃: q: nullus meretur niſi in hac vita.

¶ Quare dñr tenebre exteriores. b

HIc q̃ri pt̃ q̃re ille tenebre qbꝰ inuoluet̃ ma‑
b li i gehẽna dñr tenebre exteriores: Quia tũc mali penitꝰ extra lucẽ corpalẽ ⁊ ſpũa‑lẽ. ſ. dñi erũt. Nũc .n. ⁊ ſi patiãt̃ tenebras i ceci‑tate mẽtis: nõ tñ penitꝰ extra lucẽ dei ſũt nec cor‑porali luce priuãt̃. De hoc Aug ſic ait. Ira dei ⁊ i iudicio erit: ⁊ hic ẽ i cecitate mẽtis cũ dãt̃ ma‑li i reprobũ ſenſũ. Ibi exteriores tenebre erũt: q: tũc pctõres pẽitꝰ erũt extra deũ. qd ẽ .n. pẽitꝰ eẽ extra deũ niſi i ſũma cecitate: Siqdẽ hitat d̃s lu‑cẽ iacceſſibilẽ. He ãt tenebre hic iã icipiũt i pec‑cãte cũ ab iteriori dei luce ſecludit̃: ſʒ nõ penitus dũ i hac vita ẽ. Ecce q̃re ibi pcõr dr̃ pati exterio‑res tenebras ⁊ nõ hic: q: ibi ſecludet̃ penitꝰ a lu‑ce dei: qd̃ ñ hic. Sʒ quõ itelligẽda ẽ illa ſecluſio An q: nõ videbũt deũ ꝑ ſpẽʒ: ſʒ nec aliqs videt hic deũ ꝑ ſpẽʒ. an ꝑ diſſilitudinẽ quã facit pctm̃ iter deũ ⁊ hoieʒ: ſʒ ⁊ hic m̃lti ꝑ grauia pctã elõ‑gant̃ a deo: an q: deũ odiũt ita vt velit eũ nõ eẽ: Sʒ ⁊ hic m̃lti deũ oderũt: d̃ qbꝰ ſcriptũ ẽ. Suꝑ‑bia coꝝ q te oderunt aſcẽdit ſꝑ. Que ẽ ergo illa elõgatio: Sane exteriores tenebre itelligi pñt q̃‑daʒ malignitas odij ⁊ volũtatis q̃ tũc excreſcet i mẽtibꝰ reproboꝝ: ⁊ q̃dã obliuio dei: q: tormen‑toꝝ interioꝝ ⁊ exterioꝝ doloribꝰ adeo afficiẽtur ⁊ turbabũt vt ab illis ad cogitãdũ aliqd de deo vix vl̃ raro vl̃ nũq̃ʒ mentẽ reuocẽt. Vt q nimio ṗmunt̃ põdere: adeo ſtupeſcũt ⁊ turbãtur: vt i‑teri i alia cogitatõeʒ nõ extẽdãt: ſʒ illuc tẽdit ipe‑tus cogitatõis vbi ſentit̃ vis doloris. Sʒ in hac vita nl̃lꝰ adeo malus ẽ: vt penitꝰ ſecludat̃ a cogi‑tatõe d̃i q nec ꝑdit appetitũ btitudis ⁊ q̃ndã bo‑ni amorẽ quẽ nãlr̃ hʒ rõnis creatura. Illas ãt ex‑teriores ⁊ ꝓfundiſſimas tenebras reprobos ꝑ‑peſſuros poſt iudiciũ dicit aug. opponẽs d̃ illo diuite q i iferno poſitꝰ eleuãs oclõs vidit abraã ⁊ i ſinu eiꝰ lazaꝝ: cꝰ cõparatõe coactꝰ ẽ ꝯfiteri ma‑la ſua vſqʒ adeo vt fratres roget ab his ṗmone‑ri. Q̃ d̃ añ iudiciuʒ factuʒ legit̃: ſʒ poſt iudicium in ꝓfundioribus tenebris erũt impij: ⁊ nullam dei lucem videbunt cui confiteantur.

¶ De animabus damnatorum: ſi quam hñt no‑titiam coruʒ que hic fiunt. c

PReterea q̃ri ſolet ſi reproboꝝ aĩe q̃ nũc i i‑
p ferno cruciãt̃ notitiã hñt eoꝝ q̃ circa ſuos i hac vita gerũt̃ ⁊ ſi aliquo mõ dolcãt ſuꝑ ifortunijs ſuoꝝ caroꝝ. Hãc qõnẽ aug. cõmemo‑rat ex ꝑte eã explicãs: ex ꝑte vero iſolutaʒ relin‑quẽs. Ait .n. Quereret aliqs an vllus dolor tãgat mortuos d̃ his q̃ i ſuis pꝰ mortẽ ꝯtigũt: vl̃ quõ ea q̃ circa nos agunt̃ nouerit ſpiritꝰ defunctoꝝ:

Cui rñdeo magnā eē qōnem nec ī pñti diſſerē dā. Verūtñ breuiter dici pt ꝙ eſt cura mortuis ð ſuis caris: vt de diuite legit: q dum tormenta apð īferos pateret: leuauit oculos ad abraā: ⁊ īter alia dixit. Habeo.n.qnqꝫ fratres: mitte ali quē ex mortuis vt teſtet illis ne ⁊ ipſi veniant ī hūc locū tormētoꝝ. Hñt eni mortui curā de vi uis quos ſciūt viuere: qꝛ nec ī locis penaꝝ vidēt eos: vbi diues ſine fratrib⁹ erat: nec ī reqe btōꝝ vbi lazarū ⁊ abraā ꝯ̄uis longe: agnoſcebat. Nō tamen ideo cōſequens eſt ſcire que circa caros ſuos aguntur hic vel leta vel triſtia.

¶ Quomodo accipienda ſunt que de lazaro ⁊ diuite leguntur. d

I quis aūt q̄rat qōo itelligat qð de laza‑
s ro ⁊ diuite legit: Audiat aug. rñſū dicen tis. Si qs putat aīas corpe exutas locis corporalibus ꝯticricū ſint ſine corpe: nō deerſit qui faueant ⁊ diuitē ſitientē ī loco corpali fuiſſe ꝯtēdāt: ipſāqꝫ aīam corporeā ꝑparaſſe liguā: ⁊ ſtillā de lazari digito cupiſſe. Sꝫ meli⁹ ē dubita re ð occultis q̄ꝫ litigare ð īcertis: diuitē ī ſuppli cio: pauperē ī refrigerio eē nō dubito. Sꝫ qōo telligatur diuitis lingua: digitus lazari: flāma inferni: ſinus abrae: ⁊ huiuſmodi vix a manſue tis: a contentioſis nunq̄ꝫ inuenitur.

¶ Si ſe vident boni ⁊ mali. e

Veri ēt ſolet vtrū viciſſiꝫ ſe videāt illi q
q ſūt ī īferno ⁊ illi q ſūt ī glia. Sicut ſci tradūt ⁊ bōi malos ⁊ mali bonos vidē tes vſqꝫ ad iudiciū. P⁹ iudiciū vero bōi vide būt malos: ſꝫ nō mali bonos. Vñ greg. Infide les ī inio poſiti añ diē iudicij fideles ſuper ſe in requie attendunt: quorꝫ gaudia poſt contem plari non poſſunt.

¶ De chaos inter bonos ⁊ malos. f

Ed cū ſancti malos ī tormētis videant:
ſ nōne aliq̄ ꝯpaſſiōe erga eos mouēt. Nō ne eos ð tormētis liberari cupiūt. Reco let illð euāgelicū qð abraaꝫ diuiti rñdit. Inter nos ⁊ vos chaos magnū firmatum ē: vt hi qui volunt hinc trāſire ad vos nō pñt: neqꝫ īde huc tranſmeare. Quid eſt illð chaos inter bonos ⁊ malos: niſi hinc iuſtitia: inde iniquitas q̄ nulla ten⁹ ſociari valēt. Adeo.n. ſci ði iuſticie addicti ſūt: vt nllā ꝯpaſſiōe ad reprobos trāſire valeāt: nulla ꝓ eis īter ſcōs fiat īterceſſio. Quō ergo in de volūt aliq trāſire ad illos ſꝫ nō poſſūt: qꝛ ſi ði iuſticia admitteret: nō fieret eis moleſta libera tio eoꝝ. Vl ita dñr velle ⁊ nō poſſe: nō qꝛ velit ⁊ ñ poſſint: ſꝫ qꝛ ⁊ ſi vellēt nō poſſēt eos iuuare. De hoc ita greg. ait. Sic reprobi a pēis ad glo riā ſcōꝝ trāſire volūt ⁊ nō pñt: ita ⁊ iuſti ꝑ miſe cordiā mēte ire volūt ad poſitos ī tormētis: vt eos liberēt: ſed nō pñt: qꝛ iuſtoꝝ aīe ⁊ ſi ī natu re ſue bonitate miam hñt: iā tūc auctoris ſui iu ſticie ꝯiūcte tāta rectitudine cōſtringunt: vt nul la ad reprobos compaſſione moueantur.

¶ Qꝛ viſa ipſoꝝ pena ñ minuit beatoꝝ gliā. g

Oſtrēo querit an pena reproboꝝ viſa
p decoloret gliam btōꝝ: an eoꝝ btitudini ꝑficiat. De hoc ita gre. ait. Apud aium iuſtoꝝ ñ obfuſcat btitudinē aſpecta pena repro boꝝ: qꝛ iā vbi ꝯpaſſio miſle ñ erit: minuere btōꝝ leticiā ñ valebit. Et lꝫ iuſtis ſua gaudia ſufficiāt ad maiorē tñ gliā vidēt penas maloꝝ q̄s ꝑ gr̄aꝫ euaſerūt: qꝛ q ði claritatē vidēt nil ī creatura agit qð videre ñ poſſit. nō ē āt mirādū ꝙ ſci iā imor tales reprobos videāt mētis itelligētia: cū ꝓphe mortales adhuc videre hec omnia meruerunt. Egredientur ergo electi non loco: ſed intelligē tie vel viſione manifeſta ad videndum impio rum cruciatus: quos videntes nō dolore afficiē tur: ſed letitia ſatiabuntur agētes gratias de ſua liberatione viſa impiorum ineffabili calamita te. Unde Eſaias impiorum tormenta deſcri bens ⁊ ex eorum viſione letitiam bonorum ex primens ait. Egredientur electi.ſ. ⁊ videbunt cadauera virorum qui preuaricati ſunt in me. vermis eorum non morietur: ⁊ ignis non extin guetur: ⁊ erunt vſqꝫ ad ſacietatem viſionis om ni carni.i.electis. Letabitur enim iuſtus cum viderit vindictam.

¶ Hec de pedibus ſedentis ſuper ſolium excel ſum quos ſeraphin duabus alis velabant: ſcri ptori: ⁊ ſi nō auditori commemoraſſe ſufficiat. qui a facie exorſus ſedētis: per media ad pedes vſqꝫ via duce peruenit.

CIrca .50. ⁊ vlti. di. q̄rit vnū tm̄.ſ. vtrū bti videāt oēs penas dānatoꝝ. Et vr̄ ꝙ nō: qꝛ ſi viderēt cū ſint ī charitate q̄ patiēs ⁊ benigna ē: ꝯpaterent. ꝯpa° āt cuꝫ ſit pa° ⁊ triſti^a ñ cadit ī eis. g̃ ⁊c. ¶ Cōtra: qꝛ magis bti debēt videre miſeros q̄ꝫ eꝯ: ſꝫ mi ſeri vidēt btōs. vñ diues vidit abraā ⁊ laza rū ī ſinu ei⁹. g̃ ⁊c. ¶ R°. hic ſūt tria vidēda. pmo de mltipli citate penaꝝ ⁊ diuerſitate ī gnāli. 2° de affectōe eoꝝ ⁊ mi ſeria in ſpāli. 3° de viſione mutua bonorum ⁊ malorum.

Quantū ad p^m ſūt.3. ꝯnes. ¶ p^a de pena eoꝝ ſpūali: qꝛ ꝑter oēꝫ penā corpalē vl'a corpore cātā hñt p^a ꝯ
penā ſpūalē q̄ dr̄ vermis ꝯſcie q nō morit: ⁊ iſte eſt remor ſus ꝯſcie ⁊ ſindereſis: de quo dicit Aug⁹. Juſſiſti dñe ⁊ ſic ē vt pena ſit ſibi ois ſordiat⁹ aīus. q̄ pena lꝫ nūc nō ſit mltū afflictiua ſicut etiam dolor carētie beatitudinis nālr ama te q mō paruus ē delitijs delinitus: ſed tunc erit maxim⁹ ⁊ vtraqꝫ pena ⁊ ois alia ſpiritualis nomine vermis conti net: quia de omni cogitato preſenti ꝑterito ⁊ futuro dole būt: quia ſibi omnia diſplicebunt: ⁊ ſibi met ſibiipſis: ſicut

eꝯ diligentibus deū oīa in ſolatiū ⁊ bonū. ſic igit deſꝑatio ⁊ obſtinatio ⁊ oīa alia ſpūalia vmis noīe ꝯtinent q̄ īmedia te de putredine pctī generant, ſine corpe aliquo adhibita.

2^a ꝯ ¶ 2^a ꝯ ē de penis corpalib⁹: qꝛ ꝑter penā ignis hēbūt penas alioꝝ triū elemētoꝝ: nō.n. manebūt mixta ꝑter corpa hūa na: ſꝫ ſolū corpora ſimplicia celeſtia: ⁊ q̄tuor elemēta: ſꝫ nō patient īmediate a corpib⁹ celeſtibus a qb⁹ nō tāgent īme diate: imo poſt diē iudicij nec ea videbūt: ſꝫ a q̄tuor elemē tis affligent. Et de igne qdē manifeſtū ē ꝑ multas auctes: ⁊ verificabit qð pithagoras poſuit ignē carcerē iouis.i.dei punientis. De aq̄ iob.24. Trāſibūt ab aqs niuiū ⁊c. De aere: qꝛ mittent ī tenebras exteriores: qꝛ nō videbūt clare ſꝫ ob ſcure ⁊ ſolū illð qð pt ꝯtriſtar. Terra ēt affliget: qꝛ erūt ī cē tro in viliſſimo loco mūdi q erit eis loc⁹ fetidus ⁊ turbulē tus. Vñ dr̄ ſulfur ⁊ ſpūs ꝓcellaꝝ ꝑs calicis eoꝝ. Ibi ēt erit flet⁹ ⁊ ſtridor dentiū: ſtridor qdeꝫ ꝓꝑ frigus niuiū: fletus āt ſm q̄ſdā: qꝛ fumus tormētoꝝ aſcēdet ī ſecula. ſꝫ ꝓbabilius ē ꝙ nō ſit ibi fum⁹ nec reſolutio lacriaꝝ formalr ſꝫ vtualr
3^a ꝯ .i. dolor ⁊ ꝯturbatio capitis q̄ ex his cāri ſolet. ¶ 3^a ꝯ ē de ꝯparatione iſtaꝝ penaꝝ adinuicē. Ubi ē ſciēdū ꝙ pena ſpūa lis ī gehēna maior ē oī corporali: qꝛ dolor de ꝑuatione ma ximi boni ē maxius ad qð oꝫ ꝙ oēs dānati hēant cognitio neꝫ hic vel ibi ſibi reuelatā de magnitudīe btitudinis ſup nālis: alr plus dolerēt de ꝑditione boni nālr cogniti q̄ꝫ de ꝑditiōe maioris boni totalr ignorati: ſꝫ īter penas corpora les pena ignis maior ē: vñ illa ī ſcriptura freq̄nti⁹ noiat: rō tñ quorūdaꝫ qꝛ ē maxie actiuus iō ē maxime afflictiu⁹: nō ē necīa: qꝛ celū eſt maxie actiuū nō tñ maxime afflictiuū: ſꝫ cū h̄ reqrit ꝙ ſit maxie actiuū effect⁹ diſcōuenietis ipſi paſſo: ⁊ ſic ē de igne. Varietas aūt penaꝝ calidi ⁊ frigidi: ñ ꝑſtat eis refrigeriū ſꝫ auget ſuppliciū: qꝛ vl' illa ē ſucceſſiua vt ſcriptura īnuit ꝙ trāſibūt ab vna ī aliā: ⁊ erit tps eoꝝ in ſecula: qð īportat ſucceſſionē nō ſilitateꝫ: qꝛ nō paulatim re cedet ab vna remittēdo: nec paulatiꝫ trāſferant ī aliā intē dēdo: qð eēt refrigeriū: ſꝫ ſubito a calore maximo trāſibūt ad frigus maximū: vel ſꝫ alios ſicut glīa btōꝝ eſt tota ſil: ſic pena maloꝝ: ⁊ calore ⁊ frigore ſil affligent: qꝛ h̄ nō erit ſm īmiſſionē haꝝ q̄litatū ſenſibiliū q̄. ſua ꝯrietate mutuo ſe nō ꝯpatiunt: ſꝫ ſm īmutatōes ſpūales q̄ ſimul ſunt ī me dio ⁊ pari ratione in organo.

Quantū ad 2^m de ipſoꝝ deſꝑatiōe ⁊ obſtinatōe ſunt
1^a ꝯ tres ꝯnes. ¶ Pri^a de poſſibilitate appeten di nō eē.ſ. ꝙ creatura rōnal nō pt appetere nō eē ꝓꝑ quam cūqꝫ miſeriā vel triſticiā: volūtate nāli vel voluntate deli beratiua ſeq̄nte rōneꝫ rectā: ſꝫ ſolū ſeq̄nte rōneꝫ erroneā. Pri^m pꝫ: qꝛ deſideriū nāle ē ꝓꝑ q̄etē. in nō eſſe āt non ē nec pōt eſſe q̄es nāc: qꝛ nō eſſe nāꝫ interimit: ⁊ iō nāli deſiderio nullus pōt appetere nō eſſe ad vitandū penale eē: qꝛ nā nō odit penale eē niſi ꝓꝑ deſideriū q̄etis ab illa pena. Vñ dic Aug. ſi q̄s dicat nō eſſe magis q̄ꝫ miſer eſſe velleꝫ: rñdebo: mētiris: qꝛ cū miſer eē nolis: eē tñ vis. 2^m pꝫ: qꝛ ſi volūtas eligat aliqd vt delibatiua: tunc aut ſeq̄t rōneꝫ rectā aut fal ſo errore deceptā. ſi ſequat rōneꝫ rectā: ſic dicendū ē ꝙ mi ſerū eſſe q̄cūqꝫ miſia pene magis ē eligibile q̄ꝫ oīo nō eſſe: qð pꝫ p° ſic. Oē illud qð aliqs rōne ꝑeligit neceſſe ē ꝙ cuꝫ ad illud ꝑuenerit melior fiat q̄ꝫ eēt hñdo alið qð refutat: ſꝫ ille q ꝑuenit oīo ad nō eſſe: nō eſt melior q̄ꝫ ſi eēt miſ: im mo deterior ſi recte dici poſſit qꝛ miſeria nō tollit oē bonū ſicut nō entitas. g̃ q eligit nō eſſe poti⁹ q̄ꝫ miſ eſſe nō eligit recte. Itē miſia nō eſt mala niſi inq̄ꝫtū tollit aliqð bonū: ſꝫ oīo nō eſſe plus tollit de bono q̄ꝫ miſuꝫ eē. g̃ peius ē non eē q̄ꝫ miſeꝝ eē ⁊ magis fugiēdū. Itē ſꝫ Ariſtotelē 9°. ethicoꝝ. Amabile qdē ſimplr bonū: vnicuiqꝫ āt bonū ꝓpriū. nllus igit amat ſeu eligit aliqd niſi id extimet eē bonū ſibi: ſꝫ nul lus pt recte extimare ꝙ nō eſſe ſit bonū ſibi neqꝫ poſitiue. vt de ſe pꝫ: neqꝫ ꝑuatiue ſeu negatiue. g̃ nō eē nullo mō pōt pro quocūqꝫ ſtatu recte eligi. Minor ꝓbat q̄ꝫtuꝫ ad ꝑtem dubiā: qꝛ qð ē bonū alicui quocūqꝫ dictoꝝ modoꝝ: ſuppo nit ipꝫ eſſe: aliter nō eēt bonuꝫ ei magis q̄ꝫ cuicūqꝫ alij: oīo aūt nō eſſe nihil ſupponit ſꝫ totū deſtruit: q̄re ⁊c. Et hoc in telligendū eſt ēt ſi non eſſe poſſet alr eligi ſine pctō. 3^m pꝫ: qꝛ ſi volūtas ſeq̄tur rōneꝫ erroneaꝫ: ſic pt ꝑeligere nō eē ei qð ē miſeꝝ eſſe: qð pōt ꝯtingere dupliciter. Uno mō qñ ꝓꝑ vrgentē miſiaꝫ aliq volūt nō eſſe ī miſia: ⁊ iō ſe īterimunt eſtimātes ſe hre q̄ſi qðdā eſſe occultū in quo nec hēant bo na hui⁹ mūdi nec patiant miſias qð putant qðdaꝫ melius eē. Vñ Aug. 3° de libero arbitrio dicit. ꝙ aliq vrgēte miſia ſe interimūt: eo ꝙ fugiūt illuc vbi fore meli⁹ putauerunt. Alio mō pt ꝯtingere qñ aliqs ꝓꝑ vehemētiaꝫ miſie īcidit ī tantā ꝑturbationē ⁊ obnubilationē rōnis ꝙ credit nō eē oīo fore meli⁹ q̄ꝫ in miſia eē: qð ē abſurdū: cuꝫ ꝑuatio mali nō ſit bona niſi ꝓꝑ aſſecutionē boni oppoſiti: nō eſſe aūt nō ē aſſecutio alicui⁹ boni q̄litercūqꝫ poſſit cōfingi: ⁊ iō tal' ni hil eligit: ꝓꝑ qð erronea ē electio eius tāq̄ꝫ nihil eligētis ſi cut ꝯcludit Aug. ¶ 2^a ꝯ. eſt de deſꝑatiōe eoꝝ q̄ꝫtū ad factū 2^a ꝯ
eſſe: qꝛ ſic ſunt dſꝑati ⁊ obtenebrati ⁊ abſorti penis ꝙ volū tate deliberatiua errāte vellent nō eē. Primo qdē ſi eſſet poſſibile vellēt btī eē: vñ diues petiuit refrigerari linguā. Scdo ſuppoſito ꝙ illud nō ſit poſſibile vellent ñ eē: ſuppo ſito ēt ꝙ eſſet poſſibile ⁊ vtrūqꝫ vellēt eſſe poſſibile. vtrūqꝫ igit volunt q̄dā velleitate: ſꝫ neutrū electiōe ꝑfecta q̄ non ē īpoſſibiliū: qꝛ ſciunt vtrunqꝫ īpoſſibile. Qꝛ g̃ dr̄ deſidera bunt hoīes mortē: intelligendū ē de velleitate īꝑfecta ⁊ er ronea. qꝛ ſm vitatē melius eſt eis miſeros eē q̄ꝫ nō eē: imo eē ſic eſt qðdaꝫ bonū: nō eſſe aūt eſt oīo nō bonū. Qꝛ āt dr̄ de iuda ꝙ bonū erat ei ſi natus nō fuiſſet: itelligit ꝙ melius fuiſſet mori ī vtero cū pctō originali q̄ꝫ naſci ⁊ dānari pro actuali taꝫ graui. ¶ 3^a ꝯ eſt de obſtinatiōe: qꝛ mittent in te 3^a ꝯ
nebras: nō ſolum exteriores ſꝫ interiores. Obſcuratū ē inſi piens cor eoꝝ. Nō poſſunt.n. bonū bene velle: ſꝫ ois volū tas eoꝝ dliberatiua ē mala. ¶ Cōtra hoc tñ arguit tripl'r. ¶ p° ſic: qꝛ q hꝫ q̄cqd hēbat qñ poterat bñ velle: pt bñ vl'le ſicut tunc: qꝛ vbi eſt eadē cā pt eſſe idē effectus: ſꝫ angelus malus hꝫ arbitriū ita liberꝝ ſicut vnqꝫ q̄ eſt tota cā ꝑ quaꝫ pōt velle bñ: qꝛ nālia remāſerunt ī eis integra. g̃ ⁊c. ¶ So lutio q hꝫ nunc q̄cquid hēbat ꝑus ītrinſece ⁊ extrīſece: pōt qð poterat prius: alr nō: vt ſi ſubtrahat igni calefactibile nō calefaciet: vel ſi ſubtrahat vnus trahētiū nauē ali⁹ for te nō poterit trahere hꝫ āt dei iuſticia nō coopari ad bonū damnatis ſic ꝑus: nec ſaluatis ad malū: vñ ſic elementa ñ agēt iuiceꝫ q̄ꝫuis vtutē hēant: qꝛ ds ñ coopabit ſic ꝑus: nec erit miraculū ignē non agere ſic ī camino fuit: qꝛ ſtat⁹ il le h̄ reqret: ita ī ꝓpoſito: boni nō poterūt peccare: nec mali bñ agere: nō qꝛ nō hēant voluntatē q̄ peccat ⁊ q̄ recte viui tur: ſꝫ qꝛ ds ad hoc ñ coopabit: qð eēt nūc miraculū ſicut ī btā vgine q̄ nō poterat peccare: tūc aūt nō erit: qꝛ cōis lex il lius ſtat⁹ h̄ reqrit. ¶ 2° ſic. Motus ꝓcedens ⁊ q̄es ſeq̄ns ſunt eiuſdē rōnis: ſi.n. graue mouet nālr deorſū: qñ erit ibi q̄ſcet ibi nālr: ſurſuꝫ vo ſic mouet violēter ſic ⁊ q̄ſcet vio lenter: ſꝫ Angelus libere ⁊ volūtarie elegit qð elegit q̄ꝫdo peccauit: ita ꝙ potuit ꝯriū eligere ⁊ illud reſpuere. g̃ libere ibi q̄ſcit ⁊ voluntarie: ita ꝙ pōt nō q̄ſcere ſꝫ ab illo reſili re. ¶ Solo. dicēduꝫ ꝙ qñ q̄es ſequit ad motū ſic ꝙ nō eſt aliq̄ alia cā mot⁹ q̄ꝫ q̄etis: tūc eſt va maior: ſꝫ pōt eſſe alia cā quietis cū illa q̄ erat cā mot⁹: ꝓꝑ qð pōt eē maior firmitas ī quiete q̄ꝫ ī motu. Sicut bti ꝑus libere ⁊ nō nec̄io fereban tur ī btitudinē quā hñt: ita ꝙ poterāt ñ ferri: qꝛ ſola cogni tione enigmatica ī illū tēdebant: ſꝫ nūc ꝑ viſionē clarā ī il lo q̄ſcant: ⁊ iō nec poſſunt nō quieſcere: ſil'r ī dānatis qꝛ in via aderat gnālis īfluxus ad vtrūqꝫ: inde ē ꝙ īdifferenter poſſunt bñ ⁊ male velle: ſꝫ poſtq̄ꝫ ſunt ī termino: diuina or dinatio hꝫ oppoſitū: vt aliqñ ſit ſtatus ī motu creature ſpi

ritualis ſicut erit ges ꝑpetua ī coꝛpoꝛibꝰ: vñ ſicut ī illo ſta-
tu ⁊ ſitu ī quo erunt ſtelle celi qñ ceſſabit motus celi in illo
ꝑpetuo remanebūt: ita ⁊ ī ꝓpoſito. ¶ 3° arguiṫ ꝙ angelus
nec ante nec poſt peccare poſſit ⁊ ꝙ nō poſſit aliquo modo
variare nec niſi bñ iudicare nec eligere: qꝛ angelus ſe hēt
ad ꝯnes ſicut hō ad pnciꝰ ī iudicādo: qꝛ ñ diſcurrit ⁊ ꝑ ꝯñs
ī eligēdo: ſꝫ hō nō pōt non aſſentire pmis pncipijs ſpecula-
biliū nec agibiliū: nec pōt nō appetere vltimū finē: nec ī ta-
libus pt errare nec peccare. ḡ angelus ī nullis. ¶ Solō ꝙ̄-
tuꝫ ad ꝯnes nečio ꝯñtes ex pmis principijs taꝫ ī ſpeculatio-
nibus ꝙ̄ ī agibilibus: verū ē ꝙ angelus ſe hꝫ ad illas ſicut
hō ad pnciꝰ: qꝛ nō diſcurrit: ſꝫ ꝙ̄tū ad alias nō oꝫ: īmo nō ē
poſſibile: qꝛ in mā ꝯtingēte nulla vlis ē vā: ſꝫ ſubꝯrie ſimł
ſūt vere ⁊ falſe: ſicut ꝙ oīs vel nulla mater diligit: ⁊ ꝙ oīs
hō vel nullus ſit albus: ⁊ ī talibꝰ nō neceſſitaṫ itellectꝰ an-
geli. oīs āt mā moꝛalis ē ꝯtingēs variabilis ⁊ nō necīa quā-
tuꝫ ad illa in qbꝰ peccaṫ: vñ circa talia potuit ⁊ pōt intelle-
ctus angeli deficere ⁊ voluntas.

pa ꝯ Quantum ad 3m de mutua viſione bonoꝝ ⁊ maloꝝ ſunt tres ꝯnes. ¶ Pꝛima de viſiōe malo-
rum a bonis: qꝛ penas maloꝝ vident viſione itellectuali ⁊
coꝛpoꝛali. Intellectuali qdē ſꝑ vident ī deo penas maloꝝ
vt ⁊ beatitudo ſua ꝯpatione ꝯrij magis placeat ⁊ vt de eua-
ſione vberioꝛes grās agant. Viſionē ēt coꝛpoꝛalē habebūt
nō qdeꝫ ī celo exñtes: ꝑꝑ maximā diſtantiā: ſꝫ egredieṫ ad
coꝛpoꝛalr vidēdū: vel terrā opacā vſqꝫ ad īfernū trāſcūdo
deo ad nutū eis aſſiſtēte ad duo coꝛa ſiṁ locādū: vł terra ſic
erit peruia ꝙ nō obſtabit eis ad videndū ignē ⁊ ardentes:
q̄ tñ nō ſufficiet oculis dānatoꝝ ad videndū ſoleꝫ ⁊ ſtellas
2a ꝯ obtenebrāte eos igne turbulēto. ¶ 2a ꝯ. ē de ꝯpaſſione: qꝛ
ſancti nō ꝯpatienṫ dānatis: nec ſꝫ electionē nec ſm paſſio-
nē: ſꝫ gaudēt de punitione eoꝝ: nō qꝛ pena ſꝫ qꝛ iuſta. Pꝛim
pꝫ: qꝛ ꝯpaſſio electionis ē volūtas delibatiua liberādi aliū
a pena: quā nō hñt beati: qꝛ diſcoꝛdarēt ſcienter a diuia iu-
ſtitia. Scōꝫ pꝫ: qꝛ cōpaſſio ſꝫ paſſionē: aut ꝑueniret iudiciū
rōnis: ⁊ nihil tale ē in btīs reſpectu cuiuſcūqꝫ: aut ſeqreṫ rō-
neꝫ: ⁊ ꝓbatū ē ꝙ rō dictat oppoſitū. 3m pꝫ: qꝛ dō malo vt ma-
lū ē gaudere nullus pōt ⁊ maxīe recta rōe: ſꝫ de bono qd ē
3a ꝯ recta iuſtitia diuina letabiṫ iuſtꝰ cū viderit vīdictā. ¶ 3a ꝯ
eſt de viſione bonoꝝ a malis: qꝛ poſſūt dānati videre bo-
nos q ſunt ī alijs īferni receptaculis. itē beatos vſqꝫ ad diē
iudicij īcluſiue: nō aūt poſtea. Pꝛim pꝫ: qꝛ ſcti q erāt ī limbo
nec locū nec gaudiū hēbant nec pueri hñt in limbo q̄ tran-
ſcendāt bonū nāle. lꝫ ḡ aīe damnate neſciāt qd agaṫ apud
nos ī mūdo: tñ qd agerēt patres ī limbo ꝑꝑe eos cognoſce-
bāt: vñ diues vidit abꝛaā ⁊ lazarū: ⁊ multo magis pueros ī
limbo quoꝝ ſtatꝰ minus diſtabit a ſtatu nāli aīe ſepate. ſīc
āt vnus angelus nouit aliuꝫ nālr quo ad nālia: ſic vna aīa
ſepata aliā: ſilr purgatos in purgatoꝛio ꝙ̄uis ſupnāliter af-
fligāṫ: cū ipſi hāc ſupnālitatē ſciāt ꝑ experientiā. gloꝛiam
āt quā pueri ꝑdiderūt vel alij ꝓſtolanṫ neſciūt aliter ꝙ̄ di-
cetur poſtea. 2m pꝫ: qꝛ glīaꝫ ſctōꝝ coꝛpoꝛalē videbūt ī die
iudicij: ⁊ ex illa ꝑpēdent itellectu eos eſſe ī glīa mētis ine-
narrabili quā dolebūt ſe ꝑdidiſſe: ſꝫ ī ſpāli eā ſcient ꝙ̄tum
fide in via eā didicerūt: qꝛ nūc fidē de vtraqꝫ hñt q habue-
runt: vł ſi fidē hic nō hūerūt: ibi eis reuelabiṫ qd ꝑ ſuū de-
meritū ꝑdiderūt vt amplius toꝛqanṫ. 3m pꝫ: qꝛ poſt diē iu-
dicij gloꝛiā btōꝝ nunqꝫ videbūt oculo coꝛpoꝛali: oculo āt
mētali nō apparet q̄re nō retineāt memoꝛiter qd videbūt
niſi qꝛ gregoꝛiꝰ dicit ꝙ poſtea nō videbūt: qd foꝛte pro tan-
to ē: qꝛ cū infirmitas coꝛpoꝛalis grauis abſoꝛbeat aīam vt
aliud cogitare nō poſſit. ſic damnati hoīes occupata mēte
dupliciter plus ꝙ̄ ꝓus. ſ. pena aīe ⁊ coꝛpoꝛis: nō poterunt il-
lā gloꝛiaꝫ cogitare quā antea cogitabāt: ſꝫ de demonibus
nulla apparet ratio. ¶ Ad argumentū dicendum ꝙ chari-
tas ē patiens ⁊ benigna: ſed non ꝯ iudiciū rōnis: maxime ī
beatis. ¶ Ad 2m dicendum ꝙ lazarus erat cum abꝛaam
in limbo ⁊ non in gloꝛia perfecta: quaꝫ nobis concedat tri-
nus ⁊ vnus deus per infinita ſecula benedictus. Amen.

¶ Explicit ſcriptum in quartū ſententiaꝝ Clariſſimi Acu-
tiſſimiqꝫ doctoꝛis Petri de Palude patriarche Hieroſo-
lymitani oꝛdinis fratrū pꝛedicatoꝝ perquādiligentiſſime
Impꝛeſſum Venetijs per Bonetum Locatellum Bergo-
mēſeꝫ mādato Nobilis viri Octauiani Scoti Ciuis Mo-
doetiēſis. Anno a natali partu Intemerate Virginis nona-
geſimotertio cum Quadringenteſimo ſupꝛa milleſimuꝫ.
XII. Kalendas Octobꝛis.

¶ In laudem Petri de Palude oꝛdinis pꝛedicatoꝛuꝫ Pa-
triarche Ieroſolymitani in fine quarti ſententiaruꝫ loqui-
tur ipſe auctoꝛ.

Dum pater aurata velatus tempoꝛa mitra
Templa Paleſtinis ſacraqꝫ iura darem:
Me Solymi atqꝫ Arabes erithꝛeaqꝫ littoꝛa noꝛant.
Clarus eram aegaeo Pamphilioqꝫ mari.
Venerat ad patrios celebꝛis mea phama penates
Gloꝛia celtiberis ſaepe canenda meis.
Functus ego humanis conceſſi ad ſydera rebus.
Et mea ſunt paucis cognita ſcripta viris.
Meqꝫ diu obſcura pꝛeſſere ſilentia nocte
Noſtraqꝫ vix vllis ſcripta repoſta locis.
Repperit hec tandem diuino numine Paulus
Soncinas: patrij Gloꝛia lauſqꝫ ſoli
Et libꝛata diu ⁊ multo limata laboꝛe
In populos celeri iuſſit abire pede.
Vix ego laudarim tibi noſtra volumina lectoꝛ
Sed ſcio: lecta coles: ⁊ relegenda petes.
Inuenies quid conueniat quid pugnet honeſto:
Qꝫ pereat multis mens ſcelerata modis.
Tot demum ſacras leges vbi legeris: ipſe
O quantum dices vtilitatis habent.
Vale

Aliud

Ille Paleſtinis antiſtes clarus in oꝛis
Patricijs Petrus gloꝛia celtiberis.
Ecce redit vaſto poſt longa obliuia mundo
Comptioꝛ: atqꝫ omni fert regione pedem.
Hoc Soncinati debet per ſecula Paulo
Qꝫ volat exempta candidus oꝛbe nota.

Aliud.

Sāctus idumeas antiſtes miſſus ad aras
Inclita celtibere gloꝛia Petrus humi
En ſacras leges mifereqꝫ pericula vitae
Pandit: ⁊ Ambꝛoſias ſpargit in oꝛbe dapes.
Huc huc ancipiti ſi cui mens fluctuat aeſtu
Aut voꝛat admiſſi conſcia flamma mali
Conſulat hos tripodas audita oꝛacula ſeruet
Diſpeream ſi non ſit ſibi parta quies.
Vale

Rima diſtictio ð ſacris ⁊ circūciſiōe hꝫ ſex qōnes.
p ¶ Pꝛia qō de vtute ſacroꝝ. no. le. hꝫ. 4. opiniōes.
pa opio cōioꝛ ꝙ ſacra ſūt cā grē tñ ex dei pactione.
Secunda opinio beati Thome ꝙ ſacramenta non attin-
gunt ſed diſponunt ad gratiā per virtutē inherētē.
Tertia opio henrici ꝙ ſunt cā grē per vtutem inexītem.
Quarta opinio ꝙ ſunt cauſa gratie exemꝑlaris.
¶ Scda qō de deſcriptiōibus ſacri hꝫ quatuoꝛ articulos.
Pꝛimꝰ arti. de dſcriptōe Aug. ꝙ ſacrm eſt ſacre rei ſignū.
Secūdus arti. de alia ꝙ eſt inuiſibilis gratie viſibilis ⁊c.
3ꝰ ð illa gregoꝛij ꝙ eſt in q̄ ſub tegumēto reꝝ ſēſibiliū ⁊c.
Quartus arti. de illa hug. ꝙ eſt māle elementum ⁊c.
¶ 3a qō. de īſtitutōe ſacroꝝ hꝫ. 5. ꝯcluſiones pꝛincipales.
Pꝛima. ꝙ aliqua ſacramenta aliqñ debuerunt inſtitui.
2a. ꝙ nulla ſacramēta in ſtatu īnocentie debuerūt īſtitui.
Tertia. ꝙ aliq̄ ſacra ī ſtatu nature lapſe debuerūt īſtitui.
4a ꝯ. ꝙ ēt tꝑe legis nāe ⁊ legis ſcripte debuerunt īſtitui.
5a ꝯ. ꝙ debuerūt addi tꝑe grē: ſꝫ oīa tolli tempoꝛe gloꝛie.
¶ 4a qō de ꝯſtitutiōe ſacramētoꝛum hēt duas opiniones.
pa. opio. thoc ⁊ vā. ꝙ oīa ſacra no. le. ꝯſtāt ex rebꝰ ⁊ verbis.
Scda opio durandi ꝙ ſacra antiq̄ ꝯſtāt ex ſolis rebꝰ: q̄daꝫ
autem noua ex ſolis verbis ⁊ quedam ex vtroque.
¶ 5a qō de circunciſione habet quinqꝫ articulos.
pꝰ arti. de triplici cā pꝛopter quam fuit circūciſio īſtituta.
Secundus arti. de populo circunciſioni ſubiecto qui fuit
ſemen abꝛahe viri tantū: xp̄s aūt de gratia eſt circūciſus.
3ꝰ de ritu circūciſiōis q̄ ad tempus mēbꝛū ⁊ īſtrumētum.
4ꝰ ð effcū circūciſiōis q erat ñ character ſꝫ grā ēt poſitiua
5ꝰ ð remeꝰ ꝯ oꝛigiāle. añ circūciſiōeꝫ qd erat fides ⁊ ſignū.
¶ 6a. qō de effectu ſacroꝝ antiqꝝ hēns qnqꝫ articulos.
Pꝛimus arti. ꝙ purgabant ab irregularibus legis.
Secundus arti. ꝙ coꝛum vſus erat meritoꝛius.
Tertius arti. ꝙ erant ſatiſfactoꝛia.
4ꝰ ꝙ diſponebāt ad grāꝫ: dr̄enter tñ ſꝫ diuerſas opiniōes
Quintus arti. de ceſſatione legaliuꝫ quo ad iudicialia ⁊ ce-
rimonialia. ⁊ de tempoꝛe.
Ecūda diſtin. ð ſacris no. le. ⁊ baptꝰ. io. hꝫ tres qōes
s ¶ pa qō ē ð īſtitutiōe ſacroꝝ no. le. ⁊ hꝫ tres arti.
pꝰ arti. de tempoꝛe īſtructiōis quo ad documentū
effectum et ligamen.
2ꝰ arti. de auctoꝛe ⁊ ꝯſtitutoꝛe q ē ſolus xp̄s. ⁊ ñ eccleſia.
3ꝰ arti. qs potuit īſtituere ſacra legis nāe ⁊ ſcripte ⁊ grē.
¶ 2a qō eſt de baptiſmo. io. hēns. 5. articulos.
pꝰ arti. de foꝛma illius baptiſmi vbi ſunt due opiniones.
Secundus arti. ꝙ fuit ſacramētū ⁊ ſacrale diuerſimode.
3ꝰ arti. ð ciꝰ effectu: qꝛ nō ꝯferebat grāꝫ niſi ex oꝑe oꝑante.
4ꝰ arti. ð his qbꝰ ꝯueiebat ille bapꝰ: qꝛ viris ⁊ femis ⁊ xp̄o.
Quintus ꝙ baptizati illo eguerūt xp̄i baptiſmate. ⁊ de ui-
deo ſe baptiçante.
¶ 3a qō. vtꝝ grā ſacraľ drat a grā gratificāte hꝫ. 2. opiones.
Pꝛima opinio cōioꝛ ꝙ ſit tantum vna gratia realiter.
2a opio. bti thoc ſubtilioꝛ ꝙ grā ſacralis drat a grā vtutum.
Ertia diſtictio ē de eēntia baptiſmi hꝫ tres qōnes.
t ¶ Pꝛia qō ē de foꝛma baptiſmi. ⁊ hꝫ tres articłos.
Pꝛimus de dupłici diffinitione baptiſmi.
Secundus arti. de foꝛma baptiſmi quid ſit in ea de neceſ-
ſitate ſacramenti ⁊ quid pꝛecepti.
3ꝰ ð mutatōe ī foꝛma ī gñali: ⁊ in ſpāli quo ad vocuꝫ coꝛru-
ptionē: additōeꝫ: ſubtractionē: trāſpōnē ⁊ iterruptōeꝫ.
¶ 2a qō ē. vtꝝ plꝭs poſſint vnū baptiçare: ⁊ hꝫ tres articłos
Pꝛimus articulus: an vnus poſſit plures ſimul baptiçare
Scōs arti. an mutus ⁊ manchus poſſint ſimul baptizare.
Tertius articulus. an ſine neceſſitate plꝭs ſimul poſſint
vnuꝫ baptizare ex intentione vel aliter.
¶ Tertia qō. de materia baptiſmi habet tres articulos.
pꝰ arti. de mā remota q̄ ē oīs ⁊ ſola aq̄ vere ⁊ ꝓpꝛie dicta.
Secundus articulus. de materia ꝓpinq̄ q̄ eſt īmerſio aut
aſperſio aut intinctio ſecundum conſuetudinem.
3ꝰ arti. de numero īmerſionū aut aſpſionū ſm ꝯſuetudinē
Uarta diſtinctio eſt de effectu ⁊ vnitate ⁊ ſubiecto
q baptiſmi: ⁊ habet quinqꝫ queſtiones.
¶ Pꝛima queſtio de vltimo effectu baptiſmi an ð-
leat culpam ⁊ penam: ⁊ habet duos articulos.
Pꝛimꝰ de adłtis qbꝰ remittiṫ cłpa oꝛiginał ⁊ moꝛtał: ⁊ pe-
na ī foꝛo dei eis debita: nō ſemꝑ autem venial ⁊ iudicial.
2ꝰ de ꝑuulis qbꝰ remittiṫ cłpa oꝛiginalis ⁊ pena ꝑſone eq̄-
liter: grā autem non equaliter īfundiṫ ſepe per accidens.
¶ 2a qō eſt. de pꝛimo effectu baptiſmi. qui eſt character an
impꝛimatur ī baptiſmo habēs tres articulos.
Pꝛimus articulus de eſſentia characteris que eſt potētia
res abſoluta non relatio rei nec ratiōis.
Secundus articulus eſt de ſubiecto characteris qui ē itel-
lectus poſſibilis non alia potentia: nec eſſentia anime.
3ꝰ ē ð cā charactis: qꝛ ſolū ipꝛimiṫ ī bapꝰ ꝯfirmatōe ⁊ oꝛdie.
¶ Tertia queſtio. de vnitate baptiſmi habet tres articłos.
Pꝛimus articulus de baptiſmo ſanguinis qui ſimpliciter
excedit: ſed ſecundum quid exceditur ⁊ excedit.
Secundus articulus de baptiſmo flaminis qui ſolum in
caſu neceſſitatis ſufficit ⁊ ab alijs deficit
3ꝰ ð igreſſu religiōis quō hēat efficaciā baptiſmi ⁊ quō nō.
¶ 4a. queſtio eſt de carentibus vſu rationis an ſint bapti-
zandi habens quatuoꝛ articulos.
pꝰ arti. de ꝑuuł fideliū q poſſunt ⁊ dēbēt ꝙ̄ citiꝰ baptizari.
Secundus de amentibus q ſemper fuerunt tales ꝙ idem
eſt ſicut de pueris ſecꝰ āt ſi hñt lucida īterualla.
3ꝰ ē ð doꝛmiētibꝰ q ſolū ī necꝭ qñ pꝰ potuerit ſūt baptizādi
4ꝰ arti. de paruulis infidelium de qbus ē triplex opinio.
¶ Quīta queſtio de ficte accedētibꝰ habet tres articulos.
pꝰ arti. quot modis dr̄ aliqs fictus in ſuſcipiendo ſacrm̄.
Secundus articulus de īpedimento fictionis ⁊ de effectu
eius reſpectu ſacramenti: ⁊ effectus ſacramenti.
3ꝰ arti. ð effectu baptiſmi recedente fictiōe: ⁊ hꝫ. 3. opiones
pa opio vā bti tho. ꝙ hꝫ effcm̄ ſuū ꝑꝑ characterē remanētē
Scda opinio falſa iuriſtaꝝ ꝙ hꝫ effcꝫ ꝓpter ꝯtritionem.
Tertia opio durādi ꝙ habet effectū ex ꝑactōe nō ex alio.
Uinta diſt. ē de baptizātibꝰ ⁊ habet tres queſtiōes.
q ¶ Pꝛima qō. vtrum xp̄s ſm ꝙ homo potuerit di-
mittere peccata: ⁊ habet tres articulos.
pꝰ quā ptātē hūit xp̄s ſꝫ ꝙ hō ī ſacris: ⁊ hic ſūt tres ꝯcłoes
Pꝛima concluſio. ꝙ habuit poteſtateꝫ miniſterij.
2a. ꝙ hūit ptātē excellētie q̄ ī eo attēdiṫ ꝙ̄tum ad tria.
Tertia concluſio ꝙ ipſe fuit inſtitutoꝛ ſacramentoꝛuꝫ po-
tens mutare ⁊ diſpenſare ad libitum.
¶ 2ꝰ arti. ē quā ptātē xp̄s miſtris ꝯtulerit. ⁊ hꝫ. 5. cōcłones:
Pꝛima conclō. ꝙ cōtulit tantū miniſtris ptātē miniſterij.
2a conclō. quomō in operibꝰ nāe creatura cooꝑatur deo.
3a. quō ꝑ ptātē miniſterij hō coopaṫ deo ad grē īfuſionem.
4a ꝯclō. ꝙ ptās miſterij qñqꝫ ē cā ꝑ ſe qñqꝫ cā ſine qua nō.
5a ꝙ nullus homo poteſt ſibi ſacramentum adhibere.
¶ Tertius articulus eſt quaꝫ poteſtatē xp̄s miniſtris con-
ferre potuerit ⁊ habꝫ quinqꝫ concluſiones.
Pꝛima concluſio. ꝙ non potuit conferre poteſtateꝫ aucto-
ritatis nec in ſacramentis: nec in aliqua actione.
Secunda concluſio. ꝙ potuit omnibus conferre ptātem
miniſterij: ſed contulit ſolis ſacerdotibus.
Tertia concluſio. ꝙ poteſtatem excellentie potuit con-
ferre: ſed non decuit.
Quarta concluſio. de poteſtate excellentie ſpeciali quātū
ad quid puro homini conferre potuerit.
Quinta concluſio. quantum ad quid poteſtas excellentie
puro homini conferre non potuerit.
¶ 2a. qō ē vtꝝ malꝰ miſter poſſit baptizare: ⁊ hꝫ duos arti.

·Primus de miniſtro:⁊ hic habet tres concluſiones.
p°.ꝙ omnis vtriuſqꝫ ſexus et cuiuſlibꝫ ſtat⁹pt baptizare.
z°.ꝙ ex officio ſolus ſacerdos hꝫ baptizare:⁊ ſubditum.
Tertia ꝙ in caſu neceſſitatis vir ⁊ mulier poteſt licite:im
mo debet baptizare.
¶ Secundus articulus eſt de bonitate ⁊ malitia miniſtro
rum:⁊ habet quatuor concluſiones.
·Prima concluſio eſt q̄tum ad veritatem ſacri: q꞉ a malo
ſimpliciter pōt cōferri nō a malo ī miniſterio ꝓprie.
Secunda cōcluſio eſt quantū ad rem ſacri:q꞉ malus con
fert etiā rem ſacri ⁊ equaliter ſicut bonus.
3°ē de culpa ⁊ excuſatōe mali miſtri hñs tres opiniones.
p⁹opio cōis.q꞉ ſine nec̄itate.⁊ cū ſolēnitate peccat.alr̄ nō.
Secunda ē opio ſingularis ꝙ in omni caſu peccat.
Tertia opinio ꝙ ī ſacro regrente determinatuꝫ miniſtrū
peccat: in alio non requirente non peccat.
Quarta concluſio ē ꝙ de aqua agelata q̄diu ſic manet ñ
poteſt baptizari:ſꝫ de liquefacta ſic.
¶ Tertia queſtio ē vtrū liceat petere vel recipere baptiſ
mum a malo: ⁊ habet tres articulos.
p⁹ arti.de opinione quorūdam que hꝫ.5.concluſiones.
·Prima concluſio ē.ꝙ puulus nō peccat q baptizat̄ ſed q
offert in caſu in quo peccaret offerendo ſeipſum.
Secūda ꝯcluſio.ē ꝺ ꝑciſo baptizāte. ⁊ adulto baptizato q
peccat mōtalr̄ niſi ignoret ꝓbabilr̄ vl̄ niſi ī caſu nec̄itatꝭ.
Tertia concluſio.ē ꝙ ſi non eſt preciſus: nō peccat petens
ab eo etiaꝫ ſcienter q̄tūcūqꝫ ſit peccator.
Quarta concluſio ē. ꝙ nulla neceſſitate ē dāda pecunia ꝑ
baptiſmo ſuo vel alterius.
Quinta concluſio ē.ꝙ aquam poteſt emere quātuncunqꝫ
care:dum tamen nihil det ratione benedictionis.
Scðs articulus ē ingrere de his:q habet tres conclōnes.
·Pria cōclō ē.ꝙ plus peccat offerens ꝑciſo puulū q̄ ſeipꝫ:
Scða ꝯclō ē.ꝙ licet petere ꝺbitū ab excōicato:qð licet ei
ſoluere: non autem ꝙ non licet ei ſoluere.
Tertia conclō eſt.ꝙ eo ipo ꝙ curatus eſt excōmunicatus
nō licet ire ad vicinum:ſed ire ad ſuperiorez.
Tertius articulus ē de ſimonia habens quinqꝫ cōclōnes.
·Pria ē.quō liceat ī ſpūalib⁹ redimē vexatōeꝫ ſuā ⁊ quō ñ.
Scða concluſio.ē ꝙ nulla neceſſitate pōt quis ſe baptiza
re:ſed qui non pōt generare pōt tamen baptizare.
Tertia concluſio ē.ꝙ in neceſſitate debet qui ſcit paruulū
baptizare:alias ꝓprium ſacerdotem expectare.
4° ē.quomodo pōt emi aqua bñdicta ſimpliciter ⁊ cari⁹.
Quinta cōcluſio ē quomō licet emere vel vēdere vaſa ſa
cra propter neceſſitatem :⁊ non oleū vel chriſma.
Exta diſtin.ē de antecedentib⁹.⁊ ꝯcurrentib⁹ad
s baptiſmum:⁊ hꝫ quatuor queſtiones.
¶ ·Prima q̄ſtio ē vtrum ad baptiſmum requira
tur natiuitas ex vtero:⁊ habet tres articulos.
¶ p⁹ arti.ꝺ bap° flumis īpendēdo nōdū nato hꝫ.3. ꝯclōes.
·Prima concluſio eſt.ꝙ puer totalr̄ exiſtēs intra vteꝝ ma
ternum non p̄t nec ꝺbet baptizari.
Secunda ꝯcluſio ē.ꝙ puer naſcens pōt baptiçari.ſed non
debet niſi in neceſſitate ⁊ tunc vbicunqꝫ poteſt.
Tertia ē.ꝙ p̄gnans viua non debet ſcindi: ſed mortua.
¶ Secūdus articulus de ſcificatiō ī vtero hꝫ tres ꝯclōnes
·Pria ē.ꝙ pueri poſſunt ſcificari a deo in vētre matris.
Secūda concluſio ē ꝙ certum eſt ſanctificatos fuiſſe:ma
trem domini:Jo.baptiſtā:⁊ Jeremiā:de alijs aūt dubiuꝫ
Tertia concluſio ē.ꝙ ſcificati ſūt nihilomin⁹ baptizandi.
¶ Tertius articulus ꝺ baptiſmo ſanguis hꝫ tres ꝯclōnes.
·Pria concluſio.ꝙ puer in vtero pōt martyriçari.
Secūda ꝯcluſio. de tribus caſibus de facto.
Tertia concluſio eſt ꝙ in vtero poteſt ſpurius legitimari
ſicut ſeruus manumitti.

¶ z° qō.vtruꝫ in bap° regrat̄ ītentio habet tres articulos.
·Primus articulus vtrum requiratur intentio vtriuſqꝫ q̄
ſit vera vel interpretatiua.
Secundus articulus ꝙ ī neutro regrit̄ rectitudo ītētōis:
3⁹ arti.vtꝝ regrat̄ ītētio mētalꝭ ī baptizante hꝫ.z. opiones
·Pria opio ꝙ ñ ſufficē vocalꝭ exꝑſſio niſi adſit ītētio ꝯferēdi
Secunda opinio ꝙ mentalis intentio requiritur in ſuſci
piente:ſed in dante ſufficit expreſſio.
¶ Tertia qō eſt an fides requirat̄ in baptiſmo:⁊ hꝫ.3.arti.
·Primus de fide baptizati q̄ regrit̄ vel īterpretatiua ī par
uulo vel vera in adulto quo ad rē ſacri:nō quo ad ſacrm̄.
Secundus de fide baptiçantis ꝙ non requiritur ī paruu
lo nec in adulto niſi ꝓpter fictionis amotionem.
Tertius articulus vtrum liceat ab heretico petere baptiſ
mum:q꞉ ſic in neceſſitate: ⁊ qñ non eſt ab eccleſia ꝑciſus.
¶ 4°qō eſt de cathecíſmo ⁊ exorciſmo hñs.3.articulos.
·Prim⁹ articulus.de vnitate baptiſmi habet tres ꝯclōnes.
·Prima cōcluſio ꝙ baptiſmus certus nullo modo eſt iterā
dus:dubius autēꝫ ſub conditione.
Secunda concluſio. de pena rebaptiçantis ⁊ rebaptiça
ti que eſt irregularitas.
Tertia de hñte gemina mēbra an ſit bis baptizād⁹:vl̄ nō.
z⁹ articulus de cathecíſmo habet quattuor concluſiones.
ꝑma concluſio ꝙ adulti ante baptiſmū ſunt cathetizandi.
Secunda cōcluſio ꝙ in paruulis debet precedere baptiſ
mum cathecíſmus.
Tertia de ritu cathecíſmi.
Quarta concluſio de effectu cathecíſmi.
¶ Tertius articulus de exorciſmo habet tres cōcluſiōes.
·Prima concluſio. ꝙ in omni baptizando exorciſmus de
bet precedere ſicut cathecíſmus niſi in neceſſitate.
Secunda concluſio de ritu ⁊ cerimonijs ipſius exorciſmi
Tertia concluſio eſt de effectu exorciſmi ex nālī virtute
vel diuina ſm̄ diuerſas opiniones.
Eptimus diſtinctio de confirmatiōe hꝫ. 4 .qōnes
s ¶ ·Pria qō ꝺ ꝯfirmatiōe ſꝫ ſe:an ſit ſacrꝫ.hꝫ.3.arti.
·Prim⁹ arti.quomō ꝯfirmatio ſit ſacrꝫ hꝫ.3.ꝯclōes.
ꝑma.ꝙ cōfirmatio ē ſacrꝫ ꝑ ſe ⁊ ſpāle ab alijs diſtinctum.
Scða cōcluſio ꝙ nō eſt ſacramentū neceſſitatis ſimplr̄ ⁊
ex inſtitutione:ſꝫ in caſu ⁊ ſtatuto eccleſie.
Tertia cōcluſio ē de eius dignitate in cōparatiōe ad alia.
¶ z⁹ arti.de materia cōfirmationis habꝫ tres concluſiōes.
ꝑma concluſio ē.ꝙ materia confirmationis neceſſaria eſt
chriſma ex oleo et balſamo compoſitum.
Scða eſt.ꝙ chriſma dꝫ eē per epm̄ cōſecratū in die cene.
Tertia concluſio eſt.ꝙ ſi facta ſit confirmatio de chriſma
te non conſecrato nihil eſt actum.
¶ 3⁹ articulus de forma cōfirmatōis habet tres cōclōnes.
ꝑma ē.ꝙ cōfirmatio hꝫ certā formā v̄boꝝ q̄cunqꝫ ſit illa.
Secunda cōcluſio eſt.ꝙ illa forma nō eſt cōſecratio mãe.
Tertia eſt.ꝙ forma eſt iſta:conſigno te ſigno crucis et cōfir
mo te chriſmate ſalutis.ī noīe pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūs ſci.Amē.
¶ Secunda queſtio eſt de effectu confirmationis vtrum
imprimat characterem.⁊ habet tres articulos.
·Primus arti.de ꝑmo effectu qui ē character.⁊ hꝫ.3.ꝯnes.
ꝑma ē.ꝙ cōfirmatio iprimit characterē ſicꝫ bap⁹ ⁊ ordo.
Secunda concluſio.ꝙ character confirmationis diſtingui
tur a charactere baptiſmi ⁊ ordinis.
Tertia concluſio eſt ꝙ character confirmationis de neceſ
ſitate preſupponit characterēꝫ baptiſmi:non ordinis.
Secundus articulus eſt de ſecundo effectu confirmatōis
qui eſt res tantum.i.gratia.⁊ habet tres concluſiones
·Prima concluſio ꝙ cōfirmatio cōfert gratiam.
z°.ꝙ grā ſacralꝭ ꝯfirmatōis differt a grā ſacrali baptiſmi.
Tertia cōcluſio eſt ꝙ grā cōfirmatōis ꝑficē graꝫ baptiſmi.
3⁹ arti. de effcū ꝯfirmatōis q ē cognatio ſpūalꝭ hꝫ.3. ꝯnes.

·Prima concluſio eſt ꝙ confirmatio inducit cognationem
ſpiritualem dirimientem matrimoniū ſicut baptiſmus.
Secunda concluſio eſt ꝙ ſimile eſt de tenentibus ꝯfirma
tū ⁊ de eleuātibus baptizatū q̄tū ad cognationē ſpūalē.
Tertia concluſio eſt ꝙ vir ⁊ vxor non debent ſe nec filios
tenere hic ſicut nec in baptiſmo.
¶ Tertia qō ē de ſubō ꝯfirmatiōis habē tres articulos.
·Primus articulus de membro.habet duas concluſiones.
·Pria ꝯclō ꝙ ꝯfirmatio faciēda ē in frōte de nec̄itate ſacri.
Scða ꝯcluſio ꝙ frons dꝫ ligari q̄duſqꝫ chriſma deſiccet̄.
¶ Secūdus articulus de tempore habet tres cōcluſiōes.
p°ꝯclō ꝙ chriſma ſolū ī die cene dꝫ ꝯfici qlꝫ āno tꝑe miſſe.
Scða ꝯ ꝙ ꝯfirm° ⁊ cetera ſacrā a ieiūis dñt ſuſcipi ⁊ ꝑfici.
Tertia concluſio ꝙ confirmatio poteſt dari tꝑe īterdicti
ſicut baptiſmus ⁊ penitentia ⁊ chriſma confici.
¶ Tertius articulus de loco habet tres concluſiones.
·Pria ꝯ ꝙ ꝯfirma°p̄t dari ī oī loco decēti ⁊ nō ſolū ī ecclīa.
Scða ꝯ ꝙ eps nō dꝫ ꝯfirmare ēt ſubditū ex̄ ſuā dioceſim.
Tertia concluſio ꝙ archiepiſcopus viſitans dioceſim ſuf
fraganei poteſt ibi confirmare ſuos.
Quarta queſtio de miniſtro vtrum ſolus epiſcopus ſit mi
niſter confirmationis habet tres articulos.
·Primus articulus de tenente habet quinque cōcluſiōes.
·Prima concluſio ꝙ mulier non debet tenere ſm̄ quoſdā.
Secunda ꝯcluſio ꝙ plures non debēt tenere ſed vnus tm̄
ſicut in baptiſmo quod non ſeruatur.
Tertia ꝯcluſio ꝙ nō ꝯfirmatus nō debet tenere hic:ſicut
in baptiſmo non baptizatus non debet tenere.
4°ꝯ ꝙ q leuauit ī baptiſmo ñ dꝫ eūdē tenere ī ꝯfirmatōe.
Quinta concluſio ꝙ non debent ſe mutuo tenere.
¶ Secundus articulus de ꝯfirmādo hꝫ q̄ttuor ꝯlōnes.
p°ꝯ ꝙ oīs hō vtriuſqꝫ ſex⁹ ē capax ꝯfirmatiōis ſicꝫ ⁊ bap¹.
z°ꝯ ē ꝙ ēt paruuli pñt ꝯfirmari:ſꝫ nō debēt an̄ vſuꝫ rōnis.
Tertia ꝯclō ꝙ ſurdi ⁊ muti poſſunt ⁊ debēt confirmari.
Quarta ꝯclō ꝙ infirmi ⁊ moriētes pñt ⁊ debēt ꝯfirmari.
¶ Tertius articulus de cōfirmatione habꝫ tres ꝯlōnes.
·Prima cōcluſio ꝙ ſolus eps habet ex officio ꝯfirmare.
Secunda ꝯclō ꝙ ſacerdos nō inferior poteſt cōfirmare ⁊
minores ordines conferre ex commiſſione ſolius pape.
3ª ꝯclō ē ꝙ elect⁹ in papā nō ꝯſecratus nō p̄t h̄ ꝯmittere.
Ctaua di.habet tres queſtiones de eucbariſtia.
o ·Prima vtꝝ eucbariſtia ſit ſacrm̄ hꝫ tres articulos.
¶ ·Prim⁹ arti⁹ ē ꝺ digitate euchar̄:⁊ hꝫ tres ꝯnes.
p° ꝙ eucbariſtia ē digniſſimū ſacrꝫ ⁊ pluſqꝫ ſacramentū.
Secunda ꝙ eucbariſtia eſt tm̄ vnum ſacramentum.
Tertia ꝯclō de diuerſis nominibus huius ſacramenti.
¶ Secūdus arti⁹ de ꝑfiguratōe eucbariſtie hꝫ tres ꝯnes.
·Prima ꝯcluſio ꝙ quedā ſacrā ꝑceſſerunt realiter: quedaꝫ
figuraliter:quedam neutro modo.
Secūda ꝯcluſio de multiplici figura eucbariſtie.
Tertia ꝯ q̄re xp̄s dr̄ ſacerdos ſm̄ ordinem melchiſedech.
¶ Terti⁹ articulus de īſtitutōe eucbariſtie hꝫ tres ꝯnes.
p° ꝯclō ē ꝙ debuit īſtitui aliqð ſacrm̄ realiter cōtentiuū.
z° ꝯclō eſt ꝙ ſacrꝫ xp̄i contētiuū nō debuit īſtitui an̄ ipm̄.
Tertia ꝯlō ꝙ eucbariſtia congrue ī cena dñi fuit īſtituta.
¶ Secunda queſtio vtrum eucbariſtia ſit tm̄ ſumenda a
ieiunis habet tres articulos.
·Primus articulus ꝙ eucbariſtia eſt ſumēda ieiuno ſtoma
cho habet tres concluſiones.
·Pria cōcluſio ꝙ nō ē ſumēda niſi a ieiūo niſi ꝑꝑ nec̄iatē.
z° ꝯclō ꝙ cōicare p⁹ prādiū ñ ē malū de ſe ſꝫ q꞉ ꝓhibituꝫ.
Tertia ꝯ ꝙ ſūptio eucbariſtie regrit ieiuⁿ nãe nō eccleſie.
¶ z⁹ arti⁹ de īpedimēto cibi ⁊ pot⁹ ī ſpāli hꝫ tres ꝯclōnes.
·Prima ꝯclō ꝙ oīs cibatio ⁊ potatio ꝓprie īpedit cōionē.
Scða ꝯclō ꝺ reliquijs cibi ī ore remanētib⁹:q꞉ ñ īpediūt.
Tertia ꝯclō de guſtu tabnarioꝝ ⁊ coquoꝝ:q꞉ nō īpedit.

Tertius arti⁹.An poſt cōionem ſit ieiunādū hꝫ tres ꝯnes.
·Prima cōcluſio ꝙ poſt cōionem ſunt grāe agende.ſed non
eſt neceſſe antiquum ſeruare.
Scða ꝯclō ꝙ ieiunus dr̄ q citra mediā noctē nihil ſūpſit.
Tertia concluſio ꝙ nō dormire poſt cenā non impedit.
¶ 3° qō de forma vtꝝ vna depēdeat ex alia hꝫ.3.articlōs.
·Primus articlꝰ de forma corꝑis ꝑ ſe hꝫ tres cōcluſiones.
·Prima ꝯclō ꝙ hec ē forma ꝯgrua.hoc eſt.n.corpus meū.
Secunda concluſio de ſingulis verbis in ſpeciali.
Tertia concluſio quomodo hec verba poſſunt verificari.
¶ Secūdus articulus de forma ſanguis hꝫ tres ꝯclōnes.
p° ꝯclō de opione.ꝙ h̄ ē ſanguis me⁹ ⁊ hꝫ: ē tm̄ de forma.
Secūda concluſio ē de opinione bti Tho.cōtraria ꝙ totū
ē de forma vſqꝫ ibi ī remiſſionē peccatoꝝ incluſiue.
Tertia cōcluſio ē declaratio particulaꝝ forme in ſpeciali.
¶ 3⁹ articlꝰ de ꝯpatiōe formaꝝ ad īuicē hꝫ tres ꝯclōnes.
·Prima concluſio ꝙ forme non ſe mutuo expectant.
Secunda concluſio de ſuppletiōe ſacerdotis deficientis.
Tertia ꝯclō ꝙ ſine v̄bis ꝑoribus ⁊ poſterioribus eēt ſacrꝫ.
Ona di.de duplici mādu catione hꝫ q̄ttuor qōnes.
n p° qō vtꝝ pctōr poſſit ſumer̄ cōp⁹ xp̄i hꝫ.3.articlōs.
¶ ꝑm⁹.arti⁹ de diuerſis mōis māducādi hꝫ.3.ꝯnes.
·Pria ꝯcluſio ē ꝙ ꝯuēienter ſumit̄ ꝑ modū māducationis.
z° ꝯcluſio ꝙ ē duplex modus māducādi.ſ.ſacralr̄ ⁊ ſpūalr̄.
3° ꝯ ꝙ māducatio ſacralis ē de nec̄itate ex ſtatuto eccleſie.
¶ Secūdus articulus quō creatura intellectualis ſumat
corpus chriſti habet tres concluſiones.
·Prima ꝯ ꝙ pctōr ſumit cōpus xp̄i ⁊ realiter ⁊ ſacralr̄ q̄ñꝫ.
Secunda ꝯcluſio ꝙ ātiq pr̄es māducauerūt xp̄ꝫ nō ſacrꝫ.
Tertia cōcluſio ꝙ anglꝰ ī corꝑe ēt aſſumpto nō māducat.
¶ 3° articlꝰ de creatura irrōnali quō ſumat hꝫ tres ꝯnes.
·Prima cōcluſio ꝙ brutū nō p̄t ſumere aliqð aliud ſacrm̄.
Secunda cōcluſio ꝙ brutū vere pōt ſumere iſtud ſacrm̄.
Tertia ꝯ qd faciendū ſit de mure q ſpecies ſacri comedit.
¶ z° qō vtꝝ pctōri liceat ſumere corp⁹ xp̄i hꝫ.3.articulos.
·Prim⁹ arti⁹ ī q̄ caſu pctōr cōicans peccat ⁊ in q̄ nō peccat.
¶ Scðs arti⁹ de grauitate indigne cōicatis hꝫ tres ꝯnes.
p° ꝯ ꝙ pecm̄ iſtud ē q̄ſi mediū īter peccā ī deum ⁊ ꝓximuꝫ.
Scða ꝯlō ꝙ plus peccat pctōr fidelis cōicans q̄ infidelis.
3° ꝯ ꝙ pctā carnalia plus faciunt indignuꝫ ſm̄ qd q̄ alia.
¶ Terti⁹ articlꝰ de viſu ⁊ tactu pctōris hꝫ tres ꝯclīones.
p° ꝯ ꝙ pctōri nō excōicato nec īterdcō lꝫ videre cōp⁹ xp̄i.
Secūda ꝯcluſio ꝙ nō lꝫ peccatori tangere niſi ī nec̄itate.
Tertia ꝯlīo ꝙ lꝫ peccatori a videndo ſe ad tp̄s abſtinere.
¶ Tertia qō vtrū polluto liceat cōicare hꝫ tres articulos.
·Prius articlꝰ de pollutiōe nocturna hꝫ tres cōcluſiones.
·Prima ꝯ qñ ⁊ quō ⁊ q̄le peccatum ſit pollutio nocturna.
Scða ꝯlō quō pollutio nocturna impedit communionē.
Tertia concluſio ꝙ pura illuſio demonum non impedit.
¶ Scðs articlꝰ de pollutōe mr̄imōiali hꝫ tres ꝯcluſiōes.
p° ꝯ ꝙ certis diebus abſtinere ab vxoribus eſt conſiliuꝫ.
Scða ꝯ ꝙ vir q ſine pctō vxorē cognouit ſibi ē relinquēd⁹.
Tertia concluſio ꝙ die cōionis nō eſt debitum petēdum.
¶ Tertius articulus de imundicia corꝑali hꝫ tres ꝯnes.
p° ꝯ ꝙ lepra vl̄ alia īmūdicia diutīa nō īpedit de nec̄itate.
z° ꝯ ꝙ īmūditia corꝑalis cito trāſiēs de honeſtate īpedit.
3° ꝯ ē de ſacerdote leproſo q pōt celebrare ñ pu̅ ſꝫ eccl̄te.
¶ 4° qō an peccatori cōio ſit negāda hꝫ tres articulos.
·Prim⁹ articulus de peccatorib⁹ an eis ſit cōio negāda hꝫ
duodeciꝫ ꝯnes ꝯprehēdentes qñ ſit negāda ⁊ qñ non.
z⁹ arti⁹ de amētib⁹ ⁊ frenericis qñ ſūt cōicandi ⁊ qñ non.
3° arti⁹ ꝺ pueris:q꞉ carētes vſu rōnis ñ ſūt cōicādi:alꝭ ſic.
Ecia di.ꝺ exiſtētia xp̄i ī ſacro habet q̄ttuor qōnes.
o p° qō vtꝝ xp̄s ſit ī altari realiter hꝫ duas opiones.
p° opi.Diu.ꝙ ē ibi ꝑ ralē pñiaꝫ vel exhibitōēꝫ pñtie.
z° opio petri ꝺ qbuſdā dubijs ꝺ rōne eēndi ī ꝑ ꝯuerſionē.

¶ 2ᵃ qō vtrū xp̄s ſit in altari totaliter bʒ duos articlos.
pꝰ artiꝰ ꝙ totꝰ xp̄s ⁊ totū gcqd xp̄i: ſit i altari excepta q̄ti^te.
¶ Secūdus articulus de q̄titate habet duas opiniones.
pᵃ durādi ſinglaris. ꝙ q̄titas cōpis xp̄i n̄ ē i ſacro aliq̄ mō.
Secunda opinio beati Thome ꝙ quantitas corporis chri
ſti eſt in ſacramento ex naturali concomitantia.
¶ Tertia qō vtꝝ ſit in altari localiter. bʒ tres articulos.
Primꝰ artiꝰ. ꝙ xp̄s n̄ ē i loco ſpēꝝ nec i ipis circūſcriptiue.
Secundus articulus ꝙ nec eſt ibi proprie diffinitiue.
3ꝰ articls ꝙ xp̄i corpus ꝭm eē qd bʒ i ſacro moueꝛ ⁊ muta
tur ſaltē ꝑ accn̄s nō obſtātibus rōnibꝰ di. ↄrie oppoſitis.
¶ Quarta qō vtꝝ xp̄s ſit i altari viſibilr bʒ tres articlos.
Primus articulus an videatur oculo corporali: qꝛ nō: nec
mortali nec immortali etiam miraculoſe.
Secūdꝰ articulus de oculo mētali: qꝛ nullo itellectu crea
to clare vꝛ nālr ſʒ crediꝛ luie fidei: vꝛ āt i deo lumie glie.
Tertius articls de ſpē viſibili miraculoſe apparēte ꝙ illa
non eſt chriſti effigies: non tamen deſinit ibi eſſe: nec ſunt
ſumende ſed ſunt ſeruande ille ſpecies.

v Ndecima di. de materia remota ⁊ propinqua que ē
conuerſio. habet quattuor queſtiones.
Prima q̄ſtio de materia remota habʒ. 7. articulos.
¶ Primꝰ artiꝰ i gnāli ꝙ mā hꝰ ſacri ē cibꝰ ⁊ potꝰ: ſub alte
ra. ſ. cibi a pplo ē ſumēdū: ſʒ ſub vtraqʒ vel ſb neutra ē ce
lebrādū ⁊ de ipedimēto occurrente ⁊ de veneno icidēte.
Secūdus articulus de mā in ſpāli q̄ ē panis ⁊ vinum ⁊ ni
hil aliud: ⁊ quid de indebita materia miniſtrata.
3ꝰ artiꝰ ē de q̄titate materie q̄ nō eſt nobis certa ſʒ deo: ⁊
dʒ eē pn̄s ⁊ requiriꝛ intentio non intentionis rectitudo.
Quartus articulus de mā panis ꝙ ſit de tritico vel farre
vel ſpelta ꝭm alios de mixtione granorum ⁊ corruptiōe
panis ⁊ de azimo ⁊ fermentato.
Quitus artiꝰ. de mā ſāguis qd ē vinū de vite nō aliꝰ liquor
quicunqʒ muſtum non acetum vel aggreſta nec vineta.
Sextus articulus de aqua ꝙ debet apponi de neceſſitate
ꝓcepti i vino ſacri in pane in modica quātitate ⁊ vera aq̄.
Septimus artiꝰ de cena dn̄i ꝙ cōicauit ſe ⁊ Judā cuʒ alyſ
corpus paſſibile: quod ſeruatū doluiſſet ⁊ exāime fuiſſet.
¶ Secunda queſtio eſt de conuerſione an ſit ſufficiēs rō
eſſendi corpus chriſti ibi: habet tres opiniones.
pᵃ opio Scoti ꝙ ↄuerſio n̄ faciꝛ ibi eē corpꝰ xp̄i niſi diſpoſiti
ue ⁊ ꝙ ds̄ ſine illa eq̄ poſſʒ faceꝛ ibi eē corpꝰ xp̄i ſicꝰ cū illa.
2ᵃ Jo. par. ꝙ corpus xp̄i poſſet eſſe in altari eque realiter ꝑ
aſſumptionem panceitatis ſicut per conuerſionem.
Tertia cōmunis ꝙ ē per cōuerſioneʒ ⁊ ſi alius modus poſ
ſibilis non eſt manifeſtatus: non tamen deo negandus.
¶ Tertia q̄ſtio vtrum deus poſſit conuertere omnē crea
turam in corpus ſuum habet tres articulos.
Primus artiꝰ ē q̄lis ſit iſta ↄuerſio: qꝛ ē totalis ⁊ ſupnālis.
Secundus articulus ꝙ non eſt annihilatio: nō qꝛ materia
maneat vt quidam dicunt: ſed qꝛ non eſt verſio in nihil.
3ꝰ artiꝰ de termio a q̄ ↄuerſiōis poſi: qꝛ ↄuerſiōe q̄ ē ꝑ ad
ditionē manētis ſolū ſunt inicē conuertibilia cōicātia in
mā: ſed ↄuerſione que ē per ſimplicē tranſitioneʒ videꝛ
qdlibet creatū totaliter ↄuertibile in qdlibʒ creatum.
¶ 4ᵃ qō vtꝝ vnū corpꝰ poſſit ↄuerti i plra corpa bʒ. 3. arti.
Primus articulus ē quō vnū poſſit ↄuerti in plura: qꝛ ſuc
ceſſiue ꝭm totū ſimul: aut ſolū ꝭm diuerſas partes.
Secundus articulus quō pars hoſtie cōtinue poſſit cōuer
ti quia determinata animo non indeterminata.
3ꝰ artꝰ ē qn̄ hoſtia latēs iter alias itelligaꝛ ↄſecrata ⁊ qn̄ n̄.

o Uodecima di. de cōione ⁊ ſpēbꝰ habʒ qnqʒ q̄ones.
pᵃ qō vtꝝ pluries i die ſit cōicādū bʒ qnqʒ articlos.
pꝰ artiꝰ d fractōe q̄ ↄueit ſpēbꝰ n̄ corpi ⁊ d myſterio.
2ꝰ artiꝰ de effectu poſitiuo cōionis q̄ ē collo ⁊ augu^m virtu
tuʒ in viatoribus: impediꝛ aūt per peccatū aliqd vēiale,
Tertius articulus eſt de effectu priuatiuo: qꝛ tollit culpaʒ
venialē ⁊ mōtalē q̄doqʒ cauet mortale ⁊ remittit penā.
4ꝰ artiꝰ de frequētatōe: qꝛ expedit freq̄nter ⁊ qn̄ʒ oī die: n̄
āt plrīes i die lʒ cōicare nec celebrare: niſi i certis caſibꝰ.
5ꝰ d ceſſatōe: qꝛ ſemꝛ i āno cōicādū ē: celebrātes āt ſꝑ dēnt
cōicare: ⁊ qd ſit meliꝰ abſticere hūilr vl ſumere freq̄nter.
¶ 2ᵃ qō vtꝝ ds̄ poſſit faceꝛ accn̄s ſine ſubo bʒ. 3. articlos.
Primus articulus de q̄titate: qꝛ q̄titas ꝑmanens ↄtinua
⁊ motus poſſunt fieri ſine ſubo: nō autē nūerus aut tp̄s.
2ꝰ de q̄litate: qꝛ p̄t fieri ſine ſubo ſiue ſit ſpūalꝛ ſiue ſenſibiꝛ
i q̄cūqʒ ſpē: ex q̄ dr̄t re abſoluta; ⁊ cōpus fieri ſine figura.
Tertius articulus de relatione ꝙ nō poteſt fieri ſine ſubo
immediato etiam ſi re differat ab ipſo.
¶ 3ᵃ qō vtꝝ i ſacro altaris ſint accn̄tia ſine ſ bo bʒ. 3. opio.
pᵃ opio ꝙ ſꝛ h nālr nec ꝓpe ſ bſiſtūt ſʒ ſūt i eē ſube rema^ts.
2ᵃ opio ꝙ accn̄tia ibi ſubſiſtūt ſupnālr ꝑ vtutē ſupadditā.
3ᵃ opi. cōis ꝙ ſubſiſtūt ſola virtute diua aſſiſtēte. (culos.
¶ 4ᵃ qō vtꝝ ſpēs i ſacro poſſint aliqd imutaꝛ bʒ duos arti
pꝰ arti. quō pſſit imutare accn̄talr ⁊ ſbalr corrūpeꝰ ⁊ gnanꝰ.
Secundus articulus quomodo poſſunt immutari: qꝛ poſ
ſunt corrumpi etiaʒ q̄titas nāliter q̄uis aly hoc negent.
¶ 5ᵃ qo vtrū ſpēbꝰ poſſit aliō admiſceri bʒ tres articulos.
pꝰ artiꝰ. qn̄ liquor ſupadditus dr̄t ſpecie ſubali ⁊ accn̄tali.
Scds articls qn̄ additus ē eiuſdē ſpēi ſubalis ⁊ accn̄talis.
Tertius qn̄ cōueniunt ſubſtātialiter ⁊ dn̄t accidētaliter:
Et de his tribus ſunt opiniones petri ⁊ durandi.

t Ertiadecia di. de miniſtro euchar bʒ q̄ttuor q̄ones.
pᵃ qō vtꝝ n̄ ſacerdos poſſit ↄficere bʒ 4^or articlos.
pꝰ artiꝰ ꝙ n̄ ſacerdos nllꝰ p̄t ↄficere nec abſolueꝛ.
Scds articls ꝙ oīs ſacerdos q̄uis hereticus ⁊ degradatꝰ
3ꝰ arti. ꝙ melior ē miſſa ſacdotꝭ bōi q̄ʒ mali. (p̄t ↄficere.
Quartus articulus ꝙ ſolus ſacerdos ē diſpēſator hꝰ ſacri
niſi in neceſſitate diaconus: ⁊ de ſuſpenſis ⁊ criminoſis.
2ᵃ qō vtꝝ ſacerdos teneaꝛ celebrare bʒ ſeptē articulos.
Primus articulus de celebratione: ꝙ ſacerdos teneꝛ ⁊ dʒ
habere adiutorem ⁊ ꝙ plures poſſunt concelebrare.
Secūdus articulus de tp̄e celebratiōis: qꝛ a mane vſqʒ de
ſextaʒ vel nonam non alio tp̄e niſi papa diſpenſet.
3ꝰ articls de loco: qꝛ nō niſi i eccl̄ia ↄſecrata niſi de licē^a ep̄i
nec i deſtructa nec i polluta nec iterdicta niſi recōciliata.
4ꝰ ꝙ altare dʒ eſſe lapideū ⁊ de eius recōſecratione ⁊ hꝰ:
Quītus de calice ꝙ dʒ eſſe de auro vel argēto aut ſtamno.
Sextus articulus de veſtibus ſacerdotis ⁊ paramētis al
taris ⁊ eorum conſecratione ⁊ reparatione ⁊ huiuſmodi.
7ꝰ arti. de lumie cū q̄ dʒ celebrari euchar^a ſuari ⁊ portari.
¶ Tertia qō de hereticis habet quinqʒ articulos. (di.
pꝰ arti. de hereticis: credētibꝰ: relapſis qd ſint ⁊ q̄lr punie
Secundus articulus de ſciſmaticis qd ſint ⁊ q̄ pena ipſoꝝ.
3ꝰ arti. de apoſtatis qd ſint ⁊ q̄ pēa ipoꝝ ⁊ q̄ ē. 3. apoſtaſia.
Quartus articulus de iudeis ne dominenꝛ xp̄ianis: nec ab
eis opprimantur aut cogantur ad fidem. (lantur.
5ꝰ arti. de ſaracenis ne dn̄enꝛ nec eis cōiceꝛ ſʒ de terra pel
¶ 4ᵃ qō vtꝝ plures poſſint ↄcelebrare bʒ duos articlos.
pꝰ arti. an duo poſſint ↄſecrare eādē hoſtiā ꝑtialr bʒ. 3. opi.
pᵃ opio ꝙ nullo mō duo pn̄t ↄſecrare eādē hoſtiā ꝑtialiter:
2ᵃ opio ꝙ poſſunt partes diuidendo ⁊ ſignādo aliter non.
3ᵃ opinio ſiue ſignētur intellectu ſiue ſenſu hoc ſufficit.
¶ 2ꝰ arti. an plures eādē totaliter. habʒ duas opiniones.
pᵃ opi. bti tho. ꝙ ↄcelebrāt ⁊ ſimul ↄſecrāt lʒ ſeorſuʒ dicāt.
2ᵃ opio durandi ꝙ nullo mō poſſunt eādē hoſtiā ↄſecrare.

q Uartadecima di. de pn̄ia habet ſeptem q̄ſtiones.
pᵃ vtꝝ pn̄ia ſit ſacr̄m bʒ tres articlos. (exteriorē.
pꝰ arti. ꝙ pn̄ia ē ſacr̄m hn̄s illa tria q̄ alia: n̄ tn̄ mā
Secundus articulus ꝙ in pn̄ia ſunt illa tria non obſtante
opione ↄtraria ⁊ inſtātia quomō mortificata reuiuiſcāt.
3ꝰ arti. ꝙ i omni ſacro inueniunꝛ illa tria: ⁊ qd ſit ornatus.

¶ Scda qō vtꝝ pn̄ia ſit virtus bʒ duas opiones. (ſtitiā.
pᵃ opi. durādi ꝙ pēitere ē actꝰ vtutis moralꝛ ꝑtinētis ad iu
2ᵃ petri ꝙ penitere ſenſitiuū ſit actus virtutis pnīe: ⁊ ꝙ pe
nitere ē ꝓprius actus virtutis ⁊ huiꝰ ↄ͞ primam opionē.
¶ 3ᵃ qō de pn̄ia i ↄpatōe ad alias virtutes bʒ. 3. articulos.
pꝰ articulus ꝙ ↄcipiꝛ timore ⁊ ē ꝭa tabula poſt naufragiū.
Secūdus ꝙ ē ianua ⁊ fundamentū virtutum aliquo mō.
Tertius articulus de diffinitionibus eius.
¶ Quarta q̄ſtio de ſubiecto penitentie hʒ tres articulos.
pꝰ arti. de ſubo ꝙ ē poᵗ: qꝛ pn̄ia ē vtꝰ i ſola volūtate ſubiue.
Secūdus de ſuppoſito i quo eſt: qꝛ i innocētibus ⁊ beatis.
Tertius de illis i qbus nō ē nec fuit ſicut i xp̄o ⁊ dānatis.
¶ Quinta queſtio de ↄtinuatione penitētie bʒ tres ↄ̄nes.
Prima ꝙ vera penitentia poteſt interrumpi.
Secunda ↄcluſio ꝙ penitentia non iterrumpiꝛ ꝑ gaudiū.
Tertia concluſio ꝙ penitētia poteſt iterari. (nēda.
¶ 6ᵃ qō de ſolēni pn̄ia a q̄ ⁊ cui: q̄re: quō: qn̄: ⁊ q̄tiēs ſit ipo
¶ Septima qō de effectu penitentie bʒ q̄ttuor articulos.
pꝰ arti. qn̄ pn̄ia delet pctm̄ quo ad culpā: penaʒ: ⁊ ſequellā.
Scds arti. qn̄ reſtituit virtutes neceſſarias nō dignitatē.
Tertius quō viuificat mortificata nō mortua. (eius.
4ꝰ arti. ꝙ pn̄ia vtꝰ ifuſa nec̄ia ē oībꝰ: acq̄ſita nulli niſi actꝰ

v Itadecia di. de reſtitutōe ⁊ ſatiſfactiōe bʒ. 5. que
¶ pᵃ qō de ſatiſfactōe i ſe bʒ. 5. articu (ſtiones.
pꝰ arti. ꝙ ſatiſfactio ē poſſis hōi i vtute paſſiōis xp̄i.
Secundus quem preceptum impedit ſatiſfactionem.
Tertius quō pctm̄ impedit ſatiſfactōeʒ: ⁊ qn̄ dʒ reiterare.
4ꝰ arti. tangit q̄ſdā obiectōes cōtra tertiū ⁊ eaꝝ ſolutōes:
5ꝰ arti. quō pctm̄ mortale vel vēiale ipedit meritū ↄdigni
⁊ ↄgrui: ⁊ ad qd valeāt bona facta in peccato mortali ſpe
cialiter quo ad diminutionem pene.
¶ Scda qō vtꝝ reſtituᵒ ſit ꝑs ſatiſfactōis bʒ ſex articlos.
pꝰ articulus ꝙ reſtitutio eſt faciēda: niſi in certis caſibus.
Secundus de quibus rebus ſit facienda: qꝛ de omnibus.
3ꝰ a q̄ ſit reſtituᵒ faciēda de q̄ danꝛ vſus: Juſſio cōſiliuʒ ⁊c̄.
4ꝰ cui ſit faciēda: qꝛ illi a q̄ ē hita vel repn̄tāti ꝑſonā eius.
5ꝰ i q̄ᵐ ſit faciēda: qꝛ i ſimplū cū itereſſe: ⁊ i ſolidū vel i ꝑte
a ſocys in exercitu ⁊ de dn̄o qui vſurarios talliat ⁊ huiꝰ.
6ꝰ qn̄ ſit faciē^a: qꝛ ſtati: ⁊ de ſpālibꝰ ↄ͞ vſurarios ⁊ raptores.
¶ Tertia queſtio de elemoſyna habet ſeptem articulos.
pꝰ ꝙ elemoᵃ ē ꝑs ſatiſfactōis: ⁊ potiſſiᵃ vnoᵒ: alio mō non.
2ꝰ de nec̄tate elimoᵉ qn̄ ſit i ꝓcepto vl i ↄſilio vel i ꝓhibiti^e.
3ꝰ arti. de vtilitate elimoſyne: qꝛ plus valet ſimul oīa da
re q̄ʒ diſtribuere: ⁊ plus in vita q̄ʒ in morte.
4ꝰ de diſione elimoſyne in ſpūalē ⁊ corpalē: ⁊ que ꝓcellūt.
5ꝰ d qbꝰ ſit: vtꝝ de vſuris: ludis: meretricio: mūeribꝰ ⁊ hꝰ.
6ꝰ a qbꝰ ſit faciēda vtꝝ ab vxore: filio: ſuo: monacho ⁊ hꝰ.
Septimus quibus ſit facienda qꝛ non ſibi ſed magis indi
genti: propinquo: predicatori ⁊c̄.
¶ Quarta q̄ſtio de ieiunio habet qnqʒ articulos. (ꝑtōe.
pꝰ de ieiūy obligatōe: diffinitōe: diſtictōe: diſpēſatōe: redē
Secūdus de excuſatione a ieiunio ꝓpter etatem: infirmi
tatem: paupertatem: laborem ⁊ huiuſmodi.
Tertius de tp̄e ieiuny taxato a iure ⁊ de conſuetudine.
Quartus d fractōe ieiuny: qꝛ ꝑ carnes ⁊ binā comeſtiōeʒ:
Quītus an totiens frāgaꝛ q̄tiēs comediꝛ bʒ tres opiones.
¶ Quinta qō de oratione habet tres articulos.
Primus de neceſſitate orationis ⁊ qui tenentur ad horas.
2ꝰ arti. ē de mō orādi q̄ʒ^m ad attentionē: ↄtinuitatē ⁊ huiꝰ.
Tertius arti. ē de effcū orōnis ꝙ ē meritoria ⁊ ſatiſfcōria
⁊ hꝰ: ⁊ an lucreꝛ itegre diſtributioneʒ q deeſt a ꝑte hore.

t Extadecia di. de ꝑtibus pn̄ie: de vēialibus: circūſtā
tys: impedimentis habet quattuor queſtiones.
¶ Pria qō de remiſſiōe venialiū bʒ tres articlos.
Primus articulus de mō remiſſionis: qꝛ non ſine mortali
nec voluntate pertinaci: ſed bene ſine alio veniali.
2ꝰ de cā remiſſiōis: qꝛ ſine grē iſuſiōe ⁊ ↄfeſſione nō tn̄ ſine
Tertius arti. quō veniale ſit mortale. (ↄtritōe.
¶ Secūda qō de impedimētis pnīe bʒ q̄ttuor articulos.
pꝰ arti. de hypocriſi: qꝛ ſꝑ ē pctm̄ ⁊ ipedi^tum pnīe n̄ mōtale.
2ꝰ de ludis illibalibus ⁊ libalibus q ipediūt nō āt ſpūales:
Tertius de ſpectaculis turpibus ⁊ curioſis q̄ impediunt.
Quartus de negotiatione: pedagys ⁊ militia que ipediunt
ratione loci: temporis: conditionis ⁊ modi.
¶ Tertia queſtio de circunſtantys habet tres articulos.
pꝰ arti. de nūero circūſtatiaꝝ q̄ ↄtineꝛ i tribꝰ paribꝰ vſuū.
Scds de effcū circūſtatiaꝝ quō aggrauāt: mutāt: alleuiāt:
⁊ quō religioſo ē mortale quod ſeculari eſt veniale.
3ꝰ d ↄfeſſiōe nec̄ia circūſtātiaꝝ qn̄ mutāt vl qn̄ aggrauāt.
¶ Quarta qō vtꝝ pn̄ia habeat partes bʒ tres articulos.
pꝰ arti. de partibꝰ pnīe q̄ ſūt potētiōales: ſubiue: itegrales.
Secundus de contritione ꝙ ē pars ſacramēti eſſentialis:
quāuis durandus neget.
3ꝰ ꝙ ſatiſfactio ē pars ſacri eēntialꝛ q̄uis idē durādus neget.

o Eciaſeptiᵃ di. de ↄfeſſiōe ⁊ ↄtritōe bʒ octo q̄ſtiones.
¶ pᵃ qō de ↄtritione an deleat pctm̄: bʒ ſex articu.
Primus articulus de q̄ditate ↄtritionis quantū ad
diffinitiōes: concurrentia ⁊ de attritione.
2ꝰ de obo ↄtritōis: qꝛ de pctō ꝓprio: pctō quolibʒ mortali.
3ꝰ de duratōe ↄtritōis: qꝛ ꝑ totā vitā hāc: nō ↄtinue nec pꝰ.
Quartus de effectu ↄtritionis: qꝛ remittit culpam: partem
pene non confeſſionem.
5ꝰ de effcū ↄtritōis quō dolor eiꝰ dʒ eē maior ⁊ maximus.
Sextus de preelectione peccati vel damnationis: qꝛ ma
lum culpe ſemper eſt magis fugiendum.
¶ Secunda q̄ſtio de nec̄itate ↄfeſſionis bʒ ſex articulos.
Primus articulus quid ſit confeſſio: vbi ſunt quattuor de
ſcriptiones cum ſuis correlarys.
Secundus quo iure ſit introducta confeſſio.
Tertius ꝙ ↄfeſſio ē actus vtutis que eſt veritas ⁊ iuſtitia.
Quartus de quibus ſit neceſſaria ↄfeſſio: qꝛ non de venia
libus ſed mortalibus habentibus ſacerdotem.
Quītus de tp̄e: qꝛ nō obligat an̄ annū niſi in qnqʒ caſibus:
Sextus de diſpenſatione: qꝛ in nō confitēdo nullus diſpē
ſat in tempore: niſi ſolus papa.
¶ 3ᵃ qō an ↄfeſſio ſit faciēda ꝓprio ſacerdoti. 3. articulos:
Primus ꝙ confeſſio debet fieri ſacerdoti ⁊ ꝓprio: ⁊ quo
modo papa circa hoc poteſt diſpenſare.
Secundus quis ſit proprius ſacerdos in generali ⁊ in ſpe
ciali quantum ad omnes fideles.
Tertius qn̄ liceat ↄfiteri alieno ſacerdoti: qꝛ i octo caſibꝰ.
Quarta queſtio an confeſſio poſſit fieri aliēo ſacerdoti de
licentia propry habʒ tres articulos.
Primus articulus quis eſt ille proprius ſacerdos qui pōt
committere: quia ordinarius non alius.
Secundus quis iudicetur ordinarius in foro conſcientie
in generali ⁊ in ſpeciali de quibuſdam.
Tertius de effectu commiſſionis: qꝛ alio etiam iſcio ⁊ in
uito ⁊ teneꝛ curatus ſacramēta miniſtrare: nec teneꝛ ite
ruʒ cōfiteri etiaʒ ſi cōmiſſariꝰ erat ſimplex ſacerdos vel
religioſus: ⁊ de omnibus ordinibus reprobatis: ⁊ qd iuris
quando committens excōicaꝛ vel moritur.
¶ 5ᵃ qō an ↄfeſſio dimidiata ſit iterāda bʒ tres articulos.
Primus arti. qn̄ ↄfitēs hʒ caſus retētos quomō dimidia
re vel itegrare dʒ iferiori ⁊ ſuperiori: bʒ quinqʒ opiones.
Secundus ꝙ regulariter confeſſio dʒ eſſe integra per ra
tiones Thome que impugnantur.
Tertiꝰ de iteratiōe ↄfeſſiōis q̄ ē nec̄ia ſolū i q̄ttuor caſibꝰ.
¶ Sexta queſtio vtrum impedimentum occultuʒ faciat
confeſſionem iterari habet duos articulos.
pꝰ de ↄditiōibus ↄfeſſis q̄ ſūt qnqʒ ꝭʒ diuerſa ipedimēta.
2ꝰ de ipedimēto poſitiuo ꝓbabilr ignorato bʒ qnqʒ opines.

·Prima opinio ꝙ ſi confeſſor habens occultum impedimē
tum erat ordinarius valet: alias non.
2ª opio ꝙ ſi habēs ſciebat ſuū īpedimētū: nō valet: als ſic.
Tertia opio ꝙ tenet iterum cōfiteri: ſed non ante annum.
Quarta opio ꝙ īdiſticte tenet iterū ꝯfiteri, ꝯperto īpediᵗᵒ.
Quinta opinio ꝙ bona fide confeſſus habenti occulte im
pedimentum eſt liberatus.
¶ Septima qō vtrū ꝯfitens impenitēs impleat preceptū
eccleſie habet quinqꝫ opiniones ſiue articulos.
·Prima opinio dicit ꝙ implet preceptum eccleſie que non
poteſt precipere actum interiorem.
2ª opinio ē ꝙ talis ē tranſgreſſor pcepti etiā quo ad verba.
3ª opi. ꝙ nō iplet pceptū q̄ ad itētionē q̄ ē de itentōe vera.
4ª ꝙ eccl'ia nō pt pcipe ꝯfeſſionē niſi pcipienᵒ eucariſtiā.
5ª ꝙ liberatur a pcepto eccl'ie: dum tñ dicat alia peccata.
¶ Octaua queſtio vtrum confeſſio ſine contritiōe valeat
habet tres opiniones ſiue articulos.
·Prima opio durādi ꝙ non valet etiam recedente fictiōe.
Secunda opio beati Thome ꝙ valet recedente fictione.
3ª opi. petri ꝙ qñ valꝫ tc: qñꝫ pᵒ. ⁊ ſic ſaluat opio bti Tho.
Ecimaoctaua di. de clauibᵒ eccl'ie bꝫ octo q̄ſtiones.
D ¶ ·Prima qō de maiori excommunicatione an de
beat eſſe in eccleſia bꝫ quattuor articulos.
pᵒ arti. qd ē excōicatio ⁊ ꝙ ē m'ltiplex ſepatio a ſuffragijs.
Secūdus eſt ꝙ in eccleſia debet eſſe excommunicatio: nō
tamen niſi pro mortali ⁊ contumacia.
Tertiᵒ ꝙ excōicatio ēt iiuſta ē timēda: niſi ſit nl'la.
Quartus in quibus caſibus excōicatio ſit nulla ipſo iure.
¶ 2ª qō vtrū excōicatᵒ poſſit excōicare: bꝫ duas q̄ſtiūcl'as.
pᵒ qs poſſit excōicare: ordiāre: vl' alr: ⁊ qs nō ⁊ bꝫ. 3. articu.
Secundus quis poſſit excommunicari: qꝛ ſolus ſubditus
ſingularis in loco ſubdito: non alibi ⁊ bꝫ q̄ttuor articl'os.
¶ Tetia qō de ſententijs latis a canone bꝫ duos articl'os.
pᵒ arti. p vſus ꝯprehēdit cētū caſus quos ponit Biturleſis.
Secundus arti. p verſus ꝯphēdit. 10. caſus Simōis legati.
¶ Quarta qō de effectu excōicationis bꝫ duos articulos.
·Primus arti. de effectibus eius in generali qui ſunt duo.
Secūdus arti. de effectibus eiᵒ ī ſpeciali qui ſunt quinqꝫ.
¶ 5ª qō de abſolutione ab excōicatione bꝫ tres articulos.
·Primus de ſententia iuris ⁊ ſtatuti ⁊ de tribus regulis cir
ca iniectionem manuum in clericos.
Scōs qs poſſit abſoluere a ſnīa hōis: ⁊ quō dēt a ſnīa iuris.
Tertius tangit cōia vtriuſqꝫ ſentētie quo ad abſolutionē.
¶ Sexta queſtio de miori excōicatione bꝫ tres articl'os.
·Primᵒ qbᵒ modis incurrat participando: ⁊ verſus de hoc.
Secundus quibus caſibus participās non incurrit ſm il
los verſus: vtile: lex ⁊ cetera.
3ᵒ de effcū eius q̄ ad culpā venialē ⁊ mortalē ⁊ penā iuris.
¶ Septima queſtio de ſuſpenſione habet tres articulos.
·Primus in quibus caſibus epi ⁊ ſuperiores ſunt ſuſpenſi.
Scōs arti. in qbᵒ caſibus īferiores epis ⁊ nō illi ſūt ſuſpēſi.
3ᵒ arti. de effcū ſuſpēſiōis q̄ ad irregularitatē ⁊ alias pēas.
¶ Octaua qō de interdicto habꝫ quattuor queſtiuncl'as.
·Prima de interdictis ⁊ pollutionibus latis a iure in loca
vel populum: ⁊ habet quattuor articulos.
Secunda de illis que tempore generalis interdicti conce
duntur vel prohibentur ⁊ bꝫ vndecim concluſiones.
3ª de pena violātiū īterdictū ⁊ pollutionē ⁊ bꝫ ſeptē ꝯnes.
Quarta de compendioſo tractatu: de materia īterdicti re
plicans ⁊ addens habens viginti articulos.
Ecimanona diſt. de vſu clauium ⁊ correctione fra
D terna habet quattuor queſtiones.
¶ pª qō vtrū claues ſint ī eccl'ia bꝫ tres articulos.
·Primus arti. de 3ª diſtictiōe clauis auc̄tis: ordis: ⁊ ſcie: ⁊c̄.
Secundus de effectu clauium quo ad culpam,
Tertius de effectu clauium quo ad penam.

¶ 2ª qō vtrū q̄libꝫ poſſet abſoluere quēlibꝫ bꝫ. 3. articl'os.
·Primus de habētibᵒ claues: qꝛ ſoli clerici noui teſtamēti.
Secūdus de vſu: qꝛ ſolus ſacerdos nō preſciſus hēt vſū.
Tertius an quilibet quemlibet a quolibet, vbilibet ⁊ per
quemlibet poſſit abſoluere.
¶ Tertia q̄ſtio de correctione fraterna bꝫ tres articulos.
·Primus quid ſit correctio fraterna.
Secundus an ſit ī pcepto: qꝛ ſi clꝫ aliqui aliq̄ñdo excuſent.
Tertius qui tenent ad illud: qꝛ omnis homo ſubditᵒ pec
cator ⁊ alius habet ſeptem concluſiones.
¶ Quarta queſtio de denunciatione an debeat precede
re ſecreta admonitio habet ſeptem concluſiones.
pª ꝙ ſi ē dlictū publicū ſimplr: ñ reqrit ſecreta admōitio,
Scōa ꝙ ſi ſit occultū ſꝫ pbari pōt: locū bꝫ ordo euangelij.
Tertia quādo nō pōt ꝯuinci: qꝛ tunc prius ſecreto corrigē
dus: poſtea pposito tanq̄ꝫ patri non iudici occulte dōmē.
Quarta ſi eſt peccatum communitati nociuum nec preſu
mitur correctio: ſtatim denunciari poteſt.
5ª ꝙ ſi notabile deterimētū tertij: idē q̄ ad eius idēnitatē.
Sexta ꝙ ſi ſolum nociuum peccanti: idem: ⁊ poteſt adhi
beri ad videndum etiam qui neſciuit.
Septima ꝙ ſi per prohibitionem melius ſperatur corrigi
q̄ꝫ per obſeruationem: nulli debet oſtendi.
Igeſima diſtin. de finali penitentia ⁊ indulgētia ha
V bet quattuor queſtiones.
¶ ·Prima queſtio vtrū aliquis in morte poſſit ve
re penitere habet tres articulos.
·Primus arti. ꝙ ī morte poteſt eſſe vera ⁊ ſalutifera pnīa.
Secundus quomodo q̄libet quēlibꝫ tūc poſſit abſoluere.
Tertius quomodo mors ſit ſatiſfactoria.
Secunda queſtio vtrū confitens impleta penitētia in
iuncta ſit immunis habet tres concluſiones.
pª ꝯ quō ſacerdos dꝫ pniāꝫ diſcrete moderari ⁊ arbitrari.
Secūda concluſio ꝙ plus valet penitētia a ſacerdote im
poſita q̄ꝫ per ſe ipſam ſumpta.
Tertia concluſio ꝙ impoſitio maioris vel minoris penitē
tie hic habet efficaciam non alibi.
Tertia qō vtrū vnus ꝓ alio poſſit ſatiſfacere bꝫ. 3. articl'os.
·Primus quomodo viuus poſſit ſatiſfacere pro viuo.
Secundus quomodo viuus poſſit ſatiſfacere pro mortuo.
Tertius ī cōmuni quomō vnus poſſit ſatiſfacere pro alio.
¶ Quarta queſtio de indulgentijs habet tres articulos.
·Primus articulus de cauſa ⁊ quantitate valoris indulgē
tiarum in generali ⁊ in ſpeciali.
Secundus articulus de auctoritate quis poſſit conferre
eas ordinarie: quis delegare ⁊ quātum: ⁊ quando plures
ſimul: ⁊ ꝙ non plus poſſunt q̄ꝫ vnus.
Tertiᵒ qbᵒ pſint: qꝛ ꝯfeſſis ꝓ qbᵒ ſiūt ſubditis ⁊ mortuis.
Igeſimaprima diſtin. de purgatorio: generali cōfeſ
V ſione ⁊ ſigillo habet tres queſtiones.
¶ ·Prima qō de purgatorio habet tres articulos.
·Primᵒ de purgatorio quo ad locum ⁊ penam ⁊ tortores.
Secundus articulus de remiſſione culpe in purgatorio: ⁊
quid ſit remiſſio macule ⁊ ꝙ ī inferno nulla culpa remit
titur: in purgatorio venialis tm̄.
Tertius de purgatorio quo ad remiſſionem pene: qꝛ om
nis pena remittitur in purgatorio ⁊ in inferno nulla: ⁊ ꝙ
tardius ⁊ citius purgantur aliqui q̄ꝫ alij.
¶ Secunda q̄ſtio de generali ꝯfeſſione bꝫ tres articulos.
·Primus articulus de effectu generalis confeſſionis ſacra
mentalis ⁊ nō ſacramentalis quo ad venalia ⁊ meritum.
Secūdus de effectu ipſiᵒ quo ad remiſſionē mortalium.
Tertiᵒ de veritate ꝯfeſſiōis: qꝛ ī nullo lꝫ mētiri: ⁊ de fictōe.
¶ Tertia queſtio de ſigillo cōfeſſionis bꝫ tres articulos.
·Primus articulus quis tenetur celare confeſſionem ⁊ an
tertius a caſu audiens teneatur celare,

Secundus de his ad que ſe extendit ſigillum cōfeſſionis
⁊ de non peccatis ⁊ de tertia perſona.
3ᵒ ꝙ nō lꝫ reuelare ꝯfeſſionē pp pceptū vl' iuris vel hois: ſꝫ
ppter licentiam confitentis vel aliunde ſcitū licꝫ dicere
materialiter auditum in confeſſione.
Igeſimaſecūda di. de reditu peccatorum ⁊ forma
V penitentie habet. 3. queſtiones.
¶ pª qō vtrū pctā ſemel dimiſſa redeāt bꝫ. 3. ꝯes.
pª ꝯ. ꝙ nō redeūt q̄ ad ſiāꝫ nec quō ad culpā ēt p miraclꝫ.
2ª ꝯ. ꝙ aliquo mō redeunt quo ad penā damni.
3ª ꝯ. ꝙ redeūt ī parte quo ad penā ſenſus ſm proportionē.
¶ Secunda queſtio vtrum damnato ad mortē debeat cō
feſſio denegari habet. 3. concluſiones.
pª ꝯ ꝙ dānato ad mortē ñ ē ꝯfeſſio nec euchar' neganda.
Secunda ꝯ. qñ dānatus debet ſocios accuſare ⁊ qñ celare.
Tertia ꝯ. ꝙ metu mortis mentiens ſe vel alium diffamās
peccat mortaliter.
¶ Tertia qō de forma abſolutionis bꝫ. 3. concluſiones.
·Prima ꝯ de his que pertinent ad formam antecedētis.
Secunda ꝯ de pertinentibus ad formam eſſentialiter.
Tertia ꝯ de pertinentibus ad formam conſequenter.
Igeſima3ª di. de extrema vnctiōe bꝫ q̄tuor qōes.
V ¶ pª qō de extrema vnctiōe q̄ ad eēntiā bꝫ. 3. arti.
pmus arti. de mā huiᵒ ſacri q̄ ē oleū p epꝫ ꝯſecratū.
Secundus articulus de forma huius ſacramenti que tri
plex inuenitur ſm diuerſas eccleſias.
Secundus articulus de compoſito: quia eſt verum ſacra
mentum ⁊ vnum non neceſſarium ſimpliciter.
¶ 2ª qō de miſtro extreme vnctionis bꝫ. 3. articulos.
pᵒ arti. ꝙ miſter ꝓpriᵒ ē ſolus ſacerdos ñ laicᵒ nec diaconᵒ.
2ᵒ arti. ꝙ ſacerdos dꝫ eē ꝓprius niſi ī nec̄itate ⁊ nō pciſus.
3ᵒ arti. ꝙ ſuffic̄ vnus nec ples pficiūt eēntiam niſi in caſu.
¶ 3ª qō de ſuſceptiōe vl' ſiūo extreme vnctōis bꝫ. 3. articl'os.
pᵒ arti. ꝙ inūgēdus dꝫ eē īfirmus corporalr ⁊ periculoſe.
2ᵒ arti. ꝙ dꝫ eē vel fuiſſe īfirmus ſpūaliter. i. pctō actuali.
Tertius arti. in qbus ptibus dꝫ fieri ⁊ de mutilatis ⁊ epis.
¶ Quarta queſtio de effectu habet. 3. concluſiones.
·Prima ꝯ de primo effectu qui eſt remiſſio peccatorum.
2ª ꝯ. de ſecundo effectu qui ē alleuiatio infirmi corporalis.
Tertia ꝯ. ꝙ non imprimit characterem ⁊ ideo iteratur.
Igeſima 4ª di. de ſacro ordinis bꝫ. 7. queſtiones.
V ¶ ·Prima qō vtrum ordo ſit ſacrm̄ bꝫ. 3. articl'os.
·Primus articulus eſt quid ſit ordo diffinitiue.
Secundus ꝙ ordo eſt verum ſacrm̄ non ſolū ſacerdotiuꝫ.
Tertius ꝙ ordo eſt tm̄ vnum ſacrm̄ ⁊ non. 7.
¶ 2ª qō d charactere vtrū nō impmat ī q̄lꝫ ordie bꝫ. 3. arti.
pᵒ arti. de ſufficiēª. 7. ordinū ꝙ nō ſunt ples nec pauciores.
2ᵒ arti. de effectu q ē res tm̄ quo dat gr̄a ēt ī non ſacro.
3ᵒ arti. de charactere ꝙ ī quolꝫ iprimit ⁊ ꝙ ſunt ſil' multi.
¶ 3ª qō d ānexis ordini ⁊ pᵒ d corona an ſit ordo bꝫ 4ᵒʳ arti.
·Primus arti. ꝙ corona nō ē ordo ſꝫ diſpō ꝯgrua nō nec̄ia.
Secundus articulus de ſubiecto quia prohibentur mulie
res: infantes: layci: bigami ⁊ huiꝯ.
Tertius articulus de miniſtro qui eſt epiſcopus: ſed ex cō
miſſione abbates ⁊ preſbyteri cardinales.
Quartus articulus de effectibus corone qui ſunt octo.
¶ Quarta queſtio de actibus ordinū bꝫ octo articulos.
·Primus articulus de ordine clericatus ꝙ corona ⁊ prebē
de poſſunt dari impuberi.
Secundus de hoſtiario qui eſt primus ordo.
Tertius de ordine lectoratus qui eſt ſecundus.
Quartus de tertio ordine qui eſt exorziſtatus.
Quintus de quarto ordine qui eſt acolythatus.
Sextus de ordine ſubdiconatus qui eſt quintus.
Septimus de ordine diaconatus qui eſt ſextus.
Octauus de ordine preſbyteratus qui eſt ſeptimᵒ: ⁊ de ma
niſeſto vſurario penitente.
¶ 5ª qō de veſtibus miniſtrorū eccl'ie: bꝫ tres articulos.
pᵒ de veſtibus ſacerdotalibᵒ in gnāli ⁊ in ſpāli q̄ ſunt ſex.
Secundus de pontificalibus indumentis q̄ ſunt nouem.
Tertius de veſtibus archiepālibus. i. de cruce ⁊ palio.
¶ Sexta queſtio an in eccleſia ſit aliqua maior poteſtas ſa
cerdotali habet. 3. articulos.
pᵒ arti. d ptāte iuriſditōis abſolute: qꝛ illa bꝫ gradᵒ ſꝫ oēs.
2ᵒ d ptāte iuriſditōis ī caſu nec̄itatī in q̄ q̄lꝫ ſacerdos ē ppª.
Tertius de ptāte ꝯſecrationis q̄ habet duas opiniones.
pª ꝙ ſūma ptās ordis ⁊ ꝯſecratiōis ē in ſimplici ſacerdote.
2ª ꝙ ī ſimplici epō ē ſūma ⁊ maior q̄ꝫ ī ſimplici ſacerdote.
¶ 7ª qō ē d epatu an ſit ordo ⁊ bꝫ tres opiniones.
·Prima opinio bti thome ꝙ eſt ordo vno mō: alio mō nō.
Scōa opinio durādi ꝙ non eſt ſacrm̄ ſꝫ tm̄ ſacramentale.
3ª opio petri ꝙ ē ps ſuppma ſacri ordis ſac̄dotij ⁊ eēntialr.
Igeſimaquinta di. de ordinantibus ⁊ impedimen
V tis ordinandorū habet quinque queſtiones.
¶ ·Prima queſtio vtrū omnis ⁊ ſolus epiſcopus
poſſit ordinare habet tres articulos.
pᵒ arti. ꝙ oīs epꝯ pōt oī hoī ordines ꝯferre ēt degradatus.
2ᵒ ꝙ ſolus epꝯ iure ſuo ordinat ſꝫ ex commiſſione alij.
Tertius de ordinatis ab illo qui reſignauit epatū.
¶ 2ª qō de tpibus ordinationū habet quinque articulos.
pᵒ d nec̄itate ordinū q̄ ñ ē abſoluta ſꝫ ꝯditionata ī qbuſdā.
Secūdus de tpe ⁊ etate ordinandorū q̄ꝫtū ad. 9. ordines.
Tertius de tpe ordinum ſil'r q̄ꝫtum ad nouem ordines.
Quartus de etate beneficiandorum quo ad ſimplex bene
ficium dignitatem ⁊ curam.
5ᵒ de tpe ī fra qō curatus dꝫ ordinari ⁊ de pena omittētis.
¶ Tertia queſtio de impedimētis ordinum bꝫ. 3. articl'os.
·Primus de īpedimento nāe quo ad feminas ⁊ infantes.
2ᵒ de īpedimēto homicidij: ⁊ qd ſit homicidiū ⁊ homicida.
Tertiᵒ d corpe vitiatis: qñ repellunt a ſacro ordie ⁊ qñ nō.
¶ 4ª qō d ſimoª an ppᵃ poſſit cōmittere ſimoᵃᵐ bꝫ. 3. arti.
pᵒ arti. de ꝯnibus ꝯcorditer confeſſis: qꝛ pena iuris ceſſat.
2ᵒ de diſtictiōe ꝙ aliq̄ ſunt ſimoniaca d ſe: aliq̄ qꝛ ꝓhibita.
3ᵒ arti. de ſimonia ī bñficijs eccleſiaſticis bꝫ duas opiones.
·Prima opinio iuriſtarum ꝙ ppª in venditione talium non
committit ſimoniam.
Secunda opinio theologorum ꝙ ppª in iſtis committit ſi
moniam ſicut non ppª.
¶ Quinta queſtio vtrum ſimonia mentalis obliget ad re
ſignationem habet tres articulos.
·Primus articl's de eſſentia ⁊ pena ⁊ diſpēſatione ſimonie.
Secundus de materia ⁊ actibus ⁊ rebus in quibus habet
locuꝫ ſimonia. opi. du. ⁊ pe.
Tertius quibus modis ⁊ medijs formaliter cōmittatur.
Igeſimaſexta di. de matrimonio bꝫ q̄tuor qōnes.
V ¶ ·Prima queſtio quid ſit matrimonium habet
tres articulos.
·Primus articulus de quid nominis ⁊ nominibus matri
monij ⁊ rationibus nominum.
Secundus de qd rei ⁊ de. 5. diffinitionibus matrimonij.
Tertius de auc̄te: tpe: ⁊ loco inſtitutionis matrimonij.
¶ 2ª qō vtrum mr̄ioᵐ ſit licitum habet. 3. articulos.
·Primus ꝙ actus matrimonij ē licitus ⁊ meritorius ⁊ ma
trimonium ipſum.
Secundus an excōicato: interdicto: ſuſpenſo liceat ꝯhere.
Tertius an liceat accipere meretricem in vxorem.
¶ Tertia qō vtrum mr̄ioᵐ ſit in precepto bꝫ. 3. articulos.
pᵒ de precepto legis diuine quō durat: ⁊ tñ excuſamur.
Secundus de precepto canonicum quomodo contraria
intentio faciat nullum: ⁊ de profeſſione.
3ᵒ de pcepto legis laycal' ⁊ de pedagiātibus clericos.
¶ Quarta qō vtrum mr̄ioᵐ ſit ſacrm̄ bꝫ duas opiniones.

·Prima opinio Durādi ꝙ mrīo[m] nō eſt proprie ⁊ ſtricte ſa-
cramentum quod etiam ſequitur ſm iuriſtas.
Secunda opinio cōmunis ꝙ matrimonium eſt vere ⁊ ꝓ-
prie ſacramentum no.le.

Jgeſimaſeptima di. de ſponſalibus ⁊ matrimonijs
v habet quatuor queſtiones.

¶ Prima q̄ſtio de ſponſalibus habet.3.articulos.
p[9] qd ſint ſponſalia.⁊ vnde dicant̄ ⁊ quot modis ꝯhantur.
Secūdus de effectu ⁊ diſpēſatione ⁊ etate ſponſaliorum.
Tertius de impedimento ſponſalioꝝ ⁊ modo diſſoluendi.
¶ z[a] qō de cā effectiua mrīmonij q̄ ē ꝯſenſus bꝫ.6.articl'os.
·Primus articulus ꝙ conſenſus de neceſſitate requiritur
ad matrimonium.⁊ de filio adulto.
Secūdus ꝙ reqrit̄ expſſio conſenſus ꝑ v̄ba vel alia ſigna.
3[9] de expſſione ꝑ ſigna: de taciturnitate: cohitatiōe ⁊ huiꝰ.
4[9] de expſſione ꝑ verba cōia ⁊ cālia ⁊ huiꝰ ꝯcurrētibꝰ ⁊c̄.
Quintus de diuerſo modo iudicandi pro matrimonio vel
contra in foro penitentiali ⁊ iudiciali.
Sextus de remedijs ī perplexitate ꝯſcientie ⁊ ſententie.
¶ 3[a] qō vtrū īgreſſus religiōis ſoluat mrīo[m] bꝫ.3.articl'os.
·Primus quō mrīo[m] ſoluat̄ ꝑ mortē nālez ⁊ de viculo eius
an reſuſcitatus ſit ligatus matrimonio vel religiōi.
Secundus quō matrimoniuꝫ ſoluatur per religionez ⁊ de
ingreſſu: egreſſu ⁊ regreſſu coniugati.
Tertius ꝙ nō eſt alius modus ſoluēdi nec ordo nec diſpē-
ſatio: nec votū ſimp[r] nec caſtratio nec ſuitꝰ nec īfirmitas.
¶ Quarta queſtio de bigamia habet quinque articulos.
Primus articulus quid ſit bigamia ⁊ vnde dicatur.
z[9] quot modis bigamia ꝯhat̄: qꝛ quatuor in generali.
Tertius de pena bigamie q̄ eſt irregularitas ⁊ huiuſmodi.
Quartus. q̄re bigamus non promouet̄: ⁊ an ſit bigamus q
ſcdo ꝯxit cū cognata vel intendens ſolum decipere.
Quintus quō bigamia tollatur: qꝛ nō per baptiſmuꝫ ſed ꝑ
diſpenſationem pape totaliter ⁊ epī in certis caſibus.

Jgeſimaoctaua di. de ſponſalibus iuratis ⁊ clande-
v ſtinis habet.z.queſtiones.

¶ p[a] qō an ſpōſalia iurata faciāt mrīo[m] bꝫ.3.arti.
·Primus ꝙ ſponſalia iurata non faciunt matrimonium.
Secūdus ꝙ ſponſalia conſūmata faciūt in foro eccleſie
non ꝯſcie: ⁊ ꝙ raptor poteſt habere raptam ſi ipſa vult.
3[9] ꝙ ſpōſalibus iuratis lꝫ itrare religionē añ ꝯctū mrīo[m].
¶ Scda qō de clandeſtina deſponſatione bꝫ.5.articulos.
·Primus quot modis dicatur clandeſtina deſponſatio.
z[9] de ꝓhibitiōe ipſius: ⁊ forma: ⁊ electione clandeſtina.
3[9] de diſpēſatiōe ⁊ cauſis diſpēſandi ſup bāna ⁊ huiꝰ.
4[9] de effectu mrīmonij clādeſtini: ⁊ de clerico q ꝯxit cū vi-
dua ſub ꝯditione ſi non fieret bigamus eā cognoſcendo.
5[9] de eius punitiōe q̄ ē illegitimitas filioꝝ q̄ ad foꝝ ecclīe.

Jgeſimanona di. de metu ⁊ conditionibus appoſi-
v tis habet.z.queſtiones.

¶ Prima qō de īpedimēto violētie bꝫ.5.articulos.
·Primus articulus quomodo cadit vis in volūtate quō ad
actum elicitum: imꝑatum ⁊ īpreſſum.
Secundus articulus quō metus cadat in voluntatez: ⁊ in
conſtatem virum ⁊ reſpectu cuius.
Tertius quō metus impedit matrimoniuꝫ in vtroq̄ꝫ foro
⁊ penitentiam: non alia ſacramenta.
4[9] quō mrīo[m] ꝯctū metu cadēte in ꝯſtantē viꝝ ꝯfirmatur.
Quintus vtrum qui per metum iurauit contrahere tenea-
tur ad hoc ⁊ habet duas opiniones contrarias.
¶ Secunda queſtio de cōditōibus ⁊ modis appoſitis in
matrimonio habet quinque articulos.
·Primus de demonſtratione ꝙ non impedit ſe eſt falſa.
Secundus de cā ꝙ nō īpedit mrīmonium q̄uis ſit falſa.
3[9] de mō ⁊ qñ ē ꝯrius ī mrīo[o] ⁊ ꝓfeſſiōe: ⁊ ꝙ ē aliud in con-
ditione: ⁊ pacto incontinenti appoſito ꝯrio in ꝯctibꝰ reꝝ.

Quartus de ſponſalibus ⁊ mrīoꝰ ꝯtractis in diem certum.
Quintus de ꝯditione neceſſaria: impoſſibili: honeſta: ꝯria.

Rigeſima di. de impedimento erroris ⁊ matrimo-
t nio beate virginis habet.z.queſtiones.

¶ p[a] qō an error īpediat ⁊ dirimat bꝫ.3.articl'os.
p[9] articl's de errore ſiue vl' ꝑſone ꝙ īpedit ⁊ dirimit mrīoꝰ.
Secundus articulus de errore conditionis vel ſeruitutis
ꝙ impedit quo ad liberum neſcientem.
Tertius de errore qualitatis vl' fortune ꝙ nō impedit ni-
ſi per modum conditionis.
¶ Secunda qō de mrī[o] beate virginis habet.3.articulos.
p[9] quō ꝯrietas ad mrīoꝰ itēta vl' expſſa vitiet ⁊ quō poſſit
ꝯhē q vouit caſtitatē ⁊ an ppꝰ poſſit diſpēſar̄ ī voto ſolēni.
Secundus de matrimonio beate virginis: de cōſenſu ⁊ vo-
to ⁊ perfectione ⁊ cauſa virginitatis.
3[9] de fine mrīmonij ihoneſto ꝑ ſe ⁊ ꝑ accñs: ⁊ de honeſto.

Rigeſimaprima di. ō bonis mrīmonij bꝫ.3.qōes.
t ¶ p[a] qō an mrīoꝰ hēat bona excuſātia hēt.3.arti.
·Primus ō neceſſitate excuſatōis bꝫ opi. Du. ⁊ pe.
Secundus de ſufficientia bonorum ⁊ differentia adinui-
cem habet.3.opiniones de vinculo.
·Prima opinio ꝙ vinculum ſit pura relo ⁊ forte rōnis.
Secunda opinio ꝙ vinculuꝫ eſt aliqd abſolutum ī corꝑe.
3[a] opinio ꝙ vinculū eſt aliqd abſolutū ī aīa vt ornatꝰ verꝰ.
Tertius articulus de cōparatione iſtoꝝ bonoꝝ ad inicē.
¶ z[a] qō vtrū ꝑ bona mrīmonij excuſet̄ actus a pctō oñdit.
p[o] ꝙ bonū ſacrī ñ excuſat ſꝫ bonū ꝓlis ⁊ fidei: z[o]. ꝙ de eo
q petit debitū vt ī ſe vitet adulteriū ſūt.z.opiones ꝯrie.
¶ Tertia queſtio vtrum ſine bonis iſtis poſſit matrimoni-
um excuſari habet tres articulos.
p[9] articl's ō actu ꝯiugali qñ ſit meritoriꝰ: qꝛ ī q̄tuor caſibꝰ.
Secundus quando ſit mortale rōne prolis: loci: tpis: modi
vel animi: ⁊ de his qui ſe prouocant ad libidinem.
Tertius qñ ſit veniale ī gnāli ⁊ in ſpāli: qꝛ in ſex caſibus.

Rigeſimaſcda di. de redditiōe debiti bꝫ.z.qōes.
t ¶ Prima q̄ſtio vtruꝫ coniunx debeat reddere de-
bitum petenti habet quatuor articulos.
p[9] arti. ꝙ ꝯiūx tenet̄ reddere debitū ex ꝓcepto reglariter.
Secundus ꝙ excuſatio eſt propter lepram: periculum: im-
potentiam ⁊ fornicationem petentis.
3[9] de tꝑibus ꝯtinēdi: ſacri: ꝯceptus menſtruoꝝ ⁊ huiꝰ.
4[9] de tꝑe nuptiaꝝ de ītellectu dieꝝ ⁊ pena contrahentiū.
¶ z[a]. qō de ꝯuerſione ꝯiugatoꝝ ⁊ voto eoꝝ bꝫ.3.articl'os.
·Primus articulus quando vnus coniugum poſſit vouere
caſtitatem alio inſcio vel inuito.
z[9] qñ de licētia vnius pt alter ſimplr̄ vl' ſolēniter vouere.
Tertius quō vouēs illicite mortua vxore teneat̄ ꝯtinere.

Rigeſimatertia di. de mrīo[o] antiquorum ⁊ de vir-
t ginitate habet duas queſtiones.

¶ Prima q̄ſtio de pluralitate vxorū an vnq̄ꝫ fue-
rit licitum habet.3.articulos.
·Primus articl's ꝙ vxori nunq̄ꝫ licuit hr̄e ſil' plures viros:
eꝯ āt ſic deo diſpēſante: nō āt ppꝰ vxore ēt ſterili ꝯſētiēte.
Secundus de libello repudij qd circa h̄ hr̄et lex antiqua.
3[9] ō ſimplici fornicatione ꝙ ē mortale niſi deo diſpēſante.
¶ Secunda queſtio de virginitate habet.6.articulos.
·Primus articulus qd ſit v̄ginitas ⁊ de eius triplici deſcri-
ptione: ⁊ quō perditur: ⁊ conſecratione corruptaꝝ ⁊ de ex-
traordinaria pollutione ⁊ huiuſmodi.
z[9] ꝙ virginitas fuit licita oī tꝑe p̄ter q̄ꝫ in ſtatu inocentie.
Tertius ꝙ v̄ginitas ē ꝑ ſe bona q̄uis durādus dicat ꝯriū.
Quartus ꝙ virginitas ē virtus ſpālis ñ obſtātibus ꝯrijs.
5[9] de opatiōe eius ad alias v̄tutes ꝙ qbuſdā eſt dignior.
Sextus de comparatione eius ad matrimonium qō olim
preferebatur: nunc eꝯ ⁊c̄.

t Rigeſimaquarta di. de impedimentis ⁊ frigidis ⁊

maleficiatis habet duas queſtiones.
·Prima qō de impedimentis bꝫ.3.articulos.
·Primꝰ de īpedimentis ꝑꝑ ecclīe vetitū ⁊ tp̄s feriatum.
Secundus de criminibus que impediunt ⁊ non dirimunt
⁊ de verſibus qui ſunt de hoc.
Tertius de īpedimentis que dirimunt in generali ⁊ in ſpe-
ciali ⁊ de criminibus poſt contractum dirimentibus.
¶ Scda. qō de frigidis ⁊ maleficiatis bꝫ.3.articulos.
·Primus de impo[a] coeūdi ex parte viri ⁊ de ſpadonibus ⁊
de ſcientibus huiuſmodi impedimentum.
Secundus de artatione mulieris qñ dirimat ⁊ qñ non.
Tertius de maleficio quod eſt ī poteſtate demonis ⁊ quo
modo dirimit ⁊ de probatione. (nes

Rigeſima5[a] di. ō Diuortio ꝑꝑ adl'teriū bꝫ duas qō-
t ·Prima queſtio vtrum ex cauſa fornicationis lice-
at coniugem dimittere habet quinque articulos.
·Primus articulus ꝙ lꝫ dimittere propter fornicationem
corporalem. ſpiritualem ⁊ innaturalez.
z[9] articl's de.7.caſibus ī qbus nō poteſt dimitti fornicans.
Tertius quando tenetur dimittere ⁊ an adultera penitēs
poſſit iurare ſe non fornicatam eſſe.
Quartus de auctoritate dimittendi: probatione ⁊ accuſa-
tione: ⁊ cur Joſeph voluit dimittere mariam.
5[9] quō vir ⁊ vxor ī Diuortio ad paria iudicāt̄ nō ī peccato.
¶ z[a] qō vtrū repudians iuſte vxorē poſſit ꝯhere bꝫ.z.ar.
p[9] articl's ꝙ ñ pt ꝯhere nec adl'terā occidere: ſꝫ ꝑꝑ timorez
mortis expellere pt vl' recedere ſi ſit ꝑꝑ culpaꝫ alterius.
z[9] vtrū poſſit recōciliari pꝰ ſnīaꝫ ⁊ añ. ⁊ ſūt q̄tuor opiones.

Rigeſima6[a] di. de īpedimēto ſuitutis bꝫ.z.qōnes.
t p[a] qō vtrū ſuitus impediat mrīo[m] bꝫ.z.articulos.
·Primus articulus de ſeruitute precedente que re-
quirantur hinc ⁊ unde ad hoc ꝙ dirimat.
z[9] de ſuitute ſupueniēte mrīo[o]: ꝙ non dirimit: ⁊ ꝙ vir pōt
ſe facere ſeruum vxore inſcia vel in vita: non autem eꝯ.
¶ Secunda qō vtrū ſuus poſſit ꝯhere habet.3.articulos.
p[9] articl's ō ꝯiugio ſuoꝝ ꝙ valꝫ iuito dnō: lꝫ ſit ſecꝰ ō ordīe.
Scds quō ꝑtus ſequat̄ ventrē: ⁊ ī qbꝰ ⁊ de manu mortua.
Tertius de carnali copula reddenda in caſu certi ⁊ dubij.

Rigeſima7[a] di. de ordīe ⁊ vxoricidio bꝫ.z.qōes.
t p[a] qō vtrū ordo ſacer īpediat mrīo[m] bꝫ.z.articl'os.
p[9] de ordine ſacro ⁊ non ſacro apud nos ⁊ grecos.
Secūdus de ordine qui eſt religio approbata ꝙ dirimit.
3[9] de etate ꝙ īpubes ñ pt ꝯhere mrīo[m] carnale nec ſpūale.
¶ z[a] qō vtrum vxoricidium īpediat mrīo[m] bꝫ.3.articulos.
p[9] an liceat adulterā dephenſaꝫ occidere. ꝙ nō iure aliq̄.
z[9] de īpedimento vxoricidij: qꝛ dirimit ī caſu. al's impedit.
Tertius de lr̄alibus ⁊ an eccleſia habeat vtrūq̄ꝫ gladiuꝫ.

Rigeſimaoctaua di. de voto habet.6.queſtiones.
t p[a] qō qd ſit votū ⁊ ō ſex deſcriptōibꝰ bꝫ.6.articl'os.
·Prius articulus de diffinitione hug. ⁊ de voto mu-
lierum in ꝑtu ⁊ de promiſſione per metū. (obligat
z[9] ō diffinitōe iuriſtaꝝ ⁊ an ōlibatio reqrat̄ ⁊ ꝙ ꝓpo[m] non
3[9] ō diffinitōe magr̄ali ⁊ ꝙ ſi fiat hoī vl' corde: nlʼoꝰ obligat.
Quartus de diffinitione alia magiſtrali ⁊ ꝙ votuꝫ non eſt
de illicito nec preterito nec preſenti.
5[9] de diffinitōe magr̄i ⁊ de tribꝰ votis eēntialibꝰ religiōis.
Sextus de diffinitione alia magiſtrali ⁊ ꝙ non obligat vo-
tū de non intrando religionez: ⁊ ꝙ peccāt īducētes ad ta-
le iuramētū ēt ō muliere q̄ ribaldo iurat ñ ꝯhere an liget̄.
¶ z[a] qō de diuiſiōe voti bꝫ.iz articulos ſm.iz. diuiſiones.
·Prima diuiſio ꝙ aliud ē reale: aliud ꝑſonale: aliō mixtum.
Secunda diuiſio ꝙ aliud temporale: aliud perpetuum.
Tertia diuiſio ꝙ aliud voluntatis aliud neceſſitatis.
4[a] ꝙ aliud nec̄tatis prime ⁊ aliud ſcdē: ⁊ an ſint duo pctā.
Quinta ꝙ aliud cōmune: aliud ſingulare.
Sexta ꝙ aliud ſimplex aliud ſolemne.

Septima ꝙ votum ſolemne aliud per ſuſceptionez ſacri
ordinis: aliud per profeſſionem approbate religionis.
Octaua ꝙ profeſſio alia expreſſa alia tacita.
9[a] ꝙ ꝓfeſſio tacita alia ꝑ lapſū ānī: alia ꝑ ſuſceptiōez hītus
ꝓfeſſoꝝ ꝑ triduū nec requiritur dies niſi in āno biſeſtili.
Decima ꝙ profeſſio tacita anni alia impuberis contra pa-
rentes: alia puberis contra ſeipſum.
Undecia ꝙ alia ē ꝓfeſſio mēdicātiuꝫ: alia nō mēdicantiū.
iz. ꝙ ꝓfeſſio alia obligat religiōi in q̄ ꝓfitet̄: alia ſimplr̄.
¶ Tertia qō de voti obligatiōe ⁊ v̄tute bꝫ q̄nq̄ꝫ articulos.
p[9] articl's qs poſſit vouere q̄ꝫtū ad ꝑſonas diuerſoꝝ ſtatuū.
Secundus de tꝑe implendi votum: qꝛ ſtatim niſi ex cā.
Tertius de herede vouētis qñ teneat̄ īplere votū ipſius.
4[9] de obligatiōe voti ad pctm̄: ⁊ de caſibus excuſantibus.
5[9] de īpedimento voti ad mrīo[m] īpediendū vel dirimēdū.
¶ 4[a]. qō de voti diſſolutione ⁊ libatione bꝫ q̄tuor articl'os.
p[9] de īpletione voti ⁊ de illo q intrat aīo exeundi ⁊ huiꝰ.
Secundus de irritatione voti per ſuperiorem vel ꝯiugez.
3[9] de voti ꝯmutatione: redemptione: ⁊ diſpēſatione ī gnāli.
4[9] de diſpēſatione q̄ ad cām: auctem: miniſtrū in oī voto.
¶ 5[a] qō de ꝯpatōe votoꝝ ad iuicē ⁊ ad alia ⁊ ō vello v̄ginū.
¶ Sexta. queſtio de ſcandalo quid ſit ⁊ quale peccatum: ⁊
quid propter ipſum eſt dimittendum ⁊ quid non.

Rigeſima9[a] di. ē de diſpari cultu ⁊ ō mrīo[o] īter iñ-
t deles: ⁊ quō ꝑꝑ ꝑiculū aīe ⁊ corꝑis pt ꝯiūx dimitti.

Uadrageſima di. ē de ꝯſanguinitate qd ſit: ⁊ linea
q gradu: ⁊ cōputatione: ⁊ prohibitione: quoto gradu
impediat matrimonium ⁊ dirimat: ⁊ quoto non.

Uadrageſimaprima di. de affinitate bꝫ.3.qōnes.
q p[a] qō de affinitate. De gnē ⁊ gradibꝰ ⁊ ꝓhibitione.
Secunda. queſtio de publice honeſtatis iuſticia.
quid ſit: ⁊ de eius effectu ⁊ quomodo contrahatur.
Tertia qō de illegitimitate ⁊ legitimatione iuris ⁊ hoīs.

Uadrageſimaz[a] di. de cognatiōe ſpūali bꝫ.3.qōes.
q ·Prima queſtio de cognatione ſpirituali ⁊ legali ⁊
eo qui cognouit conſan. vxoris ſue.
z[a] qō ō diuortijs ⁊ petitiōe ī ꝯiugiū ⁊ accuſatōe mrīmonij.
3[a] qō ō ſcdis nuptijs ⁊ ō dōatiōibꝰ īter viꝝ ⁊ vxorē ⁊ ō dote.

Uadrageſima3[a] di. de reſurrectiōe bꝫ q̄tuor qōes.
q ·Prima queſtio de poſſibilitate reſurrectionis ⁊ ꝙ
ſit futura omnium: non tamen naturalis.
z[a]. qō vtrū idē nūero corruptum poſſit repari ꝑ naturam.
Tertia qō vtrum idem numero corruptum vel annihila-
tum poſſit a deo in permanētibus ⁊ ſucceſſiuis reparari.
Quarta queſtio vtrum reſurrectio futura omnium ſit in
inſtanti ⁊ in eodem inſtanti.

Uadrageſimaquarta di. de gloria beatorum ⁊ pe-
q nis damnatorum habet.7.queſtiones.
·Prima queſtio de ꝯditione reſurgentium quo ad
idēptitatem: integritatē qualitatem: ⁊ qñ ſit neceſſaria.
idemptitas materie prime ad idēptitatez reſurgentis.
¶ Secunda queſtio de dote impaſſibilitatis bꝫ.3.articl'os.
·Primus quō corpora glorioſa ſunt paſſibilia ⁊ quō nō.
Secundus de cauſa paſſibilitatis ⁊ impaſſibilitatis.
Tertius per quid ſunt impaſſibilia.
¶ Tertia queſtio de dote ſubtilitatis bꝫ.3.articulos.
p[9] qd ſit dos ſubtilitatis: qꝛ ē aliqd poſitiuū: lꝫ durā. cōtra.
z[9] ꝙ duo cor[a]. nō poſſunt eē ſil' ꝑ nām nec per dotem.
3[9] ꝙ duo cor[a] poſſūt eē ſil' miraculoſe q̄uis du. dicat ꝯriū.
¶ Quarta queſtio de dote agibilitatis bꝫ.3.articulos.
·Primus articulus ꝙ corpora glorioſa erunt agilia.
Secundus ꝙ quandoq̄ꝫ mouebuntur localiter ⁊ ſimul to-
ta q̄uis durā. dicat contrarium.
Tertius ꝙ motus ille erit in tempore non in inſtanti.
¶ Quinta queſtio de dote claritatis bꝫ.3.articulos.
·Primus de claritate corporum glorioſoꝝ qualis erit.

Secundus ꝙ erunt colorata: lucida: ⁊ pulia.
Tertius de ſufficientia dotium.
¶ Sexta queſtio de damnatorum corporibus an patiantur ab igne habet .3. articulos.
Pri⁹ articulus de igne iferni qd fide tenet ⁊ ꝙ e corpore⁹.
Secundus de loco inferni qui creditur eſſe i centro terre.
Tertius de pena corporum dānatoꝝ hꝫ .3. opiniones.
Pri⁹ opi⁹ bti tho. ꝙ ꝑ paſſionē intentionalē non nālem.
Secūda Durādi ꝙ ꝑ actionē nālēꝫ deo impedi^te corru^m.
Tertia opinio petri pro beato thoma contra durandum.
¶ Septi⁹ qō de pena ſenſus ſpūuꝫ dānatoꝝ hꝫ .5. opiniões.
Prima opinio durandi ꝙ anima affligitur: quia ſcit ſe cum corpore arſuram: demon autem de felicitate perdita nō ab igne vel corpore. ſed pe. contra.
Secunda opinio egidij ꝙ per immiſſionem inquantum inſtrumentum dei. Duran. contra. pe. pro.
Tertia opinio henrici ꝙ per veram immiſſionem propter qualitatem ſupernaturalem. diir. contra.
Quarta opinio ꝙ ꝑ pōs ſenſitiuas remanētes. durand⁹ ꝯ.
Quita opio bti thome ꝙ ꝑ detētionē ab igne. du. ꝯ. pe. pro.
q Uadrageſima qnta di. de ſuffragijs ⁊ receptaculis habet .3. queſtiones.
pª qō vtrū ſuffragia ꝓſint defūctis hꝫ .3. articulos.
Pri⁹ articl's ꝑ quos ſuffragia ꝓſint an ꝑ viuos: malos ⁊ bo.
Secundus gbus proſint: qꝛ ſolis mortuis de purgatorio.
Terti⁹ q̄ ſuffragia ꝓſint magis ⁊ q̄ minus ⁊ de ſepultura.
¶ Secunda queſtio vtrum ſuffragia proſint ſolum illi pro quo fiunt hꝫ .3. articulos.
Primus articulus quantum proſint ſuffragia cōmunia vel propria ſimul vel ſucceſſiua.
Secund⁹ de liberatione a ſuffragijs dicendo cum alio ⁊ in mortali ⁊ pro multis ſimul.
Tertius de ſanctis ꝙ orant pro nobis ⁊ quomodo vident orationes noſtras. opi. Durandi ⁊ petri.
¶ Tertia queſtio de receptaculis habet .3. articulos.
Primus articulus de receptaculorum diſtinctiōe in generali: ⁊ quomodo infernus tot capiat.
Secundus de diſtictiōe in ſpeciali receptaculorū inferni.
Tertius de ſufficientia introitus ⁊ exitus illorum.
q Uadrageſima ſexta di. hꝫ vnā qōnē tm̄ ō mīa ⁊ iuſticia dei ⁊ illa hꝫ .3. articulos.
Primus q̄ ⁊ qualis ⁊ quomodo iuſticia ſit in deo ⁊ de ratione ⁊ diuiſione iuſticie.
Secūdus quomō iuſte peccato finito debet pena eterna.
3⁹ ō ꝯcurſu miſericordie ⁊ iuſti^c i opib⁹ dei ⁊ quō mīa e i dō.
q Uadrageſima ſeptia di. ō iudicio futuro hꝫ vnā qōnē vtrū gnāle iudiciū ſit futuꝝ ⁊ illa hꝫ .3. articl'os.
Prim⁹ de iudicio ꝙ erit ⁊ vtrū mētalr: ⁊ qn: ⁊ vbi.
2⁹. de cognitione btoꝝ ⁊ malꝝ ſui ⁊ alioꝝ ſupernaturali.
3⁹ de igne q̄ mund⁹ purgabit añ iudiciū hoīes ⁊ elemēta.
q Uadrageſima octaua di. de iudicio ⁊ motu celi. hꝫ duas queſtiones.
pª. qō an xp̄s iudicabit i forª hūana ⁊ hꝫ .3. articl'os.
Primus de iudicibus ⁊ aſſeſſoribus ⁊ ꝙ chriſt⁹ iudicabit in forma humana ⁊ glorioſa.
Secundus de gaudio viſionis dei ⁊ opinio Scotti quomodo viſio ſit vita eterna. Dur. contra.
Secundus articulus de mundi inouatiōe ⁊ viſib⁹ de hoc.
¶ Secunda queſtio an motus ceſſabit hꝫ .3. articulos.
Primus articulus ꝙ poſſibile e ceſſare motum celi non obſtantibus rationibus philoſophi.
Secūdus articulus ꝙ motus celi ceſſabit q̄uis nec auctoritas nec ratio cogat.
Tertius ꝙ ceteri motus ⁊ mixta preter hoīem non erūt.
q Uadrageſima nona di. de btitudine hꝫ .8. qōnes.
Prima queſtio an intellectus creatus poſſit videre deum habet tres articulos.
Primus ꝙ ex puris nālibus non poteſt deus videri ⁊ de obo intellectuum ⁊ ō dria habitus nālis ⁊ ſupnaturalis.
2⁹ articl's ꝙ ſpēs nō eſt de nā obi: reqrit tn̄ i via nō i pria.
Tertius ꝙ ad videndum deum clare requirit lumen de potentia ordinata ⁊ ſic e de facto: nō aūt de pō dei abſoluta.
¶ Scōa qō. an videntes deū videāt oīa hꝫ .3. articulos.
Primus quid ſit poſſibile. ⁊ quid non: quia infinita numero ⁊ ratione non ſpecie reali.
2⁹ qd ſit nečium ⁊ hꝫ .3. opiones Du. beati thome ⁊ petri.
3⁹ qd ſit ꝯgruum videre ⁊ quid non: ⁊ q̄liter e de facto ee.
¶ Tertia queſtio an beatitudo conſiſtat in actu intellect⁹ vel voluntatis. ⁊ habet tres articulos.
Primus ꝙ intellectus eſt nobilior voluntate quo ad potētiam: actum: ⁊ libertatem.
Secundus ꝙ beatitudo ſpeculatiua conſiſtit in ſolo actu intellectus eſſentialiter: pratica i ſolo actu volūtatis: ſed aggregata in vtroq; eſſentialr: ſꝫ in itellectu ꝑncipaliter.
3⁹ ꝙ beatitudo non ꝯſiſtit i actu reflexo ⁊ ꝙ idē e cū recto.
¶ Quarta queſtio de obiecto fruitionis hꝫ .3. articulos.
Primus articulus de opi. Durandi ꝙ deus non eſt immediate eius obiectum cum defenſionibus.
2⁹ de opiniōe bti thome cū rōnibus ⁊ defenſionib⁹ petri.
Tertius contra ſolutionēs impugnationum pme opionis.
¶ 5. qō an viatori poſſit coicari viſio n̄ btifica hꝫ .3. articl'os.
Primus ꝙ non pōt coicari viſio ituitiua q̄ non ſit btitudo eēntialr. ſꝫ bn̄ q̄ nō erit btitudo totalr accn̄talr ⁊ vlr.
2⁹ ꝙ btitudo e obꝫ itellect⁹ poſſibil' nō agētis qō e igbili⁹.
Tertius ꝙ vna ꝑſona nō pōt videri ſine alia nec ſine eēntia. nec eꝯ ꝭm re: ſꝫ ꝭm rōnem ſic de potētia abſoluta.
¶ Sexta queſtio vtrum beatitudo ſit maior futura poſt reſurrectionem habet .3. opiniones.
Pri⁹ e godofredi ⁊ bti Thome i ſcripto ꝙ augebit itēſiue.
Scōa opio ꝙ erit maior: qꝛ expediti⁹ ⁊ facilius. dur. ꝯ.
Tertia opio bti thome final' ꝙ erit maior ſolum extēſiue.
¶ Septima queſtio vtrum omnes ſumme ⁊ de neceſſitate appetant beatitudinem habet duos articulos.
Primus de appetitu beatitudinis aptitudinali ⁊ de duplici appetitu: ⁊ huiuſmodi.
Secundus de appetitu eius actuali habet .3. opiniones.
Prima opinio ꝙ beatitudo quomodocunq; preſentetur ſemper libere non neceſſario appetitur.
Secunda opinio ꝙ voluntate increata ⁊ beata ⁊ vie ⁊ icōmuni neceſſario appetitur: alias libere.
Tertia opio ꝙ nō pōt reſpui viſa vl' i cōi ex ſe: ſꝫ ꝑ miracl'.
¶ Octaua queſtio vtrum beatitudo educatur de potentia creature habet quinque articulos.
P⁹ articl's ꝙ btitudo eēntialr nō ꝯſiſtit i bonis corporalib⁹.
Secūd⁹ quō btitudo educat de pō obediēciali. non nāli.
Tertius de dotibus anime ⁊ corporis: ⁊ quid ſit dos.
4⁹ de aureolis in gnāli ⁊ in ſpeciali: ⁊ tribus aureis.
Quintus de fructibus quid eſt fructus ⁊ quomodo diſtinguitur a dote ⁊ aurea.
q Uinq̄geſima di. ⁊ vltia de fine mūdi hꝫ vnā qōeꝫ vtrū bti videāt oēs pēas dānatoꝝ ⁊ hꝫ .3. articl'os
Primus articulus de multiplicitate penarum ſpiritualis ⁊ corporalis ⁊ comparatione earum.
Secūdus de deſpatiōe dānatoꝝ ⁊ de obſtinatiōe: qꝛ volūtate deliberatiua errāte volunt nō eſſe ⁊ mali eſſe nō alr.
Tertius articulus de viſione mutua: quia beati ſemper videbunt in deo penas damnatorum nec compatiētur. mali autem non videbunt bonos niſi vſq; ad diem iudicij.
¶ Laus omnipotenti deo amen.

¶ Explicit tabula ſuper explanatione quarti Sententiarum ſubtiliſſimi doctoris Petri de palude.

Registrum

¶ Petrus de palude
a
¶ Incipit liber
¶ Clariſſimi
ter ſe ad gratiam
In matrimonio
b
tingebatur
mortis: ſed ipſa.
dei fieri.
⁊ inq̄tum
c
¶ Que videntur
peccatorum ⁊ quod
Secundo videndū
lucida interualla
d
parochiano
extant iudicia
eſt propter chriſtum
pro eo penitere
e
Nunc quid
betur medicis
non reſtringitur
ambigendum
f
facto: non
eſt de eſſe
maſculus an femina
ritum ſacramentum
g
manet ꝭm eſſentiam
¶ De cauſa
ſed ex cauſa
poſito ꝙ differant
h
celebrari. Non
condemnati. c. Cum
diuina poteſt
Et illud Nibil
i
deſt ieiunare
Econuerſo autem
gdri. Ita ergo
pina ſecus eſt
k
¶ Tertia cōcluſio
dum meretricis
nit illud quo
bibiti vt torneamtū
l
Tertio cuius
ſicut cōmunionē
vnam ciuitatem
ponere officialeꝫ
m
conſciētie: ⁊ ideo
ſed nō a quo
quuntur vt ſit
Queritur 2⁹
n
turbam arcendo
tuo nō eſt cōmunio
non impenſo
ideo irregularitateꝫ
enormi ⁊ non
o
alius cū abſoluere
religioſorum
ſura temporis
robur ⁊ cōcupiſcen
p
Cu tn̄ dictum eſt
quando ita ē
medium ſalutis
verſiculus non
q
tatem abſolute
deponerent
aliquod ſacrum
integrale ē
r
ſacerdos ſimplex
tis errore
ſꝫ hoc nō valet
ſimultate
ſ
matres. Et ideo
ſicut cōtrahere.
ſpiritualis ⁊
expreſſio cōſenſus
t
ſibi hoc i confeſſione
exteriori ſub
tua. quia ꝙ non
tur iura noua
v
pro dote: non
primogenitarum
habere proprium
Manet inter
x
abſtinere non vult
ctum eſt. ergō
he vxores fuerunt
qui plures.
y
non potuit
¶ Determine ſo
cantem occulte
intrare: ita
z
pnia nulla eſt
alienando. quia
contractum: vnde
extra monaſterium
⁊
¶ Quare ſex
tio ſicut ex
affinitati. q̄tum
abſq; liberis
ꝯ
oꝫ ꝙ cōcomitet
mogenita egypti
ſtentia vnire;
mur: ⁊ cōmunis
ꝶ
etiā ipſi vnuſquiſq;
diuerſis formis
formitate. Nec
nunc verum eſt
aa
tradetur diabolus
cauſe ſic: quia
quod dicit Aug.
iuſticie punientis
bb
in ſtatu merendi
exeunt ⁊ poſt
ſericordiam ⁊ in
⁊ ideo dicunt
cc
tū ab alio agente
ſus que eſt
res perfectiones
olim eſt qualitas
dd
ſe q̄ꝫ cognitio
pluſq; poſt:
ctamen intellectus
A
Prima diſtinctio
prima concluſio
¶ Secunda queſtio
Finis